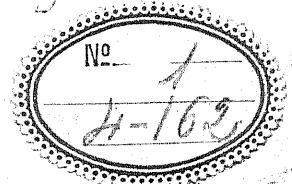

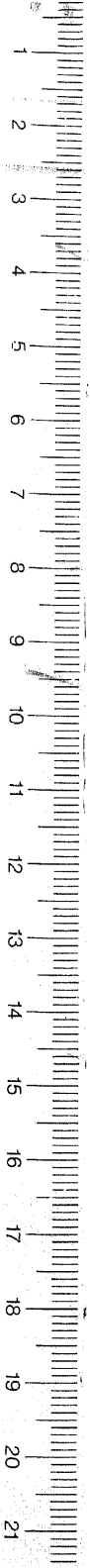
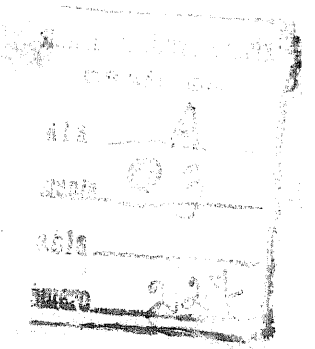
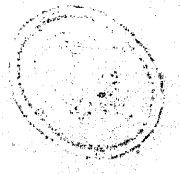
Haec munus genus de nobis non incedit et illud

19-6-1

[Handwritten signature]

[Handwritten mark]

R. 2458

ADAGIA QUAECUMQUE AD HANC DIEM EXIERUNT,

PAVLLI MANNVCCII STUDIO, ATQVE INDVSTRIA,
Doctissimorum Theologorum consilio, atque ope, (ex præscripto Sacrosancti
Concilij Tridentini, GREGORIO XIII. Pont. Max. auspice) ab omnibus
mendis vindicata, quæ pium, & veritatis Catholicæ studiosum Lectorem,
poterant offendere:

*SVBLATIS FALSIS INTERPRETATIONIBVS,
& nonnullis, quæ nihil ad rem pertinebant, longis, inanibusq; digressionibus.*

Cum plurimis, ac locupletissimis Indicibus.

*NVNC VERO IN HAC POSTREMA EDITIONE,
ab innumeris erroribus repurgata, & veræ lectioni restituta.*

A
3
no 207

VENETIIS, M D LXXXV.
Ex Vnitorum Societate.

GREGORIO XIII.
PONT. MAX.

NIL in rerum natura stabile, nihil firmum, omnia fluxa, omnia fallacia reperiri, & omnes iam pridem affirmarunt, & ego nuperrime, domestico exemplo doctus, nimis grauer sententi. Cum enim Paullus Mannucius, pater meus, Romam venisset, Tuam benignitate fretus, ea aggredi in animo haberet, quae studiosis omnibus summam vtilitatem parerent: cum inquam in eo totus esset, ecce Tibi, mors eum rapuit, rapuit mihi patrem, rapuit (liceat mihi, quod sentio, libere proloqui) praeclarum, ac prope singulare veteris eloquentiae exemplum.

Quis enim , eius scripta legendo , & sententiarum pondere , & verborum nitore referta , valde non commouetur ? aut quis in eis natiuum quendam antiquitatis characterem non agnoscit ? Sentiemus posteris , quantum difficultatis insit in eloquentia comparanda : cuique viuo maleuoli quidam obrectatores inuidebant , eum nunc e medio sublatum vel inuiti admirabuntur . Verum , quid ago ? Patris ne mei laudes perscribere proposui ? Minime : etsi , si id etiam facerem , pietatem debitam praestarem . Sed in hoc non me affectus aliquis mouet , verum iudicium , quod tametsi in me sit exiguum , cum id tamen videam tot amicorum , non insulsorum hominum , iudicio comprobari , non possum de meo pessime existimaræ . Hoc assequor certe , vt , patrem meum dum laudo , summas Tibi deberi gratias confitear , qui litteratos homines Tua benignitate subleuandos , liberales disciplinas , iamdiu prope exfules , ad patriam sedem reuocandas cures . Tu inter alia , quae ad summi Apostolatus curam pertinent , cum videas plurimum referre , vt S. Concilij Tridentini Decreta obseruentur , omne studium , omnemq̄ auctoritatem Tuam eo confers , vt ne quid praetermittatur eorum , quae Sanctissimi illi Patres ad Christianae Reipub. ytilitatem pertinere censuerunt . Cumque ab eodem Concilio eidem Patri meo demandatum fuisset munus perpurgandi librum

de

de veteribus vtriusque linguae Prouerbijs , ne , quorum studio tenerentur , vllam partem combiberent eius impietatis , quam eius libri scriptor scriptis suis plurimam adaspererat : fecisti , vt Pater meus emendationem suscipere : quam cum , doctissimorum Theologorum ope , Tuo iussu absoluisset , paullo post ipse moritur . Hic liber cum edendus in publicum esset , Tibi debitus , a Te proficiscens , quippe quem communicari omnibus iusseris , iure optimo a me S. T. inscribitur : A me , tamquam ab eius filio , cui Tu id mandaueras : S. Tuae , tamquam ei , quae bonum hoc omnibus impertierit . Laetentur igitur homines , talem nobis contigisse Pastorem , qui inter alias , quas multas habet , curas , praecipuam quoque illam habet , vt haereticorum libri , detractis omnibus , quae incautos lectores errore aliquo inuoluere poterant , publicentur . Quae Tibi debentur gratiae ? quae habebuntur in omni tempore a studiosis hominibus , dum hoc volumen tractabunt ? Verum Tu id non spectas : qui ipsum recte agere , non propter laudem , quae apud mortales consequitur , laudabile iudicas ; sed quod in omni tua vita vnum illud Tibi propositum fuit , vt recte agendo aetatem ageres . Quod cum semper feceris , ea es affectus a Summo DEO , quae summa in terris sunt . Quod vt beneficium nobis idem DEVS diuturnum quoque concedat , (qui ex vita Tua tot commo-

da ,

da , rot ornamenta sentimus) summis precibus
obsecrare neque desinimus , neque vnquam de-
sinemus .

Venerijs , Kal. Maij. ∞ D LXXV.

Sanctitatis Tuæ

Humillimus seruus ,

Aldus Mannuccius, P. F. A. N.

IOAN. GVADAGNI
MONTERCHII

Carmen ad Lectorem .

ESCIA mortalis mens , que fortuna secundet ,
Quæve aduersa premat , cur vno frangeris ictu ?
Sustulit ista prior , terrarum compita plantis
Quæ omnia lustrarunt prouerbia ; reddidit ista .
His igitur doctus nullo discrimine pectus
Præscia quod munus fati , sortisq. futuræ
Obiectat , comple ; atque humeris cape grande trophæum

Ipsæ volaturus puer inter numina Diuum .

*Hæc noua Pieridum , inquam , munera candida pubes
Combibat , & præsens ; quæ & consecrabitur Aeuum ?*

Nam quod apud veteres complexa est attica Mirus

Quidquid & in libris scalpfit saturnia Clio ,

Instar apum hinc liceat liquentia sugere mella ,

Nectareos succos , queis laus , & gloria surgit

Non cessit certe cuiquam , Duce , cautius ire

Vel Phæbo , quem Cinthos amat , vel clarior illa

Delos : Necq. fauet cuiquam , tam Pallas , ad artes ,

Aeui . Reliquias veterum , monumenta diferta

Præluens monstrat codex : & dulcia vitæ .

Vertentes huic opta annos : nam vulnere seclæto

Totum collucet , prorsusq. tibi omnia lector

Portat opus Phæbo , Aonijs , Aeuiq. dicatum .

AVCTORES, QVORVM LOCI PASSIM, AVT

emendantur, aut explicantur.

<i>Aelius Lampridius</i>	<i>Epicharmus</i>	<i>Pindarus</i>
<i>Aemilius Probus</i>	<i>Etymologici auctor</i>	<i>Plato</i>
<i>Aeschines</i>	<i>Eubulus</i>	<i>Plautus</i>
<i>D. Ambrosius</i>	<i>Eustathius</i>	<i>Plinius</i>
<i>Ammianus</i>	<i>Festus Pompeius</i>	<i>Plutarchus</i>
<i>Angelus Politianus</i>	<i>Galenus</i>	<i>Polybius</i>
<i>Appuleius</i>	<i>A. Gellius</i>	<i>Porphyrion</i>
<i>Arati espositor</i>	<i>Gratianus</i>	<i>Quintilianus</i>
<i>Argyropilus</i>	<i>Gregorius Nazianzenus</i>	<i>Seneca</i>
<i>Aristophanes</i>		<i>Silius Italicus</i>
<i>Aristoteles</i>	<i>Herodotus</i>	<i>Sophocles</i>
<i>Athenæus</i>	<i>Hesiodi interpres</i>	<i>Stattius</i>
<i>D. Augustinus</i>	<i>Hesychius</i>	<i>Stephanus</i>
<i>Ausonius</i>	<i>Horatius</i>	<i>Stobæus</i>
<i>Boetius</i>	<i>Iulius Pollux</i>	<i>Strabo</i>
<i>Catullus</i>	<i>Iuuenalis</i>	<i>Suetonius</i>
<i>Cælius Rhodiginus</i>	<i>Laurentius Valla</i>	<i>Suidas</i>
<i>M. Cicero</i>	<i>Leonardus Arretinus</i>	<i>Synesius</i>
<i>Q. Cicero</i>	<i>T. Livius</i>	<i>Terentius</i>
<i>Demetrius Phalereus</i>	<i>Lucianus</i>	<i>Theodorus Gaza</i>
<i>Demosthenes</i>	<i>Marsilius Ficinus</i>	<i>Theocritus</i>
<i>Diogenes Laertius</i>	<i>Martialis</i>	<i>Theognis</i>
<i>Diogenianus</i>	<i>Nicolaus Perottus</i>	<i>Theophrastus</i>
<i>Diomedes</i>	<i>Nonius</i>	<i>Valerius Maximus</i>
<i>Dion Chrysostomus</i>	<i>Origenes</i>	<i>Virgilius</i>
<i>Dion Prusicus</i>	<i>Ovidius</i>	<i>Vitruvius</i>
<i>Dioscorides</i>	<i>Perfius</i>	<i>Vlpianus in Pandectis</i>
<i>Donatus</i>	<i>Philostratus</i>	<i>Zenodotus</i>
<i>Empedocles</i>	<i>Philostratus Iunior</i>	

I N D E X P R O V E R B I O R V M S E C V N D V M O R D I N E M

ALPHABETI,

Correctus, digestus, & locupletatus.

*Eorum verò, quæ in appendice continentur, prouerbiorum
Indicem, seriatim hunc subiecimus.*

B amicorum conuiuus nõ diu abstinen- dum 642	aut lusu 1398	actii & Titii idem 608
ab Aboriginibus 1448	abstinēda uis a regibus 1415	actum agere 258
ab afino delapsus 425	ab transfenna cibum petere 1587	actum est 194
ab afino lanam 262	ab unguibus incipere 1644	a culeo infixo fugere 40
ab afinis ad boues transcendere 424	ab uno diagrammate 1538	acum inuenisses 1347
abderitica mens 1608	abydena illatio 865	acu rem tetigisti 855
ab epulo hoc qui possum abesse 646	abydum ne temere 469	adactum iusiurandum 1173
ab equis ad asinos 424	abydus, abydenus 1604	ad ambas usque aures 762
ab Eteobutadis ducit genus 1211	a calanthis 708	adamantinus 434
abhorrentis, ac detestantis 1413	a canthia cicada 279	adamussim 332. 870
ab Hymetto profectum 148	a lineis excidere 1919	ad aquara malus 378
abiicit hastam 745	a canthida uincit corn. 516	ad aras 1370
abiicere scutum ibid.	a capite usque ad calcē 134	ad asylum confugere 1706
abiiciendum procul 1456	a carnici equi 1488	ad bonam frugem 1573
abdia grammate 1538	ac mox 1592	ad calculos reuocare & similia 309
ab impius egressa est iniquitas 538	a carcere 897	ad clespydrum dicere 378
ab incunabulis 441	a carceribus 381	ad coronidem usque 1604
abit & taurus in syluam 67	a carnianus procellus 785	ad consiliū ne accefferis 163
ab ipsa messe 1594	accepta candela 1630	ad coruos 688
ab ipso lare 393	accesitum malum 1469	ad cribrum dicta 1485
a bis septem undis 1175	accissare 747	ad Cynofarges 1125
abomināduſ scarabæus 1065	accipit & glebam erro. 768	addere manum 305
a bonis bona disce 1680	accipere morsū culpæ 1954	ad deorū aures puenit 927
ab ouo usque ad mala 851	aceruus bonorum 187	ad digituli crepitum 988
abronis uita 868	a cæsi & Heliconis op. 928	a deo ficti 1778
absque baculo non ingreditur 1235	a certias medicatus est ibid.	a deo felicitas 1494
absit clamor in colloquio,	a cessari luna 328	ad ephēbum properare 649
	acetū habet in pectore 782	aderit Temēstius genius 93
	achiuos a turre iudic. 1176	Quid ad farinas? 1296
	achilles 433	ad felicem inflectere parietem 179
	achilles iecit duas tess. 1708	ad felicius latus inflectere ibid.
	achilleum argumētum 434	ad finem ubi peruenieris, ne uelis reuerti 29
	a chrytropode cibum 356	ad fractam canis 369
	in acie nouaculæ 48	
	a cælo ad terram 898	
	a cælo non fico 1623	

Index Prouerbiorum

ad græcas calendas	328	ædibus in nostris quæ praua	27
ad Herculis columnas	1260	aut recta geruntur	394
ad oculos magis quam ad ve-		ædilitatem gerit sine populi	
ficam	2017	suffragio	1103
adhuc aliquis Deus respicit		ægeum nauigat	1118
nos	1399	ægeum scaphula transfinitere	661
adhuc cœlum voluitur	1524	ægis venit	1304
ad id quod erat opus	1173	ægina primum pueros opti-	
ad incitas	1653	mos alit	881
ab libellam debere	1704	ægotanti animo medicus	
ad mensuram aquam bibūt		est oratio	1141
citra mensuram offam co-		ægroto dum anima est, spes	
medentes	867	est	815
admeti nœnia	909	ægyptii centum non tolle-	
admoto capite	1456	rent	1270
ad nouercæ tumulum flere		ægyptii machinarum artifi-	
528		ces	927
adonidis horti	39	ægyptii	1706
adorato circumfactus	35	ægyptii nuptiæ	1102
adoratori sedeant	36	ægyptius laterifer	1271
a Dorio ad Phrygium	895	ægre quidem, sed facimus	
ad pedem	1034	tamen	1386
ad pedes ad caput	1599	ægroto dum anima est, spes	
ad pila vbi ventum	1766	est	744
ad porcellum da mihi mu-		æolifare	1862
tuo tres drachmas	1302	æqua concertatio	1380
ad pristina præsepia	526	æqua lance	281. 890
ad pugnam peractare	1046	æqualem tibi vxorem quæ-	
ad rascea Nemesis	917	re	472
ad restim funiculum	1258	æquales calculi	1309
ad restim res rediit	284	æqualis equalē delectat	124
adscisse ad extremum scien-		æqualitas haud parit bellū	
tiam	1299	1494	
ad Scolon nec proficisceris		alare ordiri	393
ipse, nec alterum comita-		alas addere	1694
beris	838	a lasso rixa quæritur	372
ad sunt dii beati	1172	alba auis	716
ad suum, quemque quæ-		albæ gallinæ filius	90
stum æquum est esse cali-		alba faba	307
dum	1347	alba felicia	ibid.
aduersus solem ne loquitur		alba linea	1863
32		albo rete aliena captant bo-	
aduersus solem ne meito-		na	1346
ibidem		album & nigrum nouit	405
ad vinum diferti	1715	album calculum addere	307
ad vinum refecare	816	album panē pinso tibi	1171
adulatore & amico non po-		albus an ater sis nescio	405
tes eodem vti	775	alcinoi apologus	1769. 827
adulterius	1218	alcinoi mensa	726
ad umbilicum ducere	131	alea extrema	244
ad vnguem	332	aleam omnem iacere	243
adi vtunus paratus	1381	ale luporum carulos	681
æcidia minæ	1746	aliam ætatē alia decēt	1397
		alia	

Per ordinem Alphabeti.

alia committenda, alia ca-		aliud homini, aliud huma-		amici mores noueris non	
landa	1412	nitare	2004	oderis	898
alia æstate, alia hyeme	451	aliud sceptrum, aliud ple-		amici procul agentes, non	
alia datur, alia negatur	1391	ctrum	1451	sunt amici	800
aliæ aliorū inuentiones	806	aliud stans, aliud sedēs	1200	amicitia æqualitas	24
alia Lacon, alia asinus por-		alius aliis in rebus prestan-		amicitia quæ delit, nunquā	
tat	739	tior	1393	uera fuit	796
aliām quercum excute	293	allia & fabas ne edas	1438	amicitia stabilium, felicitas	
alia Meneclis, alia porcel-		allium in retibus	1634	temperantium	796
lus loquitur	1107	alii caput	1363	amicitias immortales esse	
alia res sceptrum, alia res		allium olfacere	864	oportet	1573
plectrum	1451	aloes plusquam mellis ha-		amicitiæ personam	1341
alia uita, alia diæta	527	bet	507	amicorum communia om-	
alia uoce psitacus, alia con-		alpha penulatorum	819	nia	22
turnix loquitur	880	altera manu fert aquam, al-		amicorū est admonere mu-	
aliena iacis	293	tera ignem	1549	tuum	1383
aliena incipere	380	altera caduceum, hastam		amico amicus	181
aliena infania frui optimum		altera	1801	amico Hercule	88
293		altera manu fert lapidem,		amico oportuno homini ni-	
alienam metis messem	248	altera panem ostētat	484	hil amicus	1459
alieno choro pedem inferre		altera scabit caput, altera fe-		amicos multos habet felici-	
716		rit malam	485	tas	1254
alieno auxilio potētes	1381	alter Hercules	432	amicos ne cito pares	25
alieno ferox præsidio	1380	alter Ianus	1493	amicos tragædos æmulatur	
alieno periculo cautus	770	alterum pedem in cymba		1312	
alienis uti soleis	1696	Charontis habere	658	amicus nemo cogēdus	1382
alienos rigas agros tuis fi-		altius Oromedonte	1759	amicus neque nullis neque	
cientibus	1117	a lupi uenatu	1174	multis	1298
aheneus	436	alybantis hospitis munera		amicus salute tenus	1201
aiacis risus	437	1444		amicus usque ad aras	1147
a ianua aberrare	364	amantes sibi somnia fingunt		amicus alter ipse	24
alabanda fortunatiff.	690	802		amicus certus in re incerta	
alabastrus vnguenti putet		amantium iræ	1135	cernitur	1565
248		amare & sapere uix deo con-		amicus magis necessarius,	
alare ordiri	393	ceditur	735	quàm ignis & aqua	732
alas addere	1694	amas teipsum, ideo nullus		amicus cum uitris ferendus	
a lasso rixa quæritur	372	tibi amicus	790	2002	
alba auis	716	ama tanquam osurus, oderis		amicū euitare	740
albæ gallinæ filius	90	tanquam amaturus	667	amor fit ira iucundior	2020
alba faba	307	amaris pharmacis in amara		amnis cursum cogere	1934
alba felicia	ibid.	bilis proluitur	1984	amiser urbem & pugionem	
alba linea	1863	amazonum cantilena	652	recepti	1822
albo rete aliena captant bo-		ambabus manibus aurire		amor Caunius	1159
na	1346	531		amor ex aspectu nascit	159
album & nigrum nouit	405	ambobus pedib. fugere	363	a mortuo tributum exigere	
album calculum addere	307	ambones	1669	528	
album panē pinso tibi	1171	ambrosia alendus	1136	amphistyonū cōfessus	665
albus an ater sis nescio	405	amere frustra	2002	amphidroniam agis	1478
alcinoi apologus	1769. 827	ameles angulus	1017	ampullas loqui	1804
alcinoi mensa	726	ambulatio iuxta mare	163	ampullacea	1734
alea extrema	244	amens confultor	1208	amuffis applica lapidem non	
aleam omnem iacere	243	amens longus	1234	contra	870
ale luporum carulos	681			amuffis alba	331
aliam ætatē alia decēt	1397			A 2 amyclas	
alia					

Index Prouerbiorum

Per ordinem Alphabeti.

amyclas perdidit silentium 524	annofam arborem transfplā tare 250	anus vnguento ne vtare ibi anus clibanum 607
amyris infanit 763	anno fenior fio 1355	apage hospitem in tempe- ftate 913
anagyrim commoues 80	annum in menfem contra- hit 1828	a patella rapere 356
a Nannaco 1448	annus olibanum 607	ad aparuria profectus 1227
anaxyrda oftentare 1233	annus producit, non ager 70	aperire ianuam 228
ancilla femel, nunquam he- ra 1584	annus superior femper me- lior 1285	aperte, fimpliciterque loqui 1404
ancipitis animi 1390	annulus Acoreus 2031	apertis tibiis 235
ancora domus 197	anfam querere, & confumi- les metaphore 229	aperte loqui 1377
ancora non vulgari niten- dum 1578	ante bardā doces fenēs 1186	apes apum fimiles 279
ancora rupta 1446	antehac putabam te habere cornua 1187	aphia in ignem 698
ancore factum preuertit Deus 1499	antelētem augere ollā 1139	aphyarum honos ibi. & 995
ancoris duabus niti bonum 1690	ante mifteria difcedere 653	apicem ponere 775
ancoras tollere 907	ante pedes 1346	Ne inter apia quidem funt 612
ancoris duabus fultus 47	ante pilos fapit venit 1211	apinæ, Tricæ 138
andramachon ex anguibus concinare 1890	antequam incipias consul- to 793	apio mollior, aut mitior 430
androclydes in feditione dux 742	ante tubam trepidas 1017	apio opus eft 1093
angeroua Volupie comes 1134	ante victoriam encomium canis 442	a pifcibus abftineto 36
angina vinaria 1667	anthericum metere 261	apis hofpitem, Siren amicū nunciat 993
anguilla in frigmēto 1921	anticyras nauiget 498	apollo quid tibi cecinit 996
anguillam captare 1310	antica exclusum poftica re- cipe 1870	apologus alcinoi 827. 1769
anguillam cauda tenes 268	antidotum ante venenum 1520	apros immittere fontibus 1473
anguftior fcytala laconica 692	antiope luctus 1235	apra prouincia 1392
anguftum & latum 1696	antiquior Codro 1500	apud aram consultare 1225
angularis bobix 1812	antiquiora chao 1006	apud campanos plus unguē ti, quam ceteros olei 712
anicularū deliramenta 1345	antiquiora diphthera lo- querts 286	apud equū & uirginē 1715
anima ficca fapientiffima 1835	antiquis debetur veneratio 1411	apud finum odorum uapo- rem fpargis 255
anima & vita 801	antronius afinus 883	apud matrem manere 1691
animam debet 584	annulus aureus in narib. fuis 422	apud menfam uerecundari non decet 1750
animo quicquid ftatuert non eueniet 1109	Medium annulum traharis oportet 527	apud nouercam queri 1581
animum abiicit 1047	a nuptiis pura 1037	a puro pura defluit aqua 1174
animus bonus in re mala 1237	anus bacchatur 527	aqua hæret 270
animus eft in corii 1350	anus cothoniffat 1236	aqua & terra redamini 1645
animus heptabœus 1437	anus eriphus 994	aquā plorat cum lauat fun- dere 1942
animus in auribus 1581	anus hirciffans 527	aquam bibens, nihil boni parias 901
animus i pedes decedit 5087	anus faltat 995	aquam epumice poftul. 261
animus mulieris 1302	anus fimia fero quidem 862	aquam igni mifcere 1519
annacum plorare 997	anus fubfultans multum ex citat pulueris 995	aquā inaniter cōfumis 259
annas clibanum 1425	anus velut equus profundā habebis foftam ibid.	aquam in mare ferre 443
a Ninnaco 1448		aquam in mortario tudere 661
annofa vulpes haud capitur laqueo 582		

aqua

aqua optima 1700	archimedes non poffet me- lius defcribere 1596	in hac fe ex: 737
aqua præterfluit 1167	architeꝝ crepitaculum 964	artibus fuis capi 75
aqua frangulat fauces 633	actum anulū ne geftato 25	artifex propus probæ mate- riæ 1290
aque furtiue dulciores 2027	arcus tenfus rumpitur 1588	a facris abftinēde man ⁹ 1400
aquilę columbam non gi- gnunt 805	ardens veftis 1098	a fartagine rapere 356
aquila in nubibus 533	a remo ad tribunal 1242	afcifcē ad extremum fcien- tiam 1299
aquila cornix puocat 1189	arenæ copia 464	a fexaginta viris venio 1630
aqla mufcas nō captat 1167	arena cedere 565	afini caput ne laues nitr. 1196
aquilam uolare doces 269	arenæ mandas femina 253	afini cauda 1484
aquilam teftudo uincit 450	arenam metipris 250	afini lana 263
aquila thripas afpiciens 561	arena fine calce 784	afini mandibula 1196
aquila Scarabæus qrit 1316	areopagita 545	afini mortes 1165
aquila fenecta 555	areopagita taciturnior 1727	afino græcē & baculus 1775
aquilæ fenecta, Corydi iu- uent 556	argas 346	afino fabulam 1642
aquilā noctuæ cōparas 532	argentanginam patitur 418	afino non curo 1506
a quinque fcopulis deflire influctus 1167	argenteis aiftis pugnare 964	afino offa das, cani paleas 1256
arabius tibicen 427	argenteus puteus 1634	afinū i rupes ptrudere 1459
arabum gazæ 390	argētea fama cōuiuari 1959	afinum tondes 263
aram neq; nec fidē hēt 1351	argentum accipi, imperiū vendidi 1754	afinum fub fræno currere doces 248
a radicibus 851	argenti fontes 755	afinus ad liram 245
araneorum telas texere 251	argitumulus 1837	afinus ad tibiam 1448
araneorum plenus 1960	argi collis 965	afinus apud Cumanos 412
araneas eiicere 1517	argiua calumnia 1221	afinus afino pulcher 1739
araneis abūdat propter ino- piam 1918	argiui fures 1431	afinus auis 1348
arare littus 253	argiuo clypeo dignus 479	afinus auriculas mouēs 246
Citra arationem citraq; fe- mentem 325	argiuos exarmat oraculum 1923	afinus balneatoris 1539
arator nifi incuruus præua- ricatur 1593	argiuū clypeū detraxit 1007	Si vel afinus canem mor- deat, litem mouebit 523
aratro iacularis 965	argum fallere 323	afinus compluitur 1166
arbelas profectus fies 996	aries tornib. falfciuens 1313	afinus efuriens fuftem negli- git 966
arbore deicta quiuis ligna colligit 1132	aries naticationis mercedē perfoluit 894	afinus in vnguento 301
arbores cadūt poft folia 1016	arietem emittit 755	afinus in paleas 880
arbor ē fructu cognofc. 544	arietis minifterium 1627	afinus in pelle leonis 209
arcadas imitans 1166	ariftarchus fcriptorum 312	afinus inter apes 301
arcadium me poftulas ibid.	ariftylli more 1682	afinus inter fimias ibid.
arcadicum germen 1191	ariftophanis uefpis 666	afinus in rupem 880
arcantum celat 1419	ariftophanis & Cleanthis lu- cerna 454	afinus myfteria portās 694
arcem ex cloaca facere 1596	arrepta candela 1630	afinus fedet 1266
archidamicum bellum 1192	arripe negotii curam 1380	afinus de Aefopi puteo ami- cus Plato 2002
archigeni indiget 1816	arripienda q̄ offeruntur 1405	afinus ftram. mauult quam aurum 1680
archilochia edicta 720	arma aululeia 1930	a ftiente camelo 1175
archilochi uulpes 1988	arrogantia non ferenda 1414	afparagi 1340
archilochi melos 1768	arundinea crura 1971	afpendius citharædus 643
archilochi patria 721	ars amat fortuna 2001	afpera vita, fed falubris 1419
archilochum calcax 1810	ars, portus miferiæ 428	afperiffi aquam 1166
archilochum teris 1425	artem cruris illidere 1804	afpidis morfus 1131
archimedeū problema 1806	artem quæuis alit terra 427	
	artem quam quifque norit	

afpis

Index Prouerbiorum.

aspis à vipera	1576	a vicinis exemplum habent	1485	aut moriendum	1254
astutor coccyce	1499	1485		aut minus animi, aut plus	
astam farinam concupiuit	684	avis alba	716	potentiæ	1492
a subeunte portū nauī	1175	avis è cantu dignosc.	1474	aut morere aut occide	937
a teneris vnguibus	441	avis ex auibus	1688	aut mortuus est, aut docet	
atheniensem athenis laudare	haud difficile	avis vidit	705	lit.	599
	663	aulædus sit, qui citharædus		aut piscem olet, aut florem	
atheniensium inconsulta te		esse non possit	773	1572	
meritas	493	aurea barba dignus	479	aut regem, aut fatuum nasci	
atheniensium probus, egregie		aurea æris permutare	108	oportere	167
probus	1450	aurea verba	1097	aut quinque bibe, aut tres,	
athon	1534	aurea pro egregiis	ibid.	aut ne quatuor	748
athos celat latera Lemniæ		aureæ compedes	823	aut terra, aut mari	1731
bouis	1175	aureo piscari hamo	721	aut terfex, aut tres tesseræ	
atlas cælum	31	aureos mōtes polliceri	531	790	
atlanticum mare cotyla ex-		aureus i Olympia stato	479	auxillium post bellum	1291
orbere	1886	aurem vellere	431	axanea mala	903
atraxaphis mendax	1509	aureum subæratum	1506		
aurei oculi	982	aures nec habeo, nec tango			
atridæ non soli amant vxor-		1287			
res	1610	auribus lupum teneo	287		
attabas & Numenius conue-		auribus scalpendis de esto-			
nerunt	1145	cium	777		
attagen	1431	auricula infima mollior	430		
atragene nouilunium	1513	aurificem te futurum crede			
attica bellaria	809	bas	1227		
attica eloquentia	148	auris Batava	1610		
attica fides	483	auris dextra tinnit	827		
attica musa	514	auris supina	317		
attici Eleusinia	882	auro loquente nihil pollet			
atticus aduena	669	quæuis oratio	1188		
atticus aspectus	545	auro habet suppactum solū			
atticus miles	1939	1370			
atticus in portum	582	aurum habet Tolosanū	617		
atticus lepos	148	aurum estiore	2027		
atticus moriēs porrigit ma-		aurum igni probatum	1452		
num	965	aurum Colophonium	1165		
atticum mel	148	aurum index homini	837		
atticus testis	483	aurum indice exploratum			
atramentum futuriū	1278	1452			
auarus nisi quum moritur		aurum subæratum	1507		
nil recte facit	1565	ausculta & perpende	1382		
auaritas diuinitus	1414	auscultandum bene loquen-			
audi chelidoniem	1483	ti	1773		
audiens non audit	1397	austrum perculi	565		
audi quæ ex animo dicun-		austrum floribus	1309		
tur	594	aut abi aut exuere	661		
aues quæris	1197	aut bibat aut abeat	595		
auisus adriam retrofusis		aut cucurbitæ florem, aut			
2019		cucurbitam	966		
augiæ stabulum repurgare		aut ipse fuisse, aut tui simili			
821		mus	1397		
		aut manenti vincendum,			

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

A Balno spectat	1880
ab aridis sagitta	1929
ab aula recessit	2034
ab Ilio nunquam recedens	
imitaris Hectorem	1951
absens hæres non erit	2032
a cauda ad os trāsferre	1948
accessoriū operis loco	1854
achaiæcum telum	1853
achillea arma	1930
acum & filum sumēs ruptu-	
ram confue.	2003
adamante notare	2005
addere gangrenam	1951
ad oculos magis quam ad	
vesicam pertinet	2017
ad scamma producere	2008
ad Scirrhonem tēdere	1979
ad Sirenum scopulos confe-	
nescere	2005
ad solatium versari	2014
adulter ad adulterum tra-	
hit	1935
ægyptus nec illū quem eos	
non nutrit	1844
æqualia reddere capita in	
pugna	1861
aere & cera nobilis	2012
aere & rore passus	1809
affricani lex	234
agamemnoniū epulū	1910
agamemnonem simulat, Mi-	
thæus	

Per ordinem Alphabeti.

thæus cum sit	1985	beoticum ingenium	753	bonorum glome	854
agasonem uincit	1854	beotiffare	1767	bonum est duabus dicti a-	
ager quam multos habuisti		bellicum canere	1283	moris	1690
dominos	2017	bello porta	1543	bonus cantor, bonus cupida	
agnum demetere	1948	bellorophōtes litteras	1936	rius	869
agrestib. olerib. uiscitat	1861	bellum cū protogene mor-		bonus dux bonum reddit	
agrestis apis	1881	tuo gerere	1998	camitem	523
agri podex	1975	bellum haud quaquam	910	borea cessante.	1224
alabandicum opus	1941	bellum cononi curæ fuerit		bos ad ceroma	257
a laudæ in nido latet gramē		1186		bos ad lyram	245
1848		bellum omniū pater	1264	bos alienus subinde foras	
alba præcordia	1845	bestia bestiam nouit	1650	prospec.	600
alcinoi horti	1877	bēta tum hyeme, tum æsta-		bos ad præsepe	648
alcinoi poma dare	2041	te bona	1345	bos aduersus seipsum pulue	
a lauda non sine crista	1849	bētica sus	576	rem	838
alexandriæ deliciae	1955	bēta sapientum	2011	bos apud aceruum	1164
1999		betizare, lachanizare	847	bos. consenscit	1224
alienis excidere	1919	bibe helleborum	498	bos cyprius.	616
B		bibliotheca animata	1926	bos expecta aliquando her-	
Abulus antea nunc ca-		bifrons mercurius	1852	bam	1163
prarius	1862	bipedum nequis	434	bos ephippia optat	388
bacchæ moræ	372	bilis in naribus	2031	bos Homolottorum	1163
bacchi similis	345	binis tōdere forficibus	1881	bos in ciuitate	122
balbus balbum rectius intel-		bis per omnia	152	bos in lingua	2017
ligit	563	bis pueri senes	295	bos in quadra argētea	1629
ballio	1711	bis dat qui cito dat	519	bos in stabulo	1629
balneator	372	bis septem	899	bos in stabulo senex	1627
balneum ingressus depone-		bis interimitur qui suis ar-		bos in uincula	974
odium	2003	ra petit	1466	bos lassus fortius figit pedē	
barbam uellere	846	bitus contra Bacchiū	898	72	
barbam ab ulnis puerorum		byssina verba	1838. 1993	bos lente aut placide	630
uellere	1987	bizeni libertas	1471	bos marinus	1628
barbarus ex triuio	641	bocchyris	933	bos porrecto. ultra Taygetō	
barbæ tenus sapientes	165	boliti pœnam	699	capite	1484
batalus	345	bolus ereptus è faucibus		bos senex non lugetur	1033
bathyclis poculum	1656	1316		bos septimus	601
basilica facinora	1751	bona nemini honesta	1565	bos sub iugum	933
baux egent oleo	1688	bona etiam offa post pa-		botrus oppositus bot. maru-	
bene plaustrū perculit	346	nem	842	refc.	1163
benefacta benefactis aliis p-		bona terræ	1110	bouē in faucibus portat	754
terito ne perpluant	2038	bona spes ostensa	1414	bouem si nequeas, alinum	
benefactis pensare delicta		bona Porfenæ	465	agas	1092
1758		bonæ leges ex malis morib.		bouem uolentē ducito	1441
bene natis turpe est male ui-		præcreantur	600	boues meos nunquam abe-	
uere	1785	bonæ fortunæ, siue boni ge-		gerunt nec equos	985
beneuolis trucidator	1146	nii	376	boues solidi è clibano	1104
bene contulit, sed male fa-		bonas pharetra dies	996	boues è clibano.	1570
cit	2009	boni vini lachrymabiles	973	boue toto deuorato in cau-	
bēon malus pisus	1645	boni ad bonorum conuicia		da	1206
bēotica ænigmata	754	589		bouis in tergores defedit	
bēotis uaticinare	755	bonis auibus, malis auibus		1245	
bēotica auris	1161	89		boues messis tempus expe-	
bēotica cantilena	753	bonorum myrmecia	188	ctantes.	1163
				boue	

Index Prouerbiõrum

boue uenari & similia 1537
 boui clitellas 1058
 brachas ostendere 1233
 brasidas quidem uir bonus
 1223
 brasicam iurare 914
 briarei manus iniicere 2017
 briareus, alias Lepus 1874
 britannica menia 724
 bubo canit Iulcinie 1525
 bubulum obtueri 1936
 In buccam quicquid vene-
 rit 320
 buccas inflare 1277
 budoro more 1160
 bulbos querit 1231
 lalbus nihil profuerit 1481
 bullate nuge 1316
 bunas iudex est 933
 bupalia odium 1889
 bupalia pugna ibid.
 butubata 477
 buthus obambulat 932

C

Aballus arare optat 388
 cadauer uiuum 810
 cadere causa formula 1778
 cadere in cursu 1786
 cadmea victoria 1002
 cæca dies, & oculata 486
 cæcæ dinitie 463
 cæca speculatio 491
 cæcias nubes attrahens 315
 cæcior Leberide 203
 cæcias spirat 1695
 cæci prescriptio 1650
 cæco cū speculo nihil
 cæcum in somnium 1506
 cæcus auribus & mēte 1506
 cæcus cæco dux 490
 cæcus dux 1208
 cæcare me doce 1272
 cæcæ deorum 1137
 cæneus inuulnerabilis 1225
 cænei hasta 1460
 Inter cæsa & porrecta 205
 cæsim ac punctim 241
 cauis caia 152
 calabri hospitis xenia 1313
 calauria pro Delo 1499
 calcar addere currenti 142
 calcar tollere 705
 cæna popularis 1750

calceum eundem omni pe-
 di inducere 1542
 calceus maior ped. 874
 calciamenta portare 334
 calculo mordere 1353
 calculis omnium 313
 calculis vtrinque ponere 309
 calculum reducere ibid.
 calicum retiniges 1644
 calidam veruti partem 939
 calidis balneis teneri 1123
 calidum & frigidum ex eo-
 dem ore est. 485
 calidum mendacium 1586
 calidum plus satis 875
 calidum prandium comedi-
 sti 77
 caliga Maximini 50
 caligare in sole 887
 callie defluunt penne 1656
 callidum esse equum est ad
 suū quenq. questū 1347
 callicyrii plures 1155
 callipides 370
 callipygos 1636
 calliphanes 1442
 callum ducere 1114
 calumnia Argiua 1221
 caluum velis 1005
 caluus comatus 880
 caluus quum sis 1633
 camerine loqui 1597
 camelus desiderans cornua,
 etiam aures perdidit 1254
 camelus saltat 974
 camelus vel scabiosa com-
 plurium asinorum gestat
 onera 556
 campana superbia 1670
 canalicola 1356
 cancellis circūscribere 1301
 cancer leporem capit 849
 cancri nūquam recte ingre-
 diuntur 1352
 cæcios lepori comparas 517
 cæcum ingredi doces 1374
 candidorum virorum nulla
 vilitas 1296
 candidum linum lucri cau-
 sa ducis 1172
 canem alens externum præ-
 ter linum nil hēt 1197
 canem agnitis lactibus al-

ligare 1723
 canem excoriatam excoria-
 re 783
 canens vitæ palmum 1478
 cane peius & angue odit
 1051
 canere ad ritum 908
 canere intus 643
 canere sibi 1281
 cane Tellenis 903
 canere bellicum 1283
 canere de Telamone 1221
 canere receptui ibidem
 canes veteres non temere la-
 trant 175
 canes timidi vehementius
 latrant 1375
 canes venatici 1711
 canib. agnos oblicere 1054
 canidas paleas, asino ossa
 1256
 canina facundia 827
 caninam pellem rodere 849
 caninum prandium 591
 canis 1425
 canis ad cibum 1629
 canis circum intestina 822
 canis digna pabulo 901
 canis digna sede 902
 Vt canis è Nilo 564
 canis festinans cæcos parit
 catulos 707
 canis in præsepi 580
 canis in vincula 974
 canē intestina gustasse 822
 canis lapidem mordēs 591
 canis masculi infinita cubi-
 lia 1070
 canis medico auxiliās 1492
 canis panes somnians 1424
 canis peccatum sus depen-
 dit 1216
 canis per Phratores 1313
 canis podicē inspicere 708
 1473
 canis reuersus ad vomitum
 1256
 canis sæuiēs in lapidē 1474
 canis tanquam Delum nauit
 gans 1159
 canistrum canistrum vocat
 751
 canis vindictam 438
 canis

Per ordinem Alphabeti.

canis viuēs è Magdalia 438
 cannacæ res siue more 997
 cantharo astutor 1159
 cantherium in fossa 352
 cantherius in porta 324
 cantilenam eandem canis
 887
 cantionem Lityersam canis
 1239
 cantionem Telamonis can-
 nit 1221
 cātoris hestitātia tussis 1044
 cape nihil, & serua bñ 1638
 capere desertam 173
 capere ciuitatem 1576
 capere crines 1733
 capillis trahere 1719
 capillus quoque vmbra
 suam habet 1263
 capite admoto 1546
 capite ne quid suas 1121
 capite gestare 1631
 capitis & iquinis discrimē
 nescit 947
 cappa duplex 1312
 cappa tria pessima 1312
 capra ad festum 1421
 capræ libere ab aratro 1076
 capram cœlestem orientem
 conspexerunt 1420
 capra cœlestis 340
 capra contra sese cornua 81
 capra gladium 77
 caprā portare non possum,
 & imponitis bouem 985
 vel capra mordeat nocētē
 522
 capra nondum peperit hoc-
 dus autem ludit in rectis
 904
 caprarius in æstu 942
 capra Scyria 582
 caprea contra leonem 849
 captantes capti sumus 581
 caput artis decere quod fa-
 cias 1563
 caput sine lingua 608
 caput scabere, & consimilia
 1315
 caput tertium 1372
 caput vacuum cerebro 1229
 carbone notare 308
 carcini poemata 1154

carcini strobili ibidem
 carcinus quoque in rebus
 desperatis 742
 cardo rei 48
 cares 347
 in care periculum 346
 cares ite foras 154
 catizare cum care 130
 carico more 1624
 carica musa 513
 carica saltatio ibidem
 caricum sepulchrum 1496
 carica victima 1154
 caricum vinum 1612
 caricus hircus 1316
 carne ipse Delphis immo-
 lata vescitur 1083
 carpathius leporem 677
 carpet citius aliquis quam
 imitabitur 738
 cascus caskam ducit 151
 caseum habens non eget ob-
 sonio 1242
 casta nuce non emam 477
 casta glande 1753
 castes rodere 1265
 castiolicus nodus 869
 castrophe fabulæ 133
 catella Melitæa 1206
 Catone hoc cōtenti sumus
 1725
 catinus malorum 894
 catena negotiorum 319
 catenati labores 1073
 catone hoc contenti sumus
 1725
 catula dominas imitantes
 906
 Catulus Leonem adlatrans
 510
 cauum Arabiam ferere 659
 cauda blandiri 1443
 cauda de vulpe testatur 543
 caudæ pilos equinæ paula-
 tim vellere 521
 cauda tenes anguillam 268
 cauendum ab eo, qui semel
 imposuit 1383
 cauendū a potentiore 1381
 cauenda pēna mali in tem-
 pore 1403
 cauentis clancularias infi-
 dias 1377

caue thoracem 838
 caunius amor 1160
 causa cadere 1778
 caute loquaciore 1303
 cautus enim metuit, &c.
 1465
 cecidis & Buphonorium
 1530
 cedro digna 1450
 cedendū multitudini 1402
 celei suppellex 1734
 cœlum digito attingere
 1511
 celeritas in desiderio mora
 est 1014
 celeritas in malis optima
 1770
 celerius quam Butes 941
 celmis in ferro 1156
 cænare me doce 1271
 cenforia virgula 1665
 cennum barbaricum 1665
 censura dat veniam coruis
 vexat columbas 1278
 centauris mens non inest
 1066
 centones farcire 841
 centro & spacio circumfcri-
 pta 1654
 centum plaustris trabes 1517
 cæpas edere aut olfac 1158
 cæpe tatum sumpseris, iam
 vixeris 128
 cæpis iisdem vesci 1104
 cæpis putridi nullus vsus 1177
 cepphus parturit 707
 ceram auribus obdis 1497
 ceris rubris notare 312
 cera tractabilior 1155
 cercopisare 961
 cercopum cœtus 960
 cercyræa scutica 706
 cerealis coena 1157
 cerebro vacuū caput 1230
 cერი sacrificant 1457
 cerite cera dignus 609
 certamen non accipit excu-
 sationes 1204
 certissima paupertas 1589
 ceruinus vir 961
 cerulæ miniaturæ 312
 ceruus canes trahit 1524
 cescon habitas 938

B

cestreus

Index Prouerborum

cestreus ieiunat	184	cinædo mollior	430	clematis Aegyptia	50
cestum habet Veneris	1156	cinclus	734	cleomenes superat cubile	1507
chalcenterus	1618	cinerem vitans in prunas	1207	cleon Prometheus	226
chalcidica vxor	1085	incidit	1207	climacides	1533
chalcidiflare	1159	cinnari bonorum direptio	1037	clithene intemperatior	1151
chamaeleon de suo corio ludit	740	cinyræ opes	1127	clithenem video	1152
chamaeleonte mutab.	1217	circa clepsidra animus	701	enips in loco	1149
chao antiquiora	1006	circeo poculo	1710	coalemo liba	1695
charadrium imitans	1662	circes virga	486	coaleare crescet	702
charetis pollicitationes	938	circulum absoluere	939	coaleæ vita	1543
charybdin vitans in Scyllâ	273	circulus res moralium	447	cocta numerab. exta	281
incidit	273	circumtondere comam	306	codali chcenix	1148
charybdis	1553	citeria	1682	codro generosior	1002
charmione & Naerca	1297	ciffamis cous	1154	codro pauperior	390
charmatis ianua	998	cithara incitat ad bellû	1655	coelo ac terræ loqui	323
chimæra	1757	citis quadrigis	239	coelo delapsus	518
chironium vulnus	997	citius vsura currit	940	cælum capite perumpere	72
chius	1479	citius quam formicæ papa-uer	1749	cælum terræ miscere	21
chius ad coum	975	citius quam asparagi coquû	1340	cælum terrat	812
chius dominum emit	801	citius Teleg. donarim	1566	caena popularis	1351
chius risus	320	cito sapientes non tuto sapiunt	630	cænare me doce	1271
chnaumata omnia	1046	citra arationem, citra semen	325	caeno puram aquam turbâs	1158
choenici ne infideas	24	tem	325	caeno puram aquam turbâs	1158
chordæ vice	1209	citra puluerem	324	caeno puram aquam turbâs	1158
choreæ Ionicæ	319	citra vinum temulentia	17	caeno puram aquam turbâs	1158
choro alieno pedem	716	ciuitas non ciuitas	1775	caeno puram aquam turbâs	1158
chorus maior & concin-	359	ciuitate ludimus	1153	caeno puram aquam turbâs	1158
tior	359	clamorior lauro ardete	956	caeno puram aquam turbâs	1158
a chytropode cibum	355	clancularias infidias cau-	1377	caeno puram aquam turbâs	1158
cibo opus duraturis in labo-	1395	re	1377	caeno puram aquam turbâs	1158
re	1395	clasticum canere	1283	caeno puram aquam turbâs	1158
cibum in matellam ne im-	29	clauam extorquere Herculi	1465	caeno puram aquam turbâs	1158
mittas	29	1465	caeno puram aquam turbâs	1158	
cibum è flâma petere	1449	claudiana tonitrua	1150	caeno puram aquam turbâs	1158
cicada Acanthia	279	claudicare vtroque	1200	caeno puram aquam turbâs	1158
cicada cicadæ chara, formi-	128	claudi more tenere pilam	1151	caeno puram aquam turbâs	1158
ca formicæ	128	1151	caeno puram aquam turbâs	1158	
cicadæ apem comparas	11	claudio vicinus discas claudi	604	caeno puram aquam turbâs	1158
cicadam ala corripuisti	539	care	604	caeno puram aquam turbâs	1158
cicada stridet	573	claudus optime virum agit	1045	caeno puram aquam turbâs	1158
cicada vocalior	ibidem	1045	caeno puram aquam turbâs	1158	
cicadis pleni	1214	claudus sutor	1151	caeno puram aquam turbâs	1158
cicadæ sibi canet	1766	clauæ findere ligna, & securi	936	caeno puram aquam turbâs	1158
ciceris emptor	1261	fores aperire	936	caeno puram aquam turbâs	1158
cicernus Bacchus	291	clauo purior	855	caeno puram aquam turbâs	1158
ciliciti imperatores	1153	clauus Trabalis	549	caeno puram aquam turbâs	1158
cilicium exitium	1152	clauum clauo pellere	110	caeno puram aquam turbâs	1158
cilicium bona	860	clauum rectum tenere	1111	caeno puram aquam turbâs	1158
calix haud facile verum di-	1111	cleanthis lucerna	454	caeno puram aquam turbâs	1158
cit	1111			caeno puram aquam turbâs	1158
cimbitum	631			caeno puram aquam turbâs	1158
cimmeriæ tenebræ	915			caeno puram aquam turbâs	1158

Per ordinem Alphabeti.

comis mens non inest	1066	contra flumulum calces	197	creta notare carb. not.	308
comœdia ac tragœdia in-	1147	contra torrentem mitti	1147	cræso, Crassoditior	89
dem è litteris componi-	1488	contribulis factus serua or-	1488	crassa minerua, & crassiore	63
tur	1243	dinem	1488	crator litium	1443
comediæ ueteris licetiæ	455	conuicto locum dare	228	crepitu probabis	1482
comelice	1056	conuiuia non conuiuia	1406	cretensis cretensem	129
commouere sacra	1712	copiæ cornu	338	cretensis cum Aegineta ibi.	131
communis Mercurius	678	copiis nostris	350	cretensis mare	131
commune naufragiû	1497	coquinariis uerbis	1695	cretenses sacrum	1130
communis tanquam Si-	1668	corchorus inter olera	419	cretiza cum cretensi	130
po	1668	corne edito	26	cribro aquam haurire	255
compedes aureæ	823	cor calidû in re frigida	1774	cribro crebuis	1735
compensaria res improbi-	1178	corcyra libera, caca ubi li-	438	cribro diuinare	577
tas	1178	bet	438	crifonem Hæmæreum præ-	1661
complura masculi canis cu-	1070	coriaceum auxilium	1637	currere	1661
brilia	1070	coryceus auscultauit	139	cristas detrahere	509
compressis manibus	641	corinthiari	1511	crobyli iugum	967
concha dignus	1148	corinthia uideris	1372	crocodili lachrymæ	842
cõciliat homines mala	667	corinthus non indignatur	1447	cræso dignior	389
concordia fulciuntur opes	1385	Ilium	1447	cresti pecuniæ teruntium ad-	1735
etiam exiguæ	702	Inter corinthum & Sycio-	336	dere	1735
conna calculus	702	nam	336	crono & Titanibus antiqui o-	1006
conon curabit prælia	1186	corinthum ire non est cu-	226	res	1006
conos artoxya	1455	iuslibet	226	crotonne salubrius	830
conscientia mille testes	614	corinthus & collibus surgit	830	crotonatarum postremus re-	832
consilium improbi, in extre-	1167	& uallib. deprimitur	830	liquorum Græcorum pri-	832
mo incidit malû	1167	coronam ne carpito	34	mus	832
consilia inania inaniû	1162	coronâ quidem gestans	698	cruelis Bacchus	1229
consilii & cursus non idem	711	corpore effugere	340	crumena nobilis	1000
exitus	711	corpus sine pectore	608	crumena te generosum fa-	ibid.
consiliis simul & facto ua-	1413	cornea fibra	436	cit	ibid.
lens	1413	cornicû oculos cõfigere	213	cubito emungere	813
consilium in melius com-	1391	cornicari	414	cubito eodem	593
mutatum	1391	cornicibus uiuacior	384	cuculus	1591
consilium ne adeas inuoca-	163	cornix scorpionum	77	cucurbitæ flor. aut cucurbi-	966
tus	163	cornutum bestiam petis	92	tam	966
consputare	1044	corui lusciniis honoratiores	1497	cucurbita sanior	1128
consultor amens	1262	corrupunt bonos mores	606	cucurbitas lippis	671
consilium res sacra	653	colloquia mala	606	cucurbita quispiam ne plu-	1213
consulendum, & consiliis	1378	coruum delusit hiantê	414	ua madesceret, & in fo-	1213
parendum	1378	coruus albus	1642	ueam prefocatus est	1213
contentionis filium	1208	coruus serpentem	1460	cui ista arident, meis ne	1360
cõtrigit & malis uenatio	858	coruus æquat	1144	gaudeat	1360
conto nauigare	1148	coffi	1710	curque sua patria iucundif-	1411
contorquet piger funicu-	263	cotem alis	258	luma	1411
lum	263	cothonifare	1621	cui multum est piperris, e-	1194
contra bouem ne opta	1057	coturnix Herculem	86	tiam olenibus immiscet	1194
contra duo contraria pugna	298	cothurno uersatilior	101	cui nullum negocium erat	1163
re difficile	298	coturnissare	1151	Harmene menia addidit	1163
contrahere superciliû	1277	corytheo deformior	1147	cui placet obliuiscitur, cui	1163
contrahere uela	1755	crambe bis posita mors	297		1163
contra ostium	1533	cradophagus	1626		1163
contra retiarium ferula	388				1163

Index Prouerbiorum

dolet meminuit	412
cuiusmodi portento me in-	
uoluit fortuna	1043
culicem elephanti confer-	
re	1111
culleo dignus	1702
cumani fero sapiunt	314
cum amico non certandum	
emulatione	1412
cum adfit uia, semitam que-	
ris	1469
cum adfit urfus, uestigia	
quæris	589
cum aqua fauces frangu-	
let	633
cum care carizas	130
cum cane simul & lorū	1502
cum cessat boreas	1224
cum coryco luctari	1230
cum Deo quisque & gau-	
der & flet	1129
cum delphis sacrificauerit,	
ipse carnes absumit	1083
cum diis nō pugnandū	1396
cum diis pugnare	873
cum erugine	1021
cum exollis suum rodit pe-	
dem	1516
cumini sector, cum aliis si-	
milibus aliquot	631
cuminū cōiucis feritur	631
cum hasta, cum scuto	1016
cum lacte nutritis	441
cum sis nanus, cede	1503
cum laruis luctari	146
cum licet fugere, ne quære	
licem	1248
cum minerua nianum quo-	
que moue	350
cum mula pepererit	327
cum mulis	1312
cum Nybas coccyflauerit	
	1197
cum paruula est, bona uide-	
tus spina	1207
cum plurimum laboraueri-	
mus, eodem in statu su-	
mus	661
cum principe non pugnan-	
dum	1404
cum puluisculo	1021
cum ramento	1764
cum sacco addere	1600
cum sarcitis enatare	1595
cumulus meritorum	1869
cunctatio noxia	1783
cuniculis oppugnare	1651
cupressum simulare	283
cupidinum crumena porri	
folio uincta est	164
cura esse quod audis	1464
cura hospitis habenda	148
cura aliud	1409
curatore opus est	500
cur cesarum est	1456
caretum os	1130
cur non suspendis te	996
curre denuo	1764
currenti calcar addere	1143
currentem incitare	141
currus bouem trahit	424
cursu lampada trado	135
e cursu reuocate &c.	143
cutem usque radit	1093
curru utere, de asinis nihil	
laborans	1341
cyatho non eman	1734
cyclaminob infodias Halen	
ti	772
cydlobori uox	1149
cyclopica uita	602
cyclopi donum	230
cyclopum more	1681
cydi poenam debet	1149
cydonis in domo semper	
aliquis	696
cygnea cantio	147
cymbalum mundi	1744
cynire opes	1127
cynofarges	1125
cyparissi fructus	1497
cyprio boui merendam	616
cyprius bos	ibid.
cyrbes malorum	894
cyrnia iactura	1373
cyrnia noxia	1127
cyrnia terra	ibid.
cythnica calamitates	1126
cythnomyi probrum	ibid.
cyziceni stateres	ibid.

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

Cadaveris instar uenu-
stus 1812

caduceum alter, alter ha-	
stam	1993
calathum Sycaminorum in	
malis habere	2007
calcei Sicyonii	1992
calēdas tibi ipsi edicito	1969
camelus pyrrhichicam didi-	
cerit	1904
campas dicitis abigi	2024
canibus ossa prodo	1982
canina uiscitans, cynoceph-	
alum oppugnas	1820
canis clanculum mordens	
	1924
canis in eadem dormitat re-	
gula	2035
canis quam facile extra edit	
	1977
canis talis qualis hera	1900
canit formice semitā	1984
cantilena ex scholis	1989
capita quatuor habens	1987
cappari uiscitans, qui potes	
Anthia	1912
capra cinnamomum	1907
caprarum nomina	1833
capræ annicula pera	1969
caprarius nunc ante bubul-	
eus	1862
caracallæ nummi	2025
caricum schema	1916
charitate septum esse opor-	
ter	2002
caro ubi adest, nemo uesci-	
tur thimo	1820
carpathius testem	1875
carum quod rarum	1978
cauum pedis ostēdere	1999
cedrus cecidit	1927
celocem qui regere nequit	
petit onerariam	1960
cena sine sanguine	2020
cena terrestris	2022
cenforium supercilii	1873
centum uiri unum paupe-	
rem spoliare non possunt	
	2014
cera & ære nobilis	2012
certa præmia pro incerta spe	
	2021
cerua uirginis loco	1903
cerylus euadam	1850
charadrii uitam uiuit	1839
charadrii	

Per ordinem Alphabeti.

charadrii uita	1994	imponere	2033	dea excogitauit	1705
charixene nō sunt ista	1803	crateris poetica	2036	de alieno liberalis	1416
chilonius modus	1815	crispiores apio	2025	de alieno ludis corio	740
chius cotum loqui non finit		crocum in ciliciam	1925	de allis loquenti respondes	
	1847	crura arundinea, & tabis		de cepis	1227
choros tragicos moleste fert		prophetis	1971	de asinis nihil laboras	1341
	1981	cubitale	1797	de asini prospectu	207
cidade humi canunt	1937	cubitis adolescere	1865	de asini umbra	200
cinerem quærere	2037	cum aquila esse queas	2013	de calcaria in carbonariam	
circa montis radices versari		cum Euandri matre loqui			855
	1929		1862	decempes umbra	1237
circulator cybelius	1980	cum gladio uolsellis pugna-		decernetur equa Theffalica	
citius quam gradatim	1847	re	2009		1438
citius terra ætherem con-		cuminum serere	1840	decipula murem cepit	1243
scendet	1947	cum mus certare	1853	de curru delapsus	760
clamidem demens qualem		cum Protogene mortuo bel-		dedi malum & accepi	738
disperfit	1997	lum gerere	1857	de fece hauries	575
claus in lingua	1868	cum vulpe habens commer-		de fera comedisti	928
clausis oculis agere	2012	cium	1898	de filo pendet	561
clausis thesauris incubare		curfus Fluuii non detorque-		de fructu arborem cogno-	
	1991	re	1898	scio	544
clypeum post vulnera sume-		re	2038	de fumo ad flammam	1643
re	2038	li tacuerunt	1997	de fumo disceptare	202
colaturam olet	1864	cyno fulicam cōparas	1917	de gradu deicere	225
collaria cadauera	1911	cynadræ aqua libera	1916	de gustu cognosco	544
colossi fragmenta	1937	cyreneus uideris	1896	de lana caprina	202
colosso Pigmeum ponere				delius natator	360
	1993			delphica umbra	200
computatorum digiti	1994			delphicus gladius	792
conando Græci Troia poti-				delphinum cauda ligas	268
ti sunt	2030			delphinū natare doces	269
conchas legere	1989			delphinum syluis appingit	
conclamare uasa	2006			fluctibus aprum	848
condere sub pallio	2013			de manu in manum	175
conscientia crimen prodit				demittere sese ad aliorum	
	2018			mediocritatem	1409
conscenscere ad Sirenum				demorsos vngues sapere	
scopulos	2005				1315
corinthia uerba Ethionica				dentale non inest illi	1426
	1795			dentata charta	1322
coruus absente graculo pul-				dentem dente rodere	914
cher	1973			dente Theonino rodi	719
coffe, consilium	1841			deo fortunæq; comit.	1391
corhurni tragici strepitus				deo nemo pot nocere	1377
	1897			deo uolente, quisque ridet	
cothurnus cum claua quid				arque flet	1129
conueniunt	1935			deorum cibus	519
coturnicis naturam indue-				deorum concio	1597
re	1797			deorum manus	172
coturniculæ animus	1854			de pilo pendet	561
crania bina gerit	1823			de plaustrilo loqui	454
cras cerdo, hodie nihil	1973			de pulchro ligno vel fran-	
crateri Lagenam nunquam				gulare	696
				de	

Index Prouerbiorum

de pulmone reuellere 1270
 de pusillis magna proemia
 1215
 de reduuia queritur 1704
 deserta causa 325
 desertam vincere, capere, ac
 cusare ibid.
 desertum obrueri 1491
 de sportula cenare 1645
 despuere malum 1754
 desitutis ventis, remos ad-
 hibe 189
 deteriorum victoria 358
 detestantis ac abhorrentis
 1413
 de toga ad pallium 1579
 de tribus capellis dic 1107
 de tripode 466
 de tuo capite aguntur comi-
 tia 1457
 deturbare gradu & similia
 225
 deum esse, deum facere 336
 deum fallere volenti multa
 scienda 1071
 deum sequere 708
 deuotionis templum 160
 deus ex improviso apparens
 81
 deus nullius indigens 1054
 deus ollaris 1309
 deus nos respicit 1399
 deus vlciscetur 1403
 de^o vltro subicit bona 765
 deus vn^o, amici plures 1242
 deus undecūq; iuuat, si mo-
 do propitius 1401
 dextera non cuius iniicienda
 25
 dextero aut amico Hercule
 88
 dextrum pedem in calceo,
 sinistram in pelui 1124
 diagoras Melius 1237
 diametro distare 594
 dicendo dicere discunt 360
 dictum ac factum 1057
 diem noctibus æquare 594
 dies antiquus 1274
 dies datyli 855
 dies nouerca & parens 509
 dies posterior prioris disci-
 pulus est 505
 difficilia quæ pulchra 635
 digiti crepantis signum 996
 digitum non porrexerim 183
 digitum qua proferat 1745
 digitum mediū ostēdere 845
 digitum stultone pmit. 1254
 digitum tolle 1222
 digitum transuersum 276
 digna, indigna, & similia
 642
 digna cedro 1450
 digna canis pabulo 901
 dignum propter quod vadi-
 monium deferatur 480
 dignus pilo 478
 dignus qui cum in tenebris
 mices 482
 dii à morte ne quidem libe-
 rant 1401
 dii beati adsint 1172
 dii facientes adiuuant 349
 dii laneos habent pedes 609
 dii omnia possunt 1601
 diis hominibusq; plauden-
 tibus 88
 diitibi dent tuam mentem
 1464
 diu vincētis pedibus 609
 dimidio vitæ nihil differūt
 felices ab infelicibus 634
 dimidium plus toto 568
 diolygium malum 935
 diomedis & Glauci permu-
 tatio 107
 diomedea necessitas 526
 Dionysium Thraibulo di-
 citis esse similem 1023
 Dionysius corinthi 93
 dionis gry 490
 diphthera antiquiora 287
 diphtheram sero inspexit
 Iuppiter 599
 dierecti 1756
 diris agere 447
 discordia sit carior concor-
 dia 1135
 dispensio æquale malum
 lucrum 1198
 dithyramborum poetis in-
 sanior 705
 dithyrambus non est aqua
 si bibat 1508
 diu delibera 1489

diu dissimulatum aperien-
 tis 1379
 diues aut iniquus est, aut
 iniqui heres 548
 diues factus fastidit lentem
 1005
 diuinum tolle 1626
 diuinator sapiens 1130
 diuinitus 1130
 diuinum excipio sermonem
 1576
 diuite vena. 934
 diuitia non semper optimis
 con. 1408
 diana Pergea 1808
 dicere supra clepsydrum
 1942
 dies digitus 1982
 digiti computatorum 1993
 distidii pomum 1970
 dignus qui ranis ministras
 2024
 dionysiaca scommata 1852
 dii paruis dant parua 1975
 ditrephes doliare habens
 alas 1940
 diues factus iam desit gau-
 dere lente 1005
 doceat qui didicit 1770
 doce me cenare 1271
 docti eodem ludo 1010
 doctū doces & similia 114
 docui te vrinandi artē 1241
 dodonæum æs 41
 doliaris vita 505
 in dolio figurarem artem di-
 scere 348
 dolium inexplebile 587
 dolium pertusum 587
 dolium voluitur 1496
 domesticum distidiū 1415
 domesticum malum 1403
 domesticum thesaurum ca-
 lumniari 374
 domesticus testis 752
 domi hēt, domi nascit 596
 dominus domino, seruus
 seruo præstat 786
 domi leones 1589
 domi manendum 1400
 domi manere oportet belle
 fortunatum 1106
 domi pugnans more galli
 1690
 domum

Per ordinem Alphabeti.

domum cū facias, ne relin-
 quas impolitam 354
 domum imperfectam ne re-
 linquito ibid.
 domum redire 841
 domus amica, domus opti-
 ma 1294
 domus optima 1414
 domus recta 1565
 donum quodcumque dat ali-
 quis proba 1436
 doribus dorice loqui fas est
 1714
 dorica Musa 873
 dorice concinere 1718
 dorice loqui 1714
 dormiens nullius rei est 634
 dormiens somnias 1209
 dormienti diu conficiēt 326
 dormientis rete trahit 326
 dosones 1595
 doryphorematis ritu 1568
 drachma canit, quatuor de-
 finit 427
 drachmæ grando 1205
 drachmas tres da mihi mu-
 tuo ad porcellum 1302
 draco non fiet serpens ni e-
 dat serpentem 1203
 duabus ancoris fultus 47
 duabus federe sellis 408
 ductus per phratores canis
 1313
 dulce & amarum 1732
 dulce bellū inexperti 1429
 dulce pomum quum abest
 custos 1555
 dulcis cubitus 647
 dum clauum rectum teneā
 1111
 dum uirent genua 1527
 duobus clavis figere 363
 duobus digitis primoribus
 1717
 duobus malis resistere diffi-
 cile 1388
 duobus pariter euntib. 1120
 duobus pedibus fugere 363
 duodecima artium 1105
 duos fures non alit unus sal-
 tus 799
 duos insequens lepores, uen-
 trum capit 1194

duos apros uno saltu cape-
 re 1306
 duos parietes de eadem de-
 albare fidelia 408
 duplex cappa 1311
 duplices uiros 1105
 durus alloquitis 1227
 dures & implacabilis 1539
 dux cæcus 1208
 dux bonus bonū reddit co-
 mitem 523
 INDEX APPENDICIS
 PROVERBIORVM.
 DA panem & pugnum
 1847
 daphnis inter pastores pri-
 mus 1950
 dardaniæ artes 2028
 darii opes 1884
 decumani malorum fluctus
 1920
 de fumo ad flammam 2032
 de limine offendere 1845
 delphinis in terra vires
 1792
 delphinum patina non ca-
 pit 1829
 deo præeunte nullus officit
 obex 1949
 deorum dona sæpe non do-
 na 2012
 deorū liberi sunt in vulne-
 rabiles 1997
 deos absentes testes facit
 1990
 de paxillo suspendere 1961
 de scommate egredi 2000
 de terminare fossam 2012
 deus si faueat, quorsum a-
 micis opus 2001
 docti in tabula 1994
 domi militæque 2015
 domi suæ quilibet rex
 2036
 dorice incedere 1802
 dormienti loquor 1818
 dormire in portu 2017
 diaconis leges 1793
 dium vides 1814
 dum vitat humū nubes ca-
 pit 2037

durei equi speciem præfert
 1854
 duro flagello mens docetur
 rectius 1926

E

Adem ancora nixus 47
 Badem cera 1013
 eadem mensura 62
 eadem oberrare chorda 278
 eadem pensari trutina 278
 eadem per eadem 331
 eadem queri 1727
 eamus Athenas 1607
 ea tela textur 642
 ebrietas absque vino 170
 ebur atramento candeface-
 re 212
 e canis podice 1473
 e cātu dignoscitur auis ibi-
 e chini duo prius amicitiam
 inean 850
 echino asperior 849
 echinus asper totus 1049
 echinus partum differt 850
 e circulo 1778
 e clibano boues 1569
 e crumena nobilis 1000
 e creta raptus 1556
 e culmo spicam conicere
 1469
 edax currus 843
 edax triremis 1726
 edentulus septennis 695
 ede nasturtium 500
 edentulus vescentium den-
 tibus inuidet 1103
 e dolio harris 682
 e duobus tria vides 1103
 effeminatorum etiam ora-
 tio effeminata 1032
 effimicus pro nostris opibus
 magna 448
 e fontibus haurire 682
 effugi malum, inueni bonū
 1102
 e fimbria de tetro iudico
 543
 e flamma cibū petere 1449
 egēs in turba versetur 1415
 e iure manum confertum
 1778
 electro lucidor 1548
 elephāti celeri^o pariūt 528
 ele-

Index Prouerbiorum

elephanti culicem conferre 1111
 elephanti similis 1060
 elephantum ex musca facit 561
 elephantum sub alis citius celes 879
 elephantus Indus haud curat calicem 601
 elephantus non captat murem 561
 eloquentia Attica 148
 elleborum bibe 498
 e Massilia venisti 1429
 embarus sum 1422
 emendus cui imperes 1752
 emere malo quam rogare 1828
 emori risu 1462
 empedoclis similtas 925
 empror difficilis hand bonum edit obsoniū 1198
 e multro bibere 683
 e multis paleis paululum fructus collegi 157
 e nassa efcam petere 1554
 encomium ante victoriam 442
 endymionis somnum dormis 558
 eodem collyrio mederi omnibus 1673
 eodem cubito 593
 eodem in ludo docti 1009
 e Patroclis domo venit 1544
 e paucis verbis ingens bonū aut malum 1783
 e pelle apparet 1243
 ephello 1730
 epeo timidior 1008
 ephesig litterę 1009
 ephemerī vita 1492
 epimenidum corium 1489
 epimenidis somnus 559
 epi phyllides 1476
 episcythizare 777
 e poculo perforato bibere 1218
 epops cum cignis certat 510
 equi dentes inspicere donati 1572
 equis albis præcedere 239
 equi generosi senectus 1782
 equi senecta 644
 equitandi peritus ne cantet 1707
 equo senescenti minora cicela admoue 1010
 equum in planiciem 515
 equus ex asino 424
 equus in quadrigis, in aratro bos 738
 equus me portat, alit rex 419
 equus Seianus 616
 erastinades 1070
 erecti 1569
 eretriensium rho 1011
 ergini cani 1211
 erinnys ex tragœdia 1493
 erisichthonis metra mutabilior 1206
 e schola cantilena 1777
 e scopulis enauigare 1118
 e scurra diues 815
 esernius cū Pacidiano 895
 e squilla non nascitur rosa 804
 est pylus ante pylum 1008
 esto promus 1491
 e sublimi me derides 159
 esurienti ne occurras 1736
 esurienti leoni prædam exculpere 1761
 esurienti uiro necesse est furari 276
 et fama fuit & eras 1053
 e tantali horto fructus colligis 1504
 e targigradis asinis equus potest 1009
 e terra spectare naufragium 1756
 etiam beryllum deuorares 1494
 etiam in deorum cœtu 1442
 etiã capillus unus habet umbram 1263
 etiam chorchorus inter olera 419
 etiam quercus bacchatur 1494
 etiam si cato dicat 1584
 etiã si lupi meminisses 993
 et me mater, &c. 1525
 et meum telum cuspidem

habet acuminatam 162
 et operam, & retiam prodire 1735
 et post malam segetem ferendum 1544
 et prædam & præmiū 1725
 et puero perspicuū est 650
 et Scellii filium abominor 1691
 e tribus malis unum 1276
 euenit malo male 1383
 euitata Charibdi in Scyllam incidi 273
 eum ausculta, cui quattuor sunt aures 174
 eundem calceum omnipendit inducere 1542
 euparyphus ex comœdia 1556
 euripus homo 557
 eurybatizare 161
 eurycles 1445
 eurymnis 1470
 exacta via, viaticum querere 1232
 ex academia venis 1223
 ex agro, siue è rure 1297
 ex æquo partire 1490
 ex amphithero bibisti 1472
 examen virtutum 189
 ex animo loqui 594
 ex arena funiculum nectis 262
 ex asino equus 1009
 ex aspectu nascit amor 159
 ex astris delapsus 372
 ex bono in bonum 1310
 excorias priusquam maccharis 1187
 excubiæ gratia canens 461
 excubias agere aut ditari 1086
 excubias agere in Naupactō 160
 excusationes nō accipit certamen 1204
 ex diametro opposita 594
 ex ecrationes serere 1646
 ex eodem ore calidū & frigidum efflare 485
 exercitatio domestica & vmbrailis 1777
 exer-

Per ordinem Alphabeti.

exercitatio potest omnia 718
 ex fronte perspicere 811
 ex habitu bonum virū præ se fert 1398
 ex hara 605
 ex arena funiculum nectis 924
 exigit & a statuis farinas 1175
 exiguum malum ingēs bo. 882
 exiguum oboli preciū 1273
 ex inanibus paleis 982
 ex Iouis tabulis testis 482
 ex ipso boue lora sumere 158
 eximere è manu manubriū 1444
 exitii nulla ratio 1652
 exitium honestum 689
 exitus flagitiorum turpis 1411
 ex iure manu consertum 1778
 ex lib. gubernatores 1641
 ex minimis initiis maxima 1379
 ex natali emortualem facere 1725
 exotica auis 777
 exordiri telam 931
 ex ore lupi 972
 ex ouo prodiit 225
 ex paleis inanibus trituram facis 983
 ex patre malo nunquam bonus filius 221
 expecta anus 1240
 expecta bos aliquando herbam 1240
 expedit habere plura cognomina 1356
 ex perpendicularo 1623
 experies inuidentiæ mularum fores 161
 ex Phelleo 1730
 ex præscripto 215
 expuis in cœlum 1242
 ex pylo captiui 1470
 ex quercubus & faxis nati 518
 ex reliquiis conicere 593

ex se fingit velut araneus 1536
 ex stipula cognoscere 595
 ex syngrapha agere 1659
 ex tempore dicere 806
 ex tempore viuere 506
 extis pluit 1170
 extra calcem 1623
 extra chororum saltare 931
 extra cantionem 713
 extra fumum & vndam 1668
 extra lutum pedes habes 159
 extra oleas 698
 extra organum 1114
 extra periculum ferox 1385
 extra publicam viam ne deflexeris 30
 extra querere sese 870
 extra telorum iactum 222
 extra viam currere 73
 extrema extremorum mala 1212
 extrema manu 568
 extremis digitis attingere 568
 extremum occupet scabies 1523
 extremus actus fabulæ 137
 ex tripode 466
 extritum ingenium 1044
 ex vitibus nō amputatis ne libaris diis 35
 ex vmbra in solem 159
 ex vno multa facere 654
 ex uno omnia spectra 158
 exurere mare 1583

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

E Burneis rastris solū vertere 2001
 echinus parturiens curcatur 1999
 edentulæ maxillę 1947
 eleuxina seruat quod ostendit 1905
 elige vitam optimam 2013
 eloquentia male sine moribus discitur 2008
 embarus es 1826

eodem iugo vrgeri 2015
 equum Scythia 1913
 equus fessorem rapit 1929
 equus Troianus 1991
 efcam malorū voluptas 2020
 est modus matulæ 1829.
 2033
 etiam e uite rubus nascitur 1827
 etiam inter vepres rosę nascuntur 1995
 etiam mater & sorores 1866
 etiam vetus abustum transferrī potest 1991
 e tragico comicum drama 1819
 euclionis gallinaceus 1990
 ex cubitis cenare 2008
 ex eodem Lare 1885
 ex eodem præsepi 1821
 ex Ilio me ducis 1939
 expiatis bona obtingunt 1971
 expumicare 2014
 extra callem 2842

F

Faba cuderur in me 93
 faba alba 307
 fabam, & salem 1258
 fabarum arrosor 1611
 faber cōpedes quas fecit ipse gesserit 94
 faber fabro inuidet 124
 faber quum sis 1519
 fabis abstineto 27
 fabri fabrilia tractant 1519
 fabulæ supremum actum ad dēre 137
 faciem perfricare 496
 facies tua computat annos 949
 faciles partus 1759
 faciunt & sphaceli immunitatem 162
 facile cum valemus recta consilia ægrois damus 386
 facta iuuenum, consilia mediocrium, vota senum 1252
 factum infectum fieri non potest 794
 factum transactum 1737
 factum stultus cognoscit 57
C falces

Index Proverbiorum

falces postulabam	715	Teneates	879	filo crasso, tenui, & simil.	
fallacia alia aliā trudit	723	felix qui nihil debet	987	933	
falsum probrum	1719	fenestram aperire & similes		filum contentionis tunc e-	
fama prodit omnia	1767	metaphoræ	228	rat	1207
famelicus non interpellan-		feram præcurbare	1256	filum neuisti & acu opus est	
dus	1378	feras, non culpes quod mu-		1633	
fame mori miserum	1300	tari non potest	177	fimo suffitum facis	255
fames perit interuallo, &		feri puer	1571	finire minore pomærio	
optime perditur	1234	ferociam facietas parit	1357	1301	
fames & mora bilem in na-		ferox alieno præsidio	1380	finem vitæ specta	292
sum conciant	1013	ferreus, aheneus	436	ingere causas	664
fames magistra	285	ferro diuidere	369	fixis oculis intueri	1043
fames multa docet	1482	ferrum & flamma	1728	flagitorum turpis exitus	
fames Melia	560	ferrum natæ doces	255	1401	
fames optimum condimen-		ferrum tuum nunc in igni		flamma fumo est proxima	
tum	975	est	1556	284	
fames saguntina	560	fertilior seges est alieno in		flammam citius ore presse-	
famelicus non interpellan-		aruo	389	ris	879
dus	1378	feruet olla, viuit amicitia		fiere ad noueræ tumulum	
familia decem dierum	1023	286		528	
famis campus	561	ferule manū subducere	930	flet victus, victor interiit	
farcire centones	841	festina lentè	619	911	
farinæ nostræ	1269	festinantem vltro incitare		floci non facio, aut flocci	
farinam fugit quicumque		142		facio	476
molam deuitat	1202	festo die si quid prodegeris		flos cinis	1635
farinas exigit a statuis	1175	156		fluctus fluctum excipit	362
falces submittere	509	festucam ne moue	1208	flumina quæque altissima	
fastigium imponere	132	festucam ex alterius oculo		minimo sono labuntur	
fastuosus Maximus	157	eiicere	397	1375	
fatiale vitæ tempus exactum		festum multas habens	1424	fluctus mutus	1612
1399		vt fici oculis incumbunt		fluuio riolum inducere	
fatid imputandum	1379	1015		1117	
fato non repugnandum	1771	ficos diuidere	632	fluuius cū mari certas	563
fatum immutabile	1401	fictilis homo	1095	fluuius non semper fert fe-	
fatuos non inuenit	456	ficu similior	993	cures	1508
fauere linguis	1257	ficulna machæra	463	fluuius quæ procul absunt	
fecem bibit qui vinum bi-		ficulna mens	ibidem	irrigat	1117
bit	389	ficulnum auxilium ibidem		focus luculentus in ædibus	
fele rapacior	157	ficulnus	468	1419	
feles Tartessia	156	ficulnus gladius	1015	fodere non didici	703
felices quo differant ab in-		ficum cupit	750	foedum est & mansisse diu,	
felicibus	634	ficum Mercurio	1015	vacuumq; rediisse	1021
felicia alba	405	ficus auibus gratæ	1441	foemina nihil pestilentius	
felicibus sunt & trimestres		ficus ficus, lignonem lignonè		1412	
fili	431	vocat	751	fenum esse	1136
felicitas a deo	1493	ficus post piscem	1441	fenum habet in cornu	92
felicitas multos habet ami-		fidēs rara	1201	folia cadunt, post cadent ar-	
cos	1253	fiducia pecunias amittit	1200	bores	1016
felicitè sapit qui periculo		figuli opes	598	folio ficulne tenes anguil-	
alieno sapit	1054	figulus figulo inuidet, faber		lam	268
felicitium multi cogna	1134	fabro	128	folium Sibyllæ	467
feli crocoton	157	flix innascitur agris negle-		fons Dodoneus	485
felix Corinthus, at ego sim		ctis	1062	fontes ipsi sitiunt	446

fontibus

Per ordinem Alphabeti.

fontibus apros, floribus au-		frugi homines omnia recte	
strum	1308	faciunt	722
fontibus omissis sectari ri-		frusto panis	215
uulos	1776	frustra canis	266
foras Cares, non amplius an-		frustra habet qui non vitur	
thisteria	154	1395	
foras famem	561	frustra Herculi	916
foras prospicere	600	frustra niti, dementiæ est	
fores habet tritas ut pasto-		1775	
rum casæ	1093	fucum facere	306
foris habere pedem	903	fuga tutior	1411
formica camelus	304	fuge procul a viro maiore	
formica formicæ chara	124	1235	
formicæ quoque sua bilis		fugientem quid insequeris	
868		presentem mulgo	1176
formosus in ostio	1314	fugit amantem, insequitur	
formosus Pithon.	1284	fugientem	867
fors domina campi	1729	fugitiuus	1395
fortes fortuna adiuuat	141	fuum Troes	551
fortis in alium fortiorem in-		fuit & Mandroni ficulna na-	
cidit	1427	uis	1579
fortiore te uita	1235	fulgur expelui	982
fortuna cui por. me inuol-		fulmēt lectū scandūt	1729
uit	1043	fumantem nasum vris ne tē	
fortunæ nouacula	1773	taueris	1276
fortunam presentem boni		fumi vmbra	810
consule	1039	fumos vendere	195
fortuna æstuarua	1307	fumum fugiens in ignem	
fortuna Euripus	557	incidi	276
fortunam sui cuique mores		fumus	1693
fingunt	826	funditus, radicitus	1673
fortuna quem nigrum pin-		fundum alienū arare	1116
xit	165	funem abrumpere nimium	
fortunæ committere	1391	tendendo	318
fortunatior Strobilis Carci-		funem reducere	556
ni	156	fungus	1443
fortunatum domi manere		fungus putidus	1748
oportet	1106	funiculum ad lapidē	1697
fossa & vallum	43	funiculum ad restim	1258
in foueam incidit quam fe-		funiculum muniatum fu-	
cit	75	giunt	155
fractis auribus	1641	funiculus curarum	319
frater viro adfit	467	funis nihil attraxit	548
fratrum iræ acerbissime	144	furari littoris harenas	1480
fræno egere	143	furari necesse viro esurien-	
frenum mordere	236	ti	1276
fricantem fricta	471	furemque fur cognoscit, &	
frigidam aquam suffunde-		lupus lupum	788
re	596	fures clamorem	155
frons occipitio prior	123	furor sit læsa sepius patien-	
frons perit	496	tia	319
frontem exporrigere, fron-		fustem facile inuenerit, qui	
tem contrahere	497	cupit cedere canem	664

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

F aber cadit cum ferias	
fullonem	1922
fabilibus vicitat	182
fabula Milesia	2026
facilius quam orcum deuic-	
cerint Bæoti	1840
fac nidum vna in arbore	
2031	
fame argentea coniuuari	
1959	
familiaris dominus fatuam	
nutrit seruum	2006
farinam subis priusquā pin-	
sueris	1859
felix & faustum sit lumen	
2013	
ferrum uirū attrahit	2008
festū pigris semper est	2006
figura & triobolus	1954
filiū Neptumni, siue maris	
2028	
flamma sine Vulcano	1947
flamma persequeris quem	
genueras	1796
fluctibus obloqui	1968
fluctus quot insulæ	2011
flumina in terram commu-	
tat	1882
fluuii cursus non detorquen-	
dus	2017
folia quot ilicis	2011
forficibus binis tōderi	1881
formicarum antos inspira-	
uit	1846
formicæ semitā canit	1984
formosus sine pulchritudi-	
ne	2007
fortes in tabula	1995
fortuna artem amat, ars for-	
tunam	2001
fossam determinare	2012
frondium crepitus leporem	
terret	1861
fronte tabernariam exercet	
2008	
fronti ocream, tibæ galeam	
applicat	1827
fructibus non stadiis certa-	
re	1872

C 2 fructus

Index Prouerbiorum

fructus literarum dulces, ra dices amaræ 2020	genius Oetæus 1309
frumentum in populum 1958	genius malus 86
fulicam cygno comparas 1917	genu fura propius 220
fulmenra lectum scandunt 1903	ne genu quidem flexo 649
fumus e ficubus 1877	genua quum virent 1527
fumus pulchriorem perfe- quitur 2024	genuino mordere 721
fundo carens calix 1879	genuinum frangere. ibid.
fures ipsi accusant 1931	gerræ 814
furor arma ministrat 2029	gigantum arrogantia 1426
furtiux aquæ sunt dulcior- res 2027	gigantum fraterculus 317
	gladiator in arena consilium capit 373
G	gladiatorio animo 214
Alateam & Thetidem simul amare non po- tes 1198	glaciem scindere 1256
galerus aut naui 1063	gladio plumbeo iugulare 860
galeritis omnibus oportet cristam inesse 1205	gladius Delphicus 792
gallam bibere 1733	gladius plumbeus in ebur- nea vagina 423
gallinacei in morem trepi- das 704	gladiū acutum auertas 32
gallonius 1702	gladium dedisti qui se oc- cideret 1116
gallorum incusare uentres 1097	gladium ne mulier 877
gallos quid execas 1121	glandes mihi eo quam 43
gallus infilit 2190	glande casta 1753
gallus i suo sterquilinio plu- rimum potest 1529	glandibus victitantes 1191
gallus submissis alis 704	glaudi ars 1001
gallus antequam iterum cā- ter 1361	glaucus alter 1488
gamma Betam persequitur 1699	glaucus comesa herba habi- tat in mari 1454
gangamon 1614	glaucus poto melle resurre- xit 1001
gargara bonorum 1606	gleba aruum. ibid.
garrere optimus &c. 964	glebam quoque accipit er- ro 768
gaudium dolori iunctum 1418	glomi pro bonis 1282
gaudium pyraustæ gaudes 1186	glomi bonorum 854
gello puerorum amantio 1000	glossogastores 1597
generosior arboris statim planta cū fructu est 213	gnomon & regula 662
generosior sparta 1015	gordius nodus 549
generosior Codro 1002	gorgonem Peafeus aggre- ditur 1488
generosus ex excrumenta 1000	graculo cum fidibus nihil 247
	graculus Aesopicus 1312
	graculus graculo assidet 127
	graculus inter musas 419
	græca fide 483
	græco more 1455
	gralatorius aut testudineus gradus 1754
	grata nouitas 1398

gratiæ nudæ 967
gratia gratiam parit 61
græue nihil passus 1297
grauiora Sambico paritar 91
grues lapidem deglutientes 1306
gry 475
gustū dignoscere 544
gustum dare. ibid.
gutta vini 1484
gygis anulus 102
gypsus lacte maceratus 504
gyrina rana sapientior 645
gradum figere 2006

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

G	Allinaceus Euclionis 1990
gangrena addere 1951	
gauta in stagnis 1814	
geminas cordas ferit 1913	
geometriam exercere in ci- lio 2000	
gorgone conspectu 1943	
graculi quando tacuerunt, tunc cygni canunt 1995	
graculo absente coruus pul- cher 1973	
græci Troia conando potiti sunt 2030	
gratia bina gerit & in nume- ros oculos 1822	
gradum figere 2008	
gratia non ducitur poeniten- tia 1965	
gratis lira 2040	
gratiarum horti immortea- les 1899	
gratias musis commiscere 1807	
grossus maturus esui inep- tus 1869	
gubernatori somnolento ne benefacito 1927	
gutta cauat lapidem 2021	
gutta fortunæ præ dolio sa- pientia 1809	
gyaro dignum 1901	
H	Abet 1441
habet & musca sple- nem	

Per ordinem Alphabeti.

nem 1254	hercules hospitatur 1442	hodie nihil succedit 1683
habitus virum bonum indi- cat 1398	hercules malorum 1073	hodie nullus, cras maximus 1463
habuisse miserum 551	herculis quæstus 147	holerū appositiones 1095
hac non egreditur verbum 107	heri & nudius tertius 872	holitor opportuna loquens 337
hac nos deus ducit 709	hermionis vice 883	holmus erit mihi cubile 1013
hec Helena 212	hermonium officium 923	homerici versus aliquot p- uerbiales 1375
hec potior 357	herniosus in campum 1652	homionis vice 883
hereditas sine sacris 204	herniosus vsque ad gulam 1475	hominum vniuersa proluit pelagus mala 1220
hereditas cantoris tuffis 1044	heroum filii noxæ 361	homo Bombylius 932
halcedonia sunt apud forū 924	hesiodi senecta 971	homo bulla 776
halopanta 1761	hesperidum mala 1499	homo fictilis 1095
hamaxia 1169	heteromoliam causa 1096	homo homini deus 82
hamaxobii 506	heretomolia causa 1096	homo homini lupus 86
hamum vorare 721	herus omnis seruo monosyl- labus 1214	homo nouus 507
hamus semper pèdeat 548	herum nemo bene gerit, ni- si seruerit bene 38	homo semper contradicens 1635
hanc technam in te ipsum 75	hibere neniæ 813	homo Tales 1349
harmodii cantilena 1096	hic bonorum virorum est morbus 1367	homo tressis 477
harpocratem reddidit 1450	hic depone 1257	homo trioboli. ibid.
hasta caduceum 1097	hic Rhodus, hic saltus 1191	homo trium literatum 1022
hastæ & scuto 1016	hic telam texuit, ille didu- xit 1614	honoris alit artes 520
hastam abiicere 564	hinc belli initium 1262	horis omnibus nemo sapit 855
hastas primas iactare 1776	hinc illæ lachrymæ 211	horna messis 1453
haud annuncias bellū 1108	hinnulus leonem 1844	hospes indignam 1245
haud canit paternas cantio- nes 1097	hipparchi murus 1463	hospes in tēpestare aut hye me molestus 913
haud contra ostium 1533	hipparchorum tabula 1096	hospes quisquis pfuturus est veniat 963
haud vnquam arcet ostium 700	hippoclydes non curat 580	hospitibus aliquid relinqui- to 172
hecata cæna 1566	hippolytū imitabor 1305	hospitem non semper hospi- tem 1701
hecata sacrificant 545	hippomene magis impius 1073	hospitis habenda cura 1408
hedera lasciuior 1721	hippancarum tabula 1096	hostimentum est opera pro- pecunia 816
hedera post antiferia 1223	hipponacteum præconium 720	hostes semper tales me in- sequantur 994
helenæ cibus 382	hircus Caricus 1315	hostibus eueniat 1143
heraclius lapis 320	hirudo nisi plena non omit- tit cutem 850	hostis domesticus 1576
herbam dare 564	hirūdines sub eodem tecto ne habeas 33	hostium munera non mu- nera 189
herculana balnea 789	hirundinum musea 693	huius non facio 476
herculana scabies 823	hirundo totos schænos an- tebit 1500	humeris sustinere 1595
herculani lecti 1637	hirsuto corde homines 765	humi hauris 1094
herculanus nodus 549	hoc calciamentum consuit Histiæ, Aristagoras in- duit 1229	humida nox 1296
herculanus morbus 823	hircus contra duos 298	
hercule dextro 88	herculei labores 1100	
hercules & simia 1254	hercules contra duos 298	
herculis columnæ 1260	hercules proci 157	
herculis cothurnos aptare infanti 1306	hercules & simia 1254	

Index Prouerbiorum

humi sapere	1094	hirundo astatem loquitur	
hybernium somnium	ibid.	1934	
hydram fecas	578	holeribus agrestibus uicti-	
hydra magis uarius	102	tat	1871
hydrus in dolio	1428	homini aliud, aliud huma-	
hymetia nulla	148	nitatis satis	2004
hymetia noua falerna uete-		honorat seipsum qui hono-	
ra	729	rat	2014
hypera omiffa pedem infe-		horti Gratiarum immorta-	
queris	1232	les	1899
hyperberetza	1084	hortus altera succidia	2013
hyperbolo peior	1509	humeros licet perdas aqua	
hyperu uertigo	992	in cernendo	1852
hypfea caecior	204	hydrargiro furacior	1932
hystricis feta	1493	hydropico nihil ficius	1871
		hylam uocare	2025

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

H abenas ignarus non		tractet	1888
habitus & incessus	1976	hadriam Aufidus retro fu-	
git	2029	hæres abfens non erit	2032
harena Lydia	2027	harmonia fuilla	1909
hastam altera, altera cadu-		ceum	1801
hecates cena	1955	hecotem imitaris ab Illy-	
numquam recedis	1951	hecuba intus, foris Hele-	
na	1946	helenæ crater	1908
hercules in Lydia	1974	hercules in Lydia	1974
Hercules animo Tydeus cor-		pore	1882
Hercules ædem mulier non		intrat	1932
Herculis clypeus	2034	Herculis cornu	1854
Herculis ira	1949	hinnulus ne cū Leone parti-	
tatur	1844	Hippocratis liberis cedit	
1883		Hippocratis uinculis adli-	
gare	2007	hippodramica bona	2013
hippodramica bona	2013	hircos mulgens sanguinem	
ducit	1924	hircus Thmnicarum	1859

1090	I Acere in fermento	
1090	iaculantia comes inuidia	
1416	iaculantia turpis	1401
1369	iaculare iugum	
1270	iaculari sine scopo	
40	iaculo immisso fugere	
1094	ialemo frigidior	
ibid.	ialemo inferior	
364	ianua aberrare	
1788	ianuam aperire	
1650	ibyci equus	
534	ibyci grues	
608	idem actii quod Titii	
424	idem puluis	
1008	iecit achilles duas tesseras	
1616	& quattuor	
1616	ignarium dare	
905	ignauis semper ferax sunt	
162	ignauu uertitur color	
254	ignem difsecare	
112	ignem igni ne addas	
25	ignem ne gladio fodito	
1093	ignem palma	
585	ne ignifer quidem reliquus	
1306	est factus	
1306	ignis ad Naphtam	
1305	ignis ad torrem	
715	ignis, mare, mulier, tria ma-	
715	la	
1197	ignis non extinguitur igni	
457	iusdem litteris comœdia ac	
1243	tragedia componitur	

1090	I Acere in fermento	
1090	iaculantia comes inuidia	
1416	iaculantia turpis	1401
1369	iaculare iugum	
1270	iaculari sine scopo	
40	iaculo immisso fugere	
1094	ialemo frigidior	
ibid.	ialemo inferior	
364	ianua aberrare	
1788	ianuam aperire	
1650	ibyci equus	
534	ibyci grues	
608	idem actii quod Titii	
424	idem puluis	
1008	iecit achilles duas tesseras	
1616	& quattuor	
1616	ignarium dare	
905	ignauis semper ferax sunt	
162	ignauu uertitur color	
254	ignem difsecare	
112	ignem igni ne addas	
25	ignem ne gladio fodito	
1093	ignem palma	
585	ne ignifer quidem reliquus	
1306	est factus	
1306	ignis ad Naphtam	
1305	ignis ad torrem	
715	ignis, mare, mulier, tria ma-	
715	la	
1197	ignis non extinguitur igni	
457	iusdem litteris comœdia ac	
1243	tragedia componitur	
1243	iusdem numeris	595
110	iusdem uescentes cepis	
1580	iliade prolixius	
185	ilias bonorum	
ibid.	ilias malorum	
1542	ilico hyems erit	
828	iliensis tragædos conduxit	
1438	illo semper mala	
1042	illaudatus	
554	illotis manibus	
553	illotis pedibus ingredis	
1290	illo respiciēs, sed hic remit-	
788	te bona	
1516	imbre terra gaudet	
1466	imis ceris eradere	
1466	imitator Nepam	
1300	in modo, uenare leporē, nūc	
1535	itym tenes	
30	immunem uenire	
30	impari numero superis fa-	
1420	crificato	
948	Imperator bonus & idē ro-	
957	bustus miles	
784	Imperatorum multitudo	
1120	Cariam perdit	
1390	impete peritum artis	
1178	impetere lingua	
1378	improbi consilium in extre-	
48	mum incidit malū	
440	improbitas muscæ	
260	improbitas compendiaris	
1380	res	
1242	inabfurde locutum	
268	in acie nouacula	
1350	in aere meo est	
1087	in aere piscari	
1651	in agro surculario capras	
1380	1594	
428	in albo esse	
1784	in alia regione esse	
741	in alieno foro litigare	
1586	in angulo	
1070	inania multa in bellis	
259	inaniter aquam consumis	
1496	inani spe flagrat	
1292	inanium inania consilia	
457	in antro Trophonii vaticin-	
1243	natus est	
1243	in antrum haud legitimū,	
in	stimulū impingis	

Per ordinem Alphabeti.

in anulo dei figuram ne	gestato	34	in dolio figurarem artem di	scere	348	in horas	506	
in apis irruisti	1087	in aphannis	1173	in dominum adferre detes	682	iniecta aqua more balnea-		
in apio nondum est	612	in aqua hæret	269	induitis me Leonis exuuiū	209	toris abire	41	
in aqua hæret	269	in aqua semetem facis	253	in durum & implacabilem	1539	in integrū restituere	1778	
in aqua scribis	254	in arduis cunctater agen-	1783	indultriam adiuuat deus	1402	iniquum petendū, ut equū		
in area latitas	1244	in arena ædificas	254	in eadem es nauī	634	feras	762	
in arenam deuendere	565	in armis accisat	1490	in eandem nauam	646	initio confidens, in facto ti-		
in aurem dicere	198	in beatam	689	in eandem anfas uenisti	646	midus	1221	
in beato omnia beata	1745	in bello peccare bis	1112	in eburna vagina plumbeus	422	iniuria soluit amorem	1659	
in caducum parietem incli-	931	in caducum parietem incli-	931	gladius	422	in syluam ligua ferre	445	
incantatione quauis effica-	1672	incantatione quauis effica-	1672	in eodem hæstas luto	269	iniurato credere	482	
in capras syluestres	1172	in caprificatus es	1167	in eo ipso stas lapide, i quo	1090	in laqueo lupus	582	
in caprificatus es	1167	in caput præcipitari	1209	præco prædicat	1090	in laqueo inducere	576	
in Care periculum	346	in Care periculum	346	inelegantior Libethriis	374	in lente unguentum	420	
in cedis per ignem	1427	in cedis per ignem	1427	in exitium	689	in leporinis	1581	
incidit in foueam quam fe-	75	incitare currentem	1380	inexplebile dolium	587	in limine deficere	323	
incit equum iuxta nyssam	1552	in coelum expuis	1242	in ferro iacere	1090	in Lipsydrio pugnas	1491	
incitare currentem	1380	in coelum iacularis	268	infixo aculeo fugere	40	in magnis & uoluisse sat est		
in coelum expuis	1242	in coriis est animus	1350	in flammam manum mit-	1290	1013	in malis celeritas optima	
in coelum iacularis	268	in cotyla gestaris	1087	to prudens	1290	1770	in manibus esse	1346
in coriis est animus	1350	in craftinum feris	1651	inflare buccas	1277	in mari aquam quæris	563	
in cotyla gestaris	1087	in eadem eandem tundere	572	inflige plagam abarat	1510	in matellam immetere	319	
in craftinum feris	1651	in cudi reddere	333	influit quod exhauritur	766	in mentem, quicquid uene-		
in eadem eandem tundere	572	in culmo arare	1512	in folle offerre	1709	rit	321	
in eadem eandem tundere	572	in culmo arare	1512	in foribus adesse	739	in mucronem incurtere	75	
in eadem eandem tundere	572	in cunctis	1112	in foribus uiceum	662	in morbo consumat	1616	
in eadem eandem tundere	572	in dextram aurem	480	in foro nostro res uertitur	1257	in nare bilis	1014	
in eadem eandem tundere	572	in diem uiuere	506	1257		in nauibus enutritus	1664	
in eadem eandem tundere	572	indignus qui me uel aspi-	1383	in foro ueritas	1730	in neruum ire	891	
in eadem eandem tundere	572	ciat	1383	in frigidum furnum panes	1631	in nihil sapiendo iucundis.		
in eadem eandem tundere	572	indignus qui illi matellam	741	immittere	1631	vita	1092	
in eadem eandem tundere	572	porrigat	334	in fugituum	1395	in nocte consilium	711	
in eadem eandem tundere	572	in dierectum	1755	ingens discrimē	1404, 1388	innocuus alium aspiciam,		
in eadem eandem tundere	572	in discrimine apparet qui	1389	in gradum reponere	225	meū habentem malū	1053	
in eadem eandem tundere	572	vir	1389	ingredi lunonium	144	in numerato	1515	
in eadem eandem tundere	572	indoctor Philonide	931	in re mala animo si	bona	in occipitio oculos gerit.		
in eadem eandem tundere	572	in holmo cubabo	1031	utram adiuuat	1236	1196	in omni fabula & Dædali	
in eadem eandem tundere	572			inguinis & capitis discrimen nescit	947	1091	execratio	1091
in eadem eandem tundere	572			in arena ædificas	254	1135	inopi nullus amicus	1135
in eadem eandem tundere	572			in herba esse	741	1086	in orci uelum incidas	1086
in eadem eandem tundere	572			in herba luxuries	1781	1314	in ostio formosus	1314
in eadem eandem tundere	572			in herbis	1724	1589	in pace Leones	1589
in eadem eandem tundere	572			in hoc calciamento pedem	1690	1210	in Panticapæum	1210
in eadem eandem tundere	572			habet	1690	1091	in parte uel ignem præde-	
in eadem eandem tundere	572			in holmo cubabo	1031	1091	tur aliquis	1091
in eadem eandem tundere	572					1490	in pedes retrocedit	1490
in eadem eandem tundere	572					1393	in periculoso negotio non	
in eadem eandem tundere	572					515	est dormitandum	1393
in eadem eandem tundere	572					515	in planicem equum	515
in eadem eandem tundere	572					72	in portu nauigare	72
in eadem eandem tundere	572					in		in

Index Prouerbiorum

in portu impingere 323
 in pulicis morfu deum in-
 uocat 1218
 in puteo constrictus 646
 in puteo cum canibus pu-
 gnare 590
 in pythii templo cacare
 1486
 in quadrum redigere 575-
 1786
 in quinque iudicum geni-
 bus situm est 1013
 in saltu vno, duos apros ca-
 pere 1305
 infana laurus adest 826
 infania aliena frui opt. 769
 infania non omnibus eadē
 1427
 insanire cum insanientibus
 1635
 in faxis feminas 254
 inficitia confidentiam parit
 1582
 in senē ne quod collocaris
 beneficium 597
 in simpulo 729
 in sinu manū habere 1074
 in sola Sparta expedit fene-
 scere 1487
 infomnis quæcunque vidē
 tur 463
 intempestiua beneuolentia
 nihil a similitate differt
 450
 in tempore cauenda poena
 mali 1403
 in tenebris saltare 544
 inter calicem & os 272
 inter cæsa & porrecta 205
 iater cæcos regnat strabus
 1244
 interpecta musica 1216
 in tergoze bouis defedit
 1245
 in tergoribus mens est 701
 inter Corinthum & Sycio-
 nem 336
 inter indoctos etiam Cory-
 dus sonat 742
 inter lapides pugnant 166
 inter manum & mentum
 1676
 inter malleum & incudē 48

inter os & offam 272
 inter pueros puer, inter vi-
 ros vir 803
 inter pueros senex 1486
 in terra pauperem 1486
 inter sacrum & saxum 48
 interfecta musica 1216
 interuallo perit fames & op-
 time perditur 1234
 in toga saltantis personam
 inducere 867
 intra labia risit 1738
 intra pelliculam tuam te cō-
 tinet 398
 in trāsennā inducere 1587
 intra septimam 1087
 intra suas præsepes 440
 intra teli iactum 222
 intrinseci, exedendum 94
 intriuio sum 143
 in tua ipsius arena 1305
 in tuo luco & fano est sitū
 440
 in regno tuo 440
 intus canere 643
 intus & in cute 566
 in tuum ipsius caput 1627
 in tuum ipsius caput inspuere
 399
 inuado 72
 in venatu perit 582
 in ventrem insilire 1652
 inueni, non quod pueri in
 faba 1059
 in via ne feces ligna 35
 inuidus vicini oculus 1110
 1672
 in vino veritas 415
 inuita Minerua 66
 inuitis canibus venari 448
 inuitos boues plaust. indu-
 cere 449
 inuito non confertur bene-
 ficium 1413
 inuitus Iupiter nouit 1086
 in voti compotem 1384
 inutilior Blace 1457
 in vtramuis dormire aurem
 480
 inus dolores 1090
 in vtrumuis dormire ocu-
 lum 1447
 inuulnerabilis vt Cæneus

1225
 ioca feriatque 641
 iocandū vt seria agas 1880
 ionice, pro lasciuē 319
 io pæan, io triumphē 824
 iouem esse credere stultitia
 est 1052
 iouem lapidem iurare 914
 iouis auribus seruare 927
 iouis Corinthus 654
 iouis germen 1745
 iouis lac 1649
 iouis & regis cerebrum 382
 iouis quadrigis 239
 iouis sandalium 978
 iouis suffragium 890
 iouis taxilli semper felici-
 ter cadunt 175
 iouis tergus 1485
 ipes mali 1075
 ipsa olera olla legit 446
 ipsa pelle præ te fers 949
 ipse dixit 891
 ipse semet canit 891
 ipse sibi mali fontem repe-
 rit 76
 ipse sibi perniciem accersi-
 uit 1389
 ipsi testudines edite, qui ce-
 pistis 94
 ipsis & Chiis 1693
 ipso cratere 1484
 iracundior Adria 2628
 ira omnium tardissime se-
 nefcit 412
 ire per extentum funē 858
 iratus deus 88
 irritare crabrones 78
 iro pauperior 390
 irrisibilis lapis 881
 isauricus 1153
 issa 1305
 isthmum perfodere 1529
 ita fugias, ne præter casam
 272
 iter infortunatum lepus ap-
 parens facit 1078
 iterum ad eundem lapidem
 offendere 277
 iterum atque iterum ad Py-
 thum ura 1083
 iterum tranquillitatem ui-
 deo 695
 ithorus

Per ordinem Alphabeti.

ithorus 1436
 itidem vt Acheronti 1749
 ithym nunc tenes, i modo
 venare leporem 1300
 iubentis aperte loqui 1377
 iucunda malorum præteri-
 torum memoria 1705
 iucundissima nauigatio iu-
 xta terram 163
 iucunda vicissitudo rerum
 448
 iugulare mortuos 146
 iugum iactare 1369
 iunco sicco 1716
 iungere vulpes 199
 iunonium ingredi 1441
 iuppiter aliquando pluit, ali-
 quando serenus est 509
 iuppiter inuitus nouit
 1528
 iuppiter non omnibus pla-
 cet 969
 iuppiter orbus 567
 iuppiter aquilam delegit
 1432
 iuppiter quomodo duxerit
 iunonem nouit 1527
 iusurandum adactum 1174
 iustitiæ oculus 1434
 ius in manibus 359
 iustitia iustior 1435
 iustitia ipsa exigua res est
 664
 iustitia Prienensis 1289
 iuuenta viribus pollet
 1386
 iuuenum facta virorum con-
 silia 1252
 iuuenari 1461
 iuuenum lanceæ 1253
 iuxta cubitum profecit
 1456
 iuxta fluiuium puteum fo-
 dit 1206
 iuxta melam 1283
 iuxta nauem 1456
 iynge trahor 1601

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

I Eci cena 1957
 I ciens ictus est 1958

idem furnus idem duxit
 trocus 1868
 ieiunium olet 1894
 ignauia ignauiam generat
 &c. 2034
 ignem sacrum inflare illi
 nefas 1871
 ignem stipulæ, admouere
 non tutum 1854
 ignis & mare ventis serui-
 unt 1965
 ignis in sinu 2035
 ignis in vepribus 1837
 ilio indigna verba 1853
 imbrii & Lemni 1914
 immortales Gratiarum hor-
 ti 1899
 in aceruum metere 1941
 in Aetolis manum, mens
 autem in Clopidis
 1986
 in Aetolis manus habet
 1918
 in agrum seruus 1881
 inania captat, dum vitat hu-
 mum 2037
 in aſini aures canere 1848
 in astralagis nobilitas
 1843
 in cauea minus bene canit
 luscinia 1952.1993
 in ceo quis dies 1954
 in cinere scribere 1958
 in communi pisce non in-
 sunt spinæ 2010
 in cubiculo nola 1941
 indigentia mater sanitatis
 2015
 indigno dignitas, ornamen-
 tum in luto 2001
 indirectum 1755
 in eandem lancem impone-
 re 1796
 in eodem valetudinario ia-
 cere 1990
 inferorum triacadas 1842
 in talem adscribendus
 1872
 in meridie vitæ philosopha-
 ri 1799
 in naribus bilis 2031
 innumeros oculos, & cra-
 nia bina 1823

in ollis venari 1987
 in paguro sapientia 1954
 in Pæro frigida aqua, sed
 mulieres pulchre 1997
 in Pifa animum confirma
 1865
 in portu dormire 2017
 in prato spinosum aliquid
 2036
 infaniam Orestis insanire
 1966
 infanus appensis pellibus
 non curatur 1876
 insuere in saccum vel cule-
 um 2004
 in tabula fortes 1994
 inter lugentes iocari 1983
 inter Orci caneros adhæsit
 1810
 inter Socias, & Tybios re-
 ferre 1961
 intestina adrens ipse car-
 nes deuorat 1964
 intra quatuor esse 2016
 in triclinio Choa 1940
 introite nā, & hic Diū sunt
 2010
 intus Hecuba, foris Helena
 1046
 iolaum implorat 1799
 ionica verba, & Corinthia
 1770
 ioui paria intonat 1910
 io Saturnalia 1977
 ira fit iucundius amor
 2020
 ira telum facit 2029
 istic vellus non carpitur
 1882
 isthmum sinapi bibit
 1957
 italicæ mensæ 1028
 iuppiter incuruum ceruicē
 nondum habet 1859
 iuppiter plue mel 1985
 iyngem habet 2026
 iynges 1878

L

L Abore laboriosus
 1081
 laborem ferere 1082
 D labrax

Index Prouerbiorum

labrax Milesius	ibid.	latum vnguem & similia	leonis exuuium induitis
labores acti iucundi	772	276	209
labor senectuti optimū ob-		latronum beneficium	leonis exuuium super cro-
sonium	1205	230	coton
labrum mordere	1363	lauares Peliam	1286
labyrinthus	1081	1082	leonis loco murem often-
lac gallinaceum	340	laudant vt pueri pauonem	dis
lachanizare	847	1462	1110
laciadae	1082	laudare equum, capere plus	leonis senecta
lac lacti simile	279	1344	1099
laconice lunæ	866	laudas teipsum	1453
lacryma nil citius arefcit	1701	670	leontini semper circa pocu-
		764	la
		1431	183
		laureolâ in mustaciis quæ-	leparge super te omnia
		1720	1477
lampada tradere	135	lauro clamofior ardente	leporum non edit
lampon iurat per anferem	1443	956	639
		laureum baculum gesto	leporos duos insequēs, neu-
de lana caprina	202	91	trum capit
lanam in officinam fullo-		113	1194
nis	1643	leana non statuar in machæ-	lepori esurienti etiam pla-
lancæ pedes deorum	608	1057	centræ fici
lapide empri	1090	leberide cæcior	1303
lapidem decoquere	1283	203	leporis vita
lapidem elixas	252	54	1514
lapides flere	1780	leberide scabrosior	148
lapidi loqueris	266	1174	lepus apparens infortuna-
lapis lydius siue heraclius	330	lecytho pinguior	tum facit iter
		1687	1078
		lecythum habet in malis	lepus dormiens
		1687	599
		legarus non cæditur, neque	639
		violatur	lepus pro carnibus
		1637	867
		lemnia manu	lepus pulpamentum quæ-
		1078	rit
		lemnix bouis latera athos	343
		celat	186
		1175	835
		lemnium malum	lebia regula
		539	333
		lens deus	1364
		1640	lebiari
		lente bos	1078
		72	lesbiis digna
		lente gaudere defsi	1371
		1102	letale malum
		lenticulam angulo tenes.	503
		1272	leucæus & scriptura non
		leti vnguentum infundere	idem
		420	1283
		lentiscum mandere	leui brachio
		487	240
		leo chordula vincetus	leuidensq munus
		1587	1259
		leonem ex vnguibus æsti-	leua mens
		mare	1394
		452	leui sima res oratio
		leonem radere	1109
		861	lex & regio
		leonem larua territas	1303
		369	lex in manibus
		leonem stimulas	1647
		79	liba coalemo
		leonem videre, hostium præ-	1695
		lia portendit	libera Corcyra, caca vbi li-
		1304	bet
		leonibus vulpes iungere	1438
		533	liberæ capræ ab aratro
		leonina societas	1077
		465	liber non est, qui non ali-
		leonis catulum ne alas	quando nihil agit
		796	1781
			liberorum amantior quam
			gello
			1000
			libetris inelegantior
			374
			libya semper adfert mali
			quip-

Per ordinem Alphabeti.

quippiam	1342	locrensa pactum	868	lupi illum priores viderunt	463
lybica fera	1341	locrensis bos	1015	lupi a tergo, præcipitium a	
ligna in syluam	445	loculi mendicorum semper		fronte	1243
lignum ligno adglutinare	364	inanes	1067	lupi venatus	1174
		locusta bouem prius pariet	883	lupinum potum	943
lignum tortum, haud vn-		643		lupis parcere	704
quam rectum	1077	lolio vicitant	1235	nat	979
ligula non dignus	1456	longæ manus	109	lupo agnum eripere postu-	ibid.
limam addere	313	longis tibiis canere	335	lanc	
limen ostii tetigisti	1190	longum procemium audien-	1797	luporum catulos alere	681
lineam ducere	235	di cupido	750	lupus aquilam fugit	978
lingere salem	1520	loquax talpa	1622	lupus circum puteum cho-	
lingua amicus	1201	loqui nescit, tacere non po-	865	rum agit	732
lingua bellare	1078	test		lupus hiat	784
lingua his, at illis dentes	1170	loripedem rectus derideat	1151	gnofcit	788
lingua iurauit	872	lorum ex ipso boue sumere	158	lupus milesius	1082
lingua lapsa verum dicit	417	1502		lupus non curat numerum	836
lingua non redarguta	1660	lotum gustauit	972	lupus in fabula	1384
lingua impetere	784	lucernam accendere possis	1743	rem	1353
in linguam quicquid vene-	321	lucernam in meridie adhi-	859	rem	1189
rit	1354	lucernam olet	454	lusciniæ deest cantio	1109
lingua præconi	1354	lucerna pinguior, & lecy-	867	lusciniæ nugis insidentes	693
lingua quo vadis	709	lucerna sublata, nihil discri-	minis inter mulieres		
lingua seorsum inciditur	1171	1240		lusciniæ somnus	1043
	504	lucra bonus odor ex re qua-	libet	lutea, pro vilibus	1097
lippis ac tonsoribus notum	387	1343		luteus	ibid.
lippo oculo similis	1749	lucrum pudori præstat	1344	luto lutulentior	1727
lis item ferit	1077	lucrum cape a subeunte na-	1175	lutum luto purgare	601
lis mea est	851	ui	1175	lutum nisi tundatur, non fit	vrceus
litæ	412	lucrum malum æquali di-	spendio	1196	
litem parit lis, noxa item	523	1198		lux affulsit	978
noxam	523	lucrum vndeunque captâ	1406	lybica fera	1341
litem mouebit, si uel asinus	1382	lucra Phyrnichi	1290	lychnobii	1534
	1244	lumen soli mutuas	445	lydi mali, post hos Aegy-	1076
littoris arenas furari	1048	lunæ radiis non maturefcit	1656	prii	ibid.
littore loquacior	1039	botrus	1656	lydio more	ibid.
littori loqueris	265	lunam in tuum malum de-	1144	lydius currus	733
littus arare	253	ducis	1144	lydius lapis	330
lityersam cantionem canis	1239	lunam detrahare	1453	lydo non erat negocium	976
liuor quoque laudaret fa-	322	lupi alas quæris	263	lydorum caricæ	943
ciem		lupi decas	943	lydum in placinime pronou-	cat
		lupi etiam si meminisses	993	lydus in meridie	942
				lydus cauponatur	ibid.
				D 2	lydus

Index Prouerbiorum.

Per ordinem Alphabeti.

lydus ostium clausit 941	literarum radices amarae, fructus dulces 2010	magistratus virum indicat 607
lynceo perspicacior 659	locusta rufestris 1883	magna ciuitas, magna solitudo 838
lyfistrati diuitias habes 1240	lucernas fraudare oleo 2033	magna loqui 716
INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.	ludere inter lugentes 1983	magnetis more attrahere 442
L abra non palatum rigat 1825	lumbos fractus vt Mylius aſinus 1917	magnetum mala 1069
lacinia obtinere 1991	lumen felix & faustum sit 1800	magnorum fluminum nauigabiles fontes 213
laconice cenat 1821	luscinia in cauea non canit 1952	magno flumini riuulorum in ducis 1117
lacrimae Simonidis 1893	luscinia musarum 1794	magnum os anni 954
lamiam vt nutrices 1898	lutea progenies 1963	magnus versator in re pufilla 1240
lamiae turris 1996	lydia arena 2013.2027	mala attrahens vt Caecias nubes 314
lapidem nitidum adorantes 1851	M	mala extrema extremorum 1212
lapides ad filum 2029	M Achera tibi est, & nobis vrbina 1033	mala auis 1995
lapis ad funiculum 1969	machinamentum megari-cum 785	mala bona 288
lapis molaris 1920	machinas post bellum ad-ferre 1108	mala mallis 1784
lapitha 1846	macilenta manu pinguem pedem 1516	mala senium accelerant 1418
lari vita 1875	macilentior leotrophide 1638	mala vltro adfunt 1485
lecytho nihil cum strophio 1882	maetata hostia lenior 882	maleam legens, que sunt do-mi obliuiscere 833
legatus sine mandatis 1988	maete virtute 824	male parta, male dilabun-tur 463
legem patere quam ipse tu-leris 2018	macula, labes 1733	mali bibunt improbitatis fecem 1075
lemnii & Imbrii 1914	madusa 1717	malicia varia est 723
lemnius obtutus 1856	maendri 1537	mali commatis 1145
leonem subula excipere 1989	mesonica disteria 1649	mali corui malum ouum 536
leo prius, nunc leporem a-git 1922	maenia semper amidis 1504	mali fontem sibi reperit 76
leporem froedium crepitus terret 1861	magdari 1618	mali principii malus finis 1720
lepus leonem trahit aureo laqueo 1832	magarenſium lacryme 664	malis auibus 89
leuato velo de caussa cogno-scere 2034	magdalia canem alens 1438	malis ferire 846
lex Afrinani ibid.	magis gaudet eo, qui sene-ſtam exuit 1367	malis mala succedunt 1408
libera in Cynadra aqua 1916	magis ipse Phryx 999	malis non cedendum 1389
liberi Deorum inuulnerabi-les 2997	magis impius Hippomene 1073	malis ter mala 1216
libertas Romana & Latina 2010	magis mutus quam pisces 290	mali thripes, mali ipes 1075
licynii, & licynium fulmen 1846	magis quam sol Heracliti 1644	malo accepto stultus sapit 57
ligonibus aureis terram fo-dere 2001	magis sibi placet, quam Pe-leus in machiera 1000	malo aſino vehitur 1634
lineam mittere 1994	magis varius quam hydra 102	malo male euenit 1383
lippus oculus solis radios non fert 1917	magistratum gerens, audi & iuste & iniuste 981	malo nodo malus quaren-dus cuneus 1111

malorum

malorum meminisse 686	diuisse, scedum est 1021	mars haud concutit sua ip-sius arma 1226
malorum obliuio 1379	mansum ex ore dare 1762	mars intio laudatus ob fi-lios 1289
malorum panegyris 1672	mantica in tergo 397	mars rex 1431
malorum thesaurus 186	manticulari 1369	martem tueri 1222
malo vni obnoxium 1479	manubrium e manu exime-re 1444	mar-te nostro 350
malua mollior 430	manuari 1604	martis campus 963
malum bene conditum ne mouerit 79	manu longa & manu breui tradere 1600	martis pullus 1226
malum bono pensatum 1410	manum admouenti fortu-na est imploranda 736	maschalam tollere 998
malum consilium 115	manum admouere 1504	masculum 1738
manere apud matrem 1691	manum de tabula 182	massiliam nauiges 808
malum est bonum 1495	manum prudens immitto in flammam 1290	matellae immittere 319
malum hercules 1073	manum habere sub pallio 1074	materiae probae probus arti-fex 1290
malum lucro coniunctum, non est malum 1345	manus conferere 1778	matiolechus 1498
malum lucrum, aequale dis-pendio 1198	manus in sinu habere 1070	matrem sequimini porci 1682
malum malo medicari 111	manus longae 109	matris ut capra dicitur 1068
malum munus 1496	multae manus onus leuius reddunt 1807	matulam porrigere 334
malum vas non frangitur 1494	manu ferendum, non thy-laco 1121	matura satio saepe deci-pit, sera semper mala est 59
malus cum malo collique-scit voluptate 795	manum habere sub pallio 1074	mature fias senex 149
malus ianitor 1483	manum non verterimi 183	maturior moro 1635
malus choraules bonus sym-phoniacus 1709	manu ferendum, non thyla-co 1121	maza esurienti 843
malus nullus hoc sciet 1219	manu vtraque adesse 532	mazam pinfuit a me pistam 1064
mamacuthae 1548	manus manum fricat 60	mazam scarabaeo 1065
manendum domi 1400	maras 1448	maza post panem bona 843
manenti vincendum, aut moriendum 1254	mare aureum 531	mazonomum cautio 652
mancipi pera 1612	mare caelo miscere 216	mea est pila 851
mandare laquazum 845	mare exhauris 1375	medicus multorum instar 478
mandrabuli more res suc-cedit 148	mare inexpugnabile 714	medicus oratio 1141
mandragoram bibere 1585	mare prius vitem tulerit 847	medis aliquid relinque 172
mandroni fuit siculna nauis 1579	mare proluit omnia morta-lium mala 1220	medium ostendere digitum 845
manduces 1677	mare salsum esse e paucis guttis cognoscitur 544	medius teneris 268
manere apud matrem 1691	margites 794	medullitus 1763
manni Aricis multi 1072	mari e fossa aquam 1168	medus his non insidiabitur 1086
manibus nihil non fit 1350	marinam auditionem flu-uiiali abluit sermone 1190	megarenſes neque tertii, ne-que quarti 672
manica 1533	maritimi mores 1608	megarenſibus nunquam 1296
manuoro vinculo 1073	maritimus quum sis, ne ve-lis fieri terrestris 1255	megarenſium lacrymae 804
manuisse diu & vacuare re-	mars communis 1647	megaricae sphinges 954

megaricus

Index Prouerbiorum

megaricus risus	320	mētam belli tempore neque	1282
meis telis vulneror	74	serito, neque edito	687
melāpygum ne incidas	650	in mentem quicquid vene-	
melanione castior	1068	rit	320
meliacum nauigium	1067	mentis bonæ bona opera	377
meliza fames	560	mentiuntur multa cantores	746
meliores nan cisci aues	955	meos corymbos necto	1578
melitæus catulus	1541	mercator est	1435
melitide stultior	1548	mercator nauiga & expone	1590
melius nobis est quam heri	1130	mercenarium præconium	1712
mella poetica	138	merces amico constituatur	1679
melea præfocatio	504	mercuriale	1632
melle poto Glaucus resurre		mercurio dextro	1633
xit	1001	mercurius infans	1067
melle litus gladius	503	mercurius non è quouis li-	874
melle temetipsum perun-		gno fingitur	874
gis	1067	mercurius superuenit	1555
melis medulla	955	mercurius vtriceps	1374
memorem compotorem odi	286	meritæ ac Siloam flumina	
memorem mones & similia	114	seiuincta sunt	1229
memoria iucunda præteri-		merx vlrtronea pūter	533
torum malorum	1705	messem miserā metere	1358
me mortuo terra misceatur		messena seruilior	1035
incendio	216	messe tenus propria viuere	396
mendacem memorem esse		messis in herba	741
oportet	795	messis tempus boues expe-	1163
mendacium vtile	1178	ctantes	1163
mendax Atraphaxis	1510	metam præstitueret	1301
mendici pera non impletur	866	metiri digitis	1593
mendico ne parentes quidē		metum inanē metuisti	798
amici sunt	1483	metus infamie	1396
mendici oculi semper ina-		metus & pudor	1392
nes	1067	micare in tenebris	482
mendicus etiam plurimum		midæ diuitia	353
in loco potest	742	midas auriculas asini	210
menecles alia, porcellus alia		midas in testaris consultor	
loquitur	1107	optimus	1059
mens communis	344	mili curæ erit hoc nego-	
mens cæli terræque regina	1775	cium	1409
mens cuique deus	709	mihī ista curæ futura sunt	1423
menfe maio nubunt malæ	233	mihī istic nec seruitur nec	
mens est in tergoribus	701	mititur	393
mens læua	1394	milesia fragula	550
mens non inest centauris	1066	milesia stromata	ibid.
mens peregrina	1301	milesii quondā strenui	550
meas videt, mēs audit	1567	milesius lupus	1082

Per ordinem Alphabeti.

molestus est, sediam assue-		mortuos videns	1299	multæ rotæ voluentur	155
uimus	1059	mortuum flagellas	257	multam sylvam gestas	1304
molestum sapientem apud		mortuum vnguento perun-		multa noris oportet, quibus	
stultos loqui	1066	gis	1192	deum fallas	1071
molestus interpellator ven-		mortuus iacet pedens	ibid.	multa nouit vulpes verum	
ter	1410	mortuus per somnum vaca-		echinus vnum magnum	
molli brachio, leui brachio		bis curis	1437	281	
240		moticho stultior	1026	multas amicitias silentium	
mollior cinædo, pepone,		moscus canens Bœoticum		diremit	642
malua	430	1208		multi discipuli præstantio-	
molon	1273	mothonem a remo aufer		res magistris	1260
momo satisfacere & similia		1165		multique bonique	361
321		mouere calculos	309	multi boum stimul	410
munitor adiuuat	347	mouere Camarinam	79	multi manii Aricie	1072
monosyllabus	1214	mouebo talum a sacra linea		multis irundinibus opus	
mons cum monte non mi-		53		est	469
scetur	1197	mox sciemus melius vate		multis istibus deiicitur quer-	
monstrum alere	858	1421		cus	521
monstro cui me fortuna im-		mula vbi pepererit	327	multis parasangis præcur-	
plicauit	1043	multa allium, æs alienum		rere	798
montes frumenti	1728	cepe	1025	multi te oderint, si reipsum	
montes aureos polliceri	531	multo bibere	682	amas	1072
mopso Nisa datur	899	mulgere hircum	199	multitudo imperatorū Ca-	
morbum morbo addere	112	multi asinis quantum præ-		riam perdidit	948
mordere frænum	236	stant	1122	multitudini cedendū	1402
mordere labrum	1363	mul Mariani	1550	multorum festorum Iouis	
mordicus tenere	240	mulierem ornat silentium		glandes comediat	482
more Carica	1624	1466		mundus vnus nō capit duos	
more Romano	1701	multer imperator, & mu-		soles	702
more Aristylli	1682	lier miles	889	muneribus res agitur	1381
more cyclopum	1681	mulieri desunt verba	1311	muneribus vel dii capiun-	
more galli domi pugnas		mulieri ne credas, ne mor-		tur	181
1690		tuæ quidem	1071	munerum animus optimus	
mores gemmei	1095	mulieris animus	1302	947	
mores regioni respondent		mulieris oculis	1237	munerum corruptela	1406
1502		mulieris iururandum	407	munus leuidentē	1259
mors omnibus communis		mulieris podex	1302	munus exiguum, sed oppor-	
1393		mulier mala	714	tunum	1408
mors optima rapit, deterrima		mulier pudica ne sola sit vl-		murem cepit decipula	1243
relinquit	1599	quam	1399	mure obstreptente etiam ti-	
mortalis deus	337	mulierum exitia	1071	met	862
mortui non dolent	1785	multa cadunt inter calicem		murem pro leone ostendit	
mortui non mordent	1299	supremaque labra	170	1110	
mortuis non conuiciandum		multa dicere, & opportuna		muris circum currentibus	
1419		non est eiusdem	167	1518	
mortuo mederi, senem ad-		multa docet fames	1482	muris interitus	1138
monere	149	multa in bellis inania		murus æliæneus	1072
mortuo verba facit	265	1070		mus nunc floret	842
mortuo leoni & lepores in-		multa in medio	1758	musarum aperte ianue	963
sultant	1660	multæ manus onus leuius		musarum aues	1599
mortuos rursus occidere		reddunt	806	musæ eiusdem gemulus	643
1772		multæ regum aures, atque		mus albus	948
mortuo vilior	1765	oculi	109	mus apud Pisam	791

Index Prouerbiorum

mus non ingrediens an- trum cucurbitam ferebat 1208	my fortitus es 1486
mus non vni fidit antro 1750	myforum ac Phrygum ter- mini discreti sunt 837
muscæ 1644	myforum postremus 391
muscæ improbitas 1390	myforum præda 614
muscæ quoque splen est 1254	myforum vltimus nauig. 391
muscas depellere 1359	
muscas præteruolantes me- tuere 2018	
musco lapis volutus haud obducitur 1239	
muscum demettere 1169	
musicam docet amor 1569	
musicam nescio 492	
musicam ne vities 1498	
musfices occultæ nullus re- spectus 463	
musfice viuere 767	
musis iratis 62	
musis fociis 1312	
vel mus mordeat virum im- probum 522	
musopatagos 1741	
mus picem gustans 791	
mustelæ seum 235	
mustelam habes 157	
mutabilior metra Erifich- thonis 1206	
muti citius loquentur 1587	
muti magistri 121	
mutuas operas tradunt 470	
mutua defensio tutissima 1386	
mutus Hipparchion 983	
mutus magis quam pisces 290	
mutus magis quam scapha 1007	
mutuum fricant fenestras 471	
mutuum muli scabunt 470	
mutuum testimonium 469	
myconius crispus 632	
myconius caluus 632	
myconius vicinus 1298	
myconiorum more 1674	
myconius coniuua 632	
myconus vna omnia 834	
my facere 474	
mylus omnia audiens 967	

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

M agni pisces paruulos comedunt 2041
male discitur sine moribus eloquentia 2009
malorum esca voluptas 2020
mandibulis alienis ridere 1913
mansum male reiticias 1831
mantifla absonia vincit 1804
manuarium æs 2017
manubrium eripere 2000
manu ignauus, mente præ- sensus 1849
manum præteritis, & pedem porrigis 1880
manus Briarei iniicere 2017
manus in Aetolis, mens in Clopidis 1918. 1986
mappam mittere 2003
mare amnium non indiget 1943
mare & ignis ventis seruiūt 1965
marandinus tibicen 1890
marandinis calamis Ioni- cos modos sonare 1347
maris filii 1345
maris mors 1843
massilienses mores 2023
matræ beluam alit 1889
matulæ modus est 2033
matutinum oderunt, vesper- tinum amant 1838
maxillæ edentulæ 1947
medica mensa 1956
mediocritas omnis virtus 1431
medium sequere 1873
megabyz sermones 1830

melanurum perca sequitur 1850	mel summis digitis deliban- dum 1901
menfa Alcinoi 1878	menfa Ciceronis ibid.
menfæ Siculæ, Asianæ &c. 2028	menfura aquam bibens 1925
mercurii catena 1858	mercurii typtus 1815
mercurius bifrons 1811	mercurius ipse ne cum mu- sis sanarit 2010
metere in aceruum 1941	milesia fabula 2026
mineruæ calculus 1343	minuit præsentia famam 2003
mitheus cum sit, Agamen- nonem simular 1985	mithrii pœnas sustinere 2016
mittere lineam 1994	molaris lapis 1920
monetæ veteris 1907	monitor capras age. 1910
morimi versus quis descri- pserit 1925	mugilis vitam ducere 187
mulstore reipublicæ pestis 1959	mulgens hircos sanguinem ducit 1924
mulieres pulchres, sed in Pa- rò aqua frigida 1998	mulieri, & gremio non cre- dendum 2029
mulier Herculis ædem non intrat 1932	multa bene comparata &c. 2018
multa noris oportet quibus Deum fallatur 1071	multa te oderint, si te ipsum amans 1072
multis brachiis æqualis 1805	multum nauigauit aquæ 2006
mulum de asino pingere 2015	

murus

Per ordinem Alphabeti.

murus Semiramidis 1822	ne alii quidem caput 1363	dignum 1636
musarum fauus 1828	ne altero quidem pede 594	ne nimium calidum hoc sit modo 876
musarum, Luscinia 1794	ne Apollo quidem intelli- gat 1588	ne respiciens quidem a ter- go 167
musas hortari, vt canant 1991	ne bestiarum quidem ferre. pos- sent 1710	nec feritur, nec metitur mi- hi 393
musicus apparatus 1802	ne bolus quidem relictus 1267	nec sibi nec aliis vtilis 877
mus in pera &c. 1035	ne bos quidem pereat 1558	nec si quercus loquere tur 1118
myricæ citius poma ferent 2001	nebulæ in pariete 829	nectaris flos 269
myforum more clamat 1892	nebulas diuerberare 1298	nec vno dignus 478
	nec animans, nec inanime 1614	nec vtilis, nec inutilis 1198
	N axa & Charmione 1297	ne decima quidem Syracu- sanorum pars 833
	nam illi iam non sunt, at qui sunt, mali 1042	ne de lite pronuncies 1119
	nannacus 1448	ne depugnes in alieno nego- tio 1387
	nanus quum sis cede 1503	ne dii quidem a morte libe- rant 1401
	nare sine cortice 491	ne pudeat artem 1786
	nasò suspendere 481	ne Exceffides quidem viã inuenerit 912
	nasturcium edere 501	ne felines 1526
	nasturtium obtueri ibid.	ne genu quidem flexo 649
	nasus 392	negocium ex ocio 1063
	nasum fumantem vrsi ne tẽ 598	negocium meum noa est, multum valeat 1065
	taueris 1276	negocium non aptum 1405
	natate non didici 704	negocium ruminare 1364
	natum non nouit 406	negry quidem 475
	naturam expellas furca, ta- men vsque recurrit 953	ne gustaris quibus nigra est cauda 24
	nauci non facio 476	ne Hercules quidem aduer- sus duos 298
	naues onustæ conuiciis 510	ne incedis per ignem 1609
	nausfragium commune 1497	ne incalciatus in montes 1609
	nauibus atq; quadrigis 238	ne in neruum erumpat 917
	nauigare cum deo. 661	ne insciens quidem verum dicit 1719
	nauigare cum felicibus 179	ne inter apia quidẽ sunt 612
	nauigatio ad mensam 227	ne alia comedas & fabas 1437
	nauigatio iuxta terram 163	ne in cõstrinis quidem 662
	nauigationis socius 1774	ne intra vestibulũ quidem 1060
	nauis annofa haud quaquã nauigabit per mare 953	ne Iuppiter quidem omni- bus placet 969
	nauem in portu mergis 324	ne libariis diis, &c. 35
	nauis aut galerus 106	ne ligula quidẽ dignus 1456
	nauis vna non vehit 1453	ne maior thylaco accessio 1487
	naulum per dere 1279	
	nauphraton tueri 1062	
	nauson naucrati 1064	
	nauticæ vsuræ 1713	
	naxia cos 304	
	ne Aesopum quid triuisti 912	
	ne a chytropode cibum mũ dum 355	
	nec obolum habet 198	
	nec omnia, nec passim, nec ab omnibus 817	
	nec propius ferire 934	
	nec crepitu quidem digiti	

E ne

Index Prouerbiorum

ne mercurio quidem crede-
rem 1632
nemesis adest 919
nentesis in dorso 1156
nemini fidus, nisi cum quo
prius modium falis ab-
sumpseris 637
nemo bene merito bouem
immolauit, præter Pyr-
rhiam 810
nemo bene imperat, nisi &c.
38
nemo cogendus amicus 1382
nemo cogendus officii caus-
sa 1410
nemo læditur nisi à seipso
1297
nemo malus hoc sciet 1219
nemo natus 1725
nemo nos insequitur 1220
nemo omnibus horis sapit
825
nemo quemquam prohibet
ire publica via 1262
nemo sibi nascitur 1625
nemo sine crimine 826
ne moue festu cam 1207
ne moueto lineam 572
ne musca quidem 678
ne my quidem 474
ne nimium calidum hoc sit
modo 876
ne nomen quidem 1524
neoptolemi vindicta 97
nepam imitabor 1466
ne paspalam quidem 579
ne patris quidem nomē di-
cere possit 1117
ne per somnium quidem 205
nephalia ligna 1061
nephaliū sacrum 1062
ne pictum quidem vidit
1586
ne pudeat artem 1786
ne puero gladium 862
ne præceps fueris ad iuran-
dum 1658
ne propius ferire 934
ne quæras deus esse 1689
ne quære mollia, ne tibi con-
tingant dura 922
neque cœlum neque terram
attingit 301

neq; compluitur, neque fo-
le aduritur 878
neque cum malis, neque si-
ne malis 1061
neque dicta, neque facta
1684
neque enim ignari sumus
1417
neque intus, neque foris
1576
neque Lydorum caricas
1557
neque mel neque apes 383
neque natare, neque literas
236
neque nullis sis amicus, ne-
que multis 1298
neque pessimus neque pri-
mus 1528
neque quantum lusciniæ
dormiunt 1043
neque terremotus timet ne-
que fluctus 1669
ne quicquam sapit, qui sibi
non sapit 351
ne quid mouere verborum
strepitu 1394
ne quid nimis 402
ne quid suo sunt capiti 1122
ne quis vnquam Megaren-
sibus 1296
ne ramenta quidem, ne fe-
stuca quidem 578
ne insciens quidem verum
dicit 1719
ne rebus prosperis mihi ven-
nias 180
neruis omnibus 237
neruos incidere 1282
ne sacrificio sine farina
35
nescit quid seruus vesper ve-
hat 408
nescit cap. & inguinis di-
scrimen 947
ne si ad Louis quidē aulam
1743
ne si bos quidem vocē ædat
1117
ne spina quidem vulnera-
bit bonos 1297
ne sutor ultra crepidam
349

nestorea eloquentia 147
nestorea senectas 385
ne temere Abydum 468
ne tempestas quidem nocere
potest 1711
ne terra quidem iuuat
1198
neteruncium quidem, &c.
477
netria quidē Stesichori no-
sti 1061
ne via quidem eadem cum
illo vult ingredi 713
ne vidit quidem oleum
1525
ne vitæ musicam 1498
ne vni naui facultates
1523
ne vnquam viri senis
977
niba coccyssante 1197
nicostrati more 1311
niger infamis 309
nihil ab elephante differens
1060
nihil ad Bacchum 839
nihil ad fides 303
nihil ad Parmenonis suam
44
nihil ad versum 302
nihil agere 1306
nihil aliarū ciuitates ad Cro-
tonem 1424
nihil cum amaracino sui
247
nihil cocio est 1500
nihil est ab omni parte Bea-
tum 1132
nihil est, aut nil curæ est
1756
nihil de vitello 1507
nihil desperandum 900
nihil differens a Chærephon-
te 1060
nihil dulcius quam omnia
scire 1577
nihil est ab omni parte bea-
tum 1132
nihil est miserius quam ani-
mus conscius 1734
nihil ex agro dicis 1297
nihil graculo cum fidibus
247
nihil

Per ordinem Alphabeti.

nihil graue passus es, ni-
si 1297
nihil homini amico est op-
portuno amicus 1459
nihil inanius, quam multa
scire 1648
nihil intra est oleam, nil
extra est in nuce duri
562
nihil minus expedit, quam
agrum optime colere
1340
nihil potest nec addi nec
adimi 1667
nihil profuerit bulbus
1481
nihil recusandum quod do-
natur 1417
nihil sacri es 488
nihil sanum 489
nihil sane utilius 1715
nihil sine ope diuina 1402
nil intra est oleam, nil ex-
tra est in nuce duri
562
niobes mala 1193
ni pater esses 954
ni purges & molas, non co-
medes 1059
nisi crura ei fracta fuissent
1590
nisi si qua uidit auis 705
niti contra torrentem
1147
nitor 1776
nitro caput asini ne laues
1196
nix alba non est 563
nocte lucidus, interdiu inu-
tilis 1503
noctua aliud sonat, aliud
cörnix 1170
noctua uolat 90
nocturæ Laureoticæ 1001
nocturnum ouum 651
noctui nauigare 1501
nocuit & nocebit 1388
nondum in scyrpo quæris
848
nominis proprii obliuio ibi-
dem 1283
non ab Hymetto 1744
non abiicit animum 1407

non absque Theseo 289
non admodum misces 1484
non bene imperat, nisi qui
paruerit Imperio 38
non capit somnum, nisi hoc
aut illud fecerit 1354
non cedendum malis 1389
non certatur de oleastro
1097
non Chius, sed Cius 697
non contis aut ramulis &c.
1622
non curat numerum lupus
856
non decet principem solidâ
dormire noctem 983
nondum sacrificata deuo-
rat 355
non e quercu aut saxo 1665
non e quouis ligno fingitur
Mercurius 874
non eras in hoc albo 428
non est amicus qui desit
796
non est beatus, esse qui se
nesciat 1564
non est cuiuslibet Corin-
thum appellere 226
non est curæ Hippoclidis
579
non est Dithyrambus, si bi-
bat aquam 1508
non est eiusdem, multa &
opportuna dic 167
non est laudandus ne in ce-
na quidem 950
non est dormitandum in pe-
riculoso negotio 1394
non est meum negotium,
multum ualeat 1005
non est oleum in lecytho
1367
non ferenda arrogantia 1414
non filius Achillis 1538
non habet cui indormiat
1739
non huc nauigatur a bonis
uiris 227
non incruenta uictoria 1391
non idem sunt scriptura &
Leucæus 1283
non incedis per ignem 1609
non inest illi dentale 1426

non interpellandus fameli-
cus 1378
non liberat podagra calceus
1549
non licet bis in bello pecca-
re 1112
non luctu, sed remedio opus
1399
non magis quam canem
1753
non magis quam lupis par-
cemus 704
non mouenda loqui 1772
non mouenda moues 382
non nauigamus ad Hippo-
litas 1476
non nauigas noctu 1501
non nostrum onus, bos cli-
tellas 1058
non nouit natos 406
non omnes qui habent ci-
tharam, sunt citharedi
410
non omnia eueniunt, quæ in
animo statueris 1109
non omnia possumus om-
nes 805
non omnibus contingit
1414
non omnibus dormio 341
non omnibus seruius ibid.
nō omnino tenere est quod
uulgo dicuntur 354
non omnis fert omnia tel-
lus 1527
non oportet hospitem sem-
per hospitem esse 1701
non persuadebis, ne si per-
suaseris quidem 969
non pluit, &c. 873. 1548
non pluris quā simias 1576
non probantis 1376
non pugnandum cum prin-
cipe 1404
non omnibus eadem insa-
nia 1428
non quiduis contiget quod
optaris 1417
non quiuis sus hoc sciet
1219
non semper erit æstas 1516
non sine diis 1129
non soli Atridæ amant vxo
res

Index Prouerbiorum

res	1610	nox humida	1296
non statim decernendum	1382	nuce casta non emam	477
nō statim finis apparet	1582	nucem frangit qui è nuce	
non statuat læna in machæ	1057	nucleum esse vult	1041
non sum diuinus	191	nuces relinquere	294
non sum ex istis Heroibus	875	nuces abiicere & similia	294
non suscipiendum negotiū	1407	nucleum amisi, reliquit pi-	
temere	1407	gnori putamina	1054
non tam ouum ouo simile	278	nudæ gratiæ	967
non tam lac lacti simul	279	nudior paxillo	1900
non tam aqua simili aquæ		nudior leberide	54
ibid.		nudo capite	1236
nō videmus manticæ, quod		nudo mādās excubias	1055
in tergo est	397	nudo vestimenta detrahere	261
non vna manu capere	1575	nudus nec a centum viris	
non vna vehit nauis	1453	spoliari potest	ibid.
non vulgari ancora nititur	1576	nudus tamquam ex matre	1007
nosce ipsum	400	nugæ sicutæ, Perfolæ	814
nosce tempus	451	nugæ theatri	1722
nos decem Rhodienses, de-	968	nugas agere	267
cem naues	968	nulla candidorum virorum	
nostro Marte	350	vilitas	1296
nostræ tinæ	1270	nullam corporis partem	1732
nostris ipsorū alis capimur	376	nullam hodie lineam duxi	235
notæ eiusdem	1268	nullius coloris	1724
notare vngui & similia	312	nullius indigens deus	1054
nota res mala, optima	1058	nullo in numero esse	673
notum lippis, ac tonsoribus	387	nullo scopo iaculati	1270
nouacula in cotem	49	nullum animal, quod ani-	
noua hirundo	381	mal	677
noua Hymettia, falerna ve-	729	nullum ocium seruis	775
tera	729	nullus dies omnino malus	1746
noui nummi	1684	nullus emptor difficilis bo-	
nouercale odium	744	nū edit opsonium	1198
noui Simonem & Simon	875	nullus malus magnus pi-	
me	875	scis	803
nouitas grata	1398	numerus Platonicis obscu-	
nouit hæc Pylea & Tytry-	969	rius	1297
gias	969	numerus	761
nouit mala & bona	1417	numinis ira ineuitabil.	1784
nouit quid album, quid ni-	404	nummo addicere	1698
gram	404	nummum plumbeum non	
nouos parās amicos ne ob-	1208	credam	1357
liuiscere veterum	1208	nummus plumbeus	1751
nonnum cribrum nouo pa-	1763	nunc bene nauigauit, quum	
xillo	1763	naufragium fecit	1056
		nunc cōtingat seruari	1055

nunc dii beati	956
nuntio nihil imputandum	1774
nuntius bonus honore di-	
gnus	1108
nunc in regionem veni	1056
nunc ipsa floret musa	1190
nunc ipsa bibit sapientia	
ibid.	
nunc leguminum messis	956
nunc tuum ferrum in igni	
est	1558
nanquam efficies vt recte	
ingrediantur cancri	1352
nanquam ex malo patre bo-	
nus filius	362
nanquam expugnabit vr-	
bem	1576
nanquam enim meos bo-	
ues abegerunt, nec equos	986
nutricis pallium	1764
nutricum more male	1262
nymphæ Baccho conue-	
niunt	749

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

Nauis Salamina	2034
Nauplius, quasi Ca-	
phareo rediens	1824
naufichlidis solitudo nec	
ver nec amicos	1825
ne ad Adonia quidē	1933
neadas superas vna clamo-	
re	1976
ne bazon piscis molestus sit	
1897	
nec mulieri, nec gremio cre-	
dendum	2019
nectar spirat	1940
nec corticem quidem dede-	
rit	1897
nec vola, nec vestigiū	1953
ne hoc quidem male	2015
ne Mercurius ipse cum mu-	
lis sanarit	2010
nemo comatus, qui nō præ-	
ciditur	1906
neptunni filii	2028
neque defraudat, neq; mar-	
ginem	

Per ordinem Alphabeti.

ginem excedit	1934	demerunt	2005	oculus iustitiæ	1435
neq; Phafis mala eluat	1871	nummum querit pestilen-		oculus uiciorum. inuidus	
neronianas thermas refrige-		rat	1828	1110	
ne salem quidem dedit	1952	nunquam crateri legenam		oculus dexter mihi salit	828
ne Samnione domi relicto	1996	imponas	2033	ocyor accipit	1390
nescit aranea sobolem	1818	nutrit feruum fatuum do-		oderint dum metuant.	
nescit se ipsum	2002	minus familiaris	2006	1050	
ne sol quidem sciet	1935			odi memorem compotorem	406
ne uicini quidem sentiunt	1978			odi puerulos præcoxi sapien-	
nidum unum in arbore vna	2031			tia	1467
nihil ad Persum	1977			odit cane peius, & anguæ	1051
nihil desperandum, & nulli	2015			odium agreste	672
rei fidendum	2015			odium nouercale	744
nihil hydropico siccus	1871			odium uatinianum	743
nil boni cogitat uir arrigens	1948			odor lucri bonus ex quali-	
niliaciis cataractis	1928			bet re	1343
njobes archetypum	1808			odorari	392
nobilitas in atragalibus	1843			oedipi imprecatio	446
nodorum uincula texentes	1972			oenoe charadram	839
nola in cubiculo	1941			oestro percitus	1011
nondum incuruā ceruicem	1859			oetus genius	1308
Iuppiter habet	1859			officiam etiam bone post panem	842
nondum omnium dierū sol	1995			officium humilium	1415
occidit	1866			officium ne collocaueris in	1413
non est cuius recte condi-				inuitum	1413
re	1866			officii causa cogendus pe-	1410
non hodie, aut heri institu-	2005			mo	1410
tum	2005			ogygia mala	1046
non omnia per bouem obti-	1888			olearii uelabrum	1369
nebis	1888			oleo baccæ egent	1688
non propter pedem cum lira	1834			oleo incendium restinguere	113
discidium	1834			oleo nitidius	1747
non radi debet, sed tonderi	2018			oleo tranquillior	429
pecus	2018			oleum & operā perdidit	255
non soli Atride uxores a-	2036			oleum in auricula ferre	316
mant	2036			oleum non est in lecytho	1367
norma Polycleti	1901			oleum non uidit	1525
non tractet ignarus habe-	1888			oleum & salem oportet eme-	
nas	1888			re	1295
nouus iste Palephatus	1962			oleum camino addere	112
noxa caput sequitur	2034			olitor oportuna loquēs	337
nox gubernatorem pruden-	1813			olitorem odi qui radit	1343
tem terret	1813			oliam ne comedas	1639
nubes captat, dum uitat hu-	2037			olla amicitia	286
nummum	2037			olla fabariæ toryna aurea	617
nummis sparsis crimina re-				olla uestigium in cinere tur-	
bat				bato	31

Index Prouerbiorum.

<i>Ma ipsa legit olera</i>	446	omnibus oris nemo mortali- um sapit	825
olla lenticulam attingit	1634	omnibus communis mors	1393
ollam alere	1294	omnibus neruis	237
ollam exornas	257	omnibus vestigijs inquirere	1474
ollaris deus	1308	omni certaminis genere	1411
ollas lippire	672	omni deuorato boue, in cau- da defecit	1208
ollas ostentare	709	omni pede standum	1114
ominabitur aliquis te con- specto	1484	omni telorum genere oppu- gnare	241
omisse hypera, pedem inse- queris	1232	omnium calculis	313
omissis fontib. sectari riuu- los	1776	omnium horarum homo	217
omissis nugis rem experia- mur	1396	omnium rerum vicissitudo	448
omitte vatem	1050	omnium mores	1137
omnem iacere aleam	243	onobatis	1607
omnem mouere lapidem	241	onus nauis	1190
omnem rudentem mouere	242	onus tollenti auxiliare	31
omnem vocē mittere	1617	operam & retiam perdidit	1735
omne æs alienum cepe & multa allium	1203	operarii	1777
omne tulit punctum	313	operi incipienti fauendum	1689
omnes adhibere machinas	1587	oportet omnibus corydalis	1205
omnes attrahens vt magnes lapis	442	oportet agrum in beciliore esse	1594
omnes intus	1736	oportet remum ducere qui didicit	158
omnes laqueos effuge	1575	oppedere, & oppedere con- tra tonitrua	457
omnes sibi melius esse ma- lunt quam alteri	220	opes concordia fulciuntur	1386
omnia bonos viros decent	1049	opitandum re, non verbis	1392
omnia chnaumata	1046	optat ephippia bos piger, optat arare caballus	388
omnia esculenta obsessis	1040	opta vicino vt habeat magis aurem ollæ	1254
omnia ex sententia cedunt	1390	optimum obsonium labor fenecluti	1205
omnia idem puluis	424	optima quidem aqua	1700
omnia non possunt omnes	163	optima mors rapit	1399
omnia octo	423	optima domus	1414
omnia præter animã	1704	optimis diuitiæ non contin- gunt	1408
omnia potentes	1144	opus ad opus	1736
omnia secunda saltat senex	1115	oraculum	467
omnia similia	109		
omnia sapientibus facilia	1049		
omnibus armis præsi diisque destitutus	1395		

oracula loqui	1744
oram soluere	908
oratio effeminatorum etiã effeminata	1032
oratio leuissima res	1109
oratio pharmacum optimũ 1141	
oratio medicus	1141
orationis sculptura	221
oratio uicq̃ speculum	106
orci culus	1086
orci galea	1088
orefti pallium texere	1449
origanum tueri	1619
ornatus ex tuis virtutibus	231

orphica vita	1666
osceloqui	1551
osculana pugna	1551
oscitate uno deinde oscitat & alter	1243
os curetom	1131
os inest orationi	1508
ossa dea	354
os sublinere	304
ostii limen tetigisti	1189
ostium mouet Lydus	941
ostium obdite prophani	1257
ostrei in morem	1682
ouem lupo commisisti	234
Ouis <i>χρυσόμυλος</i>	1138
ouis cultum reperit	545
ouium mores	1138
ouium nullus usus	956
ouo prognatus eodem	760
ouum adglutinas	257
ouum ouo simile	279

INDEX APPENDICIS. PROVERBIORVM.

O Boli duo quãtum ubi- que possunt	1998
ocream capiti, tibiã galeam adaptare	1988
oculis clausis agere	2012
ocyma cantare	2039
odium depono balneum in- gressus	2003
ornamentum rusticanus	1833
oleo fraudare lucernas	2033
olim pelafgi, Danaidæ postea	

Per ordinem Alphabeti.

postea	1908
omnem lapidem nitidum adorantes	1851
omnia omnibus annuit	2028
omni fune remisso	2008
omnis virtus est mediocri- tas	2011
onerariam petit, qui celocē nequid regere	1960
oreftis insaniam insanire	1966
oreftis somnium	1961
oreftis somnium narrare	2008
orimalides cum Acylis ne contuleris	2031
ornamentum in luto digni- tas indigno	2001
os duodecim salientũ	1823
ossa canibus prodo	1982
otus, & othus	1864
oues meridiantes	1979

P actoli opes	390
pacum trãfactum	1737
paginam utranque facere	817
palestra	1776
palinodiam canere	556
pallio manum tegunt	1074
pallium orefti texere	1449
palnam ferre & similia	170
palmarium facinus	1712
palpum obruderet	1295
palpari in tenebris	1359
palpo percutere	1444
palumbem pro columba	1110

pamphili furtum	1482
panagæa Diana	1045
panaria ebrietas	170
pancratice ualere	1021
pandeleias sententias	1449
panegyris malorum	1072
panem album pinso tibi	829
panem ne frangito	35
panicus casus	1339
panidis suffragium	1113
panis bene confectus	829
panis fractio	345
panis lapidosus	1544
pannus lacer	797

papæ Myxus	1272
papyri fructus non postulat magnam spicam	1160
parafangis multis præcurre- re	558
parcarum mater	771
parentem laudabunt infeli- ces filii	1041
pari mortē adsimulat	844
pares cum paribus facillime congregantur	127
parendum consilijs	1378
paratus ad utrunque	ibid.
parat sibi malum qui alteri parat	1686
paries dealbatus	1294
parieti loqueris	267
pari lance & simil.	593
pariter remum ducere	1693
parit puellam, etiam si male adit uiro	957
parmula relicta	745
parni scaphula	862
parnotes obolũ reperit	963
paropsis malorum	894
par pari referre	61
parthi quo plus biberint	1730
partitio nõ prefocatio	1293
partire ex æquo	1490
parturiunt montes, nascetur ridiculus mus	530
parturit Larus	ibid.
parturit Cephphus	ibid.
paruo emptas carnes	1505
pasetis semiobolus	958
pasalam non habet	579
passum coruos insequitur	534
pastillos Ruffillus olet, Gor- gonius hircum	1045
pastoris boni est tondere pe- cus non glubere	1343
patella dignum operculum	603
paternas cantiones non ca- nit	1097
patria sua cuique iucundis- sima	1411
patriæ fumus igni alieno lu- centior	120
patria ibi est, ubi bene	743
patris nomē nõ nouit	1117

patrem suum nemo nouit	1069
patris est filius	1505
patris mali nunquam bonus filius	805
patrocli occasio	1272
patroclo sordidior	1213
patrua lingua	829
patruum esse, patruos sape- re	829
patratione calumiosior	1114
pauciloquus, sed eruditus	1387
paũone picturatio	102
pauper diuiti dās, petit	133
pauper, sed ingeniosus	1416
paupertas sapientiam forti- ta est	284
paufone mendicior	1509
paxillo nudior	1100
paxillũ paxillo pellere	110
pax redimenda	1103
peccare bis in belle non li- cet	1112
pectines per se texunt	787
peculium re non uerbis au- gendum est	907
pecunia absq; peculio	1600
pecunia anima	802
pecunia pedibus compen- santur	1609
pecuniæ uir	1004
pecuniarum cupiditas Spar- tam capiet, præterea ni- hil	983
pecuniosus damnari non po- test	1676
pedaria sententia	608
pedem alterum in sepulcro habere	461
pedem ubi ponat, non habet	277
pedere thus	1351
pede summo	1713
pede tacito	631
pedetentim	ibid.
pede tuo te metire	396
pedem dextrum in calceo sinistrum in pelui	1124
pedens mortuus iacet	1193
pede utroque standum	1114
pedibus	

Index Prouerbiorum

pedibus sedecim superauit 1238
 pedibus vtriusq; claudicans 850
 pedibus ingredior, natate enim non didici 703
 pedibus in sententiam discede 951
 pediculi platonis 1739
 pegafo velocior 1482
 petus Babys tibia canit 959
 pelus in machæra 1000
 pelle præ te fers, & non dicas 1243
 pellem caninã rodere 849
 pelopis talenta 353
 pellis Leonina 1281
 pellis vulpina ibid.
 pellenæ tunica 1188
 penelopes telam retexere 249
 penicillare 1214
 pennas decidere 1282
 pennas nido maiores extendere 399
 penulam æstate deteris 616
 pensum persoluere 205
 pepone mellior 430
 pepones 1461
 per antiquum diem 1274
 per anulum medium trahi 527
 perca sequitur sepiam 1570
 per crambem 297
 perdere naulum 1279
 perdicis crura 705
 perdidisti vinum, infusa aqua 744
 pereant amici &c. 1597
 perendinum ventum prædicere 1302
 per enses, per ignem oportet irrumperè 547
 per extectum funem ire 858
 per fluuium traducere 1614
 perfricare faciem 496
 perfricare os ibid.
 perfrictæ frontis ibid.
 pergreçari 1455
 per hastæ cuspidem 1106
 per harma aliquid facere 329
 periculi subitum reme-

dium 1381
 peribis si non feceris 1536
 periculo alieno cautus 769
 periculo alieno sapiens 769
 periculosum est canem intestina gustasse 822
 periculum ne temere subeas 1407
 periculum prore sellis 957
 perierunt bona 1274
 per ignem incedis 1427
 perit sus 1471
 peristromata Campanica 1729
 per manus tradere 1574
 per medium anulum traharis oportet 527
 per nebulam, per caliginem, per somnium 207
 per parietem loqui 1234
 perplexus, animiq; cõster nati 1382
 per publicam viam ne ambules 30
 perq; enses, perque ignem oportet irrumperè 783
 per satyram 1657
 persici apparatus 274
 persolæ nugæ 570
 personam mauult quam faciem 288
 perspicere ex fronte 311
 persuadebis minime, ne si persuaseris quidem 678
 per tenebras quæ apud quer cum 683
 peruicacia stultitiæ dat pœnas 1773
 per transfennam inspicere 1119
 pertusum dolium 411
 phazaridis imperium 611
 phallus deo 1204
 phæra per præcipitium 290
 phaniæ ianua 1264
 phani ostium 976
 phaselitarum sacrificiũ 958
 phasim usq; nauigauit 836
 phicidissare 1159
 philippi gallus 957
 philippe tenuius 1583
 philonide indoctior 639
 philothæsius crater 1655

philoxeni non 1177
 phocæsum desperatio 1522
 phocensium execratio 378
 phoci conuiuium 1006
 phœnicia commutatio 994
 phœnicæ rarior 949
 phœnicum more 994
 phœnicum pacta 1273
 phœnicæ viuacior 661
 phormionis thori 1052
 phrynichi lucia 1290
 phryniondas alter 1348
 phryges sero sapiunt 40
 phrygium mancipium 488
 phryx ipse magis 488
 phryx plagis emédatur 488
 pica cum lusciniã certat 508
 picem mus gustat 791
 picifer 1515
 pictores liberi 1118
 pictura poësis tacita 86
 pietas vultu sepe læditur 1702
 pilam tenere more claudii 1151
 pila mea est 851
 plileũ donat, vt pallium recipiat 828
 pilum iniicere 1023
 pili non facio 475
 pilo dignus 478
 pilos pro lana 508
 pilus in mediõ 1740
 pingui mensura 1738
 pingui Minerua 63
 pinguis venter non gignit sensum tenuem 1292
 pinus in morem 981
 pipere abundans, etiam oleis immiscet 1194
 pireus non fert vasa inania 1626
 piscari in aere 260
 piscator ictus sapiet 56
 pisce sanior 1555
 piscem aut florem olet 1572
 piscis magnus nullus malus 562
 piscem natate doces 1293
 piscibus abstineto 36
 piscis eget sale 1688
 piscis mutus 290
 piscis nequam est, nisi recens

Per ordinem Alphabeti.

cens 1459
 piscis primum a capite foetet 1494
 piscis repositus 166
 pistilli circunvolutio 655
 pistillo caluor 1506
 pistillo nudior 1506
 pistillo retusius 1293
 pitana sum 1293
 pitbon formosus 1284
 placide bos 1434
 placide bos 630
 planta quæ sepius transferretur non condescit 1239
 platonis numeris obscurius 918
 platonis magnus annus 1286
 plaustro bonorum 189
 plaustro conuiciorum 455
 plaustri centum ligna 1517
 de plaustro loqui 454
 plaustro percillere 346
 pleetra cythara canunt 787
 plena manu 640
 plenilunio fiet 329
 plenis velis 1598
 pleno gradu 1765
 pleno modio 1722
 plumbeo iugulare gladio 860
 plumbeum nummum non credam 1357
 plures adorant solem orientem 1188
 plures thryobolos 410
 pluriũ calculus vincit 1506
 plus aloes, quàm mellis habet 509
 plus potentie, aut minus animi 1492
 pluteum cedere 1315
 plutus timidus 1340
 nunc pluit, & claro nũc lupiter 507
 poculo eodem bibere 315
 poculo perforato bibere 862
 podex lotionem vincit 613
 podex mulieris 1302
 poete & pictores liberi 1118
 poeta malus pro eleganti medico 876

poeta ne tibi feceris inimicum 540
 pollicem premere, aut verte re 495
 pollicetis se promissa re prestiturum 1377
 polycrates matrem pascit 969
 polypi 802
 polypi caput 618
 polypi mentem obtine 98
 pomarius Hercules 944
 pomærio minore finire 1301
 pontificalis cœna 1157
 porcellus Carnanius 785
 porcum immola 500
 porcus obesus 1292
 porcus Troianus 1740
 porrectis dormire pedibus 481
 porro a Ioue atque fulmine 223
 porrenæ bona 465
 portus miseræ ars 427
 porta itineri longissima est 1596
 post acerba prudetior 1509
 post bellum auxilium 1291
 posteriores curæ meliores 193
 posterioribus melioribus 193
 posterius dictum 1747
 post festum venisti 553
 post fluuium 1615
 post folia cadunt arbores 1016
 post Lesbium castorẽ 370
 post piscem ficus 1441
 postica sanna 1460
 postico discedere 1615
 post mala prudentior 225
 post Marathonem pugna 1498
 post Panat hnzæ 553
 post principia 222
 post pythia 553
 post rem deuoratam ratio 1750
 præconium mercenarium 1712
 præficarum more 1759

prælio victus, non bello 1763
 præmansum in os inferere 753
 præmouere venatum 1256
 presentibus rebus consulendum 1718
 præsens abest 980
 præsentem fortunam boni consule 227
 præsentem mulge, quid fugientem insequeris 1176
 præstat habere acerbos 1513
 præstat inuidiosum esse quàm miserabilem 1553
 præstat vni malo obnoxium esse, quàm duobus 1479
 præstat c anem irritare quam auum 1675
 præstitueret metam 1301
 præstantior alius aliis 1993
 præter casam ne fugias 272
 præter Sibyllam leget nemo 1480
 præuertit ancoræ iactũ deus 1499
 præxillæ Adonide stupidior 1032
 preces armatæ 1758
 præmenda occasio 1404
 præmere pollicem 495
 prienensis iustitia 1289
 prima facie, prima fronte 566
 prima felicitatis pars sapere 1770
 primas ferre 822
 primas iactare hastas 1776
 primoribus labiis degustare 567
 primum apes abigendæ 1700
 primum aut vltimum quid 719
 primum experienti uenia 557
 primum Mars in filiis laudatus est 1289
 primum recte valere, proxima forma 1135
 primus & vltimus 43
 princeps & æqua iniqua audit 382
 primus veniens primus molet 1060

Index Prouerbiorum

princeps sapit congressu sa-	profetus ad apaturia	1227	puer glaciem	710	
pienium	1286	profundum sulcum	1474	pueris puer, in consilio se-	
princeps indiligens	1416	prolixius Iliade	1580	nex	803
principatus Scyrius	369	pro malo cane suem repo-	scis	1290	pueros odi præcoci sapien-
principes inter se noti	1407	scis	1290	tia	1467
principium dimidium to-	promeri canes	981	puero gladium	32	
rius	136	promissa præstiturum	1399	uel puero perspicuum	650
principium medium finis	promus magis quam con-	dus	848	pugna peracta uenire	1046
1666	promus esto	1207	pugna uerbis non re	1394	
principi obtemperandum in	pronomi barba	1472	pugno tenere	1661	
omnibus	1775	proemia magna de parua	pulchra noxa	702	
principum fauor necessarius	1405	re	pulchre fallit uulpem	1571	
prior occupat	1401	properans nimium, serius	pulchrorum etiam autum-	nus pulcher est	213
priscis credendum	1735	absoluit	1274	pulchrum sepulchri elogio	1700
prius antidotum quam ue-	1520	pro perca scorpionum	902	pullati de pace consultant	56
nenum	1520	propria uineta cædere	394	præ & puppis	42
prius duo echini amicitiam	ineant	850	protei more	1217	
prius lupus ouem ducat uxo-	rem	1552	proteo mutabilior	730	
priusquã assa fit farina	1187	proteruiam fecit	546	proteruiam fecit	546
priusquam gallus iterum ce-	cinerit	1362	protritus apparet, quæ plan-	ta frugiferæ futuræ	1471
priusquam mactaris, exco-	rias	1187	provinciam capere, aut tra-	dere	830
priusquam sortiaris, commu-	nia deuoras	1287	prouoluitur ad miluos	1289	
proba materix probus arti-	flex	1290	prudentia coniuncta cum	uiribus	1387
pro beneficentia Agamem-	nonem ulti sunt Achiui	902	prudentia fenum	1404	
pro bonis gloriæ	1282	prudens inflammamitto ma-	num	1290	
probrum honestum	946	prudentiores etate	1402	pruriunt dentes, & simil.	828
pro cæco exoculatus est	1352	psallium inicere	1668	psaphonis aues	167
procridis telum	981	psaphonis aues	167	psaphonis aues	1044
procul ab auribus nuncius	ueniat	1174	psaphonis aues	1044	quam apes apum similes
procul a Ioue	225	psaphonis aues	1044	279	psaphonis aues
procul a pedibus equinis	223	psaphonis aues	1044	1600	psaphonis aues
pro Delo Calauriam	1499	psaphonis aues	1044	1229	psaphonis aues
prodesse potest qui nocere	1405	psaphonis aues	1044	615	psaphonis aues
prodico doctior	1483	psaphonis aues	1044	1289	psaphonis aues
pro eleganti medico malus	poeta	1241	psaphonis aues	1257	psaphonis aues
proemium longum audien-	di cupido	1697	psaphonis aues	31	psaphonis aues
profani fores occludite	1257	psaphonis aues	1044	1139	psaphonis aues
		psaphonis aues	1044	1392	psaphonis aues
		psaphonis aues	1044	665	psaphonis aues
		psaphonis aues	1044	1463	psaphonis aues
		psaphonis aues	1044	1345	psaphonis aues

Per ordinem Alphabeti.

uit	969	per eundem lineam recipro-	posita recipere, antica ex-									
pylus ante pylum	1008	care	clusum	1870								
pyraustæ gaudes gaudium	1186	pergæa Diana	1808	postico discedere	1615							
pyraustæ interitus	552	perficæ mensæ &c.	2028	post vulnere clypeum sume	re	2038						
pyrrhandri commentum	1184	persium legere nolo	1977	præ Nili cataractis	1928							
pyrrichen oculis præ te fe-	rens	1364	personam, non faciem gerit	2007	præsentem arbore ligna on-	nes colligunt	1964					
pyrrhias bouem immola-	uit benemerenti	810	phœnicis instar reuiuifce-	re	1899	præsentia famam minuit	2003					
pythagoreis taciturnior	1513	Pythagoræ symbola	23	phœnicium mendacium	1811	præmansum in os inferere	1075					
pythia & Delia eadem	935	pythium versus via iterum	atque iterum	1803	pharus	2016	primus inter pastores Daph-	nis	1950			
INDEX APPENDICIS	PROVERBIORVM.				phylax non minus, quã spin-	tharus	1818	primus, medius, nouissimus	2004			
					pica Sirenem imitans	2001	1876	primus, secundus, tertius ibi.	prius quam ignitus lapis e-	natarit	1866	
					pigmei, vel Thiodamas cū	Hercule	2019	priusquam pinsueris fari-	nam subigis	1858		
					pigmeum imponere colof-	so	1993	pro amphora vrceus	2036	pro aris, & focis	2006	
					pigris semper est festum	2025	pilum vulpes mutat non mo-	res	2038	problema Archidemicum	1993	
					pifandri galeam & superci-	lium	1926	prodicit crimen conscientia	2018	producere ad scamma	2009	
					pifces magni paruulos co-	medunt	2021	pro incerra spe certa pma	2021	proletarius scriptor	2003	
					pifcis vulgaris spinas non	habet	1971	pro pede xenium	1898	proteruia ignominiam præ-	cedit	1832
					pifillium exornatum	1983	pituitam à naribus deterge-	re	2008	pro uirgine serua	1903	
					planus semel crura fregit	2032	plato amicus, magis amica	veritas	2001	pugna consilia scindit	1830	
					plastrum percussit	2029	plus verrere, quã serere	2002	pulchra apud pueros simia	2004	pulchriorem persequitur	2025
					poenas Mithrii sustinere	2016	poetica Crateris	2036	pulegium apud indos pipe-	re preciosius	1578	
					poculum Helenæ	1909	polycteti norma	1901	pulegium apud indos pipe-	re preciosius	1578	
					polypus scopulo affixus	1885	poma Agrestia cum Acylis	2031	pulegium apud indos pipe-	re preciosius	1578	
					poma Alcinoæ dare	2040	poma citius myricæ ferent	2001	pulegium apud indos pipe-	re preciosius	1578	
					postes transcendere	1851						

Index Prouerbiorum

pyrrhonia hēsitatio 1915
 pygmeum imponere colosso 1992

Q
 Quadra propria 1762
 quadratus hō 1678
 quam Cluīa ex Demetrio 1765
 quæ apud inferos 263
 quæ apud sagram 535
 quæ circa salē, & fabam 45
 quæcunque mentiūtur somnia 464
 quæ dantur 1481
 quæ deciderūt, ne tollito 34
 quæ dolēt, ea molestum est contingere 1451
 quæ ex antiqua 1373
 quæ non posuisti, ne tollas 1231
 quæ quis ipse facit 1686
 quære hospitem 456
 quærens obsonium, vestem perdidit 879
 quæ semel ancilla, nunquā hera 1583
 quæ sero cōtingunt, sed magna significa 1378
 quæ sub alis fiant 743
 quæ supra nos, nihil ad nos 387
 quæuis terra patria 743
 quæ vncis sunt unguibus ne nutrias 30
 qualis hera, tales pedisequæ 1585
 qualis vir, talis oratio 374
 quā apes apum similes 279
 quam curat testudo muscā 1026
 quam in tragœdia comici 1753
 quam facile vulpes pīrum comedit 1277
 quam quisque norit artem in hac se exercent 373
 quando id fieri non potest 1288
 quantum habet 1515
 quantum ex Bacchanalibus 1435
 quantum non miluus oberret 288

quantū pedibus potes 1663
 quarta luna nati 90
 quasi dies dicta sit 1713
 quasi locū in balneis 1069
 quasi millus canis 1549
 quasi sutrium eant 1540
 quatuor aures habenti auscultata 174
 quatuor obolis non æstimo 1028
 quauis re dignus 479
 quem mater amictum dedit obseruare 215
 quem fortuna pinxerit 165
 ex quercubus ac faxis nati 318
 quercum aliam excute 293
 quercus bacchatur 1494
 quercus multis ictibus deticitur 521
 queruli in amicitia 1507
 qui amant sibi somnia tingunt 802
 qui arat oliuetum 635
 qui bene coniciet, hunc vatem 797
 quib. nec ara nec fides 1351
 qui canē alit exterum 1197
 qui circa salē & fabam 45
 qui cōtinet arcanum 1419
 quicquid in buccam venerit 320
 quicquid in linguam ibid.
 qui cum contemptu vitæ inuadunt 1386
 quid ad farinas 1296
 quid ad mercurium 1176
 quid cæco cū speculo 1357
 quid distentera supinis 216
 qui domi compluitur 1505
 quid nisi victis dolor 899
 quid non fies profectus Arbelas 996
 quid opus erat longis canere tibiis 335
 quid si cælum ruat 317
 quid tandem non efficiant manus 1350
 quid tibi Apol. cecinit 996
 qui eget, in turba verteretur 1415
 qui apud inferos sunt terniones 1042

qui è nuce nucleū esse vult frangit nucem 1041
 qui inspuerit in cauernam formicarum 1625
 qui lucerna egent infundūt oleum 1652
 qui iure perierunt 1419
 qui modus equitum 997
 qui morti nolit ante tempus 165
 qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dedit saluus erit 729
 qui multum obsuit 1577
 qui nimium properat, serius absoluit 1274
 qui nocere potest, idem prodesse 1405
 qui non litigat cœlebs est 1479
 qui non zelat 1640
 quintæ classis, pro postremo 675
 qui obtulit 1393
 qui omni in re, & in omni tempore 1040
 qui paratus ad resistendum 1389
 quis parentem laudabit, nisi infelices filii 1041
 qui primus venit primus molet 1069
 qui prior læsit 1756
 qui probus Atheniēsis 1450
 qui quæ vult dicit 55
 quis aberret à ianua 364
 qui sese non habet, Samum habere postulat 463
 quisquis is fuerit 1385
 quisque suam rem meminit 1446
 quisquis tarde venit ad cenam 1606
 quis usus cepis putridi 1174
 quod adest, boni consule 1413
 quod alibi diminutum, exaquetur alibi 1386
 quod aliis vitio veritas, ipse ne feceris 1397
 quod alius cōdiuit coquus, aliter condiam 1467
 quodcunque in solum venit

Per ordinem Alphabeti.

nit 1288
 quod datur accipe 1757
 quod dedi, datum nollem 842
 quod fieri nequit, ne incipiendum quidem 1074
 quod in animo sobrii, id in lingua ebrii 660
 quod in corde sobrii, in lingua ebrii ibid.
 quod index auro, id aurum homini 837
 quod non opus est, asse charum est 1558
 quod pulchrum, idem amicum 1660
 quod recte datum est 1697
 quod uolumus sanctum est 1636
 quo properas, num ad Ephebum 650
 quo semel est imbuta 821
 quos non tollerent centum Aegyptii 1270
 quo terrarum raperis 1784
 quot homines tot sententia 173
 quot seruos habemus, totidem habemus hostes 764

INDEX APPENDICIS
 PROVERBIORVM.

Q
 Quadrante dignū 1793
 Quadraticubitus homo 1797
 querere cinerem 2037
 qua in re clarus quisque, ad eam properat 2011
 qualis hera, talis canis 1900
 quam facile canis extra edit 1977
 quantum ubiq; possunt duo oboli 1998
 quasi locum in balneis occupare 2004
 quasi Nauplius Caphareo rediens 1824
 quatuor habens capita 1987
 quem Cos non nutrit, illum nec Aegyptus 1844

qui celocem regere nequit, onerariam petit 1960
 quid barbiton Crocoto loquitur 1939
 quid cothurnus cum claua 1935
 quid delphino, & boui com mune 1845
 qui honorat seipsum honorat 2014
 quid Lecytho cum strophio 1882
 quid Lyra Cantalicæ 1939
 quidquid licet, minus desideratur 2010
 qui sitiunt silentio bibunt 1936
 quo curris potius quam ad Ephebum 1831
 quod dubitas, ne feceris 2015
 quod sal carni 1946
 quo: sum opus amicis si faueat Deus 2001
 quot fluctus insulæ 2011
 quot Illicis folia ibid.

R

Adit usque ad cutem 1193
 ne ramenta quidem ne festuca quidem 578
 ramenta melior ibid.
 rana cum locusta 1599
 ranæ aquam 1291
 rana Gyrina sapientior 645
 ranarum more 1291
 ranarum palustris maior est mihi cura, quam rerum istarum 1128
 rana Seriphia 292
 ranis unū preministras 760
 rapere a uerū 355
 rapina Cotitis 1373
 rapina rerum Cinnari 1037
 rara auis 641
 rara fides 1200
 ratio quidem apparatus argentum 1703
 ratio sapienti pro necessitate 2015
 rebus turbatis, & pessimis in honore est 742

receptui canere 1283
 recoquere 333
 rectam instans uiam 1746
 rectam ingreui uiam 1256
 recurrere fatius quam currere male 452
 recusare pudebat, & non audebant suscipere 1140
 reddidit Harpocratem 1450
 refingere 333
 refutantis laudem immo dicam 1376
 regia uacula 1037
 regis cerebrum 382
 regulus bipedum nequissimus 668
 regum offensæ uitæ 1416
 regum aures, atque oculi multi 109
 regum manus longæ ibid.
 relicta parmula 745
 relinque quippiam & Medis 172
 rem suam quisque meminit 1446
 rem acu tetigisti 855
 rem factam habere 1480
 rem factam stultus intelligit 57
 remis uelisque 238
 remū ducæ qui didicit 158
 remum ducere 1693
 re opitulandum, non uerbis 1392
 repagula aperire 228
 reparazare 1168
 reperire rimam 1170
 reperit deus nocentem 904
 rerum omnium uicissitudo 1404
 res ad Triarios rediit 51
 res Cannacæ 997
 res est in cardine 49
 res indicabit 282
 res ubi abest, optima est opinio 664
 refecere ad uiuum 876
 resistere paratus 1388
 res in nostro foro uertitur 1287
 res palestræ & olei 1776
 respiciens illo, sed hic remitte bona 1290
 respu-

Index Prouerbiorum

respublica virū docet 1518
 respublica nihil ad mus-
 cum 1694
 res salua est, salrat senex
 1116
 res sacra consultor 653
 res tuas tibi habeto 1699
 rete albo aliena captas bona
 1346
 rete hoc nihil attraxit 548
 reti vento venaris 257
 rex aut asinus 1267
 rex sum 1735
 rex tragicus Chartaceus
 888
 redamantheum iudicium
 1038
 rhadamanti iusurandum
 1037
 rhamnusia Nemeses 917
 rhamnusus 1272
 rheginis timidior 1037
 rhinocerotis nasus 481
 rhodienfes decem, naues de
 cem 968
 rhodiorum oraculum 921
 rhodii sacrificium 920
 rhodus hic, hic saltus 1191
 riptafis 745
 rimam reperire 1170
 risu emori 1462
 risus Chius 320
 risus de hoste iucū diffimus
 769
 risus equinus 1247
 risus Ionicus 319
 risus Megaricus 320
 risum cui ista parit in meis
 ne gaudeat 1360
 risus Sardonius 1245
 risus syncrusius 919
 riuiulum inducere 1117
 romanus sededo vincit 586
 romano more 170
 rore nascitur 1526
 rosam quæ præterierit, ne
 quæras iterum 920
 rosam cum anemona con-
 fers ibid.
 rosa non nascitur e squilla
 805
 ros aut psecas 1044
 roscius 1654

rotæ multe voluentur 1524
 rudibus semel, ac decies pal-
 lidus 1284
 rubo arefacto præfactor
 691
 rubo neglecto vitis imperi-
 tur 464
 rude donare 375
 rudem accipere 536
 rudentem omnem mouere
 168
 rudentes & remos cum ar-
 mis mutauit 1193
 rudius ac planius 64
 rufilus pastillos olet, Gorgo-
 nius hircum 1045
 ruminare negotium 1363
 rumor publicus non omni-
 no frustra est 1678
 rupta ancora 1446
 ruris fons 928
 rursus iterum tranquillita-
 tem video 695
 rus ciuitas 921
 rusticorum oratorem ne cō-
 temperis 921
 ruta cæsa 1534
 ruta opus est 1527

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

R Adices litterarū amaræ
 fructus dulces 2010
 rarum carum 1978
 rastris eburneis solum ver-
 tere 2001
 ratio sapienti pro necessita-
 te 2015
 recessit ab aula 2034
 recte condire cuius non est
 1866
 repente tamquam procella
 2015
 reperit patella operculum
 1962
 respōsa numinis, vt editus
 prædicas 2012
 rete inflas 1932
 retibus confert, nihil tamen
 capit 1976
 romana libertas 210
 rore nascitur 2030

rosæ inter vepres nascuntur
 1996
 rubus etiam e vite nascitur
 1827
 rudete omne remisso 2008
 rudens omnis disruptus est
 1943
 rupturam consue acum & fi-
 lum fumens 2003
 rurestris locusta 1883
 rusticanus Oenomaus 1833

S
 Aburratus 1358
 sacer manipulus 1615
 sacer piscis 1620
 sacra hæc non aliter cōstant
 852
 a sacra linea mouere talum
 36

sacram ancoram soluere 53
 sacra nihil sunt 1285
 sacra haud sacrificata deuo-
 rare 801
 sacra prophanis miscere
 217
 sacrum sine fumo 579
 sæpe etiam est holitor valde
 opportuna locutus 337
 sagantina fames 400
 salacones 1768
 salamina nauis 1183
 sale emptum mancipium
 462

sale & aceto 1752
 sale defricare 547
 sale apponito 35
 sal & faba 45
 sale & fabam 1258
 sale & caseum edere 1595
 sale & mensam ne præte-
 reas 344
 sal & mensa 1718
 sale & oleum oportet eme-
 re 1295
 sale lingere 1351
 sale nihil vtilius 1715
 sale vehens dormis 462
 sale perunctus, hic adiuua-
 bitur 1225
 saliares cenæ 1719
 salillum animæ 1751
 salis modius absumendus
 priusquam fidas 434
 salis

Per ordinem Alphabeti.

salis onus vnde venerat, il-
 luc abit 462
 salires dapes 1719
 salua Mercurialis 574
 saluam imbibere 820
 salua prima ibidem
 salmoneus alter 1789
 falsamētum putre amat ori-
 ganum 799
 salitudo non inest illi 780
 saluginosa vicina 368
 saluterenus amici 1201
 saluete æquorum filia 1684
 sambuco grauiora patitur 91
 sambucā citius caloni 1269
 samii literati 1602
 samii mores 1603
 samiorum flores 1036
 samiorum laura 1370
 samiorū mala metuis 1463
 samium comatum 1371
 sanguine flere 844
 sanior pisce 1555
 sapiens sua bona secum fert
 1565
 sapiens non eget 1687
 sapiens diuinat 1626
 sapientia gubernatur nauis
 1763
 sapientia nunc viuitt 1190
 sapientia vino obumbratur
 722
 sapientem apud stultos lo-
 qui molestum 1066
 sapientibus omnia facilia
 734
 sapientes tyranni, sapiētum
 congressu 1286
 sapientum octauus 519
 sarcinator summum centro-
 nem 1763
 sardanapalus 1349
 sardi venales 342
 sardonica tinctura 1025
 sardonius risus 1245
 sarone magis nauticus 1182
 sarpedonium litus 1035
 satanas satanam 111
 sat cito, si sat bene 445
 facietas ferociam parit 1357
 satis quercus 228
 satis est initiis mederi quā
 fini 137

saturnia impera 1529
 saturnalia non semper erūt
 108
 saturnia olet 670
 saturnia tempora 1036
 saturnia lemæ 670
 saturni lacrymæ ibidem
 saturni podex 1201
 saxum voluere 829
 saxumvolutum non obdu-
 citur musco 1239
 scapha magis mutus 1007
 scaphula Virgultea Acgeū
 transmittere 661
 scabrosior leberide 1174
 scabere caput 1315
 scarabeo citius persuaseris
 1696
 scarabeus citius faciet mel
 1671
 scarabeus abominandus
 1065
 scarabæi vmbra 1160
 scarabæo nigrior 1159
 scarabæo vnguentum inui-
 sum 171
 scarabeus aquilam quærit
 1316
 scellii filiū abominor 1691
 scenæ seruire 97
 scientiam ad extremum ad-
 cerse 1299
 schœnicolæ 1727
 scindere glaciem 1286
 scipioni arundineo inniti
 932
 scit quomodo Iuppiter du-
 xerit lunonem 1527
 scolon nec proficisceris ipse
 nec alterum comit 838
 scopæ dissolutæ scopas dissol-
 uere 334
 scopo aberrare 586
 scopum attingere 586
 scopo nullo proposito iacu-
 lari ibid.
 scorpium pro perca 902
 scorpius sub omni lapide
 245
 scriptæ 1730
 scriptura & Leucæus non
 idem sunt 1283
 scropha alba seqūdiior 1037

scrupulum abeunti 29
 scurra semel, nunquam pa-
 terfam. 815
 scutica una omnes impellit
 1085
 scuto pacem petere 1097
 scutum abicere 745
 scythrus principatus 370
 seytaia Laconica angustior
 692
 seyta accessans asinum 747
 seytaia tritis 692
 scythamalus 1720
 scytharum oratio 767
 scytharum solitudo 1285
 scythica portatio 773
 secum viuere 259
 securum iniicere 1715
 sedecim pedibus superauit
 1238
 sedens aliud quā stans 1201
 sedens columba 1280
 seianus equus 616
 seipsum uincere 149
 seipsum sunt Merithæ ac Si-
 loam fluenta 1228
 sella oleo ne abiterferis 34
 sellisare 1529
 semel rudibus, ac decies pal-
 lid. 1284
 sementem vt feceris, ita me-
 res 512
 seminare in saxis 254
 semitam quæris quum adit
 via 1469
 semper affert Libya mali
 quippiam 1342
 semper agricola in nouum
 annum diues 1033
 semper aliquem uirum mag-
 num 1743
 semper aliquis in Cydonis
 domo 700
 semper graculus adfidet gra-
 culo 127
 semper illo mala 1438
 semper faciliter cadunt lo-
 nis taxilli 175
 semper leontini circa pocu-
 la 184
 semper me tales hostes infe-
 quantur 994
 semper similem ducit deus
 ad

Index Prouerbiorum

ad similem	127	ferere ne dubites	137	siccio iunco	1716
semper superioris anni meliora	1285	ferenitati nubem inducit	1531	si coruus possit tacitus pasci	1465
semper uirgines furæ	1033	seriphia rana	292	si crebro iacias, &c.	114
semper feni iuuenulum subice	1284	nec feritus nec metitum mihi	393	ficulus nugæ, Gerræ, persolæ	814
semiramidis muri	1504	sermonem diuinum excipio	1576	ficuliflare	1280
senecta leonis præstantior hinnulorum iuuetra	1099	sero venisti	1520	ficulus omphacizat	861
senectuti labor obsonium optimum	1205	sero molunt deorum molæ	1551	ficulus coquus	728
senectus non sola uenit ibi. senem erigere	1223	sero venisti, sed in colonum ito	1034	ficulus mare	749
senem admonere	150	sero sapiunt Phryges	56	ficulus miles	1282
in senem ne quod collocaris beneficium	597	sero vidit iustitiam	1770	ficion arrodens vxor laceram texe	1569
senescere in sola sparta expedit	1487	serpes ni edat serpentem, draco non fiet	1203	si deus uoluerit	1407
senescit bos	1224	serpentem coruus	146	si dixeris quæ uis, audies quæ non uis	55
senesco semper multa addiscens	504	serpentis oculus	572	signum bonum aut malum	1194
senes mutuum fricant	47	seruabis bouem	1422	si leni Alcibiadis	1179
senex bos non lugetur	1034	seruatori tertium	988	silēti tutum præmiū	1253
senex psittacus negligit ferulam	151	serui dimidio mentis carēt	754	silentium multas amicitias dirēmit	642
senex secunda saltat	1115	seruiliis capillus	762	silentium mulierem ornat	1467
senior anno fio	1357	seruire scenæ & simil.	97	si leonina pellis non satis est, vulpina addēda	1281
seni baculus maxillæ	907	seruire tempori	ibid.	silurus patris in quadra argentea	422
seni puellam subiice	1284	seruorum ciuitas	1035	simia barbata seu caudata	1280
senis doctor	1350	seruum haud ueho	1372	simia fucata	1359
senis mutare linguam ibid.	ibid.	seruum pecus	151	simia in pelle leonis	209
senium tenuem non gignit uenter pinguis	1292	seruus Car	346	simia in purpura	411
senium mala accelerant	1418	seruus cum sis, comam geris	1035	simia non capitur laqueo	587
senum consilia	1253	seruus seruo præstat, dominus domino	786	simiarum pulcherrima deformis est	878
senum prudētia	1403, 1420	sesquipedalia uerba	718	simia simia est etiā si aurea gestet insignia	411
sententia utroque mutans	1313	seuum unde excoquat	1369	simile gaudet simili	126
sententia Pandeleitia	1449	sexagenarios de ponte deicere	296	similem simili adducit deus	126
septa transfilire	614	sibi canere	1281	similes captiuis ex pylo	1470
septem conuiuium, nouem conuicium	224	sibi malum reperit	1418	similes habent labra lactu-cas	602
septennis edentulus	695	sibi parat malum, qui alteri parat	1686	similior sicu	993
sepulchrum uiuum	810	sibi placet	119	simonidis cantilenæ	103
sepulchri pulchrum elogio	1700	sibi pulcher	120	simpulariæ	730
septimus bos	601	sibi quisque amicus est	221	in simpulo	730
sequitur perca sepiam	1570	sibi sapere qui nescit, frustra sap.	351	simul & da & accipe	993
sera in fundo parmonia	723	si bouem non possis, asinum agas	992	simul & dictum & factum	1053
serendum & post malam segetem	1544	fibyllæ folium	327		
		fibylla uiuacior	1449		
		si caseum haberem, non desiderarem obsonium	1241		

simpli-

Per ordinem Alphabeti.

simpliciter loqui	1404	solæ lacenæ viros pariunt	1160
simul & misertum est, & interit gratia	1131	spina cum parua est bona videtur	1207
simulare cupressum	284	spine	888
sinapi uictitare	1588	spirat cæcias	1695
sine canibus & retibus	1691	spithama vitæ	719
sine capite fabula	47	sponde, vox præsto est	404
sine Cerere & Baccho friget Venus	807	spongia corrigere	313
sine cortice nabis	491	spongia mollior	430
sine farina ne sacrificatio	35	solum uertere	378
sine ope diuina nihil ualemus	1402	sponsi uita	1053
sine pennis uolare haud facile	1282	spillas a sepulchro uellas	771
sine riuali diligere	640	E squilla non nascitur rosa	805
sine sanguine uincere	911	stadiis centum præcedere	1238
sine sacri hereditas	204	stans aliud quam sedens	1200
sine ut incolumis redeat	1605	stateram ne transgrediaris	24
si non adsunt carnes, taricho contentos esse oportet	843	statua taciturnior	152
sinopissas	1179	statuam faucibus colas	1234
sinui inspuere	399	stellis signare	310, 1268
siphniassare	1283	stentore clamosior	769
si quid mali, in pyrthā	1143	sterilior agrippa	890
si quis iuxta ciuitatem clypeus	1446	sterilem fundum ne colas	1671
si ren amicum nunciat, apishospitem	993	stefichori ne tria quidem non sti	1061
sisyphi artes	1349	stilla assidua cauat lapidem	1182
si tanti vitrum, quanti margaritum	1512	stillo appetere	313
si tibi amicum, nec mihi inimicum	645	stilum uertere	313
si tibi machera est, & nobis uirbina est domi	1033	stimulatores bouum multi, oratores pauci	410
si tu proreta	1721	stimulis fodere	143
si uel asinus canem momorderit, litem mouebit	523	stimulum in foramen non licitum trudere	1243
si uinum postulet, pugnos illi dato	902	ex stipula cognoscere	593
si uultus es, cadauer expecta	413	strabus inter cæcus regnat	1244
smaragdus in luce obscurus	1226	stragula semper conuoluta habeto	34
socratis callus aut Gallus	1760	strobilis carcini fortunatior	1154
soleis alieni utri	1696	strumâ dibapho tege	1757
solem orientem plures adorant, quam occidentem	1188	strychnum bibit	499
		stultior praxillæ Adonide	1032
		stultior Melitide	1547
		stulto ne permittas digitum	1254

G stultus

Index Prouerbiorum.

stultus malo acce, sapit	57	summus labiis	567
stultus opportuna loquens	337	summis uelis uti	761
stultus qui patre caeso liberis pepercit	598	summis unguibus ingredi	700
stultus stulti loquitur	105	summo animo inhærere, id est deuter	585
stupa feniculus	1051	summo digito	569
suadae medulla	955	summo digito caput scalpere	488
suadeo quod ipse facturus essem	1407	summo pede	1713
suade lupis, ut insaniant	1526	summum cape, & medium habebis	761
suam quisque homo rem manant	1446	summum fastigium imponere	132
sub aliena arb. fructu	1642	summum ius, summa iniuria	584
sub alis quæ fiunt	734	suo gladio iugulari	74
sub cultro liquit	1093	suo iumento sibi malum accersere	74
subere leuior	812	suo ipsius laqueo capi	75
suber	1295	suo ipsius iudicio perit forex	208
suber immersibile	812	suo quisque studio gaudet	1409
subitum remedium periculi	1381	suorum obliuisci	833
subligaculum, seu brachas ostentare	1233	super a pio certamus	1093
sub manu nasci	98	super auro dolum Troianum	1723
submissis alis gallus	704	superatus es a gallo quopiã	1489
sub omni lapide scorpius dormit	245	supercilium attollere	497
sub pallio habere manum	1074	supercilium ponere	ibid.
sub pollice ducere	1155	supercilium contrahere	1277
subaentanea parit	1347	supercilium salit	1716
sub unam Myconum omnia	834	superis impari numero	30
succedunt mala malis	1408	super te hæc omnia Leparge	1477
suco suo uiuere	1019	supinus	480
suem irritat	988	supremum fabulæ actum ad dere	132
suem Veneri immolauit	1112	surculus surculum ferens	1767
suem reposcis pro malo canone	1290	surculum defringere	1782
suere capiti malum	1122	surdaster cum surdastro litigat	1241
suffenus, aut Meuius tibi ne sis	861	surda testimonia	1279
suffragium optimum	1706	surdo canis, fabulam narrat	265
sui cum amaricino nihil	247	surdo oppedere	251
sui tibi canem	891	surgens è lecto, uestigium corporis confundito	36
sulcum profundum	1474		
summam manum addere	32		
summaria indicatura	1037		
summis ingredi pedibus.			

sum versus sacrorum summum feruntur fortes	178
sum a uia dependens	1224
sum ageritis uia peperit, non placet	873
sum commessatur aut saltauit	1277
sum cum minerua certamen suscepit	66
sum in uolutabro coeni	1510
sum Mineruam	65
sumpendio deligenda arbor,	583
suspendete	996
suspica uulgus	1410
sum quiuis non hoc sciet	864
sum petiit	1471
sum sui pulcher, asinus asino	1739
sum per rosas	1348
sum sub fustem	992
sumtine & abstine	952
sum tubam audiuit	246
sumtorium atrametum	1278
ne sutor ultra crepidem	349
sumtrium ire	1540
sum cuique pulchrum	118
sums cuique crepitus bene olet	1217
sums rex reginæ placet	83
sumbarillare	725
sumbaritæ periplateas	727
sumbaritica calamitas	726
sumbaritica mensa	724
sumbaritica oratio	380
sumbaritici sermones	1634
sumbari qui mori nolit ante tempus	163
sumcophante morsus immediabilis	913
sumdera addere cœlo	1481
sumfontis chlamys	610
sumfontis opera ampla regio	611
sumluam multâ portas	1304
sumlæ ligna inferre	443
sumphoniacus bonus malus chorales	1709
sumcerum vas incrustare	212
sumcretissimus	44

fyracu-

Per ordinem Alphabeti.

Syracusana mensa	727	senis ira	1935	spintharus non minus quam Phryx	1818
Syracusanorum ne decima quidem pars	833	senex tripuer	1972	spogna medebitur	1953
Syrbenæ chorus	971	serpens in gremio	2035	statua uiatores omnes intuens	1921
Syrorum olera	500	seram per eandem lineam reciprocare	2005	sternutauerunt amores	2031
Syrus quam non sis, ne Syrisa	1207	sex congios capit	194	stipulæ ignem admouere	1812
INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.		ficula aula	2040	studium generat studiũ &c.	2014
S		ficulæ mensæ	2028	studium praxille Adonide	1032
Sacrum ignem inflare ne se	1871	ficionei calcei	1991	stultior coræbo	1051
salaminia nauis	2034	finia pulchra apud pueros	2004	stupa feniculus	1051
salem nequidem dedit	1952	finiæ, sanguinem profudisse	2000	suba feniculus	1051
sal fatuus	1946	simonidis lacrymæ	1348	sub fronte	2010
fabula leonem excipere	1989	simulacrum pictum	1842	sua cuique rei tempestiuitas	2032
saluus & paludem emere oportet	2034	sinapi Isthmum bibit	1957	suauē me suffocet	2214
salmones alter	1789	sine persona lasciuire	2008	sub pallio condere	2013
sal patriæ pluris faciendus, quam hospitis mensa	2014	sine pulchritudine formosus	2007	sub tunica & sinu	2013
sal quemadmodum carni	1946	sine sanguine cæna	2020	subula Leonem excipere	1989
sanguis & anima	1851	sine vino uitalia expediti non possunt	2006	succidia altera hortus ibid.	2036
fannione domi non relicto	1996	siphnia arra	1871	sufflaminare	2016
sanitatis mater indigentia	2015	sirenas præternauigares	1984	suilla absumpta bouem non expectes	1796
sapientes sunt qui ueteri uino utuntur	1990	sirenem pica imitans	1876	suilla harmonia	1909
sapientia in exitu canitur	2006	siticulosi silentio bibunt	1936	suilla in nare annulus aureus	2032
sapienti ratio pro necessitate	2015	smyrnei mores	1906	summaria indicatura	1036
sapede uidemur	1813	solis radios lippus oculus non fert	1917	summis auribus insidet	1942
saxeus homo	1277	solitudo Nauclicidid	1825	supra clespydrum dicere	1933
scaperdam trahere	1876	sol ne quidem sciet	1936	supra fumum clauus	1967
schema & gradus	1976	sol non inuidet uespere	1829	sycaminorum calathum in malis habere	2010
scommata Dionysiacæ	1852	sol omnium dierum nondum occidit	1995	syri aduersus pœnices	1805
scribere in cinere	1958	somnium Orestis narrare	2010	T	
scriptor proletarius	2003	foracus malorum	2009	Tacito pede	631
scripturæ & uentis in aqua credere	1834	fociarum & Tybiorum in numerum referre	1968	Taciturnior Arcopagita	1726
scytha equum	1913	sparsis redemerunt crimina nummis	2005	taciturnior Pythagoreis	1512
semel in laqueum uulpes	1830	sphingis ænigmata dissoluit	1895	tanarium malum	1370
senator absque prouocatione, legatus sine mandatus	1988	spice legum relinquere	2004	talara induere	137
		spina colligens	1909	talpa gignit bellum	1740
		spinæ non insunt in communi pisce	2011	tales redduntur, qualia sunt nostra colloquia	606
		spinosum aliquid in prato	2035	talum reponere	1717
				talpa cæcior	203
				talpa Gotonea	1292

G 2 tam

Index Prouerbiorum

tam in proclui quam imber	1544	tellenis cantilenas cane	903	teruntium non insumpsit	477
tam multa quam sapiens	1685	telum ingens necessitas	770	tefferam hospitem confra	gere
tam perit quam extra faba	1548	telum, & mœum cuspidem		habet acuminatam	162
tanagræus cetus	1637	temesseus genius	95	testa coilisa testæ	1350
tangere ulcus	392	tempori parere	708	testaceum flagellum	1627
tanquam ad aram	1706	tempus longum uitiat lapi-	dem	testa non fit lutum, nisi run-	1196
tanquam cōchylium discer	1007	tempus arguit amicum	638	testa tenax odoris, quo pri-	1196
tanquam de narthecio	1557	tempus index morum	638	testimonium imbuta	574
tanquam heros in clypeo		tempus nosse	451	testimonia furda	1279
excipere	977	tempus omnia reuelat	817	testis domesticus	752
tanquam in phiditiis	1009	tempus omnium pater	ibid.	testudinem equus insequi-	1547
tanquam in speculo, tan-		tempus omnium sapientif-	simum	testudinem Pegaso compa-	ras
quam in tabula	779	temulentus dormiens non	excitandus	testudines edendæ, aut non	edendæ
tanquam meum nomen, tan-		tenebræ apud quercum	683	testudines ipsi edite, qui ce-	pissis
quam digitos	853	tenedia bipennis	540	testudines uincunt sapien-	tiam, & uirtutem
tanquam suber	1295	tenedius patronus	1432	testudo intra tegumen tu-	ta
tantaliæ opes	352	tenedius tibicem	894	testudo non curat muscam	1026
tantali horti	653	tenens teneris	407	testudo leporem citius	316
tantali lapis	1031	teneri calidis balneis	113	testulæ transmutatio	656
tantali pœnæ	906	tenuem nectis	1028	Theridem, & Galateam si-	mul amare nō potes
tantali talenta	352	tenuem sentium uentret pin-	guis non gignit	1292	1198
tarditas consilio adiuta	449	tenui filo	933	tetigit lapidem a cane mor-	sum
tarichus afflus est, simulatq;		tenui uena, tenui canale	934	te tua, me mea delectat	119
uiderit ignem	799	tentantes ad Troiam perue-	nerunt	theutidum more	1602
tarichus boni consulitur,		ter	1029	tales pro sapiente	1349
ubi desunt carnes	843	ter abstergere	400	thasum infundis	1150
tarichus non feret se digna	799	ter abstergis dii dant melio-	ra	thassus bonorum	189
tauricum tueri	1355	terebintho stultior	1504	theagenis hecathæum	1200
taurum tollet, qui vitulum		tergera tueri	701	theagenis pecuniæ	1030
sustulerit	145	termeria mala	96	theocrines tragicus	1505
taurus in syluam	67	terniones apud inferos	1042	theonina dente rodi	719
technam hanc in te struxi-		terra amat imbrem	788	thericlei amicus	1199
sti	75	terra defossium habes	1223	theristæ facies	1514
tecum habita	396	terræ filius	517	thesaurus carbones erant	541
teipsum inspice	1502	terræ intestina	894	thesaurus cinis	ibid.
teipsum laudas	970	terræ onus	426	thesaurus malorum	186
teipsum non alens, canes		terra, mariq;ue	240	thessala mulier	177
talis	893	terram pro terra	756	thessalorum alæ	176
telam hic texuit, ille didu-		terra non profuit	1198	thessalica bucca	1791
xit	1614	terram uideo	1672	thessalicus saltus	ibid.
Telamonis canit cantionem		terra uolat	185	thessalica equa decernetur	1438
1221		terrestria balnea	1029		
telegoræ citius donarim		tertium caput	1372		
804		tertium Cato	519		
telamachi olla	1451				
telluris onus	426				
telenica echo	1504				
telenico pauperior	1504				

thessalo-

Per ordinem Alphabeti.

thessalorum commentum		tollat te qui non nouit		tredecim cubitorum	1737
176		456		trepidat ante tubam	1017
⊕ Præfigere	310	tolle calcar	705	trepidat in morem galli	
traces fœdera nesciunt	940	tolle digitum	122	704	
tracium commentum	585	tolle tolle mazam scarabæo	1065	treffis homo	477
trasybulo Dionysium dicitur esse similem	1023	tollenda mali occasio	1415	tria cappa pessima	1311
trioboli multi, vates pauci	470	tollenti onus auxiliare	30	tria mala	714
thriorū complurium strepitum audiui	612	tollere cristas	507	tria Triarios res rediit	51
thripes mali	1075	tollere cornua	ibid.	tria ex curia	1185
thunicum enrhymema	940	tolosanum aurum	617	tria saluberrima	1546
thunissare	ibid.	tonforibus omnibus notum	387	tria uides e duobus	1103
thurium lemma	1619	tondere pecus non deglube	re	tribulis factus serua ordi-	1488
thus aulicum	197	re	1343	tribus bolis	1356
thus pedere	1351	tonfore egere	397	tribus minis insumptis duo-	decim imputat
thylaco non ferendum, sed	1032	torronæo portu furdior		tribus uerbis	1551
manu	1121	1032		tributis potiora	1024
thymbra uictitans	1567	tota erras uia	73	tributum uel a mortuo au-	ferre
thmuitarum hircus	1861	tota hulcus est	174	tributa, aping	138
thessalus missus	1987	tota manu	1107	triceps Mercurius	1374
theuthidum more	1602	toto cælo errare	73	tricornis quæstus	158
thinni more	1255	toto organo	1115	trimestres filii	431
thyrsigeri multi, Bacchi pau-	409	trabem baiulans	1686	tribolares	476
ci	511	trabs in omnibus	1634	trioboli homo	477
tibiam tubæ comparas	1645	tragicæ execrationes	446	ex tripode	465
tibicem vapulat	1429	thriorum ego strepitum cō-	plurium audiui	tristis nota	309
tibicines mente capti	767	tragicæ simia	1024	tristis scytale	692
tibicinis uiram uiuis	335	tragicæ loqui	871	trium dierum commeatum	1022
tibus apertis	ibid.	tragicum malum	1506	trium litterarū homo	1022
tibiis magnis spirat	ibid.	tragicum spirare	718	troezenem nauiges	809
tibus longis canere	ibid.	tragicum tueri	871	trochi in morem	1675
timidi mater non flet	1601	tragicus rex	888	troianos uereor	149
timidi nunquam statuerunt	912	tragœdias agere aut infani-	re	troianum dolum superauit	1723
trophæum	525	re	1164	1723	
timidior es prospiciente	ibid.	tragœdias excitare	1023	trophæum incruentum	611
525		tragœdias in nuge agere	1023	trophonii antrum	458
timidior pisandro	154	1023		trutina eadem pensari	280
ubi timor, ibi pudor	1338	tragœdos amicos æmulatur	1314	trutina lustrus	890
timidus Plutus	1421	1314		tuam ipsius terram calca-	1526
tinctoria Cyziceia	1025	tragœdos alios prouocare	1715	1526	
tinctoria Sardonica	1024	tragulam iniicere	1022	tua res agitur, quum proxi-	mus ardet parios
tineas pascere	204	tranquillo mari quilibet gu-	bernator est	1557	1699
tiresia cæcior	933	tranquillum æthera remi-	gas	tu in legione, ego in culina	1749
titanicus aspectus	1007	257		tuis coloribus te pingam	254
titanus imploras	775	transuersum agere	1023	tuis uestigis	1473
tithymallus Laconicus	385	trasybulo Dyonysium esse	1023	tumulctus dormiens nō est	excitando
tithoni senecta	1667	trahor lingue	1601	1311	
titiuillium	1024	transuerso calamo	312	tumul-	

Index Prouerbiorum

tumultus post bellum	1498	scendet	1947
tunicati	1556	terram eburneis rastris ver-	
tunica pallio propior est		tere	2001
219		terram & aquam poscere	2005
turbas me vt vnda inaniter		terram lignonibus aureis fo-	
1205		dere	2001
tuo te pede metire	396	terram ne legas nauigando	1869
turdo furdior	1032	terricola lamia	1997
turdus malum cacat sibi	76	terfex iacit	1892
turpe filere	946	testes facit Deos absentes	1990
turpis iactantia	1401	testudo volat	2001
turture loquacior	291	teucrum Pacuui ediscere	1991
tuffis pro crepitu	384	theagenis munificentia	1798
tutorem esse alicui	830	theatrum simul & aperit, &	
tute hoc intristi, omne tibi		claudit	1893
exedendum erit	94	thermas Heronianas refri-	
tute lepus es	343	gerat	1828
taum tibi narro somnium		thesauris clausis incubare	1991
481		thessalica buccia	1791
tyro antiqua	1373	thessalicum numisma	1792
tyrotarchus	1752	thessalicus saltus	1791
tyria maria	1548	thessalus missus	1987

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

T abernariam exercet	
fronte	2007
tabis propheta	1971
talenta Pythig Myfii	2030
talis quisque es, quale qui-	
bus cum familiaris	2003
tamquam Gorgone conspe-	
cta	1943
tamquam ouis meridianus	
1979	
tamquam pauo se circum-	
spectans	1911
tamquam super spinas in-	
cedere	2008
tantali mensa	1904
tantali philotesia	1842
tela araneae	1824
telephus e perula	1818
telum ira facit	2029
tempestiuitas, sua cuique	
rei	2031
tempore pacis de bello cogi-	
tandum	2016
temporibus seruire decet	
2019	
tenedia regula	1860
terra citius aetherem con-	

tria theramensis cauenda	
1966	
triobolus & figura	1954
tripuer senex	1972
troia conando Graeci potiti	
sunt	2030
troia non producit Thra-	
cem	2036
troianus equus	1991
tuber ibi, vbi vber	2033
tudiculum expoliuit	1798
tunc canunt cygni quando	
tacuerunt graculi	1996
turbinem felix prospecta	
1923	
turtur cantat	1919
tydeus corpore, animo Her-	
cules	1882

V	
V acuam abstergere.	
1502	
vel muscas metuit praeter	
volitantes	318
vacuam inhabitare	1630
vale charum lumen	961
valeat amicus cum inimico	
1533	
va victis	901
valentes recte consulunt æ-	
grotis	2019
vallus vitem decepit	703
valere pancratice	1021
vapula papyria	1549
vasis instar	1886
vas malum non frangitur	
1494	
vatem dixisse puta	467
vates optimus qui bene con-	
uicit	797
vates secum auferat omen	
1740	
vatem omitte	1050
vacinianum odium	743
vati non conuittandum	
1771	
varum genus auarum	1772
vbi amici, vbi opes	184
vbi bene es, vbi patria est	
743	
vbi cerui abiiciunt cornua	
885	
vbi cognitum est quod erat	
occultum	1415
vbi	

Per ordinem Alphabeti.

vbi p harma fulguravit	329	uentum perendinum praedi-	
vbi timor, vbi pudor	154	cere	1302
vbi tu Caius ego Caia	1677	uentus neque manere finit,	
vbi non sis qui fueris, non		neque nauigare	864
est cur velis viuere	494	uentrem mihi obicit	946
vbi pauoris impera	1529	uenter pleno melior consul-	
vbi quis dolet, ibidem &		tatio	1355
manum habet	712	uentus neque manere finit,	
vela ventis permittere	244	neque nauigare	864
vela vertere, funem reduce-		Venus friget sine Cerere, &	
re	556	Baccho	807
velatis manibus orare	1766	uera fronte	811
vel acum inuenisses	1347	uerba importat Hermodo-	
vel puero perspicuū ibid.		rus	944
vel capra mordeat nocen-		uerba pro farinis	907
tem	522	uerberare lapidem	886
velitari	1776	uerbigerari	1079
velle suum cuique	173	uerbis pugnans, non re	1394
vel Megaram vsque	1617	uerbis coquinaris	1695
velis equisque	237	uerborum strepitu, ne quid	
velocem tardus assequitur		mouere	1394
449		uerbotenus amicus	1416
vel muscas metuit pertur-		uerrecundia inuulis uiro e-	
bationes	318	genti	945
vel mus mordeat impro-		uer ex anno tollere	1584
bium	522	uer hyemem sequitur	852
velut e specula	1520	ueriora iis, quae apud Sagra-	
velut in cratero	ibidem	acciderunt	535
venari in mari	260	uerisimiliter mentiens	
venatio datur & malis	858	1418	
venatum premouere	1256	ueritas odium, obsequium	
veneratio debetur antiquis		amicos parit	1047
1411		ueritatem aperit dies	819
veneris cestum habent	1156	ueritatis simplex oratio	
veneri suem immolauit		218	
1212		uero uerius	1698
venereum iusurandum		uerrucis offendi qui tubera	
853		habet	397
veniat hospes quisquis pro		uerfacilis Artemon	1433
futurus est	963	uerfator magnus in nego-	
uentia primum experienti		cio leui	1240
557		uersus Homeri prouerbia-	
veni in regionem	1056	les	1385
venimus ad summam lineam		uerfus gladiis pugnare	1283
1358		uertumno inconstanti	
venter auribus caret	1021	731	
venter pinguis non gignit		uerueca statua	1753
sensum tenuem	1202	ueru signare	312
venti campus	884	ueruri calidam partem	939
vento loqueris	265	uespacidæ obtrepens	568
ventorum stationes	884	uespero quid uehat nescis	
ventos colis	255	409	
vento viuere	1698	uesperilio	1078

ueste circiferens igne	1492
uestigiis omnibus inquire-	
re	1473
uestis uirum facit	1123
ueterata uaticinari	1727
uetulo cane latrante	151
uia depellere, reducere, mo-	
strare, facere, sternere,	
aperire, &c.	73
uia cum adit semitam que-	
ris	1469
uiam qui nescit ad mare, flu-	
uium sequatur	979
uias nouit quibus effugit Eu-	
crates	1020
uiam rectam ingredi	1257
uia publica nemo &c.	1262
uicino opta ut habeat	1254
uicinia saluginosa	368
uicinus malus aut bonus	59
uicinus uocandus	800
uicissitudo rerum iucundis-	
sima	448
uicissitudo rerum omnium	
446	
uicti non audent hiscere	
1514	
uictitant succo suo	1019
uictoria ΕΠΕΡΑΛΗΨ	447
uictoria meliorum	358
uictoria non inuenta	1392
uictis dolor	899
uideris mihi Lada	1460
uideberis, me uidens, plane	
Martem uidere	1222
uilis scena non gignit de-	
bachationem	1568
uincere sine sanguine	911
uinaria angina	1667
uincula Tyrrhena	1488
uinculo maniuoro	1072
uinculum Herculanum	
549	
uindemiam impune facere	
700	
uindicta tarda, sed grauis	
1396	
uindicta uelox	1771
uincta propria cadere	394
uinaria angina	1667
uini gutta	1484
uino inscribere mulieris ius-	
iurandum	254
uino	

Index Prouerbiorum

uino sapientia obumbratur 722	uirum improbum, uel mus mordeat 522	ultra res Callicratis 1017
uino subsidere, supernatant uerba 660	uirus gloriam parit 1689	ultra uires nihil aggre- dium 1389
uino uendibili suspensa he- dera nihil opus 908	uirus simplex 1668	ultr' Deus suppeditat bona 1018
in uino ueritas 415	uirutem, & sapientiam uin- cunt testudines 851	ululas Athenas 113
uinum animi speculum 416	uir uidebatur nauis suppli- cans scopulo 1276	Vlysses pannos exiit 1018
uinum caret clauo 778	uita doliaris 505	Vlyssum commentum ibi.
uinum dementat sapientes ibid.	uita & anima 801	Vlyssis remigium 1084
uinum equus poetæ 901	uita macerata 506	umbra amici, panis &c. 565
uinum noueris 1748	uita molita 1494	umbra fumi 810
uinum, & ueritas 415	uite contemptum inuadunt 1387	umbra in morem sequi 1357
uinum quum adsit, acetum bibit 1102	uita iucundissima in nihil sa- piendo 1092	umbra uolitant 782
uinum, senem etiam uel no- lentem, saltare compellit 759	uita mortalium breuis 1418	ne umbram quidem eius no- uit 565
uir fugiens haud moratur ly- rae strepitum 591	uitandæ potentum offensæ 1416	umbram suam metuere 317
uir fugiens, denuo pugna- bit 592	uita spinosa 506	umbra pro corpore 1178
uirgiferos sequi 979	uita sponsi 1053	umbra territas 369
uirgines semper furæ 1033	uiteliana cicatrice stigmo- sus 1279	una cum ipso canistro 683
uirgula censoria 312	uitiat lapidem longum rem- pus 1179	una cum ipsis manipulis 912
uirgula diuina 104	uitiosa nuce non emam 476	una cum templis, & aris 1554
uirgultea scaphula Aegæu transmittere 661	uiuax uox 121	una domus non alit duos ca- nes 705
uiri aurei 463	uiuere in diem, ex tempo- re 506	una hirundo non facit uer- 469
uiri boni lachrymabiles 973	uiuerram tenes 1300	una lauabor 980
uir in discrimine apparet 1380	uiuert, aut mortuus est 966	una myconus omnia 834
uiri infortunati, procul ami- ci 1019	uiuert, incende ignem 1020	una nauis non uehit 1453
uiri iureiurando, pueri ta- lis fallendi 1196	uiuorum meminisse oportet 145, 1748	una peritica 1577
uiri senis astaphis caluaria 1016	uiuuum cadauer 810	una scutica omnes impellit 1085
uirorum candidorum nulla utilitas 1296	uiuuum noueris 1748	uncis unguibus, quæ sunt ne nutrias 31
uiro esurienti necesse fura- ri 1276	uiuuum sepulchrum 810	unctius 1777
uiro Lydo negocium non erat 976	uiuus, an mortuus sit nescio 405	undarum in ulnis 1612
uiro malo ne comes uia fue- ris 524	uiuus fueris, uel cepe solum accipiens 1286	undas numeras 251
uiro ornat magistratum 607	uiuus, uidens que 1513	undecunque lucrum captat 1406
uiros bonos omnia decent 1049	uiuixit dum uixit bene 1276	unde excoquat seuum 1368
uiro seni maxillæ baculus 907	uisciscetur Deus 1403	unguem medium ostende- re 855
	ultra catalogum 1275	unguento mortuum perun- gis 1192
	ultra Eurybatum 161	ungues atrodere 1315
	ultra fufum, uel pensum 386	ungues demorsos sapit ibid.
	ultra Gades 1261	ungui notate 312
	ultra Hyperbolum 1509	unguim, crinium que præ- segrina ne commingito 30
	ultra linum 1115	unico digitulo scalpit caput 487
	ultra malleum 349	
	ultra peram sapere 1275	

unica

Per ordinem Alphabeti.

unica filia duos parare gene- ros 408	vrceum in foribus 662	vulcanium vinculum 1017
unicum arbutum haud alic duos erit hacos 702	vræ literæ 936	vulgue suspicax 1410
unicum duobus non est pu- gnandum 1783	vræ absque torre 1524	vulpe pellace benigni 495
uni naui ne commit. omnia 1523	vræ quæ adsit vestigia que- ris 589	vulpes annosa haud capitur laqueo 582
uni malo quæ duobus 1479	vræ nasum fumantē ne ten- taueris 1276	vulpes bouem agit 912
unione signare 309	vræque ad aras amicus 1147	vulpes cum leonibus cogre- gare 533
unius manus infirma pu- gna 807	vræque ad rauim 1457	vulpes multa, echinus vnū nouit 281
unius peccatum tota ciuitas luit 60	vræ ante vsuram 1008	vulp. haud corrumpitur mu- neribus 582
uno collyrio 1543	vræ currit citius quæ He- raclitus 940	vulp. non iterum capitur la- queo 865
uno die consensere 1211	vræ nauticæ 1713	vulpes quam facile pyrum comest 1277
uno digitulo 1550	vræ est altera natura 1705	vulpi esurienti somnus obre- pit 927
uno dignus 478	vræ Bagas constitit 1374	vulpina pellis assueda, si leo nina non sufficit 1281
uno fasce completi 344	vræ currere de afinis nihil laborans 1341	vulpinari cum vulpe 129
unum ad vnum 710	vræque ambo 1507	vultur si es, cadauer expecta 413
unus contra multos 298	vræ ex bulga matris 1761	vultu sepe lædit pietas 1702
unum e tribus malis 1276	vræ fieri oculis incubunt 1015	vulturis umbra 980
vnus deus, & plures amici 1242	vræ herba solstitialis 1723	vxor seni sponso regina est 474
vnus homo non facit ciuita- tem 469	vræ utilis nec sibi nec aliis 877	
vnus multorum 761	vræ foro 98	
vnus multorum instar 1384	vræ vinam domi sim 1018	
vnus vir haud cernit omnia 807	vræ vinam male, quemadmo- dum inuenisti, eicias ibidem	
vnus vir, nullus vir 300	vræ vti mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthi & Sicyonem 336	
vocales 1777	vræ vt in velabro olearii 1369	
vocatus atque non vocatus deus aderit 765	vræ vt lupus ouem 1664	
vocem omnem mittere 1617	vræ vt luti baiuli 1683	
volam pedis ostendere 1737	vræ vt Phrygius amauit Pieriam 1741	
volam da lapidi 1688	vræ vt possumus quando vt vo- lumus non licet 492	
volare sine pennis haud fa- cile 1282	vræ vt tranque paginam facit 817	
volantia sectari 534	vræ vt tranque manu adesse 239	
volaticum iusiurandū 1489	vræ vtrem cædis 257	
volens nolente animo 979	vræ vtrem excorias 257	
volentem bouē ducito 1441	vræ vtrem mergis vëto plenum 1227. 369	
voluitur dolium 1496	vræ vtrem vellis 258	
vorare purpura 799	vræ vtres Thylaci 1615	
vorare hamum 887	vræ vtres territas 369	
vota senum, consilia medio- crium, facta iuuenum 1252	vræ vtroque claudicare 1200	
voti compos 1384	vræ vtroque nutas sententia 1311	
vrbanus nihil æqui cogi 1213	vræ vtroque pollice laudare 495	
vrinãdi artem docui te 1241	vræ vulcani tripodes 787	
	vræ vulcanus tibi vaticinatus est 887	

INDEX APPENDICIS PROVERBIORUM.

V	Aleudinario in eodem iacere 1990
vbi	Atridarum scapha 1956
vbi	vber, ibi tuber 2006.
	2033
velo	leuato de caussa cogno- scere 2034
veluti	Mineræ calculus 1893
venari	in ollis 1987
ventis, & mare, & ignis ser- uiunt 1965	
ventis, & scripturæ, in aqua credere 1834	
ventos	passere 1860
ventura	per dioptram pro- spicit 1832
verba	sine penu, & pecunia 1869
veriora	Bacidis dictis 1912
versari	circa radices montis 1929

H vespere

Index Prouerbiorum per ordinem Alphabeti.

vespere sol nō inuidet 1819	vnum alueare 1904	vulpis reliquæ 1813
vespertinum amant, matu- tinum oderunt 1838	vnum nidum vna in arbore 2031	vulpes semel in laqueum 1830
veteris monetæ 1907	vola, nec vestigium 1953	
vicini ne quidem sentiunt 1978	volfellis pugnare, non gla- diis 1995.2003	
vicinum semper inuenies 2003	voluptas malorū esca 2020	
vinalia sine vino expediri non possunt 2003	vomentum in numero 1930	
vincat tuus tripes 1943	vomer humo teritur 2021	
vinculis Hippocratis adliga- re 2007	vrbe amissa, recipit pugio- nem 1825	
vino veteri qui vtuntur, sa- pientes sunt 1990	vrceus pro amphora 2037	
virum ferrum trahit 2006	vt Ædituus responsa numi- nis prædicat 2011	
vita Charadrii 1994	vt egeni eruum 1858	
vita suilla 1967	vti nutrices Lamiam 1898	
virex floret, & botrus matu- rescit 1962	vtamque inflare tibiā 2038	
vitulus pauperi castrum est 2035	vter 2002	
vltra pedem 2016	vter fastu plenus 1884	
vlyxis vinculum 1970	vt sportū furunculus capta- re 2007	
vmbra, me prohibent 1837	vulgari pisci non insunt spi- næ 1971	
vna clamore Neadas supe- rat 1976	vulpes archilocheæ 1988	
	vux passæ similis 1914	
	vulpes pilum mutat non mo- res 2039	

X
Enocratis caseolus
1264

INDEX APPENDICIS PROVERBIORVM.

X
Enocratis testimonium
1970

Z
Aleuci lex 1084
zenone moderator
610

zenonius est & lentem co-
quere 1639
zoili 859
zonam perdidit 280
zopiri talenta 1085

FINIS.

INDEX GRÆCORVM PROVERBIORVM.

 Βίαιος ὁ βίος 1005	Αὐτοβυῶν 1671
Ἀγεωμέστης ὁ εἰδὲς εἰσὶται 1202	Αὐτόθεν κατάβαλλε 1257
Ἀδαμειοτοπέδιλος κίμων 1822	Αὐτολήνοιοι 1540
Ἀεργὸς ἀένεός τῃ 2026	Αὐτόχρονος 517
Ἀγρυπτίασιν 1266	Ἀχνη 579
Ἀιδεομαι πρῶτα 212	Ἀχονίτι 324
Ἀμάλλειν 1443	Ἀχρεύγελος 1471
Ἀξωνεύδαι 1732	
Ἀκίπνα θύειν 579	B
Ἀκηνύτης πόλεμος 1210	Βαλαροφῶγοι 1191
Ἀκροδύρακας 1621	Βαλλύτως 824
Ἀκροχειρίζεσθαι 568	Βασιλικῶς pro magnificè 1021
Ἀλαοσκοπία 491	Βαταλίζεσθαι 346
Ἀλακτῆριος 1453	Βατακάρας 1489
Ἀλαπτοσάλλος 102	Βαθαρίζειν 1367
Ἀλλοστειοῦχοι 1541	Βεργαρίζειν 1713.1986
Ἀμας ἀπίτων 715	Βλαῖ 847
Ἀμνησία 687	Βλαύτιον 699
Ἀμυστολογίας 841	Βομβύλιος 932
Ἀμπλαργεῖν 2012	Βελμιῶν 560
Ἀμφαζονεῖν 1870	Βεφῶγος 707
Ἀμοιδαλῆς ἱρῶς 1471	Βυσοδομεύειν 1469
Ἀμυσιπίνειν 1478	Βωμολοχεύεσθαι 1361
Ἀνύγκη Parcaram mater 771	Βωμολοχός ibidem
Ἀναματί 325	
Ἀναπεμπάζειν 1363	Γ
Ἀνδραπαίδες 1467	Γηγενής 317
Ἀνεμοφόρυτα 1348	Γηροσκοπῆν 575
Ἀνεμολία ibidem	Γοργὸν βλέπειν 1221
Ἀνδρωτί 325	Γρύζειν 677
Ἀντιπελαργεῖν 573	Γύης 1426
Ἀνω ποταμῶν 178	
Ἀνω συμπόσια 388	Δ
Ἀνω μέθη 170	Δημοσιβήροιοι 1280
Ἀπ' ἀκροφυσίων 1477	Διακαδωνίζειν 1728
Ἀποσκυθίσαι 1638	Διονυσιοκόλακας 728
Ἀπύθμενα 587	Δίς διὰ πάσων 152
Ἀσαλαμίνος 1182	Δυλόπολυς 1036
Ἀσκληπιῶ δέειδαι 1816	Δύρεος ἵππος 1468
Ἀσπίδαποβελίς 565	Δωριάζειν 1787
Ἀσπίνδος πόλεμος 1210	Δωροδοκῆσι 873
Ἀταύροι ὁ βίος 70	Δωροδοκῆν 965
Ἀτμαγελεῖν 68	
Ἀύθις αὖν 655	E
Ἀυτοβοεῖ 1054	Ἐγκωτῆς ἡμέρα 1433
	Ἐλαῖ 1133
	Ἐλῖος ἐν φέρυγγι 1823
	Ἐκλήνισαι 1265
	Ἐκπερδίνισαι 1258
	Ἐκπῆμας καὶ πωλίαις 2026
	H 2
	Ἐλλᾶ-

Index Prouerbiorum

Ελλάδος ἑλλάς	854	Κατὰ χερρῶν ὕδασι	1541
Ελληβορίζειν	499	Κερασεύειν	1518
Εν παλάτῃ	1657	Κίβδηλον	1218
Εν τετραδιγνηθῆναι	2027	Κίβδηλεῖν	ibidem
Εξουχίζειν	333	Κιχλίειν	942
Εξορχήσαι	1729	Κιλλιτήρ	1371
Εξορκιῶν	2013	Κίλλυειν	942
Επαύλια δώρει	1490	Κιχλίσιμ	1152
Επιδυμοδείπν	1360	Κλειτοριάειν	1150
Επικωδονίζεσαι	1623	Κορυβαντιῶν	1253
Επιμηδεύς	59	Κορυβαντιεῖς	599
Επταλόει	1437	Κριόμυζοι	2009
Επτάφρον	42	Κρονόληροι	658
Ερυμώθια	325	Κρυνοχυσταλύραον	1611
Εσκιμαλίχιδαι	1212	Κρώειν	355
Εσπείτε νιῶ μοι	1755	Κυάμ	27
Εὐ κακῶς	2011	Κύειν	ibidem
Ευχευθία	291	Κύκλω περιελεμν	1648
Ευηνάλω πυξ	904	Κυναλώπηξ	1694
		Κυωώσης	545
Z		Κάθων	1236
Ζάδε	337	Καθωνίζειν, καὶ καθωνίζεσαι	ibidem
Ζοφοροδότηδες	1360	Καθωνίσμος	ibidem
Ζωροποτεῖν	779	Καμωδοστραυαδία	2017
			A
H		Λακόπλητοι	1604
Ηΰελλι επιπέει	375	Λαρυγίζειν	1723
Ημερόκοιτ	1523	Λέπεσαι λεπίζεσαι, λεπίζω	1498
Ητάν η ἐπί τας	1255	Λέχαι pro nugis	388
		Λάϊνηπατίας	1462
Θ		Λάμοπύγοι	650
Θ Præfigere	310	Λήρος	815
Θαλλόφυρ	1872	Λιμαδωριεῖς	1356
Θεί	337	Λογόδαιδαλος	2786
Θράπειν	1684	Λυδίειν	942
Θυμβροφάγοι	875		M
Θωπεύειν	1443	Μαγαδίειν	486
		Μαπύειν	1497
I		Μέγα πνεῖν	718
Ιακειμίζειν	1094	Μέγα φρονεῖν	ibidem
Ιαμβίζειν	1626	Μελανοπιῶν	1692
Ιηπαίων	1571	Μητρόπολι	1203
Ιλλέσαι	291	Μινυθαδίοι	1139
Ιπποκάνειν	1137	Μικρολογεῖν	1705
Ιθαμίαειν	1083	Μησοικανήσαι	686
Ισόδε	337	Μονόγραμμαι	1531
Ισον ἴση	1620	Μυκτηρίζειν	481
		Μυροσόβου	1638
K		Μυστικαροῖ	1624
Καιρός Deus	452	Μύτης	ibidem
Καθημέροβασι	506	Μωροκλέπται	942
Καπνος	1200		N
Κερασεύειν	514	Ναυκίαισυρεῖν	1613
Κερδάμιζειν	502		Νεμρῆ
Κερδαμογλύφοι	632		
Κερδασπίον	1164		
Καριβαρεῖτες	1490		
Καταπικίειν	1098		

Per ordinem Alphabeti.

Νεμρῆ Ζωλῶ	1451	Ρυποκόρυδος	P	1461
			Σ	
Ο βασιλικό λύχμιον	793	Σάπροι cum simus		1814
Ο βαλίειν	312	Σκοροδίειν		1158
Οϊκοθεν οϊκαδε	1984	Σκύτη βλάπτει		701
Οϊκόστειβι	1165	Σοροδάμωνδος		658
Οϊκέρια	1195	Στηνώσαι		1630
Οϊμάζειν	845	Σηλήβδω		344
Οϊνόπτει	596	Συρακισίων δειάτη		833
Οϊαλύκος	1613	Σύφαρ		54
Οϊσροπλήγος	1012	Σχινοτσώγες		487
Ολοέχενος	1768		T	
Ολμος ἀπολμῶς	1013	Τελχίνως		876
Ομοτέχιοι	643	Τέρχετεπνος		1360
Οσράκιμος	656	Τριμυμία		362
Οστώσας καὶ ἰασέται	2023	Τρίμνηα		431
Οτακῆσαι	109	Τρυγόβιοι		1622
Οὐδὲν πρὸς τ' ἄλφουτα	1296	Τυμφογέροντας		659
Ολίμος	59	Τύπος		1815
Οφόδαίδαλος	786		T	
			Φ	
Π		Υθλίς		267
Παιπέλημα	960	Υπερμαζῶν		934
Παλευστία	1280			
Παλιμβολον	960	Φανοπροσωπεῖν		1759
Παλιμπαιδες	295	Φαλέριμος		612
Παραλύσαι	381	Φελήνας		1620
Πανσικάπλω	1064	Φειδίτια		1011
Παχσομία	514	Φίλαντοι		221
Πενταπλόα	1624	Φυράς ἄδων		460
Περιτέμματα	1434	Φυσύματα		1804
Περιφύριτος	ibidem		X	
Πιθηκίζειν	1360	Χαργλαπτεῖν		1284
Πιλονομῶ ποιεῖς	597	Χαρονίται		1788
Πολυκοιρανίη	948	Χειροδίχαι		963
Πολυφιλία	1298	Χειροτονεῖν		952
Πομπεῦειν	1714	Χιναλώπηξ		1694
Πόνος πόνος πόνος φεῖει	766	Χριστολόγος		598
Προσεληνιαῖοι	1191		Ψ	
Πρωτεύσαι	819	Ψελλὴ ἢ πτυτεῖν		375
Πτερυγίζειν	1186	Ψδδύπυρα		1229
Πτωχαλάειν	396		Ω	
Πτωχομάσος	2009	Ωλίμοροι		552
Πύγαργοι	650	Ωτακισαῖς		109
Πυρρίχίζειν	1366			

T E Λ O Σ.

I N D E X
P R O V E R B I O R V M
I V X T A L O C O S , A C I V X T A

N V M E R O S P R I M I I N D I C I S ,

Cuius quidem numeri huic Indici respondent .

A B E R R A N D I .

EXtra calcem
quis aberrēt
toto cęlo erras
tota erras via
pugna consilia scindit
a lineis excidere

Ab initio ad finem .

Ab ipso iare
a capite ad calcem
proa & puppis
venimus ad summum
& carcere
a carceribus
ab ovo vsque ad mala
a linea incipere
ab incunabulis
a teneris vnguiculis
principium dimidium
quodcumque in solua
exordiri telam
scindere glaciem
ea tela texitur
toto organo
a cęlo ad terram
ne inter appia quidem
saliua prima
ianuam , fenestram aperire
schemā & gradus

*Absurda inadecora seu præ-
postera .*

Fluuius quæ procul &c.
frustra habet
afinus auis
herculus cęthurnos
lumen soli mutas
ranæ aquam
soli lumen
sus Mineruam

mercurius infans
sus cum Minerua
pica cum Iuscinia certat
vespa cicadæ obltrepens
curtus bouem trahit
cancer leporem capit
velocem tardus
virgulta scapha
silurus putris in quadra ar-
gentea
mali viri honesta oratio
archilochi melos
agninis lactibus alligare ca-
nem
eodem collyrio mederi om-
nibus
ante pilos sapere
odi pueros præcoci sapientia
calceus pede maior
aratro iaculari
sus saltauit
mulgere hircum
iungere vulpes
nocte lucidus
cum aqua fauces strangulet
primas iactare hastas
operari
omissis fontibus insectare ri-
tuos
in herba luxuries
tuum tibi narro somnium
nil inura est oleam
iuppiter orbus
iugulare mortuos
mortuum vnguento perun-
gis
ad consiliū ne accesseris an-
tequam voceris
aduersus solem ne loquitur
more carico
accepta candela
lanam in officinam fullonis

nec aures habeo , nec tango
syncerum vas incrustare
iuxta fluuium puteum fo-
dit
per parietem loqui
priusquam assa sit farina
priusquam maſtatis
prius antidotum antequam
venenum
capra nondum peperit , hæ-
dus autem &c.
anulus aureus in narib. suis
in mari aquam quæris
vmbra suam metuere
furari litoris arenas
canem excoriatam excoria-
re
nudo vestimenta detrahere
nudo mandas
caput artis
gallos quid execas
in aere piscari
piscem natate doces
lupi alas
boue venari leporem
ferenitati nubem inducit
dum virent genua
ceruus canes trahit
aquam igni miscere
faber cum sis
elephantum ex musca
ebur atramento candeface-
re
exalta uia uaticum
qui sese non habet , samum
petit
leonis exuiuum super croco-
ton
catherium in fossa
ex natali emortualem face-
re
ocandum ut seria agas
poss

Index Prouerbiorum

post rem deuoratam ratio
 trabem baiulans
 solem adiuuare facibus
 tarditas consilio adiuta
 caligare in sole
 teipsum nō alens, canes alis
 mari aquam e fossa infundis
 mus non ingrediens
 ad mensuram aquam
 aliorum medicus ipse vulne-
 ribus scateret
 anus eriphus
 anus saltat
 anus corthonisat
 in toga saltantis personam
 inducere
 camelus saltat
 lucernam adhibes
 clauē findere ligna, & securi
 fores aperire
 canidas paleas
 vulpes bouem agit
 ante barbam doces
 dasypus carnes desiderat
 tute lepus es, & pulpamen-
 tum quæris
 sydera addere cœlo
 in pace leones
 smaragdus in luce
 nec vola, nec vestigium
 delphinis in terra vires
 manū peteris & pedem por-
 rigis
 eburneis rastrois solū vertere
 lingonib. aureis terrā fodere
 fronti ocream, tibix galeam
 applicat
 oreftis somnium narrare
 pistillum exornatum
 flumina in terram cōmutat
 priusquam pinxeris, farinā
 subigis
 fulmenra lectum scandunt
 nouus ista palaphatus
 a cauda ad os transferre
 inter Sotias & rybios referre
 fluuii cursus non detorquen-
 dus
 crocum in ciliciam
 tāquā super spinas incedere
 aufidus Adriam retrofugit
 calcei Sicyonii
 vinalia sine vino expediri

non possunt
 alcinco poma dare
 de scammate egredi
 telludo volat.
Accessio pusilla aut nimia.
 Cræsi pecuniæ teruno
 piscis sale eget
 holerum additamenta
 gleba aruum
 gutta vini
 ne maior thylaco
 cubitale
 mansissa obsonia vincit
Ad rem pertinacia.
 Nunc in regionem
 ipsum ostii limen
 rem acu tetigisti
 aedibus in nostris
 omnis nugis rem
 ab vnguibus incipe
Adulatio.
 Mercenarium præconium
 salate equorum filix
 verbis coquinaris
 in hostio formosus
 resutantis laudem
 haud quaquā difficile Athe-
 niensem
 cura esse quod audis
 herculna scabies
 sicum cupit
 de fera comedisti
 cauda blandiri
 præstat habere
 benignior pellace
 letale mulsū
 io pcam
 poly crates matrem
 ipse semet canit
 magis ipse Phryx
 climacides
 glossogastores
 gallonius
Æqualitas.
 Aequa concertatio
 in eadem lancea imponere
Æquanimitas.
 In re mala
 magistrarum gerens
 iactare iugum
 ad finem vbi perueneris

Alijs alia placent.
 Felix Corinchus
 quot homines, tot sententiæ
 suum cuique pulchrum
 balnium Polypus agnæ de-
 lectat
 suus rex reginæ placet
 te tua, me mea delectant
 velle suum cuique est
 asinus asino, & sus sui pul-
 cher
 ad Syrenum scopulos conse-
 nescere
*Alibi diminutum, alibi
 redditum.*
 Claudus optime
 non omnia possumus omnes
 facta iuuenum, consilia senū
 marinam auditionē fluuiali
 abluit
 quod alibi diminutum
 subiice seni iuenculam
 non omnis fert omnia tellus
 senum consilia, iuuenum
 fructibus non stadiis certare
 spicilegium relinquere
 paludem & salinas emere
 oportet
Aliena curantis.
 Bellum cononi curæ fuerit
 in alieno choro
 ne depugnes in alieno nego-
 tio
 quæ supra nos nihil ad nos
 aedibus in nostris, quæ pra-
 ua, aut recta gerantur
 vtire curru, de asinis nihil
 laborans
 stultior Morycho
Alieno periculo.
 Coctum de alio edere
 de alieno ludis corio
 non est meum negocium
 alienam metis messem
 innocuus alium aspiciam,
 meum & c.
 faber cadit cū ferias fullonē
Aliena ars.
 Nihil ad versum
 nihil ad fides
 nihil ad Bacchum
 mira

Per ordinem Alphabeti.

mira de lente
 quid ad farinas
 alia menceles
 neque celum, neque terram
 quid ad Mercurium
 ego tibi de aliis
 falces postulabam
 extra chorum saltare
 vltra septa transilire
 extra oleas fertur
 incita equum iuxta nyssam
 haud contra ostium
 meos corymbos
 omisa hypera
 de curru delapsus
 me mortuo terra
 mihi istic nec feritur, nec
 metitur
 nō luctu, sed remedio opus
 in malis
 respublica nihil ad musicū
 quam in tragædia comici
 equus festorem rapit
Alijs sapere.
 Aliis prospiciens
 facile cum valemus recta cō-
 silia ægrotis damus
 quarta Luna nati
Amicitia.
 Amicus non cogendus
 amicitia stabilium
 ama tanquam osurus
 amantium iræ, amoris re-
 ditregratio
 amici mores noueris, non
 oderis
 nouos parans amicos
 non potes Thetidem
 vnus Deus, & plures amici
 neque nulli sis amicus
 ne cuius dextram iniice
 nemo sibi nascitur
 amicorum communia om-
 nia
 de manu in manum
 amicitia æqualitas
 amicus amico
 amicus magis necessarium
 quam & c.
 naera & charmione
 qui circa salem ac fabam
 salem & mensam ne prete-
 reas

intempestiua beneuolentia
 præstat habere acerbos
 non sunt amici, qui degunt
 procul
 multas amicitias
 abiit & taurus in syluam
 ubi amici, ibi opes
 usque ad aras amicus
 amicorū est admonere mu-
 tuum
 animo ægrotanti, medicus
 est, & c.
 in ære meo est
 syncretismus
 conciliant homines
 cum amico non certandum
 æmulatione
 queruli in amicitia
 amicus lingua
 felicitas multo habet ami-
 cos
 felicium multi cognati
 mensa communis
 panis fractio
 ad felicium latus inflectere
 nauigare cum felicibus
 tempus arguit amicum
 ne rebus prosperis mihi ue-
 nias
 feruet olla, uiuit amicitia
 ipsis, & chus
 uultu sæpe læditur
 sal & mensa
 philotefius crater
 salute tenuis amici
 amicus certus in re incerta
 cernitur
 ollæ amicitia
 uiri infortunati procul ami-
 ci
 plures adorant Solem Oriē-
 tem, quam & c.
 ad felicem parietem
 nudæ gratiæ
 sapientes Tyranni
 amicitias immortales esse
 oportet
 amicus cum uitis feren-
 dus
 amere frustra, odio ne sis
 frustra
 fac nidum in una arbore
 tantali philotefia

Amor.
 Cauius amor
 liberorum amantior
 iniuria soluit amorem
 mansum ex ore
 medullitus
 omnes intus
 ut lupus ouem
 ut Phrygius amauit
 cestum habet ueneris
 ex aspectu nascitur
 paruus semper tuus
 aureæ compedes
 musicam, docet amor
 capite gestare
 qui non zelat
 e creta raptus
 lyge trahor
 non soli Atrix uxores a-
 mant
 sanguis & anima
 sternutauerunt amores
 amor fit ira iucundior
 capra cinnamomum
Anteps, & dubius.
 Necessarium malum
 neque cum malis
 Polyphi caput
 gaudium dolori iunctum
 plus alos
 quid primum, aut ul-
 tum
 etiam capillum unus umbrā
 habet
 ad utrumuis paratus
 utroque nutans sententia
 uolens nolente animo
 mala bona
 unica filia duos parere gene-
 ros
 inter pueros senex
 aut cucurbitæ florem, aut
 cucurbita
 oportet testudinis carnes,
 aut edere, aut & c.
 aut mortuus est, aut docet
 literas
 aut quinque bibat, aut tres,
 aut ne quatuor
 excubias agere, aut ditari
 in triuio sum
 ancipitis animi
 hasta caduceum

Index Prouerbiorum

Delphicus gladius
iisdem e literis
qui nocere potes
naui aut galerus
tercium caput
triceps Mercurius
psecas aut ros
altera caduceum, hastam
altera

gemina cordas ferit
Aperte, & crasse.
Præmansum in os inferere
crassa Minerua
crassiore tuus
canibus ossa proda
vomentum in numero
sua fronte

Approbandi.
Præmere pollicem
album calculum addere
creta notare
pedibus in sententiam di-
scedere

momo satisfacere
omne tulit punctum
punctis singulis
calculis omnium
unione signare
alba felicia
alba faba
rectam instans uiam
ne Iuppiter quidem
seruum haud ueho
si tibi amicum

Arrogantia, instantia.
Mira de lente
sine incolumis redeat
arcem e cloaca facere
gallus in suo sterquilinio
tollere cristas
atollere supercilium
nauphræton tueri
tollere cornua
atrogantia non ferenda
sybaritici sermones
tuo pede te metire
ultra peram
hamixæa
Sophocles Laudicæni
altius Oromedonte
ampullacea
basilica facinora
campana superbia

dea excogitauit
laureolam in mustaciis quæ
rere
palmarium facinus
peristomata campanica
pu lehrum sepulcri elogio
phantæ ianua
sybaritæ per plateas
cicadis pleni
ex academia
ingredi Lunonium
summis unguibus
cælum territat armis
ex uno multa facere
cælum digito attingere
iouis sandalium
imperitus subligaculum in-
dutus

fastuosus maximus
tamquam argium clypeû
homo bablyius
de pulmone reuellere
ipse dixit
auro loquente
ne mihi suffenus essem
pennas nido maiores exten-
dere

ne sutor ultra crepidam
cænei hasta
gigantum arrogantia
magis sibi placet
hic Rhodus, hic saltus
Atricus in portum
Calliphanes
bullatæ nugæ
uino uendibili suspensa he-
dera non opus

relliffare
diuinum excipio sermonem
ampullas loqui
annum in mensem contra-
hit
ne Samnione domi relicto
Salmoneus alter
Briareus, alias lepus
Io Saturnalia
coturnicis naturam induere
utur fastu plenus
Delphinum patina non ca-
pit

Mithecum cum sit Agamem-
nonem simulat
antronios afinos

fortes in tabula
orus, & Ollus
rusticanus Oenomanus
grossus maturus æsui in-
ptus
ocyma cantare
nescit se ipsum
Telephus è perula
Pisandii galea, & superciliû
Ioui patria inonant
tragici cothurni strepitus
lapitha

Affiduitas.

Minutula pluuia
affidua stilla saxum excauat
bis septem plagis polypus
contusus
dicendo dicere discunt
latum vnguem
taurum tollit, qui vitulum
sustulerit

velut umbra sequi
ne altero quidem pede
saxum uolunt non obdu-
citur musco
multis ictibus deiicere quer-
cus

exercitatio potest omnia
ne genu quidem flectere
studium generat studii &c.
gutta cauat lapidem
polypus scopulo affixus

Asperitas, morositas.

Ferreus, ahæneus
versatilis Artemon
cornea fibra
scytharum orario
pandelitias sententias
thymbra uictitan
scabrosior leberide
torus echinus asper
durus alloquiis
echino asperior
corinthus, & collibus surgit
& uallibus deprimitur

etiam quercus bacchatur
Agamemnonis hostia
matioleghus
ne moue festucam
alasso rixa quæritur
indurum, & implacabilem
scyra malus

gratiis

Per ordinem Alphabeti.

gratiis lita
reperit patella operculum
Attentio, & contra.

Purgatis auribus
mens peregrina
præfens abest
erecti
ausculta, & perpende
consulendum, & consiliis
parendum
ceram auribus obdis
summis auribus infidet
fluctibus obloqui

Auidacia.

Neque terræ motus timet,
neque fluctus
fortes fortuna adiuuat
animus heptabocus
aqua præterfluit
martis pullus
alter Hercules

Achilles
Achilleum argumentum
non abiicit animum
ne quid moueare
in discrimine apparet, qui
uis

non cedendum malis
qui cum contemptu uitæ in
uadunt
improbitas muscæ
megabyri sermones
ubi uber, ibi tuber,
gyaro dignum
qui cælozem regere nequit,
onerariam petit
cum musis certare

Auxilium infirmum.

Lunæ radiis non maturefcit
bottus
per fluuium traducere
sacer manipulus
coriaceum auxilium
ficulnum auxilium
subula Leonem excipere
iolaum implorat
istic uellus non carpitur

B. neficium corruptum.

Perdisti unum
capra scyria
panis lapidoius

canina uictitans, cynocephala
lum oppugnans
Bibacitas.

Angina uinaria
madusa
parthi quo plus biberint,
plus sitiunt
ranarum more
nec elephanta ebiberet
cothoniffare
calicum remiges
argenteus puteus
colaria cadauera
in ollis uenari
mensurâ aquam bibens
Hectorem imitatis, ab Ilio
nunquam recedis
quatuor habens capita

Bona fortuna, copia, felicitatis, aut ominis.

Afinus in paleas
in uori compotem
nunc illa aduenit Datidis
cantilena
procridis telum
albæ gallinæ filius
aut piscem olet, aut florem
uirgula diuina
gygis anulus
orci galea
bonis auibus
omnia ex sententia cedunt
datyli dies
diis hominibusque plauden-
tibus

semper feliciter cadunt lo-
uis taxilli
sapiens sua bona secum fert
contingit, & malis uenatio
iecit Achilles duas tesseras,

& quatuor
ex astris delapsus
mortalis Deus
ilias bonorum
cumulus meritorum
plaustra bonorum
rex sum
sale, & aceto
sale nihil utilius
supercilium salti
tranquillo quilibet guber-
nator est

effugi malum, inueni bo-
num
inueni non quod pueri in
faba

fardi uenales
thassus bonorum
bonorum aceruus
horna messis
bonorum myrmecia
dathus bonorum
gargara bonorum
bona terræ
bonorum glomi
copiæ cornu
lac gallinaceum
extis pluit
capram celestem orientem
conspexerunt
bonæ fortunæ, siue boni ge-
nii

oculus dexter mihi salit
bona spes ostensa
Deus undecunque
lux affulgit
noctua uolat
laureum baculum gesto
midas in tesseris
bous messis tempus expe-
ctantes

bos apud aceruum
bos ad præsepe
felicitas à Deo
primum recte ualere
Deum esse
lacinia obrinere
quæuis terra patria
mare animum non indiget
achaicum telum
ter sex tacit
Italica nienfæ

Breniloquia.

Tribus bolis
pauci loquus, sed eruditus
minore finire pomerio, &
his similia
uno fante completi
tribus uerbis
chilonius modus

Cacurrentia.

Lolio uictitans
saturniæ lemæ

Index Prouerbiorum

eu curbitas lippis
ollas lippire
hyspea cecior
talpa cecior
cecior leberide
tiresia cecior
in canis podicem inspice-
re

cimmeriæ tenebræ
cæca speculatio
cæcus cæco dux
neque cæcum ducem, ne-
que amentem consulto-
rem

palpari in tenebris
e duobus tria vides
puluerem oculis offunde-
re

nox humida
lippus oculus solis radios
non fert

Calumnia.

Theocrines tragicus
abo rete aliena captant bo-
na

fycophantæ morsus
argiua calumnia
boliti pœnem
cydi pœnam debet
chius

pattæcione calumniosior
crater litium
frustra Herculi
famii mores
abydeni
falsum probrum
hoc municeps, aut vicinus
nunciavit
fumus e ficubus

Carpentis se ipsum.

Domesticum thesaurum
propria uineta cædere
asciam cruribus illidere
carpathius restem
aranea nescit sobolem

Causa indefensa.

Heteromolie causa
desertâ causa
ne de lite pronuncies
haud impune vindemiam

facies
desertum vincere, capere,
accusare

Cedendum multitudini.

Ne Hercules quidem
cedendum multitudini
extra publicam viam ne de-
flectas

plurium calculus
contra duo contraria pugna-
re difficile

vnus contra multos
vnus vir, nullus vir
vni cum duobus nō est pu-
gnandum
tria Theramenis cauenda

Citra laborem.

Citra sementem
dormienti Diu conficiunt
citra puluerem
sub aliena arbore fructum
citra arationem
vltro deus subiicit bona

Clamorus.

Septem conuiuium
clamorior lauro
vsque ad rauium
claudiana tonitrua
apertis tibiis
cyclobori vox
sarpedonium littus
stentore clamorior
abydena illatio
columnas rumpere
absit clamor in colloquio,
aut lusu

iube factu pro cliuia
vna clamore Neadas supe-
rat
suilla harmonia

Commodum interuersum.

Alii sementem faciunt, alii
metent
mazam pinsuit a me
palmam præripere
absens hæres non erit

Commodo magno emptum.

Vale charum lumen

salamina nauis

Conatus.

Omnibus
aut terra, aut mari
commouere sacra
cominus & eminus
manibus pedibusq; & ner-
uis omnibus

omnem uocem mittere
omni telorum genere
remis velisque
ancoras tollere
omni pede standum
cum hasta, cum scuto
omni certaminis genere
summis uti velis
in magnis, & voluisse fat-
est

miscibus sacra prophanis
mare cælo miscere
terra marique

Concordia.

Velut in crateri
concinere
dorice concinnere
eadem queri
pariter remum ducere
concordia fulciuntur opes
etiam exigue
mutua defensio
tradunt operas mutuas
vt in uelabro olearii
acum & filum sumens ru-
pturam consue
balneum ingressus deponere
odium

Coniectura.

Leonem ex unguibus æsti-
mare
e simbria de textro iudico
de gustu cognosco
de fructu arboreæ cognosco
æthiopem ex uultu diuidi-
care

cauda de vulpe testatur
ex fronte perispicum
ex stipula cognoscitur
e culmo spicam
e cantu dignoscitur auis
effeminatorum etiam ora-
tio esse minata

stellis signare

obelo

Per ordinem Alphabeti.

obelo notare
vnus homo non facit ciuita-
tem

multis irundinibus opus
vnus nummus non facit di-
uitem

ex uno omnia
domi coniecturam facio
prima facie

cribro diuinare
signum bonum, aut malum
vna hirundo non facit ver-

omnibus vestigiis inquire-
re

qui bene coniciet
rem acu tetigisti
scopum attingere
crepitu probabis

qualis uir talis oratio
e pelle apparet
protinus apparet

leonem uidere, hostium præ-
lia portendit
mortuos uidens

mortuus per somnium va-
cabis curis
mittere lineam

hirundo æstarem loquitur
conscientia crimen prodit

Consilium.

nihil est miserius, quam ani-
mus conscius
res sacra consultor

suadeo, quod ipse facturus
esset
cosq; consilium

nox gubernatorem pruden-
tem terret
ratio sapientis pro necessi-
tate

numquam crateri lagenam
imponere
quod dubites ne feceris

vt egeni eruum
archilochi vulpes
cum aquila esse queas &c.

Contagio morum.

Ne gustatis quibus nigra
est cauda
a bonis bona disce

oscitantem vno
corruptum mores
si iuxta claudum

talis est qualis cum familia-
ris
ignê stipule admouere non
tutum

studium generat studium
&c.

cum vulpe habens commer-
tium
elige vitam optimam

Contemptus & vilitatis.
tineas pascere
homo tressis

ne crepitu quidem digiti
dignum
concha dignus

ne ligula quidem
tithymallus laconicus
semper me tales hostes &c.

incus maxima
aquila non capit muscas
elephantus non capit mu-
rem

cœnum barbaricum
cassa glande
fumus

fungus putidus
mithragyrtes non Daducus
nummo addicere

nummus plumbeus
non magis quam canem
nihil est, aut nihil curæ est

aquila tripas aspiciens
aquilam cornix prouocat
asinus compluitur

manum non verterim
quod non est opus, asse ca-
rum est

uapula papyria
asinus esuriens negligit fu-
stem

pili non facio
quam curat testudo muscâ
nanci non facio

ne turuncium quidem
ne nummus quidem plum-
beus

ne umbram quidem
ne alii quidem caput
ne terra quidem innuit

ne ramenta quidem
nihil sacri es
nihil sanum

homo trioboli

exiguum oboli precium
holerum appolitio
Syrorum multa holera

huius non facio
quattuor obolis
thrycæ, apinæ
nebulæ in pariete

trium litterarum homo
uitiosa nuce
etiam chorchorus

inter indoctos
mandare laqueum
mediam ostendere digi-
tum

minimo prouocare
antehac putabam te habere
cornua

non pluris quam sim
plumbeo ingulare gladio
hoc noueram priusquam

theognis natus est
locrentis bos
scarabæi umbrem

bos homolottozum
septimus bos
generosus ex crumena es

indignus qui illi calceos de-
trahat
obolo dignus

vt luti baiuli
titiuillitium
scraptæ
ficulina mens

dupondii
tobolates
cassa nuce

ne turuncium quidem in-
sumpsit
atragen

fale emptum mancipium
ficulus miles
seruorum ciuitas

de fece haurire
garica musa
asinus non curo

pomarius Hercules
malum Hercules
leuidentse munus

cicernus Bacchus
ollaris deus
foterichi lecti

cecicidis & bulphoniorum
ficulus

ficul-

Index Prouerbiorum

ficulus gladius
 in foribus vrceum
 si cum Mercurio
 merx vitronea putet
 numerus
 telluris onus
 abominandus Scarabæus
 minus de istis laboro
 indus elephanteus
 cocleare crescit
 connæ calculus
 megatenfes neque tertii, ne
 que quarti
 rusticanum oratorem
 e flamma cibum petis
 nyforum postremus
 caricus hircus
 indoctor Philonide
 calabri hospitis xenia
 principatus Scyrius
 ciceris emptor
 cubito emungere
 canis uiuens e magdalia
 non est curæ hippocliidi
 non admodum misces
 indignus qui illi matulam
 porrigat
 tanquam conchylium
 tragicus rex
 vterque ambo
 pannus lacer
 quis usus cepis
 inutilior blace
 nec utilis, nec inutilis
 indignus quem aspiciat
Carmina Homeri.
 Exritum ingenium
 barbam vellere
 nihili cotio est
 non pluris quam simias
 fumi umbra
 fulgur ex pelui
 oppedere contra to
 dionis gry
Appendicis.
 Lutea progenies
 arūdinea crura, & tabis pro-
 pheta
 ager quam multos habuisti
 dominos &c.
 annulus aureus in mare
 suilla
 cinerem querere

proletarius scriptor
 quadrante dignum
 quidquid licet minus
 desideratur
Contra.
 Cantherium in fossa
 in puteo constrictus
 inuita Minerua
Contrarium philantia.
 Non est beatus esse, qui se
 nesciat
Crudelitas & contra.
 Opera sylfontis
 phalaridis imperium
 omnis herus seruo monofy-
 labus
 budoro more
 leninia manu
 crudelis Bacchus
 non magis parcemus
 lurum sanguine
 non est oleum in lecytho
 boni viri lachrymabiles
 bupalia odium
 bupalia pugna
 agrestis apis
 lycynii & lycynium fulmen
 marfyg mors
 thyesteia cena
 sicula aula
 neptuni filii
Cum auxilio citra auxiliū.
 Frater viro adfit
 sine ope diuina
 ne gladium tollat
 non absque Thefeo
 duobus pariter
 nihil profuerit bulbus
 tradunt operas
 alieno auxilio potentes
 alieno ferox præsidio
 titanus imploras
 ancora domus
 columen familiæ
 nostro Marte
 sine cortice
 vnus uir nullus uir
 multæ manus onus leuius
 reddunt
 re opitulandum
 choede vice
 viuus fueris
 papyri fructus

copiis nostris
 sine canibus, & retibus
 si Deus voluerit
 pecunia absque peculio
 tamquam heros in clypeo
 in pisa animum confirma
 deo preunte nullus officit
 obex
 deus si modo fateat, quor-
 sum amicis opus
Curiositas.
 Canes venarici
 scit quomodo lunonem du-
 xerit Iuppiter
 nihil dulcius quam omnia
 scire
 mylus omnia audiens
 nihil inanius quam scire
 multa
 Zenonium est, & lentem co-
 quere
 coryæus
 multæ regum aures
 nodum in scyrpo
 aliud homini, aliud humani
 tatis satis
 inferorum triacadas
 vbi Atridarum scapha
 tudicam expoluit
 spinas colligens
Damnandi.
 Notari vngue
 carbone notare
 contra retiarium ferula
 ni pater esses
 calculo mordere
 æquales calculi
 non probantis
 ne vomen quidem
 © præfigere
 in absurde locutum
 abricendum procul
 niger infamis
 spongia corrigere
 limam addere
 veru signare
 aristarchus scriptorum ibi
 cerulæ miniaturæ
Decretum.
 Murus abeneus
 domesticus testis
 nullus dies omnino
 ventis & mare & ignis fer-
 uiunt

Per ordinem Alphabeti.

uiunt
 Xenocratis testimonium
Degenerantium in peius.
 Se ipsum vincere
 ab equis ad asinos
 mandrabuli more
 heroum fili noxe
 haud canit paternas
 quis parentem laudat
 a cesias medicatus
 tauzum tollet, qui vitulum
 sustulerit
 eamus Athenas
 tripuer senex
 Troia non producit Thra-
 cem
Deprecantis, abominantis.
 Despuere malum
 inter orci caneros adhegit
 non est cuiusuis recte con-
 dire
 scaperdam trahere
 amoris pharmacis, amara bi-
 lis prouoluitur
 nox gubernatorem pruden-
 tem terret
 vbi vber, ibi tuber
 camelus pyrrhicam didice-
 rit
 reucrum Pacuuii ediscere
 argitumulus
 litterarum radices amare
 fructus dulces
Differentia.
 Pilus in medio
 quisquis is fuerit
 myforum, ac phrygum ter-
 mini
 seiuncta sunt Merrhæ
 quid distant æra lupinis
 valeat amicus cum inimico
 pastillos rufillus
 fulicam cigno comparas
 coruus absente graculo pul-
 cher
Differentia.
 Pauper diuiti dans poscit
 mali viri munera inutilia
 ne fidei credendum
 rara fides
 simul & da & accipe
 nemini fidas
 fiducia pecunias
 confringe tesseram
 non persuaseris, etiam si per-
 ueris
 Xenocratis testimonium
 Si ipsum vincere
 ab equis ad asinos
 mandrabuli more
 heroum fili noxe
 haud canit paternas
 quis parentem laudat
 a cesias medicatus
 tauzum tollet, qui vitulum
 sustulerit
 eamus Athenas
 tripuer senex
 Troia non producit Thra-
 cem
Deprecantis, abominantis.
 Despuere malum
 inter orci caneros adhegit
 non est cuiusuis recte con-
 dire
 scaperdam trahere
 amoris pharmacis, amara bi-
 lis prouoluitur
 nox gubernatorem pruden-
 tem terret
 vbi vber, ibi tuber
 camelus pyrrhicam didice-
 rit
 reucrum Pacuuii ediscere
 argitumulus
 litterarum radices amare
 fructus dulces
Differentia.
 Pilus in medio
 quisquis is fuerit
 myforum, ac phrygum ter-
 mini
 seiuncta sunt Merrhæ
 quid distant æra lupinis
 valeat amicus cum inimico
 pastillos rufillus
 fulicam cigno comparas
 coruus absente graculo pul-
 cher
Differentia.
 Pauper diuiti dans poscit
 mali viri munera inutilia
 ne fidei credendum
 rara fides
 simul & da & accipe
 nemini fidas
 fiducia pecunias
 confringe tesseram
 non persuaseris, etiam si per-
 ueris

cum principe non pugnan-
 dum
 ire per extentum funem
 clauam extorquere
 nemo malus hoc sciet
 non omnibus contingit
 ægre quidem, sed facimus
 tamen
 preter sybillam leget nemo
 centum plautri trabes
 azanea mala
 capere prouinciam
 capere ciuitatem
 omnes laqueos effugere
 trabs in omnibus
 archimedicum problema
 inter orci caneros adhegit
 non est cuiusuis recte con-
 dire
 scaperdam trahere
 amoris pharmacis, amara bi-
 lis prouoluitur
 nox gubernatorem pruden-
 tem terret
 vbi vber, ibi tuber
 camelus pyrrhicam didice-
 rit
 reucrum Pacuuii ediscere
 argitumulus
 litterarum radices amare
 fructus dulces
Differentia.
 Pilus in medio
 quisquis is fuerit
 myforum, ac phrygum ter-
 mini
 seiuncta sunt Merrhæ
 quid distant æra lupinis
 valeat amicus cum inimico
 pastillos rufillus
 fulicam cigno comparas
 coruus absente graculo pul-
 cher
Differentia.
 Pauper diuiti dans poscit
 mali viri munera inutilia
 ne fidei credendum
 rara fides
 simul & da & accipe
 nemini fidas
 fiducia pecunias
 confringe tesseram
 non persuaseris, etiam si per-
 ueris

suaseris
 ne Mercario quidem crede-
 rem
 cæca dies, oculata dies
 oculatæ manus
 pluries oculatus testis
 vnus, quam auriti decem
 quot seruos habet &c.
 hostium munera, non mu-
 nera
 homo homini lupus
 etiam si cato dicat
 lydus ostium mouet
 tuam ipsius terram
 syri aduersus phœnices
 nox gubernatorem
 prudentem terret
 vespertinum amant, matuti-
 num oderunt
Dignitatis.
 Canis digna fede
 digna canis pabulo
 dignus obelisco
 digna cedro
 dignus Argiuo
 dignum propter quod
 dignus qui cum
 quauis re dignus
 regia vacula
 batti silphium
 decerneretur equa
 bos in ciuitate
 sapientum oætaurus
 vtramque paginam facit
 esto promus
 iuppiter aquilam
 glaucus comesa
 antiquior codro
 myrteam coronam
 roscius
 medicus multorum instar
 aurea barba dignus
 iniurato credere
 ne cætar spirat
 Daphnis inter pastores pri-
 mus
 cera & ære nobilis
 dignus qui ranis ministres
Diligentia.
 Adamusim
 thynni more
 iuxta melana
 ad vnguem

refin-

Index Prouerbiorum.

refringere
recoquere
ad libellam debere
feniculum ad lapidem
factum transfactum
pleno gradu
pluteum cedere
demorsos vngues sapit
in quadrum redigere
in nocte consilium
ruminare negotium
fixis oculis intueri
in occipito oculos gerere
vnum ad vnum
incudi reddere
ruris fons
ithorus
caput scabere
Aristophanis, & Cleantis lu
cerna
olet lucernam
non via manu capere
metiri digitis
arator nisi incuruus præua-
ricatur
non nauiges noctu
somnia abist ab oculis
neque quantum lusciniæ dor
miunt
vel acum inuenisses
grues lapidem deglutientes
frons occipitio
arripe negotii curam
mibi curæ erit hoc nego-
tium
mibi ista curæ
ex perpendicularo
folia cadunt post cadent ar-
bores
transuersum vnguem
digitum transuersum
puncto non descendere
non omnia per bouem obti-
nebis
omni fune remisso
gallinaceus Euclionis
comando Græci Troia poti-
ti sunt

Discordia.

Bera gammam persequitur
res tuas tibi habeto
bellum omnium pater
domesticum dissidium

discidit pomum
mappam mittere
Discriminis.
Apio opus est
sub culro liquit
sus sub fustem
in Pithii templo
utinam domi sim
fuge procul a viro
fuga tutior
post folia cadunt arbores
nunc contingat
de tuo capite
e canis podice
ascice ad extremum scientiã
in eadem es naui
de pilo pendet
periculum proræ
inter sacrum & saxum
a fronte præcipitium, a ter-
go lupi
flamma fumo ex proxima
tua res agitur tunc
per ignem incendis
in neruum ire
nocuit, & nocebit
inter malleum, & incudem
in acie nouaculæ
res est in cardine
e nassa escam petere
ruta opus est
longæ regum manus
fortiorem te vita
ne vni naui
vndarum in vlnis
filum contentionis
caluum quum sis
ouem lupum committis
obricere canibus
ne in melampygam
ne temere Abydum
adscolon nec profisceris ipse
caue thoracem
ægæum nauigat
ne in neruum erumpat
a bis septem vndis
ne puero gladium
gladium acutum auertas
perque enses, perque ignem
oportet irrumper
non certatur de olea
maleam legens
per hastæ cuspidem

lepus pro carnibus
ex ore lupi
certamen non accipit excu-
sationem
corpore effugere
in periculoso negotio
ingens discrimen
pyrrhonia hæsitatio
nihil ad perfium
imbrii, & lemni

Dissimilitudinis, & incon- gruentia.

nihil graculo cum fidibus
nihil cum amatacino sui
nihil aduersum
nihil ad fides
nihil ad Bæcehum
asinus ad Lyram
quid cæco cum speculo
asinus ad tibiam
aliud noctua sonat
aliter caruli longe
alia voce psitacus
graculus inter musas
syrus cum sis
asinus in vnguento
asinus portans mysteria
feli crocoton
cibus in matulam
ex diametro oppositus
alia res sceptrum
caluus comatus
simia in purpura
leonis exuuium induere
ne puero gladium
in eburnea vagina plumbeus
gladius
in lente vnguentum
congregare cum Leone
aufer Mothonem
canis in præsepi
seruus cum sis
extra oleas
extra camionem
extra organum
quæ femel ancilla
in agro surculario
asinus in pelle Leonis
simia in pelle Leonis
asinus auriculas mouens
bos ad lyram
scarabeo vnguentū inuisum
alabastrus

Per ordinem Alphabeti.

alabastrus putet huic
tu in legione, ego in culi-
na
charixene non sunt ista
tunc canunt cycni, quando
tacuerunt graculi
orimalides cum Acyly, ne
contuleris
pica Sirenem imitans
quid delphino, & boui com-
mune
quid lecytho, cum strophio
quid coturnus cum claua
quid barbitou crocoto lo-
quitur
quid lyra cantalicæ
pigmeum imponere colosso
hercules κροκωτοφόρος
Diuitia.
Cræso, Crasso ditior
midæ diuitiæ
lystrati dluitias
pactoli opes
cyniræ opes
pelopis talenta
ad ambas usque aures
ne decima quidem
ultra res Callicratis
zopyri talenta
diues aut iniquus
facietas ferociam parit
quantum non miluus
tentali talenta
noctuæ laureoticæ
dextro Hercule
quantum habet quisque
pecuniæ uir
unde excoquat
diuitiæ non semper
uestis uirum facit
magnum os anni
nullius indigens
euparyphus ex comedia
attagine nouilunium
arabum gazæ
perfici apparatus
tantalicæ opes
herculus quæstus
ad pedes ad caput
pythiæ Myssi talenta
pauperi utulus castrum
alcinoi horti
lydia arena

darii opes
herculus cornu
mare amnium non indiget
Diuitum prerogatiua.
Felicibus sunt, & trimestres
liberi
multitudo Imperatorum
citius Telegore donarim
nemo bene imperat, qui non
&c.
bonus dux bonum reddit co-
mitem
arbores defecta
uiuua uox
annus producit
aliis lingua, aliis dentes
dii trephes doliaries habetis
alas
Diuturnum.
Lapis ad funiculum
Docilitas.
Aperte musarum ianuæ
bos alienus subinde
utinam domi sim
duro flagello mens docetur
rectius
Domi uiuere.
Testudo intra regumen
domi manendum
domus amica
domus optima
Elabendi.
Cassæ rodere
omnes laqueos effugere
reperire rimam
extra callem
plaustrum perculit
formicæ semitam canit
Error in initio.
In limine deficere
in portu impingere
cantherius in porta
de limine offendere
Excellentia, inaequalitas.
Aquilam noctuæ comparas
cicadæ apem comparas
rana cum locusta
rosam cum anemone
acanthida uincit cornix
cancros lepori comparas
testudo pegafo
senecta leonis præstat
victoria meliorum

deteriorum victoria
chorus maior & concinnen-
tior
ius in manibus
græsi pecuniæ teruncium
optima quidem aqua
bipedalis
camelus vel scabiosa
crotoniarum postremus
plus apud campanos
aquilæ senecta, Corydi iu-
uenta
equis albis præcedere
culicem elephati comparas
multis parafangis
restudinem equus in sequi-
tur
pica certat cum luscinia
bubo canit luscinia
si tanti vitrum
sedecim pedibus
tibiam tubæ comparas
quanto asinis præstat
fluuius cum mari
hirundo totos schænos
hinulus leonem
mineræ felem
nihil ad Parmenonis suem
post lesbium cantorem
nihil alia ciuitates
indignus qui illi porrigat
&c.
nec dignus qui me intuea-
tur
celmis in ferro
aquila in nubibus
manica
multi discipuli
solus sapit
formica camelus
hercules cum simia
nanus cum sis cede
hæc potior
corui lusciniis
seruus seruo præstat
antiquis debetur
a carnici equi
inter cæcos regnat
qui probus Atheniensis
vnus multorum instar
alabanda fortunatissima
alpha penularum
accessei, & Heliconis opera
K ambro-

Index Prouerbiorum.

ambrosia alendus
gorgonem aggreditur
lydius currus
ne caprea contra leonem
prodico doctior
quo properas
alius aliis in rebus
non omnia possumus om-
nes
diuinum sermonem excipio
frioolæ ciuitates relique ad
crotenem
dii omnia possunt
nec ad Adonia quidem
dum vitat humum, nubes
& inania captat
gratia musis commiscere

Execrandi.

Tragicæ execrationes
diris agere
deuotionis templum
oedipi imprecatio
phocentium excretiones
in omni fabula Dedali exe-
cratio

Execratio.

Res palestræ & olei
vibratilis, & domestica ex-
ercitatio
nitor ac palestra
e schola cantilenam
puteus si auriatur

Ex eventu iudicium.

Mali principii malus finis
mox sciemus melius
eocta numerabimus exsta-
res indicabit
magistratus virum indicat
rem factâ stultus cognoscit
piscator ictus sapiet
post acerba prudentior

Exitium honestum.

De pulchro ligno vel stran-
gulare.
sapientia in exitu canitur

Exilium.

Seruabis bouem
testaceum flagellum
terram pro terra

Experientia, seu perâ- clitacionis.

In carepericulum
in dolio figurariam

in arenam descendere
primas iactare hastas
velitari
quanta mus apud pisam
omnem mouere lapidem
omnem rudentem mouere
respublica virum docet
omnem iacere aleam
aut ter sex, aut tres tessere
rex aut asinus
vela ventis permittere
deo, fortunę que committo
res ad triarios rediit
sacram ancoram soluere
mouebo talum a sacra linea
semper tibi pendeat hamus
fabri fabrilia tractant
asinus sedet
rex sum
tentantes ad Troiam perue-
nerunt Græci
& post malam segetem se-
rendum est
multum nauigauit aquæ

Ex sese.

Domi habet, domi nascitur
domesticum malum
nihil passus graue
emere malo, quam rogare.

Facundia.

Attica musa
lepos Atticus
cygnea cantio
tunc canent cygni, cum ta-
cebunt graculi
nestorea eloquentia
nihil ex agro ducis
nunc ipsa viuunt sapientia
nunc ipsa floret.
mufarum aues.
mella poetica
incantatione quauis effica-
tius
corinthia verba, & Ionica
byssina verba
luscinia mufarum
mercurii typus
mufarum fauus
mercurii catena
os duodecim salientum
præ nili cataractis

Fames.

Fames, & mora.

miserrimum fame mori
molestus interpellator ven-
ter
cestreus ieiunat
non interpellandus fameli-
cus
ventre pleno melius
etiam barylum deuorares
manduces
ære & rore passus
choros tragicos moleste fert
thessalica buccæ

Festinationis.

Nauibus atque quadrigis
citis quadrigis
iouis quadrigis
equis albis præcedere
talaria induere
citus quam asparagi coquã
tur

celerius quam butes
simul & dictum, & factum
duobus pedibus
in foribus adesse
velis equisque
vir fugiens aut moratur ly-
ræ strepitum

ocyor accipitre
pegaso uelocior
salamina nauis
parit puella etiam si male
absit uiro
ignem palma
aphya ad ignem
ne nimium calidum
intra septimam
prius quam gallus iterum
cecinerit

uiuunt, incende ignem
a subeunte portum nauis
matura fatio
prior occupat
sacra celerius absoluerit
lupinum potum
ut canis e Nilo
duobus clauis figere
alienis uti soleis
crifonem Imeræum præcur-
rere

quantum pedibus potes
Festinatio præpropera.

Qui nimium properat
canis festinans cecos parit
catulos

Per ordinem Alphabeti.

catulos
ante uictoriam encomium
canis
ante lentem augere ollam
estate penulam deteris
muscum demetere
ficulus omphacissat
præmouere venarum
odi pueros præcoci sapien-
tia
non statim finis
festina lente
citus quam formicæ papa-
uer
dedalum remigium
ante pilos sapis
imberbis senes doces
ergini cani
vno die confensescere
facilius quam morbum deui-
cerint Bæori
quam facile canis exta edit
citus quam gradatim

Fides, & grauitas.

Folium sibylle
ex tripode
bonus magnusque
priscis credendum
suffragium optimum
semper aliquem virum ma-
gnum
oraculum
ex adyto
iniuriato eredere
legatus non ceditur, neque
violatur
eo Iouis tabulis
atticus testis
attica fides
iouis lapidem iurare
rhadamanti iusurandum
viri iureiurando
iouis suffragium
amphictionum confessus
pollicētis se promissa re præ-
sticurum
dictum ac factum
mineruę suffragium
veriora his quæ apud sagrâ
oculis magis habenda fides
domesticus testis
venerem iusurandum
dignus qui cum in tenebris

mices
de manu in manum
manu longa seu breui
cenforium supercilium

Femina.

Femina nihil pestilentius
ignis, mare, mulier
sublata lucerna
mulieri ne credas
nec mulieri, nec gremio cre-
dendum
mulierem exitia
mulieris oculus
mulier pudica ne sola sit vs-
quam
qui non litigat, cælebs est
tamquam Chalcidica
teslala mulier
in triclinio choa
in cubiculo nola
intus He cuba, foris Helena

Focus.

Focus luculentus

Forma deformitas.

Ominabitur aliquis
a furiis oriundus
leporem non edit
myconius caluus
pistillo caluor
multam sylum gestas
pronomi barba
traxenem nauiges
quod pulchrum, idem ami-
cum
callipygos
perdicis crura
ex ouo prodiit
pulchrorum etiam autunus
pulcher est
simia est simia
theristæ facies
corytheo deformior
simiarum pulcherrima de-
formis est
fumus pulchriorem perfe-
quitur
herculis clypeus
tâquam pauo se circumspen-
sians
cadaueris instar uenustus

Fortitudo.

Masculum
achilles
achilleum argumentum
naxia cos
adamantinus
aut manenti vincendū, aut
moriendum
thurium lema
moenia ferrea
inflige plagam
in lypsidrio pugnas
solæ, Lacenæ viros pariunt
achillea arma
deorum liberi sunt in vul-
nerabiles
tydeus corpora, animo Her-
cules
murus semiramidis
pallenicum tueri
atticus miles

Fortunę commutatio.

Testulæ transmutatio
alia vita, alia diæta
nunc pluit, & claro nunc Iup-
piter æthere fulget
cum deo quisque & gaudet,
& fiet
ipsa dies quandoque parens
quandoque nouerca
omnium rerum vicissitudo
multę rotæ voluentur
fortuna estuaria
res in foro nostro
flos cinis
catastrophe fabule
bene natis turpe est male vi-
uere

vbi non sis qui fueris, nō est
cur velis viuere
ad pristina præsepia
a remo ad tribunal
dionysius corinthi
nemo mortalium omnibus
horis sapit
pitana sum
fors domina campi
inter manum & nientum
multa in medio
mars communis
circulus res mortalis
quod aliter condidit eoquis
aliter condiam

Index Prouerbiorum

bona nemini hora est
ofculana pugna
per manus tradere
de manu in manum
cedrus cecidit
cras cerdo, hodie nihil
computatorum digiti
nausclididis solitudo, nec
ver, nec amicos
victoria *ἡ τεραλλης*

Fortunata stultitia.
Atheniensium incōsulata te
meritas
dormientis rete trahit
in nihil sapiendo iucundif-
sima vita

malum vas non frangitur
Fraus ab amico.
Vallus vitem decipit
canis mendico auxilians
ascoliflare
agamemnonium epulum
vulpis reliquē
nodorum vincula texentes

Frugalitas.
Phormionis thori
a colo non fico
allium in retibus
oliam ne comedas
ciliicii Imperatores
vita doliaris

fycion arrodens vxor lacer-
nam texe
tanquam in phiditiis
hecatæ cæna
thymbra vicitans
falem lingere
si caseum haberem
xenocratis caseus

aspera vita sed salubris
falem & caseum edo
anima sicca sapientissima
hecales cæna
in agrum feruus
cappari vicitas, qui potes

Anthia
est modus matulæ
hortus altera succidia
indigentia mater sanitatis

Frustrata spes.
cornum deluit hiantem
thesaurus carbones errant
bolus ereptus e faucibus

murem ostendit pro leone
concupiuit affam
ne per somnium quidem
aliena iacis
larus parturit
cepphus parturit
parturiunt montes
lupus circūputeum
lupus hiat

aurificem te futurum
quærens obsonium
ne quære mollia
duos insequens lepores
hic funis nihil attraxit
inani spe flagrat
fluuius non semper fert se-
cures

spem precio emere
semper agricola in nouum
annum diues
cretenses sacrum
nucleum amisi, reliquit pi-
gnori putamina
præuertit ancoræ iactum
deus

in caducum parietem incli-
nare
fædum est mansisse diu va-
cuumque redisse
non omnia euenint, quæ in
animo

scipioni arundineo
ab alno spectat
argiuos armat oraculum
minunt præsentia famam
suilla absumpta, bouem non
expectes
da panem & pugnum

Fuerunt non sunt.
Stultus opportuna loquutus
iam illi iam non sunt, at qui
sunt mali
fuere quondam strenui
fuimus Troes
omnia bonos uiros decent
sepe etiam est holitor valde
opportuna locutus
summariæ indicatura
bubulcus antea, nunc capra-
rius

leo prius, nunc leporem agit
olim Pelasgi, Danaidæ po-
stea

Fucus.

Lecitum habet in malis
oleo nitidius
schenicolę
theffalicum numisma
aliud quidpiam exorna
catharum sicaminorum in
malis habere
formosus sine pulchritudine
caracalle nummi
geometriam exercere in ci-
lio

Garrulitas.

Archyte crepitaculum
arabius tibicen
turture loquacior
prolixius Iliade
cornicari
daulia cornix
hirundinum musea
luscinię nugis insidentes
in mentem quidquid vene-
rit

ad uinum disert
cicadę sine canent
citeria
mularum aues
tam multa quam sapiens
dodoneum es
caute loquacior
littore loquacior
cicada uocalior
non est eiusdem & multa &
opportuna dicere

homo semper contradicens
tanquam suber
telenitia echo
balneator
moscus canens Bœoticum
si coruus posset tacitus pasci
quicquid in buccam venerit
quicquid in linguam vene-
rit

citra vinum temulentia
meliacum nauigium
intersecta musica
linqua quo vadis
leuissima res oratio
faburratus
cane Tellenis
farcire centones
sine capite fabula
chius choum loqui non finit
cicade

Per ordinem Alphabeti.

cicade humi canunt
treicia hirundo labiis instre-
pit
supra clepsydram dicere
turtur cantat

Gratitudo.

Merces amico constituatur
qui lucerna egent, infun-
dunt oleum
lingua præconi præciditur
pro bonis glomi
sylofontis chlamys
lingua seorsum inciditur
gauri in stagnis
immortales gratiarum hor-
ti

Haradipeta.

Si vultur es, cadauer expe-
cta
Honos indigno hauitus.
Bos in quadriga argentea
bos septimus
afinus in pelle Leonis
simia purpurata
malus choraules, bonus sym-
phoniacus

strumam dibapho tegere
ornamentum in luto, di-
gnitas indigno
Hospitalitas.
Haud vnquam arcet ostium
semper aliquis in cydonis
domo
hospitis habenda cura
fores habet tritas

Ignauia, & inscitia.
Neque compluitur, neque
sole aduritur
neque latere, neque literas
neque tria quidem Steficho-
ri nostri

libethriis in elegantior
barbarus e triuio
nec sibi, nec aliis vtilis
claudi more tenere pilam
equi senecta
anus velut equus
ab asino delapsus
liberæ capræ
ne æsopum quidem triuisti
nullam hodie lineam duxi
neglectis vrenda filix inna-
scitur agris

domi pugnas more galli
supinus
ameles angulus
ignauis semper ferig
mulieris podex
qui domi compluitur
ne vidit quidem oleum
pigris semper est festum
ignarus habenas non tra-
ctet

circum montis radices versari
Ignoratio.

Nullius coloris
in alieno foro litigare
in tua ipsius arena
albus an ater sis nescio
non nouit natos
ne pictum quidem nouit
late viuens

Illecebra mali.
Lotum gustauit
periculosum est canem inte-
stina gustasse

Impossibilia.
Prius lupus ouem ducat v-
xorem
prius duo echini amicitiam
ineant
prius locusta bouem pariet
mare prius vitem tulerit
prius testudo leporem præ-
uerterit

fursum versus sacrorum flu-
minum feruntur fontes
fontes ipsi sitiunt
citius in navi cadens a li-
gno exciderit
aquilam testudo vincit
terra volat
citius elephantum sub ala
celes

capram portare non possum
& imponitis bouem
ab asino lanam
simul sorbere, & flare
sine pennis volare
statuam faucibus colas
nunquam efficies, vt recte
ingrediantur cancri
fambucam citius
lenticulam angulo tenes
ex arena funiculum nectis
asini cauda non facit cribrū

augiæ stabulum
veste circumferes ignem
lupo agnum eripere
lusciniæ deest cantio
quid si cœlum ruat?
bos porrecto vltra Tayge-
ton capite
nec Deus, nec homo
vento viuere
scarabeus citius faciet mel
mulieri defunt verba
tantali mensa
atlanticum mare cotyla ex-
sorbere
priusquam ignitus lapis e-
natarit
andromachen ex anguibus
concinare
rete inflas
amnis cursum cogere
citius terra ætherem con-
scendet
in acerum metere
myricæ citius poma ferent

Imperitia.
Dulce bellum inexpertis
operarii
vocales

Impositura.
Dare verba
addere manum
os sublinere
obtrudere palum
fucum facere
circum tondere comam
noua hirundo
personam mauult, quam fa-
ciem

in laqueum inducere
obolum reperit parnates
ephesiæ literæ
embarus es
planus semel crura fregit

Improbi.
Lydi mali
Ieri mali
atoli
mali commatis
bipedum nequissimus
renedius tibicem
phryondas alter
noui Simonem, & Simon me
bestia bestiam nouit
ambrones

Index Prouerbiorum

ambroses
ballio
eurybatiffare
vltra Eurybatum
tria cappa pessima
duplex cappa
diagoras melius
non capit fomnum
lupi decas
cum sacco adire
onobatis
cercopum coetus
cercopiffare
magis impius Hippomene
mare proluit omnia
qui omni in re, & in omni
tempore
feruillis capillus
ulyffis remigium
dii dent tibi tuam mentem
non es laudandus
compendiaria res est impro-
bitas
infantia non omnibus
sacrum ignem inflari nefas
siphnia arra
annulus aureus in nare suil-
la
durei equi speciem præfert
Impudicitia.
Osce loqui
o nobatis
Impudentia.
Manci pera
faciem præficare
nudo capite
atticus aspectus
lingua non redarguta
personam non faciem gerit
sine persona lasciuire
tabernariam exercet fron-
te
ilio indigna uerba
lynges
Inanis metus.
Vmbra territas
utre territas
da lapidi uolam
mure obstrepente, etiam ti-
met
panicus caseus
metum inanem metui
multa in bellis inania

theagenis hecataum
canes timidi uehementius
latrant
asperfisti aquam
leporem frondium crepitus
terret
lanicæ turris
vri nutrices lamiam
Inanis opera.
asinum tondes
ab asino lanam
vrem vellis
caluum vellis
æthiopem lauas
mortuum flagellas
mortuo uerba facis
littori loqueris
bulbos quærit
aquilam uolare doces
delphinum natate
delphinum cauda ligas
nebulas diuerberare
asini caput ne laues nitro
de asini prospectu
ad fractam canis
de fumo disceptare
de asini umbra
arenam metiris
arenæ mandas semina
de lana caprina
in aqua scribis
reti uentos uenaris
ignem disseccare
isthmum perfodere
in arena ædificas
parieti loqueris
cribro aquam haurire
in aqua sementem facis
danaidum dolium
fimo suffutum facere
bos ad ceroma mittis
ocnos funem
nudus nec à centum uiris
spoliari potest
operam & retiam perdere
sterilem fundum ne colas
eundem calceum omni pe-
di
in faxis feminas
utrem mergis
in aqua fitire
inter lapides pugnabant,

nec lapidem tollere po-
terant
cauam Arabiam ferere
aranearum telas texere
arare litrus
e multis paleis parum fru-
ctus colligi
ouum adglutinas
penelopes telam retexere
oleum & operam perdidit
perit sus
ollam exornas
ollas ostentare
quid opus erat longis cane-
re tibiis
nihil agere
cum diis non pugnandum
asinum sub freno currere
doces
apud nouercam queri
ferrum natate doces
cauda tenes anguillam
austrum perculi
cui nullum negotium erat
Hermenem muro cinxit
milium terebrare
uacuum inhabitare
in frigidum furnum panem
immittere
coruus albus
lapidi loqueris
linum lino nectis
sardo oppedere
laterem lauas
anthericum metere
lapidem elixas
sardo canis
utrem cædis
uerberare lapidem
impete peritum artis
laborem ferere
a lupi uenatu
alienum arare fundum
hylam inclamas
hic funis nihil attraxit
hydram secas
cotem alis
cum coryco luctari
cum diis pugnare
cum plurimum laboraueri-
mus, eodè in statu sumus
cum laruis luctari
canis

vtre

Per ordinem Alphabeti.

vtre territas
fenex psitacus negligit feru-
lam
mortuo mederi
senem admonere
vmbra territas
mari aquam addere
inaniter aquam consumis
vndas numeras
in cœlum iacularis
in eodem hæstas luto
uoluitur luto dolium
vlulas Athenas
in syluam ligna ferre
contorquet piger funiculū
tranquillum ethera remi-
gas
ventos colis
vento loqueris
nugas agere
actum agere
aquam in mortario
volantia sectari
faxum uolere
ex inanibus paleis
frustra canis
milium torno sculperè
obturbas frustra
memorem mones
cancrum ingredi doces
apud simum odorum vapo-
rem spargis
inuitis canibus venaris
inuitis boues plauastro indu-
cere
contra torrentem niti
contra stimulum calces
leonem larua terres
senis mutare linguam.
senis doctor
herculei labores
quasi futrum eant
asinus balneatoris
mare exhauris
exurere mare
phrynichi lucta
muscas depellere
aues quæris
humi auis
excubiarum causa canens
inluit, quod exhauritur
e tantali hortis
dentem dente rodere

oresti pallium texere
ver ex anno tollere
barbam ab vlnis puerorum
vellere
caprarum nomina
dormienti loquor
ventos pacere
in cinere scribere
araneæ tela
accessorium operis loco
Inequalis pensatio.
Ne uerba pro farina
pro perca scorpionum
vmbra pro corpore
palumbem pro columba
pilos pro lana
pro malo cane suem
malo bono pensare
diomedis, & glaudi
ad fractam canis
conos artoxya
si vinum postule, pugnos il-
li dato
in parte uel ignem præde-
tur aliquis
amisit urbem, & pugionem
recepit
Incertus euentus.
Mars communis
inter os & offam
multa cadant inter calicem
& suprema labra
in herba esse
nescis quid serus uesper ue-
hat
nullo scopo iaculari
si crebro iacias, aliud alias
ieceris
sol omnium dierum, non-
dum occidit
Inuitare.
Alas addere
cithara in citar ad bellum
classicum canere
stimulus fodere
cubito stantem tangere
fodere latus
aurem vellere
cur cessatum est?
frigidam aquam suffundere:
feri puer
ignarium dare
ad scamma producere

hinnulus ne cum leone par-
tiatur
*Inconstantie, perfidie,
versutis.*
Ventorum statio
panagæa Diana
cothurnus
vnica filia duos parare ge-
neros
chimæra
lachryma nil citius arefcit
modo palliatus, modo toga-
tus
pedibus vtrisque claudicare
vtroque nutans sententia
vnica campus
mutabilior Methra. erifich-
thonis
chamæleonte mutabilior
polypi mentem obtine.
mulleris animus
euripus homo
cnips in loco
cothurno versatilior
aliud stans, aliud sedens
duabus sedere fellis
duos parietes de eadem de-
albare fidelia
duplices uiros
de toga ad pallium.
duodecim artium
thessalorum commentum
phœnicum pacta
locrense pactum
thracium commentum
hoc calciamentum consuit
Histigus, Aristagoras in-
ducit
thracis foedera, nesciunt
quibus nec ara, neque fides.
altera manu fert lapidem, al-
tera panem obtentat
repariazare
maritimi mores:
lingua iurauit
punica fides.
græca fide
non idem sunt scriptura, &
leuceus
dædali opera
admirabiles in nectendis ma-
chinis egyptii
multa nouit vulpes
magnus.

Index Prouerbiorum.

magnus uersator in re pu-
silla
simia non capitur laqueo
uolaticum iusturandum
semper adfert Lydia mali
quippiam
semper africa noui aliquid
apportat
uerisimiliter mentiens
lampon iurat per anferem
magis uarius, quam hydra
sisyphi artes
pyrrhandri commentum
megaricum machinamentū
ulyseum commentum
uias nouit, quibus effugit
Eucrates
libyca fera
e poculo perforato bibere
expedit habere plura cogno-
mina
si leonina pellis non satis
est, uulpina addenda
non chius, sed cius
uespertilio
trochi in morem
fons Dodoneus
utroque claudicare
protei more
dextrum pedem in calceo,
sinistrum in pelui
multa noris oportet, quibus
Deum fallas
ex eodem ore calidum, &
frigidum efflare
ex se fingit uelut araneus
obliquus cursus
cantharo astutor
cassioticus nodus
pardi mortem adsimulat
sphonidyla fugiens
uulpis reliquit
pergea Diana
pardalis exuuium induere
deos absentes testes facit
fenis ira

Inculpatus.

Ratia quidem apparet, &c.
aurum indice exploratum
purior clauo
a puro pura defluit aqua
aurum igni probatur
aurum colophonium

ne momus quidem ipse pos-
set carpere
sol non inuidet uespere
massilienses mores
amicus Plato, magis amica
ueritas

In delitijs.

Porcellus acarnanius
mus albus
melitæus catulus
alexandrinæ delitiæ
agri podex
ex cubitis cenare
expumicare
crispiores apio
rotam spirare Arabiam
siculæ mensæ
pigris semper est festum
quem cos non nutrit, illum
nec Aegyptus
byssina uerba

Indeprehensos.

Folio siculno tenes anguil-
lam
medius teneris
decipula murem caput
in laqueos lupus
in area latitas
in eadem anfas uenisti
laqueus laqueum caput
laciadæ
hinc illæ lacrymæ
ubi cognitum est, quod erat
occultum
hæc Helena
culleo dignus
hydrus in dolio
tempus omnia reuelat
cuculus
anguilla in strigmento
determinare fossam

Indiligentia.

Princeps indiligens
si quis iuxta ciuitatem cli-
peus
malut ianitor
phani ostium
a limine salutare
ut canis e Nilo
per transfennam inspicere
per satyram
summo pede
summis labiis degustare

extremis digitis
primoribus labiis
mollis brachio, leui brachio
compressis manibus
pulmo prius uenisset
oculis clausis agere, uel per-
stringere
de paxillo suspendere

Industria.

Dii facientes adiuuant
cum Minerua manum mo-
ue
manu admouenti fortuna
imploranda
ni purges & malas, non co-
medes
neque mei, neque apes
qui uitat molam, uitat fari-
nam
manum admouere
optimum obsonium labor se-
nectuti
lutum nisi tundatur, non sit
urceus
serere ne dubites
qui arat oliuetum
quid tandem non efficiant
manus?
probæ materia est, si pro-
bum adhibeas artificem
artem quæuis alit terra
ex umbra in solem
muli Mariani
ars porticus miseræ
multis brachiis æqualis
aurum e stercore colligen-
dum

Infacundia.

Canere ad myrtum
ialemo frigidior
peius Babys canit

Infortunij siue exitij.

Afinus inter simias
nouacula in cotem
uita spinosa
aqua & terra reddamini
afinus inter apes
in apes ind uxisti, irruisti
tria e curia dicas
ad aquam malus
canis in uincula
mitte in aquam

adcy-

Per ordinem Alphabeti.

ad cynosarges
ad coruos
in puteo cum canibus pu-
gnare
in beatam
in orci culum
charontis ianua
terrestria balnea
aurum habet Tolosanum
equam habet Seianum
tragicum malum
mostelam habes
cadmea victoria
fortunatior Strobolis
issa
nens læua
genius malus
mala ultro adsunt
per medium anulum traha-
ris oportet
e tribus malis vnum
extrema extremorum mala
ogygia mala
diolygium malum
labore laboriosius
lemnium malum
magnetum male
malis mala succedunt
tenarium malum
tam perit, quam extrema
faba
uiuus uidensque
ilias malorum
lerna maiorem
semper Ilio mala
sybaritica calamitas
alio relinquire fluctu, a-
lius excipit
cyrbes malorum
noctua inter cornices
hodie nihil succedit
malorum thesaurus
malorum panegyri
per tenebras que apud quer-
cum
grauiora Sambyco
malo asino uehitur
miserior monomatis
quæ ex antiqua
cuiusmodi portento me in-
uoluit fortuna
my sortitus es
seruabis bouem

inus dolores
niobes mala
antiopæ luctus
cythnicæ calamitates
cyrnea iactura
atgyeollis
arda damicum bellum
ardens vestis
aegyptii nuptiæ
militauit cum Erasuade
qui multum obfuit
excubias agere in Naupa-
cto
lepus apparens
rupta ancora
commune naufragium
obedientia felicitatis mater
mariandinus tibi cem
simiæ sanguinem profudisse
tenedia regula
orellis insaniam insanire
Ingenij malitia & institutio.
Lupus pilum mutat, non
mores
naturam expellas furca ta-
men ipsa recurrit
lignum tortum, haud vn-
quam rectum
aethiops non albescit
qui semel scurra nunquam
patet familias
podex lotionem vincit
occasione dūtaxat opus im-
probitati
saluam imbibere
quo semel est irabuta recēs
seruabit &c.
pardus maculas nō deponit
colossi fragmenta
eloquentia male siue mori-
bus discitur
intestina adolens, ipse car-
nes deuorat
figura & triobolus
vulpes pilum mutat non
mores
Ingratitudo.
Viuum noueris
ale luporum catulos
aries nutritionis merce-
dem perfoluit
qui canem alit externum
hurūdines sub eodem tecto

ne habeas
pro beneficentia Agamem-
nonem vlti sunt Achiui
pro perca scorpium
nemo bene merito bouem
immolauit &c.
simul & miserum est, & in-
terit gratia
in seneta ne quid beneficiū
collocaris
arietis ministerium
numeros licet perdas a-
quam in comendo
Ingrata ob uetust.
Piscis nequam
piscis repositus
quantum ex Bacchanalib.
antiquiora Diphthera lo-
queris.
ab aborigenum seculo
a nannaco
res cannacæ
antiquior quam claos
per antiquum diem
pellenæa tunica
Initium laudatum.
In hoc calciamento pedem
habet
operi incipienti fauendum
cum paruula est, bona vide-
tur spina
primum aegina pueros op-
timos alit
primum Mars in filiis lau-
datus est
Iniusitia.
Stateram ne transgrediaris
malum lucrum, equale di-
spendio
fabarum arrosor
Insalubritas.
Qui mori nolit sybari ante
tempus
herculanus morbus
herculana scabies
cadaueris instar uenustus
Insidia.
Canis ad cibum
cauentis clacularias infidias
oportet omnibus corydalis
tragulam iniicere
ab transfenna cibum
in transfennam inducere
L pul-

Index Prouerbiorum.

pulchre fallit vulpem
cuniculis oppugnare
punicis malis omnibus gra-
num aliquid putre
equus Troianus

Instans.

Ante pedes
in manibus esse
conclamare vasa

In stupidos.

Ede nasturtium
nihil ab elephante differs.
poreus ebelus
facit piscis
tanagraeus cetus.
mamacuthæ
loquax talpa
bos marinus
nihil differs à cherephonte
mens non inest centauris
becceselenus
saturni podex
caput vacuum cerebro
margites
rana gyrina sapientior
ouium nullus vsus
ouium mores
fœnum esse
tibicines mente capti
ne quis vnquam Megaren-
sus
midas auriculas asini
fungus
aut regem, aut fatuū nasci
oportet
stultior Melitide
nescit capitis, & inguinis di-
scrimen
vir videbatur nauis.
terre intestina.
larus hians
Lucerna pinguior
bœotica sus
bœoticum ingenium
bœotica auris
asinus stramenta mauult,
quam aurum
colophonium calciamētum.
in nauibus educatus.
vasis instar
veruecia statua
tredecim cubitorum
antiquiores crono & Tira-

nibus fuitis
falsitudo nihil inest illi
bibe elleborum
strychnum bibit
porcum immola
squillas e sepulchro
minus habet mentis, quam

Dithyramborum &c.

pistilio retusius
embarus sum
phryx plagis emendatur
feruilior Messana
stultior corebo
stultior Morycho
stupidior praxillæ
corpus sine pectore
antronijs asinus
archadicum germen
arcadas imitans
asinum in rupes
feles Tartessia
stulto ne permittas
non inest illi dentale
septennis cum sit, nondum

edidit dentes
stultitia est Iouem putare
esse

vt Bagas stas
desertum obtueri
terebintho stultior
cæcus auribus
bis pueri senes
saturniæ lemæ
auris Bataua
abderitica meus.
neronianas thermas refrige-
rat

archigenis indiget
pulmonis vitam viuat
phryx non minus, quam
spintharus
ne Mercurius ipse quidem
sanarit
alba præcordia.

Intemperantia, libido.

Myconius vicinus
vnico digitulo scalpit caput
baceli similis es
hermosus vsque ad gulam
batalus
tibicinis vitam viuus.
famiorum flores.
sponsi vita

melle te ipsum perungis
famiorum larua
famium comatum
sardanapalus
vale charum lumen
lesbiis digna
lesbiari
corinthiari
lydus in meridie
lydus cauponatur
pepones
lydo more
videre mihi labda
adonidis horti
vt corinthia videris
agathonia cantio
summo digito scabere
chalcidissare
phicidissare
siphniassare
clithenem video.
sinopissas
sus per rosas
aries comibus lasciuens.
caprarius in estu
quæ sub alis fiunt
emassilia venisti
complura masculi canis cu-
bilis

lentiscum mandare
pernicissare
nil boni cogitat vir arrigens.
vira charadrii
circulator cybelius
voluptas malorum esca
lumbos fractus, vt Myfius.
asinus
vtramque inflare tibiam
caricum schema.

Intempestiua, inepta.

Saturnalia non semper
ibyci equus
in crastinum serua
simulare cupressum.
intempestiua benivolentia.
in lente vnguentum
aestare penulam deteris
mense maio nubunt malæ
mentam belli tempore ne-
que serito, &c.
rosam, quæ præterierit, ne
queres iterum

foras

Per ordinem Alphabeti.

foras cares, non amplius an-
thisteria
anus hircissans
anus baccharur
feli crocoton
apage hospitem
quid de pusillis magna prog-
mia
tragédias in nugis agere
annosam arborem transplā-
tare
ne vnquam viris senis
molestum sapientem apud
stultos loqui
malum est bonum
in pace leones
mira de lente
cum Euandri matre loqui
alabandicum opus
inter lugentes iocari
monitor capras age
morfimi uersus quis descri-
pserit
clypeum post uulnera su-
mere

Internicio.

Funditus, radicitus
ne ignifer quidem reliquus
est factus
ne bolus quidem relictus
pinus in morem
perdere nulum
cum cane simul & lorum
fuumus Troes
qui iure perierunt
omite uatem
rudens omnis disruptus est
multores reipublicæ pestis
hippodromica bona

Inuidia, amulatio.

Cognatio mouet inuidiam
esurienti ne occurras
inuidus, uicini oculus
figulus figulo inuidet
inimicus & inuidus uicino-
rum oculus
unicum arbutum non alit
duos erithacos
vna domus non alit duos ca-
ues
zoili
edentulus vescentium den-

tibus inuidet
expertes inuidentiæ
iaculantia comes inuidia
turpefilere
optat ephippiabos piger, op-
tat arare &c.
fertihor seges est in alieno
aruo
præstat inuidiosum esse quã
miserabilem
alauda non est sine crista
matteæ beluam alit
a uipera morsum calpas

Ira.

Lucernam accendere possis
in fermento iacere
fluctus mutus
iracundior Adria
mordere frenum
mordere labrum
telum ira facit
bilis in naribus
herculis ira

Iteratio citra radium.

Bis terque quod pulchrum
honesti nulli facietas
unedones

Iteratus error.

Eadem oberrare
iterum ad lapidem eundem
offendere
nō licet bis in bello peccare
uulpes non iterum capitur
laqueo
cauendum ab eo, qui semel
imposuit
uenia primum experienti
sus in uolatubrum
canis reuerfus ad uomitum

Iudicandi.

In quinque iudicium geni-
bus situm est
panidis suffragium
sus tubam audiuit
auris Bataua
coruus albus
cæci præscriptio
quod index auro, id aurum
homini
lydius lapis
gnomon, & regula
tenedius homo
tenedius patronus

manum ferulæ subduximus
nouit quid albū, quid nigrū
nouit mala & bona
purpura iuxta purpurã diu
dicanda
amussis alba.
lesbia regula
nasus
censoria uirgula
ueteris mouetæ
pulchra apud pueros simia
postes transcendere
omnem lapidem nitidum
adorantes

Iuuenta.

Iuuenta uiribus pollet
iuuenari

Iustitia.

Aequa lance
rhadamanthi iudicium
orphica uita
rectam instans uiam
uirtus simplex
partitio non præfocatio
homines frugi
exigua res ipsa iustitia
trutina iustius
iustitiæ oculus
iustitia iustior
mars rex
bachyris
eadem pensare trutina
rhamnufius
prienensis iustitia
rectam ingredi uiam
dum clauum rectum teneã
ad amussim
ne moueto lineam
ex æquo partire
æqualitas haud parit bellū
quæ non posuisti, ne tollas
a sacris abstinentiæ manus
nemo quemquam ire prohi-
bet publica uia
zaleuci lex
dat ueniam coruis
quod alii uitio uertas, ipse
ne feceris
urbanus nihil æqui cogitat
draconis leges

Lacescentis.

Arietem emittit
cominus atque eminus

Index Prouerbiorum

non ut prior lædam
nunquam enim meos abe-
gerunt, nec equos
tangere hucus
remulentus dormiens non
est excitandus
thuniflare
irritare crabrones
ut lupo ouem
insuere in sacco, uel culeū

Latitia, uide Tristitia.

Langor, uide Vehementia.

Laudata.

Ciauis in lingua
silentii tutum præmium
mulierem ornat silentium
alia committenda, alia ce-
landa

qui obticescit
qui continet archanum
muti citius loquentur
areopagita taciturnior
ueluti Mineræ calculus
sapientes sunt, qui ueteri
uino utuntur
mare annuum non indi-
get

primus, secundus, tertius
primus, medius, nouissi-
mus

ne sol quidem sciet
ne uicini quidem sentiunt
qui fruiunt silentio bibunt

Lautitia.

Iouis cerebrum
iouis lac
deorum cibus
attica bellaria
herculana balnea
in cotyla gestaris
mellis medulla
optimum condimentum fa-
mes

afra auis
anima, & vita
cotuniflare
Lydorum caricæ
qui possum ab hoc epulo
abesse
thasium infundis

nectaris flos
veneris lac
cena popularis
in leporinis
non ab Hymetto
laconice cænat
thessalus missus

Libenter.

Accipit & glebam erro
obutis vlnis

Liberalitas.

Quod recte datum est
pingui mensura
pleno modio
bis dat, qui cito dat
ambabus manibus
promus magis, quam con-
dus

larus in paludibus
coladi choenix
bona porfenæ
de alieno liberalis
plena manu
communis Mercurius
theagenis munificencia
charitate septum esse oportet

Libertas, veritas.

In vino veritas
quod in corde sobrii, in lin-
gua ebrii
vinum animi speculum
lingua lapsa verum di-
cit

emendus cui impenes
oracula loqui
vera fronte
vero verius
de plauftro loqui
iubentis aperte loqui
obsequium amicos, veritas
odium parit
byzeni libertas
& fama fuit, & eras
aperte simpliciterque lo-
qui
veritas simplex oratio
ad cribrum dicta
curetum os
in vino veritas

ficus ficus, lignonem lignonē,
voat

audi quæ ex animo dicun-
tur

profundum sulcum
os inest orationi
libera corcyra
liberi poetæ
ter

alba linea
veriora Bacidis dictis
libera in cynadra aqua
ad Scirrhonem tendere
amicus plato, magis amica
veritas
in cauea non canit lusciniæ
libertas Romana
latina libertas
domi suæ, quilibet rex
leuato velo de causa co-
gnoscere
quod sal carni

Longeuitas.

Nestora senecta
ultra pensum viuere
ultra catalogum
ultra linum
cornicibus viuacior
hesiodi senecta
tithoni senecta
phenice viuacior
sibylla viuacior
facies tua computat annos
alterum pedem in cymbæ
charontis habere
viri seni astaphis caluaria
maturæ fias senex
mala senium accelerant
sexagenarios de ponte deici-
cere
vitiat lapidem longum tem-
pus

mors optima rapit
in sola sparta expedit sene-
scere
fatale vitæ tempus
senex bos non lugetur
vium cadauer
danace
epimenidum corium
idem Accii, quod Titii
viro seni maxillæ baculus
sene-

Per ordinem Alphabeti.

senescit bos
phenicis instar reuiuiscere

Lucrum ex scelere.

Vsuræ nauticæ
tributis potiora
lari uita
aquæ furtiuiæ dulciores
sunt
briarei manus iniicere

Luxus & mollicies.

Vita macerata
pontificalis cæna
pergræcari
semper leontini iuxta po-
cula
thericlei amicus
sale perunctus hic adiuua-
bitur

e clibano boues
thessalorum alæ
sapientia uino adumbratur
sine Cerere & Baccho fri-
get Venus
heterognathus
ficuliffare
ficus auibibus gratæ
asini mandibula
choreæ Ionicæ
matrem sequimini porci
ionice

porcus Troianus
græco more bibere
decempes umbra
uenter auribus caret
uentrem mihi obiiicit
utres Thylaci
pyreus non fert uasa inania
bos in stabulo
herculani lecti
abronis uita

episcythisfare
sybaritica mensa
syracusana mensa
uixit dum uixit
nauiges in Massiliam
teneri calidis balneis
amazonum cantilena
amphidromiam agere
ex amphithero bibere
malchalam tollere
uinum senem etiam uel no-

lentem saltare &c.
uinum caret clauo
coronam quidem gestans,
cæterum siti proditus
cerylus euadam
binis tonderi forficibus
ne Dæon piscis molestus sit
dorice incedere
alexandrinæ delitiæ
nemo comatus, qui non præ-
ciditur

hercules in Lydia
in communi pisce non ia-
sunt spinæ
thessalicus saltus
suauem suffocet
thmuitarum hircus
ad oculos magis, quam ad
uesticam pertinet
uolfellis pugnare, non gla-
diis
nectar spirat

Magnifica promissa.

Aureus in olympia stato
aureos montes polliceri
solidos e clibano
charetis pollicitationes
album panem pinso
modio demetiar
verba importat Hermod.
alybantis hospitis munera
hesperidum mala
cillicon bona
nicoftrati more
sponde, noxa præsto est
montes frumenti
theagenis hecateum
theatrum simul & aperit, &
claudit

Magni momenti.

Vel Megaram usque
dignum propter quod vadi-
monium deferatur
sal patriæ pluris faciendus,
quàm hospitis mensa

Maledicentia.

Execrationes ferere
mesonica dicteria
ultra hyperbolium
archilicum calcas

cuminum ferere

Mali retaliatio.

Neoptolemi uindicta
termeria mala
dedi malum, & accepti
qui quæ uult dicit, quæ non
uult audit
eodem bibere poculo
pro pede xenium

*Malum conduplicatum,
aut remouatum.*

Ignem igni ne addas
ignis non extinguitur
oleum camino addere
oleo incendium restingue-
re

hydram secas
malum malo medicari
morbum morbo addere
lutum luto purgare
pro cæco exoculatus
præstat uni malo obnoxium
esse quam duobus
post Marathonem pugna-
lis litem serit
de fumo ad flammam
litem parit lis
est Pylus ante Pylum
fallacia alia aliam trudit fal-
laciæ

illico hyems erit
rumultus post bellum
addere gangrenam
neque phasis mala eluat
foracem malorum
in eodem ualetudinario ia-
cere

Malum uertens bene.

Nunc bene nauigauit cum
naufragium feci
laqueus auxiliari uidetur
bellum haud quaquam la-
chrymosum
e tragico comicum dra-
ma

Malum assuetum.

Callum ducere
neque enim ignarus sum
nota res mala

usus

Index Prouerbiorum

ufus est altera natura
 scarabæo citius faciet mel
*Malum accersitum, aut
 reuortum.*
 Ilienſis tragedum conduxit
 ſuo iumento ſibi malum ac-
 ceſſere
 qui inſpuerit in cauernam
 fornicarum
 ſuo ſibi hunc iugulo gladio
 ſuo telo
 ſuo ipſius laqueo captus eſt
 ſuo ipſius iudicio periit ſo-
 rex
 incidit in foueam quam fe-
 cit
 captantes capti ſunt
 in uenatu periit
 hanc technam in te ipſum
 ſtruxiſti
 ex ipſo boue lora ſumere
 talia gignit bellum
 ſecurim iniicere
 ſibi parat malum qui alteri
 parat
 nemo læditur niſi a ſeipſo
 chiuſ dominum emit
 uiro Lydo negocium non
 erat
 mala attrahens, ut cæcias
 nubes
 ne quid ſuo ſunt capiti
 arcadiam me poſtulas
 in celum expuiſ
 in tuum ipſius malum lunã
 deduces
 lunam detrahere
 eurycles
 dares entellum
 ipſe ſibi perniciem accerſi-
 uit
 accerſitum malum
 atlas celum
 coruus ſerpentem
 omnes attrahés, ut magnes
 lapis
 bis interimitur qui ſuis ar-
 mis perit
 colubrum in ſinu fouere
 hoſtis domeſticus
 pyrauſte gaudes gaudium
 capra gladium
 prudens in flammam mitto

manum
 calidum prandium comedi
 ſti
 malum conſilium conſulto-
 ri peſſimum
 bæoticis uaticinare
 camelus deſiderans cornua
 etiam aures &c.
 ſibi malum reperit
 cæno puram aquam turbãſ,
 nunquam &c.
 bellorophontes literas
 ale luporum catulos
 phoci conuiuium
 puer glaciem tractat
 turduſ ipſe ſibi malum ca-
 cat
 tute hoc intriſti, omne tibi
 exedundum
 faber compedes quas fecit,
 ipſe geſtet
 ipſe ſibi mali fontem repe-
 rit
 ipſi teſtudines edite
 bos aduerſum ſe ipſum pul-
 uerem mouet
 echinus partum differt
 noſtris ipſorum aliſ capi-
 mur
 eenoe charadram
 capra contra ſe cornua
 carpathiuſ leporem
 calidam ueruti partem
 cornix ſcorpium
 cornutam beſtiam petiſ
 cicadam ala corripuiſti
 irritare crabrones
 octipedem excitas
 anagrym commoues
 ſuam irritat
 leonem ſtimulas
 fontibus aproſ immittere
 leonem radere
 malum bene conditum
 mouere camarinam
 pyrauſte interitus
 ipſa olera legit
 ipſo cratere
 docui te urinandi
 fecem bibat, qui uinum bi-
 bit
 de fumo ad flammam
 iſthmum ſinapi bibit

aſciam cruribus illidere
 iccienſ iſtus eſt
 femel in laqueum uulpes
 formicarum niduſ inſpira-
 uit
 proteruia ignominiam præ-
 cedit
 pauca male parta, multa be-
 ne comparata perdunt
Malum male uisatum.
 Fumum fugiens ignem in-
 cidi
 de fumo ad flammam
 euitata charybdi in ſcyllam
 incidi
 ne cinerem uitans, in pru-
 nas incidat
 cucurret quiſpiam ne plu-
 uie, &c.
Malum immedibile.
 Chironium uulnuſ
 podex lotionem uincit
 acceſſas medicatus eſt
 non liberat podagra calceuſ
 inſanuſ appenſiſ pellibuſ nõ
 curatur
 decumani malorum fluctuſ
Maluſ uicinuſ.
 Salfuginofa uicinia
 aliquid mali propter uici-
 num malum
 ſi iuxta claudum habites,
 diſces &c.
Manſuetudo.
 Maſtata ueniet lenior oſtia
 auricula inſima
 ſedens columba
 ſpongia mollior
 appio mollior
 oleo tranquillior
 mitior columba
 cera tractabilior
 pepone mollior
 mitior malua
 cinædo mollior
Memoria.
 Iucunda malorum præteri-
 torum memoria
 ſtimuliſ fodere
 fodere latuſ
 cubito tangere
 ignariuſ dare
 iucundi acti labores

quæ

Per ordinem Alphabeti.

quæ dolent, ea moleſtum
 eſt contingere
 vbi quis dolet, ibi & manũ
 habet
 aurem vellere
 tanquam meum nomen
 ex Illo me ducis
 adamante notare
Metuſ ex conſcientia.
 Fureſ clamorem
 lupuſ aquilam fugit
 lupuſ ante clamorem feſti-
 nat
 conſcientia mille teſteſ
 fureſ ipſi accuſant
Metuſ pœna.
 Funiculũ fugiunt miniatũ
 metuſ infamiæ
 manuſ de tabula
 abſque baculo ne ingredior
 cauſ enim metuſ &c.
 in tempore cauenda pœna
 mali
 famiorum mala metuſ
 volam pedis oſtende
Minantiſ.
 Aeacidinæ minæ
 ferruſ & flamma
 & meum teluſ
 ſi tibi machæra eſt
 complurium thriorum
 ollam alere
 calcar tollere
 qui paratuſ ad reſiſtendum
 ne mihi vacuam abſtergas
Mira noua.
 Agamemnonii putei
 annuſ clibanuſ
 cyziceni ſtaterèſ
 carnici poemata
 cornicuſ oculoſ
 glauci arſ
 cercyrea ſcutica
 tenui filo
 agaſ aſelluſ
 ad id, quod erat opuſ
 magna ciuitaſ, magna ſoli-
 tudo
 vt Aedituſ reſponſa nu-
 minis prædicat
 ab aula receſſit
Mixta.
 Copiæ cornu

centoneſ
 aurum eſt ſtercore colligen-
 dum
Modeſtia, moduſq.
 Noſce te ipſum
 in ſe deſcendere
 intra tuã pellem te contine-
 ter abſtergere
 ſecum viuere
 emungens acriuſ elicit ſan-
 guinem
 furor ſit læſa ſepe patientia
 bonuſ animuſ læſuſ grauiuſ
 multo iracſcitur
 contrahere vela
 in tuum ipſiuſ ſinuſ in-
 ſpue
 tecum habita
 efficiuſ pro noſtris opibuſ
 mœnia
 manu ſerendum, non thy-
 laco
 ita fugiaſ ne præter Caſam
 demittere ſeſe
 arabiuſ tibicen
 ne vicieſ muſicam
 nihil minus expedit
 ne quid nimis
 dimidiuſ plus toto
 vbi paueriſ impera
 domuſ recta
 neque Lydorum carycaſ
 neque peſſimuſ, neque pri-
 muſ
 funem abrumpere
 ne ſupra pedem calceuſ
 meſſe tenuſ propria uiue
 iucundiſſima nauigatio
 iucunda vicifſitudo reruſ
 iniquuſ petendũ
 ſummuſ cape, & mediuſ
 habebis
 paſtilloſ Ruſilluſ
 arcuſ tenſuſ rumpitur
 oportet agruſ imbecillio-
 rem eſſe quam agricolã
 lapideſ ad filium
 mel ſummiſ digitiſ deliban-
 dum
 eſt moduſ matulæ
 muſicuſ apparatus
Moleſti, intolerabileſ.
 Lippo oculo ſimiliſ

ne beſtiæ quidem ferre poſ-
 ſent
 tota hulcuſ eſt
 muſcæ improbitaſ
 onuſ nauis
 quos non tollerent
 aegyptiuſ laterifer
 in culmo arare
 anno ſenior
 vt ſici in oculiſ
 athoſ celat latera
 manuoroſo vinculo
 æthna Athon
Multi.
 Non vna vehit nauis
 quod iliciſ folia
 quod fluctuſ inſulæ
Munerum corruptela.
 argentaginam patitur
 boſ in lingua
 bouem in faucibuſ
 lupi illum videre prioreſ
 malis ferire
 muneribuſ vel dii capiuntur
 virtutem & ſapientiam vin-
 cunt, &c.
 dorica muſa
 munerum corruptela
 muneribuſ reſ agitur
 argentiſ haſtiſ pugnare
 qui multa rapuerit, pauca
 ſuffragatoribuſ, &c.
 vulpeſ hauð corruptitur
 muneribuſ
 ſaluete equorum filia
 pecunioſuſ dominari non
 poteſt
 frumentum in populum
 lepuſ leonem trahit aureo
 laqueo
 manuſ in Aetoliſ habet
Munuſ, non munuſ.
 Mali viri munera inutilia
 pauper diuitiſ dans, petit
 cyclopiſ donum
 hoſtium munera, non mu-
 nera
 malum munuſ
 cum Delphiſ ſacrificauerit,
 ipſe carneſ abſumit
Munuſ aptuſ, aut ineptuſ.
 Ranis vinum
 non noſtrum onuſ
 negociuſ

Index Prouerbiorum

negocium non aptum
non quo uis ligno Mercurius fiat
officium humilium
apta prouincia
nauis annosa non nauigabit per mare
putre falsamentum
ad pedem
iuxta nauem
pigmeorum acrothinia colosso adaptare
veneri suum
bos sub iugum
a Deo facti
ad hoc nati, sculpsi, facti
labra non palatum rigat
Munus boni consulendum.
Munerum animus
nihil recusandum
donum quodcunque
arripienda quæ offeruntur
equi dentes inspiciere
thymo nemo vescitur, ubi adest caro
gubernatori somnolento ne benefacito
Mutanda sententia.
Palynodiam canere
calculum reducere
vertere vela
funem reuertere
consilium in melius commutandum
imitabor nepam
talam reponere
antica exclusum, postica recipere
capræ anniculæ pera
spongia medebitur
æqualia reddere capita in pugna
duro flagello mens docetur rectius
flamma persequeris, quem genueras
Mutari instituti.
Nuces relinquere
Longum valere iussit
rudentes & remos cum armis commutauit
pro eleganti medico malus poeta

de calcaria in carbonariam
de toga ad pallium
a Dorio ad phrygium
maritimus cum sis ne velis fieri terrestris
vlysses pannos exiit
ad bonam frugem
qui multum obfuit
circeo poculo

Necessitas.
Necessitas magistra
nemo cogendus amicus
fatum immutabile
fatis imputandum
diomedes necessitas
ingens telum necessitas
feras non culpes, quod vitari non possis
quod factum est, insectum reddi non potest
transuersum agere
vocatus atque non vocatus
nec dii quidem a morte liberant
mors omnibus communis
omnia esculenta
lepori esurienti etiam placente fici
viro esurienti necesse est furari
adactum iurandum
volentem bouem ducito
nemo cogendus amicus
officium ne collocaris in iuitum
necessitas molesta
fontica causa
panis prior prora
eodem iugo vrgeri

Nobilitas obscuritas.
Virtus gloriam parit
avis ex auibus
cymbalum mundi
iouis germen
generosior Codro
generosior Sparta
ne patris quidem nomen dicere possit
terræ filius
matris vt capra
lychnobii
in astragalus nobilitas
cera & ære nobilis

Non solus ille.

Brasidas quidem
multi Manii Aricia
multi que bonique

Notus.
Hoc iam & uates sciunt
rumor publicus
intus & in cute
principes inter se, noti

Novitas.
In folle offendere
novitas grata

Homericus versus.
Aliud genus remi
grata nouitas
quis modus equitum
pulchra apud pueros simia
calaturam olet
afinus de Aefopi puteo

Nugalia.
Nugæ theatri
cantilena ex scholis

Nunquam.
Cum Nibas occysauerit
ad Græcas calendæ
cum mula pepererit
plenilunio fiet
per harma

Nupera.
Hæri nudius tertius
da mihi hodiernum, tu sume castrinum

Nuquam.
Nec apud homines, nec in mari
ubi cerui abiiciunt cornua
in Aphannis

Nuncius laus.

Haud annuncias bellum
prouoluit ad miluam
quid tibi Apollo cecinit?
vulcanus tibi vaticinatus est
frenem amicum nunciat,
apis hospitem
helenæ crater

Oblivio.

Hæc nõ egredietur verbum
vino inscribere mulieris
iurandum
obliuionis campus
malorum

Per ordinem Alphabeti.

malorum obliuio
ne malorum memineris
odi memorem: compotore
ex libro gubernat
viuorū oportet meminisse
olle vestigium in cinere turbato
imis ceris eradere
bibere mandragoram
Obscuritas.

Per nebulam
delius natator
numeris platonice
dæus sum, non Oedipus
bœoticum enigma
in canis podice inspicere
ne Apollo quidẽ intelligat
non sum diuinus
lex Africani
problema Archimedicum
Obscurantis.

Ad digituli crepitum
lex & regio
Deum sequere
non statuar lænam
obedientia felicitatis mater
insanire cum insanientibus
bubulum obtueri
Obtreffatio, & maledicentia.

Mortui non mordent
mortuus non conuitiandū
cum laruis luctari
iugulare mortuos
non impetam lingua
tuis te pingam coloribus
sphæram inter se se reddere
infixo aculeo
vulgus suspicax
pellem caninam rodere
zoili
archilochum teris
dente Theonino
carpet citius
genuino mordere
dentata charta
hipponactum præconium
archilochi patria
etiam in deorum cætu
archilochia edicta
plaustra connitris
naues onustæ conuiciis
morsus aspidis

nystricis seta
cum protogne mortuo bellum gerere

Occasio.
R epagula aperire
ianuam aperire
capere crines
occasio premenda
ansam quætere
eximere e manu
fenestram aperire, & similia
gladium dedisti
tollenda mali occasio
nunc tuum ferrum in igne est
non semper erit ætas

Ocium.
Liber non est, qui non aliquid quando nihi agit
nihil agere
rurestris locusta
tanquam ouis meridians
pigris semper esse festum
Occulta.

Fauere linguis
terra defossam
occultæ musices
qui apud inferos
nisi si quia vidit auis
attici Eleusina
in tenebris saltare
monstrum alere
muris circumcurrentibus
summum ingredi pedibus
in aurem dicere
ostium obdite prophani
in simpulo
in angulo
admoto capite
vrit absque torre
sphyngis enigmata dissoluit

sub tunica & sinu
sub pallio condere
Occupatio ocium.
Ne ad aures quidem scalpendas ocium est
nullum ocium seruis
festum multas habens
vincula tyrrhena
cum licet fugere
pigris semper est festum
ætopicum onus

Oidium.

Oidium agreste
odium vatiniatum
odium nouercale
oderint dum metuunt
odit cane perus
empedoclis similtas
archidamicum bellum
cui ista arrident
ne via quidem eadem
fratrum inter se ira
ira omnium tardissime senescit
cui placet obliuiscitur, cui dolet meminisse

a te, lite
& Scellii filium abominor
non magis quam canem
vt lupus ouem
principum fauor

Ominandi.
Si tu proreta
cum musis
adsint dii beati
mercurio dextro
in morbo consumat
in tuum ipsius malum lænam deduces
introite, nam & hic dii sunt

Omnia.
Angustum & latum
dulce, & amarum
nec animans, nec inanimem
ioca, seraque
etiam mater, & fores
eleusina seruat, quod ostendat

Originis.
Extardi gradis afinis equus
prodiit
ex quercubus nati
nunquam ex male patre bonus filius
e squilla non nascitur rosa
ex minimis initiis maxima
exiguam malum, ingens bonum
bonæ leges ex malis moribus procreantur
hinc belli initium
piscis primum a capite foetet

Index Prouerbiorum.

ab impijs egressa est iniquitas
male corui malum ouum
e circulo
generosioris arboris statim
planta cum fructu est
magnorum fluminum nauigabiles fontes
hinc illa lacrymae
etiam e vite rubus nascitur
ex eodem lare
etiam rosa inter vepres nascuntur
troia non producit Thracem
Parasiti.

Musca
olla feruet
myconiorum more
quadra propria
ad solarium versari

Paupertas.
Obolus non habet
leberide nudior
iro, codro pauperior
nudior paxillo
telenico pauperior
nudus tanquam ex matre
araneas eicere
cum exoffis suum rodit pedem
macilenta manu pinguem
pedem
pedem ubi ponat
cinculus
pistillo nudior
paupertas sapientiam fortita est
pauper sed ingeniosus
multa docet fames
zonam perdidit
animam debet
saguntina fames
meliza fame
famis campus
aquam bibens
non est dithyrambus
pafone mendicior
qui eget, in turba versetur
haecala pauperior
fames magistra
ad incitas
centro & spatio circumscripta

ne tempestas quidem
non hapat cui indormiat
omnia praeter animam
tunicari
mendico ne parentes quidem amici sunt
bipedalis
canalicola
theagenis pecuniae
cleomenes superat
certissima paupertas
caena sine sanguine
mugilis vitam degere
caena terrestri
agrestibus oleribus victitat
araneis abundat
crateris poetica
araneorum plenus alius
in prato spinosum aliquid
centum viri vnum spoliare non possunt
Pensatio beneficij, vel officij.

Manus manum fricat
botrus oppositus
da mihi mutuum testimonium
senes mutuum fricant
pro Delo calauriam
fricantem refrica
eodem cubito
eadem mensura
par pari referre
hostimentum est opera pro pecunia
pro bonis glori
vt sementem feceris
benefactis pensare delicta
gratia non ducitur poenitentia
qui honorat, se ipsum honorat
in paro frigida quidem aqua,
sed pulchre mulieres
benefacta benefactis aliis
perlegito &c.
Perficiendi, siue absoluen di.

Tenedia bipennis
colophonem addidit
colophonium suffragium
summum fastigium imponere

circulum absoluere
summam manum
supremum fabulae
ad vmbilicum ducit
ad coronidem vsque
feruatori tertium
domum imperfectam ne reliquas
domum cum facias, ne reliquas impolitam
omnia octo
ad Herculis columnas
ad phasim vsque
omni deuorato boue, incauda defecit
bellicum canere
receptui canere
hic tela texuit, ille diduxit
filum neuisti, & acu opus est

summum suere centonem
luna radiis non maturefcit
botrus
nihil potest nec adi, nec adiri
quadratus homo
vltra gades
classicum canere
rudem accipere
rude donare
finem vitae specta
provinciam capere
cursu lampada tradere
polyclleti norma

Perfidia.
Superauit dolum Troianum
graeca fide
punica fides
altera scabit, altera ferit
ex eodem ore calidum, & frigidum efflare
magadari.
altera manu fert aquam, altera ignem
altera manu fert lapidem, altera panem ostentat
ventis & scripturae in aqua credere

Perplexus.
Ventus neque manere sinit
neque navigare
auribus lupum teneo
gangamon

in

Per ordinem Alphabeti.

in aqua haeret
in puteo constrictus
perplexus, animique constrictus
ne Excelestides quidem
labyrinthus
de gradu deiicere
peribis, si non feceris
nec currimus, nec remigamus
nec caput, nec pedes
edentulae maxillae
mithrii poenas sustinere
tanquam Gorgone conspecta
statua viatores omnes inueniens

Perficacitas.
Lynceo perspicacior
serpentis oculus
odorari, & similes
manubrium eripere
abaridis sagitta
ventura per dioptram prospecta
pharus

Perficuitas.
Et puero perspicuum
notum lippis ac tonsoribus
tanquam in speculo
rudius ac planius
elatro lucidio
velut e specula
archimedes non poterat melius describere
mens vidit, mens audit

Pertinacia.
Alios tragodos prouocat
ostrei in morem
mordicus tenere
toto corpore, omnibus vnguiculis
gladiatorio animo
nisi crura fracta fuerint
vincat tuus tripes
gradum figere

Philantia.
Non uidemus manticae,
quod in tergo est
quod volumus sanctum est
papae Myxus
amicus tragodos emulatur
tragice loqui

turpis iactantia
ne magna loquaris
argenti fontes loquuntur
foenum habet in cornu
colophonia ferocia
oleum in auricula
ab Ereobutadis
ne intra vestibulum quidem
aut minus animi, aut plus
potentiae
mendax atraphaxis
verrucis offendi, qui tubera habet
auris supina
quae, quis ipse facit
suum cuique pulchrum
suo quisque studio gaudet
festucam ex alieno oculo
eiicere
suis cuique crepitus
pedere thus
in armis accissat
& me mater &c.
te ipsum laudas
te ipsum inspice
patriae fumus
multi te oderint
sine riuali diligere
sapere videmur cum simus

Potentis.
Preces armatae
piscis magni paruulos comedunt
deorum liberi sunt inuulnerabiles
Prolongi.
Porcus obefus
caliga Maximini
clematis Aegyptia
amens longus
nullus malus magnus piscis
pinguis venter
puffillus quantus Molo
Prater spem bonum, aut malum.
coturnix Herculem
omnia secunda
homo homini Deus
Deus ex improviso apparatus
mercuriale
deorum manus
negotium ex ocio
faciunt sphaeceli immunitate

Potentis.
Preces armatae
piscis magni paruulos comedunt
deorum liberi sunt inuulnerabiles
Prolongi.
Porcus obefus
caliga Maximini
clematis Aegyptia
amens longus
nullus malus magnus piscis
pinguis venter
puffillus quantus Molo
Prater spem bonum, aut malum.
coturnix Herculem
omnia secunda
homo homini Deus
Deus ex improviso apparatus
mercuriale
deorum manus
negotium ex ocio
faciunt sphaeceli immunitate

mopso nisa datur
glaucus poto melle resurrexit
lauares peliam
subitum remedium
ne hoc quidem male
pro virgine cerua
matulae modus est
mansum male reicias
non propter pedis cum lyra
discidium
deorum dona saepe non dona

Probrum gloriam.
Fractis auribus
non omnino temere
sutorum atramentum
scarabaeo nigrior
cythonymi probrum
cerite cera dignus
hic bonorum virorum est
morbus
quem fortuna pinxit
vitelliana cicatrice stigmosum
probrum honestum
cur non suspendis te
smyrnei mores
verba sine penu, & pecunia
Procliuitas.

Currentem incitare
bene plaustrum perculit
a vicinis exemplum
in planicium equum
mustellae seuum
calcar addere currenti
vna scutica omnes impellit
lydum in planicium
sphaera per praecipitium
vno digitulo
suade lupis vt insaniant
in numerato habere
tarichus affus est
titio ad ignem
maturior moro
olla lenticulam attigit
ignis ad torrem
incitare currentem
quam facile vulpes pyrum
comest
tam in procliu quam imber
tanquam de narthe

M 2 merca-

Index Prouerbiörum

mercator nauiga
vna pertica
monitor adiuuas
ignem ne gladio fodito
mufas hortari, vt canant
præfente arbore ligna om-
nes colligunt

Proficientium in melius.

Ab afinis ad boues
diues factus dicitur
fatis quercus
effugi malum, inueni bo-
num
iuxta cubitum profecit
meliores nanctici
melius nobis est quam heri
ex bono in bonum
fuit & Mandroni ficulna na-
uis
hodie nullus, cras maximus
i modo venare
etiam inter vepres rosæ na-
fcuntur
etiam vetus arbutum tranf-
ferri potest
benefacta benefactis aliis
perregito &c.
cubitis adolefcere

Profusio.

Calliæ defluunt pennæ
opus ad opus
gallorum incufare ventres
proteruiam fecit
relinque quippiam
e dolio hauris
vna cum ipfo canifiro
largitio non habet fundum
plena manu
cupidinum crumena
fefto die fi quid prodegeris
bello parata
glaucus alter
carichum fepulchrum
cui mulum est piperis etiã
oleribus immifcit
non nauigamus
drachmæ grandio
qualem demens ille clamy-
dem difperfit
fundo carens calix
nunquam crateri lagenam
imponere

Proprij commodi ftu- dium.

Tunica pallio propior est
intus canere
afpendius citharædus
ne quicquam fapit, qui fibi
non fapit
ad fuum quenque quæftum
æquum est eſſe calidum
anguillam captare
vna lauabor
manum admouere
vndecunque lucrum
genu fura propius
omnes fibi melius eſſe ma-
lum quam alteri
fibi quiſque amicus
ſimonidis cantilena
mihi ipſi balneum
fibi canere
aſtutior coccyce
opta vicino vt habeat
veniat hoſpes
ſuam quiſque homo rem
meminit
mercator eſt
ciuitates ludimus
qua in re clarus quiſque eſt
ad eam properat

Proximis vtendum.

Viam qui neſcit ad mare, &
cætera
vt poſſumus, quando vt vo-
lumus non licet
bona eſt etiã offa, poſt pa-
nem
ſi nõ adſunt carnes, taricho
contentos eſſe oportet
auledus ſit, qui citharædus
eſſe non poteſt
ſi bouem non poſſis, aſinum
agas
præſentem fortunam boni
conſule
quæ dantur
præſentem mulge
quod datur accipe
quod adeſt, boni conſule
pro incerta ſpe, certa præ-
mia

Prudentia.

Mus non vni fidit antro
alter ianus

fapiens diuinat
non oportet hoſpitem ſem-
per hoſpitem eſſe
homo Thales
acetum habet in peſtore
fapiens non eget
in holmo cubabo
perendinum ventum
amyris inſanit
non pluit poſt noctem, qua
ſus agreſtis pepererit
leſbius pryliſ
timidi mater non flet
qui bene conſiciet
omnis virtus eſt mediocri-
tas
familiaris dominus fatuum
nutrit ſeruum
bibliotheca animata
in paguro ſapientia
anima ſicca ſapientiffima
crania bina gerit
manu ignauus, mente præ-
ſens
melanurum perca ſequitur
ſirenas præter nauigare
turbinem felix proſpecta
vulpes ſemel in laqueum
tempore pacis de bello cogi-
tandum

Prudentia ſenilis.

Vetulo cane latrante
multorum Iouis feſtorum
glandes comedit
annoſa vulpes
eum auſcultat
anus ſubſultans
prudentia ſenium

Homericæ verſus.

Aetate prudentior
ſine cortice nabis
ſeneſco ſemper multa addi-
ſcens

Prudentia coniuncta viribus.

Conſiliis ſimul & facto va-
lens
prudentia coniuncta virib.
imperator bonus, & idem
robuſtus miles

Pudicitia.

Hippolytum imitabor
melanione callior

Pudor.

Ad menſam verecundari
nomen oportet
pudor in oculis
pudebat recuſare
pudor & metus
verecundia inutilis, viro
egenu
tinctura Sardonica
tinctura Cyzicena
vbi timor, ibi pudor

Puniri pro alio.

Tibicem vapulat
canis peccatum ſus depen-
dit

Rapacitas & Auaritia.

A mortuo tributum exigere
laudare æquum, capere plus
olitoem odi, qui radicatus
herbas excidat
malum lucro coniunctum,
non eſt malum
lucrum vndecunque captat
Homericæ verſus.

Exigit a ſtatuſ
nec omnia, nec paſſim, nec
ab omnibus
lucris bonus odor ex re qua-
libet

fabarum arroſor
mendici pera
mendicorum loculi
larus
feles Tartefa
fele rapacior
nondum ſacrificatum cibum
a chytropode rapias

a patella
a veru rapere
a ſartagine
communis tanquam Siſa-
po

nullam corporis partem
veterata vaticinari
lauerniones
vna cum ipſis manipulis
cum puluiſculo
lucrum pudori præſtat
manticulari
charybdis barathrum
megaricæ ſphinges
boni paſtoris eſt tondere pe-

cus non deglubere
canis circum inteſtina
rapina corticis
ne a chytropode
per ſæpe ſacra non ſacrifica-
ta deuorat
vulturis vmbra
voracior purpura
nouit hæc Pylea
edax currus
laudant vt pueri
aticus moriens porrigit ma-
num

pamphili furtum
non curat numerum lupus
argui fures
vorare hamum

polypi
candidum linum
nutricum more
pecuniarum cupidi
dolum inexplabile
larus hians
labrax Mileſius
buthus obambulat
ſerpens ni edat
pruſquam ſortiaris com-
munia deuoras

bona porſenæ
partitio non præfocatio
aquam plorat, cum lauat fun-
dere

cyreneus videris
vicinum ſemper inuenies
vt ſportum, futunculus ca-
ptare
ſparſis redemerunt crimi-
na nummis

gutta fortunæ præ dolio ſa-
pientiæ
tonderi pecus, non radi de-
bet

hydrargyro ſuracior
nihil hydroptico ſiccus
quantum vbique poſſunt
duo oboli
corticem ne quidem dede-
rit

mulgens hircos ſanguinem
ducit
plus verrere quam ſerere
manus in Aetolis, mens in
clopidis

Raritas.

Phoenice rarior
vbi per armas fulgurarit
lac gallinaccum
rara auis
alba auis
noctuum ouum
rarum carum
pulegium apud Indos pipe-
re precioſius

Refugium.

Quo curris potius quam ad
Ephelum?

Repellentis.

Aliam quercum excute
tollat te qui non nouit
quære hoſpitem
fatuos non inuenit
philoxeni codicillus

Rigor.

Summum ius ſumma iniu-
ria
ex ſyngrapha agere
ad libellam debere
cenſoria virgula
olitoem odi, qui radicatus
herbas excidat
ad viuum refecare
radit vſque ad cutem
duro flagello mens docetur
rectius

Riſus.

Ionice choreæ
ionice
intra labia riſit
riſus Ionicus
riſus Megaricus
riſus Chius
riſus Sardonicus
aiacis riſus
riſus ſyncruſius
ſultior Melitide
emori riſu
mandibulis alienis ridere

Rixofus.

Rhodii ſacrificium
ſpirat cœcias
inſana laurus adeſt
lindii ſacrum
litem mouebit
eretienſium Rho-
canina ſacundia
litem incipere

Index Prouerbiorum

ne alia comedas
 prolemaica lis
 syrbenæ chorus
 ultra hyperboreum
 terigit lapidem à cane mor-
 sum
 ignis in uepribus
Salubritas.
 Crotone salubrior
 cucurbita sanior
 ualere pancratice
 saniores pisce
 tria saluberrima
Scurrilitas.
 Equitandi peritus ne cātet
 a sexaginta uiris uenio
 scommata Dionysiaca
Secunda experientia.
 Posterioribus meliora
 posterioribus cogitationes
 meliores
 danda uenia lapsō
 destitutus uentis remos ad
 hibe
 nummum quærit pestilen-
 tia &c.
 multum nauigauit aquæ
Securitatē & iusta rei.
 Ad asylum confugere
 ara
 bonum est duabus niti an-
 coris
 extra fumum, & vndam
 e terra spectare naufragium
 mortuo leoni & lepores in-
 sultant
 ne si ad louis quidem aulā
 primus apes abigendæ
 pugno tenere
 tanquam ad aram
 restudo intra tegumen tuta
 in vado
 duabus ancoris
 in portu nauigare
 medus his non insidiabitur
 ociosus esto
 chænici ne insideas
 thymbra victitans
 hermionis vice
 in terra pauperem
 mœnia Semiramidis
 in tuo regno
 in tuo luco & fano

in tuas præsepes
 aliud cura
 in diem viuere
 canis tanquam delum
 porrectis dormire pedibus
 in vtramuis dormire aurem
 in dextram aurem
 in vtramuis dormire
 halcedonia
 vita molita
 equus me portat
 extra lutum pedes habere
 extra periculum
 procul a pedibus equinis
 extra telorum iactum
 porro a Ioue atque fulmine
 post principia
 non vulgari ancora
 quid Achiuos ex turre iudi-
 catis
 quasi millus cani
 mater timidi non flet
 legatus non ceditur, neque
 violatur
 clausis Thesauris incubare
 dormire in portu
 intra quattuor esse
 vllis vinculum
 uinculis Hippocratis adli-
 gare
 a laudæ in nido later gramē
 quorū opus amicis, si mo-
 do faueat Deus
 supra fumum clauus
 pro aris & focis
Semper.
 Non hodie, aut heri institu-
 tum
 noxa capit sequitur
 tonitrus imbrem antecedit
 domi militiæque
*Senium præmaturnum,
 aut mors.*
 Præstat canem irritare quā
 anum
 vno die consensescere
 senium accelerant mala
 erigni cani
 vix passæ similis
 omnia omnibus annuit
Sera penitentia.
 Sero sapiunt phryges

cumani sero sapiunt
 malo accepto stultus sapit
 piscator iustus sapient
 factum stultus agnoscit
 mus picem gustans
 post acerba prudentia
 fera in fundo parsimonia
 quod dedi, datum nollem
 fatius est recurrere, quam
 male currere
 optimum frui aliena infa-
 nia
 hedera post anthisteria
 post bellum auxilium
 acqui non est apud arā con-
 sultandum
 mortuis mederi
 in meridia vitæ philoso-
 phantes
*Serum remedium, aut
 tempestiuum.*
 Satius est initiis mederi,
 quam fini
 sero venisti
 post bellum auxilium
 senem erigere
 mortuis mederi
 aquam infundere cineri
 in meridia vitæ philosophā-
 tes
Seruire temporē.
 Seruire scenæ
 vti foro
 aut bibat, aut abeat
 gladiator in arena
 polypi mentem obtine
 spartam nactus
 omnium horarum homo
 sub manu nasci
 aut abi, aut exuere
 temporibus seruire decet
 gutta cauat lapidem &c.
 sua cuique rei tempestiu-
 tas
Seruitus.
 Argentū accepi, imperium
 vendidi
 spartæ serui maxime serui
 leo eborcula victus
 fami literati
 cum sarcinis enatare
 retibus confert, nihil tamē
 capiti

Per ordinem Alphabeti.

capiti
 asino gramen, & baculus
*Similitudinis, & con-
 gruentia.*
 Notræ farinæ
 nos eras in hoc albo
 non sum ex istis heroibus
 patris est filius
 aphyarum honos
 terra amat imbrem
 scopæ dissolutæ
 boni ad bonorum conuiuia
 vltro accedunt
 simile gaudet simili
 malus cum malo collique-
 scit voluptate
 æqualis æqualem
 æqualem tibi vxorem que-
 re
 cicada cicadæ charta
 ouum ouo simile
 quam apum apes similes
 non tam aqua similis aquæ
 gregis nostri
 eiusdem notæ
 vxor seni sponso regina est
 vno collyrio mederi omni-
 bus
 non tam lac lacti similis
 furem que fur cognoscit
 semper similem ducit deus
 ad similem
 semper graculos affidet gra-
 culo
 similior ficu
 aut ipse fuisse
 omnia similia
 crobili iugum
 eadem cera
 ficum post pisces
 ouo prognatus eodem
 catulæ dominas imitantes
 similes habent labra latucas
 qualis hera, talis pedisse-
 qua
 aspis vipera
 aut piscem olet, aut florem
 sequitur perca sepam
 arator nisi incuruus præua-
 ricatur
 patella coperculum dignū
 reperit
 matellæ immittere

conto nauigare
 surdaster cum surdastro li-
 tigat
 cascus cascum ducit
 omnia idem puluis
 omnia sub vnam Myconū
 idem Accii quod Titii
 attabas conuenerunt
 eundem calceum omni pe-
 de adaptare & inducere
 nauison Naucrati
 noui Simonem, & Simon
 me
 cretenis cum Aegineta
 cretenis cum cretense
 ver hyemen sequitur
 cretenis Cretensem
 chius ad Coum
 vulpinari cum vulpe
 clauum clauo pellere
 cum care carissas
 thrypes mali
 balbus balbum rectius in-
 telligit
 e seruius cum Pacidiano
 bithus contra Bacchum
 non filius Achillis
 ab vno diagammate
 eodem in ludo docti
 musæ eiusdem æmuli
 iisdem vescentes cepis
 bonus cantor, bonus cupe-
 diarius
 mars haud concutit sua ip-
 sius arma
 stultus stulta loquitur
 inanum inania consilia
 malo nodo, malus cunens
 quærendus
 pares cum paribus facile cō-
 gregantur
 formica formicæ chara
 vbi tu catus, ego caia
 asinus asino, & sus sui pul-
 cher
 aut abi, aut exuere
 doribus Dorice loqui fas est
 nouum cribrum nouo pa-
 xillo
 mons cum monte
 mores hominum regioni re-
 spondent
 vinalia sine vino expediri

non possunt
 adulter ad adulterum tra-
 hit
 ferrum virum attrahit
 mulum de asino pingere
 ars amat fortunam, fortuna
 artem
 beta sapientum
 ex eodem præsepi
 idem furnus idem duxit
 trochus
 qualis hera talis, & canis
 paruis parua dant Dii
 vnum aluere
 canis in eadem dormitat re-
 gula
Simulatio, dissimulatio.
 Salem & fabam
 plures triobolos
 thyrsigeri multi
 multi qui boues
 non omnes qui habent ci-
 tharam
 asinus apud cumanos
 flere ad noueræ tumultū
 megarensum Lachrymæ
 acciffare
 hæsitantia canteris
 tuffis pro crepitu
 cretenis mare
 simia fucata
 simia barbata
 fileni Alcibiadis
 vulpi efurienti somnus ob-
 repit
 audiens non audit
 illo respiciens sed hic remit-
 te bona
 patrocli occasio
 melle litus gladius
 altera manu fert aquā, alte-
 ra ignem
 barbatenus sapiens
 alia Lacon, alia asinus il-
 lius portat
 paries dealbatus
 demens felix
 charadriū imitans
 de reduua quegitur
 non omnibus seruius
 non omnibus dormio
 lepus dormiens
 mortuus iacet pendens

Index Prouerbiorum.

crocodili lacrymæ
beneolus trucidator
extra quærere
æfopicus graculus
aurum fubararum
diu-diffimulatum
fimia in purpura
feytha afinum accifans
poftico difcedere
bitrons Mercurius
equum feythæ
canis clanculum mordens
patroclum sub specie

Solitudo.

Ne mufca quidem
nullum animal
feytharum folitudo

Solicitudo.

Tentali lapis
meus eft in tergoribus
animus eft in coriis
fimiles videntur captiuus
ex Pilo
arctum anulum ne gestato
cor ne edito
in via ne feces

Sommolentia.

Endymionis fomnus
vltra epimenidem
falem vehens dormis
non decet principem foli-
dam dormire noctem

Sordes, & parfymonia.

Tribus minis infumptis duo
decim imputat
cumini feftor
ficos diuidere
nullus emptor vilis bonum
edit obfonium e Patro-
clis domo
cocleæ vira
philippide gracilior
cradophagus
macilentior Leotrophide
immunem
lapfana viuere
nihil de vitello
choenici ne infideas
ephelleo
in ventrem

luto lutulentius
pediculi Platonis
lingere falem
rore pascitur
vicitant fucco fuo
pâtroclo fordidior
nephaliū facrum
caninum prandium
cereri facrificant
cyprio boui merendam
tolle tolle mazam
pſyrice facta
paruo emptas carnes
pſyra Bacchum
facrum fine fumo
nephalia ligna
carica victima
phaſelitarum facrificium
in ſinu manum habere
lari facrificant
canens vitæ palmum
tantali poenæ
conuiuia non conuiuia
ſacra nihil ſunt
ne ſalem quidem dederit
ne ſalem quidem dederit
fabilibus vicitat
oleo fraudare lucernas
ieiunium olet
icci cœna
vita ſuilla

Spes pertinax.

Aegroto dū anima eft ſpes
eft
ſpes alunt exules
adhuc cœlum voluitur
adhuc aliquis Deus reſpicit
nos
ſpes ſeruat
ab ipſa meſſe difcedam
in herbis
nondum omnium dierum
ſol occidit
nihil deſperandum, & nulli
rei ſidendum

Stupidi.

Simulacrum piſtum
agaſonem vincit
hippocratis liberis cedit
niobes archetypum
vitam pulmonis viuut
rore paſcitur

ne Mercurius quidem ſana
rit
pituitam a naribus deterge-
re
ſex congios capit
lapis molaris

Reliqua vide Inſtupidos.

Subitum exitium.

Occaſionis ala
muris interitus
eadem tibi & Pythia & Da-
lia

Subitus interuentus.

Mercurius ſuperuenit
lupus in fabula
etiam ſi lupi meminiffes
repente tanquam procella

Sumptuoſa.

Hipparchi murus
cœna popularis
edax triremis
in beato omnia beata
fabilibus vicitat
italicæ menſæ
vltra pedem
argentea fame conuiuari
medica menſa

Surditas.

Surdior Toroneo
ſurdior turdo
in aſini aures canere
hylum vocare
campas diſtis abigi
fluſtibus obloqui

Taciturnitas laudata, vide Laudata.

Taciturnitas illaudata.

Bacchæ more
magis mutus quam piſcis
rana Seriphia
caput ſine lingua
muti magiſtri
ne gry quidem
mutus magis, quam ſcafa
mutus Hypparchion
acanthia cicada
reddidit Harpocratem
ſtatua taciturnior

taci-

Per ordinem Alphabeti.

taciturnior Pythagoreis
amydas perdidit ſilentium
doryphorematis ritu
iunco ſicco

Tedium ex iteratione.

Longum progrium audien-
di cupido
terram video
iterum atque iterum
iterum tranquillitatem
lens deus
iouis corinthus
cambre bis poſita
eandem tundere incudem
cantilenam eandem ca-
nis
eadem per eandem
hyperberetæa
date mihi peluim
parni ſcapula
ſardi venales
callicyriis plures
non miſſura cutem, niſi &c.
linum lino neſtis
ad reſtim funiculum
rhodiorum oraculum
mel facietatem gignit
per eandem lineam ſerram
reciprocare

Tarditatis, & cum- ſtationis.

Nemo nos inſequitur
plenilunio fiet
per arma
agones
gralatorius aut teſtudineus
gradus
romanus ſedendo uin-
cit
feſtina lente
pederentim
manu ſerendum
placide bos
caudæ pilos equinæ velle-
re
tacito pede
non ſtatim decernitur
celerius elephantæ pariunt
nihilas iudex eſt
acceſſei luna
laconica luna

machinas poſt bellum affer-
re
fero veniſti
cuculus
quiſquis tarde uenit ad cæ-
nam

coruus aquat
proiectus ad apaturia
poſt feſtum veniſti
callipides
diu delibera
ſic eſt ad pugnam
ad aras
a meæ Azeſiam
hercules hoſpitarur
expecta bos
expecta anus filium meum
te ofcularum
hyperberetæa
inter cæſa & porrecta
quæ ſero contingunt
myſorum vltimus
interuallo perit fames, &
optime perditur
ſummis ingredi pedibus
pulmo prius veniſſet
agnum demettere
terram ne legas nauigando
ſufflaminare
in meridie vitæ philoſophan-
tes

Temeritas.

Exitii nulla ratio
ne præceps fueris ad iuran-
dum
oportet remum impellere,
quid didicit
quam quiſque norit artem
in ea ſe exerceat
cænare me doce
illotis manibus
adilitatem gerit
inſcitia confidentiam pa-
rit
ne in calceatus in montes
aſciam cruribus illidere
herculis ædem mulier non
intrat
pro amphora vrceus
ſenator abſque prouocatio-
ne, Legatus ſine manda-
tis

Tenacitas.

Auarus niſi cum moritur,
nihil recte facit
itidem vt Acheronti

Temperantia.

Zenone moderatior
neque defraudat, neq; mar-
ginem excedit

Tempeſtina.

Hernioſi in campum
alia ætate, alia hyeme
nunc leguminum meſſio
bæra tum hyeme, tum æſta-
te bona
cum ceſſat boreas
noſce tempus
aliam ætatem alia decent
capra ad feſtum
munus exiguum ſed oppor-
tunum
audi chelidonem
oleum & ſalem
iouis tergus
nihil homini amico
domi Mileſia
phallus Deo
ſacra hæc non aliter conſtât
vitex floret, & botrus matu-
reſcit
ſua cuique rei tempeſtuiu-
ras

Timiditas.

Vmbram ſuam metuit
timidior eſt proſpiciente
timidior piſandro
epeo timidior
plutus timidus
timidi nunquam ſtatuereunt
trophæum
abiecit haſtam
vel muſcas metuit
rheginis timidior
ante tubam trepidas
ignauus vertitur color
in pulicis morſu deum in-
uocat
mulier Imperator
ceruinus vir
gallus inſilit
vir fugiens denuo
leonis veſtigia

N initio

Index Prouerbiorum

initio confidens
lingua bellare
cum adsit versus vestigia que-
ris
cum adsit via
numquam expugnabit vr-
bem
in fugitium
ne my quidem facere
comithis non indignatur

Illium
verbis pugnas
in pedes retrocedere
myforum præda
animus in pedes
trepidat in morem
quem mater amictum dedit
obseruare
nulla candidorum virorum
utilitas
reuthidum more
non incedis per ignem
domi leones
coturniculæ animus
abenas ignatus non tractet
in salemos adscribendus
nondum incuruam ceruicæ
Iuppiter habet
cauum pedis ostendere

Tolerantia.

Socratis callus
chalcenterus
adamantinus
patere legem quam tu ipse
tuleris
pigmei vel Thiodamas cum
Hercule

Tornitas.

Non e quercu, aut saxo
origanum tueri
martem tueri
titanicum tueri
areopagita
pallenicum tueri
quasi Nuplius Capharco re-
diens
lemnius obtutus
vter

Totum vt nihil reliqui.

Omnia chnaumata
cum puluisculo

vna cum ipsis manipulis
vna cum templis
ruta cæsa
cum ramento
& prædam, & præmium
mæandri
principium medium finis
tibi ipsi calendas edicito

Tristitia, letitia.

Irrisibilis lapis
sinapi victitat
animus habet in auribus
in antro Trophonii
harmodii cantilena
argiuos vides
admetri nænia
arctum anulum ne gestato
cor ne edito
ne si ad Iouis quidem aulæ
canere de Telamone
lityersam cantionem
tragicum tueri
tauricum tueri
atrei oculi
titanicus aspectus
cepas edere
superatus es a gallo quopiæ
tristis Scytale
areopagita
erinnys ex tragœdia
ne sis patruus mihi
frontem exporrigere
magis gaudet
contrahere supercilium
fanguine flere
saronæ magis nauticus
lachrymæ Simonidis

Tuta, vide Securitatis, & tu-
taris tumultus.

Tyria maria

Vanitas.

Quæ apud inferos
cilix haud facile verum di-
cit
cretissa cum Cretense
mendacem memorem esse
oportet
mentiantur multa canto-
res
fumos vendere

ne si bos quidem vocem e-
dat
hibera neniæ
epiphyllides
tantali horti
thus aulicum
in foro veritas
ne insciens quidem verum
dicit

neque dicta, neque facta
somnia hybernum
alcinoi apologi
anicularum deliramenta
asini mortes
subuentanea parit
cyparissi fructus
cæcum insomnium
calidum mendacium
dofones
angularis bombyx
fabula Milefia
oreitis somnium
phanicium mendacium

Vehementia, languor.

Oestro percitus
non contis, aut ramulis
martem tueri
pyrrhichen oculis
manum habere sub pallio
vulgari pisce non insunt spi-
na
misorum more in clama
flamma sine vulcano

Veneficia.

Manci pera
theffala mulier
jyngem habet
dardaniæ artes
vmbrae me prohibent

Vices officij.

Penfum persoluere
contribulis factus

Victoria vring, tristis.

Fiet victor
testa collisa testæ
victoria non incruenta
Vincere, vt vinci.
Palmam ferre
solus currens

extremum

Per ordinem Alphabeti.

extremum occupet sca-
biles
inuulnerabilis vt Gæneus
herbam dare
arena cedere
hastam abiicere
mea est pila
quid nisi victis dolor
victi non audent hisce-
re
tolle digitum
quasi locum in balneis occu-
pare
manuarium æs
pulvere extrito decertat

Vltio malefacti.

Canis vindictam
ornatus ex suis virtuti-
bus
reperit deus nocentem
fero iuppiter diphtheram
inspexit
semper virgines furia
mali bibunt improbitatis
fecem
sus acina dependens
placiadæ
hipparchorum tabulæ
habet
longæ regum manus
scarabæus aquilam qua-
rit
promeri canes
cissamus cous
improbi consillium
ibyci gruës
dii laneos habent pedes
oetæus genius
aderit Temestæus genius
adraftæa Nemefis
ad deorum aures peruenit
bos læsus fortius figit pe-
dem
euenit malo male
salis onus vnde venerat il-
luc abiit
habet & Musca splenem
ductus per fratoras
inuitus Iuppiter nouit
in tergoze bouis defedit

ineff & formicæ & serpho-
bilis
stultus qui patre cæso libe-
ris peperit
nunc dii beati
super te hæc omnia
anus sinia sero quidem ca-
pitar
boliti poenam
vel capra mordet
in me hæc cudetur faba
qui prior læsit
fortem & vsuram persolue-
re
esopicus sanguis
deus vlciscetur
flagitiorum turpis exitus
virum improbum vel mus
mordeat
male parta, male dilabuntur
malis ter mala
miseram messem metere
canis sequens in lapidem
canis peccatum
fortis in alium fortiorem in-
cidit
ne spina quidem vulnerabit
bonos
sui cuique mores
fumantem nasum
vindicta tarda
vitandæ potentum offen-
sæ
aratro iacularis
dulce pomum
fero molunt deorum mo-
læ
dum vides

Vinculum insolubile.

Vulcanium vinculum
herculanus nodus

Vis iniusta.

In rupes
ne quis malus ingreditor
chordas non mouendas mo-
uere
ferro diuidere
ius in manibus

capillis trahere
cyclopus more
oculum excludere
prophani fores
leonis catulum ne alas
lex in manibus
leonina societas
atticus aduena
mars rex
res ciuitas
hospes indigenam
priusquam fortiaris, commu-
nia deoras
non mouenda moues
in antrum haud legitimum
stimulum impingis
abstinenda vis
cescon habitas
cyclopica vita
cyrnia terra
martis campus
in caput præcipitare

Vita hominis misera, & breuis.

Homo bulla
spitama vitæ
dimidio vitæ
fictilis homo
stupa seniculus
vita mortalis breuis
ephemeri vita
vt herba solstitialis
salillum animæ
dies digitus

Votum.

Vtinam contingat mihi
omnes æs alienum cepæ
alia dantur, alia negan-
tur
canis panes somnians
etiam dormiens somniat
ne contra bouem opta
adoraturi sedeant
non quoduis cōtingit quod
optaueris
quæcunque in somnio vi-
dentur
qui amant, ipsi sibi somnia
N 2 fingunt

Index Prouerb. per ordinem Alphabeti.

ingunt
quid non fies, profectus ar-
belas
semper superioris anni pro-
uentus melior
quecunq; mentiuntur som-
nia
arenæ copia

voti compos
expiatis bona obtingunt
Vsura.
Citius vsura currit
est Pylus ante Pylum
felix qui nihil debet

animam debet
semel rubidus, ac decies pal-
lidus
echinus parturiens cuncta-
tur.

FINIS.

LOCISECVM CONGRVENTIVM, ET PVGNANTIVM MATERIARVM,

Quæ in hoc Indice continentur.

Dicitur
paupertas
munerum corru-
ptela

forma, deformitas
tædium ex iteratione
iteratio citra tædium
molesti intollerabiles
ingrata ob vetustatem
nupera
iteratus error
error in initio
garrulitas
breuiloquentia
clamosus
rixosus
taciturnitas illaudata
laudata
infacundia
facundia
munus, non munus
exitium honestum
malum immedicabile
industria
ignauia, inscitia
ingratitude
gratitudo
simulatio, dissimulatio
libertas, veritas
seruitus
vanitas
curiositas
crudelitas & contra
timiditas, ignauia
inanis metus
audacia
fortitudo
cedendum multitudini
liberalitas
tenacitas
hospitalitas, & contra
profusio

rapacitas, auaritia
fordes & parsimonia
perficiendi, absoluendi
ab initio ad finem
similitudinis, & congr-
dissimilitudinis, & incon-
gruentiæ
munus aptum aut inept.
infortunii, exitii
bonæ fortunæ copiam felici-
tatis, aut ominis
malum accersitum
sera poenitentia
ferum remedium
damnandi
approbandi
iudicandi recte
alia aliis placent
aberrandi
cæcipientia
perspicacitas
perspicuitas
obscuritas
surditas
attentio, & contra
obsecundantis
correctio dicti
commodum interuersum
impossibilia
absurda, indecora, præpo-
stera
inanis opera
difficultatis
procliuitas & contra
nunquam
semper
nusquam
pensatio beneficii, vel officii
malum conduplicatum, aut
nouatum
malum male vitatum
malum affuetum

malî retaliatio
inæqualis pensatio
alibi diminutum, alibi red-
ditum
frustrata spes
desperatio
præter spem bonû aut malû
malum vertens bene
subiti interuentus
magnifica promissa
vorum
spes pertinax
excellencia, inæqualitas
differentiæ
æqualitas
vincere & vinci
victoria vtrinque
non solus ille
securitas, & tutæ rei
contemptus & vilitatis
dignitatis
proximis vtendum
incōstatiæ, perfidiæ, versutiæ
mutandæ sententiæ
mutati instituti
fortunæ commutatio
temperantia
intemperantia, libido
modestia modusque
arrogantia, iactantia
philautia
contrarium philautiæ
mansuetudo
asperitas, morositas
ocasio
sumptuosa
frugalitas
luxus & mollities
lauticiæ
fames
festinationis
festinatio præpropere
tarditatis

Index Prouerb. per ordinem Alphabeti.

tarditatis & cunctat.	iustitia	secundæ experientiæ
salubritas	iniustitia	imperitia
insalubritas	rigor	conatus
diuturnum	vis iniusta	pertinacia
hæredipetæ	inculpatus	incertus euentus
senium præmaturum, aut mors	temeritas	ex euentu iudicium
longæuitas	pudor	multi
iuuenta	impudentia	in stupidos
vita hois & misera, & breuis	pudicitia	prælongi
prudencia senilis	impudicitia	improbi
prudencia	originis	ingenii malitia & instir.
alii sapere	nobilitas, obscuritas	malus vicinus
prudencia coniuncta vir.	degenerantium in peius	aperte & crasse
instans	initium laudatum	raritas
anceps, & dubius	proficientium in melius	concordia
perplexus	proprii commodi stud.	concordia
decretum	lucrum ex scelere	fuerunt, non sunt
in deprehensos	internitio	exilium
metus & conscientia	subitum exitium	accessio pusilla, aut nim.
vinculum insolubile	totum vt nihil reliqui	focus
ultio malefacti	oblitio	vsura
metus poenæ	memoria	probrum, gloria
aliena a re	elabendi	munus boni consul
aliena curantis	ex sese	libenter
ad rem pertinentia	domi viuere	refugium
laceffentis	foeminæ	docilitas
infidiæ	æquanimitas	diutum prærogatiua
coniecturæ	solitudo	repellentis
calumnia	ignoratio	mira noua
obtrectatio & maled.	nouitas	omnia
causa indifensa	notus	illecebra mali
carpentis seipsum	occulta	exercitatio
necessitas	vices officii	contagio morum
tristitia, lætitia	fides & grauitas	commodo magno
sollicitudo	perfidia	tumultus
nuncius lætus	consilium	potentes
minantis	cum auxilio, citra auxil.	magni momenti
vehementia, languor	intempestiua, & inepta	scurrilitas
amor	tempestiua	auxilium
amicitia	seruire temporari	bibacitas
adulatio	deprecandi, abomin.	honos indigno
in delictis	execrandi	maledicentia
odium	ominandi	nugalia
ira	beneficium corruptum	mixta
inuidia, æmulatio	risus	parafici
diffidentia	derisio	puniri pro alio
fraus ab amico	imposturæ	veneficia
diligentiæ	fortunata stulticia	tolerantia
assiduitas	ciua laborem	toruitas
indiligentiæ	incitare	fucus
somnolentia	discriminis	ocium
occupatio, ocius	alieno periculo	
	experientiæ, seu pericl.	

FINIS.

POSTERIOR HIC INDEX RES, ET VERBA

scitu digniora toto opere con-
tenta, demonstrat.

A	æmulatio honesta qualis	ne superat	ibid.
	129	amerinæ falicis natura	1962
	æqualitas amicitie mater	amicitia non dirimenda	35
	571	amicorum absentium, non	
	aer momenti multum habet	minus, quam presentium	
	71	memores esse oportet	146
	æsculapius medicinam excoluit	amoris mater similitudo	
	1817	126	
	æschyli dictum	amphicratis ad Seleucianos	
	1321	dictum	1829
	agato	amphicrityones vnde	1263
	1372	amullis	1623
	agafonis fabula	anaxagoræ dictum	416
	350	1730	
	agesilai dictum	anagyraonis lucus	81
	530	anaxagoræ opinio	82
	agreste, quod non purgatum	anaxagoræ sententia de infinito	
	35	nito	41
	agri secundi imitandi	ancei fabula	270
	63	angeronia	1134
	alabando, Carie vrbs vnde dicta	angeroniæ simularum	ibid.
	1941	anima quid secundum Empedoclem	125
	alabandeorum vecordia	anima quid secundum Platonem	ibid.
	ibid.	anima quid secundum Zenonem	ibid.
	albutii sententiæ	animam Dei iniussu & corporis præsidio decedere nefas	1786
	91	animalia quæ apud quosq; sunt sacra	1323
	alcestis mors	animalium inter se inimicitie	ibid.
	910	animalium inter se amicitie	ibid.
	alcibiades tibias abiicit de spectis oris deformitate	animus vnusquodq; miratur his armis quibus a natura est instructus	1766
	428	animus fortis & confians	226
	alcibiadis ingenii dextertas	animus	
	100.1434		
	alcibiadis mores		
	ibid.		
	alexandria πάλι dicta per excellentiam		
	1999		
	alexandri dictum		
	982		
	alienis malis prudentior		
	60		
	aliterii		
	1458		
	alegoria metaphoræ species		
	4		
	amalthæ capræ fabula		
	339		
	amalthæ cornu		
	1854		
	amaracinus		
	247		
	amazonum mos		
	1045		
	ambrosia deorum cibus		
	1940		
	ambrosia secundum quosdam mel noies dulcedi-		
	1035		

Index Prouerbiorum.

animus principis	167	aristagore historia	1229
animi sedes que	1581	aristotelis dictum	456
animi peculiaris sedes in oculis	159	aristidee adagiorum scriptor	7
annus magnus	328	aristippi dictum	1687
anser Romanis sacer	1324	aristomenis Messenii mirauis	763
anticyre	1817	aristomanis historia	ibid.
antigeridas tibicem	1656	aristoteles prouertia scriptus	7
antimachus poeta	1044	arrogantia sacrum morbum	824
antinoi casus	271	ars citharadica	428
antigoni de alexandro dictum	2004	ars inopię portus	ibid.
antiope fabula	1235	artemon	1433
antron cauernis, & specub.		artemon cur περιφρητος	ibid.
abundant	883	artes liberales vnde dicantur	775
anthisterion	154	arthemefius ευοσιχθων, & περιπινδραυνος cur dictus	1790
anuli superstitiosi	102	artifex quisque suo delectatur opere	118
a paruria	1227	arulator	1501
apellis dictum	182	ascie inuentor Dedalus	1805
apellis & Protogenis factum	236	asinus Cnidius Pisander cur dictus	1926
aphe	324	aspidis venenum venenorum pessimum	1132
aphia veneri sacra	699	aspis	1578
applauda	1622	asparagi	1342
apologus de sumiis	411	aphodelus	569
apologus de fele	ibid.	assiduitatis vis	1182
apologatio deivos grece	6	assis	477
apollo Lucius	943	asthyagis crudelitas	1956
apollo ενολμος cur dictus	1013	atalante fabula	846
apollinis simulacrum	174	athenienses rei nautice studiosi	753
appianus & Plutarchus eadem erate floruerunt	1801	athenienses lucri cupidissimi	965
aprilis veneri sacer	234	atheniensium numisma	90.113
aqua si hauriatur dulcescit	1864	athonis montis altitudo	1535
aquila auium regina	1318	atlantes	1596
aquila cur Ioui fulmina ministrare fingatur	1492	atlantis fabula	82
aquilarum natura	1318	atriplex	1510
aquilarum & vulpium inimicitie	1323	attaginum fabula	1216
aquilę in Romano exercitu vexillum	1325	attagen	1513
arati Thessali votum	178	attica regio Oggygia olim dicta	1046
archidami dictum	1493		
archimedes εκατάρχειος cur dictus	1806		
archyta in mechanicis excellent	964		
archyte dictum	1971		
areopagum caufarum capitalium iudicium	1726		

attici Mothones cur dicti	1165
auaritia in senibus infanabile vitium	824
aures Memorie Deę sacre	443
auri vires	983
aufcultationis peculiaria comoda	122

B

B accho ferula, & obliuio consecrata	407
bacchus e Iouis femore genitus	563
bacchus δισσαλαμινος dictus	1183
bacchus quarę dictus Morychus	1026
bacchus obliuionis filius	407
bacchus fici & vitis arborum inuentor	1026
bacchus διθυράμβος dictus	1509
bacchus cur dictus ερεβινθεος	1026
bacchi simulachrum	ibid.
bacchanalia celebrantium mos	78
betylus	1494
balnea apud veteres habitasacra	789
banda	691
barbam auream quibusdam signis antiqui addere consueuerunt	479
barba Trezenis portus	809
barbarum vnde dicatur	1665
barbiton quid	1939
barbiton vnde dicatur	ibid.
bassiani imperatoris lacryme	842
bataui qui nunc ollandi	1610
bellum cur κυδιδεντων	1689
beneficium ingratum, quod diu inter manus dantis hæsit	519
beneficia quomodo multicollocant	60
beneuolentia ciuium ad res gerendas	

Per ordinem Alphabeti.

gerendas non mediocretelum	770	fons	1823	catonis dictum	1021
betylus	1494	calistenis ad Alexandrum dictum	1816	calio ceres monstrauit agri culturę rationem	1734
blitei	847	calumnię morsus perniciosissimus	914	celum	74
bocchiris instituta	973	camelus vnde dictus	1905	celox nauigii genus unde dictum	1960
bęoti corporum exercitamentis valent	753	campę	2024	ceraste	1149
bęoti ναυτες cur dicti	1968	canalicolę	1358	ceres amęa dicta	977
bona quę vere bona nostra industria parantur	858	cacer exuit sæpius anno	44	ceres etiam ελιτρηια dicta	1459
bonę Deę templum uiris ingredi nefas	1932	canes a Lygurgo prolati	72	ceroma	257
bonorum consuetudo	62	canendi artem ingenui non discabant	441	cefcus ciuitas mentis inops	938
bos ad ceroma	257	canes eos amant, quorum salua gustarint	821	cestreus	184
bos Appollini sacer	418	canes vetuli temere non latent	175	cestrei piscis natura	1265
botrię	1608	canis fabula	439	chabrię dictum	1923
brabantes agricolę industrii	258	canis habens oculos, cor cerui	497	calcis vnde dicta	1087
brenni dictum	900	cannacus, seu Annacus supra annos trecentos vixit	997	charadrii auis proprietas	1994
briareus vnde dictus	1875	canterius	323	chamaleon aere vicitat	1699
bruti spectrum	87	canum genera	1541	charetis dictum	938
bucolicum carmen vnde dictum	1951	caprę cerebrum contra infantium morbos	527	charybdis	274
bulga	1761	capro deo falsamentis rem diuinam faciunt Phaselitę	959	cheroophon cur noctua dictus	1060
bulga	776	capparo cani de publico patritus decretus	439	chiographus quomodo differat a singrapha	1660
buthus solidos boues vorare solitus	933	cappari canis cura sacerdotibus mandata	ibid.	choenix quid	24
buphonia	1215	capua de principatu cum Roma contendit	1670	choenice feruis cibus distribuit	25
buxus materies maxime æterna	875	caracis fabula	537	chrifippus prouertia scriptus	7
byontini & Carthaginenses inimici	62	caracis tibiis in luctu vtuntur	114	cicadę mutę in Rhegino agro	280
byssina vestis principatus insigne	1838	carius nihil emitur quam quod roganti datur	182	cicadę rore pascentur	2030
byssum quid	ibid.	carmenta Euadri mater cur sic dicta	1863	ciceronis mensa	1878
		carmenta Nicoftrata appellata	ibidem	ciceronis ad Hortensium dictum	1895
		carmenta Themis dicta ibi carneadis academici factum	499	ciconia pietatis symbolum	574
		calidum	876	ciconię Aegyptiis sacre	84.1323
		calones	1269	cii nec meretrices, nec tibicinas in ciuitate recipiebant	697
		calippi historia	1825	cilicia croco abundantissima	1925
		callinous elegiaci carminis inuentor	1893	cilicium	1152
		callirhoes Atheniensium		cinefię cur φιλύριος dictus	1972
				cinefię gracilitas	1638
				cinnamomum	1908
				cipressi descriptio	1498
				citeria	

Index Prouerbiorum

cetera	966	coronas gestare mos erat in	
citharædi præmium	62	computationibus	698
claudi cur cæteris salaciores	146	coronis	1605
clanium vsus à Laconibus		corfica	1127
inuentus	1971	corui salutatoris, fabula	256
cleantes prouerbia scripsit	7	corycæi	139
clearchus adagiorum scrip-		corycum	142
ptor	7	corycus ciliæ vrbs	1926
cleon Atheniensis capta Py-		cos insula vnde dicta	1844
lo suam ipsius ciuitatem		coturnicum pugna	1798
farto spoliavit &c.	398	crabro	78
coarmentari	68	crabronum ictus	ibidem
cocico	1500	cras	1130
coccyx	1591	cramben ante omnia sume-	
colli conditio	71	re apud Aegyptios, & Sy-	
collionymus piscis qui, &		baritas solenne	297
curita dictus	1913	M. Crassi ad Deiotarum Re-	
colonetæ	1034	gem dictum	1800
colophon	774	crateris dictum	875
colores naturales duo tantum		cratinus Epeus dictus	1010
apud prisicos	405	cretenses quales	130
colossica pro ingentibus		crison Himeræus	1662
1938		crocodili natura	842
colossus unde dicatur ibid.		crocotan matronæ diuites	
columnæ Herculis	1261	vtebantur	157
columnæ Dodoneæ	41	croton	832
combes fecunditas	1086	ctesiphontis Pancratiastræ fa-	
comedice pro suauiter		ctum	198
1506		culcus Aegyptiorum rex	
commoditas incommodita-		1692	
ti coniuncta	384	cumani leonem ignorant	
comutatio Phœnicum	994	209	
comus temulentorum deus		cunila	1568.1619
1696		curfus secundarius	1684
concordiæ symbolum	214	cyclaminon	772
concupiscentiæ sedes iecur		cyma	1533
65		cynadra cur dicatur	1917
confugium in egestate est		cynocephalus	1820
ars	428	cynosarges Græcarum gym-	
consilium sacra res	117	nasium	1126
conticinium	1363	cypselide dicuntur reges co-	
coniuuatum numerus	224	rinthi	480
coniuuuii species	1006	cyrenæi curribus valent	753
coqui dicaces	1650	cyri dictum	1502
coqui dictum Dionysio ius		cynus	1373
nigrum comedenti	976	cyzicenorom nummi	1127
1012			
corbitæ	1064		
corinthiorum sacrificium			
77			
corinthii χοινοκωμῆτραι cui			
dicti ab oraculo	25		

D

Danaes fabula 1088
danaidum puellarum
fabula 255
daduchiæ in honorem Mi-

neruæ	137
demon adagiorum scriptor	8
danunt pro dant	1756
daphnidis historia	1951
daphnis cur βοῦκόλος di-	
ctus	ibi.
dardanus magus	2028
darii dictum	975
dearmentari	68
decumanus fluctus	363
dedalus asciz inuentor	
1806	
defunctorum laudes in cena	
950	
deglubere	1343
delphinus in natando velox	
269	
delphines antiquis sacri	
1323	
demetrius cur Polionetes	
dictus	1797
deiotari dictum in M. Cras-	
sum	1801
dei vice fungitur, qui graui	
periculo succurrit	84
demetrii dictum	711
democritus sibi oculos ade-	
mit	159
democriti dictum	788
demonactes festiuiter di-	
ctum	199
demochatis dictum	875
demonibus corpora aerea	
tribuunt Platonicis	1000
demosthenis cognomé	345
demosthenis dictum	57.227
demosthenis factum	418
demonacis dictum	402
dentale	1426
dentes lentisci succo figun-	
tur	487
dentium cura probro olim	
delicatis data	ibidem
de pontani seues	297
desistendum a luxu cum ad	
huc est iucundum	850
deum inuocandi in initium	
operis apud antiquos-	
mos	1950
deum antiquitas quem exi-	
stimabat	84
diana Munychia	1422
diana Neleida	1744
dianæ	

Per ordinem Alphabeti.

dianæ Ephesiæ de collo cur	
pagurum suspenderetur	
1956	
dibaphum	1758
dictum in Cleonem	246. in
Pompeium & Cæsarem	
338. in Cæsarem & Cice-	
ronem 408. in Stratonici	
citharædum 426. Aristote-	
lis in mendaces 456. in	
Lampen Eginetam 562	
Coqui Dionysio ius ni-	
gram comedenti 1011.	
986. Alexandri 982. Phi-	
lippi Macedonum regis	
984. Platonis	1661
didimus Chalcenterus qua-	
re dictus	1619
didymus grammaticus cur	
adamantinus dictus	435
dies albus	308
digitare	1604
digiti Mineræ sacri	431
dignitatis splendor homi-	
num calumnias deterret	
1757	
dii supinis manibus finge-	
bantur	1406
dii trephes	1694
diluculum	1363. Dioclis di-
ctum	421
dionysius Tarentini senten-	
tia	357
diobolare	1028. Diogenis
dictum	721.847
diogenianus adagiorum scri-	
ptor	8
dionysius Siracusanorum ty-	
rannus, Corinthi pueros	
docuit	93
dionysius Siculus Aescula-	
pio auream barbam de-	
traxit	846
diphthera	287
discendum quandiu viuas	
505	
diuinatio prudentium tan-	
tum est	797
diuinatio & auguria a me-	
tu & spe reperta	802
diuitiæ cæcæ	285
diuortium quibus verbis	
perageretur	751. 1700

dodonea sylua	250
dolii duo in limine Iouis	
508	
draco piscis	57
dubium	1565

E

E ccllesia	1665
echini terrestres, & ma-	
rini historia	282
educatio ad virtutem	71
elarotæ	1155
elegantis est scire quid cui	
conueniat	422
elegiæ ad sepulturam canen-	
bantur	1893
elegiæ inuentor Simonides	
ibidem	
ellebori vsus	408
elleborum pro infania	1817
elephanti partus	528
eleusina sacra	455
elogium statuarum Neronis ap-	
positum	1704
empedoclis mores	925
empusa	731
ephemerus	1492
ephiatis proceritas	1864
ephorum magistratus de co-	
tractibus cognoscebat	33
epicuri imago in tabulis, &	
anulis	146
epichyris	730
epimenidis cretensis som-	
nus	559
epimonidis vaticinium	1684
erebinthus	29
erebus vnde dictus	ibid.
eruditio nemini contigit,	
nisi labore parta	858
esurienti ossa carior auro	
843	
creoclis fabula	918
euander scripsit deos octo	
rerum summæ imperare	
423	
euentus stultorum magi-	
ster	57. 1421
euphorbi fabula	904
euripidis mors	434
europæ fabula	1161
examare	1923

execrationis templum	160
exilium Apollinis	909
exorbitare	73
ex prescripto viuere	1876
extemporanea dictio vitan-	
da	1931
extremum	97

F

F abarum apud Aegy-	
ptios religio	28
fabarum vsus in suffragiis	
27.28	
fabas tangere, aut nomina-	
re Flamen dialis prohibi-	
tus	28
fabæ apud Romanos Fune-	
stæ	ibidem
fabæ crudæ etiam esurienti	
faccarum sapiunt	975
fabis Pythagoras vesci soli-	
tus	28
fabii pictoris sententia	349
fabula prospicientis Hercu-	
lem	526
facium vsus in certamini-	
bus	135
facies truculentæ & horren-	
dæ depingi in clipeis so-	
lent	701
facta recte, sunt prædican-	
da	521
fama a factis velut e fonte	
nascitur	1784
fames iracundiam exaspe-	
rat	1736
famem eicere	560
fata numinum toleranda	
177	
fauentia	1258
ferocia ex fatieate	92
ferula Baccho, & Sileno sa-	
cra	930
ferula cedebantur & pueri,	
& milites	889
ficulnum	1579
ficulus deus	464
ficus Mercurio suspendi so-	
lita	1016
ficus oculorum vitium ibid.	
fidem facientia apud Cice-	
ronem	417

Index Prouerbiorum

figura corporis relucet in oratione 106	fumum accerrimum ex ficulno ligno 463	harpocrates 1450
fimi vsus apud diuerfos homines 1328	fundamentum prima, fastigium suprema operis pars 1817	hæreditates quinque modis sacris astringitur 204
flaccus, flacidus, flacescere 1458		hebraei 1155
flamen Dialis quid gestare vetitus 1722		hecatae sacra vrtica marina 36
flamini Diali anulum solidum gestare non erat concessum ibid.		hecatae triglantina 1566
flamini Diali hederam tangere nefas ibid.		hecalus Iuppiter cur dicitur 1955
flores 1622		hederam tangere Flamini Diali nefas 1722
fœnus 529		hecuba in canem conuersa 1946
foliis olim suffragia ferebantur 1734		hegeſias ἀγρία μέλιττα cur dicitur 1881
fons Azanæ 903		helotæ 1707
fontes perniciosi 77		heraclitus aqua inter cute laborauit 1872
formicæ prægrandes 188		heracliti opinio de sole 1665
formicæ serpentum carne vescuntur 1847		hercules adonidis imaginè contemptus 1489
fortes viros ob robur leoni, ob prudentiam vulpi Plutarchus comparat 866		hercules quarta luna natus 90
fortuna mediocriſ patet inuidiæ 1759		hercules idem cum Mercurio 1858
fortuna rectæ institutionis, persuasionis, & prouidentia soror 826		hercules quo ornatu descendit ad inferos 210
fortuna omnis in sensu sapientis habitat ibid.		hercules quadraginta tres varro enumerat &c. 433
fortuna nemini dat bonam mentem 815		herculus cum Hydra pugna quid 1800
fortuna secunda nocentior aduersa 451		herculus templa feminis ingredi nefas 1932
fortunati dies 308		herculus columnæ 1261
fortuna tribuitur, quod accidit præter animi destinationem 1720		herculus fabula 86
fraces 1622		herculi lucri partem decimam vouere plerique solebant 1747
frequens quod affixit vsus, perpetuum quod indidit natura 1705		herculi malum sacrificatur 945
frigere 808		hermæum 1633
frons animi ianua 811		hermione templum Cereri, & Proserpinæ sacrum 883
frons genio sacra 432		herodicus 1617
frons pudori sacra 496		herodis Attici dictum 409
frons tristitiæ, hilaritatis, clementiæ, seueritatis index 497		heſychius Adagia scripsit 7
frugalis 1574		hippola 1476
frugi ibid.		hippurus piscis nulli pretii 419
		histæ historia 1230
		historia vnde dicta 106
		hominis mensura 397
		homo somnium, vmbra 778

G

H

G Albæ cuiusdam fabula 341
 gallicinium 1363
 galli gallinacei post pugnam suam decantant victoriã 892
 gallorum auiũ natura 1362
 gallus facer 35
 gargara mons 1606
 generis claritas quasi fax ad dita 1786
 genua Misericordiæ sacra 431
 genus hominum quale in cõuiuuiis coniungi, aut non coniungi debeat 129
 geradè dictum 1485
 gladiatoris fors 215
 glande vescebantur antiqui 1494
 glans apud Hispanos in delictis habita 328
 glauci historia 1510
 glauci fabula 1455
 gorgon animal Lybicum 1944
 gorgonum fabula 1944
 graculus 247
 gralè 1754
 græci absque soleis accumulabant 1698
 græcia nequaquam nouit fidem 483
 græcorum computationes 62
 gygis fabula 103

Per ordinem Alphabeti.

honestarum rerum nullas facietas 144	intercessio 951	lactes 1723
horarum nuncios gallus 35	inus fabula 1091	læna 619
horatii Coclitis statuetque historia 115	inus a Megarensibus Leucothoe dicta ibid.	lagena 1235
honor virtutis præmium 521	ionica consuetudo 319	lactuca marina 1026
hostimentum 816	iouis in cuculum versi fabula 1528	lagophthalmi qui lais Corinthia 227
hostis ibid.	iouis summa mens omnia complectes 1001	lamachi dictum 1113
humor marinus 253	ister Germaniæ fluius 1872	lapithæ vnde dicti 1878
hyberni hominis non illepidi fabula 1674	isthmii ludi in Palemonis honorem instituti 1890	lapsana 1532
hydra Hercules 186	itis auis quæ & phasianus 1300	lapsus primus casus, iteratus stultitiæ tribuitur 278
hydragiri natura 1933	ityphallus 1204	laribus primitiæ immolabantur 394
hylæ fabula 259	ityrs 1300	lathyrus 29
hymettus mons mellificio nobilis 148	iudices cur sententiam latu-ri sedant 1948	latomiæ 1945
hypanis flumen 1492	iudicum imago apud Thebanos 1329	laudare vita defunctum 950
hyperè 1232		laudes fortium virorum tibicines olim decantabãt 892
		laura Sami angiportum 1371
		laurios auri uenis frequens 1001
		laurus aduersa venenis 91
		laurus fulmine non tangitur ibi.
		laurus in amatoris masculicis incendebatur 956
		lauretum liuiæ quando exaruit 91
		lectionis peculiaria commoda 121
		leges sumptuariæ 547
		legumina venerem irritat 40
		lemni cur Sintiens dicti 1857
		lemuria 233
		lentisci succus 487
		leotrophides 1812
		leporariæ aquilæ 1320
		lesbii & Cumani stolidi 210
		lethe vnde dictus 29
		lethum 145
		leuidensa uestis 1260
		libertas feruis in Saturnalibus 154
		libes Psaphoni rem diuinam faciunt 167
		lina 1265
		lindonium 920
		linguam a maledictis temperare 784
		linus qui & ialemus 1873
		literè apud Samios inuentæ 1603
		literè 917

I

L

Ialemus qui & Linus 1873
 iabi pedis proprietas 1627
 ianux Musarum cãdidè 161
 ibyci poetæ mors 534
 ictis 1300
 ichnusia 1252
 idea 1203
 idus diis superis dicati 30
 iecur anseris in summis delictis erat 1694
 ignis cœlestis ferula a Prometheo exceptus 930
 imbrus 1914
 impium abnegare virtutis diuinitatem 217
 improborum ciuitas 1036
 inæqualitas discordiæ bellique mater 571
 induciè bellũ nõ finiũt 1763
 infelicitas stultitiæ comes 825
 ingenia summa sepe in occulto latent 338
 ingenui canendi artem non disciebant 427
 ingenui tribus nominibus, quæ tribus literis notabant, vñ sunt 1022
 insania antiquitus squillis expiatur 771
 insanus pro magno 1534
 insomniorum portè 926

ius a Megarensibus Leucothoe dicta ibid.
 ionica consuetudo 319
 iouis in cuculum versi fabula 1528
 iouis summa mens omnia complectes 1001
 ister Germaniæ fluius 1872
 isthmii ludi in Palemonis honorem instituti 1890
 itis auis quæ & phasianus 1300
 ityphallus 1204
 itys 1300
 iudices cur sententiam latu-ri sedant 1948
 iudicum imago apud Thebanos 1329
 Iulius Cæsar maluit in frigidulo oppido primus esse, quam Romæ secũdus 773
 iumentum 74
 iunius mensis iunoni dicatus 234
 iuno Acrææ 77
 iunonis Telix simulacrum 1528
 iuppiter cur Hecalus dicitur 1955
 iuppiter ἀκισθηπιος 1460
 iuramentum 914
 iuuenum affectus immoderati 402
 iynxis vsus in veneficiis 1879
 iynxis fabula ibi.
 iynx quæ & motacilla ibi.
 iynx 1601

lactes 1723
 læna 619
 lagena 1235
 lactuca marina 1026
 lagophthalmi qui lais Corinthia 227
 lamachi dictum 1113
 lapithæ vnde dicti 1878
 lapsana 1532
 lapsus primus casus, iteratus stultitiæ tribuitur 278
 laribus primitiæ immolabantur 394
 lathyrus 29
 latomiæ 1945
 laudare vita defunctum 950
 laudes fortium virorum tibicines olim decantabãt 892
 laura Sami angiportum 1371
 laurios auri uenis frequens 1001
 laurus aduersa venenis 91
 laurus fulmine non tangitur ibi.
 laurus in amatoris masculicis incendebatur 956
 lauretum liuiæ quando exaruit 91
 lectionis peculiaria commoda 121
 leges sumptuariæ 547
 legumina venerem irritat 40
 lemni cur Sintiens dicti 1857
 lemuria 233
 lentisci succus 487
 leotrophides 1812
 leporariæ aquilæ 1320
 lesbii & Cumani stolidi 210
 lethe vnde dictus 29
 lethum 145
 leuidensa uestis 1260
 libertas feruis in Saturnalibus 154
 libes Psaphoni rem diuinam faciunt 167
 lina 1265
 lindonium 920
 linguam a maledictis temperare 784
 linus qui & ialemus 1873
 literè apud Samios inuentæ 1603
 literè 917

Index Prouerbiorum

literæ muti præceptores 122	mare falsum esse vt discas nihil opus est totum ebibere 544	menſon perſonæ inuentor 1649
luar Augusti Veientanum reuifcenti quid accidit 91	manes asphodelo uicitant 570	metius & Polymneſtor 179
londinum 920	manſuetudo par pietatis 35	metragyræ 1980
londini ciuitas origo ibid.	manſuulari 1369	metus & ſpes diuinationem, & auguria repererunt 802
longinus Caſſius Porphyrii præceptor 1927	manuum geſtus uelut altera lingua 183	micare 482
longurio 1737	manumittendi Athenis ſerui capitis pilos deradebant 762	midas uermiculus 1059
loquacitas in mulieribus inſanabile morbum 824	matii interitus 76	midæ fabula 211
Lucas 1683. 1693	maritima uſura 1714	mileſiorum luxus 232
lucernæ ſymbolo uita repræſentata 978	marſyæ interitus 1844	milo adagiorum ſcriptor 7
Lucius Apollo 943	marilandinæ tibiæ 1891	milonis Crotoniatæ factum 145
Lucius Siciuius Dentatus, qua de cauſa Achilles apellatus 454	mathematicæ diſciplinæ 229	miluus apud Britannos ſacer 1323
Luporum interfectoꝝ Atenci præmia dabant 704	matrimonii ceremoniæ 1678	minerua ingenii tutrix 65
luſcinjæ non niſi libero ære cantant 1952	mauſolei deſcriptio 1496	minerua diſciplinæ præſes 66
lyceum græcorum gymnaſium 1126	melancholicorum inſomnia diuinatione carent 115	mithecus rei coquinariæ ſcriptor 1985
lydi primi omnium cauopnes & inſitiores extiterunt 943	melanurus piſcis latine oculi 24	mithras Perſis ſol. 1685
lygurgi lex 328	meleſias Thucydidis filius a uirtute paterna degenerauit 1009	mifericordiæ ara 919
lygurgi inſtitutio in conuiuiis 407	meliæ arboris genus 1067	modiperator 596
lyſimachus Ariſtidis filius a uirtute paterna degenerauit 1009	melicerta à Corinthiis Palemon dictus 1090	moly herba 384
lyte 1233	mellis inſima laudatur pars 724	momus 321

M

Mactus uirtute 882	mendaces quid lucri faciant 456	mos in funeribus 145. in iudiciis 259. Thracum in ſacrificiis 438. Athenie. in Leneo feſto 455. gentis Thraciæ 461. Apud Argiuos 479. Phœnicum in Lucio 513. Romanorum 546. apud Græcos 567. Sybaritarum 724. in ſacrificiis 801. in uictoria 846. in ſolutionibus græci alieni 891. gallorum gallinaceorum 891. Romanorum in epulis 908. Atticorum 950
meander lydiæ fluuius unde dictus 1081	mendicitas inexplibilis 866	Phaſelitarum in ſacrificiis 959. Regis Perſarum 985
magicæ uoces quæ 1010	menedemi dictum 149	
magiſtratus officium 393	menſa apud antiquos ſacra 801	
mala amoris ſymbolum 847	menſam inanem tolli apud Romanos neſas erat 546	
mala ueneri ſacra ibidem	mercurii plura cognomina 1356	
mancia laudatiſſima 488	mercurii ſigillum buxi ligno ſcalpendum 875	
mandragora 1585	mercurius & Hercules idem 1858	
mane 978. 1363	mercurius <i>φαιρος</i> dictus 1933	
marcus Tullius M. Tullii filius plurimum a paternis uirtutibus degenerauit 1009		
margetis dictum 794		
margitis matrimonium 794		

Per ordinem Alphabeti.

in conuiuiis 1001. 1002	natrix 1429	numidica auis 1343
Scytharum 995. Athenieſium 1727. Heliogabali 425. Eudionis 424. antiquorum 411	nauium varia inſignia 1063	numiſma Athenienſium 419. 1001
motacilla quæ & Iynx 1879	naupaetus 160	numiſma Peloponeſiorum 852
motacillæ uſus in ueneficiis ibidem	naxia coſ duriffima 435	numiſma Tenedi regis 540
mothon 1166	neadas 1513	nuptiarum ceremoniæ apud Athenienſes 294
mothones cur Attici dicti ibidem	neceſſarii 772	nuptiarum pompa qualis 1490
motus uitæ argumentum 121	neceſſe eſſe 1556	
mule partus 327	neceſſitas dea parcarum mater 771	
mulier irata 78	natura moleſta 1705	
mulier mala malorum theſaurus 187	neceſſitas feriis caret 771	
muli perpetuarii 1551	nectar deorum potus, uel ci bus ſecundum alios 1940	
mundus ſuis cultoribus dat uerba 305	neſas guſtare Heroum reliquias 34	
munus exiguum à tenui amico miſſum ut maximum accipiendum 947	neida in auem ſui nominis mutata 1976	
munichia Diana cur dicta 1826	neleidam Diana 1742	
mus acrius audit 211	nemefis dea iactantiæ uirtrix 717. 917	
mugilis inter piſces uelociffimus 450	nemini mortalium datum eſt ut cuncta noſcat 806	
muſica 1695	nemini ſua fortuna ſatisſacit 492	
muſices nomine omnem liberalem eruditionem deſignabant ueteres ibid.	nemo ſapiens niſi ſanus 500	
muſtella in uenatione inſelix omen 157	nepa 1466	
myrtea corona utebantur reges 1499	neptumni filii truces 1745	
myſus Dianæ ſacerdos 1272	neptumni fabula 493	
in ſacris 335. Romanorum in ludis 342. Macedonum 344. incompotationibus 378. Athenienſium & Boætorum ibid. Phœnicum in foederibus ibidem. in ſacris 394. mulieris abominantis inuidiam 408	nequam 1574	
	neſi centauro fabula 1098	
	neronis ſtatue elogium 1703	
	nicoftrata Euandri mater 1863	
	niuem non eſſe albam dixit Anaxagoras 562	
	noctis diuiſio apud Romanos 1362	
	noctu cur acrius quæ interdum ſoni audiuntur 1567	
	noctua Mineruæ ſacra 90	
	noctue uolatus 90. 113	
	non omnibus idem pulchrum 173	
	nonæ diis ſuperis dicatæ 30	
	nox pudore uacat 962	
	nubere menſe Maio Romanis inauſpicatum 233	
	nulla græſ ad diſcendum ſera 151	
	numerare præteritas uendas 1750	
	numeri impares efficaciores 749	

N

Nares indicium iracundiæ 1014
 nart hecium 1556
 naſuti 481

OBeluſci & pyramides ſummis uiris erigebantur 478
 obſcena 1551
 occaſiones mali uitandæ 137
 occultare natiuos mores diſficile 953
 oculi fabula 264
 octo certaminum ſpecies olympiis 424
 octo deos eſſe Euander ſcripſit ibidem
 oculi in amore duces 159
 oculum appellant amantes, quod charum uince eſt 1763
 oculus domini ſaginat equum 123
 oeneus Melegri pater 289
 oenomaus hiſtrio 1833
 oenomaus Piſce rex ibid.
 oſtrum 1012
 officium officio prouocatur 61
 offuciæ 306
 ogygia Thebanorum regio dicta 1046
 olere probitatem ſenes deſcet 1680
 olei ſumma pars laudatur 724
 oleum mare tranquillat 429
 oleum nitorem addit 1747
 olle 1611
 olympias Marſyæ diſcipulus 1727
 olympius quidam cur *κεί* dictus 1044
 omnes cupimus, at non licet

Index Prouerbiorum

cet ditescere 492
 omnium dulcissimum est ac
 cipere 182
 onager 738
 opes magnę sunt bonam ha-
 bere mentem 1687
 opiniones de anima secun-
 dum Platonem, Empedo-
 clem, & Zenonem &c.
 125
 oppido 1728
 opportunitatis vis 452
 opus esse 1556
 optima a teneris eligenda
 1706
 oracula Delphis quomodo
 reddi solita 1967
 oratio animi speculum 375
 origenes Theologus adamã-
 tinus dictus 1619.435
 orestis iudicium 1894
 orimalides 2031
 oryges contrario sunt pilo
 1998
 osiris mors 37
 osiris sol dictus apud Assy-
 rios 1981
 ossifrage aquile 1318
 othis & Ephialtis proceri-
 tas 1864
 oues laudatę 139
 ouum aceto maceratum
 527

P

P Agri natura 1954
 pagurus cur de collo
 Dianę Ephesię suspen-
 ditur ibidem
 palęsta 729
 palma 171
 palme corona 170
 palenum qui & Melicerta
 1090
 pallas e Iouis cerebro geni-
 ta 561
 pallas Atheniensium prote-
 trix 1705
 pallas Poliades 928
 pallas *ouippas* 1624
 pallamedes belli Troiani
 scriptor 1794

palamedis poema ab Home-
 ro abolitum ibidem
 pallium Gręcorum uestimẽ-
 tum 1669
 pallium 1579
 palpare 1295
 palpones ibidem
 pandere nomen vnde 58
 pandorę pyxis 189
 panegyris 1073
 panionium cõcilium 1423
 paralus Periclis filius stupa-
 dus 1009
 parasiti conuiuę fabula 225
 paręmia a sententia quomo-
 do differat 5
 paręmię quę optimę 2
 paręmię quid proprium 3
 paręmiarum genus anti-
 quissimum 9
 parricidium 1704
 parricidii pœna ibidem
 pasetes magus 958
 passiphes fabula 192
 pauper numquam probus
 1004
 pax finit bellum 1764
 pecunia vt pecuniam pariat
 pręter naturam est 529
 pecunia velut altera homi-
 nis natura 803
 pecunia amissa exanimis est
 homo 1748
 pecunia traiecitia 1714
 pecuniat vires 964
 pectis 513
 palęsa gens errabunda
 1908
 penestę 1155
 pentheus sero Bacchum re-
 uereri cepit 57
 persona 1341
 personę inuentor quis 1650
 perdicia 509
 perdicis astutia 1259
 pericli concionanti noctua
 aduolauit 90
 perpetuarii muli 1551
 perpetuum quod indidit
 natura 1705
 perfarum mores 1303
 perfarum immanitas 1843
 perfarę per Mithram iurare

soliti 1981
 pertica 1577
 pes 1232
 pharus 2016
 phasiani ab Aegyptiis oriun-
 di 836
 phasis Colchidis fluuio
 1871
 phegra ciuitas, quę & palle-
 ne 1840
 phidie venus 1195
 phileta 1638
 phileta gracilitas ibidem
 philippi Macedonum regis
 dictum 984
 phocensium factum 379
 phoci historia 1005
 phænices & Cares tibiis in-
 luctu vtuntur 513
 phœnices Herculi coturni-
 cem sacrificant 86
 phœnicum commutatio
 994
 phœnix Achillis formator
 1955
 phœnix cur *πάγουρος* dictus
 ibidem
 phœnis auis mors & ortus
 1900
 phorci filiarum fabula 1088
 phrygis fabula 962
 phynes dictum 1688
 phrynes cur *κλαυσίγελος*
 dicta 1983
 phines altera cur *σαπέρδον*
 cognomen fuerit ibidem
 pica auis Baccho sacra 1515
 pictura muta poesis 122
 pierię historia 1742
 pietas secundum plutarchũ
 403
 prioris dictum 1853
 pipolo 1667
 pirus vnde dictus 1422
 pisander asinus Cnidius di-
 ctus 1926
 pisces vocales 291
 pistores Romę quando esse
 ceperunt 1171
 pitthetus Thesei auis 1679
 platonis nobilis sententia
 149.218
 platonis dictum 1662
 platonis

Per ordinem Alphabeti.

platonis philosophia aume-
 ris obscurata 64
 plutarchus prouerbiorum
 collectanea scripsit 7
 plutarchi opera adagijs sca-
 rent 8
 plutarchus & Appianus ea-
 dę ætate floruerunt 1801
 pluto diuitiarum deus 286
 poesis muta pictura 122
 poesis philosophię admixta
 164
 poesis non absque fabula &
 mendacio 852
 poetarum versus in conui-
 uis cani soliti 4
 polite fallum 95
 polignoti Thassii pictura
 264
 polypi natura 98
 polypus nitium nariũ 119
 posterior dies prioris est di-
 scipulus 505
 præfata 950
 primitiæ diis antiquitus con-
 secratę 356
 princeps dei imago 168
 princeps solidam noctę dor-
 mire non debet 983
 principis animus 167
 principis officium 857
 prisici hominibus, locis, ædi-
 bus binos attribuebant
 genios 87
 prisici philosophi a vero a-
 berrauerunt 73
 promethei, & Epimethei fa-
 bula 58
 proserpina Azesia dicta 977
 protagorę sophistę fabula
 537
 protogenis, & Apellis factũ
 236
 prouerbia qui olim scripse-
 runt 7
 prouerbia vnde sumantur
 3.18
 prouerbia mutilata 12
 prouerbia ad quę conducãt
 9
 prouerbiorum vsus anti-
 quissimus 8
 prudentia vitę vsu, multaq;

Q uare homines dii dicti
 sunt 337
 quadrangulus sui similis
 1679
 quadrantalis 790
 quercus ioui sacra 250
 querna Dodonea sylua ibid.
 quę ocyssime consenesunt
 412
 quę consenesunt tardissi-
 me ibid.
 qui Herculi decimam con-
 secrat &c. 88
 quiritati 775

quod bonum idem simplex
 723
 quod malum id varium est
 ibid.
 quo ornato Hercules descē-
 dit ad inferos 209

R

R atio non omnium pa-
 ris habenda 220
 raia pitisc natura 449
 ranunculi herbę proprietates
 1247
 recipere 1534
 regulus qui & trochilus
 1322
 remuria 233
 res mortalium circulus 447
 responsa Delphici oraculi
 401.423
 rhadamanthi consilium Lu-
 ciano datum 26
 rhamnusia 919
 risus interdum improbum
 demonstrat 202
 robur in neruis 237
 roma per excellentiam vrbs
 dicta 1999
 romanorum iururandum
 914
 rosa prisicis in precio 920
 rosę fumus habitus olim
 honos ibid.
 rubicon flumen 243

S

S acra Eleusina 456
 sacra in honorem cere-
 ris 883
 sacra in honorem Bonę deę
 ibid.
 sacra facere pro salute labo-
 rantis vel in parentibus
 204
 sacra res consilium 116
 sacrificia in honorem Hylę
 259
 sacrificia sine vino quibus
 deis fierent 1062
 sacrificium Fecialis 48
 sacrorum mos 16

Index Prouerbiorum

falacitas murium mira 948	scythę equino sanguine p cibo, & potu vruntur 1913	similitudo amoris mater 126
salaconia paupertas 1768	scythę cur feris abundet 1285	similitudo morum, & insti- tuti beneuolentiam con- ciliat 1739
salmoeneus mechanicarum artifex 1790	scyllę Nisi regis filię fabula 273	simonides elegię inuentor 1893
salpa torpor 399	scyllę Phorci, & Crateidis fi- lię fabula ibid.	simulacrum Aegyptiorum 168
sal seruat 35	secundarius cursus 1684	simulacrum Apollinis 174
salsum 781	senectę vitium 74	simulatio diuturna esse non potest 544
salstitudo vitibus inimicissi- ma 847	senectuti fors, ocium, & qui es 150	sinope meretrix Abidus di- cta 1604
saluginosa vicinia 253	senes probitatem olere de- bent 1680	similes Lemni cur dicti 1857
sambici pœna 92	senes depontani 297	siphnus insula 1873
sambuca 1269	senium iudicium fallax 1663	sisapo 1668
samœna 1603	sententia manuum porre- ctione antiquitus com- probata 952	socrates subtilium nugarū antistes 267
samos insula cur <i>δρθημω- σα</i> , & <i>παρθένια</i> dicta 1036	sepia corde caret 1602	socrati pecul iaris generis 87
sansus Romanorum Deus 1678	sepulturę agna apud vete- res religio 529	socratis effigies, mores, & en- comium 1180
sansucum 247	sepulchra, & facella mouere nefas 382	socratis iuramentum 914-1038
sapientes septem apud Grę- cos 519	sertorii factum 315	socratis dictum 387-926
sapientię mysteria oblecta 64	seueritas lacedemoniorum 232	socratis dictum de proprio amore 118
sapiens in eodem bis non la- bitur 280	sermo hominis iudicium 106	sophocles <i>μέλιππταν</i> , & <i>νέαν σερήνα</i> dictus 1828
sapientum filii vt plurimū stupidissimi 1009	seruis dimidium ingenii au- fert Iuppiter 1952	sophocles vnde dicatur 764
sarcinator vnde dictus 1763	seruorum nomina disylla- ba e monosyllaba 1214	sophon mimographus ada- giis scater 1799
sardanapali sepulcrum 1636	sibillę Erithrę vaticinium 911	solem deorum summum per se iudicant 1685
sardanapali epitaphiū 1349	sibillę tres, & earum nomi- na 1912	sol mundi oculus a philoso- phis appellatur 1936
sardo, siue Sardonia insula 1025	sicophantę vnde dicti 1819	sol <i>ημεροδρόμος</i> 1662
saronicum mare vnde 1182	ficuli natura dicantes 721	solis apud varias gentes va- riar appellaciones 1981
saturno quomodo sacrificabatur 819	silicernium 658	solonis sententia 192
saturno quare antiquitus sa- crificia fiebant ibid.	silphium 685	solonis lex 408
satyrii herbę proprietates 2078	silurus piscis qui, & sturio 1457	solonis apophtegma 24
scarabęi natura 1325	silurus piscis aura vicitur 1698	solonis dictum 798
scarabęi omnes mares 1329	simia 1924	sonni dei regia 916
scarabęi in Actna mōte prę grandes gignuntur 1331	simię natura ridiculę 1281	sonniare 207
scipio fossa & vallum aduer- sus vim carthagenensium 44	simiarum copia in Mauru- sia 844	sonniare sperandi genus ibid.
sciron 1979	simiarum honos apud Pithe- culios 2000	sonnia amantum spes ibid.
scopeliani dictum 1952		sonnia turbulenta 420
scorpio piscis 57		sonnus primus &c. 481
scytharum de vitę felicitate iudicium 996		sonnus famem, & sitim extinguit
scythę supramodum iracun- di 768		

Per ordinem Alphabeti.

extinguit 927	sybillę cum ex fabula 1449	ptor 8
fordes 1461	syphontę ficulnei gladii dicti 1015	themis Euandri mater 1863
fordidi ibid.	syllę dictum de Mario 1960	themistocles fuit notus 1126
fois ingenium probi non vi- tiat 71	symbolum pietatis ciconia 573	themistocles cur habitus in- doctior 908
fortes 310	symbolum 1194	themistocles dictum 60.714
spartanorum mores 1015	sympuuium 730	theophrastus adagia scripsit, quę Zenobii nomine cir- cumferuntur 7
spartanorum habitus 1801	sinanche 418	theonidis mulierculę fabu- la 974
sparti genera 1769	singrapha quomodo differat a chirographo, tabulis, & codicillis 1659	theotimi fabula 962
speculi quomodo imagines reddant 780		theramenes cur <i>κοθροπος</i> di- ctus 101
sphyngis simulachra prę tē- plis ab Aegyptiis dedica- ta cur 1895	T	theramenes pœnę 1966
sphyngis fabula ibid.	T alentum Atticum mi- nus sexaginta, ma- gnum octoginta libras va- lebat 353	theriacis 1199
sphyngis symbolum 1849	tali fabula 1247	thessali equestris rei studio- si 753
spissigradissimus 1754	talis suffragia olim fereban- tur 990	thiodamantis fabula 2019
splendor 1531	talorum lusus 975	thracia Martis domicilium 2036
spurius 1118	talus 1247	thresilai dulcis insania 1092
staphilius vinum ostendit aqua diluere 744	tanaquil, quę & Caia 1678	thurini Verconii supplicium 196
stater 1127	tantali fabula 906	thiestes filiorū nomina 1885
statera Aequitanis symbo- lum 24	tarcotellę vis 1247	thymbra 875-1568
stephanus Thucydidis filius stultus 1009	tauri in Epiro quando non appareant 69	thynnus 949
sterculeus Saturni cogno- men 1328	telchines 876	tibiurum in luctu vsus 513
stercutus Fauni filius ibid.	telegorę fabula 804	timallus 1572
studio suo quisque ducitur 119	temperantiam sectari, in- temperantiam fugere 1663	timocreonis epitaphiū 406
stulticię comes infelicitas 825	templum execrationis 160	timotheus Atheniensem im- perator mars rex dictus 1431
stylus graphiarius 313	temporis & opportunitatis observatio 451	timotheus cantor 142
suasum 1735	tempus omnium sapientissi- mum 818	titianam Achemontis sol dictus 1981
subulcos Aegyptii nec in- templa respiciunt, nec ad matrimonium admittunt 248	tenedi lex 1432	titonius fabula 385
suffragia foliis olim fereban- tur 734	tenedi regis numisma 549	titulicium 1667
suffragia ferebantur fabis 27	tenę fabula ibid.	tmolus Sicilię mons croco- abundantiissimus 1925
suidas prouerbia scripsit 8	teffera 596	toga Romanorum, pallium Gręcorum vestes pacis, saga autē belli. 1579-1669
supercilia superbę sedes 2000	testudines in Carnania 95	torpedinis natura 1265-450
supplicandi mos apud per- sas 1519	tetragonum ex omni parte sui similis 1735	tradere 1575
sutus 1767	thaletis ad Solonem dictum 1825	traiectoria pecunia 1714
sus abominandus apud Aeg- yptios 248	thaletis dictum 386	triam sextus ordo 52
sybaricę gallum gallinacę non alunt 725	thalia vna gratiarum vnde dicta 1899	tria aurea præcepta 404
	tharion pictor 1975	tricari 38
	thetæcus adagiorum scri-	tricones ibid.
		tricterica 1435
		triglan-

Index Prouerb. per ordinem Alphabeti.

triglantina Hecate	1556	vigilantia Epaminondæ	1678.1695
triobolus munifina	114	984	vox nulla piscibus quare 291
trachea	1434	vindictiarum forma	1781
trochilus qui, & regulus	1322	vinum in cibis appositis infu-	1714
		sio	1001
troiani quando de reddenda Helena consultare cæperunt	56	vinum temperatura	748
tucis vestalis virginis factum	255	vinum pueris a Platone pro-	112
tibii populi qui	1961	hibitum	112
tyrannus portentum	109	vinum & adolescentia duplex incendium voluptatis	113
tyrrenarichus	1752	vinum in medio saluberrimum	724
tyrrenorum superstitio	24	vinum lac senum	556
		vinum lac veneris	808
		virgis famem ex ædibus Græci eiciebant	560
		virii boni deorum sunt amici	21
		virtutis aliquid simile in be-	65
		stis inest	65
		virtus ad beate viuendum se ipsa contenta est	1744
		virtute nihil pulchrius ibid.	
		vipera	1578
		vipera bis exiit	54
		vita curis non abbrevianda	35
		vita infelix vbi	260
		vita quid significet	1005
		vita indicium motus	1686
		vitiis proprietates	1962
		vitiis carica	1613
		vitiis seruire grauissimum	775
		vitium senectæ	75
		viuere	1276
		viuerra que	1300
		viuerra quæ & ietis cur sic dicta	ibid.
		vlixis & Diomedis factum	526
		vmbilici	131
		vnda decumana	363
		vnguenta amaracina	247
		vna non est numerus secundum Philosophos	478
		voca	291
		voluptas	1134
		voluptati moeror comes	507
		voluptas quare summum bonum a philosopho dicta	

V

Vadum	72
M. Varro argumenta fabularum a prouerbis sumptis	8
vatum genus irritabile	540
1766	
vecium valentis dictum	1923
velabrum	1369
velitari	1776
venationi infelix omen mu-	
stellæ nomen	157
veneris iactus in talorum lu-	
su felicissimus	115
venus Phidæ	1195
verecundia in lecto, & in	
conuiuio	1751
veritas temporis filia	818
veritate nihil robustius	11
veritatis consideratio	366
vermis e vetustiore niue na-	
scitur	552
verum a pueris, ebriis, & in-	
sanis auditur	416
vesica	2017
vestis fabula	394
vestigia domini agris ster-	
cus optimum	123
vexilla Romanorum qui-	
bis animalibus insignita	1325
viaticum honestissimum ho-	
nesta ars	428
victoriæ symbolum	90
victimas fas non erat con-	
tingere, nisi peractis my-	
sticis	801

1678.1695	vox nulla piscibus quare 291
1714	vsura maritimæ
1972	vitiligatores
1225	vtres sale peruncti meliores
1236	vtres
1236	Vulcani, Martis, Veneris fabula
449	vulgus diligentior iudex
349	vulpinari
130.1368	vultures ex Aegyptiorum opinione omnes femine
414	vultures ex euro concipere putant Aegyptii
ibid.	vultus animi in diciu
1383	vultus, habitus que interdum infanum demonstrat
487	vuxores formosæ auræ compedes dictæ
823	vuxores in alterius inuidiam mortuum maritum laudant
1760	

X

Xenia munera	107
xenophanis somnium de sole	1665
xenophon ἀττική μέλιττα dictus	1881
xenophon ἀττική μουσα	514
xerxes aquam manibus hauriam a rustico libenter accepit	947

Z

Zenodorus adagiorum scriptor, qui & Zenobius	7
zenonis iusiurandum	914
zenonis dictum	358
zephyro flante canunt cygni	147
zouls Homeri simulachrum verberare solitus	1789
xythum	852
Zoophorodίδες	1360

FINIS.

A D A G I A,

QUÆCVNQVE AD HANC DIEM EXIERVNT, ACCVRATE NVPER EMENDATA.

QVID SIT PAROEMIA.

PAROEMIA, definitore Donato, est accommodatum rebus temporibusque prouerbium. Diomedes aut finit huc ad modum: Paroemia est prouerbij vulgaris vsurpatione, rebus temporibusque accommodata, cum aliud significatur quam dicitur. Apud Græcos scriptores variæ feruntur finitiones. A nonnullis describitur hoc pacto, *παροιμία ἐστὶ λόγος ἀφορμῆς ἐν τῷ βίῳ, ἐπιτιμῶν, ἢ μετρία πολλὴ τὸ χρησίμων ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.* id est, Prouerbium est sermo ad vitæ rationem conducibilis, moderata quadam obsecritate multam in sese continens vitia tem. Ab alijs hoc finitur modo. *Παροιμία ἐστὶ λόγος ἐπιτακτικὸν τὸ σαφὲς ἀσασία.* i. Prouerbium est sermo rem manifestam obsecritate regens. Neque clam est, complures alias; & apud Latinos & apud Græcos paroemias finitiones extare: verum eas omnes hic referre non arbitratus sum operæpretium fore: cum; quod in hoc opere præcipue propositum sit, breuitatem illam, quam a docete requirit Horatius, vbique, quo ad licebit, sequi: tum, quod eandem ferè cantilenam canunt, eodemque recidunt. maxime quod inter tam multas nulla reperitur, quæ vim naturamque prouerbij sic complectatur, vt non aliquid vel redundet, vel diminutum sit. Si quidem Donatus, ac Diomedes (vt interim alia non excutiamus) in omni paroemia requirere videntur inuolucrum aliquod: vt qui eam allegoriæ speciem fecerint. Deinde *παροιμῶν*, id est, sententiale quiddam, expectant, eum addunt, Rebus, temporibusque accommodatum. Græcorum item quotquot sunt finitiones, aut sententiam ad vitam instituendam conducibilem, aut metapho-

ra rectorum admiscunt: quædam vtrunque cum altero coniungunt. Atqui per multa reperies apud *ἀκμήτες* (id est neuitquam violandæ auctoritatis) scriptores, prouerbij nomine citata, quæ nulla metaphora tegantur. Rursum non pauca, quæ nihil omnino pertineant ad institutionem vitæ, & à sententiæ ratione profus *ἐκ διαμύτης*, quod aiunt, dissideant. Exempla pro multis duo suffecerint. *μυθὸν δὲν ἄγαν*, ne quid nimis, nemo non ponit inter adagia, nihil tamen habet integumentum. Et, *τις ἀνὸς ἀπὸ θύρας ἀμύτοι*, hoc est, Quis aberret a foribus? ab Aristotele paroemias titulo refertur: at id non video quid conferat ad vitæ rationem. Iam vero non omne prouerbium allegoria quam regi, vel ex Fabio liquet, cuius hæc verba sunt, libro Instit. 5. Cui confine est *παροιμίας* genus illud, quod est velut fabella breuior. Videlicet palam indicat & alia paroemiarum esse genera, quæ non sint allegoriæ confines. Quanquam haud inficias iuerimus, maximam adagiorum partem aliqua metaphora specie fucatam esse. Tum optimas fatemur eas, quæ pariter & translationis pigmento delectent, & sententiæ profint vtilitate. Verum multo aliud est, commendare paroemiam, & quemnam sit optima demonstrare: aliud, quid ea sit in genere, definire. Nobis (quod grammaticorum pace fiat) absoluta & ad nostrum hoc institutum accommodata paroemias finitio tradi posse videtur ad hunc modum, Paroemia est celebre dictum, scita quapiam nouitate insigne. Vt dictum, generis: celebre, differentia: scita quapiam nouitate insigne, proprii vicem obtineat. quando quidem his tribus partibus perfectam constantem definitionem, dialecticorum consensus est.

Quid Paroemia proprium, & quatenus.

ITAQUE peculiariter ad prouerbij rationem pertinent duo, τὸ θυλλῶμενον, καὶ ἡ ἀκμήτης,

καμώτης, hoc est, vti celebratum sit, vulgoq; iactatum. Nam hinc etiam Parœmię Græcis vocabulum, videlicet ἀπό τοῦ ὀμιος τὸ ἔδος, ὡς περ στίμμου καὶ παροδικῶν, q̄ passim per ora hominum obambulet: & adagij Latinis, quasi dicas circummagium, auctore Varrone. Deinde scitum, vt aliqua ceu nota discernatur à sermone communi. Neq; enim protinus, quod populari sermone tritum sit, aut figura nouatum, in hunc catalogum adlegimus: sed quod antiquitate papiter, & eruditione commendetur. id enim scitum appellamus. Quibus ex rebus accedat nouitas adagij, mox ostendemus: nunc, quot modis celebritas contingat, paucis indicabimus. Veniunt igitur in vulgi sermonem vel ex oraculis numinū: quod genus illud, ἔτε τρίτοι, ἔτε τέταρτοι, id est, neque tertij, neque quarti. Vel à sapiētum dictis, quę quidem antiquitas oraculorum instar celebrant. quale est illud: δὴ σκολα τὰ καλά, hoc est: ardua quę pulchra. Vel è Poeta quopiam maximè vetusto: vt Homericum illud:

ῥεχθὲν δὲ τε νήπιον ἔγνω. id est, Rem factam etiam stultus, intelligit.

Item illud Pindaricum, ποτὶ κέντρον λακτιζέμεν. id est,

Contra stimulum calcitrare.

Et illud Sapphus.

Μίττε μοι μέλι, μήττε μέλισσα. id est, Neque mel mihi, neque apis.

Siquidē, dum linguę adhuc incorruptę manerent: Poetarum versus in conuiujs etiam canebantur. Vel è scena, hoc est, tragicorum, & comicorum actis fabulis: quod genus illud ex Euripide, ἄνω ποταμῶν. rursus illud ex Aristophane βέλλεις κέρακας. Præcipue vero comœdia mutuo quodam commercio & vsurpat plerāq; iactata vulgo, & gignit, traditęque vulgo iactanda. Nonnulla ducuntur ex fabularum argumentis, vt ἀπλησιον, πησιον, ex Danaidum fabula. ἄδρα καυῆ, Orci galea, ex fabula Persei. Quædam trahuntur ex apologis: è quibus illud: At non videmus manticę quod in tergo est. Aliquot ex euentu nascuntur: sicut hoc, ἄλλα μὲν Λεύκων, ἄλλα δὲ Λεύκων ἄνθρωπος φέρεται, id est, Alia Leucō, alia Leuconis asinus portat. Ex historijs aliquot mutuo sumpta sunt: quorum est illud: Romanus sedendo vincit. Quædam profecta sunt ex apophthegmatis, hoc est, scitè breuiterq; responsis: sicut illud:

Ὅς αὐτὸς αὐτὸν ἐκ ἔχει, σάμνον θέλει:

Qui semet ipse non habet, Samum petit. Sunt, quę ex verbo temere dicto sunt arrepta: velut, ἐ φροντίς ἱπποκλείδῃ. id est, non est curę Hippoclidis. Denique mores, ingenium seu gentis, siue hominis alicuius, siue etiam animantis; postremo rei quoque vis quępiam insignis, ac vulgo nota locum fecerunt adagio: cuiusmodi sunt, σύροι πρὸς φρίνικας, id est, Syri contra Phœnices. ἀκκίξεν, pro eo quod est, sic tē recusare quod accipere cupias, & ἀλώπηξ ἔδωκε ῥακέτα, id est, vulpes non capitur muneribus, & δὴς κρᾶμψι θάνατον, Bis crambes; mors: & κληματὶς ἀγυπτίας, Clematibus Ægyptia.

Quibus ex rebus accedat nouitas Parœmia.

I A M, quod de nouitate diximus, id ne tiquam simplex est. Nam hanc nōnunquā ipsa res secum adfert, vt κροκοδείλα δάκρυα. Crocodili lachrymę. Nonnunquam eam figura conciliat: cum per omnes fermē schematū species adagium varietur, quas singulatim persequi non est necesse. eas duntaxat attingamus, quas frequentissime recipit. Metaphora pene semper adest: multas autem partes ea complectitur. Allegoria non minus crebra: quamquam & hęc quibusdam metaphorę species est. Exemplum prioris: Res omnis in vado est. Posterioris: λύκῳ ἔχων. Lupus hiat. Nec infrequens hyperbole, velut γυμνάτερος λέωνος, id est, Nudior exuio serpentis. Nonnunquam vsque ad exunio peruenit; quod, auctore Quintiliano, nihil aliud est, quàm obscurior allegoria. quod genus, πλέον ἤμισυ παντός, id est, dimidium plus toto. Nonnunquam allusio venerē adiungit parœmię, veluti, βέλλῃ ἔτας, id est, Sic ferito. &, σὺ δὲ δυνέρχομἐνα, id est, Duobus simul euntibus. &

Ὁ, ἦισοι ἐν μεγάρῳσι καμῶν τ' ἀγαδῶντα τ' ἔτυκται. id est,

Ædibus in proprijs quę rectave; prauave fiant.

Aliquoties αὐτῇ διαλεκτῶς καὶ ἰδιώμα, i. verbi proprietates, prouerbij simulachrum addit, vt ἀγύγιον κελόν, id est, ingenium. Fit interdum, vt ipsum ἀμφίβολον, hoc est ambiguitas, decus apponat prouerbio. Cuius generis est, σὺς ἐπὶ γλῶσση, id est, Bos in lingua, & ἕσα μὲς ἐν πῶση, id est, Quęcun-

Quęcunque Mus in Pisa. Si quidem bos & animal significat, & numisma. Mus item animantis est nomen, & item athleteę cuiusdam vocabulum. Et Pisa nomen Vrbs, accessione litterulę auctum, picem significat, πῖσος. Nonnunquam ipsa eloquendi nouitas parœmiam efficit, vt ἐν οἴνῳ ἀλήθεια, id est, In vino veritas. Nam, si dicas ebrios vera loqui, non videbitur adagium. Item si dicas: Sine cibo & potu languet libido, nō habebit adagij faciēm. Contra: Sine Cere & Baccho friget Venus, nemo non agno scit adagij speciēm. Quancum hęc ipsa nouitas, vt omnis alia, pficifcitur à figura. Decorat interim & antiquitas, vt ἐγγύα, πᾶρα δ' ἄτη, Sponde, sed presto est iactura. Denique in parœmijs omnes τοῦ γελῶντος, id est, ridiculi, formas inuenies. Sed hęc minutim persequi, molestę cuiusdam diligentię fortē videatur. Tamefi de figuris prouerbialibus paulo post aliquanto copiosius dicturi sumus.

Quomodo parœmia differat ab ijs, qua videntur illi confinia.

S V N T autē quedam affinia parœmijs, puta γνώμα, quę nostris sententias appellant: ad hęc αἰσοι qui à nostris apologi vocantur: tum ἀποθέματα, quę Latine, breuiter ac scite dicta, vt terere licebit: præterea σκόμματα, id est, false dicta. Denique quicquid allegoriam, aut aliam quam priam figuram prouerbialē, ceu personā, præ se gerit. Ea tametfi difficile non sit ad agiorum genere fecernere, si quis ad finitionem, tanquam ad gnomonem, & regulam, vnumquodque norit applicare: tamen, quo faciamus satis etiam imperitioribus, haud grauibimur rudius & pinguiore, quod aiat, Minerua rem explicare, vt planè cōstet quid in hoc opere simus secuti. Primum inter sententiam, & parœmiam eiusmodi ratio est, vt vtraque cum altera coniungi, vtraque rursus altera queat sciungi, non aliter, quàm album ab homine. Vt enim non statim album quod homo, neque protinus homo quod album: nihil tamen verat id album esse, quod sit homo: Ita non raro fit, vt sententia parœmiam complectatur: at non statim quod parœmia fuerit, idem erit & sententia, neque contra. velut,

Auaro tā decet quod habet, quàm quod non habet, &,

Pascitur in vinis liuor, post fata quiescit. non vt sententię sunt, ita sunt & adagia. E diuerso: Ego in portu nauigo, vt est prouerbium, ita sententia non est. Rursus, μὴ παιδὶ πλὴν μάχαμην, id est, ne puero gladium, pariter & parœmię sententięq; rationem complectitur, denique & allegorizę. Neque desuere tamen, potissimum apud Gręcos, qui grauari non sunt operā in hoc genere sumere, γνωμολογίαν, id est sententiarum collectionem, conscribētes. αἶνον Aphthonius in Progy mnafinatis, simpliciter μῦθον, id est fabulam, vocat. huic sunt, vt ait, varia ex inuentoribus cognomina, συλαρτίτης, κίλιξ, κῦπριον, αἰσωπότης. Quintilianus αἶνον ait à Gręcis appellatū λόγον μυθικόν, αἰσωποπέτητον, a Latinorum nonnullis apologationē, non satis in vsu recepto nomine. Neque negat, αἶνον, parœmię confinem esse: verum ita distinguit, vt αἶνον, totus sit apologus; parœmia, veluti fabella breuior. Exempli loco posuit: Non nostrum onus, bos clitellas? Ad hęc quidem modum vsurpauit Hesiodus:

Ναῦ δ' αἶνον βασιλεύς ἐρέω, νοέωσι καὶ αὐτοῖς. Ὡδ' ἱρήξ̄ παροσέειπεν ἀηδόνα ποικιλῶδερον. i. Enō principibus referat, norit licet ipsi, Vocalem accipiter sic affatus philoemellam est.

Vtitur eundē ad modū & Archilochus, & Callimachus. Etiam si Theocritus ἐν κύνισκας, αἶνον pro parœmia videt vsurpasse, Ἄνθρωπὸν λέγει ταῦτις, ἔβα καὶ ταῦθ' ἐν ἔλαν. Iam verò apophthegmata nō alio discrimine dissident à parœmijs, quàm sententię. Quemadmodum enim illud, ὃς αὐτὸς αὐτὸν ἐκ ἔχει, σάμνον θέλει, simul & adagium est & apophthegma, ita illud Simo- nidas ad quemdam in conuiuio tacentem; εἰ μὲν ἡλίθιος εἶ, σοφὸν πρῶγμα ποιεῖς. εἰ δὲ σοφός, ἡλίθιος. id est, Si quidem stultus es, sapiētem rem facis; si verò sapiens, stultam. Itē illud: Decet Cęsarix vxorem nō solum crimine, verum etiam criminis suspitione vacare, apophthegma quidem est, at nō item parœmia. Item: Soles duabus sedere sellis, simul & prouerbium & λοιδύριον est. Contrā: Mater nunquam, pater persepe. Item illud Turonij: Ad molas sunt, σκόμματα qui dem est, at non item adagium. Quancum sunt in hoc genere quędam adeo commode dicta, vt facile possint in adagiorum ordinē adscisci, velut illud, μέγχι βωμῶν φίλος εἶμι, id est, Vsq; ad aras sum amicus. Adest

enim simul & breuitas, & sententia, & figura. Hęc paulo verbosius inculcauimus, ne quid à nobis in hoc expectetur opere, nisi quod sub parœmiæ cadit appellationem, neque quis per negligentiam præteritum existimet, quod prudenter, consultoq; tanquã ab argumento alienũ, prætermisimus.

Commendatio Prouerb. à dignitate.

PORRO autem ne quis hanc doctrinæ partem, tanquam nimium humilem, & impendio facilem, penesq; puerilem, fastidiat, atque aspserit, paucis exponamus, quantum hæc, sicuti videntur, minutula apud antiquos illos obtinuerint dignitatis, deinde quantum adferant commoditatis, si quis in loco sciteq; vtatur; postremo nõ vsq; adeo cuiuslibet esse, recte prouerbij vti. Principio, cognitionem adagiorũ non in postremis habitam apud summos viros, vel illud sat argumẽti est, quod primi nominis auctores non indigna duxerint, de quibus diligenter voluminibus aliquot conscriberent. Quorum primus est Aristoteles, nimirum tantus Philosophus, vt vnus hic pro multis sufficerit. reliquit is, teste Laertio, de parœmijs volumenum. Chrysippus item ad Zenodotum duos de prouerbij libris conscripsit. Scripsit eadem de re Cleanthes. Quorum virorum si labores extarent, nobis non fuisset necesse tanto sudore quẽdam ex minutis istis scriptoribus, & iisdem, vt indiligentibus, ita deprauatissimis etiam, explicari. Reperiuntur nonnulla prouerbiorum collectanea Plutarchi nomine, sed paucula, eaq; ferme nuda. Inter parœmiographos subinde citatur tum ab alijs, tum ab Athenæo in Dipnographo, Clearchus Solensis, Aristotelis auditor, & Aristides, deinde Zenodotus, qui Diadymi, Tarræique parœmias in compendium redegit. Citantur & Theophrasti proueria in commentariolis Demosthenis. Vnde liquet & illos hæc de rebus commẽtarios reliquisse. Neque nos fugit, id operis Zenobij nomine circumferri, verum, quoniam inueniuntur quẽdam apud Aristophanis interpretem, Zenodoti eius, qui Didymum, ac Tarræum in compendium redegerit, nomine relata, quæ ad verbum in huius commentarijs leguntur, circa fraudem esse, quod is, quocunq; fuerit nomine, (quid enim refert?) in hoc opere, Zeno-

doti titulo adducet. Hic præter alios Milonem quẽdam parœmiographum allegat, Citatur & Dæmon quispian, cum ab alijs compluribus, tum ab eo, qui dictiones aliquot ex orationibus Demosthenis est interpretatus, qui multos de prouerbij libris videtur composuisse. nam citatur liber 40 Extant & Diogeniani collectanea, Hefychij præfatio testatur ab ipso copiosius explicata proueria, quæ nudius recensuisset Diogenianus. etiam si opus ipsum pugnat cum suo prologo, cum is nomenclaturam auctorum profiteatur, & prouerbiorum argumenta, hic ita nudus sit, vt nihil esse possit magis. vnde in coniecturam adducimur, opus hoc copiosius ab auctore descriptum, post ab alio quopiam in compendium contractum. Suidas, qui & ipse in hoc numero ponendus est, Theætetum quẽdam adducit, qui de prouerbij conscripserit. Nec illud argumentum leue, quod inter bonos auctores vt quisque fuit, eruditissimus eloquentissimusq; ita quam plurimum adagiorũ suis libris aspersit. Et, vt à Græcis exordiar, quid de magno illo Platone, ne dicam diuino, παραμυθία λέγειν, vt sic dixerim? Aristoteles, ferius alioqui philosophus, haudquaquam grauatnr suis illis disputationibus parœmiis crebras, ceu gemmulas, intertexere. Quem quidem, sicut in cæteris, ita hac quoque in parte Theophrastus est æmulatus. Plutarchus, grauis ac penè tetricus auctor, quam multis vndique scater adagijs? quem nec piguit inter problemata quasdam parœmijs & proponere, & excutere, idque Aristotelis exemplo. Iam, vt ad Latinos veniamus, omnis vtroque in genere grammaticis, ac poetis, (nisi si quis in his M. Varronem existimat annuendum, qui Menippeis illis suis prouerbiales indidit titulos, vt planè consentaneum sit illum argumenta fabularum non aliunde, quam à prouerbij sumpsisse mutuo) Romani Principes non existimant inferius esse maiestate Imperiali, vt, magis de rebus consulti, prouerbio responderent, quod etiam nunc extat in Digestis, οὔτε πάντα, οὔτε πάντα, οὔτε παραπάντων. id est, Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Apud Græcos hoc adagium fertur, ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκω. id est, E fructu arborem iudico. Pittacus philosophus consultorem suum ad pueros

ad pueros turbine ludentes mittit, à quibus de ducenda vxore prouerbio doceatur, audiaturq; τῶν κατὰ σωτῶν ἔλα. Theognides autem:

ὄνδ' ἔλαρ ὁ ζεύς
ὄνδ' ἴων πάντας ἀνδάνειν, οὐτ' ἀνέχων, i.
Nõ etenim cunctis placeat vel Iuppiter ipse, Seu mittes pluuiam, seu cohibes pluuiã.

Quod si quẽ mouet antiquitatis auctoritas, nullũ doctrinæ genus antiquius fuisse videtur quàm parœmiarũ. In his ceu symbolis tota ferme prisorum philosophia cõtinebatur. Quid aliud veterum illorum sapientum oracula, quàm proueria? quibus tantum honoris habitum est olim, vt non ab homine profecta, sed cœlitus delapsa viderentur. Et cœlo, inquit Luuenalis, descendit, γινώδι σωτῶν, i. nosce te ipsum. Proinde pro foribus temporum veluti digna dijs inscribebantur: passimq; columnis, ac marmoribus insculpta visabantur, tanquam immortalis digna memoria. Quod si minutula quæpiã res videtur adagium, meminimus ista non mole, sed pretio æstimari oportere. Quis enim sanus non pluris faciat gemmulas, quamuis perpussillas, quã saxa quẽdã ingentia? & vt, auctore Plinio, in minutissimis animãtibus, velut araneolo, culicẽq; maius est naturę miraculum, quàm in elephanto, si quis modo propius contempletur: itidem in re litteraria nonnunquam plurimum habent ingenij, quæ minima sunt.

Ad quot res utilis Parœmiarum cognitio.

RELIQVVM est, vt paucis ostẽdamus, nõ minus vtilitatis inesse prouerbij, quã olim adfuerit dignitatis. Conducit autem parœmiarum cognitio, cũ ad alia permulta, tum potissimum ad quatuor: ad philosophiam, ad persuadendum, ad decus, & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quosq; auctores. Principio, ne cui mirum videatur, qd proueria dixerimus ad philosophiã scientiã pertinere, Aristoteles apud Synesium existimat nihil aliud esse parœmiã, qd reliquias prisce illius philosophiæ, maximis rerum humanarũ cladibus extinctas, easq; seruatatas esse, partim ob compendium, breuitatemq; partim ob festiuitatẽ ac leporem: ideoq; non segniter, nec oscitantur, sed pressius, ac penitus inspiciedas. subesse enim velut igniculos quosdã vetustatẽ sapientiã, quẽ in peruestiganda verita-

te multo fuerit perspicatior, quàm posteriores philosophi fuerint. Plutarchus item (in commentario cui titulum fecit, Quo pacto sint audiendi poetæ) veterum adagia simillima putat sacrorũ mysterijs, in quibus maxime quẽpiã res, ac diuinæ minutis & in specie penè ridiculis cęrimonijs significari solent. His enim tam breuibus dictis per inuolucrum quoddã eadem inuenimus, quæ philosophiã principes tot voluminibus tradiderunt. Neq; enim aliud sibi velle parœmiã illam Hesiodiam, πλέον ἡμῖν πάντος, quàm quod Plato tũ in Gorgia, tum in libris Politicis, tam multis argumentis conatur ostendere, ἐλάττω εἶναι τὸ ἀδμεΐδαι τῷ ἀδικεῖν. i. Satius esse iniuriam admittere, quàm iniuriam inferre.

Ad persuadendum conducere Proueria.

QVOD si cui satis nõ sit ipsum sapere, verum etiã alijs persuadere cupiat, qd non inutilis sit hæc prouerbiorum suppellex, vel Aristoteles ipse satis declarat, qui non semel in rhetorices præceptis, parœmiã inter testimonia connumerat. Quem admodum, inquit, si quis suadere velit ne cũ homine sene copulet aliquis necesse tuidinẽ, vt in huius prouerbij testimonio, μή ποτ' ἐν ἔρδει γέροντα, id est, Ne vnquam beneficias seni. Rursum, si quis psuadeat, vt liberos item interficiat, qui parentem occiderit, huic vsui futurum est hoc prouerbium. Νήπιος, ὃς πατέρ' ἀντένας, παῖδας καταλέπει. id est,

Stultus, qd natos, occiso patre, relinquat.

Quantum aut adferant ad persuadendũ facultatem momenti testimonia, cui non cognitum est? Neque mediocriter conducunt sententię. At inter hæc quoque idem proueria collocat Quintilianus in Institutionum libris, compluribus locis prouerbiorum mentionẽ facit, tanquam non vna ratione ad benedicendum conducentium. Nam quinto libro parœmiã exemplis coniungit, vt parem cum illis vim obtinentes, quorum est vel præcipua. Rursum eandem eodem in libro in argumentorum genere collocat, quas Græcẽ κλίσεις appellat. Quorum & frequentissimus vsus, & ad persuadendum mouendumq; non mediocris vtilitas. Quin magis ipsa Fabij verba libet ad scribere. Nec hæc quidem, inquit, vulgo dicta, & recepta puaione populari, sine vsu fuerunt testimonia. Sunt enim quodammodo,

modo, vel potentiora etiam, quod non causis accommodata, sed liberis odio & gratia mentibus, ideo tantum dicta, factaq; quia aut honestissima, aut verissima videbatur. Pauloque inferius: Ea quoque, quae vulgo recepta sunt, hoc ipso, quod incertum auctorem habent, velut omnium sunt. Quale est: Vbi amici, ibi opes. Et: Conscientia mille testes. Et apud Ciceronem: Pars cum paribus, ut est in veteri proverbio, facillime congregantur. Neque enim durassent haec in aeternum, nisi vera omnibus viderentur. Haec Fabij verba retulimus. Idem autem paullo post deorum oracula parcmijis subnectit, velut his adfina, cognataq;. Iam, quid M. Tullius, nonne in actione pro L. Flacco, proverbio fidem rebus abrogat? id est huiusmodi, *ἐν κερὶ τῶν κήρυκων*, id est, In Care periculum. Annon in eadem totius gentis Graecorum in ferendis testimonijs fidem eleuavit hoc proverbio? Da mihi testimonium mutuū. Quid, quod ipsi etiam philosophi passim suas rationes proverbijis fulciant? Quod minus mirandum, si frequenter historiographi narrationis fidem ex adagio quopiam petunt. Adeo, quod in literis intercidit, quod titulis, quod colossis, quod marmoribus seruari non potuit, proverbio seruat inco-lume: ut & hanc obiter adagiorum laudē indicem, quod *τὸ πῶλον*, id est, probabilitas, ad persuadendum vel primas obtinet partes, quid, quae so probabilius, quam quod nemo non dicit? Quid verisimilius, quam id, quod tot aetatum, tot nationum consensus, & velut idem suffragium comprobauit? Inest nimirum, inest in his parcmijis natua quaedam, & genuina vis veritatis. Alioquin, qui fieri potuit, ut eandem plerumque sententiam in centum dimanasse populos, in centū videamus transfusam linguas, quae ne tot quidem seculis, quibus nec pyramides obstituerunt, vel interierit, consenuerit? ut merito dictum illud videatur: Veritate nihil esse robustius. Deinde fit, nescimus quo pacto, ut sententia proverbio quasi vibrata, feriat acrius auditoris animum, & aculeos quosdam cogitationum relinquat infixos. Nam longē minus tanges animum, si dixeris: Caduca, & breuis est hominis vita: quam si proverbium cites, Homo bulla. Postremo quod de risu scribit Fabius, maximas difficultates causarum, quae nullis ar-

gumentis dissolui queant ioco cludi: id vel maximē praestat parcmia.

Ad ornatum conducere Parcmiam.

Porro, quantum vel dignitatis, vel veneris adiungat orationi tempestius, prouerbiorum vsus, non arbitror pluribus explicandū. Primū enim, quis nō videt, quantum maiestatis vel ex ipsa antiquitate concilient orationi? Tū, si quod schema, quod amplitudinem ac sublimitatem apponat sermoni, rursus si quod ad gratiam dictionis facit: denique, si qua ratio festiuitatis (cum parcmia plerumque per omnes figurarum species, per omnes facietiarum formas varietur) nimirum quicquid illa solēt adferre, conferet, ac genuinam quandam, peculiaremque gratiā de suo insuper adiunget. Proinde, si scitē & in loco intertextantur adagia, futurum est, ut sermo totus & antiquitatis ceu stellulis quibusdā luceat, & figurarum adrideat coloribus, & sententiarum niteat gemulis, & festiuitatis cupe dijs blandiat: denique nouitate excitet, breuitate delectet, auctoritate persuadeat.

Ad intelligendos auctores conducere Parcmiam.

Iam, ut non sit alius parcmiarū vsus, certe ad intelligendos optimos quosque (hoc est vetustissimos) auctores, non vtilis modō sunt, verum etiam necessarij. In quibus cum pleraque sunt deprauata, tum hae vel deprauatissime sunt: propterea quae ferē enigmaticum quiddam habeant, ut etiam a mediocriter eruditis non intelligantur: tum quae plerumque velut ex abrupto interferuntur nonnunquam etiam mutilarim, ut *ἄνω ποταμῶν*, id est sursum fluminum. Aliquoties vnico verbo norantur, ut apud Ciceronem in Epistolis ad Atticum. Subueni, quae so, dum est *ἀρχὴ*, id est principiu. Indicat autem illud proverbium:

Ἀρχὴν ἢ δαίμωνι λόγον ἢ τελευτῶν, id est, Principio praestat, quam fini adhibere medelam.

Haec itaq; multū offundunt tenebrarū, si ignorentur. At rursus lucis plurimum adferunt, si fuerint intellecta. Denique fit nonnunquam, ut scriptor tacite ad proverbium adludat: quod si nos fugerit, etiāsi videbitur intellecta sententia, tamē magna voluptatis pars aberit, ignorata parcmia.

Quod genus est Horatianum illud: equus ut me portet, alar rex.

Et

Et apud Virgilium: -fatis nunquam concessa moueri, Apparet Camarina procul.

Subest enim in illo proverbium, *ἵππος μὲρ ῥη, βασιλεύς μερὲς φει*, in hoc, *μὴ τῶν κερμάρων*.

Commendatio à difficultate.

Quod si iuxta proverbium, *δύσκολα τὰ κερμάρη*, eaque vulgo ceu fastidiuntur, quaecunque facilia videntur: ne quisquā arbitretur vsque adeo procline, vel intelligere, uel sermoni parcmiam intexere. Siquidē ut non mediocris est artificij, gemulā scitē includere anulo, & aurū purpure intexere ita non est cuius parcmiam aptē, decenterque orationi inserere. Quodque Fabius scribit de risu, nihil affectari periculosius, idem de proverbio nō iniuria dixeris. Etenim in huiusmodi, quemadmodum & in musica, nisi summum praestes artificem, ridiculus sis: & aut laudem eximiam, aut risum auferas oportet.

Quatenus utendum adagijs.

Proinde, quatenus quibusque modis ut conueniat adagijs, indicabimus. Ac primo loco meminisse oportebit, ut, quod eleganter Aristoteles in commentarijs rhetoricis admonuit de adhibendis epithetis, id nos in vsurpandis adagijs obseruamus: nempe ut illis utamur non tanquam cibis, sed veluti condimentis, id est non ad satietatem, sed ad gratiam. Praeterea ne quouis inseramus loco, quemadmodum enim ridiculum sit, si quibusdā locis gemam alligaris: itidem absurdum, si nō tuo loco adhibueris adagiū. Quod verō Fabius libro Institutionum 3. de sententijs vsurpandis praecipit, id totidē fermē verbis de parcmijis praecipit. Primum, ne, quemadmodum dictum est, nimis crebriter utamur. Denique, earum obstat inuicē, quominus eluceat, quemadmodū nec pictura, in qua nihil circumlitū est, eminet, ideoque artifices et, cum plura in vnā tabulam opera cōserunt, spatijs distinguunt, ne ymbrā in corpora cadant. Subsistit. n. omnis parcmia, ideoque post eam utiq; aliud est initiū. Vnde soluta fere oratio est, & ē singulis nō mēbris, sed frustis collata, structura caret. Porro, ut adfert lumē clauus purpure in loco insertus, ita certē neminem deceat in-texta pluribus notis vestis. Accedit hoc

quoque incommodi, quod crebras captati parcmias, nonnullas necesse est admiscere vel frigidās, vel coactas. Non enim potest esse delectus, vbi de numero laboratur. Postremo gratiam amittit quicquid aut immodicū est, aut intēpestiuū. In epistolis tñ familiaribus licebit paullo liberius hoc genere ludere: in oratione seria, si cuti parcus, ita et accuratius adhibendū.

Varijs prouerbiorum vsus.

Hoc in loco non ab re futurum arbitramur, si paucis indicabimus quibus rationibus variari queat parcmiarum vsus, ut possis idem adagium alia, atque alia forma producere. Principio, nihil verat interdum, quominus item dictum ad complures sensus accōmodes: ut illud *τετραμέγος, πῆθος*, i. pertusum dolium, vel ad obliuionem, vel ad profusum, vel ad auarum, vel ad futilem, vel ad ingratum traduci potest. Effluit enim quicquid insuderis in animū immemoris: apud prodigum nihil durat. auari cupiditas nunquam expletur: futile, & garrulus nihil continet: perit quicquid contuleris in hominem ingratum. Nonnunquam per ironiam ad contrarias etiam sentias deflectitur: quod genus, si de mendacissimo quopiam loquens, dicas: *ἄνεκ τὰ ἐκ τριπόδος*, id est. Audi ē tripode dicta. Fit interim ut vnus uocula commutatione diuersis conueniat, ut *ἐκ τριῶν ἄδωρα δῶρα*, i. Hostium munera non munera: & *πηνήτων ἄδωρα δῶρα*, *κολοκων ἄδωρα δῶρα*, *πονητῶν ἄδωρα δῶρα*: ut idem adagiū ad hostes, ad pauperes, ad assentatores, ad poetas deflectatur. Nam hostium munera perniciem adferre creduntur. & siquid donant pauperes, aut adulatores, aut poetae, captationes sunt verius, quā munera. Breuiter ad omnia, in quae quocumque modo haec similitudo cōpetit, accōmodes licebit. Illa ratio fermē communis omnibus, quoties a persona ad re, aut contra, sit deflectio. Ad personā, hoc pacto: Proverbium est, *μὴδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο*, id est, ne Hercules quidem aduerfus duos: ego verō, Therfitēs magis, quā Hercules, qui possim vtrique, respondere? Ad rem torquebitur hoc modo, proverbio dictū est, *μὴδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο*, ego qui possim pariter & morbo, & inopia tolerandae par esse? Variatur & inuersione proverbij, ut dictū est, *μὴδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο*, & tu vnus cōtra duos Hercules audes cōgredi? Item hoc pacto:

Contra tritum Græcis prouerbiū: Expe-
ctatis carbonibus thesaurū reperi. Et: Com-
mutauimus, non χρῆστα χαλκίαιον, id est au-
rea arcis: sed planè χαλκία χρυσείων, id est,
ærea aureis. Præterea nonnunquam expli-
catur adagium, & confertur: nonnunquam
simplex allegoria refertur. Aliquoties etiā
mutilum proponitur, ut si quo responden-
te, quod nihil ad rē pertineat, dicas, ἀμας
ἀπὸ τῆς, id est, falces postulabam. Et apud
Ciceronē, τὰ μὲν διδόμενα, id est, quæ dan-
tur. Interim satis est unico verbo allussisse,
vt apud Aristotelem, in omnes eiusmodi
inter ipsos παρεμύθεις, id est, figuli.

De Figuris prouerbialibus.

RELIQVVM est, vt ad paræmiarum
catalogum accingamur, sed prius figuras
aliquot prouerbiales ostenderimus. Quæ-
dam enim dicta sunt specie non magno-
pere prouerbiali, quædam autē παραμυώ-
δει, (id est prouerbiali) figura, ut facile
possint in paræmiarum ordinem coaptari.
Igitur in totum, prouerbiorum generi con-
finis est omnis sententia, præterea meta-
phora, peculiariter allegoria: & in his
præcipue quæ sumuntur à rebus insigni-
bus, & vulgo celebratis: ut à nauigatione,
à bello. Quid genus sunt illa: Secundis na-
uigare ventis, naufragium facere, uertere
vela, tenere clauum, & exhaurire sentinā,
& tradere ventis uela, contrahere uela.
Item illa: Bellicum canere, & uersis gla-
dijs pugnare, receptui canere, cominus
atque eminus pugnare, conferre pedem,
conferre manus, atq; id genus alia sexceta.
Quæ si paullo longius traducantur, abeūt
in paræmiarum formam. Item quæ ducun-
tur à rebus notis, ac uehementer quotidia-
no sensui familiaribus, vt quoties corporis
gestus ad animi rem transferuntur, cuius-
modi sunt: Premere pollicem, pro fauere:
corrugare frontem, pro moleste ferre: rin-
gi, pro indignari: exporrigare frontem, pro
hilarascere. Præterea quæ trahuntur à sen-
sibus corporis, uelut, Olfacere, pro rescie-
scere: degustare, pro experiri. Prouerbij fe-
re faciem habent, quoties quæ sunt arti-
bus peculiaria uocabula, aliò detorquen-
tur, vt διὰ διὰ πασῶν, id est, Bis per omnia, à
musicis: ἐν διάμετροι, id est, ex dimetiente, à
mathematicis. Item, sesquipedalia uerba.
incudi reddere, à fabris rarijs: Ad amu-
sim, à fabris lapidarijs: Nullam lineam du-

xi, à pictoribus: Extremum actum adiu-
gere, à scenis. Interdum citra figuram ta-
cita adlusio prouerbiale quiddam adfert.
Ea tū erit optima, quoties ad auctore, aut
rē spectat magnopere celebrem, nullique
incognitam, qualis est apud Græcos Homē-
rus, apud Latinos Virgilius. Quod genus
est illud, apud Plutarchū, ἐπὶ μάρτυρες γέ-
τῳ πλάτωνι πολλοὶ τ' ἀγαθοὶ τε πάρεσσι. i.
Quando quidē testes sanc Platonī multi-
que bonique adsunt. Adlusum est enim ad
morem sacrorum, in quibus sacerdos dice-
re consuevit, Τὸς πῆδῃ, id est, quis hic? Dein-
de, qui aderant, respōdebant, πολλοὶ τ' ἀγα-
θοὶ τε πάρεσσι, i. multiq; boniq; adsunt.
Item illud apud Ciceronē ad Atticū: Σώ-
τε δ' ἔρχομένω, id est, Simul duobus eunti-
bus. Et apud Lucianum: ἰατρῶν παῖδες, id
est, medicorum filij, pro medicis ipsis. Ac-
cedūt ad prouerbij speciem & illa, bucolico
carmini familiaria, ἀδύετα, ἀναγκάια,
ἀτοπα, ὄμοια, ἐναντία, id est impossibilia, ne-
cessaria, absurda, similia, contraria.

A δυάτα sunt eiusmodi:
Ἀλλ' ἴσθ' γὰρ ὁ μὲν χθθ' ἐπ' ἰόν κύματα
μετῆν. id est,

Sed labor ad similes metiri i litore fluctus.
Et apud Virgilium:

Ante leues ergo pascent in ethere cerui,
Et freta destituent nudos i litore pisces.

Ἀναγκάια sunt huiusmodi:
Dum iuga motis aper, fluuios dum piscis
amabit.

Et apud Senecam:
Lucida dū current annosi sidera mundi.

A τόπων exemplum hoc erit:
Atq; idē iūgat vulpes, & mulceat hircos.

Contrarium hoc:
Nūc virides ēt occultat spineta lacertos:
Me tamē vrit amor. Itē apud Theocritū:

Ἠὶ δὲ σιγα μὲν πόντ' ἔσθ' ἄδ' αἴται.
Ad' ἐμὰ δ' σιγα σέρων ἐν τοσδε ἀνία. id est,

Ecce filer maris vnda, silent & flamina
venti: & Similium:

Torua lezna lupū seqt, lup' ipse capellā.
Et apud Theocritum:

Haud tamen intra nostra filēt præcordia
curæ.

A αἶξ τὸν κύτισον, ὀλκός τιλ' αἶγα διδῶκει.
Capra petit cytisum, sequitur lupus ip-
se capellam.

Sūt & aliæ duæ figuræ maximè cōfines
paræmiarum generi, quæ cōstant uel eiu-
dem, aut similibus iteratione uocis uel con-
trarium

trarium contextu. Quod genus sunt, ἀπὸ
σ' ὀλ' ὀ κακὸν κακῶς. καλὸν νόρεμ' ὀ κακὸν ὀσον.
id est, Perdam te malum male. Mali corui
malum ouum. Et, θρέμμα σοφῶν σοφῶν, id
est, Alumnum sapiens sapiens. Id quod est
apud Græcos comicos pariter ac tragicos
penè solennè. Et: Eueniunt digna dignis.
Amico amicus. Malis malus. Bonis bonus.
Vterque vtrique cordi. Suus rex reginæ
placet. Et: Manus manum fricat. Graculus
ad graculum. Contrariorum genus sic ha-
bet, καὶ δίνεια καὶ δίκια, ἐν καὶ μιανῶς, i. Et ius-
ta & iniusta, Probe & improbe, apud Aris-
tophanem, ἐκασί τε καὶ ἀνεσί, id est, Volen-
tibusq; & nolentibus, apud Platonē. Item,
ὄσδ' ἐν ἔπος ὄσδ' ἐν ἔργον, id est, Nullum dictū,
neque factum. Apud nostros item, Verum
vbi fas verum atque nefas. Facta atque in-
fecta canebat. Quo tropo sic vsus est Vale-
rius Maximus, vt ad verum sensum non
cohæreat, tantum exaggerat: Obrestan-
tem, inquit, se, aduersus omne fas & nefas,
cum in summo esset Imperio, à te equite
Romano fuisse trucidatum. Nam qui con-
sistit, vt facinus nefarium dicatur esse fa-
ctū aduersus omne nefas? Quo iure, qua-
que iniuria. Quiduis & facere, & pati. Di-
gna, atque indigna. Quid dixit, aut quid ta-
cuit? Domi, bellique. Publicè, priuatim.
Quod scis, nescis. Clamque, pedalamque.
Iocatus, & seria. Manibus, pedibusque.
Nostesque, diesque. Quæ prima, aut vlti-
ma ponas. Neque magnum, neque paruū.
Iuuenesque, senesque. Dijs, hominibusq;
plaudentibus. Ad hanc formam pertinēt
etiā hæc passim apud poetas obuia, παρ-
θένος ἀπάρθενος. ἀνυμος νύμφη. ἀγαμος γά-
μος. ἀπολις πόλις. δύσπαρις πάρις. δύσδαι-
μων ἐν δαίμονια. ἀδάρα δάρα. ἀδέες δέος. ἀπό-
λεμος πόλεμος. ἀκοσμος κόσμος. ἀχαρις χάρις.
ἀπλωτος πλωτος. id est, Virgo non virgo.
Sponsa non sponsa. Nuptiæ non nuptiæ.
Ciuitas, non ciuitas. Malus Paris Paris.
Infelix felicitas. Non dona dona. Non
metuendus metus. Non bellum bellum.
Ornatus inornatus. Ingrata gratia. Ino-
pes opes. Hæc ἐναντιοσις nonnunquam ac-
cidit & in dictione cōposita, vt μαρόσοφος,
id est, stulte sapiens. & γλυκύπιμος, id est,
dulciter amarus. Sic etiam, Plutarcho te-
ste, suum affectum vocant amantes ex vo-
luptate & dolore mixtum, ita vt libenter
contabescant. Huc pertinet & illa ἐναντιω-
σις ἀνιγματοῦδης, id est, contrarietas enig-

matica, vt φέρων ὀ φέρω, ἔχων ὀ ἔχω. & Ἀνὴρ
καὶ ἄνθρωπος. ὄρνιθα καὶ ἄν ὄρνιθα, ἰδὼν τε καὶ
ἐκ ἰδὼν, ἐπὶ ἔστυλ καὶ ἐξ ἔστυλ καὶ ἐπιμένειν, καὶ ἐ
καθήμεναι, λήθω καὶ ἐ λήθω, βάλκει τε καὶ ἐ βάλ-
κει. id est, Portans non portans, i. bens non
habeo, vir & non vir, auem & non auem,
vidensque & non videns, in ligno & non
ligno, sedentem & non sedentem, lapide
& non lapide, iaculatur & non iaculatur.
Quod ænigma refertur & apud Athenæū
ex Clearcho, & apud Tryphonem: cuius
meminit Plato quoque. Huius formæ sunt
& illa: ἀγλαῖος κάλος, id est, elinguis lo-
quax. πρῶτος ἄπρωτος, id est, vulnerabi-
lis inuulnerabilis. δασύς λεῖπ' ὀ, id est, hir-
sutus læuis, ἀγνος γόν' ὀ, id est, fœtus non
fœtus. Cuiusmodi permulta proponit, ac
soluit Athenæus libro 10. Neque respuit
adagiorum ratio ænigmaticam obscurita-
tem, quanquam alias improbatam; im-
mo veluti familiarem libenter amplecti-
tur. Quod genus fuerit, si quis parum sa-
nè locutum iubeat, Anticyram nauigare,
aut porcum cadere, aut squillam ἐ sepul-
chris vellere, quorum primum est apud
Horatium, alterum apud Plautum, tertium
apud Theocritum. Proinde & oran-
cia pleraque in ius prouerbiorum abie-
runt, & Pythagoræ symbola ad paræmia-
rum naturam videntur pertinere. Præci-
pue peculiaris est adagiorum generi hy-
perbole. vt, Cælum territat armis, & Sa-
xa clamore rumpit. & Risu diffuso. maxi-
mè si qua metaphore species admisceatur.
Effertur varijs modis, vel per denomina-
tionem, vel per comparisonem, vel per
similitudinem, vel per epiteton. Exempla
sunt: Alter Aristarchus. Et: Noster hic
Phalaris. Et: Stentore clamorior. Velut
leæna in Machara. Stentorea vox. Nesto-
rea facundia. Neque verò pigebit ceu fon-
tes aliquot indicare, à quibus genus hoc fi-
gurarum duci possit.

Sumitur enim interdum ab ipsa re, quo-
ties hominè scelustum, scelus appellamus:
dedecorosum, dedecus: pestilentè, pestem:
lurconem, barathrum: tenebrionem, tene-
bras: contaminatū, labem: spurcum, coenū:
contemptum, quifquilius: impurū, sterqui-
liniū: portentosum, portentum: molestū,
ulcus: carcere dignum, carcerem. Quorum
vnumquodq; fere potest & per compara-
tionem efferrī, vt χρυσὸ χρυσοτέρα, id est,
auro magis aurea. &, ipsa nequitia ne-
quior,

quior, cæcitate cæcior, loquacitate loqua-
tior, deformitate deformior, ipsa siti siti-
culosior, paupertate pauperior, infortu-
nio infortunatior, ipsa infantiior infantia.
Ad hanc classẽm pertinent & illa: Pater
esuritionum. Et: Omnis eloquentiæ fons.
Et: Plus quàm infantissimus. Et: Plus
quàm perditus.

Huic proxima sunt, quæ à rebus simili-
bus trahuntur. vt, Melle dulcior. Pice ni-
grior. Niue candidior. Oleo tràquillior.
Infima auricula mollior. Auro purior. Plũ
bo stupidior. Stipite tardior. Litore sur-
dior. Iracundior Adria. Æquore surdior.
Spongia bibacior. Arenis sitientior. Pu-
mice ficcior. Aere Dodonæo loquacior.
Vitro fragilior. Pila volubilior. Corhur-
no instabilior. Clematide Ægyptia graci-
lior. Alno procerior. Cote durior. Sole cla-
rior. Sydere pulchrior. Buxo pallidior. Sar-
dois herbis amarior. Alga vilior. Ætna
æstuatiior. Beta insulsiior. Trutina iustiior.
Spina distortior. Ampulla vanior. Pluma
leuiior. Vento instabilior. Morte odiosior.
Barathro capaciior. Labyrintho inuolu-
tior. Corchoro vilior. Subere leuiior. Do-
lio pertuso incontinentior. Laterna per-
lucentior. Clepsydra pestilentior. Fonte
purior. Euryppo mobilior. Oculis charior.
Luce lucidior. Vita antiquior. Rubo are-
facto præfractior. Crambe recocta mole-
stior. Clauo purior. Floralibus licetiorior.

Itẽ ab animantibus: vt, Muliere loqua-
cior. Passere salacior. Hirco libidiniosior.
Ceruio viuaciior. Cornice annofiior. Gracu-
lo magis obstreperus. Luscinia vocalior.
Dipsade nocetior. Vipera uirulētior. Vul-
pe fraudulētior. Echino asperior. Porcello
Acarnano lenior. Anguilla magis lubri-
cior. Lepore timidior. Limace tardior. Pisce
fanior. Pisce magis mutus. Delphino lasciu-
uior. Phœnice rariior. Scrophæ focūdior al-
ba. Nigro cygno rariior. Hydra magis versi-
pellis. Albo cornu rariior. Vulture edacior.
Scorpijs improbiior. Testudine tardior. Gli-
re somniculosior. Sue indoctior. Asello sto-
lidior. Hydri immittior. Dama pauidiior.
Hirudine bibacior. Cane rixosior. Vrsõ
hispidior. Tipula leuiior. Cuiusmodi quæ-
dam congerit & Lucianus, *ὀργιλότεροι μὲν
τῶν κωμῶν ὄντες, θελότεροι δὲ τῶν λαγῶν,
κολακῆδτικώτεροι δὲ τῶν παιδιῶν, ἀσελῆ-
εροι δὲ τῶν ὄνων, ἀρτακτικώτεροι δὲ τῶν γε-
λῶν, φιλοεικότεροι δὲ τῶν ἀλεκτροβῶν*, id est,

Cum sint iracundiores catellis, timidiores
leporibus, adulantiores simijs, libidino-
siores afinis, rapaciores felibus, contentio-
siores gallis gallinacis. Item Plutarchus
aduersus vsuram, *ἀπιθανότερον ὢν κωμῶν,
ἀφρονότερον πρόδουλον, καὶ κωμῶν ἀγενέστε-
ρος*. id est, Cum minus fidei tibi habeatur,
quàm graculo, magis mutus sis, quàm per-
dix, abiectior, seruiliiorq; cane.

Ducuntur à personis deorum: Diana in-
tactior. Ipsi Charitibus humanior. Priapo
salacior. Venere formosior. Mercurio fa-
cundior. Momo mordacior. Vertumno in-
constantior. Proteo mutabilior. Empusa
magis uariius.

A personis fabulosi: Tantalõ sitientior.
Atreo crudelior. Cyclope immanior. Ore-
ste insanior. Vlysse dolosior. Nestore facu-
dior. Glauco stupidior. Iro pauperior. Pe-
nelope castior. Nireo formosior. Tithono
uiuaciior. Erisichthone esurientior. Niobe
fecundior. Stetore clamosior. Tiresia cæ-
cior. Busiride illaudatior. Sphinge inuolu-
tior. Labyrintho intricatior. Dædalo inge-
niosior. Icaro audacior. Gigantibus ela-
tior. Gryllo stultior. Lynceo perspicacior.
Excetra pertinacior.

A personis comædiarum: Thrasone Te-
rentiano gloriosior. Demea iurgiosior. Mi-
tione faciliior. Gnathone adulantior. Phor-
mione confidencior. Dauo versutior. Thai-
de blandior. Euclione parciior.

A personis historiarum: Zoilo inuiden-
tior. Carone seuerior. Timone inhumani-
or. Phalaride crudelior. Timotheo felici-
or. Sardanapalo nequior. Numa religio-
sior. Phocione iustiior. Aristide incorruptior.
Cræso ditior. Crasso numatiior. Cõ-
dro pauperior. Æsopo luxuriosior. Hero-
frato ambitiosior. Fabio cõtstantior. Socra-
te patiētior. Milone robustior. Chryssippo
acutior. Trachalo uocalior. Curione obli-
uiosior. Nostri temporis Aristarchus. Item,
Præposterus Caro.

A gentibus: Pæno p̄sidiior. Scythaspe-
rior. Scythotauris inhospitalior. Cretensi
médacior. Parthis vanior. Thracibus biba-
cior. Thesalo perfidior. Care uiliior. Sybari-
ta fastuosior. Milesijs effeminatior. Arabi-
ditior. Pygmeo breuiior. Arcade stolidior.

Ab officijs: Lenone magis periurus. Ci-
ngedo molliior. Milite gloriosior. Areopa-
gita tristior. Tyranno uiolentior. Carnifice
immanior.

De pramollienda Paræmia.

I AM illud, tamen si minutulum humi-
liusq; videatur, tñ, posteaquã docendi mu-
nus suscepimus, non grauabimur pp impe-
ritiosè admonere: videlicet, vt in vsurpan-
dis adagijs meminerimus quod in verbis
nouatis, aut durius translatis fieri Fabius
iubet, id quod ait à Græcis elegantissimè
præceptum esse, videlicet, *προσπιπλήθη τῆ
ἰπερβολῆ*, ita nos oportebit *προσπιπλήθη
τῆ παραομιῆ*, hoc est, præcastigare, & velut
occurrere paræmiæ, si qñ vel obscurior vel
alioqui durior videbit. Recipit enim hoc
genus, sicuti paulo superius ostensum est,
& metaphoras quantumlibet duras, & no-
uationes uocum licentiosas, & hyperbolas
parum pudentes, & allegorias ad enigma-
tisq; obscuras. Græci *προσπιπλήθησιν* his fer-
me modis, *κατὰ τὴν παραομιῆν. ὡς φασὶ. φα-
σί. τὸ λεγόμενον. τὸ τὸ λέγειν. ὡς πάλαυός φησι
λόγῳ. ὡς περ λέγασιν. ὡς λέγεται. ὡς λέγομεν
παραομιῆς ὁμοιοι. ὡς λέγασιν οἱ παλαιοί ὄντες, κα-
λῶς εἴρωται.* id est, iuxta prouerbium, vt
aiunt, aiunt, quod dicitur, quod dici solet,
vt antiquum ait dictũ, vt dicunt, vt dicitur,
vt dicimus prouerbio, vt dicunt iocantes,
rectè dictum est. Iisdem fermè orationibus
vtuntur Latini, Aiunt, vt aiunt, vt est in ve-
teri prouerbio, iuxta vulgo tritum sermo-
nem, quemadmodum vulgo dici cõsueuit,
vt verus verbum vsurpem, vt adagio dictũ
est, verè hoc dicunt.

PROVERBIUM.
Amicorum communia omnia.

HA τῶν φίλων κοινὰ, id est, Amico-
rum cõia sunt omnia. Ex hoc
puerbio Socrates colligebat,
omnia bonorum esse virorum
non secus, quàm deorum. Deorum, inquit,
sunt omnia. Boni viri deorũ sunt amici. Et
amicorum inter se communia sunt omnia.
Bonorum igitur virorum sunt omnia. Re-
fertur apud Euripidem in Oreste,
κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων. id est,
Inter enim amicos cuncta sunt cõmunia.
Idem in Phœnissis,
κοινὰ γὰρ φίλων ἄχρη. id est,
Communis omnis est amicorum dolor,
Idem in Andromacha,
Φίλων γὰρ ἔδδεν ἰδίαν, ὅτι πῖνες φίλων

Ὁρῶς περιουσία, ἀλλὰ κοινὰ χρήματα. i.
Nam verè amicos propriũ prorsus nihil.
Sed inter ipsos cuncta sunt communia.

Terentius in Adelphis: Nam vetus qui-
dem hoc verbum: Amicorum inter se com-
munia esse omnia. Testatur & apud Menan-
dram fuisse in eadẽ fabula. M. Tullius lib.
offi. i. Vt in Græcorum, inquit, prouerbio
est, Amicorum esse omnia communia. Ci-
tatur & ab Aristotele lib. Moralium 8. & à
Platone de Legib. 5. Quo loco conatur
demonstrare, felicissimum reipub. statum,
rerum omnium communitate constare,
*πρώτη μὲν τῶν νόμων πόλις τὴ ἐστὶ καὶ πολιτεία
καὶ νόμοι ἀριστοί. ἔπειτα τὰ πάλαυ λέγουμενοι ἀνγί-
γνωται κατὰ πάσαν τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα. λέ-
γεται δὲ ὡς ἄντως ἐστὶ κοινὰ τὰ φίλων. i.* Prima
quidẽ igitur ciuitas est & rei publicæ status,
ac leges optimæ, ubi quod iã olim dicitur,
per oẽm ciuitatẽ q̄. maximè fieri põt obser-
uabitur. Dictũ est autẽ verè, res amicorum
cões esse. Idẽ ait, felicem ac beatam fore ci-
uitatem, in qua non audirentur hæc verba:
Meum, & non meũ. Aristoteles lib. Polit. 3.
temperat Platonis sententiã, volens pos-
sessionem ac proprietatẽ esse penes certos,
ceterum ob vsũ, virtutem, & societatem
ciuilem, oĩa communia, iuxta prouerbũ
Martialis lib. 2. iocatur in quandam Cãdi-
dum, cui semper in ore fuerit hoc adagiũ,
cum alioqui nihil impertiret amicis.

Candidè *κοινὰ φίλων*, sunt hæc tua Candi-
de *πάντα*,

Quæ tu magniloquus nocte dieq; sonas.
Atque ita concludit epigramma:

Das nihil, & dicis Candidè *κοινὰ φίλων*.

Elegãter Theophrastus apud Plutarchũ
in cõmentariolo, cui titulus: *περὶ φιλαδέλ-
φίας*, Ei *κοινὰ τὰ φίλων ἐστὶ, μέγιστα δὲ κοινὸς
τῶν φίλων εἶναι τοὺς φίλους. i.* Si res amicorum
communes, maxime conuenit, vt amicorum
item amici sint communes. M. Tullius lib.
de legibus primo uidetur hoc adagium Py-
thagoræ tribuere, cum ait: Vnde enim illa
Pythagorica vox, *τὰ φίλων κοινὰ, καὶ φίλων
ἰσότητια*. id est, Res amicorum communes,
& amicitiam æqualitatem. Præterea Ti-
mæus apud Diogenem Laertiũ, tradit hoc
dictum primũ à Pythagora profectũ fuisse.
A. Gellius Noctium Atticarum lib. 1.
cap. 9. testatur Pythagoram nõ solum hu-
ius sententiæ parentem fuisse, uerum etiam
huiusmodi quandam uitæ, ac facultatum
communione induxisse.

Amicitia aequalitas. Amicus alter ipse .

Hæc quoque ad Pythagoram auctorem referunt, quod eandem complectantur sententiam, τὴν φιλιάν ἰσότητα εἶναι, καὶ μὴν ψυχῶν. τὸν φίλον ἕτερον αὐτόν. i. Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam. Et: Amicum, alterum ipsum. Neque enim quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas, neque dissensio, ubi idem animus, neque diuortium, ubi coagmentatio duorum in unum. Aristoteles magnorum Moralium lib. 2. ἔταν βελόμεθα σφόδρα φίλων εἶπεν, μία φασὲν ψυχὴ ἢ ἐμὴ καὶ ἢ τέτα. id est, Quoties volumus vehementer amicū dicere, una, inquit, anima mea, & huius. Idem eodem lib. ἔστι γὰρ, ὡς φασὲν, ὁ φίλος, ἕτερος ἐγώ. i. Est enim, vt dicere solemus, amicus, alter ego. Plato lib. de legibus 6. citat tanquam vetus dictum, & ceu prouerbio iactatum. παλαιὸς γὰρ ὁ λόγος ἀληθής, ὃν ἰσότητι φιλοῦντα ἀπεργάζεσθαι, μάλα μὲν ὀρθῶς εἴρηται καὶ ἐμμελῶς. i. Nam vetus illud verbum & verè, & eleganter dictū est, æqualitatem amicitie auctorem esse. Neque tamen id sentit Plato, iunioribus ac senibus, doctis atque indoctis, stultis ac sapientibus, robustis ac debilibus omnia æqualia exhibenda esse, sed cuique pro sua dignitate distribui oportere. Alioquin, quemadmodum ait inibi Plato: τοῖς ἀνίσοις τὰ ἴσα ἀνίστα γήγνοντ' ἄν. i. Inæqualibus æqualia, erunt inæqualia. Et, vt summū ius in summam iniuriam vertitur, ita summa æqualitas, summa fit inæqualitas. Quemadmodum festiuiter dixit Plinius, æqualitatē in ferendis sententijs nihil inueniri posse inæqualius. Quamquam hoc quoque quidam ex Homero sumptum existimant, apud quē illud aliquoties, ἴσον ἐμὴ κεκαλέη. i. Æque atque meum ipsius caput. Atque hæc omnia Aristoteles lib. Moralium 9. prouerbij titulo citat.

Pythagoræ Symbola .

SED, quandoquidē in Pythagoræ mentionem incidimus, non grauibimur, & reliqua illius symbola, priscis illis oraculorum instar celebrata, adscribere, quæ quidem in præsentia licuit apud Græcos inuenire scriptores. Nā ea tamen prima (quod aiunt) fronte supersticiosa quæpiam, ac deridicula videantur, tamē, si quis allegoriam eruat, videbit nihil aliud esse, quam

quædā rectē viuendī præcepta. Nihil enim opus est Tyrrenorum imitari superstitionem, qui hæc etiam citra vllam allegoriam obseruant, vt testatur in Sympoticis Plutarchus. Idem in vita Numæ tradit quædam huius generis symbola Numæ conuuisse cum Pythagoricis.

Ne gustaris, quibus nigra est cauda .

Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανέρων, i. Ne gustes ex ijs, quibus est nigra cauda. Interpretatur Plutarchus in commentarijs De liberis instituendis, ne commercium habeas cum improbis, & ijs, qui sunt nigri, ac infamibus moribus. Tryphon grammaticus inter enigmatis exempla hoc quoque commemorans interpretatur hoc modo, ἄδδ' ἢ λόγον μὴ προῖεσθαι. τὸ γὰρ λεῦδος ἐν τοῖς ἐχέτοις μέρεσι μελανέεται, καὶ ἀμαρῆται. id est, Ne mendacem fermonem prouleris. Mendacium enim in extremis partibus nigrescit, & obscuratur. Quidam ad sepem piscem referunt, qui atramēto, quod in cauda gestat, semet occultit. & quemadmodum Plinius lib. 32. capite vltimo, Melanurum inter pisces recenset. cum de sepibus multa prioribus libris differuerit, vt videatur nō idem esse Piscis Melanurus, & Sepia. Theodoros Gaza Melanurum occultatam vertit, quem piscem nominat tantum eo loco, quem modo indicauimus.

Stateram ne transgrediaris .

Μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνεις, id est, Stateram ne transiliās, hoc est, ne quid facias præter ius & æquum. Nam stateram olim æquitatis symbolum habuisse vulgo, vel Doricum illud prouerbium indicat, σταθμὸς δικαιοῦτερος. id est, trutina iustior. Ad eum modum interpretatur Demetrius Byzantius apud Athenæum libro Dipnosophistarum decimo.

Chœnici ne infideas .

Χοῖνι μὴ ἐπιμαθῆσαι, id est, Chœnici ne infideas. Interpretatur diuus Hieronymus, de victu ne fueris sollicitus in diē crastinum. Est enim Chœnix demensum, & cibus diurnus, vt apud Homerū Odysseas 7. Οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξεσμαι. ὅς κεν ἐμῆς γὰρ χοῖνι ἀπτηται. Namque operæ immunē haud patiar quicunque meam vnquam Chœnica contigerit.

Eodem

Eodem pacto Laertius & Suidas exponūt. Porro feruis olim cib⁹ diurnus chœnice distribuebatur, vt illi vicissim operis pensum perfoluerent, quam ob causam Apollo Pythius Corinthios χοῖνιμοῦστας appellauit, quod seruos possidentem quadragies sexies mille. Auctor Athenæus libro sexto. Plutarchus autē longe diuersius, puta, nō indulgēdum ocio, sed in dustria prospiciendum victum, ne desit in posterum. Idem in Sympoticis huius symboli meminit, his quidē verbis: μετὰ τῆς πυθαγορικῆς κοινικος, ἐφ' ἧς ἀπυγρόδης καθύπευθε, διδ' ἀσκον ἡμᾶς, ἀέτι τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον ἀπολείπειν, καὶ τῆς ἀυριον ἐν τῇ σύμμερον μνημονεύειν hoc est, Vnā cum Pythagorica chœnice, in qua vultu desiderare, docēs nos vt ex eo, quod præsens est, semper aliquid in futurum relinquamus, & crastini diei in hodierno meminerimus. Existimat autem idem maiores significare uoluisse, quibus religiosum habitum est, menfas inanes tollere. Demetrius Byzātius apud Athenæum interpretatur, non oportere spectare tantum que præsentis diei sunt, quin crastinum semper esse expectandum, propemodum cum Plutarcho consentiens.

Ne cuius dexteram iniiceris .

Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιᾶν. i. Ne cuius porrigas dexteram, hoc est. Ne temere quē libet in familiaritatem admittas, sed diligas quem diligas. Idem citatur atque exponitur à Plutarcho, ἐν τῷ περὶ τῆς πολυφιλίας. Conuenit cū illo Solonis apothegmate, quod ex Apollodoro refert Diogenes Laertius, φίλος μὴ ταχύ κτᾶ, ὡς δ' ἄν κτήση μὴ ἀποδοῖμαζε, id est, Amicos ne cito pares, quos autē paraueris, ne reijce.

Arctum anulum ne gestato .

Μὴ φορεῖν σενὸν δακτύλιον, i. Arctum anulum ne gestato, hoc est, interprete diuo Hieronymo, Ne vixeris anxie. Et ne temet inseruitutem conijcias, aut in eiusmodi vitæ institutum, vnde te nō queas extricare. Siquidem quisquis anulum angustum gestat, is sibi quodammodo vincula iniicit.

Ignem ne gladio fodito .

Πῦρ σιδήρου μὴ σκαλεύειν, i. Ignem gladio ne fodito, hoc est, Ira percitum ne laceffas, quin magis concedere cōuenit, & blandis verbis tumidum animū placare. Ita diuus

Hieronymus, & apud Athenæum Demetrius Byzantius. Diogenes Laertius exponit, potentium & ferocium iracundiam non esse conuitijs exagitantam, propterea quod flamma, quo magis exagitur, hoc magis atque magis inualefcit. Neque dissentit ab hoc interpretamento Plutarchus. Quamquam Plato libro De legibus sexto sic vsurpauit, vt de ijs dici solitum videatur, qui frustra moliantur, quod effici nullo pacto queat, ostendens id lusum genus quoddam fuisse, vt ignem gladio dissecarent. Ad eundem ferme sensum retulit diuus Basilius in epistola ad nepotes, vt idem sibi velint, Ignem gladio dissecare, & Cribro haurire aquā. Huc nimirum adlucit Lucianus in secundo Verarū narrationum libro, cum ex infulis fortunatis dimitteretur, fingens se à Rhadamantho admonitum, vt, si quando rediret in hunc nostrum orbem tria quædam obseruaret, μὴ πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μήτε θέρμους ἐδίειν, μήτε παυδὶ ὑπερ τὰ ὀκτωκάδεκα ἔτη. πηλοσάζειν. id est. Ne gladio ignem diuerberet, ne lupinis veiceret, ne se puero decimum octauum annum egresso adiungeret. Si quidem horum meminisset, futurū, vt aliquādo ad eam insulam reuerteretur. Horatius hoc dicto videtur indicare crudelitatem cum insaniam cōiunctam. Amor. n. p se furor est, qui, si erumpat in pugnas accedes, ignis gladio perfoditur. Libro Sermonum, secundo, satyra 3.

-his adde cruorem, Atque ignem gladio scrutare.

Cor ne edito .

Μὴ ἐδίειν τὴν καρδίαν, i. Cor ne edito, hoc est, ne curis tuum ipsius animū ex crucies. Ad hūc modū enarrat Demetrius Byzātius apud Athenæū. Aut, Ne sollicitudinibus vitā reddas breuiorem. Aristot. enim libro De partibus animalium tertio narrat, cor esse fontē omnium sensuum, vitæ que ac sanguinis. Aristophanes in Nebulis.

Ομοὺς δὲ θυμὸν δακλῶν ἔχων. id est, Animum tamen mordēs meū, sic in quā.

Item Theognis .

Καὶ δάκνομαι ψυχῶν, καὶ δίχα θυμὸν ἔχω. i. Et rodor mentē, sumq; animi ambiguus. Videtur ex Homero sumptū, auid quem est Iliados 8.

Ἦτοι δ' κακὰ πειθὸν τὸ ἀλλήιον δι' ἄλῃτο, Ὀν θυμὸν κατέδον, καὶ τὸν ἀνθρώπων ἀλέετρον.

Solus

Solus at ille quidē vacuis errabat in agris
Cor adedens curis, hominum vestigia vi-
rans. Et Ω.

Σὺ δ' ἔδρα κραιβίλλω, id est, tuum edis cor.

Item Odyssæa 1.

Ἐνθα δ' ὄρνυκτας, δ' ὄντ' ἡμάτα σπυραγὲς αἰεὶ
Κέμεθ' ὄμῃ, καμὰ τρω τε καὶ ἀλγυσι θυμὸν ἔ-
δοντες. id est,

Hic soles, noctesq; duas confedimus, vsq;
Rodentes animū curis simul atq; labore.

Item Iliados α.

Σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις. id est,

Tu intus præcordia rodes.

A fabis abstineto.

Κυάμων ἀπέχεσθαι, i. A fabis abstineto.
Huius ænigmatis varia reperitur interpreta-
tio. Plutarchus in commentario De libe-
ris educandis, ad hunc enarrat modum:
Abstinentum à tractandis reipublicæ mu-
neribus, propterea q̄ antiquitus in crean-
dis magistratibus suffragia per fabas vice-
calculorum ferebantur. Quanquam idem
in Problematis diuersam adfert causam:
nempe q̄ omnia legumina ventum & hu-
morem impurū adferant corporibus, atq;
hanc ob causam ad Venereis incitent. In
eadem sententia M. Tullius item fuisse vi-
derit, qui in libro De diuinatione primo,
scribit ad hunc modum: Iubet igitur Pla-
to sic ad somnum proficisci corporibus af-
fectis, vt nihil sit, quod errorē animis per-
turbationemq; adferat. Ex quo etiam Py-
thagoreis interdictum putatur, ne faba ve-
fcerentur, quæ res habet inflationem ma-
gnam. Is cibus trāquillitatem mētis quæ-
rentibus constat esse contrarius. Aristoxe-
nus tamen apud A. Gellium libro quarto,
capite vndecimo refellit hanc opinionem,
affirmans Pythagoram nullo legumine se-
pius vsum, quam fabis, quod is cibus & aliuū
sensum subduceret & læuigaret. Porro Gel-
lius de cyamo non esitato, causam erroris
fuisse putat, quod in Empedoclis carmi-
ne, qui disciplinas Pythagoricas sectatus
est, versus hic inuenitur:

Δειλὸν πάλυθαικοι κυάμων ἀπὸ χεῖρας ἐλέ-
δου. id est,

Ah miseri à cyamo, miseri subducite
dextras.

Opinati enim sunt plerique, κυάμων le-
gumentum vulgo dici. Sed, qui diligentius
icitiusque carmina Empedoclis arbitrati
sunt, κυάμων, hoc in loco testiculos signifi-

care dicunt: eosq; more Pythagoræ aper-
te atq; symbolice, κυάμων appellatos, quasi
sint εἰς τὸ κυέν δεινοί, καὶ ἀπιοῦ τοῦ κυέν. i. ad
ferendum vterum efficaces, causâq; seren-
di vteri, & genitura humanâ vim præbeât.
Idcirco Empedoclem versu isto nō à fabu-
lo edendo, sed à rei Venereæ proluvio vo-
luisse homines deducere. De causis interdi-
ctæ fabæ hæc ex Aristotele refert Laertius,
ὅσοι δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν κυάμων,
πααραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων, ἢ
τοῖ ἐτι αἰδύσις ἐσὼν ὄμοιοι, ἢ ἐτι ἀδὲ πύλας ἀγύ-
νατον γὰρ μόνον. ἢ ἐτι φθέρει, ἢ ἐτι τῇ τῶ ὄλε
φύσει ὄμοιοι, ἢ ἐτι ἀλγυρχικόν. κληρωῦται γὰρ
αὐτοῖς. id est, Ait autem Aristoteles in lib.
De fabis, illum iussisse à fabis abstineri, vel
quod pudendis essent similes, vel quod in-
ferorum portis. vnum enim hoc legumen
expers genituræ. vel quod corrumpat, vel
q̄ vniuersi naturæ simile, vel q̄ ad oligar-
chiam pertineat. Nam fabis sortiuuntur.
Cum eo, quod postremo loco attigit Ari-
stoteles, conuenit quorundā sententia, qui
putant Pythagoram hoc ænigmatē deter-
ruisse à capessenda republica. nobis magis
etiam arridet, quod addit is, qui historias,
quas Gregorius Nazianzenus attigit, colle-
git, Edere fabas, qui lucro corrupti ferunt
suffragia. Plutarchus apud eundem Gel-
lium testatur, Aristotelem scriptum reli-
quisse, q̄ Pythagoras μήστας καὶ καρδίας, καὶ
ἀκαλύφης, καὶ τοῦ τῶν τινῶν ἄλλον ἐπιήχεται, i.
vulua, corde, & marina vtrica, atque id ge-
nus quibusdam alijs abstinerit. Theon
grammaticus apud Plutarchum in Sympo-
siacis narrat, apud Ægyptios tantam esse
fabarum religionem, vt eas neque serant,
neque comedant, immo nec aspicere fas
sit, Herodoto teste. Quin & apud Roma-
nos inter funesta habebantur fabæ, quippe
quas nec tangere, nec nominare Diali Fla-
mini liceret, quod ad mortuos pertinere
putarentur. Nam & lemurius iacieban-
tur laruis, & parentalibus adhibebantur
sacrificijs: & in flore earum litteræ luctus
apparere videntur, vt testatur Festus Pom-
peius. Plinius existimat ob id à Pythagora
damnatam fabam, quod haberet sensus,
& pariat insomnia, vel quod animæ mor-
tuorum sint in ea. Qua de causâ & in paren-
talibus assumitur. Vnde & Plutarchus te-
statur, legumina potissimum valere ad cuo-
candos manes. Varro ob hoc Flaminem ea
non vesci tradit, quoniâ & in flore eius lit-
teræ

Superis impari numero, inferis pari
sacrificandum.

teræ lugubres inueniuntur. Cæterum, q̄
Plutarchus in problematibus rerū prisca-
rū inter cætera refert, ob id dānatas fabas,
q̄ Lethes, & Erebi sint cognomines, qd sibi
velit, non satis intelligebamus, nisi q̄ con-
sultis Græcis codicibus cōperimus tandē
vel librarij, vel interpretis errorem. Siqui-
dem & Græca habent: ποτὲρον ὅς οἱ πυθαγο-
ρικοί τῶς μὲν κυάμων ἀφωσιουῦτο διὰ τὰς λεγο-
μένας αἰτίας, τὸν δὲ λάθρον καὶ τὸν ἐρέβινθον,
αἷς παρωνύμιος τοῦ ἐρέβους καὶ τῆς λήθης, id est,
An q̄ Pythagorici fabas quidem abomina-
bantur ob causas, quæ feruntur, Lathyrum
autem & Erebinthum, quod nomen à Le-
the & Erebo deductum habeât? Hætenus
Plutarchi verba rerulimus. Lathyrus aūt &
Erebinthus ciceris genera sūt. Lethe Græ-
cis obliuionem sonat. Erebus à caligine no-
men habet inauspicatæ voces sapientie stu-
diosis. Hic lapsus in hoc profuit, vt Latini
codicis mendam ostenderimus, ne quis ad
eundem impingat lapidem.

Cibum in matellam ne immittas.

Σίτιον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν, i. Cibum in
matellam ne immittas. Interpretatur Plu-
tarchus, ne sermonem vrbanū immittas in
animū hominis improbi. Nam oratio ci-
bus est animi: Is corrumpitur & putrescit,
si in animum insyncerum inciderit. Hoc
est, quod apud Gelliu ad monet Epictetus,
etiam atque etiam videndum, in cuiusmo-
di animi immittamur sermonē. Etenim,
si in vas insyncerum immiserimus, in ace-
tū, aut lotium verti. Huc adludit Horatius:
Syncerum est nisi vas, quocunq; infun-
dis, accescit.

Ad finem ubi peruenieris, ne velis reuerti.

Μὴ ἐπιστρέφου, ἐπὶ τὰς ὄρας ἐλθόντα, i.
Ne reflectas, vbi ad terminos pueneris. hoc
est interprete Plutarcho, cum adierit fata-
lis dies, viderisq; vitæ finem adesse, ex quo
animus feras, neq; turpi vitæ cupiditate exa-
nimeris. In vita Numæ paulo secus refert,
βαδίζοντα εἰς ἀποδημίας, μὴ μεταστρέφου. hoc
est, qui peregrinationem ingressi sunt,
ne reuertantur. Hieronymus aliter: Post
mortem hæc, ne desideres vitam. Quemad-
modum vulgo quosdam dicentes audimus
Virgilianum illud:

O mihi præteritos referat si Iuppiter an-
nos.

Τῶς μὲν ὑπερίους περιεσὶ θύειν, ἀρτία δὲ τοῖς
χθονίοις, id est, Superis quidem, imparibus
sacrificandum; inferis verò, paribus. Sed re-
fert tantum, vt ænigma Pythagoricum, nō
interpretatur. Cæterum in problematibus
Romanarum antiquitatum, docet apud ve-
teres primum mensē dijs cœlestibus ha-
bitum sacrum, secundum vero dijs inferis,
in quo & lustrationibus quibusdā vt mos
erat, & mortuis parentabant. Quinetiam
totius mensis tres dies principes & aucto-
res esse voluerunt, Calendarum, Nonarum,
& Iduum, quos festos, ac sacros ha-
bebant veluti dijs superis dicatos: qui hos
sequerentur, hoc est, postridie Calendas,
Nonas & Idus, dijs manibus attribuebant,
ac proinde nefastos, ac religiosos iudica-
bant. Sic & apud Græcos tertius crater
sospitatorum Ioui, secundus semideis ac de-
monibus tribuebatur. Principium autem
omnis numeri est ἑνάς, cui aduersat δυνάς,
inter pares numeros primus, nec finem ha-
bens, nec perfectus, cum ternio sit ab-
solutus. Ac de numerorum quidem my-
sterijs multa reperias apud Platonem, &
Pythagoricos, nonnulla etiam apud pris-
cos Theologos. Quod ad explicandū huius
symboli sensum attinet, arbitror illud si-
gnificatum Deum, quoniam mens est sim-
plicissima & in seipso perfecta, dotibus
animi potissimum delectari. Nam, quæ
corporis sunt, composita sunt, ac propaga-
tione in immensum multiplicantur, cum
animus sit simplex, immortalis, & seipso
contentus.

Per publicam viam ne ambules.

Διὰ τῆς λεωφόρου μὴ βαδίζῃν, Per publicā
viam ne ambules. Diuus Hieronymus ex-
ponit: Ne vulgi sequaris errorem. Nūquam
enim tam bene cum rebus humanis actum
est, vt optima plurimij placuerint. Vnde
quidam hoc sic efferunt: Viam regiam de-
clinato, per semitas ingreditor.

Tollenti onus auxiliare, deponenti nequaquam.

Φορτίον συγκαταβαρῆν, μὴ δὲ σιωπητὸν εἶναι.
D. Hieronymus hoc ita refert: Oneratis su-
perimponendum opus, deponētibus non
connitendum. Putatq; hunc esse sensum,
Ad virtutem incedentibus augēda præce-
pta,

pta, tradentes se ocio relinquendos. Unde proferendum hoc pacto, φορτίον συγκαταβαλὴν, μὴ δὲ σωματοθίβειναι, id est, Tollētī onus auxiliandum, haud adiuuandus tamen qui deponat. Hoc admonendum putauimus, quod in quibusdā impressis codicibus deprauatum est hoc symbolum.

Olla vestigium in cinere turbato.

Χύτρας ἰχνῶ συγγένιν ἐν τῇ τέφρῃ, i. Ollæ vestigium in cinere turbato. Plutarchus in Symposiacis interpretatur, nullum euidēs iracundiæ vestigium oportere relinquere: sed simulatq; deferuocrit, atque resederit animi tumor, omnem præteritorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Vnguium, criniumque præsegmina ne commingito.

Ἀποουχίσματα καὶ κερὰς μὴ ἐπιρέειν, μὴ δὲ ἐφίεσθαι, i. Vnguium criniumq; præsegmina ne cōmingito, neq; insistito. Huius nullum adhuc interpretamentum reperimus. Verū quicquid sensum hunc esse, si quos habeamus affines, aut cognatos humiles & inutiles, eos tamen non esse vsquequaque spernendos, & contumelias infestandos.

Extra publicam viam ne desbetas.

Ἐκτὸς λαοφῶρι μὴ βεβήξῃς, i. Extra viam publicam ne ingrediaris. Hoc quoque refertur inter Pythagorica symbola à Diogene Laertio, tamen superiori diuersum. Neque est, q̄ hanc miremur pugnantiam: quādoquidem, vt recte præceptum est, Loquendum vt plures, sapiendum vt pauci: ita sunt quædam, in quibus cum vulgo conuenire, dexteritatis est: sunt rursus, in quibus à vulgo quāmaxime diffidere virum bonum oportet. Recte Flaccus:

Interdum & vulgus rectum videt, est vbi peccat.

Quæ uncis sunt vnguibus, ne nutrias.

Ταμὴν ὄνυχας μὴ τρέφῃς, i. Quæ sunt vnguibus uncis, ne nutrias. Rapacitatem fugito, interprete Tryphone. Equidē arbitramur conuenire cum illo Æschyli dicto, quod suo reddemus loco, Catulum leonis non esse alendum in rep. hoc est, nō admittendos δημοβόρους, vt ait Homerus, βασιλικὰς, reges populi deuoratores, aut factiosos, & præpotentes, qui opus ciuim ad paucos contrahunt.

Aduersus solem ne loquitor.

Πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ λαλεῖν, i. Aduersus solem ne loquitor, hoc est, Manifestis ne repugnes. Nā, quod maxime cōstat, maximeq; in cōfesso est, id sole clarius dicimus. Ergo cōtra solē loquit, qui dicit. Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

Gladium acutum auertas.

Ὀξείαν μάχαιραν ἀποσρέφῃς, id est, Ensem acutum auertas.

Opinamur innui, à periculosis negotijs abstinentium. Nam fertur & aliud pronerbum, μὴ παιδὶ μάχαιραν, Ne puero gladiū, subaudiendum, committas.

Aduersus solem ne meijto.

Πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ ὀμχεῖν, i. Aduersus solem ne meijto. Commēdatur verecūdia. Tamen Plinius supersticiosam huius rei causam reddit lib. 28. cap. 6. verba ipsius sunt: Auguria valetudinis ex vrina traduntur. Si mane candida, deinde rufa sit, illo modo cōcoquere, hoc concocisse significatur. Mala signa rubræ, pessima nigra. Mala bullantis & crassæ: in qua quod subsidit, si album est, significat circa articulos aut viscera dolore imminere. Eadem viridis, morbum viscerum. Pallida, bilis. Rubēs, sanguinis. Mala, & ī qua veluti fures atq; nubeculæ apparēt. Diluta quoq; alba, vitiosa est. Mortifera vero crassa, graui odore. Et in pueris tenuis ac diluta. Magi vetant eius rei causa contra solē lunamq; nudari, aut vmbra cuiusquam ab ipsa aspergi. Hesiodus iuxta obstātia reddi suadet, ne Deum nudatio aliquem offendar. Locus hic, quē Plinius citat, & ex quo symbolum Pythagoræ sumptum apparet, est in opere, cui titulus: Ἔργα καὶ ἡμέραι. Μὴ δ' ἄντ' ἡλίου τετραμμένον ὀβδος ὀμχεῖν, Ἄντ' ἄρ' ἐπὶ κερῶν, μνημνένῳ, ἔς ἄνοιτα. Μὴ τ' ἐν ὀδῶ, μὴ τ' ἐκτὸς ὀδοῦ προβαδύω εὐήσης. Μὴ δ' ἀποσυμνωθεῖς. μακάρον τῶν νύκτες εἰσιν. Ἐξ ὀμνος δ' ὄγε θεῖος ἀνὴρ τεπνυμένα εἰδὼς. Ἡ ὄγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερκέσθ' ἀνλῆς. id est, Aduersus solem rectus ne meijto, verū vt Occiderit, donec redeat facere ista memento,

Sed neq; p̄grediēs, lotiū disperferis vñq;

In

In ve vijs, extrave vias, neque membra renudes Micturus, siquidem diuis nox sacra beatis. At qui vir fuerit prudensq; piusq; recumbens, Sive domus muris admotus corpore, meiet.

Hirundinem sub eodem tecto ne habeas.

Ὀμοροφίτος χελιδόνας μὴ ἔχειν, hoc est, Hirundines ne habeas sub eodē tecto. Diuus Hieronymus, Aristotelis auctoritate fecutus, interpretatur abstinentium à cōmercio garrulorum, & susurronum. Verū hoc interpretamētum refellitur apud Plutarchum Symposiacōn decade octaua. Nā haud æquum videri, vt aem domesticam, & humani cōiūctus citra noxam amantē, perinde vt sanguinariam, & rapacem propellamus. Quod enim de garrulitate causantur, id esse frivolum: cum gallos, graculos, perdices, picas, cumq; his alias complures multo magis obstreperas nō arceamus à domestico cōtubernio: immo nihil penē minus hirundini conuenire, quā garrulitatem. Ne id quidem accipiēdum videtur, quod quidam Pythagoricum symbolum ad tragœdiam, quæ de hirundine fertur, referūt, quasi triste omen secum adferat. Nā hac ratione philomelam item eijci oportere, vt quæ ad eandem pertineat tragœdiā. Itaq; vero propius videtur, ob id improbatam hirundinem, q̄ eodem malo videat obnoxia, quo infames habentur aues a luncis vnguibus. Siquidem carnibus vitētat, & cicadas, animal maxime vocale, ac musis sacrum, venatur: præterea humi volans minutis animantibus insidiatur, dein de sola auium in testis versatur, nullā adferens vtilitatem. Nam ciconia, cum ne tecto quidem vtatur nostro, tamen haudquaquam mediocrem contubernij gratiā refert bufones, serpētes, hostes hominum è medio tollens. Contra hirundo, postea quā sub nostro tecto suos educavit pullos, abit, nulla relata gratia communicati hospitij. Denique, quod est omnium grauissimum, duo duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neq; tactum admittunt, neque consuetudinem, neq; vilius rei, aut disciplinae communionē. Musca semper pauit, ne quid malum patiatur, ob hanc causam indocilis, ac semifera. Hirundo item natura videtur hominem exosum habere, proinde nec cicurat, vt p̄ote diffidens semper,

semperq; suspicans mali quippiam. His de rebus recte Pythagoras cōuictorem ingratum, parumq; firmum, hirundinis symbolo monuit ablegandum. Huiusmodi fermē Plutarchus eo, quē ostendimus, loco. Quibus illud vnum videtur addendum, Ciceronem, seu quiscuis is fuit, in rhetoricis ad Herennium, infidæ amicitia similitudinē ab hirundinibus mutuari, quæ vere inuente præsto sint, hieme instante deuolent.

Stragula semper conuoluta habeto.

Τὰ στέγματα ἀεὶ συνωδεδεμένα ἔχειν, i. Stragula semper cōuoluta habeto. Id his quoque temporibus inelegans, & inurbanum habetur, si quis stragula lecti non componat. Quid autem sibi velit hoc symbolū, alijs diuinandum relinquimus. Tamen si suspicamus commendatam verecundiam, etiam his in rebus, quibus cogimur nature necessitati satisfacere.

In anulo, Dei figuram ne gestato.

Ἐν δακτυλῷ, ἢ ἐν εἰκόνα μὴ περιφέρειν, i. In anulo Dei imaginem ne circum feras. Fortassis admonet, non passim admiscendam Dei mentionem.

Sellam oleo ne absterferis.

Ἐλαδίῳ εἰς θαλόν μὴ ὀμόργνυσαι, i. Ne sedem absterferis oleo. Nec huius interpretamentum occurrit. Forsan innuitur, non esse abutendum rebus optimis ad ea, quibus neque dignæ videntur, neque vtilēs.

Coronam ne carpito.

Στέφανον μὴ δρέπεσαι, i. Coronā ne carperis. Diuus Hieronymus aduersus Rufinum interpretatur, vrbium leges obseruandas esse, non violandas, neq; reprehendas, quod vrbium turrata mœnia coronarum speciem præbeant.

Quæ deciderint, ne tollito.

Τὰ πεσόντα μὴ ἀναρῆσαι, i. Quæ deciderint ne tollas. Admonet, vt assuetam moderatius cibum sumere. Aristophanes in Heroibus, teste Laertio, supersticiosam huius symboli causam adfert. Heroum, n. esse quæ ceciderint è mēsa, eoq; nefas gustare. Alij sic efferunt: μὴ δὲ γέυσασαι ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τῆς τραπέζης καταπέση, id est, ne gustate, quæcunq; in mensa deciderint.

B

Agallo

A gallo candido abstinere.

Αλευτρούτος μὴ ἀπ' ἐδου λαδοῦ. id est, Albo gallo ne manum admoliaris, q̄ Menfi facer fit, vt pote horarum nuncius.

Panem ne frangito.

Ἀρτὸν μὴ καταγυῖεν. id est, Panem ne frangito. Admonet, non esse dirimendam amicitiam.

Salem apponito.

Τὸν ἄλα παρατίθεισαι. id est, Salem apponito: Admonet, iustitiam, & æquitatem omni adhibendā negotio. Sal enim quicquid occupauerit seruat, & ex rebus purissimis constat, aqua, & mari.

In via ne feces ligna.

Ἐν ὁδῷ χρίζεν ἔϋλα. id est, In via ne feces ligna. Quidam exponunt, non esse discruciantandam, & abbreviandam vitam curis, & anxiijs cogitationibus.

Ne libaris dijs ex vitibus non amputatis.

Μὴ σπένδων θεοὺς ἐξ ἀμπελῶν ἀτμήτων. i. Ne libaris dijs ex vitibus non amputatis. Hoc ænigma Plutarchus tribuit Numæ in ipsius vita, diuinans eo mansuetudinem commendari, quæ pars sit pietatis. Quod enim purgatum non est, agreste est: & farina conducit leniendis ijs, quæ dura sunt.

Ne sacrificato sine farina.

Μὴ θύειν ἄτερ ἀλφίτων. i. Absque farina ne sacrificato. Hoc ænigma morum mansuetudinem commendat, vt dictum est.

Adorato circumactus.

Προσκυβεῖν περιερόμενος. id est, Adorandum circumactu corporis. Nimirum ad imitationem cæli perpetua vertigine circumacti. Cælum autem Deum antiquitas credit. Plutarchus & hoc tribuit Numæ, cenpeculare. Ac meminit quidem de cæli circumactu, cæterum addit & alias interpretationes: videlicet, cum sacra spectent exortum solis, qui adorant vertens se circumacto corpore ad orientem, videtur semet ad Deum conuertere, factusq; circulo pertranq; mundi partem vota facere. Subiicit & tertiam, quam videtur maxime probare, Corporis vertigine significari rotas

Ægyptias. sentit de hieroglyphicis, quibus illi significabant, nihil in rebus humanis esse stabile, aut perpetuum.

Adoraturi sedeant.

Καθῆδαι προσκυβήσοιτας. i. Adoraturi sedeant. significat vota certa cōcipere oportere, & in his, quæ sunt optima, perseuerare. Et hoc Plutarchus adscribit Numæ, addens id fuisse velut augurium vota rata, sitmarq; fore. Addit quibusdam hanc quietē videri distinctionem actionum, tanquam qui priori actioni finem imposuerint, sedentes apud Deos, initium alterius actionis ab iisdem auspicentur. Quidam arbitrantur alii subesse sensum, q̄ oporteat eos, qui sacris operantur, non obiter, ac velut aliud agentes, hoc facere, sed vacuos, ac totos rei diuinæ intentos. Vnde Plutarchus idē tradit, quoties pōtiffex auguria, seu sacra aggrediebāt, præcones clamabāt, Hoc age. Ea vox hortabāt, vt, qui sacra adirent, reuerenter, & attente id facerēt. Idem in Problematibus rerū prisicarum refert, qui dijs vota fecissent, in templis manere, & quietē agere solitos, q̄ actiones huius vitæ frequēter inuoluant hominem molestijs.

Surgens è lecto, vestigium corporis confundito.

Ἀναστὰς ἐξ ἐνυῖς συνταράξῃεν τὰ σρόματα. i. Cum surrexeris, stragulas confundito. Videtur idem cum superiore de stragulis complicandis.

A piscibus abstineto.

Ἰχθυῶν μὴ γίνεσθαι. i. Pisces ne gustato. Quamobrem Pythagoras ab vrtica marina iusserit abstinere, fortassis illud in causa fuit, q̄ is piscis Hecata sit facer, pp mysterium ternionis, quem aiunt huic deæ dicatum. Sed, qua gratia reliquorum item piscium esum interdixerit, non æquè promptum fuerit expedire. Quanquā apud Plutarchum in Quæstionibus conuivialibus, quispiam huiusmodi causam adfert, Pisces quodāmodo Pythagoræ disciplinæ cōtubernales videri, propter ἐχημυδιαν, i. silentiū. ita, vt et in proverbium abierit, ἀφρονότροπος ἰχθύος, i. Magis mutus, quam piscis. Theon grammaticus apud eundem Plutarchum diuersam rationem allegat. Nam piscem maris indigenam, & alumnium esse, elementi videlicet non solum alienissimi, verumetiam

verumetiam inimicissimi nature hominis. Neque enim Deos hinc ali, quemadmodū de stellis opinantur Stoici, quin parentem & seruatorem regionis Ægyptiorum Osiridem in hoc deiectum perisse. Proinde nec aqua maris ad portū vtuntur, nec quicquam eorum, quæ in eo gignuntur, alunturq; purum, & ad hominis vsū commodatum existimant, vt cum quibus nec aerem communem, neque regionem habeamus communem. Quinimmo aer hic, per quē reliqua omnia viuunt, alunturq; illis perniciem adfert, tanquam præter naturam, citraq; vsū & genitis, & viuentibus. Neque mirum, inquit, si ab animantibus abstinent, propter elementum maris ab humana natura alienis, nec ob id idoneis, quæ cum nostro spiritu, ac sanguine misceantur, quando neq; nautas alloqui dignantur Ægyptijs, si quando fiant obuij, quippe qui ex mari victum sibi parēt. Rursus Sylla eodem in loco causam aliā adducit: nempe Pythagoram fere vesci solitum ijs, quæ fuisent Dijs immolata, primitijs illis dicitis. Atqui nullus piscis idoneus ad sacrificium. Plutarchus ipse rationes superiores ita refellit, vt dicat, hoc ipso nomine magis oportere vesci piscibus, quod peregrini generis esse videātur. Immane enim, planeq; Cyclopicum esse, si, quæ sunt eiusdem generis, mutuo laniatu pascantur. Nam, quod narrant, aliquando Pythagoram empto retium iactu, pisces captos emisisse, non eos contempsit velut hostes, & alienigenas, sed tanquam amicitiam factis, & captiuis pepercit, persoluto illorum nomine pretio. Reddit autem dupplicem causam, quare Pythagoræ nō probaretur piscium esus, partim quod res cū iniustitia cōiuncta videretur, persequi, occidere, vorare animal, quod ipsa natura nullo pacto lædat hominē, aut ledere possit. Deinde, q̄ non ad necessitatem, sed ad luxum, superuacaneamq; gulæ voluptatē pertinere piscium esus. Hinc esse q̄ Home rus fecerit, non Græcos solum, cum circa Hellepontum militarent, à piscibus abstinentes, verumetiam Phæacas ipsos, alioqui heluones. Ne procis quidem lurconibus marinum obsoniū apposuit, cum vtrique insulares essent. Nam apud hos maiorem fere videmus tum immanitatem, tum luxum. Neq; socij Vljsis vnquam aut hamo, aut retibus vsi sunt, donec farina sup-

peteret. Verum, omni comætu absumpto, paulo prius, quam sacros Soli boues deuorarent, piscari cōperunt: non obsonij causa, sed ob famem depellendam. Commemorantur hoc loco apud Plutarchum & alia nonnulla de piscium abstinentia. sed hæc ad symboli interpretationem satis esse visa sunt. Tribuit Pythagoræ & illa nobilis sententia, teste Plutarcho in commentario De exilio, ἐλπίσαν τὸν ἀμύσον, ἰδού δὲ αὐτὸν ἢ σωθῆναι, ποιήσει. i. Optimam vitæ rationem elige, eam iucundam reddet cōsuetudo. Diuus Hieronymus hoc etiam dogma Pythagoricum refert, quo vir ille totius morales philotophiæ summam complexus videtur. Δεῖ οὖν ἀθέλειν πάντα τὸ πῶν καὶ ἐκίπτεν τὴν νόσον ἀπὸ τῆς σάρματος, τὴν ἀπειροδυσίαν ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὴν ἀσέλγησαν ἀπὸ τῆς φρενός, τὴν εὐδαιμόνιαν ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ κοινὴ ἀπὸ πάντων τῶ ἀνθρώπων. id est, Fugare conuenit, ac modis omnibus relēcare in orbem à corpore, insiciam ab animo, luxuriam à ventre, seditionem à ciuitate, discordiam à familia, in summa ab omni negotio intemperantiam.

Non bene imperat, nisi qui parauerit imperio.

Οὐκ ἔστιν εὖ ἀρξέειν μὴ ἀρχθέντα. i. Fieri nō potest, vt bene gerat imperiū, qui nō tulerit imperium. Manet hoc adagiū, hodieq; vulgo celebre, neminē recte dominū agere, qui non antē ministrum gesserit. Citat autē Aristoteles Politicorum li. 3. διὸ λέγεται καὶ τοῦτο καλῶς, οὐκ ἔστιν εὖ ἀρξέειν, μὴ ἀρχθέντα. i. Qua propter illud etiam recte dicitur, Neminem bene imperium gerere, qui non ipse prius sub imperio fuerit. Rursus eodem lib. τὸν τε γὰρ μέλλοντα, ἀρχέειν καλῶς, ἀρχθῆναι κασι δέειν παρῶτον, i. Eum enim, qui bene sit administraturus imperiū, aiunt imperium ferre prius oportere. Magis prouerbialiter extulit Plato, lib. de Legibus c. δεῖ δὴ πάντ' ἀνδραδιανοεῖσθαι περὶ ἀπάντων ἀνθρώπων, οὐκ ἄν μὴ δευλεύσας, εἰδ' ἀνδραπέτης γένετο ἀξίος εἶπαινε. i. Iam illud oportet vniuersis cogitare, qui non tenuerit, eum haud quaquam dñm fore laude dignum. Plutarchus in Ducē imperitum, οὐτὲ γὰρ πίπτοντος ἐστὶν ἐρθευῶν, οἷτε διδῶσκειν ἀγρωῦτος, οὐτε ἀκασπινοῦτος κερμενῖν, ἢ τὰ πέναι ἀπαιτωῦτος, ἢ ἀρχέειν μὴ ἀρχόμεν. id est, Neque enim lapsi pares sunt alios erigere, neque

insciji docere, neque incompositi componere, neque ordinare inordinati, neq; imperare, qui imperium non sit passus. Idem hoc laudis peculiariter tribuit Agesilao, ελθειν ἐπὶ τὸ ἀρχεῖν μὴ ἀπαίδευτον τῷ ἀρχεῖν . i. Venisse ad imperium nō indoctum parere imperio. Seneca libro de ira. 2. Nemo regere potest, nisi qui & regi. Natum adagium à nobili illo Solonis apophthegmate, quod in eius vita refert Diogenes Laertius ἀρχεῖν, πρῶτον μαθὼν ἀρχεῖσθαι. id est, Imperium gere, sed vbi prius imperiū ferre didiceris. Itaque referri potest vel ad eos, qui prius alieno parendo imperio discunt imperium in alios gerere: vel qui prius cupiditatibus imperant suis, quàm in alios exercean t imperium .

Adonidis horti .

Adωνίδος κήποι, id est, Adonidis horti, de rebus leuiculis dicebatur, parumq; frugiferis, & ad breuem, præsentemq; modo voluptatem idoneis. Paufanias testatur, Adonidis hortos olim in delicijs fuisse, laetucis potissimū, ac fœniculis frequentes, in quibus femina haud aliter atque in testa deponi consueverint: eoq; rem in proverbium abijisse, contra futile, ac nugones homines, & voluptatibus ineptis natos: cuiusmodi sunt cantores, sophistæ, poetæ laesivi, cupediarij, atque id genus alij. Erāt autem ij horti Veneri sacri, propter Adonidem eius amatum, primo ætatis flore præreptum, atque in florem conuersum. Horum mentionē facit Plato in Phædro: ὁ νῦν ἔχων γεωργός, ὃν σπερματῶν κήδοιτο, καὶ ἐγχαρπαζέλοιτο γυνέεσσα, σὺν τερει σπυδῆϊ ἂν θερῆς εἰς ἀδωνίδῳ κήποις ἀμῶν, χαίρει θεορῶν καλλῆς ἐν ἡμέρῳσιν οὐκ ὀνηρομένους ἢ ταῦτα μὲν διὰ παιδικῆς τε καὶ εὐστῆς. χαίρει δὲ ἂν, ὅτε καὶ ποιῆι . i. Num agricola, qui sapiat, femina quæ curæ haberet, quæq; cuperet aliquando fructum adferre, ætatis tempore, summo studio in Adonidis hortos mittet, gaudeatq; spectare eos intra dies octo iam pulchros effectos: an ea quidē per lulum, ac festi gratia faciat, si quando tamen fecerit? Item Plutarchus in commentario, cui titulus, περὶ τῆς βραδέως ὑπὸ θεῖν τιμωραμένηον, .i. de eo, qui à numine sero puni tur: ἀλλὰ μικρὸς τις, καὶ κενὸς σπυδῆῳ ὁ θεός ἐστιν, ὃς τε μηδὲν ἡμῶν ἐχόντων θέων ἐν αὐτοῖς μὴ δὲ προσέμοιον ἀμοσγῆτος ἐκείνῳ, καὶ διαρκῆς καὶ βέβαιον, ἀλλὰ φύλιος, ὃς ὁ μικρὸς ἐφί, σα-

ραπλησίως ἀπομαρμαμένῳ παντάπασι καὶ φθενόντων ἐν ὄλῳ, πικρῶτα λόγον τοσούτων, ὃς περ εἰ τὸς ἀδωνίδος κήποις, ἐπὶ δσρέοις τι σὶ τὴν ἡμέραν καὶ θερμπεύσεια γυνεῖας, ἐφίμω ρος ἡμῶς ἐν σαρκὶ τρυφῆρα, καὶ εἰς βίαν ἰσχυ ρῶν ἢ δσρομένη βλασάνσας, εἴτε ἀποσβεννη μένας ἀεὶ ὑπὸ τῆς τυγχῆστος ποροάσεως. id est, Immo morosior quispiam, & leuicularum rerum curiosus est Deus, qui, cū nihil habeamus diuinum in nobis, neq; quod vilo modo ad illius similitudinem accedat, quodq; constet, ac stabile perpetuumque sit, quin magis foliorum ritu, quemadmodum ait Homerus, vnde quaque marcescimus, intereamusq; breui: tantam nostri curam habeat: non aliter, quàm mulieres, quæ Adonidis hortos, ad dies pauculos vernantes, in testulis quibusdā nutriunt, fouentq; animas breui duraturas, in carne tenra, & solidam vitæ radicem non recipiēte suppullulantes, ac mox ad quāuis occasionem interituras. Meminit & Theocritus Idyllio Θ .

Παρ' δ' ἀπαλῶν κήποι πεφυλαχμένοι ἐν τα κερύκοις Ἀργυρέοις .
Adiunt & teneri calathis cādētibus horti, Seruati .

Effertur parēmia etiā hoc modo ἀκαρ πότερ' ὅτων ἀδωνίδῳ κήπων . i. Infructuosior Adonidis horti . Non dissimili figura Iſæus apud Philostratum iuueniles voluptates appellat, ταντάλα κήπος, q; vmbri, ac somnijs perfimiles sint, nec expleāt hominis animum, sed irriterent potius. Similiter Pollux sophistæ Athenodori dictionē appellabat Tantalii hortos, q; iuuenilis esset, ac leuis; speciem præ se ferens, quasi esset aliquid, cum nihil esset .

Infixo aculeo fugere .

Βαλὼν ἐσφῆξασαι ὄνει, .i. Iaculo immisso fugiturum te putas? Metaphora proverbialis, vbi quis, dicto conuitio, seu maleficio quopiam peractō, statim subducit sese, ne vel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mutū recipiat. Eryximachus medicus in cōuiuio Platonis, Aristophani, discedere paranti, ne cogeretur & ipse laudare Cupidinem, ac iocis quibusdam poeticis eludēt: Βαλὼν γεφάνει, ὃ ἀριστόφανες οἶει ἐν ἐσφῆξασαι, ἀλλὰ πρὸς σε χεῖ τὸν νῦν καὶ ἔτος ἐλθε ὡς δάσων λόγον . ἴσως μέντοι ἀνδρῆ μὲν ἀφῶσσι . i. Ut vñ, inq; t, Aristophanes, imiſso in nos iaculo fugitu-

fugiturum te credis? Quin tu animum aduertere, atq; ita loquere, tanquam rationem redditurus. Sanē, si mihi videbitur, fortassis te dimittam. Vtitur item in Phædone, & in primo De rep. libro, quanquam hoc loco mutat metaphoram, & ad balnearum iniecta aqua descendētē refert, ταῦτα εἰπὼν ὁ θρασύμαχος ἐν νῶ ἔχων ἀπιέναι, ὃς περ βαλανεύς ἡμῶν καταπλήσας κατὰ τῶν ὄτων ἀθρόον καὶ ποικύ τὸν λόγον . id est, Hæc locutus Thrasymachus, in animo habebat discedere, ceu balnearum quispiam, offusis in aures copiosis, ac multis verbis. Ac mox eodē in loco, διὸν ἐμβάλων λόγον, ἐν νῶ ἔχων ἀπιέναι . i. velut iniecto dicto paras discedere. Refepxit ad proverbium Plutarchus in commentario De ijs, qui tarde puniuntur à numine: ἀλλ' ἐδ' εἰ βαλὼν, εἶπεν ἀπικλάρη καλῶν εἶχε περιορῶν τὸ βέλος ἐγχεόμενον. id est, Quinetiam, si discessit, inquit, immisso iaculo, non conuenit telū in hærens negligere. Adludit ad hanc parēmiā Aristoteles in tertio Naturalium auditionum libro. Refellens enim Anaxagoræ sententiā, qui dixisset, infinitum immotū esse, & in seipso conquiescere, negat satis esse dixisse tantum, & aufugere, cum causam etiam reddere debuerit, quamobrem infinitum moueri non posset, ἢ γὰρ, inquit, ἰκανὸν τὸ ἔτος εἰπόντα ἀπικλάρη . Quadrabit igitur in eos, qui velut oracula quædā pronunciant, alijs coniectandi materiam ministrātes, vt qui non interpretentur, quamobrem ita senserint. Translatum videtur ab a pibus, aut vespis, quæ, infixō aculeo, statim aufugiunt. Id enim innuit Plato in Phædone. Pōt & ad Parthos referri, qui, iaculo cōiecto in hostē, mox equis versis se fuga proripiunt, nec audent cominus congregi. Simillimum est huic, quod est apud Cicero nem libro de finibus honorū quarto: Scrupulū, inquit, abeunt, sed videbimus. Solet enim scrupulus esse molestus ambulanti bus. Idem apertius in oratione pro L. Flacco: Flacco vero quid profuit? qui valuit tā diu, dum huc prodiret, mortuus est aculeo iam dimisso, ac dicto testimonio .

Dodonæum as .

Δωδωνῶνον χαλκίον . id est, Dodonæum cymbalum, aut tintinnabulum . In hominem dici consuevit improbæ, atque importunæ loquacitatis. Zenodorus citat ex Aristophoro Menandri. Tradit autem in Dodo-

na duas fuisse sublimes columnas, in altera posita fuit peluum æream, in altera pensile pueri simulacrum, flagellum æreum manu tollentis: quoties autem ventus vehementius flauerit, fieri, vt, scutica impulsā, crebrius lebetem feriat, isq; percussus tintinnum reddat, ad multum etiam temporis resonantem. Alij referunt ad æra Corinthia, quæ præ cæteris clarius tinniant. Meminit huius adagij Stephanus in dictione Dodone. Iuuenalis ad adagium adluisse videtur, cum ait:

Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas Pullari .

muliebrem garrulitatem taxans. Suidas diuersam adagij adfert interpretationem ex Dæmone. Ait enim oraculum Iouis, quod olim erat in Dodona, lebetibus æreis vndiq; cinctū fuisse, ita, vt inuicem sese cōtingerent. Itaque necessum erat fieri, vt, vno quopiā pulsato, vicissim & oēs resonarent, sonitu per contactum ab alijs ad alios succedente. Durabatq; in longum tempus tintitus ille, videlicet in orbē redeunte sono. Putatq; parēmiā dictam in sordidos, & quātumuis pusilla de re querulos. Verum Aristoteles hoc commentum vt ficticiū refellit, adferens aliud interpretamentum, quod modo retulimus, de colūnis duabus, & simulacro pueri. Plutarchus in cōmentario περὶ τῆς ἀδολοχίας indicat, in Olympia porticum quandam fuisse, ratione mathematica ita compositā, vt pro vna voce multas redderet, atq; ob id ἐπιλάρανον, appellatam. Cumq; hac cōfert homines impendit loquaces, quos si verbulo tangas, continuo referunt tantum verborū, vt nullus omnino sit garri di finis. Meminit huius adagionis & Iulius Pollux libro sexto, capite de loquacibus, his verbis: Τὸ ἐκ Δωδώνης χαλκίον .

Prora, & Puppis .

Πρόρα καὶ πῦρμαι . i. Prora & puppis. M. Tullius libro Familiarium epistolarum vltimo, dum huc prodiret, mortuus est aculeo iam dimisso, ac dicto testimonio . Prora & puppis, vt Græcorum proverbium est; fuit à me tui dimittendi, vt rationes meas explicares. Prora itaque, & puppi, summam consilij nostri significamus: propterea q; à prora, & puppi, tanquam à capite, & calce, pendeat tota nauis. Apud Græcos inuenio pronūciatum hoc pacto, τὰ ἐκ πρῶ-

ρας, και τα εν πρύμνῃσι ἀπόλλυται. id est, A prora pariter, atq; à puppi pereant: siue, prora pariter, ac puppis perit, hoc est, ad interfectionem. Philostratus in Heroicis: Αλλὰ δὲ προσδιδέσθαι τῆ νηὶ, καθὰ περ τὸν ὀδυσσεῦ, εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ ἐν πρύμνῃσι, καὶ ἐν πρύμνῃσι ἀπολείται. id est, Sed oportet Vlyssis in morem nauī alligatum esse, alioqui & prora, quod dici solet, & puppis perit. Neq; dissidet hinc illud Theocriticum in Encomio Ptolemæi:

Ἀνδρῶν ἂν πολυμάχῳ ἐνὶ πρῶτοισι δ' ἰσχυροῖσι,

καὶ πύμνῳ καὶ μέσῳ. id est,

Ast hominū in numero decantetur Ptolemæus,

Primus, & vltimus, ac medius.

Item Virgilianum illud:

A te principium, tibi desinet.

Huc pertinet, quod Demosthenes pronunciationem, τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον, καὶ τὸ τρίτον esse dixit, vniuersam eloquētiam intelligens. Plato De legibus lib. 4. ὁ μὲν δὴ θεός, ὡς περ καὶ ὁ παλαιός λόγος, ἀρχαῖότες, καὶ τελευτῶν, καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων. i. iam Deus quidem ipse, quemadmodum vetusto verbo dicitur, tum initiū, tum finem, tum medium rerum omnium complectens. Plutarchus in commentario De liberis educandis: Ὅτι ἐν πρῶτον, καὶ μέσον, καὶ τελευτῶν ἐν τῶτοις κεφάλαιον ἀγωγῆς σπουδαία, καὶ παιδεία νόμιμός ἐστι. i. Quod vna res, primum, & medium, ac postremū hic caput est, proba institutio, legitimaq; eruditio. Aristoteles libro Rhetoricorum tertio refert ex Alcimadante quodam, qui philosophiam, legum vallum, ac fossam appellarit, omne legum præsidium in philosophia situm innuens. At philosophus eā metaphoram tanquam duram, ac frigidam damnat: quasi vero non durior sit illa superior, πρῶτα, καὶ πρύμνη. Verum in oratione seria, fortassis vitiosæ fuerint: in adagijs nō item offendit durities, vt quæ sæpenumero vel ænigmatum simillima sint, eaq; ferme laudatissima videantur, quæ paulo longius detorta fuerint. Proinde, quoties summam totius negotij, & omne momētum, præsidiumq; significabimus, prora, & puppim, aut fossam, & vallum dicemus. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecuniæ. Aduersus Carthaginensium vim Scipio fossa pariter, & vallū erat, id est, præcipuum tutamentum.

Nihil ad Parmenonis suem.

Οὐδὲν πρὸς τῷ παρμένοντι ἔν, id est, Nihil ad Parmenonis suem. De emulatione dictum, quæ longo intervallo abesser ab eo, quod imitaret. Plutarchus in Symposiacis, quinta Decadis secundo problemate, quo pactō natum sit adagium narrat ad hanc fermē sententiam: Parmeno quispam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiā temporibus varias animantiū, & hominum voces ita scitē imitantur, ac repræsentant, vt audientibus tantum, non etiam videntibus, veræ, non imitata voces videantur. Neque defunt, quos hoc artificium maiorem in modum delectet. Parmenon igitur hac arte vulgo vt iucundissimus, ita etiam celeberrimus fuisse perhibetur: quem cum reliqui conarentur æmulari, ac protinus ab omnibus diceret illud: ἔν μὲν, ἀλλ' ἐδὲν πρὸς τῷ παρμένοντι ἔν, hoc est, Rectē quidem, verum nihil ad Parmenonis suem, quidam prodijt, veram fuculam sub alis occultatam gestans. Huius vocem cum populus imitantiā esse crederet, statimq; sicut solent, reclamarent, τί ἐν, αὐτῇ πρὸς τῷ παρμένοντι, i. Quid hæc ad Parmenonis suem? vera sue deprōpta, ac propalam ostentā, refellit illorum iudicium: vtpote non ex vero, sed ex imaginatione profectum. Meminit idem Parmenonis, ac suis adumbrata, in commentarijs De audiendis poetis. Nec intempestiuiter vtetur hoc adagio, quoties aliq; opinione deceptus, de re perperā iudicat. Veluti, si quis epigramma parum eruditum, ac neotericum, supra modum admiraretur, persuasus antiquum esse. Rursum, si, quod antiquum esset & eruditum, ceu nuperum damnaret. Tantum enim valet hæc imaginatio, vt eruditissimis etiam viris in iudicando imponat.

Syncretismus.

Συγκρητισμός Cretico prouerbio dicebatur, quoties fieret, vt, qui modo videbantur hostes acerrimi, repente in summam concordiam redigerentur. Id quod frequēter euenire solet, maxime si quando malum aliquod inciderit vtrisque commune. Plutarchus in commentario, Περὶ φιλαδελφίας, id est, de fraterna caritate, recenset, simulq; explicat parēmiā his verbis:

Ἐπιτόνῳ ἐκείνο δὲ μνημονεύειν ἐνταῦς πρὸς τὸς ἀδελφεὺς διαφοραῖς, καὶ συλάθειν τὸ τοῖς φίλοις αὐτῶν ὀμιλεῖν καὶ πησιάζειν τότε μάλιστα, φεύγειν δὲ τὸ ἐχθρὸς καὶ μὴ προσδέχεσθαι, μιμνήσκων αὐτὸ γούμ τῶτο τὸ κρητῶν, οἱ πολλαὶς φασιάζοντες ἀλλήλοισι καὶ πολυμῶντες, ἔξωθεν ἐπιόντων πωλεμίων διελόντο καὶ σωθῆσαντο. καὶ τῶτο ἦν ὁ καλέμεν ἔν ἄντων συγκρητισμός. id est, Præterea oportebit & illud meminisse, fratribus inter se dissidentibus, obseruareq; vt potissimum eo tempore consuetudinem habeas, & cōuictum cum illorum amicis. Rursum: Inimicos fugias, neque admittas ad familiaritatem, illud videlicet Cretensium exemplum secutus, qui frequenter cum factionibus, & bellis intestinis inter sese pugnantibus, inuadētibus aliunde hostibus, omīsa contentione cōiuncti sunt: atq; is erat, quem illi syncretisimum appellabant. Hæcenus Plutarchus. Simile quiddam refert de Sudracis & Mullis Q. Curtius libro 9. quos aliās bellare inter se solitos, periculi societatis iunxerat, imminente Alexandro. Pertinet huc, quod aliās ex Aristotele referemus: σωθῆσαι τὸς ἀνθρώπους τὰ κακά. id est, Conciliant homines mala. Adagium recte accommodabitur & in illos, qui amicitiam ineunt: non quod sese ex animo diligant, sed q; alter alterius opis egeat: aut quo veluti coniunctis copijs communem inimicum pessudent. Refertur & ab Apostolio quodam Byzantino, recentissimo apud Græcos prouerbiorum coaceruatore.

Qui circa salem, & fabam.

Περὶ ἄλα καὶ κύμαον. id est, Iuxta salem, & fabam. In eos dicebatur, qui se simulant scire, quod nescirent. Si quidem diuini responsuri, fabam, & salem apponebāt. Vndē, qui inter sese de rebus arcanis communicarent, τὸς περὶ ἄλα καὶ κύμαον appellabāt. Ad hunc quidem modum scriptum legitur in Diogeniano, reliquisq; Græcarum paræmiarum collectoribus. Verum Plutarchus in Symposiacorum problema tum decade quarta, non fabam, sed cuminum scribit, nisi forte depranatus est coedex: ἐκείνο δὲ πως ὑμῶς κέλιθε τὸς περὶ ἄλα καὶ κύμαον, ὅτι τὸ μὲν πομύλον ἐστὶ, τὸ δὲ ἴδιον. id est. At illud fortasse vos fugit, quod aiunt, qui iuxta salem, ac cuminum, quod illud quidem lautius, hoc suauius. Rursum

eiusdem operis decade quinta: Ἐζήτει φλωρῶ, ἐσιωμένον ἡμῶν παρ' αὐτῶ, τίνας ἂν εἴην οἱ περὶ ἄλα καὶ κύμαον ἐν παρομιᾷ λεγόμενοι. id est. Quærebat Florus, cum apud ipsum cœnaremus, quinam essent, qui in prouerbio iuxta salem & cuminum dicerentur. Apollonphanes autem grāmaticus sic eam quæstionē dissoluit, vt dicat adagium summam familiaritatem significare. Siquidē, qui magnopere inter se familiares sunt, hi vel salem, vel cuminum vnā cœnant, neq; requirunt apparatus vllum ciborum. Vnde & ille iocus est Octauij Cæsaris ad quen-dam, à quo fuerat conuiuio perparco, frugalīq; acceptus: Nesciebam me tibi esse tam familiarem. Huc pertinet etiam illud, quod suo loco referemus: ἄλα καὶ πῶμα πᾶσαν μὴ παραβαλέειν. id est, Non oportet transgredi salem, & mensam, hoc est, amicitia ius, quod his rebus conciliatur, non est violandum. Porro salis nomine frugalem victum innui, passim ex poetis licet cognoscere. Horatius in Odis:

Viuitur paruo bene, cui paternum Splendet in mensa tenui salinum.

Idem in Sermon.

-Modō sit mihi mensa tripes, & Concha salis puri.

Verum in diuinationibus vř magis religionis causa solitum apponi. Cur autē hic honēs salī potissimum sit habitus, quæritur apud Plutarchum in eo, quē modō citauit, loco. Nā & Homerus salem diuinum appellat, & Plato scripsit salem rebus diuinis amicissimū, familiarissimumq;. Proinde Ægyptij honoris causa prorsum à sale abstinent, adeo, vt ne panibus quidē vescantur sale conditis. Tametsi Plutarchus arbi-tratur Ægyptios hac gratia potius abstinuisse, si quando pure viuere vellēt, quod præcipue libidinem irritare putetur, idq; propter calorem. Præterea nō est veri dissimile, illos abdicasse sibi salem, tanquam condimentum omnium suauissimum, ita, vt non immeritō, obsoniorum obsonium appellari possit. Nam sunt, qui hac de causa salem gratiam nominarint, quod citra hunc omnia videātur inspicida, ingrataq;. Quancumq; illud maxime diuinum in se sal habere videtur, quod à corporibus vita destitutus putrefactionem, ac tabem arcet, neq; sinit prorsum interire, diu morti velut resistens, animæq; quoad licet, vice fungens. Huius vt est officium animantia tue-

ri, continereq; neque finire compaginem dilabi: itidem sal, animæ exemplo, cohibet corporum harmoniam ad tabem tendentium, & membrorum inter sese amicitiam conseruat. Hac eadē ratione fulguris ignē sacrum, ac diuinum arbitramur, q̄ ictorum corpora multo tempore perdurent, neque putrescant. Habet & illud quasi diuinum sal, quod vim quandam gignendī genuinam habere credatur, vel hoc argumento, quod, sicuti paullo superius dictum est, feminalem vigorem expergefacit, acuitq; . Proinde, qui canibus alendis dant operā, falsis carnibus, ac salsamentis eos pascunt, quo ad gignendum reddantur alacriores. Accedit huc, quod ē nauibus marinis immentā murium vis soleat nasci. Neq; de- sunt, qui dicant, mulieres etiam citra virilem operam fieri grauidas, si salem lingāt. Præterea putant huc adluisse poetas, qui non sine causā finxerunt Venerem, genituræ principem, ē salo natam fuisse, quam etiam ἀλιγενή, id est, saligenam cognominant: Quin ijdem deos omnes marinos fræcundos, & plurimorum liberorum progenitores faciunt. Denique nullum est animal, neque terrestre, neque volatile, perinde fræcundum, vt sunt omnia marina. Huiusmodi fermē multa de sale differuntur apud Plutarchum.

Duabus anchoris fultus.

Ἐπὶ δύοῖν ὀρμῆι, id est, Duabus nixus in portu sedet, subaudiendū anchoris. De firmis, & immotis, & qui ré suā probe constabilerunt. Duētum à nauibus intra portū tutò manentibus, à prora simul, & à puppi p̄iectis anchoris. Meminit Aristides in Panath. Ab eadē metaphora ductū est, quod aduersus Cresiphontem dixit Demosthenes: Οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὀρμῆι τοῖς ποσσὶς, subaudiendum ἀγκύρας, id est, Haud eadē anchora nixus est, qua vulgus hominum.

Sine capite fabula.

Ἀ κεφαλῆ μῦθος, id est, Sine capite sermo, dī imperfectus, ac mutilus. Plato lib. de Legib. 6. Οὐκ ἔστιν ἀπὸ κεφαλῆς γὰρ ἡ μῦθος ἀκέφαλον ἔχον καταλίπομι, πλανώμενος γὰρ ἐν ἀπείρηι τοῦτος ἄν, ἀμορφῶσαινοτο. id est, Nequaquam profecto, postea quam dicendi partes susceperim, sermonem absq; capite libens reliquerim. Etenim, si oberrans talis occurrat alicui, frædus videretur. Rur-

sus in Gorgia: Ἀλλ' ἔδ' ἐ τὸς μῦθος ὁμοῖ μεταξὺ θέμις εἶναι καταλείπειν, ἀλλ' ἐπιθένας κεφαλῆ ἴνα μὴ ἄνδρα κεφαλίς περίη. id est, At ne sermones quidem interim aiunt fas esse deserere, quin potius imponēdum illis caput, ne sine capite obambulent. Fortassis adludit ad id, quod refert Plutarchus in dialogo De defectis oraculis. Apud Cretenses festum quoddam nouis, & absurdis cærimonijs agebatur, ostēso hominis sinu lacro sine capite. Hunc aiebant Homerioni patrem fuisse, qui, in constuprata per vim Nympha, sine capite fuerit reperlus. Proverbum refertur à Zenodoto.

Inter sacrum, & saxum.

ΤΥΝΔΑΡΥΣ apud Plautum, alter ē captiuis, cum iam proditis dolis esset deprehensus, nec haberet, quam arte posset elabi: Nunc ego, inquit, omnino occidi. Nunc ego inter sacrum, & saxumq; sto, nec quid faciā scio. Appuleius Afini sui libro vndecimo: Plurimum ergo duritia paupertatis intercedente, quod ait vetus proverbum, inter sacrum, & saxum positus cruciabar. Explicat autem Appuleius allegoriam adagij, videlicet adludens ad sacerdotū, cui erat initiandus, & paupertatem saxo duriorē, per quam non suppetebant sumptus. Sumptum apparet ex priscis fræderis ferendī cærimonijs, in quibus Fetialis porcū saxo feriebat; hæc interim pronuciās: Qui prior populus frædus rumpet, Iupiter ita eum feriat, quemadmodum ego porcum hoc lapide ferio. Sed, vndecunq; fluxit adagium, satis liquet dici solitum in eos, qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

Inter malleum, & incudem.

Μεταξὺ τῆ ἀκμονῆ, καὶ σφύρας, id est, Inter incudem, & malleum. Huius nō dissimile refertur ab Origene, his quidem verbis: nam Græca desideramus: Iam quoddam est apud nationes tritum vulgi sermo ne proverbiū, vt de his, qui anxietatibus, & ingentibus malis premuntur, dicant: Inter malleum sunt, & incudem.

In acie nonacula.

NEC abhorret à superioribus illud, quod, ab Homero sumptū, maximisq; celebratum auctoribus, in adagionem abiit: ἐπὶ ξυρῆ ἀκμῆς, id est, In nonaculæ cuspidē, siue

siue acie, pro eo, quod est in summo discrimine: Sic enim in Iliadis decimo loquitur Nestor.

Ναῦγ' ἀρ δὴ πάντας ἐπὶ ξυρῆς αὐταὶ ἀκμῆς, Ἡμέλα λυγρὸς ὄλεθρῶ ἀχαιοῖς ἢ ἐβιδῶναι. i. Nunc etenim cunctis sita res in cuspidē ferri est.

Viuant ne, an tristi exitio absumantur Achiui.

Sophocles in Antigone:

Φρόνη βελτὸς αὐτῶν ἐπὶ ξυρῆ τύχης. Sunt autē Tiresiæ vatis verba, Creontem admonentis, vt sapiat, in tanto constitutus periculo. Rursum in Epigrammatibus: Εὐρώτης ἀσπίς τε δορυδευέες βασιλῆες, Ἰμὴν ἀμοτέρωσι ἐπὶ ξυρῆ ἴσαται ἀκμῆ. i. Europe, atq; Asiæ reges Mauorte potētes Nunc vobis vtrisque nouaculæ in acumine res est.

De Menelao, ac Paride, singulari certamine decerentibus, vter Helena potiretur, Theocritus in Dioscuris:

Ἀνθρώπων σωτήρας ἐπὶ ξυρῆ ἦδη ἐόντων. i. Certa salus hominum iam ferri in cuspidē stantum.

Sumptū videtur à circulatoribus, qui in cuspidē gladiatorum ingrediuntur: aut ab ijs, qui ferrum manu cōtrestant: vt admonent in hunc auctorem edita scholia.

Res in cardine.

HVIC nō omnino diuersum est illud: Res est in cardine. quod Seruius proverbii esse admonuit, enarrās illud Maronis: Haud tanto cessabit cardine rerum.

Putatq; perinde valere, quasi dicas: Res est in articulo. M. Tullius: In eo cardo rei vertit, dixit, pro eo, quod est, ex hoc tota res pender. Quintilianus lib. 12. Nam, vt tacem de negligentibus, quorum nihil refert, vbi litium cardo vertatur. Idem lib. 5. Nā si fatetur, multis ex causis potuit cruetā esse vestis: si negat, hic causæ cardinem ponit, in quo si victus fuerit, etiam in sequentibus ruit. Sumptum ab ostijs, quæ cardinibus sustinentur, voluunturq;.

Nonacula in cotem.

Ξυρὸς εἰς ἀνόβην, id est, Nouacula in cotē. Dicit solitum in eos, qui fortē in eas res inciderunt, in quas minime volebant. Neq; nouacula potest incōmodius cadere, quam si in cotem incurrat. Ab hoc non ita multum abhorret illud Horatianum:

-Et fragili quærens illidere dentem, Infringeret solido.

Rectē accommodabitur & in eum, qui, lædendi cupidus, tandem hominē nactus est, à quo vicissim lædatur, cum illi nocere non possit. Siquidem nouacula, si in molle quippiam inciderit, dissecat: si in cotem, retunditur. Huc respexit Tarquinius, qui dixit sibi in animo esse, vt Actius Nauius augur nouacula cotem discinderet, significās in cotem nihil posse nouaculā. quamquam ab augure factū, quod ille fieri posse non credebat, refert Linius lib. j.

Caliga Maximini.

CALIGA Maximini, vulgò dicitur est, in homines insulsos, & immodicæ proceritatis. Id adagij refert Iulius Capitolinus, in vita Maximini Imperatoris. Nam, cum esset, inquit, Maximinus pedum, vt diximus, octo & propē semis, calciamentum id est, campagium regium, quidam in lucco, qui est inter Aquileiam, & Arziam, posuerunt, quod cōstat pede maius fuisse hominis vestigio, atque mensura. Vnde etiam vulgò tractum est, cum de longis, atq; ineptis hominibus diceretur: Caliga Maximini. Hactenus Iulius. Ergo proverbium rectius vsurpabitur, si cum odio, contemptive dicat, propterea q̄ is Maximinus, vnde natum esse constat, inuisissimus esset pariter & populo Romano, & Senatui: quippe Thrax natione, deinde sordido genere, postremo moribus barbaris, ac feris. Quin etiam nunc homines insignitæ proceritatis vulgò malè audiunt, tanquam focorides, atque inertes.

Clematis Aegyptia.

HVIC cōfine est, quod à Phalereo Demetrio refertur, κληματὶς ἀγυρῆς, id est, Clematis Aegyptia. Id ait ioco dici solitū in eos, qui corpore præter modū proceri, atque atro colore essent: natum haud dubie ab eius herbæ specie, de qua meminit Dioscorides libro quarto. Plinius lib. 24. cap. 15. Itali, inquit, centunculum vocant, rostratis sp̄ijs, ad similitudinem capitis penularum, iacent in aruis. Græci autē clematidem appellant. Sed, cum clematidis multæ sint species, quas inibi recenset Plinius, vna dūtaxat proverbio locum fecisse viderur, ea nimirū, quæ clematis Aegyptia cognomine dicitur. Dicitur autem, quod hanc

hanc maximè gignat Ægyptus, folio lauri longo, tenuiq; aduersus serpentes, & priuatim aspides, ex aceto pota efficax, quæ eadem ab alijs daphnoides, ab alijs polygonoides vocatur. Laertius in vita Zenonis, ex auctoritate Apollonij, scribit, Zenonè gracili fuisse corpore, statu procero, atracute. Deinde auctorem citat Chrysiptu, qui in secundo prouerbiorum suorum libro scripserit, ob eam causam à quodam clematidem Ægyptiam fuisse dictum.

Res ad triarios redijt.

ROMANVM extat adagium, elegans cum primis, & annotandum. Res ad triarios redijt. Eo licebit vti, cum significabimus re eo periculi redacta esse, vt extremo conatu, iummisq; viribus sit enitendum, & ad suprema confugiendum consilia, quibus si nihil proficiatur, iam nihil reliquum esse videatur, vnde subsidij sperare possis. Vtuti si in disceptatione quapiam litteraria, mediocribus ambigentibus, ad vnum aliquem summæ doctrinæ viru rem deferre cogemur. Aut in ancipiti negotio, potensimorum amicorum opem implorare cõpelleremur, quos non nisi maxima quadã ducti necessitate soleamus interpellare. Deniq; si, cum vulgaribus illis cõsilijs res explicari nequit, ad nouu aliquod, & egregie callidum cõfugitur. Quemadmodum Terentianus ille Phormio in sui nominis fabula, cum significaret neq; in Antiphone, neque in Phædria, neque in Geta satis esse præsidij ad retundendam senis frunitiã: Ad te, inquit, Phormio summa redit. Nantum est adagium à ratione, modoq; componendi Romani exercitus. Refertur autem pariter, & explicatur à T. Liuiu, prime decadis lib. 8. cuius verba libuit subscribere: Postremo in plures ordines acies distri buebãt. Ordo enim sexagenos, siue, vt alij legunt, sexcenos milites, duos cõturationes, vexillarium vnũ habebat. Prima acies hastati erant, manipuli quindecim, distantes inter se modicum spatium. Manipulus leues videnos milites, aliam turbam scutatorum habebat. Leues autem, qui hastã tantum, gressaq; gerent, vocabãtur. Hæc prima frons in acie, florè iuuenum pubescen tium ad militiam habebat. Robustior inde ætas totidem manipulorum, quibus princi pibus est nomen. Hos sequebantur scutati omnes, insignibus maxime armis. Hoc tri-

ginta manipulorum agmen, antepilanos appellabant, quia sub signis iam alij quindecim ordines locabãtur: ex quibus ordo vnusquisque tres partes habebat. Earum vnãquamque primum pilum vocabant. Tribus ex vexillis constabat. Vexillum cõtũ octoginta tres, vt alij, sex homines crãt. Primum vexillum triarios ducebat, veteranu militem spectata virtutis. Secundũ rorarios minoris roboris ætate, factisq;. Tertiũ accensos, minimæ fiduciæ manũ. Eo & in postremã aciem reijciebantur. Vbi his ordinibus exercitus instructus esset, hastati omniu primi pugnam inibant. Si hastati profligare hostem non possent, pede presso eos retrocedentes, in interualla ordinũ principes recipiebant. Tum principũ pugna erat, hastati sequebant. Triarij sub vexillis confidebant, sinistro crure porrecto, scuta innixa humeris, hastas subrecta cuspi de in terram fixas, vt haud fecus quã vallo septa inhorreret acies, tenetes. Si apud principes quoq; haud satis prospere esset pugnatum, à prima acie ad triarios sensim referiebantur: inde rem ad triarios redisse, cũ laboratur, prouerbio increbuit. Triarij consurgentes, vbi in interualla ordinum suorum principes, & hastatos recepissent, extemplo cõpressis ordinibus velut claudabant vias, vnoq; continente agmine, iã nulla spe post relicta, in hostem incidebãt. Id erat formidolosissimum hosti, cum velut victos inscuti nouam repente aciem exurgentem auctã numero cernebãt. Hastenus T. Liuius. Cuius ex verbis satis arbi tror liquere prouerbii, vt nostra interpretatione iam non sit opus. Itẽ Vegetius de re militari lib. 2. declarat post omnes acies solere collocari triarios, omni armorũ genere instructos, qui genu postro subsidebant: vt, si primã aciem vinci contigisset, ab ijs integrato prelio victoria repararet. Modestus in libello de vocabulis rei militaris: Sextus, inquit, ordo post omnes à firmis missis, & scutatis, & omni genere armorum munitis, bellatores tenebat, quos antiq; triarios appellabant. Hi vt requieti, & integri acrius inuaderent hostes, post vltimas acies sedere consueuerũt, & si quid in primis ordinibus accidisset, de eorũ viribus reparaturis spes tota pendebat. Flauius Vopiscus in vita Firmi imperatoris, indicat robustissimum quocq; militem in triarios allegi solitum, docens cum neruis robu-

robustissimis fuisse, hoc argumento, quod triarium quoque vinceret.

Sacram anchoram soluere.

HVIC finitimum est illud, quod apud Græcos celebrat: *ἱερὰν ἀγκυραν χαλάζειν*, id est, Sacra soluere anchoram, quoties ad extrema præsidia confugitur. Translatum à nautis, qui maximam, ac validissimã anchoram sacram vocant, eamq; tum demũ mittunt, cum extremo laborant discrimine. Lucianus in Ioue tragædo: *Ἀνάσον δὴ ἱερὰν, φασὶν ἀγκυραν, καὶ ἦν ἐδεμῖα μηχανῆ ἀπορρῖξεν*. i. Audi iam sacram, vt aiunt, anchoram, quamq; nulla vi queas abrumperre. Sic enim appellat argumentum insolubile. Rursum Drapetis: *Ἐδοξεν ἂν σκοπαιμένοις τῶν ὑδάτων ἀγκυραν, ἣν ἱερὰν, οἱ ναυτιλόμενοί φασιν, καθίεσαι*. i. Visum est igitur, re perensa, extremam anchoram, quam nauis sacram nominant, demittere. Rursum in Apologia: *Μία μοι ἴσως ἐκέλευ ἀγκυρα εἶ τι ἀβροχῶ*. i. Mihi fortassis vna illa anchora adhuc superest integra: id est, Illud mihi adhuc superest, quo possim confugere. Euripides in Helena:

Ἀγκυρα δὴ μοι τὰς τύχας ὀχεῖ μόνη. id est, Mihi ab vnica fortuna pendet anchora, hoc est, Vna dumtaxat spes mihi superest. Aristides in Themistocle: *Καὶ ὡς περ τῆς ἱερᾶς ἀγκυρας τῆς ἐκείνου σπονῆς ἐχόμενοι*. id est, Ac velut à sacra anchora de illius vidence pendentes.

Mouebo talum à sacra linea.

IDEM pollere putat Diogenianus, *κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς*: id est, Sacra lineã talum moueo. De ijs, qui extrema parant experiri. Id Iulius Pollux libro nono exponens, ait à ludo quopiam tesserarum natũ esse adagium. Lufum autem fuisse huiusmodi, vt vtrique ludentium essent calculi quinq; , totidem impositi lineis: vnde & Sophocles dixerit: *πέσσα ποντὸν ἀγραμμά*, id est, tessere quinq; linearum. Inter eas lineas, vtrinq; quinas, vnã fuisse mediam, quam sacram vocabant: vnde, qui talum mouisset, is sacra lineã calculum mouere dicebatur. Id vero nõ fiebat, nisi cum res posceret, vt ludens ad extrema confugere auxilia. Vsurpat hoc adagiũ Plato lib. de Legib. quinto: *καθὰ περ πεπῶν ἀφ' ἱερᾶ*. id est, Tanquam à sacra tessera. Plutarchus in libro, qui inscribitur: An seni sit gerenda Resp. *Τελδοταίω*

ὡς περ τῶν ἀφ' ἱερᾶς ἐπάγειν ἡμῖν τὸ γῆρας. id est, Postremam nobis, tanquam à sacra linea senectam allegant, hoc est, veluti causam grauissimã. Idem commentario de comparatione terrestrium, ac marinarum: *Φέρε, κινήσαντες τῶν ἀφ' ἱερᾶς, βραχέα περὶ θεότητ' ἄντων καὶ μαγτικῆς εἴπωμεν*. id est, Age moto talo à sacra linea, paucis de diuinitate eorum, & diuinatione dicamus. Rursum idem aduersus Colotam Epicureum: *Εὐθὺς ἂν τὸν ἀφ' ἱερᾶς κενύκηεν ὁ κολώτης*. id est, Protinus igitur talũ à sacra mouit Colotes. hoc est, statim id quod est grauissimum, aggressus est, vt impugnaret Apollinis de Socrate iudicium. Idem in vita Marcij Coriolani de ciuitate Romana ob Coriolani minas perturbata: *ἄρα τῶν ἀφ' ἱερᾶς ἀφῆκεν*. id est, Sublatam à sacra linea tessera misit. Desperatis enim rebus ad Deorum religionem confugebat, supplicatum missis sacrificijs, ædituis, initiatoribus, auguribus, &c. Huc adlusit & Theocritus in Bucoliastis:

Καὶ τῶν ἀπὸ γραμμῶς κινεῖ λίθον. id est, Atque à lineola lapidẽ mouet. De quo nobis & alias facta mentio.

Nudior Leberide.

Τημνότερ' *λεβηρίδ' ὡς*, id est, Nudior Leberide, de vehementer tenuibus. Leberis enim serpẽtis exuuium significat, quo nihil esse potest inanius. Accidit autem hoc omnibus fere, quæ cortice integuntur, sed molliore: velut stellioni, lacertæ, præcipue serpentibus, atque hæc fermẽ bis exuunt, vere, & autumnno, præsertim viperã. Serpẽti primum ab oculis incipit decedere pellicis, ita, vt obcæcari videatur ijs, qui re non intelligunt: atq; vna nocte & die, senectus tota exuitur à capite vsque ad caudam. Ex insectis reiuuenescũt silphæ, & culicx: eaq; , quorum pennæ vaginis obteguntur, ut scaraabei, item locustæ, & cicadæ. In genere marinarum exuit & cancer, idq; sæpius anno. Atq; hoc exuuium Græcis etiam *σφόερ* dicitur: cuius mira sentitur tum leuitas, tum siccitas, vniuerso humore in nouum factũ consumpto. auctor Aristoteles lib. de natura animantium octauo. Ait Suidas, Leberidem hominem fuisse supra modum pauperem: ita, vt vulgari sermone locum fecerit. Athenæus in Dipnosophistis: *σαυτὸν ἀποφάνεις κενώτερον λεβηρίδ' ὡς*. id est, Oistẽdis teipsum inaniorem leberide.

Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.

Si dixeris quæ vis, quæ non vis audies. Dinus Hieronymus in Rufinum nominatim prouerbij loco citat: Nihilq; super hoc audies, inquit, nisi illud è triuio, Cum dixeris quæ vis, audies quæ non vis. Terentius in Andria:

Si mihi pergit quæ vult dicere, quæ non vult audiet.

Rursum in prologo Phormionis:

Benedictis si certasset, audisset bene.

Eodem adludit in prologo Andriæ:

Definant maledicere, malefacta ne noscant sua.

Obscurius etiam in prologo Eunuchi: Tum, si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sic existimet: sciat, respõsum, non dictum esse. Responsum enim vocat, conuicium conuicio redditum. Primus huius adagij pater Homerus fuisse videtur, apud quem hic versus est in Iliadis Y.

Οποῖον δ' εἶπηθα ἔπειθ', τοῖον δ' ἐπαλέσασαι. id est,

Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse. Item Hesiodus lib. cui titulus, Opera & dies:

Εἰ δὲ κακὸν τ' εἶποις, τάχῃ κ' αὐτὸς μείζον ἀκούσας. id est,

Fors male dicenti dicetur plura vicissim. Rursum in eodem:

-Εἰ δ' ἔκην ἀρχῆ,

Ἡτιέ π' εἶπὼν ἀποθύμιον, ἢ ἐ καὶ ἔρξας

Δὲ τ' ὄσα τίνυσθαι μεμνημέν'. id est,

-Si quod prior ipse.

Aut verbum, aut factum, dicas ve, geras ve molestum.

Ad te cū duplici rediturū fœnore noris.

Euripides in Alceſtide:

-Εἰ δ' ἤμῃς κακῶς

Ἔρις, ἀκόσῃ πολλὰ κ' ἐΐψαδ' ἔπειθ'. id est,

-Si dixeris nobis male,

Mala inuicem permulta, nec falsa audies. Longe venustius idem extulit Sophocles, citante Plutarcho:

Φιλῆ γὰρ γλώτῃαν ἐν χέρας μάπτω,

Ακὼν ἀκύνειν ἔς ἐκὼν εἶπεν ἁπλοῦς. id est,

Etenim solet qui dicta temere iecerit, Audire nolens verba, quæ dixit volens.

Refertur ex Sophocle:

Φιλῆ δὲ πολλὴν γλῶσσαν ἐν χέρας μάπτω,

Ακὼν ἀκύνειν ἔς ἐκὼν εἶπεν κακῶς. id est,

Qui multa temere verba fudit, is solet Audire nolens, quæ volens dixit male.

Quinetiam his nostris tēporibus eiusmodi quiddam vulgo distant: Vt saluta-bis, ita & refalutaberis: hoc est, vt tua fuerit oratio, ita tibi respondebitur. Plautus: Contumeliam si dices, audies. Cæcilius in Chryſio, apud Gellium: Audibis male, si male dicis mihi. Eodem pertinet Euripi-deum illud apud auctores passim obuium:

Αχάληνον σομάτων, ἀνύμω τ' ἀφροσύνης τὸ τέλος δυσυχία. id est, Infrænis oris, & ini-quæ vecordiæ finis, seu vestigal, calamitas. Celebratur & hoc inter Chilonis a-propothegmata: Μὴ κακολογῆν τὸς πολλοῖον, εἰδὲ μὴ, ἀμύσεσθαι ἐφ' οἷς λυπήσεσθαι. id est, non esse maledicendum ijs, quibus cum agimus; alioquin audituros, quæ mole-stiam adferant. Huc arbitramur ascriben-dum versiculum, quem Quintilianus vt vulgo iactatum citat:

Nec male respondit, male enim prior il-le rogarat.

Serò sapiunt Phryges.

Hoc prouerbium ex vetustissima tra-gœdia Liviij Andronici mutuo sumptum est, quæ inscribitur, Equus Troianus: Serò sapiunt Phryges. Vsurpatur à Cicerone in epistolis familiaribus, In Equo, inquit, Troiano scis esse: Sero sapiunt Phryges. Con-uenit in eos, quos stulte factorum serò pœ-nitet. Si quidem Troiani, tot iam acceptis cladibus, vix decimo demū anno de resti-tuenda Helena consulare cœperunt: quâ si statim initio reposcenti Menelao reddi-dissent, innumerabilibus sese calamitati-bus subduxissent. Euripid. in Oreste:

Οὐδέ γε φρονεῖς ἔνυ, τότε λιποῦ σ' ἀιχρῶς δό-μους. id est,

At nunc profecto serius sapi bene,

Cum tunc penates turpiter reliqueris.

Nā verba sunt ad Helenam Electræ. Re-feritur & à Festo Pōpeio prouerbij titulo. Demades, auctore Plutarcho, dicere sole-bat, Athenienses nunq̄ decernere pacem, nisi pullis vestibus indutos, innuēs eos bel-lādi cupidiores, quàm sat esset, nec nisi cla-de suorum admonitos de pace cogitare.

Piscator ictus sapiet.

Eandem habet sententiā illud apud Græcos celebratissimū: ἀλιεύς πληγῆς νόου ὀσει. id est, Piscator percussus sapiet. Idq; ferūt ab huiusmodi quodā euentu natum: Cum piscator quispiā piscibus, quos intra rete

rete tenebat, manum admouisset, atque à scorpio pisce feriretur, ictus, inquit, sapiā. Itaq; suo malo doctus, cauit in posterum. Plinius libro trigesimo secundo demonstrat id esse peculiare draconi, & scorpio pisci, vt lædant aculeis, si manu tollat. Zenodo-tus ait parēmiā extare apud Sophoclem.

Factum stultus cognoscit.

Idem aliter effertur ab alijs, βεχθῆν δὲ τε νήπιος ἔγνω. i. Rem peractam stultus intellexit. Sumptum est autem ex Homero, qui pluribus locis hanc vsurpauit senten-tiam. Vt in Iliados II. & V.

Μήτ' ἀντίθε' ἴσασ' ἐμῶν, Πρὶν καλοῖ παθέειν, βεχθῆν δὲ τε νήπι' ἔ-γνω. id est,

-Mibi obuius ire caucto, prius quam Noxæ aliquid capias: nam factum nouit & excors.

Huc adludit Euripides in Bacchis:

Κακοῦ γὰρ ἔγνω ὧν ἐμάνθανεν. id est, Nam didicit athenis malo.

De Pētheo, qui sero, nec nisi sua perni-cie doctus, cœpit reuereri Bacchū. Neque huic diuersum est, quod admonet senarius ille, inter Græcanicas sententias celebris:

Ἡ δὲ μετανοία γίνετ' ἀνθρώποις κρῖσις. i. Tum iudicant homines, vbi iā pœnitet.

Eodem pertinet Virgilianum illud, Discere iustitiam moniti, & non temnere diuos.

Item illud Demosthenicum: Non emo-tanti pœnitere. Vnde perquam eleganter Fabius apud Titū Liniū, Euentum, stul-torum magistrum appellat: Nec euentus docet hoc, inquit, qui stultorum magi-ster est, sed ratio. Plinius in Panegyrico, quem Traiano dixit, huiusmodi seram, & infrugiferam prudentiam, miseram vocat: Terror, inquit, & metus & misera illa ex periculis facta prudēria, monebat, vt à rep. (erat autem omnino nulla respub.) ocu-los, aures, animos auerteremus.

Malo accepto stultus sapit.

Pavlo diuersius extulit Hesiodus, eandem tamen sententiam, cum ait in li-bro, cui titulus, Opera, & dies:

-Δὴν δ' ἔπερ ἔβριθε' ἴχνη, Εἰς τέλει' ἔξελοῦσάσ, παθῶν δὲ τε νήπι' ἔ-γνω. id est,

-Tan dem sua pœna nocentem Cōsequit, passusq; sapit tū deniq; stult'.

Ad quam sententiam videtur adludere & Homerus in Iliados J. ἵνα γνῶνῃς ἀποτί-νων, id est, Vt tuo damno cognoscas. Pla-to in Symposio: ἀ δὴ καὶ σοὶ λέγω, ὃ ἀγῶ-θων, μὴ ἔξαπατάσθαι ὑπὸ τέτυ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων γνῶντα εὐλαβεῖσθαι, καὶ μὴ, κατὰ τὴν παροίον, ὡς περ νήπιον, πα-θῶντα γνῶναι. id est, Quæ sane tibi quoque dico, Agathon, ne ab hoc fallaris, sed, ex-cognitis his, quæ nobis acciderunt, caueas: nec, iuxta prouerbium, veluti stultus post acceptum malum sapias. Huc referen-dum & Plautinum illud in Mercatore: Feliciter is sapit, qui alieno periculo sa-pit. In eandem sententiam Tibullus Ele-giarum lib. tertio:

-Felix, quicumque dolore Alterius, discas posse carere tuo.

Huc adludunt & illæ sero sapientiū vo-ces: Nunc scio, quid sit amor. Nunc ego & illam scelestā, & me miserum esse sentio. Ah, vix tandem sensi stolidus. Videtur ad-agium ex illa vetustissima fabula manasse, de duobus fratribus, Prometheo, atq; Epī-metheo, quæ quidem refertur apud Hesi-odum, ad hanc fermē sententiam: Iupiter iratus Prometheo propter ignē furto sub-latum è cœlo, ac mortalibus redditum: cu-piensq; illum simili retaliare dolo, Vulca-no negotium dat, vt è luto puellæ simulac-rum quanto maximo posset artificio fingat. Id simulatq; factū est, singulos Deos, deasq; monet, vt ei simulacro suas quisq; dotes adiungerent. Vnde & virginij Pando-ræ nomen afflictum apparet. Hancigitur, omnibus formæ, cultus, ingenij, linguæq; dotibus cumulatam, Iupiter cum pyxide pulcherrima quidem illa, sed intus omne calamitatum genus occultente, ad Prometheum mittit. Is, recusato munere, fratrē admonet, vt, si quid muneris sese absente mitteretur, ne recipere. Redīt Pandora, persuasosq; Epimetheo, pyxidem donat. Eā simul ac aperuisset, euolantibusq; mor-bis sensisset Iouis ἄδωρα δῶρα, sero nimi-rum sapere cœpit. Vbi Hesiodus palam ad adagionem adludens ait:

Αὐτὰρ ὁ δὲ ξάμενος ὕτε δὴ κακὸν εἶ χ' ἐνόη-σεν. id est,

Accipit: tactusq; malo, tū deniq; sensit. Idē significat in Theogonia: Hæc, inquit, peperit παροίοντα:

Ποικίλον ἀελοῦ μιν, ἀμαρτίῃσιν τ' ἐπιμυθεῖα. Prometheū vaftrum nominans, ac varijs instructum

instructum cōsilijs, Epimetheum, post eratum sapientem. Vnde & Pindarus in Pythijs, appellat illum ὁ ψίμων, quasi serō sapientem. Quod ipsa etiam iudicant vocabula. Nā προμηθεύς Græcis eum significat, cui prius, quàm rem aggrediatur, suppetit consilium: ἐπιμηθεύς, cui, re peracta, tū demum consilium in mentem venit. προμηθεύς δ' αὖ, est consilio malis imminentibus occurrere. Lucianus in dialogo quodam, ex comico quopiam citat hunc versiculū, dictum in Cleonem, quod sero, nec nisi confecto negotio saperet.

Κλέων προμηθεύς ἐστὶ μετὰ τὰ παράγωγα. i. Rebus peractis est Cleon Prometheus.

Idē in calce eiusdem dialogi: ἐπὶ τὸ γέ μεταβλεπέσθαι, ἐπιμηθεύς ἔργου, οὐ προμηθεύς ἔστιν. id est, Nam illud quidem post rē consulere, Epimetheus est, nō Promethei. Effertur etiam ad hunc modum paræmia: παρα τὰ δευτέρω φρονιμώτερος. id est, Post mala prudentior. Rursum hoc pacto: ἐξ ὧν ἔπαθες, ἔμαθες. id est, vt sententiam magis, quàm verba reddā, Quæ nocent, docent. At multo consultius est, alienis malis prudentiorem reddi, iuxta Græcam sententiam:

Βλέπων πεπαιδευμὲν εἰς τὰ τῶν ἄλλων κακά. id est,

Alicna spectans, doctus euasi, mala. Circumfertur & illud nostrati vulgo iactatum: Mortales pudore, & iactura doctiores euadere.

Aliquid mali, propter vicinum malum.

LYSIMACHVS apud Plautū in Mercatore: Nunc ego verum esse illud verbū experior, aliquid mali esse propter vicinū malum. Quibus ex Plauti verbis satis liquet, hanc sententiā vulgari sermone fuisse celebratam. Eam Hesiodus eleganter expressit in opere, cui titulus, Opera & dies:

Εἴ γὰρ τοὶ καὶ χεῖρ' ἐγ' ἡγήσασθαι ἀνὰ γένηται, Γείτονας ἀξέσσει ἐμὸν, ὅσ' αὖτο δὲ πηροί. Πῆμα κακὸς γέντων ἕσσαν τ' ἀγρόδος μέγ' ὀνειρά.

Εμμορέτοι τιμῆς, ὅσ' ἔμορφε γείτονος ἐβλῶ. Οὐ δ' ἂν εἶς ἀπόλοιτ' εἰμὶ γείτων κακὸς εἶν.

Si qua domi inciderit tibi res, tunc illico omiffis

Adfunt vicini zonis. cinguntur at ipsi Affines. noxa est, vicin⁹ vt improbus, ingēs: Contrā ita maxima commoditas, si commoditas est, quoties vel fricat, vel abluat manus

Deest honor huic, bona quem vicinia deficit, at nec

Interea bos, ni vicinus vbi improb⁹ adfit. Neq; tātum inter priuatos vicinos hęc sententia locum habet, verum etiam experimentis obseruatum est, populos à vicinis subuerfos. Quemadmodum Ætolis, & Acarnanibus euenit, qui se mutuis cladi-bus euerterunt, inter se finitimi. Itē Carthaginensibus, & Byzātinis, quarum historiarum meminerunt Hesiodi interpretes. Huc videtur leuiter adluisse Virgilius in Eclogis, cum ait,

Nec malavicini pecoris cōtagia ledēt. Et: Mantua, vā miseræ nimium vicina Cremonæ.

Admonet autē paræmia, vt bonorū conuictum, & consuetudinem experetamus, à malis nos, quàm maxime possumus, abducamus. Proinde scitum est illud Themistoclis apud Plutarchum: qui, cum prædium quoddam vēderet, hoc quoque præconem addere iussit, ὅτι καὶ ἀγαθὸς ἔχει γείτονας. id est, quod vicinos etiam haberet bonos. quasi vicini commendatione futurum esset longe vendibilius. Neque multum abhorret hinc illud eiusdem Hesiodi carmē: Πολλὰ καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ. id est,

Sæpe mali malefacta viri popul⁹ luit oīs.

Manus manum fricat.

SOCRATES in Axiocho Platonis ait Prodicō sophistā hunc Epicharmi comici versiculum semper in ore fuisse:

Ἦδὲ χεῖρ, τὴν χεῖρα κνίξει: δὲ τί καὶ λέξεις τι. id est,

Affricat manum manus: da quiddam, & aliquid accipe: videlicet, hominis quęstum facete taxās, qui neminem gratis doceret, & à quo se quoq; quæ tum dicturus esset, didicisse affirmabat, at ne id quidem grauito, immo numerata mercede. Sentētia digna tum homine Siculo, tum vafro poeta. Sic enim illum appellat Cicero. Monet autem, neminem fermē mortalium inueniri, qui velit in quempiam beneficiū collocare, à quo non speret aliquid emolumentū vicinū ad se rediturum, sed officiū inuitari officio, beneficium beneficio prouocari. Idē adagiū effertur & hoc pacto: χεῖρ χεῖρα νίπτει, i. Manum manus lauat. Idem pollet vtraq; metaphora. Nam mutua cōmoditas est, quoties vel fricat, vel abluat manus

manus manum. Circumfertur inter Græcanicas sententias huiusmodi distichon:

Ἀνὴρ γὰρ ἀνδρῶν καὶ πόλις σὸς ἐπιπόλιον. Χεῖρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλός τε δάκτυλον. i. Vrbs seruat urbem, seruat itidē vir virū. Manus manū, digitumq; digitus abluat. Vtitur eo & Seneca in ludicro libello de morte Cl. Cæs.

Gratia gratiam parit.

E ANDEM sententiam Sophocles simpliciter extulit in Oedipo Coloneo:

Ἡ χάρις χάριν ἐέρει. i. Gratiā adfert gratia. Rursum apud eundem in Aiace Mastigophoro:

Χάρις χάριν γὰρ ἐστὶν ἡ τίττωσ' ἀεὶ. id est, Beneficium semper beneficium parit.

Quod Hesiodus velut enarrans in j. Geor. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

Καὶ δόμεν. ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.

Δῶτη μέν τις ἔδωκεν, ἀδῶτη δ' ἔτις ἔδωκεν. i. Æquum vt ametur amans: qui accedit, iungitor illi.

Da, tibi qui dederit; qui non dederit tibi, ne da.

Danti aliquis dedit, non danti non dedit vllus.

Quibus significatur beneficium inuitari beneficio, & officium officio prouocari. Euripides in Helena:

Χάρις γὰρ ἀντὶ χάριτος ἐλθέτω. id est, Beneficium beneficio respondeat.

Par pari refertur. Ἴσον ἴσῳ ἐπιφέρειν.

T E R E N T I V S in Eunuchō paræmiā vsurpat, superiori nō admodū dissimilem: Par pari refertur. Qua monemur, vt tales simus in alios, quales in nos illos experimur. Ac, iuxta Medeam Euripideā, amicis simus amici, inimicis infesti, in perfidos perfidi, parcos parci, clamoros clamosi, impudentes improbi: deniq; vtcunq; meritum merito simili retaliamus. Idem in prologo Phormionis: Quod ab ipso allatū est, sibi id esse relatum putet. Nō inconcinne tum quoq; vsurpauerimus, si quando uerba verbis, blāditias blanditijs, promissā promissis pensāmus. Huc pertinet illud nō illepidū, quod refert Aristoteles libro moraliū nono: Dionysius citharēdū accerfuerat, vt sibi caneret in nuptijs: atque cum eo his pactus est legib⁹, vt, quo doctius, meliusq;

caneret, hoc copiosiore ferret mercedē. Annixus est omni artificio citharēdus, vt quā scitissimē caneret, sperans amplissimum præmium. At postridie pactam mercedem reposcenti musico, qui cōduxerat, ait iam persoluisse sese, quod esset pollicitus, nēpe par pari retulisse, proq; voluptate reposuisse voluptatē, spem lucri significans: quæ quidē hoc maior fuerat, quō magis ex arte cantasset. Verū hoc loco negat philosophus par pari relatum: propterea, qd alter id, quod volebat, accepit: alter eo, qd expetebat, frustratus est. Huc videtur respexisse Euripides, cū ait in Andromache: Σώφρων καθ' ἡμᾶς, σώφρον' ἀντιλήψεται, Θυμούμενος δὲ τῶν ἔσται θυμυμένον. id est, Modestus in nos sentiet modestum item, Commotus autem nos reperiet cōcitos.

Porrō prouerbū natum videri potest à computationibus veterum Græcorū, apud quos æqualibus cyathis bibere mos erat. Archippus in Amphitryone secūda apud Athenæum libro decimo:

Τὶς ἐπέρασε σφῶν ὃ κακοδαίμων ἴσον ἴσῳ. i. Qui par secliste miscuit vobis pari?

Item Cratinus in Pytine: Τὸν δ' ἴσον ἴσῳ ἐφέροντ' ἔργῳ ἐκτίσσομαι. i. At par pari reddenti, ego respondero.

Item lib. 6. Οὐ δὲ δια τῶν ἐν τῇ βάρμῃ ἴσον ἴσῳ τὸν ἰχθυὸν πωλοῦντων. id est, Non per eos, qui Romæ piscē vendunt, parem pari: sentiens singulos pretio æstimates vēdi. Erat hæc vox ἴσον ἴσῳ, solennis inter propinandum, vt ex eodem auctore facile liquet. Ea significabant, aut pares esse cyathos, aut tātundem additum aquæ, quantum inesset vini. Huius formæ sunt illa: paria facere, pro pensare ex æquo: & parem calculum ponere. Plinius ad Flaccum: Accepi pulcherrimos turdos, cum quibus parem calculum ponere, nec vrbs copijs ex Laurentino, nec maris iam turbidi tempestatibus possum. M. Tullius lib. de Oratore ad Brutum: Par pari retulit ad schema rhetoricum, quo membra orationis pari syllabarum numero sibi respōdent. Nam, inquit, Cum aut par pari refertur, aut contrarium contrario opponitur, aut quæ similiter cadunt verba, verbis comparatur, quicquid ita concluditur, plerunq; fit, vt numerosē cadat.

Eadem mensura.

Q U O D modo retulimus, videt pariter & ad

& ad officij, & ad iniuriæ relationem perti- nere, verum ad beneficij pensationem ma- gis referendum, quod ait Hesiodus .

Αὐτῶ τῶ μέτρῳ καὶ λαΐον, αἶνε δῶναι . i .

Aut mēstra eadem, aut melius quoque, si qua facultas .

Quo docet, officiū remetiēdum esse ead- em mensura, aut etiam copiosiore, si sup- petat facultas: prorsumq; hac parte imi- tando esse fecundos agros, qui semētem depositam multo cum feciore reddere cō- sueverunt . Citatur à Luciano prouerbij vice in Imaginibus: αὐτῶ μέτρῳ, καὶ λαΐον, id est, Eadem mensura, quod aiunt, aut melius. M. Tullius Epistolarum ad Atticum lib. 13. Ego autem me parabam ad id, quod ille mihi misisset, vt αὐτῶ τῶ μέ- τρῳ καὶ λαΐον, si modo potuissem . Nam hoc etiam Hesiodus adscribit, αἶνε δῶναι .

Crassa Minerva: Pingui Minerva.

MINERVA, iuxta poetarum fabulas, artibus, atque ingenijs præfidet . Vnde & illud fluxit: Inuita Minerva. Præterea il- lud: Pingui, seu crassa Minerva, quod qui- dem iam olim prouerbij vice celebratur . Columella lib. De re rustica duodecimo capit. 1. In hac autem, inquit, ruris disci- plina non consideratur eiusmodi scrupu- lositas, sed, quod dicitur, pingui Miner- ua, quantumuis vtile continget villico tē- pestatis futura præfagium. Idem in primi libri præfatione: Potest enim nec subti- lissima, nec rursus, quod aiunt, pingui Minerva res agrestis administrari. Idem libro 10. Nec tamen Hipparchi subtilitas, pinguioribus, vt aiunt, rusticorum litteris necessaria est . Dicitur pinguiore Miner- ua fieri, quod inconditius, simpliciusque, quasiq; indoctius fit, non autem exquisita arte, nec exactissima cura. Vnde & Priapus ille, cum rem obscenam, quam poterat vr- banus per inuolucra verborū petere, nudis verbis rogat,

—Crassa, inquit, Minerva mea est.

Et Horatius, Philosophum describens, non exactis illis Stoicorum rationibus, at- que argutis instructum, sed veluti citra ar- tem, philosophiam moribus exprimentē, neque tam disertum, quam simplicem, ac syncerum.

Rusticus, inquit, anormis, sapiēs, crassaq; Minerva .

Aulus Gellius lib. 14. cap. 1. Nequaquā tamen id censebat in tam breui, exiguoq; vitæ spatio, quantumvis hominis ingenio cō- prehendi posse, & percipi: sed coniectari pauca quædam, & vt verbo ipsius vtar, πα- χύτερον, id est, crassius, & pingui Minerva .

Crassiore Musa.

Παχύτερα μέση, id est, Crassiore Musa . Eandem parcemiam sic extulit Quintilia- nus, Institutionum oratoriarum lib. 1. Li- bet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, vt vocant, Musa, dubitationem huius vtilitatis eximere. Inuenitur aliquo- ties apud scriptores non inidoneos, Pin- guiore formula, pro eo, quod est, planius, atq; intelligibilius . Dicitum est, & Latine loqui, pro eo quod est, Apertē, & simplici- ter . M. Tullius in Verrem: Latine me sci- tote, non accusatorie, loqui. Idē in Philip. Sed vt solent ij, qui planē, & Latine lo- quuntur . In Priapeijs .

Simplicius multo est, da prædicare, Lati- ne Dicere .

Rudius, ac planius.

INELEGANTIVS quidem est illud apud Græcos, sed idem tamē pollet: ἀμα- θέςτερον, καὶ σαφέστερον εἶπε . quod apud eun- dem refertur Gellium: Nostri enim, inquit, credo verbum illud vetus, & peruulgatū, ἀμαθέςτερον εἶπε καὶ σαφέστερον . id est, Indo- ctius, rudiusq; quodammodo loquere, & apertius, ac clarius fare . Sumptum appa- ret ex Aristophanis comædia, cui titulus: βάρβαροι, id est, Rana .

Αμαθέςτερόν ποῦς εἶπε καὶ σαφέστερον . id est, Indoctius proloquitur, atque clarius .

Quo carmine Bacchus Euripidis obscuro- ritatem taxat . Suidas, & interpres admo- nent, subesse prouerbium, quod hunc ad- modum feratur .

Σαφέστερόν μοι ἢ ἀμαθέςτερον φράσον . id est, Apertius mihi loquere, atq; indoctius .

Inde sumptum, q; antiquitus illi σοφοί, quos vocant, solebant mysteria sapientiæ quibusdā ænigmatum inuolucris data ope- ra obtegere, Videlicet, ne profana turba, ac nōdum philosophiæ sacris initiata, pos- set assequi . Sic Plato numeris suis obscura uit suam philosophiam . Sic Aristoteles multa mathematicis collationibus reddi- dit obscuriora .

Sus Mineruam .

TRISTISSIMUM apud Latinos au- ctiores adagiū, ὅς τινος ἀθηνῶν, i. Sus Miner- uam, subaudiendum, docet, aut monet di- ci solitū, quoties indoctus quispiam, atq; insulsus eum docere conatur, à quo sit ip- se magis docendus: aut, vt Festi Pompeij verbis vtamur, cum quis id docet alterum, cuius ipse est inscius . Propterea q; Miner- uæ artium, & ingeniorū, vt diximus, tute- la tribuitur à poetis. Porro sue nullū aliud animal magis brutum, magisq; sordidum, vt quod stercoribus impense gaudeat, vel ob iecoris magnitudinē, quæ sedes, est cō- cupiscentiæ, ac libidinis: vel ob nariū cras- situdinem, & olfactum hebetem, vnde fit, vt non offendatur fœtore: tum adeo pron- tum, ciboque deditum, vt, si fortē sursum aspiciere cogatur, protinus stupore sileat ob insolentiam, vt tradit Alexander Aphro- diseus. Nec est aliud magis indocile, proinde non ad vsum aliquem, quemadmodum pecudes nonnullæ, sed ad epulas dum- taxat à natura donatum videtur . Cui rei testis est Plinius lib. 8. cap. 5. 1. Animalium, inquit, hoc maxime brutum, animamque ei pro sale datam, non illepe existimaba- tur . Idem affirmat Varo lib. De re rustica secundo: Suillum, inquit, pecus donatū à natura dicunt ad epulandum. Itaque his animam datam pro sale, quæ seruariet car- nem . Atque hæc quidem verba quid sibi velint explicat M. Tullius lib. De finibus bonorum quinto: Etenim omnium rerum, inquit, quas & creat natura, & tuetur, quæ aut sine animo sunt, aut non multo secus, eorum summum bonum in corpore est, vt non inscite illud dictū videatur in suē, animum illi pecudi datum pro sale, ne pu- tresceret. Sunt autem bestię, in quibus in- est aliquid simile virtutis, vt in leonibus, vt in canibus, vt in equis, in quibus, etiam ani- morum aliqua ex parte motus aliquos vi- demus. Vulgo inspidos istos, & quasi ven- tri atq; abdomini natos, suos, appellare cō- sueuimus . Quin & Suetonius in catalogo illustrium grammaticorū refert, Palæmonem arrogantia tanta fuisse, vt M. Varronē porcum appellaret, fecū & naras, & moritu ras-litteras . Præterea, si quid indoctū atq; illitteratū significare volumus, id ex hara profectum dicimus. Quemadmodū M. Tul- lius in Pisonem: Ex hara producte, nō scho-

la. Hinc igitur natum adagium sus Miner- uam. L. Cæsar apud Ciceronem lib. de Ora- tore secundo: Sic ego, inquit, Crasso audien- te, primū loquar de facerijs, & docebo sus, vt aiunt, oratorem eum, quæ cum Catulus nuper audisset, scēnū alios aiebat esse oportere. Idem Cicero lib. de Academicis qua- stionibus primo: Nam, & si non sus Miner- uam, vt aiunt, tamen inepte quisquis Mi- neruam docet . Hieronymus in Rufinum: Prætermitto Græcos, quorū tu iactas sciētiam, & dū peregrina: scētaris, penē tui ser- monis oblitus es, ne vetere prouerbio, Sus Mineruam, docere videatur. Vsurpat idem verbis cōmutatis in epistola ad Marcellā, cuius initium, Mensuram caritas non ha- bet. M. Varro, & Euhemerus adagiū ad fa- bulas retulerūt, id quod ex Festi verbis licet conijcere . Quā rem, inquit, in medio, quod, aiunt, positam, ineptis μύθοις inuoluc- re maluerūt, quā simpliciter referre. Ce- lebratur à multis Demosthenis scōma, qui cum Demades vociferaretur in eum: Δημο- θένης ἐμὲ βέλεται διορθοῦν ἢ ὅς τινος ἀθηνῶν, id est, Demosthenes vult corrigere sus Miner- uam: respondit: Αὐτὴ μέντοι πέρυσιν ἢ ἀθηνῶν μοι χεύσασα εἰλήθη . id est, At qui nuper hæc Minerva in adulterio fuit deprehensa. Di- ctum adlusit ad Mineruam virginem .

Sus cum Minerva certamen suscepit .

CUM hoc, aut idē, aut certe quā ma- xime finitimum, quod apud Theocritum legitur in Hodæporis:

Ἦς ποτ' ἀθηνῶν ἐρινήρισε . id est,

Cū diua est aulus sus decertare Minerva .

Quoties indocti, stolidiq; & depugnare parati, nō verentur summos in oī doctrina viros in certamen litterarium prouocare. Theocriti enarrator sic ferri vulgo πα- ρομιῶν scribit, Ἦς δὲν ποτὸς ἀθηνῶν ἐρίσθη . id est, Sus cum sis, cum Minerva contendis . Scholiastes aliquis addit, eos ἐρίσθη dici, qui verbis certant, ἐπίδω, in quibus quo magis ridiculum est, si sus indoctus certet cum Minerva, disciplinarum præfide .

Inuita Minerva .

LATINIS & illud est celebratissimū, Inuita Minerva, pro eo quod est, refragāte ingenio, repugnante natura, non fauente cælo. Cicero in Officijs: Inuita, vt aiūt, Mi- nerua . idem libro epistolarum familiarium duodecimo: Quinquaginta, frequenti se- nariū,

nau, caussam tuam egi, non inuita Minerva. Rursum eiusdem operis, lib. 3. Idque, quoniã tu ita vis, puto me non inuita Minerva facturum. Horatius:

Tu nihil inuita dices, faciesve Minerva.

Huc adlusit Seneca, cum dixit: Male respondere coacta ingenia.

Abijt & taurus in syluam.

Εβα και ταυρος αν υλαν, id est, Abijt & taurus in syluam. Pastorale prouerbiu, allegoria subturpicula, significans diuortium, ac neglectum veteris amicae. Tametsi licebit in vsum verecundiorum trahere hoc modo, si per iocũ accomodabitur ad eos, qui pristinos amicos negligere videtur, & a familiaritũ, congerronũq; grege defuiscere. Aut in illos etiam, qui a solitis desiscunt studijs, diuersũq; vitã sequuntur institutum. Theocritus in Idyllio, cuius titulus est Thyonyco, nominatim etiã prouerbij vice refert:

Αἴνος βλω λέγεται τις, εβα και ταυρος αν υλαν.

Fertur & hoc olim, in siluam secedere tantum.

Quæritur autem amãs, se iam pridẽ ab amica relictũ, plurimumq; iam esse temporis ostẽdit, quod Cynisca, id est, Catella (nam id erat nomen puellẽ) se Lyco quodam oblectet, neque omnino curet ad pristinam redire consuetudinem: non magis, quã tauri, qui & ipsi nonnunquam a vaccarum armentis secedunt, & aut reliquis aggregantur tauris, aut solitarij per nemora vagantur, nullo fœminarum desiderio tacti. Eum secessum, eumq; vaccarum neglectum, quasiq; diuortium pastores pecuarii verbo vocant *ἀτιμαγελεῖν*, voce nimirũ cõposita ἐκ τῆ ἀτιμῆν, τὸ ἀτιμᾶζειν, καὶ καταφρονεῖν, quod est despiciere, negligereq; ac pro nihilo ducere: & ἐκ τῆ ἀγῆ, quod armentum sonat. Ac tũ *ἀτιμαγελεῖν*, dicuntur tauri, cum, segregati a vaccarum cõmercio, adeo non curant illas, vt nõ modo coitũ non appetant, sed ne pascuis quidem ijsdem vti velint. Hũc animantis morem, simulq; vocẽ ipsã ei tributã rei demonstrat Aristoteles lib. de natura animalium sexto, his verbis: Ο δὲ ταυρος, ὅταν ἀραιτῆς ὀχέας ἢ τότε γίνεται συνόμοιος, καὶ μάχεται τοῖς ἄλλοις: τῷ δὲ πρότερον κρόνον μετ' ἀλλήλων εἶσιν, ὃ καλεῖται ἀτιμαγελεῖν. πολλὰ μὲν γὰρ ὄγε ἐν τῷ ἠπείρω, ὃ φάσιν οὐκ εἶναι μὴ

ἴων. ἔλαος δὲ τὰ ἀργία πάντα ἢ τὰ πλεῖστα, ἢ συννέμονται τοῖς θηλείαις πρὸς τῆς ἀραιτῆς ὀχέειν. Ea verba nos appendemus magis, quã annumerabimus, hoc modo: At taurus, cum tempus coitus adfuerit, tum demum incipit communibus cum vaccis pascuis vti, cumq; reliquis tauris dimicat. nam ante id temporis inter sese pascuntur, quod quidem appellant *ἀτιμαγελεῖν*. Sanẽ, qui sunt in Epiro prouincia tauri, sepennmero trium mensium spatio non apparent. porrò fera animantia, aut omnia, aut certe pleraque ante tempus coeundi nõ aggregantur ad communes cum fœminis pascuas. Illud admonitu dignũ visum est, in versione Theodori Gazæ, pro Græca voce *ἀτιμαγελεῖν*, quã Romana lingua nullo pacto reddere potest; scriptũ esse Coarmentari. Idq; verbi doctis etiam viris non parum caliginis offudit; ita vt deprauatũ apud Aristotelem locum existiment, commutataque lectione longe diuersum sensum inducant; putentq; Theodorum in transferendo non mediocriter allucinatũ. At nos, tota re diligentius pensculata, videre videmur Aristotelicorum verborum sententiam citra vllius vocis commutationem adamussim quadrare: videlicet, taurum aggregari cum vaccis, & in ijsdem versari pascuis, appetente coitus tempore, eiq; non conuenire cum reliquis taurorum armentis, sed bellum cum alijs gerere: reliquis autem temporibus taurũ cũ tauris socialiter ijsdem vti pascuis, neque fœminarum cõiuctum sequi, sed inter sese agere: quod idẽ accidit in feris fermẽ omnibus. Hanc autem taurorum cum tauris societatem, neglectis vaccarum armentis, vocari *ἀτιμαγελεῖν*. Quæro, quid hic scrupuli, cur Aristotelicam lectionem mutandam existimemus: nisi si quid offendet mutatus numerus in ταυρος, & εἶσιν, id quod Aristoteli præsertim eo in opere pœne familiare deprehenditur? Dictionem autem illam Coarmentari, non germanam, sed supposititiã esse, dubium non est, & aut librariorum incuria, aut alicuius parum eruditi temeritate inductã: legendum esset vel Dearmentari, vel Abarmentari. Neque enim adduci possumus, vt credamus, Theodorum, hominem tam in omni doctrinã genere absolutum, fuisse lapsũ, præsertim in voce, neque magnopere prodigiosa, nec inusitata Græcis aucto-

ribus:

ribus: vt pote cuius vim vel ipsa statim indicat etymologia: præterea quã apud Theocritũ auctorem vique adeo notum, vulgatumq; legatur: ἐν νυμῆι, ἢ βακόλοισι, id est, in pastore, siue bubulcis.

Χοῖ μὲν ἀμὰ βόσκονται καὶ ἐν φύλλοισι παλαῖντο

Οὐδὲν ἀτιμαγελεύτες. id est,

Atque hi pascuntur simul, inq; comantibus herbis

Errant, & nõ vlla gregis diuortia quærũt.

Ad hæc Suidas ostendit: Ταυρὸν ἀτιμαγελεῖν appellatũ τὸν τῆς ἀγῆλης καταφρονεῖντα, id est, qui negligeret armentum. Huc videtur non nihil adlusisse Virgilius in Sileno: Ah, virgo infelix, tu nunc in montibus erras.

Ille latus niueũ molli fultus hiacyntho, Illice sub nigra pallẽtes ruminat herbas; Aut aliquam in magno sequitur grege claudite, nymphæ

Diçtæ, nymphæ nemorum iam claudite saltus.

Si qua forte ferant oculis sese obuia nostris

Errabunda bouis vestigia: forsitan illum, Aut herba captum viridi, aut armenta secutum

Perducant aliquæ stabula ad Cortynia vaccæ. Cum enim ait:

Ille latus niueũ molli fultus hiacyntho Illice sub nigra pallẽtes ruminat herbas: taurum innuit *ἀτιμαγελεῖν*. Item, cum ait: Errabunda bouis vestigia. Significat autem poeta taurum, quem adamabat Pasiphae, aut prorsus *ἀτιμαγελεῖν*, aut eatenus *ἀτιμαγελεῖν*, vt, suo armento neglecto, vaccas alias sequeretur. Porrò de pugna taurorũ inter ipsos coitus tempore meminit idem Maro libro Georg. tertio:

Nec mos bellãtes vnã stabulare, sed alter victus abit, longeq; ignotis exulat oris, Multa gemens ignominiam, plagasq; superbi

Victoris, tũ quos amisit inultus amores. Et stabula aspectãs, regnis excessit auitis.

Nos quidẽ arbitramur hæc ipsã vocẽ, si desectatur aliò, prouerbialẽ esse, quẽ admodum sunt & illã *καπρὲν*, & *ἰππομαγῆν*, ad eamq; potissimũ respexisse Theocritum, cum ait prouerbio dici: *Εβα και ταυρος αν υλαν*. Scholia, quæ feruntur in Theocritum, habent *εβακει ταυρος* pro *και* cõiunctione copulatiua, mutata *κεν* exple-

tua: addunt esse prouerbiu de his dici solitum, qui abessent non reuerfuri. Taurus enim, si semel aufugerit in siluam, capi non potest. Vnde non inconcinne quis dixerit maritum, diutius ab vxore secubantẽ, *ἀτιμαγελεῖν*: & eum, qui familiaris defierit inuisere, *ἀτιμαγελεῖν*: & qui diutius a Musis, ac librorum abstinerit contubernio, *ἀτιμαγελεῖν*. Item, qui a conuictu hominũ abhorreat, secumq; viuat, *ἀτιμαγελεῖν* licebit appellare. Et, qui a legitimo contubernio aberrarit, secesseritq; nõ ineptẽ dicitur *ἀτιμαγελεῖν*. Nec prorsus abhorret ab hac forma, quod est apud Aristophanẽ in *Lystrata*:

Οἶκει δὲ ἀταυρώτη διόξα τὸν βῖον. id est, Domi absque tauro cœlibem vitã exigã.

Sic enim significauit vitam cœlibem fœminæ negligentis taurum, id est, maritum. Sic & Horatius:

-Pereat male quæ te

Lesbia quærenti taurũ, mōstrauit inertẽ.

Annus producit, non ager.

Ἐτος φέρει, ἐχλῖ ἀρρα, id est, Annus producit segetem, non aruum. Hemistichion prouerbiale, quod refertur à Theophrasto, lib. de Plantis octauo: Πρὸς ἀύησιν δὲ καὶ προσὼ μὲν γὰρ ἢ τῷ ἀέρος κρᾶσις συμβάλλεται, καὶ ἔλαος ἢ τῷ ἔτος καταστάσι, (ἐνκαίρων γὰρ ὕδατων καὶ ἐυδίων καὶ χειμῶνον γινόμενων, ἀπαντὰ εὐφορα καὶ πολυκαρπα. καὶ ἐν ἀλμυρῶσι καὶ λεπτογέμοις ἢ. διὸ καὶ παροιμιαζόμενοι λέγουσιν, ἐκ ἄλλως, ὅτι ἔτος φέρει ἐχλῖ ἀρρα) μέγα δὲ καὶ αἱ διαχωρεῖ φέρουσιν. id est, Ad incrementum autẽ, alimẽtumq; plurimum quidem cœli temperies, & in totum anni conditio iuuat. Etenim, si imbres, serenitates, & hyemes accidãt opportunã, cuncta felicius, atque vberius proueniunt, etiã in saluginosis, ac parum pinguibus agris. Vnde nõ ab re est, quod prouerbio dicũt. Annum producere fructum, non aruum. Veruntamen nõ parui refert, quã sit regionum ratio. Hic illud obiter admonendum duximus, in impressis exemplaribus legi, *ε καλῶς*, id est, non rectẽ: atque hoc ipsum, vt nostra quidem est opinio, *ε καλῶς*, partim, quòd Theodoros Gaza verterit hoc loco: nõd perperam: partim quòd non perinde quadret ad Theophrasti sententiam. Nam is faretur verum esse, plurimum habere momenti cœli conditionem:

ditionem: id quod etiam proverbio testatum sit, quo non sine causa tota prouentus ratio tribuitur aeri: tamen non nihil etiam discriminis situm esse in ipso soli ingenio. Proinde legendum suspicamur pro οὐ καλῶς, οὐκ ἄλλως, id est, non temere. Quamquam videmus & illud οὐ καλῶς, vtrumque posse defendi. Nimirum vt Theophrastus improbet vulgare dictum, quod cœlo momentum omne tribuit, cum & à soli ratione magna pars pendeat. Nobis tamen superior lectio magis adridet, atque huic nostræ sententiæ doctos calculum suum addituros existimamus. Repetit idem adagium libro de causis plantarum tertio, rationem reddens, cur in frigidis pariter & calidis regionibus triticum proueniat, haud negans agri naturam non nihil conferre ad fertilitatem: sed multò maximum momentum habere aerem circumfusum, & cuiusmodi cœli ventorumq; temperies cõtingat, tum ad quos status oppositus sit ager. Meminit & Plutarchus Symposiacis, decadè septima, problemate secundo. Porro, si libebit vsus proverbij dilatare, non intempestiuiter accomodatibitur: in hac sententiâ, si quis dicat, ad virtutem educationem longe plus adferre momenti, quàm genus: ac planè perparum referre, quibus maioribus sit natus, sed multo maxime, quibus rationibus educatus, quibusq; moribus institutus. Nam cœlum velut educat, quod progignit terra. Ad hoc adagij videtur adlusisse Euripides in Hecuba, quam ita loquentem facit.

-Οὐκ οὐκ δεινὸν, εἴ γῆ μὲν κακὴ
 Τυχούσα καιροῦ θεόθεν, εὐσεύχων φέρεται.
 Χρηστὴ δ' ἀμαρτοῦ σ' ἂν γρεῶν ἀντιπῶν τυχεῖν,
 Κακὸν δ' ἰδῶσι καρπὸν ἀνθρώποις δ' αἰεὶ.
 Οὐ μὲν παντρός, εἰδὲν ἄλλοι, πολλὴν καιρὸς,
 Οὐ δ' ἐδῶλος, ἐδῶλος, εἰδὲ συμφορὰς ὑπὸ
 Φύσιν ἀέθρου, ἀλλὰ χρῆστος ἐς αἰεὶ.
 Ἀφοῖ τεκόντες διαφύρουσιν, ἢ τροφαί.
 Ἐχει γέ τοι καὶ τὸ τροφῶν καλῶς.
 Δίδαξιν ἐδῶλου. id est,
 -Non nouum ergo, si mala

Faucte cœlo terra fert segetem bonam: Bona, destituta quibus opus fuerat, malum fructum edit. At mortalium quisquis malus Nil possit aliud esse, quàm semper malus, Frugi, vsq; frugi. Sors nec ingenium viri Aduersa vitiat, sed pbus semper manet? Vtrumid parèrum, an educantiù magis?

Rectè educari scilicet nonnullam habet Doctrinam honesti.

Videtur Hecuba plusculum tribuere genituræ, quàm institutioni: miraturque; proinde non idem euenire in mortalium moribus. quod in prouentu segetum accidat. Porro, quanto plus valeat institutio, quàm genus, Lycurgus eleganter ostendit, prolatis apud multitudinem duobus canibus, quorum alter ingenerosa matre natus, propter institutionem gnauiter feram est insecutus: alter generosis ortus parentibus, quod institutus non esset, turpiter relicta fera, ad odorè panis, ac cibi restitit.

In vado.

ΜΕΤΑΡΗΟΡΑ prouerbialis, In vado esse, pro eo, quod est, In tuto, citraq; discrimen, sumpta à natantibus, aut nauigantibus. Terentius: Omnis res in vado est. Plautus in Aulularia: Hæc propemodum iam esse in vado salutis res videtur. Vadum autem est aquæ fundus, in quo quisquis constitit, is iam effugit periculum ne mergatur.

In portu nauigare.

AFFINIS est huic allegoria, ἐν λιμένι πλεῖν, id est, In portu nauigare, qua significamus nos iam à periculo abesse. Propterea quòd, qui medijs adhuc in fluctibus nauigant, ventorum, & ætus arbitrio nauigant. Contrà, qui iam intra portum sunt, nihil habent negotij cum vndis, ac ventis. Vnde vulgarissima metaphora, hominem, in cuius præsidio conquiescimus, portum appellamus. Et, qui sese ad tranquillam tutamq; aliquam vitæ rationem traducit, in portum se recipere dicuntur. Terentius in Andria: Nunc huius periclo fit: Ego in portu nauigo. Maro paullo diuersius in Aneidos libro septimo:

Nunc mihi parata quies, omnisq; in limine portus.

Bos lassus fortius figit pedem.

DIVVS Hieronymus oppidò quã elegans adagium vsurpauit, ad beatum Augustinum scribens, eumq; deterre re cupiens, ne iuuenis senè pronocet. Propterea q; tardius quidem ad pugnam excitantur hi, q; iã sunt ætate quasi fessi: verù ijdè grauius sauiit, atq; vrgèt, si quã senilis illa virtus irritata recaluit. Memento, inquit, Daretis.

Daretis.

Daretis & Entelli, & vulgaris proverbij, quod bos lassus fortius figat pedem. A veteri tritura more ductu apparet, cum, circumactis à bubus super manipulos plaustris, grana excutiebantur: partim à rotis in hoc armatis, partim à taurorum vngulis. Potest adlusum videri & ad hoc, quod iuuenes corporis agilitate præpollent. Senes in stataria pugna, ac viribus superiores sunt. id quod & Virg. in Daretis, & Entelli congressu declarat. Nec admodum hinc abludit illud, quod in Græcorum collectaneis positum reperitur, ἀργέμας βέβη, id est, Lentè bos, subaudiendum, monet pedem. Nam sensim quidem mouet, at grauius premit.

Tota erras via.

Τὴ πάσῃ ὁδῷ ἀμαρτάνεισθα, id est, Tota abstrare via. Proverbiū est in eos, qui vehementer aberrant. Terentius in Eunuchio: Tota erras via, Translatum à viatoribus, qui non nunquam ita solent aberrare à via, vt non sine dispendio quidem, tamen, quò tendebant, perueniant: nonnunquam sic aberrant, vt longè diuertant, & in diuersum tendant. Vnde & Exorbitare dicuntur, qui à vero aberrant. Aristoteles in Ethicis: Haud tota aberrant via. Idem Naturalium lib. 1. scribit priscos illos philosophos naturalium causarum scrutatores, exorbitasse, ac velut è via depulso; prorsus aberrasse à vero. Sumptum est ex Aristophanis Pluto:

Ἡ τῆς ὁδῆ τὸ παράπαν ἢ μαρτῆκαμεν:
 Via ne tota prorsus exerrauimus?

Quinetiam hodie dicuntur, eos in via esse, qui recto consilio quippiam instituunt; extra viam, qui qua non oportet ratione rem aggrediuntur. Sunt fermè proverbiales & illæ metaphora doctis vsitatissime, Depellere à via, reducere in viam, mōstrare viam, facere viam, sternere viam, aperire viam, præcludere viam, intercludere viam. Cicero in prima Philippica: Quod si putas, totam ignoras viam gloriæ. Celebre habetur & illud apothegma: Bene currunt, sed extra viam. Καλῶς μὲν πρέχουσιν, ἀλλ' ἐν τὸς τῆς ὁδῆ.

Toto cœlo errare.

HVIC confine est, quod vsurpat Macrobius Saturnal. libro 3. Nūquam ne, inquit, Prætextate, tibi venit in mentem, toto, vt

aiunt, cœlo errasse Virgilium? Sumptum videtur ex Aristophanis Ranis:

Εὐβὸς γὰρ ἡ μάρτυρεν ἡράνιον γ' ὄσον.

Ab Euripide dicitur in Æschylum, qui plurimum errasset in his, quæ dixerat. Metaphora ducta, vel à Phaëtonis, aut Cereis fabula; vel à nauigantibus, qui cœli, siderumque obseruatione cursum moderantur: proinde naucleri, cum vehementer aberrant, in cœli parte longe diuersa Cynosuram imaginantur nonnunquam, totoque aberrant cursu. Nisi malum cœlum pro regione accipere, velut Horatius: Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Suo iumento sibi malum accersere.

QUI ipse sibi malorum est auctor, suo iumento sibi malum accersere dicitur, tanquam suo sumptu, suaque opera, quasi suo pte plaustro, malorum farcinam adportet sibi. Plautus in Amphitryone: Ipse homo sibi à me malam rem accersit iumento suo. Sumpta metaphora à plaustris onerarijs. Nam id quoque significat iumentum, auctore Gellio lib. 20. cap. 1. aut certe ab animalibus tergo vectantibus onera.

Suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo.

SVO Gladio, suoue telo iugulari dicitur, qui suis ipsis dictis reuincitur, aut qui suo pte iumento, dolo ve capitur: denique in quem quocunque modo, seu dictum, seu factum retorquetur, quod ab ipso profectum sit: veluti, si quis exemplo Protagoræ antistropheon dilemma in eum, qui proposuerit, retorqueat: aut si, quæ admodum Phalaris, Perillum, mali repertorem, suo iumento conficiat. Itaq; in Adolph. Terentij, Mitio senex, fratris Demæ scintiam increpans, huiusmodi vitur sententia: Hoc vnū assert vitij senecta, attentiores ad rem sumus, quàm oportet. Eandem Demæ paulo post in fratrem retorquens: Postremo, inquit, non meum illud verbum facio, quod tu Mitio bene & sapienter dixisti dudum. Vitium commune omnium est, quòd nimium ad rem in senecta attentum sumus; Hanc maculam nos decet effugere. Hac ratione cum Mitio constringeretur, adigereturque, vt agrum, quem rogabatur, daret: tum Demæ, Suo,

inquit, sibi hunc iugulo gladio, Translata metaphora ab his, qui in pugna suis ipsorum telis aliquoties confodiuntur. Plautus in Amphitryone: Atque hunc telo suo sibi, malitia sua, a foribus pellere. Cicero pro Cæcina: Aut tuo, quemadmodum dicitur, gladio, aut nostro defensus tua conficiatur necesse est. Huc adlusit Ovidius in epistolis Heroidum:

Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires:

Heu patior telis vulnera facta meis.

Eodem pertinent & illa Ciceronis: In tuum ipse mucronem incurras, necesse est. Rursum. Hic est defensionis tuæ mucro, in eum incurrat oratio tua, necesse est. Neque vehementer hinc adlusit Liliam illud lib. 2. de secundo bello Punico: Sentiebat Annibal suis se artibus peti. Lucianus in Piscatoribus, *ὡς παρ' ἡμῶν τὰ τοξοματὰ, ὡς φησὶ λαβῶν καθ' ἡμῶν ἐπὶ ὄφθαλμοις.* id est, Quæ quidem tela à nobis, ut fateris, sumpta, aduersus nos iaculatus es. Tradit Plutarchus, Brasidam ducem, educto è corpore telo, eodem confodisse eum, qui miserat. Marius, vnus è triginta tyrannis, à milite quodam interemptum narratur à Trebellio Pollione, qui adoriens dixerit: Hic est gladius, quem ipse fecisti: nam Marius ante imperium faber ferrarius fuerat, & eius militis opera in fabri officina usus. Hunc igitur vere suo gladio dixeris iugulatum.

Incidit in foueam, quam fecit.

TRANSLATVM vel ab his, qui, foueis effossis, aut reliquis id genus decipulis, insidiantur feris; vel à bellis, in quibus aliquoties suffossis cuniculis hostis hostem captat.

Suo ipsius laqueo captus est.

NOTA metaphora, nepe mutuo sumpta ab his, qui instructis pedicis, aibus, aut feris insidias tendunt.

Hanc technam in teipsum seruxisti.

EANDEM sententiam aliter expressit Lucianus: *ὡς σόφισμα κατὰ σταντοῦ σωτέδεικας.* id est, Itaque commentum in tuum ipsius exitium reperisti. De hæredipeta, qui, quum diuitem ex asse hæredem scripserat, ac testamentum protulisset, quo di-

uitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina subito oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiarat. Utendum erit, cum dolus, in alterum excogitatus, in caput auctoris recidit, ita ut non raro consuevit accidere.

Turdus ipse sibi malum cacat.

HIS simillimum est illud Græcorum adagium: *Κίχλα χέζει ἐν αὐτῇ κακόν.* id est, Turdus ipse sibi malum cacat. In eos dici solitum, qui sibi ipsi ministrarent exitij causam. Siquidem viscum, auctore Plinio, non prouenit, nisi maturatum in ventre, ac redditum per anum alium, maxime palumbium, ac turdorum. Cuius rei meminit & Seruius in sextum Æncidos. Aristoteles item lib. De natura animalium nono, tria turdorum genera facit, quorum primo *ἰξοβόρον* vocatum ait: aut, ut Athenæus, *ἰσοφάγον*, nimirum, quod visco vescatur. Quoniam autem visco capiuntur aues, ipse sibi malum cacant videlicet. Plautus paullo diuersis extulit: Ipsa, inquiens, sibi auis mortem creat. Quamquam non dubitemus affirmare, à Plauto Cacat, non Creat fuisse scriptum: deinde locum à quopiam semidocto, & Græcanici prouerbij ignaro, deprauatum, supposita voce adulterina Creat. Sophocles in Antigone:

*Ὅς τις δ' ἀνωφὲ ληταυροῦτεῖ τεχνῶν
Τὶ τὸν δ' ἀνείποις ἄλλο, πλὴν αὐτῷ πόνος
Φύσαι, πολλὰ δὲ ποίωσιν ἐχθροῖσιν γέλωσιν, ἰ.
Inutiles quicumque liberos ferit,
Quid aliud hūc, quam sibi creare dixeris
Ipsi dolores, atque risum maleuolis?*

In hos igitur quadrabit parœmia, aut in eos, qui potentes sibi generos adsciscunt, à quibus postea per uim opprimantur.

Ipsa sibi male fontem reperit.

EXTRA item apud eosdē senarius prouerbio celebratus, *Αὐτὸς γὰρ ἔυρε τοῦ κακοῦ τὴν πηγήν.* id est, Ipsius mali sibi reperit coagululum. Aut, *Αὐτὸς ἔυρε τοῦ κακοῦ πηγήν,* id est, Ipse reperit mali fontem. Sic Æschylus in Persis:

Νῦν κακῶν ἔοικε πηγὴν ἑυρήσασθαι φίλοις. id est,

Nunc mali fons est repertus, ut videtur, omnibus.

Versus est Trochaicus. Sūt enim & perniciosi fontes, quorum aqua gustata mortem,

tem, aut infāniam adferat, quos præstiterat non reperisse.

Capra gladium.

EODEM ferme pertinet, *αἰξ μάχαιραν,* id est, Capra gladium, subaudi, reperit. In eos dicitur, qui ipsi feriunt, quo pereant. Ortum est autem adagium ab huiusmodi quodam euentu. Olim, cum Corinthi Iunoni Acrææ (nam id illi cognomen) rem diuinam facere pararent, huius Iunonis statuam aiunt à Medea positam fuisse: atque hi, qui ad præbendam hostiam erant conducti, defosso sub terra cultro, oblitos sese assumarent, capra pedibus exscalpens, eū eruit, prodiditque: itaque mactata est. Quidam sic efferunt parēmiā: *αἰξ δὲ σα τὴν μάχαιραν,* id est, Capra cultrum præbens. Quidam hoc pacto: *Ὀἷς τὴν μάχαιραν,* id est, Quis cultrum.

Cornix scorpionum.

HIS cōfine est & illud, *Κορώνη τὸν σκορπίον,* id est, Cornix scorpionum, subaudi, rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos lædere, unde tantundem mali sunt vicissim accepturi. Quemadmodum cornix, correpto scorpio, arcuata illius cauda, vulnus accepit lethale, perijtque. Extat super hac re Græcum epigramma Archiæ, quod non grauior adscribere.

*Ἐν ποτὲ παμφαίνοντι μελάντερος αἰθέρι ναίων,
Σκορπίον ἐν γαίης ἐδὲ θορόντα κόραξ,
Ὁ μάρτυρας ἄρσεν. ὁ δ' αἰξάντος ἐπ' ἔσθλας
Ὁὐ βραδύς, ἐυκέντηρα πᾶς ἀνέτυλε βέλει,
Καὶ ξωίς μιν ἄμειρσεν. ἰδ' ὅσον ἐτάρχευ' ἐπ' ἄλλω,*

Ἐκ κείνου τλήμων αὐτὸς ἐδέκτο μόρον. id est, Scorpionus è terra prorepserat, idq; vidente Coruo, qui cœlo uisitabat in liquido.

Corripuit visum, fugitque: sed hic ut humum ales

Contigerat, telo mox ferit, atque necat. Ecce tibi, quod in hunc auis insidiosa parabat,

Inde sibi acciuit ipsa necem misera.

Atque id in rebus humanis frequenter usu venire solet, ut, qui cepisse videatur, ipse captus sit. Quemadmodum & Horatius: Græcia capta ferum victorem cepit.

Calidum prandium comedisti.

HVC adludere videtur & Plautinum illud: Calidum hodie prandium prandi-

sti, id est, Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumptum, qui se noxijs, ac letiferis ingurgitant cibis, postea ventris tormina sensuri.

Irritare crabrones.

Τὰς σφηκιάς ἐρεθίζεν. id est, Irritare crabrones. Ad hanc sententiam referendum est & illud, quod est apud Plautum in Amphitryone, Irritabis crabrones. Id dictum est à poeta in mulierum ingenium: quibus iratis si repugnes, magis prouoces, neque sine tuo malo discedas. Est autem Crabro insecti genus, affine vesperis, pertinacissimum, aculeoq; pestilentissimo. Siquidem refert Plinius Naturalis historiae lib. 11. cap. 21. crabronum ictus haud temere sine febris esse. Additque, traditum à quibusdam, ter nouenis huius animalis punctis interfici hominem. Aristoteles lib. De partibus animalium nono, præter alia, quæ de crabronibus commemorat, illud quoque tradit, cum in apum genere quædam aculeis careant, ut fuci, & reges, vesperæ quoque nonnullæ sine aculeis inueniantur, nulli crabrones reperiuntur non armati aculeo. Quamquam de duce, num aculeatus sit, non nihil addubitat. Utitur hoc adagio diuus Hieronymus in quadam epist. Eandem sententiam sic idem extulit Plautus, mutata allegoria:

Bacchar bacchanti si velis aduersariet,
Ex infana infaniorum facies: feriet læpius.

Sin obsequaris, vna te soluas plaga.

Nam mos erat, uti Bacchanalia celebrantes obuios thyrsis ferirent. Aristophanes in Lysistrata, nam hoc titulo infcriptam comperi:

Ἐν μὴ τις, ὅσπερ σφηκιὰν ἐκλήθη μεν' ἐρεθίζη. Nisi si quis uti vesparium, fraudet me, stimuletque.

Adlusit huc, qui scripsit epitaphium Archilochi, poetae maledici:

Ἡρέμα δὴν παρὰ μνηστῆρον ὄδιον ἔρε, μήποτε τοῦδε

Κνήσσης τύμβω σφηκιάς ἐρεθίζόμενος. id est,

Ne fors crabrones, qui huic insedere sepulchro,

Irrites, tacitum carpe viator iter.

Xenophon lib. 4. indicat, unde natū sit: nimirum ab ijs qui student, eximere vespas

ab antris suis. ὄρω δ' ἔγωγ', ἔφη, καὶ ὀπίσσοι σφίνας ἔξαρέν βάλονται, ἐάν μὲν ἐκβέοντας τὰς σφίνας περιώνται θηρῶν, ὑπὸ πολλῶν τυπτομένους. id est, Et ego, inquit, video etiā eos, quicumq; crabrones excipere volunt, siquidem euolantes conentur venari, à multis ferri crabronibus.

Leonem stimulas.

CONSIMILEM vim habet, qđ à Diogeniano refertur, τὸν λέοντα νύψεις, i. Leonem pungis, seu vellucas. De ijs, qui potentem, ac ferocem in suum ipsius exitiū prouocant, atque extimulant. Notior est meta phora, quā ut sit explicanda.

Malum bene conditum ne moueris.

Ἰδεμ pollet & illud: μὴ κινεῖν κακὸν ἔν κείμενον, i. Ne moueris malum bene conditum, siue quiescens. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant: aut qui mala iam tempore sepulta resuscitant, renouantq; Pro uerbiū retulisse videtur Theognis hoc versu:

Πολλὰ μὲν γὰρ τὸ κακὸν κατακείμενον ἔνδον ἄμεινον. id est,

Nam persæpe malum præstat domi habere repositum.

Huic similitum est illud:

-Sopitos suscitatis ignes.

Ocstipodem excitas.

CRATINVS in Thrattis apud Suidā, δὴτ ὄπιον ἀνεγείρει. id est Ocstipodem excitas, nimirum scorpionum: cui pedes sunt octo, ac plerūq; ue sub saxis abditus cubat, quem non nisi tuo periculo suscitares propter venenum, quod in cauda gestat.

Mouere Camarinam.

Κινεῖν τὴν καμαρίνην, i. Mouere Camarinam, est sibi ipsi malum accrescere. Lucianus de Apophraze: ὄρω δ' ὅς τις ἀκίμητον τὴν καμαρίνην ἔάν. id est, Vides, quāto satius tibi fuerit, Camarinam immotam sinere. Vnde natum sit adagiū, Seruius grāmaticus explicat, Virgilianum illum locū enarrans in tertio Æneidos:

-Et fatis nunquam concessa moueri

Apparet Camarina procul.

Camarina, inquit, palus est iuxta oppidū

eiusdem nominis, quæ cum olim, siccata, pestilentiam creasset, consuluerunt oraculum, an penitus eam desiccare præstaret. Venit Deus Camarinam moueri. At illi exiccarunt, non obtemperantes oraculo, & cessauit quidem pestilentia, sed per eam ingressis hostibus pœnas dederunt neglecti oraculi. Eadem ferme commemorat & Suidas, illud insuper addens, quibusdam Camarinā esse fruticem, cuius ramos si quis commoueat, quatiatq; ue, trum quendam odorem edere. Verum nobis superior sententia magis videtur ad verisimilitudinem accedere. Meminit huius adagij Stephanus quoque versu heroico, effertq; ad hunc modum:

Μὴ κινεῖ καμαρίνην. ἀκίμητος γὰρ ἀμείνων.

Ne moueas Camarinam. etenim non tan gere præstat.

Ait autem Camarinam oppidū, & eiusdem nominis paludem esse in Sicilia. Meminit & Silius libro 14. Maronē imitatus, Et cui non licitū fatis Camarina moueri.

Anagyrim communes.

SUPERIORI neutiquā dissimile videtur illud apud Græcos celebratū, ἀνεγυρον κινεῖς, id est, Anagyrum communes. In eos, qui sibi ipsi malorum auctores essent: qui que in suam ipsorum perniciem quempiā irritarent. Vnde ducta sit parœmia, varie narratur ab auctoribus. Alij ad fruticis naturam referunt, cuius meminit in tertio libro Dioscorides, quem quidam magyrum, quidam anagyrum appellent: nonnulli aco pon, medicamentis quidem efficacem, verum odore maiorem in modum graui, maxime si manu teratur: cuius fructus gustatus vehementem vomitum promouet. Vnde vel ab odoris molestia, quæ carpentem cōsequitur, adagiū ductum videri potest, quandoquidem & acopi vocabulum indidem apparet repertum: vel à cōcitandi vomitus efficacia. Meminit huius & Plinius libro vicefimo septimo, cap. quarto. Sunt, qui dicāt Anagyrum locum esse in Attica, qui ad tribum pertineat Erectheidem, auctore Stephano, vbi frutex quidam grauifimi odoris plurimus proueniat: vt Anagyrum pro frutice non secus accipiamus, quā Anticyram pro elleboro. Rursū alij Anagyrum genium quendam existimant, qui propter violatum sacellum suum vicinos omnes funditus euerterit. Atq; huius ada-

gij mentionem fieri apud Aristophanem in Lystrata. Et sanè apud Aristophanem locus sic habet:

Πόθεν εἶσιν, ἀναγυροντόθεν νῆτὸν δία.

Ο γὰρ ἀνεγυρός μοι κερνήθαι δοκεῖ. id est, Vnde aduenit? ab Anagyro. ergo p Iouē Anagyros esse motus apparet mihi.

Suidas huiusmodi ferme commemorat: Anagyrasium quendam genium fuisse, sic à loco, quem diximus, cognominatum, qui senem vicinum, quod lucum suum incidisset, hunc ad modum vltus sit. Senis concubinx infanum quendam amorem immi sit in illius filium, quæ cum adolescentis animum pellicere non posset, eum vltro apud patrem detulit, quod sese de stupro non desineret interpellare. Pater, persuasus à muliere, filium è recto præcipitem dedit, ac interemit. Deinde, facti pœnitens, semetipsum laqueo præscavit. Postremo mulier sese in puteum abiecit.

Capra contra sese cornua.

Ἡ αἰξ καὶ ἐαντῆς τὰ κέρατα, id est, Capra contra semetipsam cornua. Ad superiorum classis pertinet, ab apologo natū. Capra quæpiam, cum esset iaculo vulnerata, circumspiciens, vnde nam id mali sibi euenisset, arcum contemplans caprinis cornibus compactum, dixit ad hunc modum, καὶ ἐμαντῆς ἔφουσα τὰ κέρατα. id est, In meam ipsius perniciem produxi cornua.

Atlas cœlum.

Ἄτλας τὸν ἔρανον, id est, Atlas cœlum, subaudiendum, ὑπεδέξατο, id est, suscepit. Dicitur solitum de ijs, qui sese magnis, & molestis inuoluunt negotijs, ipsiq; sibi malum accersunt. Nam hic cœlum hospitio excepit. Deprehensus autem, quod illi struxisset insidias, præceptus datus est in mare Atlaticum. Porro notior est, quā vt hoc loco sit referenda de Atlante fabula, cœlum humeris & vertice sustinente.

Deus ex improuiso apparens.

Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς, id est, Deus ex improuiso apparens. In eos dicitur, quibus, in rebus perplexis, præter spē exoritur aliquis, qui salutem adferat, negotijque difficultatem expediat. Sumptum est à consuetudine tragædiarum, in quarum plerisque, machinis quibusdam Deus ali-

quis ostendebatur: idq; non in scena ipsa, sed è sublimi, qui repente commutatis rebus fabulæ finem imponeret. Id quod testatur & M. Tullius lib. de Natura Deorum primo; vt, cum sic ait: Quod quia quemadmodum natura efficeret sine aliqua mente possit, non videtis, vt tragici poetæ, cū explicare argumenti exitum non potestis, confugitis ad Deum, cuius operam profecto non desideraretis, si immensam, & interminatam in oēs partes magnitudinem regionum videritis. Nec dubium est, quin Tullius imitatus hic sit illud ex Platonis Cratylo: Εἰ μὴ ἄρα δὴ, ὡς περὶ οἱ τραγωδιστοὶ, ἐπειδὴ ἀντι ἀπορώσιν. ἐπὶ τὰς μηχανὰς ἀπορεύουσι, θεὸς αἰροντής. i. Nisi sane, quæ admodum tragædiarum scriptores, sicubi hæserint, ad machinas confugiunt, Deos sustollentes. Quem Platonis locum, ob ignoratum prouerbiū, Latinus interpres perperam, aut certe obscure, vertit, nimirum hunc in modum: Nisi forte, quemadmodum tragici, quoties ambigunt, commentitijs quibusdam machinamentis ad Deos confugiunt. Ad eundem lapidem impigisse videtur, qui Lyfandri vitam transtulit è Plutarcho. Cum enim Lyfander instituisse innouare remp. perpenderetque negocium esse difficilius, quā vt vulgaribus cōsilijs posset expediri, fecit quod poetæ solent in tragædia, fictis oraculis ac deorum religione studuit quod constituerat efficere. Græca sic habent, ὡς περ ἐν τραγωδία μηχανῶν ἄρα πρὸς τὰς πολιτάς, λόγια πύθωχρησά καὶ χρησμούς σμειβεῖ καὶ κειτσκεύασεν. id est, Quemadmodum in tragædia machinam tollens apud ciues, responsa velut à Pythio reddita & oracula cōponebat apparatusq;. Idem subobscurè, sed sanè quā eleganter indicat Aristoteles lib. 1. τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ. Ἀναξαγόρας τε γὰρ ἰνκίους, Μηχανῆς χρῆται τῶν πρὸς τὴν κοσμοποιίαν. ὅταν γὰρ ἀπορήσῃ διὰ τινὰ αἰτίαν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τότε ἔλκει αὐτὸν ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πάντα μάλλον αἰτιάται αὐτὸν γνομόνον ἢ νῦν. Quæ quidē verba sic licebit vertere: Nam Anaxagoras mente perinde, quasi deo quopiā tragico, qui repente solet ostēdi, virtut ad condendum mundū. Etenim, cum hæret in explicanda causa, quare necessario sit, tum illam adducit. Porro reliquis in rebus, quiduis potius causam facit eorū quæ fiunt, quā mentem. Vnde in Græcorum tragædijs illud pœnè solemne est:

Πολλὰ μορφαὶ τῶν δαιμονίων. id est, Multæ formæ deorum, &c. cum inducto numine fabulam explicant: veluti in Oreste Euripidis, Apollo in medijs tumultibus apparens res turbatissimas subito componit. Huius rei exemplum videtur ab Homero ductum, qui, quemadmodum Iliad. primo, Palladē inducit, vt ferocientē Achilē compesceret, ita compluribus alijs locis numen aliquod allegat. Quod quidem Horat. in Arte poet. vetat in comedijs fieri, nisi rerum difficultas maior sit, quàm vt possit humana ope explicari: Nec Deus interfit, nisi dignus vindice nodus incidat. Qua ratione Plautus in Amphitryone Iouem induxit, eoq; tragicomœdiam vocat. Lucianus: in Philopseude: Καὶ τὸ τῆς λόγου θεοῦ ἀπὸ μηχανῆς ἐπεισκληθῆναι αἰμοὶ τῆτον ἕμιον ἀπὸ τῆς τύχης. id est, Ac, iuxta prouerbium, arbitrabar hunc mihi perinde quasi deum quempiam repente apparentem, à fortuna fuisse adductum. Adlusit eodem in libro De mercede seruentibus, Οἱ κῆποι γὰρ τῆς τοιαύτης τραγωδίας ἔτοιγες, ἢ τιν ἄλλον ἐν μηχανῆς θεὸν ἐπὶ τῶν κερχισῶν καθῆξ ὁμοιον. id est, Nam hi peculiariter ad huiusmodi tragœdiam pertinent. Aut alium Deum quempiam de repente exortum, atque in antennis confidentem. Huc respexit Euripides in Iphigenia Aulidensi, θεὸς ἐγὼ πῆσσην αἰοῦ μέγιστος. id est, Equidem Deus tibi maximus apparui. Lucianus in Sectis, Ἐπιστῆς, τὸ τῶν τραγωδῶν τῶτο, θεὸς ἐν μηχανῆς ἐπιφανῆς. id est, Assistens; iuxta tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiso ostensus, Apud Athenæum lib. sexto. Iurconem quandam querentem facit poeta nescio quis, q; piscinum venditores vix ostensos pisces statim subducerent.

Καὶ θῦλλον ἀποπέμπουσι τὰς ἀνημέρους. Ἀπὸ μηχανῆς παλαιῆτες, ὅσπερ εἶθε. id est, Et venditos mox eximunt aspectui, Venduntq; , tāquā ē machina, ritu Dei. Proinde, quoties salus ex insperato ostēdit, id Deo solet adscribi. Ita Plinius libro 25. Quippe etiam in repertis alias inuenit casus, alias, vt vere dixerim, Deus. Idem libro vicefimo septimo: Hic ergo casus, hic est ille, qui plurima inuenit in vita Deus.

Homo homini Deus.

NON admodū hinc abludit & illud: Ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπου δαιμόνιον. i. Homo homini Deus. Quod dici solet de eo, q; subitā, atq;

insperatam attulit salutem, aut qui magno quopiam beneficio iuuat. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse deum, quàm prodesse mortalibus. Vnde frugum, vini, legum auctores, & quicumque ad vitæ commoditatem aliquid attulisset, eos pro Dijs habebat adeo, vt & belluas quasdam pro numinibus coluerit: velut apud Aegyptios Ciconiam, quod serpentes, qui certo anni tempore ex Arabicis paludibus subuolant, obuiam profecta, arce-re, conficereq; credatur: apud Romanos Anser colebatur, quod Capitolinam arcem expergefatis clangore custodibus, ab irruptione Gallorum seruauit, Quod indicat M. Tullius, cum libro de natura Deorum primo scribit: Concludam, Belluas à Barbaris propter beneficium consecratas. Quin &, auctore Prodicō Chio, corpora quædā inanima pro Dijs habita sunt, velut sol, luna, aqua, terra, quod ad vitam conducere videntur, quodque horum commoditate mortales maiorem in modum delectarentur. Scythæ, quemadmodum in Toxaride restatur Lucianus, per ventum, & gladium, tanquam per Deos, iurant, propterea quod ille spirandi sit auctor, hic mortis. Sed quoniam, vt inquit Cicero, plurima homini ab homine vel cōmoda, vel incommoda, solent oriri, & Dei proprium est vel seruare, vel benefacere: idcirco, qui in graui periculo succurrunt, qui ve ingenti quopiam afficit beneficio, quoniam Dei quasi vice fungitur, ei, cui prodest, Deus dicitur extitisse. Huic ad stipulatur illa solennis apud Homerū, atq; Hesiodum clausula:

-Θεὸ δ' ὀσπῆρες ἐείων: id est, Dij bonorum largitores.

Et, qđ ait Strabo libro decimo: Rectē dīctum est, mortales tunc maxime Deos imitari, cum benefici sunt. Idem libro decimo septimo tradit, Aegyptios quosdam duplicem facere Deum: immortalem, qui rerū omnium sit auctor, & mortalem ignoti nominis: tum à quibus beneficio sint affecti, eos ferme pro Dijs colūt. Præterea vulgo quoq; qui in rebus perplexis, ac desperatis, aut ancipiti periculo seruantur, à Deo quopiam aiunt sese seruatos. Horatius:

-Sic me seruauit Apollo. Rursum ī Odis, in bello p Mercuriū, & iterum ab arboris icū sese Fauni ope seruatum scribit. Eodē adlusit Iuuenalis, cū ait:

Qua-

Quadrageinta tibi si quis Deus, aut similis dijs,

Et melior fatis donaret homuncio. Item Virgilius in Tityro:

O Melibæe, Deus nobis hæc otia fecit; Nāq; erit ille mihi semp Deus: illius arā sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.

Deinde reddit causam, quare sit Cæsarem loco numinis habiturus, beneficium subtexens:

Ille meas errare boues, vt cernis, & ipsum ludere quæ vellē calamo pmisit agresti.

Plinius Secundus, lib. Naturalis hystoriae secundo, manifestius Græcam παραρημιαν in dicit, sed tā impiē sentiēs de Dijs, quàm paullo post de animarū immortalitate, de quæ corporū resurrectione desipiēter. Nā, cum & multitudinem Deorū irrississet, & vni illi summo, quæ aut mundum hūc, aut naturam esse putat, profus ademisisset curā mortalium; Deus est, inquit, mortali iuuare mortalem. Et hæc ad æternam gloriam via. Hac proceres iere Romani, hac nūc celesti passu cum liberis suis vadit maximus omnis aui rector Vespasianus Augustus, fessis rebus subueniens. Hic est verustissimus referendi bene merentibus gratiam mos, vt tales numinibus adscribant. Quippe & omniū aliorum nomina deorum, & quæ supra syderū retuli, ex omnium nata sunt meritis. Hactenus Plinius. Ouidius: Cōueniens homini est hominem seruare voluptas,

Et melius nulla quæritur arte fauor.

Plutarchus in cōmentario, quem inscripsit aduersus principem indoctum, negat, Deos hoc nomine felices esse, quod quàm diutissime viuāt, sed q; virtutis sint principes & auctores, Fieri potest, vt huius adagij sit vsus neq; improbus, neq; inconcinuus, si quis hoc modo dicat: Cum tantis malis premerer, vt nemo mortalium aut vellet, aut posset opitulari, tu vnus mihi præter spē extitisti, tuoq; beneficio me nō seruasti modò periturū alioqui, verumetiā ornatiore aliquāto fecisti, quàm antea fuerim. Vt aut omnino nusquā, aut in nobis certe duobus, locū habeat vetus illud Græcorū adagium, ἀνθρώπος ἀνθρώπου δαιμόνιον. Aut hoc modo: Litteris debeo omnia, etiam vitam: sed ipsas tibi debeo litteras, qui mihi tua liberalitate suppeditas, alisque ocium meū. Quid aut est qđ Græci dicūt, ἀνθρώπος

ἀνθρώπου δαιμόνιον, si hoc non est? Aut hoc pacto: Qui mediocri beneficio iuuat, sit sane amicus, verum, qui arte sua, singulariq; cura, atque industria vitam iam iam fugietem retinet, ac restituit, id quod utiq; facit medicus, quid aliud est, quàm qđ Græci dicūt, ἀνθρώπος ἀνθρώπου δαιμόνιον. Aut sic: Eum in locum res erat deducta, vt ne ipsa quidem salus posset auxiliari. Ibi tu mihi veluti præfens quoddam numen extitisti, &, mira celeritate depulsis in cōmodis, in pristinum locum restituisi, nec sperantem, nec expectantem. vt intelligerē illud non tenerē dictum à Græcis, ἀνθρώπος ἀνθρώπου δαιμόνιον. Aut sic: In reliquis quidē rebus mihi semper amicissimus fuisti: in hac vero causa non amicissimus modo, verumetiā penē dixerim, quod Græci dicūt, ἀνθρώπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.

Homo homini lupus.

Ἀνθρώπος ἀνθρώπου λύκος, id est, Homo homini lupus. Superiori quasi diuersum est, ac velut hinc effectum videtur, quod vsurpauit Plautus in Asinaria: Homo homini lupus. Quo monemur, ne quid fidamus homini ignoto, sed perinde, atque à lupo caueamus. Lupus est, inquit, homo homini, non homo, qui qualis sit, non noui.

Coturnix Herculem.

Ὀρνις ἔσωσεν ἱρακλιῶ τὸν καρτερὸν: id est, Seruauit Herculem coturnix strenuum.

Senarius est Græcis, prouerbij vice celebratus: quē tamen Zenodotus negat apud vllum veterum scriptorum inueniri. Cæterū dici solitū, de ijs, qui in periculo seruati essent ab ijs, à quibus minime sperarāt. Adagionis originem ad huiusmodi fabulā referunt: Coturnicem quādam Herculi in delicijs fuisse, cuius nidore cum viua incenderetur, ille mortuus sit in vitam restitutus. meminit huius fabulæ Athenæus quoque libro nono, scribens, Herculem Iouis, & Asteriæ filium, in Libyam proficentem à Typhone fuisse interemptū; reuocatū autem in vitam odore coturnicis, illi ab Iolao admotæ, & ob eam causam Phœnices Herculi coturnicem sacrificare.

Genius malus.

Et qđ modo retulimus, Homo homini Deus, contrariū vī, Genius malus, quē Græci dicunt ἀλάστρα: quo noīe vocamus eos, quibus

quibus incommodorum nostrorum maximam partem acceptam ferimus, idq; etiã hodie vulgato sermone. Sunt enim omnino quidam his aut illis ita inauspicati, vt tanquam fatum quoddam malum, atque in perniciem illorum nati, iure videri possunt. Porro prouerbum apparet à priscorum opinione profectum, qui singulis binos genios attribuunt, quos dæmones vocant: neque hominibus modo, verum etiã locis, atque ædibus, quorum alter perniciẽ nobis molitur, alter inuare studeat. cuius sententiæ fuit Empedocles, citante Plutarcho in libello De Animi tranquillitate. Quod pertinet illud Bruti, quod in eius vita memorat idem Plutarchus. Nam Bruto cum dies ille fatalis immineret, & in Asia nocte feruẽ intempesta ex more vigilaret in tabernaculo, lucerna iam emoriente, videre visus est personam quandam tragicam, & humana specie maiorem. Atque ille protinus, vt erat animo interrito, percunctatus est, quis nam esset aut hominum aut deorum, Cui illa cum murmure: Tuus sum, Brute, genius malus, Philippis me videbis. Eadẽ itaque imago rursus apparuit configenti Philippis, quæ quidem illi pugna postrema fuit. Huic consimilem quandam fabulam idem refert de M. Antonio, atque Augusto: videlicet hos, reliquis quidem in rebus amanter, summaque inter sese concordia agitasse: cæterum in ludis, quos ad æmulationem quandam edebant, Octauium semper superiore esse solitum. Eam rem Antonium non mediocriter discruciasse. Fuisse autẽ in Antoniano comitatu magum quempiam Ægyptium. Is, seu quod vere nosset eius fati, seu quod ad gratiam Cleopatrz fingeret, eum admo nit, vt à Cesare se quantum posset se iuge ret: q; ipse genius, alacer alioqui, genium illius reformidaret: quoque propius accessisset, hoc humilior deiectione videret. Testatur & Plato, Socrati peculiare quẽdam fuisse genium, de quo scripsit Apuleius, & Plutarchus. De genio sensisse videt Terentius, cũ ait in Phormione: Mihi vsu venit, hoc scio. Memini relinquere me, Deo irato meo, Bonum geniũ explicat Næuius in Scalgmonis apud Donatũ: Adeo meo propitio meus homo est. Idẽ Persius: Dijs matris, genioq; sinistro. Postremo, puerbiũ respicit in genere omnia illa: Iratis Dijs, Propitijs dijs. Terentius Andria: Nescio,

nisi Deos iratos fuisse mihi satis scio, qui auscultauerim ei. Horatius in Sermonib?:

-Immeritusq; laborat
Iratis natus paries Dijs, atque poetis.
Idem rursus:
-Vertumnis, quotquot sunt, natus iniq;.
Idem in Odis:

Diuis orte bonis optime Romule
Custos gentis abes. Homerus Iliados ε.
Θεὸς πῶτις ἐστὶ κοτίης: id est,
Deus quispiam iratus est. Et Virgilius:
Dijs equidem auspici bus reor, & Iuno-
ne secunda.

Eodem pertinent & hæc: Solus à Dijs diligitur Antipho. Et: Dij nos respiciunt. Et Modo Iuppiter adit. Et: Si quem numina læua sinunt. Et: Dexter adsit Apollo: atque id genus sexcenta passim apud poetas obuia. Erit autem venustius, si ad speciem descenderis. Vt: Hic scribit carmina, Musis, quotquot sunt, iratis. Canit irato Apolline. Eam causam egit ineptissimẽ, planeque irata Suadela. Marte sinistro pugnauimus. Neptuno propitio nauigauius. Mercurio, opinor, irato, cum hoc veteratore sum passus. Irata Venere dat operam liberis, de eo, qui deformes filios progeneret. Inuita Minerua, qui parum feliciter artem exercent.

Dextro Hercule, aut amico Hercule.

ET V S D E M est generis, sed obscurius, quod apud Horatium legitur:

Diues amico Hercule.
Et item apud Persium: O si
Sub rastris crepet argenti mihi seria, dextro Hercule.

Quod quidem in eos competit, qui in accumulandis opibus sunt bene fortunati. Idq; inde natum existimãt, quod Hercules moriturus dixerit, eos opulentos futuros, qui sibi decimam bonorum suorum partẽ cõsecrassent. Proinde locupletes plerõsq; ita facere solitos. Tametsi Plutarchus in problematis, huius cõsuetudinis aliam adfert causam, puta quod ipse quondam Hercules, bonum, quos Geryoni abstulerat, in Palatino decimam partem immolarit, vel quod Romanos ab Etruscis decimari solitos liberarit.

Dijs hominibusq; plaudentibus.

PROVERBIALIS est & illa hyperbole Dijs, hominibusq; plaudentibus: pro eo, quod

Noctua volat.

quod est, Feliciter, atque auspiciatõ. Cicero ad Q. fratrem: Vatinius, à quo palam oppugnabatur, arbitrato nostro concidimus, Dijs, hominibusq; plaudentibus. Idẽ libro Epistolarum familiarium primo: Neque solum dixi, sed etiam sic facio, Dijs, hominibusque approbantibus. Rursus ad Q. fratrem lib. 3. in diuersam sententiam vertit prouerbum: Nisi nosser, inquit, Pompeius Dijs, hominibusq; inuitis negotium inuerterit. Quanquam hoc ipsum per se, Deos, hominesque prouerbiale nimirum est ob figuram, atq; apud poetas pœnẽ solenne: Deum, atque hominum fidem, Dijs atque hominibus inuisus. Neque Deos, neque homines metuit. Homerus:

Ἀθάνατος τε θεὸν, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι. id est,
Numina nescia mortis, Mortalesque homines. Rursus.
--Πατρὴν ἀνδρῶν τε, θεῶν τε. id est,
--Parens hominumque; Deumque.

Bonis auibus. Malis auibus.

A D hoc genus pertinet & illud; Bonis, aut malis auibus: cum rem feliciter, aut se uere cedere significamus. Ab augurum obseruatione sumptum. Horatius in Odis:

Mala soluta nauis exit alite,
Ferens olentem Meuium. Et rursus:
--Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet. Gracia milite.
Atque iterum alibi:
Scriberis Vario fortis, & hostium
Victor Mæonij carminis alite. Homerus

Iliados ω.
--Μὴ δέ μοι εὐτυχὴ Ὀρνὶς ἐνὶ μεγάρουσι κελῶ.
Ne ue auis hic infausta mihi perrexeris esse.

Verba sunt Priami ad uxorem dehortatẽ, ne solus in castra Achillis proficere tur, Hectoris cadauer auro redempturus, ac multa tristitia, ita vt affolent mulieres, ominantem. Auerfa aui dixit Latinus quispiam tragediarum scriptor, qui de Agamennone contra auspicia soluente ita loquitur: Soluere imperat, secundo rumore, auerfaque aui. Refertur à M. Tullio libro De diuinatione primo. Ad hanc formam referenda sunt & illa: Fausto omnine, Bene ominata, Bonis auspicijs, Inauspicatõ, Felicibus augurijs, atque id genus alia, quæ ab augurum arte sumpta in commune sermonem abierunt.

Ex eadem superstitione manauit. & illud Græcicum: γλαυξ ἵπταται, siue ἵπτατο, id est, Noctua volat, siue volauit. Nam priscis Atheniensibus noctuæ volatus, victoriæ symbolum existimabatur: propterea quod auis hæc Mineruæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consulti Atheniensium benè fortunare. Qua de re copiosius aliquanto dicemus in prouerbio; Atheniensium inconsulta temeritas. Inde, rebus felicibus, atque ex animi sententia succedentibus, dici cõsuevit: Noctua volat. Auctores Zenodotus, & Suidas. Non illepidè dicitur volasse noctua, quoties res non viribus, sed pecuniarum interuentu confecta creditur, quod Atheniensium numisma noctuam haberet insculptam. Vnde & illud: Lauritica noctuæ, quod alibi recensetur: Plutarchus in vita Periclis tradit, illi, c superiore nauis tabulato concionanti, noctuam ad dextram aduolasse, ac malo insedisse: quod omen effecit, vt omnes irent in illius sententiam.

Quarta luna nati.

Ἐν τετάρτῃ δι' γενεῶν ἡδαι, id est, Quarta luna nati, dicitur, qui parum feliciter nati sunt, vt auctor est Eustathius in librum Iliados secundum, propterea, quod Hercules hac luna natus feratur, cuius omnis vita voluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dicit potest & in eos, qui laboribus sibi neutiquam frugiferis fatigantur, Hercules videlicet exemplo, qui inuandis alijs sudauit, sibi inutilis. Pyrrhus apud Lucium Florum dicebat, se sibi videri Herculis fide re natum: quod, quò pluribus victorijs Romanos concideret, hoc acriores in ipsum coorrirentur. Id quod Horatius eleganter transtulit ad Annibalem:

Vt hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem.

Alba gallina filius.

CONTRA, feliciter natum, albæ gallinæ filium dicimus. Inuenialis:

-Quia tu gallinæ filius albæ.
Vel quod læta, atq; auspiciata Latini albæ vocant: vel q; prouerbiu ad hunc ad factale illam gallinam, de qua meminit Suetonius Tranquillus in Galba, his quidem verbis Lini: olim statim post Augusti nuptias

prias Veientanum suum renisenti, præter-
uolans aquila; gallinam albam, ramulum
lauri rostro tenentem demisit in gremium.
Cumq; nutrirî alitem, ac pangi ramulum
placuisse, tanta pullorum soboles proue-
nit, vt hodie quoq; ea villa ad gallinas vo-
cetur. Tale vero lauretum, vt triumphat-
uri Cæsares inde laureas decerperent.
Fuitq; mos triumphantibus, alias confe-
ssim eodem loco pangere. Et obseruatum
est, sub cuiusque obitum, arborem ab ipso
institutam elâguisse. Ergo nouissimo Ne-
ronis anno, & sylua omnis exaruit radici-
tus, & quicquid ibi gallinarum erat, inte-
rijt. Conueniet igitur adagium in eos, qui
rara, & fatali quadam felicitate, successuq;
rerum vtuntur. Huic diuersum est illud
apud eundem Iuuenalem:

-Nati infelicibus ouis.

Nô abhorret huic, quod scribit M. Tull.
lib. epistol. familiarium septimo ad Curium:
Cum enim salutationi nos dedimus ami-
corum, quæ sit ex hoc etiam frequentius,
quam solebat, quod quasi auem albam vi-
dentur bene sentientem ciuem videre, ab
do me in bibliothecâ. Veteres enim, quod
inauspiciatum haberi volebant, atrium, aut
nigrum vocabant; quod felix, album. Vnde
apud Senecam Asinius Pollio, Albutij sen-
tentias, quod inaffectatæ essent & apertæ,
solitus est albas appellare. Quin & Græcis
λαμπρότερον εἶπεν dicitur, qui clarius rem
explicat.

Laureum baculum gesto.

Δαφνίην φορῶ βακτηρίαν, id est, Laureum
porto baculum. Suidas tradit, ita solere lo-
qui eos, qui essent ab aliquibus insidijs ap-
petiti, feliciterq; periculû effugissent. Pro-
pterea quod laurus credita est aduersus ve-
nena remedium habere. Plinius lib. 15. de-
monstrat laurum lustrationibus adhiberi
solutam. Videtur & aduersus fulmen huius
vis tueri, quando quidem arborum vna
non ictur fulmine. Id adeo verum credi-
dit Cæsar Tiberius, vt nunquam non ge-
staret capite coronam lauream, vt in ipsius
vita prodidit Suetonius.

Graviores Sambico patitur.

Δυσώτερα σαμβίκιον πλόχει, id est, Atrociora
Sambico patitur. In eos, qui cruciatibus

exquisitis torquentur, aut quibus insignia
mala accidunt. Prouerbiu Plutarchus re-
fert in Problematis Græcanicis, atq; huius
modi quandam adfert causam. Sambicus
quispiam Eleus, vna cum socijs aliquot,
non paucas apud Olympia æreas statuas
concidit, vendiditq;. Deinde maiora etiam
ausus, Dianæ præsidis templum diripuit.
Est enim illius in Elide templum, quod
Aristarcheum nominant. At ille mox com-
prehensus, dum socios prodere recusat, an-
num perpetuum exquisitis cruciatibus di-
laceratus est, inter quos etiam animam ef-
flauit. Atque hinc vulgo nata parœmia.

Fœnum habet in cornu.

IN homines maledicos, ac feroces dicitur:
Fœnum habet in cornu. Horatius in
fermonibus:

Fœnum habet in cornu, longe fuge.

Inde translatum, vt Acroni placet, q; an-
tiquitus Bobus cornipetis fœnû pro signo
in cornu appenderetur, quo sibi cauere, qui
forte occurrissent. Idq; ideo fieri solitum
Plutarchus in Problematis autumat, quod
copiosiore pabulo, non modo boues, sed &
equi, & asini insolentiores, ac ferociores
reddantur. Vnde extat & Sophoclis dictum
in tumidum quempiam, ac præferocem;
Tu, inquit, serues, quasi pullus pabuli
copia. Huic adstipulatur illud Solonis
dictum apud Laertium: *Τὸν μὲν κόρον ὑπὸ
τῆς πλεῖστης γαστρῶσαι, τὴν δὲ ὑβρίον ὑπὸ
τῆς κάρου.* hoc est, satietatem nasci ex opulenta, ex
satietate ferociam. Dictum est autem ali-
quando, vt idem testatur Plutarchus, in
M. Crassum, quod in cornu fœnum habe-
ret, propterea q; haudquaquam impune la-
cesceretur, homo prædiues, ac potens, & si-
multatum persequentissimus. At postea
Cæsar dictus est ei fœnum detraxisse: quod
omnibus illum, vt cornipetam taurum fu-
gentibus, ac formidantibus, ipse primus
ausus fuerit illi resistere. Vsurpat adagium
hoc etiam Diuus Hieronymus in epistola
quadam, minitans ijs, à quibus forte esset
lacsessendus.

Cornutam bestiam petis.

CONSIMILEM ferme sensum habet Plau-
tinû illud: Cornutam bestiam petis, de eo,
qui lacsessit eû, qui paratus sit retaliare in-
iuriam, quemq; non nisi tuo malo prouoc-

ces. Huc spectauit Horatius in Odis: Pa-
rata tollo cornua.

Dionysius Corinthi.

Διονύσιος ἐν κορίνθῳ, id est, Dionysius Co-
rinthi. Prouerbialis allegoria, qua signifi-
camus aliquem è summa dignitate atque
Imperio, ad priuatam humilemq; reda-
ctum fortunam: quemadmodum Diony-
sius Syracusarum tyrânus expulsus Impe-
rio, Corinthi pueros litteras, ac muscam
mercede docuit. Cicero epistolarum ad
Atticum lib. 9. De optimatibus sit sanè
ita vt vis. Sed nosti illud: *Διονύσιος ἐν κορίν-
θῳ*. Quintilianus Instit. orat. lib. 8. Est in
exemplis allegoria, si non prædicta ratio-
ne ponantur. Nam, vt Dionysium Corin-
thi esse, (quo Græci omnes vtuntur) ita
plura similia possunt. Hic Cicero, cum ait:
Nosti illud. & Quintilianus: Quo Græci
omnes vtuntur, nimirum vterque vlgo ia-
ctatum fuisse significat. Cæterum, vnde
natum sit adagium, Plutarchus aperuit in
libello, cui titulus, *Περὶ τῆς ἀδολοχίας*, id
est, De futili loquacitate. Laudans enim,
breuiter, & grauius dicta commemorat
& illud à Lacedæmonibus responsum Re-
gi Philippo, bellum minanti, ferocientique:
Διονύσιος ἐν κορίνθῳ. Quibus vbi rex
rescripsisset, siquando in Laconiam duxisset
exercitum, euersurum se Lacedæmoni-
os, verbo duntaxat responderunt, *αἶψα*,
id est, Si Plato ter nauigauit in Siciliam,
non sine sinistri rumoris aspergine. Vnde
Molon, qui inimicum in Platonem gere-
bat animum, dicebat, non esse mirum, si
Dionysus esset Corinthi, sed si Plato in
Sicilia. Regem enim vrgebat necessitas:
Platonem sollicitabat ambitio.

In me hac cudetur faba.

TERENTIUS in Eunuchis: At enim
isthæc in me cudetur faba: hoc est, Donato
interprete, in me malum hoc reciderit, in
me hæc vindicabitur culpa. Translatum vel
à faba, quæ cum siliquis exiit, ac batui-
tur, aut sustibus intertunditur, ita vt sit in
areis more rusticorum, non ipsa perinde la-
borat, sed id demum, in quo cuditur. Alij
maluit ad male coctam fabam referre, quæ
si quando non maderit, sed dura permã-
serit, ab iratis heris supra coqui caput saxo
non nunquam comminui consuevit, tan-
quam fabam vlciscentibus, non coquum:

cum vniuersum interim malum ad coquû
perueniat.

Tute hoc intristi, omne tibi exedendum est.

NON diuersum superiori Donatus ad-
monuit illud, quod apud eundem poetam
legitur in Phormione: Tute hoc intristi, ti-
bi omne est exedendum. Verba sunt Phor-
mionis parasiti, qui quoniam fuerat auctor
consilij de ducenda puella, æquum esse pu-
tat, vt suo periculo rem ite expediat. Tran-
slatum putat ab alliato rusticorum mortario.
Quæ quidem sententia, vel hodie quo-
que vulgo nostrati in ore est. Et altera huic
simillima: Colo quod aptasti, ipsi tibi nen-
dum est: id est, tu incipiendi auctor extitisti,
nunc idem explices oportet.

Faber compedes, quas fecit, ipse gestet.

AVSONIVS in Trochaicis suis Teren-
tiano prouerbio confine quoddam subne-
ctit, & poetæ metaphoram altera quadam
interpretatur metaphora:

Tu molestus flagitator lege molesta car-
mina.

Tibi quod intristi, exedendum est: sic vet-
tus verbum iubet,
Compedes, quas ipse fecit, ipse vt gester
faber.

Competit in eos, qui sibi ipsi auctores
sunt malorum. Videtur autem è Theogni
de poeta sumptum, qui ait:

*Ὅστις ἀνὴρ φίλε κύριε πέδῶς χαλαρεύεται ἀν-
τῷ.* id est,

Vincula nemo sibi cudit charissime Cyrne.

Huic simile quiddam, humilium quidam, sed
tamen aptum vulgo dicitur: Flagellum ip-
se parauit, quo vapularet. Idq; sumptum à
pueris, aut seruis, qui coguntur aliquoties
ipsi parare virgas, quibus vapulent.

Ipsi testudines edite, qui cepistis.

HIS confine prouerbiu refertur à Græ-
cis scriptoribus.

Αὐτοὶ χελώνας ἐδίεθ' ὄντερ εἶλεται. id est,
Qui prendidistis, idem edite testudines.

In eos iacitur, qui posteaquâ inconsulte
quippiâ adorti sunt, aliorû implorant au-
xilium, quos suo negotio admisceant. Pa-
remiam ex huiusmodi quodâ apologo na-
tâ existimât. Piscatores aliquot, iacto reti,
testudines eduxerunt. Eas cû essent inter se
partiti, neq; sufficerent omnibus comedē-
dis. Mercuriû forte accedentē inuitarunt ad

coniuium. At is intelligens se nequaquam humanitatis gratia vocari, sed vt eos fastidito cibo subleuaret, recusauit, iussitque, vt ipsi suas testudines ederent, quas cepissent. Sunt autem, auctore Plinio, in Carmania populi, qui testudinum carnibus victitent, vnde & nomen illis attributum, *χελωνοφάγοις*. Apud quos affirmant inueniri testudines tanta magnitudine, vt earum testis casus integant.

Aderit Temesæus genius.

STRABO libro Geographiæ sexto refert Temesam ab Lao primam Urbem esse Brutia, ipsius ætate dictam Tempfam, quã ab Auisonij conditam, Thoantis comites Ætoli deinde tenuerint, atque his expulsis Brutij, demum Annibal & Romani funditus euerterint. Iuxta hanc sacellum fuisse oleastris circũsæptũ Politã cuidã ex Vlyssis comitibus sacrũ. Hunc, q̃ esset à Barbaris violatus, graues iras in eo exercuisse: adeo, vt in prouerbij abierit, dicerentque cauendũ, ne Temesæus genius immineret: deinde Locrensibus Epizephyreis vrbe positus, Euthymũ quẽdã, vt inquit Aelianus, ex Italia illuc venisse pugilẽ in clytũ, & insigni robore, qui & lapidẽ ingẽti magnitudine gestauerit, qui Locris ostendi solet. Hunc cum Polite congressum, ac victorem à certamine discessisse, atque ita finitimos huius opera liberatos à tributo, quod ille consueuerat extorquere. Quin & compulisse illum, vt, quod per vim abstulerat, redderet etiam cum sœnore. Atque hinc prouerbium natum putant, ijs, qui fordidos & iniustos quæstus faciunt, adforẽ Temesæum genium. quo significabant, aliquãdo dependenda cum sœnore, quã præter ius, & fraude, seu vi rapuissent. Pausanias in Eliaci paullo diuersus rem narrat: nempe comitem quandam Vlyssis, ob virginem constupratam occisum fuisse, atque ob id laruas eius, nisi quotannis oblata virgine placarentur, grassari solitas, ac perniciem adferre omni sexui, atq; ætati. Atque hunc quidem eius loci genium vulgo fuisse creditum, quem Euthymus pugil Temesam reuersus compescuerit, virgine quam deuoceràt, liberata, atque in matrimonium accepta. Apud Strabonem locus in codice Græco videtur non vacare mendã. Sic enim legimus: *ὡς τὰς περιόμιους διασπολάων ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ λόγιον, καὶ παρομίαν*

εἶναι πρὸς αὐτὰς, μὴ εἰς τὸν ἕρωα τῶν ἐν τε μέσῃ λεγόντων ἐπιείδαι αὐτοῖς. Fortasse tolerabilior erit lectio, si tolles cõiunctionẽ δẽ, & pro λεγόντων reponas λεγόμενον. Cæterum cum Strabo recenset prouerbium priusquam referat cohibitum heroem, indicat potius in eos dici solitum, qui potentiore se lacestant. Etiam si nihil vetat prouerbium ad varios vsus accommodari.

Termeria mala.

Τερμέρια κακά, id est, Termeria mala. Veteri prouerbio dicuntur ingentia, maxime, quoties mala, quæ quis in alios impeggerit, aliquando in ipsius caput retaliãtur. Huius adagij meminit Plutarchus in vita Thesei, qui cum Hercules exemplo terras obiret, nocentes, quos superasset, eadem pœna solitus est afficere, quam illi per sœuitiam in alios exercuissent. Nã Hercules Damascum de rupe editissima præcipitem dedit. Busyridem parentauit. Antæum palæstra superatum occidit. Cygnum gladiatorum more confecit. Denique Termerum, humana capita confringentem, verberibus itidem contudit. Vnde in eos, in quos sua malefacta retorquetur, prouerbio dicitur, Termeria malum. In hanc ferme sententiam Plutarchus in vita Thesei. Est autem supplicij genus, vel in primis fauorabile, cum pœna sceleri respondet, quemadmodum de Thurino fumi venditore, fumo necato legimus. Et Perillo, quem Phalaris, æneo impositum tauro, suo ipsius inuento perdidit. Illud perquam festiuum, quod in vita Gallieni Imperatoris refertur. Cum quidam vitreas gemmas pro veris Imperatrici vendidisset, atque ea re deprehensa, vindicari flagitaret: ille venditorem rapi iussit, tanquam leonibus obijciendum: deinde caponem emittit, ac cunctis rem tam ridiculam admirãtibus, per præconem denunciari iussit. Imposituram fecit, & passus est: atque ita negotiatorem dimisit. Sed de Termerijs malis Suida multo aliam adfert interpretationem: nempe locum quandam esse in Caria, cui nomen Termerio, quo tyranni interdum pro carcere soleant vti. Situm autem esse inter Melum, & Halicarnassum. Ex hoc cum postea prædarentur latrones, neque depelli possent, quod esset locus admodum munitus, abijisse in prouerbium, Quamquam Stephanus

Stephanus Termeram urbem in Lycia ponit, quam ait à Termero fortitam vocabulum. Postremo Termeria mala dicta videri possunt, quasi extrema mala. Nam *τέρμα*, Græce, finem significat, & *τερμερίαν ἡμέραν* extremum vitæ diem vocant. Porro Latini, quod summum videri volunt, ac maximum, id extremum appellant. Vt extrema dementia, extrema infania. Neque secus Græci, ἔχατον κακόν, extremum malum pro maximo dicunt. Et *ἐὰν ἴσχατα*, extremorum extrema, quasi plus quam maxima.

Neoptolemi vindicta.

Νεοπτολέμει θ̃ τίσις. id est, Neoptolemi ca vindicta. Superiori simillimum est, vbi quis eadem patitur, cuiusmodi patrauit in alios. Id Pausanias in Messeniaciis refert, & exponit his verbis: *Περὶ ἧλθε μέν τοι καὶ αὐτὸς λακεδαίμονιες ἀναχρόνον ἢ νεοπτολέμει θ̃ καλεμένη τίσις. νεοπτολέμω γὰρ τῷ ἀχιλλέως ἀποκτείναντι παρίαμον ἐπὶ ἐχάρα τὸ ἐρικλεῖ, συνεσσεῖ καὶ αὐτὸν ἐν δελφοῖς πρὸς τῷ βωμῷ τῷ ἀπόλλωνι θ̃ ἀποσφραγίσαι. καὶ ἀπὸ τῆς τῷ παθεῖν ὁ ποῖον τίς καὶ ἔδρασε, νεοπτολέμει τίσιν ὀνομάζουσι.* id est, Sanè peruasit Lacedæmonios progressu temporis Neoptolemea, sicut vocant, vindicta. Siquidem Neoptolemo, Achillis filio, qui Priamum in ipsis palatij focis occiderat, vicissim euenit, vt & ipse apud Delphos ad Apollinis aram occideretur: atque hinc ortum, vt, vbi quis idem patitur, quod in alios fecit, Neoptolemeam vindictam appellent. Euripides in Oreste sub persona Apollinis de Neoptolemo.

Θανῆν γὰρ αὐτῷ μῆτρα δελφικῷ ἔϊπαι. id est, In fato eni illi est Delphico gladio mori.

Seruire scena.

M. Tullius seruire scenæ dixit, pro eo, quod est seruire temporis, & rebus presentibus sese accommodare. Translata ab histrionibus fabularum metaphora, qui non suo pte iudicio agunt, sed hoc vnũ spectant, vt quouis modo populi oculis placeant, alioqui explodendi, exhibilandiq;. Sic enim scribit ad Brutum: Tibi nunc populo, & scenæ, vt dicitur, seruendum est. nam in te non solum exercitui tui, sed omnium ciuium, ac pœne gentium coniecti sunt oculi. Quadrabit & in eos, qui negotium aliquod susceperunt illustre, vnde

necesse sit, aut cum summa latide, aut summa cum infamia discedere propter plurimorum expectationem. Porro tempori seruendum esse viro sapienti, monuit & Phocylides:

Χαίρῳ λατρεῖ δ' ἐν, μὴ τ' ἀντιπνεῖν ἀνέμοισιν. i. Temporibus semper cautus seruare memento,

Nec resflare velis aduersum flamina vèti.

Porro metaphora hæc ducta est à nauigantibus, quos necesse est semel ingressos mare ventorum atque æstus arbitrio ferri, frustra conaturos, si velint aduersus ista pugnare.

Vti foro.

Ηντιε affine est, τῇ ἀγορᾷ χρῆσθαι, vti foro, pro eo, quod est, Præsentem rerum statum boni consulere, & vt cunq; sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Terentius in Phormione: Scisti vti foro. Donatus vulgare prouerbium admonet esse, ductamq; metaphoram à mercatoribus, qui non ante locum commercij præseribunt quanti vendant, quæ aduchent, sed secundum annonam fori, quam deprehenderit, consilium de non vendendis, aut vendendis mercibus sumunt. Seneca: Vt mur foro, &, quod fors feret, æquo feramus animo. Idem epistola 72. Sub manu nasci dixit, pro ex tempore. Ergo consiliũ, inquit, sub die nasci debet, & hoc quoque tardum est nimis; sub manu, quod aiunt nascatur.

Polypi mentem obtine.

EXTAT apud Græcos adagium in huius ordinem referendum, πολλὴ ποδὶ θ̃ νόον ἔχει, id est, Polypi mentem obtine. Quo iubemur pro tempore, alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere: Quod in Vlyssæ videtur Homerus laudare, qui eũ πολλύποπων appellat. id est, moribus versatilibus. Adagium natum est à piscis huius ingenio, de quo meminit Plinius lib. 9. cap. 22. Præterea Lucianus in sermonẽ Menelai, ac Prothei: scribuntque colorem mutare maxime in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese; &, cuiunque petræ adhæserit, eius colorem corpore imitatur: videlicet, ne queat deprehendi. Quin, vt refert Basilius magnus, pisces, imagine falsa decepti, nonnunquam adnatant, vltro sese prædoni offerentes.

Porro proverbiū sumptum est ex Theophrasto, cuius hoc distichon est de polypo. Citaturque a Plutarcho in libello περι πολυφιλίας.

Πολύπυδος νόον ἔχει πολυπλόκη, ὅς ποτὶ πέσσει.

Ἡ προσομιλήσει τοῖς ἰδεῖν ἐφάνη. id est, Mentē habeas vasti polyphi, q. ptinus illa, Se quibus admorit, saxa colore refert.

Clearchus in proverbijs, teste Athenæo, citat hoc distichon, tacito auctoris nomine:

Πολύποδός μοι τέκνον ἔχων νόον ἀμφίλοχ' ἦρας.

Τόσιν ἐρωαυμάζων ὦν καὶ πρὸς δῆμον ἴκηε. i. Polyphi ingenio mihi sis nate Amphiloche heros,

Vt temet populo, quemcunque accesseris, aptes.

Citat idē carmē Plutarchus ex Pindaro. Vnde & versus ille proverbialis celebrat:

Ἀλοστε δ' ἀλλοῖον τέλειθεν, καὶ χάρις ἐπέδαμ. i. Proq; loco nūc hūc fieri, nūc expedit illū.

Qui nos admonet, uti nos ad omnē vitæ rationem accomodemus, ac, Proteum quendam agentes, prout res postulat, in quamlibet formam transfiguremus. Plutarchus item ἀλλήθ' ἴνωμαι, dixit, pro eo, quod est, in diuersam eo sententiam. Quod quidem notat & Aristophanes in Pluto, qui monet viuēdum esse πᾶσις ἐπιχωρίοις, id est, moribus regionis, ac vernaculis. Eodē pertinet & illud, νόμος καὶ χάρις, id est, Lex etiam ipsa regio. Quo significatū est, vnicuique regionis quædam peculiaria esse instituta, quæ hospites non damnare, sed pro virili nostrā imitari, atque exprimere debeamus. Neque quisquam existimet hoc adagio doceri fœdam adulationem, qua quidam omnibus omnia assentantur, aut vitiosam morum inæqualitatem, quā Horatius eleganter taxat in sermonibus, quæque historici notant in Catilina, atque in Aneïdo Cassio Imperatore. Nam in Alcibiade dubites, vitio ne, an laudi danda sit: certe felicissima quædam & admiranda fuit morum, & ingenij dexteritas, qui sic polyphū agebat, vt Athenis, dicterijs, & salibus luderet, equos aleret, comiter & eleganter vjneret. Idē apud Lacedæmonios radebatur, palliū gestabat, frigida lauabat. Apud Thraces belligerabatur, ac potabat. Vbi vero peruenisset ad Tiaphernē, delicijs, mollicie, fastuque iuxta gentis morem est vsus. Sed est quædam difficilis, ac præfracta, mo-

rosaque simplicitas imperitorum, qua postulant, vt omnes vbiq; ipsorum duntaxat moribus viuant, & quicquid alijs placeat, id damnāt. Rursum est honesta quædam ratio, qua boni viri nonnunquam alienis moribus obsecundant, ne vel odiosi sint, vel prodesse non possint, aut vt ē magnis periculis semet, aut suos eximant. Quemadmodum fecit Vlysses apud Polyphemum multa simulans, apud procos mendicium agens. Item Brutus adfūlulata stoliditate. Quanquam nihil vetat in notandis vitijs vsū adagij latius trahere, nempe in homines versatili quodam ingenio natos, qui talem vique personam induunt, quales sunt ij, cum quibus contigit agere. Quod genus eleganter descripsit Plautus in Bacchidibus: Nullus, iniquiens, frugi esse potest homo nisi qui bene & male facere tenet. Improbis cum improbis sit, harpaget, furibus furetur quod queat. Versipellem frugi conuenit esse hominem, peccus cui sapit: bonus sit bonis, malus sit malis. Vtunque res sit ita animum habeat. Eupolis apud Athenæum: Ἄνθρωπος πολίτης πολυπύς ἐς τὸν πρόπον. id est, Vrbanus homo, qui moribus sit polypus. Plutarchus in causis naturalibus citat ex Pindaro versus hos.

Παντὶς θηρὸς χρωτὶ μέλισσα τὸν νόον προσφέρων, τὰς πάσας πόλεις ὀμιλεῖ. id est, Marina belluæ colori maximē mentem accommodans, cum omnibus ciuitatibus consuetudinem habet. Atque eodem in loco causam reddit, cur id huic accidat pisci. Similem quandam metaphoram Aristoteles à chamæleonte duxit, primo moralium libro. Ait enim si quis à fortuna pendeat, cum illa subinde mutetur, futurum, vt veluti chamæleon quispiam identidem varietur, nunc felix, nunc miser, vt cunque fors alio, atque alio vultu respexerit, ita hunc quoque vultum atque animum mutare. De chamæleonte meminit Plinius libro vigesimo octauo, capite octauo, scribens hoc animal magnitudine ferme par esse crocodilo: cæterum spinæ acutiore curuatura, & caudæ amplitudine distare. Nullum, inquit, animal pauidius existimatur: & ideo versicoloris esse demutationis. Plutarchus in commētario De adulatione, scribit chamæleontem quemuis imitari colorem, præterquam candidum. Idem in Sym-

posiacis

posiacis conatur causam reddere de polypo, quamobrem non tantum mutet colorem, quod & hominibus accidit in metu: verum etiam sese ad saxi, quodcūq; id fuerit, colorem accomodet. Sunt & aues quædam, quæ colorem pariter, & vocem mutant pro temporibus anni, vt auctor est idem Plinius libro 10. cap. 29. & Aristoteles libro de natura animantium nono. In voce mutanda principatum obtinet Iuscinia. Vnde & apud Euripidem Hecuba Polyxenam imitari Iusciniam iubet, seseq; in omnem vocem vertere, si quo modo queat Vlyssi persuadere, ne perimatur.

Cothurno versatilior.

Ἐν μεταβελώτερον κοθῆρον, id est, Versatilior cothurno, dictum est in hominem parum constantem, lubricaque fide, qui ve incertæ & ancipitis esset factionis: similitudine ducta à calceamento, quod Græci κοθῆρον, Latini mutata litterula cothurnum vocant, quo mos erat vti tragediarum actoribus. Erat autem τετραπέγωνον καὶ ἀμοτροπέδες ξιον, hoc est, quadrangulum, & vtrilibet conueniens pedi, quodq; vel dextro, vel sinistro pedi poterat accomodari. Suidas addit eius modi fuisse, vt viris pariter ac mulieribus cōgrueret. Quod idē testat illud Maronis: -Alte suras vincire cothurno.

Prouerbiū autē duobus effectur modis, per comparisonem, & μεταβελώτερον κοθῆρον, & per denominationem, vt hominē ipsum, qui se diuersis applicat partibus, κοθῆρον appellemus. Sic n. vocatus est Theramenes rhetor Atheniensis, Prodicus Chij discipulus: propterea q, quasi duabus sedere sellis, idem & populi, & triginta virum partibus studens, & nunc huius, nunc illius factionis esse videretur, vel potius vtriusque. Plutarchus in præceptis similibus, ἀλλ' ἐν ταῦθα λέει μέλισσα τὸν θηραμένους κοθῆρον ὑποδέμενον ἀμοτροπέοις ὀμιλεῖν, καὶ μηδ' ἑτέροις προσήθεδα. id est, Sed hic oportet maximē Theramenes cothurnum induentem, cum vtriusque versari, & neutris accedere. Lucianus in Amoris, ὡς καὶ ἔγω γ' ἀνδραγαθῶν, εἰπερ ἴδ' ἐν Διωατῶν, γενέσθαι θηραμένους ἐκείνου ὁ κοθῆρον, ἵνα ἀμφοτέρωθεν ἐξίσω βαδίζοντες. i. Itaq; optarim sanē, si modo fieri possit Theramenes ille fieri, qui cothurnus est dictus, vt ambo ex æquo victores discederetis. Idem in Pseudologista καὶ ὁ μὲν κοθῆρόν τινα εἶπε, εἰ μάλιστα αὐτὸν βίον ἀμ-

φίβολον ὄντα τοῖς τοῖς τοῖς ὑποδέμενον. i. Et alius ei cothurni nomen imposuit: nimirū mores hominis inconstantes & ancipites, id genus calceamentis conferens. Plutarchus indicat & Nicia duci eo morum vastricem cothurnicognomen fuisse vulgo tributū. Male audiit hoc nomine Marcus etiā Tullius. Homerus Martē, ni fallimur, subinde mutantē partes, nouo verbo ἀλλοπρόσαλλον appellat. Nihil autē vetat, quo minus adagiū in bonā trahatur partē, vt si quis hominē facilibus moribus, & quadam ingenij dexteritate, cum quominus hominum genere congruentem κοθῆρον appellet: quam ob causam Homerus Vlyssiem πολυτροπον dixit, quod quamuis personam apte gereret; ducis, mendici, patris familias.

Magis varius, quam hydra.

Ποικιλωτέρῳ ὕδρα, i. Magis varius, quā hydra, De callidis, ac dolosis, q, hydra serpens sit versicoloribus notulis distincta. Aperte dicitur in vafros, ac versipelles, aut et parum sibi constantes. Refert Ienarius hic apud Athenæū libro Dipnosophistō tertio: Ἐποίησαν αὐτὸν ποικιλωτέρον ταῦ. id est, Fecistis hunc pauonibus varium magis: His affine est, quod Mnaseus Colophonio poetæ Salpæ cognomen populari ioco fuit inditum, eō q, in carmine varius esset. Nā is piscis mire picturatus est, aureis rubentibusq; lineis à ceruice ad caudam vsq; per argentea latera certis interuallis deductis, cum alioqui sit illandati saporis.

Gygis anulus.

Γύγις ἀνακτόν, i. Gygis anulus. Quædrat vel in homines inconstantibus moribus, vel infortunatos, qui veluti virgula diuina, quicquid optant, id suo arbitrio cōsequuntur. Huius adagij mētione facit Lucianus in Votis, vbi quispiā optat sibi cōplures anulos eiusmodi, quales habebat Gyges, aliū quo ditesceret, aliū quo gratus & amabilis rederet, aliū p quē liceret volare, quocunq; libitū esset. Nā priscorū superstitione plurimum tribuit anulorum efficaciam, ita vt veditarent incantamētis varie efficacibus: alij contra morfus ferarū; alij aduersus calumniā, alij ad alia, vel depellenda incōmoda, vel commoda concilianda ijs, qui gestaret. Vnde apud Aristophanem in Pluto: Δικαῖος Συκοφαντῆς μιναντι ἰudiciῦν. Οὐδ' ἐν προσημίῳ. i. sermō γὰρ παρὰ μιν ἔστιν.

Τὸν διακτύλλον τόνδε παρ' ἑδδαίου δραχμῆς . id est,

Non facio te huius, qñ gesto hunc anulū, Pretio drachmæ, mercatus ipsū ab Eudama .

Et rursū in eadem fabula :

Ἄλλ' ἐν ἐνέσι συκαφάντα δ' ἄγματοι . id est, Attamē ad icūm Sycophantæ non inest .

Subauditur remediūm . De anulo loquitur, adludens ad ferarum morsus . Natum est autem proverbiūm ex huiusmodi quadam fabula, quam non grauatius est referre Plato libro de republ. secundo . Neque nos item pigebit hoc loco recēfere . Gyges quidam, Lydi pater, pastor quispiam erat mer cenarius, eius regis, qui per id tēporis imperabat . Lydorum populo . Cū autem esset aliquando sāvissīma tempestas coorta, imbrīum maxima vis accidit, fulgura deniq; , terræ etiam quassatio, ita vt in ea regione, in qua tum Gyges forte pascebat armenta; terra ingenti hiatu sese diduceret . Quod cum ille animaduertisset, solus (nam ceteri pastores territi diffugerant) in hiatū descendit, atq; ibi tum alia quædā dictu mira conspexit, tum equum quēdā æneum ingentem, ac cauum . Inerat fenestra in equi latere, per eā vidit in eius aluo cadauer hominis, maius humana specie . Huic nihil aderat vestiū, aut gestaminū, præter aureū anulū digito impostum . Eum vbi sustulisset, regressus ē specū, paucis post diebus ad pastorum cētū redijt, in quo legatus de pe culiorum rationibus, ad regem in menses singulos referendis, creandus erat . Hic, cū apud alios assēdisset, animaduertit, vt, si qñ fortē gemmā anulo inclusam introrsum verteret, repente fieret, vt à nemine conspiceretur, ac perinde quasi non adesset: ita de eo reliqui fabularuntur . Quod quidē factum admiratus, rursū anuli palam extrorsum cōuertit, moxq; pastoribus cōspicius esse cepit . Eius rei cū ille diligētius, & sēpius fecisset periculum, iamq; sat exploratum haberet, hanc inesse vim anulo, vt, versa ad se gemma, inconspicius esset; versa ad alios, conspicuus; effecit vt pastorum nomine legatus ad regem mittere tur . Profectus & vxorem regiam suprauit, & de rege tūcidando, cū ea consiliū inijt . Deniq; confecto illo, ipse, regina in matrimonium ductā, ē pastore repente factus est rex, idq; anuli fatalis beneficio . Meminit eiusdē lib. de rep. 10 . Refert & M. Tul-

lius libro de officijs tertio . Porro Herodotus lib. 1 . rem multo aliter narrat, nec vllā anuli facit mentionē . Huic simillimum illud : ἑδδ κωνῆ, id est, Orci galerus, quod alio reddemus loco .

Virgula diuina .

A v hoc non admodum diffidet virgula diuina, quoties, quicquid optamus, id citra humanā operam, quasi diuinitus nobis significamus contingere . Propterea quod antiquitas, quemadmodum in anulis, ita & in virgis ferēdis existimauit aliquam fatalem, ac ceu magicam inesse virtutem . M. Cicero libro de Officijs primo : Quod si nobis omnia, quæ ad victum, cultumq; que pertinent, virgula, vt aiūt, diuina suppeditarentur . Citatur aliquoties & apud Nonium Marcellum, Varro in Virgula diuina . vt appareat hunc fuisse titulum alicuius ex Menippeis, qui nimirum & ipsi plerique feruntur proverbiales . Adagiū natum videri potest potissimum ab illa virga Homericā, quam ille Palladi tribuit, adeo celebri, vt de ea Antisthenes Cynicæ sectæ conditor, librum conscripserit, eam cum suo, vt conjicio, baculo conferens . Huius locis compluribus meminit Horatius, cum Vlysem ē sene squalido repente in iuuenem vertit, nitidumq; facit, ac formosulum, Odyssæ N .

Ὡς ἄρα μιν φαιμένη βάβρω ἐπεμάσασ' ἀδινῆν .

Sic effata virum virga demulsit Athenā . Eundē rursū ex iuvene vertens in senem, Odyssæ ω .

Ἀγχι παρισταμένη λαερτιάδῳ ὄδυσσῆα βάβρω ἐπιπλυγῆ ἢ πάλιν ποίωσε γέροντα . i . Cominus assistēs Ithacensē Pallas Vlyssē Restituit senio diuinæ verberē virgæ .

Rursū in eodem libro, cum eū iuuentuti reddidit, ac robur adauget :

Ἡ καὶ χρυσείη βάβρω ἐπεμάσασ' ἀβλῆν . i . Dixit, & aureola virga demulsit Athene .

Eūdem ad modum Mercurio quoq; , vt incantatori virgam monstrificam tribuit, quam caduceum vocant, Odissæ ω .

Ἐχε δ' βάβρον μετὰ χερσῶν καλὴν ὕ χρυσείαν, τῆ δ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει ὦν ἐθέλει τὸς δ' αὐτὲ καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει . i .

Tum manibus virgam capit aureolam, atque decoram .

Hac, quibus est vīsum, demulcet lumina somno ,

Atque

Atq; alijs rursū dissoluit lumina sōno . Eadē f. me reperit Odyssæ E. & Iliad. Ω . Αὐτῆ ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέλιδα

Ἀμβρόσια, χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμῶν ἐφ' ὄφρυδι

Ἡ δ' ἐπ' ἀπέριστα γάϊαν, ἀμα ποιοῖς ἀνέμοιο, εἶλετο δ' ἐ βάβρον, τῆ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει ὦν ἐθέλει τὸς δ' αὐτὲ καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει . i . Mox, vbi iam pedibus talaria subdidit aurea,

Pulchraq; & ambrosia spirantia, quæ simul illum

Aera per liquidū, simul ampla per equo- ra vastæ

Telluris, venti flatu comitante, ferebant . Tum virgam capit, hac demulcet lumina somno

Quorumcunq; velit, somnum quoque pellit eadem .

Hunc imitatus Maro, sic eiusdem caduceum describit Æneidos quarto :

Tum virgam capit . hac animas ille euocat orco

Pallentes alias sub tristitia tartara mittit . Dat somnos, adimitq; , & lumina morte resignat .

Illā frētus, agit ventos, & turbida tranat Nubila .

Neque Circe ad sua monstra peragen- da virga defuit in transformandis socijs Vlyssi Odyss. K .

βάβρω πεπληγυῖα κατὰ συφοῖσιν ἐξέργην . Οἱ δ' ἐσὼν μὲν ἔχον κεφαλὰς . id est,

Compulsi in numerum porcorum verberē virgæ

Percussos, & erant illis capita ecce suilla . Rursū paulo inferius,

Ὀπισπτόεκεν κίρκη σ' ἐλάσει περιμήνηει βάβρω . i . Circe vbi te feriet preldōge verberē virgæ .

Aliquāto post, Vlysses solus, epoto Circes poculo, non transformatus in pecudē,

αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ὠκύντε καὶ ἐκπῆον, ἐδ' ἔμ' ἐβέλζεν βάβρω πεπληγυῖα . id est,

Verum, vbi porrectum poclum ebiberā, neque virga Ictum me demulsit .

Deniq; , cum ad gratiam Vlyssis, socios pristina restituit figuræ, virgæ ministeriū adhibuit . Fortassis huc pertinet, q; regibus etiam virga tribuebatur, quam sceptrum vocant . Vnde apud Homerum aliquoties, Σκηπτέχοι βασιλῆες, id est, Sceptrigeri reges . Eodem respicit, quod alibi retulimus, Laureum porto baculum .

Stultus stulto loquitur .

Euripides in Bacchis, Μορὰ γὰρ μορὸς λέγει, id est . Nam stulta stulti oratio est . Totidem verbis Esaias eam sententiam extulit . Seneca ad Luciliū : Apud Græcos, inquit, in prouerbiūm cessit : Talis hominibus fuit oratio, qualis vita . Hoc cuiusmodi fuerit, parum liquet, nisi quod tale quoddam carmen extat, Græcis celebratum :

Ἀνδρὸς χαρακτηριστῆρ ἐκ λόγων γνωρίζεται . id est, Hominis figura oratione agnoscitur .

Democritus Philosphus apud Laertiū orationem εἰδωλον τῆ βίης, id est, vitæ simulacrum, quandamq; velut vmbra esse dicebat . Qua quidem sententia nihil dici poterat verius . Nam nullo in speculo melius, expressiusq; relucet figura corporis, quam in oratione pectoris imago representatur . Neque secius homines ex sermone, quam aëra vasa tinnitu dignoscuntur .

Oculis magis habenda fides, quam auribus .

Ὡτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί, i . Oculis credē dum potius quam auribus . Quæ cernuntur, certiora sunt, quam quæ audiuntur . Item Horatius :

Nec retinet patulæ cōmissa fidelis aures, Idem in Arte poetica :

Segnius irritat animos demissa per aurē, Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ

Ipse sibi tradit spectator .

Quāquam id quidē paulo alienius . Propius huc pertinet, q; Plautus manus Lena vocat oculatas, non auritas, vt quæ id demum crederent, quod viderent . Rursū, q; historia quam gestarum rerum esse volunt, dicta sit παρα τὸ ἰσορεῖν, quod est videre . Postremo figmentum illud Virgilianū de duab' apud inferos porris : Eburna, qua significant ea, quæ per os exeunt, ob dentium eburnū candorem ; Et Cornea, qua, quæ conspiciuntur oculis, volunt intelligi, ob popularum nigrorem . In summa, ad cognitionē magis faciunt aures, ad fidem faciendā certiores sunt oculi . Vnde & vulgo ; si quis fabulam narret, parū verisimilem, rogare consueuimus, num ea conspexerit . Quod si neget, verū audisse modo, ridetur . Prouerbiū refertur in epistola Iuliani ad Leontium : ὁ λόγος ποῦτος ὁ θέρσιος, ὅτα εἶπεν ἀνθρώποις ὀφθαλμῶν ἀπιστότερον . i . Sermo quidā Thurius dixit, aures hominibus minus esse

esse fideles, quam oculos. Thuriū appellauit, indicans Herodotum dicti auctorem, vel ob impetum diuinum, vel quod is scriptor apud Thuriōs vixit, & mortuus est. Sumpsum est autem ex Chione, ὅτι γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισιν ὄντα ἀπιστότερα ὄφθαλμοῖν. id est, Nam hominibus minus fideles sunt, quam oculi.

Diomedis, & Glauci permutatio.

Quæ refertur apud Homerū Diomedis, & Glauci permutatio, in prouerbum abiit, quoties inæqualem commutationē significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, χρύσεια χαλκείων, id est, aurea pro æreis. Nam lib. Iliados sexto, poeta Glaucum quempiam inducit, Hippolochi filium. Lyciorum ducem, iactantiusculum & ostentatorem magis, quam pugnam. Contrā Diomedem vaftrum, calidum que. Hi duo congregiuntur μόνῳ μάχησόμενοι, id est, singulari certamine inter se dimicaturi. At Glaucus, rogatus à Diomede, quis nam hominum, aut deorū esset, longa oratione natalium suorum seriem exposuit, patriam Lyciam, ciuitatem Ephyrā indicauit. Mox Diomedes, utpote Græcus, hominis barbari stuporem ex orationis arrogantia intelligens, illudendum magis ratus, quā occidendum, respondit suis maioribus cum illius progenitoribus vetus hospitium, ac necessitudinē intercessisse, muneraque hospitalia, quæ xenia vocant, inter ipsos vltro, citroque data. Iamque defixa humi lancea, cœpit hortari, ut omnia pugna, maiorum suorum amicitia inter ipsos renouarent, alterque alteri in Lycia, aliter in Argo hospitium præstaret, simulatque incolumes in patriam redissent. Interim, si quā forte fortuna occurrissent, armis inuicē abstinere, inter se duntaxat religionē hospitij custodientes, in reliquis nihilominus iure belli vsuri. Tum, ne id videamur, inquit, prodiciones magis, quam hospitij obseruantia facere, arma inter nos permutemus, quo reliquus exercitus intelligat, nos maioris necessitudinē deuinctos esse. Quibus dictis, uterque ex equo desiliit, datis dextris, ac, fide pacta, veluti fœdus quoddam hospitij sanxerunt, permutatis armis, sed admodum inæqualibus. Εἶθ' αὐτε γλαυκῶ, inquit Homerus, κρονοῖδης φρένας ἐξέλεστο ζῆδος, ὅς παρὸς τυδείδῃ διλομήδεια τεύχε ἀμείβε

Χρῦσεια χαλκείων, ἐκατόμβοι ἐνεαβείων. Iuppiter hic stupidum spoliavit pectore Glaucum, Qui cū Tydide mutarit pectus arma, & Aurea donarit, sibi reddenti ærea, centū Bobus emenda daret demens, pro vilibus, atque Quæ vix esse nouem dicas redimenda iuuentis.

Vsurpatum est adagium passim à laudatissimis auctoribus. Plato in Phædro, faciens Socratem Alcibiadi suo more respondentem, quod lucri cupidus formam corporis, forma mentis meliore commutare vellet, καὶ τὸ ὄντι χρῦσεια χαλκείων διαμείβεσθαι νοεῖς. id est, Et cum his, quæ vere aurea sunt, æreis commutare cogitas. Quamquam interpres pro æreis, vertit aurichalcum. Item Aristoteles quinto Moralium libro de iustitia, Qui vero dat sua, quemadmodum Diomedes arma sua dedit Glaucum, ut dicit Homerus, χρῦσεια χαλκείων, & reliqua. Plutarchus, aduersus Stoicos scribens, eleganter huc torquet, ut dicat, non admodum iniquam fuisse permutacionem Glauci, propterea quod arma ferrea non minus vsui sunt pugnantibus, quam aurea: sed, qui corporis valetudinem antepōnit honesto, aut virtutem relinquit ob bonā corporis valetudinem, is vere permutat χρῦσεια χαλκείων. Cicero in Epistolis ad Atticum libro sexto: Habes ad omnia non, ut postulasti, χρῦσεια χαλκείων, sed paria paribus respondimus. Vtrunque prouerbum esse significat Cicero, Par pari, de æquali p̄satione, χρῦσεια χαλκείων, de inæquali commutatione. Plinius iunior in epistola ad Flaccum: Recipiens epistolas steriles, & simpliciter ingratas, ac ne illā quidem solertiā Diomedis in permutatōe munere imitantes. Martialis in epigramatis: Tam stupidus nūquam nec tu puto Glauce fuisti,

Χρῦσεια donanti, χαλκεία qui dederas.

A. Gellius Noctiū Atticarum lib. 2. Cæcilianā translationē cum ipso Menædro, quæ verterat, cōponēs, atque expēdēs, ostēdensque quantū à Græcanica venustate degeneret: Diomedis, inquit, hercle arma, & Glauci, non dispari magis pretio estimata sunt. Ficti huius adagij mentio est in proœmio Pandætarum iuris Cæsarei, his verbis: Nostri temporibus talis legum inuenta est permutatio, qualem apud Homerum patrem omnium

nis virtutis, Glaucus, & Diomedes inter se faciunt, dissimilia permutantes. Nam ille significat pro relictis inutilibus, ac fastidiendis voluminibus, recepta tum meliora, tum breuiora, hoc est, permutacionē factam vehementer inæqualem. Ergo conueniet uti, quoties officium aut munus longe impari munere pensatur, aut contrā. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio famę: magistratum assecutus est, sed iactura bonæ mentis: lautam fortunam reperit, sed amisit animi tranquillitatem.

Multa regum aures, atque oculi.

Ὅτι καὶ ὄφθαλμοὶ βασιλέων πολλοὶ, i. Aures, atque oculi regum multi, quod per exploratores obseruet, quid quisque dicat, faciatve. Idem refertur à Luciano in libello, cui titulus, De mercede seruientibus, ac rursus, aduersus ineruditum. Eiusdem meminit & Aristoteles in tertio Politicorum. Hoc genus homines Græci vocant ἀτακτοὺς, quos primus Darius minor adhibuit, sibi diffusus. Dionysius Syracusanus addidit προσεργούς, id est, exploratores, auctore Plutarcho. Allegoria inde ducta est, quod regibus complures vbi que sunt exploratores, atque ob id oculi regum dicuntur, complures auscultatores, quibus velut auribus vtuntur. Neque desunt manus, & pedes quamplurimi, fortassis ne ventres quidem. Vide, cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quām formidandum, tot oculis, ijsque emissitij, tot auribus, ijsque tam afininis, ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta commemorem, instructum. Aristophanes in Acharnensibus, Pseudartabam, regis oculum appellat, quod per eum cognosceret, quid ageretur. Aliter autem Andromache apud Euripidem, filium vitæ oculum vocat: Εἶς παῖς ὁ δὴ μὲν μοι λοιπὸς, ὄφθαλμὸς σὺν. i. Erat relictus gnatus hic mihi vnicus, Vitæ oculus.

Propterea quod vnicum esset in vita oblectamentum. Nam oculo nihil carius. Vnde, quos adamamus, oculos vocamus.

Longa regum manus.

Quod ab Ouidio scriptum est: An nescis longas regibus esse manus? Etiam vulgo in ore est: A regibus cauedum, quod eis prælonga sint brachia. Nimirum

mirum, quod per suos, quibus brachiorum vice vtuntur, possint etiam procul distitos affligere. Potest & ad tempus referri, quod reges, etiam si diutius distimulent, soleant tamen aliquando prænam sumere de ijs, quibus infensi fuerint: vel Homero teste, apud quem Iliados A. Calchas ad hunc loquitur modum:

Κρείσων γὰρ βασιλῆς, ὅτε χύσεται ἀνδρὶ χέρη. Εἰπερ γὰρ τε χόλον γέ καὶ ἀτυήμαρ καταπέσει, Ἄλλὰ γέ καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τέλεισθαι. id est,

Rex Deus est, quoties succēssit inferiori. Quamquam etenim in præsens feruētē concoquit iram, Post odit tamen, vsque odium dum expleuerit vltum.

Clauum clauo pellere.

Ἦλω τὸν ἦλον ἐκκέρειν, i. Clauum clauo pellere. καὶ πᾶσι πᾶσι πατήλω ἐξέκρεσας, id est, paxillum paxillo pepulisti, id est, malum alio malo depulisti. Lucianus in Philopseude, καὶ ἦλω, φασί, ἐκκέρειν τὸν ἦλον. i. Et clauo, quod aiunt, extundis clauum. Idem in Apologia: Δέδοικα μὴ παρὸς τῷ ἐπισηρομένη κατηγορίᾳ κολακείας αὐτίαν προσλαβὼν κατὰ δόξασιν, ἠλικροφασί, ἐκκέρειν τὸν ἦλον, τῷ μείζονι τὸν σμικρότερον. id est, Vereor, ne, si ad intentatum crimē, etiam adulationis accusationem adiunxero, clauum, quod aiunt, clauo pellere videar, maiore minorem. Aristoteles libro Politicorum quinto, capite penultimo, scribit, tyrannis amicos esse viros improbos, & adulatorēs. Nam hos demum illis vtilēs esse, quippe malos ad mala. καὶ χρισμοὶ οἱ πονηροὶ, εἰς τὰ πονηρὰ. Ἦλω γὰρ ὁ ἦλω, ὡς περὶ ἠ παρανομία. id est, Clauum enim clauo, subaudi, truditur, ut habet prouerbum. Synesius ad Olympium: Λυπῶσι τῶν ἐκκλησιῶν ἀλλότριον πονηροὶ, διὰ τὸν κατ' αὐτῶν. πατήλω. id est, Clauum enim clauo, id est, Ecclesiam vexant externi improbi, illos inuade. Nam paxilli paxillos excutiant. D. Hieronymus ad Rusticum monachum: Philosophi sæculi inquit, solent amorem veterem amore nouo, quasi clauum clauo, pellere. M. Tullius Tusculanarum quaestionum libro quarto: Loci denique mutatione tanquam ægroti non conualescentes sæpe curandus est, etiam nouo.

quodam amore veterem amorem, tanquā clauum clano eijciendum putant. Iulius Pollux in nono libro scribit, adagium esse natum à Iusu quodam, qui κινδάλισμος vocetur, quo paxillum argillose terræ infixū, altero impacto paxillo excutiebant: Citatq; senarium hunc prouerbiale m: Ηλω τον ήλων, πατήλω τον πατήλω. id est, Clauumq; clano, perticamq; pertica.

Locus igitur adagio, non modo cum vitio vitio, malum malo, dolum dolo, vim vi, audaciam audacia, maledicentiam maledicentia retundimus: verum etiam, quoties rem, vt cunque molestam, diuersa molestia profligamus: vt, cum libidinum incitamenta, laboribus obruimus: curant amoris alijs maioribus curis domamus. Eusebius in Hieroclem: Δάμνομας γάρ άπω λαύνει, άλλον άλλος, ή φασί, δάμνομα. id est: Demones enim abigit, alium alio, quem admodum aiunt, dæmone. mirum ni adludens ad hoc prouerbium. Nec abhorret his ille Publij Mimus:

Nunquā periculum sine periculo vincitur.

Malo nodo malus quarendus cuneus.

AD hanc sententiam adludit & illud: Malo nodo malus est quarendus cuneus. Ita diuus Hieronymus ad Oceanum: Interim iuxta vulgare prouerbium, malo arboris nodo malus cuneus requirendus est. Eo licebit vti, quoties malum simili malitia retundimus. Sumptum à sectoribus roborum, qui, siquando durior in ligno nodus inciderit, nolunt in eo periclitari securim, verum cuneum quæpiam durum magis, quam bonum inferunt. Congruit huic illud Sophoclis apud Plutarchum: εν τώ παρι τής ενθυμίας, Πικράν χολλίω κλύεσσι φαρμάκω πακρό. i. Remedio amaro bilem amaram diluunt.

Malum malo medicari.

Τό κακόν κακώ θεραπεύειν, i. Malum malo medicari. Est malū aliud alio malo tollere. Sophocles in Aiace Maltigophoro: Εύσημα φάγει, μη κακόν κακώ διδής Ανθ, πλέον τό πάμα τής άτης τίθει. id est, Bene ominata loquere, ne malum malo Medicans, & hancce noxā adaugeas tibi.

Dehortat Aiace Tecmessa, ne malo infamie addat alterū maius malū, spontaneam cædē sui. Et Herodotus in Thalia: μη τό κακόν τώ κακώ ίσθ. i. Ne malo medearis malo.

Morbum morbo addere.

MORBUM morbo addere, id est, con- duplicare malum. Euripides in Alceſtide: -Μη νοσώντι μοικόσον Πραδής. άλλος γάρ συμφορῶ βαρύνομαι. id est, Ne tu mihi morbo laboranti alterum Appone morbu: nā fat hoc premor malo.

Eiusdē figuræ est Homericū illud Iliad. ξ. -Μή πυ τίς εφ' έργει έλλκος άρηται. id est, Vulneri vti nequis vulnus tibi forsitan addat. Sophocles item: Δότεραν έπαυμας επί νόσω νόσον. id est, Morbo quidē morbū addidisti tu alterū.

Non alienum est ab hac forma, quod est apud Homerum Iliados H. αίνωθεν αίνως, cum indicamus acerbis addiciora. Sic enim ibi loquitur Menelaus: ή μὲν δὲ λάβη τείχεσ' έσεται αίνωθεν αίνως. i. Dedecori res ista, pfecto de decus addit.

Ignem igni ne addas.

Μη πῦρ επί πῦρ, id est, Ne incendium incendio addas. Vsurpatur à Platone. Sensus liquet. Ne calamitatem adiungas calamitati, ne commotum magis etiā commoueas. Diogenianus putat à carbonario quodam esse natum, qui inualeſcente incendio conflagrarit, clamans interim, μη πῦρ επί πῦρ. Plato libro De legibus secundo, vetat, ne pueri ad annum vsque duo- deuigesimum vinum bibant, ne, si vini calor accesserit ad feruorem ætatis, ignem igni suggerere videantur. Idem Plutarchus in Præceptis coniugalibus: μη πῦρ επί πῦρ γίνηται, id est, Ne ignis ad ignem accedat. Vtitur idem, cum alijs aliquot locis, tum in præceptis De valetudine: ίνα ήν μη πῦρ επί πῦρ, ώς φασί, απλομοη τις επί πλυσμονή, και άκρατος επί άκράτω γένηται. id est, Vt ne igitur ignis ad ignem, quem admodum prouerbio dicitur, expletio ad expletionem, merum ad merum addatur.

Oleum camino addere.

AFFINEM huic habet sententiam, Oleum camino addere, pro eo, quod est: Malo fomentum, ac velut alimoniam sup- peditare, quo magis ac magis augetur. Horatius in Satyris:

Adde poemata nunc, hoc est, oleū adde camino. Id est, Adde maioris insanie materiam. Vsurpat hoc diuus Hieronymus ad Eustochium: Vinum, & adoleſcentia duplex

duplex est incendium voluptatis. Quid oleum flammæ adijcimus?

Oleo incendium restinguere.

Ελάω πῦρ σβεννύεις, id est, Oleo restinguis incendium, dici solitum, vbi quis ea admouet remedia, quæ malum magis ac magis exacerbent. Veluti, si quis animi tristitiam fœdis voluptatibus obruere conetur. Aut si quis offensum, iurgijs, & conuicijs velit placare. Quod si dicatur εἰρονικώς, nihil differet à proximo. Huc respexit Lucianus in Timone, cum ait: Si quem aspexerit incendio conflagrantem, pice, atque oleo se velle restinguere.

Vlulas Athenas.

Γλαύκας εἰς άθίνας, id est, Vlulas Athenas: subaudiendum, portas, aut mittis. Conueniet in stultos negotiatores, qui merces eò comportant, vbi per se magis abundat, vt si quis in Ægyptum frumentum, in Siciliam crocum inuectet. Venuitius fiet, si metaphora ad res animi transferatur, vt si quis doceat doctiorē, carmina mittat poetæ, consilium det homini consultissimo. Cicero ad Torquatum: Sed rursus γλαύκας εἰς άθίνας, qui hæc ad te. Idem ad fratrem: Er tibi versus, quos rogas, hoc est, Athenas noctuam mittam. Aristophanes εν ύρσιου. Τίθης; τις γλαυῖ άθίνας ήγαγε; id est, Quid ais? quis, oro, vehit Athenas noctuam?

Vsurpat idem atque exponit Lucianus in Epistola ad Nigrinum: Porro parœmia inde fluxit, quod noctua in Attica plurima est, ei regioni quasi peculiaris. Fertur autem versari in Laureo Atticæ loco, vbi auri metalla sunt: vnde & Laureoticæ noctuæ vocantur. Hæc auis Atheniensium populo quondam erat gratissima, ac Mineruæ sacra habebatur, propter oculos cæcios, quibus etiam in tenebris perspicit, quæ vulgus auium non videt. Vnde, & auspicata consilij credebatur, id quod indicat prouerbium, γλαυῖ ήτταται, id est, Noctua volat. Dictum est & illud de Minerua, quod Atheniensium male consultata, in bonum exitum verteret. Dæmon autem apud Aristophanis interpretem exstimat, non ob id solum dici, noctuas Athenas, quod Athenis noctuarum sit copia, sed quod in nūmis etiam tum aureis, tum argenteis Atheniensem noctua inscal-

pi solebat, vna cum facie Mineruæ. Porro nummus appellabatur τετραδραχμων, id est, quatuor drachmatum, cum antea soliti fuissent vti nominatibus didrachmis, quorum insigne erat bos: vnde etiam natum est prouerbium illud: Bos in lingua. Sunt, qui tradunt apud eisdem fuisse triobolum, quod & hemidrachmum appellat. Nam drachma fenos obojos cōtinet. Trio boli nominata, ex vna parte Iouis effigiem habebat, ex altera noctuæ. Proinde absurdum videbatur noctuam Athenas deportare, cum illic passim omnia noctuis abundarent. De nominata Atheniensis testatur & Plutarchus in vita Lysandri, cū de seruo meminit, qui domini sui furtum αἰνεματικώς indicans, ait: multas sub tegulis cubare noctuas: ostendens illic abditas pecunias, noctuis insignitas.

Memorem mones, doctum doces, & similia.

IDENTIDEM in Plautinis, ac Terentianis comedijs occurrit: Memorem mones, & doctum doces. Idem pollet Græcicum illud: καλῆς παρός έχοντα τλω έπισήμω, id est, Loqueris ei, qui ipse rem calleat. και εἰδότη λέγεις, id est, Scienti narras. Plato in Hippia maiore, εἰδότη μὲν έρεῖς άσάφρατες, id est, Hæc scienti Socrates narrabis. Euripides in Hecuba:

Οῦ χαμόν έπας, εἰδός δ' άπεδίστας, id est, Dixisti nouum nil, sed probe scientibus Hæc opprobraſti.

Homerus cum alias aliquoties, tū Odyss. P. Γνωσκαω, φρονέω, τά γε δή νοσόντι κελεύεις. i.

Er noui, & teneo, iam narras ista scienti. Idē Iliados J. de Nestore admonete filiū, Μηθειτ' εἰς άγαθῶ φρονέον νοσόντι και άυτρή. Dixit amico aio, licet hæc per se sapienti. M. Tullius lib. Epist. ad Atticum mono: Mirandum enim in modo Cn. noster Syllani regni similitudinē cōcupuit εἰδόςι λέγει.

Si crebro iaciat, aliud aliàs ieceris.

ARTSTOTELLES in libello De diuinatione, quæ fit ex insomnijs, versus huiusmodi prouerbiale citat:

Si crebro iacias, aliud aliàs ieceris. Quo significatum est, oportere res sepius tentare, neque defatigari protinus, si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futurum enim, vt iterum atque iterum periclitanti, felicius aliquando cadat. Aristoteles

lis verba sunt hæc: *ὄσπερ, μὲν καὶ λέγεται. ἀν πολλὰ βαλάνης, ἄλλοτ' ἄλλοτ' ἄλλοτ' βαλάνης.* Agit autem de insomnijs melancholicorum, in quibus non existimat esse diuinationem vltiam, tamen si fit nonnunquam, vt quidam euentus somnijs illorum respondeat: Sed non esse mirandum, cum vitio naturæ plurima, ac varia somnient, aliquando existere *συμπτώματα*, id est, casus, qui forte pariter sic eueniant, vt est ab illis somnium. Themistius hunc locum sic circumloquitur, interprete Barbaro: Nam, qui totum diem iaculatur aliquando collimant, & præmium capiunt. Vetus adagium est: Si sæpe iactaueris, aliquando Venerem iacies. Sunt, qui putent, nec absurde, metaphoram à sagittarijs, non ab aleatoribus esse ductam. Nam & hoc significat *βαλάνη*. Subesse vero argutiam in eo verbo, quod in priore parte significat mittere sagittam, in posteriore ferire. Fit autem, vt, qui crebris iaculantur, vel fortuito aliquando scopum attingant. Tamen si M. Tullius libro De diuinatione secundo, de symptomatis agens, de quibus modo dictum est à nobis, ad vtrumque refert metaphoram. Quis est enim, inquit, qui totum diem iaculans non aliquando collimet? Totas noctes somniamus, neque vlla fere est, qua non dormiamus, & miramur aliquando id, quod somniamus enadere? Quid est tam incertum, quam talorum iactus? Tamen nemo est, quin, sæpe iactans, Venerem iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum, ac tertium. Porro Veneris iactus in hoc lusuf genere fuisse quondam felicissimum, palam arguit apud Suetonium Octavius Augustus in epistola quadam ad Tiberium: Inter cœnam, inquit, lusufus *χεροντικῶς* & heri, & hodie. Talis enim iactatus, vt quisque Canem aut Senionem miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat, quos tollebat vniuersos qui venerem iecerat, Hactenus Augustus. Quadrabit & in eos, qui casu, non arte quippiam assequuntur. Extat & hodie vulgo iocus prouerbialis in cæcum, qui cornicem iaculos fixerit.

Malum consilium.

MALVM consilium consultori pessimum. Senarius est prouerbialis in eos, in quorum caput recidit, quod alijs perperam consuluerunt Siquidem, vt dicunt Græci, *ἔσπον ἢ*

βελῆ, id est, Sacra quædam res est consilium. Atque: vt est libenter accipiendum, cum res postulat, ita est religiose, citraque fraudem dandum, si quis egeat. Alioqui non defuturum est numen aliquod, quod pœnas repetat ab eo, qui rem sacram, ac diuinam, perfidia violarit. A. Gellius Noctium Atticarum lib. 4. cap. 5. putat adagium hoc ex historia quadam natum, eamque ex annalibus Maximi, narrationibusque Verrij Flacci refert ad hunc modum: Statua Romæ in comitio posita Horatij Coclitis viri fortissimi de cælo tacta est. Ob id fulgur piaculis luendum, aruspices ex Hetruria acciti, inimico atque hostili in populum Romanum animo, instituerant eam rem contrarijs religionibus procurare: atque illam statuam suaserunt in inferioriorem locum perperam transponi, quem sol oppositu circum vndique aliarum ædium nunquam illustraret. Quod cum ita fieri persuasissent, delati ad populum proditi que sunt: & cum de perfidia confessi essent, necati. Constititque eam statuam perinde, vt veræ rationes post compertæ monebant, in locum editum subducendam: atque ita in area Vulcani sublimiore loco statuendam. Ea que res bene & prospere reip. cessit. Tunc igitur, quod in Hetruscos aruspices animaduersum, vindicatumque fuerat, versus hic scite factus, cantatusque à pueris, vrbe tota fertur:

Malum consilium, consultori pessimum est. Hactenus quidem Gellius. Porro Valerius Maximus lib. 7. rem quandam haud dissimilem memorat de Papirio Cursore: qui, cū consul Aquiloniam obsideret, velletque prælium committere cū hostibus, nisi si quid auspicia refragarentur, ac consultus pullarius suaderet, vti cõmitteret, cū aues inausulta nunciassent, re cognita pullarium in prima acie constituit. Is primo traiectus telo violatam religionem expiauit. Meminit huius rei T. Liuius decadis primæ lib. 10. Nec dissimile est quod refert Socrates in historia tripartita, Eutropius Eunuuchus, dum studet in quosdam, qui ad templum confugerant, animaduertere, persuasit Imperatori, vt ferretur lex, qua templi religio nulli prodesset nocenti. Lata lege, factum est, vt Eutropius, cum offendisset Cæsare, confugeret sub altare, vnde protractus capite plexus est, suo ipsius consilio perditus. Virgilius tacite notauit parcemiam in

Æneidos duodecimo libro, cum ait: -Cedit ipse Tolumnius augur, Primus in aduersos telum qui torserat hostes.

M. Varro lib. de Re rust. 3. cap. 2. palam citat adagium his verbis: Opinor inquam, non solum, quod dicitur, Malum consilium consultori esse pessimum, sed etiam bonum consilium ei, qui consuluit, & qui consulitur, bonum habendum Sophocles in *Electra*: *Βελῆς γὰρ ἔδ' ἐν ἔσω ἐχθρὸν κακῆς.* id est,

Res nulla consilio nocentior malo. noxam ad eum referens, cui consilium datur; Apparet autem senariū hunc Latinū, id quod & Gellius admonuit de Græcis illis Hæfodi versibus expressum esse, qui legitur in opere, cui titulus *ἔργα καὶ ἡμέραι*: *Οἱ ἀντὼ κατὰ τὸ χεῖρ ἀνὴρ ἄλλο κατὰ τὸ χεῖρ.*

Ἡ δ' ἐ κακῆ βελῆ τῶ βελῆσαντι κακῆσι. id est, Ipse sibi nocet is, alii qui lædere querit.

Consultum male, consultori pessima res est. Plutarchus in cõmentario De audiēdis poetis, existimat huius versiculi eandem esse sententiam, quæ sit dogmatis Platonis in Gorgia: vbi Socrates dicit, peius iniuriā facere, quæ iniuriam pati, & dānosius esse malo afficere, quæ affici. Extat in hanc sententiā & Apologus Græcus non inuenustus, nec omnino indignus, quæ his cõmentarijs adiungamus. Leonem ob senectam ægrotantem, & ea causa suo in lustro cõtinentē sese, cætera quidē animantia officij gratia visebat regē suum, excepta vulpe. Proinde lupus, nactus oportunitatem, accusauit vulpem apud Leonē læsæ maiestatis, quæ p nihilo haberet eum, penes quæ rerū erat summa, nec ob contemptū ad visendum accessisset: atque interea interuenit in lupi fabula vulpes, & extremam sermonis partem audiuit. Itaque Leo, conspecta vulpe, protinus aduersus eam infremuit. At illa, postulato ad purgandum sese spatio, Et quis, inquit, omnium, qui huc conuenerunt, tantum tibi profuit, quantum ego, quæ quoquo versum circuncursitanti, tibi que morbi remedium à medicis reperi? Cumque Leo protinus edixisset, vt remedium aperiret: Si viuam, inquit, lupū excories, & illius pellem induas, conualesces. Leo credulus, continuo lupū inuasit, & interemit. Quo extincto, rixit astuta vulpes, calumniatoris malum consilium in ipsius recidisse caput. Carmen autem refertur à Plutarcho & hunc in modum:

Ὁς δ' ἄλλο κατὰ τὸ χεῖρ, ἔσ' ἡ κακὸν ἢ πᾶσι τὸ χεῖρ.
 Damna parans alijs, proprio parat epati damna.

Suum cuique pulchrum.

PROVERBIALIS sententia, Suum cuique pulchrum, in eos, quibus sua, quæliacunque sunt, tamen studio quodam magis, quam iudicio, placent. Est autem à cõmuni mortalium ingenio sumpta, quibus vsque in ista est illa *φιλαυτία*, id est, amor sui, vt neminem tam modestum, tam atretum, tam oculatum inuenias, quin in proprijs æstimandis, quadam animi propensio ne corruptus cæcietur, atque hallucinetur. Proinde vere scriptit Arist. lib. Rhet. 2. *ἔπει δὲ φίλαυτοι πάντες, καὶ τὰ ἀντὼν ἀνάγκη ἢ δ' αἰ ἐν πάσῃ. διὸν ἔργα, λόγους, διὸ καὶ φιλοκόλως ὡς ἐπιτοπαῖ.* id est, Quoniam autem omnes sui sunt amantes, & sua cuique iucunda esse necessum est, vt facta dictaque: id circo plerumque etiam assentatoribus gaudent. Id tamen omnibus generaliter verum est, vt sit, quemadmodum ait Horatius, Cæcus amor sui: tamen in artificibus, atque ex his potissimum in poetis, ad hæc in amantes præcipue quadrare videtur. Etenim rectissimi me scripsit Aristoteles quarto *Moralium* libro: Suo quonque artificem opere impense delectari, non aliter, quam rebus quibusdam ex sese prognatis. Neque secus adamant, sua carmina poetæ, quam parentes liberos. Est enim artificis opus, quasi quidam ingenij foetus: de quo Socrates ait, rectius iudicare obstetricem, quam matrem ipsam. Sponsus item amanti bus mos est, suam cuique sponsam certatim extollere. Cuius rei sat magnum exemplum extat de Tarquinij adolescentibus. Vnde & hodie vulgo scite dicunt: Nullum reperiri deformem amatum: Propterea quæ amanti vel non pulchra pulcherrima videantur. Quam sententiam eleganter extulit Theocritus in *Ecloga* sexta:

Ἡ γὰρ ἔροτι, Πολυκῆς ὁ πολύφωμε τὰ μὴ καλὰ, κατὰ πᾶσι φανταί. id est,

-Etenim hand raro Polypheme, Quæ minime sunt pulchra, ea pulchra videntur amori.

Plato prouerbium extulit in *Lyfide*, sed in perse, καὶ κινδύων βεῖ, inquit, κατὰ τὴν ἀρ. χαῖαν παρομιάν, τὸ καλὸν φίλον ἐν. id est,

Periculum est, ne, iuxta vetus adagium, amicum sit, quod pulchrum est. Quasi non ideo pulchrū haberi debeat aliquid, quod sit amicum, sed ideo oporteat esse amicum, quod sit pulchrum. Huc pertinet & illud, quod scribit M. Tullius libro De finibus quinto: Suo enim quisque studio maxime ducitur. Et rursus in primo Officiorum: Quorum uterque, suo studio delectatus, contempnit alterum. Quanquam hoc venia dignum, haecenus communem illam *φιαντων* valere, ut suis quisque liberis, suis artibus, suo instituto, suis inuentis, suae patriae paullo impetus fuisse, nisi eo usque caecitatis nos rapiat, ut & virtutes alienas calumniemur, & nostris blandiamur vitijs, eaque virtutum nomine donemus. Ac sibi quisque sit, quod sibi fuit Suffenus Carullianus, aut Meuius Horatianus. Quod vitij Flaccus in Epistolis notans: Dum mala, inquit, delectent mea me, vel denique fallant. Atque hoc loco Porphyrio indicat Horatium respicere vulgarem sententiam, quod homines suis malis non solum non doleant, verum etiam delectentur: Eaque de re Graecum adagium esse celebratum, verum id adagium vitio librorum desideratur in scriptura. Eodem pertinet, quod alibi dixit Horatius:

Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec

Delectant, veluti Balbinū polypus Agnē.

Nam Balbino stulto amanti, etiam polypus Agnē amicae, suaue quiddam olere videbatur. Est autem polypus vitium narium graue olentium, itidem ut hircus alarum. Vnde & polypofofos, & hircosofos dicimus. M. Tullius ad Atticum lib. 14. Accipe, inquit, à me, mi Attice, *καδομικόν θεσσημα* earum rerum, in quibus exercitati sumus satis. Ne mo ynquam, neque poeta, neque orator fuit, qui quenquam meliorem se arbitraretur. Hoc etiam malis contingit. Quid tu Bruto putas ingenioso & erudito, de quo etiam experti sumus? Nuper in edicto scripseram rogatu tuo, Meum mihi placebat, illi suum. Quinetiam, cum ipsius precibus adductus poenē scripsissem ad eum de optimo genere dicendi, non modo mihi, sed etiam tibi scripsit, sibi illud, quod mihi placeret, non probari. Quare sinamus, quæso, quemque sibi scribere, suam cuique spōsam, mihi meam. Suum cuique amorem, mihi meum. Non scite. Hoc enim Atilius

poeta durissimus. Haecenus Cicero. Cuius ex verbis apparet hos duos versiculos: Suā cuique, & cætera, ex Atiliana quapiam fabula sumptos esse. Idem Tullius libro Tusculanarum quæst. quinto: Musicorum vero perstudiosum accepimus, poetā etiā Tragicum, quā bonum, nihil ad rem. In hoc enim genere nescio quo pacto magis, quā in alijs uum cuique pulchrum est. Ad huc neminē cognoui poetam, & mihi fuit cum Aquinio amicitia, qui sibi non optimus videretur. Sic se res habet. Te tua, me delectant mea. Eandem sententiā Plautus in Stichō, diuersis verbis, sed nimis quā eleganter extulit. Suus, inquit, rex reginæ placet. Sua cuique spōsa sponso. Huc referendum & Theocriticum illud:

Καλὸν γὰρ τὴν, ἢν εἶδος ἔχω κακόν, δὲ με λέγοντι.

Nec mihi forma profecto mala est, si vera loquuntur.

Id imitans Maro;

Nec sum adeo informis, nuper me in litteris vidi,

Cum placidum ventis staret mare.

Apertius adlusit ad adagium Flaccus, in epistola quadam.

-Iouis auribus ista

Scruas. fides enim manare poetica mella Te solum, tibi pulcher.

Tibi pulcher, dixit, pro tibi ipsi placens. Est autem hemistichium carminis heroici.

Patria fumus, igni alieno luculentior.

PROVERBII faciem habet, atque ad eandem pertinet sententiam, quod eleganter scripsit Lucianus in Encomio patriæ: *καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτοῦ καπνὸς λαμπρότατος ὁ θήσεται τῷ παρ' ἄλλοις αὐρῶς.* id est: Ac patriæ fumus luculentior homini videtur, quam ignis alibi. Philostratus in Ariadne: *ὁ θησεὺς δὲ ἐγγὺ μὲν, ἀλλὰ τῷ τῶν ἀθλων καπνῷ, ἀριδίνω δὲ ἐδὲ δίδεν ἔτι, ἐδὲ ἔγνω ποτὲ.* id est, Theseus vero amat quidem, sed Athenarum fumum. Nam Ariadnen neque vidit adhuc, neque etiamdum cognouit. Apud Homerum, terræ natalis fumum Ulysses optat videre surgentem, vnde & ductum prouerbum. Sic enim legitur Odysseæ A.

Ἰέμενος καὶ καπνὸν ἀποβρωσκοντα νοῦσαι τῆς γαίης.

Exoptās oculis surgentem cernere fumū Natalis terræ.

Viua

Viua vox.

VIUA vox olim dicebatur, non scripta, sed ab ipso pronunciantis ore percepta, quasi viuada, atque efficax. Nam viua non nunquam dicitur, quæ natua sunt, non factitia, ut Viua de marmore, & Viuoc; sedilia saxo. Inest autem rebus natuius aliquid gratiæ gentinæ, quod ars nulla queat imitatione consequi. Porro scriptura vox quæpiam est, sed quasi factitia, veræque vocis utcunque imitatrix. Deest actus, motusque; hoc est, vita, Siquidem actio, ut auctor Fabius, orationis quasi vita est. Rerum inuentio, offium instar est, ordo neruos imitatur: elocutio carnem, cutem, colorēmque; memoria spiritus vice fungitur; quibus omnibus accedit pronuntiatio, velut motus quidam vitalis. Nullum enim certius argumentum vitæ, quā motus. Vnde & flumina viua dicuntur, & argentum viuum. Contra mortua, quæ torpent, languentque. Cicero libro Tusculanarum quæstionum secundum: Licet enim satis exēplorū ad imitandum ex lectione suppediet, tamen viua illa, ut dicitur, vox alit pleniū, præcipueque præceptoris. Idem ad Atticū lib. 2. Vbi sunt nunc, qui aiunt ζώσης φωνῆς; Quanto magis vidi ex tuis litteris, quæ ex illius sermone, quid ageretur. Porro, quod Cicero protulit abruptum, ac mutilum, hoc quidā suppletum de suo, ad hunc modum: ζώσης φωνῆς μετ' ζῶ ἐνέργειν εἶναι. Plinius Iunior in epistola quadam ad Nepotem: Præterea magis, ut vulgo dicitur, viua vox afficit. Nam, licet acriora sint, quæ legas, altius tamen in animo sedent, quæ pronuntiatio, vultus, habitus, gestus etiam dicentis adfigit. Seneca Epistola quinta: Plus tamen tibi & viua vox & conuictus quā oratio proderit. Dinus Hieronymus in præfatione generali: Habet nescio quid latentis energię viua vox, & in aures discipuli de doctoris ore trasfusa, fortius sonat. Haecenus ille. Vnde celebratū illud Æschini, de Demosthene, τὴ δὲ εἰ αὐτῷ θηρῆς ἤκηκε ἔργε. id est, Quid autē, si ipsam audisset belluam? Et illud: In scriptis Demosthenis, magnam Demosthenis partem abesse.

Muti magistri.

Quo modo retulimus, vsurpauit & A. Gellius: atque huic alterum quoddam di-

uersum adiecit: Quoniam, inquit, vocis ut dicitur, viua penuria erat, ex mutis, quod aiunt, magistris cognoscere. Mutos magistros libros sentiens, qui loquuntur quidem nobis, ut apud Platonem ait Socrates, sed dubitanti non satis commode respondent. Nec illepidē profecto litteræ, muti vocantur Præceptores. Propterea quod mutorum est non voce, sed nutibus, signisque loqui. Identidem & libri, notulis quibusdam, & significantibus figuris nobiscum fabulantur. Quemadmodum enim voces, sensorum animi, velut ἑδωλα quæpiam sunt, auctore Aristotele, sic litterarum figuræ, vocum simulacra quædam rectè dicuntur. Neque mirandum, si quidem ἀρχέτυπων illud pectoris exēplar. efficacius repræsentat, ac transfundit affectus animi, quam alterum illud, quod non rem ipsam, sed imitationem imitatur. Neque illud temere quæri solet à multis, vtrum sit ad eruditionem comparandam conducibilis ζώση φωνῆ χρῆσις, ἢ τοῖς ἀφάνας διδασκαλίας. hoc est, plus ne conferat lectio, an auscultatio. Et habet res vtraque sua quædam peculiariora commoda. Nam ex libris tum eruditiora ferme sunt, quæ discuntur, tum plura. Tantum enim quisque discit, quantum ingenij celeritate consequi, memoriæ fidelitate completi potest. Adde, quod hi præceptores nunquam grauantur operam suam nobis impertire. Atque horum ut vberior, ita paratior copia. Accedit huc & ocium illud, & cogitationis secretum. Licet pressius inspicere singula, licet retractare, licet expendere. At è diuerso minore iactura, tum ingenij, tum oculorum, tum valetudinis constant, quæ à præceptore differente percipimus, maxime si is dicat, quem & miremur, & amemus. Deinde insidunt altius animo, & hærent tenacius, & occurrunt promptius. Quare consultum erit, alterū studij genus cum altero coniungere, & vbi viua vocis erit copia, libentius auscultare, quā legere, si modo mediocri sit eruditione, quem audis. Vbi non erit, libenter, quasi non minus operæ precium facturus sis, ad libros confugere, sed optimos. Denique ea figura libri dicti sunt muti magistri. M. Tullius legem appellat mutum magistratum, magistratum legem loquentem: & qua Plutarchus poësim appellat picturam, mutā poësim.

From

Frons occipitio prior.

PRISCIS agricolis celebratum adagium, atque instar ænigmatis iactatum: Frons occipitio prior. Quo significauit antiquitas rectius geri negotium, vbi præsens, ac telus adest is, cuius agitur negotium. Prior dictum est, pro potior, meliorque. Alioqui, quis ignorabat frontem priorem esse capitis partem, occipitium posteriorem? Tametsi hæc amphibologia cõmendat nonnihil dicti gratiam, quod ob antiquitatem oraculi instar habebatur. Extat autem apud Catonem libro de Re rustica, capite quarto: Si bene, inquit, ædificaueris, libentius & sæpius venies, fundus melior erit, minusq; peccabitur: fructu plus capies: frons occipitio prior. Plinius item in eadem ferme sententiam, libro historiarum mundi decimo octauo, capite quinto: Eum tamen, inquit, qui bene habitet, sæpius ventitare in agrum, frontemq; Domini plus prodesse, quam occipitium non mentiuntur. Rursum eiusdem libri capite sexto: Et ideo maiores fertilissimum in agro oculum Domini esse dixerunt. Aristoteles Oeconomicorum lib. i. videtur hanc sententiam ad Persam quempiam referre, subnectens alteram huic similem, quæ à Libe quodam sit profecta. Sed fatius fuerit ipsius adscribere verba, si quis forte desiderabit: καὶ τὸ τὸ πέρσει καὶ λίβυς ἀπόθεμα δὲ ἂν ἔχοι. ὁ μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς τί μάλις ἰπποῖν πᾶναι, ὁ δὲ δεσπότην ὀφθαλμὸς ἔσθι. ὁ δὲ λίβυς ἐρωτηθεὶς, ποία κάρσθι ἀρίστη, τὰ τὸ δεσπότην ἰχθυεῖσθι. id est, Atque illud Persæ, Libysq; responsum, recte seruabitur. Nam alter, interrogatus, quæ res potissimum saginaret equi: respondit, oculus domini. Alter, rogatus, quod stercus esset optimum, domini vestigiū, inquit, Vterque significauit, domini præsentiam plurimū habere momentū ad rem bene gerendam. Item Columella putat ré malam esse, frequentem fundi locationē, peiorem tamen vrbānum colonum, qui per familiam mauult agrū, quam per se colere. Huc pertinet illud, quod refertur à Gellio, q̄ cū quidam compulētus ac nitidius equū haberet macilentū, ac strigosum, rogatus, quid esset in causa: respondit mirū non debet videri, si equo suo esset habitior, quādoquidem ipse fe palceret, q̄s nū curaret seruus. Plutarchus in commentario De liberis educandis, Κάν τὰ δὲ καὶ τὸ φυθὲν ὑπὸ τῆ ἰππικῆς χερσὶν, ὡς ἐδὲν ἔτω πᾶναι

τὸν ἵππον, ὡς βασιλέως ὀφθαλμὸς. i. Hinc & illud eleganter dictum ab equifone, nihil perinde saginare equum, vt regis oculum. Huius figuræ est, quod Aeschylus in tragedia, cui titulus Persæ, domini præsentiam, oculum domus vocat:

Οἱ μὲν γὰρ δόμων, νομίζω δεσπότη παρασίαν. id est,

Nam domus oculum esse domini iudico præsentiam.

Eodem pertinet, quod per quam venisset dixit T. Liuius: Non satis feliciter solere procedere, quæ oculis agas alienis. Innuit tale quiddam & Terentius in Eunuchio, cū ait: Ita, vt fit, domini, vbi absunt: significans absentibus heris ministros omnia facere indiligentius, & peccare licentius: nempe hæc omnia eò tendunt, vt quisque suum negotium præsens curet, neque magnopere fidat aliēni industria. Id nulli magis obseruandum, quā principi, si modo principis animum gerat, hoc est, si publicum commodum cordi habet.

Æqualis aequalem delectat.

Similitudo mater est benevolentia, cõsuetudinisq; & familiaritatis conciliatrix. Vnde videmus iuuenes inter se libenter conuenire, senes cum senibus congregari, doctos doctorum conuentu capi, improbos congredi cum improbis, bibones cum bibonibus, nautas amare nautas, diuitibus esse necessitudinem cum diuitibus, atque in vniuersum similia similibus gaudere. In hanc sententiam extant aliquot veterum proueria, quorum est illud ἴλιξ ἴλιμα τέρπει. id est, Æqualis æqualem delectat. Quod vsurpans M. Tullius in Carone maiore, Pares autem, inquit, cum paribus, vt est in vetere prouerbio, facillimè congregantur. Nam prima familiaritatis conciliatio proficitur ab ætatis æqualitate, quam Græci vocant ὁμιλίαν. Ad quod adludens Homerus in Odyssæ O. Α τὰρ καὶ ὁμιλίαις εἰ μὲν. id est,

Quinetiam summus æquaturū.

Huc respexit Plato primo De repub. libro, apud quæ Cephalus, qui se testat iā puenisse ἐς γῆρας. id est, i. ad senectē limen, ait πολλάκις γὰρ σιωπερῶς μὲθ' αὐτὸν εἰς ταῦτ' ἀπαρρησισίαν ἴλιχίαν ἔχοντίς, διασωρόντες τὴν παλαιὰν περὶ ὁμιλίαν. i. Sepem uocō pleriq; cõuenimus ferme æquales, antiquū illud seruantes prouerbiū Arist. j. Rhetoricorum

corum lib. recensens, quæ quibus sint iucunda, scribit, in totū ea natura sese inuicē delectari, quæ genere sint coniuncta, aut similia, vt hominem homine, equū equo, adolescentē adolescentem. Atq; huc tēdere prouerbia vulgo iactata: ἴλιξ ἴλιμα τέρπει. Itē id genus alia quædā. Verba illius hæc sunt: τὰ συγγενῆ δὲ κατὰ εὐσιν ἀλλήλοις ἔσθιν, ἀπαντα τὰ συγγενῆ καὶ ὁμοιωῦντά ὡς ἐπιτοποῦν, ὅσον ἀνθρώπος ἀνθρώπου, καὶ ἵππος, ἵππῳ, καὶ νεὸς νεῶν, δ' ἕν κ' αἰ παρομιμῆ ἐμύλωται, ὡς ἴλιξ ἴλιμα τέρπει. καὶ ὡς αἰετὸ δ' ὁμοῖον. καὶ ἔγνω δὲ θῆρ' θῆρα. καὶ αἰετὸς κολοῖδός κολοῖδόν. καὶ ὕσα ἀλλὰ τοιαῦτα. Theognis ait amicitiam coherere inter æquales, vicinos, & senes.

Πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμοῖοισι, οἷτε κατ' αὐτὸν Οἰκῶσι χάρις, οἷτε παλαιώτεροι. id est, Omnes hi sese venerātur, amatq; vicissim, Vicini, æquales viribus, atque senes.

Nec alienum est ab hoc prouerbio, quod Empedocles ait apud Aristotelem libro De anima primo, animam esse quiddam ex omnibus elementis conflatum, immo ipsam horum quiduis esse, & vnumquodq; cognoscere, eò quod habet affine quiddam cum singulis. vnde & Plato in Timæo dicit, animam ex elementis constare. Empedocles versus sic habet:

Γαῖη μὲν γὰρ γάλαν ὁ πάπαμεν, ὕδατι δ' ὕδαρ, Αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰθῆλον, Στοργῇ δὲ στοργὴν, νέκος δὲ τε νέκειν λυγρῶ. Ὁ πάπαμεν δὲν αἰ αἰθῆλον νέκειν λυγρῶ. Quos versus quoniam initio desperabamus commodius verti posse, ab Argyropylo verfos subiecimus:

Terram nam terra, lympha cognoscimus aquam, Ætheraq; æthere, sanè ignis dignoscitur igni

Sic & amore amor, ac tristi discordia lite.

Quāquam in primo versu suspicamur à librarijs vndam versam in aquam. Post amicorū rogatu nostra addidimus qualiaciq;.

Terra quidem terra sentitur, lymphaq; lympha,

Ætherq; æthere purus, at igni noxius ignis.

Dulcis amore amor, atque odio funesta simultas.

Argyropylos, explendi carminis gratia, pro vno verbo ὁ πάπαμεν duo reddidit, cognoscimus, & dignoscitur, duo epitheta prætermisit, δῖον καὶ αἰθῆλον. Deinde vocis re-

petitæ gratiam bis perdidit, in aquam, & vndam, in discordia, & lite. Sic & Sanè aduerbium de suo attexuit. Nos amori addidimus epitheton, sed quod fuerat additurus poeta, si per metri leges licuisset, quādoquidem voci contrariæ addidit suū νέκειν λυγρῶ, Nō hæc dicuntur, vt fugillemus virum de studijs optimis optime meritū, sed vt iudicio proficiant adolescentēs, quibus hæc potissimum scribuntur. Philosophorū quispiam, Zenon, ni fallimur, apud Augustinum prodidit, animam ipsam esse numerum seipsam mouentem, atque hanc ob causam rebus numerosis natura capiliniatq;: veluti musicis modis afficiuntur & pueri, cognato quodam naturæ sensu, cum profus nesciant, quid sit musica. Aristoteles hoc ipso, quem modo retulimus, loco, definitionem hanc adducit, tacito auctoris nomine.

Simile gaudet simili.

Ὁμοῖον ὁμοῖον φίλον, id est, Simile gaudet simili. Aristoteles libro Moralium octauo: ὁμοῖον ὁμοῖον ἐφίεται. id est, Simile appetit simile. Item lib. 9. Ὁμοῖον ὁμοῖον εἶλον. id est, Simile simili amicum. Vnde est & illud: ὁ μοῖότης τῆς φιλότητος μᾶλλον. id est, Similitudo mater amoris. Quare, ubi absoluta similitudo, ibi vehementissimus amor, id quod indicat fabula Narcissi. Agathon in conuiuii Platonis: ὁ γὰρ παλαιὸς λόγος δὲ ἔχει, ὡς ὁμοῖον ὁμοῖον αἰετὸς ἀετῶν. id est, Scite quidem veteri prouerbio fertur, simile simili semper hæreere. Plutarchus in commentario, cui titulus, quo pacto sit amicus ab adulatore dignoscendus, refert huiusmodi senarios:

Γέρον γέροντι γλῶτταν ἠδὲ σῆμα ἔχει, Παις παιδί, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνί, Νασὸν τ' ἀνῆρ νοσαῦτι, καὶ δυσπραξία Ἀσθῆνεις ἐπαδὸς ἐστὶ τῶ περιώμω. id est, Seni senilis lingua iucundissima est, Pueriq; puer, & mulier apta foemina. Ægrotus itidem ægrotō, & in malis situs Exercito malis placet, atque congruit.

Diogenes Laertius, offensens quædam imitatu Platonē ex Epicharmi scriptis, adducit & illud, Quod canis cani videtur pulcherrima, & boui bos, & asina asino, & ius sui. Diximus alibi, Suum cuiq; reginæ placere regem. Plato lib. de Legib. octauo; φίλον μὲν πῶ καλῶμεν, ὁμοῖον ὁμοῖον κατ' ἀρετῆν, καὶ ἴσον ἴσῳ. i. Amicum quidē vocamus simile

simile simili, quo ad virtutem, & æquale æquali. Quanquam adagium recte transferetur & ad illos, quos similitudo conciliat vitiorum. In quos est illud Catulli:

Pulchre conuenit improbis cinēdis.

Item illud Martialis:

Vxor pessima, pessimus maritus,

Miror non bene conuenire vobis.

Illud item Iuuenalis:

Magna inter molles concordia.

Semper similem ducit Deus ad similem.

ΡΟΤΕΣΤ autem adagium ex Homero natum videri, apud quem Odyssæus P. Melanthius caprarius conspicitur Eumæum subulcum, ipsam Vlyssæm secum adducentem, sed habitu specierq; pannosi, scomma iacit in vtrumq; , quasi duo inter se similes bene conuenissent:

Νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ κακὸς κακὸν ἦγυ-
λάζει

Ως αἰεὶ τῶν ὁμοίων ἄγει θεὸς ὡς τῶν ὁμοίων. i. Nūc adeo malus ecce malum comitatur, vt vsque

Ad similem Deus adducit, similemq; parcmq;.

Aristoteles libro Moralium 8. prouerbij loco refert.

Ὁθεν τῶν ὁμοίων φασὶν ὡς τῶν ὁμοίων. id est, Vnde similem aiunt ad similem.

Semper graculus affidet graculo.

Αἰεὶ κοινοὶς πρὸς κοινοὶν ἰζάνει. id est, Adfidit vsque graculus apud graculum.

Refertur à Diogeniano prouerbialis senarius; notaturq; ab Aristotele libro Rhetoricorū, quem modo citauimus: vbi inter alia complura huius sententiæ prouerbia, hoc quoque commemorat. Item lib. Moralium 8. καὶ κοινοὶς ποτὶ κοινοὶν, id est, & graculus, inquit, ad graculum. Græcis est trochæicus dimeter, haud dubiū, quin ex poeta quopiam decerptus. Elegāter vsurpauit adagium Gregorius in quadam ad Eudocium epistola, Κοινοὶν δὲ ποτὶ κοινοὶν ἰζάνειν καὶ τῆς παρομιῆς ἀκρίβεις. id est, Graculū autem affidere graculo, audis & à prouerbio. Porro graculorum conuentus olim notos fuisse, testatur M. Varro lib. de Rustica 3. Vnde Plutarchus in lib. De Polyphilia, ἐκ ἀγγελῶν ἔστιν ἡ δὲ κοινοὶδες, id est, non armētarium est, neque graculeum. Quin huic aui nomen inditum, ἀκολάω, quod est conglutino. M. Varro graculos quoq; Latinis

inde distos vult, quod gregatim volent. Quintilianus non probat, asseuerans distinctionem ab auium voce confictam.

Cicada cicada chara, formica formica.

Cæterum, quod Aristoteles in eo loco quē modo citauimus, addidit: & si qua sunt id genus alia, dubiū nō est, quin senferit illa, q̄ sunt apud Theocritū Idyllio nono:

Τέτιξ μὲν τέτιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ,
Ἰξάκης δ' ἰραξίν. id est,

Formicę grata est formica, cicada cicadæ, Accipiter placet accipitri,

Porro nota est formicarum politia, & cicadarum conuentus.

Figulus figulo inuidet, faber fabro.

Αβ hac forma velut excipiēdi sunt qui in eadem arte versantur, propterea quod inter hos artificij similitudo magis æmulationem conciliat, quā beneuolentiam. Quorum mutua inter ipsos inuidiā Hesiodus in opere, cui titulus, Opera & dies, compluribus metaphoris indicauit, haud tamen damnans id genus artificum concertationem, imō probans, ac laudans: Propo fuerat enim poeta duplex æmularionis genus, quorum alterum sit vtile, pulchrūq; mortalibus, alterū se dum, ac perniciosum. Hoc homines ad rixas, ac bella concitari, propter opum, honorumq; certamina: illo vero tanquā exēplis propositi ad industriā, & honestas artes expersisteri. Honestā igitur emulationē his verbis describit.

-Ζηλοὶ δὲ τὲ γέγονα γέγων

Εἰς ἀφῆνον σπῆδοντ'. ἀγαθὴ δ' ἔρις ἡ δὲ βροτῶσιν,

Καὶ κεραμῶς κεραμεῖ κατέει, καὶ τέκτωνι τέκτων,

Καὶ ποταχὸς ποταχῶ φθοῖται, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῶ.

Quos versus longe elegātissimos in hoc duntaxat vertimus, vt intelligantur. Nam venustatem vix quisquam assequatur, nedum ego.

Semper vicinus vicino est æmulus, hūc vt Condere cernit opes properantem gnauiter. atqui

Concertatio conducit mortalibus ista. Odit ita fabrum faber, figuloq; molestus

Est figulus: médico protinus inuidet alter Mendicus, cantor cantorem liuidus odit.

Vsurpantur cū alijs frequenter apud diuersos auctores, tum apud Aristotelē libro Moralium secundo. Rursus eiusdem ope-

ris libro 8. paræmiæ vice refertur, κεραμῶς πάντας τὸς τοῖκτες ἀλλήλους φασὶν εἶναι. id est, Omnes huiusmodi figulos inter sese aiunt esse. Figulos inuidos dixit, nimirum adludēs ad Hesiodium adagium. Item Rhetoricorum lib. 3. ὅθεν εἰρηται καὶ κεραμῶς κεραμεῖ, id est, Vnde dictum est, Et figulus figulo. Citat ibidem & hunc senarium,

Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονεῖν ἐπίσταται. id est, Etenim inuidere didicit ipsa affinitas.

At est similitudo, quam in Symposiacis Plutarchus μάχιμον dicit, hoc est, bellacē, ac pugnacem: qualis est gallorum gallinæcorum: qualisq; est inter sophistas, mendicos, poetas, cantores, & ob hoc verat id genus hominum in conuiujs coniungi, ne quid oriatur rixæ. Est altera, quam ἐπιεικῆ vocat, cuiusmodi est graculorum inter se. Ad hanc pertinens nauatæ, agricolæ, venatores, aliptici. Atque ob id recte copulantur in accubitu. Ad hæc amantes, nisi contingat eos eandem amare.

Cretensis Cretensem.

Ὁ Κρήσι τὸν Κρήτα, Cretensis Cretensem, subaudi, quod erit commodum sententiæ, pronocat; conatur circumuenire, aut tale quippiam. Quoties improbus agit cum improbo, perfidus cum perfido. Sumprum adagium à Cretensium moribus, quos plurimis conuicijs incesluit antiquitas.

Cretensis cum Ægineta.

EANDEM obtinet sententiam, Κρήσι πρὸς ἀγωνήτω, id est, Cretensis cum Ægineta, subaudiendum, agit. Quadrat in pariter improbos, qui mutuis inter se fallacijs agunt. Nam Æginetæ quoque olim male audierunt, in quos etiam oraculum illud quidam editum putant: ἔτε τρίτοι, ἔτε τέταρτοι. id est, Neque tertij, neque quarti.

Vulpinari cum vulpe.

Αλωπεύζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα, id est, Cum vulpe vulpinare tu quoq; inuicem. Senarius est prouerbialis: Cum astutus astutis agito. Horatius:

Nunquā te fallāt animi sub vulpe latētes. Aristophanes in Vespis:

Οὐκ ἔστιν ἀλωπεύζειν. id est, Non licet vulpinari.

Quod autem nos ἀλωπεύζειν vertimus vulpinari, nequis hoc verbi tāquā nostrū,

ac nouum aspernetur, citatur ex M. Varro- ne à Nonio Marcello. Sic enim auus est dicere Varro vulpinari pro ἀλωπεύζειν, quē admodum Horatius Iuuenari dixit pro νεανίζειν. Vide prouerbium Βαπταρίζειν.

Cretica cum Cretensi.

Πρὸς κρήτα, κρητίζειν. i. Aduersum Cretensem Cretiza, id est, aduersus mendacē mendacijs vtere. Vfus est Plut. in vita Lyfandri, πρὸς κρήτα δὲ ἀρα τὸ τῆ λόγῳ κρητίζειν. Rursus in vita Paulli Æmilij, Τὸς μὲν ἐπισημένους ἀκριβῶς αὐτὸν, ἐκ ἑλαθεν κρητίζειν πρὸς κρήτας, i. Eos quidem, qui hominē penitus norant, haud latuit, quod cū Cretensibus arte Cretica vtetur: propterea quod Cretensium vanitas, de Iouis apud se sepulcro, multaque id genus mentientium, in vulgi fabulam abierit. id quod palām testatur Epimenidis ille versiculus:

Κρήτες αἰεὶ ψάσαι, κατὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. id est,

Cretenses semper mendaces, male bestię, ventres pigri.

Huius autem carminis initium, Κρήτες αἰεὶ ψάσαι, vsurpauit Callimachus poeta Cyrenensis in hymno, scribens aduersus Cretenses in laudem Iouis, ac vanitates eos arguens, quod iacitarent illius sepulchrum esse apud se, cum is esset immortalis. Quod respiciens Ouidius: Nec figunt, inquit, omnia Cretes. Vnde κρητίζειν, Græci pro mentiri dicunt. Suidas aliam adagionis causam indicat, scribens Idome- neum Cretensem, cum illi negotium esset datum, vt æs, quod è spolijs ab hostibus detractis collectum erat, distribueret, sibi partem longe optimam delegisse. Vnde congruere videtur etiam in illos, qui fraudat alios, suisq; commodis impensus vbiq; student. Idem putat adagium quadrare etiam in eos, qui frustra mendacijs agunt aduersus artificem mentiendi. Quē admodum vulgo dicuntur difficillimum esse furari apud fures, ita difficillimum mendacijs imponere mendacibus.

Cum Care carixas.

HVIC simillimū refert Diogenianus, πρὸς κέρμα κερρίζεις. Cū Care carillas: Rustice agis cū rustico, barbare loqueris barbato, crasse cum crasso. Cores populi sunt Phrygię, de quibus alio loco dicemus, quorum mores prouerbis aliquot fecere locū.

Cretensis mare.

Ο κρη̄ς τῶν θάλασσαν, id est, Cretensis mare, subaudiendum nescit, aut metuit, Hanc parœmiã refert pariter, atq; exponit Strabo Geographiæ lib. 10. scribens olim Cretenses nauigandi peritia, rerũq; maritimarum vsu principatum tenuisse: atque hinc antiquitus increbuisse prouerbium, Cretensis mare nescit, in eos, qui nescire fingerent, quod egregie callerent. Etenim, qui consentaneum est Cretenses, cum sint insulares, ignorare, quo cinguntur vndequaque? Vfus est eodẽ & Aristides in Pericle: ο κρη̄ς τὸν πόντον. Zenodotus scribit apud Alcæum extare. His affine est, quod habet Horatius in epist. ad Octauium:

Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere verius, Inuenior Parthis mendacior. quod Parthi tum maxime pugnent, cum fugam simulant.

Ad umbilicum ducere.

EXTANT apud auctores aliquot absoluedi parœmiæ, quarum de numero est illa: Ad umbilicum ducere, pro eo, quod est, librum finire, atque absoluer. Sunt enim umbilici, interprete Porphyrione, ornamenta quædam ossæ, aut lignea, corneave, umbilici nostri formam imitantia, quæ voluminibus iam absolutis addebantur; atq; hinc prouerbiale figuram esse natam, Ad umbilicum peruenit, id est ad finem. Horatius in Epodis:

Deus deus nam me vetat Inceptũ celeres promissum carmen iãbos Ad umbilicũ ducere. Marcialis in quarto Epigrammatum libro: Ohe iam satis est, ohe libelle, Iam peruenimus vsque ad umbilicos. Tu procedere adhuc & ire quæris. Idem libro quinto: Qui cedro decorata, purpuraq; Nigris pagina creuit umbilicis: Idem in tertio: Cedro nunc licet ambules perunctus, Et frontes gemino decens honore, Pictis luxuriis umbilicis, Rursum in vndecimo:

Explicitũ nobis vsq; ad sua cornua librũ, Et quasi perfectum, Septitiane, refers. Verum haud scimus, possit ne prouerbium hoc aliõ, quàm ad librũ, aut carmen, transferri, nisi durior fiat metaphora.

Summum fastigium imponere.

ILLVD generalius est: Summum fastigium imponere, pro eo, quod est, rem omnibus suis partibus absoluer. Exempla reperies apud Ciceronem libro Officiorum tertio, apud Plinium in Epist. aliquoties. Trãslatum ab ædificatoribus, qui, perfectodemum ædificio, fastigium aliquod solent imponere. Quibus sicuti fundamentũ prima instituendi operis pars est, ita fastigium suprema est iam absoluti. Vnde, quemadmodum, fundamẽta iacere, transferunt ad id, quod est instituere quippiam: itidem fastigium addere, traducit ad rei perfectionem, summamq; , vt vocant, manum. Huic confine, quod à Græcis dicitur, τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκε, id est, Colophonem imposuit.

Summam manum addere.

EANDEM vim habet, Summam manũ addere. Mirum, ni metaphora ab artificibus tranlata, qui primum rude quoddam operis simulacrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formãt expressius, postremo summa cura expoliũt, atq; hanc supremam, seu summam manum vocant. Ouidius, Nec tã illa legi poterunt patiẽter ab vllõ, Nesciat his summam si quis abesse manũ. Mox pro eodem dixit, Vltimam limam. Ablatũ medijs opus est incudibus illud, Defuit & scriptis vltima lima meis.

Seneca ad Lucilium: Vno deditos delectat potatio extrema, illa quæ mergit, quæ ebrietati summam manum imponit. Eadẽ figura dicimus, nihil deesse præter extremam manũ. Exempla crebriora sunt apud scriptores, quàm vt hic referat repetere.

Supremum fabula actum addere.

INCANDEM formam referendum est illud: Supremum fabulæ actum addere, pro eo, quod est: extremum finem imponere, à poetis comœdiarum, aut tragœdiarum scriptoribus adscitum, qui fabulas suas in actus quosdam distribuunt. Vnde illud Horatianum:

Nec fit quinto productior actu. Solent autẽ in extremo actu, plurimum artis addere, sicuti scribit M. Tullius ad Quintum fratrem: Illud te ad extremum & oro, & hortor, vt, tanquam poetæ boni, & actores industrij solẽt, sic tu in extrema parte

parte, & conclusione muneris, ac negotij tui diligentissimus sis, vt hic tertius annus imperij tui, tanquam tertius actus perfectissimus, atque ornatissimus esse videatur. Idem ad Atticum libro 13. Etenim hæc decantata erat fabula, sed complere paginam volui. Cicero in Catone transfert ad vitam peractam. Quemadmodum & Appuleius libro Floridorum 3. de Philemone comico loquens: Renunciauerunt, inquit, Philemonem poetam, qui expectaretur, vt in theatro fictum argumentum finiret, iam domi veram fabulam consummasse. Enimvero iam dixisse rebus humanis valere & plaudere. Ad hæc formam pertinet, quod apud Nonium ait Lucilius: Sarcinatoris est, summum suere cetonem optimẽ.

Catastrophe fabula.

CVIVS LIBET exitum rei, prouerbiali figura, catastrophe vocamus. Porrò inter figuras puerbiales illud admonuimus, vnicuique disciplinæ, atque artificio sua quædam esse peculiaria vocabula, quæ quemadmodum in sacrorum cærimonijs, ac magicis precaminibus fieri consuevit, ac penè superstitione quadam vsurpantur. Ea quoties in aliud quippiã trahuntur, ferè prouerbij speciem obtinent: velut ex militari disciplina, receptui canere, & locum deserere, & primã acies, & res ad triarios redijt. Ex musica, præludium pro præfatione, aut ingressum negocij, Summa & ima chorda, pro clamosa & graui voce. Et eadem oberrare chorda, pro eo, quod est, in eadem re peccare sæpius. Porrò fabula omnis, vt ostendit Donatus, in tres partes distribuitur, in πρότασιν, ἐπίτασιν, κατὰστροφῶν. Protasis est primus ille tumultus iam quasi gliscens. Epitasis, turba feruidissima. Catastrophe, subita rerum commutatio. Vnde Lucianus eleganter exitum, euentumq; negotij catastrophe appellat, cum aliàs, tum in cõmentaria. De mercede seruicibus: ἐπὶ πᾶσι δὴ ἥτις ἀντὶς ἡ κατὰστροφὴ τῶ δρᾶματῶ γίνεται. id est, Post omnia denique, quæ illis catastrophe fabulæ contingit: hoc est, quis exitus seruitij. Et in Alexandro Pseudomante: τοῖτο τὸ τέλος τῆς ἀλεξάνδρου τραγωδίας. id est, Eiusmodi finis tragœdiæ Alexandri. Idem in vita Peregriini: αὐθὺς ὄρω γελᾶντα σὲ δὲ καλὴ κρόνια τῶ κατὰστροφῶ τῶ δρᾶματῶ. Rursus vi-

deo te, ò bone Cronie, ridentem fabulæ catastrophe.

A capite vsque ad calcem.

CVI rem totam significamus, a capite vsque ad calcem dicimus. Cuius adagij triplex esse potest vsus. Aut enim ad corpus referetur, aut ad animum, aut ad rem. qui duo posteriores vsus obtinent venustatis, nimirum quo plus habent figuræ. Ad corpus, apud Homerum Iliados. Ἰ.

Es πόδας ἐν κεφαλῆς. i. A capite vsq; pedes. Item Theocritus in Bucolico:

Καὶ μὲ ἀπὸ τὰς κεφαλᾶς ποτὶ τῶ πόδε σιωχῆς εἶδεν. id est,

Me à capite vsque pedes iustrauit lumine totum.

Plantus in Epidico, Cὸτρεπλα, Epidice, ab vnguiculo ad capillum summu. Horatius. -Talos à vertice pulcher ad imos.

M. Tullius pro Roscio Comœdo: Nõm ipsum caput, & supercilia illa penitus abrasa, olere malitiam, clamitare calliditatem videntur? Nonne ab imis vnguibus vsque ad verticem summum, si coniecturam adfert hominibus tacita corporis figura, ex fraude, fallacijs, mendacijs, totus constate videtur? Ad rem, vt apud Aristophanem in Pluto:

Ἀκουε τόνου, αἰς ἐγὼ τὰ παράματᾶ. Ἐπᾶν ποδῶν ἐς τῶν κεφαλῶν σοὶ πᾶντ' ἐρᾶ. Audi ergo, quando totum ego negotium A pedibus vsque tibi ad caput perenseo.

Quamquam hic comicus ioci causa præpostere posuit pedes, & caput. Ad animum hoc pacto poterit transferri. Ego tibi mores, & ingeniu illius, breuiter, hominẽ quãtus est à summo, vt aiunt, capillo ad imum vsque calcaneum depingam. Quamquam exemplũ M. Tullij, quod modo retulimus, magis ad animum, quàm ad corpus videtur pertinere. Quinetiam diuiditur adagium, cum caput negotij vocamus præcipuũ auctorem: perinde vt & fontẽ dicimus. Terentius: Te esse huic rei caput. Item apud Græcos, τὸ κεφάλαιον τῶ παραγματοῦ. Lucianus in Tyrannicidia, τῆς τυραννίδος κεφάλαιον. id est, tyrannidis caput. Et Plato lib. De legibus 3. τῶ τῶν εὐλογῶν πηγῶν, dixit, id est, se ditionũ fontẽ. Et Ad calcem venire. In calce operis. In extremo literarũ tuarum calce. Ab ipso exordiri capite. A calce ad caput recurrere. Atq; id genus aliq loquendi formulæ, quæ passim apud auctores obuia

sunt. Plutarchus aduersus Stoicos: ἐκ παρόδου καὶ ἀρχῆς ἀρχικρονῶν ἴδ' . id est, Ab ingressu & initio usque ad coronidem .

Cursu lampada trado .

C V R S V lampada tradere, prouerbialis metaphora, pro eo, quod est: partes tuas quasi successione in aliu, atque alium trans ferre. Lucretius:

Et quasi cursorēs vitai lampada tradunt. De animantibus agit, quae successione propagantur, vita per vices ab alijs in alia transfusa. M. Varro lib. De re rustica 3. cap. 15. Sed, o Merula, Axius noster, ne, dū hoc audit, physicam addiscat, quod de fructu nihil dixi, nunc cursu lampada tibi trado. Quibus verbis significat, se alteram sermo nis partem Merula tradere: isq; in dicendi vicem succedit. Lucretius videtur imita tus Platonem, qui lib. de Legibus 6. scri bit, ciues oportere liberis generandis, at que educandis operam dare, vt vitam, quā ipsi à maioribus accepissent, vicissim qua si tædam ardentem posteris tradant. Eo dem pertinet Persanum illud:

Qui prior es, cur me in decursu lampada possis? Aristophanes in Ranis, Λαμπάδα δ' ἔδεις διός τε φέρειν. Ὑπ' ἀγρυπνίας ἔτι νυκί. id est, Iam nemo queat gestare facem, Quod non curant exerceri. Taxat ignauia; atque inertiam ciuium. Quo loco interpres addit, in tribus certa minibus solere veteres gestare faces, id est, vt illi dicebant, λαμπάδου χεῖν, in Prometheis, in Vulcanijs, & Panathenaicis. Porro Promethens creditur primus hoc ludorum genus instituisse, hunc quidem ad modum, vt currentes facem ardentem gestarent. Eam defatigatus proximo in manum dabat. Is item defessus alij, ac deinceps alius alij, successione tradebant inuicem, historix Promethæ quasi simu lacum representantes; quemadmodum ferulam, qua coelestem ignem exceperat, ne rursus extingueretur, perpetuo motu iactarit; in terram deuolans. Huius rei mentionem facit Plato lib. de Rep. primo: significans δαδουχίας etiam in honorē Mi neruæ solere celebrari. Pausanias autem in Acticis, ritum horum ludorum descri bit copiosus. Meminit & Herodorus, sed obiter in Vrania, ostendens enim morem à

Persis repertum, vt, dispositis equis atque cursoribus, alius alij mandata velut lam pada traderent, quo celerius perferri pos sent. Auctor rhetorices ad Herennium: Non enim quemadmodum in palaestra, qui tædas ardentem accipit, celerior est, in cursu continuo, quam ille, qui tradit, ita melior imperator nouus, qui accipit exer citum, quam ille, qui discedit. Propterea quod defatigatus cursu, integro facem: hic peritus imperator imperito exercitum tra dit. Itaque lampadem tradere dicitur, qui iam vel delassatus, vel emeritus; in alios munus gerendum ab se transfert. Et inuicem lampada tradere, qui, quod ait Terentius, tradunt operas mutuas, & alijs alij vicissim suppetias ferunt.

Principium dimidium totius.

Ἀρχὴ ἡμισυ πάντος. id est, principiu dimi dium totius. Hoc adagio significatum est, maximam difficultatis partem in aggrediū do negotio sitam esse. Hemistichiu est He siodi, citante Luciano in Hermitimo. Re fertur & ab Aristotele libro quinto Politi corū: Ἡ δὲ ἀρχὴ λεγέται ἡμισυ εἶναι πάντος. Plato libro de Legibus sexto: ἀρχὴ γὰρ λέ γεται μὲν ἡμισυ πάντος, ἐν ταῖς παρομιμαῖς ἐρ γῆ, καὶ τότε καλῶς ἀρχαδαί πάντες ἐγκωμιζο μεν ἐκείσοτε. Τὸ δὲ ἐστὶν τε ὡς ἐμοίγε φαίνεται πλεον ἢ τὸ ἡμισυ, καὶ ἔδειξεν αὐτὸ καλῶς γενό μενον, ἐγκωμιμακεν ἰκανῶς. i. Nam in prouer bijs quidē initium totius facti dimidiū di citur. atque illud nimirum recte cœpisse, omnes vndiq; laudibus ferimus. At istud; vt mihi quidem videtur, plus est, quam di midium. Neque quisquā hoc, vbi recte fit, satis pro merito laudarit. Suidas hæc ex Ma rino quodam refert: γέροντες δὲ ἡμῖν ἡ ἀρχὴ, ἐν ἀρχῇ μόνον, ἔδεδε κατὰ τὴν παρομιλίαν, ἡμι συ τε πάντος, αὐτὸ δὲ ὅλον τὸ πᾶν. id est, Fuit autem nobis initium illud, non tantū ini tium, neque iuxta prouerbiū dimidium totius, sed ipsum in solidum totum. Ari stoteles item libro Moralium primo: Prin cipium enim plus, quam dimidium totius esse videtur. Horatius in Epistolis:

Dimidiū facti, q cœpit, habet. sapere aude. Ausonius:

Incipe, dimidiū facti est cepisse, superfit. Dimidiū, rursū hoc incipere, & efficias. Plutarchus in libello, cui titulus, Quo pacto sint audiendi poetæ, citat ex Sophocle carmen hoc:

Εργὴ δὲ πάντος ἡμισυ ἀρχεται καλῶς, καὶ τὰς τελευταίας ἔκ' ἔδ' ἔτως ἔχειν. Negotij cuiusq; si bene cœperis, Et finem item bonum fore, probabile est.

Satius est iniitijs mederi, quàm fini.

Ἀρχὴν ἰδῆσαι πολὺ λωΐων ἢ ἐ τελευταίῳ. i. Multo quàm finem, meditari initia s̄tat.

Refertur à Suida prouerbij loco. In can dem sententiam Theonius, Σητῶμεν δ' ἔλκει φάρμακα φουμένω. id est, Pharmaca nascenti sunt adhibenda malo. Similiter Persus satyra 3.

Elleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,

Poscetes videas, venienti occurrere morbo. Atque item Ouidius:

-Sero medicina paratur, Cū mala per longas inualuere moras.

Admonet adagiū, minore negotio tolli malum statim initio, cum adhuc recēs est, quàm postea quàm inueterauerit. Pueros à vitijs arcendos, dum adhuc tenera, ac tra stabilis ætas: sarcidias protinus offensas, ne in similitatem exolefcent. Minima vitā da mala, ex quibus maiora solent pullula scere. Occasionē euitandas, quæ mali quip piam paritura videantur.

Serere ne dubites.

R V S T I C A N Y M adagium, sed non in dignū, quod in hoc volumen referatur: Se rere ne dubites. Quo monemur, ne quan do pigeat eiusmodi rerum aliquid moliri, à quibus nihil omnino dispendij, plurimū emolumentum possit proficisci, si non in pres ens, certe in posterum, si non nobis, at sal tem posteris. Columell. libro De re rusti ca 12. Quare vulgare illud de arborum po sitione, rusticis vsurpatum: Serere ne du bites. Nam ædificatio non nunquam exhau rit fructus: negotiatio pendet à fortuna, neque paucis male cessit. Eundem ad mo dum, ex alijs aliud, atque aliud est vel in cōmodi, vel periculi: sed ex arboribus conserendis plurimum capitur commoditatis, neq; magno tamen impendio cōstat. Ean dem sententiam Virgilius, addita figura, sic extulit, lib. Georgicorum 2.

Et dubitamus adhuc serere, atq; impende re curam?

Talaria induere.

ΕΧΤΑΤ apud M. Tullium prouerbialis

allegoria: Talaria induere, pro eo, quod est, fugam adornare, quasiq; velle quopiā auo lare. Sic enim scribit ad Atticum libro 14. Nemo est istorum, qui otium non timeat. Quare talaria induamus. Sumptum ab Homero, qui Mercurium, auolaturum ali quod, frequenter adornat talaribus:

Αὐτὴν ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πῆ διλα

Ἀμβρόσια, χρύσεια, τάλμιν φέρον ἢ μὲν ἐφ' ὑρῶν,

Ἡ δ' ἐπ' ἀπέρονα γούαν, ἄμα ποσσὶς ἀνέμοιο. i. Mox, vbi iam pedibus talaria subdidit aurea,

Pulchraq; & ambrosiam spirantia: quæ simul illum

Aera per liquidū, simul ampla per æquo ra vastæ

Telluris, venti flatu dominante ferebant. Quem Homeri locum Virgilius veluti

interpretans, in quarto Æneidos:

-Et primū, inquit, pedibus talaria nectit Aurea, quæ sublimem alis, siue æquora supra,

Seu terram rapido pariter cum flamine portant.

Itaque Talaria induere dicemus eos, qui parant aufugere. Nam hoc ipsum Auolare, & Reuolare, apud M. Tullium pro fuge re, & redire frequens est.

Trica: Apina.

T R I C A S, & Apinas vulgo res futiles, ac nugatorias dicebant.

Martialis:

Quæcūq; lusi iuuenis, & puer quondam, Apinasq; nostras. Idem alibi:

Sunt apinæ, tricæq; & si quid vilius istis. Vnde & Tricari simili figura dicebāt nu gas agere. Cicero cum aliis, tum ad Atticū lib. 15. Tricatur scilicet, vt homo talis. Et rursū: Balbus, inquit, tricatur. Adagium ab euentu natum. Nam Tricam, & Apinā oppida fuisse quondam Apulix, demonstrat Plinius libro Naturalis hist. 3. cap. 11. refe rens Europæ sinus: Diomedes, inquit, ibi delenuit gentes Monadorum, Dardorum que, & vrbes duas, quæ in prouerbij ludi crum vertere, Apinam, & Tricam. Stepha nus ostendit Tricam urbē fuisse Thesalix, fortitam id nominis à Trica, Pencelilia. No nius Marcellus tricās impedimenta, & im plicationes interpretatur, ἀπὸ τῶν περὶ γῶν, id est, à pilis, quibus inuoluuntur pulli

gallinacci. Vnde dictum fit extricare, & intricare. Lucilius apud eundem, Tricones appellat, qui nugis homines remouentur. Et Tricinus quæstus, pro tardo, seu sicco. Et Varro tricas Attellanas, nugas impeditiſſimas. Equidem non negauerim in voce adlusum ad pilos. Cæterum ab oppido dictum prouerbium, uero propius est. Plin. lib. 7. cap. 48. ostendit, oues laudari solitas breuitate crurum, & ventris uesitæ, quibus is nudus esset, eas apicas appellauit, ceu reticulas, damnatasque.

Corycaeus auscultauit.

Κορυκαῖος ἠκουάζετο, id est, Corycaeus auscultauit. Vbi quis id, quod agit, conatus dissimulare, tamen a curiosis deprehenditur. Vnde natum fit adagium, ex auctoriſſimo adscribemus. Corycaeus mons est Pamphylia præcellus, ac portuosus, atque ob id piratarum insidijs opportunus, quos ab eo monte Corycaeos vocabant. Hi nouam insidiandi rationem excogitarant. Siquidem dispersi per portus Coryci montis, miscbant sese negotiatoribus, ut quisque forte appulerat, subauscultantes, & quid rerum portarent, & quod nauigare destinasset, denique quo tempore decreuissent soluere. Quæ simulatq; cognouerant, renſciabant piratis, cum quibus societatem maritimorum latrociniorum exercebant. Atque ita per occasionem simul adorti, nauigantes spoliabant. Quæ res ubi mercatoribus esset comperta, pleraque occultabât, ac dissimulabant, insidiarum metu. Sed, cū ne sic quidem laterent, subodorâtibus omnia Corycaeis, res in prouerbium abiit, τὴν κορυκαῖον ἠκουάζετο, id est, Hunc Corycaeus auscultauit. De re uehementer dissimulata, deprehensa tamen. Suidas ait, Corycon Pamphylia promontorium esse, cui subiecta sit vrbs Atalea. Eius vrbs ciues, ne vexarentur ipsi à prædonibus, qui sese in promontorii arcem receptabant, per alios portus dissipati subauscultabât, quidnam appulissent, & quod tenderet, eaq; prædonibus renſciabant. Idem ex Ephoro refert, Corycaeos cōuenas quospiã fuisse, qui condiderint oppidulum in Lydia sub cacumine Coryci in mare prospiciantis, finitimos Myonesio. Hos solitos sese negotiatoribus in portum appellentibus admiscere, quasi negotiatores essent & ipsi, mercium

aliquid empturi: deinde quæ cognouissent Myonesijs renſciabant. Myonesij nauigantes adoriebantur, prædam ablatam, aut precia, quibus sese negotiatores redimebât, quæ Græci λύτρα vocant, cū Corycaeis partientes. At Stephanus tradit, Corycum montem esse altissimū, finitimū Teo Ionæ oppido, cui subiectus sit eiusdem nominis portus. Quo loco meminit & de piratarū insidijs, & puerbio. De Lydia Coryco sentit & Strabo, cui⁹ uerba subſcribã ex lib. 14. Πρὶν καὶ ἐλθεῖν ἐπὶ ἐρυθραῖς, πρῶτον μεταέροι πολίχνην ἐστὶ τήσων, ἔτα κάρυκος ὄρος ὑπὸ Λυδῶν, καὶ λιμὴν ὑπὸ ἀντὶ κασσίνας, καὶ ἀλῆος ἐρυθραῖς λιμῶν καλέμενος, καὶ ἐφεξῆς πλείους ἕτεροι. Φασὶ δὲ τὸν παράπλου τῶ κορυκαίων καλέμενον, ἔρα μὲνων πρὸ πον κωνῶν τῆς ἐπιβουλῆς τῶν κορυκαίων. κατεσπαρμένους γὰρ ἐν τοῖς λιμέσι, τοῖς καθορμιζομένοις ἐμπόροις προσφορῶν, καὶ ὅσα κερδῆν τί φέροιεν καὶ πῶ πλείονη, ἔτα σμελλόντας ἀνάχθεσι τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτίθεσθαι καὶ καθαρπάζειν. ἀφ' ἧ δὴ πάντα τὸν πολυπράγμονα καὶ κατακείν ἐπιχειρῶντα τῶν κάρυκαίων καὶ ἐν ἀπορήτῳ διαλεγομένον, κορυκαίων καλέμενον, καὶ ἐν παρομιαί φασὶν, τὸ δ' ἀρὸ κορυκαῖος ἠκουάζετο, ὅταν δοκῆιτις πρῶπην δι' ἀπορήτων, καὶ λανθάνη δὲ, διὰ τῆς κατασκοπένης καὶ φιλοπρασένης τὰ μὴ προσήκοντα. i. Priusquã perueniatur Erythras, primū occurrat oppidulū Eræ Teisi, deinde Corycaeus mons excelsus, atque huic subiectus portus Casyſtas, mox alius portus dictus Erythra, dein alij complures. Narrat autem Corycum præternauigantibus omnia plena latrocinijs esse quorundam, quos Corycaeos appellant. Hi nouum insidiarum genus commenti fuerant in nauigantes. Siquidem dispersi per portus, negotiatores, qui forte appulerant, adibant, subauscultabâtque quid rerum ferrent, quod nauigarent: deinde illos in altum reuersos collecti adoriebantur, ac spoliabant: vnde factum est, ut quemuis curiosum, auidum auscultandi, quæ clanculum & in occulto dicuntur, Corycaeam uocemus, prouerbioque dicamus, Hunc Corycaeus auscultauit, quoties aliqui sibi uisus est egisse, dixisse clam, cum tamen nō latuerit, propter eos, qui subauscultant, ac sciscitari student, que nō oportet. Hactenus Strabo. In cuius uerbis non uidetur abesse de prauatio: vna tollet, si pro κρηνα legas κρηδῶν: altera, si legas τῶν κάρυκαίων ἐν ἀπορήτῳ παραπλομένων, καὶ διαλεγο-

διαλεγομένων. sic enim legisse uidetur interpres. Itaq; cum duæ sint ciuitates eiusdem nominis, ad utrâque referunt prouerbium auctores. Stephanus ostendit & in Cilicia ciuitatem Corycum esse, quæ portu, salo-que cingitur, ut ait Pomponius Mela, angusto tergoze continenti adnexa, cui vicina specus illa multorum litteris nobilitata. Iam Cilices piratas fuisse accepimus. Hanc eandem arbitror esse cum ea, quam in Pamphylia ponunt Zenodotus & Suidas, quod Pamphylia Ciliciæ sit contigua, atque olim bona Ciliciæ pars imputabatur in Pamphylia. Idem Stephanus indicat & insulam fuisse eius nominis. Rurfus Cretæ promontorium esse Coryciam, & eiusdem nominis portum Æthiopiæ. Inducunt & comici Deum quempiam Corycaeam, exaudientem, atque auscultantem, quæ gerantur, sicuti Menander in Enchiridion, Dexippus in Thesaurō, apud Suidam: quod tribus uerbis attigit & Hefychius, indicans Corycum. Græcis sonare uas coriaceum, aut nauium, aut lanceam. Vsurpat hoc adagium M. Tullius lib. ad Atticum decimo, epistola vltima: Itaque posthac non scribam ad te, quid facturus sim, sed quid fecerim. Omnes κορυκαῖοι uidentur subauscultare, quæ loquor.

Fortes fortuna adiuuat.

CICERO Tuscul. quæst. lib. 2. Fortes enim non modo fortuna adiuuat, ut est in ueteri prouerbio, sed multo magis ratio. Citatur alibi ex Ennio. Vsurpat in Æneide Maronis. Atque adeo passim ab omnibus. Onidius Factorum lib. 2.

-Audentes forsque, Deusque iuuat. Idem adlustr:

-Audaces adiuuat ipsa Venus.

Rurfum T. Linius belli Macedonici lib. 4. Fortes fortunam adiuuare aiebant. Admonet adagium, fortiter periclitandã esse fortunam. Nam his plerumque res prospere cedere. Propterea quod id genus hominibus fortuna quasi fauet, infensa ijs, qui nihil audent experiri, sed ueluti cochleæ perpetuo latent intra testas.

Currentem incitare.

Τὸν πρὸ χόνητα ὀτρύνειν, id est, Currentem incitare, est, adhortari quempiam ad id, ad quod iam suapte sponte tendit. Atque hac figura mitigamus, vel præcludimus magis,

offensam admonitionis. Cicero ad Cassiū: Ut Cæsarem in Italia uiderem, sic enim arbitrabamur, eumque multis honestissimis uiris conseruatis, ad pacem currentem, ut aiunt, incitare. Idem ad Quintum fratrem lib. 2. Quare facis tu quidē fraterne, quod me hortaris: sed, mehercle, currentem nunc quidem. Rurfus ad Atticum: Quod me hortaris, ut eos dies consumam in philosophia explicanda: currentem tu quidem. Idē in Oratore: Facilius enim est, currentem, quod aiunt, incitare, quàm commouere languentem. Plinius ad Canium: Scio te stimulis non egere, me tamen tui caritas euocat, ut currentem quoque instigem. Ducta est metaphorā ab ijs, qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere uelocitatē. Lucianus ex Homero citat ad Nigrinum: Θάρρει ὀ γὰρ θῆ. τῆτο γάρτοι τὸ τῆ ὀ μῆρη, σπᾶδοντα καὶ ἀντὸν παρακαλεῖς. i. Bono es animo, quādo quidem, iuxta Homericum illud, hortaris eum, qui ipse sua sponte properet. Extat autem Iliados θ.

Ἀτρεΐδην κὺ δίδισε, τί με σπαδῶδοντα καὶ ἀντὸν ὀτρύνεις; id est,

Quid me sponte mea properantem maxime atrida

Extimulas? Eodem adlustr Odiss. ω.

Ὅς εἰπὼν ὄτρωσε πᾶρ ὀ μεμαῖ ἀν ἀθήνην. i. Iandudum promptam, ac cupientem, his Pallada dictis

Excitat.

Itaq; currentem incitamus, cū ad id uocamus aliquem, ad quod suapte cupiditate fertur, ac propendet. Quæmadmodum meminit Dion, Timotheum cantorem quempiam certa quadam cantione, quæ Palladis uocatur, Alexandri Magni animum repente ad belli cupiditatem incitare solitum. Atq; incitabat ille quidem, sed sponte currentem, ut pote natura sanguinarium, & belli fruentissimum. Alioqui Sardanapalū illum πᾶναβρον, id est, molissimum, iisdē modis haud unquam commouisset. Terēt. in Andria torfit in malam partem, ommissa metaphora: si hic non insanit satis sua sponte instiga. Huc pertinent illa M. Tull. familiaria, E cursu reuocare. In principio Topi corum, E cursu ipso reuocauit uolūtas tua. Et in cursu esse, & Cursum interrompere.

Calcar addere currenti.

EANDEM sententiã, aliudē ducta metaphora, extulit Plinius iunior in epistola quadam

quadam ad Pompeium Saturnium : Flagitabas, vt tibi aliquid ex meis scriptis mitte rem, cum ego id ipsum destinassem . Addidisti ergo calcaria sponte currenti . Translacione sumpta ab equitibus, qui nonnquam etiam sponte currentibus equis, quocurrant celerius, calcar addunt . Ita nobis calcar addit, qui extimulat languentes: addit currentibus, qui cupiditatem, ac studiū nostrum auget, acuitq; Onidius :

Non opus admissio subdere calcar equo . Sunt autē ferme prouerbiales in totum illā metaphorā : Subdere calcar, subdere stimulos : quemadmodum & illā, Inijcere frānum, compescere frāno, reuocare frāno . M. Tullius ad Atticum : Adscribit etiā, & quasi calcar admouet . Idem ad eundem lib. 6. Sed alter, vt dixit Isocrates in Ephoro & Theopompo, & frānis eget, alter calcaribus . Plato lib. de Legib. 9. ἀριστὸν ὁ κλεινὸν, καὶ ὅτι μὲν ὡς περὶ φερόμενον ἀντικρῆσαι ἀνέγειρες . id est, Opportune me, Clinia, impetu currentem retudisti . Et illud Ciceronis : E medio cursu reuocauit .

In truiuo sum .

Ἐν τριόδῳ εἶμι λογισμῶν . i. In truiuo sum cōsiliij . In eōs, qui dubitant, quiq; incerti sunt animi, hāsītantes, quid potissimum eligāt . Translatum ab ijs, qui faciunt iter, & , si quando truiuium occurrerit, addubitant, quam viam oporteat ingredi . Nam viam pro ratione consilij frequenter apud Græcos auctores reperies, vt apud Euripidem in Hecuba, σὺν ὁδῶν βυλδύματων . i. Tuorum viam consiliorum . Theognis, ἐν τριόδῳ ἔστηκα . i. In truiuo consisto . Adludit huc & Plato lib. de Legibus septimo: vetans, ne, si qua res admiranda atque inusitata occurrerit, protinus ad eam amplectendam accurramus, sed, perinde quasi ad truiuum aliquod venerimus, ignari viæ, consistamus, neque ante pergamus, quam peruestigatū sit, quod quæque ducat via Καθάρων, inquit, ἐν τριόδῳ γερμένω .

Bis, ac ter, quod pulchrum est .

Δίς καὶ τρίς τὸ καλόν . i. Iterum ac tertio, quod pulchrum est, subaudi, dicendum est . Vsurpatur à Platone cū alijs in locis, tum in Philebo, ἢ καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν, ἢ δ' ἢ παρὰ μίαν δοῦναι ἔχειν, τὸ δίς καὶ τρίς τὸ εὖ καλῶς ἔχον ἐπινοῶντα τῷ λόγῳ δέειν . id est, De quibus & ante meminimus . Ceterum bene vi-

detur prouerbio dictum, quod egregium sit, id iterum, ac tertio in sermone repeti oportere, Idem in Gorgia . καὶ δίς γάρτοι καὶ τρίς φασὶ καλὸν εἶν τὰ καλὰ λέγοντες καὶ ἐπισκοπεῖσθαι . id est, Atqui pulchrū aiunt, ea, quæ pulchra sunt, iterum ac tertio tum dicere, tum considerare . Rursum libro de Legibus sexto : λέγω δὲ κατὰ περ εἶπον καὶ δὴ . δίς γάρ τὸ εὖ καλὸν εἶν εἶν βλάπτει . id est, Dico autem, quemadmodum modo dicebam . Nam nihil lædi, quod pulchrum sit bis dicere . Lucianus in Dipsadibus, citans eundem Platonem, Κέρϑ, inquit, ἐδέξαι τὸν καλῶν, id est, Nulla fatietas rerum honestarum . Omnino ea vis incitatus egregijs, vt, quo sæpius, ac pressius inspiciantur, hoc magis ac magis placeant, vt ait Horatius :

-Quæ, si propius sit, Te capiet magis, ac decies repetita placebit .

Cōtrā, quæ fucata sunt, aut vulgaria, nonnunquā initio arident nouitate ipsa, mox repetita fordesunt . Quemadmodum Plin. lib. 15. c. 14. meminit de syluestri quodā pomi genere, quod vnedomem vocant, propterea q̄ vnum tantum edi possit . Est etenim inhonorum, vt ait: atq; hinc nominis ratio .

Fratrum inter se ira sunt acerbissima .

SI quando similtas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior, quā vulgariū inimicorum . Supperit abunde multa ex historicis exempla: Cain & Abel: Romuli & Remi: Iacob & Esau. Antonini Seueri Imperatoris filij in Getam odium, vsque adeo sæuum, ac pertinax fuit, vt ne morte quidem illius atrocissima potuerit saturari, quin & in omnes illius amicos sæuiret . Qua de re fertur adagium, idq; commemoratur ab Aristotele lib. Politicorum septimo, παρὶς γὰρ ὀφείλεται εἶναι τῷ δεινῆς σίαν ὑπολαμβάνουσιν, πρὸς τῷ βλάψει, καὶ ταύτης ἀποσπείδει νομίζουσιν . ἄθεν εἴρηται, χαλεποὶ γὰρ πόλεμοι ἀδελφῶν . καὶ, ὡς τὸ περὶ εὐξάντες, οἷδε καὶ πέρα μισῶσιν . i. A quibus, inquit, deberi beneficium, existimant, ab iisdem non solum fraudari beneficio, sed insuper lædi se putāt . Vnde prouerbio dicitur, Acerba enim bella fratrum . Et, qui supra modum amat, iisdem & supra modum oderunt . Hactenus Aristoteles . Huc respexit Euripides in Iphigenia Aulidenſi :

Δεινὸν καὶ στυγερὸν γινώσκειαι λόγος

Μάχας

Μάχας θ' ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν . i. Res dira, verbis inuicem altercarier, Distisq; fratres dimicare mutuis, Si quando lis inciderit aut contentio .

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit .

ADAGIVM in fornice natum, vt videtur, sed quod ad vsum verecundiosem comode torqueri possit, si quando significabilibus maiora, peccatum adulterum, qui puer vitij minoribus assueuerit . Extat in fragmentis Arbitri Petronij, his quidem verbis: Obstupui ego, & nec Gitonem verecundissimum puerum sufficere huic pecculantia affirmari, nec puellam eius ætatis esse, vt muliebris patientia legem possit accipere . Itaque, inquit, Quartilla, minor est, quā ego fui, cum virum passa sum? Iunonem meam iratam habeam, si me vnquam meminerim virginem fuisse . Nam infans cum paribus inquinata sum, & subinde prodeūtib; annis, maioribus me pueris applicui, donec ad hanc ætatem peruenerim . Hinc etiam natum est prouerbium illud, vt posse dicatur taurum tollere, qui vitulum sustulerit . Non absurdum videtur, adagium ad Milonis Crotoniata factum referri, qui quotidie vitulum aliquot stadijs gestare solitus, eundem, taurum factum, citra negotium gestasse legatur . Atque ita quadrabit in eos, qui paulatim rebus etiam maximis assuecunt .

Viuorum oportet meminisse .

VIVORVM meminisse oportet . Verus adagium in eos, qui plurimum de vita defunctis loquuntur, id quod vulgo putant ominosum, mortuos in ore habere, eosq; velut citatos in sermonem adducere . Vnde & M. Varro lib. de lingua Latina tertio, putat lethum ἀπὸ τῆς λήθης, id est, obliuione, dictum, quasi in obliuionem abire conueniat, qui vita excesserit: atque in funeribus sic quondam à præconē dici solere; Ollus letho datus est . Refertur adagium à Cicerone lib. 5. de Finibus bonorum & malorum, Vbi cum Piso, deinde Q. Cicero dixissent, se vehementer commoueri recordatione clarorum virorum, ex contemplatione locorum, in quibus aliquando vini uersati fuissent, & vterque recensuisset, quorum memoria potissimum delectaretur: tum Pomponius Atticus, quasi iocans: At ego, inquit, quem vos, vt dedi-

tum Epicuro, insectari soletis, sum multū equidem cum Phædro, quem vnice diligo, vt scitis, in Epicuri hortis, quos modo præteribamus: sed veteris prouerbij admonitu viuorum memini . nec tamen Epicuri licet obliuisci, si cupiam: cuius imaginem non modo in tabulis nostri familiaris, sed etiam in poculis, & anulis habent . Hactenus Cicero . Plautus item in Truculento: Dum viuit, hominem noueris: dum mortuus est, quiescas . Thaletis dictum iure celebratur, Oportet non minus absentium amicorum, quā præsentium memores esse .

Cum laruis luctari .

CUM laruis luctari, dicuntur ij, qui viuita defunctos insectant maledictis . Suida Aristophanem citat, qui scripserit: Παιὲ παῦ ὁ δὲ σποδὲ ἔρμη, Νεκρὸν γὰρ ὄντα τὸν κλέων ἐλοιδόρει . id est, Cōpescce, cōpescce, here Mercuri, mortuo enim Cleoni conuiciatus est . Lucianus in Sectis: Σκιαμαχῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀπόντας . id est, Vmbaticam pugnam aduersus nos absentes pugnant . Sentit autem de mortuis, & absentibus . Meminit huius Plinius in præfatione historiæ mundi, ad hunc modū, Nec Placus ille pēde, qui cū diceretur Asinius Pollio orationes in eum parare, quæ ab ipso, aut liberis post mortē Planci ederentur, ne respondere possent: Cum mortuis non nisi laruas luctari . Quo dicto sic repercutit illos, vt apud eruditos nihil impudentius videretur . Aristoteles in rhetoricis citat Platonem ex Politia, qui scripserit eos, qui mortuos adlatrarent, videri similes catellis, qui lapides iactos morderēt, ipsos, qui læsissent, non attingerent .

Ingulare mortuos .

HVIC simile videt Ingulare mortuos, pro eo, quod est, insectari defunctos, & pugnare cū ijs, qui iā extincti sūt . Trāslatum à bellis, in quibus ignauium, ac ridiculum sit, prostratos, atque interfectos ingulare: rursus cum viujs congreddi, forte . Refertur à Laertio in Menedemo . Is Bionem, cum diuinos studiosè insectaretur, ait ingulare mortuos, nimirum iam explosos, & omnium sententia reprobatos . Aristophanes ἐν ὄρμις scripsit, τῶς τε θνητότας ἀποκτείνειν, id est, defunctos occidere . Fiet lepidior metaphora, si paulo longius detorqueatur . Vt si quis

si quis dicat eum iugulare mortuos, qui librum impugnet, a nullo non damnatum: aut disputet aduersus sententiam, omnium suffragijs iam olim reiectam: aut si quis utuperet rem, omnibus per se detestatam.

Cygnæ cantio.

Κύγνεον ἄσμα, i. Cygnæ cantilena. Refertur inter Græcica proueria. Notatur & ab Aeliano in opere. De naturis animalium, prouerbij vice. Conuenit in eos, qui supremo vitæ tempore facundè differunt, aut extrema senectæ suauiloquentius scribunt, id quod ferè solet accidere scriptoribus, vt postrema quæque minime sint acerba, maximeq; mellita videlicet per etatem murescente eloquentia. Porro cygnos, in flante morte, mirandos quosdam cantus edere, tam omnium literis est celebratum, quam nulli vel compertum, vel creditum. Nam Lucianus negat, se vel vidisse cygnos, cum in Pado flumine nauigaret. Aelianus addit cygnos non canere, nisi flante zephyro uento, quem Latini fauonium dicunt. Martialis:

Dulcia defæcta modulæ carmina lingua, Cantator cygnus funeris ipse fuit.

Neq; defunt philosophi, qui huius rei causam etiam addere conatur, a firmantq; id accidere propter spiritus per collum procerum & angustum erumpere laborantes. Diuus Hieronymus, in quodam laudans senilem eloquentiam, commemoratis aliquot scriptoribus: Hi omnes, inquit, nescio quid cygnum vicina morte cecinerunt. Idem in epitaphio Nepotani: Vbi est ille ἐρροδιώκτης noster, & cygneo canore uox dulcior? Meminit adagij & Athenæus libro Dipnoso. 14. ex auctore Chrysippo: referens quendam adeo impense defectatum fuisse dixeris, ut cum esset a carnifice trucidandus, dixerit se uelle mori, decantata cygnæ cantione: sentiens, opinamur, dictum aliquod falsum, quod simul atque proloquutus esset, non atrecta retur emori. M. Tullius præfans in librum De oratore tertium, de L. Crafo ira loquitur: Illa tanquam cygnæ fuit diuina hominis uox, & oratio, quam quasi expectantes post eius interitum ueniebamus in curiam, ut uestigium illud ipsum, in quo ille postremum insitiffet, contueremur.

Nestorea eloquentia.

CONSIMILEM ad modum Nestoris Py

liorum ducis facundia in prouerbio abijt, si quando senilem suauiloquentiam significamus. Nam huic Homerus, ut tria secula, ita plus quam mellitam quandam facundiam affingit. Sic enim ait in Iliados α.

Τῶσι δὲ νέστορ. Ἡδὲ πρὶς ἀνδράσιν ἰγυὶς πολλῶν ἀγορητῆς: Τὸ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτ' ὄ γλυκίων βέβη ἀυδή. id est,

Post hos asurgit Pylius dux ille disertus Nestor, cuius ab ore fluit uox melle liquenti Dulcior.

Quæ locum imitans Theocritus, auctore Plutarcho scripsit in Bucolicis:

Ὅ νεκὰ οἱ γλυκὴ μῦσα κατὰ στόματ' ἔχεται νέκταρ.

Propterea, q; in os illi prædulce camæna Infudit nectar.

Huc spectat & Horatianum illud: -Fidis enim manare poetica mella Te solum.

Lepos Atticus. Eloquentia Attica.

INTER reliquos Græciæ populos, lepos quidam, & festiuitas quasi vernacula ac peculiaris adest Atticis, adeo ut & in prouerbum abierit, Atticus lepos, Attica eloquentia, pro summa. Terentius in Eunuchis. Dixit in hoc Atticam esse eloquentiam? Cum insulsum, atque inuentum militem rideret. Diuus Hieronymus ad Pammachium, Iouinianum, ut opinamur, irridens: Hæc, inquit, Plautina eloquentia, hic lepos Atticus, & Musarum, ut dicitur, eloquio comparandus. Quanquam illud de Musarum eloquio ad M. Varronis elogium de Plauto celebratum respicit, qui dixit, Musas ipsas, si Latine loqui uoluissent, Plautino ore fuisse locuturas. Huc adlusit & Lucianus in libello De mercede seruentibus: κἀν ἐτι σοφοὶ σάντες τὸ χροσιν, αὐτὸ τὸ τῆς ἀπικῆς καὶ τῆς ὑμνήσ. id est, Quod si quando quid etiam rustice dixerint, hoc ipsum mere Atticum, atque ab Hymetto profectum uideri uolunt. Est autem Hymettus mons Atticæ, mellificus nobilis, Vnde & mel Atticum, & Hymettia mella. Quæ præcipua fuisse testatur & Martialis in Xenijs:

Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti Palladis à syluis nobile nectar, apis.

Mandrabuli more res succedit.

Ἐπὶ μανδραβέλι χερσὶ τὸ παράγμα, i. Res Man-

Mandrabuli ordine succedit, hoc est, in dies in peius labitur. Inde natum, quod Mandrabulus quidam, cum thesaurum reperisset, primum auream onem posuit Iunoni Samiæ, proximo anno argenteam, tertio æream. Lucianus De mercede seruentibus.

Αἰτὸ χάρεις γὰ, καὶ σεαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ αἰετὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις. τὸ δὲ ἐμπαλιῆ σὺ ἢ ληπίσας, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ παρομμία φησὶν, ἐπὶ μανδραβέλι χερσὶ τὸ παράγμα, καὶ ἐκείτω, ὡς ἐπέειν, ἡμέραν ἀποσμηρῶ μισοι, καὶ εἰς τεπίσω ἀναποδύσῃ. id est, Tu tamen, ut cunque gaudes, tibiq; ipsi imponis, semperque credis meliora futura, quæ sequentur: atqui id contra, quam speraras, euenit, planeq; iuxta prouerbum, ad morem Mandrabuli tibi negocium procedit, dum in singulos, ut ita dixerim, dies fit minus, ac deterius, atq; in tergum retrocedit.

Alciphron in epistola quadam: Καὶ, κατὰ τὴν παρομμίαν, ἐπὶ τὰ μανδραβέλι χερσὶ τὸ παράγμα. id est, Iuxtaque prouerbum, ad exemplum Mandrabuli res succedunt. Non intempstiuer itaq; dicitur in eos, qui in deterius abeunt. Quemadmodum Menedemum apud Plutarchum, permultos Athenas venire studij causa: principio sapientes, deinde philosophos, postea rethoras, postremo idiotas euadere. Nec alienum fuerit hic nobilem illam Platonis sententiam adscribere, ex libro De legibus primo: Τὸ μικρὸν αὐτὸν, πασῶν ἠμῶν πρόθητε καὶ ἀριστὴ. τὸ δὲ ἡπάλῃ αὐτὸν ὑφ' αὐτῶ, πάντων ἀλογησόντε ἀμα καὶ κἀμῖσον. id est, Si quis ipse seipsum vincat, omnium victoriarum tum prima, tum optima est. Rursum ipsum seipso inferiorem esse, omnium & turpissimum est, & grauissimum. Vincit enim seipsum, qui proficit in melius: at seipso inferiorem euadere, est deteriorem reddi.

Maturè fias senex.

MATURÈ fias senex, si diu uelis esse senex. Latinorum prouerbum, quo mone mur, ut integra adhuc ætate desistamus à laboribus iuuenilibus, ac valetudinis curam agere incipiamus, si uelimus esse uiuaci, ac diuturna senectæ. Nā senectutis fors, otium & quies. Vsurpatur à Catone maiore apud Ciceronem: Neque enim, inquit, unquam assensus sum veteri illi, laudatoq; prouerbio, quod monet mature fieri senem, si diu senex esse uelis. Hoc quanquā Catoni non

probatum, homini duro, quiq; sibi nec extrema senectæ remittendis laboribus indulserit, tamen audiendum nobis, maxime si de vitij iuuentæ sentias, puta libidine, bibacitate, turbulencia vitæ: quæ nisi quis mature reliquerit, aut nunquam perueniet ad senectam, aut breuem habiturus est senectam.

Senis doctor.

Τέροντο διδάσκαλ' ὅ, i. Senis doctor. Citatur sepinusculus titulus hic à Nonio Marcello, inter titulos fabularum Varronis, quem dubium non est prouerbiale esse, sicuti sunt alij plerique. Conuenit in eum, qui in re sera, atque intempstiuua frustra sumit operam. Siquidem, ut est iuuenta dōcilis, atque in quemuis habitum sequax, ita senectæ intractabilis, tarda, atq; obliuiosa. Proinde Theognis:

Μὴ με δίδασι, ἔτοι τηλῆ ὅ εἰμι μαθεῖν. i. Ne doceas, me ætas iam facit indocilem.

Euripides in Bacchis:

Τέρον γέροντα παιδαγωγῆσθαι ἐγώ. id est, Senem senex, & ipse te erudiuro.

Atque hic quidem versus inuentus est in Sophoclis Philocteta, quem celebrem ac prouerbiale fuisse testatur Gellius l. Noctium decimotertio, ca. 17. Varro titulum suum sumpstisse uideretur ex Euthydemo Platonis, ubi Socrates narrat, Connum, præceptorem suum, à quo senex fidibus canere didicit, ludibrii causa à pueris uocatum fuisse γέροντο διδάσκαλον. Ad hanc sententiam pertinet, quod dixisse ferunt Diogenem: Νεκρὸν ἰατρὸν καὶ γέροντα νεπέτην ταυτὸν εἶναι, i. Mortuo mederi, & senem admonere, idem esse. Quanquam inutilis est sententia, quæ senes deterret à descendis ijs, quæ nescire turpe est.

Senis mutare linguam.

CUM ad omnem disciplinam tardior est senectus, tum potissimum ad discendā linguam, quæ facultas maxime pueris à natura data est. Quapropter etiam uulgo cōpertissimum, pueros facile quamuis exprimere linguam: contra natu grandiores, aut non allequi, aut parum feliciter imitari. Inde prouerbum, senis mutare linguā, de frustra, atq; intempstiuua laborantibus. Diuus Hieronymus, præloquens in quatuor Euangelia, Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumptio, iudicare de cæteris, ipsum

licebat feriatis interim ab opere. Exactis autem ferijs, cum iam ad solitas operas reuocarentur, hoc pacto dicebant heri, Foras Cares, nō iam amplius anthisteria. Cares autem seruos appellabant, quōd ea gens mercenarijs operis quæstum factitaret, uelut omnium serui quicumque cōduxissent. Sunt qui dicant, Cares olim Atticæ regionis partem obtinuisse. Athenienses autē, cum Anthisteriorum solenitatem agerent, solere Cares in ciuitatem, atque in domos receptos ad festi communionē admittere: deinceps, peracto solennitatis tempore, si quos ē Caribus offendissent in urbe cessantes, per iocum dicebant,

Θύραζε κάρηες: ἐκ' ἐτ' ἀντιστήρια. id est, Exite Cares acta enim anthisteria.

Sonat autem ea vox Græca, perinde, quasi dicas, Floralia Latine, quorum licentia multorum litteris notissima est. Non diuersum est, quod ait Seneca in iudicio in Claudium scripto, Non semper erunt Saturnalia, Nam Saturnalibus, seruis quoque libertas erat.

Fures clamorem.

Οἱ φάρηες πλὴν βελῶν, id est, Fures clamorem, subaudiendum, timent, aut senserunt. Quadrabit in eos, qui, sibi conscij, metuūt ne deprehendant: aut qui peracto maleficio fugitant, pauitantq̄. Habet autē hoc cum omnis malefacti conscientia, ut præcipue furti, ut hominem trepidum redat, ac lucifugam. Huc adlustrit Virgilius: Et cū clamarem, quōd nūc se proripit ille, Tityre, coge pec̄, tu post carecta latebas.

Funiculum fugiunt miniatum.

Τὰ χοίνιον φάγουσι τὸ μαμλιτωμένον. id est, Vitant sinopi collitam restim rubra,

At dicitur, ubi quis pperat officio suo fungi, non ex animo, sed ne in multā incidat. Carmen sumptū ex Aristophane, cuius interpres, & item Suidas huiusmodi ferme commemorant. Atheniensium magistratus varijs modis conati sunt efficere, ut populus quam maxime frequēs ad concionē ventiraret: obiectis enim repagulis quibusdam vias reliquas occludebant, quæ nō ducerent ad forum: tum merces tollebant ex mercatu, ne quid hac gratia ibi cessaretur: deniq̄; funem parant rubro colore, quē μίλτον, id est, interprete Plinio, minium vocant Latini, nōnulli cinabarim appellant,

oblitum. Hoc duo ministri publici popululum cingentes, agebant in concionem. Studebat quisque funiculum effugere, propterea quōd quisquis colore notatus appareret contagio funis, is multam pendere cogebatur. Vnde, qui notam metuunt, eos eleganter dicemus φάγειν τὸ χοίνιον μαμλιτωμένον. id est, fugere funiculum miniatū,

Fortunator Strobilis Carcini.

Εὐδαιμονέσει καρίνῳ στροβίλῳ, id est, Fortunator Carcini Strobilis. Ironia prouerbialis, in infelicem, & improbum. Carcinus poeta quispiam fuit, cuius filij dicti sunt Strobili ab Aristophane, quos & γλυκύπαραχίλιος vocat, id est, dulciceruicos. Iocus autem sumptus est à nominum adlutione. Nam Græcè Carcinus cancrum, Strobili cochleas significant. Vtrunque genus distortum, ac fœdum. Adagium recensetur apud Suidam, & Zenodotum. Extat apud Aristophanem in Pace.

Festo die si quid prodederis.

PLAVTVS in Aulularia sub persona senis Euclionis: Festo die si quid prodederis, profesto egere liceat, nisi peperceris. Schema prouerbiale. Admonet autem, ne in sumptibus solennibus ita profusi simus, ut non suppetat quo feramus quotidianos. Nam festi dies vel sacris offerendis, vel diurnis epulationibus, vel ludis in honorem deorum, vel ferijs obseruandis celebrabantur: profesti ad rei priuatæ, publicæque administrationem concedebantur. Accōmodabitur non peperam & in eos, qui iuuenes rem prodigunt, esuritura senes, qui ue intempestiue profundunt, postea desideraturi.

Felis Tartessia.

Γαλὲ ταρτησσία, id est, Felis Tartessia. De magnis, & ridiculis dicebat. Tartessij sunt in Iberia, apud quos feles maximæ nasci dicuntur. Fortasse non inepte dicitur & de rapacibus. Aristophanes in Vespis:

Ὅσπερ μεγαλίῳ κρέα κλέψασιν
τηρῶσιν ἐχόντ' ὀβελίσκους. id est,

Nunc uti felem rapta carne,
Obseruant gestantem verua.

Item Lucianus, cum ait, ἀρπακτικώτεροι τῶν γαλῶν, id est, rapaciores felibus: nimium & ipse felium significat rapacitatem vulgo notam fuisse.

Feli

Feli crocoton.

Γαλὴ κροκωτὸν, id est, Feli crocoton, subaudiendum, das, aut addis. Dicitur solitum, quoties honos additur indignis, & quos haudquaquam decet. Aut cum datur quippiam ijs, qui munere non norunt uti: ueluti si quis à musis alienissimo bellissimū donaret librum. Crocoton vestis genus est rotundæ, ac fimbriatæ, qua diuites utebantur matronæ. Apud Nonium in dictione Richa, refertur inter vestes delicatas & crocoton. Sic enim arbitramur legendum, Mollicinam crocotam, chirodatam Richam. Ac, teste Plutarcho, quidam Hercules pingebant κροκωτὸσφόρον, Omphale feruientem. Sumptum adagium ab apologo Stratidis: quē alio loco narrauimus. Porro vox hæc γαλῆ, felemne significet, an mustelam, an quem vulgo catum appellant, quoniam inter eruditos controuersum est, alijs iudicandum relinquimus.

Mustelam habes.

Γαλῆ ἐχεις, i. Mustelam habes. In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tanquam fatis, ac dijs iratis, ut aiunt. Olim creditum est, hoc animal inauspicatum, in faustumq̄ esse ijs, qui haberent, domiq̄; alerent: ut non admodum dissideat ab illis, Equum habet Seianum, & Aureum habet Tolosanum. Vnde nunc etiam apud quasdam gentes, nominatim apud Britannos, infelix omen habetur, si, cum paratur uentio, aliquis mustelam nomenet, cuius etiā occurfus vulgo nūc habetur inauspicatus. Adagium refertur à Diogeniano.

Fastuosus Maximus.

Κόμπη μᾶξιμος, id est, Fastuosus Maximus, in eum dicebatur, qui sibi plus fatis arrogasset in sapientia. Sumptum à moribus Maximi cuiuspiam arrogantis, & sibi immodice placens. In nonnullis exemplaribus inueni κομπᾶς μᾶξιμος. Græcis κόμπη arrogantiam, insolentiamq̄; significat, unde κομπῆν, καὶ κομπᾶζεν. Proinde & Euripides γλώσσης τέ κόμποι, id est, Linguarq̄; factus, Recensetur & hoc in Diogeniani Collectaneis.

Ex multis paleis paullum fructus collegi.

Ἐκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν σωτήραρον. i. Ex multis paleis parum fructus colle-

gi, i. multo labore non multū emolumentum consecutus: aut ē uerbose sermone paullulum bonæ sententiæ percepit: ex ingenti volumine minimum doctrinæ retulit. Translatum ab excussoribus tritici.

Oportet remum ducere, qui didicit.

Δεῖ κόπῳ ἐλάδωνε μαθόντα, i. Oportet remum impellere eū, qui didicerit. Vnūquēq̄; decet eam artem exercere, quam antea doctus sit. Refertur à Plutarcho in commentariolo, cui titulus, ἔτι διδασκτὸν ἢ ἀρετῆ. Idem admonet Horatianum illud in Arte poetica:

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,

Indoctusq̄; pilæ, disciue, trochive q̄scit: Ne spisse risum tollant impune coronæ, Qui nescit, uersus tamen audet fingere.

Quin & hodiernis temporibus huiusmodi vulgo iactatur adagium: Qui lusus non nouit legem, abstineat.

Ex ipso boue lora sumere.

Ἐκ τοῦ βοῦς τὸς ἰμάγτας λαμβάνειν, id est, Ex ipso boue lora sumere dicuntur, qui quo lædant quempiam, id ab ipso quem lædunt accipiunt. Veluti si quis uersibus incesseret eum, à quo carminis componendi rationem didicisset: aut tyrannus pecuniam extorqueat à ciuibus, qua satellitiū ad opprimendam ciuitatem alat: aut si quis rhetorices præsidij rhetoricem oppugnet. Metaphora sumpta ab agricolis, qui lora cædunt è boum tergoribus, quibus boues vinciunt. Plutarchus in commentario, cui titulus, δεῖ ἐκ ἐστὶ βῶ ἠδ' αἰεὶ 3 τι ἀν' λέγει τις: ἀρκεί γὰρ ἡ φύσις τῆς σαρκὸς ἕλλη ἔχουσαν νόσον ἐν ἑαυτῇ, καὶ τὸτο δὴ τὸ παύόμενον, ἐκ τοῦ βοῦς τὸς ἰμάγτας λαμβάνουσα, τὰς ἀληθειῶνας ἐκ τοῦ σώματι. id est, Quid igitur dixerit quispiam? Satis est ipsa corporis natura, morborum materiam in se continens, ac iuxta quod ioco dici solet, tanquam ex ipso boue lora sumens, ita ipso corpore dolores.

Ex uno omnia spectā.

Ἐξ ἑνὸς τοῦ πάνθ' ὄρα, id est, Ex vno omnia spectā. Vergil. item:

-Et crimine ab vno

Disce omnes.

Admonet adagiū ex vnius euentus experimento,

rimento, reliquorum similibus coniecturam oportere facere, Refertur à Suida. Tameñ is ostendit in eos dictum, qui peperam ex vno quopiam aestimant omnia. Legit enim non ερα, sed ορα.

Ex aspectu nascitur amor.

Εκ τῆ εἰσορᾶν γὰρ γίγνεται ἀνθρώποις ἐρα. i. Amor ex videndo nascitur mortalibus.

Senarius proverbiales, admonēs, oculos amore porissimum conciliare. Non enim amatur incognitum: ex conuictu nascitur amor mutuus. Et oculi præcipue sunt ad amandum illices. In his enim peculiaris animi sedes, Et in his iuvat poetæ, Cupidinem excubantem sua iacula mittere. Maro velut indicavit adagiū cum ait:

Vt vidi, vt perij, vt me mal' abstulit error. Rursum in Georgicis:

Vritq; videndo Fœmina.

Item apud Teretium, Chærea visa duntaxat virgine, quàm impotenter cœpit ardere. Iuuenalis prodigij loco refert de cæco amante:

Qui nūquā visæ flagrabat amore puellæ.

Legimus, philosophos quosdam, & inter hos Democritum, sibi met oculos ademisisse, tanquam omnium malarum cupiditatum auctores. Quapropter piorum hominum est meminisse, haudquaquam esse tutum videre, quod non licet concupiscere. Prouerbij meminit Diogenianus.

E sublimi me derides.

Αφ' ὑψηλοῦ με καταγελᾷς. id est, E sublimi me derides. De eo, qui cum fastu rideret quempiam, ac despectum. Translatum ab ijs, qui ex edito loco verba faciunt. Vnde & Despicere dictū à Latinis pro contempnere, quod quisquis in eminenti loco est, is veluti tutior negligit eum, qui stat in humiliore loco.

Extra lutum pedes habes.

Εκ τῆ κοιλῆ πόδας ἔχεις, id est, Extra lutum pedes habes, hoc est, emersisti è periculo, aut extra periculum constitutus es. A viatoribus sumptū. Simile illi, ἔξω βέλος, id est, extra iaculum. Et in luto dicuntur hæsitare, qui molestis inuoluuntur negotijs, vnde se ne queant explicare.

Ex umbra in solem.

Ex umbra in solem educere, est: re prius

abditam, & otiosam, in publicum, & in cōmunem vitæ usum deducere. Translatum ab athleticis, quibus mos, solis, & pulueris patientia confirmare corporis robur. Delicatorum autem est, in vmbra latitare. Venustus fiet, si ad animi rem torqueatur: veluti si quis dicat, philosophiam à Socrate ex vmbra in solem esse productam. Exemplum passim apud scriptores obuia.

Excubias agere in Naupactō.

Φρενήσαι ἐν ναυπακτῷ, i. Excubare Naupacti. Achiui capta Naupactō, Pausaniam excubijs, custodiaeque præfectum interfecerunt, auctore Theopompo. Vnde res in iocum vulgi videtur abiisse, aduersus eos, qui percunt ignavia sua, aut qui minus odiosum, ac plenum discriminis administrant. Refertur à Zenodoto. Suidas effert ad hunc modū: φρενήσεις ἐν ναυπακτῷ, id est, Excubabis Naupacti. Is adfert & aliam adagionis originem. Cum ijs, qui Naupactum præsidio tuebantur, perpussulum salarij dependeret, atque illi plurima, quæ ad rem pertinebant, emerent, militari ioco iactatum est, vt apparet, in eos qui frustra sudarent, quos sua spes frustraretur. Naupactus autem, Ætolix ciuitas, quam tum Philippus obtinebat, à compingendis nauibus dicta, quod illic Heraclidæ primum nauium extruxerint.

Deuotionis templum.

Αρῶς ἱερὸν, id est, Execrationis templum. In eos dicebatur, qui crebris execrationibus vti consueuerūt. Erant autē antiquitus etiam publicæ quædam detestationes, velut apud Athenienses, in eum, qui viam nō monstrasset erranti: Item deuotiones hostium, quarum meminit Macrobius, & Horatius in Odis:

Diris agam vos dira deprecatio
Nulla expiatur victima.

Hesychius indicat, templum execrationis fuisse Athenis, cuius meminerit Aristophanes in Horis dici porro de graui calamitate. Alibi, nō fallimur, nobis dictum est de execrationibus tragicis, quas Diogenes philosophus iocabatur sibi occurrisse, quod viuere ἀνέστι, ἀπολις, ἀπαρτις, ἀχρημάτος, ἀσατ, καὶ ἐφημερῆστι. i. Carens domo, ciuitate, patria, pecunia, nullam habens certam sedem, & in diem viuens. Prouerbium refertur à Diogeniano.

Expertes

Expertes inuidentiæ musarum fores.

Αρθόνοι μωσῶν θύραι, id est, Candidæ musarum ianux. De his dicitur, qui litteraturam suam candidè, libenterq; imperitijs alijs, & ad docendum prompti, propensiq; sunt. Neq; male congruet etiam in dociles, iuxta id, quod alibi commemorauimus, ἀνεργόμενοι μωσῶν θύραι, id est, Aperiunt musarum ianux.

Eurybatizare.

Εὐρυβατίζειν, id est, Eurybatizare, est improbis vt moribus. Eurybatus ex Cercopibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante: ὑπὲρ τὰς κέρμιωπας ὑπὲρ τὸν δρυβατον, ἢ ορμηώδη, ἢ ἀρισόδημον, ἢ σάφρατον. id est: Ultra Cercopas, vltra Eurybatum, aut Phrynodem, aut Aristodemum, aut Solstratum. Neque vero vnus duntaxat huius nominis fuit, infamis versutia, moriq; improbitate. Nam & Ephesius quidam Eurybatus fuit, qui, cum à Cræso cum multa pecuniarum vi missus esset, vt exercitum contraheret, ad Cyrum defecit, vt auctor est Ephorus. Alij malunt ad Eurybatum referre, qui fuisse perhibetur alter è Cercopibus, vt diximus. Duris ad Eurybatum refert Vlyssis socium. Nicander prodidit Eurybatum quandam Æginensem fuisse longe versutissimum, & selestissimumq;. Neq; vero desunt, qui dicant hoc nomine furem fuisse quempiam astutia singulari: is, cum deprehensus, captusq; seruaretur, custodes in conuiuio animi causa iusserunt, vt ostenderet, quibus nam modis consueuerit domos conscendere. Cumq; illum initio renuētem, scilicet tanquam inuitus facturus esset, rogarent instantius, ac vix tandē persuasissent: ille apratis spongijs, ac stimulis, ferreisq; retinaculis, quas ἐγκνηπίδας Græci vocāt, parietem cœpit conscendere. Porro suspectantibus illis, & artificij nouitate admirantibus, Eurybatus, prehensō laqueari, per tegulas aufugit, priusquam illi domum circumire potuerint. Atque hunc ad modū delusis custodibus periculum euasit. Meminit huius & Eustathius in primū Iliados, admonens eam vocem ambigue pronunciari, δρυβατον καὶ δρυβάτιον, dictum autem παρὰ τὸ δρυβατέων, quod late grassa retur. Itaq; peculiariter conueniet in eum, qui deprehensus, arte quapiam elabitur.

Faciunt & sphaceli immunitatem.

Καὶ σφάκελοι ποιεῖσιν ἀτέλειαν, i. Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum prouerbium de his, qui quouis prætextu quod volunt assequuntur. Natum aiunt ab euentu huiusmodi. Pisistratus tyrannus decimas exigebat ab Atheniēsis eorum, quæ in agris prouenissent. Itaque, cum aliquando obambulare, videretq; senem quandam in saxis quibusdam, hoc est, loco petricoso laborantem, rogabat, quosnam fructus inde colligeret. At is, respondens, Dolores, inquit, & sphacellos, atq; horum decimas exigit Pisistratus. Porro tyrannus, admiratus hominis libertatem, decimas Atheniēsis remisit. Ea res in vulgi sermonem abiit, etiam sphacellos immunitatem parere. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immōdica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articularum, quidam ossium tabem. Theophrastus libro De causis plantarum quinto, demonstrat & plantarum radicibus vitium accidere, quod ab hominum morbo σφακελισμός appelleretur. Adagium recensetur à Suida. Hesychius indicatur, quælibet dolorem grauem sphacelum dici.

Et meum telum cuspidem habet acuminatum.

IPSISSIMAM prouerbij speciem habet, quod scriptum est apud Homerū Iliadis Y. sub Hæctoris persona:

Επειὴ καὶ ἐμὸν βέλος ὄνδ' ἀπ' ὀρθῶν. id est, Telum quando meum quoq; cuspide acuta est.

Recte vtetur, quoties fatebimur nos inferiores quidem esse, verum non deesse tamen, quo queamus nocere. Cui simile Virgilianum illud:

-Et nostro sequitur de vulnere sanguis.
Item illud apud Ouidium:
Et mihi sunt vires, & mea tela nocent.

Ignauī vertitur color.

Τὸ κακὸν γέεται χρῶς, i. Ignauī vertitur color. Plutarchus in causis naturalibus problemate, quam ob rem polypus colorem mutet, hoc tanquam prouerbio iactatum adducit, Διὸ καὶ λέγεται, τὸ μὲν κακὸν γέεται χρῶς. id est, Ignauī vertitur color. Nam id accidit in metu, vt vultus exalbescat, maxime timidus, videlicet sanguine ad vitalia

refugiente. Plusculum accedit veneris, si ad animum transferatur: veluti si dicas, philosophi nihil omnino formidare eorum, quae vulgus horret, Τὴ μὲν γὰρ κακὴ χροῖς πέταται χροῖς. id est, Vertitur ignavi sane color. Porro prouerbium natum est ex Homericæ Iliados N. Carmen sic habet:

Τὴ μὲν γὰρ τὴ κακὴ χροῖς πέταται χροῖς ἀλλήνης, Οὐδὲ οἱ ἀτρέμας ἦδ' αἶμα, ἐρητύεται ἐν φρεσὶ θυμῶς, Ἀλλὰ μετοκλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πῶδας ἵκει,

En δὲ τὸ οἱ κραδίη μεγάλη σέρονισι πατάσεται, Κῆρας οἰομένω. πᾶτα γ' ὁ δὲ τὴ γίνετ' ὁδόντων.

Τὴ δ' ἀγαθῶ, ἔτ' ἀρ' ἰστέπεται χροῖς, ἔτε τι λίω

Ταρβέει. id est, Vertitur ignavi color, euariatq; subinde, Nec mens certa manet, verum huc illucq; vacillat,

Ac migrās è corde pedes in vtroq; residit. Palpitat & valide cor ei præcordia subter, Fata putanti animo: occipiunt quoq; stridere dentes.

Cōtrā forti, nec variat color, at neq; valde Horrescit.

Ad consilium ne accesseris, ante quàm voceris.

Μὴ πρότερον εἰς βουλῶν παρέλθης, πρὶν ἂν κληθῆς, id est, Ad consilium ne accesseris, prius quàm voceris. Hæc sententia, quæ nunc nomine Catonis celebratur, prouerbialis fuisse videtur, vel Plutarcho teste, cuius hæc verba sunt libro συμποσιακῶν primo: Ἀποπ' ἔμ' ἐν, ἔφη, καὶ παρομιώδης μὲν ἐλατ', εἴη εὐμβουλία ἔγνετο μὴ παρακεκλημένῳ. id est, Ridiculus igitur, inquit, & prouerbio obnoxius Menelaus, siquidem consultor factus est, nō accersitus. Nisi quis mauult hæc ad illam referre parœmiam:

Ἀκλιητοὶ θελοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαίτησ' ἴασσι. quod aliàs referemus.

Inciuidissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare.

PLUTARCHVS primo Symposiacō libro, veluti vulgo iactatū citat, Πλῆς μὲν ὁ παρὰ γλῶ, περιπατος δὲ ὁ παρὰ θαλάσσαν ἡδύς. id est, Nauigatio iuxta terrā, rursūm ambulatio, quæ fit iuxta mare, inciuidissima est. Recte torquetur ad eam sententiam, vt dicamus ita demum esse inciuidissimū vñ-

quodq; , si diuersi generis admixtu temperatū adhibeatur: veluti si in iustis non-nihil eruditionis aspergas, rursūm in studijs aliquid ludicrum admisceas. Similimum est huic, quod ex Philoxeno poeta citat idem in commentario, quem inscripsit, quomodo sint audiendi poeta: Τῶν κρέων τὰ μὴ κρέα ἡδύσα ἐστὶ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ ἰχθύες. id est, Ex carnibus, quæ carnes nō sunt, suauissimæ: item ex piscibus, qui non sunt pisces. Itidem philosophia admixta poematis, magis delectat: & poetis admixta philosophiæ, magis capit animum.

Cupidinum crumena porri folio vineta est.

Πράσ' φύλλω τὸ τῶν ἐρώτων δέδεται βάλαντιον, i. Porri folio amorum vineta est crumena. Refertur eodem in loco, quē modo citauimus, sed præstat ipsius verba subscribere: Ὅδ' ἂν τις μάστιγα θαναμάσειεν, φειδωλὸς ἀνὴρ καὶ μικρολόγῳ ἔμπροσθεν εἰς ἐρωτὰ, καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρῳ. ἀνεθεὶς καὶ μαλαχθεὶς, ἀπαλὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ἡδύων. ὅς τε τιτὶ τὸ παιζόμενον μὴ πάνη φαίνεσθαι γελαῖον. ὅτε παρὰ φύλλω τὸ τῶν ἐρώτων δέδεται βάλαντιον. ἐλέγχθη δὲ καὶ ὅτι τῷ μεθύσει τὸ ἐρῶν δμοιῶν ἐστὶ. ποιεῖ γὰρ θερμὸς καὶ ἰλαρὸς διακεχυμένους. id est, Quodq; vel maxime miretur aliquis, vir parcus, & sordidus, simul ac in amorem incidit, non aliter, quàm igni impositum ferrum, fit mollior, ac tener, lætus ac suauior, vt non vsquequaque deridiculum videatur illud, quod ioco populari dicitur, Cupidinum crumenas porri folio vinetas esse. Dicitur est autem ob eam causam, quod amor adsimilis sit ebrietati. Reddit enim calidos, & hilares, & effusos. Plutarchus itaq; sentire videtur, prouerbium adludere ad porri naturam, cuius vis est calefacere, ciere vrinam, irritare Venerem, mouere menses, & aluum inflare, quemadmodum docet Dioscorides libro secundo. Suidas ostendit hoc adagium dictum de ijs, qui per amorem immoderatos facili sumptus, luxuq; indulgent, quemadmodum solent in comædijs amantes. Plutarchus in libello, quem inscripsit ἐρωτικῶν, hoc quoque inter cæteras Cupidinis, siue amoris laudes commemorat, quod è fordido splendidum, è parco liberalem, è trifidi ciuilem, è timido audacem reddit hominē. Proinde Cupidinis oculi, & porri folio vineti dicuntur, quod facile soluantur, vel quod admodum fragile sit porri folium, vel

vel quod huius genuina vis, soluere corpus, ac mouere.

Quem fortuna pinxerit.

Ὁν τύχη μέλαινα γράφει, τοῦτον οὐ πᾶς χρῶν ἔδωκεται λευκάναι. Quem fortuna nigrum scripserit, hunc nō vniuersum æuū candidum reddere potest. Hoc est, cui fortuna refragatur, huic, quidquid tentauerit, infeliciter cedit. Adlusum est ad nigros, & albos calculos suffragiorum. Rescensetur in collectaneis Apostolij.

Qui mori noluit ante tempus.

ΑΤΗΝÆΥS in sermonibus conuiuia libus, de Sybaritis huiusmodi refert prouerbium: Ὁ βεβέλωμεν ἔν συβάρει, μὴ πρὸ μαύρας ἀποθανεῖν, οὔτε διωρόμενον, οὔτε ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ὄρῶν δέει. hoc est, Qui non velit apud Sybaritas ante diem fatalem mori, eum haud oportet solem conspicerē, nec occidentem, nec orientem. Hoc ideo vulgo iactatum scribit, quod Sybaritarum ciuitas in humili loco, ac velut in conualle sita fuerit, vt ætatis tempore mane pariter ac vesperi frigus immentum sentirent, meridie intolerandum ardorem. Cicero libro De finibus bonorum secundo, docet idem dictum in quosdam Afotos, cui genti nomen inditum est à luxu vitæ. Nam sub solis occasum erant ebrij, mane stertebant. Columella in proœmio rerum rusticarum, vsurpat in ganeones, qui noctes libidinibus & ebrietate, dies somno vel ludo consumunt. Mox deinde, inquit, vt apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus, & exusto sudore sitim querimus, noctesq; libidinibus, & ebrietatibus, dies ludo, vel somno consumimus. Ac nos dicimus fortunatos, q; nec orientem solem videmus, nec occidentem.

Barba tenus sapientes.

Ἐκ πώγων ἄσοφοι, καὶ ἀπὸ πώγων ἄσοφοισιν, καὶ ἀπὸ πώγων φιλόσοφοι, id est, Barba tenus sapientes, & sophistæ, & philosophi. Sic appellabantur, qui præter barbam & pallium nihil haberent philosophi. Vsurpatur aliquoties apud Plutarchum in Symposiacis. Huc adlusit Horatius, cum ait: - Iussit sapientem pacere barbam. Lucianus item subinde iocatur in philosophorum τὸν βαθρὸν πώγωνα, id est, profundam barbam. In Eunuchō Bagoas ait: Si

philosophum oporteat ex barba metiri, hircos primam laudem ablaturus. Similiter Martialis: Propendet mento nec tibi barba minor.

Inter lapides pugnant, nec lapidem tollere poterant.

Plutarchus quartæ decadis Symposiacæ, i. problemate: ἰδὼν δὲ τὸ παιδίον εἶμα τῷ φίλωνι τὸν νέον ἄρτω χροῖμαζον, ἄλλω δὲ μιδανὸς δέσμενον, ὠνικάνεισ' ἔφη, τοῦτο ἄρα ἦν τὸ λεγόμενον, Ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ' οὐκ ἦν ἀνελεῖσαι. id est,

Vbi vtro videret ministrū puerum vnā cum Philone, vtentem pane, neque præterea quidquam requirentem: Παρὰ, inquit, hoc nimium erat illud, quod vulgo dici solet:

Pugna erat in faxis, neque faxum tollere quibant.

Apparet dictum in eos, qui præsentī cōmodo non fruuntur, vel ob ignauiam, vel ob peruersam de rebus opinionem, vt qui vel faxum grauentur ex aceruo tollere, quo repellant aduersarium. Refertur idem carmen apud Athenæum libro decimo: & aliud subijcitur veluti confimilis sententiæ: Δίψη δ' ἐξόλλωτο, ὕδωρ δ' ὑπερείχε γενεῖν. i. Deperire siti, superante ad labra liquore.

Piscis repositus.

Ἀποκείμενος ἰχθύς, id est, Repositus piscis, in prouerbij abijllē videtur, aduersus eos, qui nihil seruant in posterum. Nam pisces olim in delicijs erant. Et prudentis est, è cibis semper aliquid habere sepositum, quod subitum excipiat hospitem. nec Achillem Homericum imitari, ad quem cum accedunt oratores, aut Priamus, domum inānem, ac famelicam offendunt. Videtur autem sic efferendum adagium: Τὸν ἀποκείμενον ἰχθύν, οὐ δέει ἐς τὸ μέσον ἔλκειν. id est, Piscem repositum non oportet in medium retrahere. Plutarchus in Symposiacis, Ἐγὼ δὲ γελασῶς, ἐπέεινον δὲ, εἶπον, ὃ ἐτέλειρε τὸν ἐκ τῆς παρομιίας ἀποκείμενον ἰχθύν οὐχ ἑλλόμενον εἰς μέσον μετὰ τῆς πύσσεγορικῆς χροίνικος. id est, At ego ridens: quin illum, inquam, de quo prouerbium fertur, repositum piscem, qui in medium nō trahitur vnā cum chœnice Pithagorica. Licebit accommodare ad sermone, aut fabulam, per se non

admodum venustam, quæ tamen iteretur non sine tædio. Conueniet in parcum ac de craftino sollicitum.

Non est eiusdem, & multa, & opportuna dicere.

Χαρίς τὸτ' εἶπέν πολλαὶ, καὶ τὰ κάρπια, id est, Seiuncta sunt hæc, multa & apta dicere.

Senarius prouerbij vice celebratus, admonet vitandam multiloquentiam, quod ferè labi necesse sit, quisquis multum loqui conetur.

Psaphonis aues.

Ψάφονος ὄρνιθες, id est, Psaphonis aues. Vbi quis noua quapiam arte famam captat, vt cum aliquis subornat, à quibus laudetur. eisq; veluti dicat encomia, quibus apud vulgus celebrari velit. Narrat in Libya fuisse quendam nomine Psaphonem, qui, diuinitatis opinionem affectas, quam plurimas aues cepit vocales, & humani sermonis doctes: eas sonare docuit hæc verba, *Μέγας θεός Ἰσθρων*, id est, Magnus deus Psaphon: atque ita doctas emisit in montes. At illæ, quæ didicerant, canebant: ac reliquas item aues sonare hoc docebant. Porro Libyes, cum ignorarent commentum, credentes id diuinitus accidere, Psaphoni rem diuinam facere instituerunt, ipsumq; in deorum numerum retulerunt. Prouerbiū in collectaneis Apostolij reperitur.

Aut regem, aut fatuum nasci oportere.

ANNÆVS Seneca, vir amœnissimi, vt Tacitus ait, ingenij, quod quidem ex eo liquet libello ludicro, quem scripsit in Claudium Cæsarem, huiusmodi refert adagium, in eo, de quo modo diximus opusculo, Aut regem, aut fatuum nasci oportet. Sed præstat illud ipsius verbis ascribere: Ego, inquit, scio me liberum factum, ex quo suum diem obiit ille, qui verum prouerbiū fecerat, aut regem, aut fatuum nasci oportere. Rursum in eodem libello: Occidit in vna domo Crassum Magnum, Scriboniam, Bassioniam, Affarios, nobiles tamen. Crassum vero tam fatuum, vt etiã regnare posset. Iterum alio in loco obscurius quidem; sed tamen eodem adlusit carmine,

Abruptit stolidæ regalia tempora vitæ.

Proinde primū omnium, principis ani-

mus omnibus erroribus liberandus est, vt perspiciat, quid vere honestum, quid vere gloriosum, quid vere magnificum. Deinde instillandum turpitudinis odium, & amor honesti, quo videlicet perspiciat, quid principem deceat, & nihil appetat, nisi quod sit bono, ac salutari principe dignū. Vt honestum vbi sit videat, & hoc vno metiatur omnia, nec vnquam ab hoc aberret scopo. Atque hanc vocat sapientiam, qua necesse est, vt princeps tanto cæteris antecellat mortales, quanto dignitate, opibus, ornatu, potentiaq; antecedit. Eo spectat, quod Ægyptij simulacrum principis ita representabant, vt oculum pingerent, cum sceptro. Nimirum, quod oculus in corpore, id verus princeps in re publica. Quod sol in cælo, princeps in populo. Sol oculus mundi, princeps oculus multitudinis. Quod animus in homine, id princeps in ciuitate. Animus sapit, corpus obtemperat. Et imperat quidē animus corpori, sed corporis bono: nec sibi gerit regnum veluti tyrannus, sed ei, cui præsidet. Deniq; Dei moderantis vniuersa, salutaris princeps viam imaginem refert. Atque eo magnificentior est princeps, quo propius ad archetypi sui formam accessit. Deus nihil non perspicit, nihil non sentit, nullis corrumpitur affectibus. Ita potentissimus est, vt idem sit optimus. Omnibus bene facit, etiam indignis. Sed ea res, si minus mutari potest, proximum tamen erat, diligenti institutione succurrere: & si non licet idoneum imperio deligere, enitendum est, vt idoneum imperio faciamus eum, quemcunque fortuna nobis dedit. Videmus, qua sollicitudine, qua cura, qua vigilantia paterfamilias educat puerum, vnus fundi dominum futurum. Quanto igitur maiori cura instituendus est is, qui vel magno omnium bono futurus sit bonus, aut magno omnium exitio malus, & de cuius vnus nutu salus aut perniciēs pendebit orbis? Hic nobis iam tum infantulis adhibendus erat artifex quispiam egregius. Non enim recte fingitur princeps, nisi cum se nondum intelligit esse principem. Statim ad discendum formator, in quo deligendo conueniet & hoc esse diligentiores, q̄ principem instituere licet. Hic in pectusculū adhuc vacuū, ac sequax intillet opiniones principis dignas, inuiat optimis de honesto decretis: ostendat discrimē veri principis, ac tyrāni:

sub-

subijciat oculis, quam deo propinqua res est salutaris rex, quam tetra bellua, quãq; abominanda tyrannus. Admoneat eum, qui sibi gerit imperium, non Reipub. prædonem esse, non principem: nihil inter esse inter piratas, & principes piratarum animo præditos, nisi quod hi, quo sunt potentiores, hoc maiorem adferunt perniciem rebus humanis. Inculcet, quàm multis hominum millibus, immo quàm vniverso mundo prodesse queat, si is vnus sapientem, ac bonum præstiterit virum. Ad hoc, vt princeps sit aliquis, non satis esse natum fuisse, non satis esse verustas imagines, non sceptrum, non diademata. Animus sapientia præcellens, animus pro publica incolumitate semper sollicitus, & nihil spectans, nisi commune bonum, principem facit. Præmoneat, ne se vel applausibus stultæ plebeculæ, vel adulatorum laudibus metiatur. Ne quid agat impulsu odij, amoris, iræ, aut vilius affectus instinctu. In creandis magistratibus, in condendis legibus, in cæteris munijis, vnicum tantum spectet scopum, nempe honestum, & publicam vtilitatem. Non satis esse, si ipse nemini faciat iniuriã: officialium quoque suorum integritatem præstandam esse principi. Doceat, vt ad benemerendum de bonis sit propensissimus, ad ignoscendum facilis, ad puniendum nõ aliter accedat, quàm amicus medicus, membrum deploratū amputaturus, aut infortunus: vt omnia studiose vitet, vnde perspiciat reipublicæ magnum malum fore. Hęc, atque huiusmodi decreta, sunt animo puerili, sapientum apophthegmatis, & laudatorum principum exemplis insigenda. Sed iam ad rem redeamus. Dicitur est igitur: Aut fatuum, aut regem nasci oportere, quod huiusmodi ferme fuerint barbari reges apud veteres.

Minutula pluuia imbrem parit.

Ψεγάδες ὁ μίτρος γεννῶσαι, i. Minutæ guttulæ imbrem parientes. Quories res initio pusilla crescit in maius. Quemadmodum apud Plautum in Menæmhis:

Nunc in te cadunt folia, post cadent arbores.

Quare in minutis vigilandum, ne paulatim incidamus in maxima incommoda, admonente prouerbiali senario:

Ἐὶ μὴ φουλάσῃς μὴδ' ἀπολείς τὰ μέζονα. i.

Maiora perdes, parua ni seruaueris.

Est enim psecas tenuis irroratio, qualem reddunt & nebulæ densiores.

Citra vinum temulentia.

Αὐθιγὴ μέθη, id est, Ebrietas absque vino. Theophrastus, vt testatur in Symposiaci Plutarchus, *τὰ κερέα ἄσπον μέθην ἐκάλεσεν*, id est, Tonstrinas ebrietatem absque vino vocabat. Propterea quod illic desidentes, sermonibus ita temulenti redderentur, vt nõ aliter effutirent quidquid esset in animo, quàm inter pocula solent ebrii, voces inter dum per temulentiam effutientes per iugulum, vt ait Plinius, redituras. Horatius insolentiam ebrietatem appellat: Fortunaq; dulci ebria. Vulgo panariam ebrietatem appellat arrogantiam, licentiamq; morū, quæ secundis rebus comes esse consuevit. Et est hæc quidem non paullo periculosior illa, quam vinum adduxit. Si quidem vini æstus pauculis horis, aut etiam somno deferuescit: hæc multis in omnem vsque vitam durare consuevit.

Palmam ferre.

PALMAM ferre, & palmam tribuere, & palmam præripere, & his cõsimiles orationes, tametsi propter frequentẽ vsum simplices esse videantur, tamen prouerbiali schemate dictæ sunt. Neq; enim palma per se victoriã significat, sed arborem *ἑμπεδύουλον*, id est, perpetuo virentẽ frondibus, quã Græci *φοίνικα* vocant. Cur autem ab hac potissimum sumpta sit metaphora, illud arbitramur in causa fuisse, quod, quemadmodum in conuiuialibus quæstionibus refert Plutarchus, hæc vna fuerit communis omnium sacrorum certaminum corona, cum alioqui singuli ludi peculiare quædam arbores, aut herbas haberent, quibus victores insigniebantur: veluti laurum, oleam, myrtum, apium. Præterea sunt, qui putent hæc arborem initio Phebo sacra fuisse ante laurum, & antiquissimum victoris insigne fuisse palmam, non aliam quampiam arborem. Quamobrem autem hæc arbor potissimum delecta sit ad eũ vsum ab antiquis, A. Gellius causam reddit libro Noctium Atticarum tertio, cap. sexto, scribens arbori palmæ peculiare quiddam inesse, quod cum ingenio fortium virorum conueniat. Nam, si super eius, inquit, lignum magna

pondera imponas, ac tam graui ter vrgeas, oneresq; vt magnitudo oneris sustineri nõ queat, non deorsum palma cedit, nec infra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur, recuruatq;: huiusq; tam stupendæ rei citat auctores, Aristotelem in septimo Problematum libro, & Plutarchum in octauo Symposiacorũ. Et Plutarchi quidem verba super hac re reperi in eo, quem Gellius citat, lib. Φοινικῶν, γὰρ ἔξωλον, ἀνὰ ἄσθεν ἐπιπέσις βαρὺ, πᾶσι δὲ καὶ τῷ θλιβόμενον ἐν δίδωσιν, ἀλλὰ κερτῆται σπῆος τέτων τῶν, ὡς περ ἀνὰ ἰσχυμένον τῇ βία ζῆμενον. τῷ τῷ δὲ καὶ σπῆος τῶν ἀλλοτῶν ἀζώνων ἐστὶ, τῶν μὲν ὅπ' ἀθενείας καὶ μαλακίας εἰκόντας αὐτοῖς πᾶσι καὶ πᾶσι πάντες. οἱ δὲ ἐφ' ἑραμένους ὑπομένοντες τῶν ἀσκησιῶν, ἐ μόνον τοῖς σώμασι, ἀλλὰ καὶ τῶν φρονήμασιν ἐπεύρυνται καὶ ἀνεύρυνται, id est, Nam palmæ lignum, si superimposito pondere graui ter premas, haud deflectitur deorsum, verum in contrarium curuatur: perinde quasi resistens oneri vim facienti. Hoc ipsum sanè accidit & in certaminibus athletarum. Etenim, qui per imbecillitatem, animiq; mollicie cedunt illis, eos premedo deflectunt: At, qui fortiter in eo studio perdurât, hi non modo corporis robore, verum etiam animi prudentia prouehuntur, atque augentur. Idem affirmat Plinius libro 16. cap. 42. Ponderus, inquam, sustinere validæ, abies, larix, etiã in transuersum positæ. Robur, olea incuruantur, ceduntq; ponderi: illæ renitentur, nec temere rumpuntur, priusq; carie, quàm viribus deficiunt. Et palma arborum valida: in diuersum enim curuatur. At populus contra omnia inferiora pandatur: palma è contrario fornicatur. Idem affirmat Theophrastus libro de Plantis quinto. Hoc virilis animi robur, cum palmæ genuina vi congruens, Virgilius scite descripsit, cum ait:

Tu ne cede malis, sed cõtrã audetior ito,
Quàm tua re fortuna sinet.
Nec abhorret hinc Horatianum illud:
Duris vt illex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido
Per damna, per cædes, ab ipso
Ducit opes, animumq; ferro.
Non hydra festo corpore firmior,
Vinci dolentem creuit in Herculem,
Monstrum ve summisere Colchi
Maius, Echionie Thebæ.
Merles profundo, pulchrior euenit.

Luctere, multa prouet integrum
Cum laude victorem, geretq;
Prælia coniugibus loquenda.

Relinque quippiam & Medis.

Λεπέτι καὶ μῆδοις, id est, Reliquum facito aliquid & Medis. Prouerbialis iocus in eos, qui ex conuiuio nihil reliqui faciunt, aut qui facultates vniuersas abliguriunt. Plutarchus in Symposiacis: Ἡμῖν μὲν ἐν τοῖς φοιρῆσι τὸ λεπέτι καὶ μῆδοις, διὰ σωματὸς ἐστὶν: ἐξ ἧ μῆδοι πλύτε φακίδα καὶ τὰ ἑχάστα τῆς κοινοῦς ἀγνῶτες καὶ φέρωντες ἐπέτερον, id est, Nobis quidem Bœotis illud in ore est: Relinque quippiam & Medis. Ex quo Medi & Phocidem ipsam, & extremos Bœotiz terminos incurrauerunt, omnia vexantes miscentibus populationibus. Subiicit autem, quod etiam vulgo hodie dicitur: λεπέτι καὶ ξένοις ἐπελβῶσιν, id est, Relinquito quippiam & hospitibus aduenturis. Adagium ad varios vsus trahi potest: aut per ironiã, vt si dicas diuiti, indignis & sumptuosiss hæ redibus suas opes destinãti relinquere: Relinque quippiam & Medis, hoc est, compare tu quod dissipent ij, qui tibi male volũt. aut immodice profuso, aut intemperãtius garrulo, quẽadmodum in Phormione Terentius: Parce sodes, vt possis cum illa.

Deorum manus.

Θεῶν χεῖρες, id est, Deorum manus. Olim per ironiam dicebantur efficacia illa pharmaca, quæ plurimis ex rebus, & è longinquo petitis cõficiuntur: quibus hodie tum medici, tum pharmacopolæ vulgo faciunt imposturam. Plutarchus quarta decade τῶν συμποσιακῶν, simul & prouerbum refert, & Erasistratum citat, huiusmodi medicorum mixturas improbantem: Ἀλλὰ πολλὸν μᾶλλον ὅταν μιν ἄνθρωποι τὰς θεῶν χεῖρας ἐισαφαιρέκως ἐκείνας διαδύμεις, ὡς θεῶν χεῖρας ἀνὸ μαζῶν. ἐρασίς τ' ἐστ' ὁ δὲ ἐλέγχει τὴν ἀτοπίαν καὶ περιεργίαν, ὅμοι μεταλλικὰ, καὶ βοτανικὰ, καὶ ὑψηλὰ, καὶ τὰ ἀπὸ γῆς, καὶ θαλάσσης, εἰς τὸ αὐτὸ συγκειραννύτας. καλὸν γὰρ, τὰ ἅπαντα ἐξ ἑσσαντας ἐν πτισάνῃ καὶ συνίῃ καὶ ὑδρελάῳ τῶν ἰατρικῶν ἀπολιπεῖν. ἀλλὰ νῦν διὰ τὸ ποικίλον ἐξ ἀγει, καὶ γοιτῆ εἰ τῶν ὄρεων, id est, Quin multo magis cum regales illas & efficaces variorum remediorum mixturas conficiunt, quas deorum manus appellarunt. Erasistratus autem coarguit absurditatem, & curiositatem eorum, qui similib

& metallica, & herbaria, & ferina, quæq; terra gignit, quæq; mare, in vnum commiscuerunt. At bene haberet, si his omisiss in prifana, & cucurbita, & hydrelæo medendi artem finissent. Verum per Ionem ipsa rerum varietas imponit nobis, & appetentiam illicit: Hactenus Plutarchus. Meminit huñs adagij Galenus, tractatu 6. citans ex Erophilo. Liber obiter & C. Plinij verba hoc loco subscribere, quibus medicorũ mixturas taxat. Ea sunt in præfatione libri 24. Hinc, inquit, nata medicina. Hæc sola naturæ placuerat esse remedia, parata vulgo, inuentu facilia, ac sine impendio, ex quibus viuimus. Postea fraudes hominum, & ingeniorum capturæ, officinas inuenere istas, in quibus sua cuiq; homini venalis p-mittitur vita. Statim cõpositiones, & mixturæ inexplicabiles decantantur. Arabia atque India in remedio æstimantur. Huleriq; paruo medicina à rubro mari impetatur, cum remedia vera quotidie pauperum quisque cænet. Nam, si ex horto aut petatur herba, vel frutex quæratur, nulla artium vilior fiet. Hactenus Plinius.

Quot homines, tot sententia.

N I H I L vel hodie vulgò tritius est, quàm hæc Terentiana sententia: Quot homines, tot sententiæ. Cui similis est apud eundem & illa: Suis cuiq; mos est. Persius item: Mille hominum species, & rerum discolor vsus.
Velle suũ cuiq; est, nec voto viuatur vno.
Eodem pertinet & illud epigrammaticum, quod dictum est, inueniri qui non recusent agris paternis cedere: qui velit ingenio cedere, reperiri neminem. Horatius decentissimam addidit allegoriam:
Tres mihi cõuiuē pppe dissentire videtur,
Poscentes vario multum diuersa palato.
Idem primam omnium Odam huius argumeto sententiæ conscripsit, alijs studijs alios duci, alijs alia cordi esse. Adlustr facerissimè Terentius in Phormione, cum è tribus aduocatis primus ait, secundus negat, tertius deliberandum censet. Eam sententiam Euripides in Phœnissis latius explicuit:
Εἰ πάσι ταυτὸ καλὸν ἔσθ, σοφὸν δ' ἄμα,
Οὐκ ἔθ' ἀμφίλεκτο, ἀνδράποισ ἔρις.
Νῦν δ' εἴθ' ὁμοιον ἐδὲν ἔτ' ἴσον φροσῖς
Πλὴν ὀνομάσαι. τὸ δ' εἴργον ἐκ' ἐστὶ τόδε. i.
Cunctis idè si pulchrum, & egregiũ foret,

Nulla esset anceps hominibus contentio.
At nunc simile nil, nil idem mortalibus:
Nisi verba forsan inter istos concinunt,
At re tamen, factisq; conuenit nihil.
Idem in Hippolyto coronato:
Ἄλλοισιν ἄλλος θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων μέλει. i.
Hic his, hic illis, & homo cordi est, & deus.
Huc respexit Homerus in Odisseæ ξ.
Ἄλλ' ὅ γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρεται ἔργων.
Namq; alijs aliæ res ardentq; placetq;.

Eum ausculta, cui quatuor sunt aures.

I N T E R Græcanicorũ prouerbium collectanea refertur: ἄλλος τὸ τὰ τέσσαρα ὄτα ἔχοντες, id est. Eum ausculta, cui quatuor sunt aures. Huius adagionis, huiusmodi quoddam interpretamentum adfert Zeno dotus: Oraculo quondam fuisse responsum Entimo Cretensib, & Antiphemo Rhodiensib, vt eum obseruarent, cui quatuor essent aures. Is autem erat prædo quidam Phœnix, quem cauendũ esse monebat oraculum. Porro, quòd quatuor aures habere dictus est, non satis liquet, vere ne habuerit, an per allegoriam sit accipiendum, quòd quatuor locis exploratores haberet dispositos. Verum illi, cum dei responsum tanquam ridiculum negligerent, in prædone inciderunt, atque ab eo sunt extincti: Itaque ex hoc euentu vulgo natam esse parãmiam existimant. Sed nobis magis arridet, quod idem ex Aristophane grammatico refert: Lacedæmonios Apollinis simulacrũ ita solere fingere, vt quatuor haberet aures, & manus totidem: vel quòd, vt auctor est Sosibius, hac figura visus sit illis apud Amyclas pugnantibus: vel significantes, vt conijcimus, viro prudenti res quàm plurimas tum audiendas esse, tum vsu vitæ periclitandas. Porro creditum est antiquitus, nulla oracula fuisse certiora, quàm Apollinis. Vnde iactatum etiam illud, τὰ ἐκ πρὶ ποδῶν. Atque ita monet prouerbum, audiendos esse illos, qui diuturno complurium rerum vsu præ cæteris sapiunt, ita vt ferè faciũt senes. Vnde & apud Homerum laudatur Nestoris oratio, tãquam omnium auditu dignissima: & in Odisseæ secundo libro, Ægyptium heroa senem primo loco loquentem facit:
Ὅς δὲ, ἢ ἤραι κυρὸς ἔλω, καὶ μῦθ' ἤδη, id est,
Qui iam incuruus erat senio, sed plurima norat.

Eodem spectavit Euripides in Phœnifis, ad quem locū adlufit Lucianus in Hercule Gallico:

Ω τέκνον εχέ πάντα τῶν γήρων κακὰ
Ετέοιες πρόσεσιν, ἀλλ' ἢ ἐμπερίαι·
Εχέει τι λέξαι τῶν νεῶν σοφώτερον.

Verba sunt Iocasta iā anus ad Eteoclem adolescentem filium. Ea nos sic vertimus: O gnate Eteocles, cuncta nequaquā mala Adsumt senectæ: nam per experientiam Vsumq; rerum; dicere haud nihil rudi Potest iuuenta melius, ac prudentius.

Idem nunc vulgus nostratum effert, sub sordida quidem, sed tamen apta metaphora, cum aiunt: Prospectandum vetulo latrante cane: hoc est, nequaquam negligendum, quoties senes periculum cauendum admonent. Canes enim vetuli non latrant temere, quemadmodum iuenculi.

Semper feliciter cadunt Iouis taxilli.

Αἰεὶ γὰρ δὲ πίπτουσιν οἱ διὸς κύβοι. id est, Semper cadunt feliciter tali Iouis.

Senarius est prouerbio celebratus, diciq; solitus in eos, quibus res omnes perpetuo quodam fortunæ fauore, ex animi sententia cederent. Apparet translatum à talorū iactu, vbi fortassis antiquitus obseruatum est, Iouis talos feliciores esse. Nam mos erat iactibus alearum, ominis causa Deorum, aut hominum nomina præfari. Vnde & Veneris iactus inter felices numeratur, vel prouerbio teste: Si sæpe iacias, aliquando Venerem iacias. Nisi malumus ad Iouis victoriam, Iunonisq; victæ fabulam referre. Sunt, qui putent quadrare in eos, qui factis suis dignas poenas dependierint, quasi Ioue non sinente culpam inultam. Sed videtur non absurde dici posse & in viros fortunatos, ac præpotentes, quorum etiam parum recte factis applauditur, attestante versu prouerbiali:

Ως δὲ κύβου πίπτουσιν αἰ λαμπρὰ τέχαι. i. Quam facile semper res cadunt potentū.

Ab hac sententia nō abhorret illud Euripidis in tragœdia, cui titulus Phœniacæ: Πάντα δὲ δὴ περὶ θεῶν. id est, Sunt cuncta dijs procliuia.

Tum illud Homero frequens: Θεοὶ δὲ τὰ πάντα δύνανται. i. Cœlestes omnia possunt.

Thessalorum commentum.

Θεσπάλων σόφισμα, id est, Thessalorum commentum, varias ad res accommodari

scribit Suidas: tum ad eos, qui in acie locum deserunt: tum ad illos, qui cultu delicatiore vtuntur: tum ad hos, qui dolis quempiam circumueniunt. Natum autem arbitrantur ex huiusmodi quapiam historia: Arato, Thessalo cuidam oraculo respōsum est, caueret, ne clanculum vinceretur ab ijs, qui maiore, splendidioreq; voto oraculum aduersus ipsum ambirent. Quod ille simulatq; audiuit, votum nuncupat, sexcentum hominum capita Deo sacrificaturum. Deinde, postea quā ea, quorum gratia venerat, ex animi sententia confecisset, votum, ac sacrum perfoluere sine fine cunctabatur, tanquam neque pium fatis, neque dignum Apolline. Qua quidem ex re natum aiunt, vt postea quotannis hec atom ben ei Deo polliceri sint soliti: neque redere tamen, quod essent polliciti. Thessalorum fraudulentiam notat & Euripides in Phœniis:

Καὶ πῶς νοήσας ἑτεοκλήϊς τὸ θεσπάλων
Εἰσήγαγε τὸ σόφισμα ὀμιλίᾳ χυθρός. id est, At sentiens hoc Eteocles, mox Thessalam Adhibuit artem, gentis ob commercium.

Idem alibi:

Πολλοὶ παρήσαν, ἀλλ' ἄπισοι θεσπάλιοι. id est, Multus quidē aderat, lubrica tamen fide, Grex Thessalorum.

Idē declarat Demosthenes in Olynthiaca prima: Εἶτα τὰ τῶν θεσπάλων: ταῦτα γὰρ ἄπισα μὲν ἔδῃκε φύσει καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, i. Accedunt, inquit, ad hæc res Thessalorum, quæ profecto cunctis quoque mortalibus natura, semperque infidæ fuerunt. A quibusdam sic refertur hoc adagium: αἰεὶ γὰρ τὰ τῶν θεσπάλων ἄπισα. id est, Semper enim res Thessalorum infidæ. Aristophanis enarrator ab Iafone natum prouerbiū existimat, quod is Medææ promissam fidem soluerit. quod quidem illa illi exprobrat apud Ouidium in Heroïdum epistolis. Prouerbij meminit & is, qui fragmenta nobis Athenæi tradidit.

Thessalorum ala.

Θεσπάλικα πτέρυγες, i. Alæ Thessalicæ. Prouerbiali ioco quondam dicebatur in vestes manicatas, quas Græci χειράδοτες vocant: q; hoc genere per luxum, ac delicias vterentur Thessali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum virile, Troianis ab hostibus opprobratur:

Et

Et tunicae manicas, & habent redimicula mitræ.

Et apud Plautum quidam cultu Punico, velut auis exotica, ridetur propter manicas, aut angulos, alarum instar, vtrinq; propendentes, atque extantes.

Thessala mulier.

Θεσπάλικη γυνή, id est, Thessalica mulier. In venescas, malarumq; peritas artium dici solitum. Propterea quod ea gens præter cæteras hoc nomine notata est, id quod ex Apuleiano Asino pluribusq; scriptoribus alijs satis liquet. Vnde Horatius in Odis:

Quæ saga, quis te soluere Thessalis Magus venenis, quis poterit Deus?

Plautus in Amphitryone veneficum appellat Thessalum.

Et Strepitiades apud Aristophanem in Nubibus consulit Socratem, an adhibenda sit Thessala incantatrix, quæ lunam cœlo detrahat, quo minus in Neomenia cogatur æs alienum reddere. Eam superstitionem in Thessalos à Medea profectam existimât: quæ cum illac fugeret, per aerem vecta, scripulum veneficij, ac magicis herbis plentū deiecerit, eaq; sparsa suppullulasse. Quin & Plinius libri trigessimū cap. i. docet, magiā ad Thessalos vsque propagatam, diu ab ea gente cognomen obtinuisset; adeo, vt Menâ der quoque, litteratur subtilitatibus peritus, Thessalam cognominari fabulam, cōplexam ambages fœminarum detrahentium lunam.

Feras, non culpes, quod vitari non potest.

A. GELLIVS scribit, Publij Mimi sententias aliquot, ad communem sermonem accommo datissimas, vulgo circumferri solitas. è quibus hæc vna est, quouis philosophorum dogmate salubrior: Feras, non culpes, quod vitari non potest. Quibus verbis admonemur, vt mala fatalia, quæ nulla ratione possit neq; declinari, neque propelli, saltem animi æquitate leniatur. Nec aliud, tametsi verbis alijs, docet Euripides in Phœniis, cum ait:

Δεὶ φέρεται τὰ τῶν θεῶν.

Toleranda fata numinum.

Idem in eiusdem tragœdiæ calce:

Τὸς γὰρ ἐκ θεῶν ἀνάγκης δεινὸν ὄντα δεῖ φέρεται. id est,

Quippe mortalem, necesse est ferre fata numinum:

Homerus Odyssææ lib. 9. Νῆσόν γ' ἔπος ἐστὶ διὸς μεγάλης ἀλέαδαι. i. Nulli fas vitare malū ex Ioue rege pfectū. Huc pertinet & illud scitū Varronis dictum. Vxoris vitium aut tollēdum esse, aut ferendum. Item adagium, quod suo dicemus loco: Μὴ πρὸς κέντρον λαλῆζεν. id est, Ne contra stimulum calcitres.

Sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes.

PROVERBIALIS allegoria, qua quipiam præpostere fieri significamus, legitimasq; rerum vices inuerti: quod genus fit, si puer senem admoneat, discipulus præceptorem docere conetur, seruus imperare domino. Sumptum est adagium ex Euripidis Medea:

Ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χερεῖσι παραλῶ. Καὶ δίκη, καὶ πάντα πάλιν ἐρέφεται. Ἄνδράσι μὲν δόλιαι βελαι, θεῶν δὲ οὐκ ἔτι πίστις ἀβρη.

Quibus verbis chorus indicat, pristinum rerum ordinē inuerti: viros iam dolis muliebribus vti, neq; manere promissis: cōtrā mulieres audere virilia. Vsurpat hanc parēmiam Lucianus in Terpsione, vbi hæredipe ta delusus Plutonem incusat, q; ipse iuuenis adhuc morte præceptus esset superstitite sene, quæ captauerat, idq; contra naturalem ordinem, ἀνω γὰρ ποταμῶν τῆτό γε, inquit. Rursus idem in Apologia libelli, περὶ τῶν ἐπιμιθεῶν σωζόντων. Πολλὴ γένη διαφρονία τῶν νῦν βίη πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τῶ ποταμῶ χερεῖν, καὶ ἀνεστράφθη τὰ πάντα, καὶ παλινορθεῖν πρὸς τὸ χεῖρον, τῶτο ἂν εἴη, i. Longe, inquit, illud, quod aiunt, accideret, vt sursum versus incedant flumina, cunctaq; pariter inuertērentur, atque in deterius recantarentur. Vsurpat & Diogenes Laertius in vita Diogenis Cynici, narrans, quemadmodum Diogenes, vbi perinde quasi dominus esset, nō seruus, hero suo mādaret, vt quod erat iussus faceret: atque ille prouerbio respondisset, ἄνω ποταμῶν ἱερῶν. Atqui, si medicū, inquit ægrotus, esses ære tuo mercatus, vtrum illi monēti pareres, an istum ad modum responderes ἄνω ποταμῶν: Vsurpat & Aristoteles in Meteorologicis. Eodem adlufit Virgilius in Æneide, cum ait: Amnis & Adriacas retro fugit Aufidus vndas.

Vbi

Vbi Seruius admonet subesse proverbiū de re neque verisimili, neque consistente. Flaccus in Odis sic extulit:

Quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:

Cum tu coemptos vndique nobiles:
Libros Panæti, Socraticam & domum,
Mutare Ioricis Iberis

Pollicitus meliora, tendis?
Vbi proverbium annotauit Porphyrius.
Item Ouidius in Heroïdum epistolis:

Cū Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontē Xanthi versa recurret aqua.
Xante retro propera, versæq; recurrite
lymphæ,
Suffinet Oenonen deseruisse Paris.

Item Propertius:
Fluminaq; ad caput incipiunt reuocare
liquores.

Ad felicem inflectere parietem.

ARISTOPHANES in comœdia, cui titulus Ranæ, bellissimum v̄surpat adagiū, quod v̄tinam in litteris d̄taxat extaret, nō etiam in omnium prop̄ mortalium vita:

Ταῦτα μὲν πρὸς ἀνδρὸς ἔστι
Νὴν ἔχοντες καὶ φρένας, καὶ
Πολλὰ περιπλοκάμενοι,
Μετακλυθεῖν αὐτὸ αἰεὶ
Πρὸς τὸν δὲ πρέποντα τοῖχον. id est,
Nam viri est prudentis illud,
Atque cordati, catiq;
Multum aquæ cui nauigatum, vt
Semper ad felicitatis se
Cautus inflectat latus.

Proverbium autem ita commodius effertur: πρὸς τὸν δὲ πρέποντα τοῖχον βέπειν. id est, In felicem parietem vergere. Aristophanis interpres translatus existimat ab his, qui naui vehuntur: qui, si quando nauis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum transcurrunt, quod altius extat ab v̄ndis. Dicitur & in hos, qui commodi sui respectu semper ad potentiores, ac fortunatiores amicos applicant sese: ac quemadmodum muscæ ad culinæ nidorem aduolant, reuolantq; , ita fortunam potiorē in amicitia, non fidem sequuntur. Aut qui, dum est anceps exitus belli, quietem agunt: porrò, simul atque iam inclinavit fortuna, vt appareat, vtra pars sit victoriam reportatura, protinus ad eam adiunguntur.

tur. Hoc animo legitur fuisse Metius ille Virgilianus, & Polymnestor, qui, victricia arma secutus, magis quàm hospitij fidem, Polydorum obruncat, & auro vi potitur. Huiusmodi genus hominum elegantertat idem Aristophanes in Pluto. Siquidem hic Chremylus iam diues factus, queritur sese obtundi huiusmodi saluatoribus, qui aurum olfecerant:

Βάλλ' ἐς κόρακας. ὡς χαλεπὸν εἶπιν οἱ φίλοι
Οἱ φανόμενοι πάρα χρεῖμα, ὅτ' ἂν πρᾶπτη τις
id est,

Malā in crucē: vt res est molesta, vbi illic
Ad res secūdas demum amici prouolant.
Eodē pertinet Euripideū illud ex Medea:
Πένητα φέγγει πᾶς τις ἐκ ποδῶν φίλος. id est,
Tenuem, atque egenum cuncti amici deserunt.

Antiphanes in Progonis, citante Athenæo lib. 6.

Μὴ μοι πῶτ' ἔλθης ὅτ' ἂν ἐγὼ πρᾶπῃ κακῶς. i.
Ne tū mihi adsis, quādo res cedunt male.

Interpres proverbium subesse admonet, dici solitum in eos, qui tum amicorū consuetudinem deserunt, cum in periculis versantur. Cæterum poetam verbis in contrarium versis ad parēciam adlusisse, quæ recte sic efferrī consueuerit.

Μὴ μοι πῶτ' ἔλθης ὅτ' ἂν ἐγὼ πρᾶπῃ κακῶς. i.
Ne tu mihi adsis, quādo res sunt pr̄peræ.

Ad hoc facit & illud apud Euripidem in Oreste:

-Τὸς φίλος
Ἐν τοῖς κακοῖς χρητὸς φίλοισιν ἀφελεῖν.
Ὅτ' ἂν εἰ δὲ δαίμων εἰ δὲ δῶ, τί χρητὸν φίλων;
Ἀρκεῖ γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς ἀφελεῖν θέλων. id est,
Iuuare amicos rebus afflictis decet.

Quorsum opus amicis, cum benigna fors fauet?

Siquidem ipsa per se sufficit Rhamnusia, Volens secundis adiuuare fauoribus.

Idem poeta propius adlusit ad adagium in eadem tragœdia, nisi quod sententiam ad præcones retulit:

Τὸ γὰρ γένοιτο τῶν δ' ἔς' ἐπὶ τὸν δὲ τυχῆ
Πηδῶσ' αἰεὶ κίρυκες. δὲ δὲ δ' αὐτοῖς φίλοι,
Ὅς ἂν δύννται πόλεος ἐν τ' ἀρχαῖσιν ἢ. i.
Nanq; id genus sunt vsque præcones, vti Feliciorum partibus se accommodant, Amētq; demū hūc, qui sit inter principes, Reiq; qui temperet habenas publicæ.

Idem in Hercule furente:

Καὶ τῶν καλῶν μὲν ὅς τις ἀπολάθει θέλει,
Συμπλεῖν δὲ τοῖς φίλοισιν δὲ συχῶσιν, ἢ. i.
Cui

Cui res secundæ, huic nauiganti quilibet Comes ire quærit, non item infelicibus.

Huc pertinet, quod Aristoteles lib. Moralium Eudemiorum 7. proverbium dictū ostendit, χροῖον δὲ κινῦναι τὸν φιλέμενον. id est, Tempus indicare, quis vere amet. Tempestas enim arguit amicitiam, ac fucatos illos amicos deregit.

Amico amicus.

Q V O D est apud Terentiū in Phormione: Solus est homo amico amicus: Donatus indicat esse parēciam, atque ita legi apud Apollodorum, cuius vtique Phormio Græca est: Μόνος ἐπίσταται φιλεῖν τὸς φίλος. id est, Solus nouit diligere amicos. Aristoph. apud Athenæum:

Ἄλλ' ἔδεν μέλει
Τῶν σκευματῶν μοί. τῶν φίλων γὰρ ὦν φίλος
Ἐργασί χριστός, ἢ λόγος ἔφω μόνον. id est,
-At nil moror dieteria,
Amico amicus cum siem, factis, neque Verbis modo prodesse propositum mihi, Sed re simul, factisq;

Ipsa figura proverbium præsert, quæ admodum initio demonstraui. Quadrabit in eos, qui nullū officium refugiant, modo gratum faciant amicis. Huic affine videtur illud Euripidis in Medea:

Βαρβαρὸν ἐχθροῖς καὶ φίλοισιν ἀμενῆ. id est,
Beneuolam amicis, rursus asperam hostibus.
Theocritus in Aita,
Ἀλλήλους δ' ἐφίλησαν ἴσως ζυγῶν ἢ ῥὰ τὸτ' ἦσαν
Χρῆστοι πάλαι ἀνδρες, ὅτ' ἀντεφίλησ' ὁ φίληθεῖς.
id est,

Par amor ambobus, mortales aurei olim Viuebant, tum cum redamabat amatus amantem.

Aristoteles apud Laertium crebro solitus est dicere, ὅ φίλοι, φίλοι ἔδειξ, significans veram amicitiam interijisse inter mortales.

Muneribus vel dij capiuntur.

Q V O D scripsit Ouidius, Munera (crede mihi) capiunt hominesq; deosq;.

Placatur donis Iuppiter ipse datis.
Euripides in Medea, vulgi sermone fuisse celebratum ostendit, cum ait:

Πέθειν δ' ὄρα καὶ θεὸς λόγος.
Χριστός δὲ κρέσσον μέρων λόγον βροτῶν. i.
Donis vel ipsos dictitant flecti deos.

Certe inter homines, mille dictis luteum

Præpollet aurū profusus, ac præponderat.

Celebratur & hic versiculus, quem etiam v̄surpauit Plato libro tertio Politicæ, Δῶρα θεὸς πέθει καὶ ἀδούτοις βασιλεύεις. id est, Cum diuis flectunt venerandos munera reges.

Vnde Seneca, philosophi cuiusdam apophthegma referens, ait: Omnium esse dulcissimum accipere.

Manum de tabula.

M. TVLLIVS in epistola quadā: Heus tu manum de tabula, magister adest citius, quā putaramus. Videtur autem hac proverbiali figura, Manum de tabula, admonuisse, vt desisteret a scribendis dieterijs. Adlusum autem apparet ad Apellis nobilissimi pictoris dictum: qui, cum Protogenis opus immensi laboris, ac cure supra modum anxie miraretur, ait omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora, sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere. memorabili præcepto, nocere sæpe nimiam diligentiam. Hæc Plinius libro 35. cap. 10. Proinde, si quando admonerimus, vt recedat aliquis ab opere, negotiove, quod in manibus habet, in bebimus illum manum de tabula tollere. Peculiariter autem conueniet in quosdam scriptores plus satis accuratos, & morosæ cuiusdam diligentia, qui sine fine premunt suas lucubraciones, semper aliquid addentes, adimentes, immutantes.

Emere malo, quàm rogare.

M. TVLLIVS in Verrinis actionibus adagij vice citat, Emere malo, quàm rogare. Quo significatum est, haud quaquam gratis accipi, quod precibus emitur, immo nihil emi carius, quā quod roganti datur. Durum enim illud verbum ingentis animis, Rogo: nec inter amicos vnquam expectandum, auctore Seneca. Translatum à veterum consuetudine, qua vicinus à vicini supellestem commodato rogabat, quā ipse forte domi non habebat. Hunc autem morem antiquitus fuisse, ex Plauti tū Aulularia, tum Rudentibus licet cognoscere. L. Appuleius in Floridis: Neque enim leui mercede emit, qui precatur: aut paruum pretium accipit, qui rogatur, adeo, vt omnia vtensilia emere potius velis, quā rogare. Idem innuit, obscurius quidem, sed eleganter, Græcis celebratum proverbium, quod

Vbi Seruius admonet subesse prouerbiū de re neque verisimili, neque consistente .

Flaccus in Odis sic extulit :

Quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti :

Cum tu coemptos vndique nobiles :
Libros Panæti, Socraticam & domum ,
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora, tendis ?
Vbi prouerbiū annotauit Porphyriū .
Item Ouidius in Heroidum epistolis :

Cū Paris Oenone poterit spirare relicta ,
Ad fontē Xanthi versa recurret aqua .
Xante retro propera, versæq; recurrite
Lymphæ,
Suffinet Oenonen deseruisse Paris .

Item Propertius :
Fluminaq; ad caput incipiunt reuocare
liquores .

Ad felicem inflectere parietem .

ARISTOPHANES in comædia, cui titulus Ranæ, bellissimum vsurpat adagiū, quod vtiā in litteris dūtaxat extaret, nō etiam in omnium propē mortalium vita :

Ταῦτα μὲν πρὸς ἀνδρῶς ἔστι
Νῆν ἔχοντα καὶ φρένας, καὶ
Πολλὰ περιπλαμότα,
Μετακλυθεῖν αὐτὸ αἰεὶ
Πρὸς τὸν δὲ πρῶτοντα τὸ γυν . id est,
Nam viri est prudentis illud,
Atque cordati, catiq;
Multum aquæ cui nauigatum, vt
Semper ad felicis se
Cautus inflectat latus .

Prouerbiū autem ita commodius effertur : πρὸς τὸν δὲ πρῶτοντα τὸ γυν ἔπειν . id est, In felicem parietem vergere. Aristophanis interpret translatus existimat ab his, qui nauī vehuntur : qui, si quando nauis alterum latus fluctu deprimitur, protinus in alterum transcurrunt, quod altius extat ab vndis . Dicitur & in hos, qui commodi sui respectu semper ad potentiores, ac fortunatiores amicos applicant sese : ac quemadmodum muscæ ad culinę nidorem aduolant, reuolantq; , ita fortunam potiorē in amicitia, non fidem sequuntur. Aut qui, dum est anceps exitus belli, quietem agunt: porrò, simul atque iam inclinavit fortuna, vt appareat, vtra pars sit victoriam reportatura, protinus ad eam adiunguntur .

tur . Hoc animo legitur fuisse Metius ille Virgilianus, & Polymnestor, qui, victricia arma secutus, magis quàm hospitij fidem, Polydorum obruncat, & auro vi potitur. Huiusmodi genus hominum eleganter notat idem Aristophanes in Pluto. Siquidem hic Chremylus iam diues factus, queritur sese obtundi huiusmodi saluatoribus, qui aurum olfecerant :

Βἀλλ' ἐς κόρακας . ὡς χαλεπὸν εἶσιν οἱ φίλοι
Οἱ φανέμενοι παραχρήμα, ὅτ' ἀν' ἀπάτητις
ἄρ', id est,

Malā in crucē: vt res est molesta, vbi illic
Ad res secundas demum amici prouolant .
Eodē pertinet Euripideū illud ex Medea :
Τέννητα φέρεται πᾶς τις ἐκ ποδῶν φίλος . id est,
Tenuem, atque egenum cuncti amici deserunt .

Antiphanes in Progonis, citante Athenæo lib. 6 .

Μὴ μοι πῶτ' ἔλθῃς ὅτ' ἀν' ἐγὼ πρῶτον καλῶς . i .
Ne tū mihi adsis, quādo res cedunt male .

Interpres prouerbiū subesse admonet, dici solitum in eos, qui tum amicorū consuetudinem deserunt, cum in periculū versantur. Cæterum poetam verbis in contrarium versis ad parœmiā adluisse, quæ recte sic efferrī consueverit .

Μὴ μοι πῶτ' ἔλθῃς ὅτ' ἀν' ἐγὼ πρῶτον καλῶς . i .
Ne tu mihi adsis, quādo res sunt prosperæ .

Ad hoc facit & illud apud Euripidem in Oreste :

-Τὸς φίλος
Ἐν τοῖς καλοῖς χερὶ τοῖς φίλοις ἀφελῆν .
Ὅτ' ἀν' εἰ ὁ δαίμων δὲ δίδῳ, τί χερὶ φίλων ;
Ἀρκεί γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς ἀφελῆν θέλων . id est,
Iuuare amicos rebus afflictis decet .

Quorsum opus amicis, cum benigna fors fauet ?

Siquidem ipsa per se sufficit Rhamnusia, Volens secundis adiuuare fauoribus .

Idem poeta propius adludit ad adagiū in eadem tragœdia, nisi quod sententiam ad præcones retulit :

Τὸ γὰρ γένοιτο τῶν εἰς ἐπὶ τὸν δῖτυχῆ
Πηδῶσ' αἰεὶ κίρκης . δε δε εἰ αὐτοῖς φίλοι,
Ὅς ἀν' εἰσυνται πόλεος ἐν τ' ἀρχαῖσιν ἢ . i .
Nanq; id genus sunt vsq; præcones, vt Feliciorum partibus se accommodent, Amētq; demū hūc, qui sit inter principes, Reiq; qui temperet habenas publicæ .

Idem in Hercule furente :

Καὶ τῶν καλῶν μὲν ἔστι ἀπλάθειν θέλει,
Συμπλέειν δὲ τοῖς φίλοις ἀδυσχεῖσιν, ἢ . i .
Cui

Cui res secundæ, huic nauiganti quilibet Comes ire quærit, non item infelicibus .

Huc pertinet, quod Aristoteles lib. Moralium Eudemiorum 7. prouerbiū dictū ostendit, χρένον δεμνύου τὸν φιλέμενον . id est, Tempus in dicare, quis vere amet . Tempestas enim arguit amicitiam, ac fucatos illos amicos detegit .

Amico amicus .

QVOD est apud Terentiū in Phormione : Solus est homo amico amicus : Donatus indicat esse parœmiā, atque ita legi apud Apollodorum, cuius vtiq; Phormio Græca est: Μόνος ἐπίσται φιλεῖν τὸς φίλους . id est, Solus nouit diligere amicos . Aristoph. apud Athenæum :

Ἀλλ' ἐδὲν μέλει
Τῶν σκουμμάτων μοί . τῶν φίλων γὰρ ἀν' φίλοι
Ἐργοῖσι χρῆσός, ἢ λόγῳ εἴρω μόνον . id est,
-At nil moror disteria,
Amico amicus cum siem, factis, neque
Verbis modo prodesse propositum mihi,
Sed re simul, factisq;

Ipsa figura prouerbiū præsert, quæ admodum initio demonstraui . Quadrabit in eos, qui nullū officium refugunt, modo gratum faciunt amicis . Huic affine videtur illud Euripidis in Medea :

Βαρέταν ἐχθροῖς καὶ φιλοῖσιν ἄμενῆ . id est,
Beneuolam amicis, rursus asperam hostibus .
Theocritus in Aita,
Ἀλλήλους δ' ἐφίλησαν ἴσῳ ζυγῶ, ἢ βῆ τὸ τ'
ἦσαν
Χρῆσται πάλαι ἄνδρες, ὅτ' ἀντεσίλησ' ὁ φιληθεῖς . id est,

Par amor ambobus, mortales auri olim Viuebant, tum cum redamabat amatus amantem .

Aristoteles apud Laertium crebro solitus est dicere, δ φίλοι, φίλοι εἰδεις, significans veram amicitiam interijisse inter mortales .

Muneribus vel dii capiuntur .

QVOD scripsit Ouidius, Munera (crede mihi) capiunt hominesq; , deosq; .

Placatur donis Iuppiter ipse datis .
Euripides in Medea, vulgi sermone fuisse celebratum ostendit, cum ait :

Πείθειν δ' ὄρα καὶ θεὸς λόγῳ .
Χρυσὸς δὲ κρέσσον μύριον λόγον βροτῶν . i .
Donis vel ipsos dicitant flecti deos .
Certe inter homines, mille dictis luteum

Præpollet aurū profus, ac præponderat .
Celebratur & hic versiculus, quem etiā vsurpauit Plato libro tertio Politicæ,
Δῶρα θεὸς πείθει καὶ αἰδούσας βροτῶνας . id est,
Cum diuis flectunt venerandos munera reges .

Vnde Seneca, philosophi cuiusdā apophthegma referens, ait : Omnium esse dulcissimum accipere .

Manum de tabula .

M. TVLLIVS in epistola quadā : Heus tu manum de tabula magister adest citius, quàm putaramus . Videtur autem hac prouerbiali figura, Manum de tabula, admonuisse, vt desisteret a scribendis disterijs . Adlusum autem apparet ad Apellis nobilissimi pictoris dictum : qui, cum Protogenis opus immensi laboris, ac curę supra modum anxie miraretur, ait omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora, sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere . memorabili præcepto, nocere sæpe nimiam diligentiam . Hæc Plinius libro 35. cap. 10. Proinde, si quando admonebimus, vt recedat aliquis ab opere, negotiove, quod in manibus habet, iubebimus illum manum de tabula tollere . Peculiariter autem conueniet in quosdam scriptores plus satis accuratos, & morosa cuiusdam diligentia, qui sine fine premunt suas lucubraciones, semper aliquid addentes, adimentes, immutantes .

Emere malo, quàm rogare .

M. TVLLIVS in Verrinis actionibus adagij vice citat, Emere malo, quàm rogare . Quo significatum est, haud quaquam gratis accipi, quod precibus emitur, immo nihil emi carius, quàm quod roganti datur . Durum enim illud verbum ingenuis animis, Rogo : nec inter amicos vnquam expectandum, auctore Seneca . Translatum à veterum consuetudine, qua vicinus à vicino supellectilem commodato rogabat, quā ipse forte domi non habebat . Hunc autem morem antiquitus fuisse, ex Plauti tū Aulularia, tum Rudentibus licet cognoscere . L. Appuleius in Floridis : Neque enim leui mercede emit, qui precatur : aut paruū pretium accipit, qui rogatur, adeo, vt omnia vtensilia emere potius velis, quàm rogare . Idem innuit, obscurius quidem, sed eleganter, Græcis celebratum prouerbiū, quod

quod alio reddemus loco, & χυτῶ πηλοῖον ἔχεν, ἐπὶ πλάσσει δὲ τῆ χύτρα. id est, Precare vicino vt habeat, magis autem ollæ. Significat autem, optādum autem, vt vicinum habeas locupletem, à quo queas vtendum sumere, quod ipse domi non habes: verum multo satius esse, te ipsum domi possidere, quicquid postulat vitæ vsus.

Manum non verterim. Digitum non porrexerim.

PROVERBIALIS hyperbole, Manū non verterim, pro eo, quod est, nihil omnino laboro, aut mea nihil refert. Nihil enim facilius, quàm manum vertere. Extat præter alios apud Appuleium in Apologia magna: Quid de me, inquit, Meztetius sentiat, manum non verterim. Item Cicero libro quinto De finibus: Ne manum quidem ver furos fuisse. Idem eius operis lib. 3. Chrypsippus quidem, & Diogenes detracta vtilitate, ne digitum quidem eius causa porrigē dum esse dicebant, quibus ego vehementer assentior. Agit illic de gloria, siue bona fama, quæ sit omnino contemnenda, si nihil adferat vtilitatis, iuxta illud è Satyra:

Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?

De pollice verso diximus alibi. Quintilianus libro vndecimo scribit, manuum gestus tantum habere momenti in pronuntiatione, vt propemodum velut altera lingua pro omnibus verbis loquatur. Sed admirationi proprie conuenit ille gestus, quo manus modice supinata, ac per singulos à minimo collecta digito, redeunte flexu simul explicatur, atque conuertitur. Interrogationi congruit ille, cum vertimus manum, vtcunq; composita est. Quin & hodie manum erectam inuertimus, quoties discrimē minimum significamus. In sermone, quem modo citauimus ex Quintiliano, quod est Pro omnibus verbis, putamus rectius legi, Pro omnibus membris. vt intelligas, quicquid cæterarum corporum partium gestu significari potest, id solam præstare manum. Apud Plutarchum in vita Timoleontis, quidam missus ad Andromachum, post multa inhumaniter, ac barbarice dicta, manum denique porrexit, ac modo supinam, mox pronam ostendit, minitās hoc gestu se subuersurum illorum ciuitatem. At Andromachus ridens, nisi quod manu similiter supinata, ac mox verso, iussit illum quàm

primum abire, nisi vellet talem reddi nautem ipsum.

Semper Leontini iuxta pocula.

Αἰὲ λέοντιοὶ περὶ τὰς κρατῆρας, id est, Semper Leontini iuxta crateres. In voluptarios quadrabit, aut in eos, qui semper ipsidem studijs sunt addicti. Leontini Siciliae populi sunt, quos vbi Phalaris expugnasset, ne quando rebellionem pararent, ademptis armis ad computationes, & voluptates reiecit: atque hinc natum adagium, quod refertur à Diogeniano.

Cestreus ieiunat.

Κεστρὸς νηστειῶν. Cestreus ieiunat. De famelicis, & voracibus dici cōuenit. Vnde &, qui fame oscitāt, κεστρῆς dicitur, & κεστρῶδεις, quod conuicium olim in Athenienses iactum tradit Hesychius. Alij malūt referre ad eos, qui vitam innocuā agunt, & ab aliorum iniurijs abstinent, nec vllū emolumentum ex sua innocentia ferunt. Etenim Cestreus piscis genus quoddā, quod, reliquis mutua deuotione visitantibus, vnum ab aliorum carnibus abstinet, ideoq; non capitur esca, sed in limum abdit sese, atque ibi perdurat, &, vt arbitrantur nonnulli, limo pascitur. Quin captus etiā non alitur escis, aut vllō animante, cum sit acutis dentibus. Quin ipse impune deuoratur à lupo, atque ob id quia non sit edax, parum est esculentus. In meru vero caput occultat, arbitrans totum corpus iam esse tutum. Vnde & Aristophanes apud Athenæum.

Ἀφ' ἔνδον ἀνδρῶν κεστρῶν ἀποιμία; id est, Num intus virorum Cestreum colonia? Adludit ad Cestrinam Chaoniae partem.

Et apud eundem Diphilus:

Κεστρὸς ἀν' εἴλω ἐνεκα νηστειῶν ἀκραι. id est, Cestreus futurus ob inedia grandissimā. Rursum lib. 7. refert ex Anaxandride:

Τὰ πολλὰ ἀδεπιπῶ περιπατεῖ, κεστρὸς ἐστὶ νηστῆς. id est,

In cenis obābulat fere, ieiunus ille mugil. Refertur adagium à Zenodoto, Diogeniano, Suida, Athenæo libro Dipnosophilistarum septimo, qui quidem præter alia cōplura & illud adscribit, piscem à nonnullis appellari ploten, & à congruo deuorari, vt congrum ipsum à muræna. Theodoros Gaza mugilem vertit.

Vbi amici, ibi opes.

PLAVTVS in Truculento: Verum est verbum,

bum quod memoratur: Vbi amici, ibidem opes. Citatur & à Fabio prouerbij vice, lib. Orator. institut. 5. Sensus est, potiores esse amicos, quàm pecuniam, & ad vitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quàm absque amicis opes. Vnde & apud Scythas, auctore Luciano, is habebatur ditissimus, qui certissimos, & optimos amicos possideret. Verum, si quis ad huius sæculi mores respiciat, adagium inuertendum existimabit: Vbi opes, ibi amici. Quandoquidem

Vulgus amicitias vtilitate probat. Et: Illud amicitie quondā venerabile nomen Prostrat, & in questu pro meretrice sedet.

Terra volat.

Ἡ γῆ ἵπταται, id est, Terra volat. De re vehementer absona, quæque nullo pacto fieri queat. Suidas hoc adfert exemplum τοῦ ἀδωδάτη. Iulianus in epistola quadam prouerbij nomine refert, mutato verbo, κούρη ἢ γῆ, καθάπερ ὁ λόγος. id est, leuis terra, quemadmodum dicitur. Adagium hoc ad illorum affinitatem pertinet, quæ retulimus alibi, ζεὺς ἄπαις, id est, Iuppiter orbis. Et, Nil intra est oleam, nil extra est in nuceduri.

Ilias malorum.

Ἰλιάς κακῶν, id est, Ilias malorum. De calamitatibus maximis simul & plurimis. Propterea quòd in Iliade Homericæ nullū mali genus non recensetur. Vnde ex hac docti putant tragediarum argumenta fuisse sumpta, sicut ex Odyssæa comædiarum. Est autem opus verbum, vigintiquatuor voluminibus vix absolutum, & quāuis orationem plus satis prolixam, Iliade longiorem vocant, vt Æschines aduersus Demosthenem, ταῦτα δὲ εἰκῶν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῶ γραμματεῖ, μακρότερον μὲν τῆς Ἰλιάδος, κενώτερον δὲ τῶν λόγων, οὓς εἶσθε λέγειν. id est, His dictis decretum scribæ legēdum tradit, prolixius quidem Iliade, vanius autem verbis ijs, quæ dicere confuevit. Eustathius inuertit adagionem ad hunc modum, καὶ παροιμία μὲν τοὶ κακῶν Ἰλιάδα φησὶν, αὐτὴ δὲ καλοῦ παντός Ἰλιάς. id est, Iliadem malorum prouerbiū ait, at hæc omnium bonorum Ilias. Synesius in epistola quadam ad fratrem: καὶ ὄλος κακῶν ἀν' ἰλιάς περιέστη τὴν πόλιν ἡμῶν. id est,

In summa, malorum Ilias circumstetit vrbem nostram. Plutarchus in preceptis conjugalibus: ὁ δὲ ἐκείνων Ἰλιάδα κακῶν ἐπιληστὸς καὶ βερβερόσις ἐπίησεν, id est, At illorum nuptiæ Iliada malorum Græcis, ac Barbaris inuenerunt. Loquitur enim de coniugio Paridis, & Helenæ, quod inuestimabiliū maiorum fuit causa. Vtitur & M. Tullius in epistolis ad Atticum: Tantiā malorum impendet Ilias.

Lerna malorum.

Λέρνη κακῶν, id est, Lerna malorum; de malis item plurimis simul in vnum congestis, & accumulatis. Parcemiam Strabo commemorat, libro Geographia octauo scribens, Lernam lacum fuisse quempiam, Argiuorum ac Mycenæorum agro communē, in quē cum passim ab omnibus purgamenta deportarentur, vulgo natum prouerbiū, λέρνη κακῶν, id est, Lerna malorum. In hoc loco poetæ fingunt hydram illam septem capitum confluisse, quam Hercules igni Græco confecerit: Eam autem hydram Hesiodus scribit ex Echidna & Typhaone pognatā, alitam à Iunone: nimirum in odium Herculis. Zenodotus ait, locum quempiam fuisse in Argolica, in quem cum omne fordidum genus promiscue conijcerent, fœtiditas inde, ac pestilentes nebulas solitas exhalari. Quamquam rectius autumat, vt adagiū ad Danaidum fabulam referatur. Nam ferunt Danaū quinquaginta iuuenes, Ægypti filios, quibus tovidem filias suas collocarat, omnes eadem nocte trucidasse, atque horum capita in eum locum fuisse cōgesta. Hinc ortum esse prouerbiū. Neque vero negat fieri potuisse, vt contumeliæ causa in eundem locum, in quo capita composuerat, iusserit & purgamenta comportari. Itaque, quoties hominem significamus vehementer infamem, atque omni turpitudinis genere contaminatum, aut cœterum hominum pestilentium, quasiq; sentinam & colluuiem facinorosorum, recte dicemus, λέρνη κακῶν, id est, Lernam malorum. Apud Hesychium Cratinus comicus theatrum, quod ex varia, mixtaq; hominum colluuiē constaret, λέρνη θεατῶν appellauit.

Thesaurus malorum.

Θησαυρὸς κακῶν, id est, Malorum thesaurus. Ad eundem modum inuenitur cum alibi, tum apud Euripidem in Ione:

Οἱ μοι, μέγας θησαυρός ὡς ἀνοίγεται
κακῶν. id est,
Me miserā, vt ingens pāditur thesaurus, ac
Penus malorum.

Extat inter Græcanicas sententias huinf-
modi senarius:
Θησαυρός ἐστὶ τῶν κακῶν κακὴ γυνὴ. id est,
Thesaurus est mulier malorū, si mala est.
Vsurpauit adagium Plautus in Mercatore:
Tu quidem thesaurū huc apportasti malī.

Aceruus bonorum.

Ἀγαθῶν σωρός, id est, Bonorum aceruus.
De opibus ingentibus. Vnde & frequen-
ter extructas dapes, extructas opes, & cu-
mulatedas opes pro copiosis legimus, tan-
quam aceruatim congestas, neque ponde-
re, neque numero, sed ipso cumulo infusas.
Aristophanes in Pluto:

Ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρός ἐστὶ τῶν οὐκίαν
Ἐπισπέπαικεν, οὐδὲν ἠδὲν ἠδὲν ἠδὲν ἠδὲν.
id est,
Nobis bonorum aceruus influit in domū
Sine fraude, nemini patrata iniuria.

Idem in eadem fabula:
Ὡς ἀγαθὰ συγκλήθην ἅπαντα σοι φέρω. i.
Vt agminatim cuncta tibi fero bona,
Rursum in eadem fabula per iocum in ma-
lam partem flexit:

Δηλοῖς γὰρ αὐτῶν σωρῶν ἠικεν χρημάτων ἔχον
τα. id est,
Venisse narras, q ferat pecuniarū aceruū.
Verba chori senilis, cui Carion seruus iocās
ita respondet:

Πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔργῳ ἔχοντα
σωρῶν. id est,
Imò senilium ferat qui ad vos malorum
aceruum.

Adludit autem ad senectutem illorum
iam capulo vicinam. Nam σωρός per ο μικρὸν
tumulum significat sepulcralem, σωρός per
ω μέγα cumulum, atque aceruum. Pro-
inde consentaneum est, seruum eius vocis
syllabam data opera perperam pronūciaf-
se. Hæc atque id genus alia tum fiunt ve-
nustiora, quemadmodum iam sæpius ad-
monuimus, si paullo longius à simplici sen-
su detorqueantur. Veluti, si quis dicat, in
alijs oratoribus alias atque alias eminere
dicendi virtutes, in M. Tullio vno τῶν πάν-
των ἀγαθῶν σωρῶν εἶναι, id est, Omnium bo-
norum aceruum esse. Resipiunt huius ada-
gij naturam illa Ciceronis familiaria, Cum-
ulare officijs, Cumulatissime satisfacere,
Cumulus meritorum.

Bonorum myrmecia.

Ἀγαθῶν μυρμηκία, id est, Bonorum myr-
mecia, de immensis opibus. Nam Myrme-
cia Græce significat cauernam, aut agmen
formicarum. Quamquam ab illis formicis
sumptum videri potest, de quibus memi-
nit Plinius libro vndecimo, capite tricesi-
mo primo: quas ait esse colore felium, ma-
gnitudine luporum Ægypti. Eas in septen-
trionali Indorum, qui Dardæ vocentur,
regione aurum è cauernis egerere. Eru-
tum hyberno tempore, Indi furantur æstiu-
o feruore, conditis propter vaporem in-
tra cuniculos formicis: quæ tamen odore
solicitatæ prouolant, neque raro lacerant,
quamuis præuolocibus camelis fugientes.
Atque huc videtur respexisse D. Bassilius,
cum scribit ad nepotes, quicquid ultra ne-
cessitatem vsus superesset, siue id esset Lyy-
dia gleba, siue formicarum auriferarum
opus, hoc magis esse contemnendum, quo
minus esset eo opus. Quamquam nihil pro-
hibet, quo minus ad nostras formicas re-
feratur, non solum propter innumerabi-
lem agminum multitudinem, verum etiam
propter genuinam quandam animantis in
accumulando penore industriam, ore tra-
hentis quocumque potest, atque adden-
tis aceruo, quemadmodum scripsit Flac-
cus. Quæ quidem ex re factum opinamur,
vt antiquitus formicarum cætus opulen-
tiam portenderit. Quemadmodum testa-
tur Cicero libro de Diuinatione primo:
Midæ, inquit, illi Phrygio cum puer ef-
set, dormienti formicæ in os tritici grana
congefferunt. Ditissimum fore prædictum
est. Quod euenit, Huc adludit Theocritus
in Encomio Ptolemæi.

Μυρμηκῶν ἄτε πλούτῳ δὲ κέχρηται μο-
χέοντων. id est,

Nec secus, ac formicarum semper prope-
rantium

Diuitiæ sunt extructæ. Idē in Syracusanis;
Μύρμηκες ἀνθρώποι καὶ ἀρεταί. id est,
Formicæ numeroque, modoq; carentes.
turbam hominum frequentem significans.
Huic affine generi est, quod Plato libro de
repub. nono, τὸ τῶν ἠδονῶν σμῆνθ dixit. i.
voluptatū examen: & Socrates apud Plutar-
chum Cheronensem, ἀρετῶν σμῆνθ, i. vir-
tutum examen, pro turba, numeroque im-
menso. Porro locus, quem adducit Plutar-
chus, est in Memnone Platonis. Confine est
his,

his, quod idem adducit in Cratylō, ὁμοῦ
σοφίας, id est, examen eruditionis. Itē quod
apud Athenæum libro octauo, Alexis scri-
psit in Pamphila:

Παρέθηκα τῶν τελέπειαν, εἶτα παραφέρων
ἀγαθῶν ἀμάξας. id est,
Apposita mensa est, plaustra deinceps in-
tulit Bonorum.

Dathus bonorum.

Δάθῳ ἀγαθῶν, id est, Dathus bonorum,
in eandem sententiam dici consuevit. Est
autē Dathus Thassiorū colonia iuxta Stry-
monem, cū alioquin opulenta, ac florens,
tum q̄ habet etiam auri venas, vt hinc in
prouerbium abierit, Δάθῳ ἀγαθῶν, id est,
Dathus bonorum, de conferta rerum opu-
lētia. Proverbij præter alios meminit Sui-
das, apud quem legimus Δατὸς νό Δάθῳ.

Thassus bonorum.

Θάσῳ ἀγαθῶν, i. Thassus bonorum. Si-
militer natum adagium, nemp̄ à loci fer-
tilitate. Nam Thassus insula est iuxta Thra-
ciam. Zenodotus huiusmodi quandā fabu-
lam refert: Callistratus orator, demigrans
Athenis, persuadere conatus est Athenien-
sibus, vt regionem, quæ ex aduerso erat, in-
colerent, multa splendida de eius feracita-
te iactitans, & q̄ auri venas haberet, & q̄
glebam optimā. Deniq; in summa, inquit,
Thassus bonorum est. hinc in vulgi sermo-
nē abiisse, Θάσῳ ἀγαθῶν, id est, Thassus bo-
norum, de ijs, qui splendida pollicentur.

Hostium munerā non munerā.

PRISCORVM superstitio credidit, ob-
seruanda vel maxime munera, à quibus,
quo animo mitterentur. Propterea quòd,
quæ darentur ab ijs, qui nobis male cupe-
rent, exitio plerumq; fuisse constaret. Ita
vt fuit pyxis illa fallax, per Pandoram à Io-
ue Promethæo mista. Quemadmodum fuit
& vestis, qua Medea nouam nuptam Iaso-
nis donauit. Rursum vestis illa, quam De-
ianira misit Herculi. Proverbiorum inter-
pretes existimant hanc parcemiam ex histo-
ria natam, quæ refertur apud Homerum
Iliados libro septimo. Narrat autem Hec-
to rem, & Aiace, inita amicitia, dona inter
se se permittasse, atque Hectorem Aiaci do-
nasse gladium, Aiace Hectori dedisse bal-
theum: deinde pariter ambobus suum mu-
nis exitio fuisse. Siquidem Ajax, victus ab
Vlyssē, cognitisq; ijs, quæ per infaniā tum

dixerat, tum fecerat, eodem gladio sibi ne-
cem conficiuit. Item Hector per occasio-
nē balthei occisus est ab Achille iuxta mu-
ros Troianos. Adagium refertur apud So-
phoclem in Aiace Mastigophoro, sed ita re-
fertur, vt non ab Aiace natum, sed tanquā
vetus iam tum ab eo videatur vsurpari. Si-
quidem is, posteaquam mori decreuisset,
execratur eum gladium, quem quondam
ab inimicissimo dono acceperat, eumq; si-
bi fuisse inauspicatissimum ait, neq; quic-
quam omnino postea feliciter apud Argi-
uos successisse. Deinde suspensionem hanc
vulgato dicto confirmans ait,

Ἀλλ' ἐστ' ἀληθὴς ἡ βροτῶν παρορμία,
Ἐχθρῶν ἀδῶρα δῶρα, ἢ ἐν ὀνήσιμα. id est,
Quin verum id est mortalium proverbiū,
Non esse dona, dona quæ veniant tibi
Ab hoste, verum inauspicata, ac noxia.

Hac de refertur epigramma Græcū hu-
iusmodi:

Ἐκτορ ἀναντιείζοτος ὄπισθεν, ἔκτορι δ' αἶας
Ζωσὴν, ἀμορστέραν ἢ χερσὶ εἰς θάνατον.
Aiaci datus ensis ab Hectore, baltheus
Aiace

Hectori, vtrique suum donū erat exitio.
Rursum ex alio quodam epigrammate:
Οὗτος ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα, πώμπετο δῶρα
Ἐν χερσὶ τοσούτοις μίθραν ἐχόντα μῶρα. i.
Atq; ita ab hoste hosti veniunt letalia do-
na,

Quæ studij specie fata, necemq; ferunt.
Huc spectat & illud, quod apud Euripi-
dem Medea recusans Iasonis xenia, tanquā
perniciem allatura:

Καλὴ γὰρ ἀνδρὸς, inqt, δῶρ ὄνησον ἐν ἔχει. i.
Lædit, iuuat nil improbi munus viri.

Seruius offendit & Virgilium huc adlu-
fisse, cum ait in Æneidos libro quarto,
-Ensed; recludit

Dardanīū, nō hos quæsitū munus in vsus.
De gladio loquitur ab Ænea relicto, quo
Dido sese confodit, quem Æneam hostem,
& impium eadem vocat.

Huc referēdas proverbialis ille senarius,
Λόγον παρ' ἐχθροῦ μὴ ποτ' ἠγάπησιν φίλον. id est,
Ab hoste dicta ne vnquam amica duxeris.

Et alter huic similis,
Ἐχθρὸς ἀπίστων μὴ ποτ' ἀν παθεῖς φίλῳ. i.
Diffusus hosti, nil ferens vnquam mali.

Proverbium accommodari poterit etiā
ad illos, qui pauperes munusculis quibus-
dam captant diuites, ad eum modum libe-
ralitatem illorum velut elicientes. Neque
enim

enim hoc est dare munus, sed flagitare. Vnde Plutarchus in commentariolo, περι ΕΙ τοῦ ἐν δελφοῖς, probat, quod Dicæarchus Archelao dictum ab Euripide putat,

Οὐ σούλομαι πλετοῦντι δωρεῖσάω πένης, Μὴ μὲ ἀφρονα κρίνεις, ἐν δίδουσι: ἂν δοκῶ. i. Donare pauper diuiti velim nihil, Ne stultus habear scilicet, si muneris Titulo, atque specie dona videar poscere.

Quadrabit & in eos, qui per artes magicas dæmonum vtuntur obsequijs. Nam ea demum exeunt in perniciem vtentium: & in hæredipetas: postremo, qui quouis officio captant, non ex animo, sed aliud spectantes. Itaque mutatione voculae nouabitur parœmia: nempe hoc pacto, Κολάκων ἀδωρα δῶρα, & περιήτων ἀδωρα δῶρα. Deniq; πομπῶν ἀδωρα δῶρα, quemadmodum admonimus in operis initio.

Dauus sum, non Oedipus.

O E D I P I. ingenium scite; proponendis simul & dissoluendis ænigmatum scyrris nobilitatum est, propter dissoluta Sphinxis problemata, adeo vt in prouerbij abierit eius nominis appellatio: Velut apud Terentium in Andria, seruus, dissimulans intelligere quod herus dixerat, Dauus, inquit, sum, non Oedipus. Id quod commutato nomine potest ad quemlibet accomodari: Paulus sum, non Oedipus: Antonius sum, non Oedipus. Quin ipsa per se figura prouerbialis est, potestque ad eundem modum fingi ex quavis persona, vel re vulgo nobilitata. Vt, Qui possim hæc omnia meminisse? Petrus sum, non Lucullus. Qui possim tantis sufficere laboribus? Nicolaus sum, non Hercules. Qui potero rem tam duram persuadere? Ricardus sum, non Cicero. Sed Terentiano dicto simile est illud Euripidis in Hippolyto coronam gestante,

Οὐ μάντις εἰμι τα φανή γυνῶν σαφῶς. id est, Non sum augur, abdita scire vtiqueam palam.

Itidem in Hecuba,

Οὐτοι πέφυκα μάντις, ὡς ἐκ μὴ κλύων Εξισορήσαι σῶν ὁ δὲν βουλευμάτων. id est, Diuinus haud sum, nec, nisi audiero, queã Viam tuorum nosse cogitatum.

Ergo torqueri poterit in eos, q. de industria loquuntur obscurius, & ἀνγματικῶς: aut in eos, qui vel ob imperitiã, vel superstitiosam incognitarum vocum affectatio-

nem, stylum obscurant, ac vate magis egēt, quam lectore. Cuiusmodi fuisse Heraclitū tū Plato locis aliquot, tū Aristoteles Rhetoricæ artis lib. 3. testatur, additq; eam hominis obscuritatem ex ancipiti verborum compositione fuisse profectam, cum incertum esset, virū verbum aliquod esset referendum, ad superiora ne, an sequētia. Proinde ad huius intelligendos libros Socrates Delio quopiam notatore opus esse dixit. Ad quod adludens Martialis, ita iocatur in Sextum obscuritatis affectatorem.

Non lectore tuis opus est, sed Apolline libris,

Iudice te maior Cinna Marone fuit.

Eandem Heraclitū cum suo vitio, Iouiniano diuus opprobrat Hieronymus. Quãquam Laertius scribit eum philosophum, si quando libeat, oratione luculentissima vt, vt appareat ex industria affectatam obscuritatem: adeo vt discipulis etiam solitus sit præcipere σκότησιον, id est, obscura.

Finem vitæ spectare.

Ex TAT apud Herodotum historia longe notissima, quemadmodum Solon Creso responderit, nemini competere nomen beati, nisi qui feliciter vitæ cursum peregisset. Quod referens Iuuenalis:

-Quem vox, inquit, facunda Solonis Respicere extremæ iussit spatia vltima vitæ.

Hanc sententiam copiosius extulit Sophocles in Oedipo tyranno:

Ὡς ἐπιητόν ὄντ' ἐκέλευ τὴν τελευταίαν ἰδεῖν Ἡμέραν, εἰπισκοπῆντα μηδ' ἐν δελφίζεν, πρὶν ἂν Τέρμα τῷ βίῳ περᾶσθαι μηδ' ἐν ἀλχηρῶν παθῶν. i. Itaq; mortali supremus ille factorum dies vsq; respectadus, vt ne quē beatū iudicet, Quin mali nihil vniuersum passus æuum exegerit.

Eadem paullo diuersus idem extulit in Trachinijs,

Λόγος μὲν ἐστ' ἀρχαῖος ἀνθρώπων φανείς, Ὡς ἐν ἂν αἰῶν ἐκμάθει βροτῶν, πρὶν ἂν θάνοι τις, ἢ τ' εἰ χρισθῶς, ἢ τ' εἴτα κακός. id est, Verus inter homines extat hoc prouerbij, Haud posse quenquã quæpiã cognoscere, Bonus, an malus sit, antequam fatalibus Defunctus annis, vltimum obierit diem. Consumiliter Euripides in Andromache:

Χρηθ' ἔποτ' εἴπιεν ἐδ' ἐν ὄλιγον βροτῶν Πρὶν ἂν θανόντος τὴν τελευταίαν ἰδῆς. id est, Ne quempiam pronuncies mortalium Vnquam

vnquam beatum, citius, atque mortuo Illo, supremum videris vitæ diem.

Idem in Troadibus:

-Τῶν δὲ δδδαιμόνων Μηδένα νομίζετ' ἀπυχεῖν πρὶν ἂν θάνῃ. i. Ne quempiã horū, quos benignis flatibus Fortuna prouehit, beatum enuncies Prius atque vita exceßerit feliciter.

Eadem repetit alijs verbis in Heraclidis:

Τῇ δὲ νυκτὶ Τύχη Βροτοῖς ἀπῶσι λαμπρὰ κηρύσσει μαθεῖν, Τὸν ἀπυχεῖν δοκῶντα μὴ ζῆλῆν, πρὶν ἂν θάνοτ' ἰδῆ τις, ὡς ἐφήμεροι τύχη. id est, Cæterum hoc rerum statu Mortalibus denunciat palam omnibus, Docetq; ne qui prosperis successibus Vti videtur, hunc beatum existiment Prius, atque demigrasse vita viderint. Vtique adeo sunt mutabiles rerum vices.

Ouidius in Metam. sic extulit:

-Sed scilicet vltima semper Expectanda dies homini est: diciq; beatus Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

Quin hodieq; passim omnibus est in ore, Ab exitu rem spectandam esse.

Posterioribus melioribus.

I N T E R Græcicas parœmias refertur, ἀδτέρον ἀμεινόνων, i. Alteris melioribus. Quo significabant, ea, quæ prima experientia parum bene successerant, secunda nonnunquam commodius euenire, & prioris consilij erratum, posteriore consilio corrigi. Quod quidem nonnulli putant à Sacris ortum, in quibus si prima victima non fuisset litatum, iterabant sacrum, meliora sperantes. id quod satis indicat leno Plautinus, qui sapius Veneri cæsa victima litare non poterat. Plato lib. De legibus 4. viderit ad talorum iactum, aut lusum consimilem referre. Propterea quod non raro fit, vt, cui lusus incommode ceciderit, is de integro nouari ludum, atque iterari postulet, sperans fore, vt iam felicius ludat. Ait enim, Πάλιν ἐν, ὅν ῥα σάν οἱ παίζοντες, ἀμεινόνων ἐξ ἀρχῆς ἀδτέρον ἐπαναπολήσομεν. id est, Rursum igitur, quemadmodum ludentes dicere cōsueuerūt, secundis denuo melioribus repetamus. Quãquam & hoc loco παίζοντες referri potest non ad lusum aliquem, sed iocū magis prouerbialem. Sed interpretamento priori Tullius adtipulatur, cui secundo De diuinatione libro sic ait: Quæ est autem in-

constantia deorum, vt primis minentur exitis, bene promittant secundis? Idem in Philippicis oratione duodecima: Posteriores enim cogitationes, vt aiunt, sapientiores esse solēt. Idem ad Quintum fratrem: Ego vero nullas ἀδτέρας φροντίδας habere possum in Cæsaris rebus, hoc est, nullum idoneum reperio consilium, quo superioribus malis possim mederi. Huc respexit & Dauus ille Terentianus, cum ait:

Hac non successit, alia aggrediamur via. Quin eodem adluisse videtur & Aristoteles primo τῶν μετὰ τὰ φυσικά lib. cū ait:

Δεῖ δὲ εἰς τὰ ναντῶν κατὰ τὸ ἀμεινον, κατὰ τὴν παρομιλίαν, ἀποτελεσθῆσαι. Loquitur de ijs, qui, causarum naturalium admiratione prouocari, accedunt ad philosophadum. Quos causis cognitis vult iam desinere mirari, & ad meliora conuerti. Porro prouerbium videri potest ex Euripidis ortum tragœdia, cui titulus, Hippolytus coronatus,

-Καὶ βροτοῖς Αἰ ἀδτεράπας φροντίδες σοφότεραι. id est, Siquidem solet mortalibus prudentior Posterior esse aliquando cogitatio.

Verba sunt nutricis ad Phædrum quasi recantantis, ac palinodiam canentis superioris orationis, posteaquam videt eam de moriendo cogitare. Respexit huc & in Supplicibus:

Ἀλλ' ἐν δόμοις μὲν ἦν τι μὴ καλῶς ἔχη, Γνώμισιν ὡς ἐρασιον ἐξορθέμεθα, Αἰῶνα δὲ ἐκ ἐξέσω. id est, In ædibus si quid parum recte est, licet Corrigere posterioribus sententijs, At non item æuum.

Inde & μετάνοια dicta Græcis, q. posterior cogitatio perspicit aliter agendum fuisse.

Actum est.

PROVERBIALITER his verbis etiã hodie desperationem significamus, Actum est. Græce ἀέπρακται. Euripides in Hippolyto coronato:

Φῶ φῶ ἀέπρακται, βασιλῆς ἐκ' ἐτ' ἐστὶ λί. i. Eheu peracta res, hera occidit palam.

Terentius in Eunuchis: Actū est, illicet, peristi. Donatus existimat, Actum est, sumptū à iure, illicet à iudicio, peristi à supplicio. Nam hæc tria pariter verba, incremento quodam indicant desperationem. Quoniã autem fas non erat rescindere iudicium sententiam, & eadem de re bis iudicium adificier, vt ait Terentius, vulgo receptum

est, vt de negocijs desperatis actum esse diceretur. Etiam si postea repertum est, vt quidam per iudicem in integrum restituerentur. Aut certe ideo dictum est, actum est, quicquid peractum est, hoc iam infectum esse non potest, iuxta prouerbiales sententias, quæ testantur, ne Deo quidem permissum esse, vt, quod factum sit, efficiat infectum. Plautus: Nisi quid rei præsidium apparas, acta hæc res est. Certum est mori. Dicimus autem vel absolute, Actum est, vel cum adiectione quæpiam huiusmodi: Actum est de Reipub. Actum est de tuis omnibus. Actum est de rebus humanis. Actum est de tua salute, ni vigilas.

Fumos vendere.

NIMIS quam elegans adagium extat apud Martialem: Fumos vendere, pro eo, quod est, principum benevolentiam, simulato commendationis officio, per occasionem familiaritatis, precio vendere. Nam fumus initio quidem magni quiddam esse videtur, verum euanescit illico. Martialis carmen hoc est:

Vendere nec vanos circum palatia fumos, Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Vnde & præstigiosam rerum magnarum spem, atque ostentationem, fumum ac nebulas vocamus. Diuus Hieronymus contra Rufinum: De tanta librorum sylvia vnum furculum, ac fruticem proferre non potes. Hi sunt veri fumi, hæc nebulæ. Nam Rufinus opprobrat Hieronymo, quod poetarum litteras quasi fumos objeceret virginibus nõ intellecturis. At Hieronymus prouerbij telum imperite tortum, in eum retorquet doctius, indicans eo verbo non obscuritatem, sed inanem, ac falsam ostentationem significari. Plutarchus de Deo Socratis: τὸν δὲ τύπον ὡς περ τινα καπνὸν φιλοσοφίας εἰς τοὺς σοφίαις ἀποσκηδαίους. id est, Factum autem, ceu fumum quædam philosophiæ, in sophistas dispersit. Porro genus hoc hominum, maximam aularum regalium pestem, Ælius Lampridius eleganter, ac luculenter exponit in Imperatoris Heliogabali vita. Eius verba libuit subscribere: Zoticus, inquit, sub eo tatum valuit, vt ab omnibus officiorum principibus sic haberetur quasi domini maritus esset. Erat præterea idem Zoticus, qui hoc familiaritatis nomine abutens, omnia Heliogabali dicta, ac fa-

cta venderet, fumis quam maxime diuitias enormes sperans, cum alijs atque alijs polliceretur, omnes falleret. Egrediensq; ab illo singulos audiret: dicens, de te hoc locutus sum, hoc de te audiui, hoc de te futurum est. Vt sunt homines huiusmodi, qui, si admissi fuerint ad nimiam familiaritatem principum, famam non solum malorum, sed & bonorum principum vendunt: & qui stultitia, vel innocentia imperatorum, qui hoc non perspicunt, infamum rumigatione pascuntur. Hactenus ille. Cæterum adagiū fecit insignis, Thurini Verconij supplicium, quod quidem in vita Alexandri Seueri, idem Ælius refert ad hunc modum: Solus, inquit, post meridiem, vel matutinis horis, iccirco nunquam aliquos videbat, quæ ementitos de se multa cognouerat, speciatim Verconium Thurinum, quem cum familiaritatem habuisset, ille omnia vel fingendo sic vendiderat, vt Alexandri quasi stulti hominis, & quem ille in potestate haberet, & cui multa persuaderet, infamaret imperium. Sicq; omnibus persuaserat, quod ad nutum suum omnia faceret, denique hac illum arte deprehendit, vt quædam immitteret, qui à se quiddam publice peteret, ab illo autem occulto, quasi præsidium postularer, vt pro se Alexandro secreto suggereret. Quod cum factum esset, & Thurinus suffragium promississet, dixissetq; se quædam imperatori dixisse, cum nihil dixisset, sed in eo pendere, vt adhuc impetraret, euentum vendens. Cumq; iterum iussisset Alexander interpellari, & Thurinus quasi aliud agens, nutibus annuisset, neque tamen interim quiddam dixisset: impetratum autem esset, quod petebatur, Thurinus autem ab illo, qui meruerat, fumi venditori ingentia præmia percepisset, accusari eum Alexander iussit: probatis per testes omnibus, & quibus presentibus quid accepisset, & quibus audientibus quid promississet, in foro transitorio ad stipitem illum ligari præcepit, & fumo apposito, quem è stipulis, & lignis humidis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: fero punitur, qui vendidit fumum. At, ne in vna tantum causa videretur crudelior fuisse, quæsiuit diligentissime, antequam damnaret, & inuenit Thurinum sæpe etiam in causis ab utraq; parte accepisse, cum euentus videret, & ab omnibus, qui aut præposituras, aut prouincias acceperant. Atq; inibi paulo post: Nec dedit alicui facultatem vel fumorum

morum vendendorum de se, vel sibi de alijs male loquendi, maxime occiso Thurino, qui illum quasi fatuum, & væcordem sæpe vendiderat. Quid autem dixerit fori transitorium, ipse in eiusdem vita videtur explicare, cum alio quodam loco sic ait: Qui de eo fumum vendiderat, & à quodam militari centum aureos acceperat, in cruce tolli iussit. per eam viam, qua esset feruis suis ad suburbana imperatoria iter frequentissimum. Porro genus illud supplicij Auidius Cassius imperator primus excogitasse legitur, vt stipitem prælongum poneret, pedum centum octoginta, id est, materiam, & à summo vsq; ad imum damnatos ligaret, & ab imo focum apponeret, incensisque alijs, alios fumi cruciatur, timore etiam necaret. Hactenus ille. Immane profecto supplicium, sed tamen factis tam pestilentibus dignum. Vtinamq; nostri temporis principes Alexandrum Seuerum curent imitari, qui, cum esset ethnicus, præterea Syrus genere, postremo vehementer adolefcens, tamen adulatoribus, delatoribus, iudicibus furacibus, fumi venditoribus, atque id genus aule pestibus vsque adeo erat infensus, vt vir alioqui moribus placidissimis his demum esset implacabilis.

Anchora domus.

SIMILI figura apud eundem Euripidē Hecuba Polydorum familiaria, gentisq; anchoram nominat.

Ὁς μόνος ἴσταν ἀγκυρατῆμα. id est, Qui iam solus generis superest anchora nostri.

Porro anchorā Græcis pro refugio prouerbialiter vsurpari solere, alibi notauimus, cum Sacram anchoram exponeremus. Denique, quidquid illud est, cui innititur, cuiusq; fulcitur fiducia, anchoram vocat, sumpta à nauibus metaphora, quæ cum anchoris fulcræ sunt, veluti defensæ à fluctibus quiescunt. Vnde & illud apud Aristidem in oratione Panathenica prima: Πάντες ἐπιθεῖν ὀρμένον ἐδοξάν οἱ Ἕλληνες. i. Omnes Græci sibi videbatur in portu quodam esse, duabus nixi anchoris, quasi gemino fulti præsidio.

Contra stimulum calces.

Πρὸς κέντρα λακτίων, i. Contra stimulos iactare calcē, est frustra repugnare ijs, quos vincere nequeas, aut eos prouocare, qui lacessiti noceant. Aut reluctari fati, & incō-

modum, quod euitare non queas, impatienter ferendo, non solum non effugere, verum etiam conduplicare. Veluti, si quis uxorem nactus rixosam assidue cum ea litiget, nihil profecturus, nisi quod illam reddat rixosior rem. Terentius in Phormione: Nam quæ inscitia est aduersum stimulum calces? Donatus παραμίαν esse admonet cum eclipsi: deesse enim iactare, quod vnicō verbo Græci dicunt, λακτίων. Plautus in Truculentio: Si stimulos pugnis cædis, manibus plus dolet. Euripides in Bacchis:

Θύομι ἐν αὐτῷ μῦλλον, ἢ θυμάμεν. Ἐπὶ κέντρα λακτίων ἐπιθεῖν ὡς βῆσ. i. Potius sacra illi fecerim, quam calcibus Stimulos ferire coner, iracundia Citus in deum, mortalis ipse cum sem, Pindarus in Pythijs, Ἐπὶ κέντρα δὲ τιλακτίων τελεθεῖ. id est, Contra stimulum autem calcitrare est. Metaphora ducta est à bobus, quos agricolæ lignis præacutis à tergo fodiunt: vnde & βυκένται, dicuntur in prouerbio.

Πολλὲ βυκένται, πᾶντοί τε τῆς ἀροτρῆς, i. Multi bouum stimulators: pauci autem terræ aratores.

Quod si quando calcibus repugnent aduersus stimulum, grauius etiam læduntur boues: tantum abest, vt stimulo noceant. Plutarchus in commentario περὶ τῆς ἀργισίας cuiusdam meminit Ctesiphontis pancratiastæ, qui per iracundiam mulæ calcitranti recalcitrarit.

In aurem dicere.

Εἰς ἄστρον, i. In aurem dicere, vel hodie vulgo dicitur, pro eo, quod est, clanculum, ac secretum committere. Translatum ab ijs, qui, propius admoti, ad aurem insuffurrat, quæ nolint ab alijs exaudiri. Vnde & illud apud Homerum aliquoties:

Ἀλλοὶ γὰρ κεφαλήν, ἢ μὴ ἀδελφῶν οἱ ἄλλοι. i. Admoto capite, reliqui ne audire valerēt. Horatius in Sermonibus: -In aurem

Dicere nescio quid puero. Euripides i Ione. Δὲρ ἔλθ', ἔς ἄστρον γὰρ τῆς λόγους εἰπεῖν θέλω. i. Accede, in aurē vt quæ volo tibi eloquar.

Lucianus in Gallo, Πρὸς ἔσ τισὶ τῶν συρακυσίων κοινολογέμεν. id est, Ad aurem cum Syracusanis quibusdam communicans.

Nec obolum habet, vnde restim emat.

PROVERBIALIS hyperbole, in eos, qui maxima rei familiaris inopia laborant.

Lucianus in Timone, χθές μὲν ἰδὲ δὲ βαλὼν, ὡς ἐπὶ ἀδαι βρόχον, ἐρχομένης. id est, Qui pridie ne oboli quidem habebat, quo laqueu cum emeret. Pauperrimus autem sit oportet, qui tenuitatis tadio sese laqueo praefo care velit. Porro plus quam pauperrimus videtur, cui ne nummulus quidem suppetit, ut restim emat, qua se suspendat.

Hinnulus leonem.

PROVERBIALIS est allegoria, ὁ νέβροϛ τὸν λέοντα, id est, Hinnulus leonem: subaudiendum cepit, vicit, aut prouocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiae: quoties praepostero rerum ordine, qui viribus multo est inferior, superat potentiorē. Lucianus de captatore testamenti, qui iuuenis a sene, captatori a captato captus est: τὸ τοῦ κλένο τοῦ τῆς παρομιλίας, ὁ νέβροϛ τὸν λέοντα. id est, Hoc est illud, quod prouerbio dicunt, Hinnulus leonem. Huc respexit quisquis fuit, qui scripsit Megaram Herculis:

Ἡρότι ἀλγέα πάχει ἀπέριτα φαίδιμος ἴδὸς Ἄνδρος ὑπὸ ἐτιδαίου, λέων ἄσειθ' ὑπὸ νέβρο.

An quoniam iminens affligitur inclyta proles

A viro inerte, leonem ut si hinnulus vregat acrem?

Non inconcinne trahetur ad id quoque, quoties fit, ut longe inferior lacefsat potentiorē, aut multis partibus indoctior certet cum eruditissimo.

Iungere vulpes.

DE re palam absurda dicitur, Ζῶνιον τὰς ἀλώπεκας, Vulpes iungere. Virg. in Paemone,

Qui Baniium non odit, amet tua carmina Maui,

Atq; idē iūgat vulpes, & mulgeat hircos. Est enim vulpes animal ab aratro vehementer alienum.

Mulgere hircum.

Τρέχον ἀμέλγην, id est, Mulgere hircum: eundem habet sensum: Lucianus in vita Demonactis, inter huius festiuitate dicta commemorat & illud: Cum conspiceret duos quosdam philosophos, utrosque pariter indoctos, inter se discrepantes; & alterum quidem ridiculas quasdam quaestiones pro-

ponentem, alterum item aliena, neque quiaquam ad rem facientia respōdentē: Quid, inquit, amici, an non horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere? Refertur a Diogeniano his verbis: Πότερον ὁ τὸν τρέχον ἀμέλγην, ἢ ὁ τὸ κόσμιον ὑποτιθεῖς, ἀφροδέστερϛ, id est, Vtrum stultior, qui mulget hircum, an qui cribrum supponit? cum vterque pariter absurde faciat. Ad hoc sanē non abluvit illud: Similes habent labra lactucas: Et: Dignum patella coo- perculum.

De asini umbra.

Ἵπὲρ ὄνε σκιάς, id est, Super asini umbra: pro eo, quod est: De re nihili. Sophocles in Cedalionē apud Suidam, τὰ πάντ' ὁ ἔσσκιά. id est, Cuncta asini umbra: hoc est, nugae, nihilique res. Apud eundem Aristophanes in Dædalo, περὶ τῆ γὰρ ὁ πόλεμοϛ νῦν ἡμῖν ἐστὶ, περὶ ὄνε σκιάς. id est, Qua de re nunc inter vos bellum est? nimirum de asini umbra. Citatur ab eodē & Aristoteles, ἐν διδασκαλίαις, qui fabulam quandam extare dixerit hoc titulo, ὄνε σκιά, id est, asini umbra, Archippi comœdiam opinor sentiens, de qua meminit Zenodotus. Lucianus in Sectis, πάντες, ὡς ἔπϛ εἶπεν, περὶ ὄνε σκιάς μάχονται οἱ φιλοσοφῶντες. id est, Omnes, ut ita dixerim, de asini umbra depugnant philosophi. Aristophanes in Vespis, περὶ τῶν μάχη νῶν, περὶ ὄνε σκιάς, id est, De quo pugna est nobis? de asini umbra. Demosthenes in Philippica quadam, πρὸς ἀπαντας περὶ τῆς ἐν δελφῶν σκιάς νῦν πολεμήσοι. id est, Cum omnibus in praesentia de Delphica umbra digladiari. Proinde sunt, qui credant, hoc adagium primum ab auctore Demosthene natū fuisse, fabulam huiusmodi referentes: Cum aliquando Demosthenes quendam in causa capitali defenderet, ac iudices haberet parum attentos, sed dicenti obstreperent, ille, Paullisper, inquit, aures mihi praebete, si quidem rem narrabo. nouam, ac lepidā, atque auditu iucundam. Ad quae verba cū illi iam aures arrexissent, adolescens, inquit, quispiam asinum conduxerat, rerum quiddam Athenis Megaram deportaturus. Inter viam autē cum aëstus meridianus ingraueferet, nec inueniret, quonā vmbra- culo solis ardorem defenderet, depositis clitellis, sub asino sedens, eius umbra semet obtegebat. Ceterum id agaso non sinebat, hominem inde depellens, clamansque asinum

asinum esse locatum, non asini vmbra Al- ter item ex aduerso tenebat, asseuerans etiam vmbra asini sibi conductam esse. Atque ita inter eos acerrima rixa in longū producta est, ita, vt etiam ad manus venerint: hoc pertinaciter affirmante, non conductam esse asini vmbra; il o pari contentione respōdente, vmbra etiam asini conductam esse. Demum in ius ambulans. Hæc locutus Demosthenes, vbi sensisset iudices diligenter auscultantes, repente cœpit a tribunalibus descendere. Porro reuo- catus a iudicibus, rogatusque; vt reliquum fabulæ pergeret enarrare: De asini, inquit, umbra libet audire, viri causam de vita periclitantis audire grauanini. Paulo aliter narrat Plutarchus in Demosthenis, his qui dem verbis: Λέγειν δέ ποτε καλυόμενος ὑπὸ ἀβιθαίων ἐν ἐκκλησίᾳ, βραχὺ ἔση βέλεσαι πρὸς αὐτὸς εἶπεν. τῶν δὲ σωτηριάντων, νεα- τίας, εἶπεν βέρες ὄνε ἐμὲ δώσατο ἐξ ἄσως ὄνον μεγάρα δὲ μετέσθης δὲ τῆς ἡμέρας καὶ σοφῶς φλέγοντϛ τὰ ἡλίαι, ἐμᾶτερον αὐτῶν ἐβέλετο ὑποβέσαι ὑπὸ τῶν σκίαν, εἶργον δὲ ἀλλήλους, ὁ μὲν κραιιδωμένοι τὸν ὄνον, ἢ τῶν σκίαν λέ- γων, ὁ δὲ κραιιδωμένος, τῶν πᾶσαν ἔχεν ἐξ- σταν, καὶ τὰ τὰ εἶπων ἀπῆε. τῶν δὲ ἀβιθαίων ἐπιχρότων, καὶ δρομένον πέρρας ἐπιθίειναι, εἴθ' ὑπερ μὲν ὄνε σκιάς, ἔση, βέλεσαι ἀλέων, λέγον- τϛ δὲ ὑπερ σπεδαίων τραχυμῆτων ἢ βέλεσαι. id est, Cum in concione dicenti obstreper- ent Athenienses, ait se breuiter illis velle narrare quiddam. At, silentio facto, Adole- scens, inquit, aflatu tempore asinum merce- de conduxerat, vt eo ab vrbe Megaram proficiscens vteretur. Porro meridie cū sol acriter aestuaret, vterque cupiebat sub vmbra asini succedere. Verum alter alterum arcebat, cum hic diceret asinum cōductum esse, non vmbra. Rursus alter, qui condu- xerat, se plenum habere ius responderet: atque hæc locutus, discedere parabat. Reti- nentibus autem Atheniensibus, vterque reli- quam fabulæ partem adderet, orantibus: Ita ne, inquit, de asini vmbra audire cupi- tis, de rebus serijs loquentē auscultare nō vultis? Quidam aiunt, asinum Athenis non Megaram, sed Delphos fuisse conductum, quod idem apparet ex verbis Demosthe- nis, qui Delphicam vmbra uominat, in calce orationis De pace: Οὐκ ἔν δὲ καὶ καοιδῆν ἔχεται ἰσὶ, πρὸς ἐμάς καὶ ἐμὰ ἔποσι ἴδην πρὸς σπινθηρομένους, περὶ τῶν ἀκείων, καὶ τῶν ἀ- παλημοτότων, πρὸς ἀπαντας περὶ τῆς ἐν δελ-

φῶν σκιάς νῦν πολεμήσοι: id est, An non igitur stultum, ac vehementer miserum, sin- gulos aduersus singulos ita commissos de rebus proprijs, ac maxime necessarijs, cum vniuersis de vmbra Delphica nunc depu- gnare? Appuleius in Asino, iocatur ex sese natum. Vsurpauit hoc adagium Menæder in Enchiridio, & Plato in Phædro, cum ait: Oratores imperitos impudentes, ac pericu- lose facere, quoties apud plebem imperi- tam & ipsam, non vmbra asini, rem vide- licet leuem, ac nullius momenti, sed turpia pro honestis laudant; Μὴ περὶ ὄνε σκιάς, inquit, ὡς ἴππε τοῦ ἔπαιου ποιῶμεν, ἀλλὰ περὶ κακῶ ὡς ἀγαθῶ. Procopius in Epistola quapiam, Καὶ αὐτὸς δὲ, ὁμοίως, περὶ τῆς τέχ- νης ὁ σοφώτατε τανακτῆ οροῶν, σκαυμάτων ὡς ἔσση γάρην, ὄνε φασὶ σκίαν ἐγκαιεῖς. id est, Ipse etiam, opinor, doctissime, de arte pu- gnantia cum sentias, deridendi, sicut vide- tur, gratia, de asini, quod aiunt, umbra li- tem moues. Vfus est eodem Origenes in praefatione libri tertij, quem scripsit aduer- sus Celsum. Sed iam dudum tempus, vt ab asini vmbra digrediamur, ne quis iure nos rideat, περὶ ὄνε σκιάς plus satis curiosos.

De lana caprina.

HVIC simillimum est illud Latinorum adagium, de lana caprina, quod a simili quopiam euentu natum apparet, conten- tiosē decertantibus duobus, vtrum lanas haberet caper, an fetas. Aut alioqui de vil- lis caprinis dimicantibus, re videlicet in- utili, minimique momenti, cuiusmodi iocus fertur & de asini lana. Horatus in episto- lis ad Lollium:

Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi

Derisor lecti, sic nutum diuitis horret, Vt puerum fauo credas dictata magistro Reddere, vel partes mimum tractare se- cundas.

Alter rixatur de lana sæpe caprina, Propugnat nugis armatus.

Loquitur de morosis in amicitia, qui quantumlibet friuola de causa litem cum amico suscipiunt.

De fumo disceptare.

HVIC cōfine est illud, quod apud Aristo- phanē legitur in Nubibus: Καὶ λεπτολογεῖν ἴδην ζητεῖ, καὶ περὶ καπνῶν σενολογεῖν. In phi- losophos dictum, qui de fumo, hoc est, de rebus nihili, nimium anxie disputant. Inest

autem non parum comici salis in illis ipsis verbis ad iocum confictis, λεπτολογεῖν, ενολεγεῖν: quorum alterum significat de rebus tenuibus, ac friuolis disceptare: alterum, de meris nugamētis follicitum, & anxium torqueri. Quapropter etiam Socratis scholam φροντιστήριον appellat.

Talpa cæcior.

REFERTUR à Suida, ac Diogeniano, τυφλότερος ἀσπάλανος, id est, Cæcior talpa: de ijs, qui supra modum cecutiunt, aut qui minime iudicant. Nam iucundior fiet metaphora, si quidem ad animum transferatur. Plinius vndecimo libro scribit, ex quadrupeḍū genere, talpæ visum deesse, oculo rû tamen inesse effigiem, si quis præcētam detrahat mēbranā. Atq; hinc ortū adagiū.

Cæcior leberide.

AD eandem sententiam pertinet illud, τυφλότερος λεβηρίδος, id est, Cæcior leberide. Citatur ex Aristophane. Est autem Liberris, quemadmodum ostendimus & alibi, pellis illa sicca, quam serpentes, cicadæ, & si quod aliud animātis genus, exuunt, quoties sibi iuventam renouant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorū, ac membranula quædam tenuissima, qua serpentū oculi præteguntur. Sunt, qui tradant, hoc, quod notissimum est de serpentibus, ac cicadis, etiam piscibus quibusdam accidere. Eam verò pellem Lycophron in iambico carmine Syphar appellat:

Σύφωρ θανέεται ποντίου θυγαῶν σπέπαις. i. Syphar interibit, tectum vt effugit maris. Syphar autē συμβολικῶς, idē; suo more, fenem appellat, vel quod ætas ea cæcutiat, vel quod iam effæta, atq; arida, succo, viribusq; destituta sit. Sophron in Mimis, Τιμὸν ἔξυστος, τί γὰρ σύφωρ ἀντ' ἀνδρός; i. Quid enim Xyphilus, quid Syphar, p viro? Xyphilum appellans aridū, & pruriginosum senem, παρὰ τὸ ἔξυσι: aut Syphar, quasi iam non hominē ipsū, sed pellem duntaxat exuccam, atq; inanem. Quod quidē & ipsum prouerbiū respicit. Aiunt autem leberidem proprie significare membranam extremam, qua foetus vaccarum obtegitur, in qua & ipsa vestigia duntaxat oculorum apparent. Adagium trifariam effertur, τυφλότερος λεβηρίδος, i. Cæcior leberide: & γυνώτερος λεβηρίδος, i. Nudior leberide: & κενώτερος λεβηρίδος, id est, Inanior leberide.

Tiresia cæcior.

A notissima fabula sumptum, τυφλότερος τειρεσίης, id est, Cæcior Tiresia. Iuuenalis, Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse Deorum.

Tiresiam prouerbiali figura pro cæco dixit, quemadmodum Horatius pro paupere Irum: Intererit multum, diues ne loquatur, an Irus.

Hypseia cæcior.

NON dissimili figura dixit Horatius in Sermonibus: -Ne corporis optima Lyncei Contemplans oculis, Hypseia cæcior, illa Quæ mala sunt spectes. Satis apparet, parocemiam ab Hypseia muliere quapiam infami, notæq; cæcitatatis, esse profectam.

Sine sacris hæreditas.

VBI qua cōmoditas de improuiso præter sumptum obiecta esset, veteres sine sacris hæreditatem vocabant. Et omnino, quidquid citra nostram operam alicunde obtigisset lucri, quasi prouerbialiter hæreditatem appellabant. Ergasilus parasitus apud Plautum in Captiuis: Sine sacris hæreditatem sum adeptus effertissimā. Et alibi: Annona est, sine sacris hæreditas. Nam hæredes alioqui vel pro salute laborantis, vel in parētalibus defuncti, sacra quædam suo sumptu factitare mos erat. Idem Plautus alibi: Mihi tales hæreditates non sæpe obueniūt. Cicero in Verrem actione quinta: Hic verres hæreditatem sibi venisse arbitratus est, q; in eius regnum, ac manus venerat iste. Andreas Alciatus Prætermisrorū lib. i. manuit adagionis originem ad prisici iuris consuetudinem referri. Lex enim duo decim tabularum sic habebat: Sacra priuata perpetua manento. Ea verba interpretatur Cicero libro De legibus 2. vt omnis, ad quem patris familias pecunia perueniret, is teneretur sacra celebrare. Refertq; Scæuola pontificis interpretationem, qua traditum est quinque modis astringi sacris hæreditatem. Proinde ad quos ex iure propinquitatis redibat hæreditas, tenebantur cōmunium sacrorum societate. Suauius autē esse solet, quod inopinato contingit boni, quemadmodum sine sacris hæreditas. Hęc, aliaque doctissimè sanè discriit Alciatus. Porro

Porro in Plautino dicto allusum videtur ad Græcorum illud adagium: ἄθυστα ἱερὰ κατεδίειν. id est, Non sacrificata sacra deuorare. Item ad Hesiiodium illud:

Ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιβέβητων ἀνελόντα ἔδιειν. id est, Ante sacrum factum, cibum ab ollis tollere raptum, Atque edere.

Inter cæsa & porrecta.

ELEGANS in primis adagium extat apud M. Tullium in epistolis ad Atticum: Ea multa, inquit, immo omnia, quorum κερφάλαιον, ne quid inter cæsa, & porrecta, vt aiunt, oneris mihi addatur, aut temporis. Videtur significare cunctationem, & anticipem hæsitationem, ac velut interuallum illud, inter omittendum, quod ceptum est, & incipiendū, quod nouari oportet. Sumptum est autem è prisico auspiorum ritu, in quibus inter cæsa, & porrecta sacerdos ceremonias quasdam agebat, quemadmodum testatur M. Varro libro De lingua Latina secundo. Nam flamen Dialis, inquit, auspiciatur vindemiam, & vt iussit vinum legere, agna Ioui facit, inter cuius exta cæsa, & porrecta flamen prorsus vinum legit. Porro, quod exta cæsa prorogationem temporis apud veteres significauerint, declarat Cicero libro De diuinatione secundo: Quid enim, inquit, habet aruspex, cur pulmo incisus etiam in bonis extis dirimat tempus, & proferat diem?

Pensum persoluere.

PENSUM persoluere, est tuas implere partes, debitoq; perfungi officio. Translatū à lanificio muliebri, in quo singulis certum lanæ pondus in opus diltribuebatur. Plautus in Persa: Pensum meum, quod datum est, confeci. Idem in Bacchidibus: Ego pensum meum lepide accurabo. Et M. Tullius libro De oratore tertio: Nunc ad reliqua progrediar, meque ad meum munus, pensumq; reuocabo. Varro De re rustica: Nos nostrum pēssum absoluimus. Hieronymus ad Rusticum: Et operis tui pensa persoluitas. Verum, quò longius erit detorta metaphora, hoc erit adagium venustius. Veluti, si ad sermonem, ad studium, ad officium, aut alias animi res referatur.

Ne per somnium quidem.

Οὐδ' ὄναρ, i. Ne in somnio quidem. Græ-

cis prouerbialiter dictum est, pro eo quod est, nulla ratione, nullo tempore. Alioqui nemo ferè tam omni felicitate destitutus, quin aliquando per quietem vel somniet lætiora quæpiam. Lucianus ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπιμειδῶν συνόντων, Οὐδ' ὄναρ λελύπετε ἀρτυε μοφορθεῖς. id est, Ne per somnium quidē vnquam albo pane satiatius. Idem vsurpauit in Gallo, cum ait, regibus ne per somnium quidem aliqua re iucūda frui licere, Ἦν ἂν ὄναρ ἀπολαύσαι τίνος ἡδέως ἐγγίνεται. Rursus περὶ τῆ ἠλέκτρου, Οδόντων δὲ ἡδὺ: καὶ οἶον σὺ φησὶ, ὄναρ ἀπικύαμην. i. Porro suauiter canentes, & eo modo, quo tu prædicas, ne per somnium quidem audiuius. Huc eleganter alludit Theocritus ἐν βακχολύσκει, apud quem Eunica puella ciuilis, rusticum, basium dare conantem, ab se repellit, dicens tantum abesse, vt illi datura sit basium, vt hoc ne per somnium quidem oporteat sperare. Carmen sic habet:

-Εἶρ' ἀπ' ἐμῶ. Βακχόλος ἂν μὲ ἐθέλεις κῦσαι, τάλαν; ἢ μαμάθηκα. Ἀγρίκιος φιλέειν, ἀλλ' ἀσυκὰ χεῖλεα θλίβειν. Μὴ τύγχε μὲν κῦτης τὸ καλὸν εἶμα, μήδ' ἐν δρείροις. id est, -Aufer te hinc procul, inq. malam rem, Tu mihi suauiolum dare vis, homo rusticus? atqui, O miser, haud didici dare basia agrestibus vnquam; Sed magis vrbanis soleo oscula figere labris.

Non mihi tu nitidum os labris sordentibus vnquam Contigeris, nec per somnium.

Vtitur eodem & M. Tullius in Epistolis ad Atticum: πολιτικός ἀνήρ, ἔδ' ὄναρ quisquā inueniri potest. Theocritus in Megara Herculis vxore, τὸ δ' ἔδ' ὄναρ, ἠλυθεν ἄλλω. id est, Quod alij ne per somnium quidē accidit. Galenus περὶ φυσικῶν δυνάμεων, libro 2. Καὶ ταῦτα ἐκ ἐχθρῶν ἀγνοεῖν τὸν ἐρασίστρατον, ἐπερ κἂν κατ' ὄναρ ποτὲ τοῖς ἐκ τῆ περιπέλατι σιωπέτυχεν. i. Atque hæc oportebat non esse ignota Erasistrato, si modo vel in somnis vnquā illi cum Peripateticis incidisset cōsuetudo. Solent autem vel extremæ fortis homines aliquando magnifica quædā somniare, quemadmodum apud Lucianum Micyllus, qui per somnium opulentissimus, experrectus, cærdō quispian erat Iro pene pauperior. Nam somniare, sperandi genus

est. Vnde & Virgilius in Bucolicis, spes inanes amantum somnia vocat:

-An, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt? Hæc respexit & Flaccus in Satyris, cum ait: Cum te seruitio longo, curaq; leuarit, Et certis vigilans quartæ sit partis Vlysses Audieris hæres.

Itaque Ne per somnium quidem, perinde valet, quasi dicas, quod ne sperare quidam audeas. Plutarchus in libello, quem scripsit aduersus Stoicos, adagium extulit paulo diuersius, ἢ δ' οὐκ ἐνέριστα λαβὴν μάλ' ἢ ἐστὶ παρὰ τῶν نومῶν ἐνοίας. id est, quorū ne somnia quidem magis capere licet extra communes cogitationes. Diuus Chrysostomus aduersus Indæos concione tertia sic extulit, ἢ δ' ὅς ἐστιν.

Per nebulam, per caliginem, per somnium.

QV ARVM rerum ambiguam quandā, ac tenuem, pœneq; euanidam memoriam, aut intelligentiam obtinemus, eas res per nebulam recordari, per somnium meminisse, per caliginem videre, prouerbio dicimus. Vt, quæ puelli vidimus, senes quasi per somnium recordamur, vix tenuibus quibusdam simulacris rerum inhærentibus animo nostro, qualis est fermè vulgarium infomniorum memoria. Porro, quod per mediam nebulam intuemur, eius confusam duntaxat imaginem, ac velut vmbra incertam aspiciamus. Cuiusmodi sunt, quæ per caliginem cernuntur in tenebris. Hinc igitur ducta metaphora. Huiusmodi sermonis formæ frequenter obuiæ sunt apud scriptores. Plautus in Pseudolo: Suū, quæ te volumus percunctari, quæ quasi per nebulam nosmet scimus, atq; audiuius. Idē in Captiuis duobus: In memoriam regredior, audisse me quasi per nebulam. M. Tullius libro De finibus quinto: In infirma ætate, imbecillaq; mente, vis naturæ per caliginem cernitur. Plato De legibus libro septimo. αὐτὸν λέγω, ἃ καὶ ἄσπιτον περὶ τὸν δῖον ἀλέγματα ἐξείργον ἕνα ἐς ἄλλο. καὶ γὰρ λεγόμενος νόμος κατὰ τι σὺν τῷ. id est, Ceterū, quæ dico, conandum est, vt velut exemplis in lucem prolatis reddamus perspicua. Nā hæc videntur similia ijs, quæ dicuntur per caliginem quandam. Eodem in lib. legitur καὶ ὕπνον, i. per somnum, siue in somnis.

De asini prospectu.

Ἐπὶ ὄνι παρακλύθεος, id est, De asini pro-

spectu. Vetus adagium dici solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de friuolis rebus aliquem in ius vocant. Euentus, qui fabulæ præbuit occasione, variè narratur ab auctoribus. Quidam huiusmodi quædam memorant: Figulus quispiā varias aurium formas finxerat, easq; in officina collocatas habebat. At asinus quidam, inobseruantius sequente agasone, inserto per officinæ fenestellam capite, pariter & aues, & reliqua vasa deiecit, comminuitq;. Is, cuius erat officina, agasone in ius vocat. Cumq; rogaretur ab omnibus, quanam de re litem moueret: De asini, inquit, prospectu. Alij aues non fictiles, sed veras fuisse volunt, quæ asino, sicuti dictum est, per fenestram immittente caput, disturbatq; perticā ruperunt, reliquaq; vasa subuerterunt. Reliqua fabulæ vtumque conueniunt. Lucianus in asino suo paromiam hanc fingit ex se natam, quæ, dum asinus conaretur obliquata capite per fenestram prospicere, quid ageretur, tum sese, tum dominos suos prodidit. Eamq; rem magno omnium risu exceptam, in adagionem abiisse, ἢ ὄνι παρακλύθεος, id est, ex asini prospectu. Porro, iuxta Luciani sententiam, magis quadrabit in eos, qui stoliditate sua, dum inepte studēt distimulare, ridiculè produntur. Hunc Lucianus locum emulās Appuleius in nono Metamorphoseos suæ libro, scribit ad hęc modum: Quæ contentione, & clamorō strepitu cognito, curiosus alioqui, & inquieta procacitate præditus asinus, dū obliquata ceruice per quandam fenestram, quidnam sibi vellent tumultus ille, prospicere gestio, vnus e cõmilitonibus, casu fortuito conlimatis oculis ad vmbra meam, cunctos testatur in coram. Magnus denique continuo clamor exortus est. Et emerfis protinus scalis, iniecta manu quidam me veluti captiuum detrahunt, iamq; omni sublata cunctatione, scrupulosus contemplantes singula, cista etiā illa reuelata, repositum, productūq; & oblatum magistratibus miserum hortulanū, pœnas scilicet pensarum, in publicum deducunt carcerem, summōq; ritu de meo prospectu canillari nō desunt. Vnde etiā de prospectu, & vmbra asini, natum est frequens prouerbiū. Hactenus Appuleius.

Suo in suis indicio perijt forex.

Cui cõsine est illud Terentianū ex Eunuchoch:

eno: Egomet meo indicio miser quasi forex hodie perij. Verba sunt Parmenonis, qui, delusus à Pythia, prodiderat se seni. Donatus admonet, esse prouerbiū in eos, qui suapte voce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphoram, quod foricū proprium sit vel stridere clarius, quā mures, vel strepere magis. cum obrodunt friuola, ad quam vocem multi se intendentes, quamuis per tenebras noctis transfigunt eos. Vturpar hoc adagium diuus Aurelius Augustinus in primo De ordine libro erga suum Licentianum, qui dum pultata tabula, foricem itrepitu abiteret, ipse sese prodibat Augustino, quod vigilaret. Alludit eodē Origenes homilia i Genesim tertia, Sed videbor, inquit, ipse meis indicijs captus.

Induitis me leonis exuuium.

Ἐνδύετ' μοι λέων λέωντιλῶν, id est, Induitis me leonis exuuium. In eos dici solitū, qui suscipiunt negotium maius facultate, quique se magnificentius gerunt, quā propria condicione. Quidam ab Hercule sumptum putant, cuius hic ornatus erat, vt leonis exuuii tegeteretur, deinde altera manu clauam, altera gestaret arcum: atque hoc ornatu descendit ad inferos, Cerberum extracturus. Huc alludens Aristophanes in Ranis, Bacchum fingit, Herculis instar, leonis exuuii, clauaq; instructum, ad inferos descendere parentem, vt Euripidem cum Æschylo certantem audiret. rideretur autem ab Hercule, quod id gestaminis nequitiam illum deceret, vt pote mollem, & effoeminatum. Eodem pertinet, quod Menippus ille Lucianicus eodem ornatu se ab inferis rediisse adsimulat. Nihil autem prohibet, quo minus prouerbiū ad apologū illum referatur, cuius meminit Lucianus in Piscatore: Apud Cumanos asinus quispian, pertesus seruitutem, abrupto loro in syluam aufugerat. Illic forte repertum leonis exuuium corpori applicabat suo. Atq; ita pro leone se gerebat, homines pariter, ac feras voce, caudaq; territans. Nam Cumanus leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus, ac formidatus. Donec hospes quispian Cumanus profectus, qui se penumero viderat & leonem, & asinam, atque ob id non erat difficile dignoscere, aurium prominentium indicio, neque nō alijs quibusdam coniecturis as-

num esse deprehendit, ac probe fustigatum reduxit, dominoq; agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocre comitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quod dudum creditus leo, metu promodum exanimauerat. Cumanos autem hic appellat, non qui sunt in Italia, sed qui sunt in Æolide supra Lesbium. Nam & Lesbij, & Cumanus notati sunt stoliditatis, vt indicat Stephanus. Vturpar hoc adagium Socrates Platonicus in Cratylo, negans oportere deterreri sese magnitudine disputationis instituta, postea quam semel leonis pellem esset indutus. Lucianus in Pseudologista: ἢ δὲ λέει τῷ θεῷ, τὸ ἀπαύσιον τῷ τῷ λέωντιλῶν, ὡς εὐνοεὶς γένειο, καὶ βῆλιον ὄν, ἐμὴ τις ἀρα εἴς ὑπερβόρειον ἄρτι ἐς ἡμᾶς ἴσται, ἢ ἐς τὸ σῆτον κυρσῶν εἶναι, ὡς μὴ ἰδὼν δ' ὁὐδὲ εἰδὼν ἴδων ἀπ' αὐτῶν ὑβριστῶτα τὸν σε ὄντα, μὴ περιμένεις ὀργωμένους προσέτι ἀκίλειον, id est, Nec opus est quoriam, qui tibi leonis exuuiū detrahat, quo palam fiat te Canthelium esse, nisi quis sane ab ipsis Hyperboræ hospes modo ad nos aduenierit, aut vsque adeo Cumanus sit, vt qui viderit, non protinus intelligat te asinorum omnium asinum ferocissimum esse, aut expectet, vt te præterea rudetem audiat. Eusebius Cæsariensis aduersus Hieroclem, οὐ χήσεται μὲν ἡμῖν οὐλόσοφον, ὅνθ' δὲ τῷ τῷ λέωντιλῶν ἐπικρυπτιόμενον δέρι. id est, Abibit nobis quidem philosophus, ceterū asinus leonis intectus pelle. Demutauit nihil de prouerbio Lucianus in Philopseude, cum ait: τὸ σῆτον χυρῶν ἐλελίθεμε, ὑπὸ τῷ λέωντιλῶν, γελούον τῷ παθητικῶν περιεβλῶν. id est, Tantum temporis non animaduerti eum sub leonis exuuii ridiculam quādam simiam rectam habere.

Midas auriculas asini.

Μῖδας ὄνι ὄτα, i. Midas auriculas asini. Refertur à Diogeniano. Narū à fabula notissima Midæ, regis Phrygiæ, cui Phæbus, quod stolidè Panem canentem sibi prætulisset, asininas affixit auriculas. Quas cum diu mitra oculuisset, tandem à cõdere animaduersum est, ac prolatū in vulgas. Porro adagium rectè dicitur, vel in stolidos, & crafis auribus, pinguique iudicio homines: vel in tyrannos, quibus cum aures sint asininarum instar longæ, procul etiam audiunt, velut auscultatoribus dimittis, quis

qui audita referant. Quos Plutarchus in libro de curiositate, *ὀτακιστὰς* appellat, & *πρωσαγωγίδας*. Eoq; Lucianus in libello, cui titulus, Non esse facile credendum delatoribus, calumniæ depingens imaginē, Midæ aures illi tribuit, propter studium subaufcultandi, captandiq; , quid alij rerum faciant: *ἐν δὲ ξιφῇ τις ἀνὴρ κἀθηται τὰ ὄτα παμυζέθει ἔχων; μὴδὲ δέιν τοῖς τῆ μίδου προσωπίδα*. i. Ad dexteram vir quispiā sedet, auriculis maximis, quales ferme Midæ fuerunt. Aristophanes in Pluto:

Μίδου μὲν ἐν, ἡ δὲ ὄτ' ὄνυ λαβήτε. id est, Midas quidē itaq; , si asini aures sumatis.

Quo loco interpres admonet proverbij de auriculis asininis, eiusq; commentum varias allegat causas. Quosdam auctores esse, Midam hunc ob contemptum aliquando, vituperatumq; Bacchi numen, in asinum fuisse conuersum. Alij narrant, cum aliquando præteriret asinos huius dei, atque eos affecisset iniuria, iratum Bacchum, Midæ auriculas asininas addidisse. Sunt, qui dicant, huic aures natura prælongas fuisse, & asininarum instar prominentes, atque hinc fabulæ iocum ortum esse. Quanquam pluribus placet, hac allegoria significatū, Midam, vt pote tyrannum, Corycæos, ac subaufcultatores dimittere solitum, per quos quæcunq; per omnem regionem vel fierent, vel dicerentur, cognosceret, nimirum illis vtens aurium vice. Proinde, cum vulgus admiraretur, ab illo resciri etiam ea, quæ clam, ac procul fierent, occasione fabulæ dederunt, vt Midas diceretur auriculas asini habere: vel quod nullum aliud animal acrius audiat, quàm asinus, excepto mure: vel quod aures habeat omnium longissimas. Persius:

Auriculas asini quis non habet?

Ferunt nonnulli primum à poeta scriptū fuisse:

Auriculas asini Midæ rex habet.

Deinde metu Cæsaris scripturam mutatæ, Quis non habet?

Hinc illa lacryma.

Ex Andria Terentiana per allusionem proverbialiter vsurpatum videtur ab Horatio: Hincillæ lacrymæ. Vsurpauit ad huc modum M. Tullius in actione pro M. Cælio: Hincillæ lacrymæ, nimirum & hæc causa est horum omnium scelerum, atque criminum. Dicitur autem de rei causâ ali-

quandiu dissimulata, quæ vere tandem deprehendatur. Sumuntur autem frequenter id genus allusiones à claris auctoribus, & in proverbij vicem transferuntur, etiam si nulla figura proverbialis adsit. Quod genus illud ex Homero sæpius iteratum in Epistolis Ciceronis ad Atticum, *αἰδέομαι Τροίαν*, id est, Vereor Troianos.

Hæc Helena.

NON dissimili figura dixit Lucianus in Eunuchis, *Ἀντι ὡ πάμοιρε ἐλένη, ὑπὲρ ἧς ἐμο νομάχων*. id est, Hæc ipsa erat Helena, pro qua digladiabantur. Loquitur autem de duobus Peripateticis, mercedis, ac lucri cupiditate turpiter apud iudices contendentibus. Alludit ad monomachiam, id est, singulare certamen, quod inter Menelaū, & Paridem factum describit Homerus Iliadis libro tertio.

Ebur atramento candefacere.

EBUR atramento candefacere, est, genuinæ formæ cultum, atque ornatum externum inducere, quo decus illud natiuū obscuratur magis, quàm illustretur. Proinde Iena Plantina puellæ naturali forma præditæ, tamen cerussam ad oblinēdas malas postulatū: Vna, inquit, opera ebur atramento candefacere postules. Propterea omne lenocinium rebus natura pulchris dehonestamentum afferat, non venustatē. Veluti, si quis veritatem, qua nihil est pulchrius, rhetorum pigmentis conetur exornare. Porro, quemadmodum cerussa ad candorem conciliandum adhiberi consuevit, itidem purpurissa ad tingendas rubore malas. Simili forma dixit in Mostellaria: Noua pictura interpolare vis opus lepidissimum.

Sincerum vas incrustare.

EODEM ferme pertinet Horatiana metaphora, quæ in Sermonum libro primo legitur, Satyra 3.

At nos virtutes ipsas inuertimus, atque Sincerum cupimus vas incrustare.

Hoc est, quæ per se recta sunt, ea nominibus alienis impositis deprauamus, atq; obtegimus. Quanquam potest & ad superiorē sententiam eleganter accommodari: hoc est, cum rebus per se decentibus tectorium inducimus, quod tegat; & obscurat natiuum decus, non augeat.

Pulchrorum,

Pulchrorum, etiam autumnus pulcher est.

Τῶν καλῶν καὶ ὁ πῶρον καλῶν, i. Pulchrorū, etiam autumnus pulcher. Metaphora proverbialis nata ex Archelai apophthegmate, quod ab eo dictum Plutarchus refert in Euripidem, qui iam pubescentem, atque exoletum Agathonem in conuiuio suauabatur. Nō ablu dit ab illo Homericis, quod alio reddemus loco, *ἐκ τῆς καλῆς γυνώσκων*, id est, E culmo cognoscere. Vernis enim mensibus nihil non tenerum, ac nitidum, cum omnia adhuc in flore, aut in herba sunt. Cæterum autumnus tempore postea quam iam in culmos, aut caulē excreuerunt, horridiora videntur. Quadrat igitur in ea, quæ cum natura sint egregia, ne tum quidem fastidiosa videntur, cum maturuerunt. Alioqui nihil fere tam foedum, quod non aliquando niteat ætate. Dicitur non ineleganter & in eos, qui belle portant ætatem.

Magnum fluminum navigabiles fontes.

SIMILI metaphora videtur dictum & illud, quod refert, ac notat Fabius in octavo Institutionum libro: Magnorum fluminum navigabiles fontes sunt. Eam sententiam ait se iuuenē decantatam fuisse. Significat autem, præpotētium quantulacunq; , plus pollere, quàm vniuersas tenuiū opes. Cæterum notat Fabius hoc sententiarum genus, quod palam falsæ videantur.

Generosioris arboris statim plantæ cum fructu est.

SIMILLIMAM huic eodem loco subijcit: Generosioris arboris statim plāta cum fructu est. Quo quidem id innuī videtur, egregia, beneq; nata ingenia, statim maturescere, & ad frugem peruenire. Taxat Fabius & hoc sententiæ genus. Nobis tamen visum est in adagiorum catalogū has quoque referre, quod vulgo celebres fuisse testatur; & impudentior hyperbole, sicut paullo superius dictum est, non rejicitur ab hoc genere.

Cornicum oculos configere.

M. TULLIUS in oratione pro Muræna scribit ad hunc modum: Deinde etiam si quid apud maiores nostros fuit in isto studio admirationis, id enunciatis vestris niysterijs, totum est cōtemptum, & abiectum.

Possent agi lege, nec ne, pauci quondam sciebant. Fastos enim vulgo non habebant. Erant in magna potentia, qui consulebantur, à quibus etiam dies tanquam à Chaldæis petebantur. Inuentus est scriba quidā Cn. Flavius, qui cornicum oculos confixerit, & singulis diebus ediscendos fastos populo proposuerit, & ab ipsis iureconsultis, eorum sapientiam compilarit. Itaque irati illi, quod sunt veriti, ne, dierū ratione perunlgata, & cognita, siue sua opera lege posset agi, notas quasdam composuerunt, vt omnibus in rebus ipsi interessent. Idem in actione pro L. Flacco: Hic Hercule cornici oculum, vt dicitur: nam huic Hermippum hominem eruditum, cuium suum, cui debebat esse notissimus, percussit. Porro proverbium natum sit ex apologo quo piā, an ex euentu, an ex metaphora sumptum, non satis liquet. Vnde cunq; fluxerit, perinde valere videtur, cornicum oculos configere, quasi dicas, nouo quodam inuento veterum eruditionem obscurare, efficereq; , vt superiores nihil scisse, nihil vidisse videantur. Effertur autem per ironiam. Nec admodum diuerse vsurpauit Macrobius lib. Saturnalium septimo: Et quia inquis, his loquēdi labyrinthis nos impares fatemur, agē Vecti, hortemur Eustachium, vt, recepta cōtraria disputatione, quidquid pro vario cibo dici potest, velit communicare nobiscum: vt suis telis lingua violenta succubat, & Græcus cornix eripiat hunc plausum, tanquam Græcorum cornix cornici oculos effodiat. Hactenus Macrobius. Illud non ab re fuerit admonere lectorem, vt etiam atque etiam cōsideret, num cornicum viuacitas, & concordia huic adagionum locum fecerit. Siquidē cornix antiquitus Concordiæ symbolum erat. Eiusdem viuacitas etiam Græco proverbio celebrata est. Vt is videatur cornicum oculos velle configere, quisquis ea, quæ antiquitatis magno consensu approbavit, damnare, ac rescindere conetur. Nec admodum absurdum, si quis in huc modū accipiat, vt dicatur oculos cornicum configere, qui perspicacissimis, oculatissimisq; visum adimat, offundatq; tenebras: aut rē ipsissimam acu, quod aiunt, tangat: tantus videlicet artifex, vt non solum scopum, aut auem, verum & ipsos oculos iaculo feriat.

Gladiatorio animo.

PROVERBII speciem habet, quod legimus

mus in Phormione Terentiana: Hem gladiatorio animo ad me affectant viam Quo significatur, ita tendi ad nocendum alteri, vt id cum proprio etiam periculo tēterur, animo pertinaci, paratoq; vel perdere, vel perire. Nam gladiatorio composito ad certamen hæc pugnae proposita fors est, aut occidere, si occupauerit; aut occumbere, si cessauerit. Aristoteles audaciam huiusmodi, cum propriae salutis contemptu coniunctam, Celticam appellat.

Frusco panis.

FRUSCO panis, pro re quantumlibet pusilla, ac vili, nostris quoque temporibus vulgo dicitur. M. Cato in oratione quadam M. Caelio vilitatem opprobrians, non loquendi tantum, verum etiam tacendi: Frusco, inquit, panis conducitur potest, vel uti taceat, vel ut loquatur. Citatur locus ab A. Gellio in Noctibus Atticis. Videtur hyperbole sumpta, vel à canibus, quos frusco panis inuitare solemus, vel à mendicis.

Quem mater amicum dedit, obseruare.

QUEM mater amicum dedit, obseruare, pro eo, quod est, pueriliter ex alieno præscripto viuere, legitur apud Quintilianum libro quinto. Nam, quid, inquit, illa miserius lege, veluti præformatas infantibus litteras prosequendum, & vt Græci dicere solent, quem mater amicum dedit sollicite custodientium? Quibus ex Fabij verbis apparet, Græcis in proverbio fuisse. Vsurpat autem, & indicat adagium Lucianus in Nigrino: καὶ πῶς ἐν ὁ ταῖς ἐτῶν. καὶ τὰ γὰρ τῆς μητρὸς ἐστὶν αὐτῶν. id est, Et vnde hic prauus, atque scortastis materna vestis est. Dicuntur hæc formata in eum, qui versicolore veste amictus aduenerat. Plutarchus in commentario de Fortuna Alexandri, δὲ γυμνῶν παιδῶν, οὐλοῦντων τὴν περιβελῶν, ὡς ἢ πατρὶς αὐτῶν συνήθειαι καὶ ἀπερτιτθῆ περιέθνηκε. i. More pusilli pueri seruauent amictum, quem illi patriæ consuetudo veluti nutrix addiderat. Quin hoc ipsum, quo nihil iam tritius, Ex præscripto viuere, proverbiali metaphora dictum apparet, tracta videlicet à pueris, quibus, vt inquit Plato, ἐν τῇ γυμνασίᾳ, id est, in tabula graphiaria doctor exēplar præscribit, quod imitantes, litterarum notulas consuecunt effingere. Hoc imitationis genus, velut addictum, ac seruale, ridet Horatius:

O imitatores seruum pecus, vt mihi sæpe. Risum, sæpe iocum, vestri mouere tumultus.

Et Fabius nihil putat ad bene dicendum inutilius, quàm ita seruire præceptis artis, vt vno ausis digitum latum ab illis discedere, si quando causæ ratio postulat.

Quid distent æra lupinis.

PROVERBII faciem habet, quod est apud Horatium in Epist.

Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.

Id est: nouit discrimen rerum vilium, & pretiosarum. Agit autem Horatius de ijs, qui beneficia non ita cõferunt in quosuis, velut abijciant, sed ita collocant, vt expendant, & eius meritum, ac dignitatē, cui præstant, & pretiū muneris, quod largiuntur. Porro lupini vilitatem prouerbialiter notant & Iuuenalis:

Tunicam mihi malo lupini, Quam si me toto laudet vicinia pago.

Notat & Lucianus in libello De mercede seruientibus, cum rogat, num vsq; adeo defuerit lupini, & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret seruitutem.

Me mortuo, terra misceatur incendio.

EXTAT Græcus senari⁹ παρομοιωδης apud Suetonium Tranquillum in vita Neronis: Ἐμὲ θανόντῳ γὰρ μιχθῆτω πύρι. id est, Me mortuo conflageret humus incendijs.

Quod cum à quodam sermone cõmuni diceretur: Nero, respondens, Imò, inquit, ἐμὲ ζώντῳ, id est, Me viuò, alludens ad vrbis incendiū, quod paullo post effecit. Meminit huius proberbij M. Tullius lib. De finibus bonorum tertio: Quoniamq; illa vox inhumana, & scelerata dicitur eorum, qui negat se recusare, quo minus ipsis mortuis, terrarum omnium deflagratio consecretur, quod vulgari quodam versu Græco pronũciare solent. Item Seneca lib. De clementia secundo, cum dicit, multas voces magnas, sed detestabiles, in vitam humanam peruenisse, celebresq; vulgo fieri, vt illam, Oderint, dum metuant, Cui, inquit, Græcus versus similis est, qui se mortuo terram misceri ignibus iubet.

Mare celo miscere.

MARE celo miscere. Prouerbialis hyperbole est, pro eo, quod est, omnia perturbare, nihilq;

nihilq; nõ facere. T. Liuius: Quid est, quod celo terram, terræ cœlum misceant? Idem alibi: Quid tandem est, cur, cœlum ac terram misceant? Iuuenalis:

-Clames licet, & mare celo Confundas, homo sum.

Lucianus in Dialogo Promethei, & Mercurij: τὴν δὲ διὰ τοῦ ἐχρήσῃ τὸ τῆ δόξα, τὴ γὰρ τὸν ἔρανον ἀναμεμῆχθαι; id est: Quid igitur oportebat ea gratia, terræ, quod dici solet, miscere cœlum? Virgilius in quinto, de Iunone omnia tentante:

-Maria omnia cœlo Miscuit.

Idem paulo diuersus in duodecimo,

-Non si tellurem effundat in vndas

Diluuium miscens, cœlumve in tartara soluat.

Aristophanes in Lystrata, non dissimili figura dixit:

-Τὰ δ' ὑπέμπερα νέρτερα θήσει

Ζῆς ὑ-ψιβρεμέτης. id est,

-Quin & supera infera reddet

Iuppiter altifremus.

Plutarchus in vita Romuli sic vsurpat, vt cœlum terræ misceant, qui ex hominibus deos, ex dijs homines faciunt, & quæ sunt hominum fabulatur de dijs: ἀπορίῳ μὲν ἐν παντὰ πασι τὴν θεότητα τῆς ἀρετῆς, ἀπόσιον καὶ ἀγγεῖνας: ἔρανον δὲ μὴ γίνεαι γαῖα, ἀβέλτερον. i. In totum abnegare diuinitatem virtutis, impium est, & ingenerosum: cæterum cœlo miscere terram, ituporis est.

Miscebis sacra profanis.

CONSIMILI figura dixit Horatius: -Miscbis sacra profanis.

Id est: Nihil non facies. Item, Confundens fasq; nefasq;. Apud veteres multum erat discriminis inter res hominum, ac res deorum, adeo, vt Homerus etiam vocabula discernat, quibus Dij consueverunt uti, à vocibus humanis. Et Pythagoras à quibusdam iusserit abstineri, quòd numinibus essent consecrata. Vnde, qui nihil habent pensū, quique nihil non audent, miscent sacra profanis.

Omnium horarum homo.

QVI serijs pariter, ac iocis esset accommodatus, & qui cum assidue libeat conuiuere, cum veteres omnium horarum hominem appellabant. Atque ita vocatum Asinium Pollionem, auctor est Fabius. Apud Suetonium Tiberius duos quosdam com-

bibones suos, iucti diffimos, & omnium horarum amicos profiteri solet, etiam codicillis. Eiusmodi amicū eleganter simul, & graphice depinxit Ennius, sub persona Gemini Seruiliij. Carmen, quanquam extat apud Aulum Gellium noctiam Atticarum libro duodecimo, cap. 4. tamen non grauiamur adscribere:

Hocce loquutus, vocat quicum bene sæpe libenter

Mensam, semonesq; suos, rerumq; suarū Comiter impertit, magna cum lapsa dici

Pars foret, e summis rebus, paruusq; gerundis

Consilio, indusoro, lato, sanctoq; senatu. Cui res audacter magnas, paruasq; iocūq;

Eloqueret: quæ tincta malis, & quæ bona dictu

Euomeret, si quid veller, tuoq; locaret.

Quocum multa volup, ac gaudia, clamq; palamq;

Ingenium, cui nulla malum suā suadet, Vt faceret facinus, leuis tamen, haud malus, idem

Doctū, fidelis, suauis homo, facundū, suoq;

Contentus, atque beatus, scitus, secunda loquens, in

Tempore commodus, & verbum vir paucorum.

Multa tenens antiqua, sepulta, & sæpe vetustas

Quæ facit, & mores, veteresq; , nouosq; tenentem.

Multorum veterum leges, diuumq; , hominumq;

Prudentem, qui multa loquive, tacereve possit.

Talis & inter philosophos fuisse traditur Aristippus: qui Dionysij iussu cum cæteris nec in scæminea purpura saltare detrectauit, Platone recusante, addēs vel in Bacchanalibus oportere pudicū esse. Hinc Horat.

Omnis Aristippum decuit color.

Contrà, qui suis quibusdam sunt moribus, neq; faciles ad cuiusuis hominis conuictum, per paucorum hominum homines dicuntur, vt apud Terentium. Apud Horaciū autē, Cõmuni sensu plane caret, inquit.

Veritatis simplex oratio.

REFERTUR in Diogeniani collectaneis hoc adagium. Extat autem in Phænissis Euripidis, ad hunc modum:

Απλῆς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔστι,
 Κ' ἐποικίλον δέειτ' ἀνδρὶ χ' ἐμμιωδύματων,
 Ἐχει γὰρ αὐτὴ κερὶν. ὁ δ' ἀδίκος λόγος
 Νοσῶν ἐν αὐτῷ, φαρμάκων δέεται σοφῶν. i.
 Nam veritatis fuenit esse oratio
 Simplex, vaftris nec est egens ambagibus
 Interpretum: siquidē ipsa per se cōgruit,
 At sermo iniquus, quia p se fit morbidus,
 Medicamenta exquisita deposcit sibi.

Citatur à Seneca epistola 49. Nam, vt ille ait tragicus, veritatis simplex oratio est. Prouerbum vsurpabitur, vel in rhetores, ac poetas, qui mendacia verborum lenocinijs fucare solent. vel in blandiloquos, qui, q non ex animo dicant, solent accuratius adornare sermonem, ac veros affectus hoc diligentius imitari verbis, quò magis vacant affectibus:

Vt, qui cōducti plorant in funere, dicunt, Ac faciunt prope plura dolentibus ex animo:

Cum interim simplex illa, rusticanaque veritas, negligat id genus orationis fucos: Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σιὰ φῶν σιὰ φῶν. id est, Ficus ficus, lignonem lignonem appellans. Vel in astrologos, qui vaticinia sua verbis ambiguis efferunt, ne queant deprehendi, sitq; rima quāpiam, per quam elabantur. Denique in eos, qui perplexe loquuntur, dum verum dissimulant. Nam hoc indicio sæpe numero deprehenditur vanitas, velut in Eunuchō Terentiana:

Pergin', scelestā, mecum perplexe loqui? Scio, nescio, abijt, audiui, ego nō adfui, Nō tu isthuc mihi dictura aperte es, quidquid est?

Tunica pallio propior est.

APVD Plautum in Trinummo legitur allegoria prouerbialis: Tunica pallio propior est. Quo significatum, ex amicis nos alijs, atque alijs magis esse deuinctos, neq; parem omnium habendam esse rationem. Apud veteres primum in officio locum habebant parentes, proximum pupilli nostræ fidei crediti, tertium clientes, quartum hospites, quintum cognati & affines, vt indicat Gellius libro quinto, cap. 13. Præterea quædam negocia propius alijs ad nos pertinere. Pallium extrema vestis apud Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. Tunica toga tegebatur, vt frequenter apud Homerum, χλαῖνας, καὶ χιτῶνες, simul nominantur.

Genu sura propius.

Γόνυ κνήμης ἔγγυον, id est, Genu sura propius. Qui Græcas parcemias collegerunt, aiunt, hoc adagium ex euentu quodam esse natum. Cum in proelio quidam conspiceret duos amicos, pariter de vita periclitantes, fratrem, & consobrinum, neque posset vtrique simul ferre suppetias, omisso consobriuo fratrem defendit, atq; hanc interim sententiam pronunciauit, quæ postea transferit in prouerbum, γόνυ κνήμης ἔγγυον. Id refertur ab Aristotele lib. Moralium nono: Accedunt, inquit, eodem & prouerbia vniuersa, vt Anima vna, & Amicorum communia sunt omnia, & Amicitia est æqualitas, & Tibia genu propinquius. Theocritus i Idyllo, cui titulus Charites, tribuit hoc adagium viro tenaci, qui sibi viuat, neq; quidquam velit impertiri amicis:

Πᾶς δ' ὑπὸ κλύβῳ χεῖρας ἔχων πόθεν ἀνέξεται ἀδρεί;

Ἀργύρος, ἢ δέ κεν ἰὸν ἀποστῆ. Λας τινὶ δόμῃ,
 Ἀλλ' ἂν εἴδῃς μιν θέεται, ἀποστέρω ἢ γόνυ κνάμα,
 Αὐτῷ μῶτι γένοιτο. id est,

Verum quisque sinu dextram occulit, illud & vnum

Cogitat, vnde sibi congesta pecunia crescat,

Nec cuiquam absterfa rubigine donet amico.

Immo statim hoc, Mihi sura genu longinquior, inquit:

Ipsi malim aliquid detur mihi.

Athenæus libro nono eo deflexisse videtur, vt dicat de ijs potius, quæ propius ad rem pertinet. Ex hoc igitur Plautus suum illud effinxisse videtur: Tunica pallio propior. Confinis est huic adagio illa Hesiodi sententia:

Μηδὲ κασιγνήτω ἴσον ποιῆσαι ἐτάρον. id est,
 Sed nec germano quisquam est æquandus amicus.

Est enim inter hos, quos amamus, habendus ordo. Nihil autem vetat, quo minus ad rem torqueatur, quod genus, si quis dicat maiorem habendam esse vitæ, quam pecuniæ, corporis, quam vestis, animi, quam corporis rationem, recte adduxerit, γόνυ κνήμης ἔγγυον.

Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.

EANDEM ferme sententiam Terentius simpliciter extulit in Andria:

Verum

Verum illud verbum est, vulgo quod dici solet,

Omnes sibi esse melius malle, quàm alteri. Rursum in eadem fabula prouerbum ad personam detorsit:

Heus proximus sum egomet mihi. Aristoteles lib. Moralium Eudemiorum septimo, Δικεῖ γὰρ ἐνίοις μέλινα ἕκαστος αὐτὸς αὐτῷ φίλος. id est, Nonnullis enim videtur quemq; sibi potissimum amicum esse. Idem Plato lib. de Legib. 5. Τὸ το δὲ ἔστιν ὁ λέγων, ὡς φίλος αὐτῷ πᾶς ἀνθρώπος φύσει τέστι, καὶ ὀρθῶς ἔχει. i. Hoc est autem, quod aiunt, vnumquemq; natura sibi amicum esse, idq; recte fieri. Sed Terentianam sententiam Euripides extulit in Medea:

Ὡς πᾶς τις αὐτὸν τὸ πέλεις μᾶλλον φιλεῖ. i. Quod quisque semet plus amico diligit. Vel sic:

Quod quisq; se plus atq; amicum diligit. Rursum in Græcarum sententiarum collectione:

Φιλεῖ δ' αὐτὸς πλεῖον ἑδδένει. id est, Nemo seipso diligit quenquam magis.

Φιλαστοί.

QVI sibi vehementer placent, qui que suis ipsorum commodis impense student, aliorum rebus vel neglectis, vel etiam afflictis, à Græcis eleganter φίλαντοι vocantur. Vitium ipsum φιλαυτία dicitur. Quod apostate circumloquens Horatius: Cæcus, inquit, amor sui.

Id vitij Plato malorum omnium fontem autumat.

Aristoteles 9. Moralium lib. satis indicat hanc φιλαντία probrosam appellationem. seu prouerbialem vulgo iactatam fuisse, cū ait, homines sui supra modum amantes à multitudine mala audire, quippe qui sædo, infamiq; cognomine vocentur φίλαντοι. Contra, qui sibi displicent, putiduli vocantur. Martial.

Altera rancidula est, altera putidula est.

Est autem id vitium fere insitum, vt sua cuiq; magis probentur, quam aliena, quod tamen eximie videtur fuisse in Afris. id quod eleganter norat Galenus libro τῶν φυσικῶν διωσμεῶν primo: Οὗτος ἄρα δυσσπόσπιπτόντι μακρὸν ἔστιν ἢ περὶ τὰς ἀίρέσεις φιλότημῆα, καὶ δυσέκνιπτον ἐν τοῖς μέλινα, καὶ λάρας ἀπέσσης δυσσισπότερον. Adeo de sectis cōtentio malum est, quod ægre excutitur, & cum primis ineluibile, denique quauis scabie insanabilius.

Extra telorum iactum.

Ἐξω βελῶν, id est, Extra telorum iactum, pro eo, quod est, in tuto, citraq; periculum. Translatum à bellis, vbi qui nolūt feriri iaculis, longius semouent sese, quàm vt possint contingi iactu teli, aut in loco à iaculis defenso se continent. Vnde illud frequens apud historicos: Iam ad teli iactum peruenerant. Q. Curtius lib. 3. Iam in conspectu, sed extra teli iactum vtraq; acies erat. Idem lib. 4. Vt extra teli iactum essent. Ac rursum: Nondum ad teli iactum peruenerant. Quod Græci dicunt ἐν τῶς βελῶν. Neque vero tantum ij dicuntur ἔξω βελῶν esse, qui longius absunt, quàm vt iaculo contingi possint, verum etiam qui vtcunque tuti sunt. Seneca lib. De beneficijs 7. simili tropo dixit Extra iactum: Iniuriam Deo sacrilegus quidem non potest facere, quæ extra iactum sua diuinitas posuit. Lucianus in Votis: ἐπισκοπεῖν ἔξω βελῶν ὑπεραλωμένον. Optat quispiam pennas, vt è sublimi spectra re possit dimicantes, ipse tutus à iaculis. Idem, καὶ ἔξω τῶ βέλους. id est, Iamq; extra teli coniectum erat. Polyphemus de Vlyse, qui iam fugerat, vt cum Cyclops telo aisequi non posset, Odyssææ K. ad finem. Idē rursus, αἱ δὲ μύσαι διὰ τί ἀπρωτοί, καὶ ἔξω βελῶν ἔσιν, id est, Cur musas non feris, atque à tuis telis sunt tutæ? Adlusit huc idem in Nigrino, καὶ καθάπερ ὁ ζῆς τὸν ἔκτορα ὑπεξαγαγῶν ἑμαυτὸν, ἐν βελῶν φασίν, ἐκ τε ἀνδροκτασῆς ἐκ τῷ ἄματος, ἐκ τε κυδοιμῆ, τὸ λοιπὸν οἰκιστὴν εἰλόμῳ. id est, Quemadmodum Iuppiter Hectorem, ita me ipsum à iaculis eximens, vt aiunt. Atque à cæde virum, atq; à sanguine, deq; tumultu, reliquum vitæ tempus domi sedere destinabam. Est autem apud Homerum Iliados 8.

Ἐξ βελῶν, μήπω τις ἐφ' ἔλκει ἕλκους ἀρηται. i. Extra tela, vti ne quis vulnus forsitan addit

At vulnus.

Contra, quem obnoxium periculo videri volumus, hunc ἐν τῶς τῶ βέλους γενέσθαι ὑπομέναντες. id est, Ne tantisper quidem manentes, vt intra teli iactum esset. Virgilius in vndecimo:

Iamq; intra iactū teli progressus vterq;.

Post principia.

EANDEM ferme sententiam habet, Post principia. Sumptum item à bellis, in quibus

bus tutissimus locus est post principia. Siquidem in prima acie stabant hastati, in secunda principes, robustior ætas: hoc sequebantur scutati omnes, maxime insignes armis, post hos triarij, & rovari, quem admodum indicat T. Livijs Decadis primæ lib. 8. Itaq; nullus in acie locus tutior, quàm post principia. Terentius in Eunucho:

Tu hosce instrue, hic ego ero post principia.

Inde omnibus signum dabo. Erat autem hic locus timido nebuloni conveniens, id quod ridens Gnatho, Illuc, inquit, est sapere, ut hosce instruxit, ipse sibi cavet loco. Idem hoc Pyrrhus fecit. Donatus admonet eum usum verbo militari. Porro Vegetius libro De re militari secundo testatur, principales in acie milites, proprie dici principia. Sic enim ait: Antiqua ordinatione legionis exposita, principium militum, & vt proprio verbo utar, principiorum nomina, ac dignitates secundum presentes matriculas indicabo. Axis apud Varro: Ego vero, vt aiunt, post principia in castris. In proverbio, Res ad triarios redijt, plura de his comperies.

Procul à pedibus equinis.

Ἐκ τῶν ποδῶν ἰππέων, id est, Procul à pedibus equinis. Etiam hodie vulgo dicitur, cum significant fugiendum esse periculum. Hac voce monere consueverunt, vt quisq; sibi cauere in certaminibus equestribus, ἔξω τῶν ποδῶν ἰππέων: id est, Extra pedes equinos. Eam deinde vulgus proverbij vice usurpavit.

Porro à Ioue, atque fulmine.

Πρόβρω διός τε, καὶ κεραυνῶ, id est, Procul à Ioue pariter, atque à fulmine. Refertur à Diogeniano. Admonet, non esse agendum cum præpotentibus, qui nutu possint perdere si quando libeat, maxime cum regibus, ac tyrannis. Habent enim fulmen, si quando commoveantur. Porro Ioui fulmen attribuunt poætæ, & reges quidam hac effigie suos colossos fingi voluerunt, auctore Plutarcho. Citatur à Suida huiusmodi hemistichion:

Ἀλλ' ἀπὸ μείζονος ἀνδρὸς. id est, Maiorem vitiatum virum.

Refertur & hoc à Diogeniano inter adagia. Monet autem, parum esse tutum habere commercium cum principibus, quibus

quod libuit licet, & in quos apposite dixeris illud Græcorum apophthegma: Μέγας ἐν ἐπιθωπῶς βίλας δὲ ἀμύσει, τὸν ἀβόλετα ποιεῖ δαυόμενον. i. Ingens periculum, velle quæ non decet eum, qui possit quicquid voluerit efficere. Huc pertinet, quod Callisthenem admonuit Aristoteles, vt cum Alexandro aut raro loqueretur, aut iucunda. Item, quod refert Plutarchus in vita Solonis: is interpretus est à Cræso, qd de felicitate nimium libere responderet. itaque, cum Æsopus fabularum scriptor admoneret illum, ὅτι τοῖς βασιλεῦσι δὲ ὡς ἡμεῖς ἢ ὡς ἡμεῖς ἐμμελεῖν, i. qd cum regibus aut quàm minime, aut quam iucundissime colloquendum esset: Solon retorfit dictum hunc in modum, μὴ δια ἀλλ' ὡς ἡμεῖς, ἢ ὡς ἀριστὰ, id est, non per Iovem, immo potius aut quam minime, aut quam optime, Adlustr ad proverbum Ouidius, hoc attactus fulmine,

Viue tibi, quantumq; potes prælustria vita. Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

Septem conuiuium, nouem conuicium.

SEPTEM conuiuium, nouem conuicium. Elegans vel ob ipsam προσωμασίαν sententia, qua significatum est, in conuiuium paucos adhibendos esse, alioqui fore tumultuosum, atque insuauem. Quod significans Horatius.

-Locus est, inquit, & pluribus vmbris, Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuii capræ.

Extabant antiquitus leges, quæ præscriberent simul & moderatum conuiuarum numerum, & sumptus modicos. M. Terentius Varro apud Celsum ceter conuiuas intra Gratiarum, & Musarum numerum oportere consistere, ne aut plures sint septem, aut pauciores tribus. Sed hoc adagium vertat ad Musarum vsque numerum peruenire. Plinius libro vice simooctauo, capite secundo scribit, Seruium Sulpitium commentum fuisse causam, cur ominusum esset mensam relinquere, quod illis temporibus nondum numerabantur conuiuiæ plures quinque. Chærephon apud Athenæum lib. 6. videtur admittere conuiuas vsque ad triginta, duntaxat in nuptijs. Cæterum, quibus datum erat negotium numerandi conuiuas, γυναικοδόμος appellant. Refert inibi fabulam non illepidam: Parasitus, cum inuocatus venisset ad nuptias, & postremum accuberet, gynæconomi numeratus

meratis conuiuiis, iusserunt illum abire, qd contra legem, super numerum triginta secutus esset. At ille, Numerate, inquit, denuo, à me sumentes initium. Hoc pacto nõ erat futurus supernumerarius. Refertur apud Iulium Capitolinum in vita L. Veri Imperatoris: Et notissimum quidem, inquit, eius fertur tale conuiuium, in quo primum duodecimum accubuisse dicitur, cum sit notissimum dictum de numero conuiuarum, Septem conuiuium, nouem vero conuicium. Conuicium autem dixit pro clamore, quasi conuocium. Torqueri potest ad polyphiliam, aut ad turbam rationum in argumentando, aut exemplorum in suadendo: aut etiam ad polytechniam.

Quauis in re turba confusioem parit, ac molestiam.

De gradu deijcere.

PROVERBIALIS allegoria, De gradu deijcere: pro eo, quod est, animo cõsternari, ac velut à statu mentis dimoueri. M. Tullius Officiorum lib. 1. Fortis uero animi est, & constantis, non perturbari in rebus asperis, nec tumultuatem de gradu deijci, ut dicitur, sed præsentis animi uti consilio. Cõsimilis figuræ est, In gradum reponere, quasi in pristinum locum restituere. Quinætilianus institutionum lib. 4. Aut si quid turbauerint, opportuna rursus eius, à quo producti sunt, interrogatione uelut in gradum reponantur. Ad eandem formam pertinent, Mouere loco, Deturbare gradum, Restituere in locum.

Post mala prudentior.

Μετὰ τὰ δεινὰ φρονιμώτερος. i. Post acerbior prudentior. Vbi quis suo malo sit cautior, non aliter, quàm qui gustato ueneno, non prius intelligunt esse uenenum, quàm noxiam eius uim sentire cõperint. Finitimum est ei, quod alibi dicitur:

Πεχθὲν δέ τε νῆπιος ἔγνω. id est, At nouit re factam deniq; stultus. Itẽ ei: Κλέων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πρῶματα. i. Rebus peractis est Cleon Promethens, Adagiũ recensetur in Collectaneis Apostolij, quẽ equidem auctorem non adducere in medium, nisi cogeret inopia magis idoneorum.

Ex ouo prodijt.

Ἐξ οὗ ἐξήλθεν, i. Ex ouo emerit. Aiunt dici solitum de magnopere formosis, ac niti-

dis: quasi neges cõmuni hominũ more natos, sed ex ouo, more Castoris, & Pollucis. Siquidem est in poetarum fabulis, Ledam Tyndari filiam, ex Iouis concubitu duo perisse oua, e quorum altero prodire gemini Castor, & Pollux, insigni forma iuuenes: ex altero nata est Helena, cuius forma litteris omnium est nobilitata.

Non est cuiuslibet Corinthum appellere.

Ὁ ὕπερτος ἀνδρὸς ἐς κόρινθον ἐστὶ δόξα. i. Non est datum cuius Corinthũ appellere. Vetus iuxta, ac uenustum adagium de rebus arduis, & aditu periculosis, quasq; nõ sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natũ, quod, vt refertur apud Suidam, nec facilis, nec satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum appulsus. Nam Strabo lib. Geographiæ octauo, aliõ refert originem proverbij, nempe ad luxum, & meretrices Corinthiorum. Ostendit enim Corinthũ, quod in Isthmo esset, duosq; haberet portus, alterũ aduersus Asiã, alterũ Italiæ oppositũ, negotiatorum frequentia locupletissimum fuisse. In eadem templum fuisse Veneri sacrum, adeoq; locupletatum, vt plus mille puellas haberet, quas Corinthij Veneri cõsecrarant, vt in eius honorem profarent. Itaq; harũ gratia frequens in urbẽ multitudine vndiq; confluebat, vnde ciuitas maiorẽ in modum ditabatur: quin etiã negotiatores, hospites ac nauarũ, propter urbis luxũ, deliciasq; immoderatos sumptus facientes exhauriebantur. Atque hinc manasse vulgo proverbum, Cuiuslibet non est Corinthum appellere. Horatius, & A. Gellius ad Laidem nobile scortũ referunt adagiũ. Nã ille in Epistolis ad hunc modũ scribit: Principibus placuisse uiris, non vltima laus est, Non cuius homini contingit adire Corinthum, Sed it, qui timuit, ne non succederet.

Ad Aristippũ videlicet adludens, quem Laidi consueuisse notum est, & ita consueuisse, vt gloriaretur se vnum habere Laidẽ, reliquos haberi à Laide. Hic, nempe Gellius li. 4. c. 8. ex Phocione Peripatetico huiusmodi refert historiam: Lais, inquit, Corinthia, ob elegãtiam, venustatemq; formæ grandem pecuniã demerebat. Cõuentusq; ad eam ditiorum hominum. ex omni Græciã celebres erant, neq; admittebatur, nisi qui dabat, quod poposcerat. Poscebat autẽ

illa nimiam quantitatē . Hinc aiunt natū esse illum frequentem apud Græcos adagiū .

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς κόρινθον ἐστὶ ὁ πλεῖς .

Quod frustra irer Corinthum ad Laidē, qui non quiret dare, quod posceretur . Ad hanc ille Demosthenes clanculum adit, & vt sui copiam faceret, petit . At Lais μύριος δραχμῶν, id est, decem drachmarum millia poposcit . Tali petulantia mulieris, atque pecuniæ magnitudine ictus, expaudusq; Demosthenes auertitur, & discedens, Ego, inquit, pœnitere tanti non emo : ἐκ ἀνῆμαι μύριον δραχμῶν παταμέλειον, id est, Nō emo decem drachmarum millibus pœnitudinē . Alij malunt in genere ad omnes Corinthiorum meretrices referre, quarum rapacitatem etiam vetus comœdia taxauit, Aristophanes in Pluto :

Καὶ τὰς γ' ἐτάρας φασὶν τὰς κορινθίας

Ὅταν μὲν αὐταὶ τις σέπεις σπῆρῶν τύχη

Τὸν δὲ προσέχων τὸν νῦν, ἐὰν δὲ πλείσις

Τὸν παρωτῶν αὐτὰς δὴθὺς ἀς τῶν τρέπην .

Quos quidem versiculos haud grauemur Latinos facere, si, quā sunt elegātes, tam essent etiam verecūdi . Strabo meminit apophthegmatis cuiusdam meretricij, ex quo licebit earum auaritiam conijcere . Nam, cum matrona quædam cuipiā huius ordinis probro objiceret inertiam, quod nihil ageret operis, nulloq; lanificio exerceeret : Immo, inquit, ego illa qualiscunq; sum, iam ternas telas exigo tēporis spatio perrexui . Nobis tamen non videtur absurdum, si parcemia referatur ad periculofam in Corinthum nauigationē, de qua meminit eodem in libro Strabō . Vt hinc postea deriuata sit ad alios vsus . Parasitus ille Comicus eleganter detorsit prouerbiū :

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐπὶ τρέπεζων ἐστὶ ὁ πλεῖς . i . Adire mensam, haud hominis est cuiuslibet .

Citatur autē à Stobæo, ex Nicolao quodam poeta comico . Meminit, & exponit hęc parœmiam & Eustathius, enarrans nauium catalogum, additq; eam imitatam ex illo versu Sophocleo :

Οὐκ ἐνθάδ' οἱ πλεῖοι τοῖσι σώφροσι βροτῶν . i .

Non à modestis nauigatur hęc viris .

Extat hic versus, cuius meminit Eustathius, apud Sophoclem in Philocteta . Proinde duplex erit vsus adagij, vel cum significamus rem esse maiorem, quā pro viribus eius, qui conatur aggredi, veluti si quis

parum felici natus ingenio, parumq; viatico instructus, destinēt sequi litteras : vel quoties aliquis negotium parum tutū aggredi parat, quod non temere soleat feliciter euenire, veluti si quis apud iudices δωροδοκῶν litem instituat nunquam finidam, aut principum aulis sese addicat, aut bellum suscipiat . Nihil enim fere horum ita bene consuevit euenire, vt non pœniteat consilij .

Satis quercus .

Αἰλις δρυὸς, id est, Sat quercus . Vetus adagium in eos, qui, relicto victu sordido, ad elegantiore, lautioresq; digrediuntur . Inde profectum, quod prisca illi mortales rudes, atq; inculti, simularq; Ceres vsu frumenti monstrauit, glandibus victitare desierunt . Quanquam Plin. lib. 16. testatur, & sua ætate multas gentes glande victitasse : apud Hispanos etiam in delicijs habitam : adeo, vt bellariorum vice secundis mēsis inferretur . Huiusmodi nimirum tragemata conueniebant ijs, quibus dentifricij loco lotium esset . Nec inconcinne quadrabit in eos, qui, relicta antiqua illa virtute, ad mores, consiliaq; sui sæculi sese transferunt, ac recētorum moribus incipiunt vti . Hunc ad modum videtur vsus Cicero, scribens ad Atticum libro secundo in epistola, cuius initium : Multa me sollicitant : Clodij contentiones, quæ mihi proponuntur, modice me tangunt, etenim vel subire eas videor summa cum dignitate, vel declinare nulla cum molestia posse . Dices fortassis, αἰλις tanquam δρυὸς . Salutis, si me amas, consule .

Fenestram aperire, & similes metaphora .

ΑΠΕΡΙΡΕ fenestram, pro eo, quod est, occasionem, ac velut ansam ministrare . Terentius ἐν εὐαντῶν τιμωραμένῳ : Hui quātam fenestram ad nequitia patefeceris . Verum hoc non nisi in malam partem, illud etiam in bonam, Aperire ianuas : Plinius Suetonio Tranquillo : Atque adeo illa actio mihi aures hominum, illa ianuam famæ patefecit . Plutarchus in libro de Osiride : μεγάλας μὲν τῶ ἀβέβη λέω κλισιάδας ἀνοίγοντας . id est, Magna impiæ plebi repagula aperientes . Eiusdem formæ & illud Ciceronis pro Planco : Quanquā qua nolui ianua in causam ingressus sum . Item illa : Aperire viā, Præstruere viam, Præcludere viam, Iacebat

sum-

fundamenta : quorum alibi meminimus . Diuerso quidem sensu philosophus quidam Cynicus dictus est θυρεπανομητής, quod in omnium ædes irrumperet, reprehensurus, si quid displiceret : sed tamen ea vox torqueri potest ad eos, qui cæteris viam aperiunt .

Ansam quærere, & consimiles metaphora .

ANSA est, qua quippiam prehenditur, ac tenetur . Hinc ducta metaphora, varias adagiorum formas præbit . Plautus in Persa : An non vides hunc ansam quærere? id est, captare occasionem rescindendæ, irritandæq; pactionis . Quod quidem à Græcorum tractum est figura, apud quos frequens est, λαβῶν ζητεῖν, παρῆχεν λαβῶν . id est, ansam quærere, præbere ansam . Aristophanes in Lystrata :

Εἰ γὰρ ἐνθάσει τις ἡμῶν ταῖς δὲ καὶ σπιραὶν λαβῶν,

Οὐδ' ἐν ἑλλείψεσιν αὐταὶ λιπαρὰς χειρουργίας .

id est, Si qua per nos vel pusilla data sit ansa foeminis,

Pinguis ipsæ nil relinquunt protinus chirurgiæ .

Plato libro De legibus tertio . καὶ ὁ λέγει ἡμῖν ὅσον λαβῶν ἀποδιδωσθῆναι . id est, Et ipse sermo nobis velut ansam præbet . Aristides in Pericle : τὴν τῆ βασιλευμένην δουκὲν παρῆχεν λαβῶν . id est, Ansam præbere, vt inuidere videatur . Idem ad simili figura dixit in Timone : Οὐ δὲ δίδωσι χάρακιν τῆ βλασφημίας . id est, Neque dat locum conuicio . Rursum

Plato libro De legibus septimo : Vt contentionis ansas multis præbuerint . Rursum De republica libro octauo, indicat metaphora sumptam à palæstritis, quorum hæc ars est, sic componere corpus, vt prehendi non possint : πάλιν τὸν ἰωὺ ; ὡς περ παλαιστής, τὴν αὐτῶν λαβῶν ἀπέχεγε . id est, Rursum igitur tā quā palæstrita eandē ansam præbe . Eodem pertinet, In eadē ansam incidere, & ansam arripere, ansam præterire, ansam negligere : & si qua sunt alia . Epictetus in Enchiridio suo scripsit, vniciuiq; rei binas esse ansas, alteram, qua teneri possit, alteram, qua nō possit . Arripiendū igitur vnum quodq; ea qua possit teneri, id est, bona vndiq; excerpēda, mala toleranda . Philosophus quidam adolescentem nullis mathematicis disciplinis instructos noluit admittere, quod diceret illis deesse ansam philosophiæ . Plu-

tarchus autem in libello De audiendis poetis, eleganter scripsit, multas esse corporis partes, per quas sese insnuant vitia, virtuti vero vnica esse ansam, aures adolescentulorum si puræ fuerint, nullisque assentatorum, & corruptorum hominum sermonibus occupata .

Cyclopi donum .

Κύκλωπ' ὁ δωρεῶν, id est, Cyclopi munus : pro eo, quod est, munus inutile . Cuiusmodi sunt ferme tyrannorū, & latronū beneficia, qui solent hoc ipsum magni benefici loco imputare, haud aut minus, aut ferius noceant . In hanc sententiā Cicero Philippica 2 . Quod est aliud, P . C . beneficium latronum, nisi vt commemorare possint ijs se vitam dedisse, quibus non ademerint ? Lucianus ἐν καταπλάγῃ ; Οὐ πᾶν μὲ ἢ τῶ κύκλωπ' ἐκένη δωραῖναι δωρεῶν, τὸ ὑπὸ χρεῖται, ὅτι πύματων ἐγὼ τὸν ἔτιν κατέδομαι . id est, Haud admodum me Cyclopi illud donū delectat, videlicet, quod ita pollicetur : Ego Vt in postremū deuorabo . Verba sunt Micylli cerdonis, qui, cum esset questus, quod non statim cū alijs in cymbam Charontis reciperetur, atque hoc ipsum Clouthoparca, beneficij vice imputaret, quod interim tantillum moræ lucri faceret, ne descenderet ad inferos, ad hunc modū respondit . Neque dubium quin Lucianus Homericum locum retulerit, qui est in Odyssæa lib. 9 . vbi Cyclops Polyphemus, delectatus dulci uino, quod illi donarat Vlysses, munus promittit, quo accepto ille sit magnopere gauisurus, ut denuo sibi ministraret de sua lagena . Dedit Vlysses spe muneris iterum atque iterum . Porro, ubi iam uino delinitum crederet mitius responsurum, respondit Vlysses munus promissum . Cui Cyclops hunc in modum respondit :

Ὅστιν ἐγὼ πύματων ἐδομαι μετὰ ὄψε' ἐτάροισι Τὸς δὲ ἄλλους πῶρ' ἔδην . τὸ δὲ τι ξενίῳ ἔσαι .

id est, Post socios mihi, postremusque uorabitur Vtis,

At reliqui prius : hoc ex me tibi munus habebis .

Ceterum ἔτις Græce, nullum significat : quod nomen finxerat Vlysses, quo Polyphemum posset deludere .

Tuis te pingam coloribus .

Τῆς te pingā coloribus . i . Talē te describam,

bam, qualis. Translatum à pictoribus, qui nonnunquam faciem hominis ita, ut est, expriment, ac repræsentant, nonnunquam alienis fucant coloribus. Aut etiam adlucum est ad Æsopicam corniculam, quæ se coloribus alienis venditant. Diuus Hieronymus in Rufinum: Possent & ego te tuis coloribus pingere, & insanire contra insanientem. Ibidem rursus: Scire enim te iactas crimina, quæ tibi soli amicissimo sim confessus, & hæc in medium prolaturum, meisq; me coloribus esse pingendum, Plinius in præfatione historiarum mundi: Et, ne in totum uidear Græcos insectari, ex illis nos velim intelligi, pingiq; coloribus, quos in libellis his inuenies. Et Cicero libro Epistolarum ad Quintum fratrem secundo, epistola vltima: Tuis coloribus, meo penicillo. Quamquam hoc paullo diuersius.

Ornatus ex tuis virtutibus.

HINC non multum abludit illa ironia Terentiana: Ornatus ex tuis virtutibus. In Adelphis: Si regnum possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus: id est, haberes præmia tuis factis digna. Nam olim reges honorem habebant ijs, quis facinus aliquod præclarum edidissent.

Domi Milefia.

Οἶκοι τὰ μιλῆσια, id est, Domi Milefia. In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrant, ubi minime probatur. Nam domi liberum est unicuique suo more uiuere. Hospitis autem est, ut eorum, apud quos diuersatur, & cultum, & mores tum laudet, cum imiteretur, quoad potest, certe sua non iactet, aliena damnans. Id quod facere solent quidam homines imperiti, qui, quotcumque terrarum uenerint, omnium omnia uituperant: sua nimis importune laudibus tollunt, etiam uitia pro summis uirtutibus efferebant. Refertur adagium ab Angelo Politiano in Miscellaneis, additq; inde natum, quod olim Milesio cuidam hospiti. cum apud Lacedæmonios delicias patrias extollere, ad hunc modum respõsum fuerit: οἶκοι τὰ μιλῆσια, μὴ γὰρ ἐνθάδε, id est, Domi, non hic Milefia: huius sententiæ citans auctorem Zenodotum quendam adagiorum collectorem. Feruntur quidem Zenobij eniuisdam collectanea, quem an ille Zenodotum appelleret, nondum satis liquet, uerum in his collectaneis huiusmodi

quandam inuenimus fabulam, quam eandem refert Suidas: Aristagoras quidam Milesius Lacedæmonem profectus, postulabat, ut Ionibus à Persis bello uexatis suppetias ferrent. Is autem, cum in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmonios uestitus mundicie, alijsq; delicijs Ionicijs affluens, quidam ex Ephoris eum hoc dicto submonuisse fertur, οἶκοι τὰ μιλῆσια, id est, domi Milefia. Porro Ephorus Lacedæmoniorum est magistratus, cuius munus est de contractibus cognoscere, ut auctor est Aristoteles tertio libro Politicorum: alioqui uox ipsa sonat, quasi dicas inspecto rem. Cæterum Athenæus libro 12. causam adagionis secus narrat, nempe Milesios luxum Colophoniorum imitatos, morbū suū finitimis etiam regionibus tradidisse. Hoc nomine cum male audirent, sese admonerant, ut domi suis delicijs uterentur, non etiam traderent. Effertq; prouerbiū ad hunc modum: οἶκοι τὰ μιλῆσια καπιχώρια: καὶ μὴ ἐν μέσῳ. id est, Domi Milefia, ac uernacula, non in propatulo. Ut autē Lacedæmoniorum seueritas multorum litteris est celebrata, ita Milesiorum luxus in hominum sermonem abiit, adeo, ut, quidquid molle, parumq; uirile uelint intelligi, Milesium appellent. Vnde Aristides quidam libro suo, fabulis obsecris scateni, titulum indidit, μιλῆσιακῶν. Et Lucianus in Amori- bus, sermones amatorios lasciuos, Milesios uocat. Martianus Capella: Nam certe, inquit, μύλις poetica etiam diuersitatis delicias Milesiadas. Quin & Appuleius in carmine iambico, quo asinum suum auspicari uoluit, demulcentes, & prurientes narrationes suas, sermonem Milesium uocat. Iulius Capitolinus in uita Clodij Albini: Milesias, inquit, nonnulli eius dicunt, quarum fama non ignobilis habetur, quamuis mediocriter scriptæ sunt. Et hæc de fabulis Appuleianis dici testantur ea, quæ paullo post citat ex epistola Seueri: Maior fuit dolor, quod illum pro litterato laudandum duxistis, cum ille nanijs quibusdam anilibus occupatus, inter Milesias Punicas Appuleij sui, & ludicra litteraria consenseret. Hactenus Capitolinus. Quod autem sui Appuleij dixit, illuc pertinet, quod & Albinus ipse, itidem ut Appuleius Afer esset. Cæterum præcipua Milesiorum mollicies in uestitu, propterea quod apud illos texta essent omnium mollissima. Vnde & Tyrius

Maximus

Maximus Milesios διματωτάτους uocat, nimirum à cultus elegantia. Virgilius in Georgicis, delicatissima vellera, Milefia nominat: Horatius item:

Alter Mileti textam, cane peius, & angue Vitabit molliculam: Vestem molliculam, parumq; seueram significans. Aristophanes in Ranis, Στρώματα μιλῆσιος ἀνατετραμμένος. id est, Stragulis Milesij inuolutus. Horū meminit & Theocritus, & complures alij scriptores. Sed ad intelligendum adagij sensum, iam plus satis. Adlucit ad prouerbiū Euripides in Helena:

Οὐλοῦμαι ἐκεῖ πικρὸς ἦδ', ἐκ ἐνθάδε. id est, Magnificus illic forte eras, non hic item:

Adlucit & Antiphanes apud Athenæum libro 4. his quidem uersibus:

— Ἐν Λακεδαιμόνῳ
Τέροντας, ἐμείνων τῶν νόμων μεθεπτεύων
Ἐστὶν βλάβη ἐπὶ δέσπῳν εἰς τὰ σιδίτια.
— Ἀπόλαυε ζῶντι, καὶ φέροι τὸς βύτακας.
Μὴ καταφρόνει· μὴδ' ἔτερ ἐπιζύστη καλῶ. i.
Quando agis apud Lacedæmonem,

Viuis oportet moribus Laconicis
Cœnatum eas in Phiditia Laconica,
Nigro fruare iure, quod ibi apponitur,
Geltesq; byttacas; caue contemperis
Quidquā, boniue aliud requiras in super.

Mense Maio nubunt mala.

ROMANORVM adagiū extat apud Nasonem: Mense Maio nubunt mala. Dici potest in mulieres intempestiæ libidinis: aut in eos, qui alieno tempore quidquam faciunt: aut qui parum auspiciato quid aggrediuntur. Nam olim inauspicatum exitimabatur, mulieres Maio Mense nubere, siue quod eo Mense umbra Remi occisi à fratris Celere, creditur apparuisse nutritio suo Faustulo, atque Accæ Laurentiæ, mandasseq; ut manibus suis iusta persoluerentur. (Vnde & Romulo auctore, festa Remuria dicta, postterita mutata littera Lemuria, uelut à lemurius appellare cœpit. Et umbris maiorum his diebus parentari solitum: atque ob id dies illi inter ferales habiti, ac nuptijs nefasti. Ouidius in Fastis: Nec uida tedis eadem, nec uirginis apta Tempora, quæ nupsit, nec diuturna fuit. Hac quoque de causa, si te prouerbia tangunt,

Mense malas Maio nubere vulgus ait,
Plutarchus in Problematis alias quidā

causas refert, quam ob rem hoc Mense abstineretur à nuptijs) uel quod medius intercedat inter Aprilem, Veneri sacrum, & Iunium, Iunoni dicatum: (quarum utraque dea nuptijs præfidet. Proinde propter auspiciū deæ, aut maturantes paulum, nubebant Aprile; aut pusillum prorogantes, Iunio) uel propter funesta quædam piacula, quibus per id temporis utebantur Romani, hominum effigies de ponte in Tiberim præcipitantes, cum antea Græcos consueuissent. Atque ob id Flamianum Iunonis sacerdotem, quasi uictum illis diebus agere, nec ullo solēni cultu solitam uti. uel quod Maius à natu maioribus, Iunius à Iunioribus denominatus esse uideatur. Porro nuptijs grādioretas, ut intēpestiua, ita inauspicata. Quapropter scripsit Euripides:
Ἄλλ' ἢ τὸ γῆρας τῶν κούρῳν χαίρειν ἔσθ',
Ἦτ' ἀφροδίτῃ τοῖς γέροντι ἀχθεταί. id est,
Verum funesta iubet ualere Cypridem,
Et ipsa senescum infensa senibus est Venus.

Onem lupō commisisisti.

Τὸ λυκῶ τῶν οἶν, id est, Lupō onem. Terentius in Eunuchō: Scelesta, onem lupō commisisisti. De Chærea ephebo, cui uelut eunuchō uirgo soli credita est. Donatus admonet prouerbiū esse, quod cōtineat fræminæ reuerentiam, meretricium sensum. Concinnè hoc utemur, quoties ei seruandum aliquid committitur, cuius gratia custodem magis oporteat adhiberi. Cicero tertia Philippica: Etenim in concione dixerat se custodem futurum uerbis, usq; ad calēdas Maias, ad urbē exercitum habiturū. O præclarum custodē, ouium, ut aiūt, lupum: custos ne uerbis, an director, & vexator esset Antonius? Vnde quadrare uideatur, quoties inimicū negotiū committitur, quicq; nobis pessime uelit: propterea quod lupus, & agnus genuino quodā odio distidēt. Id quod ostendit et Homerus in Iliados X.
Ὅς ἐκείνῳ λέγουσι, καὶ ἀνδρῶσιν ἕρμαις σπιδῶ.
Οὐδὲ λυκοῖ τε καὶ ἀρνέσσι ἀμύφρονα θυμὸν ἔχουσιν,

Ἄλλα κακὰ φρονέουσι διαμπερὲς ἀνδρήλοισιν. i.
Fœdus uti nō tutū homini, & uocq; leoni,
Utq; ouibus prorsum concordia nulla
lupisq;que,

Sed semp cupiūt male. seq; odere uicissim.
Item Horatius in Odis:
Lupis, & agnis quanta sortito obtigit,
Tecum mihi discordia est.

Huc adscribendum illud, quod refert Suidas: Πριν και λυθη διν ποιμανδσει. id est, Prius etiam lupus ouem pascet: de re nequitiam verisimili. Huic confine Plautinum illud in Milite: Bono cella supromo credita. Sed propius accedit, quod est in Truculento: Nam oues illius haud longe ab sunt à lupis.

Mustela seuum.

Τελήσδαρ, i. Mustelæ pingue, subaudiendum, das, aut committis. Cum ea dantur, quorum qui accipiunt, natura sunt appetentissimi. Gaudet enim hoc animal præcipue seuo. veluti si quis laudaret laudis audidissimum: aut ad bibendum prouocaret, natura bibosum: aut ad aleam inuitaret, quibus hic ludus impendio gratus esset. Refertur adagium à Diogeniano.

Nullam hodie lineam duxi.

Τήμερον, ἐδελειαν γραμμῶν ἤγαγον, id est, Hodie nullam lineam duxi. Ab Apelle pictorem natum adagium: in eos quadrat, quibus cessatur ab exercitio studij, artisque suæ. Id refertur à Plinio libro 35. cap. decimo, cuius verba non grauabimur in hoc commentario transcribere: Scitum est, inquit, inter Protogenem, & eum quod accidit. Ille Rhodi viuebat, quod cū Apelles ad nauigasset, audis cognoscendi operacius, fama tantum sibi cogniti, continuo officinam petir. Aberat ipse, sed tabulam magnæ amplitudinis in machinam apta tā picturæ, anus vna custodiebat. Hęc Protogenem foris esse respondit, interrogauitque, à quo quæsitum diceret: Ab hoc, inquit Apelles: dixitque penicillo, lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogene, quæ gesta erant, anus indicauit. Ferunt artificem protinus contemplatam subtilitatē, dixisse: Apellem venisse. Non enim cadere in alium tam absolutum opus: ipsum tunc alio colore tenuiorem lineam in ipsa illa duxisse, præcepisseque abeuntem, si redderit ille, ostenderet, adijceretque hunc esse quem quæreret. Atque ita euenit. Reuertitur enim Apelles, sed vinci erubescēs, tertio colore lineas secuit, nullū relinquēs amplius subtilitati locum. At Protohenes, victum se confessus, in portum deuolauit, hospitem quærens. Placuit sic eam tabulā posteriùs tradī, omnium quidē, sed artificū

præcipue miraculo. Consumptam eam cōstat priore incendio domus Cæsaris in palatio, auide ante à nobis spectatam, spatiofiore amplitudine, nihil aliud continentem, quàm lineas visum effugientes, inter egregia multorum opera inani similem, & eo ipso allicientem, omnique opere nobiliorem. Apellus fuit alioqui perpetua consuetudo, nunquam tam occupatam diem agendi, vt non lineam ducendo exerceret artem, quod ab eo in prouerbium venit. Hactenus Plinius. Cæterum ad hanc lineam, qua protinus agnitus est à Protogene, respexit Statius in Hercule Vindice Epitrapezio, cum ait:

Linea quæ veterē longe fateatur Apellē.

Neque natate, neque litteras.

Μήτε γέν, μήτε γράμματα, id est, Neque natate, neque litteras, subaudiendum, nouit. In eos dicitur, qui supra modum indocti sunt, nihilque profus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam hæc duo statim discabant pueri Athenis. Atque adeo Romę quoque, id quod fatis declarat Suetonius in Augusto: Nepotes, in quiens, & litteras, & natate, aliāque rudimenta per se plerunque docuit. Idem de Caligula prodidit, quod ad cetera magnopere docilis, natate tamē nescierit, velut postremum hoc nemo nesciret. Plato libro De legibus tertio: Τὸ δὲ ἐναντίον ἔχοντας τέτον, ὡς σοφῆς τε προσήτερον ἂν, καὶ τὸ λεγόμενον, μήτε γράμματα, μήτε γέν ἐπιστάντων: Qui vero contra affecti, sapientes appellandi, etiam si neque litteras, vt dicitur, neque natate sciant. Item Aristides in apologia communi quatuor oratorum, Αλλ' ὡς τὸ λεγόμενον διήτετο, ἔτε γράμματα, ἔτε νεὶ εἰδότα ἐλέγγεν ἀξίων: id est; Sed perinde coarguendum existimas, quasi qui, quemadmodum dici consuevit, neque litteras, neque natate norit.

Mordere frenum.

MORDERE frenum D. Brutus lib. Familiarium epistolarum vndecimo posuisse videtur, pro eo, quod est, vel leuiter repugnare seruituti. Si frenū momorderis, peream, si te omnes, quotquot sunt, conātem loqui ferre poterunt. hoc est, si vtunque significaueris te seruitutem iniquo animo ferre. Ad hanc sententiam faciunt, quæ respōdet Cicero: Si timidus, in quiens, essem, tamen ista epistola omnem mihi metum absteris-

fesse:

ses: sed, vt mones, frānū momordi. Etenim, qui, te incluso, omnem spem habuerim in te, quid nunc putas? Quamquam Papinius in Epithalamio Stellæ, & Violantillæ in diuersum sensum vsurpauit, nempe pro eo, quod est, seruitutem accipere, frenumque recipere:

Fama tace, subijte leges, & frena momordit.

Id est, Admisit vincula matrimonij. Quāquam, an etiam in hunc sensum verba Ciceronis accipi possint, doctis excutiendum relinquatur. Prouerbiū sumptum videtur è fabula Æschyli, quæ inscribitur Prometheus, in qua sic loquitur Mercurius:

Τέγγη γὰρ ἔδ' ἂν, ἔδ' ἔ' μαλθέ κηλίτας

Εμᾶς, δακνῶν δ' ἔ' σόμιον ὡς νεζύγης

Πῶλ' ὅ' βιάζ' ἢ, καὶ πρὸς ἡνίας μάχῃ. id est,

Precibus nihil mitescis inflexus meis.

Sed frena mordens, pullus indomitus velut,

Ferociens, pugnas habenas vincere.

Manibus, pedibusque.

EXTREMUM conatum significantes, dicimus, Manibus, pedibusque. Nam per manus declaratur industria conficiendi negotij, per pedes maturādi celeritas. Dauid in Andria Terentiana: Ego hoc Pamphile tibi pro seruitio debeo, conari manibus, pedibusque. Vtitur hoc adagio semel atque iterum Æschines in oratione contra Demosthenem. Homerus Iliados Y.

Αλλ' ὅσον μὲν ἐγὼ δαύμαμαι χερσίν τε ποσσίν τε.

Immo quidquid ego possum manibus, pedibusque.

Omnibus neruis.

EVDNDEM habet sensum, Omnibus neruis, id est, summa vi, summoque studio. Nam robor, iuxta philosophos, in neruis situm. Vnde & neruos intendere, expedire neruos, & neruosa dicimus, que vegeta, validaque, minimeque languida. Cicero ad Q. fratrem: Sic contende omnibus neruis, & facultatibus. Idem lib. 15. Epist. famil. Omnes neruos in eo contendas. Item Verrinarū actio ne secunda: In quo omnes neruos ætatis, industriaque; meæ contenderem.

Velis equisque.

SIMILEM conatum significat, velis equisque, ad fugiendum, aut assequendū magis, quæ ad efficiendum. M. Tullius ad Q. Fr.

libro secundo. Sic ego, qui in isto homine colendo tam indormiui diu, te mehercule sæpe excitāte, cursu corrigam tarditatem, tum equis, tum velis. Quo quidem loco, in vulgatis exemplaribus, pro Velis, Viris scriptum habetur. Idem Officiorum lib. 3. Quibus obsoletis floret Epicurus, eiusdem ferè auctor, adiutorque; sententiæ. Cum his equis, velisque; vt dicitur, si honestum tueri, ac retinere sententia est, decertandum est. In quibus exemplis vsus est eadem metaphora paullo diuersius, vt qui illic respexerit ad celeritatem, hic ad vtunque pugnæ genus equestre, ac nauale.

Remis velisque.

HVIC simillimum est, Remis velisque. Inde translatum, quod, cum nauis simul, & remigio, & velo impellit, summus est nauatarum conatus. Cicero lib. Tuscul. quæst. 3. Tetra res est, misera, detestabilis, omni contentione, velis, vt ita dicam, remisque; fugienda. Idem in prima Philippica: Tum vero tāta sum cupiditate incensus ad reditum, vt mihi nulli neque remi, neque venti satisfacere. Plautus in Afinaria: Remigio, veloque; quantumcunque poteris festina, & fuge. Cum remigio nauis impellitur, Græci, δεύτερον πλὴν, id est, secundarium cursum appellant. cum velis fertur, dicitur ἰσίοδρομῶν: cum secundis ventis, ἐπιροδρομῶν. Vtitur in diuersum, hoc est, in significationem tarditatis, metaphoram Aristophanes, ἐν ἐκκλησιαστικῶν, Νῶν μὲν γὰρ ἔτε θέομεν, ἔτε ἐλάνομεν, id est, Neque currimus nunc, nec alias impellimur.

Interpres exponit: Neque ventis, neque remis nauigamus. Quamquam nihil prohibet ad equestrem cursum referri. Virgilius simpliciter extulit in Æneidos tertio.

Læuam cuncta cohors remis, ventisque; petiuit.

Ad hanc formam pertinet, quod ait Plato lib. De legib. 9. Τὰς δὲ τῶν καλῶν ξυνοσίας φεῦγε ἀμειψάσ πεπτι. id est, Malorum autem consuetudines fugito irreuersum: hoc est, ne respiciens quidem à tergo. Allusit autem ad Eurydicēs fabulam, cui lex erat dicta, ne respiceret. Et Virgilius:

Transque; caput iace, ne respexeris.

Nauibus, atque quadrigis.

PRO summo studio, summaque; festinatione,

tionem, Flaccus dixit, Nauibus, atque quadrigis, in Epistolis :

Strenua nos exercet inertia, nauibus, atq; Quadrigis petimus bene viuere, quod petis hic est.

Plutarchus aduersus vsuram: Μηδὲ σύγχε ἱποσώας τε μένειν, μηδὲν ὄχηματα (δικτά, κέρασφόρα, κῆλ κατὰ ἄρματα, ἔτοιχοι τὰ χεῖς κατὰ λαμβάνουσι καὶ παρατρέχουσιν, ἀλλ' ὄνοτιν τῶν τυχόντων, καὶ καβαλλῶν χρώμενος θεύγε πόλεμον, καὶ τύραννον δαειστέω. id est, Ne uero tu aut equitatum oppertus fueris, aut uehicula iugalia cornigerā, & argēto picta, quæ celerēs vsuræ assequuntur, & prætercurrunt: uerum asino quopiam, quemcunque forte nactus fueris, aut caballo, fuge hostē, ac tyrannum feneratorē.

Citis quadrigis, Iouis quadrigis.

CITIS quadrigis fugere, & Iouis quadrigis fugere, pro eo, quod est, quam ocysis me fugere, legitur apud Plautum. ab Homero translaturum, qui dijs quadrigas affingit, quibus quo lubitum sit, repente rapiatur, ex Olympo in terras, rursus ē terris in cœlum. Ad quas alludit Cicero, scribens Q. fratri: Quoniam scribis poema nostrū ab eo probari quadrigis poeticis, modo mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis, meo penicillo. Plautus in Aulularia: Quod iubeat, citis quadrigis propeperet persequi. Linius primæ decadis libro quinto narrat Camillum captis Veijs, ita triumphantem ingressum urbem, ut curru equis albis iuncto ueretur, & ob id eum triumphum clariorem fuisse, quam gratiorem, quod Solis, ac Iouis currum æquiparasse moliretur.

Equis albis præcedere.

VBI quem alij quopiam in re longe superiorem significabant, λόγος, antequam in teruallo, eum albis equis præcedere dicebant, uel quod antiquitus equi albi meliores haberentur; uel quod uictores in triūpho albi equis uictari soleant; uel quod albi equi fortunatiore & auspiciore esse credantur, ut ad equestre certamen referamus metaphoram. Quod quidem indicat Appuleius, cum ait: Postquam ardua montium, & rosida cespitem, & glebosa camporum emerit, me equo indigena per albo uehens, iam eo quoq; admodum se-

fo. Neque enim temere addit, uel indigena, id est, Thessalico, uel albo: nam utrunq; pertinet ad emphasim pernicitatis. Horatius in Sermonibus de Persio quodam:

Durus homo, atque odio qui possit vincere regem.

Confidens, tumidusque adeo sermonis amari,

Sifennas, Barros ut equis præcurreret albis.

Erant autem Sifenna, & Barrus homines quidam insignita maledicentia: etiam si Acron barros legit, ut sit epitheton. Neque dissimile huic Plautinum illud in Asinaria: Nam, si huic occasio tempus sese subtruderit, nunquam ædē pol albis quadrigis indipiscet poltea. Græci simpliciter dicunt παρὶ πῦσσαι, pro longe antecelle- re, quod equestris cursus sit expeditior.

Mordicus tenere.

MORDICVS tenere, est, summa pertinacia tueri, quod Græci vocant ὀδύξ. M. Tullius Acad. quæstio. lib. 1. Nam ab omnibus eiusmodi uis, perspicuitatem, quam mordicus tenere debemus, abesse dicemus. Diuus Aurelius Augustinus in epistola quapiam ad diuum Hieronymū: Illi me plus mouent, qui, cum posterius interpretarentur, & uerborū locutionumq; Hebræarum uiam, atque regulas mordicus, ut fertur, tenerent: non solum inter se non consenserunt, sed etiam reliquerunt multa. In eundem sensum dixit Seneca libro De beneficijs 7. Vtraque manu: Hæc, inquit, Demetrius noster utraq; manu tenere proficentem iubet, hæc nusquam dimittere.

Terra, mariq;.

FACIEM prouerbialē habet & illud, Terra, mariq;: quoties extremum conatū, studiumq; significamus. Theognis:

Χρη γὰρ ὀμῶς ἐπιγῆν τε, καὶ ἄρ' ἐν ἄντα θαλάσσης

Λίξεδαι χαλεπῆς κῦρνε λύσιν πῶνις, id est, Paupertatis enim duræ, terraq; mariq;.

Quære Cyrene aliquid conuenit effugium. Et Horatius:

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Molli brachio, Leui brachio.

HIS pene diuersum est, Molli brachio, & Leui

Leui brachio, cum indiligentem operam significamus. Cicero epistolarum ad Atticum lib. 2. Quod me quodammodo molli brachio de Pompeij familiaritate obiurgas, nolim, ita existimes. Idem ad eundem lib. 4. Consules, qui illud leui brachio egissent, rem ad fenatū detulerunt.

Omni telorum genere oppugnare.

REPERITVR apud idoneos scriptores, Omni telorum genere oppugnare, pro eo, quod est, modis omnibus insectari. Metaphora sumpta uideri potest ex illo uersiculo Homericō:

Ἐργεῖτ' ἄορι τε, μεγάλοισι τε χερμαδίοισιν. i.

Hastisq; gladijsq; & saxi grandibus uigent.

Cui finitimū est, Cæsim, ac punctim. Nā his duobus modis hostem impetimus.

Cominus, atque eminus.

AD eandem formam pertinet ἐγγύθεν καὶ πρὸ ἔπιθεν, id est, Cominus atque eminus. Translatum & hoc à bello, in quo nūc conferti pugnant gladijs, nunc machinis procul tela in hostem torquentes. Id si ad animi res transferatur, fiet uenustius. Cum hominibus habenda pax, cæterum cum uictijs cominus, atque eminus pugnamus. Qui cominus pugnant, συσάδην μὲν χερμαδίου dicuntur: qui hastis, διὰ δουράτων μάχουται dicuntur.

Omniem mouere lapidem.

Πάντα λίθον κίνει, i. Vnumquēq; moue lapidem, hoc est, omnia experire, nihilq; intentatum relinque. Quod adagium hoc pacto natum esse plerique ferunt: Xerxes, Græcos bello adortus, cum esset apud Salamīnem superatus, ipse quidem inde se mouit, uerum Mardonium reliquit, qui suo nomine bellum prosequeretur. At, cum hic quoque in Plateijs parum prospere pugnasset, fugatusq; esset, fama uulgo inuoluit, Mardonium intra ambitum tentorij sui thesaurum ingentem humo deorsum reliquisse. Hac spe pellectus Polycrates Thebanus, eum agrum commercatus est. Verum, ubi iam multum, diuq; thesaurum quæsitisset, neq; quidquam proficeret. Delphicum oraculum consuluit, qua ratione posset eas pecunias inuenire. Apollo respōdit his uerbis: πάντα λίθον κίνει, id est, Vnumquēque moue lapidem. Id simul atq; fe-

cisset, multam auri vim reperisse ferunt. Sunt, qui metaphoram sumptam existiment ab his, qui caneros uenantur in litore. Nam hi plerunq; sub saxi latitant, quæ mouent, qui caneros querunt. Effertur adagium, etiam ad hunc modum: πάντα κινήσω πέτρον, id est, Omnem mouebo petram, hoc est, omnia periclitabor. Euripides in Heraclidis: πάντα κινήσω πέτρον, sentiens nihil non fieri. Plinius Iunior in quadam epistola: Ego iugulum statim uideo, hunc premo. Premit certe, quod eligit, sed in eligendo frequenter errat. Respondi posse fieri: ut genu esset, aut tibia, aut talus, ubi iugulum perspicere nō possum, omnia peruento, omnia experior, πάντα denique λίθον κινῶ. id est, Omnem lapidem moueo. Diuus Basilius ad nepotes: Ad quod ut uaticum paremus, omnis lapis, ut dici solet, mouendus est. Fortassis huc alludit & Theocriticum illud in Bucoliastis:

Καὶ τὸν ἀπὸ γραμμαῖς κινεῖ λίθον.

De Galatea lasciuente, atq; omnia tentante, quo Polyphemum in se prouocaret, id quod alibi retulimus. Scholiastes ad mouet, prouerbio dici, significans idem ualere, quod πάντα κίων σείειν, id est, omnem mouere funem. Addit metaphoram sumptam à ludo quopiam, in quo qui non potest alia ratione vincere concertationem, mouet à linea lapidem, qui dicitur rex. Nā quod assert de statua faxea, quam sua forma mouere possit Galatea, coactius est, mea quidem sententia.

Omniem rudentem mouere.

Πάντα κίων σείειν, i. Omnem funem mouere. Aliunde ducta metaphora, sensum eundem efficit. Aristophanes in Equitibus: Ναὺ δὲ σὲ πάντα δὴ κίων ἐξείναι, Καὶ λήμματα βέριον φορέω, καὶ λογίς ἀφύκτους. Quorum uersuum hic est sensus, Nunc te necesse est omnem rudentem expedere, Et lemma ferre uehementis, ac rationes inuitabiles.

Lucianus in Pseudomate: Καὶ πάντα κίων ἐκίονεν, ἀμυβασάσαι βελοόμενος. id est, Atque omnem mouebam funem, hominem uicisci cupiens. Apollonius in epistola ad Euphratem: πάντα φασὶ δεινὸν τὸν ἔμπορον κίων σείειν. id est, Negotiatorem aiunt omnē funem

nem mouere oportere. Vsurpauit & Plato in dialogo, cui titulus. Sisyphus, *σκοπῶμεν νῦν δία, ὑπερφιάδης μὲν ἐν τῷ λεγόμενῳ γε πάλτα κάλων ἐφέντες, καὶ πάλαν φωνῶν ἐφέντες.* id est, Consideremus itaque, per Iouem, exacte, omnem quod aiunt rudentem laxatæ, & omnem vocem emittentes. Iulius Pollux libro de vocabulis rerum primo: *ἐκπλέρομεν πάντα ἀνασείσαντες κάλων, καὶ ἀπασι κάλοις.* id est, Nauigabamus omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad eum modum significat difficilem nauigationem, in qua sint omnia tentanda.

Omniem iacere aleam.

ΟΜΝΕΜΙΑCERE ALEA, est, rem vniuersam periclitari, fortunæq; arbitrio cōmittere. Siquidem alea fortunæ ludus est magis, quàm artis. Vnde prouerbiali figura, si quā ancipitem rei euentum significamus, quasi nō ab arbitrio iacentis, sed à fortuna pēdentis, aleam iaci dicimus. Ita Terentius in Adelphis, vitam hominum perinde dixit esse, quasi cum ludas tesseris, vt, quod iactu nō cecidit, id arte vt corrigas. Lucianus in dialogo, cui titulus, *ὑπὲρ τῶν εἰπόνων, Τολμήσω ἀναρῆσαι τὸν κύβον,* id est, Audebo tesseram iacere.

Euripides in Phœro.

-Χρὴ δ' ἐπ' ἀξίους ποιεῖν,
Ψυχὴν προβάλλοντ' ἐν κύβοισι δάμοι. i.
Par est labore digna ferre præmia,
Quicunque vitam fortis obijcit aleæ.

Aristides in Pericle: *Καὶ εἰς ὑπὲρ πάντων κύβῳ ἀνερίπτετο, σωμάτων, χρημάτων, δόξης, ἡγεμονίας,* id est, Vna super omnibus alea iaciebatur, vita, pecunijs, fama, principatu.

C. Cæsar ad Rubiconem, qui fluuius Italiā à Gallia difterminat, paulisper secum hæsitans, animoq; reputans, quam arduam rem moliretur, postea quam ostento est animus additus: Eamus, inquit, quō deorum ostenta, quō inimicorum iniquitas vocat, iacta esto alea. Plutarchus in Apophtegmatibus ad hunc modum dixisse refert: *πᾶς ἀνερίπιθω κύβῳ.* id est, Omnis iacta sit alea. Ad quod alludens Lucianus:

-Cadat alea facti,
Alterutrum mensura caput.

Plutarchus in vita Coriolani, extremā aleam in eundem sensum vsurpasse videtur, *ὡς περ ἐχρατον κύβον ἀφιέντι.* i. Velut extrema iacta alea. Item Petronius Arbitr: Iudice fortuna cadat alea.

M. Tullius lib. De diuinatione 2. Nō perspicitis aleam quandam inesse hostis diligēdi, præsertim cum res ipsa doceat. Cum enim tristissima exta sine capite fuerint, quibus nihil videtur esse dirius, proxima hostia litatur sæpe pulcherrime. Hic Tullius aleam dixit, casum. Prouerbiū de sumptum videtur ex Menandro. Nā Athe næus libro decimotertio, hæc citat illius carmina è comœdia, quæ inscribitur Arrhephorus, siue Tibicina:

Οὐ γαμῆς εἰν νῦν ἔχεις, τῦτον καταλιπὼν τὸν βίον.

Γεγάμηκα γὰρ αὐτὸς, διὸ τὸ σῆτο σοι παρανόμῳ μὴ γαμῆν. id est,

Siquidem lapis, ne coniugem vnquam duxeris.

Duxi ipse, proinde suadeo ne duxeris.

Huic alter respondet:
Δεδογμένον τὸ πρᾶγμα, ἀνερίπιθω κύβος. i.
Decreta res est, esto iacta hæc alea.

Græci versus apud Athenæum non nihil corrupti sunt scribarum incititia. sed nullo negotio possunt restitui. Sic enim scriptos primum arbitror:

Οὐ γαμῆς εἰ νῦν ἔχεις γέ, καταλιπὼν τῦτον βίον,

Γεγάμηκα γὰρ αὐτὸς. διὸ τὸ σῆτον μὴ γαμῆν Νῦν σοὶ παρανόμῳ.

Plato vitam humanam, teste Plutarcho, similem esse dixit alearum ludo, in quo & iacere oporteat accommoda, & ijs, quæ ceciderunt, recte vti. Quid cadat, in fortunæ manu est: distribuere vero recte, quæ forte ceciderunt, id in uobis situm est. Quā colationem imitatus fuisse videtur Terētius in Adelphis.

Vela ventis permittere.

ΝΕΩΝ Ε dissimili figura dixit Quintilianus in præfatione Institutionum oratoriarum: Permittamus vela ventis, & oram soluentibus bene precemur: hoc est, editionis ancipitem euentum vtcunq; cadet experiamur. Simillimum est illud apud Senecam in Agamemnone: Fluctibus dediratem: hoc est, rem fortunæ arbitrio cōmissi. Theognis:

Οὐνεκα νῦν φερόμεθα καθ' ἰσῖα λάνα βαλόντες. id est,

Quare nunc ferimur tendentes carbasæ ventis.

Venuste Græcis *πλησίσι* φερόμεθα dicitur, q̄ toto pectore, summoq; conatu raptur

tur ad aliquid. Ita Plutarchus in Catone seniore de Scipione. Hic Cato reprehēdebat, quod largitione corrumpere. Scipio respondit, sibi non opus esse quæstore nimium diligenti, cum ipse *πλησίσι* i. plenius velis ad bellum raperetur. Ouidius:

Et, quoniam magno feror æquore, plenaque ventis

Vela dedi.

Sub omni lapide scorpius dormit.

ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίῳ δ' ὄρει.
Sub omni lapide scorpius dormit, aut (vt metri quoque ratio seruetur, est enim anapesticus dimeter)

Est sub lapide scorpius omni.

Admonet adagium, cauendum esse, ne quis apud captiosos, & calumniosos temere loquatur: quidquid enim attigerit, periculum esse, ne mordeatur. Constat autem scorpius solere sub faxis cubitare; quæ si quis tollat incautius, fit, vt ictus vulnus accipiat. Conueniet & in morosos, qui quiduis caufari solent: vel in pigros, qui friuola quædam prætexentes suffugiunt laborem.

Aristophanes ἐν θεσμοφοριαζέσαις:

τὴν παρομιάν δ' ἐπανῶ τὴν παλαιάν, ὑπὸ βίθῳ γὰρ παντί τις χρὴ μὴ δάκνηρήτωρ ἀθρεῖν.

Sermo mi vetus probatur,
Nam decet lapide sub omni mordeat ne rhetor, obseruare.

Nicandri commentator, hunc senarium citat ex Captiuus Sophoclis:

Ἐν παντὶ γὰρ τε σκορπίῳ φρερεῖ λίθῳ. id est, Etenim sub omni lapide scorpius excubat.

Hoc est: nihil tutum, & omnia cauenda.

Asinus ad lyram.

Οὐ λύρας, subaudi ἀκροατῆς, id est, Asinus lyrae auscultator. In eos, qui propter imperitiā nullo sunt iudicio, crassiq; auribus. Hunc titulum prouerbiale M. Varro satyræ suæ cuidam indidit. Eiusdem apud Gellium extāt hæc verba e satyra, cui titulus, Testamentum: Si quis mihi filius vnus, pluresve in decem mensibus gignuntur: si erunt ὄνοι λύρας, id est, asini ad lyram, exheredes sunt. ὄνος λύρας, appellat indociles bonarum artium, atque intractabiles. Diuus Hieronymus ad Marcellam: Quos ego cum possē meo iure contemnere, asino quippe lyra superflue canit, tamen ne nos

superbiæ, vt facere solent, arguat. Et idem aduersus Vigilantium: Quanam stulte faciam, magistro cunctorū magistrōs quærere, & ei modum imponere, qui loqui nescit, & tacere non potest: Verum est illud apud Græcos prouerbiū, ὄν λύρας. Lucianus de his, qui mercedē seruiunt: Τὶ γὰρ κοινὸν φασὶ λύρα καὶ ὄνῳ, id est, Quid enim cōmercij, quod dici solet, asino cum lyra? Idē aduersus indoctum: ὄν λύρας ἀκούεις κινῶν τὰ ὄτια. id est, Sed asinus lyram audis, auriculas mouens. Vnde & hoc pacto effertur adagium: ὄν τὰ ὄτια κινῶν, id est, Asinus, auriculas mouens. Rursum ad hunc modum: ὄν τις ἔλεγε μῦθον, ὅδ' ἐ τὰ ὄτια εἰναι, i. Asino quidam narrabat fabulā, at ille auriculas mouebat. In eos, qui, cum nihil intelligant, tamen, perinde quasi nihil nō intelligant, ita nitibus ad ludunt, aut arridēt dicentibus. Est autem asino naturale, subinde mouere auriculas, veluti significanti se iam intelligere, cum nihil etiam audierit. Aliquando referunt ad asinum non auscultantem lyram, sed ipsum canere conātem. Lucianus: *Καὶ μάστιγα δόπτων ἀδὴ καὶ ἀβροῦς εἶναι θέλη, ὄν ἄντε λυρίζων φασὶ.* id est, Maxime si quando canit, cupitq; festiuus, ac lepidus videri, asinus, vt aiunt, ipse lyra canens. Idem in Pseudologista: *τῦτο δὴ τὸ πῦ λόγῳ, ὄνον κθαρίζεν περιόμενον ὄραν.* id est, Iuxta hoc ipsum, quod vulgo dici solet, asinum conspiciens cithara canere tentantē. Citatur & hic versiculus:

Ὀν λύρας ἦκουσε, καὶ ἀλπηγῶ ὄς. id est, Asinus lyram auscultauit, & porcus tubā.

Recte torquetur in eos, qui indecore tentant artificium, cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent. Festiuiter inuenit adagium Stratonicus apud Athenæum libro Dipnosophistarū 8. Erat Cleon quispian, cui nomen inditum boui: is, cum scite caneret voce, ceterum lyra non perinde vteretur, Stratonicus, vbi canentem audisset: Olim, inquit, asinus ad lyram dictus est, nunc vero bos ad lyram.

Sus tubam audiuit.

Σάλπηγῶ ὄς ἦκουσε, i. Tubā sus audiuit. In eos quadrabit, qui res quidem egregias audiunt, verum eas neque intelligunt, neque mirantur: Aut in eos, qui ijs, quæ audiunt, neque gaudent, neque commouentur. Equi tubarum clangor concitantur ad bellum:

bellum : suem abigat citius, quam animet ad pugnam. Extat apud Suidam huiusmodi senarius :

Οὐδ' ἄσπας ἦκουσε, καὶ σάλπιγγ' ὤσ. i. Asinus lyram, sus audiit stolidus tubam.

Nihil graculo cum fidibus.

N I H I L graculo cum fidibus, id est, Nihil stolidis, & imperitis cum bonis litteris. Nam graculus avis est ineptæ, molestæque garrulitatis, atque obstrepera, adeo, ut à voce, qua sonat, nomen inditum putent; auctore Quintil. i. Instit. lib. Tum sui generis conuentus amat, quo mutuo garritu strepitus fiat odiosior porro cithara silētium postulat, & aures attētas. A. Gellius Noct. Atticarum extrema lucubratione, sane quam eleganter hoc adagium torquet in quosdā pinguiore ingenio homines, stolidæque loquacitate præditos, profanos, ἀμβύσως, id est, à musarum sacris alienos.

Nihil cum amaracino sui.

A T Q U E ei continenter simile quoddam subnectit : Nihil cum amaracino sui : hoc est, stolidis vel optima putent, displicentque Amaracinus herba genus, Siculorum lingua à Cinyræ Cyprij Regis eiusdem nominis filio dictum, quem in hanc herbam conuersum fuisse, fabulis proditū est. Cæterum Seruius in primum Encydos, scribit Amaracum puerum fuisse regis vnguentarium, qui casu lapsus dum ferret vnguenta, maiorem confusione odore creauit, vnde & optima vnguenta amaracina dici cœperint : hunc postea in herbam amaracum fuisse conuersum. Eadem dicitur & sansucum, & alijs atque alijs nominibus, ut auctor est Dioscorides in tertio libro, aitque gratissimum esse odoris, atque totam odoratam. Plin. lib. 13. cap. 1. inter vnguenta nobilia, & amaracini facit mentionem, refertque quondam in Coo fuisse laudatissimum, postea eodem in loco prælarum-Melinum : deinde docet varijs vnguentis admisceri sansucum, quemadmodum & Telino : quin etiam ex simplicis amaraci succo nobilissimum vnguentum confici. Idem libro 21. ca. 22. scribit in Cyprio sansucum laudatissimum, & odoratissimum nasci, eiusque varia ostendit remedia : atque ex eo oleum quoque fieri, quod amaracinum, seu sansucinum vocetur. Cū igitur huiusmodi sit amaracinum, contra sue

nihil immundius, nihil sordidū amantius; quam obrem dixit Virgilius : Immundi meminere fues.

Præterea Flaccus :

-Vel amica luto fus. Et :

Lutulenta ruit sus, nihil profecto minus conuenit rostro sui lulo, quam deliciae vnguentariæ; quippe cui id demum dulce olet, quod coenum olet. Maxime quod inter vnguenta, peculiari quadam naturæ proprietate, amaracinum inimicum est suillo generi, ita, ut illis veneni instar sit, si quidem credimus Lucretio, cuius in 6. lib. hi sunt versus.

Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne

Vnguentum, nam setigeris subus acre venenum est.

Suem olim Ægyptij belluam vsq; adeo spurcam ducebant, ut, si quis vel transiens contigisset, continuo properaret ad flumē, se pariter, ac vestem ablaturus. Subulos etiā indigenas a deo inuisos haberi, ut nec in templa recipiantur, nec ad matrimonium, aut affinitates admittantur, auctor Herodotus lib. 2. Ad hoc adagium adlucifera videtur M. Tullius, cum ait : Illi alabastri vnguenti plena putent : id est, optima pro pestibus displicent. Simile quiddam dici posset de Scarabæo, cui vnguentum pro stercore est, oletum pro vnguento : id quod vulgo quoque dici solere, propemodum innuit Plutarchus in commentario, in quo Stoicorum dogmata cum poetarū dictis componit : λέγονται οὐ κἀνβαροὶ τὸ μύρον ἀπολίπειν, τὰ δὲ δυσώδη διώκειν. id est, Aiunt Scarabæos vnguentum fugere, graueolentia sectari.

Asinum sub freno currere doces.

A S I N V M sub freno currere doces, hoc est, doces indocilem. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius :

Infelix operam perdas, ut si quis asellum In campum doceat parētē currere freno.

Acron admonet, prouerbialiter dictum de asino. Est autem diuersum illi, quod alibi retulimus, τὸν ἵππων εἰς πῆδον, id est, Equum in campum.

Alienam metis messem.

Ἀλλότριον ἀμῆς θέρεθ', id est, Alienā metis messem. Duplex est vsus huius adagij, q. p. pe

pe quod pariter & in eos conuenit, qui commoditaribus aliena partis opera potiūtur : & in hos, qui negotium non suum parum diligenter curant. Ducta metaphora à vultu more, quo vicini rustici in demerenda segete mutuum inter sese operam commodabant. Fit autem hominum in more, ut in suo pte quisque negotio longe sit attentior, quam in alieno. Id quod eleganter admonet Apologus ille de Cassita, quem non pigeret referre, nisi promptum esset culibet apud A. Gellium legere. Potest & eo referri, quod aliquoties fit, ut, eiectis ijs, qui sementem fecerunt, alij in eorum locum succedant, citraque laborē alienis fruatur sudoribus. Vnde Maronis illud :

-En queis consemimus agros?

Aristophanes in Equitibus : Ταλλότριον ἀμῶν θέρεθ', id est, Alienam metes messem. Dicitur est in Cleonem, qui in rem paratā, multisque laboribus à Demosthenē prius labefactam veniens, Pylo capta, gloriā omnem victoriæ in se transtulit, Demostheni præter inuidiam nihil relictum. Cui confine est illud Homeri ex Odyssææ lib. 1.

Ἐπεὶ ἀλλότριον βίστον νήπιον ἔδυσιν. id est, Quandoquidem impune victum comedunt alienum.

Eandem sententiam Aristophanes in eadem fabula sic extulit :

Ἐγὼ δὲ περιπατῶν γ' ἀπ' ἐργαστηρίου Ἐλάτθ' ἑτέρῃ πλὴν χύστῃν ὑφειλόμην. i. Ego obambulans ab officina longius, Alio coquente, ollam paratam sustuli.

Penelopes telam retexere.

P E N E L O P E S telam retexere, est inanem operam sumere, & rursus destruere quod effeceris. Natum ex Homero, qui libro. Odyssææ secundo fingit Penelopen Vlyssis vxorem, procos iam vrgentes, hac conditione delussisse, ut tum se promitteret nupturam, vbi telam, quam habebat in manibus, absoluisset. Quam conditionem postea quam illi acceperant, mulier astuta, quod interdum texuisset, id noctu retexere cepit.

Ἐρθα καὶ ἡματινὴν μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἴσον, Νύκτας δ' ἀλλύσκεν ἐπὶ πλὴν αὐτῆς ἀπαρθεῖτο. id est,

Illā diurna quidem ingentem contexere telam,

Verum eadem admotis soluebat nocte lucernis.

Vsurpat hoc adagium Plato in Phædone. Item Cicero Academ. quæst. lib. 2. Quid quod eadem, inquit, illa ars, quasi Penelopes telam retexens, tollit ad extremum superiora? Sentit autem de dialectica, quæ ipsdem illis orationibus, quibus confirmauit aliquid, rursus soluit, ac destruit, ut nihil iam actum videatur. Seneca De beneficijs quinæto : Quid enim boni est, nos dos operose soluere, quos ipse ut solueres feceris? Aristides in defensione quatuor oratorum : καὶ ἐκείνα ὄντιν ἴσον ἀναλύοντες. ὅσον γὰρ ἐν προόδῳ τῆς τῆς σοφίας, τοσούτ' ἐν ταπεινῶσι μεγάλων προφῆταις. id est, Et telam nescio quam retexentes. Quantum enim faciunt compendij in sapientia, tantum rursus dispendij, dum arrogantes euadunt. Hoc quoniam alijs prouerbijs, quæ mox dicemus, subnectit, indicat nimirum & hoc esse prouerbium.

Amosam arborem transplantare.

Γερῶνδρουν μεταφουτέειν, id est, Vetulam arborem transplantare. In eos dicitur, qui sero, atque exacta iam ætate conantur discere, quibus diu iuuenes affuenerint. Aut simpliciter de ijs, quæ frustra molimur. Neque enim loco mouenda arbor, vbi iam alte fixerit radices, sed cum plantula adhuc est. Nam veteres negabant arborem transferri oportere, vel minorem bima, vel maiorem trima: teste Plinio. Videtur autem adagium ad quercū peculiarius pertinere, quæ omnium altissimæ radices agit : Vt & ἀπὸ τῆς ἀρῆος γερῶνδρουν. Siue quod hanc arborem omnium primam arbitrantur fuisse. Quapropter & Ioui sacra arbor, & sylua Dodonæa quærna, fuit, vnde prima omnium oracula reddita credūtur. Eleganter vsus est hoc adagio Seneca lib. Epistolarum 13. Epistola prima : Hæc, inquit, si nimium tristitia videbuntur, villæ in putabis, in quā didici ab Ægialo diligentissimō patrefamilias (is enim nūc huius agri possessor est) quam uis vetus arbutum posse transferri. Hæc nobis senibus discere necessarium est, quorum nemo non oliueum alteri ponit.

Arenam metiris.

Ἀμμον παρῆεις, i. Arenæ modum quæris, siue metiris. hoc est, rem infiniti laboris, atque inexplicabilem inceptas. Aut, frustra conaris,

conaris, quod nequicas efficere, Athenæus libro sexto. Alexidem quendam adducit, qui innumera dixerit *Λαμμακόσα*, velut æquantia numerum arenarum. *ὀνόμασι δὲ χρώμενον Ψαμμακόσις*. id est, nominibus vitens arenaginta, vt Græcæ vocis figmentum imitetur. Plato in Theæteto: *Μῆλλον αὐτὸν λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάσσης λεγόμενοι χόες*. id est, Magis illum latet, quam maris, vt dicitur, arenæ.

Vndas numeras.

Κύματα μετρίεις, i. Vndas numeras. Eundem cū proximo sensum habet. Virgilius vtranque parœmiam eleganter attigit lib. Georgicon secundo:

Quem si scire velit, Libyci velit æquoris idem

Discere quam multæ zephyro turbentur arenæ.

Aut, vbi nauigijs violētior incidit Eurys, Nostic, quot Ionij veniāt ad litora fluctus.

Theocritus in Charitibus:

Ἀλλ' ἴσως γὰρ ὁ μὲν χεῖρ' ἐπ' ἄνοι κύματα μετρίειν, Ὅσ' ἀνεμῶ χέρσοντε μετὰ γλαυκᾶς ἀλῆς ὄθει. id est,

Nanque perinde fiet, quasi si numerare labores,

Quod venti è pelago trudent ad litora fluctus.

Videri potest ab Æsopico quodam apologo natum adagium, què refert Lucianus in Sectis: Olim quendam in maris litore sedisse, conantem singulas vndas pernuotare: cumq; vndas vndis trudentibus, obrueretur, animoq; male angeretur, quod eas numero complecti non posset, adiens callidâ vulpes opportuno cōsilio sic hominem subleauit. Quid angeris, inquit, propter vndas, quæ prætereunt? Hinc numerare accipias oportet, illas missas facias.

Surdo oppedere.

Παρά κωφῶ ἀποπαρδέν, i. Apud surdum crepitu edere. Dicitur, vbi quid frustra fit. Aut vbi precatur apud stupidos, qui non queant sentire. Siue cum conuicijs incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat. Refertur à Diogeniano, & à Suida.

Aranearum telas texere.

Τὰ ἀρέγγια ὑφαίνειν, i. Aranearum telas texere. Est in re friuola, nulliusq; frugis,

infinitum, atque anxium capere laborem. Refertur prouerbij vice à diuo Baskio in initio enarrationis Hexameron. Vnde & apud Diogenē Laertium in vita Zenonis, philosophus quidam rationes dialecticas, arancarū textis similes esse dicebatur, quæ cum operosum quiddam, atque exactum præ se ferant, tamen nugatorix sint, atque imbecilles. Et alius quispiam leges cum arancarum textis comparabat, quæ cum à magnis auibis facile discinderentur, multas duntaxat irretirent.

Laterem lauas.

FERVNTVR huic cōfines aliquot apud Græcos parœmix, quibus operam inanem significamus, veluti *πλινθον πλύεις*, id est, Laterem lauas, id quod vsurpat Terentius in Phormione, Loquar ne? incendam: Taceam? instigem. Purgem me? Latrem lauem. Theocritus in Charitibus:

Καὶ ὕδατι γέεν θολερὰν ἰσθρὲ πλινθον. id est, Et nigram silicem lauisse liquentibus vndis.

Lapidem elixas.

CVI simillimū est, quod refertur apud Aristophanem in comœdia, cui titulus *σφήκες*, *λίθον ἐλεῖς*. id est, Lapidem decoquis: pro eo, quod est, inaniter laboras. *Ἀλλ' ὄτ' ἀν' ἀντιβρολόη τις, καί το κήπτων ἀν' ἔτα, λίθον ἐλεῖς, ἐλεγεῖ*. id est, Quin, vbi quis obsecrauerit, demisso sic capite, lapidē decoquis, inquit. Neque enim vnquam mollescit lapis, quantumuis diutina coctione. Generaliter conueniet in quamuis inanem operam, speciatim in hominem durum, nullisq; precibus mollescentem.

Æthiopem lauas: Æthiopem dealbas.

EVNDEM vim habent, *αἰθίοπα σμήχεις*, id est, Æthiopem lauas. Et, *αἰθίοπα λευκίζεις*, id est, Æthiopem dealbas. Lucianus in libro contra indoctum: *καὶ κατὰ πλὴν παρομιάν, αἰθίοπα σμήχων ἐπιχειρῶ*. id est, Ac, iuxta prouerbium, Æthiopem lauare conor. Nam natiuus ille Æthiopum nigror, què Plinius ex vicini syderis vapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neq; vlla ratione candescit. Hoc item peculiariter quadrabit, cum res parum honesta verborum fucis adornatur, aut cū laudatur illaudatus, aut docetur indocilis. Adagium ortum videtur

deri potest ab Æsopica fabula. Nam quidam mercatus Æthiopem, & existimans eū colore non natura, sed superioris domini negligentia accidisse, nihil non adhibuit eorū, quibus vestes candesceri solēt: adeoq; perpetuis lotionibus miserum diuexauit, vt illum in morbum impulerit, colore, qui fuerat, manente.

Arare litus.

Ἀργιολὸν ἀρῶν, i. Arare litus. Est sterilem operam sumere. Aufonius ad Theonem: Quid geris extremis positus telluris in oris

Cultor arenarum vates, cui litus arandū? Significans, eum inaniter laborare. Huius peculiaris vsus erit, cum officium impenditur in eum, à quo nihil sis fructus aliquando percepturus: veluti, si quis doceat, *ὄνον λύρας*, aut beneficium collocet in ingrātū. Salfitas enim facit, vt litorales oræ ferme sint steriles: quod etiam prouerbio testatum est: *ἀλμυρὸν γειτόνημα*, id est, Salsuginosa viciniā, pro sterili. Est autem adeo sterilis humor marinus, vt nec arbores ferat: Atque huius rei varias adfert causas Plutarchus in commentario De causis naturalibus, primo statim problemate.

Arenam mandas semina.

Εἰς ἄμμον σπείρεις, id est, Arenæ mandas semina. Propterea quod steriles Arenæ, maxime littorales, nec idoneæ ad sementem. Oenone Paridi apud Ouidium,

Quid facis, Oenone, quid arenæ semina mandas?

Non profecturis litora bobus aras. Atqui in Brabantia sunt agricolæ tam industrii, qui fruentissimas arenas cogant & triticum ferre.

In aqua sementem facis.

Εἰς ὕδωρ σπείρεις, id est, In aqua sementem iacis. Theognis, *Ἴσὸν καὶ σπείρων πόντον ἀλῆς πωλῆς*. id est, Par vt qui æquoreis semina mādēt aquis.

Loquitur de his, qui beneficiū cōferunt in ingratos, atque improbos homines: id què perinde perire dicis, quasi sementem facias in vndis marinis. Aristophanis interpret & hoc pacto effert prouerbium, *κατὰ θαλάσσης σπείρεις*, id est, in mari sementem facis.

In faxis seminas.

Κατὰ σπείρων σπείρεις, id est, In faxis sementem facis. Nam hoc terræ genus fere sterile est, vel quia non potest aratro profcindi, vel quia, quod satum est, non habet, quo radices agat.

Ignem dissecare.

Εἰς τὸ πῦρ ξάινειν, id est, Ignem diuerberare. Ad hanc formam pertinet, quāquam hoc inter Pythagorica retulimus symbola. Aristides in communi defensione quatuor Rhetorum: *ἐλελήθεις δὲ ἄρα σαυτὸν, ἀπάσαις ταῖς παρομιμαῖς ἐνεχόμεθα*, *εἰς πῦρ ξάινειν, καὶ λίθον ἐλεῖν, καὶ σπείρειν τὰς πέτραις*, id est, Nō intelligebas autem te ipsum omnibus illis prouerbij obnoxium esse: quod ignem diuerberares, quod lapidē elixares, quod in faxis sementem faceres? Taxat Platonem, qui apud Dionysium tyrannum nullum omnino fecerit operæpretium.

In aqua scribis.

Καθ' ὕδατος γράφεις, ἢ *εἰς ὕδωρ γράφεις*. i. In aqua scribis, hoc est, nihil agis. Lucianus in Tyranno: *Παύεις ὁ χύρων, ἢ καθ' ὕδατος φασιν*, ἢ *δη γράφεις, παραμύχλυται ὁ βροχὸν προσδοκῶν*, id est, Vtrum ludis, Charon, an iam in aqua, quod aiunt, scribis, qui quidē à Micyllo obolum aliquem expectes? Plato in Phædro: *Οὐκ ἄρα σπερῆ αὐτὰ ἐν ὕδατι γράψαι μέλαν, σπείρων διακαλάμει*, id est, Num hæc studiose in aqua scribet nigra, seminans calamo? Extat huiusmodi senarij inter sententias Græcas:

Ἀνδρῶν δὲ φούλων ὄρκον, εἰς ὕδωρ γράφεις. i. Hominū improborum inscribe iurandum aquæ.

Id ita deprauat Xenarchus in Pentathlo apud Athenæum libro decimo:

Ὀρκον δὲ ἐγὼ γυναικὸς εἰς ὕδωρ γράφω. id est, Inscribo vino, si qua iurat fœmina -

Item Catullus: -Mulier cupido quod dicit amanti, In vento, & rapida scribere oportet aqua.

In arena edificas.

Εἰς ἄμμον οἰκοδομεῖς, i. In arena ædificas. Non consistit, quod super arenam struxeris. Proinde recte vsurpabitur, vbi quis negotium aggreditur inutile futurum, vt pote non recte iactis ante fundamentis.

Ventos colis.

Ανέμους γεωργείας, id est, Ventos colis. Colis autem dico, pro eo, quod est, agriculturae exerces. Refertur a Zenodoto. dicitur in eos, qui è suis laboribus nihil fructus reportant.

Ferrum natam doces.

Σιδηρον πλὴν διδάσκεις, i. Ferrum fluitare doces. De ijs, qui rem conantur, quæ repugnante natura, nequaquam fieri possit.

Cribo aquam haurire.

Κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλήει, ἢ ἐπιφέρει, i. Cribo aquam haurit. Quod etiam in obliuiosos non inconcinne dicitur. Plautus in Pseudolo: Non pluris refert, quam si imbrem in cribrum geras. Id autè olim inter ἀδύνα τὸ τῶτα habitum, vel illud est argumentum, quod inter prodigia refertur, Tutiam, virginem Vestalem, aquam cribro tulisse, anno ab vrbe condita sexcentesimo nono, teste Plinio lib. 28. c. 2. Cuius ineminit Dionysius Halicarnassensis lib. Romanarum antiquitatum secundo. Sumptū à fabula Danaïdum puellarū, quas Plato scripsit apud inferos hoc pæne genus pèdere, vt assidue aquam in dolium pertusum vasis item pertusis inferant. Alciphron in epistola Galeani ad Cyrtonem: Καὶ τὸ λαβόμενον σὴ τὸ το εἰς διαπέδων τὴν ἀμφορέας ἐκ χέροισιν ἰσθῶν. id est, Ac, iuxta prouerbium, amphoras in Danaïdum dolia infundimus. Lucianus in Timone: Ὡσπερ ἐκ κοφίνῳ τετραπυμένε. id est, Tanquam è cophino perterebrato. Effertur & hunc ad modum: εἰς πύθον τετραμύμων ὕδωρ ἀντλήεις. id est, In dolium pertusum aquam hauris. Plautus in Pseudolo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.

Apud fimum odorum, vaporem spargis.

Εἰς κόπρον θυμιάεις, id est, In fimum aromatum odorem spargis. Nam perit omnis fragrantia, fumiq; foetore vincitur. Et apud Suidam. Conueniet autem in eos, qui rem egregiam indignis adhibent. quod genus est illud: In lente vnguentum.

Oleum, & operam perdidisti.

Eodem pertinet & illud, quod est apud Plautum in Pænulo: Tum pol ego & olei,

& operam perdidisti: id est, quidquid insumpsi, seu rei, seu laboris, id frustra insumptum est. Metaphora ducta est à gladiatorum, ac palæstritarum certaminibus: in quibus certaturi, vnguentis quibusdam oleaceis perungebantur. Cicero in Epistolis: Nam, quid ego te athletas putem desiderare, qui gladiatores contempseris? in quibus ipse Pompeius profitetur se & oleum, & operam perdidisse. Quanquam potest & ad lucubrantium lucernas referri: sicuti Cicero fecisse videtur, scribès ad Atticum libro decimotertio. Ante lucem cum scriberem contra Epicureos, de eodem oleo, & opera exaravi nescio quid ad te, & ante lucem dedi. Idem ad eundem alibi: Non desineamus, ne & oleum, & opera nostræ philologiæ perierit: sed conferamus tranquillo autè animo. Quo quidem in loco plus habet gratiæ, quod ad rem animi translatum sit. Ergo hic oleum pro sumptu positum est. Nam & sic effertur adagium. Plautus in Rudètibus: Et operam, & sumptum perdunt. Eodè pertinet etiam illud, quod coruus ille saluator sonare didicerat: Opera, & impensa perijt. Cuius fabulæ meminit Macrobius libro Saturnalium 2. Eam (quoniam haud quaquam indigna memoratu videtur) nō grauabor adscribere, idq; ipsius verbis: Sublimis, inquit, Actiatica victoria reuertebatur Octavius. Occurrit ei inter gratulantes coruum tenens, quem instituerat hoc dicere: Aue Cæsar, victor, Imperator. Miratus Cæsar officiosam autè viginti millibus nummū emit. Socius opificis, ad quem nihil ex illa liberalitate peruenerat, affirmauerat Cæsari illum habere & alium coruum, quem vt afferre cogertur, rogauit. Allatus verba, quæ didicerat, expressit: Aue victor Imperator Antoni! Nihil exasperatus, satis duxit iubere illum diuidere donarium cum contubernali. Saluatus similiter à psittaco, emi iussit eum. Idem miratus in pica, hanc quoq; redēnit. Exemplum futore pauperem sollicitauit, vcoruum institueret ad parem salutationē, qui, impendio exhaustus, sape ad aue non respōdentem dicere solebat, Opera, & impensa perijt. Aliquando tamen coruus cœpit dicere dictatam salutationem. Hac audita, dum transit Augūstus, respondit: Satis domi saluatorum talium habeo. Superfuit coruo memoria, vt & illa, quibus dominum querentē solebat audire, subterxeret,

xeret, Opera, & impensa perijt. Ad quod Cæsar risit, emiq; aue iussit, quanti nullā adhuc emerat. Hactenus Macrobij verba reddidimus. Diuus Hieronymus ad Pammachium, videtur huic adagio velut alterū quoddam adagium subterfuisse: Oles perdit, & impensas, qui bouem mittit ad ceroma. Si quidem hoc ipsum bouem ad ceroma mittere, prouerbium sapit, pro eo, quod est, docere indocilem: aut ad id muneris quempiam asciscere, ad quod obeundum minime sit idoneus, videlicet ingenio repugnante. Nam ceroma dicitur vnguentum, quo olim vnguebantur athletæ, id ex oleo certisque terræ generibus conficiebatur. Porro ad certamina bos inutilis est.

Reti ventos venariis.

Λιγυρὸν ἀνεμῶν θηρῶς, id est, Reti ventos captas. De frustra laborantibus: aut qui stulte sequuntur ea, quæ nulla sit assequendi spes: Aut qui rem inanem inaniter captant. Nam vtre contineri ventus potest, reti nequaquam.

Tranquillum ab herba remigas.

Αἰθέρα πλωέμον ἐρέσσεις, i. Aere tranquillo remigas. Apud Zenodotum refertur de incassum laborantibus: perinde est, quasi dicas, aërem diuerberas, remigantium more.

Mortuum flagellas.

Νεκρὸν μασίλλεις, id est, Mortuū flagellas, in eos, qui obiurgāt illos, qui nihil profus oburgatione commoueantur: Aut qui vita defunctos insectantur, ac lacerant.

Ollam exornas.

Χύτραν ποικίλλεις, i. Ollam exornas, siue picturas. De ijs, qui in re vehementer absurda frustra conātur. Ineptus enim labor, ollæ vasi cōtempo, & culinarijs vibus destinato, picturæ lenocinium adhibere. Cui simillimum quiddam vulgo iactatur, bracteis aureis inaurare iuglandiū putamina.

Ouum adglutinas.

Ὠὸν κολλῆεις, id est, Ouum glutino cōpingis. Refertur à Diogeniano. Ridicule laborat, qui fractum oui putamen glutino sarcire, & coagmentare conetur.

Vtrem cadis.

Ἀσκὸν δέρεις, id est, Vtrem cædis, aut Vtre

excorias. Extat apud Aristophanem in Nubibus. Ad quod adluisse videtur Appuleius in Asino, cum meminit de tribus vtribus à se percussis, ac vulneratis. Sumptum vel à Bacchi sacris, vel ab ijs, qui percussis vtribus inanem mouent strepitum.

Vtrem vellis.

HVIC simillimum, ἀσκὸν τίνδεις, id est, Vtrem vellis. Vel quod non sentiat, vel quod pilis careat.

Actum agere.

TERENTIUS in Phormione: Oht, actum, aiunt, ne agas. τὸ παρεχθὲν μὴ πράξις. A iudiciorum consuetudine sumptum, qua fas non est iterum agere causam, de qua iam sit pronunciatum. Plautus: Rem actam agis. id est, incassum laboras. Q. Fabius apud T. Livium Dec. 3. lib. 8. Scio multum vestrum videri, patres conscripti, rem actam hodierno die agi, & frustra habiturum orationem, qui tanquam de integra re, de Africa prouincia sententiam dixerit, M. Tullius libello De amicitia, indicat dicitur solitum de negotio, quod præpostere geritur. Sed, cum multis, inquit, in rebus negligentia plectimur: tum maxime in amicis & deligendis, & colendis. Præpostere enim vtitur consilijs, & acta agimus, quod vetamur prouerbio.

Cotem alis.

Ἀκόλῳ στίλλεις, id est, Cotem alis. Dicitur in homines edaces, plurimiq; cibi: qui nihilo tamen habitiores inde reddantur. Nam in Cotis macilentiam hodieq; vulgo iactatur adagium, cum aiunt, tam pingue, quam cotem, macilentum quempiam esse significantes. Hermolaus Barbarus in epistola quadam ad Picum interpretatur hoc prouerbium pro male collocare beneficiū, vnde non sit reditura gratia: vt affine sit illi, quod alibi dicitur: Ale luporum catulos, cum ex beneficio redit mala gratia.

Hylam inclamas.

Υλαν κραιβάλλεις, id est, Hylam inclamas. De frustra vociferantibus: aut in genere, de nihil proficientibus. Ab huiusmodi casu natum adagiū. Hylas, Theodamantis filius, cum esset inter argonautas. formosus adolescentens, adamatus est ab Hercule. Is cum esset in Myia, forte aquatum egressus; in

fonte perijt: vnde & a Nymphis adamatus, ac raptus fingitur. Ad hunc vestigandum missus est Polyphemus, qui ingenti vociferatione nomen in clamabat Hylæ, neque quidquam tamen profecit. Atque hinc ortum prouerbiū. Virgilius videtur ad nauatarum clamorem retulisse, cum ait:

His adiungit, Hylam nauatæ quo fonte relictum

Clamassent, vt littus Hyla, Hyla omne sonaret.

Meminit huius & Theocritus in Idyl. N.

Τῆς μὲν ἕλαν ἄνοι, ὅσον βαλὺς ἰσχυρῆ λαμῶς. Τῆς δ' ἄν ὅπως ὑπέκισεν, ἀραιὰ δὲ ἴκετο φωνή.

Ter quanto potuisset Hylam: clamore vocabatur.

Mugitū intendens imo de gutture vocis.

Ter puer audijt, ac tenuis vox perculit aures.

Nihil obstat, quo minus ad sacrorū consuetudinem referatur; quæ in Hylæ rapti memoriæ sunt instituta: in quibus Hylæ nomen in clamabatur. Id fuerit venustus, atque concinnus, vbi quis rem absentem frustra desiderat, vel deplorans, vel optans. Vt si quis, ad inopiam redactus, optaret sibi centum talēta, quæ quondam habuisset. Ad hanc paræmiā respexisse videtur Aristophanes in Pluto;

Ποθεῖς τὸν ἐ παρόντα καὶ μάλιν καλεῖς, ἰ. Desideras absentem inaniter vocans.

De Mercurio dictum, placentas illas deplorante, quas in sacris consueuerat aliquando edere.

Inaniter aquam consumis.

Ἄλλως ἀναλίσκεις ὕδωρ. id est, Inaniter consumis aquam. In eos quadrabit, qui frustra siudent. A prisco more iudiciorum sumptum, in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Æschines contra Demosthenem, ostendit primā aquam infundi solere actoribus, alterā patronis, tertiam iudicibus, ad penā constituendam, nisi primis sententijs reus fuisset absolutus. Et Demosthenes Æschinem prouocat, vt vel in sua aqua, si possit, dicat, quod decretū fuisset ipso vniquā auctore scriptum: ἀνασας καὶ ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι κείματα. Huc ad ludēs Lucianus ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπι μισθῶ σιμύωντων, in rhetorem quendam iocatur, qui apud barbaros in cōuiuio dicere, non ad aquam, sed ad amphionæ vinariæ modum. Idem in Bis accusato:

Ἐκείνις γὰρ τόγα νυθῆσον, id est. Nam illius sane in præsentia fuit aqua. Videtur id subindicare Plato in Theæteto, cum ait, quosdam πρὸς μικρὸν ὕδωρ, id est, ad pusillum aquæ docere posse, quæ gesta sint. Idē in eodem: Καταπέσχει γὰρ ὕδωρ ῥέον, id est. Urget enim aqua fluens, quod oratoris sit ad præscriptas clepsydras dicere. Appuleius in Asino aureo: Rursum præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicendū spatium, vasculo quodam in uicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat. Plinius iunior Falconi: Et qui iubere possent tacere quemcunque, huic silentium clepsydra indicit. Idem Arriano: Dixi horis pene quinque. Nam viginti clepsydris, quas spatiosissimas acceperam, sunt additæ quatuor. Quintil. lib. 12. Et si quid ipse tibi summas, probandum est, & laboratam, congestamq; dierum, ac noctium studio actionē, aqua deficit. M. Tullius in calce secundi libri Tusculanarum quaestionum, Cras ergo ad clepsydram, sic enim dicimus. Idem de Oratore libro 3. de Pericle loquens, At hunc, inquit, nō clamator aliquis ad clepsydrā latrare docuerat, sed, vt accepimus, Clazomenius ille Anaxagoras, vir summus in maximarum rerū scientia. Philetas apud Athenæum lib. 2. τὸσαῦτα, ὡς πρὸ οἱ ῥήτορες πρὸς ὕδωρ εἶπον. ἰ. Tantum, vt solent rhetores, ad aquam dixi, fuerat autem de aqua sermo. Hinc capta est ad lusionem gratia. Demades iocabatur in Demosthenē ὕδωρ ὀπίπτεω, quod ceteri quidem ad aquam dicerent, Demosthenes ad aquam scriberet. Philostratus in Adriano sophista τὴν ἀπὸ κλεψύδρας appellat sophistas, qui aqua exercebātur. Porro prisci lineis, & vmbreis horas distinguebāt. P. Scipio Nasica primus reperit clepsydram, qua nubilo quoque die, & noctibus, horæ distinguerentur. Nunc pro clepsydris clepsamamis, & αὐτοματέοις vtuntur horologijs.

In aere piscari, Venari in mari.

Eiusdem generis sunt & illa, quæ Plautus vsurpat in Asinaria: In aere piscari, & In mari venari iaculo. Quadrabit simpliciter in eos, qui frustra moliuntur τὰ ἀδύνατα, aut qui prapostere ibi quaerunt aliquid, vbi ne sperari quidē possit. Vt si quis in magistratibus vitā tranquillum, in voluptatibus beatā, in opibus felicem quaerat. Itaque:

Itaque Libanus seruus ab hero suo Demegneto iussus, vt vxorē ipsius argēto defraudaret, significans nulla ratione fieri posse, vt à muliere tenacissima quidquā auferretur: Iube, inquit, vna me opera piscari in aere, venari autem iaculo in medio mari.

Aquam è pumice postulas.

SUPERIORI non admodum diuersum, quod apud eundem poetam legitur: Aquam è pumice postulare, pro eo, quod est, frustra ab alio petere, cuius ipse, à quo petas, maxime sit indigus. Nihil enim pumice lapide ficius, nihil stiticulosus. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulet, ab inconsultissimo consilium expectet, ab egeno inunus, ab inope præsidium: denique ab auaro, ac tenaci pecuniā. Plautus: Nam tu aquam è pumice nunc postulas, qui ipse sitiat. Pumex, inquit idem, non æque est aridus, atque hic senex. Est autem Pumex lapis cauernosus, quo solēt poliri codices: natura adeo sicca, vt, si in vrcem bullientem immiseris, feruorem extinguat: non solum ad tempus, sed in totum. Nec aliud in causa putat esse Theophrastus, nisi quod vehementissima siccitate spumam totam ad se trahere nitatur. Meminit & de Chio quopiā Eudemo, qui pumice acri consperso aceto, munire sese consueuerit, vt post septimam ellebori potionē, nec balneis, nec vini potatione prouocaretur ad vomitum.

Nudo vestimenta detrahere.

Ad hanc sententiā pertinet hoc quoq; quod ab eodem est vsurpatum poeta, Nudo vestimenta detrahere, pro eo, quod est, ab eo sperare emolumētum, cui ne sit quidem, quod auferri queat. Sic enim idem Libanus in Asinaria Plautina admonitus ab hero, vt ab ipso per fallaciam argētum abraderet, quo filio emeretur amica; Maximas, inquit, nugas agis, Nudo detrahere vestimenta me iubes. Adducit & D. Chrysofomus prouerbiū vulgo iactatum, quo dicebant, nec à centum viris vnū nudum spoiliare posse. Appuleius Asin. lib. j. scripsit nudum nec à decem palefstritis posse spoliari.

Anthericum metere.

Τὸν ἀνθήρικον θερίζειν, ἰ. Anthericum metere, dicebantur, qui laborem inanem, ac sterilem caperēt. Anthericus, herbe genus,

quod meti non possit, sed velli manibus necesse est, vclut & linum. Antherices vocatur summa spicarum fastigia, siue atheres. Herodotus Asphodeli caules antherices vocat, teste Suida: quos & renacieres ait esse, quam vt frangi queant. Antherici meminit & Plin. lib. 21. cap. 17. In Græcorum commentarijs est promiscue positum Antherices, & Atherices.

Ex arena funiculum necere.

Ἐκ τῆς ἄμμου χοπιὸν πλέκων, ἰ. Ex arena funiculum necere. Est, frustra conari, quod nulla ratione potest effici. Quid enim stultius, quam ex arena, quæ nullo modo coherescit, funem velle necere? Prouerbiū vt runq; nempe tum hoc, tum quod proxime retulimus, vsurpat Aristides in cōmuni defensione quatuor oratorum: Καταδόντες δὲ ἐς τὸς γηραιούς, ἐκεί τὰ θεμμάσια σοφίζοντες, σικιά τῆν λόγους ἀνασπόντες, ἕως δ' ὀσοκλήης, τὸν ἀνθήρικον θερίζοντες, τὸ ἐν τῆς ἄμμου χοπιὸν πλέκοντες, ἐκ ὀδῶν ἕντιν ἰσὸν ἀναλύοντες. id est, Verum ab dentes sese in secessus quosdam, illic admirandam illam comminiscuntur sapiēciam, vmbra quadam attrahentes verba, quemadmodum abs te dictum est Sophocles, Anthericum metentes, ex arena necentes funiculum, & haud scio quam retexentes telam. Significat his adagijs, vmbriticum illud philosophorum studium nihil omnino fructus adferre. Columella in præfatione carminis De cultura hortorum: Nam, etsi multa sunt eius quasi membra, de quibus aliquid possumus effari: tamen eadem tam exigua sunt, vt, quod aiunt Græci, ex incomprehensibili paruitate arenæ funis effici non possit. Prouerbiū peculiariter accommodabitur ad vsus humani modi: si quis conetur in cōcordiam redigere, moribus longe dissimillimos, & inter quos nihil omnino cōuenit: aut si quis orationem ex argumentis diffonis contexat, quasi Chimeram quandam fingens, & huiusmodi monstrum, cuiusmodi describit Horatius: Humano capite, equina ceruice, reliquis item membris ex varijs animalium generibus ita collatis:

-Vt turpiter atrum

Definat in piscē, mulier formosa superne.

Ab asino lanam.

Cvi finitimum est & illud, ὄνη πόνος ζητεῖς, id est, Asini lanas quaeris. De ijs, qui stulte

stulte quærunť ea, quæ nusquam sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modũ: ὄνη πόκιαι, id est, Asini lanæ. Aristophanes:

Τίς εἰς τὸ λήθης πεδίον, τίς εἰς ὄνη πόκιαι, i.

Asini quis ad lanas? quis in lethes solum?

Per asini lanam, res vanas significans, & quæ nusquam sunt. Trimeter Græcis constat si tollas alterum, τίς.

Asinum tondes.

EVNDEM sensum habet, τὸν ὄνον κείρεις, id est, Asinum tondes. De his, qui rem absurdam, atq; inutilem aggrediuntur: propterea quod Asinum neque pectere possis propter villos, neque tondere cum lanam non habeat. Huius meminit Aristophanes in Ranis.

Lupi alas quaris.

Λύκι πτερὰ ζητεῖς, id est, Lupi alas quæris. De ijs, qui quærunť ea, quæ nusquam sunt. Aut vbi quis verbo duntaxat territat, alioqui re nunquam facturus, quod minatur. Neque enim fieri potest, vt lupus alatus inueniatur. Prouerbiũ recensetur a Snida.

Quæ apud inferos.

EODEM loco interpres admonet & huius adagij, tanquã eundem habentis sensum, τὰ ἐν ἄδης, id est, Ea, quæ apud inferos. Citatq; Aristarchum auctorem: idq; inde natum putat, quod Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentẽ: asinum autem arroductem ea, quæ ille iam torfisset, atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Quanquam illud, τὰ ἐν ἄδης, generaliter ad omnia pertinet, quæ poetarum fabulis traduntur, nulli credita, nisi pueris: vnde, cum inania, somnijsq; similia significabimus, apte dicemus, τὰ ἐν ἄδης. Athenæus libro Dipnosophistarum quarto refert, Democritum scripsisse volumẽ, cui titulus fuerit, τὰ περὶ τῶν ἐν ἄδης, prodigiosis, vt coniectandum est, refertum fabulis: & hinc potest videri ductum prouerbiũ.

Contorqueť piger funiculum.

HVIC adeo simile est, vt idẽ videri possit, quod de Ocno, id est, pigro asino refert Pausanias in Phocicis, apud Ionas, vt ait, celebratum: σωάγει ὄνον τὴν θώμυγα,

id est, Torquet piger funiculũ. Ipsius verba super hac re subscribã: Μετὰ δὲ ἀντὶς ἀνὴρ ἐστὶ καθήμενος, ἐπιγράμμα δὲ ὄνον εἶναι λέγει τὸν ἀνθρώπον. πεποιήται μὲν πλέκων χοιρίον. παρέρηκε δὲ θήλειαν ὄνον ἐπεδίδουσα τὸ πεπλεγμένον αἰετὶ τῶν χοιρίων. τῆτον εἶναι τὸν ὄνον, φιλεργὸν ὡσανεὶ ἀνδρῶπον, γυναικὰ δὲ ἔχειν διαπαντῶν, καὶ ὁπόσα συνῆξαιτο, ἐργαζόμενος, ἢ πολλὸ ἄν ἴσπερον ὑπὸ ἐκείνης ἀνήλωτο. ὁ δὲ αἰετὶ ὑπὸ ἰόνων, ὁ αὐτὸς ἴδιον τινα συνόντα ἐπὶ ἔδωκ ἡντισαν φέρουσι, ὑπὸ τέτυκε ἐρημέρον, ὡς ὁ ἀνὴρ ἔτῳ σωάγει τῶν ὄνων τὴν θώμυγα. id est, Post hos vir quidam est sedens, titulus indicat eum, ὄνον esse. Factus est autem ad hũc modum vt ipse funiculũ torqueat, astãntẽ asella, quæ quod tortum fuerit asidue abrodãt. Hunc Ocnum aiunt hominem esse industriũ, operiãq; intentum, sed uxorem habere sumptuosã, ac prodigã, vt, quidquid is suo labore corraferit, id mox absumatur ab illa. Cognitum est nobis, etiam ab Ionibus dici solere, si quẽ conspexissent in re quãpiã elaborantem, quæ nihil afferret emolumentĩ, hic homo funiculum Ocni contorquet. Videtur argumentum picturæ sumptum ab occasione vocis ancipitem obtinentis significatũ. Siquidem σωάγειν τὸν βίον, aiunt Græci, pro comparare victum. Colligit autem, qui rem auget; dissipat, qui profundit. Atque hoc quidem argumentũ apparet olim multorum artificum operibus fuisse celebratum. Siquidem Plinius in historia mũdi inter Socratis egregij pictoris argumenta, commemorat & de asino spartum arroducte. Et piger, inquit, qui appellatur ocnos, spartum torquens, quod asellus arrodit. Fertur idem picturæ genus & Delphis fuisse, à Polygnoto Thasio dicatum. Quo quidem negant desidem, & ignauum significatum, quemadmodũ existimat Varro, immo laboriosum magis, & industriũ, sed cui sit vxor prodiga. Eoq; Pausanias ait, non marem asellum, sed fœminã in pictura fuisse. Idem argumentum, marmore cælatum, Romæ duobus visitari locis, nempe in Capitolio & in hortis Vaticanis, Hermolaus Barbarus testis est. Vfus est hoc adagio & Propertius:

Dignior obliquo funẽ q torqueat ocno, Æternusq; tuã pascat aselle famem.

Verum illud interim admirandum, cur Plin. eum scripserit appellatum ocnum, i. pigrum, qui funẽ torqueret, ac non magis asellum

asellum arrodentem. Maxime cum Propertius nõ eum ocno appellat, qui torqueat, sed illi torqueri funem: vt asinum in intelligas citius, quam torquentem. Meminit huius adagij Plutarchus in commentario περι τῆς ἀθύρμας, Ἀλλ' ὡς περ ἐν ἄδης ζῶντα φέμεν ὄνον χοιρίον, ὃ τῷ παρήσιν ἐπιδοσκαμένῳ καταναλίσκει τὸ πλεονέκμενον. id est, Sed, quemadmodum apud inferos depictus is, qui funem torquet: cui adest, qui depascens absumit id, quod tortum fuerit.

Littori loqueris.

Ἀθλια γὰρ λαλεῖς, id est, Littori loqueris. Refertur à Græcis adagiorũ collectoribus. Dicitum in eos, qui frustra vel suadent, vel orant: perinde quasi furdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur. Ouidius: Surdior ille freto clamãtẽ nomẽ Orestis, Traxit inornatis in sua tecta comis.

Vento loqueris.

SVIDAS addit & hoc, Ἀνέμῳ διαλέγῃ, id est, Vento loqueris. Pro eo, quod est, inaniter. Nam ventus omnia dissipat, cogitq; euanescere. Vnde & Auris discerpta mandata dixit Virgilius, quæ abierant in obliuionem. Plautus in Mostell. Hic nescit quidẽ nisi fenus fabulari vëto. Consimili figura apud Athenæum legitur: γῆ καὶ ἑρανοῦ λαλεῖν. id est, Cælo ac terræ loqui.

Mortuo verba facit.

Νεκρῷ λέγουσα μύθος εἰς δες, id est, Mortuo ad aurem fabulam narrans. Plautus, Mortuo verba nunc facio. Terentius: Verba sũt mortuo. Rursum Plautus: Nihilo pluris refert, quam si ad sepulchrum mortuo dicat iocum. Pertinet huc, quod est apud Æschylum in Agamemnone: Βοια θρῶνεν ζῶσα, πρὸς τὸ μὲν μάτῳ. i. Frustra ad sepulchri viua ploro mortui.

Surdo canis. Surdo fabulam narras.

EANDEM vim habet, κωφῷ ἄδεις, id est, Surdo canis. Virgilius in Bucolicis: Non canimus surdis: respondent omnia sylvæ.

Horatius:

Narrare putaret asello Fabellam surdo, Terentius in Heautontimorumenõ:

Næ ille haud scit, quam mihi nunc furdo narret fabulam.

Item T. Liviũ de bello Macedonico libro 10. Quæ vereor, ne vanis auribus cecinerint. Æschylus in ἑπτὰ ἐπὶ θήκαις:

Ἦκουσας ἢ οὐκ ἤκουσας, ἢ κωφῇ λέγω, id est, An audisti, an non audisti? num furdo loquor?

Adlusit huc Ouidius Amorum lib. 3. Quid iuuat ad furdas si cantet Pheuius aures?

Quid miserum Thamyram picta tabella iuuat?

Ortum videtur à ridiculo casu: quo sæpe fit, vt hospes incidat in surdum, quem percunctetur multa, ridentibus ijs, qui surdum nouerunt.

Frustra canis.

Ἄλλως ἄδεις, id est, Frustra canis. Πρὸς κενῷ λαλεῖς, id est, In vanũ cantas. De ijs, qui frustra suadent. A cantoribus dicitum, qui, cũ ingrati sunt auctoribus, inaniter canũt, cum à nemine audiantur: aut qui canunt suo sumptu, nihil auferentes præmij. Nam cantilenam Græci prouerbiali metaphora frequenter appellant orationem. Inde est illud in Euripidis Hecuba: Ἦξεν τὶ μέλι, id est, Veniet aliqua cantilena. Et Eandem cantilenam canis, & Ad aures occinere, & παρὰ τὸ μέλι θησέμεν, id est, præter cantum sonans. Vsurpauit adagium hoc, ac simul exposuit Lycophon poeta: Τοὶ γὰρ λαλαῖεις εἰς κενὸν νύκτας κτῆσον Ἀσιτὰ, καὶ ἀδῶρητα φορμίζῳ μέλι. id est, Itaque ciebis irritos fidium sonos Ieiuna, & indonata pulsans carmina.

Interpres addit prouerbiũ ad hunc etiam efferi modum: Εἰς κενὸν κρέεις τὰς χορδάς. id est, Frustra pulsas chordas. Sumptum autem à citharædis, qui sic canunt, vt nihil accipiant muneris, & domi cibum capiant, hoc est, suo sumptu, suosq; victu, quemadmodum ait Plautus, alijs contenti. Nisi cui videbitur ad apologum Æsopi referendum, de tibicine frustra pisces inuitante cantilenis. Nam audierat Arionis fabulam.

Lapidi loqueris.

Ἄθρο διαλέγῃ, Lapidi loqueris. Fundem sensum habet. Et apud Terentium in εὐστ. lapis pro stupido, brutoq; homine ponitur aliquoties, Non incitum est, quod refert

Laertius : Cutidam interroganti, qua nam in re melior esset euasurus filius, si cruderetur, Si nihil aliud, inquit Aristippus, certe in theatro non sedebit lapis super lapidem .

Parieti loqueris .

Πρὸς τὸν τοίχον λαλεῖς, id est, Parieti loqueris . Et hoc quoque refertur à Græcis collectoribus. Effertur & ad hunc modum, Διὰ τοίχου λαλεῖν, id est, Per parietem loqui. Dicit consuevit, vbi quis rei quippiam faceret vehementer absurdæ . Fortassis ab amantibus sumptum: qui ad fores, ac fenestras, aut etiam parietes amicarum perinde loquuntur nonnuquam, quasi sensus aliquid illis addit. Plautus in Truculentio vsurpat pro eo, quod est tacituro loqui: Ego, inquit, ero paries, loquere tu .

Nugas agere .

L A T I N I S perinde atque Græcis tritū adagium, Nugas agere, pro eo, quod est, ré friuolam, ac nihil facere, seu frustra conari, λήρον ληρεῖς, Atticis familiare, id est, Nugas nugaris . Aristoph. in Nebulis, Socratem subtilium nugarum antistitem vocat, quasi friuolarum argutiarum auctorem, Σὺ τε λεπτοτέτων λυρών ἱερὸν . λήρον μακρὸς dixit Galenus lib. περὶ διωκόμενων ουσιῶν 2. λήρον ἢ μακρὸς ἐστὶν ἀπασα τὸν πόρον ὑπόθεσις εἰς ουσίῳ ἐνέργειαν, id est, Magne igitur nuge sunt omnis pororum suppositio ad vim naturalem . Incundius fit, cum refertur ad personam, velut apud Athenæum lib. 6.

Οἱ δὲ ποιηταί, φησὶ, λήρος εἶσιν. id est, Porro poetas nugas esse prædicat . Dicit & ὕβρις, id est, deliras, ac desipis, quod est trāslatum ab aniculis, quæ postea quam æraris vitio cœperint desipiscere, futiles quasdam nugas blaterare solent. Ausonius ad Paulum :

Phœbus iubet verum loqui .
Et si Pierias patitur lirare sorores ,
Nusquam ipse torquet ἄυλακα .

In quibus versibus obscurior est adlusio, ac prope inæpta. Nam homo blinguis pariter ad vtrunq; sermonē, & duplīcem nominis significatum respexit . Siquidem λήρος Græcis nugas significat, & liræ, seu porcæ Latinis vocantur sulci . Nam agricolæ primum profcundunt, deinde combinuunt glebas, postremo lirant. Proinde subtexuit, nunquam ipse torquet ἄυλακα. Olim enim

agricolatores delirare dicebantur, qui à recto fulcorum ordine deflisterent . Inde transumptum ad eos, qui despiscunt .

In cælum iacularis .

Εἰς τὸν ἄραν τὸν τοῦ θεοῦ, id est, In cælum sagittam torques . Est apud Zenodotum, ac Suidam, de ijs, qui frustra laborant: aut qui audent eos laceffere, quos non possunt lædere. nihil enim ferire potest, qui in cælum torquet, nisi quod diuos videtur petere . At non raro fit, vt iaculum in ipsum mittentem recidat .

Delphinum cauda ligas .

Δελφῖνα πρὸς τὸν ἄραν δέεις, id est, Delphinum cauda alligas . In eos, qui quippiam incasum conantur . Propterea quod Delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat, aut quod cauda sit valida, cuius agitatione fertur & naues aliquando subuertere, vt hac parte sit inuictus . Quadrabit & in eos, qui ea via quempiam aggrediuntur, qua nequaquam possit superari .

Cauda tenes anguillam .

Ἀπ' ἐρῆς τῶν ἔγχελυ ἔχεις, i. Cauda tenes anguillā . In eos apte dicitur, quibus res est cum hominibus lubrica fide, perfidīs, aut qui rem fugitiuam, atque incertam aliquam habent, quam tueri diu non possint .

Folio ficulno tenes anguillam .

H v i c diuersum est illud, τῶ θρίψ τῶν ἔγχελυ, id est, Folio ficulno anguillam, subaudiendum, tenes. Vbi quis, alioqui fugax, & lubricus, arctiore nodo tenetur, quam possit elabi . Nam fici folium scabrum est, vt cui nomen etiam inditum ab asperitate scripserit Plutarchus: atque ob id ad retinendam anguillam natura lubricam, vel maxime idoneum .

Medius teneris .

H v i c sententię confine est illud apud Aristophanem in Ranis, νῦν ἔχη μέσος, id est, Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenet, vt extricare sese nulla ratione possit. Trāslatum à palæstritis, atq; athleticis, qui, si quem mediū corripuerint, facile vincūt . Sunt autem verba Æaci ad Bacchum : Ἀλλὰ νῦν ἔχη μέσος. id est, At nunc medius tenere. Eodem pertinet illud apud Terentium: Sublime mediū arripere .

Delphi-

Delphinum natare doces .

Δελφῖνα νήχεσαι διδάσκεις, id est, Delphinum natare doces . In eos competit, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua cū sit ipse exercitissimus; nihil eget doctore . Nam Delphinus in natando pernicissimū impetus est, ita, vt non modo superet omne natatiliū genus velocitate, verum etiam terrestrium animantium, vt auctor Ælianus libro duodecimo. Quin & naues transilit, seq; , contento spiritu, teli in morem eiaculatur .

Aquilam volare doces .

Ἀετὸν ἵπτασαι διδάσκεις, i. Aquilam volare doces. Diuersa metaphora sententiam eādē declarat . Quod enim Delphini inter pisces, id Aquila inter volucres . Quibus id etiam commune, quod vterq; πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ esse narratur . Allusisse videtur huc Gregorius in epistola quadam ad Eudoxū rhetorem, Τὸς πολλὰς εἰς χεῖρας, καὶ εἶναι κολοῦς πτήσιν ἀετὸς διοικεῖσθαι . Sine valere vulgus, sine esse graculos, qui volatum aquilarum probent .

In eodem hæsitas luto .

T E R E N T I V S in Phormione: In eodē hæsitas luto. In eos competit, qui sic impli cantur negotio cupiunt, vt se nequeat extricare. A viatoribus trāslatum, qui, simul atque in lutum inciderint, cum alterum pedem conātur educere, altero altius immerguntur. Rursum, vt hunc extrahant, alter quem eduxerant, denno est infigendus. Eodem alludens Horatius:

Ne quidquam, inquit, cæno cupiens euellere plantam .

Huic simile est: In eodem hæsitare vestigio . Q. Curtius lib. 4. Tertium diem metu exāgues, iam armis suis oneratos in eodem vestigio hære .

In aqua hæret .

V S V R P A T V R huic nō dissimile prouerbium à M. Tullio lib. Officiorum 3. Dicit ille quidē multa multis locis, sed aqua hæret, vt aiunt . Significat autem Epicurū parum secum in disputando constare, seq; ipsum inuoluere, dum ea, quæ dicit alibi, pugnant cum ijs, quæ dicit alibi, atque ita quasi fluctuare, neque in solido consistere. Id quod euenire solet ijs, qui, cum aberrēt

à vero, verborū fucus rem inuoluunt. Trāslatum apparet vel à fluitantibus, qui, vado destituti, huc atque illuc iactantur; quoq; magis se commouent, hoc maiore periculo laborant. Aut certe ab oratorum clespydra, de qua meminimus alibi, vt eum in aqua hære dicamus, qui sese, destillata iā aqua, tamen è causa non potest expedire. Cicero ad Q. fratrem lib. 2. Quod idibus, & postridie fuerat dictum de agro Campano actum iri, non est actum . In hac causa mihi aqua hæret. Incertum, vtrum significet, eam actionem integram sibi relinquere, an cassam esse inextricabilem . Huc referendum illud, quod paullo superius ex Quintiliano citauimus: Et laboratā, cōgestamq; dierum, ac noctium labore actionem, aqua deficit . Nec abhorrent ea, quæ post dicemus in prouerbio, Hæret in vado .

Multa cadunt inter calicem, supremamq; labra .

S V L P I C I V S Apollinaris grāmaticus apud Aulum Gellium in noctibus Atticis lib. 13. c. 17. duo quædam adagia notat, alterum Græcum, alterum Latinum: quorū amborum eadem sit sententia . Græcus est verficulus, inquit, hexameter παρομιῶδης . Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλιον καὶ χεῖλεσ' ἀγρυ. id est,

Multa cadunt inter calicem, v supremamq; labra .

Quo monemur, nihil tam certum sperari; neq; quidquam tam esse vicinum, quod non repentinus aliquis casus queat interuere . Adeoq; non esse tutum venturis fidere, vt vix etiam illa sint certa, quæ manibus tenemus . Originem adagij quidem ad huiusmodi fabulam referunt . Ancæus Neptuni; & Astopaleæ Phœnicis filius, cū vitem sereret, grauiterq; ministris instaret, vrgeretq;: quidam, operis tædio commotus in herum, negauit futurum, vt ex ea vite herus vnquam vinum gustaret . Post, vbi vitis prouenisset feliciter, atq; vnae maturuissent, herus exultans, ac gestiens, seruum eundem accersit, atque, vt sibi vinum infundat, iubet. Deinde, iam calicem admoturus ori, seruo, quæ dixisset, redegit in memoriam, quasi vanam exprobrans diuinationem . At ille sententiam hanc hero respondit: Inter calicem, ac summa labia, multa posse interuenire. Seruili sententię fauit euentus . Nam inter loquendū prius-

quam ille vinum hauriret, alter quidam minister ingressus, nunciari vinetum ab apro quopiam immani vastari. Quibus auditis, Ancæus, deposito poculo, protinus in aprum fertur, à quo inter venandū percussus interijt. Vsurpauit hoc adagij Lycophron in Iambicis.

Εγὼ δὲ τλήμων σὺ κακῶ μαθὼν ἐπὶ ὧν ὧν ποτὶ χεῖρας καὶ δὲ παύσαιον ποτὶ ὧν Μεσσηνικὴν κούνησεν ἡμῶν παμμήτων βροτῶν. i. Miser ast ego meo dicta cognoscēs malo, Vt plurima inter poculum, ac labrū solet Vertisse fatum, res agens mortalium.

Interpres citat Aristotelem auctorem, qui & ipse de Ancæi fabula meminerit, in qua illud variat, Ancæo, vitem instituenti, vatem accersitum quempiam prædixisse, non futurum vnquam, vt ex ea vinum gustaret, &, expresso in calice vino, vatem irrisisse tanquam Ἰδδὸμαντιω. Reliqua cōueniūt cum ijs, quæ ex aliorum retulimus commentarijs. Festus Pompeius ab augure quopiam vicino, qui forte præterierit, prædictum indicat. Lycophrō autem alio detorsit, nempē ad Agapenorem patrem, & Ancæum, Actoris, & Eurythemistidis filij, & ad aprū Calydoniū. Dionysius apud Zenodotū, mauult parœmiam ad Antinoū referre, de quo meminit Homerus i Odyssæ 22. Is Antinorus erat vnus ex procijs Pelelopes, cui, poculum tenenti, iamq; bibere paranti, Vlysses iugulum telo transfixit. Atque ita manibus elapso poculo, concidit, atque interijt. Sed non ab re fuerit, Homericum carmen adscribere:

Η, καὶ ἐπ' ἀντιόφῳ ἰθὺς το πικρὸν οἶνον. Η τοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναμήσει δαιέμελλε, Χρῦσον, ἀμφωτον, καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα ὄφρα πωτοῖνοισ. φόνθ δὲ οἱ ἐκ ἐνὶ θυμῷ Μέμβραστο, (τίς κ' οἶοτο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι, Μένον ἐπὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερὸς εἴη, Οἷ τ' ἄξεν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν) Τὸν δὲ ὀδυσσεὺς κατὰ λαμῶν ἐπὶ χόρμενος βάλεν ἰφί. Αντικρὺ δ' ἀπαλοῖο δὲ ἀνξένθ' ἠλθ' ἀκοκί, Εκλήθη δ' ἐτέραςε, δέπας δὲ οἱ ἐκπέσε χεῖρός Βλημένε, ἀντίκα δὲ αὐλὸς ἀνὰ ρίνας παχὺς ἠλθεν Αἵματθ' ἀνδρομέοιο. id est, Teli, hæc fatus, i Antinoū cōtorfit amarū. At pulchram is pateram iam iam tollebat, vtrinq;

Auritam, atque auro nitidam: iam iāq; manu illam

Admotabat vti bibere: neq; peccore cedē Voluebat pauido (quis enim fore crederet vnquam,

Vnus vt in tanto conuiuariū agmine, quāquam

Viribus antecet, mortē sibi, nigraq; fata Moliretur) at huic iugulū cōfixit Vlysses Tollenti calicem, iaculum penetrauit acutum,

Et contra ē ceruicibus exijt ærea cuspis. Voluitur in latus ille, calix simul excidit icto

E manibus: mox inde cruor de naribus ingens Emicat.

Nec alienum est hoc loco meminisse, quod Iulio Cæsari velut exprobranti vaticinij vanitatem, responsum est: Venisse Calendas Martias, non etiam præterisse.

Inter os, & offam.

L A T I N V M est huiusmodi, Inter os, & offam. Quod à cibis sumendis sumptum est, quemadmodum Græcicum illud à potu. Nam olim Romani victitabant offis, vt testis est Valerius Max. Itaque perinde valet inter os & offam, quasi dicas inter os & cibum. Porro prouerbiū refertur apud Gellium ex oratione quadam Catonis, de ædilibus vitio creatis, his quidem verbis: Nūc ita aiunt, in segetibus, & in herbis bona frumenta esse. Nolite ibi nimiam spem habere. Sæpe audiui, inter os & offam multa interuenire posse. Verum inter offam, atque herbam, ibi vero longum intervalum est. Festus ita refert adagium, Inter manum, & mentum.

Ita fugias, ne præter casam.

EX TAT apud Terentiū in Phormione cum primis venustum adagium: Ita fugias, ne præter casam: quo quidē admonemur, ne sic aliquod vitium fugiamus, vt in aliud maius incauti deuoluamur. Nostrapte culpa facimus, inquit, vt malos expediat esse, dum dici nimium nos bonos studeamus, & benignos. Ita fugias, ne præter casam, quod aiunt. Verba sunt Demiphonis senis, semet accusantis, quod, dum avari famam plus satis cupide studeret effugere, stulti reprehensionem incurrisset. Donatus adagij metaphoram hūc ad modum enarrat,

rat, si modo commētum hoc Donati videtur esse. Ita fugito, ne tuam casam prætermittas, quæ fit tibi tutissimum exceptaculum. Aut ita fugias, ne præter casam, vbi custodiri magis & prehendi fur, & multa-ri verberibus potest. Aut verbum erat, inquit, furem exagitantis, & interea prouidētis, ne ante casam transeat, ne in prætereūdo etiam inde aliquid rapiat. Hanc veluti diuinationem, incerta, ac varia coniectantium quis ferret, nisi videremus & iuris interpretibus & Græcorum adagiorum enarratoribus hunc eundem esse morem? Prima interpretatio nobis magis arridet. Quidam enim calore fugiēdi, etiam ea prætercurrunt, vbi comode poterant quiescere. Quod vnica voce Græci παραφρέσει vocant, id est, perperam præterire, ac præterueni, ab eo, quod amplectendum erat, aberrantem. Opinamur ad hoc adagium respexisse Lucianum in Nigrino, cum scribit, καὶ τὸ το δὲ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἦδη καὶ παρὰ θύραν βιάζονται. Et hoc, quod in tragædijs, & comædijs dicitur, iam & præter casam incitati.

Euitata Charybdæ in Scyllam incidi.

Τὴν χάρυβδιν ἐκφυγῶν, τῇ σκύλλῃ περιπέσοι. Iambici sunt dimetri ἀέφαλοι, quos casusne effuderit, an ars finxerit, incertum. Horum hic est sensus: Euitata Charybdæ in Scyllam incidi: hoc est, dum vito grauius malum, in alterum diuersum incidi. Sumptum adagium ab Homericā fabula, quæ narrat, Vlyssēm, dum metu Charybdidis propius ad Scyllam nauem admouet, sex ē comitum suorum numero perdidisse. Quidam aiunt Scyllam Nisi, Megarēsum Regis, fuisse filiam, quæ propter aureū crinem ademptum patri, in monstrū hoc marinum conuersa sit, vt meminit Pausanias in Corinthiacis. Cui videtur assentiri Virg. in Bucolicis, cum ait:

Quid loquar, aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est Candida succinctam latrantibus inguina monstris, Ah timidus nautas canibus lacerasse marinis?

Seruius indicat, Scyllam Phorcis, & Craetidis nymphæ filiam. Hanc cum amaret Glæucus, Circe, quæ illius amore tenebatur, quod cum in Scyllam propensio-rem esse videret, fontem, in quo nympa laua-

re consueuerat, magicis venenis infecit. In quem cum illa descendisset, pubetenus in varias mutata est formas. Nam id Circeæ peculiare, inferarum figuram homines vertere. Horrens itaque suam deformitatem, sese in mare præcipitem dedit, ac fabulæ præbuit argumentum. De rei veritate, diuersa est scriptorum opinio. Sallustius putat esse saxum in mari prominens, quod procul visentibus muliebrem formam imitetur: in quod illi fluctus, quoniam & luporum ciuiatum, & canum latratum videtur imitari, finxerunt illam à pube huiusmodi feris succinctam esse. In Græcorum commentarijs inuenimus, triremem fuisse quādam miræ pernicitatis, cui nomen fuerit inditum Scillæ, κατὰ τὸ σκυλλῆεν, quod hac grassantes piratæ mare Tyrrhenum, ac Siculum infestarent, reliquasq; naues, quotquot præterissent, dispoliarent: atque hinc natam fabulam. De Charybde vero narrat poetarum fabulæ, hanc sceminam fuisse voracissimam, quæ, quod Herculis boves rapuisset, à Ioue fulmine icta, in mare præcipitata est, & in huiusmodi versa monstrum, quod adhuc pristinum seruat naturam. Absorbet enim vniuersa, quæq; absorbuerit, ea circa Taurominitanum egerit littus, vt Sallustius est auctor. Vnde tanquam prouerbio scortum vorax, & audacitatis nunquam fatiatæ, Charybdim appellat Horatius:

- Ah miser Quanta laboras in Charybdî, Digne puer meliore flamma. Seruius ait Scyllam in Italia esse, Charybdim in Sicilia. Virgilius in Æneidos lib. 3. transitum hunc inter duo pericula angustum eleganter describit, Hæc loca, inquit, vi quondam vasta cōnūlla ruina (Tñ qui lōginqua valet mutare vetustas) Diffusiūisse, ferunt, cum protinus vtraq; tellus Vna foret; venit medio vi pontus, & vndis Hesperium Siculo latus abscondit, aruaq; & vrbes Littore diductas, angusto interluit æstu. Dextrum Scylla latus, læuum implacata Charybdis Obsidet. Et idem alibi, Inter vtranq; viā leti discrimine paruo, Ni teneant cursus.

Homerus Odysseæ M. periculum. vtrunq; multis verbis describit, facitq; Circeen admonentem Vlyssiem, vt ad Scyllam potius inflectat cursum, quam ad Charybdim, propterea quod præter sex è socijs desiderari, quam pariter omnes interire, declarans nimirum plus discriminis esse in Charybdi, quam in Scylla,

Μη σύγ κείθι τύχης ὄτρειβήσῃσιν, Οὐ γὰρ κεν ῥύσασθό σ' ὑπ' ἐκ κελῆ, ἔδ' ἐνοσχέων Ἀλλὰ μάλα σιδύλλης σκοπέλω περιπλημένῳνα.

Nhã páρεξ ἑλάαν, ἐπειὶ πολλὴ φέρτερόν ἐστι. Ἐξ ἑτάρος ἐν νηὶ ποθήμεναί, ἢ ἄλλα πάντας. i. Absit vt illic tum fueris, cum faucibus vndas

Illa reforbuerit, neque enim è discrimine tanto

Ipsè vel eripiat Neptun°, verū age Scyllæ Vicinus scopulo, celeri pteruchè cursu, Quandoquidem comites sex multo perdere præstat,

Quam vt semel exitium quotquot sunt, auferat omnes.

Adagio trifariã vti licebit, vel cum admonebimus, si quando in eas rerum angustias deuentum fuerit, vt citra dispendium discedi nõ queat, è duobus malis, id, quod leuius est, eligamus, videlicet Vlyssis exemplo, & magis in eam vergamus partem, vbi minus sit iacturæ. Quod genus, si quis pariter & de salute & de pecunia periclitaretur, malit propior esse pecuniæ, quam vitæ periculo, propterea quod facultatū iactura vtcunq; sarciri potest, vitæ semel amissa nunquã restituitur. Vel cum ostēdemus negotium anceps, & periculosum, in quo summa moderatione sit opus, vt in neutram pecces partem. Hic iam non habebitur ratio, vtrum maius sit periculum: verū hoc tantum intelligitur, ingens vtrobiq; discrimen subesse. Prioris exemplum fuerit: Memento longe fatius esse in dispēdij Scyllam incidere, quã in valetudinis Charybdim. Præstabilius est in rei pecuniariæ iacturam, velut in Scyllã incurrere, quàm in infamiæ Charybdim incidere. Posterioris hoc: Curandū, vt ita populo studeas, ne principis offendas animum. Cautè, circūspectèq; rem gerito, memor tibi inter Scyllam, & Charybdim esse cursum. Tertius fuerit modus, si inuertas, hoc pacto: Dum parum eruditis videri times, in arrogantis

opinionem incurristi: hoc est plane, quod dicitur, dum Scyllam vitas, in Charybdim incidisti. Celebratur apud Latinos hic versiculus, quocunq; natus auctore, nam in præsentia non occurrit:

Incidit in Scyllam, cupiens vitare Charybdim.

Fumum fugiens, in ignem incidi.

Κάπνον γε φεύγων, εἰς τὸ πῦρ περιέπεσον. i. Dum vito fumum, flammam in ipsam decidi. Senarius est prouerbialis, superiori sententiæ finitimus. Lucianus in Necoymantia, ἐλελήθειν δὲ ἐμαυτὸν ἐς τὸ αὐτὸ φάσι τὸ πῦρ ἐν τῇ κἀπνίσια ἴδμεν. id est, Ignoraueram autem, quod iuxta prouerbum, ex fumo in ipsum ignem compellerer. Vtitur & Plato libro De repub. octauo, cū ait, populum, dum recusat ingenuis seruire, quasi vitato fumo in flammam incurrere, videlicet, vt seruis etiam seruire cogatur: Huc allusit Horatius, cum ait in Sermionibus:

-Nam frustra vitium vitaueris illud, Si te alio prauum detorseris.

Et in arte poetica:

In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte. Plutarchus, περὶ δυσωπίας: Τῆ δὲ δυσωπία συμβέβηκεν ἀτεχνῶς φεύγειν κάπνον ἀδοξίοις, εἰς τὸ πῦρ ἐμβέβηκεν αὐτοῦ. id est, Ineptæ autē verecundiæ illud haud dubie accidit, vt fumum fugiens infamiæ, in ignem cōijciat sese, id est, in aliud maius.

Latium unguem, ac similes hyperbola prouerbiales.

TRANSVERSVM digitum, aut vnguè discedere, frequenter est apud Ciceronem, pro eo, quod est, quam minimo spatio. Fit autē festiuor metaphora, quoties his verbis perfectam imitationem, ac plenum vndequaq; consensum significamus, vt Academicarum quæstionum lib. 2. Ab hac regula mihi non licet transuersum, vt aiunt, vnguem discedere. Ibidem: Vbi enim aut Xenocratem sequitur, cuius libri sunt de oratione loquendi, multi & multum probati: aut ipsum Aristotelem, quo profecto nihil est acutius, nihil politius? A Chrysippo pedem nunquam. Loquitur de Antiocho, qui, reliquis contemptis, Chrysippum per omnia sequeretur. Rursus Academicarum quæst. lib. 2. Quibus cōcessis digitum progredi non possunt. Idem ad Atticum: Mihi

Mihi certissimum est, ab honestissima sententia digitum nunquam. Rursus ad eundem libro 13. Curandum est, atque hoc in omni vita sua quenq; a nostra conscientia transuersum vnguem non oportere discedere. Idè in Epistolis familiaribus: Vrge igitur transuersum vnguem, quod aiunt, à stylo. Sunt illa quidem minus figurata, sed tamen prouerbialia, quæ loquitur Plautinus Eucchio in Aulularia: Si tu hercle ex isthoc loco digitum transuersum, aut vnguem latum excesseris. Et Cicero in Verrem: Digitum non discedebant. Idem ad Atticum libro 13. epistola prima: Pedè adhuc e villa egressi non sumus, ita magnos, & assiduos imbres habebamus. Idem Academicarum quæstionum libro 2 Non querro ex his illa initia Mathematicorum, quibus non concessis, digitum progredi non possunt. Metaphora partim sumpta videtur ab ijs, qui tabulam, aut saxum, aut simile quippiam digitis latis metiuntur, quoties exquisitè rei modus spectatur, nam reliqua cubitis metiri solemus. Minima mensurarum, latus digitus est. Partim à iugerum mensuris, qui stadijs, passibus, &, vt minima mensura, pedibus, soli spatium metiuntur. Vulgo etiam nunc dicunt: Culmum latum, simili figura, pro eo, quod est, ne tantulum quidem.

Pedem vbi ponat, non habet.

VNDÈ & illa prouerbialis hyperbole ducta videtur apud Ciceronem frequens: Pedem vbi ponat non habet, pro eo, quod est, ne tantillum quidem agri possidet. lib. Episto. ad Atticum 13. Ariobarzani filius Romã venit: vult, opinor, regnum aliquod emere à Cesare. Nam, quomodo nunc est, pedem vbi ponat, in suo non habet. Idem Philippicarum secunda: Quid erat in terris, vbi in tuo pedem poneret? Rursum libro 7. ad Atticum: Pedem in Italia videri nullum esse, qui non in istius potestate sit. Idem lib. De finibus quarto: Quid enim sapientia? Pedem vbi poneret, non habebat, sublati officijs omnibus. Cōueniet autem in hominem insignitè tenuem, atq; inopè, cui ne vestigium quidem pedis sit in agrorum possessionibus. Apud eundem est iocus in fundum, quem possis mittere funda.

Iterum eundem ad lapidem offendere.

Δις πρὸς τὸν αὐτὸν αἰχρὸν εἰσπρέειν λίθον, i.

Iterum ad eundem turpe lapidem impingere.

Senarius elegans, ac prouerbialis refertur à Zenodoto in collectaneis adagiorū. Cicero Epist. fam. lib. 10. Culpa enim illa, bis ad eundem, vulgari reprehensã prouerbio est, Quid lib. Tristium secundo:

At nūc tāta meo comes est isania morbo, Saxa memor refero rursus ad ista pedem. Vtupatur ab Ausonio in epistola quadã. Etenim, inquit, poposcisti tu, vt tua epistola ad eundem lapidem bis offenderes. Ego autem, quæcunq; fortuna esset, semel erubescerem. Est autem, Bis ad eundem lapidem offendere, iterum eadem in re peccare. Nam primus error, vel Græco adagio, veniam meretur: iteranti culpam venia dari non solet. Inter Græcicas sententias celebratur & hæc:

Δις ἐξαμαρτεῖν ταῦτον ἢ ἀνδρὸς σοφῆ. i. Sapientis haud est, bis in eodem labier.

Extat & Græcum epigramma, incertum cuius,

Εἰ τις ἀπαξ γήμας, πάλι δὲ τερα λένετα διώκει, Ναυηγὸς πλοῖσι δις βυθὸν ἀργαλέον. id est, Altera connubium experto cui ducitur vxor,

Hic fracta repetit æquora saua rate.

Fertur & Publianus Mimus, non alienus ab hac forma:

Improbe Neptunum accusat, qui iterū naufragium facit.

At Scipio sapienti ne semel quidem errare permittit, vt dicat, ἐκ ἄλλω, id est, non putaram.

Eadem oberrare chorda.

HORATIUS in Arte poetica, sententiam haud dissimilem, dissimili metaphora extulit:

- Et citharæodus, inquit, Ridetur, chorda qui semper oberrat eadē.

A cantoribus ducta trāslatio est, quibus vehementer fœdum sit, in iisdem fidibus sepius peccare. In eos igitur concinnè dicitur, qui vel in simili re crebrius peccant, vel culpam eandem iterum atque iterum committunt. Primus enim lapsus, vel casus datur, vel imprudentiæ, iteratus stultitiæ tribuitur, aut inscititiæ.

Non tam ouum ouo simile.

EXTANT apud auctores aliquot similitudines

litudines adagia, quorum de numero est, Non tam ouum ouo simile, de rebus indiscretæ similitudinis. Cicero Academ. quæst. lib. 2. Vides ne, vt in prouerbio sit, ouorum inter se similitudo? Tamen hoc accepimus, Deli fuisse complures saluis rebus illis, qui gallinas alere quæstus causa solerent. Ij, cum ouum inspexerant, quæ id gallina peperisset, dicere solebant: Neque id est contra nos: nam nobis satis oua internoscere. Idem prouerbium refertur & à Fabio Quintiliano. Vsurpatur & à Seneca in libello, quem in Claudium Imperatorem iustit.

Non tam lac lacti simile.

Idem pollet, & à Plauto usurpatur in Amphitryone: Neque lacte lacti magis est simile, quam ille similis est mei. Dicitur à Sofia de Mercurio, qui huius assum pserat figuram. Idem in Milite: Tam simile, quam lacte lacti est. Lacte autem in recto à Plauto usurpatur.

Non tam aqua similis aqua.

Eandem vim obtinet, quod usurpat Plautus in Menæhmis: Nec aqua aquæ, nec lacte lacti, crede mihi, vsquam similis, quam hic tui est, tuque huius. Ad hanc formam & illud ex eadem scena: Tam similis est, quam potest speculum tuum. Rursum in Milite: Nam è summo puteo similior nunquam potest aqua aquæ fumi.

Quam apes apum similes.

Hic M. Tullius illud etiam adiungit in Academicis quæst. Vt familia sunt, & oua ouorum, & apes apum. Vbi iocatur in Democriti mundos, vsquequaque similes inter sese. Simili forma dicunt, Quam ouis est oui similis.

Acanthia cicada.

Ακανθία τέττιξ, id est, Acanthia cicada. In indoctos, atq; infantes, aut musices ignaros torqueri prouerbio solitum. Auctor est Stephanus Byzantius, iuxta oppidum Ætolia: Acanthum quædam alibi vocales mutas esse, atque hinc ortum adagium, cuius auctorem citat Simonidem. Plin. Naturalis historiae lib. 11. cap. 27. scribit in agro Rhegino cicadas omnes silere, ultra flumen in Locris canere. Idem testatur Pausanias libro rerum Eliacarum secundo. Strabo lib.

Geographiæ sexto refert Rheginum agrum à Locrensi dirimi fluuio, cui nomen Alex. Cicadas autem, quæ in Locrensi versantur ripa, sonantius stridere, cum in Rhegino sint mutæ. Huius rei hanc esse causam coniectat, quod Rheginorum regio, cum sit umbrosa, atque opaca, cicadarum pelliculas humore torpesciat. Easdem in agro Locrensi, quod sit aprica, solis arefactas æstu, stridorem aptius emittere. Auget autem miraculum Rheginensium cicadarum, etiam fabulosè celebrata vocalitas vicinarum. Nam idem Strabo Timæum citat auctorem, quondam in Pythiorum certamine Eunomum Locresem, & Rheginensem Aristonem, in canendi certamen venisse, Aristonem Apollinem inuocasse Delphicum, vt sibi canenti foret auxilio, quod à Delphis Rheginenses olim essent profecti. Eunomus respondit, Rheginensibus ne certandum quidem omnino de musica, apud quos cicada vocalissimum animal voce careret. Vtrisque certantibus, cum in Eunomi cithara vna inter canendum chorda frangeretur, cicada superuolans astitit, ac vocem alioqui defuturam, suo cantu suppleuit. Atque ita victor declaratus, statim citharædi posuit, cum cicada citharæ insidente. Huiusmodi ferme tradit Strabo.

Eadem pensari trutina.

Eadem pensari trutina, id est, eadem lege. Horatius in Sermon.

— Hac lege in trutina ponetur eadem.

Idem in Epistolis:

— Romani pensantur eadem

Scriptores trutina.

Conuenit cum illa iureconsultorum regula, Patere legem, quam ipse tuleris. Sine vt eo pacto tecum agatur, quo tu cum alijs egeris.

Persius,

— Examenque improbum in illa

Castiges trutina.

Huic simillimum, Ad eandem exigere regulam, ἴσῳ σταθμῷ, id est, æquali trutina, siue lance. Plutarchus, ἴσῳ σταθμῷ πλοῖον ἢ καὶ κῆρα περιθεμένη μαλακῆς ὡς ἐστὶν οὐνοῦ κατέσπασεν. id est, Sed æqua lance omnibus, addita malitia ceu plumbum rete detraxit.

Zonam perdidit.

Zonam perdidit. Castrense prouerbiū in ἀχρημάτους, id est, eos, qui nihil habent num-

nummorum, à Græca quadam fabula tractum Acron admonet. Porphyrion à militum consuetudine, qui, quidquid habent, in zona secum portat. Cuiusmodi sane hominem perquam venuste describit Lucilius, citante Nonio:

Cui neque iumentum est, nec seruus, nec comes vllus:

Bulgam, & quidquid habet nummorum, secum habet omne:

Cum bulga cœnat, dormit, lauat; omnis in vna

Spes hominis bulga, hac deuincta est cætera vita.

Nā bulgam appellat Lucilius folliculū, siue crumenam, & sacculum de brachio propendentem. Sic enim & Horatius:

Suspensi læuo tabulas, loculosq; lacerto.

Tametsi Festus Bulgam Gallicum vocabulum autumat. Consimili modo Græchus loquitur apud Gellium: Cum Roma profectus sum, zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes retuli. Horatius in Epistolis: Ibit eò, quò vis, qui zonam nō habes, qui in hanc venisti vrbe? aut quid quæris? In quibus Plauti verbis duplex est allusio, & ad vestem Pænosum more discinctam, & ad pecuniam, quæ in zona gestatur, citra quam in vrbe sumptuosam non sat commode viuunt. Pæcennius Niger apud Spartianum vetuit, ne milites zonam secum deferrent in bellum, sed, si quid haberent pecuniæ, publice commoderent, recepturi post prælium: simul & ipsi luxuriæ materiam eripiens, & hosti prædam, si quid aduersi enenisset. Est apud Lampridium in Alexandro: Miles non timet, nisi vestitus, calceatus, armatus, & habens aliquid in zona.

Cocta numerabimus exta.

Cocta numerabimus exta. Diomedes grammaticus, vbi prouerbiū definit, hoc exempli vice subiicit. Cuius hunc adscribit esse sensum, Ex euentu sciens. Huic confinis color ille comicus: Res indicabit. Nam, vt ait Ouidius,

Exitus acta probat.

Et apud Græcos, αὐτὸ δείξει, id est, ipsa res indicabit.

Multi nonie vulpes, verum echinus
vnum magnum.

Πολλὸ ὄσδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχίνος ἓν μέγα. i.

Ars multa vulpi, ast vna echino maxima.

Zenodotus hunc senariū ex Archilochocitat. & dicitur in astutos, & varijs consultodolis. Vel potius, vbi significabimus, quoddam vnica astutia plus efficere, quam alios diuersis technis. Nā vulpes multiugis dolis se tuetur aduersus venatores, & tamen haud rarò capitur. Echinus, quem dicunt herinacem esse, (nā hoc loco de terrestri, non de pisce fit mentio) vnica duntaxat arte tutus est aduersus canum morsus. Siquidem spinis suis semet inuoluit in pilæ speciem, vt nulla ex parte morsu prædi queat. Citantur apud eundem Zenodotum huiusmodi quidam versus ex Ione Chio, tragicopoeta. Quos eodem ex eodem citat in Sermonibus conuiuialibus Athenæus è tragœdia, cui titulus Phœnicia:

Ἀλλ' ἐν γὰρ χέρσῳ τὰς λέοντες ἴνυσσε,
καὶ τὰς ἐχίνας μάλλον οὐχ ὑπέστ' ἐπέχρας,
ὅς ἐστ' ἀν' ἀλλοῦ θηρίων ὄσμιον μᾶλλον,
στρόβυλος ἀμφοῖν ἀκωνθῶν ἐπίχρας δέμας
κέϊται σακκῆν τε καὶ βίχην ἀμύχρατος. id est,
Leonis artes in solo sane probæ,
At magis echini cōprobo miseris dolos,
Qui simul odorem belluarum senserit,
Se contrahit spinis operto corpore,
Tutus iacens, morsuq; tactuq; omnium.

Refertur prouerbiū, ac simul ad carmen alludit Plutarchus in commentario, cui titulus, πώτερα τῶν ζῴων φρονιμώτερα; χερσαῖα ἢ θαλάσσια: id est, vtra animantia prudentiora, terrestria, & marina. Eius verba subscribam: τῶν δὲ χερσαίων ἐχίνων ἢ μὲν ὑπερ' αὐτῶν ἀμύχρα καὶ φυλακὴ παροικῶν πεπαιγμένε.

Πολλὸ ὄσδ' ἀλώπηξ ἀλλ' ἐχίνος ἓν μέγα.

Προσέσσης γὰρ αὐτῆς ὡς φυλακῶν
στρόβυλος ἀμφοῖν ἀκωνθῶν ἐπίχρας δέμας,
κέϊται ἀγρευτῆς καὶ σακκῆν ἀμύχρατος. id est,

Iam vero terrestrium echinorū in tucuda, seruandaq; incolumitate sua, solertia prouerbio locum fecit;

Ars varia vulpi, ast vna echino maxima.

Siquidem cum illa aggreditur, quemadmodum aiunt:

Flexibile spinis corpus obuolvens suis,

Tutus iacet, sic, vt nec ore tangier

Vlla queat ratione, nec morderier.

Plutarchus, aut quisquis est eius operis auctor, versibus intermiscuit sua quadam verba: ne quis id errore nostro factū suspicetur. Sed omnium copiosissimè huius animantis ingenium, & altitū describit Plinius

nus libro octavo cap. 37. Præparant, inquit, & herinacei cibos, ac volutati supra iacensia poma, affixa spinis, vnum non amplius ore tenentes portant in cauas arbores. Ijdem mutationem aquilonis in austrum, condentes se in cubile, præfagiunt: Vbi vero sensere venantem, contracto ore, pedibus, ac omni parte inferiorem, qua raram, & innocuam habent lanuginem, conuoluuntur in formam pilæ, ne quid comprehendi possit præter aculeos. In desperatione vero vrinam ex se reddunt tabificam tergori suo, spinisq; noxiam. Reliqua qui cupiet cognoscere, è loco, quem indicauimus, petat. Hæc ad prouerbij sensum potissimum attinebant. Celebre est & piscis echini ingenium, qui fecunditas maris præfagiens, correptis lapillis operit sese, vt mobilitatem stabiliat pondere, ne nimia voluntate atterat spinas, quod aspicientes nauæ, pluribus mox anchoris nauigia infruant. Auctor Pli. lib. 9. cap. 31. Vulpem autem versipellem esse, varijs instructa artibus, cum alij complures apologi, tum ille peculiariter indicat, qui refertur à Plutarcho in Moralibus: Cum aliquando parus vulpem præfecomtemneret, quod ipse pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatam, respondit vulpes, sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute. Neque vero paullo satius esse ingenio præditum esse vstro, quam cute versicolore. Græci solerem, ac varijs armatum dolis, *ποικιλόχροια* vocant, & *ποικιλομήτιν* Latini vstrum, & versipellè. Narratur & alius quidam apologus, ab hoc prouerbio non multum abluens. Cū aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, iactaret sibi varias esse technas, adeo, vt vel perâ haberet dolis refertâ: feles aut responderet, sibi vnicam duntaxat artem esse, cui fideret, si quid existeret discriminis: inter confabulandum repente canum accurrentium tumultus auditur: ibi feles in arborem altissimam subsiliit, cum vulpes interim à canū agmine cincta capitur. Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam vnicum habere consilium, modo id sit verum, & efficax, quam plures dolos, consiliaq; frivola. Veluti si quis pauper multiiugis artibus sollicitaret animum puellæ, diues autem vnū hoc haberet, quod est apud Ouidium, quantum libet accipe, recte dixeris: *Πολλὸν δὲ ἀλώπηξ, ἀλλ' ἔχιν ἔκ μέγα.*

Simulare cupressum.

Horatius in Arte poetica: -Et fortasse cupressum Scis simulare: quid hoc? si fractis enatat cypres Nauius, ære dato. Acron prouerbiū esse admonet, ortū ab imperito quopiam pictore, qui præter cupressum nihil nonerat pingere. A quo cū naufragus quidam petisset, vt vultum suū exprimeret, ac naufragium suum depingeret, interrogauit ille, num ex cupresso vellet aliquid adijci. Res ea primum in iocū, deinde etiam in adagionem abiit. Concinnè vsurpabitur in eos, qui, quod didicerūt, id vbiq; intempèstiuiter inculcant, cum ad rem nihil attineat.

Flamma fumo est proxima.

APVD Plautum extat in Curculione: Flamma fumo est proxima. Commoneat adagium, periculum maturè fugiendum esse, quiq; malum euitare cupiat, ei vitandâ prius occasionem. Vt, qui corrumpi nolit, ab improborum abstineat consuetudine: qui cum puella cubare nolit, ne det osculum. Nam & illud proterius addit poeta: Fumo comburi nihil potest, flamma potest. Fumus enim indicium est flammæ mox erupturæ.

Ad restim res redijt.

TERENTIUS in Phormione: Opera tua ad restim mihi quidem res redijt planissime. Hoc adagio summa rerum desperatione significatur. Nā in hac solent quidam amentes ad laqueū confugere. Iuuenalis: Ferre potes dominam saluis tot rebus vllam? Eodem pertinet etiam illud: Suspendio deligenda arbor.

Paupertas sapientiam sortita est.

Πενία δὲ τῶν σοφῶν ἔλαχε. Paupertas sapientiam sortita est. Zenodorus citat ex Euripide. Alij tribuunt Aristoni. Ignaua est opulencia, verum inopia multarum artium repertrix est: id quod ipsa iactat apud Aristophanem in Pluto, artium omnium inuentionem sibi vindicans. Virgilius: -Labor omnia vincit

Improbis,

Improbis, & duris vrgens in rebus egenas. Ouidius: Ingenium mala sæpe mouent. Persius: Magister artis, ingenijq; largitor Venter. Circumfertur hic quoque versiculus apud Græcos: *Πολλὸν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.* i. Magistra multorū improba existit fames. Xenophō *πενίαν* appellauit *σοφίαν* αὐτῶν δὲ δαίμων: ἀγαθὴ ἐκείνῃ τοῖς λόγοις πείθει, αὐτῇ τοῖς ἔργοις ἀνεγκάζει. hoc est sapientia, que citra doctorē contingit: etenim, quod hæc persuadet oratione, ad hoc illa re ipsa compellit. Theoc. in Piscator. *Ἀπειὴ δίδραυτε μὴνα τὰς τέχνας ἐγέρει.* id est, Vnica paupertas Diophantes suscitaret artes, Ipsa laborandi doctrix, studijq; magistra. Huc spectat & illud, qd Iuppiter aurei sæculi tam paratâ rerum copiâ summouit: Vt varias vsus meditatio extuderet artes. Item Mimus ille non inelegans: Hominē experiri multa paupertas iubet. Potest & illuc referri prouerbiū, quod videmus accidere, vt penes Midas, & improbos homines sit opulencia, doctiq;que, probiq;que fere tenui sunt fortuna. Qua quidem de re extant duo problemata, Aristotelis titulo: quorum altero rogat, qui fiat, vt paupertas apud probos viros plerunq; versetur. Redditq; huiusce rei varias causas, siue quod improbi per fas, nefasq; malunt parare diuitias, quam cum paupertate contentum diuitinum habere: proinde fugit illos, quibus videatur maximorum flagitiorum occasio futura, ad illos defleat, quos existimat sese recte, modesteq; vsuros. Siue, quod inops & virium, & consilij, quippe fœmina, plus auxiliij sibi futurum sperat apud *πολυδύκρους* ἀνδρας, vt habet prouerbiū. Siue, quod, cum ipsa sit mala, malos vitat, ne si *πῶρ ἐπὶ πῶρ*, id est, malum accesserit malo, iam fiat intolerabile, atq; immedicabile. In altero rogat, quid in causa sit, vt opes à malis fere possideantur, non item à bonis. An quia cæcæ sunt, inquit, & ob id errant in delectu? Hæc quoniam poetice, aut sophisticien sapiunt magis, quam philosophum, præsertim serium, vix videtur esse verisimile, ab Aristotele fuisse profecta. Quod aut dixit de cæcis diuitijs, id sumptum est potissimum ex Aristophanis Plato: Quo in loco Plutus, qui deus est di-

uitiarum, rogatus, vnde cecitatis malum obtigisset, respondit ad hunc modum: *Ὁ Ζῆς μὲ ταυτ' ἔδραστεν ἀνθρώπους θορῶν.* *Ἐγὼ γὰρ ὦν μεράμιον, ἢ πικρὸν ἔτι ὡς τὰς δίκαιους καὶ σοφούς καὶ καραίους Μοῦσος βαδισάμενος, ἔδ' ἐμὲ ἐπόησεν τυρολὸν ἰνὰ μὴ διαγῆνησκαμοιοι τέτων μηδ' ἐγὼ.* *Ὅτως ἐκείνῃ τῶν χρησθῶν θοροεῖ.* id est, Hoc me malo multauit ipse Iuppiter. Rebus videlicet inuidens mortalium. Nam olim puer minabar id fore, vt ad probos, Doctos, modestos, tantum adirem. at Iuppiter Oculos in hoc ademit, vt ne quempiam Horum liceret iam mihi dignoscere. Adeo bonæ ille frugis inuidet viris. Hunc locum imitatus Lucianus in Timone, cōsimilia quedam de Pluto narrat, quem non cæcum modo facit, verum etiam claudum: cæcum quidem semper, ac tum demum claudicantem, quorises ad bonos viros mittitur, alias pedibus pernicissimis.

Olla amicitia.

Χύτρας οἰκία, Olla amicitia. In amicos istos vulgares quadrabit, quos patina, non benevolentia conciliat. De cuiusmodi Iuuenalis: Te putat ille sue captum nidore culinæ, Nec male coniectat. Hos arcana litteræ, mensæ amicos nominat. Plutarchus item in libello, cui titulus: Quo pacto dignoscas adulatorem ab amico: id genus homines, *ἀποτοκίμβους καὶ τραπέζας*, vulgo dici solitos narrat, quod ventriculi, cibi que causa diligant, non ex animo: qui que tum præsto sunt, quoties audiunt, *κατὰ χεῖρὸς ἴδωρ*. Nam Aristophanes grammaticus apud Athenæum lib. 9. tradit lotionem manuum, que præcedebat cenam, vocari *κατὰ χεῖρὸς, ἢ ἐξνα, ἢ ἰαδου*. In eo idem, ni fallimur, dictum est illud à Menandro comico, citante Athenæo: *Οἱ δὲ κατὰ χεῖρῶν λαβόντες περιμένουσ' οἰκίατοι.* Manibus vt data est aqua, hærent tunc amici maxime. Effertur ad hunc modum parœmia, *Ζεῖ χύτρας, ζῆ φίλη,* id est, Feruet olla, viuunt amicitia.

Antiquiora dixit herba loqueris.

Ἀρχαιότερα διεβέρες λαλαεῖς, i. Antiquiora

ra diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugas narrat, aut de rebus nimium prifcis, & iam pridem obfoletis. Nam diphthera res quaedam erat ex prifcis illis fabulamentis relicta. Siquidem aiunt diphthera pellem fuiffe eius caprae, quae Iouem lactarit, in qua creditum eft antiquitus, illum omnia feribere, quae fierent. Vnde, quae nec in hiftoricorum litteris extarent, nec in hominum memoria feruarentur, ea velut ex Iouis diphthera petita dicebatur. Quin fubinde apud Ariftophanem, ἀρχαία παλαιά, id eft, prifca, atque antiqua, pro nugamentis leges, quod antiquitas fere fabulofiffima fit, opinamur: & ἀρχαίως, pro eo, quod eft, deliranter, ac fulte. Simili modo vocamus προικα vetera, & obfoleta, defitaque. Sic apud Athenaeum libro 7. quifpam, Arrianus, opinamur, ταύτα στήλια προικα εἴρη ὡ ἐτ αἴρη. id eft, Ithac Saturnia funt, o amice, cibaria. Poetae fingunt Saturnum regno pulfum, & huius loco regnare Iouem.

Auribus lupum teneo.

Ex τ α τ apud Terentium in Phormione: Antiphoni adolefcenti vxor erat domi, quam nec eijcere poterat, vel quia non libebat, quod in eam deperiret, vel quod integrum non erat, cum efferet iudicium fententijs addicta, neque rurfum retinere quibat, propter patris violentiam. Et, cum a patruela felix diceretur, vt qui domi poffideret id, quod amabat, Immo, inquit, quod aiunt, auribus teneo lupum. Nam, neque quo modo amittam a me inuenio, neque vti retineam fcio. Mox que leno quafi referens parocemiam, ait fibi idē vfu venire in Phedria, quem neque retinere poterat, qui nihil numerabat, neque repellere, quod efferet improbe blandus, ac montes aureos polliceretur. Donatus Graecam parocemiam Graecis adfcribit verbis: Τῶν ἄτων ἔχων τὸν λύκον, ἔτ ἔχεν, ἔτ ἀφέναι δὴ βάλαι, id eft, Auribus lupum teneo, neque retinere, neque amittere poffum. Suetonius in Tiberio: Cunctandi caufa erat motus vndique imminendum difcrimium, vt faepe lupum tenere fe auribus diceret. Plutarchus in praecipris ciuilibus: λύκον ἐ φασὶν τὸν ἄτων κρατῆν. id eft, Aiunt lupum non poffe teneri auribus: cum homines hac parte maxime ducantur, nimirum perfuafione. Dicitur in eos, qui eiuf-

modi negotio inuoluuntur, quod neque relinquare fit integrum, neque tolerari poffit. Videtur ab euentu quopiam natum, vt alia pleraque. Aut inde certe, quod, vt lepus auribus quippe praelongis commodiffime tenetur, ita lupus, quod aures habet pro corpore breuiore, teneri ijs non potest, neque rurfum citra summum periculum e manibus dimitti, bellua tam mordax. Caecilius apud A. Gellium lib. 15. cap. 9. eandem fententiam, fed citra metaphoram exulit: Nā hi funt, inquit, amici peffimi, frōte hilario, corde trifiti, quos neque vt apprehendas, neque vt amittas fcias. Huc adlufit Theognis, etiam fi alienius:

Ἀρχαίως μοὶ θυμὸς ἔχει περὶ σῆς φιλότητος
 Οὔτε γὰρ ἔχθιστον, ἔτε φίλιν δὴ βάλαι. i.
 Pectora noftra, tui quam mire amor afficit, vt quem

Non odiffe queam, fed nec amare queam. Vnde videtur illud effictum: Nec tecum poffum viuere, nec fine te. Refertur & a M. Varrone pro exemplo adagionis: Auribus lupum teneo.

Necessarium malum.

H v i c finitimum eft illud: ἀναγκαῖον κακόν, id eft, Necessarium malum: de ijs, quos neque reiicere poffis, quod quibusdam in rebus opus fit eorum opera; neque commode ferre, quod viri funt improbi. Natum videtur ex Hybrae cuiusdam apophthegmate, de quo meminit Strabo lib. 14. Cum haberet Euthydamus tyrannicum quiddam, multis alioqui nominibus vtilis ciuitati; ita, vt eum vitijs virtutes paria facere viderentur, Hybraeas orator in oratione quadā fic de illo locutus eft: Malum es, inquit, ciuitatis neccffarium. Nam nec tecum viuere poffumus, nec fine te. Alexander itē Senerus Imperator, rationales, quos tollere decreuerat, poftquam perpendiffer eos citra Reip. incommodum tolli non poffe, neccffarium malū appellabat. Huiusmodi fuit & P. Cornelius Rufinus, furax quidem & impendio auarus, fed idem egregius Imperator, a quo Fabricius Lufcinus cōpilari maluit, quam fub hafta venire, quem admodum refert Gellius lib. 4. & Cicero de Oratore lib. 2. Torqueri poterit & in vxores, cum quibus incommode viuunt, fed absque his Respub. omnino confiftere non potest. Potest & ad rem accomodari. Veluti fi quis dicat pharmacon, rem quidem moleftam,

moleftam, neccffariam tamen. Euripides in Orefte:

Ἀναγκὸν ἂν τὸ κτήμι, ἀναγκαῖον δὲ θυμὸς. i.
 Molefta cum fit res, neccffaria tamen.

Non abhorret ab hac forma, quod Plinius fcribit oraculo proditū fuiffe, lib. 18. cap. 6. Quonam igitur, inquit, modo vtiliffime coluntur agri? Ex oraculo fcilicet, malis bonis. Hoc velut aenigmate fignificatum eft, agros quam minimo potest impendio colendos effe.

Non absque Thefeo.

Ὁὐκ ἂν δὲ θεσεῶς, id eft, Haud absque Thefeo: Cum fignificamus rem alieno auxilio confici: Aut cum fignificamus rerum omnium communionem, ac focietatem. Nam Zenodotus fcribit, Thefeum permultis viris fortiffimis, in certaminibus auxilio fuiffe, quippe qui & Meleagro adfuit in conficiendo apro Calidonio, auxiliatus & Pirithoo pugnanti cum Centauris, item Herculi cum Amazonibus belligeranti. Fabula de apro fic habet: Oeneus, Meleagri pater, cum de primitijs annui prouentus dijs libans, Artemidem praeteriffet, illa irata aprum immanem in agros Calydonios immitfit, omnia populantem, ad quē conficiendum Oeneus preffantiffimū quēque exciuit, praemijs ad id propofitis. Inter multos certauit & Meleager, qui & belluam confecit, fed accerfito ad auxiliū Thefeo. Reliquum fabulae nihil ad prouerbij fenfum attinet. De Pirithoo fic fertur: Pirithous, Hippodamiae procus, Centauros, quod effent fponfae cognati; coniuio accepit. Qui fimul atque mero incaluffent, fponfae vim afferre coeperunt. Coorta pugna, Thefeus, Pirithoo auxiliū ferens, complures cetauros trucidauit. De Hercule fic narrat: Cum Euryftheus Herculi iniunxiffet, vt Hippolyte, Amazonum Regina, balteum adimeret, atque ille, pafca faeturus, effer profectus, Iuno femper illi infefta, induta formam Amazonis, famā paffim diflipauit, aduentare hofpitem, vel verius hoftem, qui, violata regina, balteū, quem geftabat, in figne regni, pro vim eriperet. Quod vbi auditum effer, Amazones in Herculem parant arma. Hercules, ratus haec non errore, fed dolo geri, Hippolyta occifa balteum abftulit. Deinde, quō magis vicifferetur Amazonas, bello eas adortus effer, & oppreffit, fed Thefei adiutus opera.

Refertur hoc adagium & a Plutarcho in eius vita, fignificat que Thefeum, ficuti dictum eft, multis auxilio fuiffe, tamē ex pleriffique certaminibus nullum retuliffe praemium: atque huius rei citat auctorem Herodotum. Allufit ad prouerbium Ariftides in oratione ad Thebanos de auxilijs: Καὶ ὅτε τῶν αὐτῶν ἠρακλέους φίλοι ἐδέησαν, θεσεῶς ἀντὶ τὸν ἀθῆνας ἐγαγὼν ἀναπαύεται. id eft, Cū que fane & ipfi Herculi opus effer amico, Thefeus illum Athenas deductū refouet, refocillat que. Proinde, quoties facinus aliquod alieno nomine celebratur, alterius tamen opera potiffimum peractum, veluti fi quis librum fuo nomine publicet, in quo fit doctioris alicuius adiutus opera, concinnē notabitur hoc adagio: οὐκ ἂν δὲ θεσεῶς, id eft, Non absque Thefeo. Aut quis dicat, nullam fortunam fibi iucundam effe poffe ἀνδὲ θεσεῶς.

Sphæra per precipitium.

E I V S M O D I prouerbium refertur ab Enftathio in Iliados Homeri librum fecundam, ἡ σφῆρα κατὰ πρῶτος, id eft, globus per decliue, fubaudiendum, voluitur, aut mittitur. Perinde eft, quafi dicas, currentem incitare. Nam fphæra vel fuapte fpon te facile per locum decliue deuoluitur. Nec male quadrabit in eos, qui vitæ genus aliquod nafti funt, ad quod videtur effe natura propēfi, vt conueniat cū illo, τὸν ἵπταν εἰς πῆλον, id eft, equum in planiciem.

Magis mutus, quam pifces.

Ἀφανότερον τῶν ἰχθύων, id eft, Magis mutus ipfis pifcibus. Proverbialis metaphora de vehementer infantibus, atque infacundis. Conueniet & in hominem immodicę taciturnitatis. Horat. in Odis: - Omnis quoque pifcis

Donatura cygni, fi libeat, fonum. Pifces enim nullā edūit vocem, exceptis perpaucis, inter quos canis marinus. Lucianus aduerfus indoctum: μάλλον δὲ τῶν ἰχθύων ἀφανότερον ἔσται. i. Immo vero magis es mutus, q̄ pifces. Rurfus in Gallo: πολλὸ ἀφανότερον ἔσομαι τῶν ἰχθύων. i. multo magis ero mutus, q̄ pifces. Vnde Plutarchus in Sympofiacis exiftimat Pythagoricus a pifcibus abftiniffe, quod hos quafi fūe difciplinæ domesticos agnofcerent, propter ἐχρηβίαν, id eft, fīentium, quod inter animantium genera pifcibus effer proprium.

Nam ceterorū sua quibusq; vox est. Aues permultæ canoræ sunt: quædam & humanum sermonem referunt. Atque adeo terrestrium quoq; maticora apud Ægyptios, si Plinio credimus. Solis piscibus nulla vox. Causam affert Aristoteles, quod his neq; pulmo sit, neq; arteria, neque guttur. Etiã si sint nonnulli, qui sonitū quendã, ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, voca, (quem hinc dictum apparet quod vocem edat, Mercurio sacrum, prodidit Athenæus lib. 7.) peten. Verum cum sonum non naturalibus organis vocis edi putat: sed vel attritu brachiæ, vel ab interioribus, quæ sunt circa ventrem. Plutarchus existimat Græcis ἰχθυῶν hinc appellari, quod vocem habeat cōpressam. Et Lucianus in Halcyone: ἄρωνα γὰρ δὴ τὰ γε καὶ ὕδατος διατράμεινα. id est, Nam muta sãne, quæ in aquis degunt. Athenæus lib. Dipnosophilistarū octavo, citat auctore Mnaſcam Patrensem, qui prodiderit, in Clitoria amne Arcadiæ pisces esse vocales. Item Philostephanū, qui scripserit, in fluuio Aorno, qui Phenxum vrbē interfuit, piscibus dictis poecilis vocē esse ferme qualis est turdorum. Tametsi Aristoteles adimit omnibus piscibus vocē, excepto scaphro, & porco fluuiatili. Veteres autem quemuis piscem vocabant ἔλλοπα, quod vocem edere nō possent: ἰλλεδαμ siquidem est, εἰρηθευ, id est, cohiberi, & ἔλ vox. Vnde apud Theocritum ἔλλοπιδέν pro piscari. Addit Athenæus, Pythagoricōs à ceteris animantibus non prorsus abstinere, sed quibusdam ex his vesci, quædam etiam sacrificare, solos pisces nō gustare, quasi sacros ob ἐχέμυθιον quã Pythagoras docuit.

Turture loquacior.

Τρυγόνος λαλις, id est, Turture loquacior. In garrulos & impredio loquaculos homines dici solitū. Sumpta metaphora ab auis natura, quæ non ore tantum, sed etiam postica corporis parte clamare fertur, ob id opinamur, quod vocem edens, etiam illã mouere videatur. Citatur apud Zenodotum ex Plotio Menandri. Ælianus lib. 12. cap. 10. meminit huius prouerbij, de quæ aue vtraque corporis parte loquaci. Theocritus in Syracusanis, mulieres quædam loquaculas, turtures appellat. Τρυγόνες ἐν ναυσωῶτι πλατυδάοισι ἀπαντα.

Rana Seriphia.

Βάτραχος ἐκ σερίφου. id est, Rana Seriphia. In homines mutos, & canendi, dicendiq; prorsus imperitos dicebatur. Inde natum, quod Seriphia rana in Scyrum deportata non edebant vocem. In hunc modum collectanea Græcorum prouerbiorum decerpta è libris Didymi, Tarrhæi, & aliorum. Totidem verbis Suidas. Et βάτραχος σερίφιος, id est, rana Seriphia. Proditum enim est, in Seripho insula rana mutas haberi. Meminit huius rei Plin. lib. 8. cap. 58. Cyrenis, inquit, mutæ fuere rana: illatis è continente vocalibus, durat genus earum. Mutæ sunt etiamnum in Seripho insula. Eadem alio translata canunt. quod accidere & in lacu Thessaliæ Sicendo tradunt. Quanquam in vulgatis exemplaribus cicadarum Seriphiarū mentio fit, non ranarum: sed germanam lectiōnem Hermolaus ex fide veterum codicum restituit. Seriphus autem vna est insularum, quas Græci σπορδάσ vocant. Non videntur autem satis conuenire verba Plinij cum Græcorum commentarijs. Nam hic ait mutas esse in Seripho, illi negant vocem edere deportatas in Scyrum quasi in Seripho vocales, in Scyro obmutescerent. Verum attentius intuenti rem, nihil est absurdū. Seriphus rana habebat mutas. Eas vt rem prodigiosam deportabant in Scyrum, quas cum Scyrij mirarentur esse mutas, præter ingenium ranarum indigenarum, dicebant βάτραχος ἐκ σερίφου. Ea vox abiit in prouerbium.

Alij sementem faciunt, alij metent.

Ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δ' ἀμείβονται, id est, Alij quidem sementem faciunt, alij vero metent. Quod citra metaphoram etiam ad hunc modum efferunt: ἄλλοι κάμνουν, ἄλλοι ἀνῶντο, id est, Alij laborarunt, alij perceperunt emolumentum. His simillimum est illud Fabij dictum apud Liuium lib. ab vrbe condita 10. Quam arborem conseruisset, sub ea legere alium fructum, id indignū esse dicere. Huc allusit Hesiodus, cum scribit in Theogonia de Fucis: Ἄλλοττιον κάμνον σφετέριον ἐς γαστέρι μῶνται. id est, Atque metunt ventrem in proprium sudorem alienum. Theognis item:

Οὔτε

Οὔτε γὰρ ἀνὰ προκαμῶν, ἄλλο κάμνον μεταδόντι. id est,

Ante tibi exhaustos alij ne trade labores.

Consimili figura dictum est à Diocletiano, nondum Cæsare: Ego apros occido, sed alter fruitur pulpamento. Refertur autem in illius vita ad hanc ferme sententiã: Cū Diocletianus apud Tungros in Gallia, in minoribus adhuc locis militans, in caupona quadam moraretur, & cū Druiade quadam muliere familiarem consuetudinem haberet, illaq; parsimoniam hominis incutaret, ioco, non serio respondisse fertur, tum se fore liberalem, cum Imperator fuerit. Ad hoc illa: Noli, inquit, iocari, Diocletiane: plane Imperator eris, simul ac aprū occideris. Quam quidem mulieris vocem omnis arripiens vice, studiose sectari cepit apros in venatu: haud intelligens videlicet omnis ænigma, quod euentus postea explicauit. Nam Numerianus Imperator, factione Arrij Apri, soceri sui, intereptus fuerat. Qua re prodita, milites Diocletianum vindicem creant, & Augustum consalutant. Ille itaque pro concione, quo Druiadis dictum expletur, Aprum manu sua confodit, addens Maronianum illud: Æneæ magni dextra cadis.

Ceterū interea dum adhuc priuatus ille multos apros consecisset, nec affulgeret vsquam Imperij spes, dicere solitum ferūt: Ego quidē apros occido, verum alter fruitur pulpamento.

Aliena iacis.

Ἀλλόττιον βάλλεις, id est, Aliena iacis. Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab ijs, qui ludunt alea, quibus iacientibus interdum ea cadunt, quæ mini me sunt ad victoriam accommodata. Proinde, si quando frustratur nos spes, recte dicemus, ἄλλόττιον βάλλειν. Adagium refertur à Diogeniano.

Aliam quercum excute.

Ἄλλου δρυὸς βαλάνις, id est, aliam quercum excute. In eos conuenit, qui sine fine petunt aliquid, aut qui continenter ab eodem mutuum postulant. Hos hoc adagio licebit ablegare, vt, nobis omissis, aliorum aures suis precibus sollicitent. Paræmiam hinc natam putant, quod olim mortales glandibus visitabant, Cereris vsu nondū reperto. Has qui quercubus excussis colli-

gebant, mercede ad id conducti, balanistas, id est, glandium collectores, sine glandiarior, appellabant. Qui si quando circumspererent, si quæ glandes etiam dum in arbore reliquæ essent, prætereuntes per iocum acclamabant: Aliam quercum excute. Eã vocem vulgus arreptam vertit in prouerbium. Non inconcinne accomodabitur ad negotium relinquendum, ex quo iam nihil emolumentum potest capi. Aut mutandum amicum, qui iam vtilis esse desijt. Aut præceptorem mutandum, vnde nihil est, quod amplius dicas.

Nuces relinquere.

N u c e s relinquere, est, omissis studijs, ac nugis puerilibus ad grauiora, magisq; seria conuerti. Persius:

-Et nucibus facimus quæcunq; relictis, Cum sapimus patruos.

Trãslata metaphora, vel à verusta nuptiarū cõrimonia, in quibus sponsus vxorē duces nucis spargebat, vt pote iã pueritiæ renunciãs. Ita Catullus in carmine nuptiali:

Da, puer, propre nucis. Concubinae nucis da.

Virgilius in Bucolicis ecl. 8.

Sparge, marite, nucis.

Quantū Plin. lib. 15. c. 22. causas alias affert, quam ob rem nucis in nuptialibus cõrimonijs consueuerint antiquitus adhiberi. Sed p̄stat ipsius referre verba: Nucis, inquit, iuglandes, quantū & ip̄sa nuptialium Fesceninorum comites, multum p̄neis minores vniuersitate, eadēq; portione ampliores nucleo. Nec nō & honoris naturæ peculiaris, gemino protectis operimento, puluinati primū calicis, mox lingnei putaminis. Quæ causa eas nuptijs fecit religiosas, tot modis festu munito, quod est verisimilius, quam quia cadendo tripudium, sonumve faciãt. Festus item indicat, in nuptijs à pueris nucis spargi solitas, vt nouæ nuptiæ, intratū domū noui mariti, factum esset auspiciū. Addit Seruius, pueros catamitos, cum à turpi seruitio recederent, solitos nucis spargere, significantes se posthac omnia puerilia spernere. Vel igitur, vel certe à pueroſū lufibus, qui nucibus peraguntur, ductum prouerbium videri potest. Nam, talis, ac nucibus olim lufitasse pueros, vel Horatius testis: cum ait: -Te talos, Aule, nucisq;.

Proinde ad hanc prouerbij formã pertine-

bunt & reliquæ illæ figuræ: Nunquam à nucibus recedere & Redire ad nuces, Nuces abijcere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere, atq; id genus alia.

Bis pueri senes.

Δις παῖδες οἱ γέροντες, i. Bis pueri senes. Vna est ex illis prouerbialibus inscriptio- nibus Satyrarum Varronis. Quadrabit in eos, qui, prouectiore cum sint ætate, tamen puerilibus quibusdam studijs intempesti- uiter, atq; indecore detinentur. Aut in se- nes ætatis vitio despicientes, tanquam ite- rum in pueritiam reuolutos. Senectus, Non, inquit, bis pueri sumus, vt vulgo dicitur, sed semper: verum hoc interest, quod ma- iora non ludimus. Plato lib. De re publ. 1. Οὐ μόνον ἀρ' ὡς ἔοικεν, ὁ γέρον δις παῖδες γίγνεται, ἀλλὰ καὶ ὁ μεθυώδης. i. Non solum igitur senex, vt videtur, bis erit puer, sed ipse etiã temulentus. Aristophanes in Nubibus:

Φήσεις ἡμῶς ἔδειξαι σὺ παῖδες τὸ τοῦ τέτταρον εἶναι, Ἐγὼ δέ γ' ἀν' εἰπόμεν' ἀν, ὡς δις παῖδες οἱ γέροντες. id est,

Pueri, inquires, tibi videri facinus illud esse.

Respōdeo ipse cōtra, senes bis esse pupos. Sophocles in Peleo:

Πηλέα τὸν ἀάκτειον οἰκιστὸς μόνῃ Γεροντ' ἀγ' ὡς ἔοικεν δις γέροντ' ἀν παῖς γέρον. i. Similis videtur bis seni puer senex. Antiphon: Γεροντ' ὁ τροφὸς καὶ ἡ τροφίς, id est, Senem nutrire, perinde est, quasi nutrices puerum. Lucianus in dialogo, cui titulus, τὰ πρὸς κρόνον, Οὗτω γὰρ ἀν τῷ παρρησίᾳ ἐπαλιβέσσαμι, ἡφῆσι, παλιμ παῖδας τὰς γέροντας γίγνεται. id est, Sic enim fiet, vt verū videatur adagiū, quo dici solet, senes rursum repuerascere. Huc pertinet, quod libro De lingua Latina tertio scribit Varro, identidem in Atellanis, haberi pupum senem, quod Osci suapte lingua vocēt casnar. Nam veteres pupum, puerum vocabant. Neque vero prouerbiū ideo tantum esse dictum, quod senes ætatis culpa desipiant: verumetiam, quod omnibus

modis in senibus iam velut exacta vita ad initium recurrere videatur, quemadmodū scite dixit Aristoteles in problemate quodam, in quo quærit, quo nam pacto sint accipienda, quæ priora dicuntur, ac posteriora. Primū enim redit albor simul, & raritas capillitij, quorum vtrunq; pueris familiare: deinde balbuties, velut altera infantia. Præterea gingiua exarmata dentibus, aut certe perpauca, & eis vacillatibus instructa, quod & ipsum cum infantibus cōmune. Quincriam senibus omne corpus ad puerilem decrescit modum: consimilis virium imbecillitas. Iam vero cibi quoque consimiles vtrique congruunt ætati. Postremo morū ineptia, leuitas animi, & hoc ipsum, nihil sapere, in senibus infantiam quandam referre videtur. Auctor est enim in Politicis Aristoteles, post annos duode- quinquaginta ingenij vigorem euanescere. Quapropter Euripides in Bacchis ait,

Τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσορῶ πέν ἐν ἔχον, Vestram vbi senectū video mentis indigā.

Vnde fit, vt senes pueris mire delectentur, quasi similes iam ad similiū amorem propensi.

Sexagenarios de ponte deijcere.

SEXAGENARIOS de pōte deijcere, est, natu maiores, perinde quasi deliros, & ad omne vitæ munus inutiles, in otij rei- cere, atq; ab omni functione negotiorum relegare. Inde natum, quod olim sexagena- rijs ferendorum suffragiorum ius nō erat, ætate velut à publicis munijs dimissa. Vel quod olim iuuentus Romana, quo sola ferret suffragia, senes inualidos de pontibus præcipites dederit. Nam de pōte suffragia ferri iam cōperant, atque ea sententia magis probatur Sisinio Capitoni apud Festū Pompeium, quam vulgata illa, qua putat, post urbem à Gallis liberatam, ob cibatus inopiam sexagenarios in Tiberim de ponte deijci cōptos. Varro libro De vita patrū secundo, & otiosū. Ideo in prouerbiū quidā putant venisse, Sexagenarios de pon- te deijci oportere, quod suffragium non fe- rant, quod per pontem ferebatur. Nonius Marcellus: Sexagenarios per pontem mit- tendos, male dici popularitas intellexit.

Macro-

Macrobius Saturnalium lib. 1. Adimere vis doctis viris, in verborum comitijs ius suffragandi, ac tanquam sexagenarios maio- res de ponte deijcere? Ouidius in Fastis: Pars putat, vt iuuenes ferrent suffragia soli,

Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Vnde & depontani dicuntur senes, iam velut emeriti, & à ciuilibus negotijs in otium remissi. Plato libro De legibus sex- to, loquens de magistratu τῶν νομοφυλάκων, id est, legibus seruandis præfectorum, non admittit ad eum magistratum geren- dum minorem annis quinquaginta, nec fi- nit in eo perseverare maiorem septuagin- ta: vt, si quinquagenarius magistratum in- ierit, viginti annos eum administret: sin sexagenarius, decem duntaxat. Licebit autem vti prouerbio, vel in odium ætatis, tanquam ad nihil iam vtilis, & ab omni vi- tæ munere relegandæ: vel simpliciter in eos, qui propter ætatis imbecillitatem ru- de iam donati sunt, ac solitorum mune- rum vacationem acceperunt.

Crambe bis posita, mors.

Δις κράμβη θάνατος, id est, Crambe bis, mors est. Plin. lib. 20. c. 9. inter brassicæ spe- cies, tertio loco refert & cramben. Dio- scorides lib. 2. crambes tres species facit. Quarum prima, præterquam, quod alias ad multa remedia efficax est, etiam ebrie- tatis, & crapulæ incommoda tollit, si cru- dam edas ante cœnam ex aceto: vt indica- uit M. Cato. Aristoteles in causa putat esse, quod, cum ipsa sit frigida, & succum ha- beat dulcem, ac discutientem, fit, vt vino- sos humores in aluum detrahat, tenues hu- mores in vesicam delabantur, ipsa in ven- triculo remanens, corpus refrigeret. Atq; ita humoribus vrinque deductis, & refrig- erato corpore, cessare crapulam. Inest au- tem peculiaris quædam vis crambes, ob- stendi vino, vt, si in vineto seratur, vinum proveniat dilutius. Proinde apud Ægyptios, & Sybaritas solenne erat, ante om- nia sumere cramben coctam: quibusdam mos erat ex amethystino vaseculo crambes semen ante computationem capere, quo citra periculum ebrietatis indulgere vino possent. Huiusmodi fere Athenæus lib. 1. addēs illud, præcis cramben, ac raphanum pro eodem habita. Vnde Theophrastus prodidit, vitem etiamnum viuam raphani

odorem fugere. Verum, vt ad prouerbiū redeamus; Suidas scribit illam antiquitus in conuiuijs adhiberi solere, verum reco- ctam adeo nauicam afferre, vt Græcis in fa- stidij prouerbiū abierit. Quoties enim rem iterum, atque iterum repetitam non sine molestia significabant; dicebant δις κράμβη θάνατος, id est, bis crābe mors: hoc est, κράμβη θίσσοβη, crābe recocta. Ad hoc adagij Politianus arbitratur allusisse Iuue- nalem, cum scribit in Satyra septima:

Declamare doces, o ferrea pectora Vestī, Cum perimit sæuos classis numerosa ty- rannos.

Nam, quæcunque sedens modo legerat, hæc eadem stans

Proferet, atque eadem cantabit versibus ijsdem.

Occidit miseros crābe repetita magistros.

Cramben repetitam appellat declama- tionem maximo cum tædio iterum atque iterum audiendam. Finitimum est illi, quod alio commemorauimus loco, ὁ διὸς κρόμβη, id est, Iouis filius Corinthus. Cō- trarium illi, δις καὶ τρίς τὸ καλὸν. id est, Bis & ter, quod est pulchrum. Quod enim per se præclarum, id vel decies repetitum, vt inquit Horatius, placere solet. Quod in- ceptum, id primo gustu cōmensatione no- uitatis vtcunque toleratur: ceterum itera- tum, haud iam ferendum, fastidium affert. Et tamen erat præcis admodum celebris hæc herba, adeo, vt nec religione careret, & ob hoc μάστις vocata: per eandem iurare mos erat, præsertim apud Iones, καὶ μάστιγὸς κράμβη, vt hinc quoque fastidij prouerbiū ortum videri possit. auctor Athenæus li- bro Dipnosophistarum nono.

Ne Hercules quidem aduersus duos.

Μὴδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο, id est, Ne Hercu- les quidem aduersus duos, hoc est, Nemo vsq; adeo viribus excellit, vt vnus pluribus par esse possit. Neque indecorū est cedere multitudini. Erit autem suauior metapho- ra, si significabimus: neminem quantumuis eruditum aduersus duos in disputādo suf- ficere: aut eundem hominem pluribus ne- gotijs sustinendis non esse simul parem: aut non posse resisti precibus duorum rem eandem petentium. Poterit & aliam in for- mam verti prouerbiū, ad hunc modum: Si negant vel Herculem aduersus duos esse parem, qui nam ego tam imbecillis ad-

nerfus duos Hercules stabo? Quamquam obiter huius vsum prouerbij, in operis huius vestibulo paucis ostendimus. Plato lib. De legibus vndecimo: ὀρθὸν μὲν δὴ, πάλαι τε εἰρημένον, ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι ταναυτῖα, χαλεπὸν, καθάπερ ἐν ταῖς νύσσι, πολλοὺς τε ἀλλοιοσι. id est, Verum esse illud, & iam olim prouerbio celebratum, arduum esse aduersum duo, eaque contraria pugnare, quemadmodum in morbis, alijsque compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam aduersus diuitias, tum aduersus egestatem. Idem in Phedone vsurpauit, vbi Socrati, per iocum hortanti, vt Cebetem, ac Symmiam confutet argumentatione, respondet Phedon: ἀλλὰ πρὸς δύο ἑδ' ἠρωκλῆς λέγεται δις τε εἶναι. id est, At vero contra duos, ne Hercules quidem dicitur suffecisse, Eodem adlusit Catullus in carmine nuptiali, cum ait:

- Noli pugnare duobus.
Hæc sententia tamen non ijsdem verbis, aliquoties legitur apud Homerum, vt in Odyss. Y.

Χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἔνα πολλὸς. id est, Difficile, ac durum est, vnum compefcere multos.

Telemachus ita loquitur de se, ac procijs, Item Iliados E.

Αἰνέας δ' ἔμεινε θύσθ' πρὸς ἑὸν πολεμῖνός, ὡς ἰδὲν δύο φάτε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες. i. Haud stetit Æneas alioq strenuus armis, Confrexit simulatq; duos consistere iunctos.

Occasionem adagij varie narrant. Quidam aiunt Molionidas adortos aliquando Herculem ex insidijs, atque illum hominū multitudinem territum, non ausum contra resistere, sed fuga saluti consuluisse, idq; in vulgi sermone abijisse. Verò proprius est, quod refert Suidas, Herculem constituto certamine Olympiaco, fretum viribus suis, primū ausum certare cū duobus, & vtroq; cōfecisse. Hos aiunt fuisse Creaton, & Eurytū, Neptuno patre, & Moliona matre prognatos. Deinde proxima Olympiade consimili modo congressum fuisse cum duobus quibusdam, atque ab his fuisse superatum. Quamquam sunt, qui hos existimant fuisse Legum, & Pherandrum, sed qui viceint Herculem; non qui victi discesserint. At Plato in Eurhydemiō Iōge diuersam ab his historiam adducit, puta Hercule cum hydra pariter, & cancro quodam immani,

qui e mari emerferat, congressum, inferiorem discessisse, atq; ob id Iolai nepotis auxilium implorasse. In eo dialogo Socrates cum duobus fratribus sophistis, & vt sunt illi, contumeliosus disputans, quasi cū duobus monstribus vnus congressus, cum illi probro obijceret Dionysodorus, quod fugeret, neq; ad interrogata respōderet, ad hūc modum respondit: Εἰκότως γὰρ, εἴπω ἐγὼ. ἤττων γὰρ εἰμι καὶ τὸ ἑτέρον ὕμῶν, ὡς πολλὰ δὲο μὴ ἔδύο σάγγειν. πολλὸν γὰρ πᾶσι εἰμι φανλοτέρθ' τῷ ἠρακλῆϊ, ὡς ἐχθρὸς τε λῦ τῇ τε ὕδρα διαμάχεσθαι (σοφιστὰς ἔση καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνείση εἰ μίαν νεοαλλῶ ἀποτιμῆναι τὸ λόγον, πολλὰς ἀντι τῆς μῆδός) καὶ καρκῖνα ἑτέρω τινὶ σοφιστῇ, ἐκ θαλάττης ἀφικμένω, κωσῖ, μοι δὲ κείν, καταπεπληθύοτι. ὅς ἐπειδὴ αὐτὸν ἐλύπει, ἔτος ἐκ τῶ ἐπ' ἄριστῶ λέγων καὶ δάκνων, τὸν Ἰολαὸν τὸν ἀδελφοῖδ' ἄν βροθὸν ἐπεκαλέσατο. ὁ δ' ἐ αὐτῶ ἰκανὸς ἐβοήθησεν. ὁ δ' ἐμὸς Ἰολεὸς παρκοκλῆς εἰ ἔλθοι, πλεόν ἄν θάτερον ποιῆσειεν. id est, Non iniuria, inquam, fugio. Nam, cum alterutri sim impar, cur non fugiam ambos? Equidem Hercule multo sum imbecillior, qui tamen pugnare pariter non valuit & aduersum hydram sophisticam, cui propter sapientiam pro vno sermōnis capite amputato multa repullulabant, & aduersum cancrum sophisticam quendam e mari profectum, & nuper, vt arbitror, adnectum. A quo cum Hercules ad finistram angeretur, verbisq; acriter morderetur, nepotis sui Iolai auxilium implorauit, qui abunde illi succurrit. Meus autem Iolaus Patroclus si venerit, magis alteram certaminis partem sustineret. Mordaci videlicet allegoria, Socrates e fratribus sophistis alterum hydram, alterum cancrum nominat; se Herculem; Ctesippum, Iolaum.

Vnus vir, nullus vir.

Εἷς ἀνὴρ, οἰδεὶς ἀνὴρ, id est, Vnus quidē vir, nullus est. Sensus est, nihil egregium præstari posse ab vno homine, omni auxilio destituto. Huc pertinet, quod ait Euripides in Heraclidis: μῆδὲς γὰρ χεῖρὸς ἀδένῃς μάχη. id est, Nam solitarie manus inualida pugna est. Item illud eiusdem: Εἷς ἀνὴρ ἔπαυθ' ὄρα. id est, Vir vnus haud videt omnia. Poterit ad varios vsus deflecti prouerbium; vel ad insuauem vitam, si non adsit conuictorū amicus: vel ad iudicium haud quaquam vni committendum: vel ad studium litterarum, quod citra socium, & eiusdem, vt aiunt,

aiunt, æmulum Musæ, plane friget: vel ad quoduis denique peragendum negotium, quod citra alterius adminiculum commode confici non queat. Adagij mentionem facit Zenodotus.

Afinus inter simias.

Οὐθ' ἐν παθήκοις, i. Afinus inter simias. Vbi quis incidit in homines nasuros, & contumeliosos, ipse stolidus, a quibus impune rideatur. Extat apud Aulum Gellium lib. 2. c. 23. apud quem Menander comicus in fabula, cui titulus, Plotium, maritum, de vxoris iniuria querentem inducit his verbis: Ὀθ' ἐν παθήκοις τοι, τὸ λεγόμενον ἐστὶ ἀπὸ πτό. id est, Afinus inter simias, vulgo quod aiunt, sane istud. Constat autem, simiam animal esse petulantissimum, adeo, vt non vereatur etiam leonem per lasciuiam agitare, natibus illius affixa. Quin & hodie vulgo simile quiddam dicunt, Noctua inter cornices, vbi stupidior aliquis in homines petulantes, ac dicaces incidit. Nihil autem vetat, quo minus generaliter vsurpetur, vbi quis in negotium incidit vehementer molestum, aut in infortunium aliquod, vnde se non queat extricare.

Afinus inter apes.

Οὐθ' ἐν μελίτῃσι, i. Afinus inter apes. Cō similem habet cum proximo sensum. dici solitum, vbi quis infeliciter incidit in homines improbos, atque importunos. Metaphora per se liquet. Quæquam adagium ab euentu quopiam natum videri potest. Meminit Suidas.

Afinus in vnguento.

Οὐθ' ἐν ὑγρῷ, i. Afinus in vnguento. Cū delicix adhibentur ijs, quos haudquaquã decent, neq; qui vel vti norunt illis, vel delectantur. Nam afinus culmos, ac fœnum mauult, quàm aurum, vel vnguentum, quo etiã offunditur. Locus fuerit huic adagio, si quando indoctus aliquis in optimos incidat auctores, quos ob incirciam aut negligat, aut etiam deprauet. Siue cum amulo cuiuspiam cum eruditissimis viris viuere cōtigerit, quorum tamen consuetudine neq; frui nouerit, neque omnino gaudeat. Refertur à Diogeniano prouerbium.

Neque cœlum, neque terram attingit.

Οὐτε γῆς, ἔτε ἔραν ἄπτεται, i. Neque cœ-

lum, neque terram attingit. De re vehemēter absurda, atque aliena, quæq; nulla vicinitate pertineat, ad id, de quo agitur. Lucianus in Pseudomante: ὄκτω μοι χρησμάς ἐπέμψεν, ἕτε γῆς φασί, ἕτε ἔραν ἄπτομένους. Octo mihi misit oracula, sed quæ neq; cœlum, vt aiunt, neque terram attingerent. Aristides in Cimone leuiter alludens ad prouerbium, indicat metaphoram sumptam ab ijs, qui in medio pendent aere, vtrinque liberi.

Nihil ad versum.

Οὐδὲν πρὸς ἔπθ', i. Nihil ad carmen. De ijs, qui longe discrepant ab ijs, quia propo sita sunt. Trãslatum videtur à scena, vbi histrio saltatu, gestuq; carminis genus repræsentat. Et haud scimus, an alius fuerit, qui recitaret versus; alius, qui gesticularetur. Apparet enim vnum aliquem fuisse recitatorem, cuius est illa vox in calce comœdiarum: Calliopius recensui. Nec alioqui apparet, quorsum pertineat, quod admonet Cicero ab histrione deligi fabulam, ad quã natura sit appositus, quod in prologo Comœdiæ Terentianæ, qui prologum dicit, queritur clamosas fabulas ad se deferri, minus laboriosas ad alios. Quod si saltatio parum respōdisset ad numeros carminis, acerbant: Οὐδὲν πρὸς ἔπθ'. Lucianus in Philopseude: Οὐδὲν πρὸς ἔπθ' ταῦτά, φασί, ἔδὲ περιπέτων εἰρόμυλον. id est, Ista nihil ad carmen, vt dici solet, neque enim de ijs interrogabam. Qui in choreis non responderet ad numerū saltationis, eum ἀκρότητον appellabant. isq; ἀκροτὲν ἔπθ' dicebatur. Andreas Alciatus, hoc sæculo non modo iuris Cæsarei, verum etiã omnium studiorum decus, nec minus suspiciendus ob rarum quẽdam ingenij candorem, quàm ob exactam omnium liberalium disciplinarū peritiam, libro Disputationum suarum consentit quidem nobis in sensu, vsuq; prouerbij, ceterum de origine non nihil dissentit, mauultq; ab oraculis esse natū, quæ quondam carmine reddebantur, præsertim heroico; cuius inuentor fuerit Pythius Apollo. Græcis autem ἔπθ' dicitur, quod ἔπονται τὰ πράγματα τοῖς χρησμοῖς. id est, quod res oraculis respondeant. Hanc enim etymologiam affert Eustathius in principio Iliados Homericæ: vnde probabilius esse iudicat Alciatus noster, quotiens eue-

Græci simplici verbo *φειανίζεν* vocant, & *φειανισμόν*, huiusmodi imposturam, *φειανικαί*, fuci artificem. Qui scripsit Etymologicum Græcum, auctor infincerus, & impurus, vocem deductam existimat *παρὰ τὴν πηνικὴν*, quæ Græcis coma dicitur apposita. Latini galericulum appellant. Quin & colorem pro fuce vsurpauit Iulianus citante Vlpiano lib. Pand. 14. Tit. ad senat. consul. Maced. cap. 9. Sed Iulianus, inquit, adijcit, si color quæsitus sit, vt filius familias, qui mutuum pecuniâ accepturus erat, fideiuberet. Quin & rhetores, probabilem rationem, quam ad defensionem commentii sunt, colorem appellant. Iuuenalis:

Dic aliquem nobis, dic Quintiliane colorem.

Et hære summo rhetore, vxor deprehenfa impudentissimo colore se tuetur.

-Conuenerat olim

Vt faceret tu quod velles, nec non ego possem

Indulgere mihi.

Album calculum addere, & similes figura.

Ἀλβὸν ἕλκον προσθεῖναι, i. Album calculi addere, pro approbare, subinde legitimus apud doctos. Inde sumptum, quod antiqui tus missis in vrnâ calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiâ, vt albis absoluerent, nigris damnaret. Qui si forte fortuna suisfent æquales, tamé liberabatur reus, eiusq; rei causam Aristoteles copiosissime reddit in problematibus. De calculorum more meminit Ouid. Meta. lib. 15.

Mos erat antiquis, nunciis, atrisq; lapillis, His damnare reos, illis absolueré culpa.

Tunc quoque sic lata est sententia tristis, & omnis

Calculus immitem dimittitur ater in vrnâ,

Quæ simul effudit numerandos versa lapillos,

Omnibus è nigro color est mutatus in album.

Plinius iunior in epistola quadam: Nam, quo magis intendam limam tuam, confitebor & ipsum me, & cõtubernales, ab editio ne non abhorreere: si modo tu fortasse errorî nostro albi calculum adieceris. id est, si nostrum hunc errorem tuo iudicio comprobabis. Lucian. in Apolog. *ἐκ ἐν παρέρργῳ θέμεν*, τὴν ἄλβον παρὰ τῷ καὶ πάλῃ μοι ἐνεχθῆναι. i. Haud paruo æstimans, si mihi

contingat, album abs te plerunq; suffragiũ auferre. Plato libro De legibus 2. *ἐκ ἀντιθέμεν τὰς τὴν ἕλκον*. id est, Haud posuerim hunc calculum. Huc adscribendum, quod Alcibiades, nolens sese iudicium permittere sententijs, ait, Ne matri quidem confidere velle, sed etiam hanc in eiusmodi periculo suspectam habiturum, ne nigrum calculum pro albo subijceret. Aristides in Pericle, simplici verbo dixit, *ἐπιῆφιζεν*, pro comprobare, eamq; vocem tanquam Platoniam vsurpat.

Creta notare. Carbone notare.

Ad hanc formam pertinent & illa: Creta notare, pro eo, quod est, approbare; & Carbone notare, quod est, damnare. Propterea quod Pythagoras aiebat id, quod esset colore candido, ad boni naturam pertinere; quod atro, mali. Vnde & felicia alba dicimus, infames nigros. M. Tullius in actione pro Cæcina de teste Sexto Clodio Phormione: Nec minus niger, inquit, nec minus confidens, quam ille Terentianus Phormio. Et Horatius:

-Hic niger est, hunc tu Romane caueto.

Idem in Sermonibus:

Sani, an creta, an carbone notandi?

Quem imitatus Persius, ait in quinta Satyra:

Quæq; sequenda forent, & quæ viranda vicissim,

Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.

Rursum Horatius in Odis:

Cressa neu careat pulchra dies notam.

Candidum calculum Cressam notam appellat, qua veteres dies fortunatos signare consueuerunt. Tametsi sunt, qui hoc loco pro Cressa legunt Thressa, quod hic mos fuisse perhibetur Thracibus. Ad hanc formam pertinet etiam illud, Vnione signare, quod sæpius apud auctores est, pro eo, quod est, inter felicia, prosperaq; numerare. Ductum à veterum superstitione, qui vnumquemque anni diem, missis totidem in vrnâ, aut, vt apud Scythas, in pharetram, calculis, signabant, quem arbitrabantur prosperum abijsse, candido calculo, aut creta: quem egregie felicem, vnione: contra, quem inauspicatum, nigro lapillo notabant. Iuuenalis,

Hunc, Macrine, diem numera meliore lapillo.

Huius

Huius superstitionis meminit Plin. libro 7. c. 40. Varia, inquiens, mortalitas, & ad circumscribendam seipsam ingeniosa, computat more Thraciæ gentis, quæ calculos colore distinctos, pro experimento cuiusque diei in vrnâ condit, ac supremo die separatos dinumerat, atque ita de vnoquoq; pronuntiat. Quid, quod iste calculi candore illo laudatus dies originem mali habuit? Hætenus Plin. Plutarchus in vita Periclis historiam refert ab his non abhorrenté, quæ fortassis non ab re fuerit hic ipsius verbis adscribere: *Οκτώ μέρη διελόν τὸ πᾶν πηλοῦ, ἐπεκλήρω, καὶ τῷ λαβόντι τὸν λαβὸν κύμα, διωχέειδαι καὶ οὐράζεν παρέργε, τὸν ἄλλων μαχομένον. διὸ καὶ φασὶ τὴν ἐν δὲ παθείας τισὶ γενόμενος, λαβὸν ἡμέραν ἐκέλευ, ἀπὸ τῆς λαβῆς κύμα προσπαροδέειν.* id est, Vniuersam multitudinem partitus in octo partes sortibus vtatur, & , cui contigisset alba faba, huic ceteris pugnantibus permittebat in conuiuijs, atque otio agere: quapropter etiam aiunt eos, quibus res aliqua suauiter succedunt, eum diem album vocare, nimirum ab alba faba. Ad hanc viciniam pertinet, quod, quæ præcipua sunt, ea melioris notæ esse dicimus, veluti cum M. Tull. alicui salutem dici iubet de nota meliore. Tristem notam dixit Liuius Deca. 1. libro quarto. Posthumius nulla tristis nota est insignitus, id est, nulla crudelitatis infamia aspersus.

Calculum reducere.

CALCVLV M reducere, est, mutare factum, cuius te pœniteat. Aut vertere consilium rei non satis commode instituta. Nonius citat Cicero in Hortensio. Itaque tibi concedo, quod in duodecim scrupis olim, vt calculum reducas, si te alicuius dati pœniteat. Translatum apparet, aut à rationantibus, aut, quod est vero propius, à ludo larrunculario. In summa, prouerbij speciem habent, quæcunque à calculis finguntur metaphoræ. Vt, ad calculos vocare, pro eo, quod est, rationem inire, & æstimare. M. Tullius dialogo De amicitia: Hoc quidem est nimis exigue, & exiliter ad calculos vocare amicitiam, vt par sit ratio datorum, & acceptorum. Valer. Maxim. lib. 4. c. de liberalitate: Si ad calculos reuocetur, parum, vt pote seiprem ingeribus, & hoc in Pupinia abditis, redactum: sin animo prerogantis, omni

pecunia maius. Et Ad calculos reuerti, est redire ad rationem, ac respectum, consiliumque. Cicero ad Atticum: Quare nunc saltem ad illos calculos reuertamur, quos tum abieciimus, vt non solum gloriosus consilijs vtamur, sed etiam paullo salubrioribus. Et in epistolis Plinianis, Monere calculos, pro eo, quod est, proponere rationes. Et ponere, inquit in vtraque parte calculos, id est, vt inque rationes expendere: Et Hic calculus accedat, id est, hoc momenti adiungatur. Neque quidquam prohibet eadem ratione dici, Decedere calculum, & Detrahere calculum.

Theta præfigere.

Θ præfigere, pro damnare. Persius: Et potis es vitio nigrum præfigere theta. Ausonius in pædagogum ligurritorem, carmine Choriambico:

Miselle doctor, & tibi sit obsceno, Tuumque nomen theta scetilis signet.

Sunt, qui hoc ad figuram Græcicæ litteræ referant, quod æ cordis humani præfixi speciem quodâmodo repræsenter. Sed vero similis, quod scribit Asconius Pedianus, olim in iudicijs sortes, quæ mittebantur in vrnâ, triplicem notam habere solere. Ac, Θ, quidem damnationis fuisse symbolum, T, absolutionis, Λ ampliationis, id est, quoties significabant sibi parum adhuc liquere, ac denuo causam agi oportere.

Stellis signare, obelo notare.

Ἀστροῖς σημεῖν δαί, ἢ ἀστροῖς τεκμαίρεσθαι, id est, Stellis notare. Eustathius in 5. Odyssææ librum, admonet dictum de his, qui longâ, ac desertam viam peragunt, adeo, vt necessum habeant regionum situm, stellarum obseruatione signare. Ductam auté esse metaphoram à nauigantibus, qui, cum eosq; prouecti sunt à terra, vt iam cælum vndiq; & vndique. pontus, stellarum indicio cursum moderari solent, maxime Cynosuræ, & Helices, teste Arato ἐν φαινομένοις, Οἱ τὴν μὲν, σὺν ὀστροῖς ἐπιπέλησιν καλέουσι, τὴν δ' ἐτέρην ἐλίην. ἐλίην γὰρ μὲν ἄνδρες ἀχαιοί. Εἰν ἄλλῃ τεκμαίρονται ἵνα χρεὶ ἦταις ἀγνῶν. Τῇ δ' ἄρα φωνίης πῶσι μοι παρὸς οὐκ ἔλασσον. Ἀλλ' ἢ μὲν καθαρὴ καὶ ἐπιπροφασάδαι ἐτόίμη, πολλὴ φαινομένη ἐλίην παρώτης ἀπὸ νυκτός, Ἡ δ' ἐτέρη, ὀλίγη μὲν, ἀτὰρ κάλυπται ἀρέων. Μειότερον

Μειότερη γὰρ πᾶσα περιρέεται σφοδρῶς

Τῆ καὶ σιδόνιο ἰθύνεται ναυτίλονται.

Quorum carminum interpretationem adscribamus ex Germanici Cæsaris interpretatione :

Hic Iouis altrices Helice, Cynosuraque fulgent.

Dat Graijs Helice cursus maiorib. astris, Phœnicas Cynosura regit: sed cādida tota Et liquido splendore Helice, nitet haud prius vlla,

Cum sol Oceano fulgentia condidit ora, Stella micat cælo septē qua Cresia flāmis. Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor,

Quippe brevis totā fido se cardine vertit, Sidoniamque ratem nunquam spectata fefellit.

Et Aratum imitatus Ovidius, lib. de Trifibus quarto:

Magna, minorque feræ, quarum regis altera Graias, Altera Sidonias, vtraque sicca, rates.

Idem indicat Virgilius in quinto, de Palinuro loquens:

Talia dicta dabat, clauumque affixus, & hærens, Nunquam amittebat, oculosque sub astra tenebat.

Idem alibi:

Cuncta notat tacito labetia sydera cælo. Consimiliter Homerus cum alias, tum Odyssæ lib. 5.

Αὐτὰρ ὁ πηδαλίω ἰθύνετο τεργυρῆντας ἠμένῃ, ἐδὲ οἱ ἴππῃ ἐπιβραχέροισιν ἐπιπτεῖ.

Πληιάδας ἐσορῶντι, καὶ ὁ δὲ δύνοντα βωότλω. Ἀρκτόν θ' ἰὼν καὶ ἄμαξαν ἐπίπλησιν καλέουσιν, ἩΤ' αὐτῆς ἐρέσεται καὶ τ' ἄρωνα θουδύει, Οἷν δ' ἄμμορός ἐστι νόστητόν ἀναειπίο. id est, Ille quidem nauim arte regens, clauo asidet hærens,

Nec finit illapso torpescere lumina sōno, Pleiadas, seroq; recōdentem ora Booten Suspectans, vrsamque, alio cognomine plaustrum,

Quæ fixa vsq; loco se circumflectit eodē, Et nunquam Oceani liquidis aspergitur vndis.

Vnde ἀστρος σημεῖός τε καὶ ὁδὸν videntur ij, qui notulis quibusdā, & coniecturis arte deprehensis, rem alioqui peruestigatu difficilem inquirunt, aut assequuntur: aut

qui signis quibusdam multo ante colligūt, quid sit euenturum. Postea deflexum est, vt stellas prænotare dicantur, qui quippiam velut animaduertendum insigniunt. Cui diuersum ὀβελίζειν, id est, veru prænotato, quasi iugulare, ac damnare. Translatum ab Aristarcho, qui Homeri carmina in corpus redegit, atque in libros digessit, versus nothos, hoc est, adulterinos, & subditios, qui nō viderentur sapere venam illam Homericā, ὀβελισκοῖς, id est, minutis veribus prænotatis damnans: contra, qui viderentur insignes, ac genuini, ἀστροσκοῖς, id est, stellulis illustrans. Quin hoc ipsum Aristarchi cognomen in prouerbium abiit, quod is eum damnandi notulis, probandiq; morē excogitarit. M. Tullius Attico: Totū hunc locum, quem in aristo cratia ego varie meis orationibus, quarum tu Aristarchus es, soleo pingere, de flāma, de ferro, (nosti illas ληκύθας) valde grauiter pertexuit. Atticum vocat suarum orationum Aristarchum, id est, censorem & emendatorē, quod illi mos fuerit, si quæ parum probaret in scriptis Ciceronis, ea ceris rubris notare. Quod quidem alibi declarat idem M. Tullius, libro ad Atticum 16. Quæ mihi florentia visa sunt tuo iudicio. Ceras enim tuas miniatulas illas extimescebam. Idem ad Dolabellam: Profert alter, opinor duobus versiculis expensum. Alter Aristarchus hos ὀβελίζει. Ego, tanquam criticus antiquus, iudicaturus sum. Item M. Varro de ling. Lati. Aristarchos appellat, criticos grammaticos, qui de libris iudicant. Et Horat. Fiet Aristarchus. id est, castigatōr, & expensor alieni scripti. Et D. Hierony. subinde quempiam, sui tēporis Aristarchū vocat, quod arbitrio suo alia damnet, alia probaret.

Notari vngui, & similia.

Ad eandem formā pertinent hæc quoque. Notare vngui, quod soleat vngue signū apponi, vbi quid parū placet. Horatius dixit: Transuerso calamo signum apponere, pro eo, quod est, damnare. In eundem sensum, Censoria virgula, legitur identidem apud Diuum Hieronymum, pro castigandi, notandi que auctoritate. Item apud Quintilianum lib. Instit. 1. Qua quidē ita sunt seuere vsi veteres grammatici, vt non versus modo censoria quadā virgula notare &c. A censoribus Romanis traductum, quorum

quorum partes erant notare, si quid in moribus ciuitatis dignum emendatione iudicasset, ac multam dicere. Eodem pertinēt sponsia, lima, cælum, quæ in emendationis prouerbium abiierunt. Spōgia deletur, quod non placet. Lima detrahitur, atq; expolitur, quod redundat, quodq; inculcum est. Cælo deformatur item, ac fingitur id, quod est rudius. Proinde in sponsiam incubuisse dixit Augustus Aiace m suū, quem deleuerat. Et climata dicuntur expolita. Et sculpturam orationis, cultum dicunt.

Stylum vertere.

STYLUM vertere, est, mutare, quod scripseris. Horatius in Sermonibus:

Sæpe stylum vertas. Antiquitus in tabellis ceratis scriptitabant stylo graphiario, cuius altera parte, ni mirum acuta, per æquor cereum ducta, literas exarabant, altera latiore rursus obliterabāt, quod exarallent. Hieronymus aduersus Rufi. Quandiū non reuecbam laudationem tuam, sequebaris vt magistrum, fratrem, & collegam vocabas, & catholicū in omnibus fatebaris. Postquam vero, non agnouī laudes tuas, & me indignum tanti viri præconio iudicauī, vertis stylū, & omnia laudata prius, vituperas, de eodem ore & dulce proferēs, & amarū. Hieronymus imitatus est Ciceronem, qui Verrinarum actionum 4. scribit in hūc modum: Timuit aliquando, & commotus est: vertit stylum in tabulis suis, quo factō causam omnem euertit suam. Inuenitur & stylum infingere, & stylo appetere, pro eo, quod est, scriptis infectari, atque inuchi.

Omne tulit punctum. Omnium calculis.

OMNE tulit punctum, & cunctorū calculis, legimus, pro eo, quod est, omniū sententia, & comprobatione. Quorum prius translatum est a cōsuetudine comitiōrum, vbi tabella circumferri consueuit, in qua puncto apposito significabant, cui candidatorum suffragarentur. Posterius a iudiciorum sortibus, de quibus paullo superius meminimus. Horatius:

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Nam, qui iucunda modo scribunt, ijs duntaxat placent, qui voluptatē appetunt. Contra, qui vtilia, ab ijs tantum probātur, vtilitas quæritur. At, qui voluptatem cum

vtilitate coniunxit, is omniū suffragio laudabitur. Idem in Epistolis:

Difcedo Alcæus puncto illius, illę meo, quis?

Quis nisi Callimachus?

Item in epigrammate Choriambico, quod refertur a Porphy.

Ciconiarum Rufus iste conditor,

Hic est duobus elegantior Plancius:

Suffragiorum puncta non tulit septem.

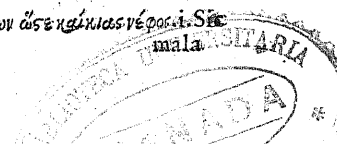
Aristides in Themistocle; ἡ κοινὴ λήθη ἐλλύων, i. qui est communis Græcorū calculus, dixi, pro eo, quod erat, totius Græciæ consensus. Cicero libro Tuscul. q. 2. Quæ flamma est, per quam non cucurrerunt, qui hæc olim punctis singulis colligebāt? Agit autem de magistratibus, qui singulorum ciuium suffragijs mandabantur. Appuleius Afini sui lib. 6. Certe calculo cunctorum, vtcunq; mors ei fuerat destinata: id est, omnium suffragijs, sententijsq;.

Cumani sero sapiunt.

Οὐδὲ ἀιδάγονται οἱ κωμαῖοι. Serō sapiunt Cumani. Id adagium refertur a Strabone Geographiæ lib. 13. Putatq; eos vulgo male audisse, tanquam stupidos, atq; insulsos, ob hanc causam, quod ducentis annis portus vestigalia exegerint, hoc nomine, vt vr bem ædificaret, quæ dare tamen non desierūt, cum iam vrbs esset extructa. Adijcit & aliam fabulam: Cumanos, publica pecunia mutuo accepta, porticus cōstruxisse: deinde, cum pecuniā eam ad diem præscriptum non reddidissent, a deambulatione fuisse prohibitos. Aliquanto post, cum ingens esset pluuia, creditores ludibrii causā præconem misisse, qui publicarent edictū, vti Cumani porticus subirent. Atq; ita voce præconis admonitos subijisse: inde nasti adagium, Serō sapere Cumanos, qui non nisi moniti senserint defugiendam esse pluiam. Notat & Stephanus, Cumā, ac Lesbū male vulgo audisse stupiditatis noie. Prouerbium autem non sentit de Cumā Italiæ, sed Æolidis, quæ eadem dicta fuisset Amazonium & Phriconitis, aut, vt Herodorus lib. 1. Phriconis. Simillimum illi: Serō sapiunt Phryges. Nihil enim vetat, quominus dicatur & in illos qui non nisi suo malo docti parent recte monentibus.

Mala attrahens ad sese, vt Cacias nubes.

Καὶ ἐφ' αὐτὰν ἔλκειν ὡς ἐγκάκιστος νεφελοῖ. Sic

mala sibi ipsi, vt Cæcias nubem attrahens. Versus est senarius, prouerbio celebratus, in eos, qui sibi ipsi litium, ac negotiorum materiam pariunt, accersuntq; . Ducta similitudine ab eius uenti natura, cui nomen cæcias, quæ Plinius media inter aquilonem, & exortum regione flare scribit, & vnum contra aliorum septentrionalium ventorum naturam, nubes non pellere, sed attrahere. Quin ipsius hæc sunt verba: Ventorum, inquit, etiam frigidissimi sunt, quos à septentrione diximus spirare. Vicinus his corus. Hi & reliquos compescunt, & imbres abigunt. Humidi auster, & africanus, & præcipue aufer Italiam. Narrat & in Ponto cæciam in se trahere nubes. Hætenus Plinius. Aristoteles libro De mundo putat cæciam circa ortus æstiuos flare, additq; hunc à nonnullis eundem haberi cum illo, quem alij *θρασκίαν* nominant, flatq; proximus argestæ. Quid autem in causa sit, vt hic ventus nubes non more reliquorum à se propellat, sed ad se vocet, Aristoteles in Meteorologicis conat ostendere. Vel quod alius, inquit, ventus reflet aduersus eodem tempore: vel quod hic è sublimi cæli parte spirans, puta orientali, non transfuerus per terram feratur, sed recuruata linea, propter reflexum, vnde exortus est, eò recurrit. Atque ita fit, vt nubes ad sese cogat. Vnde idem in libro De mundo, cæciam inter eos ventos numerat, qui *ἀνακάμυπτοι*, id est, resupinati flatus vocantur. In Problematibus autem sectione 26. duas huiusce rei causas reddit. Alteram hanc esse putat, quòd eodem tempore reflet alius ventus cæciæ contrarius. Altera non dissonat ab ijs, quæ retulimus: nempe cæciam spirare ab eminentiore cæli regione, nimirum ab ea, quæ vergit ad Orientem: hanc autem esse editiorem, quam occidentem, colligit ex magnitudine, & altitudine maris occidentalis. Itaque fieri, vt cæcias occidentuam regionem aduersus inuadens, nubes contrahat, easq; suo in se reflexu ad se trahat. Huius rei mentionem facit & Plutarchus in vita Sertorij, scribens, hunc duccem, animaduersa cæciæ natura, qui tum forte flabat, Cacitanos, aut, vt Græci codices habent, Characitanos hostes ad deductionem coegisse ad hunc modum: E regione speluncarum, in quibus illi se continebant, obiecit aggeres cinericios. Quibus incursatione equitum concitatis, cæcias tan-

tum pulueris in fauces speluncarum deuexit, vt, cum ferre non possent, sese Sertorio in manus darent. Refertur adagium ab Aulo Gellio, lib. 2. cap. 22. idq; ex Aristotele. Refertur & à Theophrasto, libro De natura ventorum. Sed ab hoc, atque item ab Aristotele refertur, vt videatur etiam in bonam partem dici posse. Ait enim, *ἐλλαν ἐφ' αὐτὸν τὸν πλετον ὡς περὶ ὁ κηκίας νέφη*, id est, Attrahens ad sese diuitias; vt cæcias nubes. Plutarchus in commentario, cui titulus, Quo pacto quis possit ab inimicis iuari: *ὡς γὰρ ὁ κηκίας τὰ νέφη, ἴταως καὶ ὁ φαῦλον ἐφ' αὐτὸν ἔλκει τὰς λοιδορίας*, id est, Quemadmodum enim cæcias nubes, itidem improba vita, probra ad sese attrahit. Vsurpat idem in bonam partem in Præceptis politicis. Vnde de re quauis dici posse videtur in vtrâlibet partem. Vt, Hic ad sese eruditorum hominum gregem attrahit, perinde vt cæcias nubes. Hic vndiq; pecunias attrahit ad sese, quemadmodum cæcias nubes. Hinc omnes bonæ felicitates non aliter sequuntur, quam cæcias nubes. Nusquam absunt iurgia, vbicunque hic adest: neque enim secus ad sese lites attrahit, quam cæcias nubes. Consimiliter ad res referri potest. Res est tumultuosa, ambitio: quippe inuidiam, simultatem, profusionem, atque id genus alia incommoda, non aliter attrahit ad sese, quam cæcias nubes. Modestia cunctorum hominum benevolentiam allicit ad sese, itidem vt cæcias nubes.

Oleum in auricula ferre.

OLEUM in auricula ferre. Est apud Martialem. Quo loco non satisfacit interpret Domitius Calderinus, vir alioqui probe doctus. Nam poeta taxare videtur hominē rigida, supinaq; aure. id quod etiam Græci notant, *ἀνδρῶν ἔχων, ἀντὶ τῆς ἀνωτῆς ἔχων* Sublimem, & supinam aurem habens. Carmen Martialis est huiusmodi.

Narratur quidam belle dixisse, Marulle: Qui te ferre oleum dixit in auricula.

Porro, vt in Problematibus scripsit Aristoteles, aures aqua infusa offenduntur, oleo non item. Quin, si forte aqua in aure incidit, oleo infuso medemur, dum lubrica facta aure, aqua defluit. Proinde & vrinatores oleum auribus instillare consueverunt, quo minus aqua lædantur. Hinc itaq; videtur natum adagium, nepe à gestu eorum

rum, quibus est aliquid liquoris infusum, quod ne effluat, aurem supinat, quasi auersantes ac fastidientes audire. Neq; tamen negauerimus posse referri ad assentatores, qui velut oleum in aurem instillant, dum iucunda loquuntur magis, quam salutaria. Cui diuersum est illud Persianum:

Aurículas teneras mordaci radere vero. Verum, cui placet hic sensus posterior, in auriculam, accusandi casu legat oportet. Quod quoniam & prouerbij speciem præ se gerit, & uulgo iactatum Martialis indicat, non est prætereundum.

Quid, si cælum ruat?

Τί εἰ ἕρανος ἐμπέσει, id est, Quid, si cælum ruat? Ironia prouerbialis in eos, qui tutissimis etiam in rebus ridicule timent. Hoc unde manarit, Aristoteles indicat libro τῶν μετὰ τὰ φυσικά quinto scribens priscis illis, & rudibus mortalibus persuasum fuisse, cælum hoc, quod uidebant imminere, Atlanticis humeris sustineri. Quod si ille se subduxisset, fore, ut è sublimi in terram decideret. Idq; non solum poetarum figmentis fuisse proditum, uerum etià à physicis nonnullis affirmatum. Plutarchus in libello De facie, quæ apparet in orbe lune, citat Phenacem quendam, qui metuerit, ne luna decideret in terram, quiq; commiseratus sit uicem eorum, qui lune forent subiecti, cuiusmodi sunt Æthiopes, ac Taprobani, si tantum pondus in eos rueret: idem ueritus de terra, cæloque, nisi columnis Atlanticis fulcirentur. Theognis:

Ἐν μοῖ ἐπεῖτα πῶς εἶμι μέγας ἕρανος δῦρος ὑπερθεῖν

Χάλκους, ἀνθρώπων δέμα παλαγγέων. i. Deinde meo uastus capiti illabatur Olympus

Ferre, antiqui quod metuere uiri.

Terentius, ἐν αὐτὸν τιμωρημένως Quid, si redeo ad illos, qui aiunt: Quid, si nunc cælum ruat? Alludit huc Horat. in Odis:

Si fractus illabatur orbis, Impavidum ferient ruinæ.

Umbra suam metuer.

Τὴν αὐτῆ σκίαν κολεῖσθαι, id est, Suam ipsius umbram metuere, dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi. Translatum uel ab his, qui forte conspecta corporis sui umbra, subito expauescunt. Vel à melancholicis quibusdam, qui, auctore

Aristotele, propter oculorum imbecillos spiritus, in aere proximo ueluti suam quandam imaginem contemplantes, arbitrantur sese suos uidere manes. Socrates in Phædone Platonis: Tu uero tuam, quemadmodum dici solet, metuens umbram, id est, tibi ipsi diffusus. Q. ad Ciceronem de Consulatu petendo: Alter uero, quo, dii boni, splendore est. Primum nobilitate eadem, qua Catilina. Num maiore? Non: sed uirtute. Quam obrem, qui manium umbram suam metuit, hunc negliges quidem. Quamquam is locus nõ uno modo erat deprauatus in codicibus. Plutarchus Sympoticorum problematum decade septima, τῆ μὲν τῆς σκιάς ἀνανόμως ὄνομα καὶ δυσχεραίνων, ἀληθῶς σκίαν δὲ ξει φοβέσθαι. id est, Qui umbræ nomen refugiat, ac moleste ferat, is uere umbram uidebitur formidare. Agit autem de umbris ita uocatis, qui non ipsi uocati à coniuatore, sed uocatum sequentes, adeunt conuiuium.

Vel muscas metuit præteruolitantes.

PROVERBIALIS esse uidetur hyperbole, quam refert Aristoteles septimo de rep. lib. ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπτωμένας μύας. id est, Qui muscas, inquit, etiam præteruolitantes metuat. id est, quauis friuola de causa. Idem similem quandam commemorat in Moralium septimo, loquens de ijs, qui usque adeo natura sunt timidi, ut, etiam si forex obstrepit, protinus expauescant.

Funem abrumpere nimium tendendo.

Ἀποβραχύνεται τενόμενον τὸ καλώδιον, id est, Abrumpetur tensus funiculus. In eos dici solitum, qui, dum extrema experiunt, alienant à se eos, cum quibus agunt, & uniuersæ rei iacturam faciunt, dum plus satis attempti sunt ad lucrum. Lucianus in dialogo quodam, matrem lenam facit obiurgantem filiam, quod a matrem in conuiuio nimis pernicaciter contempserit: periculum auté esse, ne præter modum exacerbatus, atque irritatus iuuenis amorem pariter, & com modum alio conuertat. καὶ βρα, inquit, μή κατὰ τὴν παρομίαν ἀποβρύνωμεν πάννηταινα το καλώδιον. id est. Ac uide, ne iuxta prouerbium, abrumpamus, dum nimium tendimus, funiculum. Pindarus apud Plutarchum, καὶ λόντι τὸ τῶν δυσθρόων χολώνιον μεριμῶν. id est, Atque intolerabilium curarum

rum funiculum soluenti. Quamquam hoc ab adagio non nihil est diuersum, magisq; congruit cum illo, quod est apud Senecam in Epistolis ad Lucium, de explicanda catena negotiorum, atque adeo abrumpenda, si nequeat explicari. Prouerbiū generaliter trahi poterit ad quemlibet conatum immodicum, & ob id in malum ali- quod erumpentem. Nec abhorret Mimus ille Publianus:

Furor fit, læsa sæpius patientia.

Atque alter huic consimilis, eiusdē opi- namur, etiam si Senecæ nomine feratur:

Bonus animus læsus, grauius multo ira- scitur.

In matellam immeiere.

Ἐς τῶν ἀμίδων ἐνερεῖν, id est, In matellam immeiere. Cum sordide tractantur, aut ad minus aliquod parum honestum adhiben- tur ij, qui nō indigni videantur, utpote ipsi sordidi, atque inhonesti, quasiq; ad contumelias ferendas facti. Lucianus de merce- de seruiantibus. Οὐδὲν ἔν' ἔτ' αὐτοὶ δεινὸν, πάλαι ποτὶ ἀν', ἔτ' ἐκείνοι ὕβρις αὐτὸν ἀποκτείνεσσι τῶν ἀμίδων φασὶν ἐνερεῖντες. id est, Itaque nec hi quidquam indignum, aut acerbum patian- tur, neque illi eos contumelias afficere vi- deantur, si, quod aiunt, in matellam im- mingant. Si quidem ad hunc usum quasi nascitur matella. Ex aduerso Martialis Ba- sum quandam ioco taxat, qui in aureum vas incaret, cum vitro biberet.

Ventris onus misero, nec te pudet, exci- pis auro

Basse: bibis vitro, carius ergo cacas.

Risus Ionicus.

Γέλως ἰωνικός, id est, Risus Ionicus. In molles, & voluptarios dicitur. Nā Ionum mollicies, perinde ut Sybaritarū fastus, in prouerbiū abiit, quod alteri Græcorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi. Athenæus libro Dipnosophistarū duode- cimo, de luxu Ionū locutus, ait, extare pa- rοemiā aureā, quæ mores eius gentis testi- ficetur, hanc, ut opinamur, intelligens. Idē libro 14. docet, saltationis genus olim fuisse lascium, ac petulans, quod Ionicum di- ceretur. Valerius Maximus libro rerum memorabilium secundo, prodidit, Ionas primos, vnguenti, coronarumq; in conui- uio dandarum, & secundæ mensæ consue- tudinem haud parua luxuriæ irritamenta

reperisse. Maximus Tyrius in dissertatio- ne, cui titulus, Quis sit philosophiæ finis, Crotoniates, inquit, Olympicum oleastrū adamat, Spartiates armaturam, venationes Cretensis, luxum Sybarites, Ion choros. Hinc Horatius in Odis:

Motus doceri gaudet Ionicos

Matura virgo.

Lasciuas saltationes, & parum decoras gestulationes significans. Vnde & Apud Aristophanem ἰωνικός, pro eo, quod est, ἀβρῶς, id est, molliter, ac delicate.

Risus Megaricus.

Γέλως μεγαρίκος, id est, Risus Megaricus, in eos dicendum, qui parum tempestiue io- cantur, quiq; quod vetat Quintilianus, malunt aliquoties amicum, quam dictum perdere. Aut quorum artes iam in contem- ptum abierunt, successione maiorum arti- ficum obscuratæ. Neque male quadrabit in senes, qui, ætate aliena, lusus quosdam indecoros, ac voluptates iuueniles turpi- ter consulantur. Nam Ionica comædia vi- guit ad tempus: deinde in contemptum venit, irrita ab Atheniensibus. De risu in- tempestiuo celebratur & hic senarius:

Γέλως ἀκαιρῶς ἐν βροτοῖς δεινὸν κακὸν, i. Non in loco ridere pergraue est malum.

Risus Chius.

Γέλως χίος, id est, Risus Chius, de molli, lasciuoq; luxu. Quandoquidem & Chio- rum mores taxauit vetus comædia. Ada- gium commemoratur à Diogeniano.

Quidquid in buccam venerit.

QV I D QV I D in buccā venerit, Quo- ties libere quospia, ac tuto loqui significa- mus, incircumspecte, & quidquid forte for- tuna in animum incidit. Quemadmodū apud fidos amicos facere solemus, apud quos impune quiduis nugamur, atq; effu- timus. M. Tullius ad Atticum, libro 14. Aut, si nihil erit, quod in buccam venerit, scribes. Idem libro duodecimo, Quid cum coram sumus, & garrimus quidquid in buc- cam venit? Recte torquebitur & in eos, qui temere, atque inconsiderate loquun- tur, perinde, quasi sermo illis non in pecto- re nascatur, sed in faucibus.

Quidquid in linguam venerit.

H v r c plane Germanū est illud, quod vsur-

vsurpat Lucianus in libello, De ratione conscribendi historiam, ἐπινοῶντες δὲ καὶ ἀναπλάττοντες, ὅτι κεν ἐπ' ἀκμῆσαν γλώτ- ταν, φασὶν, ἔλθῃ. id est, Comminiscentes, affingentesq; quæ, quidquid verbi temere in linguam, ut aiunt, venerit. Plato dictum hoc libro de re publ. octauo citat ex Æ- schylo Tragico poeta. Usurpauit & Athe- næus libro Dipnosophistarum quinto, κα- τὰ γὰρ τὸν εἰπόντα πομπιλιδῶντι κεν ἐπ' ἀκμῆ- σαν γλώτταν ἔλθῃ. id est, iuxta poetam, qui dixit: quidquid temere in linguam vene- rit. Hoc velut interpretans Iocrates in oratione panathenaica, ὁμοῦθ' ἂν εἶναι δό- ξαμι τῶς εἰρή, καὶ φορτικῶς, καὶ χυδῶν ὅτι ἂν ἐπέλθῃ λέγῃσι. id est: Similis videbor ijs, qui temere, & arrogāter, ac futiliter, quid- quid in mentem venerit, loquuntur.

Momo satisfacere, & similia.

Τὸ μῶμω ἀρέσκειν, id est, Momo satisfacere. Prouerbialis est hyperbole. Hesiodus in Theogonia & Momi cuiusdam meminit, quem ait, Nocte matre, Somno patre pro- genitum. Huic deo mos est, ipsum qui- dem nihil operis edere, sed aliorum deo- rum opera curiosis oculis contemplari, & si quid est omisum, aut perperam factum, id summa cum libertate carpere. Nam μῶμος Græce reprehensionem sonat. Ari- stoteles De partibus animalium lib. 3. me- minit huius, qui naturam incusarit, quod bobus cornua in capite, ac non in armis potius addiderit, videlicet quo vehemen- tius possint ferire. Ad quod allusisse vide- tur Lucianus, cum in secundo Verarum narrationum libro scribit se vidisse boues quosdam, quibus cornua inessent, non in fronte, quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idque ita visum esse Momo. Hu- ius idem Lucianus cum alijs compluribus locis meminit, tum in Dialogo de hæresi- bus, huiusmodi quandam de eo fabulam refert. Mineram, Neptunum, & Vulcanum de principatu artificij inter se con- tendisse. Et, ut quisq; artis suæ præcipuum aliquod specimen ederet, Neptunum tau- rum quandam finxisse, Mineram domum excogitasse, Vulcanum hominem cōposuif se. Momo delectus arbiter certaminis, & artis expensor. Ille, inspecto vniuscuiusq; opere, præter alia, quæ in reliquorum ope- ribus reprehendit, illud potissimum in ho- minis opificio notauit, qd artifex non in pe-

ctore fenestras, aut ostiola quædam addi- disse, quo perspicere possit, quid in corde la- teret, quod illi speciosum alioqui, multi- que recessibus sinuosum finxisset. Cuius fa- bulæ mentionem facit & Plato. Philostratus in epistola quadam ad vxorem, de Mo- mo scribit in hac ferme sententiā: Hunc in Venere nihil alioqui, quod reprehederet, inuenisse, nisi quod sandalium illius calum niabatur, ut stridulum, nimisq; loquax, ac strepitu molestum. Quod si Vnus citra san- dalium incessisset, ita, ut emerit à mari, to- ta nuda, nullā omnino ansam carpēdi Mo- mus inuenisset. Qui quidem deus tametsi nō perinde gratus est, atq; ceteri, ppter ea qd pauci verā reprehensionem libenter ad- mittant, tamen haud scimus, an vllus alius è maxima poeticonum deorum turba sit vtilior. Quanquā nunc nostri Ioues exclu- so Momo Iolam Euterpen audiant, blanda salutaribus anteponentes. Hic igitur Mo- mus varias adagiorum formas suppeditat. Vel cum Plato de re pub. lib. 6. scribit, phi- losophiæ studiū esse eiusmodi, ut ne à Mo- mo quidē possit reprehendi. Vel cum Ve- nus Lucianica, iam itura in iudicium, ne- gat se dubitatūram, etiam si Momo ipse iudicaturus esset. Vel cū Cicero scribit ad Atticum, libro 5. Quod me maxime horta- ris, & quod pluris est, quam omnia, in quo laboras, ut etiam Ligurino Momo satisfaciam, moriar, si quidquam fieri poterit ele- gantius. Ergo prouerbij speciem habebūt omnes id genus formulæ. Haud dubitem tecum vel Momo iudice decertare. Incul- patior est eius viri vita, quam ut vel Mo- mus ipse possit carpere. Hanc faciem ne Momo quidem possit reprehendere. Nec Momum iudicem recusarim. Hæc vel Mo- mo ipsi satisfaciunt. Et si quæ fingi possunt consimiles. Ad hanc formam pertinet il- lud Ouidianum de forma Adonidis: Laudaret faciem liuor quoque.

Breuiter omnes id genus hyperbole p- uerbij faciem obtinent, veluti Terentianū illud, Ipsa Salus, si cupiat, seruare domum hæc non possit, de familia deplorata. Itē de loco vehementer munito: Hanc arcem ne Mars quidem ipse expugnarit. De homine præfracto, ac pertinaci: Huius animum ne Vertumnus quidem ipse vertit. De fœmi- na supra modum virosa: Huius fœminæ li- bidinem ne Priapus quidē ipse satiari. De re neutiquam probabili: Istud ne Pithe- quidem

quidem ipsa perfluaserit. De re tacitu difficili: Hoc ne Harpocrates quidem ipse, aut Angerona cōtinere queat. In tanto rerum strepitu ne Somnus quidem ipse somnum cepirit. De homine præter modum suspicaci, & diffidenti, Ille vel Argum quidem ipsi fidem habeat. Hic vel Argum fallat, de vehementer astuto. Hic inferior est, quam ut ei vel ipsa inuidere possit inuidentia. Verum de his loquendi formulis admonui mus in operis huius initio.

Cælo, ac terra loqui.

QUI frustra vociferantur, cælo, ac terræ loqui dicuntur. Sic enim solent, qui diffidunt hominum prædicijs, exclamare, ð cœlum ð terra. Theognetus apud Athenæum libro tertio, ac rursus libro decimo quinto,

Ῥεσποσφικας, γῆ τε καὶ ἑρανοῦ λαλῶν, Οἷς ἂδ' ἐν ἐπιμηλές τ' ὄντων λόγων. id est, Terræ loquens cæloq; philosophatus es, Sed hisce nulla est cura sermonis tui.

Confine est illi, quod alibi retulimus, Vento loqueris.

In portu impingere.

EST apud Quintilianum in Institutionibus, In portu impingere, pro eo, quod est, statim in ipso operis ingressu peccare. Vsurpatur & a diuo Hieronymo in Apologia secunda aduersus Ruffinum: Statim de portu egrediens, nauim impegi. Idem ad Pammachium: Egresdentes de portu statim impegimus. Sumptum a nauigantibus, qui magno cum dedecore, prius quàm portu exierint, nauim illidunt. In diuersum sensum inflexit Papyrius Fabianus, referente Seneca in controuersijs: Nauim in portu mergis, de sene, qui luxuriari cœperat aliena ætate. Aprè dicitur in omnes, qui, negotio iam propemodum cum laude confecto, in extremo degenerant. Idem est apud Græcos, ἐν τῷ λιμένι προσκρῆναι, id est, In portu impingere. Nilus quidem, Græcus auctor, ita refert, μὴ ἐπέρευ, μὴ πῶς τὸ ναυέγγιον ἐν τῷ λιμένι γένηται, id est, Ne efferraris animo, ne forte naufragium tibi fiat in portu.

In limine deficere, aut offendere.

HVIC proximum sit illud, In limine offendere, aut deficere. Translatū ab ijs, qui, domum egressuri, statim in limine pedem

offendunt, prius quam quidquam occiperint agere. Virgilius:

-Cur indecores in limine primo Deficimus.

Id est, statim, ac vix dū inito bello. Duriuscule dixit Q. Curtius lib. sexto: In ipso limine victoriæ itamus: pro eo, quod est, prima est victoria. Huic contrariū est, quod in Epistolis ad Luciliū scribit Seneca: In summo deficit cliuo. Ducta translatione ab ijs, qui, conscenso propemodum monte, tum delatantur, cum proximi sunt cacumini.

Cantherius in porta.

CONFINE est superioribus, Cantherius in porta. Natum a Sulpitio Galbā quodam, cui cum, prouinciam exituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cantheri, in porta, cum tam longum iter sis iturus, iam lassum esse te, cum vix dum sis ingressus. Quod dictum in prouerbium abiit. Refertur adagium a Festo Pompeio in dictione Riduculus: atque is indicat cōuenire, cum quis in principio rei vix inchoatæ deficit animo. Quid autem sit Cantherius, dilucide exponit; nempe equus exectis testibus: vt hoc differat cantherius ab equo, quo maialis a verre, capus a gallo, veruex ab arietē.

Citra puluerem.

ΑΚΩΝΙΤΙ, id est, Citra puluerem. Græci dicunt, contingere, quo quis facile, citraq; negotium potitur. Translatum vel ab Aphe, id est, a pulueris contactu, quo se spargebat in palæstrico certamine congressurus: vel certe a puluere, quo non indecore fordidari scripsit Horatius eos, qui certāt Olympia, quive bellum gerunt. Plinius libro trigesimo quinto: Alcimachus Dioxippum, qui Pancratio olympia citra pulueris tactum, quod vocant ακωνιτι, vicit. Aulus Gellius libro quinto: Onandi, inquit, causa est, cum, deditione repente facta, sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit. Horatius in Epistolis:

Quis circum pagos, & circum compita pugnax

Magna coronari cōtemnat Olympia, cui spes,

Cui sit conditio dulcis, sine puluere, palma?

Inuenitur & ἀνιδρωτι, id est, citra sudorem, & ἀναιματι, id est, citra sanguinem.

Deserta

Deserta causa.

Ἐρήμη δίκη, id est, Deserta causa, cum nemo repugnat. Translatum a iudicijs, vbi nonnunquam altera pars cedēs tradit causam aduerfario, Itaque deserta causa vincere, est vincere nullo contra pugnante. Lucianus in Ioue tragædo: Ως τε τι ἄλλο, ἢ ἐξ ἐρήμης κρατεῖν ἔτω δόξουσι, id est: Itaque, quid aliud videbimur fecisse, quam deserta causa vicisse? Idem in Toxaride: Καὶ τσαυτας πόλεις ἐρήμῳ ὑπὸ σὲ ἀλώναί. id est, Totque ciuitates, nullo defendente, abs te capi, Vsurpat & Socrates in apologia apud Platonem: ἐρήμῳ κατηγορέντες ἀπολογουμένους ἐδύο. id est: Deserta causa, nullo defendente accusantes. Iureconfulti composita voce ἐρημοδικία vocant. Ita Paulus, Pædect. lib. 4. tit. de minoribus, cap. & si sine dolo. Item, Et in Eremodicijs ei subuenitur. Cōstat autem omnis ætatis hominibus restitutionem Eremodicij præstari debere, si doceant se ex iusta causa abfuisse. Rursum lib. 46. Titulo iudicatum solui. cap. quum que rebatur, Si interposita iudicatum solui stipularione, quis reum non defenderet, postea ex Eremodicio sententiam esset passus, an ob rem iudicatum clausula committatur, &c. Rursum in Codice libro tertio, Tit. de iudicijs, cap. propterandum. Sin autem reus abfuerit, & similis eius processerit requisitio, quemadmodum pro persona actoris ediximus, etiam absente reo Eremodicium contrahatur. Hæc Iustinianus. Est igitur ἐρημοδικίον, cum altera parte absente fertur sententia.

Citra arationem, citraq; sementem.

QUIA citra nostram operam casu nobis conueniunt, ἀσπαρτα, καὶ ἀνήρωτα contingere dicunt Græci, Lucianus in Parasito: Οτι ἀημάνθη κατά τὸν σαρὸν ὄμιρον ἕτε φυτεύει χερσὶ φυτὸν, ἕτε ἀρρῶν, ἀλλὰ τὰ ἀσπαρτα, καὶ τὰ ἀνήρωτα πάντα νέμεται. i. Quod videlicet vnus, iuxta egregiū illum Homerum, Nec manibus plātat, nec arat, verū citra sementem, citra arādi laborem fruitur omnibus. Idem in Rhetorum didascalo: Σοὶ δὲ ἀσπαρτα, καὶ ἀνήρωτα φύεθω πάντα. id est, Tibi porro citra feminandi, arandiq; laborē proueniunt omnia, id est, citra studium. Natum apparet adagium a fabula insularum fortunatarum, de quibus Horatius in Odis: Reddit vbi Cererē tellus inarata quotānis,

Et imputata floret vsque vinea. Sumptum est autem, opinamur, ex Homero, qui Odyssæ lib. 9. Cyclosum terrā describit ad hunc modum:

Κυκλάπων δ' ἐς γαίαν ὑπερφιάλων ἀθελίτων ἰαμάς, οἱ δ' ἄνεσι πεποιοῦτες ἀθανάτοισιν. Οὔτε οὐτ' ἀνισί χερσὶ φυτὸν, ἕτ' ἀρόσων. Ἀλλὰ τὰ γ' ἀσπαρτα, καὶ ἀνήρωτα πάντα φύονται.

Πυρρὴ καὶ κριθαί, ἢ δ' ἀμπελοὶ, αἵ τε φέρουσι Οἶνον ἐρίσι ἀρούρων, καὶ σφῆνιδος ὄμβρος ἀέξει. i. Venimus in terram, quam magnanimi Cyclopes

Et legū expertes habitāt, hi numine freti Diui, nec manibus terræ plantaria figūt, Vomere nec segetem profcindunt, quina cuncta,

Nulla semente, & nullo nascuntur arati Ordea, frumentum, plenisque onerata racemis

Vineta: & largis hæc Iuppiter imbribus auget.

Dormientis rete trahit.

Εὐδοντι κύρτη ἀρέι, i. Dormienti rete capit. In eos, quibus citra conatū obtingūt ea, quæ cupiunt. Natum ex euetū, quod alij quando acciderit, vt dormientibus piscatoribus pisces forte retibus inuoluti caperentur. Quidā ad Timotheum Imperatorem Atheniensem referunt, cui, quod multa feliciter obtingerēt, magis commoditate fortunæ, quam ipsius opera, ἀτυχεῖς, id est, felicis cognomen inditum. In huius inuidia pingebant nonnulli fortunam ad rete cogētē urbem, illo iuxta dormiente. Quos ille sic alludit, auctore Plutarcho, vt diceret: Si huiusmodi vrbes capio dormiens, quid me facturum arbitramini, si vigilaro? Huc alludit Terentius, cum ait in Adelphis: Quid credebas dormienti hæc tibi confecturos deos? Et illā sine tua opera in cubiculum iri deductum domum? Non dissimili forma dictum est apud T. Liuium libro ab vrbe condita 7. Vnicum belli ducem, qui nihil agentis sibi de cælo deuolaturā in sinum victoriam censet. M. Tullius in Verrem actione vltima: Sed non idem mihi licet, quod ijs, qui nobili genere nati sunt, quibus omnia populi Romani beneficia dormientibus deferuntur. Quin & hodie vulgo dicitur in id genus homines, Fortunatior est, quam sapientior. Et Eupolis comicus apud Athenæum.

-Ω πόλις πόλις
 Ως δὲ τυχῆς ἐὶ μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς. id est,
 -O ciuitas, o ciuitas,
 Vt tu quidem es felix magis, q̄ prouida.
 Congruunt, quæ dicuntur in prouerbio,
 Atheniensium inconsulta temeritas.

Cum mula pepererit.

ADAGIUM peruetustum, Cum mula pepererit, quoties significamus aliquid nunquam futurum, aut adeo raro solere accidere, vt improbum, ac stultum videatur sperare. Ortum videri potest ex eo, quod refert Herodotus in Talia. Cum Babyloniorum vrbs obsideretur à Dario, quidam Babylonius, conuicijs insectans Darium, atque exercitum: Quid, inquit, istic desideris, Persæ? Quin potius absceditis, tunc expugnaturi nos, ἐπεὶ οὐκ ἠμεῖνοι ἴτε κωσὶ, id est, cum mula pepererint: videlicet rarus id nullo vnquam tempore futurum, propterea quod natura steriles sunt mulæ. At paullo post euenit, vt Zopyro mula quæpiam pareret, quo quidem ostento in spem capiendæ Babylonis erectus est, ac cepit. Huic simile quiddam refertur à Suetonio in vita Galbæ Cæsaris. Huius auro procuranti fulgur, cum aquila de manibus exta rapuisset, & in frugiferam quercum contulisset, summum, sed serum imperium portandi familiæ, responsum est. Atq; ille irridens: Sane, inquit, cum mula pepererit. Quod omen ita arripuit Galba, vt eum postea res nouas molientem, nihil æque confirmarit, ac mulæ partus: ceterisq; vt obscœnum ostentum, horrentibus, solus pro latissimo acciperet, memor sacrificij, dictisq; auti. Plinius libro octauo, cap. 44. de mularum sterilitate scribit hunc in modum: Obseruatum est, è duobus diuersis generibus nata, tertij generis fieri, & neutri parentum esse similia. Eaq; ipsa, quæ ita nata sunt, non gignere in omni animalium genere, idcirco mulas non parere. Huius rei causam affert Alexander Aphrodisæus, quod semina natura & habitu diuersa, si commisceantur, tertium quiddam ab utroque diuersum conficiunt, vimq; simplicium prorsus amittunt: veluti si misceas album nigro, abolitio vtriusq; coloribus red datur fulcus, ab utroque diuersus, quæ Græci λελυθῶσμον appellant. Sed multo exactius de his Aristoteles lib. De generatione animalium secundo, cap. 6. reuelans Demo-

criti, & Empedoclis rationes. Quanquam proditum est in annalibus Romanorū mulas peperisse sæpe, verum id prodigij loco habitum, vt eodem in loco, quem modo citauimus. testatur Plinius. Theophrastus vulgo parere in Cappadocia tradit. Aristoteles libro De natura animalium 1. c. 6. tradit mulas coire, ac gignere in Syria supra Phœnicem; sed esse id animal ibi sui generis, etiam si simile.

Ad Græcos Calendas.

HVIC affinem habet sensum, Ad Græcas calēdas, pro nunquam: propterea quod Græci non habent calendas more Latinorum, sed νεμῦνιαι; id est, nouilunia. Atque ad lunæ recursus Græci soluebant vsuras. Vnde Strepſides in Nubibus Aristophanis, optat sibi incontinentem quampiam, quæ carminibus suis efficiat, ne quando luna exoriat: sic enim fore, vt non reddat vsuras: quandoquidem trapezitæ ad lunas, mutuam dant pecuniam, & lunis vsuræ crescunt. Huc itaque respexit Augustus, cum diceret ad Græcas calēdas soluturos, quos nūquam reddituros mutuuum significabat. De quo in ipsius vita scribit Tranquillus ad hunc modum: Quotidiano sermone quædam frequentius, & notabiliter vsurpasse eum litteræ ipsius ἐπιτόγραφοι ostentant, In quibus identidem, cum aliquos nunquam soluturos significare vult, ad calendas Græcas soluturos ait. Huic simile est, quod nunc inter eruditos iactatur, Anno magno Platonis, quem existimant nunquam futurum.

Accessi luna.

Ακισσῶσι σελεύῳ, i. Accessi luna. Dicitur in comperendinatiores, qui nouam subinde causam comminiscuntur, quo negotiū proferant: à nauæ cuiusdam moribus ortam, cui Accessio fuerit nomen. Is, cum esset ignauus, ita prorogare consuevit navigationem, vt se diceret lunam magis opportunam expectare. Nam Græci, præcipueq; ex his Lacedæmonij, quidquid essent rerum auspiciari, superstitiose lunam obseruabant. Id quod tacite notat Euripides, cum in Iphigenia in Aulide respōdet Agamemnon, tum nupturam filiam, vbi lunæ dexter circulus aduenerit, videlicet de plena luna sentiens. Lucianus in libello de Astrologia, palam refert Lycurgum legem in-

instituisse Lacedæmonijs, ne prælium inirent ante plenilunium. In eam superstitionem iocatur Aristophanes, τῆ πανσελεύῳ, id est, plenilunio, sero aut nunquam futurum significans. Etenim, cum Datis, & Artaphernes, ductores Regis Persarum; in Marathonem irrupissent, plenilunium obseruabant, vt tum exirent in prælium. Ergo prius, quam illi uenirent, Athenienses bellum aggressi sunt. Historiæ meminit Herodotus lib. 6. Inde quasi prouerbio de cunctantibus, & quantis occasione rem proferentibus, dicitur, ἐν τῆ πανσελεύῳ, id est, plenilunio. Adagium refertur à Diogeniano. De lunis Laconicis, & alibi non nihil nobis dicitur.

Vbi per Harma fulguravit.

Ὅποτε δι ἄρματ' ἄσραπτει, id est, Vbi per Harma fulgurat. De ijs, quæ nimis cunctanter, ac sero, aut admodum raro fiunt: aut cum nimis anxie, ac superstitiose captatur rei gerendæ opportunitas. Strabo lib. Geographiæ nono, vnde natum sit adagium, indicat, scribens: vicum quem priam esse desertum, atque infrequentem apud Micalæum Bœotix, seu Mycaleffum Tanagræi iuris, quem Harma, id est, currum nominant. Rursum alterum ab hoc diuersum, eiusdem tamen nominis in Attica, quæ quidem tribus ex Atticæ populo Tanagræi similis, atque ob hanc similitudinem nominis quoq; communionem sortitum. Ceterum Harma Bœotix sic vocatum, quod Amphiaræo excusso currus inanis in eum locum delatus sit, vbi nunc facellum eius extat. Alij ferunt, Adraffo fugiente, currum eius eo loco confractum fuisse, ipsam Arionis opera seruatum: hinc natam parœmiam, ὅποτε δι ἄρματ' ἄσραπτει, id est, Vbi per harma fulgurat, videlicet Pythiciis vatibus fulgur aliquod certum, quod ex eo loco veniret, obseruantibus, eodq; viso sacra Delphos mitrentibus. Obseruabant autem ad menses tres, singulis mensibus tres dies, noctesq; totidem: idq; è Iouis fulguralis foco, qui est in muro inter Pythium, & Olympium. Hæc ferme Strabo. Vltim adagij Plutarchus palam indicat in Symposiacis: Οἱ γὰρ, inquit, σπανίως καὶ δι ἄρματ' ἄσραπτει, ἐς ἰαντὲς ἀναγκάζονται τὸν ὀπωσαῦ ἐπιτήδειον ἢ γνώριμον κατατρέφειν. id est, Etenim, qui raro, & per Harma, vt aiunt, conuiuium exhibent, hi

coguntur vt cunque accommodum, ac notum describere. Itaque de raris, & incertis dici solitum videtur. Poterit & per iocum accommodari ad ea, quæ nunquam euentura credamus, quemadmodum aiunt, ad Græcas calendas.

Lydius lapis, sive Heraclius lapis.

Λιτ' Ἡρακλεία, ἢ λιτ' Ἰλυδίη, id est, Heraclius, sive Lydius lapis. In eos dicitur, qui vehementer acri, exactoq; iudicio sunt. Refertur à Theophrasto lib. De natura lapidū. Ait enim lapidē quendam esse, qui Lydius, seu Heraclius dicitur, qui attritu aurū, atq; argentū cuiusmodi sit arguat. Hūc quidam Magnietem putant, velut Herculanū, qui ferrum ad sese trahit: vnde nomen etiā additum σιδηρίτη: sed ex Theophrasti verbis satis liquet βέσσων significari, quem Latini vocant indicem, in quem Battus ille pastor apud Ouidium transfiguratus est, manente nimirum etiā num in lapide pro dendi studio: Nec Heraclium vocatum ab Hercule, sed ab Heraclæa, Lydiæ ciuitate. De hoc meminit Plinius lib. 33. c. 8. his quidē verbis: Auri, argentiq; mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellat, quondam non solitus inueniri, nisi in flumine Tmolos; vt auctor est Theophrastus, nunc vero passim, quem alij Hexacleū, alij Lydium vocant. Sunt autem modici, quaternas vncias longitudinis, binasq; latitudinis non excedentes. Ijs coticulis periti, cum è vena, vt lima rapuerint experimentum, protinus dicunt, quantum auri sit in ea, quantum argenti, uel æris, serupulari differentia, mirabili ratione non fallente. Huc alludit Theocrit. in Aita:

Λυδὴν ἴσον ἔχειν πέσση σόμα. id est,
 Vt Lydo lapidi par os habeam.
 Nimirum quo in varijs oculis optime iudicaret, cuius essent: sic enim ineptiunt amantes. Scholiastes putat hos lapides apud Lydos inueniri, & hinc prouerbum ortum. Et, ne dubites, quin de indice loquatur, sequitur,
 -Χρυσὸν ὀπίη
 Πάθονται μὴ φάλλον ἐτήτυμον ἀργυρέμων
 σοι. id est,
 Cui' ab affectu explorat mēsurarius aurū
 Sit ne probum.
 Adagium accommodari potest vel ad personam, uel ad rem. Ad personam, hoc pacto: Tu scriptorum meorum optimus iudex,
 L 3 plane-

planeque, quod dici solet, *πρακτέα λίθου*. Item hoc modo: In pensitandis, aestimandisque; ingenijs emunctissimæ naris, ac profusum Lydius, vt aiunt, lapis. Ad rem transfertur hoc pacto: Adolescentium ingenia libertas aperit: viris commissum imperium, Lydius, quod aiunt, lapis est.

Amussis alba.

Αδκῶν εἶδημι, id est, Alba amussi, hoc est, nullo delectu, ac citra discrimen. Aulus Gellius in Noctibus Atticis: Nanque illi omnes, & eorum maxime Græci, multa, & varia lectitantes, in quas res cunq̄ue inciderant, alba, vt dicitur, linea, sine cura discriminis, solam copiam sectari conuertebant. Plutarchus in commentariis *περὶ τῆς ἀδολεσχίας*: *Ἐστὶ μὲν ἐν ἀπερχοῖς, ἢ λακκῶν εἶδημι πρὸς τὰς λόγους ἀδολεσχίαι*. id est: Est igitur plane alba linea erga feroces garrulos, propterea quod nullo delectu quavis de re quiduis nugetur. Effertur & expressius adagium a nonnullis, *Αδκῶν λίθου λακκῶν εἶδημι*, id est, In albo lapide alba linea. Diciturque vel in eos, qui nullo sunt iudicio, vel in stupidos, vel in eos, qui incertis probant, aut significant incerta. Sophocles in Cidalione apud Suidam:

Τῶς μὲν λόγους τῶς σῶσαν ἢ τεκμαίρομαι, οὐ μᾶλλον, ἢ λακκῶν λίθου λακκῶν εἶδημι. id est, Nihil mihi plus indicat sermo tuus, quam lapide in albo signat alba linea.

Citatur a Nonio Marcello Lucilius lib. 30. sed corrupte, vt opinamur: quod genus sunt pleraq; illius: Et amabat omnes: nam discrimen non facit, neque significat linea alba. Vsurpatur & a Platone in dialogo, cui titulus, Charmides, vbi Socrates ait, se erga formosos adolescentes perinde esse, vt albam amussim in albo lapide, propterea quod neque discerneret satis inter formas, & omnes ex æquo amarēt. Solet enim funiculus ille minio oblini, quo discrimen faciat, vnde & rubricam vocavit Persius: - Ac si oculo rubricam dirigat vno.

Eadem per eadem.

Αὐτὰ δὲ αὐτῶν, id est, Eadem per eadem. Refert in collectaneis Diogeniani, de his, qui semper eadem inculant, aut eadē affluē faciunt. Non dissimile illi, quod alio reddidimus loco, *ὁ σιὸς κέρμει*, id est, Iouis Corinthus. Potest & in eos torqueri, qui res nugaces nugaciter tractant, veluti

si quis in auctorem indoctum indoctos scribat commentarios, aut in obscenum obscenos.

Ad amussim.

FREQUENS est apud auctores, ad amussim, examussim, examussatim, amussatim, pro eo, quod est, exquisita diligentia; atque exactissima cura. Gellius lib. 1. cap. 4. Ad hæc omnia scripta antiquiora tam curiose spectabat, aut virtutes pensabat, aut vitia rimabatur, vt iudicium factum esse ad amussim diceret. Et Amussitata pro examinatis, apud Nonium. Translatum a fabris lapidarijs, aut lignarijs, qui funiculo illo regulari, operis æqualitatem explorant. Quamquam Festus in dictione examussim testatur, amussim quibusdam esse non lineam, neque regulam, sed feramentum, quo fabri in poliendo vtantur. Persius de poeta absoluta carmina componente, quod modo citauimus.

- Scit tendere versum,
- Non secus, inquit, ac si oculo rubricam dirigat vno,
- Item in carmine de viro bono, quod Virgilio tribuunt:
- Ne quid hiet, ne quid protuberet angulus, æquis

Partibus vt coeant, ne qd deliret amussis. Vsurpat idem Basilus ad nepotes, cum iubet vnamquamque disciplinam ad finem felicitatis referre, perinde quasi lapides, iuxta Doricum prouerbum, ad amussim dirigentes. Natum videri potest apud Homerum Odissææ. cum loquitur de Vlyssæ nauem sibi fabricante:

Ἐέσσε δὲ ἐπισαμένους, καὶ ἐπὶ σάβημι ἴθωα. i. Expolijt multa arte, superque induxit amussim.

Rurfus Iliados. *Ἀλλ' ὅς τε σάβημι δέρου νήσοι ἐξίθωβει* *τέκτον' ἐν παλάμῃσι δαήμεν'*, *ὄσφρατε πόσις* *εὐεῖδ' ἢ σοφίης, ὑποθημισσῶσιν ἐβλύης*. id est, Materiā veluti nauale exæquat amussis, Ducta fabri docti digitis, qui calleat artēi. Quæcunq; est, teneatq; probe, ministrice Minerva.

Est apud eundem & alijs aliquot locis.

Ad vnguem.

AD VNGUEM, eundem habet sensum. A marmorarijs sumpta metaphora, qui sit-

perinducto vngui, commissuras explorant marmorum. Horatius:

- Fonteus ad vnguem Factus homo, id est absolutus. Idem in arte,
- Carmen reprehendere, quod non Multa dies, & multa litura coercuit, atq; Perfectum decies nō castigauit ad vnguē.
- Virgilius secundo Georgic. lib.
- Nec fecius omnis in vnguem Arbōrib' positis secto via limite quadret.
- Persius:
- Vt per læue seueros Effundat iunctura vngues.

Macrobii Saturnalium lib. 1. Nec quicquam alius tam futilis posset esse iudicij, qui Romani anni sic ad vnguem, vt aiunt, emendatum ordinem non probaret. Ad cōsimilem modum Græci, quod exactum sit, & impensius accuratum, *διονυχον* vocant. Plutarchus de præceptis bonæ valetudinis: *Ἡ μὲν ἐν ἀκριβοῦς σφῆδρα καὶ διόνυχοι καὶ γομένη δίατα*. id est, Itaq; vehementer exacta, quæ ad vnguem obseruata dicitur vincta ratio. & *ἐξονυχίειν*, pro ἀκριβοῦς ἐξετάζειν. Quam vocem vsurpat & Athenæus lib. 3. *ἐξονυχίει δὲ πάντα τὰ προσπίπτοντα τοῖς σωματικῶν ἐνοῖς τὰς ἀνάγκας*. id est, Porro ad vnguem exploras omnia, quæ congruunt ijs, qui cum spinis disputant.

Incudi reddere.

ELEGANTER Horatius, incudi reddere, dixit, pro eo, quod est, refingere, ac mutare, corrigereq;:

- Et male tornatos incudi reddere versus.
- Cōsimili forma dicit recoquere. Quintilianus lib. 12. Sed præcipue tamen Apollonio Moloni, quem Romæ quoque audierat, Rhodi rursus reformandum; ac velut recoquendum dedit. Item Horatius:
- Recoctus
- Scriba ex quinqueuero.

Lesbia regula.

LESBIA regula, dicitur, quoties præpositere, non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur. Et cum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties princeps se populi moribus accommodat, cum contra conueniat plebem ad principis arbitrium vitam institueret, si modo princeps ipse ad honesti regulam, ac scopum respiciat. Huius adagij

mentionem facit Aristoteles, quinto Moralium libro: *Τὴ γὰρ ἀριστερὴ ἀόριστος καὶ ὁ κανὼν, ὁσπερ καὶ τῆς λεσβίας οἰκαδομῆς ὁ μαλὺ βδινὼν κανὼν*. *πρὸς γὰρ τὸ ὄχημα τῆς λίθου μετακινήσει, καὶ ἢ μένει ὁ κανὼν*. id est, Siquidem infinitæ rei infinita item regula, quemadmodum plumbea Lesbiæ ædificationis regula: ad lapidis enim figuram transmouetur, neque manet regula.

Indignus, qui illi matellam porrigat.

HYPERBOLE prouerbialis est, de vehementer inæqualibus, ac ne vlla quidem ex parte conferendis. Martialis:

Dispercam, si tu Pyladi præstare matellā Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Nam sordidissimum obsequium est, ministrieti matulam exhibere, quo qui sit indignus, is videlicet nimium inferior videtur. Vnde D. Hieronymus in epistola ad Nepotianum, inter sordida captatorū ministeria hoc quoque commemorat. Ipsi, inquit, apponunt matulam, obsident lectum. Plutarchus in apophthegmatis Laconicis refert, puerū quendam Spartanum ab Antigono captum, ac venditum, paruissē quidē emptori in omnibus, quæ non essent indecora ingenuis. Ceterum iussus afferre matulam detrecauit obsequium, addens, non seruiam: Surgent domino, puer, senties, inquit, quem emeris, simulq; conscenso lecto sese præcipitem dedit. Extat & hoc die vulgo tristissimus sermo, Indignus est, qui illi calceos detrahat. Quin etiam negant eodem die nominandos, quos admodum inæquales volunt videri.

Scopa dissoluta. Scopas dissoluere.

HOMINES nihili, nulliusq; profusum consilij, Cicero scopas dissolutas nominat, scribens ad Atticum epistolarum lib. 7. his quidem verbis: Cæsarem vidi Minturnis ad 8. Calendas Februarias mane, cum absurdissimis mandatis, non ad homines, sed scopas dissolutas, vt id ipsum ille mihi videatur irridendi causa fecisse. Idem in oratore perfecto, agēs cōtra eos, qui numeros orationis contemnit, scopas dissolutæ dixit, pro eo, quod est, rem profusum inutilem efficere. Nam scopæ colligatæ, & speciē videntur habere qualemque, & ad verendum pauimentum sunt accommodatæ. Porro, si dissolueris, nihil inutilius, nihil

inelegatius. Tulliana verba sunt hæc: Sed, si quos magis delectant soluta, sequantur ea sane: modo si quis Phidiae clypeum disfoluerit, collocacionis vniuersam speciem sustulerit, non singulorum operum venustatem: vt in Thucydide, orbem modo orationis desidero, ornamenta comparent. Isti autem, cum dissoluunt orationem, in quæ nec res, nec verbum vllum est, nisi abiectum, non clypeum, sed vt in prouerbio est, etsi humiliter dictum est, tamen consimile est, scopas, vt ita dicam, mihi videntur dissolueri.

Apertis tibijs.

APERITIS tibijs, id est, clariore voce. Translatum à tibijs, qui quædam obturatis tibijs foraminibus, quasiq; pressiore sono canuat, quædam apertis tibijs, actiore sonitu. Quintilianus Institutionum lib. 11. Illa vero iam pæne apertis, vt aiunt, tibijs, qui, quocunq; inciderunt, veterem consuetudinem fori, & pristinum morem iudiciorum requirunt. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibijs inueni in quempiam, id est, non clanculum obtreccare, sed palam insectari, lacerareq; conuicijs: aut apertis tibijs laudes cuiuspiam celebrare, id est, palam, & magnifice. Fortassis ad hanc sententiam pertinet senarius ille Græcus, quem citat Tullius in Epistolarum ad Atticum libro 2. ex poeta nescio quo: Cn. quidem, iniquens, noister, plane iam quid cogitet, nescio:

Φυσά γὰρ ἢ σμικροῖσιν ἀνλοῖκοις ἔτι. id est, Neq; enim minutis iam ille spirat tibijs.

Videtur innuere, Pompeium ingentia promittere per legem Agrariam, & re maximam moliri. Athenæus lib. 4. refert tibia rum genus, quas Anacreon ἠμιπύς appellat, ceteris minores, sonoq; minus clario: quod ipsum indicat cognomen.

Quid opus erat longis canere tibijs?

DION lib. 1. huiusmodi quoddam adagium refert, τὶ γὰρ μὲ ἐδει μακροῖς ἀνλοῖς ἀνλεῖν. i. Quorsum attingebat me longis tibijs canere? Idq; aiunt conuenire in eos, qui sumpsissent inanè operam, aut sumptum. Ductum ab Othone, qui post cæsum Galbæ fecerat sacrum, in quo extra inauspicatòs exitus portendebant. Itaq; pœnitens sumptus, & operæ frustra insumptæ, fertur ita dixisse: τί με ἔδει μακροῖς ἀνλοῖς ἀνλεῖν; quæ

verba deinde in vulgi fabulam abierunt. Olim in sacris, longis tibijs cani solitum est: qui mos postea sublatus, auctore Plutarcho. Meminit huius & Suetonius in vita Othonis. Postridie quoque, inquit, in augurando tempestate orta, grauius prolapsum, idētidem obmurmurasse: τὶ γὰρ μὴ καὶ μακροῖς ἀνλοῖς, id est, Quid mihi cum longis tibijs? Quo quidem loco demiramur, quid commouerit quendam, non obscuri nominis interpretem, vt reiectis Suetonij verbis velut adulterinis, Dionis supponenda putaret: quasi vero nefas sit, auctoribus eandem sententiam diuersis explicare formis; aut quasi non elegantius etiam dixerit Suetonius, quàm Dio:

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum, & Sicyonem.

EVSTATIUS, enarrans Iliados secundum lib. ait hunc versum olim prouerbio fuisse celebratum:

Εἴη μοι τὰ μεταξὺ κορίνθου, καὶ σικυῶνος. i. Sit mihi quod Sicyonem interiacet, atq; Corinthum.

Id inde venit in adagijs, quod vrbis vtraque esset opulentissima, agriq; longe feracissimi interiaceret. Aristophanes in Auiibus, indicat ex oraculo natum:

Ἀλλ' ἔταν ἀνάσσει λυκοὶ πολυαῖτε κορώνει ἐν ταυτῷ τὸ μεταξὺ κορίνθου, καὶ σικυῶνος. i. Cornix cana, lupusq; vbi eadem sede morantes.

Quod spatium Sicyonem dirimit, atq; Corinthum.

Interpres adscribit, Æsopo consulenti de parandis opibus, ita responsum fuisse:

Εἰ τὸ μέσον κτήσαο κορίνθου, καὶ σικυῶνος. i. Si teneas quod agri Sicyonem, interq; Corinthum est.

Refertur & à Zenodoto, atq; item Athenæo libro Dipnosophistarum quinto. Conueniet, vbi quis oprat ingentia. Poterit & per iocum torqueri in eum, qui, quod affequi non potest, id votis tamē quasi somniet. Simili figura dictum est illud Theocriti in Ergatinis.

Ἄθε μοῖησαν ὄσα κροῖσον πῶνα φαντὶ πεπῶσθαι. id est,

Quæ Cræsum tenuisse ferunt, vtinam illa mihi sint.

Deum esse, Deum facere.

HYPERBOLÆ sunt prouerbiales de singulari

singulari laude dignis. M. Tullius in Oratoris sui lib. 2. In quo tu mihi, inquit, deus esse videris: id est, singularis, ac summus. Terentius in Adelphis: Deum re facio: id est, summis laudibus effero. Inde natum, quod prisca mortales, si quem ob egregias, ac minime vulgares virtutes suspiciebant, eum deum, ac dijs genitum aiebant. Id quod euenit Alexandro Magno, Scipioni Africano, Octauio Augusto, cumq; his alijs compluribus. Cui quidem rei Aristoteles adfipulatur Moralium lib. 7. Hanc, inquit, virtutem heroicam velut homine maiore, & diuinitati proximā vocant. Hinc & Homerus Priamum de Hectore loquentem facit, ad hunc modum Iliados.

Οὐ δὲ ἐόκει

Ἄνδρὸς γε θνητῶ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο. i. Nec iam hominis sane mortalis filius ille esse videbatur, sed diuo semine natus.

Porro Laconibus, vt idem testatur, peculiaris hic erat mos, vt, cum vehementer quempiam admirarētur, diuum virum appellarent. Idem commemorat Socrates apud Platonem in Menone: καὶ οἱ Λακωνες, ἔταν τιὰ ἐκωμιάζουσι ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖον ὄραν ἄνηρ ἔτ. id est, Et Lacones, quoties laudant aliquem virum bonum, diuinus, inquit, vir hic. Inde illa apud Homerum solennia: θεῖον ἦεν, καὶ θεοειδής, id est, Deo similis, & diuina specie. καὶ ἰσὺ θεῶν, καὶ ζῆ θεῶν, id est, Deo par, & admodum diuinus. Contra, insigni improbitate viros, belluas appellamus, idq; etiam vulgo tritissimum est. Diuus Hieronymus, ad Aurelium Augustinum scribens, per Ironiā torst in quosdam, non contentos communi hominum iudicio, sed noua quædam desiderantes, Deos illos appellans. Quintilianus Institutionum lib. 1. hominem omnibus numeris consummatum, vulgo mortalem. Deum dici solitum indicat. Nam sapientes, inquit, formantes eum, qui sit futurus consummatus vndiq; &, vt dicunt, mortalis quidam Deus, non modo cognitione celestium, vel mortalium putant instituendum, &c.

Sæpe etiam est holitor valde opportuna locutus.

AVLVS Gellius in Noctibus suis lib. 2. cap. 6. testatur hunc versiculum olim prouerbio fuisse celebratum:

Πολλὰς καὶ ἠπαρὸς ἄνηρ μάλα κέρριον ἔπει. id est,

Sæpe etiam est holitor valde opportuna locutus.

Quo quidem admonemur, non esse fastidendam salutarem sententiā propter auctoris humilitatē: nam fieri nonnunquā, vt aliquis infimæ sortis, ac notæ vir, aut minime doctus, dicat quiddam haudquaquā aspernandum etiam summis viris. Huic responderet illud Cæcilianum apud Cicero nem in Tusculanis quæstionibus, Sæpe est etiam sub pallio sordido sapientia. Neque dissonat Plautinum illud in Captiui duo: Vt summa sæpe ingenia in occulto latent. Porro, quod ad Græcum attinet adagium, lectorem admonendum putauimus, hunc quidem ad modum in omnibus, quos adhuc viderim, Gellianis codicibus inueniri scriptum. Verum, dum sursum ac deorsum in Græcis auctoribus oberramus, forte fortuna in collectaneis quibusdam, nullū quidem auctoris titulum præferentibus, sed eiusmodi tamen, vt aut Stobæi, aut certe ex hoc decerpta viderētur, huiusmodi carmen inuenimus, citatum ex Æschyli tragœdia, cui titulus Phryges:

Πολλὰς μοι καὶ μωρὸς ἄνηρ κατακάρρον ἔπει. i. Sæpe etiā stultus fuit opportuna locutus.

Quæ sententia totidem verbis etiam vulgo nunc dicitur, à viro stulto nonnunquam sapiens dictum proficisci. Respondet autem ad illam, quam superius ex Euripide citauimus.

Μωρὰ γὰρ μωρὸς λέγει, id est, Nam stulta stultus loquitur.

Etenim hoc tamēsi vere dictum est, tamen fit nonnunquam, vt fatuus vel casu, vel imprudens aliquid egregie dicat, & ad rem vehemēter accommodatum. Id quod accidere sæpenumero videmus. Quid enim potuit vel ab homine falsissimo dici accommodatius, quàm quod narrat Suetonius dictum à quodam, qui mente parum constabat, in Pompeium, & Iulium Cæsarem: Salue Rex, salue Regina. Cum Pompeius regni affectati laboraret inuidiā, Cæsarem rumor esset Nicomedi Regi vxoris vice fuisse.

Copia cornu.

Ἀμαθίας κέρως, i. Copiæ cornu. Cum affatim omnia superesse significamus, copiæ cornu dicimus. Translati à peruetusta fabula, quæ varie narratur apud auctores. Quidā ad hunc modum narrat, Rheæ Iouē enixa,

enixa, metu patris infantem in Creta occu- luit, nutriendum à duabus nymphis, Adra- stea, & Ida, Melissei filiabus. Hæ nutrica- uerunt illum capræ cuiusdam lacte, cuius nomen fuerat Amatheæ. eam capram Iup- piter iam adultus in sydera retulit, voca- turq; à Græcis ἀξέριπνια, id est, capra cæ- lestis. Huius alterum cornu nymphis nu- tricibus dedit, videlicet officij præmium: hanc adiiciens facultatem, vt, quidquid optassent, id illis ex eo cornu largiter sup- pullularet, Ouidius Faforum libro quin- to, paullo diuersius fabulam narrat, hoc pacto:

Nais Amalthea, Cræta nobilis Ida.
Dicitur in syluis oculuisse Iouem.
Hic fuit hedorum mater formosa duorti,
Inter Dictæos conspicienda greges,
Cornibus acrijs, atque in sua terga recur- uis,
Vbere quod nutrix posset habere Iouis.
Lac dabat illa deo, sed fregit in arbore cornu,
Truncaq; dimidia parte decoris erat.
Sustulit hoc nymphe, cinxitq; decenti- bus herbis,
Et plenum pomfs, ad Iouis ora tulit.
Ille, vbi res cæli tenuit, folioq; paterno
Sedit, & inuictò nil Ioue maius erat.
Sydera nutricem, nutricis fertile cornu
Fecit, quod dominæ nunc quoq; nomen habet.

Legimus & Hercule Ætolis donasse cop- iæ cornu, propter coercitum cornu flumi- nis Acheloi: quare regionem illam, antea sterilem, fertilissimam reddidit: cornu ni- mirum laborum duriciem significante, fru- gibus feracitatem. Hunc igitur titulum Phocion quidam Peripatericus libro suo indidit, vt testatur Aulus Gellius. Plinius item ostendit Græcos aliquot hanc inscri- ptionem nimis arrogante suis commen- tarijs imposuisse, tanquam nihil in eis non contineretur, & quiduis inde peti, atq; ac- cipi possit. Lucianus de mercede seruient- tibus, καὶ ἐξ εἰς τῆς ἀμαλθείας κέρα, καὶ ἀμέλ- ξεις ὄρνιθων γάλα. i. Et habebis copix cornu, & lac gallinaceum emulgebis. Philostratus Dionem sophistam appellat ἀμαλθείας κέ- ρας, velut omni genere virtutum expositū. Plautinus quidam seruus, epistolum quan- dam copix cornu vocat, quod plurimum ex ea commodorū capi posset. Aulus Gel- lius lib. 14. cap. 6. Et simul dat mihi librum

grandi volumine, doctriinis omnigenis, vt ipse dicebat, præscatentē. Accipio cupidus, & lubens, tanquam si copix cornu nactus essem. Apud Athenæum Philoxænus secū- dam mensam varijs cupedijs instructam, copix cornu vocat. Citatur à Suida car- men huiusmodi,

Εὐστῖνα μοι βίος ἐστὶν ἀμαλθείας κέρασ ἀγὰς. i. Capræ vbi Amaltheæ præbet mihi pabu- la cornu.

Carmen est heroicum. Effertur adagiū hoc quoq; pacto, ἀξέριπνια, id est, capra cæ- lestis. Comœdia vetus notat Polyagrunt quendam vxorem ad quæstum profuituen- tem: quam caelestem capram vocat, ob im- mensum quæstum, vt testatur Plutarchus in cōmentario de audiendis poetis, Εὐδαί- μων πολύαγρον ἔρανίον ἀγὰ παλτοφορὸν πρέ- φων. id est. Fortunatus Polyager, id est, mul- torum agrorum possessor, caelestem caprā opes afferentem alens. Idem alibi aduer- sus Stoicos, ὁ δὲ τῶν σακκῶ λαβὼν ἀμαλ- θέϊαν. id est, At qui Stoicā acceperit Amal- theam. irridens paradoxa Stoicorum, qui suo sapienti tribuunt vniuersa, diuitias, li- bertatem, sanitatem, regnum. Horatius in Odis:

-Beata pleno Copia cornu.

Lac gallinaceum.

Ὀρνιθων γάλα, id est, Gallinarum lac, eun- dem haber sensum. Dicitur. n. in opulētis, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id pretiosis: vt sit hyperbole, significans nihil omnino de- esse. Plinius in præfatione historiae mundi, irridens Græcorum deliciosas quasdam, & magnificas inscriptiones: Cerion, inquit, inscripsere, quod volebāt intelligi fauum, alij κέρασ ἀμαλθείας, quod copix cornu, ve- lut lactis gallinacei sperare possis in volu- mine hautum. Aristophanes in Vespis:

Εγὼ γὰρ ἂν ἂν ὄρνιθων γάλα.
Ἀντὶ τῆς βίης λάμβονα ἀντὶ με νυκτὶ ἀποςπείρι. i.
Non lac hercle gallinaceum

Hæce pro vita capiam, quam mi adimis in præsentia.

Eustathius in quartum Odyssææ, citat hoc adagium ex Anaxagoræ fabula, cui ti- tulus, ὠδ. Rursus Aristophanes comicus in fabula, cui titulus, ὄρνιθες,

-Δώσομεν ἑμὶν
Αὐτῆς, πωσὶ, πάλιν πωσὶν
Πλευρογίταν, ἢ δαμοίαν,

Bion,

βίον, εἰς βίον, νεότητα, γέλωτα,
Χορὸς, θαλίαις, γάλα τ' ὄρνιθων,
Ὡς τε παρῆσαι ἑμὶν κοπιῶν
ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. id est,

Dabimus vobis ipsis, filijs, filiorum fi- lijs, opulentiam bonæ valetudinis, felicitatem, facultas, pacem, iuuetam, risum, cho- ros, festa, lac gallinarum, vt sitis præ bono- rum copia laboraturi. Strabo Geographiæ libro 14. narrat de Saniorum agris, quod essent omnium rerum ampliter feraces, il- lud vulgo iactatum esse, quod lac etiam ferrent gallinaceum. Idem testatur hoc adagium apud Menandrum comicum in- ueniri. Athenæus libro. Dipnosophistarum nono, ex mediæ comediæ scriptore quopiā Mnesimacho, senarios hos adducit. καὶ τὸ λεγόμενον,

Σπανιότερον παρῆσαι ὄρνιθων γάλα,
καὶ φασανὸς ἀποτεγγίμεν καλῶς.

Id est, Et, quod dicitur proverbio,
Lac suppetit, res rara, gallinaceum, ac
Plumis reuulsis phasianus approbe.

Rursum lib. nono adducit ex Numenio,
Ἡδ' ὅπερ ὄρνιθ' ἰκαλεῖται γάλα. id est,
Atque quod gallinæ dicitur lac.

Idem libro tertio indicat, quibusdam
lac gallinaceum esse, album oui.

Non omnibus dormio.

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inferuiunt, neque per omnia gerunt morem. Translatum putant à ma- ritis quibusdam nimis obsequentibus, qui vxores suas adulteris sciētes produnt, som- num interim inter pocula simulantes, vt adultero, quod libet, liceat. Quod genus obsequij notans Iuuenalis:

-Doctus, inquit, spectare lacunar,
Doctus & ad calicē vigilāti stertere naso.

Plutarchus in libro, cui titulum fecit, ἐρωτικῶ, fabulam super hac re non illepi- dam narrat. Cum Galba quispiam con- iunio Mœcenatem accepisset, sentiretque iam è nutibus hominem inflammatum in vxorem suam, sensim demisit caput, per- inde quasi dormiret. At, cum interea fa- mulus quispiam ad mensam accedens, vi- num clam tolleret, ibi iam vigil, & ocu- latus, Infelix, inquit, an nesciebas me so- li Mœcenari dormire? Meminit huius ada- gij, & ad hunc, quem dixi, modum expo- nit Festus Pompeius, citans ex Lucilio tractum ostendens à Capio quodam, qui

Pararencho dictus sit, quod simularet dor- mientem, quo impunitius eius vxor mœ- charetur. Idem indicat huius rei memi- nisse Lucilium. Vsurpat & M. Tull. libro familiarium epistolarum septimo, Olim, Non omnibus dormio, sed ego, mi Galle, non omnibus seruiō. Videtur indicare Cicero alterum, puta, non omnibus dor- mio, vetus fuisse, alterum nempe, non omnibus seruiō, nouum. Vtrunque cer- te prouerbiale, sed prius illud pertinet ad concessionem iuris, hoc posterius ad obse- quium impendendum. Idem Tullius epi- stolarum ad Atticum libro 13. Est bellum aliquem odisse libenter, & quemadmodū dicitur, non omnibus seruire. Qui qui- dem locus non videtur carere mendo. For- tasse enim scriptum erat, & quemadmodū non omnibus dormire, ita non omnibus seruire. Quin & hæc ipsa vox, seruire, non vacat metaphora, cum dicimus, seruire sce- næ, seruire tempori, seruire vitij, seruire ingenio vxoris, seruire populo, seruire cō- modis priuatis, pro eo, quod est, nihil non facere, quo satisfacias.

Sardi venales.

Σαρδιαὶ ὄρνιθες, id est, Sardi venales. In eo libello, cui titulus est, De viris illustribus, quæ alij Plinio, nonnulli Suetonio tribuūt, vtriusq; reclamāte stylo, huiusmodi quod- dam adagiū refertur, Sardi venales, de ne- gotio infinitæ prolixitatis, atq; inexplica- bili. Idq; hinc esse ortū tradunt, quod Ti- berius Sempronius Gracchus, cum altero consulatū Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, vt longa vendi- tione res in proverbij abiierit. Plutarchus in Problemaris Romanorum, aliam affert causam, nimirum olim inoleuisse morem apud Romanos solēnem, vt, qui ludos ede- rent in Capitolio, Sardos venales promū- ciarent, prodiretq; puer quispiam, per ludi- brium monili cinctus, quod bullam vocāt. Eum morem hinc ortum putat, quod Ve- ientes Etruscorum populi, multum répo- ris cum Romulo bellum gessissent, quodq; horum urbem postremam Romulus expu- gnasset. Etiam si T. Liuius lib. 1. narrat, vic- tos quidem à Romulo Veientes, sed tamē victorem ab vrbe munita abstinuisse. Vnde & regem ipsum, & cum hoc captiuos quam plurimos Romā deductos, venales promū- ciauit. Porro, cum Lydi ab initio fuerint Etrusci,

Etrusci, quemadmodum testatur & Herodorus lib. 1. Lydorum autem caput erat Sardis, inde factum, vt Etrufcos Sardonum nomine pronunciarit venales. Refert eadem Plutarchus in vita Romuli, licet aliquanto diuersius. Debellatis Veijs, captus est illorum dux, qui, cum esset proeētæ ætatis, visus est rem imprudentius gessisse, quam pro ætate. Vnde mos inoleuit, vt, quoties Romani ob partam victoriam immolarent victimam, senem purpurea indutum per forum in Capitolium inducerent, bullaque ad collum appensa, quod tum erat puerorum insigne, præco Sardonios venales pronunciarer. Etrurix caput Veij sunt, & Etrufci Sardoniorum coloni putantur. Vfus est hoc adagio M. Tullius libro Epistolarum familiarum 7. ad Gallum: Habes, inquit, Sardos venales, alium alio nequirem. Sentit Cicero de contemptis, & improbis: & ni fallimur, patria quoque Sardis. Nam ita scribit paullo ante hunc locum: Id ego in lucris pono, non ferre hominem pestilentiorum patria sua.

Dasyppus carnes desiderat.

Δασύπυς κρέων ἐπιθυμῆι, id est, Dasyppus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab alijs, quæ ipsi assatum sunt domi. Etenim Dasyppus de genere leporum. Lepus autem, vt auctor est Plinius lib. 8. cap. 55. animal est innocuum, esculentum, & fecundum, omnium prædæ nascens. Solus, præter dasypodem superferat, aliud educas, aliud in utero pilis vestitum, aliud implume, aliud inchoato gerens partu. Dicitur est autem dasyppus à pedibus hirsutis, ac villosis.

Tute lepus es, & pulpamentum quaris.

SVNT, qui existiment cum proximo idem esse, quod legitur in Eunuchio Terentiana: Tute lepus es, & pulpamentum quaris. Dicitur est autem à milite glorioso in adolescentem Rhodium, qui scorto suo alludebat, ipse ea ætate, qua scorti vicibus fungi posset. Donatus allegoriam varijs modis exponit, indicans prouerbium hoc in molles conuenire, propterea quod lepus à posteriore parte, hoc est, à lumbis, & clunibus pulpamentum de se præbeat, eaque corporis parte lautissimus fit: vel quod cum canes, amatorum instar, se-

quantur: vel quod lepus à Physicis dicitur incerti sexus, modo mas, modo femina. Quæ commenta frigidiora videntur. Flauius Vopiscus in Numeriano Imperatore, scribit adagium Terentianum, Liuij esse Andronici, vetustissimi Romanorum comici.

Vno fasce complecti.

VNO fasce complecti, legitur apud eundem Plinium, pro eo, quod est, eadem opera, & coniunctim agere, non separatim. Verebamur, inquit, ne nos dies, ne nox, ne latera deficerent, si tot crimina, tot reos vno velut fasce complecteremur. Translatum est ab ijs, qui res multas simul colligant, quo commodius gestari queant. Id Græci dicunt συλλέξω, id est, comprehensum.

Salem, & mensam ne prætereas.

Αλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν, id est, Salem, & mensam ne prætereas. Ne negligas amiculorum consuetudinem, aut ne violes amicitix iura. Nam his rebus olim conciliabatur amici, & familiares antiquitus mutua inter sese conuiuia acerbant. Quemadmodum testatur etiam Diogenes Laertius in vita Pythagoræ. Et adstipulatur Theocritus in Hyla:

Οἱ μίαν ἀμφοῦ ἐταῖροι ἀεὶ δαίνομε τράπεζαν. id est,

Qui ad mensam semper eandem

Cœnabant ambo, fidi nimirum vt amici.

Loquês de Hercule, ac Telamone. Tum Euripidis Hecuba, Polymnestoris exaggerans facinus, hospitalis etiam mensæ facit mentionem:

Κοινῆς τράπεζης πολλὰ κίς τυχὼν ἐμῆ. id est, Mensa receptus sæpe communi mihi.

Inde est, quod, vt docet apud eundem Laertii Alexander in commētarijs Pythagoricis, Pythagoras vetabat frangi panem, videlicet, ne discicaretur, quod amicos copularer. Idem censuit, salem potissimum in mensa apponendum, quod æquitatis, ac iustitiæ nos admoneat, vt quod & feruet, tua turque quidquid occuparit, & ex liquidissimis rebus aqua, marique fiat. Origenes aduersus Celsum lib. 2. Parium quempiam Iambographum adducit, qui Lycomâtem infectatus sit, quod salem, ad mensam esset prætergressus. Certe apud Macedones patrio ritu sœdus, quod sanctissimum vellent haberi, sic inibant, vt panem gladio diuisum

sum vterque libaret. Auctor Q. Curtius libro octauo.

Baceli similis.

Ἰκελὸς βακέλλου καὶ βακέλου ἔστι, id est, Bacelo similis, & Bacelus es. In cinædos, ac parum viros dicitur; aut in magnos quidæ corpore, sed animo stupidos. Tractum à forma, moribusq; Baceli cuiusdam. Ait Suidas, Bacelum proprie significare eum, qui fit exectus, eoq; in molles dici, quod hoc morbo potissimum laboret illud hominū genus. Antiphanes in Caribus, Bacelum quempiam taxat apud Athenæum lib. 4.

Οὐχ ὄραῖς ὀρχήμενον

Ταῖς χερσὶ τῶν βακέλλου, ἔδ' ἀρχαῖνεται, i.

An Bacelum non vides,

Manibus suis sic saltitantem, nec pudet?

Meminit huius Suetonius in vita Augusti, scribens eum peculiari vocabulo, Bacelum pro stulto assidue solitum dicere, quanquam in vulgatis codicibus Baceolus scriptum est, Hermolaus existimat & apud Quintilianum recte pro Bagoa, Bacelum legi posse. Verba Fabij sunt hæc: At vero statuarum artifices, pictoresq; clarissimi, cum corpora speciosissima pingendo, fingendo ve effingere cuperent, nunquam tamen in hunc inciderunt errorem, vt Bagoam, aut Megabysum aliquem in exemplum operis assumerent sibi. Verum non videtur, cur Fabiana scriptura mutata sit, cum βαγώνας barbara lingua significet Eunuchum, quo nomine Lucianus philosophum quandam inducit, qui vultu, corporisq; figura eunuchum præferret. Quin & Ouidius de Amoris, seruum puellæ cultodem Bagoam appellat:

Quem penes est dominam seruandi cura Bagoæ.

Batalus es.

Βάταλος ἔστι, i. Batalus es. Olim in effeminatos per contumeliam dicebatur. Plutarchus ostendit id cognominis Demostheni puero inditum fuisse, & ab inimicis probro obiectū. Porro cognominis huius idē varias afferit rationes: vel quod Batalus quispiam fuerit tibiēen, mollis, & effeminatus, qui muliebribus sandalijs primum omnium in scenam prodierit, ac musicam, vt ita dixerimus, euitarit: vel quod poetæ euidam obscæno nomen fuerit Batalo: vel quod apud Atticos Batalus appellata sit ea

pars corporis, quæ verecunde nominari nõ potest. Meminit huius rei Libanius. Idem nempe Demosthenes, iam prouecta ætate, simili cõtumelia dictus est Argas: siue quod hoc nomine fuerit quispiam malarum auctor legum: siue quod, vt existimat Suidas, serpentinus genus sit Argas. Dicunt itē Græci καταλιχέδαι, pro eo, quod est, turpiter, atque effeminate viuere.

Bene plaustrum perculit.

RUSTICORVM prouerbium est, Bene plaustrum perculit. Apparet dici solitū in eos, qui quempiam impellunt, quo suapte sponte iam propendebat. Translatum à plaustris onustis, quæ, quod exonerentur, solent euerti. Fit autem id commodius in eam partem, in quam propter solum decliuus inclinant. Donatus indicauit hoc adagium exponens in Eunuchio hæc Parmenonis verba: Perculeris iam tu me? Ab hac sententia nõ abhorret Plautinum illud in Curculione: Qui monet, quasi adiuuat. Verba sunt lenonis, qui libentius fit mutaturus fidem, admonitus à trapezita, quod tamen vel citra monitorem erat facturus. Idem eleganter expressit Sophocles apud Plutarchum in vita Artaxerxis:

Ταχέια περὶ τῶν κακῶν ὀδύπορεῖ. id est, Rerum malarum facilis est persuasio. Plerique ad deteriora procliuus sunt.

In Care periculum.

Ἐν καρὶ τῶν κινδύων, i. In Care periculum subaudi, facito, hoc est, in homine, aut re viliore, fac periculofam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit, nõ multum sit dispendij capiendum. Huic adagio Carum mores fecere locum. Hic populus est, vt auctor est Mela Pomponius, incertæ originis, vt quos alij ἀυτόχθονες, id est, indigenas, nonnulli Πελαγος, alij Curetes existiment, gens vsq; adeo armorum, pugnaq; amans, vt aliena etiam bella mercede conducti soliti sint agere. Vnde Theocritus in Encomio Ptolemæi:

Φιλοπολέμοις τε κάρουσι dixit. id est, Bellandiq; audis Caribus.

Itē Herodorus in Euterpe, ostendit Carēs barbaro, seruiliq; fuisse ingenio, & ad quiduis malorum ferendum paratos, mercede proposita. Id quod indicat & Aristophanes in Anibus, Ἐὶ δὲ δόλος ἐστὶ καὶ κάρ. id est,

id est, Quod si feruus est & Car. Strabo lib. Geographiæ 14. narrat, Cares tota quondã errasse Græcia, passimq; stipendijs meruisse. Ceterum in rebus bellicis vsque adeo præcelluisse, vt passim apud poetas arma bellica Carica nominentur, quæ admodum Anacreon Caricam loricam, Alcæus Caricam cristam dixit, ad quam alludit Aristophanes in Auibus. Suidas scribit, Cares primos mortalium mercede militasse, vt qui vitam suam vilem haberet. Hos igitur, qui conduxerant primos in acie collocare cõsueverant, vt primos hostium impetus suo exciperent periculo, aut vbi fortuna belli difficillima videretur, illic obijciebantur. Persæ sua lingua κάρδακος appellabãt, qui raptò viuebant. Carum laudem his temporibus, æmulari videntur Helucij, gens bello nata, simplex alioqui, ac minime malum hominum genus, planeq; dignum, vt quidem sentimus, quod hac quoque nota vacaret, & in litteris, & in ceteris honestis studijs egregie valitutum, si relictis bellis huc animum appellerent. Vsurpat hoc adagium Socrates apud Platonem in Euthydemo, iubens in se potius fieri periculum trãsfõrmationis, velut in homuncione Care, quem si perdas, nõ admodum grauis sit iactura. Εἰ δὲ ὑμεῖς οἱ νέοι φοβέσθε, ἀσπερ ἐν κερὶ ἐν ἐμοὶ ἔσω ὁ κινδύω. ὡς ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ προσβύτης ἐμὲ παρακινδύωσεν ἔτοίμω, καὶ παραδιδώμι ἐμαυτὸν Διονυσόδωρὸν τὸτο, ἀσπερ τῆ μηδεία τῆ κόλχω. ἀπολύτω μὲ, καὶ εἰ μὲν βέλεται, ἐλέτω. εἰ δ' οἱ, τιβλάται τὸτο ποικίτω, μόνον, χρῆσθον ἀποβλάτω. i. Quod si si timetis vos iuuenes, in me, tanquam in Care fiat periculum. Nam & ipse quandoquidem senex sum, paratus sum subire periculum, meq; ipsum trado huic Dionysodoro, quasi Medææ Colchicæ. perdat me, & si velit, in lebere coquat me. Sin minus, quidquid voluerit, id faciat, tantum vt me reddat probum. Idem in Lachete huc respexit, cum ait: Cogitandũ esse ijs, qui primum docere incipiunt, & artis suæ periculum cum magno iuuenum periculo faciit, non Carẽm quempiam mercenarium; sed cinium liberos in discrimen adduci. Et hũc imitatus Aristides in oratione Panathenai ca, ἐν δὲ τῷ κερὶ, καὶ ἐν ἐν τοῖς ἐαυτῶν σώμασι τῶν πατρῶν ποιούμενοι. id est, in Care vero, non in suis ipsorum corporibus facientes periculum. Vfus est eodem M. Tullius in actione pro L. Flacco: Quid, inquit, de

tota Caria? nonne hoc vestra voce vulgatum est, Si quid cum periculo experiri velis, in Caria potissimum esse faciendum? Quem quidem locum apparet esse vitiatum, & in Care legendum esse, non in Caria. Huic diuersum est illud, Aureo piscari hamo: quod alibi reddemus.

In dolio figularem artem discere.

ITEM illud, ἐν κλίω, τὴν κεραμείαν μάθων, id est, In dolio figulariam artem discere. De ijs, qui proinus maximis i rebus artificij sui capiunt experimẽtum, cũ paulatim & minutis ad summa proficisci conueniat. Neq; enim figulus statim a dolio, id est, vase maximo artem auspicatur, sed a pusillis quibusdam vasculis, in quibus non sit graue dispendium, si quid secus accidar. In hanc ferme sententiam vsurpat Plato in Lachete: Σκοπὴν χρὴ μὴ ἐν τῷ κερὶ ἡμῶν ὁ κινδύω κινδύωσται, ἀλλ' ἐν τοῖς μέσσι τε καὶ ἐν τοῖς τῶν οἰκῶν παύσι, καὶ ἀτεχνῶς τὸ λεγόμενον κατὰ τὴν κεραμείαν ἡμῶν συμβαίνει, ἐν κλίω ἢ κεραμεία. id est, Considerare oportet, ne hoc periculum nobis fiat, non in Care, sed in filijs simul, atque amicorum liberis: ac plane contingat, quod prouerbio dicitur, in dolio figulina. Dicæarchus ad aliam sententiam torquet prouerbium, vt admoneat vnumquemq; artificẽ in suis negotijs exerceri oportere, velut aurigam in ducendis curribus, nauclerum in gubernanda nauĩ, medicum in curandis morbis. Tanquã absurdum sit, figulum in aurigatione versari, re videlicet aliena, ac non magis in dolio. Atque ita huc pertinebit illa sententia:

Quam quisque nouit artem, in hac se exerceat.

Et Horatianum illud in Epistolis: Nauim agere ignarus nauis timet, abrotanum agro Nõ audet, nisi quẽ didicit dare. quod medicorum est Promittunt medici, tractãt fabrilia fabri. Scribim? docti, doctiq; poemata passim.

Sic propemodũ vsurpat Gregorius Theologus in Apologia De fuga: ὡς τότε παραδὲν ἄλλως ἐπιχερῆν, πρὶν αὐτὸς ἰκανῶς πωλεῖν δόξῃναι, καὶ ἐν πῆθω τὴν κεραμείαν τὸ δὴ λεγόμενον, ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ψυχαῖς ἐκ μελετῶν τὴν δὲ σέβειναι, κίαν ἐμοὶ φαίνεται ἀνάτην. i. Itaq; alios vellet docere, prius quam ipsi satis edocti sint, & in dolio, quod aiunt, figulinam, in aliorum animis meditari pietatem,

tatem, mihi quidem videtur hominum insigniter desipientium.

Ne sutor ultra crepidam.

HVIC finitimum est illud, Ne sutor ultra crepidam, id est, Ne quis de his iudicare conetur, quæ sint ab ipsius arte, professioneq; aliena. Quod quidem adagium natum est ab Apelle, nobilissimo pictore. De quo Plin. lib. 35. cap. 10. scribit in hunc modum: Idem perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus, atq; post ipsam tabulam latens, vitia, quæ notarentur, auscultabat, vulgũ diligentiorẽ iudicẽ, quã se præferens: feruntq; a sutore esse reprehensus, quod in crepidis vna intus pauciores fecisset ansas. Eodem postero die superbe ob emendationem pristinæ admonitionis cauillante crus, indignatum prospexisset, denuntiantem, ne supra crepidam sutor indicaret. Quod & ipsum in prouerbium venit. Hastenus Plin. Huic simillimum est, quod refert Athenæus, Stratonicus citharædus fabro secum de musica contendenti, Nõ sentis, inquit, te vltra malleum loqui? Eodem pertinet, quod huius nepos in epistolis scripsit, de artificio non recte iudicare quenquam, nisi, & ipsum artificẽ. Quod quẽ primo Moralium libro dixit Aristoteles, earum rerum vnumquemq; iudicem esse idoneum, quarum sit eruditus. Et quod idem scripsit lib. 2. Naturalium, cæcum dispartare de coloribus. Quæ verba iam inter nostri temporis scholasticos in prouerbũ abiernnt, quoties quispiam de rebus ignotis disputat. Ad eandem sententiam referendũ, quod ait Fabius Pictor apud Quintilianum, felices futuras artes, si soli artifices de ijs iudicarent.

Dij facientes adiuant.

VARRO libro De re rustica primo: Et, quoniam, vt aiunt, dij facientes adiuant, prius inuocabo deos. Significat diuinam opem non cessantibus, sed in industrijs, & pro sua virili conantibus auxilio esse solere. Huc est referendum illud Homericum carmen, quod iam velut in prouerbium abiit:

Ἰηλέμαχ' ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νοήσεις, Ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται. id est, Hæc partim ipse tuo perpedes pectore tecum,

Partim aliquis diuum tibi suggeret.

Id M. Tullius vsurpauit lib. Epist. ad Atticum 9. Omnia vobis imparatis agenda: Sed tamen.

-Ἄλλα μὲν αὐτὸς, Ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται. id est, Partim ipse inuenies, partim fors suggeret ipsa.

Cum Minerva manum quoque moue.

HVIC finitimum est, σὼ δὲ δὴ δὴ καὶ χεῖρα κίνει, id est, Auxiliante Minerva manum interim moue. Monet adagium, ne fiducia diuinæ opis indusstriam remittamus. Conuenit peculiariter in mulieres, quæ lanificium exercent, fauente quidem, atque inuocata Minerva: sed nihilo segnius interim operi insistunt. Sunt, qui putent, ab agasone quopiam natum, cuius afinus cum luto infusus hæreret, deberetq; illi succurrere, otiosus Herculem implorabat. Huic respondisse deum, vt interim manum ad-moueret afino laboranti, atq; ita demum numen affuturum. Alij diuersam huic fabulam afferunt, puta, quendam, cum esset decertaturus, Minervam consuluisse, numi futurum esset, vt victor discederet. Respondit fore. Verum, cum ille, ingressus in theatrũ, in certamine manibus staret otiosus, percussus ab aduersario victum fuisse. Ad hoc adagium pertinet elegantissimum illud carmen, quod ex Agathonis tragœdia citat Aristoteles, libro Moralium Eudemiorum quinto:

Τέχνη τὴν χεῖρα ἔσπερξῃ, καὶ τὴν χεῖρα τὴν χεῖρα. i. Fortunam vt ars, fortuna ita artem amat inuicem.

Citatur a Suida senarius hic in eandem sententiam:

Αὐτὸς τινὴν δὴ δὴν, εἶτα τὸς θεὸς κἀλει. i. Fac interim aliquid ipse, dein deos voca.

Nostro Marte.

QUOTIES, nullis auxilijs adũti, nostro ingenio, pprijsq; viribus rẽ peragimus, nostro Marte peragere dicimur. Aut etiam cum nostro periculo res geritur. M. Tull. lib. Officiorum 3. Hanc igitur partem relictã explebimus, nullis adminiculis, sed, vt dicitur, Marte nostro. Hastenus ille. Idẽ Philippica 2. de Deiotaro loquens: Rex enim ipse sua sponte, nullis commentarijs Cæsaris, simul atque audiuit eius interitum, suo Marte res suas recuperauit. Cod.

Cod. lib. 2. titulo, Ne liceat potentioribus, cap. 1. Bene admodum constituit Claudius consultiſſimus princeps, parens noſter, vt iactura cauſa afficerentur hi, qui ſibi potentiorum patrociniũ aduocaſſent, vt, hoc propoſito metu, iudiciaria lites potius ſuo Marte decurrerent, quam potentiorum domorum opibus niterentur. Rurfus libro 3. titulo, De iudicijs, cap. 11. Illo proculdubio obſeruando, vt, ſi neque per alterutram litigantium partem, nec per iudices ſteterit, quo minus lis ſuo Marte decurrat, ſed per patronos cauſarum, licentia detur iudici. Tranſlatum videtur ab Imperatoribus, qui ſuis ipſorum auſpicijs, & copijs bellum ſuſtinent: ſiquidem Plautus etiam, Meis copijs, dixit, pro meo Marte. Sapient prouerbiũ etiam illa, Vario Marte, Dubio Marte, Iniquo Marte. Huic adagio pene diuerſum eſt illud, quod alibi regulimus, εκ άνδ θησεός, id eſt, Non abſque Theſeo.

Nequidquam ſapit, qui ſibi non ſapit.

SENTENTIA vel hodie vulgo frequentiffime iactata, Fruſtra ſapere, qui ſibi nõ ſapit. Plato in Hippia maiore, και πολλοίς, inquit, σωδοκεί, ότι τόν σοφόν, αυτόν αυτόν μέλιστα δει σοφόν είναι. id eſt, Idem item & pleriq; videtur, quod oportet eũ, qui ſapit, ipſum ſibi maxime ſapientẽ eſſe. Vſurpat & Cicero in epiftola quadam ad Trebatium, oſtendens ex tragœdia Medea ſumptam: Et, quando, inquit, cœpi agere Medeam, illud ſemper memento:

Qui ſibi ipſe ſapient prodeſſe nequit, nequidquam ſapit.

Eſt autem verſus trochaicus. Idem Epiftolarum familiarium lib. 13. ad Cæſarem Imperatorem: Itaque ab Homeri magniloquentia conſero me ad vera præcepta Ευριπίδης:

Μισώ σοφισλώ, ός τις έχ αυτόν σοφός.

Quem verſum ſenex Præcilius laudat egregie. Idẽ lib. de Diuinatione 1. citat ex Ennio in aſtologos, Qui ſibi ipſimet non ſapient, alteri monſtrant viam. Quibus diuitias pollicentur, ab his drachmas ipſi petunt. Citatur à Luciano in Apologia:

Μισώ σοφισλώ, ός τις έχ αυτόν σοφός. id eſt, Sapientem eũ odi, qui ſibi ipſe non ſapit.

Eundem Alexander torſit in Calliſthenem, qui ſe moribus eorum, quibuscum viuebat, non accommodaret, ſed præſefere-

bat, nihil eorum, quæ illic gerebantur, ſibi placere. Eaque libertas optimo viro attulit exitium, cum Anaxarchus philoſophus omnium adulatorum abiectiſſimus, haberetur in pretio. Huius generis eſt illud apud Suetonium:

Aſpice felicem ſibi, non tibi, Romule, Syllam.

Cantherium in foſſa.

CANTHERIUM in foſſa: ruſticũ prouerbiũ: ſed tamen e re militari natum. Hoc licebit vt, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequaquam valeat. Aut vbi res vehementer erit impedita, periculoſa. Refertur à T. Liuiõ, decadis tertie lib. 3. Narrat autem, cum Fabius Capuam obſideret ſecũdo bello Punico, Iubellium Tauream, inter equites Campanos nobiliſſimum, e Romanorum exercitu quemuis ad ſingularẽ certamẽ euocaffe, auſumque prodire Claudium Afellium. Deinde, vbi diutius vterque alterum libero campo eluſiſſet, Campanus in cauam viam deſcendere iuſſit, alioqui equorum, non equitum fore certamen. Eo cum Romanus, re, quam verbis, ferocior, ex templo deſcendiſſet, ruſum eluſit Taurea ſermone, qui poſtea in ruſticum verſus eſt prouerbiũ: Minime ſcis, inquit, cantherium in foſſa? Quamquam ex Liuianis verbis parum liquet adagi ſenſus, tamen coniecturis facile deprehenditur. Pugnat autem cum illo, quod alibi dicimus: τόν ιππων εις πεδίον, id eſt, equum in planiciem. Etenim, quemadmodum plurimum valet equus in planicie, ita minime valet in foſſa.

Tantali talenta.

Τάλαντα ταντέλε, id eſt, Tantalit talenta. De immenſis opibus. Nam Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos ſimile quiddam pati, cuiuſmodi ſolent inter congeſſas opes tenaces iſti diuites. Horatius:

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Pocula, quid ridet? murato nomine, de re Fabula narratur.

Oſtendit, allegoriam ſigmẽti ad diuites ſordidos pertinere. Vſurpatur adagium à Platone in Euthyphrone. Suidas ait eſſe & apud Epicharmum, & apud Anacreontem. Effertur & ad hunc modum, cum venuſtà quadam

quadam vocum alluſione: ταλάντα ταντέλε ταλαντιζεται, id eſt, Tantalit talenta talentizati: hoc eſt, librat, & accumulatur. Porro, Tantalus prædiuitem fuiſſe, teſtatur vel illud ex tragœdia carmen apud Plutarchum, libro De exilio.

Σπείρω δι άράρας δαδραχ ήμέρων όδόν. id eſt, Idem dierum duodecim ſero iugera.

Idem alibi ingentes diuitias, πλεον ταλαντων appellat, id eſt, opes Tantalicas. Antiphanes apud Athenæum lib. 6.

Οί άνποτ έχε και θρίβον ο ταντάλε, Μαλακόν ταλάτοις εκταλανταθεις άνηρ. i. Qualem olim habebat & Thribon, qui molliter

Exutus eſt ipſis talentis Tantalit.

Pelopis talenta.

CONSIMILI figura Theocritus in Idyllio Θ. dixit Pelopis talenta:

Ημιοι γαν πώλοποι, μήμοι χρύσεια τάλαντα ειπé γεν, μηδé πρόδε βένει έμον. id eſt, Non Pelopis mihi ſint agrique, auriq; talenta,

Nec ventos celeres ante uolaſſe pede. Porro talentum apud Atticos, maxima pecuniæ ſumma erat. Talentum minus valebat libras ſexaginta, talentum magnum octoginta. Vnde illud in Phormione:

Si quis daret talentum magnum. Immo malum.

Et Ariſtophanes:

-Αλλ' έχω γ' ό πέντοις Ουκ άν γενόμην επί ταλάντω χρύσει. id eſt, -At ego ſane Opuntius Nolim eſſe, ſi quis det talentũ mi aureũ.

Id eſt, Nolim eſſe luſcus vel quantalibet pecunia.

Mida diuitia.

Μίδα πλεποτος, και μίδα πωλοποτερος, id eſt, Midæ opes, & Mida locupletior: in prouerbiũ abierunt, propter immenſas eius regis opes, quæ fabulis quoque compluribus fecere locum. Stadius in Surrentino Pollij: Vide Midæ gazis, & Lydo ditior auro.

Fuit hic Midas Phrygiæ tyrãnus, cui iuxta poetarum ſigmenta, cõceſſum à dijs eſt, vt, propter Bacchum hoſpitiũ acceptum, quod veller, optaret; accepturus quidquid optaſſet. Optauit, vt, quidquid corpore cõtiſſet, protinus in aurum verteretur. Hiſtoricorum litteris proditum eſt, huic puero dormienti formicas in os grana tritici

congeſſiſſe: reſpondiſſe augures, omnium mortalium illum ditiffimum futurum, atque ita eueniſſe. Huic Plinius primũ attribuit locum inter inſigniter diuites, lib. 33.

Non omnino temere eſt, quod vulgo dicitur.

ΑΡΥD Ariſtolelem vſurpatur prouerbij vice, & apud eruditos iam olim in prouerbium abiit nobilis illa Heſiodi ſententia: ω όπαντες άδουσι, quemadmodum ait Ariſtides in deſenſione Periclidis, quæ dicit, non vſquequaque irritum eſſe ſolere, quid quid rumore populi iactatum fuerit. Ea eſt in operis volumine ſecundo, cui titulus, Opera & dies:

Δενω δέ βροτών ύπαλ άεο φήμω. Φήμη γάρ τε κακή πέλεται, καθή μὲν άήραρ Ρεία μαλ' άργαλήν δέ φέρειν, χαλεπή δ' άποβέδαι.

Φήμη δ' έτις πάμπαν άπόδύεται, ω τινά πολλα. Λαοί φημι ζουσι, θεός νύτις έπι και άυτι. id eſt, Rumores hominũ cures vitare moleſtos. Fama malum eſt, oritur, Surgitq; facillima: verum

Difficile haec perferre, graue eſt ſedare coortam.

Nam non vlla quidem proſum perit irrita fama, Per populos quæcunque volat, quia nomen & ipſa eſt.

Poteſt biſariam accipi ſententia: nimirum aut nõ plane falſam videri, quod plurimum eſt in ore, quodq; populi conſenſus approbat: aut nõ proſus aboleri poſſe rumorem etiam falſum, qui iam in vulgus dimanarit. Proinde admonet, vt ſollicitè cauemus, ne vel falſo per temeritatem in fabulam vulgi venire cõtingat. Quod autem famam deam dixit, cum Homero ſenſit, qui compluribus locis δαση ſuam inducit. ſic enim deam ipſam appellat. Et hunc æmulatus Virgilius in quarto Æneidos:

Hæc paſſim dea ſeda virũ diffudit in ora.

Domum cum facis, ne relinquoſ impolitam.

CVM nulla huius poetæ ſententia non ceſſerit in prouerbiũ, tamen eaſ libetius recenſebimus, quæ, propter enigmatis inuolucrum, propius accedunt ad ſpeciem prouerbiale: quod geñus eſt illa ex eodem, quem modo citauiſſimus, libro.

Μηδὲ δόμον ποίων ἀνεπίξεσον καταλείπειν,
Μη τι ἐρεξσμένη κρέζην λαίερος ἀ κορώνη.
Neve domum fabricas, linguas mutilam-
que, rudemque,

Ne forte infideat cornicās garrula cornix.
Proculus interpres admonet locum hūc
bifariam accipi. Quibusdam videri, mo-
nere poetam, vti quisque domicilium an-
te hyemem absolvendum curet, ne tum
non habeat, quo depellat frigoris mole-
stiam. Hyemem enim cornicis indicatam
symbolo, videlicet auis hybernā. Porro,
cum semper alias, tum maxime mensi-
bus hybernis διὰ ρήσιν, εἰς ἄριστον,
id est, Est grata domus, domus optima:
quemadmodum in proverbio est. Alij pu-
tant significatum, ædificium semel insti-
tutum, non oportere semiperfectum re-
linquere, ne vulgo risui sis: & qui præter-
ierint, obloquantur, carpantq; leuitatem
tuam, qui, quod cœperis, non absolvas.
Eam autem obtestantium petulantiam
per cornicem voluit indicare poeta: nem-
pe auem garrulam, & obstreperam: vt hinc
etiam verbum proverbiale ductum sit,
κράζην, At ipsi Proculo magis probatur,
vt καθολικῶς accipiamus, vnicuique nego-
tio, quod semel instituerimus, finem ido-
neum imponendum, vt nihil omnino de-
sideretur, & vbiq; connitendum ad per-
fectionem. Id quo longius auocabitur.
a simplici sermone, hoc venustius fiet, & ma-
gis proverbiale. Veluti si quis adhorter-
tur aliquem, ne litterarum studium deserat,
sed laudabiliter institutis summam im-
ponat manum, ne vulgo ludibrio sit, quod
a bene cœptis destiterit, Hesiodium hoc
objiciens.

Ne à chytropode cibum nondum sacri-
ficatum rapias.

ÆNIGMATIÇVM est & illud, quod
eo loco continenter sequitur:

Μηδὲ ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπίξετον ἀνε-
λάττα

Eden, μηδὲ λάττα. id est,
Neve à chytropode sublatam protinus
escam

Ante sacrum, neque lotus edas.
Indicat & M. Tullius, irreligiosum fuisse,
cibū ē patella edere. Scribit enim ad hunc
modum libro de Finibus secundo: Atqui
reperiemus Asotos primm̄ ita non religio-
sos, vt edant de patella: deinde ita mor-

tem non iumentes, vt illud in ore habeant
ex Hymnide.

Mihi sex menses satis sunt viræ, septi-
mum orco spondeo. Est autem versus tro-
chaicus. Suetonius in Vitellio prodit,
cum illum adeo non profundā modo, ve-
rum etiam intempestiuā fuisse gulæ, vt ne
in sacrificio quidem vnquam, aut vllō iti-
nere temperarit, quin inter altaria ibidem
statim viscus & farra ē loco p̄ene rapta mā-
deret, circaque viarum popinas fumantia
obsonia, vel pridiana, atque semesa. Quan-
tum ad simplicem attinet sensum, docet,
ne ritu pecudum ad cibum capiendum ir-
ruamus, sed ita demum edamus, si prius in
de primitias dijs immolauerimus. Antiqui
rus enim, vt auertor est in Sympliciis Plu-
tarchus, inter res sacras habebatur & men-
sa quotidiana. proinde cibū sumpturi, dijs
consecranda τὰς ἀπαρχάς, hoc est, pri-
mitias: ac deinde non indecore, neque tu-
multuante, sed religione quadā ad conui-
uium accedebant lotis manibus, non ali-
ter, quam ad sacrum epulum. Qui mos &
hodie durat apud bene moratos Christianos.
Sed proverbiale fiet, si intelliga-
mus, non esse spoliandos, nec inhumanus
expilandos ministros, aut seruos nostros, ve-
rum & illis aliquam pecuniæ portionē re-
linquendā, quo viuant. Fortassis quadraue-
rit & in hos, qui præpropere auiditate cō-
modum auferre student, prius quam opor-
teat: & quodammodo messem facere, prius
quam maturuit seges: veluti si quis legatū,
aut promissum statim ē vestigio flagitet, cū
ciuilius sit in dies aliquot filere: aut si quis,
modo nactus imperium, protinus incipiat
populum exactionibus spoliare: aut si quis
sponsam puellam, non expectata etate, nec
expectatis nuptiarum c̄erimonijs, prope-
ret amplecti. Sumptum est à ritu sacro-
rum, in quibus olim epulabantur. Huc
pertinet & illud, quod alibi retulimus ex
Athenæo, libro nono, ἀπὸ τηγάνου, id est, à
patella frixorìa. Libro sexto refert hunc
senarium ex Pherecrate:

Ἀπὸ τηγάνου τ' ἔφασκον ἀφύας φαγεῖν. id est,
Se vesci apnis dixit ē sartagine.

Quidā pro lopade τηγάνου dixere, quod
Iones ἡγάνου. Hinc cōposita ἀποτηγάνειν.
Ita Phrynicius apud Athenęum libro sexto
id̄ ὁ ἀποτηγάνειν ἀνδρ̄ συμβόλων, id est,
lucundum est à sartagine tollere sine sym-
bolis, id est, si nihil sit soluendum, & si id
liceat

liceat immuni. Rursus alias apud hunc ip-
sum ex Arcestrato: ἀφαρπάξασα ὀβελισκῆ-
id est, Rapiens à veru. De muliere, quæ sa-
cra nondum immolata deuorare dicta sit:
Apud eundem lib. 6. Anaxarchides:

Τῶν ζωράφων μὲν ἢ καλλι χειρουργία,
Ἐν τοῖς πῶναξιν κρημαμένη θαυμαῖστα.
Ἀυτὴ δὲ σεμνῶς ἐκ λοπάδος ἀρπάσσεται.
Ἀπὸ τῆ ταγάνου τ' εὐθείας ἀφανίζεται. id est,
Pictoris opera pulchra, tabula pensili
spectantur, ac spectata sunt miraculo, at
Rapiunt hæc ē lopade pulchræ, ac p̄tinus
Redduntur ipsa euania ē sartagine,

In genere poterit accommodari ad quē-
uis, qui negotium irreuerenter, & illotis,
vt aiunt, pedibus aggreditur.

Hæc potior.

PLUTARCHVS in Problematibus
Græcanicis proverbum quoddā refert ad
hunc modum, ἀπό τιμῶν ἐβρέθη τὸ παροιμιῶ-
δες, αὐτὴ κυρία: δηλονὸν τὰ παρακινῶν
ἀνὴρ δὲ ὢν ἀγαθὸς ἐν τοῖς πολέμοις, ἀποχει-
ροποιῶσάντων αὐτῆ τινα γὰρ μὴ τῶν πολιτῶν,
ὡς ὁ κήρυξ ἀπέπει τῶν νικῶσαν, αὐτὸς ἀν ἀεί-
ρας τῶν δεινῶν, ἀδελ, ἔπει, κρέσσων. ἕτος γὰρ
ὁ θεόφορος ἰσόρρις. παρσπὸς ῥικκὴ δὲ κελὶ ὁ ἀπολ-
λῶδωρος ἐν εὐτήρ, τῶ κήρυκος, αὐταὶ πλείους
εἰπύστος, ἀλλ' αὐταί, φάσαι, βελτίους. κελὶ ἐπι-
κρηῶσαι τῶν τῶν ἐλατῶνων χειροποιῶν. Ho-
rum verborum hic ferme sensus, Vnde flu-
xit illud, quod proverbij vice dicitur, Hæc
victrix? Dinon Præteritinus, duæor exerci-
tus, vir apprime fortis, reiq; bellicæ sane
quàm peritus, cum in concione dixisset sen-
tentiam, eaq; ciuium suffragijs esset reie-
cta: deinde præco pronunciarēt sententiā,
quæ vinceret, sub lata dextera, hæc, inquit,
potior. Nam hunc ad modū retulit Theo-
phrastus. Ceterum Apollodorus in Rhy-
tino illud adiunxit, cum præco respondisset,
at hæc sententiæ numero plurēs sunt.
Dinonem protinus subiecisse, sed hæ me-
liores. Atque ita pauciorum sententiam
fuisse promulgatam. Quibus ex verbis
conijcere licet, ita vulgo dici solere, si quā-
do significaretur consiliū aliquod esse præ-
stantius, & conducibilis, etiam si pluribus
secus videretur: Aut vbi, qui numero pau-
ciores essent, facultate præponderarent.
Quod genus fuerit, vt res exemplis demō-
stretur, Maxima pars hominum voluptate,
lucrisq; felicitatem metitur, per pauci vir-
tutem amplectuntur. Caue, ne quid te

moueat multitudinis exemplum, αὐτὴ γὰρ
κρέσσων. Item nemo pene est in toto prin-
cipis famulitio, qui tibi non bene velit: sed
vnus tibi refragatur, qui tantum vbiq; va-
let, vt in ipsum res principem agat tyran-
num: Quare, si res ē suffragijs penderet,
viceras. Sed αὐτὴ κυρία. Porphyriion leui-
ter, ceu digito, proverbium indicat, expo-
nens eum locum in Horatianis Epodis:

Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege.

Quamquam deprauate, sicut opinamur,
legit̄ in multis exemplaribus κερφόρον νικα.
Castigate legēt, ni fallimur, κερφόρον νικα.
hoc est, præstantiorum victoria. Nam Oda
concionalis est, ac fugam decerni iubet, cō-
munibus omnium suffragijs. Quod si fieri
non queat, vt id, quod est optimum, multi-
tudini probetur, saltem vincat ea sententiā,
quæ sit potior, etiam si paucioribus sufful-
ta suffragijs. Ad id faciunt, quæ Plato scri-
psit lib. De leg. 1. pulcherrimum esse victo-
riæ genus, cum turba cedit potioribus: &
in decernendo magis spectatur pōdus suf-
fragiorum, quā numerus. Verba Platonis
ex eo, quæ diximus libro, sunt hæc: Ἐν ὁ πό-
σσις μὲν γὰρ οἱ ἀμείνονος νικῶσι τὸ πῶλθος καὶ
τὰς χεῖρας, ὀρθῶς ἀν αὐτὴ κρείσσοντε αὐτῶν λέ-
γούβ' ἢ πῶλθις, ἔπανοὶ τὸ τε ἀν δμοιότατα τῆ
τοιαύτην νίκη, τ' ἐναγτίον δὲ, ὅπε ταύαντία. id est,
Quibusq; siquidem in ciuitatibus me-
liores qui sunt, ij vincunt multitudinem,
ac deteriores: ibi res publica seip̄sa supe-
rior, recte dicitur, & huius victoriæ nomi-
ne meritissimo laudabitur: secus autē, vbi
secus accidit. Eodem respexit Plinius, cum
queritur in Epistolis, numerari sententias,
non expendi. Huc pertinet Luianum etiā
illud: Maior pars vicit meliorem. Indicat
idem Homeris Iliados libro primo.

-Ἐπεὶ τὰ χερφόρον νικῶ. id est,
-Quando superant iam deteriora.

Neq; vero prætereundū hoc loco, quod
de Zenone philosopho memorat Dioge-
nes Laertius. Zenon, cū videret Theophras-
tum magnificeri, laudariq; quod plures
haberet auditores, ad hunc respondit mo-
dum: Ἐκείνῳ μὲν χορὸς μείζων, ὁ ἡμῶς δὲ συμ-
φωνότατον. id est, Maior quidem est illius
chorus, at meus melius consonans. Itaque
locus fuerit adagio, siue cum negabimus
spectandum, quam multis placeamus, sed
quam bonis: siue cum suadebimus, id se-
qui oportere, non quod plurimis placeat,

fed quod per se sit optimum factu, etiam si paucissimorum calculis approbetur. Sine cum dicimus, vnus, aut alterius studiū pluris æstimandum, qui vel opibus, vel gratia, vel auctoritate præpollat, quam multitudinis beneuolentiam, quæ numero tantum superior sit, reliquis omnibus inferior. Quemadmodum apud Plautum quispiam contemnere se dicit minutos illos deos, modo Iouem vnum sibi propitium habeat. Nec absurde trahetur in vsu, quoties vna vis plus potest reliquis omnibus: vt si quis dicat: Hæc causa pluribus probatur, pluribus fulcitur rationibus, nititur æquo, dictatur à legibus, verum altera *κρηία*. Sic enim volo, sic iubeo. Nam omnia cedant necesse est, quoties rex huiusmodi promit Araculum, quale profert apud Homerum Agamemnon:

Εἰ δέ κῆ μὴ δόσω, ἐγὼ δὲ κεν αὐτὸς ἔλωμαι. id est,

Ipse equidem eripiam, si tradere forte grauentur.

De cuiusmodi Lucianus in captiuo, *καὶ τὸ δῖον ἐν τῇ χειρὶ τῆς ἐμῆς*. i. Qui ius in manu reponunt, quiq; ius in manu posuerunt. Pyrrhum è liberis quidam adolescens admodum, interrogabat, cui nam esset relictus regnum. Is respondit, *ὅς ἂν, ἢ ἄν, ἢ μὲν τῶν μάχων ἢ ὑπὲρ ἄλλων ἔχη*. Quicumq; vestrum acutiorem habet gladium. Id dictū Plutarchus in eius vita non arbitratur multum abesse ab illa tragica execratione.

Θνητῶ σιδήρῳ δάμα διαδοχῶν τὸς ἀδελφῶς. id est,

Fratres acuto diuidant ferro domus Vices habendæ.

In hos igitur, qui vi rem gerunt, & quibus, vt Ennius ait, ferro geritur res, quibus ius est in armis, & quibus leges inter arma silent, per ironiam recte torquetur, *αὐτῆ κρηίαςων, καὶ αὐτῆ κρηία*. Nam Græcis *κρηίος* nō solum dominum significat, verum etiā eum, qui præualer auctoritate. Et Suidas indicat concionem illis *κρηίαν* dici, in qua soliti sint creati magistratus. Aristophanes in Acharnensibus *κρηίαν ἐκκλησίαν* appellat, in qua *ἐκέρων τὰ ψήφισματα*, id est, vincebant suffragia. Nonnunquam ad rem refertur, vt apud Euripidem in Iphigenia Aulidensis,

Ὀυμὸς ἔχῃ ὁ τὰδε μῦθος κυριότερος λέγειν. i. Plus valere nostra debet, quam huius hic oratio.

Significat enim seruus, quanquam esset conditione inferior Menelao, tamen hoc se potiorē esse, quod iustiorē haberet causam. Non abhorret hinc, quod M. Tullius dixit in Pisonem: Sed omitto, vt sit factus vterque nostrum. Sit sane fors, domina campī.

Delius natator.

Δήλιος κολυμβητής, Delius natator. Olim vulgo dicebatur admodum natandi peritus, quiq; posset in summa natare aqua. Natum adagium, aut certe factū illustrius ex Socratis apophthegmate. Cum enim huic Euripides librum obtulisset Heracliti, cui cognomē additum *σκοτεινῶ* propter affectatam scriptorum obscuritatem, roga retq; cuiusmodi videretur, respondisse fertur hoc pacto, *Α μὲν σωτήρ γενέσθαι, ὅμιμα δὲ καὶ ἄ μὴ σωτήρ, πᾶσι δὲ διὰ τὴν κολυμβητῶν εἰς τὸ μὴ ἀποτινυλῶν ἐν αὐτῷ*. id est, Quæ quidem intellexi, præclara: arbitror autē & ea, quæ non intellexi: quanquam natatore Delio opus, vt ne quis in eo præfoceatur. Hæc Socrates, alludens simul & ad pro uerbium, & ad Heracliti sensus nimium abstrusos, ac profundos: vt, nisi natator insigniter peritus cōtigisset, periculum esset, nē lector in eo libro suffocaretur, mergere turq;. Laertius in Heraclito refert hoc dictum ad Cratetem quendam, qui primus Heracliti librum de natura Græcis inuexerit, & hoc elogio commendarit.

Dicendo dicere discunt.

Ἐκ τῶ λέγειν τὸ λέγειν πορίζεται, i. Dicendo cōsequimur, vt dicamus. Syrianus, Hermogenis interpres, Euagoram sophistam taxat, qui dicendi facultatem non putarit ratione, sed vsu dūtaxat cōstare, fieriq;, vt dicendo cōsequeremur dicendi facultatem. *Ἀξέσπτος δὲ*, inquit, *κατὰ τῶν συρρετῶν παρομιμῶν, τὸ λέγειν ἐκ τῶ λέγειν πορίζεται*. id est, Existimans, iuxta vulgare prouerbū, dicendi facultatē dicendo cōtingere. Vltur pauit & M. Tull. lib. i. De oratore: in quo, inquit, fallit eos, quod audierunt, dicendo homines vt dicant efficere solere. Verum etiā illud dicitur, peruerse dicere homines peruerse dicendo facillime cōsequi. Plinius lib. Epist. 6. Video etiam multos paruo ingenio, literis nullis, vt bene agerent agendo cōsecutos. Latius autem patet adagium, nēpe ad cuiusuis rei peritiam, quā potissimum vsus suppeditat, optimus rerū omnium magister. Proinde prouerbiales erunt omnes id genus: fabricando fabricā discēs, canendo musicam, militando militarem artem, scribendo discēs scribere.

Multi, boniq;.

Πολλοὶ κάγαθοι, Multi, boniq;. Prouerbiali figura dicebatur olim. Translatum à ritu sacrorū, in quibus sacrificulus rē diuinam facturū dicebat, *τίς τῆς; i.* Quis hic? Dein, qui aderant, respondebant, *πολλοὶ κάγαθοι*. id est, Multi & boni. Atq; hæc partim omnis causa dicebantur: oportebat enim *ἰα* sacris *δὲ φημῶν*, hoc est, bene ominata dicere: partim, vt, si quis esset sibi cōscius admissi piaculi, discederet à mysterijs. Plutarchus in Symposiacis, *Ἐπειμάρτηρες γὰρ τῶ πλάτωνι πολλοὶ τ' ἀγαθοὶ τε πάρεσιν*, id est, Quandoquidem Platoni testes adfunt multiq; boniq;. Sed de hoc ante meminimus, Quo quidē alluist & Aristides in Pericle, *Ἀλλ' ὡς γ' ἂν εἰς τῶν καλῶν κάγαθῶν ἀνεπίσθορον αὐτῷ καὶ καθαρῶν τῶν μαρτυρίων ἀπέδωκε*. id est, Verum velut vnus e numero honestorum, ac bonorum, citra inuidiam, ac purum illi reddidit testimonium. Quin etiam Homericum illud iam prouerbij vice receptū est, *Ἡὺς τε μέγας τε*. Magnusq; bonusq;. Est subinde & apud Aristophanem. Prouerbium igitur locum habuerit, quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significamus idoneos, ac neutiquam reiiciendos.

Heroum filij noxa.

Ἀνδρῶν ἠρώων τέκνα πῆματα, id est, Virorum heroum filij noxæ. Veteribus illud obseruatū fuit, præstantiū virorum filios multum à progenitorum moribus abfuisse. Vnde & Demosthenes dixit, *τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὡς περ εἰμαρμένη ἐστίν, φαύλους ἀποβαίνειν τὸς υἱοὺς*. id est, A viris egregijs, perinde quasi fato quodam id accidat, improbos proficisci filios. Quæ quidem Demosthenis sententia refertur ab Aristide in Cimone. Interpres, quisquis is fuit, homo nec in diligens, nec indoctus, hoc loco prouerbium citat, quod modo retulimus. Manet & hodie vulgatus iocus: ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos. Euripides in Heraclidis, generaliter hanc sententiam ad omnes mortales retulit.

Ἐνα γὰρ ἐν πολλοῖς ἴσως Ἐύροισ ἂν ὄς τις ἐστὶ μὴ χείρων πατρὸς. id est,

Vnum forsitan inter plurimos Inueneris, qui patre non sit nequior. Adstipulatur huic sententiæ locis aliquot Homerus, nominatim Odyssæ E.

Παῦροι γὰρ τοὶ παῖδες ὁμοίῳ πατρὶ πέλονται, οἱ πλεῖστος κακίους, παῦροι δὲ τε πατρὸς ἀβέτους. id est,

Æquat rara patrem soboles, sed plurimā ab illis

Degenerant, pauci superant probitate parentem.

Declamat hoc argumentum Ælius Spathianus in Seuero Cæsare, multis exemplis declarans: ita fere vsu venisse, vt viri, seu virtute, seu litteris, seu fortunæ indulgentiā insignes, aut nullos omnino liberos habuerint, aut tales reliquerint, vt magis ex vsu rerum humanarum fuerit, illos absque liberis decedere.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

EVRIPIDES hanc sententiā prouerbio celebrem fuisse testatur, ex malo patre non progigni bonos liberos:

Φῶ φῶ, παλαιὸς αἰὼς ὡς καλῶς ἔχει. Οὐκ ἂν γένοιτο χριστὸς ἐν κακῷ πατρὸς. id est, Heus heus, vt illud dicant recte, probum Patre ab improbo non posse nasci filium.

Adstipulatur huic dicto prouerbium illud: *κακῷ πόραμ κακῶν ἀνδρῶν*, id est, Mali corni malum ouum. Item illud Theognidis: *Οὐτε γὰρ ἐν σκύλλης ῥόδα φύεται*. id est, Non etenim ex squillis rosa nascitur. Atque id genus alia, quæ suis referentur locis.

Alio relinquirentē fluctu, alius excepit.

ARISTIDES in Themistocle: *Θεμιστοκλέα δὲ τὰ δειότερα αἰετὸν προτέρων μέγιστον ἐξεδέχετο καὶ τὸ τῆς παρομιμῆς αὐτῷ περιεπέμπε, τὸ μὲν γὰρ ἔλιπε αὐτὸν κύμα, τὸ δὲ ἔγκρατελέμβασεν, ὥς διεξήληθε διὰ τὸν ἀνυμμιωννικῶν*. i. Themistoclem posteriora semper maiora prioribus excipiebant, atq; illud, quod prouerbium dicitur, illi accidit: Nā hæc illū reliquit vnda, illa vero excepit, do nec per tricymias victor euasisset. Videtur autem versus fuisse prouerbialis, quem Aristides ad vsu suæ sententiæ non nihil detorsit. Legitur integre ad hunc modum: *τὸ μὲν μὲ ἔλιπε κύμα, τὸ δὲ ἔγκρατελέμβασεν*. id est,

Hæc me reliquit vnda, at illa corripit.

Sūpta metaphora à periculose nauigantibus.

bus, qui semper post vnus impulsus fluctus, alium expectant, succedentibus inuicem procellis. Atque etiam numerant vndarum insultus, periclitantes nauæ. Nam decimam quancq; maxime formidant, quã veteres decumanam appellabant. Græci grauiſſimas illas procellas, *τηνυμίας* vocant. Nec inconcinne deflectetur ad incurſus malorum, cum, vt fere fit, calamitas illam veritatem succedit, iuxta prouerbialium illud versiculum:

Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Duobus pedibus fugere.

Ἐκ δυῶν ποδῶν καταφύγειν, i. Duobus pedibus confugere. Aristides in oratione Panathenæica: καὶ μὴ αὐτὸ τέτο προῶτον, τὸ πάντας τὰς ἐν χρεῖαι βουθείας καταφύγειν ἐπὶ τῷ πόδῳ, ὡς περ ἐκ δυῶν ποδῶν ὡς ἀληθῶς, καὶ μηδέμιαν τῶν ἀλλῶν πόδεσσιν ὄρῳν, μέγα καὶ φανερόν σύμβολόν ἐστι, καὶ τίλησι ἀμεινοῖ, τὸ πρόχειν ἀθῶς ἐξ ἀρχῆς, id est, Atqui primum illud ipsum, quod quibuscunque opus esset auxilio, ad hanc confugerent ciuitatem, plane tanquam duobus pedibus, neque ullam aliam reliquarum ciuitatum respicerent, magnum, & euidentis argumentum est, ac monimentum columna præstantius, eam protinus ab initio præcelluisse. Is, qui scholijs quibusdam, haud quaquam contemnendis, hunc auctorem illustrauit, admonet, prouerbium ductum ab ijs, qui festinant cursu, vt non dissimile videatur illi, ἀμφοτέρω χερσίν, id est, Ambabus manibus, quo prouerbio sedulitatem, celeritatemque peragendi negotij significamus. Vel à nauigantibus, perinde quasi dicas, duobus clauis. Nam gubernaculum nauis pedem appellant, quod eo nauis, cum hac atque illuc vertitur, velut ingredi videatur. Itaque confine fuerit illi, quod alibi diximus, ἐπὶ δυῶν ὄρμεν. Vt alterutrum sensum accipiamus, aut summo studio, summaque celeritate illos ad urbem confugere solitos, aut tutissimum illic omnium receptaculum fuisse. Quamquam Aristophanes ἐν ὄρνισιν, ad celeritatis significationem retulit, cum ait:

Ἀνεπτομέδαι ἐκ τῆς πατρῴδος ἀμφοῖν ποδῶν. id est,

E patria utroque deuolauimus pede.

Interpres admonet, à nauibus sumptū, secundo vento currentibus: sensum autem esse hunc: Summa vi, summoque conatu.

Quis aberret à ianua?

Τὸς ἀν θύρας ἀμάρτοι, id est, Quis aberret à ianua? Dicitur solitum, vbi quis penitus aberret à vero, totoque fallitur iudicio. Vsurpatur ab Aristotele τῶν μετὰ τὰ φυσικά, libro 2. ipsa flatum in fronte: & in omnibus quidem exemplaribus, quæ videre cõtiguit, θύρας per u scriptum reperitur. Præterea ianua vertit Argyropylos, nec malus interpres, nec philosophus cuiquam aspernandus. Ad hæc Auerrois, hunc enarrans locum, palam declarat sese de ianua sensisse. Denique in commentarijs Alexandri Aphrodisi, consimili modo θύρας inuenitur. Quod si quo modo fas esset, à tot exemplaribus, à tantis auctoribus dissentire, nobis quidem magis probabilis lectio videatur, si θύρας legatur per u, non per u. Quod autem θύρας irrepserit, mirandum non est. Primum, quod perfacilis erat lapsus vnus litterulæ deprauatione. Deinde metaphora ratio magis obuia, magisque ad manum sita, fieri potuit, vt doctis etiã philosophis imposuerit. Quippe quibus fabula nõ perinde nota fuerit, vt communis illa similitudo de domus ingressu, deq; primis cognitionis principijs. Postremo de codicum inter se consensum nequaquam mirandum videbitur ijs, qui sunt vel mediocriter in perscrutandis, conferendisq; codicibus exercitati. Fit enim sæpenumero, vt vnus archetypum, modo veri fucum aliquem præferat, in vnuerſam deinde veluti posteritatem librorum propagetur, καὶ παύδας παύδων καὶ τῶν μετόπισθεν γίνονται. Neq; vero hæc dicuntur, quod hac de re, si quis forte diuersum sentiat, digladiari velimus, vel quod hoc sit ab nostro instituto alienū, vel quod non ignoremus, quam lubrica, plenaque discriminis res sit, in tantis auctoribus quidquam immutare. Tantum coniecturas, quibus adducimur, in medium afferemus. Quæ si cui videbuntur idoneæ, nostræ subscribet opinioni: sin minus, veterem sententiam hoc iam obtinebit libentius, quod etiam in dubium vocata vicerit. Primum igitur omnium nobis scriptulum haud mediocrem iniecit vetustissimus simul, & emendatissimus codex orationum Aristidis rhetoris, in quo non solum θύρας inuenitur scriptum, verum etiam indicatam fabulam, antiquissimam, pariter & auctorem, vnde prouerbiū hoc Aristoteli-

stotelicum, ni fallimur, demanarit. Igitur Aristidis in oratione, cui titulus, Pericles, verba sunt hæc: Οὐκ ἔν πῶν τινὰ τῶν ἀντιπύλων ἔλθειν, ἕνα τῶν φίλων θηρδύσας ἀγχει, καὶ ἀπέποιθας ταυτὸν τῷ πῶν ἀρε πηλεῖ, ὅς τῆς θήρας δὴ μαρτε, καὶ τὸν ἀρτυκῶνα οὐκ ἔατον ὄντα αὐτῷ πρὸς διέσθερε. id est, Itaque, prius quam aduersariorum quempiam ceperis, vnum ex amicis venatu naclus adducis. Atque idem accidit tibi, quod apud Pindarū Peleo, qui aberrans à fera, quam petebat, Eurytionem, quem sibi carissimum habebat, interemit. Adspululantur hoc loco scholia, quæ extant in hunc auctorem: nullo quidem certo titulo, veruntamen, sicuti res indicat, hominis nec indiligentis, nec indocti. Proinde non grauabimur & huius adscribere verba, si quis forte fortuna requisiturus esset, μέμνηται, inquit, ἐν ἕμοις πῶν δαρῶ, ὅτι τὸν ἀρτυκῶνα τὸν τῷ ἱερῷ τῷ ἀκτορῶ παύδα, ἕνα ὄντα τῶν ἀργοναυτῶν, σωθηρδύοντα ἀκὸν ἀπέκτεινε πηλεῖς. φίλον δὲ λέγει, ἐπεὶ δὴ συγγενὴς τῷ πελοῖ, πυλῶς γὰρ πρὸ θετῶδῶ, θυγατὲρ αὐτοῦ τῶν πολύμηλον ἐχέγειν ἀρτυκῶνα, ὁ δὲ ἀκτωρ πατήρ ἱερῶ, ὅς παύδα ἐχέστον ἀρτυκῶνα. id est, Meminit in hymnis Pindarus, quemadmodum Eurytionē Iri, cui pater Actor, filium, ex Argonautis vnum, secum venantem imprudens occidit Peleus. Amicum autem vocat, quod huic esset affinis. Nam Peleus ante Theridem, Polymelam habuerat vxorem Actoris filiam. Porro Actor Iri pater erat, cui filius Eurytion. Proinde non dissimile verum videtur, ex Pindaro profectum adagium, quod tacito, sicuti fere facit, auctoris nomine vsurpauit Aristoteles, vt intelligamus illum τῆς θήρας διαμαρτεῖν, qui non solum feram ea parte non ferit, quam destinarat, verum toto aberrat captu, ne attingens quidem, quod appetebat. Iam vero neque postulamur, vt quifquam hæc probet: nisi videbuntur cum Aristotelis sententia vel ad amissim, vt aiunt, congruere. Dissert enim eo loco philosophus de rerum naturalium cognitione, quæ sit eadem & facilis, & difficilis. Facilitatis illud argumentum adducit, quod ea nemini nõ aliqua ex parte contigit: difficultatis, quod exacte nulli. Neminem autem fuisse, qui nihil omnino veritatis in rerum cognitione naturalium attigerit, id prouerbio veluti fulcit, τὸς ἀν, inquit, θύρας ἀμάρτοι, Tanquã singulorum exactam tenere scien-

tiam. perinde sit, quasi si quamcunque partem destinatis, eam citra errorem ferias. Rursum vbique labi, sit velut à toto corpore aberrare, & in aliud longe diuersum ceterum deflecti coniecturam. Verum, quo curioso etiam lectori, ac disceptatori fiat satis, ipsius Aristotelis, ex eo, quem diximus, libro, verba subscribentur, Ἡ περὶ τῆς ἀληθείας θεωρία, τῇ μὲν χαλεπῇ, τῇ δὲ ῥαδίᾳ: Σημίον δὲ, τὸ μῆτε ἀξίως μηδέα δουλάσαι τυχεῖν αὐτῆς μῆτε πάντως ἀποτυχεῖν: ἀλλ' ἕκαστον λέγειν τι περὶ τῆς φύσεως, καὶ καθ' ἕνα μὲν ἢ μικρόν ἐπιβῆλθεν αὐτῇ, ἐκ πάντων δὲ συναθροῖς ὁμῶν γινέσθαι τι μέγεθος: ὡς τ' εἴπερ ἔοικεν ἔχειν, καὶ ἀπὸ τυχεῖν ἀπορομῆς ὁμῶν, τίς ἀν θύρας ἀμάρτοι. ταύτη μὲν ἐν ῥαδίᾳ, τὸ δὲ ὄλον τ' ἔχειν καὶ μέγος μὴ δύνασθαι, δηλοῖ τὸ χαλεπὸν αὐτῆ. id est, Veritatis consideratio partim difficilis est, partim facilis. Huius rei illud argumentum est, quod neque quisquam illam sit affectus pro rei dignitate, neque rursus omnino frustratus sit aliquis: sed, cum vnusquifque aliquid de natura differat, fit, vt vnusquisque per se nihil, aut paululum afferat ad illam momenti: verum ex omnibus in vnũ collectis aliqua magnitudo conficitur. Itaque, si res ad eum videretur habere modum, quemadmodum prouerbio dicimus, quis non attigerit ostium? hoc quidem nomine facilis fuerit. Ceterum habere totum, partem autem non posse, difficultatem illius declarat. In his philosophi verbis non apparet, quis locus sit ianua. Verum illa similitudo principiorum & ostij, præbuit, ni fallimur, erroris ansam. Quin potius, ἀμάρτανεν τῆς θήρας Aristoteles sentit eum, qui nulla ex parte consequitur, quod petit, id quod mox τὸ ὄλον ἔχειν, vocat, quasi confusum, ac generatim habere: cui contrarium τὸ μέρῶ ἔχειν, facit, velut exacte tenere, & non solum feram vt cunq; sed hanc, aut illam belluæ partem, quam maxime velis, attingere. Tamen in hunc locum interpres tam multos affert sensus, vt nullum idoneum percepisse videatur. Idem admonet etiam lectionem aliam alijs placere. Quod quoties fit, protinus suboritur suspicio, mendum aliquod subesse. Alioqui ἀπλῶς ὁ μὲν τῶν ἀληθείας ἔσθ, id est, Simplex veritatis oratio, quemadmodum vere dixit Euripides. Iam vero telum illud restat potissimum, Alexander Aphrodisi, qui, præterquam, quod tota eius oratio

nostra sententia palam suffragatur, nominatum etiam admonet, proverbij metaphoram a sagittarijs esse ductam, quorum nemo solet a lato aberrare scopo, nimirum cuiusmodi est tota bellua, cum ab exili scopo nonnunquam aberrarent. Sed praestiterit & huius verba eatenus subscribere, quatenus ad proverbij pertinent explanationem: *Δουεὶ δὲ μοὶ διὰ τὸ μὲν τὸ πολλὰς τὸ ἐπιβέλτεσσι λέγειν περὶ αὐτῆς, καὶ μηδὲν αὐτῶν πάντων διαμαρτάνειν, δεικνύσθαι τὸ κατὰ φύσιν ἡμῖν εἶναι, τὴν δὲ τὴν περιχρημασίαν. διὰ δὲ τὸ μηδὲν κατ' ἀξίαν εἰρηκεῖναι περὶ αὐτῆς, τὸ μέγιστον αὐτῆς ἐν δεικνύσθαι καὶ τὴν χαλεπότητα, καὶ ὅτι μὴ χρεῖσθαι παρέρχον ποιήσθαι τὴν ζήτησιν αὐτῆς. ἔχουσαι μὲν γὰρ αὐτῆς χρεῖσθαι ἡμῖν ἐστὶ κατὰ φύσιν, μὴ παρέρχου δὲ, ὅτι ἐστὶ χαλεπή. παρέρχεται δ' ἂν ἡμῶς δι' αὐτῆς εἰρηκεῖν, ἐπὶ τὸ μήτε καταφρονεῖν αὐτῆς ὡς βραδίας πάντη, μήτε ἀπορνησθῆναι, ὡς πάντη χαλεπῆς. ὅστ' εἴπερ ἔοικεν ἔχειν καθάπερ τυγχάνομεν παρομιναζόμενι τις ἀνὴρ θήρας ἀμάρτοι, ὅτι τὸ πάντας τιθυμῆς εἰρηκεῖναι τὸς περὶ αὐτῆς λέγοντας σημεῖον ἀνὴρ, τὸ βραδίας αὐτῶν εἶναι, ἔδειξε τῆ παρομινα παροχρησάμενος τῆ, τίς ἀνὴρ θήρας ἀμάρτοι. ἢ λέγεται μὲν ἐπὶ τῶν διόλων καὶ μηδὲν χαλεπὸν καὶ δυσάρτεον ἔχόντων. εἴρηται δὲ ἀπὸ τῶν τοξοτῶν, τῶν ἐπὶ σκοπῶν τοξοδόντων. ἔτσι γὰρ ἀνὴρ μὲν εὐνοῦσθαι παρομιναζόμενος ἢ σκοπὸς ἢ βραδίας αὐτῆς τυγχάνουσι. ἀνὴρ δὲ ἢ πλατὺς: ἢ χαλεπὸν τὸ τῶν τυγχάνειν, διὰ καὶ πάντες τυγχάνουσι βραδίων τῶν. id est, Videtur autem mihi, quod permulti tentant de ea differere, neque quicquam illorum omni ex parte fallitur, hoc argumento demonstrare, tractat in nem hanc nobis naturalem esse. At rursus, quod nemo pro dignitate, pleneque de illa sit locutus, ex hoc & amplitudinem illius, & difficultatem argui posse. Simulque illud admonere, non oportere obiter, aut indiligenter vestigationem illius peragere: immo sectandam quidem esse, propterea quod ad eam natura propensi videamur: at rursus non oscitantur, eo quod sit difficilis. Atque his verbis adhortatur nos, vt eam neque contemnamus, tanquam omnino facilem; neque rursus per desperationem ab ea deterreamur, tanquam admodum difficilis. Itaque, si perinde videtur habere, quemadmodum proverbio dicimus, quis non attingeret ianuam? Quod omnes aliquid recte dixerint, quicumque de ea sunt locuti, id facilitatem illius arguere, adhibito proverbio demō-*

strat. Nempe illo, quis non attingat ostium? Quod quidem usurpatis consuevit, de rebus factu procliuibus, in quibus omnino nihil instat vel difficile, vel arduum. Sumptum est autem a sagittarijs, ad scopum propositum iaculantibus. Siquidem ij, si scopus fuerit minutus, facile fit, vt fallant, neque feriant: sin autem amplus, haud difficile feriant. Haftenus Alexandri verba retulimus, e quibus satis abunde liquet, *θήρας* legendum, non *θύρας*. Quanquam totum hoc, quidquid est, eruditorem iudicio relinquimus. Etenim, si quis erit, cui ianua illa impendio placebit, habiturus est, quo suffragium suum non omnino absurde tue ri possit. Haud enim scimus, an & antiquitus fieri solet, quod hodie nonnullis in locis videmus, vt aggeres, qui scopum sustinent, a lateribus, atque item a tergo muris defendantur, superne imminente tecto, vt ingressus ille, qui patet, ianuæ speciem habere videatur. Porro vehementer imperitus sit oportet, qui non solum non attingat scopum, aut aggerem, verum etiam ab ipso aberret ingressu, quem difficile non fit vel cuius attingere. Nobis tamen vero propius videtur, vt ad Pindaricam fabulam referatur adagium. Sed super hoc, quemadmodum diximus, docti pronunciant. Nos, commentatoris officio functi, sat habuimus, quod apud auctores inuenimus, quodque nobis videatur, id expendendum in medium proponere. Affine videtur huic proverbio, quod apud Platonem legitur in Phædro: *Λυσίας τὸ πάντος ἡμέρημα*. id est, Lysias aberravit. Allusit huc leuiter Lucianus in Timone, cum ait: Iouis fulmen, quod in Anaxagoram philosophum torserat, fallente manu, ab ipso quidem aberrasse, ceterum in Castoris, ac Pollucis templum fuisse detortum. Nec abhorrent ab hac forma, Toto aberrare cælo, & Tota aberrare via, quæ retulimus alias.

Salsuginosa vicinia.

Ἀλυμρὸν γετόμημα, id est, Salsuginosa vicinia. De sterili, agresti, atque inhumana vicinia dicebatur. Aristides in Themistocle: *ἔσα τὸ γετόμημα ἀλυμρὸν ὡς φάσιν*, id est, Sit salsa, vt aiunt, vicinia. Interpres adscripsit, adagiū ex Alcmane Lyrico poeta sumptū. Plato libro De legibus 4. *μέλα γε μὴ ὄντως, ἀλυμρὸν, καὶ ποσιπρὸν γετόμημα*. id est, Haud sane

ne vere; salsuginosa, malaque; vicinia. Trasserri potest vel ad negotium multi quiddam laboris, at parum frugiferum, vel ad vicinos molestos. Traductum ab agris mari finitimis, qui plerumque solent ad culturam inhábiles esse. Proinde Virgilius etiam terram salam, vt minime feracem, damnat. Ad hæc videmus homines & ipsos litoreles fere ceteris inhumaniores, tanquam immanitatis nonnihil ex immanissimo contrahant elemento.

Ad fractam canis.

Πρὸς ἔρρωσαν ἄδες, id est, Ad fractam canis, subaudi, vel chordam, vel citharam. Suidas ostendit dici solum de ijs, qui frustra laborant. Antiquis mos erat ad citharam canere, in qua si qua chorda rupta sit, ad eam frustra vocem accommodes, cum illa non respondeat. Fabulam de cicada, fractæ fidis vicem supplente, diximus alibi. Quanquam non inscite accommodabitur, vbi non responderetur officijs alicuius, aut vbi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

Vtre territas.

Ἀσκά ἢ ἀσκία μορμολυψέδαι, id est, Vtre terrere, siue terreri. Dicitur solum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab ijs, qui vasorum inanium strepitu pau faciunt pueros, aut alioqui formidolosos, vel potius qui vasorum huiusmodi sonitu propellunt aues, vt indicat in Auibus Aristophanes. Extat apud Diogenianum, atque huic finitimum putat, *ἀσκά φαυλίζεν*. Hesy chius vnica dictione pronunciat, *ἀσκα φαυλίζεν* pro inani metu. Putat idem valere, *τῆ σκιά μορμύση*, id est, umbra territas.

Leonem larua terres.

Μορμολυψίαις ἐκροβείς τὸν λέοντα, id est, Larua terres Leonem. Apud eundem refertur. Conueniet de minis inanibus, ac terculis deridendis, Quanquam, vt inquit Plinius, hoc tale, tamque sæuum animal rotarum orbes circumacti, curusque; inanes & gallinaceorum cristæ, cantusque; etiam magis terrent, sed maxime ignes. Adagium usurpat Seneca libro secundo.

Principatus Scyrius.

Ἀρχὶ σκυρία, id est, Imperium Scyrium.

De frigido, tenuique; regno. Scyrius insula, quam olim incoluere Pelasgi, & Cares, petricosa, & infrugifera, nec vilius bonæ rei ferax. Suidas addit, quosdam referre proverbium ad Thefeum, qui, cum inuassisset ditionem Lycomedis, atque huius vxorem sollicitasset ad stuprum, præcipit vxore sit: vnde videtur sæuum imperium dictū principatus Scyrius. Legimus & de faxis Scyronijs, quod an ad hoc proverbium pertineat, nescimus, Iuxta priorem interpretationem adagium eleganter accommodabitur ad munus aliquod, vnde præter inanem titulum, & molestam administrandi curam nihil emolumentum capitur. Auctor Zenodotus.

Post Lesbium cantorem.

Μετὰ λέσβιον ᾠδὸν, i. Post Lesbium cantorem. Hoc adagio significabant, aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Finitimū illi, *Οὐδὲν πρὸς τὴν παρμένοντος αὐ*. id est, Nihil ad Parmenonis suam. Lacedæmonicum proverbium, hac natum occasione, quemadmodū narrat Suidas: Cum Lacedæmoniorū res seditionibus tumultuantur, consultum oraculum iussit, vt Lesbium cantorem accerferent. Accersitus itaque Terpander Lesbius, nimirum Antifeseus, & ad Lacedæmonios missus. Is canendo sic illorum animos deleniuit, vt seditionem omnem sedaret, redactis in concordiam ciuibus. Qua ex re factum est, vt Lacedæmonij Lesbijs cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem aliū canentem audissent, protinus dicerent, *μετὰ λέσβιον ᾠδὸν*, id est, Post Lesbium musicum. Zenodotus proverbium hoc citat ex Cratini fabula, cui titulus Chiron. Meminit huius adagij Plutarchus in commentario, quem inscripsit *περὶ τὸν ὑπὸ τῆ θεῆ βραδέως τρωαρχέμενον*. Nihil autē vetuerit, quominus proverbium etiam ad rem despectat, veluti si quis affirmans quæredam eruditionem, sed post paratam pecuniam, dicat, *μετὰ λέσβιον ᾠδὸν*.

Callipides.

Καλλιπίδης olim proverbio dicebatur, qui in molliendis negotijs, cū multa se facturum minaretur, nihil tamen cōficeret: aut, quemadmodum ait Terentius, qui sedulo mouens sese, nihil pmoueret. M. Tul. ad Atticum, lib. 13. Quod ad me de Varrone scribis,

scribis, scis me antea orationes, aut aliquid id genus solitum scribere, vt Varronē nūquam possem intexere. Postea autem quā hęc cœpi φιλολογώτερα, Varro mihi denun-
ciauerat magnam sane & grauem προσφώ-
νησιν. Biennium præterijt, cum ille καλλι-
πιδης assiduo cursu nullum cubitum pro-
cesserit. Quibus verbis Cicero notat M.
Varronis tarditatem, qui, cum magnas
quasdam spes ostenderet, re nihil vnquam
absolueret. Suetonius Tranquillus in Ti-
berio: Ad extremū vota pro iuu ac reditu
suo suscipi passus est, vt vulgo iam per iocū
Callipides vocaretur, quem cursitare, ac
ne cubiti quidem mensuram progredi, pro
uergio Græco notatum est. Hastenus Trā-
quillus. Parum autem liquet, vtrum om-
nis prouerbij ratio sita sit in Callipidis co-
gnomine, quod à pulchritudine equorum
est dictum; an aliud quoddam fuerit pro-
uerbium, quod in Callipidem sit dictum:
quemadmodum ex Suetonij verbis conie-
ctura sumi posse videtur. Deinde, quis hic
fuerit Callipides, cuius tardam celeritatē
notari adagiū, non satis perspicuum est,
nisi quod haud dissimile veri videtur acci-
piendum esse, de Callipide tragœdiarum
histrione; cuius meminit Plutarchus in
Aprophthegmatis Laconicis, his quidē ver-
bis: Α δὲ τὴν ἄλλαν εἰσὶν ἀναμύζοντας, ἐδά-
κει μὴδὲ γενώσκειν. καὶ πῶτε καλλιπιδίης, ὁ
τῶν τραγωδοποιῶν ὑποκριτὴς, ὄνομα καὶ δόξαν
ἔχων ἐν τοῖς ἔλλησι, καὶ σπαδαζόμενος ὑπὸ
πάντων, πρῶτον μὲν ἀπλύτησεν αὐτὸν, καὶ προ-
σαῖπεν, ἔπειτα σοβαρῶς εἰς τὴν συμπάραντας
ἐμπαλῶν ἐαυτὸν ἐπεδείκνυτο, νομίζων ἐκείνον
ἀρξέειν τίνος φιλοσοφίσεως. Τέλει δὲ εἶπεν,
ἐκ ἐπιγνώσεως με εἰ βασιλεῦς, ἐκ ἠκίας ὡς τις
ἐμὶ; ὁ ἀγνώσκειος ἀποκρίθῃς εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐ-
πὶ ἐσσι καλλιπιδίης, ὁ δεικνύωντας; ἦτοι δὲ
λακεδαμόνιοι τὰς μίμους καλῶσι. Quorū ver-
borum hęc ferme sententia est: Quarū re-
rum admiratione reliquos teneri videbat,
eas ipse ne cognoscere quidem videbatur.
Euenit aliquando, vt Callipides, tragœdia-
rum histrio, multi nominis, atq; opinionis
inter Græcos, & ab omnibus in pretio habi-
tus, primum illi fieret obuius, ac salutaret:
deinde arrogantius inter reliquos regis as-
sectatores admisceret sese, ostentaretq; ra-
tus futurum, vt ille prior aliquid comitatis
inciperet exhibere. Tandem, cum diceret
etiam, Non agnoscis me, rex, nec qui sim
audisti? Agefilaus, contemptus hominē:

An non tu es, inquit, Callipides ille diceli-
cta? Nam sic appellant Lacedæmonij mi-
mos. Hęc Plutarchus. Δείκηνον αὐτὸν apud
Græcos simulacrum, ac repræsentationē,
imitationē; significat, vt auctor est Eude-
mus. Vnde Lacedæmonij mimi vocabulū
duxisse videntur, quod ipsum etiā ἀπὸ τῆς
μιμήσεως, hoc est, ab imitatione edictum est
nobis. Licet igitur conijcere, Callipidem
hunc, aut quisquis is fuit, ita gestulatione
bus vti solere, vt, cum mira agilitate moue-
ri videretur, à loco tamen non discederet.
Meminit huius nominis etiam in Nebulis
Aristophanes, indicans eam vocem, ἀπὸ
τῶν ἵππων esse deductam.

Balneator .

Βαλανδῆς, id est, Balneator, siue balnei
caupo. Id nominis vulgato conuicio dice-
batur in hominem alienarum rerum plus
fatis curiosum. Propterea quod huiusmo-
di genus hominum, quoniā in otio viuunt,
neque suis negotijs destinetur, aliena cura
re confuevit. Quemadmodum ille Dama-
sippus Horatianus:

-Aliena negotia curans,
Excussus proprijs .
Cuiusmodi sunt & tonsores. Vnde idem
Horatius:
-Opinor,
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus
esse.

Plato libro De republica primo, videtur
vsurpare in verbosos. Quamquam germa-
na inter se vitia sunt, curiositas, & garruli-
tas, teste vel Horatio:

Percunctatorem fugito, quia garrulus
idem est.

Meminit adagij Diogenianus.

Baccha more .

Βάκχης ἠρόπων, id est, Baccha more. De
rettricis, ac taciturnis dicitari solitum,
quod essent huiusmodi Mænades illæ, Bac-
chico afflatæ furore. Auctor idem Dioge-
nianus. At Iuuenalis retulit ad vitam in-
temperantem.

Qui Curios simulat, & Bacchanalia viuūt.

A lasso rixa quaritur .

SENeca de ira lib. tertio, prouerbij hu-
iusmodi refert, A lasso rixa quaritur: Aut,
Lassus rixā quarit. Quod in quem sensum
antiquitus fuerit vsurpatum, non satis li-
quet.

quet. Quod si coniecturas sequi licet, ap-
paret dictum in quosdam morosiores, &
ad rixandum procliuiores: non quod of-
fendantur, sed quod alioqui animo male
affecti sunt, vt sunt difficiles, ac submoro-
si, quibus fortuna aduersa est. Sed ipsius
Senecæ verba subscribentur, ex quibus pro-
uerbij sensus hic colligi poterit. Ideo, qui-
bus stomachus suspectus est, processuri ad
res agendas maioris negotij, bilem cibo
temperet, quam maxime mouet fatiga-
tio: siue quia calorem inedia compellit, &
nocet sanguini, cursuque eius venis la-
borantibus sinit: siue quia corpus attenua-
tum, & infirmum, incumbit animo: Certe
ob eandem causam iracundiores sunt; va-
letudine, aut ætate fessi. Fames quoque,
& sitis, ex eisdem causis vitanda est. Exa-
sperat enim & incendit animos. Virtus di-
ctum est, A lasso rixam quarit. Æque autem
& ab esuriente; & ab omni homine, quem
aliqua res vrit. Nam, vt hulcera ad leuem
tactum, deinde etiam ad suspicionem ta-
ctus condolecent: ita animus affectus,
minimis offenditur: adeo, vt quosdam sa-
lutatio, epistola, oratio, & interrogatio ad
litrem euocent. Nusquam sine querela egra
tanguntur. Hastenus Seneca, Huc perti-
net, quod scribit Plinius lib. 22. cap. 24. Sic
& in lassitudine proniores esse ad iracun-
diam, & in siti.

Gladiator in arena consilium capit .

GLADIATOR in arena consilium ca-
pit. Admonet, e re nata mutandū aliquādo
consilium, & tempori, quod aiunt, seruien-
dum. Refertur & hoc ab Anneo Seneca lib.
epistolarum ad Lucilium 3. Iam intelligis,
inquit, educendum esse te ex istis occupatio-
nibus speciosis, & malis. Sed, quomodo cō-
sequi possis, quaris. Quædam nō nisi à pre-
sente monstrantur. Nō potest medicus per
epistolas, cibi, aut balnei tēpus eligere. Ve-
na tangenda est. Vetus prouerbij est, Gla-
diatorem in arena capere consiliū. Aliquid
aduersarij vultus, aliquid manus mota, ali-
quid ipsa inclinatio corporis, intuentē mo-
net. Quid fieri soleat, quid oporteat, in vni-
uersum & mandari potest, & scribi. Tale cō-
siliū, non tantum absentibus, sed etiā po-
steris datur. Illud autē quādo fieri debeat,
aut quemadmodum, ex longinquo nemo
suadebit. Cum rebus ipsis deliberandū est.
Hastenus ille. Cæsar Commentario belli

Gallici 5. Quod plerunq; his accidere con-
suevit, qui in ipso negotio consilium ca-
pere coguntur. Dicimus & E re nata con-
siliū capere.

Inelegantior Libethrijs .

Αμισότερος λιβηθρίων, id est, Indotior Li-
bethrijs. Prouerbialis hyperbole, quadrans
in hominem admodū idiotam, & ab omni
Musarum commercio prorsus alienum. A
gentis huius agresti imperitia sumptum est
prouerbiū. Tradunt enim Libethrios, &
mufices, ac poetices, breuiter omnium ele-
gantiorum disciplinarum stolidissimos cō-
temptores fuisse, adeo, vt apud hos quidam
occisum Orpheum existiment, quorum de
numero Zenodotus est, qui Libethrios gen-
tem Persicæ scribit fuisse. Seruius Libethrū
fontem quempiam esse credidit, vnde Vir-
gil. in Melibæo Musas Libethridas cogno-
minavit. Plin. lib. 4. mentionem facit Libe-
thræ fontis: quem constituit in Magnesia,
quæ Thesaliæ regioni adiungitur. Solinus
Libethrum vocat genere masculino. Stra-
bo item libro Geographiæ 9. Libethri me-
minit: Hoc in loco, inquit, consecrata est
Musis ædes, fonsq; Caballinus, & Libethri-
dum spelunca nympharum. Qua ex re su-
spicari licet, eos, qui & Heliconæ, & Pieriæ,
& Libethrum, & Pimpliam eisdem Musis
consecrarunt, Thracæ extitisse. Pieres au-
tem vocabantur, quibus extinctis loca hęc
Macedones nunc possident.

Domesticum thesaurum calumniari .

Τὸν οἶκον θησαυρὸν διαβέβηκας, id est, Dome-
sticum thesaurum calumniaris, siue tradu-
cis, hoc est, tua ipsius carpis, lacerasque. Si-
millimum illi, quod alibi retulimus, Hora-
tiano: Vineta propria cedere. Aristides rhe-
tor in Pericle: Τὸν οἶκον θησαυρὸν διαβέβηκοι-
μεν ἂν, εἰ ταῦτα διασφραγίσαντες. id est, Domesti-
cum thesaurum insimulabimus, siquidem
istis obreftabimus. Nullus autem sanæ
mentis, quæ domi recondita habet, tradu-
cit, ac reprehendit: sed suis quisque fuerit,
alienis inuidet. Conueniet & in illos, qui
sua ipsorum arcana non celant.

Qualis vir, talis oratio .

ANNEVS Seneca in epistolis, quas scri-
psit ad Lucilium lib. 2. Apud Græcos, in-
quit, in prouerbij cessit, Talis hominibus
fuit oratio, qualis vita. Græcum id prouer-
bium

bium extat apud Aristidem, in secūda Rhe-
toricē aduersus Platonē defensione: Οὐκ
ἀποσατέει δὲ ἢ παρομοία τέτων ἢ λέγασα, οἷος
ὁ πρόπος, τοῖστον εἶναι καὶ τὸν λόγον, καὶ πάλιν
τὸ ἕτερον ὁσάδυντος. id est, Non dissonat autē
ab ijs adagium, quo dicunt, cuiusmodi sunt
mores, eiusmodi & orationem esse. Ac rur-
sum: Qualis sit oratio, tales item esse mo-
res. Ad eandem facit sententiā, quod inter
Solonis apophthegmata cōmēmorat Dio-
genes Laertius: τὸν λόγον εἰδῶλον εἶναι τῶν ἔρ-
γων. id est, Orationem factorum esse simu-
lacrum. Persius 5. Satyra, sententiam hanc
allegoria texit: cum ait:

-Pulsu dignoscere cautus,

Quid solidum crepet, & pictæ rectoria
linguæ.

Nimirum innuens, haud aliter animum
hominis ex oratione spectari, quam vasa
dignoscuntur crepitu, quem reddunt digi-
to pulsata. Idem in Satyra 3.

-Sonat vitium percussa, maligne

Respondet, viridi non cocta fidelia limo.

Idque prouerbij non solum locum habet,
cum improbum, aut probum virum ar-
guit oratio, verum etiam cum ex stylo per-
pendimus ingenium cuiusque, omnemque
mentis habitum ex ipsa dictionis ratione
coniecimus. Etenim tumidi, stylus turgidus:
abiecti, humilis, exanguis: asperi, sca-
ber: amarulenti, tristis, ac maledicus; deli-
cijijs affluentis, picturatus, ac dissolutus. Bre-
uiter omne vitæ simulacrum, omnis animi
vis, in oratione, perinde vt in speculo, re-
præsentatur, ac vel intima pectoris, arcanis
quibusdam vestigijs deprehenduntur. Itaque
Seneca Mæcenatis delicias, ac molli-
tatem ex ipsa hominis dictione colligi scri-
bit. Huc pertinet, quod Socrates apud Pla-
tonem iubet loqui Charmidem, vt eum videat,
nimirum hominem ex oratione æstimaturus.
Idem in Gorgia negat se nosse Archelaum
Perdicæ filium, quod nūquam cum eo venerit
in colloquium. At vulgo prædicant se nosse
hominem, quem viderint tantum, cum animus
hominis nō perspicitur, nisi ex oratione.

Η δὲ ληνὴ ἐπιπλάει.

Η δὲ ληνὴ ἐπιπλάει, id est, Balba non credit.
Iocus prouerbialis, vbi quis sua mala conatur
dissimulare, quæ præfert, etiam cum dissimulat.
Veluti, si quis neget se blæsum esse, idque
ipsum non possit, nisi blæse

dicere. Dictū est enim *πιπλάει* pro *πλάει*.
Propterea, quod, qui linguæ vitio laborat,
in literis duabus, sigma, & rho, potissimum
laborant. Refertur à Suida. Notatus est &
Alcibiadis labdacismus, qui pro *ρ* littera, *λ*
solutus sit pronuntiare, non linguæ vitio,
sicut arbitramur, sed magis ob delicias.
Apud Aristophanem in Vespis, vbi quispiā
pro *θέωρος* *θέωλος*, proque, *κόρακος* *κόλακος*,
dixisset, *ὄλας* *θέωλον*: *πῶ κεραλλὼ κόλακος*
ἔκει, alter subiicit:

Ορθῶς γὰρ τὸτ' ἀλκιβιάδης ἐπέδουλισεν. id est,
Recte Alcibiades hæc quidem ebalbutijt.

Nostris ipsorum alis capimur.

Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἀλισιόμεθα, id est, No-
stris ipsorum pennis capimur. Aristoph.
in Avibus.

Ταυτὶ μὲν ἠκασμέθ' ἀπὸ τοῦ ἀρχύλου,
Τὰ δ' ἔχ' ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν πτε-
ροῖς. id est,

Atque hic quidem coniecimus, iuxta Æ-
schylum,

Hæc non ab alijs, immo pennis proprijs.

Æschylus autem, vt admonet interpres,
in fabula, cui titulus Myrmidones, hoc
prouerbium appellat, *λίβυσιαν*, quod ex
apologo Libycō dictum sit. Fertur autem
apologus huiusmodi, aequilam istam sagitta,
cum inspexisset iaculum ad imaginē pēnarum
effictum, imitatumque, dixisse:

Τὰ δ' ἔχ' ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν πτεροῖς
ἀλισιόμεθα. id est,

Hæc non ab alijs, immo pennis proprijs
Capimur.

Vnus est hoc Athenæus lib. 11. *Καὶ ταῦτα*
ἔχ' ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν πτεροῖς κατὰ
τὸν θαυμέσιον ἀρχύλου ἀλισίαν. id est, idque nō
ab alijs, sed tuis ipsius alis caperis, vt egre-
gius ille dixit Æschylus. Conuenit in eos,
qui ipsi præbent occasionem sui mali, vt
Chremes Terentianus *ἐν αὐτῶν τιμωριμέ-
νῳ*, cum seruum hortatur, vt technam ali-
quam in Menedemum intēdat, à quo mox
ipse deluditur dolis.

Bona fortuna: siue, Boni genij.

Ἀγαθὸν δαίμονος, id est, Boni genij, vel bo-
næ formicæ, subaudi, nomine, sermo est be-
ne ominantis in re quapiā aggressūda, quæ-
admodum & illud Persianū: Hoc bene fit.
Itaque festiuus erit, cum ad iocum trahetur
de eo, qui rem inceptat, leuem quidem
illam, sed perinde laborās quasi esset maxi-
ma.

ma. Velut si fordidus quispiam tandem vi-
ni cadum relineret, aut caseum diu seruati
aliquando proueneret *ἀγαθὸν δαίμονος*. Ze-
nodorus & itē Aristophanis interpres ostē-
dit, prouerbium hinc esse natū, quod olim
peracto conuiuio, sublatāque, mensa, mera-
cum inferri consuevit. Isque calix *ἀγαθὸν*
δαίμονος, id est, boni genij appellatur. Hu-
ius commenti auctorem citat Theopom-
pus interpres Aristophanis in Vespis. Nec
diuersum est, quod assertit ex Apollodoro,
Cui sententiæ suffragari videtur Aristopha-
nes in Equitibus.

Μὰ δὲ ἀλλ' ἀκράτος οἶνον ἀγαθὸν δαίμονος. i.
Non per Iouem, verum boni genij merū.

Item in Vespis:

*Μὴδέποτε σῶμαι ἀκράτα μισθὸν ἀγαθὸν δαί-
μονος*. id est,

Ne merum vnquam bibere detur, præ mīsi
genij boni.

Idem in eodem:

Καὶ σπέισον ἀγαθὸν δαίμονος. id est,
Ac boni libato genij nomine.

Paulo diuersus in Pace:

*Νῦν γὰρ ἡμῖν ἀρπάσαι πάρεσιν ἀγαθὸν δαί-
μονος*. id est,

Nam boni genij licet nunc rapere nobis
nomine.

Quāquam Athenæus lib. Dipnosophist.

11. palam demonstrat, à lotionē, qua cœna-
ti utebantur, calicem inferri solere, qui di-
cebatur *ἀγαθὸν δαίμονος*. Qui sane mos ho-
dieque durat Germanis. Id poculum osten-
dit dictum *μετάνιπτρον*, quod à lotis mani-
bus afferretur, qui mos & hodie diligen-
ter seruatur apud Britannos. Antiphanes
in Lampade:

Δαίμονος ἀγαθὸν μετάνιπτρον ἐντραγεῖν.
Boni dei metaniptron deuorare.

Rursus idem:

Ἀλλὰ μὲν δαίμονος ἀγαθὸν μετάνιπτρον.

Hunc calicem quisquis accepisset, præbi-
bebat alteri cuiquam, vt idem auctor indi-
cat. Erat autem mos apud veteres, vt propi-
nātes, aut bibituri, deum quempiam, aut
hominem omnis causa præferentur, eum-
que gignendi causa proferebant. Quemad-
modum apud Lucianum in Lapithis Alci-
damus Cynicus, sponsæ Herculis nomine
propinat. Item Horatius.

Da lunæ propere nouæ,

Da noctis mediæ, da puer auguris.

Alijs magis placet hinc ductum adagiū,
quod antiquitus primus calix *ἀγαθὸν δαίμο-
νος*.

fit appellatus, eaque voce ominari so-
leant, ob Bacchum, seu vernauculum, ac do-
mesticū deum. Quinetiam mensis cuiusque
diem à primo proximum, *ἀγαθὸν δαίμονος*
appellabant antiquitus. Fertur & apud
Thebanos facellum fuisse *ἀγαθὸν δαίμονος*.
Denique est & insula quædam huius nomi-
nis in mari Indico, quemadmodum osten-
dit Stephanus. Plutarchus conuiuialium
quæstiuncularum decade tertia, demonstrat
antiquitus fuisse morem, vt non gustarent
vinum, nisi prius libassent alicui deo, quo
potus illius, seu pharmaci, sibi innoxius es-
set, & salutaris. Atque Athenis quidem vn-
decimo mēsis die immolabant vini primiti-
as, eumque diem pithægiam appellabant.
Ast apud Bæotos septimo mensis incuntis
die, sacris peractis bono dæmoni, gustabant
ab exorto Zephiro, quod is ventus præci-
pue suscitit, moueatque vinum, adeo, vt,
quod illum effugerit, videatur iam duraturum.
Mensis autem is vocabatur *προσατήριος*.
Aristides in Themistocle videtur ad
hoc alluisse prouerbium, cum ait: *Ἀλλὰ κατὰ*
θέσιν τοῖς ἔγγιστον ἀντ' ἀγαθὸν δαίμονος. id est,
Verū cōstitit, Græcis boni genij vice. Quā-
quā hoc magis referendū ad id, quod alibi
diximus, Bonus genius, quæ malus genius.

Ad aquam malus.

Εὖ ἕδωρ κακὸς, id est, Ad aquam malus.
In infimæ fortis homines olim dicebatur,
ac fordidissimi minus quæstibus addictos, præ-
terea quod antiquitus infames habebantur,
multoque omnium contemptissimi, qui liti-
gantibus aquam subministrare consueue-
runt. Nam alias admonuimus, veteres ad
clepsydrarum mensuram in iudicijs dice-
re solitos. Infundebatur & certantibus
per clepsydras aqua. Eam aquam tenues
quidam, ac nullius frugis homines infun-
debant, dispensabantque. Porro, qui hoc
ministeriumungebantur, Athenis habeban-
tur reiecti, rei pariter, ac bonæ famæ indi-
gi, non aliter, quam Romanis legibus no-
tantur scenici, & aliorum publicorum cer-
taminum ministeria quædam. Est aliud
huic confine, *εὐλάϊ ἐς ἕδωρ*, id est, aufer in
aquam, id est, in malam rem.

Phocensium execratio.

Φωκέων ἀρά, id est, Phocensium execratio.
De iurerando multis vinculis astricto. Nā
olim in foederibus, quo minus violarentur,
adhibebant

adhiebant non solum promissa, dextras, & sacrificium, verum execrationes in caput eius, quicumque non staret pactis, id quod ex Euripide licuit colligere, cuius hi versus in Iphigenia Aulidenſi.

-Ορκος σωείλαι, δεξιάς τε συμβαλέην
Μνῆς ἴρας ἀλλήλοισι, καὶ δι' ἐμπύρων
Σπόιδας καθήνομι, καὶ παράσασαι τ' ἄδε.
Eorum versuum sententiam nos olim sic vertimus:

Vt coirent iureiurando proci,
Atq; inter ipsos iungerent dextras, ad hæc
Adolenda diuum ponerent aris sacra:
Ac semet ipsi attingerent, diris ad id
Caput obligantes execrationibus.

Prouerbiū autem, vt ad id redeamus, ab huiusmodi profectum est casu. Phocenses, Ionix populus, olim communi populi consilio patrium solum reliquerunt, ad alii denotionibus, atque execrationibus quibusdam, nequissquam de repetenda patria cogitaret. Itaque iuxta Dianæ oraculum, Aristarcha duce, Galliam Narbonensem adierunt, ibique ciuitatem florentissimam Massiliam condiderunt. Cuius historia mentionem faciunt, Herodotus lib. primo, Strabo quarto. Meminit & Horatius libro Epodon.

Forte quid expediat communiter, aut melior pars

Malis carere queritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia, Phocæorū
Velut profugit execrata ciuitas,
Agros, atq; lares patrios, habitadaq; sana,
Apris reliquit, & rapacibus lupis.

Deinde, qui fuerit eiusmodi ritus execrationis, aperit.

Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint
Vadis leuata, ne redire sit nefas.
Neu conuersa domum pigeat dare lintea,
quando

Padus Matina lauerit cacumina,
In mare seu celus procurrerit Apéninus,
Nouaq; mōstra iunxerit libidine. (uis,
Mirus amor, iuuat vt tigres subsidere cer-
Adulteretur & columba miluio,

Credula nec flauos timeant armenta leones.

Ametq; salta læuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscondere
dulces,

Eamus omnis execrata ciuitas.
Stephanns φωνεῖται ἂν urbem Ionix facit, cu

ius denominantium φωνεῖται, iuxta Herodotum, καὶ φωνεῖται, & alteram eiusdem nominis in Mycala Carix. Est autem & φωνεῖται Bœotix regio, iuxta Parnassum, à quo denominatiūm φωνεῖται, καὶ φωνεῖται. Hoc idcirco visum est admonere, quod quidam affinitate nominum labi videntur. Siquidem à Phocæis, siue Phocensibus Ionix ductum est hoc prouerbiū; à Phocicis Bœotix natum est hoc prouerbiū, Phocensium, seu Phocidentium desperatio, Prouerbiū refertur à Zenodoto.

Sybaritica oratio.

Συβαριτικὸν λόγος, i. Sybaritici sermones. Hefychius narrat Ἀκωπὸν quempiam, Sybaritam opinamur, summo studio incubuisse, vt orationis quoque genus haberet lautum, & opiparum, hinc locum prouerbiale orum, vt oratio nitidior, & accuratior, Sybaritica diceretur. De luxu Sybaritarum in apparandis conuiujs, dictum est in prouerbio, Sybaritica mensa. Sic & Asiaticum dicendi genus venit in prouerbiū. Fit enim fere, vt, qualis vita, talis sit oratio. Cōgruet & in orationem arrogansem, atque ampullosam. Nam & factus nomine notati sunt. Sybaritæ per plateas.

A linea incipere.

Ἀπὸ γραμμῆς ἀρχεσθαι, id est, A linea incipere dicuntur, qui ap ipso rei exordio sumunt initium. Aristides sophista in Themistocle: Ἀὐτὴ ἀρχὴ τῆς βασιλευσίας ἐξέτασθαι καὶ κρῖσις, ἐν τῷ βίῳ ὅρα τὸν ἀνδρα ἀπὸ γραμμῆς ἀρχεσθαι. id est, Hoc primum Themistoclis specimen, ac probatio. Hinc virum spectato, à linea exorsus. Is, qui in hunc auctorem addidit scholia, putat hoc prouerbiū finitimum illi, ἀπὸ ἐστίας ἀρχεσθαι, id est, A late exorsus: sed magis videtur cognatum illi, quæ diximus alibi. A capite, A carceribus. Sic enim vocabant, vnde primum emittebantur equi, quod ipsum & oppidum vocatur, auctore Festo. Sumpta est autem metaphora ab his, qui cursu certant in stadijs. Nam ijs linea quædam ducitur, ad quam ex æquo stent, donec currendi signum accipiant, vt ostendit Aristophanis interpret in eo, quæ mox citabimus, loco. Tertulianus libro aduersum Larcionem primum: Age igitur ad lineas rursus & ad gradum. Ad lineas dixit pro eo, quod est, ab integro.

A carce-

A carceribus.

Ἀπὸ βουλιβιδων, id est, A repagulis, siue carceribus. Eandem habet sententiam cum eo quod proxime retulimus. Aristophanes in Vespis:

Καὶ μὴν δ' ὅθι γ' ἀπὸ βουλιβιδων περὶ τῆς ἀρχῆς ἀποδέξω. id est,

Atqui protinus à carceribus, de fonte rei referabo.

Id est ἀπὸ ἀρχῆς δ' ὅθι. Interpres ostendit, vt modo diximus, metaphoram mutuo sumptam à stadijs, in quibus carceres erant repagula quædam, unde cursus initium erat, quæ Græci βουλιβιδων, seu ἀσπληνίας appellabant: iuxta has linea tendebatur, cui insitebant cursuri. Vnde frequentes illæ apud Latinos etiam scriptores formulæ, à carceribus ad metam, à meta ad carceres. Quæ quidem exempla citauimus alibi.

Noua hirundo.

Νέα χελιδὼν, id est, Noua hirundo. Suidas hoc adagiū citat ex Auib. Aristophanis, saltem, sicut opinamur, memoria. Nā exat apud hunc poetā in Equitibus his versibus.

Ἐξηπάτων γὰρ τὸς μαγείρας, ἐπιλέγων τοιαῦτι,

Σκέψαιδε παῖδες, ἐχ' ὄρα β', ὄρα, νέα χελιδὼν. Οἱ δ' ἐλέεπον, καὶ γὰρ τὰς ἑρῶν ἐκλεπτοῦ.

Etenim coquos ego fefelli, fatus hæc ad illos:

Spectate pueri, non videtis ver, noua ecce hirundo:

Illi tuentur, interim autem sustuli ipse carnes.

Interpres admonet, prouerbiali figura dictum, ac perinde valere, quasi dicas initium veris, propterea quod id tēporis appareat hæc auis. Quemadmodum & Horatius:

-Zephyris & hirundine prima.

Suidas ait, dici solere, quoties verba darentur alicui. Sumptum a ioco puerili. Nā hi, data opera, nouam hirundinem assimulantes videre sese, ostēdunt alijs: deinde cōtemplantibus illis, & intētis, interim quod nolunt surripunt. Theognis apud Athenæum libro 8. declarat, Rhodij solēne fuisse quot annis publicis votis inuitare hirundinem sub tempus vernum, quod illi χελιδωνίῃ ἐπιθέλλαν; acclamantes in hunc modum: ἦλθε ἦλθε χελιδὼν καλὰς ἀρας ἀγύσαι καὶ καλὰς ἐναντίας. id est, Veni, veni, hirundo.

do, pulchra tempora ad ducens, ac pulchros annos. Proinde quadrabat in eos, qui falsa spe quapiam iniocata fallunt, ac nocent.

Iouis, & regis cerebrum.

Διὸς ἐγκέφαλον. id est, Iouis cerebrum: καὶ βασιλέως ἐγκέφαλος, i. Regis cerebrū De cibo vehementer opiparo, ac suauis. Aut de molliter, delicateq; viuentibus. Clearchus apud Zenodotum scribit, opiparas epulas apud Perlas, Iouis, ac regis cerebrum appellari. Athenæus libro 12. docet, Sardanapalum ijs, qui voluptatem aliquant essent commenti, Iouis, ac regis cerebrum apponere solitum, cibum, opinamur, exquisitum. Idem libro 14. Iouis cerebrum inter secundæ mensæ delicias annumerat. Apud Appuleium in prima Apologia citatur Ennius.

Quid sacrum præterij, cerebrum Iouis pene supremi.

Nestoris ad patriam hic capitur, magnūque, bonusq; ue.

Ephippus apud Athenæū, διὸς ἐγκέφαλον, id est, Iouis cerebrum inter secundæ mensæ lautitias commemorat. Idem cibum prælatū νεκταρῶν ἀρβῶν vocat, id est, nectaris florem. Atq; alibi vinum, τῆς ἀσπληνίας γάλα, id est, Veneris lac, ab Aristophane nominatum docet. Rursum alio in loco suanes cibos, τῆς ἑλένης βρώματα, id est, Helenæ cibos dictos indicat.

Non mouenda moues.

Ἀκίνητα κινεῖς, i. Non mouenda moues. Quadrabit aut in eos, qui molūtur ἀδύβητων aliquid, aut qui res sacras violant, aut qui pacta mutant, siue qui conuicijs incesunt eos, quibus ob auctoritatem debetur reuerentia. Zenodotus inde natum putat, quod fas non sit mouere neq; aras, neque sepulchra, neq; sacella, quibus reuerentia, quædam, ac religio debetur. Plutarchus in commentario De dæmonio Socratis, scribit hanc vocem editam cuidam euocanti manes amici defuncti, τὰ ἀκίνητα μὴ κινεῖν. Idem ἐν τῷ ἐρωτητῶν vsurpat in eum, qui receptam de dijs opinionem conuellere videbatur. Meminit huius Plato libro De legibus 8. proferens legem, quam Iouis terminalis appellat, ne quis vicini ciuis, aut hospitis, limites agrorum moueat, ne quis itē vrbis, aut regionis pomeria moueat, malitque quisq; saxum ingens mouere, quā exitum

guum lapidem scedere, iureque iurando fixum, *γομίτας*, inquit, *τὰ ἀκίνητα κινεῖν ἀληθὺς τὸ εἶναι*, id est, Existimans hoc esse vere, quod dicitur, non mouenda mouere. Idem lib. De legibus 11. *ἐπι πολλοῖς γὰρ δὴ λεγόμενον δὲ τὸ μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα*, id est, Inter multa illud recte sane dicitur: Ne moueris non mouenda. Meminit & eiusdem operis libro tertio. Et in epigrammate quodam ita legitur:

Ἀκινήτων ἄπτεται εἰδ' αἰδώς. id est, Immota haud tágit ne Libitina quidem. Sophocles in Antigone:

Οἱ σεις μὲ τ' ἀκίνητα εὐιά οὐρανῶν φράσαι. i. Coegeris me non mouenda proloqui.

Idem in Oedipo Coloneo:

Ἄλλ' ἐ γὰρ ἀνδρῶν ἠδὲ τ' ἀκίνητ' ἔπι. id est, Neq; .n. suaue est verba in auras eloqui, Quae sit nefas mouere.

Plutarchus in libello De auscultando: *ἐπιθυμία κινεῖσα χορδὰς τὰς ἀκίνητους*, id est, Cupiditas chordas mouens non mouendas. Idem *περὶ τῆς ἀδόλεχτίας*, *Κινεῖσα χορδὰς τὰς ἀκίνητους οὐρανῶν*, id est, Fides mouens minime mouēdas mentiū.

Eleganter huc allusit oraculū, quod extat in Eratone Herodoti:

Κινήσω καὶ δῆλον ἀκίνητὸν περ' ἑἴσω. id est, Et Delum, quamuis sit adhuc immota, mouebo.

Simul.n. respexit ad fabulam, siue maioris historiam, Delon antea fluitantem, postea fixā in gratiā Appollinis: Vnde Maro: immotamque colli dedit, & contemnere ventos.

Neque mel, neque apes.

Μήτε μέλι, μήτε μέλισσας. i. Neque mel, neq; apes. In eos dici solitum, qui recusant incommo- dum ferre, quod sit cum commo- do quoriam coniunctū. Veluti si quis apes, quod sint aculeatae, nolit ppeti, is nec mel- le quidem, quod optat fruetur. Res er im- mortalium ita temperauerit superi, vt sem per incommoditas comes sit comoditatū. Tryphon grammaticus in figuris hoc exem- plum affert parœmia; , citatque ex Sappho poetria Lesbica:

Μήτ' ἐμὸν μέλι, μήτε μέλι πη. id est, Neque mihi mel, neque apes.

Celebratur Mimus ad hanc faciens sen- tentiam.

Feras, quod lædit: vt, qđ prodest, pferas. Eodē pertinet illud Plautinū: Fortiter

malum qui patitur, post potitur bonum. Idem obscurius quidem, sed tamen eleganter innuit Homerus, vt opinamur, per her- bam moly, cui radicem nigram, florem la- ctēū attribuit, radicis nigre symbolo labo- ris molestia significans qua peruenitur ad animi tranquillitatē, virtutis absolutæ præ- mium.

Tussis pro crepitu.

Βῆξ ἀντὶ πορδῆς, Tussis pro crepitu. Dicitur solitum, quoties aliquis perplexus, aliud pro alio simulat. Veluti, si quis, in adultere- domo deprehensus, fingeret se quippiam mercatum venisse. Translatum ab ijs, qui crepitem clara tussi distimulant, quod genus homines etiam hoc tempore non raro magnorum risu deprehenduntur.

Cornicibus viuacior.

Ἵπὲρ τὰς κορώνας βεβιωκός, i. Cornicibus viuacior. De vehementer annosis, prouer- bialis hyperbole. Ab auis eius prodigiosa viuacitate sumpta, de qua ita scribit Plu- tarchus in commentario, qui inscribitur. *Περὶ τῶν ἐκλελειπτότων χρηστίων*, citans He- siodum, sub persona Naidis, ætates anima- lium varias sic complectentem.

Ἐννέα τοὶ ζῶει γενεάς λευκέρυζα κορώνη Ἄνδρῶν ἢ βῶντων, ἔλαφ' ὅ δ' ἐ τε τετρακόρω- νος.

Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκειται. ἄντ' αὐτὸν ὁ ρῶνιξ

Ἐννέα τὸς κόρακας, δ' ἐ καδ' ἡμῆς τ' ἔς φόνικας Νύμφαι δὲ πλόκαμοι, κερὰ δὲ αὐτῶν χροῖ. i. Ter tria secla hominis trasmitit garrula cornix,

Quattuor at peragit cornicis tempora ceruus.

Ceruina ætatē coruus ter præterit ater, Coruinos annos nouies agit Indica phe- nix.

Atqui crispicome, soboles Iouis alma Tonantes.

Egredimur decies phœnicia secula nym- phe.

Hos versus Hesiodius interpretatus vide- tur quidam, quisquis fuit. extat autem car- men inter reliquas Maronis appendices. Estque huiusmodi:

Ter binos, deciesque nouam superexiit in- annos.

Iusta senescentum quos implet vita vi- rorum.

Hos nouies superat viuendo garrula cor- nix,

Et quater egredit cornicis sæcula ceruus Alipedem ceruū ter vincit coruus, at illū Multiplicat nouies phœnix reparabilis ales.

Quem vos ppetuo decies præuertitis quo Nymphæ Hamadryades, quarum longif- sima vita est.

Hi cohibent fines viuacia fata animantū, Cetera secreti nouit Deus arbiter æui.

Eandem hanc Hesiodi sententiam oppi- dō quàm commode, breuiterq; reddit Plini- us: Hesiodus, inquit, cornici nouem nostras attribuit ætates: quadruplum eius ceruus: id triplicatum coruus. Etiam si nō- nullis auctoribus hæc fabulosa videntur. Inter quos Aristoteles arbitratur homine nullum aliud animal esse viuacius, excepto vno elephanto. Martialis:

Et cornicibus omnibus superstes. De anu nimium viuace. Item Horatius in Odis:

Seruatūra diu parem Cornicis vetula temporibus Lycen.

Eodem pertinet, quod philosophus ille moriens, cornicibus inuidisse legitur lon- gæuitatem, quam natura negasset homi- ni. Synesius in epistola quadam: *Εἰκὸς ἐστὶ κορώνης ἐνιαυτὸς ἀρξαι πᾶσι ἡμῖν; τὸν ἀικαίω- ταιών.* id est; Consentaneum est, iustissi- mum principem, cornicis annis apud nos imperaturum esse.

Tithoni senecta.

Τιθωνῆ γῆρας, id est, Tithoni senecta. Fabulæ tradunt Tithonum a datatum ab Au- rora in cœlum sublatum fuisse, atque illius succo perfusum, ad tantam peruenisse sen- ecutem, vt tandem optauerit, vt in cicadam verteretur. Lucianus in quodam dialogo: *καὶ ὑπὲρ τιθωνὸν ἔξη ὁ γέρον.* id est, Atque vl- tra Tithonum viuēbat senex. Huius Titho- ni personam inducit Aristoteles in libro de senectute, propter viuacitatis miracu- lum, vt testatur in Catone M. Cicero. Sui- das adagium refert hunc in modum, *κατα- γηράσας τιθωνῆ βαδύτερον.* id est, Senescas Tithono profundius.

Nestorea senecta.

ITIDEM certe apud Latinos Nestoris anni in prouerbium abierunt, cui tres æta- tes attribuit Homerus in Odyssææ tertio:

Τρεῖς γὰρ δῆμιν φασὶν ἀνέξασθαι γέρας ἀν- δρῶν. id est,

Illum iam exegisse hominum tria sæcula fama est.

Idem affirmat in primò Iliados. Quod ipse Nestor de se testat apud Ouid. 12. Met.

-Vixi Annos bis centū, nunc tertia viuitur ætas.

Vbi ætas pro centum annis vsurpatur. Et Iuuenalis:

-Atque suos iam dextra cōputat annos.

Tertiam ætatem indicans. Breuiter prou- erbij faciem habebit, quidquid ab ijs su- metur, qui insigni viuacitate fuerunt. Vt phœnice viuacior, quem Hesiodus scribit, nouem corui ætates viuere: & ceruo viuaci- or: coruo viuacior: & Tiresia viuacior, quem tragediæ fingit sex ætates hominum vixisse. Et Seribus viuacior, quos Græcis hi- storijs proditū est, trecentos annos viuere. Quod genus exēpla si quis desideret, legat Lucianū de Macrobijs, i. longæuis, & Plinij 7. libri caput quadragesimum octauum.

Vltra pensum viuūt.

LEPIDVM est, quod ait Lucianus in Philopseude: *ὑπὲρ τὸν ἀτρακτον ἦδη βιδί*, id est, iam enim vltra fusum viuūt: hoc est, viuūt vltra fatalem diem. Allusum ad Parcarum fufos, quibus æuum mortalium euolui fabulantur poetæ. Quin & Philo- sophi metam vitæ fatalem, periodum ap- pellant, quam prætercurrere nulli fas sit.

Facile, cum ualemus, recta consilia agrotis damus.

IN Andria Terentiana ab adolescente nō admodum cordato, cordatissimi simul, & elegantissimi sententia profertur, Facile, cum ualemus, recta consilia agrotis da- mus. Tu, si hic sis, aliter sentias. Ea nata vi- detur ab oraculo Thaletis philosophi. Nā is, vt auctor est Laertius, interrogatus, quid nam esset difficillimū, respōdit *γνώσκειν σεαυ- τόν*, id est, nosse seipsum; quid facillimū, re- spōndit *ἀλλὰ ὑποτίθεσθαι*, id est, alteri consi- lium dare. Comicus autem translationis gratiam admiscuit. Euripides in Alcestide: *Μήνυ δ' ὑπέβαν' ἀλλ' ἐναίστως φέρε.* id est, Ne nimius hic dolor esto, sed modice fe- ras.

Verba sunt Herculis Admetum conso- lantis super vxoris morte. At ille:

Ρῶλον παρανεῖν, ἢ παθόντα καρτερεῖν. id est, Facilius est monere, quam situm in malis Animo imperare.

Fertur & huic similis sententia puerbialis: Απαντες ἐσμέν εἰς τὸ νεθετεῖν σοφοί, Ἀὐτοὶ δ' ἐμαρτύροντες, ἐγνώσκουσιν. id est, In admonēdo sapimus omnes, verum, ubi Peccamus ipsi, non videmus propria.

Ducta est sententia à cōmunibus hominum moribus. Omnes enim ægrotantibus recte præcipiunt, quid fugiendum, quid agendum, & obiurgant nōnquam, quod salutis causa non obtemperent bene momentibus. Ipsi, posteaquam in morbum inciderint, non succurrunt illa præclara monita, sed alijs item monitoribus, & obiurgatoribus est opus. Porro cupiditas omnis animi morbus est, quo velut excæcatus, aut non perspicit, aut, si perspicit, sequi nō vult ea, quæ sunt ad salutem necessaria. Nā Phædrus Terentianus prudens, & sciens in flammam manū mittit, & viuus, vidensque perit. Item Horatius fugienda sequitur, fugiens quæ profore credit. Perspicit avarus aliquando, quàm prodigioua res sit ambitio. Contra, ambitiosus auari morbum peruidet, & vterque alteri in alieno malo recte consuluit, neuter in suo sapit.

Qua supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ ἐν πρὸς ἡμῶν, id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum, deterrens à curiosa vestigatione rerum cœlestium & arcanorum naturæ. Refertur prouerbij vice à Lactantio libro 3. capite 20. Ex his, inquit, vnum eligam, quod ab omnibus sit probatum, celebre. Hoc prouerbium Socrates habuit: Quod supra nos, nihil ad nos. Vertere licebit & in contrarium, Quæ infra nos, nihil ad nos. Vbi significamus res leuiusculas, quàm vt nobis curæ esse debeant.

Notum lippis, ac tonsoribus.

Quæ iam in ora vulgi abierunt, omnibus tonsoribus, ac lippis nota dicuntur: propterea quod olim in tonsorinarum confessibus omnes rumores narrari consueverunt. Quod indicat Aristophanes in Pluto: Καί τοι λόγῳ γ' ἴω, νη τὸν ἱρακλέα πολλὸς, Ἐπὶ τοῖσι κερείοισι τῶν καθημέων, Ὡς ἐξαπίνης ἀνηρ γεγενήται παλῆσι. id est, Hercle profecto sermo erat videlicet, In officinis desidentium frequens

Tonsorijs, hominem repente diuitem Factum esse.

Et apud Terentium Antipho, in tonsorina, de puella cognoscit. Item Horatius de tonsorina:

-Gaudet vbi vertice raso Garrula securi narrare pericula nautæ.

Idem in Sermonibus:

-Opinor Omnibus & lippis notū, & tōsoribus esse.

Vbi prouerbium explicuit, significans re vulgo iactatam. Nam lippii in tonsorum officinis desident, expetentes remedium oculorum. De tonsorum garrulitate complura lectu digna recenset Plutarchus in libello, quæ scripsit De futili loquacitate. Quorum vnum illud referre non pigebit. Cum aliquando, inquit, in tonsorina sermo esset de Dionysio, dicereturque tyrānidem illius adamantinam esse, & inexpugnabilem, ridens tonsor, Hæccine, inquit, loqui vos de Dionysio, in cuius iugulo ego subinde teneo nouaculam? Quod dictum simulatque; Dionysius rescisset, tonsorem in cruce suam stulit, atque ita, quod ait Plinius, voces per iugulum redire in auctorem. Vt autē tonsorum genus vsque adeo loquax sit, id existimat esse in causa, quod in eorum officinas loquacissimi quique conueniant, desideantque, quorū assiduo conuictu garrulitatis morbo insciuntur & ipsi. Quas ob res Theophrastus, vt idē testis est Plutarchus, τὰ κερεία, ἀδὸνα συμπίνα, id est, sine vino cōpotationes appellauit, quod illic loquacitate ceu temulēti reddātur homines. Simili infamia laborant balneatores, quod illic quoque desideant otiosi, garrientes quidlibet. Quin hinc factum est, vt veteres ætarias officinas λέχας dixerint, vt indicauit Ioannes grāmaticus, quod hibernis frigoribus huc sese turba tenuium teporis gratia cōferre cōsueverit, ibique desidēs otiosis fabulis tēpus fallere. Hæc loca, velut ignauis apta, Hesiodus iubet vitare agricolam. Παρ δ' ἴθι χαλκίον θάκον καὶ ἐπαλέα λέχων Ὠρη χειμῆρη. id est, Mensibus hibernis valeat ferraria sedes, Ac nugæ tepidæ.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Idem in Sermonibus:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Vitium

Vitium illud significans humanis ingenijs instum, vt semper alienam sortem magis mirentur, suam contemnant, ac fastidiant, optent inexperta, experta damnent. Siquidem ephippia vocantur, quas vulgo fellas equestres appellant, additas in hoc, vt com modius sedeat eques: Veteres bubus arabant, nō equis. Videtur esse sumpra allegoria ex apologo quopiā. Citra metaphoram dixit Terentius: Nostri nosmet pœnitent.

Fertilior seges est alieno in aruo.

OVIDIUS mutauit metaphoram, eundem explicans sensum:

Fertilior seges est alieno semper in aruo.

Vicinumque pecus grandius vber habet.

Perfusa satura sexta:

-Scurus & angulus ille Vicini, quia pinguior.

In eandem sententiam celebratur & Mimus vanden, ex illis Publij ab Aulo Gellio laudatis:

Aliena nobis, nostra plus alijs placent.

Et Horatius.

Qui sit, Mecenas, vt nemo, quam sibi sortem,

Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa Contentus viuat, laudat diuersa sequentes?

Facem bibat, qui vinum bibit.

HAUD dubiū, quin prouerbialiter dixerit Aristophanes in Pluto, secem epotandam eidem, qui vinū ebrius ebiberit: id est, qui fruitus sit optimis, eundem boni consilere debere deteriora:

Ομῶς δ' ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἤξιος, Πίνεν, σμικροποιέον ἐστὶ τῷ πύργῳ. id est,

At, vbi haud grauatius bibere vinū es, fex item

Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

Verba Chremyli de muliere, quæ quondam vernans, ac florens grate placuerat, tū anus fasti diebatur à iuuenē.

Cræso, Crasso diuiter.

APUD Græcos opulentia Cræsi, Lydorum regis, in prouerbium abiit, præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui cognomentum etiam Diuitis additum est. Hic negabat diuitem esse, nisi qui redditu annuo legionē, tueri possit. In agris suis seferterium vicies mille possedit. Commemorantur & alij nonnulli

li apud Pliniū lib. 33. cap. 10. & item 3. qui immodicas opes possederunt. atque in his est Aristoteles, cuius hæredes in auctione septuaginta patinas venum produxissent leguntur. Verum non itidem in vulgi cessere sermonem. Proinde nihil attinet hoc loco referri. Festiuor erit adagij figura, si numerum etiam commutemus, vt D. Hieronymus: Cræsos licet spires, & Darios, litteræ marsupium non sequuntur. Horatius & Arabum gazas dixit, pro cumulatis opibus, non sine specie prouerbiali, quemadmodum & Perficos apparatus, pro nimis exquisitis ac sumptuosus.

Paſtoli opes.

Τὸν πακτώλῳ πλετόν, id est, Paſtoli diuitias, pro summis opibus alicubi dixit Philostratus. Est autem Paſtolus Lydia fluuius, ex monte Timolo profluens, aureis sca tens harenis, vnde & χρυσόφοδος, à poetis cognominatus. Cuiusmodi narratur & Tagus in Iberia, & Ganges in India, & Hebrus in Thracia. Plinius addit Padum in Italia, negatque vllum esse aurum absolutius, quàm id, quod in fluuijs reperitur, vt pote cursu ipso, trituque perpolitum. Horatius in Epodis:

Sis pecore, & multa diues tellure licebit,

Tibi; Paſtolus fluat. Iuuenalis:

-Tanti tibi non sit opaci

Omnis arena Tagi, quodque in mare voluitur aurum.

Has hyperbolas in varios vsus accommodare licebit. Veluti si quis dicat: Hos tantos sumptus sustinere nemo queat, ne si Paſtolus quidem illi domi fluat. Huius hominis cupiditatem ne Tagus quidem ipse possit explere. Nihil mediocre sperabat, sed totos Paſtolos, ac Tagos animo conceperat. Aut Paſtolos pollicebatur, id est, diuitias effertissimas.

Iro, Codro pauperior.

CONTRA, Iri, & Codri paupertas prouerbium locum fecit. Ouidius:

Irus erit subito, qui modo Cræsus erat:

De Codro Iuuenalis:

Tota domus Codris rheda cōponitur vna.

De Iro mētionem facit Homerus Odyſſeæ 3. Scribitque eū publicum fuisse mendicum apud Ithacēſes, corpore, specieque prægrandi, à matre dictum Arnæum, à iuuenibus Irum fuisse nominatum, quod iret nū-

eius, quo iussus esset. Cum hoc commissus Vlysses, cum haberetur & ipse pro medico, eijcit hominem. Quin & Hecale paupertate nobilis est, cuius meminit Plautus in Cistellaria: Siquidem eris ut volo, nunquam Hecale fies. Meminit & Ouidius:

Cur nemo est Hecalen, nulla est quae ceperit Irum.

Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

His formulis quot modis uti liceat, in operis ingressu satis ostendimus.

Myforum postremus.

Μυσῶν ἔσχατ', id est, Myforum extremus. Strabo Geographia lib. 12. refert Myforum populum usque adeo contemptum fuisse, ut proverbio locum fecerit. Id usurpat M. Tullius in oratione pro Lucio Flacco. Quid, inquit, porro in Graeco sermone tam tritum, atque celebratum est, quam si quis despiciatui ducitur, ut Myforum ultimus esse dicatur? Idem ad Quintum fratrem: Nisi me forte Paconij nescio cuius hominis, ne Graeci quidem, at Myfi, aut Phrygis potius, querelis moueri putas. nimirum gentis eius contemptum declarans. Summum itaque despectum, & infimam humilitatem hoc adagio significabimus.

Myforum ultimus navigat.

Ἐσχατ' ὁ μυσῶν πλεῖν, id est, Myforum postremus navigare, proverbiali ioco dicebatur, qui frustra laboraret. Origo proverbij, sicuti fit in plerisque; non vno narratur modo. Quidam tradunt, olim Graecis pestilentia laborantibus, oraculo responsum esse, ut ad ultimum Myforum nauigarent. Ac primum ambigebant, quid sibi vellet oraculum. Tandem diu circumacti repererunt Aëlidem in extremis Myforum esse sitam, atque eo demigrandum esse monuisse numen. Alij scribunt, Telepho, post interemptos auunculos, consulenti Pythiū, quo gentium sibi demigrandum foret: nam antiquitus mos erat homicidis solum vertere: responsum, ut ad extremam Myforum regionem sese conferret: venissetque in Teuthraniam, quae Mysiae extrema pars, atque eius loci principatum obtinuisse. Sunt, qui dicant, hunc non ob caedem auunculorum fugisse, sed uti tantum quaereret, quam in Teuthraniam tandem inuenerit.

Prouerbiū autem dicitur, ubi dura quæpiam imperarentur, factusque difficilia.

Tangere vlcus.

Κωεῖν ἢ θίγειν τὸ ἔλκος, i. Mouere, seu tangere vlcus, est, mouere dolorem, eiusque rei facere mentionem, quae nos magnopere vrat, Terentius: Quid minus necesse fuit, quam hoc vlcus tangere? Quo loco Donatus admonet subesse prouerbiū. Octavianus Augustus, ut auctor est Tranquillus, filiarum Iuliarum, & neptis infamem vitam, morte ipsa grauius tulit, nec eas aliter appellare consuevit, quam tres vomicas, aut tria carcinomata sua. nimirum, quod earum non sine magno dolore suo recordaretur. Hanc Metaphorā M. Tullius oppidō quam eleganter expressit in Clodium, qui populum fame iam exasperatum, concionibus insuper seditiosus in rabiem agebat. Ut tu, inquit, in hoc vlcere tanquam vnguis existeret. Plutarchus de adulatione: Κρυφίως δὲ λόγῳ κωεῖσεν τὸ ἔλκος, id est, Arcani sermonis cum mouisset vlcus.

Odorari, ac similes aliquot metaphora.

TRANSLATIONES, quae ducuntur à corporis sensibus, quoniam velut ad manum sunt, & quasi de proximo sumuntur, omnes ferme prouerbiales sunt, quemadmodum admonuimus in operis huius initio. Velut odorari pro resciscere, & sagaciter deprehensum, atque animaduersum cognoscere. Odor, pro suspitione ac rumore. Cicero: Est nonnullus odor dicitur. Olfacere, apud Terentium in Adelphis, pro deprehendere. Subolere, apud eundem, pro suspectum esse. Obolere, pro molestum esse, aut esse in suspitione. Vnde & Nasuti dicuntur, & Emuncte naris, & Mucosis naribus. Denique Nasus ipse in prouerbiū abijt pro iudicio. Horatius:

-Non quia nullus Illis nasus erat. Et putent, quae displicent. Huic pertinēt & illa, Olet mendacium. Redolent Atticifimū. Olet lucernā. Itidem Gustum rei vocamus, veluti primam illam experientiam, & degustationem, quasi specimen. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticifimus ex interuallo regustandus. Vnde & Saliuam primam dicimus primum illum gustum, quē pueri tanquam à nutricibus imbibimus. Et Palato satisfacere dicitur, quod animo placet

placet. Et Deuorare dicimur, cum rem, alioqui acerbam, veluti citra sensum perferimus; translatione sumpta ab ijs, qui amara catapotia, tanquam inuito palato, solent absorbere. Vnde aliquoties apud Ciceronem, & Fabium, Deuorare tedium, Absorbere molestiam. Affinia sunt illa, Sapiunt arrogantiam. Respiunt iuuenile quiddam. Concoquere item, pro vincere molestiam. Nauseare, cum tedio audire. Euomere, dicere, quod dolor non sinebat reticere. Et Expuere miseriam ex animo. Consputare, pro lacessere maledictis. Despuere, pro contemnere. Stomachari, pro indignari. A visu item multa ducuntur metaphora, ut Oculis ferre, pro vehemēter amare, cureque habere. In oculis esse, Obseruari oculis, pro eo, quod est recordari, & in memoria cogitationeque esse. Respicere, curam agere, & rationem habere. Prospicere, in posterum consulere. Despicere, fastidire. Susplicere, mirari. Connuere, pro data opera dissimulare. Cęcutire, Allucinari, pro falli iudicio. Verū hæc longius persequi, nec huius est instituti, & infiniti fuerit operis. Quare, quantum istiusmodi videntur ad prouerbiorum cognitionem pertinere, tamen ea minutius, exactiusque conquirere, non est sententia.

Mihi istic nec feritur, nec metitur.

PLAUTVS in Epidico, sanè quam elegans adagium usurpauit: Mihi, inquit, istic nec feritur, nec metitur: id est, ista res nihil ad me pertinet, ut quae neque meo fiat periculo, neque emolumento. Metaphora notissima est. Etenim, qui sementem facit, is suo impendio, suoque periculo facit: qui metit, compendium accipit, & in tuto est. Diuersum est huic, quod est apud Plautum in Mercatore: Tibi aras, tibi occas, tibi feris, tibi eidem metis.

Ab ipso lare.

Ἀφ' ἐστίας ἀρχεῖν, id est, A lare incipe, hoc est, à domesticis, ac familiaribus initium sumito. Recte dicitur in magistratus, & aliena vitæ censoris, quorum officium est, ut in primis suos, suorumque vitam corrigant. Nam ἐστία Græci vocant, quem nos Larem, ac Vestam vocamus. Aristophanes σομῆν, ὄνκ ἀλλ' ἰα. Ἀφ' ἐστίας ἀρχόμεν' ἐπιτηδίου τιμῆ. id est, Nō, verū ut aliquid, exorsus à lare, obterā,

Ductum à vetusto ritu sacrorum, in quibus primitiæ laribus immolabantur. Aristocritus, citante interprete, fabellam huiusmodi refert. Cum deuisis Titanibus Iuppiter imperio potitus esset, Vestæ permisit optionem, ut quidquid vellet eligeret e regni partibus. Illa primum virginitatem poposcit: deinde sacrorum omnium, quæ dijs immolarent homines, primitias. Inde abijisse in consuetudinem, ut in omni sacro primæ partes lari tribuerentur. Vnus est hoc adagio Plato in Euthyphrone: Βυλόμην ἀν' ἃ σάνκρτες, ἀλλ' ἄρροδ' ἂν μὴ τέναντων γένηται. Α τεχνῶς γὰρ ἀφ' ἐστίας δοκεῖ μοι ἀρχεῖσθαι κακουργεῖν τῶν πόλων, σὲ ἐπιχειρεῖν ἀδικεῖν. id est, Equidem curpiam, verum vereor, ne res in diuersum exeat. Nam mihi quidem lædendæ Reipublicæ ab ipso lare facere videtur initium, cum te tentat lædere. Plutarchus in libello de Polyphilia: Πρῶτον μὲν ἐν ἄσπερ ἀφ' ἐστίας ἀρχόμενοι. id est, Primum igitur velut à lare exorsus. Totidem ferme verbis utitur in commentario, Περὶ τῶν ὑπὸ τῆ θεῖς βραδέως τιμωρημέ. ων. Usurpat & in libello, quem scripsit aduersus Herodotum. Aristides in Pericle: Ὁ δὲ ἀφ' ἐστίας ἀρχόμεν' τῆς ἀντὸς ἀντὲ, τὸ σύμμετρον ἦροτο, παρὶ τῆ παλείου. id est, At ille à suo ipsius exorsus lare, maluit æqualitatem sequi, quam reliquos antecellere. Interpres admonet dici solitum de ijs, qui ab ipso statim initio, vel boni sunt, vel mali. Quasi dicas, ab ipsis incunabulis, quod Lar statim nascentes excipiat.

Propria vinea cadere.

HVIC affine est illud Horatianum: Ut vinea egomet cædam mea.

Id est, ut à me ipso incipiam, & poetas ipse poeta carpam, ac lacerem. Translarum videri potest vel ab amputantibus vineam, vel ab ijs, qui per iniuriam nouellas vites lædunt. Horatius in Epistolis:

Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ,

Ut vinea egomet cædam mea.

Ædibus in nostris qua praua, aut recta geruntur.

AULVS Gellius scribit hunc Homerium versiculum, qui est Odyticeæ δ. proverbij vice semper in ore fuisse:

Ὅστι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ' ἀγαθῶν τε τέτυκται. id est,

Ædibus in nostris quæ praua, aut recta gerantur.

Quod alij tribuunt Socrati, Diocles ascribit Diogeni, vt refert Laertius. Socrates aut tē hoc dicto dehortans a studio rerū naturalium, ac supernaturalium, item a disciplinis mathematicis, reuocabat ad curam moralis philosophiæ, quod hæc tractat ea, quæ proprie ad nos pertinent. Plutarchus in cōmentarij De seruāda bona valetudine, pro uerbij vice vsurpauit: Εἰ μὲλλον αὐτὸν οἶσται προσήκειν γεωμετρίας ἢ διαλεκτικῆς καὶ μουσικῆς ὁ ρῶδῶν μεταποιούμενον, ἢ ζητεῖν, καὶ μὴ θέλειν βελόμενον.

Οἴτιται ἐν μεγάροις καλὸν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

Si magis officij sui putat esse, vt in geometria, dialectica, musicæq; studio versari videat, quā vt inquirat, cupiatq; cognoscere, Ædibus in proprijs quæ praua, aut recta gerantur.

Quo versu monemur, vt ea potissimum, quæ ad nos ipsos pertinēt curemus, externa, atque aliena ne inquiramus. Quo vitio festiuiter Martialiſ Ollum quēdam notat, qui malorum alienorum erat obseruator curiosissimus, & taxator acerrimus, cum ipse vxorem haberet adulteram, filiam viro maturam, deberetq; etiamnum pro togula. Diogenes Cynicus, cui carmen hoc, vt modo diximus, semper in ore consuevit esse, grammaticos nimis ridicula facere aiebat, qui tanto studio Vlyſſis mala inquirerent, sua ignorarent. Huc referri potest & illud apud Homerum pene solenne: Habetur enim Iliados ζ. Odyſſ. α. θ. & ο.

Ἀλλ' εἰς οἶκον ἴδου τὰ σάντης ἔργα κέμιζε. i. Quin in tecta abiens, tua propria munia cura.

Plutarchus πολυπραγμοσύνην definit οἰκονομία θέσει ἀλλοτρίαν καλὴν, id est, Curiositatem, studium aliena mala cognoscēdi. Atq; id hominum genus lamijſ similes ait, quæ domi oculos recōditos habent, foras egressuræ reponunt. Atque ita fit, vt domi cæcutiant, foris sint oculatissimæ. In huiusmodi præpostere oculos eleganter torferis illud Sophoclis de senibus dictum:

Πρόφραθε λάσαν, ἐγγύθεν δὲ πᾶς τυφλός. i. Procul videns, sed cominus videns nihil.

Nam id senibus accidit, vt, pprius admoda nō cernant, longius semota videant, atq; huius rei causam reddidit Plutarchus Conuivialium quæstionum prima decade.

Tecum habita.

ΠΡΟΧΙΜΥΜ Homericō carmini videtur & illud eiusdem Persij:

Tecum habita, vt noris, quā sit tibi curata supellex.

Id est, domi tuæ viuito, vt intelligas, quā tenuis sit tua fortuna. Translatum ab ijs, qui in principum familijs agunt, &, vt vulgo fit, ex alienis opibus, perinde quasi suis, intumescent, quibus si domi viuendum sit, vix salinum habeant, quod apponant. Tecum igitur habita, id est, tuapte supellectile te metire, ac tuis ipsius malis, bonisve te ipsum expende. Haud scimus, an huic pertineat, quod scribit M. Tullius in Catone maiore, Secum, vt dicitur, viuere.

Messe tenuis propria viuere.

Idem diuersa explicuit metaphora Persij satyra 6.

Messe tenuis propria viuere.

Id est, Sumptum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui sumptus annuis agrorum pronentibus metiuntur. Neque enim res consistere potest, cum quæstum superat sumptus, quemadmodum ait Plautus. Ostentatorem diuitiarū elegante verbo Alexiſ apud Athenæum lib. 6. πτωχαλαζέεινα dixit, eodem verbo declarans saltum cum paupertate coniunctum.

Tuo te pede metire.

Ad eandem sententiam pertinet illud Horatianum:

Metiri te quenq; suo modulo, ac pede, verum est.

Lucianus in libello, cui titulus, ὑπὲρ τῶν εἰκότων: Ἀλλὰ διακρίνης καὶ παραμετρήσεως τῶ οἰκείῳ μέτρῳ ἐκάτερον. i. Verum diiudices, dimetiariſque propria vtrunque mensura. Nimirum hoc est, quod dixit Horatius, suo modulo, οἰκείῳ μέτρῳ, &, tanquam interpretis sui, adiecit, ac pede. Pindarus item:

Χρὴ δὲ καθ' αὐτὸν αἰεὶ πάντες ὀρεῖν μέτρον. i. Oportet autem iuxta suam quenq; conditionem vniuscuiusque rei spectare modum. Et Aristophanes in Auibus:

Οὐκ ἀναμετρήσεις σαυτὸν ὀπιῶν ἀλλαχῆ. i. Non ipse te remeties hinc loci

Alio profectus.

Monet adagiū, ne quis se dilatet vltra cōditionem

ditionem suam, neue seipsum ex assentatorum laudibus, aut vulgi opinione, aut fortunæ fauore, verum proprijs, ac veris dotibus, animiq; virtutibus æstimet. Translatum ab ijs, qui corporis humani modū, pedum numero æstimant. Porro iusta curusq; hominis mensura, septem ipsius pedibus constat, si quid pictoribus, & statuarijs credimus. Eodem pertinet illud Martialis:

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

Non videmus mantica quod in tergo est.

CATVILVS in Scazonte: Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.

Id est, Nō videmus nostra ipsorum vitia, cū aliena curiosis oculis perspicimus. Pro uerbium natum est ex Apologo quopiam Æsopico, qui fertur huiusmodi apud Stobæum: Αἰσωπῶς ἔφη δῖος ἀπίρας ἕκαστον ἡμῶν φέρειν, τὴν μὲν ἐμπροσθεν, τὴν δὲ ὀπίσθεα, καὶ εἰς μὲν τὴν ἐμπροσθεν ἀποτιθέειν τὰ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα, εἰς δὲ τὴν ὀπίσθεν τὰ ἑαυτῶν. Quorum verborum hæc ferme sententia, Finxit Æsopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras, alteram antepectus, alteram à scapulis, tergoq; propendētem. Sed in priorem, inquit, aliena vitia immittimus, in posteriorem nostrā. Persius: Vt nemo in sese tentat descēdere, nemo, Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Horatius.

Respicere ignoto discet pendentia tergo.

Diuis Hieronymus: Sed illa est vera inter amicos reprehensio, si nostra opera nō videntes, aliorum, iuxta Persium, manticā consideremus.

Festucam ex alterius oculo eicere.

HANC humani ingenij cæcam φιλανθίαν poetarum litteræ notarunt. Horatius:

Cum tua, inquit, peruideas oculis mala lippus inunctis,

Cur in amicorum vitijs tam cernis acutū, Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Idem alibi:

Qui ne tuberibus proprijs offendat amicū

Postulat, ignoscat verrucis illius equū est. Quod ipsum pro uerbij speciē euidentē ante se gerit. Tubera maiora vitia dixit, verucas minora, quæ alibi nēuos appellauit.

Intra tuam pelliculam te contine.

INTRA tuam pelliculam te contine. Porphyrius pro uerbij esse admoret, quo vetamur, obliſi sortis nostræ, maiora conari, quā pro nostra facultate. Idq; inde sumptum putat, quod olim ductores in pelliculis, hoc est, pelliceis tentorijs dormitarent. Sed videtur rectius referri ad asinum illum Cumanum, quem Apologi fabulantur adaptasse sibi leonis exuuium, atque ita sese ad tempus pro leone gessisse: Verum eam illi magno fuisse malo, cum agnitus, & magno omnium risu, aliena, appositiaq; exutus pelle, fustibus ad necem cæderetur. Neque absurde quis ad Cleonem Atheniensem referat, qui ex Byrsopola, hoc est, coriario creatus exercitus ductor, fortuna fauente, victoriam reportauit, capta Pylo, suam ipsius ciuitatem furto spoliavit, atq; ad eum modum ad summas opes euectus est: tandem per alium eiectus, maleq; acceptus, pœnas dedit, quod non in propria pelle quiescet. Hic inducitur in Aristophanis comœdia, cui titulus Equites, neque non alijs locis subinde mordetur ab eodem poeta. Huic nimirum videtur alluisse Plautus, cum militem gloriosum, & iactabundum fingit elephantino corio circumtectum, non suo: siue quod stolidum significaret, siue quod maiora, quam pro facultate, loquentem. Horatius.

Et merito, quoniam in propria non pelle quiescem.

Martialis in futorem quendā, qui Cleonis exemplo, prius ad summas euectus diuitias, vt venti erant, ita velum in altum sustulit: deinde ad pristinam rursus inopiam largitionibus suis redactus est, vt nihil iam esset nisi cerdo.

Lusisti, inquit, fatis est: sed te, mihi crede, memento

Intra pelliculam cerdo tenere tuam.

Item Seneca in Epistolis: Sapientem vndiq; submouent, & intra cutē suam cogūt.

Id citra metaphoram sic extulit Ouidius: Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra

Fortunam debet quisq; manere suam.

Allusit huc & Lucianus in Imaginibus, ἐν ἑπι μέγιστον ἐπι τῶν ὑπαρχόντων. id est, Nō iam manent in his, quæ ad sunt: de his, qui, fortunæ successibus elati, suę cōditionis nō satis meminerunt. Denique nō absurdum

videtur, si prouerbium referatur ad Marfiae excoriati fabulam, qui quoniam parum memor suae conditionis, ausus est cum Apolline certare, sua pelle exutus est.

Pennas nido maiores extendere.

Es t apud Horatium in Epistolis, non dubium, quin prouerbialis metaphora, Pennas nido maiores extendere, pro eo, quod est, rem, fortunamque, quam mediocrem, aut tenuem a maioribus acceperis, auctiorem reddere. Quod quidem, si virtute fiat, summa laus est: tantum abest, ut vitio dandum existimemus.

Me, inquit, libertino natum patre, & intenui re,

Maiores pennas nido extendisse loqueris, Ut, quantum generi demas, virtutibus addas.

Translatum ab animum pullis, qui sic gratia descunt, subnascantibus plumis, ut materno nido capi non possint.

In tuum ipsius sinum inspuere.

Hac nostra tempestate multis regionibus hoc circumfertur adagium. Iubent enim hominem aliena vitia taxantem, in suum ipsius sinum inspuere, tanquam admomentes, ut domesticorum malorum recordatione desinat arrogantis insectari vitam alienam. Idem antiquis fieri solere, colligi vtrunque potest ex verbis Plinianis, qui lib. 28. cap. 4. scribit hunc in modum: Veniam quoque a deis, spei alicuius audacioris petimus, in sinum spuendo. Idem in eodem capite scribit, ex auctoritate Salpae, torporem sedari quocumque membro instupente, si quis in sinum expuat. Quorum vtrunque non prorsus abhorret a nostro vulgato prouerbio. Siquidem, qui carpit aliena, spe quadam improba peccat, quasi speret sibi nihil simile a quoquam opprobriari posse, cum nemo sit, qui non aliquo vitio teneatur. Et qui proprii mali, quasi sui ipsius sensu caret, ceu torpore quodam renetur. Seneca libro De beneficijs septimo: Fortasse vitium, de quo quereris, si te diligenter excusseris, in sinu inuenies. Lucianus in apologia De mercede seruientibus, et dicitur in eadem quodammodo proutem, et dicitur in eadem quodammodo proutem, et dicitur in eadem quodammodo proutem.

Ter vero absterfis, melius bona numina donant.

Nosce teipsum.

Ad eam sententiam pertinent tria illa, inter omnia sapientum apophthegmata vel maxime celebrata, adeo ut, quemadmodum in Charmide testatur Plato, pro foribus templi Delphici ab Amphictyonicis inscripta, veluti digna deo viserentur. Quorum primum est γινώθι σεαυτὸν, Nosce teipsum. In quo modestiae, mediocritatisque commendatio est, ne nobis vel maiora, vel etiam indigna sequamur. Nam hinc omnis vitae pestis oritur, quod sibi quisque blanditur, & quantum alijs praeter aequum detrahit, tantum sibi philautiae vitio praeter meritum tribuit. M. Tullius ad Q. fratrem lib. tertio.

Et

γε ὡ ἀδέμαυτε, καὶ ἐς τὸν κόλπον ἐπιπίπτεις ἐδὲ διδοὺς ὄσας ὠν νεουκληρεῖς. Locatur quispiam in amicum, quod, itaquam oblitus sui, opes immensas imaginaretur, neque in sinum spueret, ut auferret, qui sinus esset. Idem indicat Theocritus Ecloga sexta. Nam Polyphemus, cum paullo arrogantius suam formam extulisset:

Ὡς μὴ βασανθῶ δὲ, τρίς εἰς ἐμὸν ἐπίπυσσά κόλπον.

Ταῦτα γὰρ ἀργαῖά μιν κοτυπηαῖς ἐξεδίδαξαν.

Quorum carminum haec ferme sententia est. Ne quid me laedat inuidia, neque noccat fascino, ter in meum inspuum sinum. Nam id me Cocytaris anus docuit. Scholiastes addit eum morem sua etiamnum aetate durasse mulierculis, ut abominantes inuidiam in sinum expuant. Refert & Callimachi versum:

Δαίμων, τί κόλποισιν ἐπιπίπτουσι γυναικες. i.

O fortuna, sinum mulier cur conspuum omnis?

Huc fortasse pertinet, quod ait Lucianus in Necyomantia, Τρίς ἄν μιν πρὸς τὸ πρόσωπον ἀποπτύσας. id est, Postea quam ter mihi despuisset in faciem. Nec alienum hinc est, quod in secunda Satyra scripsit Persius:

-Frontemque, atque vda labella Infami digito, & lustralibus ante saluius Excipiat.

E simili superstitione profectum est, quod indicat Athenaeus libro primo, priscos ad depellenda mala solitos ter abstergi. Refert versiculum hunc Cyrenaei:

Τρίς δ' ἀπομαξαμένοισι δεδιδίδασιν ἀμνηνον. id est,

Ter vero absterfis, melius bona numina donant.

Et illud γινώθι σεαυτὸν, noli putare ad arrogantiam minuendam solum esse dictum, verum etiam ut bona nostra norimus. Fertur hic quoque senarius inter sententias prouerbiales:

Τὸ γινώθι σεαυτὸν, πανταχῶς χρήσιμον. i.

Vbiq; confert, ut teipsum noueris.

Citatur a Nonio Marcello Satyra quaedam Varronis, hoc titulo, γινώθι σεαυτὸν. Ouid. de Arte amandi:

-Fama celebrata per orbem

Littera, cognosci quae sibi quenq; iubet.

Iuuenalis:

-E caelo descendit γινώθι σεαυτὸν.

Ouidius hanc sententiam ad Pythagoram auctorem refert. Platonice Socrates ab Apolline profectam arbitrat. Plato in Phaedro, ἐδιδάματό πο τὸ κατὰ Δελφικὸν ἐπήρημα γινώθει σεαυτὸν. id est, Nondum possum meipsum iuxta Delphicam inscriptionem cognoscere. Sunt, qui ex Homero, tanquam Oceano, hanc quoque mutuo sumptam existiment, apud quem Hector, cum in reliquos omnes impetum faceret, tamen Aiaceum ut se praestantiorum declinavit. Sic enim ait poeta:

Αἶαντος δ' ἀλέεω μετ' ἔχλυ τελαμωνίῳ δάσῳ. i. Congressum Aiaceum fugit Thelamone creati.

Diogenes Thaleti tribuit. Apud hunc Antisthenes Phemonae ascribit: ceterum Chilonem usurpasse. Thales autem, rogatus, τί ἐστὶ δύσκολον; ἔφη, τὸ εαυτὸν γινώθει. τί ἐνκόλον; ἄλλω ὑποτίθεσθαι. id est, Quid est difficile? respondit, seipsum nosse. Quid facile? alterum admonere. Macrobius primo in Scipionis somnium commentario tradit, cuidam, Delphicum oraculum consulenti, quo nam itinere posset ad felicitatem peruenire, responsum ad hunc modum: Si teipsum cognoueris. Id autem oraculum reditum fuit Craesio, ut auctor est Xenophon in Paedia Cyri. Citatur a Gnomologis Graecis hic ex Antiphane senarius:

Εἰ θνητὸς εἶ βέλτερος, θνητὰ καὶ φρονεῖ. id est, Praclare, si mortalis es, mortalia fac cogites.

Eandem sententiam sic extulit Pindarus, θνητὰ θνατοῖς πρόπει. id est, Mortalia mortales decent. Demonax, interrogatus, quando coepisset philosophari; Posteaquam, inquit, coepi nosse meipsum. Socrates, quod Apollinis oraculo solus esset sapiens iudicatus, cum Graecia tot haberet sophos,

sic interpretatur, quod ceteros profitentes se scire, quod nesciebant, hoc nomine vinceret, quod sciret se nihil scire, & hoc vnum se scire profitebatur. Ceterum hanc Socraticis modestiam vicit Anaxarchus, qui praedicabat se ne id quidem scire, quod nihil sciret. Apud Menandrum Comicum quispiam corrigit hoc omnibus laudatissimum dictum:

Κατὰ πολλὰ ἄρ' ἐστίν, ἔκαλῶς εἰρημένον Τὸ γινώθι σεαυτὸν. χρησιμώτερον γὰρ ἢ τὸ γινώθι τὸς ἄλλους. id est,

Multis modis dictum videtur perperam, Cognosce teipsum, magis enim in rem fuerat hoc, Cognosce ceteros.

Ne quid nimis.

ALTERVM diuersis verbis eandem ferme sententiam complectitur, μηδὲν ἄγαν. i. Ne quid nimis. quam quidem, tanquam vulgo celebratam, Terentius in Andria etiam Sotiae libertini personae tribuit. Diogenes Laertius Pythagorae adscribit. Aristoteles tertio Rhetoricorum lib. ad Biantem auctore refert, tractans de iuuenum immoderatis affectibus, quos ait, vbiq; nimia vehementia peccare: nam & amare nimium, pariter & odisse nimium. Senes non item, sed, ut ipsius Aristotelis vtar verbis, κατὰ τὴν βίαντ' ὑποθήκην, καὶ φίλησιν ὡς μισήσοντας, καὶ μισῶσιν ὡς φιλήσοντας. id est, Iuxta Biantis admonitionem, & amant tanquam osuri, & oderunt tanquam amaturi. Sunt, qui Thaleti tribuunt. Sunt, qui Soloni, teste Laertio. Plato quodam loco ex Euripide citat. Neque desunt, qui ad Homerum veluti fonte referant: cuius hi versus sunt in Odyssi. O.

Νεμεσοῦμαι δὲ καὶ ἄλλω Ἄνδρ' ἐνοδοῦν, ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλήσων, ἔξοχα δ' ἔχθ' αἰρήσων. ἀμείνω δ' αἶσμα πάσων τα. id est,

Mihi nequaquam is placet hospes, Qui valde praeterque modum simul odit, amatque; Sed puto rectius esse, ut sint mediocria cuncta.

Idem in Iliados K. Τυδείδην, μήτ' ἄρ' μιν μὴλ' ἀνέε, μήτ' ἔτι νεέκει. id est,

Ne nimis aut laudes Tyrida, aut vituperes me.

Ad Hesiodum quidem referre malimus. Cuius illud est i opere, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:

Μέτρω

Μέτρα φυλάσσειναι, κερὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀριστος . id est,

Mēsuram serua, modus in re est optimus omni .

Euripides cum alijs aliquot locis, tum in Hippolyto coronato :

Οὕτω τὸ λαν γ' ἦσαν ἐπανῶ

Τὴ μὴδ' ἐν ἄγαν . id est,

Sic equidem minus approbo, quidquid est vehemens, quā quod vulgus ait, Ne quid nimium .

Pindarus apud Plutarchum, σοφοὶ δ' ἐκ τὸ μὴδ' ἐν ἄγαν ἐπιπέσαν περιουσίας . id est, Sapientes hoc verbum, Ne quid nimis, præter modum laudarunt . Sophocles in Electra :

Μὴθ' οἷς ἐχθραίρεις ὀπεράχθεο μήτ' ἐπιλάθε . i. Ne nimium, præterque modum te torqueat ille,

Quem odisti, sed nec neglexeris immemor hostem .

Plautus in Pœnulo : Modus omnibus in rebus, foror, est optimus . Eodem pertinet Homericum illud Iliados N .

Πάντων μὲν κόρος ἐστὶ καὶ ὕπνου, καὶ φιλότιτος, Μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμῶο . i. Cunctarum rerum saties contingit, amorisq;

Et somni, & blandæ citharæ, choreæq; decentis .

Id imitatus videtur Pindarus in Nemeis : Κόρον δ' ἔχει καὶ μέλι, καὶ τὰ τέρπν' ἀνθάροδισία .

Id est, Satietaem habet & mel, & iucundi flores veneri . Plin. lib. 11 . Perniciosissimum autem, & in omni quidem vita, quod nimium . Horatius :

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,

Quos vltra, citraq; nequit consistere reatum .

Rursus idem :

Virtus est medium vitiorum ytrinque reductum .

Phocylides :

Πάντων μέτρον ἄριστον, id est, Omnium modus optimus .

Et Alpheus in Epigrammate :

Τὸ μὴδ' ἐν γὰρ ἄγαν, ἄγαν με τέρπει . id est, Hoc Ne quid nimium, nimis placet mi .

Quintilianus scripsit, modū in pronunciatione regnare, quemadmodum in ceteris omnibus . Denique Plutarchus in Camillo docet, pietatem esse mediam inter

contemptū numinum, & superstitionem : ἢ δὲ δ' ἀλάβεια, καὶ τὸ μὴδ' ἐν ἄγαν, ἄριστον, id est, Pietas autem, &, quod aiunt, Ne quid nimis, optimum est . Nihil autem est rerum omnium, in quo non peccari queat nimietate, præter amorem Dei, quod alijs verbis fatetur & Aristoteles, pro deo supponens sapientiam . Huc pertinet, quod ex poeta quopiam refert Athenæus libro primo, de laudibus vini .

Πᾶσας δ' ἐν κραδίᾳ, ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάξει

Πινόμενθ' κατὰ μέτρον ὑπὲρ μέτρον δ' ἐχρήσειαν . id est,

Atqui omnes hominum pellit de pectore curas,

Si modice biberis; sin absque modo, nociturum est .

Sponde, noxa præsto est .

Ἐγγύα, παρὰ δ' ἄτη, i. Sponde, sed noxa præsto est . Quæ quidem omnia Socrates apud Platonem putat ad eandem sententiam pertinere . Nam, qui pro altero fideiubet, id pollicetur, quod non sit in ipso fitū præstare, nempe fidem alienam . Sed primū illud Apollini tribuit, reliqua duo à mortalibus adiecta credit . Pli. lib. 7 . ca. 32 . cuncta pariter adscribit Chiloni, sed ita, vt oraculorum vice fuerint habita . Rursus, iniquiens, mortales oraculorum societate dederit Chiloni Lacedæmonio, tria præcepta eius Delphis cōsecrādo aureis litteris, quæ sunt hæc : Nosse se quenq; . Et Nihil nimium cupere . Comitensq; æris alieni, atque litis esse miseriam . Explicuit Plinius, quid sit spōdere . Fideiubemus enim pro eo, cui creditur pecunia, & sepe fit, vt fideiussor cogatur creditor numerare pecuniam . Fideiubemus, & apud iudices, desistendo reo, atque illo fallente plectuntur vades . Et hoc dictum ad Homērum auctorem referunt . Cuius hoc est carmen Odyss. θ .

Δειλάτοι δειλῶν γε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάσασθαι

Cherfias apud Plutarchum in conuiuio Platonis, refert ad fabulā Homericam de Ate, quæ, quod adfuerit Ionis sponsionem, de natiuitate Herculis, ab eo præcipitata est in terram . Citantur, ac laudantur hæc tria apophthegmata à Plutarcho in libello de futili loquacitate .

Nouit quid album, quid nigrum .

Οἶδε τὸ λεκόν, καὶ τὸ μέλαν, i. Nouit quid album,

album, quid nigrum . Duplicem in sententiam accipi potest : Aut nouit discrimen recti, prauique : aut nouit id, quod nemo vel indoctus ignorat . Nam euentius est albi, nigrique discrimen, quam vt quisquā non videat . Aristophanes in Equitibus .

Νῦν ἀρήνωτων γὰρ ἐδεξο ὅς τις ἐκ ἐπίστυται, Ὅσις ἢ τὸ λεκόν οἶδω, ἢ τὸν ἄρθρον νόμον . i. Nunc Arignotum lyristen nullus est, qui nesciat,

Qui album nouerit, rectosve nouerit modos .

Interpres ostendit, exponitque proverbium . Videtur esse tractum à priscis illis mortalibus, qui duos tantum naturales colores nouerant, album, & nigrum, teste Pompeio .

Albus, an ater sis, nescio .

ALBUS, an ater sis, nescio . Solet dici de homine vehementer ignoto . Cicero Philippica secunda : Me nemo nisi amicus fecit hæredem : vt cum illo commodo, si quod erat, animi quidam dolor iugeretur . Te is, quem nunquam vidisti, L. Rubrius Cassinas fecit hæredem . Et quidem vide, quam te amarit is, qui albus, atque atere fueris, ignorans, fratris filium præterijt . Quintilianus in vndecimo Oratoriarum institutionum lib. Negat, inquit, se magnificere aliquis poetarum, vtrum Cæsar sit albus, an ater homo : Catullum, digito indicans, cuius in Cæsarem hoc extat carmen :

Nil nimium studeo, Cæsar, tibi velle placere,

Nec scire, vtrum sis albus, an ater homo .

Appuleius in apologia Magiæ : Etiam libenter te nuper vsique, albus an ater esses, ignorabam, adhuc hercle non satis noui . Diuus Hieronymus aduersus Heluidium : Quis te, oro, ante hanc blasphemiam nouerat? Quis dupondio supputabat? Confutatus es, quod volebas . Nobilis es factus in scelere . Ego ipse, qui contra te scribo, cum in eadem vrbe tecum consistam, qua balbutis & erubescis, albus, vt aiunt, an ater sis, nescio . Horatius in extrema epistola : -Vultu mutabilis albus, & ater .

Quo loco Porphyrius admonet proverbiali figura dictū, albus & ater, pro eo, quod est bonus & malus; & Horatiū album, aut ad liberalem, aut segetum reddidisse, atrum ad sordidum & ærumnosum . Huc festiu-

ter alludit Mateon apud Athenæum libro quarto de Sepia loquens :

Ἡ μόνη ἰχθύς εὔσα, τὸ λεκόν καὶ μέλαν οἶδε . id est,

Quæ cum sit piscis, sola album nouit & atrum .

Est enim Sepia colore albo, sed succum habet atrum, quem spargit in metu, ne deprehendatur .

Non nouit natos .

SIMILLIMA huic figura est, Natum non noui, pro eo, quod est, prorsus, ac modis omnibus ignoro . M. Tull. lib. Familiarium epistolarum nono ad Papirium : Nam mihi scio iam à regibus vltimis allatas esse litteras, quibus mihi gratias agunt, quod se mea sententia reges appellauerim, quos ego non modo reges appellatos, sed omnino natos nesciebam . Simillimum est illi, quod est apud Aristophanem in Vespis : ὅς ἐμ' ἐδ' ἀνζώντ' ἦδει . id est, Qui me ne uiuum quidem nouisset : id est, nullam omnino mei rationem habuisset . Item Theocritus in Pharmaceutria :

Οὐδ' ἔγνω σότερον τεθνηκυμένην ἢ ζοῖ εἰμὲς . i. Non enim illud, vtrum sim uiua, an mortua, nouit .

In eandem sententiam vsurpauit Plautus in Euclyone : Non magis me respicias, quā si natus nunquam sem .

Odi memorem compotorem .

Μισῶ μνάμονα συμπότῳ, id est, Odi memorem compotorem . In eos, qui, quæ inter amicos & inter pocula dicuntur liberius, foras eliminant . Lucianus in Lapithis, ex poeta quopiam citat . Martialis :

Μισῶ μνάμονα συμπότῳ Proclle .

Iocatur enim poeta in Proclillum quem piā, qui inter pocula in fuis postridie cenatū venire, venit serio, perinde quasi quæ inter vina dicuntur, pondus habere debeant . Huius proverbij meminit Plutarchus in Symposiacorū primo statim problemate, vbi quærit, num cōueniat in conuiujs philosophari . Putat aut dictum aduersus eos, qui præter modum instant, & vrgent in cōuiujs, ad bibendum impellentes, exigentisq; præscriptum poculi modum . Solent enim nonnulli, non admodum auidi bibendi, sic effugere, vt interiectis sermonibus cōuiuium in obliuionem auocent . Deinde, si quis forte memor exigat, mentiuntur iam

iam ebibisse sese. Dotes autem in Sicilia ἐπισδήμιος, id est, conuiuiorum, seu mensurarum prefectos, Mnamonas appellant, quos Latini Modiperatores vocant, teste Nonio, quod bibendi modum imperent. Vnde prouerbium quadrare videbitur in eos, qui modum in conuiuio prescriptum, nimium exacte requirant. Alijs magis videtur, vt prouerbium admoueat ἀμυσίαν, hoc est, obliuionem omnium, quæ in conuiujs vel fiunt, vel dicuntur. Id enim testatum esse & maiorum fabulis, qui Baccho simul & ferulam, & obliuionem consecrarent, nimirum hoc innuentes, non oportere meminisse, si quid in conuiuio peccatum sit, aut certe leuem admodum, ac puerilem reprehensionem sufficere. Nam ferula pueros cædi solitos, vel Iuuenalis indicat:

Et nos ergo manum ferulæ subduximus. Idem Plutarchus alias eodem in opere narrat, Lacedæmonijs hunc fuisse morem, vt, si quem amicum, aut hospitem in domum acciperent, ostensis foribus dicerent, γαυτη ἐκ ἐξέρχεται λόγος, id est, Hac non egreditur sermo. Damnat autem hanc consuetudinem, propterea quod sentiat, in conuiujs sermonibus vtendum non ineptis, sed eruditis, ac frugiferis, quos efferi sit honestum, & conducibile. Refert idem in vita Lycurgi, ex cuius institutione, qui natu maximus erat, stabat ad ostium, & ad conuiuium ingredientibus dicebat, ostensis foribus, ἀπὸ τῶν ἐξέρχεται λόγος, id est, Per hæc nullus sermo progreditur foras. Horatius hoc quoque inter iucundi conuiuij commoditates commemorat:

-Ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet.

Huc pertinet ille Græcorum Senarius:

Τὸν γὰρ γυμνακὸς ὄρισ: εἰς ὄνον γράφω, id est, Inscibo vino, si qua iurat cœmina.

Innuens irrita esse solere quæcunque in computationibus effutuntur. Alluditur autem ad prouerbium, quod alibi retulimus, εἰς ὕδωρ γράφω, id est, In aqua scribo, de re euanida. Huc adscribendum, quod, quemadmodum in Symposijs testatur Plutarchus, veteres Bacchum obliuionis filium sinxerant, idque per iocum inuertit apud hunc quispiam, dicens patrem potius obliuionis appellandum fuisse quam filium; quod vinum, præsertim immodicum, vel ante senectam adimat homini memoriam.

Duobus sedere sellis.

D V A B V S sedere sellis, est, incertarum esse partium, & ancipiti fide, ambabus satisfacere velle. Quo verbo noue composito, ἄλλοπρόσωλλον, Homerus appellat Martem, id est, nunc his, nunc illis partibus fauentem. Macrobius in Saturnalibus cenis: Laberius Mimus in senatum à Cæsare lectus, cum à Cicerone ad confessum non reciperetur, dicente, Reciperem te, nisi anguste sederemus: nimis mordaciter respondit, Atqui solebas duobus sellis sedere: objiciens tanto viro lubricum fidei. Sed id, quod Cicero dixit, nisi anguste sederemus, scomma erat in Cæsarem, qui in senatum passim tam multos admittebat, vt eos quattuordecim gradus capere non possent. Hactenus Macrobius. Est autem omnium consensu turpissimum, cum vtraque parte colludere. At Solon legem tulit, qua punirentur hi, qui in ciuitatis tumultu neutri partiû adhæsissent.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia.

H V I C finitimum videtur illud, Duos parietes de eadem dealbare fidelia; pro eo, quod est, eadem re duplicem inire gratiã, eademque opera duos pariter demereri, Curius ad Ciceronem: Sed, amice magne, noli hanc epistolam Attico ostendere. sine eum errare, & putare me virum bonum esse, nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare. Volebat enim Curius pariter & Attico, & Ciceroni videri summus, ac de se vno fructum quidem Ciceronis, mancipium autem Attici facere. Tractum videtur ab his, qui parietibus opus albari superinducunt. Legitur & huiusmodi Græcum adagium apud Suidam, δύο τόχους ἀλείφεις, id est, Duos linis parietes.

Vnica filia duos parare generos.

H I S simile quiddam etiam nunc vulgo dicunt, dignum videlicet, quod vel vnum inter antiquitatis adagia connumeretur, Vnica filia geminos vis parare generos. Vbi quis idem beneficium duobus simul pollicetur, aut pro eodem officio, quod alteri præstiterit, à duobus gratiam reposcit.

Nescis, quid serus vesper vehat.

N E S C I S, quid serus vesper vehat.

Ex

Ex Menippeis Varronis satyris citatur hic titulus, tum ab A. Gellio, tum à Macrobio: neque dubitandum, quin prouerbialis, sicut sunt & alij plerique. Quo salubriter admonemur, ne presentium successuum prosperitate sublati, futuri curã abijciamus. Neque villa de re securi simus, prius quam exitum viderimus. Idem hodie quoque vulgo dicitur, diem nodum ad vesperam decurrisse: cum significant diuersum exitum posse accedere. Apparet Maronem ad parœciam allu fuisse, cum ait primo Georg. libro:

Denique, quid serus vesper vehat.

Agens de prognosticis occasus. Potest referri & ad illam Solonis sententiam: ἄρα τέ λος μικρὸν βίη. id est, Specta finem longæ vitæ. Tit. Lilius Decad. 5. lib. 5. In secundis rebus nihil in quenquam superbe, ac violenter consulere decet, nec presentem cedere fortunæ, cum, quid vesper ferat, incertum sit. Huc alludit Philippus rex apud eundem Decad. 4. lib. 5. cum Thessalis respondens minacem clausulam adiecit, nondum omnium dierum solem occidisse.

Multi thyrsigeri, pauci Bacchi.

Πολλοίτοι ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βέλχιοι. id est,

Plures thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos.

Carmè hexametrum prouerbio. Græcis celebratum, quo significatum est, compluribus mortalium adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamè vera virtute vacet. Nō enim omnes poetæ, qui se eo titulo circumferunt. Nō oēs generosi, qui torquē gestant auream. Neque πωγωνοφορία, aut τριλωνοφορία, quemadmodum loquitur Plutarchus, philosophum facit, hoc est, gestata barba, aut gestatum pallium. Trāslatum à cærimonijs Bacchanalium, in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam vitreas, quæiebant afflati furore. Vsurpatur à Platone in Dialogo, cui titulus Phædon. Alludit huc eleganter Plutarchus in libello, quem scripsit aduersus Colotam: Εἰς τῶν ἐπαύρων ἀρισθῆμιος δ' αἰγιδίς, διδοὺ γὰρ τὸν ἀνδρα, τὸν ἐκ τῆς ἀναθημίας, ἢ ναρθηκοφόρον, ἀλλὰ ἐμμανέστατον ὄργιαστὴν πλάτανος, i. Quidam amicus Aristodemus Ægiensis: nam hominem notum Academicorum nō thyrsigerum, sed ardentissimum mysten Platonis ναρθηκοφόρον appellat, nomine, & cultu duntaxat Academicum, non re. Scitum est & illud Herodis

Attici in palliatum, crinitum, barba ad pubem vsque porrecta: video barbam & pallium, philosophum non video.

Non omnes, qui habent citharam, sunt citharædi.

M. Varro libro De re rustica secundo, eandem sententiam extulit diuersa metaphora: Sed non omnes, inquit, qui habent citharam sunt citharædi. Huc adscribendum videtur, quod lepide scripsit Seneca, quandam personam malle, quam faciem. Faciem vocat, vbi quis talis videtur, qualis est: personam, cum præferat aliquis, quod non est. Potest & ad auaros torqueri, si neges eos diuites, qui possident opes, sed qui recte norint vti. Vti non test citharædus, quisquis tenet citharam, sed qui cithara recte nouerit vti.

Plures thriobolos, paucos est cernere vates.

Πολλοὶ θριόβωλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες. i. Plures thriobolos, paucos est cernere vates. Simile carmen est superiori, eodem modo Græcis celebratum. Philochorus apud Zenodotum auctor est, olim tres nymphas, Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thriæ dicerentur, vnde postea receptum sit, vt calculi, sortesque diuinorum Thriæ vocarentur. Vnde Thrioboli, qui thrias in vrbem diuinam iaciunt. Sunt, qui affirmet rationem diuinandi per sortes à Minerva fuisse repertam, quæ cum magis floreret, quam oracula Delphica, mendax, & vana reddita est: idque opera Iouis, Apollini gratum facere cupientis. Deinde, vbi rursus mortales Delphica frequentarent oracula, Pythiam ad hunc modum dixisse,

Πολλοὶ θριόβωλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.
Multi qui boues stimulent, pauci aratores.

CONSIMILEM habet sententiam & hic versus,

Πολλοὶ βενένται, παῦροι δέ τε γῆς ἀροτῆρες. id est,

Qui taurum stimulent multi, sed rarus arator.

Multi præferunt, quod non sunt. Si quidem antiquitus arabant bubus, vt ante dictum est: eos extimulabant prælonga arundine, aut hastili cuspidè quapiam acuminato. Qui mos & hodie durat apud Italos.

Similia

Simia in purpura.

Πῖθηθ' ἐν πορφύρῃ, id est, Simia purpurata . In varios usus potest adhiberi parœmia, nempe vel in hos, qui, tamen si magnifico cultu sint ornati, tamen, cuiusmodi sint, ex ipso vultu, moribusq; cognoscitur: vel in Bos, quibus dignitas indecora additur: vel quoties rei, per se sordæ, ascititia, peregrinæq; ornamenta indecenter admoventur . Quid enim tam ridiculum, quam simia vestita purpurea veste ? Atque id tamen non raro fieri videmus apud istos, qui simias habent in delicijs, vt, quam maxime possunt, ad humanum morem ornent, ac vestiant, aliquoties & purpura, quo parum attentos, aut imperitos fallât, proq; homine saluretur simia, aut, si deprehensus fuerit fucus, res magis sit ridicula. Et Ammianus lib. 14. Antigonum quandam amictu tenus philosophum appellat. De barbæ tenus sapientibus antea nobis dictum est.

Simia simia est, etiam si aurea gestet insignia.

Πῖθηθ' ὁ πῖθηθ' κἀν χρύσεια ἔχη σύμβολα, i. Simia simia fuerit, etiam si aurea gestet insignia . Superiori respondet, admonens fortunæ ornamenta nō mutare hominis ingenium . Citatur adagiū a Luciano in oratione contra inereditū. Narum videtur à simijs illis Ægyptijs saltationem humanam imitantibus . Lucianus refert apologum in hunc modum : Rex quidā Ægyptius simias aliquot instituit, vt saltandi rationem perdicerent . Vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libentius imitatur . Artem itaque saltandi protinus edoctæ saltare cœperūt, insignibus induta purpuris, ac psonatæ. Multoq; iam tēpore maiorem in modum placebat spectaculum, donec ē spectatoribus facetus quispiam, nuces, quas clāculum in sinu gestabat, in mediū abiecit . Ibi simiæ, simul atq; nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod ante fuerāt, ac repente ē saltatrici bus in simias dierūt. Cōtritisq; personis, dilaceratis vestibus, pro nucibus inter se depugnabant, nō sine maximo spectatorum risu . Narratur apologus non absimilis de fele, quam Venus belle adornatam in pedissequarum ordinē asciuerat, ac satis apte ἐγυαλίη: : donec, mure ē ca-

uo quopiam in medium procurrere, declaravit sese nihil aliud esse, quam felem .

Afinus apud Cumanos .

Οἱ παρὰ κυμαίνες, id est, Afinus apud Cumanos . Competit in eos, qui, cum sint inepti, ridiculiq; , tamen apud ignotos ipsa nouitate habentur in pretio . Aut in eos, quibus honos aliquis præter meritum additus à fortuna, tumorem, & insolentiam, ita vt fere fit, conciliat . id quod eleganter notat Demosthenes Olynthiacarum orationum prima: τὸ γὰρ δὲ παράτην παρὰ τῶν ἀξίων, ἀφορμὴ τῆ κεκλιῶς φρονείν, τοῖς ἀνοήτοις γίνεται . id est, Felicitas enim, & rerum successus, qui contigerit immerenti, stultis vefanitiæ causam præbere solet . Cui congruit illud ex Æschylo citatum :

Ἡ βαρὺ φόρηι ἀνθρώπος δὲ τυχῶν ἄφρων . i. Graue pondus amens, rebus vtens prosperis .

Narrauimus alibi fabulā de asino fugituo, qui apud Cumanos se gessit pro leone.

Ira omnium tardissime senescit .

Ο θυμὸς ἔχατον γυρόσκημι, id est, Ira postremum senescit . Huic diuersum illud Aristotelis apophthegma, qui, auctore Lactio, rogatus, quæ res quam ocyssime conueneret, respondit beneficium . M. Tullius vtrunque complexus : Cui placet, inquit, obliuiscitur : cui dolet, meminit . Nā vulgo mortales iniuriæ tenacissime meminit se solent, benefactorum quam facillime obliuisci . Græcum adagiū videtur ex Sophocle sumptum, cuius in Oedipo Coloneo hæc sunt verba :

Θυμὸς γὰρ ἐδὲν γῆρας ἔστιν ἄλλο, πλὴν ὀανῆν, θανάτων ἐδὲν ἀλγῶν ἀπτεται . i. Senecta nulla obtingit iracundiæ, Nisi mors: sepultos nullus attingit dolor.

Hoc idē innuit Homerus lepidissimo sane figmento de Litjs, & Ate. Hanc deam facit, quæ noxas, ac turbas solet immittere rebus mortalium, atque ipsam quidē acribus oculis, ac præuolocibus esse pedibus . Ceterum post eam multo intervallo cōfessus qui Litas deas, quæ, quod Ate turbauerit, sarcire moliantur . Has & strabis oculis fingit, & pedibus claudis: illud nimirū innuēs: offensas esse citas, reconciliationes esse tardas : propterea quod iniuriæ diu meminisse solent homines. Carmen ipsum Homeri subscribamus ex Iliados lib. 9.

Καὶ γὰρ τε λιτὰ εἰσιδὸς κῆρας μεγάλοιο . Χολαίτε ῥυσάι τε παραβλωπέες τ' ὀφθαλμῶν, Αἰβὰ τε καὶ μετόπιδων ἄτης ἀλέγχεσι κῆσαι . Ἡδ' ἄτη δυνάρη τε, καὶ ἀρτίπος, ἐνέκα πάσας Πολλὸν ὑπεκπαρόθει, φθάνει δέ τε πάσαν ἐπ' αἶαν Βλάπτεισ' ἀνθρώπους, αἱ δ' ἐξ ἀκρόνται ὀπίσσω, Ὅς μὲν τ' ἀιδέσεται κῆρας διὸς ἄσον ἰόσας, Τὸν δὲ μέγ' ὄνησαν, καὶ τ' ἔκλυον δὴζαμένοιο . Ὅς δὲ κ' ἀνυλῆται, καὶ τε σέρπας ἀποτίη, Αἰσούται δ' ἄρα τὰ γε δια κρονίαναι κῆσαι, Τῷ δ' ἄτῳ ἀμ' ἐπαδαί, ἵνα βλαφθεῖς ἀποτίση .

Quorum versuum non indolem, neque gratiam, sed sententiam vtcunque reddemus Latinis auribus .

Nam Litas etiā genuit Saturnius ingens, Rugosas, pedibus claudis, ac lumine lefas, Quæ Ates à tergo veniūt, medeant vt illi . Ipsa Ate, pedibusq; valens, & robore præstans,

Proinde gradu celeri longe præuertitur, omnes

Occupat, & terras prior aduenit illa p oēs Mortales lædens: verum hæc post terga sequuntur,

Saturæ quidquid cōmouerit illa malorū : At vero natas Ioue q reueretur, & audit, Se simul ac adiere, huic comoda plurima grata

Conciliat, huiusq; vicissim vota receptat . Reicit at si quis pfracte & pernegat illis . Tūc adito Ioue patre, pscant, vt ilicet Ate Huic adit, pœnasq; suo det deniq; dāno .

Eiusdē Ates fit mentio Iliados τ. vbi Iupiter, imputans huic deæ, quod à Iunone deceptus esset, illam capillis arreptam in terras præcipitem dedit, interdicens, ne vnquam rediret in calitum contubernium .

Si vultur es, cadauer expecta .

CAPTATORES testamentorū, & hærediperæ, vulgata metaphora vultures appellatur, quod senibus orbis ceu cadaueribus inhient . Nam huic aui proprium, cadaueribus tantum viuere . Vnde & natura tantum illi sagacitatis addidit, auctore Plinio, vt biduo, aut triduo p̄uolet illuc, vbi cadauera sint futura : eoq; , vt refert vere Magnus ille Basilius, ingenti agmine solet comitari castra militum . Hoc minus nocens, quam sint homines isti diuitum funeribus imminentes, quod neque fruges at-

tingit, neque vllum animal, quantumuis imbelles, occidit, aut infectatur: tantum cadauera, vel eorum, quæ sponte interierunt, vel ab alijs relicta sunt, depascitur . In quibus tamen abstinet à sui generis, i. auium cadaueribus . Quemadmodum & Plutarchus docet in problematis rerum antiquarum, ne quid interim afferamus ex Ægyptiorum opinione, qui dicunt vultures omnes esse fœminas, nec aliter ex euro concipere, quam ex zephiro grauidæ sunt arbores . Vnde mirum est, hanc auiem innocentissimam apud homines tam male audire . Proinde, qui diuites audent aut accusare, aut veneno tollere e medio, miluij vocantur: qui vero duntaxat obsequijs, & adulationibus aucupantur, vt misceantur testamento, vultures prouerbio dicuntur . Seneca lib. Episto. 15. epistola 65. Si vultur es, cadauer expecta . Martialijs lib. 6.

Admisit pater vnicum Silanus ? Cestas mittere munera Oppianæ ? Heu crudele nefas, malecque Parcæ, Cuius vulturis hoc erit cadauer ?

Diogenianus in Collestaneis meminit huius adagij, sed alia figura, ἀπεργυρες, i. vulturum ritu . Admonet autem dictum de ijs, qui vel ob hereditatis, vel alterius alicuius emolumentū spem insidiatur cuiquam .

Coruum delusit hiantem .

H A V D dissimili figura dictum est ab Horatio in eum, qui captatorem suum arte frustratus fuerat,

-Coruum delusit hiantem .

Nū hæc quoq; auis cadaueribus imminet .

-Plerunq; inquit, recoctus

Scriba ex quinqueuiro coruum delusit hiantem .

Loquitur de Corano, qui Nasicæ focero, ipse testamenti per dolum ostentata, moriens, nihil præter plorare reliquit . Videtur autem hoc adagiū effectum, & imitatum ad illud Græcorum, λῦκῶν ἔχωναι, id est, Lupushiat . Vt itidem dicere liceat, lupum delusit hiantem; & κῶραξ ἔχωναι . id est, Coruus inhiaat .

Cornicari .

Q U I N & Græci prouerbio κῶρῶν, dicunt, pro eo, quod est, inhiaare prædæ, aut inepte garrere . Aristoph. in Pluto :

Σὺ μὲν οἶδ' ὁ κῶρῶν, ὡς ἐμὸν τὶ κεκλοσὸτῶν Ζητεῖς μεταλαβείν . id est, Quid

Quid crocites scio, nempe si quidquā rei Furto inuolarim, vt hinc tibi partē feras.

Interpres admonet esse prouerbiū in eos, qui, cornicum more, frustra cornicantur. Sunt autem verba Chremyli senis, qui ait se nō ignorare, quid sibi vellet Blespidemus, sursum ac deorsum vertens orationem, dum studet furti confessionem elicere, nimirum vt conscius in prædæ partem veniret. Persius Satyras.

Nescio qd tecū graue cornicaris, inepte. Vtus est & diuus Hieronymus in epistola ad Rusticum monachum.

In vino veritas.

Εν οἴνῳ ἀλήθεια, id est, In vino veritas, passim apud auctores vsurpatum adagium, significans ebrietatem animi facinā tollere, & quidquid in pectore conditum est, in apertum proferre. Plinius lib. 15. cap. 22. scripsit, vtum vsque adeo mentis arcana prodere, vt mortifera etiam inter pocula loquatur homines, & ne per iugulum quidem rediturae voces contineant: vulgoque, inquit, veritas attributa vino est. Celebratur & Persæ cuiusdam apophthegma, qui negauit tormentis opus esse ad exquirendum verum: vino enim rectius elici: quod approbans Horatius in Odis:

Tu lene, inquit, tormentum ingenio ad moues

Plerumque duro, tu sapientium Curas, & arcanum iocoso Consilium retegis Lyæo.

Idem in Arte poetica:

Reges dicuntur multis vrgere culullis, Et torquere mero, quem perpexisse laborent;

An sit amicitia dignus.

Rursus alibi:

Quid non ebrietas designat? opera recludit.

Effertur & ad hunc modum apud Athenæum. lib. 2. paræmia, οἶνον καὶ ἀλήθεια, i. Vinum, & veritas. Quod largius poti non tantum effutiunt sua arcana, verum etiā audacius in alios loquuntur. Apud Plutarchum in vita Artaxerxis, Sparamixas Mithridati, per vinum quiddam insolentius elocuto, εὐρίνθη μὲν εἰς εὐ μίθριδάτα, εἰς δὲ φασιν ἐν δούλις, οἶνον καὶ ἀλήθειαν εἶναι. id est, Nulla quidem inuidia est, o Mithridates; ceterum, quando Græci dicunt, vinum & veritatem esse, &c. Celebratur à Græcis hæc

quoque sententia prouerbialis, τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶ νήφροντος, ἐστὶ τῆς γλώσσης τῶ μεθύοντος. id est, Quod in corde sobrij, id in lingua ebrij. Theognis;

Εν πυρὶ μὲν χρυσόν τε, καὶ ἀργυρον ἰδρὶς ἀνδρῶν

Εὐδωκιστῶν, ἀνδρῶς δ' ὄϊνος ἐδέξε νόον. id est, Aurum, aut argentum fabris dignoscitur igni,

Vinum hominis prodens arguit ingenium. Athenæus hunc senarium citat ex Euripide:

Καθόπτρον γὰρ ἔδυσ χαλκός ἐς ὄϊνος δὲ νῦ. i. Forma ære lucet, vina produnt pectora.

Apud eundem Ephippus:

Οἶνε σε πλῆθος πολλὴ ἀναγκάζει λαλῆναι, Οὐκ οὐκ μεθύοντά φασι τ' ἀλήθειαν λέγειν. i.

Vis multa vini, multa te cogit loqui: Loqui proinde vera dicunt ebrios.

At idē lib. 10. refert Anacharsidis dictū, ὅτι ἄλλοις δέξαι τοῖς μεθύουσι γίνονται. i. quod falsæ opiniones accidunt temulētis: ac mox narrat quiddam haud infestium.

Quidam e conuiuiis dixerat Anacharsidi, Vxorem duxisti ad modum deformem. At ille, Prorsus, inquit, idē mihi viderem. sed, heus puer, porrige poculum meracius, vt illam faciam formosam. Non solum igitur amanti, verū etiā ebrio τὰ μὴ καλά, καλὰ πέφονται, quæ admodū inquit Theocritus.

Atqui, verum qui potest dicerē, qui labitur rerum iudicio? Sed veritas non semper respondet mendacio, verum interdum simulationi. Potest autem fieri, vt ex animo loquatur, qui tamen fallūm dicat; & verum dicat, qui nō vere loquatur. Postremo prouerbiū non sentit de insana temulentia, quæ facit, vt, quæ fixa sunt, videantur ambulare; & quæ simplicia, videantur multiplicia: sed de moderata, quæ dytopiam, ac fucum excutit. Alcibiades in Symposio Platonis: τὸ δ' ἐν τεύθειν ἢ ἂν μὲν ἠκίστατε λέγοντος

εἰ μὴ πρῶτον μὲν τὸ λεγόμενον, ὄϊνος ἀνδρῶν παύδων, καὶ μετὰ παύδων, ἢ ἀληθῆς. id est, Quæ vero nunc sequuntur, non prius audietis, quam prouerbiū illud recenseamus: Vinum & cum pueritia, & sine pueritia, veridicum est. Quibus ex verbis liquet, idem de pueritia, quod de vino, prouerbio iactatum fuisse. Durat & hodie vulgo tale prouerbiū, non audiri verum, nisi à tribus hominum generibus, pueris, ebrij, & insanis: Huc adscribendum arbitramur versiculum illum prouerbialem:

Η γλῶσσ' ἀματάνυσσα τ' ἀληθῆ λέγει. id est, Verum solet prolapsa lingua dicere.

Nam verum esse creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum vacat fictionis suspitione. Ex huiusmodi lapsu colliguntur & omnia certioris fidei.

Sæpe Neoptolemi pro nomine nomen Orestis

Exit, & errore vocis vt omen amo.

Denique M. Tullius in Topicis, inter ea, quæ certam faciunt fidem, commemorat pueritiam, somnum, imprudentiam, vinolentiam, insaniam.

Bos in lingua.

Βῆς ἐπὶ γλώττης, id est, Bos in lingua. In eos, qui non audent libere, quod sentiunt, dicere. Translatum, vel à robore animantis, quasi linguam opprimens, non finat eam eloqui. Vel hinc, quod Atheniensium nomisma quondam bouis obtinuit figuram. Item apud Romanos Seruius Rex, ouium, ac bouum effigie primus signauit es, auctore Plin. libro 18. cap. 3. Idem testatur Plutarchus in Problematibus rerum priscarum, quod priscis omnis fere possessio erat in gregibus, & armentis. Vnde & à pecoribus dictam Pecuniam volunt. Itaque, qui multæ pendendæ metu deterriti reticerent, aut qui pecunia corrupti loqui non audent, bouem in lingua dicebantur habere. At Iulius Pollux nono de rerum vocabulis libro, prouerbiū hoc exponens, his ferme consentanea commemorat, addens ipsum numisma bouem vulgo vocari solere. Proinde in Deliacis spectaculis, si cui munus dandum erat, præconem pronuciare solitum, Tot boues illi dabuntur, Bouem autem fuluisse duabus drachmis Atticis, vnde fulisse, qui crederent hoc numisma Deliorum fuisse proprium, non Atheniensium. Addit item in Draconis legibus extare mentionem,

περὶ τῶ ἀποτινῆν δεκάβοιον. id est, De pendendis decem bubus, id est, nummis decem. Neque defuisse, qui senserint, merum quoque de numismate locutum, non de animante, cum ait:

Χρῦσα χαλκίον ἐκατόμυζι ἐννεαβοίων. Verum hanc opinionem alio in loco refellit Iulius Pollux, ostendens illam fuisse commutationem rerum citra nummos. Qui scripsit scholia in Homerum libro 2. tradit bouem apud priscos in honore fuisse,

se, cum multis de causis, tum præcipue, quod Apollini sacrum sit animal. Itaque in altera parte numismatis insculpebant bouem, in altera faciem regiam. Adagium autem effert ad hunc modum, βῆς ἐπὶ γλώσση βέβηκεν, id est, Bos in lingua incedit: admonens, id dici solitum, vbi quis pecuniæ causa taceret. Theognis:

Βῆς μοι ἐπὶ γλώσση. id est, In lingua mihi bos.

Philostratus in vita Apollonij: γλῶττῶν τε ὡς πρῶτον ἀνθρώπων σωμάτιον, βῆς ἐπὶ αὐτῶ σαπίης ἀρῶν εὐργμα. i. Lingua primus hominum coarctat, bouem in illa, silentij inueniētiē decretum. De Pythagora loquitur, silentij auctore. Item in Scopeliona sophista: καὶ ἐ χρηθαιμάζεν ἐν ἐπεπεδημένοι. τὴν γλῶττάν τινες καὶ βῆς ἀφωρίας ἐπ' αὐτῶ βεβήκειν. id est, Nequæ mirandum est, si quidam, linguam habentes vincam, boue silentij eam occupante. Extat apud Æschylum in Agamemnone:

Τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, βῆς ἐπὶ γλώττης μέγας βέβηκεν. id est,

Taceo cetera, linguam occupauit bos qui dam Ingens

Argentanginam patitur.

Ἀργυράγγυλον πάχει, i. Argentanginam patitur. Superiori finitimum est, natum ex historia, quam refert Aulus Gellius in Notibus Atticis, atq; item Plutarchus in vita Demosthenis. Ea est huiusmodi. Cum aduersus Milesiorum legatos, qui auxiliij petendi causa Athenas venerant, acriter in cōcione dixisset Demosthenes, obstitereq; quominus impetraturi postulata viderentur, causa in diem posterum reiecta, legati Demosthenem ipsum adierunt, magnaque pecuniæ summa, ne contra se diceret, rede merunt. Postridie, cum res denuo foret agēda, Demosthenes, multa lana collo circumuoluto, in concionem prodijt, fingens sese σινάγγυλον, id est, anginam pati: eamq; rem impedimēto esse, quo minus ex more diceret. Tum ē populo quispiam, cui simulatio subolebat, exclamat, εἴ non σινάγγυλον, sed ἀργυράγγυλον pati. Est autē synanche morbi genus, quem vulgus medicorū deprauate squinantia appellat. Hunc Aretæus Cappadox lib. 1. commemorat inter morbos acutos, ostēdēs bifariā appellari, vel σινάγγυλον, qd id mali canibus sit familiare, vel σινάγγυλον, quod spiritum coarctet, ac præfocet.

Equus me portat, alit rex.

Ἴππος μὲ φέρει, βασιλῆς μὲ τρέφει. id est, Me rex alit, ac me portat equus.

Refertur inter Græcorum adagia, atque addunt hinc natum. Iuuenis quidam sub rege Philippo stipendia faciebat. Is, cum admoneretur, vt missionem peteret, seseque à militia abdicaret, negauit se facturum, his quidem verbis:

Ἴππος μὲ φέρει, βασιλῆς μὲ τρέφει. id est, Equus me portat, rex me alit.

Significans se commodissime viuere, vt qui & pedibus alienis ingrederetur, & aliena pecunia pasceretur. Huc alludit Horatius, cum in Epistolis sub Aristippi persona sic ait:

-Rectius hoc, & Splendidius multo est, equus vt me portet, alar rex.

Quo quidem in loco Acron huius admonet prouerbij, cuius etiam meminit Diogenianus. Apparet è tragœdia quapiam ascitum. Est enim carmen anapaesticum dimetrum.

Etiam corchorus inter olera.

Καὶ κέρχρος ἐν λαχάνοις, id est, Etiam corchorus inter olera. Dici solitum in homines nullius pretij, qui tamen in numero aliquo studeant haberi. Nam κέρχρος, oleris genus est vilissimū, quod Plinius lib. 21. in catalogo olerum recenset. Idem alibi commemorat inter herbas sponte nascentes. Scribit autem corchorum Alexandrini cibi herbam esse, conuolutis folijs, ad similitudinem mori, multis remedijs vtilē. Meminit prouerbij Theophrastus, lib. De plantis 7. ca. 7. Corchorum referens inter olera, quæ vel cocta, vel cruda possint edi, verum ob amaritudinē prouerbio esse infamem. Suidas, & Hesychius auctores sunt, nonnullis piscem existimari corchorum, contemptissimum, nulliusque pretij, qualis sit hippurus. Aristophanes in Vespis: καὶ ἡχαμὲν τὸ κέρχρον. id est, Deinde corchorum attigimus. Nec hic tacuit interpres de prouerbio.

Graculus inter musas.

CVI non dissimile videtur, κολοῖς ἐν ταῖς μούσαις. id est, Graculus inter musas. Indoctus inter doctissimos: infantissimus inter eloquentissimos. Recte dicetur & in

homines ostentatione falsæ doctrinæ sese iactantes, & viris eruditis impudenter obstrepentes. Est enim Graculus auis minime canora, sed tamen odiose garrula, atque obstrepera. Confine est his, quod in Bucolicis ait Virgilius:

-Sed argutos inter strepere anser olores.

Cygnos canoros esse sic omnium poetarum litteris est decantatum, vt nihil sit celebratius, etiam si nemini contigit hunc audire cantum. Nec desunt philosophi, qui huiusce rei rationem quoque reddere conentur. Ælianus addit, eos non canere, nisi flante Fauonio. Vnde fertur etiam prouerbium, κύνειον ἄσμα, id est, Cygnea cantio. Contra, anseres molesto quodam fridore obganniunt. Proinde, cum indoctus inter eruditos garrit, in tempore vsurpabitur adagium, Anser inter olores.

In lente vnguentum.

Τὸν ἐπὶ φακῆ μύρον, id est, In lenticula fabulam, subaudi, narras. Vbi quis mentionem inducit vilis cuiuspiam, & nihili hominis, alijs de viris egregijs verba facientibus. Ad hunc quidem modum legitur in omnibus vulgaris exemplaribus, apud A. Gellium lib. 13. cap. 27. Verum placet Hermolai castigationi subscribere, qui locum hunc ita restituit, vt legat, τὸν ἐν φακῆ μύρον, id est, In lente vnguentum. Quadrat autem in hominem, aut in rem quampiam, quæ neutiquam in tempore adhibeatur ijs, quibus minime congruit. Veluti si philosophum iuuenem lasciuientium conuiuio misceas: aut inter pocula de rebus grauibz incipias disputare. Quæ admodum videlicet lenticulæ vili legumini inepte quis admiscuerit vnguentum. Si quidem, auctore Dioscoride, & oculorulo aciem heberat, stomacho grauis, intestinis noxia, neruis, pulmōni, & capiti inimica, gignit turbulenta insomnia. Dicitur etiam, vbi plura inter se dissimilia confundentur. Verba Frontonis apud Gellij sunt hæc: Videte tamen, ne existimetis semper, atque in omni loco, mortales multos, pro multis hominibus esse dicendum: ne plane fiat Græcum illud de Varronis satyra prouerbium, τὸ ἐν φακῆ μύρον. id est, In lente vnguentum. Idem vsurpauit M. Tullius libro ad Atticum primo: Legati inquit, cum auctoritate mitterentur, qui adiret Galliarum ciuitates,

ciuitates, darentq; operam, ne eæ cū Heluetijs se iungerent. Legati sunt Q. Metellus Creticus, & L. Flaccus, τὸ ἐπὶ τῆ φακῆ μύρον. Lentulus Clodiarum filius. Tamen hic quoque locus eodem mendo laborat, quo Gellianus ille. Citatur autem adagium ab Aristotele, libro De sensu, & sensibili. ἀληθές γὰρ ὅτι διτριβῶν ἔστι σκόπτου κράτις, ὅταν φακῆ ἔλπηται, μὴ ἐπιχῆν μύρον. id est, Nam verum est, quod ait Stratis Euripidem taxās, vbi lenticula coquitur, non oportere vnguentum infundere. Quo sane loco, quæ portenta habeant nostri vulgati codices, nihil attinet hic commemorare. Citat & Athenæus lib. Dipnosoph. 4.

Παραμένει σοφῶν τι βίβλομαι σοφόν, ὅταν φακῶν ἔλπηται μὴ ἐπιχῆν μύρον. id est, Vos admonere callidum quiddam volo, Vbi lens coquitur, vnguenta nequa infundite.

Ex Phœnissis Stratidis, Comici poetæ. Citat & ex Sopatri Neca: ἰθαυὸς ὀδυσσεύς, τὸ ἐπὶ τῆ φακῆ μύρον, πάρεσι θάρσει θυμῆ. id est, Ithacensis Vlysses, in lente vnguentum, adest, aude anime. Adducit & Clearchum, prouerbiorum collectorem, qui hoc quoque recensuerit prouerbij titulo, τὸ ἐν φακῆ μύρον. addeus extare apud Varronem, compluresq; Latinorum vsos eo prouerbio, quibus incognitum tamen sit, vnde Varro desumpserit eum iambicum. Huc nobis videtur Aristophanes allussisse, cum ait ἐν ἐρμῶν;

Κάπριον ἄσεις ἔρπυλλον ἀνα
Καὶ μύρον ἐπιχῆς. id est, Præterea ferēs serpyllum fursum, Et vnguentum infundes.

Porro vnguentum intelligimus oleum odoratum, ac velut vnguentarium. Alioqui plebeium oleum admiscere lenti, nihil prodigiosum. Athenæus lib. 2. citat hunc trimetrum ex Eupolide:

Ὁ ψρ ποιητῶ σολυτελῶς ἡρτυμένω. id est, Conditum opipare vile, malumq; obsonium.

Est autem apud scriptores hoc legumen cum primis celebre, quemadmodū bulbus, cepe, & allium: nonnulli etiam encomium lætis scribere. Quædā per se pulchra sunt, quæ tamen sibi non congrunt. Elegantis igitur est, scire, quid cui cōueniat. Diocles philosophus habitus est ὁ ψρῶν. Hic cui dam interroganti, vter piscis esset melior, congrus, an labrax, nobis dictus lupus: al-

ter, inquit, elixus, alter assus. Sic Flaccus de poeta: Bello malus, vtilis vrbi. Quoties munus delegatur minus accommodo, apte dixeris, ἐν φακῆ μύρον. Adijcietur & hoc: apud auctores dictionem hanc cōperimus varie scriptam, nunc acute, φακῶν, nunc circunflexe, φακῶν: quod cum tam crebro occurrat, vix incitiam, casu ve factum videri potest. Vnde conijcimus, φακῶν dictam ex contractione, pro φακῶν. Nā φακῶν legitimus apud Athenæum. Idem λεοντῶν dictā admonet, pro λεοντέων. Hæc igitur, quibus placet origo, malunt dicere φακῶν: quibus magis placet forma communis, origine neglecta, scripserunt φακῆ, & φακῶν.

Anulus aureus in naribus suis.

Vbi res quæpiā per se præclara illic adhibetur, vbi minime addecat. Vt, si stulto cōtingant opes, fatuæ forma, genus ignauo, eloquentia viro improbo, magistratus imperito. His enim rebus nō modo nō ornantur, verum etiam magis ridiculi sūt. Olim autem anulis quibusdam aureis in auriculas insertis, ornari sese credebant, maxime barbari. Inseritur & suillis naribus anulus æreus, quo minus nocēat agris nostri suffusione, quæ peculiaris est huic animāti, quapropter & agriculturalionem monitrasse creditur. Quod si anulum aureum rostro suillo inferas, res fit oppido quam ridenda. Ce lebratur apud Græcos Menandri versiculus ab hac snia non admodum abhorrens: Μισὼ πονηρὸν, χρῆσθ' ὅταν εἴπη λόγον. i. Odi improbum, qui verba proloquitur proba.

Huc pertinet illud, quod memorat in Notis A. Gellius: Cum quispiā improbatæ famæ vir sententiam dixisset Reipub. conducibilem, iusserunt eandem ab alio quopiam integro, bonoq; viro pronunciarī, atque illius nomine decerni, quod absurdum existimarent, à malo viro bonum consilium, aut bonam sententiam proficisci. His adiungendum est illud Antiphonis apud Athenæum lib. 6.

Σαπρὸν σίλικρον ἀργυρῆς πίναις ἔχων. id est, Putrem Silurū quadra habens argentea.

Quidam Silurum existimant eum esse, quem nunc vulgo Sturionem dicimus, piscem multo omnino laudatissimum.

In eburna vagina plumbeus gladius.

Hinc confine est illud: ἐν ἐλεφαντίνῳ κλισίῳ

λεπὸ τὸ μολύβδινον ξίφος. i. In eburna vagina plumbcus gladius, natum ex Diogenis Cynici apophthegmate. Nam, cum adolescens quispriam, insigni forma, fœdum quiddam, atque obscœnum dixisset: Ex eburna, inquit, vagina plumbeum gladium educis.

Omnia octo.

Ἀπαντοκτῶ, id est, Omnia octo. Cũ nihil deesse significamus, aut cum multa inter se similia videntur. Prœciam hinc nam existimant: Stesichorus poeta in oppido Catana splendide sepultus fertur, monumento diligenti quadam ratione ex omnibus octonis cõnstructo, octo gradibus, angulis octo. Atque hinc proverbum increbruisse ἀπαντοκτῶ. Meminit huius & Iulius Pollux in nono, agens de lusu taxillorum, quem ait non numeris constare, in quibus fit vnus, qui Stesichorius appelleretur, nimirum octo: idq; cognominis sumptum esse ab eius monumento. Sunt qui dicāt, eum, qui Corinthios in vnam ciuitatem coegit, ciues vniuersos in octo tribus distribuisse, atque hinc ortum vulgi sermonem. Neque desunt, qui scribant, idq; Euandro, vt citāt, auctore, octo deos esse, qui rerum imperent summæ, ignem, aquam, terrā, cœlum, lunam, solem, mithram, noctem. Mithram autem Persæ, eundem cum sole existimāt. Rursum alij dicūt octo fuisse certaminum species in Olympijs, atque inde ductũ adagium, Omnia octo. Quod si nobis quoque conceditur in ænigmate diuinare, non absurde natum videri potest à fabula, quam narrat Plutarchus in commentario de Dæmonio Socratis. Delijs, ac ceteris Græcis oraculo responsum fuisse apud Ægyptios, ita demum malorũ finem fore, si aram, que in Delo erat, duplassent. Qui cum nõ intellexissent, quid sibi vellet oraculum, ridicule duplatis singulis aræ lateribus, imprudẽtes solidũ octuplũ effecerunt, ob incitiam proportionis, quæ longitudine duplũ reddit. Ceterum hac in re cõsultus Plato, geometriæ cum primis peritus, respõdit deum Græcis imperitiã exprobrasse; monere, vt geometriæ darẽt operam. Delectatum apparet hoc proverbio Heliogabalum Imperatorẽ, cui morem hũc fuisse scribit Ælius Lampridius, vt simul ad cœnam vocaret octo caluos, octo lufcos, octo podagrosos, octo surdos, octo nigros, octo prælóngos, & octo præpingues & obesos.

Omnia idem puluis.

Πάντα μία κόμης, id est, Omnia idem puluis. De indiscreta similitudine. Lucianus ἀλλὰ πάντα μία ἡμῖν κόμης φασί. id est, Quin nobis omnia idem, quod aiunt, puluis. Alludens ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis. Confine illi, quod alio demonstrabimus loco, Eiusdem farinae. Siquidem antiqui Farinam Pollinem vocabant.

Currus bouem trahit.

Ἡ δὲ μαζὰ τὸν βῆν ἐλάυνει, i. Currus bouem ducit, de re, quæ præpostere geritur. Veluti, si vxor præscribat marito, si discipulus reprehendat præceptorem, si populus imperet principi, si ratio pareat affectui. Lucianus in Terpsione: Νῦν δὲ τὸ τῆς παρομιίας, ἢ μαζὰ τὸν βῆν πολλὰν ἐκφέρει. id est, Nũc id euenit, quod vulgo dici solet: Plautum sapenumero bouem ipsum aufert. Translata metaphora à plautris per decliue retro labentibus, vnaq; secum bouem auferentibus.

Ab equis ad asinos.

Ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους, i. Ab equis ad asinos. Vbi quis à studijs honestioribus ad parum honesta desectit, veluti si quis è philosopho cantor, è mercatore caupo, ex œconomico coquus, è fabro fieret histrio. Quadrabit item, vbi quis è conditione lautiore ad abieciora deuenerit. Procopius sophista in epist. quapiam: Τὸ δὴ λεγόμενον, ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους μεταβεβήκαμεν. id est, Iuxta proverbum, ab equis ad asinos transiuimus.

Ab asinis ad boues transcendere.

Hinc diuersum est illud Plautinum, Ab asinis ad boues transcendere, pro eo, quod est, ex humiliori conditione ad ditiorum partes transire. Sic enim apud Plautum in Aulularia Euclio, cuius pauperculi diues quidam expetebat affinitatem: Venit hoc mihi in mète, Megadore, te esse hominẽ diuitem, factiosum: me item esse hominem pauperum pauperrimum. Nunc, si filiam locassẽ meam tibi, in mentem venit, te bouem esse, & me esse asellum. Vbi tecum coniunctus siem, vbi onus nequeam portare pariter, iaceam ego asinus in luto, tu me bos haud magis respicias, natus quã si

nun-

nunquam siem. Et te vtar iniquiore, & meus me ordo irrideat. neutrobi habeam stabile stabulum, si quid diuortij fiat. Asini me mordicus scindant, boues incurserint cornibus. Hoc magnum periculum est, me ab asinis ad boues transcendere. Hastenus Plautus. Videtur allegoria ex apologo quopiam mutuo sumpta, qui nobis in præsencia non succurrit.

Ab asino delapsus.

Ἀπ' ὄνου καταπεσὼν, id est, Ab asino delapsus. In eos dicitur, qui inconsulte quippiã agunt, & imperite: aut in eos, qui à presentibus commodis, quibus ob incitiam vti nesciunt, excidunt. Est autem in Græcis verbis faceta allusio ad finitimam orationem, mutato accẽtu, ἀπὸ νῦ, id est, à mente delapsus, tanquam vgcors & mentis impotens. Vtitur hoc adagio Plato lib. De legibus 3. Δεῖν φαίνεται ἔμμογε, οἷον περ ἵππων τὸν λόγον ἐκείσοτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλιον κέκμημένον τὸ σῶμα, βία ὑπὸ τῷ λόγῳ ερεβόμενον, κατὰ τὴν παρομιίαν, ἀπὸ τίνος ὄνου πεσεῖν. id est, Mihi sane videtur sermo, velut equus, vnde quaque restringendus, ne tanquam os habens effrene, imperu abreptus, iuxta proverbum, ab asino tanquam à mente excidat. Vtitur item Plutarchus in Gryllo. Rursum Aristophanes in Nubibus:

Κακῶς γὰρ ὄντως εἶχες, ὡς γέ μιν δουκεις. Ἴππας γ' ἐλάυνον ἐξέπασσον νῆ τὰς θεὰς. Τὶ σῆτα ληρεῖς, ὅσπερ ἀπ' ὄνου ἐκπεσὼν; i. Mali, vt videtur, accidit tibi quippiam. Ita per deos, equos agens, miser excidi. Quid hæc ita, vt delapsus asino blatteras?

Primus versus dicitur à Strepstade, Danistã irridente, quod pecuniã filio suo mutuo datam reperat. Alter est Danistę, iuuenem tacita illusione notantis, qui studio alendorum equorũ pecuniam eam absumpserat. Tertius rursum Strepstadis, dicentis illum delirare, perinde quasi non ab equis, sed ab asino decidisset, hoc est, ἀπὸ νῦ, id est, à mente. Quandoquidem & Latinis mente delapsi dicuntur, qui mète exciderunt. Suetonius in Augusto: Rectorem quoque solitus apponere ætate paruis, aut mente lapsis. Quidam huic quoque proverbio huiusmodi affingunt fabulam. Duo quidam, cum in desertis locis asinum quempiam forte fortuna natũ essent, contendere inter sese cœperunt, vter eum, vti suum, do-

num abduceret: nam vtrũq; pariter à fortuna videbatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est. Atque hinc prouerbium natum autumant. Sed magis placet in adagio captatam fuisse allusionem, de qua diximus, maxime quod videamus grammaticis id studio fuisse, vt omnibus adagijs fabulam aliquam, aut historiam, vel contenticiam, adiungerent. Vt autem Suetonius dixit Mente lapsos, ita Vlpianus titulo de magistratibus conueniendis, Facultatibus lapsos dixit, qui redacti essent ad inopiam.

Telluris onus.

Τῆς βάρους, id est, Terræ onus. De homine vehementer inutili, qui nihil aliud, quã terram, suo pondere grauet. Refertur inter adagia Græcanica, natũ ex Homero, apud quem Achilles Iliados Σ. hoc pacto loquitur, indigne ferens otium, & quod non inerat prœlium cum reliquis copijs:

Ἀλλ' ἡμεῖς παρὰ νηυσὶν ἐτόστων ἀχθῶ ἀρέρης. id est, Nauibus affideo, telluris inutile pondus. Rursum in Odyssææ Y.

Οἶον μὲν τινα τῶτον ἔχεις ἐπιμασον ἀλήτλι. Σίτε καὶ ὄνως κεχρημένον, ἐδὲ τι ἔργων, Ἐμπαισον ἐδὲ βῆσις, ἀλλ' αὐτως ἀχθῶ ἀρέρης. id est,

Quẽ tadẽ nobis erronem adducis edacẽ, Enectumq; fame, viniq; , & panis egenum, Artibus edoctum nullis, neq; viribus vllis Pollentem, ac tantum telluris inutile pondus?

Vtitur eo Plato in Theæteto, οἷον ται γὰρ ἀκείων ὅτι ἐ ληροὶ εἰ σὶν γῆς ἄλλως ἀχθῆ, id est, Existimant enim se non haberi pro nugis, & inutilibus terræ oneribus. Nec illepidũ, nec prorsus, ni fallimur, ἀπροσδιγύσσων est, quod memorat Athenæus lib. 8. Stratoniscus quidam citharœdus Corinthi peregrinabatur. hunc cum anicula quædam fixis oculis intueretur, idq; diu, tandem, Quid, inquit, tibi per deos vis, mater, aut quid me sic continenter intueris? Demiror, inquit illa, si matris vterus te decem menses ferre potuit, cum ciuitas angatur, vnũ duntaxat diem te portans. In tales quadraret epitaphium, quod Timocreontis Rhodij poetę, ceterum voracis, ac bibacis sepulchro inscriptum indicat Athenæus lib. 10.

Πολλὰ μὲν καὶ πολλὰ φαγόν, καὶ πολλὰ καὶ εἶπὼν
 Ἀνθρώπους, κέρμευ τιμοκρέων φέδι. id est,
 Multum edi, multumque bibi, mala plu-
 rima dixi in Mortales, iaceo hic Timo-
 creon Rhodius.

Arabius tibicen.

Ἀράβιον ἄνθρωπος, id est, Arabius tibicen,
 aut ἀράβιον ἄγγελο, i. Arabius nūcius. In
 eos dici solitum, qui à semel cœptis nunq̄
 desistunt. Quod vitij Flaccus cãtoribus pec-
 culari esse scripsit, vt iussi cantare, nunquã
 adducant vt incipiant; si iniussu cœper-
 rint, nunquam desinant. Citatur ex Menan-
 dro: ἀράβιον ἄρα ἐγὼ κενήματα ἀυλόν, Arabiã
 ego hercle tibiam excitauit. Meminit ada-
 gij Iul. Pollux, c. de loquaciibus, ad huc mo-
 dum: ἀράβιον ἄνθρωπος id est, Arabia tibia. Ci-
 tatur & Cantharus in Medea: Κιθαροδὸν
 ἐξηγέρματο ἀράβιον, id est, Citharedum exci-
 tauit Arabium. Celebratur Græcis & hic
 versiculus de tibicine Arabio:

Δραχμῆς μὲν ἀυλῆι, τετάρων καὶ πέντεται. i.
 Drachma canit, sed quattuor cõpescitur.

Quod paullulo pretio prouocaretur ad
 canendum, nõ nisi magna mercede desiste-
 ret. Adagium hinc natum existimãt, quod
 olim tibij canendi artem non discerant in-
 genui, tanquam sordidam, sed hanc sola
 mancipia exercebant, quæ plerunq; ex Ara-
 bia producebantur. Deinde ingenius vsq;
 adeo placere cœpit, vt indoctus haberetur,
 quisquis huius esset rudis, donec Alcibia-
 des tibias abijceret, oris deformitate cõspe-
 cta ad speculum. Cõuenit & in eos, qui la-
 borãt morbo, quem Græci vocant ἀπεραν-
 τολογίαν, id est, qui dicendi finem facere
 nesciunt. In quos extat illud Sophoclis,
 Ἀνὴρ γὰρ ὅστις ἔδειται λέγειν αἰεὶ,
 Δέληθεν αὐτὸν τοῖς ξυῖσιν ὄν βαρὺς, id est,
 Quicumq; gaudet continenter proloqui,
 Is se granem esse, quotquot adsunt, non
 videt.

Artem quamvis alit terra.

Τὸ τέχνην πᾶσα γαῖα πέφει, id est, Artẽ
 quamvis alit regio. Prouerbialis sententia,
 qua significatum est, certissimum viaticum
 esse eruditionem, aut artificium aliquod.
 Nam hæc neq; eripi possunt à latronibus,
 & quocunq; terrarum abeas, te comitan-
 tur, nihil afferentia sarcinæ. Suetonius scri-
 bit, aliquando Neroni prædictum à ma-

thematicis, fore, vt Imperio destitueretur:
 vnde vocem illam Neronis celeberrimam
 exiitisse, τὸ τέχνην πᾶσα γαῖα πέφει, quo
 maiore venia meditaretur citharædica ar-
 tem, principij gratiam, priuato uecessariam.
 Itaque, cum intelligeret sibi pereundum,
 illud identidem discitabat, Qualis artifex
 pereo, velut indignum esset, qui tantus es-
 set musicus, vt vbius gentium viuere pos-
 set, nunc fame ad mortem adigi. Nec enim
 assentimur hoc loco interpretum sententia,
 qui locum apud Suetonium huc secus
 enarrant. Idem nullo conuicio magis of-
 fensus est, quam quod quidam illum ma-
 lum citharædum appellasset. Idem euenit
 Dionysio Syracusano tyranno, qui Imperio
 exutus Corinthi ludũ aperuit, ac pue-
 ros litteras, & musicam docuit. Apparet au-
 tem senarium esse, quem citat Suetonius,
 sed paucarum syllabarum commutatione
 deprauatum. forrassis sic restituetur:

Τὸ τέχνην γε πᾶσα γαῖα ἐκπέφει.

Fertur inter Græcorum sententias hu-
 iusmodi senarius, ab hoc prouerbio non
 admodum dissidens:

Διμυῖ ἀπυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη. id est,
 Ars ipsa inopia portus est mortalibus.

Hoc est, Vnicum eonfigium in egestate
 ars est. Vnde, qui sapiunt, etiam si sup-
 petat abunde res familiaris, tamen libe-
 ros suos opificium aliquod discere cogunt:
 quo, si contingat, vt fortuna auferat opes,
 aut in exilium ire iubeantur, sit, quo sibi
 victum parent. At nunc plerique, quibus
 domi nihil est, in diuitum familijs conse-
 nescunt: vnde si pellantur, aut mendican-
 dum sit, aut tollendum, quod non posue-
 runt, contra Platonis legem. Qui scripsit
 Cornu copix Latinum, citat simillimum
 huic prouerbium, Sua cuique ars pro via-
 tico est. Honestissimum sane viaticum,
 modo ars sit honesta.

Non eras in hoc albo.

NON eras in hoc albo, hoc est, Nõ eras
 in hoc numero. Trãslatum ab alba tabula,
 in qua quondã scribebantur nomina iudi-
 cum. Plin. in præfatione historiarum mun-
 di: Cum hanc operã conducerem, non eras
 in hoc albo: i. non eras in eorum numero,
 quos hæc lecturos credebam. Erat & Albũ
 prætoris, in quo leges, & formulæ describe-
 bantur. Pandectarum lib. i. tit. de Edendo,
 ex Vlpiano eum quoque edere Labeo ait,
 qui

qui producat aduersarium suum ad albũ,
 & demonstret, quid dicturus sit. Atque
 hoc sane loco, aduersarium non declarat
 eum, quicum lis est, sed tabulas ex tempo-
 re notatas memoria gratia. In quem sen-
 sum M. Tullius vsus est in oratione pro Ro-
 scio, idq; non semel. Andreas Alcicius
 existimat legendum, Aduersaria, non Ad-
 uersarium, libro Dispunctionum tertio.
 Item secundo eiusdem operis lib. tit. i. mul-
 ta fit mentio de albo. Quintilianus libro
 Institutionum vndecimo. Quorum alij se
 ad album, & rubricas transtulerunt. vide-
 licet leguleios, & formularios irridens, qui
 non ex libris Iurisprudentium, sed ex albo
 prætoris iuris scientiam discerent. T. Li-
 uius Decadis primæ libro nono. Ciuitis ius
 repositum in penetrabilibus pontificũ euil-
 gavit, fastosq; circa forum in albo propo-
 suit, vt, quando lege agi posset, sciretur.
 Apuleius Metamorphoseos lib. sexto, me-
 minit albi. Siquidem Iouem, allocuturum
 deos, ita facit exordiri: Dei conscripti mu-
 farum albo. Quibus in verbis subesse vi-
 detur obscura quidem, sed faceta allusio
 scriptoris, ad deos à poetis confictos: quasi
 ij demum in deorum numero sint, quos il-
 lic Musæ, quibus afflati scribunt poetæ,
 constituerint.

Oleo tranquillior.

OLEO tranquillior, Hyperbole prouer-
 bialis, in homines minime iracundos, leniq;
 ingenio præditos, à liquoris natura sum-
 pta, quo nihil magis tacitum, magisq; le-
 ne. Plautus in Pœnulo: Ita hanc canem fa-
 ciem tibi oleo tranquilliore. Est autem
 vsque adeo tranquilla olei natura, vt mare
 quoque rem omnium sæuissimam tràquil-
 let, atque ob id vrinantes aiunt oleum ore
 spargere, quod mitiget elementi naturam
 asperam, lucemq; deperter. Auctor est Plin.
 lib. 2. Idem confirmat Plutarchus; &, cur
 ita fiat, rationem reddit in libello De cau-
 sis naturalibus. Rursus in conuualitiũ quæ-
 stiuncularum Decade sexta, causam affe-
 rens, cur Homerus inter tot liquores, oleũ
 duntaxat appellarit ὑγρὸν, id est, humidum,
 siue liquidum, ostendit oleo nihil inesse
 asperum, sed vndiq; leue esse, & ob id ma-
 xime reddere imagines more speculorum.
 Præterea nec motum, aut percussum stre-
 pit, quemadmodum humores reliqui, nec
 luctatur cum igni, sed tacite pacit. Deniq;

non est alius liquor, qui tam late diffunda-
 tur, cum inungitur corpori, aut ferius sic-
 cescat, aut æque molliat ac leniat. Vitur
 hoc adagio & Plato in Theæteto de scien-
 tia, placida ingenia, quæ leniter, ac tran-
 quillè ad disciplinas, & disputationes accè-
 dunt, oleo mollior fluenti comparans,
 ὁ δὲ ἔτω λείωτε καὶ ἀπταίσας καὶ ἀνυσίμους
 ἔρχεται ἐπὶ τὰς μαθήσεις καὶ ζητήσεις μετὰ
 πολλῆς τῆς παραύτης, διὸν ἐλαίω φέυμα ἀ-
 ἴσθη-
 τι φέοντος, ὡς θαυμάσαι τὸν πηλικύτον ὄντα
 ἔτω ταῦτα διαπρήσσει. id est, At hic adeo
 leniter, ac circumspecte, simulq; expedite
 ingreditur ad disciplinas, questionesq;,
 multa cum mansuetudine, olei in morem,
 citra strepitum fluentis, vt admireris, tãtus
 çum sit, hæc ad eum modum agere.

Auricula infima mollior.

HVIC simillimum, quod M. Tull. vsur-
 pat in epistolis ad Q. Fr. lib. 2. Tu, inquit,
 quemadmodum me cõses oportere esse in
 Rep. & in nostris inimicitijs, ita & esse, &
 fore auricula infima scito molliorem. Am-
 mianus lib. 19. In alijs nimium seuerus, in
 hoc titulo, ima, quod aiunt, auricula mol-
 lior. Translata metaphora ab ea auriculae
 parte, qua non est aliud in humano corpore
 mollius, aut flexibilius, lentiusq;: vt quæ
 nec osse rigeat, neque cartilagine dure scat,
 neque neruis intendatur.

Apio mollior, aut mitior.

Ἀπίω πεπαιττος, id est, Apio mitior. Si-
 mili figura dictum est à Theocrito,
 Καὶ θύω μὲν ἀπίω πεπαιττος. id est,
 Et iam certe apio mansuetior.
 Est autem apius Græcis raphanus, aut
 pyri genus.

Spongia mollior.

EIVSDEM est generis, τῆς σπογγίως μαλα-
 κώτερος, id est, Spõgia mollior. Sic enim as-
 sentator quispiam loquitur apud comicũ
 quempiam, citante Plutarcho in commen-
 tario De discrimine adulteris & amici:
 Εὐεὶ νικόμαχε πρὸς τὸν στρατιώτην τᾶξάτε,
 Ἀν μὴ ποιήσω πῆποναι, μαστίγον ὄλον,
 Ἀν μὴ ποιήσω σπογγίως μαλακώτερον
 τᾶ πρόσωπον.
 Nicomache, me isti militi opponas velim,
 Nisi pepona loris, quantus est, effecero;
 Nisi spongia illi molliorem qualibet
 Reddidero vultum.

Adeundem modum dicebant, Peponē mollior. Theopompus apud Athenæum lib. 2. Μαλακώτερον πέπωνος καὶ σικύος μοι γέγονε. i. Molliora mihi pepone, & cucumere facta sunt. Ad hanc formam pertinet, quod idem citat ex Epicharmo, Πραύτερος ἐγὼ γε μαλακώτης. id est, Mitior equidē malua, quod ea herba vim habeat leniendi. Idem, Cinædo mollior. Plautus in Aulularia, Ita fustibus sum mollior magis, quam vllus cinædus. Nam prisci saltatores & pantomimos cinædos vocabant, quod cum gesticulatio- ne canerent. Similiter Catullus, Cinæde Thalli mollior cuniculi capillis.

Felicibus sunt & trimestres liberi.

Τῶς ἀτυχῆσι καὶ τρίμηνα παῖδα. id est, Felicibus sunt & trimestres liberi.

Senarius prouerbialis in principum, ac diuitum felicitatem, quibus per adulatio- nem omnia laudi vertuntur, quiq; sibi ni- hil non licere putant, adeo, vt, quod in ho- mine plebeio perinde vt summum scelus damnatur, in illis virtutis titulo celebretur. Vnde nata sit parœmia. Suetonius Tranquillus declarat, Claudij Cæsaris vitâ his verbis exordiens: Patrem Claudij Cæsaris Drusum, olim Decimum, mox Nero- nem prænominē, Linia, cum Augusto gra- uida nupisset, intra mensem tertium pepe- rit, fuitq; suspicio ex vitrico per adulterij consuetudinem procreatum. Statim cer- te vulgatus est versus:

Τῶς ἀτυχῆσι καὶ τρίμηνα παῖδα. id est, Potentibus sunt mensû & partus trium: Nam mense septimo, decimo, & vndeci- mo, legitimi sunt partus: quarto & octauo, neque vitales fere, & per quam rari: mense tertio, nulli partus editi leguntur. Au- ctor Plin. lib. 7. cap. 5.

Aurem vellere.

ΑΥΡΕΜ VELLERE, veteres dicebant, ad- monere: à prisco ritu sumpta figura, quo in ius ducturi quempiam, aurem vellicabant, antestantes eum, quem quasi testem memi- nisse volebant. Inde Horatianum illud in Sermonibus:

-Et liceat antestari, ego vero Oppono auriculam.

Siquidem, vt frons antiquitus erat sacra Genio, veluti scribit in Maronis Silenum Seruius, vt digiti Mineræ, genua Misericordiæ, ita auris Memoræ deæ, quam Græ-

ci μνημοσύβηλον vocant. Virgilius in Sileno: Cum canerem reges, & prælia, Cynthius aurem

Vellit, & admonuit pastorem, Tityre, pin- gues

Pascere oportet oves, diductum dicere carmen.

Quod imitatus Calpurnius in Bucolicis: Vellit nam sapius aurem

Inuida paupertas, & dicit, vilia cura.

Non nihil decoris adiunxit prouerbio Calphurnius, quod ad rem transtulit. Quâ quâ potest paupertas hoc loco pro dea ac- cipi. Seneca libro De beneficijs 4. Nec tan- quam munus dabo, sed verba mea redimã, & aurem mihi peruellam, damno castiga- bo promittentis temeritatem. Rursus lib. 2. Loquar tecum, & mihi aurem peruella- lam: hoc est, ero mihi ipsi monitor, ne simi- liter peccem. Vtitur in hunc modû & alijs aliquot locis, vt in epistola quadam, Sit er- go aliquis custos, & aures subinde peruella- lat, abigatq; rumores, & reclamet populis laudantibus.

Alter Hercules.

PROVERBIALIS hyperbole, ἕτερος ἄλλος Ἡρακλῆς, id est, Hic alter Hercules. De viro præstrenuo, ac laborum toleratissi- mo. Extat hoc titulo fabula quæpiã ex Menippeis Terentij Varronis, mirum ni prouerbiali. Aristoteles libro Moralium Eude- miorum 7. Ο γὰρ φίλος βέλεται εἶναι, ὡς περὶ παρομία φησὶν, ἄλλος Ἡρακλῆς, ἄλλος ἔτος. i. Nam amicus cupit esse, sicuti prouerbio, dicit, alter Hercules, alter hic. Plutarchus scribit, id cognominis vulgo Theseo attri- butum, quod multa fortiter patraret exem- plo Herculis. Laertius in vitis philosopho- rum ostendit, & Cleanthem philosophum alterû Herculem vulgo dictû fuisse, quod esset omnium laborû patientissimus, adeo, vt noctu hauriêdo è puteo aquam victum diurnum pararet. vnde & φρεαντλῆς dictus pro Cleanthe, & nihilo tamē fegnius egre- giam operâ interdû nauaret phisosophiæ. Clearchus apud Zenodotum aliam fabu- lam affert, vnde hoc sit natum adagiû. Ait enim, Briareû, qui & ipse Hercules dictus est, profectum Delphos, sublatis inde the- sauris aliquot, ac monumentis, ex ijs, quæ eo in loco seruabantur, iuxta veterê quan- dam consuetudinem, ad columnas, quas Hercules cognominant, sese cõtulisse, atq; itidem

itidem illis, quæ illic erant, fuisse potitum. Deinde Tyrium Herculem venisse Del- phos, vt oraculum confuleret, deumq; re- spondisse, ἕτερος ἄλλος Ἡρακλῆς, id est, Hic alter Hercules, atque oraculum in adagio- nem abiisse. Nec desunt, qui huius dicti originem referant ad Titormum quendam bustequam, qui multis exemplis Milonem superarit. Is, se profitens superatum, sub- latis in cœlum manibus, dixit, ὁ Ζεὺς, μὴ τέτο Ἡρακλῆς ἡμῶν ἕτερον ἔσπειρας, O Iuppi- ter, num hunc nobis Herculem alterum genuisti? Huc pertinet illud Theocriti in Pastoribus, Φαντῖν Ἡρακλῆϊ βίβω καὶ κάρτερος ἔρισθαι. i. Viribus Alcidæ hunc certare, & robore dicunt.

Subijcitq; pastor:

Κῆμ' ἐφοῦθ' ἀμάτην πολυδύκεος ἦμεν ἀμέναι. i. Me quoq; Pollucē mater pcellere dixit.

Erat enim hic excellens in pugilû certam- inē. Et Græculus adulator apud Iuuenâ- lem, diuitem imbecillum Herculi æquat, Antæum procul à tellure tenenti. Macro- bius lib. Saturnalium 3. scribit in hunc mo- dum: Salios autem Herculi propter vber- tatē doctrinæ altioris assignat: quia is deus & apud Pontifices idem qui & Mars habet- ur. Et sane ita Menippea Varronis affir- mat, quæ inscribitur, ἄλλος ἕτερος Ἡρακλῆς, quia, cū de Hercule multa loqueretur, eum dem esse cum Marte probauit. Apud Latî- nos quoque Ruricello cuidam prodigiosis viribus, Herculis nomen attributum. Is mulum suum tollebat, vt scribit M. Varro, citante Plinio lib. 7. At Hippocrati medi- co, quod pestilentiam ab Illyrijs venientē prædixisset, dimissis ad auxiliandum circa vrbes discipulis, Græcia ob meritum eisdē decreuit honores, quos Herculi. nam & is ἀλεξίμαχος habitus est. Auctor idem Plin. eodem libro. Quin nomē hoc Herculis vi- detur vulgari sermone ad oēs viros egre- gie fortes transferri solere, non aliter, quâ Catonis ad graues, & sapientes. Nam Var- ro quadraginta tres Hercules enumerat, additq; hoc nomine honoratos fuisse oēs, qui fortiter quippiam egissent. Testatur & Macrobius in Saturnalibus, hoc nominis compluribus suis commune, & ante Amphitryonis priuignum. Sic & Achilles ap- pellabatur insigni fortitudine duces: quo- rum de numero fuit Lucius Sicinius Den- tatus, ob ingentē fortitudinem Romanus

Achilles appellatus, quod centum & vigin- ti prælijs cum hoste pugnasset, nec vllam haberet cicatricē auersam. Auctor A. Gellius lib. 2. cap. 11. Denique rationem, aut argumentum Achilleum vocant, quod fit insuperabile, & insolubile.

Bipedum nequissimus.

ΒΙΠΕΔΩΝ ΝΕΚΥΣΣΙΜΟΣ, de homine ve- hemēter improbo, quiq; vel pecudes ne- quitia superet. Dictum est in Regulû quen- dam oratorem, quem Plinius in epistolis subinde suis pingit coloribus, vbi & adagiû hoc refertur: sed ante hūc Cicero torserat in Clodij in oratione pro domo sua: Hoc tu proscriptore, hoc consiliario, hoc mini- stro, omnium non bipedum solum, sed etiã quadrupedum impurissimo Remp. perdidisti. Consimili figura Alexander Imperator apud Ælium Lampridium: Nuper certe, pa- tres, meministi, cum ille omnium non solum bipedum, sed etiam quadrupedû spur- cissimus, Antonini nomē præferret. Helio- gabalum significans, Imperatorum vnum omnium effœminatissimum, & quem opti- mo iure Romanum Sardanapalum possis dicere. Addit autem in hoc sermone nomi- nis generalitas gratam quandam, & nouâ ἔμφασιν, quemadmodum & nullum animal pro nullo homine vulgo dicimus.

Adamantinus.

Αδαμαντῖνος, id est, Adamantinus, pro eo, quod est inexorabilis, aut infatigabilis. Huic prouerbio incredibilis huius lapidis durities locum fecit: de qua Plinius lib. 37. scribit ad hunc modum: Incudibus ada- mantes deprehenduntur, ita respuentes istum, vt ferrû vtrinq; dissiulter, incudescq; etiã ipsæ dissiliant. Quippe duritia inenar- rabilis est, simulq; ignium victrix natura, & nunquam incalescens. Vnde & nomen in- domita vis, Græca interpretatione accepit. Hactenus Plinius. Vnde, quidquid inui- ctum, atq; in expugnabile, id adamantinum vocamus. Hesiodus:

Ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχει κρατερόφρονά θυμὸν. i. Durus at his animus solido ex adamante creatus.

Theocritus in Amaryllide:

Καὶ κέ μ' ἴσως ποτίδη, ἐπεὶ ἐν ἀδαμαντίνῳ ἐντί. id est,

Me quoq; respiciet, neq; enim est adamã tina, forsan. Eodem pertinet, quod Home- rus

rus Vulcanum fingit, adamantinis vinculis irretientem Venerem, & Martem: quod **M**uro portas, & columnas inferorū ex adamantino fabricatus est. Socrates in Gorgia Platonis, rationes adamantinas vocat, id est, inexpugnabiles. Rursus libro de Rep. 10. *ἀδαμαντίνως ἔχων* dixit, pro firmiter tenere, *ἀδαμαντίνως δὲ δὴ πῶν ταύτων δόξαν ἔχοντες, αἱ δὲ ἰέναι.* id est, Oportet nimirum adamantinē sententiam hanc obrinentem ad inferos proficisci. Plutarchus i vita Dionis, *ἐκ δὲ τῆς προῖουσα καὶ τιμημένη κατὰ μνηρόν ὑπὲρ τὸ μεράκιον ἀνεστὶς τὸς ἀδαμαντίνως δεσμῶς ἐκείνης, οἷς ὁ πρεσβύτερος Διονύσιος ἔρη δὲ δαμάνην ἀπολιπέην τῶν μοναρχίαν, ἐξέστηξ καὶ δὲ ῥθθέρην.* id est, Ex hoc autem progressa, ac paulatim serpens circa adolefcentem remissio, adamantina illa vincula, quibus senior Dionysius dixerat se relicturū adstrictam monarchiam, soluit, ac perdidit. Horatius in Odis:

Quis Martem tunica tectum adamantina.
Item alibi:
-Si figit adamantinos
Summis verticibus dura necessitas
Clauos.

Itidem Augustinus aduersus Manichæū: Sed, cum ostendere cœpero certas, necessariasq; rationes, quæ illas propositiones adamantinis, vt dicitur, catenis innexæ consequuntur. Deniq; scriptoribus aliquot, propter infatigatam studij tolerantiam, adamantini cognomen inditum, vt Didymo grammatico, & Origeni Theologo. In con similem sensum vsurpat Pindarus in Isthmij encomio quinto, laudans Lamponem quemdam inter fortes fortissimum, qualis est Naxiacos inter reliquas.

*Φαίης κένιν ἀνδρῶν ἐν ἀθλητικῶσιν ἔμμεν
Ναξίαν ἀπὸ τῶν ἐν ἄλλοις
Χαλκοβοδῶν ἀνδρῶν.* id est,

Diceres sane eum virum inter athletas esse Naxiā in ceteris faxis, ferriq; domitricem cotem. Pli. lib. 36. c. 7. meminit Naxij marmoris, quod diu fuit in pretio: & hinc cotes dictas naxias, quæ in insula Cypro nascerentur. Est autem Naxus vna Cycladū, haud procul à Paro, cuius marmora celebrantur ob candorem. Pindari interpretis ponit Naxum hanc in Creta, quid secutus, incertū. Plinius ponit Naxum opidum in Sicilia. Stephanus indicat hoc nomen, vt pleraque sunt, compluribus locis esse commune. Addit Creticam cotem appellatam

Naxiam, quæ eadem dicta sit *ναξίας*. Subindicat autem, hoc prouerbiū magis pertinere ad dijudicandum, & prodendū, quod fallebat, quam ad robur, quemadmodum ante de Lydio lapide diximus. Vnde considerandum, an in Plinio pro Cypro legendum sit Creta, aut Naxo.

Ferrens, Aheneus.

SIMILI figura, Ferrea, atq; ahenea dicitur, quæ solida, firmaq; significamus. Virg. Non mihi si centum linguæ sint, oraq; centum,

Ferrea vox.
Quo quidem in loco videtur expressisse illud Homericum ex secundo Iliados lib.

*Οὐδ' εἰ μοι δέκα μὲν γλώσσαι, δέκα δὲ στόματ' ἔην,
Φωνῆ δ' ἄβήκτος, χαλκὸν δὲ μοι ἦτορ ἐνέημι.*
Non mihi si sint ora decem, totidem quoque linguæ,
Vox infracta, animusq; mihi simul æreus adsit.

Horatius in prima epistola:
-Hic murus aheneus esto.
De decreto animi non conuellendo.
Homerus Iliados X.
Ἡ γὰρ σοὶ γέ σιδῆρεος ἐνδοθὶ θυμός. id est,
Ferrea nimirum tibi mēs in pectore clausa est.

Idem Odyssæ E.
*-Οὐδ' εἰ μοι ἀντή.
Θυμός ἐνὶ στήθεσσι σιδῆρεος, ἀλλ' ἐλσιήμων.* i.
-Neque enim mihi scilicet ipsi
Ferrens est animus sub pectore, sed miserescens.

Et Iliados. J. *Σιδῆρεον μένος τῆ πυρός.* id est,
Ferream incendij vim dixit.
-Ἐν δὲ πυρός μένος ἦκε σιδῆρεον. id est,
Ferrea vero ignis venit in p̄cordia virtus.

Paulum diuersua est, quod Cicero Atilium ferreum scriptorem vocat, pro duro, atque imperito. Nam in artibus dura dicitur, quæ parum sunt artificiosa: contra mollia, quæ summa arte perfecta. Verba M. Tulij libro De finib. i. sunt hæc: Elestram tamen male conuersam Atilij mihi legendū putem. De quo Licinius, ferreum scriptorem, verum, opinor, scriptorem, vt tamen legendus sit. Eundem in libris de Diuinatione durissimum, & malum poetā vocat.

Cornea fibra.

NEQUE dissimili figura dixit Persius, -Neq;

-Neque enim mihi cornea fibra est.

Nam cornua & durissima sunt, & sensu carent, quemadmodum & vngues. Quamquam potest & à corno arbore Corneum dici, cuius lignum durissimum esse constat. Persij carmen in prima satyra sic habet,

Non ego, cum scribo, si forte quid aptius, exit,
Quando hæc rara auis est; si quid tamen aptius, exit.
Laudari metuam, neque enim mihi cornea fibra est.

Vnde, qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Aiacis risus.

Αἰάτης ἔγελθ, id est, Aiacinus risus. In eos, qui temere, ac vecorditer rident: Id quod apposite dicitur in homines mortiferis voluptatibus gaudentes, breui perituros: aut qui male factis gaudent, mox pœnas daturi. Cuiusmodi risum eleganter describit Homerus in Odyss. Y.

*-Μνηστῆρας δὲ παύλλας ἀβύβη
Ἀσβέρον γέλον ὄρασε, παρέπλαγγεν δὲ νόημα.
Οἷδ' ἦδη γυαθμῶσι γελῶσιν ἀλλοστῆσι σιν.
Αἰμοφόρικτα δὲ δὴ κρέα ἤδον, ὅσσε δὲ ἀφασφῶν
Δακρυόσφι συμπλαντο, γοὸν δὲ αἶετο θυμός.* i.
Deinde procis risum commouit diua Minerva

Haud comescendum, mentemque excussit, at illi
Protinus attoniti malis risere alienis.
Mandunt interea tabentes sanguine carnes.
Lumina complentur lacrymis, mens anxiamœret.

Adagium natum est ex historia Aiakis. Is adeo grauiter tulisse legitur Vlisse sibi perlatum in capeffenda successione armorum Achillis, vt præ dolore in insaniam versus sit: itaq; gladio districto in gregem pecorum insilijt, existimans sese Græcorum copias cœdere. Tum duos quosdam maximos suos à trabe suspensos flagris cecidit, arbitrari potissimum erat iratus. His igitur subibus plurimo cum risu insultauit, addens conuicia, quæcunq; suggererat splendida bilis. Deinde, postea quam respiciisset, partim pudore, partim metu, sibi mortem consciiuit.

Nec intempestiuiter torquetur in eos, quibus risus oboritur nulla de causa: quem vulgo dicunt, aut insanix, aut stultix argumentum esse. Attestatur & senarius ille prouerbialis:

Γέλῳ δὲ ὁ μωρὸς κᾶντι μὴ γελῶν ἦ. id est,
Ridet fatuus, vt nulla risus causa sit.

Canis vindictam.

Κυνὸς δὴκλω, id est, Canis vindictam. Macedonicum adagium, in eos, qui præter expectationem pœnas dant ijs, quos aliquando læserunt. Natum ab Euripidis, tragicij poetæ, interitu. In Macedonia vicus quispiam est, qui Thracum dicitur, propterea quod olim à Thracibus sit inhabitatus. Hic cum canis quidam Archelai regis aberrasset, Thracæ de more suo multam sacrificarunt, ac deuorarunt. Quod vbi comperisset Archelaus, talentum eis multam dicit. Verum, cum illi soluendo non essent, Euripidem subornarunt, qui regem exoraret, vt sibi multam remitteret, ita vt fecit. Postea vero, cum Euripides in sylua quadam solus esset, & Archelaus à venatu reuenteretur, canes Euripidē cinctum discerpserūt, deuorantq;. Existimatum est autē, eos canes ex eo prognatos fuisse canes, quæ Thracæ sacrificarunt. Hinc adagium apud Macedonas increbuit, *Canis vindictam*; subaudiendum, passus est, aut aliud cōmodius. Valerius Maximus lib. 9. capite de morte non vulgari, refert, Euripidem, cum ab Archelao, rege Macedonū, cœnæ adhibitus fuisset, domum à conuiuio repetentē, à canibus fuisse discerptum. Eos canes ab æmulo quopiam immillos fuisse, confirmat A. Gellius Noctium Atticarum libro 15. cap. 20. Suidas addit, hos æmulos fuisse Arrideum Macedonem, & Crateum Thessalij poetā, quos Euripidis gloria vrebatur. Hi sinxerunt eum à regijs canibus dilaceratum fuisse. Sunt, qui narrent, eum non à canibus, sed à mulieribus fuisse dilaniatū, cum intempesta nocte Craterum adolefcentem peteret, Archelai amasium. Testatur enim & Gellius, Euripidem *μισογυνῆς*, id est, mulierum oforem fuisse. Sed, quod ad superiorem attinet opinionem, fabulam nō vsquequaque dissimilem narrat Plutarchus in dialogo De comparatione terrestriū animalium, & marinorum. Pyrrhus, inquit, rex, iter faciens, canem reperit, corpus hominis interfecti seruantem: cumq; cognouisset

uisset eum tertium iam diem impastū manere, nec à caduere diuelli, iussit extintum sepeliri, canem secum adducendum curauit. Paucis post diebus militum delectus est actus, omnesque regem sedentem præteribant. Aderat & canis, quietus interim, donec domini interfectores prætereuntes conspicatus est: in hos protinus iratus, cum clamore irruit, ac sæpius allatruit, subinde respectans Pyrrhum, adeo, ut non solum ipsi Pyrrho, sed & omnibus, qui aderant, suspicio nasceretur. Proinde, cum & alia nonnullæ coniecturæ ita ut fit, accederent aliunde, duo comprehēsi sunt, & facinus cōfessi, supplicio sunt affecti. Addit & Hesiōdi interfectores, ab ipsius canis proditos, supplicium dedisse. Subjicit his, quod sua memoria dicit accidisse. Quidam irrupit in Æsculapij templum, sublatis aureis, & argenteis aliquot monumentis: clam, & ignotus, ut putabat, aufugit. At canis, templi custos, cui nomen Capparus, (nam indignus qui periret *ἀγώνυμος*) cum videret neminem adituorum sua voce cōmoueri, fugientem sacrilegum est infecutus, ac primum quidem saxis petitus, haud tamen discebat. Exorto die, non accedebat propius, sed procul oculis obseruans festabatur, nec cibum obiectum capiebat. Rursum iuxta dormientem cubabat & ipse, & abeuntem ad consimilem modum insequabatur, quod si qui viatores fuissent obuij, ijs cauda adblandiebatur, in illum vnus latrabat, ac sæuiebat. Hæc cum ab alijs alij didicissent, simulque & canis, & hominis figuram cognouissent, sacrilegum apprehenderunt, & ad supplicium duxerunt, cane præcedente hilari iam, ac gessiente, quod maleficum esset venatus. Vnde ei cani de publico pastus decretus est, eiusque rei cura sacerdotibus mādāta. Verum, ut ad prouerbum redeamus, apparet apte dici posse & in hunc sensum, quoties auctor illati mali diffimulatur. Veluti, cum veneno tollitur inimicus, & spargitur in vulgum rumor, illum febris perisse: aut, cum princeps, immisissus in aedes alicuius satellitibus, omnia diripit, & fama dissipatur à latronibus fuisse spoliatus: aut, cum tyrannus subuertit eum, cui male vult, deinde facti inuidia confertur in magistratus, tanquam illo inficio fecerint. Videtur hinc fluxisse, quod hodie passim apud Germanos dicunt, ybi quid accidit

incommodi certi, incerto auctore, quodque nemini possis imputare, id canis accidisse morsu.

In tuo regno.

QUOD cuiusque priuatum est, regnum eius dicitur. Inde & Melibæus Virgilianus: Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.

Scæuola apud Ciceronem in Oratore, Id, nisi in tuo regno essemus, non tulissemus. id est, in tua villa. Nam Crasso loquitur in Tusculano, quæ villa tū erat Crassi. Quinetiam vulgo iactatur adagium, Sux quæque domi regem esse: quod tamen ab ipsa vique antiquitate manasse videtur. Quandoquidem apud Homerum Odyssæ A. versiculus hic extat:

Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἀναξέεσσι ἡμετέροιο. i. Ædibus in nostris ego regē gesserō sane.

In tuo luco, & fano esse situm.

IN tuo luco, & fano, legitur apud Plautum, pro eo, quod est, in tua potestate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Translatum à fanis, & lucis, numinibus dicatis. Nonnihil diuersum est, quod ait M. Tullius in oratione pro Aulo Cæcina: In meis castris, prædijisque versaris: id est, mecum facis, & pro me pugnant, quæ dicis.

Intra suas præsepes.

SI M I L I figura dicit Plautus in Casina, Scit, si id impetret, futurum, quod amat intra præsepes suas: pro eo, quod est, certum, ac paratum. Nam, quod intra sæpta nostra clausum sit, id tuto, certoque possidemus. Dicitur est autem in senem, dantem operam, ut ancilla, quam amabat, villicio suo nuberet. hoc quidem consilio, vt, infcientem vxore, cum liberet, ea ruri potiretur. Idem in Rudentibus: Ad herum arbitrum vocat me hic intra præsepes meas.

In are meo est.

QUEM nobis officijs obstrictum significamus, ita, ut iam totus, certoque noster sit, eū in are nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnis pecunia creta erat, auri vsu nondum reperto in feriendis numismatis. Legitur apud Ciceronem libro Epistolarum Familiarium 13. Et mehercle semper sic in animo habui, te in are meo esse, propter Lamie nostri cōiunctionem, & singularem necessari-

necessitudinem. Item libro 15. Marcum Fabium quod mihi amicum tua commendatione das, nullum in eo facio quæstum. Multi enim anni sunt, cum ille in are meo est, & à me diligitur.

A teneris vnguiculis.

Απὸ τῶν ἀπαλῶν ὀνύχων, id est, A teneris vnguiculis, pro eo, quod est, à prima pueritia. Translatum à catulis, quorum vnguiculi nondum duruerunt. M. Tullius, A teneris, ut Græci dicunt, vnguiculis. Flaccus in Odis:

-Et incestos amores

De tenero meditatur vnguī.

Plutarchus in libello De puerorum institutione, ὡς ἀν' ἐνδοθεν καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐξ ὀνύχων ἀναπαύσι τὰ τέκνα. id est, Vt intrinsecus, & quod dicitur, ab vnguiculis ament liberos, hoc est, à prima statim infantia. De matribus loquitur, quæ suis vberibus lactant foetus suos.

Ab incunabulis.

EYNDĒM habet sensum, Ab incunabulis, id est, à primis vitæ rudimentis. Plautus in Pseudolo, Sed hic seruus Carysto huc qui aduenit, quid sapit vsq; à cunabulis? Item Titus Liuius, Ab incunabulis imbutum odio tribunorum. M. Tullius oratoris incunabula vocat primam villam à fundamentis institutionem. Et Virgilius:

-Gentis cunabula nostræ.

Aurelius lib. Pandectarum 1. titulo de officio præfecti prætorio, His cunabulis præfectorum auctoritas iniuncta in tantum meruit augeri, ut appellari à præfectis prætorio non possit. Aristoteles in Ethicis lib. 2. dicit, ἐν νηπιῶν, ἐν νέων. Quorū posterius citat ex Platone. Est autē is locus apud Platonem lib. De legibus 10. καὶ ἐν πενθόμεναι τοῖς μὴθαις ὅς ἐκ νέων παιδῶν ἐστὶ ἐν γάλαξιν τε φόμενοι, τσοφῶν τε ἡλικον καὶ μητέρων, &c. id est, Nunc vero credetes fabulis, quas à pueris, cum adhuc lacte aleremur, à nutricibus, ac matribus audiuimus. Similiter & Crepundia pro prima ætate accipiuntur.

Cum lacte nutricis.

COGNATVM est his, quæ superius retulimus, Ab incunabulis, A teneris vnguiculis. Cicero Tuscul. quæst. lib. 3. Nunc autem, simul atque editi in lucem, & suscepti sumus, in omni continuo prauitate, & in

summa opinionum peruersitate versamur: ut pene cum lacte nutricis errorem fluxisse videamur.

Ante victoriam encomium canis.

Πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδεις, id est, Ante victoriam encomium canis. In eum, quæ præpropere gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos, qui rem strenue gessissent in bello, oratione quapiam, aut carmine laudabantur: quæ laudatio proprie Encomium dicitur. Extat enim Theocriti carmen in laudem Ptolemæi, cui titulus, Encomium: & Luciani Demosthenis encomium. Apud Romanos, orationes, supplicationes, triumphū, præmia virtutis erant: vnde liceat dicere, Antequam viceris, triumphum paras. Plato in Lyfide, Πρὶν νενικημέναι, ποιήεις τε καὶ ᾄδεις εἰς ἑαυτὸν ἐγκώμιον, id est, Priusquam viceris, & facis, & canis de te ipso encomiū. Non abludivit hinc, quod ait Plato i Thætetō, Φαυόμεθα, ἀγνὸς ἄλκων πειθόμενος δὲ πῶν νενικημέναι, ἀποπιδήσαντες ἀπὸ τοῦ λόγου ᾄδων. id est, Videbimur, galli ignaui more, priusquam vicerimus, à sermone desilientes canere. Siquidē hic mos animanti, cantu victorem se testari. Huc pertinet illud, quod alibi retulimus ex Solonis auctoritate, ἄρα τέλος μακροῦ βίου. Tum illud Pindari in Isthmijs, ἐς ἡ δ' ἀφ' αὐτῆς τύχης καὶ μαρναμένων, πρὶν τέλος ἀκροῦ ἰνέσθαι. id est, Est autem incerta fortuna etiam pugnantium, priusquam ad summum finem perueniatur.

Omnes attrahens, ut magnes lapis.

Πάντας γ' ὑπέλκων δια μαγνήτις λίθος. i. Cuncta attrahens haud aliter, ac magnes lapis.

Hoc carmen Suidas citat ex Pifide. Vide tur prouerbiale. Metaphora ducta à natura lapidis, ferrū ad se trahentis, & attractū tenentis, quem quidam eundem putant cū eo, quem Heraclēū vocant, cuius alibi mentionem fecimus in prouerbio, Lydius lapis. Hoc miraculi Plini⁹ verbis attollit lib. 36. cap. 16. ad hunc modum, Quid lapidis rigore pigrius? Ecce sensus, manusque tribuit illi. Quid ferri duritia pugnacius? Sed cedit, & patitur mores, trahiturque; à Magne te lapide: domitrixque; illa rerum omnium materia, ad inane nescio quid currit, atque, ut propius venit, afficit, & cœneturque; & complexu hæret. Sideriten ob hoc alio nomi-

ne appellant: quidam Heracleon. Magnes appellatus est ab inuentore, vt auctor est Nicander, in India repertus. Haecenus Plinij verba reddidimus. Inter multas Magnetis species, Ethiopicum commemorat, attractu visque adeo efficaci, vt nō ferrum modo, verum etiam alterum Magnetem ad se trahat. Eoq; tantus huius lapidis honos, vt argento expendi soleat. Commemorat & Haematitem, non perinde in attrahendo ferro violentum, sed alio insignem miraculo. Siquidem, vt est colore sanguineo, nā hinc etiam vocabulum, ita si teratur, sanguine reddit. Huius igitur lapidis tam prodigiosa vis prouerbio locum fecit. Citat Suidas Euripidem ex Oeneo:

-Ὡς τε μαγνήτης λίθος
τὴν δόξαν ἔλκει, καὶ μεθίστην πάλλιν. id est,
-Sic vti Magnes lapis
Mentem trahit, transfertq; rursum, ac demouet.
Confine est illi, quod alibi diximus:
Ἐφ' αὐτὸν ἔλκων, ὡς τε χαμῆας νέφος. id est,
Ad se attrahens, vt Cæcias nubes trahit.

In siluam ligna ferre.

In siluam ligna ferre, est, aliquem Ijs rebus augere velle, quibus ipse maxime abundet. Horatius in Sermonibus;

Atque ego cum Græcos facerem natus mare citra

Versiculus, vetuit me tali voce Quirinus, Post mediam noctem visus, cum infornia vera,

In siluam non ligna feras infanius, ac si Græcorū malis magnas implere cateruas.

Eadem ratione dicimus: In mare deferre aquam: quorum vtrunq; nos epigrammate quodam coniunximus,

Largiri numeros tibi Petre, hoc est, Siluæ ligna, vago mari addere vndas. Vtrunq; congruit cum eo, quod alio retulimus loco, vtilulas Athenas.

Lumen soli mutuas.

Τὸ φῶς ἴληο δανεῖζεις, i. Lumen soli mutuum das. Cum docemus doctissimum, monemus vehementer prudentem: aut, cum conamur exponere, quæ per se sunt clarissima; aut sermone celebrare, quæ sua sponte fat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur, qui lucem mutare solet, non mutuo accipere. Refertur in Ijs Collectaneis, quæ Plutarchi titulo circumferun-

tur. Et simile quiddam apud Fabium de Ijs, qui per se clara conantur illustrare, eos perinde facere, quasi si quis studeat clarissimo soli mortale lumen inferre.

Fontes ipsi sitiunt.

Fontes ipsi sitiunt, Ironia prouerbialis in eos, qui petunt ab alijs, quod ipsis affatim abundet domi. Cic. ad Q. frat. Tibi quod rogas, quoniam ipsi fontes iam sitiunt, si quid habebis spatij, scribam. Significat fratrem magis abundare versibus, quos tamē à se petat, perinde quasi carminū indigens. Idem ad Attic. lib. 12. Non ad δὴ λῶσαν κρήνην, sed ad ἰπύλλω eum venisse, vt scribis, in tantis præsertim angustijs.

Ipsa olera olla legit.

Ipsa olera olla legit, In eos quadrabit, qui suum ipsorum vitium in aliud quippiā reijciunt: aut, qui sic ad scelus aliquod quasi facti sunt, vt non possint non peccare. Catullus in Cæsarem:

Mentula mœchatur, mœchatur mentula certe.

Hoc est, quod dicunt, ipsa olera olla legit.

Nā olla coquendis oleribus nata est: vel quod absurdissimum sit, si quis dicat ollam legere olera, quæ nō coquet, nisi si quis immiserit. Nō igitur olla in causa est, sed qui inijcit mala olera. Non est admodum huic dissimile, quod ex Homero ceu prouerbiale citat Terullianus, Ipsum ferrum virum attrahit. Id à nobis alio dictum est loco, in prouerbio, Tollenda mali occasio. Item, Ipsa olla lenticulam attingit.

Oedipi imprecatio.

Οἱ δὴ ποδος ἀρά, id est, Oedipi imprecatio. De tragicis, & ingētibus malis. Qui Græca colligit adagia, citant ex Æschylo huiusmodi fabulā: Ereocles, & Polynices, de more patri ex vno quoq; sacro partē anteriorem mittebant. Cum autem aliquādo per imprudentiā, atque incogitantiam, coxā, hoc est, posteriorem partem misissent, ille, existimans id non obliuione, neq; imprudentiā, sed contumeliæ causa factum, imprecationibus diris eos est execratus. Alij narant, Oedipum, simulatq; cognouisset se parricidam esse, cum autem cum matre cōsuetudinem habuisset, suis ipsius manibus oculos sibi eruisse. Quæ res vbi eius loci incolis cognita est, Oedipū expulerunt vrbe.

Ille,

Ille, in exilium abiens, alios, quod patrem in calamitate non defenderent, execrationibus deuouit. Quæ quidem neutiquam irritæ fuerunt: nam iuuenes mutua cæde extincti sunt: Mater sibi mortem conscivit: Oedipus ipse fulmine ictus interiit. Cuiusmodi autem fuerint huiusmodi imprecationes, Diogenes Cynicus apud Laertium propemodum indicat, qui per iocum dicere solitus erat, sibi τὰς τραγικὰς ἀράς, id est, Tragicas execrationes occurrisse. Esse enim sine domo, sine ciuitate, priuatum patria, pauperem, palantem, vitam in diē agentem. Sophocles in Tyranno, fingit Oedipum (ignarū etiamnum de quo Phœbus dixisset exigendo, tanquam qui ciuitatem suis sceleribus pollueret) multa dira in eum, hoc est in se, precantem. Euripides in Phœnissis:

Ἀράς ἀράται πωσὴν ἀνοσιωτάτας. id est, Dirissimas preces precatur liberis.

Verba Iocasta de Oedipo. Idem de Oedipo Colono, sic Oedipum imprecantem facit Polinici, vt fraterna manu occideretur, vicissimq; occideret,

-Τὰς δὲ συναβῶν ἀράς
Ἀς σοι καλῶμαι, μήτε γῆς ἐμουλῆς
δορὶ κρατήσῃαι, μήτε νοσήσῃαι ποτὲ
τὸ κῆλον ἄργος, ἀλλὰ συγγενεῖ χερὶ
Θανέην, κτανέην θ' ὕφ' ἐπερ' ἐξελήσασαι.
Τοιαῦτ' ἀρῶμαι καὶ καλῶ τὰ τάρταρα
Στυγνὴν πατῆρόν ἐρεβος. & reliqua, quæ sequuntur, id est,

Hæc te sequantur agmine imprecamina, Tibi quæ imprecor, vti ne ve natali solo Potiare, bello, ne ve ad Argos postea Redire liceat, immo fraterna manu Perimaris, ac vicissim eum dedas neci Qui te expulit, fratre. Ista vobis impcor, Testorq; patri triste numen tartari.

Horatius hoc genus imprecationis diras vocat in Odis:

Diris agam vos: dira deprecatio Nulla expiatur victima.

Huiusmodi autem parentum in liberos deuotiones esse formidandas, Homerus quoque testatur Iliados 1. Cum Phœnix narrat se paternis execrationibus obnoxiiū fuisse, idq; contigisse quod illi fuerant imprecatae. Carmen Homeri sic habet:

Μὴ ποτὲ γένεσθαι διὸν ἐφέξῃσθαι φίλον υἱόν
Ἐξ ἐμέθεν γεγαῶτα, θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαρέεις. i. Orat, ne in genibus proles aliquā sederet. Ex me nata suis, dijsq; audiuere precatē.

Efficimus pro nostris opibus mœnia.

EFFICIMVS pro nostris opibus mœnia. Quadrat in tenui fortuna, paruissq; facultatibus hoies, qui, tamen ipsi quoq; pro rei modulo viuunt laute. Plautus in Stichō: Quibus diuitiæ sunt domi, schaphijs, & cātharis batrochis bibūt. Nos nostro Samio- lo poterio, tamen viuimus nos, tamen efficitur pro opibus nostra mœnia. Haecenus Plautus. Iridem vulgo dicitur hodieq; Puffillæ auiculæ puffedos nidulos construunt.

Omnium rerum vicissitudo est.

TERENTIVS in Eunuchō: Omnium rerum vicissitudo est. Quæ sententia significat in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia velut æstuario quodam fluxu, refluxuq; decedere, atq; accedere. Atq; his vicibus fortunæ ab alijs ad alios transferuntur imperia, opes, gloria, voluptas, eruditio: denique quidquid est, aut commodorum, aut incommodorū. Sophocles in Oedipo Colono has rerum humanarum vices eleganter describit.

-Μόνος ἐ γίγνεται
Θεῖσ' ἡῖρας, ἰδὲ κατθανεῖν ποτὲ.
Τὰ δ' ἄλλα συγχεῖ πάνθ' ὁ παγκρατὴς χρόνος.

Φθίνει μὲν ἰσχύς γῆς, φθίνει δὲ σώματα. Θνήσκει δὲ παῖς, βλαστάνει δ' ἀπιστία. Καὶ πνεῦμα ταυτὸν, ἔποτ' ἔτ' ἐν ἀνδράσιν φίλοις βέβηκεν, ἔτε ποτὸς πόλλιν πόλει. Τὸς μὲν γὰρ ἤδη, τοῖς δ' ἐν ἰστέρω χρόνῳ τὰ τερπνὰ, πικρὰ γίγνεται, καὶ ὕβρις φίλα.

Quorum carminum sententiam vtcutique reddemus.

-Solis deis Nunquam senectū molesta, nec mors accidit.

At reliqua miscet cūcta tempus impotēs. Terræ per hoc vis, atque robur interiit, Simulq; nostri corporis perit vigor. Moritur fides, perfidia pullulat inuicem, Nec animus idem, nec eadem flagrantia. Haud vnquā amico durat erga amiculū, Nec ciuitati in ciuitatem permanet, Siquidem his statim, illis post puffedum temporis,

Iucunda quæ fuerant, amara, ac tristia, & Ingrata dudum, grata fiunt inuicem.

Homerus item Iliados 2.
Nῦν δ' ἐπαμύλλεται ἀνδράσιν. id est, Nunc his, nunc illis contingit vincere. Item

Item Iliados Σ.

Ξωδός ἐνυάλιος καὶ τεκταίνοντα κατέκτα. i. Communis Mars, inque vicem perimit perimentem. Neque vero prætereundum hoc loco bellissimum eiusdem poetæ figmentum de duobus dolijs, ex quibus Iuppiter varie miscet res mortalium. Carmen extat in Iliados vltimo libro, quod non ab re fuerit adscribere.

Διοὶ γὰρ τε πῖθαι κατακείσθαι ἐν Διὸς ἔδει Δάρον δῖα Διδῶσι, κακῶν ἕτερος δὲ ἔδων. Ὡ μὲν καμμίξας Διῶν ἔδως τερπικέλευνος, Ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὄγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἔδλω. id est,

Dolia nanque Iouis duo stant in limine, plena Muneribus quæ is donat: in hoc mala sunt, bona in illo. Hinc miscens dispēfat acuto fulmine gaudens, Nunc mala distribuens, ac tristitia, nunc bona rursus.

Tractum videtur adagium ab Æsopi responso. Is enim, rogatus, auctore Laertio, quid ageret Iuppiter, respondit, τὰ μὲν ὑψιλάτα περνοῖ, τὰ δὲ ταπεινά ὑψοῖ, id est, Deprimit excelsa, & tollit humilia. Euripides in Ione,

Τὰ θνητὰ τοιαῦτα, ἔδδ' ἐν ταυτῶ μένει. i. Eiusmodi mortalium Sunt res, vt in eodem nihil duret statu.

Euripides in Ictidibus, Ο γὰρ θεός πάνθ' ἀνασρέφει πάλιν. id est, Fortuna cuncta versat in contrarium.

Theognis in sententijs: Ζῶς γὰρ τοῖ τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλο τε ἄλλω,

Ἄλλοτε μὲν πλετεῖν, ἄλλοτε δ' ἔδδ' ἔχεν. i. Nunc etenim huic libram inclinat, nunc Iuppiter illi,

Vt modo sis diues, nil modo possideas. In quibus versibus Theognis, vt illud obiter indicemus, alludit ad locum Homericū in Iliados θ. vbi Iuppiter aureis lancibus expendit Troianorū, ac Græcorū fata. Fertur in eandem sententiā huiusmodi versiculus,

Τὰ θνητὰ πάντα μεταβολὰς πολλὰς ἔχει. i. Varias vices, res obtinent mortalium.

Celebratur & hoc dictum, κύκλος τὰ ἀνθρώπων, id est, Circulus res mortalium: vt subaudiās, sunt. quod circumagantur, & velut in orbem recurrant, fortuna versante rotam. Item Pindarus in Therone, -Ροαί δ' ἄλλοτε ἄλλαι.

Εὐθυμῶντα μετὰ καὶ Πόνον ἐς ἀνδραὶ ἔβαν. Quorum carminum sensus est, Iucunda, ac tristitia, æstus in morem, vicissim accidere mortalibus. Homerus locis aliquot appellat ἐτεράλκεια νύκτω, id est, Vicioriam alternatim nunc his, nunc illis obtingentem.

Iucunda vicissitudo rerum.

Μεταβολὴ πάντων γλυκὴ, i. Iucunda rerū omnium vicissitudo. Sententia prouerbialis, cum ab alijs passim auctoribus vsurpata, tū vero ab Aristotele. Rhetoricarū præceptionum lib. Καὶ τὸ μεταβάλλειν ἡδὺ. ἐς φύσιν γὰρ γίνεται μεταβάλλειν, τὸ αὐτὸ αἰεὶ, ὑπερβληνὴ ποιεῖ τῆς καθ' ἑσῆς ἕξως. ὅθεν εἰρηται, μεταβολὴ πάντων γλυκὴ. i. Varietas quoq; vicissitudoq; iucunda. Fit enim iuxta naturā transmutatio. Quod autē semper idē statī, perpetuūq; habitus, parit fatietatem. Vnde illud dictum est: Vicissitudo rerū omnium iucunda. Vsurpatur ab eodem libro Moralium Eudemiorum 7. Sumptum apparet ex Euripidis Oreste, Μεταβολὴ πάντων γλυκὴ. id est, Mutatio iucunda rerum est omnium. Eodem alludit Virgilius in Bucolicis.

Alternis dicetis: amant alterna camœnæ. Fertur & Mimus quidam in hanc sententiam non illepidus:

Nil iucundum, nisi quod commendat varietas.

Item alter huic consimilis: Bonarum rerum consuetudo pessima est. Ea rerum natura, eiusmodi sensus humani fastidium, vt nihil esse possit tam suauē, quod non abeat in nauseā, si paullo diutius vtare; nihil tam egregium, quod idem diu placere possit. Vnde & illud Iuuenalis: Voluptates commendat rarior vsus.

Varietas autem tantam in omni re vim habet, vt commendatione nouitatis, interdum & pessima pro optimis placeant.

Inuitis canibus venari.

INUITIS canibus venari. Hoc adagio significatum est, non sat feliciter succedere, quod à nolentibus exorquetur. Neque eorum officio vtendum, qui non ex animo operam suam nobis commodant. Apud Plautum in Sticho Panegyris, patri interminans, ne se, suamq; sororem inuitas viris collocet: Stultitia est, inquit, pater, venatū ducere inuitas canes. Additq; sententiam, qua metaphoram explicat: Hostis est vxor, inuita quæ ad virum nuptum datur.

Inuitos

Inuitos boues plaustrum inducere.

SIMILE dictum etiam hodie perseuerat vulgo celebratum, incommodum esse, bubus inuitis plaustrum ducere, aut inuitis equis plaustrum agere. Videtur autem ex Theognide sumptum:

Μύμ' ἀλέοντα βίβ' κεντῶν ὑφ' ἀμαξῶν ἔλαυνε. id est,

Inuitum ne me scutica, stimulisque subactum

Vi studeas vnquā ducendo inducere plaustrum.

Velocem tardus assequitur.

Κιχάθει τοῖ βραδύς ὄνω, id est, Assequitur celere tardus. In eum competet, qui viribus imbecillior, arte, atque ingenio vincit potentiorem. Natum adagium ex Odyssæa θ. vbi lepidissima narratur fabula, quemadmodum Vulcanus claudus, cum suspectam haberet vxorē Venerem, quod furtim cum Marte congrederetur, nec vires suppeteret, quibus adulterum deprehenderet, ad artes, atque ingenium confugit. Lectum suum adamantinis, atque inuisibilibus catenulis circuminxit: quod vbi fecisset, foras abire se simulat. Deinde, cum in arctissimis essent cōplexibus, Mars, & Venus, vinculis illis hoc magis irretiti, quo magis se circumagerent, ecce tibi repente redit Vulcanus, & , prodente sole, deos omnes adhibet, deprehensū adulterij testes. Quo loco Homerus:

Κιχάθει τοῖ βραδύς ὄνω,

Ὡς καὶ νῦν ἡ φαισος ἐὼν βραδύς εἶλεν ἄρηα.

Ὡκύτατόν σπερ εὐόντα θεῶν, οἱ ὄλυμπον ἔχουσιν, Χωλὸς ἐὼν τέχνησι, τὸ καὶ μοι γέγραυ' ὄφελαι. i.

Nonnunquam assequitur tardus, celere inquit, citumque

Sic vti nunc Vulcanus, vt est vestigia tardus,

Mauortem cepit, qui perniciosissimus vnus Cunctorum quicumq; tenent supra astra deorum,

Et, quanquam esse claudus pede, rem tamen arte peregit:

Proinde et debet penas depreffus adulter. Eodē pertinet apologus de vulpe, & coruo, prædā eandem cursu petentibus, quam vulpes, celeritate impar, ingenio sibi vindicauit. Item de cancro, cursu cum vulpe certante. Itē de corydo auicula, volatu certante cum aquila. Accidit huiusmodi quiddā

& in piscibus, vt, qui tardissimi sint, arte capiunt velocissimos. Quorum de numero est Raia, quæ abdens sese locis arenosis, aut limosis, capillamentis illis suis porrectis pisces allicit, allectosque ad os vsque pertrahit. Item Torpedo abscondit sese in arena, limo ve: ac pisces forte incidentes torpore afficit, atque ita depascitur. Qua quidem arte venatur etiam hominem. Occultat sese & Pastinaca, Græcis Trigonis dicta, sed diuersa ratione. Atque ita fit, vt, cum sint ipsæ segnes, tamen aliquando capiantur, mugilem habentes in aluo. Auctor est Aristoteles libro de naturis animalium nono. Plinius autem libro nono testatur, mugilibus præcipuā esse velocitatem, vt, aliorum piscium vim timentes, transuersa nauigia superiactent. Theognis adagium retulit ad hunc modum.

Καὶ βραδύς δὲ βέλτος εἶλεν ταχὺν ἄνδρα διώκων. id est,

Callidus, ac tardus celere insecutando prehendit.

Aquilam testudo vincit.

Ab hac non discrepat illud quod refert Diogenes Laertius in vita Menedemii philosophi, ex Achæi poetæ satyra, cui titulus Omphale,

Ἠλίσκετ' ἀραγε καὶ πρὸς ἀδενῶν ταχύς

Καὶ πρὸς χελώνης αἰετός ἐν βραχέϊ χρόνῳ. i.

Capta est profecto celer ab imbecillibus, Et aquila tempore in breui à testudine.

Hos senarios ait vsurpare solitum Menedemum in eos, qui secum in ciuilibus honoribus contenderent: Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, vbi quis potentiorem arte vincit, & quod viribus non potest, assiduitate conficit.

Intempesissima beneuolentia nihil similitate differt.

SENARIVS est Græcis prouerbij vice celebratus:

Ἀχμῶς δῖνοι ἔδδ' ἐν χθρῶς διασέρει. id est,

Par odio importuna beneuolentia.

Suidas in dictione ἀχμῶς narrat hoc versu Hippolytū respōdissē Phædræ noueræ, dicenti se illius amore captam esse. Quadrabit in eos, qui, dum officiosi student esse, nō habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti qui non apto tempore obiurgant amicū: aut qui immodicis, & intempesiuus laudibus conciliant homini inuidiam:

P

inuidiam: aut qui pecuniam suppeditant adolescenti, qua fiat deterior. Fertur & aliter huic consimilis:

Φίλος με βλάπτων ἔδ' ἐν ἐχθρῷ σωφρέει. id est, Cui nocet amicus, nihil ab hoste discrepat.

Huc respexit Horatius in epistolis: Nil moror officium, quod me grauat.

Rursum alibi:

Sedulitas autē, quem stulte diligit, vrget.

Item Seneca libro de beneficijs 2. Sæpe, inquit, nihil interest inter amicorū munerā, & hostium vota. Quidquid illi acciderent optant, in id horum intemptiua indulgentia impellit, atq; infruit. Quid autem turpius, quam quod euenit frequentissime, vt nihil inter sit inter odium, & beneficium? In his Senecæ verbis, pro Vota, quod nos ex versutis exemplaribus reposuimus, vulgati codices habebant Acta. Id admonendum erat, ne quis ignarus vt mendum tollat, quod in multis ante hac vsu venit. Pro uerbio accedet non nihil gratiæ, si paullo longius deflectatur: veluti si dicas: nullos æque nocere bonis litteris, atque hos, qui sedulo quidem, at parum feliciter tractant eas. Aut neminem magis officere famæ, quam ineptum præconem. Aut secundam fortunam nocentiorē esse aduersa.

Nosce tempus.

Γινῶθι καιρὸν. id est, Noueris tempus, Celebratur in primis inter septem sapientum apophthegmata: ac, vt alia pleraque, pluribus auctoribus adscribitur, à nullo non vsurpatum. Hesiodus:

Μέτρω φιλάσεται, καιρὸς δ' ἐπὶ πάντων ἀριστός. id est,

Obseruato modum. nam rebus in omnibus illud

Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Huc alludit Theocritus in Idyllio λ.

Ἀλλὰ τὰ μὲν θέρεος, τὰ δὲ γίγνεται ἐν χειμῶνι. id est,

Verum alia æstiuo, atque hiberno tempore fiunt.

Quin & Isocrates ad Demonicum scribit, iniucundum in omni re esse, quidquid intemptiuum sit. Adeo: cunctis in negotijs plurimum habet momenti, temporis, & opportunitatis obseruatio. Idem admonent Græcorum sententiæ:

Ὡς μέγα τὸ καιρὸν ἐστὶν ἐν καιρῷ ποθεῖν. id est, Vel maxima est pusilla res loco data.

Rurfus alia:

Καλὸν τὸ καιρὸ παντὸς εἰδέναι μέτρον. id est, Res bella cunctis nosse temporis modum.

Præterea Pindarus in Pythijs:

Ὁ δὲ καιρὸς ὁ μάλιστα παντὸς ἔχει καρυφάν. i. Tempus pariter in omni re fastigium obtinet.

Item illud Horatij,

Dulce est desipere in loco.

Tantam vim habet opportunitas, vt ex honesto inhonestum, ex damno lucrum, ex voluptate molestiam, ex beneficio maleficium faciat, & contra: breuiterque rerum omnium naturam permittet. Hæc in aggreduendo, conficiendoque negotio præcipuum habet momentum: vt non sine causa veteres videantur cam diuinitate donasse: tamen si apud Græcos mas est hic deus, appellaturque καιρὸς. Eius simulacrum ad hunc modum fingebat antiquitas: Volubili rotæ pennatis insitens pedibus, vertigine quam citatissima semet in orbem circummagit, priore capitis parte capillis hirsuta, posteriore glabra, vt illa facile prehendiqueat, hac nequaquam. Vnde dictum est, Occasionem arripere. Ad quod erudite simul, & eleganter alludit quiscuis is fuit, qui versiculum hunc conscripsit:

Fronte capillata, post hæc Occasio calua.

Sed libet & Posidippi super hac re carmen adscribere, quod quamobrem Politianus omittendum existimavit, admiramur. Est autem huiusmodi:

Τὸς πόθεν ὁ παλάσιος σικυώνιος, ὄνομα δὴ τίς, Ἀσίππος. σὺ δὲ τίς, καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ. Τίπτ' ἐστὶν ἀπὸ βέβηκας, ἀειτροχάω. τὴ δὲ παρὰς

Ποσὶν ἔχεις διουεῖς, ἵπταμ' ὑπνυμῖος.

Χεῖρὶ δὲ δεξιτερῇ τὶ φέρεῖς ἔυρον; ἀνδράσι δὲ γυμνα

Ὡς ἀμύκτις πάσις ὁ ἕτερος τελέθειν.

Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν, ὑπαντιόσω τι λαβέσθαι.

Νῆσται τ' ἐξ ὀπιθεν πρὸς τὴ θαλασσὴ πέλει; Τὸν γὰρ ἀπαξ πτωχῶσι παραδρέξαν τὰ μέσοισιν.

Ὅστις ἐθ' ἡμέρων δικάζεται ἐξ ὀπιθεν.

Τῶν δ' ἐπιπέτης με δὲ πλάσσειν εἶνεκεν ὑμῶν ἔειπε, καὶ ἐν προθύροις ἦνκε διδασκαλίω.

Quos versus nos ita vertimus, non quo cũ archetypo Græco certaremus, sed crassiore, sicuti solemus, Minerua, planeque ex tempore: videlicet vt intelligi duntaxat possint ab his, qui Græce nesciunt.

Quæ

Quæ patria artificis? Sicyon. quo nomine? nomen

Lysippo dictū est. ipse quis es? loquere. Illa ego cuncta domans Occasio. cur, age, pinis

Insisitis? voluorū; ac rotor assidue.

Cur gemina in pedibus gestas talaria? dicam.

Huc illuc volucrem me lenis aura rapit. Quid dextræ sibi vult inserta nouacula? signum hoc,

Quod quauis acie sim mage acuta, doctet.

Tecta capillitio facies quidnā admonet? Illud,

Quisq; vti me, quoties offeror, arripiat: Cur autem capitis pars posticaria caluet? Quem semel alatis præterij pedibus,

Is quanquam volet, inde cito me prendere cursu,

Haud liceat, simul ac vertero terga viro. Hac itaque idque tua me finxit imagine causa,

Hospes, scalpitoris ingeniosa manus, Spectandamq; domus hic prima in fronte locauit.

Scilicet vt cunctos & moneam, & doceā. Non ab re fuerit & Ausonianum epigrāma subscribere: quod, vt admonet Politianus, è Græco videtur effectum, quanquam cum alijs nonnullis diuersum, tum illo potissimum nomine, quod hic additur pœnitentia comes. Carmen sic habet:

Cuius opus? Phidiæ, qui signum Pallados, eius

Quisq; Ioué fecit, tertia palma ego sum. Sū dea, quæ rara, & paucis Occasio nota.

Quid rotulæ insisitis? stare loco nequeo. Quid talaria habes? volucris sum, Mercurius quæ

Fortunare soler, trado ego cum volui. Crine tegis faciem? cognosci nolo, sed heus tu

Occipiti caluo es? ne teneat fugiens. Quæ tibi iuncta comes? dicat tibi. dic rogo, quæ sis?

Sū dea, quæ facti, non factique exigo pœnas.

Nempe vt pœniteat, sic Metanœa vocor. Tu modo dic quid agat tecum? si quando volauit,

Hæc manet, hanc retinent quos ego præterij.

Tu quoq; dum rogitas, dum percunctando moraris,

Elapsam dices me tibi de manibus.

Olet lucernam.

Τὸν λύχνον ὄζει, id est, Lucernam olet. Dere meditata, multoq; studio elucubrata. Inde ductum, quod studiosi ad lucernā vigilantes soleant elaborare, si quid accuratius velint excudere. Iactatum olim in Demosthenem, illius ἐνθυμήματα τὸν λύχνον ἀπόζειν, i. Enthymemata lucernam olere, quod omnia de scripto diceret, ac præmeditatus domi. Vnde & illud de eodem celebratur elogium: quod plus olei, quam vini, consumpserit. Erat enim abstemius, & ἰδρόπότης: atq; extrema etiam senectā ad lucernulam illam suam exercebatur.

Aristophanis, & Cleanthis lucerna.

ARISTOPHANIS, & Cleanthis lucerna, propter insignem studij diligentiam in prouerbium abiit. Vt is ad Aristophanis, aut Cleanthis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitaq; cura singula pensitat. Varro libro De lingua Latina primo. Quod non solum ad Aristophanis lucernam, sed etiam ad Cleanthis lucubrem, nolui præterire, qui poetarum modo verba, vt significant, expediunt. Videtur autem adagium sentire de Aristophane grammatico. Neque fama carnit etiam Epicteti lucernula, quæ post illius mortem magno ære redempta est. Ceterum, quod ait Iuuenalis:

Hæc ego non credam Venusina digna lucerna?

Magis pertinet ad inuestigationē, quam ad lucubrationem.

De plaustro loqui.

LIBERTAS veteris comœdiæ eousque progressa est, vt non solum ciuiū primates, verum etiam deos nominatim taxaret: id quod apparet ex Aristophane, qui in Plauto Iouem, Mercurium, Æsculapium, reliquosq; deos omnes contumeliose tractat, Bacchum item in Rhanis, non admodum honorifice. Quoniam autem apud præcos illos huiusmodi fabulæ in plaustris agebantur à iuuenibus, ore sepe collito, ne possent agnosci, qui magna licentia in obuiū quenque dictoria iaciebant, inde natum adagium,

ὅς ἐξ ἀμάξης λαλεῖν, id est, Tanquam è plau-
stro loqui, de ijs, qui palam, ac libere conui-
ciantur. Id notat Aristophanes in Nebulis,
dicens, *Ὁ ἄλλ' οὐκ ἀμάξης ἐστὶν ἀπὸ τοῦ
ἰσοδύναμος ἐστὶν*. id est, Non me ludes, nec mi-
facies ea, quæ trygodæmones isti. Nisi
malumus hæc referre ad consuetudinem,
quæ posterioribus etiam sæculis duravit
apud Athenienses. Nam in festo, quod Le-
næum appellant, mos erat poetas inter se
concertare scriptis carminibus, ad risum
concitandum accommodatis, quæ sedentes
in plaustris pronuciabant, inuicè sibi conui-
cia dicentes. Sunt, qui ad Eleusinia sacra,
quæ Magna vocantur, referunt: in quibus
mulieres curru uehebantur; atq; interim,
dum ueherentur, ex more mutuis conui-
cijs sese lacestebant. Lucianus in Ioue tra-
gædo, *Ὁς δ' ἀμαξίων ἐδνός φέρεται, ἀλλ' ἐξ ἀ-
μάξης παρρησιαζέται, καὶ μάπτει ἐξένης, ὅς
τ' αὐτός, ὅς τε καὶ ἐκί.* id est, Vt nulli deorū
parcit, verum è plaustro libere loquitur,
Corripiens simul insontem, pariterq; no-
centem. Obijcit & Demosthenes Aïchini,
quod in se, veluti de plaustro, dicenda, &
non dicenda protulisset. Vnde hoc ipsum;
Veteris comœdiæ licentia, prouerbij quid-
dam sapit. Diuus Hieronymus ad Rusticū
monachum, Ego enim neminem nomina-
bo, nec veteris comœdiæ licentia certas
personas eligam, atque perstringam. Allu-
sit hic Aristophanes in Equitibus:

Ὀμίη σὺ δ' ἐδὲν ἐξ ἀμαξερῆς λέγεις. id est,
Heu mihi, nihil tu loqueris è plaustrario.
Siquidem ἀμαξερῆς vocantur plaustro-
rum fabri.

Plaustra conuicijs onusta.

Eodem allusit Lucianus, cum ait in Eu-
nucho, *καὶ ὅλας ἀμάξας ἐλασσημιῶν κατε-
σκέδασαν ἀλλήλων.* id est, Et solida plaustra
conuicijs onusta inter se effundebant. Lo-
quitur de duobus philosophijs inter sese cō-
tumeliose altercantibus. Significat autem
ὑπερβολικῶς tantum conuiciorum, quantum
plaustro possit vehi. Quæ quidem ipsa figu-
ra ad prouerbij naturam pertinet, cum di-
cemus, plaustra promissis onusta, & naues
pollicitis onustas: pro maximis, amplissi-
misq; promissis. Nam & ἀμαξία, id est,
plaustralia, Græci vocant magnifica, fastuo-
saq; à plaustris ducto nomine. Alexis apud
Athenæum lib. 9. detorsit in bonam partē,
παρρησιαζέται καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ἀμαξερῆος ἀγα-

θῶν ἀμάξας. id est, Apposita mensa est, ac
dein circumtulit rerum bonarum plaustra.

Tollat te, qui non nouit.

TOLLAT te, qui non nouit. Si cuius do-
los iam non ignotos esse nobis significabi-
mus, neque posthac posse ab illo falli, con-
cinne dicemus, Tollat te, qui nō nouit. Re-
fertur à Quintiliano lib. 6. Simile est, in-
quit, quod dicitur παροιμία, & prouertia
opportune aptata: vt de homine in aquam
lapso, vt alleuaretur, roganti: Tollat te, qui
nō nouit. Hæc Fabij verba, alioqui subocu-
ra, velut interpretatur Horatius in Episto-
lis, agens de scurra Plano, qui, sponte sua
sæpe cadens, tanquā crure fracto, miserā-
dis vocibus prætereuntes implorabat, vt
humo tolleretur. Peregrinus autem qui-
spiam, ac doli ignarus, si quando alleuaturus
accessisset, à scurra ludibrio habebatur.
Verum, vbi iam illius simulatio plerisque
innotuisset, isq; aliquando, crure vere fra-
cto, tolli precaretur: nemo subuenit, omni-
bus Planum solitos agere ludos arbitran-
tis. Nimirum euenerat homini, quod Ari-
stotelem dixisse ferunt, qui, rogatus quid-
nam lucri facerent mendaces, hoc, inquit,
vt nec vera dicentibus habeatur fides. Ver-
sus Horatij sunt hi:

Nec semel irritus, triuijs attollere curat
Fracto crure Planum, licet illi plurima
manet
Lachryma, per sanctū dicat iurat⁹ Osirim
Credite, nō ludo, crudeles tollite claudū.
Quere peregrinū, vicinia rauca reclamationat.

Porro vocē hanc Planus, A. Gellius lib.
16. cap. 7. commemorat inter verba inusi-
tata, quibus vsus sit Mimus Laberius, aitq;
significare lycophantam. Quanquam eod-
em nomine vsus est M. Tullius, eodem si-
gnificatu, in oratione, quā dixit pro Cluen-
tio. Est autem dictio Græca πλανός, signifi-
catq; tum erronem, tum impostorem. Po-
rest & hoc pacto efferri adagium, Quære
hospitem, aut quære peregrinum, quemad-
modum extulit Placcus. Conueniet & in
eos, à quibus aliquando sumus delusi, eaq;
experientia facti cautiore, minusq; credu-
li. Simile est illud Iuuenalis:

Circuit, & fatuus non inuenit.
Nam fatui facile decipiuntur. Nec ablu-
dit hinc Græcum illud, *Ὁν ἄνθρωπος ἀλάπτει,* i.
Non iterum vulpes: subaudi, decipitur.

Oppedere.

Oppedere, & Oppedere contra tonitrua.

O P P E D E R E, prouerbialiter, pro re-
clamare, & contemnere, reperimus vsurpa-
tum. Horatius in Sermonibus: Vin' tu curtis
Iudæis oppedere? Aristophanes in Pluto:

Καὶ τῆς παρίας ἀνταποπαρδέν.

Rursum in eadem alibi:

Καὶ τῆς παρίας καταπαρδέν. id est,

At paupertati oppedere tristi.

Quod iā diuites facti paupertatem ne-
gligere possent.

Idem in Nubibus:

*Καὶ βέλομαι ἀνταποπαρδέν πρὸς τὰς βρον-
τάς.*

Voloq; ipsum oppedere contra celi to-
nitrua.

Verba sunt Strepisadis adorantis nubes,
& contemnētis tonitrua Iouis. Interpres
addit natum ex artificio quodam in scena
repræsentari solito, lapillis ex amphora in
vas quoddam æneum præcipitatis, atq; ita
tonitruū strepitum imitantibus: vt hoc fit
velut obstrepere tonitruis. Nos opinamur
allusum ad veterum poppysandi consue-
tudinē. Antiquitus. n. cum fulguraret, pop-
pysmatibus obstrepabant, id remedio fore
rati, ne quid læderet fulgur. Aristophanes
in Vespis, *Καὶ ἀστράτω, ποππύζωσιν.* i. Quod
si fulguraro, poppysant. Vnde quidam per
iocum, veluti perperam imitates aliorum
poppysmata, crepitū ventris edebant. Cyc-
lops apud Euripidem in eisdem nomi-
nis tragædia, Iouis tonitruū contemnens, lo-
quitur hoc pacto.

Εἰ τ' ἐκπιῶν γάλακτος ἀμφορέα, πέπλον

κρίω δ' ἰδὸς βροντάσιν εἰς ἐριν κτυπῶν. i.

Vbi lactis epotauero amphoram, peplum
Quatio, Iouis ex pari tonitribus obstre-
pens.

In antro Trophonij vaticinatus est.

Es τροφονίῳ μεμάντευται, i. In Trophonij
antro vaticinatus est. De homine vehemē-
ter tristi, terricoq; q; propterea quod olim
creditum est, eum, qui in Trophonij specū
descendisset, postea nunquam ridere. Ari-
stophanes in Nubibus,

Ὁς δ' ἐ δονί' ἐγώ

ἔβω καταβαλῶν ἀσπέρ' ἐς τροφονίῳ. id est,

- Vt videlicet horrui,

Haud aliter, ac subiens specū Trophonij.

Porro historia de Trophonio varie nar-
ratur à Græcis. Quidā aiunt hunc Tropho-

nium in secandis faxis summum artificem,
fuisse, sanumq; subterraneum extruxisse in,
Lebadia, Bœotia regione, quod Trophonij-
vulgo cognominatum est, nimirū ab artifi-
ce. Dein, qui sciscitarentur oracula, in ad-
itu specus sedere solitos, nudos: atque inde
statu quodā abripi sub terram. Gestare autē
secum placetas quasdam, quas lemurbus,
& serpentibus occurrentibus objicerent.
Deinde, percepto oraculo, rursus per aliū
hiatum in summā terram restitui. Alij nar-
rant hoc pacto: Agamedes Stymphali, quæ
est Arcadiæ pars, rex erat: is vxorem duxit.
Epicasten, cuius filius erat Trophonius. Ij
eius tēpestatis mortales omnes artificio su-
perabant, ac Delphicum templū extruēdū
recepērāt, atq; in Helide ætærum quoddā
considerant Augæa vbi aurum suū recon-
deret: qui postea, soluta lapidis cuiusdā cō-
missura, quā in hoc ipsum reliquerant, no-
ctū ingressi, pecuniam furari consueuerūt,
socio Gercyone, Agamedis germano, atq;
Epicastæ filio. Quæ res cum vehementer
perplexum haberet Augæam, forte fortuna
accidit, vt Dædalus, Minoem fugiens, ad
eum diuertet. Hunc exorauit Augæa, vt
arte quapiā fures hos inuelligaret. At Dæ-
dalus laqueos quosdam summo artificio
constituit, quibus Agamedes captus est. Id
conspiciens Trophonius, nō esse effugium,
capite Agamedis amputato, ne posset agno-
sci quis esset, vna cū Gercyone Orchome-
nō aufugit. Hos cum Augæa, auctore Dæ-
dalo, persequeretur & illic, aufugerunt: al-
ter nempe Gercyon, Athenas, vt testatur
Callimachus, in Arcadiā, alter vero in Le-
badiam Bœotia regione. Vbi parato sibi
domicilio subterraneo per omnem vitam
perseuerabat. Quo defuncto, vulgo credi-
tum est, illic certa reddi oraculo, ac Tro-
phonio perinde vt deo sacrificari ceptum.
Quidā aiūt, Agamedē, & Trophoniū Dæ-
dali op. ra suffaratos aufugisse, & Tropho-
nio fugiētī terrā hiatus diductam, viuumq;
absorbuisse circa Lebadia. Aliquot post an-
nis, cū Bœotij pestilentia laborarent, cōsul-
tū oraculū respondit, Trophonij manibus
honorem habendum esse. At illi, cū essent
ignari, vbi nam terrarum illius esset monu-
mentum, apum indicio repererūt. Nā, vbi
eas conspicerēt, e cauo quodam subcaten-
tes, coniectarunt eum esse locum. Quare
visum est aliquem in id antrū demittere,
qui e exploraret. Quidā igitur ingressus,

duos dracones obuios habuit: quibus obiectis offis mellitis, illæsus euasit. Vnde & mos inoleuit, vt antrum Trophonij subituri placetas aliquot secum deferat. Prius quam autem subirent, certis diebus cærimonijs præscriptis iustrabantur, pure interim agentes: deinde stola sacra ornati descendebant, hastas manu gestâtes, vt aiunt nonnulli, quo vim serpentium depelleret.

M. Tullius Tusculanarum quæstionum libro primo tradit, Trophonium, & Agamedem, exadificato templo Apollini Delphico, venerâtes deum laboris sui mercedem petisse, nihil quidem certi, sed quod esset optimum homini: quibus Apollo se id daturum ostendit, post diem ab illo tertium, qui vt illuxit, mortui sunt reperti. Recentiores ita tradunt, Trophonium virum quæpiam fuisse supra modum gloriæ famelicum, Empedocleum, simillimum, extructum; sibi subterraneo domicilio oracula reddidisse. deinde, vbi ille fame interisset, genium quendam in id immigrasse, atque oracula reddere perrexisse: post superstitione mortalium plures in id antrum demississe sese, ac dies complures fuisse commoratos. Plutarchus in commentario de dæmonio Socratis, narrat Timarchum quendam in Trophonij specum ingressum, posteaquam illinc redisset, prodigiosa dicta narrasse sibi visa. Meminit & Cicero libro De natura deorum tertio, huius Trophonij. Meminit Herodotus in primo. Sed plurima de hoc nugamêto nugatur apud Philostratum Apollonius, vir nostro iudicio dignus, qui non alia de re philosophari debuerit. Ridet locis aliquot Trophonium hunc Lucianus, adamantinus omnium superstitionum infectator: per cuius antrum & Menippus se iocatur ab inferis redidisse. Huius antri mentionem facit Euripides in Ione:

Τὴ θέσπισί ἐν τροφονίᾳ φέρεις. id est, Quod ex Trophonij refers oraculum?

Item in eadem: Σηκὸς δ' ἐν τέρφει τροφονίᾳ. id est, Templâ adis Trophonij.

Quæ nos de Trophonij antro retulimus, partim ex Aristophanis interprete, partim ex Zenodoto sumus mutuati.

Excubiarum causa canens.

Φρυγᾶς ἄδων, id est, Excubiarum gratia canens. Dicebatur olim in hominem vigilan-

tem, ac diligentem: inde ductum, quod, qui excubias agunt, canere consueverunt, veluti vigiliarum tædium cantu solentur, vel ne interim obdormiscant. Sic ait Strepshades in Nubibus Aristophanis, male acceptus in schola Socratis:

Φρέδα τὰ χρέματα, φρέδη χροιά, φρέδη ψυχῆ, φρέδη δ' ἐμβάσι. Καὶ πρὸς τέτοις ἐπιτίθει καλοῖς, φρυγᾶς ἄδων ὄλην φρέδος γεγένημαι. id est, Cassi nummiq; cassusq; color: Cassa est anima, cassæ solæ.

Hisq; malis accedit & illud, Dum canto vigil, pœne interij.

Effertur autem bifariam, parœmia, φρυγᾶς ἄδων, καὶ φρυγᾶς ἄδων. Alluditur ad hanc vocem φρέδου, quæ significat cassum, & inanem.

Sale emptum mancipium.

Ἀλώνητον ἀνδράποδον, id est, Sale emptum mancipium. In barbarum quempiam, ac vilem hominicionem olim dicebatur. Nam negotiatores olim in mediterranea sale importantes, mancipia reportabantur à barbaris. Et Thraciæ genti peculiaris erat mos, mancipia sale commutare. Vnde comicus quidam:

Φράς δ' ἄδων ἐστὶ πρὸς ἄλλοδ ἡγορασμένος. i. Generosus es Trax sale redemptus scilicet.

Huiusmodi ferme referuntur à Zenodoto.

Salis onus, unde venerat, illuc abiit.

Ἀλῶν δὲ φέρτος ἐνθεν ἦλθεν ἐνθ' ἔβη. id est, Sal abiit illuc, vnde demanuerat.

Senarius prouerbialis in eos, qui parta tueri nequeunt. Aut in eos, quibus male parta male dispereunt. Natum adagium ab euentu. Negotiator quidam nauem onustam sale uehebat, nautis dormitantibus, in fluxu aquæ marinæ sentina ueheméter adaucta, & salé vniuersum soluit, ac corrumpit, & naué ipsam demersit: itaq; quod ex aqua marina natum fuerat, nam hinc cœcescit sal, in eandem denuo liquefactum est.

Salem nebens dormis.

FERTUR & his verbis adagium ex eodem euentu natum, ἄλας ἄδων καθ' ἄδων, id est, Salem portans dormis. Quadrabit in eum, qui in re periculosa socorditer, atque indiligenter agit, propterea quod sal in fluxu sentinæ facile corrumpitur.

Male

Male parta, male dilabuntur.

RESPONDET superiori sententiæ, quod est in secunda Ciceronis Philippica: Sed, vt est, inquit, apud poetâ nescio quæ, Male parta, male dilabuntur. Quod autem de auctore dubitat Tullius, est apud Plautum in Pœnulo, Male partum, male dispertit. Festus Pompeius ex Næuio citat: Male parta, male dilabuntur.

Qui se non habet, Samum habere postulat.

Ὁς αὐτὸς αὐτὸν ἐκ ἔχει, σάμου θέλει. id est, Qui semet ipse non habet, Samum cupit.

In eos conueniet, qui impudenter quippiam postulant. Aut qui minora curant, maiorum negligentes. Natum ex historia quapiâ, cuius meminit Plutarchus in apophthegmatis Laconicis. Athenienses, vrbe victori tradita, postularunt, vt Samum duntaxat sibi relinqueret. Atque is respondit ad hunc modum, Cum vestri non sitis, alios habere postulatis. Atque hinc ducta parœmia:

Ὁς αὐτὸς αὐτὸν ἐκ ἔχει, σάμου θέλει. id est, Qui semetipsum non habet, Samum petit.

Dion sophista in libello περὶ τῆ ἀπιστείν, eleganter accommodat in alium sensum, ὅς αὐτὸς αὐτὸν ἐ φιλεῖ, πῶς ἄλλοι φιλεῖ. id est, Qui sibi ipsi non est amicus, quomodo alteri est amicus? Quadrabit & in eos, qui imperium affectant in alios, cum ipsi sibi nequeant imperare.

Occultæ musices nullus respectus.

ΟCCVLΤÆ musices nullus respectus. Græcis quondam celebratum adagium: cuius sensus est, Quamuis egregias ingenij dotes, si non proferas, perinde esse, quasi non habeas. Quo videtur allusisse Persius, cum ait:

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.

Refertur à Suetonio in vita Neronis Imperatoris, quem scribit, imperatoris dignitatis oblitum, vsque adeo musices studiosum fuisse, vt nō modo nihil omitteret eorum, quæ generis eius artifices, vel seruandæ, vel augendæ vocis gratia factitaret, verum etiam in scenam prodire concupiuerit: subinde inter familiares Græcum prouerbium iactans, Occultæ musicæ nullum esse respectum. Vsurpant idem Aulus Gellius, lib. Noctium 13. cap. vlt. Nosti, inquit,

magister verbum illud scilicet vetus: egregiam musicam, quæ sit abscondita, eam esse nulli rei. Vsurpatur à Luciano in Harmonide, Οὐδ' ἐν γὰρ ὄφελος ἀπορρήτως φασί, καὶ ἀφανῆς τῆς μουσικῆς, id est, Nulla enim utilitas occultæ, quemadmodum prouerbio dicunt, & abstrusæ musices. Aliusit huc haud dubie Onuidius, cum ait:

Tu, licet & Thamyram superes, atq; Orpheæ cantu, Non erit ignotæ gratiâ magna lyræ.

Sunt autem nonnulli mortales, qui vel natiuo quodam ingenij vitio, vel data etiâ opera, quæ sciunt, dissimulant, & alij grauitur impertire. His illud nonnunquâ euenire solet, vt pro indoctis negligantur. His adscribendum, quod Græci τυρόλον πλάτων appellat, id est, cæcas diuitias, reconditas opes, & abstrusas. Ad hunc modum vocat Plutarchus cō pluribus locis, atq; item Lucianus. Hoc dictum Plutarchus in vita Lycurgi testatur vulgo apud Lacedæmonios fuisse iactatum, quod illic Plutus seruaretur in honoratus non aliter, quâ imago picta inanimitis, & immobilis. Sic enim Lycurgus instituerat rempublicam, vt diuitiæ nec vsui cuiquam esse possent, nec ornamento.

Ficulnus.

LIGNVM ficulnum, vt fragile, atq; ad omnia ferme inutile, prouerbij aliquot locum fecit. Nam ἄνδρα σύκνον, id est, virum ficulnum appellat mollem, atque inutilem, vt Theocritus in Ergatinis:

-Μὴ παρῶν τις Εἶπαι σύκνον ἀνδρες. ἀπώλετο χ' ἔτ' ὁ μιδός. id est,

Ne quis præteriens dicat, ficulni homines sunt, Atque hæc deperijt merces.

Scholiasæ ad monet, prouerbium ductum à ligno ficus, inutili, fragili & inualido, vnde dictum & Ficulnum præsidium, pro inutili. Apud Aristophanem in Fucis quidam interrogat, τίος ἔσθαι σύ, id est, Cuius ligni tu? Respondetur σύκνον, id est, ficulni. Quo loco monet interpres, ex ficulno ligno summum existere acerrimum, ac molestissimum.

Apud eundem in Pluto Sycophanta minatur, si quem nactus esset suæ fortis virum ficulnum, vlturum iniuriam:

Εάν δὲ σύ γυγὲ λάβω τινὰ καὶ σύκνον. id est, Si quempiam nanciscar eiusdem iugii Virum, atque ficulnum.

vulgo de tripode loqui dictos . Tripodem autem fuisse Icbeté tribus fultum pedibus . Huius duo erant genera , alterum Apollinis , ob veritatem oraculorum : alterum Bacchi , in quo vinum miscebatur , quod ebrii vera loquatur , quemadmodum dictum est in proverbio , In vino veritas . Simili figura dixit Galenus libro περι φυσικων διαμιμεων primo , velut ex adyto : Α παρονηματο γαρ ολυμ (C) ετ (C) απο περ εε αδύτα προς χρησιμον απο φθεγγόμεν (C) , περιήλωμα τής των νεφρών θρέ- λεως ενει το ερον . id est , Pronunciabat enim lupus iste , perinde quasi ex adyto quopiam redderet oraculum , quod superfluum est ex nutrimento renum , id esse vrinam .

Folium Sibylla .

FOLIUM Sybillæ apud Latinos eandem vim obtinet . Iuuenalis :

Credite me vobis foliū recitare Sibyllæ . Id est , rem indubitaram .

Aristophanes in Pace ,

Ου μιστέχω τέτων , ε γαρ ταυτ εἶπε σίβυλλα . id est ,

Haud equidem agnosco , neque enim canit ista Sibylla .

Ductū adagium à Cumana Sibylla , cuius oracula cum primis celebrantur . Huic autem mos erat , vt testatur M. Varro , in palmarum folijs oracula scribere . Quod secutus est Virgilius in tertio Æncidos :

Infanam vatē aspicias , quæ rupe sub ima Fata canit , folijsque notas , & nomina mandat .

Quæcunque in folijs descripsit carmina virgo ,

Digerit in numerum , atque antro seclusa relinquit .

Illam manent immota locis , neque ab ordine cedunt .

Item in sexto :

-Folij ne tantum carmina manda ,

Ne turbata volent rapidis ludibria vêtis .

Frater viro adfit .

Αδελφός ανδρι παρείη , id est , Frater viro adfit . De fido auxilio dici solitum , propterea quod in rebus periculosis vix vnquam frater solet fratri deesse . Apud Platonem secundo De republica libro , Adimātus , Glauconis aduersus Socratem disputantis partes excipiens , Nondum , inquit , Socrates , fatis hac de re disertum . Cur ita ? Nem-

pe , quia id nondum est dictum , quod maxime dictum oportuit . Tum Socrates , εκειν το λεγόμενον , αδελφός ανδρι παρείη . id est , Igitur frater adest viro , vt habet prouerbiū : quare tu , si quid hic prætermisist , adiuua . Idem ex Homero sumptum adagium testatur in Protagora , vbi Socrates , Prodicum aduocans , vt Simonidem eiusdem ciuitatis hominem à Protagoræ calumnia tueatur : Videor equidem , inquit , aduocare te , quemadmodum ait Homerus , Scamandrum ab Achille obsessum Simoentem aduocasse :

Φίλε κασίγνητε , δέν (C) ανήρος αμφοτέροι περι Σχόλιον . id est ,

Frater amice , hominis pariter compefcere vires

Ambo huius studeamus .

Est autem is locus in Iliados φ . Rursum Iliados χ . similiter Hector iā impar Achilli Deiphobum fratrem inuocat , vt ferat suppetias . Pallas enim illi apparuerat Deiphobi specie , ac deceptus Hector , frustra inclamat ,

Διφροβον δ εκάλει αδελφός ταυ μακράν ανσας . id est ,

Deiphobum fratrem intento clamore vocabat .

A quo cum destitueretur , diem fatalem adesse intellexit . Plutarchus i vita Cæsaris refert , Cascam , Cæsare retinente gladium , fratris auxilium ad hunc modum implo- rasse , idq ; verbis Græcis , αδελφός βοήθει .

Ne temere Abydum .

Μη είνη τιλω άβυδον , i . Ne temere Abydū , subaudiendum , nauiges . Ne quod graue periculum suscipias sine causa idonea . Veluti , si quis admoneat , ne se facile conijciat aliquis in aulam principis , quod ea res nõ omnibus feliciter cedat : aut ne comotationibus temulentis admisceat sese , quod fere non contingat abire sine malo : aut ne poctarum attingat litteras , quod animos complurium soleant corrumpere . Athenæus lib . 12 . narrat , Alcibiadem , posteaquã à tutoribus accepisset suas facultates , Abydum Hellepontis nauigasse , atq ; illic luxu , delicijsq ; fuisse corruptum : vt non dissimile sit illi , Non cuius homini contingit adire Corinthum . Male audiebat Abydena gēs , quod calūniatrix esset , vt intelligas ea gratia non esse tutum illic versari . Meminit adagij Stephanus , & Suidas . Stephanus sic effert

effert adagium ει μη δι εικ η άβυδον πατειν , id est , Si ne temere quidem Abydum calcare : id est , ne quis confidēter illam ingrediat : indicat vsurpari de temerarijs , addens hoc iaci solitum in eos , qui Abydum insula Mileri incolebant .

Vna hirundo non facit ver .

Μία χελιδων εαρ ε ποιει , id est , Vna hirundo non efficit ver . hoc est , vnus dies nõ sat est ad parandam virtutem , aut eruditionem . Aut non vnus aliquod bene factum , bene dictumve sufficit ad hoc , vt viri boni , aut boni oratoris cognomen promerearis : plurimis enim virtutibus ea res constat . Aut , vt certum aliquid cognoscas , non satis est vnica coniectura . Quod si permultæ conueniant , tum denique probabilis fuerit coniectura . Siquidem fieri potest , vt vna quæpiam hirundo casu maturius appareat . Sūptum ab hirundinis natura , quæ veris est nuncia : nã hyeme deuolat . Vnde Horatius .

-Zephyris , & hirundine prima .

de primo vere sentiens . Aristoteles lib . Moralium primo , Το γαρ εαρ ετε μία χελιδων ποιει , ετε μία ημερα , id est , Ver enim nec vna hirundo facit , nec vnus dies . Et heatum eodẽ modo , felicemve nec vnus dies , nec breue efficit tempus . Aristophanes in Anibus , Δειδου δε εσκεν εκ δλβρον χελιδοναν . id est ,

Μulta videtur opus habere hirundine .

Interpres indicat allusum ad prouerbiū , quod modo retulimus , Μία χελιδων εαρ ε ποιει . Huic affine videtur illud Sophocleon in Antigona ,

Πόλις γαρ ει εδω τις ανδρος εσ ενος . id est ,

Namque vnus quæ sit viri , haud est ciuitas .

Etenim , quemadmodum vna hirundo , non facit ver , ita nec vnus homo facit ciuitatem , nec vnus nummus diuitem .

Da mihi mutuum testimonium .

Δανεισθον μοι μαρτυριον , id est , Da mihi mutuum testimonium , hoc est , Da mihi tuum testimonium recepturus itidem meum , si si quando desiderabis . In eos recte iaciendum , qui se mutua ratione laudant , ac prædicant : aut qui mutuo studio sibi inuicem suffragantur : aut qui ad gratiam testificantur , neglecta religione . M. Tull. pro L. Flacco , repudians , eleuansque Græcorum testium fidem , Verumtamen , inquit , hoc dico de toto genere Græcorum , Tribuo

vel litteras , do multarum artium disciplinam : non adimo sermonis leporem , ingeniorum acumen , dicendi copiam . Deinde , si qua sibi alia sumunt , non repugno . Testimoniorum religionem , & fidem nunquam ista natio coluit : totiusq ; huiusce rei quæ sit vis , quæ auctoritas , quod pondus , ignorant . Vnde illud est , Da mihi testimonium mutuum ? Non Gallorum , non Hispanorum putatur . Totum istud Græcorum est , vt , etiam qui Græcè nesciunt , hoc quibus verbis à Græcis dici soleat , sciant . Quibus ex verbis M. Tullij satis liquet , adagiū hoc ætate illa multo fuisse tritissimum .

Mutuum muli scabunt .

ΜΥΤΥΜ muli scabunt . Vbi improbi , atque illaudati se vicissim mirantur , ac prædicant . Translatum à multis , qui , sicuti reliqua iumenta , sese inuicem dentibus scabere solent . Citatur hic titulus , Mutuum muli scabunt , à Nonio Marcello inter reliquos Menippearū titulos M. Varonis , mirum ni prouerbialis . Ausonius in altera præfatione nonosyllabarum : Sed , vt , quod per adagionem cœpimus , prouerbio finiamus : mutuo muli scabunt . Meminit huius & Varro lib . de lingua Latina tertio . Symmachus in epistola quadam , Mutuum , inquit , scabere Mulos , cui prouerbio ne videat esse confinis , præconium virtutum tuarum , presso dente restringo . Nõ videtur autem adagium recte accipi posse , nisi malam in partem : veluti si indoctum indoctus , deformem deformis , improbum improbus vicissim laudaret . Cuiusmodi fabulam memorat Horatius de duobus fratribus , qui se mutuum scabebant , ac mutuo officio alterum alter vicissim efferebāt laudibus :

Frater , inquit , erat Romæ , consulti rector , vt alter

Alterius sermone meros audiret honores ,

Gracchus vt hic illi foret , hic vt Mutius illi .

Idem , poetas indoctos notans , qui tamē inuicē se recitantes audiebant , ac laudabāt , Discedo Alcæus puncto illius , ille meo quis ?

Quis ? nisi Callimachus ?

Tradunt operas mutuas .

ΗΥΙC confine est Terentianum illud ex Phor-

Phormione: Tradunt operas mutuas. De adolescentibus, qui se vicissim in peccatis defenderunt. Translatum videtur ab agricolis vicinis, qui mutuum inter se operā commodare solent. Aut ab artificibus, qui mutuum nonnunquam vtuntur opera: maxime fabri ararij.

Senes mutuum fricant.

H v c pertinet & iocus ille in proverbium versus, de senibus mutuo se fricantibus. Narrat autē fabulam Ælius Spartianus in Adriani Imperatoris vita. Is Adrianus in balneo veteranum quempiam, servuli penuria, sese marmoribus affricātem conspicatus, eum & servulis aliquot, & sumptibus donavit. Quod reliqui veterani, feliciter cessisse videntes, cæperunt, & ipsi complures sub oculis Imperatoris sese marmoribus affricare, vt hoc modo principis elicerent benignitatem. At ille, euocatis senibus, iussit, vt alius alium vicissim defricarent, atque ita pueris nihil opus fore. Is iocus postea in vulgi fabulam cessit. Celebratur & Scipionis Æmiliani apophthegma, Iumenta, quod manibus caret, alieno egere frictu. Quo significatū est, eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo famam sibi comparent.

Fricantem refica.

Τὸν ἔχοντα ἀντιέχων. id est, Scalpentem vicissim scalpe. Refertur in Diogeniani Collectaneis. Par est, de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare. Suidas ab afinis metaphoram translatam existimat inuicem morficantibus: & in vtranque partē dici posse, qui se mutuis officijs adiuvant, aut qui se mutuis contumelijs afficiunt. In quam sententiā celebratur & Mimius ille non illepidus, Senecæ titulo, sed falso:

Ab altero expectes, alteri quod feceris. Aristides in communi defensione quatuor oratorum. Τὸν ἔχοντα δ' ἀντιέχων καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παρομίᾳ διήπε δίδωσι. παρὶ μὲν δὲ καὶ τῶν λέγουσι μάλλον, ἢ τοῖς ὄνοις εἰμαζέων οὐδὲν ἂν ἀμυρίδαυ. id est, Scalpentē inuicem scalpere, etiā afinis uidelicet tribuit proverbium. Porro Pericleum con leonibus magis, quā cum afinis, esse conferendum dixerunt Homerici. Huc pertinet illud, χεῖρ χεῖρα νίξει, id est, Manus manum lauat. Quod citat in Axiocho Plato.

Διὰ πάντος δὲ ἔθος ἐστὶν αὐτῶ φρονεῖν τὸν ἐπιχάρμετον. A δὲ χεῖρ τὴν χεῖρα νίξει, δὸς τὶ καὶ λάβετι. id est,

Semper illi mos erat in animo uoluerē illud Epicharmi dictum: Abluit manum manus, da aliquid, & aliquid accipe.

Et melius trochaicus tetrameter Græcus constabit, si pro λάβετι legas, λάμβανετι. Quod idem alio loco citauimus, sed aliter, mendosum exemplar secuti, cum Græcus Plato nondum esset ad manum, quem consulere possemus. Cuius rei usum est commonefacere lectorem, ne quis hoc nomine nobis calumniam struat, quod temere Platonis scripturam inuenterimus. Quantum autem ad sententiam pertinet, nihil omnino refert, νίξει legas, an νίξει, quandoquidem, ut manus manui mutuum præstat officium lauando, itidem & scalpendo.

Æqualem uxorem quare.

Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα, id est, Æqualem tibi uxorem ducito. Adagium admonet, ne quis, cupiditate, aut ambitione allectus, se potentiorē ducat uxorem. Nam eiusmodi ferme cōnubia inauspicato cedere. Plutarchus in libello de Liberis educandis parētes admonet, vt eiusmodi liberis suis vxores despondeant, quæ nō sint multo vel ditiores, vel potentiores. Prudētē enim dici proverbio, Τὴν sortis uxorem ducito. Celebratur & hoc inter sapientum apophthegmata, atq; à nonnullis Pittaco adscribitur, Γάμει ἐν τῶν ὁμοίων, id est, Vxorē ducito ex æqualibus. Nam, si duxeris ex potētioribus te prognatam, dominos tibi parabis, non affines. Diogenes Laertius in vitis philosophorum huiusmodi quiddam commemorat, quod quidem affirmat & Callimacho non ineleganti epigrammate celebratum esse. Adolescentens quidam Atarnetes, Pittacon consuluit, vtra sibi e duabus ducenda esset vxor. Nam duæ offerebantur: altera par opibus, ac genere: altera utroque superior. At ille, sublato scipione, quo nitebatur, admonuit, uti pergeret ad triuia ciuitatis, quo pueri lusus causa conueniunt: eos consuleret, & quod illi dedissent consilij, id sequeretur. Pueri ex proverbiali cantione responderunt. Æqualem uxore esse ducendam. Itaque adolescens, altera præterita,

ta, duxit æqualem. Idem Dioni suadet Callimachus. Hæc autem sententia hoc impēsius placuit Pittaco, quod ipse nobiliorem se duxerat Draconis fororem, cuius imperium, fastidiaq; molestissimē legitur tulisse: vt hoc dictum non in tempore, sed suo malo videatur reperisse. Extat autem epigramma. id est huiusmodi:

Ξείνος ἀταρνέτης τις ἀνείρετο πύπλοκον ἔτω, Τὸν μυτυλιώδον παῖδα τὸν ὑφέαδης. Ἄλλα γέρον, δ' οἰός με καλεῖ γάμος, ἢ μήα μὲν δὴ, Νύμφη, καὶ πλεῖστα καὶ γενεὴ κατ' ἐμὲ, Ἡ δ' ἔτέρη, παρβέβηκα. τί λαῖον; εἰ δ' ἄγε μοι σὺ Βέλδοσον ποτὲ εἴλω εἰς ὑμῶναιον ἄγω. Εἶπεν. ὁ δὲ σπιπίονα γαροϊτικὸν ὄπλον ἀείρας Ἡὶ δὲ κείνοι σοι πᾶν ἐρέσων ἔπος. Οἷδ' ἀρ' ὑπὸ πηληγῆσι θεῶς βέμβηκας ἔχοντες Ἐσπερὸν διρήν παῖδας ἐν τριόδῳ. Κέωναν ἔρχεο, εἴποι μετ' ἰχθυῖα. Ἥ οὐ μὲν ἐπέσει Πλησίον, οἷδ' ἔλεγον, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Ταύτ' αἶψαν ὁ ξείνος ἐφείσατο μέγιστος οἶκος Δράξασθαι, παίδων κλήδονι σωθέμενος Τὴν δ' ὀλήρω ὡς κένος ἐς οἶκον ἐπήγετο νύμφην, Οὔτω καὶ σὺ δέων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

Quos versus, quoniam Ambrosius Camaldulensis, Diogenes interpres, non omnino infelicitur Latinos fecit, haud grauibimur adscribere:

Hospes Atarnites rogauit Pittaco olim, Sic Mitylenæon, Hyrradioq; satum, Magne senex, geminæ cupiunt mihi nubere, quarum Et genere, atque opibus conuenit vna mihi: Altera præcellit: quid præstat consule, dicq; Vtra ex his potius fit capienda mihi? Hic, baculum tollēs, sic, tela senilia, dixit, Cōsiliū pueri, quod petis, expedient, Quis celer in gyri lactatus verbere turbo Assiduo latis vertitur in triuijs. I, sequere illorū monitus. sic fatur: at ille Scitatur, referunt, Tu tibi sume parem. Quæ postquam audiuit, monitis puerilibus hærens, A magnis hospes abstinuit thalamis. Atque parē paruas lætus traduxit in ædes.

Sic Dion æqualem, si lapis, ipse cape. Est autem allēgoria à turbine puerili, qui flagellis circumagitur. Agebat enim quisque pro suis viribus turbine sibi congruen-

tem. Deianira apud Quidium ad suum sexum transtulit proverbium:

Quam male inæquales veniunt ad aratra iuueni, Tam iuueni magno coniuge nupta minor.

Non honor est, sed onus, species læsura ferentes:

Si qua volēs apte nubere, nube pari. Plutarchus De liberis educandis, τὸ γὰρ τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλῃν σοφόν, id est, Sapientis est, vxorem sibi parē, congruamq; dicere. Huc adscribendum putauimus carmen illud ex Thesmophoriazotis, Aristophanis titulo inscripta:

Δέσποινα γὰρ γέροντι νυμφίῳ γαμῆ. id est, Regina siquidem mulier est sponso seni.

Idem admonet versus ille Euripideus in Rhefo:

Οὐκ ἐξ ἔμαντ' ἐμείζονα γαμῆν θέλω. id est, Nolim ex potentioribus me coniugem.

Neq; vero solum id spectari conueniet, vt par sit vxor generis claritate, aut modo rei familiaris, verum vt ætas nō admodum discrepet, vt forma, vt vitæ genus. Potest & longius trahi, nimirum ad negotium suscipiendum, cui sis cōficiendo par; & idoneus. Item ad vitæ genus aptum, & ad amicium tuis accommodum moribus.

Ne my quidem facere audeat.

Qui metu non audent hircere, ij quōdam negabantur my facere audent. Refertur adagium à Varrone, lib. De lingua Latina 3. Putat enim ille mussare verbum deductū à my litteræ vocabulo, quasi μύζειν, propterea quōd muti non amplius sonare queant, quā my. Est enim ea littera maxime omnium muta, præsertim in fine, mire os contrahens, & occludens. Verba Varro nis sunt hæc: A quo idem dicit, quod minimum est, neque, vt aiunt, μῦ facere audeat. Videtur esse carmen Ennianum: Nā hunc paullo superius citauerat. Dicit, quod minimum est, neque, vt aiunt, my facere audent. Est autem Græcis μύζω, tum fugo, tum naribus vocem reddo. Aristophanes ἐν θεσμοφορίαζέσεως,

Τι μύζεις; πάντα πεσποίνται καλῶς.

Cum enim Mnesilochus dixisset, μὴ μῦ, id est, mu mu, Euripides responderet:

Quid mussitas? peracta sunt cuncta optime.

Et apud Latinos Mutire, ac Mussare, ē, taci

se ferre, & quasi vocē absorbere. Terētius: Mustitanda iniuria adolescentiū. Virgil. Mustat rex ipse Latinus.

Apud Aristophanem in Equitibus, duo priuatim apud se questuri quēdā de vitijs ciuitatis, senarium hunc concinunt:

Μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ. Ex quo licet conijcere hanc esse vocem loqui formidantium.

Ne gry quidem.

Μηδὲ γὰρ ὀβέγγεται, id est, Ne gry quidē loquitur: hyperbole itē prouerbialis apud Græcos, pro eo, quod est, ne tantulum quidē. Nam Gry, minimum quiddam significat, aut sordes vnguim, rem videlicet vilissimam, aut vocem suillam, quam edere solent ij, qui grauantur sermone respondere, aut numissima minutissimum. Aristophanes in Pluto:

Καί με προσβιάζεται, Καὶ ταύτ' ἀποκρινομένη τὸ παράπαν, ἕδῃ γὰρ. id est,

Meq; vi subigit simul, Atque interim rogatus, hæc quid sibi velint,

Prorsum nihil respōdet, ac ne gry quidē. Hinc & verbum deductum γρύζειν. Idem in eadem fabula,

Γρύζειν δῖν καὶ τομμάτων ἢ καθάρματα; Grūnīte vero audetis etiam perditī?

Philostratus in vita Apollonij, Οὐδ' αὖτ' ὀβέγγετο, ἕδ' ὑπὸ χερσὶ γρύζει, i. Haud quamquam locutus est, neque adduci potuit, vt vel hisceret. Huius vocis vsus admodum frequens est apud Aristophanem.

Pili non facio.

Es r Latinis hæc familiaris hyperbole: Non facio pili. Ne pilo quidem melior, cū minimum quiddam momenti significant.

Catullus: Non faciunt pili cohortem. Cicero ad fratrem: Ego enim ne pilo quidem minus te amabo. Idem: Interea de Capadocia, ne pilum quidem. Tamen in vulgaris exemplaribus pileum hoc loco scriptum est. Quod quidem adagium etiam his temporibus nulli non est in ore. Pili vilis etiam Græcis in prouerbio fuit. Vnde ἄξιος πηλός, id est, dignus pilo, in hominem nihili. Quo durior erit translatio, hoc venustior. Nam, Pili non facio, præter hyperbolen, nihil pæne habet figure. At Ne pilo quidem doctior, Ne pilo quidem iniu-

cundior, Ne pilo quidem honoratior, atque id genus orationes, quoniam paullo longius recedunt à simplici sermone, pluresculum accipiunt gratiæ.

Nauci non facio.

NAVCI esse, & Nauci facere, pro eo, quod est, nihili esse, & nihili facere, sepiuscule apud Plautum reperietur. Quid autē Nauci significet, seruus quidam Plautinus, cum ea voce effect vsus, tamē scire se negat. Plautus: Qui homo timidus erit in rebus dubijs, nauci non erit. Grammatici quidā, inter quos Pompeius Festus, aiunt Nauci significare nucis putamē, aut oleæ nucleū, aut eam membrulam, quæ visitur in medio nucis iuglandis interstita: denique rei cuiusvis putamen, quod Græci περίημια, nauci vocarum existimant. Quidam à voce Græca deducunt νεικῆν, quod declarat pellem caprinam. Sunt & alii de Nauci sententię, quas qui volet cognoscere, legat Festum in distigione Naccæ. Nauci non habeo, dixit Ennius apud M. Tullium libro de Diuinatione primo. Non habeo deniq; nauci Marsum augurē.

Flocci non facio, aut Flocci facio.

E A D E M ratione dictum est, Flocci facere, & Ne flocci quidē facere, pro eo, quod est, ne tantuli quidem facere. Est autē Floccus, particula lanæ, quæ inutilis à vellere diuellitur, atque euolat, aut certe simile quiddam nullius momēti. Exempla passim apud auctores obuia sunt, vt non videatur operæ pretium hoc inculcare loco.

Huius non facio.

A D hanc formam pertinet illud Terentianum, ex Adelphis: Huius quidquam nō faciā. Donatus admonet, esse δειντημόν demonstrantis aut floccum, aut stipulam, aut summum digitum, aut huiusmodi quipiā. Athenæus lib. 12. prodidit, Sardanapali statuam, ipsius monumento impostam, hoc gestu digitorum, vt significaret, res humanas omnes prorsus esse contemnendas, ac ne digituli quidem crepitu dignas.

Vitiosa nuce non emam.

APUD Plautum est in Milite: Vitam tuā vitiosa

vitiosa nuce non emam, pro eo, quod est, ne minimo quidem. Er vulgo dicimus, Castana nuce non emerim, & Putamine nucis non emerim. Aristophanes in Pace:

Οὐκ ἂν περιάλμω ἕδ' ἂν ἰχθύος μίδης, id est, Non emerim nec vnica quidem nuce.

Consimile his, quod legitur apud eundem Plautum, citante Festo: Non ego istud verbum empstrem titinillitio. Nam hoc verbo Latinos nihili rem significare solitos, quemadmodum & Græci dicunt, πιπολόδ. Rursum Butubata, qua voce vsus est Næuius, pro nugatorijs, auctore Festo.

Ne teruncium quidem in sumptu.

Es r aliquoties apud Ciceronem hyperbole teruncij, quod apparet esse genus minutissimi numismatis, ad Atticum: Atque etiam spero, toto anno Imperij nostri, teruncium sumptus in provincia nullum fore. Plautus in Captiuū duo: Neque ridiculos iam teruncij faciunt: quemadmodum Græci dicunt ἡμιόβολοι, pro re vilissima. Varro Teruncium à tribus vncijs dictum putat.

Homo trioboli.

I T I D E M Plautus in Pænulo hominem trioboli dixit, pro nequissimo, planēque nullius pretij. A nummo minutissimo. Consimili figura dixit Aristophanes in Vespis, pro vilibus versibus, τραγῳδικῶν ἐπέων. Gregorius in epistolis de villi, contemptoreque dixit, μᾶλλον ἀνδράποδον δόλων ὀβολῶν ἄξιον, id est, Immo potius mancipium paucis obolis dignum. Dicuntur & Triobolares.

Homo tressis.

C O N S I M I L I modo Persius tressē agasonem appellat, contemptissimum homuncionem. Idem:

-Et centum Græcos curto centusse licetur. Id est, minimo. Tressē autem dixit, none, quasi tribus assibus æstimandum. Assis autem erat ærei nummuli genus. Persianum carmen sic habet in quinta Satyra: -Heu steriles veri, quibus vna Quiritem Vertigo facit. hic dama est, non tressis agaso.

Confine Hieronymianū illud: Quis te dupondio suppuitabat? Iustinianus in præfatione Pandectarum, noluit adolescentes

legum studiosos, veteri nō minus ridiculo, quam frivolo cognomine, nuncupari dupondios, sed Iustinianos nouo.

Dignus pilo.

Ἄξιὸν πιλός, id est, Pilo digni, dicuntur Græcis, nulla bona re digni, quod pilo nihili contemptibus. Aristophanes in Ranis:

Εἰ πώποτε ἦλθον Δεῦρ' ἐθέλω τεθνημέναι, Ηλε φατῶν σὺν ἄξιόν τι καὶ πιλός. id est, Si quando veni huc, emori sane volo, aut si quid tuorum sustulit, dignum pilo.

Adagium commemoratur à Diogeniano.

Nec vno dignus.

Ἄξιός ἐδῃ μόνος, καὶ ἄξιός ἐνός, id est: Ne vno quidem dignus, & vno dignus, de vilissimo. Translata metaphora à iactu talorū, in quo μόνος, i. vnionis numerus infimus erat. Demum vbique in rationibus numerorum minimum quiddam est vnio, ac ne numerus quidem, vt autem philosophi. Ex aduerso, quem multi pretij significant, hunc πολλὰ τιμὸς ἄξιον, i. multa re dignum, trita figura Græci dicūt, & τὴ παντὸς ἄξιον, id est, quouis re dignum, & è diuerso ὀλίγη ἄξιον, id est, paullo dignum, quem contemunt. Gregarium autem est, ac plebeium, vnus duntaxat hominis vice supputari. Proinde Homerus Iliados A. cum medici dignitatem explicare vult, ait:

Ἴητρος γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιός ἀλλαν. i. Vnus homo medicus multis æquandus honore est.

Ad quod respexit Plato li. De legibus 5. Ο μὲν γὰρ ἐνός, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιός ἐτέρον. id est, Nam hic quidem pro vno, ille pro pluribus alijs æstimandus est. Ad hanc formam pertinent & illæ rhetorum figuræ, cum aiunt, vnusmalique sibi pro theatro esse, & vnus cuiuspiam iudicium pluris se facere, quam infinitæ multitudinis.

Dignus obelisco.

Ἄξιός ἐ βελίσκου, id est, Dignus obelisco, dignus quouis honore. Summis enim viris eiusmodi columnæ, ac pyramidis erigebantur, magnificis in scripta titulīs, aut ingentes colossi; sic enim stupidi principes olim fingi gaudebant. Tamen prouerbium ancipitem habet sentētiam, propterea quod Aristarchus obeliscis iugulare sit solitus, quæ parum probaret. Meminit huius præter alios Suidas.

Aureus in Olympia statō.

QVEM summo præmio dignum Græci significât, ei dicere solent, Aureus in Olympia statuere. Lucianus in Pseudologista, χρυσός φασι ἐν Ὀλυμπίᾳ σθένει, id est, Aureus, vt aiunt, in Olympia statō. Quod is honos id ætatis præcipuus haberetur, locoram celebri, statuam inter illustres viros habere. Huc allusit Virgil. cum ait:

Si fœtura gregè suppulerit, aureus esto. Plato in Phædro, Τίχρημα χρυσῶν εἰκόνα ἰσομέτερον εἰς δαλφὸς ἀνάθησεν. id est, Polliceor me statuam auream tibi æqualè Delphis collocaturū. Ibidem paullo post, Παρὰ τῶν κινέλιδων ἀνάθημα σφουρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ σθένει, id est, Inter statuarum Cypselidarum monumenta, in Olympia fabricatus statō. Interpres fortassis χρυσήλατος, legit, aut certe somnauit, vt qui verterit aureum. Porro reges Corinthi dicuntur Cypselidæ, à Cypselo, qui, pulsus Bacchidis e Corintho, ibidè imperio est potitus, summasq; coegit dinitias. cuius rei argumentum, inquit Strabo, τὸ Ὀλυμπιάδων ἀνάθημα κινέλις, σφουρήλατος χρυσῶν ἀνδρῶν διμεγέθης. Allusit huc & Philostratus in Apollonij vita, καὶ σφουρήλατος ἐν Ὀλυμπίᾳ, id est, & coronabunt te in Olympia. Non dissimili figura dixit Perſius, Satyra 2.

Præcipui sunt, sitq; illius aurea barba. Quibusdam enim signis aurea barba consuevit addi.

Quauis re dignus.

Ἄξιός τ' ἑ παντός, id est, Quauis re dignus. Refertur ab omnibus Græcorum adagiorum collectoribus. Vtitur Plato in Sophista: καὶ τοῖς μὲν δοκῶσιν εἶναι τῷ μινδρός τιμοῖ, τοῖς δὲ ἄξιός τ' ἑ παντός, id est: Alijs videntur nulla re digni, alijs rursus quantanis. Similiter dixit Terentius: Hominem quantianis pretij. Quanam huius adagionis modo est facta mentio.

Dignus Argiuo clypeo.

Ἄξιός τ' εἰ τῆς ἐν ἄργει ἀσπίδος, id est, Dignus es Argiuo clypeo. De generoso, ac maiore in modum venerando: inde sumptum, quod olim apud Argiuos ex more pueri in corrupti, puri q; clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isq; honores erat illi ætati, prisco quodam instituto, decretus.

Dignum propter quod vadimonium deseratur.

VBI rem maximi momenti volumus significare, quæque vel quantois dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia vadimonium deseratur. Nam, qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse possunt. Plinius secundus in præfatione Naturalis historię: Inscriptiones, inquit, propter quas vadimonium deseri possit. hoc est, quarum gratia omnia sint posthabenda, vel maxime seria. Seneca De beneficijs lib. 4. Vadimonium promittimus, tamen deseritur. Non in omnes datur actio. Deserentem vis maior excusat. Hęc Senecæ verba declarant, vehementer vrgens esse oportere, quod excuset vadimonij promissi desertorem. Horatius:

-Et casu iam respõdere vadato Debebat. Ridet improbum garrulum, qui maluerit periclitari de causa, quam à nugis discedere. Conſimilis est forma, quasi pro aris focusq; dimicare, cum de re cara, seriãque certamen est. Nec dissimili schemate dixit Celsus, libro Pandectarum sexto, titulo de rei vendicatione, Laribus, sepulchrisq; auitis carere. Finge, inquit, pauperem, qui, si reddere id cogatur, laribus, sepulchrisq; auitis carendum habeat: sufficit tibi permitti tollere ex his rebus, quæ possis, dum ita ne deterior sit fundus, quàm si initio non foret ædificatum.

In vtramuis dormire aurem.

IN vtramuis dormire aurem, est, animo otioso, securo, vacuoq; esse. Terent. in Heauton. Ademptum tibi iam faxo omnè metum, in aurem vtramuis otiose vt dormias. Vtitur eo & Basilius in epistola quadam, sed malam in partem, ita, vt supinam securitatem intelligi velit. Menander in Plotio apud Gellium:

Ἐπ' ἀμφοτέρων, ἢ ἐπὶ κληρῶν ἢ μέλλει καθέδνησεν. id est,

In aurem vtranque, quandoquidem data est, cubet.

Sic enim vertit nescio quis.

In dexteram aurem.

EODEM sensu dixit Plinius, In dexteram aurem. Ita enim scribit Romano suo: Nihil, quod in dexteram aurem, fiducia mei, dormias, non impune cessatur, i. nihil est, quod

quod sis securus. Sic enim admonent medici, vt in primo somno, qui profundissimus esse consuevit, in aurem dexteram incumbamus: cum experrecti redormire cupimus, in sinistram. Porro, qui leui somno vult vt, in neutram incumbit aurem, quo facilius expergefiat.

Porrectis dormire pedibus.

HVIC affine est illud, ἀποτρέψαντα τὰ πόδες καθέδναι, id est, Porrectis pedibus dormire. Lucianus de mercede seruientibus, καὶ τὸ τοῦ ἀπὸ τῆς δόξης ἀποτρέψαντα τὰ πόδες καθέδναι, id est, iamq; tandem, quod optari solet, obtigit, vt porrectis pedibus dormias. Ad eandem figuram pertinet, quod in Aristophanis Pluto dixit Mercurius, ἀναβέδναι ἀναπνεύσαι, id est, Sublatis pedibus requiesco, & supinus perotium. Et supinitatem, negligentiam, incogitantiamq; significamus.

Naso suspendere.

NASO suspendere, est, vase, ac subdole irridere. Plinius lib. 11. cap. 37. docet, à suæ ætatis hominibus nasum subdole irriffioni fuisse dicatum. Nam apud veteres auctores nihil huiusmodi legitur. Verba Plinij subſcribamus: Et altior homini tantum (quæ noui mores subdole irriffioni dicauer) nasus. Horatius in Sermonibus:

-Naso suspendis adunco. Idem alibi: -Balatro suspendens omnia naso. Perſius, de Horatio, qui vase, teste q; rideat:

Callidus exterſo populū suspendere naso. Idem alibi:

Disce, sed ira cadat naso, rugosaq; fanna. Vnde Nasuti vocantur, qui docte norint alios irridere.

Martialis:

Non cuiunque datum est, habere nasum.

Idem:

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Idem rursus:

Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus. Perſius:

-Rides, ait, & nimis vncis Naribus indulges.

Græci simplici efferunt verbo, μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, i. irridere, vicissim irridere, ἀπὸ τῆς μυκτηρῆς, id est, naso. Cassius ad Ciceronem, libro Epistolarum familiarium decimoquinto: Quosque vbi ridicu-

lo, aut scommatico disterio læseris, velint rustice gladio ἀντιμυκτηρίζαι, id est, vicissim naso suspendere.

Dignus, qui cum in tenebris mices.

QVI certissima esset fide, eum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur. Cicero libro Officiorum tertio: Hoc nonne est turpe, dubitare philosophes, quæ ne rustici quidem dubitant, à quibus natum est, id quod tritum est vekuſitate proverbium. Cum enim fidem alicuius, bonitatemq; laudant, dignum esse dicunt, qui cum in tenebris mices. Idem De finibus libro secundo, Cur iniustitia laudatur, an verum est tritum vetustate proverbium, qui cum in tenebris mices? Est autem Micare, Iulus genus quoddam, quod adhuc apud Italos durat, vt, repente porrectis digitis, certantium vterq; numerum diuinet. Huius Cicero mentionem facit libro de Diuinatione secundo: Quid est enim fors? Idem propemodum, quod micare, quod talos iacere, quod tesseras. M. Varro: Micandum erit cum Græco, vtrum ego illius numerum, an ille meum sequatur. Nemesianus in carmine Bucolico: Digitos iactare micantes. Meminit Diuus August. lib. de Trinitate octauo, capite 5. Nam id, inquit, vbi volumus, facile habemus, vt alia omitam, vel micando digitis tribus. Porro, qui cum micat in tenebris, ei liberum est, si velit fallere. Proinde dignus, qui cum in tenebris mices, dicitur, qui sit vsq; adeo certa fide, vt, nec si tuto possit, velit quempiam mendacioso fallere. Habent Græci simile quiddam: Dignus hic est, cui vel iniurato fidem habeas: Ὅδ' ἀπὴρ κ' ἀνώμοτος πῶς δ' ἐν ἄξει. id est, Hic vir dignus, cui credas etiam iniurato. Cui diuersum: Ne iurato quidem illi crediderim.

Ex Iouis tabulis testis.

Ἐκ τῶν δῶδ' δέλτων ὁ μάρτυς, id est, Ex Iouis tabulis testis. Apud Græcos dicebatur, pro certo, & indubitabili teste. Lucianus in libello de mercede seruientibus. Εἴ τις εἶπη μοι χόνην παιδρασιλῶ: τὸ τοῦ ἐκείνο ἐκ τῶν δῶδ' δέλτων ὁ μάρτυς, id est, Si quis te adulterum, aut pederastem dixerit, is protinus, iuxta id, quod dici solet, ex Iouis tabulis testis. Allusum est, ad diphtheram, in qua Iuppiter omnia mortalium acta describere fingitur à poetis.

Atticus testis.

Ἀττικός μάρτυς, id est, Atticus testis, legitur in Collectaneis Diogeniani, pro probatissimo, atque incorruptissimo teste. Quod si quis per Ironiam torqueat in testem vanum, non inconcinne dixerit.

Attica fides.

Ἀττικὴ πίστις, id est, Attica fides, legitur apud eundem de minime vanis, minimeque periuris: inde natum, quod apud Atticos templum esset Fidei deæ constructum. Cuius meminit etiam Plautus in Aulularia. Velleius Paterculus meminit his quidem verbis: Si quis hoc rebellandi tempus, quo Athenæ à Sylla captæ sunt, imputat Atheniensibus, nimirum veri, ventustatisque ignarus est. Adeo enim certa Atheniensium in Romanos fides fuit, ut semper, & in omni re, quidquid syncera fide gereretur, id Romani Attica fide fieri prædicarent. Quint. lib. 12. cap. de genere dicendi, scribit hunc in modum: Quos ego existimo, si quod in his finibus vberius inuenerint solum, fertilioremve segetem, negaturos Atticam esse, quod plusquam acceperit seminis reddat, quia hanc eius terræ fidem Menander eludit. Ex his colligimus, Atticam fidem dictam, quod nec detraherent patris, nec adderent. Talis erat & soli fides non admodum feracis, cum agrorum fides laudetur, si cum sænore redant, quod creditum est.

Græca fides.

Ἑλληνική πίστις, id est, Græca fide, reperitur, pro certa item fide. Fortassis idem cum proximo: nisi malumus per ironiam accipere. Ausonius ad Paulum:

Nobiscū inuenies κατεβόπλια, si libet uti Non Pœna, sed Græca fide. Idem de Philone, villico suo: Mutuatur ad Græcam fidem.

Plautus Græcam fidē dixit, vbi non verbis, neque stipulationibus, sed præsentē pecunia res agitur. Sic enim apud eū loquitur Clara Lena in Asinaria: Diem, aquā, solē, lunam, noctē, hæc argento non emo. Cetera, quæ volumus uti, Græca mercamur fide, id est, numerata pecunia. Euripides in Iphigenia Taurica: πίστον ἐλάς ὀίδυ ὀίδυ, id est, Græcia nequaquam nouit fidem. Hoc sane nomine ea natio pessime audiit olim.

Punica fides.

Pœnorum perfidia in prouerbum abiit, quod ea gens peculiariter periurij, vanitatisque notata sit, quemadmodū abunde testatur T. Liuius. Cuius hæc verba sunt libro secundo de bello Punico: Quæ Punica religione seruata est fides ab Hannibale. Idem belli Punici secundi lib. 1. Has tantas viri virtutes ingentia vitia equabāt, inhumana crudelitas, perfidia plusquam Punica, nihil veri, nihil sancti, nullius dei metus, nullum iusturandum, nulla religio. His coloribus depingit Hannibalem. Subindicat idem Q. Curtius, in Tyrijs Pœnorum auxilio destitutus. Rursum Maximinus apud Iulium Capitolinum: Afri, iniquens, fidem Punicam præstiterunt: & quod modo citauimus ex Ausonio, Pœna fide. Sallustius in Iugurthino: Comperio Bocchum magis Punica fide, quam ob ea, quæ prædicabat, simul Romanos, & Numidam spe pacis detinuisse. Plautus: Nemo me Pœnus Punicior. alludens ad morum perfidiam. Pœni scædistragi semper habiti. Idem in Pœnulo, Et is omnes linguas scit, sed dissimulat sciens se scire, Pœnus plane est, quid verbis opust?

Alteram manu fert lapidem, alteram panem ostentat.

Qui coram blandiuntur, clam obtrectantes, palam amicos agunt, clanculum nocent: aut qui hic profuunt, illic lædunt, falsam beneficij spem ostentant, ut nacti occasione funditus perdant, ij dicuntur alteram manu portare lapidem, alteram panem ostentare. Translatum ab ijs, qui canes, ostentato pane, pellicunt: deinde accedentibus saxum illidunt. Euclio Plautinus in Aululo.

Nunc petis cum pollicetur, aurum inhiat, vt deoueret:

Alteram manu fert lapidem, panem ostentat altera.

Diuus Hieronymus ad Rufinum: Hæc apud te amice potius exostulare volui, quæ laceffitus publice desequire, vt animaduertas me recõciliatas amicitias pure colere, & non iuxta Plautinam sententiam, alteram manu lapidem tenere, panem offerre altera. Eodem eleganter alluist, scribens ad eundem Rufinum: An tibi ideo panem non damus, quia hæreticorum cerebro lapidem illidi-

illidimus? Simile quiddam habet Gregorius Theologus in epistola ad Eusebium, episcopum Cæsariensem. ὡς περ ἔστι τῶν ἀνδρῶν τῆ μὲν τῶν χειρῶν καταψήχοι τὴν κεφαλῶν, τῆ δὲ παλῶ τὴν παρεῖν, id est, Perinde quasi quis eiusdem viri altera manu scabat caput, altera malam feriat.

Ex eodem calidum, & frigidum efflat.

Ἐκ αὐτῆ τῆ σώματος τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξέρχεται, id est, Eodem ex ore calidum, ac frigidum proferre. Bilingues, & qui eundem modo laudant, modo vituperant, ex eodem ore calidum, ac frigidum spirare dicuntur. Natum ex Apologo quopiã Aniani fabulatoris. Satyrus quidam, cum vehementer algeret, hiberno gelu supra modū fauiente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem, cur homo inflaret in manus ori ad motas, rogauit, cur ita faceret. is respondit, vt frigidam manus halitus tepore calefaceret. Deinde, vbi, extracto foco, apposita mensa, in pulcem feruidam rursus inflaret, magis etiam admiratus, sciscitatus est, quid hoc sibi vellet: vt pulcem, inquit, nimium feruentem halitu refrigerem. Tum Satyrus, surgens à mensa: Quid ego audio, inquit? Tun eodem ex ore pariter & calidum, & frigidum efflas? Valebis. neque enim mihi ratio est, cum eiusmodi homine commune habere hospitium. At huiusce rei, quam Satyrus admirabatur, causam reddit Aristoteles in Problematis, Sectione trigesimaquarta, problemate septimo: idque ideo fieri putat, quod, qui vehementius efflat, is non moueat vniuersum aerem, sed ore contractiore paululum venti expiret, vt calor ab ore profectus, à reliquo aere, quem ob impetum plurimum mouet, continuo euanescat, atque in frigus abeat. Id quod secus fit in eo, qui faucibus apertis aerem exhalat. Ex eodem ore emanat dulce, & amarum. Huc adscribi poterit, quod refert secundo libro Plinius, plus quam prodigiosum, fontem esse quandam in Dodona, qui, cum sit frigidissimus, & faces siquis ardentes immergat, extinguat; si extinctæ admoueantur, accendit. Quæ omnia torquere licebit in rhetores, qui eadem norunt laudare, & vituperare, eleuare, atque attollere. Item in Iurecon sultos, qui causam eandem nunc tuentur,

nunc impugnant. Ad eum sensum detorsit Plutarchus, quod Circe eadem virgamentem adimit, ac reddit: pecudes facit, & homines. Extat apud Græcos hic senarius prouerbialis:

Τὸν αὐτὸν ἀνεῖν καὶ λέγειν ἀνδρὸς κακῆ. id est,

Laudare eundem, carpereque, viri est mali.

Athenæus libro quarto docet esse situlæ genus, à Græcis dicitur μάγαδης, siue λαομαγάδης, quod idem & grauem, & acutam vocem reddit. Vnde versum adducit ex Alexandride,

Μάγαδην λαλήσω, μικρὸν ἄμασσοι καὶ μέγαν. id est,

Grande, ac pusillum Magade proloquar simul.

Id Græcis dicitur μαγαδίξεν, sonare simul duas voces, grauem, & acutam, διὰ πασῶν, vt vocant musici. Arist. sectionis decimononæ problemate, iuxta Græcos codices, decimo octauo, iuxta Theodori versionem 17. vitur eo verbo μαγαδίξεν, quærens, cur hæc sola harmonia, quæ diximus, sonetur magade. Rursus in problemate trigesimalono, iuxta Græcos codices, μαγαδίξεν δὲ ἐν τῇ διὰ πασῶν συμφωνίᾳ, id est, Magadiflant in concentum diapason.

Oculata manus.

Oculata manus dixit Plautus, quæ promissa velint exhiberi re, non oratione promitti. Nam oculos habere, quibus videant exhibita, aures non habere, quibus audiant pollicitationes. Ita lena quædam in Asinaria adolescenti, montes aureos pollicenti, cum illa nihil commoueretur promissis: Semper, inquit, oculatæ nostræ sunt manus, credunt, quod vident. In eadē erat septentia leno ille Terentianus Sannio: Nunquam inquit, & ego adeo astutus fui, quin, quidquid possem, mallet auferre in præsentia potius. Huc alluist Chærea in Eunucho: Fac nunc promissa vt appareant.

Cæca dies, & Oculata dies.

PLAVTUS item cæcam diem, & oculatam, pro die, qua non numerat præsentem pecunia, & qua numeratur. Sic enim leno quidam loquitur in Pseudolo: Eme die cæca hercle oleum, id vendito oculata die: iam

Hercule vel ducenta fieri possunt, praesentes minae. Hoc est, eme non praesente pecunia, sed in diem pacta, reuende pecunia praesente. Vocant & Iurisconsulti caecam diem, & caeca testimonia, quae scripto perhibentur absentibus. Nam caeca sunt non tantum quae non vident, sed quae non videntur, & absunt.

Lentiscum mandere.

Σχίνον διατρώγειν, id est, Lentiscum mandere, vel arrodere, Graeco prouerbio dicitur ij, qui nimio comendi corporis studio superfluunt: Nam ex lentisco dentifricium fieri consuevit: Is est puluisculus quidam candidandis dentibus comparatus. Fiebant & dentiscalpia ex lentisco, hoc est, cuspides quaedam purgandis dentibus accommodae. Martialis in Apophoretis:

Lentiscum melius, sed, si tibi frondea culpis

Defuerit, dentes penna leuare potest.

Quin & Dioscorides libro primo indicat, lentisici succum ex aqua decoctae figere vacillantes dentes, si eo colluantur: tum & cuspides hinc factas, si affricentur, vitales esse dentibus abstergendis. Huiusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur, & αρωστωρες, id est, Lentisici arrosiores appellatur. Nam dentium cura, olim vt delicatis probro dabatur, & Appuleio inter reliqua crimina obiectum est, quod dentifricium parasset. Recte transferetur adagium & ad reliquum totius corporis cultum.

Vnico digitulo scalpit caput.

MOLLES, atque effoeminati vno digitulo caput scalpere dicuntur, nimirum solliciti, ne comam studiose compositam perturbent. Id primum dictum putant a Caluo poeta in Pompeium, hinc in omnes parum viros translatum. Iuuen. Satyra 9.

Qui digito scalpunt vno caput.

Molles, & impudicos ex gestu notans. Porro gestum eum antiquitus impudicitiae habitum argumentum, testatur in epistolis Seneca: Rerum, inquit, omnium si obseruentur, indicia sunt. Et argumentum morum ex minimis quoque licet capere. Impudicum, & incessus ostendit, & manus

mota, & vnum interdum responsum, & re-latus ad caput digitus, & flexus oculorum. Improbum interdum risus, insanum vultus, habitusque demonstrat.

Summo digito caput scalpere.

Τῷ ἄκρῳ δακτύλῳ τὴν κεφαλὴν κτείν, id est, Summo digito caput scalpere. Idem est cum proximo. Lucianus in Rhetorum praecceptore, delicijs effoeminatum hominem describit his verbis: Εν τῆτοις δὲ πάνσοφόν τινα, καὶ πάγκαλον ἄνδρα, διασσοαλιμένον τὸ βέλδισμα, ἐπικελαισμένον τὸν ἀνχένα, γυναικίον τὸ βλεμμα, μελιχρον τὸ φάνημα, μύθρον ἐποπνέοντα, τῷ δακτύλῳ ἄκρῳ τὴν κεφαλὴν κτείνον, id est, Inter haec autem virum quendam egregie sapientem, atque insigni forma, lubrico incessu, fracta ceruice, muliebri aspectu, voce mellita, olentem vnguenta, caput summo digito scalpentem.

Phryx plagis emendatur.

PHRYX plagis emendatur. In barbaros, seruilique ingenio homines dicitur, qui non pudore, neque monitis, sed verberibus redduntur meliores. Cum contra generosus animus, vt ait Seneca, rectius ducatur, quam trahatur. Cicero pro L. Flacco in testes Asiaticos: Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum, an vestrum est hoc prouerbi-um? Phrygem plagis fieri folere meliorem. Adagium ita refertur apud Suidam versus trochaico:

Φρύξ ἀνὰρ πλιηγὲς, ἀμείνων καὶ διακονέσε- ρος. id est,

Verberatus Phryx melior, & obsequens erit magis.

Ostendit Athenæus, e Phrygia mitti folere mancipia laudatissima,

Ἀνδράποδ' ἐκ φρυγίας, ἀπὸ δ' ἀρκαδίας ἐπι- κέρως. id est,

Mancipia ex Phrygia, sed ab Arcadia auxiliaries.

Nihil sacries.

Οὐδὲν ἱερὸν ἐπάρχεις, id est, Nihil es sacri. Sermo contemnentis prouerbialiter. Siquidem Graeci, quidquid praeclarum, ac vehementer conducibile videri vellent, id sacrum appellabant, vt ἱερὸν βουλή, Sacra res consili-um,

lium, & ἱερὸν πόλις, id est, Sacram ciuitatem dixit Aristides, tanquam omnium tutatricem, & quod alio citauimus loco, ἱερὸν ἀγκυραν, id est, Sacram ancoram. Plutarchus in vita Pelopidæ, Sacri praesidij mentione facit. Theocritus in Hódæporicis,

Ἄλλ' ἐν αἰ καλῆς ἑρίφον θέμεν: ἐν τι μὲν ἐδὲν ἱερὸν.

Haedum igitur, si vis, age iam deponito, quanquam

Nil sacri est.

Verba sunt contemnentis pignus. Qui prouerbij tradunt originem, aiunt, Herculem, conspecta Adonidis imagine, contemp- sisse, his verbis, ἐδὲν ἱερὸν εἶ, id est, Nil es sacri. Seu quod existimaret, ijs duntaxat habendum esse diuinitatis honorem, qui de genere mortalium essent benemeriti: siue quod fures, qui in eius templo aufugissent, non essent in tuto, propter loci religionem, quemadmodum in aliorum deorum sacellis. Nunc accommodatur ad quam rem despiciatui habitam. Ab hac interpretatione non discrepant, quae refert Theocriti scholiastes, huius commentii auctorem citans Cleandrum.

Nihil sanum.

ΣΥΜΜΑΜ morum corruptionem, & nullum honesti respectum his verbis Graeci significant, ἐδὲν ὕγιες, id est, Nihil sanum. Exemplum passim in comædijs, traegædijsque Graecorum sunt obuia. Aristophanes in Pluto:

Πιδσόμεν' εἰ χρὴ μεταβάλλοντα τὰς πρὸ- πτες,

Εἶναι πάντερον, εἰδίκον, ὕγιες μηδέν,

Ὡς τῷ βίῳ τὸτ' αὐτὸ νομίστας συμφάρεν, i. Scitarum an expediret, vt in contrarium

Verbo instituto, pristinisque moribus, Iniquus esset, subdolum, sani nihil,

Ratus ista vitæ commodis conducere.

Andromache in sui nominis tragædia apud Euripidem ita describit Spartanorum mores.

Ὁ παῖσιν ἀνθρώποισιν ἐχθιστοί βροτῶν,

Σπάρτης ἔνομοι, θόλια βελδότηρια,

Τ δὲ δὲν ἀμακτες, μηχανὸ ἔραφοὶ κακῶν,

Ελακτά, κ' ἐδὲν ὕγιες. id est, Heus omnium mortalium inuisissimi, Spartam incolentes, fraudulenti consilij,

Mendaciorum principes, & opifices Tecci malorum, tortiles, sani nihil.

Aristophanes ἐν Θεσμοσορία ἕσους (si modo non fallit titulus) de fæminis:

Τὰς οἰνοπότιδας, τὰς παροδότηδας, τὰς λά- λους,

Τὰς ἐδὲν ὕγιες, τὰς μετ' ἀνδράσιν κακῶν.

Vini bibaces, proditrices, garrulas, Nihilque sanum, maximum viris malum.

Vbi plane prouerbialiter dixit: ἐδὲν ὕγιες, pro perditissimis. M. Tullius ad Atticum libro decimo quinto: Quid quaeris? ἐδὲν ὕγιες. Id velut interpretans in epistola,

quae praecellit ab hac tertia: Quid quaeris? nihil sinceri.

Dionis gry.

Τὸ δῖον γρύ, id est, Dionis gry. Recte dicitur, aut vbi quempiam magno animo contemnimus, ac ne responso quidem dignum habemus: aut cum rem nihili significamus. Nam de gry alio diximus loco. Adagium ortum ex euentu Dion, Alexandrinus natione, praecipuam in philosophia laudem esse consecutus. Huic erat frater luctator, nomine Topsius. Itaque, cum quidam ex eius concertatoribus Dionem probris incesse- rit, fanda; atque infanda in eum euomens, multa interim turba ad conuicium, vt fit, affluente, ipse ne verbo quidem respondit maledictis, videlicet philosophiae dogmatum memor. Ceterum, vbi iam intra aedium suarum vestibulum esset, nam conuiciator eo vsque fuerat profecutus, nihil iracundiae praesens- ferens, hoc tantum respondit, ἐδὲ γρύ, id est, Ne gry quidem. Iuuenis autem, animi impotens, laqueo se praefocauit. Ea res in vulgi fabulam abiit.

Cæcus cæco dux.

Τυφλὸς τυφλῷ ὀδηγός, id est, Cæcus cæco dux. Vti licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconsultus imprudenti consilium dare conabitur. Alludit ad prouerbi- um M. Tullius libro De finibus ultimo: C. autem Drusi domum compleri consul- toribus solitam accepimus, cum, quorum res esset, ipsi non videbant, cæcum adhibebant ducem. Hæc Cicero. Drusus enim Iure consultissimus, alijs prospiciebat animo, cum corporis oculis nihil cerneret. Cui confine est Horatianum illud: Cæcus iter ostendit. Horatius ad Scæuam:

Cæcus vti si monstret iter, tamen aspice.

Quod quidem Porphyrion perinde dictū autumat, quasi dicas. Sus Mineruam. Præpostere enim res geritur, cum cæcus videntibus iter commostrare conatur. Apud Aristophanem in Pluto, Carion seruus stomachatur in herum: quod ipse videns, Plautum oculis captum sequeretur.

Ὅς τις ἀκολυθεῖ κατόπιον ἀνθρώπου τυφλῶ, Τὴν αὐτίον δρῶν, ἢ προσὴν αὐτῷ ποιεῖν. Ὅς γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἠγέμεθα, Ὅτι οὐδ' εἰ ἀκολυθεῖ, κἀμὲ προσβιάζεται. i. Luminibus ut qui captum, & orbum hominum

sequatur à tergo; hoc agens præpostere. Nam, qui videmus, ducimus cæcos: at hic sequitur, simulq; cogit eadem facere me.

Cæca speculatio.

Ἀλασκοπη, id est, Cæca speculatio. Cōposita Græcis est dictio, ἀπο τῆς λαῶν, quod est videre, inde ἀλαός cæcus, & σκοπεῖ, id est inspicere. Ita Suidas, ex Homero citans. Etymologus addit alias coniecturas ex Methodio, citans idem dictum. Suidas prouerbialem dictionē admonet, quoties aut conuenit, quibus datum est negotium, aut ipsi nihil vident, quibus obseruandū partes sunt delegatæ. Translatum ab ijs, qui è speculis sublimibus diligenter circumspiciunt vndique, &, quod viderint, alijs renunciant. Homerus aliquoties hoc habet, Ὅδ' ἀλασκοπιῶν ἔχῃς, quod Etymologus citat ex Methodio. Pro eo, quod est, haud quaquam cæcutienter speculatus est. Vti conueniet, quoties significabimus, aliquem rem sagaciter odoratum, ac deprehendisse.

Sine cortice nabia.

SINE cortice nare dicuntur, qui iam per etatem non egent custodē morum; aut qui eo doctrinæ processerunt, ut iam præceptorum opera non habeant opus. Horat.

Simul ac durauerit ætas Membra, animumque tuum, nabis sine cortice.

Id est, Citra custodem, ac pædagogum ipse te reges, ac moderaberis. Acron prouerbij admonet: putatq; metaphoram multo sumptam à iuuenibus, qui, cum primitus natæ discunt, corticibus, aut suberibus ventri subligatis natant: deinde exercitatores, citra huiusmodi adminicula natare incipiunt. Plautus in Aulularia: Quasi

pueris, qui nare discunt, seyræa induitur ratis, Qui laborent minus, facilius ut nent, & moueat manus. Est autem Græcis φελών, siue φέλλω, (nam varie scribitur) quod Latini vertunt suber, (sic enim vertit Theodorus) Cortex arboris semper fluigans, & ob id aptus nauibus præsertim ancoralibus, (indicat enim ancoræ locum, ut à nautis cauatur) & piscantium tragulis: sustinet enim summos retium funes: utilis & cadorum obturamentis, postremo & faminarum calceatui mensibus hibernis, vnde ioco prouerbiali apud Græcos cortices arborum dicuntur. Meminit Plin. lib. 16, cap. 8. Lucianus in Veris narrationibus narrat: φελώ ποδῶς, vnde Græci φελώ κεν dicunt supernatare. Et φελῶς loca, quæ paullulo terræ regunt saxa.

Vt possumus, quando, ut volumus, non licet.

Ζῶμεν γὰρ ἔχ' ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα. id est, Non uti liber, sed uti licet, sic viuimus.

Senarius prouerbialis, quo monemur, tempori, ac necessitati seruiendū esse. Teretiana Misis in Andria, rogata, quam Athenis vitā agerent, verecunde seni meretriciū quæstū confitens: Vt quimus aiunt, quando, ut volumus, non licet. Cæcilius in Plautio, apud Donatum: Viuas ut possis, quando non quis, ut velis. Item Plato in Hippia maiore: Τοῖα ἄντα δ' ἰππία τὰ ἡμέτερά ἐσιν ἔχ' οἷα βέλεται τις (οἷαν ἀνθρώποι ἐκάστοτε παροίμαζόμενοι) ἀλλ' οἷα δυνάται, id est, Eiusmodi sunt, Hippia, res nostræ, non quales quis optaret, sicuti prouerbio dicitur vsquequaque, sed quales esse possunt. Allusit eodem & in Cratylō: ὅπως ἀν' δυνάμεθα πράττοντες, id est, Præfati, vtcunque potuerimus. Sic enim modestie gratia præfatur, qui negotium aliquod suscipiunt. Huc pertinent & illæ Græcorum sententiæ:

Βελόμεθα πλετέιν πάντες, ἀλλ' ἔδυνάμεθα. id est,

Oēs cupimus, at non licet ditescere. Et: Πάντες καλῶς ζῶν θέλομεν, ἀλλ' ἔδυνάμεθα. id est,

Bene viuere omnes volumus, at non possumus.

Nemini sua fortuna satisfacit, & aliud votis destinat. Vfus erit, vbi significabimus nostra nobis parū placere, verū facultatē deesse, nō animum: videlicet fortunā esse parum

rum commodā, aut vitam non satis integram, aut epistolam non satis eruditam.

Atheniense inconsulta temeritas.

Ἡ τῶν ἀθηναιῶν δυσβουλία, id est, Atheniense inconsulta temeritas. Quadrat in eos, quibus male consulta vertunt bene. Nam id olim vulgo tributum est Atheniensibus, quod ipsi quidem socorditer consultarent, parumq; prospicerent, verum Minerua, ciuitatis præses, illorum male instituta, bene vertere conuulgit. Simile est huic, quod hodie quoq; vulgo dicunt: Est fortunatior, quam prudentior, de quopiam non suapte industria, sed fortunæ commoditate successu rerum vte. Eupolis apud Suidam, & Athenæum libro decimo, in Atheniensium mores:

Ὅς δ' ἐκ ἀν' εἰλεθ' εἰ δ' ἀν' οὐνόπτας προτῶ, Νυκτερατῆρες λήσομεν. ὁ πόλις πόλις ὧς ἀτυχήεις εἰ μάλλον ἢ καλῶς φρονεῖς. id est, Quos ante hac nec præfici conuiuii Quisquam tulisset, nunc videmus scilicet Belli duces. o ciuitas, o ciuitas, Fortuna ut es feliceiore, quam sapis.

Porro Atheniensium incogitantiam notat & Aristophanes hoc versu, in Nubibus: Φασι γὰρ δυσβουλῶν τῆδ' ἐπὶ τῇ πόλει προσεῖναι. id est,

Læua consilia ferunt huic adesse ciuitati.

Quo loco interpretes adscribit fabulam huiusmodi: Cum Neptunus, à Minerua victus, non posset Attica regione potiri, iratus immisit illis δυσβουλῶν, id est; læua, stultaq; consilia: hoc deinde vitium Atheniensibus ἐπιχόρηον, hoc est, vernaculum fuisse. Idq; Mineruam non mutasse: ceterum, quod illi male statuisent, illa in bonos exitus vertebat. Allusit huc idem Aristophanes in Vespis:

Γλαῦξ γὰρ ἡμῶν πρὴν μάχεσθαι τὸν στρατὸν διέπτατο. id est,

Vlula nostras ante pugnam peruolarat copias.

Eodem leuiter allusisse videtur Demosthenes, cum ait in Olynthiaca prima, in ipsa statim fronte: Ἄλλο καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης, ὑπολαμβάνων, πολλά τῶν δούτων ἐκ τῆ παραχρημα ἐγγὺς ἀν' ἐπελθεῖν εἶπεν. id est, Sed & vestræ fortunæ arbitror, nonnullis ex tempore venire in mentem, ut dicant ea, quæ ad rem pertinent. Verum hoc vitij manifestius exprobrat illis in alia quadam ora-

tione, dicens, alios homines solere consultare prius, ac deinde rem aggredi: contra Athenienses post rem factam tum consultare. Theognis:

Πολλοὶ τοὶ χρωῖνται δεικαῖς φροσὶ, δαίμονι δ' ἐδιδῶ

Ὅς τὸ κακὸν δοκεῖν γίνεσθαι εἰς ἀγαθόν, ἴ. Multis læua quidem mens est, sed numina dextra,

Queis bene vertit & id, quod temere institunt.

Aristophanes in Concionatricibus:

Λόγῳ τῆς τοι τῆς ἐστὶ τῶν γυναιτέρων, Ὅς ἀν' ἀνοήτια, καὶ μαρὰ βυλδυσώμεθα

Ἀπαντ' ἐπὶ τὸ βέλτιον ἡμῶν ξυμφέρεν. id est, Est sermo quidam ductus à maioribus

Fatua licet statuamus væcordia In melius attramen omnia nobis cedere.

Mediū carmen Græcum carebit vitio, si tollatur coniunctio καὶ, quanquam editio Aldina habebat. Et apud Liuuium subinde nominatur fortuna Romana. Nec abhorret hinc, quod alibi retulimus, Ὅδ' ὄντι κούρῳ αἶρεῖ, id est, Dormienti rete tollit.

Vbi non sis, qui fueris, non est, cur velis viuere.

Cicero in epistola quadam lib. 7. Familiarium, sententiā huiusmodi veteris prouerbij citat: Vetus esse, inquiens, Vbi non sis, qui fueris, nō esse, cur velis viuere. Sumptum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus toleradum putant, quam ut inter eos neglecti, aut etiam notati viuunt, apud quos aliquando cum splendore, atque auctoritate sint versati. Adeo, ut exilium vbiuis præoptent potius, aut etiā è vita decedere, quam mutatæ fortunæ pudorem perpeti. Id quod notauit Euripides in Hecuba, quam ita facit loquentem, ut dicat, sibi pudorem in causa esse, quo minus obtineatur Polymnestorem. Pudare enim in tam calamitoso rerum statu, conspici ab eo, cui aliquando visa sit florens. Idem in Alcestide:

Τῆ μοι ζῶν δὴ τα κείδων, φίλοι, Κακῶς κλύοντι, καὶ κακῶς πεπαραχότι. id est,

Post hac, amici, cur mihi sit viuere Cordi, male audienti, & affecto male.

Ad eadem facit sententiam, quod apud Sophoclem ait Ajax,

Ἄτοχρον γὰρ ἀνδρῶ τῶ μακρῶ χρῆξεν βίῃ Κακίῳσιν ὅς τις μηδὲν ἐξ ἀλλόσασται, id est,

Est turpe, vitam prorogare longius

Quisquis malis nil explicat sese suis. Item paullo post in eadem tragœdia, Ἀλλ' ἢ καλῶς ζῶ, ἢ καλῶς τεθνήσκεις. Τὸν δὲ γαίη χρη. id est,

Verum aut decore viuere ingenium viri Decet, aut decore oppetere mortem.

Fertur hic quoque senarius, Ζῶ ἀχρὸν αἰς ζῶ ἐφθόνησεν ἢ τύχη. id est, Fortuna quibus inuidit aspera viuere, Hos indecorum, ac turpe velle viuere.

Sed propius ad Ciceronis sententiã accedit locus ille apud Euripidem in Hecuba, vbi Polyxena ratiocinatur, sibi non esse causã, cur optaret viuere, quod omnibus ornamentis pristina fortunã iam esset spoliata.

Τὴ γὰρ μὲ δέει ζῶ, ἢ πατήρ μὲν ἢ ἀναστῆ Φρυγῶν ἀπάντων, τὸ το μοι πρότον βίβ. Ἐπειτ' ἐθρῆσθ' ἢ ἐλπίδων καλῶν ὑπὸ βασιλευσιν νόμον. id est,

Quæ nãq; vitæ caussa iam superest mihi? Vt cui pater rex omnium fuerit Phrygii. Etenim rudis mi lucis hoc initium.

Dein spes in amplas educabat, regibus Despona.

Et reliqua, quæ sequuntur. Sunt enim longiora, quã vt hic putemus esse percensenda.

Premere pollicem, Conuertere pollicem.

ANTIQVITVS in pollice fauoris erat, Audijq; significatio. Qui faueret, pollicem premebat; qui minus faueret, pollicem conuertebat. Qui gestus in prouerbium abierunt, vt iam premere pollicem dicatur, qui quoquo pacto fauet; conuertere, qui male vult. Pl. lib. 2. 7. cap. 2. Pollices, cum faueamus, premere etiam prouerbio iubemur. Iuuen.

-Conuersio pollice vulgi, Quemlibet occidunt populariter, Horatius Vtroq; pollice dixit, pro summo fauore,

Consentire suis studijs qui crediderit te, Fautor vtroq; tuū laudabit pollice iudū.

Porphyrio enarrat hunc ad modum, Vtroque pollice, id est, vtraq; manu, σικενοδοχίας. Synecdoche, à parte totum. An, qui vehementius laudat, manus iungens, iungit pollicem cum proximo. Acron hoc pacto, Vtroque pollice, σικενοδοχίας, manu vtraque, sublataq; pariter, ac sæpius mota. Hic enim gestus valde laudantium est.

Sane vtrunque, sicut ex ijs conijci licet, prouerbij origo fugit.

Faciem perficere, Frontis perficere.

FRONS habita est antiquitus pudori sacra, & facies item. id quod & prouerbio testatum est, quo dicitur, pudorem esse in oculis. Inde frontem, aut faciem prouerbio perficuisse dicitur, qui pudorem omnem dediderunt, velut absterfo manu à vultu pudore. Translatum apparet à gestu quorundam, qui dicturi, facturive quippiam apud ignotos, manu faciem perficiant: id quod rusticani cuiusdam pudoris indicium est, quem coneris peruincere. Huc gestum Quintilianus notat inter vitia pronuntiationis libro vndecimo: Virtiosa enim, iniquiens, sunt illa, intruere lacunaria, perficere faciem, & quasi improbam facere. Plutarchus scribit hunc gestum peculiare fuisse M. Tullio, vt dicitur, læua faciem demulceret. Alioqui non inficias it ipse Cicerò, initio dicendi trepidantior fuisse sese. Fabius libro nono, citat hæc ex Caluo: Perfica frontem, & dic te digniorem, qui prætor fieres, quã Catonem. Significat id esse dictu vehementer improbum. Plinius in præfatione naturæ historiarum: Perficiui faciem, nec tamen profeci, quando alia via ingens occurrit. M. Tull. Tuscul. lib. 3. in eundem sensum dixit, Perficere os: Quid tergieriamur, Epicure? nec fatemur eam nos dicere voluptatem, quã tu idem, cum os perficuiisti, soles dicere? Seneca lib. 5. epistola 40. Perfices frontem oportet, & ipse te non audias. Huc pertinent etiam illa, quod effròtes appellamus inuerecundos. Et, Qua fronte audebis hæc facere? Quod enim Horatius dixit:

-Clament perisse pudorem? Cuncti pene patres. Id Persius imitatus -Exclamet, inquit, Melicerta perisse Frontem de rebus. Item illa, Quo ore obiurgabis filium? Et, Os impudens, Os durum, Os ferrum, cum impudentiam indicamus. Ouidius: Nō tibi plus cordis, sed minus oris adest. Non plus audes, aut sapiis, sed minus pudet. M. Tull. in Verrem, Os hominis, insignemq; impudentiam cognoscite. Idem in Philippica quinta. Sed illud os, illam impunitatem. Idem pro C. Rabirio Postumo: Quod

Frontem exporrigere, frontem contrahere. FRONTEM explicare, cum hilarescimus; contrahere, cū ringimur, (hoc est, vbi quid molestum est,) dicimus. Plinius in libro vndecimo: Frons & alijs, sed homini tantum tristitiae, hilaritatis, clementiæ, seueritatis index. Terentius: Exporge frontem. Horatius in Odis: Sollicitam explicuere frontem. Idem alibi: Deme supercilio nubem. EXPORRECTA fronte, hilariter. Porrectiore fronte mecum loquaris oportet, apud Plaut. Obducta fronte, corrugata fronte, contracta fronte, caperata fronte. Plaut. Caperat frōs seueritudine. Quod quidem à caprinis cornibus translaturum volunt. Et nubila frons, serena frons, explicata frons.

Quod habent os, quam audaciam? Rursus in Oratore: Quod ramos os est illius patroni, qui ad eas causas sine vlla scientia iuris aude accedere? In Philippica vndecima: Audisset furentis introitum Dola-bellæ, vocem impuram, atque os illud infame. Martialis libro nono.

Santonica medicata dedit mihi pocula virga, (Os hominis) mulsam me rogat Hippocrates.

Homericus Achilles Agamemnonem κωσπῶν appellat, id est, canino adspectu. & apud eundem?

Κυνὸς ὀμμάτ' ἔχων, ἡραδ' ἴλω δ' ἐλάφοισι. i.

Canis habens oculos, cor cerui: impudentiam significans cum timiditate coniunctam. Deniq; haud scimus, an huc pertineat, quod apud Athenæum in Dipnosophilitis adducitur è Cyrenæo poeta:

Τρίς δ' ἀπομαζαμένοισι θεοὶ διδάσαν ἀμεινον.

Porro ter absterfis diui donant meliora. Subindicat, impudentius id postulare, vt, quæ sunt acta in conuiuio, narret.

Frontem exporrigere, frontem contrahere.

FRONTEM explicare, cum hilarescimus; contrahere, cū ringimur, (hoc est, vbi quid molestum est,) dicimus. Plinius in libro vndecimo: Frons & alijs, sed homini tantum tristitiae, hilaritatis, clementiæ, seueritatis index. Terentius: Exporge frontem. Horatius in Odis:

Sollicitam explicuere frontem. Idem alibi: Deme supercilio nubem.

EXPORRECTA fronte, hilariter. Porrectiore fronte mecum loquaris oportet, apud Plaut. Obducta fronte, corrugata fronte, contracta fronte, caperata fronte. Plaut. Caperat frōs seueritudine. Quod quidem à caprinis cornibus translaturum volunt. Et nubila frons, serena frons, explicata frons.

Attollere supercilium, Ponere supercilium.

PLINIVS, Supercilia, inquit, homini, & pariter, & alterne mobilia. Et in his pars animi. Negamus, annuimus. Hæc maxime indicant fastus. Superbia aliubi conceptaculum, sed hic sedem habet: in corde nascitur, huc subit, hic pædet. Nihil altius simul, abruptiusq; inuenit in corpore, vbi solita-

ria esset. Haftenus ille. Inde prouerbio Attolli supercilium dicimus, arrogantiam significantes: Adduci supercilium, fastidium indicantes. Citar & Suidas, ἀνασπῶντες τὰς δόρυς, καὶ τὰς γνάβυς φουάντες, i. Contractis supercilijs, inflatis buccis. Quod Græci vni-co verbo dicunt κατασπυῶδαι. Lucianus à persona ad rem transfudit, sermone arrogan-tem, ac superciliosum appellans κατασπυῶμένος λόγος. Poni dicitur supercilium, cum à fastu receditur. Et fastosos homines superciliosos nominamus. Denique simpliciter ipsum supercilium pro fastu, atq; arrogantia ponitur. Philosophorum supercilium quis ferat? Porro, quod Plinius ait, supercilijs annuere nos, atq; renuere, Homerum secutus est, apud quem versus hic aliquoties legitur:

Ἡ καὶ κωμῶν ἐστιν ἐπ' ὀφρύσιν νεύσει κρονίων. i.

Sic ait, atq; supercilijs pater annuit atris. Id æmulatus Maro:

Sic ait, & totū nutu tremefecit Olympū. Bibe helleborum.

ARISTOPHANES in Vespis, πῖθ' ἐλλέβορον, id est, Bibe helleborum. Quo dicto, significat insanire quempiam. πῖθι vero dixit, nō πῖνε, quod, vt admonet interpret, hoc ad simplicem potum referunt grammatici, illud ad potionem ferarum medicamentum. Id est ostendit & verbum hinc esse fictū, ἐλλέβορον καὶ ἐλλέβορίζειν, pro insanire. Quique parum animo constant, ἐλλέβορον δειδύσαι, id est, Helleboro opus habere dicuntur. Atque idem apud Latinos est auctores, helleborū edere, & helleboro sese purgare, prouerbio iubentur: propterea quod antiquitus plurimus vsus fuit huius herbar ad leuanda mētis, & capitis vitia. Plinius lib. Nat. historiae 25. c. 5. hellebori duo facit genera, sicut & Dioscorides libro quarto: Candidum, quod Italia veratrum album appellat: & nigrum, quod alij vocāt entomon, etiam si in Dioscoride atomon legitimus. Alij polyrrhizō, pleriq; Melampodium vocant, ab inuente Melampode vate, vel eiusdem nominis pastore, quod is animaduertisset eo purgari capras: deinde dato eorum lacte sanauit. Præteritas furentes. Sed Aulus Gellius, Plinium secutus, ait, coloris discerniculum non in semine, neque in virgultis, sed in radice apparere. Candido vomitiones cidentur, eoq; stomachum, & ventrem superiorem purgat. Nigro alius inferior diluitur. Vtriusq;

Vtrinque periculosa sumptio, sed alibi vt præstantior, ita periculosior. Quod ipsum tamé adeo vulgatum esse cœpit, vt pleriq; studiorum gratia, ad præuidenda acrius, quæ commentabantur, sæpius sumptitauerint. Nominatim autem Carneades Academicus, scripturus aduersum Stoici Zenonis libros, cædido helleboro superiora corporis purgare solitus legitur, ne quid ex corruptis in stomacho humoribus, ad domicilia vsque animi redundaret, & instantiam, vigoremq; mentis labefaceret. Nigri vero religiosum etiã vsum fuisse, testatur Plinius. Siquidem hoc & domos suffiebãt, purgabantq; , aspergentes & sese, & pecora. Tum solenni cum precatione colligebatur, & superstitiosus, vt meminit etiam Theophrastus. Primum enim gladio circũscribebatur: deinde, qui succisus erat, exortum solis spectabat, precabaturq; , vt id sibi liceret, dijs concedentibus, facere. Obseruabat & aquila volatum, quæ si propius aduolasset, moriturũ eo anno, qui succiderat, auguriũ erat. Ex Plinio igitur colligere licet, vtrumq; genus, tum cædidum, tum nigrum, cum ad alia complura mala, tum aduersus melancholiam remedium efficax habere. Vnde & prouerbiũ natum, quod tamen varie effertur. Plaut. in Menæhmis: Non potest hæc res trium iugerum helleboro obrineret. Demosthenes Æschinem in actione monet, vt sese purget helleboro. Lucianus in Dialoگو Menippi, ac Tantali: ληρείς, ὡ τάνταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς πότεν δίδου δοκίμης ἀκρατῶ γε ἐλλεβορὴν ἢ δία, id est, Desipis, Tantale, &, vt vere dicam, helleboro potu tibi est opus, eoq; sane meraco. Et apud eundem Rhadamantus, in secundo Verrarum narrationum libro, ita pronunciat, vt Ajax traditum ab Hippocrate helleborum bibat, prius quam in heroum consortium recipiatur. alludés ad eius insaniam. Ibidem legitur, nõ licuisse Chryippo in beatorum insulam immigrare, nisi quartum iã sumpto helleboro. Nimirum illuc alluditur, quod ter ia vita bibisse memoratur, vt resatur etiam Petronius in carmine quodam. Horatius: Expulit helleboro morbum, bilemq; me raco.

Ouidius in epist. Ponticis lib. 4.

I, bibe, dixissem, purgãtes pectora succos, Quidquid & in tota nascitur Anticyra.

Perfius:

-Anticyras melior sorbere meracas. Insanũ significans. Aufonius ad Theonem: Helleborumq; bibas Samij Lucumonis acumen.

Nauiget Anticyras.

Παλῶσειν εἰς ἀντικύρας, id est, Nauiget Anticyras. Horatius eleganter nouauit adagij quasi faciem, cum ait in Serm.

Nauiget Anticyras.

Quibus verbis Stoicum insanum significat, quiq; mentis morbo laboraret, essetq; sapientis indignus nomine, cum nemo sapiens nisi sanus. Dicitur est autem eadem figura, qua Græci dicunt παλῶσειν εἰς μαοσυλίαν, id est, Nauiges Massyliam. Strabo libro Geographiæ nono, duas Anticyras commonstrat, & in altera, quæ sit post Crisfam opidum, helleborum nasci, in altera eiusdem nominis, quæ sit ad sinum Maliacum, & Oetam montem, optime temperari. Atque in eam quam plurimè regionibus ad nauigari sanitatis gratia. Pausanias in vltimo libro scripsit, supra Anticyram montes esse magnopere pertricos, in his copiose provenire helleborum, nigro purgari aluum, albo vomitum cieri, ac superiora corporis purgari. Stephanus addit, Anticyrensem quempiam fuisse, qui Herculem, helleboro dato, liberarit insaniam. Horatius:

Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam

Tonfori Licino commiserit.

Tres Anticyras dixit pro vniuerso helleboro, significans deploratam, & immedicabilem insaniam. Simili figura, quos indicant esse parum integræ mentis, & hodie iubent deportari Chelam. Ad hanc formã pertinent illa, Tonforis eget, aut Curatore est opus. Horatius:

Nec tonfore putas, nec curatoris egere.

Tutores enim dabantur pupillis, curatores mente captis. Sic & Columella lib. 1. cap. 3. scribit, Catonem dicere solitum, eum, qui agrum incoleret, nec salubri cælo, nec fertilem, velut commotæ mentis ad agnatos, ac gẽtiles esse deducendum. Varro lib. De re rustica 1. cap. 2. Qui salubrẽ locũ negligit, mente captus est, atq; ad agnatos, & gẽtiles deducendus. Cic. lib. 2. De inuẽtione: Si furiosus existet, agnatorum, gentiliũq; in eo, pecuniaq; eius potestas esto. Nã duodecim tabulæ furiosis ius adimunt admini-

administrandi res suas, & ad gentiles, agnatosq; transferunt; quemadmodum legimus libro Institutionum primo, titulo de Curatoribus; & Pandectarum libro vigesimo septimo, titulo vltimo de curatore furiosi. Rursum eiusdem operis libro primo, titulo decimo octauo, de Officio præfidis. Et apud Ciceronem libro tertio Tusculanarum quæst. Qui ita sit affectus, eum dominum esse rerum suarum, vetant XII. tabulæ. Verba XII. tabularum sunt hæc: Prodigio, & furioso bonorum suorum administratio interdicta esto, & in curatione agnatorum sunt o.

Strychnum bibit.

Στρυχνον ἐπιπνεν, id est, Strychnum bibit, in insanos item competit, à Strychni herbe natura, quæ, vel gustata, statim insaniam parit. Dioscorides in quarto, quatuor strychni genera facit. E quibus postremum μαυικὸν vocat, id est, insanum. Plin. lib. 21. cap. 31. cum duo strychni genera salutaria demonstrasset: Tertio, inquit, folia sunt ocymi, minime diligenter demonstranda. Remedia enim non vena tractamus; quippe insaniam facit: paruo quoque succo. Quanquam & Græci auctores in locum vertere. Drachmæ enim pondere lufum pudoris gigni dixerunt, species varias, imaginesq; conspicuas obseruari demonstrantes. Duplicatum hunc modum legitimam insaniam facere: quidquid vero adijciatur ponderi, repræsentari mortem. Hoc est venenum, quod innocentissimi auctores simpliciter Dorychnion appellauere, ab eo, quod hoc cuspidis in prælijs tingerentur, passim nascente. Dioscorides scribit, Strychni radicem cum vino potam, mensura < visa quadam, ac ludibria non iniucunda parere: duplicato modo sumptam, stuporem triduanum inducere: quadruplicato potam, adimere vitam: remedio esse, si multũ, ac largiter biberis, ac reuo ueris. Vnde magis videtur cõgrue re in φιλανθῆς, & sibi placentes, &, vt Flaccus inquit, sibi pulchros. Nam Theophrastus tradit, qui Strychnum ederint, sibi videri pulcherrimos. Cuiusmodi multos homines videmus, qui sibi nulla in re displicere possunt, perinde quasi strychno victitent. Est diuersum insanie genus, quod quidam sibi displicent in omnibus; sed alterum vulgatum est, & immedicabile.

Ede nasturtium.

Ἐδιε καρδάμον, id est, Ede nasturtium. In socordem, ignauium, hebetem, stupidum, olim dicebatur, propterea quod huic efficaciam inesse credant, erucæ contrariam: vim enim, vigoremq; animi suscitare; Venemrem coercere, cum illa è diuerso Venemrem acuat, vim mentis hebetet, vnde & nomen apud Græcos habere videtur καρδάμον, quasi cor domans. Plinius lib. 19. cap. 8. Nasturtium, inquit, nomen accepit à narium tormento. Et inde vigoris significatio, prouerbio id vocabulum vsurpauit, veluti torporem excitantis. Græcis à corde nomen habet. Dioscorides tradit, nasturtio vim esse similem erucæ, & sinapi, quod attingit ad acrimoniam in nares erumpentem. Ceterum, quod ait, nasturtio stimulari Venemrem, dissentit à Plinio. Aristophanes ἐν θεσμιοφροιάζουσις, ἐχθρὸς ἔφαγον καρδάμω. τὴν καρδάμωλιν εἰς; id est, Edi heri nasturtia. Quid nasturtiaris? Idem in Vespis:

Ὁξύθυμον, καὶ δουλῶν, καὶ βλέπόντων καρδάμω. id est,

Acrium, ac iustorum, & oculis qui exhibent nasturtia.

Porcum immola.

NE QVE prætereundum existimamus, quod Plautus in Menæhmis, porcum syncerum, & sacrum immolare iubet eum, quem mente captum significat. Adolefcēs, quibus hic pretijs porci veneunt sacres, synceri, nummum vnum en à me accipe. Iube te piari de mea pecunia: Nam ego quidem insanũ esse te certo scio. Opinamur, quod veterum vsu, qui cuiuspiam irati numinis in temperijs ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Idem paullo post in eadem fabula: Nam tu quidem hercle certo non sanus satis Menæhme, qui nunc ipsus maledicas tibi. Iube, si sapias porculum afferri tibi. Horatius in Sermonibus:

-Immolet æquis

Hic porcum laribus.

Loquitur de eo, qui iam ab insaniam resipuisse videretur.

Multa Syrorum olera.

Πολλὰ σύρων λάχανα, i. Multa Syrorum olera. Dicitur aut in magicæ artis peritos, & herbis maleficis eã exercētes, aut in eos, qui

qui rebus vilibus abundant. Fortassis recte dicitur & in eos, qui in rebus non multæ frugis, nimium insunt operæ, quippe non in agris exercendis, sed in hortis colendis occupati, quæ plus afferant voluptatis, quam emolumentum. Prouerbiū refertur à Plinio libro vigesimo, capite quinto, vbi, commemoratis varijs remedijs, herbæ Staphylini, quam eandem & pastinacam erraticam vocant, hæc subnectit: Syria in hortis operosissima, inde quoque prouerbiū est Græcis: Multa Syrorum olera. Simillimā Staphylino herbam ferit, quam alij gingidion vocant. Hæcenus Plinius. Vt autem existimemus parcemiam in maleficos quadrare posse, illa nos coniectura comonetur, quod paullo ante Orpheum citauerat auctorem, Staphylino amatorum inesse. Neque Syrorum mores vulgo nota caruisse, vel adagium illud testatur: σύροι πρὸς τὸς ρόινικας, id est, Syri contra Phœnices. Atque in hoc prouerbio miseretur nostri Cælius Rhodiginus, qui tam insigniter torqueamur, neq; quidquam tamen ipse subleuat.

Melle litus gladius.

MELLE litus gladius. In perniciosam adulationem dici solitum. Plin. lib. 21. tradit, Heracleæ in Ponto, ab eisdem apibus aliquando mella reddi perniciosissimum habentia venenum. Quæ qui ederint, abijcitur se humi, refrigerium quærentes. Nam sudore dissuunt. Id cur fiat, pabulum in causa est. Ea est herba alba, quam ægolethron appellant. Allusum est autem ad morem barbaricum, qui solent tela venenis tingere, quo vulnus esset immedicabile: præsentissimum malum erat oleum incendiarium, quod illitum telo, sicubi hæssisset in corpore, tenaciter cremabat, incendium aqua infecta irritabatur, solo puluere in spero consopiri poterat. Auctor Marcellinus lib. 23.

Letale mulsum.

Θανάσιμον μέλικρατον, id est, Letale mulsum. Eandem cum superiori habet sententiam. Diogenes; formosa scorta, θανάσιμον μέλικρατον, id est, Letiferum mulsum, appellare consuevit, tamen nihil vetabit, & in assentationem, in fœdas voluptates torquere: Breuiter, quidquid ita iucundum est, ut id sit perniciosum. Legimus & mellitum venenum apud Plinium; & idem Diogenes

orationem ad gratiam comparatam, auribusque pruriturum, μελιτίνω ἀγγύριω, id est, Malleam præfocationem appellabat, quod assentatione quidem delectaret, ceterum mendacio strangularet admittentem. Ad hanc formam attinet, quod refert Irenæus lib. 3. cap. 19. Lacte gypsum male miseri: præfens enim venenum habet gypsum, & additum lacti fallit.

Linum lino lectis.

Λίνον λίνω συνάπτεις, id est, Linum lino connectis. Huius adagij duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenimus: Quorū alter est, Infirmis infirma copulas, friuola friuolis: alter, Eadem non eisdem rationibus facis, vt dicit. Ctesippus in Platonis Euthydem: Haud tu quidem linum, vt prouerbio dicitur, lino connectis, si pater tuus, pater est omnium. Est autem ironia in sophistam, qui friuolis argutijs id sibi collegisse videbatur. Aristoteles in tertio libro, τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως, disputans de infinito, vbi Parmenidis sententiam præfert sententiæ Melissi. Melissus enim ipsum infinitum totum dixerat. At Parmenides totum dixit esse finitū, à medio æque distans. Fieri enim inquit, non potest, vt infinitum cum toto, atq; vniuerso, perinde atq; cum lino linum nectatur. Ipsa philosophi verba subscribamus, si quis forte requiret: Λινὸ βέλτιον οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῆς ἀπαιρέσεως εἰρημένον. ὁ μὲν τὸ ἀπείρον ἔλον φησὶν: ὁ δὲ τὸ ἔλον ἀπεράνθει, μέσθην ἰσοπαλῆς, ἔ γάρ λίνον λίνω ἐστὶ συνάπτειν, τῷ ἀπαιρῆτι καὶ ἔλον τὸ ἀπείρον. Suidas hoc adagium ex Stratis citat Politia. Proculus item in discutien dis quæstionibus, quæ exoriūtur ex dictis Platonis, quodam in loco sic vtitur, vt videatur conuenire in eū, qui copulet inter se pugnantia, ostendens, quemadmodū Plato de Homero diuersa, pugnantiaque dixerit: ἔ γάρ λίνον λίνω συνάπτειν ἐστὶ, τὸ ταῦτα ἀλλήλοις συμπλέκειν, id est, An non enim linū lino connectere est; ista inter se copulare? Huic affine est, quod apud Athenæum lib. 6. ex Thebano poeta, Pindaro, ni fallimur, citatur: ποταμῶν ἀπὸ τῆς ἐύλων παρὰ ξύλον. id est, Agglutinans ceu lignum ligno. Prior enim dixerat de parastitis, qui hoc dicit, sermonem suscipit de adulatoribus superiori congruentem.

Senescio semper multi a addiscens.

Γηρασίου δ' αἰεὶ πολλά διδασκόμεθα. i. Dilcenti

Discenti assidue multa, senecta venit. Hic pœtameter ex elegijs Solonis in prouerbiū abijt. significat autem, vsu vitæ, multaq; rerum experientia parari prudentiam. Conuenit cum ea, quæ citatur apud Gellium, sententia:

Vfus me genuit, peperit mater memoria.

Citatur à Platonē lib. de Rep. 7. Rursum in Dialogo De philosophia, quærens quispiam, nū philosophia sit πολυμαθία, Quid aliud, inquit, est philosophari, quam id facere, quod dixit Solon? Dixit autem:

Discenti assidue multa, senecta venit.

At nobis quidē videtur semper aliquid discendum ei, qui in Philosophum sit euasurus, siue iunior sit, siue senior, vt quam plurima discat in vita. Citat & in Lachete. Seneca in epistola quadam ad Lucilium: Tamdiu discendum est, quamdiu nescias: & si prouerbio credimus, quamdiu viuas. Citatur semel atque iterum apud M. Tullium in Catone maiore. Quinetiam Terentius ille Demea Solonis sententiam retulit, cum ait: Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitā fuit, quin res, ætas, vsus semper aliquid adportet noui, Aliquid moneat, vt illa, quæ te scire, credas, nescias: & quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies. Allusit huc cuiuscunq; est versiculus ille, neque in scitibus, neque in elegans, Senecæ nomine celebratus. E Publianus autem mimis vnū esse suspicamus, hac adducti coniectura, quod in hoc numero quosdam reperimus, qui nominatim ab Aulo Gellio sub Publij titulo referuntur. Senarius autem hic est:

Discipulus est prioris posterior dies.

Vita doliaris.

Ζῶν δόλιω, i. Vita dolij, prouerbio dicitur vita frugalis, parca, & ab omni strepitu, atque ambitione semota. Breuiter, talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egisse legitur, vnico contentus pallio, baculo, quo canes abigeret; dolio de palo suspensō pro domicilio libenter vtens, crudis herbis, & aqua simplici victitans, pane excauato pro cātino, manu caua poculi vice solitus vti: idq; à puero quodam didicisse se prædicabat, quæ forte ad eū modum aquā haurientem viderat. Porro, vt in dolio habitaret, inde sibi dicebat in mentem venisse, quod, cochleas contemplatus, nullum aliud æque commodum domicilium iudi-

castet, vnde prouerperet ad solem, & vbi se cōderet à ventis, atq; æstu. Poterit torqueri & in eos, qui nimium fordide, nimisq; dure, atq; immunde viuunt. Hos ita depingit Eubulus comicus apud Athenæum lib. 2. Αἰπτόποδες, χαμαιδυνάδες, ἀσπίριοι, id est, In lotis pedibus, humi cubantes, in aere domicilium habentes. Idem libro quarto de Pythagoricis, ex Antiphane:

Ἐδεῖ ὑπομένειναι μικρὸν ἀσπίριον, εὔπον, δίχως, σιωπῶν, εὐχρότητ', ἀλυστῶν. id est, Inedia, fordes sunt ferendæ paullulum, Silentium, tristitia, frigoris rigor, Simul ferendum corpus experts balnei.

Ad hanc formam torqueri poterit Hamarobiorum (ea gens est Sarmatiæ) appellatio, vt Hamaxobij dicantur, qui dure, ferdideq; viuunt. Nomen hinc indium genti, quod ijs plaustra ædium vice sint.

In diem viuere. Ex tempore viuere.

IN diē viuere, est, præsentibus rebus contentū viuere, atq; ex parato, minime sollicitū de futuris. Quæ vita Græcis dicitur καθημέριος βίος. Et καθημέριβιοι, qui ad eum viuunt modum. Theocritus in Idyllio N.

Ὁ θνατοὶ πελάμεδα, τὸ δ' ἀυριον ἐκ ἐσθρῶμας. id est, Mortales sumus, haud sunt nobis craftina curæ.

Aristophanes in Equitibus: Κρίθας ποριῶ σοι καὶ βίον καθ' ἡμέραν. id est, Ego affatim tibi suppeditauro ordeū, & Victum diurnum. Homerus Odyss. φ. Νήπιον, ἀγροῖῳταί, ἐσημέριαι φρονέοντες. i. Agrestes, foliidi, tantūmq; diurna sciētes.

Perfius:

Atque ex tempore viuus. id est, citra sollicitudinem futurorum. Vnde & Ex tempore dicere, id est, citra præmeditationem. M. Tull. Philippica 5. simili forma dixit, In horam viuere. Quæ non faciebat Hannibal, qui multa ad vsum referuabat, hæc ij, qui in horam viuenter, non modo de fortunis, & de bonis ciuium, sed ne quidem de utilitate sua cogitauerunt. Nec abluat ab hac specie, quod scribit Horatius in Arte poetica: Et mutatur in horas, hoc est subinde.

Vita macerata.

Βίος μαλακωμένος, i. Vita macerata, seu permollita. De molliter viuētibus, quibus ex facili omnia suppetunt. Refertur à Diogeniano,

geniano, Zenodoto & Suida. Translatum arbitramur à leguminibus, aut falfamentis maceratis, iamq; ad esum accommodatioribus: aut à tritico iam molito pisto, ac sub acto, Cui diuersum est, *ἴσθι ἀκαυθώδης*, id est, Vita spinosa.

Ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca est.

VERSUS est Hesiodi in libro De obseruatione dierum auspicatorum, atque in auspicatorum, qui deinde in prouerbii abijt, longo hominum xuo probatus, vt apud Gellium refert Phauorinus philosophus. is est huiusmodi:

Ἄλλοτε μήτηρ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. ἰ.
Ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca est:

Eo versu significatum est, non omni die bene esse posse, sed isto bene, atque alio male. Inde translātū, quod matres bene volūt liberis, nouerca oderunt priuignos. Proinde Plinius dubitare se dicit, vtrum natura sapius nouerca sit, an mater, vt quæ tot venena, tot item remedia progignat.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter aethere fulget.

DIVERSA metaphora rem eandem explicuit Theocritus in Batto:

Χ' ὁ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰθρῖος, ἄλλοκα δ' ἔει. id est,

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter aethere lucet.

Id est, Aliquando res aduersæ sunt, aliquando secundæ, quemadmodum cælum nunc serenum est, & placidum, nunc turbidum, ac tempestuosum. Huic affinis est allegoria Pindarica, è Pythijs hymnis: Non semper eisdem flare ventos, sed nunc hos, nunc alios.

Ἄλλοτ' ἄλλοίαι ποσσὶ ὕψιπε τῶν ἀνέμων. ἰ.
Alias alij flatus, sublimeriter volantium ventorum.

Idem in Isthmij hymno quarto. Ἄλλοτε δ' ἄλλοίς ἔρας πάντος ἀνθρώπους ἐπαΐσαν ἐλάυνει, id est, Sed alias alius ventus omnes afflans agit.

Plus aloes, quam mellis, habet.

PLUS aloes, quam mellis, habet. Prouerbialis metaphora, perinde declarās, ac si dicas, plus molestiæ, quam voluptatis. Nam

aloe frutex quidam est, odore graui, gustu amarissimo, cuius meminit Dioscorides, libro tertio. Plautus in Amphitryone, Ita cuiq; comparatum est in ætate hominum, ita dijs placitum, voluptati vt mæror comes consequatur. Quin incommodi plus, maliq; adit, boni si obrigit quid. Apud eundem alicubi legitur, vitam hominis plus aloes, quam mellis, habere. Et Iuuenalis de vxore:

Plus aloes, quam mellis, habet.

Apuleius citra metaphoram sic extulit in Floridis: Sed verū verbum est profecto, quod aiunt, nihil quidquam tam prospere diuinitus hominibus datum, quin & tamé admixtum sit aliquid difficultatis. Has rerum humanarum vices, ac tristitiam, lætiorumq; mixturam Homerus Iliados vltimo libro perquam eleganter indicauit, figmento duorum doliorum, quæ scribit in Iouis limine sita esse, quorum alterum sit plenum tristibus, alterum lætis. Ex quibus ille mortalium fortunam temperans,

Ἄλλοτε μὲν τε καλῶ ὄγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐδῶ. id est,

Nunc lætis vitam miscet, nunc tristibus idem.

Quemadmodum & superius indicauimus. Verum admodum maligne temperat Iuppiter Homericus, nimio plus admiscēs malorum, quam bonorum, vt, si suam quisque fortunam ad calculos vocet, minima sit futura ratio eorum, quæ nobis ex animi sententia euenerunt. Id quod eleganter dictū est à Pindaro in Pythijs hymnis: Ἐν γὰρ πᾶρ ἐδὸν σήματα σιωδῶ δαίονται βροτῶς ἀθάνατοι. id est, Ad vnum enim bonū duo pariter incommoda distribuunt mortalibus immortales. Plinius lib. 27. sententiā inuertit, cum ait, nihil esse tam malum in rerum natura, cui non boni quippiam sit adiunctum. Quandoquidem compertum est, etiam aconito, quo nō aliud venenum nocentius, inesse remedium, cum ad alia, tum ad oculorum vitia. Ad eundem modū Euripides, citante Plutarcho:

Οὐκ ἂν γένοιτο χάρις ἐδὸν, καὶ κακὰ, ἄλλ' ἐστὶ τις σύγκρασις. id est,
Bona separare non licet malis, sed est Mixtura quædam.

Naves onusta conuicijs.

ADSIMILI figura dixit Homerus Iliados Y. conuicia, quorum onus, nauis centremis

mis non queat portare: cuiusmodi Lucianus dixerat, ὅλας ἀμάξας βλασφημιῶν, vt ante dictum est. Carmen Homeri sic habet:

Ἐστὶ γὰρ ἀμφοτέρωσιν ὀνείδεια μὴ θήσεσθαι
Πολλὰ μάλ'. ἔδ' ἂν νῆες ἐκατόν τε ἄχθος ἔροισι. id est,

Probrorum superest ambobus copia summa,

Quorum onus haud portet centum ratis incita remis.

Affine & illi, quod alio dicitur loco,

Οὐς ἂν ἀν ἀρήντι ἔδ' ἐκατόν ἀγύπτωι. ἰ.

Quos tollere nec centū queant Ægyptij.

Hermippus apud Athenæus libro primo describens, quid à quaque regione soleat importari, versiculum hunc ioco admiscet,

Καὶ παρὰ περδίκης ἰδὲν, νηυσὶν πάντων πηλοῦς. id est,

Atq; à Perdica ratibus mendacia multis.

Notans Lyciorum mores. Nam Perdicia pars est, ac portus Lyciæ. Lycias fortes notat. & Virg. Æneidos quarto, veluti vanas.

Tollere cornua.

TOLLERE cornua, pro eo, quod est, animo efferri, nunc quoque vulgo tritissimum est. Horatius de Baccho:

Et addis cornua pauperi.

Quidius item de ebrietate:

Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.

Translatum à pecoribus, quæ cornibus oppositis minantur. Horatius in Epodis: Nanque in malos acerrimus, Parata collo cornua.

Tollere cristas.

Tollere cristas. Diuersa metaphora, sensus idem. Iuuenalis.

Quid apertius? & tamen illi Surgebant cristæ. id est, Sibi placebat.

Translatū ab auibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis, atq; animorum indicia sunt: nisi ad militum cristas referre malumus, quo sane hominum genere nihil nec insolentius, nec stolidius. In hanc sententiā Aristophanes in Pace dixit, detrahent cristas, ἢ περ ἡμῶν τὸς λόγους ἀφείλε, id est, quæ nobis cristas detraxit. Videlicet, reddita pace. Contra, Submittere fasces dicuntur, qui de iure suo concedunt, ac legitimum potestatem vltro ad priuatam medio critatem demittunt. Plinius lib. 7. cap. 30.

Cn. Pompeius, confecto Mithridatico bello, intraturus Posidonij professione sapientiæ clari domum, fores percuti de more à lictore venit, & fasces lictorios ianua submitit, is, cui se oriens, occidentisque submitterat. M. Tullius in Bruto: Cum enim in maximis causis versatus esses, & cum tibi ætas nostra iam cederet, fascesque submitteret. Et apud T. Liuium in secundo ab vrbe condita: Publicola, submittis fascibus, in concionem ascendit.

Animus in pedes decidit.

QUI vehementer consternantur, atque expanescunt, ijs animus in pedes decidere dicitur. Quin hodie vulgo audimus: Totus animus mihi erat in pedibus, pro eo, quod est, vehementer eram exanimatus. Homerus Iliados O.

Τάβησσαν; πάντων δὲ παρὰ ποσὶ καππεσεθυμῶς. id est,

Pavor ingruit ingens

Omnibus, inque pedes animus mox decidit imos.

Vespa cicada obstrepens.

Σὸν δὲ βομβῶν τέπιγος ἐναντιον. id est, Scilicet obstrepitans argutæ vespa cicadæ.

Apud Theocritum est in Hodeporis: Nā his verbis contemnit quidam pastor pastorem, à quo prouocatur. Quadrabit in eum, qui certat longe impar cum superiore. Aut qui negotium facefit longe se præstantioribus. Quod genus est illud: Catulus leonem allatrans.

Pica cum lusciniā certat.

E popa cum cygnis.

CONSIMILEM habent sententiā, quæ leguntur apud eundem in eadem Ecloga: Οὐ δεμῖτον λάκον πῶτ' ἀνδρῶνα κίσσας ἐρισθῶς,

Οὐ δ' ἐποπας κύκνοις. id est, Haud fas est Lacon, philomelam vt prouocet vnquam

Pica, nec argutis epopa obstrepat improba cygnis.

Pilos pro lana.

Τρίχους ἀντ' ἐρίων, id est, Pilos pro lana. Prouerbialiter apparent dicta etiam illa, apud eundem poetam in Hodeporis, de re vehementer inæquali, aut de negotio supra modum absurdo:

Τὸς πρίχας ἀντ' ἐρίων ἐπολιζέτω, τὸς δὲ παρδύσας

Αἰγὸς πρωτοτόκοιο κακῶν κύνῃ βέλετ' ἀμέλι-
γενῆ. id est,

Quis vice lanarum feras detondeat vnquam?

Quis capra pro primipara vilē velit amēs Emulgere canem?

Capra pilos habet potius, quam lanam, ouis lanigera est. Hæc dicuntur in pastorē, qui certaturus hædum opponebat agno.

Tibiam tubæ comparas.

Ἀυλὸν σάλπιγγι συγκρίνεις, id est, Tibiam tubæ comparas. Refertur à Diogeniano. Conuenit in res supra modum impares, propterea quod exilem vocem edat fistula, tuba prægrandem.

Cicada apem comparas.

Τέτραγι τῶν μέλιτων συγκρίνεις, id est, Cicadæ comparas apem. Nam cicadæ cum maior, tum canora, cum apis sit non modo minuto corpufculo, verum etiam pæne muta. Lucianus in Rhetorum doctore, prouerbium vtrunq; attingit: τὸ στένον ἢ πρῶφρονέντα δὲρήσεις, ὅπόσον ἢ σάλπιγγες τὸς αὐλὸς καὶ οἱ τέτραγες τὰς μέλιτας. id est, Inuenies tanto voce superiorem, quanto tuba superat tibias, apes cicadæ.

Testudinem pegaso comparas.

Χελὼνῶν παρδύσας συγκρίνεις: id est, Testudinem pegaso comparas. De rebus nequaquam inter sese cōferendis. Pegasus equus erat volucer, si fabulis credimus: testudine nihil tardius. Virgilius in Tityro aliquot dissimilitudinis formulas congeffit:

Sic canibus catulos, similes sic matribus hædos

Noram, sic paruis componere magna solebam.

Verum hæc tantum alias inter caput extulit vrbes,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Aliter catuli longe olent, aliter sues.

APVD Plautū legitur in Epidico fordior quidē metaphora, sed tamē ad rem significandā apta: Aliter catuli longe olent, aliter sues. Quo dicto significatū est, nō veste dignosci hominem ab homine, verum inesse natiuum quiddam, genuinū, ac pro-

prium in vnoquoque, quod in ipso vultu, oculisque eluceat, quo liberum à seruo, generosum à rustico, probum ab improbo facile discernas. Atque hic est hominis vultu peculiaris quidam odor, quo apprehenditur, si quis modo sit sagaci nare. Huc alludit Martialis lib. 6.

Cū bene se tutā p fraudes mille putauit.

Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

Huc pertinet etiam illud cuiusdā apud Fabium: Ne faciem quidem liberi hominis habet. Quod cum à quodam esset dictum deformi specie, retorfit aduersarius, affirmans recte dictum, eum non esse liberum, cui non sit facies liberalis.

Vt sementem feceris, ita & metes.

ELEGANTISSIMA metaphora dixit Cicero: Vt sementem feceris, ita & metes, id est, reportabit præmium tuis factis dignum. Plautus in Epidico: Sed, vt acerbum est, pro bene factis cū malam messem metas, id est, cum pro beneficio maleficiū reportes. Et apud Platonem: Quam hic messem facturus est? Haud sane bonam.

Huc respicit illud Euripidis in Hecuba: Ὑμεῖς δὲ ἐχθρὸν ὅμοια τοῖς βαλδύμασιν. id est, Habeatis at vos instituto congrua.

Denique illud pæne solenne est apud Græcos poetas, κακῶς κακῶν. Aristophanes in Equitibus:

Οὐδὲ μισθὸν ἐπίσταμαι

Πλὴν γραμμαμάτων. καὶ πάντα μὲν κακῶς κακῶν. id est,

-Neque musicam doctus scio, Sed litteras tantum, atq; eas malas male.

Illud item frequens, ἀπόσ' ὀλοῦ κακῶς κακῶν, id est, Te malum perdam male. Interpres admonet figuræ prouerbialis, qua de re dictum est in huius operis vestibulo. Rursum Euripides in Hecuba:

-Τὸν μὲν κακῶν

Κακὸν τί πάσχειν, τὸν δὲ χρῆσθ' ὀτυχεῖν. i. Bonis bene euenire, sed malis male.

Idem in eadem fabula:

-Ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὴ καλά

Πρῶσεν ἐτόλμας, τλήθῃ καὶ τὰ μὴ φίλα. i.

-Quin vbi quæ non decent

Haud veritus es patrare, ser quæ nō libēt.

Perquam festiuum est, quod de Diogene refert Laertius: Super cænā quidā illi obijciebant ossa, veluti cani, quod Cynicus esset, eam contumeliam ille sic pensauit. Accessit propius, & iuxta illos stās mingebar, vicissim

vicissim illis canem agens. Sed propius huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui seruus in furto deprehensum cædebat. Seruus interim clamabat, in fatis fuisse, vt fereretur. At Zenon, Illud etiam, vt cædereris. Seruus, quoniam audierat herum disputantem de necessitate fatōrū, eam prætexuit suo commisso: sed scite retorsit philosophus.

Carica musa.

Καρικὴ μὲν ἄρα, id est, Carica musa. καρικὰ ἀυλῆματα, id est, Caricæ cantiones. De lugubri, aut rustica, atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Quadrabit in poetam, aut oratorem indoctum. Antiquitus de tristi, stridulaque, & inamœna cantione dicebatur, propterea quod, vt tradit Athenæus libro Dipnosophiston 4. Cares itidem vt Phœnices in luctu tibijs vti solēt magnitudine palmi, lugubre quiddam, & stridulum sonantibus. Eas autem tibias, Phœnicum lingua, gringos vocari, quod ijs in Adonidis luctu soleant vti. Porro Adonidem γρηγγῶν, id est, Gringen appellant. Hinc eisdem verbum γρηγγῶν. His confinia tradit Iulius Pollux lib. 4. nisi quod ibi γρηγγῶν inuenimus scriptum. Caricam musicam notat Aristoph. in Ranis:

Σκολιῶν μελίτε καὶ καρικῶν ἀυλῆμάτων. i. Obliqua Meliti, & Caricorum carmina, Modosque tibiarum.

Eadem καρικὰ ἀυλῆματα veteres σκολιῶν, id est, obliqua, vocabant: vel à tibiarum specie, vel ab obliquo in conuiujs canendi ordine, de quo meminimus in proverbio, Ad Myrtū canere. Meminit & Plato apud Athenæum in Laconibus:

Αὐλὸς δὲ ἐχθρῶν καὶ πορίσκα, καρικῶν μέλιτε. Melίεται. id est;

Calamos habens puella, Caricum melos Modulabitur.

Plato quoque philosophus libro De legibus septimo, mentionē facit Caricæ musæ, quam interpretatur ἐπικιδίαν ὀδῶν, id est, Lugubrem cantionem. Hesychius indicat, inde ductum, quod ad pompas funebres conducti soleant e Carica foeminae, quæ lamentantium personam agerent. Itaque orationem indoctam, & inamœnam recte dixeris καρικὴ μῦσσην. In quam conueniit illud Sopatri apud Athenæum lib. 4.

Τῆς δὲ μῦσση γαυριῶσα βαρβάρη. id est, Pectis cænœna tactitans se barbara.

Pectis autē organi genus est, duabus choridis instructum. Idem Athenæus dubitat, an Caria sit eadem dicta Phœnicæ. Nam Phœnices fistulas, siue calamos, γρηγγῶν appellāt, vocabulo, vt videtur, à stridore soni effictō. Cum his cōsentiant, quæ Plato scribit lib. De legibus, quē modo citabamus, septimo: καὶ ἐπιπὸν ἄρα δέει τοῖς τῶν ἀπύτων γρηγγῶν τῶν πολλῶν ἐπιπῶν, ὅπόταν ἡμέραι μὴ καθαράκι νεσ, ἀλλ' ἀποσπράδες ὡσι, τὸ δ' ἡμεῖν δέσονται ἐν μέλλον χορὸς τινὰς ἐξῶθεν μεμειδωμένους ὀδῶν, οἶον περὶ τῶν τελευτήσαντας μισθόμενοι καρικῆ τινὶ μῦσση πορπέμπουσι τῶν τελευτήσαντας, & cetera, id est, Et si quando oportet ciues istiusmodi lugubrium auditores fieri, cum dies fuerint non puri, sed nefasti, tum magis conueniet venire choros aliquos musicos aliunde conductos, quemadmodum hi, qui ad funera conducunt solent, Carica quadam musa, deducunt vita defunctos. Carum barbariam in dicendo taxat Homerus 2. Iliados lib.

Νέσσης αὐτὸν καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφρόνων. i. Nastes ducebat Cares, quæcis barbara vox est.

Vnde & populari dicto Græcis καρβαίζων, siue καρβαίζων, aut καρβαίζων dicuntur, qui bus barbarus est, & agrestis sermo. Et M. Tull. apud Quintil. in capite de pronuntiatione dicit, illos ex Lycia, & Caria oratores in epilogis bene canere, nimirum reprehendens illorum pronuntiationem. Strabo libro Geographiæ 14. ostendit Cares occasione frequenter fuisse mixtos Græcis, & tamen barbære, crasseque sonuisse linguam Græcorum, quod idem euenit Græcis in lingua Romana, & nobis in lingua Britannica. Hoc vitium Strabo παχυσομίαν, κακοσομίαν, & βαρβαροσομίαν vocat. De Cantionibus Carum, & Phrygum meminit & Marcus Tullius in Bruto. Itrat & saltationis genus tumultuosum; ac militare, vnde nonnunquam faucij discedebant. nam ab armatis peragebatur, quod Iulius Pollux libro quarto καρικῶν appellat.

Attica musa.

CVI diuersum, ἀθηναῖα μῦσα, i. Attica musa, pro venusta, lepidaq; oratione: Nam inter dicendi genera laudatur in primis Atticum. Diogenes Laertius, & Plutarchus in vita Platonis scribit, id cognominis vulgo tributum fuisse Xenophonti, vt Attica mu-

sa vocaretur, propter admirabilem quan- dam hominis in dicendo venustatem. Vnde & Atticam eloquentiam, & Atticum leporem appellant, quemadmodum indi- cauimus alibi. Sed ad hominem accom- modatum, exit venustius, præsertim si ac- cedat ironia: veluti, si inelegantem ali- quem, & ab omnibus litteris, & gratijs alie- nissimum, Atticam musam voces. Nam amusi vocantur omnes huiusmodi.

Eodem bibere poculo.

EODEM bibere poculo, est, iisdem affi- ci incommodis, malisq; communibus obno- xiu esse. Plautus in Casina: Vt senex eodem hoc poculo, quo bibi, biberet. Translatum vel à bibendi certaminibus, vel ab ijs, qui metunt venena. Idē hodieq; nostrati vul- go tristissimā manet. Etenim, si quādo mi- nantur, se parem gratiā relatuuros, aiunt se de eodem potatuuros poculo. Taxat Mar- tialis quendā, qui cōiuuiis vinum dilutum, & acerbum apponebat, cum ipse de exqui- sissimō biberet, qui mos & hodie plerisq; diuitibus. atq; hinc prouerbiū natum videri potest. Fit autem interdum, vt, qui im- prudentes poculum acerbum gustarint, stu- deant & alios illicere, vt ex eodem bibant. Paulo diuersius est, quod ait Aristophanes in Equitibus:

Οὐ ποτ' ἐκ ταύτης μεθ' ἡμῶν πίεται ποτηρίη. i. Ille nobiscum haud eodē potat vnquam poculo. Taxat Fellatorem.

In planiciem equum.

Es πεδίον τῶν ἵππων, i. In planiciē equum. Quoties quis ad id pronocatur, in quo plu- rimum valet, quoq; vel maxime gaudet. Equus in campo, tanquam in sua est hare- na. Apud Lucianum in Captiuo, cum ipse iudices postularer, Plato respondet, τὸ το ἐκείνο εἰς πεδίον τῶν ἵππων, i. Hoc ipsum, quod dici solet, equū in planiciem, videlicet hominem Rhetoricum significans, & in agen- dis causis exercitatum. Plato in Theæteto, ἵππείας εἰς πεδίον προκαλεῖς, Σωκράτῳ εἰς λό- γους, id est, Equites in planiciem prouocas, Socratem ad disputandum. Tamest quidā codices ἵππων habent hoc loco, non ἵππέα. Synesius in epistola quadā: Εἴτ' αὐτὸ δὴ τὸ πῶ- το προκαλεῖς, ἵππων εἰς πεδίον, τὸ το δὴ τὸ πῶ- λόγῳ προσεπέπεν ἡγόμενον. id est, Ad hoc ip- sum certe prouoco, equum in planiciem,

iuxta id, quod dicitur, adhortari me putās. Translatum videtur à militia. Nam, quo- ties res est pediti cum equite, pedes fuit campestris, se & aturq; loca impeditiora.

Acanthida vincit cornix.

ACANTHIDEM superat cornix. Cal- purnius Bucolicus poeta, ecloga 6.

Astyle credibile est, si vincat acanthida cornix,

Vocalem superet si turpis aedona bubo.

Acanthis enim, vocalis est auis, & in pri- mis canora. Cornix obstrepera quidem, sed minime canora. Acanthidem Theodorus nunc spinum vertit, nunc ligurinum, quin & aedona Græce dixit. Sic autem pronun- ciandum, vt æ faciant duas syllabas. Nam Græcis ἀκάνθων lusciniā significat. Plinius Græca voce dixit acanthidem, quasi dicas spinulam, eō quod in spinis viuat, eoq; affi- nos habet inuisos, quod hoc animal spinæ florem deuoret. Est autem auium minima, tantæ securditatis, vt pariat duodena. Au- ctor Plinius libro decimo, capitibus sexa- gesimo tertio, & septuagesimo quarto.

Prima testudo leporem præuertit.

Πρότερον χελώνη παραδραμείται δασύπο- δα, id est, Prius testudo leporem cursu, præ- uertit. De re neuiquam verisimili. Tes- tudine nihil tardius. Vnde & Testudineū incessum dicimus, & apud Ciceronem in libris de Diuinatione, quispriam testudinē, tardigradam, & domiportam vocat. Lepus autem celeritate præcellit. Meminit hu- ius adagij Diogenianus. Huius generis sunt illa apud Theocritum in Thyride:

Νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάλτοι, φορέοιτε δὲ ἀκαν- θοί, Α δὲ καλά νάρκισος ἐπ' ἀρκύθιοι κομμά- ται, Πάντα δὲ ἐναλλα γέροντο, καὶ ἀπίτυς ὄχληας ἐνέγκει Δάφνης ἐπεὶ θνάσκει, καὶ τῶς κούας ἀλαφροὶ ἔλκοι, Καξὸν ῥέαν τοὶ σκῶπερ ἀνδρῶσι γαρύσαντο. i. Nunc violas pferre rubi, producite sping, Iuniperusq; comet narcissi flore decenti, Omnia vertantur, portet pyra mitia pi- nus Postquam obiit Daphnis, trahat & iam cerua molossos, Montibus in summis philomelæ noctua cantet.

Cancros lepori comparas.

Καρκίνος δασύποδι συγκρίσεις, id est, Can- cros lepori comparas, de supra modum dissimilibus. Etenim, vt leporum celeritas, ita & cancrorum tarditas nota est. Simillimum est illi, quod proxime reculi- mus. Refertur & hoc apud eundem. Sui- das addit καρκίνος λαγῶν αἰρέτις, id est, Cancr leporum capiet: de absurdis, quæq; fieri nullo modo possunt.

Terra filius.

OLIM homines, obscuro, ignotoq; ge- nere prognati, terræ filij dicebantur, pro- pterea quod terra sit omnium communis parens. Vel quod, iuxta quorundam eriam historias, primitus mortales è terra nasce- bantur. Tertullianus in Apologetico ad- uersus Gentes: Nam & terræ filios vulgus vocat, quorum genus incertum est. Apud Athenæum lib. 10. legitur, γηγενῆς ἀνθρώπος, id est, è terra genitus homo. M. Tullius ad Atticum lib. 1. Et huic terræ filio, nescio cui, committere epistolam tantis de rebus non audebam. Idem ad Trebatium libro Familiarium epistolarū septimo: Cn. Octa- uius, tuus familiaris summo genere natus, terræ filius. Persius:

Præsto est mihi Manius heres, Progenies terræ, quare ex me, quis mihi quartus Sit pater: haud prompte, dicam tamen: adde etiam vnum, Vnum est, terræ est iam filius. Iuuenalis: Vñ fit, vt malim fraterculus esse gigantū. Ad prouerbiū palam alludens. Nam gigantes è terra progenitos poëtæ fabulan- tur. Huc pertinet, quod apud Euripidem Ion Xuthum percunctatur: Γῆς ἀρ' ἐκπέφυκα, μητρός, id est, Num satus tellure matre? Atque ille re- spondet: Οὐ πῶδόν τίμηται τέκνω. id est, Non parit natos solum.

Apud Pausaniam, Strabonem, atq; alios id genus auctores, legimus populos quosdā αὐτόχθονας appellatos, qui non alio referāt originem suam, quemadmodum plerique faciunt, verum ex ipso solo nati videri ve- lint, quorum de numero sunt Athenien- ses. Qui sibi nobilitatem virtute peperis- sent, nullis maiorum imaginibus illustres, noui homines dicebantur. Porro ignoti,

& subito apparentes, incertum, qua regio- ne profecti, Cæli filij vocabantur, quasi è cælo demissi. Neque dissimili ratione ἑρα- νοπέταις, id est, de cælo lapsi dicebantur.

Iuuenalis:

Tertius è cælo cecidit Cato. Quamquam hoc magis conuenit in ho- mines eximia virtute. Plutarchus in inue- stiga, quam scripsit aduersus Herodotum, de nauī quadam, vnde subito vox est edita Adimanto: ὁ δὲ κέλευς ἔτος ἰδὼς ἕσκεν ἑρανο- πετῆς, id est, Nauis autem illa erat, vt vide- tur, è cælo delapsa. Atque hic sermonis color sumptus est è tragœdijs, in quibus machinis quibusdam sic repente ostende- bantur personæ populo, vt è cælo venisse videri vellent. Apud Romanos noui homi- nes dicebantur, qui, maioribus obscuro nati, suis virtutibus innotuissent. quod M. Tullius, ab inimicis probro obiectum, ipse gloriæ sibi vertit.

Ex quercubus, ac faxis nati.

HVIC finitimum est illud Homericū: Equercu, & faxis prognatus. quod qua- drabit vel in hominem obscuro genere, vel in eum, qui sit agresti, atque effero in- genio, moribusque immanibus. Inde du- ctum adagium, quod antiquitus in cauis quercubus, tectorum vice vicūtarent ho- mines, atque hinc è quercubus nati inge- bantur. Inde illud:

-Et duro robore natos. Præterea creditum est, ex faxis à Deuca- lionē, Pyrrhaq; proiectis, immortalium ge- nus absumptum diluuii, instauratum fuisse. Homerus in Odyss. T. Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσὶ παλαμφάτη, ἐδ' ἀπὸ πέτρης. id est, Nam neque fatidica quercu satus es, ne- que saxo. Id imitatus Pallada in epigrammate: Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς εἰ ἐδ' ἀπὸ πέτρης, φασὶν εἶ. Neque te, quod aiunt, quercus, aut lapis edidit.

Allusit ad id festiuiter Plato lib. de Re- pub. 8. ἢ οἶε ἐκ δρυὸς ποθέν, ἢ ἐκ πάρας τῆς πολιτείας γινέσθαι, ἀλλ' ἐχθ' ἐκ τῶν ἠρώδων ἐστὶν ταῖς πόλεσιν, i. An existimas è quercu nati- cūq; aut reue republicas nasci, ac eorum ci- uitas ex moribus eorū, qui in republicis in- fantur? In crudeles, & inimicos eorū. In- lud Theocriticū in Æpulo de Cupidine: -Ἦφα κελύνας

Μασδὸν ἐθήλαζε, δρυμῶ τέμιν ἔτρεφε μήτηρ. i. Scilicet ille lænæ Vbera suxit, & in nemore hunc genitrix fera pavit.

Deorum cibus.

Θεῶν τροφή, id est, Deorum cibus. De præ lauris epulis dicebat, propterea quod Homerus fingit deos nectare, atque ambrosia visitare, nec ob id vnquam senescere. Trāquillus in Nerone: Parricidia, inquit, & cædes à Claudio exorsus est. Cuius necis etfi non auctor, at confcius fuit: Neq; dissimulauit, vt qui boleros, in quo cibi genere venenum is acceperat, quasi deorum cibū, prouerbio Græco collaudare sit solitus, Horatius in epistolis:

-O noctes, cœnæq; deum. Aristophanes in Ranis, ἐς μακάρων δόχλιος, Regum aulica conuiuia significans.

Tertius Cato.

TERTIVS Cato, prouerbialis est ironia. In viros impendio tetricos, atque alienæ vitæ censores. Nam duorum Catonum, senioris, cui nomen Censorio; & minoris, cui nomen Viticensis, grauitas pariter, atque integritas, vulgo celebratissima quondam fuit, Adeo, vt è cælo demissi dicerentur, vt bellum cum vitijs gererent: Iuuenalis: -Habeat iam Roma pudorem, Tertius è cælo cecidit Cato.

Sapientum octauus.

HVIC per omnia simillimum est illud Horatianum in Sermonibus, Sapientum octauus. In eum, qui sibi multum tribuat in sapientia. Numerantur enim apud Græcos septem sapiētes, eorumq; apophthegmata oraculorum vice celebrantur; etiam si de nominibus magna inter scriptores varietas est. De numero certo constat inter omnes: vnde per ironiam sapientum octauum dicebāt, dignum, qui septem illis adderetur. Horatius:

Hæc mihi Stertinius sapientum octauus, Item Aufonius: Sapiensq; supra Græciæ septem viros Octauus accessit sophos.

Bis dat, qui cito dat.

MEMINIMVS autem apud Senecam alicubi legere, Bis dat, qui cito dat. Idem lib. De beneficijs 2. Ingratum est beneficiū,

quod diu inter manus dātis hæsit. Quæ sententia monet, haud cunctāter, haud grauatim opitulandum amicis, cum opus est, sed vltro non expectatis precibus deferendum officium. Inter epigrammata Græca fertur & hoc distichon, nomine, tituloq; Luciani: -Οκείαι χεῖρες γλυκερώτερα, καὶ δὲ βραδυή. Πᾶσα χάρις κενεή, καὶ δὲ λέγοιτο χάρις.

Id carmen Latine non potest commodè verti, propterea quod lepos, & arguta epigrammatis sita sit in hac voce χάρις, quæ Græcis aliquando beneficium significat, aliquid quando gratiam, qua commendatur aliquid, aliquando deā ipsam. Citatur similis apud Aufon. sententia Græca.

A χάρις ἀβραδύτης, ἀχάρις χάρις. Est autem initium carminis Heroici, ex Epigrammate quopiam. Tardum beneficium, ingratum est. Eam ille sic vertit: Gratia, q̄ tarda est, ingrata est: gratia nāq; cum fieri properat, gratia grata magis. Rursumq; aliter vertit idem:

Si bene quid facias, facias cito: nam cito factum Gratum erit, ingratum gratia tarda facit. Vnde & Hector apud Euripidē in Rhœso contēmnit, ac damnat auxilium sero delatum amicis: Μισῶ φίλοισιν ὑσπερον βοηδρομεῖν. id est, Odi equidem amicis serius succurrere. Extat & Mimus non inuocustus in hanc eandem sententiam;

Bis est gratū, qd̄ opus est, vltro si offeras. Item alter huic adsimilis: Beneficiū inopi bis dat, qui dat celeriter.

Honos alit artes.

ID, quod est apud Marcū Tullium, Honos alit artes, videtur esse sumprum ex Aristophanis Pluto: Οὔτε γὰρ ὀμιδοῦς ἐδὲν ἐστ' ἔθ' ἢ τέχνη. i. Neque præmium vllum est, ars nec ipsa item viget.

Colligit enim non esse consentaneum, Athenis villos esse bonos medicos, cum medicis nulla sint præmia. Diogenianus autē hoc intra adagia commemorat. Huc allūsit Marialis, cum ait,

Sint Mecenate, non deerunt, Flacce, Marones, Virgiliumq; tibi vel tua rura dabunt.

Et Aristoteles scribit, honorē esse p̄m̄iū virtutis. Ac p̄s̄corum leges, non solū cōminabantur p̄gnā maleficis, sed & p̄m̄iis, &

& honoribus inuitabant ad recte agendum. Pindarus in Isthmis, hymno nono, tanquā vulgo celebrem sententiam citat: ἐστὶ δέ τις λόγος ἀνθρώπων, τετελεσμένον ἐσθλὸν καὶ χαμαὶ σταθὰ καλῆσαι, id est, Est autem dictum quoddam inter homines celebre, Bonum peractum non esse in terra occultandum silentio. In hoc autē prædicanda sunt recte facta virorum illustrium, vt ceteris præluceant ad capeffendam virtutem.

Multis iſtibus deſicitur quertus.

Πολλοῖσι πλιηγαῖς δρῦς σερρὰ δαμάζεται. Multis rigida quercus domatur iſtibus.

Senarius hic extat in Diogeniani Collectaneis, de re factu quidem ardua, quæ tamen assidua industria peruincatur. Huic non dissimile videtur Hesiodium illud: Εἰ γὰρ κεν τὸ σμικρὸν ἐπὶ σμικρὸν καταθῆο, καὶ δαμά τ' ἐτ' ἔρδοις, τὰ γὰρ κεν μέγα, καὶ τὶ γένοιτο: Si paulum paulo adijcies, faciesque ita crebro, Mox magnum quiddam tibi conficietur; & ingens.

Id quod non tantum ad lucri naturam p̄tinet, quod ex minutissimis sæpe maximum conflatur, verum etiam ad industriā assiduam: quæ si vehemens non sit, tamen, si perpetua, atque indefatigata fuerit, res difficillimas quoque facile conficit. Quemadmodum vnicus iſtus nihil afferret momenti videtur ad deijciendū molem quærni roboris, verum ea crebris iſtibus facile prosternitur.

Cauda pilos equinae paulatim vellere.

CAVDÆ pilos equinæ paulatim vellit, qui, quod viribus, atque imperu fieri nequit, id tempore, atq; assiduitate conficit. Horatius in Epistolis:

Vtor permisso, caudæque pilos vt equinæ Paulatim vello, demo vnum, demo etiā vnum, Dum cadat elusus ratione ruentis acerui, Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis.

Natum è factō quodam ducis Sertorij, cuius rei meminit Plutarchus in eius Vita. Hic enim, cum, suis copijs, ex barbara turba constatis, rationibus persuadere non posset, in re militari plus habere momenti cōsiliū, quam vires temerarias, postea quam illi parum feliciter pugnasent, duos pro-

ponit equos, alterum macilentum, atq; inualidum, alterum vegetum, cauda pilosa. Atque inualido illi iuuenem adhibet prægrandi corpore, & admiradīs viribus. Contra, vegeto illi pusillum, & imbecillum admouet homuncionem. Hic, singulos pilos paulatim vellens, breui spatio totam depilauit caudam. Iuuenis è diuerso, caudam omnem simul manibus vtrisque comprehensam, vi, atq; impetu conatur reuellerē. Qui cum frustra sudaret, risui fuit circumstantibus. Sub hæc assurgens Sertorius, cuius consilio, iussuque hæc fuerant acta, Videtis, inquit, commilitones, quāto plus possit ingenium, quam vires.

Virum improbum vel mus mordeat.

Καὶ μὲν δάκοι ἄνδρα πομπρὸν. id est, Scelerosum mordeat & mus.

Hemistichium heroicum. Quo significatum est, quacunque ratione vindictam non deesse malis, sed eos aliquo pacto meritas dare pœnas. Competit & in eos, qui de re quantumuis friuola rixam mouent, seque lætos queruntur, & offensos simulant, ne quid dent. Refertur adagium inter Græca epigrammata:

Θασι παραμικρῶς, καὶ μὲν δάκοι ἄνδρα πομπρὸν. id est,

Vulgo aiūt, vel murē et mordere scelestū. At is, quisquis est, nam incertus auctor, inuertit prouerbium, dicens: Bonos viros vel à mure morderi, malis ne draconē quidem audere dentes admoliri: hoc est, infontibus passim noceri, propterea quod ij impune lædi posse videantur, vt pote non relaturi iniuriam.

Vel capra mordeat nocentem.

Καὶ ἀλξὶ δάκη ἄνδρα πομπρὸν. id est, Mordebit vel capra nocentem.

Ita reperitur in Collectaneis Diogeniani. Sensus nihil discrepat à proximo. Nam capra minime alioqui mordax est, nisi quod improbis omnia sunt infesta. Suidas indicat orthographiam: cum enim ad corpus refertur, hoc est, cum significat hominem afflictum, ac miserum, vult primam acui, πομπρὸς, vnde & πομπρῶς ἔχεται dicuntur, quibus res sunt aduersæ: & Aristophanes in Pluto:

Πομπρῶς, γ' ἔπειας ἡμῖν ἔγυμνάχως. id est, Auxilia nobis misera sane prædicas.

Cum ad animū, vltimam acui, πομπρὸς, i. R 3 impro-

improbis, & *πονηρῶς* improbe. Nam, cum dicimus *πονηρῶς κόμιαται*, & *πονηρὸν ὕδαρ*, quod hominis est, ad rem inanimam transferimus, quemadmodum frigus sceleratū, & fallaces diuitias dicimus.

Litem mouebit, si vel asinus canem momorderit.

CELEBRATVA Græcis & hic senarius prouerbialis,

Δίλω ὑφέξει κἀν ὄν & *ἀλάκη κῆνα*. id est, Litem mouebit, si vel asinus mordeat canē.

Quadrabit in eos, qui de re quantumuis exigua litem fuscitant. Natum videtur ab euentu quopiam. Extrat autem apud Iureconsultos actio ex lege, si quadrupes dānum dederit. Refertur à Zenodoto & Suida, quamquam apud vtrunq; scriptum est, *μακροῖς* pro *μικροῖς*, quorum hoc nobis videtur sensus exposcere.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκῳ ἔτι κτε, κἀ βλάβῳ βλάβῳ. id est, Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Senarius in rixosos, & litium auidos dici solitus, quibus lis ex lite, alia ex alia nascitur: negotium feritur ex negotio, iniuria propagat iniuriam. Extat apud Suidam.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Ὁ καλῶς ἄγων, ἐμποιεῖ τὸ καλῶς ἐπεδαι, id est, Qui bonum ducem præstat, is bonum reddit comitem. In principe situm est, vt sit bene morata ciuitas. Prudens, & incorruptus magistratus, & probos, & integros reddit ciues. Bonus paterfamilias domum efficit bene institutam. Doctus, ac diligens præceptor eruditum reddit discipulum. Frugi maritus vxorem in suos trahit mores. Vnde, quisquis præfectus est negotio, debet in primis operam dare, vt ipse suo fungatur officio, prius quam ab alijs officium exigat. Sumpta est metaphora a militia, in qua fere, qualiscunque fuerit dux, eiusmodi soler esse miles. Refertur in Græcorum Collectaneis, sed *ἀδέσποτον*. Extat autem apud Plutarchum, auctorem minime vulgarem, in vita Lycurgi, *ἀλλ' ἡπεθαρχῆα μάθημα μὲν ἐστὶ ἀρχοντος, ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἐπεδαι*, id est, Vt populus dicto sit audiens, hoc discit à principe. Nam, qui bonum præbet ducem, is facit, vt alij bene sequantur.

Amyclas perdidit silentium.

Τὰς ἀμύκλας ἀπώλεσεν ἡ σὴν, id est, Amyclas perdidit silentium. Quibusdam eruditis, in quibus est auctor operis haud quam aspernandi, quod inscribitur Copiæ cornu, placet hoc ad prouerbiorum ordinem pertinere, neque nos ab illorum sententia magnopere dissidemus. Consentaneum enim est, rem vulgari ioco fuisse iactatam. Innuit autem adagium Virgil. *Æneid.* lib. decimo, cum ait:

- Fuluumque Camertem,
Magnanimo Volscente fatum, ditissimus agri

Qui fuit Aufonidum, & tacitis regnauit Amyclis.

Videlicet epitheto notum eius euentum indicans. Eum Seruius interpres enarrat hunc in modum. Cum apud Amycleos subinde nunciaretur hostium aduentum, idque falso, & ob eam rem ciuitas frequenter inani terrore quassaretur, lata lege cautum est, ne quis vnquam hostis nunciaret aduentum. Atqui post euenit, vt vere iam aduenirent hostes. Quod cum nemo nunciaret, propter legis interdictum, ciuitas de improviso capta est. Qui casus, vt apparet, populari ioco dedit occasionem, vt diceret, Amyclas silentio perijsse, si cui sua taciturnitas fuisset incommodo.

Citat idem Lucilius: Mihi necesse est loqui. Nam scio Amyclas tacendo perijsse. Accipiendæ sunt autem hoc loco Amyclæ, non vt sit vna è centum illis vrribus Laconiæ, quam Lacedæmonis filius cōdidit, sed opidum quoddam situm inter Caietam, & Tarracinam, conditum ab ijs Laconibus, qui comites Castoris, & Pollucis fuerunt, eique nomen indidere, quo Læconicas illas Amyclas referret. Seruius existimat, Laconas Pythagoricæ disciplinæ fuisse sequaces. Quoniam autem interdixisse creditus est Pythagoras *σαρκοφαγίαν*, hoc commento, quod diceret humanas animas in animantium corpora demigrare, & ob eam rem prohibuisse, ne quod animal occideretur, (quemadmodum attestatur & Iuuenalis: A cunctis animalibus abstinuit, qui tanquam homine) nefas esse ducebant, serpentes, qui ex vicinis paludibus nascebantur, occidere. Quorum tanta increuit multitudo, vt ciuitatem eam deleuerint, teste etiam Plinio. Potest igitur & hinc ortum

tum videri vulgare dictum, Amyclas silentio perisse, quod Pythagorici dogmatis obseruatio perniciem illis attulerit, quorum primum est, *ἐχεμύθια*, id est, silentium, quod in quinquennium indicebat ijs, qui suæ philosophiæ vellent initiari, sicut declarat Aulus Gellius. Porro, quod ait Seruius, Lacones Pythagoricæ fuisse factionis, non recordamur apud alium auctorem legisse, nisi quod Plutarchus in Symposiacis tradit, Tyrrenos huius philosophi decretis vsque ad hunc fuisse addictos, vt etiam ea, quæ ille symbolis illis præcepit, ridicula superstitioe soliti sint obseruare. Aut igitur ex his erant Amyclei, aut eiusdem instituti sectatores. Meminit de Amyclarum silentio Silius Italicus:

- Quasque euertere silentia Amyclæ.

Meminit & Catullus (nisi fallit inscriptio carminis) de Vere, qd nuper nobis Aldus Manutius noster exhibuit, in antiquissima quadam Galliæ bibliotheca reperitum:

Sic Amyclas, dum tacebant, perdidit silentium.

Prouerbum ad varios vsus accommodare licebit, veluti si vbi quis pecuniam creditam perdidisset, quod non appellasset debitorem, aut iure præscriptionis, vt vocant, excidisset à possessione, Amyclarum silentium appelleret: aut si quis audacius agens causam suam, iustusq; tacere, respondeat, *τὰς ἀμύκλας ἡ σὴν ἀπώλεσεν*. Hoc inutile silentium Græci vocant *δυσωπίαν*, atque huic diuersum vitium *ἀδολοχίαν*. De vtroque extant Plutarchi præcepta.

Timidior es prospiciente.

Δειλότερος εἶ τὸ παραλύπτοντος, i. Formidoloso es eo, qui prospicit. Dicitur in hominem supra modum pauidum. Id ortum aiunt ex huiusmodi fabula. Quidam, natura timidus, audita Herculis fama, abderat se præ metu in specu quendam: deinde, cum aliquando prospiceret, & Herculem forte fortuna prætereuntem vidisset, immodico metu exanimatus est, ac protinus dirigit in saxum versus, quod adhuc visitur specie viri, velut à specu prospicientis. Vnde *τὸν παραλύπτοντα*, i. saxum illud vocant. Suidas auctor. meminit & Zenodotus, quemadmodum & mox sequentis.

Timidior Pisandro.

Δειλότερος Πισάνδρου, i. Timidior Pisandro.

dro. Dicebatur olim & hoc in immodice formidolosos. Aiunt autem Pisandrum fuisse quempiam prodigiosa timiditate adeo, vt anxius esset, ne suam ipsius animā alicubi videret, quæ se vitium reliquisset. Idem videtur esse cum illo Ciceronis, Vmbra suam merere.

Diomedea necessitas.

Διομήδεις ἀνάγκη, id est, Diomedea necessitas. De ijs, qui, vi adacti, non sponte quid faciunt. Vsurpatur à Platone libro de Repub. 6. *Διομήδεια λεγόμενη ἀνάγκη ποιεῖν ἀντὶ πάντα ἃ ἀνέτοι ἐπαυῶσι*, id est, Diomedea, vt dicitur, necessitas est, facere omnia quæcunq; isti probarint. Quidam originem adagij referunt ad Thracium illum Diomedē, qui solitus fertur hospites suos compellere, vt cum filiabus suis deformissimis rem haberent: quo facto, eosdem interimebat. Vnde fabula spargit, Diomedis equas homines pabuli vice esitare solitas, videlicet filias à viris agitatas, equas appellans. Et sane in hunc sensum interpretatur Aristophanis enarrator in Conconatricibus, vbi versus hic habetur:

Καὶ ταύτ' ἀνάγκη μὲν Διομήδεια,

Quærit adolescens, num qua sit necessitas sibi sectari anum: Respondet illa; esse, & quidem Diomedeam. Alij referunt ad Diomedem ducem Græcorum, huiusmodi commentum afferentes: Cum Diomedes, & Vlysses communi opera sublato Palladio, redirent noctu, Vlysses, quo facti gloriam in se vnum, transferret, destinabat occidere Diomedem præcedentem, ac Palladium secum portantem. Itaque, cum enssem in caput illius à tergo vibrasset, Diomedes, animaduersa ad lumen lunæ gladij umbra; subtraxit se plagæ, correptumque Vlysses, in vinctis manibus præcedere compulit, gladio lato subinde cædens illius tergum. Hinc Diomedea necessitas. Huiusmodi fere Suidas, ac Zenodotus.

Ad pristina præsepia.

Εἰς ἀρχαῖας πάτρας, i. Ad pristina præsepia. In eos dicebatur, qui, è vita quapiā lautiore excussi, ad pristina tenuitatem rediguntur. Aut contra de ijs, qui restituntur in pristinam fortunam, vnde exciderat: aut qui ad solitum cōubernium sese recipiunt. Translatum ab animantibus, quibus nota, familiariaq; præsepia gratissima solēt esse.

Vsurpauit & Plautus in Curculione, Tormento non retineri potuit ferreo, quin reciperet se huc esum ad præsepim suam.

Alia vita, alia diata.

Ἄλλος βίος, ἄλλη διαίτα, id est, Alia vita, alia viuendi ratio. In eos quadrabit, qui, commutata in melius fortuna, pariter & vitæ rationem, moresq; commutant. Translatum ab ijs, qui lautius incipiunt viuere, vbi res lautior obigit. Huc allusit Aristophanes in Pluto, cum ait:

Ἐπιτα πλεῖστον ἐν εἴῃ ἡδαιφακῆ. Πρὸ τῆ δ' ὑπότης παύεις ἅπαντα κατήδιον. i. Dein diuitem factū, nihil iam. lens iuuat. At pauper antehac deuorabat quælibet. De iuuenē, iam anum amicam fastidiente, postea quam desijisset egere. Allusit huc Horatius: Non eadem est ætas, non mens.

Per medium anulum trabaris oportet.

Διὰ διακτυλῆς δεῖ σε ἔλκυθῆναι. i. Per anulum trahendus es. In eum quadrabit, qui sit vehementer extenuato, graciliq; corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qualia re. Aristophanes in Pluto:

Διὰ διακτυλῆς μὲν ἐν ἐμῇ, ἀν διακλύσας. i. Itaque profecto per anulum me traxeris. Verba sunt anus volentis se videri vsque adeo maceratam, atque exhaustam dolore, vt per anulum trahi possit. Opinamur autem adagium esse sumptū a lusu, quo ouū acetō maceratum per anulum trahitur. Cuius rei meminit Plinius lib. 10. cap. 60. Magicum erat, aliquid per anulum trajicere. Nam cerebrum capræ per anulum aureum traiectum, prius quam lac daretur infantibus, instillabatur contra comitiales, ceterosq; infantium morbos: veluti testatur idem lib. 28. cap. 10.

Anus bacchatur.

Γραιὺς βακχῶδες, id est, Anus bacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecore lasciuunt. Nam Bacchanalium licentia iuuenulis vtcunq; permittitur, aniculis certe foedissima est. Quandoquidem infantiæ species est, aut vetulam amare, aut potare, aut choros ducere, aut reliquis puellaribus lussibus indulgere.

Anus hircissans.

Γραιὺς κατῆσσα, i. Anus hircissans. De

anu adhuc intempestiua libidine pruriēti, & vt ait Plautus, catulicente. Aristophanes in Pluto:

Ἄλλ' ἡπίσατο Πρῶτος κατῆσσης ταφῶδια κατῆδιον. id est, Verum nouerat

Anus caprissantis vorare viatica.

De iuuenē, cui anus libidinosa omnia suppeditabat, quo vicissim ab illo voluptatem auferret. Nota est hircorum libido, odorq; qui & subantes consequitur.

Flere ad nouerca tumulum.

Πρὸς τὸν μητρῆς τάφον διακρῦεν, id est, Ad nouercæ tumulum lacrymari, est simulare gestu dolorem, cū re gaudeas. Neq; enim consentaneum est, pruinignum moleste ferre nouercæ mortem, nihilo secius tamē officij causa non nunquam ad tumulum illacrymat. Quod idem de diuitis heredibus non inconcinne dicitur, in quos extat Pvblianus ille mimus, cum primis elegas: Hæredis fletus, sub persona risus est.

Celerius elephanti pariunt.

ΣΥΝΤ, quibus hoc quoque inter adagia videtur annumerandum, quod scripturum est apud Plinium Secundum in præfatione historiæ mundi. Nam de grammaticis, inquit, semper expectaui parturiri aduersus libellos meos, quos de grammatica edidi: & subinde abortus fecere iam decē annis, cum celerius etiam elephanti pariunt. Hætenus Plinius. Itaque cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina, his verbis licebit significare. Porro de elephatorum partu Plautus in Stichō, Audiui sæpe hoc vulgo dici, solere elephantum grauidam perpetuo decem esse annos. Huic ad stipulatur Plinius libro nono. Decem annis gestare in vtero, vulgus existimat. Etiam si Aristoteles biennio parere putat, ne sæpius, quam semel, singulos gignere. Theophrastus refert, arborem quandam. Indicam non ferre ante centum annos. Latinis parturire dicuntur, qui moriantur, animoq; destinant aliquid. Proinde licebit adagium etiam in hanc vertere formam. Quando tandem paries, obsecro, quod tot iam annos parturis, vt nec elephanti diutius?

A mortuo tributum exigere.

Ἀπὸ νεκρῆ φοραλογεῖν, i. A mortuo tributū exigere,

exigere, dicebantur, qui per fas nefasq; diuitias vnde cunq; congerunt. Citat Aristoteles lib. Rhetoricorum secundo, καὶ ἀπὸ νεκρῆ φέρει, id est, Vel à defuncto vestigal auferunt. ostendens dici solitum in eos, qui turpiter vnde cunq; lucrum aucuparentur è rebus minutis, ac sordidis, veluti Vespasianus è lotio: aut è turpibus, velut è lenocinio, quæstuq; corporis: aut cum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mendicis, postremo vel à mortuis. Probrogatum est Romanis principibus, quod suffossis Corinthiorum monumentis, æra Corinthia sustulerunt, ipso etiam vocabulo rei turpitudinem exprobrante. Nam ad eū sublata modum, νεκροκαρίνθια, dicta sunt. Attici φέρων vocant emolumentum, siue vestigal, quod ex re quapiam fertur, etiam pecuniarum. Qui prædas huiusmodi colligunt, φορολόγους appellant, inuisum omnibus hominum genus, & optimo iure inuisum. Deductum est autem φέρων, à verbo φέρειν, quod est ferre, à quo Latinis quoq; dictum fœnus, qua voce veteres non utebantur, nisi de prouentu terræ, quæ veluti gratissima debitorum, pro singulis granis aliquoties centena reddidit. Siquidem præternaturam est, quemadmodum in Politicis scripsit Aristoteles, vt pecunia pecuniam pariat. Opinamur hoc prouerbium, aut idē, aut certe, vehementer cognatum esse illi, quod alibi retulimus:

Αἰτέει γε καὶ τὸς ἀνδρῶν τὰς ἀφῆτα. id est, Ipsis farinas poscit à starnis quoque.

Per iocum enim pro vestigali farinas posuit, quod ad cibum referantur omnia, & defunctis signa ponebantur, memoriæ causa. Proinde, qui vestigal hinc quoq; corradit, is à mortuis extorquebit videtur. Apud veteres autē magna fuit sepulcræ religio, & sepulcrorum immunitas.

Larus parturit.

Κέπος ὠδίει, id est, Cephphus parturit. Antiquitus dicebatur in eos, qui pollicerentur ingentia, nihil dignum promissis exhiberent. Aiunt Cephphum, siue Cemphum auiculam esse stupido ingenio, vnde & in prouerbium stoliditatis abiit, quā nonnulli larum appellant: alij, quorum est Theodoros Gaza, fulicam vertunt: eam viuere spuma marina, plumis, ac pennis esse copiosis, corpore pusillo: cum parturit, vocifera-

ri. Hinc natum prouerbium, Larus parturit, vbi quis magna præferret, pusilla præstiturus. Hæc ferme scribit interpres Aristophanis, in comœdiana Pacem. Hesychius tradit, esse auem leuissimam circa mare versantem, quæ facile vento moueatur, eoque hominem inconstantem, ac leuē, cepphon dici. Plinius libro octauo, cap. 19. meminit cephi quadrupedis, quod Pompeius ex Ægypto deportatum Romanis ostenderit, cuius pedes posteriores humanis pedibus, priores manibus erant similes. Id negat postea Romæ visum. Verum id quidem nihil ad prouerbium.

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Ἄδινεν ἔρθη, εἴτα μὴν ἀπέκτενεν. id est, Mons parturibat, deinde murē prodidit.

Senarius prouerbialis, dici solitus in homines gloriosos, & ostentatores, qui magnificis promissis, tum vultus, vestitusq; auctoritate miram de se mouēt expectationem: verum, vbi ad rem ventum est, meras nugas afferunt. Vtitur hoc adagio Lucianus in libello, cui titulus, Quemadmodū oportet historias conscribere. dicit enim sic reclamari à vulgo in Cupidinem, Herculis, aut Titanis personam assumentem, ὠδινεν ἔρθη. Athenæus in Dipnosophistis lib. 14. refert, quod Tachas Rex Ægyptiorum huiusmodi scommate tetigerit Agefilaū Lacedæmoniorum regem, cum ad eum venisset, suppetias illi laturus in bello: ὠδινεν ἔρος, ζῆς δ' ἐφοβήτο, τὸ δ' ἔτεκεν μὴν, id est, Parturijt mons, Iuppiter autem metuit, at ille peperit murem. Erat autem Agefilaus pusillo corpore. Porro dicto ostensus, respondit φανήσομαι σοι ποτὸς καὶ λέων, id est, Atqui aliquid tibi videbor leo. Post euenit, vt, exorta seditione apud Ægyptios, cum Agefilaus nō adesset regi, coactus sit ad Persas fugere. Porro Græcis videtur esse carmen anapesticum. Vtitur & Horatius in Arte poetica:

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Porphirion ex Æsopi apologo quopiam natum existimat. is fertur eiusmodi. Cum olim quidam rudes, atq; agrestes homines viderent in mōte terram inuemescere, moueriq; concurrunt vndiq; ad tam horrendum

dum spectaculum, expectantes, vt terra no- uum aliquod, ac magnum portentum ede- ret, monte nimirum parturiente, foreq; , vt Titanes rursus erumperent, bellum cū dijs redintegraturi. Tandem, vbi multum diuq; suspēsis attonitisq; animis expecta- sent, mus prorepfit è terra, moxq; risus om- nium ingens exortus.

Aureos montes polliceri.

Χρυσὰ ὄρη ὑπερβείδειν, id est, Aureos pol- liceri montes. Præquerbialis hyperbole, de ijs, qui immensa prouident, spesq; am- plissimas ostentant. A Persarum arrogan- tia ducta, qui, propter auri venas, montes aureos iactabant. Plautus in Stichō: Neq; ille sibi mereat Persarum montes, qui esse auri perhibentur. Atque idem in Milite, in eandem sententiam dixit Argenti mon- tes: Tum argenti montes, non massas habet. Terentius in Phormione, Is senem per epistolam pellexit, modo non montes auri pollicens. quo quidem loco illud obiter admonendum, quod vulgus interpretum arbitramur latere, Modo non dictum pro eo, quod est apud Græcos *μοναρχί*, id est, tantum non, id perinde valet quasi dicas, propemodum. Nam tantum non Græca- nico more reperies, tū apud Liliuum, tum apud Suetonium, neque semel apud Vale- rium Maximum. Appuleius in prima actio- ne Apologiæ suæ: Qui si est auaritia egenus, & ad omne lucrum inexplēbilis, nec montibus auri satiabitur. Diuus Hierony- mus in Rufinum, vt cum montes auri pol- licitus fueris, ne scortum quidem num- mum de thesauris tuis proferas. Aristophanes, ἐν ἀγχερρέσι,

Κάχεζ ἐν ὄκτ' ὠμίνας ἐπὶ χρυσῶν ὄρων. id est, Mentis & octo cacauit in auri montibus.

Cacauit, dixit, pro defecit, lasciuia comœdiæ veteris. Phœnix Colophonius apud Athenæum lib. 12. de Nino Rege præ- diuite loquens, ex monte fecit mare, ait, *Ὅσις εἶχε χρυσὸν πόντον*, id est, mare possidēs auri. Paulo diuersus dixit Sallustius in Catilinario: Maria montesq; polliceri cœ- pit. Ad eundem modum Persius:

Magnos promittere montes.

Vt hyperbole magnitudinis sit non in auris, sed simpliciter in ipsis montibus.

Ambabus manibus haurire.

Ἀντλεῖν ἀμφοτέρω, id est, Haurire amba-

bus, subaudi, manibus. De ijs dici cōsuevit, qui summo conatu quippiam agūt. Iridem Aristophanes in Equitibus:

Κ' ἀμφοῖν χερσὶν μουσικῶν τῶν θυμοῦσαν. i. Vtraque manu bona dispergens publica fugit.

Huic confine est illud Homericum ex Iliados H.

Ὅϊ δ' ἐπὶ δεξιᾷ, ὀδ' ἐπ' ἀριστερᾷ λαυήσασα βῶν. id est,

Noui equidem clypeum dextra, læuaq; mouere.

Inuenitur & illud ἀμφοῖν λαυόμενῳ, id est, Ambabus manibus largiens, id est, affa- tim, & prodige, aut etiam perbenigne. Pla- to in Sophista, καὶ τὸ λέγουμεν ἐπὶ ἑτέρω λαυήσασα, ἐκὼν ἀμφοῖν χερσὶ, id est, Et, quod dici so- let, nequaquam altera prendēdum manu, quin magis ambabus. Nonnihil ab hac for- ma recedere videtur, quod scriptum est apud Aristidem in Cimone, qui citat huic locum ex hymno poetæ cuiuspiam: μέγα δ' ἔσπεν ἀσίας ὑπ' αὐτῶν πηληγείσ' ἀμφοτέρω χερσὶ, κράτει πολέμω, id est, Grauitur autem genuit Asia, ab illis percussa ambabus ma- nibus, robore belli. Vicinius illud, quod est apud eundem in oratione Panathenica, ὀδ' ἀμφοτέρω τῇ χειρὶ παρῶν, ἄγων τὰς μέ- χρι τῆς ἀπηνίας ἑλλίνας ὀμῶς καὶ βαρβάρους, id est, At ille vtraque aderat manu, ducens vsque ad Atticam Græcos simul, ac barba- ros. Quanquam hoc loco potest etiam ci- tra figuram dictum accipi, vt intelligamus vel de terrestribus pariter, ac maritimis eo- pijs, vel de barbaris, ac Græcis. Quando- quidem & militum manum dicimus, vt apud Virgilium:

-Iuuenum manus emicat ardens.

De plena manu dictū est alias, quod Gre- ci dicūt *ἀμπνῆν χειρὶ*, quasi dicas, diuite ma- nu, vnde & Cererem *ἀμπνιον* cognomināt, quemadmodum nos almam, quod affatim alat; & *ἀμπνιον ὕδωρ*, quod copiosē nutriat.

Aquilam noctua comparas.

Ἀετὸν γλαυκὴ συγκρίνει, id est, Aquilam noctuæ comparas.

Martialis in Scazonte:

Aquilasq; similes facere noctuis quæris.

Aquila visus accerrimi, adeo, vt *ἀσκαρδὲ μυκτῶς*, i. non conpniens aduersus solem intueatur. Et sunt, qui tradant, hanc auem hoc experimēto probare, degeneres ne sint pulli, an genuini. Contra noctua, solis lu- men

men modis omnibus refugit. Pindarus quo- dam loco graculos cum aquila confert.

Congregare cum leonibus vulpes.

CONGREGARE cum leonibus vul- pes, est, res impares, dissimilesq; permiscere. Martialis:

Quid congregare cum leonibus vulpes?

Vulpes dolis nitur, leo viribus fidit.

Quanquam vtrunq; coniunxit Pindarus, indicans virum fortem leonem oportere præstare in exhauriendis certaminum la- boribus, vulpem in consilijs. Sic enim in Isthmij scribit, *Τόλμα γὰρ εἰκὼς θυμὸν ἐρι- βρεμετῶν θηρῶν λέοντων ἐν πόνω, μὴ τινὲ δ' ἀλά- πωξ*, id est; animo similis frementibus leo- nibus in ferendis laboribus, consilio ve- ro vulpes.

Aquila in nubibus.

Ἀετὸς ἐν νεφέλαις. id est, Aquila in nubi- bus, plerique interpretantur de re magna quidem illa, sed quam non facile assequa- ris: alijs de ijs, qui longe reliquis præcel- lunt. Aristophanes in Equitibus:

Ἄσπερ ἡ δόμα

Ἄς ἐν νεφέλαις ἀετὸς γνήσομαι. id est, -Gaudeo isto nomine,

Quod aquila siam in nubibus videlicet.

Verba sunt populi Atheniensis, promit- tentis sibi futurum, vt orbi vniuerso impe- ret. Et paullō inferius in eadem Comœ- dia, tanquam oraculum pronunciat, *Ἀετὸς ὡς γήγει, καὶ πάσις γῆς βασιλεύει. i. Quippe aquila es, terræque omnem do- minaris in orbem.*

Dicuntur & hæc de populo Atheniensis. nisi forte placet allusio, ad spes huius prin- cipatus inanes. Rursum in Auiibus, *ἀετὸς ἐν νεφέλῃσι γηήσομαι*, id est, Aquila in nubi- bus fiet. Interpres admonet, alludere poetam ad oraculum, quondam Athenien- sibus redditum, quo prædicabatur, futurū, vt Atheniensis tanto interuallo reliquas vrbes superarent, quanto Aquila in nubi- bus reliquis auibus esset sublimior. Pinda- rus item in Nemeis, quem locum modo attigimus, se vocat aquilam, Bacchylidem æmulum graculum, videlicet quod illum immenso vinceret interuallo:

Ἀετὸς ὡκὺς ἐν πτεταῖσι.

Ὅς ἔλαβεν ἀΐψα τιλῶθεν μεταμαμῶν.

Δαφνοῖν ἄργαν ποσὶ,

Κραγεῖται δ' ἐκολοῖ τὰ περὶ νέμονται.

Quorū carminū hæc est sententia: Aquila pernix inter volucres, quæ repente aduo- lans eminus, corripuit cruentam prædam: Loquaces autem graculi humi pascuntur.

Volantia sectari.

HVIC affine est, quod vsurpat Aristo- teles tertio τῶν μετὰ τὰ φυσικά libro, τὰ πετάμενα διώκειν, id est, Volantia sectari. loquitur autem de vehementer obscuris, & quæ difficillimum sit peruectigare. Cui non dissimile est illud:

Est aliquid, quo tendis, & in quod dirigis arcum?

An passim coruos sequeris testasq; lutoq;?

De ijs, qui nullum certum vitæ scopum sibi proponunt, sed ex tempore viuunt, ad quamvis occasione mutabiles.

Ibyci grues.

Αἰ ἰβύκι γέροντο, id est, Ibyci grues. Græcis in prouerbium abierunt. quod dici consue- uit, quoties sceleribus nouo quodam, & improviso casu proditis, scelesti pœnas dant ijs, quos læserunt. Id ex huiusmodi quodam euentu natum memorant. Ibycus poeta quidam, cum in latrones incidisset iam occidendus, grues forte superuolantes obtestatus est. Aliquanto post tempore, cum ijdem latrones in foro sederent, rur- sumq; grues superuolarent, per iocum impe- ter se susurrabant in aurem, *Αἰ ἰβύκι ἐκδικεῖσθε πάρεσις*, id est, Adfunt Ibyci ultores: eum sermonē affidentes in suspicionem rapue- runt, maxime desiderato iam pridem Iby- co. Rogati, quidnam sibi vellet ea oratio, hæsitante, atque inconstanter responde- runt, subiecti tormētis facinus cōfessi sunt. Atque ita velut gruum indicio pœnas Iby- co dederunt, ac potius suo ipsorum indicio, vt dicitur, perierunt. Huiusmodi ser- me Plutarchus in commentario De futili loquacitate. Meminit huius adagij Au- sonius in monosyllabis:

Ibycus vt perijt, vindex fuit altiulans grus.

Extat super hac re Græcum epigramma, titulo Antipatri, quod non grauabimur adscribere:

Ἰβύκι λῆσι αἰ σὲ κατέκτανον, ἐκ ποτὲ νῆσι
βάντες ἐρημάλιω ἀσίστον ἦτονα,
Πολλ' ἐπίβωσάμενον γερῶνων νέφ' αἰτοῦ
ἰκοντο

Μάρτυρες, ἀλλοίσι δ' ἄλλυμένα θάνατον.
Οὐδὲ

Οὐδὲ μάτην ἰδὲ χηλας ἐπιπώνητις ἐρινὺς
 Τὸν δὲ διὰ κλαγγῆν τίτατο σέιο θόνον
 Σισυφῶν κατὰ γάλαν, ἰὼ φίλοκερδῆ εὐρύλα
 Ἀψέσων, τὶ θεῶν ἐπερὸ βήθου χόλον;
 Οὐδὲ γὰρ ὁ ἀποπάρουθε κτανὸν ἀγρῶν ἀοιδῶν

Οἱ μὲν μελαμπέπλων ἐκφυγεν Διμενίδων. i.
 Quondam ad desertum venientes Ibyce-

litus,
 Vitam prædones eripuerunt tibi,
 Sæpe gruam nubem imploranti, quæ tibi
 testes

Aduenere necis cum morerere tuæ.
 Attamen haud frustra, siquidem clangore
 volucrum

Sisyphio cædem est Eumenis ultra solo.
 Latronum genus heu cupidum lucri, at-
 que rapinæ,

Cur vos nequaquam terruit ira deum?
 Quando nec Ægithus, vatem qui occide-
 rat olim,

Attram occursum fugerat Eumenidum,
 Meminit huius poetæ M. Tullius libro
 Tusculanarum quæstionum 4. cuius poe-
 ma maxime lasciuum fuisse testatur.

Veriora ijs, quæ apud Sagram
 acciderunt.

Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ σάγρα, i. Veriora ijs,
 quæ apud Sagram acciderunt. Dicitur olim
 in incredulos, quiq; non nisi magno malo
 docti credunt. Refertur à Strabone lib. Geo-
 graphiæ sexto, Post Locros, inquit, Sagra
 fluuius labit, in cuius ripa Castoris, & Pol-
 lucis aræ sitæ sunt, ad quas decem Locrorū
 millia, vna cum Rheginis, aduersus Crotoni-
 atas numero centies ac tricies mille, Mar-
 te collato victoriam reportarunt. Ex quo
 euentu natum est in incredulos adagium,
 Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ σάγρα, id est, Veriora ijs,
 quæ apud Sagram acciderunt. Addidere ple-
 rique, quo die certamen initum est ijs, qui
 in Olympijs erant, eum belli euentum nū-
 ciatum fuisse: tanta celeritate nunciatus pug-
 næ veritas comperta est. Meminit huius
 pugnæ Iustinus lib. 20. Tameris de numero
 occisorum à Strabone dissentit. Meminit
 & Eustathius in Bœotiam Homeri, additq;
 dici solitum de rebus, verissimis quidem il-
 lis, at non creditis. Postremo meminit &
 M. Tullius De natura deorum 2. Nam de
 Sagra, inquit, Græcorum etiam est vulgare
 prouerbum, qui, quæ affirmant, certiora
 esse dicunt, quam illa, quæ apud Sagram.

Rudem accipere. Rude donare.

R V D E M accipere, pro, dimitti à mu-
 nere. Rude donare, pro, dimittere, cre-
 briter apud idoneos auctores obuia sunt.
 Inde ducta metaphora, quod antiquitus
 gladiatores, quibus permissum erat à gla-
 diatorio munere cessare, rude donati di-
 cebantur. Ea cessatio dabatur virga, quam
 rudem appellabant, vnde hoc modo di-
 missi, Rudiarij vocantur. Proinde, qui-
 cunque à munere quouis in otium resti-
 tuuntur, vel ob ætatem, vel ob imbecilli-
 tatem, rudem accepisse dicentur. Hora-
 tius in prima epistola:

Spectatum fatis, & donatum iam rude,
 quæris,
 Mœcenas, iterum antiquo me includere
 ludo.

Item Iuuenalis:
 Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mo-
 uebunt

Consilia- Ouidius:
 Sic igitur tarda vires adimente senecta,
 Me quoq; donari iam rude tempus erat.

M. Tull. Philippicarum secundo: Tam
 bonus gladiator rudem tam cito accepisti?
 Lepidior erit metaphora, si longule tra-
 ducatur: veluti, si quis adhortetur quem-
 piam, vt à studiorum laboribus abstineat,
 sibiq; rudem impartiat: aut qui vitam
 aulicam reliquerit, eum aulicæ vitæ rudi-
 arium appellemus. Huic ferme contrarium
 videtur, quod ait Fabius, Acutæ eloquen-
 tiæ candidatus: quanquam equidem hoc
 loco legendum esset, Auitæ, pro Acutæ: &
 bonarum litterarum candidatus. Nam can-
 didati proprie dicuntur, qui magistratum
 ambiunt. Quod si transferatur alio, tran-
 sibat in prouerbij speciem.

Mali corui malum ouum.

Κακὸν κόραμ & κακὸν ὄον, id est, Mali cor-
 ui malū ouum. Apte vsurpabitur, quoties à
 malo præceptore discipulus malus profici-
 scitur: ex improbo patre filius improbus:
 ex patria illaudata vir illaudatus: denique
 facinus sceleratum ab homine scelesto. Me-
 taphoram alij referunt ad naturā animan-
 tis, quæ nec ipsa est idonea cibis humanis,
 nec ouum parit ad quidquam vile. Sunt,
 qui dicant, fieri, vt coruorum pulli paren-
 tes ipsos denorent, si forte non pascant il-
 los ad fatietatem, & hinc ductum adagium.
 alij

alij malunt ad huiusmodi fabulam refer-
 re: Corax quidam primus Syracusis, post
 mortem Hieronis, instituit artem rheto-
 ricen mercede profiteri. Cum hoc adole-
 scens quidam Tisias hac lege pactus est, vt
 tum demum mercedem persolueret, vbi
 iam artem perdidicisset. Dein, vbi, iam
 arte cognita, præmium reddere cunctare-
 tur, Corax in ius discipulum vocat. Ibi iu-
 uenis huiusmodi dilemma proponit. Per-
 cunctanti, quis esset artis finis, vbi Corax
 respondisset, persuadere dicendo. Age, in-
 quit, si persuadeo iudicibus, me nihil debe-
 re, non reddam, quia vici causam: sin mi-
 nus persuadeo, non reddam, quia non per-
 didici artem. At Corax Tisias dilemma tan-
 quam vitiosum, & ἀντιστρέφον, in discipu-
 lum retorfit ad hunc modum, Immo, in-
 quit, si persuades, dabis, quia tenes artem,
 & debes ex pacto: sin minus, dabis, quia
 sententijs iudicum damnatus. Quod com-
 mentum tam vasrum, tamq; callidum vbi
 iudices audissent, admirati versutiā ado-
 lescentis, succlamarunt, κακὸν κόρακος κακὸν
 ὄον. Sunt, qui narrent hoc succlamatum à
 corona circumstantium, cum alter alteri li-
 tem intendere. Huiusmodi ferme leguntur
 in Prolegomenis in Hermogenis rhet.
 Ex hac fabula, ni fallimur, efficta est ea,
 quam narrat A. Gellius in noctibus Atti-
 cis libro quinto, ca. 10. de Protogora sophi-
 sta, & huius discipulo Euathlo: quæ tametsi
 longiuscula est, & in promptu sita, tamen,
 quod omnium lepidissima videatur, non
 pigebit adscribere. Gellius igitur, ostenso
 vitioso dilemmate, (quod Antistropheon
 vocant, propterea quod totidē verbis pos-
 sit in aduersarium retorqueri:) Quale est,
 inquit, prouulgatum illud, quo Protogo-
 ram sophistarum acerrimum vsutum esse fe-
 runt aduersus Euathlum discipulum suū.
 Lis nanque inter eos, & controuersia super
 pacta mercede hæc fuit. Euathlus, adole-
 scens diues, eloquentiæ discendæ, causa-
 rumq; orandi cupiens fuit. is in discipulū
 Protogoræ se dedit, daturumq; promissit
 mercedem, grandem pecuniam, quantam
 Protogoras petiuerat: dimidiumq; eius de-
 dit iam tunc statim prius quam diceret:
 pepigitq; vt reliquum dimidiū daret, quo
 primum die causam apud iudices orasset, &
 vicisset. Postea, cum diutule auditor, asse-
 ctatorq; Protogoræ fuisset, & in studio qui-
 dem facundiæ abunde promouisset, causas

tamen non reciperet, tempusq; iam longū
 transcurreret, & facere id videretur, ne re-
 liquum mercedis daret: capit consilium
 Protogoras, vt tum existimabat, astutum,
 petere instituit ex pacto mercedem, litem
 cum Euathlo contestatur. Et, cum ad iudi-
 ces conijciendæ, consilientæq; causæ gra-
 tia venisset, tum Protogoras sic exorsus est:
 Disce, inquit, stultissime me adolescens, vtroq;
 id modo fore, vti reddas quod peto, siue cō-
 tra te pronūciatum erit, siue pro te. Nam,
 si contra te lis data erit, merces mihi ex
 sententia debetur, quia ego vicerō: sin ve-
 ro secundum te iudicatum erit, merces mi-
 hi ex pacto debetur, quia tu viceris: Ad
 ea respondit Euathlus: Potui, inquit, huic
 tuæ tam accipiti captioni isse obuiā, si ver-
 ba ipse non facerem, atq; alio patrono vte-
 rer. Sed maius mihi in ista victoria prole-
 dium est, cum te nō causa tantum, sed etiā
 in argumento vinco. Disce igitur tu quo-
 que, magister sapientissimi me, vtroque modo
 fieri, vti non reddam quod petis, siue con-
 tra me pronūciatum fuerit, siue pro me.
 Nam, si iudices pro mea causa senserint,
 nihil tibi ex sententia debetur, quia ego
 vicerō: sin contra me pronūciauerint, ni-
 hil tibi ex pacto debeo, quia ego non vice-
 ro. Tum iudices dubiosum hoc, inexplica-
 bileq; esse, quod vtrinque dicebatur, rati,
 ne sententia sua, vtramcunq; in partem di-
 cta esset, ipsa sese rescinderet, rem iniudica-
 tam reliquerunt, causam in diem longissi-
 mum distulerunt. Hactenus Gellius. Quid
 autē? an non optimo iure iudices hoc sal-
 tem sententiæ vice pronūciare debuerūt,
 κακὸν κόραμ & κακὸν ὄον? Narrat eandem
 fabulam L. Apuleius in Floridorum libris;
 non dicamus copiosius: neq; enim potest
 copiosius referri, quam à Gellio denarrata
 est, sed tamen florulentius, & vt ita dix-
 erimus, picturatus. Meminit Euathli Ari-
 stophanes in Fucis, atque item in Achar-
 nenibus.

Ab impijs egressa est iniquitas.

SIGNIFICAT, ab impijs semper ma-
 li quippiam exoriri, à bonis nihil malorum
 proficisci.

Idem propemodum dicitur apud Græ-
 cos versu prouerbiali:

Ἐ τῶν ἀπίων γὰρ ἐστὶν ἐργα χριστὰ γίνεσθαι. i.
 Probris ab animis facta promanant proba.
 Lemnium

Lemnium malum.

Λήμιον κακόν, id est, Lemnium malum, de malis immensis, ac miserandis. Historia, unde natum adagium, varie narratur, neq; magni refert eam anxie persequi. Herodotus in Eratone, & prouerbij, & historiae meminit, in hanc ferme sententiam: Pelasgi, ex Attica per vim expulsi, Lemnon incolebant. Huius iniuriæ cum pœnas de Atticis sumere cuperent, probeq; cognitos haberent dies festos, ac cœrimonias illorum, collatis insidijs, vxores Atheniensium abduxerunt, cum Mineræ sacra facerent in Braurone: hisq; in Lemnum nauigio asportatis, concubinarum vice sunt abusi. Ceterum mulieres, cum plurimos liberos parent, omnes & Atticis moribus instituerunt, & Attice loqui docuerunt; ita factum est, vt nec miscere coniugia cum puellis Pelasgicis vellent, & si quando Pelasgus quempiam pulsare conaretur, omnes congregati Attici huic suppeticas ferrent. Breuiter adeo inualecebat pubes Attica, vt plerisq; in rebus priores tenere videretur. quare visum est Pelasgis, vt filios ex Atticis mulieribus susceptos trucidarent. Idq; perfecturum, occisis vna & matribus: deinde, sterilitate, orbitate, pestilentia, reliquisq; plurimis adacti malis, Delphicum oraculum consuluerunt, qua via calamitatis leuari possent. Hinc igitur ait per omnem Græciam increbuisse prouerbium, vt ingentia, miserandaq; mala, Lemnia dicerentur. Partim igitur hinc natum adagium putat, partim illinc, quod aliquando Lemniæ mulieres graeulentæ marito rum offensæ, eos vniuersos sustulerunt, auxilio Thoantis. Cuius rei meminit & Euripides in Hecuba:

Καὶ λήμιον ἀρδύω ἀρσένων ἐξόρισαν. id est, Maresq; Lemno sustulere feminæ Funditus. Itē Seneca in Agamemnone: Et scelere Lemnon nobilem.

Cicadam ala corripuisti.

Τέτραγα πτερὰ σμείληρας, id est, Cicadam ala corripuisti. Dicitur in eos, qui quempiam prouocant inanimè ex usu suo. Lucianus in Pseudologista, scribit Archilochum poetam iam obgraphum; & ad male dicendum egregie instructum, ad hunc modum respondisse cuidam, a quo fuerat conuicio prouocatus, Τὸν τέτραγα πτερὰ σμείληρας. Est au-

tem huius insecti mira quædam, & prodigiola loquacitas; maxime efferuescente sole. Plinius negat ijs vocem esse, sed fridorem contractu: eumq; sonum emittit non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam ijs fridor simul cum volatu desinit: at cicadæ si prefferis alas, vehementius etiam perstrept: sed in pectore; subesse ait duos specus, attrituq; membranæ, mobili accedente spiritu, per hos è visceribus sonum edi. Ergo, quemadmodum, si cicadam natura garulam alaprehendas, clarius obstrept, ita, si poetico homini præbeas occasionem simulatice, non modo non tacebit, sed clarius obstrepet, & omnem bilem charitatis illinet atris. Proinde Platonem aiunt admonuisse, ne quis hominem poetam sibi faceret inimicum. Et Horatius, Genus irritabile vatium, dixit.

Tenedia bipennis.

Τενέδιος πέλεκυς, id est, Tenedia securis. Conueniet aut in eos, qui nimium se uere iudicant, ac puniunt: aut qui celeriter expediunt controuersias, & litium ambiguitates. Inde translatum, quod olim rex Tenedi, securim gestans, lites audire consuevit; causaq; iudicata, protinus eum, qui fecisset iniuriam, securi percutere: aut quod Tenedius quidam rex legem tulit in adulteros, vt vtriusque corpus securi cœcidetur, eiusq; legis exemplum etiam in filium edidit. proinde in numismate iussisse insculpi, altera ex parte securim, altera duos vultus ex eadem ceruice prominentes. Cuius rei meminit & Stephanus in vrbium catalogo. Plutarchus in commentario de Pythijs oraculis, ostēdit securim typum, atq; insigne fuisse Tenediorum, idq; propter caneros, qui sunt apud illos in loco, qui dicitur Asterium. Verba Plutarchi, si quis forte requireret, sunt hæc: Ὡσπερ ἀμέλει σελινέντιοι ποτὲ χρυσὴν σέλινον ἀναβέναι λέγονται, καὶ τενέδιοι τὸν πέλεκυα ἀπὸ τῶν καρπίων τῶν γηνομένων περὶ τὸ καλλέμενον ἀσέριον παρ' αὐτοῖς. μοιροί γὰρ ὡς ἔοικεν ἐν τῷ χελονίῳ τύπον πελέκεος ἔχουσιν. Lucianus in Philopseude: Τῆτ' ἐκείνο; ἦνεν γὰρ μοι νομίσας, πέλεκυα τίνα κατὰ Ἰδουμάτων. i. Ratus enim, iuxta illud, quod vulgo dici consuevit, securim quædam mihi venisse ad incidenda mendacia. Videretur allusum ad Alexandri Magni factum, qui nodum insolubilem in Midæ plaufro en-

se dissecuit, quemadmodum ostendimus alibi. Meminit & Pausanias in Phocicis, sed originem adagionis ad aliam fabulam refert. Scribit autem securim inter anathemata fuisse, monumentum Perycliti, cuius pater Euthymachus Tenedius, qua de re vetusta ferretur fabula: Cycnos filium fuisse Neptuni, ac regnasse in Colonis. Porro Colona erant in terra Troiana, contra insulam, cui nomen Leucophrys. Porro, cum Cycnus haberet filiam, nomine Hemitheam, ea filium nomine Tennen ex Proclea, ea fuerat Clytiji filia, soror Calatoris, quem Homerus in Iliados, tradit interfectum ab Aiace, quod is Calator in Protefilai nauim ignem iniectisset. Hæc igitur cum esset defuncta huic successit Philonome, Craugasi filia: quæ cum adamare Tennen, ac reiecta fuisset, mentitur apud maritum, quod ipsa nolens ab eo fuerit de stupro sollicitata. Cycnus, vxoris mendacio persuasus, Tennen vna cum sorore cistæ inclusum abijcit in mare. Ceterum incolumes appulsi sunt in insulam Leucophryn, cui post à Tenne nomen versum sit Tenedos. Cycnus tandem, vbi comperisset se deceptum, nauigat ad filium, simul & agniturus errorem suum, & veniam deprecaturus. Cum autem appulisset Cycnus, & nauim ab arbore quapiam, aut saxo religasset, Tennes præfracunda securi funes incidit. Vnde prouerbium dici cœptum de ijs, qui pertinaciter negarent aliquid: Hic est, qui Tenedia securi hoc aut illud incidere posset. Huic nõ dissimilis historia refertur in prouerbio, Tenedius homo.

Thesaurus carbones erant.

Ἀνθρακὸς ὁ θησαυρὸς πέφυκεν, id est, Carbones thesaurus erant. In eos competit, qui spe sua frustrantur, quiq; magnificis rebus expectatis, meras nugas reperiunt. Ex euentu quopiam natum videtur, quo quispiam thesauri spe fidens, carbones defossos inuenit. Ea; res in risum, vulgiq; sermonem abiit. Nam antiquitus carbones in terra defodi solent, ad indicandos agrorum terminos, propterea quod, vt testatur in opere De ciuitate Dei Diuus Augustinus, nulla res magis durabilior, magisq; perpetua, quam carbones sub terra defossi. Lucianus in Zeuxide: Τὸ δὲ κατὰ πλὴν παροιμίαν ἀνθρακὸς ἦσαν, id est, Est,

Verum, iuxta prouerbium, thesaurus noster carbones erant. Rursum in Philopseude: Τὸ γὰρ τῷ λόγῳ ἐκείνῳ, ἀνθρακὸς ἦμῖν ὁ θησαυρὸς πέφυκεν, id est, Proinde iuxta id, quod dici solet: tu nobis, qui thesaurus credebaris, carbones extitisti. Idem in Timone de auro inuenio: Δέδια γὰρ, καὶ ἀνθρακὸς ἔβω ἀνεγρόμενος, id est, Vereor itaque, ne expergefactus carbones reperiam. Rursum in Votis: Καὶ ἀνθρακὸς σοὶ ὁ θησαυρὸς ἔσται. id est, Ac thesaurus tibi carbones fuerint. Alciphron in epistola quadam: Οὐ σπαδὸς μοὶ πατέρες οἱ θησαυροὶ γένησάνται, id est, Non omnes thesauri michi cinis erunt?

Satius est recurrere, quam currere male.

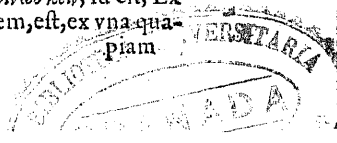
Πάλιν ἀρομῆσαι μάλλον, ἢ δραμεῖν κακῶς, i. Satius recurrere, atque vt curras male. Senarius prouerbio celebratus, cuius hic est sensus: Præstat mutare consilium in melius, quam in male institutis pergere. Lucianus asinus sententiam hanc secum voluebat, non admodum asinam: Ἐπιπλεῖ τῆτο σὴν τὸ τῷ λόγῳ. Πάλιν ἀρομῆσαι μάλλον, ἢ δραμεῖν κακῶς, i. Visum est tædem, iuxta vulgi sermonem, Potius recurrere, atq; currere perperam. Quin & hoc sæculo vulgo dicitur, non prorsus aberrare eum, qui medio e cursu recurrat: significantes, probandos eos, qui mature resipiscunt ab stultitia.

Solus currens vicit.

Μόνος θεὸν ἐκράτει, id est, Solus currens vicit. De ijs, qui vincunt nemine contra certante. Translatum à stadijs. Nihil autem est negotij vincere, si nemo tecum certet. Concinne dicitur in eos, qui sibi placent, quasi pulchre causam suam probarint, cum nullus adsit, qui contra disputet. Lucianus in imaginibus: Ρῆσον δὲ ὀμμα τῷ τό ἐστι κατὰ πλὴν παροιμίαν, μόνον θεόντα κρατεῖν. id est, Haud est difficile, iuxta prouerbium, cum solus curras, vincere. Affine illi, quod alias recentissimus, ἐρήμιον νικᾷ, id est, Desertam causam vincere. Nec alienum ab illo, ἀκονίτινικῶν, id est, Citra puluerem vincere. Et ἀνδραγαθίαν, id est, Citra sudorem vincere; quorum alibi meminimus.

Leonem ex vnguibus æstimare.

Ἐκ τῶν ὀνύχων λέοντα γινώσκειν, id est, Ex vnguibus æstimare leonem, est, ex vna qua-

piam cōiectura negotium vniuersum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima conijcere. Natum videtur adagium a Phidia statuario, qui, sicut narrat Lucianus in Hæresibus, inspecto leonis duntaxat vngui, quantus esset totus leo, perpendit, totumque ex indicio vnguis effinxit. Plutarchus in commentario De defectis oraculis, videtur ad Alcæum referre. Sic enim scribit: Οὐ κατ' ἀλκίων ἐξ ὄνουχου τὸν λέοντα γράφοντας. id est: Non Alcæi more leonem ex vnguibus depingentes. hoc est, ex re minima, maxima colligentes. Philostratus in vita Apollonij: Οἶον ἐξ ὄνουχου ἡδηδῶν, id est, Qualem ex vngui iam esse video. Basilus magnus ad maximum Philosophum: εἰκόνας οὐτως τὸν ψυχῶν εἶπὼν οἱ λόγοι. κατεμάθομεν ἐν σέ σιελ τὴν γράμματ' ὄνον, φασίν, ἐξ ὄνουχου τὸν λέοντα, id est, Animi imago vera est oratio: proinde cognouimus te ex litteris, non aliter, quam leonem, vt aiunt, ex vnguibus. Fit autem hoc mathematica ratione, sicuti docet Vitruuius libro tertio, vt ex membro vel minimo, totius corporis modus colligatur. Quemadmodum Pythagoras Herculani corporis mensuram, ex Pisano stadio quod Hercules suis pedibus fuerat metatus, racionatus est. Sic ex vnus arteriæ pulsu, medici de tota hominis valetudine iudicant; sic ex vnica epistola doctrinam omnem æstimamus: ex vnico responso, totam hominis sapientiam perpendimus.

Cauda de vulpe testatur.

Ἡ κέρατ' τῆ ἀλώπεκι μαρτυρεῖ, id est, Cauda de vulpe testificatur. In eos dici solitum, qui pusilla in re, cuiusmodi sint, declarant. Est autem vulpi cauda pro corpore maior, ac pilosior, vt non sit facile celare. Alioqui canis videri possit. Vnde quadrabit de exitu declarante, cuiusmodi fuerint reliqua. Quidam primo aggressu agni, in euentu vulpes comperiuntur.

E fimbria de texto iudico.

Ἐν τῆ κρασπέδῃ τὸ ὄρασμα γνώσκω, id est, E fimbria textum omne cognosco. hoc est, ex vno aliquo pusillo reliquorum facimus cōiecturam. Translatum à negotiatoribus, qui, inspecta texti margine, facile de vniuerso, cuiusmodi sit, iudicant.

De gustu cognosco.

Ἐν γάμματ' ὀ γνώσκω, id est, Ex degustatione iudico. hoc est, ex minima experientia. Duæctum item a negotiatoribus, qui, gustato duntaxat vino, aut oleo, de reliquo mox pronunciant. Est enim cuiusque arboris fœtui suus quidam sapor, & indoles, & forma quoque peculiaris: quæ quoties mutarentur in diuersum, pro ostento habitum fuit, vt eleganter Theophrastus in historia plantarum libro secundo, capite quarto. Vnde Plinius: Ad eum, inquit, gustum tibi reliqua promitto. Seneca: Ergustum tibi dare volui. Et degustationem, huiusmodi experientiam vocamus. Haud alienum fuerit huc ascribere, quod Irenæus refert prouerbij nomine, vt discas mare falsum esse, nihil opus totum ebibere. Siquidem e paucis guttis deprehendere licet, quale sit vniuersum mare.

Æthiopem ex vultu iudico.

Τὸν αἰθίοπα ἐν τῆς ὄψεως γνώσκω, id est, Æthiopem ex ipso vultu cognosco. Præfert quisque aliquo signo, cuiusmodi sit moribus. Præsertim enim Æthiops, nigrore vultus, intortis capillis, labris tumulentibus, dentium candore, patriam suam. Nam vestem mutare potest Æthiops, faciem non potest.

De fructu arborem cognosco.

Ἐν τῆ καρπῷ τὸ δένδρον γνώσκω, id est, E fœtu cognosco arborem: e factis hominem iudico. Nam simulatio nec diuturna potest esse, nec fieri potest, quin, alicunde cedens naturæ, prodat animi morbum.

In tenebris saltare.

Ἐν τῆ σκότῳ δρχεῖσθαι, id est, In tenebris saltare. Est, rem gerere clanculum, nullo teste, nulloque iudice. Translatum ab ijs, qui choros ducit, quos i tenebris nemo queat dijudicare, recte ne, an secus moueant pedes. Lucianus in Sectis, Ἐν σκότῳ φασίν δρχεῖσθαι, i. In tenebris, vt aiunt, saltaremus. Quibus ex verbis videtur adagium dici posse et in illos, qui temere, nulloque iudicio, nulla certa ratione rem agunt. Sentit enim Lucianus, nos, philosophia destitutos, tanquam in tenebris saltaturos, vt, quidquid in manus venerit, id esse credamus, quod quærebatur. Apparet huc tacite allusisse Platonem

tonem libro de Republica octauo. Ἰνα μὴ σκοτεινῶς διαλεγόμεθα, πρῶτον δρισώμεθα. id est, Ne tenebrosè differamus, prius definiamus. Nam qui confuse disputat, velut in tenebris saltat.

Areopagita.

Ἀρειοπαγίτης, id est, Areopagita. De tristifœueroque dicebatur, aut etiam de iudice vehementer incorrupto. Inuenitur & Σκωθροπρότερος ἀρειοπαγίτης, id est, Tristior Areopagita. Athenis summa erat. Areopagitarum auctoritas: hi erant iudices, qui de capitalibus causis pronuciabant, tanta integritate, ut noctu, atque in tenebris, non inter diu, neque luci causas cognoscerent: quo non dicentes, sed duntaxat quæ dicerentur spectarent. Id ita esse, testatur Lucianus in Sectis. Adlusit ad prouerbium Cicero ad Atticum libro 1. Senatus ἀριος πάγος, nihil constantius, nil seuerius, nil fortius. Idem eiusdem operis lib. 4. Ex quo intellectum tres res ἀρειοπαγίτας, ambitum, comitia, interregnum, maiestatem, totam denique Rempublicam flocci non facere.

Atticus Aspectus.

Ἀττικὸν βλέπας, i. Atticus aspectus, perinde est, quasi dicas, os impudens. In eos dicebatur, qui vultu ipso præ se ferebant impudentiam, dicendique confidentiam. Nam hoc vitio notati sunt Atticorum mores, Aristophanes in Nubibus: Ἐπὶ τῆ προσώπῃ τ' ἐστὶν ἀττικὸν βλέπειν. i. Ac vultu in ipso aspectus Atticus eminet.

Sic enim loquitur Strepisades de filio scocratica è schola redeunte, quem ex ipsa fronte conijcit, mala causam agere posse. quod nescimus quid Atticæ astutia simul atque impudentiæ præferret. Quin & Achilles, apud Homerum Agamemnonem appellat κνωπῆ, ob impudentiam. tales & κνωπῆος dici, admonet Helychius.

Lari sacrificant.

Ἐστία θύουσιν, i. Lari sacrificant. In tenaces dicitur, quæ de suis nemini quidquam impartunt: aut in conuiuas edaces, qui nihil appositis epulis mittunt amicis: neque quidquam faciunt reliquum. Nam anti quis religiosum erat, ex ijs, quæ laribus immolabantur, aliquid foras efferre. Huc adlusit Aristophanes in Pluto, apud quem Carion

Mercurio obsecranti, ut aliquid sibi de sacrificio, quod intus agebatur impertiant: ἀλλ' inquit, ἐκ ἐκφορᾶς, id est, Efferre nequam licet. Item in eadem fabula mulieri uolenti pro foribus spargere bellaria: Ἐνδον γε παρὰ τῶν ἐστῶν, ὡς περ νόμος, οὐδ' ἐν ἐκφορᾷ περπατᾶδες ἐστὶν ἀλλὰ εἰσφέρεται. id est,

Intus profecto, ut moris est, apud Larem. Nam nefas efferre quidquam, inferre sed decet magis.

Apud Romanos auctore Plutarcho, nefas erat mensam prorsus inanem tolli: uel quod innuerent semper aliquid referendum in tempus posterum: vel ut: asuescerent temperare cupiditati, à presentibus abstinentes: uel ut hoc pacto seruorum animos sibi conciliarent, cum quibus mensam aliquo pacto communem habere uiderentur: uel quod religiosum haberetur in sacris quidquam uacuum conspici. Porro mensa sacra quædam res est. Cato lib. De rusticis monet, ut uillicis certis diebus Lari sacrificet pro copia, addita foco corona. Huic diuersum adagium fingi poterit τῆ ἐμάτῃ θύειν, id est, Hecatæ sacrum facere. Siquidem in huius deæ sacris, ij, qui cœnā inferebant, ipsi nihil inde gustabant, neque quidquam auferebant præter tumultum & fumum, ut inquit in Symposiacis Plutarchus. Idem fieri consuevit, si quid inferebatur reliquis dijs, quos ἀποσποπύλιος appellat. Torquebitur in eos, qui alijs consulant, non sibi, alijs parant opes, ipsi non fruuntur.

Proteruiam fecit.

ERAT hoc religiosum in nonnullis etiã alijs hostijs, ne quid ex sacris epulis relinqueretur: aut, si quid reliquum esset, id igni absumeretur. Porro id genus sacrificij. Romani Proteruiam appellat. Vnde celebratur illud Catonis festiuiter dictum in Albidium quendam, qui patrimonium vniuersum luxu absuiperat, unis exceptis edibus, quæ incendio conflagrarent: Proteruiam, inquit, fecit propterea quod ea, quæ comesse non potuerit, quasi cõbussisse. Auctor Macrobius lib. Saturnalium secundo. Ad hoc facit, quod apud Athenæum libro octauo, Theocritus Chius Diocleti Gurgiti, qui, deuorato pisce calido, dixit se celum exussisse: Vnum, inquit, illud tibi super est, ut mare ebibas, atque ita tres res omnium

nium maximas confeceris, terram, mare, caelum. At, quoties sumptus superat quaestum, nec morbus decedit iam in naturam versus, quid superest, nisi vt ad malas artes vertant sese, quo luxui semper gliscenti suppeditet pecunia? Si legum seueritas coecerneret talium intemperantiam, non tam multi, qui bus supplicia vel insingere cogentur, vel condonare. Per aleam enim, chartas, scorta, computationes, & orium venit ad res alienum, mox ad rapinas, & sycophantas. Curritur in militiam, redeunt cum praeda non ab hostibus parata. His rudimentis exercitati, nullum horrent facinus. Apud veteres erant leges sumptuariæ, atque a deo Corinthi, quæ ciuitas erat ceteris corruptior, tamè lex erat opposita, sumptuosius, quam pro rei familiaris modo, viuentibus. Eam apud Athenarum libro sexto Diphilus refert hisce versibus:

Τοῦτο νόμιμον ἐστὶ βέλτιον ἐνθάδε
 Κορινθίους, ἢ ἀντὶν ὀφώνοντ' αἰεὶ
 Λαμπρῶς ὄρῳμεν, τῆτον ἀνακρίνευ πάθει
 Ζῆ καὶ τι ποιοῦν· καὶ μὲν εἶσαν ἔχεις
 Ἡσ αὶ πρόσδοιο λύκοι τὰν ἀλάματα,
 Ἐὰν ἀπολάυειν τῆτον ἴδη τῆ λῆυ.
 Ἐὰν δ' ὑπὲρ τῆυ εἶσαν διαπαυῶν τύχη,
 Ἀπέπῳν αὐτῶ τῆτον μὴ ποιεῖν ἔτι.
 Οὐ δ' ἂν δὲ μὴ πείθει τ' ἐπέβαλον ζήμιαν.
 Ἐὰν δὲ μηδ' ὀτινὲ ἔχων ζῆ πολυτελῶς,
 Τῶ δημῶ παρὲ δῶκαν αὐτῶν. Ἡράκλειος.
 Οὐκ ἐνδὲ ἔχεται γὰρ ζῆν ἀνδρὶ κακῶ τῆος
 Τῆτον, σωφῆς. ἀλλ' ἀνεγκάλειος ἔχεις
 Ἡλωποδυτεῖν νυκτὸς, ἧτοι χωρυχῆν,
 Ἡ τῶν ποῦντων ταῦτα κοινῶν τισῶν,
 Ἡ συκοφαντεῖν κατ' ἀγορῶν, ἢ μαρτυρεῖν,
 Ψυδῆ. τοῦτον ἐκκαθαίρουμεν γέ. id est,
 Hoc lege cautu est hic apud Corinthios,
 Si quempiam obsonare semper splendide
 Videmus, hunc rogamus, vnde viuat, &
 Quid faciat operis: si facultates habet,
 Vt reditus harum soluere expetas queat,
 Perperitur illum perfrui bonis suis.
 Sin forte sumptus superat ea, quæ possidet,
 Prohibemus huic, ne faciat hoc in posterum.
 Ni pareat, iam plectitur multa graui.
 Sin sumptuose viuunt is, qui nil habet,
 Tradunt eum tortoribus. Proh Hercules.
 Nec enim licet vitam absq; malo villo degere
 Valem scias, sed est necesse aut noctibus
 Abigere praedam, aut fodere muros aedium,

Aut hæc patrantum iungier commercio, Aut in foro agere sycophantam, aut perfidam Præbere testem. Nos genus hoc mortalium Eijcimus hac ex vrbe, velut purgamina.

Hic funis nihil attraxit.

Αὐτῆ μὲν μῆρινθ' ἔδδεν ἔσπασεν. i. Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Senarius prouerbialis, quo significabant operam frustra sumptam, neque ex sententia euenisse, quod quis conabatur. Translatum ab hama to funiculo piscantibus, qui sepe hamum retrahunt inanem. Natum videtur ex fabula Aristophanis, cui titulus, *θεσμοφοριάζουσαι*, vbi legitur hic Senarius. Ad adagium alludit idem in Vespiis: *Ἀλλ' ἐκἔσπασεν*, id est, Atqui non attraxit. De eo, qui tetenderat patri laqueum, ne quo exiret.

Semper tibi pendeat hamus.

AD SIMILI metaphora dixit Ouid. in Amoribus: *Cafus vbiq; valet, semper tibi pendeat hamus, Quo minime credis gurgite piscis erit.* Semper experienda fortuna, & omnium tentanda occasio. Simile illi: Omnem mouere lapidem.

Diues aut iniquus est, aut iniqui hæres.

DIUUS Hieronymus ad Hedibiam scribit in hunc modum: Vnde & illa vulgata sententia nobis videtur esse verissima: *Diues, aut iniquus, aut iniqui hæres.* Quod si verum est illud Hesiodum, non omnino temere esse, quidquid vulgo dicunt mortales; prouerbium hoc haud obscuranter expendendum est ijs, qui suis opibus stulte se iactant. Neque enim fere parantur ingentes opes sine fraude. Et aut ipse possessor eas per fas nefasq; congeffit, aut certe successit ei, qui has ea parauit via. Plato lib. De legibus 5. *Ὡς τε ὁ λόγος ἡμῶν ὀρθὸς, ὡς ἐκείσιν οἱ πλεμπέσοι ἀγαθοί.* id est, Ita verum est, quod vulgo dicimus, admodum diuites non esse bonos. Circumfertur apud Græcos & hic versutulus ex Menandri comædijs: *Ὁὐδὲὶς ἐπλότῆσε τὰ χεῖρος διημεῖν ἄν.* id est, Nunquam vir æquus, diues euasit cito. Huc respexit ille, qui Syllæ, iactanti sese, dixisse legitur: *Quo modo vir bonus esse potes, qui tantas possideas opes, cum a patre nihil tibi sit relictum?* Refert Plutarchus in illius vita.

Hercu-

Herculanus nodus.

Ἡράκλειον ἄμμα. i. Hercules nodus, pro vinculo arctissimo, atque indissolubili, legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: *Vnus tibi nodus, sed Hercules restat.* Sic enim vocat syllogismum, qui vix dissolui possit. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima necessitudine copulati. Idq; vnde fit natum, Plutarchus propemodum indicat in Alexandri vita. Scribit enim, *Alexandrum Magnum, subacto oppido Gordio, Midæ regis, visere voluisse plaustrum illud celebre, mirado artificii ex corni libro conexu.* De quo talis fama apud barbaros increbuerat, quisquis eius nodos explicuisset, ei totius orbis imperium portendi fati. Alexander ense disscuit. Aristobolus scribit eum facillime dissoluisse, nempe adempto clauo, quo temoni iugum annectitur. Alludit huc Aufon. scribens Paulino suo, *Næ tu Alexandri Macedonis peruicaciam supergressus es, qui fatalis iugi lora, cum soluere non posset, abscidit, & Pythiæ specu, quod nefas erat patere, penetrauit.* Rursum ad eundem in carmine,

*Ocius illa iugi fatalis soluere lora
 Pellæu potuissè ducè reor, abdita opertis
 Principijs, & vtroq; caput celantia nodo.*

Nodum autem eum, quem ostendit Hercules, religiosum, ac sacrum apud præcos fuisse, satis liquet ex ijs Plinii verbis, quæ sunt in historia mundi, lib. 28. cap. 6. *Ac vulnera nodo Herculis præligare, mirum quantum ocyor medicina est.* Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam vtilem habere dicuntur. Festus Pompeius ostendit antiquitus fuisse morem, vt non ua nupta laneo cingulo præcingeretur, vincto nodo Herculis: quem vir omnis gratia soluebat in lecto, vt & ipse felix esset in liberis suscipiendis: nam Hercules septuaginta libros reliquit. Athenæus libro vndecimo, tradit Heracleotas Bæotia gentem hoc insigni a ceteris distingui, *ὅτι ἐπεσιν ἐπὶ τῶν ὀπῶν αὐτῶν ὁ λεγόμενος Ἡράκλειος δεσμός,* id est, quod super aures gestent vinculum, quod Herculanum dicitur. In consimilem sensum M. Tullius vsurpauit, *Trabali clauo, actione in Verrem 7.* Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Martertinorum cognoscit. Meminit & Horatius clauorum Traballium.

Fuere quondam strenui Milesii.

Πάλαι ποτ' ἦσαν ἀγκυμοι μιλῆσιοι. id est, Fuere quondam strenui Milesij. Hoc senario notabant eos, qui a pristina fortuna defluisissent, aut à maiorum moribus degenerassent. Breuiter in omnes quadrabit, qui deserunt esse quod erant, facti deteriores. In senem, in pauperem factum è diuite: in priuatum, qui quandoque regnarit: in obscurum, qui aliquando floruerit. Origo prouerbij varie narratur à Græcis. Quidam aiunt Milesios olim belli gloria præter ceteros floruisse, adeo, vt, quoscunque bello lacerasset, eos superarent. Proinde Polycrates Samiorum tyrannus, bellum quoddam gesturus, cum in animo haberet Milesios socios ad eam rem accersere, oraculum super eo negotio cõsultuit. Deus respondit: *Quondam fuere strenui Milesij.* Alij diuersam afferunt fabulam. Cum Cares bellum aduersus quosdam molirentur, statuissentq; eius gentis auxilijs vt, quæ tum esset inter finitimos potentissima, quidam Milesios accersendos censuerunt, alij cum Persis res componendas. Itaque consultus hac de re Apollo, respondit modo dictum senarium. Dissipato per omnem Asiam oraculo, Milesij propemodum omnes in prælio cum Persis collocato, cæsi sunt. Itaque oraculum cum risu in prouerbium abiit. Rursum alij scribunt: Cares, cum Dario belligerantes, iuxta vetus quoddam oraculum, quo monerantur, vt fortissimos auxilio aduocarent, in Branchidas fuisse profectos: atque eius loci deum consuluisse, num Milesiorum auxilijs oporteret vt, atq; eum respondisse: *Quondam fortes fuisse Milesios: significatam videlicet, eos iam imbelles esse, & delictijs effeminatos.* Verum hoc commentum ex ipsa temporis ratione coarguit Zenodotus. Siquidè hunc senarium legitimus apud Anacreontem, qui floruit ætate Cyri, Persarum regis, à quo Darius fuerit tertius. Angelus itaque Politianus maluit ad Milesiorum mores in mollitiem versos referre: quemadmodu facit & Athenæus lib. Dipnos. 12. *Vsurpat hoc adagium semel atque iterum Aristophanes in Pluto:*

*Καὶ πρὸς ἐπὶ τῆτοις εἶπεν ἀποπέμπων, ὅτι
 Πάλαι ποτ' ἦσαν ἀγκυμοι μιλῆσιοι.* id est, Ac præter hæc renunciavit hoc quoque, Fuisse quondam strenuos Milesios.

Dicitur autem sub persona adolefcētis, qui reuocātus ab anu, quam pauper aliquando diuitem emolumentē gratia coluerat, tunc diues effectus, eandem exhaustam fastidit. Allusit eodem in Vespis, iocans in senes,

Ω παλαιοι ποτ' ὄντες υμεις ἀλλήμοι μὲν ἐν χοροῖς,

Ἀλλήμοι δ' ἐν μάχαισιν,

Καὶ κατ' αὐτὸ διή τὸτο μόνον, ἀνδρες μαχιμώτατοι,

Πρὶν ποτ' ἐβ' πρὶν ταῦτα. νῦν

Δ' ἴχεται γέ, κύνιν ποικιλωτέραι δὴ. id est,

O qui quondam fortes fuistis in choreis, fortes in pugnis: & secundum hoc denique tantum viri pugnacissimi: prius olim fuerunt, prius ista: nunc vero perierunt, cygno magis cariam. Aristophanes in Ranis notat μιλῆσαι σφάματα, id est, fragulas Milesias, vt delicijs effeminatorum. Vsurpatur & a Synesio in epistola quadam ad Phisofophon mulierem, significans sese à pristina felicitate redactum ad calamitatem.

Fuimus Troes.

Ἦμεν τρώες, id est, Fuimus Troes. Hic loquēdi color in Græcānicis tragœdijs adeo passim obuius est, vt tanquam in adagium abierit, vbi perijisse quempiam significat. Euripides in Hecuba: Καὶ γὰρ γὰρ βὴ ποτὲ, id est, Et quondam ego fui. Sophocles in Electra:

Ἀπὸ λόμῳ δούλωσεν ἐδ' ἐν εἰμ' ἔτι.

Miseranda perij, nullasum posthac ego.

Id imitatus Virgilius secundo Æneidos libro:

-Fuimus Troes, fuit Ilium & ingens

Gloria Teucrorum. Rursum alibi: Et campos vbi Troia fuit. extinctam significans.

Eandem sententiam diuersa metaphora extulit Ouid. lib. De tristibus:

Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus.

Flāμας; de stipula nostra, brenisq; fuit.

Ad eandem figuram pertinet & illud ex Terentiana fabula, cui titulus, εαυτὸν τιμωρέμενος. Immo habui, Chremē, tanquam perijisse significans. Item illud ex Rudentibus Plauti: Miserum istuc verbum, & pessimū est, habuisse. Præterea nobilis illa vox M. Tullij de coniuratis supplicio affectis: Vixerunt: cum occisos significaret. Hanc sermonis figuram ex antiquissima illa Lacedæmonij chori cātilena putant increbuit-

se. Eius chori mentionem facit Plutarchus in libello, cui titulus, Quo pacto laudare se quispiam citra inuidiam possit. Meminit & Diogenianus in Græcorum adagiorū collectaneis. Constabat autem is chorus triplici serie, atq; orbe, senum, puerorum, iuuenum. Senum hæc erat cantio:

Ἀμμες ποτ' ἦμεν ἀλλήμοι νεανῖαι. id est,

Nos fuimus olim strenui iuuenuli.

Deinde puerorum hæc erat:

Ἀμμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλὴν κλίβανος. id est,

Præstantiores nos futuri olim sumus.

Postremo iuuenum hæc erat:

Ἀμμες δὲ γ' εἰμὲν, αὐ δὲ λῆς ἀυγιάσθεο. id est,

At nos sumus, vel experire, si velis.

Hunc chorum, quem περιχόριον vocant, instituit apud Lacedæmonios Tyrtaeus, iuxta triplex ætatum discrimen. Nam pueritia ingressus est vitæ, virilis ætas progressus, senectia exitus.

Pyrausta interitus.

Πυράυστη μόρος, id est, Pyraustæ interitus. In eos dicebatur, qui sibijpsis exitium accersunt. Ait enim Zenodotus, Pyraustam insectum esse, quod lucernis aduolet, atq; ita exustis alis concidat, pereatq;. Citat autem hunc ex Æschylo senarium:

Δέδοικαι μισρόν κάρτα πυράυστη μόρον. id est, Magnopere stultum metuo pyraustæ exitium.

Tradit eadem de Pyrausta Ælianus De natura animantium lib. 12. citans eundem ex Æschylo locum. Meminit de Pyrausta & Plinius lib. 11. cap. 36. Gignit, inquit, aliqua & contrarium natura elementum, siquidē in Cypri ararijs fornacibus ex medio igni maioris nucæ magnitudine, volat pennatum quadrupes, appellatur Pyralis, a quibusdam Pyrausta, aut, vt nonnulli codices habent, pyrotus. Quamdiu est in igne, vinit: cum euasit longiore paullo volatu, tunc emoritur. Cuiusmodi ferme tradidit Aristoteles tertio libro De anima libus è niue venustiore vermē nasci, qui niue exemptus nō viuat. Eum nos vidimus in Alpibus. Quod si placet ad hoc referre adagium, conueniet & in eos, qui ἀκύνμοροι sunt, id est, qui celeriter intereunt. Nec inuenuste desisteretur in eos, qui nusquam viuere possunt, nisi in propria patria: si contingat agere peregre, rebus omnibus offenduntur.

Post festum venisti.

Κατόπιν τῆς ἑορτῆς ἦκεις, id est, Post festum venisti. Refertur à Diogeniano. Dicitur in eos, qui negotio cupiam egregio non inrerfuerunt: propterea quod ferius, iam re peracta, accesserint. Socrates in Gorgia Platonis: ἀλλ' ἢ τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἦκομεν, καὶ ὑστερέμεν, id est, Num, inquit, post festum, quemadmodum dici consuevit, venimus, ac ferius? Legitur & hoc pacto: παναθηναίων κατόπιν, id est, Post Panathenæa. Item τυθίαν ὑστερον ἦκεις, id est, Post Pythia venisti.

Merx vltronea putet.

ΜΕΡΧΕΣ vltronea putent, id est, ingrata sunt, quæ vltro non petentibus offeruntur. Translatum videtur à negotiatoribus, qui merces à venditore vltro oblatas, suspectas habere solent, quasi studeant eas extrudere. Adagium refertur à Diuo Hieronymo in quæstionibus Hebraicis: Tritum, inquit, prouerbiū est, vltroneas putere merces. Vnde & nos de industria dicenda reticemus, vt audius velis audire, quæ tacita sunt. Vsurpat idem in epistola ad Demetriadem virginem. Ab hac sententia non abludit illud Quidianum:

Quod venit ex facili, faciles, segnesque tenemus.

Quod spe, quodque metu torfit, habere iuuat.

Quin vulgo etiam num in ore est, vltro delatum obsequium plerunque ingratum esse. Cui tamen refragetur Mimus ille non infulsus:

Bis est gratum, quod opus est, vltro si offeras.

Illotis pedibus ingredi.

Ἀνίπτοις ποσὶν ἀναβαίνειν, id est, Illotis pedibus ingredi. Est, confidenter, atq; imperite rem egregiam aggredi, tāquam profane, & irreuerenter. Translatum à sacrorum ceremonyjs, in quibus omnia pura, lotaque iubebantur exhiberi. Lucianus in Demonactis vita: Οὐ μὲν ἀνίπτοις γέ ποσὶ τὸ τῆ λόγος, πρὸς τὰντα ἤξεν, id est, Haudquaquam illotis, vt aiunt, pedibus ad ista venerat. hoc est, neutiquam inexercitatus, neque rudis. Idem in Rhetorum præceptore notat eos,

qui ἀνίπτοις ποσὶν, id est, nullis bonis disciplinis instructi, ad rhetoricum munus accedūt. Æneas sophista in epistola quadam: Οἱ μὲν πολλοὶ, τὸ διή λεγόμενον, ἀνίπτοις ποσὶν ἐπιπιδάσσι τοῖς ἱεροῖς. id est, Plerique quidem illotis, quod aiunt, pedibus irrumpunt ad sacra. A. Gellius in Noctibus: Illotis, quod aiunt, pedibus & verbis, reprehēdit doctissimi hominis orationem. Macrobi. Saturna. lib. 1. Illotis pedibus prætereunt. De litteratoribus loquitur, qui reconditam illam in Virgiliano poemate doctrinam negligunt. Huiusmodi Galenus libro De virtute simplicium remediōrum 7. ἀμνήτης vocat, καὶ βεβήλιος καὶ ἐδ' ἐν, inquit, ἰσως θαυμάσιον, ἔργα καὶ μυσηρίων βίβλους ἐτόλμησαν ἐνιοι τῶν ἀμνήτων ἀναγνώσκων. ἀλλ' ἔτ' ἐκείνας ἔγραψαν οἱ γραψάντες τοῖς βεβήλοις, ἔτ' ἔργα τὰντα τοῖς μὴ πω σπριτὰ πρώτα γεγραμμάνοισ. id est, Ac fortassis haud quaquam mirum est, si & mysteriorum libros quidam sacris non initiati sunt ausi legere. At eos libros nec illi, qui scripserunt, scripserunt profanis, nec ego hæc scribo ijs, qui nōdum in primis rudimentis sunt exercitati. In genere sermonem omnem parum verendum, nimisque procacem, ac petulantem, illotum prouerbio vocant.

Illotis manibus.

Ἀνίπτοις χερσὶν, id est, Illotis manibus. A Diogeniano refertur, pro eo, quod est, irreuerenter, atque imparate. Translatum item à sacrorum puritate. Hesiodus in Operibus & Diebus vetat, ne quis mane Ioui libet vnum χερσὶν ἀνίπτοις, id est, manibus illotis.

Μηδ' ἐ ποτ' ἐξ ἡὺς διή λείβων ἀθροπα θῖνον χερσὶν ἀνίπτοισιν μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν. i. Ne vnuquam mane Ioui vinum libaueris ardens

Illotus manibus, neque diuum præterea vlli.

Ac ne vel amnem quispiā ingrediatur, aut fontem χεῖρας ἀνίπτοις, idem vetat, id est, manibus illotis. Vnde χέρνιβις apud Homerum crebra mentio. Ea vox perinde sonat, quasi dicat manuum lotionem, à qua rem diuinā antiquitus auspicabantur, atq; etiā conuiuium, vt pote rem sacram. Gregorius, cognomento Theologus, in Apologia De fuga sua in Pontū, coniungit vtrunque: ἀνίπτοις χερσὶν, ὁ διή λέγεται, καὶ ἀμνήτης ποσὶ τοῖς ἀγιοτάτοις αὐτὸς ἐπιστάγειν. i.

Illotis, vt dici solet, manibus, ac profanis pedibus, semet rebus sacratissimis ingerunt. Caius libro Pandec. 1. Titulo de Origine iuris: Si in foro, inquit, causas dicentibus nefas, vt ita dixerim, videtur esse, nulla præfatione facta iudici rem exponere, quanto magis interpretationem promittentibus inconueniens erit, omiffis iniitijs, atque origine non repetita, atque illotis, vt ita dixerim, manibus, protinus materiam interpretationis tractare? Vtrunque prouerbium recte vsurpabitur in eos, qui vel audacius, vel parum instruxi rebus his, quibus oportuit, negotium inuadunt: veluti, si quis principis munus capefferat, nulla neque virtute, neque sapientia, neque rerum vsu præditus.

Aquila senecta.

Αετὸ γῆρας, id est, Aquilæ senecta. In senes dicebatur bibaces magis, quam edaces. Nam Plinius libro 10. cap. 3. refert, aquilas neque fenio, neque agritudine oppetere, sed fame: in tantum superiore accrescente rostro, vt aperiri non queat. Eoque aquilam tantum in senecta bibere, aut de præda sanguinem fugere: cum nullæ fere aues aduncis vnguibus vtantur potu, præter tinnunculum, & miluum: quanquam hi quoque perquam raro bibant. Auctor Aristoteles libro De natura animalium octauo. Sed idem libro nono narrans de aquilæ rostro eadem ferme, quæ Plinius, addit huic rei datam fabulam, quæ significat hoc ideo accidere aquilæ, quod olim, cum homo esset, hospiti fecit iniuriam. Teren. in Heautontimorumenos: Vifa vero est, quod dici solet, Aquilæ senectus. Verba sunt Syri, adulantis hero, quod pridie strenue bibisset in conuiuio. Est autem veluti peculiaris senibus bibacitas. Siue quod natura frigus ætatis, vini calore pensare desiderat: siue quod vini hilaritas minuit senectutis molestiam. Vnde Plato quoque, cum iuuenibus in totum interdixerit vsum vini, viris moderatum permiserit, senibus largiores computationes concedit. Tum, cur senectus sit vinosior, causam reddit etiam Alexander Aphrodiseus in pblemate quarto ab vltimo, quod ætas ingrauescens minuat calorem, viniq; autem humectet simul & calefaciat. Vnde & vulgo lac senum dicitur. Fertur & præci Catonis sæpe meo caluisse virtus, vt inquit Flaccus.

Aquila senecta, Corydi iuuenta.

Αετὸ γῆρας, κορύδι νεότης, id est, Aquilæ senecta, Corydi iuuenta. De viuida, viridique senecta, quæ præstantior sit aliquotum iuuenta. Nam anus aquila præstat Corydo auicula, etiam ætate integra. Citra allegoriam extulit Euripides in Andromache: Πολλῶν νέων γὰρ, καὶν γέρον δ' ἄλκυθ' ἢ Κρείσσων. id est, Multis enim iuuenibus ante stat senex, Cui mens adest generosa.

Camelus, vel scabiosa complurium asinorum gestat onera.

Κάμηλος καὶ φορτία, πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία, id est, Camelus etiam scabiosa, complurium asinorum tollit onera. De ijs, qui vsque adeo præcellunt quosdam, vt etiam senes, aut alioquin ægroti, præstantiores tamen sint illis integri. Aut de his, qui, rebus parum prosperis, tamen plus valent ob pristinæ fortunæ reliquias, quam alij rebus integris. Vfus est Synesius.

Palinodiam canere.

Παλινοδεῖν, id est, Palinodiam canere, est, diuersum ab his, quæ prius dixeris, dicere, atq; in contrarium vertere sententiam. Translatum est à Stesichori Lyrici poeta factum: cuius meminit Plato in Phædro. Is, cum Helenam carmine vituperasset, oculis orbatus est. Intelligens autem (Achille, sicut scribit Pausanias in Laconicis, Helenæ iussu nunciante) cecitatis suæ causam, protinus palinodiam cecinit: Helenamque prius vituperatam laudauit, itaque visum recepit. Hunc Socrates iocatur sese velle imitari, & amoris vituperati prius canere palinodiam, quam orbetur oculis. Sonat autem Græce *παλινοδεῖν*, quasi dicas recantationem. Quo quidem verbo Flaccus vsus est in Odis, promittens palinodiam amicæ, quam contumelioso carmine prouocarat: -Dum mihi

Fias recantatis amica
Opprobrijs, animumque reddas.
M. Tull. ad Atticū: Exspecta palinodiam diuinam. Vsurpauit hoc adagium nominatum prouerbij vice Ioannes Chrysothomus. Item Plato in epist. ad Dionysium tertia:

Vertere vela. Funem reducere.

VERTERE vela, est, in diuersum mutare sen-

sententiam, vitæq; institutum. Horatius in Odis:

Nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos.

Translata metaphora à nauigantibus, qui cursus errorem versis velis corrigunt. Hæc Persius in quinta Satyra non nihil nouans, Funem reducere dixit, pro eo, quod est, institutum mutare in diuersum: Quæ dederam supra, repeto, funemq; reduco.

Venia primum experienti.

Συγγνώμη πρῶστοπέριον, id est, Venia primum experienti. Refertur à Diogeniano. Ignoscendum his, qui rudis nouo quopiam in negotio incipiunt versari, si quid per imperitiam peccarint. Chrysothomus sententiam extulit in homilia quadam: καὶ τῶ μὲν ἐν ἀρχῇ πεισῶντι συγγνώσκωμεν ἅπαντες διὰ τῆς ἀπειρίας. id est, Et ei, qui lapsus est in iniuria, veniam demus omnes, ob imperitiam. Fertur & hoc, *Συγγνώμη τῶ πρῶτον ἀμαρτάνοντι*, id est, Venia primum delinquenti. Pindarus in Hymnis, *τὰς δύο ἀμπλακίας φερέσπῳ*, dixit, quod iteratum facinus, non oporteat impunitum esse. Alibi retulimus *δὲς πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον*. Celsus lib. Pandect. 1. Tit. de legibus & senat. Nā ad ea potius debet aptari ius, quæ & frequenter fiunt, & facile, quam ad ea, quæ perraro eueniūt: quia, quæ semel, aut bis, vt ait Theophrastus, accidunt, contemnunt legislatores. Theophrasti Græca sic habet: τὰ γὰρ ἀπαξ ἢ δις παραβαίνουσι νομοθέται.

Euripus homo.

Εὐριπὸς ἄνθρωπος, id est, Euripus homo. In inconstātes, ac moribus inæqualibus homines dicitur. Quadrabit & in fortunæ vicces: quæ res mortalium, velut æstu quoddam, sursum ac deorsum iactat: vt recte dixerit Plautus in Captiui duo: Dij nos, quasi pilas, homines habent. A maris Euripi prodigiola quadam reciprocadi celeritate ducta metaphora. Est autem Euripus, maris pars inter Aulidem Bœotiæ portum, & Eubeam insulam: cuius meminit Strabo libro nono, & Plin. libro secundo. Et quorsdam tamē, inquit, priuata natura est, velut Taurominitani Euripi sapius, & in Eubœa septies die ac nocte reciprocantis, tam rapida conuersione, vt, quemadmodum auctor

est Pomponius Mela, ventos, ac etiam plena ventis nauigia secum portet. Neque dum huius tam stupedæ rei causa satis idonea peruestigata est à scriptoribus. Etiam si T. Liuius, secundi belli Punici libro octauo, à ventris quibusdam illic flantibus, ita rapi credit. Seneca in Hercule Octaio: Euripus vndas flestit in stabilis vagas, Septemq; rursus flestit, & totidē refert, Dum lastum Titan mergit Oceano iubar.

Boetius item:

Exæstuantis more fertur Euripi.

Cicero pro Cn. Plancio: Quod fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere creditis agitationes, commutationes, fluctus, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio comitorum? Obijcit Æschines Demostheni, quod, subinde commutata factione, Euripum ipsum inconstantia sua vicisset. Vnde Græci Euripiston, hominem incerta fide vocant. Gregorius Theologus in Epistola quadam ad Sophronium equitum magistrum, *ὁρᾷς δὲ διὰ τὰ ἡμέτερα, καὶ ὅπως κύνδος τις τῶν ἀνθρώπων περιτρεῖ χειρὶ παράγμα τῶν, καὶ μὲν τῶν, καὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπαινήντων, καὶ ἔτε τῆ δ' ἀπὸ πῆν ἐς ὅτος ἡμῖν, ἔτε τῆ συσυχίαν, ὅ δὲ λέγουσιν ἀλλὰ τὰ χίλια μετακινουμένῃ καὶ μὲν ταπίπτοντος, ὡς αὐραὺς εἶναι μᾶλλον πῆς δὲ καὶ γράμμις σι τοῖς καὶ ὁ δαπῶν, ἢ ἀνθρώπων δὲ μερία*, id est, Vides, quæ sit conditio rerum nostrarum, vtq; rota quædam negotiorum humanorum cursu circumagatur, nunc his; nunc illis florentibus, ac marcentibus, dum neque prosperitas, neque aduersitas, vt aiunt, nobis constat, sed quam occissime in diuersum mutatur, ac transilit, vt auris, ac litteris aquæ inscriptis fidere liceat citius, quam humanæ felicitati. His verbis pulchre depingit Euripum humanæ conditionis. Inuenitur & *τύχη ἄριπος*, id est, Fortuna volubilis. Nihil enim hac instabilis: & *ἄριπος διένοια*, quod cogitatio nunc huc nunc illuc feratur.

Endymionis somnum dormis.

Ενδυμιῶνος ὕπνον καθύδεις, i. Endymionis somnum dormis. In eos quadrabit, qui sese immodico somno saginat, aut qui diuturno in otio versantur, nec vllis negotijs exercent, sed mollē, feriātamq; agunt vitā. Natum à fabula notissima Endymionis. is erat puer apprimē formosus, ac Lang

adamatus. Cui quidem illa à patre Ioue precibus impetrauit, vt, quidquid optasset, id ferret. Oprauit Endymion, vt perpetuū dormire somnum, *ἀθάνατος, καὶ ἀγήραος μένων*, id est. Immortalis perseuerans, & ex-pers senij. Vfus est hoc adagio Aristoteles decimo Moralium libro, colligens neque otium conuenire dijs, neque rursus vllam aliam actionem illis dignam videri, præter contemplationem. Porro; cum constet inter omnes, illos viuere, consentaneum est eisdem & agere quippiam: Neque enim, inquit, oportet eos Endymionis, vt aiunt, dormire somnum. Cicero libro de Finibus quinto, differens id maxime nobis insitum à natura, vt agamus aliquid: Itaq; inquit, ne si iucundissimis quidē nos somnijs vsuros putemus, Endymionis somnum nobis nolimus dari, idq; si accedat, mortis instar putemus. Idem Tusc. quæst. lib. 1. Quamquam, qui leniorem faciunt, somni simillimam volunt esse. Quasi vero quisquam ita nonaginta annos velit viuere, vt, cum sexaginta cōfecerit, reliquos dormiat. Ne sues quidem id velit, non modo ipse. Endymion vero, si fabulam audire volumus, quādo in Latmio obdormiuit, qui est mōs Cariz, nondum est experrectus.

Ultra Epimenidem dormis.

ὑπὲρ τὸν ἐπιμενίδην κεκοίμησας, i. Ultra Epimenidis somnum dormiisti. In eos dicitur, qui perpetuum agunt otium. Historia de Epimenide Cretensi extat in Noctibus Gellianis. extat & apud Diogenē Laertium. Is, ambulando fessus, in spectu quen-dam subierat, illic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 57. Meminit huius Plin. lib. 7. cap. 52. his verbis, Magna quidem fabulositate, quā equidem & in Gnosto Epimenide simili modo accipio: puerum, æstu, & itinere fessum, in specu septem & quinquaginta dormisse annis: rerum faciem, mutationemq; mirantem, velut postero experrectum die: hinc pari numero dierum, senio ingruente, vt iam in septimū & quinquagesimū atque centesimū vitæ duraret annū. Lucianus in Timone: ὑπὲρ τὸν ἐπιμενίδην γὰρ κεκοίμησας, Nā ipsum etiam Epimenidē somno victi.

Matura satio sæpe decipit, sera semper mala est.

COLVMELLA de re rustica scribit hūc

in modum: Sed cum omnia in agricultura strenuē facienda sunt, tum maxime fementis. Vetus est agricolarum prouerbiū: Maturam sationem sæpē decipere solere, seram nunquam, quin mala sit. Hastenus Columella. Admonet adagiū, in omni negotio maturandum esse, neque paullo satius esse, occupare tempus legitimum, quam serius aggredi. Veluti, si quis admo-neat, vt puer, tenera adhuc ætate, præcepto-ribus committatur erudiendus. Cōsulcius enim anteuertere, quam prouectioribus annis tum demum incipere.

Fames Meliæ.

Λιμὸς μηλιάς, i. Fames Meliæ. De fame extrema, deq; rebus difficillimis. Est enim Melus opidū Theffaliæ, quod Nicias, Atheniensium dux, obsedit, expugnauitq; non tam machinis bellicis, quam fame. Hæc ferme Suidas. Idem effert hoc pacto, λιμὸς μηλιάς, fame Melia. Meminit huius historiae Thucydides in quinto. Prouerbiū est apud Aristophanem in Auibis:

Τὸς δ' αὖ θεὸς ἀπολείτε λιμὸν μηλιάς. id est, Iterum deos fame enecatis Melia.

Saguntina fames.

SAGUNTINA fames consimili ratione in prouerbiū venit. Historiae meminerunt T. Lilius, Val. Maximus, & M. Tullius in Philippicis. Est autem Saguntum Hispaniarum opidum, iuxta flumen Hiberum, societate, foederēq; coniunctum cum Romanis. id longa Pænorum obsidione, famēq; eo redactum est, vt ciues, extracto in foro igni, quidquid erat pretiosarum rerum, in eum conijcerent: ac postremo, seq; suosq; liberos eodem præcipitent, ne venirent in hostium manus. Ausonius: Iam iam peresam, iam Saguntina fame Lucania cum liberet. Græci vehementem & intolerandam famem, quæq; λεπτοθυρίαν inducat, βελμίον appellant. & βελμιάν dicuntur, qui animo deficiunt, præsertim ob inedia. Aristoteles sectione octaua, problemate quarto, querit, cur in frigore & hibernis mensibus homines magis βελμιώσων, nā hoc verbo vititur: & quam Aristoteles vocat βελμιάν, Theodorus vertit famem caninam. Mos erat olim apud Græcos, famem virgis ex ædibus eijcere, dicentes, ἔξω βέλμιον, ἔσσω πλάτων καὶ ὑγίαιαν, id est, Foras famem, intro diuitias, & sanitatem.

Famis

Famis campus.

Λιμὸς πεδίου, id est, Famis campus. In ciuitates dicitur, ingenti fame pressas. Est autē locus quispiam hoc nomine. Addunt, cum aliquando illic summa fame laboraretur, apud Athenienses oraculum admonuisse, vt famē, loco designato, certis piaculis placarent: illi designarunt campum, qui est post ærarium. Atque hinc eum locum, famis campum appellant.

Elephantum ex musca facis.

Ἐλέφαντα ἐκ μύγας ποιεῖς, id est, Elephantum ex musca facis, id est, res exiguas verbis attollis, atque amplificas. Lucianus in Muscæ encomio: Πολλὰ δ' ἐτιέχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον, καὶ δόξα, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐλέφαντα ἐκ μύγας ποιεῖν, i. Multa adhuc commemorare possem, sed finem dicendi faciam, ne videar & ipse, iuxta tritum prouerbiū, ex musca elephantum facere. Sumpsum videri potest ex Homero, qui inter prælia deorum, & heroum, muscæ improbitatem describit, cum hac inuictum, & acrem bellatorem conferens Menelaum Iliad. ρ. Quin & D. Augustinus libro contra Manichæos de duabus animabus, non dubitat muscam conferre, ac præferre foli, velut animal inanimum.

Elephantus non capit murē.

Ἐλέφας μὴ ἐκ ἀλίσκει, i. Elephantus non capite murē. Generosus, & excelsus animus negligit prædas viles, ac lucella minuta. Vir egregie doctus non insectatur minutulos istos litteratorum simios. Homo præpens non offenditur iniuriolis tenuium.

Aquila thripas aspiciens.

Λεπτός θρίπας ὄρων, i. Aquila thripas aspiciens. De magnis, qui pusilla negligunt. Est θρίψ, auicula quæpiam minutissima, quā aquila cū videat, vt est oculatissima, haud tamen dignatur persequi, vt pote prædam vnguibus suis parum dignam. Ad hunc quidem modum inuenitur in commentarijs Græcorum, verum haud scimus, an mendo sit: nam thripas vermiculi genus est.

De pilo pendet. De filo pendet.

Ἐκ πηγῶς κρέμαται, i. De pilo pendet. De re vehementer periculosa. Videtur natum ab historia illa Dionysij tyranni, propter

gladium de pilo in caput impendentem. Ad quod alludit Persius Satyra tertia:

Et magis auratis pendens laquearibus ensis

Purpureas subter cernices terruit.

Citatur hic versiculus apud Macrobiū lib. Saturnalium i. ex Ennianorum annalium libro tertio:

Hac noctu filo pendebit Etruria tota.

Id est, versabitur in summo discrimine. Hoc dicto nō est aliud hodie vulgo tritius. Synesius in epistola quadam ἐπὶ λεπτῆ φασιμίτι το ζῶν ἡρτίδου. id est, Aiunt vitam de tenui pendere filo. Eodem pertinet dictum illud Laconicum, cuius meminit Plutarchus i Apophthegmatis Laconicis. Nā, cum quispiam Lampen Æginitan efferret, tanquam longe ditissimū, propterea quod multa possideret nauigia, Lacon quidam, ἐπὶ προσέχω ἔφη τῆ δὲ δαίμονια ἐκ χρονίων ἡρτημένη, id est, Nihil, inquit, moror felicitatem de funiculis pendētem. Nimirum innuens, nauticas opes in certas esse, ac fortunæ ludibrijs obnoxias.

Nil intra est oleam, nil extra est in nucē duri.

Es t versus prouerbialis apud Horatiū in Epistolis, dicendus in eos, qui ad infantiā vsque impudentes, non verentur & confessa negare, & manifesto falsa pro certis affirmare: deniq; quiduis dicere, ne victi in disputando videatur. Qualem Plato inducit sophistam Euthydemum, qui canem aiebat suum patrem esse, & eundem patrem omnium, & omnes omnia scire, atque id genus portenta pertinaciter, ne coargueretur, asseuerabat. Carmen Horatianum est huiusmodi:

Nil intra est oleam, nil extra est in nucē duri.

Nimirum inter sanos conuenit, & nucē corticem habere durum, & baccam oleæ, la pillum intus durum. Proinde ludit operā, quisquis cum id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucē tenebras, & tenebras lucem. Simile est, quod assert Galen. De virtute simplicium remedium lib. 2. quosdam Anaxagoram auctorē citasse, qui pronunciaisset niuem non esse albam. Verba Galeni sic habent: καὶ τινες ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸν ἀναξαγόραν ἐπιμαλύνει μάρτυρα, περὶ χιόνος ἀποφωλέμενον ὡς ἐν ἐπιλάκῃ. Atq; istoru nonnulli,

secundum optima opportunitas. Etenim pro loco, quod alias inimum est, alias erit parum. Idem in Nemeis hymno ultimo:

Κέρδων δὲ χρὴ μέτρον θηροδύμεν,
- Ασπρόσπιτων δ' ἄρωτων ὄξυτέρων μαλίαι. i.
In lucris autem oportet modum sectari,
Nam immensarum rerum cupiditates vehementiores habent insanias. Altera utendi ratio fuerit, cum æqualitatem antefereamus, quam Pythagoras dixit amicitia tum parentem, tum altricem: contra inæqualitatem, discordiarum, bellorumque; matrem: id quod eleganter extulit Euripides in Phœnissis:

Κεῖνο κάλλιον τέκνον,
- Ἰσότητα τιμῶν, ἢ φίλους ἀπὸ φίλοις,
Πόλοις τε πόλεσι, ἐνυμμάχους τε ξυμμάχους
- Σιωπῆ. τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ.
- Τῶ πλάσσει δ' αἰεὶ πολέμῳ καθίσταται
- Τ' Ἰλασσον, ἐχθρῶς δ' ἡμέρας καταρχεται.
Καὶ γὰρ μέτρη ἀνθρώποισι καὶ μέτρη σαθρῶν
- Ἰσότης ἐπαίε, καθιθιμὸν δ' ἰώρισε,
- Νυκτὸς τ' ἀφρηγῆς βλέφαρον, ἡλίου τε φῶς
- Ἰσον βαδίζων τὸν ἐνὶ αἴσῳ κύκλον,
Κεῖ δέ τερὸν αὐτῶν φθόνον ἔχει νικῶμενον,
- Εἴ θ' ἄλλος μὲν γνῶξ τε δολοῦναι βροτῶσι. id est,
- Illud, nate, fuerit pulchrius,
- Æqualitatem amplecti, amicos hæc enim
- Glutinat amicis semper, vrbes vrbibus,
- Sociosque; socijs necit, etenim æqualitas
- Cum legibus responderet, atque; concinit.
- At, quod minus sit, cū hoc, quod est plus,
- prælium

Vique habet, & hinc discordiarū exordia. Siquidem modos cunctorum, & æquilibrium

Æqualitas mortalibus præscripsit, & præfinijt numeros, & atræ noctis, ac lucis diurnæ secuit hæc discrimina, Vt annuum æquis vicibus exigant simul. Orbē, nec altera alteri vnoquam inuiderit Superata, deinde noxæ; solq; feruiunt Mortalibus; & reliqua.

Tertia utendi ratio, si quando deterrebimus ab inferenda iniuria, suadebimusque satius esse, iuxta Platonis sententiam, iniuriam in sese admittere, quam inferre alteri. Nam id tibi velle prouerbium hoc demonstrat Plutarchus in commentario De audicendis poetis. Huc pertinet, quod de Dario refert Plutarchus. Cum enim Præfectos prouinciarum ad sese accersitos percunctatus esset, num grauia essent attributa, atque illi respondissent, esse medioeria,

iussit de singulis dimidium pendii, iudicans esse satius dimidium accipere cum beneuolentia prouincialium, quam totum odio suorum. Nostra sententia non semper aspernandum illud comici Syri consilium: Potius, quam venias in periculum, serues ne, an perdas totum, dimidium, siue vt legunt alij, diuiduum face.

Serpentis oculus.

Ὄφθωσ ὀφθαλμῶς, i. Serpentis oculus. De his dici consuevit, qui acribus, & intentis intuerentur oculis. Ab animante sumpta metaphora. Sunt enim huic animanti oculi duriores, ac perspicaces. Vnde Flaccus: Cur in amicorū vitij tam cernis acutū, Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Ne moueto lineam.

Μὴ κινεῖ γραμμῶν, i. Ne moue lineam. Pin-daricorum hymnorum enarrator, exponēs eū locum, Οὐτῶ δ' ἐδίδε λήθεις ἀρμόζων κίρα νυμφῶν ἀνδρῶν, ποτὶ γραμμῶν μὲν αὐτὰς αἶσα. (Loquitur autē de Antæo, qui iuuenibus desponsam filiam extrema statuerit linea, vt, qui primus ad eam cursu peruenisset, is vxorem abduceret domum) recēset huiusmodi prouerbium: Μὴ κινεῖ γραμμῶν, id est, Ne moueris lineam. Idque; translaturum existimat à more veterum, qui metam ducta linea signabant, in qua præmium propositū erat, quod auferret victor. Ducebatur autē & altera linea pro carceribus, quemadmodū alibi diximus: vnde curfus erat inicitum. Igitur vtraque linea prouerbij inicitrauit occasione ἀπὸ γραμμῆς, id est, ab ipso initio, & Μὴ κινεῖ γραμμῶν, id est, Ne moueas metam. Significat autem, nō esse mutandas leges, neque prætereundos fines rerū præscriptos. Huc peculiaris pertinet Theocriti cum illud ἐν βασιλοῦς αἰς:

Καὶ τὸν ἀπὸ γραμμῆς κινεῖ λίθον. id est, Atque ē lineola lapidem mouet.

Alludit ad flumen Galatææ, saxum aliquod ab extrema ripa secum auferens. Est & sacra linea in tessularum lusu: de qua dictum est alias.

Eandem tundere incidem.

EANDEM incidē assidue tundere, est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseuerare. Metaphora ducta à fabricis, crebris ictibus incidē ferientibus: atque; ita tandem aliquando ferri rigorem perpetuo

tuo labore vincētibus: Marcus Tullius libro de oratore secundo: Ego autem, si quē nunc plane rudem institui ad dicendum velim, ijs potius tradā assiduis, vno opere eandem incidem, die nocteque rudentibus. Conuenit in grammatistas, ac litteratos, quibus sine fine eadē sunt inculcanda pueris, vt hæreant aliquando.

Cicada vocalior.

Τέλιος ὀφθαλμῶν, id est, Cicada vocalior. Dicebatur in hominem impendio garrulū, aut admodum musicum; propterea quod hoc insectū, ore duntaxat vinēs, cantu potissimum delectetur. Et quosdam ita musicæ deditos, vt neglecto cibo perituri fuerint inedia, in cicadas à dijs mutatos, narrat apud Platonē Socrates in Phædro. Et Theocritus in Daphnide:

- Τέλιος ἔπει τὸν γέροντος ἀδεις. id est, - Quippe cicani melius quamcunque cicada.

Apud Diogenem Laertium refertur Timonis carmen in Platonis eloquentiam, Τῶν πάντων δ' ἡγήτο πλάτυσατο, ἀλλ' ἀγορητῆς

Ἠδυσπέης τέλιος ἰσογράφος οἷθ' ἐκαδ' ἡμῶν
- Δένδρα ἐφ' ὅμοιοι ὅσα λειρόεσσαν ἰεῖσι. i.
- Cunctos anteibat latissimus ille, suavis Orator, cuius non cedunt scripta cicadis, Quæ super arboribus residēt lucis in opacis,

Ac mittunt vocem modulato guttore amoenam.

Est autem allusio, quam Latinus interpretis nō potest reddere, in πλάτυστος ad Platonem, & in ἐκαδ' ἡμῶν ad illius Academiam. Allusum item ad carmen Homeri Iliados γ. de senibus, qui ὅσα λειρόεσσαν ἰεῖσι, i. Vocem floridam emittunt. Apud Athenazum lib. 6. parasitus quispiā, se ipsum depingens, λαλεῖν, inquit, τέλιε, id est, garrulitate cicada sum. Et apud eundem libro vndecimo, Theopompus τέλιε κελαδεῖ, id est, Cicada stridet. quod tamen illic videtur boni ominis causa dici.

Αντιπελαργεῖν.

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΕῖΝ apud Græcos est, mutuum officij vicem rependere, maxime nutricandis, fouendisque; eos, à quibus aliquando fueris enutritus, aut institutus: vt, si liberi parentes ætate fessos vicissim alant, fouentque; aut si discipulus præceptorem inuicem erudiat. A ciconiæ natura sumptū, quæ Græ-

ce pelargus dicitur. Ea inter aues vna pietatis symbolum obtinet. Extat autem lex pietatis magistra, quæ edicit, vt liberi parentes alant, aut vinciantur. Ad id respexisse videtur Homerus Iliados Δ, cum ait:

Οὐδὲ τοιδοσι
- Θρέπτα φίλοις ἀπέδωκε, μινυθῆδιος δὲ οἱ αἰῶν. id est,

Nec nutricandi officium genitoribus vnoquam
- Perfoluit charis, breue at illi contigit æuum.

Eodem allusit Euripides in Oreste: Καὶ πῶ τῶν ἄν τῆ τεθηνηκυῖα θορῶς. i. Atqui rependet mortuæ altura vicem.

Hanc itaque legem, quam plerique etiā mortales negligunt, sola ciconia inter omnia animantium genera exprimit. Siquidem reliqua tantisper amant, agnoscentque; parentes, dum egent illorum ad nutritionem opera: Vna ciconia parentes senecta defectos, vicissim alit, & volandi impotentes humeris gestat. Quorum posterius laudatur in Æneæ, cui inde Pij cognomen: alterum miris laudibus fertur in puella, quæ matrem captiuam complures dies suis vberibus aluit. Hanc ob causam, vt auctor est Suidas, antiquitus in regum summo sceptro ciconiæ figura ponebatur, in imo hippopotamus: vt ipso gestamine admoneretur, pietatem plurimi facere oportere, violentia cohibere. Nam hippopotamus animal efferum est, ac violentum: atque adeo impium, quippe quod interfecto patre matrem, inuit, teste Plutarcho in commentario, cui titulus, Vtra animantia sint prudētiora, terrestria, an aquatilia. Laborant infamia impietatis & vipera, quod perfracta matris aluo nascantur. Item scorpiones, & aranci, qui post incubatus officium à suis foetibus interimuntur. Testis Arist. lib. De natura animal. 5. De ciconiarum pietate Plin. lib. 10. cap. 23. testatur his verbis, Ciconiæ nidos eosdem repetunt. Genitricum senectam inuicem educant. Quin & diuus Basilius ciconiarū nobis pietatis erga parentes exemplum proponit. Eodem allusit Crates Cynicus, scribens Hipparchiæ vxori de filio nato, cum pollicetur sibi curæ futurum, vt illum matri ciconiā pro cane remittat in senecta. Canes enim vocantur Cynicæ sectæ philosophi. Significat igitur, puerum fore pium, qui parētem iam decrepitam mutuo foueat.

foueat. De cicóniarum pietate meminit & Aristophanes in Auibus :

Αλλ' ἐστὶν ἡμῖν τοῖσι ὕριστον νόμος Παλαίος ἐν τοῖσι τῶν πελαργῶν κύρβασον. Ἐπὶ δὲ πατὴρ ὁ πελαργὸς ἐκπετησίμους. Πάντας ποιήσῃ τὸς πελαργιδεῖς πρέφον, Δαί τὸς νεοτῆος τὸν πατῆρα πάλιν πρέφον. i. Nobis quidem auibus peruetusta lex viget,

Ciconiarum inscripta tabulis, vt simul Ciconia parens educauerit suos Ciconiadas, & iam volucres euaserint, Pulli vicissim nutriant patrem suum.

Vititur eodem Plato in Alcibiade primo. Sed nemo profecto venustius, nemo felicius, quam Angelus Politianus in quodam epigrammate,

Κέτι γε θαύμα Εἶ γε νεοί τλω γραυῶ ἀντιπελαργόμεν. id est, Si nos Latini, olim Græcorum litteris educati, nunc Græciam, velut anum, atque effectam, vicissim suas doceamus litteras. Porro huiusmodi officium, quod liberi vicissim in parentes collocant, Græci vnico verbo dicunt, *γυροβοσκῆν*, seu *γυροτροφεῖν*, & *γυροκομῆν*, Extat in hanc sententiam huiusmodi senarius:

Ἰανῶς βιόσεις γυροβοσκῶν πρὸς γονεῖς. id est, Viuax eris, senes parentes confouens.

In quadrum redigere.

In quadrum redigere dixit M. Tullius inde claris oratoribus, pro eo, quod est, in ordinem, aptamq; structuram concinnare. Sumptum ab ijs, qui arbores, aut lapides mathematicis gnomonibus exæquant, vt vndequaque congruant inter sese: proinde, quod conuenit, quadrare dicimus. Virgilius Georgicon libro tertio:

Indulge ordinibus, nec secius omnis in vnguem

Arboribus postis, secto via limite quadrat.

De fece haurires.

M. TULLIUS in catalogo illustrium oratorum, figura mirum ni prouerbiali, dixit: De fece haurire, pro eo, quod est, fordi da quæpiâ, ac plebeia, nimisq; humilia per sequi. Vsurpat hoc prouerbium Atticus eo, quo diximus, libro, in Ciceronem, qui tempus tereret in commemorandis oratoribus quibusdam obscuris, ac nullius pene dominis. Mutuo sumptum à sordidis istis,

qui vinum vna cum ipsa fece hauriunt, ne quid omnino reliquum faciant in dolio, vnde & plebis infimam fecem dicimus.

In laqueum inducere.

In laqueum inducere, & In casses inducere, est, arte sic concludere quempiam, vt iam nullum sit effugium. Qui mos fuit Socrati Platónico, suis illis rogatiunculis eo depellere sophistas, vt negarent, quæ prius affirmauerant; quæ negauerât, affirmarēt; denique nihil non dicerent. Quintilianus libro Institutionum quinto: Turbantur enim, & à patronis dinerse partis in laqueum inducuntur. Græci, qui iam capti teneantur, *ἐμβρόχους* vocant. Ouidius:

Decidit in casses præda petita meos.

Euripides in Hippolyto coronato:

Κρεμασθεῖς ἐν βρόχοις ἠρτημέν. id est, Penfibilibus irrecita cassibus.

Ibidem paulo post:

Ἄσσει τ' ἀνασσειν ἐξ ἐπισπασῶν βρόχων. i. Heram è tenacibus expedire cassibus.

Bœotica sus.

Η βωιωτία ὄς, id est, Bœotica sus. Vetustissimum adagium, olim in stolidum, & indotum hominem iaci solitum, vsurpatur à Pindaro in Olympiacis:

Ἐπέτ' ἀρχαίον ὄνειδ' ἀλαθέσι λόγοις φέγγομεν βωιωτίαν ὄν.

Admonet Æneam Chorodidascalu, ita curet canendum hymnum, vt uetus illud probrum veris rationibus liceat effugere, quod in amufos dici cõsuerit, *βωιωτία ὄς*. Interpres originè prouerbij refert ad hunc modum. Qui priscis temporibus Bœotiam regionem incolabant, *ὄντας* appellabantur, gens barbara, & agrestis: proinde quidam deprauata voce, pro *ὄντας ὄς*, id est, *ὄντας* appellabant. Idq; scõmma cessit in prouerbium, vt primum in Bœotos diceretur: ab his in quosuis indoctos, incõditos, moribusq; rusticanis homines torqueretur, *βωιωτία ὄς*. Interpres citat eundem Pindarum ex Dithyrambis:

Ἦν δτε σῶας τὸ βωιωτίον ἔθνη ἔλεγον. id est, Erat, cum Bœoticam gentem iues vocarent.

Citat & ex Cratino: Ἄντοι δ' εἰσὶ σύβοιατικὸν πρὸς ὀφθαλμὸν γένος ἀνδρῶν. i. Isti sunt Sybœoticum pedestre genus virořu, distione ridicula cõposita ex iue & boue. In Cômētarijs Græcorum inuenitur, *βωιωτίος ὄς*. i. Bœoticus

Bœoticus animus, pro stupido, brutoq; Plutarchus in commentario *περὶ τῆς σαρκωφωγίας* indicat Atticos stupidi, bardis, infultis, denique & suis cognomen indidisse Bœoti, potissimum ob edacitatem. Cui additipular Athenæus libro decimo referens hos versus ex Eubulo:

Ποῦν μὲν ἄμμος, καὶ φαγεῖν μὲν ἀνδρικοί, καὶ καρτεροῦσαι, τῶς δ' ἀδύνατοι λέγεον καὶ μικρὰ φαγεῖμεν, τοὶ δ' ἐθελήοι μέγα. i. Sumus ad bibendum, atq; ad vorandum strenui,

In his valemus. Athenienses dicere Prompti, edere pauca, multa Thebani solent.

In Græcis versibus apparet *σπεῖν* scriptum pro *πίνεν*, aut *πίειν*, & *μὲν* prius pro *γὰρ*, & *τοὶ* pro *οἱ*. Idem Eubulus in Europa: *Κτίζε βωιωτῶν πόλιν, ἀνδρῶν ἄριστον ἐδίεν ἀτὴμέρας.* id est, Vrbem parauit ille Bœotis viris, Diem per omnem ingurgitare strenuis. Rursus ex Eubuli altera fabula:

Ὅτω σφῶδρ' ἐστὶν τὸς τρόπος βωιωτίῃ. id est, Vsq; adeo mores obtinet Bœoticos.

Idem approbat multis multorum auctororum testimonijs. Sunt autem inter se cognata vitia *πολυφαγία*, & stoliditas. Atque hinc Herculem Thebanum edacem faciunt, sed eundem à litteris alienissimum, adeo, vt præceptorem suum trucidarit. Fuit autem & hic Bœotus, nimirum Thebis natus. Rursus Plutarchus De demõnio Socratis: *ἀνεγέρειν τὸ κατὰ βωιωτῶν ἀρχαῖον εἰς μισολογίαν ὄνειδ'.* id est, Refricare vetus illud aduersus Bœotios de litterarum odio probrum: Quamquam ipse Plutarchus Bœotus fuit, homo quiduis citius, quam stupidus. Denique quoniam constat vel ob Romanum imperium latissime propagatum, vel ob commercia negotiatorum, voces Germanicæ, Gallicæ, Britannicæq; lingue fuisse mixtas, suspicatur à Græcis ad nos dimanasse, quod hominem stupidum, ac nullo mentis acmine præditum vulgo dicimus: *Bot*, pro Bœoto: propriam enim huic linguæ, voces quamuis multarũ syllabarum in vnã syllabam contrahere.

Cribo diuinare.

Κοσμήματα δ' ἔδοσι, id est, Cribo diuinare, est coniectura sagaci rem deprehendere, Aut stulte de rebus occultis diuina-

re. Lucianus in Pseudomante, *κοσμήματα τῶ λόγου, μαντῶ δόμεν*, id est, Cribo, quod aiunt, vaticinans. Meminit & Theocritus in Idyllio tertio:

Εἶπε καὶ ἀγροῖὰ τὰ ἀλαθῆα κοσμηῶμαντις. i. Cribo vaticinans, verum mihi dixit Agroëo.

Porro genus hoc diuinandi suspensio cribo in hodiernum vsque tempus durat apud quosdam superstitiosos. Apud veteres vaticinia peragebantur cribo, lauro, & tripode.

Hydrum secas.

Ἵδραν τέμνεις, id est, Hydrum secas. Est apud Platonem libro De Repub. quarto, *ἀγνοῦντες*, inquit, *ὅτι τὸ ὄντι ὄς ὕδραν τέμνεις*, i. Ignari se reuera tanquam hydrã secare. Est autem hydrum incidere, ita vnũ aliquod incommodum tollere, vt in eius locum alia plura recipias. Adagium natum à fabula hydræ Lernææ, quam alij centum fuisse capitum aiunt, alij octo, è quibus vnũ erat immortale. Cum hoc monstro multum, diuq; confictatus est Hercules, propterea quod vno resciso capite, plura renascerentur. Plutarchus in commentario De fortuna Alexandri, *Ἵδραν τέμνων ἀεί τισι πολέμοις ἀναβλάσας ἀνεσαν*, id est, Hydrum secans semper alijs quibus bellis repullulantem. De Alexandro loquitur, cui, vno bello confecto, subinde aliud, atque aliud exoriebatur. Cyneas cognita Romanorum multitudinẽ identidem post acceptam cladem copias instaurantium dixit, Pyrrhum sibi videri aduersus Lernæam hydrum pugnare. Hinc Horarius in Odis:

Non hydra secto corpore firmior Vinci dolentem creuit in Herculem.

Accommodari poterit ad eos, qui litibus inuoluuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit, & sæpenumero pro vnã enecta tres subnascuntur. Seneca quodam in loco scribit, negotia fordida, quæ nos auocant à studio sapientiæ, abrumpi posse, explicari non posse, quod negotium ex negotio seratur, & occupationi occupatio, velut vnda succedat vnda.

Ne ramenta quidem. Ne festuca quidem.

Ne ramenta quidẽ ditior, hyperbole prouerbialis,

uerbialis, cum alijs aliquoties apud Plautum, cum in Rudentibus: Nunquam Hercle hinc hodie ramenta fies fortunator, perinde quasi dicas stappa ditior, ita, vt vulgò loquuntur. Simili figura dixit Aristophanes in Lysistrata:

Αὐτὸ σαμὴδ' ἐν ἑβ' αὐτῷ, κινῶσα μὴδ' κέρρος. i. Nihil hic cum reliquerit, mouerit ne festucam quidem.

Idem in Vespsis:

Ἐπεὶ δ' ὄρετ' τῆς νυκτὸς ἐδ' ἐπασπάλω. i. Noctu haud videt somni ne paspalam quidem.

Interpres ait, πασπάλω significare minutissimum quiddam. Quibusdam ea vox magnetem lapidem declarat. Subnequit eodem in loco consimilem figuram:

Ἐν δ' ἐν καταμύσει κ' ἄχ' ἰω. id est,

Quod si vel achnen flexerit somno caput. ἄχην vero significat minutissimum, ac leuissimum illud, quod ē spicis excusis euolat. Qua voce vsus est & Homerus Iliados ε.

Ὡς δ' ἀνεμος ἄχνας φορέει ἱερὰς κατ' ἀλάς. i. Vt vento tenues sacra area iactat achnas.

Hebraicarum periti litterarū affirmant, illam, quam vocem Hieronymus vertit puluerem, secutus septuaginta, qui transtulerunt χροῦν, idem Hebræis sonare, quod Græcis ἄχην.

Sacr um sine fumo.

Ἀκαπνὸς θυσία, id est, Sacrificium absq; fumo, de nimium tenui conuiuio, & in quibus nihil cocti obsonij apponitur. Translatum à pauperum sacris, molas, thusculum, lac, aut corollas offerentium, cum diu nidorem illū expectēt vna cum fumo subuolantem, iuxta Homerum. Lucianus in Amoris, Βραχὺ θὺσίου μὲν ὁ δαίμων ὁ λυκῖνος, καὶ τὰς ἀκάπνοις, ὡς φασί, τὸν θυσιῶν ἡμισα περιπέμει, id est, Sane perquam edax deus est Lucane, quique fumi expertibus sacris haudquaquam gaudeat. In eum sensum vsus est & Athenæus, ἀκαπνα γὰρ αἰεὶ αἰδοὶ θυόμεν. id est, Nam poetæ semper sacra sine fumo sacrificamus.

Non est cura Hippoclidī.

Ὁ φροντίς ἱπποκλείδῃ, id est, Non est Hippoclidī curæ. Sicut, vt carmen reddamus, Non curat Hippoclidēs. Est enim, versus

iambicus dimeter catalecticus. Hoc adagio significabant se quippiam negligere, neque magnopere laborare. Natum autem est ex historia, quam pluribus verbis narrat Herodotus in Eratone. Vt autem in pauca conferamus, hic Hippoclidēs erat Tisandri filius, qui cum multis alijs iuuenibus Clithenēs Sicyonij filiam ambiebat. Verum cum Clithenēs procos toto anno probaret, & Hippoclidēs in conuiuio indecoram quandam saltationem edidisset, sublatis in altum pedibus, pater offensus inhonesto iuuenis lusu, ait, Ὡ παῖ τισάνδρῃ ἀπορχήσασθαι μὲν τὸν γέμον. id est, Fili Tisandri, à nuptijs tua saltatione excidisti. At ille protinus respondit, Ὁ φροντίς ἱπποκλείδῃ, id est, Haud curat Hippoclidēs. Ea vox, vt testatur Herodotus, in prouerbium abiit. Id dictum in ipsum retorquet Herodotum Plutarch. in libello, quem aduersus eum scripsit, Δοκεῖ μοι καθόπερ ἱπποκλείδῃς, ὁ τοῖς σιέλεσι χειρονομῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, εἰπεῖν ἂν ἐξορχήμενος τῷ ἀληθείαν, ὁ φροντίς ἱπποκλείδῃ, id est, Videtur mihi, velut Hippoclidēs cruribus manuum vice in mēsa gesticulās, postquam à veritate desultauit, dicere, non est curæ Hippoclidī. Lucianus in apologia, Ἰκανὸν ἂν εἴη μοι τὸ, ἢ φροντίς ἱπποκλείδῃ, id est, Mihi suffecerit illud, quod dicitur, haud curat Hippoclidēs. Idem in Hercule, Καλὸ ἱπποκλείδῃς ἢ φροντίς, id est, Neque laborabit Hippoclidēs. Mentionem huius adagij facit & Eustathius in Iliados Homeræ primum librum scribens. Alludit huc Aristophanes in Vespsis, sæpius repetens illud, ὁ λόγος μοι μέλει, id est, Leuiter mihi curæ est.

Canis in præsepī.

Ἡκῶν ἐν τῇ φάτῃ, i. Canis in præsepī. In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quam, neque reliquos item finunt vti: veluti si quis egregios codices inclusos diligenter adferuet, quos nec ipse vnquā euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Quemadmodum canis in præsepī nec ipse velcitur hordeo, & equum verat vesci. Lucianus aduersus indoctū, Ἀλλὰ τὸ τῆς κωδὸς ποιέεις, τῆς ἐν τῇ φάτῃ κατακειμένης, ἢ ἔτε αὐτῇ τῶν κριθῶν ἐδίει, ἔτε τῶ ἱππῶ διωμμένῳ φαγεῖν ἐπιτρέπει, id est, Verum haud aliter facis, quam canis ille in stabulo cubans, qui cum ipse non edat hordeum, tamen haud finit

finit equum. qui posset edere, id facere. Vtitur eodem in Timone. Citatur apud Suidam in prouerbio, ἐδ' ἐν τῷ διονυσῶν, sed tacito auctoris nomine, τῇ φάτῃ προσάγει τὸν κῶνα, καὶ τῷ διονύσῳ ἀγει ἐδ' ἐν, id est, Ad præsepē ducis canem, nihil autem adducis ad Bacchum: hoc est, adfers quæ ad rem nihil attinent, ex his vero, quæ pertinebant ad causam propositam, nihil adfers. Simile quiddam refert Athenæus libro. sexto, de gente quadam Galatarum, qui dicuntur Cordistæ: abominantur aurum, nec important in suam regionem, nihilo scius tamen alios non desinant eos spoliare. Aiunt eam gentem esse reliquias Galatarum, qui sub duce Brenno spoliarunt oraculum Delphicum, quos insecutus Bathanatus dux, inclementer tractauit. Hinc auri odium, cuius gratia tantum passi sint malorum, quod tamen alijs inuident.

Captantes capi sumus.

Ἀιρῆντες ἡρήμεθα, id est, Captantes capti sumus. Cum res præposterè euenit, vt ipsi circumueniamur ab ijs, quibus conebamur imponere. Id quod non rarò solet vsu venire, vt in eas incidamus pedicas, quas alijs struxeramus. Sæpe fit, vt qui simulat amorem, quo puellam in amorem pelliciat, ipse verè incipiat amare. Et qui dat operam, vt inuitatiunculis alium conetur efficere remulentum, ipse reddatur ebrius: & qui finitimum moliat imperio depellere, ipse suum amittat imperium. Sic & Horatius:

Græcia capta serum victorem cepit.

Videtur eodem allusisse Plato, cum ita scribit in Theæteto, Δοκεῖ μοι ὁ Σόκρατες μέλιστα ἀλίσκεσθαι ὁ λόγος ἀλίσκόμενος, id est, Mihi videtur ὁ Socrates maxime capi raro, quæ captabat. Sophocles in Oedipo Coloneo,

Γνώθι δὲ ἄς ἔχων ἔχῃ, καὶ σ' εἰς θυρῶνδ' ἢ τύχῃ. id est,

Scito quod tenens teneris, teq; captantem, inuicem

Fortuna cepit. Plautus in Epidico, iam captor ipse captus est. Lucianus in meretricijs dialogis, Καὶ ἐάλακας κακοδαίμων, καὶ σωεὶλημμεῖ τὸς ἀντῆς. id est, Et cepi miser, & simul ab illa captus sum. Trallatum aut à bello, aut piscatione, seu venatu.

In venatu perijt.

FESTIUIVS dixit Lucianus in Toxaride, Αὐτῆτε ἀπόλετο ὑπὸ τῆς ἀγρῆς. i. Et ipsa venatu perijt, hoc est, dum adolescentem venatur, studetq; irretire, etiam ipsa sese perdidit. Quinetiam illa ipsa: Venari laudem, aucupari famam, prouerbiales sunt metaphoræ, velut, Expiscari, pro sciscitari, atque exquirere.

In laqueos lupus.

Εἰς πάγας ὁ λύκος, id est, In laqueos lupus. Cum improbus quispiam tandem in exitum adducitur discrimen. Etenim cū lupus animal sit insidiosissimum, applauditur ab omnibus, si quando contingat illum irretiri, ac protinus acclamant omnes, εἰς πάγας ὁ λύκος. Refertur à Zenodoto.

Annoſa vulpes haud capitur laqueo.

Τέρον ἀλώπηξ ἔχ' ἀλίσκεται πάγῃ, i. Vulpes anus laqueis capi haud vllis potest. Senarius prouerbialis dicendus in eum, qui longa ætate, multaq; rerū experientia callidior est, quàm vt arte, dolisq; capi queat.

Vulpes haud corrumpitur muneribus.

Ἀλώπηξ ἢ δωροδοεῖται, i. Vulpes non corrumpitur muneribus. Suidas huius adagij Cratinum citat auctorè. De callidis, ac versutis, quos haud facile sit obiecto munusculo, aut assentatiuncula, pollicitivis fallere. Larus enim, & alix quædam aues esca capiuntur, vulpes non item. Verbum autem, δωροδοεῖν, sumptum est à concionibus, aut iudicijs, in quibus nonnulli pecunia corrupti dicunt sententiam.

Atticus in portum.

Ἀττικὸς εἰς λιμένα, i. Atticus in portum. In eos dicebatur, qui illic virtutem ostentare solent, vbi tutum est, atque vbi nihil opus. A nautis Atticis sumptum, qui portum ingressuri ostentandi sui gratia magnifice sese gerebant, in ipsa re, hoc est, in prælio nauali, non perinde strenui.

Capra Scyria.

Αἰξ σκυρία, i. Capra Scyria. Zenodotus huius prouerbij Chryssippum citat, τῷ αὐτορεμ, tum interpretem. Cōuenit in eos,

qui beneficium maleficio corrumpunt, aut qui virtutes adiunctis vitijs contaminant, atque obscurant, quive recte instituta non recte finiunt. Veluti capra Scyria, quod fera sit, mulctum, quod lacte impleuerat, ipsa rursus euerit, atq; hoc modo beneficium, quod dederat, eadem perdidit. Alij putant dici in eos vnde plurimum emolumenti capitur, propterea quod eius regionis caprae maximam lactis vim reddere dicantur. Id quod affirmat & Athenæus Dipnosophistarum lib. 1. citans hoc Pindari carmen:

Σκύριαι δὲ ἐς ἀμάλξι γάλακτ' ἄγες ἐξοχότατοι.

Scyriæ vero ad emulgendum lac caprae præstantissimæ.

Suspensio diligenda arbor.

IN re vehementer indigna, neque vlllo pacto toleranda, veteres arborem suspensio diligendam esse dicebant. Inde natum, quod olim in Theophrastum philosophum præcipuum meretricula quædam nomine Leontium ausa sit scribere. Plinius Secundus in præfatione Historiarum naturæ: Ceu verò nesciam aduersus Theophrastum, hominem in eloquentia tantum, vt nomen diuinum inde inuenerit, scripsisse etiam sceminam, & prouerbium inde natum, suspensio arborem eligendam. Haec tenus Plinius. Finitimum huic est illud apud Euripidem in Alceste:

Ἄξια καὶ σφαγῆς τὰ δὲ καὶ πλάσιον, ἢ σφάχα δέριον Ὀυρεσίη πελοσσαι.

id est,

Heus ista cæde digna sunt, Vel potius, vt laqueo gulam Præfocet aliquis pendulo.

Plautus in Curculione, Mea præda illa est, Proin tu te in laqueum duas. Iuuenalis: Ferre potes dominam saluis tot reftibus vllam.

Et apud Plautum, qui vitæ radio tenebatur, optat nummum, quo restim emat. Nec enim fontes sibi deligunt arborem, sed aguntur in crucem. Ceterum qui cogitant de cõsciscenda nece, solèr alij aliud suspensij genus eligere, vt appareat illos hoc agere non impotentia mentis, sed certo, destinatoq; consilio.

Minerva selem.

Ἀθηνᾶ τὸν αἴλιρον, i. Mineræ selem, subaudiendum, comparas. Cum multo inferiora

cum præstantioribus comparantur, q̄ leuicula quapiam in re cõueniant. Quid enim habet Minerva dea cum sefe cõmune, præter glaucorem oculorum? Nam is oculorum color Mineræ tribuitur, qui & noctuis adest, & felibus. Vnde apud Homerum etiam epitheton, γλαυκῶπις ἄθηνᾳ. Est & hoc felibus commune cum noctuis, q̄ & noctu cernunt, & pariter insidiantur muribus. Refertur apud Zenodotum & Suidam. Etymologus indicat discrimen orthographiæ, quo εἰλιρος pro gente, est enim Scythiæ a paludibus dicta, scribitur per ε, pro animante, per diphthongum εἰλιρος, quasi dicas Torquicandam, aut Trahicaudam, quod tamen apud auctores negligitur.

Animam debet.

Τὴν ψυχὴν ὀρέλειες, id est, Animam debet. Donatus prouerbium esse admonet, de eo, qui immodico ære alieno teneatur, vt plus quam omnes facultates debeat, ac deniq; seipsum debeat. Terentius in Phormione: Quid si animam debet. Erat enim antiquitus lex, vt qui soluendo non esset, is nexu addiceretur creditori, luiturus corpore, id est, opera, quod ære non posset. Extat apud Gellium lex duodecim tabularum, quæ in hebat dissecati corpus eius, qui multis creditoribus deberet, nec esset soluendæ rei.

Summum ius summa iniuria.

SUMMUM ius summa iniuria, hoc est, Tū maximè discedit ab æquitate, cum maximè superstitiosè hæretur legum litteris. Id enim summum ius appellant, cū de verbis iuris contenditur, neq; spectatur quid senserit is, qui scripsit. Nā voces, ac litteræ, quasi legum summa curis est. Eam ineptiā quorundam superstitiosorum iuris interpretum, copiose simul, & eleganter illudit M. Tull. in actione pro Murena. Terentius, Verum illud Chreme dicūt, ius summum sæpe summa malitia est. M. Tull. Officio lib. 1. Ex quo illud, summum ius summa iniuria, factum est iam tritum sermone prouerbium. Columella 1. rei rusticæ lib. Nec sanè est vindicandum nobis, quidquid licet. Nā summum ius antiqui summam putabant crucem. Citatur & Celsus adolescens lib. Pædect. 45. titulo De verborum obligatione Caput. Si seruum Stichum: qui scripserit quæstionem esse de bono & æquo, in quo genere plerunq; sub auctoritate iuris sciē-

tiæ periculose erratur. Itidem Paullus libro 50. titulo, De regulis iuris: In omnibus quidem, maxime tamen in iure æquitas spectanda est. Simili figura Seneca libro De ira primo dixit, summo animo. Si intelligis non ex alto venire nequitiam, sed summo, quod aiunt, animo inhære.

Ne ignifer quidem reliquus est factus.

Ὀὐδὲ πυρρόρ' ἐλείθη, i. Ne ignifer quidem superfuit, vbi significamus; omnes ad vnum interijisse adeo, vt ne ei quidem sit parcitum, qui ignem præferat exercitui. Nam prius mos erat, vt vates aciem præcederet; lauro coronatus, ac facem gestans. Ab hoc belli vim abstinebant vtrinque, quod nefas ducerent, in virum sacrum ferrum stringere. Proinde si crudelem aliquam stragem significare voluissent, ne ignifero quidem parcitum aiebant. Meminit huius adagij Eustathius iliados μ. enarrans hos Homeri versus:

Ὀὐ ἔτ' ἔπειτ' ὄϊα εἰδ' ἀγγελον ἀπονέειναι Ἀΐστρον ποτιδῆς, id est,

Haud equidem fore credo, vti sit reditus ad urbem

Hinc posthac aliquis vel nuntius.

Admonet hoc quoque figuram habere prouerbialem, ἔδδ' ἀγγελοῦ ὑπελείθη, id est, Ne nuntius quidem relictus est, quoties significamus ad vnum omnes extinctos, vt ne vnus quidem effugerit, qui rem gestam renunciaret. Nam is vel dedita opera relinquit solet ab hoste.

Thracium commentum.

Θράκεια παρδρεσις, id est, Thracium commentum, siue inuentum. Apud Zenodotum legitur, torquendum in eos, qui pacta eludunt callido vafrosq; aliquo commento. Porro vnde id prouerbium natum fuerit, indicat Strabo libro Geographiæ nono, ex Ephoro auctore. Thraces pactis cum Bœotijs aliquot dierum inducijs, nihilo segnus incursionem agebant nocturno tempore. Hos cum propulsaissent Bœotij, atque expositarent, quod violassent inducias, responderunt Thraces, se nihil præter pacta fecisse: pactos enim esse de diebus, noctibus incurfassè. His ferme similia refert Zenodotus, nempe Thraces constitutis decem dierum in ducijs, nocturnam impressionem fecisse in Bœotios, iam negligentius agentes induciarum fiducia, atque

ex his nonnullis trucidasse, aliquot viuos abduxisse: deinde expositulantibus de violatis pactis Bœotijs, respondisse, dies non noctes, pacto contineri. Ea res prouerbio locum fecit, Θράκεια παρδρεσις, id est, Thracium inuentum. Est enim proprie παρδρεσις, excogitata caullatio, qua pactum eludimus; quas Plautus futelas vocat. Et Terentius: Nequid suo assuat capiti. Ad dunt enim extra pactonem commenti quippiam, quo rem omnem subuertunt.

Romanus sedendo vincit.

ROMANVS sedendo vincit. Vetus prouerbium in eos, qui tranquillj, atque otiosi, tamen que volunt efficiunt, aut qui non viribus, sed arte rem gerunt. Marcus Varro libro De re rustica primo, capite secundo, Vultis igitur interea vetus prouerbium, quod est, Romanus sedendo vincit, vsurpemus; dum iste venit. Ex historia Fabij cunctatoris natum arbitramur, qui Hannibalem iuueniliter exultantem sua patientia fregit, de quo extat versus ille Ennians:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

Citatur apud Ciceronem in Catone maiore. Vsurpatus est diuinitus à Marone libro 6. Quamquam Liuius libro de bello Macedonico primo refert simile quiddam de Sulpicio consule. Quibus, inquit, si vndique circumuentus copijs foret, sedentem Romanum debellaturum credi potuerit.

Scopum attingere.

Τυχάνειν τὸ σκοπὸν, id est, Scopum attingere. Est voti compotem fieri, aut coniectura rem ipsam assequi. Lucianus in Icarome nippo, καὶ ἐκ ἀπὸ σκοπὸν εἰκασας, i. Tuæque coniectura haud procul abest à scopo. & ἀπο τυχάνειν τὸ σκοπὸν, id est, Nō attingere scopum, & διαμαρτάνειν τὸ σκοπὸν, id est, Aberrare à scopo, atque id genus aliæ figuræ omnes prouerbium sapiunt. Hoc adagij festiuitèr vsus est Diogenes in puerum saxa in crucem iaculantem. Euge, inquit, continges tandem aliquando scopum. Pindarus in Nemeis hymno nono, ἀκοντίζων σκοπὸν ἀγγίξαι μοισάν, id est, Proximè iaculans ad scopum Musarum: Idem hymno sexto, ἐλπόμεν μεγάλα εἶπὼν, ἅντα σκοπὸν τυχάνειν, id est, Spero quod magna pollicitus scopum attingam. Dicitur & ἐξω σκοπὸν βέλαναι, hoc est, extra scopum iaculari, vbi quis loquitur

tur aliena ab eo quod agit. Vfus est Gregorius Nazianzenus in Monodia .

Simia non capitur laqueo .

Ο πίθηκος ἔχ' ἀλίσκεται βρόχῳ, i. Simia non capitur laqueo. In callidos tergiuerfactores dici solitum, qui coargui non queūt. Id olim dictum est in Heraclidem, qui per imprudentiam perperam citarat ex Dionysio, quod erat apud Sophoclem. Missum est exemplar, vt ibi cōspecto carmine agnosceret suum errorem. Hic quoq; tergiuerfacti, nec lapsū agnoscenti, dicentique casu fieri posse, vt in diuersis poetis versus cōsentiant, scripsit quispiam, simiam haud capi laqueo. Auctor Diogenes Laertius. Car men Græcum sic habet :

Γέρον πίθηκος ἔχ' ἀλίσκεται πάγῳ, Ἀλίσκεται μὲν, μετὰ βρόχον δ' ἀλίσκεται . i. Laqueo vetulus simius non prenditur, Capitur quidem ille, capitur autē serius.

Largitio non habet fundum .

M. TULLIVS lib. Offic. 2. Omnino, inquit, meminisse debemus, id quod à nostris hominibus sæpissimè vsurpatum, iam in prouerbij consuetudinem venit, largitionem fundum non habere. Quo dicto signifiabant stulta liberalitate quamtaslibet opes exhauriri, vel effluere potius. Translatum videtur à pertuso dolio Danaïdum apud inferos. Quæ fundo carent Græci uocant ἀπύθμενα . Vnde Parthenius apud Athenæum lib. 11. ἀπύθμενον φιάλην dixit .

Inexplebile dolium .

Απλης ὁ πίθος, i. Inexplebile doliū. Varius est huius adagionis vsus . Quadrat enim primum eis τῆς ἀδηφάγας, id est, In gluttones, edacesque, congruentius autem in istos bibacitate inexplebili, qui quo plus biberint, hoc plus stiant, quemadmodum olim dictum est de Parthis . Sic enim Festus sensisse videtur; nam locus mutilus est, qui dolium pertusum dixerit, cum ventrem significaret, quamquam natura quoque venter inexplebilis est, quod quidquid per os infuderis, id alijs vijs excernitur . Quadrabit & in obliuiosum, cui si quid eruditionis infundas, protinus effluit, quique prius obliuiscatur, quam perdidicerit, cui usinodi Strepriadem facit Aristophanes in Nebulis :

Ὅς τις σκαλαδυρμάτι ἄψα, μικρὰ μανθάνων,

Ταύτ' ἐπιλέγεται πρὶν μαθεῖν . id est, Huiusmodi minutulas qui argutias Prius, atq; didicit, dediderit immemor,

Sic propemodū vsus est Plautus in Pseudulo, In pertusum ingerimus dolium, operam ludimus . Competet etiam in homines præter modum profusos, quemadmodum indicauit Aristoteles lib. Oeconomorum primo: καὶ γὰρ τὸ κτῆσαι δυνατὸν χρηθίναται, καὶ φουλάττω, εἰδὲ μὴ, εἰδὲν ὄφελος τῷ κτῆσαι: τὸ γὰρ ἴθι μὲν ἀντλέειν τὰ τ' ἐξ ἡμῶν, ὁ λεγόμενος πίθος τετραμμένος . id est, Siquidē oportet eiusmodi esse, qui norit & parare, & parata tueri. Alioqui nihil profuerit parasse, propterea quod sit cribro haurire, quodq; prouerbio dicunt, pertusum dolium . Congruit item in auaros, quorum cupiditatibus nihil est satis, verum quo magis implentur opibus, hoc magis inanes esse videntur. Quod eleganter illo Solonis carmine testatur est apud Plutarchum in libello περὶ φιλοπλητίας,

Πλέτη δ' εἰδὲν τέρμα παρφασμένον ἀνδρῶποισι, id est, Non est fixus opū finis mortalibus vllus .

Zenodotus & tartarum ipsum recte accipi inexplibile dolium putat, quod tot milibus defunctorum nunquā expletur. Quadrabit & in eos, qui male ab alijs rapiunt, quæ malè item profundant in alios . Vsurpatur & de frustra laborantibus, quemadmodum alio demonstratum, est loco, velut apud Catullum :

Dolia virginis idē ille repleuerit vrnis.

Adagium natum à notissima fabula puellarum Danaïdum, quæ ob sponfos necatos has pœnas apud inferos dare dicuntur, ut situlis perfillantibus aquam hauriant, atque in dolium item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore . Cuius fabulæ mentionem facit Horat. in Odis:

Et inane lymphæ Dolium fundo pereuntis imo .

Item Tibullus :

Et Danaï proles, Veneris quæ numina læfit,

In caua Lethæas dolia portat aquas .

Meminit huius Lucianus in Timone. Et Aristoteles lib. Politicorum sexto . Rursus Lucianus in Hermotimo, Επιρρεῖ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ πρᾶγμα ἐξαιτλέμενον, ἐς τὸ ἔμπαλιν, ἢ ὁ τῶν δαναΐδων πίθος, i. Affluit enim, dum exhauritur negotiū, laborque, & contra

& contra fit, atque in Danaidū dolio. Vsurpauit & Plato, cum alijs aliquot locis, tum in Gorgia.

Cum adsit vrsus, vestigia quæris .

Ἀρκευ παρέσης τὰ ἴχνη ζητεῖς, id est, Vrsi præsentis vestigia quæris . De ijs dicitur, qui timiditate præsens negotiū declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Translatū à formidolosus venatoribus, qui se dissimulant sensisse vrsum, & vestigia persequi fingunt, quo absint à periculo . Hoc genus homines Plato de Rep. lib. quinto scripsit similes esse τοῖς κωιδίοις, ἃ τὸς λίθας δακνεί, τὸν βαλόντων ἐκ ἀπτόμενα, i. Catulis, qui lapides mordent, cum eos, qui iecerint, non ausint attingere. Ab hoc non est alienum, quod scribit Plutarchus in vita Luculli. Nā illum cū hortaretur Archelaus, vt relicto hoste in Pontum trajiceret, sic enim fore, vt protinus omnium rerum potiretur: Οὐκ ἐστὶν σπυρότερος ἐναὶ κωιγῶν, ὥς τὰ θηρία παρελθῶν ἐπὶ κενῆς ἀντῶν φολεὸς βαδίζειν, id est, Negauit se timidiorem esse venatoribus, vt præteritis feris, ad inania illarum lustra vellet ire .

Boni ad bonorum conuiuia vltro accedunt .

Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαίτας ἵενται, id est, Sponte bonis mos est conuiuia adire bonorum .

Hexameter prouerbialis, tum vsurpandus, vbi vir bonus, fiducia virtutis & amicitia, quæ generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem accedit, non expectatis vulgaribus istis inuitatiunculis. Quidam natum putat ab Hercule, qui cū Ceti Trachinij domum inuocatus inuiseret, hūc vericulum primus dixerit. Fertur & trime ter iambicus in eandem sententiam :

Ἀλλοττοι κωιδίζων εἰς φίλος φίλοι, id est, Conuiuia amico amicus vltro etiā venit.

Tacite notauit adagium Homerus in secundo Iliados: Αὐτόματ' δὲ δὴ ἦλθε βολὴ ἀγαθὸς μνέλαος, id est, Illi vocalis Menelaus venerat vltro . Scholiastes indicat, hoc verbo fuisse significatam Menelai fortitudinem in bello. Exilis enim vox formidolosum arguit, & βολή apud Græcos interdum bellum declarat, quemadmodum & hodie apud Germa-

nos. Zenodotus in collectaneis diuersa sententia citat hoc adagium ex Eupolidis comædia, cui titulus Chrysogenes:

Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαίτας ἵενται, id est,

Vltro adeunt hominis timidi conuiuia fortes .

Idē ferme significat Plato in Symposio, Ἴνα καὶ τῶν παροιμίαν διασφείρουμεν μεταβαλόντες, ὡς ἀρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαίτας ἵενται αὐτόματοι ἀγαθοί. id est, Vt & prouerbium pergamus, hunc ad modum inuertentes: Boni ad bonorum conuiuia vltro veniunt. Sentire videtur Plato, Homerum fecisse Menelaum deteriorem ad præfatorius accessisse conuiuium, quod Agamemnon bello valuerit, Menelaus fuerit imbellis. Citatur hic locus & ab Athenæo lib. 4. Tametsi non hanc opinamur Homeri mentem fuisse, cum virtutis addat elogium :

Βολὴ ἀγαθὸς μνέλαος, id est,

Voce bonus Menelaus .

Et cum aliquot locis illum fortissimè regerentem inducat, alicubi etiam ἀρηιόλιον cognomento honeste . Apud Athenæum lib. 1. ex Cilatino, quidam qui inuocatus ad cōuiuium accesserat, ita loquitur, Ἀγαθὸς ἂν πρὸς ἀγαθὸς ἀνδρῶν ἐσιασόμενος ἦκον, κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων . id est, Bonus enim ad bonos viros conuiaturus veni . Nam res amicorum communes .

In puteo cum canibus pugnare .

Ἐν φρέατι κωιδί μάχεσθαι, id est, In puteo cum canibus pugnare . Dicit solitum, vbi cuiuspiam negotium incidit cum homine rixoso, & contentioso, à quo se nequeat extricare . Effertur etiam hoc pacto, ἐν φρέατι κωιδί μαχεῖν, voce composita .

Mibi ipsi balneum ministrabo .

Ἐμὰν τῶ βαλανδῶσω, id est, Ipse mihi balneator ero, vbi quis suis ipsius infernit cōmodis . Aut vbi quis, non expectato alieno officio, ipse suum agit negotium . Aristophanes in Pace :

Ἀλλ' εἰ ταῦτα σοκί, καὶ γὼ ἐμὰν τῶ βαλανδῶσω, id est,

Balneum & ipse mihi, si hæc vobis grata, parabo .

Interpres admonet trāslatū a balneis, in quibus cessante balneator, ipsi qui lauāt, aquam hauriūt, atque in fundunt. Zenodo-

tus putat & ad eos referri posse, qui glâdes in ignem iniectas coquunt . Fortassis haud absurde referetur ad glâdium excussores. Nam Græcis βαλανεύς, balnearium cauponem significat, βάλανος glandem, atq; hinc anceps prouerbij interpretatio .

Vir fugiens haud moratur lyra strepitum.

Ἄνθρωπος δὲ φεύγων ἔμενει λύρας κτυπὸν. id est, Hunc qui fugit strepitus lyrae haud remorabitur.

Senarius puerbialis in eos, qui in rebus periculosis, ac serijs, properandi studio negligunt leniora . Nam qui fugit in bello non putat sibi liberum, ac uacuum, vt cantorem aliquem auscultet. Idq; ad complures res accommodari potest. Veluti si dicas non esse rebus friuolis, ac voluptarijs nugandum cum hæc vita tot periculis sit obnoxia. In hanc sententiam eleganter Seneca in epistola quadam ad Lucilium . Transcurramus, inquit, solertissimas nugas, & ad illa, quæ nobis aliquam opem sunt latera, properemus . Nemo, qui obstetricem parturienti filiaë sollicitus accersit, edictum, & ludorum ordinem perlegit . Nemo, qui ad incendium domus suæ currit, tabulam latrunculariam perspicit, vt sciat quomodo alligatur exeat calculus . At mehercle vndique tibi omnia nunciantur, & incendium domus, & periculum liberorum, & obsidium patriæ, & bonorû direptio. Adijce his naufragium, motusq; terrarum, & quidquid aliud timeri potest. Inter ista distinctus, rebus nihil aliud, quam animum, obstantibus vacas. Plutarchus in libello, quem scripsit de ei Delphico :

Οὐ ναῦβλα κωκυτοῖσιν, ἔλυρα φιλῆ. id est, Ingrata naubla, ingrata lugenti lyra .

Caninum prandium.

CANINVM prandiū prouerbio dicebatur abstemiū, & in quo nullū vinum biberetur: propterea quod peculiari naturæ proprietate canes à vino abhorrent. Id adagij refertur ab A. Gellio libro Noctium Atticarū 13. capite vltimo his quidem verbis. Eius autem loci, in quo id prouerbiū est, verba hæc sunt, nimirū ex M. Varronis Satyrarū libro, qui ὕδωρ κρυερὸν, i. Aqua rigens inscribitur . Non vides apud Mneleto scribi, tria genera esse vini, nigrum, album, medium, quod vocant, κίρρον, i. gillum, nouū, vetus, medium? Et efficere nigrum virus:

album vrinā, medium πύλιν, id est, concoctionem. Nouum refrigerare, vetus calefacere, medium vero esse prandium caninū. Quid significet, inquit Gellius, prandium caninum, rem leuiculam diu, & anxie, que-siuimus . Prandium autem abstemium, in quo nihil vini potatur, caninum dicitur, quoniam canis vino caret. Cum igitur medium vinum appellasset, quod neq; nouū, neq; vetus esset, & plerunq; homines ita loquantur, vt omne vinum aut nouū esse dicant, aut vetus, nullam vim habere significauit neq; noui neq; veteris, quod mediū esset : idcirco pro vino nō habendum, quia neq; refrigeraret, neq; calefaceret. Hactenus Gellius . Plutarchus in Symposiacis scribit, Theophrastum ioco uocare solitū, δῶνα συμπόσια τὰ κερεῖα, quemadmodum alias admonuimus.

Vir fugiens & denuo pugnabit.

Ἄνθρωπος ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται, Qui fugerit, rursus ille præliabitur.

Senarius prouerbialis, quo monemur non protinus abiicere animum, si quid parum feliciter successerit. Nam victos posse vincere contingit . Proinde Homerus ἐταρραλλέα νήμιυ vocat, i. vicissim, nūc apud hos, nunc apud illos pollentem. Apud eundem Iliados © Alexander sic loquitur Hectori; Νῆκη δ' ἐπαμείβεταί ἄνδρας. id est, Alterna viris victoria cedit.

Idem alibi Iliados .

Νῦν μὲν γὰρ μέγιστα ἐνίκησεν ἕως ἀθληῖν, Κέρον δ' ἀυθις ἐγὼ. id est,

Palladis auxilio nunc victor abit Menelaus.

Illum ego sed posthac pugna superaro vicissim.

Demostheni probro datū est ab inimicis, quod in eo prælio, quo Philippus Macedonum rex Athenienses apud Cheroneam viciit, clipeo abiecto fugisset, eaq; gratia ἐπίσπασπις ignominioso cognomine vocatus est. Verum id probri Demosthenes, homo nō admodum verecundus, prouerbiali, notissimoq; versiculo legitur eludere solitus :

Ἄνθρωπος ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.

Hac nō successit, alia aggrediundū est uia. Viurpat adagiū Tertullianus in lib. De fuga in psecutione . Sed omissis, inquit, quidam diuinis exhortationibus, illum magis Græcum versiculum secularis sententiæ sibi adhibent:

adhibent : Qui fugiebat, rursus præliabitur, vt & rursus forsitan fugiat . Et quando vincet, qui cum fugerit victus est?

E stipula cognoscere.

Ἐκ τῆς καλάμῃς γνώσκειν, id est, E stipula indicare, dicimus, quoties e vestigijs quibusdā in senecta reliquis, coniecturam facimus, cuiusmodi quis fuerit in adolescentia, translata metaphora ab segetibus. Homerus in ξ Odiſſæ,

Ἄλλ' ἔμπεῖς καλάμῃ γε σ' ὄδομαι εἰσορῶντα

Γνώσκειν. id est,

Attamē inspecta stipula te suspicor, illud Conijcere .

Vicitur hoc adagio Lucianus in Pseudomante, quem nos olim Latinum fecimus . Aristoteles in Rhetoricis καλάμῃ senectā interpretat. Όταν γὰρ, inquit, τὸ γῆρας ἔπε καλάμῃ, ἐποίησε μάθησιν, καὶ γνῶσιν διὰ τὰ γέροντα, ἀμφοῖν γὰρ ἀπληθύνεται, id est, Et enim cum senectam dixit culmum, senem ostendit, ac representauit . Nam utrique defloruerunt . Aristophanes in Vespis non dissimili figura vsus est :

Ἄλλα ἐκ τῶν κειμήλιων Δεῖ τῶνδ' ἐράμῃν νεκρῶν ἔχειν. id est, Verum e reliquijs robur horum colligi Iuvenile oportet .

Dicimus item ; ex fragmentis, ex ruina rem cuiusmodi fuerit coniectare .

Eodem cubito.

Τὸ αὐτῷ πῆχει, id est, Eodem cubito, hoc est, eadem regula, eadem mensura . Vtitur hoc aliquoties Lucianus, cum alias tum in libello De ratione conscribendæ historiæ, καὶ ἄλλῳ πῆχεις εἰς, καὶ μέτρον ἀκριβές, id est, In summa cubitus vnus, atque exacta regula . Aristophanes in Ranis :

Καὶ γὰρ ταλάντῳ μεσοῦν καθήμισεται. Καὶ κανόνας ἐξόσκει καὶ πῆχεις ἐπὶ ὄν. id est,

In lance enim librabitur poetica, Promētēq; regulas, cubitosq; carminum .

Non dissimili figura dixit Cornelius Tacitus libro De oratoribus in præfatione, cū ait, se quæ à præstantissimis viris acceperat, ijdem numeris, ijdemq; rationibus persequi velle . Pli. Epif. lib. 8. dixit, pari libra. Illud fortasse παρεργότερον, at non inutile fuerit, admonere, plerasq; metaphoras à mensuris ductas esse prouerbiales, vt pensulare rem, pēstare factum, repēdere bene

ficium, remetiri gratiam, librare negotiū, expendere causam, renumerare beneficium, æquilibrium officij, retaliare conuitium, atque id genus alia .

Ne altero quidem pede.

Μὴδὲ τὸν ἕτερον πόδα, id est, Ne alteram quidem pedem discedere . Lucianus in Harmonide . Idem in Sectis, Οὐδ' ἐπόποτε ἐξ ἀθλιότητος τὸν ἕτερον πόδα προελθῶν, id est, Qui ex Aethiopia nunquam vel alterum promouerit pedem . Annumerandum illis, quæ retulimus alibi, latum digitum, & latum pedem, latum vnguem, quibus vel consensus opinionum, vel studij assiduitas significatur, velut illo, nocte, dieque: quod aliter exulit T. Lilius belli Mæ. Alij in castris sine stationibus per somnum, vinumq; diem noctibus æquabant .

Ex Diametro opposita . Diametro distant .

Ἐκ Διαμέτρου, id est, Ex Diametro . De vehementer inter se pugnantibus olim dicebatur, sumpta metaphora à geometris, apud quos perfectissima oppositio ex diametro est. Lucianus in Tyranno, ἐκ Διαμέτρου γὰρ οἱ εἶμι, φασί, id est, Nostra enim & illorum vita, ex diametro, quemadmodum aiunt, inter se distant. Athanasius in libro quodam de synodo Nicæna, οἱ κατὰ Διαμέτρον, ὡς ἔπος εἶπεν, ἀντιένονται τῇ σαβελλίῃ γνώμῃ, id est, Qui iuxta diametrum, vt ita loquamur, aduersantur Sabellij sententiæ . Basilius in epistola quadam ad Athanasium, κατὰ διάμετρον dixit, Diametrus enim est recta linea, figuram, qua longissime patet, ex æquo secans: velut diametrus orbis est, quæ sic à summo ad summū tenditur circulum, vt per centrum eat, definitore Macrobio in Somnium Scipionis libro secundo. Nec ab hoc dissentit Euclidis diffinitio . Latini lineam hanc, dimetientem vocant . Nam Græcis διάμετρος παρὰ τὸ διαμετρέειν, id est, a dimetiendo . Nominis causam reddit Aristoteles in Problematis, Sectione 15. problema. 2. Cognatum est illi, quod alio recensuimus loco, δις διὰ πασῶν .

Audi quæ ex animo dicuntur .

Ἄκουε τ' ἀπὸ καρδίας, i. Audi quæ dicuntur ex animo . Nam seria, quæq; circa dissimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, eaq; ex corde proficisci vulgus ait . Lucianus

Lucianus in Ioue Tragædo, Οὐκ ἐν ἀλυστα ὁ θεός, τάδε ἀπὸ καρδίας, φασι, id est, Itaque audite dii nimirum ex animo dicenda, sicut prouerbio dicitur. Nam adulatorum, & simulantium oratio in faucibus nascitur, non in corde. Plutarchus in commentario quem inscripsit, quo pacto quis possit assentatorem ab amico dignoscere, refert hos senarios:

Ἐμοὶ γὰρ εἰν πτωχός, εἰδὲ βέλεται, Πτωχὸς κακίον ὅσις ὠν εὖνες ἐμοί, Φόβον παρηθόν τ' ἀπὸ καρδίας εἶμι. id est, Mendicus vtinam sit mihi, vel si liber Mendicum & infra, qui mihi volens bene Timore posito, possit ex animo loqui.

Ad hanc figuram pertinet illud Plautinum, corde amare: item illud, persequi corde, animo, & viribus, vtrunque est in Captini duo. Contrarium est huic, A summis labris, pro eo quod est, non ex animo. Seneca in Epis. ad Lucilium, Non à summis labris ista veniunt.

Aut bibat, aut abeat.

AVT bibat, aut abeat. Quo quidem adagio monemur, vt aut tempori, locoque nos accommodemus, aut ab hominū consuetudine nos subducamus. Quemadmodum Cato fecisse legitur, qui, cum non posset sumere vultum Floralium licentiæ conuenientem, discessit e theatro. Natum à prisca illis Græcorum symposijs, hoc est, comotationibus, in quibus mos erat, talis sortiri quempiam, quasi conuiuio quasi præfideret, ac decreta cōiuiualia præscriberet, quæ νόμος, id est, leges appellabant. De hisce legibus Valer. Valentinus iocoso carmine conscripsit, cui titulum fecit Tapullæ, teste Festo Pompeio. Porro præfectum βουλεύς, hoc est, regem nominabant. Plutarchus συμποσίαρχον vocat. Varro apud Nonium, Modimperatorem à Latinis vocatum scribit, quasi modum imperantem, nequis aut plus satis biberet, aut parum. Athenus lib. 10. ex Eupolidis auctoritate docet huic præfectos rei ἀνόπτας dictos, ab alijs ὀρθαλμύς. Huius consuetudinis meminit & Horatius in Odis: Nec regna vini fortiere talis.

Ex legibus iocosis hæc vna fertur, aut bibat, aut abeat. Commemoratum à Cicerone, libro Tusculanarum quaestionum 5. Mihi quidem, inquit, in vita feruanda videtur illa lex, quæ in Græcorum conuiujs obtinet

Aut bibat, inquit, aut abeat. Et recte. Aut enim fruatur aliquis pariter cum alijs voluptate potandi, ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, aut discedat. Sic iniurias fortunæ, quas ferre nequeas, defugiendo relinquit. Hactenus ille. Quidam sic efferunt, ἢ πῖθι, ἢ ἀπιθι, id est, aut bibe, aut abi. Quanto ciuiliior hæc lex, quàm ea quam Empedocli in cōiuiuo præscripsit conuiuij præfectus, vt aut biberet, aut vinū in caput illius effunderetur. Eam rem tam indigne tulit Empedocles, vt postridie coacto concilio, & inuitatorem, cuius opera id erat factum, & symposiarcham reum peregerit, damnandosq. curarit. Refert Diogenes Laertius.

Domi habet, domi nascitur.

AD eandem pertinet metaphorā: Domi habere. Nam id domi dicimus habere, quod in nobis situm est, nec necesse est ab alijs mutuo sumere. Translatū apparet ab ea cōsuetudine foris rogande supellestilis, quā domi desideres. Ter. in Adelpis, Phy, domi habet, vnde discat. M. Tull. ad Varonem, Sed quid ego nunc hæc ad te, cui domi talia nascuntur? Idem Academicarum quaestionum libro secundo, Desine quæso communibus locis, domi nobis ista nascitur, id est, hæc oratorum sunt propria. Proinde dixeris eleganter, Quid in rebus istis felicitatem venaris? domi habes, vnde beatus esse queas. Regum est domi consilium habere, non ab aliena pendere sententia.

Confringere tesseram.

APVD Plautum in Cistellaria confregisse tesseram dicitur, qui sibi reditum in domum aliquam præclusit. Siquidem cum amans dixisset se iureiurando adstrictum, vt lenæ filiam duceret, orans ne se periuurum fieri pateret, illa respondens, Abi, inquit, quærere, vbi tuo iuri iurando satis sit subsidij. Hic apud nos iam Alcesimarche, confregisti tesseram. Est autem tessera symboli hospitale, quo prolato cognoscantur hospites, si quando redissent.

Frigidam aquam suffundere.

FRIGIDAM aquam suffundere, Plautus in Cistellaria videtur vsurpasse, pro eo, quod est, instigare clamculum. Sic enim in ea fabula meretrix queritur de matronis maritos suos in meretricum odium, quo ad possunt,

sunt, inflammantibus. Ita nostro ordini palam blandiuntur, clam, si occasio vsquam est, aquam frigidam subdole suffundunt. Viris cum suis prædicant nos solere, suas pellices esse aiunt. Translatum apparet ab ijs, qui certaminibus equestribus aquam eqs aspergebant, quo refocillati currebant acrius, atque hoc pacto ad cursum instigabant. Cuius ministerij meminerunt etiam Pandectæ iuris Casarci libro 3. Titulo de ijs, qui infamia notan. ex Vlpia. his quidem verbis: Et generaliter, ita omnes opinantur, & vile videtur, vt neq; thy melici, neque xyfici, nec agitatores, nec qui aquam equis spargunt, ceteraque eorum ministeria, qui certaminibus sacris deseruiunt, ignominiosi habeantur. Hactenus Vlpia. Id fiebat, opinamur, in Olympicis, aut similibus certaminibus, nonnuncquam & ob hanc causam, ne rotæ agitatione feruescentes, flammam conciperent. Nisi si cui magis probatur, vt traductum putetur ab ijs, qui ioci, ludibrijve causa, clanculum aquam infundunt in conuiuij locum: aut ab his, qui ludibrij causa, aqua conspergunt aliquem, qui balneatorum iocus est. Vnde & Iulius Pollux lib. 7. docet πλύειν interdum vsurpari pro conuitiari. Sic Aristophanes in Pluto, πλύειν με ποιῶν ἐν τσατέτοις ἀνδράσιν. Quæritur quispiam quod contumeliæ causa cōspersus sit aqua multis præsentibus. Sed probabilius est translatum ab officinis ærarijs, vbi fabri subinde frigidam in ignem aspergunt, quo ignis sit vehementior.

In senem ne quod collocaris beneficium.

Γέροντι μηδέποτε μηδὲν χρεῖσόν ποιεῖν, i. Ne quid vnquam beneficij collocaris in senē. Refertur nominatim prouerbij vice, ab Aristotele, lib. Rhetoricorū 2. γ' ὅς τις συμβουλεύει μὴ ποιεῖσθαι φίλον γέροντα, τέτρω μάρτυρειν παρομεία, μήποτε εὐέρδειν γέροντα, id est, Qui consulit, ne quis cū sene ineat amicitiam, huic testimonij loco est prouerbiū ne quando bene merearis de sene. Dicitur hodieque vulgo. Neque in senem, neque in puerum collocandum esse beneficium, propterea quod alter non refert, alter non meminit. Extat & huiusmodi quoddam apud Diogenianum adagium, Μήποτε εὐέρδειν γέροντας, μηδὲ γυναικάς, μηδὲ παῖδας, μηδὲ κύνια τινός, μηδὲ λάλον κοπιηλέτιν, id est, Ne quid beneficij colloces, neque in

senes, neque in mulierem, neque in puerū, neque in canem cuiuspiam, neque in garrulum remigem, propterea quod perire videatur, quod in eiusmodi genus hominum infumitur. Seneca de beneficijs tertio: Sic fit, vt præceptores, eorumque beneficia intercedat, quia totam pueritiam relinquitur: sicut, vt in adolescentiam nostram collectam percant, quia ipsa nunquam retractatur.

Stultus, qui patre caso liberis pepercit.

SUPERIORI protinus illud subtexuit Aristoteles, & quidem prouerbij nomine καὶ τὸς υἱὰς ἀνατρέψων καὶ τὸς πατέρας.

Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνεας, παῖδας καταλείπει. id est,

Et qui suadeat occidere liberos, quoruū patrē occideris, huic attestatur hoc prouerbium, Stultus qui patre occiso liberos relinquit. Refert idem postea inter sententias: Fatuus qui occiso patre liberis pepercit. Est autem versus prouerbialis:

Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνεας υἱὸς ὑπολείπει. i. Est fatuus, qui patre perempto pignora linquit.

Vfus est & Herodotus in Clione, ὁμοίως γὰρ μοὶ νῦν φαίνομαι πεπονημένοι, ὡς εἰ τις πατέρα ἀποκτείνεας τῶν παίδων αὐτὸ θέσαιοτο, id est, Nam mihi nunc perinde fecisse videor, ac si quis occiso patre, liberis illius parcat. Hoc adagium vsurpasse scribitur Philippus Macedo, cum liberos etiam e medio tolleret, quorum parentes occiderat. Fertur vox militum, qui Maximinum Imperatorem trucidarunt vna cū filio, ex pessimo genere ne catulū quidem esse relinquentium. Huc pertinet Homericum illud ex Odyssæ 7.

Ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταρθιμένοιο λιπέσαι

Ἄνδρὸς. id est, Vt bene habet cæso prolem superelle parenti.

Χρησολόγος.

Χρησολόγοι dicebātur, atque hodie quoque vulgo dicuntur, qui probe loquūtur, & improbe faciūt. Dicitur autem peculiariter in Pertinacem imperatorem, quæ admodum in huius vita testatur Iulius Capitolinus.

Figuli opes.

Κερήμεϊος πλάτος, i. Fictiles dinitiæ. De rebus

rebus incertis, fragilibus, ac neutiquam duraturis. Quemadmodum figulorum vasa facile comminuntur quolibet casu. Refertur adagium à Diogeniano .

Lepus dormiens .

Λαγώς καθύπνου, id est, Lepus dormiens. Quadrat in eum, qui quod non facit, id facere sese adsimulat, aut quod facit, id se facere dissimulat. Qualem quidam arbitratur fuisse Vlysis somnum, cum a Phæacibus in Ithacam insulam exponeretur, auctore Plutarcho. Nam leporem patentibus genis dormire, cum alij permulti tradunt auctores, tum Plinius libro vndecimo, capite trigesimo septimo, id quod etià hominibus nonnullis ait accidere, quos Græci κορυβαντιείς appellat. Neque perperam dicitur & in timidos. Adagium à multis auctoribus refertur.

Serò Iuppiter' diphtheram inspexit .

Ο Ζεύς κατέειδεν πρόνοιαν εἰς τὰς διφθέρας, i. Inspexit, & si fero, pellem Iuppiter. Senarius prouerbialis in eos, qui serò quidem, sed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Iouem omnia in sua diphthera, hoc est, pelle caprina scribere: ac multa quidem pro tempore dissimulare, verum aliquando de improbis pœnas sumere. Belle quadrabit & in principis, qui diu dissimulata maleficia tandem puniunt.

Aut mortuus est, aut docet litteras.

Ἡ τοι τέθνηκεν, ἢ διδάσκει γράμματα. id est, Aut perijt, aut profecto litteras docet. Senarius prouerbialis, quo significabant olim, cupiam omnino malè esse, tamen si parum liqueret, quid rerum ageret. Is aut hac occasione venit in vulgi sermonem, auctore Zenodoto. Athenienses duce Nicia parum feliciter aliquando pugnaverunt aduersus Siculos, permultis occisis, plerisque captiuis in Siciliam abductis, qui Siculorum filios litteras docere coacti sunt. Proinde pauci, qui fuga elapsi redierant Athenas, rogati quid hic, aut ille faceret in Sicilia, modo memorato versiculo responderunt, Aut perijt, aut docet litteras.

Oportet testudinis carnos aut edere, aut non edere .

Ἡ δ' εἴ γε λώωνος κρέας φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν. i.

Testudinis carnem aut edas, aut nò edas. Trimeter prouerbialis in eos, qui negotium susceptum frigidè ducunt, neque explicantes, neque relinquentes. Sunt qui putent hoc dictum ab auctore Terpsione profectum esse: quorum est Athenæus libro octauo, declarans hunc primum præcepisse de gastrologia editis regulis, per quas liqueret a quibus esset abstinendum, quibus contra vescendū: inter quas erat & hæc de testudine, ἢ φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν. Addunt, testudinis carnem si modicè edatur, ventris tormina facere: rursus, si copiosè, lenire. Cuiusmodi quiddam & de lactucis refert Plin. Perinde quasi dicas: aut bellandum, est, aut non bellandum, aut studendum, aut non studendum. Nam pleræq; res sunt quas si facias acriter, plurimum conducunt: sin ignauiter, officiant. Velut eg, quæ mediocritatem non recipiunt, quod genus est musica, poeticaque. Sunt rursus quædam, quæ degustasse sit fatis. Quo de genere putauit esse philosophiæ studium Ennianus ille Neoptolemus, & Callicles Platonius.

Bona leges ex malis moribus procreantur .

ΜΑΚΡΟΒΙΟΥ Saturnalinum lib. 3. Vetus verbū est, inquit, Leges bonæ ex malis moribus procreantur. Nam sicuti medicorum pharmacis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur: ita legibus ferendis nihil opus esset, nisi perperam viueretur. Vnde apud Æginetas olim pecuniaria pana multabatur is, qui legis instituendæ dedisset occasionem. Auctor Aristoteles lib. Rhetoricorum 2. Cornelius Tacitus lib. 5. Vsu probatum est, leges egregias, exempla honesta, apud bonos ex delictis aliorum gigni. Huc pertinet quod Solon ἐρωτηθεὶς, διὰ τί μὴ κατὰ πατροκτόνους νόμους ἐθέλεις, διὰ τὸ ἀελλίπσαι, εἶπεν. i. Rogatus quam ob causam non tulisset legem in parricidas, respondit quod non sperasset futurum parricidam.

Bos alienus subinde foras profectat .

Βὺς ἀλλότριος τὴν πολλὰ ἔξω βλέπει, i. Bos alienus subinde foras profectat. De ijs, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eoq; sæpius suos desiderant. Vni cuique domi, ac velut in suis præsepibus iucundissima vita, peregre permulta sunt, quæ lædant, plurima desunt. Alluisse videtur ad hoc prouerbium Plutarcho in Symposiacis

siacis decade octava, problemate secundo; ἡ πῶς δὲ ἐαυτῶν μὴ καταφρονήτε, μὴ δ' ἔξω βλέπῃτε παντὶ ἔρασαν, id est, Verum ne vos ipsos contemnatis, neve foras prospiciatis, i. Ne aliunde petatis, quod ab ipsis Platonis interpretibus sumi potest. Proinde rectè dicitur, ἔξω βλέπειν, qui nò contentus suis aliunde pendet. Vsurpat & in libello, περὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ κακίας.

Septimus bos.

Ἐβδομος βῶς, id est, Septimus bos. Olim in stupidos, brutosq; dicebatur, vnde celebratus senarius: Τὸν ἔβδομον βῶν ἢ σοφὴ παροιμία: id est, Venustum adagium septimum narrat bouem.

Id hinc ortum esse tradunt, quod antiquitus post sextam lunam bouis imaginè è farina pinlere consueverunt, qui septimam lunam cornibus referret. Sunt qui malint hinc natum, quod cū apud veteres sex animalium genera mactari dijs soleat, ouis, sus, capra, bos, gallina, anser: pauperes non habentes viuum animal, quod immolarèt, bouis simulacrum è farina fingere consueuerunt: is, quoniam sensu, vitæq; careret, in stoliditatis abijt prouerbiū. Citatur apud Suidam Euripides in Erechtheo, & Achæus in Iride, qui prouerbiū hoc vsurpauerint, tamen sit versus illorum non refert.

Indus elephantus haud curat culicem .

IN epistolis, quæ Phalaridis nomine feruntur, extat huiusmodi quoddam adagiū, καὶ ὡπως ἐλέφας ἰσθὸς ἐκ ἀλεγιζέει, id est, Culicem haud curat elephantis Indicus. Dicitur est autem ob singularè duritiem cutis elephantinæ, quæ fertur etiam iacula excutere, tantum abest, vt culicis morsu possit offendi. Adhiberi poterit, quoties significabimus excelsis animis leues, & vulgares iniurias esse negligendas.

Lutum luto purgari .

Πηλῶ πηλὸν καθάρεσθαι, i. Lutū luto purgari, dicitur, vbi res sordida sordibus tollitur, hoc est, cum sordes non tolluntur, sed aut mutantur, aut augentur etiam. Apollonius in epistola quadam, ἀλλ' εἰδ' ἐκείνος ἐφροσύνην ἐπεισε, μὴ πηλῶ πηλὸν καθάρεσθαι, Loquitur de sacerdotibus, qui deorum aras sanguine polluerent, eamq; expiationem esse ducerent. Huc pertinet Diogenis di-

ctum. Is ingressus balneum sordidum, qui hoc, inquit, lauant, vbi lauant? indicans talibus balneis conspurcari corpora potius, quam purgari. Idem accidit Alexandrinis, qui in vrbibus alunt vim ibidum in hunc usum, quod serpentes, ac macellorum sordes deuorent, verum in suis immunditijs omnia rursus conspurcant.

Cyclopica vita .

Κυκλώπειος βίος, id est, Cyclopica vita, pro vita vehementer effera, ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina ciuili cõstet, neq; religione deorum gubernetur. Qualem describit Homerus Odyssæ lib. 9. sub persona Polyphemi:

Νήπιος εἷς ὁ ξείν', ἢ τι γὰρ θεῶν εἰλήθευες, ὅς με θεὸς κέλευσεν ἠδὲ δέδομεν, ἢ ἀλέαδαι. Οὐ γὰρ κῆκλωπες δῖος ἀλγίχου ἀλέγυσαν, οὐ δ' εἰ θεῶν μακάρων. id est, Despis, aut certè longinquis hospes ab oris

Hic ades, vt q me iubeas curare moueri, Sive timore Deum, neque enim Cyclopica turba Curamus summumve Iouem, diuosve beatos.

Eodem in libro:

Τῶν δ' αἰδητῶν πενήσομαι, οἵ τινες εἰσιν, Ἡ οἱ γ' ὑβρίσεται, καὶ ἀγροί, εἰ δ' εἰ δὴ μοι, Ἡ ἐφιλῶ ξείνοι, καὶ ἴσθον νόος ἐστὶ θευδής. id est, Quod genus hoc hominum experiar iã, sintne feroces, Agrestes, æquiq; rudes, an & hospitij ius Obsertent, animo reuerentes numina diuum.

Homerum æmulatus Euripides Cyclopem hoc pacto loquentem facit: Ζηνὸς δ' ἐγὼ κεραιῶν ἐφρίσω ξείν', οὐδ' οἱ δ' ἐπιζέεις ἐς ἐμὰ κρέατα θεός. i. Atqui hospes ego sum Ioui nò horreo, Neque me Iouem præstantiorem habeo Deum.

Strabo libro Geographiæ vndecimo scribit, hoc vulgò dictum in Albanorum gentem, quod Cycloperum agerent vitam, vt pote neque culturæ studiosi, & ad omnem vitæ cultum inertes, & rudes.

Similes habent labra lactucas .

SIMILES habent labra lactucas. Vbi similia similibus contingunt, veluti præceptorum docto discipulus in docilis: improbo populo magistratus improbus, consuetudine melio

melioso patrono contumeliosus actor: vxori morosa maritus morosus: breuiter quoties mala malis, digna dignis eueniunt. Natum adagium ab asino carduos pascente. Est autem lactuca herba mollis, ac tenera, quæ tamen nõ admodum sit dissimilis carduo, præsertim syluestri. Itaque quemadmodum carduus spinosus est, atque maiorem in modum asperis folijs, & caule, denique ipso etiam flore, iridè & asini labris nihil durius, ac periculosius, vt illis non alia lactuca magis apta videatur. Porro carduus lactucarum vice etiam in conuiujs à nõnullis apponi solere, testis est Iulius Capitolinus in vita Pertinacis Imperatoris. Plinius item lib. 19. de carduis in hunc modum: Poterat videri dicta omnia, quæ in pretio sunt, nisi restaret res maximi quæstus, non sine pudore dicenda. Certum est quippe carduos apud Carthaginem magnam, Cordubamq; præcipuè, festertium sena millia è paruis his reddere, quoniam portenta quoque terrarum in ganèa vertimus, etiam ea, quæ refugiunt quadrupedes cõscie. Usurpat, simulq; interpretatur prouerbium diuus Hieronymus, scribens ad Chromatium in hunc modum: Secundum illud quoq; de quo semel in vita Crassum ait risisse Lucilius: Similem habent labra lactucam, asino carduos comedente: videlicet vt perforatam nauim debilis gubernator regat, & cæcus ducat in foueam, & talis sit rector, quales illi, qui reguntur. Hæcenus ille. Fuit autem hic Crassus auus eius Crassi, qui pugnans aduersus Parthos interijt, cuius signa postea retulit Augustus. Numeratur is inter eos, qui nunquã in vita risisse feruntur, eaq; gratia ἀγέλασσι, id est, irrisibiles cognominati. M. Tull. in actionibus, Crassum Licinium, auctore Lucilio, semel dumtaxat in vita risisse testatur. Plinius libro Naturalis historię septimo, capite decimo nono: Ferunt, inquit, Crassum auum Crassi in Parthis interempti, nunquam risisse, ob id agelastum vocatum, sicuti nec fuisse multos. Diuus Hieronymus contra Rufinum: Ego certè vt homini seuerissimo risum moueam, vt imiteris aliquando Crassum, quem semel in vita risisse scribit Lucilius. Meminit & Macrobius libro Saturnalium secundo.

Dignum patella operculum.

H v r c similitum est illud, quod ab eo-

dem Hieronymo refertur in epistola ad Chromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas vernacula: Deus venter est, & in diem viuunt, & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patellæ iuxta tritum populi sermone prouerbium, dignum operculum. Idè aduersus Rufinum. Quod librũ Eusebij pro Pamphili verteres, quod tuum quasi operculum venenatæ patellæ imponeres. Plato in Hippia maiore, differes de pulchro ac decoro, quiddam haber non abhorrens ab hoc pro uerbio, πότερον παρέπει, φήσει, ὅταν τις τὴν χύτραν, ἢν ἀρτίῳ ἐλέγομεν, τὴν καλλιῶν, ἢ τὴν ἔτ-υς καλῶν μελέων, χρυσιῶν τὸρῦνι, ἢ συνίην: i. Vtrum inquiet, vbi quis ollam illam pulchram, de qua modo loquebamur: igni admouerit, pulchris fabis plenam, decet illã aurea toryne, aut ficulnã? Quod Græcè dictum est, τὸρῦνι, Platonis interpres vertit tudeculam. Etymologus indicat, τὸρῦνι vocem esse Atticis peculiarem, quæ illis significat ἀεργέτω. Suidas ait instrumentum esse, quo mouetur olla.

Si iuxta claudum habitas, subclaudicare disces.

PLUTARCHVS in libello De liberis educandis, ἀν χωλῶ παροικήσις, ὑποσκέζην μαθήσει, id est, Si iuxta claudum habitaris, disces subclaudicare. Pindari interpres extulit hunc in modum:

Χωλῶ παροικήσις, κἂν ἐνὶ, σκέζην μάθοις. i. Claudio vel vni si propinquus manseris, Disces & ipse claudicare protinus.

Huc pertinet illud Hesiodium, nobis alibi dictum: πῆμα κικλός γέιτων, &c. Ea verò rerum humanarum est infelicitas, quod facilius transiliunt vitia, quàm bona. Et tamè verum est, quod addit Hesiodus, ὁσπερ κἂν γὰρ ὁδὸς μέγα δύνειαι. Ita Pindarus in Nemeis hymno 7. εἰ δὲ δύνεται ἀνδρὸς ἀνὴρ, τί φάμεν γέιτονα ἔμμεν ἢ ὄφρα σκίσαντά γ' αἰτερεῖ γέιτονα, χάρμα πᾶν τῶν ἐπ' αἴξιν. id est, Si vir viro eget, quid dicemus vicinũ esse vicino, animo constanti amicũ? Gaudium omnĩ re dignum. Quanquam videmus nec lectionem, nec interpretationem huius loci constare Græcis. Quidam enim pro δύεται legunt γέεται, referuntq; ad commodorum, aut incommodorum communicacionem, quam homo capit ab homine, maxime à vicino, Et legendum videtur γέτων ἔμμεν, vt respondeat participio φιλοσοφῶντες. Interpres

Interpres adducit & illud ex Hesiodo: Γέιτονες ἀξέωσι ἑμῶν, ζέειν αὐτοὺς ἀπὸ πῶσι. i. Vicini incincti, cincti venere propinqui.

Notũ est illud Themistoclis, qui proseri pro agro iussit & hoc præconem addere reliquis dotibus, quod bonum haberet vicinum. Proverbium admonet, perniciosam improborum hominum consuetudinem, propterea quod cum corporis, tum maxime animi vitia contagio serpunt in vicinum. Naso:

Dum spectant oculi laesos, læduntur & ipsi.

Multaq; corporibus transiione nocent.

Id Aristoteles existimat potissimum vsu venire in morbis oculorum, quod ea corporis pars maxime sit mobilis. Item in scabie, quod in summa sit cute, & humore glutinoso, ad vicinum permanat. Postremò in omnibus morbis, qui e spiritu corrupto nascuntur, vt pestis, quod spiritus facile ab alio in alium trajciatur. Denique est occultus quidam nature consensus, qui fit vt oscitare incipiat, qui viderit oscitantem, & misturari, qui meientem conspexerit, auctor est Alexander Aphrodisæus. Et balbutire discit, quisquis assidue cum balbo uiuit. Morum autem scabiem afficiat conuictor conuictori. Aristoteles sectione 6. problem. 4. querit, quare lippitudo, tabes, & scabies contagio migrent ad alios, nec idè accidat in omnibus morbis. Plutarchus in commentario. De ratione dignoscendi verum amicum ab adulatore, scribit tantam habere vim assiduum consuetudinem, ut im prudentes etiam imitemur vitia eorũ, qui buscum viuimus. Quemadmodum Platonis familiares eius gibbum imitabantur: Aristotelis amici balbutiem eiusdem exprobebant. Alexandri Macedonum regis familiares ceruicis inflexum, & uocis in dicendo asperitatem effingebant. Plato De legibus 2. eleganter indicat, quomodo fallat contagium: πότερον εἰκός, εἰ καὶ ἀναγκάσθων τὸ αὐτὸ εἶναι, ἔπερ ὅταν τις ποιηρῶς ἦθεσι ἑωρῶν κακῶν ἀνθρώπων, μὴ μισθῆ, χεῖρει δὲ ἀποδεχόμενος. λέγει δὲ, ὡς ἐν πικρῶν μοίρα, ἀνευρότων αὐτῶ τὴν μοχθηρίαν, τότε ὁμοίωσαι δὴ πρὸς αὐτὸν τὸν χεῖροντα ὅποτερος ἀν χεῖρον. id est, Vtrũ probabile, an potius necessarium hoc ipsũ esse, quod cum quis cũ prauis hominũ improborum moribus conflictatur, non odit, sed gaudet magis approbans, quamquam veluti per iocum reprehendit, som-

nians suam ipsius malitiam, tunc profecto necesse est, vt similis euadat gaudens vtrifcunque gaudeat.

Corrumpunt mores bonos colloquia praua.

E o d e m pertinet ille Menædicus senarius:

Φθέρουσιν ἡθῆ χρῆσθ' ὁμιλίαι κακῆ. id est, Mores bonos conuictus inficit improbus.

Consimilem huic sententiam refert Aristoteles nono Moralium lib. Celebratur & hic senarius à Græcis:

Κακῆς ὁμιλίαν κἂν τὸς ἐκείσῃ κακός. id est, Malus ipse fies, si malis conuixeris.

Quantã autem alienus ab hoc instituto videretur huiusmodi conquirere, tamen illud adscribemus ex Senecæ De ira lib. 3. si non magnopere pertinens ad prouerbij declarationem, certè ad vitam institutã in primis conducibile: Sumuntur, inquit, à conuersantibus mores. Et, vt quædam in contactis corpore vitia transiliunt, ita animus mala sua proximis tradit. Ebriosus cõ uictores in amorem vini traxit Impudicorum cæcus, fortem quæ, & si liceat, virum emollit. Auaritia in proximos virus suum transfudit. Eadem è diuerso ratio virtutum est, vt omne quod secum habent, mitigent. Nec tam valetudini profuit vtilis regio, & salubrius cælum, quàm animis parum firmis in turba meliorum versari. Quæ res quantum possit, intelliges, si videris, feras quoque conuictu nostro mansuescere, nulliq; inmani bestię vim suam permanere, si, hominis cõtubernium diu passa est. Huc usque Senecæ verba reddidimus. Porro cũ omnis contubernij conflictatio, plurimum habet motèti ad corrigèda, deprauandaque moralium ingenia, tum præcipuè valet oratio, quæ quidem ex arcanis illis animi penetrabilibus deprompta, genuinã quãdam, & occultam vim, atque, ut Græcè dicamus melius, ἐνέργειαν secum adfert, eaq; in auditoris animum, in quem illabitur, transfundit, præsentaneum venenum, si pestilens fuerit: remedium efficacis, si salutaris. Iam vero, quod de colloquio dictum est, idem oportet & de studijs accipere. Qui vitam omnem in Ethnicis conterunt literis, gentiles euadunt. Qui præter ob scenos auctores nil euoluunt, moribus obsecænis. Etenim lectio colloquium quoddam esse uidetur.

Annus clibanum.

Annos κλιβανον, id est, Annus clibanum. In eos olim dicebatur, qui nouæ quippiam rei reperissent. Nam Annus quidem Ægyptius clybanorum vsum in quibus panes coquerent, fertur excogitasse. Siquidē prisci pulre, polentaque victitabāt, cocti panis vsum nescientes. De ratione coquendi panis in furnis, permulta Plinius libro 18. c. 11. & hinc rei vocabulum etiam inditum. Nam Plautus in Aulularia artoptessam vocat. Seneca in epistola quadā ad Lucilium ostendit, antiquitus panem manuum tractatione subactum, feruenti cinere, testaq; percoqui solere: deinde paulatim reperi- tos furnos, & alia genera, quorū feruor seruiret arbitrio. Hic panis dicebatur κλιβανίτης. Meminit huius adagij tum Suidas, tum Aristophanis interpres ἐν ἀχαρνέυσσι. Quamquam exemplaria pleraque ἀνθρωπῶ habent, in vno duntaxat loco annos scriptum reperitur, quod quidem magis arridet, vt vocabulum sit proprium.

Magistratus virum indicat.

Ἀρχὴ τῶν ἀνδρῶν δίκυον, i. Imperia demonstrant uirum. Dimeter iambicus pro- uerbio celebratus. Quidam Pittaci Mityle- nzi putant apophthegma. Sunt qui Soloni tribnant, quorum de numero Sophocles est, vt ferunt. Aristoteles quinto Moraliū libro Biantis nomine citauit. Item Theo- phrastus in prouerbijs, quanquam ea non extant, Bianti adscribit. Hoc adijcendum putauimus, ne quis cauilletur, sententiam esse, non prouerbium. Quamquam, & Plu- tarchus in vita Ciceronis ostendit & fuisse prouerbio celebratū dictū, loqueus hunc in modum: ὁ δὲ δοκεῖ μάλιστα, καὶ λέγεται τὸ ἄριστον ἀνδρῶς ἐπιδεικνύσθαι, καὶ βασανίζεσθαι, ἐξέσθαι, καὶ ἀρχὴ τῶν πάντων κινῆσθαι, καὶ πᾶσαν ἀποκαλύπτεισα καλλίαν. Δημοδοῖνε μὲν ἔρχομαι, id est, Quod autem uidetur, ac dicitur, maximē mores hominis ostendere, atque explorare, nimirum potestas ac magistratus, omnem mouens affectum, & omnem aperiens malitiam, id Demo- stheni quidem non adfuit. Sophocles in Antigone:

Ἀμύχανον δὲ παντὸς ἀνδρῶς ἐν μαθεῖν ψυχῶν τε καὶ φρονήματα, καὶ γνώμην, πρὶν ἂν ἀρχαῖς τε, καὶ νόμον ἐν τρεῖσι φανῇ. id est, Fieri haud potest, cuiuspiā vt pernoueris

Animum, atque mentem, siue sensum, ni prius.

Imperia nactus gesserit ciuilia. Sensus est, in vita priuata vix satis perspi- ci posse mores & ingenium hominis. Verū si committas imperium, vt quod libeat, idē liceat, tum demū apparere, quo sit animo. Eleganter inuertit Epaminondas, cui cum Thebani per contumeliam magistratum quempiam sordidum, & contemptum mā- dasset, non contempsit, sed ea cura gessit, vt muneris prius contemptissimo dignitas, & auctoritas accederet, dicēs: Οὐ μόνον ἢ ἀρχὴ τῶν ἀνδρῶν δίκυον, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴ τῶν ἀνδρῶν, id est, Non solum magistratus virum osten- dit, sed magistratum vir. Meminit Plutar- chus in præceptis ciuilibus.

Idem Accij, quod Titij.

EXTABAT olim adagiū apud M. Var- ronē in satyra, cui titulus. Testamentum, referturque apud A. Gellium in Noctibus Atticis, Idem Accij, quod Titij. Quod si quis inquit, vndecimo mense κατ' ἀρισ- τέλλω natus est, Accio idē, quod Titio, ius esto. Nimirum significans eodem sibi iure futurum, siliū decimo mense natum, quo eum, qui natus sit vndecimo. Sumptum ui- detur à iuriconsultorum consuetudine Titij, & Accij vocabulum pro quibuslibet duobus subinde vsurpantium.

Caput sine lingua.

Ab hoc non admodum abludit ille La- berianus trimeter, Caput sine lingua pedaria est sententia. Cōpetit in eos, qui in consulationibus, aut disceptationibus ipsi quidem nihil ha- bent, quod dicant, verum aliorum sententi- js annuunt. Nam pedarij senatores dice- bantur ij, qui in senatu quidem sedebant, verum sententiam non rogabant, sed in aliorum sententias pedibus discdebant. Vnde referente Festo Pompeio in dictione Pedarius, à Lucilio dicti sunt Agipedes, quod pedum disceptatione dicerent sententi- am. Refertur à Gellio Noctium Attica- rum lib. 3. c. 18. Habet & crocodilus caput sine lingua, sed dentibus armatum.

Corpus sine pectore.

PROVERBIALI figura dixit Hora- tius in Epistolis ad Albium:

Non

Non tu corpus eras sine pectore, dij tibi formam, Dij tibi diuitias dederant, artēq; fruendi. Item Ouidius in Heroinis: Huncce tu speras hominem sine pectore, dotes

Posse satis formā, Tyndari, nosse tuę? Perinde vero dictū est corpus sine pectore, quasi dicas, sine mente. Nam sapiētiam, & ingenium in pectore, atque in corde con- stituūt. Vnde & Cordatos appellamus pru- dentes. Et Iuuenalis, tardum, ac stolidum si- gnificans:

-Cum læua in parte mamillæ Nil salit Arcadico iuueni.

Cerita cera dignus.

OLIM notari indignos, atque impro- bos, & nequam homines, Cerite cera dig- nos, prouerbio uocabant, nimirum Ceri- tem ceram in signem ignominiam appellan- tes. Horatius:

Quid deceat, quid nō oblitū, Cerite Cera. Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyssis.

Acron, & Porphyrius huiusmodi tra- dūt originē adagij. Romani, Ceritibus bello subactis, eam dixere conditionem, Ne suffragij ius haberent, ne leges ullas aut ederent, aut haberent. Eamq; ignominiam in adagium abiisse. Meminit de tabulis Ce- ritibus & Aulus Gellius lib. 16. cap. 13. Pri- mos autem municipes, inquit, sine suffra- gij iure Cærites esse factos accipimus. Con- cessumque illis, ut ciuitatis Romanæ hono- rem quidem caperent, sed negotijs tamen, atque oneribus uacarent, pro sacris bello Gallico receptis, custo ditisque. Hinc tabulæ Cærites appellatæ uersa uice, in quas cæ- fores referri iubebāt, quos notæ caussæ suf- fragijs priuabāt. Confine uidetur illi, quod alibi diximus, Sutorium atramentum.

Dij laneos habent pedes.

MACROBIUS lib. Saturnaliū primo, capite sexto, scribit in hunc modū: Cur au- tem Saturnus ipse in compedibus, uisatur, Verrius Flaccus causam se ignorare dicit. Verum Appollodori lectio suggerit: Satur- num Appollodorus alligari ait per annum laneo uinculo, & solui ad diem sibi festum, id est, mense hoc Decembri. Atq; inde pro- uerbiū dictū, Deos laneos pedes habere: significari uero decimo mense semen in vte

ro animatum in uitam grandescere: quod donec erumpat in lucem, mollibus naturæ vinculis detinetur. Haftenus Macrobius. Lu- cianus item in Cronosolone, Saturnum in compedibus fingi solere significat. Atque huius figmēti rationem reddit in libro de Astrologia, nempe, quod orbis Saturni lon- gissime à nobis semotus sit: ob hoc in tarta- ra coniectum finxere, ex aeris profunditate sumpta occasione. Deinde quod motus sit omnium tardissimi, ut quasi stare videatur, compedibus alligatum finxerunt. Plutar- chus in Problematis scribit, Tyrijs fuisse morem, vt deorum statuis vincula inijce- rent. Ænigma prouerbij indicat, deos ad scelera ultionem lente quidā procedere, sed tamen aliquando de malefactis pœnam sumere vel inopinato. Sic interpretatur Porphyrio, demonstrans, quod scribit Ho- ratius libro Odarum tertio, oda secunda: Raro antecedentem scelestum Deseruit pedes pœna claudo: affine esse prouerbio, quod dicitur, deos ira- tos, pedes lanatos habere, quia nonnunquā tarde ueniunt nocentibus.

Zenone moderatior.

Ζήνωνος ἐγκρατέστερος, i. Zenone tempe- rantior. Testatur & Laertius in Zenonis ui- ta, philosophum hūc tum in uictu, tum in uoluptatibus Veneris vsque adeo patientē ac parcum fuisse, vt crudis duntaxat vesce- retur, ac pallio prætenu tegetur. Vnde & Philemon in comœdia taxat hominē, qui post panem obsonij loco caricis uteretur, aquam uini loco biberet, ac discipulos esu- riam doceret. Hinc & in vulgi sermone abijt, Zenone temperantior. Philemonis uersus apud Diogenem ex fabula, cui titu- lus Philosophi, sunt huiusmodi:

Εἰς ἄρτον ὄψον ἐχέσθαι, ἐπιπιεῖν ὕδωρ, φιλοσοφίαν κενῶν γέροντων οἰοσοφεί, Πινεῖν δὲ δάσκει καὶ μάθηται λαμβάνει. i. Post panis esum, caricemq; obsonium Aquam bibens perdurat inde simplicem. Nouū. n. philosophia celebrat hic genus. Docet esurire, ac discipulos ita illicet.

Quamquā sunt, qui uersus hoc Posidippo tribuant, non Philemoni, uelut idem ad- monet Laertius.

Sylosotis chlamys.

Η συλόσωτος χλαμύς. i. Sylosotis chlamys. Refer-

Refertur à Diogeniano, dici solitū in hos, qui se cultu, uestitū; iactitant, ac uendunt. Videtur haud absurde dici posse & in eos, quibus munus exiguum in tempore, magno cum sœnore redijt. Historiæ, q̄ pro uerbij dederit occasione, meminit Herodotus in Thalia: quamquam apud hunc *χλαυς* legitur, non *χλαμυς*. *χλαυς* autem uestis militaris. Meminit & Strabo Geographiæ libro 14. Historia sic habet: Sylofon quidam, cum sensisset Dariū Hystaspis filium, cū adhuc priuatus ageret, chlamyde quadam sua admodum bella impensius fuisse delectatum, eam ultro dono misit. Cuius tam tempestiuæ liberalitatis memor Darius, cum iam rebus esset p̄fectus, totam & urbem, & insulam Samiorum Sylofonti in manus tradidit, unius uestis munus tam opulento regno compensans. Mentionem facit huius rei Valerius quoq; Maximus, lib. Memorabiliū quineto, titulo de gratitudine: Porro, quod alij chlamydem, seu chlanidem uocant, hic amiculum appellat, id est, pallij genus.

Opera Sylofontis ampla regio.

Εκπτι συλοσωντ & ρυχωρια. id est, Per Sylofontem regio facta est amplior. Senarius in prouerbij uersus, quem refert Strabo libro Geographiæ 14. Nam Sylofon, munificentia Darij, mortuo Policrate, Samiorum adeptus tyrannidem, cum acerbius exerceat imperium, ita, ut fere solent ij, qui ab humili fortuna repente ad res amplas prouehuntur, & ob hanc causam insula deferretur ab incolis, prouerbio dici cœptum: Εκπτι συλοσωντος & ρυχωρια. id est, Spatiosa regio est Sylofontis gratia. Conuenit in acerbe gerentē magistratū, aut in principem malum, cuius uitio deferatur ab incolis regio. Venustius reddetur longiore deflexu, ueluti si in hominē *πλεοπέκλω*, qui domum aliquam compilarit, dicatur: aut in profusum, ac prodigum, cuius luxu oculi facti sunt inanes.

Phalaridis imperium.

Φαλαριδ & ἀρχη, i. Phalaridis principatus. Refertur inter Græcas parœmias. Recte dicetur in eos, qui crudelius exercēt Imperium, aut potestatem sibi delegatā. Ortum adagiū à Phalaride, Agragantinorum

tyranno, quem sua crudelitas nobilitauit. Inter multa autem crudelitatis exempla celebratur in primis æneus ille taurus Perilli, sive Perilai (nā sic appellat Lucianus) inuentum, quo subiecto igni mortales uiui sic exurebantur, ut pro ciulatu humano mugitum ederent morientes. Eum taurum exulto primum in eodem artifice, Delphos misisse legitur, ut Phæbo dicatus, in eius templo reponeretur, monumentum futurum, simul & artis exquisitissimi, & inuenti crudelissimi, & pœnæ merito in auctorem re-tortæ. Verum Delphi munus, ut à tyranno missum, repudiarunt. Hęc ferme leguntur apud Lucianum. Simili figura dictum legimus *φαλαρισμῶν*, pro immani crudelitate. Cicero ad Atticum lib. 7. Nam istum quidem, cuius *φαλαρισμῶν* times, omnia tēterime facturum puto. Idem in actione contra Pisonem: Quoniam, inquit, Phalaris grammaticum habemus, i. qui perperam scripta etiam capite punit.

Complurium thriorum ego strepitum audiui.

Πολλῶν ἐγὼ θρίων ἰδρυς ἀπίκοα. id est, Thriorum ego strepitum audij complurium.

Senarius est prouerbialis, quo minas, & inanē clamorem nos contemnere significamus. Quemadmodum Thais illa Terentiana sæuas, & gloriosas Thrafonis minas pro nihilo ducit, magnū nebulonem appellans. Aristophanes in Vespis:

Ὡς ἐγὼ πονῶν ἀκίσσας, οἶδα θρίων τὸν ἰδρυς. id est,

Thria noui quid strepant, ut sæpius qui audiuerim.

Porro thria à Græcis dicuntur ficulna folia, quæ, cū incenduntur, minacem quandam edunt strepitum, & formidandum ijs, quibus, ante non sit auditus, alioquin inanem, & cōtemnendū. Nisi maui legere θρίων, sic enim Græci uocant calculos, quos in urnā mittunt sortilegæ, cum diuinant, quemadmodum ad monuimus alibi. Solent huiusmodi diuinatrices aliquando e fortibus dira prædicere, quo stultos, ac credulos terrent, cum sæpenumero nihil eueniat eorum, quæ minantur.

Ne inter apia quidem sunt.

Οὐδ' ἐν σελήνῳ εἶσιν, i. Ne in apio quidem sunt, pro eo, quod est, ne ingressum quidē, aut initium rei attigerunt. Sumpta metaphora

phora ab ijs, qui hortos ingrediuntur. Nam antiquitus extremus ille hortorum ambitus, apio conferebatur, quem qui nondum præterissent, uelut in horti limine adhuc esse uidebantur. Aristophanes in Vespis: Οὐδ' ἐμὲν γ' ἐδ' ἐν σελήνῳ π' εἶσιν, ἐδ' ἐν σελήνῳ. id est, In apio nondum est uel ipso, sed nec in ruitis adhuc.

Hoc est, nec initium habet eorum, quæ sunt futura. Interpret & aliam quondam hoc loco refert sententiam, uolens adagiū ad gymnicum agonem pertinere, ad quod qui præpararet infantes, statim ut essent nati, in apio collocare consueuerunt. Itaque perinde dictum uideretur. Ne in apio quidē; quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis. Rutam autē comicus addidit risus causa, quod apium prælocutus fuerat. Porro morem apio coronandi putant iam olim ab Hercule inductum, post interfectū Nemeæ leonem: quod & Pindarus indicare uideretur alicubi. Nam in Nemeis hymno quarto dicit: Ἦνα ἐν ἀγῶνι βαρυνκτῆρα θάλασσα κορινθίῳις σελήνῳις, id est, Vbi in certamine tumultuosi, floruit Corinthiacis apijs. Significat quendam in certamina Neptuni Isthmico coronatum fuisse à Corinthijs.

Podex lotionem uincit.

Πρακτὸς λωτρῆ περιγίμη, i. Podex lotionē uincit. Callistratus apud Aristophanis interpretem, adagiū hoc retulit ad eos, qui sese in malum aliquid adigunt, propterea quod ea corporis pars, etiam si lauetur, semet rursus inquinat, ita, ut ipsa sit in causa, quo minus lauari possit. Quadrabit etiā, ubi quid frustra fieri significauimus: ueluti si quis nocētum e carcere redimat, atque ille mox iterato commisso semet eodem precipitet. Aut, si quos reconcilies, mox in pristinum relapsuros similitatem: aut castiger incorrigibile ingenij, quod genus est mulierum. Cōuenit & in illos, qui suo ipsius uincunt malo. Veluti, si quis morum intrastabilitate obtineat, ne posthac obiurgetur à præceptore. Putant, adagiū uideri sumptum ab ijs potissimum, qui cita sunt aluo, quos Nonius Foriolos appellat. Aristophanes in Vespis: Πρακτὸς λωτρῆ περιγίμη. id est, Podex peruincens loturam. Itidem & morbus dicitur uincere artem, curamue medici, cum est immedicabilis. Ex ueterum monumentis deprehendes, fuisse mo-

rem publicum, ut post exoneratam aluum adhiberetur eius partis lotio, quæ, tamē sub inde erat reperenda. Martialis inter Iffæ Catellæ laudes commemorat, quod post depositum uentris onus rogaret lauari. Legimus & barbarum quendam, seruitutis impatientem, ligno, cui sponsia erat addita tergendo podici, in gulam adacto sibi consciuisse necem.

Conscientia mille testes.

QUINTILIANVS Oratoriarū institutionū lib. 5. hanc sententiam, ut prouerbialem citat, Conscientia mille testes. Sensus interprete non eget. Quis enim nescit, conscientiam rem esse unam omnium efficacissimam: adeo, ut nulla tormenta melius prodant maleficium, quam conscientia: nullus carnifex seuerius puniat, quam hæc? Vnde & illud:

Heu, quam difficile, crimen non prode-re uultu.

Exstat & Græcica sententia. σωείδησις πηλεί τῶν ψυχῶν, id est, Conscientia uerberat animum. Iuuenalis item:

-Et surdo uerbere cædit.

Hanc sensere poetæ, cum de diris, & ultricibus furij fabulantur.

Mysorum præda.

Μυσῶν λεία, i. Mysorū præda. In eos olim dicebatur, qui impune à quibuslibet leduntur, ac diripiuntur. Ortum adagiū à Mysis quos aiunt quondā finitimorum incur-sationibus male vexatos fuisse, quo tempore Telephus rex peregre agebat. Vitur hoc adagio Aristoteles libro Rhetoricorū primo tractās de locis coniecturalibus, καὶ τὸς ὑπὸ πονηρῶν ἀδικηθέντας, καὶ μὴ ἐπέξελεθόντας, ὡς ἔντας, κατὰ τὴν παροιμίαν, μυσῶν λεία, id est, Eos item, inquit, qui à compluribus affecti iniuria, non curant de uiciscendo. Nā ut trito dicitur prouerbio, Mysorū hi præda sunt. Hoc est, passim ab omnibus incesuntur, propterea quod, ueterem, serēdo iniuriam, inuitant nouam. Vfus est Demosthenes aduersus Aeschinē. Quo quidem in loco scioli deprauarunt pro Mysorum, miserorum, in translatione Leonardi Arretini. Citat ur & ex Stratidis Medea, & Iambis Simonidis.

Ultra septa transilire.

Υπὲρ τὰ ἑπτάκαμμένα πηδῶν, i. Sœpta transilire.

lire. Congruit vel in eos, qui rem quam-
piam nouam, & incredibilem designant,
longeq; supra vulgarium hominum facul-
tatem. Vel in hos, qui à re proposita di-
grediuntur. Vel in illos, qui præscriptos
sibi terminos, & potestatis mandatæ mo-
dum transeunt. Natum adagium à Phayl-
lo quodam pentathlo Opuntio, vt quibus-
dam placet, Crotoniata, qui tum saltu, tñ
disco mirum in modum valuisse legitur.
Hæc ferme Suidas. Exstat & inscriptio sta-
tuæ illius huiusmodi:

Πέντ' ἐπὶ πεντήκοντα πόδας πήδησε φέυλ-
λῳ.

Δισκῶν δ' ἑκατὸν, πέντ' ἀποληπιμένῳ. i.

Quinque supra quinquaginta pedes fa-
lijt Phayllus: Discum autem iacit centum
exceptis quinque. Meminit huius adagij
Plato in Cratilo, καὶ ὑπὲρ τὰ ἑκαταμύνα ἀ-
λεῖδα. id est, Et vltra sæpta salire. Refert &
Iulius Pollux libro De rerũ vocabulis ter-
tio. Lucianus in Somnio, ὑπὲρ τὰ ἑκατα-
μύνα ἡδὴ πηδῶ, id est, Vltra sæpta iam tran-
silit. Cicero de Oratore lib. i. Et quasi cer-
tarum artium forensibus cancellis circum-
scriptam sciētiam: Idem in actionibus: Ab
hīs cancellis, quibus me circumscripti, de-
clinauero. Locus enim is, in quo celebrabã-
tur ludi forenses, fossis, cancellis, aut alijs
id genus sæptis erat circumscriptus.

Psyryce facta.

PSYRA, insula quæpiam est, haud pro-
cul à Chio, cuius meminit & Homerus li-
bro Odyssææ tertio, Psyryam appellans:

Ἡ καθ' ἡπερβεχίον νεοῖμεθα ψαιπαλοῶσις
Νήσος ἐπὶ Ψυρῆς, ἀντὶ τὸ ἐπ' ἀριστῶν ἔχον-
τες. id est,

Certe supra Chium redibamus asperã,
iuxta insulam Psyryam, ipsam Chium à fini-
stris habètes. Strabo Psyrya pronunciat plu-
ratiue, & neutrali genere. Meminit huius
& Plinius lib. mundanæ historię 5. Ea insu-
la, quoniam esset & perpusilla, & ignobilis,
in contemptus, ac vilitatis prouerbium
abiit, vt, quæ sordide, parumq; magnifice-
rent, Psyryce facta dicerentur. Hæc fer-
me Stephanus. idem citat Cratinum:

Ψύρα τὸν Διονύσιον ἀγοῶντες. id est,

In Psyrya Bacchum ducentes:

Eundem rursus in Nemeſa:

Ψύρα τὸν Πύλο σπαρτῶν ἀγοῶντες. id est,
In Psyrya Spartam ducis.

Bos Cyprius.

Κύπριος βῆς, id est, Cyprius bos. In bru-
tum, ac stolidum iaci solitum, propterea
quod Cyprij boues magis brui ferantur,
quippe qui stercore humano pascatũr. Re-
fertur à Suida, ac Diogeniano. Interpres
Aristophanis in Plutum, scribit Bœotios
boues σκατοράγους fuisse, id est, oletum edē-
tes. Hoc autem nomine Aristophanes me-
dicos appellat, quod in curandis ægrotis
sordida quædam tractent, lotium, aut ven-
tris excrementa cõtemplantes. Sed de Cy-
prijs bubus cõsentit Plin. lib. 28. c. vltimo,
narrans Cyprios boues hominũ excremen-
ta appetere, non pasus causa, sed vt hoc re-
medio torminibus medeantur.

Cyprio boui merendam.

FESTVS Pompeius versum hunc So-
tadicum citat ex Ennio,

Cyprio boui merendam.

Ostenditq; conuenire, quoties conuiuia
sordibus, & insipidis sordido, atque insipi-
do accipitur conuiuio. Originem: adagij
refert eandem, quam nos modo cõmemo-
rauimus. Festiuius erit, si ad res animi desic-
tatur, vt si quis apud spurcos spurce loqua-
tur, apud indoctos indocte.

Equum habet Scianum.

EQUVM habere Scianum, olim pro-
uerbio dicebatur in calamitosum, & ad ex-
tremam inopiam redactũ, Allegoria sum-
pta est ab equo quodam fatali, cui à Cn.
Seio domino nomen inditum est Sciano.
is ex Diomedis equis prognatus fuisse cre-
ditus est. Fuit insigni quidem specie, ve-
rum eiusmodi quodã fato, vt quisquis eius
equi possessor esset: is cum omni domo ad
internecionem vsque deperiret. Id quod
Cn. Seius ipse capitis damnatus, ac mise-
rando affectus supplicio: deinde & Dola-
bella bello interfectus: post hunc Cassius
ab hostibus occisus: deinceps Antonius de-
testabili exitio perditus, probauit. Hunc
equum C. Bassius Argis se vidisse refert,
haud credibili pulchritudine, vigoreque,
& colore exuperantissimo, nempe puni-
ceo. Hoc adagium & refert, & copiosius
explicat Aulus Gellius, libro Noctium
Atticarum tertio, capite nono. Fieri pos-
test, vt hæc de equo superstitione manarit
ab equo illo durateo, cuius Odyssæ 8.
meminit

meminit Homerus, qui fatalem interitum
attulit Troianis. Ad quod alludens Maro.
-Scandit, inquit, fatalis machina muros.

E diuerso quædã fataliter esse felicia cre-
didit veterum superstitione. Nam auctor est
Trebellius Pollio in libro de triginta tyrã-
nis, vulgo persuasum fuisse, res ijs feliciter
cedere, qui Alexandri Magni imaginem, au-
ro, argento ve expressam gestarent. Nec ho-
die desunt, qui gladios in bello fortunatos.
& huiusmodi quædam nugas pollicentur
principibus. At magis mirandum, esse,
qui istius modi impostoribus credant.

Aurum habet Tolosanum.

HVIC simillimum est illud, Aurum
habet Tolosanum. In eum, qui magnis,
ac fatalibus afficitur malis, nouoq; ac mi-
serando exitio perit. Refertur ab A. Gel-
lio eodem loco, quem modo citauimus,
in hunc modum. Eadem sententia est il-
lius quoque veteris prouerbij, quod ita-
dictum accipimus: Aurum habet Tolosa-
num. Nam, cum opidum Tolosanum in
terra Gallia, Q. Cepio consul diripuis-
set, multumque auri in eius opidi templis
fuisset, quisquis ex ea direptione aurum
attigit, misero, cruciabiliq; exitu perijt.
In plerisque codicibus Gellianis hastenus
legebatur in terra Italia, sed mendose,
cum Strabo, & Iustinus Tolosam ponãt in
Gallia. Meminit auri Tolosani M. Tul-
lius lib. De natura deorum tertio: Cogno-
sce, inquit, alias quæstiones auri Tolosani,
coniurationis Iugurthinæ. Strabo lib. Geo-
graphiæ quarto, admonet hanc pecuniam
Tolosanam, Delphicæ pecuniæ partẽ fuis-
se. Brennus enim, Præfusus natione, Tecto-
fagi auxiliantibus Delphos incurſauerat:
deinde (quemadmodũ refert Iustinus lib.
2.) cum Tectofagi se in antiquam patriam
Tolosam receperissent, pestilentia laborare
cœperunt: aqua non prius sunt liberati,
quam haruspicum responsis moniti, aurum,
argentumq; sacrilegio quæstum, in Tolo-
sensem lacum mergerent: quod omne ma-
gno post tempore Cepio Romanus consul
abstulit. Quod quidem sacrilegium exitiũ
attulit tum ipsi Cepioni, tum illius copijs.
Erant autem auri pōdo 110. milia: argenti
pōdo quinquies decies centum millia. Scri-
bit enim Strabo, Tolosanos ex priuatis for-
tunis auxisse sacram pecuniam, vt magis

deum sibi reconciliarent. Narrantur & alia
quædã hoc loco a Strabone de auaro Tolo-
sano ex Posidonio: uerum, quoniam, ad
adagionis enarrationem non magnoperã
pertinere uidebantur, sat habuimus locum
indicasse.

Polypi caput.

Πολύποδος κεφαλή, id est, Polypi caput. In
hominem varium, & in quo pariter & uicia
quædam, & uirtutes inuenias, cuiusmodi
Catilinam describit Sallustius. Competit
& in rem, ex qua non parum commodita-
tis capere queas, sed quæ eadem nonnullis
incommodis noceat. Allegoria ducta est
ab eius piscis capite, quod (sicuti testatur
Plutarchus in libello, cui titulus, quomo-
do sint adolescentibus audiendi poetę) esu
quidem suauissimum, & esculentum, ceter-
um somnia parit tristitia, ac prodigiosa. Vn-
de huius esum interdicebant ijs, qui cupe-
rent ex insomnijs præscire futura: quemad-
modum & fabarum, ut testis est idem Plu-
tarchus in Synopsiasticis. Proinde poetice,
Polypi caput vocat, in qua sicuti sunt per
multa cognita, tum iucunda, tum frugife-
ra, ita sunt nonnulla, nisi cauẽas, pestilẽtia.
Porro ex huiusmodi rebus, id, quod inest
commoditatis, conueniet excerpere, quod
noxium uitare. Iuxta Simonidis doctrinam
apiculas imitari, quæ, præteritis reliquis, ad
ea duntaxat aduolant, unde possint aliquid
ad maleficiũ idoneum excerpere: nec aliud
colligunt, quam quod sit usui futurum.
Prouerbium integre refertur apud Plutar-
chum hoc pacto.

Πολύποδος κεφαλή ἐνὶ μὲν κακῶν ἐνδὲ καὶ
ἐδῶν. id est,

In polypi capite inest quidem malum,
inest & bonum.

Idem Theognis in sententijs de uino
prædicat:

Ἐδῶς, καὶ κακὸς ἐστὶ. id est,

Bonum, ac malum es.

Posset ad hanc formam torqueri fabula
de hasta Achillis, quæ uulneris auxilium tu-
lit, eadem, quæ uulnus infixerat.

Æstate pœnulam deteris.

Ἐν θέρει τιῶν χλαῖναν καταπέθεις, i. Æsta-
te pœnulam deteris. Refertur a Zenodoro,
Diogeniano, Suidas. Recte dicitur in eum,
qui res necessarias temere, nec in tempore

profundit, aliquando futuras vsui, si seruentur. Id, quod vulgo facitant adoloscetes, qui facultates patrias stulte prodigunt in iuuenta, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectæ. Neq; male quadrabit in eos, qui corporis vires in voluptatibus frustra consumunt, quas in obeundis negotijs ferrijs postea sunt desideraturi. Nam *χλαίνα* summa vestis est, quæ pro tempore sumitur ad ventos, pluiam, frigusve depellendum; quasi Latine dicas penguinam. Iuuenal.

Et multo stillaret penguinam nimbo.
 Quamquam & Latini Lænx vocabulo vtuntur, pro eo, quod Græci *χλαίναν* appellant. Nonius indicat genus vestis militaris, quæ sit omnium exstima, veluti chlamys, pallium, & penguinula. Apud Diogenem Laertium quiddam obijcit Philemon comicus in Cratetem, quod æstate gereret pallium crassum, hieme laceram tunicam: videlicet, quod disceret temperantiam, ac tolerantiam.

Festina lente.

Σωδὲ βραδέως, id est, Festina lente. Proverbiū hoc non inuenustam ænigmati speciem præ se fert, proutera quod cōstat ex verbis inter sese pugnantibus. Ideoq; referendum est ad eam formam, quam in operis huius initio demonstrauimus, nimirum eorum, quæ per *ἐναντίωσιν*, id est, cōtrarietatem efferuntur. Quod genus est illud, *δυσδαίμων ἐν δαμονίᾳ*, i. infelix felicitas. Nec absurde cōiectasse videatur, si quis effectum existimet ex eo, quod est apud Aristophanem in Equitibus, *σωδὲ ταχέως*, i. Propere propere, vt illusor quisquis is fuit, *τὴν ἀναδίπλωσιν* in *ἐναντίωσιν* commutarit. Ad hunc autē figuræ colorem, atq; ad hanc allusionis facetiam, non mediocrem gratiam adiungit tam commoda, tamq; absoluta breuitas, quæ & ipsa velut in gemmis, itidem & in adagijs, peculiariter decere videtur, & ad pretij miraculum facere. Etenim, si vim, ac sententiam æstimes, quam hæc tam circūcisā vocum breuitas in se complectitur, quam sit sæcunda, quam grauis, quam salutaris, quam ad omnem vitæ rationem late patens, profecto facile discesserit in hanc sententiam, vt in tanto prouerbiorum numero non arbitraris vllum aliud esse perinde dignum, quod omnibus incidatur columnis: quod pro temporum omnium foribus describatur, &

quidem aureis notis: quod in principium aularum valuis depingatur: quod primatum inscalpatur anulis: quod regijs in sceptris exprimatur: denique quod omnibus vbique monumentis repræsentetur, propagetur, celebretur, vt quod tantopere expediat semper cuiusque obseruari animo, quo nusquam non occurrat oculis, nulli quidem mortalium non maximo futurum vsui, præcipue tamen principibus, & ijs, quibus, vt verbis dicamus Homericis,

Λαοίτ' ἐπιτετραδάται καὶ τόσα μέμλε. i.
 Commissi populi, ac tam multa negotia curæ.

Quandoquidem à plebeizæ fortis hominibus, si quid forte sit vel prætermisum scordia, vel admissum temeritate, quem admodum iactura leuior, ita & incommodum, quod acceptum est, faciliore remedio sarcitur. At vero principis vel vnica cēssatio, semelve præcipitatum consilium, deum immortalem, quas tempestates nōnunquam excitat, quantas rerum humanarum ruinas secum trahit? Rursum, si ad sit *τὸ σωδὲν βραδέως*, hoc est, maturitas quædam, ac moderatio simul ex vigilantia, lenitudineq; temperata. vt neque per temeritatem quidquam faciat pœnitendum, neque per scordiam quidquam prætercat, quod ad Reip. commodum pertinere videatur: quid esse potest hoc Imperio felicius, firmitus, stabiliusq;? quamquam hæc felicitas haudquaquam ipsis Imperij terminis circumscribitur, quin vndiq; longe, lateq; ad finitimos populos dimanat, nec vsquam æque locum habet Hesiodum illud:

Πῆμα καλὸς γέϊταιν, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὀνειρ.
 id est,

Proinde existimemus, prouerbiū hoc, si quod aliud, optimo iure, *βασιλικόν*, id est, Regium appellari debere, non tantum ob eam, quam modo diximus, causam, verū etiam, quod duobus his virtijs ingenia principum fere peculiariter videantur esse confinia. Homerus Agamemnoni vitiosam quandam animi mollitiem, hoc est, *τὸ βραδέως* affinxisse videtur: vt eius nullum egregium facinus afferatur, aut animosum, nisi cum ob ereptam Chryseidem stomachatur, & Achillem sua spoliatur Bryseide. Rursum Achilli parum moderatos impetus, hoc est, *τὸ σωδὲν*, attribuit: nisi si cui

tum *σωδὲν βραδέως* videtur, cum in consilio districto gladio regem impetiturus, à Pallade coercetur, admonitus, vt intra conicia duntaxat indignetur. Atqui hoc ipsum erat impotentis animi, in frequenti principum consessu, tot probris, tam manifestis conuicijs in eum debacchari, penes quæ rerum erat summa. Achillem imitatus videtur Alexander ille Magnus, ac plane vit: quippe quem eousque præcipitem egerit impetus animi, vt in amicissimos etiam ferrum distinxerit. Agamemnonem Sardanapalus est æmulatus, sed ita æmulatus, vt longo præcesserit intervallo. Perpaucos autem reperias, qui, prouerbiū hoc secuti, tempestiuam celeritatem cum prudenti tarditate recte miscuerint; nisi quod pro multis vnus sufficit Fabius ille Maximus, cui cognomen etiam additum Cunctator: qui cum sibi laudem peperit immortalem, cum Romano Imperio cunctando restituit rem, aliorum Ducum inauspicata celeritate iam ad extrema redactam. Itaque non sine causa est factum, vt hoc *σωδὲν βραδέως* in tantum arriserit duobus Imperatoribus Romanis, omnium facile laudatissimis, Octauio Augusto, & Tito Vespasiano, quorum vtrique singularis quædam aderat animi magnitudo, cum incredibili quadam lenitate, facilitateque coniuncta: vt, cum amabili morum popularitate, omnium animos sibi deuinxissent, nihilo secerum tamen pari diligentia, si quando res virum postulare, celeriter res maximas confecerint. Octauius igitur hoc dicto tam impense delectatus est, quemadmodum in Noctibus Atticis libro decimo, capit. vndecimo narrat Aul. Gellius, & hunc secutus Macrobius Satur. libro sexto, vt non in sermonibus modo quotidianis crebrius vsurparet, verum etiam epistolis suis frequenter insereret, admonens his duabus vocibus, vt ad rem agendam adhiberetur simul & industriæ celeritas, & diligentia tarditas. Quod quidem Gellius Latinis existimat vnico verbo dici, matura. Nam Maturari, quod neque præpropere fiat, neque ferius, quam oporteat, sed ipso in tempore. In hunc sensum vsurpasse Maronem, cum ait Æneidos libro i. Maturate fugam. Quamquam omnino vox hæc apud auctores significat idem, quod Festinare, sed

ita festinare, ne tempus legitimum antevertas. Si quidem Festinata recte dixeris etiam præpropere, Maturata non dixeris. Neque dissident ab his, quæ Suetonius tradit in huius vita: Nihil, inquit, minus in duce perfecto, quam festinationem, temeritatemq; conuenire arbitrabatur. Crebro itaque illa iactabat. *Σωδὲν βραδέως, ἀσφαλὲς γὰρ ἐστὶ ἀμείνων ἢ βραδύς Σπυατῆος.* Hæc ferme Suetonius. Est autem versus trochaichus tetrameter catalecticus ex poeta quopiam, decerptus, cui Cæsar de suo subiecit *σπυατῆος*. Cuius hæc est sententia: Festina lente. Nam, qui tuto, citraque lapsus rem gerit, melior est, quam auidax, & confidens. Tutiora sunt enim, quæ lentis consilijs prouidentur, quam quæ calidis consilijs properantur. Iam vero dictum idem Tito Vespasiano placuisse, ex antiquissimis illius numismatis facile colligitur: quorum vnum Aldus Manutius, vir de omni antiquitate præclare meritis, spectadum exhibuit argenteum, veteris; planeque Romanæ sculpturæ, quod sibi dono missum aiebat à Petro Bembo, patritio Veneto, iuvene cum inter primos erudito, tum omnis literariæ antiquitatis diligentissimo peruestigatore. Numismatis character erat huiusmodi: Altera ex parte faciem Titi Vespasiani cum inscriptione præfert, ex altera anchoram, cuius medium ceu temonem Delphin obuolutus complectitur. Id autem symboli nihil aliud sibi velle, quam illud Augusti Cæsaris dictum, *σωδὲν βραδέως*, indicio sunt monumenta litterarum hieroglyphicarum. Sic enim vocantur ænigmatica sculpturæ, quarum priscis sæculis multus fuit vsus, potissimum apud Ægyptios: qui nefas esse ducebant, sapientiæ mysteria litteris communibus vulgo profano prodere, sed, si quid cognitu dignum iudicassent, id animantium, rerumq; variarum expressis figuris ita repræsentabant, vt non cuius statim promptum esset conijcere: verum, si cui singularum rerū proprietates, si peculiaris cuiusque animantis vis, ac natura cognita, penitusque perspecta fuisset, is demum, collatis eorum symbolorum coniecturis, ænigma sententiæ deprehendebat. Veluti, cum Ægyptij Osirim suum, quem eundem solem esse putant, significare volunt, inscalpunt sceptrū, inque eo speciem exprimunt oculi, nimirum

rum inuēntes hunc deum esse, regaliq̄ue potestate sublimem, cuncta despiciere, quia solem; Iouis oculum appellat antiquitas. Huiusmodi ferme refert Macrobius libro Saturnalium I. Item annum hoc modo demonstrabant: Effingebant serpentem ita circumuolutum, ut caudam ore teneret insertam, inuēntes annum semper ipsēdem vicibus temporum reciprocantibus in sese recurrere. Vnde Seruius autumat apud Græcos ἐπιαντῆ vocabulum attributum anno, atque huc respexisse Maronem, cum ait. Atque in se sua per vestigia voluitur annus. Etiam si Horus Ægyptius, cuius extant duo super huiusmodi symbolis libri, serpentis scalpura non annum, sed æuum repræsentari tradit: annum autem tum Ididis, tum Phœnicis imagine. Scripsit his de rebus Plutarchus in comenariō de Osiridē, & Chæremō apud Græcos testimonio Suidæ, cuius ex libris excerpta sunt ea, quæ nos nuper conspeximus huius generis monumēta: in quibus etiā hac inerat pictura: Primo Ioco circulus: deinde anchora, quam mediam Delphinus obrorto corpore circumplectitur. Circulus (ut indicabat interpretamentum adscriptum) quoniam nullo finitur termino, sempiternum innuit tempus. Anchora, quoniam nauim remoratur, & alligat, sistitq̄ue, tarditatem indicat. Delphinus, quod hoc nulum aliud animal celerius, aut in perū perniciore, velocitatem exprimit: quæ, si scite connectas, efficiēt huiusmodi sententiā: αἰεὶ ὀπίθεσπιδέως, id est, Semper festina lente. Porro hoc scripturæ genus non solū dignitatis plurimum habet, verum etiam voluptatis non parum, si quis modo rerum proprietates penitus perspectas habuerit: id quod partim contingit sollerti contemplatione rerum causarumq̄ue naturalium, partim liberalium cognitione disciplinarum. Veluti, si quis ex Aristotelicis libris, quos de naturali auditu inscripsit, probe teneret analogiam quandam esse, & similitudinem inter magnitudinem, motum, ac tempus: nam horum trium vnum quodque pariter in eodem existunt. Siquidem, ut tempus adhæret motui, ita motus adhæret magnitudini. Quod in magnitudine punctum, hoc momentum in tempore, impetus in motu, (licet enim interim sic appellare, quod in motu minimum est,

atque indiuisibile: Neque enim de vocibus laborandum, si de re conueniat. (Iam igitur, si in recta linea magnitudinem consideres, duo puncta reperies, quorum alterum sit initium duntaxat alterum finis tantum, hoc est, vnde quasi fluit longitudo, & in quod desinit. In eadem si motum constituas, duos item reperies impetus, alterum vnde motus oritur, alterum in quem desinit. Horum ea ratio est, ut, qui initium est, tantum eius motus initium sit; qui finis, tantum modo finis. Motum tēpus necessario comitatur. Est enim huius veluti regula, cuius naturam si separatim contemplare, duo vides momenta, (licet enim ita loqui) alterum temporis illius initium, alterum finem. Rursum autem, si in eadem linea consideraris, puncta magnitudinis, impetus motus, momentum temporis, quæ media intercedunt inter initium, & finem, vides horum vniuscuiusque velut ancipitem esse naturam. Etenim ad initium relata, fines sunt; ad finem, initia. Proinde, vbi finita erit magnitudo, ibi simul & finitus motus, & tempus finitimum sit, oportet. Finita est autem ea magnitudo, in quam tale competit initium, ut idem finis esse non possit: talis inquam finis, ut in eundem non cadat ratio principij, id quod euenit in omnibus figuris, excepta circulari, seu spherica. Nam, ut in hac nullum certum est punctum, quod proprie dici queat initium; nullum item, quod ita sit finis, ut tantum eam recipiat appellatorem; ita nec momentum huiusmodi vllū est, nec impetus. Vnde consequitur, ut ibi neque finita sit magnitudo, neq; motus finitus, neque finitum tempus. Rursum, vbi quodlibet magnitudinis punctum, simul & initium, & finis esse potest, ibi magnitudinē infinitam esse necesse est. Ad eandem rationē, vbi quilibet impetus, vel principium motus esse potest, vel finis, illic motus videtur infinitus. Demum, vbi quoduis momentum, simul vel initium temporis esse potest, vel finis, ibi tēpus infinitum oportet esse. Sed infinitum tempus, æternū vocamus, quod quidem æterno responderet motui. Motus æternus magnitudinem itē æternam requirit. Hæc non possunt competere, nisi in spherica, aut circulari magnitudine. Vnde philosophi quidam æternitatem mundi collegerunt, quod animaduertent ceteri vniuersi, syderumque, & spherica esse figuram,

figuram, & motum item esse sphericum. Porro non solum in huiusmodi magnitudinem, circuli ratio quadrat, verum etiam motus huic adhærens, circulus est quidam. Item tempus, cum dimetiens motum, non respuit appellationem circuli, quem admodum testatur etiā Aristoteles quarto περὶ τῆς φυσικῆς ἀκροώσεως libro. Hæc igitur atque id genus alia, quæ ex philosophorum disciplinis perdidicerit, is facile coniectabit, quam ob rem Ægyptij circulo sempiternum tempus exprimere uoluerint. Iam uero Delphini uim naturamque paucis inspiciamus. Tradunt auctores, hunc incredibilem velocitatem, & admirabili impetu reliquum animantium genus longo intervallo post se relinquere. Proinde Oppianus libro De naturis piscium secundo. Delphinos non cum quibuslibet auibus, sed cum aquilis confert: *Ὅσον γὰρ κέρσοι μετ' οἰωνοῖσιν ἀνακτες, Αἰετοί, ἢ θήρεσσι μετ' ἀμυθησὶ λεόντες, Ὅσον ἀρίς δέσπον ἐν ἐρπυσῆσι δράκοντες, Τόσον καὶ δελφίνες ἐν ἰχθυῶσιν ἠγεμονήεις.* i. Quippe citas quātum inter aves, insignis honore Regalis, reliquas aquila præuertitur omnes. Inq; feris leo crudioris, seuiq; dracones Serpentum in genere exsuperat, tantum impete Delphin Eximius uincit regnantes æquore pisces: Confert & iaculo: *Δία γὰρ βέλτε δὲε θαλάσσαν Ἰπτανται.* id est, Namq; per æquora lata sagittæ More uolant. Deniq; confert etiam uento, uel turbini potius, ac procellæ uentorum: *Ἄλλοτε μὲν καθὺ κύμα διατρέχει ὡστε λαίλαψ.* id est, Alras aliquando per vndas Turbinis in morem discurrit. Plinius lib. historiæ mundi nono. cap. octauo, Aristotelis secutus sententiā, haud quā ab his discrepātia refert, uidelicet Delphinum omnīū animalium perniciosissimum esse: neq; id solum inter maritimi generis, uerum etiam uolucris quauis ocycorem, quouis acriorem telo. Singulare autem huius uelocitatem hoc potissimum argumentum colligit, quod, cum eo habeat longo intervallo a nostro, nempe medio pane uentre (quæ res in confectandis piscibus

non mediocrem illi moram afferat necesse est: neque enim nisi resupinus, atque conuersus corripit) tamen uix ullus est piscium qui illius effugiat celeritatem. Nec ignorat ipse hanc naturæ dotem, sed ueluti laudis, animæ causa certat aliquoties cum nauigijs, plenis uelis euntibus. Est enim præcipue φιλόδηρον Delphin, quin & παύρατος aiunt nonnulli, & ob id capitalis est hostis Crocodili, quo non aliud animal infensus homini. Itaque non pauescit hominem ut alienum, uerum obuiam nauigijs uenit: alludit exultans, certat etiam, & quamuis plena præterit uela. Quin etiam in mugilum uenatu apud stagnum Laternam magnifice declarat, quantum ualeat celeritate, quantum polleat ingenio, quantum denique bene uelit homini. Iam uero, quid diceret de impetu uix credibili? Siquidem, ubi fame concitatus, fugientem in uada ima persecutus piscem, diutius spiritum continuit, non aliter, quam arcu emissus ad respirandum emicat, tantaque ui exilit, uti plerumque uento turgentia uela nauium saltu trāsuolet. Quod igitur symbolum magis conueniebat ad exprimendum acrem illum, & indomitum animi impetum, quam Delphini? Porro ad significandam tarditatem, cū stationemque, non male quadrabat ἐχέμης piscis, quem Latini Remoram uocant: uerum, quoniam huius figura parum cognobilis uidebatur (nam, præterquam quod admodum pusillus est, nec ulla insigni nota discernitur) magis ad id placuit anchoræ symbolum, quæ, si quando periculose nauigatur ob uentos nimium secundos, ibi cursum immoderatum nauis figit, ac retinet. Itaque dictum hoc σπιδεσπιδέως, ex ipsis usque præcæ philosophiæ mysterijs profectum apparet, unde adscitum est à duobus omnium laudatissimis imperatoribus, ita, ut alteri adagionis esset loco, alteri insignium uice, utriusque moribus, ingenioq; mire quadrans. Nunc uero in Aldum Manutium Romanum, ceu tertium heredem, deuenit, Haud equidem sine mente reor, sine numine diuum. Nā huius eadem, quæ quondam Tito Vespasiano placuerunt, celebrantur insignia, non notissima modo, uerum etiam gratissima, quibuscumq; ubiuis terrarum bonæ literæ, uel notæ sunt, uel caræ. Neq; uero symbolum

bolum hoc tum illustrius fuisse crediderimus, cum, in scalptum imperatorio numismati, negotiatorum manibus terendum circumferretur, quam nunc, cum ubique gentium, uel ultra Christiani imperij terminos, una cum omnigenis utriusque linguæ uoluminibus propagatur, adgnosceatur, tenetur, celebratur ab omnibus, qui liberalium studiorum colunt sacra: præsertim ijs, qui ad ueram, atque antiquam aspirant eruditionem: ad quam restituendam uiris quasi natus, & ab ipsis, ut ita dixerimus, factus, scalptusque uidetur: tam ardentibus uotis unum hoc optat, tam infatigabili molitur studio, usque adeo nullum refugit laborem, ut litteraria suppellex & integra, & syncera, puraque bonis ingenijs restitatur. Quam quidem ad rem quantum iam attulerit momenti, res ipsa nimirum indicat. Quod si pulcherrimis, planeque regijs Aldi nostri uotis Deus aliquis bonis litteris amicus adspirauerit, & si quidem numina læua sinant, intra paucos annos illud futurum pollicemur studiosis, ut quidquid est bonorum auctorum in quattuor linguis, Latina, Græca, Hebraica, Chaldaica, tum autem in omni genere disciplinarum, id unius huius opera, & plenum habeant, & emendatū, nullamque iam litterariæ suppellectilis partem quicquam desideret. Cuius rei si cui libebit, uelut ex degustatione coniecturâ facere, Plinianus epistolas, quæ propediem ex Aldina officina prodibunt in lucem, cū uulgatis exemplaribus conferat, quodque ibi deprehenderit, idem in alijs expectet auctoribus. Herculæum mehercule facinus, ac regio quodam animo dignum, rem tam diuinam, quasi funditus collapsam, orbi restituere, lætætiâ peruestigare, eruere retrusa, reuocare extincta, sarcire mutila, emendare tot modis deprauata, præcipue uulgariū istorum excusorum uitio, quibus unius est aureoli lucellum antiquius est, quâ uel uni uersa res litteraria. Adde ijs, quod, quantumlibet exaggeres eorum laudem, qui respublikas sua uirtute uel tuerentur, uel etiam auerent, in re certe profana, tum angustis circumscripta spatijs uersantur. At qui litteras collapsas uindicat, nam id pæne difficultus, quam genuisse, primum rem sacrâ molitur, & immortalæ, tum non unius alicuius prouinciæ, sed omnium ubique gentiū, omnium sæculorum negotium agit. Postre-

mo quondam Principi hoc munus erat, inter quos præcipua Ptolemæi gloria. Quâ quam huius bibliotheca domesticis & angustis parietibus continebatur. Aldus bibliothecam molitur, cuius non alia septa sint, quam ipsius orbis. In hanc digressiuunculam non abs re exspatiati sumus, nempe quo studiosi hoc impensus his insignijs & faueant, & delectentur, postea quam cognouerint à tam inclutis auctoribus fluxisse: præterea, quid sibi uelint, intellexerint. Denique cum meminerint, quantum bonæ rei Delphinus ille polliceatur, si quis modo Deus pulcherrimis conatibus, dextera adfuerit. Sed digressionum iam modus esto. Nunc ad adagionis enarrationem nostra sese referat oratio. Trifariam uti licebit prouerbio: primum, si quando admo- nebinus, diutius deliberandum, prius quâ aggrediare negotium: postea, quam statueris, tum uelociter peragendum, ut ad consultandi moram pertineat anchora, ad consuecendi celeritatem Delphinus. Huc perinet Sallustianum illud: Antequam incipias, cōsul: ubi consulueris, mature factum opus est: Quam sententiam Aristoteles recenset sexto Moralium libro, tanquam uulgo iactata: Aiunt, inquit, de quibus iam deliberaris ea celeriter esse peragenda, cunctanter autem consultandum. Cuius auctorem Biantem fuisse testatur Laertius, qui solitus sit admonere βραδέως ἐρχεσθαι τοῖς παραπορευομένοις ὁδῷ ἀν' ἑλπί, βαβαλοῦς τῆρῶντα διαμέγνῃ. id est, Cunctanter aggrediendum negotium, uerum in suscepto cōstanter perseverandum: Nec admodum ab ludit hinc Mimus ille, Publianus opinamur: Diu apparadum est bellum, ut uincas celerius. Idem ille: Deliberare utilia, mora tutissima est. Adde ijs prouerbiū illud: ἐν νυκτὶ βεβλή, i. In nocte consilium. Præterea Sophocleum illud in Oedipo tyranno: -

Φρονεῖν γὰρ οἱ ταχέως, ἢ ἀσφαλείς. id est, Periculosa est præpropria prudentia.

Addedū his illud Platonis, quod alibi citauimus: Qui plus satis festinat initio, serius ad finē peruenit. Paulo diuersus est, sed tamen ad hanc referendum formam, quod ait Quintilianus: Præcox illud ingeniorum genus nō temere, peruenire ad frugem. Et, quod uulgo dicunt. Qui pueri adhuc, & uelut ante tēpus sapiūt, eos in fenestrate stultos euadere. Quod Actius approbare uidetur, qui apud Gellium ait, sibi in iuuenilibus

iuuenilibus ingenijs itidem ut in pomis immaturis placere acerbiter: nam hæc demum maturecere. Porro maturitas tēpestiuam affert suauitatem, reliquas ante tempus putrescere. Alter usurpandi modus fuerit, cum admonebimus affectus animi, rationis uelut habenis reprimendos esse. Siquidem Plato animum hominis in tres partitus partes, rationem, iracundiam, concupiscentiam, in hoc philosophiæ summam sitam esse putat, si affectus parereant rationi, non aliter, quam regi, cui quidem ob id ipsum sedem in cerebro, uelut in arce datam existimat. Peripatetici, quorum signifer Aristoteles, affectus, qui sunt animorum impetus quidam, ceu stimulos quosdam à natura datos existimant, quibus ad uirtutis usum excitemur, quamquam reclamantibus Stoicis, & nominatim Seneca in libris, quos ad Neronem scripsit, de ira. Putant enim effectus huiusmodi non modo nihil conducere ad uirtutem, uerum etiam officere: quamquam ne isti quidem inficias eunt, in animo sapientis illius, quem imaginantur, relinquit primos impetus, aut euertere solitos rationi, quos funditus extirpare non queas: Verum ijs, ne consequatur assensio, protinus à ratione reijciuntur. Hoc innuit Homerus, cum Iliados primo. Pallas à tergo adstat Achilli, iamque manum ad mouentem gladio, coercet. Igitur uiolentos illos animi motus, Delphinum recte dixeris: ancoram moderatricem sapientiam. Seneca scripsit, nulli rei prodesse morâ, nisi iracundiæ. Immo, quidquid impense cupimus, aut odimus, ibi salutaris est mora. Plutarchus in Apophthegmatis Romanorum narrat Athenodorum philosophū, cum ob senium intrasset ab Octauio Augusto ueniam redeūdi domum, admonuisse illum, ut ne quid iratus liceret, faceretue, prius quam uiginti quattuor Græcorum litteras apud se nominatim recensuisset. Quo audito, respondit, sibi illo adhuc opus esse, quo disceret & tacendi artem, atque hoc prætextu totum annum hominē apud se detinuit. Huc spectat etiam Terentianum illud: Vide, ne nimium calidum hoc sit modo. Sunt autem quædam ingenia, quibus calcaribus est opus: sunt, quibus freno. Proinde recte ueteres illi à Delphino anchora complecti uoluerūt quod oporteat alterū altero temperari, & utrunque: cum altero cōiungi, quo uidelicet

eiusmodi quidam animi habitus existat, qualem Plato cōflari putat ex musica, gymnasticaque, si pariter exercentur. Tertia utē di ratio fuerit, cum admonebimus, in omni negotio uitandam præcipitem celeritatem: quod uitijs quibusdam ingenijs peculiariter insitum est, ut illis in omni re quantalacunque mora longa uideatur. Huiusmodi festinationis comites esse solēt, error & pœnitentia, iuxta uersiculum illum apud Græcos celebrem.

Προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία καλῶν. id est, Multis malorū est causa præcipitantiā.

His occinendū nobile illud Catonis dictum, Sat cito, si sat bene. cuius mētionem fecit diuus Hieronymus, scribens ad Pamphiliū in hæc uerba: Scitū est illud quoque Catonis, Sat cito, si sat bene: quod nos quondam adolescētuli, cum à perfecto oratore in præfatiuncula diceretur, risimus. Meminisse te puto erroris mutui, cum omne Athenæum scholasticorum uocibus confonabat, Sat cito, si sat bene. Hactenus Hieronymus. Quadrabit & in illos, qui præpere famam affectant, maluntque paratam, ac magnam, quam solidam, & perpetuam. Solent enim præcocia subito flaccescere. Quod autem paullatim accrescit, durable est. Horatius:

Crescit occulto uelut arbor æuo.

Fama Marcelli.

Et Pindarus in Nemeis hymno 8. Ἀυξεται δ' ἀρετὰ, χλωραῖς ἐέρσαις ὡς ὅτε δένδρον αἴσει, σοφοῖς ἀνδρῶν ἀεθέσεια ἐν δικαίοις ταπρὸς ὑγρὸν ἀθέρα, i. Augescit autē uirtus, ueluti cū arbor uirenti rore surgit, sapiētēs inter uiros sublata, iustosque, ad liquidū æthera. In summa, qui cunq; uel socordia peccat uel immoderate impetu, ijs illud Octauij Cæsaris, σὸ δ' ἴδε βραδέως, simul symbolū illud olim Titi Vespasiani, nūc Aldinum, oportebit in memoriā reuocare, ut Delphini, atque anchoræ meminerint.

Placide bos.

Ἀσπύρας βῆς, i. Lente bos, subaudiendum, incedit, aut simile quippiam. Congruet in illos, qui placide, ac paullatim, citraque multum, sed tamen assiduitate rem conficiunt. Equorū laus est uelocitas. Boues non ualent celeritate, sed uiribus & assiduitate pollent, non impetu. Proinde in pugna stataria, uel leonibus formidandum animal, & ad

& ad exhauriendos ingentes labores appo- situm. Eodem pertinet illud: Bos lassus for- titius figit pedem. In sacris precibus, tradit Plutarchus in commentario de Osiride, & Ifide, mulieres Helæas publicis, ac solenni- bus votis ad hūc modum solitas Bacchum invocare, vt accederet *βοῶ μοδῖ*, id est, Bu- bulo pede: sine quod huic animanti, cum sit viribus immensis præditum, deinde tan- ta corporis mole, tamen peculiare videat- ur molliter, quasque pederentim ingredi, nulloquē strepitu: vel quod bouis pedes arua calcatu reddunt meliora, cum reli- quorum animantium noceant.

Tacito pede.

H v i c simillimum est, quod indicavit, quisquis is fuit, certe haudquaquam indi- ligens scriptor, qui Rethoricam Aristotelis exponit, *ἡσυχῶ ποδῖ*, id est, Tacito pede; seu lento pede, cum cautim, ac pedeten- tim ad rem accedimus. Apud Latinos ali- quando secius vsurpatur tacito pede, pro furtim, ac clamculum: vt apud Ouidium: Tempora labuntur, tacitisq; senescimus annis

Id imitatus Columella in carmine:

- Tacito nam tempora gressu:

Diffugiant, nullog; sono convertitur an- nus.

Cumini sector.

IMPENDIO parcus, ac sordidus, olim prouerbio *κυμνοπρίστis*, id est, Cumini se- ctor dicebatur: Testis & Aristoteles libro Moralium quarto: *Τῶτων δὲ καὶ ὁ κυμνοπρί- στis καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος*. id est, Ex hoc genere est Cumini sector, & quisquis eiusmodi. Meminit & Theocritus Idyllio K.

Κάλλιον ὁ πικρὰ κηλὴ φιλάργυρος τὰς φαικῶς ἐΐειν

Μὴ πικτᾶμιν τλῶ χεῖρα καταπρίων τὸ κῦμι- νον. id est,

Lenticulam coquere, pastor tibi præstat auare,

Ne fodias digitos, cupiens secuisse cumi- num.

Scholiastes non dissimulat vulgo sic dici solitos, homines præter modum frugales, ac parcus. Item Alexis in Philocalo apud Athenæum libro octauo:

Ἄλλ' ἀιδ' ὅτι

Καμνοπρίστis ὁ τρέπῃ ἐς ἰσὺ πάλαι. id est, Ceterum noui probe,

Cymino prista olim esse iam mores tibi.

Est autem Cuminum per se quidem ex- silis herba, tum præcipue genus Æthio- picum, quod Hippocrates, auctore Plinio, regium appellat, quod olim serebatur à male precantibus, auctore Plutarcho, at- que ita felicius prouenire creditum est. Quo magis quadrat in hos huiusmodi con- uicium, qui ob parcimoniam male au- diunt. Item Plutarchus Conuiuialium quæstionum decade secunda, significat hominem vehementer parcum, Cuminiū ap- pellari solere. Siquidem, loquens de ijs distijs, quæ citra dolorem dici possunt, Velut, inquit, si quis hominem splendidū, ac benignum, Cimbicon appellet, aut Cu- minum. Est autem *κίμβικον* Græcis apicu- la, seu parcimonia, Suida interprete. Hesychius legit cymbion, addens dici solitū in parcos: *κῦμβον* autem dici fundum ollæ fictilis. Aristoteles libro, quem modo ci- tauimus, ait, homines perparcos *κίμβικας* vulgo dici solitos: Iulius Pollux *βέμβικας*, opinamur, quod per domum obambulant semper murmurantes. Nam *βέμβιξ* tro- chus est, quo ludunt pueri: Apud eundem mulier impendio sordida *ὁ βολος ἄτης*, vir *ὁ βολος ἄτης* dicitur, quasi minutissima quæ- que ad stateram expendens, vnde & *ὁ βολο- σαπτεῖν*. Eufatius autem indicat eisdem & *λεμνοκίμβικας*, & *κυμνοκίμβικας* dici, putatq; vocem dictam ab auro adulterino. Hesychius addit eisdem vocari *καρδαμογλύφους*, quod aliquid desculpante nasturtio ob par- cimoniam. Nec desunt, qui eisdem *κρίστος*, & *κρίπας*, siue *κρίσας* (nam vtrumque scri- ptum reperimus) vocant. est autem Cnips animalculum culicis non dissimile.

Ficos diuidere.

H v i c affine est, quod refert Martialis lib. Epigram. 5. *σῦνα μερίζειν*, id est, Ficos di- uidere: vnde licebit & cognomen fingere *συκοπρίστis*. Martialis carmen est huiusmo- di: Quadringenta fecat, qui dicit *σῦνα με- ρίζει*. Sordidum, ac parcum significans, etiā si ditissimum. Captatus autem est iocus ex vocis amphibologia sectoris.

Myconius caluus.

Μυκόνιος φαλακρός, i. Myconius caluus. Strabo lib. Geographiæ decimo, refert vul- go Myconios caluos. dici solitos, quod in

ca insula vitium hoc quasi gentilicium sit, atque omnibus ferme commune. Idem as- firmat Plinius lib. 11. cap. 37. Meminit & Stephanus. Est autem Myconus vna Cycladum insularum. Quamquam Herodotus in quarto scribit, in Scythia quoque gen- tem esse ab ipso natali caluam. Admonet & Donatus grammaticus, Hecyram inter- pretans Terentianam; prouerbio dictum Caluus Myconius, citatq; Lucilij testimo- nium: Myconi omnis calua iuuentus. Tuet- ur autem Terentium, qui à nonnullis hoc loco imperitiæ nomine reprehenderetur, quod, cum Apollodorus caluum dixerit, ipse crispum mutauerit: putatq; poetam non inficitia, sed facietius etiam per ironiā dixisse crispum, quam si caluum dixisset. Quod quidem etiam ipsum prouerbium respicit de raris inuentu: veluti, si quis Scytham dicat eruditum, aut Pœnum fidum. Erit autem elegantius adagium, si caluos homines, raroq; capillicio, simpliciter My- conios appellemus: perinde, vt si quis fa- stuosum Sybaritam nominet, negotiato- rem Phœnicem. Notati sunt olīm & alio nomine Myconij, quod ob tenuitatem alie- nas cenas captarent: proinde, qui inuoca- ti ad conuiuium venirent, Myconij more venire dicebantur. Inuehitur enim in Pe- riclem Archilocus apud Athenæum in pri- mi libri fragmētis, *ὡς ἀλλήτων ἐπεισπτάων- τα ἐς τὰ συμπόσια μυκόνιον δίνει*, veluti, qui inuocatus ingereret se ad conuiuia My- coniorum more.

Cum aqua fauces strangulet.

ARISTOTELES Moralium libro septimo, citat huiusmodi quoddam adagiū, *ὁ δὲ ἀκρατὴς ἐνοχὸς τῇ παρορμίᾳ, ἐν ἡ φαιμέν, ἔταν τὸ ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνήγη, τὶ δὲ ἔτι πὶ νεψί.* Intemperans autem obnoxius est pro uerbio, quo dicimus, Cum aqua fauces strā- gulet, quid iam opus est bibere? Refert idē in eundem vsum lib. Moralium Eudemiorū sexto, disputans de eo, qui prudens intem- perantiæ vitio noxia sequitur, haud qua- quam ignorans, quid sit optimum: hunc au- tem longe infanabiliorem esse eo, qui fal- sus opinione non expetenda expetit. Vsur- pauit & Galenus alicubi: *ἔταν τὸ ὕδωρ πνή- γη τὶ ἐπερροφῆσομεν*; id est, Cum aqua præfo- cat, quid in super sorbebitus? Fortassis Galenus scriperat, *τὶ ἐτι ροφῆσομεν*. Qua- drat in eos, qui in absurdissima sententiā

pertinaciter manent: vel manifesta negan- tes, quibuscum frustra disceptes. Constat enim faucibus siti arentibus aquam esse re- medio, ac soluere præfocationem. Consi- ne illi, quod alibi diximus:

Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus.

ARISTOTELES Moralium lib. 2. *ὁ δ' ἀγαθὸς, καὶ κακὸς ἡμισα διαδήλος κατ' ἕπαιον; ὅθεν φασι, ἰδὲν διαφέρειν τὸ ἡμισυ τῶ λίξ τῶς ἀδαιμονίας τῶν ἀλλων.* Porro probus, atq; improbus nequaquam in somno dignoscū- tur. vnde natum est, vt dicant, felices nihil à reliquis distare dimidio vitæ. Idem refert lib. Eudemiorum 2. reddens hanc causam, quod dormientes nihil agant. Ex actionis bus autem nascitur felicitas, aut infelicitas hominis. Proinde non inficite dixit Ariston apud Plutarchum in commentario de cō- tentione ignis & aquæ: *Ὀλίγη χρόνος τῆ βίης τοῖς ἀνθρώποις δεδομένη ὑπὸ θεῶν τελευτῆς τὸ ἡμισυ ἀφαιρῆ τέ τε.* id est, Cum exiguum vi- tæ tempus datum sit hominibus, somnus velut publicanus dimidium eius auferat. Plato libro De legibus septimo. *Καθ' ἑδῶν γὰρ ἰδὲν εἰς ἑδῶς ἀξίος, ἰδὲν μᾶλλον τῆ μὴ ζῶν- τῃ.* id est, Nullus enim dormiens alicuius est pretij, nihilo magis, quam is, qui viuus non est. Prouerbium consolatur parum for- tunatos. Somnus enim admittit nobis nostri sensum, vnde fit, vt neque miser molestia sit sua calamitas, neque fortunatis iucunda felicitas. Præterea felicitas, iuxta philoso- phos, sita est in actu rationis per habitum virtutis: somnus autem quietes est animi, bonis pariter, ac malis communis.

In eadem es nauis.

M. Tullius Epistolarum familiarium li- bro secundo ad Curionem: Etsi, vbicunq; es, vt scripsi ad te antea, in eadem es nauis, tamē, quod abes, gratulor. In eadē es nauis, dixit, pro eo, quod est, in cōi periculo. Si- quidem ad eos, qui eodem vehuntur nauis- gio, periculū naufragij cōiter pertinet: ne- que magnopere refert, in prora sint, an in puppi, an carina, cum nihilo magis abint à discrimine. Idem alibi: Hoc miror enim, querorq; quenquam hominem. ita pessun- dare alterum velle, vt etiam nauim perfor- ret, in qua ipse nauiget: hoc est, vt remp- cuertat,

euertat, cum qua fit etiam ipsi pereundū. Aristophanes in Vespis:

Περὶ τῆς πόλεως γὰρ ἐστὶ τὸ σκάφος ὄλα, ἰ. De ciuitate est, naue de tota puta.

Est autem familiare poetis à nauibus ad remp. similitudinem mutuari.

Qui arat oliuetum.

COLVMELLA de Re rustica libro sexto, parœmiam huiusmodi refert, Quin etiam, inquit, compluribus interpositis annis, oliuetum putandum est. Nam veteris prouerbij meminisse conuenit, Eum, qui aret oliuetum, rogare fructum; qui stercoret exorare; qui cædat, cogere. Allusit huc Virgilius primo Georgicon:

Exercetq; frequens tellurem, atque imperat aruis.

Huic adagio locus fuerit, vbi significabimus, fieri non posse, quin voto potiatu is, qui curam extremam impenderit. Vulgaris enim diligentia quasi rogat, mediocris impetrat, extrema cogit. Allusio fit ad eos, qui à principibus improbo studio, officioq; sic impetrant, vt non precibus, sed vi videantur impetrasse.

Difficilia, qua pulchra.

Δύσκολα τὰ καλὰ, id est, Ardua, quæ pulchra. Exstat apud Platonem in Hippia maiore in calce dialogi, τὴν γὰρ παροιμίαν ὅτι πότε λέγει τὸ, χαλεπὰ τὰ καλὰ, διοκώμοι εἰδὲ γου. id est, Nam, quod aut prouerbium, difficilia esse, quæ pulchra sunt, videor mihi intelligere. Et in Cratylo, circa initium, παλαιὰ παροιμία, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλὰ ἐστίν, id est, Vetus prouerbium est, difficilia esse, quæ sunt egregia. Citatur alicubi à Luciano. Item à Plutarcho in libello De liberis instituendis, prouerbij nomine. Quidam prodiderunt, Pittacum, vbi semet abdicasset imperio, dixisse, χαλεπὸν ἐθλὸν ἐμμεναί, id est, Difficile bonum esse. Porro Solonem, Pittaci mollitiem, atque ignauiam taxantem, dixisse, χαλεπὰ τὰ καλὰ, id est, Difficilia, quæ honesta: vtriusque dictum in prouerbium abiisse. Vsurpauit Plato libro de Rep. quarto, ἴσως γὰρ δὲ σώκρατες τὸ ἀεὶ ὁμιλεῖν ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλὰ. id est, Fortassis enim verum est, ὃ Socrates, quod dici solet, difficilia esse, quæ pulchra sunt. Visus est eodem libro Politix secundo, πάλαι γὰρ ἔξ ἐνός σόματος ὕμνος ἴσως καλῶν ἢ μὲν σωφροσύνη τε, καὶ δικαιοσύνη, χαλε-

πὸν μὲν τοι, καὶ ἐπίπονον. id est, Omnes enim vno ore canunt, Honestam quidem rem esse temperantiam, ac iustitiam, sed difficilem tamen, ac laboriosam. Vitur eiusdem operis libro sexto, ac septimo, & alijs compluribus locis. Sunt, qui hinc arbitrentur natam parœmiam: Periander Corinthius, initio populariter, ac moderate gerebat imperium, postea, versis moribus, tyranni ce agere cœpit. Id simul atque cognitum esset Pittaco Mitylenæo, diffusum de sui ipsius animi constantia, magistratum deposuisse, relictoq; imperio in exilium abiisse. Percunctantibus deinde quibusdam; quæ gratia fugisset imperium, respondisse, quod admodum esset arduum, probum esse, propter mutatum Periandrum: quibus auditis, Solonē addidisse suum apophthegma, χαλεπὰ τὰ καλὰ. Huc spectat illud quoq; quod meminit Plutarchus in commentario, περὶ διουσωπίας, Platonem, cum Heliconem quendam Dionysio, datis litteris, cōmendasset, scribens illum virum probum, ac modestum, ad scripsisse in calce epistole, γράσω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου, ἡ δὲ φύσει ἀμεταβόλου. i. Hæc autem tibi scribo de homine, videlicet animante natura mutabili. Nec absurde quis referat ad celeberrimam illam Hesiodi sententiam:

Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἐστὶν ἐλέσσει Ρηιδίως, ὃ λήη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγυθὶ γαίην. Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρώτα θεοὶ παρὰ πρῶθεν ἐθηκάν. Ἀθάνατοι: μακρόστε καὶ ὀρθὸς ὄμιλος ἐφ' αὐτῶν. Καὶ σπῆχυς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δ' εἰς ἀκρον ἵκηται. Ρηιδίη δ' ἵπιτα σέλεει χαλεπή περ ἐῦσα. i. Omnino vitium facile est contingere cui uis.

Est via ad id breuis, & vicina in sede moratur,

Contra virtutem sudoribus vndiq; diu præsepere, & longus ab hanc, perq; ardua callis,

Asper & est primum: sed, vbi alta cacumina victor

Contigeris, iam fit facilis, licet ardua dudum.

Neq; quidquam est tritius eo, quod dixit Aristoteles lib. Moralium. Nicomachiorū secundo: περὶ τὸ χαλεπώτερον αἰὲ καὶ τέχνη, καὶ ἀρετῆ. id est, Et ars, & virtus circa id versatur, quod est difficilium. Eodem pertinet, Littera Pythagoræ discrimine secta bicorni. Item de duplici via apud inferos, quarū altera ducit ad cāpos Elysijs, altera ad malam

Iam rem. Diximus alibi de Litis, & Ate, quæ fabula declarat, multo difficilium esse bene facere, quam male; sarcire concordiam, quam rumpere. Eam sententiam Pin-darus extulit in Pythijs, hymno quinto: φάδιον μὲν πάλιν σείσαι καὶ φαιροτέροις, ἀλλ' ἐπι χάρας ἀυθὶς ἔσσαι διουσωπάλῃς διηγίεται ἐξ ἀπίνας, εἰ μὴ θεὸς ἀγαμέμνεος κυβερνατὴρ γένηται. id est, Facile est ciuitatem commouere, etiam malis. ceterum, in locum pristinum illico reponere, difficile sane est, ni Deus principibus gubernator contingat. Retulimus alibi, quod in seditione etiam Androclides abiectissimus belli ducē agat. Et nos hac ætate vidimus, per quos quantum tumultus excitati sint. Celebratur elegās Lacedæmonij dictum, apud quem cum quidam laudibus veherent Philippū, quod ciuitatem opulentissimam euertisset: At-qui, inquit, non posset talem condere.

Colophonia ferocitas.

Κολοφώνια ὕβρις, id est, Colophonica ferocitas. In insolentes, qui ferociter despiciūt, & affligunt humilioris fortunæ homines. Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogantiā, superbiāq; eius gētis. Refertur à Diogeniano in Adagijs collectaneis. Theognis:

Υβρις καὶ μάγνητος ἀπόλωσε καὶ κολοφῶνα. i. Perdidit & Colophona ferox mens & Magnetes.

De gentis huius ferocia nō nihil dictum est nobis in prouerbio, Colophonium suffragium.

Nemini fidus, nisi cum quo prius modium salis absumpseris.

VVLGO apud nostrates circumfertur adagium, hāud fidendum esse cuiquam, nisi cum quo prius modium salis absumpseris. Significat autem, hominis ingenium non posse perspici, nisi diuturno conuictu, longoq; commercio. Apparet, prouerbium hoc ab antiquitate profectum esse: Quandoquidem Aristoteles lib. Moralium octauo, simile quiddam refert, his quidem verbis: Ἐτι δὲ παρσδεῖται χρόνος καὶ σωπιθείας, κατὰ τὴν παροιμίαν γὰρ, ὅτι ἐστὶν εἰδησαι ἀλλήλους πρὶν λεγομένους ἄλλας σωμαναλάσαι. id est, Prætereā autem spatio temporis & cōsuetudine opus est. Siquidem, iuxta prouerbium, fieri non potest, vt nos mutuo

pernoscamus, antequam salis, quem dicunt, modium pariter absumpserimus. Idem Moralium Eudemiorum libro septimo: Διὸ εἰς παροιμίαν ἐλήλυθεν ὃ μέδιμος τῶν ἀλλῶν. id est, Quapropter in prouerbij abijt Salis modius. Eodem in libro refert illud quoque ex poeta quopiam hemistichium, ni fallimur:

Οὐδ' ἀνδρὶ χρόνος φίλος. id est, Non est amicus absq; temporis mora.

Addit ex Theognide: Οὐ γὰρ ἀν εἰδέης ἀνδρὸς νόον ἐδὲ γυναικὸς Πρὶν πειραθείης ἀσπερ ὑπὸς ὄνυ. id est, Haud nosse ingeniumve viri licet, aut muliebrem,

Veneciumenti, ni experire prius.

Notat hanc parœmiam & Plutarchus in commentario περὶ φιλαδέλφειας, his quidem verbis, Τὸς μὲν γὰρ ἀλλοστῆτες, ὡς ἐλεγε θεάφρατος, ἐ φιλέντα λέει κρῖνεν, ἀλλὰ κρῖναντα φιλέν. ὅπου δὲ ἡ φύσις ἡγεμονίαν τῆ κρίσει πρὸς ἀνόαν δίδωσιν, ἐδὲν ἀναμένει τὸν θρυλλέμενον τῶν ἀλλῶν μέδιμον, ἀλλὰ συγγεγέννηκε τὴν ἀρχὴν τῆς φιλίας, ἐνταῦθα λέει μὴ πικρὸς εἶναι μηδὲ ἀκριβείας τῶν ἀμαρτημάτων ἐξέτασας. i. Alienos enim, quem admodum ait Theophrastus, non oportet amantem iudicare, sed amare, postea quam iudicaris. Siquidē, vbi natura ipsa dux est ad benevolentiam præcedens iudicium, neque expectans illum vulgo celebratum Salis modium, quippe quæ amicitia seminariū inseuerit, ibi non oportet acerbos, & exquisitos esse delictorum expensores. Meminit huius parœmiae & M. Tullius in sermone de amicitia: Verum illud est, quod vulgo dicitur, Multos modios salis simul edendos esse, vt amicitia munus expletum sit. Huc pertinet illud quoque Sophoclis in Oedipo:

Χρόνος δὲνικρον ἀνδρα δεικνυσιν μόνον, Κακὸν δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ γνώσις μόνη. id est, Mora temporis probum arguit tantum vnum, At improbum vel vnico agnoscas die.

Huc pertinet etiam ille senarius prouerbialis:

Ἦθος δὲ βέσσανος ἐστὶν ἀνθρώποις χρόνος. i. Nota morum, & index tempus est moralibus.

Idem admonet illud Epicharmi: Νῆψ, καὶ μέμνησο ἀπίσειν. id est, Sobrius sis, ac memineris memini confidere.

Versus integer refertur apud Cic. lib. epist. ad

ad Atticum primo: Atque ita tamen nouis amicitijs implicati sumus, vt crebro mihi vafer ille Siculus infurreret Epicharmi cantilenam illam suam,

Νᾶρε, καὶ μὲ μνάσ' ἀπίσειν, τὰυτα νεῦρα τῶν φρενῶν.

Sicenim carmen Trochaicum è vestigijs codicum restituumus, nequis temere deprauet. Nam quod νᾶρε dixit pro νῆρε, & μέμνησο pro μέμνησο, διαλέκτη proprietas est. Cicero in libello de petitione consulatus: Quamobrem Epicharmion illud teneto, neruos, atq; artus esse sapientiæ, non temere credere. Itè illud Euripidis in Helena:

-Σόφρον' ὁ δ' ἀπίσιος

Οὐκ ἐστὶν ἐδ' ἐν χρησιμώτερον βροτῶϊς. id est, Prudente diffidentia

Haud alia res utilior est mortalibus.

Inuenimus citatum mutilatim ad hunc modum:

Ἀλῶν μέδμιον ἀποφαγῶν. id est, Modium salis postquam ederis.

Quo quidem licebit vti, si dicas: Vide, quid agas, qui tua arcana credas isti, nondum ἀλῶν μέδμιον ἀποφαγῶν. Aut sic: Tum demum isti fidas ἀλῶν μέδμιον ἀποφαγῶν. Est autem iambicus dimeter, ex poeta quopiam sumptus.

Leporem non edit.

ANTIQUITVS superstitiose creditum est, esu leporinæ pulpæ conciliari formam. Vnde exstat iocus Martialis in Gelliam libro quinto, quæ misso lepore addebat ex vulgata opinione ad muneris commendationem:

Formosus septem, Marce, diebus eris.

Id poeta in ipsam torquens, quæ deformis esset,

Si me non fallis, inquit, si verum lux mea dicis,

Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

Plinius lib. 28. cap. 9. scribit, leporem in cibis sumptum gratiam corporis in septem dies conferuare. Lampridius scribit, poetā quendam in Alexandrum Seuerum, quod quotidie vesceretur leporina, ita luisse, Pulchrum quod vides esse nostrum regē, Quem Syrum sua detulit propago, Venatus facit, & lepus comesus, Et quod continuum capite leporem.

Primum carmen vitiatum est. Hos versus cū quidā ex amicis ad Alexandrū detulisset, respondisse fertur in hanc sententiam:

Pulchrum quod putas esse vestrū regem Vulgari miserande de fabella,

Si verum putas esse, non irascor.

Tantum tu comedas velim lepusculos,

Vt fias animi malis repulsus.

Pulcher, ne inuideas liuore mentis.

Si vides lector parum obseruatas metri leges, memineris Imperatorem scripsisse, cuius est præscribere leges, non parere. Est autem & piscis lepus appellatus, qui venenum habet immedicabile, si quis imprudens ederit. In Indico mari etiam contactu necat hominem, auctore Plinio: lenta tabe consumit. Malum hac deprehenditur nota, quod piscem olent, qui ederint. Huic homo vicissim pestilens est, cuius contactu protinus emoritur. Hoc cibis admixto, multos sustulit Domitianus: eodem Titium fratrem sustulisse creditur, vt auctor est Philostratus in Apollonij vita. Proinde in hos, qui contabescunt, nec vlla medicorum ope possunt restitui, dici poterit, Edit leporem marinum.

Plena manu.

PLENA manu, pro eo, quod est, ampliter, copiose, prolixè, minimeq; maligne. Translatum ab ijs, qui non minurim, & parce, sed plena manu largiuntur. Cicero ad Atticū lib. 2. At hercle alter familiaris tuus Horatius, quàm plena manu, quam ornate nostras laudes in astra sustulit. Seneca in Declamationibus: Liberaliter hodie, & plena manu faciam. Idem in ludico, quod scripsit in Claudium Cæsarem: At Lachesis, quæ & ipsa homini formosissimo faueret, fecit illud plena manu, & Neroni multos annos donat. Fit lepidius, quò magis ad animi res transfertur.

Sine riuali diligeret.

SINE riuali diligere, dicuntur, qui stulte mirantur, quod nemo alius concupiscat. Veluti simia catulos suos & miratur, & amplectitur: & indocti poetæ suas nugæ soli diligunt. Supta est allegoria ab amantibus, quibus est amica deformis, & quā alius nemo velit. Exstat adagium in Epistolis Ausonianis. M. Tullius ad Atticum lib. sexto. Huius nebulonis oratione si Brutus moueri potest, licebit eum solus ames, me æmulum non habebit. Item libro ad Q. fratrem tertio: O dii, quàm ineptus, q̄ se ipse amās, sine riuali. Horatius in Arte poetica:

Nullum

Nullum vltra verbum aut operam fumebat inanem,
Quin sine riuali teq; & tua solus amares.

Barbarus ex triuio.

Βάρβαρος ἐν τριβύδι, id est, Barbarus ex triuio. In hominem dicebatur extremæ humilitatis, ac prosum nullius pretij, perinde quasi dicas, extremum, ac vilem seruulum alicunde è triuijs emptum, non dono datum, aut domi natum. Lucianus in eum, à quo fuerat Promertheus appellatus, Οἷος ἐν τριβύδι βάρβαρος τις παρὰ μισθόν. id est, Qualis pœne barbarus quispiam è triuio, Quamquam quidam hoc loco legunt non Barbarus, sed βάρβαρος ἐν τριβύδι, id est, Cœnum è triuio, quæ lectio sola probanda est, propterea quod eo loco de luto fiat mentio, non de barbaro quopiam. Item Plato lib. de Repub. septimo καὶ τῷ δυντὶ ἐν βάρβαρος βαρβαριστὶν. id est, Ac reuera in cœno quopiam barbarico. Loquitur de anima demersa tenebris ignorantia.

Rara auis.

RARA auis, prouerbio dicebatur res quæuis noua, & inuentu perrara. Persius: -Si forte quid aptius exit,
Quando hæc rara auis est.

Iuuenalis:

Rara auis in terris, nigroq; simillima cycno. Idem,

-Coruo quoque rarior albo.

Quin & Phœnicis raritas in prouerbij abijt. Ducta allegoria ab auibus peregrinis & inuistatis, quæ nonnunquam casu in nostram regionem deuolant, vel miraculi gratia deportantur. Vnde illud sæpius iteratum apud Aristophanem:

Τὶς ἐστὶν ὄρνις ἢ τοσούτῃ, id est,
Quæ est auis? De hospite, & ignoro.

Compressis manibus.

COMPRESSIS sedere manibus, dicitur in otiosos, & nihil aliud, quam sua facta, deplorantes. Titus Liuius ab vrbe condita libro septimo. Cur veteranus dux fortissimus bello; compressis, quod aiunt, manibus sedēas.

Ioca seriāq;.

QUOTIES omnia nostra cum aliquo communicamus, cum eo ioca seriāq; conferre dicimur. M. Tullius libro De fini-

bus bonorum secundo: At quicum ioca seriāq; vt dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Tecum optime, deinde etiam cum mediocri amico. Donatus in Adelphos, huiusmodi ferme figuræ omnes, quæ constant ex contrarijs, prouerbiales existimat. Quod genus sunt, Fanda infanda: Quo iure quaque iniuria, Facta atq; infecta, Digna atque indigna, Factæ nefasq;, Clamq; palamq;, Terraq; mariq;, Noctesq; diesq;, Iuuenesq; senesq;, Neque in minimo neque in maximo, Neque deos neque homines veretur, Vocatus atque inuocatus, Re salua & perdita: atque alia huius generis innumerabilia, de quibus meminimus & in initio operis.

Ea tela textitur.

PROVERBIALIS allegoria. Ea tela textitur, pro eo quod est, eiusmodi negotiū in manibus est, & res inceptantur tales. Translatio sumpta à textoribus telam instituentibus. M. Tullius in extremo de Oratore lib. Quamquam ea tela textitur, & ea incitatur in ciuitate ratio viuēdi, ac posteritati ostenditur, vt eorum ciuium, quos nostri patres non tulerunt, similes habere cupiamus. Plautus dixit Exordiri telam, præincipere negotium: Exorsa est hæc tela nō omnino pessime mihi. Affine est illi, quod alibi dicemus, Exordiri telam.

Multas amicitias silentium diremit.

Πολλὰς φίλιας ἀπροσηγορία διέλυσεν, id est. Multas amicitias silentium diremit. Admonet adagium, assiduo conuictu, ac frequentibus alloquijs, necessitudines ali, intermissio, & absentia dissolui. Meminit huius Aristoteles lib. Moralium 8. Εἰδὲ δὲ χρόνιος ἢ ἀπουσία γένηται, καὶ τῆς φίλιας δουεὶ ἢ ἀπώσσει λήθω ποιεῖν. ὁθεν ἐρηται πολλὰς δὴ φίλιας ἀπροσηγορία διέλυσεν. id est, Quod si diuturna fuerit absentia, videtur & necessitudinis obliuionem afferre: vnde dictum est illud, multas amicitias silentium diremit. Versus vt refertur in Collestaneis, diminutus est vna syllaba. Ab Aristotele citatur integer Heroicus:

Plurimū amicitias soluere silentia ruptas. Apud Athenæum lib. quinto, citatur ex Anonymo poeta versus hi:

Οὐ χρὴ συμπροσίοισι φίλιας ἀπέχεται ἐτάλας
Διηροῖ, ἀνάμνησις δὲ πέλει χαρισάτη αὐτῆ. i.
Non diu amicorū mēsis decet abstinuisse;

X

Quippe

Quippe animi memoris res hæc renouatio bella est .

Figuratus , atque ob id ipsum elegantius est illud Alphij feneratoris dictum apud Columellam : Bona nomina nonnunquam mala fieri , si nunquam interperles . Ille nomina , iureconsultorum more , debitores vocat , & interpellare , subinde creditum reposcere . Vox autem Græca , ἀποσηγορία , non ita commode reddi Latine potest : neque enim simpliciter significat silentium , sed illud silentium , cum quis non appellat , ac salutat amicum .

Eiusdem musæ amulus .

EIVSDEM artis , aut disciplinæ studiosi , eiusdem musæ amuli dicuntur . Vt patet apud A. Gellium prouerbij vice Græci μωτέχνης appellat eiusdem artis opifices .

Lolio visitant .

ÆNIGMATE prouerbiali lolio visitare dicuntur lusciosi , & cæcutientes , quos Græci , teste Nonio , Myopes vocant . Plautus in Milite : Mirum est lolio visitare te , tam vili tritico . Quid iam ? Quia lusciosus . Verbero , ædepol tu quidem cæcus , haud lusciosus . Lolium autem Plinius inter frugum pestes commemorat , vna cum carduis , ac tribulis . Virgilius in Bucolicis : Infelix lolium , & steriles dominantur auenæ .

Item Georgicon libro 1 .

Mox & frumentis labor additus , vt mala culmos

Esset rubigo , segnisq; horreret in aruis

Carduus , intereunt segetes , subit aspera sylvæ

Lappæq; tribuliq; , interq; nitentia culta Infelix lolium , & steriles dominantur auenæ .

Inest autem lolio peculiare quoddam malum , vt oculis caliginem inducat . id quod indicat Ouidius libro Fastorum primo , cum ait :

Et careant lolij oculos uitiantibus agri . Hinc nimirum iocus prouerbialis .

Intus canere . Aspendius citharædus .

QVI privati cõmodi impendio studiosi essent , ac fere , quidquid rerum agerent , id omne ad domesticam referrent vtilitatem , ij prouerbio Intus canere , ijdem apud Græcos ἀσπένδιον κitharæδαι , i. Aspendij citharædæ dicebantur . M. Tull. in Verrem actio-

ne 3. Atque etiam Aspendium citharistam , de quo sepe audistis , (id quod est Græcis in prouerbio) quem omnia intus canere dicebant , sustulit , & in intimis ædibus suis posuit , vt etiam illum ipsum artificio suo superasse videatur . Facetissime taxauit Cicero Verris rapacitatem , qui intus canentem in intimis ædibus collocarit : hoc est , plus quam intus cecinerit . Idem in Rulum aduersus legem agrariam : Atque hoc carmen hic tribunus plebis , non vobis , sed sibi intus canit . Nam ostendit Tullius in ea oratione , legem , tamen si popularis videretur , haud tamen populi , sed decemviri vtilitati repertam . Porro de Aspendio citharædo Asconius Pedianus ad hanc ferme sententiam enarrat : Vulgares citharædi , cum canunt , vtriusque manus funguntur officio , ita , vt dextra plectrum teneant , id , quod foris canere appellant : sinistra digitis chordas carpant , quod quidem intus canere vocant . Difficile autem visum est , quod Aspendius citharædus faciebat , qui nequaquam vtraq; vteretur manu , sed omnia , id est , totam cantionem intus , & sinistra tantum manu complecteretur : atque ita tacita , leuiq; modulatione sinistra contactis chordis , cantilena peragebatur , vt vox ad citharædum dumtaxat , aut proxime assistentem perueniret . Hinc fluxisse prouerbium , vt furaces homines Aspendij citharistæ Græcis vulgo dicerentur , quod vt hic carminis , ita illi furorum essent oculatores . Fatetur Asconius adagionem etiam in illo apte dici , qui multum intestinis suis commodis consulunt præter honestatem . Neque discrepat inter pretamentum , quod affert Zenodorus ex Zenone Myndio in adagiorum Collectaneis . Porro Aspendius Pamphyliz ciuitas est auctore Stephano : vnde Aspendij dicebatur , apud quos Citharædi hoc artificio præcelluisse videntur . Ad hoc prouerbium apparet allusisse Plinium libro vigesimo octauo , capite quinto , cum ait , Verum id remedijs cecinit , non epulis .

Equi senectæ .

Ἰππυ γῆρας , i. Equi senectæ . Prouerbium in eos dici solitum , qui , præclaris rebus gestis in iuuenta , postea quam consenuerint , ad sordidas curas semet abijciunt . Allegoria sumpta à generosis equis , qui senio facti senes , in pistrinum , aut carrum , aut aliud

aliud id genus opus detruduntur : olim in pretio habiti , dum uiribus integris essent . Plutarchus in libello , cui titulus , An senio sit administranda Respub . Οὐ παντ ἀπαισιν δόξει τὸ το σὴ τὸ καλεῖται , ἰππυ γῆρας ἐπιδόμα μηδενὸς ἀναγκάζοντ ; id est , An non plane uidebitur equi senectam , quemadmodum uulgo uocant , accedere , nemine compellente ? Cum hoc conuenit Enniam illud , quod refertur à Cicrone in Catone Maiore :

Sicut fortis equus , spatio qui forte supremo

Vicit Olympia , nunc senio confectus quiescit .

Si tibi amicum , nec mihi inimicum .

PLATO in Theæteto : Ἄλλ' εἰ ἄτος ὁ θεοδωρέσοι φίλον , ἢ δ' ἐμοὶ ἐχθρὸν , φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι . id est , Si istud tibi amicum , Theodore , nec mihi est inimicum : quemadmodum prouerbio dicunt . Hoc est , si tibi res placet , mihi non displicet . Captata est autem in figura uocis pugnantia : deinde τὸ ἀμφοβολὸν φίλον , καὶ ἐχθρὸν , quorum utrunque e personis ad res detorquetur : quamquam ad personas relata sunt vltiora . Vltus erit , quoties alienæ obsequimur uoluntati .

Rana Gyrina sapientior .

PLATO in Theæteto : Ὅτι ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ἀσπερ θεὸν ἐθαυμάζομεν ἐπὶ σοφίᾳ . ὁ δ' ἄρα ἐτύγγαλεν ὡς εἰς ὀργάνησιν ἠδὲν βελτίων βασιλέω γυρίνω . i. Nos illum tanquam deum ob sapientiam admirabamur : at ille nihilo magis antecellebat prædentia , quam rana Gyrina . Superum est adagiū ab informi partu ranarum , quæ Græci γυρίνας uocant , a figura corporis in gyrum orbiculati : quo fit , ut mira celeritate se quo uelint uoluant , uersentq; , quemadmodum testatur quisquis is fuit , qui scripsit Etymologicon Græcarum dictionum . Meminit gyrorum & Helychius . Suidas etiam Aristophanis adducit testimonium : Οἶον πατέρες βῶσι γυρίνων . id est , Quemadmodum patres clamant gyrorum .

Nec ab his abhorret , quæ tradit Plinius libro 9 . cap . 51 . Ranæ , inquit , superueniunt , prioribus pedibus alas feminae mare apprehedente , posterioribus clunes . Pariunt minimas carnes nigras , quas gyrosinos uocant , oculis tantum , & cauda insignes : mox pedes figurantur , cauda findente se in posteriores .

Mirumq; semestri vita resoluntur in limbum , nullo cernete , & rursus vernis aquis renascuntur , quæ fuere natæ , perinde occulta ratione , cum omnibus annis id eueniat . Hactenus Plinij uerba recensuimus . Meminit & Aratus autem ἐξ ὕδατος πατέρες βῶσι γυρίνων . id est , Inde gyrorum clamant per stagna parentes . Porro , cum ranæ tribuitur loquacitas , quæ stoliditatis solet esse comes , minimum mentis inesse oportet gyris , quos uix deprehendas animal esse , nisi mouerentur .

In puteo constrictus .

PLATO in Theæteto . Τὶ γὰρ χρῆσι ἀφύκτω ἐρωτήματι , τὸ λεγόμενον , ἐν ὀρεατι συχόμεν . id est , Cur enim utaris inexplicabili quaestione , in puteo , quemadmodum aiunt , constrictus ? Quadrabit in eos , qui in angustiis eas redacti sunt , ut extricare sese nullo modo possint . Non admodum abluat ab illo ἐν ὀρεατι κινώμαχων , id est , In puteo cum cane pugnare . Item illo , Canterium in fossa .

In eadem ansas uenisti .

PLATO in Phædro : Περὶ τέτι μὲν , ὁ φιλέεις τὰς δούρας λαβὰς ἐλήλυθας . i. Quantum ad istam rem pertinet , amice , in eadem ansas uenisti . id est , nihilominus teneris , nec potes effugere quin dicas . Item Aristides in communi quattuor oratorum defensione : Ὡς εἰχηναν πάλιν ὁ καλλιπλῆεις εἰς αὐτὰς λαβὰς ἐπανελθὲν , id est , Itaque Callicli erat in eadem ansas recidendum . Quadrat in eum , qui sic irretitus est , ut , quo cunque se uertat , teneatur , nec explicare sese possit . Huic simillimum est : quod scribit Lucianus in Hermotimo : Οἰόμενος γὰρ ἐκπεφύγεῖν , εἰς τὸν αὐτὸν κύτιον ἐμπεπτακας . id est : Nam arbitratus effugisse te , in eandem nassam incidisti . Item illud , quod alibi dicitur , κῆληρ περιέλλειν .

Qui possim ab hoc epulo abesse ?

PLATO in Phædro : Πῶς γὰρ οἶός τε εἶλω τοιαύτης θόνης ἀπὶ χεῖρα . i. Qui possim ab hoc epulo abstinere ? De re uehementer suauis , atque expetenda , quod genus est festum aliquod conuiuium . Allusum est , ad eam fabulam , qua tradunt Dianam iracunde tullisse , quod , cum reliqui dii adhibiti essent ab Oenoco ad sacrum epulum , sola fuisset præterita , solaq; domi sederit , secum stoma-

chans, quod nihil ex illo nidore sentiret, Qua de re meminit Lucianus in Lapithis. Item in libello De sacrificijs.

Dulcis cubitus.

Γλυκὺς ἀγκῶν, i. Dulcis cubitus. Abominātis est sermo, aut cū aliud dicimus, aliud sentiētes. Plato in Phædro: Γλυκὺς ἀγκῶν, ὃ φαῖδρος, λέληθῆ σε ἔτι ὀπὸ τῆ μακρῆ ἀγκῶνος τῆ κατὰ τὸν νεῖλον ἐκλήθη, καὶ παρὸς ἀγκῶν λαβῆναι σε, ὅτι οἱ μέγιστοι φρονῆτες τῶν πολιτικῶν, μέλεις ἀ ἐρῶσι λογογραφίας, καὶ καταλείψας συγγραμμάτων. Nū, Phædre, fugerat te, qđ dulcis cubitus à longo illo, qui in Nilo est, cubito dictus esset. Quin etiam præter cubitum illud fugit te, quod, qui rerum ciuiliū sunt peritissimi, conscribendarum orationum, ac posteris reliquendarum sunt cupientissimi. Hactenus Plato. Ancon autem Nili pars est, in qua nauigan-tes plurimum fudant, & periclitantur. Vnde prouerbio dicebant κατ' ἀφαισιν, γλυκὺς ἀγκῶν. id est, Dulcis cubitus, quasi deprecantis eius loci discrimina. Id autem perinde ualet, quasi dicas: ἔσφημα φῶναι. id est, Bona verba, aut bene ominata loquere. Sunt, qui è Comico Platone natum existiment. is in fabula, cui titulus, Phaon, senem facit amanteῖm tibicinam, atque hæc loquentem: Ὁ χρυσὸν ἀνάδημα, ὃ τῶσαν ἐμῶσι τυφεροῖς τῶσποισ ἀ γλυκὺς ἀγκῶν. id est, Aureum amiculum: meis deliciosis moribus gratus cubitus. Suidas scribit Anconem Carthaginiēsis vocari domicilium obscurum, ac profundum, in quod conijci solent, si quibus indignaretur tyrannus. Præterea summa montium iuga, Ancones vocari. Denique præter alia gurgitem, ac tumorem fluminis circa ripas, propter anfractum, & amnis repercutsum, Anconem dici: à cubiti figura, nī fallimur, ducta similitudine: quod quibusdam locis ripa excurrat, promineatque specie cubitali. Vnde & opidis, ac locis aliquot Anconis inditum est vocabulum, vt Anconi, Picentinarum ciuitati, teste Stephano. Item Ouid. libro Transform. vltimo:

-Et spissi litoris Ancon. vt quidam legunt. Valerius Argonauticon lib. 4. Quid memoré quas Iris aquas, quas torqueat Ancon? Vnde non absurde, κατ' ἀστίφρασιν quis acceperit, sicut placet Zenodoto. Nam alij putant per exclamationē

dictum. Athenæus libro Dipnosophistarū 12. ostendit Anconem locum quēmpiam fuisse Sardis, uoluptatum ministerijs paratum, in quo popinæ, scorta, atque aliæ id genus deliciæ. Dulcis igitur Ancon, ob blādimenta voluptatum, sed in eo complures naufragium faciebant. Idem indicat, Poly-cratem apud Samios mulieres aliquot voluptatum architectrices instituisse, ad exemplum Anconis, ducis Sardorum, eumq; locum Laura dictum fuisse, siue Samiorum flores. Idem addit. Omphalen, eius gētis reginam, per nīm uirgines dominorum cum eorum seruis inclusisse ad stuprum, ne sola haberetur impudica. Lydos autem eum locū, in quo femina cōstuprabantur, γλυκὺ ἀγκῶν dixisse, sceleris atrocitatem verbo mitigantes. Vocem autem dictam putat ab eo, quod illic gerebatur. Etymologus indicat ἀγκῶν dici locum ossibus durum, παρὰ τὸ ἐπ' ἀγέδαι τῶν χεῖρα, id est, ab adducenda manu, velut ἀγρυπῶναι, id est, frangendo: siue ab ἀγγεῖν, id est, à præfocando. Hefychius adijcit & murorum flexus ἀγκῶνας vocari. Breuiter, quidquid in cubiti speciem inflectitur, ἀγκῶν dicitur, quemadmodum sunt & citharæ Ancones.

Bos ad præsepe.

Ἵες ἐπὶ πρᾶσση, i. Bos ad præsepe. In emeritos dici consuevit, quiq; iam ob ætatem otio, vitæque molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Ἵες ἐν ἀυλίῳ, id est, Bos in stabulo. Cōgruit & in eos, qui nullis honestis negotijs exercētur, sed turpi otio, atque abdomini seruiūt. Philostratus in Callandra, Ἀλλ' ἐν μερκαῖοις καὶ γυναικοῖς Ἵες ἐπὶ πρᾶσση, id est, Verum inter adolescentulos ac mulieres, bos ad præsepe. De Agamennone loquitur, uoluptariam agente vitam. Effertur item ad hunc modum, Ἵες ἐπὶ ἀυλίῳ γέρονι. id est, Bos in stabulo senex. Rursum hoc modo, Ἵες ἐν ἀυλίῳ κἀθη. id est, Bos in stabulo desides. Deijs, qui molliter, & in otio uiuunt. Athenæus lib. 8. refert quiddam non illepidum, nec alienū ab hoc prouerbio. Cātor quidam imperitus, cum Stratonicum excepiisset conuiuio, inter pocula ostētabat illi artem. Cum autem esset splendidum, ac magnificum conuiuium, ac Stratonicus eo frustraretur, non habens alterum, quem sermocinaretur, confregit poculum, ac poposcit maius, multosq; cyathos

thos cum accēpisset, soliq; calicem ostēdisset, affatum bibens obdormijt, cetera fortunæ committens. cum autem forte comestabundi quidam superuenissent cantori, ex notis, Stratonicus illico factus est sobrius. si, cum audisset, quod semper multum uini bibens fuisset inebriatus, compendio respondit, Insidiator enim, & sceleratus ille cantor, tanquā bouē ad præsepe, data cena, occidit. Quod in Athenæi verbis legitimus, Ἰαλλόμενος, opinamur legendū σαλλόμενος. Cōgruet & in illos, qui in suū aluntur exitium, quemadmodum ij, qui se voluptatibus mundi explent, orco quid aliud quā victimæ nutriuntur, veluti bos ad præsepe?

Ne genu quidem flexo.

Οὐ δὲ γόνυ κάμψας, id est, Ne genu quidē flexo. Philostratus in Antæo: καὶ ἐδὲ γόνυ, φασί, κάμψας ἀποδύεταί πορὸς τὸν ἀντάλον, id est, Ac ne genu quidē curuato aduerfus Antæum exsultat. Idē in Herode: ἐνταύτα ἔφη γόνυ κάμψομεν. id est, Hic, inquit, genu flectamus. Dictum est autem ὑπερβολικῶς, pro eo, quod est, ne tantulum quidem. Etenim, qui iam incipit ad quietem cōponere sese, primum genu flectit. Itaque perinde ualet, ἐδὲ γόνυ κάμψας, quasi dicas, citra respirationē, sine omni intermissione. Sumptū apparet ex Æschyli Prometheo, vbi Vulcanus sic loquitur:

Ἀνδ' ὦν ἀπερπῆ πῶν δὲ φρηρῆσις πῶς τσαν Ὀρθοῦ ἀδελφῶ ἀυπνοῦ, καὶ κάμψων γόνυ. id est, Orco petram seruabis hanc inamabilem, Infornnis adfās, nec genu vnquā flexeris.

Nisi maui esse mutuatam ex Homericæ Iliados n. vbi de Hectore sic loquitur Menelaus:

Φημί μιν ἀσπασίως γόνυ κάμψω, αἶνε φήγησι Δηῖος ἐν πολέμω, id est, Ille lubens genua flectet, puto, si modo tristi

Fugit è bello.

Quo properas, num ad Ephēbum?

PHILOSTRATUS in vita Apollonij: Ὅτε κίλικος λόγος, πῶς τρέχεις; ἢ ἐπὶ τὸν ἔσφηον; ἐπ' ἐκείνῳ τε ἐλέγεται, καὶ παροιμιᾶ δὲ τιμῶν ἔχεν. i. Ac Cilicibus celebratum dictū, quo curris, num ad Ephēbum? de illo quoque ferebatur, adagijq; vim obtinebat. Parum liquet, quid sibi uoluerit Cilicium illud adagium, nisi forte sumptū est ab Apollinis oraculo, ad quod vndiq; festinabatur:

fingebatur autem imberbis Apollo, quem admodum & Bacchus.

Et puero perspicuum est.

Καὶ παιδὶ δῆλον, id est, Et puero perspicuum. De re supra modum perspicua, cōfessaq; Vtitur & Plato quodam in loco, quem ante commonstrauimus: & Philostratus in vita Apollonij. Est in epistolis Basilij, τῆτο καὶ παιδὶ γνώριμον. id est, Hoc & puero notum. Finitimum illi, quod alibi retulimus, καὶ τῷ τυφλῷ δῆλον, id est, Vel cæco perspicuum.

Ne in Melampygom incidas.

Μὴ τῷ μελαμπύγῳ περιτύχῃς. i. Ne in Melampygom incidas, In lasciuos, & iniuriosos homines quadrat. Est autem cōminantis, ne quando incidant in eum, qui malefactorum pœnas de eis sumat. Vtitur hoc adagio Philostratus in Apollonij vita, lib. 2. Καὶ τῆτο ἴσως ἦν τὸ μελαμπύγῳ τυχεῖν. i. Et hoc fortassis erat in Melampygom incidere. Aristophanes in Lystrata:

Καὶ μυρωνίδης γὰρ ἦν τραχὺς ἐν τεύθει, Μελαμπύγῳς τε τοῖς ἐχθροῖς ἀπασιν. id est,

Et Myronides enim erat hirsutus illinc, Melampygosq; hostibus omnibus. Melampygom dixit quasi vindicem, vltoremque. Porro Melampygom Græcis significat cum, qui nigro sit podice: quo quidem cognomēto notatus est Hercules, quod eam corporis partem, non Lydorum more vulsam, neque candidam, quemadmodum effeminati solent, sed nigris pilis hirsutam, ac syluofam haberet. Nam Græci quemadmodū molles, & imbelles, fractosq; delicijs περιέρχεται, καὶ λυκοπύγῳς appellāt, itidem è diuerso fortes, ac strenuos μελαμπύγῳς vocare cōsueuerunt, vt auctor est Lycophronis interpret. Idem ostendit parœmiā ad hunc quoq; modum efferrī: Ὀππο μελαμπύγῳ τετύχησας, i. Nondū in Melampygom incidisti. Prouerbium ex huiusmodi quadam historia natum existimant, quam partim ex Suida, partim ex Gregorij Nazianzeni enarrationibus adscribemus. Olim duo quidam fratres erāt, omni genere malefactorum passim in omnes debacchantes, vnde & ex motū atrocitate nomina repere rūt. Nā alter Passalus dictus est, alter Achemon; siue, vt alicubi legitur, Achmon. Hos mater, nomine Sennonis, vbi videret atrocita facinora passim patrantes, iussit ca-

uere, ne quando in Melampygu incidere. Euenit deinde, vt Hercules aliquando sub arbore quadam dormiret, armis in eandem reclinatis. Accesserunt Cercopes, siue Perperi fratres, (vtrunque enim scriptum inuenitur) & Herculem dormientē ipsius armis aggredi tentarunt. Ille protinus sensit insidias, & correptos, ac vinctos de claua à tergo suspendit, leporum ritu, atque ad eum modum gestabat. Illi pendentes capitibus deorsum demissis, cum Herculis posticum nigris pilis horridum, atque hispidum viderent, materni moniti memores, super hac re inter sese confabulantur. Quod simul ac audisset Hercules, hoc cognomine delectatus, & in risum effusus, eos vinculis solutos dimisit. Notat hanc historiam Plutarchus in libello De discrimine amici, & adulatoris: cum ait Herculem Cercopibus fuisse delectatum. Meminit & Herodotus in septimo, de loco, dicto lapide Melampygo, & Cercopum sede. Quo sane loco lapsus est insigniter Laurentius Valla: quod fabulam hanc aut nesciret, aut certe non meminisset. Plutarchus in libello De puerorum educatione refert & hoc inter Pythagorica enigmata: Μη γάλαξαι τῶν μελανέρων. id est, Non gustanda, quæ nigra sunt cauda. Atque hunc in modum interpretatur, abstinendum à cōiuctu mortalium atrorum, & improborum. Quamquam hoc à prouerbio diuersum.

Nocturnum ouum.

Γλαυκίον ὄον, id est, Nocturnum ouum. Refertur à Nicolao Perotto in Copiæ cornu, prouerbij loco, nec explicatur tamen. Fortassis antiquitus abstemiū, & à vino abhorrentem, hoc adagio significabāt. Philostratus enim in vita Apollonij, libro tertio, de ouo nocturnæ rem opido quam prodigiosam refert. Itaque fatius est ipsius referre verba: Πλω γλαυκίον, inquit, χρη ἐπιουλάειν ἔνθεοι, καὶ τὰ ὠὰ σπῶσαντα δένει μάσασαι τῶν θρέσει, συμμιέσσης ἔλαινας. ἐν γὰρ βρώσει τὶ τῶν πρὶν ἴναι γάλαξαι, μίσις πρὸς τὸς οἶνον αὐτῶ ἐμφύσεται, καὶ σωφρονέσεται. id est: Obseruandum, vbi loci niduletur noctua: deinde oua subducere oportebit, eaq; medicriter cocta infanti mādenda dare. Quod si quid ex his ederit, prius quam degustarit vinum, inferetur il-

li vini odii, adeo, vt in omnem vitam quā maxime sobrius sit futurus. Ælianus libro de naturis animantium primo, fabulam refert paulo magis etiam, quam hæc est, anilem. Eam quoque præfiterit ipsius auctoris recensere verbis: Οἱ πελαργοὶ λυμανοί μένας αὐτῶν τὰ ὠὰ νυκτερίδας ἀμύνονται πᾶν νοσοῦσιν. αἱ μὲν προσελθόμενοι, ἀνεμίαια ἐργάζονται καὶ ἀγνοῦν αὐτὰ. Οὐκ ἂν τὸ ἐπιτάτοις φάρμακον, ἐκέννο ἐστὶ. πλατάνη σύλλα ἐπιφέρει τὰς καλιαίς, αἱ δὲ νυκτερίδες δὲ τὰν αὐτῶν γειτνεύσασιν, ναρκῶσι καὶ γίνονται λυπεῖν ἀδύνατοι. id est, Ciconiæ noctuas oua sua perdere solitas arcent miro ingenio. Nam hæc contactu reddunt ea subuentanea, steriliatq;. Remedium igitur aduersus hæc illud adhibent. Platani frondes in nidum conuehunt, quas noctuæ postea quam con tigerint torpescunt, ita vt iam nocere non queant. Hætenus Ælianus. Sunt, qui negent nocturnum ouum inueniri. Prouerbum itaq; quadrabit vel in hominem nihili, nulliusq; frugis, iuxta fabulam entum Æliani: vel in rem raram inuentu, iuxta horum sententiam.

Amazonum cantilena.

Ἀμαζόνων ἔσμα, i. Amazonum cantilena, in delicatos, ac lasciuos, & parum viros. Philostratus in Apollonij vita, lib. quarto. Μερόμιον τῶν ἄβρων ἔπος ἀσελγές νομίζουσιν, ὡς γυνέδαι ποτε καὶ τῶν ἀμαζόνων ἔσμα. id est, Adollescens de numero mollium vsque adeo lasciuus habitus, vt aliquando Amazonum quoque fuerit cantio. Quid autem sibi velit Amazonum cantio, nondum satis compertum est apud idoneos auctores. Nisi si cui placet, vt accipiamus, Amazones ludibrij causa in molles viros cantilenas solere celebrare. Quod si fas sit mutare scripturam, nequaquā displiceat, vt pro ἀμαζόνων μαζόνων legamus. Sic enim appellat lancis genus prægrande, quo cibi inferuntur in conuiuium. Mos autem erat antiquitus, vt epulæ lautiores tibicine præcedente inferrētur: vt accipien ser. Horatii in extrema Satyra:

Mazonomo pueri magno discerpta ferentes

Membra gruis:

Verum hoc interim esto somnium, donec ab eruditioribus certius aliquid proferetur. Quod sane desperandum nō est, in dies in lucem emergentibus nouis auctoribus.

Tantali horti.

Ταντάλη κήποι, id est, Tantali horti. De bonis, quibus tamen frui non liceat: aut de ijs, quæ videantur aliquid esse, cum nihil sint. Philostratus in vita Apollonij, lib. 4. Τῆς ταντάλης ἐφη κήπους εἶδτε ὡς ὄντες ἐν εἰσί. id est, Tantali hortos videtis, inquit, esse, cum non sint. Nota est fabula de Tantalolo apud inferos ad aquam stante, deq; potius in caput imminentibus, cum sitiens in terim, atque esuriens neutra, possit contingere. De his nonnulla retulimus prius in prouerbio Adonidis horti.

Res sacra consultor.

Σύμβουλος ἱερὸν χρῆμα, i. Consultor res sacra. Zenodotus ex Epicharmo refert. Sensus est adagionis, plurimum vtilitatis afferre bene consulētē: aut religiose, pureq; dandum consilium ijs, quibus est opus. Plato in Theage: Ἀλλ' μὲν δή, ἂν ἀμύδοσκε, καὶ λεγεται ἢ σύμβουλον ἱερὸν χρῆμα εἶναι. id est, Quin illud etiam dicitur, Demodoce consultorem re esse sacram. Idē in epistola ad Perdica: δίκσιος δὲ ἐπὶ καὶ ἐπιουλά, καὶ ἱερὸν ἐμβυλιὸν λεγομένην σύμβουλον εἶναι. id est: Æquum est autem, vt & hospitale, & sacrum, vt dicitur, consilium impertiam. Suidas dicat dictum, vbi deliberatur de rebus periculosis, vt simile videatur illi, Sacram anchoram iacere. Effertur & ad hūc modum: ἱερὸν ἢ συμβυλιῶν. id est, Res sacra, consilium. Exstat inter Græcas sententias hic senarius:

ἱερὸν ἀληθὸς ἐστὶν ἢ συμβυλιῶν. id est, Res est profecto sacra consultatio.

Ante mysteria discere.

Ἀπίεσαι πρὸ τῶν μυστηρίων, id est, Ante mysteria discere, est, re non dum absoluta subducere sese. Sumpta metaphora à sacris, in quibus profani iubebantur abire, cum iam essent peragenda mysteria, inuitati manebant, nec fas erat nisi peractis ritibus abire. Plato in Menone: Εἰ μὴ, ὅσπερ χθὲς ἐλεγε, ἀναγκαῖον σοι ἀπίεσαι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ' εἰ περιμένῃς τε καὶ μηθέεις. id est, Nisi, quemadmodum heri dicebas, tibi, fuerat ante mysteria discendum: verum, si & permanēas, & mysteriorum particeps fias, & cetera, quæ sequuntur.

Ex uno multa facere.

Ἐξ ἑνὸς πολλα ποιεῖσθαι, id est, Ex uno multa facere, prouerbio dicebantur, qui rem quampiam minutim secabant. Quadrabit in eos qui idem alijs, atque alijs modis variant: ut non iam unū, sed plura videantur. Plato in Menone: Καὶ παύε πολλα ποιεῖν ἐν τῷ ἑνὸς, ὅσπερ φασὶ τὸς σιωπεύοντάς τι ἐκείνους τε οἱ σκάπτοντες. i. Ac parce ex vno plura facere, quo dicto taxant eos, qui rem quampiam vndecunque comminuunt. Narratur apud Titum Litiū belli Macedonici libro 5. non illepida fabula de caupone quodam, qui suis vnius carnes tam vario coctas apparatu proponebat, vt dux Romanus, admiratus, rogaret, vnde nam media bruma suppeteret tanta venatus copia. Tum arridens caupo, confessus est; eas omnes ciborum species ex vno sue domestico confectas fuisse. Neque secus isti faciunt, inquit, qui commemorandis varijs, & horrendis nominibus, vos territant, cum hæc omnia vna gens sit.

Iouis Corinthus.

Ο δῖος κόρινθος, i. Iouis filius Corinthus. In eos dici solitū, q; semper cadē aut dicūt, aut faciunt. Pindarus, in Nemeis hymno 7. ταῦτα δὲ πρὸς τετραδάκτυλῳ ἀμπολεῖν, ἀπορία τε λέγει τὴν κοινὴν ἄτε μαζυλάκας δῖος κόρινθος. Negat se velle iterum atque iterum eadem iterare: perinde, quasi pueris nugas narret dῖος κόρινθος. Nam μαζυλάκας eum significat, qui frustra nugas effutit. Interpres hoc loco fabulam affert, ad prouerbum non multum pertinentem, tamen adscribetur. Aletes, inquit, consuluit Dodonæū oraculum, quod tum Iouis erat, num Corinthiorum imperio potiri posset. Responsum est, tum illum potiturum, cum quispiam illi glebam daret, aut ruder, idq; die multarum coronarum: nam id addit. Itaq; Corinthum profectus panem ab rustico quopiam petijt, is glebam porrexit. Sen sit ille iam perfectum oraculum, animumque ad capessendum imperium adiecit. Parētabatur eo die manibus, eamque ob causam, cum pleraque ciuitas in monumentis abesset, accedens, reperit Creontis filias iā pacificentes de imperio. Harum natu minimē persuadet, si velit adire, se simul atque principatum esset consecutus, illam ducturam vxorem, illa, imperij cupiditate,

prodit civitatem, ac portis apertis, Aletem admittit. Is itaq; victor, Iouis Corinthum eam appellat, quod ex Iouis oraculo contigisset. Deinde subtexit aliam fabulam, cum aliorum interpretamento fere convenientem. Ea est huiusmodi: Olim Megarenfes Corinthijs erant veſtigales. Ceterum, cum illorum imperium insolentius grauatim ferrent, ac defectionem pararent, miſſus eſt legatus, Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarenſem cum alia multa ferociter dixit, tum illud indignandus, ac vociferans intonuit, Οὐκ ἀνέξεται ὁ θεὸς κόρινθοι. id eſt, Nō feret Iouis filius Corinthus. Id vbi ſæpius iteraret, concitatus populus, ſucclamare cœpit, Feri Iouis Corinthum, ſimulq; legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corinthiorum rex. Ioue prognatus: tamenſi Pauſanias in Corinthiacis negat ſe apud auctores ſerios reperiſſe, Corinthum Iouis fuiſſe filium: ſed uulgo duntaxat Corinthiorum ita prædicare. Vſurpat adagiū Plutarchus in commentario, quem inſcripſit aduerſus Stoicos: Πάλυς ἔνθ' ὁ θεὸς κόρινθος ἐπὶ τὸν λόγον αὐτῶν ἀφιάται, πλὴν γὰρ ὑπέρρου περιτροπιδίῃ, μὴ σκόπτειν δοκίμῃ, εἰς οὐκ. id eſt, Multus igitur Iouis Corinthus ad orationem illorum admittitur. Nam piſtilli circumuolutionem, ne mordere videaris, omitte. Ariſtophanes in Ranis:

Τὴν τὴν πρόγμα
 Ἀλλ' ἢ θεὸς κόρινθος ἐν τοῖς φράμασι; id eſt,
 Quid aliud hæc erat res,
 Niſi Iouis Corinthus in ipſis ſtragulis?

Verba ſunt miniſtri, Bacchi ταυτολογία
 notantis, qui dixerat,

Ἄλλοις ἀν' αὐτοῖς ἀνεγείναται τὰ φράματα. id eſt,
 Hæc ruruſus iterū, tolle miniſter ſtromata.

Idem in Concionatricibus:

Ὅτε δὴ ἀνασκοπτομένους, ἐφάνετο
 Ὁ θεὸς κόρινθος. id eſt,
 Vbi denuo conſiderantibus, Iouis
 Apparuit Corinthus

Philoſtratus in Antipatro Sophiſta:
 Ὡθένταν δὲ αὐτὸν τῶν ſυγγενῶν ἐς τὸν γάμον,
 καὶ θεὸς κόρινθος ἠγμένον τὸν ἀντίπατρον. i.
 Impellentibus autē illum cognatis ad nuptias, & Iouis Corinthum exiſtimantibus Antipatrum. Quamquam hic Iouis Corinthum uſurpaſſe videtur pro homine magnopere felici. Vſurpat hoc adagium & Socrates apud Platonem in Euthydemo: Ἀλλ' ἀτεχνῶς, τὸ λεγόμενον, ὁ θεὸς κόρινθος γίγνεται.

id eſt, Sed proſuſ, id, quod dici ſolet, Iouis Corinthus ſit. Conuenit cum illo, quod alibi retulimus, *δὲς κέρμειν*, id eſt, Bis crambibe. Neque ſolum vti licebit, cum eadem iterum atque iterum dicuntur: verum etiam cum in eodem negotio nimiū aſſidue perſiſtitur. Veluti, ſi quis cibum ſemper eundē apponat: aut, ſi quis ſemper ſtudijs litterarijs incumbat, aut aſſidue venetur, vt hinc iā oboriatur ex aſſiduitate ſarictas, recte dicemus, ὁ θεὸς κόρινθος. Moleſtum eſt enim, quidquid perpetuum, vel Pindaro teſte in Nemeis, Ἀλλὰ γὰρ ἀνάπαισις ἐν παντὶ γλυκεῖα ἐργῶ. κόρον δὲ ἔχει καὶ μέλι καὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀφροδιſτα. i. Verū enim vero inermiſſio in omni negotio iucunda. Accipiunt autē ſatietatē & cantilenæ, & amœni ſoſculi Veneri. In nonnullis exemplarijs pro μέλι ſcriptum erat μέλι. Sic in epigrammate:

Πᾶν τὸ περιπλὸν ἀμέριον, ἐπὶ λόγῳ ἐστὶ παλαιός

Ὡς καὶ τὸ μέλιτος τὸ πλεόν ἐστὶ χορῆ. id eſt,
 Inſuaue eſt, quidquid nimium eſt. Nam dicitur olium,
 Mel quoque, ſi immodica eſt copia, bilis erit.

Illud admonitu non inutile eſt, prouerbium biſariam accipi poſſe. Nam & hoc oſtendit interpretes Pindari, vel cum eadē iterantur ſæpius, vel cum ijs qui initio magnifice loquuntur, minanturq; ferociter, poſtea timide fugiunt: id quod euenit legatis Corinthiorum, qui, cum ſepius illud intonuiſſent in cōcione: Διπλάσις σφάριξι ὁ θεὸς κόρινθος, εἰ μὴ λάβοιτο δίμας παρ' ὑμῶν. id eſt, Merito ſuſpirabit Iouis Corinthus, niſi pœnas ſumpſerit de vobis poſtea, cum ad manus eſſet uentū, ignauiter auſugerunt. Nec illud prætereundum, adagionem accommodari poſſe, tum ad rem, tum ad perſonā. Ad rem, hoc pacto. Iam millies audiui, nō poſſim diutius ferre τὸν θεὸς κόρινθος. Ad perſonas: vt, ſi quis hominem, eadem ſemper inculcantem, τὸν θεὸς κόρινθος appellat. Indicat & hoc interpreſ Pindari.

Teſtula tranſmutatio.

Ὁσράκις περιτροπῆ, i. Teſtulæ conuerſio. De rebus repente in diuerſum commutatis. Lucianus in Apologia, περὶ τῶν ἐπὶ μὲν δὴ συνόντων: Ἐπειτα πάντων ἐκλαθόμενον ὁσράκις φασι μεταπερόντος, ἐκὼν ἑαυτὸν φέρων εἰς Δελφίαν ἔτω περιτροπῆ, καὶ περιέλεπτον ἐν ἡμέραις: id eſt, Deinde, oblitus omnium, teſtula, vt aiunt,

vt aiunt, tranſmutata, volens ipſe ſemet in ſeruitutē vſque adeo manifeſtariam, & inſignem coniecit. Incertum, vtrum ſumpta ſit metaphora à ludi genere quodā, quē oſtracinda Græci vocant. (Hūc innuit Plato in amatorijs, nempe in Phœdro: Φυλάς δὴ, inquit, γίγνεται ἐν τέτρων, καὶ ἀποſερηκῶς ὑπ' ἀναγκῆς, ὁ πρὶν ἐραſτῆς, ὁσράκις μεταπερόντος ἔεται φυγῆ μεταβαλὼν. ὁ δὲ ἀναγκάζεται διὰ κενὴν ἀγανακτῶν, καὶ ἐπιβέβλῳ. i. Tandē profugus fit ab his: & dū neceſſario priuatus eſt is, qui prius erat amator, teſtula in diuerſum verſa, fuga ſe proripit immutatus. At ille cogitur inſequi, indignans, deoſq; obſtans.) an ab Oſtraciſmo ſuffragiorum genere quodam, quod per calculos, ac fabas ferebatur. in hoc repertum, vt per id ciues, qui vel opibus immodicis, vel nobilitate, vel gloria, vel alia quauis inſigni virtute multitudinis inuidiam in ſe prouocaffent, in exſulium decenne relegarētur. Hoc pacto fuit eiectus & Ariſtides: non aliam ob cauſam, niſi quod moleſtum eſſet populo, iuſti cognomen illi vulgo tributum. Ferebatur autem oſtraciſmus ad hunc modum. Oſtraci, id eſt, teſtulæ virritim in comitijs dabantur. In eis, quem quiſque vellet vrbe cedere, litteris inſcriptis indicabat: hos deinde omnes in fori locum quendam cancellis circumſcriptum deportabant: Porro magiſtratus, quibus hoc datum erat negotij, primum vniuerſos recenſebant: qui, niſi plures flex millibus fuiſſent, nihil conſiciebatur. Deinde, ſemotis vniuſcuiuſque calculis, is, qui pluribus calculis dannatus erat, ad decēnium in exſulium ire iubebatur: ita tamen, vt illi liberum interim eſſet fructus ſuos accipere. Erat itaque oſtraciſmus non improbitatis caſtigatio, ſed vulgaribus animis inſitæ inuidiæ placatio. Antiquatus eſt autem hic oſtraciſmus, eiectō per hunc Hyperbolo quopiam homine contempto, atq; humili. Huiusmodi ferme referuntur à Plutarcho in vita Ariſtidis. Ab hoc igitur oſtraciſmo, quoniam magna vulgi licentia, ac temeritate peragebatur, ac repente præſtantiffimi cuiuſq; ciuis fortunam commutabat, non abſurde videri poteſt ductum adagium. De luſu oſtracorum Iulius Pollux in hunc fere modum tradit. Pueri, ducta in medio linea, duas in partes ſeſe diſtribuebant: quarum altera intra oſtracū, altera extra dicebatur. Deinde, mittente

quopiam ad lineam teſtam, vtrius partis ſuperior exiſtiſſet aliquis, hunc inſequēbantur, qui illi adhærebant, reliquis in fugam conuerſis. Ceterum è fugientibus qui comprehenſus eſſet, is cōſidebat, aſinus dictus, teſtaque proiecta dicebat, Nox dies. Nam interior teſtæ pars pice ſublita erat, quæ nocti reſpondebat. Hoc autem luſus genus appellabatur ὁσράκις περιτροπῆ, id eſt, Teſtæ conuerſio. Plato libro de Rep. 7. videtur ad luſus genus referre, cum ita loquitur; Τέτρο δὴ ὡς ἔοικεν ἐκ ὁσράκις ἀν' ἐμὴ περιτροπῆ, ἀλλὰ, φυγῆς περιτροπῆ ἐκ νυκτερινῆς τινὸς ἡμέρας εἰς ἀληθινῶν τῶν ὄντων ἰότης ἐπάροδον. id eſt, Illic ſane, vt videtur, non fuerit teſtæ conuerſio, ſed mentis circumduſtio, ex nocturno quodam die ad eius, quod vere eſt, aſcenſum euntis. Agit de philoſophia, quæ à falſis bonorum ſimulacris educit animum ad verorum bonorum cognitionem.

Alterum pedem in cymba Charontis habere.

ΕΧΤΡΕΜΑ, decrepitæq; ſeneſtæ homines, etiam hodie vulgo dicuntur alterū pedem in ſepulcro habere. Nec hinc abhorret, quæ ſcribit Lucianus in Apologia: Πρὸς αὐτῶν δὲ ἦδη τῶ ἀλάκῳ γενομένων, καὶ μονεχι τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορδμείῳ ἔχοντα. id eſt, Qui iam ſit Æaco ipſi vicinus, quiq; iam tantum non alterum pedem in cymba Charontis habeat. Idem in Seſtis, Καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ πορδῷ ἔχων. id eſt, Et alterum pedem, vt aiunt, in tumulo habēs. Pomponius lib. Pandectarum 40. titulo de fideicommiſſi. libert. cap. Apud Iulianum, dixit hiſ verbis: Ego diſcendi cupiditate, quam ſolam viuendi rationem optimam, in octauum & ſeptuageſimum annum ætatis duxi, memor ſum huius ſententiæ, quā dixiſſe fertur Iulianus: Eriſi alterum pedem in ſepulcro haberē, adhuc addiſcere quædam vellē. Haud ſciamus an huc pertineat, quod Iulianus ſcribit in Votis: ὁσ γὰρ δὴ ἐν τῇ νηὶ ἕτερον πόδα ἔχει, id eſt, Qui quidē iam alterum pedem habeat in nau. Plutarchus in commentariolo De puerorum inſtitutione, notat, ſenes vulgato conuicio vocari ſolere κρονολίπεις, καὶ ποροδύμοιους. Quod iam ætate deſperant, & foſſæ confines eſſent, magiſq; buſturiarū laruæ, quam homines. Plautus Acherontium ſeneſim dixit. Terentius Silicernium: & Capulare dixit neſcio

nescio quis. Græci τυμβογέροντας vocant, au-
ctoribus Hesychio & Suida, ac περιπέτες ex
tremæ ætatis homines; illos, quod tumu-
lo sint proximi; hos quod breui mittendi
sint ad inferos, παρα τὸ πέμπειν, quod est
mittere, & ἕλος palus: quod qui moriuntur,
crederentur per Stygiam paludem trans-
mitti ad inferos.

Cauam Arabiam ferere.

Τὴν κοίλῳ ἀραβίῳ σπείρειν, id est, Canam
Arabiam ferere. Pro frustra sudare, aut
in re perdifficili, nec admodum frugifera
operam sumere. Lucianus in Apologia. Ὡς
τὴν κοίλῳ ἀραβίῳ σπείρειν ἐπιχειρεῖν. id est,
vt cauam Arabiam ferere aggrediatur. Si-
gnificat autem palustrem Arabiæ partem,
neutiquam idoneam sementi. Plutarchus
περὶ τῆς ἀδολοχίας, τῶν μὲν γὰρ πρὸς τὰς
ἀσίας δικάταφύρον ἀγρον εἶναι τὸ σπέρμα
λέγουσιν. τῶν δὲ ἀδολοχῶν ὁ λόγος ἀτελής καὶ
ἀκαρπύς ἐστι. id est, Aiunt enim sterilem
esse sationem humilium Asiæ regionum:
at loquaculorum ipsa oratio inutilis est,
atque infrugifera.

Lynceo perspicacior.

LYNCEI perspicacitas in prouerbium
abijt. Plinius natural. histor. lib. 2. cap.
17. Nouissimam, inquit, lunam, primam-
que eadem die vel nocte, nullo alio in
signo, quam in ariete conspici: id quod pau-
cis mortalium cōtingit. Et in fabula cer-
nendi Lynceo. Sunt, qui tradunt, Lyn-
ceum primum reperisse fodinas metallo-
rum, æris, argenti, auri. Et hinc vulgo
natam fabulam, quod ea quoque videret,
quæ sub terra forent. Testis Lycophronis
interpres. Meminit huius & Plato in epi-
stola quadam Aristophanes in Pluto.

Ὡς πέπν τ' ἀποδέξω σ' ὀξύτερον τῶ λυγκέως. i.
Faxo, vt videas vel Lynceo ipso acutius.

Lucianus in Hermetimo, Σὺ δὲ ὑπὲρ
τὸν λυγκέα ὑμῖν δὲ δόρακας, καὶ ὄρας τὰ ἐνδόν,
ὡς εἶοικε, διὰ τὰ σέρην. id est, Tu vero no-
bis ipso etiam Lynceo perspicacior es: qui,
sicuti videtur, per pectus ipsum, quæ sunt
intus cernis. Idem in Icaromenippo: Πῶς
νῦν καθάπερ λυγκέως τις ἀφ' ὧν γενόμενος ἀ-
παντὰ διαγνώσκεις; id est, Qui nunc repen-
te, quasi Lynceus quidam effectus, cun-
cta discernis? Horatius in prima episto-
la ad Mæcenatē:

Non possis oculo quantum contendere
Linceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus in-
ungi.

Marcus Tullius M. Varroni: Quis est
tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil
offendat, nusquam incurrat? Apollonius
in Argonauticis scribit hunc Lynceum us-
que adeo fuisse perspicacem, vt etiam ter-
ram ipsam oculorum acie penetraret, quæ-
que apud inferos fierent, peruiderent:

Λυγκέως δὲ, καὶ ὀξυτάτοιο ἐπέκασο
Οἰμωσιν, εἰς τετὸν γὰρ πέλει κλέει ἀνέρα κεί-
νον.

Ρηιδίως καὶ νέρθε κατὰ χθονὸς ἀγγάζε-
σαι. id est,

At miro visus pollebat acumine Lyn-
ceus,

Si modo vera est fama, virum quæ prædi-
cat illum,

Perfacile inspexisse sub altis condita ter-
ris.

Plutarchus in comentario, quem scrip-
sit aduersus Stoicos, testatur, famam fuis-
se de Lynceo, quod saxa quoque, & arbo-
res oculorum acie penetraret. Pausanias
in Corinthiacis tradit Lynceum, Danao
vita defuncto, regni successionem suscepisse.
Pindarus in Nemeis hymno decimo,
meminit Lyncei, qui ex Taygeto monte
viderit Castorem, & Pollucem sub quer-
cus trunco latitantem, & horum alterum
iaculo vulnerasse. Pindari interpres ci-
tat historiam rerum Cypriarum, Aristar-
chum, & Didymum.

Quod in animo sobrii, id est, in lingua ebrij.

Τὸ ἐν καρδίᾳ τῶ νήφοντος, ἐπὶ τῆς γλώττης
ἐστὶ τῆ μεθύοντος, i. Quod in corde sobrii, id
est in lingua ebrij, Prouerbialis sententia,
quam refert in Collectaneis Diogenianus.
Vsurpat Plutarchus, idque prouerbij nomi-
ne in libello, cui titulus περὶ ἀδολοχίας.

Nec prætereundum illud Herodoticum:
Οἶνε κατιόντος, ἐπιπλάσσει ἔπεια. id est, Subsi-
dente vino, supernatât verba. Nam sobrios
aut metus, aut pudor cohibet, quo minus
effutiât ea, quæ fatius putarint suppressisse.
At vinum & pudorem discutit, & timorem
abigit. Vnde fit, vt temulentis sepenumero-
non contineant verba per iugulum reditu-
ras. Pindarus in Nemeis, θεοσαλέα δὲ παρὰ
κρητῆρα φωνὰ γίνεται. id est, Audax iuxta cra-
terē vox fit: siue quod vinum affert confi-
dentiam;

dentiam; siue quod in conuiuio tutum est
magnifice loqui; siue quod, qui vicit, me-
rito, citraque periculum laudatur.

Virgultea scapula Ægæum
transmittere.

Ἐπίριπος τὸν αἰγῶν διαπλεύσαι, id est,
Virgulto Ægæum transmittere. In eos di-
citur, qui rem supra modum arduam leui
opera conficere têtant. Lucianus in Sectis,
Ἐπίριπος, ὅς ἢ παρομῖα οἰσιν, τὸν αἰγῶν ἢ ἰσ-
νον διαπλεύσαι θέλοισι. i. Virgulto, quem
admodum prouerbio dicitur, Ægæum, aut
Ionium mare transmittere cupientes. Ci-
tatur hic senarius à Suida. Extat autē apud
Aristophanem in Pace:

Κέρδους ἔκρητι κἄν ἐπίριπος πλέει, id est,
Causa lucelli nauiget & in vimine.

Taxat Simonidē, tanquā lucri cupidio-
rem, quod ad quæstum scriptitarit carmi-
na. Porro ῥιψ vimen est flexibile, aut ramus
salignus, παρα τὸ ῥέπω, videlicet, quod in-
flectatur ob lenititudinem. Citatur & hic:
Σὺ δ' ἄθ' ἑσθ' πλῶν, κἄν ἐπίριπος πλέει, id est,
Quisquis secundo nauigavit numine,
Is vel saligno nauigavit vimine.

Extat & hic inter sententias prouertia-
les, citatus itē ab Aristophanis interprete:
Ὅσ' θέλοντ', κἄν ἐπίριπος πλέει. id est,
Deo fauente, nauiges vel vimine.

Phœnice viuacior.

LUCIANVS in Sectis, Ἦν μὴ φόνικος ἔτι
βιῶν, id est, Ni Phœnicis annos vixeris. De
Phœnicis viuacitate diximus alibi. Cuius
etiam raritas prouerbio fecit locum, Phœ-
nice rarior: quale est illud: Coruo quoque
rarior albo. Negant enim phœnicem esse
nisi vnicam, si qua fides scriptoribus.

Cum plurimum laborauerimus, eo-
dem in statu sumus.

LUCIANVS in Sectis, καὶ κατὰ τὸς πα-
ρομῖαζόμενος, πολλὰ μοχθίσαντες, ὁμοίως ἐσ-
μέν. id est, Ac, iuxta prouerbium, cum mul-
tum laborauerimus, itidē vt antea sumus.
De frustra laborantibus. Quod euenit ijs,
qui post diurnum studium nihilo repe-
riuntur eruditiores, post longam negotia-
tionem nihilo ditiores.

Aquam in mortario tundere.

Ἐπιθῦρας τὴν ὑδρίαν, id est, Aquā pistillo
tundere. Lucianus in Sectis: Ὡς περ εἶτις ἐς

ἄλλοιον ὑδωρ ἐγχείας ὑπὲρ ῥῶ σιθιρῶ πηλῆτοι. id
est, Tanquam si quis aquam in mortarium
infusam ferreo pistillo tundat. Quadrat in
eos, qui laborant inaniter: siquidem aquā
si quis vel atate cōtundat, nihil aliud erit,
quam aqua. Lucianus in eodem opere: Οὐκ
εἶδώς, ὅτι ἂν ἀποβάλλῃ φρεσὶ τὸς ὄμους πηλῆτων
ὑδωρ ὁμοίως τὸ ὑδωρ μένει. id est, Ignarus,
quod, etiam si humeros, vt aiunt, verberā-
do decutias, tamen aqua manet aqua. Sui-
das ad hunc effert modum: Ἀναπολείς τὸς
ὄμους ὑδωρ πίεσαν, ὁμοίως ὑδωρ μένει, i. Versas
scapulas aquam pinfens, aqua tamen quæ
aqua manet. Quantumuis doceas ὄνον λύ-
ρας, quantumlibet admoncas stupidum, sui
similis esse pergit.

Gnomon, & regula.

QUOD est in re quapiam præcipuum,
& ad quod vnum reliqua omnia conferun-
tur, regulam, & gnomonem prouerbio vo-
cabant. Lucianus in Harmonide: Ὅτι τὸ νε-
φάλαον ἀρετῆς ἀπάσης, ὁ γνώμων, φασὶ, καὶ ὁ
ὀρθὸς κωνὸν τῶν τοιγῶν. id est, Quod est ca-
put omnis virtutis, gnomon, vt aiunt, & re-
cta regula. Idem in Scytha: Οὗτός σοι ἐλ-
ληνικός κωνὸν. id est, Hic tibi Græcica
regula. Item in Sectis: Τῆτονι κωνόνα, καὶ
σάθμιλυ ἀκριβῆ τοιγῶν, id est, Hanc regulā,
& amissim certissimam rerum eiusmodi.
Porro ad regulam exarquant fabri structu-
ram. Iidem vtuntur & gnominibus. Con-
stat autem Gnomon ē duabus lineis rectis,
quas vtunque dimetiens dissecto quadran-
gulo constituit.

Ne in tonstrinis quidem.

LUCIANVS in libello, cui titulus, quo
modo conscribenda sit historia, Οὐτὲ τὸ λα-
γόμενον δὴ τῆτος, ἐπὶ κερείων τὰ τοιαῦτα μυθο-
λογῶντων ἀνώσας, id est, Qui nec in tonstrin-
is, quod dici solet, talia fabulantes audie-
rit. Quod in tonforum officinis fere otiosi
desideant, & suam quisque fabulam afferat
in medium. vnde Flaccus:

-Gaudet vbi vertice rasō
Garrula securi narrare pericula nautæ,
Item alibi: -Opinor
Omnibus & lippis notū & τῶσφοibus esse.
Cuius alibi meminimus.

In foribus vrceum.

Ἐπὶ θύρας τὴν ὑδρίαν, i. In foribus aqua-
lem: Nam hoc verbo vsus est Plautus. Ari-
stoteles

stoteles lib. Rhetoricorum i. τὸ δὲ τέλος ἀγαθὸν, ὅθεν ταῦτα εἰρηται. καὶ δὲ ἐκείνῳ δὲ χαλκῶ περιέμει, καὶ ἀχρὸν τοι εἰρήν τε μένειν. καὶ ἡ παροιμία δὲ τὸ ἐπὶ θύρας τῶν ὑδρίων. i. Finis autem bonus: vnde illa dicta sunt, Et laudem Priamo. Præterea, Turpe diu mansisse. Iam uero prouerbium etiam illud, Vrceum iuxta fores. Interpres quispiam, nam librum ἀγόνυμον suppeditarat vir eruditissimus Baptista Egnatius, ait significari rem contemptā, ac vilē. Negliguntur enim, que passim sunt obuia, quæque facile quibuslibet contingunt. Itaque vrceum in foribus positum nemo studet tollere, procliuē enim. verum vniones in scrinijs reconditos magis expetunt. Plutarchus περὶ πολυφιλίας, ait, rubū vltro hærentem negligi, ac præteriri, vineam, oleasque expeti: recensēs hanc sententiam, Οὐ γὰρ αἰρετέον πάντων τὸ φαδῖος ἀλισκόμενον. id est, Non est tollendum, quod admodum facile consequi licet. Item in Epistolis Seneca: Multi aperta transeunt, condita, & abstrusa rimantur. Furem signata sollicitant. Vile uidetur quidquid patet, aperta effractarius præterit. Hos mores habet populus, hos imperitissimus quisque: in secreta irrumpere cupit. Porro prouerbium imperfectum, ac mutilum videtur. Quandoquidem Aristoteles ad eum modum pleraque refert, tanquam alioqui per se satis nota. Apparet esse hemistichium iambici trimetri, à Comico quopiam mutuo sumptum.

Haud quaquam difficile, Atheniensem Athenis laudare.

ARISTOTELES libro Rhetoricorum primo. Οσοπερ γὰρ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἔχαλεπὸν ἀθηναίους ἐν ἀθλίωσις ἐπαυεῖν, id est, Quem admodum enim dixit Socrates, haud difficile est, Athenienses Athenis laudare. Citat idem, eodem in opere, de proœmijs agens, Haudquaquam esse difficile, Athenienses laudare apud Athenienses, verum apud Laedæmonios id fore difficile. Exstat autem in Menexeno Platonis, idque in adagionis locum esset. Dictum est autem, propter encomia, orationesque panegyricas, quæ Athenis ex more exhibebantur ijs, qui fortiter oppetijissent in bello: in quibus quoniam plurimam dicebantur in laudem populi Atheniensis, pronis auribus audiebantur: propterea quod suis quisque; laudibus fauet.

Exigua res est ipsa iustitia.

ARISTOTELES libro Rhetorices primo Διὸ καὶ τῶν δικαιοσύνης φασὶ μικρὸν εἶναι, id est, Vnde etiam aiunt, ipsam iustitiam, exiguum quiddam esse. Quo prouerbio significabant, non multum asserere momenti, si probus sis, nisi talis etiam habearis: & opinionem longe plus valere, quam rem ipsam. At quanto melius Æschylus in tragœdia, cui titulus, ἐπταὶ ἐπὶ θήβους, de Amphiarao:

Οὐ γὰρ σοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλει, Βαθείαν ἀνλανά διὰ φρενὸς καρπέμενος. i. Neque enim uideri, at esse vir cupit optimus,

Mentis profundæ segete perfruens bona. Rectius Socrates, admonēs, vt talis quisque sit, qualis haberi velit. Modestius Euripides in Oreste, probans opinionē, vbi res ipsa non adest, tanquam optimo proximā: Κρεῖσσον δὲ τὸ σοκεῖν κἂν ἀληθείας ἀπῆ. i. Res ipsa vt absit, optima est opinio.

Itidē Terētius in Adelphis: Si tibi istuc re ipsa non dolet, at simulare certe est hominis.

Occasione dumtaxat opus improbitati.

ARISTOTELES libro Rhetoricor. i. Καὶ πρὸς ἕς ἔχεισσι πρόφασιν, ἢ προσόβιον, ἢ αὐτῶν, ἢ φίλων, ἢ ποισάντων καλῶς, ἢ μελισηάντων, ἢ αὐτῶν, ἢ παραγόντων, ἢ ὄν κηδόντων. ὅσπερ γὰρ παροιμία, προφάσεως δεύεται μόνον ἢ πονηρίαι, id est, Aut aduersus quos occasione habent, siue progenitorum nomine, siue suo ipsorum, siue amicorum, siue eorum, à quibus beneficio fuerunt affecti, aut curæ habitii ipsi, vel maiores ipsorum, vel eorū, pro quibus solliciti sunt. Quemadmodum enim prouerbio dicitur, Occasione dumtaxat opus est malitiæ. Quadrabit, in nocendi cupidos, qui, ne temere læsisse videantur, causas prætexunt. Celebratus hic mimus Publij, in hanc sententiam:

Malefacere qui vult, nusquam non causam inuenit.

Circūfertur & hodie vulgo apud nostrates adagiū non vsquequaq; spernendum, Facile sultem inuenerit, qui cupit cædere canem. Eodem spectat Terentianum illud: Fingit causas, ne det sedulo. Itē illud Martialis

Irasci tantum felices nostris amici,

Non

Non quia sic mēruī, sed iuuat hoc facere. Fortassis huc alluist & Euripides, cum sic ait in Iphigenia Aulidensi:

Ἐπιβραχέας προσάσσει, ἔδει μόνον, Ἐφ' ἧς σ' ἐγὼ καὶ ποῖδες αἰ λελημμέναι. Δεξόμεθα δ' ἐξίν, ἢ σε δέξασθαι χρεόν. i. Occasione tantum opus fuerit leui, Vt & ipsa, quique mihi supersunt liberi, Te rursus accipiamus istunc ad modum, Quo te accipi par est.

Citante hunc fenarium ex Menandro: Μικρὰ πρόφασιν ἐστὶ τῆ πρόξαι κακῶς. id est, Ad prauē agēdum parua satis occasio est.

Vel à mortuo tributum auferre.

Καὶ ἀπὸ νεμρὸ φέρει, id est, Etiam à mortuo tollit. In hominem vnde cūque per fas nefasque; lucrum caprantem. Aristoteles libro Rhetor. tertio, tractans de ijs, quæ pendenda habeantur, Οἶον, inquit, πεινήτων, ἢ τριβέωντων. ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, τὸ καὶ ἀπὸ νεμρὸ φέρει. ἀπὸ ἀχρονερδίας γὰρ. id est, Veluti, si quis exigat à pauperibus, siue defunctis: vnde etiam illud ortum est adagiū: Etiam à defuncto tollere: propterea quod id à turpi lucri cupiditate proficitur. Finitimum est illi:

Αἰτέ γε καὶ τὸς ἀνδριάντας ἀλφίτα. id est, Ipsis vel à statuis farinas postulat.

Natum à tyrannis, qui & à sepulchris, aut defunctorum statuis, vestigal colligunt. Legitur in epistola quadam ad Cratetem Diogenis, Καὶ τὸς ἀνδριάντας τὸς ἐν τῇ ἀγορᾷ προστῶν ἀττειτὰ ἀλφίτα. id est, Adi & statuas quæ in foro sunt, atque ab his cibum poscito.

Pudor in oculis.

Ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ αἰδώς, id est, In oculis pudor. Horum nos pudet, quæ in propatulo sunt. Ad spectus. n. vel incutit, vel renouat etiā pudorē. Vnde fit, vt pueri, cum pudeant, oculos tegant. Et apud Platonē Socrates, dicturus de amore, ob pudorē oculos tegit, nimirū huc alludens. Hinc & poetæ Cupidinem, quod sit improbitissimus, cæcum fingūt. Eodem pertinet illud Ciceronis, Epistolam non erubescere. Videmus etiam eos, qui oculis capti sunt, à verecundia plurimum abesse. Huc spectauit Ouid. cū ait, noctē, vt pote cæcam, pudore vacare. Nox, inquit, & amor, vinumque; nihil moderabile suadent.

Illā pudore vacat, Liber amorque; metu. Refertur adagiū ab Aristotele, lib. Rhet. 2. Καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ἐν φανερωῖ. ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ. id est, Et ea, quæ sunt oculis exposita, quæque in propatulo sunt. Vnde & illud prouerbio dicunt, Pudorem in oculis esse. Citatur & apud Athenæum lib. decimotertio, Idē in Problematis, causam inquirens, quam obrem pudefactis erubescant aures, iratis oculi, huius adagij testimonio citat. Ηδτι, inquit, ἡ μὲν αἰδώς ἐν ὀφθαλμοῖς, κατὰ τοῦς ἰστίς τις μετὰ φόβου. ὡς τε εἰκότως ἀπολείπει τὸ θέρμῶν τὸς ὀφθαλμοῖς; χωρίζομενοι δὲ εἰς τὸν δευτικώτατον φέρεται τόπον. τοῦτος δὲ ὁ ἐν τοῖς ἀπροις τῶν ὀτων. ὁ γὰρ ἀλλῶ, ὡς ὁδῶς. ὀργιζομένοις δὲ ἐπανέρχεται τὸ θερμόν. μάστιγα δὲ γίνεται φανερόν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, διὰ τῶν χροῶν ἕσσαν λευκῶν. i. An propterea, quod pudor in oculis frigus quoddā adducit vna cum metu, atque ob id merito calor destituit oculos? Is vero demigrans inde fertur ad locum sui maxime capacem. Est autē huiusmodi, summa pars aurium: nam reliqua pars est ossæ. Rursum iratis calor suffunditur: idque; potissimum apparet in oculis, propter albicantem illorum colorem. Refertur hic versus ex Euripide:

Αἰδῶς ἐν ὀφθαλμοῖς γίνεται τέκνον, id est, Mea gnata, in oculis nascitur hominum pudor:

Aristophanes in Vespis: Ἀλλὰ τέτοις γε ἐκ ἐνὶ Οὐδ' ἐν ὀφθαλμοῖσιν αἰδῶς τῶν παλαιῶν ἐμμεδῶν. id est, Ceterum istis haud inest, Calciamenti vetustissimi, nec vel in oculis pudor.

Huc ferri potest & illud, quod Aristoteles lib. Rhet. i. ex Sapphone citat:

Αἰδῶς κέν σε ἐκ ἐχέει ὄμματα. id est, Non esset tibi pudor in oculis.

Hinc & illæ figuræ, Quo ore; qua fronte audebis obiurgare filiū? Et illud apud Ciceronem in epistolis ad Atticum, Nec enim conquistores, φαισπορὸς ἀπὲν audēt. Quin & hodie vulgo dicunt, Non audebis faciem ostendere. Apud Euripidem in Iphigenia Aulidēsi, Menelaus inbet Agamēnoni, vt sese adspiciat, videlicet, quo facti pudeat.

Βλέπον εἰς ἡμᾶς. ἢ ἀρχῆς τῶν λόγων ταύτας λάβω. id est,

Adspice in nos recta, vt hoc capiam loquendi exordium.

Itaque

Isq; responder:

Μὴν πρέσασ, ἐκ ἀνακαλλύζω βλεφαρον, ἀτρέως γεγώς; id est,

Num verebor lumina in te tollere, Atreo fatuus?

Fortassis huc adscribendum erat, quod apud Homerum Achilles Agamemnonem κωλύων vocat, ob impudentiam, velut oculis caninis, & inuerecundis.

Conciliant homines mala .

Συνάγει τὸς ἀνθρώπους κακά, id est, Conciliant homines mala. Sententia prouerbialis, quæ declarat id, quod vulgo fit, ex hostibus nonnunquam amicos fieri propter malum aliquod incidens vtrisque commune. Aristoteles lib. Rhet. 1. Οὐδὲν γὰρ κωλύει ἐνίοτε τὰ αὐτὸ συμφορῶν τοῖς ἐναντίοις. ὅθεν λέγεται, ὡς τὰ κακά συνάγει τὸς ἀνθρώπους, ὅτ' αὐτὸ τάντην φλαβερὸν ἀμφοῖν, id est, Nihil enim vetat, quo minus idem conducat ambobus aduersarijs. Vnde dicitur illud, Conciliari homines malis, quoties idem vtriusque noxium fuerit. De syncretismo diximus alibi. Quin huc quoque potest desecti prouerbiū, vt dicamus, in doctum fauere indocto, infantem infanti, nepotem nepoti. Neque enim bonarum modo rerum similitudo cōglutinat necessitudinem, verum etiā ex malis communibus sepenumero mutua nascitur beneuolentia. Amant fere inter se, qui simul fecere naufragium, qui militarunt vna, qui simul capti fuerunt ab hoste: denique, qui corporis, aut animi morbis ijsdem laborant.

Αμα, tamquam osurus; oderis, tamquam amaturus.

Δεῖ φιλεῖν ὡς περ μισήσοντα, μισεῖν δὲ ὡς περ φιλήσοντα, id est, Sic amandum tanquam sis osurus, sic oportet odisse tanquam sis amaturus. Hanc Biantis sententiam Aristoteles in libris Rhetoricorū satis indicat in prouerbiū abijisse, cum ita scribit, ὅτι εἰ δέει, ὡς περ φασὶ φιλεῖν, ὡς μισήσοντα, ἀλλὰ μᾶλλον μισεῖν, ὡς φιλήσοντα. id est, Non est amādum quasi sis osurus, quemadmodum aiunt, sed ita exerceendum odium, tanquā sis aliquando amaturus. Ac paullo inferior, εἴει φιλεῖν, ἐχ' ὡς περ φασὶν, ἀλλ' ὡς ἀεὶ φιλήσοντα, id est, Oportet amare non quemadmodum aiunt, sed tanquā semper amaturus. Commonstrat enim illic philoso-

phus, quo pacto refellendæ, corrigendæq; sint sententiæ vulgo receptæ, atque inculcatæ. M. Tullius in fermone De amicitia scribit, Scipioni vsque adeo non placuisse dictum hoc Biantis nomine celebratum, vt negaret vllam vocem inimiciorum amicitia reperiri potuisse, quam eius, qui dixisset, ita amare oportere, vt si aliquando esset osurus: nec vero se adduci posse, vt hoc, quemadmodum putaretur, à Biante dictum esse crederet, qui sapiens habitus esset vnus è septem: sed impuri cuiusdam, aut ambitiosi, aut omnia ad suam potentiam reuocantis esse sententiā. Quo nam enim modo, inquit, quisquam amicus eius esse poterit, cuius se putabit inimicum esse posse? quin etiam necesse erit cupere, & optare, vt quam sapissime peccet amicus, quo plures det sibi tamquam anas ad reprehendum. Rursū autem recte factis, commodisq; amicorum necesse erit angi, dolere, inuidere. Quare hoc quidem præceptum, cuiuscumque est, ad tollendam amicitiam valet. Illud potius precipiendum fuit, vt eam diligentiam adhiberemus in amicitijs parandis, vt ne quando amare inciperemus eum, quem aliquādo odisse possemus. Hactenus Cicero. Refertur ab eodē Aristotele paullo superius, ac repetitur libro Moralium Eudemiorū septimo hic senarius:

Οὐδέεις ἐραστὴς, ὅς τις ἐκ ἀεὶ φιλεῖ. id est, Non est amicus hic, qui amare desinit.

Qui emolumentum causa amat, potius eo, quod concupiscebatur, amare desijt. At bonorum amicitia, quoniam virtuti nititur, immortalis est. Existat autem hic versus apud Euripidem in Troadibus. Diogenes Laertius mutilum adagium refert, ἔρασκε φιλεῖν ὡς μισήσοντα, τὸς γὰρ πολλοὺς εἶναι κακούς, id est, Iubebat amare, tamquam osuros; plurimos enim esse malos. Huc adscribendus Mimus ille Publianus, qui est apud Aulum Gellium:

Iam amicum habeas, posse vt fieri inimicum putes.

Et alius eiusdem, sed Senecæ titulo:

Ita crede amico, ne sit inimico locus.

Sophocles item in Aiace Mastigophoro,

Ἐγὼ δ' ἐπίσταμαι γὰρ ἀρτίως, ὅτι

Ὅτ' ἐχθρὸς ἦμιλλ, ἐς τόσονδ' ἐχθραντέθ

Ὡς καὶ φιλήσων εὐθείς, ἐς τε τὸν φίλον

Τοσαυτ' ὑπεργῶν ὠφελὴν βυλίσσομαι

Ὡς αἰὲν εἰ κενέτα. τοῖς πολλοῖσι γὰρ

Βροτέν

Βροτῶν ἄπιστος ἐδ' ἐταυρήσας ἡμιλλ. id est, At ipse didici nuper, vt si quando sim Inimicus ulli, hūc oderim hactenus, velut Aliquando amicum habiturus: erga amicum item Officia sic exerceam, ut qui non fiet Semper futurus amicus: etenim plurimis Sodalitatis portus est tutus parum.

Atticus aduena .

Ἀπικὸς πάροικος, i. Atticus aduena. In violentos, & feroces vicinos dicebatur. Duryis apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quod olim finitimos e sedibus suis exigere consueuerint. Craterus inde manasse putat quod Athenienses, qui Samum missi fuerant, indigenas expulerint. Notatur adagium ab Aristotele lib. Rhetoricorū 3. ἔτι, inquit ἐνίας τῶν παροικῶν, καὶ γυῶμαι εἶσιν, εἰων μαρτυρίαι, ἀπικὸς πάροικος. id est, Ad hæc nonnulla proverbia sunt, & sententiæ, tanquam testimonia, ut Atticus aduena. Proinde proprie quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod adsciti sūt, vt superiores eiiciant.

Purpura iuxta purpuram dijudicanda .

Ἡ πορφύρα παρὰ τὴν πορφύραν διακρίτέα, id est, Purpura ad purpuram dijudicanda est, Certissimū iudiciū ex collatione nascitur. Vnde emptores, mercaturi purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram. Licebit uti, quoties negabimus, infaniam, aut inscitiam indoctorum plene deprehēdi, nisi cum eloquentium, & eruditorū scriptis conferantur. Etenim, si uel Sallustium conferas cum Cicerone, iam uelut obmutescit ille, alioqui per se disertissimus. Refertur adagium à Phæbammonē sophista in commentario De figuris rhetoricis. Meminit & Isocrates in oratione Panathenica, Ἀλλ' ὡς περ τὴν πορφύραν καὶ τὸν χρυσὸν θεωρεῖμεν καὶ δοκιμάζομεν, ἑτέρα παραδειγνύοντες. id est, Sed, quemadmodum purpurā, & aurum cōsideramus, ac probamus, purpuram cum purpura conferentes. Haud arbitratur profusū ἀπυροδίνυσον fore, si de conferenda purpura locum huc adscripserimus ex Aureliano Flauij Vopisci: Meministis, inquit, fuisse in templo Iouis Opt. Max. Capitolini pallium breue purpureum, laestrefre: ad quod cum matronæ, atque ipse Aurelianus iugeret purpuras suas, cineris

specie decolorari videbantur ceteræ, diuini cōparatione fulgoris. Hoc munus rex Persarum, ab Indis interioribus sumptum, Aureliano dedit perhibetur, scribens: Sume purpuram, qualis apud nos est. Nam postea diligentissime & Aurelianus, & Probus, & proxime Diocletianus, missis diligentissimis confectoribus, requisuerūt tale genus purpuræ, nec tamen inuenire potuerunt. Dicitur enim sandix Indica talem purpuram facere, si curetur. Alluist huc Quintilianus libro 12. c. De generibus dicendi, agēs de dictione, quæ quod mediocris est, per se habet admirationem, sed, admotis ijs, quæ sunt eximia, desinit esse admirationi. Habet, inquit, admirationem, neque immerito, nam ne illud quidem facile est, sed euanescunt hæc, atque moriuntur comparatione meliorum: ut lana tineta fuco, citra purpuras placet: at si contuleris, etiam læcernæ conspectu melioris obruat, ut Ouidius ait.

Saturnia Lema .

Κρονικὰ λήμια, id est, Saturniæ Lemæ. In cæcutientes ac stupidos dicitur: præsertim in eos, qui ætatis uitio despiciunt. Est enim Lema humor in oculis concretus, unde Lippitudo nascitur. Derinatur autem ἀπὸ τῆς λέω, id est, uideo, & μὴ negatiua particula, quod eiusmodi lacrymæ crassæ oculos occupantes uisui officiant. Aristophanes in Pluto:

Ἀλλ' εἰ κρονικὰς λήμιας ὄντως λημῶντες τοὺς φρένας ἄμφοι; id est, Saturninis animis nere, lippitis sensibus ambo.

Λήμια dixit pro λήμιας, vnde λημῶ Græcis lippio, cæcutioq; significat. Porro Saturniæ dicuntur, quasi seniles, ac ueteres: propterea quod κρόνος, id est, Saturnus, podagrosus, ac senex à poetis fingitur, & temporum deus: quasi χρόνος. ἀρχαία uero, id est, Prisca, & antiqua, Græci nonnunquam stulta uocant. Plato in Euthydemo; ἐχῶν φλυαρεῖς, καὶ ἀρχαιότερος εἶ τῆς δέοτος. id est, Nugaris, ac stultior es, quam decet. Et κρονικώτερα, μαρώτερα. & κρόνος nugas, ac deliramenta. Timotheus apud Athenæum libro tertio. Νέθ' ὁ Κρόνος βασιλεύει. τὸ παλαιὸν δ' ἦν κρόνος ἀρχὼν, id est, Iuuenis regnat Iuppiter. Olim autem principatum tenebat Saturnus: Aristophanes in Vespiis:

Καὶ

Καὶ τὰς τραγῳδίας φησιν ἀποδείξαι κρόνος τὸν νῦν. id est, Sefe tragædos mente Saturnos aut Mox redditurum.

Idem in Nebulis:

Καὶ πῶς ὁ μωρὸς σὺ καὶ κρόνον ὄζων καὶ βεν- κροέλλη. id est,

Et quomodo, ὁ stulte, & Saturnalia oles, & lunaris?

Dionysodorus in Euthydemo Platonis, Socratē Saturnū uocat, bardum, ac stupidum sentiens, ἔπαις, inquit εἰ κρόνον, id est, Adeo es Saturnus. Allusit huc Lucianus in Timone: Δημῶς, καὶ ἀμβλυώφης παρὸς τὰ γινόμενα. id est. Cecutis, ac lippis ad ea, quæ patratur. Atque inibi paullo inferius, καὶ καθ' ὃ λῆγον κρόνον σὲ ὁ θεῶν γενναίωτατε, ἀποράν- νουσι, παρρωσάμενοι τῆς τιμῆς, i. Et paulatim Saturnum te, o deorum præclarissime reddunt, depellentes ab honore. Plutarchus etate desipientes ostendit uulgo κροναίηρας appellatos fuisse, id est, Saturni more delirantes: uidelicet, propter aniles fabulas, quæ de hoc deo referuntur. Eas refert idem Plutarchus in commentario de facie appa- renti in orbe lunæ: Saturnum in insula qua- piam fortunata, profundo in antro dormi- re, saxa complexum aurea. Ceterum hunc somnum illi accidere ex uinculis in eum usum arte confectis à Ioue. Aues autem, quæ in scopuli cacumine uersantur, afferre illi ambrosiam, uniuersamq; insulam mira- frantia, compleri, e rupe, uelut e fonte scatente: adesse demones, qui Saturnum ob- seruent, & inserviant. Hos olim cum illo amicitia coniunctos fuisse, cum dijs, atque hominibus imperaret: multa que de futuris rerum euentibus ex se prædicere. Sed ma- xima, maximisq; de rebus sic efferūt, ut Sa- turni somnia uideantur. Nam, quidquid co- gitarit Iuppiter in animo, id somniare Saturnum. Huiusmodi quædam nuga- menta de Saturno commemorantur in hoc libello. Iam illud eruditi lectoris iudicio relinquatur, numquid ad hoc ada- gium pertinat, quod Pythagorici συμβολι- κῶς mare, Saturni lacrymam appellant, ut testatur idem auctor, commentario de Isi- de, & Osride. Siquidem est aqua marina non salta solum, & amara, sed crassior item, & impurior reliquis.

Cucurbitas lippis.

Κολοκύνταις λιμῶν, i. Lippire cucurbitas.

Ad superiores adagij formam pertinet. Aristophanes in Nubibus:

Νῦν γέ τοι ἴδου καθοράς αὐτὰς, εἰ μὴ λιμῶς κολοκύνταις. id est,

At nunc ipsas plane cernis, nisi fors lip- pis Colocytis. κολοκύνταις Græci uocant, quas nos cucurbitas. Verba sunt Socratis, ostendētis nubes. hoc est, nisi plane nihil uides, & tantas habes in oculis lemas, quantæ sunt cucurbitas.

Ollas lippire.

Χύτρας λιμῶν, Ollas lippire. Prouerbialis hyperbole, proxima simillima. Lucianus aduersus ineruditum, & multos coemētem: libros, χύτρας, inquit, λιμῶτες. id est, Ollas lippientes, Lacrymas indicans, ollis æqua- les. Hoc adagium utrunque quoties ad ani- mum refertur, sit elegantius, & incundius: ueluti, si quis hominem crassi iudicij, ac ue- hementer cæcutientis, & turpiter errantis, dicat lippire non lemis, sed ollis.

Oidium agreste.

Μίσθον ἀγρικόν, id est, Oidium agreste, At- trox odium ueteres sic appellabant, propte- rea quod rustici plerumq; μισάνθρωποι sunt, & acerbis, atque implacabilius oderunt. Lucianus cōtra in doctum, Μίσθον δὲ ἀγρικόν φασὶν παρὰ πάντων ἔχεις ἐπὶ τῇ βδελυρίᾳ, id est, Laboras autem agresti, sicuti dicitur, omnium odio, propter insolentiam. Vnde & ciuilitatem appellamus morum com- mitatem, humanitatemque. Et apud Iure- consultos ciuilis actio discernitur à crimi- nali. Denique Græci, quidquid barbarum immane, aut crudele uolunt intelligi, id ἀγρικόν uocant.

Megarenses neque tertij, neque quarti.

Μεγαρέες ἔτε τρίτοι, ἔτε τέταρτοι, i. Mega- renses neque tertij, neque quarti. Diceba- tur olim in homines supra modum igna- uos, & contemptos, nulloque honore di- gnos. Natum adagium ex oraculo quodā. Id quidam, inter quos Stephanes Mneas, & Ion, Æginensibus, alijs Megarensibus red- ditum existimant. Narrat itaque Mneas, cū Æginenses in Achaia debellassent Æto- los, ac decimam pentecontorum cepissent, (ea est nauis remigum quinquaginta) hanc Apollini Pythio uictoriæ monumentum dedicarunt. Rogabantque Deum, qui nam essent

essent Græcorum præstantissimi, arbitran- tes futurum, ut ob eam uictoriam ipsis pri- ma laus ab Apolline tribueretur. Oracu- lum hunc ad modum respondit:

Ἴπποι θεσσαλικῶν, λακεδαιμονίῳ τε γυναικᾶ, Ἄνδρες δ' οἱ πίνουσι ὕδωρ καλῆς ἀρεθῆσης. Ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν δ' εἰσὶν ἀμείνους, οἷτε μισογυῖ Τίρωθις νάυσιοι καὶ ἀρκάδης πολυμήλας Ἀργεῖοι λινοθώρηκες κέντρα πτολέμοιο. Τυμῆς δ' αἰγίεες, ἔτε τρίτοι, ἔτε τέταρτοι, Οὔτε δυωδέκατοι, ἔτ' ἐν λόγῳ, ἔτ' ἐν ἀριθ- μῶ. id est,

Thessala equa præstat reliquis, mulierq; Lacæna.

Porro uiri potant qui pulchra fluēta Are- thusa.

Hos quoque præterea, mediæ gens incola uincit.

Tirynthi, Arcadiaq; bidentibus inclytæ albis,

Argiui stimuli bellorum, armisq; po- tentes.

At vos, Ægini, neq; tertius accipit ordo, Nec quartus, neque bisseus, neque de- nique uestri

Villa usquam ratio est, nusquam nume- rusue, locusue,

Qui scripsit commentariolos in Theo- critum, refert hoc epigramma paullo di- uersius, nimirum ad hanc modum:

Γαίης μὲν πάσης τὸ πηλαστικόν ἀγρὸς ἀμει- νον,

Ἴπποι θρηϊκίαι, λακεδαιμονίαι τε γυναικῆς Ἄνδρες δ' οἱ πίνουσι ὕδωρ καλῆς ἀρεθῆσης.

Ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν δ' εἰσὶν ἀμείνους, οἷτε μισογυῖ Τίρωθις νάυσιοι, καὶ ἀρκάδης πολυμήλας, Ἀργεῖοι λινοθώρηκες κέντρα πτολέμοιο.

Τυμῆς δ' ὁ μεγαρέες ἔτε τρίτοι, ἔτε τέταρτοι, Οὔτε δυωδέκατοι, ἔτ' ἐν λόγῳ, ἔτ' ἐν ἀριθμῶ.

Callimachus item in epigrammatis ad Megarenses retulit prouerbium:

-Τῆς δὲ τελομένης Νύμφης ὡς μεγαρέων, ἐδ' ἀριθμὸς, i. Sed ueluti Megarensibus accidit olim,

Nymphæ infelicis, non locus, aut ratio. Item Theocritus in Catellæ amore,

Ἀμμες δ' ἔτε λόγῳ τινὸς ἀξιοί, ἐδ' ἀριθμητοί, Δύσανοι μεγαρέες, ἀτ' ἕμιστ' ἀτ' ἑνὶ μίση. i.

Nostrî nec ratio est, numero neque po- nitur vlllo.

Extremæ fortis ueluti quondam Mega- renses.

Est & inter amantes ordo, cum hic pri- mus est apud amicam, ille secundus, alius

tertius, aut quartus. Quemadmodum & in testamentis est primus, secundus, & tertius heres. Effertur etiam hac forma prouer- bium, τῆς μεγαρέων ἀξιοί μερίδος, id est, Me- garensium parte, seu loco digni. Huc spe- ctat & Homericum illud Iliados β.

Οὔτε ποτ' ἐν πτολέμοιο ἐναρίμιοι, ἔτ' ἐν βυλῆ. Nusquam in consilijs, nusquam numera- tur in armis,

Refertur ex Euripide:

Δειλοὶ γὰρ ἄνδρες ἐν ἔχουσιν ἐν μάχῃ Ἀριθμῶν, ἀλλ' ἀπεισοὶ καὶ παρῶς ἕμιοι. id est,

Formidolosi nullum habent in prelio Numerum, sed absunt, licet ibi adsint ma- xime.

Hanc figuram & Latini uidentur expri- mere. M. Tul. Neminem esse puto, qui mo- do in aliquo numero sit. hoc est, qui sit ali- cuius momenti, alicuius pretij. Idem Phil- lip. 3. Bomabatio quidam pater, homo nul- lo numero, nihil illo contemptus. Plutar- chus in Symposiacis, Τῶν δὲ ἐμῶν πολιτῶν ὅσπερ μεγαρέων ἰδεὶς λόγος, i. Atqui meorū ciuium, ueluti Megarensium nulla ratio.

Idem alias in eodem opere, Τῶν δὲ διμοιρη- τέων, ἔφη, εἰδὼτων, ὅσπερ αἰγίων ἢ μεγαρέων ἀριθμὸς ἰδεὶς, ἐδ' ἐ λόγος. i. Atqui Democriti- carum, inquit, imaginum, perinde ut Me- garensium, aut Æginensium, nullus nume- rus, neque respectus. Arbitramur & Aristi- phanem huc leuiter allusisse, cum scribit in Acharnensibus:

Ὅς χρεὶ μεγαρέας μὴτ' ἐν γῆ, μὴτ' ἐν ἀγορῆ, μὴτ' ἐν θαλάττῃ, μὴτ' ἐν ἡ πείρω μένων. i.

Megarensibus nefas manere, essetque, In terra alicubi, nec foro, nec in mari,

Neque continente.

Si quidē excludens Megarēses quattuor locis, nimirum ad illud respexit, ἔτε τέταρ- τοι. Quanquam in uersibus opinamur, non abesse mendum, uidelicet in μὴτ' ἐν γῆ, nisi forte quarto loco sibi permittit spōdeum, quemadmodum permittit anapestum. No- bis subolet huc & M. Tullium allusisse, cū in Bruto suo sic loquitur: Duobus igitur summis Crasso, & Antonio. L. Philippus proxime accedebat, sed lōgo intervallo; tā proximus. Itaq; eum, etsi nemo intercede- bat, qui se illi anteferreret, neque secundum tamen, neque tertium dixerim. Nec enim in quadrigis eum secundum numerau- rim, aut tertium, qui uix ē carceribus ex- icerit, cum palmam iam primus accepe- rit: nec in oratoribus, qui tantum abst-

a primo, vix vt eodem curriculo esse videatur. Simili forma M. Tull. in Academicis lib. 2. dixit quintæ classis Democritum: Quis, inquit, hunc philosophum non anteponat Cleanthi, Chryippo, reliquisq; inferioris ætatis, qui mihi cum illo comparati, quintæ classis videntur? id est, postremi ordinis. E diuerso primæ classis dicuntur, qui ceteris præferuntur; & nulla classe, qui prorsus contempti. Translatum a classibus, in quas Seruius Tullius rex diuisit populum Romanum pro census modo. Florus epitome 49. dixit vltimæ fortis hominem vehementer obscurum. Andricus, inquit, vltimæ fortis homo, Persei regis se filium ferens, &c. Item epitome 19. C. Glauciam dixit, vltimæ fortis hominem. Hoc fiet lepidius, si transferatur ad animi res: veluti, si dicas, vltimæ fortis ingenium; aut orationem cum aliorum scriptis vix conferendam, extremæ classis orationem. Ad hanc pertinet formam, cū dicuntur hominem primæ notæ, postremæ notæ. & M. Tullius, salutem appellat de meliore nota, salutationem accuratam. Ad personam accommodauit Catullus: -Et quisquis de meliore nota. Id translatum uidetur a negotiatoribus, qui uino, aut panno notam affigunt, indicantem mercis prætium.

Lepus pro carnibus.

Λαγώς περι τῶν κρεῶν, id est, Lepus de carnibus subaudi, periclitatur. In eos dicitur, qui ob aliquam sui utilitatem in discrimen uocantur. Nam leporem non insectamur, quod noceat, sed quod pulpamentum habeat. Est enim animal & esculentum, & timidum, atque inerme: ut natura, hominum escis leporem genuisse uideatur. Rheginenses autem uulgo lepores dicti sunt, ut pote pauidi ac formidolosi. Effertur etiam ad hunc modum adagiū, ὁ λαγώς περι τῶν κρεῶν πρέχει, id est, Lepus pro carnibus currit. De ijs, qui, magno suo periculo, aut capitis etiam discrimine, atque ob id acriter decertant. Trāllata metaphora a venatu, in quo lepus, quoniam intelligit sese ad necem peti, pernicissimo cursu fugit, adeo, ut non raro deficiat, medioq; in cursu exanimetur. Qua de re Plutarchus in Commentario De terrestriū, & marinorum animantium prudentia, nar-

rat quiddam haud quaquam indignum, quod hoc inseratur loco: Οἱ δὲ τὰς δασυπόδας διώροντες, ἐὰν μὲν αὐτοικτηνῶσι, ἴθιγονται διασπῶντες καὶ τὸ αἷμα μαλάττωσι ποροῦ μος. ἐὰν δὲ ἀπογνῶς αὐτὸν ὁ λαγώς, ὁ γίνεται πωλύαυτος, ὅσον ἔχει πανδύματος, ἀναλάσας εἰς τὸν δρόμον ἐκλιπτο, νεκρὸν καταλάβοντας, ἢ χῆπτονται τὸ παράπαν, ἀλλ' ἴστανται, τὰς ἑρῆς κινῶντες, ὡς ἔ κρεῶν, χάριν, ἀλλὰ νήπιος, καὶ οἰλονηκίας ἀγωνιζόμενοι. id est, Porro canes, cum leporem insequuntur, si quidem occiderint ipsi, gaudent dilacerare, atque alacres sanguine sese contaminant, oblinuntque. Quod si lepus, desperans de sese, quæ admodum accidit sepenumero, quidquid habet halitus, id omne quam intensissimo cursu consumpserit, atque ita defecerit, canes exanimem repertum omnino non attingunt, uerum consistunt mouentes caudam, perinde, quasi non carniū gratia decertarint, sed magis de uictoria contenderint. Charon apud Aristophanem in Ranis.

-Δέλον ἐκ ἄλλου
Εἰ μὴ νεναιμάχηκε τίλω περι τῶν κρεῶν. i. Seruum haud uelox, nauale ni peregerit Certamen, ac pro carnibus pugnauerit. Adscribit hoc loco Aristophanis interpres, apud Arginusam, seruus non pro pecunia, aut alio quouis præmio, sed pro uita dimicare solere. Idem in Vespis:

Ποῖσω διακίην τίλω καρδίαν
Καὶ τὸν περι ψυχῆς δρόμον Δραμῆν. id est, Effecero, vt cor mordeas, cursumq; curras pro capite ac uita. Idem in eadem fabula: Ἡ λαγῶν ἢ λάμπραδα ἐδραμῆς; id est,

Leporem cucurriti, an ne lampadē magis? Plutarchus in Dialogo, quem scripsit aduersus Epicurū: Παπαὶ εἶπον ἔγαγε γελῶσας, εἰς τίλω γαστέρα τοῖς ἀνδράσιν ἔοικας ἐναλείδαι, καὶ τὸν περι τῶν κρεῶν ἐπάξεν. id est, Παπα, inquam ridens, in uentre ipsū uiris insulū facturus uideris, & ad cursum qui pro carnibus dicitur, adacturus. Significat autem eum Epicureos in iumum discrimen adducturum, quod aduersus uoluptatis assertores propoluisse, nec incunde uiui posse secundum Epicurum. Allusum est ad Priscas historias, quæ referūt, aliquoties bellum natum inter populos ob directas ē sacrificijs carnes. Ita Pindarus in Nemeis.

Ἦνα κρεῶν νῖν ὑπὲρ μάχας ἔμασαν. id est, Vbi pro carnibus pugnas gessit.

Carpathius

Carpathius leporem.

Ο καρπάθιος τὸν λαγῶν, id est, Carpathius leporem. Dicebatur in eos, qui sibi rem noxiam arcerferent. Hinc deductum adagium, quod, cum in Carpathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verum, vbi eius animantis magna vis increuisset, vt est mira fecunditas, fruges insulæ populari cœperunt. Refert, & interpretatur parœmiā Iulius Polux, quinto de rerum uocabulis libro. Addit nec in Ithacēum insula nasci lepores, nec in Sicilia fuisse, prius, quam Anaxilas Rheginēsis eos importasset, vnde uictor in Olympiacis, Rheginensū numismati currum insculpsit, & leporem. Refert item, & interpretatur Aristoteles libro Rhetoricorum tertio.

Γρύξεν.

Γρύξεν, prouerbio dicunt hircere, seu mutire. Sunt, qui putent γρύξεν esse, uocē suillā edere, deductam ἀπο τῆ γρύ, de quo meminimus alibi. Vnde & Grylli nomen effectum apud Plutarchum, & Grunij Corocotta porcelli, cuius meminit diuus Hieronymus. Aristophanes in Pluto:

Γρύξεν δὲ καὶ τορμάτων ὁ καθάρματα: i. Au detis & mutire sceleratissimi?

Idem in eadem fabula:

Ἄλλὰ σθείρε, καὶ μὴ γρύξῃς. id est, Imo percas, neue quid hircas.

Simili figura Terentius dixit in Adelphis: Quid gānis? Et in Phormione: Quod illi ad aurem obganniat.

Nullum animal, Quod animal.

PROVERBIALIS uidetur & illa figura, Nullum animal, & Quod animal. Aristoph. in Pluto,

Πένια γὰρ ἐστὶν ἃ πόνηρ, ἧς ἐδαμῶ
Οὐδὲν πέρουκε ζῶν ἐξολέσθων. id est, Inopia namq; est heu, miser, qua scilicet Haud aliud vquam est animal exitialius.

Idem ἐν νεφέλαις:

Τέτο δ' ἐδ' ὁ τόπος τί θηρίον; id est, Vtira at ipsa quæso, quæ nam bellua est?

M. Tull. ad Atticum, Terentij uestigium nullum agnouit, Metagenes certe periit. Fecit iter per passionem in qua animal reliquum nullum est. Nec abludivit ab hac figura Plinianum illud, Regulus bipedum nequissimus.

Ne musca quidem.

H v i c affinis est & illa prouerbialis hyperbole, Ne musca quidem: qua maximā hominum solitudinem significamus. Plautus in Truculentis: Quas tu mulieres mihi narras, Vbi musca nulla femina est in ædibus? Huc alludit Vibius Crispus orator delectationis natus, vt ait Fabius:

Cuius erant mores, qualis facundia:

Quemadmodum scripsit Iuuenalis, cum, rogatus, equis esset cum Cæsare in conclauis, respondit, Ne muscam quidem intus esse. Ancipiti ioco Domitiani consuetudinem notans, cui mos erat quotidie sibi secretū horarium captare, nec interim aliud fere agebat, nisi quod muscas captas stylo confingeret.

Communis Mercurius.

Κοινὸς ὁ ἐρμῆς, id est, Communis Mercurius. Lucianus in Votis, Οὐκἔν τὸ ποροκέρτατον τῆτο, κοινὸς ἐρμῆς φασι, καὶ ἐς μέσον κατατίθει φέρων τὸν πλάτων. id est, Itaq; quod passim in ore est omnibus, communis, vt aiunt, Mercurius, opesq; in medium alatas depone. Plutarchus in libello, cui titulus, ὅτι μάστιγα τοῖς ἡγεμόσι δέει τὸν φιλόσοφον διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἀμυσία, καὶ ἀπειροκαλία τὸν κοινὸν ἐρμῆν ἐμπύλαιον καὶ ἐμμυδον γένεσθαι. id est, Sed imperitia, & inlegantia communem Mercurium, cauponatoriam, & quæstusum factum esse. Quidam hinc natam parœmiā arbitrantur, quod Mercurius, vt est furtorum auctor, ac repperor, primus ostendit, quæ furto parta sint, ea in medium communiter oportere deponere. Alij malum huc referre, quod Mercurius sit orationis auctor, per quam inter homines omne commercij genus cōstat: vnde & medius inter superos, atque inferos à poetis fingitur, pariter superis deorum gratus, & imis, quod sermo animi interpres, sum mos cum infimis, reges cum plebe conciliat. Existat super hac re fabella nō illepidia Aristidis in secundo libro, quem aduersus Platonem conscripsit, in defensionē Rhetorices. Eam hoc magis libuit adscribere, quod is auctor haud quaquā adhuc uulgo notus est. Νεωστὶ γὰρ ἀνθ' ἑρῶτων γεγονότων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων, θύρωτος παλαιὸς ἦν κατὰ τίλω γλῶσση καὶ παραχρῆ. ἔτε γὰρ αὐτὸς σφιν εἶχον, ὅτι χρῆσονται. ἐδὲ γὰρ ἦν ἐδ' ἄν

το συνάγει, ἀλλ' οἱ μείζους τὸς ἐλάττωσιν ἦγον. ἔτε τοῖς ἄλλοις ζάοις εἶχον αὐταρκεῖν. πᾶσι γὰρ πάντων ἀπελείποντο, ἀλλ' ἄλλοις ἄλλων. τάχει μὲν τῶν πτηνῶν ἀπάντων, ὅπερ ἐν ὀμίρῳ εἴρηται πνευμαίεσσι παύσαι ὑπὸ τῶν γεράων, πᾶσι τοῖς πτότεσσι πάντων συνέβρανε τὴν ἀλάκμων ὀρνίθων, κατ' ἰσχυρὸν αὐτῶν καὶ τῶν λεόντων, καὶ τῶν κάπρων, καὶ πολλῶν ἄλλων ἦσαν, ὅσθ' ἀπύδνωτο στή. καὶ μὴ τῆ γεματοσιδῆ τῆ σώματι, ἢ μὴ ὦν τὴν κοράκων ἄλλα καὶ τῶν κοχλιῶν ἀπελείποντο, ἔδειξεν αὐτῶν ὑπάρχον αὐταρκείας. φεραμένε δὲ ἔτος τῶ γένεσ κατὰ μίμνῃ ὑποβρέοντο, κατὰ δὲ τὸν ὁμοιωτῆσ ἀείπων ὡν οἰκάνθρωποι, ἀνερχεται παρεσβότῆσ ὑπερ τῶν ἀνδρῶπων ἔχῃ τὸν ἀνδρῶπων παρεσβότῆσ, ἔδειξεν γὰρ παρεσβότῆσ ἢν πᾶσι εἰδέειν, ἀλλ' αὐτοῖσ ἀεῖ αὐτοῖσ. ὁ δὲ ζάοσ τῆτε κορομῆ εὐσ ἀγαθῆσ δὴναι λέγοντο, καὶ ἄμα καὶ εὐστοι εἰληφῶσ λογισμὸν τῆ πράγματοσ, τῶν αὐτῶ παίδων ἐμὴν καλῆσ εἰρητομὴν ἔχοντα ἐλῆεν, εἰσ ἀνθρώπων. ὁ μὲν ἔν κορομῆ εὐσ κατὰ πρῆ ἐπίσησ ἀπασί τῆσ τε αἰδέησ, καὶ τ' ἄλλα μέλη τῆ σώματι, ἔχῃ ἔτος ἐκέλευε, ὅσπερ θεομῆ δὴ δόσιν διελάν, ἵνα πᾶσι τῆσ τομῆσ ἐξέειπῆσ μετέχοισι, ὅσπερ ὀφθαλμῶ, χειρῶν, καὶ ποδῶν, ἀλλ' ἐπιλέξάμενοι τῆσ ἀρίστῆσ καὶ γενναιοτάτῆσ καὶ τῆσ εὐσῆσ ἐρῆσμενοσ αὐτοσ τῆτοισ ἐγχειροσ τὸ δῶρον, ἢ ὁμοῦ σφῶσ τε αὐτοῖσ, καὶ τῆσ ἄλλοσ σῶξ ἔν ἔχοισι. Αἰμομῆσ δὲ τῆσ εἰρητομῆσ εἰσ ἀνθρώπων, ἔτος ἐκ θεῶν ἠδωμῆθησαν μὲν οἱ ἀνθρώποι τὴν μετὰ τῶν θῆρων δῶτα, τῶν χαλεπῶν ἐκφυεῖν, ἐπᾶσσαντο δὲ ἐχθροὶ πᾶσι τῆσ ἀλλήλοισ ἐν κύκλω. κορομῆσ δὲ εἶνον ἀργῶν. κατὰ βῆτασ δὲ ἐκ τῶν ὀρνῶν, ἄλλοι κατ' ἄλλα μέρη τῆσ οἰκμῆσ ἐπλησίασαν, τὸ γὰρ πρῶτον ὑπεύροισ, μετὰ δὲ τῆτοσ δὴ λόγῃ νικήσαντοσ, πᾶσιν τε κατεσκιδάσαντο, καὶ διενερίθησαν, ἔχῃ ὅσπερ πρῶτερον εὐσ ἔτυχον, ἀλλ' εἰσ τε σμῶσῆσ κορομῆσ, καὶ τῆσ πᾶστων ἠγεμονίασ νόμοσ ἔθεντο, καὶ ἀρχοντασ καὶ πολιτείασ ἐνόμισαν, καὶ θεῶσ χαριστήρια ἀνθρώπων πρῶτασ ἀπαρχῆσ ποιῶσμενοι τῆσ ἀπὸ τῶν λόγων, αἰσ ἔτι καὶ νῦν χᾶρειν μέλισσᾶ τῆσ θεῶσ λόγοσ ἀρεῖ, ὅτι καὶ χᾶρισσᾶ πᾶστων αὐτοῖσ τῆσ θεῶσ ὑπῆρξεν ἐν τῶν. ἔτος ἀνθρώποσ ἠρθη μέγιστῃ ἐξ ὀδονῆσ καὶ σαβῆσ καταρχῆσ. καὶ πρῶτον καταερονέμει, ὡσ ἔδῃν πράγμα, κύριε ἔσιν ἐξ ἐκείνῆσ τοῖσ ἐν τῆ γῆ τῆτοσ δὴ βούλεται χᾶριδαι, πρῶτλημα ποιῶσμεν, ἀντ' ἄλλοσ φυλακτηρία τῶν λόγων. καὶ ὁ μῦθε ἡμῶν ταύτην ἐχέτω τὴν τελευτήν. Quæ si quis Latine malit, sensum vtcumq; reddemus. In initio cum recens essent homines nati, magnus inter hos, ac reliqua animan-

tia tumultus erat, perturbatioq; super terram, propterea quod non possent inuicem uti sese. Nec enim ulla res intercedebat, quæ illos conciliaret: uerum, qui potentiores erant, opprimebant inferiores. Neque satis erant idonei, ut reliquis animantibus resisterent. Omnibus enim illis omni ex parte inferiores erant, aliaque in re ab alijs uincebantur. Veluti ab uniuerso genere uolucrum celeritate. Vnde factum est, ut quod ait Homerus Pygmæis accidere à gruibus, id tum tēporis passim à robustioribus auibus paterentur mortales. Rursum, quantum ad uires attinebat, longe superabant, & à leonibus & ab apris, & alijs item compluribus. Atque hunc in modum silentio peribant. Iā uero, quo ad munitionem ornatumq; corporis, non coruis modo, uerum etiam cochleis cedebant, neque cuiquam ex ipso supperebat, quod ad tuendam uitam erat opus. Itaque, cum ad eum modum interiret hominum genus, ac paulatim dilaberetur, Promethæus, ut semper est hominum studiosus, orator ascendit in cælum, mortalium nomine, non ille quidem missus ab eis, (neq; enim dum id temporis legatos ullos erat cernere) sed ipse ultroneus abiit. At Iuppiter, partim in gratiā Promethæi maxime qui iusta postulare uideretur: partim negotio apud se se considerato, filium suum Mercurium iubet ad homines descendere, Rhetoricam secum adducentem. Edixit autem, ut eam mortalibus impertiret, non quemadmodū Promethæus omnibus ex æquo, sensus, reliqua que corporis membra, perinde quasi theatralem pecuniam dispersiens, ut omne ex equo Rhetorices essent participes, non aliter, quam oculorum, manuum, ac pedum: sed ut præstantissimi quosque, ingenioque generosissimi, & indole pollutissima præditos deligeret, atque ijs demum munus hoc impertiret, ut pariter & suā ipsorum, & aliorum incolumitatem tueri possent. Porro, postea quam Rhetorica iam ad mortales peruenisset, cum negotium, quod habebant, cum belluis molestissimum, licebat effugere, tum uero desierūt undequaq; inter se similitatem exercere, reperto commerciorum initio. Digressiq; de motibus, alij in aliam orbis partē iungebantur, principio quidem sub dio uiuentis: post autem ubi uerbis inter se communicassent, & ciuitatem condiderunt, ac distributi sunt: non quem-

quemadmodum antea, temere, uerum in ordinem plebis, ac belli duces, sanctisq; legibus, tum principes, tum Reip. statum instituerunt. Dijs munera cœperunt offerre, primitias auspicantes ab oratione. Quibus nunc quoq; uel maxime gaudere deos consentaneum est, Quandoquidem hac cōtingit, ut primū esse deos cognosceremus. Hinc deinceps ita creuit homo, ut, qui initio debilis fuerat, atque inualidus, postea in altum tolleretur; quiq; antea pro nihilo habitus, ac despectus erat, deinceps factus est omnium, quæ sunt in terra, dominus, cui quibus uti liberet, ius esset, non alio propugnaculo sibi parato, quam oratione. Atque hic nobis sit fabulæ finis. Hactenus Aristides. Exstat, si satis commemorimus, fabella non dissimilis apud Platonem in Protagora.

Alæ luporum catulos.

THEOCRITVS in Hodæporis: Θρέψαι καὶ λυιδεῖς, θρέψαι κύνας ὡς τυφῶ γοντι. id est,

Pascere canes, qui te lanient, catulosq; luporum.

Prouerbiū est, teste interprete, in eos, qui læduntur ab ijs, de quibus bene meriti sint, aut in ingratos. Addit ille dictum Socratis, κακὸς ποιῶν εὔ, θρέψαι λύκῳσ. Malis faciens bene, nutrit lupos. Nam plerumque solet id vfu venire illis, qui catulos luporum enutriunt. Exstat super hac re non inelegans Epigramma, quamquam incerto auctore, de oue lupi catulum alente suis vberibus:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μαζῶν πρέφα, ἐν ἐθέλασσα, Ἀλλὰ μὲ ἀναγκάζει πομῆν ἀφροσύνη. Αὐσηθεῖσ δ' ὑπὸ ἐμῆ κατ' ἐμοῦ πάλι θῆριον ἔσαι.

Η χάρις ἀλλάξαι τὴν φύσιν ἐ δύναται. i. Lacto lupum vberibus proprijs non spondet, sed horum

Me demens adigit pastor, vt id faciam In me rursus erit fera postquam creuerit ex me.

Natura haud vquam vertitur officijs.

De canibus autē sumptum est ex Actæonis fabulā, à suis ipsius canibus dilacerati. Nam & hoc indicant enarratores Theocriti. Ex quibus facile liquet, quod nam sit illud prouerbiū antiquum, cuius meminit M. Varro in libris De re rustica, tractās de canibus alendis: Diligenter, inquit, vt

habent cibaria, prouidentū: Fames enim hos ad quærendum cibum ducit, si non dabitur; & à pecore abducent, si non præbebitur. Nisi, vt quidam putant, & illuc peruenierint, vt prouerbiū attollant antiquū, vel etiam vt aperiant de Actæone, atque in dominum afferant dentes. Idem in Phœbo, citante Nonio: Crede mihi, plures dominos comedere serui, quam canes. Quasi id Actæon occupasset, & ipse prius suos comedisset, &c. Huc vsque Varronis relata. Ceterum legimus, & leones, & dracones, nutritijs sui gratiam officij retulisse. Verum nulla est fera tam ingrata, quæ sit cum hominibus ingratitudine conferenda.

E dolio hauris.

Εκ πίθῳ ἀντλεῖν, id est, E dolio haurire, dicebatur olim, qui abundaret rebus opertis. Est enim dolium vas vinarium ingens, vnde largiter haurire licet: neque facile sentitur detrimentum, videlicet in tanta copia. Theocritus ἐν ἐργατικῆσ:

Εκ πίθῳ ἀντλεῖσ, δῆλον, ἐγὼ δ' ἔχω ἔχ' ἄλλῃσ ἔξῃ, id est,

Dolia plena fluunt tibi, sed mihi vix sat aceti est.

Scholiasfes admonet, prouerbiū dici solitum de ijs, quibus adesset benigna rerum copia. Diuitum est habere dolia, pauperes vappam bibunt è lagenis. Nam vini vis, quo copiosior est, hoc suauior esse consuevit: vbi paulum est liquoris, celestis vappescit. Admonet & Hesiodus, dimidiato dolio parcendum esse, quod sera fit in fundo parcimonia. Huic simillimum est, quod subinde occurrit apud Chrysofomum, ἐκ πηγῶν, id est, è fontibus, quoties vberem, paratamq; rerum copiam significat. M. Tullius in Bruto, dicit eos è dolio potare, qui vinum adhuc feruens bibūt: quod vinum expressum primum dolijs excipitur: vbi defuerit aliquantulum, cōditur in vasa. Ipsius verba præstat adscribere: Vt, si quis, inquit, falerno vino delectetur, sed eo nec ita nouo, vt proximis cōsulibus natum velit: nec rursus ita vetere, vt Opimum, aut Ancium consulem querat. Atqui eæ notæ sunt optimæ. Credo, sed nimia vetustas non habet eam, quam quærimus, suauitatem, nec est iam sane tolerabilis. Num igitur, qui hoc sentiat, si is potare velit, de dolio sibi hauriendum puet? Minime, sed quandam sequatur

atatem . Sic ego istis censurim , & nouam quasi de musto , & lacu feruidam orationē fugiendam ; nec illam præclaram Thucydidis nimis veterem tanquã Anicianam notam persequédam . Hactenus M. Tull. Nec est alienum ab hac forma , quod Athenæus lib. II. ex Hipponacte citat , ἐκ πέλους πίνειν , id est , è multro bibere . Scazontes Hipponactei sic habent :

Εκ πέλους πίνοντες , ὁ γὰρ ἦν αὐτοῖς Κύλιξ , ὁ ποῖς γὰρ ἐμπέσαν , κατήραξε . id est , Multro bibentes : nam calix eis deerat , Quippe hunc minister forte fregerat lapsus .

Vna cum ipso canistro .

Αὐτῶ κανῶ , id est , Vna cum ipso canistro . Quadrat in eos , qui rem intèperanter profundunt , deuorarentq; , & abigurrunt . Mos enim erat antiquis , vt testatur Didymus , vt cenæ canistris inferrentur . Citatur apud Zenodotum Plato .

Ανήρ πανας ἀπαξέπαυτ' αὐτῶ κανῶ . id est , Ipso canistro cuncta rapuisti simul .

Prius locusta bouem pariet .

PRIUS locusta bouem pariet , περί τῆ ἀδονάτε . M. Varro de lingua Latina lib. 3. refert ex Ennio versum hunc ,

Atque prius pariet locusta lucam .

Nam Lucas antiqui boues appellabant ob magnitudinem .

Per tenebras , aqua apud Quercum .

Τὸ περί δρῦν σκότῳ , id est , Per tenebras , quæ apud Quercum . De ingenti , ac fatali calamitate dicebatur . Zenodorus Aristotelem citat auctorem , in politia Samiorū , Priensium plurimos à Mileijs occisos fuisse iuxta locum , cui nomen Quercus . Vnde receptum , vt Priensium mulieres , eius calamitatis memores , per tenebras , quæ circa Quercum essent , irarent . Huius historiæ simul , & adagij meminit & Plutarchus in Problematis , ad hanc ferme sententiam . Cum bellum esset inter Prienses , & Samios , initio medicoribus damnis inuicem sese afficiebant : deinde , iusto prelio commisso , mille Samij à Priensibus occisi sunt . Septimo post anno congressi cum Mileijs , primos quosque ciuiū , ac nobilissimos simul vno prelio amiserunt . Quo tempore Bias ille sapiens Samum à Priensibus orator missus , egrégiam lau-

dem adeptus est . Post eam itaque calamitatem atrocem , ac miserandam , Priensium femina per tenebras , quæ circa Quercum erant , obtestari , ac deierare , cœperunt , quod liberos , parentem , maritos , carissima quæque pignora eo loco perdidissent .

Concupiuit assam farinam .

Ηρατο ὀπτὰ ἀλάρω , id est , Concupiuit assam farinam . In eum dicebatur , qui , domesticam tenuitatem pertæsus , apud alios lautioiorem vitam quæsisset . Dicitur est autem in Platonem , qui , relicto Athenis , ter in Siciliam ad Dionysium nauigauit , quo fortunam suam redderet lautioiorem , quem admodum interpretantur æmuli . Nã hanc professionem probro illi datam fuisse , testatur etiam Aristides in oratione , qua tuc tur oratores quartuor , aduersus Platonis calumniam . Et Diogenes , auctore Laertio , cum animaduertisset Platonem in opiparo quodam conuiuio , à reliquis temperantem cibis , & oleis duntaxat videntem , taxauit hominis ambitiosam abstinentiam . Τὸ σοφὸς εἰς σκελίαν πλάσσει τῶν τραπεζῶν τῶν χάρην , καὶ παρακινεμένων ἐκ ἀπολαύει ; id est , Quid homo sapiens , cum ob huiusmodi mensas in Siciliam nauigaris , nunc appofitis non frueris ? Ad quod ita Platonē respondisse narrat : Νῆ τῆς θεῆς διόχευς καὶ κεί τὰ πολλὰ πρὸς ἐλαίας καὶ τὰ τραυτὰ ἐγνώμην , id est , Per deos , Diogenes , & illic plerumque oleis , atque id genus cibis vtebar . Ad quod rursus Diogenes , τὴν ἐνδεὴ πλεῖν εἰς συρακόσας ; ἢ τότε ἀπικεῖ ἐκ ἐσπερὸν ἐλαίας , id est , Quorsum igitur attinebat Syraculas nauigare ? Num id temporis Attica non se rebat oleas ? Theocritus in Cynicis :

Ηρατο μὲν καὶ τῆνος ἐμὴν δοκεῖ , ὀπτὰ ἀλάρω . id est ,

Nam puto & hic assæ correptus amore farinæ .

Porro farinam assam , nouam , & lautioiorem victus rationē vocat , propterea quod priscos illos pulte duntaxat victitasse legimus , videlicet clibano coquendi panis vsu nondum reperto . Vnde & Annus ille Ægyptius , qui primus panarium clibanum excogitauit , in prouerbij iocum abiit , tamquam qui rem nouam esset commentus , quemadmodum alibi reculimus . De delicijs coquendi panis , multa recēset Plinius libro 18. cap. 11 .

Batti Silphium .

Βάττι σίλφιον , id est , Batti Silphium , Græci nouum , & rarum quempiam honorem pro uerbio uocant . Aristophanes in Pluto :

Οὐδ' ἂν εἰ δόμοι γέμοι Τὸν πλεῖτον αὐτὸν , καὶ τὸ βάττι σίλφιον . i. Nec si mihi donaueris Ipsumque Plutum , ipsumque Batti Silphium .

Negat se sycophanta quieturum , etiã si præmium quantumuis magnum detur .

Idem in Equitibus ,

Τὸν κἄυλον οἶδ' ἐκείνον Τὴ σίλφι τὸν ἄξιον γενόμενον : ἄδα μὲν τοι . i. Nosti ne stipitem illum .

Qui dignus habitus Silphio est ? notus quidem est mihi ille .

Interpres diuersam originem adagionis adscribit . Battus à Thera iuxta Cretam insulã , profectus , oraculo monitus Apollinis vel , ut alij tradunt , domestica pulsus seditione , Cyrenen condidit . Cui cum Afri beneficij memores summum honorem habere studerent , donarunt illi Silphium herbam apud illos omnium pulcherrimam : simulque numisma ferientes , in cuius altera parte regia facies erat insculpta , altera Silphium , quo ferat à ciuitate donatus . Cuius rei meminit & Aristoteles in Republica Cyreneorum . Sed fusius narrat Herodorus in Melpomene , addes , apud Libyas regem Battum appellari , & hoc nomine compellatum ab oraculo , significante fore regem . Sunt , qui dicunt imaginem fuisse datam : sunt rursus , qui anulum , in quo ciuitas erat expressa , regi Silphium deferens . Porro Silphium inter herbas primam gloriam obtinet , cuius & folia , & fructus , & caulis , & succus pretiosissimus fit . Vnde Ampeliotæ (ea gens quædam est Africæ) Delphis Silphij caulem consecratum suspenderunt , ut auctor est Alexandrides . Hæc fermè affert in Plutum : nec dissident , quæ Suidas memorat . At idem in Equites scribit , Silphium fruticem esse inamœni odoris : rursus iuxta alios amœni , & ad medicamēta utilis : cuius usum primus inuenisse creditur Aristæus Apollinis , & Cyrenæ filius , qui & mellis inuenisse traditur . Illud quid sibi uelit , nescimus : Aristophanis interpres ait in altera nomismatis parte insculptã βασιλείων , id est , regnum , seu regiam si transferas tonum ; pro eo Zeno-

dorus legit Ammonem . sic enim habet , καὶ τῶ νομισματῳ , ἐπὶ μὲν θατέρω ἄμμωνα , ἐπὶ δὲ θατέρω σίλφιον ἐτύπωσαν . id est , Nomismatis altera parte Ammonem , in altera Silphium presserant . Ammonem , ut arbitramur , sentiens Iouem regnorum largitorem , si quidem Homero credimus . Huius Batti meminit & Pindarus in Pythijs : Χρῆσεν οἰκιστῆρα βᾶττον καρποφόρα λιβύας , id est , Respondit habitatori batto frugiferæ Africæ . Eruditi quidam putant Silphij laserpitij genus esse .

Ne malorum meminerit .

Μὴ μνησικακήσης , id est , Ne malorū memoriam refrices Thrasylbulus , ubi ciuitatem Atheniensium triginta tyrannorum scuitia liberasset , plebis citum interposuit , ne qua præteritarū rerū mentio fieret . Quam malorum obliuionē Athenienses ἀμνηστῆαν uocant . auctor Valer. Max. lib. 4. Rerum memorabiliū , titulo de animi moderatione . Meminit & M. Tull. in 1. Philippica , his quidē uerbis : In quo templo , quantum in me fecit , icci fundamenta paucis , Atheniensiumque reuocari uetus exemplum , Græcum etiam uerbum usurpauit , quod tum in sedandis discordijs usurpauerat ciuitas illa , atq; omnem memoriam discordiarum , obliuione sempiterna delendam celsui . Aristophanes in Pluto .

Μὴ μνησικακήσης εἰ σὺ σὺλὴν κατέλαβες . i. Mala ne acta refrices , Phyla si capta est tibi .

Interpres inter alia tale quoddam commentum adscribit . Thrasylbulus occupato loco quodam , cui nomen Phyla , triginta tyrannos sustulit : post , ubi arrogantius quiddam dixisset , audisse μὴ μνησικακήσει , id est , Ne malorum memoriam reuoces , idque dictum in prouerbium abiisse . Probus Æmilius refert , post exactos tyrannos Thrasylbulum hanc tullisse legem , ne quis de præteritis actis accusaretur , aut multaretur . ea lex dicta est obliuionis . Idem focios uolentes contra legem scuire in eos , cum quibus reditum erat in gratiam , publice cohibuit , & legem latam confirmauit . Huic pro tantis meritis præmij loco data est corona ex duabus uirgulis oleaginis , & hoc ciuili honore uir prudens cōtentus fuit . Admonet adagium , non esse refricandã cōmemoratione

præteritorum malorum memoriam . Sunt autem apud Aristophanem verba Mercurij ad Carionem seruum. Plato lib. De legib. 4. Φράσω γὰρ, ἔτι μισησκακῆν βελόμιστος ὑμῖν. id est, Dicam certe, non autem quod uelim præteritorum malorum memoriam uobis reficere . Sumptum uidetur ex Homero, apud quem aliquoties hic uersus, nempe Iliados Z. Θ. T.

Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετέυχθαι εἰσομεν ἀχνύμενοι περ.

Verum hæc acta quidem , mæsti licet ire sinamus.

Hûc tanquã prouerbialem subinde usurpat Tullius ad Atticum scribens. Eodẽ spe erat & illud eiusdem Odysseæ O.

Ἐπὸς δ' ἔπειρτι βέβακται

Δειπὼν, ἀφ' ἧρ τὸ φέροισιν ἀναπαύξασαι ἀέλπει.

-Si dictum est uerbum durius ullum, Id procul abripiant uenti perinane procellæ.

Plutarchus περὶ τῆς οὐλαδελφίας : δεῖ ἐν ἀμνηστῆ τῶν ἡμερῶν ἐκείνῳ τιθεῖσθαι. id est, Oportet eum diem obliuioni tradere . Erit hic usus prouerbij, si, iuxta uulpinum illud consilium , admonebimus aliquem, ne præteritorum malorum memoria semet affligat , quandoquidem , quod factum est, insectum fieri non potest : Lucianus in Caucaſo : Ες δὲ τὸ ἄυριον ταμιδέσθαι τὸ μῖσθον καὶ μισησκακῆν καὶ ἐαλὸν τινα μνήμῳ διαφουλάξῃν, ἀπαγε ἔτε θεοῖς πρὸς πόν ἔτε ἄλλας βασιλικὼν. id est, Ceterum in posterum diem reponere odium , & malorum meminisse, ac pridianam quandam memoriam referuare, apage, neque dijs dignum, neque alioqui regale .

Mentam belli tempore neque seruis, neque edito .

Μὴν ἴω ἐν πολέμῳ, μὴτ' ἔδιδε, μὴτε φύδε . i. Mentam nec comedas, nec plantas tempore belli

Aristoteles problematum sectione uigesima, statim initio refert hoc adagium , causam uestigans, unde dictum hoc in ora uulgi peruenerit. Arbitratur autẽ esse causam , quod uerba corpori frigus adducat: eius rei argumentum esse, quod semen genitale minuatur; frigus autem aduersari fortitudini, atq; audaciæ: sicut ostendit sectionis decimæ quartæ ultimo problemate, cū ait,

eos, qui natura sint frigida, formidolosiores esse; contra, qui calida, audaces. Potest & in eum sensum defecti paræmia, ut admo- neat, ne quid alieno tempore fiat, quod offi- ciat, quemadmodum menta bellum initu- ris est inutilis.

Ad coruos .

Βάλλ' εἰς κόρακας, i. Abi ad coruos, perinde ualet quasi dicas, abi in malam rem, atq; in exitium. Aristophanes ἐν νεφέλαις, Βάλλ' εἰς κόρακας, τίς ἐστὶ δὲ κόραξ. τίω βούραν, id est,

Apage ad coruos, quis est qui pepulit ostium ?

Rursum in Pluto :

Οὐκ εἰς κόρακας ; id est,

An non ad coruos ?

Iterum in eadem fabula :

Ἐρρ' εἰς κόρακας θείῃσιν ἀφ' ἡμῶν. id est,

Ocius hinc ad coruos abeas .

Reperitur apud hunc poetam & alijs plerisque locis. Plutarchus in commentario, quem scripsit aduersus Herodotum, taxat eum , quod Isagoram ad Cares, uelut ad coruos relegarit, id est, quod eum Carem fecerit. Eleganter dictum est a Diogene Cynico : Κρείττον ἐστὶν εἰς κόρακας ἀπελθεῖν ἢ εἰς κόρακας, id est, Satius est ad coruos deuenire, quam ad adulatores, quod hi & uiuos, & bonos etiam uiros denorarent . Zenodorus scribit, in Thesalia locum esse quendam, cui nomen inditum Coruis, in quem nocentes præcipites uabantur: atque huius adagij Menandrum etiam meminisse . Quosdam autem originem adagionis ad huiusmodi quendam historiam referre. Bœotijs quondam Arnam incolentibus oraculo prædictum est, futurum, ut e finibus expellerentur, simul atque corui albi apparuissent . Euenit deinde, ut adolescenterces aliquot per lasciuiam, ac temulentiam coruos, quos ceperāt, gypſo oblitos, rursû emitterent . Quos ubi uidiſſent uolantes Bœotij, recordantes oraculum, arbitrabantur adesse tempus, quo forent suis e sedibus eijciendi, summopere perturbati sunt. Ceterum adolescenterces territi & ipsi tumultu, profugerunt , ac locum quendam sibi mercati sunt, cui nomen Coracon, id est, coruorû. Contingit aliquanto post, ut Aeoles, eiectis Bœotijs, Arnam occuparēt. Apud quos hic deinde mos receptus, ut maleficos relegarent

garent in eum locum, cui nomen erat Corui. Aristophanis interpres paullo diuersius hanc recenset historiam : nempe Bœotijs aliqua nudo à Thracibus subuersis, ac profligatis, respondiſſe deum, ut ibi sedem figeret, ubi coruos albos conspexissent. conspexisse autem in Thesalia iuxta sinum Pageaticum circumuolantes coruos quosdam soli sacros, quos pueri per lusum gypſatos dimiserant. Bœotij uero, rati iam perfectum oraculi symbolum, inibi sedem constituerunt. Sunt, qui paræmiam ad coruorum uolatum referant, quod in desertis fere locis uolitare consueuerint . Vt prouerbium conueniat cum illo, In extremas solitudines publicitus deportandum . Euripides in Hecuba :

Οὐχ ἔσον τὰ κ

Νήσων ἐρήμων αὐτὸν ἐνεκαλεῖτέ ποι. id est,

-Non hunc solitariis

Quantum potest aliquo auferetis in insulas ?

Stratonicus citarædus, apud Athenæum libro 8. detorquet in cantorem quendam . Is, cū ei neſcio quid molestus eſſet, λέλλε, inquit, εἰς κόρακας. deprauata per iocum uoce λέλλε, pro βάλλε.

Mitte in aquam .

Βάλλ' εἰς ὕδωρ, id est, Mitte in aquam, hoc est aufer e medio . Dicitur uel in hominẽ, uel in rem exitio dignam . Tractum a supplicio quorundam, qui in profluentem, aut mare præcipitabantur. Quæ pœna, peculiaris erat parricidis apud Romanos . Vnde Philoſophus in timone iuber aurum abijci in mare . quod aliquando fecisse legitur Crates ille Thebanus. Horatius :

Vel nox in mare proximum

Gemmas, & lapides, aurum & inutile Summi materiam mali

Mittamus : scelerum si bene pœnitet .

Sed non absurdum uidetur, si referatur ad aquam clepsydram dispensandam: ut intelligas in ius trahendum : & ad prouerbium, quod alio diximus loco, ὕφ' ὕδωρ ὁ πονηρὸς, id est, sub aquam malus . Effertur adagium etiam hoc pacto, βάλλ' εἰς ὄλεθρον, id est, abi in perniciem .

In Beatam .

Βάλλ' εἰς μακαρίαν, i. Aufer te in Beatam. Quibusdã placet dictum, κατ' ἄφημισμὸν,

pro eo, quod est, in rem malam . Fingunt enim, apud inferos locũ esse quendam, cui nomen Μακαρία . Aristophanes in Equitibus :

Ἀπαγε εἰς μακαρίαν ἐκ ποδῶν .

Aufer te hinc procul in Macariam.

Ad consimilem ferme modũ Athenæus Dipnosophistarum libro 1. εἰς μακαρίαν τὸ λυτῶν, id est, In beatam balneum. Deuouet enim balneum, unde male fuerat affectus . Plato in Hippia maiore, Βάλλε εἰς μακαρίαν τὸν ἀνθρώπον. id est, Aufer in Beatam hominem . Alij fabulam huiusmodi allegant . Narrant Macariam Herculis filiã fuisse, de qua prædictum erat oraculo, ut se ultro morti obijceret: sic enim Athenas fore liberab ab incurſione Euryſthei, si quis Heraclidarum se sponte offerret ad necẽ . Itaque, Hercule defuncto, cum Euryſteus illius liberos insectaretur, atque illi ad Misericordiam aram confugissent : Athenienses, recusantes eos in hostium manus tradere, cum Euryſtheo bellum susceperunt . Porro, edito oraculo, futurum, ut Athenienses ab Euryſthei incurſatione liberarentur, si quis e liberis Herculis semet inferis deuoueret, Macaria sese spontaneæ morti obtulit . Quo facto, congressi cum hostibus Athenienses uictoriam reportarunt, cum alijs quam plurimis interfectis, tum Euryſtheo ipſo, ab Hyllo, siue Iolao Herculis filio, perempto : cuius caput amputatum ad Alcmenam detulit . Illa defuncti oculos effodit . Ceterum Athenienses, Macarię tumulum floribus, & coronis decorantes, dicebant : Βάλλ' εἰς μακαρίαν, id est, Mitte in Macariam. Hinc igitur ortũ adagium . Primum de his ferebatur, qui sese per uirtutem in periculum sponte demitterent: deinde quouis piculo dici cœptum . Pausanias refert, Macariam esse paludem in Marathone, in qua magna uis Persarum perierit, ignorance uiarum in ipsam prolapsa. quã ex re natum uideri potest prouerbium . Huc alluſit Stratonicus citarædus apud Athenæum lib. 8. qui, iratus discipulo Macedoni, quod nihil rectẽ faceret, εἰς μακαροῦσαν, inquit, ex Macaria faciens Macedoniam: simul alludens ad illud prouerbium, Domi non hic Mileſia .

Alabanda fortunatissima .

Ἀλαβάνδα καρὼν δὲ τυχεράτη, i. Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentario de urbibus, tradit, Alabandã Ca-

riæ ciuitatem esse conditam à Care, à cuius filio nomen sortit a sit. Siquidem is, postquam in equestri prælio strenue nauasset operam, Alabandus est dictus. Cares enim sua lingua Ala vocant equum, Banda victoriam. Eamque vocem ait Romanis etiam in usu fuisse, vt bandam victoriam dicerent. Equidem opinamur hinc Germanis durare vocem eam, qua præpotentem, & antiquæ nobilitatis principem, Banderum vocant, vt qui victor olim hoc honoris virtute bellica sibi pepererit. Addidit ex Philoxeni in Odyssæam Homeri Commentarijs, solæcisimi genus esse, quod Alabadiacum vocetur: veluti, si quis *μη* pro *ε* ponat. aut apud nos non pro ne, aut quod pro vt. Quando quidem Homerus quoque Caras *καρβαροφώνους* appellat. Iuuenalis in tertia Satyra, Alabandam recenset inter vrbes, barbaricis delicijs, ac luxu perditas:

Hic alta Sicyone, est hic Amydone relicta:

Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis.

Stephanus admonet, olim Alabandam inter Cariæ ciuitates opulentissimam, ac florentissimam fuisse: vt proverbio quoque locum fecerit, quod modo retulimus. Quadrabit igitur, vbi volumus intelligi fortunam amplam, & vitæ genus voluntarium, quamquam à litteris, & virtutis studio alienum. Veluti, si dicat aulicus, aut negotiator quispiam, Alij se in litteris macerent, alij cum paupertate philosophentur, *ἀλάβανδα κερών εἰς τὴν χεῖρ ἄτην*. Itaque confine fuerit illi, quod alio dictum est loco, *ἡ δαίμων ὁ κέρωνος*, id est, Felix Corinthus. Porerit & per irrisionem vsurpari: veluti, si iocerus in quempiam parum egregium, qui tamen in gente vehementer barbara, crassaque; præcellere videatur, *ἀλάβανδα κερών, &c.*

Rubo arefæcto præfractior.

Ἀγναπτότατος ῥεῖος ἀνός, i. Rigidissimus rubus aridus. Aut *ἀγναπτότερος ῥεῖος ἀνός*, id est, Rigidior arido rubo. Proverbialis est comparatio, in difficilem, atque inexcusablem, ac præfractum, & suorum, vt vulgo vocant, morum hominem. Quod genus homines Græci vocant *ἀνθεκίς*, id est, suo quodam instituto vincentes, expertesque; sensus communis. Refertur adagium à Suida simul, & à Zenodoto. Ductum admonet à rubo, qui, simulatque exaruit, rû

pi potest, inflecti nequaquam. Vnde & in senes accomodatius dicitur, ætatis uitio difficiliores.

Tristis scytale.

Ἀχρυσίμη σκυτάλη, id est, Tristi scytale. De re tristi, seriâque dicebatur, aut de nuntio, qui dolorem asferret. Meminit huius Aristophanes in *Lystrata*. Refertur à Dio geniano. Quin Aristophanes grammaticus librum conscripsit *περὶ τῆς σκυτάλης ἀχρυσίμης*, citaturque ab Athenæo libro *Dipnosophistarum* tertio. Plutarchus in conuiuio septem sapietum, *τὴν τῆ ἀθίσιος ἐπίταξιν, ἢ ἐν ἀντίῳ ἄλλο, πᾶν ἀχρυσίμη σκυτάλη προσείπη*. id est, Æthiopsis mandatum istud, quid aliud appelles, quam scytalam tristem? M. Tullius ad Atticum: Habes scytalam Laconicam. Quod quidem nunc detur non absurde, vel ad epistolam perbreuem, vel ad obscuram, & arcanis de rebus conscriptam, vel ad sollicitam, ac tristitia nunciantem, ac mandantem accommodari posse. Quid sit autem Scytale Laconica, docet Aulus Gellius Noctium Atticarum libro 17. cap. 9. Sed ipsius verba præstiterit adscribere: Lacedæmonij autem, inquit, veteres, cum dissimulare, & occultare litteras, publice ad imperatores suos missas uolebant, ne, si ab hostibus exceptæ forent, consilia sua noscerentur, epistolas id genus factas mittebant. Surculi duo erant teretes, oblongi, pari crassamento, eiusdemque longitudinis, dearsi, atque ornati consimiliter. Vnus imperatori in bellum proficiscenti dabatur: Alterum domi magistratus, cum iure, atque cum signo habebant. Quando usus uenerat litteratum secretiorum, circum eum surculum lorum modicæ tenuitatis, longum autem quantum rei satis erat complicabant, nolimine rotundo, ac simplici, ita ut oræ adiunctæ undique, & coherentes lori quod plicabatur coirent. Litteras deinde in eo loro per transfuersas iuncturarum oras, versibus ab imo ad summum proficiscentibus, inscribebant. Id lorum litteris ita perscriptis reuolutum ex surculo, imperatori commentum illius conscio mittebant. Reuolutio autem lori litteras truncas, atque mutilas reddebat, mēbraque earum, & apices in parte diuersissimas spargebant. Propterea, si id lorum in manibus hostium inciderat, nihil quidquam coniectari ex eo loro quibat. Sed, ubi ille, ad quem erat

erat missum, acceperat, surculo cōpari, quæ habebat, capto, ad finem perinde ut debere fieri sciebat, circumplicabat, atque litteræ per ambitum eundem surculi coalescentes, rursum coibant, integramque; & incorruptam epistolam, & facilem legi præstabant. Hoc genus epistolæ Lacedæmonij *σκυτάλη*, id est, loricatum surculum, appellant. Hactenus A. Gellius. Meminit huius rei Plutarchus in *Lyandro*: cui Pharnabazus rex superpositicia scytala imposuit. Suidas eadem ferme refert, quæ Gellius de scytala. Strabo *Geographiæ* lib. 1. hyperbolam hanc quodæ cōmemoratur. Aget angustior est, quam scytala Laconica.

Hirundinum musæa.

Χελιδόνων μουσαία, id est, Hirundinum musæa. Aristophanes in *Ranis*: *Ἐπιουλλέες ταῦτ' ἐστὶ καὶ σαμύλματα χελιδόνων μουσαία, λεβήται τέρχινος*. id est, Sunt ista, folia, & stulta blatæramina, Musæa hirundinum, artis, ac subuersio.

Interpres admonet, prouerbium esse in impendio loquaces, & obstreperos. Hirundines enim inepto garritu plus rædij auditoribus asferre, quam uoluptatis. Est enim hæc aus minime canora, sed molesto quodam stridore. Vnde apud Pythagoricos loquacitatis symbolum esse meruit, cum verant, ne quis hirundinem sub eodem habeat recto. Apte dicitur in poetis indoctos, oratores loquaces magis, quam eloquētes, aut in cœtum hominum ineptè loquacium.

Lusciniæ nugis insidentes.

Ληθόνες λέχους ἐγκαθήμεναι, i. Lusciniæ nugis insidentes. Proximè illud ad imperitios, & tamen garrulos cōuenit, hoc ad eruditos, qui tamen inmodice suo studio delectentur. Quod genus sunt poetæ potissimum. *Plant.* in *Bacchid.* ad puellam trāstu lit, *Meruo*, inquit, ne lusciniolæ defuerit cantio. Quamquam in Græco prouerbio iocosa deprauatio uidet inesse, ut pro *λέχους* dictum sit *λέχους*. Sumptum est autem ab incredibili canendi tum studio, tum arte, quæ huic auiculæ tribuitur. Siquidem, (vt narrat *Plin.* lib. 10. cap. 29) diebus, ac noctibus quindecim continuis citra intermissionem canit, densante se frondium germine. Multis nominibus admiratione digna

aus. Primum tanta uox in tam paruo corpusculo, tam pertinax spiritus: deinde in una, perfecta musicæ scientia, modulatus editur sonus: & nunc continuo spiritu trahitur, in longum, nunc uariatur inflexio, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto, promittitur, reuocatur, infusatur ex inopinato, interdum & secum ipsa murmurat, plenus, grauis, acutus, creber, extensus, vbi uisum est, vibrans, summus, medius, imus. Breuiter, omnia tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiærum tormentis ars hominum excogitauit. Ac, ne quis dubitet artis esse, plures singulis sunt cantus, & non idem omnibus, sed suis cuique. Certant inter se, palamque animosa contentio est. Victa morte finit sæpe uitam spiritu prius deficiente, quam cætu. Meditantur alia iuniores, uersusque; quos imitetur, accipiunt. Audit discipula intentione magna, & reddit: vicibusque; reuertent. Intelligitur emendata correctio, & in docente quædam reprehensio. Hæc & alia nonnulla de lusciniarum cantu refert *Plinius*, quo diximus loco.

Asinus portans mysteria.

ὄνος ἄγων μουσήρια, i. Asinus portans mysteria. In eum dicebatur, qui præter dignitatem in munere quopiam uersabatur. Veluti, si quis, ignarus litterarum, bibliothecæ præfectus esset Aristophanes in *Ranis*: *Νῆ τὸν δι' ἐγὼγ' ἐν ὄνῳ ἄγων μουσήρια. Ἄ τὰρ ἢ κατέξω ταῦτα τὸν πάλι χρόνον. ἰ. Ita per Ioué sum asinus uehens mysteria. Verum ista non iam sustinebo diutius.*

Interpres affirmat, inde natum adagium, quod olim quibus ad peragenda sacra Eleusinia opus erat, asino imposita deportabantur. Quadrabit & in eos, quorum opera alijs duntaxat est usui, cum ad ipsos præter molestiam nihil interim redeat. Veluti, si quis cibos alijs gesserit, quibus ipsi non liceat uesci. Huc alluisse uidetur *Apuleius*, cum se fingit asinum Cererem deam circumferentem. Suidas adscribit, *Dæmonem* ad lapidè mola ré referre, quem Græci *δῖον* appellat: propterea, quod in sacris molis frumentarijs coronas imponere consueuerint. Itaque torquebitur eleganter in eos, quibus immerentibus honos habetur. Veluti, cum indoctis doctoris titulus pilicæ, & anulus, aliisque id genus insignia attribuantur.

Iterum

Iterum tranquillitatem video.

Αἰθῆς ἄν γαλιῶ ὄρω, id est, Rursum denuo tranquillitatem adspicio. Aristophanis interpres prouerbiū esse scribit, quo nos significamus ē malis emergere, fortuna in melius commutata. A nauigantibus ducta metaphora, quibus, conquiescente procella, grata solet esse tranquillitas. Aristophanes in Ranis:

Εἴξει δ' ὅσπερ ἠγέλοχος ἡμῖν λέγειν, Ἐκ κυμάτων γὰρ αἰθῆς ἄν γαλιῶ ὄρω. id est, Ut Hegelochus nobis item fas dicere, Tranquillum ab undis, rursus iterū conspicio.

Hegelochus erat histrio quispiam tragicædiarum: ne quem vox ignota remoretur. Notat autem obiter Aristophanes Euripidis ταυτολογίαν, apud quem hic versus est in Oreste:

Αἰθῆς ἄν γαλιῶ ὄρω.

Quam eandem irrisit etiam Stratis. Quāquam videtur & allusio subesse in Græcānicis verbis γαλιῶ ὄρω, id est, felem video, & γαλιῶ ὄρω, id est, tranquilla video. Atqui vicissim Euripides apud eum comicum, Æschylum taxat, qui bis idem dixerit, in hisce versibus:

Δὶς ταυτὸν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς ἀγχύλι, Ἦκω γὰρ εἰς γλῶ, εἴσι, καὶ κατέρχονται. Ἡ τὸν δὲ, ὅσπερ εἴτις εἴποι γένοι, Χρῆστον σὺ μάκτραν, εἰ δὲ βέλεις, κάρδοπον. i. Sapiens bis idē est nobis locutus Æschylus.

Ad terram enim, inquit, venio, & accedo. velut

Si per Iouem, vicino ita quis dicat suo: Macstram, aut canistrum, si libet, mihi commoda.

Pindarus in Isthmijs:

Ἀλλὰ νῦν μοι γαλιόχ, εἰ δὲ δύναι ἔπασσεν ἐκ χειμῶν. id est,

Sed nunc Neptunus mihi trāquillitatem præbuit ex tempestate.

Soprennis cum sit, non dum edidit dentes.

Ἐπταετῆς ὢν ὀδόντας ἐκ ἔρυσεν, id est, Cū sit septem natus annos, nondum tamen dentes produxit. Aristophanis interpres admonet prouerbio dici solere. Quadrate videtur in eum, qui, natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut qui diu commoratus alicubi, nihil adhuc au-

toritatis, aut honoris sit affectus. Metaphora mutuo sumpta videtur ab infantibus, quibus circiter annum ætatis septimum, omnes dentes soleant nasci. Aristophanes in Ranis:

-Σκώλωμεν ἀρχιδήμιον, Ὅς ἐπτέτης ὢν, ἐκ ἔρυσεν ὀδόντας. id est, -Taxemus Archidemum, Septennis hic nondum tribules edidit.

Vbi poeta, captans iocandi occasionem, pro ὀδόντας, ὀδόντας, mutauit. Taxat enim obiter Archidemum quempiam, qui morem Atheniensium neglexerat, apud quos hospes septem annos in ea versatus ciuitate, in cinium numerū adscriptus, iam velut in cognationem, ac ius illorum adsciscebatur.

De pulchro ligno vel strangulare.

Ἀπὸ καλῆ ξύλου κὰν ἀπαρχαδαυ, id est, De pulchro ligno etiam strangulari conuenit. Admonet parcemia, calamitatem tolerabiliorem esse, si cum honestate fuerit coniuncta, & dedecore vacauerit. Aristophanes in Ranis ad prouerbiū alludens:

-Ἐξ ἀξίμου γὰρ τὸ ξύλον Ἦν τι καὶ πάχνητε, πάχνη τῶν σοφῶν δουλοστέ. id est,

-Digno si quid è ligno rei Perferetis, ferre cordatis videbimini viris.

Quasi minus miserum sit suspendium, si ex arbore pendeat insigni. Circumfertur huic simillimum prouerbiū etiam hodie apud nostrates: Si demergēdus sim, in aqua pura me demergam: hoc est, si pereundum est, honesta morte perire satius. Potest referri & ad eos, qui vinuntur quidem, sed à victore tam insigni, vt honestius, & optabilius videatur sic vinci, quam alios quosdā vicisse. Vnde est Virgilianum illud: Æneæ magni dextra cadis.

Et apud Ouidium, Ajax pudendum sibi putat cum Vlyssē vel certasse, etiam si victor discesserit.

-Mecum, inquit, certasse feretur.

Item apud Homerū Iliados ꝑ. ad hunc modum loquitur Achilles:

Ὅς μ' ὄφελ' ἔκτορ κτείναι ὅς ἐνθάδε τέτραφ' ἀριστος Τῶ καὶ γὰρ ὁδὸς μὲν ἔπειρ' ἀγαθὸν δέ κεν ἐξενδρίξει, Νῦν δέ με λολυγὰ βανότρο ἔμπαρτο ἀλάγει. id est,

Ofi

Ofi me necet, huc qui egit fortissimus Hector, Tum gnauus gnauī victus virtute perirē. Nunc me fata volunt obscura morte perire.

Pindarus in Pythijs hymno tertio, non dissimili sensu dixit καλὸν πῆμα, id est, pulchra noxa: de Ixione loquitur, qui, deceptus imagine Iunonis, sibi parauit exitiū.

Non Chius, sed Cius.

DIDYMVS prouerbiū subesse putat in his Aristophanis verbis, εἰ χῆος ἀλλὰ κῆος. id est, Non Chius, sed Cius, propter vulgato scommate notatam gentis inconstantiam, ac volubilitatem, pro temporis ratione commutātis institutum, ac idem ad fortunæ commoditatem accommodantis. Aristophanis carmina è Ranis sunt hæc, in The ramenem:

Πέπτωκεν ἔξω τῶν καλῶν, εἰ χῆος ἀλλὰ κῆος. i. Euolauit è malis, hand Chius, sed Cius.

Quamquam hoc loco Aristarchus Cous legit, nō Cius: Theramenes enim Cous fuisse dicitur. Fortassis allusum, ad id, quod is Theramenes fuerit Prodicī Coi discipulus. Huius mentionem facit & Lucianus in Amoribus, ὅς ἐγὼ γὰρ ἐν δ' ἑαίμην, εἰπερ ἦν ἐν δωμάτων, γυνέσθαι βηρέμενης ἐκεῖ. ὁ κόβορον. id est, Itaque & ipse quoque, si fieri possit, optarim Theramenes fieri ille cothurnus. Nisi forte allusum est ad vocum affinitatem, cum res longe discrepet. Nam Chij male audiebant ob mores effeminatos, cum Cij nec tibicinas, nec meretrices reciperent in ciuitatem, vt indicat Athenæus lib. 13. Itaque, qui paullo ante nugator, mox veluti alius sumat vultum tætricum, in hunc recte dicitur: εἰ χῆος, ἀλλὰ κῆος. Aristarchus, qui legit Cius, videtur, ad taxillorum lulum spectasse, in quo iactus, qui Cius dicitur, habebat sex: Chius vnum duntaxat: Itaque Cius felicitior erat iactus. Quo dicto, indicat Theramenem numquam infelicitate consulisse. Eupolis, qui legit Cius, putat Theramenem adscitum in Ciorum ciuitatem, cum natus esset Cius. Didymus tamen effert prouerbiū εἰ χῆος, ἀλλὰ κῆος, vt mutatio nominis indicet hominis versatili ingenium, ac temporis seruiens, semper ad potiorem partem sese accommodans. Huiusmodi ferme referuntur in Commen-

tarijs eius fabulæ. Porro de Cothurno diximus alibi.

Extra oleas.

Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται. i. Extra oleas fertur. Vbi quis terminos præscriptos transgreditur, aut aliena, nec ad rem pertinentia facit, dicit ve. Aristophanes in Ranis: Μὴ σὲ ὁ θυμὸς ἀρπάσας Ἐκτὸς οἴσει τῶν ἐλαιῶν. id est, Ita ne te concitum rapiat extra oliuas.

Interpres adagium hinc natum ait, Stadium, in quibus currendi certamina peragebantur, oleis per seriem positis, vtrimque serpiebantur, quas præterire non licebat: proinde, qui præterisset oleas, extra stadium currere videbatur.

Coronam quidem gestans, ceterum siti perditus.

Στέφανον μὲν ἔχων, δὲ δὲ ἀπολωλὸς, id est, Coronam quidem gestans, ceterum siti perditus: In temulentum, & lurconem arte torquebitur, quicquid obligurrita re, redactus sit ad inopiam, Aristophanes in Equitibus:

Ὅσπερ κωνῆς, στέφανον μὲν ἔχων ὁ αἶνον δὲ δὲ ἀπολωλὸς. id est,

Quemadmodum Connas coronam quidem gestans aridam, verum siti perditus. Taxat autem Cratinum comicum tanquā ebriosum, ac delirantem. Effertur adagium & ad hunc modum apud Diogenianum:

Δελφὸς ἀνὴρ στέφανον μὲν ἔχων, δὲ δὲ ἀπολωλὸς. id est,

Vir Delphus cum portet ferta, siti exanimatur.

Natum est à moribus Connæ cuiusdam. Is primum erat tibicen vinosus, atq; in cōmunijs assidue coronatus potabat. Nam prius mos erat in computationibus coronas gestare. Deinde è tibicine factus est Olympionices, asque in Olympijs sæpe victor coronam tulit (vnde Cratinus eum πολυέφανον vocat) Alioqui pauperrimus, neque tantillo ditior factus suis victorijs. Nihil enim habuisse fertur, præter oleastrum.

Aphyā in ignem.

Ἀφύα ἐς πῦρ, id est, Aphyā ad ignem. Prouerbiū in ea, quæ celeriter intereunt, aut absumuntur, siue quæ facile, ac statim conficiuntur. Nam Aphyā piscis genus candidum,

dum, molle, ac tenerum, quod, admotum igni, protinus decoquitur. Vnde meretrices aliquod, aphyas dictas indicat Athenæus lib. 13. quod essent candidæ, graciles, & oculis prægrandibus. Talis enim apua. Frigitur autem in oleo feruenti: vnde fertur, & illud apud Græcos, ἀφῶν τιμὴ ἔλαιον, id est, Aphyarum honor oleum: ac protinus, vt contigerunt oleum feruens, iam decoctæ sunt: adeo, vt illico cum oleo stridant, statimq; percoctæ tollantur e patella. Hunc piscem Suidas scribit etiã ἀφρόν, id est, spumam appellari, propter candorem, & ἐγγραυλιν: complura commemorans eius genera. Athenæus lib. 7. quibusdam & ἀφρόν dici, nimirum à spuma: & ob id Veneri sacrum, quod eam poetarum fabulæ gignant e spuma maris. Idem eorum, quæ supra diximus, Clearchum adducit auctorem, addens & ad hunc modum efferi paræmiã, εἶδε πῦρ ἀφῶν, id est, Aphyã vidit ignem. Quasi vidisse modo sufficiat ad decoctionem. Itaque, si puellã iam nubilis statim sponso visò incalescat, conueniet εἶδε πῦρ ἀφῶν. Non dissimile ei, quod alibi recensuimus, τὸν ἵππον εἰς πεδίον, id est, Equum in planiciem.

Boliti pœnam.

Βολίτη θήλω, id est, Boliti pœnam dicunt, vbi quis de re friuola, nihilq; plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus quodnis, sed proprie bubulum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam ijs, qui bubulum stercus furto sustulissent. Huc alludit Aristophanes in Equitibus:

Τῶν βολίτων ἠπλόμα. id est, Bubulis stercorebus victus.

Hesychius putat Græcis idem βόλιτων, & βόλιτων, nisi quod prius illud Ionũ sit peculiare, Idem indicat Etymologus. Sic aut appellari bouis excrementa, quod liquidiora sint, quam ceterorum animantium. Citat autem & Hipponactem, qui βολίτη κατὰ στήθω dixerit feminam, opinamur, extreme contempã. Et βολίτων velut è bubulo stercore conflatum. Cynulcus apud Athenæum libro 13. ἀλλὰ βολίτων ἔχον θάτερον σκέλος. id est, Sed è bubulo stercore conflatum habens alterum crus. In Phrysiorm agris videre est domos bolitinis parietibus, in alijs bubulum stercus ad ignis materiam ficcari. Quin & hodie nostrates, quem insigniter contemnunt, βόλιτων appellant.

Haud unquam arcet offitium.

Οὐδ' ἐ ποτ' ἴχει ἢ θύρα. id est, Haud unquam arcet offitium. Interpres Aristophanis paræmiã admonet esse de ijs, qui impendio sunt hospitales, quorum fores semper patentes neminem excludunt. Sumptũ ait ex Eupolidis comedia, cui titulus φίλοι. Eleganter accommodabitur vel ad credulum, qui quoduis mendaciam admittat auribus, vel in mulierem nulli negantem.

Semper aliquis in Cydonis domo.

Αἰς τῆς ἐν κύδωνος, id est, Semper aliquis in Cydonis domo. Cydon Corinthius quispiam erat, adeo insignis hospitalitate, vt etiam prouerbio locum fecerit. Refertur à Suida pariter, & à Zenodoto, neque non ab Aristophanis interprete. Hæc cum non careant gratia, quotiens simpliciter accommodantur ad homines φιλοξένης, tamè plusculum habebunt Veneris, si ad animum defestantur: veluti, si quis admo- neat pium hominem, ne sinat animum suũ quibullibet cogitationibus patere.

Summis vnguibus ingredi.

Ἐπ' ἀκρον ὀνύχων, id est, Summis vnguibus. Metaphora prouerbialis in eos, q̄ auiditis aufcultant. Nam ij solēt semet in summos pedes erigere. Καὶ ἐπ' ἀκρον ὀνύχων βαδίζων, id est, Summis ingrediens pedum vnguibus. in saltuosos. Refertur adagium ab Aristophanis interprete ἐν ἀχαρνεύσει, putatq; huc alluisse poetam, cum ait:

Εὐθὺς διὰ τῆς στεφάνης ἐπ' ἀκρον τῶν πυγῶν ἐκείθι δε. id est,

Summis natibus mox residetis, animoq; addente corona. Id est, Efferimini, vobisq; placetis.

Haud impune vindemiam facies.

Οὐκ ἐρήμας τρυγῆσεις, id est, Haud impune vindemiam facies. In eos cõpetet, qui, nullo seruante, impune decerpunt uuas. Aristophanes in Vespis; Ἀλλ' ἐκ ἐρήμας ἀέθ' ἔτω βადίως τρυγῆσει. i. At ne existimetis vos adeo facile, atque impune vindemiam facturos. Nam ἐρήμας Græci fieri dicunt, qd̄ fit nullo prohibente, nulloq; obistente. Confine est illi, quod alio referemus loco: Γλυκεῖ ὁ πάρος φύλακος ἐλλελοπιότος. id est, Est dulce pomum, verum vbi custos abest. Solent

Solent enim vitibus, & pomarijs adhiberi custodes, presertim autumno, cum iam maturi factus furem inuitant. Itidem dicunt, ἐρήμω κατηγορέειν, καὶ ἐρήμω δίκην γράφειν, & ἐρήμω νικᾶν, & ἐρήμω κρῖνειν, ἢ κατακρῖνειν, quemadmodum indicauimus alibi.

Mens est in tergoribus.

Οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς σκύτεσιν, id est. Animus est in tergoribus. De sollicitis dicitari solitum, quicquid malum aliquod imminens timere videntur. Aristophanes in comœdia, cui titulus Pax:

Ἡ μάρτομεν ταῦτ', ἀλλὰ συγγνώμην ἔχε. Οὐκ ἐστὶν γὰρ ἡμῶν ἦν τότ' ἐν τοῖς σκύτεσιν. i. Peccauimus quidem ista: sed ueniam dabis.

Tum nanque noster animus in corijs erat.

Metaphora sumpta est, vel à loris, quibus cæduntur serui (Nam hæc è bubulis tergoribus secantur: Vnde Plautinum ænigma: Vbi uiuos homines mortui incurfant boves) vel à clypeis, qui bubulo corio solent obduci. Proinde cõgruet vel in eos, qui flagra metuunt: uel in hos, quos belli impendentis metus habet sollicitos. Non dissimile Terentianum illud ex Eunuchis. Iam dum animus est in patinis. Item illud Aristophanicum in Vespis de homine litium audio:

Οὐκ ἐπέταται νύκτα περὶ τῶν κλεψυδρῶν. i. At uolat animus nocte circa clepsydra.

Reuiter, quacuq; in re sumus intenti, in ea dicimur esse.

Σκύτη βλέπει.

Σκύτη βλέπει. id est, Vt uerbo uerbum reddatur, Tergora tuetur. Confine proximo, quo significabant, quempiam præ se ferentem vultu, quod mali quippiam instare suspicaretur: idq; coniecturis aliquibus colligeret ueluti, si quis conspectis bouum tergoribus, bellum futurum colligeret, quod his integantur clypei. Citatur Adagium ex Eupolidis fabula, cui titulus Chrysogenes,

Ἀτεχνῶς μὲν ἐν, τὸ λεγόμενον, σκύτη βλέπει. i. Plane, quod aiunt, obtruetur tergora.

Fortasse nec illud absurdum fuerit, hinc natũ prouerbiũ dicere, quod in clypeis barbaricæ quæpiam, & horrendæ facies depingi, sculpi ue solent barbarorum, aut Cyclopum, aut belluarum etiam: ut eam ob caus

fam qui truculento essent vultu, σκύτη βλέπει dicerentur. Athenæus lib. tredecimo: Οὐ πολλὰ δὲ σοφοροῦσαντ' ὄ, καὶ διδάξαντος σκύτη βλέπει. i. Qui nihilo te fecit emedatorem, tantumq; docuit toruum obtueri. Sentit enim, discipulum à philosopho nil aliud didicisse, quam supercilium, & vultus truculentiam. Quamquam hoc adagiũ in sua duntaxat lingua gratiam habere potest. Aristophanes in Vespis:

Εγὼ σε τήμερον βλέπειν σκύτη ποιῶ. id est, Ego hoc quidem faxo die, te tergora obtueri.

Cochleare crescet.

Δοῖδ' ἄν' ἔξει. Cochleare crescet. Chrysippus apud Zenodotum, & Aristophani interpretem, ait, hanc paræmiã dici sole re in puillos homunciones per ironiam, Nam cochleare & pusillum est, & contortum. Aristophanes in Equitibus:

Σκῆλη δύο χρῆσιμα, δοῖδ' ἄν' ἔξει τὸ τὸρῆν. id est, Duo utilia uasa, cochleare, & toryna. Est autem Toryna, qua mouetur olla.

Conna calculus. Cochleare crescet.

Κόννη ψῆθος, id est, Connae calculus. In hominem, aut rem nihili, nulliusq; momenti. Prouerbiũ manauit à Conna quopiam cicharædo, siue (ut quidam uolunt) Iyrista, ex eorum numero, qui citra uocem organo canebant. Sunt, qui dicunt, Conna fuisse quendam extremæ fortis hominem, qui deuorato patrimonio, pauperrimus fuerit. Callistratus, apud Aristophanis interpretem, ad hunc modum effert paræmiã, κόννη φρίον, id est, Connae ficulnum folium, quod è lustrare sit solitus, Aristophanes in Fucis:

Σὲ μὲν ἠγῶνται κόννη ψῆθον. id est, Te quidem Connae suffragium existimãt: hoc est, nihili ducunt.

Vnicum arbutum haud alit duos erithacos.

Μία λόχη μὲν τρέφει δύο ἐριθάκους, id est, Idẽ arbutum non alit duos erithacos. Zenodotus auctor est, hoc adagio notatos illos, qui ex rebus minutis festinant ditescere. Sed uideatur non intèpestiuitè dici posse in eos, quibus parum conuenit, nec in eodem mure nere concorditer versari queunt. Est autem Erithacus, auis quædam solitaria, ut eodem in saltu non temere nisi unam inueniãt

nias. Hanc Theodorus Gaza nūc Sylniam, nunc Rubeculam interpretatur. Thomas magister ait, a quibusdam ἐρίβια uocari, ab alijs ἐρίβυλον, a pleriq; ἐρίβαλον. Aristophanes eleganter ad hoc allusit adagium in Vespis:

Οὐ γὰρ ἄνποτε
Τρέφειν δύναται ἄν μία λόχμη κλέπτα δύο. i.
Non enim fieri potest,
Fures ut unquam saltus alar unus duos.
Non omnino dissimile est huic, quod dixisse fertur Alexander Magnus, Mundum non capere duos soles.

Pedibus ingredior; natare enim non didici.

Πεζῆ βαδίζω. νεῖν γὰρ ἐν ἐπίσμαι. id est, Ambulo pedes: nandi imperitus scilicet.

Prouerbialis senarius, in eū, qui maiorū rerum imperitus, minoribus negotijs sese exercet. Aut qui, propter imperitiam, priuatus, & humilis uiuit: aut qui sese nefario confert ad illud genus: quandoquidē ad illud, aut illud, nequaquam est idoneus, veluti si quis negotiator fiat, ad litteras indocilis. Refertur huic affimilis uersus:

Πεζῆ βαδίζων, ἐν ἐπίσμαι σκάπτην, id est, Fodere imperitus, pedibus ambulo meis.

Apud Aristophanem in Auibus sycophanta similiter excusat suam professionem: τι γὰρ πάθω; σκάπτην ἐν ἐπίσμαι, id est, Quid, quæso facerem quando fodere nescio? Huc referendum: σκάπτην ἐ δύναμαι. Possionem enim, pro qua uis opera mercenaria posuit Aristophanes in Vespis:

Σύργῳ θημι θηριζέειν γὰρ ἐν ἐπίσμαι. id est, Ignosce, neq; .n. canere doctus est chely.

Nimirum alludēs ad uulgatū adagium: perinde, quasi dicat, Reliquarum imperitus artium, furto tantum rem parat. Idem in Equitibus.

Οὐδὲ μουσικῶν ἐπίσμαι. id est, Ne musicam quidem scio.

Vna domus non alit duos canes.

Εἰς οἶκος ἐ δύναται τρέφειν τὸς δύο κύνας. i. Eadē domus nō bene canes alit duos. Prouerbio iactatus senarius, in eos, inter quos parū conuenit pp idē lucrum, quod cōiter expetunt. Sic idē munus, non fert duos ambitiosos, quorum uterq; conetur tenere primas. Refertur ab Aristophanis interprete.

Vallus nitē decipit.

Ἡ χάρμαξ τῶν ἀμπελων ἐξήπαύτησεν, i. Val-

lus nitē decipit. Vbi quispiā ab eo fallitur, aut læditur, a quo pendeat, cuiusq; fidei nitēbatur. Traductū a Vallis, quibus alligatē fulciūtur uites. Fit autem interdum, ut illi radicibus a ctis, ramis, ac frōdibus suis uitē stranguent, aut prostrati palmitē secum trahant. Aristophanes in Vespis:

Εἶτα νῦν ἐξήπαύτησεν ἡ χάρμαξ τῶν ἀμπελων; id est,

Ita ne circunuenit ipse uineam palus suā?

Trepidat in morem galli cuiuspiam.

Πτήσσει ὡς τις ἀλέκτωρ, i. Trepidat tāquā gallus gallinaceus. In male affectum, & cōmotum, aut etiam pauitantom: opportune dicitur: πτήσσει. n. Græcis fugitare significat, atq; expauescere, peculiariter autem de auibus dicitur. Aristophanes in Vespis.

Πτήσσει φρύνιχος ὡς περ ἀλέκτωρ. id est, Galli in morem Phrynichus horret.

Fuit hic Phrynichus Melanthæ filius, Atheniensis tragœdiarū scriptor, quē Atheniensis mille drachmis multarūt, qđ Milesiorū excidiū tragœdia cōplexus esset. Quā quidē nō adscripturi eramus inter adagia, nisi cōmentarius Aristophanis hoc nominatim prouerbij loco retulisset. Meminit huius & Plutarchus in Alcibiade, qui cū an tea fuisset ferrox, & insolēs, ex Socratis familiaritate, cuius singularem integritatem suspiciebat, cœpit esse mānuetus, ac modestus. Citat autē hunc senariū ē poeta quopiam:

Ἐπτήξ ἀλέκτωρ ὡς κλινὰς πτερῶν. Pavidus refugit, more gallinacei,

Cum uictus alas illi summittit suas.

Meminit huius & in uita Pelopidæ. Certamē autem gallorū apud ueteres solenniter, ac publicitus exhibebatur. Ceterum, quamquam animal natura pugnax est, tamen gallus, ubi se sentit imparem in conspectu, mire deiectus, ac supplex profugit, risum præbens spectantibus.

Non magis, parcemus, quam lupis.

Οὐ φεισόμεθα μάλλον ἢ λύκων, i. Haud magis, parcemus, ac lupis. Aristophanis interpretē prouerbiale figuram esse admonet, inde natam, quod antiquitus lex ad interficiendos lupos etiā præmio inuitabat apud Atticos. Etenim, qui lupi, catulum interemisset, huic talentum: qui adultum occidisset, duo talenta dabantur. Vnde & Apollinem, λυκοειον, καὶ λυκοκτόνον cognominarunt Aristophan in Auibus.

φεισόμεθα

φεισόμεθα γὰρ τι τῶν δὲ μάλλον ἢ λύκων. i. Quid enim his magis parcemus, atque ipsis lupis?

Nisi si qua uidit auis.

Πλῶ ἐστι εἶδω ὄρνις, id est, Nisi si qua uidit auis. Hyperbole prouerbialis de re ueremeter occulta. Aristophanes in Auibus: Οὐδεὶς εἶδεν τὸν θεσάυρον τὸν ἐμὸν, πλῶ ἐστις ἄν ὄρνις. id est, Nemo meum uidit thesaurum, nisi forsitan si qua auis usquam.

Suidas etiam hunc uersiculum citat ex Aristophane.

Οὐδεὶς με θεωρεῖ πλῶ ὁ παριπτάμενος ὄρνις, Nemo me contuetur, nisi præteruolans auis.

Perdicis crura.

Πέρδιξ ὁ σκέλῳ, id est, Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. vnde & in prouerbium abiit. Cuius mentionem fecit Aristophanes grammaticus in prouerbij orationis solutæ. Dicebatur in crura gracilia, distortaque. Refertur a Suida, περδίξει ὁ πῆξ, id est, Perdix pes. In loripedes quadrat. Citatur hoc carmen apud Athenæum in 1. libri fragmentis.

Εγχεπιῶν μοι καὶ τὸ πέρδιξ ὁ σκέλῳ.

Α μίδα δότω τίς, ἢ παλακοῦντα τίς δότω, i. Infunde bibere, & crura perdicis mihi.

Matulam det aliquis, aut placentam porrigat.

Verum haud uidetur hoc ad prouerbij admodum facere.

Tolle calcar.

Αἶρε πάλῃ κτηρον ἀμμουτῆριον, id est, Tolle calcar uictorium. Extat adagium in Aristophanis Auibus:

-Αἶρε πάλῃ κτηρον, εἰ μάχῃ.

-Tolle calcar, si pugnas.

In eum dici solitum, qui iam uictoriē parat. Mutuo sumpta metaphora a gallis pugnam inituris, quibus ferre stimuli quidam alligari solent, quo se tueantur inter certandum. quanquam, auctore Aristotele libro De animalibus secundo, cap. 12. natura calcar addidit ex auium genere ijs, quæ ob corporis molem sint ad uolatum minus idoneæ. Cuiusmodi sunt galli. Id cōfirmat Plinius libro decimo cap. 21. Et regnum, inquit, in quacumque sunt domo exercet:

dimicatione paritur hoc quoque inter ipsos, velut ideo tela adnata cruribus suis intelligentes: nec finis sæpe cōmorientibus.

Minus habet mentis, quàm Dithyramborum poeta.

Διθυραμβοποιῶν νῦν ἔχεις ἐλάττωρα, id est, Minus sapis scriptoribus Dithyrambicis.

In stupidos, ac furiosos torquetur. Adagij annotatur ab Aristophanis interprete in Auibus. Sumptum a poetis Dithyrambicis, qui, Baccho afflati furebant. vnde & Horatius:

Aut insanit homo, aut uersus facit.

In Odis, Pindari grandiloquentiam attollēs, Seu, inquit, per audaces noua dithyrambos uerba deuoluit, numerisq; fertur Lege solutis. Philostratus in Sophisticis, immoderatam in dicendo uehementiam, ac granditatem aliquoties appellat τὸ διθυραμβώδες, eosq; dicit ἐκ βαρυχδέων, καὶ ὑπερβαχδέων.

Cercyraa scutica.

Κερκυραία μάστιξ, id est, Cercyræū flagrū De re superuacaneo cultu exornata. Quadrabit & in ea quibus ornatus additur nequitiam decorus, aut congruus. Cercyræis (quoniā crebris seditionibus agitabantur) mos erat gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata. Quidam aiunt, ea duplicita fuisse. Itaque in prouerbium abierunt. Auctor interpretē Aristophanis in Aues. Lycurgus rhetor, cum ob immodicā linguæ libertatem è concione eijceretur, exclamauit; ὁ κερκυραία μάστιξ ὡς πολλῶν ταλάντων ἀξία εἶ, id est, O Cercyræa scutica, quam multa uales talenta. Notans populum inutilem. magno tamen alendum. Refert Plutarchus in uita decem rhetorum.

Larus.

Κέπερ ὁ λάρῳ, i. Cephphus, larus. In garulū, ac uercedem dicebatur, præcipue qui cuiusuis rei cupiditate deceptus capitur: Ab auis ingenio ductum, quam spuma marina gaudere tradunt. Capitur autem ad hunc modum, Obijcitur spuma primum longiore interuallo. Deinde propius, propiusq; Postremo manibus gestantes exhibent. Larus itaque cibi auiditate captus cōprehenditur. Aristoph. utitur in Pluto, Interpretē admonet cognomen esse prouerbiale. Rursum in Nepulis Cleonem Larū

Z uocat,

vocat, quod furtis, ac rapinis inhiaret. Lucianus in libello De mercede seruiētibus, σαυτὸν δὲ παρακαλέσας θαρρῆν, ἐπιχέρει τῇ ἀγρῇ εἰ θέλεις, καθάπερ ὁ λάρῳ, ἕλον περιχέρι ἂν τὸ θέλω, id est, Sumpta vero fiducia, venatum aggredere, si videtur, Lari in morem, totam escam ore deuorans. Athenæus libro Dipnosophistarum 10. indicat auem hanc Herculi attributam à pri scis, quod & ille fuerit ἀδιδράζῳ, atque itidem βροχέζον esse vocatam. Olim præcipuus gurgitum luxus erat in piscibus, id quod omnium libri testantur, quicumque vel apud Græcos, vel apud Latinos scripserunt de hoc genere. Proinde congruet & in obsonatore, quod Larus auis picium sit appetens.

Cephus parturit.

Κέφῳ ὀδῶν, i. Laurus parturit. Dicebatur in eos, qui pollicerentur ingētia, deinde nihil promissis dignum præstarent. Est enim Larus auis, multa plumarum copia circumtecta, ceterum carnibus exiguis: pariens autem vociferatur. Recensetur adagium ab Aristophanis interprete, in comœdia, cui titulus, Pax. Confine est illi:

Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Canis festinans cæcos parit catulos.

Ἡ κύων σπῆδύσα τυφλά τιντεῖ, i. Canis festinans cæcos parit catulos. In eos iaciebatur, qui, nimio festinandi studio, rem parum absolutam edunt: vt, si quis operis parum elimat præcipitet editionem. Hinc natum, quod canis, quia celerius pariat, catulos cæcos velut adhuc immaturos edit. Aristoteles libro De generatione animalium 4. demonstrat, id potissimum euenire in animantibus, quæ multifidis sunt pedibus, & numerosum alunt setum, vt vulpes, vrsæ, leæna, canis, lupa. Nam hæc omnia cæcos pariunt catulos: quædam etiam informes adhuc edunt. In causa putat, quod, cum corporis humor non sufficiat alendo tam numerofo fetui, natura partum imperfectum potius educit. Galenus item libro, quem conscripsit de semine, τὰς δὲ κύνας ἢ δὴ πᾶς καὶ ἡ παροιμία φησὶ τυφλά τιντεῖν ὑπὸ σπυδῆς, id est, Canes vero etiam prouerbio iacturam est, ob festinationem cæca parere. Quamquam canum catulos Galenus mauult imperfectos dici, quam

cæcos: cum talpæ proprie cæca dicantur. Animantia, quæ fetus edunt cæcos, ἀλατῖνα vocantur Græcis, quasi Latine dicas Cæcipara. Alludit ad parēmiā Aristophanes in Pace:

Ἡ κῶδων ἀκαλανθῆς ἐπειγομένη τυφλά τιντεῖ, id est,

Cæca parit properato Acalanthis tinnula nixu.

Et interim Græci grammatici dubitant, quid sit Acalanthis: alij putant nomen insignis canis, deductum παρὰ τὸ ἀκαλὸν θῆν. id est, quod placide currat. Sunt rursus, qui suspicentur auem esse. κῶδων autē tintinabulum est, quod in ædibus magnatum, & hodie in collegijs, conuocantur familiares ad officium. Alij suspicantur dictū παρὰ τὸ ἀκέλευν, id est, à blandiēdo, quod notis abblandiens canis, allatrat hospites. Sic diuinant, Aristophanis interpretes, Etymologus, & Suidas.

In canis podicem inspicere.

Aristophanes ἐν ἐκκλησιάζῳ, Τέτρο μὲν εἶποι ἐς κωδὸς πυγυλὸν ὁ ρῶν. id est, Canis quidē hunc inspicere iussi podicē.

Interpres admonet vulgo dici solere in cæcutientes: adscribēs & hunc trocaicum: Ἐς κωδὸς πυγυλὸν ὁ ρῶν δαί και τριῶν ἀλωπέκων. i. In canis despicerē podicem, triumq; vulpium.

Allusit eodem & in Acharnensibus, Τῶν ὀσῆνους φουσίτη τῶν παρωκτῶν κωδὸς, id est, Obscenus est, quam vt vertere libeat. Hæc profecto nugas pigeret adscribere, ni propositum esset operi suscepto per omnia satisfacere, καὶ λὼ ἐμαχὼν σπάρτην κοσμεῖν.

Tentantes ad Troiam peruenerunt Græci.

THEOCRITVS in Syracusijs, tentando, atque experiendo quantumlibet et ardua perfici, figura prouerbiali significans, Ἐς τρῶων, inquit, περιφρονεῖν ἠλθὼν ἀχαιοί, Καλλις αὖ παίδων, πείρα θύω πάντα τελείται. i. Tentando ad Troiam venere Pelasgi.

Cuncta, pulcherrima, perficit vltus.

Deum sequere.

PLUTARCHVS in libello De audiendo, refert hoc adagium, quod & inter septē Græciæ sapientū oracula celebrat, Ἐπὺ θεῶν, id est, Sequere deum. Putat hunc esse sensum, Obtempera rationi. Quasi cuiq; debeat

beat oraculum esse, quidquid in pectore distauerit ratio. Vnde & Virgil. dixit:

An cuiq; deus sua dira cupido. Cui uersus ille Græcis celebratus adstipulatur.

Ὁ γὰρ γὰρ ἡμῶν ἐστὶν ἐν ἐκάστῳ θεός. id est, Inest enim suus cuiq; animus, deus.

Et Menander apud Plutarchum:

Ὁ γὰρ γὰρ ἡμῶν ὁ θεός. id est, Nam noster animus numen est.

Et consimilia quædam apud Lucanum dicit Cato Vticensis. Sumptum videtur ex Homericæ Iliadis libro 1. vbi Achilles Paladi obtemperans hæc dicit:

Ὅστις θεοῖς ἐπιπέδηται, μάλα τ' ἔκλυον ἀντῆ. id est,

Qui dijs paruerit, proni huius vota recipient.

Apud eundē est hoc hemistichium nō uno loco positum, καὶ τις θεός ἡγεμόνας, i. Quin & diuum aliquis ductor fuit. Plato in Critone, ἕα τῶν μὲν, ὁ κρίτων, καὶ πρόπῳμεν ταύτη, ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεός ὑφηρεῖται, id est, Sine igitur, ὁ Crito, & hoc pacto agamus, quandoquidem hac nos ducit deus. Cicero libro De finibus tertio, commemorat inter præcepta veterum sapientum, quæ constat pro uerbiorum vice celebrata. Quæq; sunt, inquit, vetera præcepta sapientum, qui iubēt tempori parere, & sequi deum, & se noscere, & nihil nimis.

Lingua quo vadis?

Γλῶσσα ποῦ πορεύῃς πόλιν ὀρθώσῃ σα, καὶ πάλιν ἀνατρέψασα, i. Lingua quo vadis? Erectā ciuitatem, eandem denuo subuersura. Refertur à Suida, Zenodoto, Diogeniano. Docet linguam plurimum utilitatis afferre mortalibus, & eandem rursus plurimam afferre perniciem: tamerū membrum corporis sit per quam exiguum. Bias, referent Plutarcho in libello, De audiendo, rursus in alio, De loquacitate, Amasidi, Ægyptiorum tyranno, iubenti, vt sibi, quod esset in victima, quem ad illum miserat, carnis & optimum, & pessimum mitteret, linguam resectam misit, innuens huius usum esse præcipuum, siue prodesse cupias, siue nocere.

Ollas ostentare.

Χύτρας ἐπιδείκνυσαι, i. Ollas ostentare, est, rem per se ridiculam, ac sordidam, perinde vt maximā, efferre. Plutarchus in libello,

De auscultando, taxans sophistas, quibus mos erat ἀδόξως, id est, infames materias verborum fucis exornare, cum vomitum, febrim, Bufridem, atque iugum alia laudant, καὶ νῆστω, inquit, χύτρας ἐπιδείκνυμενοι, id est, Ac per Iouem ollas ostentantes. Non quod profus improbandū sit, si quis vel exercendi, vel laxadi ingenij gratia, ludat nonnunquam in huiusmodi argumentis, modo iocus sit eruditus, & cū uoluptate misceat nonnihil utilitatis. Quandoquidem ridenter dicere verum, quid uetat? Immo fit, ut citra offensam, & gratius irreat in animos mortalium veritas, huiusmodi lenocinijs commendata: adeo, vt Aulus Gellius non dubitet ridiculas Æsopi fabellas tetricis illis, & è cælo delapsis Stoicorū dogmatis anteponere. Lust & ipse Plutarchus in Gryllo, festiuiter sane, sed ita tamē, vt philosophum iocari, non scurram, possis agnoscere. Ergo prouerbum affine fuerit illi, quod alibi dictum est: χύτρας ποικίλλεις, id est, Ollam variegas.

Puer glaciem.

Ὁ πᾶς κρύελλον, i. Puer glaciem, Dicebatur in eos, qui, cum retinere quippiam non possint, nolunt tamen amittete. Veluti, si quis magistratū recuset deponere, cui gerēdo sit impar, aut à munere nolit absolui, quod tueri tamen non possit. Competet & in eos, qui sponte nolint à se amouere, quod tamen aliquanto post fit elapsurū. Vt, cum opes vrgemus, premimusq; , mox nihilominus nos relicturas. Aut, cum rem noxiam vrgemus, nec volumus amittere, quod lædit. Refertur à Zenodoto, Suida, Diogeniano. Meminit Plutarchus, & explicat libro De futili loquacitate. Sumptum videtur è Sophocle, qui amorem comparat pueris, qui glaciem conspectam arripiunt manibus, ac delectantur: sed, ea mox liquefcete, nec facile possunt abijcere. lubricam massam, nec retinere noxiam. Itidem amor nec excuti potest ob uoluptatem adiunctā, nec retineri ob molestias admixtas uoluptatibus maiores.

Vnum ad unum.

Ἐν πρὸς ἐν, φασὶν, inquit Lucianus. i. Vnū ad vnū, nimirum figuram prouerbialē esse significans, cum exactius singula singulis componantur. Theocritus in Pastore:

Εμὴν δὲ τὴν βοσκοῦντα δὲ
ἐν ποθ' ἐν. id est si liber ad verbum reddi,
Tu vero mihi pascito boues
Vnum ad vnum .

Sic enim quidam eruditi legunt. Plato
lib. De legibus quinto δὲ δὲ πάντα ἀν-
δρα ἐν ποθ' ἐν τὸ σπιδεῖν. Redderet & hoc
ad verbum, Oportet autem omnem, unum
ad unum, ad hoc festinare, hoc est, pro se
quemque. Idem in lib. 6. ἀν' ἐφ' ἐνι παρέχειν.
Vtitur & libro primo plane proverbialem fig-
gura, ἐν ποθ' ἐν. Rursum lib. quarto, ἀνθ' ἐνός
ἐν. Translatum videri potest à prælio, quoties
acriter res geritur, singulis aduersus
singulos dimicantibus. Nisi malumus ad
Laconicum illud apophthegma referre.
Narrat enim Plutarchus in libello de futi-
li loquacitate, Lacedæmonios aliquando
vnum legatum ad Demetrium regem mis-
isse. Cumq; stomacharetur tyrannus, voci-
ferareturq;, Vnum inquit, ad me Lace-
dæmonij? legatum nihil attonitum respon-
diffe, Vnum ad vnum. Nec absurde dixeris,
mathematicis mutuo sumptum, quorum
est hæc loquendi figura peculiaris, ἐν ποθ' ἐν.
id est, Vnum ad vnum, sic enim propor-
tionem constare dicunt, quam vocant, pari-
tatis, siue æqualitatis.

In nocte consilium .

Εν νυκτὶ βελῖ, id est, In nocte consiliū. Ad
monet adagium, non esse præcipitandum
consilium, neque statim ad primos animi
impetus quippiam agendum. Nox autem
propter solitudinem, ac silentium, vel ma-
xime ad considerandum, consultandumq;
de rebus grauibus est idonea. Præterea se-
pe numero fit, vt somnus, sedata cupidita-
te, pristinā sententiam vertat. Vnde etiā vul-
go dicitur ab idiotis nostratibus, super hac
re indicari tuos. Porro præceptum consilium in-
auspicatum esse solere, & vulgato sermone
dicitur, & eleganter admonuit Sophocles
apud Plutarchum libello de garrulitate :

Οὐ γὰρ τί βέλεις τὰυτὸ καὶ ἀρῶμαι τ' ἐλθῶ . i.
Cursus enim haud est finis idem, & con-
siliij .

Siquidem in cursu vincit, qui celerissimus
fit: in cōsultando cunctatio tutior est, pericu-
lōsa celeritas. Plutarchus in Symposia-
cis, decade septima, problemate nono, citat
Platonem, qui scripserit, apud Lacedæmo-
nios, ni fallimur, fuisse νυκτερινὴν σύλλογον,

id est, Nocturnum conuentum grauissimo-
rum: ad quem difficilimæ causæ reijcieban-
tur. Addit, apud veteres noctem ἀφρόλιον
fuisse vocatam, παρὰ τὸ εἶν φρονεῖν, à bene
sapiendo,

Vbi quis dolet, ibidem et manum habet .

Ὅπου τις ἀλγεῖ, κείσε καὶ τὸν χεῖρ' ἔχει. id est,
Vbi dolet quis, ibi & manum frequens
habet.

Senarius proverbialem, quem refert Plu-
tarchus libro De futili loquacitate. Natū
est dictum à naturali hominum consuetu-
dine, qua fit, vt ei corporis parti, qua dolet,
frequenter manus admoueamus. Tempesti-
uiter utemur, cum significabimus, quem-
piam ea tractare, deq; ijs libenter verba fa-
cere, qua mouent animum. Stobæus idem
refert ad hunc modum.

Ὅπου τις ἀλγεῖ, κείσε καὶ τὸν νῦν ἔχει. id est,
Vbi quis dolet, illic & mentem habet.

Allusisse videtur ad prouerbium Cicero
Epist. ad Attic. lib. 3. Sed non faciam, vt aut
tuum animum angam querellis, aut meis
vulneribus sæpius manum afferam. Item
Plautus in Persa: Quasi lippo oculo me
meus herus vtitur, manum abstinere haud
quit tamen. Plutarchus huc torquet. Vbi
quid siue dolet, siue delectat, ibi quisq;
linguam habet. Sic Laudibus arguitur vini
vinosus Homerus, & Pindarus taxatur, vt
φιλάργυρος, quod multus in laudando au-
ro, Nā hoc pacto statim auspicatur Olym-
pia, ἀριστον μὲν ὑδάρι, δὲ δὲ χρυσὸς, ἀλλ' ὁμοῖον αὐτῶν
ἄτε, διαπρέπει νυκτὶ, μεγαλόνοτος ἔξοχα πάλαι.
id est, Optima quidem aqua, ceterum au-
rum, velut ardens ignis, eminet noctu, ma-
gnificas supra opes. Rursum in Isthmijs
hymno tertio, Καὶ μεγαδενὴ νόμιζαν χρυσὸν
ἀνθρώποι περιώσαν ἄλλων, id est, Et multi-
potens iudicauerunt auium homines eximij
in ceteris.

Plus apud Campanos unguenti, quam
apud ceteros olei fit.

PLINIVS naturalis historię libro 18.
cap. 11. In Campania tamen, inquit, lauda-
tissimus cāpus est. Montibus subiacet nim-
bosis, totis quidem 40. mill. pass. planitie.
Gratia terræ eius, vt protinus soli natura
dicatur, puluerea summa, inferior bibula,
& pumicis fistularis vicē. Montium quoque
culpa in bonum cedit. Crebros enim im-
bres percolat, atq; transmittit: Nec diluit,
aut

aut madere voluit, propter facilitatem cul-
turae. Eadem acceptum humorē nullis fon-
tibus reddit, sed temperat: & concoquens,
intra se vice succi continet. Seritur toto an-
no, panico semel, bis farre. Et tamē uere se-
getes quæ interqueuere fundunt rosam,
odoratorem fatiua. Adeo terra non cessat
parere. Vnde vulgo dictum, Plus apud Cā-
panos unguenti, quā apud ceteros olei
fieri. Quantum autem vniuersas terras cā-
pus circum campanus antecedit, tantum ip-
sum pars eius, quæ Laboriæ vocatur, quem
Phlegræum Græci appellant. Hactenus
Plinius. Si cui placebit adagium ad allego-
riam trahere, poterit accommodari, vel in
regionem, vel in hominem adeo ceteris an-
tecellentem, vt apud hunc maior sit exqui-
sitarum rerum copia, quam apud alios me-
diocrium, aut vulgarium.

Ne uia quidem eadem cum illo
mult ingredi .

Μηδ' ἐ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζεν, id est, Ne
uia quidem eadem ingredi dicuntur, qui
extremo dissident odio, adeo, vt non solum
mensa, tecto uere communi non sustineat uti,
sed ne uia quidem communi velint ambula-
re. Vnde & uulgata dicunt ironia, Vsq; ue
adeo illi amat, vt si forte fortuna fuerit ob-
uius, in aliā deflectat uia. Plutarchus in cō-
mentario περὶ οἰαδελφίας, τῶ δὲ ἀδελφῶ
μηδ' ἐ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁμοίως βαδίζεν, id est,
Cum fratre uero ne uia quidem eadem
sibi putans ingrediendum esse. Huic con-
gruit proverbialem ille versiculus:

Κακῶ σὺ ἀνδρὶ μηδ' ὄλωσ' ὁδοῖσθαι . id est,
Viro scelesto ne uia fueris comes.

Extra cantionem .

Παρὰ τὸ μέλθ, i, Extra cantū, agi diciue
dicunt, quod ad rem non pertinet. Etiam si
proverbio in alienam transfuso linguam,
perit genuina illa gratia. Si quidē παρὰ μέ-
λθ perinde sonat, quasi dicas, parum mo-
dulate, parum concinne, parum apte, parū
decore. Nam, quod in musica est μέλθ, id
in uita decorum. Lucianus in Eunuchō, καὶ
ἐσ' ὧ ἀντις ῥιθέθη παρὰ μέλος τὴ ὀθηξάμενος,
id est, Et apud quos ueretur aliquis præ-
ter cantum quippiam dicere, id est, quod à
re esset alienius. Imitatus est hanc figuram
ex Platone, qui libro De legibus tertio scri-
bit ad hunc modum: παρὰ μέλθ ἔμοργε ἀγ

δοῦς ὀθηξάμενος, id est, Præter cantilenam
mihi dicturus fuisse uideris. Et in Critia:
Παρὰ μέλθ δὲ εἶτι περὶ αὐτῶν ἀκοντες εἶπο-
μεν, δὴ μὴ τὴν ἀπέπασαν ἐπιτιθέσθαι. id est,
Quod si quid extra cantionem impruden-
tes de ipsiis fumus locuti, congruam pœ-
nam exigere. Aristoph. in Concionatrici-
bus, eleganter vnico uerbo dixit, παραχορ-
δίειν, pro eo quod est, absona, nec ad rem fa-
cientia loqui.

- προσέχει ὅπως

Μηδ' ἐν παραχορδῆς ὧν δέσ' ἀποδείξαι . i.

Attente cauens,

Vt ne quid alienum loquere, & absonum
Ab his, tibi quæ sunt probanda .

Aristoteles libro Rhetoricorū 3. notat, à
poetis quibusdam dictum, ἀχορδον, καὶ ἄλυ-
ρον μέλθ, cantionem dissonam, nec fidibus
respondentem. Aptè torquebitur in eos,
qui secus uiuunt, quam docent. Finitimum
est huic, quod alibi retulimus, ἐδ' ἐν ποθ' ἐπθ,
nihil ad uerbum, seu nihil ad carmē.
Quo quidem Aristoph. ἐν ἐκκλησιαζέσεως,
noue uitur pro temere.

Οὐ γὰρ τὸν ἐμὸν ἰδρῶτα καὶ φειδωλίον

Οὐδ' ἐν ποθ' ἐπθ' ἢ ἀνοήτως ἐμβάλω. id est,
Neq; enim meo sudore quod parauerim,
Meaq; parcimonia, temere, ac nihil
Ad rem profudero .

Οὐδ' ἐν ποθ' ἐπθ', Scholia exponunt, ὡς
ἔτυχε, ἐνεκα μηδ' ὄλωσ', id est, temere, & absque
causa. Posterior uersus Græcus non constat
suis pedibus. Restituetur, si legamus
ἐδ' ἐν τε ποθ' ἐπθ' καὶ ἀνοήτως ἐμβάλω. Quod
carmen, quidem duximus fatius, vel alic-
niore citare loco, quam eo studiosum frau-
dare lectorem. Natum, vt uideatur, ab apo-
phtegmate Themistoclis, qui Simonidi
poeta, petenti quiddam à se parum æquū,
respondit ad hunc modum: Neque tu bo-
nus esses poeta, si præter cantum caneres,
neque ego bonus princeps, si præter leges
iudicem. Sumptum est ab antiquis cantori-
bus, qui uocem ad lyram accommodabant.
Aut certe à concentu uocalium musico-
rum, ubi si quis dissonat ab harmonia, gra-
uiter offendit aures. Lucianus ἐξαρῶνιαι
uocat, quæ ad causam non pertinent. M.
Tullius, ὁδ' ἀδέρφρα, quæ alienæ à re pro-
posita.

Ignis, mare, mulier, tria mala .

CIRCUMFERTUR apud Græcos &
hic trimeter proverbialem:

Πῦρ, καὶ θάλασσα, καὶ γυνή, καὶ σκία. id est, Ignis, fretumque, & mulier, hæc multa tria.

Nā incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est. Vnde & Æschylus in Persis:

Ἀμαχὸν κῆμα θαλάσσης. id est, Maris haud vincitur vnda.

His autē simillimum quiddam esse mulierem sentit parœmia. Porro, mulierem omnem esse malam, perquam venuste significavit Lacon quidam, qui, cum uxorem duxisset perpusillam, dicebat, è malis, quod minimum esset, eligendum. Faretur & apud Euripidem Medea, fœminarum genus esse malum:

Ἀλλ' ἐσμὲν οἷον ἐσμὲν, ἐκ ἐρῶ κακῶν, γυναικες. id est,

Sumus quidē quales sumus nos fœminæ, Neque enim malæ ausim dicere.

Euripides apud Planudem in vita Æsopi, inter omnia mala principatum tribuit mulieri.

Πολλὰ μὲν ὄργα κρυμάτων θαλασίων, Πολλὰ δὲ ποταμίων, καὶ πυρὸς θερμὸ πνοαῖ. Δεινὸν δὲ περὶ αἰ, διεπὸ δ' ἄλλα μυρία, Πλάτῳ ἐδὲν ἔτω δεινὸν, ὡς γυνή κακή. id est, Furore multo fœuit iratum mare, Proniq; fluuij, & ignis acris impetus.

Inopia acerba, acerba alia quam plurima, Sed nil ita acerbum, & noxium, vt mulier mala.

Falces postulabam.

Ἀμας ἀπήτην, i. Falces postulabā. In eos, qui respondent id, quod ad rem nihil attinet. Plutarchus in commentario, περὶ ἀδοξείας admonet, vt qui velit accuratè respōdere, mentem rogantis diligētèr perdiscat: ne illud fiat, quod prouerbio dici consuevit ἄμας ἀπήτην. Est autem senarius prouerbialis apud Suidam, & Zenodotum:

Ἀμας ἀπήτην, ὅδ' ἀπήτηντο σκάρας. id est, Falces petebam, at hi ligonēs denegant.

Videtur hinc nati, quod agricole cuipiā, à vicino falcem commodato petenti, negauerit ille, sibi ligonem esse domi. Theocriti scholiastes in Pastoribus annotauit, Atticis ἄμωλ dici, quod communis Græcorum lingua vocat δινελλαν, siue σκαπάνω, id est ligonem, quod si σκάφη, idē significat, quod σκαπάνη, ridiculum erit in responso, perinde, ac si quis petētī gladium, neget se habere

re enfem. Sunt, qui sentiant σκάφη esse peculi genus, aut vasis caui.

Alba auis.

Ἀλκός ὄρνις, i. Alba auis: pro re noua, atque auspicata dixit M. Tullius in Epist. familiaribus libro septimo: Cum enim salutationi nos dedimus amicorū, (quæ fit hoc etiam frequentius, quā solebat; quod quasi albam auem videntur, bene sentientem ciuem videre) abdo me in bibliothecā. Quadrabit & in rem admodum raram, & inusitatā, quod aues perpaucæ sint hoc colore Ita Luuenalis:

Coruo quoque rarior albo. De albæ gallinæ filio, dictum est alibi.

In alieno choro pedem ponere.

Ἐν ἄλλοστῆν χορῶ πόδα τιθεσθαι, id est, In alieno choro pedem ponere: est sese miscere negotijs alienis, & aliorum sibi vindicare partes. Plutarchus in commentario, quē inscripsit. Quo pacto seipsum aliquis contra inuidiam laudare possit, τὸν μὲν γὰρ ἐν ἄλλοστῆν χορῶ πόδα τιθέντα, πεπείργον ἢ παροιμία καὶ γελοῖον ἀποδείκνυσσι, id est, Eum quidem, qui alieno choro pedem imponit, curiosum, ac ridiculum esse prouerbium declarat. Idem in Symposiaciis, ἐγὼ δὲ καὶ περ ἐν ἄλλοστῆν χορῶ πόδα τιθεῖς, εἶπον, id est, Ego, vero, tametsi pedem in alienum inferens chororum, dicebam, hoc est, respondens de re, quæ ad philosophi professionē non pertinebat. Affinis est huic adagio metaphora per quam elegans, neque discrepans à specie prouerbiali, qua vsus est Aristides in Miltiade, μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν μαραθῶνι, πῶς χορῶ τάξομεν, id est, Porro Miltiadem, qui est apud Marathonem, qua chori parte collocabimus? Interpres addit, metaphoram sumptam à choris Dionysiacis. Certe constat, mutuo sumptū, à choreis, ac saltationibus. Quibus si quis ignotus admisceat sese, derideatur, atque exhibeatur ilico. Plato in Euthydemo. Τῷ δὲ σοφίαν πῶς χορῶ τάξομεν, ἐν τοῖς ἀγαθοῖς; ἢ πῶς λέγεις; id est, Hanc sapientiam in quo choro statuemus: inter bona: aut quid censēs?

Ne magna loquaris.

Μὴ μεγάλα λέγε, i. Ne grandia loquaris. Refertur à Diogeniano. admonet, temperādum esse magniloquentia, iactantiaque,

qua nihil omnium intolerabilius. Dictum est autem propter Nemesim deam, quæ grandiloquentiam huiusmodi nō sinit impunitam. M. Tullius Epistolarum ad Atticum libro quarto, epistola octaua:

Μήπω μεγ' ἐπίης πρὶν τέλος ἀντιείσης. id est, Ne quando iactes, ni prius perfeceris.

Aristophanes in Ranis.

Ὁ Δαίμονι δ' ἄνδρῶν μὴ μεγάλα λῆαν λέγε. i. Mirande vir, ne magna nimium dixeris.

His verbis Bacchus reprimat Euripidē, per arrogantia semer anteponentē Æschylō. Sophocles in Aiace flagellifero.

Μηδὲν μέγ' ἐπίης, ἐχ' ὄρας ἴν' εἰ κακῶ, id est, Ne magna loquere: non vides, quo inis malo?

Theocritus in Cyclope:

Μηδὲν μέγα μυθεῖ, id est, Ne quid sublime loquaris. Theognis. Μήποτε κύρῃ ἀγορεύσῃς ἔπ' ὄ μέγα. οἶδ' ἔ γάρ ἔδδεις.

Ἀνθρώπων δ' τι νύξ' ἢ ἡμέρα ἀνδρὶ τελεῖ. i. Verbum Cyrene caue magnum ne dixeris vnquam.

Nescis, quid nam homini noxue, diesue ferat.

Plato in Phædone, Μὴ μεγάλα λέγε, μή τις ἡμῶν βλασφημία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι, id est, Ne loquere grandia, ne qua nobis inuidia futuram orationem interturbet. Antiquitas enim finxit deam Nemesim, iactantia vlttricem. Ita Pindarus in Isthmijis hymno quarto: Ἀλλ' ὄμωσ κἀνοχημα κατὰ βρεχέσ σγα. Ζεὺς τὰ δε καὶ τὰ νέμει, id est, Attamen gloriacionem obnubila silentio. Iuppiter hæc, & illa partitur. Est enim vnica placandæ inuidiæ ratio, si quid accidit boni, ad auctorem Deum referatur. Idem in Nemeis hymno decimo. Ἐπὶ δὲ καὶ κύρ' ἄνθρώπων βαρὺς ἀντιείσαι, id est, Est autem graue in hominum inuidiam incidere. Est enim inuidium mortaliū ingenium, nec vlla re citius saturatur, quam audiendis laudibus. Idem eiusdem operis hymno quinto: ἀιδέομαι μέγα. εἶπ' ἔν: Huc allussisse videtur Virgilius, libro decimo:

Dixerat ille aliquid magnum. Inuenitur sæpius & μέγα φρονεῖν, pro eo, quod est, insolentem, atque elatum esse. Sophocles in Oedipo tyranno: Φρονεῖν γὰρ ὡς γυνή μέγα. id est, Sentire enim altum vt femina.

Exstat & senarius prouerbialis:

Ὅτ' ὄτυχεῖς μάλιστ', μὴ μέγα φρονεῖ. id est, Ne quid tume, cum res secundæ maxime. Et μέγα πνεῖν, id est, Magnum spirare. Eurip. in Bacch.

Κῆν πνεῖον ἔλθη μέγα, id est, Quamuis magnum spirans venias.

Eleganter Horatius huiusmodi grandiloquentiam, ampullas, & sesquipedalia verba vocat in Arte poetica:

Proijcit ampullas, & sesquipedalia verba.

Terentius in militem gloriosum, Et magnifica verba. Legimus & τραγῳδὸς λέγειν, id est, loqui tragice; & ἐν τραγῳδίῳ, pro eo, quod est, magnificis verbis esse. Horatius in Epist.

Et spirat tragicum satis, & feliciter audet. Tametsi non fugit, poetam hoc loco simpliciter dixisse, spirat tragicum.

Exercitatio potest omnia.

Μελέτη πᾶσι τα δύναται, id est, Cur omnia potest. Laerius hanc sententiam Periarandro tribuit, qui Isthmum etiam tentarit perfodere. Significat autem, nihil esse tam arduum, quod diligentia, curaq; non efficiatur. Virg. in Georg.

-Labor omnia vincit Improbus, & duris vrgēs in rebus egestas.

Exstat apud Græcos prouerbialis sententia: θεοὶ τὰ γὰρ ἀπὸ τοῖς πόνοις πωλῶνται, id est, Dij bona laboribus vendunt. Huc allussit Horatius:

Perrupit Acheronta Hercules labor. Sophocles in Electra: Πόνος τοι χωρὶς δδὲν ὄτυχε. id est, Citra laborem nihil bene est.

Fertur & versus Menandri, Πάντα τὰ ζητούμενα Δείδωαι, μερίμνης οὐσὶν οἱ σοφώτεροι. id est, Quæcumq; votis expetuntur, prædicant Egere curis, qui valent prudentia.

Simplicius Antiphanes, Τῆς ἐπι μελείας πάντα δὲ λα γίνετα. id est, Domat, atque subigit cuncta diligentia, Quamquam autem in præsentia nō est neque propositi, neque operis huius, quidquid ad huiusmodi sententias facit, in vnū conuertere, tamen haud grauabimur, (quā doquidem casus obtulit) adscribere verba Senecæ ex libro de ira secundo. Atque nihil est, inquit, tam difficile, & arduū, quod non humana mens vincat, & in familiaritatem perducatur assidua meditatio. Nulliq; sunt tam feri, suisq; iuris affectus, vt non disciplina

disciplina perdomentur. Quodcumq; impe- ravit animus, obtinuit. Quidam namquā ridere consueverunt. Vino quidam, alij Ve nere, quidam omni humore interdixere corporibus. Alius contentus breui som- no vigiliam indefatigabilem extendit. Di- dicerunt tenuissimis, & aduersis funibus currese, & ingentia, vixq; humanis toleran- da viribus onera portare, & in immensam altitudinem mergi, ac sine vlla respirandi vice perpeti maria. Mille sunt alia, in quibus pertinacia impedimentum omne trāf- scendit, ostenditq; nihil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam indixerit.

Quid primum, aut vltimum?

Τὴν πρῶτον, ἢ τὴν ὑστάτον; id est, Quid primū aut vltimum? Figura prouerbialis, qua vti- mur, quoties aut rerum copiam tantam si- gnificamus, vt hæstemus, vnde potissimū exordiamur: aut cū, perplexi, dubitamus, quid primum agere debeamus. Lucianus in libello, cui titulus, De mercede seruien- tibus; καὶ τί σοι πρῶτον ὁ φιλότιμος, ἢ τί ὑστάτον, φασὶ, καταλέξω τῶν ἐπιπέδων ἢ ποιῶν ἀνάγκη τὸ ἐπὶ μισθῷ συνώντας; id est, Quid nam- tibi primum, amice, aut quid postremum, vt dici solet, commemorem, ex his, quæ & pati, & facere coguntur ij, qui mercede ser- uisunt? Porro Lucianus desumpsit ex Odyf- sœe libro nono, in quo Vlysses ad hunc lo- quitur modum:

Τὴν πρῶτον, τὴν δ' ἕπειτα, τὴν δ' ὑστάτον κατα- λέξω; id est,

Quid primum, quid mox, & quæ tandem vltima dicam?

Iuuenalis:

Quo te circumagis? quæ prima, aut vlti- ma ponas?

Eiusdem characteris est illud Euripidis in Iunone insaniente:

Ω μοι τὴν ὑμῶν πρῶτον, ἢ τὴν ὑστάτον πρὸς ἑμένα ὑδάμαι; id est,

Quem vestrum ohe, quæ pectori admo- ueam meo primum, vltimum me.

Dente Theonino rodi.

THEONINO dente rodi dicuntur, qui conuicijs lacerantur. Sumptum à Theone poeta quodam rabiosæ loquacitatis, petu- lantissimæq; maledicentiæ: vnde & Auso- nius in carmine Hendecasyllabo, poetam quempiam indoctum, & mordacem Theo- nem appellat:

Nec posthac metues vbiq; dictum: Hic est ille Theon poeta falsus, Bonorum mala carminum Lauernæ.

Horatii in Epistolis: Dente Theonino qui circumroditur. Neque dissimili figura est vsus in episto- la ad Iulium Florum: -Hic delectatur iambis, Ille Bionæis sermonibus.

Acron admonet, Bionem philosophum fuisse, qui mordacissimis dialogis laceravit poetas, sic, vt nec Homero parceret. Por- phyrius autem Aristophanis comici patri- trem fuisse. Zoili quoque mordacitas pro- ptemodum in prouerbio est, sed vt inuidiū intelligas magis, quam oblatratorem. Ho- ratius hoc vitium, alibi succum loliginis vocat, & sale nigrum, quod cum morfu addat & famæ maculam.

Hipponaæum præconium.

HIPPONAÆUM præconium, pro infami nota dixit M. Tullius, nimirum pro uerbali schemate, in Epistolis familiari- bus, de Tigellio quodam ira scribens: Eūq; addictum iam tum puto esse Calui Licini Hipponaæo præconio. Nam Hipponax poeta fuit Iambographus, amarulentus, ac notæ mordacitatis: qui, auctore Dionysio Halicarnasæo, trimetrum Archilochium de industria in Scazontem infregit, cum inimicos lacerare vellet, quo videlicet feri- ret fortius. Hic Bupalum, & Anthermon, quod ab his deformi specie pictus esset, ver- sibus iambicis insectatus legitur. Erat autē Hipponaæi notabilis in vultu scæditas: quā obrem quidam imaginem eius proposue- re in ridentium circulis, quorum aliquot suis carminibus creditur ad laqueum com- pulisse. Negat id esse verum Plinius libro- tricesimo sexto, capite quinto.

Archilochia edicta.

ADAGIONIS faciem habet & illud, quod Cicero scribit ad Atticum, libro se- cundo: Itaque Archilochia in illum edicta Bibuli, populo ita sunt iucunda, vt eum lo- cum, in quo proponuntur, præ multitu- dine eorum, qui legunt, transire nequea- mus. Archilochia edicta, contumeliosa vo- cat, ac virulenta, Archilochi poetæ morda- citas vulgo celebratissima fuit. Is Ly- camben focerum, à quo fuerat repudia- tus, huiusque filiam adeo virulentis ver- sibus

sibus insectatus est, vt vterque se laqueo præfocauerit.

Archilochi patria.

Αρχιλόχου πατρίς, id est, Archilochi pa- tria. Diogenianus testatur hoc dici solere de mordacibus, ac malèdicis. Videas enim populos nonnullos natura dicaces, cuius- modi fuisse feruntur Siculi.

Genuino mordere.

QUI clamculum obtrectant, lacerantq; quempiam, eum Genuino mordere dicun- tur. Persius:

-Et genuinum fregit in illis. Lucilius sentiens poetam Satyricum. Item diuus Hieronymus: Possim respon- dere, si velim: possim genuinum læsus infi- gere. Dentes autem genuini sunt omnium reconditissimi, ac propemodum operi gê- giua. Sero emergunt homini: nempe cir- citer annum vigesimum: multis & octoge- simo, vt auctor est Plinius libro vndecimo, capite trigesimo septimo. Et ob id haud ab- re, liuoris, atque obtrectationis morbo di- cati. Potest non absurde referri & ad vipe- ra denticulos illos, quibus eam venenum infundere putant. Plinius eodem, quod modo citauimus, capite. Nam hi quoque sunt viperis sub gena fistulosi. Potest & ad canes referri, qui postremis dentibus ossa duriora circumrodunt. Omnis autem ob- trectatio, morsus dicitur. Vnde Aristopha- nes iocatur, in anulo non inesse remedium aduersus lycophantæ morsum. Diogenes apud Laertium, rogatus, cuius nam ani- mantis morsus esset perniciosissimus: Ex feris, inquit, obtrectatoris; ex cicuribus, adulatoris. Hoc venenum Horatius Lo- liginis succum appellat.

Aureo piscari hamo.

AUREO piscari hamo, dicuntur, qui mediocris commodi cupiditate periculum addeunt, vt maximarum rerum faciāt iacturam. Commemoratur inter facete dicta Octauij Casaris à Suetonio. Fit enim non- nunquam, vt piscis hamum etiam ipsum secum auferat. Porro metaphora pleræq; à piscatione ductæ, prouerbij vice sunt vsur- patæ. Sicut Expiscari apud Terentium, pro eo, quod est, diligenter elicere, atque exquirere. Vorare hamum, apud Plautum. Semper tibi pendeat hamus, apud Naso-

nem. Quod si quis pugnet, Augusti dictum non esse prouerbium: certè prouerbiale est, nec indignum, quod in hunc ordinem allegatur. Potest fieri, vt quibusdam etiam hoc libuerit, aureo hamo piscari. Siquidē, auctore Suetonio, Nero Casar reti auaro, funibus purpura, coccoq; nexis, piscari so- litus est. Proinde, quoties sic ambimus quippiam, vt, si potiamur optatis, medio- cre sit emolumentum; sin fallat spes, dam- num ingens: apte dicemur, aureo piscari hamo. Id quod frequenter vsu venit ijs, qui scrutantur abditas terræ venas, sed fre- quentius, qui vulgo dicuntur Alcumistæ, de quibus apud Athenæum libro sexto, ve- nuste dixit Phalereus Demetrius. ὅτι πολ- λὰ μὲν καταλάσαντες τὰ θανερὰ τῶν ἀδάμων ἐνεκα, ἀ μὲν ἐμμενεν ἐν ἔλαφον, ἀ δὲ εἴχον ἀπέ- ρκαλον, id est. Quod frequenter certis con- sumptis incertorum gratia, quæ se captu- ros sperabant, non ceperunt; quæ vero ha- bebant, abiecerunt.

Sapientia vino obumbratur.

PLINIUS historiae mundi libro vige- simo tertio, capite primo, Vinum ieiunos bibere nouitio inuito inutilissimum est. Curas, vigoremq; animi impedit, ad pro- cinctum tendentibus: somno accommoda- tum, ac securitatibus: iamq; dudum hos fuit, quod Homericæ illa Helæna ante cibū ministravit. Sic quoque in prouerbium cessit, Sapientiam vino obumbratur. Hæc- tenus Plinius. Porro, quod Plinius citat, est Odyssæo quarto.

Homines frugi omnia rectè faciunt.

M. TULLIUS libro Tusculan. q. 4. Ftui- galitatis nomen tamquam ad caput refer- re volumus: quod nisi eo nomine virtutes continerentur, numquam illud tam per- nulgatū esset, vt iam prouerbij locum ob- tineret: Homines frugi, omnia rectè face- re. Hæc tenus Cicero. Docet adagium, quos- dā improbos homines certis in rebus non- nunquam esse vsui, ac præclare se gerere: verum vbiq; , ac perpetuo præstare virum integrum, atque inculpatum, id eius demū esse videtur, qui natura, vereq; sit probus. Alludit ad hanc sententiam Euripides in Hecuba, cum ait:

Ανθρώποις δ' αἰεὶ, Ὁ μὲν ποιηρὸς, εἰδὲν ἄλλο πᾶσι κακὸς, Ὁ δ' εἰδὸς, εἰδὲ συμφορᾶς ὕππο

πύσιν δ' ἐθέλει, ἀλλὰ χριστός ἐς' αἰεὶ. id est,
-Ceterum in mortalibus

Quisquis malus, nil aliud esse, quam ma-
lus:

Frugi vsque frugi est. non enim ingenii
gravis

Fortuna vitiat, sed probus semp manet,

Item Iphigenia in Aulide:

-Ὅδ' ὄρθος,

Ἐθλὸν σαφές αἰεὶ,

At, qui probus,

Is palam est semper probus.

Aristoteles libro Moralium septimo: Τὸ
τε γὰρ ἀγαθὸν ἀπλὴν, τὸ δὲ κακὸν πολύμορ-
φον. καὶ ἀγαθὸς μὲν ὁμοίως αἰεὶ, καὶ ἐ μεταβάλλ-
λαται τὸ ἦθος: ὁ δὲ φαῦλος, καὶ ὁ ἄφρων ἔδεν,
ἔσκεν ἕσθην καὶ ἔσπερας. id est, Si quidem,
quod bonum, idem simplex: contra, quod
malum, id varium est. Et, qui bonus, is
semper sui similis, neque viciniam com-
mutat mores. At, quisquis Improbus, &
stultus, haud quaquam idem esse videtur
mane, & vesperi.

Fallacia alia aliam trudit.

TERENTIUS in Andria: Fallacia alia
aliam trudit, Donatus admonet, prouer-
biali figura dictum. Sumptum à consue-
tudine conantium fallere, ac dolos dolis
conscarinantium, ne deprehendantur.
Vnde Consutis dolis dixit Plautus. Et Su-
telas appellat huiusmodi technas. Et δό-
λος ὑφαίνεω, apud Homerum, id est, do-
los texere.

Sera in fundo parcimonia.

PROVERBIALIS sententia, apud
Senecam in prima epistola: Sera in fundo
parcimonia: digna profecto, quæ omni scri-
nio, omni cado, omni cellæ penuriam inscri-
batur. Admonet, in tempore parcendū re-
bus necessarijs: neq; imitandum profusorū
vulgus, qui tum denique incipiunt parce-
re, posteaquam viderint minimum super-
esse. Erit elegantior sententia, si traducatur
ad res animi: veluti, si quis admoneat iuue-
nes, ne sinant optimos illos annos inaniter
effluere, ne illis eueniat, quod plerisq; so-
ler euenire, vt iam natu grandes animum
ad res honestas applicent; &, cum perp-
uillum vitæ superfit, tum tempore parcere
incipiant. Seram enim in fundo parcimo-
niam esse. Prouerbiū sumptum apparet
ex Hesiodo, cuius hi sunt versus in opere,

cui titulus, Opera, & dies:

Ἀρχομένη δὲ πύθι καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
Μεσσήθι φείδεσθαι. Διηνὶ δ' ἐπὶ πυθμένι φει-
δῶ. id est,

Plena vbi dolia sunt, aut iam prope ina-
nia vini,

Tum satiari: sed in medio fac parci-
or esto.

Absurdum siquidē, & graue, in imo par-
cere fundo. Allusit huc Persius Satyra 2.

-Donce deceptus, & expes,

Nequidquam fundo suspiret nummus in
imo.

Plutarchus in Symposijs, Decadis sep-
timæ, problemate tertio, indicat, poetam
admonuisse, tum esse bibendum vinum,
cum est optimum. Vinum autem, in me-
dio saluberrimum, optimumq; esse potu:
quemadmodum summa pars olei potissi-
mum laudatur, mellis infima. Primum,
quod vini vis calor est, is autē videtur ma-
xime colligi circa medium, proinde id opti-
mum esse seruare. Deinde vini pars infe-
rior vicina facis corrumpitur, summa pars
ab aere proximo læditur. Nam aerem ini-
micum esse vino, vel illud satis arguit,
quod dolio pleno vinum minus vappescit,
quam semipieno. Tum, quod terra de-
fossa, vt aer attingere non possit, quam diu
tissime vigorem suum conseruat. Theo-
critus item in Charitibus:

Κενεὸς ἐπὶ πυθμένι χηλῆ. id est,

Vacuæ fundo caplæ. scrinium inane si-
gnificans.

Sybaritica mensa.

Συβαριτικὴ πλάπεζα, i. Sybaritica men-
sa. De conuiuio dicebatur nimium appa-
to. Natum à gentis eius moribus. Est enim
Sybaris opidum vicinum Crotoni, vt tes-
tis est Herodotus lib. 5. Stephanus indicat
postea Thurion appellatum. Vnde Sybari-
tæ dicti, gens in architectura voluptatum
operosissima, Suida teste, luxu, delicijsq;
adeo notabilis, vt, quidquid effeminatum,
quidquid molle, quidquid accurata, atque
ambitiosa luxuria paratum esset, id vulgo
Sybariticum diceretur. Vnde Ouidius in
lib. Tristium 2. scribens ad Augustum,

Nec qui cōposuit nuper Sybaritida, fugit,

Sybaritida vocat opus Hemitheonis cu-
iusdam cinædi Sybaritæ, de generibus vol-
uptatum, & obcenarum deliciarum. Item
Martialis libro duodecimo:

Qui

Qui certant, inquit, Sybariticis libellis.
Philo Hebræus in vita Moyfi, Sybariticas
nequitias vocat lasciuia poemata. Maximus
Tyrius in dissertatione tertia de voluptati-
bus, Sybariticas saltationes commemorat.
Aristoteles libro Moralium Eudemiorum
primo, Smyndiridem quoque Sybaritam
comparem Sardanapalo inter voluptarios
nominauit. Suidas fabulas aniles, aut pa-
rum pudicas, Sybariticas appellatas scri-
bit. Idem refert, Sybaritas instituisse, vt
equi ad tibias cantum saltare condiscerent.
Et luxuriosos Sybaritas appellatos: & Sy-
bariffare, Sybaritarum ritu delicijs indul-
gere, dictum. Adstipulatur & Quintilia-
nus libro tertio: Frugalitas, inquit,
apud Sybaritas forsan odio foret. Plutar-
chus in conuiuio septem sapientium, tra-
dit, apud Sybaritas hunc fuisse morem,
vt mulieres abufque anno priore ad conui-
uium vocarentur, quo se per otium au-
ro, vestibusq; possent exornare. Hæc, at-
que huiusmodi ferme referuntur ab An-
gelo Politiano Miscellaneorum capite 15.
Ceterum conuiuium Sybariticum depin-
git, ac missus Sybaritici meminit Ælius
Lampridius in Heliogabali vita, Impera-
toris luxu perditissimi, adeo vt nomen in-
uenerit, vulgo dictus Apicius. Lampridij
verba hæc sunt: Semper, inquit, sane aut
inter flores sedit, aut inter odores pretio-
sos, Amabat sibi pretia maiora dici earum
rerum, quæ mensæ parabantur, orexin in
conuiuio hanc esse asserens. Sexcentorum
fruitionum capita vna cena multis exi-
bit ad ededa cerebella. Exhibuit aliquan-
do, & tale conuiuium, vt haberet viginti
& duo fercula ingentium epularum, sed
per singula lauarentur, & mulieribus vte-
rentur, & ipse, & amici cum iureiurando,
quod efficerent voluptatem. Celebravit
item tale conuiuium, vt apud amicos sin-
gulos singuli missus appararentur, &, cum
alter maneret in Capitolio, alter in Pala-
tio, alter in Celio, alter trans Tyberim, &
vt quisque mansissent, rament per ordinem
in eorum domibus singula fercula ederent-
tur, ireturq; ad omnium domos. Sic vnum
conuiuium vix toto die finitum est, cum
& lauarent per singula fercula, & mulie-
ribus vterentur. Sybariticum missum sem-
per habuit ex oleo, & garo: quem quo an-
no Sybaritæ repererunt, perierunt. De Sy-
baritarum tum luxu, tum interitu, per-

multa commemorat & Athenæus in Dip-
nosophistis, cum alibi, tum libro duode-
cimo, in quibus & illud, Sybaritas nullam
artem recipere in suam ciuitatem quam si-
ne strepitu non potest exerceri, veluti fa-
brorum ærariorum, aut lignariorum, ac
similium: Ne quid sit quod dormientibus
obstrepat, Ob eadem causam gallum gal-
linaceū fas non est in ciuitate ali. Alia præ-
terea deliciarum argumenta refert illic, si
cui vacat legere. Aristophanes ἐν εἰρήνῃ
συβαρίζων dixit, pro eo, quod est, opipare,
ac genialiter viuere.

Ἦδη δ' ἐξέσαι τὸ θ' ὕμν,

Πλεῖν, μένεω, κινεῖν, καθάδδω,

Ἐς πανηγύρεις θεωρεῖν,

Ἐσιδάσθαι, κοτθαλίξων,

Συβαρίζων,

id est,

Iam vero licebit vobis nauigare, mane-
re, mouere, dormire, in festis spectare, con-
uiuio accipi, cottabo ludere, Sybariffare.
Gregorius Theologus ad Basilium simili
tropo mensam luxu redundantem, Alcinoi
dixit, ἐχὼς λωτοφάγῳ πειρίαν, ἀλλ' ὡς ἀλλήνῃ
πράξῃ αν, id est, Non ad lotophagorum in-
opiam, sed Alcinoi mensam.

Sybaritica calamitas.

Συβαριτικὴ συμφορὰ, id est, Sybaritica cla-
des. Stephanus tamquam prouerbiū no-
tauit. Porro, quemadmodum Sybaritæ pe-
rierint, idem narrat ad hunc modum. Ora-
culum huiusmodi acceperant.

Ἐὐδαμον συβαριτῶ, πᾶν δὲ δαίμων, σὺ μὲν αἰεὶ

Ἐν θαλίῃσι θεῶν τιμῶν γένος ἀνὲν ἔόντων,

Ἐὐ τ' αὐδὴ πρότερον θνητὸν θέοιο δεβίξῃ

Τηνίκασοι πόλεμός τε, καὶ ἐμφύλιος εἰσὶς

ἦξει.

id est,

Felix omnino felix Sybarita futurus,

Dum rebus lætis venerabere numina di-
uum.

At, simul atque illis mortalis homo an-
teferetur,

Tum veniet bellumq; tibi, atque dome-
stica turba.

Euenit deinde, vt Sybarita quispiā seruū
loris cæderet in agro, qui, cum ad numinis
aram confugisset, nihilominus perseque-
nte domino cædebatur. Quod vbi vidit sibi
nihil profuisse numinis reuerentiam, pro-
tinus ad monumentum patris herilis con-
fugit: atque ibidem religione commotus
herus, desistit à cædendo. Itaque, iuxta dei
responsum, à Crotoniatis euerfi sunt Sy-
baritæ.

baritæ . Ælius Lampridius in vita Helio- gabali, scribit, eos eodem anno perijisse, quo missum ex oleo , & garo reperissent : quem ob id Sybariticum vocabant, vt modo diximus . Ceterum de Sybaritarum luxu, deq; calamitate, permulta retulit Athenæus libro duodecimo, si cui hæc non satis faciunt. Quadrabit adagium in eos, qui, neglectu deorum, aut ob intemperantem luxum, subuertuntur.

Sybarita per plateas .

Συβαριτῶν διὰ πλατείας, id est, Sybaritæ per plateas, Contra fastuosior ingredientes per viam, seseq; velut ostentantes. Sumptū adagium a fastu, luxuq; Sybaritarum. Africanus in oratione, quæ Cestis inscribitur : Sed enim, inquit, Sybaritæ fastu præturgi di. Venustus erit, si paullo longius detorqueatur . veluti, si de homine insolentius se grenter, aut arrogantius de se loquente, aut de stylo phalerantius, dicas : συβαριτῆς διὰ πλατείας. Cognatum est illi, quod alio dictum est loco, ἀρειοπαγίτης. Refertur adagium a Suida, atque Zenodoto .

Syracusana mensa .

Συρακυσία πρέπειρα, id est, Syracusana mensa, prælauta, atque opipara dicebatur . Syracusani enim, vt erant olim opibus florentissimi, ita voluptatibus, ac delicijs addictissimi. Lucianus in dialogo Simili, ac Polystrati καὶ πρέπειρα, inquit, ὑπὲρ τὰς ἐν σικελίᾳ, id est, Ac mensæ Siculis lautiores. Athenæus libro duodecimo: Διαβῆναι οὖν εἰς ἐπιτηδεῖα καὶ αἰ τῶν σικελῶν πρέπειρα, id est, Celebris sunt ob delicias & Siculorum mensæ. Aedit, ex Clearchi auctoritate, Siculos dicere, apud se mare quoque dulce esse, quod gaudeant edulij, quæ mare porrigit. Meminit Siculæ mensæ Diogenes in epistola quadam ad Aristippum . Item Aristides in Pericle. Denique Strabo libro 6. & hæc, aliaque plura commemorat. Plutarchus in vita Niciæ ex Diphilo refert, παχυς, ὠνθυλόμενος εἶσται σικελικῶν, id est, Pinguis, & abdomine Siculo stercoreatus, siue saginatus. qđ miramur, quare Latinus interpres vertendum putarit, Delibutus, cum ὄνθος significet sterces bubulum, vtilissimum agrorum letamen. Plato in epistola quadam ad propinquos Dionis, negat sibi felicem illam

vitam, in Siculis, Italicisq; mensis, ac reliquis voluptatibus sitam, vniquam placuisse, De Syracusanorū luxu meminit & Aristoteles in Politia eius gentis, addens, Dionysium minorem nonnumquam ad nonagesimum vsque diem ebrium perseuerasse, atque ob eam rem cæcutientibus, ac vitiosis oculis fuisse. Narrat Theophrastus, apud Athenæum amicos illius, & compotiores, in conuiujs assimulare solitos, non videre sese vel cibos, vel calices appositos : videlicet, ad eum modū adulatæ regi cæcutiēti, Vnde Διονυσκόλακος sunt appellati. Apud eundem Aristophanes ἐν δαιτυλοῦσιν, Ἀλλ' ἐγὰρ ἐμάθετε τὰντα ἐμὰ πέμποτος, Ἀλλ' μάλλον πίνειν, ἔπειτ' ἄδεν κικλὸς Συρακυσίων πρέπειρα Συβαριτίας τ' ὀρωχίας, i. Atqui hæc quidem me duce non didicistis, verum bibere potius, deinde male canere, Syracusanorum mensam, Sybariticāq; conuiuia. Item Plato de Repub. tertio, Συρακυσίαν δὲ, ὃ φησι πρέπειρα, καὶ σικελικὴν ποικίλιαν ὄψιν, ὡς ἔοικας ἐκ αἰνείας, i. Syracusanam, amice, mensam, & Siculam in obsonijs varietem non uideris approbare. Athenæus lib. 14. citat Cratinum, qui prælautam culinam, ac bene fumantem, ac suauiter olerem describens, ita loquitur :

Οἷκαί τις, ὡς ἔοικεν, ἐν τῷ χρέματι Διβαντὰ πάλιν, ἢ μείγρη σικελικὸς . i. Habitare mi hoc videtur aliquis in specu, Qui thura odora uendit, aut Siculus coquus .

Apud eundem mox Antiphanes quoq; laudat Siculos coquos, ut arte condiendi præstantes. Verum his temporibus Siculi frugalitatem Hispanicam, & Italicam sic imitantur, vt propemodum superent : huiusq; prouerbij gloriam plane perdiderūt. Quanquam Athenæus in Dipnosophistis, inter opiparas mensas etiam Italicas recenset. At his sane temporibus priscam illam frugalitatis laudem sibi vindicarūt: quemadmodum & Græci ad pristinam illam temulentiam gloriam postliminio redierunt. Vnde Faustus Andrelinus, Foroliuensis, poeta, non solum laureatus, verum etiam Regius, atque etiam si dijs placet, Regineus, verus congerio meus, qui plus quam triginta iam annos in celeberrima Parrisiorum Academia poetice docet, in carmine, quod de pauimento Parisiensi inscripsit, adagionem in Anglos deriuauit : -Mensa, inquit, Britanna placet.

Spithama .

Spithama vita .

Σπιθαμὴ τῶν δακτύλων id est, Spithama vitæ, hoc est, modus vitæ perpuffillus . Prouerbialis est figura, mutuo sumpta à rerum mensori bus, apud quos Spithama, seu palmus digitos duodecim continet, quantum ferme longissimo digitorum porrectu complecti licet. Quin hodie quoque puffillum homunculum palmum, aut pugillum hominis appellat idiotæ nostrates . Translatum à fabris, qui quattuor digitis coniunctis metiuntur materiam, eam mensuram appellant palæstram . interdum diducta manu à summo pollicis, vsque ad summum digiti medij, quam uocant σπιθαμῶν . Refertur adagium à Diogeniano .

Nonna Hymettia, falerna .

MACROBIUS libro Saturnaliū septimo: Cur Difari mel, & vinum diuersis ataribus habentur optima? Mel, quod recentissimum: uinum, quod vetustissimum. Vnde est & illud prouerbium, quo vtuntur gilonæ: Mulsam, quod probe temperes, miscendum est nouo Hymettio, falerno uetulo. Quod adagium non uidetur ubi nobis possit vsui esse : sed tamen adscriptum, ne nihil omnino de popinis mutuati uideremur . Nisi forte placeat eo torqueri, vt dicamus, è diuersis rebus quædam optime constari .

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit .

ÆLIUS Lampidius in vita Alexandri Scueri . Idem, inquit, addebat sententiam de furibus notam, & Græce quidem : quæ Latine hoc significat : Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit. Quæ Græcè talis est :

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δὲς, ἐκφύεσται . i. Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur .

Admonet adagiū, (id quod nostris quoque temporibus vulgo faciunt fures non omnino stupidi) non nisi magnis prædis injiciendam manum, vt superfit, quo iudicem, si forte sit opus, corrūpat, atque exoculent. Ceterum, qui parua tollunt, deprehensi pendent, vt pote quibus nihil sit, quod impertiant præfectis .

In simpulo .

M. TYLLIVS libro de legibus tertio,

agens de lege tabellaria, hoc est, de iure ferendorum per tabellam suffragiorum, Et auus quidem noster, inquit, singulari virtute in hoc municipio, quoad vixit, restitit M. Gratio, (cuius in matrimonio sororem, auam nostram, habebat) ferenti legem tabellariam. Excitabat enim fluctus in simpulo, vt dicitur, Gratio, quos post filius eius Marius in Ægeō excitauit mari . Hactenus Cicero. Quantum igitur coniectura consequi licet, in simpulo fieri dicebant quod vel clamculum, vel in re minuta, atque humili fieret . Est enim simpulum, auctore Festo, vas paruum, non dissimile cyatho: vnde mulieres, rebus diuinis deditæ, simpulatrices vocantur. M. Varro scribit, vas esse minutum fundens, in cuius locum successerit Epichyfis : vnde veteres res minutas, nulliusq; pretij simpularibus appellabant . Plinius libro 35. capite 12. In sacris, quidem etiam inter has opes non myrrhinis, crystallinisue, sed fictilibus prohibatur simpulis innocentius . Attestatur & M. Varro, cum apud Nonium Marcellum ait, deos ipsos vili simpulo inuitari. Item Apuleius: In hodiernum, inquit, populus Romanus dijs immortalibus simpulo, & Catino fictili sacrficat . Sunt qui pro Sympulo legant Sympuuium: cuius meminit Iuuenalis satyra 6.

-Aut quis Sympuuium : ridere Numæ, nigrumque catinum, At Vaticano fragiles de monte patellas Ausus erat.

M. Tullius in Paradoxis. Quid autè Numæ Pōpilius? minusne gratas dijs immortalibus capedines, ac fictiles vrnulas fuisse, quæ flicitas aliorum pateras arbitramur? Polemon apud Athenæum lib. 2. tradit, ad ipsius etiam ætatem Græcos quosdam bibere solitos ac fictilibus, velut Argiuos in publicis cōuiujs, ac Lacedæmonios in festis, aut epinicijs, aut nuptijs uirginū . Proinde non absurdum videtur, si quis existimet sumptam allegoriam à puerorū lusu, quo solent per fistulā angustam in simpulum instantes, quasi fluctus quosdam, & aquæ strepitum excitare.

Proteo mutabilior .

Πρωτέως ποικιλωτέρων, i. Proteo mutabilior, i. vastū, & versipellē cōpetit. Lucianus, i sacrficijs, Iouē ποικιλωτέρον ἀντὶ πρωτέως appellat,

appellat, quod se subinde in alias, atque alias formas transfiguraret. Plato in Ione, Αλλ' ατεχνως, ως περ ε πρωτης, παντωδωπος γιγνησρεφθμενος ανω, και κατω, i. Sed profusus, Protei in morem, in omnem speciem verteris, sursum, ac deorsum teipsum distorquens. Horatius in eos, qui facile vertunt sententiam .

Quo teneam vultus mutatε Protea nodo?

Idem alibi :

Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.

Protea vocat tergiuerfantem & quę Gręci vocant δυσωρατον, id est, Deprehensu difficilem. Porro fabulam Protei notioerem arbitramur, quam vt hic sit recensenda. Ex stat apud Homerum Odyssę 4. & apud Maronem quarto item Georgicon. Simili figura diceretur & Vertumno incōstantior. Nam hic deus in omnigenam speciem sese variat : vnde & nomen reperit apud Latinos. Horatius :

-Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.

Huius meminit Ouidius, describens quę admodum, amans Pomonam deam, alias subinde formas assumpserit. Et μεταβολωτες εμπεσης, id est, Empusa mutabilior Cuius mentionem fecit Lucianus in commentario De saltationibus : Ιδως τ' αν εν αυτες προς τον αυτον κερων οικως διαλλαπομενης, και αυτων μιμημενης τον πρωτα. εινα ζεν δε χρι και τλω εμπεσαν τλω ες μυριας μορφας μεταβαλλομενω, i. Videbis igitur ipsos eodem in tempore subito in aliam transfigurari speciem, atque ipsum referre Proteum. Quin & Empusę exemplum conferre oportet, quę sese in innumerabiles uertit formas .

Meminit huius Aristoph. in Ranis : Και μωδ' ορω νη τον δια θηριον μεγα . Πλουντι ; δεινον . πανταδ απον γεν γιγνεται . Τότε μεν βως, νωδι δε ορως, τότε δε αυ γωνη Ωρωσ ατη τις . πε ες ι, οε επ' αυτω ιω . Αλλ' εν ετ' αυ γωνη σιν, αλλ' ηδη κωων . Εμπουσα τονω γ' ες ι . id est, At maximam profecto video belluam . Qualem? Nouam, quę in cuncta subito uertitur,

Modo bos, modo autem mala, rursum scemina

Pulcherrima . Age vbi est? recta ad illam iam feror.

At rursum haud est mulier, immo iã canis.

Empusa proinde est.

Interpres adscribit . Empusam spectrum quoddam esse, quod ab Hecate solet emit ti uidentum miseris, & calamitosi. Id subinde consuevit alijs, atque alijs formis exhibere sese. Quidam existimant meridianis horis apparere solitum ijs, qui parentant manibus . Sunt, qui hanc ipsam, Hecaten affirmant esse, narrant autem, vno uideri pede, vnde & nomen inditum putant εμπεσαν, οινει ενι ποδα . Demosthenes ait Alcibiadis matrem, cui ipse Lencothoę nomen mutasset, appellatam fuisse Empusam, eo quod quæstus gratia quiduis & faceret, & pateretur .

Amicus magis necessarius, quam ignis, & aqua.

Αναγκιωτερος πυρος, και υδατος ο φιλιος, i. Amicus magis necessarius, quam ignis, & aqua. Hyperbole prouerbialis, admonens neminem esse tam diuitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officijs. Quę admodum enim citra ignem, & aquam non constat hominum vita, ita nec sine consuetudine, atque opera familiarium : quos ob id ipsum Latini necessarios vocant, vt amicitiam necessitudinem. Innuit adagium, duo quędam maxima commoda colligi ex amicitia, voluptatę, & vsu. Nihil est enim neque iucundius igni, neque utilius aqua. Quam ob rem scripsit Horatius :

Nil ego cōtulerim iucundo sanus amico.

Item Euripides apud Plutarchum : Εις ομματ' ε' νε φωτος εμβλεψαι γλυκω . i. Dulce est tueri hominis amici lumina .

Recensetur adagiũ à Plutarcho, commẽtario, quem inscripsit, Quo pacto sit digno scendus assentator ab amico : Καθ' ο δη και λεγεται, πυρος, και υδατος ο φιλος αναγκιωτερος, id est, Quapropter dicunt etiam, amicum igni quoque, & aqua magis necessariũ esse. Exstat & apud Aristotelem in Moralibus, & apud Ciceronem in Lælio, Hodicę vulgus indoctum habet in ore, quod est uerissimum . Tolerabilius uiui sine pecunijs, quàm sine amicis .

Lupus circum puteum chorum agit.

Λυκος περι το ορεαρ χορδαι, i. Lupus circum puteũ chorũ agit. In eos dicitur, qui, sumpta inaniter opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupo morem esse, vt, si quando sitiat, nec tuto se possit demittere, circum puteum

puteum oberret, frustra inhians aquę, quã non possit contingere. Sunt, qui parcemiã inde ductam existimant, quod aliquando veniat vsu, vt lupus pecudem aliquam, aut hominem insectetur : qui, postea quam se in puteũ quempiam altioerem metu demiserit, obambulat ille, velutię saltantium in modum, in orbem circumagitur, præde cupiditate, qua tamen potiri non queat . Plutarchus in commentario, cui titulus, Quomodo possit adulator ab amico digno sci : ο χρωμενοι προσαπολλυσαν αυτες, τλω περι το ορεαρ ορχησιν ατεχνως ορχημενοι . id est, Qua qui uiuntur, seipsos quoque in perniciem adducunt, re vera saltationem illam circum puteum saltantes . Loquitur autem de dicacitate intemperanti, & virulenta, qua fit, vt nec illis quidquam utilitatis afferamus, in quos dicimus, & nobis ipsis maximum malum conciliemus . Refertur adagium à Zenodoto, Suida, Diogeniano .

Lydius currus .

Λυδιον αρμα, id est, Lydius currus . Hoc scõmate notabantur, qui in certamine quopiam longe ceteris essent inferiores. & παρα λυδιον αρμα θεεις . id est, Iuxta Lydiũ currum curris. Plutarchus in libello, quem inscribit, De dignoscendo assentatore ab amico, Τον δε κρεττονα πεμει και δεδοικεν, ε μω δια παρα λυδιον αρμα πεζος οιχηδων, αλλα παρα χρυσον ερθον : id est, Ceterum superiorem meruit, ac veretur, non hercle ad currum Lydium pedes ingrediens, sed ad aurum purum . Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopem Lydum referunt, qui suo curru uicerit Oenomaum focerum: in quibus est Gregorius Nazianzenus, sic vsurpans, vt dicat, se tanto esse inferiorem eximijs Basilij virtutibus, quantum pedes abest à Lydio curru. Effertur & ad hunc, vt diximus, modum parcemiã :

Παρα λυδιον αρμα θεειν . id est, Præter Lydium currum currere : aut, iuxta Lydium currum, vt pedes intelligatur certare cum Lydio curru velocissimo. quod quidem certamen nimis inique cõparatum videatur . Achilles apud Euripidem in Iphigenia Aulidensi, pedestri cursu certat cũ quadriga, & vincit . Plutarchus in vita Niciaę è Pindaro allegat : Ου γαρ μαδ δια, inquit, παρα λυδιον αρμα πεζος οιχηδων, δε σφισι πινδαρο, id est, Non enim per Iouem iuxta Ly-

dium currum pedes incedens, vt inquit Pindarus . Herodotus libro primo tradit, olim Lydios præ ceteris equitatu valuisse, nec aliter fere nisi ex equis pugnare .

Cinclus .

Κηκλιοι, id est, Cincli, rusticano prouerbio dicebantur præter modum pauperes, quibus neque domus esset, neque quidquam, quod suum possent dicere. Qualem Catullus describit Furium, cui neque vilula fuerit, neque domus, neque arca . Cinclus enim auis quędam est imbecillis, atque inualida, ita, vt non possit ipsa sibi proprium nidum parare : proinde oua nidis supponit alienis . Vnde & rustici uertunt in adagionem, vt mendicos, & erroneos Cinclis uocent . Anctor Ælianus libro De naturis animantium duodecimo. Quod genus homines Græci ανεστis uocant, hoc est, expertes penatium . Suidas tradit, Cinclum auem esse maritimã, gracilem, nulloq; ferme corpore, cui peculiare sit clunium pennas subinde mouere, vnde & nomen additum σεισσπυριδι, nimirum ab agitatione caudæ : Eam prouerbio fecisse locum, quo Menander sit vsus in Thaide :

Πτωχοτερο ε λεβηρις ε και κηκλι . i. Mendicior Leberide, atque Cincalo .

Hinc κηκλιζεν dici, pro eo quod est, commoueri, & obstrepere .

Quæ sub alis sunt .

Αι υπο μάλης πρεξεις, id est, Facta subalaria, Prouerbiali figura dixisse uidet Plutarchus in cõmetario, qd inscribitur, Quo pacto sit dignoscendus adulator ab amico : Πόνε, inquires, και σπιδης απλοσης απολειπόμει, εν τοις υπο μάλης πρεξεισιν απροφαιστος εσιν, id est, Ad laborem, & res honestas segniss, in his rebus, quę sub ala sunt, nihil recusat. De adulatore loquitur, ad honesta officia tum pigro, tum inuicili: ad uoluptuaria ministeria prompto : uidelicet ad scortum cum fide adducendum, ad comparanda obsonia, ad instruendum conuiuium. Equidem opinamur, ob id adulationi sub alis sedem datam esse, quod hæ corporis partes titillatione præcipue sentiãt, siue ob cutis tenuitatem, siue quod insolitus nobis earum contactus partium; siue quod is locus venulas habeat, quibus frictu calefactis, eiusmodi nascatur delectatio .

tio. Aristoteles sectione 35. Problemate 2. indicat, sub alis potissimum, ac sub pedum vestigijs feri titillationem, coniectans in causa esse, vel quod ibi cutis sit mollior, vel quod contactus sit insolens, quod idem vsu venit in auribus. Quid autem aliud est adulatio, quam aurium pruritus quidam & gargarizatio? Vnde Lucianus in dialogo quodam Charontis, Menippi, & Mercurij, philosophum quempiam omnibus exiens virijs: *ἐν ἑτὶ τὸ βαρύτερον ὑπὸ μάλης ἔχει. τί δ' ἐμνήπτε; κολακίαν ἢ ἐρμῆ, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ χρησιμὰ δέσασαν αὐτῷ.* id est, Vnum quiddam adhuc sub alis gestat, quod est omnium grauisimum. Quidnam, Menippe? Adulationem, Mercuri, quæ illi plurimum attulit emolumentum in uita. Nisi si quis malit *ὑπὸ μάλης*, ita dictum, vt alibi Lucianus dixit, *ὑπὸ κόλπης*, sub sinu, significans eum Veneris vsuum, qui non vacat turpitudine. Nā oscula, quæq; supra sinum fiunt, vt cumque cum honestate possunt coherere. ceterum infra sinum, *ἐδὲν ὕγιες.*

Simul sorbere, & flare, difficile.

TRANI O feruus apud Plautum in Mostellaria, obiurgatus est ab hero, quod non maturius redisset. Cum ille se ali ubi fuisset diceret, nec simul apud herum esse potuisse, & illud, quod iustus fuerat, peragere: Si voles, inquit, verbum hoc cogitare, simul flare, forberetq; , haud factu facile est. Commodè vtemur hoc adagio, si quando significabimus, negotia quæpiam id genus esse, vt pariter ab iisdem tractari non queant. Veluti, si quis conetur simul & litteris, & voluptatibus vacare; simul amoribus, & parcimonie indulgere; simul vxori studiisque satisfacere: Quemadmodum fieri non potest, vt quis eodem in tempore forbeat, hausto spiritu; & flet, emissio halitu. Affine videtur huic adagio illud Phocionis ad Antipatrum; *Οὐ δύνασαι μοι καὶ φίλον χρῆσθαι, καὶ κολακίαν.* id est, Non potes me simul & adulator e vti, & amico. Ad hæc senarius ille, qui falso Senecæ inscribitur: *Amare, & sapere, vix deo conceditur. Quodq; ait, Terentium imitatus, Horatius:*
 -Nihilo plus explicet, ac si
 Insanire patet certa ratione, modoque.
 M. Tullius Philippica II. Duas tamē res, magnas præsertim, non modo agere vno

tempore, sed ne cogitando quidem explicare quisquam potest.

Manum admonenti fortuna est imploranda.

Τὰν χεῖρα ποτιφέροντα δειτὰν τύχην ἐκκαλεῖν, id est, Manum admonenti fortuna inuocanda est. Admonet adagium, ita fidendum esse diuino auxilio, vt nihilo segnus, quantum in nobis est, etiam ipsi nostra adnitamur industria: alioqui non audituros superos inertium, ac desidiosorum vota. Plutarchus in Apophthegmatis Lacedæmonicis, refert, apud eam gentem deos, deasq; omnes hastatos fingi solere: Venerem etiam ipsam armis indutam, tamquam illis quidem otium agant, sed bellicis studijs exercentur: Addunt, inquit, & prouerbiūm:

Τὰν χεῖρα ποτιφέροντα, τὰν τύχην καλεῖν, i. Manum admonenti sunt vocanda numina.

Æschylus apud Stobæum: *φιλεῖ δὲ τῶ κάμωντι συσπῆδεν θεός. id est, Huic qui laborat, numen adesse affolet.*

In eandem sententiam Pindarus in Nemeis, *Πρὸς ἄκρον ἀρετῆς ἦλθον ὅτε πόνων ἐγὼ Σαντο, σὺ δὲ θεὸς δὲ τύχη,* id est, Ad summum virtutis apicem peruenerunt, qui gustarunt labores, non autem sine dei fortuna. Proinde nec ita fidendum industria, vt diuinam opem negligamus; nec ita rursum pendendum ab illa, vt nostrum prætermittamus officium. Allusisse videtur huc Æschylus in Persis:

*Εγὼ δέπνε
 Διὰ μακρῆ χροῖον τὰδ' ἦνυχεν ἐντελευτήσασθαι
 θεός,
 Ἀλλ' ὅταν σπῆδῃ τις αὐτὸς, χ' ὡ θεὸς συνάπτειται,* id est,

Plurimo iam tempore a deis Optaueram hæc vt dextra conficerent mihi. at, Vbi vigilas ipse, dij quoque admovent manum.

Refertur ex eodem: *φιλεῖ δὲ τῶ κάμωντι συσπῆδεν θεός. id est, Adesse gaudet sed laboranti deus.*

Nonnulli quorum est Suidas, adagionis originem ad apologum referunt, Rusticus quidam, cum plaustrum hreret in limo, otiosus inuocabat Herculem. At ille, adstant, Admoue, inquit, manum rotæ, ac stimula boues, iraque deum inuoca:

τῶ

τῶ χεῖρα ποτιφέροντα, τὸν θεὸν καλεῖν.

Quam quisque norit artem, in hac se exerceat.

M. TULLIUS Tusculanarum quæstionum libro primo, Sed hic quidem, quamuis eruditus sit, sicut est, hæc magistro concedat Aristoteli, canere ipse doceat. Bene enim illo prouerbio Græcorū præcipitur, *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat,*

Hactenus Cicero. Est autē senarius iambicus, admonens, vt, quarum rerum sumus periti, in his dumtaxat disputandis, tractandisque, versemur: quarum vero sumus rudes, eas doctioribus concedamus, neque professionem alienam nobis vindicemus, neque in messem alienam mittamus falcē, neve sutores vltra crepidam iudicemus.

Apud A. Gellium Plato ex Euripide citat, sed in sensum non nihil diuersum à Ciceroniano; nempe suo, quemq; vitæ instituto, studioq; impense delectari, quod in eo se laudem aliquam affecturum confidat. Accidit, inquit, illis illud Euripidis: *Qua in re clarus quisque est, ad eam properat, & dici partem illi plurimam impertit, in qua ipse se exsuperet: contra, in qua stupidiior ac nihil sit, inde effugit, eamq; contemnit.* Porro versus, quem Latine refert M. Tullius est apud Aristophanem in fabula, cui titulus *σθῆνες* is est eiusmodi:

Ἐρδῶ τις τὴν ἐμὴν ἀειδήν τέχνην. id est, *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat:*

Quo quidem loco interpres admonet, inter prouerbia celebrari. Vsurpauit Stratonicus citharædis apud Athenæum lib. 8. Qui musico cuiquam, qui prius fuerat holicor, de harmonia cum ipso disputanti, respondit, *Ἐρδῶ τις τὴν ἐμὴν ἀειδήν τέχνην.* Quamquam in editione Aldina legitur *ἄδῃ*, pro *ἔρδῃ*. Ad hoc prouerbiūm allusit Horatius, ita scribens:

Nauem agere, ignarus nauis, timer: abrotenum agro Non audet, nisi qui didicit, dare. Quod medicorum est, Promittit medici: tractant fabrilis fabri. Scribimus indocti, doctique poemata passim.

Idem in epistola ad Villicum: *Quam scit vterq; lubens censébo exerceat artem.*

Huc pertinet illud Pindaricum, quod refert Plutarchus in commentario, quem scripsit *περὶ τῆς δθυμίας, τῶ ἄρματι ἰππῶ, ἐν δ' ἀρότρῳ βῆς, παρὰ ναυῶ δ' ἰθύνει τὰ χεῖρα δελφίς. κάπρω δὲ βαλλόντι φρονὸν, κῦμα δὲ τλαθύμον ἐξέρπειν.* id est, Equus in quadrigis, in aratro bos. Nauem ocyssime præuertitur Delphinus: apro cædem molienti inueniendus est canis laborum patiens. Videlicet significat, vnum quemq; adhibendum ad id, quo valet. Athenæus libro 8. Cum Ptolemæus cum Stratonico citharædo contentiosius disputaret de citharistica, *ἔτρον, ἔρον, ἐσὶν ὡ βασιλεῦ, σικῆπτησῶν, ἔτρον δὲ πλῆκτρον,* id est, Aliud est, inquit, rex, sceptrum, aliud plectrum. Et apud Plinium libro 45. c. 10. Apelles Alexandro Magno, in officina multa imperite differenti de pictura, comiter suastit silētium, admonēs, illum rideri a pueris, qui colores terebant.

Dedi malum, & accepi.

DE D I malum, & accepi. Beticum adagium est, quo licebit vti, quoties eiusmodi permutatio videbitur facta, vt malum pro malo sit redditum, & par pari relatum; veluti, si quis improbum generum dedisset, ac surum item improbam recepisset. Recensetur, & explicatur à Plinio iuniore in Epistolis. Cæcilius, inquit, Classicus, homo fœdus, & aperte malus, proconsulatum in ea parte non minus violenter, quam sordide, gesserat, eodem anno, quo in Africa Marius Priscus. Erat autem Priscus ex Bética, ex Africa Classicus: inde dictum Beticorum. (vt plerumque dolor etiam venustus facit) non illepidum ferebatur, Dedi malum, & accepi. Congruet & in eos, qui liberos suos committunt malis præceptoribus, & recipiunt eos peiores, quam tradiderant. Rursum in eos, qui lacesunt illos, vnde grauius læduntur. quod vsu venire tradunt ijs, qui in Aegypto venantur onagros. Nam animal lacesitum, frequenter calcitrando, lapides missos retorquet in iaculantes, tanto imperi, vt pectora insequentium penetrant, aut caput fractis ossibus displodant. Vnde & instrumento bellico nomen inditum. Auctor Ammianus lib. 23.

Carpet citius aliquis, quam imitabitur.

Μοιμήσεται τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται. id est, Reprehedet aliq; citius, atq; imitabitur.
 A a Senarius

Senarius hic Apollodori pictoris operibus inscribi consuevit, qui primus umbra rum imitationem inuenit. Refertur ad hunc modum, *μοιμίσεται τις θάσον, ἢ μιμίσεται*. Aperte dicitur de re quapiā artis absolutā, atque inimitabili. Porro res egregias multo proclius est carpere, quam æmulari. Ceterū est elegans *προσομομασία* in duabus vocibus Græcicis *μοιμίσεται*, & *μιμίσεται*, quæ cum sono minime distent, tamen res declarant longe diuersissimas. Huc allu sit Plī. lib. 3. c. 11. Imitati multi, æquauit nemo. Theognis in eandem sententiam:

Μοιμωῦνται δὲ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ ἢ δὲ καὶ ἔθλοι.

Μιμείδωμι δ' ἐδὲ τῶν ἀσφραγίστων. i. Carpunt me plures docti indoctiq; imitari.

Nos indoctorum de grege nemo valet.

In foribus adesse.

Περὶ τὰς θύρας, id est, In foribus adesse, dicitur allegoria prouerbiali, quod instat, iāque in proximo est. Plutarch. *Πυρετὴ περὶ θύρας ὄντος*, id est. Cū fuerit in foribus adest.

Alia Lacon, alia asinus illius portat.

Ἀλλὰ μὲν Λακων λέγει, ἄλλα δὲ Λακων ὄνος φέρει, id est, Alia quidē Lacon dicit, alia Laconis asinus portat. Effertur apud quosdam & ad hunc modum paræmia: *ἀλλὰ μὲν Λακων, ἄλλα δὲ Λακων ὄνον φέρει*, id est. Alia Leucon, alia Leuconis asinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio distentiret à factis. Natum aiunt ab huiusmodi quodam euentu. Agricola quispiam, nomine Leucon, solitus est vtres melle plenos floreis obuolucere. Rogatus autem ab exactoribus vestigialium, quidnam portaret, ordeum se portare respondebat, videlicet, quo minus pecuniæ persolueret. Sed, cum euenisset aliquando, vt lapsus in terram asinus onus effudisset, accurrerunt exactores, in reponendis sarcinis auxilio futuri. Verum, vbi interim cognouissent, mel in vtribus esse, non ordeum, Leuconem obrorto collo abduxerunt, tamquam qui se debito vestigiali fraudasset. Atque illud ridentes addiderunt, Alia Leucon, alia portat asinus. Nam in nonnullis codicibus, Dicit, non additur, atque ita, nostra sententia, dictum festiuus redditur. Ea vox postea versa est in adagionē. Refertur à Zenodoto, & à Diogeniano.

Corpore effugere.

CORPORE effugere, est, periculum iam imminens, ac pæne premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, idum modico corporis flexu fallentibus. M. Tullius in Catilinam inuectione prima: Quot ego tuas petitiones, ita coniectas, vt vitari posse non viderentur, parua quadam declinatione, & vt aiunt, corpore effugi. Hastenus Cicero. Itaque, quoties aliquem discrimine quamminimo à periculo abfuisse significabimus, corpore declinatam malum dicemus. Minus enim periclitantur, qui mœnibus, aut alio quopiā obiectu defenduntur: verum, qui nudi telis obiecti, nihil habent, quo se tueantur, nisi commodo corporis deflexu, ij demum in extremo periculo versari vidētur. Pæne diuersa figura dixit Catullus:

Cōtra nos tela ista tua euitamus amictu. id est, Facile depellimus, non secus, quam muscarum insultus.

De alieno ludis corio.

DE alieno corio ludere, prouerbio dicitur, qui securius agunt, sed alieno periculo. Sūpra allegoria vel à coriarijs, vel ab apologo quopiam, vel à seruis, qui, si quid peccatum sit tergo dant pœnas. Apuleius in Asino aureo libro septimo. Quod si quomodo ceteri latrones persenserint, non rursus recurras ad asinum, & rursus, exitium mihi parabis. Re vera ludis de alieno corio. Verba sunt asini, puellam accusantis, quod, cum prius illius culpa fuisset in discrimen adductus in fuga, nunc denuo committat, vt sit rursus fugiendum, idque suo potissimum periculo. Alulsum est autem ad asini corium, quod mortuis detrahitur. Est simile quiddam & apud Plantum, De meo tergo degitur corium, id est, res meo sit periculo. Neque dissimile, quod refert Festus, Pro scapulis, id est, pro periculo plagarum. Non admodum ablutit ab hac forma, quod Seneca iocatur in Declamationibus, Cicero patri de corio Cestij satisfecit. Nam is Cestius erat ex eorum numero, qui contemnebant Ciceronis ingenium. hic, cum forte accumberet in eodem cōuiuio cum Cicerone, M. Tullij filio, qui tum Asiam obtinebat, & submonente quopiam è famulis, cognitum esset, eum esse Cestium, cuius iudicio nihil sciret

sciret M. Tullius: illico sublatu è conuiuio, iussus est flagris cædi. Circumfertur apud nostratum vulgus non absimile huic prouerbium, Ex alieno tergo lata fecari lora. Quo quidem significant, vnumquonque minus esse parum in alieno, quam in suo. Tertullianus in libello De pallio, secus aliquanto vsurpauit: Hoc foli Chamæleonti datum, quod vulgo dictum est, de suo corio ludere. Sentit, Chamæleontem pro suo arbitrio vertere colorem cutis.

In herba esse.

VBI spem immaturam indicamus, ac longius adhuc abesse, vt consequaris, in herba esse dicimus. Sumpta metaphora à fegetibus, teneris adhuc, & herbescētibus, de quibus nihil adhuc certi sibi possit agricolæ polliceri, propterea quod plurimi casus solent incidere, qui nō sinant cultorem oprato potiri. Verum vbi iam demessam fegetem in horrea conuexit, tum demum vtunque tutum est bene sperare. Ouidius in epistola Helenæ ad Paridem:

Sed nimium properas, & adhuc tua messis in herba est,

Hæc mora sit voto forsan amica tuo.

Persius in satyra sexta, Emole, quid metuis? occa, & seges altera in herba est.

Cornelius Tacitus in dialogo De oratoribus, in herba dixit, pro eo, quod est, momentaneum, moxq; perituum, quia ante tempus decerptum. Agit illic de plausu, qui datur poetis recitantibus sua carmina. Omnis, inquit, illa laus intra vnum, aut alterum diem, velut in herba, vel flore, præcepta, ad nullam certam, & solidam peruenit frugem, nec aut amicitiam inde refert, aut clientelam, aut mansurum in animo cuiusquam beneficium; sed clamorem vagū, & voces inanes, & gaudium volucere.

In alieno foro litigare.

PROVERBIVM respicit hæc quoq; figura, In alieno foro litigare. pro eo, quod est, in re noua, cuiq; nondum assueueris, versari. Habent enim diuersa fora diuersas litium formulas, variasq; tractandarum causarum rationes: quarum qui rudis sit, is, tamquam hospes in peregrina regione, multa desideret necesse est. Martialis in præfatione libri duodecimi, Accipe ergo rationem, in

qua hoc maximum, & primum est, quod ciuitatis aures, quibus assueueram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare.

In seditione, vel Androclides belli ducem agit.

Ἐν δὲ διχασασίῃ κἀνδρουκλίδης πολεμαρχία. id est,

Seditione orta dux est etiā Androclides.

Carmen Heroicum prouerbio celebratum, in homines contemptos, & humiles, qui per occasionem aliquam incidentem, dignitatem fortiuntur. Quemadmodum in rerum tumultu nonnumquam infimū quidam pro tempore regnant. Refertur à Suida, Diogeniano, atque item à Plutarcho in vita Niciæ, & apud eundem in commentario, *περὶ φιλαδηφίας*. Effertur etiam ad hunc modum:

Ἐν δὲ διχασασίῃ καὶ πάγκαλος ἔμμορε τιμῆς. id est,

Rebus turbatis, vel pessimus est i honore.

Citat idem in comparationē Lylandri, & Syllæ, nisi quod illic Aldina editio mendose habet, *πάγκαλος* pro *πάγκαιος*. Rursum effertur hoc pacto:

Ἐν γὰρ ἀμνηχανίῃ καὶ κερκίνοσ ἔμμορε τιμῆς. i.

Fert rebus desperatis & cancer honorem.

Ad hanc sententiam pertinet & illud, Græcis prouerbij vice celebratum:

Καὶρὲ τυχῶν γὰρ πτωχὸς ἰχθυεῖ μέγα. id est, Mendicus etiam plurimū in loco potest.

Inter indoctos etiam Corydus sonat.

Ἐν ἀμάσοις καὶ κόρυδος φθέγγεται, id est, Inter amulos etiam Corydus sonat. Quadrabit in quosdam, qui apud idiotas audent se se velut eruditos venditare, inter doctos alioqui profus elingues. Id quod citra metaphoram elegantem extulit Euripides in Hippolyto coronato:

-Οἱ γὰρ ἐν σοφίᾳ

φειδύλοισι, ἀπὲρ ὄχλω μισθικώτεροι λέγην. id est,

Apud eruditos, qui nihil valent, apud

Plebem imperitam præcinent faciūdia.

Corydus, vilissimum auiculæ genus, minimeq; canorum, strepit tamen vt cumque inter aues mutas, apud lusciniā canens ferri nequaquam posset. Huc adscribendum arbitramur, quod, vt refert Athenæus libro sexto, non illepe dixit Philoxenus parasitus, cognomento Pternocopis, in alterum parasitum nomine Corydum: cum enim incidisset sermo, quod turdi magno

emerentur, praesente Corydo, de quo rumor erat obsceni obsequij. At ego, inquit, memini Corydum obolo fuisse aestimatum. Parasitis autem solent indi nomina contemptus. Quamquam hic Corydus narratur in distis fuisse lepidus. Corydum autem minime canorum esse, testatur & Graecum epigramma, licet ἀδελφον,
 Εἰ κύκνος δύναται κύκνος παραπλήσιον ἄδειν,
 Τολμῶεν δὲ ἐρίσαι σκῶπες ἀηδοῖσιν,
 Εἰ κύκνος τὸ πῆλ' ἔρεθ' λυγρῶτερος ἔναι,
 Ἴσα ποιῶν καὶ ἐγὼ παλλαδίῳ δύναμαι. id est,
 Si corydus cygnum queat æquiparare canendo,

Noc tua concertet si philomela tibi:
 Coccyx si iacet se voce anteire cicadam,
 Tunc ego Palladio par potero esse meo.

Quavis terra patria.

-Πᾶσα γῆ, πατρίς, id est,
 Quavis terra, patria.
 Hæmisticium est oraculi, quondã red-
 diti Meleo Pelasgo, de victoria consulenti:
 cuius meminit & Mnaseas, teste Zenodo-
 to, & Dionysius Chalcedensis. Admonet ad-
 agium, virum sapientem, ac bonum, ubicun-
 que gentium vixerit, felicem esse. Vnde &
 Socrates, interrogatus, cuiatis esset, κοσμη-
 κὸν, id est, mundanum, se esse respondit. Idẽ
 innuit Aristophanes in Pluto, cum ait:
 Πατρίς γὰρ ἐστὶ παῖς ἢ ἀνὴρ πρὸς ἧν τις εἶναι. i.
 Illic enim patria est, vbi tibi fit bene.

Dicuntur hæc à Mercurio, cupiente, vel
 celo relicto, in Chremyli iam diuitis adsci-
 sci familiam. Usque adeo credebat ibi de-
 mum esse patriam homini, ubicunque felici-
 ter ageret: illic exsilium, vbi parum com-
 mode viueret. Ferrur hic quoque versicu-
 lus prouerbialis:
 Τοῖς γὰρ καλῶς πράσσει παῖσα γῆ πατρίς. i.
 Solu omne patria prospere quicunq; agit.

Cicero Tusculanarum quaestionum lib.
 quinto, significat esse distum Teucris, ex tra-
 gœdia quapiam. Itaque ad omnem ratio-
 nem, Teucris vox accommodari potest, Pa-
 tria est, ubicumque est bene.

Odiu Vatiniuum.

ODIUM Vatiniuum, pro capitali, ac
 vehementer acerbo. Vatinius, in quẽ acer-
 rimẽ M. Tullius inuectus est, in tantum
 odium populi Romani peruenerat, iã de-
 testis illius flagitijs, vt in prouerbium ces-
 serit, Odiu Vatiniuum Catullus:

-Munere isto
 Odissẽm te odio Vatiniano.

Odiu nouercae.

CONSIMILI figura legimus, Odiu
 nouercae, propterea quod nouercis om-
 nibus innatum sit fatale quoddam, & irre-
 conciliabile odium in priuignos. id, quod
 eleganter indicat epigramma Graecum, quod
 haud grauabimur adscribere. Ferrur au-
 tem titulo Callimachi, nec illo quidem
 indignum auctore:

Στήλιω μητρὸς μίτραν λίθον ἔσεξε κύβος,
 Ὡς βίον ἠλλ' ἔχου, καὶ πρόπον ὀδύνας.
 Ἡ δὲ τέρφω κλιθεῖσα κατέκτανε παῖδα πε-
 σῆσα.
 Φάγετε μητρὸς καὶ τέρφωσι πρόγονοι.

Quorũ carminum elegantia cum haud
 nesciremus nos nõ adsecuturos, tamen, quo-
 possent intelligi, vtcumque vertimus,
 Exiguo lapidi puer addit ferta nouercae,
 Mutasse vt vitam, sic ratus ingenium.
 At puerum exstinguit tumulo hæc illap-
 sa nouerca
 Priuigni exanimem vel tumultum fugite.

Euripides in Alceste:
 Ἐχθρὰ γὰρ ἐπιῖσα μητρὰ τέκνους
 Τοῖς παρὰ δὲ, ἐχθρὸς ἄδεν ἠπιώτερος.
 Hostis nouerca, est ante natis liberis,
 Nihilõq; mitior nocente vipera.

Perdidisti vinum infusa aqua.

Απόλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ.
 Vini liquorem perdidisti infusa aqua.
 Verba sunt Polyphemi ex tragedia Ari-
 stij, cui titulus Cyclops, teste Chamædote
 in Saryris. Sic enim increpat Vlyssẽm, vini
 aqua temperantẽ. Antiquitus merum bi-
 bebant, nõ sine noxa, donec Staphilius, Sir-
 rheni filius, ostēdidisset vinum aqua diluere.
 Nam huius hoc inuentum, teste Plinio li-
 bro 7. Dicitur in eos, qui in initio quãdã
 recte faciunt: deinde, qua vi leni de caus-
 sa, benefacta malefactis subuertunt. Vlpia-
 nus apud Athenæum, in eum, qui βαλλί-
 ζον dixerat, pro κωμαζον, idq; barbare,
 Σὺ δὲ ἡμῖν ἐκ γῆς συβέρας ὄνομα πιδμεν,
 ἀπίολεσας τὸν οἶνον, ἐπιχέας ὕδωρ. id est, Tu
 vero nobis ex terra subulca vocabulũ mer-
 catus, perdidisti vinum, infusa aqua. Cy-
 clops enim, vt barbarus ac temulentus, (ta-
 lem inducit etiam Homerus) sic existimat
 vinũ aqua corrumpi: cum e diuerso, sapien-
 tum

tum iudicio, reddatur melius, ac salubrius.
 Vnde & Plato admonet, vt Bacchũ, temu-
 lentum deum, Nymphis sobrijs deabus tẽ
 peremus. Idem docet epigramma Graecum
 Meleagri id est huiusmodi:

Αἰνύμαι τὸν βᾶκχον, ὅτ' ἐκ πυρὸς ἤλαθ' ὁ
 κέρθ.
 Νίψαν, ὅπερ τέφρης ὄρτι κυλιόμενον.
 Τέρεκα σὺν νύμφαις βρόμιθ' φίλθ'. Ἡ δὲ
 νιν ἄργης
 Μίσγεσαι, δέξῃ σὺρ' ἔτι χαίρομενον. id est,
 Bacchus, vt e flammis puer exsilijset, in
 vndis
 Tinxerunt Nymphæ sordidum adhuc
 cinere.

Hinc iunctus Nymphis est Bacchus gra-
 tus: at ignem
 Ardentem capies, hunc nisi miscueris.
 Quamquã vinum largius dilutum illud
 habet noxẽ, quod in posternum diem gra-
 uis dolet caput, qui biberit, quam si merũ
 bibisset. Aristoteles id esse putat in causa,
 quod vinum per se crassius, accessione aque
 factum subtilius, citius penetrat angusta
 capitum foramina: meri noxam, cuius adhuc
 multam vim obtinet, eodem transmittens:
 præterea concoctũ difficilius est.

Abiecit hastam. Πιλάστis.

HASTAM abijcere, dicitur vtiq; pro-
 uerbiali figura, qui causæ suæ diffusus, abij-
 cit animum, ac definit contra conari. Cice-
 ro pro L. Murena, Vides ne tu illum tristẽ,
 demissum? Iacet, diffidit, abiecit hastam.
 Græcis item prouerbiali conuicio dicun-
 tur πιλάστis, ignaui, ac timidi, quiq; in
 acie locum deserunt, ac clypeum abijciunt:
 quo probro notatus est Demosthenes. Lu-
 cianus in Ioue Tragædo: Καὶ ἀηδὸς ἐστὶν ἀπὸρ
 ρίψων τὴν ἀσπίδα, i. Ac plane videtur scutu
 abiecturus. Vsq; adeo vero probrosum ha-
 bebatur antiquitus clypeũ abijcere, vt La-
 cedæmonij Archilochum e finibus suis iuf-
 serint excedere, quod scripsisset, satius esse
 clypeum abijcere, quam interire, teste Plu-
 tarcho in Apophthegmatis Laconicis. Id
 Archilochi distichon refertur ab Aristo-
 phane in fabula, cui titulus εἰρήνη, estq; ue
 huiusmodi:

Ἀσπίδι μὲν, σαῖταιν τις ἀγέλλεται, ἢ παρὰ
 θέμω
 Ἐπὸς ἀμάματων κάλλιπον ἐκ ἐθέλων, id est,
 Scuto aliquis gaudet Saiorum, ego quod
 bene pulchrum.

-De serni nolens inter opaca rubi.

Iaterpres admonet, Saios esse Thracij po-
 pulos, aduersus quos bellans Archilochus,
 fugerit abiecto clypeo. Cuius exemplũ po-
 stea secutus est Demosthenes, ad dicendum,
 quã pugnandi, infestior. Notatur apud
 Aristophanẽ & Cleonymus hoc nomine,
 vt in Vespis: Ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα. i. Abie-
 cit clypeũ. Quin & Isocrates in oratione,
 quã scripsit de Pace declarat, infames olim
 habitos, qui vel ordinẽ deseruissent, vel cly-
 peũ abiecerant. Idẽ indicat Æschines ad-
 uersus Timarchum, quod qui nõ fuisset in
 bello, aut qui hasã abiecerat, ei nõ licebat
 in concione quidquã agere. Postremo Ari-
 stoteles lib. Moralũ 5. inter ea, quæ lex vet-
 tat commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν, μηδὲ
 φεύγειν, μηδὲ ρίπτειν τὰ ὅπλα. i. non desere-
 re ordinẽ, nõ fugere, non abijcere arma. Et
 aliquanto post, agens de iniurijs, (qui tam-
 en πλεονέκται dici non possunt, quod ni-
 hil capiãt inde lucri) exẽpli loco ponit τὸς
 ρίψαντας ἀσπίδας δία θείλων, id est, qui ob-
 metum, & ignauiam clypeos abiecerant.
 Tale quiddam, opinamur, subindicat Ho-
 ratius in Lyricis, cum ait:

Tecum Philippos & celerem fugam
 Sensi, relicta non bene parmula.

Q. CURTIUS lib. 3. Tum ceteri dissipantur
 metu, & qua cuiq; parebat ad fugã uia
 erumpunt, arma iacentes, quẽ paullo ante
 ad tutelam corporum sumperant: adeo pa-
 uor et auxilia formidabat. Est aliquoties
 apud Iul. Cæsarem, Abiectis armis. Sed,
 quo longius receditur à simplici sermone,
 hoc maior est adagij gratia, veluti, si quis
 eum, qui non reluctatur turpia suggerenti
 dæmoni, sed statim obsequitur, appellet
 Rhipisaspidem. Huius prouerbij facta no-
 bis est antea mentio.

Mentiantur multa cantores.

Πολλὰ ψάδονται ἀοῖδοι, i. Multa mentiuntur
 cantores. In eos quadrabit, qui ad gra-
 tiam loquuntur, & auribus blandiuntur.
 Inde ductum, quod cãtores hoc modo spe-
 ctantes, vt delectent, ac placeant, pleraq; ca-
 nunt in laudẽ auditorum falsa. Nihil. n. ve-
 ritate grauius, nihil assentatione suauius.
 Aristoteles lib. τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ primo,
 ἀλλὰ, κατὰ τὴν παρανομίαν, πολλαὶ ψάδονται
 ἀοῖδοι, id est, Sed, iuxta prouerbium, Mul-
 ta mentiuntur poætæ. Est autẽ, nisi nos fal-
 lit memoria, hæmisticium Homericum,

de citharædis, solitis in contiuiuo canere. At hoc dictum quosdã vsque adeo mouet, vt prorsus ab omnibus omnium poetarum scriptis abstineant, non minima portione eruditionis.

Accissare.

Ακκίζω, id est, Accissare, Græco prouerbio dicebantur, qui, cum maxime cuperent accipere quippiam, tamen sicte recusabant: qui mos hodie quoque multis durat. Scribunt, Acco mulierem fuisse quam-piam notã stultitiã, quã solita sit ad speculum, cum imagine sua, perinde, atque cum alia muliere, cõfabulari, vt hinc vulgo, quã stultius, aut ineptius aliquid agerent, Accissare dicerentur, & Accus nomine compellerentur. Apparet, illud etiam moribus huius mulieris affuisse, vt recusaret, quã tamen cupiebat, unde & Accissimus, ficta huiusmodi recusatio dicatur. M. Tull. ad Atticum lib. Epistolarum secundo: Hoc, opinor, certi fumus, perisse omnia: quid enim ακκίζόμεθα tam diu, id est, quid diffimulamus? Lucianus in libello De mercede seruientibus. Ο δὲ ακκίζόμενος, ἀπαγορεύει παρὰ σὲ εἶναι, id est, At ille accissans: Auferet, inquit: ego ne abs te? Idem in Amoribus: Πάντα δὴ περιελών ακκισμένον, id est, Omni sublato accissimo, id est, tergiuersatione. Rursus in eodem sermone, Πολλὸς δὲ ὁ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ακκισμένος, id est, Multus autem uiris adest accissimus. Item Philemon apud Athenæum libro 13. Οὐκ ἐστὶν εἰς ἀκκισμένους, id est, Nec ullus est Accissimus, aut nugatio. Plutarchus indicat, Acco, & Alphito mulieres fuisse, per quas fœminã deterrent pueros a peccãdo. Vsurpat hanc vocem & Plato in Gorgia: Αλλ' ακκίζῃ ἢ καλλίνικῃς.

Scythia accissans asinum.

Ακκίζόμενος σκυθῆς τὸν ὄνον, i. Accissans Scythia asinũ. Aduersus eos, q. verbis auersantur, qd recipiunt. Id ad huiusmodi fabulam referunt: Quidam, conspecto asini cadauere, Scythã cuidã, qui forte aderat, dixit, En quod cenes. Ille, primũ aspernatus, atq; abominatus, postea tamen apparuit, cenauitq;. Ita ferme Suidas, & Zenodorus. Hesychius secus assert, σκυθῆς ὄνον δῶτα, id est, Scythia asinum conuiuium, vt subaudias, reperit: si tamen hic locus apud Hesygium mendo vacat. Nam mu-

tilum esse constat, & fortassis ὄνον dictum est pro vtli: sic, tamen, vt allusum sit ad asinum.

Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quattuor.

ATHENÆVS libro decimo, de bibacitate disputans, scribit adagium huiusmodi vulgo fuisse celebratum, ἢ πέντε πίνω, ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα, id est, Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quattuor. Præscribit modum diluendi vini. Hęc autem temperatura maxime placebat antiquis: vt quinque vini cyathis quo adderentur aquæ, aut duobus unus. Huius rei testem citat Ionem poetam, qui scripserit, vatem quandam Palamedi prædixisse, Græcos nauigaturos, qui tres cyathos ad unum biberent. Idem Nichocharē in Amymone, Χαίρε πέντε, καὶ δύο, id est, Salue quinque, & duobus. Præterea Amypsiam, ἐγὼ δὲ Διώνυσος πάντων ἡμῶν εἶμι πέντε καὶ δύο, id est, Ego autem Bacchus omnibus uobis quinque & duo. Verum hac de re copiosius aliquanto Plutarchus τῶν συμποσιακῶν, Decade tertia, testans conuiuialibus contiunculis celebratum fuisse, ἢ πέντε πίνω, ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα, ne quis tunc Plauti verba cõmutet. nam apud hunc quoq; referuntur. Atque in hęc rem iocatur Ariston: Quem admodum in musica. Hemiolij proportio symphoniam reddit diapente, dupla symphoniam efficit, quã dicitur Diatessaron, at eam, quã uocatur Diatessaron, symphoniam esse præter ceteras hebetem, & obscuram, & epitritio constare. Idem & in bibedi harmonijs tres esse symphonias vini ad aquam, Diapente, διατριών, & Diatessaron. Nam Diapente symphoniam ex Hemiolio constituit, si tres aquæ cyathi duobus vini cyathis admisceantur. Quod si duobus admisceas duos, dupli proportionẽ existere. Diatessaron harmoniã fore, si vni uini cyatho tres aquæ cyathos addideris. atq; hic esse epitritum: quã proportio pertineat ad tres magistratus in Prytaneo sapientes, ac sobrios, aut ad dialecticos, cũ, adductis supercilijs, de suis anxijis argutijs disputant. Iam, si duos vni admisceas, tonũ nasci maxime turbulentum, & ut appellat ipse, ἀπροβόρακα, Chordas mouentem non mouendas mentium, propterea quod per hęc nec omnino sobrios esse licet, nec stultitiam mero immergere. Quod si duo tri-

bus addideris, harmoniam existere omnium maxime musicam: vt quæ somnos inuitet, tranquillitatem, ac summam quietem inducat. His ita per iocum dictis, adiecit Plutarchi pater, pricos Ioui duas addidisse nutrices, Iren & Adrastiam; Iunoni vnam, nempe Euboeam; Apollini duas, Alethiã & Corythaliã; Baccho vero plures, quod hęc deum oporteat pluribus nympharum mensuris mansuefactum, ac domitum, moderatiorem, ac mitiorem reddere. Significat autem, vinum multa aqua diluendum. Meminit huius adagij Plautus in Sticho, seruos compotãtes inducens: Sed interim, Stratege noster, cur hic cessat cantharus? Vide, quot cyathos hos bibimus. Tot, quot digiti sunt tibi in manu Cantio est Græca:

Καὶ πέντε πίνω, καὶ τρία πίνω, ἢ μὴ τέσσαρα.

Quamquam hic Plauti iocus non caret suspitione mendii. Quod autem prohibet Græca cantio, ne quattuor biberet, ad veterum superstitionem pertinet, qua creditum est, impares numeros ad omnia efficaciores esse, id quod Plinius intelligi putat in febribus, dierum obseruatione. Porro de quaternione vitato in poculis, idem lib. vigesimo octauo, cap. sexto, scribit ad hunc modum: Numerum quoq; quaternarium Democritus, condito volumine, & quare quaterni cyathi, sextarij ve non essent potandi. Hunc nimirum alludit Horatius lib. Odarum 3.

Da lunæ prope nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus, aut nouem,
Miscetur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet supra,
Rixarum metuens tangerẽ Gratia,
Nudis iuncta fororibus.

Item Aufonius:
Ter bibe, vel toties ternos: sic mystica
lex est.

Id est, Aut tres cyathos, ad numerum Gratiarum; aut nouem, ad numerum Musarum.

Siculus mare.

Σικελὸς θάλασσαν, id est, Siculus mare, subaudi, prospicit. De ijs, qui denuo sollicitantur ad subesidum periculum. Natum aiunt à Siculo quodam, qui, cum, ficos nauiportans, naufragium fecisset, ac deinde

sedens in litore, mare placidũ, ac tranquillum videret, velut inuitans ad iterandum nauigationem, dixisse fertur: Οἱ δ' ὁ θεὸς, σὺνὰ θεῶν, id est, Noui, quid velis, ficos vis. Recensetur ab omnibus ferme prouerbiorum Græcorum Collectoribus.

Ficum cupit.

Σύλον αἰτέῃ, id est, Ficum petit. In eum dicebatur, qui commoditatis alicuius gratia blandiebatur. Inde natum tradunt, quod olim Athenienses agricolis blandiri solerent, vt ab illis ficos præcoquos acciperet, bene ominantes ac precantes, vt in annum sequentem fici feliciter prouenirent. Rustici vero, postea quam senserunt ciuium blandiloquentiam eo spectare, vt ficos acciperent, in prouerbium verterunt, vt commodi spe adulatẽm, ficos petere dicerent. Aristophanes in Vespis:
Σὺ δὲ νῦν σὺνὰ μ' αἰτέῃς. id est,
Tu vero nunc ficos à me petis.

Longum valere iussit.

Μακρὰν χαίρειν φράσεις ταῖς ἐνταῦθα τιμαῖς, id est, Honoribus, qui hic sunt, longum valere iussit. Ea figura, quoties ad rem, non ad hominem, refertur, haud dubie prouerbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, ei renunciare dicimur, ac longum valere iubere. Sumpta metaphora ab ijs, qui discedunt, diutius abfuturi, seu nunquam redituri. Est sepulcrum apud Lucianũ, & item apud alios. M. Tull. in epist. ad Att. lib. 8. At ille, πολλὰ χαίρειν τῷ καλῷ dicens, contulit se Brundisium. Incertum, vtum de philosopho quopiam loquatur, qui, cũ solitus esset multa præclara de honesto loqui, quod in ipso situm esset, postea, veluti renunciãns philosophiã, sibi consuluerit: an de Pompeio, qui Cæsarem fugit in Græciam, incolumitatis rationem habens potius, quam dignitatis. Item Hippolytus apud Euripidem:
Τὴν σοὺ δὲ κύριον πάλιν ἐγὼ χαίρειν λέγω. Veneri tuæ multum valere renuncio.

Vsurpat Lucianus in Ioue Tragædo. Idẽ in Apologia ὑπὲρ τῆ ἐν τῇ προσεγορεύσει πταίσματος, interpretatur prouerbium his quidẽ verbis, τὸ γὰρ μακρὰν χαίρειν, τὸ μή τι φρονεῖν δηλοῖ, id est, Hoc dictum, Longũ valere, declarat, nobis nõ amplius curã futurum. M. Tull. Epistolarum familiarium lib. 15. pro μακρὰν χαίρειν dixit, Nuuciam

remittere: Virtuti, inquit, nuncium remisisti, delentus illecebris voluptatis. Eadem forma dicimur Repudiare, aut Renunciare, aut Nuncium mittere ijs, quæ sprete relinquimus: metaphora sumpta à solenni more diuortij. Quo, qui diuertebat, dicere solet, Tna tibi habe. Sic enim Caius libro vigesimo quarto, titulo secundo de diuortijs, & repudijs, capite Diuortium. In repudijs autem, id est, in renunciationibus, comprobata sunt hæc verba, Tuas res tibi habeto: item hæc verba, Tuas res tibi agito. His igitur verbis peragebatur diuortium in matrimonio. In sponsalibus autem, inquit, discutiendis, placuit renunciationem interuenire oportere, In qua re hæc verba probata sunt: Condicione tua non vtar. Ita Alcmena apud Plautum, Valeas, tibi habeas res tuas, reddas meas. Huc aludens Cicero in Antonium, Frugi factus est, inquit: illam suas res sibi habere iussit. Apud iurecõsultos frequens est Nuncium mittere, quod fit pariter in matrimonijs, atque in sponsalibus: licet diuersa verborum formula, quemadmodum diximus. De rebus animi fiet iucundius, veluti, si quis dicitur ab aulica vita, alio ve studio, recedere, de eo sic loquamur, Aulam suas sibi res habere iussit. Philologiae suas res sibi habere iussit.

Ficus ficus, ligonem ligonem vocat.

Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάρῳ σκάρῳ λέγων. i. Ficus sicus, ac ligonem nominans Ligonem.

Senarius, è comedijs Aristophanis in adagionem traductus. Quadrat in eum, qui, simplici, & rusticana vtens veritate, rem, vt est, narrat, nullis verborum ambagibus, ac phaleris, obuoluens. Sunt enim apud Rhetores figuræ quædam, quibus fit, vt turpia honeste, aspera molliter, superba modeste, mordacia blande dicantur. At, qui crassiore sunt Minerva, rudius, ac planius eloquuntur, suo quidq; nomine signantes. Lucianus in Ioue tragædo: Εγὼ γὰρ, εἰς ὁ καμικὸς ἔσθι, ἀγροικὸς εἶμι, τὴν σκάρῳ λέγων, id est, Nam ego, quemadmodum ait Comicus, rusticanus sum, & ligonem ligonem appello. Rursum in præceptis historiæ conscribendæ, vult scriptorem, liberum, & incorruptum esse, qui rem, vt est gesta, narrans, ficus ficus appellet, ligonem ligonem. Inuenitur ad hunc quoque modum:

Τὰ σῦκα σῦκα λέγων, καὶ τὴν κάρδοπον κάρδοπον, id est, Ficus ficus voco, panarium panarium. Aristophanes in Nebulis, Οὐκ ἂν ἀποδῶμι εἰδ' ὀβολὸν ἂν εἶδεν, ὅς τις καλέσει, κάρδοπον τὴν κάρδοπον. i. Ego nec obolum cuiquam persoluerim, Qui cardopum tantum vocarit cardopam. Cardopus, arca panaria. Ceterum poeta facit Socratem nugantem, qui contendat, non esse dicendum κάρδοπον, (quemadmodum dicebat Cleonymus) sed κάρδοπῳ, ὡς περ καλέεις, inquit, τὴν σῶσφρατῳ.

Domesticus testis.

Οἶκοθεν ὁ μάρτυς. id est, Domesticus testis. Vbi quis ipse sese laudat, quasi domi testem habeat, non aliunde adductum. Huic autem testium generi quam minima fides haberi solet, ac legibus ceu suspecti reijciuntur. Paulus Pandectarum lib. 12. titulo de testibus, cap. penultimo: Testes, quos accusator de domo produxit, interrogari non placuit. Rursum Codic. libro quarto, eodem titulo. Etiam iure civili domestici testimonij fides improbat. Lucianus in Ioue tragædo, Εὐγε, οἶκοθεν ὁ μάρτυς, φασιν, id est, Euge, domo adductus testis, vt dicitur solet. Huc allussit videtur Seneca ad Lucium, cum scribit in hunc modum: Expecta me pusillum, & de domo fiet remuneratio. Nisi quis malit illic Dono legere. Sunt Græci scriptores, qui dicant, hoc adagium conuenire in eos, qui, prius mentiti, postea verum confitentur: veluti conscientia adacti, quæ pectoris testis est. Sic Plutar. τὴν οἶκοθεν κρισιν vocat, animi iudicium, quod non corrumpitur. Nec hinc multum abhorret, quod est apud M. Tull. De oratore libro secundo. Tertium vero illud, clamare, contra quam deceat, & quam possit, hominis est, (vt tu, Catule, de quodam clamatore dixisti) stultitiæ suæ quamplurimos testes domestico præconio colligētis. Domesticum præconitum appellauit, quod ipse suam stultitiam traduceret. Idem in eius libri principio: Quos tum vt pueri refutare domesticis testibus, patre & C. Aculeone propinquo nostro, & L. Cicerone patre solebamus. Hic simpliciter domesticos testes appellat, propinqua cognatione iunctos. Nihil autem magis domesticum esse potest, quam sua cuique conscientia. Idem M. Tull. Cicero lib. Epist. famil. 2. ad Cælium, cuius

cuius initium, Raras tuas: Mea vero officia ei non defuisse tu es testis, quoniam οἶκοθεν ὁ μάρτυς, vt opinor accidit Phania. Nam ita legendum suspicamur: tametsi nonnulli lacunam expleuerant his vocibus καμικὸς μάρτυς, nisi forte per καμικὸς magis placet, οἶκοθεν. Idem in oratione pro L. Flacco, Neque in toto Amonensium testimonio, siue hic confictum est vt apparet, siue missum domo est, vt dicitur, commonebor. Terentius: Ego hæc domi coniecturam facio.

Bæoticum ingenium.

ΒΟΕΟΤΙΙ apud antiquos malè audierunt vulgo, stoliditatis nomine, quemadmodum superius ostensum est. Vnde, quidquid insulsum esset, ac stultum, id Bæoticum dicebant. Lucianus in Ioue tragædo, ἀγροικὸν τὸ τοῦ εἰρηκῆς καὶ δεινῶς βοιωτικόν, id est, Istud, quod dixisti, prosum agreste est, & vehementer Bæoticum. Inuenitur & βοιωτικὸς ἔσθι, id est, Bæoticum ingenium, pro stupido, ac stolido. Horatius in Epistolis.

Bæotum in crasso iurares aere natum. Plutarchus, ipse Bæotus, cum alijs aliquot locis, tum in commentario de carnium esu, scribit ab Atticis notatos Bæotos, tanquam brutos, & stupidos, ac pingues: idq; propter edacitatem, quemadmodum alibi meminimus, quod ea gens magis studuit exercendis corporibus, quam animis excolendis. Vnde, teste Strophano, quidam putauerunt nomen regioni inditum. Idem citat Ephorum, qui scripserit, Athenienses rei nauticæ fuisse studiosos. Thessalos equitris, Bæotos corporum exercitamentis, Cyrenæos curribus valuisse, Lacedæmonios circa leges fuisse diligentes.

Bæotica cantilena.

Βοιωτικὸς νόμος, id est, Bæotica cantio dicebatur, si quibus rerum initia tranquilla, ac prospera fuissent, posteriora turbulenta, ac tristia. Vnde Sophocles scripsit:

Ὅταν τις ἀδῆ τὸν βοιωτικὸν νόμον. id est, Vbi quis cecinerit cantionem Bæoticam.

Natum ex historia: nam Bæotij primum liberam, ac pacatam agebant vitam; deinde, mortuo Laio, in varias calamitates inciderunt: vt illorum cantilena à læro initio in luctum desisse videatur. Citatur à Zenodoto. Aristophanes in Acharnensibus vsurpare videtur pro cantione rudis, atque indocta:

Δεξιθεὸς εἰσήλθ' ἀσόμενος βοιωτικῶν. id est, Dexitheus intrat, qui canet Bæoticum.

Bæotica ænigmata.

Βοιωτία ἀνίγματα, id est, Bæotica ænigmata, dicebantur oblique, atque obscure dicta, quæq; perdifficile perfici possent. Sumpsum à fabula Sphingis, monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi: Τετράπους, δίπυς, καὶ πάλιν τρίπυς, id est, Quadrupes, bipes, ac rursum tripes. Id Oedipus interpretatus est hominem esse, qui puer manibus quoque pedum vice nititur: deinde, confirmato gradu, duobus pedibus se sustinet: donec ætas decrepita baculum, ceu certum pedem, addat. Exstat epigramma Sphingis ænigma complectens ad hunc modum:

Ἐστὶ δῖπυς ἐπὶ γαῖς καὶ τέτραπυς, ἢ μίᾳ φωνῇ, καὶ τρίπυς. ἀλλὰ σοὶ δὲ φύλλῳ μόνον, ὅσ' ἐπὶ γαῖαν ἔρπετο. κινεῖται ἀνάστ' ἀλλήρα καὶ κατὰ πόδων.

Ἄλλ' ὅποταν πλείοισιν ἐπιγέρομενον ποσὶ βάλῃ, ἔρθε τάχος γύοισιν ἀφαυρότοτον πέλει αὐτῆ, id est,

Est bipes in terris, & quadrupes, haud eadem vox,

Et tripes. immutat speciem hoc ex omnibus vnum,

Quæcumque in terris reptant, volat æthere circum,

Perq; mare: ast, vbi iam pedibus compluribus auctum.

Accelerat gressum, vietis tum maxima membris

Segnitias, ac torpor adest, minimumq; vigoris.

Hesiodus itaque in secundo Georgicon libro, vetulum, ac senio iam incuruum, tripodem hominem appellat:

Τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι. id est, Tunc iam tripodi mortali similes.

Bouem in faucibus portat.

Βὸν ἐπὶ γνάθοις φέρει. id est, In faucibus portat bouem.

In edace olim dicebatur, vt indicat Zenodotus, & Suidas. Natum, vt conijcimus, vel à Theagene athleta Thasio, vel à Milone Crotoniata: quorum aliter boue solidum solus comedit, teste èt Græco epigrammate: tum autem Posidippo apud Athenarum, alter

alter (vt narrat apud eundem Theodorus Hieropolites) in Olympijs taurum quadrum humeris sustulit , ac stadij spatium gestavit , eumq; eodem die solus comedit . Cuius rei meminit & Aulus Gellius in Notibus Atticis .

Bæotis vaticinare .

Βοιωτῶς μαντῶσατο , id est , Bæotis vaticinare . Abominantis est sermo , perinde , vt dicimus , Hostibus ista vaticinare .

-Capiti cane talia demens Dardanio . Et : Hostium vxores , pueriq; cæcos Sentiant motus orientis Hædi , & Æquoris nigri fremitum . & Et , Hostibus eneniant cõiunia talia nostris .

Aprius autem dicitur in eum , qui tristia vaticinatur : si quando precabimur , vt ea in ipsius caput recidant . Zenodotus ab euentu natum scribit , Heraclidem allegans auctorem : Olim , inquit , cum Thebani de belli euentu cõsulerent oraculum , vates , quæ tum Dodonæ respondebant , ait eos fore victores , si quid impie patrasent . Itaque consultorum quidam arreptam Myrtilam (nã id mulieris fatidicæ nomen) in lebetem , aqua calida feruentem , qui forte inibi aderat , iniicit . Sunt , qui narrent , Bombum diuinum quandam Thebanis de belli successu sciscitantibus , respondiisse , futurum , vt quamplurimos vinceret , si prius quæpiam è ducibus immolassent . At illos Bõbium ipsum interemptum immolasse , atq; hinc ortum prouerbium .

Arietem emittit .

Ἀρία προβάλλει , id est , Arietem obijcit . In rixæ , pugnaq; cupidum dicebatur . Antiquitus enim bellum susceperunt fetiale mittebant , qui arietem adductum in hostium fines immitteret : hoc significans pacto , ciuitatem , & agros illorum hostibus compactos fore . Auctor Diogenianus .

Argenti fontes .

Ἀργύριον κρήναι λαλῶσιν , i . Argenti fontes loquuntur . Hoc adagio notabantur ij , qui folide quidem , atque indocte , sed arroganter tamen , & confidenter loquerentur , opibus videlicet suis freti . Vulgus enim diuitum , dulci , vt ait Horatius , fortuna ebrui , hoc quoque putat suis diuitijs deberi , vt ,

quidquid dixerint , id protinus , velut eruditum , omnes suspiciant , & approbent . Quod notans Flaccus :

-Meæ , inquit , contendere noli , Stultitiam patiuntur opes . Item alibi , Et , quidquid volet , hoc veluti virtute paratum , Sperauit magnæ laudi fore .

Huc pertinet & mimus ille neutiquam inuenustus ,

Fortuna , quem nimium fouet , stultum facit .

Item illud ex Antiphane , apud Stobæum : Ο δὲ πλεῖστος ἡμῶν , καθάπερ ἰατρὸς κακὸς , Τυφλὸς , βλέπωντας παραλαβὼν , πᾶντας ποιεῖ . id est , Opes enim nos , sicuti medicus malus , Vbi receperint , reddunt videntes illico cæcos .

In eandem sententiam Menander in seipsum lugente :

Τυφλὸς ὁ πλεῖστος , καὶ τυφλὸς ἐμβλέπωντας εἰς αὐτὸν βλέψουσιν . id est ,

Cæcæ diuitiæ , atq; eos , qui se intuentur , cæcos reddunt .

Rursum illud eiusdem :

Υπερήφανόν περ γίγνεται λίαν τυφλὸν , ὅτε πλεῖστος ἐξέκειλε τὸν κεκτημένον εἰς ἕτερον ἦθος , ἐκ ἐν ᾧ τὸ πρόδεν ἦν . id est , Nimis insolens tum redditur lasciuia ,

Quoties opes qui possidet , mores repens Mutat in alienos pristinis contrarios .

Diximus alias , Fenum habet in cornu . Felicitatis comes esse solet ferocia . Pindarus in Isthmij , hymno tertio : εἶτις ἀνδρῶν διτυχάσας , ἢ σὺ δίδόξοις ἀθλοῖς , ἢ δένει πλεῖτε , κατέχει φασὶν ἐαυτὸν κόρον , ἄξιός δὲ λογίαις ἀσῶν μετιχθῆαι , id est , Si quis vir fortunatus fuit , vel in gloriosis certaminibus , vel in opulentia , obtinet , vt aiunt , magnificam saturitatem , dignus , qui laudibus ciuium admisceatur . Quadrabit in eos quoque , quorum oratio , propter opum fiduciam , plus satis libera , atque audax , videbitur . Nam , quemadmodum paupertas timiditatem affert , itidem opulenta parρησίαν , id est , loquendi confidentiam , adducere solet .

Terram pro terra .

Γλῶσσοι παρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι . Prouerbialis est figura , in hominem exulem , erronem , & incertis vagantem sedibus . Aristophanes in Acharnensibus :

Καὶ

Καὶν διώκειν γλῶσσοι παρὸ γῆς . id est , Terram ante terram persequi .

Item alibi :

Ἐγὼ δὲ φέβω γλῶσσοι παρὸ γῆς φοβέμενος . id est , Solum at ego fugiens præ solo , trepidus metu .

Lucianus in Pseudomante , Ἀλλ' ἐδεί γλῶσσοι παρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι , id est , Sed oportebat ad terram pro terra vehi . Apud Latinos solum vertere dicuntur , qui ex filij causa migrant alio . Alciphron in epistolis : Ἀνασῶσα ὀπίπτε γλῶσσοι παρὸ γῆς φέβωμαι μάλλον , id est , Demigrans quo libet fugiam potius , terram terra commutans . M . Tullius in epistolis ad Atticum , libro 14 . Hæc & alia ferre non possum : itaque γλῶσσοι παρὸ γῆς cogito . significat , se de fugiendi cogitare .

Ne ad aures quidem scalpendas otium est .

PROVERBIALIS est hyperbole , cum ne minimum quidem otij superesse significamus : dicimus , nec tantillum vacui temporis esse , quod ad scalpendas aures sit satis . Lucianus in bis accusato ; Οὐδ' ἕσθον κηῖσαδαι τὸ ἔσθαι , οὐδὲν ἄγων , id est , Ac , ne tantisper otiosus , vt autem , sicut aiunt , scalpere vacet .

Citius in nauis cadens à ligno exciderit .

Θάπρον ἀντις ἐν πλοῖον πρὸς ὧν διαμέρτοι ξύλας , id est , Citius alicui in nauigio cadenti lignum defuerit . Hyperbole prouerbialis , qua tantam vbiq; copiam significamus , vt quoqueq; te veritas , occurrat , quod quæris . Etenim , cum nauis ipsa vndique sit lignea , non potest non in lignum incidere , quisquis in ea cadit , Lucianus in bis accusato : Ὡς τε , κατὰ τὴν παροιμίαν , θάπρον ἀντις ἐν πλοῖον πρὸς ὧν διαμέρτοι ξύλας , ἢ ἐνθ' ἀνὰ πῆδη ὁ ὀρθάλμος , ἀπορήσῃ φιλοσόφου , id est , Itaque , iuxta prouerbium , citius fiet , vt in nauis lapsus , non incidat in lignum , quam vt , quocunq; aspexerit oculis , philosophum defideret . Taxat Lucianus philosophorum turbam tantam , vt omnia vbiq; plena videantur , nec liceat effugere .

Episcythizare .

Ἐπισκυθίζεσθαι . Lacedæmoniorum adagio dicitur , pro eo , quod est , vinum merum intemperantius bibere . Et Achæus in Æthone Satyrico σκυθιπιεῖν , sive , vt in quibusdam exemplaribus legitur . σκυθισί πιεῖν dixit , pro eo ,

quod est , ἀκρατοπιεῖν , hoc est , meracius bibere . Athenæus libro decimo Dipnosophistarij , ex Herodoto , & Chamæleonte auctoribus refert Cleomenem regem Spartanum cum Scythijs agentem consuetudinem , & illorum ἀκρατοποσίαν , id est , meripotationem imitantem , in insaniam versum fuisse . quemadmodum interpretantur Spartani . Locus est apud Herodotum libro 6 . cui titulum fecit Erato , addens , hinc natum apud eosdem Spartanos vulgare dictum , vt , si quando velint ζαρότερον πῖεν , hoc est , intemperantius bibere , dicant , ἐπισκυθισίαν , hoc est nimium infundito aquæ : pro eo , quod dicendum erat , ἐπιχυσίαν , id est , infunde aquam . Apud eundem lib . vndecimo , Hieronymus Rhodius docet , σκυθισίαν dictum , pro μεθύσει : & Athenæus dubitat , utrū Scythijs Scyphus , id est poculi genus habeat nomē : vt σκύφος dictum sit quasi σκύθος . Nam vocem sic immutatam ostendit apud auctores extare . Quin & illud addit , Lacedæmonios , cum sentirent barbaros Asiaticos omnia dolis agere , vice Thimbronis eo legasse Dercylidam , quod is nihil haberet sinceritatis Laconicæ , sed ingenium subdolum , ac feruē : existimantes , huic nõ posse dari verba , quæ ob id σκυθον appellarūt Lacedæmonij , qua si σκύφον . Scythæ autem , & Thraces ἀκρατοπόται vocantur , id est , meribibi : vnde plerumque coniuia illorum sanguinolenta sunt , & tumultuosa . Apud eundem Anacreon , ἀκρατοποσίαν , σκυθικὴν πῖεν appellat , quod Callimachus , verbo composito , dixit ζαροποτεῖν . Elegāter apud Athenæum libro 10 . dixit Sophocles :

Τὸ πρὸς βίαν πίνειν Ἴσον καλὸν παρέθηκε τῷ Διῶν βίαν . id est , Cogi ad bibendum , non minus graue est malum .

Quam si quis acrem perpeti cogat sitim . Commode deflectas licebit ad cuiusvis rei intemperantem , & immodicum usum .

Vinum caret clauo .

ATHENÆVS eodē libro , de potationibus differens , huiusmodi prouerbiū eleganter vulgo dici solere scribit , τὸν οἶνον ἐκ ἔχων πηδάλιον , id est , Vinum non habere clauū : propterea quod ebrietas nihil cõsulte , neque moderate , uel dicit , vel facit . Obruitur enim rō , quæ clauū vice sobrios moderat , ac gubernat . Huc pertinet Ouidianū illud .

Nox ,

Nox, & Amor, Vinumq; nihil moderabile suadent.

Illa pudore vacat, Liber, Amorq; metu. Non illepidum est, quod apud Athenæu libro 11. refert Xenophon, apud Perfas fuisse vetitum, ne παραχοιδας inferrent in conuiuium. Id apparet fuisse vasculi genus, quo vinum è cratere ministri effunderent in cyathum. Id factum est, ne supra modum bibètes, & animi, & corporis viribus destituerentur: & addit, eum morem adhuc apud illos seruari: nec enim inferri prochoidas: sed nihilo secius tãtũ illos bibere, òσε αντί τῷ εἰσφέρειν, αὐτοὶ ἐκφέρονται, ἐπειδὴν μηκέτι δύνωνται ὀρχήμενοι ἐξέραι, id est, Pro eo quod non inferuntur prochoides, ipsi efferuntur, postea quam non amplius possunt exire saltantes. Itaque vinolentia nullis minus ignoscenda est, quàm qui Reip. clauum moderantur: hoc est, regibus, & magistratibus. Nec vinum, nec somnus conuenit assidentibus clauo: sed interdum nulli magis indulgent vino, somnoq;.

Vinum senem etiam vel nolentem saltare compellit.

Ac rursus ibidem hoc item carmen prouerbio iactatum scribit:

Oĩnos ἀνωγε γέροντα καὶ ἐκ ἐθέλοντα χορῶν, id est, Vina senē, vt nolit, cogūt ductare choreas. Admonet, nihil esse tã ineptum, neq; tã alienum, ad quod nō inciter ebrietas. Subijcit & aliud carmen non dissimilis sniæ:

Oĩnos καὶ φρονέοντας ἐς ἀπροσίνην ἀναβέλλει, id est,

Infanire facit sanos quoque copia vini. Idem libro quartò Diaprosophistarum adducit prouerbium ex Eripho quodam. comædiarum scriptore:

Δόξῃ γὰρ ἐς ἀρχαῖα, ἢ κακῶς ἔχων. Oĩνον λέγουσι τὸς γέροντας, ὡπάτερ, Πέθειν χορῶν ἢ θέλοντας. id est, Recte vetusto dicitur prouerbio,

Quod vina senibus persuadent, ò pater, Vti velint noliat, choreas dustitent.

Huc pertinet illud Platonis lib. de legibus primo: Οὐ μόνον ἀρ, ὡς ἔσκειν ὁ γέρον δὲς παῖς γήγροντ' ἀν, ἀλλὰ καὶ ὁ μεθυσθεῖς. Itaq; vt videtur, non solum senex fuerit bis puer, verum etiam remulentus. Item Horatius: Quod me Lucanæ iuuenem commentet amica.

Ranis vinum praministras.

Βατράχοις ἀποχορεῖς, id est, Ranis vinũ infundis. In eum dicebatur, qui id ministraret, quo nihil esset opus ei, cui exhiberetur: veluti, si quis apud indoctos multa de philosophia differat. Ranis. n. nihil opus vino, aqua palustri magis gaudentibus. Expli catur adagiũ à Zenodoro, Suida, Diogenia no. Pherecrates apud Athenæũ in Coriano, Εἰρή ἐς κόρακας, βατράχοις ἀποχορεῖν σε δέει, id est, Abi in malam rem, ranis pocillari te oportuit. Obiurgat enim pincernam, quod quatuor vini cyathis duos infunderit aquæ. Vnde licet conijcere, prouerbium in hos quoque conuenire, qui vinum immodica diluunt aqua, ita vt aquam, non vinum, bibere videantur ranarum ritu.

Ouo prognatus eodem.

Fortassis simpliciter dictum est ab Horatio:

Ouo prognatus eodem. Quandoquidem ad fabulam respicit Ledæ, quæ grauida ex Ioue in cygnum conuerso, ouum peperit: vnde gemini prognati, Castor, & Pollux. Id ouum Pausanias in Laconicis refert, ostendi apud Lacedæmonios suspensum tēnijs à testudine templi. Verum, si quis hoc dictum deflectat ad iisdem natos parentibus, aut ab eodem eruditos præceptores; aut ita confimilibus ingenijs, vt eodem ouo nati videri possint, nihil æque fuerit prouerbiale. veluti si dicas, Vultus, ingenium, mores, facta, ac prorsus omnia sic huic cum hoc conueniunt, vt iures eodem prognatos ouo. Aristoteles libro De generatione animalium quinto, ostendit, id iuxta naturam fieri, vt ex eodem ouo duo pulli nascantur: & quidem perfecti, si vitelli membrana dirimantur. Ijdem, si cohæreant, & confundantur, fetum edi monstrifum.

De curru delapsus.

Εξημαξομένους, id est, De curru delapsus. In hodiernum quoque vulgo durat adagium, in eum, qui, oblitus propositi, alio se transfert: aut, qui in sententia labascit, ut De curru delapsus, dicatur, quemadmodũ Ab asino delapsus. Aristophanes in Ranis: Εξεμαξομένην φημι. id est, Animus à curru decidens. hoc est, aberrans ab instituto.

Natum

Natum apparet à fabula Phaethontis, quæ ferunt curru excussum. Siquidem animus, velut auriga corporis est, & corpus sua vehiculum. Est & apud Platonem de animabus è caelo delapsis, quod turribus suis esset excussa.

Numerus.

Homines nullis bonæ rei, Numerus prouerbio dicuntur, etiam idiotis horũ temporum. Aristophanes in Nebulis:

Οἱ τες λίθοι. Αριθμὸς, πῶς λέβητ' ἄλλως νηνασμένοι ἀμποράς. Horatius:

Nos numerus fumus, & fruges consume-re nati.

Translatum videri potest à calculis, ad nihil aliud vitilibus, nisi ad numerũ. Anacharxis, Plutarcho teste, taxauit Athenienses, qui nummis ad rationem dumtaxat vtrentur. Quamquam magis arridet, vt ita Numerus dicatur, quemadmodum dicunt, ἐτώσιον ἄχθος ἀρέρης, & εἰς τῶν πολλῶν, id est, vnus e plebe. Ita Flaccus, At summi paullo infirmior, vnus multorum: etiam Græcam exprimens figuram. Et Seneca libro primo, Epistola decima. Iste homo non est vnus è populo. Insignes nominantur. Qui nihil habent insigne, turba sunt, & numerantur tantum. Vnde Flaccus: Nos numerus sumus. Et Virgilius: Cadit & sine nomine vulgus.

Summis uti velis.

Ἀκροῖσι χρωόμενος τοῖς ἰσίοισι, id est, Summis uti velis, Prouerbiali metaphora dicitur, qui maximo conatu adnituntur, atq; incumbunt: aut qui omnem captant occasionem. Mutuò sumptum à nautis, quibus mos est velum in altum tollere, quo currant celestius. Aristophanes in Ranis:

Ἀκροῖσι χρωόμενος τοῖς ἰσίοισι. id est, Vtens supremis carbasis.

Pindarus in Nemeis, hymno quinto: Δίδε φωνῶν, ἀνά δ' ἰστὰ τείνον πρὸς ζυγὸν καρχασί, id est, Da vocem, sursum autem tende vela ad summum antennæ iugum. Vt cuiq; res sunt secundæ, aut aduersæ, ita velum in altum tollitur.

Summum cape, & medium habebis.

Ἀκρον λάβει, καὶ μέσον ἔξει. id est, Summa cape, & medio potieris. Hemistichium carminis Heroici. Vbi quid

obscurius, & perplexius dictum significabant, admonentes, rem attentius expendendam, hoc prouerbio consueuerunt vti. Zenodotus hinc natum tradit, Æginetis patria pulsus, de quaerenda sede consulentibus oraculum, responsum est hoc ænigmate, ἀκρον λάβει, καὶ μέσον ἔξει. atque illos, cacumine quodam montis occupato, circa medium incoluisse. Potest & in hanc accommodari sententiam, vt admoneamur, ad res summas, & egregias eniti. sic enim futurum, vt ad mediocritatē perueniamus. Summum animo destinandum, vt saltem modicis potiamur.

Iniquum petendum, vt æquum seras.

Hic affine, quod recenset Quintilianus Institutionum oratoriarum lib. 4. Nec omnino sine ratione est, quod vulgo dicitur, Iniquum petendum, vt æquum seras. A negotiatoribus ductum videri potest, qui callide merces longe minoris licentur, & multo pluris indicant, quam pro dignitate, quo pretium saltem æquum accipiant. Non fugit hæc sententia Syriũ illum Terentianum in Adelphis, cum San nionem lenonem astu tractans, postulat, vt puellam Æschino dimidio pretij tradat, atque hac arte efficit, vt leno sortem solidam percipide, & rogans etiam accipiat. Iactatur & vulgo verbum huiusmodi: Qui annititur, vt auream quadrigam sibi comparet, vnã certe rotam assequetur. Equidem arbitramur huc allussisse Senecam libro De beneficijs septimo: Quæ, inquit, ideo petimus vltra modum, vt ad versum suum redeant. Cum dicimus, meminisse non debet, hoc volumus intelligi, prædicare non debet, nec iactare, nec grauis esse. Pulchrè Seneca depinxit naturam hyperboles.

Ad ambas vsque aures.

Μέχρι τῶν ἀμφοτέρων, id est, Vsq; ad aures ambas impleri dicuntur, qui supra modum ingurgitant sese. Sumpta metaphora à vasculis, ad anfas vsque impletis. Exstat apud Suidam.

Seruili capillus.

Ἀνδραποδὸν δὴ τίτλα ἐπιδεννύειν, i. Seruilem capillum præferre dicitur, qui agrastibus, & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum, quod Athenis serui manumittenda-

di capitis pilos deradebant. Plato scribit in Alcibiade, quosdā feruiles pilos in animo gestare, indoctos, & stupidos significans. Ci tantur apud Suidam hæc ex auctore quodam: πολλῶν σωμαλεγεμένων ἀνδρῶν ἢ δὲ τὰ πάθη κατεσπόμενων, ἀλλ' ἔτι τὴν ἀνδραποδῶδη πρίχα, φασι, ἐπιδενκόμενων, id est, Multis collectis viris, neq; compositis affectibus, sed qui feruilem, vt aiunt, capillum adhuc præferrent. Plinius libro vndecimo, capite trigesimo septimo, rem prodigiosam tradit, homines quosdam hirsuto corde nasci. Pliniana verba sunt hæc: Hirto corde gigni quosdam homines prodit, nec alios fortiores esse industria: sicut Aristomenē Messenium, qui trecentos occidit Lacedæmonios, ipse conuulneratus, & captus, semel per cauernam latomiarum euasit, angustis vulpium aditus secutus: iterum captus, sopitis custodibus somno; ad ignem aduolutus lora cū corpore excussit. Tertio capto, Lacedæmonij corpus dissecuere causa videndi, hirsutumq; cor repertum est.

Amyris insanit.

Ἀμυρίς μαινεται. id est, Insanit Amyris. Allegoria prouerbialis, qua recte vtetur, vbi quis sub insanix prætextu rebus suis consulit. Aut, vbi quis, solus periculū prospiciens, in tempore sibi cauet, creditus interim vulgo desipere: deinde rerum euentus docet, illum vnum sapuisse. Vt hæc sit vox velut opprobantis fœcordiam ijs, qui sibi non prospexerint mature: neque sapere cœperint, nisi accepto vulnere. Zenodotus ab historia natum ait huiusmodi: Cum Sybaritæ florent opibus, quendam Delphos amandarunt, qui de rerum suarum successu sciscitaretur oraculum. Responsum est, Euertendam Sybaritarum fortunam, vbi plus honoris habere cœpissent hominibus, quam dijs. Euenit deinde, vt feruus, a domino vapulas, nequidquam ad deorum aras confugisset; post, ad heri monumentū confugiens, liberaretur a plagis, vt alibi dictum est. Quod simulatq; cōspexisset Amyris, collectis rebus suis, i Peloponesum demigravit, reliquis interim Sybaritis hominem velut insanum ridētib. Postea idem ob fistam insaniam miraculo fuit, & prouerbio locum fecit. Citatur ab Eustathio in secundo Iliados libro: citatur autem ex Pausaniæ rhetorico dictionario. Addit,

quosdam Thamyrim hūc appellare, quosdam Amyrim, abiecto theta. Solet autem more hominū eucnire, vt vati tum demū habeatur fides, ac laudetur, posteaquam ipsam iam, premimur malis. Proinde Cassandra in tragœdia quapiam loquinte ad hunc modum, citante Plutarcho:

Καὶ πρὸς παθόντων, καὶ κακῶσι κειμένων Σοφὴ κέκλημαι, πρὶν παθεῖν δὲ μάνομαι. i. Sapiensq; dicor, his, malum qui sentiunt: Porro, antequam illud sentiant, insanio.

Sophocles, Laudiceni.

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, vulgato conuicio Sophocles, & Laudiceni dicebantur. Adagium natum, vt apparet, ætate Plinij minoris: cuius verba paullo altius repetemus, quo planius prouerbij sententiam intelligere liceat. Nam in epistola quadam, adolescentium quorundam ridiculam in agendis causis arrogantiam, & ambitionem taxās, sic ait: At hercule ante memoriā meam, (ita maiores natu solent dicere) ne nobilissimis quidem adolescentibus locus erat, nisi aliquo consulari producente. Tanta veneratione pulcherrimum munus colebatur. Nunc, refractis pudoris, & reuerentiæ claustris, omnia patent omnibus: nec inducuntur, sed irrumpunt. Sequuntur auditores actoribus similes, conducti, & redēpti mancipes. Conuenitur a conductis, & redemptis in mediā basilica, vbi tam palam sportulæ, quam in triclinio dantur. Ex iudicio in iudicium pari mercede transitur. Inde iam non inurbane, σοφοὶ λέεις, ἀπὸ τῆ σοφῆς καλεῖσθαι, vocantur. Iisdem Latinum nomen impositum est, Laudiceni. Hactenus Plinius. Vtroque verbo notantur, qui facundi dici malebant, & videri, quā esse. Sophocles enim Græcè dicitur ἀπὸ τῆ σοφῆς, καὶ λέεις. At illi, dedita opera, perperam interpretabantur ἀπὸ τῆ σοφῆς καλεῖσθαι, id est, ab eo, quod sapientes vocaretur. In hoc igitur est allusio festiua ad poetæ tragici nomen: in Laudiceni vocabulo ad gentis nomen alluditur.

Quot seruos habemus, totidem habemus hostes.

MACROBIUS in cenis Saturnalibus, vnde putas arrogantissimum illud manasse prouerbium, quod iactatur, Totidē nobis hostes esse, quot seruos? Non habemus illos hostes,

hostes, sed facimus. Meminit & Seneca epistola quadragesima septima: cuius verba sublegisse videtur Macrobius, vt est omnium auctorum vere fucus. Admonet adagium, ne quid fidam illis, ne ve ex animo nobis amicos arbitremur, qui nos metu colunt. Admonet idem Plato libro de Legibus sexto, propterea quod feruorum animus nequaquam integer sit, sed mentis di midium ijs ademerit Iupiter, Homero teste, quos seruituti fecit obnoxios. Verus aut amor, libertatis est alumnus. Odit vero, quisquis metuit. Vnde genuinum quoddam odium insitum videtur seruis in dominos. Verba, Platonis sunt hæc: Οὐ γὰρ ὕμεις ἐδὲν Ἰουχῆς δέλης, εἰ δὲ γὰρ ἐδὲ πῖς δένει αὐτοῖς τὸν νοῦν κακῆτι μινένοι. ὁ δὲ σοφῶτατος τῶν ποιητῶν φησὶν, Ἡμῖσι γὰρ τὸ νόον ἀπαμείρεται Διὸς ἰσὺς ἄνδρῶν, ἐς αὐτὴν κατὰ δέλιον ἡμᾶρ ἔλθισι. i. Nihil enim integrum, neque sanum, habet animus feruulis. Nam nihil oportet credere his, hominem qui sapiat. Siquidem poeta doctissimus ait:

Dimidio mentis depriuat Iuppiter illos, Seruulis quoscumque viros fors ceperit vniquam.

Ad hunc modū referūtur a Platone. Ceterum aliter habētur apud Homerū Odyfsee β, nimirum hunc in modum:

Ἡμῖσι γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποσύννται Διὸς ἰσὺς

Ἄνέρος, εἴτ' ἂν μιν κατὰ δέλιον ἡμᾶρ ἔλθισι.

Astinus Capito, apud Festū Pompeium, (nam is quoq; prouerbij facit mentionē) existimat, hominum errore perperam fuisse pronunciatum, propterea quod verissimi lius sit, sic esse dictum initio. Quot hostes, tot serui. Quod capti, victiq; ad seruitutem adducebātur. Vnde ēt dicta Mancipia.

Vocatus, atque non uocatus Deus aderit.

ORACVLM olim Lacedæmonijs rediditum abijt in prouerbium, Καλέμενός τε κακῆλιτ. Deὸς παρέσται, i. Vocatus, & inuocatus deus aderit. Vtus erit, vbi quid significabimus, etiā non accersitum, neque curatum, tamen euenturum, velimus nolimus: puta senectam, mortem, malefactorum penam. Horatius huc allusit in Odis.

Nec satellites Orci

Callidum Promethea

Renexit, auro caprus, hic superbum

Tantalum atque Tantali

Genus coerces. hic lauare functum

Pauperem laboribus,

Vocatus, atque non uocatus audit.

Fortassis respexit huc & Terent. in Eunucho, Vt uocato mihi, atque inuocato, sit locus semper.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιρρέει τὸ ἐξωτλέμενον, i. Affluit, quod exhauritur. Vbi quis frustra sumi operam in re quapiam. Lucianus in Sectis, Ἐπιρρέει, κατὰ τὴν παροιμίαν, τὸ παράγωμα, ἐξωτλέμενον, ἐς τὸ ἀμπαλιν ἢ τὸν ἀνωαῖδον πῖθος, i. influit, iuxta prouerbium, negotium, dum exhauritur, atque diuersū quiddā accidit, atque in Danaidum dolio: De philosophiæ studio loquitur, in quo, quantumlibet operæ sumpseris, nunquam tamen deest, quod te laboribus exerceat, & labor laborem ferit. & iuxta Sophoclem,

Πόνος πάνα πόνου φέρει, id est,

Labore laborem fert labor.

Zenodotus carmen prouerbiale recēset huiusmodi:

Ἄλλω μὲν ἐξωτλέμεν, ἢ δὲ ἐπιερρέει. id est, Exhaurimus quidem illā, at influit altera,

Sumptū a nautis, naui pertusa frustra sentinam exhaurientibus: tantum humoris accipientibus figuris, quantum ab illis educitur. Videtur ad hanc parœmiam allusifse Plato libro de legibus septimo: Τί ἔν πολλῆ ἀνεη ὕταν ἐπιρρέεις; id est, Quid igitur multum argumentum, cum affluat? Quem sane locū adducit Athenæus libro Dignosiphiston quinto: Κατὰ γὰρ αὐτὸν δὴ τὸν πλάτωνα, ἐπιρρέει δὴ ὀχλὸς μοι τοῖστων χοργόνων. id est, Siquidem, iuxta ipsum iam Platonem, affluit mihi turba talium Gorgonū. Seneca libro De ira secundo: Numquid ille cuius nauigium, multam vndique, laxatis compagibus, aquam trahit, nautis, ipsiq; nauigio irascitur? Occurrit potius, & aliam excludit vim, deinde aliam egerit: manifesta foramina præcludit, latentibus, & ex occulto sentinam ducentibus, labore continuo resistit: nec ideo intermittit, quia, quā tum exhaustū est, subnauscitur. Apud Athenæum libro quarto, cum in conuiuium post letē rursus aliter cocta lens apponeretur, quidam, alludens ad prouerbium, ait:

Καὶ τὴν μὲν ἐξωτλέμεν φακῶν, ἢ δὲ ἐπιερρέει, id est,

Ex hauseramus lentem, ac influit altera.

Non dissidet ab illo, τὰ πρῶτα τὸ περιγυμμένον.

Tibicinis vitam uiuis.

Αδλητὸ βίον ζῆς, id est, Tibicinis vitam uiuis. In eum iaciebatur, qui laute quidem, sed alieno uiueret sumptu. Tibicines enim quoniam in sacris olim adhibebantur, ad se solent & in cenis illis pontificalibus, idque immunes. De hoc hominum genere, ni fallimur, sentit Aristoteles, quarens in Problematis, quamobre τεχνίται διορυστακοί, id est, Artifices Bacchanales, vim vim quam bonæ frugis esse consueverint. Reddit autem triplicem rationem. Siue quod, necessarijs artibus magnam vitæ partem occupati, non dant operam philosophiæ præceptis: Siue quod, assidue in delicijs, ac voluptarijs vitam agunt: Siue quod egestas etiam ipsa ad vitia propellit. Problema refertur à Gellio, libro Noctium Atticarum 20. De tibicinibus, qui Roma Tibur secesserant, narrat T. Liuius primæ decadis libro 9. Postquam percelli nequibant, inquit, consilio haud abhorrente ab ingenijs hominum, eos aggrediuntur. Die festo alij alios, per speciem celebrandarum cantu epularum, inuitat: & vino, cuius audum ferme genus est, oneratos sapiunt, atq; in plaustra somno victos conijciunt, ac Romam deportant. Nec prius senescunt, quam, plaustris in foro relictis, plenos crapulæ lux eos reliquit. Refertur à Diogeniano, & Suida. Muscæ uiuere, dixit Plautus, pro eo, quod est, voluptariam, & otiosam agere vitam. Huc respexit Terentius: Vide otium, & cibus quid faciat alienus. Item Alexis apud Athenæum in Commo riantibus.

Ὅστω τίτ' ἀλλότῃ ἐδίειν, ἐσι γλυκὺ. id est, Vique adeo dulce est deuorare, non tua. Et illud apud eundem Theopompi: Εὐριπίδῃ τὰ ῥίσιον ἢ κελῶς ἔχων, Ταλλόστια διεπιεῖν τὸν κελῶς δὲ δάμωνα. Sane eleganter dixit hoc Euripides, Felicem esse esse, aliena qui vsque cenitet.

Scytharum oratio.

SCYTHARVM feritas, apud Græcos in prouerbij cessit, ut, quidquid agreste, quod quid barbarum, ac feruum, intelligi vellent, id Scythicum appellaret. Est apud Lucianum, cum alijs aliquot locis, tum in meretricio dialogo Chelidonij, & Drosæ, τὰ μὲν ἀλλὰ ἢ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις. id est, Reliqua quidem, Scytharum oratio. Sentit, in calce lit

terarum fuisse quiddam mitius dictum, reliqua nihil præle ferre humanitatis. Quidam inde natum existimant, quod Scythæ Dario regi nihil aliud responderint, quam κλαίειν, id est, ut ploraret: quæ quidem ipsa etiam vox in prouerbium abiit, ut plorare iubeamus, quos contemnimus. Ælianus in epistolis: Εἶπα σοὶ τοῖνυν, ἢ ἀπὸ σκυθῶν λεγόμενῃ ἀπόκρισις, αὐτῆς, ἐγὼ μάλομαι καὶ σπονῶ, καὶ μισῶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, i. Itaq; Scytharum, sicuti vocant, responsum hoc tibi sit: Ego insanio, & sapio, & odi mortaliū genus. Diogenes Laertius in Vitis philosophorum putat hoc prouerbium natū esse ab Anacharsidis asperitate. Nā is, Scythas natus, inter celebres Philosophos habitus est Athenis. Sed vero proximum est, quod refert Athenæus lib. 12. Scythæ, olim opibus, ac delicijs florentes, in tātam venisse ferociam, ut, quoscumq; populos adissent, summas nares viris amputarent, horū mulieres Thracum uxoribus corpora subulbis pungerent, denique cunctis sub illorum dominatu lacrymosa fuerit seruitus: ut in posteros deriuatum sit prouerbij: ἢ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις, id est, Scythica iussio, siue præscriptio; & ἀποσυνθίσαι dicatur, ferro cæsariem amputare, quod, præter Athenæum, indicat & Stephanus. denique σκυθῶν, & σκυθροῦς pro toro tristi, austero, ac truculento: ab eius gentis moribus dictum videtur: σκῆζου, irasci: quod eā gens sit supra modum iracunda.

Accipit & glebam erro.

Δέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης. id est, Accipit glebam erro.

Hemistichij carminis heroici, dici solitum in eos, qui nihil grauantur, aut aspernantur: sed, quidquid datur, quantum libet pusillum, id boni consulunt. Neque in tēpe stine dicitur etiā in illos, qui rerum inopia laborātes, quiduis vndecunque libenter accipiunt, donec ad fortunam commodiorē emergant. Originem adagionis ad huiusmodi casum referunt. Aletes quidā, Corintho pulsus, adhortante oraculo, tentauit, si posset in patriā redire. Atque interim rustico cuiuspiam factus obuius, cibum mendicauit. Ille, ludibrij causa, glebā ex agro sublatam porrexit. Aletes eam, tanquam felix omen accipiens, effatus est:

Δέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης.

Huius

Huius Aletæ mentionem facit & in Corinthiacis Pausanias. Plutarchus in Problematis haud omnino dissimilem historiam recenset, vnde prouerbium ortum uideri queat. Ænians inquit, post sedes iam sæpius aliunde alio transmutatas, tandem in agrum Inacho uicinum descenderunt: quem id temporis Inachienſes, & Achæi obtinebant. Oraculum autem proditum erat, si in agrum eos recepissent, futurū, ut veteres incolæ pellerentur: noui vero si quid a uolentibus accepissent, agrum tenerent, Temo quidam igitur inter Ænians uir sollers, & cautus, sumpta pera mendici habitu ad Inachienſes accessit. Ibi cum per risum, & contumeliam rex mendicanti cibum, cespitem dedisset, in peram coniecit, ac velut eo contentus, statim è conspectu se subdixit: nec præterea quidquam rogauit. Seniores, tum rei nouitate, tum oraculi recordatione, submoniti, rege adito, censent hominem nequitiam esse negligēdum, nec è manibus omittendum. Quod ubi sensisset ille, fuga sibi consuluit: uotaque protinus Hecatombæ, & Apolline inuocato, furtim abiit. Postea congressi prælio Ænians, pulsus Achæis, & Inachiēsis, illorum agros occupauerunt. Hæc ferme Plutarchus. Itaq; competet in illos quoq; qui magnum quiddam molientes, quiduis & patiuntur, & faciunt, ut uoti sui composites aliquando fiant.

Stentore clamor.

PROVERBIALIS hyperbole, Stentore clamor. Iuuenalis:

Vt Stentore vincere possit.

Sumptum à fabula Stentoris: cuius meminit Homerus Iliados 8, eiq; ferreā (hoc est, inuictam) attribuit uocem:

Στέντορι εἰσαμένη μεγαλήτορι χαλκοσφάνῃ. Ὅς τὸσον ἀνδρείας χεῖρσιν ἄλλοι παρτήλοντα. i. Stentoris in specie validi, cui ferrea uox, qui

Quinquaginta alios equans clamore, sonoque.

Græci μεγαλοφώνους appellant.

Optimum, aliena insania frui.

OPTIMUM, aliena insania frui. Plinius Secūdus Naturalis historiæ lib. 18. cap. 5. nominatim prouerbij loco citat. Eodem, iniquiens, pertinet, quod agricolam uendacē oportere esse dixit, fundum in adolescentia

conferendum sine cunctatione, edificandum non nisi confito agro, tunc quoque cunctatè. Optimum est, ut uulgo dixeret, aliena insania frui, sed ita ut uillarum tutela non sit oneri. Hactenus Plinius. Idem totidem uerbis refertur à Plinio iuniore, in epistolis, de Reguli stultitia loquente, hominis ridicule ambitiosi, sed tamen ad excitanda studia non inidonei. Admonet adagium, ut ex aliorum erratis ipsi cautiore efficiamur, & alienis periculis reddamur prudentiores: & aliorum desipientia nobis sapiendi præbeat occasionem. Vulgo iactatus uersus est in eandem sententiam.

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

Cicero in epistola quadam, bellum esse scripsit, ex aliorum erratis suam uitam in melius instituere. Plautus item: Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit. Exstat & huiusmodi quidam mimus Publilianus, uti cōijcimus.

Ex uitio alterius sapiens emendat suum.

Et Demea Terentianus iubet ex alijs exemplum capere. Potest & in hunc accipi sensum, ut is dicatur aliena frui insania, qui alienis fruitur malis, ipse in tuto consistens. Nulla enim uoluptas minoris constat, neq; ulla solet esse iucundior. Sumptum uideri potest prouerbium ex Sophoclis tragædia, cui titulus, Aiæ flagellifer. Apud quem, Aiæ per insaniam gloriante, quod hostes sustulisset, cum scuitisset in pecudes, Pallas Vlysses ad hoc spectaculum inuitat, his uerbis.

Ὅν κεν γέλωτος ἦδ' ἰσος εἰς ἐχθρὸς γελᾷν. id est, Ridere de hoste, risus est suauissimus.

Ingens telum necessitas.

INGENS telū, necessitas. De re ineuitabili. Liuius primæ decadis libro quarto: Necessitate, quæ ultimum, ac maximum telū est, superiores estis. M. Tullius de amicitia, Nec uero negligenda est fama, nec mediocri telū ad res gerendas existimare oportet beneuolentiam ciuium. Vitur eodem adagio quodam in loco Plinius auunculus. Est aliquoties apud Liuium: Huic rei aliud inuenietur telum. Et eam rem hoc telo maxime parabant, ut pro consilio, rationeque, ac via gerendi negotij capi uideatur, fortassis sumpta metaphora à uenantiibus, qui telo appetunt, quod capere uolūt.

B b Vnde

Vnde & certa dicuntur Tela, consilia, quæ nunquam fallunt.

Aduersum necessitatem ne Dij quidem resistunt.

Ανάγκη ἔδ' ἐ θεοὶ μάχονται, id est, Necessitati ne Dij quidem resistunt. Hæc sententia Simonidi tribuitur: sumpta est ex Homero. Refertur duobus locis à Platone, libris De legibus 7. & 5. *ἀλλ' ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παρομοιασάμενος εἰς ταύτ' ἀποκρίσας, εἰπεῖν, ὡς ἔδ' ἐ θεοὶ ἀνάγκη μὴ ποτε φωνῆ μαχόμεν*, id est, Sed apparet, eū, qui primum admiscuit deum prouerbio, quæ spectasse, cum dicit, quod ne deus quidem unquam visus est cum fato pugnare. Idem in conuiuio, *πολλὰ δ' ἐ καὶ δευρὰ τοῖς θεοῖς ἐγγυγε το, ὡς λέγεται, δια τῶ τῆς ἀνάγκης βασιλείαν*, id est, Multa vero, & acerba dijs acciderūt, vt dicitur, ob necessitatis regnū. Item lib. De legibus 5. scribit, *τῶ ἀνάγκη ἔδ' ἐ τὸς θεοὶ βιάζονται*, i. Ne, deos quidē cogere posse necessitatē. T. Liviū: Pareatur necessitati, quā ne dij quidem superant. Palladius: Necessitas ferijs caret. Euripides in Helena:

Δόγας γὰρ ἔστιν ἐν ἐμοῖς, σοφῶν δ' ἔπειτα.
Δεινὴς ἀνάγκης ἔδ' ἐν ἰοῦνεν παλῶν. id est, Namq; illud est sapientium dictum, haud meum,

Nihil necessitate dira fortius. Exstat apud Græcos versus prouerbialis: *ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα ἀλλοῦνται τάχα.* i. In seruitutem cuncta agit necessitas, Euripides in Hecuba: *Στεφφαὶ γὰρ ἀνάγκη.* id est, Rigida namq; necessitas.

Horatius: Si figit adamantinos Sūmis verticibus dira necessitas Clanos. Poetæ Necessitatem deam faciūt, Parcarū matrem, quæ & ipsæ ineluctabiles, atq; inexorabiles vocantur. Hæc Necessitatē philosophi fatum appellāt, quæ est æterna rerum series, necessario cohærentium: cui veluti cedens Iuppiter apud Maronem: Fata, inquit, viam inuenient. Et tragicus quidam apud Senecam: Ducunt volentem fata, nolentem trahūt.

Squillas à sepulcro vellas.

Σκίλλας ἀπὸ σίματος τίλλειν, i. Squillas à sepulcro vellere iubebantur, qui parum sanæ mētis esse viderentur. Hæc enim herba

malum hoc expiatur antiquitus. Theocritus in Hodoepor.

Σκίλλας ἰὼν γράσας ἀπὸ σίματος ἀντίνα τίλλοις, id est,

I, squillas ab anūs quam primum velle se pulcro.

Innuit, illum, quod in certamine canendi superatus sit, adeo iracunde ferre, vt periculum sit, ne vertatur in insaniam. Et aliter simile quiddam refert:

Εὐθὺν τὸν κυκλάμιον ὄρουσεν εἰς τὸν ἀλέντα. id est,

Hinc abiens fluuio infodias Cyclaminon Halenti.

Dioscorides Lib. 2. demonstrat, Cyclaminon Romanis dici rapum, efficacem detrahendo è capite phlegmati. Atque inter cetera eius remedia hoc quoq; commemorat, succū illius melli admixtum inferi naribus, ac lanam hoc imbutam digito imponi, ad purgandam capitis pituitam. Huius radicem distillatam reponi, asseruariq; non secus, ac squilla. Denique confusam, & in pastillos redactam, valere aduersus veneficia, quæ Græci Philtra vocant.

Iucundi aucti labores.

IUCUNDI aucti labores. M. Tullius lib. De finibus bonorum & malorum secundo: Quid, si etiam iucunda memoria prætorum malorum? vt prouerbia nonnulla veriora sint, quam vestra dogmata. vulgo enim dicitur: Iucundi aucti labores. Ex ipsa hominū natura sumptū adagium: est enim hoc instum omnibus, vt iucunda cuiq; sit anteaactorum malorum, aut periculorum secura recordatio, commemoratioq; præsertim insignium, fatalium, & quæ cum turpitudine coniuncta non sint; veluti bellorum, naufragiorum, atque id genus discriminum. Vn de dictum est ab Horatio:

- Gaudent vbi vertice raso
Garrula securi narrare pericula nautæ.
- Hoc prouerbium ortū ab Homero, ceu fonte, à diuersis deinde scriptoribus varie est vsurpatum. Exstat autem apud hunc Odyssæa libro decimoquinto:

Νῶϊ δ' ἐνὶ κλισίῃ πῶνοντέ τε δαιτυμένω τε κήθεσιν ἀλλήλων τερπόμεθα λόγῳ γαλοῖσιν Μνωμένω. μετὰ γὰρ τε καὶ ἀλγῶσι τέρπεται ἀνὴρ,
Ὅς τις δὴ μάλα πολλὰ πάθη καὶ πολλ' ἔπαλεψ'. id est,

At nos

At nos, in scamnis vescentes, atq; bibêtes Tristibus inter nos recreemus pectora fatiis,

Commemorando. etenim sit, vt post gaudeat actis,

Aspera quisquis multa tulit, per multa vagatus.

Citatur & locus hic, & prouerbium ab Aristotele Rhetoricorum libro primo. vbi commemorat, quæ cuique natura vel iucūda sint, vel molesta. Virgilius lib. 1. Æn. Homerum æmulatus:

- Forfan & hæc olim meminisse iunabit.
Item in tragedijs Seneca:

Quod fuit durum pati, meminisse dulce est.

Circūfertur Græcis & huiusmodi trime ter prouerbialis:

Ὡς ἴδ' οὖ τῶς σοφῶσι μεμνηῖσαι πάγων. id est, Memoria dulcis iam peracti olim mali.

Cicero videtur indicare sumptū ex Euripide: Nec male, inquit, Euripides. concludam si potero Latine. Græcum enim hunc versum nostris omnes,

Suauius est laborū prætorū memoria.

Constat versus, si pro suaui legas suaue, nisi malis, pricorum more, elidere, s; aut, quod est commodissimum, omittere verbum, Est: nisi maius subijcere post Laborū.

Aulædus sit, qui citharedus esse non possit.

M. TULLIUS in oratione pro Murena, comparisonem faciens iureconsultorum, & oratorum, Itaque mihi plerique videntur, inquit, initio hoc multo maluisse, post cum id assequi non potuissent, istuc potissimum sunt delapsi. Vt aiunt, in Græcis artificibus eos aulædos esse, qui citharædi fieri non potuerint: sic nonnullos videmus, qui oratores euadere non potuerunt, eos ad iuris studium deuenire. Hactenus Cicero. Recte dicitur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicuius haberi momēti, quam inter excellentes negligi. Quemadmodum Iulius Cæsar maluit in frigidopidulo primus esse, quam Romæ secūsus. Nec male quadrabit in eos, qui, desperatio ne meliorum, ad humiliora sese conferunt.

Colophonem addidit.

Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκεν, id est, Colophonē addidit. Dicitur consuevit, cum summa manus rei cuiquam imponitur: aut cum acce-

dit id, sine quo negotium confici non potest. Originem adagionis indicat Strabo lib. Geographiæ suæ 14. scribens Colophonios olim cum naualibus copijs abundasse, tum equestribus vsque adeo præcelluisse, vt, vbicumque gentium bellum gereretur, quod confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio profigeretur. Atque inde vulgo natum prouerbium, *κολοφῶνα ἐπέθηκεν*, id est, Colophonem addidit. Refertur à Diogeniano prouerbium. Indicauit & Festus Pompeius, scribens, colophonem dici solere, cum aliquid finitum significaretur, tamen si locum cum arbitramur non vacare mendo. In eum sensum vsus est Plato De legibus secundo: *Ἐπὶ τεῖνω τῆς μέθης χρέει τὸν κολοφῶνα πρῶτον ἐπιθήομεν*, id est, Itaque de vsu temulentia primum colophonem imponamus. etiam si apud Platonem legimus, *χρεῖαι*, præcessit enim de chorea mentio. Ac mox *ἔτος ὄξ' ἐνομήων, εἰ ξυδοκέει, κολοφῶν ἐπὶ τῶ περιόνη λόγῳ ῥηθέντι εἰρήδω*. i. Hic nobis, hospites, si vobis idem videtur, Colophon sermoni de vino habito dictus esto, Idē in epistola ad Dionysium tertia: *τὸν κολοφῶνα, ὃ θαυμάσιαι ταῖς ὑποχέσσειν ἀπίσους, νευανιδάτων ἐπέθηκας*. i. Colophonem, vir præclare, pollicitis omnibus maxime iuuenilem imposuisti, Rursus in Theætero. *καὶ ἐπὶ τέτοις τὸν κολοφῶνα ἀναγκάζω, προσβιάζων τῶ χρυσῶ σερῶν*, id est, Et ad hæc adigo Colophonē, vt compellens auream illam catenā. Sentit enim Socrates Homerum per auream catenam significasse solē, cuius motu seruantur omnia, protinus interitura, si steterit. Præcipuū igitur argumentū, quo probet quiete corrumpi vniuersa, motu seruari, appellat Colophonem. Item Aristides in Themistocle: *κἀνταυθα κολοφῶν τὴ λόγῳ*, i. Atque hic orationis summa. Plutarchus in libello De musica, tamen si stylus prope clamitat illius non esse: *τέτες τὰς σίχους, ἀγαθὲ δὶ δὶ ἀσκαλε, κολοφῶνα τῶν περὶ τῆς μουσικῆς λόγων πεποίημαι*, i. Hos versus, bone præceptor, Colophonem eorum, quæ de musica disputata sunt, feci. Idem in libello De prudentia animantium dixit *κορυφῶν*: *Ἰνα δὲ κορυφῶν ὁ λόγος ἐπιθείς ἐαυτῶ παύσηται*, id est, Vt autē ratio sibi fastigium imponens, finē faciat. Gregorius Theologus in libello de fuga sua: *εἰμι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἦδη τὸν κολοφῶνα τὸ λόγῳ*, id est: Iam enim venio ad ipsum sermonis Colophonem. Sunt, qui admoceant,

proverbium usurpari de extremis malis. Hesychius admonet, Colophonem interdum dici graculū, quod, vt opinamur, summis ædium fastigijs aisa ea solet imponi, velut admonens, iuxta cornicem Hesiodiam, vt homines sibi componant nidos: ne que enim semper fore ætatem. Latinis itē dictum est, Apicem imponere. M. Tullius in Catone maiore. Apex autē senectutis est auctoritas. Reliqua pete à proverbio, quod alibi retulimus, Colophonium suffragium. Coronidem addere diximus alibi.

Nullum otium seruis.

Οὐ σχολὴ δ' ἐλεύς, id est, Non otium seruis. Refertur ab Aristotele lib. Politicorum septimo. Sumptum à seruorum conditione, quibus heri nullum cōcedunt otium: imo paullo plus etiam imponunt operæ, quā illi prestare possint: vt quam sunt in de mēso parci, tam sint in operarum pensis liberales. Dicitur in eos, quibus, propter obnoxiam ministerijs fordidiōribus cōditionē, nō vacat honestis discipulini operam dare. Nam artes liberales hinc dicuntur, quod ijs ingenui incūberent: vt potē quibus & otium, & res suppetebat. Accommodabitur haud quaquam infcite & in improbos, quorum ingenium ita vitijs occupatur, vt non possint egregias artes perficere. Nihil enim occupatus seruitute. Nulla autem seruitus grauior, quam si quis vitijs seruiat. Maxime cū is plurimos habeat dominos, eosq; plurimum inter se distidentes, & ob id neutiquā eadem imperantes. Etenim, si quando segnitie iubet in medios dormire dies, avaritia contra iubet, prima luce adesse in portu: cum tenacitas indicit parsimoniam, amor iubet profundere. Solus itaque sapiens & liber est, & in otio viuunt.

Titanas imploras.

Τιτάνας κἀλεύς, id est, titanas inuocas. Vbi quis, suis diffusis viribus, alienum implorat auxilium, Sumptum à gigantum fabula, in qua Iuppiter, suo timēs Olympo, Titanas in auxilium accersit. Id quod proverbiali quoque metaphora Latini veteres quiritari dicebāt, auctore Nonio Marcello. Tractum à more Romanorum, qui vi oppressi, Quiritēs inuocabant. Sic enim appellati ciues Romani. Refertur adagium à Diogeniano. Lepidior fiet allegoria, si longius à simplici figura recedat.

Homo bulla.

Πομφώλυξ ἀνθρώπος, i. Homo bulla. Proverbium hoc admonet, humana vita nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanium. Est enim bulla tumor ille inanis, qui visitur in aquis momento temporis enascens simul, & euanesceus. M. Terentius Varro in præfatione, quam scripsit in libros De agricultura: Cogitans, inquit, esse properandum; quod, si, vt dicitur, homo est bulla, eo magis & senex. Annus enim octogesimo admonet me, vt farcinas colligam, antequam proficiscarē vita. Lucianus item in Charonte, vitas hominum bullis huiusmodi similes facit: quarum alix, simulatq; nate sunt, protinus euanescent; alix paulo diutius durant: omnes breuissimis quibusdam interualis, alix succedunt alijs. Neque quidquam profecto potuit excogitari, quod melius repræsentaret, quam nihil sit hæc vita nostra. Primum, quanto discrimine proximis in lucem? deinde quam destituta, quantis obnoxia periculis infantia? quam fugax adolescentia? quam præceps iuuenta? Aristoteles in libris Politicis, itemq; Rhetoricorum libro tertio, vigorem humani corporis tradit iam euanescere anno ferme trigesimo quinto, animi vnde quinquagesimo. Hippocrates extremam hominis ætatem terminat quadragesimo. Iam, si pueritiam, & senectam deducas de ratione æui, quæso, quantum est hoc, quod relinquetur? Et hoc ipsum tantis circumscriptum angustijs, sexcenta morborum genera quotidie infestant: nec pauciores impetunt casus: ruinæ, venena, naufragia, bellum, terræ motus, lapsus, fulmen, & quid non? Alius acini granum glutuens, præfocatus est. Est, quem potus cum lacte pilus frangularit. Neque desuit, cui stiria gelu durata, delapsa tecto, subitum attulerit exitium. Et hoc est animal illud, quod tantos molitur tumultus, cuiusque cupiditatibus orbis hic angustus est. Hoc loco Plinij verba adscribere libet ex libro septimo, vitæ fragilem breuitatem scite depingentis. In certum, ac fragile nimirum est hoc munus naturæ, quidquid datur nobis. Malignum vero, & breue, in ijs etiā, quibus largissime contingit, vniuersum vitæ æui tēpus inuentibus. Quid, quod, æstimatione nocturne quietis, dimidio quisque spatio vitæ sue viuunt

viuit: pars æqua morti similis exigitur, aut pœnæ, nisi contingit quies. nec reputantur infantix anni, qui sensu carēt: nec senectæ, in penam viuacis, tot periculorum genera, tot morbi, tot metus, tot curæ: toties inuocata morte, vt nullum frequentius sit votū. Natura vero nihil hominibus breuitate vitæ præstitit melius. Hebescant sensus, mēbra torquentur, præmoritur visus, auditus; incessus: dentes etiam, ac ciborum instrumenta. Et tamen vitæ hoc tempus annumeratur. Ad bullarum similitudinem accedit nobilis illa Homeri comparatio de caducis arborum folijs. Sic enim Glaucus apud hunc loquitur Iliados sexto:

Οἴηπερ φύλλον γενεή, τοῖσι δ' ἐκεί ἀνδρῶν, φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμῶ χαμαὶ δὲ χέει, ἀλλὰ δὲ θ' ὕλην.

Τηλεθόωσα φύει, ἕως δ' ἐπιήνηται ἄρη. i. Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Quorum hæc ventus humi fundit, rursus illa virefcens Profert silua, simul veris iam afflauerit aura.

Hoc carmine Pyrrhonom Academicum peculiariter delectatum fuisse, testatur Diogenes Laertius. Rursus Homerus. Iliados 6,

Οἱ φύλλοισιν ἐοικότες, ἄλλοτε μὲν τε Ζαφρογέες τάλεθυσιν, ἀρέρης καρπὸν ἔδοντες, ἄλλοτε δ' αὖ φθινύθυσιν ἀκίρησι. id est, Frondibus arboreis similes, nunc vberē foetu

Exuperant, letiq; fatis vescuntur agrorū, Nunc rursus intereunt, euanescentque caduci.

Idem alio rursus loco quopiam: Οὐδ' ἐν ἀκιδιότερον γαῖα γέφει ἀνθρώποι. i. Nil hoīe nutrit tellus infirmius alma. Menander apud Plutarchum in libello consolatatorio ad Apollonium:

Τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν λόγων, ἀνθρώπος εἶ. Οὐ μεταβολῶν θάπην πρὸς ὕλην καὶ πάλιν ταπεινότητα ζῶν ἐδὲν λαμβάνει. Καὶ μάλα δικαίως, ἀδανέστατον γὰρ ὄν φύσει, μετρίως οἰκονομεῖται πρὸς γήματα. id est, Caput, atque summa orationis hæc, homines,

Quo non aliud est animal vsquam, quod modo Surgat, modo cadat, citius, atq; crebrius; Ac iure sane: quippe debilissimum Cum sit, negotia administrat maxima.

Euripides apud eundem: Οὐδ' ὕβρις, ἐβέλαιος ἀλλ' ἐφήμερος. Καὶ ἡμέρα μία τὰ μὲν καθ' ἕλεν ὕβρις, Τέ δ' ἴσ' ἀνο. id est, Nec stabilis est felicitas, Sed in diem durans, & vnica dies Et hæc ab alto trahit, hæc & sustulit Ab imo in altum.

Quo quidem in loco Demetrius Phalereus poetam alioqui laudatum ob elegantiam taxasse legitur, qui non ἡμέραν εἶπεν, id est, vnum diem, sed ἡμέραν εἶπεν, id est, temporis punctum dicere debuerit. Pindarus vicit etiam Homeri cam similitudinem: vt qui hominem non frondes, sed vmbra somnium vocarit. Locus est in Pythijs hymno 8. Ἐπόμεροι, τί δὲ τίς; τί δὲ ἐτίς; οὐκ ἔστιν ἀνθρώπος. id est, Diurni, Quid autem aliquis? Quid autem nullus? Vmbra somnii homo. Nihil inanium vmbra. Videtur enim esse, cum nihil sit. At hac quoque reperit quiddam inanium, nimirum vmbra somnii. Vt nemo possit dicere: Hic est aliquis. Neque rursus: Hic est nullus, quod tam subita sit rerum humanarum immutatio, vt qui videtur aliquid esse, mox sit nullus; & qui videtur perisset, mox sit aliquis. Æschylus apud Stobæum, vmbra fumi similem facit hominis vitam:

Τὸ γὰρ βρότερον σπέρμι, ἐφήμερα φρονεῖ, Καὶ πῖσον ἐδὲν μύλλον ἢ καπνὸς σκία. id est, Caduca molitur genus mortalium, Neque certa res est vllā, nec tuta, haud magis

Atque vmbra fumi. Sophocles item in Aiace. Ἀνθρώπος ἐστὶ πῶν δ' ἡμα καὶ σκία μόνον. id est, Nil aliud, ac vmbra, atq; stans est, homo.

Pindarus in Nemeis hymno vndecimo: εἰδέτις ὄλβον ἐχόν, μορφή, παραμύσεται ἄλλων; ἐν τ' ἀέθλοισιν ἀριστόων ἐπέδειξεν βίαν, θνατὰ μεμνάδω περισέλλων μέλη, καὶ τελευτῶν ἀπάντων γὰν ἐπιεσάμεν. id est, Si quis autem, opes possides, forma præcellat ceteris, & in certaminibus fortiter te gerēs ostēdit robur, meminerit, quod membra circumfert mortalia, quod sine omnium terrā adiuturus est. Hanc sententiā inscribi conueniebat aulis, poculis, auleis, & insignibus principum, potius quā illa gloriosa, Qui vult, & Adhuc longius, aliaq; huius generis. Nil autem venustius illa comparatione, rosarum repente nascentium, senescentium, & intereantium, cum hominum vita. Car-

men extat titulo Maronis, quod etiã si Virgilianam uenam non admouo respicit, tamen ita scater gratijs, leporibusque, ut ab auctore non solum eruditissimo, verum etiam festiuissimo, quisquis is fuit, profectũ appareat. Huc pertinet, quod poetæ fingunt, mortales omnes à Parcarum filis pendere, quibus infectis protinus decidãt. Atque alios quidem à candidis, alios à pulis suspendit filis. Rursum alios in sublime sublatos pendere, alios terræ vicinos. Omnium tamen hanc eandem esse sortem, vt, simul atque inexorabilis Atropos pollice filium secuerit, illico decidat, is qui pendebat. Nec vllum esse discrimen, nisi quod maiore tumultu decidit is, qui pendebat altius. Rides, & hos lusus esse, iocosque poeticos existimas? Lusus quidem, sed sauus ille, nimiumque procax factorum lusus: quem vtinam in gregarios, & inutiles homines duntaxat exercerent. in quos conuenit Homeri illud:

Ἐτάσιν ἀχθῶ ἀπέρις,

Ac non etiam viros cœlesti præditos ingenio, tum autem principes optimos ante diem è medio tollerent. A quibus non solum non abstinent hanc ludendi licentiã: verum etiam his quasi dedita opera videntur insidiari, nimirum ambitiosa quadã inuidetiã, vt hoc ipsum sibi licere declarent, palamque faciant, omnem mortalem, quicumque is fuerit, ex æquo bullam esse.

Tanquam in speculo. Tanquam in tabula.

HYPERBOLAE pro uerbales sunt & he: καθὰ περ ἐν κατόπτρῳ, καὶ ὡς περ ἐν γράμμῳ, id est, Tanquam in speculo, tanquam in tabula. De re vehementer euidente, perspicuaque. Terentius in Adelphis: Denique inspicere tanquam in speculum vitas omnium iubeo. Plato lib. De legibus 10. ὡς ἐν κατόπτρῳ, id est, Tanquam in speculis. Propterea quod inter multa, quæ rerũ referunt: imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æque perspicue reddidit simulacra, vt vitrum plumbo sublitum. Nam vitrum quidem, vt rarum, ac pellucidum, maximè capax est imaginum; verum acceptas non perinde continet, obpellucẽtiam: proinde sublitum plumbũ, ob nigrorem aliquem, naturæque densitatem, sistsit impressã imaginem, neque dilabi sinit. Euanescent enim simulacra, non secus, atque candelæ lumen in sole,

quoties excipiuntur in corpore nimium tenui, perspicuoq; velut in aere, pura aqua, crystallo, vitroq; nõ obscurato corporis alii cuius oppositũ. Rursum in nimium densis, & obscuris non hærent, velut in silice, lignoue. Proinde natura, solertissima rerũ omnium architectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem finxisse videtur, quippe parti pellucẽti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde scitè dictum est illud, Vt speculum oculus est artis, ita oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, speculum non modo clarissimè repræsentare simulacrã rerũ omnium, quæcunque obiecta sunt, verum etiam interualla, colores, motus, breuiter res ipsas pãne dixerimus euidentibus, quam sunt; hoc vno discrimine, quod aduersa refert. Cuius causã hæc est, quod species, quæ à corpore solido per aerem manat ad speculi superficiem, simplex, puraq; est, vnde fit, vt non alia sit auersa, quam aduersa. Quibus de rebus acutissime multa disseruit Ambrosius Leo Nolanus in quæstionibus suis. Jam ars picturæ à rudibus initijs profecta, eo subtilitatis excreuit, vt uon oculis hominum, sed etiam aui bus, imposuerit, effeceritq; , vt veras res esse crederent, quæ coloribus erant fucata.

Salsitudo non inest illi.

Ἀλλῆ ἐν ἐρεσίῳ ἀυτῶ, id est, Salsitas non inest illi. In infacetos, & fatuos, ac itupidos. Sal enim primum, maximeque commune condimentum videtur: Plinius libro trigesimo primo indicat, metaphoram esse sumptam ab vsu salis, quod in omnibus cibis sit condimenti vice, & auidentem inuitet. Ergo hercle, inquit, vita humana sine sale nequit degere adeo necessariũ elementum est, vt transferit intellectus ad voluptates animi quoque. Nam ita sales appellantur: omnisque vitæ lepos, & summa hilaritas, laborumque requies, non alio magis vocabulo constat, Atque hinc Insulsã oratio, quæ nihil habeat leporis; & Insulsus homo, moribus inelegantibus. Contra falsum dicitur, quod acrimonia quadam mordet. Et sales vocant festiuiter, & argute dicta, non sine illecebra quadã mordacitatis. Seneca non vult sales nostros detatos esse. Quintilianus Institutionũ lib. 6. capitq; de risu: Salsum, inquit,

in consuetudine pro ridiculo tantum accipimus. Natura non utiq; hoc est, quãquam & ridicula oporteat esse falsa. Nam & Cicero, Omne, quod falsum, ait esse Atticorum, non quia sint maxime ad risum compositi. Et Catullus, cum dicit,

Nulla in tã magno est corpore mica salis, non hoc dicit, nihil in corpore eius esse ridiculum. Salsum igitur erit, quod non erit insulsum: velut quoddã simplex orationis condimentum, quod sentitur latente iudicio, & velut palatũ excitat: quod & à tergo defendit orationem: Sane tamen, vt ille, in cibis paulo liberalius aspersus, si tamen nõ sit immodicus, affert aliquid propriæ uoluptatis: ita hi quoque in dicendo habent quiddam, quod nobis faciat audiendi sitim. Hactenus ille: Porro Catulli carmen quod Fabius citat sic habet:

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa.

Recta est: hæc & ego singula confiteor, Totũ illud, formosa, nego: nam nulla uenustas,

Nulla in tam magno corpore mica salis.

Quo quidem in loco stultissime carpit Fabium Catullianum interpres, quasi poetæ verba parum perpenderit, cum ipse dormita verba Fabij verba parum perpenderit. Negat enim Fabius falsum uocari, quidquid ridiculum sit, etiam si uulgo sic vsurparent indocti. Adhuc ad hoc adagium Terentius in Eunucho: Qui habet sale, qui in te est, fatuum militem, & inspidum intelligi uolens. Cui postea, simili ironia, Atticam tribuit eloquentiam. M. Tullius Philippica 2. At etiam quodam loco facetus esse uoluisti. Quam id, dij boni, non decedat, in quo est tua culpa nulla: aliquid enim salis ab vxore mimæ trahere potuisti. Salem dixit festiuitatem. Refertur à Diogeniano, & Zenodoro.

Acetum habet in pectore.

H v r c germanum est Plautinum illud in Bacchidibus: Huic experiar, sit ne acetum, tibi cor acre in pectore. Legitur & alias apud hunc ipsum: Ecquid habet acetum in pectore? pro eo, quod est: Num, sapit? Num quid habet astutiæ? Nam, ut falsitas, itidem & acida, palatum iuuant, acuntque, & irritant stomachum. Horatius in Sermonibus, libro 1. Sat. 7. acetum pro mordacitate dixit.

At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto, Perfus exclamat.

Et hoc ipsum, Aceto perfundere, prouerbij speciem habet: sicut & illud ex Sermonibus Horatianis:

-At idem quod sale multo

Vrbem defricuit, charta laudatur eadem,

Solus sapit.

NARRAT Diogenes Laertius, Chrypsipũ philosophum vsque adeo sibi placuisse, vt consultus à quodã, cui potissimum filium suum philosophiæ præceptis instituentum traderet, sibi committendum responderit. Nam, si quem inquit, alium me præstantiorem arbitraret, ipse apud hunc philosophiæ darem operam. Vnde & illud Homericum de eo vulgo iactatum fuisse, quod solus saperet, reli qui vero umbræ ferrentur. Est autem apud Homerum Odyssæ K. de uate Tiresia, cui uni Proserpina dederit, ut etiã uita defunctus saperet, reliquias umbras uolitare, & eas quidem nihil aliud, quam umbras:

Τῶ καὶ τὴν νεῶτι νόον ὄρεσσερόνευα, Οἴῳ περὶ νόου, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐεσσιν. id est, Huic etiam extincto dederat Proserpina mentem

Solus uti saperet, reliquias uolitantibus umbris.

Vsurpat & à Platone, tanquã prouerbij loco. Vnde licet conijcere, carmen hoc Homeri vnum fuisse ex ijs, quæ plurima Macrobius scribit, adagionum instar solere celebrari. Sic & Cato senior de Scipione Iunioris pronuncianit, vt narrat Plutarchus in Præceptis ciuilibus, ac rursus in Apophthegmatis Romanorum:

Οἴῳ πέπινται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐεσσιν. id est, Ille sapit solus, uolitant alij velut umbræ.

Apte dicit de ijs, qui tãto intervallo reliquos omnes post se relinquunt, ut illi nihil, nisi umbræ, præ his esse videantur, planeq; quemadmodum Græci dicunt: καὶ ὄφθαλμοι, id est, Nugæ, deliriaque.

Canem excoriatam excoriat.

Κύνα δὲ πρὶν δὲ ἀρμύλλῳ, i. Canem excoriatam excoriatam. Suidas ait, dici solere de ijs qui iterum ea patiuntur, quibus, aliquando fuerunt afflicti. Aristophanes in Lyssistrata, nam hanc quoque nomine huius inscriptã inuenimus:

Τὸ τῷ φερειράτῃ κύνα δέρεν δ' εὐαριμέλιω, i. Iuxta Pherecratem, detrahare cutē canī, Detracta cui iam est.

Diogenianus ait convenire in eos, qui frustra sumunt operam. Sunt, qui putent, magna convenire, cum quis affligit afflictū. Confine est illi, quod alibi diximus: ἄσπον δέρεis, id est, Vtrem excorias. Quod vsurpat Aristophanes in Nebulis.

Peris enses, peris ignem oportet irrumper.

Διὰ καὶ μαχαίρων, καὶ πυρὸς σιπτὲν δέει. i. Peris; ignem eundum est, & per enses impetu.

Cum significamus quidvis periculi subeundum. Aristophanes in comœdia, cui titulus Lystrata:

Κἄν με χρεὶ διὰ τῷ πυρὸς Ἐθέλω βαδίζειν. id est, Et si per ignem fiet opus, Transire cupio.

Et Terentius ait parasitū non grauatulum, vel ē flamma cibū petere. Callix adulatores taxavit comœdia: ὅτι ἂ πῦρ, εἰ σιδηρος, εἰ δὲ χαλκὸς εἴργει μὴ φοιτᾷ ἐπὶ δέπνιον, i. Quod non ignis, non ferrum, neque as prohibuerit illos, quo minus ventitarent ad cenam. Hæc citat Plutarchus ex Eupolide. Refert eadē in libello De discrimine adulatoris & amici. Horatius item in Epist.

Impiger extremos currit mercator ad Indos,

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes,

Ad illud Theognidis allusit:

Χρηὶ γὰρ ὁμῶς ἐπιγῆν τε, καὶ ἄρ' αὖ νότα θαλάσσης

Δι' ἑσθῆ χαλαστῆς, κύρνε, λῶσιν πενήσι. id est, Oportet enim similiter & super terram, & super lata terga maris paupertatis solutionem, seu liberationem Cyrene quærere. Idem alibi non solum per mare currendū censer, vt pauperiorem fugiamus, verum etiam in mare desiliendum, & ex altis, ac præruptis saxis præcipitandum, his verbis: Ἦν δ' ἢ χρηὶ φέροντα καὶ εἰς μεγάλα τέτα πόντον Ριπτέιν, καὶ πετρῶν, κύρνε, κατ' ἢ λιβάτων.

M. Tull. Tusculanarum quæstionum libro secundo, Quæ flamma est, per quam non cucurrerint, qui hæc olim punctis singulis colligebant: id est, Quid non vel fecerunt, vel perpeffi sunt?

Non impetam linguam.

Οὐκ ἐπιγλωττίζομαι, id est, Non incessam linguam. Figura novitas in proverbiū abijsse videtur, auctore Diogeniano. Aristophanes in Lystrata:

Περὶ τὸν ἀθηνῶν δ' ἐκ ἐπιγλωττίζομαι. id est, At lingua Athenas neutiquam incessam mea.

Hesychius citat Æschylum in Heraclidis. Græcis, ἐπιγλωττίζω, est, linguæ conuicijs incessere. quasi dicas, Inlinguare, quemadmodum a vola dicimus Inuolare. Proprie vero pertinet ad male ominantes. Rapiuntur enim dicta in omen, velut in augurium venturi mali, bonive. Vnde semper a maledictis temperandum. Pindarus in Pythijs hymno quarto, inter ceteras virtutes laudat & linguam a maledictis temperantē: Ὁρανεῖται μὲν κακῶν γλώσσαν φεινῆς ὁπός. id est, Priuans malam linguam voce dilucida. Interpres citat in hanc sententiam carmen Hesiodi:

Μηδὲ κακῶν ἐτάρον, μηδ' ἐθλῶν νικητῆρα. i. Haud solitum socijs certare bonisve, malisve.

Vti licebit, cū significabimus non de re quapiam periculosa nolle verba facere, veluti de rebus Principum, aut potentum, ἐκ ἐπιγλωττίζομαι. Verbū inde ductum, quod, qui temere loquuntur, ὅτι ἂν ἐπιγλωττίζω. ἔλθοι loqui dicuntur, sicut alibi monstraui.

Arena sine calce.

Vt auctor est Suetonius, Caligulæ Cæsari vsque adeo placebat ardor, ac vis in dicendo, vt Seneca orationem sine calce arena sit solitus appellare, tanquam dissolutam, ac nervis carentem, & ordine: quæ quodammodo compages est totius sermonis suo quiddam loco disponēs. Quamquam autem Caligula multa parum integre mētis dedit argumenta, tamen in hoc iudicio minimum aberravit a scopo. Seneca fertur impetu quodam, minime feruens ordini. Hoc inter egregias virtutes habet nœui: Male cohæret arena, nisi calcem admisceas. Confine illi, quod alio dictum est loco: Scopæ dissolutæ.

Lupus hiæ.

Λύκος ἔχωνεν, i. Lupus hiæ. Dicebatur, si quis, re multum sperata, multumq; appetita, frustratus, discederet. Aiunt enim, lupū, prædæ

prædæ inhiantem, rictu late diducto accurrere: qua si frustretur, obambulare hiantē. Aristophanes in Lystrata:

Οἷς πῶς ὄν ἐδ' ἐν, ἐμίπηρ λύκω κεχρηότι. i. Queis nihil fidum, ac tutum est, inhianti nisi lupo.

Item Lucianus in Gallo, εἰς ἑν ἔν, μάτλω λύκῳ χανῶν παρὰ μικρὸν, i. Ingredebam itaque, cum parum abfuisset. vt lupus hians discederem. Dionysius Sophista in epistola quarta: ἄρα μὴ λέλιθα ἐμαυτὸν εἰς παρομιάν ἐλθῶν, καὶ γένοιαι λύκος χανῶν διὰ κενῆς; id est, Num insciens in proverbium incidi, factusq; sum lupus frustra hians? Apud Athenæum lib. 14. citatur hæc ex Eubulo: Ἐπερὶ ἔπερθε, μήποθ' ὄς λύκῳ χανῶν, καὶ τῶν δ' ἑμαυτῶν, ὕστερον συχρὸν δράμης. i. Properato propera, more ne lupino hiās, Frustratus his, in posterum curras diu.

Porcellus Acarnanius.

Χοίριστῳ ἀκαρνάνῳ, i. Porcellus Acarnanius. In mollem, & amabilem, atque in delicijs habitum dicebatur. Lucianus in Dialogis meretricijs: καὶ μοι, φασὶ, χαίρειας, καὶ χοίριστῳ ἀκαρνάνῳ, id est, Læuis mihi, vt aiunt, Chæreas, & porcellus Acarnanius. Allusum ad porcellum, quem inducit Aristophanes ἐν ἀχαρνέυσιν, symbolū eorum membrorum, quibus obscenæ voluptates peraguntur.

Megaricum machinamentum.

Μεγαρικὴ μηχανή, i. Ars Megarenis, dicitur, cum dolo, & astu res agitur, non synce ra fide. Olim enim Megareses vulgo male audiebant, tanquam fraudulentis, ac ficti, quod aliud sentire soleant, aliud loqui, vt indicat Aristophanis interpres. Citatur apud Suidam hic senarius:

Ἀλλ' ἐστὶ γὰρ μοι μεγαρικὰ τῆς μηχανῆς. id est, Sed enim ars adest mihi quæpiam Megarensum.

Est autem apud Aristoph. in fabula, cui titulus ἀχαρνῆς. Celebrantur Megarensiū vascula fictilia: vide, num huc spectet proverbium: deinde constat, Euclidem Socraticū fuisse Megarensem, qui suscepit scholam Megaricam. Hic fuit insignis machinarum artifex. Fieri potest, vt hinc natum sit adagium. Ad hæc est ciuitas eiusdem nominis in Thessalia Pontica, & de Thessalico commento dictum est alias. Sphinges Megaricas post referemus.

Seruus seruo præstat, dominus domino.

Δὲλθ' ἄπο δέλεω, δεσπότης ἄπο δεσπότη. i. Seruoque seruus potior est, herusque hero.

Senarius proverbialis, admonēs, in eodem hominum genere non statim omnes æquales esse, verum hominum habendam esse rationem, non tantum conditionis. Veluti generosus antecellit suo pte genere plebeium. Verum est non mediocre discrimen inter generosum, & generosum; itidem inter plebeium, & plebeium: adeo, vt quosdam plebeios nonnullis ingenius anteponas. Aristoteles libro Politicorum 1. τὰ μὲν ἐντιμότερα ἔργα, τὰ δὲ ἀναρχιότερὰ, καὶ κατὰ τὴν παρομιάν,

Δέλος ἄπο δέλεω, δεσπότης ἄπο δεσπότη. i.

Quædam ministeria honoratiora, quædam autem magis necessaria. Et iuxta proverbium:

Heroq; herus, seruoq; seruus est prior.

Dadali opera.

Δαίδαλειω ποιήματα, i. Dædale opera, dicitur, quæ nouo artificio fabricata sunt, & admirando. Hinc natum, quod, cum veteres illis plastæ formas animalium cæcas fingerent, & immobiles, Dædalus insolito artificio primus & oculos induxit, & nervis quibusdā additis effecit, vt huc atq; illuc mouerentur, adeo scite, vt spectatibus viuere, atq; ingredi videretur. Vnde ferunt quædā Dædali signa vinciri pedibus, ne au fugiāt. Huius rei meminit Plato in Menone: his quidē verbis: ὅτι τοῖς δαίδαλειω ἀγάλμασιν ἐπροσέχθιας τὸν νῆν: ἴσως δὲ, εἰδ' ἐστὶ παρ' ἡμῶν. πρὸς τι δὲ τῶτο λέγεις; ὅτι καὶ ταῦτα εἶναι μὲν μὴ δαδαίμενα ἢ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπέττει. εἰ δὲ δαδαίμενα παραμένει. τι ἐν δὴ; τῶν ἐμῶν ποιημάτων λεγόμενον μὲν ἐκτίθει, εἰ πολλῆς τινὸς ἄξιον ἐστὶ τιμῆς, ὡς περ δραπετῆν ἀνθρώπων, (ὃ γὰρ παραμένει) δαδαίμενον δὲ πολλῆ ἄξιον. i. Quoniā non animaduerstisti Dædali signa. Fortassis ne sunt quidem apud vos. Quorsum istuc dicis? Quoniam illa quoq; si reuincta fuerint, discedunt, atque aufugiunt. Sin vincita sunt, consistūt. Quid tum postea? Si quod ex illius operibus solum tum possideas, haud quamquam magno æstimandū, perinde quasi seruū possideas fugitiuū. Neque enim apud te manet. Sin autē vincitum, id magno æstimandū sit. Idem

Idem in Hippia maiore sic refert, quasi de prifcis, & obfoletis dici solet, *ει δ'ρα νυδ' α' ιππια ο βιας αναβιων, γελασ' αν οφλοι παρ' ος υμεις, οσπερ κει τον δεσδαλον φασιν οι ανδριαν τοποιοι νυδ'. ει γινε μινος τοιαυτ' εργαζοιτο, οει λυδ' αν τ'ενομα εχει, καταγελασον αν ειναι.* Si sane nunc, o Hippia, Bias reuiviscat, tiffum apud vos tulerit: quemadmodum & horu temporu statuarij de Dædalo narrant, si nunc viuens talia proferat opera, qualia erant illa; vnde famam, ac nomen adepus est, deridiculum fore. Meminit & Aristoteles libro Polit. primo, de feruis loquens, quos ait nihil aliud esse, quam instrumenta viua: *Ει γαρ, inquit, η δ'υατο εναςον τ'ων οργάνων κελδ'θεν η προαιδα'ομενοι, αποτε λειν τ'ε αυτ'ε εργον, οσπερ τα δευδαλυ φασιν; η τ'εσ τ'ε η εαίς'ε π'ιποδας, (εσ οπισιν ο ποιητής ε'υτομα'ετες θεοι' δ'υεδαυ αγ'οιαι) ε'τος αι κερ'ε'ιδεσ' ε'κ'ε'κ'η'ζον αυτ'α; κει τα π'ληκ'ε'τα ε'κ'η'θ'αριζ'εν, ε'δ'ε'ρ αν ε'δει ε'τε τ'οις αρχιτεκ'τοσιν υ'π'ηρετ'ων, ε'τε τ'οις δεσ'πότ'αις δ'ε'λων,* id est, Etenim, si fieri posset, vt vnusquodq; instrumentum, vel iustum, vel per se præfentiens, suu opus perageret: quemadmodu aiunt Dædali statuas facere, & Vulcani tripodes, (quos poeta scribit vltro in diuinum certamen prodijisse) itidem & peccines per se te xerent; & pleetra cithara canerent, haud quaquam opus haberent, neque architecti ministris, neque domini feruis. Locus, que citat Aristoteles, est apud Homeru Iliados 6. Meminit idē de anima libro primo, refellens opinionem Democriti, cēsentis, animam ita mouere corpus, vt ipsa prius mota, moueret. Ait enim, Democritum tale quiddam afferre, quale sit apud Philippum, comædiarum scriptorem. Is enim scripsit, a Dædalo ligneam Venerem fabricatam fuisse, quæ moueretur argento viuo infuso: *διον, inquit, Δημόκριτ' παραπ'λησ'ως λέγων ο'ιτιπ'ω τ'ω κωμωδ'οιδ'εασ' κ'α'κ'α. φησι γαρ τον δεσ'δαλον κινε'με'ν'ω ποιησαι τ'η'δ' ε'υλ'ι'ν'ω ε'φοδ'ι'τ'ω, ε'ργ'ε'αντα ε'ργ'υρον χυτ'ον.* Proinde prouerbiu ad varios vñs poterit accommodari. Vel vbi res inusitata arte confectas significabimus. (Nam Homerus artificiosa Dædala vocat:

·Ος χερσιν ε'πίε'ατο δευδαλα πάντα
·Τ'ε'χειν id est,
·Qui manibus norat fabricari Dædala cuncta;

Item Pindarus in Olympiacis:
·Κα' δευδαλυμένοι, ε'δ'ε'σι ποιη'λοις

ε'ξ'απατ'όντι μ'υθοι.
Et arte conficte mendacijs varijs fallunt fabula. Et Virg. Dædalam Circem vocat, quod nouis, & admirandis artibus homines verteret in feras. Quin & orationis poliendæ artifices λογοδωδ'άλες, & obsoniorum peritos δεσ'δαυδ'άλες appellant Greci, Vel: cum inconstantiam, & instabilitatem cuiuspiam significabimus. Sic enim apud Platonem in Euthyphrone, Socrates argumenta non consistentia, Dædaleis operibus similia videri dicit. Euthyphron autē respondet, Socratem sibi pro Dædalo esse, quippe qui rationes suas non finat consistere, rursum coarguens, & euertēs, quod paulo ante visus sit approbare.

Furem q; fur cognoscit, & lupum lupus.

Εγνώ δ'ε φ'αρ τε φ'ορα, κει λυκ'ο λυκ'ον.
Furem q; fur cognouit, & lupum lupus. Aristoteles septimo libro Moralium Eudemiorum hunc quoque senarium citat inter adagia similitudinis. Amant enim vulgo se mutuo, qui similibus vitijs laborant, præcipue fures. Et lupi latronum instar collecti grassantur. Videmus in quibusdam ob arcanam ingeniorum cognationem protinus amorem nasci. Contra aduersus alios odium ob naturę dissimilitudinē. Ad hanc similitudinē, & dissimilitudinē Democritus referebat omnes omniu rerum causas. adeo, vt interrogatus de cane semper eidem lateri incubate, quamobrem id faceret, responderit, *οτι ε'χη'τι κερ'αμ'ιδ'ι δ'ιμου'ν η κ'υ'ον,* id est, quoniam habet canis aliquid cum illo latere simile. Id obiter narrat Aristoteles libro Magnorum moralium secundo, inter prouerbia similitudinis, irridens Democritum. Quid enim simile habet later cum cane? Nec tamen a Democrito multum absunt medici quidam, qui ad omnem percunstationem obijciunt nobis occultam quãdam rerum proprietatem.

Terra amat imbrem.

*Ερ'α μ'εν υ'μβρου γ'α'α, id est,
Nam terra gaudet imbre.*

Vbi quis desiderat ea, quæ sibi nouit esse accommodata, conducibiliq; Citat hoc hemistichiu, veluti prouerbiale, Aristoteles libro Moralium Eudemiorum septimo, ostendens, non solum similitudinē conciliatricem esse amicitie, veluti inter fures, graculos,

graculos, & lupos; verum etiam dissimilitudinē nonnunquam beneuolentię causam existere: contra, similitudinē odij. Nā terra, cum suapte natura sit sicca, amat imbrem: & figulus odit figulum: indoctus amat litteratum: mulier uirum. Ibidem narrat ab Heracito reprehensum poetam, qui scripsit hoc carmen:

Ως ε'ρις ε'κ τε θε'ων, κει ανθ'ρωπων απολοιτο. i. Lis utinam sublata, deos, hominesq; relinquat.

Athenus libro 13. carmen ex Euripide citat:

*Ερ'α μ'εν υ'μβρου γ'α'α οταν ε'ηρον πα'εδ'ον. id est,
Tellus quidem imbrem amat, solum cum est aridum.*

Aristoteles libro Moraliu Nicomach. 8. citat eandem ex Euripide sententiam, sed perturbato metro:

*Ευριπιδης μ'εν φ'ασκ'ον,
Ερ'α μ'εν υ'μβρου γ'α'α αν ε'ηρανθ'ε'σαν,
Ερ'α δ'ε σεμ'ον υ'ραρον πληρ'αμενον
Ομβρ'ε, πεσ'εν εις γ'α'α, id est,
Euripides cum ait,*

Requirere imbrem terram, ubi siti aruit, Diu vicissim cælum, ubi iam nubibus impletur, optat in solum delabier.

Hoc affert ad confirmandam quorundam opinionem, qui dicebant secus, quam haberent prouerbia dissimile a dissimili, contrarium a contrario appeti. Terra enim frigida, & sicca appetit imbrem, qui, iuxta aeris naturam vnde venit, est calidus, & humidus: ac imber vicissim appetit terram.

Herculana balnea.

Ηρ'ακ'η'α λε'τ'ε'α, i. Herculana balnea. De impendio feruentibus balneis dicebatur, quales legimus & thermas Neronianas. Aristophanes in Nebulis:

*Π'ε' λυχρ'α δ'η'τα πόποτ' ε'ιδ'ε' ηρ'ακ'η'α λε'τ'ε'α; id est,
Vbi nam frigida unquam uidisti Herculana balnea:*

Interpres adscribit, Ibycum auctorem esse Vulcanum muneris vice submisisse Herculana balnea. Atque, inde omnia calida balnea, Herculana dici cepta, testatur idem Athenus lib. 12. Porro Aristot. in Problematis Sectionis 24. Probl. ultimo ostendit huiusmodi balnea apud ueteres habita sacra, propterea quod ex sulphure, ac fulmine, rebus natura sacris, proueniunt. Pisan-

drus autem tradit. Minervam Herculi fessio calidum balneum suppeditasse. Vnde fit uerisimile, prouerbiu recte dici posse, quoties ætate, aut labore quopiam fatigatus, ministerium paullo diligentius ad refocillandas uires adhibetur. Nam Plato libro De legibus 6. *γερωνικηδ' λε'τ'ε'α,* id est, Senilia balnea calida uocat, eaq; senibus exhiberi iubet. Siquidem ueteres frigida la uabant, calida balnea ualcutinarijs duntaxat exhibebantur. At his temporibus aurigę quoque & nauta lauati in thermis. Ac Germani maximam vitę partem in hypocaustis transigunt, pyraustarum instar. Pindarus quoque Olymp. 12. meminit horum balneorum, *θερμ'α νυμφ'ων λε'τ'ε'α βασ'αζ'εις,* id est, Calida Nympharum balnea frequentas: siue quod in ea ciuitate locus esset, cui nomen Calida balnea: siue quod ipse, more Herculis, post multa certamina exhausta, iam refocillaretur calidis balneis, quas Nymphæ Herculi laboribus fatigato submisisse feruntur. Porro corpus hominis magnopere reuocari calidis balneis declarat in Nemeis Oda. 4. *ιδ'ε' θερμ'ον υ'δ'αρ τ'ο σον γε μ'αλ'θακα τ'ε' χει γ'υδ', ε'σον διλογ'ια φ'ε'ρμ'η γ'η σωζ'ορ'ε,* id est, ne calida quidē aqua æque mollit ac refocillat membra, quātum laudatio citharę aptata.

Aut ter sex, aut tres tessera.

Η τ'ρις ε'ξ, η τ'ρε'ις κ'υβ'οι, i. Aut ter sex, aut tres tessera. Siquando significabimus nos extrema periclitari uelle, & aut plane vincere, aut prorsum uinci, hoc adagio tēpestiuiter utemur. Sumprum est a uetusto tesserarum lusu, in quo qui nouem iecisset, is modis omnibus superabat: qui tres, is longissime aberat a uictoria. Nam antiquiores tribus tesseras vti consueuerant, non quemadmodum nunc duabus. Tessera autem etiam iactum ipsum appellant, qui nonnunquam plenus est, interdum inanis. Itaque iactus ter triuui, felicissimus erat, triuui inanis. Meminit huius adagionis Iulius Pollux, libro de rerum uocabulis nono: Porro tesseras easdem esse cū ijs, quos Greci, κ'υβ'ε'ς, appellant, testis est A. Gell. libro 1. cap. 20. κ'υβ'ε' enim, inquit, est figura ex omni laterę quadrata. Quadrantales sunt, inquit M. Varro, tessera, quibus in aluocolo luditur, ex quo ipsæ appellatæ κ'υβ'οι. Zenodorus parcemiam hanc citat ex Pherecratis

eratis fabula, cui titulus Myrmecathropi. Est enim claufula carminis trochaici. Suidas & Aeschylum adducit eo Agamemnone:

Τὰ δασσοτῶν γὰρ εὖ ποσσίντα θήσομαι, Τρίς ἐξ βελέσσα τῆς ἐμῆς φρυκτωρίας, id est, Nam res herorum faxo vt optime cadant, Ter sex vbi phryctoria iaciam meæ.

Vsurpatū est à Platone lib. De legibus vltimo: Τὶ ἐν δὴ ποικίλων, ἐχόντων τέτων ἕτως ἐξένη; τὸ λεγόμενον, ὃ φίλοι, ἐν κοινῷ, καὶ μέτρω ἔσκειν ἡμῖν κείθεαι, καὶ ὑπερκευδαλέην περὶ τῆς πολιτείας ἐθέλωμεν συμπίσσης, ἢ τρίς ἐξ, φασί, ἢ τρεῖς κῦβες βάλλοντας, πάντα ποικίτων. id est, Itaque, cum hoc in loco res fuerint, quid faciendum censet, hospes? Iuxta id quod vulgo dicitur, amici, uisum est nobis par esse, uti rem in publicum, & in commune conferamus, velimusque de uniuersa Rep. supremum subire discrimen, nihilque non facere, ita, vt uel ter sex, vel tres talos iaciamus.

Quanta mus apud Pisam.

Ὅσα μῦς ἐν πείσῃ, id est, Quanta mus apud Pisam, subaudi tulit, aut simile quippiam. De ijs, qui uincunt, & opratis potiuntur, sed non sine summo negotio, neque citra magnam incommodum suum. Suidas natum ait ab Athleta quodam, seu pugile Tarentino, qui in Olympiacis certaminibus, apud Pisam semel duntaxat uictor discessit, idque plurimis acceptis plagis. Plutarchus Simposiacōn commentario quinto docet apud Pisam μονομαχίας, id est, singularia certamina celebrari solere, in quibus etiam ad cædem vsque affligebantur ij qui succubissent.

Mus picem gustans.

Μῦς ἀρτί πείσῃ γλόμοσος, i. Mus nunc picem gustans. Quidam aiunt dici solere in eos, qui cum antea fuerint audaculi, & confidentes, postea, periculo degustato, plane timidi uidentur. Nondum satis liquet, utrū à mure in pice deprehensio sit translata allegoria, sicuti placet Diogeniano: an ab illo, de quo meminit Herodotus primo lib. in pice deprehensio, atque ita pœnas dante: an à pugile illo Tarentino, de quo dictum est: vt in πείσῃ sit allusio ad nomē urbis, apud quam celebrantur certamina Theocritus in Idyllio ξ.

Νῦν δὲ πῶθ' ὡς μῦς, φαντὶ, θυάωνχε, γλόμοσος πείσας. id est,

Nunc, tandem, sicuti mus, ut aiunt, Theonuche gustauimus picē. Porro siue ad animal referas, siue ad pugilem, nomine murem eadem ferme manet adagij significatio, uidelicet, experientiam male cessisse. Si quidem mus imperitus, si quando in picem inciderit, aut perit, aut vix eluctatur: ac deinde periculi memor timet contingere. Fit pugil ante ferox, & iactabundus, simulatque certamen Olympiacum, expertus est, sensitque quanti consisterit ea victoria, deinceps abstinuit. Huc spectat illud Horatia num.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit,

Iidem iuuenes bellorum imperiti, facile bellum suscipiunt. Senes experti, quantum malorum agmen secum trahat bellum, reformidant. Quare non intempestiue dicitur in eum, quem pœnitet experimenti: aut qui rem, parum feliciter tentam, iterum aggredi refugit. Finitimum illis, alibi dictis, Serò sapiunt Phryges, & Cumani serò sapiunt, &, Piscator ictus sapient. Est autē hæc una præcipua pestis vitæ mortalium, quod non perinde discimus cauere malum, atque admissio mederi. Queritur hoc Plato libro De legibus decimo: ἐν ἐπὶ τὸ μὴ δρᾶν τὰ ἄδικο τέτρομεθα οἱ πλείεσι, δρᾶσαντες δὲ ἐξαλειθεῖν περιόμμεθα, id est, Non huc incumbimus plerique, ne commitamus iniustia, sed, ut postea quam fecerimus, medeamur. Atqui, iuxta Plautum. Nimmio satius est non admittere malum, quam misso mederi.

Delphicus gladius.

Δελφικὸν ξίφος, i. Delphicus gladius. De re dicebatur, ad diuersos usus accommodabili. Quemadmodum isdem vasculis, & poculorum uice in conuiujs, & clypeorum uice in bellis utebantur. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabricatus, vt eodem simul & sacras mactarent uictimas, & nocentes afficerent supplicio. Meminit huius gladij, cum Euripides in tragedijs, tum Aristoteles Politicorum lib. i. disteres naturā non gignere singula ad plures usus, sed unumquodque ad suum peculiarem, propriumque finem: ἐδὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοῖσιν, ὃν χαλκοτῦποι μέγαυραν δελφικῶν πενιχρῶς, ἀλλ' ἐν πῶρος ἐν. id est, Neque enim natura tale quippiam facit, quemadmodum ætarij fabri gladium Delphicum, quasi per inopiam:

inopia: sed unumquodque ad singula. Meminit idem huius rei, libro De partibus animalium 4. tractans de linguis insectorum, quæ pluribus funguntur officijs, simul & tentantes cibum, & attrahentes, & spiculi uice aduersus iniurias defendentes, id quod negat facere naturam, nisi coactam inopia, ut idem instrumentum ad usus dissimiles accommodet, quandoquidem ad defendendum magis appositum uideatur, quod sit acutissimum, ad gustandum, quod sit fundosum. Vbi enim, inquit, licet duobus uti ad duo opera, nec aliud impedit, nihil tale natura facere, quale per inopiam, ars excusoria obeliscolychnium ex uero, iucernaque componit. Attamen, si id fieri non potest, eodem ad plura abutitur. Vnde uidetur ὀβελισκολύχνην iucundius quadraturum pro uerbo, quam Delphicum gladium: nisi forte hic ipse Delphicus est gladius. Item Euripides in Oreste:

Θανῆν γὰρ ἀντὶ μαῖρα δελφικῶ ξίφει. id est, Fatale enim illi est, ense Delphico mori.

Quadrabit igitur vel in pauperes, qui ob penuriam, eandem uestem, aut aliam rem quampiam ad uarios usus accommodant: aut in vitiosum proæmiū, & diuersis causis applicabile. Licebit & in serium sensum accommodare pro uerbum, vt, si quis eruditionem Delphicum appeller gladium, quod in omni ætate, omni uitæ conditione sit usui. Nā litteræ iuuenibus sunt necessariae, senibus iucundæ: pauperibus opes suppeditant, opulentis adiungūt ornamentum: in rebus aduersis solatio sunt, in secundis gloriæ, claro nautis genere splendorem agent, obscuro genere natis, claritatis initium conciliant.

Antequam incipias, consulta.

ΑΝΤΕΨΑΜ incipias, cōsulto, ubi cōsulueris, mature factio opus est: Hanc sententiam Sallustianā Aristoteles ut pro uerbale refert libro Moralium Eudem. 5. & Nicomachiorum 6. καὶ φασὶ παράπλεν μὲν εἶε ταχὺ τὰ δόξαντα, βελδέειαι δὲ βραδέως. id est, Et aiunt quidem mature faciunda, quæ decreta sint: ceterum lente, cunctāterque deliberandum. Diogenes Laertius huius dicti auctorem facit Biantem. In hæc sententiam copiosius diximus in pro uerbo, σπαυδὲ βραδέως. Laudatur hoc nomine Datames apud Aemilium probū, quod,

ubi cogitasset, facere au debet cogitata; solitus cogitare priusquam conari.

Margites.

MARGITEN pro stupido dixit Lucianus in Hermotino: Ἀλλ' οἶε μαργίτη τινὲ διαλέγεσθαι, id est, Sed exiltimas te cū Margite quoriam loqui. Hunc ita describit Homerus, citante Aristotele libro Moralium Nicomachion 8.

Τὸν δ' ἄτ' ἀρ σκαπτῆρα θεοὶ θέσαν, ἐδ' ἀροτῆρα, id est, Ὅτ' ἄλλος τί σοφόν. id est, Hunc neque fossorem uoluerunt numina diuum

Esse, nec agricolā, nec in ulla præterea re Scitum aut egregium.

Suidas docet, Margiten fuisse quempiam ob insignem stultitiam celebrem, qui non potuerit numerare supra quinque: sponfam ductam non ausus est attingere, uertus, ne se apud matrem incusaret. Cum iam esset factus iuuenis, rogauit matrem, an ex eodem parte nata esset. Quamquam hæc alij tribuunt Melitidi, alij Corebo, de quibus suo dicitur loco. Satis apparet, uocem esse fictam à μη & ἔργον, quod ad nullā actiōnem esset utilis. Erat autem Margites, titulus operis, quod à quibusdam tribuebatur Homero. id, vt uidetur, intercidit. Indicat hæc interpres Aristophanis in Auibus. Cōuenit cum illo Hesiodio, Nulla in parte utilis, qui nec ipse sapit, nec alijs obtemperat: & Nullo in numero.

Quod factum est, infectum fieri non potest.

NIHIL hac sententia uulgatius. Quod factum est, infectum fieri non potest. Exstat apud Terentium in Phormione. Aristot. libro Moralium Eudemiorum quinto: τὸ δὲ γεγονός ἐν ἐνδέχετ' ἐμὴ γυνέθει, id est, Fieri non potest, ut, quod factum est, sit infectum. Mox citat carmen ex Agathonis tragedia.

Μόνη γὰρ αὐτῆ καὶ θεὸς σερίσκειται, Ἀγένητα ποιεῖν, ὃς ἂν ἢ παπαρῶ μένε. id est, Etenim illud unum ipsi negatum est & Deo, vt

Insecta reddat, facta quæ fuerint semel.

Vsurpatur in epistolis Ciceronis ad Atticum non semel uersus ille Homericus, ex Iliados σ. & τ.

Ἀλλὰ τὰ μὲν ποτε τεύχεθαι εἰδομεν ἀχρύνενοι περ. id est, Ita

Ista molesta licet anteaq̄ valere sinamus. Nec incitum Phocylidis carmen:

Μηδ' ἐπαροχομένοισι κακοῖς τρύχεται ἡγορ. Οὐκ ἐπι γὰρ δικάται τὸ τετυγμένον εἶναι ἀτυκτον. id est,

Neue malis iam præteritis animum excruciaris.

Quod semel est factum, fieri infectū haud queat vnquam.

Eandē sententiā habet Pindarus Olympiorum hymno secundo:

Τῶν δὲ πεπραγμένων ἐν δίκῃ τε καὶ παρὰ δίκην, ἀποιόντων ἐδ' ἀν

χρόνος ὁ πᾶτων πατήρ δικάτο θέμεν ἔργον τέλει. id est,

Eorum, quæ facta sunt, siue iure, siue præter ius, nihil vt sit infectū, nec tempus quidem efficere possit opere perfecto.

Mendacem memorem esse oportet.

QVINTILIANVS Institutionū oratoriarum libro quarto, sententiam hanc prouerbij vice citat: Mendacem memorē esse oportere. Item Appuleius in Apologia Magiæ secunda: Sæpe, inquit, audiui, non de nihilo dici: Mendacem memorem esse oportet. D. Hieronymus, Oblitus veteris prouerbij, Mendaces memores esse oportere. Satis liquet adagij sensus, nempe perdifficile esse, vt, qui mentitur, semper sibi constet, nisi sit summa memoria. Est autem fictarum rerum memoria non paullo difficilior quam verarum. Proinde plerunq; deprehenduntur hoc pacto mendaciorum architecti, dum oblitī, quæ prius dixerint, diuersa à superioribus loquūtur. Sic deprehenditur apud Terentium Darius, sic Psyche Appulciæ commentum à fororibus sentitur.

Malus cum malo colliquescit voluptate.

Κακὸς κακῷ γὰρ σιωπῆτικῆν ἡδονῆν. id est, Etenim improbo vir est voluptati improbus.

Refertur ab Aristotele inter similitudinis adagia, libro Moralium Eudemiorum septimo: Malus malo iucundus, ob vitiorum commercium, & societatem.

Iuuenalis item:

Magna inter molles concordia.

Ab eodem in Magnis moralibus adducitur ex Euripide. Æchines aduersus Timar-

chum citat ex Euripidis Phœnice eandem sententiam:

Οἷσι δ' ὁμιλῶν ἴδετε κακοῖς ἀνὴρ Οὐ πάποτ' ἠρώτησα, γινώσκον ὅτι τοῦτός ἐστιν οἷς περ ἴδεται ξυών. id est,

At cum malis quicunq; gaudet viuere, Nunquam rogauī: noui eum, quod talis est,

Cuiusmodi sunt, queis amat conuiuere.

Amicitia stabilium, felicitas temperantium.

ARISTOTELES lib. Moralium Eudemiorum 7. sententiam hanc velut à medio sumptam refert, Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorum, qui sua forte contenti sunt: Ορθῶς λέγεται ὅτι ἡφιλία τῶν βέλων, ὡς περ ἡ διδαιμονία τῶν ἀντάρκων. Amicitia virtute, non pecunijs, aut forma concilianda est. Etenim, si rebus caducis concilietur, caduca sit & ipsa necesse est. Nihil autē in rebus humanis stabile, præter vnā virtutem, quæ sola fortunæ ludibrijs obnoxia non est. Deinde felicitas hominis non est in facultatibus sita, quæ cupiditatē animi non explent, sed irritant, verum in hoc, vt suam quique fortunam boni cōsulat. Arist. lib. Rhet. 2. pro exemplo sententiæ simplicis, ac dilucidæ, si quis inspiciat, ponit hunc versiculum:

Οὐδ' εἰς ἐραστῆς ὄσις ἐκ ἀέρι φιλεῖ. id est, Haud quisquam amator est, ni amarit iugiter.

Huic ad stipulatur illud Senecæ, Amicitia, quæ desinere potuit, nunquā vera fuit.

Leonis catulum ne alas.

ÆSCHYLII sententia prouerbialis refertur apud Aristophanem in Ranis:

Οὐ γὰρ λέοντι σκύμον ἐν πύλοι τρέφειν, Μάλιστ' ἀδ' λέοντα μὲν πύλοι τρέφειν,

Ἦν δ' ἐκτραπὴ τις, τοῖς τρέποις ὑπηρετεῖν. i. Catulum nec alas leonis in republica,

Ac maxime ipsum ne leonem alas ibi, Quod si quis alitur, obsequendum moribus.

Refert hunc locum Valerius Max. lib. 7. c. de sapiēter dictis. Admonet ænigma, non esse fouendam potentiam, quæ leges possit opprimere: quod si forte talis quispiā exstiterit, non esse à Rep. decertare cum illo, quem nequeas nisi magno Reip. malo deuincere. Tyrannus aut ferendus est, aut non recipiendus.

Qui bene conijciat, hunc uatem.

M. TULLI in opere De diuinatione lib. 2. scribit Græci uersiculum vulgo iactatum existare in hanc sententiam: Qui bene conijciat, uatem hunc perhibeto optimum. Citat autem eum uersiculum Plutarchus in libello De respōsis Pythiæ: ὁ μὲν εἰκόλων καλῶς, ὃν ἄριστον μάντιν ἀντιγράφειν ἢ παρομιῖα, id est, Bene coniectans, quem optimum uatē appellauit prouerbium. Quamquam hic in Plutarcho locus mutilus erat & lacer: Attamen colligi potest carmen huiusmodi fuisse:

Μάντις γ' ἄριστος, ὅσις εἰ καλῶς καλῶς.

Atque ita citat ex Euripide in libro De defectis oraculis. Citat & M. Tull. lib. ad Atticū 7. A te, inquit, exspecto futura. μάντις γ' ἄριστος. Huc allusit Theocritus in Piscatoribus, si modo Theocriti sunt illa:

-Οὗτος ἄριστος, ὁ διδάσκαλός ἐστι παρ' ὧν ἔσσι. id est,

-Nemo Somnia coniectat melius, quàm mente magistra.

Qui regitur.

Admonet adagium, futurorum præscientiam non è sortibus, aut augurijs petendam esse, sed à prudentia. Siquidem, qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentiumque coniecturis facile prospiciet, quid sit euenturum. Proinde non iniuria scripsit Aristoteles lib. Moralium Eudemiorum septimo: Φρονίμων καὶ σοφῶν ταχέϊαν εἶναι τὴν μαντικίαν, καὶ μάντιον. id est, prudentium, atque sapientium hominum celerem esse diuinationem, & horum tantum.

Pannus lacer.

HOMINEM iā fastiditum, & reiectū, fædus poluogides appellat Græci, id est, pannum undique lacerum. Sumpta metaphora à veste longo usu detrita, atque ob id reiecta, cum noua fuerit in pretio. Sic autem quidam amicus uruntur, ut uelibus: dum usui sunt, ac uigent, amplectuntur, curant, ostentant: simul atque uel ætate defecti sunt, uel alioquin utiles esse deserunt, negligunt, ac reijciunt. Lucianus: Αχρηῆ δ' ἴδαστο τὴν λόγῳ τῆστο, φαίλος πολυογιδὲς ἐργασάμενος, ἐξέσσης, id est, Donec, ubi te iam, iuxta id, quod dici solet, pannum vndiq; la-

cerum reddiderit, expulerit. Idem in eodem dialogo, nempe de Mercede seruientibus similitudinem affert de nouis calceis, qui tantisper in pretio sunt, dum noui nitent, iidem, ubi luto sorduerunt, in angustā abijciuntur aliquo, atque ibi nullo curante, situ, cimicibusque opplentur. Solon eos, qui exercebantur ad Olympiaca certamina, primum dicebat esse sumptuosos, & ob id Reip. graues, ubi vicissent, ob fastum esse detrimento ciuitati, postremo, cum senuissent, iam profus esse inutiles. Ad id exprimendum Laertius citat uersiculum Euripidis.

Τρίβλων ἐκλιπόντες οἰχονται πρόκλας. id est, Filis solutis lacera pereunt pallia.

Metum inanem metuisti.

Αδὲς δ' ἐδιδας δέος, i. Inanem metuisti metum. Vbi quis formidat in re tuta. Virgil. Omnia tuta timens.

Inest autem in ipsa Græcanici dicti figura prouerbiale quiddam propter ἀντίθεσιν. Velut in his quoque: Ἀδωρα δ' ἄρα, δειρός ἀδελφός, παρθένος ἀπ' ἀβένος, νύμφη ἀνυμφός, κήπος ἀκηπος, atq; id genus alijs, de quibus iam non semel admonuimus. Græci dicunt μορμολύπτειν, nam μορμολύκτιον Græcis persona est, laruæ, aut malo genio similis, qua pueros territant quidam. Basilius Athanasio: ἡ κομῆ γ' ἀν' πᾶσι εἶλω τὰ τοιαῦτα μορμολυκία δ' ἀδελφός, i. Sane vehementer esse in puer, si talibus terriculamentis expauescerem. Refertur adagij in Collectaneis Plutarchi, si modo titulo est habenda fides.

Multis parasangis præcurrere.

Πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμεῖν, i. Multis parasangis præcurrere, dicitur, qui longo intervallo præcedit, multisque partibus superior. Et apud Athenæum libro Dipnosophistarū tertio: Πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμόντες τὸν σκελιώτην διονύσιον, id est, Multis parasangis superantes Siculum: illum Dionysium. Id, quo magis ad animi res transferetur, hoc erit uenustius Parasangam autem Persæ triginta stadiorum spatium uocant, ut locis aliquot indicat Herodorus: qua uoce usus est Lucianus in Icaromenippo: quem dialogum nos olim Latini tate donauimus.

Putre salsamentum amat origanum.

CLEARCHVS apud Athenæum lib. 3. Σαπρός

Σαπρὸς τάρικος τὴν ὄρηλον φιλεῖ. id est, Putrida fassamenta amant origanum. Origanum autem herba est acri succo, qualis & Thymbra. Quin & hodie frugi patresfamilias carnibus iam obolentibus addunt acetum origani loco, ne sentiat putris odor. Apre dicitur de re per se parum honesta, aut iucunda, atque ob id exoticis condimentis & honestamētis egēte. Qui mos etiam hodie fordidis, vt piscibus supputribus, (ne quid offēdat eden tes puror) acida admisceant. Veritas per fe placet, honesta per se decent. Falsa fucis, turpia phaleris indigent, hoc est, putre fassamentum origano.

Voracior purpura.

ATHENÆVS libro tertio Dipnosophistarum ex Apollodoro huiusmodi quoddam refert prouerbium: λιχρότερα τῶν πορφυρῶν, id est, Edaciora purpuris. idq; ductum existimat, vel à tincta purpura, quæ omnia, quibus admota fuerit, velut ad sese rapit, suoq; colore res vicinas inficit, additq; lucem: vel ab animante ipso, quod, quidquid nactum fuerit, retinet, ac deuorat. Vtrunque propemodum licet è Plinij verbis colligere. Siquidem libro nono cap. 36. de colore scribit in hunc modum, Sed purpuræ florem illum tingendis expetitū vestibus, in medijs habent faucibus. liquor hic est minimi in candida vena. Vnde præciosius bibitur, nigrantis rosæ colore subluccens, reliquum corpus sterile. Ac paullo post: Hinc (aut, vt alij legunt, Huic) fasses, securesq; Romanæ viam faciunt. Idemq; pro maifestate in puericia est: distinguit ab equite curiam: dijs aduocatur placandis: omnemq; vestem illuminat: in triumphali miscetur auro. Quapropter exuifata & purpuræ fit infania. De voracitate mox hæc subiicit: Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur deuoranda reliqua conchylia. Tanta duritia aculeo est. Conuenient in edaces, aut in eos, qui omnia in suum compendium verunt. Tale quiddam cogitasse videntur poetæ, qui Midam finxerunt contactu corporis omnia verentem in aurum.

Τὰ τριχῶς ἀπτοῦς ἀδύς ἀνὶ ἰδῆ τὸ πῦρ. id est, Tarichus afflus est, simul atque videt ignem.

Τὰ τριχῶς ἀπτοῦς ἀδύς ἀνὶ ἰδῆ τὸ πῦρ. id est, Tarichus afflus mox vt ignem viderit.

Athenæus lib. 3. prouerbij loco citat. Est autem Tarichus, piscis fassus, de quo nonnulla in prouerbio, Si non adfunt carnes, idem est cum illo, ἀφύα ἐς τὸ πῦρ. Quod ante iam exposuimus in prouerbio, Αφύα in ignem. Eodem in loco refert & hunc versum ceu prouerbialem:

Οὐκ ἀνὶ πᾶσι τάρικος, ἀνὸν περ ἄξιος. id est, Tarichus haud laturus est, queis dignus est.

Non sunt amici, amici qui degunt procul.

Τὴν δὲ φίλοι γάροντες ἐν εἰσὼν φίλοι. id est, Haud est amicus, amicus absit si procul.

Hanc parœmiā recenset Athenæus libro Dipnosoph. 4. eamq; omnium μισανθρωποτάτῳ, id est, inhumanissimam vocat: videlicet quod absentium amicorum memoriam obliterare videatur. Est omnino ex amicis, qui adsunt, vberior amicitia fructus, propter officia mutua, consuetudinemq; quotidianam. Præterea vulgo fit, vt, simulatque è conspectu necessariorū seiuncti sumus, obrepat obliuio quædam familiarium: vt id iam omnibus in ore sit, Qui semotus sit ab oculis, eundē ab animo quoque semotus esse. Aristot. lib. Moralium Nicomachiorum 8. fatetur locorum seiunctionem non dirimere quidem amicitiam, sed tamen officia interrumpere. Et, quoniā vulgus amicitias utilitate probat, sublati officijs, velut alumnis amicitia, emoritur & amicitia. Proinde Hesiodus, vicinos potissimū ad conuiuū vocandos esse monet:

Καλεῖν, inquit, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει. Terentianus item Chremes in propinqua amicitia parte ponit Vicinitatem.

Nec ablu dit hinc Propertius libro tertio: Quantum oculis, aio tā procul ibit amor.

Quamquam non apparet, quamobrem Athenæo videatur adagiū hoc vsque adeo ab humanitate alienum. Quandoquidem, vt opinamur, non tam docet, quid nobis faciendum sit, quam admonet, quid vulgo factitetur. Quorum autem quemque reperias amicum tam certum, qui, si absis, non sui dissimilis esse incipiat: Proinde prouerbio hoc, veluti Delphico gladio, vtrolibet pacto vtaris licebit: vt intelligas, aut non esse fidendum amicis, qui longo locorum interuallo seiuncti sunt; aut non esse colendos amicos longinque distitos, vnde nō queas multū sentire cōmoditatis, sed hos potius, quibus præfens præsentibus fruare.

Persepe

Persepe sacra haud sacrificata deuorat.

Αὐτὰ δ' ἱερὰ πολλὰ κίς κατεδίδει. id est, Persepe sacra haud immolata deuorat.

Senarius est apud Athenæum lib. 4. Simonidis, in mulierem quandam male moratam, & auidam in conuiujs. Concinne dicitur in eos, qui, ventris impulsu, statim ad deuorandas epulas irrumpunt, non expectatis cærimonijs. Neque intempestiuiter dicitur in eos, qui, non expectata iuris ratione, hæreditatem inuadunt, & aliena per vim occupant. Ductum à victimis, quas fas non erat cōtingere, nisi mysterijs peractis. Et Plato vult, etiam in conuiujs prælibari dijs, & mensam rem sacram existimant antiquitas, teste Plutarcho: vnde fit, vt his etiam temporibus nefas putēt ἀνίπτους χερσίν, id est, illotis manibus accedere.

Chius dominum emit.

Χίος διόπτῳ ὄνησατο, i. Chius dominū mercatus est. In eos quadrabit, qui sibi ipsi malū accersunt. Vfus est hoc adagio Eupolis in amicis, Athenæo teste, lib. Dipnosophi. 6. Narum, ait, inde, quod, cū Chij primi seruis mercenarijs instituisent vti, postea, subacti à Mithridate Cappadoce, proprijs seruis vincti sunt traditi, vt in Colchorum regionem deportarentur, idq; illis aliquando euenturum oraculum prædixerat. Huius historię auctores citat Nicolaum Peripateticum, & Posidonium Stoicum. Nec Stephanus tacuit, hanc gentem primū vsam famulis θεράπειος, quemadmodum La cædæmonij vtebantur, quos vocabant ἑλωτάς, id est, captinos: Sicyonij quos dicebant κορμηφόρους, id est, clauigeros, à claua: Itali Pelagis: Cretes quos appellat δρωίτας. Est autem χίος clarissima Ionum insula, habens eiusdem nominis ciuitatem. Possessiuum circumflexe scribitur χίος.

Anima, & vita.

Ζωὴ, καὶ ψυχή, id est, Anima, & vita, de re supra modum suauis. Prouerbium natum in cubilibus, atque inde deductum in communem sermonem. Videtur autem peculiare fuisse mulieribus. Iuuen.

Ζωὴ, καὶ ψυχή, modo sub Iodice relictis iterum in turba.

Vter Martialis epigrammatum lib. 10. in Læliam:

Ζωὴ, καὶ ψυχή, lasciuum congeris vsque,

Proh pudor, Herfilia civis, & Ageria. Huc respexit Iuuenalis, cum ait: Concumbunt Græce.

Hesiodus pecuniam, animam mortalibus esse dicit.

Χρήματα γὰρ ψυχῇ ππέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι. id est,

Pecunia enim anima est miseris mortalibus.

Et Aristoteles pecunias velut alterā hominis animam esse scripsit. Nihil autem est vita, neque iucundius, neque carius.

Qui amant, ipse sibi somnia fingunt.

VIRGILIUS in Pharmaceutria: Credimus, an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

Seruius prouerbialiter admonet dictum à poeta. Nam, quod quisque sperat, facile credit. Et tarde, quæ credita lædunt, credimus, vt ait Ouidius. Metus autem, & spes, vt eleganter, & vere scripsit Lucianus in Pseudomante, diuinationem, & auguria repperunt. Qui impense cupiunt, suis votis vndeunque blandiuntur, & quiduis in omen optati euentus trahunt. Rursum, qui misere metuunt, quauis ex re solatium formidinis aucupantur. Non vsquequaq; discrepat ab hoc Terentianum illud, Mihi non fit verisimile. Atqui ipsis commentum placet. Non videtur alienum ab hac forma Theocriticum illud:

Πᾶσα κύνων ἄρτος μαντεύεται, ἔχθρα καὶ γόν. id est,

Somnia cuncta canum panes, ego somnio piscem.

Qui suis votis blandiuntur, ij Græcis dicitur εὐαντοῖς ὀνειροπολεῖν, id est, sibi ipsis sua interpretari somnia: quod omnia rapiunt in alimentum spei suæ.

Polypi.

POLYPI prouerbio dicebantur olim, vel stupidi, stolidique; vel rapaces, & vncis vnguibus homines. Siquidem ob eam causam Polypo stultitiam tribuunt, quod ad manum captantis vltro mouetur, nec aliter capitur, nisi quod non cedat, auctore Athenæo. Adscribitur autem rapacitas, tenacitasque, quod, quidquid brachiorum flagellis nactus fuerit, succu trahat, ac retineat. Plautus in Aulularia: Ego istos noni polypos, qui, vbi quidquid attigerint, tenent, Nihil autem vetabit, quo minus polypos appell-

appellemus eos, qui semet in omnem habitum vertunt, omnibus assentantes. Quos eleganter notat Phocylides:

Μηδ' ἕτερον κλέθης κραδίη νόον, ἀλλ' ἀγορεύων.

Μηδ' ὡς πετρεοφύης πολύπυς κατὰ χάραν ἀμέβη.

Pectore neut aliud celes, aliudque loquare,

Proque loco variere, petris vti polypus harenas.

Ion, apud Athenæum libro 7.

Στυγῶ μεταλλεκτήρη παλύπην χρώνος. i. Odī colore subinde vario polypum.

Huc pertinet, quod admonet Plautus, vt, qui sapit, bonus sit bonis, malis malus. Hoc nomine laudat Pindarus in Nemeis hymno quarto quēdā, Μαλθακὰ μὲν φρονέων ἐσλός τεραχὺς παλυγότοις ἔσθρος. i. Mollis erga bonos, asper vero infidior erga molestos aduersarios. Non alludit hinc, quod ibidem habetur hymno tertio: Ἐν παισὶ νέοισι παῖς, ἐν δ' ἀνδράσιν ἀνὴρ, τρίτον ἐν παλαιωτέροις μέρος, ἕκαστον οἶον ἔχομεν βρότεον ἔθνος. id est, Inter pueros teneros puer, inter viros autem vir. Tertia inter seniores pars, quodque vt habemus mortale genus. Laudat Pindarus hominem omnium moribus, & atatibus sese atemperantem. Eodem titulo laudat quempiam in Pythijs hymno octauo: Τὸ γὰρ τὸ μαλθακὸν ἔρξαι τε καὶ παθεῖν οἴμῃς ἐπίσασαι, κερὰ σὺν ἀπείκῃ. id est, Tu enim & humaniter agere nosti, & affectum sumere temporī congruentem. Rursum eiusdem operis hymno quarto: Κείνος γὰρ ἐν παισὶ νέος, ἐν δὲ βυλαῖς πρέσβος. id est, Nam ille inter pueros iuuenis, in consilijs vero senex. Idem eiusdem operis hymno secundo: Φίλον εἶν φιλεῖν, ποτὶ δὲ ἔχθρον ἄτε ἔχθρος ἐὼν λυκοιο δίκαν ὑποβάσσομαι, id est, Amicum contingat amare: ceterum aduersus inimicum tanquam inimicus, lupi more incuriam, siue infidiabor.

Nullus malus magnus piscis.

Οὐδείς κακὸς μέγας ἰχθύς. id est, Nullus malus magnus piscis.

Æ N I G M A prouerbiale dici solitum in homines prægrandi quidem corpore, ceterum ingenio nullo. Clearchus in commentario de prouerbijs apud Athenæum libro 8. hinc ortum scripsit: Stratonicus citharædus, tum Porpin vidisset Rhodium citharædum ingenti corporis mole, verum

arte non perinde magnū, percunctantibus quibusdam, quisnam is esset, hunc ad modum respondit: οὐδείς, κακὸς, μέγας, ἰχθύς, ancipiti dicto significans illum, nullum, id est, nullius esse pretij, malum & improbū, magnum corpore, deniq; piscem: quia mutus esset, & infacundus, ac male canorus. Theophrastus De risu, fatetur dictum quidem esse à Stratónico, sed non in Porpin, verum in Simylā histrionem: μέγας, ἔδεις, σαπρὸς, ἰχθύς, id est, Nullus, magnus, putris, piscis. Sed elegantius, quod retulit Clearchus, propter amphibologiam non inueniunt. Aristoteles in eodē mox loco apud Athenæum super hoc adagio fabulam huiusmodi refert, in Repub. Naxiorum. Apud Naxios, locupletes quidem pleriq; urbem habitabant, ceteri vero sparsi per vicos agebant. In quodam itaque vico, cui nomen Telegoræ, Telegoras habitabat prædiues, ac nobilis, multæque apud plebem auctoritatis, cui cum alij complures honores habebatur, tum præcipue muneribus quotidianis ciuium honorabatur: adeo, vt, qui vendebant, si quis minoris liceretur, quam vellet, dicere soliti sint, se malle dono dare Telegoræ, quam tanti uedere. Quidam igitur adolēscens, cum piscem ingentem licitarentur, ac piscator ex more diceret, se malle Telegoræ dono mittere, quam tanti vendere, moleste ferētes eadem audire toties, simulata beneuolētia, ad Telegoram adduxerunt emptum piscem. Quem cum ille libenter accepisset, tum ipsum adorti sunt, tū filias iam nobiles confuprarunt. Quod factum, indigne ferentes Naxij, abreptis armis inuadere conati sunt adolēscens: tantaq; hinc orta seditio, vt Lygdamis, huius tumultus præfectus, post arrepta tyrannide patriam opprēsserit. Hæcenus Aristotel. At hæc, non uidemus, quid ad prouerbium faciant, nisi duo faciamus prouerbia, quorum hoc posterius sic efferatur, Citius Telegoræ donarim, quam tanti uendam. Nam Athenæus indicat Aristotelē de prouerbio differuisse. Videtur esse senarius, sed inuerso dictionū ordine perturbatus. Constitabit, si legas: οὐδείς μέγας ἰχθύς κακός.

E squilla non nascitur rosa.

PROVERBIALI figura dixit Theognis: Οὐτε γὰρ ἐκ σκύλλης ρόδα φέεται, ἔθ' ὑάκινθος.

Οὐδὲ ποτ' ἐκ δέλφης τέκνον ἐλθέριον. id est, Non

Non etenim è squilla rosa nascitur, aut hyacinthus,

Sed neque ab ancilla filius ingenius.

Admouet adagium, è probis parentibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Simili forma dixit Horatius in Odis: Neque imbellem feroces Progenerant, aquilæ columbam.

Venustus erit, si ad indocti doctoris indoctum discipulū referatur, ad improbi nauticij improbum alumnum. Pertinet adagium ad illam classem: κακὸς κόρακος κακὸν ὄν, id est, Mali corui, malum ouum. Et, Οὐκ ἀν γένοιτο χριστὸς ἐκ κακῆ πατρὸς. id est, Prolem probam haud pater progignet improbus.

Est autè Squilla, herbe genus, nõ dissimilis aloe, de qua multa Plin. in diuersis locis.

Non omnia possumus omnes.

NON omnia possumus omnes, apud Virgilium in Pharmaceutria. Prouerbialis sententia, qua vix tritiozem aliam reperies. Sumpta videtur ex Homero, apud quem Iliados N. Polydamas sic alloquitur Hectori:

Ἀλλ' ἔπιός ἄμα πάντα δαΐησσαι, αὐτὸς ἐλέδου.

Ἄλλω μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμῖνα ἔργα, Ἄλλω δ' ὄρχησιν, ἑτέρω κίθαριν καὶ αὐδῆν, Ἄλλω δ' ἐν σήθεσσι τίθει νόον δῖροπαζέδου Ἐδλόν, τὸ δὲ τε πολλοὶ ἐπαυρίσκοντ' ἀνθρώποι.

Haudquaquam poteris fortitrier omnia solus.

Namque alijs diui bello pollere dederūt, Huic saltandi artem, voce huic, citharæq; canendi.

Rursum alij inscuit sagax in pectore magnus.

Iuppiter ingeniū, at multis est utilis ille Item Odissæ 3.

Οὐτως ἐ πάντεσσι θεὸι χαρίεντα δίδωσι Ἀνδράσιν, ἔτε φίλῳ, ἔτε ἀρ φρένας, ἔτε ἀγορητῶν.

Ἄλλω μὲν γὰρ τ' εἶδος ἀκινδύτερος πέλλει ἀνὴρ,

Ἄλλω θεὸς μορφῶν ἔπεισιν ἑσέει. id est, Nõ ita celestes tribuūt sua dona qbusuis. Seu formā, siue ingeniū, vires ve loquēdi.

Est etenim iformis species cui cõtingit, atq; Lingue dote deus pensat dispēdia formæ. Euripides in Rhæso:

Ἀλλ' ἔ γὰρ αὐτὸς ἀπάνθ' ἐπίσασται βροτῶν

Πέφυκεν, ἄλλω δ' ἄλλο πρόσκειται γέρας.

Vt cuncta norit, nemini mortalium Datum est: at alia dos adest alij viro.

Eodem pertinet, quod scribit Theognis: Πάυροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὁ πηδῆι, Ὀλβιῶν δ' ὅς τὸ τὸν ἀμφοτέρω ἔλαχεν. id est, Sunt pauci, quibus iisdem & virtus suppetit, & res.

Felix, cui simul hæc sunt data sorte deum. Titus Liuius lib. 22. Non omnia eidem dij dederunt.

Vincere scis Hannibal, victoria vti nescis. Videtur Liuius retulisse illud ex Iliados 4.

-Οὐ δ' ἄρα πῶς ἴδω, Ἐν πάντεσ' ἔργοισι δαίμονα φῶτα γενέσθαι. i.

-Haud illud contigit vquam, vt Omnibus in factis callens appareat idem.

Huc pertinet & Pindaricū illud ex Nemeis: Τέχνη δ' ἑτέρων ἕτερα. id est,

Artes alijs alia.

Interpres ostendit, illud Atticis prouerbij loco dictum fuisse:

Ἄλλω δ' ἄλλων ἐπιτεχνήσεις. id est, Alia aliorum inuentiones.

Idem alibi: Φυξὲ δ' ἕκαστ' ἀμφοτέρωμ βροτῶν λαχόντες, ὁ μὲν τῶν, τῶν δὲ ἄλλοι.

Τυχῆν δ' ἐν ἀδύατον δῖδαμονίαν ἀπασαν. i. Natura differimus, vitam fortientes, hic hanc, illam alij. Porro fieri non potest, vt

omnis felicitas vni contingat. Idem Olympiorum hymno primo,

ἐπ' ἄλλοισι δ' ἄλλοι μεγάλοι. id est,

In alijs alij magni sunt.

Idem expressius Encomio octauo:

ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλων ἔβαν ἀγαθῶν. πολλὰ δ' ὀδοὶ σὺν θεοῖς ἀπραγίας. id est,

Alia ad alium venerunt bona, sed dijs fauentibus multæ viæ felicitatis. Rursum eiusdem tituli hymno nono:

ἐν τὶ γὰρ ἄλλα ὀδῶν ὀδοὶ παραίτεροι,

μία δ' ἔχ' ἀπαντας ἀμμε θρέψει μελέτα.

Sunt enim alia viæ alijs efficaciores, sed non omnes nos alet vnum studium.

Multa manus onus leuius reddunt.

V I C O circumfertur adagium, Multis manibus onus reddi leuius. Quo significat, etiā difficilia facile confici, si quis non ipse solus negotium aggrediatur, sed in plures

adiutores, & auxiliares partiat. Sump-
tus est a tollendis oneribus. Videtur autem ea
sententia ab ipsa usque antiquitate in nostram
aetate demanasse. Legimus .n. apud Hesiodum
in opere, cui titulus, εργα, και ημεραι,
Πλειων και πλεονων μελετη. id est,
Plus potest & plurium industria.

Item Homerus Iliados M.
Αλλ' εφομαρτετον. πλεονων δε τι εργον εμε-
νον. id est,

Aditis comites, multorum industria nanque;
Plus pollet, quam paucorum.

Ad hoc respexit Euripides in Phoenissis:
Εις δ' ανηρ ε πανθ' εδρ. id est,

Vir vnus autem nemo cuncta dispicit.
Rursum in Heraclidis:

Μιας γαρ χειρος εδωνης μαχη. id est,

Inuulda pugna est unica tantum manus.
Eodē pertinet, quod alibi retulimus, εις
ανηρ εδεις ανηρ, id est, Vnus vir, nullus vir.

Sine Cerere, & Baccho friget Venus.

TERTIUM in Eunuchis, Verbum
hercle hoc verum est, Sine Cerere & Libe-
ro friget Venus. Dicuntur haec sub persona
Chremetis, adolescentis rustici, qui sobrius
oderat meretrices, post idem potus non ab-
horreret. Cibis enim, & potus irritamenta
sunt libidinis. Eleganter autem Cererē pro
cibo, Bacchum pro vino, Venerem pro libi-
dine dixit, continenter in figura persistens.
Nam illud ipsum verbum Friget, metapho-
ram habet, quam Donatus a picatione vaso-
rum mutuo sumptam autumat, quo frigida
pix non adhæreat. Frigida profecto, nimi-
umque affectata in repretatio, quod quid-
dem tati viri pace dictum sit, si modo illius
est interpretamentum. Ardēt amantes, &
frigent, quæ languent. Horatius:

Non enim posthac alia calebo Femina.
Et frigent in vxores mariti, qui non admo-
dum amant. D. Hieronymus, Terentianam
sententiam crassiore Minerva explicans,
Distento ventre distenduntur ea, quæ ven-
tri adhærent: significans, libidinem esse gas-
trimargia comitem. Peculiariter autem
vinum irritat libidinem. Euripides:

Ουκ εδει μη παροντ' εκεσιν κυπρις. id est,

Absente vino, nulla tunc adest Venus.

In Græcorum collectaneis ita legitur:
Νεκρον εφοροδτηθι σιονυσα ελχη, και εσημη-
τηθι. id est,

Mortua res Venus sine Baccho, & Cerere.
Cynicus apud Athæneum libro. Dipno-

sophistarum sexto, refert eandem senten-
tiam his fere verbis:

Εν τη κειρη γαρ γαστρι των καλων ερος
Ουκ εστι. πεινωσιν γαρ η κυπρις πικρα. id est,

Nam ventri inani non inest formarum
amor.

Amara Venus est dira quos præmit fa-
mes.

Ac mox subiicit carmen Euripidis, quod
ille mutuatus sit ab Achæo Satyrico:

Εν πλησμονεντι τι κυπρις, εν πεινωσιντι δ' ε. i.

Saturo Venus adest, famelico nequaquam
adest.

Athenæus lib. Dipnosophist. i. distichon
adducit eandem complectens sententiam:

-Εν πλησμονη γαρ κυπρις, εν δε τοις κακοις
Πραπυσιν εκ ενεςιν εφοροδτηθι βροτοις. id est,

Saturis Venus adest, ceterum infelicibus,
Miserisque; nulla adest Venus mortalibus.

Apud hunc ipsum lib. 10. Aristophanes
vinum, lac Veneris appellat, quod alat li-
bidinem:

Ηδυσ τε πινειν οινον, εφοροδτης γαλα. id est,

Vinum bibenti iuauē, lac Cypriæ deæ.

Huc pertinet epigramma, quod fertur
incerto auctore:

Ερωτα πανει μιμος. ει δε μη, χρονον,
Εα δε μηδ' επαντα τω φλογα σεβειν.

Θραππεια σοι το λοπον ηρτηδω βροχον. i.

Fames amorem sedat: id si sit minus,
Tempus medetur, sin nec ista extinguere
Flaminam queant, tum restat, vt funem
pares.

Idem intelligi voluit Appuleius, cum
Veneri ebriam cenam affingit, cū interim
esuriat Psyche. Quamquam Aristoteles
indicat, immodicam vini portionem inuti-
les reddere ad coitum. Nam diluit vim se-
minalem, atque ob eam caussam Alexandrū
Magnum in Venerem parum fuisse stre-
nuum, quod esset vinosus. Idque Theophras-
tum dixisse narrat Athenæus.

Nauiges in Massiliam.

Παλσαιας εις τωδ μασσαλιαν. Scribit Athe-
neus lib. 12. Massiliensis vsque adeo deli-
cijijs effeminatos olim fuisse, vt proverbio
dici consueverit, παλσαιας εις τωδ μασσα-
λιαν, id est, Nauiges in Massiliam. Non ex-
plicat quidem ille prouerbij sensum, sed fa-
cile conijcitur, in molles, & moribus, cul-
tuque; parum virili torqueri debere. Plautus
in Cassina: Vbi tu es, q colere mores Massi-
licenses postulas? Tamen si, quod ait Plautus,
nobis

nobis potius referendum videtur ad seue-
ritatem vitæ, quemadmodum Plutarchus
in vita Agefilai docet, Spartanam discipli-
nam appellatam, seueram, minimeque; delicijs
indulgentem. Nam non alia gens laudatior,
quam Massiliensium, si Ciceroni credimus,
siq; vera memorat Valer. Maxim. libro 2.
cap. De institutis, multa commemorans de
disciplina eius ciuitatis, quæ nec mimos
illos in scenam admisit, ne parum pudici-
cis fabularum argumentis ciuium mores
infigerentur, nec eos, qui, religionis pretextu,
vitam inertem & otiosam sectarentur,
intra portas receperit. Alijque; id genus de
Massiliensium seueritate referuntur apud
auctores, vt appareat, Athenæum non de
Gallica Massilia, sed de Lybyca loqui, cui-
us meminit Virgil. quarto Æneidos lib.

Hic mihi Massylæ gentis monstrata sa-
cerdos.

Quo quidem ex loco coniecturam face-
re licet, Massylos maleficijs olim infames
fuisse, quemadmodum & Thessalos. Ceterum,
quoniam apud Athenæum Massalia est, non
Massilia, fieri potest, vt nec sit Massi-
lia, quæ est Gallia Narbonensis, nec Massi-
lia Maurorum, sed tertia quæpiam. Licet
hanc nominum differentiam interdum cõ-
fundant Græci scriptores. Stephanus indi-
cat hoc nomine fuisse ciuitatem Ligusticę.
Phocensium coloniam, auctore Hecatæo:
Timæum vero illud addere, cum nauclerus
ad nauigasset, viso piscatori proiecto in
terram fune, dixisse, Alliga rudentem. Et
hinc loco nomen inditum Massalia: μασσαι
enim Æolibus est, quod alij dicunt εησαι,
αλιδς piscator: ex μασσαι igitur & αλιδς di-
cta Massylia.

Nauiges Troezenem.

Παλσαιας εις τρωζηναν, i. Nauiges Troeze-
nem. Eustathius, enarrans secundum Ho-
mericæ Iliados librum, ait, dici solitum in
eos, qui, cum mento imberbi essent, tamen
apposititijs pilis barbam virilem mentirer-
tur. Addit inde natum quod Troezenis
portus quispiam vulgo celebratus sit no-
mine Barba. Est autem alter Troezen in
Massylia.

Attica bellaria.

Πεμματα εημαδ, i. Bellaria Attica: De
lautitijs, & cupidijijs. Trãsferri potest ad re-
quancunq; maiorem in modum iuauem,

ac iucundam. Plato Politia sue lib. 3. λεγει
και εημαδων περιματων τοις δοκασιας ειναι δι-
παθειας. id est, Damnas & Attica bellaria,
quæ videntur ad lautitias pertinere.

Nemo bene merit o bouem immolauit,
Præter Pyrrhiam.

Ουδεις εεργετηθεν εθυσεν αλλ' η πυρρηιας,
id est, Nemo bouem immolauit bene me-
rito, nisi Pyrrhias. Hoc prouerbio, quon-
dam utebantur, si quando quis extitisset
homo insigniter gratus, qui beneficij acce-
ptum ampliter repensaret. Plutarchus in
Quæstionibus Græcanicis, vnde sit natum.
adagium, enarrat ad hunc modum: Nauis
quædam piratica appulit ad insulam Itha-
censem, in qua forte fortuna senex quidam
erat vna cum cadis fistilibus plenis pice.
Pyrrhias quidam Ithacensis, vt opinamur,
negotiator, senem dato pretio redemit a
piratis, non ob id, quod eo sibi foret opus,
sed partim quod misertum esset senilis for-
tunæ, partim hominis oratione persuasus.

Emit autem vna cum sene cadis illos pica-
rios, idque auctore sene. Deinde, profectis
piratis, quo Pyrrhias gratiam referret se-
nex, quod non ob lucri cupiditatem, sed ob
beneuolentiam sese liberum fecisset, indi-
cauit in cadis multam pecuniæ vim pici ad
mixtam, abditam esse. Qua reperta, cum
Pyrrhias de repente diues esset redditus,
cum magnifice collaudauit senis erga se
gratitudinem, tum eidem bouem immola-
uit officij premium. Atque hinc re iam
peruulgata natum prouerbum, de gratia
prolixè relata. Veteres enim regale sacrum
& magnificum, opiparumque conuiuium
βεθυσιαν appellabant.

Fumi vmbra.

Καπνη σκια, id est, Fumi vmbra. Prouer-
biali hyperbole id dixit antiquitas pro re
qualibet vili. Sophocles in Antigone:

Τα δ' αλλα καπνη σκιας εν αν περιαλειω. i.

Reliqua fumi vmbra non emerim.

Cū omnis vmbra res quædam est inanis,
tum vero fumi vmbra pæne dixeris um-
bræ vmbra. Exstat & hoc apud Aristophanem.
De hoc alias non nihil attigimus.

Vinum cadauer. Vinum sepulcrum.

Εμλυθος νεκρος, i. Viui cadauer. Prouer-
biali figura dixit Sophocles in Antigone:
-Ου πιεμ εγω

Ζῆλον τῆτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἠγῶμαι νεκρόν. i. -Huc ego viuere,

Haud arbitror, uiuum ac cadauer iudico.

Refertur apud Athenæum libro 12. Euripides in Æolo apud Stobæum:

Φεῖ φεῦ παλαιὸς ἄνθρωπος ὡς καλῶς ἔχει, Γέροντες ἴδεν ἔς μὲν ἄλλο πάλιν ὄχλος Καὶ οὐκ ἴδεν ὄνειρων δ' ἔρπομεν μῦθματα.

Nōs δ' ἐκ ἔρεσιν, ὁμοεῖδα δ' εὖ φρονεῖν, id est, Hæus hæus, uertutum, vt recte habet pro uerbium,

Nil aliud atque turba nos senes sumus, Umbraque uerum serpimus imitamina Infirmiorum, ceterum mens haud inest, Quamquam uidemur sapere nobis adprobe.

In eos dicitur, qui sic uiuunt, vt nihil dignum uita agant. Lucianus senem decrepitem, ἔμψυχον τινα τέρον, id est, Viuum quodam sepulcrum appellat. Huc pertinet etiam illud Mimi cuiusdam Laberij apud Gellium:

Similis sepulcris nil nisi nomen retineo.

Ex fronte perspicere.

Ex fronte perspicere dicimus, quod statim & uelut ipso protinus occurfu percipimus. Suptū ab Phisyonomicis, qui se profitentur ex oris lineamentis, reliquaque corporis specie, ingenium hominis posse deprehendere. M. Tull. ad Antonium: Non enim solum ex oratione, sed etiam ex uultu, & oculis, & fronte, vt aiunt, meum erga te amorem perspicere potuisses. Id adagiū etiam hodie uulgo tritissimum est. Q. Cicerō ad fratrem de petitione consulatus, frōtem appellat animi ianuam: Cura inquit, vt aditus ad te diurni, atque nocturni pateant: neque foribus solū ædium tuarum, sed etiam uultu, & fronte, quæ est animi ianua: Quæ si significat uoluntatem abditam esse, ac retrusam, parui refert patere ostiū. Hæc Cicero. Vnde & uera fronte fieri dicitur, quæ fiunt ex animo. Interdum enim aliud frons loquitur, aliud celat animus. Allusit huc Aristophanes in Equitibus:

Ἐπὶ δὴλον ἦμῖν τοῖς προσώποισιν ποιεῖν Ἦν τοῖς ἔπεισι χαίρωσι καὶ τοῖς πράγμασιν. i. Nobis vt ipsis frontibus faciant palam An nostra dicta, ac facta læti comprobēt.

Spem pretio emere.

Es r lucrū incertum, & in euctu situm, certo affectare damno. Teren. in Adelphis,

Ego spem pretio non emo. Hanc sententiam leno refert illi, Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum. Quadrabit potissimum in eos, qui spe rerū adducti maximarum, principum fauorem muneribus, obsequijsq; captant. Certe ætatis, ac temporis impendio, quo nō alius sumptus carior. Nam ij quid aliud quam spem pretio emunt? Figura mutuo sumpta uidetur à quodam emptionis genere, in quo consueuit alea rei, non res emi. Veluti, si quis retium iactum emat in piscando, aut missilium prædam in uenatu, aut si quid aliud eiusmodi. Qua de re multa fit mentio in Pandectis, lib. 18. tit. de contrahenda emptione: ueluti, cum quis emit prouentum agri in annum proximum, aut partum animantis: siue, cum emitur captus piscium, aut anium, aut etiam missiliū, quam illi uocant aleam: in partu tamen nō tenetur emptor, si nihil natum fuerit, nisi forte hoc per ipsum actum est, ne quid nasceretur: in alea tenetur, quoniam spes emptæ est: tantum in missilibus euctio rei captæ perimit ex empto actionem.

Cælum territat.

PROVERBIALI hyperbole apud Virgilium in Æneide:

-Et cælum territat armis.

Conuenit in minaces, & feroces, Thraso nesq; magniloquos. Sumpta uidetur à bello Gigæteo, quæ fabula notior, quam vt hic fit repetenda. Cōsine huic illud Synesij in epistola contra Andronicum, τῆ κεφαλῆ τὸν ἔρανὸν ἐξαρῶσεν ἐπιχειρεῖ, id est, Capite cælum perumpere conatur.

Subere leuior.

Φελέ κερφότερ. i. Subere leuior. Pro uerbialis hyperbole in homines inconstantes, & lubrica fide. Suberis enim lignum cauernosum, quod in aqua non fidit, uerum etiam retibus, & narantibus adligatur, ne possint sidere. Horatius in Odis: Quamquam sydere pulchrior, Ille est: tu leuior cortice, & improbo Iracundior Hadria.

Strabo lib. primo, inter hyperbolas pro uerbiales hanc quoq; commemorat, Subere leuior umbra. Quamquā hic locus apud Strabonem non caret suspitione mendositatis. Græca sic habent: Καὶ καθάπερ εἰσὶ τι

nes ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς καὶ τὸ κερφότερον εἶναι φελέ σκιάν, θειλότερον δὲ λαγῶς φρυγῶς, ἐλάττω δὲ ἔχειν γυῖ τὸν ἄργον ἐπισολλῆς λακωνικῆς. Hæc ita vertit Gregorius Tifernas, siue Guarinus: Et, sicut nonnulli super excessibus excessus sunt, vt illud, Leuiorem subere umbram: & illud, Formidolosiorē lepore Phrygem: & illud, Ager minorem tellurem habet, quam epistola Laconica. Primum umbram esse leuiorem subere, non est insignis hyperbole, immo nulla potius est: vt iam demus, Græce recte dici, κερφότερον σκιάν. Vnde hic pro, σκιάν, legendum arbitramur σκιάς, vt sic dicta sit suberis umbra, quemadmodū dicimus Umbræ somnium. Item θειλότερον λαγῶ φρυγῶς, id est, timidiorem lepore Phrygem. quomodo legisse uidetur interpres. Nec absurdum, si intelligamus Phrygium leporem, ueluti ceteris pauidiorem, quod ea gens imbellis habebatur, & effeminata delicijs. Pindarus in Pythijs hymno secundo metaphorā flexit ad laudem hominis, qui, quamquam pressus calumnijs malorum, nō deijcit tamen animum, sed se suapte natura recipit in apertum: vnde & φελὸν ἀβάπτισον appellat, id est, suber, quod tingi nequeat. Huc respexit Horatius Epistolarum lib. 1. de Vlyssie loquens:

Dum sibi dum socijs reditum parat, asperata multa

Pertulit, aduersis rerum immerfabilis uindis.

Cubito emungere.

Ἀγκῶν ἀπομυσόμενοι. i. Cubito emungens. Pro uerbialis ironia in hominem fordidi quæstus, & conditionis abiectæ. A falsamētarijs ducta, quibus mos est nariū mucū cubito abstergere, nimirū manibus, muria, & falfugine oppletis. Bion philosophus apud Suidam ex Laertio: ἐμὲ πατὴρ μὲν ἰὼ ἀπελάθθη, τῷ ἀγκῶν ἀπομυσόμενοι. i. Meus pater erat libertinus, cubito emūgēs. Celebratur scōma M. Tull. tortū in quen dā falsamentarij filium, cuius ratio auctoris nomine meminit, qui scripsit rhetoricen ad Herennium: in schematis specie, quæ dicitur significatio per consequentiam, Vt, inquit, Si falsamentarij filio dicas, Quiesce tu, cuius pater se cubito emūgere solebat.

Ibera nania.

IBERAS nānias D. Hieron. nugas ap-

pellat, in præfatione, quam proposuit Moyses Pentateucho: Quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum dellyramenta sectantur, & Iberas nānias libris anathenticis præferunt. Idem in duodecim quæstionibus: Et Iberas nānias, Ægyptiaq; portenta sectari: Iberas nānias dicit, propter prodigiosas maleficiorum fabulas uulgo iactatas. Nam Iberos maleficiorum infamia laborasse, testis est in Odis Horatius. Nisi quis mauult ad flumen auriferum Tagum referre. Quamquam ipse D. Hieron. in epistola aduersus Vigilantium, satis indicat, de portentis, ac monstris intelligendum, scribens ad hunc modum: Et, quia ad radices Pyrenæi habitas, uicinusq; es Iberiæ, Basilidis, antiquissimi hæretici, & imperitiæ scientiæ incredibilia portēta persequeris. Athenæus in secundo tradit, Iberos, cū essent opulentissimi, tamen ob parcimoniam semper ὑδροποτεῖν solitos, & μονοστειν, hoc est, aquam bibere, & solos cibum capere. Ceterum uestitu fuisse sumptuosissimo. Citat hoc ex Athenæo Stephanus. Sed pro μικρολογίαν deprauatum est μικρολογίαν.

Sicula nuga, Gerre, Persola nuga.

SICULA nuga, prouerbio dicitur res leuiculæ. Ausonius in epistola ad Symmachum, Cogitans, inquit, non illud Cattilianum:

Cui dono lepidum, nouum libellum: sed amargoteron, & uerius,

Cui dono illepidum, & rudem libellum, non diu quæstui. Tu enim occurristi, quæ ego, si mihi potestas sit, ex omnibus unum semper eligerem. Misi itaque ad te friuola, gerris Siculis uaniora. Porro Sicularum diacitas nota est ueterum litteris. Nam Siculus fuit Epicharmus, ad cuius exēplā properare Plautus dicitur est Horatio. Plautus autem in nugis, ac iocis, est immodicus, nec raro ineptus. Porro gerras Græci crates uiminea appellat. Ea uox postea uulgo pronugamentis, rebusq; friuolis vsurpata est, auctore Festo Pompeio, hac quidem occasione: Athenienses, cum Syracusas obsiderent, & crebro gerras poscerent, irridentes Siculi gerras clamitabant. Hinc in prouerbium cessit. Vnde & familiares, quiq; inter se nugas omnes communicant, Congerrones uocantur. Suidas neutro genere γέρρα refert, vt Persicam uocem, quæ quidem tum arma declaret, tū quoduis defen-

faculum. Etymologicon Græcum addit, apud Siculos naturam muliebrem gerron appellari. γέρρα namque dici, commutatio ne litteræ, quasi γέρρα. Δέρρα autem apud Græcos pellem significat, & gerra proprie defenacula sunt pellicca. Plautus in Pœnulo: Scitum per tempus hoc iam est verbum, si verbum vetus. Nam tuæ blanditiæ mhi sunt, quod dici solet, gerra germanæ. Ædē pol liræ, liræ. Germanas dixit, nō Germanicas, absit, sed meras, ac veras nugas. Quod autem Plautus vocat liræ, Græci dicunt λήρον, siue ληρήματα. Vocem dictam putant à λήρω, & λέω, quod dictum fallens memoriâ, excidit. Quemadmodū & φλόαρον, & φλωάριαν dictam à φλόα, & φέω, quod superfluant, exundentque verbis garruli. Apud hunc ipsum Plautum & Perfolas nugas legitimus, opinamur ob montes aureos, qui apud Persas esse perhibentur.

Qui semel scurra, numquam paterfamilias.

Qui semel scurra, numquam paterfamilias. Porphyrio, enarrans Horatium, admonet fuisse proverbum. Sensus est autem, eum, quem semel depuduerit, quisque contempta fama scurræ agere coeperit, vix unquam ad bonam frugē redire. Scurra gaudet alieno cibo: paterfamilias parat, unde domi vivat. M. Tul. i actione pro Publio Quinctio: Memini, vetus est, de scurrâ multo facilius diuitē, quam patrēfamilias fieri posse. Fortuna crebro largitur opes indignis: at bonam mentem dat nemini.

Ægroto dum anima est, spes est.

Ægroto dum anima est, spes est. Sententia proverbialis, admonens, ne in afflictissimum quidem rebus abiiciendam esse spem. M. Tull. ad Atticum: Vt ægroto dum anima est, spes esse dicitur: sic ego, quoad Pompeius in Italia fuit, sperare non desisti. Sumptum videtur adagium ex Theocriti Batta:

Θαράειν κρήφιλε βάρη, τὰχ' αἰριον ἔσσει ἀμενον: Ἐλπίδες ἐν ζῳαίσι, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες. Χὼς ἄσ' ἀλλοκα μὲν πέλει αἰθρη, ἀλλοκα δ' ἔει.

Hos versus non ineleganter vertit Philadelphus: Fidere, Batta, decet: melius cras forsā habebis.

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepultis.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere pluit.

Item Euripides in Troadibus:

Οὐ πάντων, δ' ἄσ' ἄσ', τῷ βλέπειν τὸ καθ' ἑαυτὸν. Τὸ μὲν γὰρ ἔδεν, τῷ δ' ἐνευσιν ἐλπίδες. i. Non est idem, mi gnate, vivere, ac mori: Siquidem hoc nihil, spes sunt in illo scilicet.

Eodē pertinet fabula de Pandoræ pyxide, in cuius summo labro sola spes hæserit, reliquis omnibus morbis euolantibus.

Ad vinum refecare.

M. T. V. L. lib. De amicitia, Ad vinum refecare dixit, pro eo, quod est, re exactius, quā sat est, ac morosius excutere. Sed hoc, inquit, primum sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. Neque id ad vinum refecare, ut illi, qui hæc subtilius disserunt. Mutuo sumpta metaphora à tonsoribus, capillos, aut vngues refecantibus. Nam ij saepe numero molesti sunt, dum nimium diligentes esse student. Idem in libris De finibus, dixit, Pressius agere, pro exactius, & accuratius. Plautus in Bacchidibus, sub persona Chrysalis: Tondebo auro vsque ad viam cutem. Et hoc ipsum Tondere, pro deludere, Græcis in proverbio est.

Hosimentum est, opera pro pecunia.

Hosimentum est, opera pro pecunia. Hoc adagium admonet, nihil gratuitū esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hosimentum autē, auctore Pompeio Festo, beneficij pensatio est, à prisco verbo Hostire, & Redostire, quod est, paria referre. Ab eodem hostē dici putat Nonius, quod æqua causa pugna suscipiat. Sic lena apud Plautum in Asinaria adolescenti responderet sua exprobranti beneficia: Hosimentum est opera pro pecunia. Hoc est: Neuter habet, quod imputet alteri. Tu mulierem amabas, missa est: Ego pecuniā, dedi sti. T. Liuius: Nūquam nec opera sine emolumento, nec emolumentū seruis sine impensa opera est. At in amicorum officijs, alia ratio est: nec enim liberatur à debenda gratia qui gratiam retulit, nec permutatio officiorum fit, ut neuter alteri quidquā debeat. Confine illis, Manus manum fricat, & Scalpentem scalpe.

Vtramque

Vtramque paginam facit.

PLINIUS Historiæ mundi libro secundo, cap. 7. de fortuna loquens, Huic, inquit, omnia expensa, huic omnia feruntur accepta: & in tota ratione mortaliū, sola vtrāque paginam facit. Prouerbij faciem habet illud, Vtramque paginam facit: sumpta metaphora à codicillis rationabilibus, duas habentibus paginas; alteram, quæ indicat, quid sit datum; alteram, quæ, quid acceptum sit, ostendit. Itaque in rebus humanis fortuna vtramque facit paginam, id est, siue quid obigit boni, ea laudatur, quasi dederit; siue mali quid accidit, eadem incessitur, ceu malorum auctor.

Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus.

Οὔτε πάντα, ἔτε πάντα, ἔτε παρὰ πάντων, id est, Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Admonet adagium, in muneribus accipiendis non solum verendum adhibendam esse, verum etiam delectū. Sunt enim quædam, quæ nequiquam decorum sit accipere. Est item locus, est tempus quo pulchrum sit recusare munus oblatum. Sunt quidam, à quibus inhonestum sit admittere donum. Laudat Horatius Telemachum Homericum, qui equos ab Menelao oblatos recusavit. Hoc adagium citatur ab Vlpiano in Pandectis libro primo, titulo de officio proconfulis, ex epistola DD. Seueri, & Antonini imperatorum. Verba ipsa subscribamus. Quantum, inquit, ad xenia pertinet, audi, quid sentiamus. Græcum proverbium est, ἔτε πάντα, ἔτε πάντα, ἔτε παρὰ πάντων. id est, Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Nam inhumanum, à nemine accipere: sed passim, vilissimum est: & omnia, avarissimum. Haestenus illi. Græca verba in omnibus exemplaribus desiderabantur. Ea Politianus ex archetypis restituit: ne quid hunc interim debita fraude demus laude. Allusit huc Theocritus in Thionicho: - Αἰτ' ἀμενος ἐν ἀνακίων Οἶα κρήφασιν. αἰτῆν δὲ δει' ἐκ ἐπὶ πάντων. id est, - Non solet ille negare rogatus Principe digna: nec est de re quacunque rogandum.

Tempus omnia reuelat.

TERTULLIANVS, quem D. Cypria-

nus præceptorem suum appellare consuevit, in apologetico contra Ethnicos, Bene autem, inquit, quod omnia tempus reuelat, testibus etiam vestris prouerbij, atque sententijs. Aulus Gellius Noctium Atticarum lib. 12. cap. item 12. citat in hanc sententiam hos Sophoclis versus:

Πρὸς ταῦτα κρύπτει μὴδὲν, ὡς ἀπαρτὶ ὄρων Καὶ πάντ' ἀπέων, πάντ' ἀναπτύσσεται χροῖον. id est,

Ob ista, ne quid oculos: si quidem intuentis

Cuncta, audiensque cuncta proferet dies.

Idem in Aiace flagellifero:

Ἀπαρτὶ ὁ μακρὸς ἢ ἀνὰ κρημνὸς χρόνος φύειτ' ἀθήλα, καὶ φανέντα κρύπτεται. i.

Cuncta pariter immensus ordo temporū Occulta prodit, & idem prodita occultit.

Eodem in loco Gellius admonet, quendam veterum poetarum Veritatem temporis filiam vocasse: quod, licet aliquando lateat, tamen temporis progressu in lucem emergat. Fertur in eandem sententiam hic quoque senarius proverbialis:

Ἄγει δὲ πρὸς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνον. i. At veritatem tempus in lucem eruit.

Et alter huic ad similes:

Πάντ' ἀνακαλύπτων ὁ χρόνον πρὸς φῶς φέρει. id est,

Omnia sub auras tempus aperiens refert.

Idem opinamur sensisse Thaletem, cum ait, τὸν χρόνον σοφώτατον ἀπάντων, ἀνδρῶσιν γὰρ τὰ πάντα. Hoc est. Tempus omnium esse sapientissimum, ut quod cuncta reperiat, eruatque; Nec aliud Pindarus in Olympiacis, cum ait:

Ἀμειρά δ' ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι. i. Posterius dies sapientissimi testes.

Idem alibi tempus omnium parentem appellat, quod nihil non fiat progressu temporis:

Ἀπίωντον ἐδ' ἂν χρόνος ὁ πάντων πατὴρ δύνατο θέμεν ἔργων τέλος. id est,

Ne tempus quidem rerum omnium pater, possit quod factum est insectum reddere.

Habet eandem sententiam Pindarus cū aliquot locis, tum Olymp. 10.

δὲτ' ἐξελέγ' ἕχον μόνος ἀλάθειαν ἐτήτυμον χρόνος, τὸ δὲ σαφεινὸς ἐὼν πόρρω κατέφρασεν. id est,

Et solum tempus quod veritatem certā prodit: quodque latebat in obscuro, progressus

diens enarravit. Huc alluisse videtur Virgilius in sexto:

-Subigitq; fateri

Quæ quis apud superos furto lætatus inani

Distulit in seram commissa piacula mortem.

Neque discrepat Evangelicum dictum apud Matt. cap. 11. ἔδεν ἐστὶ κεκαλυμμένον ὃ ἐν ἀποκαλυφθήσεται. καὶ κρυπτόν ὃ ἐγνοήσεται. id est, Nihil opertum, quod non reuelabitur; & occultū, quod non scietur. Plutarchus in Problematis causam inquiri, cur antiquitus operto capite res diuina Saturno fieri consueuerit. Atque id significatum arbitratur, quod veritas plerumq; tecta, ignorataq; sit, sed eadem aperitur tempore. Saturnus enim temporum auctor, ac Deus fingitur. Nam χρόνος Saturnus, χρόνος tempus. Nec aliud sentit T. Liuius, cum ait lib. 22. A veritate laborare nimis ius sæpe aiunt, exstingui numquam. Seneca lib. De ira 2. Dandum semper tempus est: veritatem enim dies aperit.

Alpha pœnulatorum.

MARTIALIS epigrammatum lib. 2. Quem non lacernis Publius meus vincit, Non ipse Codrus, Alpha pœnulatorum.

Alpha vocauit præcipuum, & quasi primatem, prouerbiali nimirum figura. Idem alias iocatur in quendam, offensum, quod eum dixisset Alpha, monetq; , vt huius iniuriæ talionem faciat, seq; vicissim Beta, si velit, appellet. Translatum à notulis litterarum, quibus Græci numerum indicant. Eisdem signiferos, & antesignanos appellant, metaphora sumpta à militia. Quamobrem autem alpha inter litteras primum obtineat locū Plutarchus non incite causas reddit τῶν συμποσιακῶν προβλημάτων: Decade nona. Protogenes grammaticus è suo ludo causam adducit: primum, vocales iure præferri consonantibus: quod citra illarum adminiculum sonent: deinde, vocales ancipites merito præferri longis, ac breuib; , quod vtriusque generis vim complectantur. Ceterum inter ancipites recte primum locum alpha tribui, quod in conficiendis syllabis, iota & ypsilon sequatur alpha, velut in ἀυριον, αἶας. Alpha numquam sequatur illas duas, vt eandem efficiat syllabam, sed resilit, & propriū ructur principatum. At Hammonius mox

diuersam allegat causam, Cadmum ob id alpha principem inter litteras locum tribuisse, quod Phœnicum lingua bos alpha vocetur, cui primum locum attribuendum putarit, non secundum aut tertium, quemadmodum fecit Hesiodus:

Οἶκον μὲν πρόωτα, γυναικὶ τε βῶν τ' ἀροτήρα. id est,

Primum ædes, deinde vxorem, inde bouē agricolantem.

Nam his præsidij; putat opus esse, si quis cupiat famem, ac paupertatē effugere. Rursum Plutarchus addit hanc causam, se à Lampria suo didicisse auo, Primam vocem naturalem, & articulatam reddi per alpha, propterea quod spiritus, qui est in ore, potissimum formatur, ac fingitur motu labiorum. quibus diductis, primum hic egreditur sonus mire simplex, & nullius indigens negotij, vt neque linguæ requirat auxiliū, sed ea subiacete per spatium effertur. Vnde & pueri nascentes, primum hanc edunt vocem. Disputatur & apud Platonē de alpha inter litteras principatu. Quin & illa prouerbium sapiūt, Primas tenere, Primas deferre, siue tribuere: & , Non posteriores feram. quæ metaphore sunt à partibus histriionum in fabula: & apud Græcos, πρώτους εἶναι: τὰ πρότα δένει: καὶ τὰ πρότα φέρειν. Quod à fabularum actoribus sumptū apparet, inter quos primas agunt, qui maximam fabulæ partem sustinent; secundas, ac tertias, qui illis sunt inferiores. Quamquam & in causarum actionibus sunt πρώτων λόγους, δευτερολογίαι, & τριτολογίαι, quemadmodum sunt πρώτων αγωνισαί, δευτεράγωνισαί, & τριτάγωνισαί, quæ si commode trāsferruntur, speciem habent prouerbij.

Saliuam imbibere.

DIVVS Hieronymus, in Euāgelia præloquens, Quis enim inquit, doctus pariter, vel indoctus, cum in manus volumen assumpserit, & à saliuā, quam semel imbibit, viderit discrepare, quod lætitat, nō statim erumpat in vocem? Elegāter profecto, prouerbialiq; figura dixit, Et à saliuā, quam semel imbibit, id est, ab illo gustu, quo puer imbutus est. Sumpta metaphora ab infantibus, quibus præmansum cibum nutrices in os inferunt, non sine saliuā. Cui cum assueuerint, nihil iam illis sapit, quod ab illius primæ saliuæ gustu diuersum sit. Proinde

inde modis omnibus curandum, vt optimis assuescamus. Idem solet accidere plebisque nostrum, vt, quidquid distideat ab ijs, quæ primis illis annis imbibimus, protinus displiceat. Aiunt & canes eos amare, quorum saliuam gustarint. Verum malim ad superiorem metaphoram referri. Huc spectare videtur & Persianum illud:

Inq. luto fixum possis transcendere nummum,

Nec glutto sorbere saliuam Mercurialem.

Quamquam magis referendum esset ad ficos Mercuriales, de quibus alias diximus: quos ioci causa quidam saliuā oblinebant, vt ludibrio essent, qui tollerent: cum consimilem lusum præmiserit de nummo infixo luto. Illud certe pertinet ad hoc prouerbium, quod est apud eundem in 6. Satyra:

Nec tenuem solers tendorū nosse saliuā. Saliuam pro gustu dixit.

Quo semel est imbuta, etc.

HVIC non dissimile est Horatianum illud:

Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem

Testa diu.

Proinde recte monet Fabius, vt statim optima discantur: propterea quod nihil hæret tenacius, quam id, quod rudibus annis perceperimus. Et Aristoteles lib. Moraliū Nicomachiorum secundo: ἡ μνηρὸν ἐν διαφέρει τὸ ἔτος ἢ ἔτος δὲ θὺς ἐν νέων ἐβίεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν. id est, Itaque nō parui refert, hoc, an illo pacto protinus à pueris consueuimus, immo plurimum interest, vel potius omne in eo momentum est situm. Et Virgilianum illud ἐπιρρόνημα, in Georgicis: -Adeo à teneris consuefcere multum est.

Augiæ stabulum repurgare.

Αυγίης βυσασία, id est, Augiæ bubile. Allegoria prouerbialis in hominem, aut in rem maiorem in modū inquinatam. Lucianus in Pseudomante: καὶ τὴν αυγίης βυσασίαν, οἱ καὶ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δὴν αὐτὴν γε τὴν ἔμειν τῆ ἀνεκαθίρασαι περιόσομαι. id est, Et Augiæ bubile, si non omnē, at certe pro mea virili conabor submouere. Ostēdit autem, huius stabulā tantum habuisse congesti fimi, quantum ter mille boues pluribus annis reddere potuerint. Huius mentionem facit & Pausanias in Eliacis, deq; bubus,

& fimo non nihil meminit. In Græcis epigrammatis recensetur inter Herculis labores Augiæ stabulum repurgatum. Quin & Seneca ludicro libello de morte Claudij Cæsaris vsurpat hoc prouerbium: In quos inquit, si incidisses, valde fortis licet tibi videris, maluisses cloacas Augiæ purgare, multo plus ego stercoreis exhausti. Etiam si prouerbium omisum erat in exemplari, quod primū secutus est Probenius: id nos restituumus ex exemplari, cuius nobis copiam fecit ex sua bibliotheca collegium liberales artes proficentium, in florētissima Louaniensium Academia. Neq; enim aquū arbitramur imputari vniuersitati, quod paucorum seniculorum cōspiratione, tam odiose repugnatum sit hic bonis litteris, ac linguis. Gregorius Theologus ad Basilium Magnum: πῶς, inquit, παρέλθω τῆς ἀκήπης κήπης ἐκείνης καὶ ἀλαχένης, καὶ τὴν αυγίην κόπρον ἐκ τῆς οἰκίας ἐκκαθαρομένῳ, id est, Quo modo præteream hortos illos incultos, & holeribus vacuos, atque Augiæ sterus ex ædibus repurgatum? Sentit, vitam luxu perditam in melius correctam.

Periculosum est, canem intestina gustasse.

Χαλεπὸν χορίον κύναι γούσαι. id est, Intestina canem semel adgustasse, periculum est.

Prouerbiali allegoria dictum est à Theocrito in Idyllio decimo. Admonet adagiū, haud facile temperare à peccando, quod semel illecebrā illam, velut auctoramentum vitiorum, degustarit. Quemadmodum, qui semel scortum attigerit, qui semel periurio, siue furto rem auxerit, qui semel aulicam vitam sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: ἰδὲ κύναν πᾶνσαιτ' ἀν', ἀπαξ σκυτοπραγίην μαθὼν, id est, Neque canis desiturus est, qui semel corium edere didicerit. Theocriti Scholiastes indicat, hoc prouerbium & hūc in modū efferri, χαλεπὸν μαθῆσαι κύναν σκυτοπραγίην, id est, Periculosa res est canis, quæ didicit arrodere coria. Horatius in Sermonibus simili figura dixit:

-Quæ si semel vno De fene gustarit, tecum partita lucellum, Vt canis à corio numquam absterrebitur vncto.

Canis circum intestina.

Κύων πᾶρ ἐντέροις, i. Canis iuxta intestina.

na. Dicebatur, vbi quis res eas, quarum esset cupientissimus, propositas conspiceret, quibus frui tamen non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, deuoraturi, nisi fustem timerent. Suidas arbitratur accommodari posse in res inutiles, & insuaues: intestina enim non facile deglutiri à canibus, ac deuorata reuomi plerumque.

Aurea compedes.

Χρυσῶν πέδαι, id est, Aureæ compedes. Prouerbiali metaphora dicitur seruitus splendida, & amabilis, qualis est fere aulico rum vita. Diogenes in epistola quadã scripturam reliquit, Aristippum in aula regia aureis teneri compedibus, ne posset auolare. Seneca in dialogo quodam affectus, & rationis, Stulti est, inquit, compedes suas, quãuis aureas, amare. Loquitur de vxore formosa. Horatius item de amica formosa: - Tenetq; grata Compede victum.

Herculana scabies.

Ἡράκλειος ἰσρία, id est, Herculana scabies: de scabie incunda, facileq; sanabili, interprete Suida, aut quæ desideret Herculana, id est, calida balnea. Narrant enim, Herculi, laboribus illis ingentibus fatigato, Palladem, ac nymphas crebro balnea feruētia suppeditaſſe. Vſum huius adagij non indicat neque Zenodorus, neque Suidas. opina mur autem dici posse vel in eos, qui multo studio, aliove labore valetudinem offenderunt, vt quibus aliquo laxamento sit opus; vel in eos, qui, blãdis adulationibus delenti, veluti incunda quadam scabie pruriunt.

Herculanus morbus.

Ἡράκλειος νόσος, id est, Herculanus morbus. Hunc Dicæarchus apud Zenodotum, eum existimat esse, quem alij sacrum, alij comitalem appellat. Est autem ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope succurri potest: propterea quod diuinitus immitti creditur, eoq; cognomẽ additum est sacro. Appuleius in prima defensione, diuinum appellatum putat, quod diuinam, id est, rationalem, animi partem violet. Na ſci, quoties caro in humorem crassum, & spumidum, inimico igni conliqueſcit. Signa esse, graue caput, ceruicem torpẽtem, tempora puſſata, auris præcipue dextræ tinnitum. Deprehendi potissimum incen-

ſo lapide gagate, & rotæ ſingularis circumactu. In hunc aiunt Herculem incidisse, vel propter immensos labores, vel immitte Iunone. Heraclitus arrogantiam ſacrum morbum vocauit, vel quod id mali ſummos plerumque viros conſequi ſoleat, vel quod ſola mors remedium afferat. Herodotus in Thalia refert, Cambyſen, huic obnoxium morbo, quosdam ſibi maxime familiares per inſaniam occidiſſe. Herculem item liberos ſuos interimentem inducunt tragici poetæ. Herculanus appellatus videtur, quod, vt ille inuictus, ita hic nulla medicorum ope ſuperabilis. Quamquam Ariſtoteles in Problematis ſeſſione trigefima, problemate iuxta Theodorum primo, putat Herculem vere huic morbo obnoxium fuiſſe, atque omnes adeo, qui vel ingenio, vel ſtudio philoſophiæ, vel in adminiſtranda repub. vel in alijs artibus excelluerunt, atræbili obnoxios fuiſſe. Sane non videmus, quamobrem hoc debeat inter adagia referri, niſi ſacrum, aut Herculanium morbum appellemus tumorem animi, aut aliud aliquod vitium inſanabile, quod genus eſt in ſenibus auaritia, in mulieribus loquacitas. Nam in omnibus fere Græcorum Collectaneis prouerbij titulo recenſetur.

Io Pæan.

Io Pæan, acclamatione prouerbialis, qua conſueuimus vti, re gnauiter, & feliciter peracta, Cui non diſſimile videtur illud Homericum, βελλ' ἔπος, & apud Latinos, Maſte virtute. Athenęus ex Clearnchi primo de prouerbijſ libro citat, ἰη παίων, ἰη παίων, id est, Ie pæon ie pæan. Nam utroque modo ſcriptum reperitur. Natum hinc exiſtimant: Cum Latona ex Chalcide, Eubœæ ciuitate, Dianam, & Apollinem in Delphos tranſportaret, euenit forte fortuna, vt iuxta ſpecum, in quo Pytho latitare dictus eſt, præteriret. Vbi verò iam proſiliens Pytho impetu ferretur in illos, Latona, mulierum more, territa, filij auxilium inſeclamauit his verbis, ἰη παίων, id est, iaculare fili. Ibi Apollo, qui tum forte geſtabat arcum, miſſo telo, Pythone in teremit. Inde vox deſlexa eſt, vt diceretur ἰη παίων. Idq; cum ter iterari conſueuerit in ſacris Apollini factis, quidam arbitrantur primum ortum eſſe carmen Hexametrum Heroicum, & Iambicum trimetrum. Etenim,

Etenim, ſi pronuncies primis productis ſyllabis:

ἰη παίων, ἰη παίων, ἰη παίων, hexametrum erit meris conſtans ſpondeis, ſin primis correptis, iambicum erit trimetrum puris iambis abſolutum. Cuius rei meminit etiam Terentianus grammaticus. Item Iulius Pollux in quarto demenſtrat, in Pythiciſ ludis quinque fuiſſe canutus ſpecies. πείρα, repreſentari Apollinem certaminis diſpicientem locum: κατακελευσῶ prouocantem Pythonem, ἰαμβικὸν πύγνανtem, σπονδείων, vincentem, καταγορεύσει, ouantem. Hinc vulgo prouerbij vice receptum eſt, vt, re feliciter peracta, acclamemus, ἰη παίων. Latini uidentur ἠν ἰω mega commutalle. Ouidius in opere de Arte amantur:

Dicite Io pæan, & Io bis dicite pæan, Decidit in caſſes præda petita meos. Et in triumphis acclamabatur, Io triumphæ: Horat. in Odis: Non ſemel dicemus Io triumphæ.

Nemo mortalium omnibus horis ſapit.

PLINIVS lib. 7. cap. De præſtãtia gentiũ, Si verum facere iudiciũ volumus, ac repudiata omni fortunæ ambitione decerne re, mortalium nemo eſt felix. Abunde igitur, atque indulgẽter fortuna decidit cum eo, qui iure dici non infelix poteſt: Quippe vt alia nõ ſint certe, ne laceſat fortuna, me tus eſt. Quo ſemel recepto, ſolida felicitas non eſt. Quid, quod nemo mortalium omnibus horis ſapit? Vtinamq; falſum hoc, & non à vate dictum quam plurimi iudicent. Ex quibus Plinii uerbis coniciere licet, cã vocem, Neminẽ omnibus horis ſapere, velut oraculo proditam, in vulgi ſermonem abiſſe. Sẽſus vel citra interpretem liquet: nempe, neminem eſſe, qui nõ aliqua parte vitæ deſpiciat, ac peccet. Porro ſtultitiæ comes eſt infelicitas. Aut certe, ſi quod incidit infortunium, id ſtultitiæ ſolet imputari, Eodem pertinet, quod paullo poſt eodẽ in loco ſubnectit, Alius de alio iudicat dies, ſupremus de omnibus. Exſtat apud Ariſtophanem in Ranis, & huiusmodi ſenarius, quem illic indicat Euripidis eſſe:

Οὐκ ἔστιν ὅς τις πάντ' ἐπιγ' ἰδ' δαίμονι. id est, Haud viuut vllus omnibus felix modis.

Item Euripides in Supplicibus:

- Τῶν γὰρ ἐν βροτῶς Οὐκ ἔστιν ἑδὲν διὰ τέλους δ' δαίμονι, id est,

Siquidem vniuerſis rebus in mortalium Nil cõtinenter, & vndecũq; proſperũ eſt. Ad eundem modum Horatius.

- Nihil eſt ab omni Parte beatum.

Simonides, apud Stobæum, Πάμπαν δ' ἀμωμος ἔστι, ἑδ' ἀκήρι. id eſt, Nemo vacat proſũ malo, neq; crimine.

Sui cuique mores ſingunt fortunam.

CORNELIVS Nepos in vita Pompeij Attici: Itaque hic fecit, vt vere dictum videatur cuiq; mores ſingunt fortunam. Et paullo poſt in eodem opere: Supra ſignificauimus, ſuos cuique mores plerumque cõciliare fortunam. E medio videtur ſumpta ſententia. Nam plerumque videmus mala malis euenire, digna dignis: idq; vulgo dictitant, Malus malum reperit, & κακὸς τῆς κακῶ, id eſt, Malis, ter mala. Atteſtatur & verſiculus prouerbialis:

Ἐδλῶ γὰρ ἀνδρὶ τ' ἔδλω καὶ διδῶ θεός. i. Viro bono fortuna ſuppeditat bona.

Item Menander citante Plutarcho: Οὐκ ἔστιν ἀνδρῶν ὁ θεός. id eſt, Nobis enim animus eſt Deus.

Et apud eũdem Heraclitus: ἦθ' ἀνθρώπων δαίμων. id eſt, Mores hominis Deus, ſiue fortuna. Eodem pertinet, quod Alcman ſcripſit, fortunam eſſe ſororem Διονυμίας, πειθὸς καὶ προμηθείας, i. Rectæ inſtitutionis, perſuaſionis, & prouidentia, vt refert Plutarchus in commentario De fortuna Romanorũ. Plautus in Trinummo, Sapiens ipſe ſibi fingit fortunam. T. Linius Decadis quartæ, libro 1. de M. Portio Catone ita prædicat, In hoc uiro tanta vis animi, ingeniq; fuit vt, quocunq; loco natus eſſet, fortunam ſibi ipſe facturus videretur. Pacatus in Panegyrico, Sua, inquit, cuique prudentia Deus. Fulgentius in commentarijs Virgilianis citat ex Teleſiaco Carneadis, Omnis fortuna in ſenſu ſapientis habitat, Opinamur, idem eſſe, quod adducit M. Tull. paradox. 5. Tametiſ locus is habetur mendofus, quendam tamen ad hũc modum: Cui quidem etiam quæ vim habet maximam, fortuna ipſa cedit, & ſicut ſapientis poeta dixit, Suis cuique moribus ſingitur. Sentit enim fortunam ſingi cuique ſuis moribus.

Inſana laurus adeſt.

PLINIVS lib. decimoſexto, cap. quadragefimo-

gesimo quinto, Iuxta quorundā distinctionem quarto, In eodem, inquit, tractu portus Amyci est Bebrice rege interfecto clarus. Eius tumultus à supremo die lauro tegitur, quam insanam vocant, quoniam, si quid ex ea decerptum inferatur nauibus, iurgia fiunt, donec abijciatur. Hastenus Plinius. Nobis non visum est absurdum hoc adagijs annumerare, quandoquidem res vsque adeo vulgata fuit, vt hinc arbor cognomen inuenerit. Itaque quadrabit in hominem rixarum auctorem: vt sunt nonnulli, qui, quocunq; se vertunt, iurgia suscitant.

Apologus Alcinoi.

Απόλογος ἄλκινόου, id est, Apologus Alcinoi, de longis, & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano, & Iulio Polluce libro 6. Sumptum ex Homeri Odyssea, vbi Vlysses in conuiuio Alcinoi, Phæacum Regis, prodigiosas, ac deridiculas fabulas, & portētuoia mēdacia cōmemorat de Loto-phagis, Lestrigonibus, Circe, Cyclopiibus, atq; id genus alijs plurimis miraculis fretus videlicet Phæacum inscitia, barbaricisq;. Plato de Republica lib. decimo. Ἀλλ' ἢ μέντοι σοι ἰὼ δ' ἐγὼ ἄλκινόου γε ἀπόλογον ἔρω, ἀλλὰ ἀλκίμου μὲν ἀνδρός ἦρθε τὸ ἀρμενίη, τὸ γένος παμφύλιον. id est, Haud tibi sum narraturus Alcinoi apologum, sed excellentissimi viri Eris Armenij, genere Pamphyli. Narrat autem eo in loco fabulam, quæ cum Lestrygonum, Cyclopiūq; figmento facile certare possit. Scribit enim, cum hic inter multos cecidisset in prælio, decimoq; post die cadauera cæsorū tollerentur, reliquis putribus, huius vnus cadauer integrum, atque incorruptum adhuc apparuisse: domūq; deportatum, vt iustus cegrimonijs se peliretur: die duodecimo, cum esset imponendus rogo, reuixisse, ac prodigiosa quædam narraſſe, quæ diebus illis decem apud inferos, tum iens, tum rediens conspiciatus esset.

Canina facundia.

SALVSTIUS apud Nonium Marcelum, in dictione Rabula, Canina, vt ait Appius, facundia exercebatur. Quod quidem Appij dictum apud eruditos scriptores in adagione cessit in quosdam, qui tantum ad maledicendum eloquētiæ studium exercebāt: à rixa canum, & oblatratu sumpto epi-

theto. Siquidem, p, littera, quæ in rixando prima est, canina vocatur. D. Hieronymus in epistola ad Rusticum monachum, Pomparum ferculis procedunt in publicum, vt caninam exerceant facundiam. Idem obtratores suos subinde canes appellat. Sumptum à genere philosophorū, quos κωϊκὸς appellant, siue ob sordidā vitam, siue quod obuios quosque mordent, cum mendicatō viuant, more canum.

Iliensis tragædos conduxit.

Ἰλιδὸς τραγῳδὸς ἐμὲ δῶσε, id est, Iliensis tragædos conduxit. Vbi quis vltro prouocat quempiam, vnde sua audiat probra: veluti, si Troiani accersant histriōnē, qui ipsiſcala mitates, quas semel pertulere, denuo quasi renouet. Lucianus in Pseudologista: Ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν Ἰλιδὸς ἀντραγῳδὸς ἐμὲ δῶσε, id est, Posteaquā enim, iuxta prouerbiū, Iliensis cum sis, tragædos conduxisti. Idem alibi: τὰ γὰρ τῶν ἰλίων ἀτεχνῶς πεσόνθ' αὐμὲν, τραγῳδὸν τίνα τῶν τῶν ἐφ' ἡμῶς κληθήσμεν, ἀσόμενον τὰς φρυγῶν συμφορὰς. id est, Itaque plane idem nobis accidit, quod Iliensibus, vt qui istum ceu tragædum quæpiam aduersus nos excitauimus, qui Phrygum cantet calamitates.

Tribus minis in sumptis, duodecim imputat.

IRONIA prouerbially apud Aristophanem in Pluto: Καὶ μὴ φιλοῦν' ἂν μοι δοκῆς νῆ τῆς θεῶς Τρεῖς μινῶς ἀναλώσας γε λογισάσθαι δῶδε κα. id est, At certe amicus vt videtur per deos, Vti pro minis tribus imputes duodecim. Quadrabit in eos, qui non nisi compendij sui gratia colunt amicos, & pro quāuis exiguo officio, multum beneficiorum expectant. Vulgo item aiunt: Pileum donat, vt pallium recipiat.

Oculus dexter mihi salit.

Ἀλλεται ὀφθαλμὸς μου ὁ δεξιός. id est, Salit mihi oculus dexter. Vbi spes est, visuros non lætum quippiā, & vehementer exoptādum. Ductum à muliercularum superstitione, quæ ex membri pruritu diuinare solent, quid sit euenturū. Vnde illa apud Plautum non semel obuia, Prurit mihi tergum, pruriunt dentes, pruriunt pugni: &, Vtrum dentes tibi pruriunt, an malæ? Theocritus in Amaryllide: Ἀλλεται

Ἀλλεται ὀφθαλμὸς μου ὁ δεξιός. ἀπὸ γὰρ ἰδυσσῶ ἄστα. id est, En oculus dexter salit mi. illā ne videbo? Est etiam apud Plautū: Supercilium salit. Hodieque per iocum aiunt sibi dextrā tinnisse aurem, significantes alicubi sermone de se absentibus factum cum laude. Idē; Plinius testatur, vulgo quandoq; creditum fuisse, vt, qui laudaretur absens, ei dextra tinniret auris; qui vituperaretur, sinistra. Lucianus in Dialogis meretricijs ἦπερ δ' ἀπαρμένων, ἐβόμβηε τὰ ὄτα ὑμῶν, αἰεὶ γὰρ ἐμέ μνηστο ἢ κερπημένη μετὰ διακρίων. id est, Num vobis tinniebant aures, Parmeno? Nam hera assidue cum lacrymis uestri me minerat.

Nebula in pariete.

AVSONIUS in epistola quadā ad Gregorium filiū, nebulas in pariete dixit, pro re nihili, somnijq; similima. An nunquā, inquit, vidisti nebulam pictam in pariete? Carminis, quod ei subscribitur epistolæ, lemma significat friuolum, ac vanum. Nam nebula res est inanius, quā vt coloribus exprimi queat.

Ne sis patruus mihi. Sapere patruos.

PATRUORVM in nepotes, ceu pecuniaris, genuināq; seueritas, prouerbio locū dedit Horatius in Odis: Metuentis patrux verbera lingua. Patruam linguā vocat seueram, & obiurgatricem. M. Tullius aduersus Herēnum: Fuit in hac causa quidem patruus, censor, magister. obiurgauit M. Cœlium sic, vt neminem vnquam parens. Horatius: -Sive ego praux, -Seu recte hoc volui, ne sis, patruus mihi. Id est, ne me castiges. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: Cum sapimus patruos. Id est, Postquam, abiectis puerilibus nugamentis, seueros mores induimus. Idem, Horatium ænulat, vt solet, dixit: Ne sis mihi tutor: id est, ne mihi prescribas, atque imperes.

Saxum voluere.

Ἄθρον κωλυδέν, i. Saxum voluere, dicuntur, qui in exhausto quopiam, atque inutili labore fatigantur. Terentius in Eunuchis: Satis diu iam hoc saxum voluo. Donatus admonet, prouerbiū fuisse in eos, qui in-

extricabili sudore, sed inuile affigeretur. tractumq; putat à notissima Sisyphi fabula, saxū apud inferos sursum ac deorsum voluentis. Apte vero stolidum militem saxum vocat cui ipse fuerit Sisyphus, vaser, & callidus.

Capere prouincias. Tradere prouinciam.

TRADERE prouinciam, figura prouerbially, dicuntur, qui negotium aliquod curandum committunt. Capiunt, suscipiunt prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt. Metaphora sumpta est à consuetudine Romanorum, apud quos, qui magistratum gerbant, prouincias alias alij sortiebantur. Exempla passim apud auctores obuia sunt. Terentius in Scipsum excruciatē: Videlicet ille Clinia seruus, tardiusculus est. Idcirco huic nostro tradita est prouincia. Idem in Phormione: O Geta, prouinciam cepisti duram. Plautus in Cistellaria: Abi rus, abi directus in tuam prouinciam. Officium illi delegatum prouinciam vocat.

Corinthus & collibus surgit, & vallibus deprimitur.

STRABO libro Geographiæ octauo scribit, Corinthios opibus, & artibus egregijs præcelluisse, ceterum regionem illorum non admodum fuisse feracem, quod inæqualis esset, & aspera, ac petricosa. Eaque ob causam senarium hunc prouerbio iactatum fuisse. Κορινθὸς ὀφρύνεται τε καὶ κοιλίνεται. id est, Alibi tumet Corinthus, alibi caua est. Meminit & Eustathius in Bœotia Homeri. Huiusmodi autem terrę genus non perinde sementi idoneum est, atq; campestris. Id adagium vbi nam possit esse vsui, non satis videmus: nisi si quis detorqueat ad hominem intractabile, aspero ingenio, & sibi ipsi inæqualem, parumq; secum constantem. Cœlius Rhodiginus etiam atque etiam contendit, adhibendum esse prouerbiū, vbi significabimus felicitatem aliquo incommodo vitiatā, vt est fere rerum humanarū conditio. Quem libentius sequeremur auctorem, si, quod contendit, & asseuerat, vel vnus auctoritate probasset.

Crotone salubrius.

Κρότωνος ὑγιέσσειον, i. Crotone salubrius. De re nequaquam noxia, sed vnde quaque salutifera.

salutifera. Zenodotus ab animante sumptam parœmiam existimat. Est enim Croton muscæ genus: Theodorus Redium vertit. Hermolaus mauult Ricinum dici. Latine placidum, & innoxium, neq; fuctu, neque alia quapiam re molestum. Strabo libro Geographiæ 6. tradit hinc ortum, quod Crotoniatarum locus longe saluberrimus olim fuerit indicatus, vel hoc argumento, quod breui temporis spatio quam plurimos produxerit, tum athletas, tum philosophos, hoc est, corporibus pariter, atque animo præstantes viros: inter athletas præcipuum Milonem, inter philosophos Pythagoram. Idem eodem libro tradit, Myscellum, & Architam pariter. Delphos adijisse, vt de vrbe condenda consulere oraculum: & alterutrum pollicente deo, Architam opes delegisse, Myscellum loci salubritatem: illum itaque Syracufes condidisse, hunc Crotonem, quam vrbium altera cessit in prouerbium opulentia, altera salubritatis. Allusit ad hoc prouerbium Pallada in epigrammate:

Οὐκ ἀλόγως ἐν δίζυθιοις δυνάμην τίνα θέλω
εἶναι ἔργου, χθές γὰρ δίζυθον ἐν χροῖα
Ἡπίλαο κάμνοντι τέταρταίη περιήλα,
καὶ γέγονεν ταχέως διακρότων ὕμνος. id est,
Diuinum quiddam, vimq; admirabilem inesse

Dizythis, certe diximus haud temere. Namq; here, quem febris longa, & quarantana tenebat, iam delassatum conficiens misere, Dizython admonui, neq; erat mora longa, Crotone,

Hoc vbi fecissem, sanior ille fuit. Suida mauult ad animalis similitudine referri, quod vndiq; sui simile sit, nec ullâ habeat incisionem. Nam ὕμνος interdum integer dicitur, vt Integer vitæ, Integer mentis, pro quo Græci ὕμνος. Est autem insecti genus, canibus, ac bubus infestum. Suspiciamus esse cuius sine nomine meminit Plin. lib. 11. cap. 34. Sæper habet caput infixum sanguini: cumq; cibi exitum non habeat nimia satietate dehiscit: Nunquam in iumentis gignitur: in bubus frequens, in canibus aliquando, in quibus omnia: in ouibus & capris hoc solum. Verum pro insecto Stephanus indicat vltimam oportere acui, κροτων. Hefychius addit Crotonem dici genus gammæ Egyptij, cuius varias medicinas indicat Plinius lib. 24. cap. 11. Qui-

dam aiunt, & Sesamidem dici Crotonem, fortassis eandem, quam Plinius lib. 25. capite quinto, appellat Sesamoides, quod ait helleboro admisceri solitum, quo tutius sumeretur; id est, ni fallimur, hellebori genus, quod Italia veratrum appellat. Quoniam hæc herba non solum corpus morbis alias immedicabilibus liberat, verum & animum purgat ab insaniam. Non admodum dissimile veri videtur, hinc ductum prouerbium, Crotone salubrior. Sesami meminit & Dioscorides. Sesamæ Plin. lib. 15. cap. 7. meminit Sesami, quod sit arboris genus, vnde confici solet oleum, quam alij vocat Cyci, voce, vt uidetur, Ægyptia, alij Crotonem, alij Rhibim, alij Sisamum syluestre. Ibidem indicat, & ex castaneis, & ex oriza fieri simile genus olei. Rursum libro 22. cap. 25. meminit sesamæ cuius in remediis varios vfus indicat. Ceterum quid sit Dizytrum in epigrammate, nondum compertum est: nisi quod Plinius libro eodem circa finem, ostendit zytrum esse potionem apud Ægyptios repertam, ex frugibus: hinc δίζυθον dictum videtur, quasi dicas duplicem ceruisiam. Hac sibi medentur & hodie bibuli quidam.

Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est.

Κροτωνιατῶν ὁ ἔχρατος, πρῶτος τῶν ἄλλων ἑλλήνων. i. Crotoniatarum postremus primus reliquorum Græcorum. Strabo libro Geographiæ suæ sexto, prouerbium hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcanicis. Plurimos enim egregios athletas protulit eaciuitas, adeo, vt in vno certamine Olympiaco, septem uiri, qui reliquos virtute præcellerant, omnes pariter fuerint Crotoniata. Huius gentis præcipuum decus Milo, litteris omnium celebratus, qui septies continenter uicit Olympia. Hunc, si constitisset, nullus est vestigio poterat educere. Malum tenenti nemo digitum porrigebat. De admirando, nec indigno uita interitu meminit Gellius. Adagioni locus erit, ubi genus aliquod tanto intervallo præcedere dicemus, ut, qui in hoc sit vel infimus, in illo possit primus videri: ueluti si quis dicat in re militari uel ignauissimum Græcorum præstantiorē esse fortissimum Troianorum. Aut, qui sit apud Italos infantissimus, apud Gallos

Gallos eloquentissimum videri posse. Aut, qui citharæodus sit deterrimus, cum aulædorum principem haberi posse.

Ne decima quidem Syracusanorum pars.

Οὐδὲ τῶν δεκάτων τῶν συρακυσίων ἔχει. i. Ne decimam quidem partem opum Syracusanarum possidet. Strabo libro Geographiæ sexto: Συρακῦσας δὲ ἐπὶ τοσούτων ἐκπέσειν πλοῦτον, ὡς τε καὶ αὐτὸς ἐν παροιμίᾳ διαδοθέναι, λεγόντων πρὸς τὰς ἀγαυὰς πολυτελεῖς, ὡς ἐκὼν ἐκχίνοιτο αὐτοῖς συρακυσίων δεκάτη, id est, Syracufas eo diuitiarum peruenisse, vt in prouerbium abierint. Siquidem de diuitibus, ac splendidis ita dicere solent, Ne decimam quidem Syracusanarum opum partem assequi possent. Significabant autem, aliorum opes, quantumuis amplas, nihil esse ad Syracufanas diuitias. Non nihil ueneris accesserit prouerbio, si paullo longius detorqueatur, vt, si quis prælocutus, Cicerone lógo intervallo reliquos omnes post se relinquere, dicat, opulentiam quidem, & vberem esse Quintilianii dictionem, verum hanc vix esse τῶν συρακυσίων δεκάτην.

Maleam legens, quæ sunt domi obliuiscere.

STRABO libro Geographiæ octauo tradit, Corinthiorum urbem, in Ithmo sitam, duos habuisse portus, alterum Asiæ versus, alterum Italiæ. Verum, quod freti instar esset, non sine discrimine eo nauigari, uelut olim in mari Siculo, maxime præter Maleam, propter resistentes inde ventos. Vnde & prouerbium celebratum fuisse,

Μαλέα δὲ κάμψας ἐπιπέθε τῶν οὐκ ἀδε. i. Maleam legens, quæ sunt domi obliuiscere.

Est autem Malea promontorium Laco-niæ, à Maleo, Argiuorum rege, dictum, quod per quinque passuum millia in mari protenditur, auctore Seruio in 5. Æneidos, in quo libro Virgilius videtur ad parœmiam adlusisse, cum ait:

- Maleæq; sequacibus vndis.
- Item Statius septimo Thebaidos libro:
- Et raucæ circumsonat vnda Maleæ:
- Item in Tiburtino Manlij Vopisci:
- Si Maleæ credenda ratis.

Significat & Homerus libro Odyssæe nono, periculofam circa Maleam nauigationem fuisse: sic Vlyssæem loquentem inducens:

καὶ νόσφι ἀσκηθῆς ἰσθμῶν ἐς πατρῴα γαίαν,

Ἀλλὰ με κῦμα φόβου τε περιγνάμπτοντα μέλαινα

καὶ βορέης ἀπέωσσε, παρέπλαξεν δὲ κυθήρων. id est,

Forfitan & patrias redijisse sospes in oras; Sed me, dum Maleam præteruehor, vndaq; fluctusq; Et Boreas illinc pulsus admouere Cytheris.

Allusit huc Ouidius in Heroinis: Ausus es, o nimium, nimiumque oblituorum,

Thracia nocturno tangere castra dolo.

Nam suorum oblitu videntur, qui sese temere periculis obijciunt. Quando quidem vna hæc præcipua causa vulgus a subeundis vitæ periculis deterret, quod meminere esse, quibus se saluo sit opus, vt ait Flaccus, & quibus incolumes prodesse tum debeant, tum possint, extincti grauem allaturu luctum. Videbimur non in tempestiti uiter vti hac parœmia, si quando discrimen negotij suscipiendi uolumus ostendere, aut non esse suscipiendum, aut negligendam vitam.

Omnia sub vnam Myconum.

Πάνθ' ὑπὸ μίαν μύκωνον. i. Omnia sub vna Myconum. Strabo Geographiæ suæ libro decimo: Μύκωνος δ' ἐστὶν ἐφ' ἡ μὲν δὲ καὶ κῆδοι τῶν γιγνάντων τὰς ὑδάτας, ὅφ' ἡρακλέης καταλυθέντας, ἀφ' ὧν ἡ παροιμία, πάνθ' ὑπὸ μίαν μύκωνον, ἐπὶ τῶν ὑπὸ μίαν γράφῃσι διγόντων τὰ ἀληρημένα τῆ φύσει. id est, Est autem Myconus, in qua fabulis proditum est, positos esse Gigantes postremos ab Hercule confectos. vnde ductum est illud prouerbium: Omnia sub vnam Myconum, in eos, qui res natura diuersas eodem titulo completuntur. Quibus ex verbis magis colligitur vsus adagij, quam ratio: tamen si conijcere licet, quoniam summa Gigantum, & reliquæ sub Mycono cõderentur, sub ea Gigantes omnes iacere vulgo dictum, cum sub alijs item montibus siti fuerint. Itaque, qui eodē in libro grāmatica pariter, & theologica, item dialectica, & iuriscõsultorum litteras tradat, in eum non incõcinne dicitur, Omnia sub eadē Myconum. Aut vbi diuersa gesta, ab eo, quod postremo loco factum sit, æstimentur. Est autē Myconus, ex Cycladibus vna, teste Stephano: qui prouerbij quoque facit mentionem in dictione Miconus. At Zenodotus longe diuersam asserit fabulam,

quæ prouerbio dederit occasione. Heleus, inquit, filijs suis, Hegetori, & Hippocli, mādarat, vt insulas illas in mari sparsas subigerent. Deinde, vbi Hegetor multas esset aggressus, Hippocles vnam Modo Myconū, velletq; nihilominus reliquarum etiā omnium ex quo particeps esse: consuluerunt super hac re oraculum, quæ nā insulæ Hippocli cederent: Respondit, *μία μύκων* id est, Vna Myconus. Vt est eleganter Plutarchus primo *συμπροσων* libro: *μίαν μύκων ον έπροβύβας τὸ συμπόσιον.* id est, Vnam Myconū faciens conuiuium. significans indistinctos adhuc coniuinas. Vnde & de indifferetis dictum apparet.

Lerij mali.

Λέριοι κακοί, id est, Lerij mali. In eos recte dicetur, qui pariter omnes gētes vitio sunt improbis. Leriorum enim populus, ob insignem morum improbitatem, in prouerbium abiit, auctore Strabone libro Geographiæ 10. Citatq; Phocylidis nescio cuius verba hæc: *Λέριοι κακοί, έχὸ μὲν, ὅς δ' ἔσάντες, πᾶσι πᾶσι κακοί, καὶ πᾶσι κακοί λέρι.* id est, Lerij mali, non vt hic malus, ille nequaquam: verum omnes, excepto Patroclo. Et Patroclus est Leries. Leria insula est vna ex Sporadibus contra litora Caria, quæ vna Plinius Leron appellat, cum alijs aliquot locis, tum lib. 5. cap. 21. Quod hic dictum est in Leries, Græca epigrammata detorquent in Chios. Epigramma sic habet:

Καὶ τὸδε Δημόδικε, χίῳ κακοί, έχὸ μὲν, ὅς δ' ἔ.

Πάντες πᾶσι κακοί, καὶ πᾶσι κακοί λέρι. id est,

Hoc quoque Demodoci, Chius malus, haud quidem hic, hic non:

Omnes abique Procle, Chius at ipse Procles.

Apud Strabonem Græcum scriptura mēdosa est, cum *κακοί* legendum sit, non *κακοί*. Interpres vsus est codice castigatiore. quin ipsa carminis ratio rejicit, *κακοί*. Si addas, *καὶ τὸδε Δημόδικε*, plenum erit distichon. Id reddetur venustius, si ab homine ad rem deflexeris: vt, si dicas, omnes prognostæ vani, vno excepto Venatio: & tamen prognostæ est Venantius. Impij sunt milites omnes, vno excepto Langio: & tamen miles est Langius. Græcorum prouerbium imitatus est Ausonius in Sil-

uium quendam, cognomento bonum, natione Brittonem, quæ natio & hodie apud Gallos vulgo male audit.

Ad Phasim vsque nauigauit.

Auctore Strabone libro Geographiæ vndecimo, Phasis est Euxini sinus, & extremæ nauigationis meta, vel teste prouerbio:

Εἰς φάσιν, ἔνθα ναυτῶν ἔχρατος ἄρβυλος. id est, Ad Phasim vbi supremus cursus nauibus.

Per Phasim, Cholchidem significauit, nō flumen Phasim, neque urbem eiusdem nominis ad flumen sitam. Theocritus in Idylilio N.

Πέζος δ' ἔς κόλχως τε καὶ ἄξενον ἴκετο φάσιν. id est,

Et Colchos pedes, & te accessit in hospite Phasis.

Pindarus cōsimili figura in Isthmij hymno B. *ἀλλ' ἔπερα ποτὶ μὲν φάσιν θερείαις, ἔνθα χερσὶν πλέων νείλες πρὸς ἀκτῶς.* id est, Sed transibat ad Phasim quidem mensibus æstiuis, hieme vero nauigans ad Nili ripas: id est, à Colchide in Ægyptum. Strabo enim putat, Phasianos ab Ægyptijs oriundos. argumentum sumens ex vsu hincōrum, quorum tanta sit vis apud Phasianos, vt hinc exportentur etiam in alias regiones. Dicitur de ijs, qui longinquas orbis regiones peragrarint. Est enim ipsa figura quasi prouerbialis hyperbole. quo modo dixit & Inuenalis:

Omnibus in terris, quæ sunt à Gadibus vsque

Auroram, & Gangem.

Et Horatius in Odis:

Extremum Tanaim si biberes, Lyce.

Et Virgilius in Bucolicis:

At nos hinc alij frictentes ibimus Afros: Pars Scythiam, & rapidum Cretæ venimus Oaxem.

Sumptū videtur ab Iasonis fabula. Neq; dissimile fuerit schema, si quis ad Herculis vsque columnas dicatur nauigasse, aut vsq; ad Britannos: quos, auctores extra mundi terminos ponunt, quod Oceano separentur. Horatius in Odis, libro tertio:

Visam pharetratos Gelsonos, Et Scythicum inuiolatus amnem.

Idem eadem oda.

Visam Britannos hospitibus feros. Idem rursum: Et vltimos orbis Britannos.

Myssorum;

Myssorum, ac Phrygum termini discreti sunt.

STRABO libro Geographiæ duodecimo, regiones quasdam commemorat inter se finitimas, puta Phrygum, Bithynorum, Myssorum, Dolonum. Item, qui iuxta Cyzicum accolunt, Mygdonum, ac Troianorum. Neminem autem inficias ire, quin vnaquæque suis finibus sit circumscripta. Verum eos fines ad amussim diiudicare, id neutiquam facile. Porro de Phrygijs, ac Myssis prouerbium quoque vulgo iactatum fuisse versibus trimetris:

Χωρίς τὰ μυσσῶν, καὶ φρυγῶν ὄρισματα,

Τὸ δὲ διορίζων γαλεπόν. id est, Sunt separati Myssorum termini, Phrygumque, sed finire perquam est arduum.

Huius rei causam adducit, quod hi populi non satis stabiliter tutati sint suas sedes, sed subinde aliunde alio depulsi, terminos incertos reddiderint. Plinius lib. 5. Mysiā in Phrygia collocat. Plutarc. *ἐν ταῖς ὑμμενῶν παραγγέλλεται, χωρίς γὰρ ἔση τὸ οἰλοσάσθω, καὶ ἰετῶν, ὅσπερ τῶν μυσσῶν, καὶ φρυγῶν ὄρισματα.* id est, Separatam enim aiebat esse philosophorum, ac medicorū professionē, non aliter, ac Myssorum, ac Phrygum fines. Manent in hodiernum diem passim id genus de finibus gentium rixæ, longa ferie temporum omnia confundente. Adagio licebit vt, de rebus toto genere inter sese distidentibus: veluti, si quis, sentiens longe aliud spectare philosophum, aliud oratorem, dicat, *χωρίς τὰ μυσσῶν, καὶ φρυγῶν.* Aut de hominibus, inter quos nihil conuenit, nihilq; commune intercedit, vt apud Euripidem Achilles:

Χωρίς τ' ἄμα καὶ γαμέμων. id est, Separatæ sunt meæ res à bonis Agamemnonis.

Quod index auro, id aurum homini.

INTER multas Chilonis sētētias, hæc præcipue placuit eruditiss, auctore Laertio: *ἐν πᾶσι θῆται ἀκόνας ὁ χρυσοῦ ἔξετάζεται, διδὸς βία σῶνον ραιεράν, ἔνθα χρυσὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν τε κακῶν τε νῆς ἔδοκεν ἔλεγχον.* In facie coticulis aurū exploratur, cui dētē prębēs speciem. In auro vero proborū pariter, & improborum ingenium deprehēditur. Stobæus carmen hoc citat ex Antiphone:

Πλάτος δὲ βίαστος ἐστὶν ἀνδρῶν πρὸς πῶν. i.

Opes, vt index, homini s ingenitū arguit. Allusit huc Aristides in Themistocle. *τεῦθεν ὄρα τὸν ἀνδρα, ἀπὸ γραμμῆς ἀρξάμενος, καὶ μὴ μοι λόγῳ τὸν χρυσὸν, ἀλλὰ τῷ βίαστων προσάγων σκόπει.* id est, Hinc virum specta, à linea factō initio: Neque mihi, quod dicitur, aurum, sed ipsū admouens iudicem considera.

Cauē Thoracem.

Φύλαττε τὸν θώρακα, i. Cauē Thoracem. Strabo lib. Geographiæ 14. scribit, fluuium esse, nomine Latheū, vicinū Libybus Hesperijs: huic imminere montem, cui nomen Thorax, in quo fama est, Daphitam grammaticum cruci suffixum fuisse, quod maledico carmine reges incessiuisset: vnde dictū illud manarit in vulgus, vt dicerent, *φύλαττε τὸν θώρακα,* id est, Cauē à Thorace. Hoc velut ænigmatē prouerbialiter festiuiter admonēbimus, frōnandam esse linguam, ne voces, petulanter emissæ, per iugulum aliquando redeant. Stephanus tantum indicat Thoracem esse ciuitatem Ætolia, & itē Magnesiæ: de prouerbio silet.

Magna ciuitas, magna solitudo.

STRABO Geographiæ lib. 16. Seleuciā ad Tigrim ait Babylone maiorē fuisse, sed pleraq; sui parte desertam, ac iure optimo de illa dici posse, quod de Megalopoli Arcadiæ ciuitate dixit comicus quippiam: *Ερημία μεγάλη σὶν ἢ μεγάλη πόλις.* id est, Est magna solitudo, magna ciuitas.

Allutum est ad nomen vrbs, cuius meminit & Plinius in quarto. Quadrabit in vrbes, aut domos, agros, aut hortos, aut aliud id genus quippiam, amplum quidē, & spatiosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem illum, verum impolitum, & illimmatum.

Ad Scolon nec proficisceris ipse, nec alterum comitaberis.

STRABO lib. Geographiæ nono scribit, Scolon vicum esse quempiam. Asopis, sub monte Citherone, sedem inamœnam, incultam, in frugiferam, asperam. Atque hinc vulgo prouerbium manasse:

Εἰς σκόλον μὴτ' ἀντὸς ἴμεν, μὴτ' ἄλλῳ ἔπειδαι. id est,

Nec per te Scolon ipse, nec vlli alij comes ito.

Refert eadem totidē verbis Eustathius in Dd 2 Bœotiam

Bœotiam Homericam. Nā Scolon & Stephanus ponit in Bœotia. Nomen ex re videtur inditum: *σκῆλος* enim Græcis spinæ genus est. Quo prouerbio conueniet uti, si quādo significabilibus modis omnibus abstinentiendū a contactu cuiuspiam, aut à loco, ubi nihil sit sperandum, quod vel ad voluptatem faciat, vel ad emolumentum.

Oenoë charadram.

Οἰνὴν τῶν χαράδρων, id est, Oenoë torrentis aluicum. Nam charadra Græcis significat eam terræ fissuram, quam aqua pluuiæ, aut torrens, nonnumquam terræ motus efficit. Zenodotus in Collectaneis adagiorū ait, dici solitum in eos, qui sibi malum accerferent. Hinc esse natam parcemiam; quod Oenoë vicus quidam sit Atticæ, quæ qui incolebant, aluicum quendam torrentis vicinum, suis inimicus incluserunt. Deinde, ingruente inmodica vi aquarum, & ob id corruptis agris, agricolationē perdidisse. Strabo Geographiæ lib. 8. duas Oenoas cōmemorat, alteram Eleutheris finitimā, alteram apud Marathonem, de qua vulgo iactata parcemia, *οἰνὴν τῶν χαράδρων*, id est, Oenoë charadram: Effertur adagium ad hunc quoq; modum, *οἰνῶν τῶν χαράδρων*, i. Oenēi charadram, ubi quippiam accersitur ad commoditatem, vnde perniciēs adfertur. Hesychius hoc prouerbium refert, & explicat ex Demone, prouerbiorum auctore. Stephanus indicat, Oenoen esse vnam duarum ciuitatum, quas habet Icaria. Vnde dicuntur Oenæi.

Nihil ad Bacchum.

Οὐδὲν πρὸς Διονυσον, id est, Nihil ad Bacchum. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent. Adagionis origo varia traditur. Zenodotus ait, antiquitus in choris Dithyrambos in Bacchum canendi solitos. Deinde poetas, mutata consuetudine, Aiaces, Centauros, atque id genus fabulas cœpisse describere. Proinde spectatores per risum acclamasse, Nihil ad Bacchum. Quo conuicio moniti, deinceps satyros inducere cœperunt, ne dei prorsus oblitū viderentur. Strabo Geographiæ suæ libro octauo, scribit, euerſa funditus à Romanis, propter violatos legatos, Corinthiorum vrbe, milites in opera quoq; nobilia, quibus ea ciuitas præter ceteras abundabat, ludibriis insultasse. Citatq; testem Po-

lybium, qui prædicet præsentem vidisse sese tabulas quasdam, abiectas in solum, in quibus milites talis luserint. Quarum vna fuit ab Aristide depicta. Argumentum erat Bacchus. Hinc inquit, quidam aiunt manasse, quod prouerbio dicitur: *ὄδὲν πρὸς τὸν Διονυσον*, id est, Nihil ad Bacchum. Suidas refert, Epigenem quendam Sicyonium tragœdiam de Baccho conscripſisse: quæ cum indigna Deo videretur, quosdā è spectatoribus acclamasse, Nihil ad Bacchum: eamq; vocem in prouerbium abiisse. Verum magis approbat eorum sententiam; qui dicunt quondam poetas de Baccho fabularum argumenta consueſse tractare: eaque demum acitari solita. Deinde paulatim ad tragœdias scribendas conuersos, alias fabulas, & historias scriptitasse, prætermiſſa Bacchi mentione: spectatores igitur acclamasse, Nihil ad Bacchum. Eiusq; fermè sententiæ suffragatorem citat Chamaeleontem. Huic opinioni adstruit Plutarchus in primo libro Symposiæcon, ostēdens, ab Æschylo, & Phrynico natam parcemiam, qui fabularum argumenta ad historias, & calamitates deflexerint. At Theætetus apud eundem Suidam, in opere de prouerbio, scribit Parrhasium pictorem Bacchum summa arte finxisse. Itaque, cū apud Corinthios pictorū inter ipsos de arte certamen ageretur, & complures Bacchum pictum præferrent, quorum nullus ad Parrhasij Bacchum accederet, succlamasse populum, Nihil ad Bacchum. Apud eundem, quidam, cum Coræbum, Vlyſsem illum verum, & versipellem vocasset, audiit: Canē adducis ad præſepe, & nihil affers ad Bacchum. Vtroq; prouerbio significatum est, nimis inæqualem esse comparationē Coræbi cum Vlyſſe. Lucianus in Baccho: *ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διονυσον*, ἔτ' ὁ Διονυσος, εἶποι τίς αὖ. id est, Sed dixerit quispiam, quid ad Bacchum hic Bacchus? id est, quid ad rem propositā pertinet hæc de Baccho fabula? Itaq; videtur adagium quadraturū, vel de re ab instituto aliena, vel multo inferiore, vel contemnēda. Plutarchus in Symposiæcarum quæſtionum prima, de ijs agēs, qui anxios syllogismos, velut cū, quæ *κυριδόντα* vocāt, in poculis proponere solēt, *τι ταῦτα* inquit, *πρὸς τὸν Διονυσον*; Idem ibi, *Πέμψω δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταχέως, ἀν ταῦτα δέξῃ μὴ παντελῶς ἄμισθα μηδὲ ἀπροσδιόνυσα* εἰ. α. i. Mittam autem propediem & reliqua, si qui dem

dem hæc videbuntur non vsquequaque infcisa, neque nihil ad Bacchum pertinentia. Noue quidem, sed tamen opido quam eleganter dixit, *ἀπροσδιόνυσα*. tacite alludens ad prouerbium. Significat autē, *ἐν ἀπροσδιόνυσα*, non aspernanda, & ad rem pertinētia. Idem in eiusdē operis li. 4. *Οἱ μὲν δὲ καὶ τὸν σαββάτων ἑορτῶν μὴ παντέπεισον ἀπροσδιόνυσον εἶνοι*. id est, Arbitror autem nec sabbatorum festum, nihil prorsus ad Bacchum pertinere. Athenæus libro 2. *ἀπροσδιόνυσος λύσεις παραγματοδόμενος*. id est, Solutiones nihil ad rem pertinentes moliciens. tertio, *πάρρητα μέλη* dixit, modos non respondentes ad tibiam. Ac mox *ἀκρότητα κύμβαλα*, hoc est, cymbala non congruentia ad numeros saltationis. Sic enim vocat sermones intempestiuos, aut nihil ad rem pertinentes, quos idem *ἀμιστολογίας* uocat. De huius formæ prouerbij dictum est nobis alias, Nihil ad versum. Pindarus in Nemeis, *παρὰ μέλη ἔρχεσθαι* dixit, pro eo, quod erat, *σεῦς*, quam conuenit loqui, *μαθὼν δὲ τις ἀνέρε, εἰ παρὰ μέλος ἔρχομαι*. M. Tullius libro ad Atticum 16. Sed nihil tamen *ἀπροσδιόνυσον* mihi primo videbatur, quam ad has litteras, quibus ego à te consilium petieram, te mihi illa rescribere. Tamerſi quidam hoc loco pro *ἀπροσδιόνυσον* legunt *ἀπροσδιόνυτον* hoc est, inopinatum, inexpectatum. Prouerbij speciem habet, quod est, apud eundem Ciceronem in Bruto, Sed domum redeamus. Id velut interpretans subiicit, id est, ad nostros reuertamur. Vtimur & hodie sermonis huius colore, quoties significamus nos à digressione ad id reuerti, quod institueramus.

Farcire centones.

PERIPHANES in Epidico Plantina, militi iam pugnas militari more paranti narrare: *Quin tu, inquit, alium quæras, cui centones farcias*: id est, quem tu gloriosius mendacis, & confarcinatis fabulamentis expleas. Solent enim homines gloriosi mendacium aliud ex alio connectere, nullum facientes neque finem, neque modum. Centones autem dicuntur vestes è variis panniculis, ac diuersis etiam interdum coloribus confarcinatæ. Iuuenalis: *Intrauit calidum veteri cœtone lupanar.* Ad harū similitudinem Centonē vocat carminis genus, ex diuersis carminibus, & carminum fragmentis, hinc atq; illinc ac-

cerſitis contextum, quasiq; confutum. Græci *κέντρωνος* appellant, addita littera, quam abiiciunt Latini. Extant adhuc *ὀμηροκέντρωνες*, quorum meminit & D. Hieronymus: & Virgiliocentones Probæ mulieris: & Censor nuptialis Aufonii, qui legem etiā eius carminis tradit.

Quod dedi, datum nolle.

LENA Milenis in Cistellaria Plautina, Inter nouam rem, inquit, verbum vsurpabo vetus, *Quod dedi, non datum vellem*, quod reliquum est, non dabo. Significat, se penitere, quod puellæ fecerit copiam, de cetero non facturam. Vfus adagij fiet venustior, si paullo longius à simplici figura detorqueatur, veluti, si quis, indicans se superioris operis, quam in poetices studium insumpserit, penitere, nec esse consilij diutius in ea tempus terere, dicat, *Quod dedi, datum nolle*, quod reliquum est, nō dabo.

Crocodili lacryma.

Κροκοδείλου δάκρυα, id est, Crocodili lacrymæ. De iis, qui sese simulant grauius anxi incommodo cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi, cui ue magnum aliquid malum moliantur. Sunt qui scribant, Crocodilum, conspecto procul homine lacrymas emittere, atque eundem mox deuorare. Cuiusmodi propemodum erant lacrymæ Bassiani imperatoris, apud Ælium Spartianum. Lacrymabatur, quoties aut mentio fieret, aut imagines videret Getæ fratris, quem occiderat. Alij narrat hanc esse Crocodili naturam, vt, cum fame stimulatur, & insidias machinatur, os hausta impleat aqua, quam effundit in semita, qua nouit, aut alia quæpiam animantia, aut homines aquatum venturos: quo lapsos ob lubricum descensum, neque valentes aufugerē, corripiat, correprosq; deuoret. Deinde, reliquo deuorato corpore, caput lacrymis effusis macerat, itaque deuorat hoc quoque.

Bona etiam ossa post panem.

Ἀγαθὸν καὶ μάζα μετ' ἄρτον. id est, Et post panes bona maza est. Hemistichio carminis heroici. Zenodotus ait, de iis solere dici, q. penuria melior amplectuntur deteriora. Nam Maza quiddam est pane cocto deterius, constat ex D d 3 lacte,

Iacte & farina, quo rustici vice panis vti cōsueverunt. Siquidem *ὀπτὸν ἄλλορον*, in delicijs olim fuisse alias demonstrauimus ex Theocrito. Prouerbij speciem habet, quod est apud Athenæum libro sexto, licet huic dissimile, *παιὼν τι γὰρ ἀνδρὶ μὲν ἄ τριμωτέρα χρυσὸν τε κλέειται* ⊕, id est, Maza, siue ossa esurienti homini carior & auro, & ebo re. Quo licebit vti cum indicabimus rem vsu non opinione, æstimādādam. Ex his, quæ prodidit Athenæus de apparatu conuiuio rum, liquet, mazam prius apponi solere, deinde panem. Verum consumpto pane, probatur & maza. Vt possumus, quando, vt uolumus, non licet. Xenophon lib. sexto *παυδέας*, facit quendam consolantem milites, qui defecti pane, maza vesci cogebantur. Hoc cibo qui uisitant, dicuntur *ἀλλοτριόσται*: quemadmodum, qui pane, *ἀρτοσται*.

Si non adsunt carnes, taricho contentos esse oportet.

Αν μὴ παρὶν πρέσ. σερκτέον τῶ τὰριχο. id est, Probanda salsamenta egentis carniū.

Sunt qui dicant, *τὰριχο* accipi pro pisce, sed vili, putriq̄ue, qui idem sit Aphyra. Fortassis hic pro iure accipiendum tarichus. Nam quibus deest obsonium, solent pane in ins immerso vesci. In Aphyas, & Tarichos creber iocus est in comædijs. Sensus hic est, Vbi non est copia meliorum, boni consulere oportet, quæcunque contingūt. Refertur a Diogeniano.

Agathonia cantio.

Αγαθόνι ⊕ *ἄλλησις*, id est, Agathonia cantio. Recte dicitur de oratione blanda magis, quàm frugifera. Agathon tibicen quispiam erat, cantilenarum suauitate maiorem in modum aures deliniens. Nec huius mores dissimiles musicæ fuisse perhibentur. Laborauit enim infamia mollitiei. Auctor & Suidas, & Zenodotus. Haud sci mus, an hic sit idem ille Agathon, in tragicorum certamine victor, in cuius epinicijs Plato celebrat illud nobile conuiuium. Huius multis modis Aristophanes in Theophrastijs, carminum mollitiam deridet.

Edax currus.

Ἀδθηρόλον ἄρμα, i. Edax currus, in glutones, & voraces dicebatur, propterea q̄ cur-

rus multum absument vnguinis, siue ceromatis: siue, quod sumptuosa res sit, equos, & currus alere, vnde & comicus Aristophanes in Nebulis iocatur in Strepsiadem, quæ filius *ἰπποστροφῶν*, ad inopiā redegerat, multo ere alieno contracto. Flavius Vopiscus indicat, Aureliano in delicijs fuisse Phagone quendam, qui vno die ad mensam imperatoris ederet aprum integrum, centum panes, veruicem, & porcellum biberit autem in fundibulo apposito plus orca. Sed de hoc hominum genere plura Athenæus in Dipnosophistis, apud quem libro 5. Socrates, cum quendam vidisset in conuiuio sese intemperantius ingurgitantem obsoniū, O uos, qui adestis, inquit, quidam ex vobis pane utitur vt obsonio, obsonio vt pane. Venustius reddetur, si deflexeris ad animi vitium: veluti, si dicas, Huius, aut illius principis amicitiam immodica pecunia parari, ac retineri, alique. Aut, Cupiditates inexpleriles esse, cum naturæ vsus per pauca postulet.

Sanguine flere.

Αἷματι κλάειν, i. Sanguine flere, prouerbialis hyperbole, significans, nihil non fieri quo fleatur aliquis, sic enim antiquitus loquebantur, Haud flestes illum, ne si sanguine quidem fleueris. Idē *αἷματι γένειν*, id est, Sanguine gemere. Durat hoc adagiū in hodiernum etiam diem. Translatum videtur à prodigijs, quibus interdum statua sanguineis guttis lacrymare uidentur.

Pardi mortem assimulat.

Θάνατον παρὰ ἄλλως ὑποκρίνεται, i. Pardi mortē simulat. Dicebatur, vbi quis actu perniciem alicui moliretur, veluti, cū Brutus stupidum, ac dementem ageret, ut in posterum imperio potiretur. Id adagiū ad quendam apologum referunt. In Maurusia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est, natura simijs infestissimum: quas tamen viribus assequi non potest, nimirum illis in summas arbores subuolantibus. His itaque dolis in eas utitur. Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudet eo spectaculo simiæ cōfidentes in arbore. Deinde, vbi iam mortuā arbitrantur, vnam aliquam emittunt, exploraturam; num vere mortuus sit hostis. Illa, cautim, ac pedetētim, accedēs, vbi nullum vitæ videt argumētum, (Pardale nimirum

rum modis omnibus cadauer imitante) deum auder etiā conscendere. Quod simul atque reliquæ simiæ conspexerint, iam, deposito omni metu, descendunt, & Pardalim omnia ferentem circumstant: postremo conculcant, insultantes ludibrii causa, donec Pardalis, sentiens illas iam saltando defatigatas, derepente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam vnguibus corripit, dilaniatq̄; ac deuorat. Hanc fabulam (ne quid fuci fiat lectori) non reperimus apud idoneum auctorem, sed in Græcis collectaneis cuiusdam Apostolii Byzantij, cuius testimonium quodam in loco Politianus etiam refert, alioquin auctoris nō admodum grauis.

Mandare laqueum.

MANDARE laqueū, dicimur, ijs, quos vsque adeo negligi à nobis significamus, vt, si vel suspendant sese, nihil ad nos attineat. Iuuenalis de Democrito:

-Cum fortunæ ipse minaci Mandaret laqueum, mediūq̄; ostenderet vnguem.

Confine illi, cū inbemus, *οὐμώζεν*, id est, plorare quempiam, & *μακρὰ οὐμώζαι*, id est, clare plorare: *καὶ κλάειν, καὶ μακρὰ χλαίρειν*, id est, flere, & longum valere.

Medium ostendere digitum.

MEDIŌ item digito porrecto, supremum contemptum significabant; Martialis libro secundo:

-Et digitum porrigito medium. Nam hūc digitum Martialis impudicum vocat:

Ostendit digitum, sed impudicum.

Persus infamem:

Infami digito, & Iustralibus ante saluis. Huc pertinet, quod apud Laertium Diogenes, vt alibi diximus, hoſpitibus, quibusdam, Demosthenem videre cupientibus, non indice digito, sed medio porrecto, demonstrauit, parum virum innuens, & effeminatum. Ac paulo post eodem in loco, satis indicat porrectione digiti medij quippiam obscenum significari: cum ait, infanos haberi, qui medium porrigant digitū; qui indicem, non item. Itaque eodem in carmine duobus adagijs extremum contemptum indicauit Satyricus:

Mandaret laqueum, mediūq̄; ostenderet vnguem.

Elegantius fiet vtrumq̄; si Iōgius detorqueatur: Vt philosophicis præceptis laqueum mandes, tu tuo viuito more. Et theologorum decretis negotiatores medium vnguem ostendunt, id est, plane contemnunt, ridentq̄;.

Barbam vellere.

Τὸν πάγον τὴν λην, i. Barbam vellere. Est illud quoq̄; sumptum à gestu, Barbam vellere, quo summum contemptū, ac ludibriū significamus. Horatius Sermonum lib. i.

-Barbam tibi vellunt

Lasciui pueri.

Persus:

Iccirco Itolidā præbet tibi vellere barbā Iuppiter.

Idem alias.

Si Cynico barbā petulans Nonaria vellit.

Et Dionysius Siculus, nō dubitauit Æscu lapio barbam auream detrahere. Lucianus in Timone de Ioue Olympio, *ἐκἀθησο τὴς πολοκέμους περιμερόμενος*, id est, Desidebas, dū tibi circumtonderetur cæsaries. Et Barbā vellit mortuo leoni, qui ferox est in prostratum: quod alias attrigimus.

Malis ferire.

Μήλοισ βαλίειν, id est, Malis petere, dicuntur, qui muneribus assequi student, quod optant; aut qui donis prouocant ad amorem mutuum. Dicta est allegoria à fabula Atalantæ, quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter currendū malis aureis, in quibus sublegendus dū puella subinde remoratur, præcessit, ac vicit iuuenis. Refertur adagiū à Diogeniano. Plutarchus in Symposijs indicat, olim fuisse morem, vt in eos, qui semper vincerent, mala, rosas, nonnulli etiam mala punicia iacerēt. Vt hinc quoq̄; videri possit ortum adagiū, ac distitatum de iis, qui magnopere mirantur, ac probant quempiam, aut etiam blandiuntur. Idem decade nona narrat, Anaxarchum, cum ab Alexandro post cenam malis peteretur, sibi exiisse, dixisseq̄; hunc senarium ex Oreste Euripidis:

Βεβλήσται τις θεῶν βροτησία χερσὶ. id est, Ferietur aliquis mox deū humana manu.

Potest & simplicius accipi, Malis petere, cum quis ad amandum lascititur, ac prouocatur: sic enim interpretatur Suidas. Vnde & illud apud Maronem:

Malo me Galatea petit lasciuia puella. Et: Aurea mala decem misi, cras altera mittam. Et:

Ipse ego cana legā tenera lanugine mala.

Et Acontius apud Ouidiū Cydippe ma-
lum inscriptum in gremium mittit. Aristophanes in Nebulis: Μύλον βληθεὶς ὑπὸ πορνί-
δης. id est, A scorto malo percussus. Inter-
pres adscribit, malum amoris esse symbo-
lum, propterea quod Veneri sit sacrum. Vn-
de in certamine formarum, præmium ma-
lum erat aureum, idq; Veneri contigit.
Theocritus in Cyclope:

Ἦρατο δ' ἔτι ρόδοις, ἔ μάλισι, ἔ δ' ἐ κικινίσις,
Ἀλλ' ὄλοισι μάλα. id est,
Non malis, non ille rosis, nō ille cicinnis,
Sed furis mage pestiferis adamabat.

Idem in Hodæporis:

Βλέπει καὶ μάλοισι τὸν ἀπὸ τὸν ἀ κλαρίσσι.
Olim munuscula malis constabant. vn-
de Horatius in Epistolis:
Frustris, & pomis viduas venentur auaras,
Excipiantq; fenes, quos in viuaria mittāt.

Mare prius vitem tulerit.

Τὸ πάλαιος πρότερον ὅσει ἀμπελον, id est,
Mare prius vitem feret. De ijs, quæ nullo
pacto fieri possint. Nam salitudo vitibus
inimicissima. Hinc Homerus, & Hesiodus
identidem pontum vocant ἀπύρστον, quod
illic nulla colligatur vindemia. Salsa terra
fere sterilis est frugibus, sed vitibus inimi-
cissima. Refertur apud Diogenianum.

Betizare, Lachanizare.

LACHANIZARE vulgo dicebāt, pro
laugere, teste Suetonio in vita Octauij
Cæsaris, pro qua Augustus nouauit Beti-
zare. Quadrabit & in insulos, & insipi-
dos. Catullus:

Languidior tenera cui pēdēs Sicula beta.

Item Martialis:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,

O quā sepe petet vina, piperq; coquus?

Eodē pertinet illud Diogenis Cynici di-
ctum apud Laertium: Cum adulescentes
quidam eum canem vocarent, seq. cautu-
ros dicerent, ne ab illo morderentur, bono
animo esse iussit: canem enim haudquaquā
vesci betis. mollitiem illorum notans. Bli-
teos appellant stupidos. Est βλιτον, herbæ
genus, cui nomen etiam à stupore saporis
indrum putant, quasi βλαξ, quæ vox bar-
dum, & stupidum significat. Aristophanes
in Aibus, ἐξ βλακικῶς διακονέις, Vt stupide
ministras. Plautus in Truculento, Blitea, &
lutea est meretrix, nisi quæ sapit in vino, ad

rem suam. Laberius Mimographus apud
Nonium Marcellum, bipedem, & bliteam
belluam appellat insulsum, & vecordem.
Apud Menandrum quoq; mariti vxoribus
ex blito conuicium faciunt, bliteas eas no-
minantes. Aristophanes in Nebulis, καὶ σε
καλλῶσι βλιτόμαρ, id est, Teq; vocant bardū,
ac stultum. Fieri potest, vt Gallica quoque
vox hinc manarit, qua nunc vulgo contem-
ptissimos, extremæq; notæ homines com-
pellant Bliteros, addita litterula.

Promus magis, quàm condus.

SANE quàm elegans & prouerbialis
Aufonij dimeter iâbicus, Promusq;, quàm
condus magis: in quendam profusorem,
qui parta prodigere nosset, quærere, aut
quæsitā seruare non posset. Sumpta meta-
phora à rei familiaris dispensatoribus, ma-
ximæq; penuariæ, quos Græci ταμίαι vo-
cant: quorum partes sunt ad vsum familiæ
promere (id est, proferre) quædam; alia
condere, hoc est, seponere. Iam, qui tan-
tum promit, is ad inopiam vel equisq; pro-
perat. Plautus in Truculento, Parce pro-
mos appellat, sordidos, ac tenaces, & qui
sumptum libenter effugiunt.

Nodum in scyrpo quæris.

NODVM in scyrpo quæris. In anxium
dicebatur, nimisq; diligentem, aut mericu-
losum, qui illic scrupulum moueret, vbi ni-
hil esset addubitandum. Hoc adagium re-
fertur apud Plautum in Menæm, & ver-
bis totidem apud Terentium in Andria.
Festus ex Ennio citat:

Quæris & in scyrpo (soliti quod dicere)
nodum:

nominatim prouerbij titulo referens. Do-
nato iunci species est scyrpus, læuis, atque
enodis. Quamquam apud Gellium Scyr-
pi dicuntur captiunculæ, argutiq;. Nisi
forte quis malit legere In scrupo, quod hi
lapilli læues sint, ac rotundi.

Delphinum siluis appingit, flucti-
bus aprum.

HORATIVS in Arte poetica, prouer-
biali schemate dixit:

Delphinū siluis appingit, fluctibus aprū.

Indocti poetæ stultitiā taxās, qui multa
non suo loco, neque tēpēstiuiter, describit,
perinde, quasi pictor Delphinum piscem,
iuxta Callimachi dictū, in nemoribus pin-
geret,

geret, rursus aprum in vndis. Confine illi:
ἐν φαιῇ τὸ μύρον, i. In lenticula vnguentum.

Cancer leporem capit.

Καρκίνος λέπρον ἀίρει, id est, Cancer lepo-
rem capit. De re nequaquam verisimili, di-
ctūq; absurda. Velut, si quis dicat, ab indo-
ctissimo superari doctum.

Ne caprea contra leonem.

Μὴ πρὸς λέοντα δορκίς, id est, Ne caprea
aduersus leonem. hoc est, ne lōge inferior
cum potentiore decertes. Dorcas enim fil-
uestris est capreolus. Refertur à Diogenia-
no. Suidas integrum refert senarium:

Μὴ πρὸς λέοντα δορκίς ἀλμαί μάχης. i.

Ne cum leone caprea pugnam sumpsero.

Homerus Odysseæ Θ.

Ἀδράσι δὲ παρτέριστιν ἐμίζεμεν ἐν ἐθελί-
σσι. id est,

Cum potiore viro nolim certamen inire.

Pellem caninam rodere.

PELLEM caninam rodere, prouerbia-
li metaphora dixisse videtur Martialis, pro
eo, quod est hominem maledicum, & im-
probum conuicijs insectari. Sic enim scri-
bit in obtrectatorem quendam, & obla-
tratorem:

Non decerunt tamen hac in vrbe forsan,
Vnus, vel duo, tresve, quattuorve,
Pellem rodere qui velint caninam.

Echino asperior.

Εχίνου πρᾶχύτερος, id est, Echino asperior.
In hominem intractabilem, & insuauibus
moribus dictum. Metaphora, sumpta ab
animante, cuius duplex est genus: terre-
stre, spinis oblitum; & maritimum, pinna-
ta vndiq; testudine, ac spinis obductum,
quibus fere pedum vice voluit, auctore Plin-
io. Martialis:

Cortice deposito mollis echinus erit.

Aristoteles lib. De generatione animan-
tium quinto, tradit, Echinum ipsum qui-
dem pusillum esse, ceterum spinas habere,
& longas & acutas. Athenæus Dipnosophi-
cōn lib. 3. fabellam haud infestiuam refert
ē Demetrio Scepsio: Laconem quempiam
vocatam ad cenam, appositis Echinis, cum
ignoraret, quo pacto soleant edi, nec obser-
uaret, quo modo ceteri conuiuæ his vesce-
rentur, corripuisse quendam, & in os conie-
cisse vna cum ipsa testa porro, cum inter

dētes strideret Echinus, & hominis os cibo
mifere cruciaretur, O sceleratam, inquit,
edulium: neque nunc te omitam tibi mi-
tis, nec te posthac vmquam sumpsero.

Echinus partum differt.

Εχίνος τὸν τίκτον ἀναβέβλη. i. Echinus par-
tū differt. De ijs dici suctū, qui protogarēt
quppiam suo malo: veluti, qui creditā pec-
uniam cōperendant, tamen aliquando
reddendam vel maiore cum fenore. Aiunt,
Echinum terrestrem, stimula aluo, remo-
rari partū: deinde, iam a superiore, ac durio-
re factō fetu, mora temporis, maiore cru-
ciatu parere. Auctor Suidas. Plinius libro
nono cap. 25. tradit, piscē, qui dicitur echi-
neis, fluxum grauidarum sistere, & vsque
ad puerperium in vtero continere fetum.
Quamquam hoc ἀποροσίδυσσον.

Prius duo Echini amicitiam ineanit.

Πρὶν δὲ δύο ἐχίνοι ἐς φιλίαν ἔλθοιεν, ὁ μὲν ἐκ
πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου, id est, Prius echini
duo inierint amicitiam, alter ē marī, alter
ē terra. De ijs, qui moribus, ac studijs sunt
inter se discrepantiores, quam vt spes sit,
aliquando inter eos necessitudinem coitu-
ram. Venustus erit ad rem deflexum. Nam
est Echinus marinus, de quo multa Plinius,
& Aristoteles. Est & terrestris, quem alio
nomine vocant Erinaceum: illud commu-
ne, quod vterque spinosus est, vnde & voca-
bulum inditum. Refertur à Suida.

Non misura a cutem, nisi plena cruo-
ris, hirudo.

PROVERBII speciem habet illud etiā
Horatianum in Arte poet.

Non misura cutem, nisi plena cruoris, hi-
rudo.

Quadrabit in homines nimiū sedulos,
& quibus in rebus immodicos. Cuius-
modi nonnullos videas, qui, cum semel cō-
perint, nullum faciunt finem, donec defati-
gati desistant, nec rationem vllam habent
alieni fastidij, sed suo tantum animo nego-
tij modum metiuntur, haudquaquam me-
mores vetustissimi sermonis, admonētis, vt
tum à lusu desistamus, cum adhuc est iucū-
dus, ne voluptatem odij molestia consecuta
contaminet. Nemo nescit, hirundinem,
vbi semel hæserit corpori, nulla ratione
posse reuelli, donec suctu sanguinis exple-
ta decidat. Quidā appellant sanguisugam,
Græci

Græci βδέλλαν, siue βδέλλον, linguâ habet bifulcâ, ac fistulatam, quam penitus infigit cuti. Meminit Plinius lib. 1. cap. 34. atque inibi de altero quodam animali, cui nomen non sit, quod semper infixio sanguini capite viuat, donec nimia satietate defiscat, & ipsi immoriens alimento, cum cibi non sit exitus.

Mea est pila.

ME A est pila, id est, Vici, & voti sum compos: aut, Res mihi in manu est, apud Plautum in Truculento. Sumptum à notissimo pilæ ludo, cum, multis insequentibus, vnus aliquis præfatiore occupat. Consimili figura dixit in Cassina: Sed, si nunc vult hera facere officium suum, nostra omnis lis est: id est, vicimus. Traducta metaphora à iudicijs.

Ab ouo vsque ad mala.

AB ouo vsque ad mala, prouerbiali figura dixit Horatius in Sermonibus, Satyra tertia, pro eo, quod est, ab initio conuiuij vsque ad finem.

-Si collibuissest, inquit, ab ouo

Vsq̄ ad mala, citaret, io Bacche modo summa

Voce, modo hac resonat quæ cordis quat tuor ima. Antiquitus enim cenam ab ouis auspicabantur, malis finiebant. Erit venustius, si longius trahatur, Ab ouo vsque ad mala, id est, toto colloquio, tota nauigatione, aut toto opere. Qui rem altius reptunt, quam oportet, notantur illo versu Horatiano:

Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.

Qui à primis initijs repetunt, ἐκ τῶν ῥιζῶν, id est, à radicibus, & à stirpibus inis exordiri dicuntur: qui nihil prætermittunt, ordine narrat, & à capite vsq; ad calcem, quod alibi retulimus, Græcis ἐνωθεν dicitur, & ἀρχῆθεν.

Virtutem, & sapientiam vincunt testudines.

IULIUS Pollux libro nono de rerum vocabulis, scribit hoc carmen olim prouerbio celebratum fuisse:

Τὸν ἀρετῶν, καὶ τῶν σοφῶν ἠκρόντι χελῶναι. id est,

Et virtus testudinibus, & sapientia cedit.

Est autē velut ænigma, innuens pecuniâ longe plus posse, quam aut virtutem aut

sapientiam. Antiquitus enim Peloponnesiorū numisma χελῶνι, id est, testudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis figuram. testem huius rei citat Eupolidē, qui in fabula, cui titulus, Captiuus, ὄβελον dixerit καλλιχέλωνον, id est, obolum pulchræ testudinis. Consimili figura dictum & illud: Multas noctuas sub regulis latitare: & Bos in lingua: quæ suis retulimus locis.

Sacra hac non aliter constant.

SACRA hæc nō aliter constant. Hoc adagio licebit vti, si quando fatebimur culpā, sed quæ rei, locove conueniat: veluti, si quis in balneis agat impudentius: aut rusticus in nauis: aut in comotationibus ebriorum intemperantius: aut inter mulierculas ineptius: aut inter aulicos dissimulantius: aut inter sophistas loquacius: aut apud populum adulantius. Ausonius, nuptialis Cætonis excusans licentiā, Etenim fabula est, inquit, de nuptijs, &, velit nolit, sacra hæc aliter non constant. Sumptum à sacris, quæ certis quibusdam carimonijs peraguntur: de quibus si quid demutes, piaculum admisissum putetur. Plutarchus in comment. De audiendis poetis: Οὐσίας μὲν γὰρ ἀχόρητος καὶ ἀνάκλητος ἴσμεν. ἐν ἴσμεν δ' ἄμυθον ἔδ' ἄλυσθ' ἢ πρῶσιν. id est, Sacra enim absq; choris, ac tibijs nouimus. Non nouimus autem absq; fabula, ac mendacio poemis.

Sequitur ver hiemem.

SEQUITUR ver hiemem. Hoc adagio rerū vices significamus, necessario sibi succedentium: vt, si quis, suadens in rebus afflictis animum fulticiendum spe meliorum, dicat, Sequitur ver hiemem, id est, tristibus succedent lætiora. Ita Pindarus Isthmiorū hymno quarto: νῦν δ' εὖ μετὰ χειμῆριον ποικίλων μηνῶν ῥόφον, χθὼν ἄτε φοινίκιος ἄθος βέδους. id est, Nunc vero rursum post hibernā multiplicium mensium caliginē, terra veluti purpureis floret rosis. Ausonius in præfatione monosyllaborum, non nihil abusus est prouerbio, Vt in vetere verbo est, Sequitur ver hiemem. Iam similitum nugarum subtexto nequitiam.

Venerem iusurandum.

Αφροδίσιος ἕρκος ἐν ἐμπόνημος, id est, Venerem iusurandum non punitur. Sensus est, amantium iusurandum irritum esse: neque ad deos quidquā pertinere, tamquā ioco-

iocosum. Et, auctore Nasone, Iuppiter ex alto periuria ridet amantum, Er iubet Æolios in freta ferre notos.

Et Horatius:

Ridet hoc inquam Venus ipsa, rident Simplices nymphæ. Tibullus:

-Periuria ridet amantum

Iuppiter, & ventos irrita ferre iubet.

Citatur hoc adagiū à Platone in Conuiuio: ὁ δὲ δεινότερατον, ὅς γε λέγουσιν οἱ πολλοὶ ὅτι καὶ ὀμνῶντι μόνον συγγνώμη παρὰ θεῶν, ἐκβῆντι τῶν ὀρκῶν. ἀφροδίσιον γὰρ ὀρκῶν, ἢ φασιν εἶναι. ἔτω καὶ οἱ θεοὶ, καὶ οἱ ἀνθρώποι πᾶσαν ἐξουσίαν πεποιθήκασι τῶ ἔρῳντι. id est, Quodque omnium maximum est, vt sane dicitur vulgo, vni etiam iuranti à dijs parata est venia, si, quæ iurauit, non præstiterit. Venerem enim iusurandum negant esse, Adeo tum dij, tum homines nihil non permittunt amanti. In verbis Platonis videtur deesse vocula, ἐμπόνημον. ἢ φασιν εἶναι ἐμπόνημον. Meminit & Procopius in epistola ad Eriphanum vltima: καλῶς ἄρα ἦδει τὸ τῶν ἐρώωντων πάθος ἢ παρομιῖα. καὶ ἐπιπορκεῖν ἐθέλωσι, συγγνώμην αὐτοῖς ἐκ θεῶν ἐπαγγέλλεται. i. Pulchre nouit amantium affectum prouerbium: etiam si peierare voluerint, veniam illis à dijs pollicetur. Plato in Philebo, apud Athenæum libro duodecimo: ὡς δὲ λόγῳ, καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ ἀφροδίσιου, οἱ μὲν μέγιστα δόκῶσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐπιπορκεῖν συγγνώμην εἶληθε παρὰ θεῶν, ὡς περ, καθάπερ πάλαιον, τῶν ἡδονῶν ἔδ' ἐ τὸν λογισμὸν κειτημένον, id est. Ceterum, quemadmodum dicitur, etiam in voluptatibus circa res veneras, quæ sane videntur esse præcipue, periurium quoq; venia donatur à dijs: perinde, quasi voluptates puerorum instar sint, qui nondum rationis sunt composites. Refertur & illud ex Callimacho:

Ομοσεν, ἀλλὰ λέγουσιν, θεατὸς ἐν ἔρωτι Ὀρκὸς μὴ δύνειν ἕσπ' ἐς ἀθανάτων. id est, Iurauit, verum aures dicunt, in amore Quod iuras, vultus nō penetrare deum.

Prior versus non caret mendo. Defecti potest ad quod vis promissum, cuius fides præstanda non videatur.

Tamquam meum nomen, Tamquam digitos.

PROVERBIALES hyperbolæ sunt, Tamquam meum nomen, & Tamquam meos digitos, teneo: si quando promptam, certamq; memoriam significare volumus. Martialis:

Toties diebus, Afer, hæc mihi narras: Et teneo melius ista, quam meum nomē. Iuuenalis:

Tamquam vngues, digitosq; suos. Nihil magis meminimus, quam proprij nominis, vnde & vita defunctos olim suo nomine inclamabant. Et proprij nominis oblitum, dicimus prodigiose obliuiscentiæ hominem. Antiquitus in digitis computus peragebatur. Existat ea de re libellus Bedæ. Quin hodieq; numerandi imperium, & obliuiosum per iocum rogare solent, quot in manibus habeat digitos. Plutarchus in commentario, cui titulum fecit. Quo pacto quis intelligere possit se profecisse, scribit, olim morem fuisse nomina digitorum ediscere, hisq; in metu tamquam remedio futuris vti. ipsius verba subscribemus: Οἱ μὲν γὰρ ἐκ μεταθηκῶν τὰ τῶν ἰδίων ὀνόματα διακτύλων, χρόνται πρὸς τὸς ὀβέβας αὐτοῖς ὡς ἀλεξικάκους, ἀπέμα καταλέγοντες ἕκασον. id est, Quidam enim ediscunt suorum nomina digitorum, eisq; contra pauores vtuntur, tamquam ad depellenda mala remedium habeant, paullatim singulos recensentes. Quæ vero sint digitorum apud Græcos vocabula, Gellius in Noctibus Atticis indicauit. Cælius calcagninus, vt indicat Alexander, mauult intelligi de nominibus Dactylorum Idæorum: de quibus non nihil attingemus in prouerbio: Celmis in ferro; licet in Plutarcho, ἰδίων legatur, non ἰδαίων.

Bonorum glomi.

Ἀγαθῶν ἀγαθῆς, id est, Bonorum glomi: de opibus extractis, & affatim accumulatis. Sumpta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certe ligno illo textorio, cui filorū maxima vis est obuoluta, quod idem πλώιον vocant. Prouerbij meminit Iulius Pollux lib. 7. cap. 10. indicans apud comicos esse frequētissimum. Videtur autem allusum ad vocem in Agathide, & Agathis: perinde vt Thucydides in Euripidis epigramate Athenas τῆς ἑλλάδος ἐλλάδα, vocat. id est, Græcæ Græciam. Etiam si libro quinto tribuit hanc sententiam Pindaro. Et quemadmodum ἐχάτα ἐχάτων, id est, postrema postremorum: item κακὰ κακῶν, id est, mala malorum, dicunt Græci: quam quidem figuram Latini non agnoscunt.

Rem acu tetigisti.

Es t apud Plautū in Rudente: Rem acu tetigisti, pro eo, quod est, rem ipsam divina sti, nihil aberrans. Metaphora sumpta videri potest à lusu quopiā, in quo diuinator, id quod alius notasset, summa acu tangebatur, aut lineam, aut calculum, aut aliud quiddā simile. Igitur acu tangere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum pñctum attingere. Nam minutissima puncta denorantur acu.

Purgatis auribus.

PURGATIS auribus, pro attentis, & vacuis, prouerbiū respicit. Plautus in Milite: Perpurgatis ambo damus tibi operam auribus.

Horatius in Epistolis:

Est mihi purgatam crebro qui personet aurem.

Persius quinta Satyra:

Stoicus hic autem mordaci lotus aceto.

Nam sordes in auribus collectæ auditū hebetant, exemptæ reddunt acriorem.

Purior clauo.

Αγρότερη καθαλις, id est, Purior gubernaculo. Comparatio prouerbialis, de re vehementer inculcata, aut moribus vndequaq; integris, & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluatur, vt nihil sordidum possit hærere. Adagium refertur à Suida.

De calcaria in carbonariam.

QUOTIES fit, vt à re proposita ad aliud quippiam longe diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: siue, cum ex vno malo in aliud diuersum incidimus. Tertullianus lib. de carne Christi: Igitur, inquit, de calcaria, quod dici solet, in carbonariam, à Marcione ad Apellem. Huic non dissimile est illud Ciceronis in actione pro Murena: Respondebo igitur Postumio primum, qui nescio quo pacto, mihi videtur prætorius candidatus in consularem, quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere.

Daryli dies.

Δαρυλι ημέρα, id est, Daryli dies. Vbi res feliciter successerunt. Sumptum à Darylo quodam, qui apud Athenienses summos est honores consecutus.

Monstrum alere.

MONSTRUM alitur, vbi quid occulti vitij latere significamus: haud scimus, an inde sumpta metaphora, quod monstra pudorem clanculum aluntur, & occultantur. Siquidem Pamphilus in Andria Terentiana, quo prius repudiatus gener, rursus ad affinitatem repereretur, suspicans aliquid esse vitij in puella, quod celaretur: Repudiatus, inquit, repeto. Quamobrem? nisi si id est quod suspicor, aliquid monstri alunt. Ea quoniam nemini obrudi potest, iur ad me.

Non curat numerum lupus.

PROVERBIUM sapit Virgilianum illud in Bucolicis;

Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum

Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Recte dicitur in hominem impudenter furacem. Exstat hodieq; vulgo iactatū adagium, Lupus non veretur etiam numeratas oues deuorare. Porro fures paullo timidiore consueuerunt à rebus numeratis abstinere manum, metu videlicet, ne hoc indicio deprehendantur. Huic affinis iocus ille faceret in seruum furacem, cui nihil erat domi, neque clausum, neque obsignatum.

Spartam nactus es, hanc orna.

Ην έλαχες σπάρταν, κόσμη, id est, Spartā, quam nactus es, orna, siue administra. Admonet adagium, vt, quamcunque prouinciam erimus fortè nacti, ei nos accommodemus, proq; huius dignitate nos geramus. M. Tull. ad Attic. lib. 4. epist. 6. Reliquum est: σπάρταν έλαχες, τούτων κόσμη. Non mehercle possum. Et Philoxeno ignosco, qui reduci in carcerem maluit. Idē ad eundem lib. 1. Eam causam, quam mihi dicis obtigisse σπάρταν, nō modo numquam deseram, sed, etiam si ab illa deseram, in mea pristina sententia permanebo. Quod à Cicerone refertur, carmen est anapesticum, è tragœdia quapiam, Spartam nactus es, hęc orna. Theocriti Scholiastes indicat allusum ad hoc prouerbiū in Hodæporis:

Αυτόθι ποτέριος δέ, και αυτόθι βικολιάδων. Τών σαντῶ πατέων έχε τας ήρύας. id est, Mecum istic certa, simul istic pascito tauros.

Et,

Et, terram calcans propriam, ne desere quercus.

Prouerbiū igitur ad varios vsus licebit accommodare: vel cum admonebimus, vt suam quisque personam, quam suscepit, cū decoro tucatur. Maritus es: cura, quæ mariti sunt officia. Aulicus es: aulicum age. Iudex es: ne iam amicum, aut inimicum, sed iudicem agas. Principatus tibi contigit: principis officio fungere. Prinatus es: vt priuatum te gere. Sic propemodum vsus est Aristophanes: nam huic inscribitur comœdia, cui titulus θεσμοφορίαζουσι:

Χρη γάρ ποιητῶν άνδρα πρὸς τὰ δράματα. Αδέ ποιείν, πρὸς ταύτα τῆς τρέπης έχειν, i. Decet poetam accommodari moribus, Vt cumq; ad argumenta, quæ tractauerit.

Vel cū iubebimus vnumquemq; sua sorte contentum esse oportere, quæcumq; contigit. Quemadmodum enim peritus gubernator in omni tempestate bonum præstat nauclerum: ita vir sapiens in omni fortuna sapienter se gerit. Est ampla res familiaris: sapienter administra. Nō est: vt ere paupertatis commodis. Contigit eruditio: vt ere ad bene viuendum. Plutarchus in commentario περι τῆς άθθυμίας, admonens, vt suam quisque sortem boni consulat, σπάρτην, inquit, έλαχες, τούτων κόσμη. i. Sparta tibi obtigit, hanc exorna. In eodem libello monet hoc dictum à Solone proditum. Citatur autem ex Euripide:

Σπάρτην έλαχες, κείνην κόσμη, id est, Τας δέ μυκήνας ήμέας ιδία. Spartam nactus es, hanc gubernata, Sors est proprie nostra Mycenæ.

Videntur verba esse Agamemnonis ad Menelaum. Quod confine est illi Platonicis: τὸ παρόν εν τῆ βεδαι. id est, Quod præsens est, bene dispone, siue boni consule. Nūc vulgus hominum magis incumbit augendæ rei, quam bene administrandæ. Cōtra quam recte monet Socrates in Theæto Platonicis: κρείττον γάρ ποι σπικρόν εν, ει πο λυ μη ίκανῶς περιάναι. id est, Nam satius est, pusillum bene, quam multum non vt oportet peragere. Hanc igitur sententiā passim in principum aulis insculpi oportuit, σπάρταν έλαχες, ταύτων κόσμη. Principis munus est, modis omnibus reip. cōmodis prouidere, publicam tueri libertatē, alere pacem, excludere quam minimo suorum exitio malicia, dare operam, vt sanctos, & integros habeat magistratus. Nihil principi

pulchrius, quam vt hoc quidquid est regni, quod fortuna dedit, sua sapientia, virtute, diligentia reddat ornatus. Contigit opidulum: imitare Epaminondam: fac, vt frigidum illud opidulum tua opera multo reddas celebrius, ac locupletius, Cōtigit fera, & intractabilis natio: da operam, vt eā paulatim cicurem, & legibus obtemperantem reddas. Quasdam nationes ingenii ac linguæ sonus discreuit, vt Germanos, & Hispanos: quosdā ipsa natura diduxit, vt insulares mari, Italos mari simul, & Alpium montibus. Nōnullis casus suos terminos dedit. Si quisque, quod nactus sit, nitatur ornare, nimirum vbique florebunt omnia.

Contigit & malis venatio.

Δέδοται και κακίσην άγρα, id est, Contigit & ignavis è venatu præda. Vbi quid feliciter obtigit immerenti, quodq; fortunæ magis, quam illius industria, fit acceptum ferendum. Allegoria sumpta à venatu, in quo vel præcipue dominatur fortuna, Virtus minimum affert momenti. At eruditio nemini contigit nisi labore parata. Regnum obuenerit dormiētibus, opes affluunt cessantibus nonnunquam: honores accidunt etiam fugitantibus: ceterum, quæ vere bona sunt, nostra industria parentur oportet. Inde natum, quod olim mos fuerit, quod venatu captum esset, omnibus impartiri, etiam immerentibus. Ita Theocritus in Piscatoribus:

Ως και τών άγρων τόνείρατα πάντα μερίζω. id est,

Sic vti venatum partiri insomnia cuncta.

Quemadmodum arcana non committimus nisi selectis amicis, ita omnia non naramus quibuslibet. Prouerbiū refertur à Suida, & Zenodoto. Si pro δέδοται legas ίδδοτο, siue δέδοτο, erit initium carminis trochaici. Nam probabile est, è poeta quopiam decerptum.

Ire per extentum funem.

PROVERBIALI figura dixit Horatius, Ire per extentū funē: pro eo, quod est, rem factu per quā difficilem præstare, neq; vel tātillum aberrare. Sumptum à funam-bulis, vt Acroni placet, qui nō sine summa arte, summōq; vsu, per funem protensum ingrediuntur. Quæ res, sicuti conijcere licet, præscis ingenti miraculo fuit: hodie nihil vulgatius. Horatij carmen hoc est:

Ille

Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter an-
git.

Lucernam adhibes in meridie.

Λύχρον ἐν μεσημβρίᾳ ἀπτεῖς, id est, Lucernam accendis in meridie. id est, facis non suo tempore. aut explicas, quæ per se sunt clarissima. Quorsum enim lucernis opus clarissima luce? Natum videri potest à ridiculo Diogenis factò, qui, adhibita interdij lucerna, rogatusq; , quid nam sibi vellet, respondit, ἀνθρώπων ζῆτῶ, id est, Hominem quæro, quem admodum restatur Diogenes Laertius. Seneca libro De beata vita, indicat hoc fieri solere per superstitionem, si quâdo denunciabatur ira numinis: Cum, inquit, sistrum aliquis concitans ex imperio mentitur, cum aliquis secandi laceratos suos artifex, brachia, atque humeros suspensa manu creuant, cum aliqua genibus per viam repens vlulat, laurumq; linteatu senex è medio lucernam die præferens, conclamant iratum aliquem deorū, concurritis, & auditis.

Soli lumen inferre.

QVINCTILIANS Institut. orat. libro quinto, titulo de vsu argumētorum, simillima huic figurâ dixit, eum Soli lumen inferre, qui rem per se euidentissimam conaretur argumētationibus probare. Videtur idem cum illo, quod alio retulimus loco, ἡλίῳ τὸ φῶς δανείζειν, id est, Soli mutare lumen.

Zoili.

ZOILI audax quidem, sed parum felix, mordacitas prouerbio locum fecit, vt vulgo Zoili vocentur, alienarum laudum obrectatores, & alienorum laborum reprehensores. Martialis:

Pendentem volo Zoilum videre.

Hic Zoilus sophista quispiâ fuit, hoc facinore potissimum nobilitatus, quod Horum poetarum omnium principem, ausus est, libris aliquot in eum scriptis, incesse: vnde δημοκράτης cognomen meruit, quod ipsum etiam abiit in prouerbum. sic enim appellari cœpti nobilium auctorum castigatores, vel Plinio teste in præfatione Historiæ naturalis, Et Virgiliomastiges,

quorum de numero fuit Pero. Zoilus igitur commentarios in Homerum compositos Ptolemæo tyranno Ægyptiorum obtulit, ingens, videlicet, præmium à rege sperans. Verum, cum nihil mitteretur, penuria coactus, misit, qui peterent. Ibi Ptolemæus ait, se mirari, cum Homerus, tot annos defunctus, tot hominum millia pasceret, Zoilum egere. Homero doctiorem. Denique per occasionem supplicio affectus est. Quamquam de mortis genere diuersa tradunt auctores.

Bona Cillicon.

Ἀγαθὰ κιλικῶν, id est, Bona Cillicō. subaudiendum, facit, aut haber. Conuenit, vbi quis malefactis, ac foedis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locum fecit Cillicon quidam, natione Milesius: qui, prodita Priensibus Mileto patria, ampliter quidem, sed foede, ditatus est. Is, cum, proditionem moliens, rogaretur, quid nam esset facturus, respondit, πάντα ἀγαθὰ, i. Omnia bona. Vnde prouerbiū effertur etiā ad hunc modum, πάντα ἀγαθὰ ὡς ἐστὶν κιλικῶν, id est, Omnia bona, velut inquit Cillicon. Auctores Suidas, & Zenodorus. Alludit huc & Aristophanes ἐν εἰρήνῃ,

Οὐδὲν πονηρὸν, ἀλλ' ἕπερ καὶ κιλικῶν. id est, Mali nihil, verum quod inquit Cillicon.

Interpres adiicit, Cillicontis exitium. Prodita à Cillicōte insula, Theagenes quidam Syrius commigrarat Samū, atq; illic vendebat carnes. Ab hoc cum Cillicon carnes emere vellet, tradidit illi, vt, quod superesset, amputaret. At ille, porrecta machæra, manum hominis abscidit: Ista, inquit, manu nō prodes alteram ciuitatē.

Plumbeo iugulare gladio.

PLUMBEO iugulare gladio, est, futile, leuiq; argumēto cōvincere quempiâ. M. Tullius ad Atticum: Cum illius plumbeo gladio iugulatum tamen iri diceret. Idem in libris De finibus bonorum, frigidum argumentum, plumbeum appellat pugionem. Quemadmodum Aurelius Augustinus libro aduersus Iulianum 3. Et tamē, inquit, dialecticorū quasi iaculis oneratus acutis, in certamē procedis, & iactas plumbeos pugiones. Demosthenes i oratione cōtra Aristogitonē prima: ὅτε γὰρ μαχέροι μάχαρες ἰδὲν ἐς ὄφελος ἦτις ἐτέμνεται. i. Neq; .n. coquo macharæ vllus est vsus, quæ non secat.

Leo-

Leonem radere.

Λέοντα ἑρπεῖν, id est, Leonē radere, dicuntur, qui feroces, & præpotētes arte tractāt, & illudum magno suo periculo. Vsurpauit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. de Republica primo, negans, se vsque adeo demētem esse, vt leonem ausit tondere, & Thrasymacho, homini præferoci illudere: οἷοι γὰρ ἂν με ἔτω μαλίστω, ὡς ἑρπεῖν ἐπιχειρῆν λέοντα, καὶ σφοδρῶτεν θρασύμαχον; Nam agni citra periculum tondentur, vellūturq; , leo nullo modo tractari vult. Ad hoc adagium allussisse videtur Martialis Epigrammatum libro decimo, cum ait:

Quare, si pudor est, Ligella, noli Barbam vellere mortuo leoni.

Vertit enim poeta in iocum, quasi tutū esset, & ignaum, leonem iam non sentientem vellere. Per leonem autem innuit pudenda muliebria, i. emortua senio. Id Aristides in Panathenaicis, ad Periclē à Platone taxatū refert: Ὁς ἦ ὄρα μὴ λέοντα ἑρπεῖν ἐπιχειρῶμεν, ἢ θρασύμαχον σφοδρῶτεν ἐπιχειρῶντες, ἀλλὰ καμωδῶτεν περιηλέα, καὶ ταῦτα δειλιάς. id est, Itaque vide, ne leonem radere conemur, non Thrasymachum calumniari volentes, sed Periclem taxare, præsertim de timiditate.

Ne mihi Suffenus essem.

NE mihi Suffenus essem, ne mihi ipsi blandirer, ac stulte meipsum admirarer. Suffenus erat poeta longe ineptissimus, in aliorum vitia dicax, ad lusa cæcus. Itaque prouerbiū receptum, vt, qui sibi inaniter placerent, Suffeni dicerentur. Catullus in epigrammate,

Idem infacetio est infacetior rure, Simul poemata attigit: neq; idem vmquā Æque est beatus, ac poema cum scribit, Tam gaudet in se, tamq; se ipse miratur.

Quem non in aliqua re videre Suffenum Ibidem, Possis.

Suffeni simillimum Meuium facit Horatius, suis ignoscentem vitij, aliena mordacissime inestantem.

-Egomēt me i ignosco, Meuius inquit.

Siculus omphacizet.

Σικελὸς ὀμφακίζει, id est, Siculus omphacizat. Omphaca Græci dicunt vnam acerbatam, & immaturam, ἀπὸ τῆς ὀμῆος φαγεῖν,

id est, quod crudi comedantur. Vnde dicebatur in eos, qui libidine furandi quantumlibet vilia tollerent furto. Ductum à furacitate Siculorum. Non perperam dicitur & in illos, qui, ob immodicam, & præproperam auiditatem, quo pusillum lucelli faciant sibi, damnum ingens alijs inferunt. Sunt, qui credant, quadrare posse in eos, qui bellissima quæque sibi decerpunt: vt Syrus ille Terentianus. Zenodotus ait, ex Epicharmo sumptum. Refertur & à Suida.

Anus simia fero quidem.

Ἐρον πῖθινο ἄλισκεται μὲν, μετὰ χρόνον δ' ἄλισκεται. id est, Anus simia fero quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Vbi versutus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat pœnas. Valebit ad exhortandum, vt quisque veris rationibus agat, si velit esse tutus, ne fidat callidus quidem, sed inhonestis consilijs. Nullum enim tam instructum dolis, vt perpetuo fallat, sed tandem casus aliquis in apertum profert dissimulatam malitiam.

Parni scaphula.

Τὸ πάρινο σκοφίδιον, id est, Parni scaphula. Cōuenit in eos, qui, ob res miuutulas, multum litium, & querellarum mouent. Sumptum a Parno quopiam, qui, ob nauiculam ereptam, populo molestissimus fuisse legitur. Auctor Diogenianus. Cum enim huius causæ frequenter ad populum deferretur, tandem in popularem iocum abiit, velut illud, ὁ διὸς κόρηθη,

Ne puero gladium.

Μὴ παιδί τινι μάχαραν, id est, Ne puero gladiū subaudiendum, commiseris. Allegoria prouerbialis, admonens, non esse mandandam potestatem vel adolefcētibus, vel imperitis, ac stultis: qua tum in suam, tum aliorum perniciem sint abufuri. Ne iuueni commiseris administrationem pecuniæ. Ne puero gladium. Ne regnum impuberi. Ne puero gladium. Ne magistratum mandaris stultis. Ne puero gladium. Μη παιδί τινι μάχαραν. Plutarchus in libello, cui titulus, Ὅτι καὶ γυναικας κακῆς παιδιδότων, citate Stobæo: nam is liber nondam emerfit in lucem: Μη παιδί μάχαραν ἢ παραρμία φησὶν. Εγὼ δὲ φησὶν ἂν, μη παιδί πλὴτον, μη δὲ ἀνδρὶ ἀπαιδισίαν, id est, Ne puero

puero gladium, ait prouerbiū. Significat, pecuniam pestiferam adolescentibus, viro incertiam. Idem in Problematis Symposiacis, *Εἰ δὲ μὴ, ποτόν ὡς περ παλιν ἀπρημῆν μὴ δωαμένους, εἰ δὲ ῥυ καὶ ξίφος, ἀλλὰ πλαταγῶν, καὶ σφάραν.* id est, Sin minus, dare oportet, veluti pueris non ualentibus conuiescere: non hastam, aut ense, sed crepitaculum, aut sphæram. Vsurpauit & Athenæus libro Dipnosophistarum 5. in philosophum, cui commissum esset Imperium.

Lindij sacrum.

Λινδοιωτῶ θυσιῶν, id est, Lindij sacrum, subaudi, faciunt. Dicebatur in eos, qui in auspiciato rem diuinam faciebant. Sumptum ab historia, cuius meminit etiam Lactantius in Institutionibus Christianæ religionis, libro 1. Hercules olim agricolæ cuidam Lindio duos boues per vim eripuit, & maestatis illis conuiuium sibi parauit. Senex autem Herculi comedenti, cum multa in eum male dicta congereret, voluptati pariter, & risui sit: ita, ut Herculem dixisse ferant, nullum vnquam conuiuium sibi iucundius accidisse. Sed haud ab re fuerit Lactantij verba subscribere. Apud Lindum, inquit, quod est opidum Rhodi, Herculis sacra sunt, quorum à ceteris longe diuersis est ritus: siquidem non *δρημῶν*, ut Græci vocant, sed maledictis, & execratione celebrantur. Ea que pro uiolatis habet, si quando inter sollempnes ritus vel imprudenti alicui exciderit bonum verbum. Cuius rei hæc ratio redditur, si tamen ulla esse in rebus vanissimis potest. Hercules cum eo delatus esset, famem que pateretur, aratorem quandam adspexit operantem, ab eo que petere coepit, ut sibi vnum bouem videret. Enimvero ille negauit fieri posse: quæ spes sua omnis colendæ terræ duobus illis iuuenis niteretur. Hercules, solita violentia vsus, quia unum accipere non potuit, vtrumque sustulit. At ille, infelix, cum boues suos maestari videret, iniuriarum suarum maledictis ultus est: quod homini eleganti, & urbano, gratissimum fuit. Nam, dum comitibus suis epulas apparat, dumque alienos boues deuorat, illum sibi amarissime conuiciatorem cum risu, & cachinnis, audiebat. Sed, postquam Herculi diuinos honores, ob admirationem virtutis, deferri placuit à ciuibus, ei ara posita est, quam de facto *θεῖον*, id est, bonis iugum, nomina-

runt, ad quam duo iuncti boues immolarentur, sicut illi, quos abstulerat aratori: eumque ipsum sibi constituit sacerdotem: ac præcepit, iisdem maledictis semper in celebrandis sacrificijs vteretur. quod negaret se vnquam epulatum iucundius. Huc usque Lactantiana reddidimus verba. Zenodotus addit, hunc apud Lindios inoleuisse morem, iubente etiam oraculo, ut, inter peragenda sacra, conuitia quadam iactaretur. Meminit huius & Gregorius Nazianzenus in orationibus stelicis. Adagium ad multos vsus accommodari potest, vel ad rixosum conuiuium, seu disputationem, vel ad rem quampiam, malis ominibus institutam.

Megarensum lacryma.

Μεγαρέων δάκρυα, i. Megaren sive lachrymæ, dicebantur vel fictæ, nec ex vero dolore profectæ, vel vi adactæ. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam. Bacchius quidam Corinthius, Clytij, Megarensum Regis, filiam vxorem duxerat. Ea defuncta Clytius complures virgines, & adolescentes Corinthum misit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lacrymis vtique, fictis:

Ut, qui conducti plorant in funere, dicunt, Et faciunt prope plura dolentibus ex animo.

Contra Iuuenalis:

Ploratur lacrymis amissa pecunia veris, Suidas aliâ assert causam. Apud Megarenfes enim permultam alij copiam esse: huius acrimonia multis exprimi lacrymas vel inuitis. Proinde apud Aristophanem, qui lacrymatur, allium olfacere, per iocum dicitur. Igitur, si adsumulatum dolore accommodes, prouerbiū affine fuerit illi, Flere ad nouercæ tumulum.

Ventus neque manere finit, neque nauigare.

Άνεμος ὅτε μένει ἐξ, ὅτε πλεῖν ἐξ. id est, Ventus neque manere finit, neque nauigare. Philoſtates apud Æschylum,

Ἐν θ' ὅτε μὴ μὲν ἀνεμος, ὅτε πλεῖν ἐξ. id est, Vbi nec manere, nec ire ventus annuit.

Simillimum est illi, Lupi auribus teneo. Vfus erit, vbi quis in eas rerum angustias inciderit, ut nec relinquere negotium sit integrum, nec absoluendi sit facultas. Mutuo sumpta metaphora hæc quiffima ventorum tempestate, cum nauis periculossima

ffissima est nauigatio, neque tutum tamen anchoram iacere. Q. Curtius lib. 8. citra figuram extulit hoc pacto: *Αττονιτις* auri- bus stupens agmen, nec progredi, nec considerare audebat. Refertur à Diogeniano.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Αλλ' ἐν αὐθις ἀλώπηξ πάγας, id est, At non iterum vulpes laqueis. subaudiendum, capitur. Qui sapit, & dis prorsus τὸν αὐτὸν προσκρίει λίθον. id est, non iterum ad eundem offendit lapidem. Stupidi est hominis, in malum gustatum iterum incidere. In Plutarchi Collectaneis efferitur hunc ad modum, *ἀλώπηξ διαφυγεῖσα πάγας, αὐθις ἐχ' ἀλίσσεται.* id est, Vulpes, quæ semel effugerit laqueos, non capitur iterum. Huic animanti natura inest astutia, quemadmodum leonibus audacia. Sic Pindarus in Isthmij hymno quarto, *Τολμῆ γὰρ εἰκὼν θυμὸν ἐριβρέμεται θυρῶν λέοντων ἐν σὸνῳ, μῆτον δ' ἀλώπηξ.* id est, Virum fortem, ob robur, leonis; ob prudentiam, vulpi comparat. Confine est illi, quod alibi retulimus, Iterum ad eundem lapidem impingere: quod vsurpauit Gregorius Theologus in epistola quadam ad Bosphorium, *δὲς γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν λίθον προσπίπειν, τοῖς ἀνοήτοις μονῆς ἢ παρομιλία δίδωσιν.* id est, Bis enim ad eundem lapidem impingere, solis stultis concedit prouerbiū.

Abydena illatio.

Άβυδῶν ἐπιφόρημα, id est, Abydena illatio, siue irruptio. Dicitur solitum, vbi quis obstreperit, aut conuiuantibus, aut aliud quippiam agentibus, & tumultu molestiam affert. Zenodotus ait exstare prouerbiū apud Eudoxum in fabula, cui titulus Suppositicius. Atque hinc esse natum, quod olim Abydenis mos fuerit, si quem ciuem, aut hospitem, acciperent conuiui, præterea in sacris, ac sollempnibus epulis, ut post vnguentum, & coronas, infantes à nutricibus inducerentur, circum ferrenturque suauandi. Vagientibus autem, & clamantibus pueris, garricibus item, & obstrepentibus nutriculis, conuiuium tumultuosum, & iniucundum redderetur. Ergo, cum amicis aliquot suauiter colloquetibus intarneniet rabula quispiã, & immodice loquax, qui confabulationem sua loquacitate sit in amorem redditurus, recte dicemus, *ἀβυδῶν ἐπιφόρημα.* Tametsi

in quibusdam codicibus, *ἐπιφόρημα* legimus, id est, acclamatio: verum, ut opinamur, mendose: quandoquidem Athenæus libro Dipnosophistarum 14. mentionem facit huius adagij, demonstrans, complurium auctorum testimonijs, *ἐπιφόρηματα* dici bellaria, siue secundas mentas: ab inferendo, non ab acclamando. Quin & Stephanus *ἐπιφόρημα* legit, non *ἐπιφόρημα*. Itidem Zenodotus, & Suidas. Solus Hesy chius legit *ἐπιφόρημα*, indicans & hoc dici in eos, qui hospites calumniabantur. Ceterum, quod in nonnullis codicibus scriptum videtur, *ἀβυδῶν*, pro *ἀβυδῶν*, minimum interest ad sensum.

Mendici pera non impletur.

Πτωχὸς πῆρα εἰ πῆρα πλάται, id est, Mendici pera non impletur. Zenodotus ait, ex Callimacho sumptum. Sensus per se liquet, nempe inexplibilem esse mendicitatem. Nam, quo plura dederis ijs, qui animo sunt mendico, hoc plura petunt. Deflecti potest vel ad improbos, qui semper aliquid flagitant ab amicis; vel in diuites, quibus nihil est satis. Aptissime congruet in illos, qui libidini, cupiditati, ambitioni, reliquisque id genus affectibus addicti sunt. Nam ijs illud euenit, vt, quo intemperantius explent sese, hoc magis magisque stiant, esuriantque.

Laconica luna.

Λακωνικὰς σεληνας, i. Laconicas lunas, subaudiendū, caustaris, aut eiusmodi quippiam. De promissis, aut pactis incertis, atque infirmis dicebatur. Nam, vt aiunt, Lacones, si quando pactum auxilium poscerent, lunas caustabantur, atque hoc prætextu suffugiebant, quod, vt testatur Lucianus, legem tulisset Lycurgus, ne praelium ini- rent, nisi plenilunio. In ceteris item negotijs auspiciandis, lunæ rationes superstitiosius obseruabantur: atque hinc occasio prouerbij. Ad hoc alludit M. Tul. in epist. quadam ad Atticum, cuius initium est, Dionysius, vir optimus, li. 7. Ego, quoniam 4. Non. Ian. compitalicius dies, nolo eo die Albanum venire, molestus familiaribus. Veniam 3. Nonarum. Igitur inde ad urbem prid. Non. Tua selewis quem in diem incurrat, nescio: sed prius comoueri te in comodo valerudinis tue nolo. Quamquã haud clã est, hoc loco in vulgatis codicibus *λεωῖς* scriptum esse, non

σελιweis. Nonnulli *λίλις* mutauerāt: verum sensus huc vocat, vt *σελιweis*, id est, lunula, legamus. Cum enim significasset, quos dies obseruasset, aut delegisset ipse, veluti superstitiosior, adiecit de Attico, Tua lunula in quem incidat diem, nescio: ludens & in illius superstitionem: sed ita tamen, vt valetudinis rationem haberi velit ab Attico, Cōuenit cum eo, quod alias recensuimus, Aecessi luna.

Lucerna pinguior, & Lecytha pinguior.

Διπαρότερος λύχνος, Διπαρότερος λυκυθίς, id est, Pinguior lucerna, Pinguior lecytho. Viderur ironia prouerbialis in eos, qui, cū sint edaces, nihilo tamen inde fiunt habitiores. quemadmodum lucerna plurimum absumit olei, neque tamen fit vquam sanguinior. Fortassis non absurde desectetur in homines crasso iudicio, aut luxui deditos, aut voluptarios. Refertur a Diogeniano.

Ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam comedentes.

Μέτρῳ μὲν ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρῳ δὲ μάζαν ἔδοντες, id est, Ad mēsuram bibentes aquā, citra mensuram offam edentes. Zenodotus scribit, hunc versiculum, oraculo proditum in Sybaritas, in vulgi sermonem abijisse, qui ob immoderatum luxum a Crotoniatis subuersi sunt: quemadmodum alibi retulimus. Vnde poterit accommodari, vel in eos, qui ex summis delicijs, opibusq; rediguntur ad extremam inopiam; vel in eos, qui præpostere sunt fordidi, parcissimi in rebus minutissimis, in magnis negligentis: cuiusmodi plerofque videas mortales. Est autem versus heroicus, qui tamen in omnibus, quos adhuc viderimus, codicibus deprauate legitur. Restituetur autem hoc pacto,

Μέτρῳ ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρως μάζαν ἔδοντες.

Consimilis formæ est illud Theocriti in Eucoliastis,

Καὶ φέργει φιλέοντα, καὶ ἔφιλέοντα δικάει. id est,

Auersum insequitur, rursus auersatur amantem.

In toga saltantis personam inducere.

SALTANTIS personam in toga inducere est, quippiam facere neutiquam de-

corum: veluti, si senex ineptiat; Aut, si quis serijs misceat ludicra. Martialis in præfatione secundi libri, Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, & in toga saltantis inducere personam. Toga, cuiusmodi erat Romanorum, & honoris gratia sumebatur ab ijs, qui iam excessissent e pueritia: deposita prætexta, ipso cultu virilem animum, ac mores profitentibus. vnde & virilis toga dicebatur. Hinc illud Ciceronis in Philip. Sumpstisti hinc togā, quam statim muliebrem stolam reddidisti. Quin & pacis tempore gestabatur, quemadmodum sagum in bello. Vnde M. Tullius in Philippicis subinde iubet, depositis togis saga fumere. Et idem, Cedant arma togæ. Item Lucanus de Pompeio,

Prætulit arma togæ, sed pacem armatus amauit.

Abronis vita.

Αβρονος βίος, id est, Abronis vita. De moliter, ac deliciose viuentibus. Sumpsum a moribus Arabonis cuiuspiam, notæ luxuriæ: quemadmodum apud nos Apicius, & Æsopus luxu nobilitati sunt. Græci, quidquid delicatum, ac molle, *ἀβρον*, & *πάλναβρον* appellant: vnde *ἀβρονδίαυτ*, lautivictus, & opipare victitans. Refertur a Zenodoto.

Inest & formica, & serpho bilis.

Ἐνέστι καὶ μύρμηκας καὶ σέρφου χολλί. id est, Formicæ inest sua bilis, & serpho sua.

Admonet adagium, non esse contemnendum inimicum quempiam, nec vllum temete laceffendum: quandoquidem nullū animal tam minutum, aut imbecillū, nullū irritatum non ex candescat ira. Quadrabit & in homunculos, nullis præditos viribus, tamen vindictam molientes, ira, ut solet, animos suppeditante. Serphus, minutulū animal, non disti mile formicæ. Brasidas, auctore Plutarcho, cum manum in caricas temere misisset, & a mure inibi forte fortuna latente morderetur, Papæ, inquit, vt nullum est animal tam pusillum, neq; tam inualidum, quod, laceffitum, non cupiat vlcisci sese.

Locrense pactum.

Λοκρῶν σωθήμια, i. Locrensiū pactum. De foedifragis dictum, cuiusmodi quondā habiti Locrenses, qđ, foedere prodito, quod

cum

cum Peloponnesijs inierant, ad Heraclidarum partes defecerint. Vel, vt quibusdam placet, quod Siculos eluserint, non præstita fide. Hæc propemodum Zenodotus. Refertur iisdem ferme verbis ab Eustathio in Bæotiam Homeri.

Cassioticus nodus.

Κασσιώτινον ἄμμα, id est, Cassioticus nodus. De moribus vaftris, ac versutis, dici consuevit. Cassius mons est, & eiusdem nominis ciuitas in Ægypto vicina Pelusio. Ei genti quasi genuinum, ac gentilitium est, mirros quosdam nodos nectere. Huic affine, quod alio diximus loco, *ἠράκλειον ἄμμα*, id est, Hercules nodus, quo arctissimam, atq; indissolubilem amicitiam significamus. In caduceo Mercuriali duo sunt serpentes, masculus, & femina, qui medio corporum complexu nodum efficiunt Herculanum. Ab eo supernæ partes sic ad osculum coeunt, vt flexu circulum efficiant: infernæ simili flexu ad caducei capulum reuocantur, qua parte item caudæ coeunt vtriusque. Hanc imaginem caducei, adhuc videre est in nomismatibus antiquis. E quibus opinamur symbolum suum mutatus est Ioannes Frobenius, typographorū huius ætatis diligentissimus: nisi quod extra circulum, quem serpentes faciunt capitibus inter se coeuntes, addita est columba sceptro insidens. Hunc nodum Mercurio consecrarunt Ægyptij, innuentes fœdera non oportere vquam dissolui, verum plurimum valere debere: vnde & Herculano cognomen additum. Quamquam Galli, & haud scimus, an etiam Ægyptij, non alium putant Herculeum, quam Mercurium. Refertur apud Diogenianum, ac Suidam, adagium de Cassiotico nodo. Stephanus aliter effert, nimirum hoc pacto, *κασσιώτικα ἱμάτια*, id est, Cassiotica pallia, nisi forte pro *ἱμάτια*, scriptū erat *ἱμάτια*, id est, lora.

Bonus cantor, bonus cupediarius.

Ἀγαθὸς ἰάλλτης, ἀγαθὸς ζυμοποιός, id est, Bonus cantor, bonus cupediarius. In vituperium musicæ artis dictum, quasi eiusdem sit hominis, aures delectare cantu, & palatum cupedijs. Archidamus, Zeussippi filius, cum quidam sibi commendaretur hoc nomine, quod bonus esset cantor: At hic, inquit, apud nos bonus cupediarius.

Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.

PLUTARCHVS in commentariolo, cui titulus, Quo pacto quis intelligere possit se profecisse, throacaicum hunc prouerbiale refert:

Πρὸς σάθμην πέτρων τίθεσθαι, μὴ τι πρὸς πέτρῳ σάθμην. id est,

Lapis amussim est applicandus, non amussim ad petram.

Admonet, vitam ad leges esse corrigendam, non cōtra, leges ad mores nostros tendendas esse: vt id faciamus, quod honestum sit; non id rectum existimemus, quod facimus. De Lesbia regula retulimus alibi.

Extra quærere sese.

PROVERBIALI schemate dictum a Persio, Satyra prima:

-Examendq; improbum in illa

Castiges trutina, nec te quæsiueris extra. Id est, ruis te facultatibus metiaris, non populari opinione. Respondit illi, quod idē alibi dixit, Tecum habita. Nam domi habemus, quæ proprie nostra sunt, nec aliunde petenda. Qui nō est contentus recti cōscientia, sed famam spectat, *ἔξω βλέπειν*, id est, foras prospicere dicitur. Plutarchus in commentario, qui inscribitur, Quemadmodum quis intelligere possit se profecisse, *Δήλος ἔστιν ἔξω βλέπων ἔτι, καὶ πρὸς δόξαν ἐλαδόμενος*. id est, Palam est illum adhuc foras prospicere, & opinione, famaq; duci. Huc pertinet illud quoque, quod alibi retulimus.

Ἀλλότριος βίος πολλοῖσι ἔξω βλέπει. id est, Extraneus bos sæpe prospectat foras.

Nimirum domi multa desiderans. Porro sapiens omnia sua bona secum portat in seipso, totus instar mundi teres, atque rotundus.

Aliorum medicus, ipse vlceribus scatens.

PLUTARCHVS in cōmentario, cui titulus, Quo pacto quis ab inimico iuuari possit, hunc senariū ex tragœdia quapiā allegat. *Ἄλλαν ἰατρὸς, αὐτὸς ἔλκεσθρασαν.* id est, Alijs medens, at ipse vlceribus scatens.

In eos torquēdus est, qui errata castigāt, incessuntq; aliena, intercutimus vitij ipsi madētes. Illud vulgo tritissimū: Medice, tibi ipsi medicus esto. Gregorius i Apologia de fuga sua, ἢ τῆς παρορμίας ἀβήρω θέσασθαι,

ἄλλοις ἰατρῶν ἐπιχειρῶντες, αὐτοὶ βρῶντες ἔλασον. id est, Aut prouerbiū procul effugiamus, alijs mederi parantes, ipsi scaten- tere vlceribus. Non dissimilem sententiam refert M. Tal. Phil. 12. Etenim, qui multo- rum custodem se proficitur, eum sapientes sui primum capitis aiunt custodē esse opor- tere. Xenophon in conuiuio simile quid- dam indicat vulgo iactatū in diuinatores, αἰμάντιες λέγονται δήπου ἄλλοις μὲν παραγο- ρῶν τὸ μέλλον, ἑαυταῖς δὲ μὴ παραγορῶν τὸ ἐ- πιόν. id est, Aiunt sane diuinos alijs quidē prædicere futura, sibi ipsis vero non pro- spicere, quod instat.

Tragice loqui.

Τραγικώτερον λαλεῖν, id est, Tragice loqui. Est, verbis vti magnificentioribus. Est enim tragicorum character sublimis, amatq; tra- gœdia ampullas, & sesquipedalia verba. Me- nander apud Plutarchum in consolatorio commentario ad Apollonium, Εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις, ἐφ' οἷς περ ἡμεῖς ἐσπασας τὸν ἀέ- ρα τὸν κοινόν, ἵνα σοὶ τραγικώτερον λαλῶ. id est, Quod si ijdem legibus, quibus & nos, hau- sisti communem aerem, vt tibi Tragice loquar. Vtitur & Plaro libro De repub. tertio, Gregorius Theologus in epist. qua- dam, Ἀλλ' ἐκ ἧν, ὁμιλῶ, πρᾶξιόντα τραγικῶς, σαυτηγυρίζων κοινικῶς. id est, Non licebat, cū ageres tragice, festum agere comice. Idem in epistola ad Basilium, ἀγῆ καὶ ἡλίε, ἀήρ, καὶ ἀρετῆ, τραγωδίσω γάρ τι μικρόν. i. O terra, & sol, aer, & virtus: quamquam suspi- camur, pro ἀρετῇ scriptum fuisse ἀθήρ, quem- admodum ex ἀήρ fecerat ἀνήρ. Nam, qui primus has epistolas edidit, adeo videtur callere Græce, vt vix legat. Est subinde apud Lucianū ἐκτραγοδίζων, pro eo, quod est, magnificentius eloqui, & rem verbis ampliozem reddere: & φορτικῶς λαλεῖν, pro, grandius, & fastosius dicere.

Tragicum tueri.

Τραγοδικὸν βλέπειν, id est, Tragicum tue- ri. Non dissimili figura dixit Aristophanes in Pluto, πονύριον, id est, paupertatem, de- scribens, Βλέπει γέ τοι μαρινόν τι καὶ τραγοδικόν. i. Tragicum tuetur, ac furiale quippiam. Quadrahit vel in fastuosos, vel in tristes, ac lucuosos.

Lingua iurauit.

ILLVD è tragœdia cessit in prouerbiū, ἢ γλώσ' ὀμοσεν, id est, Lingua iurauit. Vbi quis non præstat fidem promissi: aut vbi non ex animo pollicetur. Est apud Euripi- dem in Hippolyto coronato:

Ἡ γλῶσ' ὀμώμοχ', ἢ δὲ φρῶν ἀνόμοτ' . i. Iurata lingua est, animus iniuratus est.

Hunc versiculum inaccessuerunt Comi- corum conuicia. Aristophanes in Bacchis, Ἡ φρένα μὲν ἐκ ἐθέλεισαν ὀμῶσαι καθ' ἑαυτῶν. Γλῶσσῃ δ' ἐπιρκήσασαν ἰδία τῆς φρενός. i. Aut mentem, quæ nolit per sacra iurare, Linguam autem iuratum, seorsum ab ani- mo.

Item in Ranis, taxans Euripidem, Ἡ γλῶσσ' ὀμώμοι', ἀρχύλον δ' ἀιρήσομαι. i. Iurata lingua est, Æschylum autem præ- feram.

Sic & Pindarus in Isthmijs, encomio 5. laudans quendam cordatæ, veracisq; lin- guæ dicit, Γλώσσα δ' ἐκ' ἔξω φρενῶν. id est, Lingua vero non extra mentem.

Euripidis dictum citatur à Platone in Theæteto, ἐὰν ἀποκριθῆτι ἐστίν, δριπιδεῖν τι ξυμβήσεται, ἢ μὲν γλῶσσᾳ ἀνέλεγκτ' ἢ μὲν ἔσται, ἢ δὲ φρῶν ἐκ ἀνέλεγκτος, id est, Si respō- deris esse, eueniet nobis quiddam Euripi- deum, lingua vobis erit irredarguta, cete- rum mens non erit irredarguta.

Heri, & nudius tertius.

Χθές, καὶ πρόσω. i. Heri, & nudius tertius. Prouerbialis hyperbole, tempus admodū nuper actum significans. Plutarchus in cō- mentario De contentione ignis, & aquæ, ἢ δὲ πυρὸς χθῆσις, ἐχθές, φασὶ καὶ πρόσω, ὑπὸ πορομυθεῶς, βίος πυρὸς, ἐκ ἀνδ' ὕδατος ἦν. id est, Atqui ignis vsus heri, ac modo, quod aiunt, sub Prometheus: ignis vita, non ci- tra aquam erat. Est subinde apud Lucianum, nominatim in libello De mercede seruientibus. Item Plato De legibus libro tertio, τὰ δ' ἄλλα ἄλλοις πάμπολλα, ὡς ἐπος εἰπῆν, χθές, καὶ πρόσω γεγονότα. id est, Quin & alia, quæ & alijs plurima, heri, vt ita lo- quar, ac nudius tertius acciderāt. Alibi legimus, nec tamen occurrit locus, ὁ χθές, καὶ πρόσω ἑαυτῷ εἶσας θεός. id est, Qui heri, & nudius tertius sibi deos instituit. Plato in Alcibiade secundo, Οἴμαι δ' ἐσε ἐκ ἀνήμοον εἶνα

putes, quod nemo non damnet, atque exsi- bilet. Domitius Calderinus, interpres ad- monet, subesse prouerbiū, dici solitum in eos, qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnant. Quamquam idem paullo post alio dilabitur, nempe huc, gla- diatores olim, si minus placuissent, ferula castos eijs solere. Huic finitimum est illud Gellianum libro Nostium primo, capite secundo. An non cōtra istum baculum mo- ueas? heus, homo, quid mecum tibi? Itaq; ferulam, aut baculum mouere contra quē- piam, est, refragari, & insolentius repellere sententiam. Est autem Ferula ligni genus, quo quondam pueri cædebantur, atque itē milites, si quid contra disciplinam facere viderentur. Opinamur idem factitare so- lere in ludis gladiatorijs huiusmodi certa- minibus præfectos.

Mulier imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγὴ, καὶ γυνὴ στρατεύεται. id est, Et femina dux est, femina æque miles est,

Senarius est prouerbialis, quoties totum negotium ignauis commissum est: cumq; & ij, qui præsumt, & ij, qui parent, pariter sunt formidolosi. Apud Athenæum libro tertio, citatur Alexis in fabula, cui titulus γυναικωκρατία. Natura feminam in hoc fin- xit, non vt imperet, sed vt pareat, vel Græ- co versiculus teste,

Γυναικὶ δ' ἀρχεῖν ἐδίδωσαν ἢ φύσις. id est, Natura non dedit imperare feminis,

Etenim, quod in homine ratio, & affe- ctus, id in vita vir, & mulier: ac, iuxta Moy- sen, demiurgus ille feminam viro subiecit. Tamen si Plato non omnino arceat mulierū genus ab administranda Rep. si qua modo reperitur idonea. Tacite videtur huc allu- sisse Æschines contra Timarchum, κατ' ἰδὼν γὰρ οὐκ ἔμελλεν παλαιῶν καὶ ἐν δειρομυθεῖν, ἢς ἡγε- μῶν μὲν ἦν γυνὴ μέγα φρονόσα καὶ νῶν ἐκ' ἔχου- σα. id est, Cum vidisset domum opulētam, maleq; gubernatam, cuius dux erat mulier superba & excors. Iucundior erit senten- tia, quoties longius deflectetur: veluti, si quis auctorem, ac præcipuum Peripateti- cæ philosophiæ ducem appellet Tartare- tum. Ita Virgilius, -Tanti dux femina facti.

Sic Galenus alicubi Aristotelem appel- lat τῷ λόγῳ πατέρα, quod ab ipso profecta esset sententia.

Trutina Iustius.

Δικαιώτερον σαχάνης. id est, Iustius truti- na. Doricum prouerbiū, de ijs, qui insi- gni, incorruptaq; sunt æquitate. Dores. n. τῶν περὶ ἀλίω, id est, trutinam, σαχάνω vo- cant. Est autem id libræ genus, quo vel mi- nutissimum ponderis momētum sentitur, dignosciturq;. Latini quoque exactā æqua- litatem Æquilibrium appellant. Vnde & Æqua lance fieri dicitur, quod pari iure fit, citra personarum respectum. Ita Modesti- nus Pandect. lib. 42. titulo de re iudicata. Quod & in persona mulieris æqua lance feruari, æquitatis suggerit ratio. Item Iusti- nianus Cod. 5. titulo de naturalibus libe- ris. Quapropter sancimus, in huiusmodi casibus omnes liberos, siue ante dotalia in- strumenta edita sunt, siue postea, vna, ea- demq; lance trutinari. Adsimili figura dixit Nicharchus in Epigrammate:

Γέγονεν δ' ὀρθότερος κανόνος. id est, Rectior est factus, regula quam vlla fiet.

Sterilior agrippa.

Ἀκαρπότερος ἀγρίππῃ, i. Sterilior agrip- po. Laconicum adagium est, de ijs, qui ex- tremæ sunt paupertatis, neque quidquam facultatum possident. Quadrat & in igna- uos, nulliusq; industriæ homines: Lacones oleam siluestrem agrippum vocant. Tan- tum Zenodotus, & Suidas.

Iovis suffragium.

Διὸς ἰήφος, id est, Iouis suffragium: dice- batur, sacrum, & iniuolatum. Vnde senten- tiam eius, cuius sit velut refragabilis aucto- ritas, Iouis suffragium recte dixeris. Aut per ironiam, vbi quis arrogantius de re quapiam pronunciat, suamq; opinionem pro lege atque oraculo postulat accipi, sub- ijcietur διὸς ἰήφος. Aiunt enim, locum, in quo Neptunus, & Minerva iudiciū per- egerunt, vtrius nomine, auspiciisq; ciuitas Atheniensium institueretur, Iouis suffra- gium appellatum fuisse. Suidas Cratinum citat ex Archilochiis,

Ἐνθα διὸς μέγας θῶν' ὁ πωσοῖ τε καλῶν- ται. id est,

Magni vbi dicitur tali, sedesq; Tonantis. Nam & talis olim ferebantur suffragia, nimirum à fortientibus.

ἀλλοις ἰατρῶν ἐπιχειρῶντες, αὐτοὶ βρῶντες ἔλκεσσι. id est, Aut prouerbiū procul effugiamus, alijs mederi parantes, ipsi scaten- tes vlceribus. Non dissimilem sententiam refert M. Tul. Phil. 12. Etenim, qui multo- rum custodem se proficitur, eum sapientes sui primū capitis aiunt custodē esse oportere. Xenophon in conuiuio simile quid- dam indicat vulgo iactatū in diuinatores, αἰμῶντες λέγονται δήπου ἄλλοις μὲν παραγο- ρῶντες ἡ μὲν λέγειν, εἰ αὐτοῖς δὲ μὴ παραγορῶν τὸ ἐ- πιόν. id est, Aiunt sane diuinos alijs quidē prædicere futura, sibi ipsis vero non præ- spicere, quod instat.

Tragice loqui.

Τραγικώτερον λαλεῖν, id est, Tragice loqui. Est, verbis vii magnificentioribus. Est enim tragicorum character sublimis, amatq; tra- gœdia ampullas, & sesquipedalia verba. Me- nander apud Plutarchum in consolatorio commentario ad Apollonium, Εἰ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις, ἐφ' οἷς παρ' ἡμῖν ἐσπασσας τὸν ἀέ- ρα τὸν κοινόν, ἵνα σοὶ τραγικώτερον λαλεῖ. id est, Quod si iisdem legibus, quibus & nos, hau- sisti communem acrem, vt tibi Tragice- loquar. Vtitur & Plaro libro De repub. tertio, Gregorius Theologus in epist. qua- dam, Ἀλλ' ἐκ' ἡν, ὁμαί, παράφροντα τράγικως, πᾶν ἡνρίζεν κομικῶς. id est, Non licebat, eū ageres tragice, festum agere comice. Idem in epistola ad Basilium, ἀγῆ καὶ ἡλίας, ἀήρ, καὶ ἀρετῆ, παραγῶσις ὡ γάρ τι μικρόν, i. O terra, & sol, aer, & virtus: quamquam suspi- camur, pro ἀρετῇ scriptum fuisse ἀθῆν, quem- admodum ex ἀήρ fecerat ἀήρ. Nam, qui primus has epistolas edidit, adeo videtur callere Græce, vt vix legat. Est subinde apud Lucianū ἐπιτραγικῶς λέγειν, pro eo, quod est, magnificentius eloqui, & rem verbis ampliolem reddere: & φορτικῶς λαλεῖν, pro, grandius, & fastosius dicere.

Tragicum tueri.

Τραγικῶν βλέπειν, id est, Tragicum tue- ri. Non dissimili figura dixit Aristophanes in Pluto, πενίαν, id est, paupertatem, de- scribens, Βλέπει γέ τοι μανικόν τι καὶ τραγικῶν. i. Tragicum tueris, ac furiale quippiam. Quadrabit vel in fastuosos, vel in tristes, ac lucuosos.

Lingua iurauit.

ILLVD è tragœdia cessit in prouerbiū, ἢ γλώσ' ὀμῶσεν, id est, Lingua iurauit. Vbi quis non præstat fidem promissi: aut vbi non ex animo pollicetur. Est apud Euripi- dem in Hippolyto coronato:

Ἡ γλῶσ' ὀμῶμοχ', ἢ δὲ φρῶν ἀνώμοτ' . i. Iurata lingua est, animus iniuratus est.

Hunc versiculum incesseuerunt Comi- corum conuicia. Aristophanes in Bacchis, Ἡ φρένα μὲν ἐν ἐθέλευσαν ὀμῶσαι καθ' ἱερῶν, Γλῶσσῃ δ' ἐπιρκήσασαν ἰδία τῆς φρενός. i. Aut mentem, quæ nolit per sacra iurare, Linguam autem iuratum, seorsum ab ani- mo.

Item in Ranis, taxans Euripidem, Ἡ γλῶσσ' ὀμῶμοι, οἰχόχλον δ' ἀίρησομαι. i. Iurata lingua est, Æschylum autem præ- feram.

Sic & Pindarus in Isthmijs, encomio 5, laudans quendam cordatæ, veracisq; lin- guæ dicit,

Γλώσσα δ' ἐκ' ἔξω φρενῶν. id est, Lingua vero non extra mentem.

Euripidē dictum citatur à Platone in Theæreto, ἐὰν ἀποκρινῆσθι ἐστίν, ἀρμιπιδεὸν τι ξυμβήσεται, ἢ μὲν γλῶσσῃ ἀνέλεγκτ' ἢ μὲν ἔσαι, ἢ δὲ φρῶν ἐκ' ἀνέλεγκτος, id est, Si respō- deris esse, eueniet nobis quiddam Euripi- dem, lingua vobis erit irredarguta, cete- rum mens non erit irredarguta.

Heri, & nudius tertius.

Χθές, καὶ παρῶν. i. Heri, & nudius tertius. Prouerbialis hyperbole, tempus admodū nuper actum significans. Plutarchus in cō- mentario De contentione ignis, & aquæ, ἢ δὲ πυρὸς χθῆσις, ἐχθῆσις, φρεσὶ καὶ παρῶν, ὑπὸ παραμυθῆσας, βίος παρῶσις, ἐκ' ἀνδ' ὕδατος ἦν. id est, Atqui ignis vsus heri, ac modo, quod aiunt, sub Prometheo: ignis vita, non ci- tra aquam erat. Est subinde apud Lucianū, nominatim in libello De mercede seruientibus. Item Plato De legibus libro tertio, τὰ δ' ἄλλα ἄλλοις πάμπολλα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, χθῆσις, καὶ παρῶν γενοῦσθα. id est, Quin & alia, quæ & alijs plurima, heri, vt ita lo- quar, ac nudius tertius acciderāt. Alibi le- gimus, nec tamen occurrit locus, ἐχθῆσις, καὶ παρῶν ἐαυτῷ σῆσας θεός. id est, Qui heri, & nudius tertius sibi deos instituit. Plato in Alcibiade secundus, Οἶμαι δὲ σε ἐκ' ἀνήκουσιν εἶναι

putes, quod nemo non damnet, atque exsi- bilet. Domitius Calderinus, interpres ad- monet, subesse prouerbiū, dici solitum in eos, qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnant. Quamquam idem paullo post alio dilabitur, nempe huc, gla- diatores olim, si minus placuissent, ferula cæfos eijs solere. Huic finitimum est illud Gellianum libro Noctium primo, capite secundo. An non cōtra istum baculum mo- ueas? heus, homo, quid mecum tibi? Itaq; ferulam, aut baculum mouere contra quē- piam, est, refragari, & insolentius repellere sententiam. Est autem Ferula ligni genus, quo quondam pueri cædebantur, atque itē milites, si quid contra disciplinam facere viderentur. Opinamur idem factitare so- lere in ludis gladiatorijs huiusmodi certam- inibus præfectos.

Mulier imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγῆ, καὶ γυνὴ στρατ' ἔται. id est, Et femina dux est, femina æque miles est,

Senarius est prouerbialis, quoties totum negotium ignauis commissum est: cumq; & ij, qui prælunt, & ij, qui parent, pariter sunt formidolosi. Apud Athenæum libro tertio, citatur Alexis in fabula, eū titulus γυναικιστρατῆς. Natura feminam in hoc fin- xit, non vt imperet, sed vt pareat, vel Græ- co versiculum teste,

Γυναικὶ δ' ἄρχεν ἐ δίδωσιν ἢ φύσις. id est, Natura non dedit imperare feminis,

Etenim, quod in homine ratio, & affe- ctus, id in vita vir, & mulier: ac, iuxta Moy- sen, demiurgus ille feminam viro subiecit. Tameñ Plato non omnino arceat mulierū genus ab administranda Rep. si qua modo reperitur idonea. Tacite videtur huc allu- sisse Æschines contra Timarchum, κατ' ἰδῶν γάρ οὐκ ἔστιν ἀλλοτρίαν καὶ ἐκ' ἀνομιμῆς, ἢς ἡγε- μὸν μὲν ἦν γυνὴ μέγα φρονῆσα καὶ γὰρ ἐκ' ἡγε- σσῆ. id est, Cum vidisset domum opulētam, maleq; gubernatam, cuius dux erat mulier superba & excors. Iucundior erit senten- tia, quoties longius deflectetur: veluti, si quis auctorem, ac præcipuum Peripateti- cæ philosophiæ ducem appellet Tartare- tum. Ita Virgilius, -Tanti dux femina facti.

Sic Galenus alicubi Aristotelem appel- lat τὸ λόγος πατέρας, quod, ab ipso profecta esset sententia.

Trutina iustius.

Διαιτότερον σαχένης. id est, Iustius truti- na. Doricū prouerbiū, de ijs, qui infir- mi, incorruptaq; sunt æquitate. Dores. n. τῶν τευτ' ἰδίων, id est, trutinam, σαχένης vo- cant. Est autem id libræ genus, quod vel mi- nutissimum ponderis momentum sentitur, dignosciturq;. Latini quoque exactā equa- litatem Æquilibrium appellant. Vnde & Æqua lance fieri dicitur, quod pari iure sit, citra personarum respectum. Ita Modesti- nus Pandect. lib. 42. titulo de re iudicata. Quod & in persona mulieris æqua lance seruari, æquitatis suggerit ratio. Item Iusti- nianus Cod. 5. titulo de naturalibus libe- ris. Quapropter sancimus, in huiusmodi casibus omnes liberos, siue ante dotalia in- strumenta edita sunt, siue postea, vna, eadēq; lance trutinari. Adsimili figura dixit Nicharchus in Epigrammate:

Γέγονεν δ' ὀρθότερος κανόνος. id est, Rectior est factus, regula quam vlla fiet.

Sterilior agrippo.

Αναρπότερος ἀγρίππῃ, i. Sterilior agrip- po. Laconicum adagium est, de ijs, qui ex- tremæ sunt paupertatis, neque quidquam facultatum possident. Quadrat & in igna- uos, nulliusq; industriæ homines: Lacones oleam siluestrem agrippum vocant. Tan- tum Zenodotus, & Suidas.

Iouis suffragium.

Διὸς ἴψος, id est, Iouis suffragium: dice- batur, sacrum, & inuiolatum. Vnde senten- tiam eius, cuius sit velut refragabilis aucto- ritas, Iouis suffragium recte dixeris. Aut per ironiam, vbi quis arrogantius de re quapiam pronunciat, suamq; opinionem pro lege atque oraculo postulat accipii, sub- iicietur διὸς ἴψος. Aiunt enim, locum, in quo Neptunus, & Minerua iudiciū per- egerunt, vtrius nomine, auspiciisq; ciuitas Atheniensium institueretur, Iouis suffra- gium appellatum fuisse. Suidas Cratinum citat ex Archilochiis,

Εὐθα διὸς μεγάλα βῶκ' . i. πεσοῖτε καλῶν- τα. id est,

Magni vbi dicuntur tali, sedesq; Tonantis. Nam & talis olim ferebantur suffragia, nimirum à fortientibus.

In neruum ire.

IN neruum ire, Donatus, aut quisquis is fuit interpres Phormionis Terentianæ, demōstrat esse prouerbium, pro eo, quod est, decipere. Sumpta à sagittarijs metaphora, quibus illud euenit interdum, vt, dum nimum tendunt arcum, rumpant, aut sibi neruum aliquem fatigent. vt confine sit illi, de quo dictū est alias, ἀπορήζομεν τὸ κελώδιον, πάνυ τεινόμενον. Dictum est autem, In neruum ibit, pro eo, quod est, in vincula ibit. Antiquitus enim, qui soluendo non essent, vincti tradebantur creditoribus, donec opera compensarent creditam summam. Veretur enim adolescens amans, vbi eum in locum traheretur Phormio, vt aut puellam domum ducere cogeretur ex pacto, aut certe pecuniam acceptam renunrare: ni faciat, vincendus, & iuxta leges, corpore luiturus, quod ere non possit. Sibi magis consulturum illum, vt vel prodat omne commentum, vel vere mulierem abducatur. Porro, Conijcere in neruū, & Eximere ē neruo, pro eo, quod est, ob æs alienum vinctos abducere. Sed verba Terentij subscribemus: At enim non ducet, noni. Ceterum, cum argentum repetent, nonstra causa scilicet in neruum potius ibit.

Ipse semet canit.

Αὐτὸς αὐτὸν ἀυλεῖ, id est, Ipse suimet tibi- cicc est: hoc est, ipse cuiusmodi sit, factis ipsi- fectis declarat. Tibicines enim olim laudes fortii virorū decantabant. Proinde, qui recte gestis sibi satis magnā gloriā comparat, quorsum huic necessum est cōducere buc- cinatorē laudum suarum? Adagiū in vtrā- libet partem poterit applicari, bonam, vel malam. Nihil huic opus tibicine, qui suis egregie gestis sat illustis est. Aut, Nihil opus huius vitā insectari, satis per se foedā, atq; infamem. Cōueniet & in illos, qui semetipfos laudant. qui mos est gallis galli- naceis, etiam cum ē pugna se proripuerint. Plato i Theætetō, Φανόμεθα μοι ἀλεκτρούνοιο ἀγεννῆς δὴν δὴ, πρὶν γεννηθῆναι, ἀποπιδύσαστες ἐπὶ τῷ λόγῳ ἂν εἶεν, id est, Videmus mihi, ignauū galli in morē, cum ante victoriam a sermone resilierimus, canere.

Ipse dixit.

Αὐτὸς ἔφα, id est, Ipse dixit. Quoties tan- tam esse cuiuspiam auctoritatem significa-

mus, vt ea vel citra rationē ad quiduis cre- dendum sufficiat. Adagium autem à Pytha- gora natum, qui, quo plus venerationis, & auctoritatis, sibi, suisq; conciliaret, in differ- tationibus dicere solitus est, αὐτὸς ἔφα, id est, Ipse dixit: perinde, quasi non sua refer- ret, sed ab oraculo quopiam accepta. Ea vox deinde in vulgarem abijt sermonem. Huiusmodi ferme Suidas. Diogenes Laer- tius indicat hoc dictū à Pythagora Zacyn- thio manasse. Quamquam M. Tullius libro De natura deorum primo, secus rē narrat. Non enim, inquit, tam auctores in disputā- do, quam rationis momenta quærēda sunt. Quin etiam obeft plerunque ijs, qui discere volunt, auctoritas eorum, qui se docere profitentur. Definūt enim suum iudicium adhibere, id habent ratum, quod ab eo, quem probant, iudicatum vidēt. Nec vero probatur id, quod de Pythagoricis accepimus, quos ferunt, si quid affirmarent in dis- putando, cum ex his quæreretur, quare ita esset, respondere solitos, Ipse dixit. Ipse au- tem, erat Pythagoras. Tantum opinio pre- iudicata poterat, vt etiam sine ratione vale- ret auctoritas. Quin stilianus in Institutio- nibus, Nam & inuiri iudices, inquit, audisīt præsumentem partes suas: nec hoc oratori contingere inter aduersarios, quod Pytha- gora inter discipulos contigit, potest, Ipse dixit. Sed istud magis, minusve vitiosum est, pro personis dicētium. Allusit horfium & Aristophanes, ἐν νεφέλαις,

Φέρε τις γὰρ ἔτος, ὃ ὑπὶ τῆς κρεμάθρας ἀνῆρ; Αὐτός τις αὐτός; σωκράτης. τις σωκράτης; Ἴθ' αὐτὸς ἀναβόησον αὐτόν μοι μέγα.

Αὐτὸς μὲν ἐν σὺ κάλεσον, ἢ γὰρ μοι χολή. i. Dic, age, quis est iste cremathræ insidens homo?

Ipse est. quis ipse? Socrates. quis Socra- tes?

Abi ipfius ipfium voce magna mihi voca.

Quin ipse magis accerse, non mi est otiiū. Quod autē dixit, ὃ ἐπὶ κρεμάθρας, (vt hoc obiter indicem) risus causa nouatiū est, cū Socratem intelligi vellet, animo suspenso nubes suspicientē. Nam Cremathra vascu- lum est pensile, in quo obsoniorum reli- quix consueuerunt reponi. Dicitur autem bifariam, simpliciter aliquoties, sed fre- quentius per ironiam, veluti, si quis Aristo- telem, ceu oraculi, citāti dicat, αὐτὸς ἔφα. rationem dicti flagitans, neque contentus simplici scriptoris auctoritate. Conueniet etiam,

etiam, quoties sententiæ vel inuidiam, vel defensionem a nobis ad ipfium auctorem reijcimus. Inuenalis.

Sic volo, sic iubeo: sit pro ratione volun- tas.

Melius Horatius,

Nullius addictus iurare in verba magistri. Illud admonendum videtur, αὐτὸς ἔφα, in hac parœmia perinde valere, quasi dicas, dominus dixit, ut Pythagoras ab Ægyptio- rum vatibus uideatur didicisse figuram hanc prophetis familiarem. Aristophanes in Ranis,

Φράσαι τὰς ὄρχηστρίσιν, ὅτι αὐτὸς εἰσέρχο- μαι. id est,

Dic saltatricibus, meisum aduenire.

Hoc est herū, quod is quodāmodo & fa- mulis missis aduenire uideatur. Huc perti- nēt, quæ nobis antea dicta sunt prouerbio, Infxo aculeo. Sic Augustinus alicubi recē- fens opinionem Manichæi, Hæc, inquit, Manichæus dixit, atq; abijt; notans illum, quod sat haberet dixisse, cum docēdū esset, quod dixerat Galenus item libro περὶ φυσικῶν δυναμῶων primo: τὰυτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα εἶπὼν, ἐξ αἰφνης ἀπτάσθη καὶ σαφεῖς ὁμοματι τε- λυτῶν, ἀποπιδύσας ἀπὸ κρεμάθρας ἡμῶν, ὡς μὴδὲ πειθεῖν τις ἀντιλογίας ἀπορήσαι δυναμένων. id est, Hæc, & his familia locutus, repente ore nihil cunctante, quasi labi non possset, verbis apertis absoluit sermonem, moxq;e propriens sese abijt, nobis ita reli- ctis, quasi nihil omnino reperire posse- mus, quod vel probabiliter contradicere- mus.

Teipsum non alens, canes alis.

Αὐτὸν ἐ τρέφον κύναις τρέφεις, id est, Cū te- metipsum non alas, canes alis. In eum di- cebatur, qui, cū per inopiam sibi, quæ sunt ad vitam necessaria, suppeditare non pos- set, conaretur aut equos, aut famulos ha- bere domi. Apposite dicitur aduersus istos quibus cū ob rei familiaris angustiam uix suppetat, quo vitam sustineant, tamen per ambitionem conantur fastu vestium, reli- quosq; strepitu potentes, & opulentos imi- tari. Breuiter, conueniet in omnes, qui, quæ ad voluptatem, aut splendorem, pertinent, curant, neglectis his, quæ magis sunt neces- saria. Porro necessarijs prima debetur cu- ra, dignitati posterior: veluti, si quis in eru- ditione comparanda labore, vitæ secutus, de qua periclitetur.

Terra intestina.

Τῆς ἔντερας, id est, Terræ intestina. Dicebā- tur vilia, nulliusq; pretij. Saxa vero, terræ viscera dicuntur. Refertur a Diogeniano. Terrę enim intestina sunt saxa: & lapides appellamus homines inutiles. Simile illi, -Ετῶσον ἀχθῶ ἀπέρις. id est, -Telluris inuile pondus:

Tenedius tibicen.

Τενέδιος ἀυλητής, id est, Tenedius tibi- cen, dicebatur testis falsus, & calumniator, hinc natum, quod Philonome tibicinem suum subornauit, qui testatore apud Cy- gnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse inter- pellatam, ac vi etiam tentatam. Hæc ferme Stephanus in catalogo vrbium. De Tenedo sæpe iam dictum est alibi.

Cyrbes malorum.

Κύρβεις κακῶν, id est, Cyrbes malorum. De vehementer improbis, & omni facino- rum genere contaminatis. Apud Athenien- ses tabulæ quædam erant quadra, in qui- bus leges descriptæ proponebantur, præte- rea variæ delinquentium pœnæ. Has illi κύρβεις appellant, apud Lucianum ἄζωνες di- cuntur. Non dissimile est illi, quod alibi re- tulimus, ἰλιὰς κακῶν, id est, Ilias malorum. Simili figura apud Athenæum libro 9. dixit Antiphanes, opinamur:

Καὶ τὰυτὰ μὲν μοι τῶν κακῶν παρομῆδης. i. Et hic malorum mihi catinus existit.

Solent enim in eodem disco varia e- duliorum genera apponi, sed quæ uolu- ptatem afferant. Quo gratior est tropus, despectus in contrarium, quasi dicas, Ilias bonorum.

Aries nutritionis mercedem præsoluit.

Κριὸς τροφῆα ἀπέτισεν, i. Aries alituram repondit. Citatur ex Menandro. Quadrat, vbi quis pro benefactis maleficiū reponit. Allegoria sumpta est ab eo, quod aries cor- nibus imperat, aut vas, in quo pabulum ap- ponitur, ipsosq;e, quorum opera nutritus est, aut etiam nutritur, cornibus incessit. Effertur & ad hūc modum prouerbū, κριὸς διακονία, id est, Arietis ministerium, pro of- ficio collato in ingratum, qui beneficium iniuria penset. Huic affine, quod est apud Aristophanem in Vespis, ἢ χάρμαξ τινὸς ἀμ- πελων, id est, Vallus uitem.

A Dorio

A Dorio ad Phrygium.

Από Δωρίς ἐπὶ φρύγιον. A Dorio ad Phrygium, venire dicebatur, qui à vita temperatiorē ad luxum sese conuertisset: aut qui à fortuna mediocri se contulisset ad maiorē vitæ strepitum. Sumpta metaphora à notissimis illis veterum harmoniarum generibus, in quibus Dorium moderatius: quædam modum indicat Suidas, referens hæc verba ex incerto auctore: τὴν δὲ προφῶν ἐπιρῶσατο μετρίαν, καὶ ἀθρυπτον, ὅτε καὶ κερῶσαν διαπένηαν, ὅτε διαπένητον βλακδύσαν, ἀλλὰ μέστω, καὶ μεσπῶν, τὸν δὲ δωριον τρόπον τῆς τρύχης ἀληθῶς ἠρμοσμένω, i. Victum autē sortitum erat moderatum, deliciarum expertem, neq; sordidum, ac molestum ob inopiam, neq; ob diuitias dissolutum, sed medium quædam, ac modulatum, vere ad Dorium fortunæ modum attemperatum. Refert & aliū locū, suppresso auctoris nomine, ni fallimur: ἔσαν ἔμοι τρογγύλων λογάρια, ἀντὰς δὲ τὰς θέσεις τῶν νοημάτων εἰς μέσον τιθέμενος μόνον, ἔ τῆς γλώττης τὸν τόνον ὑπὸ τῆς διαλέξεως εἰς ἐπιπροφῶν μεθαρμόσαμι, ἀπὸ Δωρίς, φασιν, ἐπὶ φρύγιον. Quæ tametsi difficile est apte vertere, si nescias, quid præcedat, aut sequatur, tamen apponamus diuinationē nostrā, donec locus occurrerit. Non uidebor hominum rotunde loquentium verbum, sed ipsos sensus in medium afferens, tantum non ipsius linguæ tonum: à disputatione ad attentionem adaptauero. Quāquā apud Suida legitur μόνον ἐν. Ex his verbis apparet, Dorium modum fuisse delictiorem, Phrygium seueriorem. Appuleius Floridorum lib. i. palam indicat, Doricam musicam à Phrygia longe diuersissimam fuisse, quandoquidem hæc ad religionem inflammabat animos, illa ad bellum inflāmabat. Appuleij verba sic habent. Tibicen quidam fuit Antigenidas, omnīs uoculæ melleus modulator, & idē omnimodis peritus modificator, seu tu uelles Æolion simplex, seu Asiū variū, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum. Hæcenus Appuleius: cui si credimus, nō potest esse temperatus modus Dorius, qui ad bellum accēdit: nisi forte ituris in prælium moderatius canebant tibiæ, quod illic plus valeat sibi præsens animus, quam furorē percutit. Verum, an in Appuleij verbis, pro Acolion, legendū sit, Ætolicum, siue Ætolum, & pro Asiū,

Iassium, siue Iastium, ab Iade, siue Ias), (ut Ionicū intelligas modum) doctis expendendum relinquitur. Quamquam his non satis congruunt, quæ refert Lucianus in Harmonide, καὶ ἐκάστῃς ἀρμονίας διαφύλαξεν τὸ ἴδιον, τῆς φρυγίης τὸ ἔνθεον, τῆς λυδίας τὸ βακχικόν, τῆς δωρίς τὸ σεμνόν, τῆς ἰωνίης τὸ γλαφυρόν, id est, Vniuscuiusque harmoniæ seruare proprietatem, Phrygiæ diuinum imperitū, Quod Appuleius vertit religiosum) Lidiæ bacchanalem furorē, siue licētiam, Doricæ seueritatem, Ionicę iucunditatem, Quod Appuleius videtur transulisse uarium. Contra Dion in commentarijs de regno refert, Alexandrum magnum ad bellum accendi solere, Timotheo musico Dorium incinente. Athenæus libro 14. Doricæ harmoniæ tribuit τὸ ἀνδράδες, καὶ τὸ μεγαλοπρεπές, καὶ τὸ σφοδρόν, id est seueritatem, maiestatem, ac uelimentiam: ut quæ neque dissoluta sit, neque hilaris, sed tristis, minimeque varia. Iam his recentior Boethius in præfatione libri De musica, ostendit, hanc artem ad mouendos affectus præcipuum habere vim, proq; ratione modorum, alios atque alios animi motus vel excitare, vel sedare. Addit, Pythagoram incentione modi Phrygij incitatum, adolescentem patria barbarum, quippe taurominitanum, vino temulentū, ira furentem, cum iam ædibus amicæ, quæ riualem admiserat, ignem admouere tentaret, tibicina iussa spondeos succinere, ad sobriam mentem reuocasse. Boethius refert, iuuenem Phrygio modo fuisse incitatum, ac mutato modo ad se redisse, nec exprimit, in quem modum sit mutatus Phrygius. M. Tullius, quem illic citat Boethius, neutrius meminit modi, tantum ait spondeorum incentione fuisse sedatum adolescentem. Si Timotheus Dorio modo concitabat Alexandrum ad bellum, & hic adolescens ad expugnandum domum Phrygio fuit accensus, apparet modos hos non multum inter se discrepare. Lucianus Phrygio tribuit τὸ ἔνθεον, id est, furorē, sed sacrum duntaxat. Huius autem furoris Plato tria facit genera: unū quod poetis immittant Musæ: alterum, quod uatibus immittit Apollo, tertium, quod amantibus Cupido. Habet autem & Bacchus, & Mars furorē suum. Itaque iuuenis ille, triplici furore correptus, inflānibat, Bacchi, Cupidinis, & Martis. Pyrrhichios

A caelo ad terram.

Από ἔρανυ μέχρη γῆς, id est, A caelo ad terram. Prouerbialis figura, perinde valens quasi dicas quacunque de re ab extremo initio usq; ad supremum finem. Sic apud Plautū in Persa licitatori roganti, num ex puella quædam scitari liceret, vēditor quātum uellet percontari permittens, A caelo, inquit, ad terram, quod lubet.

Mores amici noueris, non oderis.

PORPHYRION in Horatium, hūc uerbum prouerbiale admonet fuisse.

Mores amici noueris, non oderis.

Eum nos inter Græcas sententias reperitum restituumus. Et enim huiusmodi,

Φίλε πρόπως γίνωσκε, μισθίσις δὲ μή.

Admonet in amicorum moribus quædā vitia dissimulanda, sic ut intelligantur quidem, sed tamen tolerantur, ne seuerior, & oculatior in obseruandis amici malis subuertat amicitiam. Atque id præcepti locū habebit in leuioribus morbis, non in his quæ ad famam, aut ingens periculum pertinent amicorum. Non nosse amici vitia, est hominis parum diligētis, quos diligit: odisse, parum ciuilis. Noscenda sunt, ut aut corrigas, aut certe minus: at non sic, ut ob ea videaris amicum odisse. Siquidem nulli futurus est amicus, qui nihil vitiorum in amico ferre possit.

Bithus contra Bacchium.

BITHVS, & Bacchius nobile par gladiatorū fuit, quorum mentionem Suetonius quoq; fecit, pares arte, pares audacia. Proinde quoties duo æqualiter improbi contentant inter sese, ita ut neuter alteri uelit cedere, nō intēpestiuiter dicemus, Bacchiū cū Bitho cōmissum. Hora. in Sermonibus:

-Vti non

Compositus melius cum Bitho. Bacchius Rupili, Persijq; parē inter ipsos improbitatē, & maledicentiā significans. Quidquid insigniter improbum est, & ad omnē contentionem paratum, gladiatorium appellamus. Gladiatoria corporis firmitas, gladiatoria audacia, gladiatorijs animis ad me affectant uiam. M. Tullius in Philippicis Antonij fratrem aliquoties Mirmillonem appellat. ut in Philippica sexta: Etiam ne ab hoc Mirmillone Asiatico, senatus mandata, legatorum uerba audientur?

Ff Escriuimus

A carcere.

Από βαλκίδος, i. A carcere, siue repagulo, i. ab ipso rei principio. Sumptum a certaminibus equestribus, ubi cursus initium est a carceribus, i. repagulis, finis meta. Itaque cum exorsum negotij significamus ab ipsis carceribus dicimus: cum finem, ad me tam usque. Veluti si quis dicat cœdum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet, aut neminē tā ignauum, qui non ἀπὸ βαλκίδος strenuus esse uideatur. Extrat apud Aristophanem. Confine quod alibi positū est, ἀπὸ γραμμῆς, id est, A linea.

Efernius cum Pacidiano .

SIMILE fuerit illud ex Lucilio, Efernius cum Pacidiano compositus . Erat & hi gladiatores per omnia pares, longeq; omnium nobilissimi . M. Tullius in lib. De optimo oratoru genere : Ame auté, quo maximis minima cõferá, gladiatoru par nobilissimu inducitur . Æschines tamquam Efernius, ut ait Lucilius, non spurcus homo, sed doctus, & acer, cū Pacidiano hoc cõponitur, optimus longe post homines natos .

Bis septem plagis Polypus contusus .

Δις ἑπτὰ πλιγδαῖς πελύπης πιλάμει . i . Plagis adactus Polypus quatuordecim .

Dici solitum, vbi quis multo tandem malo sit emendatior . Quemadmodum accidit indomitis adolescentibus, qui plurimorum experientia malorum tandem curantur . Conueniet, & in eos, qui duriore ingenio præditi, non nisi grauibus supplicijs corriguntur . Aiunt Polypum piscẽ captum diu, multumq; tundi, cædiq; sole- re, quo mitior fiat, & ad esum accommoda- tior . Auctor Zenodotus .

Mopsõ Nisã datur .

SCHEMA prouerbiale videtur & illud apud Vergilium in Pharmaceutria ,

Mopsõ Nisã datur :

cum præter omnium spem res præclara cõ- tigit cuiquam prorsus indigno, vt nihil iam non posse sperari vel a quouis appareat .

Mopsõ Nisã datur . quid non speremus amantes ?

Est autem emphasis in nominibus . Nam Mopsum dicens, intelligit infimum, abie- ctissimumq; pastorem . Nisam puellam in- signi forma . Non abludit hinc illud Sophoclis in Aiace flagellifero ,

Οὐκ ἐς ἀελπτῶν ἔδεν . id est, Nihil est, quod haud sperare liceat .

In eandem sententiã Linus apud Stobeu :

Ἐλπείδαι χρεῖ πάντ' ἐπὶ ἐκ ἐς' ἔδεν ἀελ- πτῶν .

Ράδια πάντα θεῶν τελέσαι, καὶ ἀλύουτον ἔδεν . id est,

Speres cuncta, nihil quod non contingere possit .

Omnia sũt magnis factu procliuia diuis .

Quid nisi victis dolor .

Τὶ ἄλλο, ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδύνη; id est, Quid

aliud, quam victis dolor? Vfurpandum, vbi palam fit in cõtumeliam quippiam . Sum- ptum a dicto Brenni palam illudentis Ro- manos in appendendo auro, quod fipulatus fuerat ab illis desperantibus auxilium, vt e Romanis finibus abduceret Gallorum exercitũ, Sed ipsius Plutarchi verba libitũ est subscribere: Ἐἴτα δόξαν τοῖς κρατίστοις, συ- νελθεῖν εἰς λόγους βρέννω, καὶ σαλπικίῳ τῷ χι- λιάρχῳ βρωμαίων . ἀμολογήθη, τὸς μὲν χιλίας λί- τρας χρυσίου καταβάλλειν, τὸς δὲ λαβόντας ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τῆς χώρας ἀντίμα ἀπελθεῖν, ἐπὶ τέτοις γενομένων ὀρκίων καὶ τῶ χρυσίῳ κωμι- δέντος, τῶν δὲ κέ λτῶν περὶ τὸν σαθμὸν ἀνω- μονόντων, κρύφα τὸ πρῶτον, εἴτα φανερώς ἀφελ- κόντων, καὶ διασπρόόντων τῶ βροπύῳ, ἡγανάκ- ταν βρωμαῖοι πρὸς αὐτούς, ὁ δὲ βρέννος οἶον ἐθυ- βρίζον, καὶ καταγελῶν ἀποδυσάμενος τῶ μά- χαρῶν ἄμα, καὶ τὸν ζωστῆρα προσέθηκε τοῖς σαθμοῖς . Πρωθαγομένῳ δὲ τῶ σαρπικίῳ τὶ τάτος τὶ γὰρ ἄλλο εἶπεν, ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδύνη; τὸ μὲν ἦδη παροιμιώδης λόγῳ γέγονε, id est, Itaque cum placuisset, vti principes in col- loquium venirent Brennus, & Sulpitius Romanorum ductor, conuenit vt Romani mille libras auri dependeret : hi simul at- que accepissent aurum, ex vrbe, atque ex agris discederent . Super his cum iururan- dum intercessisset, iamq; aurum esset addu- ctum, Galli; pactæ fidei immemores initio furtim, mox palam deprimerent, de- torquerentq; lancem, Romanorum aduer- sos illos coorta est indignatio . At vero Brennus tanquam per ludibrium, & irri- dendi causã ensẽm vna cum baltheo exu- tum lancibus adposuit . Porro Sulpitio roganti, quid hoc esset rei, Quid enim aliud, inquit, nisi victis dolor? Atque id dictum iam in prouerbium abiit . Cuius meminit Festus Pompeius, illud addens: Cum Camillus Brennum in fidijs circum- uentum conderet, & ille quereretur con- tra sedus fieri, retorsit in eum suam vocẽ, Væ victis . Sic etenim Festus effert prouer- bium . Vnde palam est, dolorem, nõ oppro- brium in Plutarcho verendum fuisse . La- pus interpretasur lapsus est, aut vsus est exẽ plari, in quo scriptum erat . pro ὀδύνη δει- δῶ . Huc allusisse videtur Plautinus Bal- lio : Væ victis, cum victus vel iniquis con- ditionibus parere cogitur . Et, ni fallimur, Vergilius in Mœride , Nunc victi tristis, quoniam fors omnia versat .

Hos

Hos illi, quod nec bene vertat, mittimus hædos .

Nonius Marcellus in dictione cestus, ci- tat titulum Saryræ Varronianæ, Væ victis .

Aquam bibens nihil boni parias .

Τῶν δὲ πίνων χρῆσθ' ἔδεν ἂν τέλης . id est, Aquam bibens probum, & vtile paries ni- hil .

Huius auctorem ferũt Demetrium Ha- licarnasseum : cuius sensus est, a poetis nihil præclarum, aut posteritate dignum, aut venustum proficisci, si biberint aquam, hoc est, si pauperes fuerint, & tenui uictu .

Horatius , Nulla placere diu, neque viuere carmina possunt,

Quæ scribuntur aquæ potioribus .

Item Iuuenalis ,

Quod si Virgilio puer, & tolerabile desit Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri ,

Surda nihil gemeret graue buccina . Idẽ, -Satur est cum dicit Horatius . Ohe .

Demetrij Halicarnassei distichon huius modi citatur a Zenodoto, etiam si in epi- grammatis refertur Nicerati titulo,

Οἶνός πε χαρῖέν, τι φέρεται τὰ χυλὸς ἵππῳ δει- δῶν,

Τῶν δὲ πίνων χρῆσθ' ἔδεν ἂν τέλης .

Quamquam apud Athenæum secus re- fertur versus prior,

Οἶνός τι χαρῖέντι πέλει μέγας ἵππῳ δει- δῶ . id est,

Sane magnus equus lepido sunt vina poetæ .

Iidem versus referuntur ab Athenæo, se- cundo Dipnosophistarum libro, ex epigrã- mate quodam, quod quidam scripserat in Cratinum, qui frequenter in comædijs ta- xatur vt uinosus . Quin & Horatius eloquẽ- tiam vino tribuit,

Fœcundi calices quẽ nõ fecere disertum ?

Martialis ,

Possum nil ego sobrius, bibenti Succurrunt mihi quindecim poetæ .

Aristoteles libro De naturis animantiũ octauo, Pistracum loquaciorem fieri pu- tat, si uinum biberit .

Digna canis pabulo .

Ἀξία ἢ κύνων τῶ βρώματ' . i . Digna canis pabulo . Ferme perinde valet, ac si dicas, Di- gnus operarius mercede sua . Et uix quif-

quam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certe uictu dignus esse videa- tur . Refertur a Suida . Quadrabit in homi- nem non vsquequaq; reiiciendum, atque inutilem: aut in hominem assentatorem .

Canis digna sede .

Ἀξία ἢ κύνων θρόνε, i . Canis digna sede . Cũ nouus honos obtigit cui piã immerenti . Sũ ptũ nideret a Mæstigeis canibus, quibus non nulla muliercule maiorẽ habent honorẽ, quam ipis maritis . Nisi manis referre ad Anubim Ægyptiorũ deum . Porro con- fiat canibus a dominiis tantum honoris ha- bitum, vt defunctis etiam monumenta sta- tuerint, Refertur a Diogeniano .

Si uinum postulet, pugnos illi dato .

Ἀν ὄνον αἰτῆ, κανδύλες αὐτῷ δίδου . id est, Si uina postat ille rebus, pugnos porrige .

Vbi pro bonis rebus expectatis, diuersa accipiuntur . Sumptus est hic senarius e tra- gœdia quapiam, de Cyclope, & Vlyssẽ . Est autem notissima fabula, quemadmodum apud Homerũ Vlysses Polyphemo Cyclo- pi uinum petenti subinde porrigit, quo si- mul atque iam temulentus, sopitusq; iace- ret, palo præusto oculum illi perterebra- uit . Putant metaphoram a pueris ductam,

qui petentes non petenda, nõnunquam co- laphos recipiunt . Ter . in Phormione: Pu- gnos in ventremingere . Pugnos plagas ip- fas, vocat itidem vt Græci κανδύλες . Ada- gium refertur a Suida .

Pro perca scorpionũ .

Ἀντὶ πέρηνς σκορπίων, i . Pro perca scorpĩũ . Vbi quis optima captans, pessima capit . Nã perca piscis est vel maxime laudatus, cuius identidẽ meminit Athenæus, gulonum de- licias recensens . Scorpĩus letalis est, quam- quam est & piscis huius nominis, contem- pti saporis, de quo magis sentire videtur adagium . Simili figura dixit Lycophon .

Ὁδ' ἀντὶ πῖπῶς σκορπίον καμῶ σπάσας . i . At scorpĩum ille glutians pipus vice . Est enim pipo auis genus .

Pro benefecentia Agamemnonem vlti sunt Achĩui .

Ἀντ' ἀργεσίας ἀγαμέμνονα τῖσαν ἀχαιοῖ . i . Pro meritis male tractarunt Agamemno- na Graij .

Quidam ad hunc efferunt modum :

Ff 2 ANT

Αντ' εργασίας ἀγαμέμνονα δῖον ἀχαιῶν. i. Pro benefactis vinxerūt Agnamemnona Graij.

Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio summum remetiūtur maleficiū. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnanda Troia, pro dignitate Græciæ, domū reuersus, veste inexplicabili inuolutus, interfectus est, a Clytēnestra, auxiliante Ægisto adultero, Annotatum est, hoc fere accidere viris de repub. bene meritis, vt pro benefactis pessimam gratiā tulerint a populo. Pindarus in Pythijs hymno quarto, φαντί δὲ ἔμμεν τὲ το ἀνιάρτατον, καὶ λὰ γινώσκοντ' ἀνάγκη ἐκτὸς ἔχειν πόδα. id est, Aiunt autem hoc esse molestissimum, qui norit honesta, necessitate foris habere pedem: hoc est, non frui bonis, cum ipse bene meritus sit de alijs, sed pro benefactis male audire.

Cane Tellenis cantilenas.

Αἰδέετ' ἀ τὲν ἄλλω. id est, Cane cantiones Tellenis. Quidam dici putant de dicibus; mordacibusq;: quidam de inepte loquaculis. Nam Tellenem hunc, tibicinem quendam fuisse, poetam item carminum ineptissimorum. Alij tradunt, hunc iocos quosdam versibus lepiddissimis descripsisse, non sine multo sale scommatum. Meminit huius Tellenis Diarchus Messenius apud Zenodotum. Item Plutarchus in Apophthegmatis.

Azania mala.

Ἀζανία κακά. id est, Azanæa mala. Dici solitum, vbi quis in re perdifficili, & infrugifera plurimum fumeret laboris. Aut vbi res esset cuiuspiam cum homine difficili, moroso, intrastabili, tenaci. Tradunt Azanæa regionem quampiam esse Arcadiæ, sterilem, & culturæ inhabilem: in qua coloni multo sudore parum fructus referunt. Hæc ferme traduntur a Græcarum paræmiam collectoribus. Ceterum Sphanus de nominibus vrbium, veluti fontem aperit nobis huius adagij. Siquidem is complures refert Azanias: vnam quæ sit Arcadiæ pars: in hac fontem quempiam esse, cuius aquam qui gustarit, hunc vsque adeo a vino abhorreere, vt nec odorem ferat. Alteram Massiliæ, tertiam Phrygiæ, cuius mentionem fecerit etiam Strabo libro Geographiæ 12. De hac Hermogenes,

citante Stephano, huiusmodi quandam narrat fabulam. Cum illic frequentes essent villæ rusticorum, orta ob sterilitatem agrorum fame, collecti pastores rem diuinam fecerunt, fertilitatem à dijs petentes. Ceterum cum dij non audirent illorum vota, perduraretq; agrorum sterilitas, Euphorbus e pastoribus quidam nouum sacrificij genus excogitauit. Immolauit enim ἑρανοῦ, καὶ ἔξην, quod Phrygū lingua sonat, vulpem, & Echinum. Hac hostia placatis dijs agros feraces esse cœpisse, quod vbi finitimis pastoribus esset cognitum, Euphorbo sacerdotium, & imperium detulerunt: post loci nomen commutatum est, proq; Azania ἐξανάζου uocati, quod perinde sonat Phrygio sermone, quasi Græce dicas, ἐχμηλώπηκα, Latine, echino uulprem. Huiusmodi ferme Stephanus, ex quibus coniectari licet, ex ea fabula natam paræmiam.

Capra nondum peperit, hœdus autem ludit in tectis.

Αἰξ ἔπω τέτοικεν, ἔριφ' δ' ἐπὶ δώματα παίζει. id est, Nondum enixa capra, at iam ludit in edibus hœdus.

Qui postrema, perfecta q; iam aggrediuntur præteritis ijs, quæ præcessisse oportuit. Aut qui gloriantur iam assecutos sese, cuius ne fundamenta quidem sunt iacta. Aut qui rem agunt præpostere. Prius est enim peperisse, quam vt hœdus ludat in tectis. Refertur a Zenodoto:

Reperit deus nocentem.

Εὔρε θεὸς τὸν ἀλιττὸν, id est, Reperit deus nocentem. Cum tandem vltio contingit improbis, quasi diuinitus immittitur Theocritus in Idyllio decimo,

Εὔρε θεὸς τὸν ἀλιττὸν, ἔχεις, πῶς λαὸν ἂν ἐπέθυμεις. id est,

Inuenit deus impium, habes quæ olim cupiebas.

Theocriti Scholiastes indicat, prouerbij, & alia forma soliti efferri, εὔρε θεὸς αἰτίων. Simile est Homericum illud Iliados Δ.

Εἴπερ γάρ τε καὶ αὐτὴν' ὀλύμπι' ἐκ ἐπέλεσεν,

Ἐκ τε καὶ δ' ἄψ' ἐτελεῖ, σῶπτε μέγα λω ἀπέπιπαςαι. id est,

Quamquam etenim non punit Iuppiter ilico fontem,

At faciet tandem, & luerint sua crimina magno.

Huc pertinet illud Sophocleum, -Ὅτ' ἀνδ' ἐ τίς θεῶν

βλάπτῃ, δύνωμ' ἂν ἐδὲν ἰχθύων φυγεῖν. id est,

Vbi quis deorum laferit, Nemo queat suffugere quamlibet potes.

Adstipulatur autem senarius ille prouerbialis,

Θεὸς δὲ πω γλυτὸν ἐχ' ὑπερπηδᾷ βροτὸς. id est, Plagam deorum nullus hominum suffugit.

Pindarus item in Pythijs,

Θεὸς ὁ καὶ πατέρωντ' ἀγέτον κίχρη, καὶ θαλασσοῦν παραμείβεται

Δελφίνα, καὶ ὑψιφρόνων τίν' ἐκαμψε βροτῶν. i.

Deus & alatum aquilam assequitur, & marinum præuertitur delphinium, & elatorum quempiam depressit mortaliū.

Adstipulatur huic sétetia & in Olympijs,

Εἰ δὲ θεὸν ἀνὴρ τις ἐλπεταί τι λαθέμεν ἔρδων, ἀμαρτάνει id est,

Quod si deum homo quispiam sperat falsurum se, cum agit aliquid, errat.

Ignauis semper feria sunt.

Qui vacant otio, feriari dicuntur, & otiosi feriati, & otium feriar, quæ metaphore tamquam in prouerbium receptæ sunt.

Theocritus in Bucolicis,

Ἀέργοις ἀέν εὐροτά. id est, Semper feriar inertibus.

Nam ferijs etiam ethnici à prophanis negotijs abstinebant. Qui fugitiant laborem, optant dies festos, quo liceat otari, ventriq; & voluptatibus indulgere. Siquidem antiquitus in hoc dabantur agricolis feriat dies aliquot, vt lusu rescicerent lassitudinem. Admiscuerunt autem religionem, quo moderatiores essent lusus. Sed vt ad prouerbium reuertamur, apte accommodabitur in eos, qui nunquam non causantur aliquid, quo sint in otio, veluti quibus insuauis sunt litteræ, nunc excusant valetudinem, nunc occupationes rei domesticæ: nonnunquam obstat rigor hyemis, alias estatis feruor, interdum autumni periculosum cælum. Demum auocat a libris, veris amœnitas, mox fugitura. Pransi negant esse rem habendam cum libris, antequam concoxerit stomachus. Impræsis obstrepat fames, quo minus libeat. Luci dicitur ignaum esse, domi desiderere. Ceterum ad lucernam vigilare, oculis inimicum. Si

suppetit res domestica, quorsum opus, inquit, litteris? Si deest, negant pauperem posse philosophari. Iuuenis negat, xui florem curis senilibus absumendum. Prouertior ait, valetudini parcendum.

Catula dominas imitantes.

Τὰς δεσπονας αἰκύνες μιμύμεναι, id est Dominas imitantes catellæ. Vbi serui dominorum ferociam repræsentant, aut discipuli præceptoris respiciunt arrogantiam, aut ministri principum fastum. Breuiter quoties ijs, qui sub sunt, eorum expriment mores, sub quorum imperio degunt. Vnde & illud Iuuenalis.

Maxima quæq; domus seruis est plena superbis.

Videas autè & Melitæas, opulentarū mulierum delicias, fastum, lasciuiam, totamq; ferme morum imaginem reddere. Vsurpatur hoc adagiū a Platone, libro de repub. octauo, Ἀτεχνῶς γὰρ αἰ τεκύνες κατὰ τῶν παρομιλιῶν αἰδέεσθαι. ἡγνονταί τε δὴ καὶ ἵπποι, καὶ ὄνοι πάντων ἐλαθέσθαι, καὶ σεμνῶς εἰθιμμένοι πορεύεσθαι κατὰ τὰς ὁδὸς ἐμβαλόντες τῶ ἀλειῶ πάντων τι, ἐὰν μὴ ἐξέστηται. i. Palan. tum catellæ, iuxta prouerbium, tales quales sunt domina. Tū & equi, & asini tales redduntur, qui asuefacti fuerint admodum libere, fastuoseq; per vias ingredi: semper incurstantes in obuium, ni cedat.

Tantali pœna.

Ταντᾶλειο τιμωρία, i. Tantali supplicia. De ijs dicendum, quibus ad sunt quidè bona, verum bis frui negatiū est. A fabula Tantali sumptum, quem poætæ fingūt, apud in feros asistere flumini stitientem, quod si quando admouerit se potaturus, repente a quam labris cōstātam refugere. Tum capiti imminere arborem pomis onustam, sed eam subito porrigenti manum alio subducere sese, atq; ita miserum presente copia, inopia discrucari. Id olim in diuites parcos, & sordidos dici vulgo solere, testis est Horatius in Sermonibus,

Tantalus a labris sitiens, fugientia captat Pocula: quid rides? mutato nomine de te Fabula narratur. congestis vndique faccis Indormis inhians, & tamquam parcere sacris

Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.

Idem in Odis,

Magnas inter opes inops.

Gregorius Nazianzeus in epistola ad Basilium eleganter detorquet ad huius mundi delicias, quæ nunquam explent animi...

Viro seni maxilla baculus.

Ανδρὸς γέροντος ὁ αἰ γνάθει βακτηρία, id est, Maxilla senibus Scipionis est vice.

Dici solitum de ijs, qui ob defectas ætate vires, lautiore pariter, & copiosiore vidu coguntur vti, quo quod senectia deterrit, utcumque sarciant cibo. Manet & in hoc diernum senile verbum. Ego medentibus meis sustento, Est autem velut ænigmaticum, reliquos ingredi pedibus, senes dentibus. Etenim quod deceffit nativo corporis succo, id cibi, ac porus ad miniculo sarciscendum. Videmus illud euenire vulgo, posteaquam destituit senes edacitas illa, vitæ finem imminere.

Ne verba pro farina.

Μη λόγους ἀντ' ἀλφίτων. id est, -Ne verba pro farinis.

Aduersus eos iacebatur, qui beneficium verbis, non re dabant. Qui fere magnatum mos est, vti suos splendidis promissis alant. Bene autem admonet in Pandectis Pomponius iureconsultus, peculium re, non verbis augendum esse. Quadrabit item in eos qui beneficium pollicitis rependunt, Aut qui consolantur oratione, cum auxilio sit opus. Veteres quidquid ad uictum pertinet, ἀλφίτα vocabant. Apparet e comædia quapiam sumptum, est enim hemistichium carminis Lambici trimetri. De prouerbio Aristophanico, ἔδεν πρὸς τὰ ἀλφίτα, dictum est alias.

Anchoras tollere.

NON NULLAM prouerbij faciè habet, quod est apud M. Varronem in opere De re rustica, capite extremo, Anchoras tollere, pro eo quod est, moliri discessum, quod genus & illud, Talaria necere. Hæc sūt huius verba: Interea redit ad nos Pano. Et si vultis, inquit, anchoras tollere, latis tabulis forti-

tio sit tribuū, hoc est, si vultis omiſſa diſputatione hinc abire. Quamquam hic alludatur ad ambiguam tabularum ſignificationem, quæ tum nauticæ ſunt, tum forenſes, quibus ſuffragia ferebantur. Huic ſimile Quintilianicum illud: Oram ſoluere. Nam ita plerique legunt.

Vino vendibili ſuſpenſa hedera nihil opus.

VINO vendibili ſuſpenſa hedera nihil opus, id eſt, Vera virtus non eget alienis præconijs. Aut res præclaræ per ſe placent, neque deſiderant exoticam commendationem. Sumptum apparet a canponum more, qui vinarijs tabernis ſignum hederaceum ſolent prætere. Ita Plautus idem in Pænulo: Inuendibili mercis oportet vltro emptorem adducere, proba merx facile emptorem reperit. Horatius, -Vbi largius æquo.

Laudat venales quæ vult extrudere merces.

Canere ad myrtum.

Αδεν πρὸς μυρτίῳ, id est, Ad myrtum canere, prouerbio iubebatur imperitus litterarum & infacundus, quique non poſſet apud eruditos loqui. Hinc ſumpta metaphoræ, quod apud veteres mos eſſet, ut in conuiuijs ſinguli ſuam cantionem canerent: quod ſi quis citharam accipere reuſaſſet, utpote muſices ignarus, is per iocum accepto ramo laureo, ſeu myrteo, cogebatur ad eum canere. Porro priſcis hunc canendi fuiſſe morem teſtatur & Fabius, libro Inſtitut. 1. Vnde, inquiens, etiam ille mos, ut in conuiuijs poſt cenam circumferretur lyra: cuius cum ſe imperitum Themioſticles conſeſſus eſſet, ut verbis Ciceronis vtar, habitus eſt indoctior. Sed ueterum quoque Romanorum epulis fides, ac tibias adhibere moris fuit. Plutarchus 1. Sympoſiacon libro ſcribit, olim fuiſſe morem, ut in conuiuijs primũ voce communi deũ canerent παλαιὸν ὄντες, ut ait: deinde myrteũ ramum vnique tradi ſolere, quæ ἀσάρκον vocatum exiſtimat, quod is, qui eum accepiſſet, caneret. Poſt lyra circumlata, qui peritus artis fuiſſet, eã accipiebat, canebatq; ſonũ chordarũ ad uocem attemperans, Reuſantibus autem muſices imperitis, σκολιὸν carmen dicebatur, quod non eſſet vulgare, neque cuius facile. Alii dicunt myrtum nõ ſolere ordine circumduci, ſed a ſponda

a ſponda ad ſpondam transferri, vt poſteaquam ceciniffet is, qui in prima ſponda prius ſedebat, ei traderet, qui in ſecundo lecto primus accumberet, hic ruſum tertij lecti primo. Deinde ruſum primi lecti ſecundus, ſecundo loco in ſecunda accumbenti ſponda traderet, eumq; ad modum per omnes iret. Hæc ferme Plutarchus.

Admeti nania.

Αδμήτης μέλος, id est, Admeti nania, De trifti, lugubriq; cantione. Accommodari poterit ad orationem querulam, ac miſerabilem, Accipitur enim cantilena genus, quod σκολιὸν vocant, de quo multa Iulius Pollux. Dictum eſt autem obliquum, vel à tibiarũ figuris, vel quod in conuiuijs, quæ admodum modo diximus, obliquò ordine a lecto in lectum ſteterentur canendi vices. Quidã huiusmodi cantiones faciles, & illaboratas intelligunt: nimirum quales oportet eſſe, quæ inter pocula canuntur, & ex tempore. Verum de ijs, deq; ſuperiore prouerbio, qui vult copioſius edoceri, legat Ariſtophanis interpretem, in eo, quem mox indicabimus loco. Adagium ad huiusmodi fabulam referit: Admetus rex fuit Phærorum, cuius armenta pauille ſingitur Apollo, mercede conductus, cum ex Olympo depulſus, humana ſpecie exularet apud mortales. Exilij cauſam hanc aſſerunt: Æſculapius Apollinis filius Chiron præceptore medicam artem perdidicerat: deinde ſanguine qui ex Gorgonis fluxerat venis, à Pallade accepto, per hunc pluri mos reſtituit ſanitati. Porro ſanguine, qui è ſiniſtris defluerat venis, ad perniciẽ hominum vtebatur, qui è dextris, ad ſalutem. Quin fabulis vulgatum eſt, illum etiam vita defunſtos quosdam in vitam reuocaffe. Quare ne pro deo haberetur apud mortales, cum id videretur præſtare quod deorũ eſt proprium, Iuppiter illum fulmine percuffit. Ob id indignatus Apollo, Cyclopes qui Ioui fulmen illud fuerant fabricati, peremit. Quam rem indigne ferẽs Iuppiter, Apollinẽ deſtinatũ è cælo ad inferos præcipitem dare, ſed Latonæ interuentus, precẽsq; mitiorem penam impetrarunt. Itaq; cælo interdictum eſt, inſuſq; ſolum vertere, damnatus vt annum apud hominẽ mortalem mercede ſeruiret. Igitur ad Admetum profectus Apollo regis armenta ſicuti dictum eſt, paſcebat, & vt erat artifex, effe-

cit, vt omnes vaccæ gemellos parerent. Cumq; apud Admetum perquam humaniter eſſet habitus, vt patrono gratiam officiij referret, à parcis impetravit, vt cum in illarum fuſis Admeti fatalis dies volueretur, liceret hac lege mortem effugere, ſi quem alium reperiffet, qui volens illius vice mortem oppetere vellet, ſuiq; capitis diſpendio illius vitam redimere. Ergo cum adſeſſet dies ille fatalis, neq; quiſquam inueniretur, qui mortis vicarius eſſe vellet, patre etiam, ac matre reuſantibus, vna Alceſtis vxor mariti vitam ſua cariorem habuit. Qua defuncta ſtridulæ quædam, & lugubres nania decatabatur aſſidue apud Admetum, donec mota Proſerpina, remiſiſſet Alceſtidem. Aut, vt quidam dicunt, do nec Hercules expugnatò Orco, hanc ad ſuperos reduxit. Meminit περι τὸ μέλος etiam Euripides in Alceſtide.

Διατὸ δὲ τὸ μέλη κλέυει id est, At cantiones duplices au dire erat.

Notat etiam Ariſtophanes in Veſpis, Αδει κλέωνος λαβόμενος τῆς δεξιᾶς Αδμήτης λόγον, ὡ τὰίρε μαθῶν τὸς ἀγαθὸς φίλοι

Τὸ τὸν τι λέξεις σκολιὸν; id est, Canit Cleonis apprehenſa dextra Verbum Admeti doctus, amice diligito probos,

Huic quid obliquum loqueris? Miſcet Iambicis anapæctica. Interpres citat hos verſiculos ex fabula Ciconijs. Ο μὲν ἦδεν Ἀδμήτην λόγον πρὸς μυρτίῳ, Ο δ' αὐτὸν ἠνάγκαζεν ἁρμόδιον μέλος. id est, Atque is quidem canebat Admeti modos Ad myrtum, At alter adegit Harmodij melos Vt caneret.

Congerit & alia quædam non indigna cognitu, quæ licebit inde petere.

Bellum hauidquaquam lacrymoſum.

Αδαιμπος πόλεμος, id est, Bellum lacrymis carens, vbi victoria contigit circa cædẽ, & ſanguinem. Aut vbi quis e periculoſo quopiã negotio ſic extricauit ſeſe, vt nullo ſuo malo diſceſſerit: ſiue cum rixoſi verbis inter ſe digladiantur, nec eſt quidquam periculi, ne veniat ad manus, Aut vbi certamẽ agitur eiſmodi, vt neutri parti quidq; accidat incommodi, velut in conſtitatione litteraria, in qua victus diſcedit eruditior,

tior, victor amicior. Natum aiunt è vetu-
 isto quondam oraculo Dodonæo, quo re-
 sponsum Lacedæmonijs aduersus Arcadas
 pugnaturis: ἄδακρην πόλεμον ἔσεσθαι, id est,
 Bellum sine lacrymis futurum. Deinde
 contigisse illis victoriam nemine profus
 interfecto. Nos item incruentam victo-
 riam vocamus, cum nulla cæde contingit
 victoria: & apud Græcos, ἀνάματι νικῶν,
 id est, Citra sanguinem vincere. Plutar-
 chus in commentario de fortuna Romano-
 rum, ἄδακρην νίκην appellat eam, quam
 Paulus Æmilius de Persa reportauit. Ef-
 fertur prouerbium etiam ad huc modum,
 ἀνάματον ἔσησε τρέπαιον, id est. Incruentum
 statuit trophæum. Celebratur inter Pit-
 taci oracula illud quoque: δὲν τὰς νίκας
 ἀνδρῶν ἀματὶ ποιεῖσθαι, Oportere victorias
 citra sanguinè fieri. Auctor Laertius. Nec
 abhorret hinc illud, quod in Græcorum
 commentarijs reperitur: πόλεμος τις ἀσ-
 θηρος ἀνὰ τὴν ἑλλάδα κελήνηται. id est, Bellū
 quoddam absque ferro motum est in Græ-
 cia. Significat autem bellum, quod oratio-
 ne, non armis peragitur. Atque hæc tum
 magis erunt prouerbialia, si longius trans-
 ferantur: vtputa, ad litem forensem, con-
 tentionem, aut aliud id genus certamen.

Εἴτε νικῆς, εἴτε ἰσθῆτος.

Κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικῆσας ἀπόλωλεν. i.
 Qui vicit, perijt, plorat qui succubere.
 Quoties vtraque pars magno suo malo
 discedit: ita vt plerunque in bellis solet ac-
 cidere. Item in litibus forensibus, in con-
 tentionibus. Nam Hesiodus duas facit Eri-
 das, quarū altera pestifera sit mortalibus,
 altera frugifera. In priore certaminis ag-
 gere qui vicerit, discedit improbius, victus
 fit infelicius. In posteriore, qui superior
 euaserit, discedit clarior: qui superatus fue-
 rit, discedit seipso melior. Tradunt hoc na-
 tum à Sibyllæ Erythrææ vaticinio, quod
 edidit de pugna apud Cheronæam cōmissa.
 Nam illic Athenientes cum Thebanis vi-
 cti perierunt: Philippus victor protinus à
 Pausania sublatus est. Meminit huius Geor-
 gius Gemistus in Hellenicis. Quamquam
 id è olim vsu venit Troianis, & Græcis, post
 insanissimum bellum, pro mala muliercu-
 la tot annos gestum. Nam Troia funditus
 euersa est, Græci victores aut in reditu pe-
 xerunt, aut domi reperere perniciem.

Timidi nunquam statuerunt trophæum.

Ἀλλ' οἱ γὰρ ἀθυμῶντες ἄνδρες, ἔποτε
 Τρόπαιον ἀθήσαντο, id est,
 At enim trophæum nobile haud vnquam
 viri
 Statuere pauidi.
 Suidas ex Eupolide citat. Vsurpatur à
 Platone i Critia: Ἀλλὰ γὰρ ἀθυμῶντες ἄνδρες
 ἔπο τρέπαιον ἔσησαν. Arpe dicitur in eos,
 qui per animi focardiam, inertiamq; nihil
 egregium, nihil arduū audent aggredi: aut
 qui periculi metu à magnis abstinēt nego-
 tijs, cū insignis gloria non nisi magnis peri-
 culis contingat. Neque triumphum egit
 quisquam, qui non sit ausus Martis euentū
 experiri. Profertur & illud in timidos è So-
 phocle: πάντα γὰρ τὸ τῷ φοβημένῳ φοβεῖ. id
 est, Formidoloso strepunt omnia.

Ἦνα cum ipsis manipulis.

Ἀυτῶν ἀμάλας, id est, Cum ipsis mani-
 pulis. Cum omnia funditus pereunt, hoc
 est, cum ne gluma quidem sit reliquum.
 Prouerbium à rusticis natum videtur. Re-
 fertur à Suida.

Ne Æsopum quidem triuisti.

Οὐ δὲ τὸν ἄσωπον πεπλάτηκας, i. Ne Æso-
 pum quidem triuisti. De vehementer stupi-
 dis, & imperitis. Refertur à Suida. Extat au-
 tem apud Aristophanem in Auibus:
 Ἀμαθῆς γὰρ ἔφους, καὶ πολλὰ πρῶτον.
 Οὐδ' ἄσωπον πεπλάτηκας. id est,
 Indoctus enim es, neque sat solers,
 Neque triuisti saltem Æsopum:
 Nam antiquitus Æsopi fabellas etiam
 vulgus idiotarum tenebat. Has igitur qui
 non legisset, nihil scire videbatur. Erat au-
 tem natione Phryx, seruus Xanthi, liber fa-
 ctus est ab Idmone cæco. Plato comædiarū
 scriptor, fingit illum reuixisse. Ab hoc om-
 nes fabellæ in quibus inducuntur anima-
 lia bruta, ἄσωποποιητοὶ dicuntur, quemad-
 modum in quibus homines, Sybaritica, si-
 ue Sybaritides diminutiue.

Vulpes bouem agit.

Ἀλώπηξ τὸν βῶν ἐλαύνει, i. Vulpes bouem
 ducit. Cū res absurde geritur. Nihil enim
 vulpi cum agriculture: veluti si quis poe-
 ta de rebus sacris concionetur: aut leno tra-
 cter rempublicam. Licebit & ad eum tor-
 quere, qui non ex animo, sed alio spectans,
 fingit

fingit sese quippiam velle facere. Extat &
 hoc apud Suidam.

Non inest remedium aduersus sycophantam morsum.

Ἀλλ' ἐκ ἔνεσι συκοφάντι δῆγματ', id est,
 Aduersus ictum sycophantæ non inest.
 Subaudiendum φάρμακον, id est, reme-
 dium, dictum est in calumniæ, cuius mor-
 sus non solum perniciosissimus est, verum
 etiam ineuitabilis, quod clancularius ple-
 runque. Olim remedia quædam anulis in-
 esse creditum est: veluti aduersus serpentū
 morsus, aut morbum aliquem, aut fascina-
 tionem. Est apud Aristophanem in Pluto,
 apud quem iactant anulum magicum, in
 quo remedium esset aduersus omne malo-
 rum genus, respondetur:
 Ἀλλ' ἐκ ἔνεσι συκοφάντι δῆγματ'
 Quod imitatus videtur apud Athenæū
 lib. 3. Aristophanes.
 -Εάνδ' ἄρα
 Σπρῆσθι με περὶ τῷ γαστέρι, ἢ τὸν ὄμφαλον,
 Παρὰ σερπῆτι δακτύλιος ἐστὶ μοι δραχμῆς. i.
 Quod si mihi alium torserit,
 Aut umbilicum, est anulus drachma mihi
 A Phertato emptus.

Indoctior Philonide.

Ἀπαιδέυτερος φιλονιδεῖ, id est, Indoctior
 Philonide. Hic Melitenis erat prægrandi
 corpore, ceterum insulsus, & indoctus. No-
 tatur aliquoties apud Aristophanem, vt
 mulierosus, & in parasitos profusus.

Apage hospitem in tempestate.

Ἀπαγε ξένον ἐν χειμῶνι, id est, Apage ho-
 spitem in tempestate. Dicit solitum vbi
 quis importunus adueniret. Nam mole-
 stiam afferunt hospites, si quando in rebus
 aduersis & afflictis superueniunt. Quan-
 do familiares magis adesse conuenit ægri-
 moniæ leniores. Si peregrini superue-
 niant, ad calamitatis molestiam accedit
 pudor, interdum maxima malorum pars.
 Recte accommodabitur, si quando petitur
 quippiam à principe negotijs parum lætis
 occupato. Admonet idem adagium, ne
 quis externus domesticis aliorū malis ad-
 misceat sese. Simile quiddam dixit Euripides
 in Alceste:
 -Ἄρα τὸν ξένον
 Στυγὰ δειχθῆσθαι, ἐν κακοῖς ἀφιγμένον. id est,
 An non mihi iure optimo

Inuisus hospes, qui in malis adueniret?
 Verba serui ad Herculem adueniētem,
 domo Admeti iam occupata iustu. Rursus
 in eadem fabula:
 Λυπημένοις ὄχλουρος εἰ μόλοι ξένος. id est,
 Molestus hospes. tristibus si aduenierit.

Dentem dente rodere.

DE N T E M dēte rodere dicitur, qui car-
 pit eum, qui neq; lædi queat, neq; sentiat.
 Aut qui mordet per mordacitate prædicti
 quempiam. Martialis libro decimotertio,
 in obtrectatorem quendam:
 - Quid dentem dente iuuabit
 Rodere? carne opus est, si fatum esse velis.
 Simile illi, noli verberare lapidem.

Iouem lapidem iurare.

IO V E M lapidem iurare, dicuntur qui
 sancte, & religiose deierant. M. Tull. Episto-
 larum familiarium septimo, ad Trebatium:
 Quomodo autem tibi placebit, Iouem la-
 pidem iurare, cum scias iratum esse Iouem
 nemini posse? Sumptum à prisco ferendi
 foederis ritu, quod à patre patrato manu te-
 nente lapidem conceptis verbis perageba-
 tur. Quemadmodum describit T. Lilius,
 & Macrobius. Vtebantur & Arabes lapide
 in ferendis foederibus, quemadmodum re-
 fert Herodotus in tertio. Adagium varie
 poterit vsurpari. Ego tibi super hac re non
 dubitem, vel Iouem lapidem iurare. id est,
 quantumvis sancte. Huic iniurato fidem
 habere malim, quam tibi Iouem lapidem,
 vt aiunt iuranti. Iouem lapidem iurabat,
 nihil istiusmodi cogitatum fuisse, id est,
 magnopere assueuerat. A. Gellius in No-
 ctibus vsurpauit ad hunc modum: Iouem
 lapidem, inquit, quod sanctissimum iusu-
 randum est habitum, paratus sum ego iu-
 rare, Virgilium hoc nunquam scripsisse.
 Apuleius in sermone De Deo Socratis;
 Quid igitur iurabo per Iouem lapidem
 Romano vetustissimo ritu? Veteres per
 caput illius quem carissimum habebant iu-
 rabant, Romani per genium principis, So-
 crates per canem, & anserem, Zeno Citi-
 sis per capparim, plerique per brassicam,
 ναὶ μὰ τὴν κρόμβηλον, quod multis exemplis
 è veterū poematibus repetitis docet Athe-
 næus libro nono, eo quod huic diuinato-
 ria quædam vis insit, eoq; & sacram habi-
 tam tradit.

Cimmeria tenebra.

M V L T A M obscuritatem, aut animi caliginem Cimmerias tenebras appellant. Lactatius Institutionum diuinarum lib. 4. O caecum pectus, o mentem Cimmerijs, vt aiunt, tenebris attriorē. Et hunc velut æmulus diuus Hieron. vt Lactantianę admirator eloquentiæ, Rogo, inquit, quę tanta est cæcitas, & Cimmerijs, sicut aiunt, tenebris inuoluta? Natum adagium à Cimmeriæ regionis prodigiōsa obscuritate. De qua Strabo libro Geographiæ primo, scribit in hunc modum. Καὶ μὲν καὶ τὸν κimmerικὸν βόσπορον οὕτως, τὴν κimmerijs εἰδώς, ἔδήπευ τὸ μὲν ὄνομα τῶν κimmerίων εἰδώς, αὐτὴς δὲ ἀγνοῶν, οἱ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸς αὐτὴν μέχρις ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γλῶσσαν ἐκ βοσπόρου παύσαν, ἀνίστηται γοῶν τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν Ἰσθαδίας, καὶ φῶσιν.

Ἡέρι, καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι, ἔδ' ἐποτ' αὐτὴς Ἡέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται. Ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὅλοι τέταται. id est, Quin Bosphorum quoque Cimmerium cognouit, vt qui Cimmerios non ignorarit. Neque enim videlicet cum Cimmeriorum nomen cognitum habuerit, ipsos ignorauit, qui temporibus illius, vel paulo ante illius ætatem à Bosphoro ad Ioniā vsque terram omnem percurfarint. Itaque quo nam in climate sita sit illorum regio, velut innuit, cum eā caliginosam facit, & vt ipsius vtamur verbis, vmbriis, ac nebulis rectam, siquidem,

-Igneus illos
Haud vnquam irradiat Phœbus, nox atra sed illis
Ingruit assidue.
Porro locus quem Strabo citauit, quamquam verbis aliquot diuarians à poeta, est apud Homerum Odyssææ II.
Ἠδ' ἐς πέτραθ' ἴκατος βαθυρῶος ὠκεανῶος.
Ἐνθα δὲ κimmerίων ἀνδρῶν ἀημός τε, πόλις τε Ἡέρι, καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι, ἔδ' ἐποτ' αὐτὴς Ἡέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτινωσιν,
Οὐθ' ἔποτ' ἀνείρηται πρὸς ἑρανὸν ἀσερόντα,
Οὐθ' ὅτ' ἀνείρηται ἐπὶ γαίαν ἀπ' ἑρανὸθεν προσηπται,
Ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὅλοι τέταται θειοῖσι βροτοῖσι. id est,
Ast ille Oceani peruenit summa pfundi.
Illic sunt populiq; , & moenia Cimmeriorum,
Nubibus, & cæca assi due caligine recta.

Illos haud vnquam radijs sol aspicit ardens,
Nec quādo astriferum curru petit arduus axem,
Nec rursus ad terras magno deuectus olympo,
Sed nox incūbit miseris mortalibus atra.
Cimmeriorum mentionem facit etiam M. Tullius, libro Academicarum quaestionum quarto. Et Cimmerijs quidē, quibus aspectum solis, siue Deus aliquis, siue natura ademerat, siue eius loci quem incolebāt situs, ignes tamen aderāt, quorum illis vt lumine licebat. Isti autem, quos tu probas, & cetera. Et in hac regione Naso poeta Sōno Deo regiam ædificauit, libro Transformationum vndecimo.

Est prope Cimmerios longo spelunca recessu,
Mons cauus, ignaui domus, & penetralia Somni,
Quo nunquam radiis Oriens, mediusve, cadensve,
Phœbus adire potest; nebulae caligine mixtae
Exhalantur humo, dubiaq; crepuscula lucis.
Apud Græcos cōstāter per duplex in scriptum inuenitur, tametsi refragatur etymologia, quam adfert Eustathius, autumans κimmerijs dictos, quasi ἐν τῷ ἀέρι κειμένους. Sed verò propius est, κimmerijs vocatos, quasi χειμεριους, quamquam hic quoq; in simplex.

Frustra Herculi.

Ἐὶ κὴ τῷ Ἡρακλεῖ. Frustra Herculi, subaudi calumniā struxeris. De his dici consuevit, qui sic omnia sua negotia gerunt, vt nemo queat, aut audeat calumniari. Nā Herculi mos erat res alienas vi abducere, non dolo. Conueniet aut in vehementer laudatum, probatumq; , aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit. M. Cato censorinus plus quadrages in ius vocatus fuisse memoratur, semper iudicium absolutus sententiis. Hunc Cæsar in Anticato nibus insimulauit auaritiæ. Id Plutarchus perinde scribit esse, quasi si quis Herculem insimulet ignauitiæ. Nihil enim minus in Herculem quadrat, quam hoc criminis. Sunt qui putent congruere, cum aliquis omnia facit impune, nec à quoquā accusatur. Quem admodum Hercules impune res alienas consuevit abigere.

Ne in neruum erumpat.

TERENTIVS in Phormione. Verum hoc sæpe Phormio vereor, ne ista fortitudo in neruum erumpat denique. Quadrat in temerariam, in cōsideratamq; audaciam, quæ plerunque infelix esse solet, & in maximum malum aliquando adducere. Donatus interpres à sagittarijs sumptam metaphoram existimat: qui dum neruum arcualem adducunt immodice, rumpunt nonnunquam, idq; non sine suo periculo.

Adraastia Nemesis, Rhammusia Nemesis.

Ἀδράστεια νέμεσις, id est. Adraastia Nemesis, subaudiendum, adest, aut aderit, aut eiusmodi qui piam. Licet vt vel in eos quibus ob insolentiam, arrogantiamq; fortuna commutationem minamur, vel quia rebus florentibus ad calamitosam fortunam redacti sunt. Hanc quidā Nemefim Deam esse putant, insolentia, & arrogantia vindicē, quęq; spes immoderatas, & veter, & puniat, ἀδράστεια dicta ἀπὸ τῆς ἀσερητικῆς μαρις, καὶ δραστηῶς, quod nemo nocens meritam penam vsquam effugerit: etiam si quando ferius affequitur. Lucianus in meretricijs dialogis, Ἐστὶ τις θεὸς ἢ ἀδράστεια, καὶ τὰ τοιαῦτα δράσθαι, id est, Est dea quæpiam Adraastia, videtq; ista. Euripides in Rheso.

Ἀδράστεια μὲν ἀδινὸς πάσις, Ἐὶ γοῖσι σομάτων θρόνον. id est, Adraastia Iouis filia, arceas dictorum inuidiam. Idem in eadem fabula: Σὺ δ' ἀδράστεια λέγων. id est, Volente vero dixerim hoc Adraastia.

Idem testantur etiam Epigrammata. Ἡ νέμεσις προλέγει τῷ πῶχει τῷ τε χαλίνῳ, Μὴτ' ἀμετροντι ποιεῖν, μὴτ' ἀχάλλινα λέγειν. id est, Innuit hoc Nemesis cubito, frenoq; , gerendis, Sit modus in rebus, dictaq; frenū habeat.

Item aliud: Ἡ νέμεσις πῶχον κατέχευ. τίνας θύνακα, λέξεις. Πᾶσιν ἀπαγγέλλω, μηδ' ἐν ὑπὲρ τὸ μέτρον. i. Contineo Nemesis cubitum. Quæ causa requiritur?

Nam cunctis iubeo rebus adesse modum. Strabo libro Geographiæ decimotertio Adraastiam dictam tradit non ab aufugiendo, sed ab Adraastro rege, qui primus huic templum constituerit, idq; Antimachi poetæ versibus confirmat:

Ἐστὶ δὲ τις νέμεσις μεγάλη θεός, ἢ τὰ δὲ πάντα
Πρὸς μακάρων ἔλαχεν. βωμὸν δὲ οἱ εἴσατο
πρῶτον
Ἀδρίας ποταμοῖο παραλῆ βόαν αἰ σήποιο.
Ἐνθα τετιμωται τε, καὶ ἀδράστεια καλεῖται. i. Est quædam Nemesis dea magna, cui omnia quadam hæc
Sunt data forte Deum. Ast huic primus condidit aram
Adraastus iuxta Æsopi sacrata fluenta.
Atque inibi coliturq; , tenetq; Adraastia nomen.

Huius oppidi meminit Plinius lib. quinto, capite trigesimo secundo his verbis, Parium colonia, quam Homerus Adraastiam appellauit. Adraastia deæ mentionem facit & Plato in Phædro. Ammianus libro decimo quarto. Hæc, & huiusmodi innumerabilia vltrix facinorum impiorū, bonorumq; præmiatrix aliquando operatur Adraastia, atque vti nam semper, quā vocabulo duplici etiam Nemefim appellamus. Hæc aiunt ex opinione veterum lunæ superpositam, generali potētia præsidere fati, omnia terrena despectantem, vt reginam, & arbitram rerum omnium, quæ præcipue factui infensa, nunc erectas mentiū ceruicis opprimit, & enervat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene viuendum extollit. Huic antiquitas addidit pēnas, celeritatis symbolum; dedit gubernaculum, & rotam, significans illam per omnia discurrentem, singula moderari. Idem lib. 22. Ideo intolerabilem, humanorum spectatrix Adraastia, aurem, quod dicitur, vellēs, monēs vt castigatius viueret, &c. Zenodotus originem adagonis ad huiusmodi fabulam refert, quam quidē non admodum sane lubentes, adscribemus tamē, ne lectorem auidū hac fraudasse videamur. Eteocles, & Polynices post interitum Oedipi patris, de regno Thebanorum hac lege pacti sunt, vt imperiū alternis annis administrarent. At Eteocles, nam huic sorte primus obtigerat annus, exacto tempore recusauit fratri vices regni tradere. Itaque Polynices repulsus, in Adraastia ditionē Argos profugit, nocturnq; appulit. Hic cum forte Tydeum esset nactus, qui ob eadem perpetrata e Calydones profugerat, cum eodem prælium conferuit, inter quos clamore, tumultuq; coorto, interuenit Adraastus, & pugnantes diremit. Atque ibi simul recordatus oraculi cuiusdam, quo monitus

tus fuerat, vt apro, & leoni filias suas in matrimonio collocaret, vtrumque sibi generum adsciuit. Habebant enim in clypeis, alter apri, alter leonis figuram: Policitusq; est se vtrumque restitutum in patriam, Cumq; primum Polynicis nomine Thebas fuisset adortus cæsis Argiuorum optimatibus, Adrastus solus effugit. Interfectorum cadauer cum Thebani insepulta abijcerent, neque sepultura dignarentur, liberi cæforum ad aram Misericordiæ confugientes parentum cadauera reposcebant. Atheniensibus exercitum admoventibus Thebani cadauera reddiderunt. Quo tempore & Eudæne Capanei vxor, semet in rogum abijciens, vna cum viri cadauere combusta est, Post id temporis filij Argiuorum qui perierant ad Thebas, nullam vnquam reportarunt victoriam, suis partam auspicijs: sed stipendiarij pro externis militabant. Diogenianus parcemiam effert ad hunc modum, *ἡ νέμεσις παρὸς πόδας φαίνει*, id est, Nemesiis ad pedes adest. Galenus denique libro De vsu partium humani corporis sexto *μημιονεύσαι, καὶ δέξαι τὸν ἀδραστίαν ὡς ἑδεις ἐκφοδίζεταί θεσμών*. id est, meminisse, ac declarare, quod Adrastii legem nullus effugiet. Ac paullo inferius, *ἐκ ἐνοήσας διμαὶ τὸν τῆς ἀδραστίαν θεσμών*. id est, Haud cogitans opinor. Adrastii legem. Minitatur medicis, qui falsa pro veris docent. Eadē appellatur Rhamnusia, à Rhamnunte Atticæ loco cognominata, vbi quemadmodum ostendit Zenodorus, huic deę statua est, solido lapide decem cubitorū magnitudine, Phidii opus. Fingebatur autem olim Veneris specie, quamobrem & malum arborem dextra tenebat, vt auctor est Eudemus. Hoc adagium quamquam separauit Zenodorus, tamen visum est cum superiore coniungere, cum nihil intersit præter commutatam cognominis vocem. Plin. libro 28. cap. 2. Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus? Alij Græcam Nemesim inuocantes, cuius ob id Romæ simulacrum in Capitolio est, quamuis Latinum nomen non sit.

Risus syncrusus.

Γέλως συγκρῆσις. Risum effusiorē, Græci *συγκρῆσιον* vocant, quod hominem quantat; quem eundem quidam existimant Sardonium esse. Putant autem, & recte pu-

tant hunc visum graui viro vehemēter indecorum esse, propterea quod videatur ab animo impotente proficisci. Siquidem, vt turpe est viro graui muliebri more eulare, si quid doleat: ita gaudium immoderato in cachinnum effundi, parum decorum est. Simili figura Philostratus in Sophistis aliquoties dixit, *πλατὺ γελᾶν*, id est, late, diductoq; ore ridere.

Rosam, qua præterierit, ne quæras iterum.

Πόδον παρελθὼν μὴ τι ζῆται πάλιν. id est, Ne quære rursum præteritā semel rosam.

Ne te maceres desiderio rerum, quæ reuocari, restituiq; non queunt, velut exactæ iuuentæ, formæ, virium, fortunæ. Nam vt nihil est gratius, ita nihil minus diuturnum. In eundem sensum dixit in Odis Horatius.

Mitte festari, rosa quo locorum Sera moretur.

Habēt enim rosę suum tempus, sed perbrene. At exquisitius delicati, etiam alieno tempore rosam quæruunt. Vnde quadrabit & in eos, qui iam *ἔξωροι* voluptates sectantur: velut si nucibus ludat vir, aut amet, potit etve senex.

Rosam cum anemona confers.

Πόδον ἀνεμώνη συγκρῆσις, id est. Rosam cū anemona confers. vbi quis vehementer imparia inter se cõponit. Rosa præcis in pretio fuit. Anemona papaueris genus, cuius flos specie quidem rosam imitatur, ceterū nulla odoris gratia. Passim nascit in agris, cum olim rosæ summus sit habitus honos,

Rhody sacrificium.

Ρόδιοι τῶν θυσιῶν. id est, Rhodienses sacrificium, vbi res iurgijs, & verbis male ominatis peragitur. Refertur à Diogeniano. Idem est cum eo, quod paullo superius retulimus, *λινδοὶ τῶν θυσιῶν*, id est, Lindij sacrum. Nam Lindus ciuitas in Rhodo est, teste Stephano, à qua deductū videri possit Londinum apud Britannos, quam vrbem Stephanus Lindonium vocat, citatq; Martianum auctorem. Siquidem vtraque insula est, Rhodus, & Britannia, ac vetus eius gentis lingua, quæ nunc Vualica dicitur, satis indicat, eā aut profectā à Græcis, aut certe mixtā fuisse. Ne mores quidē admodū dissident à Græcanicis.

Rhodium.

Rhodium oraculum.

Ρόδιον χρησμὸς, id est, Rhodiensium oraculum. Vbi quis de re minuta nitium crebro, nimiumq; diligenter sciscitatur. Etenim Rhodienses Lindiæ Mineruæ sacrificantes, dies aliquot apud aram deæ conuiuia prorogabant, atque inibi perpetuo manebant. Cumq; illis mos non esset matulam in sacrificium inferre, ac super hac re deum consultuissent, atque vt inferrent, respondisset, illi rursus ambigere cœperunt, vtrum æream, an testaceam inferre deberent: ac denuo super hoc adeuntibus oraculum, indignatus Deus, neutram respondit. Refertur à Diogeniano.

Rusticanum oratorem ne contempseris.

Ἀγροῖκε μὴ καταφρόνη βῆτορ, id est, Rusticanum ne contempseris rhetorem. Admonet adagium, ne quem ob imperitiam, infantiamve fastidiamus. Neque spectemus à quo, quoque pacto dicatur, sed quid. Qui valent eloquentia, non perinde curandum est, quid mimentur, aut polliceantur. At penes quos rusticana veritas est, si quid vel inculte dixerint, haud quaquam oportebit negligere. Siquidem huiusmodi plus solent efficere, quam loqui. Auctor Diogenianus.

Rus ciuitas.

Ἀγρὸς ἢ πόλις, i. Rus ciuitas. Vbi quis in vrbe neglectis legibus, vi, proq; sua libidine rem gerit. In ciuitatibus enim legibus ex æquo viuatur, in agris licentius agitur. Epicharmus apud Diogenianū, *Ἀγρὸν τῶν πόλεων ποιῆς*. id est, E ciuitate rus facis. Quadrabit etiam in ciuitatem, in qua legū non magnus habetur respectus. Huc alludit Seneca in ludicro libello, quem lusit in Claudium Imperatorem. Vos mera mapalia fecistis, volo seruetis disciplinam curiæ.

Cicernus Bacchus.

Ἐρεβίνθη δὲ δίοιου, i. Cicernus Bacchus. De re vehementer contempta. Sumptrum adagium à potu ex leguminibus confecto, qui vinum imitatur. Veteres autem diuersis rationibus vinum effingebant, quarum nonnullas commemorat Plinius libro 14. cap. 16. Idem lib. 22. cap. 25. meminit de Zyto Ægyptiorum, Celia Hispanorum, Ceruisa Gallorum. Erat id potus genus ex

leguminibus coctum, quod inopia vini repertum est in his regionibus, quæ vitē non ferunt. Hinc natum videri potest, & illud quod alibi retulimus adagium, *ἔδεν πρὸς δίοιου*, id est, Nihil ad Bacchum, vt id dixerit quispiam gustata ceruisa. Porro contemptam, fastiditamq; fuisse ceruisiam ijs, qui eatenus assueuerant vino, vel Epigramma testatur, quod Iuliano Imperatori tribuunt. Id est, huiusmodi:

Τίς; πῶδεν εἰς δίοιου; μὲν γὰρ τὸν ἀλιθέα βῶκελον

Οὐδ' ἐπὶ γυμνάσιον, τὸν διὸς ἰδα μόνον.

Κεῖν ἔνεκταρ, ὅδωδε; σὺ δὲ τράχη; ἢ ῥάσε κελτοῖ

Τῆ σπινθ βοτρυῶν τῶν ἀπ' ἀσαχύου.

Τῶ σὲ χροὶ καλέειν, δημητήσιον, ἐ δίοιου,

Πυρογενῆ μάλλον, καὶ βρόμων, ἢ βρόμιον. id est,

Bacche quis? vnde venis? verum tibi dero Bacchum.

Te haud noui, tantum est cognitus ille Iouis.

Is nectar redolet, hircum tu. dic age nū te E spicis finxit Gallia vitis inops?

Non igitur Bacchum te dixerō, sed Cerealem,

Et frumentigenam, nec Bromium, immo Bromum.

Est autem Bromos hordei genus quoddam: sed à Theophrasto lib. De plantis octauo, inter ea ponitur, quæ pene syluestria sunt, & immitia. Plinius potissimum vsum eius generis putat, quod illius spuma cumentæ foeminarum in facie nutrit. Nam quod ad potum ipsum attinet, inquit, præstat ad vini transire mentionem.

Ne quare mollia, ne tibi contingant dura.

Μὴ τὰ μαλακὰ μάσο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχης, id est, Ne quare mollia, ne dura feras. Refertur à Phurnuto in opere de natura dæorum, capite de Musis, & ita refertur, eamquam vulgo iactatum. Congruit in eos, qui dum nimis improbe, ac morose petūt, quæ volunt, offensis ijs à quibus petunt, accipiunt ea, quæ nolunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant voluptatem, incidunt in molestiam.

Ne Excestides quidem viam inuenerit.

Οὐδ' ἐξχεσίδης ἀν' εὐροὶ τῶν εὐθεῶν ὁδὸν, i. Ne Excestides quidem rectam viam inuenerit. De negotio perplexo, atq; inexplicabili. Excestides quidā vulgo male audijt, quod

quod immodicus esset in peregrinationibus, ut omnes vias, quam maxime cognititas haberet, Idem taxatur ab Aristophane in Auihus.

Εἰ δὲ δ' ἄλ' ἐστὶ καὶ κάρ, ὅσ' πέρ ἐξ ημεσίδης. i. Quod si seruus est, & Car quemadmodum Execestides.

Rursum in eiusdem fabulæ initio.

Ὅτι δ' αὖ μὰ Δία, ἐν τούτῳ ἐξ ημεσίδης. id est, Non per Ioue in hinc vel ipse viam Execestides.

Subaudiendum, inuenerit. Vnde dici ceptum de his, qui tota aberrassent via, aut qui difficili, inexplicabiliq; negotio distringerentur,

Hermonium officium.

Ἑρμόνιον ἄριστος, id est, Hermonium beneficium. Quoties aliquis studet officij causa videri facere, quod alioqui coactus facit, non quo commodet cuiquam, sed quod non liceat secus agere. Hanc paræmiam ad huiusmodi referunt fabulam. Gens quædam Pelasgica, quæ Lemnum incolebat, nauibus transmisit in Bæbronem, vel, ut Herodotus, Brauronem Atticæ regionem, atque ex ea mulieres raptas abduxerunt. Post ubi pestilentia laboraret, oraculo iussa sunt Atheniensibus satisfacere, atque ita futurum, ut pestilentia liberarentur. Atheniensis rogati, quo pacto placari vellent, denuntiarunt, ut Lemno decederent. Hanc conditionem cum audissent Pelasgi, per iocum responderunt id facturos sese, si quis Borea vento vnus diei navigatione domo profectus Lemnum transmitteret. Euenit deinde, ut cum Darius in Thracia agens, omnia vndiq; subigeret, Miltiades dux Atheniensium à Cherroneso soluens, Lemnum aggrediretur, Pelasgis denuntians se Borea, vnusque diei cursu adesse domo profectum, nam Cherronesum tenebat, atque illic habitabat. Itaque Hermon Pelasgorum princeps Lemno cessit. Idque Darius metu compulsus faceret, adsimulabat tamen se uolentem cedere, quo gratum faceret Atheniensibus. Huiusmodi ferme comperimus in Græcarum collectaneis. Æmilius Probus in Miltiade aliquanto diuersius rem narrat. Cum Atheniensis decreuissent coloniam mittere in Cherronesum, quæ tum à Thracibus tenebatur, consultus Apollo, quem sibi ducem sumerent ad expellendos Thraces iussit ut Miltia-

dem adsciscerent. Is Lemnum aggressus, postulauit, ut se sponte dederent. Atheniensibus. Lemnij per iocum responderunt, se id tum facturos, cum ille domo nauibus proficiscens vento Aquilone venisset Lemnum. Nam hic ventus aduersus est Athenis proficiscens Lemnum Miltiades ne illic tempus tereret, Cherronesum profectus est. Ea capta, rebusq; illic ex animi sententia ordinatis, redijt Lemnum, & ex pacto postulauit insulam. Nam se vento Borea domo profectum venisse; quod in Cherroneso domum habebat, decreuerat enim illic manere. Itaque qui Lemnum tenebant, cessere metu. Simplicius quidem Pamphilus ille Terentianus, negans liberi hominis officium esse, cum nihil mereatur, postulare id sibi gratiæ apponi.

Ex arena funiculum nectis.

Ἐξ ἄμμου χοιρίον παλέκει, id est, Ex arena funiculum nectis. In stulte, frustra que conantem quippiam dicebatur; aut ubi quis ea connectere laboret, quæ nequaquam cohæreant. Apposite dicitur in orationem, aut syllogismum male cohærentem. Ut affine sit illis, Arena sine calce, & Dissolutæ scopæ. In hanc fere sententiam vsurpauit Ireneus libro primo, Veluti faciunt qui colligunt Homero centones. In summa quadrabit in quiduis ἀδωάτων, καὶ ἄτοπων, ut pertineat, & ad illam formam, Laterè lauas, & Æthiopem dealbas.

Halcedonia sunt apud forum.

Quod dixit in Cassina Plautus, Halcedonia sunt circa forum, pro uerbij speciem gerit. Significatur hac voce tranquillitas, & silentium. Idem in Pœnulo, Nisi mihi illam tam tranquillam facis, quam mare est olim, cum ibi halcedo pullos educat suos. Extat etiam in Græcorum commentarijs huiusmodi prouerbium ἀλκυονίδας ἡμέρας ἀγεις, id est, Halcyonios agis dies de tranquillam, & otiosam agentibus vitam. Aristophanes in Auihus:

Ἀλκυονίδας τ' ἡγέθ' ἡμέρας αἰεὶ. id est, Atque halcyonios duxit ad sidue dies.

Ab aue quadam marina ductū adagium, quæ Græcis Halcyon dicitur, Latinis Halcedo, ut auctor est M. Varro libro de lingua Latina tertio, ne quis Plautinum uerbum deprauatum esse putet. Fabula de Ceyce, & Halcyone

Halcyone est apud Ouidium. De aue sic refert Plinius lib. 10. cap. 32. Halcyon paulo amplior est passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis, collo gracili, & procerio. Ea foetificat bruma, qui dies Halcyonides vocantur. Neque apparent nisi mari tranquillo maxime Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt Hi dies & nauis sunt noti. Nam in his tempestatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paullum eminenti, ore perquam angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duricie, ut ferro incidi nequeant. Franguntur istu valido, ut spuma arida maris. Hactenus Plinius. Lucianus de tranquillitate Halceonidum diem testatur in dialogo, cui titulus ἀλκυών. Virgilius inter prognostica futuræ tempestatem hoc quoque refert.

Non tepidum ad solem pennas in litore pandunt.

Dilectæ Thetidi Halcyones.

Meminit harum & Theocritus Idyllio 7.

Χ ἀλκυόνες σορροσώτη τὰ κύματα, τῷ τῷ

θάλασσαν, Τόντε νότον, τόντ' εὔρον, ὅς ἐχατα φύκια κινεῖ,

Ἀλκυόνες γλαυκῆς τῆρησι ταῖ τε μάλισα Ὀρηίδων ἐφίλασεν, ὅσας τέ περ ἐξ ἄλλ' ἄγρε.

Halcyonesq; vndas sternunt pelagusq; notumq;

Atque eorum extremam motantem flabitibus algam,

Halcyones, quas inter aues Nereides oēs Vnice amant glaucæ, quæcunque ex equo re passum Venantur.

Empedoclis similtas.

Ἐμπεδοκλῆς ἐχθρῶς, id est, Empedoclis similtas, dicebatur pertinax, & irreconciliabilis. Empedoclem enim aiunt ijs fuisse moribus, ut assidue similtatem cum aliquibus susciperet, eamq; pertinacissime exerceat. Quadrabit et, ubi quis leui de causa ex amico sit inimicus. Refertur à Diogeniano. Suidas ex Lysia citat hæc verba, ὅμιλον δ' ἐγὼ γε τοιαύτη οἰκία συμμιμάσθαι, ὡς ἐμὸς ἀντὶν ἔμπεδοκλῆς ἐχθρῶν ἐμπεδῶν ἡμῶν γενέσθαι. Ego sane putabam nos eiusmodi necessitudine copulatos esse, ut ne Empedo-

clis quidē similtas nobis possit obtare. Referendum ad illud, quod alio dictū est loco, Odiū Vatiniū, & Odium nouercales.

Pluris est oculatus testis vnus, quam auriti decem.

PLAVTVS in Truculento, Pluris est oculatus testis vnus, quam auriti decem, hoc est, Longe maior est habenda fides referentibus ea, quæ viderint oculis, quam ijs, qui narrat ab alijs audita. Idem innuit poetæ, duas apud inferos in somniorum fingentes portas, alteram eburnam, per quam falsa infomnia veniant ad superos, alteram corneam, per quam vera. Virgilius Æneidos sexto Homerū imitatus ex Odissæ 7. Sunt geminæ somni portæ, quarum altera fertur.

Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris,

Altera candenti perfecta nitens elephanto, Sed falsa ad cælum hac mittunt infomnia manes,

His ubi tum natum Anchises, vnaq; Sybillam

Prosequitur dictis, portaque emittit eburna.

Seruius interpretatur per corneam portam, oculos intelligendos, quod colore sint corneo: per eburneam dentes, nimirum offeas, & candidos. Per corneam egredi veras umbras, quod ea demum certa sint, quæ conspicimus oculis. Per eburnam falsas, quod vana plerunque soleant esse, quæ fama percipiuntur. Itaque Æneas per eburnam portam demissus, significat pro falsis habenda, quæcunque de inferis narrat poeta. Adagij meminit, & Apuleius libro primo, Floridorum, narrans quemadmodum Socrates prouerbium inuenterit: Pluris est auritus testis, quam oculati decem. Nam cum contempisset adolescentem decorum, sed diutine tacentem: Ut te videam, inquit, aliquid eloquere. Sensit itaque Socrates aurium indicium certius esse, quam oculorum, quod oculis non nisi corporis formam contuemur, ex oratione mentis habitum deprehendamus. Iustinianus Institutionum libro tertio, de gradibus cognitionum, oculatam fidem appellat, cum res subijcitur oculis. Vnde cæcam diem appellant, cum non protinus exhibetur pactum: oculatam, cum præsentē pecunia res agitur.

Vulpi

Vulpi esurienti somnus obrepit.

Τενώσαν δλωπια υπιθη επερχεται, id est, Esurienti vulpi somnus obrepit. Vbi quis inopia cibi dormit. Nam nonnullis pauperibus somnus loco pastus, testante versiculo illo prouerbij instar celebrato:

Υπιθη δε πειναν τλω καπεχρατον διαμ. i. Somnus domat famem malorum pessimum.

Pauperem autem vulpē appellat, quod callida sit inopia, & multarum reperitrix artium, iuxta illud, quod alibi retulimus, πενια τλω σοφιαν ελαχε, id est, Paupertas sapientiam sortita est. Neque perperam dicitur, & in illos qui dissimulant, coniuētq; ad quaedam, vt per occasionem aliquid commodi ferant. Siquidem vulpes vrgente fame somnum assimulat, vt allectas aues capiat, deuoretq; . Fit autem hoc physica quadā ratione, vt famē, ac sitim extinguat somnus. Adagium recensuit Diogenianus.

Ad deorum aures peruenit.

Εις θεων δια ηλθεν, id est, Ad Deorum aures peruenit. Vbi facinus aliquod clamculū patratum, resciscitur ab ijs, qui possunt vel remunerari recte factum, vel punire secus admissum. Sic enim imaginātur poetę, quę recte, secusve gerantur in terris, ea per Mercurium explorata referri Ioui. Is deinde cōsilio deorū conuocato, de pœna statuit. Est illud etiam nunc solemne in principū, & pōtificū litteris, Ad nostras aures peruenit. Paulo diuersus pastor ille Virgilianus.

Et quoties, & q̄ nobis Galatea locuta est, Partem aliquam venti diuum referatis ad aures.

De rebus egregijs, quasq; deorū auribus dignas iudices. Iridem Horatius:

Et Iouis auribus ista Seruas.

Admirabiles in neclendis machinis Egyptij.

Δενοι πλεονε τας μηχανας αιγυπτιοι, i. Neclunt stupendas machinas Egyptij.

De versutis, & vt ait Plaut. cōsulis dolis dicitur. Torqueri potest, & in perplexas sophistarum argutias, ac syllogismorū inexplicabiles labyrinthos. Aut in lycophātes, ac delatores, qui vera falsis permiscēdo neclunt calumnias. Ammianus 4. refert, Paulo cuidam qui plurimos admirandis technis deferebat apud Constantium, vul-

go cognomen inditum cathenæ, quod in complicandis delationibus nodos neciteret insolubiles. Celebrabatur olim Ægyptiorum opera ex varijs lignorum frutulis miro quodam artificio connexa, quorum est & Herculanus nodus. Adagium hoc cognatum est illi, quod alibi retulimus, κασιωτικον εμμα, id est, Cassioticus nodus. Cassium enim in Ægypto est, quem admodum paulo superius ostendimus.

Acese, & Heliconis opera.

Ακεσεως, και ελμων ηργα, id est, Acesei, & Heliconis opera. Quæ singulari artificio confecta videntur, sic antiquitus appellabantur. Locum prouerbio fecerunt duo quidā celebratæ artis artifices, Aceseus natione Patarensis, & Helicon Carystius. Hi primi contexuisse dicuntur pepulum Palladis Poliadis: id enim cognomen Mineræ, quæ in arce Atheniensem colebatur.

Acesias medicatus est.

Ακεσις ιδασατο, id est, Acesias medicatus est, dici solitum de re, quæ semper vrgeret in deterius, quoq; magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus, & stupidus, qui dum cuidam pedū dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem. Vnde Aristophanes:

Ακεσις, inquit, τον πρωτον ιδασατο. Quod ea pars, quantumuis cures, tamen per se semper inquinetur. Auctor Diogenianus.

Agamemnonij putei.

Αγαμεμνονια φρεατα. i. Agamemnonij putei. De nouis, & admirandis operibus dicebatur. Aiunt enim Agamemnonem, & circa Aulidem, & passim in omni Græcia puteos effodisse, ne per ætium aquarum inopia laborari posset. Auctor Zenodorus.

De fera comedisti.

Αγρις βεβρωκας, i. De fera comedisti. Dicebatur olim oscitanti. Nam vulgo creditum carnem ferinā comensam crebras oscitationes excitare. Venustius erit, si commode transferatur ad supinos, obfcitabundos, & negligentis.

Ruris fons.

Αγρε πηγη, i. Ruris fons, De nimiiu laboriosis

riosis, & perpetuo operi assidentibus. Cuiusmodi fingit Menedemum Terentius. Conuenient item & de negotio laborioso, cuique nunquam exhausti satis est. Nam hoc ipsum verbum πηγη hyperbolem habet copiar, non tantum apud Græcos, verū etiam apud Latinos.

Æsopicus sanguis.

Αισοπικον αιμα, id est, Æsopicus sanguis. Delphi Æsopum quendam nihil commēritum interemerunt, eamq; ob cassam iratum numen dira illis uaticinabatur. Sunt qui putent hunc Æsopum esse, cuius nomine feruntur apologi. Traduntq; huiusmodi quædam super illius interitu, tametsi fabulis, quam vero propiora. Cum Delphos profectus gentis illius iram in se conuitijs, & contumeliosis apologis concitasset, Delphi sacra phiala in huius perā clanculum imposita, Phocidem consecuti, comprehensum sacrilegij damnarunt, obrestantemq; ac dira imprecantem, precipitarunt. Mox oborta pestilentia, consultum oraculum, admonuit vt Æsopi manes placarentur, itaque Delphi monumentum Acesopo constituerunt. Ceterum Græciæ principes, & eruditi, simulatq; cognouissent indignam Æsopi mortem, Æsopicum sanguinem vlti sunt, sublati ijs, qui fuerāt mortis auctores. Vnde dici solitum, aut vbi quis præter meritū acerba patetur, aut vbi propter læsam innocētiam irati superi, pœnā immittere viderentur. Meminit huius historię Plutarchus in cōmētario, cui titulus περι των επο θεων βραδεως τιμωρημενον. Neque Æsopum multā auri vim accepisse a Cræso, vti Delphis splēdide sacrificaret, & Delphorū singulis quatuor minas distribueret. Verum cum incidisset illi nescio quid dissidij cū Delphis, sacrum quidem fecit, ceterum pecuniam, quā acceperat distribuēdam, Sardis misit, Delphos indignos iudicans eo beneficio. Quamobrem irati, sacrilegij condemnatū precipitarunt è rupe, quā Hyampeiam vocant. Eo facto deus indicauit terræ sterilitatē, & morborū prodigiosorū vim instare. Proinde territi Delphi, in publicis Græciæ conuentibus assidue per præconem clamabant, si quis esset qui pœnas Æsopi nomine de se veller sumere. Tandem tertia generatione Samius Idmon aduenit, nihil affinis Æsopo, sed nepos eorum, qui Æsopū

Sami emerant. huic cum pœnas quasdam dedissent, malis lenati sunt. Indicat eodem in loco Plutarchus, dici solere, quoties sero pœna datur.

Manum ferula subduximus.

Et nos manum ferulæ subduximus, id est, nos quoque literas didicimus, & præceptorum opera sumus vsi. Nam antiquitus litteratores discipulorum manus ferula cædebant. Est autem ferula fruticis genus, quo non aliud leuius, vt indicat Plinius lib. 13. cap. 22. Græcis γαρβηξ dicitur, utilis ad fulciendos vacillantes etate fenēs. Vnde & Baccho, Silenoq; facer, vt vino titubantes fulciat, nec oneret tamen. Est enim ligno durissimo foris, licet intus lignum non habeat. Hac exceptum ignem cælestē poetæ fingunt Prometheus deportasse in terras. Postremo hinc sunt scepra pedagogorum, vt Martiali appellat, quo terreat magis, quàm lædant. Notauit id eleganter Columella in carmine:

Nec manibus miteis ferulas. Et ibidem; Ferulęq; minaces Plantantur.

Vnde manū ferulæ subduxisse dicitur, qui deserunt in ludo litterario versari, neque iam pueri docendi, sed vti quq; docti sunt. Iuuenalis in prima satyra:

Et nos ergo manum ferulæ subduximus, & nos

Consilium dedimus Syllę.

Hieronymus, subduximus accipere videtur, pro eo quod est subiecimus, supposuimus. Sic enim scribit ad Domnionem. Et nos didicimus litteras, & nos sæpe manum ferulę subduximus. Nisi forte manum ferulę subducere pueri dicuntur, cum metu plage subtrahunt manum. Est similis apud Græcos sermonis color. Citatur apud Athæneum libro decimotertio Timocles:

Δειν δ' ετι Αγωνισσαι, και πατιδη να γε, και Πληγας λαβειν απαλασι χειρῶν υγε. id est, Opus esse ad huc Trepidare, & alapis cædi, & in teneras manus

Recipere plagas, res profectio suauis est:

Ætneus cantharus.

Αιτνειος κανθαρος, i. Aetnæus scarabeus, De magnis, & foedis. Aristoph. in Pace: Ουκ οδ' εποι εισηγαζ' αιτνειον μεγισον κανθαρον.

Ætnæum autem dixit, quasi prægrandem, quod in Ætna varij, maximique scarabei sint: vel Ætnæus dixit, tamquam instar Ætnæ montis maximus. Porro scarabeus insecti genus, quod è stercore, vt nascitur, ita pascitur. Fabulis quoque ante proditum est, Ætnam vnum è Gigantibus præcipuè complexam fuisse, ac seruasse, ne cum reliquis periret fulmine. Vnde & illud: Οὐτὲ ἀπὸ ῥαβδίου ἐπ' αὐτὸν ἦλθεν, ἕτε ἀπὸν πικρὰ αὐτὸν, id est, nec ignis cælestis illum attingit, nec Ætna illum premit. Auctor Diogenianus.

Extra chorum saltare.

Ἐκτὸς χορῆ δρχεῖσθαι, id est, Extra chorum saltare dicitur, qui dicit, aut facit à re, quâ proposuit alienum aliquid. Etenim qui choros agunt, certis limitibus, certisque numeris adstricti mouentur, vt liberum nõ fit, quolibet euagari. Quod si quis discrepet à lege chori, ridiculus habeatur.

Exordiri telam.

PLERÆQUE metaphore, quæ dicuntur à textrina, prouerbij faciem præ se ferunt. Plautus in Bacchidibus. Exorsa hæc tela est nõ male omnino mihi. Idè in Pseudolo: Neque nunc quid faciam scio, Neque exordiri vnde occipias, habeas, Neque ad detexendam telam certos terminos. M. Tull. libro De oratore dixit, pertexere, pro perficere. Pertexere modo, inquit, Antonij, quod exorsus es. Rem enim, quam arte, consilioque instituimus, exordiri dicimus. Ea re reximus, quæ denuo refingimus. Item illud ad Herennium: Ego te iam retexam ab exordio, id est, ab initio vitæ explicabo, quâ lis sit. Cognatum illi, quod alio commemorauimus loco: Ea tela textitur. ἡ ἡμῶν εἴσα, Pollux citat ex Græcis auctoribus.

In caducum parietem inclinare.

PROVERBIALI figura, in caducū parietē inclinare dicimur, cū nitimur, cōsidi-musque rei parum firmæ, ducta metaphora ab ædificijs. Hadrianus Imperator de Commodo adoptato, & Imperij successio-ni destinato, dicitare consuevit, in cadu-cum parietem inclinamus, & perdidimus quater millies scētertium, quod populo, & militibus pro adoptione Commodi dedi-mus. Caducum autem parietem vocabat, quod esset valetudinarius, & rebus geren-

dis inhabilis esse videretur. Item, qui senis præsidio nititur, qui forma superbit, qui in caducis fortunæ bonis vitæ præsidia col-locare, recte dicitur, in caducum inclinare parietem. Hinc proximum est illud Maronis:

In te omnis domus inclinata recumbit.

Scipioni arundineo inniti.

AD eandem formâ pertinet quod apud Hebræos in prouerbio fuisse videtur. Arū-dineo inniti baculo, de eo, qui spes suas figit in his, qui non solum non possunt esse præsidio, verum etiam noceant destituto. Siquidem arundineus Scipio, non modo non sustinet innitentem, verum etiam manum penetrat, ac vulnerat.

Homo Bombylius.

Βομβύλιος ἄνθρωπος, id est, Bombylius homo, dicitur verbosus, multiq; strepitus, ceterum inutilis. Bombilius Græcis, apis, aut vespæ genus, à sonitu, sicuti videtur, appellatum, ingens, sed ad mellificium inutile, fauos sibi necit è luto. Est & ingens apis, ac musca, quam à strepitu sic dixerunt. Hesy chius addit βομβυλίδας, Græcis dici bullas, quas nasci videmus ex aqua, quæ mox euanescent. Item bombylion dici poculi genus, quod paullatim extillante potu sonitum reddit in modum animantis, de quo dictum est, quamquam & huic à bombo uocabulum. Apud Suidam quidã tibicinem, pro bombylio, βομβυλίων dixit, addita littera α, παρὰ τὸ ἀυλῶδες βομβυλίων. Quin & M. Tul. Philippica tertia meminit cuiusdam Bambalionis, hominis nihili, & impeditæ linguæ. Bambalio, inquit, quid pater, homo nullo numero. Nihil illo contemptius, qui propter hæsitantiam linguæ, stuporemque cordis, cognomen ex contumelia traxerit. Hesy chius ait Græcis βομβυλίων esse labijs tremere. Nam id accidere solet hoc uitio linguæ laborantibus, quemadmodum & frigore horrentibus. Quamquam autem hæc vox varijs modis describitur, tamen eadem est origo, nimirum à sono titubanter loquentium, aut vehementer argentium. Adagium refertur apud Zenodotum.

Buthus obambulat.

Βῆθος περιφορᾶ, i. Buthus oberrat. De le-uibus

uibus, ac stolidis dicebatur. A moribus Bur-ghi cuiusdè athleta, qui vicerat in Pythijs ludis. Huius meminit Cratinus, ἐν χεῖροσ, teste Zenodoto. Meminit & Hesy chius, indi-cans & Arist. alicubi de huius victoria mem-inisse. Fieri potest, vt huic id nominis in-ditum fuerit ab edacitate, quod solidos bo-ues vorare soleat. Nam cognominatus est, & Hercules βουθῖνας, quod aliquando esu-riens quendam è bubus Theodamantis, quibus ille terram proscindebat aductum occidit, ac vorauit. Vnde videtur abici posse in edaces, hoc est, βουθῖνος.

Bunas index est.

Βῆνας, δὲ μάλ' εἰ, id est, Bunas indicat, In nonnullis codicibus scriptum est βελίας, nõ βῆνας, sed deprauate. Vbi lis in longū pro-ferretur, nec vnquam explicatur. Paræmia nata à Buna quodam Atheniensis. Cum esse cōtrouersia inter Calidonios, & Eleos, vtrique rem ad arbitrium Bune detulerūt. Conuenerat autem, vt à manibus temperarent, donec ille de negotio pronūtiasset. Quod vbi sensisset Bunas, de industria au-diebat quidē vtranque partem, ceterum per fictas occasiones rem in longum distu-lit, nec vnquam de lite voluit pronuntiare. Auctor Mnascas apud Zenodotum.

Bos sub iugum.

Βῆς ἐπὶ ζυγόν, id est, Bos sub iugum, vbi quis assidue laborat, aut vbi se quis labo-rioso inuoluit negotio. Ductum à bubus agricolis. Quin & hic erit locus vt cedi, cum negabimus aliquem ad id trahendum nego-tij, ad quod administrandum parū sit ido-neus, sed eum, qui sit aptus, quod bos iug-o ducendo natus videatur, non item canis, aut ceruus. Proinde confine fuerit il-li, quod alio positum est loco, bos clitellas. Recenset Zenodorus.

Tenui filo.

TENVI filo, pro filo subtiliori, mi-nusq; grandiloqua oratione. Nam Rhetor-es tres faciunt orationes χαρμητῆρας, gran-dem, tenuem, & mediocre, sumpta meta-phora à nentibus, aut certe à textoribus. Horatius:

-Tenui deducta poemata filo. Aufonius in oratione, qua Gratiano Im-peratori de consulatu gratias agit. Tenuio-ri, inquit, filo, vt dicitur, deducta libauerim.

Cui diuersum erit, Crasso filo, Crassiore fi-lo. Veluti si dicas, Barbaros crasso filo tra-ctare rem theologiam. M. Tull. libro De oratore 2. dixit, vberiore filo, pro copio-sius: & in Senectute, aliud filum oratio-nis, pro alio dicendi genere.

Tenui vena, diuite vena, tenui canale.

REM eandem alia reddunt metaphora, cum aiunt: Paupere vena, benigna vena, diuite vena. Venam autem appellant in-dolem, & vim genuinam ingenij, translatio-ne ducta, vel à fontibus, quorum alij angu-stiore vena manant, alij tanta, vt flumen in-gens efficiat: vel à metallis, quorum etiam venæ non genere tantum, sed & copia dif-ferunt. Simillimum his est, quod ait Quin-tilianus lib. 11. Pleniore tamen hæc canali fluunt. Vos Albani ru muli, atque luci.

Υπερμαζᾶν.

Μάζα Græcis genus est cibi è simila tri-tici, quod, vt apparet, in delicijs erat, vnde vulgari ioco dicebant, ὑπερμαζᾶν, pro opi-pare, splendideque viuere, siue ob egregias mazas, siue quod aliquid his etiam lautius fumerent. Eam vocem Iul. Pollux lib. 7. in-dicat fuisse veterum, pro qua recentiores dixerint κροθῖων, à iumentis ductū, quibus hordeū placentę sunt. Illud mirum cū hoc, verbum proferat ex Ælchylo, & Sophocle, cur recentiorum esse dicat, nisi forte apud recentiores cœpit vitiatius esse, quam ὑπερμαζᾶν. Euplous ad Thalascrotem: ὑπερμαζᾶς ἢ μέμινας, Αὐτὸ γάρ σε ληθῶρε γυμνασῶς ἐρεῖν, id est, aut luxu diffusis, aut insanis. Nã audio te captū amore mulieris maledicæ. Consimili forma dicebāt μαθηδᾶζεν, à Mat-tya cibi genere, quod Athenæus lib. 14. re-censet inter secundæ menisæ delicias.

Ne propius ferire.

Οὐδ' ἴπταρ βάλαν, id est, Ne propius qui-dè ferire dicuntur, qui procul ab sunt à sco-po, multoq; intervallo aberrat à re propo-sita. Sumptū est ab imperitis sagittarijs, cuiusmodi, cum Diogenes ille Cynicus conspexisset, proxime scopum confedit: roga-tus quid sibi vellet, ne me feriat, inquit, in-nuens quiduis illum tacturū potius, quàm scopum. Ergo qui nimium aberrant à si-gno, id' ἴπταρ βάλαν dicebantur, perinde valet, quasi dicas, ἐδὲν ὄμοιον, id est, Nihil simile ἀπὸ σκοπῆς dixit Homerus, Vsur-

pauit hoc adagium. Plato libro de Republica nono: *καὶ ταῦτα δι' πάντα, παρὶς τυράννοι ποιοῦντες, τε καὶ ἀβλιότητι πάλεως παρὰ βασιλῶν μαίνα, τὸ λεγόμενον ἐδ' ἵκταρ βάλει*, i. Hæc quidem sane omnia ad tyrannum collata; accedunt ad scopum, vt prouerbio dici solet. Suidas ad monet, è linguæ proprietate dictū prouerbium, velut, & illud quod proxime sequitur. Huc alluisse videtur Lucianus in Dialogo, quem inscripsit, ὑπὲρ τῶν εἰκότων, Μη εἶναι τῶν τηλικέτων ἀξίαν, μη δὲ ἔγγυς, id est, Neque enim esse me tantis laudibus dignam, ne prope quidem. Item Aristides in Miltiade: *ἐκ ἐστὶ ταῦτα ἐδὲ ἔγγυς*, id est, Multum abest, vt hæc cita se habeant. Adagium hoc referendum in gregem illorum, quæ commemorauimus alibi, τῆς θύρας ἀμαρτάνειν, & toto errare cælo, & tota errare via.

Diolygium malum.

Διαλύγιον κακόν, id est, Ingens malum, ipse loquendi figura prouerbialis est. Vtitur hoc adagio Plato in Theæteto, *Οὐ μακρὰ, καὶ διαλύγιος φλυαρία*, id est, Haud longa quidem, ac Diolygia nugacitas. Apud Suidam referuntur hæc ex auctore Damascio, *καὶ ταῦτα ἐστὶ διαλύγιος φλυαρία δόξειεν εἶναι, καὶ δικαίως, ἢ κατὰ γράων ὅτι λον λεγόμενον, ἀλλὰ πέρα τῆς μέγιστης φληνάφια*. id est, Nonne hæc vel maxima nugamenta videbuntur? Sane videbuntur, & quidem merito. Non iuxta deliramenta, quæ vocant anicularum, sed vltra maximas nugas. Chrysoftomus aduersus Iudeos oratione prima ait, *μέγα διαλύγιον ὀλοῦντες*, id est, clare iubilantes vt vox procul queat exaudiri, loquitur de pastoribus viso lupo inter se vociferantibus. Vocis originè bifariam indicant. *διαλύγιον* quasi *ἀόλιον*, quod clamor nusquam non penetret; & *διαλύγιον*, quasi *διαλύσιον*, id est, perdens, & exitium afferens. Dicitur autem prouerbiū de eo, qui malo quopiam argenti, ac diuturno tenuerit.

Eadem tibi, & Pythia, & Delia.

Ταῦτά σοι καὶ πύθια, καὶ θήλια, i. Hæc tibi, & Pythia, & Delia. Quoties supremum aliquod opus significamus. Perinde quasi dicas hæc summa omnium, quæ gesturus es in vita: Citatur adagium ex Menandro. Natum aiunt ab oraculo quodam reddito Polycrati Samiorum tyranno. Nā is, postea quam Rhencam insulam cepisset, eamq;

consecrasset Apollini, cōstituitis apud Delum ludis pulcherrimis Delphos misit consultores, vtrum oporteret eos ludos Delios, an Pythios appellare. Respondit oraculum *ταῦτά σοι καὶ πύθια, καὶ θήλια*, futurum innuens, vt propediem excederet e vita, idq; enenit. Itaque res in proterbium versa. Ceterum si scribas *ταῦτα*, vertes eadem, si *ταῦτα* vertes hæc. Neque enim ad sensum magni refert.

Clauis findere ligna, & securi fores aperire.

Τῆ κλειδί τὰ ξύλα σκίζειν, τῆ δὲ ἀξίη τῶν θύραν ἀνοίγειν περὶ αὐτοῦ, id est, Clauis ligna findere, securi vero fores aperire conaris, cum res præpostere geritur, veluti si quis liberos metu studeat emendare, seruos beneficijs sibi adiungere. Aut si quis apud imperitos philosophicis rationibus agat, apud eruditos clamore, & improbitate vincere conetur. Refertur à Plutarcho in libello, cui titulus: *περὶ τῆ ἀκρίειν*.

Bellerophontes litteras.

Βελλεροφόντης τὰ γράμματα, id est, Bellerophontes litteras, Subaudiendum verbū aliquod accommodum sententiæ, adfert, aut aliud aliquod. Locus erit huic prouerbio, cum quis litteras velut commendaticias perfert, quæ contra ipsum sint descriptæ. Vulgo litteras *Vria* vocant. Neque dissimilis est historia apud Hebræos. De Bellerophonteis litteris huiusmodi fabulam commemorant Græci; Bellerophontes propter occisum Bellerum, Argos exilio mutans, in Tiryntem peruenit, Pætiq; regis hospitio est vsus. Interim Antea regis vxor, adolescentis amore correpta, cœpit illius animum ad stuprum sollicitare, & sui copiam obtulit. Ille vbi flagitium recusasset, videlicet hospitij religione permotus, illa prior occupans, verioq; in odium amore muliebri, Bellerophontē apud maritum occulte deserit, tanquam ab illo fuisset de stupro interpellata. Quod vbi persuasisset, quoad poterat regis animū in perniciem iuuenis instigabat, semper ad aurem occinens illud Homericum.

Τεθρομένη δ' ἄρα τ' ἢ κέπταται βελλεροφόντι λω.
Aut moree Præte, aut interfice Bellerophontem.

Præterea

Præter itaque vere regio ingenio, & vt Homeri vtamur verbo ἀγχιλυμῆτις, veluti officij causa Bellerophontem ad Iobaten hospitem mittit, additis litteris velut in illius commendationem scriptis. In his mandabat Iobata, vt iuuenem quoquo pacto tolleret è medio. Bellerophon, vt est minime suspicax innocentia, litteras acceptas reddidit, vt fuerant, obsignatas. Quas vbi perlegisset Iobatas, quo Præte gereret morem, aggreditur adolescentem honesto titulo perimere. Nam hic fermè malorum principum mos. Animum iuuenis suapte sponte ferocem, ad periclitandas vires, gloriamq; parandam inflammat. Ac primum persuadet, vt cum Chymæra congrediatur. Id erat monstrum triforme.

Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæra.

Id est, Caprina specie. Hæc Bellerophon tes equo insidens alato, telo confixit, confecit. Post alijs, atque alijs periculis obicit iuuenem, à quibus omnibus cum ille victor rediret, rex & vires admiratus, & ex euentu coniectans innocentiam, litteras Præte ostendit, generū adsciuit, ac moriens eidem Imperij successionem tradidit. Itaq; quiquis imprudens aut nunciat, aut facit quippiam, quo se prodit, in eum recte dicitur: *Βελλεροφόντης τὰ γράμματα*, aut quicumque sub officij prætextu læditur. Adagium recensetur à Zenodoto. Plautus in Bacchidibus: Tace, nullus homo dicit, hæc tabellæ te arguunt. Quas tu attulisti, hæc te vinciri iubent. Alia Bellerophontem iam tuus me fecit filius. Ego met tabellas detuli, vt vincirer, sine. Effertur adagium in hunc etiam modum: *Βελλεροφόντης κατὰ σωτῆρα*, id est, Bellerophontes aduersus seipsum. Lucianus in Apologia: *τῶν ἐπι μισθῶ σωτῆρων. κατὰ σωτῆρα βελλεροφόντης γεγραμμὸς τὸ βιβλίον*, id est, Qui Bellerophontes librum aduersus teipsum scripseris. Simili commentum Rex Pharnabazus imposuit Lysandro. Refert Plutarchus in ipsius vita.

Cæno puram aquam turbans, nunquam inuenies potum.

Βορβόροι ὕδωρ λαμπρὸν μιάινων ἔποθ' ἀρήσεις πότην. id est,

Si lympidam perrexeris.

Cæno aquam spurcare, nunquam quod bibas inuenies.

Carmen est Trochaicum, quod nos Hemistichio, & carmine eiusdem generis expressimus, Dici solitum, vbi quis ea, quæ sunt per se pulcherrima, contaminat admixtis ijs, quæ sunt turpissima. Veluti si quis poetice admisceat obscenitatem, suo vtique vitio. Nam ars per se sincera; aut amicitiam principis crebris offensis irriter. Conueniet in hos quoque, quibus hæc vitia grauis est, idq; ipsorum culpa, quod animi vitio, quæ per se molesta non sunt, molestiam afferre videantur. Quod si adsit mēs à stultis affectibus immunis, quidquid acciderit, voluptati futurum est.

Charetis pollicitationes.

Αἱ χάριτες ὑποχέσεις, i. Charetis pollicitationes. Dici solitum, vbi quis facile, ac benigne promittit, iuxta illud Nasonis: Promittas facito, quid enim promittere lædit?

Pollicitis diues quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodā Atheniensium duce, qui quidvis cuius pollicebatur, at non præstabat item, quod receperat. Narrant, & de Vespasiano filio. Cum admoneretur, ne tam facilis esset ad pollicendum, quod longe plura promitteret, quam prætare posset, respondit, non oportere quemquam ab Imperatoris conspectu tristem discedere. Adagium refertur à Suida, nec dubitamus, quin sumptum sit ex Aristophane.

Cescum habitas.

Κέσκον οἰκίης, id est, Cescum habitas. In stupidum, & bardum dicebatur. Cescos Pamphylia, ciuitas, cuius ciues ob vecordiam, stultitiamq; vulgo male obijciebāt. Iuxta Cescum urbem fluuius erat, cui nomen *ἄμης*, id est, amens. Quamquam Suidas, & qui ipse prouerbij meminit, Cescū ponit in Cilicia, non in Pamphilia. Vnde & vulgari sermone iactatum est: *πόλις κέσκον ἔν ἐν ἔχουσα*, id est, Cescus ciuitas mentis inops. Quadrabit & in cœtum, aut conciliabulum hominum stultorum. Conuenit cum eo, quod alias ostendimus. *Βαεωτικά σου*. Adagium recenset Zenodotus. Illud obiter admonendum, locum hunc in Suida deprauatū haberi in dictione *κέσκον*, & pro *κέσκον ἐν ἔχουσα* legendum esse *κέσκον οἰκίην*.

Circulum absoluer .

Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν, id est, Circulum ab-
soluere, est rem omnibus numeris, omni-
busq; partibus perfectam reddere. Vnde &
κικλοπαδεῖα dicta, quæ disciplinarum om-
nium velut orbē absoluerit, & ἐγκύκλιος
παιδεία. Metaphora sumpta videtur à ma-
thematicis, apud quos circularis figura per-
fectissima absolutissimaq; iudicatur. Vnde
illud non sine causa laudatum carmen
de sapiente.

Mundi instar habens teres, atque rotun-
dus,

Externa ne quid labis per leuia fidat.

Confine illud, πάντι ῥυθμῶ, id est, Omni
numero. Ita Fabius in præfatione libri 8.
Quam ut per omnes numeros, & penitus
cognoscere, ad summam scientiæ necessa-
rium est, ita incipientibus simplicius, ac
breuius tradi magis conuenit, quod à musi-
cis ductum videtur.

Calidam veruti partem .

Τὸ θερμὸν τῆ δ βελῶ, i. Calidā veruti par-
tem. Subaudiendum arripuit, aut simile
quippiam: vbi quis per imperitiam nego-
tij ea parte rem aggreditur, qua minime
tutum fuerat aggredi. Aut vbi quis ob in-
ficientiam pro melioribus eligit peiora. Ze-
nodotus ut huius adagij meminisse Sopho-
clem. Sumpta metaphora ab ijs, qui per im-
prudenciam, eam veruti partem manu præ-
hendunt, quæ calet, deinde offensi reiciunt,
& alteram partem apprehendunt. Non vs-
quequaq; dissimile huic ἀλιδὸς κληγὴς νόον
ἴσσει, id est, Piscator ictus sapiet, quod alio
loco retulimus.

Titanicus aspectus .

Τιτανῶδες βλέπειν, i. Titanicum tueri,
hoc est, vultu Titanico obtueri. Titanicum
autem toruum vocant, ac teretricum: ac cu-
iusmodi fuisse ferunt veteres illi Titanes.
Lucianus in Timone: Εἰς πετάσας γὰρ τιτῶ
πῶγονα, καὶ τὰς ὀφρὺς ἀναπένας, καὶ βρενθιυό-
μενός τι παρὸς αὐτὸν ἔρχεται τιτανῶδες βλέ-
πων, id est, Itaque promissa barba, reductis
que supercilij, secum murmurans nescio
quid accedit Titanico vultu aspiciens. Idē
in Icaromenippo, ὃ δὲ μέλα φεβέρως Ἰρυ-
μύτε, καὶ τιτανῶδες εἰς ἐμὲ ἐπίδων, id est, At
Iuppiter admodū terribiliter, acriterque,
& Titanico me intuens vultu.

Thracas fœdera nesciunt .

Θρᾶκες ὄρνια ὄρνεις ἐν ἐπίσανται, i. Thracas
fœdera non norūt. Apud Thracas euenit, ut
natu maximus quadam iaculo perceptus
adacto interierit. Vnde Ionibus, & Æoli-
bus veluti per ænigma dici ceprum: Θρᾶ-
κες ὄρνια ἐν ἐπίσανται, quod natu grandi-
bus honos magis debeat apud hos, qui
legibus viuunt. Porro Thraciam barba-
riem, & immanitatem, perfidiamque satis
arguit interemptus à Polymnestore Poly-
dorus, hospitij iure violato. Et Euripides
in Hecuba:

Τάχ' ἐν παρ' ὑμῖν βῆδριον ζευκτονονεῖν,
Ἡμῖν δ' ἐγ' ἀρχρὸν τοῖσιν ἔλλησιν τόδε, id est,
Iugulare forsità hospitem vobis leue est,
Nobis Achiuis istud oppido est graue.

Thynnissare .

Θυννίξεν, Græci transferūt pro stimula-
re, pūgereq; uel quod hic piscis, quo fit pa-
lato gratior, pungi soleat, vel quod ipse pi-
scis adurat, pungatque contactu. Plin. lib.
9. cap. 15. rem auditu nouam memorat de
Thymno. Ait in mari animalculū esse per
quā exiguum, aranei magnitudine, scor-
pionis effigie: id se Delphino, & ei, qui gla-
dius vocatur, crebro Delphini magnitudi-
nem excedenti, sub pinna affigit aculeo,
tantōq; infestat dolore, vt in naues sæpenu-
mero exiliant. Athenæus libro Dipnoso-
phistarum septimo, prodidit Thynnorum
generi, quos Athenienses Thynnidas ap-
pellant, subter vētrem pinnam affixā esse,
quæ vocetur athera. Addit pisci nomen in-
ditum παρὰ τὸ θύνειν, quod impetu feratur,
præfertim, cum œstro cōcitus agitur, id qđ
illi accidit circa solstitium æstiuum. Id est
animalculum in capite specie scorpj, ma-
gnitudine drachmæ. Quo malo sic exagi-
tantur, vt ex aquis subiliant, non minus
alte, quam Delphini. Atque huius rei testē
adducit Aristotelem. Lucianus in Ioue
Tragedo: Ἀπάγες, θυνωδὸς τὸ ἐν θύνμια ὁ πῶ
σειδον, καὶ νομίδη παχὺ, id est, apage Thynni
cum enthymema Neptune, & supra modū
pingue. Rursus in eodem Dialogo ad idē
verbum alludens: Εἰ τ' ἀμὰ ἑταῶς ὑμῖν ἀπο-
τεθύνωσαι, id est, Si mea vobis ita expuncta
sunt. Adagium recensetur à Diogeniano.

Citius vsura currit, quam Heraclitus .

Θᾶλλον ὁ τῦν Θ' ἠρακλείτω περιμένω πρέχεται, i.
Citius

Citius vsura quam Heraclitus celerrimus
currit. Admonet adagium abstinentium à
mutua pecunia, quæ credatur ad vsuram.
Nam opinione celerius recurrere diē vsu-
rarium. Sumptum prouerbium ab Hera-
clito quodam celeritate currēdi præter
ceteros eximio, atque excellenti. Iuxta Do-
ricam dialecton dictum est, ἠρακλείτω, & πε-
ρίνω pro ἠρακλείτω περιμένω. Videtur carniē
fuisse trochaicum tetrametrum catalecton
paucis syllabis deprauatis.

Celerius, quàm Butes .

Θᾶλλον ἢ βῆτης, id est, Celerius, quàm Bu-
tes. Hoc adagio significabant aliquid quā
primum absolui, compendioq; explicari.
Quemadmodum solent ij, qui paucis ver-
bis, & ijs trunco pronunntiatis, longam
sententiam significant. Aiunt hinc fuisse
naturam. Athenis inter picturas Stoæ por-
ticus depictus erat Butes quidam, atq; ita
pictus, vt summa capitis pars cum oculis
dumtaxat videretur, videlicet vt spectator
imaginaretur reliquum corpus tegi mon-
tis obiectu, in quo ingrediebatur. In eius
igitur pictura quoniam non multum ope-
ræ sumperat pictor, prouerbio iactari con-
suevit de his, quæ facile perficiuntur. Au-
ctor Zenodotus.

Lydus ostium clausit .

Λυδὸς τὴν θύραν ἐκλεισε, id est, Lydus ostiū
clausit. De furacibus dicebatur, quod Lydi
non discederent, nisi re quapiam sublata.
Quod si permittitur nobis diuinare (cur
autem non permittatur in re tam vetusta,
cum nec auctor extet, nec interpres) malu-
mus accipere de ijs, qui rem quampiam ob
scenam aggressuri, fugitant arbitros, ab-
duntq; sese, propter Lydos molliciei no-
tatos, sese. Vnde & Plaut. Lydum vultum appel-
lat. Alludit ad prouerbium, atq; vtinā ape-
ruisset etiam Plutarchus in commentario,
quem scripsit aduersus Colotam: Εμοὶ δὲ
δοκεῖ, καθ' ἅπερ ὁ λυδὸς ἐφ' αὐτῶν ἀνοίγειν ἡ θύ-
ραν μίαν, ἀλλὰ τὰς πλείους τῶν ἀπορίων, καὶ
μεγίστας περιβάλλειν τὸν ἐπίκρυρον, id est, At
mihi videtur, quemadmodum Lydus ad-
uersus seipsum, nō vnā aperire ianuam,
sed plurimas, ac maximas difficultatibus
Epicurum inuoluere. Nisi si cui magis pla-
cet, vt hic Plutarchi locus referatur ad il-

lud, quod alias dicitur, viro Lydo negotiū
non erat. Hefychius meminit prouerbij,
sed nihil addens præter hæc verba: Ἐπὶ τῶν
μοροκλεπτῶν, de stulte furacibus. Verum
hic prodidit nobis deprauatam in alijs li-
bris scripturam, legendamq; non ἐκλεισε,
sed ἐκλήλισε, id est, mouit, siue tentauit. Fu-
res enim imperiti dum nō sine strepitu mo-
uent ostium, sese produnt sepius. κληλίζεν
enim Græcis, auctore Suida, polysemō est.
Sonat enim. σαλδέν, μοχλίζεν, ἡ χροὶ ποίειν,
κλήειν, id est, mouere, obdere pessulam, stre-
pitum facere, attingere. Hæc est autem præ-
cipua furum ars, vt siue ingrediantur, siue
egrediantur, absq; sonitu moueant ostium.
Ex his iam arbitramur esse perspicuum,
quid sentiat Plutarchus.

Lydus in meridie .

Λυδὸς ἐν μεσημβρία, id est, Lydus in meri-
die. In hominem inflatæ, aut etiam intē-
pestiæ libidinis distitabatur. Narrat Ly-
dos adeo libidine perditos fuisse, vt non tā-
tum noctu vacarent voluptati Venereæ, ve-
rum etiam ipso meridie lasciuirent, mani-
bus sædum opus peragētes, vnde λυδίεσθ
dicunt Græci, pro Lydorum more vitam
agere. De gentis huius lusu, delicijsq; mul-
ta commemorat Athenæus lib. 12. Memi-
nimus alibi, nimirum in prouerbio, Syba-
ritica mensa, de cōiuiio Sybaritico, in quo
& Venus admiscebatur. Porro nullum est
tempus magis alienum à coitu, quam vel
meridie ob æstuantem solem, vel cōiuiij,
propter spiritus circa stomachum, & con-
coctionem occupatos.

Caprarius in æstu .

Ἄϊ πόλος ἐν κλύματι, i. Caprarius in æstu.
Consimilem habet sensum, videlicet intē-
pestiæ libidinis. Nam his horis caprarj,
dum seductis gregibus in vmbra latitant,
lasciuire soliti scribuntur. Zenodotus vtrun-
que refert adagium, & item Suidas. Pote-
rit ad quamuis voluptatem accommodari
non in tempore adhibitam.

Lydus cauponatur .

Λυδὸς καπηλεύει, i. Lydus cauponatur.
In effeminatos, & voluptatibus addictos
iaciebatur. Ex huiusmodi naturam historia
tradunt. Cyrus Rex deuictis Lydis impe-
rauit ex consilio Ciæsi, vt cauponiā exer-

cerent, neque tractarent arma, sed veste ad terram usque demissa vterentur, quæ olim molliciem indicabat, vt ad eum modum veluti in scæminas transformati, ad rebellionem fierent inutiles. Herodorus lib. 1. tradit, Lydos primos omnium caupones, & institores extitisse. Hesychius tradit ab his inuenta spectacula, & hinc Romanos dixisse ludos. καπαλλέειν Græcis proprie dici, qui vendunt esculenta. Prouerbiū sapiunt & illa, quæ refert Suidas: λυδία ζῶον, seu λυδίζω, pro eo quod est, Lydorum more viuo. Refertur à Suida.

Lydorum caryca.

Λυδῶν καρύκας, id est, Lydorum carycas antiquitus appellabant quidquid esset opiparum, & varijs conditum cupidijis. Nam caryca cibi genus Lydij, ex multi iugis lautitijis, & sanguine confectum. Athenæus Dipnosophistarum lib. 12. tradit, carycarū apparatus primum repertum à Lydis. Effertur adagium integre ad hunc modum: Μῆτε λυδῶν καρύκας, μήτε μασηθῶν λόφους, id est, Nec Lydorum carycas, nec flagrorū strepitus, subaudiendum volo, aut simile quidpiam, id est, nec blandimenta volo, nec cōuitia, nec nimis blanda, nec rursus aspera nimium, de quo plura dicentur alias.

Lupinum potum.

Λυκίον ποτόν, id est, Lupinum potum dicebatur, vbi quis voluptatem suo periculo capitis emerit. Narrant duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter vino scateret, alter melle, ad quos cum aues aduolarent, arcu feriebantur. Porro Apollo super cetera cognomina dictus est, & Lucius, siue à luce, quam aperit, siue à lupis interfectis. Auctores Zenodorus, & Suidas, admonentes penultimam esse circumfleendam. Nam λυκίον prima acuta, gymnasium est Arhenis, quod quidam à Pisistrato, quidam à Pericle constructum putant. Atque hinc ortum prouerbiū, confine illi, vt: Canis è Nilo.

Lupi decas.

Λύκος δεκάς, id est, Lupi decas. Dictū apparet in eos, ad quos inhonesti lucri pars aliqua tamen pusilla rediret. Aut in eos, qui largitionibus essent corrupti, aliosve corrumperet. Nam Athenis in foro, vbi causæ

agebantur, Lycus quidam genus scalptus stabat, lupina specie. Apud hanc statū Sycophantæ pecunia corrupti versari consueuerunt, velut apud deum quempiam sui quæstus præsidem, eiq; in dies singulos triobolus secabatur. Auctore Zenodoto, quamquam attigit, & Hesychius. Suidas addit Sycophantas fuisse decem numero, veluti decem viros referentes. Meminit huius Aristophanes in Vespis:

Ὁ ἡῶν ἔπιτος ἐκκαμίσσας τὸ τῆ λυκία, id est, Si qua simulacrum efferre possis Lyci.

Erat hoc quæstus genus apud veteres inuisissimum, eorum qui in ius vocabant, vt ex damnato dicta multa portionem aliquam præmij loco ferrent. Vnde & sectores dicti sunt, & quadruplatores.

Verba importat Hermodorus.

Λόγους γὰρ ἐρμῶδωρος ἐμπορεύεται. id est, Sunt Hermodori verba mercimonium.

In eum dicebatur, qui præter verba nihil afferret. Quemadmodum Laches in Hecyra Terentiana Pamphilum filium rogat, num vnam dumtaxat sententiam secum è Lemno reportasset. Aut in eos, qui verba vendunt pecunia, quod in poetas aduocatos, sumi venditores, atque in id genus homines recte dici poterit: Natum aiunt ab Hermodoro quodam Platonis auctore, qui commentarios ab illo conscriptos, in Siciliam deportare consueuerit, atque inibi vendicare. Vnde Siculi, vt sunt dicaces, rem in prouerbiū verterunt, dicentes, Hermodorum pro mercibus importare verba. Ceterum iosophistæ, & philosophi lucubrations suas, λόγους appellauit: Aluifit haud dubie huc M. Tull. lib. Epist. ad Atticum 13. Dic mihi, placet ne tibi primum edere iniussu meo? Hoc ne Hermodorus quidem faciebat is, qui Platonis libros solius est diuulgare, ex quo λόγους ἐρμῶδωρος. Porro licet Cicero mutilum adduxerit prouerbiū, tamen si addas ἐμπορεύεται constabit Græcus senarius. Hinc & λογέμπορος dictus, qui præter verba nihil affert.

Pomarius Hercules.

Μήλιος ἡρακλῆς, i. Pomarius Hercules. Per contemptū dicebatur in eum, qui nomē quidem magnificum gereret, ceterum opibus nullis, nullaque potentia pollens. Ab euentu natum. Narrat Suidas, cum rustici

fici quidam Herculi bouem essent immolaturi, ijsq; rupto fune profugisset, nec esset quod sacrificaretur, malum abreptum suppositis quattuor ramis crurum vice, deinde additis alteris duobus, ceu cornu loco, bouem vtcunq; sunt imitati, idq; ridiculum simulacrum pro victima sacrificauerunt Herculi. Iulius Pollux libro de vocabulis rerum primo, fabulam aliquanto secus narrat, nempe ad huc modum. Solemne est inquit, apud Bæotos, Herculi malis rem diuinam facere. Cumq; iam adesset dei festum, & immolandæ victimæ tempus irgeret, porro hostia erat aries, cū ea serius adduceretur, propterea quod Asopus fluuius ita subito creuisset, vt transfiri nō posset, pueri, qui iuxta aram ludebant, sacrificij ritum nihilominus peregerūt. Pulchro cuiusdam malo quattuor stipulas vice pedū addiderunt, rursus alias duas cornuum loco, imaginantes sese ad eum modum arietem immolare. Creditū est Herculem hac victima magnopere delectatum, proinde mansisse apud Thebanos hunc morem, vt malis sacrificaretur Herculi. Cognomen hinc additum deo, vt ἡρακλῆς μήλων, id est, Hercules malorum vocaretur.

Verecundia inutilis viro egenti.

Αἰδώς δ' ἐν ἀγαθῇ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρῆναι. Ita legitur apud Homerū Odissæ P. C. tatur à Platone in Lachete. Ac μοχ, Αἰδὼ δ' ἐκ ἀγαθῆν οὗς ἐμμεναι ἀνδρὶ παρίστη. Apud Hesiodum item: Αἰδὼς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένῳ ἀνδρὶ νομίζετο. Verum homini pudor haud quaquam cōducit egeno.

Is versus in prouerbiū abiit. Admonet autem abijciendum pudorem, quoties irget necessitas. Est enim verecundia cum ad multa vehementer inutilis, tum maxime cum res postulat, vt omnia nobis sint facienda: velut inutilis pudore est, qui deterreret à discendo quod turpe est nescire. Et, vt ait Flaccus, incurata malus pudor vlcera celat. Idem alibi: Pudor, inquit, te malus irget. Eodem alluifit Euripides in Ephigenia in Aulide: Οἷός δ' ὅσον γε δυνατὸν, αἰδέειναι χρέων. i. Veruntamen pudere oportet eatenus, Quo ad licet. Homerus Iliados Ω scribit verecundiā, seu reuerentiam plurimum prodesse, &

candem officere plurimum: -Οὐδὲ δὲ οἱ αἰδώς ἴθνηται ἢ τ' ἀνδρας μέγα σίνεται, ἢ δ' ὄνησιν. id est, Nec pudor est illi, qui vel lædit vehementer, Vel multum prodest homini. Et videre est nonnullos hoc inutili pudore præditos, qui corporis incōmoda cælare malunt, quā amicorum ope tolli, quo ingenio fuisse legitur Apelles, cui & morbi, & inopia dissimulanti candidus amicus furtim sub ceruicale pondus auri submisit. Sed eorum multo maxima turba est, qui animi morbos, & egestatem inutili pudore dissimulant. At qui his fere accidit, vt post malo in apertum crumpente, tum mi ferius, tum frustra erubescant.

Ventrem mihi obijcis.

COMMEMORANTVR & hī versus in Græcanicorum adagiorum collectaneis: Γαστέρα μοι παροφείρης κἀλλιστον ὄνειδος ἀπάντων, Ἡ πλήρης μὲν ἐλαφροτέρα, κενὴ δὲ βαρύτερα. i. Ventrem mi obiectas quo probum haud pulchrius vllum. Plenus is est leuior, grauis idem vbi pendet inanis.

Sane vbi prouerbiū sit non videmus, nisi in hoc, κἀλλιστον ὄνειδος, quod apud Græcos prouerbij vice videtur vsurpatum. Euripides in Iphigenia Aulidensis: Καλόγέ μοι τ' ὄνειδος ἐξωνείδισας. id est, Mihi opprobrafti probum honestum scilicet.

Aut in ea parte velut ænigmatica, leuis cum plenus est, grauis cum inanis. Nam reliqua vascula, quo pleniora sunt, hoc sunt grauiora, quo magis inania, hoc leuiora. Contra venter, quo distentior cibo, hoc leuior est, propter auctos, excitationesq; pastu spiritus.

Turpe silere.

Λέχρον σιωπῶν, i. Turpe silere. Hoc licet bit vti, quoties quis alterius exemplo extimulatur ad studium, aut negotiū aliquod suscipiendum. Aut natum, aut certe vsurpatum ab Aristotele, qui cum Iocrates rhetoricen doceret, æmulatione commotus, cepit & ipse pomeridianis illis suis περὶ πλάτους

ριπείτοι dicendi artem docere, dicēs illud : *Αἰσχρὸν σιωπᾶν λαλῆντος Ἰσοκράτους*, id est, Turpe flere loquente Isocrate. M. Tullius in opere De oratore ostendit è tragœdia quapiam mutasse Aristotelem, paucis immutatis; scribit enim hunc in modum: Aristoteles cum florere Isocratem nobilitate discipulorum videret, quod ipse suas disputationes à causis forensibus, & civilibus ad inanem sermonis elegatiam transtulisset, mutauit repente totam prope formam disciplinæ suæ, versumq; quendam de Philocteta paullo secus dixit. Ille enim turpe sibi ait esse tacere cum barbaris, hic autem cum Isocratem pateretur dicere. Ad Atticum libro sexto. Ego, nisi Bibulus, qui dum vnus hospes in Syria fuit, pedem porta nõ plus extulit quam domo sua, admiraretur de triumpho, æquo animo essem. Nunc vero *αἰσχρὸν σιωπᾶν*. Hoc nunc quidam abutuntur, nihil existimantes turpius, quam filere, ne apud homines illiteratos parum eruditi, parumq; diserti videantur. Vnde apud Lucianum præceptum illud: *ἀπειθεῖς τῷ ῥήτορος, μηδέποτε σιωπᾶν*, id est, Ne vquam file, propterea quod apud imperitos is demũ infans, & imperitus habeatur, qui non perpetuo garrat.

Munerum animus optimus.

Ζεῖλον δὲ τε θυμὸς ἀριστός. id est, Verum in muneribus res præstantissima mens est, Græcis hemistichium Heroicum prouerbiale, quo significatur, in amicorũ muneribus non esse spectandum rei missæ precium, sed mittentis potius animum, vt Xerxes ille aquam manibus hauitã, à rustico libenter accepit. Et quidam monet exiguũ munus à tenui missum amico, perinde vt maximum boni consulere. Plinius in præfatione diuersa extulit metaphora. Verum & dijs lacte rustici, multaq; gentes suppliciant: & mola tantum salsa litant, qui non habent thura. Quin tritissimum hodie est, vt qui munus aliquod offerant, animum iubeant spectari, non rem. Refertur adagium à Phurnuto in opere de natura deorum.

Nescit capitis, & inguinis discrimen.

Qui eo impudentiæ, vel cæcitatatis potius deuenerunt, vt nullum prorsus faciant discrimen inter honestum, ac turpe, hi ne-

scire dicuntur, quid intersit inter caput, & inguen. Inter honesta corporis membra caput primum obtinet locum, ac proinde recte nudatur: quæ vero sub ventre sunt, vt inhonesta teguntur. Iuuenalis de muliere temulenta:

-Quid enim Venus ebria curat?

Inguinis, & capitis quæ sint discrimina nescit.

Prouerbiali figura dictum videtur.

Multitudo Imperatorum Cariam perdidit.

Πολλοὶ στρατηγοὶ καρίαν ἀπώλεσαν. id est, Multi duces deperdidere Cariam.

Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli pareatur, sed pro sua quisque libidine rem gerit. Hanc Græci vocant *ἀναρχίαν*, malum pene tyrânide peius, qua nihil potest esse peius. Par autem malum est *πολυαρχία* cum eo, quod dicitur *ἀναρχία*. Idem docet Homericum illud Iliados libro secundo, quod ipsum in prouerbium abiit:

Οὐκ ἀγαθὸν πολλὸν χοιρανίην, εἰς κόρινθος ἔσω. .i. Multos imperitare malum est, rex vnicus esto.

Nã his verbis Vlysses milites tumultuantes, in quibus erat & Theristes, compefcit. Eum Homeri versiculum vsurpauit Dion, cum videret Heraclidem moliri factione. Auctor Æmilius Probus. Natum adagium à Caribus quondam florentissimis, postea per ciuiles seditiones eo redactis, vt etiam in vilitatis prouerbium abierint, quemadmodum alio docuimus loco.

Mus albus.

Μὺς λευκός, id est, Mus albus, apud Suidã: *μὺς κακός,* id est, mus malus, apud Digenianum. In hominem lasciuum, & libidinis immodica dicebatur. Nam mures domestici salacissimi sunt, præsertim albi. Ælianus miram esse murium salacitatem auctorum testimonijs docet, lib. 12. ca. 10. Atque inter multa illud addit. Epicratem in fabula quapiam cum mulierem significare vellet prodigiosæ libidinis. *μυριαίαν* appellasse, citatq; prouerbium, *μὺς λευκός*, ex Philemonis comœdia. Vnde receptum videtur, vt inter amatoria blãdimenta, quæ admodum passeruli, columbulæ, & id genus aliorum, itidem & muris cognomen tum vsurperetur. Martialis:

Nam

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Facies tua computat annos.

PROVERBIALI nimirum schemate dictum à Iuuenale in vetulam, iam *ἔξωρον* quidem, & ad Veneris lusus prorsum intèpestiuã, sed quæ verborum nequitijs puellam etiam dum ageret.

Facies tua computat annos.

Hoc est, frontis rugæ, numerum annorũ tuorum præferunt, quamquam libido nõdum in te consenuit. Congruit huic apologus de Crocodilo, cui iactanti maiorum suorum claritatem, & primas in certaminibus partes, vulpes ad hunc modum respondit: *ἀλλὰ κἀν μὴ σὺ λέγῃς ἀλλ' ἀπὸ δέρματός γε φαίνη, ὡς ἐκ παλαιῶν ἔτων εἰ γε γυμνασμένος,* .i. Quin & si tu non dixeris, tamen ipsa pelle præ te fers, quod multos iam annos in certaminibus sis versatus. Habet enim hoc animal cutem, ceu laminis quibusdam durissimis aduersus omnes ictus armatam. Martialis in quendam, qui affectabat etiam num puer videri, puer:

In te, inquit, reclamat, sed tua barba, vir es.

Phœnice rarior.

Φόνικος σπανιώτερος, id est, Phœnice rarior. De rebus aut etiam hominibus inuenitur per quã raris. Natum adagium à fabula Phœnicis auis, de qua scribit Plin. lib. 10. ca. 2. Et ante omnes nobilem Arabiæ Phœnicem, nescitur an fabulose, vnum in toto orbe, nec visum magnopere. Aquilæ narratur magnitudine auri fulgore circa collũ, cetera purpureus, cæruleam roseis caudam pennis distinguente, cristis faciem, caputq; plumoë apicis honestante. Commemorantur hoc loco & alia quædam de Phœnice prodigiosa, quæ quoniam ad prouerbij sententiam nihil attinent, cui libebit inibi legenda relinquuntur. Ouidius in Transformationum libro 15. sub persona Pythagoræ:

Vna est, quæ reparat seq; ipsa reseminat ales.

Assyrij Phœnica vocant, nec fruge, nec herbis,

Sed thuris lacrymis, & succo viuunt amomi. Hæc vbicunq; suæ cõpleuit sæcula vitæ, Illic in ramis, tremulæq; cacumine palmaræ,

Vnguibus, & duro nidum sibi construit ore,

Quo simul ac casias, & nardi lenis aristas, Quasiq; cum fulua substrauit cynamama myrrha,

Se super imponit, finitq; in odoribus æuum.

Inde ferunt totidem qui viuere debeat annos

Corpore de Patrio paruam Phœnica renasci.

Cum dedit huic ætas vires, oneriq; feren-do est,

Põderibus nidi, ramos leuat arboris altæ, Fertq; prius, cunasque suas, patriumq; sepulchrum.

Perq; leues auras Hyperionis æde potius,

Ante fores sacras Hyperionis ege reponit.

Extat de Phœnice carmen, & Firmiani Laëtantij non in concinnum, per Musas, neque fastidiendum.

Non est laudandus, ne in cena quidem.

Οὐκ ἐπαινεθεὶς, ἢ δ' ἐν περιδέπνῃ, .i. Non queas laudari, ne in parentalibus quidẽ. In hominẽ dicebatur vehementer illaudatũ. Antiquis mos erat, præsertim Atticis in cenis funeralibus, quas Græci *περιδέπνῃ* vocant, encomijs, epicedijs, & epitaphijs laudare vita defunctum, etiã si parum metuisset in vitã. Siquidem, vt inquit Ouidius:

Pascitur in viuus liuor; post fata quiescit, Vnde fit, vt uiuos nonnunquã merita laude fraudemus, mortuis etiam immeritam tribuamus. Sextus Pompeius docet, anti-quitus solere conuocari mulieres, quæ in funere non sine laudibus lamentarentur vita defunctum, alijsq; lamentandi modum prærent, vnde & præfata dicta sunt, quasi præfecta: citatq; Nauij testimoniũ. Hæc quidẽ me hercle opinamur præfata est, quæ sic mortuum collaudat. Fortassis hinc ductum est, quod antiquitus mos fuisse videtur, vt in cõpotationibus aliquorum, etiã viuientium laudes dicerentur. Quemadmodum apud Platonem Alcibiades Socratis encomium refert, & apud Plutarchũ, Alexandrum Magnum laudat Callisthenes. Eiusmodi vero laudes non admodum speciosæ videbãtur, vt inter pocula decãtata. Nec absurdum arbitramur, si quis ad pri-scorum consuetudinem referat præcœmiã,

qua

qua fieri solet, vt in conuiujs citharædus, aut deorum, vt in insignium virorum facta cantaret. Veluti apud Homerum in omnibus ferme conuiujs. Apud Virgilium ite: -Cithara crinitus Iopas Personat aurata.

Tametsi hæ quoque laudes plerumq; ad auditorum gratiam fingebantur. Adagiũ refertur à Diogeniano.

Pedibus in sententiam discedere.

QVID sit Pedibus in sententiam discedere, & quid Pedaria sententijs satis explicuit Aulus Gellius libro 13. cap. 18. Id si transferatur ad quamlibet alienæ sententiæ comprobationem, prouerbii formam accipiet. Veluti si quis dicat: Non est viri prudentis quidquid uxori libuerit, protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est, vt affectus in rationis sententiam pedibus discedat, non contra. Ego vero in tuam sententiam manibus, pedibusque, ac toto corpore discedo. Translatum est à ueteri consuetudine, quæ seruari conuenit, quoties ingens erat turba suffragia ferentium. Linius decadis primæ, libro 7. Vbi sententiam meam uobis peregero, tum quibus eadem placebunt, in dextram partem taciti transibitis. Quæ pars maior erit, eo stabitur consilio. Et aliquanto post: Quibus hæc salutaria uidentur, agite dum in dextram partem pedibus transire. Omnes transierunt, vadentemque per intermissa custodijs loca Decium secuti sunt. M. Tullius Philippica. 11. Dixit tamen si quis eorum, qui post se rogati essent, grauiorem sententiam dixisset, in eam se iterum. Idem in epistola ad Lentulum. Perspiciebant enim in Hortensij sententiam multis partibus plures ituros, quam aperte Volcatio assentiretur. Ibidem: Frequentes ierunt in alia omnia. Idem Placo: Frequens eum fenatus reliquit, & in alia omnia discessit. Hæc ratio ferendorum suffragiorum discessio dicebatur. Plinius nepos episto. libro 2. Adriano, Sed cum fieret discessio, qui sellis curulis assiterant, in Cornuti sententiam ire cœperunt. Tum illi, qui se collegæ annumerari patiebantur, in diuersum transferunt. Qui sententias in terram pebat, intercedere dicebatur. T. Linius lib. ab vrbe condita 9. cum omnes laudibus modo prosequens uirum in sententiam eius pedibus irent, tentata paullisper in-

tercessio est. Idem ab vrbe condita 5. In quam sententiam cum pedibus iretur, ceteri tribuni militum nihil contradicere. Plinius maior libro 2. cap. 7. non nihil nouauit sermonis formam, Sedere, inquit, cœpit sententia hæc, pariterque & eruditum vulgus, & rude in eam cursu vadit. Vehementer, ac præcipitanter assentiri dixit cursu vadere in sententiam, & sedere dixit pro placere. Nam Flauius Vopiscus in uita Aureliani Imperatoris, indicat, & manuum porrectione sententiam alienam comprobari solere. Sic enim scribit: Deinde alijs manus porrigentibus, alijs pedibus in sententiam euntibus, plerisque uerbo consentientibus, conditum est senatum consultum. Tale quiddam sensit & Sallustius in bello Catilinario, cū ait: Sillanũ postea per motũ C. Cælaris oratione, pedibus in sententiam Tiberij Neronis iturum se dixisse, ceteros uerbo, alios uarie Cæsari assensisse, Quintilianus dixit: Manibus, pedibusque in sententiam discedere, Porro qui uultu quoque, ac gestu significant se assentiri, toto corpore in sententiam discedere dicuntur. Suffragiorum genus quod porrectis manibus peragitur, Græci uocant χειροτονεῖν, & χειροτομία, quam uocem usurpât, & sacre litteræ, Vt 2. Corin. 8. χειροτονηθεῖς. Quinciam subscribere sententiæ, subscribe re iudicio, subscribere uoluntati, suffragari, refragari, atque id genus alię metaphore, quoties lógule trahitur ab oratione simplici, in prouerbij specie paullatim abest.

Sustine, & abstine.

ΕΡΙΣΤΕΤΥΣ Cynicę sectæ philosophus uniuersa philosophorum dogmata, quæ ad hominem uitæ pertineant felicitate, quæq; tot uoluminibus uix explicant ceteri, duobus uerbis absolute complexus est, quæ iam olim prouerbii uice celebrantur à doctis, digna profecto, quæ omnibus parietibus, omnibus columnis inscribantur, omnibus anulis insculpantur. Ea sunt huiusmodi ἀνέχεσθαι, & ἀπέχεσθαι, i. Sustine & abstine, Quorum altero monemur, vt aduersa fortiter toleremus; altero, vt ab illicitis temperemus voluptatibus. Refertur in Noctibus Gellianis lib. 17. cap. 19. Apud Arheñeum refertur hoc carmen, tacito auctoris nomine.

Αγαθὸς ἀνὴρ λόγοντ' ἀνὸ φέρων τ' ἀγαθὰ
Αγαθὸς ἀνὴρ καὶ ὁ φέρων καλῶς κακὰ. id est,

Bona

Bona quisquis affert, vir bonus uocabitur, Bonus erit & ille, q. mala pertulerit bene.

Naturam expellas furca, tamen usque recurrit.

CVM videamus à Græcis quædam uelut obtorto, quod aiunt, collo in prouerbiorum aceruum trahi, cur verebimur eiusmodi recensere, quæ præter adagij figuram, ita uenuste dicta sunt, vt uenustius dici non possint? Quod genus est illud Horatij in Epistola:

Naturam expellas furca, tamen usque recurret.

Sensus est, haud facile dedisci, quæ nobis natura penitus indidit, atq; insenuit. Quod si quædo uis sit, uel metu, uel pudore, uel alia quauis causa ut personam alienam sumamus, facile per occasionem redimus ad mores naturales. Velut qui metuunt peccare, non uirtutis amore, sed formidine fustis, ij simulatq; tollitur fustis, recurrunt ad mores pristinos. Et Terentius: Si sperat fore clam, rursus ad ingenium redit. Ducta est metaphora à ramis, qui apposita furca torquentur alio, quam natura posuerat: qua sublata rursus uergunt eodem, quo prius. Pindarus in Olympijs hymno 11. eandem sententiã aliter extulit: τὸ γὰρ ἐμφνές, ἐτ' αἰθὼν ἀλώπηξ, ἐτ' ἐρίεροι μοι λέοντες διαλλάξαι το ἄθος, i. Nam ingenium, natiuamq; in adolem, nec astuta uulpes, neque præualidi leones mutare quierint. Quantumuis enim cicures leonem, semper redit ad genuinam feritatem, neque uulpes inquam obliuiscitur fraudulentia natiuæ, quatum uis mansuefacta. Idem in eodem opere hymno 13. ἀμαχον δὲ κρύψαι τὸ συγγενές ἦθος, id est, Difficile est occultare natiuos mores. Item Horatius alibi.

-Tolle periculum, Iam vaga profliet frænis natura remotis.

Nauis annoxa haud quaquam nauigabit per mare.

Ναὺς παλαιὰ πόντον ἐχί πλώσει, i. Nauis antiqua non nauigabit per mare. Cõgruit in eos, qui iam ob ætatis imbecillitate ad res arduas obeundas, sustinendaq; pericula parum sunt idonei, ac primum ipsi pereunt oppressi negotiorum magnitudine, & in discrimen adducuntur quorum res agitur. Nota est allegoria. Refertur adagium à Diogeniano.

Ni pater esses.

Εἰ μὴ πατὴρ ἦθα, Ni pater esses, Hoc uulgo dici consuevit, quoties honoris, aut metus causa conuiuium reticebant, & conijciendum relinquebant. Plene sic effertur: Εἰ μὴ πατὴρ ἦδ' εἶπον ἂν σ' ἐν εὐφρονεῖν. i. Ni esses pater, te sapere dicerem haud bene.

Est autẽ uersus hic in Antigone Sophoclis. Sunt enim Hæmonis uerba Creontem patrem obiurgantis, quod sponfam filij pararet occidere. Itaq; quibus senis, aut potentis, aut alioqui uenerandi sententiã nobis haud quaquam probari significabimus, cui tam en honoris causa nolumus refragari, ueluti si quis opinionem Aristotelicam apud Peripateticos, recte damnare uellet; loquetur ad hunc modum, Hæc habet sententia grauißimum auctore. Fortassis enim fas non est ab Aristotele dissentire. Alioqui, Εἰ μὴ πατὴρ ἦεν, hoc est, nisi auctoritati deferrem, habeo, quo refellam. Quod si mutilum efferas, plufculum etiam habebit gratiæ. Refertur à Diogeniano.

Magnum os anni.

Μέγα ὄμα τὸ ἐνιαυτῷ, i. Magnum os anni. Dicebatur quoties uerior rerum prouentus, aut uilior annona animos, & loquẽdi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Solent enim rustici magnificentius loqui, largiusq; polliceri, spe prouentus uerioris. Refertur à Suida. Non admodum distidet ab illo: Fœnum habet in cornu. Itẽ illo: Argenti fontes loquuntur.

Megarica sphinges.

Μεγαρικὰ σφίγγες, id est, Megaricæ sphinges, ita scorta quædam uulgus olim appellabat siue quod uulgo molles sphinx παρὰ τὸ σφίγγω dicuntur apud Græcos, siue quod apud Megarenfes nutrix sphinx appelletur, siue quod Megarensium mores improbi, sediti, & populari conuiuium quodam notati fuerint. Vnde Aristophanes in Vespis, risum Megaricum, de quo dictum est alibi, taxat:

Μὴ δ' ἀνγέλωτα μεγαρόθεν κέκλεις μένον. i. Sed ne Megaricos rursus infractos iocos.

Suidas refert & hunc uersiculum, sed tacito, ut solet, auctoris nomine.

ΑΝ

Αλλ' ἔστιν ἡμῖν μεγαρική τις μηχανή. id est, Nobis adest Megarica quaedam machina. Rīsum, seu iocum Megaricum, intelligit molliciem Megarensium. Refertur in collectaneis Diogeniani.

Mellis medulla.

Μέλιτος μενέδος, id est, Mellis medulla. De re maiorem in modū suavi dicebatur. Vnde & Ennius apud M. Tullium, M. Corneliū Cethegum, Suadæ medullam appellat, ob singularem suauiloquentiam. Nam quod optimum est, id natura videtur intime recōdidisse, Vnde & illa passim obuia, In medullis, & medullitis amare; non discedit a simulacro proverbiali. Huius est forma: τῆς ἑλλάδος ἑλλάς.

Meliores nancisci aues.

Ἀμεινόνων οἰωνῶν τυχεῖν, id est, Meliores nancisci aues dicuntur, quibus post res aduersas succedūt prosperiora. Nam ut apud Latinos auis, & ales interdum non animal, sed omen ipsum, & augurium significat, itidem apud Græcos οἰωνός, & ὄρνις, cum ἔρεθός non eodem accipiatur modo, quemadmodum indicat Eustathius in primū Odyseæ librum. Horatius in Odis:

Mala duci aui domum Idem alibi: Μᾶρονιζ carminis alite, Home, Iliados Ω.

Μηδέ μοι αὐτῆ ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλδω. id est, Hiscæ mihi ne tu fueris mala in ædibus ales.

Rursus eiusdem operis M.

Εἰς οἶονός ἄριστος ἀμύνασθαι περὶ πάτρης. i. Optimum id augurium est, patriam virtute tueri.

Laborauit autem hac superstitione antiquitas, ut in magnis rebus aggrediundis auium occursum obseruaret, neque defuerunt, qui eam velut artem profiterentur. Atque hinc apud Romanos augurium collegium. Iam pene explosa est apud Christianos huius professionis superstitio, sed ita ut in eius locum successerit malum prope pestilentius, atq; adeo conduplicatum, nempe horum, qui ex astris futura pronunciant.

Aliud genus remi.

Ἄλλο γένος κώπης, id est, Aliud genus remi. Dicebatur olim, vbi quispiam res nouas, &

antea nō visas induceret. Aut vbi quis veris moribus pristinis, nouum, & inusitatum vitæ genus institueret. Hinc ortum aiunt, quod Hercules cum ad boues Erithræas nauigaret leonis exuuiō carbasi vice, claua mali loco, pro rudentibus pharetræ loris, pro remo arcu, denique pro nauigio lebece sit vsus: Quod inusitatum profecto nauigandi genus cum vidissent accolæ, acclamabant: ἄλλο γένος κώπης. Refertur in Platarchi collectaneis.

Glansior lauro ardente.

Μεῖζονα βοῶν δάφνης χλόρας κραιμένης, i. Magis vociferatur, quam laurus viridis incensa, propterea quod Laurus adhuc virēs in ignem coniecta, maximos crepitus edit. Vnde & in maleficijs amatorijs incendi cōsuevit, tanquam amantium querimonias repræsentans.

Daphnis me malus vrit, ego hęc in Daphnide laurum.

Refertur a Diogeniano.

Nunc leguminum messis.

Νῦν ὁ σπρίων ἀμντος, id est, Nunc leguminum messis, id est, nunc tempestiuum, hoc, aut aliud agere, veluti si quis admonet iuuenem nunc adesse tempus, parandæ gloriæ, parandæ eruditioni, parandis opibus idoneum, dicat, νῦν ὁ σπρίων ἀμντος. Sumptū a rusticis, qui tum maxime vigilant, nec sinunt illud tempus per otium perire. Recensetur a Diogeniano, & Suida.

Nunc dij beati.

Νῦν θεοὶ μέγαρες, id est, Nunc dij beati. Vox erat velut adgaudentis & adgratulantis quoties nocentibus supplicium meritis dignum contigisset, perinde quasi dijs & iucundum, & honestum sit, ut scelerati dent pœnas. Contra probrosum si viris improbis res secundæ sint, videlicet iuxta sententiam illam proverbialem:

Θεὸς δ' ὄνειδος τῆς κακῆς διδάμνονεῖν. id est, Probrū est deo, si res malis sint prosperæ.

Ouium nullus vsus.

Προβάτων ἔδεν ὄφελος ἐὰν ὁ ποιμὴν ἀπῆ. i. Ouium nulla vtilitas, si pastor absit. Admonet adagium ἀναρχίαν rem esse omnium perniciosissimam. Nihil recte faciunt ministri, nisi adsit herus. Inutiles discipuli, quoties

ties abest præceptor. Inutilis populus, nisi principis auctoritate gubernetur. Apparet senarius fuisse. Nam paucis syllabis commutatis restitueretur hoc pacto:

Προβάτων γὰρ ἔδεν ὄφελος ἐὰν ποιμὴν ἀπῆ, i. Namque vsus ouium nullus, vbi pastor deest.

De huius animantis stultitia, quamque sibi sit inutile, ni pastoris cura succurrat, lege quæ alias ex Aristotele citauimus in prouerbio: Ouium mores.

Periculum prora felis.

Κινδύων ἢ ἐν πρόρᾳ σελίς. id est, Periculum sella prora. Quoties in re quapiam præcipuum periculum, caputque negotij esse significamus. Nam hostes expugnaturi nauim, in proram primum assultum faciūt. Selis autem sella est, quæ in proris esse consuevit, si Zenodoto credimus.

Impete peritum artis.

Βάλλ' εἰς ἔχοντα τῶν ἐπισήμων, id est, Iaculare in eum, qui nouit artem, vbi quis conuitium facit homini, qui norit & ipse retorque conuitium, aut qui carpit velut imperitum, qui non inferior sit in artis scientia. Sumpta metaphora videtur ab ijs, qui iaculo, aut saxo petunt eum, qui callest ictum vel declinare, vel in iaculantem retorque.

Philippi gallus.

Φιλίππου ἀλεκτρυόν, id est, Philippi gallus. Hoc dictitari consuevit, vbi quis de leui quopiam facinore, perinde vt maximo sese iactaret. Nam Alectryon dux quidam erat Philippi Regis, quem Chares Atheniensis confecerit. Apparet autem Charetem hūc huius facti, nimium crebro, nimisque insolenter apud populum Atheniensem verba facere solere, vt hinc vulgo sit vsurpatum. Recensetur apud Zenodotum.

Parit puella, etiam si malè adsit viro.

Τίπτε κῆρι θταν κακῶς ἀνδρὶ παρέη, id est, Parit puella, cum malè etiam adfuerit viro. Dicit conueniet, quoties res facile conficitur ex sententia, etiā si negligēter, & ignauiter gesta fuerit. Veluti puella, ppter etatis felicitatem facile gerit vterum, etiam si cum viro non admodum viro rem habuerit. Non item anus, immo bis virum requirit ætas affecta mulieris. Egreium inge-

nium etiam sub malo, & indiligente præceptore bonas litteras assequitur. Contra si discipulus sit ὄν κῆρας, præceptor etiā optimus, oleum perdit, & operam.

Pafetis semibolus.

Τὸ πάσητ ἡμιβόλιον, id est, Pafetis semibolus. De re noua, stupendaque, & prestigij simillima. Veluti cum orator efficit, vt eadem causa primum optima, mox pessima videatur, res eadem maxima, statimq; minima appareat. Et cum sophistæ demonstrent eundem & asinum esse, & hominem. Aut vbi quis asseuerat id factum, quod citra magiam aliquam fieri non potuerit, libebit ἐπιφανῆν, πάσητ ἡμιβόλιον, Nec in tempestiuiter dixeris, cum quidam ita dāt munus aliquod, vt idem mox arte quadam ad se retrahant. Tradunt Pafetem quendam præstigiarium, & magiæ peritia primū nomen meruisse. Is incantamentis quibusdam efficiebat, vt repente conuiuium omnibus instructum partibus adesse videretur: rursum vbi libuisset, omnia protinus euanescebant. Emebat autem frequenter, preciumq; rei numerabat, verum mox nummus non apud venditorem, sed apud Pafetem reperiebatur. Huiusmodi ferme tradit Suidas.

Paruus semper tuus pullus.

Μικρὸς αἰεὶ ὁ σὸς πῶλ, i. Paruus semper tuus pullus: vbi quis ob staturæ breuitatē diu puer videri cupit. Cōueniet & in hos, qui tametsi natu grandiores, tamen verborum delicijs affectant videri iuueculi. Aut cum ob amorem cascus cascam puppam vocat, & ipse vicissim puppam audit, quod alias indicauimus. Aristophanis interpres admonet apud Græcos, quod cuique vehementer carum esset, id pullum illius appellari solere. Blandimur autem verbis diminutiuis, eoq; in Equitibus quidam populo blandiens appellabat illum ἀμύδιον, id est, popellum, eoq; mox audit: ὡς ἀπὸ μικρῶν, ἔνυς αὐτῷ θεωπιδματιῶν γεγέννησαι, id est, vt ἐπυσillis blādiciolis beneuolus illi factus es: parna uocat blāda, atque is vicissim audit: καὶ σὺ γὰρ αὐτὸν πολὺ μικροτέροισ, τέταν δολέσασθαι εἶλες; quod ipse multo abiectius adulatus esset populo.

Phaselitarum sacrificium.

Φασηλιτῶν βῦμα, i. Phaselitarū sacrificiū, tanquam

tanquam vile, citraq; sanguinem. Sordidum, ac tenuem sumptum hoc adagio significabant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphiliæ gentem moris esse, vt pisciculi falsidijs sacrificentur. Auſtor Zenodorus. Eudemus item scribit, eos Capro deo falsamentis rem diuinam facere, eiusq; rei testem citat Callimachum. Finitimum est illi: Sine fumo sacrum.

Peius Babys tibia canit.

Κάκιστον βάλβος ἀυλεῖ, id est, Peius Babys canit. Hoc adagium iaci consuevit in eos, quorum exercitatio semper vergit in peius. Quod genus sunt oratores quidam, qui quod diutius dicunt, hoc dicunt indoctius. Referuntur autem ad huiusmodi fabulam. Ferunt Babym fratrem fuisse Marfyæ, qui non veritus est ipsum Apollinem ad canendi certamen euocare. A quo cum esset victus, ab eodem supinus de pinu suspensus, excoriatuſ est. Deinde cum Apollo pararet Babym quoque perdere, intercessit Pallas, admonens hunc vsque adeo infelicitate, & indoste tibijs canere, vt omnino negligendus esse videretur, κάκιστον, inquit, βάλβος ἀυλεῖ, id est, Deterius Babys tibijs canit. Quibus verbis commotus Apollo Babym adeo contempsit, vt eum ne supplicio quidem dignum existimaret, sed sua potius inscitia iudicaret relinquendum. Vsurpabitur adagium & per comparationem, vt mentione facta de præceptore indocto, si quis de discipulo percunctanti, hoc pacto respondeat, κάκιστον βάλβος ἀυλεῖ, Neq; vero repugnamus, si quis hoc loco κάκιστον, accipiat pro miserius, vt sit sententia, Babym infeliciorem esse, dum indocte canens omnibus est ridiculus, quam si tolleretur e medio. Meminit huius adagionis Athenæus libro 14, ostendens dici solitum de ijs, qui in dies deterius canerent. Quamquam hic locus apud hunc auctorem deprauatus est in vulgatis exemplaribus, ni fallimur. Sic enim legimus, καὶ κίων ἢ βάλβος ἀυλεῖ, id est, Et Cion, aut Babys canit. Erroris ansam præbuit, quod paullo ante commemorans incertos tibicines, quos Hipponax iambographus lacerasset, nominauit Cionem, Codylum, & Babym. In collectaneis, quæ excudit Aldus reperitur, τὸν βάλβου ἑταίρον, id est Babys chorum, pro indocto, parumq; modulata cantione, & fabulam adscriptam huiusmodi: Mæandro fluuio dyo fuerunt si-

lij, quorum Babys solitus est vnica tibia cauere, Marfyas duabus Phrygio more. Cum autem suum vterque chorum haberet, & Babys inscite tractaret tibiam, frater eo insolentia sublatuſ est, vt Apollinem quoque præ se contemneret, a quo cum esset excoriatuſ, iamq; Babyi similis poena pararetur, Palladis interuentu exemptuſ est supplicio. Verum suspicamur scripturam esse deprauatam, ac legendum esse τὸν βάλβου, χεῖρον, vt idem sit cum eo quod modo retulimus.

Cercopum cætus.

Ἀγορὰ κερκόπων, i. Cætus Cercopum, de conciliabulo, conuentuq; versutorum, & improborum hominum dicebatur, Narrat enim, Cercopes quosdam in Epheso fuisse, notæ fraudulentia viros, qui suis dolis conati sint ipsi Ioui imponere. Hos admonuerat mater, ne in Melampygu incidere, id quod euenit. Nam post ab Hercule victi sunt iussu Omphales. Quidam aiunt, quosdam ob imposturas, & malas artes, κερκόπων, quasi caudatos appellatos fuisse apud Ephesios, atq; Athenienses, vt idem sit sensus huius adagionis, & illius cuius alibi meminimus, λύκος δολός. Torquet hoc conuitium Æschines in Demosthenem: οὐ γὰρ μὲν ἐν τῷ ποτὶ ἑκκερω, ἢ τὸ καλόμενον παλάμη, ἢ τὸ παλιμφορον, ἢ τὰ τοιαῦτα εἴματα, ἐκ τῶν πρότερον. νυνὶ δὲ ἐξηγητῶν τῶν λαβῶν τῆς πάσης κακοθητίας μεμύθηται, id est, Aliquando fuisse cercopeni, aut quod dicitur pæpalema, aut palimbolum antehac nesciebam. Nunc vero nactus hunc omnis malitia expositorem, didici. Videntur & illa duo verba pæpalema, & palimbolum fuisse iactata vulgo. Hefychius indicat παλιμφορον dictum hominem ποικίλον ἐν κακίᾳ, id est, varium in malitia: dictum apparet à πάλω, quod est, moueo, & παλιμφορον syllaba per conduplicationem adiecta est, cuius futurum παλώ. & παλιμφορον est circumspicere, ac scrutari, nihilq; non tentare. Rursus παμπύλη, subtilissima pars frumenti cribro excussi. Concussione fit vtriusque fortitio, & frumenti purgatio. Vnde de πάλω, fors, & πάλω farina. Proinde qui se vertunt in omnia, pæpalematis commate notari uidentur, simul allusum suspicamur ad uoces. Nam πάλω puerum sonat, & πάλω uenor, siue in retia duco. Idem exponit multis uerbis quid sit παλιμφορον, nimirum

nimirum hominem, qui sibi minime constat, sed facile in diuersum reuoluitur. Susplicamur conuitium sumptum ab instrumentis sic arte confectis, vt facile recurant in diuersum, atque hinc detortum in hominem lubricæ fidei.

Ceruinus uir.

Ἐλάφου ἀνὴρ, id est, Ceruinus uir, olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis, quã uiribus. Ceruus enim animal cursu perniciosissimũ, & in uenatu pedibus sibi querit salutem. Vnde apud Homerum Iliados primo, Achilles, vt uir fortis, Agamemnoni, uelut imbelli, & ignauo conuitium facit ad hunc modum:

Οἰνοβαρῆς, κινὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίω δ' ἐλάφου.

Obijcit illi temulentiam, impudentiam in occupandis aliorum præmijs, & corceruinum, quod ad congressum timidus esset. Aristoteles libro De natura animalium nono tradit, ceruo natiuum quandam inesse prudentiam, ut quod uiribus tueri non potest, id efficiat ingenio: parere enim iuxta semitas, quo uidelicet tutior sit à belluis propter hominum frequentiam. Deinde postea quam peperit inuolucrum statim exedit, ne deprehendatur: præterea hinulum ducens in stabula monstrat, ac consuefacit quo debeat fugere, si quod immineat periculum, id ait saxum esse abruptum.

Cercopissare.

Κερκόπιζεν, id est, Cercopissare dicuntur, vel qui lasciuunt, aut qui adulantur. Metaphora ducta ab animantibus, quæ mota cauda ad blandiuntur, vt Cryſippo placet, Suida teste: uel qui molesti sunt, obturbantq; & obstrepunt, vt uox deflexa sit à Cercopibus Iliis Lydijs, quos Hercules, quod sibi cum Omphale cubanti, petulantius obturbarent, amicæ iussu victos de claua suspendit, quemadmodum retulimus in adagio: Ne in Melampygu incidas.

Vale carum lumen.

Χαῖρε φίλον φῶς, id est, Vale gratũ lumen. Hoc apparet vulgo dici solitũ, quoties extingueretur lucerna. Referunt autem ad fabulam, non admodũ castam, sed docendi causa referendã tamen. Narrant enim anũ quampiam, cum nuda libidinari pararet,

extinxisse lucernam, ne rugæ, sitisq; corporis ostenderet, & extinguentẽ dixisse, χαῖρε φίλον φῶς, id est, Vale amicum lumen. quæ quidem uerba suspicamur hoc magis in vulgi iocum abijisse, quod iisdem utantur in tragœdijs exituri è uira, uelut Polyxena in Hecuba Euripidis, Iphigenia in suis nominis fabula, Alceſtis, Electra, aliãq; complures. Tameſi Plutarchus Cõiuualium quæſtiuncularum, Decade 7. problemate 5. indicat dictum à quodam, qui amicæ prodeunti in conspectum, cum ipse uino, opianatur, cæcitet, χαῖρε, inquit, φίλον φῶς. Poterit ad varios vsus accommodari paremia. Siue cum nos significamus licentius agere uelle. Nox autem tegit omne dedecus, & quoniam iuxta Nalõnem, pudore vacat, accommoda uidetur inhonestis, ac flagitiosis actionibus, quas eo Lucianus νυκτερινῶς appellat. Huc alluſit Aristophanes in Concionatricibus, cum mulierem uolentem deijcere alium, ita loquentem facit:

ἢ πάντα χεῖρον νυκτὸς ἐστὶν ἐν καλῷ. id est, An uero ubiq; est hoc honestũ noctibus.

Siue cũ relinquimus amicum, aut rem interius adamatam. Siue cum inuinius mulierem iam marcida forma, quæq; non possit nisi per tenebras adamari, χαῖρε φίλον φῶς. Aut cum significabimus nobis perisse rem longe carissimam. Siquidẽ diuus Ambrosius in homilijs, quas cõscripsit in Euãgelium Lucae, refert ad huiusmodi fabulã: Theotimo cuiusdam, cum graui morbo oculorum laboraret, medici interminati fuerant, ne cum uxore rem haberet: si faceret, prorsus cæcitatem imminere. Verum is libidinis impatiens, non potuit sibi temperare, quin uxorem amplecteretur. Itaq; cum iam medio Veneris calore ferueret, & in mētem uenisset medicorum interdictum, χαῖρε, inquit, φίλον φῶς, id est, Vale amicum lumen. Nimirum intelligens se uoluptatem eam perbreuẽ oculorum dispendio emisse, Similis est apud Martialem fabula de Phryge quodam lusco bibone, cui cum interdictũ esset à medicis, ne biberet uinum, alioqui nihil uisurum, protinus ad motis poculis:

Valebis, oculo, inquit. exitum requiris? Vinum Phryx, oculo bibit uenenum.

Veni at hospes quisquis profuturus est.

Ἐν ἑλθοῖσι ὄσι δὸν ἴσσει. id est, Veniat

Veniat qui proderit hospes.
 Theopompus, citante Zenodoto, scribit hoc adagium ex Philippi regis apophthegmate profectum esse. Nam is, vbi Theffalorum ciuitatem subuertisset, & hospites, quos inibi reperit diuendidisset, per iocum dicebat:
 Ξένου ἑλθοὶ ὄσις ὁ νόσος.

Videtur ex oraculo, aut poeta quopiam sumptū. Est enim hemistichium carminis heroici. Admonet adagium, eorum demū aduētum esse gratum, qui commodi quippiam afferunt. Ouidius:

Ipse licet venias Musis comitatus Homere,
 Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Obolum reperit Parnætes.

Ὁ βελόνευρε παρνοίτης, id est, Reperit obolum Iti Parnætes. Accōdōdari poterit ad illos qui nouū aliquod excogitarunt præmiū, quo illeſcent. Natū autē a Callistrato Athenienſium Reipublicæ principe, cui cognomen additum Parnætes. Is enim inſtituit, vt in iudicijs, & cōcionibus nummuli quidam diſtribuerentur. Quam rem Comicoſum inſectatio vertit in prouerbium.

Aperta muſarum ianuæ.

Ἀνεγμῆσαι μῦσῶν θύραι, id est, Apertæ Muſarum ianuæ. Hoc adagio cōueniet uti, quoties aliquem facili, promptoq; ingenio ſignificamus, & in percipiendis optimis diſciplinis celerem, quaſi Muſis fauentibus, & haud grauatim ſuppeditantibus. E diuerſo, qui tardiores ſunt, clauſis Muſarum ianujs diſcere dici poterunt. Aut ſi quando dicemus, non oportere celare doctrinam Muſarum munus, ſed candide, citraq; inuidiam impertire, tanquam lumen de lumine ſuppeditantes. Refertur a Zenodoto.

Martis campus.

Ἀρεῶν πεδίων, id est, Martis campus. Suidas ex Alexandridis Piſandro citat. In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi viderentur, quiq; rem vi, non iudicio gererent. Non doctis diſtis, ſed pugnis. Nō ex iure manu conſertum, ſed improbis clamoribus. Et quibus ius eſt in armis, quos Heſiodus eleganter compoſita voce χερσίνιας vocat. Ceterum in quo quis valet, id Græci campum illius vocant.

Argenteis haſtis pugnarē.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι, id est, Argenteis haſtis pugnarē dicuntur, qui cum negotium alio pacto confici nequit, muneribus, & largitione perficiunt. Nihil autem tam arduum, quod pecunia non explicetur. Quemadmodum eleganter dictum eſt a M. Tullio adione in Verrem ſecunda. Nihil eſſe tam ſanctum, quod non uiolari, nihil tam munitū quod non expugnari pecunia poſſit. Ortam aiunt paremiam ab oraculo quodam Apollinis Pythij, qui Philippo regi conſulenti quo pacto poſſet victoria potiri, reſponderit ad hunc modum.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχε, καὶ πάντα νικῆσεις, id est, Argenteis pugna telis, atque omnia vinces.

Videlicet iuuenes, vt quosdam largitionibus ad proditionem ſollicitaret, atque ita conſecuturum, quæ vellet.

Archyta crepita culum.

Ἀρχύτης πλαταγή, id est, Archytæ crepita culum. In hominem vehementer garrulū, & obſtreperum iaciebatur. Archytas, crepitaculi genus areum excogitauit, quod pueris luſtantibus daretur, ne quid interim ex vaſis domeſticis conſtingeret. Quemadmodum docet Ariſt. 8. libro Politicorum Suidas indicat Archytam fuiſſe Pythagoricum Empedoclis præceptorem. Quamquam huius nominis referuntur aliqua, tamen conſentaneum eſt hunc Tarſinum philoſophum eius organi fuiſſe opificem, utpote qui fertur in mechanicis mire præcelluiſſe. Cuius & columba lignea celebratur, ita ratione mathematica librata vti volaret. Quamquam Diogenes Laertius in huius vita reſtat, huius nominis & architectum fuiſſe quendam, qui librum quoque conſcripſerit de machina. Colūba meminit & A. Gellius lib. 10. cap. 12. ex auctoritate Phaorini tribuens inuētum hoc Archytæ philoſopho. Sed vtriuſcuſque fuit inuentum, conſentaneum, eſt huiusmodi quoddam organum fuiſſe, quod ſuapte ſponte ſonaret. Vnde non abſurde torquebitur in eos, qui naturæ vitio, quouis loco, quauis de re, & apud quosuis, quiduis garrunt, quos Græci λάλις, ἀμετροπέις, ἀκροταμίβης, & πολυμίβης appellant, Latini garrulos, locutuleioſ, rabulas,

bulas, blaterones, & linguaces: In quos Eupolis ſcite:

Δαλεῖν ἀριſτος, καὶ δὴ μὴ αὐτὰρ λέγειν. i. Ad garruendum præcipuus, & optimus, Verum ad loquendum nemo minus idoneus.

Nec inſcite Epicharmus,
 Οὐ λέγειν δένος, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος. id est, Nihil valebat eloquendi viribus, Verum ſilendi habebat impotentiam.

Habebatur ſimile quiddam & apud Romanos, Citeriam appellabant. Erat ea eſſigies quædam arguta, & loquax, quæ ridiculi gratia in pompa vehi ſolita ſit. Vnde M. Caro in M. Cecilium: Quid ergo dicerem amplius, quem ego denique credo in pompa veſtitatum iri, ludis pro Citeria, ac ſpectatoribus ſermocinaturum? Ergo prouerbij ſpeciem habebunt orationes huiusmodi, Citeria loquacior. & præ hoc mutam dicas Citeriam, & vnus cum multis Citerijs certare poſſit.

Aratro iacularis.

Ἀρότρον ἀκοντίζων, i. Aratro iaculari dicuntur, qui quippiam incircumſpecte faciunt, haud proſpicientes quid ſit in poſterū euſurum, aut qui ſuo magno incommodo conantur alterum lædere. Quiſquis enim iaculo aratro petit alium, iſ quo morem gerat iræ, ſemet re neceſſaria priuat, cuius uſum paullo poſt ſit deſideraturus. Recenſetur a Diogeniano. Tranſlatū videri poteſt a belli temporibus, quibus vomeres, maræ, & ſarcula, reliquaque agriculationis arma, in Martia diſſinguntur arma. Plutarchus in commentario: περὶ τῆς ἀθυμίας uſurpat, ueluti de re vehementer abſurda: ἐδὲ γὰρ ὁ τοῦ δένος ἀρότρον βολόμενος, καὶ τῶ βολῆ τὸν λαγὼ κωμῆσταιν, δις ὑχίς ἐσίν, id est, Neque enim iſ, qui uult aratro iaculari, & bone leporē uenari, eſt infortunatus.

Atticus moriens porrigit manum.

Ἀττικὸς ὑπέχει τὴν χεῖρα καὶ ποθνήσκων, i. Atticus porrigit manum, etiam cum moritur. Huic adagio locum fecit Athenienſis in muneribus captandis, & aucupandis lucris inſatiata cupiditas. Vnde & apud Ariſtoph. frequens iocus in τὰς ἀλωροδοκίτας. Auctor Diogenianus.

Argi collis.

Ἀργὲ λόφος, i. Argi collis. Vbi quis ingen-

tibus malis eſſet implicitus. Poſteſt accomodari, vel ad locum, vel ad negotium varijs obnoxium calamitatis. Natum autē a colle quodā, cui cognomen Argi, frequentibus homicidijs, ac latrocinijs inſami.

Aſinus eſuriens ſuſtem negligit.

Ὀν ὁ πεινῶν βοπάλι ἀμελεῖ, id est, Aſinus eſuriens ſuſtem negligit. In eos congruit, qui ventris, compendijve gratia quamuis contumeliam perferunt. Refert Ariſtot. in lib. Moralium tertio, ἐπεὶ ἔτω γε χαλὰ σὶ ὄνοι ἀνδρείοι ἀνὲν πεινῶντες, τυπτόμενοι γὰρ ἐκ ἀφίκαντα τῆς νομῆς, id est, Nam iſto pacto & aſini cum eſuriunt eſſent fortes, quod licet verberentur, non diſcedunt tamen a pabulo. Negans fortem eſſe cenſendū, qui quouis pacto toleret incommoda. Alioquin aſinos longe fortiſſimos futuros, qui dum eſuriunt, nullis verberibus a pabulo dimoueri queunt. Apparet ex Homero ſumptum, qui ſanè quam elegatè deſcribit aſiniam patientiam Iliados λ.

Ὡς δὲ ὅτ' ὄνος παρ' ἀρερανῶν ἐπιήσατο παῖδας
 Νωθῆς, ὃ δὴ πολλὰ περὶ βοπάλι ἀμφοῖς ἐάητο
 Κέρεται εἰσελθὼν βάλυ λήιον, ὃ δὲ τε παῖδας
 Τύπτουσιν βοπάλοις, βίη δὲ τε νηπίη αὐτῶν,
 Σπυδῆ τ' ἐξήλασαν ἐπεὶ τ' ἐκὼρῶσατο φορβῆς.
 id est,

Vt cum per fegetes ignauus trāſit aſellus
 Inuitis pueris, cui multus tergoſta circum
 Iam crepuit ſuſtis, neque ſeguius ille profundam
 Ingreditur ſegetem, pueri ſed ſuſtibus illum
 Cædentes ſtudio, tandem ac puerilibus aruo
 Viribus eiſciunt, vbi paſtu expleuerit aluum.

Aut cucurbita ſtorem, aut cucurbitam.

Ἡ κήρυξ, ἢ κολοκυθίτις, id est, Aut florē, aut cucurbitam. Id perinde valet quaſi dicas: Aut mortem, aut vitam, aut ſuſtrum, aut dānum, aut victoriam, aut contra. Græci cucurbitæ ſtorem κήρυξ appellant. Incertū autem vtrum mox euaneſcat, an cucurbitam ſit pariturus. Proinde per ſtorem, mortem, aut fruſtratam ſpem ſignificabant, per cucurbitam vitalem. Diphilus apud Zenodotū: ἐν ἡμέραις αὐτὸς ἐπὶ τῶν γέρον βέλω παραχρῆν κολοκυθίτις, ἢ κήρυξ. Ipe ſibi ſex intra ſeptem dies exhibere volo cucurbitā,

aut erinum, id est, possum efficere, vt aut re-
ste valeas, aut moriaris. Huic non dissimi-
le est illud, quod apud Homerum Odyf-
sæ d. dicit spectrum apparens Penelopæ
dormienti:

Ζῶει ὄγ' ἢ τεθνηκε, κακὸν δ' ἀνεμῶλια βέλ-
ζειν. id est,

Is superest, aut interijt. Nam vera loqué-
dum est,

Et quod ad huius imitationem Horatia
nus dixit Tiresias:

O Laertiade, quidquid dicam, aut erit,
aut non.

Nuda gratia.

Αἱ χάριτες γυμναί, i. Gratia nuda. Admo-
net adagium, vt candidè, ac benigniter im-
pertiamus amicis. Aut ne quid inter ami-
cos fictum, aut fucatum, verum nuda, sim-
pliciaq; omnia. Nam poetæ tres fingunt
charites, id est, gratias, humanitatis, & be-
nevolentia præfides. Horat. in Odis:

Gratia cum nymphis, geminisq; sorori-
bus audent

Ducere nuda choros.

Idem alibi:

Et solutis gratia zonis.

Sunt qui paræmiâ ad ingratos referant,
quod ab ijs gratia veluti dispoliétur, dum
semper auferunt beneficij quippiam, nihil
repndunt. Itaque conueniet in illos, qui
sua benignitate rediguntur ad inopiam, lar-
gientes amicis quidquid naçi fuerint.

Crobyli iugum.

Κροβύλι ζεύγος, id est, Crobyli iugum. De
societate duorum pari improbitate dici cõ-
suevit, vt de quibus est in Epigrâmatibus Mar-
tialis libro octauo.

Vxor pessima, pessimus maritus,
Miror non bene conuenire vobis.

Ductum prouerbiu à Crobylio leno-
ne quodam omnium scelestissimo. Is duo
scorta domi alebat, quorum lenocinijs
quam plurimos adolescententes in pernecio
alliciebat, nec his contentus, eosdem ille-
ctos furto compilabat. Vnde Crobyli iu-
gum dictum, vel quod digni viderentur,
qui tanquam pares improbitate cum hoc
copulari deberent, vel quod iugum, id est,
par scortorum aleret domi.

Mylus omnia audiens.

Μύλος πάντ' ἀκούων, id est, Mylus omnia

auscultans. Dicitur solitum, vbi qui se diffi-
mularè audire, fingeretq; surditatè, cum
omnia tamen auribus curiosis captaret, au-
scultaretq;. Tractum videtur à mola, vn-
de exploratores obseruare soleant quæ fie-
rent, nam μύλον molam sonat Græcis, aut
Mylu curiosi cuiuspiam moribus. Zenodo-
tus testis est, Cratinum hoc vsum adagio
in Cleobulinis. Hesychius indicat Mylon
fuisse poetam quempiam Comicum, præ-
terea piscis esse nomen, nullum opinamur
sentiens. Ad hæc μύλλον Græcis significa-
re, curuum, obliquum ac distortum. Scri-
bit enim duplici λ. De carcini Strobilis di-
ctum est alias. Habent autem principes
quidam & hoc lycophantarum genus, qui
se fingunt surdos, ac mutos, quo magis au-
dita referant.

Nos decem Rhodienses, decem naues.

Ημεῖς δέκα ῥόδιοι δέκα νῆες, i. Nos decem
Rhodienses, decem naues. In eos torquendū,
qui nimium suis tribuunt viribus. Natum
videtur à dicto Thrasonis cuiuspiâ, qui de-
cè homines, decè nauibus opposuerit. Nisi
malum ad Homericum illud referre:

Τηλεπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἦτο τε μέγας τε
Ἐν ῥόδῳ ἐννέα νῆες ἄγεν ῥοδίων ἀγερῶχων. i.
Telepolemusq; Heraclides, magnusq; bo-
nusq;

Ter ternas naues Rhodij præstantibus
aptas

E Rhodo egit.

Obliquus cursus.

Κάμπιος δρόμος, i. Obliquus cursus. Quo-
ties res arte, ac dissimulanter agitur. Aut
quoties aliud præ nobis ferentes alio tendi-
mus, & cuniculis, atq; ambagibus quibus-
dâ pergamus ad id, quod assequi conamur.
Sumptum adagium à genere quodam cur-
sus, qui κάμπιος dictus est, propterea quòd
anfractibus certis, ac flexibus perageretur.
Vt in alijs impetus, & celeritas plurimum
valuerit, in hoc ars, & ratio plus habuerit
momenti. Huiusmodi cursus genus descri-
bit Virgilius lib. 5.

Olli discurrere pares, atq; agmina terni
Diductis soluere choris, rursusq; vocati
Conuertere vias, infestaq; tela tulere.
Inde alios inest cursus, aliosq; recursum.

Ac paullo post:

At quondam Creta fertur labyrinthus in
alta

Parietibus

Parietibus textû cæcis inter, ancipitemq;
Mille vijs habuisse dolum, qua signa se-
quendi.

Falleret indeprehenfus, & irremeabilis
error.

Potest à nauigâtibz traductû videri, cũ
reslantibus ventis, transfuersim nauigant.

Ne Iuppiter quidem omnibus placet.

THEOGNIS in sententijs:

Οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς
Οὐδ' ὄν πάντας ἀρδένει, ἔτ' ἀπέχων. i.
-Neque Iuppiter ipse,
Sine pluat, seu non, vnicuique placet.

Hodieq; vulgo dicunt, neminem inueni-
ri, qui satisfaciat omnibus. Nam alijs alia
probantur. Et:

Tres mihi conuiuæ, prope dissentire vi-
dentur:

Poscentes vario multum diuersa palato.
Pindarus in Olympiorum 8.

Τερπνὸν δ' ἐν ἀνθρώποις ἴσον ἔσεται ἔδεν. i.
Inter homines nihil erit æque iucundū,
videlicet quòd alios alia delectant, & suū
cuique pulchrum est.

Non persuadebis, ne si per suaseris quidem.

Οὐ γὰρ πείσεις, ἢ δ' ἐν πείσει.

Haud etenim persuaseris vnquam,
Nec si etiam persuaseris istud, prouerbia
si schemate dictum ab Aristophane. Est au-
tem hyperbolæ genus, qua significamus tā
quã ἀδυνατώτατοι. Perinde quasi dicas:
Non credam, etiam si videro.

Nonit hæc Pylæa, & Tyttygiæ.

Οἰδέτε πολυὰ τὰ ἄντα, καὶ τυττυγίας. i.
Hæc & Pylæa nouit, & Tyttygiæ.

Hoc velut ænigmatè veteres innuebāt,
opes malis artibus quæsitæ. Tyttygiæ pla-
giarius quispiam fuit, qui seruos, & res alie-
nas, quas furto sustulerat, in Pylæa, is est Ar-
cadiæ locus, venditare consuevit, atq; hoc
quæstu diues euasit. Auctor Zenodorus.

Polycrates matrem pascit.

Πολυκράτης μητέρα νέμει, i. Polycrates ma-
trem pascit. Hoc adagium ex historia petunt,
narrâtes Polycratem Samiorum tyrannū,
matres militum, qui in bello interissent, re-
censuisse, easq; locupletioribus ciuibz nu-
triendas tradidisse, vnamquamq; his com-
médâtè verbis σοὶ ταύτην μητέρα δίδωμαι,
id est, Hanc tibi do matrem. Vsum prouer-

bij non adscribit Zenodotus, proinde libe-
rum est vnicuiq; conijcere, cui sententiæ
rectissime possit accommodari. Putamus
non incommode posse vsurpari, quoties ali-
quis in cõmendandis amicis est benignior,
officiosiorq;. Aut vbi quis alieno sumptu
de quopiam bene mereri studet, ita vt alijs
nummos impendentibus, ipse præter offi-
ciosa quædam verba nihil infumat.

Te ipsam laudas.

Σαυτὴν ἐπαινῆς, id est, Laudas te ipsam.
Hemistichium iambicum, quod accinitur,
vbi quis sese laudat, suiq; tibicinem agit.
Plene sic effertur:

Σαυτὴν ἐπαινῆς ὡς περ ἀσυδάμας γυναι. i.
Laudas te ipsam mulier Aftydamæ in mo-
dum.

Aftydamas histrio quispiâ fuit Morsimi
filius. Huic statua in theatro poneda decre-
ta fuerat, quod in agêdo Parthenæum sese
gnauiter, ac scite geflisset. Itaq; titulum ip-
se cõscripsit, in quo suas laudes complectebatur,
eumq; in concionem attulit, vt ap-
probatus adderetur statua. Verum suffra-
gijs populi decretum, ne molestus ille ritu-
lus inscriberetur. Ea res primum comœdiæ
iocis agitata, post in prouerbiu abiit. Ita
nunc quoq; non infacete vulgus dicitur,
malignos esse vicinos illi, qui ipse laudator
sui fuerit. Recensetur à Zenodoto. Titulus
quem Aftydamas statuae suæ inscripsit, ex-
tat etiam num apud Suidam:

Εἶθ' ἐγὼ ἐν κείνοις γενόμενος, ἢ κείνοι ἀμ' ἡμῶν,
Οἱ γλώσσης τερπνῆς πρῶτα δοκῶσι φέρειν,
Ὡς ἐπ' ἀληθείης ἐκρίβλυ ἀρεθῆς παρὰ μὲν Ἰ
Ναὺ δὲ χρόνῳ παρέχουσ' οὐκ ὀνόμας ἐχ' ἐπέσαι.
Eos versus elegâter Latinos reddidit, Cõ-
radus Goclemus, linguæ Latinæ publicus
olim professor in Academia Louaniensî, iu-
uenis vtriusq; linguæ ad vnguem doctus,
& in vtroq; scribendi genere mirificus arti-
fex, siue prosam orationem malis, siue car-
men, subscribere visum est:

Vixissent vtinam mecû illi, aut inter ego
illos,
Quos penes est linguæ suauiloquentis ho-
nos.
Præmia prima equidem citra certamê ha-
berem.
Nunc admittit, in quos nil habet inuidia.
Vsurpauit & Iulianus in epistola quadâ
ab Basilii: ἐπίνεσα γὰρ ἐμαυτὸν ὡς περ ἀσυ-
δάμας, i. Laudauit me ipsum vt Aftydamas.

Syrbena chorus.

Συρβλήνιος χορός, id est, Syrbenæ chorus. De choreis incompositis, ac tumultuosis olim dictitatum, Nam σύρβην quidam vocē existimant, qua subulci erga suos vtantur, vnde & σύρβη pro tumultu abutuntur. Ce- rerum Hesy chius interpretatur, σύρβη, με- τὰ θορύβην. Idem mox addit σύρβην Græcis fonare thecam fistularem, vnde συρβληνός dicitur tibicen, aut tumultuosus. Vsurpat Athenæus libro 15. Ἐπει βόρυβη κατέχευε τὸ συμπόσιον, ἔφη, τίς ἐστὶν ὁ συρβληνῶν χο- ρός, id est, Cum conuiuium esset plenum tumultus. Quis, inquit, iste Syrbenæorum chorus? Sic enim cōstanter refert hanc vocem Athenæus. Vsurpat idem pagina eius- dem libri proxima: & aliquanto post ex Clearcho docet, quis sit συρβληνῶν χορός, vi- delicet in quo quisque quod sibi visum fuerit, canat, nec aufcultet, quid præscri- bat is, qui choro præsidet, quiq; docet quemadmodum oportet canere. Ducta vi- detur metaphora à dissono illo porcorum grunnitu. Non in tempestiue dicitur in ho- mines inter se discordes, & querulos, aut vbi offendet aures imperitorum cantorum symphonia discors.

Hesiodi senectæ.

Ἡσίοδειον γῆρας, id est, Hesiodia senectæ. Longæua, viua xque sic appellabatur. Fer- tur enim de Hesiodi longæuitate Pindari epigramma quoddam huiusmodi: Χαῖρε δὲ τῆς ἡβίας, καὶ δὲ τὰ φρονεῖς ἀντιβολήσας Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχον σοφίης. Quod autē ait, eum bis pubuisse, signifi- cat, extremā senectam, quasi pueritiam re- ferentem, iuxta prouerbiū quod alibi re- tulimus, δὲ παῖδες οἱ γέροντες. Porro quod bis sepultum, alludit ad historiā, cuius me- minit Plutarchus in Conuiuio septem sa- piētum. Cum ob suspensionem interfectus esset in Locris, & cadauer eius abiectum in mare, Delphinorum agmen illud exceptū, in Rhium exposuit. Illic cum Locrenses sa- crum ex more peragerent, & recēs Hesiodi cadauer agnoscerent, rebus omnibus omif- sis, cædis auctores vestigarunt: eos compre- hensos, viuos in mare præcipitarunt, ac do- mos incenderunt. Hesiodum in Nemeo se- pulierunt. Sed occultat sepulchrū propter Orchomenios, qui moniti oraculo, cona- bantur viri reliquias apud se seruare. Vnde

consentaneum est quemadmodum Home- ri natiuitatem permultæ vrbes sibi uendi- cant, ita Nemeos simul, & Orchomenios Hesiodi sepulchrū sibi asserere. Nisi sepul- tum semel accipere malumus, cū in mare proiectus esset. Proinde video lector, ne pro ἀντιβολήσας legendum sit ἀντιόσας, quod paternum admittit casum, cum signi- ficat conseq̄ui, aut nancisci.

Lotum gustauit.

Λωτὸν ἔφαγες, id est, Lotū gustasti, de iis dicebatur, qui diutius in peregrinis regio- nibus hererent, veluti obliti reditus. Neq; incōcinnè dixeris in eos, qui simularq; se- mel voluptatem inhonestam degustarint, ad pristina studia reuocari non queunt. Sū- ptū à fabula Lotophagorū, de quibus me- minit Homerus Odyssææ lib. 9. narrās quē admodum Vlyssis socij gustata apud Lotophagos populos herba loto, redire ad na- uim noluerint, nisi verberibus adacti:

Ἀλλ' ὄσφι ἔδωσαν λωτὸν πᾶσα δαῖτα. Τὸν δ' ὄσφι λωτὸν ὄσφι μελιθεῖα καρπὸν, Οὐκ ἔτ' ἀπαγγέλλω πάλιν ἦθελον, ἔδ' ἐνέε- δαι. Ἀλλ' αὐτὸν ἔδωσαν μετ' ἀνδράσι λωτοφάγοισι Λωτὸν ἔρεπτόμενοι, μὲνέμεν, νόσαστε λαδύ- δαι. id est,

Verum illis lotū degustādā exhibuere. Ast horum quisquis loti gustarat amicū Et suauē fructū, neq; nuntia protinus illi Villa remittere cura, nec ipse redire stude- bat.

Verum inibi cum Lotophagis remanere volebant

Obliti reditus, carpturi germina loti.

Est autē Lotus, quam eandem celtim di- ci docet Dioscorides libro 1. arbor, de qua Plin. lib. 13. Tam dulcis ibi cibus, vt nomē etiam genti, terræq; dederit, nimis hospita- li, aduenarum obliuione patriæ. Est & her- ba eiusdem nominis gratissima & ipsa pala- to, de qua permulta Theophrastus libro De Plantis quarto, capite nono. Reperi- mus & hoc prouerbiū in collectaneis cu- iusdam recentioris: quod quoniam uideba- tur haud illepidum adscripsimus.

Ex ore lupi.

Ἐκ λυγῆ στόματι, id est, E lupi rictu, ubi res quæpiam præter spē recipitur, quæ iā plane perijisse videbatur, veluti cum pecu- nia erepta à prædonibus, aut rapaci tyran- no,

no, aliquo inopinato casu recuperatur. So- lent enim sic recepta esse gratiora. Sic Flac- cus in Odis: Vel hædus ereptus lupo. Nota metaphora. Adagium refertur à Diogenia- no. Natum videtur ab Æsopica fabella, quæ narrat gruem, cum stipulata mercedē os, quod lupi gutturi inhæserat, immisso capite eduxisset, præmium exigentem irri- sam à lupo fuisse, cum is diceret, abunde magnum esse præmium perfolutum, quod ex ore lupi caput incolme retulisset.

Boni viri lacrymabiles.

Ἀγαθοὶ δ' ἀπὸ δάκρυος ἀνδρες. id est, At quisquis probus, is multum lacryma- bilis est vir.

De ijs dicebatur, qui facile commouerē- tur ad misericordiam, ac precibus flecteren- tur. Nam illacrymare dicuntur, qui misere- scunt.

Quibus possint illacrymasse feræ.

Proinde Horatius Plutonem, quod nul- lis flectatur precibus, illacrymabilem ap- pellant:

Non si trecenis, quotquot eunt dies, Amice places illacrymabilem Plutona tauris.

Et Dido Vergiliana Aenææ duriciem in- cūsans,

Num fletu ingemuit nostro? num lumi- na flexit?

Num lacrymas victus dedit, aut misera- tus amantem est?

Potest & ad Heraclitum referri, res hu- manas perpetuo fletu prosequi solitum. Contra duos, & inexorabiles, adamātinus ferreos, & corneis fibris dicimus. Licebit & huc detorquere, quod boni fere cum pau- pertate rem habent, multa q̄ue coguntur perpeti. Adagium recensetur à Zenodoto.

Bocchyris.

Βόκχυρις seu βόκχυρις, nā vtrūq; reperi- tur. Plutar. in vita Demetrii, Bocchoré uo- cat, indicans exactum iudiciū, βονχόρεος κρισιν appellari solere. Rex quidā fuit Ægy- ptiorum, adeo notæ, & incorruptæ in iudi- candis litibus iustitiæ; vt vulgo si quem ma- gnopere iustum, & integrū significare vel- let, Bocchyrim appellaret: perinde quasi Rhadamantum dicas, aut Minoem. Plutar- chus in commentario de vitiosa taciturni- tate testatur, fabulam de hoc iactatam fuis- se, quod esset cū natura grauis, & austerus,

Ifis illi aspidem immittere solita sit, quæ capiti circumuoluta, supernè hominem inumbraret, vt ostento territus recte iudi- caret. Adagium refertur à Suida. Dicit po- test & de ijs, qui non temere de re quapiā pronunciant. Negant enim hunc regem so- lere sententiam ferre, nisi de causā iam comperta, & certis argumentis deprehen- sa; & tamen huius Bocchyris iudicium quoddam reprehensum fuit à meretrice Lamia. Adolescens quidam in Ægypto deperibat amore Theonidis meretriculæ. At illa pro nocte mercedem ingentem po- stulabat. Interim euenit, vt adolescens noctu somniaret se rem habere cum Theoni- de. Eo viso liberatus est ab amore, desijtq; scorto molestus esse. Illa vbi factum recit- uuit, appellat adolescentē, petit pactā mer- cedem. Cum non conueniret, itum est ad iudicem Bacchorem. Is causā cognita pron- unciauit, vt adolescens tantum pecuniā af- ferret in vasculo, quantum illa postulaſset, eamq; præſente, ac inspectante Theonide, huc illucq; manu tenens uolueret, & illa interim hareret vmbra, quasi recte som- nium umbra pensaretur. At hoc iudicium vt iniquum reprehendit Lamia meretrix. Per somniū, inquit, adolescens amore coi- tus liberatus est, at vmbra Theonidem non liberauit amore pecuniæ. Hæc Plutarchus in vita Demetrii.

Camelus saltat.

Vbi quis indecore quippiam facere co- natur, & inuita, sicut aiūt, Minerva, camelū saltare dicebant. Veluti si quis natura seu- rus, ac tetricus, affectet elegans, ac festiuus videri, naturæ, genioq; suo vim faciens. D. Hieronymus prouerbii nomine citat, tor- quetq; in Heluidium. Risimus, inquit, in te prouerbiū, Camelum vidimus saltitan- tem. Taxat Hieronymus hominis ineptiā, qui cum à Musis esset alienissimus, tamen disertus haberi vellet.

Canis in vincula.

Κύων ἐπὶ δεσμῶν, id est, Canis in vincula. Dicebatur, vbi quis seipsum in seruitutē, aut in malum aliquod iniiceret. A canibus sumptum vltro se præbentibus vincendos cibi lenocinio. Auctor Zenodotus. Hesy- chius indicat in eandem sententiam dici: βὼς ἐπὶ δεσμῶν, id est, Bos in vincula.

Chius ad Coum

Χῖος πρὸς κῶον, id est, Chius ad Coum. De comparatione vehementer inæquali dicebatur. Nam in ludo talorum iactus, qui Chius dicebatur, vnioni respondebat, Coum senioni. Quem Græci Chiu dicunt, nos canē uocamus, & quem illi Coum, siue ἐξίτηλον, nos senionem. Porro quemadmodum Coum inter felices iactus habebatur, ita Chius fuit inter felices. Vnde Persius:

-Quid dexter senio ferret
Scire erat in votis, dānosa canicula quantum
Raderet.

Videtur autem senio per se felix, infelix haberi solere, si accederet canis. Sic enim Martialis:

Senio nec nostrū cum cane quassat ebur.

Quod si verum est, adagium conueniet non solum in collationem rerum inæqualium, verum etiam pugnantium. Velut si quis conferat plebeium cum rege, Chius est ad Coum: si quis adolescentem cum sene, contrarietas est, non solum inæqualitas. Adagij meminere Zenodotus, Hefychius, & Suidas, nisi quod Suidas pro ἐν habet ἐνδον, pro ἐξ ἔξω. Id vtrum scribæ culpa commissum sit, an interior talis pars, & exterior intelligenda sit, doctis excutiendum relinquimus. Fit autem interim allusio ad gentes, quarum vtriusq; mores non caruerunt nota, sed præcipue Chiorum. Ita simile fuerit illi: κρησὶ πρὸς τὸν κρήτα.

Optimum condimentum fames.

OPTIMUM condimentū fames. Inter apophthegmata Socratica celebratur. Irridebat hoc dicto luxū Atheniensem, qui varijs cupidij, & operosis cōdituris conarentur efficere, vt cibus saperet palato, cū id optime præstet fames, condimentum vt optimum, ita & vilissimum. Nihil enim suauius edi, quam quod editur ab esuriente. Manet, hodieq; vulgo tritum proverbium, famē efficere, vt crudæ etiam fabæ sacrarum sapiāt. Antiphanes apud Stobæum:

Ἀπᾶνθ' ὁ λιμὸς γλυκὴ πολλὴ αὐτῷ ποιεῖ. i. Præter seipsam cetera edulcat fames.

Quod fames facit in cibo; idē sitis facit in potu. Darius enim in fuga cum aquā turbidam bibisset, & cadaueribus inquinatā, negauit, se vnquam bibisse iucundius, ni-

mirum nunquam sitiens biberat. Eandem sententiam sic apud Athenę lib. 4. effert Xenophon: ἰδὲ μὲν μάζαν, καὶ κάρδαμου γάρον περιέναι, ἰδὲ δὲ ὕδωρ ἀρυσάμενον ἐκ ποταμῷ συλόντα ποῖν, id est, Dulce est mazam, & nasturtium edere esurienti, dulce est sitienti aquam ē fluuio hauistam bibere. Ibidem refert quiddam non infestium de Socrate, qui frequenter ad multam vesperam ambulare consuevit ante edes suas: percontantibus quid illic ageret, Obsonium, inquit, comparo in cenā. De Dionysio, cui fastidienti nigrum ius, quod in phiditijs apponebatur, coquus respondit, non esse mirum, cum deessent condimenta, de palæstra, cursuque ante cenam sentiens, alias nobis dictum est. Aut natum à Socrate proverbium, aut ab illo vsurpatum, quod vulgo ferebatur. M. Tullius in lib. De finibus bonorum 2. Diceret id, quod Socratem, qui voluptatem nullo loco numerat, audio dicentem, cibi condimentum esse famem, portionis sitim. Licebit non nihil gratiæ addere prouerbio, si longius deslectatur: velut ad litterarum studium, quod eo dulcius est, quo uehementius sitiantur litterę. Et voluptates commendat rarior vsus.

Phani ostium

Ἡ φάνη θύρα, id est, Phani ostiū. Id accinebatur, vbi quis frustra seruasset aliquid, veluti si cuius vxorem adulterio uitari cōtingeret, quā tamen ille multa zelotypia seruasset. Natum aiunt à Phano quodā vsurario: vel vt alij dicunt, cæco, qui cū cellę penuarię ostium ita obstruxisset, vt citra strepitum non quiret aperiri, tamē à ministro apertū est, sublatumq; penu. Alij narrant, huic Phano vxorem fuisse parum spectatę fidei, quam quod is haberet adulterij inspectam, atrij fores sic occlusit, vt non nisi cum stridore, sonituq; possent aperiri. Verum illa cū per regulas perciperet adulterū, vicini per iocum dicebant, ἡ φάνη θύρα. Ea q; vox postea cessit in vulgi sermonem. Haud scimus, an sit idem cum eo, quod refert Eustachius in Odyssæ lib. vii. φανὴ θύρα, A Phania quodam, qui sinxerit sibi multam opum vim domi reconditam esse.

Viro Lydo negotium non erat.

Ἀνδρὶ λυδῷ παράγραμμα ἐκλή, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐπρίατο, i. Viro Lydo negotiū non erat,

erat, at ipse foras profectus parauit, Dicit solitum, vbi quis impatiens otij, ipse sibi negotium, ac turbam arcessit. Allusisse videtur huc Plutarchus, aduersus Colotē: Εμοὶ δὲ δοκεῖ καθ' ἄπερ ὀλυδὸς ἐφ' αὐτὸν ἀνοίγειν ἢ θύραν μίαν, ἀλλὰ τὰς ἀπέστειλε τῶν ἀποριῶν, καὶ μεγάλαις περιβάλλει τὸν ἐπίκουρον, id est, Mihi vero videtur quemadmodum Lydus ille, in seipsum aperire non vnā ianuam, sed maximis, ac plurimis difficultatibus circumvallare Epicurum. Sumptum à Cræso Lydorum rege, qui antea felix, rebusq; florentissimis vtens, Cyrum in se prouocauit: a quo victus, in maximas calamitates deuenit. Auctor Zenodotus.

Ne vnquam viri senis.

Ἀνδρὸς γέροντι μὴ ποτὶ εἰς πυγῶν ὄραν, i. Tu ne viri vnquam inspicito podicem senis.

Id est, ne requiras illud à quoquā, quod ab eo præstari non possit. Veluti si quis à philosopho requirat eloquentiam, ab oratore exactam colligendi rationem, a sene facilitatem & festiuitatem iuuenilem. Metaphora fœdior est, quam vt libeat interpretari: simul autē apertior, quam vt opus sit. Refertur à Zenodoto.

Amaz Azesiam reperit.

Ἀμαζία τὴν ἀζῆσιαν μετ' ἴλθεν, id est, Amazā ad Azesiam accessit. Dicit conuenit de re diu, multumq; quæsitā, desideratāque. Didymus auctor est, apud Træzenis Cerecerem appellari Amazam: Proserpinam, Azesiam. Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad campos Elysijs, & Cere re toto orbe quærentem filiam. Refertur à Plutarcho in Alexandrinensium prouerbiorum collectaneis.

Tamquam heros in clypeo excipere.

Ἄλλ' ὄσπερ ἦρας ἐν ἀσπίδι ξενίσαι σὲ βέλομαι, id est, Immo tamquam heros in clypeo te volo hospitio accipere. Dicit solitū, vbi quis suis ipsius artibus, aut benefactis freus, de amicis bene mereri conareret. Inde ductum, quod antiquitus heroes assidue in armis agentes, velut in clypeo diuersabantur: & si quid opus fuisset amicis, quod armis præstari poterat, id prompte præstabant, vt potē sola virtute diuites. Et apud Homerum, heroes tergoribus bubulis accipiuntur, & apud Maronem, Euan-

der Æneam villosi pelle leonis accipit. Ex tergoribus autem inregebantur clypei.

Iouis sandalium.

Τῷ Διὸς σάνδαλον, id est, Iouis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam videri vellet, propter principis alicuius familiaritatem: veluti si quis insolens sit, ac ferox, quod regius sit coquus, aut imperatoris satelles, aut pontificis tonsor, apposte dicitur, τῷ Διὸς σάνδαλον. Nichil autem vetat, quo minus & ad rem accommodetur: vt si quis equum regiū, aut vestem miretur, quemadmodum vulgus facere consuevit non ob aliud, nisi quod regis sit. Suidas ex Eupolide citat.

Lux affulsit.

Vbi melior rerum spes ostēdi cęperit, lucē adfulsisse dicunt. Euripides in Oreste: Ἦκει φῶς ἐμοῖς, καὶ σοῖς κακῶς. id est, Meisq; venit lumen, ac tuis malis.

De Menelao dictum, ē cuius aduentu medium aliquod malorum sudrum sperabant. M. Tull. in Antonianarū prima, Lux quædam videbatur oblata, non modo regno, quod pertuleramus, sed etiam regni timore sublato. Porro lumen fausti omnis apud veteres fuisse, testis est & M. Varro lib. De lingua Latina 2. Putat enim mane diei inde dictum, quod antiquitus manum bonum vocabant. Ad cuiusmodi religionē Græci quoque cum lumen infortis, solent dicere, φῶς ἀγαθόν. Nos item illata lucerna fausta inuicem precamur. Lumen enim vitam interpretantur. Vnde inuisam abrum pere lucem. Et tæder cęli conuexa tueri. Euripides in Iphigenia in Aulide:

Τὸ φῶς τὸ δ' ἀνθρώποισιν ἡδίστον βλεπεῖν. i. Lucem tueri est hominibus dulcissimum.

Et apud Græcos βλεπεῖν, simpliciter dicuntur, qui viuunt. Ægyptij vitam lucernæ symbolo representabant, quod nihil aliud existimarent esse vitam, quam ignem humore, velut olei liquore, nutritum.

Lupus aquilam fugit.

Λύκος ἀετὸν φάγει. Lupus aquilam fugit, vbi periculum imminens euitari nō potest. Aquilam enim, alata cum sit, frustra lupus fugit. Refertur à Diogeniano, meminit autem & Zenodotus. Nec indicant originem prouerbij. Numquam enim audiimus aquilas molestas esse lupis.

vincat *τέρθρον*, siue Antemonem. Antemonem autem volunt esse veli genus. Sūt qui dicant *μαχαλάω* esse canifrum ē palma cō-textum, quod virga palmae maschalē dicatur, nonnumquam & pro fune poni. Alij contendunt maschalam esse machinā, quae farsinae deponuntur in naues, aut eximuntur ē nauibus: Hinc iocus in eos, qui poculum tollunt in altum. Hēsychius affert & hunc trochaicum tetrametrum citra nomenclaturam auctoris.

Ὡς ἄνω τιμῆ μαχαλάω ἀφαιρέμεν ἐμπροσθεν ἰδὲ ἐστ,

Sursum in altum vt irruentes erigamus maschalām.

Fortassis huc alluist Stratonicus citharædus apud Athenæum libro octauo, qui notans singulas Græciæ cinitates: *βυζάντιον εἶπεν μαχαλάω τῆς ἐλλάδος*, id est, Byzantiū dixit Græciæ maschalām, quod illic opinamur strenue potaretur, siue quod esset emporium Græciæ. Est enim Thraciæ ciuitas, eadem dicta Constantinopolis. Adiungit prouerbio gratiam allusio, quod sunt pocula nauigij specie, veluti cymbia, *σκάφια, ψήφιστοι*, & alia nonnulla. Refertur à Zenodoro. Meminit & Iulius Pollux libro septimo, capite tertio, his quidem verbis, *ἐπὶ δὲ τῶν μεθύοντων λέγον τὸ μαχαλάω ἀφαιρῆν, ὡς τ' ἔτι ἔβριος ὄν τοῖς ἐν μέθῃ*, id est, De ebrijs vero dicebant maschalām tollere, tamquam is mos sit temulentis. Adducit & Homericī carminis testimonium:

Χεῖρας ἀνίχοντες γέλωτ' ἔκθεον,
Sublatis manibus risu emori.

Ex his videtur nō à tollendo poculo, sed à gestu gaudentium fuisse dictum. Certe manet & hodie apud Germanos milites, vt dextra sublata lætitiam indicent animi.

Magis ipse Phryx.

Μᾶλλον ὁ φρυξ, i. Magis ipse Phryx. Equidem conijcimus dictitatum, quoties ea magis probarentur, non quæ veriora sint, sed quæ aduulātius dicta. Narrant Cræsum Lydorum regem aliquando percunctatum se ptem illos sapientes, cui nam primum felicitatis titulum tribuerent. At cum varie responderetur, alijs dicentibus feras indomitas sibi videri felicissimas, quod pro tñēda libertate mortem oppeterent: alijs ciconias: quod citra legem, suapte natura ius, piumq; seruarent: Solone vero negante,

quemquam appellandū felicem, prius quā ex vita decesserit, assistens Phrygius ille fabulator Æsopus: Tanto, inquit rex ceteros antecellis, quanto mare præstat fluuijs. Id vbi rex audisset, respondisse fertur, *μᾶλλον ὁ φρυξ*. Ea vox in prouerbium cessit: equidē haud scimus an ita legendum sit: *μᾶλλον ὁ φρυξ*, vt sit liberent agnoscentis eam laudem, & cum esset maxima, tamen aliquid etiam adiungi desiderantis: vnde cum quis aperte nobis adulat, succinere licebit, *μᾶλλον ὁ φρυξ*. Referunt Suidas, & Zenodotus.

Magis sibi placet, quàm Peleus in Macharā.

Μέγα φρονεῖ μᾶλλον ἢ Πηλεὺς ἐπὶ τῇ μαχαλάω, id est, Magis sibi placet, quàm Peleus sua macharā. In eum competit, qui præter modum re quapiam insolē est, ac tunc. Assit autem hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à diis dono datum fuisse Peleo, virutis illius, ac prudētiæ symbolum. Quo quidē ille vtens & in prælijs, & venatibus, consequebatur quidquid optabat. Zenodotus ait huius mentionem factam & apud Anacreontem, & apud Pindarum.

Generosus es ex crumena.

Γενναῖος εἶ ἐν βαλαντίω, id est, Generosus es ex crumena. In eum iaciēbatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset, alioquin obscurus, & humilis. Pariunt enim nobilitatem & opes, non antiq̄a solum, iuxta Aristotelē, verum etiam vnde cunque, & quodocunque partē. Solet autem hoc genus ferocius insolēscere, quam qui maiorum imaginibus clari sunt.

Liberorum amantior, quàm Gello.

Τὸν δὲ παιδοφιλοτέρα, id est, Puerorum amantior Gello. Dicitur solitum vel in eos, qui morte præmatura perissent, vel in eos, qui mira quidem caritate filios prosequerentur, sed eosdem indulgentia, delicijsq; corrūperent. Aiunt Gello virginem quāpiam fuisse, quæ puella adhuc vita decesserit. Huius spectrum oberrare Lesbij creditum est, ac pueros impetere. Vnde puero-rum mortem, qui præmature fato perirēt, huic Gello imputabant. Citatur Sappho, quæ huius fabulæ meminerit.

Gleba

Gleba aruum.

Βῶλος ἄρουρα, id est, Gleba aruū, vbi quis exigua maximis apponit, credens sese non nihil iuuare. Proinde legendum suspicatur: *βῶλος ἄρουρα*, aut *ἀρέρα*, vt subaudias, *προσθήρα*, aut *ἀνέθειρα*, aut eiusmodi quippiam. Nihil enim afferit momenti, si gleba aruo adiungatur, quod perinde sit, ac si quis aquam ē lacu hauistam infundat mari.

Glauci ars.

Γλαυκὴ τέχνη, i. Glauci ars. Huius parcmiæ duplex est vsus. Conuenit enim vel in opus celeriter abolutum, vel in id, quod est arte summa, summaq; cura elaboratum. Quidam ortum existimant à Glauco quodam Samio, qui primus æris ferrumina-tionem inuenit. Alij à Libyco quodam, qui quattuor cymbala quædam fabricatus dicitur, certis proportionibus ita inter se respondentia, ut primi spissitudo Epitriti rationē haberet ad secundum, ad tertium Hemiolij, ad quartum dupli. Ea pulsata musicam quandam harmoniam reddebāt. Auctor Zenodotus.

Noctua Lauriotica.

Γλαυκὴ λαυριωτικὴ, id est, Noctuæ laurioticæ, hoc velut ænigmate pecuniarum vim significabant. Laurios enim Atticæ regio est auri venis frequens. Porro nomisma-tis aureis noctuarum figura insculpebatur, quemadmodum alio diximus loco. Interpres addit & tetradrachmis noctuam sole-re insculpi. Aristophanes in Anibus:

Γλαυκὴς ὄμις ἔπατ' ἐπιλείψαι λαυριωτικὰ,
Ἄλλ' ἐνοικήσασιν ἐνδόν, ἔντε τοῖς βαλαντίω
Ἐπιεσθίσουσι. id est,

Noctuæ vos non relinquent Laurioticæ, sed hæc adibus aderunt in ipsis, inque loculis nidulos sibi parabunt.

Glauco potu melle resurrexit.

Γλαυκὸς πικρὸν μέλι ἀνέστη, id est, Glauco potu melle reuixit. Dicitur solitū, quoties ali quis uulgari rumore dictus mortuus, de-nuo prodit in publicū, & quasi rediuiuus apparet iis, quibus persuasum fuerat eum vita defunctum esse. Satis constat q̄b enen-tu natum. Nempe Glauco quempiam

præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco reualuisse. Eamque rem in iocum popularem versam fuisse. Quidam enarrant in hunc modum: Glau-cus quidam potu melle, ob bilem pæne exanimatus est. Ad hunc multis accurren-tibus medicis, polyidos herba, quam Dra-conem uocant, eum restituit.

Generosior Codrus.

Εὐγενέστερος κόδρος, id est, Generosior Co-drus. Per Ironiam recte dicitur in istos, qui maiorū fumosis imaginibus, & nataliū anti-quitate gloriantur. Codrus Melāthi filius fuit. Melāthus à Neleo sextus. A quo Ne-leo prognatus & Nestor. Hic igitur Melan-thus, Messene patria pulsus venit Athenas: atq; ibi cum Xantho Bæoto, qui tum Athe-nis imperabat, singulari certamine con-gressus, victor discessit, & Atheniensium imperium occupauit. Cui successit filius Codrus, singulari in patriam pietate præci-pue nobilis. Nam cum Atticis bellum es-set aduersus Dores, proditumq; esset ora-culo, victoriam penes Atheniensem popu-lum futuram, si rex illorum ab hostibus fuisset occisus, Codrus patriæ gloriam sua incolumitate cariorem habens, ignota spe-cie hostem prouocauit, & interemptus est. Reliquit autem filios duos, Mentorem, qui patri defuncto successit in imperium, & Neleum, cuius auspicijs colonia in Asiā demigravit, Hæc ferme Zenodotus.

Cadmea uictoria.

Καδμείος νίκη, i. Cadmea uictoria. Huius adagij variū adducunt & sensū, & originē. Sūt qui putent inutilem uictoriā, Cadmeam vocatā, propterea, quod Eteocles, & Poly-nices Thebani, cum de regni vicibus disce-pterēt, singulari certamine congressi, utriq; perierint. Cuiusmodi uictoriæ meminit Herodotus lib. i. de Phocensibus agēs. Vel quod Cadmei deicerint quidam Argiuos cum Adrasto militantes, sed suo malo. Pos-teris enim illorum pœnas abunde magnas dederunt. Vel quod Oedipus soluto Sphin-gis ænigmate, uictoriā quidē à mōstro ma-gnificam reportauit, verum post imprudēs suam ipsius matrem duxit uxorem. Idq; si-mulatq; resciniuit, oculos sibi met eruit. Itaq; illius quoque uictoriæ parum felix exitus fuit. Sunt qui huc referant. Cum Cadmus

litteras à Phœnicibus acceptas, Græcis tradere vellet, Linum, quod is quoq; litteras suas proferret, interemit. Deinde ciues Cadmei exegerit, vt nec huic bono fuerit Linū supasse. Plutarchus subscribit primę sententię. Nam ad hunc modum scribit in commentario: *περί τῆς φιλαδελφείας*. Οὐ γὰρ ἐτέρων οἱ παλαιὸι κεδμείων νίκην, ἀλλὰ τῶν περὶ βίβης τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἀρχέβην, καὶ κακίβην *πρωτηγόρδσαν*, id est, Non enim aliam prisca Cadmeam victoriam, quàm eam, quæ fuit fratrum apud Thebas, vt turpissimam, atq; miserrimam appellarunt. Idem *περί παιδων ἀγωγῆς*, ostendit Cadmeam appellari victoriam, quoties præstat vinci, quàm vincere. Vsurpauit hoc adagium Plato libro De legibus primo: *παιδεία μὲν ἔν ζέρεϊ καὶ νίκῃ, νίκη δ' ἐνίοτε ἀπαιδῶσιν*. πολλοὶ γὰρ ὑβρισότεροι διὰ πολέμων νίκας γενόμενοι μύριον ἄλλων κακῶν δι' ὑβριν ἐνεπλήθησαν, καὶ παιδεία μὲν ἐδραπόπητε γέγονε καδμεία, νίκη δ' ἐν θρώποις πολλοὶ αἱ δὴ τοῖσινται γέγονασί τε, καὶ ἔσονται, i. Proinde eruditio etiam victoriam adfert: contra victoria non numquam imperitiã: eo quod complures ob victoriis bello paratas insolentiores facti, innumeris alijs malis propter violentiam repleti sunt. At eruditio numquam fuit Cadmea, victorię vero multę profecto hominibus tales & fuerunt, & futurae sunt. Aristides in Pericle: *ὡς τε τῶν καδμείων νίκην ἠγέστο νικήσεν*, id est, Itaque Cadmeam victoriam reportaturum sese existimabat. Quo quidem loco scholium adscriptum præter alia, illud admonet ab ijs, quæ retulimus, non nihil diuersum. Thebanos cæsis Argiuis, qui cum Polynice pugnarât, negasse sepul turam. Qua inhumanitate exasperati Athenienses, Thebanos oppugnatos deuicerunt, & consimilem ad modum veruerunt, ne cadauera cæsorum darentur sepul turæ. Nec prorsus dissonant ab his, nec prorsus congruunt, quæ scribit Pausanias in Bœoticis. Scribit autem in hanc ferme sententiam: Commisso apud Ismenū prælio in congressu victi sunt Thebani, & compulsi in fugam intra mœnia sese receperunt, zamquam Peloponessii oppugnationis essent ignari. Porro cum illi magis ira, quàm arte irruerent, non pauci à Thebanis è muro iaculis sunt interempti. Postremo uicerunt & alios, id est palantes, turbatosque facta impressione, ita ut totus exercitus, excepto Adraffto, interiret. Neque paruo ea ui-

ctoria constitit Thebanis, καὶ ἀπὸ ἐκείνης, inquit, τῶν σὺν ἀδελφῶν κεραισὶν ἄντων, καδμείων *δνομάζουσι νίκην*, id est, Ex eo uictoriam coniunctam cum exitio eorum, qui uicerunt, Cadmeam appellant. Sed vnde cunque nati est adagium, Cadmeam victoriã appellabant infelicem, etiam ipsis uictoribus. Cuiusmodi fuit & Græcorum, quorum nulli nõ magno constitit capta Troia. Et medici Cadmeam victoriam vocant, cum ita depellitur morbus, vt agrotus interim in remedio pereat, succumbente natura.

Pecunia uir.

Χρήματα ἀνὴρ, id est, Pecunię uir. Hoc est, tanti quisque fit, quantum possidet. Horatius:

Nil satis est, inquit, quia tanti quantum habebas, fis,

Zenodotus ex Pindaro citat. Extat autẽ in Isthmii hymno secundo, his quidem uerbis:

*Νῦν δ' ἐρίητι τ' ὀργεῖν φυλάξαι
 ῥῦμα τῆς ἀληθείας ἀρχίσα βαῖνον
 Χρήματα, χρήματα ἀνὴρ.
 Ὅς φακτεῶν θ' ἅμα λησθεῖς, καὶ φίλων.*

Nũc subit illud, Argiui seruare dictũ, ad ueritatẽ proximẽ accedens, Pecunię, pecunię uir. Sic ait possessionibus simul destitutus, & amicis. Interpres Pindari testatur Chrysippum auctorem in prouerbis, qui scripserit esse Aristodemi Spartani: Idem interpres uersum, quem paullo ante recensuimus ex Alcæo, refert hunc in modum: *χρήματα ἀνὴρ, πεινιχρὸς δ' ἔδεις πέλειτ' ἐδλὸς, ἐδὲ τίμηθ'*. Meminit apophthegmatis, & Laertius in uita Thaletis, addens apud La-cædæmonios esse percelebre. Alcęi idem testantis hæc uerba citantur apud Suidam: *ὡς γὰρ δὴ ποτ' ἀμισθὰ μὲν φασιν ἐν σπάρτα ἐν ἀπάλαμον λόγον εἶπεν, χρήματα ἀνὴρ, πεινιχρὸς δ' ἔδει ποτ' ἐδλὸς*, i. Sic enim olim aũt Aristodemum apud Spartanos uerbu non inscitum dixisse, pecunię uir, pauper autẽ numquam probus. Quidam ad septem illos sophos referre malunt. Ad hanc sententiam pertinent illi uersus è comœdia quapiam:

*Τ' ἀργυρίων ἐστὶν αἷμα, καὶ ψυχῆ θροτοῖς.
 Ὅσις δὲ μὴ ἔχει τὸ μηδὲ κτῆσατο,
 Ὅπως μετὰ ζῶντων τεθνηκὼς περιπατεῖ. i.
 Argentum anima, & sanguis, est mortali-*

Hoc qui caret, nec sibi parauit sedulo, Viuos hic inter mortuos circumambulat.

Secundus uersus Græcis constabit, si tollas: δὲ, aut si legas: *μήχει* pro *μὴ ἔχει*. Tertius constabit, si pro *τεθνηκὼς* legas: *τεθνηκὼς*. Celebratur & hic senarius, non alienus ab hac sententia:

Bios sive θέομενος ἐκ ἔσιν βίος. id est, Vita haud uocãda est uita uictus indiga.

Proinde quemadmodum apud Græcos βίος, itidem apud Latinos uita significat, & uitam morti contrariam, & facultates quibus uita sustineamus.

Diues factus iam desijt gaudere lente.

Ἐπειτα πλετῶν ἐκ ἔσ' ἠδεται φακῶν, id est, Lenticula diuiti placere desijt.

Lens legumen pauperum, ac tenuium ciuis est. Quæ fastiditur, simulatq; lautior fortuna contigit. Vnde prouerbum in eos, quibus ad uberiorem cõditionem euectis, fastidio sunt, ea quæ prius inopes, boni consuebant. Sumpsum est adagium ex Aristophanis Pluto. Dicitur enim illic in adolescentem, qui cum pauper haberet consuetudinem cum anu, nactus diuitias, cepit illam fastidire. Non dissimile illi, quod alibi recensuimus, *ἄλλος βίος, ἄλλη δίατα*.

Caluum uellis.

Φαλακρὸν τήλεις, id est, Caluum uellis. Vbi inanem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur, quo uacat is, à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extũdere pecuniã, ab indocto litteraturam. Simillimũ est illi Plautino: Aquam è pumice postulas. Rursum illi: Nudo uerimenta detrahere. Quin hodie quoq; uulgus ubi significat nihil esse, quod adimatur, uolã manus ostendẽs, iubet inde uelli quippiam, quod ea corporis pars nemini non sit calua.

Somnus absit ab oculis.

Υπνος δ' ἀπέσω γλυκύθυμος ὀμμάτων, id est, Oculis abesto leniens animum sopor.

Vbi quis rem aggreditur, quæ summam diligentiam, curamq; desideret. Quod genus, si quis philosophiæ capeat studium. Sumpsum est autem hic senarius ex Aristophanis Nebulis, apud quem dicitur sub persona Socratis adhortantem Strepsidem, vt

philosophiæ daturus operam, omnia tum faciat, tum patiat.

Phoci conuiuium.

Φῶκε ἔρανος, id est, Phoci præmium, siue conuiuium. Dictitari suetum, ubi quis suo malo conuiuias acciperet. Tamest nihil uetat, quod minus longius etiam traducatur: nempe ad quosuis, qui læduntur ab ijs, de quibus benemeriti fuerint. Aiunt Phoco cuiusdam filiam fuisse iam nuptijs maturã. Is Procos, nam erant complures, conuocare solitus præmia statuebat, & conditionibus subinde nouis propositis nuptias prorogabat. Quamobrem indignati iuuenes Phocum in conuiuio trucidarunt. Auctor Zenodotus. Etiam si Plutarchus in Amatorijs narrationibus fabulã hanc diuersẽ narrat. Eustathius in primum Odyssæ, tres conuiuiorum species facit, *εὐλαπῆλυς*, quod ad splendorem, ac magnificentiam sit apparatus. *γάμον*, quod ipsum etiam sumptuosius esse consuevit. *ἔρανος*, id quod plurimi conueniunt, sed suo quisq; cibo, sumptuq; Ea conuiuandi ratio præcipue probatur Hesiodo, propterea quod, cum plurimum habeat iucunditatis, minimum habeat sumptus. Nam temperantius & editur, & bibitur, ubi quisque de suo edit, ac bibit. Hesiodi carmen est huiusmodi:

*Ἀν κοινὸν παλέσσετε χάρις διαπάσῃτ' ἐλπίσει.
 Porro qui splendidiore affectarent uideri, ij etiã ἔρανον tum de suo, tum lautius exhibebant. Homerus has tres conuiuiorum formas simul complectitur:
 - Τίπτει δὲ σε χρεῶν,
 Εὐλαπῆν ἢ ἢ γάμος, ἢ πει ἐν ἔρανος τὰ δὲ ἔσιν.*

Antiquior, quam chaos, & Saturnia tempora.

Χάος ἀρχαιότερος, id est, Antiquior, quàm chaos. De re nimium prisca, & obsoleta. Ibycus, *ποτ' αἴται δ' ἐν ἀλλοστῆρ χάει*, i. Volat in alieno chaos. Ac rursus: *ὁ δὲ φλυαρεῖ, καὶ μάτλη ἡμῶν λῆρον καταχεῖ τῆ χάος ἀρχαιότερον, καὶ κρονικὸν ἐπιόζοντα*, id est, Hic autem nugatur, ac temere nugas in nos infundit antiquiores, quàm chaos, ac Saturni tempora redolentes. Alludit adagiũ ad chaos, ad quod poetę deorum, ac rerum omnium originem referunt. Ouidius opificium mũdi hinc auspicatur.

Tamquam Argiium clypeum abstulerit, ita gloriatur.

Ὡς τῶ ἐν ἀργεὶ ἀσπίδα καθελὼν σεμνύνεται, i. Superbit tamquam Argiium clypeū detraxerit. In fastuosos, & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argiōs sacrum quendam esse clypeum, clavis affixum, vt facile detrahi non possit. Alij dicunt, apud eos ordinem, ac delectum iuuenum viribus antecellētium, ἀσπίδα, id est, clypeum appellari. Auctor Zenodorus.

Tamquam conchylidium disciperet.

Ὡς περ κογχύλιον διελεῖν, id est, Tamquam concham dilacerare. De imbecillis, & vitiis longe inferioribus dicebatur. Nam illis solo rumpuntur conchæ, quo cibus eximatur, aut inciso neruo, quo se contrahunt, ac diducunt, aperiuntur. Refertur apud Suidam.

Magis magis, quam scapha.

Συσωμώτερος σκάφης, id est, Magis elingnis, quam scapha. De ijs dici consuevit, qui propter humilitatem & odidionis apud præstantiores non audent hñscere. Natum hinc aiunt quod olim inquilini, & hospites alienæ Reip. Indis popularibus, in pompa incedebant, nauim gestantes: vnde quoties hospitem, non ciuem significabant, σκάφην, ἢ σκαφηφόρον, appellare consueuerunt. Proinde vulgo sic minitabantur: ποιήσω σὲ συσωμώτερον σκάφης, id est, Reddam tibi os occlusius scapha. Etenim ijs, qui in Reip. viuunt non sua, multa sunt inuistāda. Nam vti non conuenit in aliena ciuitate curiosum esse, ita nec tutum est liberioris esse linguæ. Huius interpretamenti Suidas auctorem citat Theophrastum in opere De legibus. Equidem in plerisque codicibus, συσωμώτερος scriptum reperimus, non συσωμώτερος. Quæ lectio si cui magis aridebit, non reluctabimur, nemp̄ vt metu contrastum, & humilem accipias.

Nudus tamquam ex matre.

Γυμνὸς ὡς ἐκ μητρὸς, id est, Nudus vt ex matre. Prouerbialis hyperbole de vehementer paupere. Nudissimi enim nascimur, ac ne pilis quidem tecti, nedum vestibus, quod non item in ceteris animantibus accidit. Hoc dictum & hodie vulgo notari est in ore, tam nudus, quam natus

erat. Huic simile, quod alibi referetur: Tamquam è naufragio.

Est Pylus ante Pylum.

PLUTARCHVS in libello, cui titulus: περὶ τῆς μὴ δὲν δαναέζων, testatur hñc versum apud Messenios prouerbio fuisse celebratum:

Ἐστὶ πύλος πρὸ πύλου, πύλος γὰρ μὲν ἐστὶ καὶ ἄλλος. id est,

Est Pylus ante Pylum, siquidem est Pylus altera sane.

Dictum apparet, vbi quid alteri præferatur velut antiquius, & præstantius. Aut vbi aliquis iactat sese, quasi vel solus sit, vel summus, cum reperiantur & alij, qui possint cum eo decertare. Pylus enim Messeniorum ciuitas, Nestore nobilis, vt affirmant quidam. Hoc autem carmen Plutarchus hoc pacto commutauit:

Ἐστὶ τόπος πρότοκος, τόπος γὰρ μὲν ἐστὶ καὶ ἄλλος. id est,

Vsura vsura prior, vsura altera sane est.

In eos accommodari potest, quibus alia vsura ex alia nascitur. Vnde natum sit adagium Eustathius interpretas Homeri Bæotiam indicauit. Scribit enim iuxta eos, qui de populis conscripserūt, tres fuisse Pylos. Vnam Messeniæ, alteram Triphylia, tertiã Arcadiæ. Triphyliaeam obtinuisse Nestorem. Idem geographum testem adducit, Strabonem opinamur, qui tres item Pylos constituerit in Peloponneso. Tractat autē hac de re Strabo lib. Geographiæ octauo, demonstrans, fuisse multas huius nominis vrbes, quarum vna quæq; sibi vindicauerit Nestorem, ob viri celebritatem. Quamquã idem post autumat Nestoris patriam fuisse, ex vtraque parte Alpei. Allusit ad adagium Aristophanes in Equitibus:

Ἀλλὰ τὸδε φράζω, πρὸ πύλου πύλου, ἢν σοὶ ἐφράζω.

Esti pýlos pýlos, τί τῆτο λέγει πρὸ πύλου; id est,

Hoc age dic Pylus ante Pylum est, quam tu mihi narras,

Est Pylus ante Pylum, sibi quid vult ante Pylum istuc?

Interpres adscribit versiculum, quem paullo ante citauimus è Plutarcho, proditum oraculo fuisse.

Iecit Achilles duas tesseras, & quattuor.

Βέβληκε ἄχιλλεύς διόκουβας, καὶ τέσσαρα. i. Duas

Duas Achilles, quattuorq; tesseras Iecit.

Hunc versum Suidas ex Euripide citat.

Quid autem sibi velit adagium, nullus explicat. Nisi quod coniectare licet dictum fuisse, de ijs, qui omni re vincerent, propterea quod is tesserarum iactus felix esset. Interpres Aristophanis in Ranis Aristarchū citat, qui scripserit hunc senarium Euripidis nomine circumferri solitum, sed falso, cum sit ἰδέσποτος. Apud Aristophanem vsurpat Bacchus in Æschylem, victorē Euripidis, vnde apparet in faustis acclamationibus huius esse vsum prouerbij.

E tardigradis asinis equus prodijt.

Ἐκ βραδυκίλων ὄνων ἵππος ἄρουσεν, id est, E tardigradis asinis equus emerfit. Cum clarus euadit quispiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto præceptore proficitur discipulus eruditus. Potest & per Ironiam proferri, & per negationem, vt nunquam ex asinis nascitur equus. Et, en tibi ex asinis equum, id est, ex infimis parentibus arrogantem, & ferocem. Huic contrarium est, quod alibi retulimus, heroum filij noxæ, cum ex egregijs viris prognati, non respondet maiorum virtutibus, quemadmodum Socrates apud Platonem in Alcibiade priore, docet ambos Periclis filios Paralum, & Xantippum fuisse stupidos, Cliniam euasisse furiosum. Denique nullum illius opera factum sapientem, cum Zenonis consuetudine multi sapientes euaserint. Idem tractat in Menone, commemorans & Aristidem, qui filium habuit Lyfimachum nullius rei, præterea Thucydidem, cui duo fuerint filij, Melesias, & Stephanus. Neuter respondit virtuti paternæ. His addi poterat Marcus Tullius, qui filium reliquit illaudatum, & à patrijs virtutibus plurimum degenerantem.

Epeo timidior.

Ἐπειὸ δειλότερος, id est, Epeo timidior. De magno opere panido dicebatur. Ab Epeo quoque dictum, notæ timiditatis homine. Datum est hoc cognominis Cratino comico, per allusionem fortassis, quod cum Oenoidis tribus princeps esset, in eo mune re timidius se gereret.

Ephesia litteræ.

Ἐφέσια γράμματα, id est, Ephesiæ litteræ. Dictum videtur de ijs, qui mira felicitate,

tamquam diuina virgula, quidquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesiis notulas quendam, & voces magicas fuisse, quibus vtentes in omni negotio victores euaderent. Auctor Diogenianus. Eustathius in Odyssææ φ. tradit his litteris vsum Cræsum in rogo. Fuisse autem verba quædam, obscura, ænigmatibus simillima, neutiquam cohærentia, descripta in pedibus, zona, & corona Dianæ. Suidas addit huiusmodi fabulam, in Olympijs Milesium quempiam cum Epheso palæstra cõmissum nihil potuisse in confictu, quod is Ephesus in talo Ephesias haberet litteras. Quod simulac animaduersum esset, adeptis litteris, Ephesium qui iam triginta defatigarat, succubuisse. Hefychius indicat fuisse prisca quædam voces pro sacris habitas, quibus impostores deinde multas addiderint. Priscas putat has fuisse, ἄσκη, quod interpretatur tenebras, κατέσκη, lumen, ἄξ, ipse, δαμναμενός, sol, ἀίσον, verū. Meminit harum & Anaxilas apud Athenæum libro duodecimo. Commemoratis enim philosophi cuiusdam deliciis ait, καὶ πρὸς τέτοις ἐν σκυταρίῳ βραπτοῖσι φορὸν ἐφέσῳ γράμματα καλὰ, id est, Ad hæc, in cõsutilibus pelliculis gestans Ephesias litteras pulchras. Nec desunt hodie, qui huiusmodi confictis vocibus imponant stultis. Illud satis apparet libroriorum incuria cõmissum, quod cum Hefychius inter magicas voces recenset τέτραξ, non meminit tamen interpretans singulas.

Eodem in ludo docti.

Εὐδὲμ in ludo docti dicebantur, similibus vitiis laborantes, & improbitate pares. Hoc dictum adeo vulgo manet, vt nihil sit tritius. Terentius in Hecyra, In eodem omnes mihi videntur ludo doctæ, ad malitiam. Solent enim ferme, qui communibus vsi sunt præceptoribus, ingenio, moribusq; conuenire. Quod autem Terentius dixit in mulieres, omnes inter ipsas similibus esse moribus, idem Græcus attestatur senarius.

Γυνὴ γυναικὸς πάσι δὲν διαφέρεται. id est, A femina nil femina vniquam discrepat.

Innuat autem prouerbiū nullam inueniri bonam mulierem.

Tamquam in phiditijs.

Ὡς περ ἐν φειδιτίῳ, i. Velut in phiditijs, vbi

vbi quid parcus, nimiumq; frugaliter actū significabimus. Lacedæmonij publica loca habebant, in quibus cibum caperēt. In his accipiebant hospites ac legatos suos, sed apparatu perparco. Vnde & Græca vox ducta videtur à *φειδωδω*, id est, parcēdo. Quāquam sunt qui malunt *φιδίτια* dicta, quasi *φιδίτια*, quod eiusmodi conuiujs coiretur sodalitas. Vtranque vocis etymologiam recenset Plutarchus in vita Lycurgi. In priorē abijctur *ε*, e diphthongo, in posteriore *λ*, vertitur in *δ*. Addit autem tertiam etymologiam, *φιδίτια* dicta quasi *εδίτια*, à sumendo cibo, quæ Græci præsertim Athenienses vocant *συσίτια*, Cretenses *ἀνδριε*, quemadmodum ibidē indicat Plutarchus.

Hoc genus conuiuiorum Lycurgus instituit, ad excludendum luxum, ac temulentiam. M. Tullius meminit Phiditiorum libro Tusculanarum quaestionum quinto, Quid inquit, victum Lacedæmoniarum in phiditijs, non ne videmus? Vbi cum tyrannus cenauisset Dionysius, negauit se iure illo nigro, quod cenæ caput erat, delectatum: tum is qui illa coxerat, Minime mirum, inquit: condimenta enim defuerunt. Quæ tandem inquit ille? Labor in venatu, sudor, cursus ab Eurota, fames, sitis. His enim rebus Lacedæmoniorum epulæ condiuntur. Quamquam hæc fabula secus narratur apud Plutarchum in Coronide, quā adiectam videmus apophthegmatis Læconicis, de Lycurgi institutis. Erant apud Lacedæmonios, & aliæ conuiuiorum species, quorum vnum erat *κοπις*, quod certis ciborum generibus instruebatur, alterum *ἀκλον* aliquanto splendidius. Omnium frugalissimum erat, quod agebatur in phiditijs. Multa super his Athenæus libro quarto, si cui licebit cognoscere. Accommodari poterit & ad orationem, vt si quis neget se contentum simplici sermone, velut in Læconicis phiditijs accipiat, sed desiderare splendoris aliquid, & quod appetentiam irriter illecebra.

Equo senescenti minora cicela admoue.

Ἰππῶ γηράσκοντι τὰ μείονα κέικελα ἐπίβαλα, id est, Equo senescenti minora cicela admoue. Admonet adagium, vbi vires per etatem fatiscent, respirationem, ac refocillationem quandam à laboribus dandam, & decrescente robore minuendos labores, augendam remissionem. Ductum aiunt ab

equis militaribus, quibus senescentibus, leuius *τησίππιον* admoueant. Est autē *τησίππιον* seu rotula quædam, publica nota, quæ igni candefacta, malis equorum imprimi consuevit. Zenodotus ostendit prouerbiū extitisse apud Craterem comici in Samijs. Videtur carmen heroicum, si tātum legas: *κίκα ἐπίβαλα*. Nam *κέικελα* nondum reperimus apud vllum auctorem, præterquam apud Zenodotum. Trisippij meminit Hesyfchius. Videtur autem, *κέικελον* aliquid esse, non dissimile Trisippio.

Eretrienfium Rho.

Ἐρετριέων ῥῶ, id est, Eretriensium Rho. Vbi quis crebrius, & asperius eam litteram sonaret. Quo nomine nunc male audiuntur apud Gallos Piccardi. Notantur item quibus Alcibiadis labdacismus impendio placebat. Ridetur Arrius à Catullo, quod

Commoda dicebat, si quando commoda vellet

Dicere, & insidias Arrius insidias.

Ac tum mirifice credebatur se esse locutū, Cum quantum poterat, dixerat insidias.

Adagium refertur à Diogeniano. Meminit Plato in Cratylō, *ἄλλα ἐν ὅτι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡμῖς μὲν φάμεν σκληρότης, ἑρετριεὶς δὲ σκληροτήρ*, id est, Scis quod nos pro eodem dicimus sclerotes, id est, durities, pro quo Eretrienfes scleroter; ex quo liquet Eretrienfes adamasse hanc litteram *ρ*, quam loco *σ*, supposuerint, cum contra Athenienses, eam verterint in *σ*, vt *θαροσέν* pro *θαρήέν*. Quoniam ea littera dicitur impetus, ac vehementiæ significationem habere, videtur & in homines præcipites, ac violentos congruere prouerbiū.

Oestro percitus.

Οἶστρο παραπληγείς, id est, Oestro percitus, id est, ingenti animi cupiditate commotus, ac velut attonitus. Oestrum enim insecti genus, horrendo strepitu, vnde & nomen inditum apud Græcos. Nam Latini, asilum appellant. Hoc addito Iuno vaccam Io in furore egit. Vnde poetæ diuino correpti furore, oestro conciti dicuntur. Est apud Platonem, tamen locus in præsentia non succurrit, opinamur in Phædro. Vnde & *οἶστροπληγής* dictione composita, pro infano, & *οἶσρέην*, & *οἶσρηλατέην*, pro insanire.

In magnis & voluisse fat est.

IN magnis & voluisse fat est.

Tibulliana hac sententia, nihil celebratius.

Eam Angelus Politianus non inscite vertit Græcè:

Ἀρκείδ' ἐν μεγάλοις, καὶ τὸ θελημα μόνον.

Apuleius Floridorum lib. 4. Maiore scilicet voluntate, quàm facultate. Eoq; propensius fortasse laudandus est, quod omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in casu est. Item M. Varro apud Gellij lib. 1. cap. 18. In quo non modo Lælij ingenium non reprehendo, sed industriam laudo. Successum enim fortunæ, experientiam laus sequitur. Conuenit, vbi quis maiora viribus conatus, tamen rei susceptæ magnitudini non facit satis, tamen hoc ipso nomine laudem promeretur, quod ré pulcherrimam tentauerit.

In holmo cubabo.

Ἐν ὄλμῳ κύνισσῳ, id est, in holmo cubabo, Dicebatur ab ijs, qui se quippiam diuinatione cognitum ire minitabantur. Nam *ὄλμων* quidam vatem interpretantur. Alij tripodis Appollinis holmos appellatos fuisse. Tradit autem Aristophanes grammaticus, citare Zenodoto, eos, qui holmis indormissent, repente diuinandi spiritum concipere. Addit Apollinem ob id *ἐν ὄλμῳ* cognominatum a Sophocle. Quamquam apud Hesyfchium *ὄλμος* pro mortario ponitur. Apud Athenæum libro 11. poculi genus est cornu adfimile, vt per iocum torqueri possit & in bibones.

Eadem cera.

Ἐν κηρίῳ, id est, Idem fauus, dicebantur qui vno ore idem affirmarent, aut qui inter se conspirassent. Ductum à fauorum cellulis inter se connexis. Siue quod cera tenax, sibiq; hærens. Siue quod olim in ceratis ta bellis scribebant, vnde & Horatius: Cera laudatur eadē, siue quod olim imagines è cera fingebantur, varia quidem forma, nūc deorum, nūc regum, nūc plebeiiorum, sed hæc omnia erant cera. Refert Zenodotus non diffimile illi, quod alio diximus loco, Idem puluis, & Eadem farina.

In quinque iudicium genibus situm est.

Ἐν πέντε κριτῶν γένοισι κείται, i. In quinque situm genibus iudicium, id est, in alieno ar-

bitrio res est posita. Nam antiquitus quinque iudicibus datum erat negotium, vt de comitorum fabulis pronunciarent, vt testis est apud Zenodotum, Epicharmus. Quāquam & apud Platonem quinque iudicum fit métio, cum alias, tum in lib. de Legibus 11. *Ἐν πέντε δὲ τῶν νομοφυλάκων τοῖς νεοτάτοις ἔνοι τῶν κριτῶν*, id est, Vt iudicium sit penes quinque natu minimos ex nomophilicibus. Allusum est autem ad illud Homero frequens:

Καὶ τὰντα θεῶν ἐν γένοισι κείται. id est, In genibus sunt hæc sita diuum.

Cum significamus non esse nostræ facultatis præstare rei exitum, verum hunc superis, & fortunæ in manu esse. Pindarus in Olympijs.

Νῦν δ' ἔλπομαι μὲν, ἐν θεῶν γε μὴν τέλει. i. Nunc spes quidem mihi, at in Deo situs exitus.

Fames, & mora bilem in nasum conciuunt.

Σοσια Plautinus in Amphitryone: Vetus adagium est, inquit, fames, & mora bilem in nasum concipiunt, id est, latræte stomacho omnis mora bilem mouet. Quod autem dixit, bilem in nasum conciuunt, cõuenit cum illo, quod ait Theocritus in Thyrside:

Ἐν τῆς πικρῆς

Καὶ οἱ εἰς δριμέεια χολὰ ποτὶ ῥινὴ κἀθῆται. i.

-Est enim acerbis,

Atq; illi semper sedet in nare aspera bilis.

Ducta est metaphora ab animatibus irarum flatu significantibus. Vnde fabula de tauris ignem spirantibus. Quin hominibus etiam nonnullis ex naribus indicium iracundiæ. Vnde & corrugare nares dicuntur, quæ offendent. Horatius:

-Ne fordidam mappa

Corruget nares.

Item Persius in quinta Satyra:

-Sed ira cadat naso, rugosaq; fanna.

Potest id trahi latius, nempe ad quemlibet vehementius aliquid cupientem, cui omnis mora quantumuis pusilla, longissima videtur, attestante Mîmo:

Etiam celeritas in desiderio mora est.

Huc respicit & Horatianum illud:

Vt nox longa quibus mentitur amica, diesq;.

Longa videtur opus debentibus, vt piget annus

Pupillis, quos dura premit custodia matrum.

Generosior

Generosior Sparta.

Ελευθερώτερος σπάρτης, id est, Generosior parta. Dicebatur excellenti animo, minimeq; timidus, aut humilis. Spartanis enim olim indoles aderat generosa, & ingenium omnis impatiens feruitutis, ac velut imperio natum, vnde nec mœnibus vrbe cingebant, legibus ita iubentibus, abunde munim arbitrantur fortibus viris. Fœdissimum autem existimabant quempiam e pu gna redire, nisi victorem: id quod epigrammate quoq; testatum est. Nec tyrannidem in suam Rempubl. admittebant, sed æqua libertate parebant legibus. Denique nihil humilioris operæ exercebant, sed agriculturam, & artes sedentarias per Helotas, id erat seruorum genus, peragebant.

Locrensis bos.

Λοκρινός βοῦς, i. Locrens bos. De re vili, aut de munere leniculo dici potest. Cū aliquādo Locrenses publicum sacrum facturi bo uem desiderarēt, composito ex minutis lignis bonis simulacro, dijs rem diuinā fecerunt. Atq; hinc vulgo adagione arripuit.

Ficulus gladius.

Συκίνη μάχρα, i. Ficulus gladius. De fri uola causa dici potest, quæq; minimo negotio queat refelli. Dicitur est autem, ficulus gladius sycophanta, quod idē & mollis sit, & calumniator. Meminit & Hesychius.

Ficum Mercurio.

Σύκον ἐφ' ἑρμῆ, id est, Ficum Mercurio. De prompto, & quibuslibet exposito beneficio dicebatur. Nam antiquitus mos erat, sicubi ficus repertus fuisset, eum veluti Mercurio sacrum suspendere. Liberum autem erat tollere ficum Mercurialem, cuiuscunq; libitū fuisset, vel quod is Deus furibus fauere creditus est, vel iuxta parœmiam illam, κοινός ἑρμῆς, Communis Mercurius. Huc opinamur allusisse Persium, cum ait:

Ἰνῶ; luto fixū possis transcendere nummū, Nec glutino sorbere saluam Mercurialem. Vt indicatum est alibi.

Vt fici oculis incumbunt.

Ὡσπερ τὰ σῦκ' ἐπὶ τὰς ὀφθαλμοὺς ἔφου, id est, Quemadmodum fici oculis innati. De ijs dicebatur, qui pertinaciter urgerent, premerentq; negotium aliquod. Sumpta

similitudine a ficis, hoc est, vitio, quod oculis adnascitur, nec facile potest auelli oculis incolumi. Aristophanes in Ranis:

Ὡσπερ τὰ σῦκ' ἐπὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς ἔφου, i. Vt ficus oculis imminens, sic ille erat.

Accommodabitur haudquaquā inepte, & in hos, qui cum graues sint, & intolerabiles, tamen auelli nō queunt nisi magno ma lo. Opinamur autem ficos hic dici, rigidum tumorem innascentem genis oculorum: ea res cum molestissima sit, tamen non sine periculo tollitur, quod oculo imminet parti vexationis, & tractatus impatientissima. Adagij mentionem facit Suidas.

Cum hasta, cum scuto.

Συὺ δὴρὶ, συὺ ἀσπίδι, id est, Cum hasta, cū scuto. Vbi quis omni conatu rem aggreditur. Aristophanes ἐν εἰρήνῃ:

Συὺ δὴρὶ συὺ ἀσπίδι τε. Cum hasta, cumq; scuto.

Item in Vespiis:

Ἐκδραμόντες δὴρὶ ξυὺ, καὶ ἀσπίδι. id est, Expedita excursionem, cumq; scuto, & lancea.

Sumpta metaphora à milite armis omnibus instructo. Ad similem vsum recte tor quebitur Homericum illud:

Ἐγχεῖτ', ἄορι τε μεγάλοισι τε χερμάδιοισιν. i. Hastaq; & gladio, faxillq; ingentibus instant.

Quoties res omni vi geritur.

Viri senis astaphis caluaria.

Ἀνδρὸς γέροντ' ὄσαστος τὸ κρανίον. id est, Viri senis velut via passa cranium.

Admonet adagium inualidum, & flaccidū esse senile corpus, exhausto succo, carni busq; adesis. Lucianus in Tyranno de senibus: ἐπεὶ ἀσφαίδες γε πᾶντες ἦδη εἰσίν, i. Quo do quidem iam omnes vix passæ sunt. Rugosæ enim, & flaccidæ sunt vix passæ, propter succum sole decoctum. Vnde veteres, & vix passas uocabant senes passos, ob rugositatem. Lucilius citante Nonio:

Rugosi, passiq; senes eadem oia quærunt.

Post folia cadunt arbores.

Post folia cadēt in te arbores. Quoties admonebimus, leuiore iniurias si quis ferat, sequi atrociores. Vcluti arborum decida folia negliguntur, verum aliquādo fit, vt ipsæ arbores putres in caput subiecti decidunt. Plautus in Menæchmis: Folia nūc cadunt.

cadunt. Nunc si triduum hoc hic erimus, tum arbores in te cadent.

Ante tubam trepidas.

ANTE tubā trepidas, i. aīo cōsternaris, priusq; appareat periculū. Ab ignanis militibus sumptū, qui pauitāt, priusquā bellicū canatur. Nā audita tuba, mirus quidam pa uor solet militū aīos incessere. Virgilius: Cur ante tubam tremor occupat artus? Qui sermo si paullo longius detorqueatur, in prouerbij speciem abibit.

Ameles angulus.

Ἀμελῆς γωνία, id est, Ameles angulus, id est, neglectus angulus, dicebatur, qui supinus, & oscitabundus desideret, nihil bonarum rerum tentans. Aiunt in Libya locum esse, qui ἀμελῆς γωνία, hoc est, securus angulus vulgo dictus sit, ob id fortasse quod neglectus, & incultus iaceret. Comperimus scri ptū & ἀμελῆς γωνία, id est, negligentis angulus. Recentem Zenodotus, & Hefychius.

Vltra res Callicratis.

Ἵπὲρ τὰ καλλικράτους, i. Sup fortunas Callicratis. De immēsis opibus dicebat. Aiunt Carystij quempiā fuisse, nomine Callicratem, qui reliquos ciues opibus lōge præstiterit. Vnde si quem magnopere locupletē intelligi volebant, eum vel Carystij Calli cratis facultates vincere dicebant. Aristote les autē in Atheniensium Rep. citante Suida, tradit Callicratem quēdam ē iudicum ordine fuisse, qui iudiciarias exactiones supra modum auerit, atque hinc natam parœmiam de immodicis exactionibus.

Vulcanium vinculum.

Ἡράσειος δεσμὸς, i. Vulcanium vinculum. Vbi quis nodis inextricabilibus esset illigatus, Vulcaniis vinculis teneri dicebatur. Sumpta denominatione ab adamantinis illis vinculis, quibus apud Homerum Vulcanus Venerem, & Martē sic irretiuit, vt quo magis se conarentur explicare, hoc magis inuoluerentur. Homerus Odysseæ 8.

Βῆρ' ἴμεν ἐς χαλκῆνα, κατὰ φρεσὶ βουσοδο μᾶων.

Ἐν δὲ ἔθετ' ἀκμοθέτω μέγαν ἀκμονα. κόπτε δὲ δεσμῶς

Ἀρρήκτους ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον ἀυθὶ μένοιεν, Ἄτ' ἀρ' ἐπεὶ δὴ τεύξε δόλον κεχρηλωμένος ἀρετῆ, Βῆρ' ἴμεν ἐς θάλαμον, ἀθὶ οἱ φίλα δέμαϊ ἔκειτο.

Ἀμφὶ δ' ἀρ' ἐρμῆσιν χεῖ δέσματα κύκλω ἀπὸ τῆ.

Πολλὰ δὲ καὶ καθύπερθε μελαθρόβην ἐξέκλε χλωτο,

Ἡστ' ἀράχνη λεπτὰ, τὰ ἐπέτις ἐδὲ ἴδοιτο Οὐ δὲ θεῶν μακάρων. id est,

Ille domū perijt, qua stat ferraria fornax Secus imo interea penitus mala pecto re voluens,

At trūco ἰποῖτα βgrandi incude, secabat Vincula nulli vel rūpenda, vel effugiēda, In quibus impliciti simul, astrictiq; manerent.

At postquam insidias Marti indignatus, & artes

Abfoluisset, adit cōclauē, vbi dulce cubile Stabat, & hinc illinc fallacia vīcula fulcris Obligat, & sūmo susprēdit plurima tecto, Mire tenuia, sic telas vt aranēolorum, Sic vti nec possint oculis deprēdier vllis, Non vel diuorum.

Adagium refertur à Suida.

Vtinam domi sim.

Ὀἶκοι γενόμην, i. Vtinā domi sim. Dicit solū tum, vbi quis opat ē malis, quibus implici tus est, emergere. Trāslatum videtur ab iis qui in tempestate periclitantur. Nam nunc etiam ita vulgo loquuntur, qui periculose nauigant, οἶκοι γενόμην, Refertur à Suida.

Vtinam male, quemadmodum inuenisti, eijcias.

Εἶθε φαύλους ὡσπερ ἔυρες ἐκ βάλαις τῶ ἐνθεσιν.

Vtinam ita vt male reperisti ius, & eijcias male.

Hoc est, vtinam quemadmodū male tibi peperisti famam, aut facultates, ita & malē perdas. Iuxta Plautinū illud, Malē partū, malē disperit. Suidas hunc trochaicum, vt prouerbialē citat ex Aristophane, apud quem extat in Equitibus, diciturq; inibi in Cleonem reipublicæ depeculatore.

Vltro Deum subiicit bona.

Ἀυτομάτως ὁ θεὸς ἀνίησι τὰ ἀγαθὰ, i. Vltro Deus subiicit bona. Quoties res citra no stram operam feliciter eadunt, quasi Deo quopiam accurante. Stœbæus senarium hunc adducit ex Plutis Cratini:

Ἀυτόματα τοῖσι θεὸς ἀνίησι τὰ ἀγαθὰ.

Vltro dona istis ipse suppeditat Deus. De dormientis reti dictum est alias.

Vlysseum commentum.

Ὀδύσεισι μηχανῆ, i. Vlysseum inuentum, callidum,

callidum, astutum, & vassu dicebatur. Vlyfsem Homerus vbiq; versutum facit, ac dissimulantem, simulantemq;. Vnde eundem statim initio Odyssæa, πολυτροπον appellat. Virgilius item :

-Scelerumq; inuentor Vlyffes.

Refertur apud Suidã. Plutarchus in Lyfandri vita declarat quid sit Vlyffseum commentum. Lyfandrum Lacedæmonij missa scytala domũ reuocant. Is metuens accusatione Pharnabazi satrapæ, qui gratiofus erat Lacedæmonijs, dedit operam, vt cũ illo veniret in colloquiũ. Ab eo multis precibus impetravit, vt scriberet magistratui se nullis ab ipso læsum iniurijs. Pharnabazus cũ Cretensi quod aiunt Cretissans, cõscripsit epistolã ex Lyfandri sententia, quã ille legendã tradidit, sed clã scripserat aliã ex sui animi sententia, sigillo, & inscriptione tam simili, vt dignosci non quirent altera ab alteris, eamq; tradidit Lyfandro. Is nihil suspicans, reddidit: quam lectã, cum illi commostrassent Ephori, Lyfander intellexit non solum Vlyffsem versutum fuisse. In hanc ferme sententiam Plutarchus.

Vicitant succo suo.

PROVERBIALI figura dictũ est in parasitos. Vicitant succo suo, qui si quãdo cena contigit lautior, ingurgitant sese. Rursus vbi nulla aridet spes cenatica, cogunturq; oĩ κόστοι viuere, fortiter ferunt in ediam, & in conuiuij spem durãt. Sumpta metaphora à cochleis, quæ per estum intra testã contrahãt, vt cunq; succo suo alũtur, donec acciderit pluuia. Plautus in Captiui duo:

Cum res, inquit, prolatae sunt, cum rus homines eunt

Simul prolatae res sunt nostris dentibus. Quasi cũ caletur, cochleæ i occulto latet, Suo sibi succo viuunt, ros si non cadit, Itidem parasiti rebus prolatis latent, In occulto miseri vicitant succo suo.

Viri infortunati procul amici.

Ανδρὸς κακῶς παρὰσσοντος, ἐκ ποδῶν φίλοι. i. Viri siti in malis amici sunt procul.

Parcemia notat mores amicorum vulgarium, qui hirundinum ritu, pro ratione temporum aduolant, ac deuolãt. Aduolãt vbi res secundæ, deuolant ingruente rerum tẽpestate. Aristides in oratione Panathenica nominatim adagij titulo vsurpauit: Καὶ τῶν παρομιλῶν ἐνήλλαξεν. i. γὰρ ἐκ ποδῶν εἶναι

κατέδειξε φίλος κακῶς παρὰσσοντος, ἀλλὰ πολὺς καὶ τῶν παρῶν διαφόρων ἐπὶ τοῖς ἀτυχήμασι φίλος παρομιλῶν. i. Ac prouerbium inuenit. Declarauit enim haudquaquã esse procul amicos, eius cui res sunt aduersæ, verũ etiam multos, qui antea dissi debant, in rebus afflictis sibi reddidit amicos. In hac sententiam extat & huiusmodi senarius:

Τῶν δυσυχῶτων ἀτυχῆς ἔδειξέ φίλος. id est, Felix amicus nullus infelicibus.

Item alter huic similis:

Κρίνει φίλος ὁ χαμῶς, ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ. i. Vt ignis aurũ, amicum ita tempus arguit.

Ad hanc sententiam palam allusit Cicero lib. Famil. epist. 9. Nam & si non facile diiudicatur amor verus, & fictus, nisi ali-quod incidat eiusmodi tempus, vt quasi aurum igne, sic beneuolentia fidelis, periculo aliquo perspici possit. Cetera sunt signa communia. Horatius:

Vilis amicorum est annonã, bonis vbi quid deest.

Passim habent amici, qui petãt: qui dent, perpauci. Pindarus item in eandem sniam:

Οἱ χεῖται τιμὰ φίλων πατωμένω φῶτι, παύροι δ' ἐν πόνω πιστοὶ βροτῶν. id est, Perit honos homini amicis orbatõ.

Sũt aut pauci mortales fidi i reb' afflictis.

Vias nouit, quibus effugit Eucrates.

Οἶδε τὰς ὁδὰς ἀσπερ ἐφυγεν ἀκράτης. i. Nouit vias, quibus effugit Eucrates. In eũ quadrat, qui semper aliquã inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, vt officium subterfugiat. Aristoph. in Equitibus: Εὐλαβὲ δὲ μηκρόν γησὲ, καὶ γὰρ οἶδε τὰς ὁδὰς ἀσπερ ἀκράτης ἐφύγεν διακυρίσειαν. id est, Caueto ne te effugerit, nouit vias

Quibus Eucrates effugerat per surfures.

Taxat autem obiter Eucrates mores, qui cum molitor esset, tamen rem publicã administrarat. Quin & in Auibus taxat Execestidem quempiam, peregrinum, & erroneẽ, cui viæ omnes notæ fuerint. Congruent in hominem aliquo prætextu suffugientem, si quando fides sit præstãda.

Viuuit, incende ignem.

Ζῆ, καὶ πῦρ. i. Viuit, incende ignem. Vbi in negotij periculosi puncto festinandum admonemus, & occasionem arripiendam, vt cũ reperta scintillula properatur, ne pereat & illa. Simile illi: Nunc tuum ferrum in igni est. Refertur apud Suidam.

Venter

Venter auribus caret.

Τὰς ἦρ κ' ἔχει ὄτα, id est, Venter nõ habet aures. Vbi de pastu agitur, non admittuntur honestæ rationes. Attestatur huic senarius illi prouerbij vice Græcis celebratus: Λιμὴ γὰρ ἔδειν ἐν ἀντεπιῶν ἐπῶ. id est, Contra famem etenim nulla cõtrãdictio est.

Celebratur à Plutarcho Gellioq; dictũ illud Catonis, ex oratione quadam, qua dissuasit legem Agrariam. Eam sic exorsus est, vt dicat, arduum esse ad v̄trem verba facere, qui caret auribus. Nec inepte accommodabitur in eos, qui ventris addicti voluntatibus, nihil admittunt, quod ventri non sit amicum. Seneca lib. 3. epist. 21. Venter, inquit, præcepta nõ audit, poscit, appellat. Non est autem molestus creditor, paruo dimittitur, si modo das illi, quod debes, non quod potes.

Cum puluisculo.

VEL cũ puluisculo dicimus, quoties omnia sic tollitur, vt nihil fiat reliquũ, ne puluis quidem. Metaphora mutuo sumpta videtur ab ijs, qui frumentum ab area cõuertunt, non sine puluere. Plautus in Rudentibus. Cõuerret hic iam me totum cum puluisculo. Idem in Truculentõ: Quo citius rem ab eo auferat cum puluisculo. Simili figura dixit Iuuenalis cum æruginẽ, pro eo quod est integre, & nulla parte diminutũ.

Nunc si depositum nõ inficietur amicus, Si reddat veterem cũ tota æruginẽ follẽ.

Eodẽ pertinet euangelicũ illud, quod iubetur etiam puluerem excutere apostoli, i. ne minimum quidẽ ab eis auferre secum.

Valere pancreatico.

PLAVTVS in Bacchidibus, Valere pancreatico dixit, pro eo quod est firma esse ualitudine. Nam in Pancreatistis robor corporis, potissimum spectabatur. Pro eodem dixit, Valere athleticẽ. Valere pugilicẽ. Valere basilicẽ. Terentius item: Pugilẽ esse aũt. De puella robustiore, & habitiore. Græci βασιλικῶς pro magnifice, prouerbiali figura dicunt. Neque is sermo vulgo non tritus est, etiam hodiernis temporibus.

Fædum est, & mansisse diu, vacuumq; rediisse.

VERSVS hic Homericus ex secũdo Iliados libro, nõ dubiũ quin adnumerãdus sit

inter eos, quos Macrobius scribit in prouerbium abijisse:

Αἰχρόντοι διήρῶν τε μέγην, κενεὸν τε νέεδα. i. Turpe est & māsse diu, vacuumq; redisse.

Conuenit, vbi quis lãgam de se concitauit expectationem, cui postea non respondeat: Veluti si quis studij causã diu peregrinatus, domum redeat nihilo doctior. Aut si negotiator post diuinã absentiam reuertatur, nihilo ditior. Aut si quis admodum longæuus, nihil præclari gesserit in vita, quo se vixisse testaretur. M. Tullius prouerbij vice vsurpauit Epistolarum ad Atticum libro sexto epistola, cui initium: Nũc quidem profectõ.

Tragulam inijcere.

PLAVTVS in Epidico: Tragulam in te inijcere adornant, id est, dolum aliquẽ in te struunt. Et ibidem: Nescio quam fabricã facit. Sic autem habet versus tetrameter, trochaicus:

Tragulam in te inijcere adornat, nescio quam fabricam facit.

Viraque figura prouerbialis videtur. Idẽ in Cassina, Ego Polistam iam aliquorsum tragulam deciderõ. Rursus in Pseudolo, At volui inijcere tragulam in nostrum senẽ. Huic simillimum quod dixit in Mostellaria: Pilum inieci mihi, pilum enim hastæ genus est.

Trium litterarum homo.

TRIVM litterarũ homo, per ironiã dici potest, in eum, qui generosus, & ingenuus videri cupiat. Indẽ natum quod olim ingenui, prænomen, nomen, & adnomen, in litteris aut insignibus suis, tribus litteris notare soleant. Vt pro Quinto Valerio Maximo, Q. V. M. Hinc vulgi iocus de trium litterarum homine. Plaut. in Adularia iocum aliõ detorsit, nempe in seruũ furacẽ. Subijcit enim, Etiam fur, trifurcifer.

Trium dierum comeatum.

TRIVM dierũ comeatus, cũ instare paupertas extrema significatur. Trãslatione ducta à militum cõmeatu. Et apud Aristophanem cum alias, tum in Acharnensibus:

Καὶ μὲν ἡπιτηρεῖν σιτηῖ μέρων τριῶν. id est, Miliq; vt reseruem comeatum tridui.

Interpres addit, antiquitus in bellũ ituris edici solere, vt sibi tridui nõ minus, cõmeatũ pararent. Meminit & in Equitibus

Eγῶ

Εγὼ ποριῶ γὰρ τὸ τῶν
ἡμερῶν τριῶν.

id est,

Præbebo & istum quod sat est in tridui.
Proinde tridui commeatum dicemus mi-
nimas facultates, quæ vix ad tridui victum
sufficiant. Non dissimili figura Terentius
in Seipsum excruciante, dixit decem die-
rum familiam.

Tragœdias in nugis agere.

TRAGŒDIAS in nugis agit, qui in
re leuicula tumultum mouet. Et vt ait Ter-
rentius, magno conatu magnas nugas di-
cit. M. Tullius De oratore, lib. 2. Ne aut ir-
risione, aut odio digni putemur, si tragœ-
dias agamus in nugis. Vsupat idem Fabius
lib. 6. cap. de peroratione. Nam in paruis,
inquit, licibus has tragœdias mouere, tale
est, quasi personam Herculis, & cothurnos
aptare infantibus velis. Quin hoc ipsum
excitare tragœdiam, si alio quopiam des-
tatur proverbium respicit. Vnde & Græ-
cis: ἐκ τραγωιδίῃν. & τραγικῶς λέγειν pro
grauiter, siue acerbe.

Transuersum agere.

TRANSVERSVM agere dicitur, qui vi, &
impetu quodam ab instituto deflectitur.
Ita Laberius Mimus apud Macrobiū lib.
saturnaliū 2. cursum fortunæ transuersum
vocat. Hunc enim C. Cæsaris benignitas
inuitauit, vt eques Romanus, & senex pro-
dired in scenam. In prologo igitur quæ-
ritur præter animi sui sententiam eo Cæsaris
auctoritate fuisse compulsum.

Necessitas, inquit, cuius cursus transuer-
sum impetum

Voluerunt multi effugere, pauci potue-
runt,

Quo me detrusit pene extremis sētib. & c.

Ita qui præceps ira fertur, transuersus ra-
pi dicitur. Ductum apparet a nauiganti-
bus, qui secundo vento recto cursu feruntur,
statu aduerso, transuersum aguntur.

Thrasylulo Dionysium dicitis esse similem.

Θρασυβύλου Διονύσιον ὁμοίᾳ ἔνευ θυμῶν, id est,
Dionysium Thrasylulo similem esse dicitis.
Dici solitum, vbi quis ea componit, quæ
nimio intervallo inter se differunt. Diony-
sius enim inter pestilentissimos tyrannos
commemoratur: Thrasylulus laudatus, quod
reipublice situ diuissimus fuerit. Sum-
mum est e Plauto Aristophanis.

Tributis potiora.

Τὸ τῶν φόρων κρέττω, i. Tributis potiora,
dicebatur, vbi quis ex malefactis, & iniqui-
tate commodum ingens reportaret. Refer-
tur à Suida, & Zenodoto prouerbij nomi-
ne, nec pluribus explicatur. Harpocraton
in dictionario rhetorico scribit extitisse in
oratione Hyperidis aduersus Athenogenē.
Inde natum opinamur, quod qui principū
nomine tributum exigunt, fere plus extor-
quent, quam par est. Et principes sic petūt,
vt ab inuitis rapiant, nō dent, quod petitur.
Congruit huic illud Pindari ex Pythijs
hymno 8. κέρδι δὲ φίλτατον γ' ἐκόντι ἐ-
τις ἐκ δόμων φέρει. id est, Lucrū autem gra-
tissimum, si quis ex volentis ædibus ferat.

Tragica simia.

Τραγικὸς σίμιας, i. Tragica simia. Pro-
verbiali conuitio dicebatur, qui fungere-
tur honoribus, opibusq; polleret, alioquin
indignus. Simiam appellant homuncionē,
vix hominem, sed simulacrū hominis ma-
gis Tragicam addunt, propter fortunæ stre-
pitum, & personam additā. Demosthenes
in oratione pro Ctesiphonte, Æschinē tra-
gicam simiam appellat, quod cum esset ne-
quissimus, splendidis verbis probum ciuem
ageret. Cuius prouerbij meminit Philo-
stratus in Aristide. Diuus Hieronymus in
epistolis ostendit hoc scomma iaci solere
vulgo in Christianos, sed ab impijs, ethni-
cisq; philosophis se profitentur, cum cete-
ra cultui non respondeant. Sic enim Plutar-
chus: Οὐ γὰρ φιλοσόφος παρρησιαστικὸς, καὶ
πειθωνοφορικὸς ποιῆσιν, ἕτερος αἰ λινος οὐκ εἶναι,
id est, neq; enim alere barbam, aut gestare
vile pallium philosophū facit, neque lineis
vestiri Iliacos, hoc est, Iſidis sacerdotes.

Tineas pascere.

TINEAS pascere dicuntur, quæ neglecta
siti pereunt, Ductū à vestibus, aut libris diu
reconditis; & intactis. Horat. in Epistolis:
Cōtrectatus vbi manibus fordescere vulgi
Cœperis, aut tineas pascas taciturnus
inerteis:

Aut fugiens Vricam, aut vnctus mitteris
Herdam.

Titio ad ignem.

Δάλος ἐπὶ πυρὶ, i. Titio ad ignem, vbi quis
applicatur

applicatur ad eas res, ad quas natura pro-
pensus est. Vt si mulierofus, ad puellarum
conuictus; sanguinis auidus, ad militiam;
lucrifitiens, ad mercaturam. Δαλὸν enim
Græci vocant lignum semiustulatum, Non
admodum abludit ab illo, εἰς ἀμύδα ἐνερρεῖν,
id est, in marulam immeiere. Refertur à
Suida, & Zenodoto.

Tithymallus Laconicus.

Τιθύμαλλον λακωνικὸς, id est, Tithymal-
lus Laconicus. In lippietibus, oculisq; cæ-
cutientibus homines dicebatur. Tithymal-
lus herbæ genus, apud Lacones reperitum,
lacte succo manans decerptum, vnde qui-
dam dixerunt Lactarium, singularis acrimo-
niæ, quo sub noctem oculos illinebat ad
visum acuendum. Huius Dioscorides in
quarto plures species facit, deq; oculorum
remedio diligenter meminit. Adagium re-
fertur apud Suidam, qui citat ex Aristopha-
ne de Neoclido lippo, σκόροδ' ὅμῃ τρήσαντα
τιθύμαλλον, id est, Qui allium triuit simul
cum tithymallo. Carmen autem existat in
Concionatricibus:

Τὶ δαίμ' ἐχρῆν ἄρῃν;
Σκόροδ' ὅμῃ τρήσαντ' ὅπῳ τιθύμαλλον ἐμβά-
λοντα τῷ λακωνικῷ
Σαυτῷ παραλέφθην τὰ βλάφαρα τῆς ἐσπέ-
ρας. id est,

Simul cum opi liquore tereres allia,
Tithymallon insuper adderes Laconicū,
Et obungeres tibi palpebras sub vesperū.

Vox dicta videtur à mamma nutricis, sed
apud alios per simplex λ scribitur, licet Sui-
das scribat per geminum. Nec indicat in-
terim vsūm prouerbij. Si comedit in lip-
pos, dicendum est, Tithymallo opus habet,
aut Tithymallum terit. Nam tradunt huic
efficacem esse acrimoniam, vt, cum succus
eius colligitur, cauendum sit, ne contingat
oculos. & quoties sumitur in stomachum,
deorare necesse est obuolutum, ne fauces
radat. Huius succo medentur oculorum
pituitæ. Multa de his Plinius libro 26. c. 8.
Cornelius Celsus in quinto, indicans eam
herbam Latinis dici Lactucam marinam,
vim ait habere exedendi.

Tinctura Sardonica.

Βάμμα σαρδωνικόν, id est, Tinctura Sar-
donica. De colore præcellenti dicebatur,
præcipue purpuræ: per iocum autem tran-
sfertur ad eum, qui pudefit, aut qui ob pla-

gas sanguine tingitur. Sardo, siue, vt He-
sychius scribit, Sardon, insula ingens ap-
posita Italiæ, in qua varia purpurarum tin-
cturæ, laudatissimæque fiebant. Itidem
& Tyrium muricem, ostendit quæ Sarra-
num, legimus apud Latinos. Aristopha-
nes in Pace:

Ὡς ἐκεῖν ὅσῳ εἶναι βάμμα σαρδωνικόν. i.
Quā ille prædicat coloris esse Sardiniaci.

Idem in Acharnensibus:
ἵνα μή σε βάλω βάμμα σαρδωνικόν. id est,
Ne te linam colore Sardiniaco.

Quam curat testudo muscam.

Ὅσον μέλει τῇ χελωνῇ μυῶν, id est, Quā
curat testudo muscā. Suidas ex auctore quo-
dam refert hæc verba: τῷ δὲ ἀγαμέμνονι τῆς
βέρσας παρρησίας ἤσπον ἔμελεν ἡ χελωνῇ μυῶν,
τὸ τῆς παρομιτίας, id est, Agamemnon au-
tem minoris faciebat Theristæ maledicen-
tiam, quam testudo muscas, quemadmo-
dum prouerbio dicitur. Testudini nihil
nocere possunt muscæ propter testam, qua
munita est, Confine illi, quod alibi me-
morauimus, Non curat culicem elephan-
tus. Lepidius erit ad res animi detortum.
Animus, virtute, ac philosophia munitus,
nihil plus timet fortunæ incursum, quam
testudo muscas.

Stultior Morycho.

Μωρότερος εἰ μορύχῳ, id est, Stultior es
Morycho. Sciculum prouerbium, in eos, qui
ridicule, stulteve quippiā facerent. Sed vi-
dentur peculiariter obnoxij huic adagioni,
qui, domesticorū negotiorum negligentes,
foris agunt, aliena curant. Quod genus
inducitur Ollus apud Martialem. Cuius-
modi sunt & apud Plutarchum Lamia. Ze-
nodotus tradit, apud Siculos Baccho
cognomen esse Morycho: idq; inde datum,
quod in vindemijs, huius dē facies musto,
fiscisq; virentibus oblini consueuerit, quod
vtriusque arboris inuentæ laudem Baccho
tribuunt veteres, vt testis est Athenæus lib.
Dipnosophistarum secundo: παρὰ τὸ μορύ-
χαι, τὸ μολύνεσθαι, id est, à moryxæ, quod est
cōtaminare: vnde & Homer. μεμολυμένῳ,
dixerit, pro μεμολυμένῳ. Bacchus autem
vbique ridiculus, ac parum cordatus indu-
citur à poetis: vt potē deus temulentus, ve-
lut in Ranis Aristophanis, ideoq; in huius
sacris ludicra quædam, tamquā in eius con-
tumeliā fiebant. Quin & cognomen addi-
K k. tum

tum contumeliæ causa, ἐρεβίνθει. Apud Siculos huius simulacrum, non in templo, sed extra fanum, sub dio positum erat, iuxta ingressum, siue vestibulum: confectum è lapide, cui nomen Psella, arte Simmij cuiusdam Eupalami. Proinde, vulgari ioco iactatum est de illo: *μωρότερος εἰ μωρύχου, ὅς τ' ἄνδρον ἀφείς, ἔξω τῆς οἰκίας κἀθήται*, id est, Stultior es Morycho, qui, omisis his, quæ sunt intus, foris extra domum desidet. Zenodotus adagium citat ex epistola quadam Polemonis ad Diophilum. Quamquam alienissimum est ab ingenio, moribusq; nostris, vestigandis, aut insectandis aliorum erratis operam conterere, tamen non possumus hoc loco nobis temperare, quin ridendi magis, quam insectandi, causa proferamus cuiusdam non infimi nominis, inscitiam ne dicamus, an fœcordiam. Principio prouerbium hoc e vulgatissimis Zenobij Collectaneis enarrans, Polemonem perinde citat, quasi locum ipse legerit. Id quod suo more facit, videlicet vt in abstrusis, minimeq; vulgaris auctoribus versari videatur. Deinde Græca, quæ modo retulimus, indidit, *ὅς τ' ἄνδρον ἀφείς, ἔξω τῆς οἰκίας κἀθήται*, reddidit ad hunc modum: Qui relinquens habitationem interiorem, extra positam quærebat. Rursum, quod habetur in iisdem Collectaneis: *μωρύχος δὲ Σωκράτους ἐπιθετόν, ἀπὸ τῆ τοῦ πρόσωπον αὐτοῦ μολωιδαι, ἐπειδὴν ψευδῶς, τῶ ἀπὸ τῶν βοτρυῶν γλῶσση, καὶ τοῖς χλωροῖς σκύοις*, expressit hoc pacto, Morychus sane epitheton est Bacchi: *ἀπὸ τῆ τοῦ πρόσωπον αὐτοῦ μολωιδαι*, id est, ab inquinando videlicet propriam faciem. inquinare namq; solet eam Bacchus racemis, & viridibus ficis. Deinde, quod idem coaceruatos, etymologiâ nominis reddes, scripsit: *μωρύχαι γὰρ τὰ μολωιδαι*, sic interpretatus est, Lepos Atticus nostri tēporis: *μωρύχαι*, inquit, porro idem est, quod *μολυιδαι*, hoc est, ineptire, hoc est desipere. Iam illud quanto est, *πάντ' ἢ μωρύχου μωρότερον*, quod de Bacchi statua reddidit. Græca sic habet, *παρόσον ἔξω τῆ νεῶ τὸ ἀγαλμα αὐτῆ ἔστι παρὰ τῶν ἑσάδων ἐν ὑπαίθρῳ*. Ea sic extulit trāsmarina Venus: Præterea dicitur à simplicitate Bacchi, cuius simulacrum in aperto staturitur apud Hesiodum. Vide, quot veneres in vno, eoq; per breui capite prodidit hic venustus. Primum Bacchus, fastiditis penetrabilibus ædium suarū, peregrinas seclatur domos; deinde, cum saxeus sit, (sit enim de

statua mentio) tamen ipse sibi faciem racemis, & ficis oblinie, quo vindemiatores delectet. Ad hæc, cum idem significet, *μωρύχαι, & μολωιδαι*, vtrumque declarat, ineptire, & desipere: verum his dumtaxat, qui Venerem illam transmarinam vsquequaq; percalluerint. Denique, quod est omnium venustissimum, è vestibulo, (siquidem, auctore Polluce, *ἔσοδ' ἑ* templi vocatur, quod & *προπύλαιον* dicitur,) Hesiodum fecit, hoc est, è mutis saxis eloquentissimum poetam. Et habet tamen hic talis artifex quibus sit admirationi, hoc est, similes habent labra lasciuas: cum innumera sint in huius commentarijs, pari flore reddita Græca, *ὅς τε ἑρῶν, ὅς τε γῆς ἀπτόμενα*, quæ vel ipse saxeus Morychus rideat. Homo sane suavis, atque adeo Morix beneficium felix, qui transmarinæ Veneris sensum requirat in alijs, ipse cominuni carens; & vt videtur, marinæ, quam transmarinæ, Veneri familiarior. Sed præstat, vt, omissis iocis, ad institutum negotium calamus recurrat. Iocatur in Morychum, & Aristophanes in Vespis: *ὣν ἔβιον γενναῖον ἄσπερ μωρύχου*, id est, Viuere vitam generosam, quemadmodum Morychus. At Suidas indicat huius nominis poetam quæpiam fuisse tragicum, cuius vita non carnerit luxus, ac mollitiei nota. Citatq; hoc in eum carmen Aristophanis. Existat autem in Acharnensibus: *ὁ φιλάτησιν, καὶ πάλαι ποθυμένῃ, ἦλθεσ, ποθεντῆ μὲν ψευδοκαλοῖ χοροῖς, φίλη μωρύχου*. id est, Carissima, ac desiderata iam diu, Optata ades, fœce subtilis choris Grata & Morycho.

Quattuor obolis non assimo .

Τετάρων ὀβολῶν εἰναστέι. id est, Quattuor obolorum esse puta. Simile illis, quæ alibi retulimus, Assis te non facio, & Dupondij non facio, & Teruncij non facio. Suidas hæc quoque refert, sed tacito (qui frequens illi mos) auctoris nomine: *τίω παρήσιων τίω σίω οἷε τετάρων εἶνα ὀβολῶν, τὸ λεγόμενον*, id est, Tuam maledicentiam exitimato quattuor esse obolorum, quemadmodum dicitur. Et Diobolare vocant Latini, quod vilissimum uideri uolunt.

Tenuem nectis .

Λεπτὴν πλέκει, i. Tenuē nectis. De pauperibus

peribus dictū, quibus plerumque tenuibus in rebus labor. Dicitur & *λεπτὴ ἑλπίς*, id est, Spes tenuis, pro exigua: & *λεπτὴ φρονίς*, id est, Tenuis cura, pro subtili, & curiosa. & *λεπτὰ ξαίνεις*, id est, Tenuiter diducis, in fordidos, quique vel minutissimarum rerum habent rationem. Ducta metaphorā a textoribus.

Terrestria balnea .

Χθόνια λυτρά, id est, Terrestria, siue inferiorum balnea. Dicitur videtur, (nam coniectādum est) vbi quid sero iam adhibetur, nulli futurum vsui ei, cui exhibetur. Veluti, si quis tum reo patrocinerur, postquam pronuntiata fuerit irreuocabilis iudicium sententia. Mos olim fuit, defunctis ad sepulchrum balnea quædam inferre. Cadauera item sepulturæ danda prius lauabantur. Vnde Ennius:

Tarquiniij corpus bona fœmina lauit, & vnxit.

Fit & nostra tempestate, vt defunctorum monumentis pie aquam inspergant consecratam.

Ter .

Næ illud quidem figura prouerbiali vacat, quod Græci numeri additione rem amplificant, maxime ternionis: fortassis, quod is apud prisicos & absolutissimus, & sacer habetur: vt, quidquid ter dictum, aut factum esset, id ratum, & efficax haberetur. vnde in magorum mysterijs adhiberi solitus. Virgilius in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore

Licia circumdo, terq; hæc altaria circum Effigiem duco. numero deus impare gaudet.

Et apud Theocritum, in eiusdem tituli carmine:

Ες τρίς ἄποσπένδω, καὶ τρίς τὰδὲ πόντια φανῶ. id est,

Ter libo, ter & hæc pronuncio mystica verba.

Item in Cærimonijs funebribus:

-Et supremum ter voce ciemus:

Apud Enripidem in Hecuba præco ter iterato verbo, silentium indicit:

Σηγάτ' ἀχαιοί, σῆγα πάς ἔσω λέως.

Σῆγα σῆγα. id est, Silere, Achiui, populus omnis sit silens

Taciturnitate, silentioq; .

Aristophanes in Ranis: *Τέτοιαι ἀπαυδῶ, καὶ οὐθὲς ἀπαυδῶ, καὶ οὐθὲς μάλ' ἀπαυδῶ*. id est,

Istis recuso, iterumq; recuso, rursum valde recuso.

Passimq; legitur nō solum apud poetas, verum etiam oratores: *στὴς μαρόδ' ἰστὴς κατὰ ρατ' ἑ, στὴς μακρόρ' ἑ, στὴς μέγιστ' ἑ, στὴς ἀθλι' ἑ*, id est, Ter scelestus, ter execrabilis, ter beatus, ter maximus, ter infelix. Quod Latini dumtaxat in carmine sunt imitati. Virgilius:

-O terq; quaterq; beati. Ouidius: Omnia bis dices vera fuisse mea.

Et illud etiam nunc vulgo familiare, vt, si quid affeuerit vehementius, id ter repetant. Vt hinc etiam adagium ortum uideri possit. Strabo lib. Geographiæ primo, quod Homerus scribit, Charybdim ter in die redere, quod absorbitur, ter resorbere, cum constet id non fieri nisi bis in die, excusat hac hyperbole, quasi *στὴς* non sonet hic numerum, sed uehementiam. Ad hæc sermonis formam pertinet, quod est apud Platonem libro de repub. 10. *καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες, ἐν αἰδῶνόνται τριπλῶ ἀπέχοντα τῆ ἔντος*, id est, Et, cum vident illorum opera, non intelligunt ea tertio gradu abesse à veris. Agit de ijs, qui è poetis sumunt recte uiuendi rationem, cum illi pro veris tradāt phantasmata. Durat huius sermonis vestigium & hodiernis diebus in lingua Gallica, qui, huius syllabæ adiectione, è comparatio facit superlatiuum, nisi quod, in uersis litteris, tre sonant pro ter.

Theagenis pecunia .

Θεαγένης χρίματα, τὰτ' αἰσχίνε, i. Theagenis pecunia, quemadmodum Æschynis. Iocus prouerbialis in eos, qui, pauperes cū essent, tamen diuites haberi volebant. Hoc morbo natus est vterque, & Theagenes, & Æschynes. Vnde cognomen his additum *σέλλοις*, à Sello quopiam, inepte ambitioso, qui, cum re esset per quam tenui, tamen affectabat videri locuples. vnde, qui hoc morbo laborabat, *σελλίζεν* dicebantur. Finitimū ei, quod alio diceretur loco, *φάνις θύρα*, id est, Phanix ianua. Prouerbij meminit Aristophanes in Auibus:

Ἰνα καὶ τὰ θεαγένης τὰ πολλὰ χρίματα τὰτ' αἰσχίνε γ' ἀπαντα. id est,

Vbi sunt Theagenis plurimæ pecuniæ, Et Æschynis quidem uniuersæ.

Tantali lapis.

Ταντάλειον λίθον, id est, Tantali lapidem, vocant, imminēs capiti periculū. Apud Suidam hec referuntur, ἐπειδὴ τὸν ταντάλεον λίθον τῆς κεφαλῆς ἀπέτρεξε ἀμέλεια, id est, Quandoquidem Tantali saxum capiti impendēs excussimus. Plato apud Stobæum, εἰς τὸν λεγόμενον ταντάλεον λίθον ἐπιρτημένον τίς ἐχῶν, id est, Ne si Tantali quidem, quem vocant, lapidem imminentem haberet aliquis. Sumptum à fabula Tantali. quem quidam fingunt apud inferos, etiam hoc supplicij genus pati, vt ingens saxum sic immineat capiti, vt iamiam casurum videatur. Athenæus lib. Dipnosophistarum sexto, fabulæ originem refert hunc in modum: Tantalus, voluptatum anidus, cum in deorum consortium admissus, impetrasset optionem petendi quidquid vellet, à Ioue postulauit, vt ad eum modum iugiter uiueret inter epulas, nihil hac re ducens felicius. At indignatus Iuppiter promissum præstitit, hominifq; optatis satisfecit. Ceterum, ne frui posset appositis, saxum ingens iamiam casuro simile supra verticem suspendit, cuius metu non libeat quidquã attingere. Virgilius Æneidos suæ libro sexto commentum hoc ad Lapithas, Ixionem, ac Pirithoum refert:

Quid memorem Lapithas, Ixiona, Pirithoumque

Quos super atra flex, iam iam lapsura, cadenti

Imminet assimilis? lucet genialibus altis Aurea fulcra thoris, epulæq; ante ora paratæ

Regifico luxu. Furiarum maxima iuxta Accubat, & manibus prohibet contingere mensas,

Exsurgitq; facem attollens, atque intonat ore.

Vsurpat & Pindarus in Isthmij, hymno septimo: ἐπειδὴ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς γὰρ ταντάλεον λίθον πάρα τις ἐτρέψεν ἀμειβῶς. i. Quandoquidem lapidem Tantali imminentem capiti aliquis nobis admouit deus. Sentit autem metum instantis belli. Interpres citat ex Euripide:

Κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρον, Ἄερί ποστᾶται. id est,

Saxum papescens vertici quod imuinet, Per aerem volat.

Gregorius Nazianzenus in Epist. quadã

ad Basilium fratrem, vitam sollicitam, ac periculis expositã, ταντάλειον ζῶλον appellat.

Surdior Toronæo portu.

Κωφότερος τορονæου λιμῆνος, id est, Surdior Toronæo portu. Aiunt, portum esse quendam Toronæ, Thraciæ ciuitatis, qui longis, & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita, vt in ipso portus secessu nullus fluctuum fragor audiatur. Vnde prouerbium in eos, qui non audiunt. Quamquam alij Toronem ponunt in Macedonia. Stephanus meminit etiam sinus, cognomento Toronæi, à quo prouerbium ductum videri possit. Nisi quod mare surdum vocatur, magno fragore resonans, vt ob strepitum vndarum præterea nihil exaudire liceat.

Surdior turdo.

Κωφότερος κίχλης. i. Surdior turdo. Zenodorus ex Euboli Dionysio citat. Adscribit surditatem huic aui peculiarē, cum sit loquacissima, vel prouerbio teste. Vnde concinne dicitur, qui, perpetuo blaterantes, ipsi non auscultant, quid vicissim ab alijs dicatur: quod vitium in multis licet deprehendere.

Effeminatorum etiam oratio effeminata.

Ενεισιν ἐν δειλοῖσι ἀναγδρὸν λόγοι. id est, Inertibus uiris iners oratio.

Vt quisque est, ita & loquitur. Refertur à Zenodoto. Confine illi, quod alibi retulimus, Fatuus stulta loquitur. Item illi, Qualis uir, talis oratio. Tamen si longe alium Drancem fecit Virgilius, lingua fortem bellatorem, re imbellem.

Stupidior Praxilla Adonide.

Ηλιθιώτερος πράξιλλης ἀδωνιδῆ. i. Stupidior Praxilla Adonide. In uehementer stupidos. Polemon apud Zenodotum, tradit Praxillam fuisse quampiam Sicyoniã poetriam, quæ in suis cantionibus Adonidem inducit ab inferis interrogatū, quid apud superos pulcherrimum reliquerit: respondere, Solem, cucumeres, mala. Quod cum uehementer insulsum uideretur, cucumeres, & mala cū sole componere, prouerbio dici cœptum in homines nullius iudicij.

Simonidis cantilena.

Σιμωνιδῆ μέλη. i. Simonidis cantilenę. De uaftris, ac subdolis dictum est. Hunc tradit primum

primum astutiam, & quæstum in artem induxit. Erant illi duo scrinia, alterum gratiarum, alterum præmiorum: quæ, cum post tempus aliquantum aperuisset, gratiarum arculam semper offendeat inanem, præmiorum, semper plenam. Hoc commẽto significans se nolle gratis donare carmina. Meminit huius rei Plutarchus in libello περὶ τῆς πολυπραγμοσύνης. Vnde Aristophanes apud Suidam, ἔσαι σιμωνιδῆ μέλη, id est, Cane Simonidis carmina. Meminit Aristophanes in Auibus:

Πρῶτον μὲν αὐτὸν τῷ λύρῳ λαβόντ' ἐγὼ ἐκέλευσα

Ἄσαι σιμωνιδῆ μέλος. id est,

Primum quidem ipsi iussi, vt sumpta lyra sonaret

Simonideam cantionem.

Ad duo scrinia alludit Theocritus in Chiritibus:

Οκνηρῶ δὲ πάλιν κενεῶς ἐπιπλημένῳ χιλιῶ. i. Rursum at ignauę vacuo intra scrinia fundo.

Si tibi machæra est, & nobis vrbina est domi.

PLAVTVS in Bacchidibus, Si tibi est machæra, & nobis vrbina est domi. Quoties malum malo opponitur. Nam machæra & vrbina vtrumq; teli genus est. Sunt autem apud Plautum Chrysalis verba, minas referentis, & militis scuitiam scuis item dictis retudentis. Placiades Fulgentius pro Vrbina legit, Veruina, & interpretatur teli genus oblongum. Simillimum est illis, Pari. &, Malo nodo malus quærendus cuneus.

Semper agricola in nouum annum diues.

Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλέσι. id est, Agricola semper diues annum in proximum.

De ijs dicitur, qui, spe futuri compendij, diuites sunt, ac sibimet, expectatione rerū amplarum, blandiantur. Ductum a colonis, qui semper proximæ estatis vberiorum prouentum sibi pollicentur, eaq; spe iam sumptus nonnullos audent facere.

Semper virgines furia.

Ἀεὶ παρθένου ἐριννῶς. id est, Semper virgines furia. Prouerbium obscurius deterret à peccando. Erinnyes enim malefactorum vtrices corrumpi non queunt, quo minus pænas sumant de ijs, qui commeruerunt.

atque hac gratia dictæ virgines. Suidas è Sophocle citat.

Senex bos non lugetur.

Γέρον βῶς ἀπένθητος δόμοισι, id est, Bos senex vacat iustæ domesticorum. Hoc est, senum mors, quod tempestiua videtur, non lugetur ab amicis. Quin & hodie, si quando nūciatur obitus hominis natu grandis, Nihil acerbum, inquit, haud perijt in cunabulis Mortem iuuenū complorant ij quoque, ad quod nihil attinet. Talem mortem deprecatur Solon apud Ciceronem libro de senectute, Elogium autem Solonis, cuius meminit Tullius, sic habet:

Μηδέ μοι ἀκλαυτός θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοι

Ποίησαι μοι θανάτον ἄλγεια καὶ συναχθῆς. id est, Ne mi illuzubris veniat mors, sed mihi caris

Merorem potius afferat, & gemitus.

Ennius contra:

Nemo me lacrymis decoret, neque funera fletu

Faxit.

Sed uterque recte sensit.

Solon vult mori carus, ac desiderandus suis. Ennius non putat lugendam mortem, quam consequitur immortalitas. Refertur & hic versus in Menandro:

Πικρὸν ἐστὶ χρεῖμα γέρον ἐν οἴκῳ μένων. id est, Molesta res est, in domo manens senex.

Sero uenisti, sed in colonum ito.

Ὁψὲ ἦλθες, ἀλλὰ γ' εἰς κολωνὸν ἴεσο. id est, Sero ades, att colonum hinc te conferas.

Iocus prouerbialis aduersus eos, qui post tempus aduenirent: aut qui mercede quidpiam facerent. Porro Colonum est terra editior, in speciem tumuli, seu collis. Huiusmodi duo erant Athenis, alter iuxta Neptuni templum, in quem equites conueniebant, alter iuxta tēplum Vulcani, quia foro seu mercatu dictus est ἀγοράσιος. Hinc Colonetæ dicti, qui mercede conducerentur, quod illic confisterent, qui conductorem quærebant. Huiusmodi ferme Suidas.

Ad pedem.

Περὶ ποδῶ. id est, Iuxta pedē. Quod appositum, & uehementer accommodatū est, id περὶ ποδῶ dicebatur. Sumpta metaphora à calciamētis, probe ad pedis menfurã quadrantibus. Vnde celebratur & illud Paullã

Æmilij apophthegma, nouum calceum ostendentis. Vos, inquit, videtis, bellum, ac nouum esse calceum; verum, qua parte pedem torqueat meum, id ego demum sentio, significans, Papiriam vxorem non esse suis accommodatam moribus. Suidas Platonē citat, poetam opinamur:

Ὡς ἐστὶ μοι τὸ χρίμα τὸτο περὶ πόδα. id est, Ut hoc meo negotium quadrat pedi.

Sarpedonium litus.

Σαρπηδωνία ἀκτὴ, id est, Sarpedonium litus. De re turbulenta recte dixeris: siue de vehementer clamoris, & obfrepere. Est enim huiusmodi litus quoddam Thraciæ Neptuno sacrum, quod assiduis fluctibus ruiditur. Est & aliud eiusdem nominis in Cilicia. Rursum aliud iuxta Oceanum, ubi Gorgonibus sedes esse ferunt.

Seruilior Messena.

Δελότερος μεσσηνίας, id est, Seruilior Messena. De minime liberis dicebatur, & alieno viuentibus arbitrio. Lacedæmonij Messenios, quod iterum, atque iterum desciscissent, in seruitutem redegerunt, eosque durius etiā, quam reliquos seruos, tractarunt, ne denuo res nouas moliri possent. Historia refertur à Pausania in Messenicis, & à Iustino libro Epitomarum tertio.

Seruus cum sis, comam geris.

Δῆλος ὦν κόμην ἔχεις, id est, Seruus cum sis, comam habes. De eo, qui præter decorum quippiam faceret. Veluti, si quis, humili conditione, patriciorum cultum imitaretur. Apud Lacedæmonios enim ingenui comam alebant. Adagium refertur quidem à Suida, ceterum exstat apud Aristophanem in Anibus:

Ἐπειτὰ σῆτα δῆλος ὦν κόμην ἔχεις; id est, Ac deinde seruus cum sis, portas comā?

Seruorum ciuitas.

Δῆλον πόλις, i. Seruorum ciuitas. De cœtu, conuictuque hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine ciuitas quæpiam in Libya, ut auctor est apud Suidā Ephorus in 5. apud Stephanum Hecataus. In hanc si quis seruus lapidem importasset, continuo liber hebat, etiam si peregrinus fuisset. Est & altera, cui nomen ἱεροδέλων, quod seruis di-

cata sit, in qua vnum dumtaxat ingenium viuere tradunt. Est rursum in Creta Δελόπολις χιλιάδρος, id est, Mille viris habitata, ut auctor est Socrates in 1. narratione rerum Creticarum. Est itē alia iuxta Thraciam, ποινυρόπολις, id est, Improborum ciuitas. In hanc Philippus collegisse dicitur, velut in sentinam, infames, ac moribus improbatos, ut scophatas, falsos testes, preuaricatores, & id genus alios, ad numerum duum millium, ut auctor est Theopompus, in rerum Philippicarum lib. 13. Testatur & Plutarchus in commentario De curiositate. Est & in Ægypto regio quedam Δελόπολις appellata, teste Olympiano. Plutarchus in Collectaneis prouerbiorum, ostendit, dici solitum de raris inuentu, effertque ad hunc modum, ἢ ἐστὶ δέλων πόλις, id est, Nō est seruiorum ciuitas. Non dissimile, quod Plinius narrat de gente Hesenorum in Syria, ad quos fugitant vsquequaque nocentes. Quæ sola toto in orbe, sine ulla femina uiuit, omni Venere abdicata, socia palmarum, in diem ex æquo cōuenarum turba renascitur, longe frequentantibus quos vita fessos ad mores eorum fortunæ fluctus agitat.

Samiorum flores.

Σαμίων ἀνθή, id est, Samiorum flores. Vbi quis extremam voluptatem decerperet. Hoc autem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum viris conuiuium agitabant, omni que genere voluptatum affatim explebāt sese. Quibus delicijs effeminati, postea subacti sunt à Persis, & in seruitutem acti. Stephanus admonet, Samum insulam olim ἀνθέμισσαν appellatam fuisse, nimirum à floribus. Eandem σαρβηνίαν suū se vocatam, videlicet à uirginibus. Refertur adagium in Collectaneis, quæ Plutarchi feruntur titulo. Meminit & Athenæus libro 12. ex Clearcho, demonstans, locum ita vocatum, ob varias formas puellarum, quæ, veluti flores, arridentes, ad libidinem inuitabant. Atque quadrabit in ciuitatem, domum, denique hominem voluptatibus perditæ addictum.

Summaria indicatura.

Ρωπικὸν ὄνιον. i. Summaria indicatura. De rebus vilibus, magno tamen emptis. Quemadmodum sit nonnunquam in auctionibus, cum non expenditur sigillatim vniuf-

vniscuiusque rei pretium, sed multa simul congesta pariter æstimantur. Græcis enim ῥώπες virgulta dicuntur, & ῥώπων appellant fasciculum, seu sarcinam ē diuersis rebus colligatam, aut varios colores simul confusos. Fit autem sæpenumero, ut emptor parum attentus in hoc emptiois genere circumueniatur. Adagium refertur à Diogeniano. Meminit & Suidas.

Regia vaccula.

Βασιλικὸν βοῖδιον, id est, Regia bucula. De prodigio fa fecunditate ferebatur, natum ē miraculo rei gestæ. Ætate Ptolemæi iunioris, vacca quædam eodem partu sex edidit vitulos. Auctor Diogenianus. Simile illud Iuuenalis:

-Scrophæ fecundior alba.

Pura à nuptijs.

Ἀγνή γάμων, id est, Rudis nuptiarum. Per ironiam dicebatur in impudicam, quod citra nuptias sui copiam faceret. Horatius: Nuptiarum expert, & adhuc proteruo Cruda marito.

Rheginis timidior.

Ρηγίων δειλότερος, id est, Rheginis formidolosior. Xenarchus apud Zenodotum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, filius, in gratiam Dionysij tyranni taxauit Rheginēses ut ignauos in rebus bellicis, animique pauidi, quemadmodum testantur Græcorum adagiorum collectanea.

Rapina rerum Cinnari.

Ἀρπαγὴ τῶν κινάρων, id est, Direptio bonorum Cinnari. De facultatibus per tumultum direptis. Veluti, cum principes præter ius in alienas fortunas iniiciunt manus. Timæus scriptum reliquit, Cinnarum quempiam fuisse, patria Selinusium, arte lenonem, qui hoc quaestu ad summas opes peruenerit. Is, quoad viuebat, pollicebatur se facultates omnes Veneri consecraturum: ceterum moriens, populo diripiēdas exposuit. Huius non dissimile, quod alibi commemorauimus, Porcenæ bona.

Rhadamantheum iudicium.

Ραδαμάνθους κρίσις, id est, Rhadamanthi iudicium. De incorrupte iudicantibus.

Rhadamanthus enim, manium iudex, neque muneribus, neque gratia defecit, quominus seuerè iudicer. Accommodari poterit ad mortis necessitatem, maximis pariter, ac minimis ex æquo communem. Iuxta illud Æschyli, apud Aristophanem in Ranis:

Μόρος θεῶν γὰρ θάνατος ἐ δῶρων ἐρα. id est, Vna è deis Mors nulla captat munera.

Item Horatius:

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,

Regumque turres.

Item alibi:

Non si trecentis quotquot eunt dico,

Amice place illacrymabilem

Plutona tauris.

Item Pindarus in Nemeis,

Ἀλλὰ κοινὸν γὰρ ἔρχεται

Κῦμα αἰδέου. πῶς δὲ ἀδόκιμον

ἐν καὶ δοκέοντα.

id est, Fluctus enim orci communiter accidit, obruitque; tum opinantem, tum inopinum. hoc est, & iuuenem, & senem, aut pariter & nobilem, & obscurum. Bisariam enim interpretantur ἀδόκιμον, καὶ δοκέοντα. Item in Olympiacis,

Βυλαῖς ἐν ὄρβυσι ραδαμάνθους. id est,

Rectis Rhadamanthi decretis,

Item alibi demonstans vni Rhadamanthum nec assentari cupiam, nec quidquam ad gratiam facere. ὁ δὲ ραδαμάνθους ἐν σέπραγεν, ὅτι φρενῶν ἔλαχε καρπὸν ἀμώμητον, ἢ δ' ἀπύτασι θυμὸν τέρπεται ἐνδύθεν. i. Fortunatus Rhadamanthus, qui fructum iudicii fortitus est inculpatum, neque imposturis intus in animo delectatur. Vtiurpat & Plauto libro de legibus 12.

Rhadamanthi iusturandum.

Ραδαμάνθους ὄρκος, i. Rhadamanthi iusturandum, dicebatur, quod verissimum quidem esset, ceterum nullum deum adscisceret. Socrates per canem, & anserem iurare consuevit, ne quem deorum citaret: siue quod nō crederet illos esse deos, siue quod non arbitraretur esse boni viri, deos suorum negotiorum testes accesserit. Hoc autē iusturandi genus ad Rhadamanthum referebant. Notauit adagium Aristides rhetor in Pericle, cum ait, ὅς περ ἂν εἰ λέγοις τὸν ραδαμάνθου ἐθίξεν τὸς ἀνθρώπους ἐπιπορκεῖν, ὃ τοσοῦτον περιβῶ δ' ἰσθμίου καὶ δικαιοσύνης, ὡς τε καὶ τελευτήσας τοῖς ἐκείσε ἀσφραγισμένοις δικάζει.

Αμεί. id est, Perinde, quasi dicas Rhadamā-
thum mortales in cōsuetudinem adduxif-
se peierandi, qui vsque adeo pietate, iusti-
tiāq; præcellerit, vt, etiam vita defunctus,
ijs, qui illum appellūt, iudex esse credatur.
Pythagorici per quaternionem iurare so-
lent, quem τέτρακτιω appellant:

Οὐ μὲν τὸν ἀμυτέρῃ ψυχῇ παραδόντα τε-
τρακτιῶ.

Non per eum, à quo animæ est datus ille
quaternio nostræ.

Existimant enim hunc numerum vsque-
adeo ad animæ perfectionem pertinere, vt
eum in arcanis venerentur. Auctor Macro-
bius primo commentario in somnium Scip-
ionis. Pythagoras in Carminibus aureis,
quaternionem, sacrum animæ fontem vocat.
Græci per caput alterius iurare con-
sueverunt. Iuuenalis:

-Græcis non dum iurare paratis
Per caput alterius. Virgilius,
Per caput hoc iuro.

Litore loquacior.

Ραχίος λαλῆσπρος, id est, Litore loquacior,
In rabulam, & obstreperum dicebatur. Νά-
ραχία Græcis litus appellatur, præsertim
scopulis, ac rupibus asperum, quod assiduis
tunditur fluctibus, non sine fragore: vnde
& Græca vox ducta videtur ραχία, quasi τρα-
χία. Nam ea vox ad omne, quod asperum,
ac spinosum est, deflectitur.

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, id est, Quod adest, bo-
ni consule, καὶ τὸ παρὸν ἐν τίθειναι. id est,
Quod adest æqui boniç; facere oportet.
Admonet adagium, ne nos alienarum re-
rum cupiditate maceremus, sed, quæcunq;
contigit fors, eam velut optimam ample-
ctamur. Magna enim felicitatis pars, vt sua
cuiq; fortuna placeat. Plato in Gorgia, ὡς
ἔπειρ, ἀνάγκη μοι, κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον, τὸ
παρὸν εὖ ποιεῖν, καὶ τὸ το δέχεσθαι τὸ διδόμενον
παρὰ σοῦ. id est, Necessum est mihi, sicut vi-
detur, iuxta vetus adagium, quod adest, bo-
ni consulere, & hoc accipere, quod abste-
datur. Cratinus in Pylæa,

Ἀνδράσι σοφῆς χρεὶ τὸ γὰρ παρὸν παρὰ γὰρ ὡς κα-
λὸν

Εἰς δὲ μάμω εὖ τίθειναι. id est,

Sapientium est virorum, vti, quod adest
boni,

Tamquā bonum sit, consulāt pro viribus.

Affine illi, quod alibi retulimus, σπαρτίω
ἐλαχες, καὶ πύλω κόσμοι, id est, Spartam es na-
ctus, eam dispone. Quod quidem carmen
citat Stobæus ex Euripidis tragædia, cui
titulus, τήλερος, id quod obiter admonen-
dum duximus. Nam adagium suo dictum
est loco.

Qui omni in re, & in omni tempore.

Αὐτὸς ἔστιν ἡ ἀρετή, ἢ ἡ ἀκαρτερία, ait hunc senarium antiquissimum
proverbij vice celebratum fuisse,

Sed enim, qui in omni re, atque in omni
tempore

Omni laude vacat, is illaudatus est,
Isq; omnium pessimus, deterrimusq; est.

Admonet parcemia, fere neminem esse
tam deplorati ingenij, qui non aliquando
dicat, faciat ve, quod laudem promereatur.

Refertur iisdem ferme verbis à Macrobio
libro Saturnalium sexto, ex quo nobis, visi-
sumus deprehendisse manifestum errorem
scripturæ in Gelliano libro per eruditum
quempiam admissum. Is enim, non intel-
ligens hos esse versus, Sed enim qui in om-
ni re, atque in omni tempore &c. suspica-
tus est Græcum versiculum omisum à li-
brarijs, in eius locū supposuit hoc carmen,

Πολλὰ καὶ κή πορος ἀνὴρ μάλα κέρριον ἔπεν.
cum versus, de quo sentit Gellius, sit Lati-
nus, quem mox subiicit: Sed enim, qui in
omni &c. Id liquet ex Macrobio, qui locū
hunc ad verbum pene suffuratus est in suos
commentarios. Porro Græcus versiculus
nihil facit ad explicandam vim huius vocis
Illaudatus: sed obiter admixtus est, quasi
probandum esset, quod dixerat, neminem
esse tam efflicto moribus, quin faciat, dicat
ve nōnunquā aliquid, quod laudari queat.
Quo quidem loco rursus Efflicto depraua-
tū est in Effteris: potest enim illaudatus esse,
qui non sit effteris moribus. sed efflicto
mores dixit perditos, & corruptos. Sunt au-
tem tres senarij sententiam absolventes:
nisi quod alicubi videntur vitiatī à scribis,
Sed enim, qui in omni re, atque in omni
tempore.

Hic primus pulchre constat: Constat
& alter, si legatur,
Qui oī vacat laude, is vir illaudatus est.

Nam diatenuculam Vir, etiam aurium
sensus in hoc versu videtur requirere. Cō-
stabit & tertius, si legas:

Isq; omniū est deterrimusq; ac pessimus.

Locus

Locus est apud Gellium lib. 2. cap. 26. si
quis valet conferre.

Qui è nuce nucleum esse vult, frangat nucem.

Qui commodum appetit, ne fugiat la-
borem. Qui quærit voluptatem, prius ex-
periatur sudorem, sine quo non paratur
vera voluptas. Hanc sententiam Plautus
figura sane quam proverbiali exulit. Qui
è nuce, iniquis, nucleum esse vult, fran-
git nucem. Qui quærit animi pabulum in
arcanis litteris, scruterit sub allegoriæ in-
uolucro conditum mysterium. Sic enim
vsurpauit alicubi D. Hieronymus. Nux
enim foris tum dura est, tum amara, intus
suauissimum condit cibum. Huc referen-
dum illud Homericum figmentum de mo-
ly herba, quam ait radicem quidem habe-
re nigram, sed florem lacteum. Hanc ita
describit Odyssea decimo:

Ρίζη μὲν μέλαινα ἔσκε, γάλακτι δὲ ἔκελοι ἀν-
θήκη,

Μᾶλιν δὲ μιν καλέουσι θεοὶ χαλαπὸν δὲ τ' ὀ-
ρύσσην

Ἀνδράσι γε θνητοῖσι θεοὶ δὲ τε πάντα δύναν-
ται. id est,

Atra quidem radix suberat, sed lacteolus
flos:

Moly vocant superi, mortalibus ardua
res est

Euulsiſſe viris: cælestes omnia possunt.

Accommodari potest cum ad omne di-
sciplinam, tum peculiariter ad grammati-
cam, quæ, cum sit pueris amara, senibus iu-
cunda est. Quadrauerit & in virtutis stu-
dium, cuius initium acerbum, progressus
facilis, finis iucundus.

Quis parentem laudabit, nisi infelices filij?

Τῆς πατέρων ἀνῆσι εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα; i.
Quis patrem laudet, nisi proles laudis
inanis?

Carmen vulgo iactatum de his, qui ma-
iorum suorum facinora iactitant, nimirum
nihil habentes, quod de se ipsis vere prædi-
cent. cuiusmodi Ponticum quempiam ri-
det Iuuenalis Sat. 8.

-Sed te censerī laude tuorum,
-Pontice, noluerim, sicut nihil ipse futuræ
Laudis agas. Miserum est alienæ incum-
bere famæ.

Poterit in hanc quoq; torqueri senten-
tiam: Improbi filij sic laudant parentes, dū
illos, ceu bonos, desiderat populus, quod

hos longe deteriores ferre non possit. Id
quod nonnumquam solet in principibus
vsu venire, videlicet, vt, quem viuum ode-
rant; mortuum probent, ac requirant, filij
comparatione bonum. Refert, & explicat
hoc adagium Plutarchus in vita Arati: Πα-
ρομιαν τινα παλαιὸν ὁ πολυκράτης δέσπας,
μοι δοκεῖ, τὸ δὲ ὄψομιον αὐτῆς ὁ φιλόσοφος χρο-
σιππὸς, ἔχ' ἂν ἔχει τὸ ἄπονον, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὄψο
βέλτιον εἶναι, διατίθειναι,

Τῆς πατέρων ἀνῆσι εἰ μὴ διδαίμονες υἱοῖ;
Διόνυσος δ' ὄρος εἶδ' ὁ πρὸς ἠῆρος, ἐξελόχων αὐ-
τῶν, ἀντεκτίθησι τῶν ἀληθινῶν ὄψοις ἔχουσαν.

Τῆς πατέρων ἀνῆσι εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοῖ;
Καί φησι τὸς ἀφ' αὐτῶν ἑδ' ὄρος ἀξίους ὄντας,
ὑποδυμένους δὲ προγόνοιον τινῶν ἀρετῶν, καὶ
πλεονέχοντες ἐν τοῖς ἐκείνων ἐπαίνοις, ὑπὸ τῆς
παρομιῆς ἐπισομίζ' ἔδου, i. Adagium quod-
dam vetus, ὁ Polycrates, Chryſippus phi-
losophus, infamiam illius, vt mihi videtur,
veritus, non vt habet, sed vt ipsi visum est
melius, proposuit:

Quis patrem laudat, nisi felices filij?

Ceterum Dionysodorus Træzenius, re-
darguēs illum, verum prouerbum denuo
exponit. Id habet ad hunc modum,

Quis patrem laudet, nisi proles indiga
laudis?

Aitq; eos, qui, si suis ipsorum meritis æsti-
mētur, nullius sint pretij, ceterū infinuātes
seſe maiorū suorum quibusdā virtutibus,
atq; illorum laudibus seſe immodice ven-
ditantes, hoc prouerbio ad silentiū adigi.

Hactenus Plutarchus. Vsurpauit in eundē
sensum M. Tull. in Epistolis ad Atticum.

Nam iam illi non sunt: at, qui sunt, mali.

Οἱ μὲν γὰρ ἐκ' ἑτ' εἰσιν, οἷδ' ὄντας, κακοὶ, id est,
Partim haud quidem iam sunt: at ij, qui
sunt, mali.

Dici solitū, vbi quis requirit ea, quæ quō-
dam quidem existerent, verum temporū
culpa perierūt. Est autem Aristophanis in
Ranis, in qua fabula Bacchus inducitur de-
scendens ad inferos, vt Euripidem, aut bo-
num aliquem poetam inueniret. Apud su-
peros enim neminem reperiri nisi malum.

Qui apud inferos sunt terniones.

Τὰς ἐν ἄδου τριαντάδας, i. Qui sunt apud
inferos terniones. Hoc adagio rideban-
tur ij, qui res abditas, & abstrusas, curio-
sa quadam diligentia vestigarent. Non
absurde torquebitur in eum, qui Homeri-
cas

cas fabulas omnes inanibus allegorijs interpretari conetur; aut Platoniorum, & Pythagoreorum numeros explicare laboret. Aiunt terniones apud inferos honoratos esse, vt Hecatae sacros; cui quidem ob id ipsum Trigla piscis sacrificatur, & simulacrum eiusdem in triuijs constitui mos erat. Ad quod respiciens Virgil.

Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.

Neque quantum lusciniæ dormiunt.

Οὐδ' ὅσον ἀνδόνες ὑπνόνουσιν. id est, Nec quantum lusciniæ dormiunt. In eos conuenit, qui somni parcissimi sunt. Lusciniæ minimum dormire feruntur, vel propter Ityn extinctum, vel ob timiditatem, Sane magis arbitramur dictum quod lusciniæ uernis mensibus, per omnem fere noctem perpetuo cantu garriant.

Cuiusmodi portento me inuoluit fortuna.

Οἷόν μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεύρειν. id est, Monstro cui fortuna me implicauit.

Trimeter est Caralecticus. Dicit conueniet, ubi negotium incidit cum homine moroso, difficultique; cum quo non queas uiuere, nec a quo te possis extricare. Carmen sumptum ex tragedia Philoxeni poetæ, apud quem Ulysses inclusus in antro Cyclopijs, hoc modo loquitur:

Οἷόν μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεύρειν. Refertur a Zenodoro.

Fixis oculis intueri.

Ἀτέρες ὄραν, i. Defixis oculis obtueri. Si transferatur, prouerbialis erit figura, nempe, pro eo, quod est, Attentius, accuratiusque considerare. Fixius intueri, pressius inspicere. Sumptum est ab amantibus, qui stupentibus, nec usquam dimotis oculis inspicunt id, quo delectantur. Adagium recensetur a Diogeniano. Plutarchus in commentario De audiendo, Βαρύς μὲν γὰρ ὁ ἀκροατὴς καὶ φορτικὸς ὁ πρὸς πᾶν ἀτεγκτός, καὶ ἀτένης, τὸ λεγόμενον. id est, Gravis enim auditor, ac molestus, qui ad singula stupet, & defixis est oculis, vt dicitur. Marcus Tullius pro Lucio Flacco, Vt totam causam quam maxime intentis, vt aiunt, oculis, accerrime contemplerimini.

Puluerem oculis offundere.

PVLVEREM OB OCULOS OFFUNDERE DICITUR.

tur, qui de industria rem obscurat, & aduersario iudicium eripit. Traductum uidetur à militia, Sæpe fit enim, vt hostis, data opera, puluerem cieat in hostem. Hac arte Sertorius Romanus Cacitanos, (ut Græcus habet Characitanos) quosdam vicit, auctore Plutarcho, cuius rei mentionem fecimus in adagio de Cæcia nubes attrahente. Vitur hoc prouerbio præter alios diuus Hieronymus in Epistolis M. Tullius gloriatur se in actione quadam iudicibus tenebras offudisse. Est apud Plautum in Milite, simile quiddam de glaucomate oculis oborto.

Psecas, aut ros.

Ρεκὰς ἢ ἄροσος, i. Psecas, aut ros. In crebrius exspuente dicitabatur, Ρεκὰς enim, adpersio illa, ac velut irroratio uocatur, quoties minutissimis guttulis irrigamur, vt pluuia rori simillima. Primitus autem per lusum dictum est in Antimachum Lyricum poetam, quod subinde exspuens eos quibus cum loquebatur, conspergeret. Idem cognominis datum fuit & Olympico cuidam, quem nonnulli putant tulisse legem, ne quem nominatim taxarent poetæ, atque ita factum, ut multo, quam prius, pauciores accederent ad certamen, & qui prodibant, laudarent, non carperent. Vnde huiusmodi delinimenta, Ρεκὰς appellata videntur. Vocantur enim Psecades ancille, quæ delicatarum matronarum capillos medicato fuco conspergunt. Adagiū refertur à Diogeniano M. Tullius in epistolis ad Atticum, consputare dixit, pro conuitijs leuioribus aspergere, nimirum ad hoc adludens adagium.

Hæsitantia cantoris tussis.

Ἀπορία λέλτεν βήξ, i. Hæsitantia cantoris tussis. Suidas adagium neotericum esse monet. Dictum uidetur, quoties non superit, quod dicamus. idque; velut aliud agentes dissimulamus, velut apud Platonē Aristophanes, ne diceret in conuiuio, singulorum fingit. Sumptum apparet à cantoris, qui cum hærent in cantione, tussim simulant, vt hæc videatur interrupta cantilena, non incitua. Confine putamus illi, quod alias dictum est, Tussis pro crepitu.

Extritum ingenium.

Παρεξηλημένον νῦν ἔχων. i. Mentē habens euani-

euaniidā. παρεξηλημένον perinde sonat, quarsi dicas Ex tibiatiat. Ducta siquidem est metaphora à tibiariū linguis, quæ postquam exciderint, inutilis est tibia.

Panagæa Diana.

Ἡ παναγαία ἄρταμις, id est, Panagæa Diana dicebatur olim peregrinationem impensius amans, errabundus, instabilis, nulla certa sede consistens. Siquidem Diana vagari dicitur apud poetas, & per memora, mentesque; oberrare. Quin domicilium etiam subinde mutat, nunc apud superos agens, nunc apud inferos. Ne specie quidem semper eadem, sed nunc pleno orbe, nunc mutila, nunc nulla.

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

PAROEMIA speciem præ se gerit illud Horatianum in Sermonibus:

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

Dicendum vel in duos aliquos diuersis laborantes vitijs, vel in eundem sui dissimilem; nempe modo loquacionem quam sat fit, modo impendio taciturnum; interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seu riorem; nonnumquam profusum, & numquam sordidum. Siquidem, ut vitio dandum, si quis hircum olet, ita adque; vitupeandum, si quis olet vnguenta. Nam pastilli, pillulæ sunt vnguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.

Claudus optime virum agit.

Ἄριστα χαλὸς οἰφεῖ, siue, vt alias legitur, εἰχέει. Optime claudus virum agit. Dicitur solum, ubi quispiam suam sortem, vel parū egregiam anteponeat aliene, tamen præstatori. Ab Amazonum apophthegmate natum aiunt. Tradunt, morem Amazonibus fuisse quondam, vt pueros masculos, detorta tibia, coxa ue, claudos efficerent. Porro, cum bellum esset illis aduersus Scythas, atque illi eas conarentur illicere, vt ad sese desciscerent, dicentes, futurum, vt posthac non cum claudis, ac mutilis, sed cum integris viris rem haberent, Antianira, Amazonum dux, respondit ad hunc modum: ἄριστα χαλὸς οἰφεῖ. Vsurpauit Athenæus lib. 13. ὄντας γὰρ ἄριστα χαλὸς οἰφεῖς. id est: vere enim claudus optime virum agit. Theocritus epilogetum appellat virum coitus audium. Hesy chius epilogeton dicit. Animaduertum est etiam illud nostris temporibus, plerumque;

qui tibijs sunt mutilis, aut quopiam membro trunci, eos ad usum veneris reliquis magis idoneos esse, nimirum uaria faciente natura. De claudio, quare sit salacior ceteris, causam reddit Aristoteles in problematibus sectionis 10. proble. 26. quod in hoc parum alimenti deorsum delabatur, ob crurum vitium, plus autem superiora petat, & in semen vertatur.

Ogygia mala.

Ὀγύγια κακὰ, id est, Ogygia mala. Recte dicuntur vel ingentia, vel antiquia. Nam vtrumque Græce significat Ogygium. Alij malunt ad Ogygium, primum Thebanæ ciuitatis principem, referre. Huius filius Cadmus, ob filias suas in varias calamitates incidit. Quo respiciunt, qui Ogygia mala, pro atrocissimis interpretantur. Huiusmodi ferme Suidas, nisi quod magis probat, vt Ogygia mala, uersta dicantur. Ceterum, qui Ogygia vetera dicunt, illud sequuntur, quod olim Bæotiorum, ac Thebana regio, Ogygia dicta sit. Quin & omnis Attica olim hoc habuit nominis, sicuti testatur Stephanus. Est & insula perueusta, dicta Ogygia, in quam Ulysses naufragus emerisse fingitur ab Homero. Vnde vox iam obsoleta velut in iocum prouerbialem abiit. Nec in figura sita est huius prouerbij ratio, sed in nouitate vocis, vt in operis huius initio monuimus. Consimili ratione, nec sine prouerbij specie, Græci pisco, ac perueustos, ὀγυγίδας & ὀγυγίους appellant, à prisco quopiam deo, & multis iam sæculis obsoleto. Huiusmodi propemodum de Ogygijs Suidas, & Stephanus.

Omnia chnaumata.

Πάντα χνάματα. id est, Omnia chnaumata, dicebant olim, quoties omne negotium significabant. χνάματα enim Græci placantarum, atque id genus ciborum fragmina vocant. Latini quoque reliquias belli, & reliquias Danaum dicunt simili figura. Refertur adagium à Zenodoto.

Sic est ad pugna partes vt peracta veniendum.

PLATO in Gorgia, πολέμῳ, καὶ μέχρησι φασὶ χρῆναι, ὃ σὼκράτης, ἔτω μεταλαγχάνειν, id est, Ad belli, pugneque; munia, Socrates sic aiunt accedere oportere. Iocus erat prouerbialis,

bialis, ubi quis, negotio peracto, tum demum adueniret. Quemadmodum ignaui milites solent, qui, conflictu peracto, sublatoque metu, tum denique solent adesse, vel ad colligendam praedam, vel ad epinitia, id est, epulum victoriam celebrandum. Nam verbum illud μεταλαγχάνειν, tarditatem significat, ac seram muneris functionem. Socrates autem, respondens, parœmiam explicat simili parœmia, ἄρα, τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἠιομεν, καὶ ὑσέρωμεν, id est, Num post festum, quod aiunt, venimus, seroque adsumus? Sumptum videtur à Rhæso, Thracum duce, quem apud Euripidem obiurgat Hector, quod serius ad belli societatem venisset, nimirum decimo demum anno:

Σύμμαχος μὲν εἶ, ξένος δὲ πρὸς τράπεζαν. i. Socius haud quidem aduenis, sed hospes ad mensam. isque respondet, Ἀλλ' ὕστερον μὲν ἦλθον, ἐν χειρὶ δ' ἄμμος. Σὺ μὲν γὰρ ἤδη δέκατον αἰχμαζίζεις ἔτι, καὶ δὲν παραίνεις. id est,

Sero quidem, aut in tempore aduenio tamen; Nam tu quidem, iam prelians decennium, Nihil explicas.

Alludit huc, ni fallimur, Diogenes. Cum enim quidam inscripserat ædibus suis hunc titulum, Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, ne quid ingreditur mali. Diogenes adiecit aliam inscriptionem. μετὰ πόλεμον ἢ σύμμαχος εἶ, id est, Post bellum auxilium. Significans, sero vocari Herculem depulsorem malorum, cum iam malus hospes immigrasset in eas aedes.

Obsequium amicos, veritas odium parit.

OBSEQUIUM amicos, veritas odium parit. Senarius est proverbialis apud Terentium in Andria, non admonens, quid oporteat fieri, sed ostendens, quid vulgo fiat. Vulgaris enim amicitia consistat obsequijs. Nam, inuicem conuiuere ad familiarium vitia,

Hæc res & iugit, iunctos & seruat amicos. At inter veros amicos, nihil est veritate iucundius, modo absit asperitas agrestis, & inconcinna, grauisque. Porro, qui vulgo plurimis studet amicis esse, moribus alienis obsecundet, caueatque, iuxta Persium, Auriculas teneras mordaci radere vero. Non probari vero sententiam hanc poetæ, satis indicat, cum ait, Namque hoc tempore: id est, his corruptis moribus. Eandem sententiam in Adelpis idem aliter extru-

lit. Vt homo est, iniciens, ita morem gerat. Donatus ad monet proverbialiter dictum. M. Tullius in Sermonibus De amicitia: Sed nescio quomodo verum est, quod in Andria familiaris meus Terentius dixit, Obsequium amicos, veritas odium parit. Molesta veritas est, siquidem ex ea nascitur odium, quod est venenum amicitiae. Sed obsequium multo molestius, quod, peccatis indulgens, præcipitem amicum ferri finit. Maxima autem culpa in eo est, qui & veritatem aspernatur, & in fraudem obsequio impeditur. Pindarus in Nemeis hymno quinto, ἔτοι ἅπαντα κερδίων φαίνοισα πρόσωπον εὐλαβεί ἀπεινή, καὶ τὸ σὺν πολλοῖς ἐστὶ σοφώτατον ἀνθρώπων νοήσαι. Sentit, simplicem veritatem, non semper, ut est, profereendam, quod damno sit; sed sapientis esse, nonnumquam celare suam sententiam, in tempore prolaturus, cum fructus spes ostenditur. Apud Athenæum libro 5. citatur hic trimeter ex Agathone.

Εἰ μὲν ὀράσω τάλητες, ἔχισ' ἄφρανα, Εἰ δ' ἄφρανα τὶ ἔχῃ τάλητες ὀράσω, id est, Si vera dicam, tibi voluptati, haud ero; Si sim voluptati, haud tibi vera dixerō.

Obuijs vlnis.

OBUIJS vlnis, est apud Quintil. pro eo, quod est, auide, sitienterque. Translatum ab ijs, qui porrectis vlnis properant in complexum eorum, quorum magno desiderio tenebantur, quosque cupidissime conspiciunt. Legimus & Obuijs manibus. D. Hieronymus ad Pammachium, Condiscipulum quondam, & sodalem, & amicum, obuijs, ut aiunt, manibus excipio. Basilium in præfatione dialogi, ἀμφοτέρων χειρῶν, id est, Ambabus manibus, eodem sensu scripsit. Hæc si ad rem animi detorqueantur, figuram proverbialem habebunt. ut, Ego tuas litteras obuijs vlnis excipiam.

Obluionis campus.

Λήθης πεδῖον, id est, Lethes campus. Dicitur, vel de vehementer obliuiosis; vel de rebus commenticijs, ac fictiolijs, quæ nulloquam sint. Aristophanes, τίς εἰς τὸ λήθης πεδῖον; id est, Quis in Lethes campum? Vulgus enim nugæ esse credit, quæ de inferis tradunt poetæ. Et, ut Iuuenalis inquit. Stygio nigra in gurgite ranas Nec pueri credunt.

Omnia.

Omnia sapientibus facilia.

Ἀπαντα τοῖς σοφοῖσιν ἐυκόλα. id est, Facilia cuncta sunt viris sapientibus: Nihil est tam arduum, quod prudenti consilio non facile conficiatur. Aut, nihil tam acerbum, quod sapiens non æquo animo, facileque ferat, ratione cuncta leniente. Si addas verbum, constabit senarius. Ἐστὶ δ' ἅπαντα. Refertur à Zenodoro.

Omnia esculenta obseffis.

Ἀπαντα γὰρ τοῖς βρωτὰ πολιορκούμενοις. id est, Cunctis ab hoste vesca sunt & quælibet. Senarius proverbialis, Cum vrget necessitas, nihil non facimus. Et vehementer famelicis nullus non suavis est cibus. Natum ab vrbium obsidionibus, in quibus nonnumquam & canes, & feles, herbarum radices, nonnumquam humana excrementa, inopia cibi deuorantur.

Omnia similia.

Ἀπανθ' ἔμοια καὶ ῥοδῶπις ἢ καλή. id est, Similia cuncta, Rhodopis ipsa etiam decens. Eadem est condicio mortalium: formosi pariter, ac deformes senescunt, ac moriuntur. Rhodopis nomen est puellæ cuiuspiam formæ celebris, cui nomen a roseo aspectu videtur inditum. De Rhodope meretricula multa Herodotus lib. 2. nonnulla Plinius lib. 36. cap. 12. Cum Græcum carmen habeat ῥοδῶπις, mirum, cur Iuuenalis corripserit, -Dum Rhodopes vda terit inguina barba. Refertur à Suida proverbij loco.

Totus Echinus asper.

Ἄπας ἔχινος τσαχὺς, id est, Totus Echinus asper. In morosos, & iniucundis moribus quadrat. Echinus piscis, & item Erinacius, vndique spinis obseptus est, ut nulloquam impune possis attingere. Est & hominum huiusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra litem. Aristophanes in Pace, Οὐδὲ πούτ' ἀνθρώπος λείον τὸν τσαχὺν ἔχινον. i. Ex scabro in læuem numquam vertetur Echinus.

Omnia bonos viros decent.

Ἀπαντα τοῖς καλοῖσιν ἀνδράσιν ἄρεται. id est, Bonos probosque cuncta perdecant viros.

Habet hoc improbitas, ut, si quis illaudatus, recte faciat, dicatve, tamen nescio quo pacto non addit decorum illud: Contra, verã virtutem decus quoddam comitatur, ut, quidquid vir bonus agat, id decorum esse videatur. Tamen potest & hic accipi sensus, Cuncta formosos viros decet: quod formæ gratia commendat & dicentem, & canentem, & quiduis agentem. Id erit venustum, si huc deflectas, ut dicas, in bonam partem accipi, laudarique, quidquid dixerint, fecerintque; gratiosi apud principes: adeo, ut, quod huic capitale sit futurum, illi laudem etiam pariat. Refertur à Diogeniano.

Omitte vatem.

Πάρες τὸν μάντιν, id est, Omitte vatem. Vti conueniet, quoties alicui parcendum admonerimus, quod is eximius sit, & immunitus habendus à vulgari sorte. Veluti, si quis poetæ, theologo, sacerdoti diceret, oportere parci. Antiquitus mos erat, ut augur coronatus ante aciem incederet: neque fas erat, hunc telis impetere, utpote virum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam vsurpari.

Oderint, dum metuant.

ODERINT, dum metuant. Tyrannica vox, sumpta est tragœdia, & à nemine scriptorum non vsurpata: præcipue M. Tullio familiaris: quam etiam in vulgi sermonem processisse, satis indicat Seneca libro de Clementia 2. scribens, multas voces, magnas, sed detestabiles, in vitam humanam peruenisse, celebresque vulgo fieri, ut illam, Oderint, dum metuant. Cui Græcus, inquit, versiculus similis est, qui mortuo terram misceri ignibus iubet. Idem lib. De ira primo: Nam aliquæ voces ab iratis emittuntur, quæ magni videantur animi, verum ignorantibus magnitudinem: qualis illa dira, & abominanda, Oderint, dum metuant. Syllano scias sæculo scriptam. Licet adagium per iocum vsurpare: veluti, si quis eruditione superior de clamularijs hostibus, qui tamen ob metum hiscere nõ audeant, dicat, Oderint, dum metuant. Conueniet & in diuites, qui dicunt illud Horatij, Populus me sibilat, at mihi plaudo. Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca.

Item illud Iuuenalis,

-Tunicam

-Tunicam mihi malo lupini,
Quam si me toto laudet vicinia pago.

Odit cane peius, & angue.

PROVERBIALI figura dictum est & illud ab Horatio,
Alter Mileti textam cane peius, & angue,
Vitabit chlamydem.

Sentit autem, vt opinamur, de cane rabiente. Quod si longius etiam traducatur, magis erit prouerbiale, vt, Hic totus lucris addictus est: litteras, quas amauit aliquando, nunc (quod aiunt) vitat cane peius, & angue. vel, Hic se totum adulatoribus permittit: amicos, à quibus verum audiat, vitat cane peius, & angue: Idem Horatius in Odis,

Cur oliuum
Sanguine viperino
Cautius vitat.

Plautus in Mercatore,
Nempe ruri vxor est tua, quam dudum
dixeras
Te odisse æque atque angues.

Stultior Coræbo.

Ἡλιώτερος κορύβη, id est, Stultior Coræbo. Prouerbialis hyperbole, in stupidos, & vecordes. Coræbi stultitia vulgi fabula celebrata est, qui maris vendas numerare sit conatus, cum non potuerit vltra quinque prosequi supputationem. Meminit huius Eustathius in decimum Odysseæ, & Lucianus in Amoribus. Quamquam apud alios κορύβη legimus per y. Addunt quidam, Corybum hunc Mygdonis Phrygis fuisse filium, temporibus belli Troiani. Meminit & Virgilius Coræbi cuiusdam:

-Iuuenis que Coræbus
Venerat, insano Cassandreæ captus amore,
Et gener auxilium Priamo, Phrygibusque
ferebat.

Quo quidē in loco Seruius indicat sumptum ex Euphorione, Hunc, inquit, Coræbum stultum inducit Euphorion, quem & Virgilius sequitur, dans ei,
-Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?
Cum sit turpissima dolo quæ sita victoria.

Stupa feniculus.

Στυπέϊον γερόντιον, id est, Stupa, siue stipulaceus feniculus. De viribus effero fene. Simillimum illi, quod alio diximus loco, Homo bulla. Sumptum à ligno, quod iam ex-

haurit, exsuccumque redditum est, & marcidum, in stipulæ more, Stupa dicitur, quod è lino excutitur succum, & inutile.

Phormionis thori.

Στιβάδες φορμίονος, id est, Thori Phormionis. De stratis sordidis, ac frugalibus, minimeque delicatis, qualia sunt cubilia militaria, & quale sibi apud Homerum parat Vlysses, ex arborum congestis frondibus, ac ramis humi substratis. Refertur à Suida. Phormio dux quispian militum fuit, in perferendis militiæ in commodis notæ, sicut conijcimus, patientiæ. Poterit & longius deslecti ad quamuis tractationem durissulam. Exstat in Pace Aristophanis,
Εἰ γὰρ μοι γένοιτ' ἰδὲν τάντις ἡμέραν ποσὲ.
Πολλὰ γὰρ ὠνεχόμενον
Πράγμα τὰ τε καὶ σιβάδας αὖ ἔλαχε φορμίον.

Id est, Vtinam mihi cōtingat videre hūc diem. Multas enim sustinui tum molestias, tum culcitra, quas sortitus est Phormio. Versus sunt choricis, eoque prosa vertimus.

Stultitia est, Iouem putare esse.

Τῆς μαρίας, τὸν διὰ νομίζων, ὄντα τιλικτονί, id est, Inficita est, natum tot annos, credere esse vllum Iouem, In eum accommodari potest, qui grandis natu, dicit, aut sentit absurdum quippiam, cum propter ætatem nihil oporteat iam ignorare. Non conuenit enim in natu grandes puerilis superstitio. Recensetur à Suida. Carmen est Aristophanis in Nubibus,
Ἰδὲ γ' ἰδὲ δὲ δι' Ὀλύμπιον, τῆς μαρίας
Τὸν διὰ νομίζων ὄντα τιλικτονί. id est,
Ecce, ecce Olympiū Iouem: dementia est, Natum tot annos credere esse vllum Iouem.

Tuum tibi narro somnium.

Τὸ σὸν ὄναρ σοι διηγέμαι, id est, Tuū somnium tibi narro, id est, Narro tibi, quod ipse me rectius nosti. Apud Suidam hæc referuntur ex auctore quopiā, Εἰ γὰρ ἐγὼ σοι νοῦν αὐτὸν γναρίζω, πῶς πονθα τὸ τῆς παρανομίας, τὸ σὸν ὄναρ σοι διηγέμενος. i. Quod si te tibi ipsi notum reddere coner, tum mihi acciderit id, quod prouerbio dicitur, vt tuū tibi somnium narrem. Plato libro De Repub. 8. Τὸ ἐμόν γ' ἔφη, ἐμοὶ λέγεις ὄναρ. id est, Meum quidem, inquit, mihi narras somnium. Traductum videtur ab his, qui ονειροπόλοις, id est, somniorum interpretes consulunt: à quibus

à quibus nonnulli hoc quoque requirunt, vt quid somniant, conijciant, quasi parum sit, si interpretentur. Ad eum modum ægroti quidam imprudentes à medicis expectant, vt viso duntaxat lotio, diuinent & sexum, & ætatem, & omnem morbi naturam, ubi, & vnde acciderit, quid sentiant: ac propemodum etiam, quid in febris somniant.

Sponsi vita.

Νυμφίος βίος, id est, Sponsi vita, pro molli, ac delicata. Confine illi, quod alibi relatū est, musica vita. Suidas senarium hunc adducit, qui exstat apud Aristophanem in Auibus.

Υμῆς μὲν ἄρα γε ζῆτε νυμφίος βίον. id est, Sponsi quidem profecto vitam viuitis,

Proterea quod proci frondibus, & fertis coronari soleant, & delicatius, nitidiusque colique quod molles videantur, nuptijs inhiantes. Apud Athenæum libro 8. Stratonicus citharædus Rhodios λευκὸς κυρλωαίος, καὶ κρησῆρων πόλιον. id est, Albos Cyreneos, & procorum ciuitatem appellat. Nisi malum ad Homericos illos Penelopes sponfos referre, quibus nihil cordi erat præter cōiuiua, citharam, choream, talos, discum, parasitos, atque id genus alias voluptates. Vnde Horatius Homines luxu deditos, sponfos Penelopes appellat.

Et fama fuit & erat.

Ἡ μὲν κλέος, ἡ δὲ καὶ ἦδρα. id est,

Et dicebaris, erasque.

Hemistichion prouerbiale, quoties facta respondet opinioni. Suidas meminit è poeta quopiā. Est enim fragmentum carminis Heroici.

Innocuus alium adspiciam, meum habentem malum.

Ἐξάντης λέσσω τὸ μὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα. i. Indemnis spectabo alium mala nostra ferentem.

Hoc est, ex aliorū malis ipse rebus meis, consulam, ἐξάντης autem dixit, quasi ἐξω τῆς ἄτης, id est, extra noxā situs, & illæsus, Simillimum illi Plautino,
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit,

Simul & dictum, & factum.

Ἀμ' ἔπος, ἀμ' ἔργον, i. Simul dictum, simul

& factum. Vbi quis citra moram id re præstat quod verbis pollicetur. Latini, Cum dicto, dicunt, pro eo quod est, statim postquam dixeris. Et Virgilius,

Et dicto citius tumida æquora placat.

Sumptum apparet ex Homero, apud quem est hoc carmen,
Αὐτὸν ἔπειθ' ἀμα μὴ θεὸς ἔλω, τετέλεστο δὲ ἔργον. id est,

Mox, simul ac dictum est verbum, res ipsa peracta est.

Idē Græcis dicitur vnica voce, ἀντοβοῖ, quod à militari clamore translatum videtur, quo nonnunquam funditur hostis priusquam ad manus fuerit uentum. Sic usus Thucydides. Theopompus vsus est, pro κατὰ πρότος, id est, vi ac virtute, non ex insidiis. Quisquis enim insidias molitur hosti, silet; qui fidit viribus suis, cum clamore irruit in hostem. Quidam putat dictum à bubus: ut deductum videatur ab arātibus. qui cum pollicetur se eodem die, id est, αὐτῆμαρ aliquid operis absoluturos, dicere solent ἀντοβοῖ, hoc est, priusquam disungā boues. Transfertur ad cuiuslibet actionis celeritatem, vt perinde valeat, atque παρὰ χροῖμα, αὐτὸ βῆν.

Obijcere canibus agnos.

Προβέλλειν τοῖς κυσὶν ἄρνους, id est, Obijcere canibus oues, dicebatur, qui imbellem, & litium imperitum, calumniatoribus, & exercitatis exponeret, quod id animal omnium maxime sit imbelles. Refertur à Diogeniano, Hemistichium est heroicum, ex oraculo quopiā, ut conijcimus, decerptum.

Nullius indigens deus.

Ἀνευθεὸς ὁ θεός, id est, Nullius egens deus. Admonet parcemia, nullū esse mortalium tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: vnum esse deum undequaque perfectum. Dicit potest & in diuites, aut plurimis præditos naturæ pariter ac fortunæ commoditatibus, tanquam dei cuiuspiam similes, vt quibus omnia suppetant, quæcūque videtur ad perfectam felicitatem pertinere.

Nucleum amissi, reliquit pignori putamina.

PLAVTVS in Captiui duo, Nucleū amissi, reliquit pignori putamina. Verba sunt Hegionis, vbi rescuisset, sibi impositū esse, &

& herum amissum pro seruo, seruum pro domino retentum. Is enim, ex quo fructus expectabatur, aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Allegoria per se liquet.

Nudo mandas excubias.

Τυμῶν φυλακῶν ἐπιτάφεις, id est, Nudo custodiam mandas. Quoties negotij quippiam mandatur ei, cui deest præstadi facultas, obeundæ; prouinciæ propter inopiã neutiquam idoneus est. Neque enim nudus cõmode potest excubias agere propter rigorem nocturni frigoris, neque ad pugnam est idoneus inermis. Refertur à Zenodoto. Quo longius deflesteret, hoc erit prouerbialius. Iniungis, vt aliquid in hunc poetam scribamus, verum, iuxta vetus pro uerbum, τυμῶν τῶν φυλακῶν ἐπιτάφεις. Ne que enim est, quo meum interm otium alam. Hesychius nonnihil diffidet ab his, quæ à Suida, Zenodotoq; traduntur: licet is locus apud hũc deprauatus habeatur in editione Aldina. Ceterum conijcimus sensum hunc esse: prouerbium dici solere, ubi quid mandatur his, quibus nihil opus est. Propterea quod vel iniussi cogantur id facere, nisi fallimur, ob id, quod nudis nihil est, quod egeat asseruatore.

Nunc contingat seruari.

Νῦν γένοίτο σωθῆναι, id est, Nunc contingat seruari: Cum significamus, nos satis capturos in posterum, si modo liceat præfens periculum effugere. Hoc modo Dauus in Andria: Post hac incolumen sat scio fore me, nunc si deuito hoc malum. Natum aiunt ex apologo quopiam. Aquila testudinem vnguibz rapuerat: eam parabat è sublimi deicere, quò te sta rupca carnibus vesci posset. In hoc itaque discrimine testudo optabat, ut in præfens incolumis esse posset, de reliquo sibi curæ futurum, ne quando in simile periculum incideret, νῦν γένοίτο σωθῆναι, τῷ δὲ λοιπῷ αὐτῇ μελήσει. id est, Nũc liceat incolumem esse, de reliquo mihi ipsi curæ fuerit. Quidam apologum narrant ad hunc modum. Testudini quondam incessisse uolandi desiderium. Aquilam orasse, vt se doceret. Cum q; illa negasset fieri posse, quod natura refragaretur, illa nihilominus instabat. Itaque paruit Aquila, ac Testudinem in sublime vectam dimisit, vt volatũ expe-

riretur. Ea cum timeret infelicem euentũ, optauit, vt id temporis cõtingeret incolumen esse, νῦν σωθῆναι. Ita Diogenianus. Suidas hoc modo refert, νῦν σωθῆναι, ἢ ἡμοὶ δίδαγμα τέτο τὸ χρόνε λοιπῷ. id est, Vtinam nunc incolumis euadam, vt hoc mihi docuimẽtum sit in reliquum tempus. Plinius facit tertium quoddam Aquilæ genus, quã alij morphon, nonnulli planctũ, & anatariam, Homerus, percnon vocauit: lingua caret, eoq; muta: sed dentibus armata, nigerrima, prominentiore cauda. Huic ingenium est, testudines raptas frangere è sublimi iaciendo. Atque hac sorte ait Æschylũ poetam interijisse, cum prædictũ efferet, eum ruina periturum: isque quo caueret, eum diem sub dio perseuerasset. Nam aquila, decepta splendore capitis, caluitio renidẽtis ad solem, dum saxum esse putat, testudinem illisit, vt fractæ carnibus vesceretur. Auctor Valerius Max. lib. 9. c. 12.

Nunc bene nauigauis, cum naufragium feci.

Νῦν εἰς πελοπόννησον, ὅτε νενανόγηκα. i. Nunc bene nauigauis, postea quam naufragium feci. Quoties id, quod videtur incõmodũ fortuna præter spem vertit in bonum. Zenon Citienensis, qui relicto prioribus præceptis, Craretis auditor esse cœpit, naufragio eiecus, dixisse legitur, εἰς γὰρ ποιεῖ ἢ τὸ γῆ προσελάνουσα ἡμᾶς φιλοσοφία. id est, Benefacit fortuna, cum nos ad philosophiã admo- uet. Auctor Suidas. Plutarchus in libello De utilitate capienda ex inimico, meminit huius prouerbij.

Nunc in regionem ueni.

Νῦν εἰς χώραν ἤλθον. id est, Nunc in regionem ueni. Ab ijs dicitari solitum, qui tandem sua sponte illuc, quo oportuit, perueniunt, cum diu nõ quiuerunt. Fit enim plerunque, vt res diu quæsita non occurrat, tãdem velut ultro ueniat in mentem. Quidã sic efferunt, Νῦν εἰς χώραν ἤλθες. id est, Nunc in regionem uenisti: vbi quis eo uenit, quo se venturum negarat.

Nunc illa aduenit Datidis cantilena.

Νῦν τὸτ' ἐκεῖν ἦκει τὸ δάτιδος μέλθ. i. Nũc, id, quod aiunt, Datidis adest cantio.

Dicebatur, vbi quid lætum, ac festiũ accidisset. Datis quispiam erat Perlarum satrapes, excellẽs in rei bellicę gloria. Is Gręcẽ loqui conatus, consueuit dicere, ἡδωμαι, κῆ

καὶ δι' ὀφθαλμοῦμαι, καὶ χαίρομαι. id est, Delector, gaudeo, lætor. Ea cum sæpius ac male Gręcẽ pronunciarẽt, res in vulgi iocum abiit. Auctor Suidas. Extat autem apud Aristophanem in Pace:

Νῦν τὸτ' ἐκεῖν ἦκει τὸ δάτιδος μέλθ, Ὀδεφόμενος πὸτ' ἦδ' ἐτῆς μεσημβρίας, Ὡς ἡδωμαι καὶ τέρπομαι καὶ χαίρομαι. id est, Adest, vt aiunt, cantilena Datidis, Quod mastuprans is cecinit in meridie, Vt lætor, vt delector, vtq; gaudeo.

Interpres addit, Dasium vsurpari pro barbarismo, eo quod χαίρομαι dixerit pro χαίρω secutus uocum consonantiam, quẽ admodũ apud nos ridetur, qui dixerit corpus meus, & domus tuus. Nam χαίρομαι Gręcis non dicitur. Miror autem cur interpres huic velut ad sine subiunxerit:

Αἰὺς ἀπήτηνεν, οἷδ' ἀτηρήντο σιδάρας.

Ex quo coniectura sumi potest, hoc prouerbium natum ex inficitia linguæ, quæ non raro præbet huiusmodi risus materiam, dum Germani gestiunt loqui Gallice, aut Galli Germanice. Idem accidit in surdastris.

Non statuar læna in tyrocicestide.

Ὀκ εἴσομαι λέανᾶ ἐπὶ τυροκῆστιδος. id est, Non ego læna statuar in tyrocicestide.

Prouerbium meretricium, cũ negat scortum sui copiam facturum sese. Nam in capulis militarium gladiatorum elephantess ac leones imponi solent. At hi procumbentes in scalpuntur, siue ne lædant manũs utentis gladio, siue ne defringantur facile, si in pedes erecti fingerentur. Tyrocicestis vox militaris videtur ensẽm significans. Potest adagium & ad verecundiorẽm vsũ detorqueri, vt si quis negans se per omnia morem gesturum, inferniturumq; pro libidine dicat, εἰ εἴσομαι λέανᾶ ἐπὶ τυροκῆστιδος. Adagium recenset Suidas. Extat autem apud Aristophanem in Lyfistrata.

Ne contra bouem opta.

Μὴ κατὰ βοῶς εὐχῆς. Ne contra bouem opta. Admonet adagium, non esse vitam institueudã iuxta uorum animi, neq; quiduis sperandum à superis, sed vt ea duntaxat sibi quisque promittat, quæ possit industria consequi. Refertur in collectaneis Diogeniani. Vnde sumpta metaphora parum liquet, nisi quod apparer ductam ab agrito-

la, qui negligens adhibere bouis operam in colendis, optat vt citra suum laborem prouenciat seges.

Non nostrum onus, bos clitellas.

QVINTILIANVS Institutionũ oratoriarum libro quinto, parœmiã, quam ait esse ceu breuem apologum, hoc affert exemplum. Non nostrum onus, bos clitellas? Satis constat ex apologo sumptum: verum quis sit is apologus, equidem nondum reperimus. M. Tullius Epistolarum ad Atticum libro quinto, in epistola, cuius initium est, Laodiceam ueni pridie Kalendaras sextiles, videtur ad hoc adagium alludere, & nobis velut ansam coniectandi præbere. Inde, inquit, ire ad Taurum cogitabam, vt cum Maphragone collatis signis, si possem de seruo tuo decidere. Clitellæ boui sunt imposta. Illa ne? Non est nostrum onus, sed feremus: Quibus ex verbis, odorari licet, non nostrum onus, bos clitellas, prouerbium fuisse recusantis munus aliquid ueluti parum accommodatum sibi. Neque enim bouem est, clitellis tergo impositis onera gestare, sed potius asinorum ac mulorum. Prouerbium vsurpauit & Ammianus libro decimo sexto.

Nota res mala, optima.

PLAVTINVM illud in Trinummo prouerbiali schemate dictum videtur: Nota res mala optima est, Dictũ est autem sub persona senis. suadere conantis amico, ne vxorem tametsi malam repudiaret, aliam ducturus: propterea, quod plerunq; fit, vt qui commutat, primum pro malo peius accipiat, tum ignotum pro noto, postremo infuetum pro familiari. Tantum enim ualet adsuetudo, vt mala quibus adsueuerimus, optima videantur. Contra quæ sint optima propter insolentiã pessima videantur. Adagium itaque deterret, ne temere nouandis rebus studeamus, vitemusq; vitium illud, haud scimus an maximũ, quod Græci φιλόλογον appellant, id est, nonarum rerum appetentiam, cui comes alterum ueluti Germanum, quod εὐλογον vocant, quod mox fastidiunt paullo ante adamata. Conuenit cum Plautina sententia, quod apud T. Liuium Pacuuius Calauius suadens Cãpanis, ne senatores mutare uellent populum iam redõctum dicere com-

pulit , Notissimum quodq; malum maxime tolerabile esse. Huc pertinet & Ouidianum illud :

Quod male fers, adfuesce, feres bene. multa vetusta

Lenit .

Eodē pertinet & mimus ille, nescio cuius, Mulier tum demum est bona, cum aperte est mala.

Cognitum enim malū, aut vitamus, aut nos ad id accommodantes ferimus. Item ille, Consueta vitia ferimus, nō reprehendimus, Aristot. lib. Moralium Nicomachiorum 7. αὐτὸ γὰρ ποιεῖ τὸ ζῶον ὅσπερ καὶ οἱ φουσι καὶ λόγοι μάρτυρες, τὸ δὲ δὴν καὶ τὸ ἀκύνει φάσκοντες εἶναι λυπηρόν, ἀλλ' ἢ δὴ συνηθίης, ἐς μὲν αὖς φασιν. id est, Semper enim animal laborat ut audiat, videatq; quemadmodum testantur & naturales sermones, dum fatentur quidem esse molestum, sed iam adfuevit ut aiunt.

Inueni, non quod pueri in faba.

STROPHILVS seruus in Aulularia Plautina, aulam auri plenam à sene defosam, furto sustulerat, eamq; rem gestiens indicare hero, reperi, inquit. Et rogatus quid reperisset, non quod pueri clamitant, inquit, in faba se reperisse : prouerbiali nimirum figura magnum quiddam reperisse se significans. Est enim Midas vermiculus quidam, qui fabis innascitur: hunc si quando nacti sint pueri, gestiunt atque exclamant, perinde quasi magnum quiddam inuenerint.

Midas in tesseris consultor optimus.

Midas ὁ ἐν κύβοισιν ὀβελώτατος. id est, Midas qui in tesseris consultor optimus.

Prouerbiū à tessera ludo natum. Est enim Midas, iactus vocabulum. Refertur à Suida prouerbij nomine. Perpendat diligens & eruditus lector, nam ὀβελώτατος legi oporteat, vt versus sit iambicus trimeter :

Midas γὰρ ἐν κύβοισιν ὀβελώτατος. id est, In tesseris iactus Midas prosperrimus.

Accommodari poterit adagiū ad rem, quę forte fortuna bene cadit.

Ni purges & molas, non comedes.

Ἀν μὴ καθαρῆς καὶ ἀλέσης, ἔ μὴ φαγῆς. id est, Nisi & repurges & molas, haud vniquam edes.

Id est, non continget tibi victus, nisi tuā item industriam adiunxeris. Ceres cum ostenderet vsū frumenti Triptolemo, ita dixisse fertur. Videtur esse senarius ē poeta quopiam vsurpatus, sed deprauatus. constabit si legas καλέσης. Potest trans ferri longius, non proderit tibi ingenij felicitas, nisi exercueris. Inutilis erit principum fauor, nisi te gesseris vt oportet. Nihil conducet, quod doctum præceptorem nactus es, ni vigilaueris. Refertur à Diogeniano.

Nihil differs à Chærephonte.

Οὐδὲν διοίσεις χαρεφῶντος τῷ φύσει. id est, Nihil ore quidquam à Chærephonte dis crepas.

In macilentum pallidumq; dicebatur. Chærephon enim tragœdiarum scriptor fuit. Is Heraclidarum res profecutus est. Quoniam autem nocturnis lucubrationibus erat maiorem in modum extenuatus confectusq; vulgari ioco taxatus est. Quin etiam procius cognomen additum. Aristophanes in Nebulis :

Οὐδὲν διοίσεις χαρεφῶντος τῷ φύσει. id est, Nihil figura à Chærephonte differes.

Allusit idem in Pluto :

Οὐδὲν διοίσουτ' ἀντιμῶς τῶν Ἡρακλιδῶν, ἔδ' ὅτι ἐν τῷ παμφίλῳ. id est, -Ne tantulum quidem

Ab Heraclidis differentem Pamphili. Pamphilus enim in Stoa depinxerat Heraclidas supplices Atheniensibus; ad quos metu Eurythæi confugerant. Hosigitur vocat Heraclidas Pamphili.

Nihil ab elephante differs.

Ελέφαντος διαφέρεις ἔδ' ἐν, id est, Ab Elephante differs nihil. In magnos & stupidos dicebatur: etiam si primam ingenij laudē Plinius tribuit Elephantis, sed inter bruta. Verum corporis moles, & formæ fœditas adagio locum fecit. Refertur à Diogeniano. Videtur huc alludere Palestrio Plautinus, qui herum suum Elephantum corio circumtectum ait, nec plus habere sapientiæ quam lapidem.

Ne intra vestibulum quidem.

Οὐδ' ἐν τῷ ἱερῷ, id est, Ne intra vestibulū quidem. In tumidos, feroces & insolentes dici solitum; qui procul omnes à sese submovent, Lex erat Athenis, vt homicidio conta-

contaminati extra septa sacrorum consistent. Siquidem prima magnatum atria, solent patere quibuslibet. Ad hunc morem adagium videtur alludere.

Neque cum malis, neque sine malis.

ARISTOPHANES apud Suidam in Lysistrata :

Καὶς ἐπέειπε τ' ἔπειθ' ὀρθῶς καὶ κακῶς εἰρημένον

Οὐτὲ σὺν πανολέθροισιν, ἔτ' ἀνδρῶν πανολέθρων. id est,

Istud haud male, imo recte proditum est prouerbiū,

Nec simul cum pestibus, nec rursus absq; pestibus.

De vxoribus dictum, cum quibus incommodate sane viuatur: sed nec citra has constant familiæ. Simile illi, quod est in Epigrammatis :

Nec tecum possum viuere, nec sine te. Et quod alibi retulimus, ἀναγκῆ καὶ κακῶ.

Citantur eodem loco versus & hi :

Κακὸν γυναικες, ἀλλ' ὁ μὲν ὡς δημόται Οὐκ ἐστὶν δὲ πρὶν οἴκειν ἀνδρὶ κακῷ. id est,

Malum quidem vxor, attamen ciues, sine hoc Nulli licet parare familiam malo.

Notum est illud Catonis, quod cum vxoribus incommodate viuatur, at sine illis omnino non viuatur.

Ne tria quidem Stesichori nosti.

Οὐτὲ τὰ τρία στισιχόρου γνώσεις, id est, Ne tria quidem Stesichori nosti. De vehementer indocto & imperito dici solitum. Adagium sumptum hinc existimant, quod pleraq; Stesichori poemata Epodica sunt, quæ tribus constant, στροφή, ἀντιστροφή, καὶ ἐπωδῶν. Strophe est prima series varijs metrorum generibus incedens. Antistrophe est iteratus per eadem ferme genera recursus. Epodus est diuersi carminis accentio. His & alij tragici poetæ nonnumquam vtuntur, potissimum in choris.

Nephalia ligna.

Νηφάλια ξύλα, id est, Nephalia ligna. Dicit posse videtur in abstemijs, & ab omni voluptate procul alienos. Apud Athenienses, nephalia ligna vocabantur, quæ neq; vitea essent, neq; ficulna, neque myrtea. Nephalia sonat, quasi dicas sobria.

Nephaliū sacrum.

Νηφάλιον θυσία. id est, Nephaliū sacrificium. De conuiuio abstemio non inapte dicitur: aut de conuiuio vehemēter frugali, sobriog; . Apud Athenienses hoc genus sacrificij exhibebatur Anemosynæ, Auro-ræ, Soli, Lunæ, Nymphis, Veneri; & Vranis. Nam in eo non libabatur vinum, sed aqua melle diluta. Hæc ferme Suidas. Meminit & Iulius Pollux libro sexto, capite tertio, addens νηφάλιον idem esse quod νηάλια θύειν. Hoc sacrificij genus ἀνοιον dicebant, quemadmodum cetera in quibus vinum adhibebatur, οἶνοσπονδα vocabant. Seleucus apud Athenæum libro secundo, negat, apud veteres fuisse morum, vt vini copia, aut aliud quilibet deliciarum inferretur in sacrificia. Cum enim sacrificia deorum gratia peragerentur, vnde & θύνας & θαλάσας, ac μέθας appellabant, θύνας quod deorum gratia vino vterentur, θαλάσας quod deorum gratia vescerentur, conuenirentq; : μέθας vero, quod vt indicauit Aristoteles, μετὰ τὸ θύειν, id est, post sacrificium vino vterentur, non conueniebat illic ventris negotium agere. Ibidē Epicharmus his verbis notat mores collapsos, ἐκ μὲν θυσίας θόνη, ἐκ δὲ θόνης πόσις ἐγένετο, ἐκ δὲ πόσις κόμος, ἐκ κόμου δ' ἐγένετο θυσία, ἐκ θυσίας δὲ ἴκη, ἐκ δὲ καταδύτης πῆδα καὶ σφάκελ & καὶ ζῆλια. i. ex sacrificio epulum, ex epulis facta est potatio, ex potatione comestatio, ex comestatione facta est sublatio, siue ludus, ex sublatione seu ludolis, ex cōdénatione compedes sphacelus & multa. Quamquā hic locus non caret suspicionem mēdę. Videtur enim deesse particula, ἐκ δὲ ἴκης καταδύτης. Nō dissidet ab illo quod alio posuimus loco, Caninum prandium.

Neglectis vrenda filix innascitur agris.

HORATIUS Satyra tertia: Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Mira admonuit allegoria, animum honestis excolendum disciplina; , alioqui futurum, vt inutili sylua vitiorum occupetur. Filix enim herba inuisa agricolis, quæ totos agros occupare solet, nec facile repurgatur, vbi semel occupauerit.

Nauphracton tueri.

Ναύφρακτον βλέπει. Nauphractō Græce classis est ad bellum instructa. Solēt autē

in triremibus magna quædam inesse foramina oculorum instar, per quæ remos inferunt. Vnde velut ænigmatice dictum, classis more intueris: de bis, qui latis ac prægrandibus, aut toruis & minacibus oculis quempiam aspicerent. Aristophanes ἐν ἀχαρνέσι:

Πρὸς τῶν θεῶν ἀνθρώπε ναύφρακτον βλεπέεις. id est,

Homō per Deos, quiddam obtuere clausum.

Fortassis & hinc prouerbij iocus est natus, quod Athenienses aliquoties feliciter nauali pugna rem gesserint: velut apud Arthemisium & Salaminem, vnde sublati animi. Vnde videtur dictum in turgidos & arrogantes.

Negotium ex otio.

Πρόγματ' ἐξ ἀπραξίας. id est, -Ex otio negotium.

Hemistichium iambicum vsurpandum, vbi res præter opinionem euenit, & inde tumultus oboritur, vnde tranquillitatem & otium sperabamus. Nam & illud multis vsu venit, vt dum sectantes otium, fugiunt honestam industriam, incidant in turbas inexplicabiles. Auctor Suidas. Nec indicat vnde sit natum.

Nauis aut galerus.

Πλοῖον ἢ κωπή. id est, Nauis aut galerus. De re accipiti. Quod genus si quis de voce incognita diceret, aut piscem significat, aut cucurbitam. Nec inuenuste diceret in eos, qui cultu, moribusq; diuersam personam præferunt. Veluti si quis pallio philosophico baltheum adderet militarem. Fragmentum est senarij ex Auibus Aristophanis πλοῖον ἢ κωπή. id est, Aut galerus, aut raris. Sumptum ab hoc triremium genere, quas hodièq; vulgo dicunt galeas, veluti dicas galeras. Hæ sic erant instructæ, vt remos alarum vice porrigerent, mouerentq;. Ceterum summo malo galerum, seu petasum instar Mercurij præferrent. Nam Peloponenses πέτασον, id est, galerum, appellat κωπή, ἀποκωπὸς à cane quod hoc genus pilei primum è pellibus canum fieri consuevit. Hinc iocus militaris videtur fuisse natus in elatos & fastuosos, superciliosq; arrogant. Itidem Festus Põpeius indicat quasdam naues onerarias appellatas Corbitas, quod in summo malo pro signo Corbem

haberent. Quæ bello erant paratæ, galeam habebant: at quæ ad erantem, petasum Mercurij signum gestabant.

Μαζαμ πίνσιν à το πίσταμ.

Μαζαν γε μεμαχὸς τῶν ὑπ' ἐμὲ μεμαγμένω. i. A me ante pistam mazam iste pinsuit. De his dici solitum, qui sibi aliena industriæ laudem vindicant, & magnam gloriâ alieno labore partam, verbis in se transfuso uent, vt Terentianus ait Gnato. Maza cibi genus ex lacte & farina, ferme panis instar confectum. Parœmia refertur & ad hunc modum, Μαζαν ὑφαρπάσας τῶν ὑπ' ἐμὲ μεμαγμένω, id est, Subrepta maza quam pinsueram, vbi quis alienis fruitur laboribus. Sumptum est autem ex Equitibus Aristophanis, quo loco carmen huiusmodi est:

Καὶ πρόσω γε μὴ
Μαζαν μεμαχότος ἐν πύλῳ λακωνίω,
Πανεργότατό ποσ περιδραμῶν ὑφαρπάσας
Αὐτὸς παρέθηκε τῶν ὑπ' ἐμὲ μεμαγμένω,
Ἡμᾶς δ' ἀπλαυβί, id est,
Cumq; ipse pridem pinsuerim mazam in Pylo

Laconicam, iste adcurrit astutissime. Raptamq; mox adposuit, quæ ego pinsui. At submouet nos.

Demosthenes qui bello Peloponnesiaco dux fuit Atheniesium: is collega Nicias, Pylum urbem diuturna obsidione in rerum omnium desperationem adduxit. Cui successit Cleon è Coriario Imperator, qui alieno labore partam gloriam in se trãstulit, paucis post diebus Pylo capta. Quaritur igitur in hac fabula Nicias ac Demosthenes, de laude sibi prærepta per Cleonem Aristophanis historia narratur adeo non modo varie, verum etiam prolixè, vt non libeat referre. Indicatũ est vnde peti possit.

Nauson Naucrati.

Ναύσον ναυκράτει, i. Nauson Naucrati. Quoties aliqui similia inuicè responderent. Veluti si quis herus salutatus herũ resalutaret. Et nebulo cõpellatus, nebulonẽ vicissim compelleret. Nauson enim & Naucrates vtrũq; à naue dicitur: Perinde quasi dicas, nauta nauæ. Hesychius indicat vocem hæc confictã à Cratino Nauson, à seruandis nauibus, & ναυκράτης, à ναύς & κρατείν: sermonis color sumptus est ab epistolis vt indicat Suidas, perinde quasi dicas, Pompeius Põpilio salutẽ, aut iuuenis iuuenem appello. Huius

Huius formæ sunt & illa ἀγαθὸν ἀγαθὸς, & λίκονος λίκωτες. Tale quiddam inuenit, ni fallimur. Aristophanes in Equitibus, ἐδὲ ναυφάντης γε τῆς ναύσανος, vt subaudiatur ἀρξεν. Arbitramur autem in prouerbio ναύσανω esse non hominis nomen, sed ciuitatis, quemadmodum & Naucratis Ægypti ciuitas est.

Tolle tolle μαζαμ, quam occyssiμε
scarabeo.

Ἀρξέ ἀρε μαζαν ὡς τὰ χίσια καθάρει. id est, Mazam sine mora pone pone cantharo.

Hoc versiculo Aristophanes exorditur ἐπιθύτω, quæ eruditi prouerbij loco referunt. Id vsurpare licebit, quoties sordidus cibus immundo conuiuæ adponitur. Quidam ministris panes furfuraceos adponunt, furfur autem tritici purgamentum est. Vnde per furfuraceam mazam cibum alio reddito tum innuit: Hinc enim vt nascuntur, ita & aluntur canthari: quos Latini scarabeos vocant. A perit id cum addit, Δὸς μαζαν ἐτέραν ἐξ ἰνιδῶν πεπλασμένω. id est, Mazam alteram da, è stercore asini conditam. Porro maza confectio quædam erat ex farina & lacte, panem imitans. Simillimum est illi, quod alio posuimus loco, Cyprio boui merendam.

Non est meum negotium, multum valeat.

Οὐκ ἐστ' ἐμὸν τὸ πρόγμα, ποῖλα χαιρέτω. i. Multũ valeat, haud est meum negotium.

Quoties negabimus nos laborare de re, quæ nihil ad nos pertineat. Refertur a Diogeniano. Non dissimile illi.

Ædibus in nostris quæ praua aut recta gerantur.

Item illud quod est apud Aristophanem in Equitibus, Ταλλόπειον ἀμῶν θέρος. id est, Alienam metuens messem, quidam ad eandem accommodat sententiam, etiam si comicus sentit de eo, qui alienis fruitur laboribus. Propius hæc pertinet quod scribit Pindarus in Nemeis hymno 1. Τὸ γὰρ ἰκέρων πρέζει πάλῃ ἀμῶς, δὲ θύς δὲ ἀπήμιον καρδία κῆδος ἀμφ' ἀλλότρων. id est, Quod enim proprium est premit vnum quemq; pariter. Ceterum protinus cor noxa vacat circa dolorem alienum.

Abominandus scarabeus.

Μύση καθάρει. i. Abominanda cantharis. De contemptissimo vilissimoq; homunculo

lo dicebatur. Cantharides vermiculi sunt letali veneno. Quamquam hoc loco magis conuenit vt sit diminutiuum à cãtharo sca-rabeo, quasi dicas scarabeolus. Apud Suidã legitur μύσι καθάρει, id est, muribus cantharis, quod quid sibi velit nescimus, suspiriamur médium in scripto esse. Si legamus, μύση sonat abominanda, si μύση sonat Mysiam Cantharidem. Myfos autẽ olim fuisse contemptui, docuimus alias, hoc commentum maxime probatur.

Molestum sapientem apud stultos loqui.

Αργαλέον φρονέοντα, παρ' ἀφροσι πολλ' ἀγορεύειν. id est,

Dicere multa graue est sapientem apud insipientes.

Nilil intra stabilius homine stulto, qui quidquid recte dicitur, in diuersam partem rapit. Proinde apud huiusmodi aut silentium est viro cordato, aut ratio moribus illorum accommodanda. Recensetur a Diogeniano. Sed extat idem inter sententias Theognidis.

Modio demetiar.

Μεδίων ἀποιουστῶ. i. Modio demetiar, Prouerbialis hyperbole, ingens & cumulatam sperantis emolumentum. In magna siquidem rerum exuberantia, nõ heminis, neque congijs, sed modio metimur. Integre sic reddit Suidas.

Μεδίωνον ἀποιουστῶ παρὰ τῆ πατρὸς ἀργυρίων. id est,

Modio paternam metiar pecuniam.

Tamet si sunt qui negent idem esse Latinis modium & Græcis μεδίωνον.

Mens non inest Centauris.

Νὸς ἐκ ἐν κεντ αὐραϊσιν. i. Mens non inest Cẽtauris. In recordes & stultos dicebatur, & qui conarentur quod effici non posset. Nota est Centaurorum fabula. Adagium à Diogeniano refertur. Isq; conuenire putat in contentiosos, & alieni appetentes: propterea quod Centauris exitium attulerit rerum alienarum appetentia. Haud sci-mus an huc respexerit Plato poeta apud Athenæum libro decimo:

Τίμιν γὰρ ἔδειξεν καθάπερ ἡ παρομοία, Ἐν τῷ καθήλωνες ἐν εἶναι μοι δοκεῖ. id est, Mens nulla vobis sicut habet prouerbium, Cauponi inest mens, vt quidẽ visum est mihi.

Loquitur de mulieribus vinoſis. Ariſtophanes in Equitibus . *ῥὸς ἐκ ἐνὶ τῶν κόμῳς* . id eſt, mens nō ineſt comiſi. Comas dixit pro Centauris , adludens interim ad ſtudium alendi equos, qui inbas habent .

Melle temetiſum perungis .

Ἐν μέλιτι ſαυτὸν καταπάθεις . i. In melle teiſum obuoluis, obliniſq; , hoc eſt, molli ter ſuaui terq; vitam agis , quaſi parum ſit veſci melle , niſi totuſ ſis melleuſ . Extrat apud Diogenianum .

Mercuriuſ infans .

Ἐρμῆς ἀμύθητο . i. Mercuriuſ infans, elin guis, ſiue indoctuſ. Ironia prouerbialis, vbi quiſ fingit ſe rudem eiꝰſ artis, cuiꝰſ eſt caſ lentiſſimꝰſ. Mercuriuſ enim eloquētię diſciplinamq; parens eſt. Non diſſimulandum arbitramur, in vulgatiſ exemplaribꝰſ haberi, *ἔρμῆς ἀμύθητο* . id eſt, Mercuriuſ prophanuſ & non initiatuſ . Quę lectio ſi cui magiſ probatur, ne nobiſ quidem admodū diſplicet . Quiſ enim myſteriorū peritior, quāꝰ Mercuriuſ interpreſ deorum, ſuperiſ & inferiſ ex æquo communis : denique *μυſτέριος* ipſe, hoc eſt, myſteriꝰſ pſectꝰſ ? Reſpondet illi qđ eſt apud Ariſtidē in Pericle : *ὁ κῆριſ τὸν πόντο* . id eſt, Cretēſiſ male .

Mendicorum loculi ſemper inanes .

Πτωχῶν ἐλατὲ ἀεὶ κενὰ . id eſt, Mendicantiꝰſ ſacculi ſemper inaneſ . De edacibꝰſ dictꝰſ & inſatiabilibꝰſ : cognatum ei, quod alio redditꝰſ eſt loco : *πτωχὸſ πῆρει ἔπιμπλαται* . id eſt, Mendici pera non impletur . Vtrumque refert Suidas, quāꝰquam ἐλατὲ pro peris non inuenitur, ſed ἐλάδαſ inuenitur pro vaſiſ farinariꝰſ, tamenſ & ventreſ interdum eo verbo ſignifi cantur, ob molliciē .

Meliacum nauigiū .

Τὸ μελιακὸν νηπιον . i. Meliacum nauigiū . In futilem & rimarum, vt ait Terentiꝰſ, plenum, hac atque illac perfluenteꝰſ, dicti tatum videtur . Parēmiā ad hitoriā quāꝰpiāꝰ referunt. Ea ſic habet. Ariſtoleſ quidam Meliacuſ deducendę colonię præſectꝰſ, cum multi detractanteſ nauigatiōnem, varia cauſarentꝰſ, & alij dicerent vxoreſ ſuaſ aduerſa valitudine tenere, alij nauēſ ſuaſ peſtillare, atq; hiſ prætextibꝰſ domi manerent, ille indignatuſ, impreca-

tꝰſ eſt illiſ, vt numquam haberēt nauēſ in tegrāſ, & ſemper ſub vxorꝰſ imperio viuē rent. Vnde quadraturum videtur, vbi quiſ cauſaſ fingit, quō ſuffugiat officium . Eſt autem Melia Carię ciuitaſ, auctore Stephano . Suidas indicat & arboriſ genuſ eſſe Meliam proferenſ exemplum ex Auibus Ariſtophaniſ .

Ἐζόμεν . *Μελίας ἐπὶ φυλλοκόμῳ* . id eſt, In Melia reſident frondofa .

Et fortaſſiſ huiꝰſ arboriſ materia inutiliſ eſt ad fabricāꝰ nauigiōꝰſ . Verum vt vera ſit fabulā de populo Meliaco, certe ad luſum eſt ad arborem .

Melanione caſtior .

Μελανίων . *Ἐσφορόνερ* . i. Melanione caſtior, Dicebatur, qui magnopere à muliere congressibꝰſ abhorreret. Aiunt Melanionem quendam odio mulierum, in ſolitudinē demigraſſe : perq; uē auia montium & nemorum , cane , quo vno conuictore utebatur, ſeraſ inſectari ſolituꝰſ, nec vnquam domꝰſ reuocari potuiſſe . Meminit adagij Ariſtophanē in Lyſiſtrata, Quāꝰquam hæc inter editaſ nondum habetur: inoſ ſcriptam legimus . Simili figura dicitur, Hippolyto caſtior; nam & huic ſimile venandi ſtudium , ſimile odium fœmini narum .

Matris ut capra dicitur .

Τῆſ μῦτέροſ ἀεὶ αἰεὶ καλεῖται . i. Matriſ vt capra dicitur. In ſpurioſ dictꝰſ videtur, quorum pater incertꝰſ eſt, eaꝰſ; gratia à matre denominantur . Ductꝰſ ab hœdiſ, qui in capribꝰſ à matre dignoſcuntur; nam à patribꝰſ hauđ quāꝰquam poſſiſ. Poſſeſt & in iocꝰſ verti prouerbiū, velut, ſi quiſ per luſum neget ſe patrem agnoſcere, matrē ſcire, *τῆſ μητέροſ ἀεὶ αἰεὶ καλεῖται* . id eſt, Matriſ velut capra vocor . Manet etiā hodie vulgi iocuſ, quo dicunt, ſapiētem eſſe filium, qui patrem ſuum norit . Hoc ab Homero manāſſe videtur, apud quem Odyſſeæ primo: Telemachuſ rogatuſ num Vlyſſiſ eſſet filiꝰſ, reſpondet ad hunc modꝰſ :

Μήτηρ μὲν τ' ἐμέγεηſ τῶ ἔμμεναι, ἀντάρ ἐζωγε Οὐδ' ἴδ' , ἔ γὰρ τοῦτιſ ἐδὸν γόνον αὐτοſ ἀνέγνω . id eſt,

Eſſe qđ illiuſ mater me ait, ait ego ſane . Neſcio, nemo ſuum patrem vnquam noverit ipſe .

Quaſi

Quaſi locum in balneis .

PROVERBII ſpeciem habet, quod eſt apud Tertullianum lib. aduerſuſ Marcionem 3. Sed quia prior eiſ venit, & prior virtutum documenta ſignauit, iccirco quaſi locum in balneis, ita fidem occupauit, poſteris quibꝰſq; præripuit . Conueniet vt, vbi non ex merito datur locuſ, ſed ex veritate . Apud priſcoſ vnufꝰſ quiſque ex annorum numero æſtimabatur, Iuuenaliſ .

Atque vni cedit Homero Propter mille annos .

Et Horatiꝰſ ſtomachatur in eoſ , qui redeunt ad faſtoſ , & virtutem æſtimant annis . Non abhorret ab hoc quod hodie vulgo iactatur apud noſtrateſ, ſumptꝰſ ex lege molitoria : Qui primuſ venerit, primuſ moler .

Milium torno ſculpere .

Τὰς κέγχρυſ ἀποτορδέν . id eſt, Milij granuloſ torno ſculpere dicebantur, qui rem abſurdam molitꝰſ . Milium enim minutiuſ eſt, quāꝰ vt inde quidꝰꝰ deſcalpi poſſit . Suidas ad hunc modꝰſ eſſert parēmiā . *Γελοῖότερον ἀπαργάλλῃ, τῶν τὰς κέγχρυſ ἀποτορδέν ἐπιχειρόντων* , id eſt, Magiſ ridicule faciſ, quāꝰ iꝰ qui milij granuloſ torno polire conantur .

Magnetum mala .

Μαγνητῶν κενὰ . id eſt, Magnetꝰſ mala . De malis ingētibꝰſ dictꝰſ videtur, aut iꝰſ quæ in auctoreſ ſuoſ reſcidunt . Cum Termerijſ enim malis Magnetꝰſ mala coniunguntur, in hiſ verbis, quæ citra auctoriſ nomen referuntur apud Suidā : *κάντα μαγνητῶν κενὰ, κἀν τὸ τερμερίον, κἀν πᾶσαν ἀπλῶſ ἐπιφθέζωμαι τιλὺ τεραφδιαν* . id eſt, Nec ſi Magnetꝰſ mala, nec ſi Termerium , nec ſi totū in ſumma tragœdiā eloquar . Quāꝰquam in Suida legendum ſit *τὰ τερμερίων* . i. mala Termeriorum , de quibꝰſ aliaſ nobiſ dictꝰſ eſt. Sumptꝰſ apparet ab hitoriā , quæ de Magnetibꝰſ afflictiſ meminert, in quæ ſerūtꝰſ incidiſſe, violatꝰſ numine quopiam, Strabo Geographiæ lib. 14. Magnetāſ commemorat olim opibꝰſ florentēſ, à Tertribꝰſ gente Cimmerica fundituſ fuiſſe ſublatoſ : anno deinde proximo à Mileſiſ locum fuiſſe occupatum, ſubindicāſ prouerbiū ex Archilocho ſumptꝰſ eſſe, qui meminert de Magnetꝰſ malis .

Complura maſculi caniſ cubilia .

Πολλὰ κυνῶſ ἀρσενῶſ ἐνωαὶ . id eſt, Sunt caniſ infinita cubilia maſculi .

Hemiſtichium heroicꝰſ prouerbiale . Recte dicitur in hominem mulierofum, peculiariter eum, qui non contentꝰſ certo thoro, paſſim per aliena cubilia volutari gaudeat .

Multa in bellis inania .

Πολλὰ κενὰ τὰ μολέμῳ . id eſt, Multa belliſ inania . De inani ſuſpicione, aut pauore ſine cauſa oborto, quem Græci *πανμῶν* vocant. Parēmiā hinc manāſſe putāt, quod huiꝰſmodi panici terroreſ plerunq; ſolent in bellis accidere . Vel quod Lacedæmoniꝰſ fundiſ quibuſdam & neruiſ crepitanibꝰſ vt conſuenerint ad terrorem inutiēdum hoſti . Polybiꝰſ apud Suidam, Cum luna defectꝰſ paſſa eſſet tēporibꝰſ Perſei Macedonꝰſ regiſ, vulgo rumor increbuit, regiſ interitꝰſ ſignificari . Eaꝰſ; reſ pariter & Romanis addidit animoſ, & Macedoneſ conſternauit. Deinde ſubnectenſ adagium, *Οὐτως*, inquit, *ἀληθέſ ἐστὶ τὸ περιφερόμενον, ὅτι πολλὰ κενὰ τὰ πολέμῳ* . i. Itaque verum eſt, quod vulgo circumfertur : Multa eſſe inania belli, M. Tulliuſ. Epiſtolarum ad Ardicum lib. 5. Interim ſciſ eſſe quædam : *πανμῶ*, dici item *τινὰ κενὰ τὰ πολέμῳ*, rumore aduentꝰſ noſtri . Plutarchuſ in commentario: *περὶ τῶ ἀνέμῳ, ὅſ γὰρ πολέμῳ κἀ ἀνδροſτεωſ πολλὰ τὰ κενὰ ἐς μῶνιδεſ*, Vt enim belli, ſic & auditiōniſ multa inania ſunt . Reſpexit huc Q. Curtiuſ libro tertio, Fama bella ſtare, & eum qui recedat fugere credi . Ac rurſum libro quinto, Ac fama maximum vtiq; in bello monumentꝰſ . Item libro octaꝰſ, Fama enim bella conſtat, & ſæpe etiam quod falſo creditꝰſ eſt, viri vicem obtinuit . Sed apertiuſ libro ſeptimo . Ea reſ, ſicuti pleraꝰſ; belli vana & inania, barbaroſ ad deditiōnem .

Militauit cum Eraſinade .

Ἐρατήγησε μετ' ἐραſινάδῳ . i. Militauit cum Eraſinade . Vulgo per iocū dicebatur de hiſ, quibꝰſ reſ vnedequaque male proce derēt . Eraſinadeſ dux quidam Arginuſam obſederat . Infeliciter autē pugnatꝰſ eſt, ad interniciōē extinctiſ cum aliꝰſ quorꝰſ quot reſiſtebant, inter quoſ erant Thraſyſluſ & Pericleſ, tum ipſo duce. Huiꝰſ Eraſi-

nade malis & illud accessit, quod accusatus est, quod pecunias Helleponticas furatus esset. Huiusmodi ferre Suidas.

Mulieri ne credas, ne mortua quidem.

Γυναικὶ μὴ πιστεύῃς μήδ' ἂν ὀθθαυῖ. id est, Ne fidem habeas, nec emorienti feminae.

Hyperbole prouerbialis. Vsq; adeo non est fidentum mulieri, vt etiam si morientem videas, putes fingere. De nouerca, quae sepulta quoque priuignum interemit, illa ipsa in pueri caput pyramide, meminimus alias. Refertur a Diogeniano.

Mulierum exitia.

Γυναικῶν ὄλεθροι. id est, Mulierum exitia. De his qui funditus ac miserabiliter pereunt. Mulieres enim omnium fere calamitatum auctores fuisse dicuntur. Testis Pandora Hestodia, testis bellum Troianum, testis Hercules a Deianira extinctus, testis Danaïdum fabula, testis Lemniarum mulierum historia, testis Cleopatra. Quamquam haec magis conueniebat stultitiae virorum ascribere, qui tantum indulgeant mulierculis, vt velut amentes amore, in quoduis malum sequantur: cum par fuerit, vt illis moderantibus, mulier natura stultior, simul & imbecillior, minus desiperet. Quod enim animus est corpori, id virum oportebat esse mulieri. Verum quemadmodum vulgus sua vitia corpori imputat, cum ab animo proficiscantur, & stulti principes in sanissimos bellorum tumultus imputant populo, quorum ipsi sunt auctores: ita viri reijciunt in foeminas, si quid ipsi delirauerint.

Multa noris oportet, quibus Deum fallas.

Πολλὰ κεν εἰδέεις οἷς τὸν θεὸν ἐξαπατήσας. i. Multa scienda, De quibus ipsi imponere possis.

Vbi quis fucum facere conatur ei, cui difficile sit dare verba, propter astutiam singularem. Ab oraculo natum adagium. Sententiam aliter exulit Pindarus in Pythijs, hymno tertio de Apolline loquens: Ἰδὲ δὲ ἄνδρα ἄπτεται, κλέπτει τέμιν ἐ θεός, ἢ βροτὸς, ἔρροισ ἢ τε βλαδίς. id est, Mendacijs non vitur. Fallit autem illum non Deus, non homo, nec factis neque consilijs.

Multi Mannij Aricia.

MANNIVS apud Festum Pompeium, Dianae Aricinae lucum, qui & ipse Aricinus dictus est, consecrasset legitur. Ex hoc Mannio Aricio, viro laudatissimo, quae plurimi extiterunt viri ite clarissimi, eodē nomine, vt hinc natū prouerbiū: Multos Ariciae Mannios esse. Sed longe dissentit Africanus Capito, existimans prouerbiū conuenire in deformes; verū hic locus apud Festum ita mendis corruptus est, vt nihil certi possit elici, praeter haec quae retulimus.

Murus abeneus.

MVRVS abeneus apud Horatium in Epistolis, vsurpatur pro certo & immutabili animi decreto, schemate nimirum prouerbiali:

-Hic murus abeneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Vegetius graue armaturam murum ferreum exercitus appellat, veluti solitum & inexpugnabile munimentum. Assimili figura Pindarus Olympiacon secundo, Hectorem appellat ἀμαχον, ἀσπαργή κίονα. i. inexpugnabilem, immobilem columnam.

Multi te oderint, si teipsum amas.

Πολλοὶ σὲ τοῦ μισῶσιν, ἂν σαυτὸν φιλήσῃς. id est, Multi te oderint, si te ipsum diligas.

Deterrēt a fastu prouerbiū & a Philautia. Multis enim displiceat oportet, qui sibi nimium placet. Contra modestia, praecipua fauoris & beneuolentiae conciliatrix. Suidas ait, nymphas fastiditas a Narcisso hoc dixisse quod modo retulimus. Concinat huic senarius ille:

Λίαν φιλῶν ἑαυτὸν ἐχ' ἔχεις φίλον. id est, Nemo erit amicus, ipse si te ames nimis.

Nulli minus sunt adpositi ad mutuū amorem ac beneuolentiam, quam qui sese vehementer amant.

Malorum panegyris.

Κακῶν πανηγυρίς. id est, Malorum panegyris. De malis agminatim ingruentibus, & inuicem sibi succedētib; Panegyris enim apud Graecos dicebatur solemnitas ille populi conuentus, ad ludos festos celebrādos, voce hinc conposita, quod festis diebus vniuersi conuenirent. Pisidas apud Suidam: Καὶ πάντες, ὁσπερ ἐν κακῶν πανηγυρίῃ, ἄλλος κατ' ἄλλω συμφορὰν ἐδύσθη. id est, Omnes

Omnes simul malorum vt in panegyre Alios tenebat aliud infortunium.

Homerus Iliados τ. -Ὀς μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακῶ ἀεί. id est, Tristitia perpetuo vt mihi tristibus excipiuntur.

Hipponax apud Athenaeum libro 15. Ἀνδρῶν οἱ καὶ νῦν κίθι κακῶν κακὰ φαίω δῶσι,

Claudicat carmen, sed recta incedet, si tollas καὶ vel νῦν, & pro κίθι legas κέθι. Ausonius in carmine non ineq;anter appellat carenatos labores, quod molestia molestiam excipiat in vita mortalium.

Magis impius Hippomenes.

Ἀσέβης ἄσπερος ἱππομένης. id est, Magis impius, quam Hippomenes. Hic Atheniensium principes filiam a ciue quoque vitiatam, vna cum equo feroci concluserat in domicilio: nec huic nec illi cibum praebens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam adortus confecit, deinde perit ipse quoque pabuli videlicet inopia: post haec pater domum est demolitus, loco nomē inditum, equi & puellae. Recenset adagium Diogenianus.

Maniuoro vinculo.

Χειροβρόχι τὶ δεσμῶν. id est, Maniuoro vinculo. Sic quispiam appellauit manicas vestiu Ponticarum, quod manus offendant, atterantque. Idem obijcitur Troianis, apud Virgilium:

Et tunicae manicas & habent redimicula mitrae.

Recenset Zenodotus.

Malum Hercules.

Μήλον ἱρακλήϊς. id est, Malum Hercules. Dicit conueniet, vbi quis munuscula, quantumvis pusilla boni consulit. Apollodoros apud Zenodoti in libris De dijs prodidit, apud Atheniensis Herculi Alexicaco, hoc est, depulsori malorum, peculiare quoddam victimae genus immolari solere. Cum enim euenisset aliquando, vt bos, quem erat mactaturi, profugisset, malo arrepto subditisq; ceu crurum vice quattuor ramis, additis ite cornuum loco duobus, bouis imaginem quandam repraesentarunt, atq; hic ridiculum simulacrum vice bouis immolarunt Herculi, quae quidem res in vulgi fabulam abiit. Idem est cum eo, quod ante retulimus: μήλιος ἱρακλήϊς. id est, Pomaceus Hercules,

nisi quod vnus voculae commutatione non nihil immutatus est & vsus prouerbij: nam illud de contempto dicitur, hoc de boni consulente.

Manum habere sub pallio.

MANVM habere sub pallio dicuntur, qui languent otio. Quintilianus libro duo decimo damnat eos, qui numquam commouentur inter agendum, semperq; manum, quod aiunt, habent sub pallio. Quapropter, inquit, mihi falli multum videtur, qui solos esse Atticos credunt tenues & lucidos & significantes, sed quadam eloquentiae frugalitate contentos, ac semper manum intra pallium continentes. Hactenus Fabius. Sumpsum est a gestu rhetorum. Nam qui languent, manum occultant sub pallio, qui commoti sunt, proferunt: & agitatione manus brachijq; pronunciabantur ea quae contentionis plusculum haberent. Subindicat hoc & Aeschines in oratione contra Timarchum, de sobrietate priscorum rhetorum loquens: ὅς ἐσθ' ἡμῶν πάντες ἐνθάδε πείθομεν, τὸ τῶν χειρῶν ὄψω ἔχοντες λέγειν, τὸ τε τῆς ἡρασύ τινος ἐδύκει εἶναι, καὶ δὲ λαβῆν τὸ αὐτὸ παράπην. id est, Itaque quod nunc omnes ex more facimus, vt inter dicendum manum extra pallium habeamus, tum temporis confidentiae tribuebatur, ac verebatur id facere. Addit Salamine spectari statuam Solonis manū intra pallium habentis.

In sinu manum habere.

IN sinu manum habere, dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros. Sic enim ait in Charitibus:

Νεήλιωται εἰ ὑπὸ κερδέων Πᾶς εἰ ὑπὸ κόλπῃ κείρας ἔχων, ποῦθεν αὐξήται ἀθρήϊ

Ἀργυροῦ. id est,

-Lucricq; cupidine victus

Inq; sinu vnusquisque manus habet, illud & vnum

Spectat, qua ratione sibi aucta pecunia crescat.

Porro quod ait Scuola lib. Pandect. 22. Titulo de probationibus: In sinu meo habui, pro eo quod est, in potestate mea clam habui, magis pertinet ad illud quod alibi nobis dictū est, in sinu gaudere. Verba Caij sunt haec: Titio centum do, lego quae mihi pertulit, quae ideo ei non caui, quod omne fortu-

fortunam & substantiam, si quam a matre susceperat, in sinu meo habui sine vlla cautione.

Præmansum in os inferere.

M. TULLIUS in Oratore suo, libro 2. prouerbij vice vsurpat, præmansum in os inferere, pro eo quod est; rem in docendo nimis enucleare, nimisq; frustulatim tradere. Quod facere quidam adsolent, qui velut ingenijs auditorum diffidant ita nihil omittunt, inculcantes etiam minutissimas nugæ. Sumpta est figura à nutricibus, quæ pueris adhuc edentulis cibum præmansum in os inferunt. Verba Tullij sunt hæc; Ego autem si quem nunc plane rudem institui ad dicendum velim, his potius tradam, assiduus vno opere eandem incudem die noctuq; tundentibus, qui omnes tenuissimas particulas, atque omnia minima mansa, vt aiunt nutrices, infantibus pueris in os inserant. Aulus Gellius Noctium Atticarum libro quarto c. 1. etiã si locus hic deprauatus sit. Sic enim habet codices vulgari: Nam hoc quidem peruulgatum est, diffinitionem omnem ex genere & differentia consistere, Sed si item præmandere, quod aiunt, postulas, faciam sane id quoque honoris tui gratia, legendum videtur, Sed si idem me tibi præmandere, quod aiunt, postulas. Præmandere dixit, pro eo quod est, plus quam crasse explicare rem alioqui non difficilem, nisi si quis plane sit puer. Hoc adagij manet etiam hodie, cum aiunt: An non sat tibi datam occasionem esse. Num postulas, vt tibi præmandatur etiam? Non dissimile est huic, quod idem Cicero scripsit ad Atticum. Sed hæc hæctenus, ne videar peri mura σπευδέειν, et si nunc quidem maxima mihi sunt hæc. Et Græci μικρολογεῖν aiunt, pro eo quod est, circa minutula quempiam anxium esse.

Mali thripes, mali ipes.

Κακά μὲν θρίπες, κακά δὲ ἴπες. id est, Mala quidem tripes mala rursus ipes. De duplici malo dici solitum, vt non magni referat, vtrum elegeris, Thris enim Græcis vermiculus est, qui lignis innascitur, materiasq; vitiat. Ips item cornibus & vitibus infestus. Exstat apud eundem Diogenianum.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Κακοὶ πίνουσι πομπρίας τῶ ὀμίχλω. id est,

Mali bibunt iniquitatis turbidum. Græcis versiculum videtur innerfione dictionum deprauatus, quod non raro nobis deprehensum est. Constat hoc pacto: Πίνουσι ὀμίχλω τῆς πομπρίας κακοί, siue οἱ κακοὶ πομπρίας.

Dici solitum, vbi pœna maleficis digna meritis contigisset. Translatum apparet ab ijs, qui vino limpido epoto, tandem ad fecem vsque proueniunt. Itaque voluptatem ex malefactis perceptam dolor supplicij consequitur.

Lydio more.

Λυδίων νόμος, id est, Lydia lege, siue Lydia cantione. Conuenit quoties ariolatur aliquis, & augurijs diuinationibusq; seruit. Hac enim superstitione Lydi laborasse feruntur. Alluist ad harmoniæ genus quod Lydium dicitur, Nam & magorum preces, incantamenta vocantur & carmina. Meminit Diogenianus, & item Hesychius, putatis idem esse λυδίων νόμος, ac si dicas μουσῶν νόμος, quod Lydi profecti sunt à Mysis, & ipsi diuinationibus deditissimi. Addit aliam causam, quod Lydi flammeis muliebris soleant ornare capita, vnde quadrare videtur in effeminatos. Atqui si nobis quoque diuinare liceret, Lydi curribus & equitatu valuisse leguntur, ita λυδίων νόμος idem erit, cum eo qui apud Suidam dicitur ἀρμάτιος νόμος, siue ἀρμάτιον μέλος, ita dictum quod primum inuentum sit de Hectore, qui curru trahebatur, vt narrat Homerus.

Lydi mali, post hos Ægyptij esse.

Λύδοι πομπροὶ, δεύτερο δ' αἰγύπτιοι, Τρίτο δὲ πάλτων κάρες ἐξολέεσται. id est, Lydi improbi, post hos secundi Ægyptij, Tertijq; Cares perditissimi omnium.

Tempestiuiter vtemur, si quando mali cum malis conferretur, & collatus cum sceleratioribus, ita demum minus illaudatus aliquis videtur. Velut apud Athenæum Antiphanes cum ἰχθυοπόλας fecisset omnium sceleratissimos, tamen excepit mensarios, his quoque nocentiores. Diogenianus.

Lutum sanguine maceratum.

THEODORUS Gadareus Tiberij Cæsaris in arte rhetorica præceptor, perspicuus in eo adhuc adolefcente scititiam quãdam cum ingenij stupore coniunctam, inter ob- iurgandum

iurgandum illum, subinde vocare solet: πολλὸν αἵματι συμπεριμένον, id est, Lutum sanguine maceratum, luto tarditatem innuens, sanguine crudelitatem. Auctor Suetonius. Non omnino dissimile, quod scurras quispian Athenis iacit in Syllam συκῆμινον ἐδ' ὁ σύλλας, ἀλφίτω πετασμένον, id est, Morum est sylla, farina variegatum. Quod enim Plutarchus dixit συκῆμινον, interpret vertit morum. Notauit autem formam Syllæ in cuius facie alioqui candida, sublucebat rubor non perpetuus, sed veluti maculis inspersis.

Libera capra ab aratro.

Ἐλδύτεραι ἀγρὲς ἀρότρων, Immunes capræ ab aratris.

Hemistichium heroici carminis prouerbiale dictum olim ab ijs qui se ab onere quoriam, aut molestia liberatos gloriétur. Veluti si quis parasitus iactet, felicitatem suam, quod ad reipub. munia non vocetur, cum ad nullam honestam functionem sit appositus. Zenodotus auctor.

Lis litem ferit.

Ἐπις δ' ἔριν ἀντιφύτδεται. id est, At lis feritur de lite vicissim.

Hemistichium est heroicum. Refecanda iniuria est, non retalianda. Alioqui quis erit recipiendi malis finis, si vicissim contumelia contumeliæ reddatur? Carmen extat inter præcepta Phocylidis.

Πειθῶ μὲν γὰρ ἐνεκαρ, ἔπις δ' ἔριν ἀντιφύτδεται. Germanum illi, quod alio commemorauimus loco:

Δίην δὴ λυλὴ ἔτικτε, καὶ βλάβηλ βλάβη. id est, Litem parit lis, noxa item noxam ferit.

Lignum tortum haud vquam rectum.

Εὐλοὺν ἀγκίλων, ἐδέποτ' ὄρθον. id est, Numquam rectum tortile lignum.

Hemistichium Heroici carminis est hoc. Distorta, prauaq; ingenia, vix vquam ad bonam frugem traducuntur. Qui semel inueterauit in vitijs, raro fit vt ad bonam mentem redeat. Effertur ad hunc modum: τὸ ξύλον σκαμβόν, ἐδέποτ' ὄρθον, i. Lignum prauum numquam rectum. Vsurpauit. Galenus libro de pulsuum differentia quarto: ἐκίοις μὲν ἰδὲν ἀποκρινόμενοι, πρὸς δὲ ἡμῶς αὐτοὺς λέγοντες τὸ τὴ κομικὸ, ὡς ἔτε σφραβλὸν ὄρθεται ξύλον, ἔτε γεράνδρνον μεταπεθὲν μαχάεται, i. Illis quidem nihil respondetes:

ceterum apud nos ipsos dicentes illud: eo mœdia, quod nec tortum lignum sit rectum, nec arbor annosa, si transferatur, emittit stolones. Hic pro ἡμῶς, excusum erat ὑμῶς, pro γεράνδρνον, γεράνδρον. Id admonuisse referebat, ne quis hanc scripturam corrumpere. Posterius hoc prouerbium ante recensuimus. Horatius metaphoram vnde ducta sit, ostendit.

Naturam, inquit, expellas furca, tamen vsque recurrit.

Indicat enim ductam esse ab ijs, qui furca admota conantur arboris distortæ vitiū emendare. Confirmat hoc & sententia pro uerbialis:

Φύσιν πομπρὸν μεταβλάειν ἐ βλάδιον. id est, Ingenia praua vertere haud procliuè sit.

Lesbus digna.

Λεσβίων ἀξία, id est, Lesbij digna. De rebus irritis dicebatur, ob id, quod Lesbij ob vanitatem vulgo male audirent. Fortassis non male quadrarit & in fordidos atq; impuros. Nam hæc ætiam nota quondam illis iniusta est. Vnde λεσβίων dictum, pro eo quod est, polluere & conspurcare, Aristophanes,

Μέλλισαν ἢ δ' ἡλεσβιεν τὸς ξυμπότας. id est, Spurcabit, ac iam polluet conuiuium.

Lemnia manu.

Λημνία χερί, id est, Lemnia manu dictum est pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli. Natum ab historia prouerbium, quã alias retulimus in Lemnio malo.

Lepus apparens, infortunatum facit iter.

Φανεὶς ὁ λαγὼς δυσυχῆς ποιεῖ τρίβος. id est, Inauspicatum iter obuius facit lepus.

Vulgo creditum etiam his temporibus, occursum leporis omen esse parum felix, iter ingressis torqueri potest ad interuentum cuiuspian, qui videatur incommođū aliquod allaturus. Meminit Suidas.

Lingua bellare.

Γλώττη πολεμίζειν, id est, Lingua bellare dicuntur, qui minantur hosti, sed cum tutum est. Sic enim Menelaus Græcorum ignauiam incusat Iliados H.

Ωμοὶ ἀπειλητῆρες ἀχαλίδες ἐκ ἐτ ἀχαλοί. i. Heu Graiæ neque iam Graij, tantumq; minaces.

Alluist

Alludit huc & Vergilius in Æneide:

-An tibi Mauros

Ventosa in lingua, pedibusq; fugacibus istis

Semper erit?

Hæc enim Turnus in Drancem lingua pollementem in cõsilijs, alioquin imbellem.

Idem Rutulos maledicos facit:

O veræ Phrygiæ, neque enim Phryges.

Et tunicæ manicas & habent redimicula mitræ.

Sic autem loquitur Hector apud eundem Homerum, Iliados u.

Καίην ἐγὼν ἐπέεσι καὶ ἀθανάτοισι μαχόμεναι,

Ἐγχεῖ δ' ἀργαλέον ἐπειὴ πολλὴ φέρτεροί εἰσιν. i. Sane ego vel diuis possim contendere lingua,

Verum hasta durum, multo quia viribus illi

Præcellunt.

Porro vera fortitudo neque maledica est, neque minax. id quod innuit Homerus Iliad. lib. 5.

Τὸν δ' ἔτι προσέφη κορυβαλόϋ ἔκτωρ, Ἄλλὰ παρηλθὲν λελίμην. id est,

Huic nihil omnino respõdit belliger Hector,

Quin mage cominus insilijt,

Et eiusdem operis libro 3. fingit Græcos tacitos in prælium ire:

Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πονέοντες ἀχαιοὶ ἐν θυμῷ μεμαρῆτες ἀλξέμεν ἀλκίλοισιν. i.

Ass hiant taciti, vim spirantes Danaidæ, Atque animo prompti auxilium sibi ferre vicissim.

Et Aristophanes in Nebulis:

Πρώτων βελδῶν καὶ τῆ γλώττῃ πολεμίζων, i. Potens consultans, & lingua prælia miscens.

De his eleganter apud Liuium dictum libro ab vrbe cond. 7. In castris feroces, in acie pauidi.

Apuleius verbo festiuiter notato, verbigerari dixit, per verbis digladiari. Et Hesychius indicat: γλωσσόπιδας dictos, qui pro armis lingua vterentur.

Hoc nomine signari possent & qui aspidis venenum in lingua circumferunt. Heraclitus ad Hermodorũ: ἐν ταῖς γλώττῃσι ἔχετε ταόπλα ἀπὸς ἐρμύβητες χρήματα. id est, In linguis habetis arma, posteaquam abstulistis pecunias. Caustidicorum, ac rhetorum est: γλωσσῶσαι πολεμίζεν ἢ δὲ μάχεσθαι. id est, Linguis bellare atque pugnare.

Larus hians.

Λάρϋ κεχινῶς, id est, Larus hians. Dicebatur, vbi quis auidius inhiaret prædæ. Est enim Larus auis auida, voraxq; , quam eandem Græci κέρρον appellant. Aristophanes in Equitibus:

Λάρϋ κεχινῶς ἐπὶ πέντερας διμνησῶν.

Quæ Latine quidem commode reddi non possunt. Cleonem enim ob rapacitatem Larum vocat, quod quemadmodum auis in scopulis obuersatur, si quid piscium possit venari, ita ille versaretur in Reipublicæ negotijs administrandis, suum interim agens negotium. Plutarchus apud Athenæum libro Coniuiualium tertio:

Στῆδ' ἄρ' ἐπ' ἐδὸν ἰὼν, χεῖρόθεν δὲ οἱ ἴω παρέρσσει.

Χεῖροφθῶν, περὶ ὧν τι λάρϋ ἔρρηθι ἐσπείσῃ. id est,

At vero adueniens in limine stabat Chærephoon parasitus ei vicinus, auis non dissimilis, vulgo dicta est Larus, esuriēti.

Apud eundem libro octauo refertur hic trimeter,

Οἱ σφάγες ὅσες τῆς λάρυος εἶναι σύρος. id est,

Esse vti laros opsoniorum auis Syros.

Larum Theodorus Gaza vertit Gaviã, cuius mentionem facit Plinius, inter maritimas Halcyonem & mergum, libro decimo capite trigesimo secundo.

Lare viuens.

Λάβε βιάσας, id est, Falle viuens. Admonet adagium, in humili fortuna vitam esse feliciorē ijs qui obscure viuunt, & a publicis negotijs ita semoti, vt cum vita decessissent, nemo illos vixisse sentiret. Nam λάβε βιάσας, ad verbum commode non potest reddi, verum hanchabet sententiam, quasi dicas, nemo te sentiat in vita fuisse. De hoc adagio recte dictum sit nec ne Plutarchus commētarium conscripsit, si modo non fallit inscriptio. Alludit ad id Horatius:

Nec vixit male, qui natus moriensq; fessellit,

Id est, quem nemo sensit, nec prodeuntem in hanc vitam, nec excedentem e vita. Alludit huc, ni fallimur, Ouidius in libris Tristium:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit & intra

Fortunam debet quisque manere suam.

Recense-

Recensetur apud Suidam prouerbij nomine.

Labyrinthus.

Λαβύρινθος, id est, Labyrinthum olim vocabant orationem, aut rem quampiam vehementer impeditam & inextricabilē. Veluti si quis philosophiæ studium Labyrinthũ vocet, quod semel ingressis nullus vniquam sit exitus. Aut voluptatis studiũ Labyrinthum vocet, quod aditus ad eam procliuus, exitus difficillimus. Sumptum à Labyrintho Dædali, quod antrum fabulæ ponunt in Creta, sinuosum & inexplicabilibus ambagibus inextricabile, in quo seruabatur Minotaurus. Dictum putat Suidas παρὰ τῆ μηθύραν λαβεῖν, id est, quod ostium non habeat, indicans & in garrulos ac nugaces competere, qui sermonis nullum inueniunt exitum, si semel garrire cœperint. Gregorius Theologus in epistola ad Eusebium Cæsariensem, torquet in versipellem: ἐπειδὴ πρὸς ἀνδρὰ ποιῶμαι τῆς λόγους ἔτε ἀγαπᾶντα τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ ἐν ἑτέρῳ φωνᾶσεν πάντων ὀξύτατον, καὶ ὅτι μάλινα σοφῶς πλέκται καὶ ποικίλοις λαβύρινθοις, id est, Quoniam cum eo viro loquor, qui nõ solũ non amet mendacium, sed & qui in alio possit quam ocyssime deprehendere, etiam si vel maxime callidis varijsq; labyrinthis inuoluat.

Huic non dissimilis erat Mæander. Id erat picturæ genus ortum ab exemplo labyrinthorum, cuiusmodi videmus, & hodie in nonnullis pauimentis. Vitur Prudentius in carmine, cuius initium Cultor Dei:

O tortuose serpens

Qui mille per Mæandros,

Frondesq; flexuosas

Agitas quietâ corda.

Hinc & Mæandro Lydiæ fluuii nomen, quod flexuosus erret.

Labore laboriosus.

Πόνον ποιητός, id est, Labore laboriosus. Ipsa figura hyperbolēn habet laboris immodici. Refertur à Suida prouerbij titulo: Hac forma Theophilus apud Athenæum lib. 13. dixit de insigniter formosa & procerâ: κάλλει καλῆς, μεγέθει μεγάλης, τέχνῃ σοφῆς, Quasi dicas, forma formosam, magnitudine magnam, arte artificem, siue sapientia sapientem. Extat autem apud Aristophanem in Lysistrata. Subest autem & iocus ob amphibologiã vocis. ποιητὸς enim Græ-

cus vt laboriosum ac miserum ita significat & malum astutumq; .

Laciada.

Λακιάδα, id est, Laciadæ, vulgatum conuitium in mœchos. Populus quispian est Atticæ Laciadarum, tribus Oeneidis, apud quos ingens raphanorum copia. His autem vtebantur in adulteros deprehensoſ ludibrij causa. Refertur apud Suidam.

Laborem ferere.

Πόνον σπείρειν, id est, Laborem ferere, vulgo dicebantur, qui frustra laborarent, quasi nihil fructus e labore reportaturi, præter laborem ipsam. Auctor Diogenianus.

Labrax Milesius.

Λάβραξ μιλῆσιϋ, id est, Labrax Milesius. In stolidum & auidum dicebatur. Labrax enim piscis genus lato oris rictu, vnde escã totam vna cum aere, faucibus corripit, atque ob id facile capitur. Vnde apud Plautum lenoni Labracis nomen. Aristoteles hunc adnumerat inter eos, qui præda laniatq; viuunt. Lingua est ossea, & adfixa, cor triangulum. Aristophanes apud Athenæum libro 7. Labracem piscium sapientissimum appellat:

Λάβραξ ὁ πάντων ἰχθύων σοφώτατϋ.

Apud Miletum Asiæ ciuitatem prægran des, & item plurimi Labraces esse dicuntur propter stagnum influens in mare. Gaudet enim hic piscis aqua dulci. Aristophanes in Equitibus:

Ἄλλ' εἰ λάβρακος καταφασγὰν μιλῆσιϋς Χολονήσιος. id est,

Haud cum lupos voraueris Milefios, Facies tumultum.

Nam quidam hunc piscem esse putant, qui Latine Lupus dicitur.

Laures Pelia.

Λάσης τὸν πελιαν, i. Laues Pelia. Dictum apparat, vbi quis salutem pollicitus adfert exitium. Aut vbi quis prodesse conatus, ingens addit malum, Dum à notissima Pelie fabula, quem dum filie à Medea persuasæ student ad iuuentam reuocare, lebeti feruenti impostum occiderunt. Fortassis non intempestiuiter dicitur, vbi quis falsa spe ductus inanem sumit operam. Veluti si quis arte, quam vocant Alchimidicam

ferus,

fretus, sibi promittat futurum, vt è stanno fiat argentum, ex ære aurum. Refertur in adagiorum collectaneis, quæ Plutarchi feruntur nomine.

Iterum atque iterum ad Pythum via.

Ἰεῦθις ἀνὰ πύθου ὁδὸς. id est, Iterum atque iterum Pythum versus via. Dicitur de iis, qui molesti sunt eadē de re iterum atq; iterum percunctando. Quæ admodum solent ignari viæ, quemcunque obuium habuerint, de via rogare. Porro Pythus ciuitas Apollini sacra, quæ visebatur à plerisque. Apparet è comœdia sumptum. Est enim hemistichium iambicum: verum ex qua non indicat Diogenianus, & nobis non succurrit. Finitimum illi, ὁ δῖος κώρινθος, id est, Iouis Corinthus.

Cum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit.

ΠΛΥΤΑΡΧΟΥΣ septimo libro τῶν συμποσιακῶν, hunc senarium veluti prouerbia liter citat:

Δελφοῖσι θύσας αὐτὸς ὁ Διωνεὶ κρέας. id est, Carne ipse Delphis immolata vescitur.

Ostendit dici solitum de iis, qui vocatis conuiuibus ipsi cibos adpositos deuorant, vt illis spectare tantum liceat, non vesci. In Delphicis enim sacris, is qui immolatam victimam, ea vescitur. Contra fiebat his sacris, quæ Hecataz inferebantur, ex quibus nihil redibat ad eum, qui offerebat, præter fumum & tumultum. Quamquam & in diuersum sensum accipi potest, vt intelligamus Delphicum sacerdotem nihil impertiri de victima ei qui victimam dedit: ita fit aliquoties, vt edax conuiuia, seu pluribus adductis edacibus vmbriis, velut harpyiis, cœnam omnem deuoret, esuriēte qui vocauit. Adagium torqueri potest etiam ad illos, qui beneficio, quod alij dedisse videntur, ipsi fruuntur.

Ἰθμιάζεν.

Ἰθμιάζεν olim dicebantur, qui parum cōmode, parumq; salubriter viuerent, propterea quod Ἰθμίωνum ludorum tempus morbis esset obnoxium, ob ingentē hominum conuentum. Meminit Suidas & Hesychius. Fortasse non absurde dicetur in hos, qui frustra conātur, propter Ἰθμii professionem à multis infeliciter tentatam. Qua de re dictum est nobis alibi copiosius.

Hyperberetæa.

ὑπερβερεταία. id est, Hyperberetæa, dicebantur olim admodum ferotina, quæq; vix tandem aduenirent. Apud Macedones extremus anni mensis. ὑπερβερεταίος appellabatur. Vnde quæ in longum proferebantur, Hyperberetæa dicebantur, perinde quasi apud Latinos dicas decembria. Et ὑπερβερεταίος, comperendinators. Suidas existimat eum esse mensē apud Macedones, quem nos octobrem vocamus, quod tum fera fit æstas, & quæ tum proueniunt, post legitimum tempus prouenire videantur.

Vlyssis remigium.

HOMINES nequam & voluptatibus addictos Horatius in epistolis Vlyssis remigium appellauit, prouerbiali nimirum figura:

Remigium vitiosum Ithacensis Vlyssi. Vt qui nec à Circes poculis tēperarint, nec à Lotophagis auelli potuerint, nec à Solis bubus abstinuerint. Vnde Homerus Odyssæe primo:

Αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο Νηπιῖοι.

Ipsorum siquidem vecordia perdidit illos Amentes.

Non dissimili figura dixit, sponso Penelopes, & Alcinoos, voluptarios & virtutis negligentes. Item alio loco Phæacem appellat, nitidum & bene curata cute:

-Vt possim pinguis Phæaxq; reuerti.

De Phæacibus Homerus Odyssæe lib. 8.

Αἰ εἰ δὲ ἦ μιν δαίς τε φίλη κίθαρις τε χοροῖτε Εἰματα τ' ἐξημοιβία, λασσά τε θερμά καὶ δώρα. id est,

Nos vero semper capiunt, citharæq; choriq;

Et variæ vestes, & balnea calda, thoriq;

Idem de procis Penelopes, Odyssæe libro primo:

Τέτοιον μὲν ταῦτα μέλει, κίθαρις καὶ ἀοιδίη, Ρεῖ, ἐπὶ ἀλλότριον βίστον νηπιῶνον ἔδυσιν, i.

Istos sollicitant hæc, concentus, citharæq; Et facile, vt qui aliena sient impune vorantes.

Zaleuci lex.

Ζαλευκὸς νόμος, id est, Zaleuci lex. De edito mādatoq; plus satis rigido parumq; humano dicebatur. Zaleucus quidam Locresibus

sibus ijs, qui vocantur Epizephyrij, leges tulit acerbiores, quales feruntur & Draconis fuisse leges apud Athenienses, vere Draconis, vt ille dixit, non hominis. Non dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Meminit historiz Valerius Maximus lib. 7. cap. 5. Etenim cum filius Zaleuci secundum ius ab eo constitutum ob crimen adulterij vtroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem pœnæ adolescenti remitteret, repugnauit aliquandiu: postremo populi victus precibus suo prius, deinde filij oculo eruto, salua lege, supplicij modum temperauit.

Zopyri talenta.

Ζωπύρι τάλαντα, i. Zopyri talenta. De præclaris factis, magnisq; æstimandis. Hic Zopyrus & Darij regis amicus erat, qui sibi nares & aures conscidit, & omne corpus flagris cruentauit, vt ijs argumentis Babylonijs fidem faceret, se Darij male velle, a quo tam immaniter esset acceptus. Itaque Babyloniorum ciuitatem ingressus, eam Darij prodidit. Vnde Darij dixisse ferunt, se vnum Zopyrum integrum malle, quam centum Babylonas capere. Et oblato malogranato, tantum optauit sibi Zopyrorum, quantum ibi granorum inesset, narrat Herodotus libro tertio. Meminit Plutarchus in apophthegmatis. Adagium recenset Zenodotus.

Vna scutica omnes impellit.

Μία μάστιξ πάντας ἐλδύει. id est,

Vna scutica incitat omnes.

Hemistichium Heroicum de negotio dictum, quod facile fieret, videlicet à promptis omnibus, ac suapte spōte currentibus. Fortassis apte diceretur & in hos, quos eadem caussa impellit, puta eadem spes lucri studium commune, idē amor aut odium. Sumptum ab aurigis. Auctor Suidas. Vsurpat Plutarchus in vita Lycurgi scribens vrbem Lacedæmoniorum: ἀπὸ σκνυτάλης μίας καὶ πείβωνται ἀρχέσαν τῆς ἐλλάδος ἐκείνης καὶ βαλομένης, id est, Scytala ac sago imperantem Græciæ spontaneæ volentiq;.

Tamquam Chalcidica nobis peperit vxor.

Ὡσπερ χαλκιδιῆ τέτοκεν ἡμῖν γυναῖκα, id est, Tamquam Chalcidica peperit nobis vxor. De ea dicebatur, quæ liberos quam pluri-

mos peperisset. Tradunt heroinam quandam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuerit Chalcidi, quod prima arma ærea confecerit. Ea viro coniuncta centum liberos enixa dicitur. Sicuti proditum est in Euboicis annalibus, & attestatur Aristus Salaminius. Quidam ad Chalcidem Eubœæ ciuitatem referunt, quod è Chalcidensium officinis ingens armorum ærorum & quadrigarum vis prodiret. Stephanus enim ab officinis ærarijs vrbi nomen additum putat. Vsurpare licet, vbi significabimus, multum litium, bellorum, aut curarum alicunde natum.

His Medus non insidiabitur.

Τὰς μεδῆ μῆδός ἐφουλάξει, id est, Hæc Medus non obseruabit. Cum Xerxes exercitum in Græciam traducere pararet, vt auctor est apud Zenodotum Dicæarchus, Græci desperatis rebus facultates suas absumperunt, ne multum reliquum fieret, quod hostis tolleret, ita dicentes, Hæc Medus non obseruabit. Eaq; vox in adagiū abiit, vbi quis largius impenderit sua, ne venirent in aliorum manus. Veluti si quis pecunias suas erogaret amicis, vt eas liberis turpiter absumpturis subducatur, recte dixerit, τὰντα μῆδός ἐφουλάξει. Aut si ciuis opulentus pecunias extruendis ædificijs absumat.

In Orci cultum incidat.

Ἀδὲ πρῶτον ὠπερπέσοις. id est, In Orci cultum incidat. Sermo perniciem & extremum exitium imprecantis. Recensetur à Diogeniano, cognitū illis: βάλῃ ἐς κόρακας. βάλῃ ἐς μακάριαν.

Inuitus Iupiter nouit.

Ἄκων μὲν ὁ ζῆδος ὀίδεν, i. Inuitus quidē Iupiter nouit. Vbi quis pollicetur quippiam, sed inuitus. In quibusdam codicibus legitur, ἄκων μὲν ὁ ζῆδος ὀίδεν, id est, Inuitus tanquam Iuppiter cognouit. At videtur & recte quadraturum, vbi seuerius pœnas dant nocentes, vt adfne sit ei quod alibi referimus ζῆδος κατὰ τὴν χρόνιον ἐς τὰς διφθέρας. Etenim qui sero dat, aut punit, grauatim id facere videtur.

Excubias agere, aut ditari.

Φυρεῖν ἢ παλτέιν, i. Excubias oportet agere, aut diuitem esse. De ijs dicebatur, qui ampliter

ampliter facerent sumptus de alieno. Nam ut diuites, quibus ampla res domi est, large profundunt, ita milites nō parcunt opibus alienis, sed prodigunt gnauiter, & scelere parta perdunt sceleratius. Athenienses excubijs agendis infulares magno stipendio conducere solebant. Non dissimile illis:

Ἴππος μὲ φέρει, βασιλῆος μεταξὺ φει, id est, Equus me portat, alit rex.

Intra septimam.

Ἐν τῷ ἑβδόμῳ, id est, Intra septimā. Subaudi lunam. Edictum erat Athenis, ne ante septimum diem mensis, exercitum educerent. Recte fortassis utemur hoc adagio, quoties admonebimus mature, suoq; tempore negotium adgrediundum. Meminit Zenodorus, Suidas & Hesychius, nec præterea quidquam adscribunt. Vide num aliusum sit ad id, quod alio retulimus loco, ἑβδόμος βῆς, id est, septimus bos: &:

Τὸν ἑβδόμον βῆν ἡ σοφὴ παρομιλίη. id est, Et septimum venustus adagio bouem.

Quod pueris sextū mensem egressis farinaceus bos fingi consueverit, qui lunæ primum apparentis cornua repræsentaret.

In cotyla gestaris.

Ἐν κοτύλῃ φέρει, id est, In Cotyla portaris. Suspiciamus dictum de ijs, qui arbitrio alieno, quo libitum esset, huc atque illuc ducerentur. Aut ubi quis indulgentius foueretur. Tractum est adagium à genere lusus puerilis, qui dictus est, ἐν κοτύλῃ. Huius meminit Iulius Pollux lib. 9. de rerum vocabulis. Erat autem huiusmodi: Vnus quispiam reductas in tergum manus coniungebat, stringebatq;. Rursus alter impositis in eas genibus tollebat, suis interrim manibus oculos gestantis obtegens. Et ad hunc gestatus modum, ἐν κοτύλῃ portari dicebatur, quod manuum complexu gestaretur. Nam κοτύλη Græcis cum alia per multa, tum manus etiam cauam partem significat. Hunc lusum Iulius Pollux ait alijs item vocabulis appellari, velut ἰππῶσαν & κυβιστῶσαν.

In apes irruiisti.

Ἐἰς μελίττας ἐκώμασας, i. In apes insilisti. Vbi quis præter opinionem in ingens agmen, velut examen malorum immergitur, quemadmodum euenire solet ijs, qui imprudentes in apum nidum incidunt. Circūuo-

lantibus & impetentibus vndiq; illis, & fugientem etiam insequentibus, haud facile discedit sine vulnere quisquis incidit. Solent autem iuuenes comessabundi in conuiuium æqualium irruere, quemadmodū Alcibiades apud Platonem irruit in conuiuium Agathonis. Et Syrus in Adelphis de Demea qui se proripit in conuiuium filij. Abijt, commessatorem haud sane commodum præsertim Ctesiphoni.

Orci galea.

Ἄϊδος κωμῆ, id est, Orci galea; dicitari solitum in eos, qui semet arte quapiam occultarent. Parœmiam ad huiusmodi fabulam referunt. Acrisio de masculis liberis tollendis oraculum consulenti responsum est, è Danae filia ipsius nasciturum filium, à quo occidendus esset: itaque territus areū thalamum subterraneum parauit, in quo filiam inclusam adseruabat, ne cum viro quopiam rem habere possit. Iuppiter autem amore virginis correptus, in aurum transformauit sese, atque ira per impluuiū in Danaes gremium illapsus, eam grauidā fecit. Natus est Perseus. Quod simulatq; rescisset pater, ipsam matrem vna cum infante, scrinio inclusam in mare præcipitem dedit. Porro scrinio forte fortuna ad Seriphū insulam delato, Dictys sublatum ad se persequit aluit. Polydectes autem Dictys frater, qui Seriphij imperitabat, Danaen amare cœpit. Verum Perseo iam adulto, non potuit ea potiri. Proinde conuocatis amicis, & inter hos Perseo, ait se velle certamen dicere super Hippodamiæ Oenomai filia nuptijs. Perseus autem existimans si cum Gorgonis capite pugnaret, neminem posse obistere, præter alia postulat equos, ductuq; Mercurij ac Palladis peruenit ad Phorci filias, Memphedē, Ennyo & Dīno. Has aiunt statim naras anūs fuisse, tum vnicum dumtaxat oculū fuisse tribus, vnicū item dentem, his vicissim inter se tres utebantur. Hæc cum Perseus abstulisset, repositibus illis, ait redditurū sese, si viam monstrassent, quæ ad nymphas duceret. Erāt his nymphis alata talaria, & cibis quæpiam, quam arculam seu peram putant fuisse. Habebant & Plutonis galeā, quā q gestaret, is quosunq; voluisset videbat, ipse nemini conspicuus. His igitur instructus Perseus, volucer iam ob talaria, sicuti diximus, ad Gorgonas tres sorores, Euryale,

Euryale, Stheno, Medusa, Erant his capita draconum squamis obstita, præterea dentes maximi, suum instar, ad hæc manus & alæ, quibus per aera ferebantur. Aderat insuper ea vis, ut obtuentes sese, in saxa vertenter. Porro sola Medusa è tribus mortalibus erat. Hanc igitur impetit Perseus. Et oculis defixis in clipeum aureum, per quem tamen ipsam Gorgonis imaginem aspicebat, manum porrigenis, quam Pallas in Medusam dirigebat, caput Medusæ defecuit. Aduolantes reliquæ duæ sorores, Perseum quidem insequerentur, verū cum illum ob galeam Plutonis videre non quirent, retro abiere. Itaque Perseus reuerfus in Seriphum, Polydectem aggressus est, amicorum auxilium implorantem. Quibus ad regiam concurrentibus, Perseus Gorgonis ostenso capite, quotquot obtuerentur, in saxa vertit. Sublato igitur Polydectæ, & Dicty in fratris locum instituto, Gorgonus caput Palladi dedit, galeam Mercurio, cumq; hæc peram ac talaria, ille rursus nymphis restituit. Reliquum fabulæ, quā longius profequitur Zenodorus, quandoquidem ad enarrationem adagij nihil attinet, omittimus. Vtitur hoc Plato libro de Republica decimo, dicens semper honesta propter se sequi oportere, etiam si quis Gygis anulum, vel Plutonis habeat galeam. Quibus ex verbis colligitur, eandem esse huius prouerbij sententiam, & ilius, γύγης δακτύλιος, id est, Gygis anulus. Vtrumque enim à simili fabula natum est. Proinde recte accommodabitur & ad eos, qui rara quadam felicitate quidquid volunt efficiunt. Cuius generis est etiam illud, virgula diuina. Vnus est & Origenes libro primo aduersus Celsum hæreticum, declarans magis conuenisse, ut Christus, in Ægyptum fugiens, subduceret sese Herodis infantiæ, quam si sub Plutonis casside lætitanas eundem fessellisset. Adagium mansisse uideretur ex Homero, apud quem Iliados quinto, Pallas sese Orci galea regit, ne uideretur à Marte:

Τὸν μὲν ἄρης ἐν ἀρίεμμαι φήνος. ἀντὰρ ἀβλήη Διὸς ἄϊδος κωμῆν, μή μιν ἰδοὶ ὄβριμος ἄρης. i. Ille quidem cecidit iugulatus Marte cruento.

At se Orci textit galea Tritonia Pallas, Ne Mars hanc uirtute insignis cernere posse t.

Admonet interpres prouerbio dici, εἰς-

δύβην αἰδὸς κωμῆν, id est, induere Orci galeam, de homine qui occultis inlidij nocere molitur. Aristophanes ἐν ἀχαρνῶσιν,

Λάβε δ' ἐμὸν γ' ἔνεκα παρ' ἱερῶν μου, Σκοτοδαστυπῶ τριχῆται λυδ' αἰδὸς κωμῆν, Εἴτ' ἐξάνοιγε μιν χανὰς τὰς σούφου. id est, Meaq; caussa sumito ab Hieronymo, Orci galeam hispidam nigrantibus pilis, Dein explicato dolos & artes Sisyphi.

In fermento iacere.

Ἐν τῇ ζύμῃ κείσθαι, id est, In fermento iacere dicebantur, qui animo essent ægro, quique iracundia turgent. Plautus in Mercatore, Vxor tua in fermento iacet, pro eo quod est, intumescit ira. Idem in Cassina, Nunc in fermento tota est. Ita turget mihi. Nota translatio. Fermentum enim & acorem habet & tumorem.

In eo ipso stas lapide, in quo praco prædicat.

CHRYSALVS seruus in Bacchidibus Plauti, senem irridens, quem argento defraudabat, Ostulte inquit, nescis nunc venire te. Atqui in eo addas lapide, ubi praco prædicat. Quadrabit, ubi quis præsens, videns, audiensq;, tamen deluditur. Nam vendi etiam hodie vulgo dicuntur, quibus fit impostura. Quod autem meminit lapidis, id traductum est a lapide quodam editiore, quem Romæ fuisse complurium auctorum testimonio constat, unde præcones in auctionibus res venales nunciabant. Vnde M. Tullius vilissimos homunculos de lapide emptos appellat. De colono dictum est alibi.

Inus dolores.

Ἴδὸς ἄζην, i. Inus dolores. Ino Cadmi filia, ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam, præterea filiam Eurycleam, Athamas autē versus in insaniam, reliquos liberis arcu percussit, occiditq;. Ino vna cū Melicerta sese in mare abiecit: Et hanc quidem Megaras vndis adpulsam Megarēs multo cum honore, exceperūt, iusta persoluētes. Leucothoe nomine commutato: illum vero Corinthū delatū, Corinthij sepelierūt, & in eius honorem Isthmios ludos instituerunt: nomine item commutato vocātes Palæmonem. Hinc ortum adagium, ut intolerādum, & exanimantē, ut ita dixerimus, dolorem significantes di-

cerent, *ἴνως ἄχην*. Nam Achos proprie dolor dicitur apud Græcos, qui prorsus obstupe facit, suiq; sensum adimit homini. Melicrates Tyrius apud eundem Zenodotum, vnde hæc retulimus, fabulam, quæ parœmię dedit occasionem, narrat ad hunc modum. Athamanti prius fuerat vxor Nephele, ex qua duos sustulit liberos, Hellen & Phrixum. Hac defuncta secundam duxit vxorem Ino. Ea veluti nouerca tendens infidias Nepheles liberis, persuasit indigenis mulieribus, vt semina in terram iacienda prius frigerent, id est, adurerent in sartagine. Ceterum vbi res male euenisset neque quidquam is annus produxisset, Athamas in hac rerum angustia Delphos misit, qui consulerent oraculum. Verum Ino legatos muneribus corrupit, vt domũ reuerſi diceret, respondisse deum, ita demũ penuriam annonę depellendam, si Hellen & Phrixũ occidissent. Itaq; persuasus Athamas, Phrixum & Hellen ad aram admouit immolaturus. Verum dij miseris, aurei vel leris ariete vectos illos per acra sustulerũt. Et Helle quidem cum sese in arietis tergo non satis teneret, delapsa est in mare, quod ab ipsa Helleſponticum appellatur. Phrixus autem in Colchicam regionem incolu mis delatus est. Athamas ira deorum in rabiem versus, Inus liberos aggressus est; quemadmodum modo demonstrauimus.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντὶ μύθῳ καὶ δαυδάλυ μύσος, i. In omni fabula & Dædali execratio. Quadrat in auctores atrocis facinoris, aut ingentis calamitatis, vt frequenter illorũ incidat mentio, sed non sine detestatione. Tradunt ab hac ortum fabula. Pasiphæ regina Cretæ, tauri amore capta, Dædalum exorauit, vt sibi vaccam ligneam ad proximam veteræ vaccæ simulationem effingeret. In hac inclusa mulier, e tauro concepit, ac Minotaurum monstrum abominandum peperit. Minos autem certis de causis iratus, Atheniensibus indixit, vt quotannis septem virgines, & totidem adolescentulos mitterent Minotauro obijciendos. Horum omnium quoniam Dædalus causam dedisse videretur, in eum vulgo dira imprecabantur, vnde res in prouerbium abiit.

In parte vel ignem prædatur aliquis.

Ἐν τῷ μέρει τῆς καὶ πῦρ σκαυδύεται, id est,

Prædatur aliquis per vices ignem quoq; Suidas admonet dictum de ijs, qui parum æqua referunt in Commune. Cum enim res communis commissa fuerit manibus vnus aut paucorum, maxima pars penes eos hæret, qui diuidunt. Quid enim non prædatur qui prædatur ignem? quis est natura communis, vt ipse nihilominus possideas, posteaquam & alijs fueris impartitus. Amicitia facit omnia communia, verum vbi ventum est ad partitionem, quisque studet quod potest rapere. Nescimus an scribæ vitio pro *σκαυδύεται*, deprauatum *σκαυδέτω*, vt pertineat ad ænigma Pythagoræ.

In nihil sapiendo iucundissima vita.

SOPHOCLES in Aiace mæstigo foro, sub persona Aiæcis, qui iam ab insania reſpuerat.

Ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν, ἢ δῖος τίς.

Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ κάρπ' ἀνώδυνον κακὸν. i. Suauissima hic est vita, si sapias nihil.

Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Hanc sententiam docti citant prouerbij loco. Contentaneum est autem, vulgo iactatum fuisse, vel eius argumento fabulę quam Horatius narrat de quodã Argiuo, qui felicis existimaret insanire, quam sapere & ringi.

-Pol me cecidistis amici,

Nō seruastis, ait, cui sic extorta voluptas, Et demptus per vim mentis gratissimus error,

Huic concinit illud Ecclesiastę dictũ: In multa sapientia, multa indignatio. Et: Qui addit scientiam, adiuret & laborem. Heraclides Ponticus apud Athenęũ auctor est, Træsylaum Axonensem Pythodori filium hoc insanis generis correptum fuisse, vt existimaret naues omnes quæ in Pireũ appellarent suas esse, eas appellentes summa cum voluptate recipiebat. Soluẽtes dimittebat, ac prosequeretur, in summa felicitate, perinde quasi tantarum rerum dominus. Si quid perisset, non requirebat: si quid esset incolume, vehemẽter gaudebat, alijs iactans suam fortunam, donec Crito frater e Sicilia reuerſus correptũ hominẽ traderet medico. Ceterũ is ad se reuerſus, negauit vniquam suauius vixisse sese, quã cum eo mētis errorẽ teneretur. Siquidem cum

cum tantum adesset voluptatum, nihil vniquam sensisse molestiæ.

Ignem palma.

Πῦρ παλάμης, id est, ignem palma, dici solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset à quopiam, vt si scommate dicto statim sentiat aliquis in se dictum. Sumptum videtur ab ijs, per lufum ignem admouent manibus alienis, qui subito sensu excitati resillire solent, risumq; mouere spectantibus.

Sub culcro liquit.

SUB culcro linqui dicitur, qui in præsentaneo periculo deseritur. Sumpta metaphora à victima, quæ iam iam ferienda sub culcro esse dicitur. Conſine illis, inter facrum & saxum, Inter malleum & incudẽ. Horatius in Sermo.

-Fugit improbus, ac me

Sub culcro liquit.

Non admodum abludit hinc Aristophanicum illud: *ἐν ἀχαρδύσιν*,

Ἐπεὶ ἐπιξίγη θελήσω τῷ κεφαλίῳ ἔχον λέγειν, id est,

Sum paratus verba facere, caput epixeno admouens.

Est autem *ἐπιξίγη*, truncus, in quo coqui secant carnes. Est in eadem fabula mul tus deinde iocus in *ἐπιξίγη*. Conuenit in eos, qui periculo capitis parati sunt affirmare quidpiam.

Fores habet tritas, vt pastorum casa.

Τῷ θύρῳ ἔχει τετραμμένῳ ἄσπερ αἰπόμῳ, id est, Ostium habet tritum, vt sunt casa pastorum. Ironia prouerbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi viuentes, semper oclusis foribus, quod pastores procul ab hominum commercio semotos vix vniquam quisquam interuisat. Meminit Diogenianus.

Apio opus est.

Τὸ σελίνα δέεται, i. Apio est opus. Ita loquebatur, quoties morbum capitalem inuebant, & vitæ periculum imminere. Nã olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Plutarchus in Symposiasticis: *καὶ τὸς ἐπισφαλῶς νοσῶντας δέεται τὸ σελίνα ραμμένῳ.* id est, Et qui periculose egrotant, ijs dicitur apio opus esse. Idẽ prouerbij meminit & causam addit in vita Timoleonis.

Subest autem adagio iocus, alludens ad coronas victorum, quæ ex apio fiebant, præsertim in ludis Isthmijs, teste Diphilo apud Athenæum libro sexto:

Περὶ τῶν σελίνων μάχῃ μετ' ἄσπερ ἐξέμικτο. i. Super apio certamus vt solet Isthmijs.

Ialemo frigidior.

Ἰαλέμῳ λυγρὸν τέρος, id est, Ialemo frigidior. De cautione, oratione, argumẽto, ioco aut eiusmodi re quapiam supra modum frigida, recte dicitur. Quidam aiunt Ialemon, lugentis vocem fuisse. Nam *Ἰαλέμῳ* ἔω Græci dicunt pro complorare. Euripides in Troadibus Ialemo accipit, pro eiulatione & luctu: *ἴος Ἰάλεμος, οἴατε πένθη, Δακρύατ' ἐν δακρύων καταλείβεται* *Ἡμετέροις δόμοισι*, id est, Qui eiulatus, quiq; luctus, lacrymæq; super lacrymas distillantur in nostris ædibus. Et Aristophanes apud Athenæum, grammaticus opinamur, in dictionibus Atticis, *ἐν γάμοις*, inquit, *ὀμέναιος*, *ἐν δὲ πένθεσι Ἰάλεμος, i.* In nuptijs Hymenæus in luctu Ialemus. Alij tradunt Ialemum Calliopes fuisse filium, infelicẽ, nulliusq; precij hominem, præsertim in cantu supra modum frigidum, vnde *Ἰαλέμῳ ὄδῳ*, id est, Ialemi cantilenam, pro frigida dicunt ac miserabili. Martialis item iocans in oratore quẽdam frigidum ait, illum vnum idoneũ esse, Qui Thermas refrigeret Neronianas: Hesychius indicat & hoc pacto efferri prouerbium *Ἰαλέμῳ αἰττότερος*, id est, Ialemo miserabilior. Idem indicat *Ἰάλεμον* dici, quod nullius sit precij, quemadmodum Latini nœnias appellant, cum ea vox proprie sonet lugubres cantiones.

Humi hauris.

Καμαὶ ἀντλήεις, i. Humi hauris. De inaniter laborare dicebat. Nihil est enim quod è solo haurias, hoc est, ab imò putẽi fundo, si is ficcus sit. Apparet dici posse quoties exhausta copia, non multum superest quod haurias. Zenodotus meminit.

Humi serpere.

HUMI serpit oratio, quæ pressior humiliorq; est, quã oportet, semper quasi iacens, numquam asurgens. Horatius:

-Nec sermones ego mallemprepentes pro humum, quam res componere gestas.

Idem in Arte poetica:

M m 2 Serpit

Serpit humi tutus nimium, timidusq; procellæ.

Quod quidem aut à nauigantibus tran- statum est, aut ab ijs, qui procumbentes in terram ita reptant, ne erectos turbo vento rum auferat. Gregorius Nazianzenus in oratione contra Eunomianos deflexit ad homines, ostendens non esse cuiuslibet de rebus diuinis differere: ε παντός εχ ετω το παράγμα δ'ωνον, και τόν χαμαί ερχομένον, id est, Non est cuiusuis nec adeo vilis res, atq; humi gradientium. Quamquam nihil ve- tat, & hic res aut actiones intelligi vulga- res humilesq;. Simillimum est huic, aut fortassis idè quod habet Pindarus i Olym- pijs, ετοι χαμαί πετέων λόγων εφάλη, Haud quaquam sermones humi reptantes at tin- gas. Item in Pythijs. χαμαί πέτες δ' ερ επος εκ άπέριψεν, id est, Humile uero uerbum non effutit. Sumpsisse metaphoram vi- detur ab auibus haud procul à terra subuo- lantibus, quod idem Pindarus tribuit gra- culis. κολοιοί ταπεινά γέρονται. Ut huic re- spondeat, Aquilæ in nubibus.

Holerum adpositiones.

Αί τόν λαχάνων προδήχη, id est, Hole- rum additamenta. De re nullius momen- ti. Sumpsum videtur vel ab holeribus ad- positis in mensa, vili nimirum cibo, vel au- ctarijs holerum, quæ nonnumquam em- prores fordidæ ac tenues requirunt. Aucto- r Diogenianus.

Fictilis homo.

Κεράμιος άνθρωπος, id est. Homo fictilis, id est, mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à vasis testaceis, quæ facile comminuuntur. Finitimum illi: Homo bulla. In quibus- dam codicibus legitur, κεραμίδι άνθρωπος. In nonnullis, κέραμος άνθρωπος. Quorum postremò nobis magis aridet. Cerameus enim sigulum sonat, ceramos vas fictile. Sic & ficulum hominem dicimus, ferreum, cereum, quernum, adamantinum. Contra quod eximium videri volumus aureum di- cimus. Inde illud poetis frequens, χρυσή εφραδίτη, id est, Aurea Venus. & τής δικαιο- νης χρυσόν πρόσωπον, & χρύσειον όμματα δίκ- ης, id est, Iustitiæ vultus aureus, & iustitiæ oculus aureus, vt ex Pindaro, ni fallimur, refert Athenæus lib. 12. Itidem hodie quo- que aurea verba gemmeos snores dicimus, M. Tull. Academicarum quæstionum lib. 2.

de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu: Est enim, inquit, non magnus, ve- rum aureolus, & vt Tiberoni præcepit Pa- nætius, ad verbù ediscendus libellus. Quid quid autem vile, κεραμείον siue κεράμιον, di- cunt Græci. ita Paulus homines appellat vasa fictilia: εχουεν δε τόν θησαυρόν τε τόν εν σκελετον όσρακίνοισ. M. Tullius actione in Verrem sexta: tum illos cœpisse prætori di- cere, putasse se id quod audissent alicuius precij scyphos esse Pamphyli, Luteum ne- gorium esse, non dignum quod in suo ar- gento Verres haberet. Et alicubi Luteum hominem appellat, cõtemptum, nulliusq; precij, interdum ipsum Lutum.

Hipparchorum tabula.

Ιππάρχων σίναξι. Hipparchorù tabula. Dici conueniet, quoties haud impune futu- rum significamus, si quid peccetur. A Syra- cusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, vt Hipparchi, hoc est, equitum præfecti in tabellis describerent militum nomina qui ordinem deseruissent. Memi- nit Zenodotus. Hesychius indicat, apud Lacedæmonios Hipparchum dici, qui iuue- nibus præfectus esset. Is in tabula notabat eos, qui quidpiam indecore fecissent.

Heteromolia causa.

Ετερομόλιος δίκη id est, Causa Heteromo- lia, dicitur apud Græcos, quæ ab altera dū- taxat agitur parte, nullo præsentè qui con- tradicat, από τή τόν ετερον μόλιον. Quod al- ter duntaxat accedat. Simillimum illi, ερη- μι δίκη. id est, Deserta causa. Vsurpabitur non ineleganter, vbi quis damnat absentè, recte ετερομόλιον δίκη, quis dixerit. Apud Hesychium sic effertur ετερομόλιος δίκη.

Harmodij cantilena.

Αρμόδιε μέλος, id est, Harmodij cãtio: De lugubribus ac tristibus dicebatur. Similli- mum illi, άδ μήτε μέλος, id est, Admeri me- los. Aristophanes cum alijs aliquot locis, tum in fabula, cui titulus, άχαρνείς.

Ούδ' επαρ έμοι ποτε τόν αρμόδιον άσεται. i. Nec vquam apud me carmen Harmo- dium canet.

Interpres indicat, cãtilenæ genus fuisse, quod in compitis cani cõsueuerit in Har- modii & Aristogitonè quod hi Pististrati- rum tyrranidè sustulissent. Eius carminis hoc erat initiù, ειλτατε αρμόδιε, τι ποτέ θηη- ηαι,

kas, id est, carissime Harmodi haud qua- quam mortuus es. Refertur à Suida ac Dio- geniano.

Haud canit paternas cantiones.

Ου πατρωνία αυλει μέλη, id est, Haud pa- ternas canit cantilenas. De eo iactatù, qui à paternis moribus degeneraret. Solent li- beri maiorum suorum cantiuiculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari. Te- rentius in Adelphis: Pol Æschine haud pa- ternum istuc didisti.

Non certatur de oleastro.

Ου φιλιεος ό άγών, id est, Hoc certamen non est oleastro. Quoties non de nugis, ne- que de gloria aut corollis, sed de re seria ac pecunia ageretur. Siquidem in plerisq; certaminibus victoriæ præmium erat olea- gina, aut querna, aut alioqui frondea co- rona. Meminit Diogenianus.

Hasta caduceum.

Δόρυ κηρύκειον, id est, Hasta caduceum. Di- ci solitum, quoties aliquis simul & minare- tur, & ad concordiam inuitaret. Ex oracu- lo narum, quod huiusmodi fertur:

Ανδρι γεφυράω φιλ' ό θυ' ό id est, Viro Gephyræo grata est domus.

Admoniti erant Gephyræi, vt sequen- tes Atheniensium exercitum, vbi illos de- fessos conspicerent, ibi manerent. Itaque cum Athenienses ab Eumolpo oppugna- rentur, ad Tanagram iter instituerunt, hac specie, vt dux caduceum præferret, iuuen- tus armata a tergo cõsequeretur, vt simul & pacem petere viderentur, & ad bellum nihil segnus parati, si quis lacefferet. Re- censet Suidas, & meminit Polybius libro historiarum 4. Legatum, inquit, ad Byzan- tios Aridicen misere, & cum eo Polemo- clem cum tribus triremibus, volentes id quod est in prouerbio, hastam simul & ca- duceum Bizantijs mittere. Simillimum est huic quod eleganter vsurpauit D. Hiero- nymus, Scuto pacem petere.

Gallorum incusare ventres.

Αλεκτηρόνων μέμφεσαι κοιλίαν, id est, Gal- lorum incusare ventrem. De edacibus, ac luxu multum absumentibus facultatum, Huic enim aniuanti venter mirifice cali- dus, ita vt omnia statim concoquat. Aristophanes in Vespis.

Αλεκτηρόν' ό μ' έφασκε κοιλίαν εχεν. Ταχύ γάρ καταπέλει τάργυρον. id est, Mihi dixerat ventrem esse gallinacei, Velociter enim concoquet hoc argen- tulium.

Hoc genus homines, Græci dicunt κατα- πειν τλιό εσαν, id est, deuorare substantiã, id enim est atrocius, quam καταφαγείν. sum- mam autem profusionem, ac celerrimam indicant verbo άφαιέεν, id est, sic absumere, vt nusquam appareat vestigium. Vtitur his omnibus, sed postremo frequentissime Æschines in Timarchum, πάντ' ήφαιέεν.

Ardens vestis.

Αρδεις πέπλο, i. Ardens vestis, siue quæ- admodù in alijs legitur exëplaribus, άρδεις εν πέπλο, id est, Incensus in veste. Zenodo- tus prodidit dici solitum de ijs, qui seditio- nem mouerent, calumniatq; serent. Exi- stimat autem adagium natù à veste Nessi Centauri sanguine infecta, quam à Deiani- ra missam cum induisset Hercules, incea- sus igni sacro periit. Porro fabulam idem recenset ad hanc ferme sententiam. Reli- quis Centauris expugnatis ac confectis ab Hercule, Nessus vnus omnium suffugerat. Is peruenit ad flumen Euenum, & in eius ripa versans, solitus est adeuntes transmit- tere. Deinde euenit, vt Hercules in Trachi- nem ad Ceycem, vna cum Deianira profici- sceretur. Posteaquam igitur ipse iam flu- uium transmisisset Nessò mandauit, vt De- ianiram transferret. At is inter transfunden- dum, vim cœpit adferre mulieri. Quod si- mulac Hercules intellexisset, videlicet illa vociferante, Nessi præcordia iaculo perfo- dit. At is sentiens letale vulnus, neq; se pos- se mortem effugere, mulierem arcessit: si vis, inquiens, tibi amatoriu efficacissimum parare, quo possis Herculem inflam- mare in amorem tui, & si quando deperibit aliã, in tui cupidinem reuocare, facillum meo sanguine perungas. Atq; ea persuasa, Nes- si sanguinem è vulnere fluentem apud se- se seruauit. Itaque postquam Trachinem adijisset, ac rursum inde profectus Oecha- liam adortus ciuitatem cœpisset, reliqua populatus, Iolen puellam captiuam secum abduxit. Immolaturus autem Ioui paren- ti victimas ob res bene fortunatas, ad De- ianiram mittit, iubens vt sibi vestem ali- quam magnificam mitteret. Illa certior fa- cta de Ioles raptu, veritaque ne Hercules illam

illam pluris quam sese faceret, vt est, zelytypum mulierum genus, vestē Nessi cruore tinctam, imbutamq; mittit, phyltrum se mittere rata. Hanc indutus Hercules, rem diuinam peregit. Ceterum vbi calefacta veste, venenum excitatum: corpus grauius adurere cōpisset, auellere conatus est, verum iam ita penitus adhæserat, vt nō sine carnibus ipsis reuelli posset. His itaq; malis discruciatu Hercules, in Thrachinem deducitur. Interim illa, cognitis ijs, quæ acciderant, suspensio spontaneam mortem sibi consciiuit. At Hercules iussit Hyllō, nam hunc ex Deianira sustulerat natu iam grandem, Iolen duceret vxorem. Quo facto, in monte Oeta rogum ex truxit, eumq; conscendit. Porro cum illo iubente, nullus ex Herculis comitibus auerteret ignem subdere, videlicet metu contagij, pastor quidam forte repertus, qui ignem immitteret, atque huic officij præmium sua tela dono dedit. Ardēte iam rogo ferunt nubem non sine tonitru obsepsisse Herculem, atq; ita sublaturū ad deorum consortium. Adagium referri non absurdè poterit & ad vestem illā, quā Medea venenis imbutam, Iasonis nouæ nuptæ dono misit: quidam existimant naphtha insectam fuisse. Itaque admotis yndique ex nuptiarum ritu tedis, flamma transiit, pariter & puellam & patrem auxiliari cupientem exiussit. Huius rei mentionem facit Euripides in tragœdia, cui titulus Medea.

Senectus leonis præstantior hinnulorum iuuentutis.

Τῆρας λέοντος κρείσσον ἀμμολέον νεβρών, i. Leo senex vigente potior hinnulo. Citatur apud Stobæum ex Hippothoonte poeta. Senectus viri fortis ac strenui præstantior est inuenta quorundam ignauorū & imbecillum iuuenum. Venustus fiet, si longule transferatur. Veluti si quis ingenium docti senis & exercitati præferat ingenio parum eruditi iuuenis. Diceretur non inepte & in senectutem crudam, viridemq; animiq; viribus adhuc pollentem, in quam competet illud Euripidis ex Ione:

Τὸ τῆσ ποδὸς μὲν βραδύ, τὸ δὲ νῦ ταχύ. id est, Tardus quidē pes, animus est velox tamē.

Eodem pertinet illud eiusdem in Andromacha,

Πολλὸν νεῶν γὰρ, καὶ γέρον ἔστω υἱος ἢ κρείσσον. id est,

Gnauus senex & iuuenibus compluribus Præstat, Aristophanes alicubi: Εὐδὲ τὸ μὲν γομίζω γῆρας εἶναι κρείττον, ἢ πολλῶν κεινῶν νεανίων, id est, Meam senectam præferendam existimo Complurium comis adolescentium.

Nudior paxillo.

Τυμνότερος παξίλλῳ, id est, Nudior paxillo: De extreme paupertatis hominē dicebatur hæc hyperbole. Nam paxillis corticem quoque detrahimus.

Herculei labores.

Ἡράκλειος πόνοι, i. Herculei labores, bifariam accipiuntur, partim plurimi atque ingentes, quique vires desiderant Herculanæ quemadmodum vsurpauit Catullus:

Sed te, inquit, quærere iam Herculis labos fit.

Item Propertius:

Deinde vbi pertuleris, quos dicit fama labores.

Herculis. Ac rursus alibi:

Non labor Alcideæ.

M. Tull. lib. de Finib. 2. At cum de omnibus gentibus optime merere, cum opem indigentibus salutemq; ferres, vel Herculis perpeti erumnas. Sic enim maiores nostri labores non fugiendos tristissimo verbo erumnas etiam in deo nominauerunt: exigerem ex te &c. Partim Herculei labores dicuntur, qui sunt eiusmodi, vt alij quidem maximas adferant commoditates, ceterum auctori suo nihil ferme fructus adducant, præter aliquantulum famæ, plurimum inuidie: Idq; ira fato quodam accidisse putant, quod ἐν τε πλάδι γεννηθῆναι, id est, quarta natus luna credatur, sicut alio dictum est loco. Homerus poetico more, causam in Atendam & Inonem reicit quæ infesta Herculi, tamquam ex pellice nato, periculis omnibus illum obiecerit. Celebrantur igitur, atque etiam enumerantur à poetis Herculanæ labores: quorū omnium longe difficillimus ac maximus hydra Lernæa, malum pertinax, ac prope modum inexpugnabile illi, qui iam omnia deuicerat. Cuius symbolo veteres inuidiam exprimere voluisse, satis indicat Horatius in Epistolis, cum ait,

-Diram qui contudit hydram

Notaq; fatali portenta labore subegit, Cōpedit inuidiā supremo sine domādā.

Con-

Consuevit enim hæc teterrima pestis pulcherrimorum facinorum esse comes, eximiamq; virtutem non aliter, quam umbra corpus assequi, vt apposite dixerit Iosephus in opere De Iudæa capta: ἀμήχανον δ' ἐν δὲ πρᾶξι τοῦ θρόνου διαφυγεῖν, id est, Nulla ratione fieri potest, vt in recte factis effugias inuidiam. Quis enim umbram effugiat inuidiæ, nisi pariter & virtutis lucem effugerit? Cohærent inuicem hæc duo, ac rem omnium optimam res omnium pessima comitatur. Proinde Pindarus videtur non sine causa scripsisse:

Τὸ δ' ἀχαιμῶν φθόνον ἀμειβομένον τὰ καλά ἔργα.

Graviter & indigne ferens, nimirum quod est indignissimum, præclara facta inuidiæ præmio pensari. Neque vero parum concinne veteres illi videntur inuidiæ symbolum Excetra tribuisse, primum palustri malo, quod quemadmodum tradunt etiam naturalium causarum vestigatores, magis huic morbo sint obnoxij, qui humiliter abiectiq; animo præditi sunt, sunt autem, quibus sanguis inest frigidior, Eamq; ob causam & apud Nasonem.

-Inuidiæ domus est in vallibus imis

Abdita, sole carens, non vlli peruia ventō,

Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & que

Ignē vacet semper, caligine semper abundet.

Neque vero cum simplici portento res, sed centum armato capitibus, quorum si quis vnum aliquod excucerit, in eius loco protnus duo supplulent. Ea videlicet inuidiæ natura est, vt si contra lusteris, magis ac magis irrites: si quando coneris splendore virtutis opprimere, tū insurgat acrior & intumescat: Hic si recidas, illic maior aboritur. Carpitim extingui non potest, vix tandem obruitur. Verum id perpaucis contigit, ac vix etiam ipsi Herculi. Quamquam enim liuor velut ignis, alta petit, est tamen omnino aliquid vique adeo perfectum & illustre, vt eo non possit attingere. Quo loci peruenisse sese gloriatur Horatius, cum ait:

Inuidiq; maior. Ac rursus alibi:

Et iam dente minus mordeor inuideo.

Iam vero quid aliud est, quod obrectatores isti clancularij solent in eos euomere, qui pulcherrimis sudoribus orbi pro-

dese conantes, præclarum aliquid moluntur, quam merum viru, ac venenum plusquam letale. Quandoquidem generosis & excelsis animis sua fama quam impetunt isti, non paulo carior antiquiorq; solet esse, quam ipsa vita.

Effugi malum, inueni bonum.

Εφυγὼν κακὸν, εὔρον ἀμεινον. id est, Euasi mala, sum nactus meliora.

Hemistichium prouerbiale, dici solitum si quando fortuna lautior cupiam contigisset. Nam Athenis mos erat, vt in nuptijs puer quispiam induceretur vndique spinis frondibus, & quernis glandibus operatus, coronatusq; cunas gestans panibus impletas. Dicebat autem hæc:

Εφυγὼν κακὸν, εὔρον ἀμεινον.

Ea vox bene ominabatur sponso sponseq; tamquam ad meliorem vsque fortunā profecturis. Malum enim vocabat spinas & glandes, panes bonum, propterea quod steriles spinæ, iuxta prouerbium, quod alio posuimus loco, γὰρ ἀνανθα. Et glandibus vitabant agrestes illi prisca, iuxta illud, ἀλλ' ὄσος ἀλλή δυντα. Reperto frumentorum vsu glandium esus fastidiri cœptus. Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte significat id dici solere ab ijs, qui initiabantur, cum peractis iniurijs, quibus agitantur ante mysteria, iam ad honorem initiationis admitterentur. Nam Ælchyini obijcit, quod noctu ministrans initiandis, absterfo luto iussit eos dicere:

Εφυγὼν κακὸν, εὔρον ἀμεινον.

Aristophanes in Pluto:

Ἐπειτα πλετῶν ἐκ ἔθ' ἤλεται φακῆ. id est, Vbi diues est, haud lente gaudet amplius.

De iuvene, qui nactus Plutum fastidij animum, cui pauper morem gesserat. Diuersum est huic, quod Iulius Pollux lib. 6. refert ex Eupolide:

Οἶνῳ παρόντος, ὄξος ἠράδῃ πιεῖν. id est, Præsentē vino bibere acetum maluit.

Adagium à Zenodoto refertur.

Ægypti nuptia.

Αἰγύπτῳ γάμῳ, i. Ægypti nuptiæ, inauspicatæ & infelices dicebatur. Sumptum è notissima fabula Ægypti qui filios quinquaginta, totidē fratris filiabus maritis dedit.

At hi præter vnum omnes à sponſis iugulari ſunt . Torqueri poterit in ſimulatam amicitiam, aut in munus honoris gratia datum in ſpeciem, cum reuera quærat perniciem ei cui datur . Ita nonnumquam ex affinitatibus aut fœderibus principû atrociam naſcuntur exitia .

Ædilitatem gerit ſine populi ſuffragio .

PLAUTVS in Sticho : Sine populi ſuffragio , tamen ædilitatem hic quidem gerit . Vbi quis imperitor eſt in alieno negotio, aut in ædibus alienis . Nam Plautus ad Paraſitum reſpicit in domo non ſua mandantem & imperantem , non aliter ac ſua, His confine eſt quod habetur apud Cicero nem libro tertio De legibus . Sqd quæro quid hac re ſit turpius, quàm ſine prouocatione Senator, legatus ſine mandatis . Item in decimateria Philippica: Senator voluntarius lectus ipſe à ſe .

Pax redimenda .

DIVVS Anguſtinus . Homil. 10. narrat apud Penos huiusmodi vetus prouerbium fuiſſe celebre: Vt habeas quietum tempus, perde aliquid . Raro carent lite, qui nuſquã ſuſtinent de ſuo iure concedere . Magnum interdum eſt lucrum , iactura rei moleſtiã & inquietudinem excluſiſſe .

E duobus tria vides .

Εκ δυνων τρία βλέπεις, id eſt, E duobus tria vides . Iocus prouerbialis in eos, qui vel ætate, vel ebrietate, vel alio quopiam oculorum vitio cæcutiunt . Huc pertinet illud Maronis :

Et ſolem geminum , & duplices ſe offendere Thebas .

Item illud Iuuenalis :

-Et geminis conſurgere menſa lucernis . In antiquis quibuldam exëplaribus inuenitur ſcriptû hoc pacto: *Εν δυνων τρία βλέπεις*, id eſt, In duobus tria vides, idq; dici ſolitum, vbi quis aliud pro alio videt, fallētibz oculis . Venuſtius fiet, ſi ad animi iudicium deſectatur .

Edentulus veſcentium dentibus inuidet .

DIVVS Hieronymus epistolam illam cruditiſſimam, quam ad Magnum oratorē inſcripſit , huiusmodi clauſit prouerbio: Cui quæſo, vt ſuaſceas, ne veſcentium dentibus edentulus inuideat, & oculos caprea-

rum talpa contemnat, hoc eſt ne . quod ipſi non contigit, alijs inuideat . Sic enim eſt ferme hominum quorundam ingenium , vt quiſque laudet quantum ſe ſperat allequi poſſe : ſi quid vltra vires ſuas eſſe ſenſerint, id negant diſci oportere . Breuiter paucos inuenias, qui quod in ſeſe deſperant, in alijs probent . idq; non alia in re magis quam in litterarum ſtudijs . Hieronymus videtur Græcam illam reddidiſſe ſententiã .

Αὐτὸς πωροῦν τὰς ἑχέρας μὴ φθόνει . id eſt, Ne pauper ipſe ijs inuide, qui poſſident .

Iſdem veſcentes cepã .

Τὰυτὸν θυμὸν φαρμόντες, id eſt, Qui idem ederunt thymum . Prouerbiali figura dictum ab Ariſtophane in Pluto . Congruit in pauperes ac bonos viros inter ſeſe amicos . θυμὸν enim viſiſſimum herbæ genus, quo tenues & agreſtes, vt cumq; vitam ſuſtinent: quidam cepam agreſtem eſſe putant, etiam ſi diſſentiant Plinius & Dioſcorides . Suidas admonet agreſtis ac vilis herbæ genus eſſe, cuius eſu Comicus paupertatem veſcentium voluerit intelligi . Quemadmodum Heſiodus per maſuam & aſphodelum tenues ſignificauit . Huic affine quod ſcriptum eſt apud Iuuenalem :

-Quis tecum feſtile porrum Sutor, & elixi veruecis labra comedit?

Solidos à clibano boues .

ARISTOPHANES in Acharneſibus: Παρετίθει δ' ἡμῖν ὄλους . Εκ κριβαίνου βῆς . Καὶ τίς εἶδεν πάποτε βῆς κριβαίντας . id eſt, Deinde nobis præbuit E clibano totos boues, & quis rogo Conſpexit vquam clibano coctos boues ?

Antiphanes apud Athenæum libro quarto, facit quandam querentem de frugalitate Græcorum, qui pauullulum carniū apponerent, cum maiores ſoleant totos boues, cernos & arietes aſſos apponere . Quin & regi Perſarum coquum, totum camelum aſſum, atque etiam num calidum appoſuiſſe . Idem in eodem libro tradidit ex Herodoto, apud Perſas diebus natalicijs fuiſſe morem, vt diuites bouem, aſinū, equum & camelum apponerent totos in clibano aut camino coctos . Prouerbialis hyperbole de barbarica reſu copia, ſiue de lauticijs aſſatim ſubminiſtratis . Antiqui-

tus enim in delicijs erant cibi in clibano cocti . Primum enim panis in clibano decoqui cœptus, quem κριβαίντω, id eſt, clibanarium vocabant, eaq; res vſque adeo viſa eſt noua, vt etiam prouerbio locum fecerit : deinde carnes & pices eodem modo coqui cœperunt . Vnde & thunni, & id genus alia, in clibano cocta, xeniorum vice miſſitabantur amicis .

Drachma grandio .

Δραχμὴ χαλαζῶσα, id eſt, Drachma grãdinans . De lucro, quod tamquam cælitus emiſſum obrigit . Nam olim theatrale præmium drachma, quæ velut grãdinis in morem in populum ſpargebatur . Id à Diophãto tradunt inſtitutû . Vnde ſi quando grandio accidiffet, per iocum aiebant : δραχμὴ χαλαζῶσα . Miſſilium mos nec hodie totus extinctus eſt . Auſtor Zenodotus . Meminit & Heſychius .

Duodecima artiũ .

Δωδεκαμήχανον, id eſt, Duodecim artiũ, appellabant callidum, verſutum, verſipelle, vaſtrum, ac variis inſtructû dolis : Narrant ſcortum quoddam fuiſſe nomine Cyrenem, cui cognomentum inditum δωδεκαμήχανον, propterea quod in peragenda Venere duodecim figuris vſa fuiſſe dicatur . Imitatum eſt autem ex Hypſipyle Euripidis tragœdia, in qua δωδεκαμήχανον ἄστρον, ſcripſit, cirante Suida . Refertur & in Ranis Ariſtophan . tam eſi interpres pro ἄστρον legiſſe videtur ἄντρον, vt intelligamus de mēbro pudendo muliebri . Ariſtophanes ſic habet, τοὺ μᾶς ταμὰ μέλη λέγειν, ἀνὰ τὸ δωδεκαμήχανον κυρήνης μελοποιῶν, id eſt, Audes tu mea vituperare carmina, qui per duodecim artes Cyrenes poemata fingis .

Vnde ſenſus ambiguus eſt, poteſt enim accipi vel de eo qui duabus ſederit ſellis, vel cui nomen ſit diſtyllabum . Zenodotus huiusmodi citat epigramma :

Μισῶ τὸν ἄνδρα τὸν διπλὸν περιηνότα, Χρηστὸν λόγους, πολλέμιον δὲ τοῖς τῆσποις . i . Equidem virum odi duplicē, ſermonibus Probis amicum, ceterum hoſtē moribus . Eſt aliquoties & apud Homerum, Odyſſeæ Σ .

Οἷτ' εἰ μὲν βάλῃς, κακῶς δ' ὄπιθεν προπέσῃν . id eſt,

Qui bene cum dicant, retro mala mente volunt .

Rurſum Odyſſeæ P .

Εἰλ' ἀγορεύοντες, κακῶ δὲ φρεσὶ βουνοδάμουν . id eſt,

Qui bene cum loquerentur, atrociam mente premebant .

Iterum eiſdem operis Σ .

Θέλγει δὲ θυμὸν Μελιχχοῖς ἐπέεσσιν, ὅς δὲ οἱ ἄλλα μενοῖνα . i . Pectora blandis

Lenibat dictis, at mens diuerſa parabat . Apud Platonem in Hippia minore citat aliquis hos Homeri verſus, qui dicuntur ab Achille ad Vlyſſem :

Χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπιπλεγέλος ἀποιπέειν Ὡσπερ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελέδαμ ὄϊω . Ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς ἀδδῶ πύλλησιν, Ὅς ἕτερον μὲν κῶδῃ ἐνὶ φρεσὶν , ἄλλο δὲ εἶπῃ . id eſt,

Nam decet ingenue quod ſentis voce profari .

Haud fecus atque Orci portas hominem execror illum

Quiſquis corde aliud celans, aliud ſonat ore .

Domi manere oporteret belle fortunatum .

Οἶκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς δὲ δάμωνα . id eſt, Domi manendum eſt, cuncta cui ſint proſpera .

Cui ſuppedit copia facultatum, iſ ſi velit felicem agere vitam, domi viuat . Nuſquã enim viuatur commodius, nuſquã liberius . Qui eget, peregrinando rem quærat, ac fortunaæ experiatur aleam . Ita Menander :

Οἶκοι μένειν χρὴ καὶ μένειν ἐλευθέρων, Ἡ μηκέτ' εἶναι τὸν καλῶς δὲ δάμωνα . id eſt, Domi manere oportet, vt liber fiet, Aut liber eſſe deſinat qui diues eſt .

Poteſt in hęc quoq; detorqueri ſenſum . Qui ſibi bene conſcius eſt, ne capret ex alienis laudibus gloriam, ſed ſit ſuarum virtutum conſcientia contentus .

Per haſta cuſpidem currere .

Δι ὀξείας δραπετῆν, i . Per acutam currere dicebantur, qui in re magnopere periculofa verſarentur . ὀξείαν enim haſtam, ſiue haſtae cuſpidem vocant . Trãſlatum videtur vel à circulatoribus, qui per ſummas haſtarum & gladiatorum cuſpides ingrediuntur . Vel à militari conſuetudine, qua fieri ſolet, vt qui mortem commeritum videretur, iſ nudus per medias copiarum haſtas, hinc atque hinc intentatas, ire cogetur . Nec abſurdum .

dum, si de Thracia saltatione intelligatur, de qua nobis alias dictum est.

Alia Menecles, alia porcellus loquitur .

Αλλά λέγει μενεκλής, άλλα τὸ χοιρίδιον. id est, Non eadem loquitur iuccula, quæ Mene-cles .

Vbi quis multum verborum effurit, quæ nihil ad rem pertinent. Nobis subesse prouerbium videtur, tamen non dum satis liquet vnde natum sit . Alludit ad illud Lucillius in epigrammate, quod quoniam est argutum & elegans, non pigebit subscribere :

Χοιρίδιον καὶ βῆν ἀπολώλεκα καὶ μίαν αἰγᾶν . Ὡν χάριν ἔληφας μεθάρσιον μενεκλής .

Οὐτὲ δὲ μοι κοινόβητι πρὸς ὁ θρυάδαμ γεγέννηται ,

Οὐτ' ἀπάγω κλέπτας τὸς ἀπὸ θερμοπυλῶν , Ἀλλὰ πρὸς δὲ τὸ χιρίδιον ἔχω μίαν κρισίαν , ὡς τε τί ποιεῖ

Εὐθὺς μοι ξέρξης , καὶ λακεδαίμονιοι , Πλὴν καί μοι μνηστῆρι νόμος χάρων , ἢ μέγα κρέ-ξω

Αλλά λέγει μενεκλής, άλλα τὸ χοιρίδιον . i. Succula , bos , & capra mihi periere Mene-cles ,

Ac merces horum nomine pensa tibi est, Nec mihi cum Othryade quidquam esse fuit ve negoti

Nec fures vltos huc cito Thermopylis. Sed contra Eurychidem nobis lis, proinde quid hic mi

Aut Xerxes facit, aut quid Lacedæmonij? Ob pactū & de me loquere, aut clamaue-ro clare ,

Multo aliud dicit sus, aliud Meneclis . Cum huius epigrammatis argumento conuenit & illud quod est apud Martialem libro sexto ,

Non de vi, neq; cede, nec veneno , Sed lis est mihi de tribus capellis , Vicini queror has abesse furto .

Hoc iudex sibi postulat probari . Tu Cannas, Mithridaticūmq; bellum, Et periuria Punici furoris ,

Et Syllas, Mariosq; Mutiosq; , Magna voce fonas, manuq; tota . Iam dic posthume de tribus capellis .

In Martialis epigrammate hoc ipsum to ta manu , prouerbij speciem gerit . Solent enim rhetores in contentione manu ro-tata gesticulari. Vtrunque igitur in eū recte

dicetur, qui ἐξαγώνια καὶ ἀπροδύουσα, hoc est, extra causam quæ sunt, & ad rem nihil attinet, dicit. Aliud sus, aliud loquitur Mene-cles: &, dic de tribus capellis .

Haud annuncias bellum .

Οὐ πόλεμον ἀγγέλεις. id est, Non annun-cias bellū. Dicit solitum, vbi quis rem oppi-do lætā annunciat, quod bellum res fit om-nium calamitosissima : & tamen ad huius rumorem hodie plerique mortales hilare-scunt, nimirum sceleratissimum illud Ca-rum genus, qui malis humani generis alun-tur . Iulianus in epistola ad Basilium . ἢ μὲν

παρομοία φησὶν, ἢ πόλεμον ἀγγέλεις, ἔγω δὲ προ-δύω ἐκ τῆς καμρδίας , ἢ χρυσὸν ἀγγέλεις ἔπῃν, id est, Prouerbio dicunt, haud bellū annuncias. Ego vero illud addiderim ex co-mœdia : O aureorum nuntius verborum . Conduplicauit prouerbium Iulianus, quā do quidem & hoc prouerbiale, χρυσὸν ἀγγέ-λας ἔπῃν . Sumptum est autem ex Aistopha-nis Pluto. Verba sunt sensū chorum exple-n-tium ad Carionem, qui Pluti annunciarat aduentum. Vsurpauit & Plato in Phædro : ἢ πόλεμόν γε ἀγγέλεις, id est, Haud sane bel-lum annuncias , Ac rursus libro de Legi-bus tertio . Pindarus in Pythijs hymno 4.

τῶν δ' ὀμίηρι, καὶ τὸ δὲ σωθῆμενος πύρσων, ἀγγέ-λον ἔσλο νῆρα τιμᾶν μεγάλαν παράματι παντί-φερην, id est, Quin ex Homeri dictis & il-lud conferens orna . Nuntium bonum ait honorem maximum in omni negotio fer-re. Versus autem quem citat Pindarus, hic adfertur ab interprete :

Ἐθλὸν καὶ τὸ τέτυκται , ὅτ' ἀγγελος αἶσμα εἶδ' ἦ . id est,

Hoc quoq; præclarum est, vbi nūcius opti-ma nouit .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

Extat autem Iliados O .

quo Priamo ferret suppetias, ciuitate iam capta .

Leuissima res oratio .

Κεφῶτατον παράγμα λέγεται . i. Leuissima res oratio. Synesius in epistola quadā ad Theo-philum , πρόπετις ἀνδραπος γλῶτταν, ἐνέτυ-χεν ἀνδρὶ προπετες ἔρα τῶν χεῖρα, καὶ τὸ το δὴ τὸ λεγόμενον , κεφῶτατον παράματων, βαρυτά-τῶν τιμορῶν ἐξέτισε, id est, Homo præcipi-ti lingua cum incidisset in virum manu ma-gis præcipiti, iuxta id, quod dici solet, rei leuissimæ nempe sermonis, grauissimas pœ-nas dedit . Porro quod Synesius adducit, propemodum videtur esse apud Platonem libro De legibus quarto, ἵστι κέφων καὶ πτωχῶν λόγων βαρυτάτη ζημία, id est, Propte-rea quod leuium ac volatilium verborum grauissima sit pœna. Refertur & apud Plu-tarchum in libello περὶ ἀοργησίας, ex aucto-re Platone . Apud Homerum passim obu-ium est illud :

Ἐπέα πτερόεντα προσήυδα . id est, Verba volucra dixit . Verba alata cognominat, quod facile euolent, ac reuolare nesciant . Proinde Horatius :

Et semel emissum volat irreuocabile ver-bum .

Eam sententiam citat ex Menandro :

Οὐτ' ἐν χέρος μὲν ἔντα καρτερὸν λίθον Ρῶον καταχέειν, ἔτ' ἀπὸ γλώσσης λόγον. id est, Nec durus vlli emissus è manu lapis , Neq; sermo lingua, facile compefci valet .

Alibi indicauimus ἀπτέρης λόγος dici Græce, id est, verba sine pennis, quæ præ-mit apud se qui audiuit, nec finit ad alios euolare .

Non omnia eueniunt, qua in animo statueris .

Homerus Iliados Σ .

Αλλ' ἢ ζῆς ἀνδρασι νοήματα πάντα τελε-τᾶ . id est, Iuppiter haud quidquid animo concepe-ris, illud Perficit exemplo .

Pindarus in Olympijs :

Πολλὰ δὲ ἀνθρώποις παρὰ γνώμαν ἔπεσον . i. Multa mortalibus præter animi senten-tiam eueniunt, quod ipsum citauimus & alibi . Recte vtemur, quoties significabi-mus, non euenire proutinus quidquid spe-votisq; conceperimus .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Murem ostendit pro leone .

Νῦν ἀντὶ λέοντος ἀπέδειξε, id est, Murem pro leone ostēdit, prouerbiali schemate di-ctū, pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia, longe diuersa exhibituit Synesius in epistola quadā ad Anastasiū : ἐκκραγῶν γὰρ αὐτῷ δὲ πρὸς καὶ τρις καὶ τοὺς ἐξ ἀμάξης λοιδο-ρησάμενος, καὶ πάντα ἐπαρτενόμενος ἄπερ ἀν-εῖρησαι καὶ παρ' ἐμῶ, παντός ἀνέτιμωσάμην , ἀπέδειξε τὸ κάταρμα νῦν ἀντὶ λέοντος, id est, Cum inclamasset in illum bis aut ter, ac de-plaustro, quod aiunt, conuictijs infectatus, nihilq; non in eum esset vociferatus, cum eiusmodi vel à meipso dicta fuisse, maximi fecerim, deinde murē pro leone exhibituit felus . Sumprum apparet à bestiarijs, qui ridiculi gratia multa polliciti, quasi leo-nem immanem & insolitæ magnitudinis emissuri, mox murem emittunt in caueam .

Inuicem & inuidus vicinorum oculus .

Αἰσχροπύς in epistola quadā ad En-cymonem : δυσμηνὴς καὶ βέλσκατος ὁ τῶν γε-τόνων ὀφθαλμὸς φησὶν ἢ παρομοία, id est, Inimi-cus & inuidus vicinorum oculus, vt dictum est prouerbio. Extat autem apud Aristote-lem libro Rhetoricorum secundo, Vicinus inuidet vicino, iuxta Hesiodi sententiam . Nec inuidemus ijs, à quibus longo absumus interuallo, sed quos propemodū spe-ramus adsequi . Vnde Flaccus :

-Inuidia, quia maior . Et alibi : Et iam dente minus mordeor inuido .

Bona terra .

Τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, id est, Terræ bona. De bonis & immensis & omnigenis, quasi di-cas, quidquid terra proginat, omnium re-rum parens: Terræ proginat in epistola ad Gly-ceram : βασιλικῶς ὑποχρῆμενος τὸ δὴ λεγόμε-νον τῶτο, τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, id est, Regali-ter pollicens, iuxta illud, quod vulgo dici-tur : Terræ bona . Finitimum illi : Montes auri pollicens .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

Palumbem pro columba .

tibicinam quam forte amabat, sponsæque stola amicam mihi induxit columbæ loco palumbem, vt aiunt, meretricem pro spon- sa. Vfus est Plato in Theæteto: λαβὼν οἷον φεῖσαν ἀντὶ περιεργᾶς, id est, si velut accipiat palumbem pro columba. Error est in re, nō in ipsa scientia. Palumbes autem columbis sunt adsimiles. Conueniet, vbi quod deterius est, & adulterinum pro eo, quod est præstantius ac legitimum supponitur,

Cilix haud facile verum dicit.

Κίλιξ ἢ βραδύς ἀληθεύει, id est, Cilix haud facile verum dicit. Dionysius in Epistola ad Rufum scholasticum, λόγος ἐστὶ παλαιός, μὴ βραδύς ἀληθεύει τὸς κίλικας, id est, Vetus verbum est, Cilices haud facile verum dicere. Quamquam ἀληθεύει aliquoties est re præstare quod dixeris. Quadrabit in hominem auidum lucri, & ob id sæpenumero dicentem non quæ vera sint, sed quæ vtilia. Natum adagium à moribus eius gentis, quo nomine nunc uulgo notant Vltratraiectinos.

Culicem elephanti conferri.

Κόνωπα ἐλέφαντι παραβάλλειν, i. Culicē elephanti conferri dicuntur, qui minima maximis comparant. Libanus ad Casilum, τὸ δὲ ἐμὸν τοῦτον, οἷον κώνωπα. Ἐλέφαντι παραβάλλομενος, id est, Ego vero perinde sum, quasi culex cum elephante collatus. Huius generis est & Virgilianum illud:

Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos

Noram, sic paruis componere magna so- lebam. & :

Si parua licet componere magnis.

Dum clauum rectum teneam.

DUM clauum rectum teneam, id est, dū meo fungar officio. Significat autē, non imputandum euentum parum prosperum ar- tifici, modo is præstiterit quod artis est. Quintilianus lib. 2. Institutionum, prouer- biale fuisse demonstrat. Nam & gubernator, inquirens, vult salua naue in portum peruenire: si tamen tempestate fuerit ab- reptus, non ideo minus erit gubernator, di- cetq; notum illud:

-Dum clauum rectum teneam.

Videret hemistichium ē poeta quo- piam sumptum. Nonnulli citant ex Ennio:

Dum clauum rectum teneam, nauimque gubernem.

Huc adlusit M. Tullius lib. Epist. fam. 12. Vna nauis est iam bonorum omnium, quā quidem nos damus operam, vt rectam teneamus, vtinam prospero cursu. Sed qui- cunque venti erunt, ars nostra certe non aberit. Idem Pindarus Pythiorum hym- no primo, νόμα δὲ κείνῳ παδαλίῳ στρατὸν, id est, Gubernatio iusto clauo exercitum.

Incus maxima non metuit strepitus.

Αἰμων μέγιστος ἢ φοβέται τὸς ἰσθμους. id est, Nihil tumultus metuit incus maxima.

Excelsus animus non commouetur mi- nis aut fortunæ sequentis procellis. Trans- latum ab incudibus fabricorum ærariorum, quæ tamen hinc atque inde tundantur crebris malleorum ictibus, tamen haud quaquam loco commouentur. Virgilius huiusmodi constantē animū querno robo- ri similem facit, Idē de animo inexorabili: Quam si dura silix, aut flet Marpesia cau- tes.

Extat apud Græcos distichon integrū hu- iusmodi.

Αἰμων μέγιστος ἢ φοβέται τὸς ἰσθμους, Καὶ τὸς ἐχέφρον παύσαν ἔλκεσαν βίαν, id est, Strepitum ac tumultum maxima incus haud timet,

Constans nec animus quālibet uiolentiā.

Veneri suam immolauit.

Ἀφροδίτην τέθνηκεν, i. Veneri suam im- molauit. Dici solitum, ubi quis munus of- fert minime gratum. Inuisus enim Veneri- sus propter Adonidem illius amatum apri- dente peremptum. Aut contra, cum quis alium in gratiam alterius lædit. Quem ad- modum caper mactatur Libero, non quia gratus, sed quia nocuit.

Non licet bis in bello peccare.

Ἀμαρτεῖν ἕκ ἑνὸς δις ἐν πολέμῳ, id est, In bello bis errare non licet, in rebus peri- culosis non tutum est labi. Nam si semel erretur, actum est de capite, nec est secun- do errori locus. Vel quod in bello, quia cuncta tumultu peragantur, non detur spa- cium reuocandi restituendiq; si quid per- peram sit institutum. Vnde Homerus, cum alibi, tum Iliados II.

Ὀλίγη δὲ τ' ἀνὰ πύκνους πολέμοιο. id est, At uero exigua est interspiratio belli.

Proinde

Proinde in his rebus, in quibus si semel er- ratum fuerit, non est quod in posterum sar- cias, cautim ac circumspecte agendum, ad- monente vel Mimo illo non infestiuo:

Deliberandum est diu, quidquid statuen- dum est semel.

Huc pertinet quod à Catone citat Vege- tius. In alijs rebus si quid erratum est, po- test postmodum corrigi, præliorum delicta emendationem non recipiunt, cum statim pœna sequatur errorem. Aut enim conse- cutim pereunt qui ignaue imperiteq; pugna uerunt, aut in fugam versi, victoribus ultra pares esse non audent. Adagium videtur natum ex apophthegmate: cum Lamachus quendam manipuli ducē increpasset, quod perperam quiddam egisset, isq; responde- ret, se non iterum commissurum quod cō- miserat: In bello, inquit Lamachus, ne li- cet quidem peccare bis: quod primus error sæpe vitam adimat.

Panidis suffragium.

Πανίδε ἰσθμους, id est, Panidis suffragium. In eos torquebatur, qui stulte atque ineru- ditē iudicarent. Aiunt Panidem hunc Chalcidis regem fuisse, qui Hesiodum Ho- mero prætulerit: perinde quasi dicas, Midæ suffragium, quod is quoque Panis agrestē cantionem ante posuerit Apollinis musica. In genere conueniet in iudicia vulgi, cui fere semper pessima pro optimis pla- cuerunt. Huius suffragijs Menandrum ali- quoties superauit Philemon. Euripides cum quinque & septuaginta tragedias scri- pserit, in solis quinque vicit. Plinius æta- te sua de recitatoribus scribit: Si quando transibis, inquit, per basilicam, & voles sci- re quomodo quisque dicat, nihil est quod tribunal ascendas, nihil quod præbeas au- rem: facilis diuinatio, scito eum pessime dicere, qui laudabitur maxime. Quapro- pter Socrates in Critone Platonis, illud in primis vult esse sapiētī fixum decretumq; , ne quid opinione vulgi cōmoueatur, imo suspectum habeat, quidquid senserit vul- go vehementer adridere. Scitum est illud Antisthenis apud Diogenem Laertium, cui cum dixisset quispiam Multi te laudāt, Quid, inquit, mali feci? Huic simillimum quod Plutarchus in Apophthegmatis re- fert de Phocione, cui dicenti cum popu- lus Atheniensis præter morem alacribus studijs assentiretur, conuersus ad amicos,

Quid hoc, inquit, est rei? Nunquid im- prudens perperam?

Pattacione calumniiosior.

Παττακίονος στυφοδύτι κώτερος, id est, Pat- tacione calumniiosior. Ab euentu natum. Nam Pattacion quispiam infamis calum- niator, cui cum mos esset bonis viris calū- nias struere, atque hoc tam foedo quæstui parare rem, tandem deprehensus conui- ctusq; pœnas dedit capite. Huic præcipuū studium fuit, probati nominis iuuenibus negotium faceffere. Idem popularibus cō- uitijs lapidatus est, quod fur esset, & ædiū perfflor. Talis fuit apud Athenienses Hy- perboius. Refert Suidas.

Omni pede standum.

Ὀλοῦ ποδὶ, id est, Omni, siue toto pede, pro eo quod est: Summa vi, summoq; nisu. Refertur à Suida. Quintilianus Instit. ora- tor. lib. 12. Ita que in his actionibus, omni, vt agricolæ dicunt, pede standum est. Vide- ri poterat traductum ab ijs, qui in acie cō- stāter partes suas tuentur, neq; locum de- ferunt: aut à palæstritis, quorum artis est, scite pedē figere: nisi Quintilianus ab agri- colis profectum esse testaretur.

Callum ducere.

PROVERBIALES metaphora sunt, Callum ducere, & occallefcere, siquidem ad animum detorqueantur. Quintilianus libro 12. Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpicule legimus apud M. Tul- lium, occalluisse aures, cum assuetudo sen- sum mali adimit.

Extra organum.

QUINTILIANVS libro vndecimo, Et his diuersa vox, & pæne extra organum: cui Græci nomen amaritudinis dederunt, supra modum ac pæne naturam vocis hu- manæ acerba. Extra organū dicitur, quod immodicum est, & extra vulgarem mensu- ram. Veluti si quis leges Platonis huius ætatis ciuibus proponeret. Ductum est ab organo musico, quod intra vigesimam vo- cem consistit. Conueniet item in vehemē- ter clamosum.

Toto organo.

QVINTILIANVS libro II. Est enim quædam ad auditum accommodata non magnitudine, sed proprietate ad hoc velut tractabilis: utiq; habens omnes in se qui desiderantur, sonos, intentionesq; & toto, ut aiunt, organo instructa. Hactenus ille. Proinde toto organo instructa recte dixeris, quæ numeris omnibus constant, & vndique quadrant. Sumptum & hoc à musicorum instrumentis.

Ultra linum.

Ἵπὲρ τὸ λίνον, id est, Ultra linum. Lucianus in Ioue redarguto: Οὐδὲν γὰρ ἔτω γένοντ' ἄν ἕξω τὴν νόμον τῶν μοιρῶν ἕδ' Ἵπὲρ τὸ λίνον, i. Neque enim quidquam ita fieri poterit, præter Parcarum legem, & ultra linum. Ultra linum dixit pro eo quod est, extra decretum fatale. Allusum est autem ad fila triū Parcarum. Confine illi, quod alias retulimus: Ἵπὲρ τὸν ἄστρακτον, id est, Ultra fufum.

Omnia secunda, saltat senex.

OMNIA secūda, saltat senex. Iocus pro uerbialis, quo conueniet uti, quoties res prius in periculum adducta, præter expectationem feliciter exierit. Seruius enarrans illum Maronis versiculum ex tertio Æneidos libro:

Lustramurq; Ioui, votisq; incendimus aras:

adagium refert explicatq; his verbis: Scien dum sane moris fuisse, ut piaculo commisso, ludi celebrarentur, Nam cum iracundia matris Deum Romani laborarent, & eam nec sacrificijs nec ludis placare possent, quidam senex statis ludis Circēsis saltauit, quæ sola fuit causa placationis. Vnde & natum prouerbium: Omnia secunda, saltat senex. Idem Seruius explicans locum eiusdē poetæ in Æneidos 8.

Vt celsas videre rateis, atq; inter opacum Allabi nemus, & tacitis incubere remis, Terrentur visu subito, cunctiq; relictis Consurgunt mensis, audax quos rumpere Pallas Sacra vetat.

Cum aliquando, inquit, Romæ ludi Circenses Apollini celebrarentur, & Hannibal nunciatus esset circa portam Collinam inguere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea cum piaculum formidarent,

inuenerunt saltantem in circo senem quædam, qui cum interrogatus, dixisset se non interrupisse saltationem, ductum est hoc prouerbium, Salua res saltante senes. Verius apud Festum Pompeium huiusmodi fabulam affert: C. Sulpitio, & C. Fulvio consulibus M. Calphurnio, Pisone prætoris vrbs faciente ludos, subito nunciato hostium aduentu, è foro ad arma concursus est. Sed postquam victores redissent in theatrum, ne ludi intermissi religionem afferrent, & instaurari oportere dicerent, inuentum est ibi. C. Pomponium libertinum hominem grandem natu, ad tibi cinem saltasse. Itaque gaudio non interruptæ religionis editam vocem, nunc quoque celebrari. Sunt qui C. volumnium arbitrantur appellatum fuisse, qui ad tibi cinem saltarit. Meminit huius & T. Liuius alicubi, ni nos fallit memoria. Huic finitimum est illud, quod alio diximus loco: γλαυξ ἵπτατο, id est, Noctua volauit. Aristophanes in Vespiis:

Γλαυξ γὰρ ἡμῶν πρὶν μάχεσθαι τὸ στρατὸν δέπτατο. id est,

Nostri enim ante prælium vlula peruolauit agmina.

Significat victoriam non virtute militum, sed Mineræ dexteritate contigisse.

Gladium dedisti, qui se occideret.

ADAGII formam habet, quod scripsit Plautus in Trinūmo: Gladium dedisti, qui se occideret, id est, ministrasti materiam & adiumentum ad perniciem. Veluti si quis amanti adolescentem pecuniam det in manu: aut iuueni temerario mandat magistratum: aut mulieri permittat quo lubeat eundi licetiam. Dedit & Æneas Didoni gladium quo se occidit. Quo quidem loco multa Seruius, quæ nobis alio loco dicta sunt in prouerbio: ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

Alienum arare fundum.

Ἀλλοτρίαν ἀρῶραν ἀρῶν. id est, Alienum aruum arare. Prouerbiali metaphora dictum est pro eo quod est, alienum agere negotium, aut cum alienis vxoribus habere rem. Theognis in sententijs:

Ἐχθρα δὲ γυναικὶ περιδρομον, ἄνδρα δὲ μέτρον.

Ὅς τὴν ἀλλοτρίῳ βάλειτ' ἀρῶραν ἀρῶν. id est, Est

Est inuisa mihi mulier vaga inersq; maritus,

Alterius fundum quisquis arare cupit.

Plautus item de marito adultero: Fundum alienum arat, suum incultum deserit. Huic similis color est apud iureconsultos: Alienos irrigare agros, tuis sitientibus. C. de seruit. & aqua. cap. præfes. Durum est & crudelitati proximum, ex tuis prædijs aquæ agmen ortum, sitientibus agris tuis, ad aliorum vsum, vicinorum iniuria propagari.

Fluuius, quæ procul absunt, irrigat.

Ποταμὸς τὰ πρὸς ἑσέως ποτίσῃ, τὰ δὲ ἕρριον καταλείπει, id est, Fluuius quæ longe distita sunt, irrigat, quæ proxima sunt, præterit. De his dici cõuenit, qui bene merentur de externis, & nihil ad se pertinentibus, suos negligunt. Refert Diogenianus. Apparet inde ductum, quod vbi fluuius oritur, minor esse solet, minusq; argillæ secum trahens: & quo longius recessit à fonte, hoc est copiosior vberiorq;.

Magno flumini riuulum inducis.

Ποταμῷ μεγάλῳ ὄχετὸν ἐπασῆς, id est, Magno flumini canalem inducis, id est, maximis rebus pusillum & inutile momentu addis. Commemoratur à Suida. Finitimum est illis: Syluæ addere ligna, mari aquam, soli lucernam.

Ne patris nomen quidem dicere possit.

SYNESIUS in epistola quapiã aduersus Andronicu: ἀνθρώπος ἐκ ἕχων εἰπεῖν ὄνομα πατρός, ἀλλ' ἕδ' πατρός φέσει, i. Homo qui aui nomen dicere nõ possit, imo ne patris quidem, ut aiunt. Quadrat in vehementer obscuro & spurio, incertoq; patre natos. Quod genus est & illud Iuuenalis:

Quorum nemo queat patriam monstrare parentis.

Vnde Plutarchus existimat spurios dictos nothos, quod duabus his litteris prænotari soleant, s. p. hisq; significari, sine patre.

Ne si bos quidem vocem edat.

ALCIPHRO in epistola Glyceræ ad Menandrum: Ἀλλὰ τὸ τοῦ μὲν ἕδ' ἐνὶ πρόπῳ ματὸς δεῖται, δ' εἰβὸς μοι, τὸ λεγόμενον, οὐδέ γε αὐτὸ πειθεῖται, id est, Hoc autem nullo pacto crediderim, ne si bos quidem fuerit elocu-

ta. Hinc dictum est, quod in annalibus frequenter commemoratur bos humanam vocem reddidisse. Legimus, nisi fallimur, apud Platonem non dissimili figura dictum, etiam si quercus eloqueretur. Nam olim è quercubus Dodonæis reddebantur oracula.

Ægeum nauigat.

Τὸν ἀγῶνον πλεῖ, id est, Ægeu nauigat, vt subaudias κόλπῳ. Ælianus in epistola quapiã: Γεωργίαν καὶ γεωργεῖν ἀπολειπὼν ὁ γέροντ' ἀλάχης ἐπέβη νεῶς, καὶ πλεῖ τὸν ἀγῶνον φέσει, καὶ ἄλλα περὶ ἀγῶνι μετρεῖ, ἐπικυματίζει, καὶ λάρε βίον ζῆ, καὶ ἀνέμοις μάχεται διαφόροις, id est, Vicinus Laches relicta agricultura & agricolationis vfu, nauem conscendit, atq; Ægeum, vt aiunt, nauigat, reliqua; metitur maria, & in fluctibus agens, lari vitam viuit, cumq; varijs ventis dimicat. Persius item in quinta Satyra:

Ocyus ad nauem, nihil obstat quin trabe vasta

Ægeum rapias.

Arbitramur hoc mare ceteris esse periculofius ob frequentes scopulos. Hinc est illa. M. Tullij metaphora, in Diuinatione: Intelligo quam scopulofis difficultiq; loco verfer. Nec infrequens est apud Hieronymum: E scopulofis locis enauigauit oratio, quoties sentit expeditam quæstionum difficultatem. Quadrabit igitur in hominem ob lucri studium nihil omnino periculi recusantem.

Liberi poeta & pictores.

LVCIANVS in Dialogo quẽ inscripsit: Ἵπὲρ τῶν εἰκότων. Καί τοι παλαιός ἔτος ὁ λόγος, ἀνδρῶν εἶναι ποιητῶν καὶ γραφεῶν, id est, Atqui vetus hoc dictu est, liberos esse poetas ac pictores. Idem in Demosthenes Encomio, τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φύλον ἐλάθερον, id est, Atqui poeticum genus liberum. Sentit autem liberum esse poetis & pictoribus impune quidquid velint fingere. Ἰθὺν Græcis est causa siue accusatio. Magistratum itaq; de quo cogebatur rationem reddere qui susceperat, ὑπὸ θυῶν appellabant, Liberum autem & de quo non exigebatur ratio ἀνθυῶν. Indicat hoc Æschinis oratio aduersus Cresiphontem. Diphilus apud Athenæum lib. 6. de poetis:

Ὅτις ἐξουσία ἔστιν λέγειν ἅπαντα καὶ ποιεῖν μόνους. id est, Quibus

-Quibus licet,
Et facere solis quidlibet atque dicere.
Ad quod allusit Horatius, cum ait:
-Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

Nam poetæ numine aguntur, eoque illis frustra præscribas. Seneca libro De vita beata primo, Sive Platoni, inquit, credimus frustra poeticas fores compos sui pepulit, siue Aristoreli, nullum magnum ingenium sine mixtura dementiae fuit. Est autem plurimum cognationis inter poetice, & picturam. Hinc est quod Simonides, auctore Plutarcho: τὴν μὲν ζωγραφίαν ποιήσιν σιωπῶσαν προσηγήθησαν, τὴν δὲ ποίεσιν ζωγραφίαν λαλῶσαν, id est, Picturam tacitam poetice appellavit: poetice autem loquentem picturam. Proinde Horatius:
Vt pictura poetis erit.

Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt ingenio, quosque necesse sit suis moribus relinquere. Aut in mulieres quibus nihil non permittitur, aut in principes quibus omnia laudi dantur.

Per transennam inspicere.

PER transennam inspicere, Prouerbia- li nimirum figura dictum est, pro eo quod est, non propius neque singillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus quas contrahant non volunt, cancellos obijciunt: quidam etiam vitrum pellucidum opponunt, ut prætereuntibus procul modo contemplari liceat: nec explicant eas nisi licitatori idoneo. M. TULLIUS De oratore libro primo: Si in aliquam domum plenam ornamentorum, vel in villam venisses: si ea seposita, ut dicis, essent: tuque; valde spectandi cupidus esses, non dubitares rogare dominum, ut proferri iuberet: præsertim si esses familiaris: similiter nunc petas à Crasso, ut eam copiam ornamentorum suorum, quam constructam vno in loco, quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, proferat, & suo quidque in loco collocet.

Ne de lite pronuncies.

M. TULLIUS libro Epistolarum ad Atticum septimo, Obsecro mihi de lite, præsertim in te, à quo nihil unquam vidi temere fieri. Notauit Cicero carmen prouer-

biale, quod citatur cum ab alijs multis, tum à Luciano libello De calumnia:

Μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς.
id est,
Ne iudex fueris, partes ni audiueris ambas.

Nonnulli tribuunt Hesiodo, sed falso. Vnde Tullius. Ἰαδιστόδειον: appellat, cum sit Phocylidis. Admonet autem non temere pronunciantem de quopiam, nisi re vltro citroque; diligenter cognita. Citatur apud Aristophanem in Vespijs:

Ἦπικ σοφὸς ἄνδρ' ἔφασκε, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς,
Οὐκ ἂν δικάσῃς.
Sapiens fuit is, quisquis dixit:
Prius ac partem audieris vtranque;
Ne iudicem agas.

Eandem sententiam sic extulit Euripides in Heraclidis:

Τὶς ἂν δίκην κρίσειν, ἢ γροῖη λόγον,
Πρὶν ἂν περὶ ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σοφῆ. i.
De lite qui nam iudices, aut qui queas
Pernosse rem, prius atque partem audieris

Vtramque?

Allusit huc Seneca in Medea:

Qui statuit aliquid parte inaudita altera;
Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.

Fertur inter Græcicas sententias & hic senarius:

Ἀπὲξ ἕτασιν μὴ κλάζῃς μηδ' ἐνά. id est,
Ne quempiam puniito, rem ni expederis.

Diobus pariter euntibus.

M. TULLIUS Epistol. ad Attic. lib. 9. Vna fuissimus, consilium certe non defuisset, σωῦτε δὲ ἐρχομένω. Idem Epist. fa. lib. 9. ad M. Varronem. Volebam prope alicubi esse. Si quid bonæ salutis. σωῦτε δὲ ἐρχομένω. Apposite citatur apud Platonem in Protogora, doces opinionem reddi firmiterem, si fuerit ab altero comprobata. Locus est apud Homerum Iliados K. vbi Diomedes ituros exploratum, quid agant Troiani, comitem postulat. Id enim fortum incundius, tum tutius. Carmen sic habet:

Ἀλλ' ἔτις μοι ἀνὴρ αἰὶ ἔποιτο καὶ ἀλλ' ὄ,
Μὰ τὸν θεὸν θαλάσῃ, καὶ θαρσ' ἀλώτερον ἔσαι,
Σωῦτε δὲ ἐρχομένω, καὶ τε πρὸς ὅ τ' ἐνόησεν,
Ὅππας κέρδος ἔη, μούσος δ' ἔπερ τενοῖση,
Ἀλλὰ τοὶ βράσων δὲ νόος, λεπτή δέ τε μή-
τις.
id est,
At mihi

At mihi si qui alius veniat comes, ille futurus

Solamen, fueritque; simul fiducia maior,
Si duo coniuncti veniant. Dehin hic prior illo,

Si quid opus factio videt. At qui solus & vnus,

Quamuis perspiciat, tamen est mens se-gnior illi, &
Consilium tenue.

Apuleius in libello De demonio Socratis, autumat allegoria non infrugifera huic Homericæ subesse figuræ, videlicet periculosis in rebus adhibenda duo consilia, & opè. Vlysses quoniã prudētissimus fingitur, consilij symbolū habet: Diomedes, utpote iuuenis viribus antecellēs, auxiliij sustinet imaginē. Apulei ex eo loco verba sunt hæc: Iridem cū rebus creperis & afflictis speculatores deligēdi sunt, qui nocte intempesta, castra hostium penetrant, nonne Vlysses cum Diomede deliguntur: veluti consilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius.

Manu ferendum, non thylaco.

Ἐν χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ἔλαι τῷ θυλάκῳ, i. Manu sementē facere oportet, non autem tota corbe. Dictum Corrinæ ad Pindarum poetā, vt auctor est Plutarchus in cōmentario quem inscripsit: ποτὲρον ἀθηνεῖοι κατὰ πόλεμον, ἢ κατὰ σοφίαν ἐν δοξάτεροι. Modus in omni re seruandus, & pedetentim ab alijs ad alia transeundum. Ab agricolis ductū est: qui cum serunt, non semel effundunt ipso vase, sed manu rara spargūt semina, vt vniuerso aruo occupando sufficiant. Ad eundem modum ita dispensanda est benignitas, vt multis suppeditare possis. Ita moderandus est labor in litteris, vt ad alia quoque vitæ munia suppetat animi vigor.

Gallos quid execas?

Γάλλος τί τέμνεις, i. Gallos quid execas? Quid actum agis? Nam Galli Cybelis sacrosædotes sua spē sunt exectis testibus. Quid spoliis nudū? Cur affligis afflictum? Quamquam id ad quamuis inanem operam significandam conueniet. Quemadmodum illa: Laterem lauas, Actum agis.

Quanto asinis præstantiores muli.

THEOGNIDIS illud ipsissimam prouerbij faciem habet:

Ἰνός δ' ὄσον ὄναν κρέσσονες ἡμίονοι. id est, Noris vti quanto muli asinos superent.

Dicendum vbi quis lōgo intervallo præcedit. Refertur apud Athenæum libro Dipnosophitarum septimo. Sumptum videtur ex Homero, cuius hi versus sunt Iliados κ.

Ἀλλ' ὅτε δὴρ' ἀπέλω ὄσον τ' ἐπίρρα πέλονται ἡμίονον, αἰ γὰρ τε βοῶν προσηρέερα εἰσιν, Ἐλέμεναι νεῖο βαθείης πηκτὸν ἄρστρον. i. Verum vbi tantum aberat, quantum pars vltima sulci

Mularum. Siquidem hæc bubus longe potiores.

Ducere per pinguem segetem compactile aratum.

Rursum Odyssæ θ.

Τῶν δὲ θέειν ὄχ' ἄριστος ἐν κλυτὸν ἄμύμον. ὄσον τ' ἐν νεῖο ἕρον πέλει ἡμίονοι, Τόσον ὑπεκπροθέων λαδὲς ἰνέβ' ὀδ' ἐλίποντο. i. Hos cursu antebat Clytoneus splendidus omnes

Quantum mularum sulcus præcedit in aruo

Tantum is præcurrens populo, metam attigit, illos

A tergo linquens.

Olim bubus, asinis & mulis profcindebant arua. Aratum igitur quod à mulis trahebatur, multo celerius perueniebat ad sulci finem, cum arator inuertit aratum, quam quod trahebatur à bubus. Hesiodus item mulos ταραέρχης vocat.

Ne quid suo suat capiti.

TERTIUS in Phormione prouerbiali figura dixit, Ne quid suo suat capiti, pro eo quod est, ne quid mali illi conciliet. Expressum est ad illud Homericum Iliados sexta.

Οὐκ ὄσον τρώεσσι κατεσάμενι κακὰ βέλ-
λαι,

An suere inuise non debebā mala Troia?
Idem Odyssæ τ.

Εἰν ἄετες γὰρ σφῆν κακὰ βόπττομον ἀμείσπον-
τες

παντοίοισι δόλοισι. π. id est,
Annun illis nouum mala iam suimus, tentantes Fraudibus omnigenis.

Rursum Odyssæ π.

Τῆ δὲ σὺ τηλεμάχῳ θάνατον τε μόνον τε
ράπτῃς, id est,

Cur tu Telemacho mortem suis, exitiumque.

Vestis virum facit.

Ἐῤματὰ ἀνὴρ, id est, Vestis virū. Id hodie quoq; vulgo tritissimum est. Aiunt enim ad hunc modum: Vestitus virum reddit, qui habet, induat. Idem affirmat Quintilian. lib. Instit. 3. Et cultus, inquit, concessus atque magnificus, addit hominibus, vt Græco versu testatum est, auctoritatem. Hunc autem versum, quem citat Fabius, opinamur esse illum apud Homerum *Odyssææ* ζ.

Ἐκ γὰρ τοιτέτων φάτις ἀνθρώπος ἀναβαίνει
Ἐδλῆ. id est,
Quippe homini ex istis surgit bona fama decusque.

Paullo inferius in eodem libro quatum momenti cultus vestium adferat, ad conciliandam homini formam dignitatemque, satis indicat, cum Nauficaam puellam ita de Vlyssæ loquentem facit:

Πρόθεν μὲν γὰρ δὴ μοι ἀεκέλιος δόει ἔειπαι,
Νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικα, τοὶ ἔρανον ἄρῃ ἔχουσιν,
id est,

Ante videbatur specie foedissimus esse, Nunc diuis similis, magnus quos pascit Olympus.

Nam ante nudus, iam vestes nitidas induerat Vlysses, ac protinus alius esse visus est:

Ἐξείτ' ἔπειτ' ἀπάντ' ἄθε κίων ἐπὶ θίνα θαλάσσης,

Κάλλει καὶ χάρισσι σίλβων. id est,
Deinde procul, veniens ad litora pontica sedit

Fulgefcens forma, atque leporibus.

Teneri calidæ balneis.

Ἀπαλοὶ θερμολυσίας, id est, Teneri calidis lauacris, in molles & luxu diffuentes dicebatur. Nam antiquitus calida balnea deliciarum nomine taxata fuisse, vel Homerus testis est *Odyssææ* δ, inter voluptariæ vitæ delicias ea commemorans:

Ἀεὶ δ' ἦ μιν δαΐς τε φίλη κίθαρίς τε χοροίτε,
Ἐῤματὰτ' ἔξημοιβὰ, λουστὰ τε θερμὰ καὶ δαναλ. id est,

At semper cordi nobis, epulæque chorique,
Cantusque & variæ vestes, & balnea calda, Concubitusque.

Refertur adagium ab Eudemo his quidem verbis, *Ἀπαλοὶ θερμολυσίας, ἀβροὶ μαλα-*

θαιδύνας, id est, Teneri calidis lauacris, delicati lectorum mollicie. Huc adlusit Perfius, cum ait:

Ελιχρή; nates labefactant forcipe adunca.

Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui.

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα ἀριστέρον εἰς ποδόνιπτρον, id est, Dextrum pedem in calceum, sinistrum in peluim. Subaudi verbum ad sententiam accommodum mittit, aut ponit. Suidas ex Aristophane citat, aitq; dici solere in eos qui se norunt commode ad rei præsentis conditionem applicare, proque loco, tempore, negotijs, aliam atq; aliam sustinere personam: Est autem carmen hexametrum heroicum:

Dextrum in calceolo, læuum vero in podonipetro.

Podoniptrum vas, in quo pedes lauantur, vnde & vocabulum inditum à Græcis.

Dadali ala.

Δαιδάλι πτερὰ, id est, Dædali ala: Dicitur solitum, vbi quis alioqui non satis idoneus ad negotium conficiendum, artis alicuius, aut auxiliij accessionem adiungeret. Aut cum quis vrgente necessitate, ad noua confugit consilia. Nota fabula, quæ prouerbij ministravit occasione nempe de Dædalo, qui nouo commento adfutis alis elapsus est à manibus Minois.

Date mihi peluim.

Δότε μοι λεκάνην, id est, Porrigite mihi peluim, vbi quid vehementer molestum esset, ita vt ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi præbile nauisæque, & fastidio rerum vomituri: veluti si quis orationem supra modum indoctam non ferens, aut sophistis nenijs offensus dicat, *δότε μοι λεκάνην*, id est, Porrigite mihi peluim. Refertur à Suida. Exstat autem apud Aristophanem *ἐν νεφέλαις*. Et Plutarchus in Politicis citat è Platone comico.

Dares Entellum prouocas.

DARES Entellū prouocas, & prouerbij speciem habet, & apud eruditos videtur in ius puerbij cessisse. Sic enim Hieronymus ad August. Memento, inquit, Daretis & Entelli. Conueniet vti, si quādo quispiam iuuenili temeritate laceffet aliquē, nō perinde

de promptum ad suscipiendum certamen, verum intolerandum, si semel inierit. Qui senum ferme mos, vt libenter suffugiant negotia, susceptæ pertinaciter gerant. Sumptum est ex 5. *Aeneidos* lib. vi. Dares quispiam viribus fretus, & ferociuuetā, vltro profliens in medium quemuis ad certamen prouocat: ad surgente nemine, deterritisq; reliquis, iā perinde quasi victor, præmiū flagitat ab Ænea. At Entellus senex, & iam pridē ad huiusmodi genere certaminum feriat, inligatē partim Aceste, partim veterum victoriarum memoria, tandē surgit cestibus dimicaturus. Is diu suo consistens loco iuuenem insolentius circumstantem tulit, donec frustrato ictu lapsus, pudore sic recanduit, vt Daretē iam longe imparem plane confecturus fuerit, nisi eum Æneas intercedens eripuisset.

Ad cynosarges.

Ἐς κυνόσαργες, id est, Ac Cynosarges, prouerbiali conuitio dicebatur, quemadmodum *ἐς μακαρίων*, καὶ *ἐς κόρακας*. Erat autē Cynosarges locus in Attica quispiam, in quo nothi, spurijq; exercebantur, qui nomen inditum, ἀπὸ κυνὸς ἀργῆς, id est, A cane albo, seu veloci. Nam Græcis ea vox ἀργῆς, vt runcque significat. Qui colligit historias ex orationibus steliēnticis Gregorij Nazianzeni, tradit Cynosarges dictum ἀπὸ τῆς κυνὸς καὶ σαρκὸς, commutato κ in γ. Nominis causam hanc adscribunt. Cum olim Diomus quidam Atheniensis, auctore Stephano, nam Suidæ Didymum ponit, sacrificaret Herculi, canis quidam albus, aut vt alij dicunt velox aquila, victimæ partem abreptam in locum quandam deposuit. Quo prodigio territus, cum deum consulisset, responsum est, vt eo in loco Herculi facellum extrueret, in quem victimæ deportata fuisset. Nam eum Herculi placere. Porro, quoniam Hercules nothus fuit vt pote ex adultera natus, & tamen virtute sua dijs æquum honorem adsecutus: idcirco visum est, vt inibi qui spurij fuissent, & neq; patris neq; matris nomine ciues, exercebantur. Nec abhorret ab his quod scribit Plutarchus in libello, quem inscripsit: *ἔρωτικόν*, *Εἰ δὲ ἐν καὶ τῆτο τὸ πάθος δὲ καλῆν ἔρωτα θῆλυ καὶ νόθον ἄσπερ εἰς κυνόσαργες συντελέντα, τῶν γυναικωνίτην, μάλλον δὲ ἄσπερ ἀστοὶ τίνα λήγασιν γνήσιον καὶ ὀρέον, ὃν δμῆρος μέλανα καὶ θηρότῳ*

προσείπεν, id est, Quod si igitur hunc quoque morbum oportet vocare amorem femineum ac nothum, veluti in Cynosarges conijcientem nos in muliebri conclauē, magis autem, sicut aquilam quandam dicunt guesion, id est, ingenium germanamque ac montanam, quam Homerus nigram & venatricem appellat. Vnde vel contumeliæ causā dicebatur, *ἐς κυνόσαργες*, velut in spurium, vel imprecandum, quasi si dicas, in malam crucem. Postea consentaneum est hoc quoque loco garrire cœpisse philosophos, & sophistas. Nam Suidas testatur tria fuisse gymnasia, Lyceum, Cynosarges, & Academiam. Meminit huius rei & Plutarchus in Temistoclis vita, quem aiunt fuisse nothum. Erat autem extra portas Atheniensium Herculis gymnasium, quo spurij adolescentes se se conferebant exercitij gratia, quod & ipse deus nothus ac matre mortali natus esset. Huc Temistocles adhuc adolescens arte pelliciebat & ingenius aliquot adolescentēs, quo paulatim tolleretur nothorum, & legitimorum discrimen.

Cythnica calamitates.

Κυθῶδες συμφοραὶ, id est, Cythnicæ calamitates. Zenodorus Aristotelem auctorem citat, Cythnios vsque adeo diuexatos afflictosq; fuisse ab Amphitryone, ut in prouerbium abierint, *κυθῶδες συμφοραὶ*, pro maximis cladibus, & immentis calamitatibus. Est autem Cythnus ex insulis Cycladibus vna, contra Dryopidem sita, teste Stephano.

Cythnomyi probrum.

Κυθῶνύμι ἀχθῶ, id est, Cythnomyi dedecus. In hominem dicebatur vehementer infamem, scēdijq; nominis, cuiusq; nomen iurē suppressi debeat: vel ob malefacta, vel ob calamitates. Vnde & Græca vox à celando nomine dicta. Et hodie distant vulgo, tegendam ollam, quoties innuunt scēdij esse facinus, quātm vt auctoris faciēda sit mentio. Auctor Zenodotus.

Cyziceni stateres.

Κυζικηνὸι σάτῆρες, i. Cyziceni stateres. De re scite Scalpta. Hoc n. subindicant *παρομιχολόγοι*. Nam hi nummi olim celebres erant quod eleganter scalpti viderentur. Repræsentabant altera parte Cybelen deorū ma-

trē, facie muliebri, altera leonis imaginē. at magis videtur fore locus prouerbio, cū hominē significamus inæqualem, ac sui dissimilem: aut qui longe aliud agat, quam prę se ferat. Quemadmodum nummi Cyziceni ex vno latere Cybelen ostendebant effeminatam, ex altero leonē. Stater is valebat 28. drachmas Atticas, vnde & de re magni precij videtur posse dici. Cyzicus autem erat ciuitas Propontidis. Quidam eiusdem nominis vrbe ponunt in Sicilia. prouerbij præter alios meminit Suidas.

Cyrrnia terra.

Κυρρία γῆ, id est, Cyrrnia tellus, dicebatur regio latrocinij infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyrrnus. Est autem Cyrrnus insula quædam ad boream opposita Iapygiæ mellificio nobilis, auctore Stephano, verum ob latrocinia fuit inaccessa nauiganribus. Plinius autumat hanc esse Corsicam, In Ligustico, inquit, mari est Corsica, quam Græci Cyrrnon appellauerunt. Gens hæc & hodie male audit. Prouerbiū non inepte detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum. In collectaneis Zenobij per Aldum editis reperitur, κυρρία ἄτη, id est, Cyrrnia noxa.

Cinyre opes.

Κινύρε πλέτ, id est, Cinyræ opes. De immensis diuitiis dicebatur. Simillimum illi, Midæ opes. Nam huius regionem opulentissimam fuisse, Naso satis indicat Metamorphoseos lib. 10.

Gratulor huic terræ, quod abest regionibus illis,

Quæ tantum genuere nefas, sit diues amomo,

Cinnamaq; , costumq; suam, sudataque ligno

Thura ferat, floresque alios Panchaica tellus,

Dum ferat & myrrham.

Pindarus in Nemeis meminit Cinyre prædiuitis: σὺ δὲ θεῶν γὰρ φῦτ' ἄβεις ἔλθεις ἀνθρώποισι παρμονώτερον, ὡς περ καὶ κινύρεν ἔβρουσε πλέτῳ παντί. ἐν ποτε κινύρεν, i. Deo fauente felicitas hominibus stabilior, quæ sane & Cinyram opibus cumulauit olim in marina Cypri. Prouerbij meminit & Plauto lib. De legib. 2. Εἰάν δ' ἄρα πλετῆ μὲν κινύρε καὶ μίδα μάλλον, ἢ δὲ ἄδμος, ἄβλιός τε ἐστὶν καὶ ἀνταρδός ζῆ, id est, Quod si ditior quidē

fuerit quam Cinyra aut Mida, sit autem iniustus, & miser est, & moleste viuunt. Suidas in dictione καταγυράσιω refert hūc ad modum, καταγυράσιω τῖθον ἑκαθύτερον, καὶ τὴ κινύρε πλοσιώτερον, καὶ σαρδαναπάλη στυφιλώτερον, ὅπως τὸ τῆς παροιμίας ἐπί σοι πληρωθῆδης παλάδες οἰγέροντες, id est, Confensas Tithono profundius, Cinyra ditius, Sardanapalo deliciosius, vt in te complectatur prouerbiū: Bis pueri senes.

Mimus de istis laboro quam de ranis palustribus.

Μέλει μοι τῶν τοιῶτων ἔδεν, ἦσαν τῶν ἐν τοῖς τέλμασι βαπτέχων, id est, Nichilo maior mihi rerum istarum cura, quam ranarum in limo versantium. Prouerbialis hyperbole qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negotiū. Recte dicitur & in oblectatores, quorum oblocutiones dicemus nos fortiter contemnere. Siquidem ranæ tametsi assidue obganniant, oblatrentque prætereuntibus, & odiosam illam cantionem iterēt sine fine, βρέκειεν ἔξ κοῦξ κοῦξ, tamen nemo commouetur.

Cucurbita sanior.

Κολοκύνθης ὑγίστερος, id est, Cucurbita salubrior. Suidas, & Zenodotus pro adagio referunt. Athenæus lib. 3. citat hunc versiculum ex Epicharmo:

Υγίστερον τ' ἦν ἔτι κολοκύνθας πολὺ. id est, Eratq; longe sanius cucurbita:

Versus Græcus constabit si legas ἔτιγε. Nam vt nos adduximus, habetur in Athenæo edito per Aldū. Vnde sit natū nō indicat. Proinde diuinandum id inde ductum, vel quod cucurbita nō facile læditur aeris vitio, propter crustū quo tegitur, id quod ea varijs remedijs efficax esse perhibetur, quemadmodum indicat Dioscorides lib. 2. Item Plin. lib. 20. c. 3. Nec vna tantū species ad remedia valet, & fatiua, quam Græci κολοκύνθω appellat: valet inanis intus syluestris, quam Græci somphon, vt ait Plinius dicunt. valet & fatina minor κολοκύνθω quasi dicas cucurbitulā. Nobis uidetur non absurde ductum hinc prouerbiū, quod cucurbita vndique surgeat, integra, nec rimis hians, nec vermibus obnoxia. Est autē integritas & obesitas corporis, sanitatis argumentum. Cognatum illi quod alias recensuimus: κρότωνος ὑγίστερος, id est, Crotone salubrior.

Cum

Cum deo quisque et gaudet et flet.

Ξυλὸ τῶ θεῶ παῖς καὶ γελᾷ καὶ ὠδύρεται. id est, Deo volente, quisque ridet, atque flet.

Admonet adagium rerum humanarum celèrem esse commutationem, neque in nobis situm, vt res perpetuo secundæ sint, veram vt cunq; fortunæ libitum fuerit, ita vel secundis rebus attollimur, vel aduersis affligimur. Extat hic versiculus apud Sophoclem in Aiace flagellifero. Idem sibi vult illud Euripideum ex Iphigenia Aulidensi:

Οὐκ ἐπὶ πάνσι σ' ἐφύτ' ὁ ἀγαθός, Ἀγαμέμνον ἀπείδεις. Δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσαι. Θνητὸς γὰρ ἔφυς. καὶ ἂν μή σου θέλησ. Τὰ θεῶν ἔτω βυλόμεν ἔσαι. id est, Non te leuit ad omnia læta Agamemnon Atreus. Gaudere atque dolere necesse est. Mortalis enim es. Sin tu nolis. Tamen eueniet, sic dijs placitum.

Cum deo sit Græcis, quod fit fauente numine. Contra sine deo, quod absque deorum fauore. Pindarus in Pythijs hymno quinto, ἐ θεῶν ἄτερ, id est, Non sine dijs. Idem eiusdem operis hymno 9. ἀλεία δ' ἐπεγομένων ἦδη θεῶν παρῆξ ὁδοῖτε βραχίαι. id est, Velox actio iam dijs accelerantibus breuesq; vie.

Rurfus hymno decimo: Θεῶν τελεσάντων, Οὐδὲν ποτὲ φάνεται ἔμμεν ἄπισον. id est, Cum dij peregerint, nihil videtur esse incredibile.

Et Virgilius. Haud equidem, sine mente reor, sine numine diuum. Ita quod præter spem vltro obtingit, diuinitus fieri dicitur. Aristophanes in Equitibus:

Ἄλλ' ὅδ' ἔπος δ' ἔχειται Ἄσπερ κατὰ θεῶν εἰς ἀγορᾶν. id est, Sed ipse in concionem prodit huc Tamquam deo volente.

M. T V L I V S in Verrem actione quinta: Qui Merello diuinitus hoc venit in mentem? Et Horatius libro 3. Oda 4. Non sine dijs animosus infans. Et σὺ τὰς μέσους, id est, musis fauentibus, σὺ τῶν θεῶν, id est, dijs bene inuuantibus. Festium est quod est Stratonico refert Athenæus lib. 8.

Is cum esset parum insignis citharædus, haberetque in ludo suo nouem Musarum imagines & Apollinis vnam, discipulos duos, rogatus a quopiam quot haberet discipulos, σὺ θεῶν, inquit, δὴ δέκα, ludēs amphibologia. σὺ θεῶν, accipi potest, annumeratis dijs fauentibus. Porro veteres præcipuum numen tribuebant fortunæ, cui tribuitur quidquid feliciter aut secus euenit: de qua Demosthenes in oratione ad Philippi epistolam: μεγίστη γὰρ φοβή, μάλλον δὲ τὸ ὄλον ἢ τὸ ἄχρη ἐστὶ παρὰ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, i. Magnum enim momentum, imo verius totum est ipsa fortuna ad omnes hominum actiones. Item Æschines in Apologia: περὶ παραπροσβείας ἢ τύχης πάντων ἐστὶ κυρία. id est, in fortunæ manu sunt omnia.

Cum Coryco luctari.

Πρὸς κόρυκον γυμνάζεσθαι, i. Aduersus Corycum luctari dicebatur, qui sumeret inanem operam. opinamur Corycum palestri ten fuisse quempiam inuictum. Nisi malumus Corycum esse manticam coriaceam, vt adagium ad fine sit illi: Vtrem vellis. Verum hoc sensu Hefychius scribit per ω & υ. Suidas scribit per ο & ι. Porro talis pugnatæ est Apuleio in Thessalia.

Curetum os.

Κερήτων σόμα, id est, Curetum os. Dicitur si litem si quando quis numine afflatus loqui videretur, propterea quod Curetes Cybeles comites furore quodam sacro perciti, diuinare viderentur. Refertur a Zenodoto. Meminit & Hefychius.

Melius nobis est, quam heri.

PROVERBIALEM habere figuram videtur illud Aristophanis in Pluto:

Ὡ βλεψιδημι ἄμμενον ἢ χθές παρῆσθαι. id est, O Blepsideme melius atque heri mihi est.

Cum significamus fortunam in melius commutatam. Item illud Theotriticum, quod alio citauimus loco:

Τὰ χ' αὐριον ἔσσει ἄμμενον. id est, Melius cras forsan habebit.

Nam heri & cras, pro præterito futuroq; tempore posita sunt.

Cretenses sacrum.

Οἱ κρήτες τῶν θυσίαν, i. Cretenses sacrum subaudi

subaudi faciunt, aut simile quidpiam. Adagium Zenodotus ad huiusmodi refert fabulam: Tempestate iactatus Agamemnon, delatus est in Cretam, ingressusq; Polyrhnenen (nam id est Cretæ insule oppidū, ab ouium copia sic appellatur, auctore Stephano) rem diuinam fecit . Interea uero captiui conscensis nauibus aufugerūt. Quæ res cum illi renunciaretur, fertur dimidia tum & imperfectum sacrificium, & iam incensam victimam reliquisse, curriculoq; ad maris litus properasse , perturbatum maiorem in modum , animoq; consternatum . Ibi vix vnam perierisse nauem reliquam qua deuectus est, multum imprecatas malorum eius insule cultoribus. Vnde si qua res per tumultum, ac turbulente fieret, *κρητικῶν θυσιῶν*, id est, Cretense sacrū vocabant . Nobis videtur quadraturū, ubi quis non fruitur his quæ parauit . Quemadmodum vsu venit Agamemnoni, cuius victimas deuorauerunt Cretenses .

Simul & miserum est, & interijt gratia .

Ἀμὴν ἡλένηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις . id est, Simul & miserum est interijtq; gratia .

Senarius prouerbialis apud Zenodotum, dici solitus in ingratum, qui simul atque leuatus est malis, desinit meminisse beneficiorum eius, cuius opera restitutus est: iuxta illud, Si dolet meminit: si placet obliuiscitur: cum contra admonet prouerbium:

Χάρην λαβὼν μέμνησο, δὲ εἰς ἐπιλάθει . id est, Memineris accepti, dati obliuiscere.

Idem docet in Moralibus Seneca:

Beneficij accepti meminisse oportere, dati obliuisci.

At nunc ita est ingenium vulgi, vt fragilis sit beneficiorum memoria, iniuriarum tenax. Et iuxta Plautum: Si quid iuues, pluma leuior gratia: si quid offendas, plumbeas iras gerunt. Celebrantur in eandem sententiam hi quoque uersus:

Ἀεὶ δ' ὁ σωθεὶς ἐστὶν ἀχάρις ὅφουσι . id est, Seruatus vsque ingratus est, & immemor. *Μετὰ τὴν δόσον τὰ χεῖρα γράσκει χάρις .* i. Post manus illico consenscit gratia.

Morsus aspidis .

Δήγμα ἀσπίδος, id est, Morsus aspidis. De malo immedicabili, aut de lingua vehementer virulenta . Refertur adagium ab Apostolio Byzantio, non admodum me-

morabili auctore, nisi nos meliorū inopia compelleret. Quamquam hunc nec Politianus grauius est quodam in loco citare testem . Circumfertur Græcus versiculus, adagio concinens:

Ἴδὸς πέφικεν ἀσπίδ' ὅ κελὶ γυνῆ . id est, Telum aspidis profecto mulier improba.

Ælianus primo De naturis animalium libro tradit aduersus viperarum, omniumque serpentium morsus remedium inueniri, aspide vna excepta, præcipue si de rana gustarit, vt ait libro proximo . Solutius huius ictum omni cura potentiozem esse . Nec ab vilo vinci, præterquam à muliere, quæ vel aspectu contactuque solo necet, quorum alterum cum regulo, alterum cum aconito commune . Nicander item in Theriacis:

Ἀσπίδα φονήσασαν ἀμυδρότατον δάκ' ἀλλων . id est,

Aspida crudelem, cuius super omnia morsus

Immedicabilis est .

Plinius prodidit, aspidem numquam vagari sine compare, quod si contigerit alteram interimi, protinus altera persequitur percussorem, in medijs quoque fori turbis agnitum. Addunt quidam ab hoc ictu serpente intra quattuor horas emori. Nihil autem verat, quo minus trahatur adagium ad hostem clancularium, & tanto pestilentiozem, quod clanculum citraq; dolorem infundat venenum hæc serpens, neq; post morsum appareat vultus in corpore: tantum somnus letalis obrepit, quemadmodum describit Nicander, atque hinc existimant quidam morsum illius *ἀμυδρότατον* ab eodem poeta vocari.

Arbore deiecta quinis ligna colligit .

Δρυὸς πεσούσης πῶς ἀνὴρ ἐκλῆβεται . id est, Ruente quinis ligna colligit arbore.

Meminit huius puerbij Theocriti Scholiastes, sed pro *πεσούσης* scriptum est *παρῆσης*, mendose. Si quem fortuna præcipitem dederit, in hunc passum omnes incurrunt, & quisq; quod potest diripit. Iam enim sibi putant impune fore . Exemplum huius adagionis est apud Iuuenalem de Seiano.

Nihil est ab omni parte beatum .

Quo d scripsit in Odis Horatius:

Nihil est ab omni

Parte beatum,

Prouer-

Prouerbialém habet sententiam, quæ Græci sic efferunt:

Οὐκ ἐστὶν ὅστις πᾶντ' ἀνὴρ δ' ἰσχυροῦναι . id est, Felix per omnia nullus est mortalium.

Hunc senariū citat Aristoteles lib. Rhet. 2. inter exempla sententiarum. Est aliquoties & apud Theognidem. Clearchus apud Athenæum adducit hunc versum:

Ἀμύμητον δ' ἔδδ' ἐγένετο βροτοῖς , id est, Nil vsquam est hominum carpere quod nequeas .

Menander apud Plutarchū, *περὶ διθυμῶν* *Ἀρῆσι συγγενές τι λύπῃ καὶ βίος ,* id est, Num quæpiam intercedit his cognatio, Vitæ ac dolori.

Ad hanc sententiam pertinet quod alibi diximus, omnibus galeritis innasci crīstam. Theseus priusquam veniret in Atticam, instituit sacra quædam, quæ ludis ac lætitiis peragerentur, quædam contra, quæ mœrore luctuq; . Ceterum cum adpulisset in Atticam quoniam multos reperit squalidos, ac mēstos ob mortē Regis Ægei, qui desperato filij reditu præ dolore semet ē saxo præcipitem dedit: multos contra lætitiā gēstientes ob filij reditum, institutum est, vt in *ἀχοφορία*, (id est, nomen Festo à gestandis ramis) non nuntius ipse, sed caducum coronaretur, deinde qui sacris interfuerunt emitterent has voces, *ἦ αὖ*, id est, eia, heu, quarum prior gratulationis est, & in bellicis pœanibus cani solet, quod liquet ex Aristophanis Pace, vbi crebro repetuntur illa, *ἦ εἴα . ἦ αὖ εἴα . ἦ αὖ εἴα*. altera iustus est, vnde & *αἰὼς* dictus Græcis & *αἰὼ ζῆν*. Hæc videlicet est imago vitæ mortaliū . Historia refertur à Plutarcho in vita Thesei: Pindarus in Isthmijs hymno tertio, ad tempus torquet sententiam, *αἰὼν δὲ κλυθόμενος ἀμύραις ἀλλοιτ' ἐξ ἀλλήλων*, *Ἀπρωτοὶ γέ μὲν πᾶσι δὲ θεῶν*, id est, Seculum autē voluendis diebus, nunc huc, nunc illuc sese fecit . Ceterum dij extra telorum iactum sunt, Nā interpres admonet hic *παῖδες θεῶν* esse dictum pro *θεῶν*. Simile quiddā habet in Pythijs hymno septimo. *φαντὶ γαμῶν ἔτωκεν ἀνδρὶ παρμολίμην θέλλοισαν δὲ δαυμονίαν, τὰ καὶ τὰ φέρεδω*, id est, Aiunt sane sic viro stabilem florere felicitatem, si hæc & hæc ferat, hoc est, si ferat tum prospera, tum aduersa . Perpetua felicitas minatur subitum exitium: quod temperatum est, solet esse diuturnius. Interpres in hanc sententiam adduxit versum Homericum .

Τὸν περὶ μὲσ' ἐφίλησε, δίδωσ' ἀγαθὸν τὰ κακὸν τε . id est,

Vnice amās dederat cui musa bonumq; malumq;. Exstat autem hoc carmen Odyssæ θ. De Demodoco . Rursum Pindarus hymno quinto, *φώνων δ' ἔτις ἀπόκλαρος ἴσων ἕτ' ἔσται*, id est, Laborum autē exors nullus est nec erit . Ac mox, *τὰ καὶ τὰ νέμων*, id est, hæc sortiens, videlicet bona cum malis. Interpres adducit & alium Pindari locum, qui est in Pythijs hymno tertio, *ἐν παρ' ἐσλὸν πῆματα σὺ δ' ὄδο δάδονοι ται βροτοῖς ἀτ' ἀνατοί*, id est, Ad vnum bonum duo simul mala partiuuntur mortalibus immortales. Adducit & illud Homericum, quod alibi retulimus ex Odyssæ ω.

Δοιοὶ γὰρ τὰ καὶ θοὶ καταπέταται ἐν δὲ ἰὸς ἔδει . i. Dolia namq; Iouis duo sunt in limine posita .

Huc pertinent & illa, de quibus nobis alias dictū est: Vbi mel, ibi fel: vbi vber, ibi tuber, & huius generis alia. Nec alienum arbitramur ab hac sententia, quod prisca Romani duas diuas coluerunt, Angeroniam atque Volupiam, alteram ab angoribus dictam, alterā à voluptate, & Angeroniæ quidam pontifices in sacello Volupiæ sacrum faciunt, significantes dolores ac voluptates in vita hominum inuicem mixtas esse. Addunt Angeroniæ simulacrum in ara Volupiæ fuisse collocatum, quod dolor comes sit voluptati, & voluptas dolori, ac figura, vt os habeat obligatum atque signatum, hoc ænigmate significantes, eos qui dolores & anxietates animi dissimulant, patientiæ beneficio ad maximam peruenire voluptatem . Huiusmodi ferme Macrobius lib. in Somnium Scipionis primo . Desinam sē Æschyli versum ascripsero, quem Iulius Pollux lib. 6. cap. 11. testatur extare apud Aristophanem:

Ὀξύγκυβαν τ' ἀρεὶ κοικιῆς φοῖν . id est, Et dulciter acre temperabis punicum .

Huius enim pomi grana gratam quandā habent acrimoniam . Ad eundem modum temperata est vita mortalium .

Felicitum multæ cognati .

Τὸν δ' ἄτυχόντων πάντες εἰσὶ συγγενεῖς . id est, Cognatus vnus quilibet felicitum .

Id hodieq; vulgo dicunt, locupletū plurimos esse cognatos. Huc allusit Terentius in Phormione, At si talentū ré reliquisset decē, primus esses, melioriter progeniem

vestram vsque ab auo atque atauo profes-
rens. Pindarus in nemesis hymno 10. sic ex-
tulit: γνώμιον. Οἱ χεῖται τιμὰ, φίλωντα τω μείω
φωτι, παύροι δ' ἐν πόνω πισοὶ βροτῶν, id est,
Perit honos, viro priuato amicis, pauci au-
tem mortales in rebus asperis fidi. Plato in
epigrammate:

ἢ μάλις ἔγγυος
Τέτ' ἐπος, ὡς εἰδείς ἐδ' ἐν ἔχοντι φίλος. id est,
An tandem expertus nosti verbum vetus
illud:
Quod qui nil habet, huic nullus amicus
adesit,

Amantium ira.

Τῶν φιλέωντων ὄργαι, id est, Amantium iræ.
Vbi qui non ex animo indignantur inui-
cem, aut de iracundia neutiquam duratu-
ra. Terentius in Andria: Amantium iræ,
amoris réintégrationatio est. Et iuxta Græcam
sententiam:

ὄργη φιλέωντων μικρὸν ἰσχύει χρόνον. id est,
Puffillo amantum durat ira tempore.

Atque huiusmodi diffidiola, quæ non-
numquam incidunt inter amicos, modo
abst̄ amaritudo, quasi renouant amicit-
tiam excusso diuturnæ consuetudinis tæ-
dio. Quod eleganter indicat & Mimus il-
le Publianus:

Discordia fiat carior concordia.

Primum recte valere, proxima forma,
tertio loco diuitias.

PLATO lib. de Legib. secundo: λέγεται
γὰρ, ὡς ἄριστον ὑγιαίνειν δεύτερον δὲ κάλλος. τρί-
τον δὲ πλεῖτος, id est, Aiunt enim optimum,
ac potissimum esse bonā valetudinem, pro-
ximum formam, tertium diuitias. Memi-
nit huius adagij alijs quoq; locis. Stobeus
citat hæc ex Sclerico quodam ὑγιαίνειν μέν
ἄριστον ἀνδρὶ θνατῶν, δεύτερον δὲ φῶν καλὸν γέ-
μεδαι, τρίτον δὲ πλεῖτεν ἀδόλωσ, εἴτα τέταρ-
τον ἡβῶν μετὰ τὸν φίλον, id est, Bona valetu-
dine esse optimū est homini mortali. Pro-
ximum specie honesta præditum esse. Ter-
tium opes habere citra fraudem. Quartum
ætate vigere cum amicis. Plato autem li-
bro De legibus primo effert ad hunc mo-
dum: ἡγεῖται μὲν ὑγίεια κάλλος δὲ δεύτερον,
τὸ δὲ τρίτον ἰσχύς, τέταρον δὲ πλεῖτος, ἔτι φασὶς
ἀλλὰ δὲ ὑβέπων, id est, Primum locum ob-
tinet bona valetudo, secundum forma, ter-
tium robur, quartum opes, haud cæcæ, sed
acutum cernètes. Hic ordo vortorum olim

popularibus etiam cantilenis celebraba-
tur, teste Platone in Gorgia. Fertur inter
Græcas sententias huiusmodi senarius:
Ὀὐκ ἔδ' ὑγείας κρείττον ἐδ' ἐν βίῳ. id est,
Quam bene valere, melius in vita nihil.

Item alter huic, similis:
ὑγίεια καὶ νῆς ἐδιδωτὶ τῶν βίῳ δ' ὄφ. id est,
Recte valere & sapere, duo vitæ bona.

Quo spectat etiam illud Iuuenalis:
-Vt sit mens sana in corpore sano:

Et Horatius:
-Valeat possessor oportet.

Aristo Sicyonius pæana scripsit in lau-
dem sanitatis, vt refert Athenæus libro
quinto decimo:

ὑγίεια παρὰ βίβαν μακάρων
μετ' ἄσιν ναίωμι τὸ λεπτόμυρον βιοῦτός,
σὺ δέ μοι παρ' ὄφρων σωώκοσ εἶης. id est,

Sanitas antiquissima dearum, Tecū vi-
uat quod reliquum est vitæ, Tu vero mihi
propitia conuictrix esto. Ac μοκ: μετὰ σέο
μάχευρα ὑγίεια, τέθνηκε πάντων, καὶ λάμπει χη-
ρίτων ἔαρ, Σέθεν δὲ χωρὶς ἔτις δὲ δ' αἰμων, id est,
Tecum diua sanitas florent omnia, ac reni-
det gratiarum ver. Absque te vero nemo
felix. Aristoteles libro Rhetoricorum se-
cundo, exemplū sententiæ, quæ non egeat
epilogo, hoc est addita ratione, quod sic
omnibus persuasum fit, refert: Ἀνδρὶ δὲ ὑ-
γιαίνειν ἄριστον ὡς γέ μοι δοκεῖ, id est, homini
bene valere optimum est, vt mihi quidem
videtur esse senarius, sed corruptus. Aristo-
teles Moralium ad Eudemium libro secun-
do, narrat aliquem in vestibulo tépli, quod
est in Delo Apollinis, hanc scripsisse senten-
tiam: Eidem non adesse omnia, bonitatē,
honestatem, ac iucunditatem: ac quod iu-
stissimum esset, fecisse honestissimum, opti-
mum autem bene valere, omnium vero iu-
cundissimum, potiri quod quis amat. Phi-
losofophus vero felicitatem cum sit optima
& pulcherrima, tamen eandem indicat esse
iucundissimam. Hæc enim diuidit vul-
gus, cum re vera sint coniunctissima. Lo-
cus erit prouerbio, quoties significabimus
aliud alio prius esse, & ijs, quæ potiora
sunt, maiorem curam deberi.

Fœnum esse. Ambrosia alendus.

FœNUM esse, & Ambrosia alendus.
Vtrumq; prouerbiali figura dixit M. Tull.
alterum in doctos, ac brutos homines, alte-
rum in egregios, vt intelligas illos pecudi-
bus, hos dijs æquandos. Nam fœno vicitat̄
boues.

boues. Ambrosia cibus est apud Home-
rum, deorum αἰ ἐν ἔοντων. Cicero libro de
Oratore secundo. Sic ego, Crasso audien-
te, primum loquar de facetijs, & docebo
sus, vt aiunt, oratorem eum, quem cum Ca-
tulus nuper audisset, fœnum alios aiebat
esse oportere. Rursum idem eodem libro:
Iocabatur, inquit, Catulus, præsertim cum
ita dicit ipse, vt ambrosia alendus esse vi-
deatur. Horatius, prælatus opiparasq; ce-
nas, Deum cenæ vocat:

Onoches, cenæq; Deum:

Nectar & Ambrosiam indicans. Nā hæc
illis tantum a poetis tribuuntur, si quan-
do domi cibum capiunt: alioqui si contingat
aliquo ad opimam victimam inuitari,
nidore carniū magis delectantur.

Spes alunt exules.

Αἱ ἐλπιδες βόσκουσι φυγάδας, id est, Spes pa-
scunt exules. Vbi quis excessit a pristina
fortuna semper id agit vt restituat̄. Ab
humano sumptum ingenio, quo fieri vide-
mus, vt nullus ita sit exul, quin & velit, &
speret futuram, vt aliquando postliminio
redeat in patriam. Eodem animo se fuisse
restatur Quidius apud Tomitanos exulās.
Ne Iudæos quidem hodie spes destituit.
Euripides prouerbialem sententiam fuisse
significat, Citatur autem a Plutarcho, li-
bello quem De exilio conscripsit:

Αἱ δ' ἐλπιδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος,
Καλῶς βλέπουν γ' ὄμμασιν, μέλλουσι δὲ. id est,
Spes exules alunt, vt habet adagium,
Oculisq; spectant blandulis, cessant ta-
men.

Ἰππομανεῖν.

Ἰππομανεῖν, dicebantur prouerbiali con-
iutio feminae virosæ ac libidine præter mo-
dum frurientes. Aristoteles lib. De anima-
libus sexto. αἰ μὲν ἐν αἰ ἵπποι βήλειαι ἵπποπα-
νεῖσιν. δὲ ἐν κτὶ ἐπὶ τῷ βλασφημῶν τὸ ὄνομα
αὐτὸν ἐπιφέρεισιν, ἀπὸ μόνου τῶν ζῴων τῷ ἐπὶ
τὸν ἀκολάσων περὶ τὸ ἀφοροῦσιν ἔδειται, id est,
Igitur equæ furiunt in equos. Vnde ab vno
animante ductum est vocabulum, quod in
mulieres conuicio dicitur, circa Venerem
intemperantes.

Ouium mores.

Προβάτων ἦθος, id est, Ouium mores. In
stupidos ac stolidos iaci solitum. Aristopha-
nes in Pluto:

Ἄλλα παραβατικὸν εἶναι λέγεις. id est,
Mihi immo vitam prædicas quicquid.

Aristoteles libro De natura animalium
nono, quamobrem ita prouerbio dici con-
sueuerit, indicat: διδοσθαι κατὰ τε δειλίαν
καὶ παραδότην, καὶ ἀνδρείαν καὶ ἡμερότητα, καὶ
νῆν τε καὶ ἀνοιαν. τότε γὰρ τὸν παραβάτων ἦθος,
ὡς περ λέγεται, εὐήθες καὶ ἀνόητον. πάντων
γὰρ τὸν τετράποδων κάκιστον ἐστὶ. ἔρπει εἰς τὰς
ἐρημίας πρὸς ἐδ' ἐν. καὶ πολλὰ κίους χειμῶνος ὄν-
τος ἐξέρχεται ἐνδοθεν, καὶ ὅταν ὑπὸ τῷ νιφθετῆ
ληθῶσιν, ἀν μὴ κινήσῃ ὁ ποιμνὺς, ἐκ ἐθέλων ἀ-
πιέναι, ἀλλ' ἀπόληται καταλειπόμενα, ἐάν
μὴ ἀβρνας κομισῶσιν οἱ ποιμένες, τότε δὲ ἀπο-
λεθῶσιν, id est, Differant autem & timidi-
tate, mansuetudineq; & ferocia placidi-
tateq;, intelligentia ac stoliditate. Nam &
ouium ingenium quemadmodum aiunt,
simplex ac stultum. Siquidem est omnium
quadrupedum inertissimum. Proreperit in
deserta, nulla de causa, ac sæpenumero hy-
bernis mensibus foras & septis digreditur.
Cumq; a nauibus occupatum fuerit, ni pas-
tor compulerit, discedere non vult, sed re-
lictum cessansq; perit, nisi pastores mares
adduxerit. Nam ita demum consequuntur.
Proinde Aristophanes taxans vecor-
diam populi Atheniensis, oues illos vocat
in Vespis:

Ἐκκλησιάζειν πρόβατα συγκαθήμενα, id est,
In concione pecus ouillum confidet.

Nec hoc prætereūdum loco, quod Dio-
genes Cynicus opulentum quemdam, cete-
rum indoctum, παραβάτων χρυσόμαλον, id est,
Quem aureo vellere dixit. Et Plautus in
Bacchidibus, Quis has huc oues adegit? in
senes stultos. Huc respiciēs Origenes enar-
rans Leuiticum, ouis immolationem in te-
pretatur affectum stultorum & irrationali-
bilibum correctionem.

Muris interitus.

Κατὰ μῦθος ὄλεθρον, id est, Iuxta muris inte-
ritum. Ælianus lib. De naturis animalium
12. capite 10. tradit murem minime viua-
cem esse, sed sua sponte defluentibus inte-
stinis ocyus emori, atq; hinc natum prouer-
bium, κατὰ μῦθος ὄλεθρον, id est, Iuxta muris
interitum. Addit hoc vsum Menandrum
in Ithade. Quadrare videtur in homines
imbecilla valetudine, aut in μικροβίους, id est,
Brenis æui, quos μυμυθηδῆνιους appellat Ho-
merus. Aut in eos qui paullatim extabe-
scunt. Verisimile est enim, mures sic emo-
ri

ri quemadmodum nascuntur in Ægypto : vt aliqua pars sit viuus mus, altera nihil nisi limus.

Ante lentem augere ollam.

Πρὸ τῆς φακῆς ἀυξάνειν τὴν λοιπὰν, id est, Ante lentem augere ollam. Prouerbiali figura dictum, pro eo quod est, spes ingentes in animo concipere priusquam res ipsa teneatur, Aut polliceri quod ipse non dum habeat, aut præpropere sibi placere, quasi iam possideat ea quæ procul etiã dum absunt vt teneantur. Veluti si quis vitæ strepitum augeat spe magistratus, quem incertum est an sit impetraturus. Citatur adagium ex Cratete apud Athenæum : μή πορὸ φακῆς λοιπὰ δ' ἀυξάνεις εἰς αὐτὴν ἄμμες βέλῃς, id est, Ne ante lenticulam augens ollam, aut patinam, in seditione nos mittas. Citatur & à Plutarcho commentario De præceptis bonæ valetudinis, eiusdem Crateris nomine, his quidem verbis : ὁ μὲν γὰρ κρᾶτης διαίτησιν καὶ πολυτέλειαν οὐκ αἰσθάνεται, ἀλλὰ τὰς εἰσόδους καὶ τυραννίδας ἐμυθεύεται τὰς πόλεις, μετὰ παιδῶν παρρησίαν, μή πορὸ φακῆς λοιπὰ δ' ἀυξάνεις εἰς αὐτὴν ἄμμες βέλῃς. Αὐτὸς δὲ τις εἰαυτῷ παρεκκελεύεται, μή πορὸ φακῆς λοιπὰ δ' ἀυξάνει, μή δ' ἐπὶ πάντως ὑπερβαίνειν τὴν καρδία μίδα καὶ τὴν ἐλαίαν, ἐπὶ τὸν θρίον καὶ τὸν ἰχθυὶν εἰς εἶσιν ἐκ πλισημονίης τὸ σῶμα καὶ τοραχὸς ἐμβάλλειν καὶ διαβρῆσθαι. id est, Crates igitur cum existimaret in ciuitatibus seditiones ac tyrannides potissimum e delicijs ac luxu nasci, per iocum admonuit, ne præ lenticula semper augens patinam, in seditionem nos conijcias. Sed seipsum adhortetur quisque, ne semper præ lente augens patinam, neve modis omnibus, præterito nasturtio & olea, ad farcimen & piscem desciscens, ex repletione corpori seditionem concitet, ac tumulentum & diarrhæeas, Crates eo detorsit dictum, vt apparet, poetæ cuiuspiam, vt pertineat ad homines impendio sumptuosos. Alludit autem ad morem plebis, quæ solita sit excitare seditiones, si conspiciat optimates sibi præponi, Nam lopade adponebantur cibi lautiores, id quod licet colligere ex Luciani Saturnalibus. Lens legumen est vilissimum ac plebeium.

Pudebat recusare, & non audebant suscipere.

M. TULLIUS in Epistolis ad Atticum

versum hunc Homericum, ceu prouerbialem non semel vsurpauit:

Αἰδέσθην μὲν ἀνήνασαι, δέϊσαν δ' ὑποδέχθαι, id est,

Detrectare pudor, formido subire vetabat.

Quo licebit vti, quoties incidit eiusmodi negotium, vt aliud suadeat honestas, aliud vtilitas: & decorosum sit non suscipere prouinciam, rursus periculosum suscipere. Potest accommodari etiam ad illos, qui rogati neque negare audent ob pudorem, neq; præstare tamen volunt quod rogantur, ob diuersum animi vitium. Est autem hic versus apud Homerum Iliados H. Vbi Hector quemlibet e Græcorum ducibus ad singulari certamine prouocat, & reliquis omnibus cantantibus surgit Menelaus:

Ὅς ἔραθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀλλήλῳ ἐγένετο σιωπῆ.

Αἰδέσθην μὲν ἀνήνασαι, δέϊσαν δ' ὑποδέχθαι, id est,

Sic ait, interea tenuere silentia cuncti, Detrectare pudor, formido subire vetabat.

Sphæram inter sese reddere.

PLUTARCHVS in libello De cognoscendo profectu: μάστιγα δὲ εἰ τὸ φιλόνομον καὶ δύσερὶ περὶ τὰς ζητήσεις ὑφεῖται καὶ πεπαισμηθεὶς τὸς λόγους ἀσπερ μάντιας καὶ σφαίρας ἐπιδύμενοι πρὸς ἀλλήλους, τῷ λατοῦσαι καὶ καταβαλεῖν μάλλον, ἢ τῷ μαθεῖν καὶ διδάξαι χαίροντες, id est, Maxime si quaestionum ambitio contentioq; remittitur, sicq; desinimus argumeta, ceu lora sphærasq; sic vicissim inter nos reddere, vt magis gaudeamus ferire, aut deijcere, quã discere aut docere. Est apud Plat. in Euthydemo: ὁ δὲ Διονυσόδωρος ὄσπερ σφαίραν ἐκδέχεται τὸν λόγον, πάντων ἐσόχ' ἔστω τῷ μερακίῳ, id est, Dionysodorus tanquam sphæram exceptum sermonē rursus iaculabatur in adolescentem. Meminit de lusu genere Iulius Pollux, lib. De rerum vocabulis p. Seneca quod Græci de sphæra tradunt, ad pilæ lulum refert, ostendens eam commoditatem requiri inter dantem beneficium & accipientem, quæ est inter mittentem pilam & excipientem. Volo, inquit, Chryssippi nostri vti similitudine de pilæ lusu, quã cadere nõ est dubium, aut mittentis studio aut accipientis. Tunc cursum suū seruat, vbi inter manus vtriusque apte

apte ab vtroque & iactata & excepta versatur. Necessè est autem luter bonus, aliter illam collusori longo, aliter breui mittat. Eadem beneficij ratio est, nisi vtrique personæ dantis & accipientis aptatur, nec ab hoc exhibit, nec ad illum perueniet vt debet. Si cum exercitato & docto negotium est, audacius pilam mittemus: vicumque enim venit, manus illam expedita & agilis repercutiet. Si cum tyrone & indocto, non tam rigide nec tam excusse, sed lægidius, & in ipsam dirigentis manum remisit occuremus. Idem faciendum est in beneficij &c. In eodem libro aliquanto post: Sicut in lusu est aliquid, pilam scite ac diligenter excipere, sed non dicitur bonus luter, nisi qui apte & expedite remisit quam acceperat. Non dissimile est, quem hodie pilæ vocant, cuius meminit Horat.

Namq; pila lippis inimicum & ludere crudis.

Athenæus libro primo docet, sphæra lulum olim dictum: φαίνινδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιρῶν ὄντων, quæ verba quid sibi velint, non satis intelligimus, magis arbitramur dictum: ἀπὸ τῆ φαίνομαι, quod sphæra missa emittit. Ibidem citatur carmen Antiphanes:

Σφαίραν λαβὼν τῷ μὲν δι δὲς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔραθ' ἄμα, τὸν δ' ἐξέκρυσε, τὸν δ' ἀνέσθην πάλιν, Κλαγκηταῖσι φωναῖς. id est,

-Sumpta pila Gaudebat huic dedisse, at hunc fugit simul.

Excussit hunc, at erigebat alterum Tubæ in modum sonante voce.

Quadrabit adagium in eos, qui se vicissim disterijs incessunt. Confine, sicut opinamur, illi Persiano:

Cedimus, inq; vicem præbemus crura sagittis.

Iuxta Senecæ sententiam, quadrabit etiam in eos, qui sibi mutuo adstantur & colludunt in disputatione.

Animo ægrotanti medicus est oratio.

CELEBRATVR hic versus apud Grecos prouerbij vice, citaturq; à Plutarcho ad Apollonium:

Ψυχῆς νοσέσεως εἰσὶν ἰατρῶν λόγοι. id est,

Ægroto animo medicus est oratio.

-Sumptum apparet: ex Æschyli Prometheo:

Ὁ κ' ἐν προμηθεῖ τὸ το γινώσκεις, ὅτι Ὀρχῆς νοσέσεως εἰσὶν ἰατρῶν λόγοι. id est, Non hoc quidem te præterit Promethee, Morbo quod iræ medicus est oratio.

Et ira, iuxta Stoicos, nihil aliud est quã furor breuis. Huc alludit Horatius in epistolis.

Sunt Verba & voces, quibus hunc lenire dolorem

Possis, & magnam morbi depellere partē.

Ex opinione Stoicorum, cupiditates animi morbos appellat. His philosophia medetur pharmacis verborum, id est, moritis salubribus. Et apud Terentium arguit sese Menedemus, qui non vt decuit tractarit ægrotum animum adolescentis. Vt enim in corporum morbis pro ratione valetudinibus, alia atque alia adhibentur pharmaca, itidem in animi malis non eadem adhibenda est oratio. Sed interim blandius monendum, interim acrius iurgandum, nonnumquam dissimulandum, & imprudenti pharmacon admouendum: Feruntur in eandē sententiam & hi fenarij:

Λόγος γὰρ ἐστὶ φάρμακον λύπης μόνον, id est, Dolore enim medetur vna oratio. Et: Λόγος μὲ ἐπισπασ φαρμάκων σοφωτάτων, id est, Sermone flexisti optimo me pharmaco.

Et: Ὁ λόγος ἰατρὸς τῷ κατὰ ψυχῶν πάθει. id est, Animo laboranti medicus oratio est.

Iſocrates in oratione De pace, eleganter vsurpauit hanc sententiã: ὕμῶς δὲ χρεῖ, πρῶτον μὲν τὸ το γινώσκειν, ὅτι τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλὰ θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς ἐυρωταί. τὰς δὲ ψυχῆς τὰς νοσέσεως καὶ γρηῖσσις ποτηρῶν ἐπιθυμιῶν, ἐδὲν ἐστὶν ἄλλο φάρμακον, πολλὸν λόγος ὁ τοιμῶν τοῖς ἀμαρτανόμοις ἐπιπλήθειν. ἔπειθ' ὅτι καταγέλασθ' ἐστὶ τὰς μὲν νείυσεις καὶ τὰς τομὰς τὸν ἰατρῶν ὑπομένειν, ἵνα πολλῶν ἀληθῶν ἀπαλλαγώμεν, τὰς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἶδέναι σαφῶς, εἰ τοιαυτὴν ἔχουσιν τὴν δύναμιν, ἃς τ' ἀφελῆσαι τὸς ἀκούοντας. i. Vos autem illud in primis scire oportet, quod aduersus corporis morbos multa variaq; remedia à medicis reperta sunt, animis vero ægrotantibus, ac prauis cupiditatibus oppletis, non est aliud remedium, quã oratio, quæ non vereatur errantis increpare. Deinde deridiculum esse, cum medicorum vsuras ac seditiones perferamus, vt à grauioribus cruciatibus liberemur orationem reijcere priusquam liqueat an huiusmodi vim habeat,

vt utilitatem afferat audientibus . Verum vt amica, salubris, & in tempore adhibita oratio, remediū est efficax ac præsentaneū, ita sermo inimicus, aut pestilens, aut non in tempore dictus, letale venenum est .

Si quid mali, in Pyrrham .

Εἰ τι κακόν, εἰς Πύρρην . id est, Si quid mali, in Pyrrham, subaudiendum recidat, aut habeat, aut eiusmodi quippiam . Ad hunc modum malum, si quod timeretur, deprecabantur abominantes, & in hostium caput imprecantes . Vnde & illa figura Græcis pariter ac Latinis scriptoribus familiaris, hostibus nostris hoc eueniat . Ouidius :

Hostibus eueniant conuiuia talia nostris . Idem tertio De arte amandi : Hostibus eueniat tam fœli causa pudoris .

Idem libro tertio Pastorum :

Eueniat nostris hostibus ille color,

Idem libro secundo Elegiarum :

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili .

Hostibus eueniat vita seuera meis .

Idem libro tertio Elegiarum :

Eueniat nostris hostibus ille pudor .

Rursum Virgilius libro tertio, Georg .

Dij meliora pijs ; erroremq; hostibus illum .

Idem in quarto, Æn. de Mezentio :

-Dij capiti illius generiq; referuent .

- Propertius :

-Hostibus eueniat lenta puella meis .

Et Horatius in Odis :

Hostium vxores, pueriq; cæcos

Sentiant motus orientis austru .

Et Terentius in Heautontimorumenon,

in sene seipsum excruciante . Au. obsecro

te, illiuc inimicis fiet . Idem in Eunuchis :

Vtinã sic sint qui mihi male volunt . Originem

proverbij tradunt huiusmodi : Quondam

Pyrrhæos, quotquot erant finitimi,

gravi odio persequebantur : Vnde si quod

malum aliquando videretur impendere, id

abominantes, præcabantur, vt in Pyrrhæos

auerteretur dicentes : εἰς τιμὴν Πύρρα . id est,

In Pyrrhæorum regionem . Est aut Pyrrha,

Lesbi insule ciuitas auctore Stephano .

Est & altera inter Prienen & Miletum .

Nescimus an librarijs sit imputandum, quod

Plutarchus in Conuiuio sapientū pro Pyrrham

refert . Prienen . Verba Plutarchi sic

habent : καὶ ὁ θάλασσι γυλάσασαι, ἐστὶ κακὸν εἶπεν

καὶ οὐδὲ εἰς περιπέλει, διόλου σκεῖ γὰρ ὁ βίαιος, ὡς δὲ

λυσεν αὐτὸς τὸ πρῶτον . id est, Ac Thales rideas, siquid, inquit, mali rursus Prienen . Soluet enim Bias, quemadmodum soluit prius . Nobis videtur loci nomen data opera mutatum, quod Bias esset Prienæus, ita ioco Pyrrha mutata est in Prienen .

In tuum ipsius malum lunam deduces .

Ἐπὶ σαυτῷ τιμὴν σελοῦ καθελεῖς . i. Aduersus teipsum lunam detrahis . Malefica mulieres incantamentis quibusdam lunam in terram detrahere credebantur antiquitus . Vnde Virgilius :

Carmina vel cælo possunt deducere lunã,

Et Horatius in Odis :

Per atque liberos carminum valentium

Refixa cælo deuocare sydera .

Et rursus in Sermonibus :

-Lunamq; rubentem

Ne foret his testis, post magna latere sepulchra .

Item Iuuenalis :

Vna laboranti poterit succurrere lunæ,

Creditum est olim, huiusmodi sagas oculis ac pedibus priuari solere . Aglaonice

quæpiam, cum per Astrologiæ cognitionem defectus præsciret, iactabat se lunam

æ cælo detracturam in terram . Atque eius

iactantiæ pœnas dedit, de quo dicitur in

proverbio : Lunam detrahere, Prouerbiū

igitur hinc sumptum, dicebatur de ijs, qui

suis ipsorum artibus sibi malum accerferent .

Quod genus, si quis callidis rationibus effecisset, vt accerferet aliquis, deinde

eueniret vt ab eo, quem accerferendum

curasset, subuerteretur .

Coruus aquat .

Κόραξ ὕδραται . i. Coruus aquat . Dicitur solitum, vbi quis non citra negotium, citraq; ingenium consequeretur ea quæ cuperet . Aut vbi quis rem nouis ætatibus tentaret efficere . Ductum ab apologo de cortio cum sitiret, congestis lapillis aquã ex imfundo in summam vas oram euocante . Quod Plinius vt rem gestam memorat libro decimo cap. 44. sed probabilius videtur, vt adagium referatur ad eam fabulam, quam Factorum libro secundo narrat Ouidius ad hunc modum :

Forte Ioui Phœbus festū solenne parabat .

Non faciet longas fabula nostra moras .

I, mea dixit auis, ne quid pia sacra mo-

retur .

Et

Et tenuem viuus fontibus affert aquam, Coruus inauratū pedib. cratera recuruis Tollit, & aereum peruolat altus iter . Srabat adhuc ficus duris dēssima pomis, Tentat eam rostro, non erat apta legi, Immemor Imperij sedisse sub arbore fertur,

Dum fierent tarda dulcia poma mora . Iamq; satur, nigris longum capit vngibus hydrum .

Ad dominūq; redit, sistaq; verba refert . Hic mihi causa moræ . viuarum obsessor aquarum,

Hic tenuit fonteis, officiumq; meum . Addis ait culpæ mendacia Phœbus, & aues

Fatidicum verbis fallere velle deum ? At tibi dū lactens hærebit in arbore ficus, De nullo gelidæ fonte bibantur aque .

Meminit huius & Hyginus, & Ælianus De naturis animantium libro primo . Proinde prouerbium magis videtur conuenire in cessatorem .

Conuenerat Attabas & Numenius .

Συνηθον ἀπαβας τε καὶ νουμίου, id est, Coniunctus est suo Attabas Numenio .

Quidam legunt Attagas . Dicitur solitum quoties improbus aggregatur cum improbo . Diogenianus tradit hos insignem parfurum fuisse . Meminit huius Diogenes Laertius in vita Timonis Nicei . Nam hoc pro uerbio notabat eos, qui putabant intellectu attestante sensibus esse credendum, cū ipse nec rationi nec sensibus assentiendum putaret . Simillimum illi, quod alibi dictum est : Cum Bitho Bacchius .

Mali commatis .

Ποιηρὸς κόμματος, id est, mali commatis, dicebatur improbus, contemptus & reijcus quispiam . Sumpta metaphora à reprobatis nomismatis . Aristoph. in Pluto : Εομῶν εἶναι τὴν ποιηρὸν κόμματος . id est, Videtur esse non probati commatis .

In sycophantam dictum, iam ad pauperatatem famemq; redactum, posteaquã Plutus oculos receperat . Interpres ostendit, commam genus esse utilissimi nomismatis . Sonat autem perinde quasi dicas, male moneta . Rursum in eadem fabula :

-Γνώσεται . Ὅτ' ἐς' ἐκείνη τὴν ποιηρὸν κόμματος . id est, -Nouerit

Illius esse hunc improbi commatis . Apud eundem in Ranis : τὸ κακίον κόμματι . Idem in Concionatricibus :

Καὶ κακὸν γέμοι τὸ κόμμα ἐγένετ' ἐκείνο, i. At istud hercule comma mihi fuit malū .

Reddit causam, quod cum abisset in forum emprurus farinas, iamq; peram suppositum fuisset, præco clamauit, ne quis reciperet areos nummos, sed argento venderentur omnia . Ad hanc formam pertinent etiam illæ, ceu prouerbiales metaphoræ : κισθηλὸς ἀνθρώπος, & κισθηλῶν, pro eo quod est, imposturam facere, & κισθηλῆ, pro impostura, quæ voces reperiuntur cū alias frequentius, tum Platonis libro De legib. 11. si quis forte certius desiderabit testimoniū . Proinde qui moribus sunt improbatissimos, eos κισθηλῆς vocant, quasi dicas adulterinæ moneta . Appositius autem ad oris figuram, morum & indolis indicem referetur . Siquidem quemadmodum nūmus inspecta imagine dignoscitur illico, probatus ne sit adulterinus, itidem ex ipsa statim hominis forma deprehenditur ingenium, vel Euripide teste, cuius hæc sunt in Ione :

Γνῶν δ' ἂν ὡς τὰ πολλὰ γ' ἀνθρώπων περὶ, τὸ γῆμ' τις ἐπέφυκεν ἀγενής . id est, Plerumque species ipsa, simul aspexeris Hominē arguit, generosus sit, an secus .

Beneuolus trucidator .

Εὐνὸς σφάκτης . i. Beneuolus occisor . Conuenit in hos, qui cum summam afferant perniciem, tamen beneuolentiæ speciē admiscunt . Tractum aiunt ab Oreste, qui trucidata matre Clytæmnestra, parentale conuiuium velut in illius honorem exhibuit . Quidam & ad Antigonom Regē referunt, qui posteaquam Semelen è medio sustulisset, ossa tamen illius summo cum honore curauit ad matrem deportanda . Sunt quibus magis placet, vt adagiū ad Ptolemæum Philopatoris filium referatur : is matrem Berenicen in Palatio ipsius vinculis constrictam, Sosibio tradidit adseruandam, vbi illa non ferens eam filij contumeliam, sumpto veneno interijt . At ille perturbatus in somnijs, monumentum in medio vrbs extruxit, quod nunc sepulcrum appellatur . In hoc vna cū matre maiores omnes suos composuit, & inter hos Alexandrum Magnum . Nec hoc contentus officio vir pius, templum eidem constituit in Ægialis, cui nomen inditum, Berenices seruatricis . Hęc ferme

serme Zenodotus . Confine est illud, quod alibi recensimus : Intempestiua beneuolentia nihil à simulata differt. Ita Flaccus : Nil moror officium, quod me grauat .

Nec parum scite dixit Ennius apud Ciceronem lib. Offic.2.

Benefacta male locata , malefacta arbitrator .

Corytheo deformior .

Κορυθῆος εἶδε χθές εσπερος, id est, Corytheo deformior . Aiunt Corytheum quempiam fuisse hominem insignite stultum, ac vecor de, ad hoc forma infelicissima fœdissimaq; cui liberi item fuerint omnes patrem referentes : vnde vulgatis dictus est iocus in hominem bardum , ac perinde deformem . Refertur adagium à Zenodoto .

Contra torrentem niti .

CONTRA torrentem niti dicuntur, qui frustra certant cum ijs, quos vincere non queant . Sumptum à natantibus, qui solent secundo natate flumine, maxime si torrens fuerit . Quod si contra nitantur, nihil promouerint . Vsurpat hoc adagium Aurelius Augustinus in epistola quadã ad diuum Hieronymum . Et laudatur à Iuuenale Crispi prudentia, qui Domitiani violentiæ concesserit, & ingenio alioqui insaniabili obsecundarit .

Ille igitur nūquam direxit brachia contra Torrentem .

Item Ouidius :

Stultus ab obliquo qui cum discedere possit,

Pugnat in aduersas ire natator aquas .

Gregorius theologus ad Endoxium rhetorem : Τὸ δὲ μὴ βιάζεσθαι εἰς ποταμὸν καὶ ἢ παροίμια παιδεύει . id est, non esse cogendum fluminis impetum, docet etiam prouerbium .

Vsq̄ue ad aras amicus .

Μέχρι τῆς βωμῆς φίλος εἶμι . id est, Vsq̄ue ad aram sum amicus . Tamen non est huius instituti quælibet apophthegmata colligere, tamen hoc ita commode dictum, & specie vsq̄ue adeo prouerbiali, præterea sic à magnis celebratum auctoribus, vt merito videatur in hunc ordinem cooptandū . Respondens est autem à Pericle, quem cum amicus quispiam rogaret, vt in causa quadam sua gratia saluum deiceret : δὲ μὲ ἔφη

συμπράξην τοῖς φίλοις, ἀλλὰ μέχρι βωμῶν, id est, Oportet me commodare amicis, sed vsq̄ue ad aras, ita refert Gellius . Commodius refert Plutarchus in libello : περὶ δυσωπίας, μέχρι τῆς βωμῆς φίλος εἶμι . id est, Vsq̄ue ad aram sum amicus . Admonet prouerbium, nonnumquam, quo consulamus amicorum commodis, eorumq; voluntati morem geramus, fas videri paullulum a recto deflectere, verum eatenus, ne propter hominem amicum numinis reuerentiam violemus . Olim iurantes aram manu contingebant . Porro quatenus & quousque sit ab honesto deflectendum amici causa, copiose, docteq; disputat Aulus Gellius lib. noctium Atticarum 1. cap. 3.

Codali Chœnix .

Κοδάλη χοίνιξ, id est, Codali chœnix, siue demensum . De magnis mensuris dicebatur, auctore Suida . Neq; præterea quidquã super hac re mihi repertū est adhuc apud auctores . Coniectare licet, ortum à seruo quopiam edaci, cui chœnix fuerit altius capax, & hac arte fraudarit herum . In collectaneis quæ titulo Hesychij circumferuntur, repetimus Codalum piscem, aut eundem, aut certe adfinem Cestrèo, quem Gaza vertit Mugilem . Sed idem meminit alibi huius prouerbij κοδάλη χοίνιξ, subindicans fuisse quempiam ædilem qui maioribus mensuris solitus sit uti .

Concha dignus .

Κόγχης ἄξιός, id est, Concha dignus . Rem nullius precij concham dicunt Græci, quæ admodum Latini nauci, aut flocum . Vnde quod contemptissimum, nulliusq; rei significabant, id κόγχης ἄξιόν dicebant .

Conto nauiga .

Κοντῶ πλεῖν, id est, Conto nauigare, dicebantur, qui sic rebus vteretur, quemadmodum vti cõueniebat, aut qui vitæ genus suo accommodatum ingenio sequerentur . Neque enim contentus ad vllum alium vsum accommodatus, quàm ad nauigationem . Itidem non ad quamuis vitam quiuus idoneus est . Utaris licebit, si quem admonere voles, vt quaque re vtatur ad id in quod inuenta sit, vt quorsum seruas nūmos tuos, non in hoc natos vt spectentur, sed quo vitæ subsidio sint : conto nauigandum est . Refertur à Suida .

Cydi

Cydi pœnam debet .

Κύδι δίκην δέφειλε, id est, Cydi pœnam debet . κύδος prima producta, gloriam significat : eadem correpta, τὴν λοιδορίαν καὶ κακολογίαν, id est, Maledictum & conuictum . Vnde & verbum deduxere κύδιάζειν, pro eo quod est conuitari . Proinde cum quis ob rem friuolam veluti verbum aliquod temere dictum deferretur vexareturq; eum prouerbio dicebant : κύδι δίκην ἐκτετικίνα, καὶ κύδι δίκην δέφειλεν, hoc est, conuictij pœnam demensisse, & maledicti pœnam debere . Nam antiquitus multa dicebatur ijs, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent .

Cnips in loco .

Ορνίς ἐν χώρῃ, id est, Cnips in regione . Dictum in eos, qui subinde sedē murarēt, & aliunde alio demigrarent . Cui vitio sese obnoxium fuisse confitetur Horatius . Est autem ορνίς, siue κνίς, nam vtrunq; reperimus, uermiculus innascens materijs . Is eroso ligno, semper locum mutare nititur : Quidam efferunt prouerbium hoc modo, κνίς ἐν χώρῃ, id est, Cnips è regione, vt sub audias demigrat . Plin. lib. 16. c. 41. inter pestes materiarum teredinem commemorat, vermem grauissimo ad portionem capite, sic appellatum quod dentibus erodat, sed proprie uocari teredinem, quæ in mari materiam infestet . Addit huius generis Cerasten vocari, qui simul atq; tantum eroderit, ut circummagat sese, generat alium . Hæc an huic prouerbio cõgruant dubitamus, nam Græci tradunt κνίπα esse animalculum uolucere & ξυλοφύρον, non dissimile culici . Id si uerū est, non uidemus qui consistat, quod ab Aristotele proditum est, auem ξυλοφύτων, quem Latini, ni fallimur, picem Martium appellant, ob id rostro fodere arbores, ut κνίπας in ligno latentes euocet . Suidas ait à κνίπός, qui est genitius casus huius nominatiui κνίς, fingit nominatiuum κνίπός, eamq; uocem significare, parcum, tenuiq; uictu uiuentem, nimirum ad Cnipsis exemplum, qui lignorum arrosu paciscitur, cibo non admodū lauto . Proinde contentancum uidetur, adagium dici posse in sordidos, duro, parcoq; uictu utentes .

Cyclobori uox .

Κυκλοβόρου φωνή, id est, Cyclobori uox, De

clamosis & vehementer obstreperis dicebatur, aut quibus vox esset vitiosa raucaq̄ue, Cycloborus fluuius quidam Atticæ, non perpetuus, sed torrens, ingenti strepitu defluens, vnde ductum prouerbium . Aristophanes in Equitibus :

Ἀρπαξ, κειράκτης, κυκλοβόρου φωνῶν ἔχων . i. Clamofus, auidus, uoce Cyclobori obstreperus .

Thasium infundis .

Θάσιον ἐν ἔχεις, id est, Thasium miscuisti Dicitur solitum uidetur, ubi quis uinum non aqua, sed alio quopiam efficaciore uino dilueret . Nam Thasia uina laudatissima, quondam fuisse, testatur & Apuleius apologia prima, Olitori, iniquis, & cauponi merito concessum est, olus & uinum ex nobilitate soli commendare, uinum Thasium, olus Phlasiuum . Et Plin. cap. 7. naturalis historiæ . lib. 14. inter transmarina uina Thasium Chiumq̄ue in summa gloria fuisse scribit . Est autem Thasus insula iuxta Thraciam : vnde prouerbium, Thasus bonorum . In ea insula narrant fuisse Staphylum, quem deperierit Bacchus . Sumptum est ex Aristophanis Pluto, quo loco versus hic est :

Εἰ θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γενήθια . id est, Merito profecto, si Thasion infuderas .

Anus quædam queritur adolescentem amatorem pridem ita sibi solitum adulari, ut diceret illam suauissime olere . Ad id per iocum respondens Chremylus, negat esse mirum, si ita uisum fuit adolescenti, cum illi uinum Thasium odoratissimum proponere sit solita . Interpres addit ἐνέχεις dictum pro ἐκίρνας, id est, infundebas, pro miscebas .

Κλειτοριάζειν .

Κλειτοριάζειν uulgate conuictio dicebatur ij, qui puerorum amoribus oblectarentur, aut, ut ait Diogenianus, mulieres immodicè libidinosæ . Vnde natum sit prouerbium, non satis liquet, nisi quod Hesychius docet κλειτορίς Græcis sonare naturæ muliebris uicinam partem, unde receptum ut κλειτοριάζειν appellarent libidinosam contentationem, attestante & Suida .

Claudiana tonitrua .

FESTVS Põpeius innuere uidetur, Claudiana tonitrua in uulgi sermonem abijisse, scribens

scribens ideo vocata Claudiana tonitrua, quod Claudius Pulcher insituerit, vt ludis post scenam factis, lapidum coniectus ita fieret, vt veri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam antea leues admodum & paruos sonitus fieri solitos, cum clauis & lapides in labrum aeneum conijcerentur. Quadrabit adagium, si modo videbitur in adagionum gregem recipiendum, in homines immodicè clamorosos, & odiose obstreperos. Simillimum illi, quod alibi retulimus, δαδωνέων χαλλήων, id est, Dodonæum æs.

Claudi more tenere pilam.

M. TULLIUS aduersus Pisonem scribit in hunc modum: Græcus primum distinguere illa atque diuidere, quemadmodum dicerentur, iste claudus, quomodo aiunt, pilam retinere, quod acceperat testificari. Hactenus Cicero. Prouerbum congruit in eos, qui quidquid à præceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nulloq; iudicio tenere solent, ac sequi. Sumpta metaphora à claudis diffidentibus suis pedibus, & ob id pertinaciter columnis innitente. Nisi si cui magis referendum videtur ad lusum pilæ quam claudus ita demum accipit, si cõmode illi mittas. Alioqui pedibus tardus non potest vt cumque missam accipere. Seneca lib. De beneficijs 7. Quid si me remittere pilam manco iubeas? hoc est, dare beneficium illi, qui non sit idoneus ad accipiendũ. Plautus in Aulularia: Tum autè interdium, quasi claudus sutor domi sedet totos dies. Generatim conueniet in omnes, qui de alieno pendenti iudicio, alienaq; innituntur auctoritate, quemadmodum isti, quibus satis est dixisse: αὐτός ἐφη, id est, ipse ait.

Loripedem rectus derideat.

Et sane quàm elegans est, & plurimum habet figuræ prouerbialis illud apud Iuuenalem.

Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.

Quo conueniet vti, quoties aliquis id alijs opprobrat mali, cui sit ipse obnoxius, aut aliena castigat vitia, à quibus ipse non sit immunis, perinde quasi claudus claudis claudicationis vitium per contumeliã obijciat. Oportet eum quàm maxime vacare culpa, qui in alium paratus est dicere: &

stultissimum est, in alium iacere, quod in ipsum possit retorqueri.

Quis enim tulerit Gracchos de seditione querentes?

Si fur displiceat Verri, si homicida Mioni?

Celebratur illud Leonis Bizantij, cui cum maledicus quispiam approbasset vitium oculorum, ipse gibbo deformatus; Humanum, inquit, conuitium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes.

Clithenem video.

Κλειθένην ὄρω, id est, Clithenem video, Clithenes hic male audijt, & comicorum conuitijs laceratus est, quod parum vir haberetur, seseq; cultu indecoro velut in mulierem transfiguraret, Sardanapalum illum Assyrium imitatus. Aristophanes: ἐν θεσμορῖα ζῆσται, Ὁρᾶς σε αὐτὸν ἐμᾶδι, ἀλλὰ κλειθένην, id est, Te ipsum vides? non per Iouem, sed Clithenem.

Suidas refert, & ait conuenire in eos, qui leui, de rafaq; sunt cute. Nam hic mos Clitheni, barba de rafa semper esse, quo iuuenis etiam dum videretur. Effertur & ad hunc modum: κλειθένης ἀκρατῆς ἐρη, id est, Clithene intemperantior, de cinædo & delicias effeminato, contrarium illi: ζῶν ἔγρηρατῆς ἐρη, id est, Zenone temperatior.

Coturnissare.

Κιχλίζεν, prouerbio dieebantur, qui pinguibus coturnicibus, aut turdis vesceretur, aut qui riderent lasciuie parumq; decore. Proinde & κιχλίσμων, risum mollem & impudicum appellant. Quadrabit igitur vel in liguritores & cupidij addictos, vel in lasciuus ludentes. Sturni nihil non imitantur, & turdus à Plinio recèsetur inter aues, quæ sermonem humanum imitantur. Nam auctores vocem hanc varie transferunt.

Cilicium exitium.

Κιλίκιον ἐξέρχου, i. Cilicium exitiũ. De crudeli & immani dicebatur. Cilices enim ob piraticã quã exercebant, & assiduas hostiũ depredationes, infames erãt immanitatis & crudelitatis noie. Quapropter & Attici vicietas acerbiores, κιλίκιος appellabãt. Meminit præter alios Helychius. Similis formæ est, qd apud Iureconsultos legimus Isauricum pro crudeli immaniq; latrone. Cilicij

Cilicij Imperatores.

Κιλίκιοι στρατηγοί, id est, Cilicij duces. Dicebantur homines hirsuti, & pilis obfiti. Vnde & saga pilis contexta Cilicia vocantur. Auctor Diogenianus. Simpliciter autem κιλίκιοι dicebantur, robusti, sordidi & magni, vnde & κιλίκιζομαι dicuntur, qui prauis sunt moribus, & κιλίκιοι λόγοι barbarica suffragia, quod illi fortibus in galeam missis soleant decernere. Memoratur κιλίκιοι, qui cum essent serui, heris eiectis occuparunt regionem. κιλίκιον ἀγῶνα alias recensuimus.

Ciuitates Iudimus.

Πόλλες παίζομεν, id est, Ciuitates Iudimus. Lusus genus quoddam est, in quo calculus ludebatur olim, quos antiquitus πόλεις, i. vrbes vocabant. Neoterici χῶρας, hoc est, regiones appellare cœperunt. Vsurpauit adagium Cratinus in Fugitiuis. Hic nimirum locus est, ni fallimur, quem Iulius Polux citat libro de rerũ vocabulis 9. πανδορίδα πόλιν βασιλέος τῆς περὶ κάλακος, ὅδ' ἦν λέγομεν, καὶ καὶ πόλιν, ἢν παίζομεν, id est, Pandioniam ciuitatem regis, supra modũ adulatricis. Nosti quam dicimus, & canem & ciuitatem quam ludunt. Genus autem lusus describit his verbis: ἢ δὲ δια πολλῶν ψύπων παιδία, πλῆθιν ἐστὶ χῶρας ἐν γραμματῆς ἔχον διακειμένας. καὶ τὸ μὲν πλῆθιν καλεῖται πόλις, τῶν δὲ ψύπων ἐκάστη κύων. διηρημένον δὲ ἐστὶν τὸν ψύπων κατὰ τὰς χῶρας, ἢ τέχνη τῆς παιδίας ἐστὶ περίηλις τῶν δύο ψύπων ὁμοχρῶν, τὴν ἑτερόχρου ἀναρῆν. i. Qui vero complurium calculorum dicitur lulus, laterunculus est regiones in se continens, in lineis fitas. Et laterunculus quidem ipse ciuitas appellatur. Ceterum vnusquisq; calculus canis. Porro cum calculi sint duobus distincti coloribus, lusus hæc ars est, vt comprehensis duobus calculis vni coloribus, eũ qui diuersi coloris est, tollas è medio. Allusit ad hoc prouerbiũ Plato libro De Republica quarto: ἐκάστη γὰρ αὐτῶν πόλις εἶσι πεμπολλὰ, ἀλλ' ἢ πόλις, τὸ τῶν παύζοντων. i. Nam illarum vnaquæq; plurimæ sunt ciuitates, non ciuitas quemadmodum dicere solent ludentes. Refert Zenodorus, quamquam idè adagij sensum non indicat. Quare cuiq; quod vero proximũ videatur, coniectandum relinquatur quadraturum videtur, quoties suum quisq; commodum qua-

cunq; sectatur via, & emulo, competitoriq; modis omnibus tendit insidias. Ab hoc lusu manasse videtur, qui nunc vulgo scaccarius dicitur.

Cissamis couis.

Κισσαμῖς κῶος, id est, Cissamis Couis, Huc aiunt pecuarijs gregibus supra modum diuitem. Verum anguillam quot annis apparere solitam, quæ pulcherrimam omnium pecudem raperet. Et cum in somnis apparens hominem commonisset, vt sepeliret sese, & ille negligeret, euenit vt tum ipse tũ vniversum illius genus radicitus interiret. Hæc ferme Zenodorus. Et hoc quoq; prouerbiũ, Delium aliquem natatorem requirit. Apparet ad fine, quod alibi dictum est: Aderit Temestleus genius.

Carcini poemata.

Καρῖνος ποιήματα, id est, Carcini poemata. Dicebantur ea quæ viderentur obscurius & instar ænigmatis dicta. Carcinus poeta quispiam fuit, cuius & alias meminimus in hoc opere, in quem iocatur Aristophanes in comœdia, cui titulus: εἰρήνη.

Εὐδαιμονέστερος φαίνεται τῶν καρῖνων εὐβόλον, id est,

Qui visus est felicior vel Carcini strobilis.

Is finxit Orestem ab Ilio coactum, vt matricidiũ confiteretur, per ænigmata respondentem, auctore Suida qui testatur prouerbiũ à Menandro vsurpatum in falso Hercule. Stratonicus apud Athenæum lib. 8. cum audisset quendam imperite canentẽ, rogauit cuius esset cantio: cum is respondisset Carcini, πολλὸν γὰρ μάλλον ἐφη ἢ ἀνθρώπου. i. Multo sane magis, inquit, quam hominis. Nam καρῖνον Græcis & cancrũ animal signficat. Itaq; iocus ex ambiguo captatus est.

Carica victima.

Καρῖνον θύμα, i. Caricum sacrum. De macilentã hostia, minimeq; esculenta dicebatur. Hinc ductum, quod Caribus populis mos fuerit, canem immolare. Non inconcinne torquebitur ad cibum appositu, insipidũ, & quem nemo velit attingere. Solent sordidi quidam, data opera, cibos putres, & ingratos palato, suis apponere, partim qd minoris emantur, partim quo minus absumatur epularum in conuiuio. Hos eleganter quis dixerit: τὸ καρῖνον θύμα παρατίθει. id est, Caricum sacrum apponere.

Callicyrijs plures.

Καλλικυρίων πλέεις. id est, Plures Callicyrijs. De maxima quidem illa, sed fordida hominum turba dicebatur. Callicyrij dicebantur exulum ferui, qui Syraculis agriculturalionem exercebant, auctore Timæo. Quoniam autem ingens erat id genus hominum multitudo, pro uerbio receptum est, ut si quos admodum numerosos significare uellent, καλλικυρίους appellarent. Aristoteles in Republica Syracusanorum, ostendit eam feruorum turbam ex omnigenis populis in unum confluisse, Erant autem eodem loco Callicyrij apud Lacedæmonios captiui, apud Thessalos penestæ, qui uocantur apud Cretenses Elarotæ, apud Ægyptios Hebræi. Solitum est adagium hoc potissimum usurpari, si quando significabant metuendam multitudinem, quæ numero freta, nonnunquam opprimit dominos. Nam & hi ferui plures erant dominis, quam obrem etiam expulerunt illos. Hæc ferme referuntur à Suida.

Cera tractabilior.

Κηρὲς ἀπλατέστερον. id est, Cera tractabilior. De uehementer docili dicebatur, aut de ingenio facili, tractabilique; & in quibus habitum sequaci. Horatius:

Cereus in uitium flecti, monitoribus asper.

Perfius quinta Satyra.

Artificemque; tuo ducit sub pollice uultu.

Rursum Horatius:

-Argilla quiduis imitabitur uida.

Est autem hoc ceræ peculiare, ut manibus contrectata mollescat. Et hinc uariarum rerum formæ solent effingi. Erat & picturæ genus è ceris coloratis quemadmodum è tessellis lapidum ac lignorum. Quamquam rudis ætas similior est argillæ quam ceræ: primo quidem fingi potest dum tenera est, uerum ubi duruit ingenium, non facile refingitur in aliam speciem, sed quemadmodum dixit Plato lib. de Repub. 4. κινδυνώθει γούνην τῆς παιδείας ὅπου ἀντιστήμιση, τοιαύτα καὶ τὰ ἐπιμόνα ἐνάει. id est, Periculū est, ne ad quæcumque se quis appulerit à pueritia, talia sint & quæ sequuntur.

Occlusionis ala.

Φόβη πτερὰν. id est, Interfectionis ala, de subito interitu dici solitum. Sumpta metaphorā ab alatis iaculis, quæ repente mor-

tem afferunt. Quamquam magis probat Zenodotus, ut accipiamus φόβη πτερὰν dictum περιφοράς κένδρος, id est, per circuitionem, pro morte, quasi fit & ipsa alata.

Celmis in ferro.

Κέλμης ἐν σιδήρῳ. id est, Celmis in ferro. Dicitur consuevit de ijs, qui præter modum suis fiderent uiribus, tamquam in ex pugnabiles inuictisque; ceteris. Celmis, ut scribit Zenodotus, unus fuit ex Idæis Dactylis, qui cum matrem deorum Rheam uolasset stupro, deinde à reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cudi solebat. Ait huius historia mentionem factam apud Sophoclem in Satyris. Enarrator Apollonij de Dactylis Idæis inter quos & Celmis, refert hos uersus auctore Phronide:

-Εὐθα γόντες
Ἰδᾶοι φόρυγες ἄνδρες ὁρέσασθαι, οἰκίε γαίον
Κέλμης, δαμναμένῳ τε μέγας καὶ ὑπέρβει
ἀκμων

Εὐπάλαιοι θεράποντες, ὁ εἶπες ἀδρησείης.
Οἱ πρότεροι τέχνων παλυμήτι, ἢ φασί σοιο
Εὐρον ἐν ἐρείσει νάπαις ἰσέντα σιδήρον,
Ες πύρ τ' ἰώεγκαν καὶ ἀρίπρεπτος ἔργον ἔδει-
ξαν. id est,

-Illic habitabant
Mōtiginæ Phryges Idæi gens arte celebris
Celmis, Dūnameneusque; ingens, Ἄμονοςque;
superbus

Montanæ docti cultores Adrasteæ.

A quibus ars Vulcania primis esse reperta

Dicitur, & nigrum numero in monte repertum

In uariis usus monstrarunt cadere ferrū,
Impositisque; igni miro splēdescere cultu.

Cestum habent Veneris.

Τὸν κοπίδιον κέσων habere dicuntur, qui nouis modis quemlibet in amore sui pelliciunt. Sumptū est autem ex Homericæ Iliados Ἐ quo loco Iuno concubitura cum suo Ioue, Venerem adit, atque ab ea cingulū gratiarū & amorum conciliatorē commodato petit. Hunc poeta describit ad hunc modū:
Ἡ, καὶ ἀπὸ σῆθεσφι ἐλύσατο κέσων ἱμάρινα
Ποικίλων. ἔνθα δ' ἐοῖθε κλήριμα πάντα τέ-
τυκτο.

Εὐθ' ἐνὶ μὲν φιλότιης. ἐν δ' ἴμερος, ἐν δ' ἄριστος
Πάρφασις, ἢ τ' ἔκλεψε νόον πύκα παρ φρονέον-
των.

Τὸν γὰρ οἱ ἐμκαλε χερσὶν, ἔπειτα τ' ἔρατ' ἐκπ-
ἐνόμαζε.

Tj

Ἰγὴ νῦν τὰ τὸν ἱμάρινα τὴν δ' ἐγκάθετο κόλπῳ,
Ποικίλων ὡ ἐνὶ πάντα, τὰ τ' ἄρχαται. ἔδ' ἐσε
φηνί

Ἀπρηκτὸν γενέσθαι, ὅτι φρεσὶ σῆσι μενονῶς. i.
Sic ait, & soluit pectore textile lorū
Picturatum, in quo lenimina cuncta fe-
rebant.

Huic inerat desiderium, huic amor, huic muliebris

Blandiuentia, quæ quidem & egregie sapientem

Furtiuus adiuta dolis fallitque; capitque;
Quod manibus simul imposuit, sic ore locuta est:

Hanc caepe nunc, sinuique tuo succingito zonam

Contextā uarie per quæ quæcūque; parabis Polliceor, nil tui frustra, tētaueris unquā.

Meminit huius & Theocritus in Adonidis epitaphio:

Σοὶ δ' ἄμα κέσος ἔλαλε. id est,
Tecum una & cestus perijt.

Est igitur cestus Veneris, cingulus efficaç ad illecebrata gratiarum & amorum, quod illa dicitur Martem sibi conciliari. Meminit huius & Martialis:

Collo nectæ puer meros amores,
Cestum de Veneris sinu calentem.

Idem alibi:
Sume Citheriaco medicatum nectare ceston,
Vsit amatorem balteus iste Iouem.

Rursum alibi:
A te Iuno petat ceston & ipsa Venus.

Duplex erit huius usus adagij, siue cum dicemus cuiusdam cestū esse Veneris, quod neminem non inflammat amore sui: siue cum dicemus iam opus esse Veneris cestu, aut ne illum quidem profuturū ei, cui per ætatem uirēs ac formas defluxerit, quique; iā ἐξαρτος esse factus uideatur. Nam florēs ἔρας suapte sponte suscitatur amores, senectus aut muneribus aut pharmacis sibi conciliet oportet, quamquam nec his rationibus efficere potest ut ametur.

Pontificalis cœna.

Οἱ τιμὰ cœna sumptuosas opiparasque; pontificales appellabant. Ad quod adlucens Horatius in Odis:

Absumet hæres Cecuba dignior
Seruata centum clauibus, & mero
Tinguet pauimentum superbum
Pontificum potiore cœnis.

Quo quidem in loco interpres admonet, prælutas cœnas pro uerbio pontificales appellari solitas. Macrobius lib. Saturnalium tertio uetustissimam quandam pontificis cœnam describit, summo apparatu, & omnigenis lauticijs affatim instructum. Plautus in Menæchmis consimili figura Cereales cœnas dixit. Cereales inquit, cœnas dat, ita mensam extruxit. Tantas patinarias struces concinnat. Standum est in lecto, si quid de summo petas. Legimus & adipales cœnas, & adiposas, & adijciales. Terentius in Phormione, dubiam cœnam dixit, pro lauta, copiosa que;

Cœpas edere, aut olfacere.

Κρόμμυα ἐδίειν. id est, Cœpas edere, dicebantur ioco pro uerbiali, qui lacrimari uiderentur. Natum à Biantis apophthegmate. Is enim Alyattæ regi sibi per nuncium missum denunciante, ut quam primum ad se ueniret, respondit ad hunc modum: ἐγὼ ἀλυττῆ κελύω κρομμύα ἐδίειν. id est, Ego iubeo Alyattiam cœpas edere, hoc est, κλαίειν καὶ οἰμώζεσθαι, id est, Flere & euolare. Quibus uerbis extremum regis contemptum indicabat. Ductum est hinc pro uerbium, quod cœparum odor, ut est acris, consueuerit lacrymas oculis excutere. Aristophanes, κρομμύων δ' ἀρ' ἐκ ἔδη, innuens illum uel citra cœpas steturum. Quoniam autem idem efficit sinapi, nihil uetat & hinc pro uerbium ducere. Columella in carmine:

Seque; laceffenti steturum factura sinapis.

Mox & cœpæ meminit:
Atque; oleris pulli radix, lacrimofosque; cœpa.

Simili figura neque; diuersa sententia dicti sunt κρομμύων ὁ σφοδρὸς οἶστος, id est, Cœpas odorari qui sterēt. Aristophanes in Ranis: Τὶ δὴ τὰ κλαίεις, κρομμύων ὁ σφοδρὸς οἶστος. Qui quæso lacrymas? Cœpe odoror scilicet.

Hæc ferme Suidas. At Plinius li. 20. ca. 5. tradidit eas & delacrymationi, & caliginis oculorum mederi. Nec hoc pugnat cum his quæ diximus, si quidem educendo purgāt. Xenophon in Symposio dixit κρομμύων ὄζειν. i. olere cœpe, quod in sordidos & illotos congruit. Huic ad fine est, σποροδίζειν, pro molestia adficere, siue ad lacrymas adigere: Aristophanes in Equitibus sub persona populi Atheniensis: φάσκων φιλέην με ἐσποροδίζεις. id est, ais te diligere me, allia

sti me. Quamquam ea vox : εσκαρδιστας, id est, alliaſti, à Comico rifuſ gratia conſiſta eſt.

Scarabeo nigrior.

Κανθάρη μελάντερος. i. Scarabeo nigrior. In fœdos & vehementer atros, ac fulcoſ. Nam ſcarabeus animal inſigni & fœdo nigrore eſt, de quo inferius plura dicentur.

Calcidiffare.

Χαλκιδίζειν καὶ χαλκιδέσθαι, dicebântur, qui rapaciores, & plus ſatis ad rem attentî viderentur. Calcidéſes in inſula Eubœa populi, comœdię veteris cœuirijs notati ſunt, quod auariores eſſent. Helychius indicat eam gentem male audiſſe ob fœdos pueroꝝ, amores, & hinc natum prouerbij conuitium in ſimili morbo obnoxioſ.

Phicidiffare.

Φικιδίζειν. i. Phicidiffare, dicebantur vulgo, puerorum obſcœnis amoribus dediti. Quidam malunt ad eos referre, qui littera r immo dicẽ & ad faſtidium vſq; conſueuerint vti. Si quidem ea gens litteram σ ſolita eſt in ρ commutare. Quo quidem vitio notantur & Eretrienſes, atteſtante prouerbio, ἐρετριέων ρ. id eſt, Eretrienſium rho. Hodie iocus eſt vulgi in Piccardos : cũ Lutecianæ ſcœminæ ob linguæ delicias, ρ veriant in σ. Maſſa ſonantes pro Maria.

Cantharo aſtutior.

Κανθάρη σοφώτερος. id eſt, Cantharo aſtutior, aut callidior. Zenodotus ait, Athenis cauponem fuiſſe quempiam, nomine Cantharum, quem ob maleſticia & impoſturas ac proditiones, capitis affecerint ſupplicio, proinde vulgò receptum, vt in verſutos ac impoſtores diceretur. At vero propius videtur, ſi referatur ad animâtiſ naturam, & ad apologum Æſopicum, quo narratur, quemadmodum ſcarabeus tâto aquila inferior viribus, tamen ingenio ſuperauit auium omniũ reginam.

Canis tamquam Delum nauigans.

Αδεις ὡς περ εἰς δῆλον πλέων. id eſt, Canis tamquam in Delum nauigans. In ſupinũ, otioſum, ſecurum, ac voluptariam agentem vitam dicebatur. Nam Athenis facilis, ac tuta in Delum nauigatio. Vnde fiebat, vt qui illuc ſoluerent, inter nauigan-

dum ſecuri, nihilq; periculi metuentes canerent. Mos autem erat Athenienſibus, vt quotanniſ nauium ſolemni adparatu religionis cauſſa, Delum mitterent, id quod indicat Plato in Critone. Vnde conſentaneum eſt, qui hac veſtabantur, hymnoſ quodſdam in Apolliniſ laudem ſolitoſ decantare.

Caunius amor.

Καυνίος ἔρως. i. Caunius amor. De fœdo amore dicebatur, aut vbi quis ea deſideraret, quæ neque faſ eſſet concupiſcere, neq; liceret aſſequi. Bibliſ Caunum fratrem impotenter adamauit, à quo cum eſſet repulſa, ſibi met necem conſciuit. Ouidiuſ:

Bibliſ in exemplo eſt, vt ament conceſſa puellæ.

Adagium refertur à Diogeniano, præterea ab Euſtathio in Dionyſium.

Scarabei vmbra.

Κανθάρη σκια. id eſt, Scarabei vmbra. Dictum eſt de inani metu, quod hoc inſectũ ſub noctem repente aduolâſ horribili bõbo, nonnunquam terrere ſoleat parum attentum. Recenſetur à Diogeniano.

Papyri fructus non poſtulat magnam ſpicam.

Βύβλη δὲ καρπὸς ἐν αἰτέι μέγαν ἑδάχων. i. Bybluſ vivens haud poſtulat ſpicam granem.

Eiãmiſ Græcuſ ſenariuſ vitiatuſ eſt in αἰτέι. Apud Æſchylum in Supplicibuſ ita legitur:

Βύβλη δὲ καρπὸς ἐκρατῆϊ ἑδάχων μέγαν. i. Fructuſ papyri haud ſuſtinet ſpicam granem.

Dici ſolitum de ijs, qui ſiſ ipſoꝝ boniſ frui nõ poſſent, propterea quod Bybluſ ob culmoſ inualidoſ, ſpicam graniſ onuſſa ferre non poteſt. Proinde prodit quidẽ ſpicæ, ſed inaneſ. Bybluſ autem iſciſ ſpecieſ, quam Latini papyrum appellant. Apparet in Græco carmine αἰτέι, de prauatũ pro κρατέι, quod indicat vel ipſa metri ratio.

Budoro more.

Βυδῶρον νόμος. Aut vt alibi reperimus, Βυδῶρον νόμος. i. Budoroꝝ more, ſeu lege, Suidas ac Zenodotus interpretãtur de ijs, qui digni ſint, vt bouiſ ritu excoriẽtur. Diogenianuſ exponit de admirandis. Βυδῶρον, auctore

ctore Stephano, promontorium eſt oppoſitum Salamini. Βυδέεια Magnetiæ ciuitaſ, quam Homeruſ Βυδέιον appellauit. Βυδῶνοι populi ſunt Scythiæ, ſic appellati, quod à bubuſ vehantur, vt pote ἀμυξέβητοι. Plauſtriſ ædiũ vice vtẽtes: Vnde videtur bifariam adluſum ad etymologiã πρὸς τὸ βυδῆν, καὶ τὸ βυδῆν δέναι. i. Ad Boum excoriationem, & boum donationem. Strabo libro 10. commoſtrat Eubeiæ flumen Budorum. Idem indicat montem Salaminiſ proſpectantem in Atticam. Rurſuſ Pliniuſ lib. 4. cap. 12. inter Gelonoſ & Agathyꝛfoſ reſert Budinoſ. Ceterum quid hæc ad prouerbium faciant non videmus. Helychiuſ indicat Βυδῶρον eſſe μωχλὸν quod boueſ excoriantur. Locus erit prouerbio, ſi quiſ dicat cũ improbo nõ argumẽtiſ, aut legibuſ, ſed Βυδῶρον νόμῳ, agendum, quemadmodum apud Terentiuſ audit Sanio. Nam ſi moleſtuſ pergiſ eſſe, iam intro arripere, atq; ibi vſq; ad necem operiere lorit.

Bœotica auris.

Βοιώτειον ἔσ. id eſt, Auris Bœotica. In pingui iudicio hominem quadrat. Bœotoꝝ ſtoliditaſ compluribuſ prouerbijs locum fecit. Simillimum illi: Auris Bataua. Diogenianuſ meminit adagij. Sunt qui ſcribant, olim Anaxagoraſ recitantem apud Thebanoſ librum Thebaidoſ, cum vidiffet attentum neminem, claſſo codice dixiffet: εἰδὸτος καλέει δὲ βωιωτοί, βῶν γὰρ ὄτα ἔχεται. id eſt, Iure vocamini Bœoti, qui quidem aures habeatiſ boum: videlicet ad ludendũ ad etymologiã nominis. βῶν enim boueſ, & ὄτα aures, atque ex hiſ Bœotoꝝ nomen videtur compoſitum. Quin Homeruſ Iliad. 5. Bœotoꝝ gẽtem pinguem appellat:

- Πῶρ δὲ οἱ ἄλλοι
Νύκον βωιωτοὶ μάλα πίνονα δῆμον ἔχοντες. i. Sed rura tenebant Proxima Bœoti, quorum craſſiſſima genit eſt.

Notauit & Horatiuſ Bœotoꝝ tarditatem in epiftola ad Octauium Auguſtum:

- Quod ſi Iudiciũ ſubtile videndiſ artibuſ illud Ad libroſ, & ad hæc muſarũ dona vocareſ, Bœotoꝝ in craſſo iurareſ acie natum.

Quo loco demiramur, neminem interpretum quẽſiſſe quid ſibi velit, quo Hora-

tiuſ pinguitudinẽ ingeniũ Bœotiſ tribuit, velut ei genti peculiarem, cum apud Latinoſ auctoreſ nullum ſit huiuſ rei teſtimonium. Cognatum huic eſt, quod alibi commemorauimus, Bœotica cantio, quæ ruſtica parumq; modulata poteſt intelligi, vt craſſiſ auribuſ craſſa conueniat harmonia. Quamquam Euſtathiuſ in Iliad. 5. de cantione nonnihil variantem narrat hiftoria. Sunt, inquit, qui putent Bœotiam dictã à boue. Nam cum Europa Phœnicis filia à Ioue rapta eſſet à Sidone, Cadmuſ rapte frater à patre miſſuſ eſt ad inueſtigandum ſoroꝝrem. Eam vbi nuſquam inuenit, proſectuſ eſt Delphoſ conſulturuſ oraculuſ. Deuſ reſpondit, ne ſollicituſ aut curioſuſ eſſet de Europa, ſed ſequeretur duccẽ bouem, ibiq; conderet ciuitatem, vbi cunq; boueſ defatigataſ procumberet. Hoc reſponſo accepto per Phœcenſium regionem fecit iter. Dein cum incidiffet in vaccam iuxta Pelagoniſ paſcuã, hanc euntẽ ſcutuſ eſt. Ea cũ vniuẽſam Bœotiam peragrãſſet, feſſa procubuit, quo loco nunc eſt Thebanorũ ciuitaſ. Cadmuſ cum eam iuuecam vellet immolare Palladi, miſit aliquot è ſiſ comitibuſ qui è fonte Aretiade haurirent aquam ad ſacrificiũ. At draco eiꝛ fontis cuſtoſ, quem Martiſ ſacrum eſſe credituſ eſt, nam & fontuſ ipſe à Marte nomen habet, excituſ ſtrepituſ complureſ ex hiſ qui miſſi fuerant conſecit. Quod indigne ferent Cadmuſ draconem interfecit, & ad monituſ Palladiſ interfectiſ dentes ſeuit, unde extiterunt illiſ terrigenę fratres. Eam ob rem indignatuſ Marſ, cum pararet Cadmũ interficere, vetituſ eſt à Ioue, qui Cadmo in matrimoniuſ dedit Harmoniam, Martiſ ac Veneriſ filiam, hæc lege vt priuſquam ſponſam attingeret, ſeruiet apud illam ſeruitutẽ annuã. Tum ut nuptiſ epithalamium canerent Muſæ, ac deoꝝ quifq; nuptiale munuſ daret Harmoniæ. Hæc Euſtathiuſ. Equidem arbitramur hanc fuiſſe primam originẽ adagii, vtcunq; poſtea detoꝝrum eſt ad alioſ vſuſ. Coſtat autẽ Thebanoſ olim muſiceſ fuiſſe ſtudioſiſſimoſ. Argumento eſt illud quod refertur de Alcibiade, qui mirãtibꝛ quod negligenter muſiceſ ſtuduim, lyrã hoc lẽmate damnabat, quod hominiſ vocẽ imitaretur plectrũ, quod habitum forinamq; liberalem mutaret in illiberalem. Tibiam gemino reiecit argumento, & qđ ſic immu-

taret os hominis, vt vix à familiarissimis agnosceretur, & quod homini propriam adimeret vocem, loquendiq; facultatem eriperet. Mox adiecit, contenti igitur Thebani, qui loqui nesciunt.

Botrus oppositus botro maturescit.

Βότρου παρὸς βότρου πέποιηται. i. Botrus iuxta botrum maturescit. Huius prouerbii varius esse potest vsus. Vel vbi pares in negotio quopiam videri volunt aliqui, & tandem adferre momenti, vt nullus alteri debeat concedere. Vel cum significabimus mutuis officijs opus esse, vt sit simillimum illi, quod alibi retulimus, *χειρ χείρα κίπτει.* Vel si quando dicemus, talem quemq; eua dere, cum qualibus habet consuetudinem. Habet enim hoc assi duitas, vt vicinis vitia faciat communia. Quemadmodum testificatur fenarius ille quem enarrator Pindari citat ex Aristarcho:

Χαλκὸν παροικεῖς κἀν ἐνὶ σκιδέειν μάθης. id est, Claudio propinquus si vel vni vixeris, Disces & ipse claudus ingredi breui.

Hoc quamquam alio loco nobis citatum est, nimirum in adagio, Si iuxta claudum: tamen quoniam scripturam offendimus non nihil à priore diuersam, libuit per occasionem denuo referre. Translatum est adagium ab vuis, quæ mutuo oppositu maturitatem inter se vicissim & dant & accipiunt. Quo respicit illud Iuuenalis:

Vnaq; conspecta liuorem ducit ab vna. Adagium recenseatur à Suida.

Boues messis tempus expectantes.

Βῆς ἀμνητὸν ἐπιτηρῶντες, id est, Boues messem obseruantes. Dici solitum, vbi quis ingentium emolumentorum spe laborem fumeret. Quidam sic efferunt, *Βῆς εἰς ἀμνητὸν,* id est, Bos in messem. Subaudiendum respicit, aut eiusmodi quippiam. Inde ductum, quod boues messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quod inter trituram pascuntur interrim, & pabulum largius apponitur. Contra cum vere aut hyeme profcindit aruū, hoc molestior est arandi labor, quod nullo præsentis fructu leniatur.

Bos Homolottorum.

Βῆς ὁ μόλεπῶν, i. Bos Homolottorum, dicebatur in plurima distractus ac veluti distractus negotia. Poterit & ad rem referri, ut

si quis argumentum nimis minutatim diuidat, ita vt conscindere & concerpere magis, quam diuidere videatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos, dissecto in minimas partes boue, sedus iungere. Morem hunc Scythis fuisse testatur Lucianus in Toxaride.

Bos apud aceruum.

Βῆς ἐπὶ σωρῶ, id est, Bos in aceruo. De splendide ampliterq; vinentibus, quiq; in vberem rerum affluentia, prolixius faciunt sumptum. Aut quemadmodum ait Suidas de ijs, qui in media rerum copia constituti, non sinitur præsentibus bonis frui. Translatum arbitratur à bubus, trituram exercentibus, quibus quod os obligatum habeant, nam id faciunt quidam, non licet vesci tritico, quod exciunt, vt simile sit illi: Tantalus inter vandas sitiens. Simile quiddam refert Iulius Pollux lib. 7. de seruis in pistirino laborantibus, quibus machina rotunda circa ceruicem addebarur, ne manum ori liceret ad mouere. Id factum ne de uorarent farinam. Machinam appellant *πλευστικόν* sine *κερδοσκοπῶν,* quod arcere à deuorando. Quod bubus non faciebant Iudæi, hoc illi faciebant hominibus.

Aut oportet tragedias agere omnes, aut insanire.

Ἡ χρὴ τραγῳδεῖν πάντας ἢ μελαγχολῆν, i. Aut furere oportet, aut agere tragedias.

Dici solitum de ijs, qui semper quasi stupent frigentq; & nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porro tragediæ vehementissimis constant affectibus, ita vt tragedias agere, videatur esse quiddam insaniam simillimum. Proinde Lucianus in commentario, cui titulus: *πῶς δὲ τὴν ἰσορίαν συγγράσειν,* narrat Abderitis ex Euripidis tragedia recitante tragædo Archelao publicitus febrem obortam: eam septimo post die transisse in insaniam, ita vt omnes ingenti voce versus quosdam ex Archelai Andromeda pronunciarét. Quamquam Plato poetis omnibus sacrum quemdam tribuit furem. Et Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poemata, cum mente esset alienatus. Eodem spectat illud Horatianum:

Adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino.

Finitimum

Finitimum videtur illi, quod alio retulimus loco:

Ἡ δὲ χελώνης κρέα φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν.

Quem fenarius Athenæus citat ex Terpsione doctore Archistrati. Nos alio retulimus loco.

Aufer Mothonem à remo.

Ἀπαγε τὸν μάθωνα ἀπὸ νόπης, id est, Aufer mothonem à remo. Admonet adagium non obstrependum, nec obturbandum importunius ijs, qui rebus alioqui serijs sunt occupati, vel uti, si quis reip. curis sollicito, musicam afferat, aut de capite periclitanti, versus amatorius reciter. Mothon enim saltationis genus fœdæ, seruilis ac tumultuosæ. Lacedæmonij vernas, hoc est, seruos domi natos, *μάθωνας* appellat: aut eos qui ingenuorum filios instituunt, quos Athenienses vocant *ὁ κόπιβας.* Vnde & in viles ac sordidos homines conuinit esse cepit. Alij putant Mothonem hominem fuisse quempiam saltatorem & ebriosum. Sunt qui credant Atticos Mothones vocatos, quod hos domitos ad seruilia ministeria compulissent. Ad hunc modum Græci grammatici de Mothone nugantur. Iulius Pollux libro quarto, tradit Mothonem genus esse saltationis molestum ac nauticū. Atque hinc sane videtur ortum prouerbium, vt accipiamus *ἀπὸ νόπης,* pro eo, quod est, à remo profectum.

Aurum Colophonium.

Χρυσὸς ὁ κολοφώνιος id est: Aurum Colophonium. Zenodotus ostendit dici solitum de auro probatissimo, quod apud Colophonios aurum, optimum soleat fieri. Citatq; auctores Aristophanem in Cocalo, & Herodotum, qui spectatissimum aurum, & purum, vt veteres dicebant, *κολοφώνιον,* dixerint. Venustius fiet, si longius deflecteretur, velut ad mores vehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

Asini mortes.

Ὀνε θανάτους, id est: Asini mortes, subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrent absurda, ridiculaq; dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione persequatur asini pericula, quemadmodum Vlyssis descripsit Homerus. Apuleius in Meta-

morphosi sua, plane *ὄνε θανάτους* commemorat. Adagium refertur à Suida.

Asinus compluitur.

Ὀνος βεταί, i. Asinus compluitur. Cephi- fodorus apud Suidam in Amazonibus:

Σκόπτεν μὲ ἐγὼ δὲ τοῖς λόγοις ὄνος ἄραι, Rides, at asini more, ego verbis cōpluor.

Vnde dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino commouerēt. Quemadmodum asinus ob curis duriciem adeo pluuia nihil offenditur, vt vix etiam fustem sentiat.

Aspersisti aquam.

ASPERSISSE aquā dicitur qui dicto quopiam reddiderit animū, ac metum ademerit. Mutuo sumptū ab ijs, qui in deliquio quam Græci *λεπθυμίαν* appellant, aspersa in faciem aqua ad sui sensum reuocantur. Plautus in Bacchidibus: Euax, aspersisti aquam. Idem in Truculento: Aspersisti aquam iam redijt animus. Quod Terentius simpliciter: Reddidisti animum.

Arcadiam me postulas.

Ἀρκάδιον μὲ αἰτῆς, id est, Arcadiam me postulas. Diogenianus prouerbij duplicē ostendit vsum. Conuenire enim vel in magna, vel in vtilia petentem. Vnde sit natū non indicat: qui huic scriptori fere mos. Ceterum Herodotus libro primo, satis doctet natum ex oraculo:

Ἀρκάδιον μὲ αἰτῆς, μέγα μὲ αἰτῆς, ἐδέετι δῖος ἦτορ. id est,

Arcadiam me oras, magnum petis, haud dabo quidquam.

Notat hoc prouerbium Cicero in epistola ad Atticum libro quarto: Quod mihi mandas de quodam regendo, *ἀρκάδιον,* tamen nihil prætermittam.

Arcadas imitans.

Ἀρκάδας μιμήμενοι, Arcades imitantes. Zenodotus indicat dictum in eos, qui alijs non sibi laborant. Plato Pisandro scribit illum Arcadas imitari, quod comædias à se cōscriptas alijs edēdas traderet ob inopiam. Adagium hinc ductum, quod Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspicijs, suoq; titulo nunquam hostem vllum superarunt, verum alijs suppetias ferentes persæpe. Vnde illud illis fatale videbatur, alijs vincere, non sibi.

A quinque scopulis desilire in fluctus.

Από πέντε ἀλλεδαί παρῶν ἐν κύμα, id est, A quinque desilire rupibus in vdam. Hoc vsurpari solet ab ijs, qui iam impatientes præsentium malorum minantur semet in quoduis potius malū præcipituros, quā vt perpetiantur. Confine nimirum illi, quod alias retulimus: Suspendio deligendam arborem. Ad hoc alludit pastor ille Virgilianus:

Præceps aerij specula de montis in vdas Deferat. extremum hoc munus morientis habeo.

Aqua præterfluit.

Υδωρ παραρρέει, id est, Perfluit aqua, siue præterfluit. Zenodotus & Suidas admonēt dici solitum de eo, qui nihil negotij recusaret, & quidlibet quod mandatum esset, effecturum sese polliceretur, quippe vsque adeo promptus ad quiduis suscipiendum, vt nec nauim perfluentem ingredi graueretur, contempto aquæ influxu, cuius est adfluere, ac defluere.

Aquila non captat muscas.

Αετός ἀθροῖται τὰς μυίας, id est, Aquila non aucupatur muscas. Summi viri negligunt minutula quæpiam. Animus excelsus, res humiles despicit. Aut egregie docti nonnumquam in minimis quibusdam labuntur. Et maximis occupati negotijs, ad pusilla quædam conuiuent. Effertur & circa negationem adagium, αετός μυίας θηροῖται, id est, Aquila venatur muscas, quoties magnis minima sunt curæ: Huic non absmile est, quod habet Gregorius theologus in Epistola ad Eudoxium rhetorem: μη ἀνερχοῖ ἀρισθεῖν ἐν τοῖς κολοῖς ἀετός, id est, non sustineres tenere prima inter graculos aquila.

Incaprificatus es.

Ανεπίριστος εἶ, id est, Incaprificatus es. Suidas putat in mollem & infrugiferum cōuenire. Sunt qui referant ad eos, qui tueri non queant id, quod nacti sunt boni. Adagium vsurpauit Hermippus in Militibus. Eius rationem huiusmodi reddunt Suidas & Zenodotus: Aiunt mariscis, qui caprificati foetus est, innasci vermiculū, quem Græci λῖνα vocant, horum vim colligunt rusticis, deq; fici ramis suspendunt, ne videlicet

foetus ante tempus, & immaturi defluant. Nam vermes protinus per rimas irrepunt, atque hoc modo maturescunt fici. Theophrastus lib. De plantis 2. culices hos ficarios nasci putat ē granis mariscarum, quod simularq; euolarint illi, nulla grana insint. Euolare penna fere, aut pede in pomo relicto. Sed complura de caprificandi ratione inibi, si cui libeat cognoscere. Idē similia ferme lib. de caussis plantarum 2. cap. 12. Plinius etiā lib. 15. cap. 19. Et Aristoteles lib. De natura animalium quinto. Vnde arborem, cui hoc maturitatis remedium adhibitum non fuerat, ἀνεπίριστον appellabant in hominem inutilem, à quo nihil bonæ frugis esset expectandum. Vox composita est: ἐκ τῆ ἀεριστικῆς μορῆς & ἐρυγῆς, quasi dicas: Incaprificatus.

Reparia farant.

Ανεπαρίσαν, id est, Reparia farant. De ijs dicebatur, quos pœniteret instituti, quiq; à conuentis discederent, ab historia natum. Parij cum aliquando à Thebanis bello præmerentur, petierunt vt à bello desisterent, se ciuitatem in potestatem illorum tradituros. Hac lege cum desitissent Thebani, & Parijs interea spes auxiliij fuisset alicunde ostensa, pactum irritarunt, bellumq; cum Thebanis integrarunt. Inde fictum prouerbiale verbum: ἀνεπαρίσαν, pro irritare pacta, Pariorum exemplo. Prouerbij meminit & Stephanus in dictione πόρος referens ex auctore Ephoro, nisi quod in historia variat. Cum enim Miltiades vehemēt vrgeret Parios, iamq; tractari cœptum esset de delenda vrbe, sylua quædam circa Myconum vltro cœpit ardere. Parij suspicantes quod Datis regis classis præfectus excitato igni signum ipsis dedisset, relictis conuentis noluerunt tradere ciuitatem. Adstipulatur Æmiliius in vita Miltiadis. Est autem Paros vna ex Cycladibus, quemadmodum & Myconius.

Mari è fossa aquam.

Θαλάττη ἐν λαπίδρας ὕδωρ, id est, Mari è lacu aquam, subaudiendum, infundis. Simile illi: ἐλάδος ἄρρηρα, id est, Gleba aruum. Ouidius in elegijs amatorijs: In frera collectas alta, quid addis aquas? Cognatum

Cognatum illi, quod alibi recensuimus: In syluam vehere ligna, & oleum camino addere.

Hamaxia.

Ἀμαξία. Prouerbiali verbo dicebatur ampla, magnificaq; perinde sonant, quasi Latine dicas: Plaustralia, id est, tanta, vt insum plaustrum onus videri possint. Vnde: ἀμαξία δὲ ῥήματα διέσταντο ἐο παύο, quo Flaccus dixit: Sesequipedalia verba. Quod genus sunt illa apud Aristoph. in Vespijs: Ὁρθοῖς κοφαντοδιστολαμπήρων τρέπων.

Apud Plautum in Curculione militis nomē Therapontigonoplatagidorus, quo se trapezita ait sæpenuero quattuor totas expleuisse ceras, dum scribit in suis rationibus. Extat iocus cuiusdam in Hermetem quempiam huiuscemodi sesquipedalium verborum affectatorem: Gaudet honorificabilitudinitatibus Hermes

Consuetudinibus sollicitudinibus. Athenæus libro decimo, referens olim taxatā fuisse Thessalorum edacitatem, cœnas illorū vocat ἀμαξίας, siue καταναξίας, affert carmen Aristophanis ἐν ταρμυσις. Τὶ πρὸς τὰ λυδῶν δέειπνα καὶ τὰ θεσπάλων, Et rursus:

Τὰ θεσπάλων μὲν πολλὴ καπαρνώτερα, id est, Ad Lyda quid seu Thessalica conuiuia? Thessalica sunt multo magis plaustralia. Porro Thessali vehicula dicunt καπάνας. Item libro septimo, tradidit apud Sicyonios congros capi permultos ἀνδραχθεῖς. hoc est, tantæ magnitudinis vt iusto pondere baiulum onerent, nonnullos etiam ἀμαξίας, hoc est, iustum onus vehiculi. Quin & ἀγνώα dicta sunt ingentia, vel à talento quod apud illos habebatur maius ceteris: vel à sarcinis negotiatorum, varias complectentibus merces, quæ Hesychius testatur Græcis dici ἀγνώα. Sic enim scriptum est, antepenultima acuta. Eas sarcinas qui commercantur appellari ἀγνώπας. Addit & nomisma quoddam argentum ingens dici Græcis ἀγνώα.

Muscum demetere.

Ἀμνία θερῖς ἐπι. Muscū demetere: dici solitum, vbi quis tener adhuc & intepstius durius tractaretur, aut tolleretur emolumentum prius, quàm opportunum esset. Trāslatum ab ijs, qui statim vt ager obduci

cœperit herba, demerunt, nec sinunt adolefcere gramē. μυῖον enim muscus, & additio ne litteræ ἀμνῖον sicut ἀσδύχης pro σάχης.

Exiis pluit.

Ἀλάσιν θεῖ, id est, Lucanicis pluit. Sermo prouerbialis de prodigiosa rerum copia, qui iocus etiā hac tempestate durat apud idiotas. Siquidem ἀλάς Græcis exi genus est, ex quo frustulatim conciso facta conficiuntur, quod cibi genus in Comicum iocum abijisse viderur, vnde viles & contempti ἀλάν τοπάσαι vocantur adagio. Confinis illi: δραχμῆ χαλαρῶσα, id est, Drachma grandinans.

Alijs lingua, alijs dentes.

Ἄλλοισι γλῶττ' ἄλλοισιν εἶσι γόμφιοι. id est, His lingua, at illis sunt molares inuicem. De loquacibus & edacibus dici consuevit. Quemadmodum non raro fit in conuiuijs: vt alijs garrantibus, & fabulis potius quam cibis intentis, alij interim taciti, strenue quod adpositum est, deuorent. Venustius erit si longiuscule detorqueatur, veluti si quis mineur se facto nociturū ei, qui verbis duntaxat læserit. Poetis est lingua, qua inuehantur: at principibus sunt molares, quibus eos conficiant.

Improbi consilium, in extremum incidit malum.

Ἀπώτησε κακῶ βελή πρὸς ὑπέρτατον ἄτλω. Incidit extremam in noxam mens improba tandem. Heroicus prouerbialis in eum, qui postea quam diu peccauit impune, tandem in calamitatem incidit, vt penas omnium scelerum semel dependat.

Aliud noctua sonat, aliud cornix.

Ἄλλο γλαυξ, ἄλλο κοράνη θβέγγεται, i. Aliud noctua sonat, aliud cornix sonat. Vel, alia noctuæ, alia vox cornicis. Accōmodari potest vel ad eos, qui decertant cum lōge præstantioribus, vel ad illos, inter quos obmorum, ingeniiq; pugnantiam, minime cōuenit. Siue cum est alius alio lōge facundior. Quemadmodum enim auem etiam si non videas, tamen è cantu licet dignoscere, ita filius diuersus prodit Ἰδιδεπυραφίαν.

Reperire rimam.

PROVERBIALI figura dixit Plautus in Curcu-

Curcullione: Aliquam reperietis rimam, in caustatores, ac terguerfatores, qui nulla in causa tot fidei vinculis adstringi possunt, quin aliquid inueniant quo elabatur. Similiter Horatius:

Centum adde catenas, Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus.

Ductum ab auibus, aut muribus captis.

Album panem pinso tibi.

Album pinso, siue tempero tibi. Dicitur solitum, ubi quis magnarum rerum spes amplas ostendit. Est enim maza panis genus. Porro Graecis album panem in delicijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim in libello de mercede feruentibus: εδὲ ἔνθαρ λακκοῦ ποτὲ ἀρτὸ ἐμφορηθεῖς, id est, Ne per somnum quidem unquam albo pane saturatus. Et D. Hieronymus in epistola ad Nepotianum, simillam inter delicias ponit. Quid prodest, inquit, oleo non vesci, & molestias quasdam, difficultatesque ciborum quaerere, caricas, piper, nuces palmarum, simillam, mel, pistacea. Ac ne fuisse quidem Romae pistores ad Persicum vsque bellum, annis ab vrbe condita, super quingentos octoginta: testis est Plin. libro 18. cap. 11. ubi rationes aliquot arte conditi panis ostendit. Porro quod primum e triticea farina redditur, candidius est: rursum quod ex ordeacea postremum, id magis est album, vt indicat in problematis Aristoteles sectionis 21. prob. 3. & 7. eiusque rei causam reddit. Graeci panes elegantiores λευκοῦ appellabant, fordidiores φαινοῦ, id est, fuscus seu nigrus. Sic Alexis apud Athenaeum libro tertio:

Λευκοῦ μὲν οὐκ ὄντων δὲ φαινοῦ τῶν ἰσῶς, i. Panes quidem albos octo, dein totidem nigrus.

Huc pertinet illud, ex iure hesterno, panem atrum vorant. Narratur ibidem quiddam non illepidum de Diogene Cynico, qui cum placenta vesceretur, percontanti quid comederet, respondit se panem edere bene confectum. Hoc adijcere visum, vt intelligamus, olim miras fuisse delicias in panibus conficiendis. Apud eundem libro quarto, describitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur et panes λευκοῦ τῶν χυλοῦ, id est, albiore niue.

Candidum linum lucri causa ducis.

Λευκώλεον λινὸν κερδωγαμεῖς, id est, Candidulum linum ob lucrum ducis vxorem, In eum quadrat, qui dotis causa ducit vel deformem vel animum. Porro linum vocat vxorem, vel quod apud veteres folas mulieres lineis vterentur: vel quod viro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Na linon Graeci nonnumquam vsurpant pro vinculo. λευκώλεος autem Iunonis epithetum apud Homerum, ab albis vlnis. Refertur a Diogeniano.

In capras siluestres.

Κατ' ἀγρὰς ἀγρίας, id est, In capras feras, Abominantis est, sermo, & malum deprecantis, inque siluestres capras auertentis, cōsine illi, quod alibi dictum εἰς πύρραν, id est, in Pyrrham. Item illi:

Hoslibus eueniant conuiuia talia nostris.

Vltus est adagione Athenaeus lib. Dipno sophistarum secundo: μυρτίλιος γὰρ ἔφασκεν, ὡς περ εἰς ἀγρὰς ἀγρίας ἀποπέμπων τῶς ζητοκλήτας, ἠγάσανδρον τῶν δειφῶν ἐν τοῖς ὑποπιήμασιν αὐτῷ μνημονεύει τῆς λέξις, id est, Nam Myrtilius asseuerabat, velut ad capras siluestres nos relegans querentes, Hegesandrum Delphum in cōmentarijs suis, eius dictionis meminisse. Ad capras siluestres posuit pro eo, quod difficillimum esset inuentu, aut quod nusquam est. Citauerat enim ex auctore testimonium, quod mox Plutarchus negat apud illum extare. Ad hoc prouerbiū alludit Apuleius in asino, fingens Psychem a Venere mitti ad Arietes agrestes.

Ad sint dij beati.

Συὸ δὲ θεοὶ μάκαρες, id est, Felices ad sint superi.

Sermo est bene ominentis in re quapiam aggrediunda. Sic enim praefari solent rhapsodi, hoc est, carminum Homericorum recitantes & interpretes. Quemadmodum & citharædis cantaturus mos erat Apollinē, vt dexter adesset carmine inuocare: ἀλλὰ ἀνὰ ἔμῃ μάκα γαίης, id est, At multum saluere rex. Quin & testamentum condituri praebatur omnis causa, τὸ το καλῶς ἔσω, id est, Hoc bene fit. Item apud Romanos dicturus in cōcione si mili precatione vtebatur, vt felix ac faustus esset Reipublicæ, quod dicturus esset. Refertur apud Zenodotum.

In Aphannis.

Εἰς ἀφάννας, id est, In Aphannis. Stephanus tradit Aphannas locum quempiam esse Siciliae, vehementer obscurum & ignobilem, vnde & nomen adductum apparet. Hinc natum prouerbiū: ἢ εἰς ἀφάννας, id est, Aut in Aphannis, de incertis, & quae nusquam sunt. Zenodotus ait natum ex huiusmodi casu. Sybaritæ quondam oraculum adeuntes, orabant vt sibi victoriam aduersus Crotoniatas cōcederet, idque Crotoniatas ipsis praesentibus. Quidam autem Crotoniatarum per iocū respondit ad huc modum. Iam quidem consequemini in Aphannis. Sybaritæ credēs id a deo responsum, admiratus est, quid sibi vellent hoc verbo Aphannæ. Prouerbiū ait quadrare in eos, qui se putant inuictos, & nulli tolerandos esse. Verum Stephanus nobis magis probatur interpretatio.

Ad id, quod erat opus.

Εἰς τὸ δέον, id est, In id, quod opus erat, subaudiendum, insumpsit, aut simile quiddam. Natum aiunt ex oratione Periclis. Narrant hunc datis pecunijs impetrasse ab Astyanacte Lacedaemoniorum rege, qui iam bellum parabat, vt ex Artica discederet. Deinde cum esset populo ratione eius pecuniæ redditurus, puderetque palam titulum insumptæ pecuniæ proloqui, recte significauit, εἰς τὸ δέον, in quibus, ὁ ἀνήλωσα τὸ σάτυρα πύρρατα εἰς τὸ δέον, id est, in vltus necessarios tantum talentorum insumpsi. Haec ferme referuntur a Zenodoto. Norauit adagium & Aristophanes in Nebulis:

Ὡς περ περιλήεις εἰς τὸ δέον ἀπόλεσα, id est, Ita vt Pericles perdidit in quod oportuit.

Quo loco interpres varias affert historias, vnde prouerbiū ortum putent, que si quis requiret, vnde petere possit, ostendimus. Eleganter torquetur per iocum in eos, qui sic administrarunt pecuniam alienam, vt non possint idoneam rationem reddere.

Ad actum iusurandum.

Ἐπακτὸς ὄρνυς, i. Ad actum iusurandum dicebatur, vel quod non vernaculum esset, sed peregrinum, & aliunde adscitum, vt indicat Zenodotus: vt si quis Graecus Scythico more iuret: ἢ τὸν ἀκινάκην καὶ τὸν ἀνεμόν, i. Per ventum & acinacem. Na per suos

deos vnaquaque gens iurare consuevit: vel quod non spontaneum, sed ad actum vi: vel quod sponte susceptum nemine cogente, si Suidæ credimus, & etymologico. Sūt enim tria iusurandi genera, vnum quod ἐπάκτοτον vocant, alterum quod κατ' ὄρνυτον, tertium quod ἐπακτόν. Hesychius contra: ἐφ' ὃν ἔτερον ἄγει, ἐν ἀνεμόνι, i. Ad quod alius, adigit non spontaneum. Hoc inter adagia, non recensuissimus, nisi Zenodotus prior in hoc albo posuisset.

Scabrosior leberide.

Κερτὸ τερος λεβριδῶν, i. Asperior, Ieberide. De vehementer asperis & insuauibus. Nam leberis Graecis dicitur exuuium illud, vel serpentum, vel piscium exuentium senectam, quod & σύραρ vocatur: id autem, asperum esse constat, nimirum ob summam siccitatem. Refertur a Suida.

Procul auribus nuncius veniat.

Ἀπ' ἑατ' ἄγγελλ' ἔλθοι, id est, Procul ab sit nuncius aure.

Sermo deprecantis nuncium male auspicatum. Suidas, ex Callimacho citat. Hom. item Iliad. 7.

Αἰ γὰρ δή μοι ἀπ' ἑατος ὄδε γένοιτο, id est, Ista velim mihi sint procul auribus.

A puro pura defluit aqua.

Τηροgnis, in sententijs Elegiacis: Εἰ μὲ ἐθέλεις πωλεῖν, κεφαλῆς ἀμύαντον ἀπὸ ἀγρῆς.

Αἰ εἰ λευκὸν ὕδωρ βύσσειαι ἡμετέρης, id est, Rursum aqua de summo mihi vertice defluet vsque

Eimpida si innocuum forte lauare pares.

Hoc distichon, quoniam subesse prouerbiū videbatur, adscripsimus. Quadrabit in hominem vsque quaque inculpatū & innocentem, quem etiam si quis aliquando vocet in crimen, tamen non solum fama illius non contaminatur, verum etiam illius prior redditur. Nec sine causa laudi tribuunt illud Catoni Censorio, quod toties accusatus & vocatus in ius, nempe quater & quadragies, satus per iudicium sententijs fuerit absolutus.

A lupi venatu.

Ἀπὸ λύκων θήρας, i. A lupi venatu. Dicitur solitum, ubi quis protinus re infecta discedit. Aut de negotio molesto, & agresti. Neque enim

enim tutum est lupum insequi, neque is facile capitur, cum reliquarum ferarum venatus non vulgarem afferant voluptatem. Meminit Suidas.

A subeunte portum navi.

Από καταδυομένης, i. A subeunte, subaudi, naue lucrum capias. Admonet adagium ce leritate ad quæstum plurimum valere. Et in negotiatiorem illud in primis compe tere: ὕπνος ἀπέσω, id est, Somnus abesto. Sumptum à mercatorū diligentia, qui mer ces statim emunt ab ipsis nautis in portum appellentibus. Tum enim & minoris emū tur, & maiori distrahuntur, lucro. Trahi po terit ad eam sententiam, vt si quis dicat sta tim arripiendam oblatam occasionem lucri. Aut tum rogandum quempiam, vbi fortuna recētem aliquam commoditatem obiecerit. Nam fumus pleriq; tum ad gra tificandum benigniores. Persius in quinta Satyra metaphoram variavit, cum ait:

Tolle recens primus piper è sitiente ca melo. Id est, illico cum adhuc de via sitit came lus, qui merces attulit. Prouerbij memi nit Suidas.

A bis septem vndis.

Από δὲς ἐπτά κυμάτων, id est, A bis septē vndis. In eos competit, qui à noxia quapiā purgati sunt, propterea quod antiquitus mos esset, homicidio pollutos vestes suas bis septem inundationibus, immersionibusq; lauare. Testis Suidas.

Exigit, & à statuis farinas.

Αἰτέγει καὶ τὴν ἀνδριαντὰς ἀφοῖτα. id est, Sane cibum & signis ab ipsis exigit. In eum dicendum, qui nullius misertus, vndecumque quod potest, auellit, vel ab ip sis mortuorum statuis. Simillimum illi: κατὰ νεκρῶ φορεῖς, id est, Et à mortuo tribu tum colligis.

Athos celat latera Lemnia bouis.

Αθὼς καλύπτει πλάτῃρα λημνίας βοός, id est, Athos obumbrat latera Lemniæ bouis. Vbi quis officit, aut molestus est, aut glo riam cuiuspiam obsecrat, aut alioquin obfi sit. Tradunt in Lemno bouis fuisse simula crum ingens, cādido factū lapide. Id Athos mons tamen longo distitus interuallo, ta men ob summam celsitudinem, obsecrat

ymbra sua. Est autem Athos Thraciæ mons ingens, adeo vt vmbra iaciat ad stadia trecenta, teste Stephano. Meminit huius Apollonius Argonauticon lib. primo:

Ἡριδὲ νιοσομένησιν ἄθω ἀνέτελλε κολλῶνι, Ἐρημῆ, ἢ τὸ σὸσον ἀπὸ προδὶ λημνον ἐέσαν, Ὅσον ἐς ἐν δειόν κεν ἐυσόλος ὀλκῶς ἀνισοαί, Ἀκροάτη κορυφῇ σμιέει, καὶ ἐς ἄχρῃ μυρήνης, i. Solis ad exortū vada falsa secantibus alto Vertice sese ostendit Athos, mons Thra cius, is qui

Distitus à sacra tanto discrimine Lemno, Quantum alata die valeat transmittere nauis,

Hanc tamē aerij cōtingit verticis vmbra. Quin longinquam etiā contingit ad vsq; Myrinen.

Prouerbij meminit & Plutarchus in Mo ralibus, cum alias tum in commentario, quem inscripsit De facie apparente in orbe lunæ, testans vmbra porrigi per sepringen ta ferme stadia. Theocriti Scholiastes ver ficulum hunc citat ex Sophocle:

Ἀθῶ σμιέζει νῶτα λημνίας ἄλδος. id est, Athos obumbrat terga Lemnij maris.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Τὴν παρέσαν ἀμειγῶ. τί τὸν φεύγοντα διό κεν, id est,

Præsentem mulgeto, quid insequeris fu gientem?

Heroicus prouerbialis admonens præ sents lucrum non omittendum spe commo dorum, que non item ad manum videntur esse. Sumptū ex Cyclope Theocriti, Scho liastes citat consimilis sententiæ versum Hesiodium:

Νήπιος ὅς τὰ ἐτόιμα λιπὼν τ' ἀνέτομα διό κει, id est,

Stultus qui non prompta sequens, iam prompta relinquit.

Existimat eūdē habere sensum quod ali bi nobis dictum est: τὸν θέλοντα βῆν ἔλαυε.

Quid ad Mercurium?

Τὶ πρὸς τὸν ἑρμῆ, i. Quid ad Mercuriū? Idem cum illo: ἐδὲν πρὸς ἔπῳ, & nihil ad Bacchum, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis auctor. Competunt in eos qui loquuntur aliena ab eo, quod agebatur.

Quid Achinos à turre iudicatis?

Τὶ τὴν ἀχαιὸς ἀπὸ τῆ πύργου κρήναις, id est, Cur

Cur iudicatis Danaidas de mœnibus? Dici conueniet, quoties quis pronun ciat de re non satis accuratè considerata. Aristides in Themistocle: τί ταῦτα τῆς ἀ χαιὸς ἀπὸ τῆ πύργου κρήναις, id est, Quid in his Achinos de turre iudicamus? Sumptū apparet ex Iliados γ. quo loco Priamus in mœnibus Troianorum, accessitam Hele nam percunctatur qui nam essent, quos procul in Græcorum exercitu conspice ret, & Agamemnonis formam laudat ad hunc modum:

Ὅς τις ἴδῃ ἐσὶν ἀχαιὸς ἀνὴρ ἢς τε μέγας τε, Ἡ τοὶ μὲν κερὰ λῆ καὶ μίξρονες ἀλλοιέασιν, Καλὸν δ' ἔπω ἐγὼν ἴδον ἴτε ὀφθαλμοῖσιν, Οὐδ' ἔτω γεραρόν, βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ εὐο κεν. id est,

Ille quis est cedo, Graius homo, magnus que bonusq;?

Sunt alij hunc fateor superantes vertice plures.

Verum æque pulchrum memini me cer nere numquam

Nec reuerendur æque. regem præferre viderur.

Nec inconcinnè torquebitur ad eos, qui in tuto constituti, de ijs iudicant, qui in pe riculo versantur. Quemadmodum faciunt ij, qui in turre, aut vallo sedentes, ociosi spectant, iudicantq; præliantes, ac in multis animi robur aut cōsiliū desiderant, quod ipsi nequaquam præstaturi forent, si in eodem discrimine versarentur. Aristides in Themistocle: ἐ μὲν ἔχθροισιν ἐν μέσση τῇ θαλάσσει περὶ τὸν ἐν τῷ πλοῖῳ, λέγειν καὶ τὴν ἀ λυγίαν τὴν αὐτῆς δεκνύναί, καὶ καθήμενοι ἐξερ τῆς ἑλλης ὑπὸ τῷ τειχεῖ, id est, Atqui non parui refert, si quis medio in mari, de ijs loquatur, qui in naui sunt, animiq; præsen tiam demonstrat, sedensq; procul à procel la inter parietes.

Quis vsus capis putridi?

Τὴς χρεῖα σπιθομένου κρομμύου, i. Quis vsus putrefacti capis? De rebus, aut etiam ho minibus reijculis, & quorum nullus vsuquā est vsus. Et enim cum capæ sit herba, per se vilissima, simul atque computruit, nihil esse potest abiectius. Cognatum illi Plau tino: vitiosa nuce non emam.

Philoxeni non.

Τὸ φιλοξένου ἐ, id est, Philoxeni non. Di cendum, vbi quis obstinate vel inficiatur,

vel recusat: aut vbi quis alteri nescit con cedere, neque quidquam ad gratiā loqui. Philoxenus poeta, quemadmodum alibi diximus, vsque adeo non potuit carmina Dionysij probare, vt maluerit reduci ad fodinas lapidarias.

Meos corymbos necto.

Τὴς ἐμῆς κορύμβους παλέων, id est, Meos nec to concinnos. Vbi quis respondet, quod nihil pertineat ad interrogata. Refertur ad hunc modum: χεῖροις ὑψίστην, τῆς ἐμῆς κορύμβους παλέων, ἴσοι λέγω περὶ τῆς. ὁ ὕμνος ἀ κοιτὶς ἐν ταῦθα, id est, Salue Hypsipyle. Meos corymbos necto: Non tibi loquor ista de re. Maritus meus hic est? Ex aliquo comœ diæ loco sumptum apparet, in qua personā quæpiam per dissimulationem, diuersa res pōderit: Quod genus est & illud apud Terentium in Phormion. cum Phædrā ro gatus, vbi nam esset Antipho, respondens iterat salutationem, deinde, ait illum recte valere. Est consimilis locus & apud Plau tum in Merca. Iam machæra est in manu. Nam si eo te introducam. Tollo ampul lam, atque hinc eo, & reliqua. Nam locus longior est, quam vt citra tædium possit recenseri. Confine ei, quod alibi recen suimus ἀμῶς ἀπήτων.

Compendiaria res improbitas.

Συώτομος ἢ πονηρία, βραδέεια ἢ ἀρετή, id est, Compendiaria res, improbitas, virtus lon ga. Qui semel addixit animum vitij, is quiduis flagitij facile patrabit. At singulæ virtutes magno sudore parandæ. Fitq; qua dam naturæ corruptione, vt quæ turpia sunt, vel αὐτὸ διδακτοὶ protinus arripia mus, que honesta vix laboribus dintinis in culcentur. Plutarchus in apophthegmatib. tribuit hoc dictum Cleomeni. Cum præ do quispiam in agrum Lacedæmoniorum fecisset incursionem, at que vbi captus esse dixisset, Ideo hæc se fecisse, quod non esset quo aleret militem, proinde ad eos vertisse sese, quibus superesset nec impartirentur, Cleomenes συώτομος, ἔφη, ἢ πονηρία.

Vmbra pro corpore.

Σκιά ἀπὸ τῆ σώματος, i. Vmbra pro corpo re. Quoties aliquis magnū quiddam videbi tur affectus, cum nihil tandē auferat præ ter titulum, aut spes meras. Mutuo sum ptum ab Æsopica fabula de cane, qui dum vmbra

vmbra carniū, quod ea maior appare-
ret captat, veras amisit carnes. Eam quidē
iambico carmine Gabrias quidam, ut cunq;
complexus est hoc pacto:

Φέρον γε ποταμὸς πολλὸν κύνων κρέας,
Κύνες αὐτὸν, ἄλλοι εἰς ὕδωρ βλάπτει·
Χανὸν δὲ λοιπὸν τὸ κάτω λαβεῖν κρέας,
Ἀπὸς ἐρέτω καὶ τὸ ὑπερέκράτει, id est,
Iuxta fluentem deferens carnes canis,
Dum pronatōs in amne cōspicit alteras,
Et hians deorsum, vt easce carnes pren-
deret,

Amisit has quoque, quas tenebat antea:

Sinopiffas.

Σινωπίζει, id est, Sinopiffas, id est, Ia-
sciuis. A Sinope scorto quodam nobili, ce-
lebratāq; lasciuia, cui nomen hinc indi-
tum videtur, quod noxijs esset oculis.
Athenæus libro quintodecimo, docet Ægi-
nensem. Fuit & Sinope Æsopi filia, cui ni-
hil carius fuit virginitate.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σίληϊ καὶ πέτρῳ ὁ πολὺς χρόνος. id est,
Saxa etiam longum faciet putrescere tē-
pus.

Nihil in rerum natura saxo durabilius.
At id quoque temporum diurnitas absumit.
Quod poetæ nimirum innuunt, cum
singunt Saturnum temporis Deum saxum
Iouis loco suppositum deorasse. Ouid. li-
bro De ponto quarto:

Gurta cauat lapidem, consumitur anulus
vfu,

Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Sileni Alcibiadis.

Σιληνοὶ ἀλκιβεΐαδης, id est, Sileni Alcibia-
dis, apud eruditos & in proverbum abijc-
se videntur, certe in collectaneis Græco-
rum proverbij vice referuntur, quo licebit
vti, vel de re quæ cum in speciem, & pri-
ma, quod aiunt fronte vilis ac ridicula vi-
deatur, tamen interius ac propius contem-
planti, sit admirabilis: vel de homine, qui
habitu vultuq; lōge minus præferat, quā
in animo claudat. Aiunt enim Silenus ima-
gunculas quaspiam fuisse scitiles, & ita fa-
ctas, vt diduci & explicari possent, & quæ
clausæ ridiculam ac monstrosam tibicinis
speciem habebant, aperta subito numen
ostendebant, vt artem scalptoris gratiore
iocosus faceret error. Porro statuarum ar-

gumentum sumptum est à ridiculo illo Si-
leno Bacchi pædagogo, numinūq; poe-
ticorum morione. Quandoquidem habet
& illi principum nostratium exemplo suos
γελωτοποιὺς. Proinde apud Athenæum li-
bro quinto adolescens Critobolus irridet
Socratem senem ac deformem, dicebat il-
lum πολλὸν τῶν σεληνῶν ἀσχίω, id est, multo
Silenis deformiorē: locus autem est apud
Xenophontem in conuiuio. Socrates: ὡς
γὰρ καλλίων ἂν τὸ πρὸ κομπᾶζεις, Vt istud ia-
ctas quasi sis formosior. Critobolus: νῆ δια
ἡπάντων σεληνῶν ἐν σατυρικῶις, ἀσχίωσιν ἂν
εἴλωι. Ita per Iouem, aut omnium Silenorū
qui sunt inter Satyros turpissimus fuero.
Et Alcibiades apud Platonem in cōuiuio,
Socratis Encomium dicturus, eum Silenis
eiusmodi similit facit, quod is multo alius
esset propius intuenti, quam summo habi-
tu specieq; videretur. Quem si de summa,
quod dici solet, cute quis æstimasset, non
emisset asse. Facies erat rusticana, taurinus
aspectus, nares simæ mucosq; plenæ. San-
tionē quempiam bardū ac stupidum dixit
ses. Cultus neglectus, sermo simplex ac ple-
beius, & humilis, vt qui semper aurigas,
cerdones, fullones & fabros haberet in ore.
Nā hinc fere fumebat illas suas εἰσαγωγὰς,
quibus vgebat in disputando. Fortuna te-
nuis, vxor qualē ne vilissimus quidē carbo-
narius ferre posset. Videbatur mirari for-
mas adolefcētorum, videbatur amare, &
zelotypia tangi, cum eum ab his affectibus
διὰ πᾶσάν ἀβελτε comperit etiā Alcibia-
des. Deniq; iocus ille perpetuus nonnullā
habebat morionis speciem. Cum ea tempe-
state, ad insaniam vsque ferueret inter stul-
tos, profitendi sapientiā ambitio, nec vnus
esset Gorgias, qui se nihil nescire iactita-
ret, & Ardelionibus huiusmodi nusquam
nō referta essent omnia, solus hic hoc vnū
scire dicitabat, quod nihil sciret. Videba-
tur ineptus ad omnia reipublicæ munia,
adeo vt quodam die quiddā apud populū
adorfus agere, cū risu sit explosus. Atqui si
Silenū hunc tam ridiculum explicuisses, vi-
delicet numen inuenisses potius quam ho-
minem, animum ingentem, sublimem, ac
vere philosophicum, omnium rerum pro
quibus ceteri mortales currunt, navigant,
sudant, litigant, belligerantur, contempto
rem, iniurijs omnibus superiorem, & in
quem nullū omnino ius haberet fortuna,
& vsque adeo nihil timentem, vt mortem
quoque

quoque nulli non formidatam contempse-
rit, in tantum vt cicutam eodem ebiberit
vultu, quo vinum solet, vtq; iam moriens
etiam in Phædonem suum iocaretur, ad-
monens, vt voto se liberans Æsculapio gal-
lum persolueret, perinde quasi sumpto
pharmacō, iam sanitatis beneficium senti-
ret, cum exiret è corpore, vnde omnes ani-
mi morbi scitent ac pullulant. Proinde
iniuria cum id tempestatis, plena sophis ef-
sent omnia, solus hic moriō, sapiens oracu-
lo pronunciatius est, & plus iudicatus est
scire, qui nihil sciebat, quā hi qui nihil ne-
scire se prædicabāt, imo ob id ipsum iudica-
tus est plus ceteris scire, quod vnus omniū
nihil sciret. Huiusmodi Silenus fuit Anti-
sthenes, baculo suo, pera, pallioq; maximo
rum regnum fortunas antecellens. Huius-
modi Silenus fuit Diogenes, vulgo canis
habitus. Verum in hoc cane diuinum quid-
dam animaduertat Alexander Magnus,
principum, vt videbatur, omnium κορυ-
φαῖ & alpha, cum animi magnitudinem
admiratus, optaturum se diceret, vt in Ale-
xander esset, Diogenes esset: cum hoc ma-
gis optare debuerit Diogenis animum,
quod Alexander esset. Huiusmodi Silenus
fuit Epictetus, seruus, pauper, claudus, vt
indicat illius epithaphium, sed idem, quod
est felicissimum, carus superis, id quod sola
vita præstat integritas cum sapientia con-
iuncta. Hęc nimirum est natura rerum vē-
re honestarum: quod habent eximium, id
in intimis recondunt, & adduntque quod
contemptissimum, id prima specie præ se
gerunt, ac thesaurum ceu villi cortice dis-
simulant, nec prophanis ostendunt oculis.
At vulgarium & vmbriticarum longe di-
uersa oratio, summa specie blandiuntur,
quodque pulcherrimum habent, statim ob-
uijs ostentant: sin penitus introspicias, ni-
hil minus sunt, quam quod titulo specie-
que præ se ferebant. Adeo quidquid in
omni rerum genere præclarum est, id mi-
nus in conspicuo est. In arboribus flores
& folia blandiuntur oculis: ipsa se late mo-
les ostentat. At semen, in quo vis est
omnium, quā est res minutula, quā ab-
dita, quā non lenocinans aspectui, quam
non ostentatrix sui? Aurum & gemmas
in altissimas terre latebras abdidit natura.
In elementis, quæ vocant, quo quidquē
præstantius est, hoc longius à sensibus est
remotum, velut aer & ignis. In animantū

genere quod est optimū & efficacissimū,
id in intimis abditum habent. In homine
quod est maxime diuinum & immortalē,
id solum cerni nō potest. In quouis rerum
genere, materia pars vilior, maxime patet
sensibus, formæ vis & beneficium, vtilitate
sentitur, & tamen ipsa procul abest à sensu-
bus. Rursum in corporis physici tempera-
tura, cum phlegma & sanguis sensibus sit
familiaris & pateat, id quod plurimum
confert ad vitam, minime patet, nempe
spiritus. Demum in vniuerso, quæ maxime
sunt ea non videntur, veluti substantiæ,
quas separatas vocant. Et quod in his sum-
mum est, id à sensibus quā maxime depo-
situm est, nempe deus, adeo vt nec intelli-
gi, nec cogitari possit, cum his fons sit uni-
cus omnium.

Saronis magis nauticus.

Σάρωνος ναυτιώτατος, id est, Saronē
magis nauticus. Aiunt hunc fuisse deum
quempiam nauticum. Vnde & Saronico
mari cognomen inditum. Congruet in
horrido cultu hominem, & moribus feris,
quod genus nautas plerisque videmus ef-
se. Aut in negotiatorem per omnia ma-
ria volitantem. Meminit & Saronis, & ab
hoc cognominati maris Aristides in The-
mistocle: Οὐδ' ἴνα τὸν πάντα χρόνον τὴν
θάλασσαν ἀκίδαν, ὅσπερ τὸν γλαυκὸν φασ τὸν
ἐκθηδόνιον, ἢ τὸν σάρωνα τὸν ἐπὶ ἀνύμων τῷ
πελάγῳ. id est, Nec vti per omne tempus
in mari habitent, quemadmodū aiunt face-
re Glaucum Anthedoninum & Saronem
mari cognominē. Pausanias in Corinthia-
cis Saronis facit mentionem qui Althepiæ
regioni maritimæ imperarit. Huic diuer-
sum, quod ait in Ranis Aristophanes:

-Πῶς δυνήσομαι

Ἀπειροῦ, ἀθαλαπώτατος, ἀσαλαμίνοῦ
ὄν ἐτ' ἐλάωμεν, id est,

-Quo nam modo

Potero imperitus, & à mari alienissimus.
Salamanis expertus, atque nauim agere ru-
dis?

Affidua stilla saxum excavat.

Ραγὶς ἐνδὲλεχῶσα κοιλάει πέτραν, i. Stilli-
cium perpetuum saxum excavat. Admo-
net, nihil esse tam durum, quod non emol-
liat: nihil tam arduum, quod nō efficiat affi-
duitas. Quandoquidem stilla aquæ, nimirū
res tam tenuis ac leuis saxum etiā durissi-
mum

mum ex hauriat, quod vix ferre possis euincere. Plinius tradit, inueniri silices, formicarum pedibus attritas, idq; grauissimum exemplum esse putat, quãtam vim habeat assiduitas. Menander apud Stobæum:

-Πάντα γάρ
Τῶς ἐν δειραχίαις καταπονέται πρόγραμμα. i.
-Nam vinci solent
Assiduitate quælibet negotia.

Quidius:
Quid magis est durum saxo, quid mollius vnda?

Dura tamen molli saxa cauantur aqua.
Galenus περὶ κρᾶσεων libro tertio, eandem sententiam refert, carmine Heroico.
Ἐτος δὲ πικρὸν καλῶς εἰρήδουει.

Ita nimirum & illud recte dictum videtur

Stillula mollis aquæ lapidem assiduo cauat istu.

Huc adferunt Homeridæ, quod cū poculum plenum ceteri vix tollerent à mensa, solus Nestor facile nulloq; negotio sustulit, cum esset admodum senex, & viribus multis inferior, verum hoc illi dabat vsus, & exercitatio. Nam Homerus facit Nestorem φίλοσπίλου. Homeri carmen sic habet:

Ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπεζῆς
Πλεόντων, νέστωρ δ' ὁ γέρον ἀμογήτ' ἀείρων. i.
Vix alij poclum poterant sustollere mēsa Plenum, ac grandæuus Nestor facile abstulit illud.

Quæ sententiã non solum accommodari potest ad assiduitatem, sed huc quoque, quod ea facile facimus, quæ libenter facimus.

Salamina nauis.

Σαλαμίνια νᾶυς, i. Salamina nauis, de prænelocibus distitutum est. Celebratur enim vel in primis nauale bellum aduersus Xerxi gestum apud Salaminē, siue quod ex triremibus, altera Salamina vocari cōsuevit, altera πέρραλος. Aristophanes in Auiibus ἱριε ταχέια, πέρραλος ἢ σαλαμίνια, Vnde & Bacchus eo, quem modo citauimus loco ἀσαλαμίνιον appellat sese, quod bellicarum rerum ac remi ducendi esset ignarus. Adlusit autem poeta, sicut opinamur, ad prouerbium quod alibi retulimus: δεμῶπιλον ἐλάωμεν τὸν εἰδότη. i. Oportet ducere, remū esse qui norit. Plutarchus in vita Periclis nauim robustā & in qua velut in triarijs

ultimum sit præsidium, Salaminiam, appellat: Οὐδ' αἰεὶ παριῶν εἰς τὸ πλῆτος. ἀλλ' εἰς αὐτὸ ἀσπέρ σαλαμινίαν τρήρη, φησὶ κριτόλαος, πρὸς τὰς μεγάλας χρείας ἐπεδίδες. id est, Nec semper obambulans in turba, sed veluti Salaminiam triremē, vt inquit Critolaus, sese ad maiorem rerum vsum præbens. Scholia quæ feruntur in Aristophanem tradunt Athenis duas fuisse naues vsui publico destinatas, e quibus Salamina subueheret ad iudicium euocans, Paralus aucheret, Nam Theoris eos uehebat, qui uoti aut religionis ergo Delphos, aut alio quopiam proficiscerentur.

Pyrrhandri commentum.

Πυρρῆανδρος μηχανήματα, id est, Pyrrhandri commentum, de callido inuēto. Hic Pyrrhander sycophanta quispiam fuit, insignite veritatis notæq; malitiæ: Aristophanes in Equitibus:

Καὶ νῆ δὲ ἦν καὶ τὸ τοῦ πυρρῆανδρου τὸ μηχανήματα. id est,

Ac per Iouem fuit quidem Pyrrhandrica ista techna.

Ἀζήλος πλῆτος.

Ἀζήλος πλῆτος, vocabatur, cum quis suas dotes ignoraret. Veluti si qua formosa cū sit, putida esset tñ, sibiq; displiceret. Aut si quis facundus, infacundus sibi videretur. Porro felicitatis non minima pars est, vt quisque sua norit bona. Proinde Maro:

O fortunatos nimium, bona si sua norint Agricolas.

Est finitimū illi: ὁ τυφλὸς πλῆτος, i. Cæcæ diuitiæ. Nam ζῆλον aliquoties idem est, qd̄ admirari ac felicem ducere. Vnde ἀρχήλον vocant conspicuum & illustre. Cui diuersum est: ἄστυλον, quod nemo miratur. Quis autem miratur quod est abditum ac retrusū? Plutarchus in vita Lycurgi facit Theophrastum huius dicti auctore: laudat enim Lycurgum, qui suis institutis effecisset, ut apud Spartanos diuitiæ nec esset obnoxie furibus, ac prædonibus, quod ille vocat ἀζήλων, nec admirabiles, quod appellat ἀζήλων, nec omnino pro diuitijs haberentur, quod illi vocat ἀπλετον πλῆτον, quasi dicas opes inopes. Verum ipsa Plutarchi verba subscrībamus, vel in hoc, quo perspicui fiat, quanta gratiã parte fraudetur, qui malit auctores in aliam linguam versus legere, quã sua lingua loquentes audire: Μεγά μὲν ἦν καὶ τὸ το

τὸ τοῦν, μέζον δὲ τὸ τὸν πλετον ἄστυλον, μάλλον δὲ ἀζήλον ἀσθησι θεόφραστος, καὶ ἀπλετον ἀπεργασάδαι, τῆ κοινότητι τὸν δειπνων. Ad dit inibi Plutarchus his ex rebus extitisse dictum illud celebre: Plūtum ex omnibus ciuitatibus, quæ sub sole sunt, in una Sparta seruari τυφλόν, id est, cæcum ac repositum, non aliter quam tabulam anima carentem & immobilem. Ex hisce verbis simul & illud colligitur, idem pollere: τυφλὸς ὁ πλῆτος καὶ ἀζήλος ὁ πλῆτος. Cæcum enim dicitur, non solum quod non uidet, verum etiam quidquid luce caret. Quamquam autem festiuiter prouerbium detortum est ad Spartanorum frugalitatem, tamen quadrat potius in eos, qui suas opes sibi possident, easq; recondunt, aut desodiunt etiam. Aristophanes in Concionatricibus ἀφανῆ πλῆτον appellat nummos in arca reconditos. Nam domus & agri celeri non possunt. Nullius vsus est picturæ repositæ, nihilo maior diuitiarum abstrusarum. Nam in vsum paratæ sunt opes. Sic Flaccus in Odis:

Nullus argento color est, auaris Abdito terris.

Et Pindarus in Nemeis hymno primo: Οὐκ ἐραμαι πολλῶν ἐν μεγάρῳ πλῆτον κατακρύβας ἔχειν, ἀλλ' ἐόντων ἔστε παθῆν, καὶ ἀλῆσαι φίλοις ἐξαρκέων. id est, Nō desidero multas in ædibus opes habere abstrusas, sed his, quæ ad sunt bene frui, ac bene audire, amicis suppeditans.

Dicas tria ex curia.

Εἴποις τὰ τρία παρὰ τῆς ἀουλῆς, id est, dicas tria de curia. Antiquitus qui iudicium sententijs fissent ad capitale supplicium condemnati, prius quàm ad mortem ducerentur, ea facultas concedebatur, vt vino, ciboque expleti, tria quædam quæcumque libitum esset dicerent. Quæ simul atque dixissent promulgata damnatione producebantur ad supplicium. ἀυλλῶ enim olim vocabant eum locum, quo damnati ducebantur, quem neoterici: ἀρχέιον appellant. Apud Suidam legitur: παρὰ ἀυλλῆ, dandi causa, id est, Iuxta curiam, siue iuxta septum. Vfus adagij apud neminem adhuc reperitur. Est dici solitum, vbi quis petulantius loqueretur, sed magno suo malo, aut exitium imprecaretur alicui. Adagium refertur à Zenodoto.

Pyrausta gaudes gaudium.

Χαρὰν πυρῶνυς χαίρεις, id est, Gaudium pyraustæ gaudes. De momentaria, fluxaque voluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernas aduolantem, amibustis alis perire, vnde & prouerbium, πυρῶνυς μόρθη, id est, Pyraustæ fatum. Cuius alibi meminimus.

Πτερυγίζειν.

Πτερυγίζειν dicitur, qui conatur & gestie quippiam efficere. Sumptū à pullis auis, cum adhuc inuolucres sunt alas mouentibus. Lucianus vsurpat pro indecore & scurriliter geficulari, libello De mercede seruientibus. Aristophanes in Pluto:

Καὶ σὺ γέλασαι μ' ἔπω δύωσαι περὶ τέτυ Αἰλά φλυαρεῖς, καὶ πτερυγίζεις, id est, Tu mihi nondū fati potis es super hac re, Sed nugaris geficulando.

Et Diphilus apud Athenæum libro sexto, inducit parasitum hunc in modum loquentem:

Τέγνηθα καὶ χαίρω τί καὶ πτερώσομαι. id est, Lætorq; gaudeoq; & alas verbero.

Ante barbam doces senes.

Πρὸ τῆς γενειάδος διδάσκεις τὸς γέροντας, id est, Ante barbam doces senes. Cū imberbis maiorem natu docet. Est autem figura prouerbialis, quod ait Persius, Ante pilos: -Et rerum prudentia velox

Ante pilos venit, dicenda, tacendaque calles.

Hanc prudentiã, quam præcoquam, seu præcozem appellant, vulgo non admodū fausti ominis habitam, ostendit Apuleius in secunda Apologia, scribens hunc senarium nobilem & celebrem fuisse, poetæ cuiusdam, neque enim nominat:

Odi puerculos præcoci sapientia. Nec Fabio placet præcox ingeniorū genus, quod negat ad frugem solere peruenire. Pindarus in Pythijs hymno quinto, sic laudat quempiam: κρέσσονα μὲν ἀλικίας νόον φέρεται, γὰρ πᾶν τε, θάρσος δὲ ταυρὸπτερος ἐν ὄρει ξυ αἰετος. id est, Præstantiorem quam pro ætate mentem, alit, linguamq; : audacia verò pernix inter aues aquila.

Bellum Cononi cura fuerit.

Πόλεμος κόνωνι μελήσει. id est, Curabit prælia Conon.

Hemistichium est heroici carminis, nec satis liquet vnde sumptum. Porro Conon dux Atheniensium fuit multum in bello negotijs exercitatus. Primum nauali prelio superatus a Lyfandro Lacedaemoniorum duce, redintegratis copijs, eundem terrestri prelio vicit, & Athenarum libertatem restituit. Proinde conueniet ad hunc modum respondere, curanti negotium, quod ad se nihil attineat. Item Hector Andromachæ suæ Iliados 2.

Πόλεμοι δ' ἀνδράσι μελήσει. id est, -Viris curæ sunt bella futura.

Et Turnus apud Virgilium:

Arma viri, bellumque gerant, queis bella gerenda.

Antehac putabam te habere cornua.

Πρὸ τῆς σέ ὠμῶν κέρατα ἔχεν. id est, Antehac credebam tibi esse cornua. De his qui prius habitus fortes ac strenui, postea cum res virum postulat, apparent ignaui. Vnde & Comicus cornutam bestiam vocat hominem paratum se defendere: Cornutam bestiam petis. Et Horatius: Parata tollo cornua.

Apud eundem scurra iocatur in scurram accepto conuitio militantem capite moto, cum in fronte foedam haberet cicatricem. Quid faceres, inquit, si cornu tibi non esset excectum, cum sic mutilus miniteris? Dein de Dialectici cornutum appellant syllogismum, dilemma velut inexpugnabile.

Prius quam mactaris, excorias.

Πρὶν ἐσφάχθαι δέρεις, id est, Prius quam mactaris, excorias. Dicendum, vbi quid præpostere fieri videtur. Videri potest, ex Homero sumptum, apud quem sæpe excoriatur taurus prius quam occiditur. Figura, quam Grammatici προθύρορον appellant. Finitimum illi, quod alibi retulimus: Actum agere. Nam id etiam adagiū M. Tullius putat ad consilij præposteri significationem pertinere. Sic enim scribit in Dialogo de Amicitia: Præposteri enim vtimur consilij, & acta agimus, quod veteri mur veteri prouerbio.

Prius quam assa sit farina.

Πρὶν ὀπτῆσαι ἄλδρα, id est, Prius quam coxeris farinam, subaudiendum, inspergis, aut simile quidpiam, Eustathius in Odiseæ π. refert vtrumque, tum hoc, tum il-

lud proximum. Solitum autem est, affis carnis apud quosdam inspergere farinam.

Plures adorant Solem orientem, quam occidentem.

Πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δυνόντα, id est, Plures adorant solem orientem, quam occidentem. Iuueni magis adhaeretur, quam seni. Plutarchus scribit, Pompeium hoc adagio minatum Cinnæ. Sensit autem Pompeius, se solem esse orientem, nimirum iuuenem tu dies magis fama crescentem: illum occidentem, vtro te affecta iam ætate, & cuius dignitas gloriaque iam senesceret. Ceterum quod Pompeius erat Cinnæ hoc Caius Cæsar post fuit Pompeio. Simile quiddam Athenæus libro tertio ex poeta quoriam. ἐκ αἰείδω τα παλαιὰ, κημεὶ γὰρ ἄμα κρείσσο, νέος ὄζωδὶ βασιλεύει. id est, Non cano vetera. Noua si quæ sunt, eadem, & meliora sunt, Inpiter, qui iuuenis est, regnat. Mos erat antiquis adorare solem, quem deum existimant, & à Persis præcipue colebatur, nomine Mithræ. Item apud Ægyptios Osiridis, apud Græcos Apollinis, apud alios alij atque alij nominibus. Hunc orientem salutabant religionis causa. Quem morem tradit Socrati fuisse Plato. Ferunt & ab elephantis adorari solem in exortu. Salutabatur & occidens, sed à paucioribus. Habet & cuiusque hominis ætas suam vespeream, quæ simul atque aduenit, iuuentæ gratia vertitur in tædium. Ita senex quidam apud Alexidem:

Ἦδη γὰρ ὁ βίος ἐμὸς ἐσπέραν ἄγει. id est, Mea quippe seram vita ducit vespeream.

Sub occasum autem solis incumbunt umbræ, vnde Euripidis:

Τὶ δ' ἄλλο, φωνὴ καὶ σκιὰ γέρον ἀνὴρ. id est, Quid aliud, atque vox, & umbra vir senex?

Auro loquente, nihil pollet quauis oratio.

Χρυσὴ λαλῶντι πᾶς ἀπρακτεῖται λόγῳ, Πείθειν γὰρ εἶδεν καὶ πέρθηκε μὴ λέγων. id est, Auro loquente, ratio quauis irrita est, Suadere siquidem nouit, loquens nihil.

Prouerbium indicat munera vbiq; longe plurimum valere. Vulgaris iocus ait, tinulas rationes præcipuam habere vim ad persuadendum, pecuniam indicans.

Pellenaæ tunica.

Πελληναῖο χιτῶνι. Pellenaæ vestis. De prisco

prisco cultu. Pellene peruetusta Achaïæ ciuitas, Procei patria, in quo diuersæ vestimétorū formæ fieri consueuerunt, attestante Suida. Iulius lib. De rerū vocabulis septimo, prodidit lænas pellenicas olim nobiles fuisse, adeo vt in Iunonijs ludis ac certaminibus victori lacerna pellenica præmij vice daretur. Ad stipulatur Strabon lib. Geogra. 8. Diuersum igitur videtur illi, quod alibi diximus: Munus Leuidenæ. Lepidius erit, si per ironiam adhibeatur. Veluti si cui pro laboriosis ac diutinis officijs vile munusculum missum sit, dicamus: πελληναῖον χιτῶνα, contigisse. Romæ quoque vestes xeniorū loco missitari solitas indicat Iuuenalis.

Aquilam cornix prouocat.

Ἀετὸν κορώνη ἐρεσμελεῖ, id est, Aquilam cornix prouocat: Tradunt peculiare cornicibus esse irritare aquilam. Verum illa negligit prouocantem, intelligens nimirum sibi ab illa noceri non posse. Locus igitur fuerit adagio, si quando leuissimus quispiam homuncio, qui neque prodesse queat, neque lædere, maximis viris oblatrat. Quemadmodum Menelaus apud Euripidem in Iphigenia Aulidenfi de vatibus:

Κεῖδεν γ' ἀχρηστον ἀδὲ χρησίμου πάρον. id est, At nihil habet nec vtile, nec inutile.

Lupus pilum mutat, non mentem.

Ολύκος πλὴν πρίχα, ἐ πλὴν γνώμην ἀλλάζει, i. Lupus pilum, non ingenium mutat. Senecta canicem adfert im probis, non item auferit malitiam. Canescunt enim lupi, velut & equi more hominum per ætatem.

Laqueus laqueum capit.

Ἀταρ ἢ πάγην ἔοικε λή- ληδαυ πάγλυ, id est, Laqueum laqueus, ita vt videtur, caperit. Vbi malus malum obseruat. Veluti adulter adulterum, fur furem, perfidus perfidum, quod interdum vsu venit, vt dum duo sibi vicissim insidias tendunt, vterqueprehendat alterum.

Ipsum ostij limen tetigisti.

Αὐτὸν κέρκεας τὸν βατῆρει τῆς θύρας, id est, Ipsum attigisti limen ostij pede.

Dici solitum, quoties ad rem ipsam peruenitur. Aristophanes in Ranis:

Ἀλλ' ἰδὲ ἐπ' αὐτὴν πλὴν θύραν ἀφικυμένος. i. Sed noueris venisse te ipsas ad fores.

Gallus insilit.

Ἀλεικυὸν ἐπιπνῶδ' ἄ, id est, Gallus insilit. Vbi quis semel victus, redintegrat certamen. A gallorum certaminibus sumptum. Nam is huic animanti mos est, vt ad pugnam assiliat, quo magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura adfixis.

Nunc ipsa viuunt sapientia.

Αὐτὴ γὰρ σοφία ζῆ, id est, Nunc ipsa viuunt sapientia. Applaudentis & adgratulantis est sermo, si quid aliquando videtur scite & arte dictum, factumve. Festiuus erit, si per ironiam effèratur in eos, qui res egregias stultissime trahant.

Nunc ipsa floret musa.

Αὐτὴ γὰρ ἀνθὴ ἢ μῦσα, id est, Nunc ipsa floret musa. Superiori simillimum. Vbi quid erudite, facunde, venuste dictum, aut scriptum videbitur, quasi musis bene fortunantibus. Et hoc venustius fiet per ironiam, vbi quis sibi videtur mirifice dicere, cum dicat insulsius.

Onus nauis.

Ἀχθῶ νεὸς, id est, Onus nauis. In inertes & inutiles iacere conueniet, Αὐτὸ τὸ το ἀχθῶ νεὸς. Confine illi:

Ἐπάσπον ἀχθῶ πέρους. id est,

-Telluris inutile pondus,

Quadrabit & in magnum, eundemque molestum.

Naues enim lōge plus oneris ferūt, quā currus. De Hamaxiæis alibi dictum est.

Marinam auditionem fluuiiali abluit sermone.

Ἀλμυρῶν ἀκούω ἀπεκλύσατο ποτῆμα λόγῳ, i. Saluginosum sermonem potabili diluit oratione: vbi quod erat audire molestū, id diuersa oratione velut edulcat. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auribus oratio tristis aut cōtumeliosa. Itē, quod palato liquor fontanus, id auditui sermo placidus ac benignus. Vsurpat adagiū Plato in Phædro: Ἐπιθυμῶ ποτῆμα, λόγῳ δὴ ἰὸν ἀλμυρῶν ἀκουλῶ ἀποκλύσασαι, id est, Cupio sermonem velut amarum potabili sermone diluere. Item Athenæus Dipnosophistarum lib. 3. Ἐπὶ τέτοις λεχθεῖσιν ὁ κωβυλλος πῆν ἦγεσε δολοκταν, δειν λέγων ἀλμυρῶς λόγους γλυκέσιν

ἀπολλύσθαι νύμειον. id est, His dictis Cynulcus poscit de coctam, dicens amarus sermones dulcibus lymphis oportere diluere. Cynulcus vsus est voce Romana cum Græce loqueretur: siquidem Vlpiano indignanti, quod voce insolenti ac barbara vteretur, respondit, se in vrbe Roma vsuum esse vocabulo vrbis Romę vernaculo. Nam illic sic loquebantur, poposcit frigidam, poposcit calidam, aut decoctam, subaudientes aquam.

Arcadicum germen.

Ἀρκάδιον βλάστημα, id est, Arcadicum germen, de grandibus & ignavis dici solitum. Iuuenalis:

-Quod læua in parte mamillæ Nil salit Arcadico iuueni.

Arcades olim male audierunt ob stuporem ingenij. De quorum immanitate multa Athenæus lib. 14. qui plarimi musicam omnem in civitatem recipere noluerunt, nec vllas liberales disciplinas, quarum cultu mansuescunt hominum ingenia. Vnde & cæli vitio, & neglectu disciplinarum, in summam morum immanitatem efferati sunt. Lucianus in libello De Astrologia, tradit Arcades ob eam causam stupidos habitos, quod ceteris omnibus amplectentibus astrologiam, soli contempserint, se se q; fecerint antiquiores ipsa luna. Vnde & προσελωεῖοι dicti. Ijdem epigrammatum iocis notati sunt, vt βαλανοφάγοι, id est, glandibus victitantes. Nam is priscorum hominum cibus erat nondum repertis frugibus. Epigramma sic habet:

Πολλοὶ ἐν ἀρκადίᾳ βαλανοφάγοι ἄνδρες ἔασιν. id est,

Multi in Arcadia sunt, queis alimonia glandes.

Aristophanes in Avibus varijs titulis irridet eos qui iactant antiquitatem suam:

Καὶ τὸ θεὸς αὐτῶ Ἀρχαιότεροι, πρότεροι τε κρόνα, καὶ τιτάνων ἐγένεσθαι. id est,

At antiquiores & Crono, & Titanibus fuistis.

Hic rhodus, hic saltus.

Αὐτὸ ῥόδος, αὐτὸ πῆδημα, id est, Hic Rhodus, hic saltus. Vulgo iactatum de his, qui sese de negotio quopiam iactaret insolentius, cuius fides non extaret. Sumptum ex apologo, qui fertur inter Æsopios. Adole-

scenti cuidam iactanti sese, quod dum Rhodi esset, admirabiles fecisset saltus, quidam ex auditoribus interpellato sermone, ἰδοὺ ῥόδος, inquit ἰδοὺ πῆδημα, id est, Ecce Rhodus, ecce saltus. Conveniet igitur, vbi quis iubetur re præstare, quod alibi se fecisse iactat. Ovidius:

-Sua narret Vlysses

Quæ sine teste gerit.

Arbitramur huic adfines, quod dictum est apud Theocritum in Hodæporis:

Αὐτὸ θῆ μοι ποτέρισθαι, καὶ αὐτὸ θῆ βακουλιάσθαι,

Mecum istic certa, simul istic pascito tauros.

Quidam cum tutum est, gloriosa loquuntur: vbi præsto periculum, tergiuersantur: his occini poterit hoc carmen. Simili figura Græci cum iubent protinus numerari præsentem pecuniam: αὐτὸ καταβέβη. id est, Hoc ipso loco depono. Apud Athenæum libro sexto: ἔπιτα γ' αὐτὰρ ὕριον αὐτῆ καταβέβη, id est, Deinde si pecuniam præsentem numeraris. Quamquàm in excusis codicibus habetur, αὐτῶ, sed mendose, ni fallimur.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιος πόλεμος, id est, Archidamicū bellum. De bello sæuo, crudeliq; dicebatur, epitheto sumpto ab Archidamo duce Lacedæmoniorum, qui maximis copijs impressionem fecerit in Atticam, eamq; decem annis diuexarit. Grauiissimam autem noxam infixit Acharnensibus, succis omnibus arboribus, vt testatur & Synesius in Encomio Caluicij. Proinde cum funditus tolluntur omnia, bellum Archidamicum dicebatur. Meminit adagionis & Demosthenicarum dictionum interpres, indicans extitisse apud Lysiam. Archidami sæuitiam memorat & Pausanias in Laconicis.

Mortuum unguento perungis.

Νεκρὸν μύρκεῖς, id est, Mortuum unguento perungis. De sumptu superuacaneo, siue cum serdò quid adhibetur. Moris erat apud priscos, maxime Ægyptios, defunctorum cadauera ne putrescerent, unguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud Principes durat.

Mortuus iacet pedens.

Νεκρὸς κέτται βέδων, i. Mortuus iacet pedens.

dens. Dicit solitum, si quando pauper simularum opulentiam. Apud vnum Apostolium Byzantium reperitur.

Rudentes & remos cum armis commutauit.

Νῆια καὶ κωπέας ἀντὶ θπλων ἀλλάξαντο, i. Mutarunt armis remos & nautica vincla.

Conueniet vbi quis artem, aut quæstū solitum relinquit, gloriæ cupiditate commotus, velut si quis è nauta fieret miles, è negotiatore sacerdos. νῆια funes nautici sunt, κωπέαι, ligna vnde remi parantur.

Niobes mala.

Νεβῆς πᾶθῆν, id est, Niobes dolores. De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Erat Niobe filia Tantali, vxor Amphionis, quæ filios habebat sex, totidem puellas. Eo successu insolens contempfit Latonam, quæ non nisi duorum mater esset, Apollinis ac Dianæ. Hanc enim fabulæ narrant, post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conuersam fuisse, illud innuentes, immodico dolore diriguisse. Id saxum quod fabulæ dedit occasionem, in Sipylo Phrygiæ conspici tradit Homeri Scholiastes, lacrymarum fontes emittens. Ouidius Metamor. libro 6 fabulam elegantissime narrans, de saxo sic loquitur:

Flet tamen, & validi circumdata turbine venti

In patriam rapta est, vbi fixa cacumine montis

Liquitur, & lacrymis etiam nunc marmora manant.

Qui funditus pereunt, Græcis πανομί ἀναίρηται dicuntur, veluti cum pestilentia nullum in familia reliquum facit.

Radit vsque ad cutem.

Ξυρεὶ ἐν χροῶ, id est, Ad cutem vsque radit. Grammatici citant ex Sophoclè. De eo dicebatur qui nimium exacte videtur agere cum aliquo. Sumptum à tonforibus, qui quosdam per pectinem radunt, relictis, pilorum quasi stirpibus, quosdam citra pectinem ad viuâ vsq; cutem. Plautus in Captiui duo, Sed vtrum strictim ne dicam attonsurum esse, an per pectinem nescio: verum si frugi est, vsque admittabit probe. Loquitur de hero diligentius omnia percunctaturo, & tamquam ad cutem rasuro. Cognatum illi: At viuum rescicare.

Signum bonum, aut malum.

Σύμβολος ἀγαθὸς ἢ καὶ φάυλος, id est, Signū bonum, aut certe malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus. Symbolum aiunt augurium appellari, quod sumitur è sternutamentis: id autem ad Cererem pertinebat. Et hominis primum occursum, ex quo signum aliquod euentus captabant, symboli appellabant. Ceterum hic loquendi color antiquus olim familiaris erat testibus Homero & Platone, item apud Horatium Tiresia,

-Quidquid dicam, aut erit, aut non.

Duos insequens lepores, neutrum capiet.

Ὁ δύο πτώκας διώκων, ἐδῆτερον καταλαμβάνει, i. Qui duos insectatur lepores, neutrum capit. Huius proverbij sensus est. Qui simul duplex captat commotum, vtroq; frustratur. Effertur in Græcorum collectaneis & citra figuram, Δύοι ἐπιθυμήσας ἐδῆ τέρε ἔτυχες, id est, Ambo cõcupiscens, neutrum adsecutus es.

Cui multum est piperis, etiam oleribus immiscet.

Ὅπολὸν ἔχων πέπερι, τίθησι καὶ ἄν λαχέροις, i. Qui multum habet piperis, etiam oleribus admiscet. Cui rei cuiuspiam largior adest copia, ea profusus vtatur licebit. De pusillo parcus insufumendum. Vt, cui multum suppetit facultatum, huic licet opipare viuere. Nam piper oleribus admiscere solere testatur & Martialis:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,

O quam sæpe petet vina, piperq; coquus.

Non nihil suspicamus & hoc Apostoliū à vulgi fece hauisse. Tametsi vitur Hermolaus Barbarus in epistola quadam ad Picum. Huic simile quod alibi retulimus: Putre salientum amat organum.

Domus amica, domus optima.

Ὅμιον φίλον, ὄμιον ἀριστον. id est,

-Est grata domus, domus optima semper.

Nusquā cõmodius, nusquā liberius, nusquam lautius homini viuere cõtingit, quā domi. Quidam per iocū detorquent ad testudinem, de qua fertur apologus huiusmodi: Iupiter cum animantium omne genus ad nuptias rogasset, venisētq; reliqua, præter vnam testudinem (nam hæc peracto cõ-

uiuio, tum demum aduenit) Iupiter admi- rans percontatus est, quid nam illi fuisset in mora. Atque illa respondit, *δίκος φίλος, δίκος ἄριστος*. Iratus ille, iussit vt quocunq; iret, domum suam secum circumferret. Vnde per iocum affectata obscuritate sic describitur apud Ciceronem, libro de di- uinatione secundo :

Terræ tardigradam, domiportam, sangui- ne cassam.

Nam terræ pro terrigenam, legendum opinamur. *Quin* & iura publica fauent pri- uato domus. Sic enim Caius Pandect. li- bro quarto tit. de in ius vocando, Plerique putauerunt nullum de domo sua in ius vo- cari, licere, quia domus tutissimum cui- que refugium ac receptaculum sit : eumq; qui inde in ius vocaret, vim inferre videri. Similia Paullus lib. 50. Tit. de regulis iu- ris. Ad apologum adlustrat M. Tullius in Epist. quadam ad Dolabellam : Hæc loca venusta sunt, abdita certe, & si quid scribere velis, ab arbitris liberas, sed nescio quo- modo *δίκος φίλος*. Itaque me referunt pedes in Tusculanum. cui respondet illud, alibi à nobis positum :

Οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς δὲ δάμονα, id est, Domi manendum est, fata cui, sunt pro- spera.

Nam huic demum :

Οἴκος φίλος, οἴκος ἄριστος.

Alioquin cui sit vxor rixosa domi, & ni- hil quod edatur, huic domus carcer est. Ce- terum Plutarchus hoc genus hominum ignanum, quod tecto gaudet, & vmbra, quodq; semper amat desiderare domi, *οἰκίτης* appellat, quasi dicas, custodes domus. Et in libello *περὶ τῆς δόθυμίας*, non probant hanc *οἰκίτην* καὶ ἀπράξιν. Idem, in Præcep- tis coniugalibus refert, Phidiam, Heleo- rum Venerem ita finxisse, vt testudinem calcaret, tacite significans, vxoribus domi manendum esse, silendumq;. Idem narrat, Egyptijs hunc fuisse morem, vt nuptæ san- dalijs non vterentur, ne videlicet domo vniquam prodirent. Huc adscribendum quod refert Plutarchus in vita T. Flamini, dehortatus Achaicos ne sibi vindicaret insulam Zacynthiorū, dicebat, *κινδυνώδην ἂν ὄσπερ αἰ χελῶνα πορρωτέρω τῶ κεφα- λῶ τῆς πελοποννήσου πορτένωσιν*. id est, Pe- riculum ipsis fore, quemadmodum testudi- nibus, si longius à Peloponneso proferrēt ca- put. His non dissimilia T. Linius de bello

Macedonico lib. 6. vbi sic loquitur Quin- tius: Si vtilem possessionem eius insule cē ferem Achæis esse auctor essem S. P. Q. R. vt eam vos habere sineret : ceterum sicut testudinem, vbi collecta in suum tegumen est, tutam ad omnes ictus video esse, vbi exerit partes aliquas, quodcumque nuda- uit, obnoxium atq; infirmum habere: haud dissimiliter vobis Achæi clausis vndique maris quod intra Peloponesum est, termi- no, ea & iusta tueri facile: si semel audita te plura amplectendi hinc excedatis, nuda vobis omnia quæ extra sint & exposita ad omnes ictus esse.

Afni caput ne laues nitro.

Ὀνε κεφαλήν μὴ πλύνειν νίτρον, id est. Afni caput ne laues nitro. Ne multum sumptus opera ve impendas in rem vilem, ac for- didam. Finitimum illi: *τῶ χεῖτερον ποικί- λειν*, id est, Ollam variegare.

Afni mandibula.

Ὀνε γνάθος, id est, Afni mandibula. Con- uenit in edaces alioqui stolidos, & igna- uos. Cuiusmodi pingit Horatius :

Nos numerus sumus, & fruges consume- re nati.

Hesychius citat ex Eupolide, dictumq; in homines edaces. Addit & loci nomen esse :

In occipitio oculos gerit.

Ὀπίθεν κεφαλῆς, ὀμματα ἔχει. i. In occipi- tio oculos habet. De versutis & circumspe- ctis, quosq; neutiquam procliuē sit fallere. Quod genus hominum Perseus Ionos ap- pellat. Et Homerus à Principe requirit, vt oculatus sit *πρόσω καὶ ὀπίσω*, id est, A fron- te & à tergo. Plautus in Aulularia. Quæ in occipitio quoque habet oculos.

Lutum nisi tundatur, non fit vtercus.

Ὀππλὸς τῶ μὴ διαρῆ κέρατος ἔ γίνεται, id est, Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in virum absolu- tum. Et hoc, ni fallimur, Apostolius hau- sit à vulgi fece: homo non perinde ingenio elegans atque palato: quemadmodum ac- cepimus ab his, qui eum domestica consue- tudine nouerant.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi.

Ὀρκὸς ἀνδρας, ἀσπραγάλος δὲ παῖδας ἕαται τέων,

τέων, id est, Iureiurando viros, talis pueros oportet fallere. Docet viris nulla re citius imponi posse, quam iureiurando, quod ne- mo tam improbus esse credatur, qui id ve- lit violare. Lyfandri Lacedæmoniorum du- cis apophthegma, auctore Plutarcho.

Aues quaris.

Ὀρνὶς ζῆτεῖς, id est, Aues quaris. Rem va- gam, & captu difficilem sequeris. Perseus, An passim sequeris cornus, testaq; luroq;?

Item Aristoteles. *τὰ πετόμενα δῖόνειν*. id est, Sectari volantia. Et ante hunc Plato in Euthyphrone : *τι δὲ πετόμενον τι δῖόνειν*, id est, Quid autem volantem quem- piam insectaris?

Mons cum monte non miscetur.

Ὀρος ὄρει ἢ μίγνυται, id est, Mons cum mon- te non miscetur. Non conuenit inter pari- ter elatos aut pariter potentes. Etiam si Plin. tradit, duos montes concurrisse, crepi- tu maxime affultantes recedentesq; magna hominum turba spectante, idq; luce.

Qui canem alit externum.

Ὀς κῶνα πέρει ξένον, τὸ τρωμόνον λῆος μένει, i. Qui canem alit peregrinum, huic præter funiculum nihil sit reliqui. Qui beneficiū collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus relicta fune quo alligatur, pri- stinum dominum repetit.

Cum Nibus coccyssauerit.

Ὀτ' ἀν νίβας κοκκύση, id est, Cum Nibas coccyssauerit. Simillimum illi: Ad Græcas Kalendas. Tradunt in Thessalonica Mace- doniæ ciuitate vicum esse, cui nomen Ni- bas, vbi galli numquam vocem edāt. Quæ- admodū & cicadæ mutæ sunt alicubi. Por- ro quod illic locus addit gallinaceo, id ars efficit, addito collo circulo è sarmentis, si qua fides Plinio, qui hoc retulit lib. 29. c. 4. Hesychius addit, Nibades dici capras crista- tas, vt ab ijs expectetur *τὸ κοκκύζειν*, quod est, gallinaceorum.

Ignis non extinguitur igni.

Περὶ ὃ σβέννυται πῦρ, id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur: ita non sedatur iracundia, sed ferocitas se- datur lenitate, malum patientia tollitur: iniuria beneficio vincitur. *μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ* alibi retulimus ex Platone & Plutarcho.

Ne terra quidem inuuit.

Οὐδ' ἀπὸ γῆς ὤνησεν, id est, Ne terra qui- dem profuit, id est, ne minimo quidem: pe- rinde quasi dicat, ne glebam quidem im- pertiuit: aut ne terræ quidem hospitio di- gnatus est: vt apud Maronem:

-Hospitio prohibemur arenæ?

Bella ciēt, primaq; vetant cōsistere terra.

Nullus emptor difficilis bonum edic- obsonium.

Οὐδ' εἰς δυσώνης χρεῖσθ' ὁ λῶν κρέας, id est, Difficilis emptor haud bona emit obso- nia.

Qui nimium vili studet emere, semper merces vitiosas emit. Nam haud conueni- niunt, paruo emere, & rem egregie bonam emere, Conueniet in hos, qui paulullo la- bore conātur egregias assequi litteras, quæ non contingunt, nisi maximis ac diuturnis vigilijs. Ni fallimur, subnotauit hoc pro- uerbiū Iulius Pollux libro, De rerum vo- cabulis sexto, cum negat vocem *δυσώνης* vsurpatam ab auctoribus: sed tantum re- periri in proverbio.

Non potes Thetidem simul, & Ga- lateam amare.

Οὐ δύνασαι τεθιδὸς τε καὶ γαλατείας ἐρᾶν. id est, Non potes simul & Thetidem, & Ga- lateam amare, id est, non potes idem diuer- sa sequi, velut litteras & pecuniā, volupta- tem & gloriam, mundum, & CHRISTVM. Nam Galateæ fluuio male conuenit cū ma- rinis fluctibus. Declarat hoc Luciani dialo- gus inter Galateam, ac Doridem. Sufpica- mur & hoc è vulgi fece haustum.

Lucrum malum, æquale dispendio.

CELEBRATVM Hesiodum dictum, *Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδη ἴσα ἀτη- σιν*. id est,

Ne male lucreris, mala lucra æqualia damnis.

Vtinam hanc sententiam cum mortales omnes, tum præcipue negotiatores, non scriinjs, sed pectori inscriberent suo, decer- nerentq; non esse lucrum, quod iactura bo- næ mentis comparetur: neque quidquam vtile esse, quod non idem sit honestum. Ve- rum his magis arridet illud Ennianum:

Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.

niuo, tum demum aduenit) Iupiter admirans percunctatus est, quid nam illi fuisset in mora. Atque illa respondit, *οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος*. Iratus ille, iussit ut quocumq; iret, domum suam secum circumferret. Vnde per iocum affectata obscuritate sic describitur apud Ciceronem, libro de diuinatione secundo:

Terræ tardigradam, domiportam, sanguine cassam.

Nam terræ pro terrigenam, legendum opinamur. *Quin* & iura publica fauent priuato domus. Sic enim Caius Pandecti, libro quarto tit. de in ius vocando, Plerique putauerunt nullum de domo sua in ius vocari, licere, quia domus tutissimum cuique refugium ac receptaculum sit: eumq; qui inde in ius vocaret, vim inferre videri. Similia Paullus lib. 50. Tit. de regulis iuris. Ad apologum adlusit M. Tullius in Epist. quadam ad Dolabellam: Hæc loca venusta sunt, abdita certe, & si quid scribere velis, ab arbitris liberas, sed nescio quomodo *οἶκος φίλος*. Itaque me referunt pedes in Tusculanum. cui respondet illud, alibi à nobis positum:

Οἶκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς δὲ δάμωνα, id est, Domi manendum est, fata cui, sunt prospera.

Nam huic demum:

Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.

Alioqui cui sit vxor rixosa domi, & nihil quod edatur, huic domus carcer est. Ceterum Plutarchus hoc genus hominum ignauum, quod testis gaudet, & umbra, quodq; semper amat desiderare domi, *οἰκὺρὲς* appellat, quasi dicas, custodes domus. Et in libello *περὶ τῆς δὲ θυρίας*, non probant hanc *οἰκίαν* καὶ *ἀπράξίαν*. Idem, in Præceptis coniugalibus refert, Phidiam, Heleorum Venerem ita finxisse, ut testudinem calcarer, tacite significans, vxoribus domi manendum esse, silendumq;. Idem narrat, Ægyptijs hunc fuisse morem, ut nuptæ san dalijs non vterentur, ne videlicet domo vniquam prodirent. Huc adscribendum quod refert Plutarchus in vita T. Flamini, dehortatus Achaicos ne sibi vindicarent insulam Zacynthiorū, dicebat, *κινδύων δὲ ἐν ἄσπερ αἰ χελώνων πορφατέρω τῷ κεραλίῳ τῆς πελοποννήσου πορτείνωσαν*. id est, Periculum ipsis fore, quemadmodum testudinibus, si longius à Peloponeso proferrēt caput. His non dissimilia T. Lilius de bello

Macedonico lib. 6. vbi sic loquitur Quintus: Si vilem possessionem eius insule cēferem Achæis esse auctor essem S. P. Q. R. ut eam vos habere fineret: ceterum sicut testudinem, vbi collecta in suum tegumen est, tutam ad omnes ictus video esse, vbi exerit partes aliquas, quodcumque nudauit, obnoxium atq; infirmum habere: haud dissimiliter vobis Achæi clausis vndique maris quod intra Peloponesum est, termino, ea & iūcta tueri facile: si semel auuiditate plura amplectendi hinc excedatis, nuda vobis omnia quæ extra sint & exposita ad omnes ictus esse.

Asini caput ne laues nitro.

Ὀνε κεφαλήν μὴ πλύνειν νίτρον, id est, Asini caput ne laues nitro. Ne multum sumptuosæ operæ ve impendas in rem vilem, ac fordidam. Finitimum illi: *τὴν χροίτην ποικίλλειν*, id est, Ollam variegare.

Asini mandibula.

Ὀνε γνάθος, id est, Asini mandibula. Conuenit in edaces alioqui stolidos, & ignavos. Cuiusmodi pingit Horatius:

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati.

Helychius citat ex Eupolide, dictumq; in homines edaces. Addit & loci nomen esse:

In occipitio oculos gerit.

Ὀπίθεν κεφαλῆς, ὄμματα ἔχει, i. In occipitio oculos habet. De versutis & circumspicitis, quosq; ne utiquam procliuē sit fallere. Quod genus hominum Persius Ionos appellat. Et Homerus à principe requirit, ut oculatus sit *πρόσω καὶ ὀπίσω*, id est, A fronte & à tergo. Plautus in Aulularia. Quæ in occipitio quoque habet oculos.

Lutum nisi tundatur, non fit urceus.

Ὀπιδὸς λῶ μὴ διαρῆ κέραμος ἐ γίνεται, id est, Lutum nisi tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in virum absolutum. Et hoc, ni fallimur, Apostolius haustit à vulgi fece: homo non perinde ingenio elegans atque palato: quem admodum accepimus ab his, qui eum domestica consuetudine nouerant.

Viri iureiurando, proueri talis fallendi.

Ὀρκιοὶ ἄνδρες, ἀσφαλάδος δὲ παύδας ἐάτα τέον,

τέον, id est, Iureiurando viros, talis pueros oportet fallere. Docet viris nulla re citius imponi posse, quam iureiurando, quod necno tam improbus esse credatur, qui id velit violare. Lysandri Lacedæmoniorum duces apophthegma, auctore Plutarcho.

Aues quaris.

Ὀπίς ζῆτῆς, id est, Aues quaris. Rem vagam, & captu difficilem sequeris. Persius, An passim sequeris cornus, testasq; lutoq;?

Item Aristoteles. *τὰ πετρώμενα διόκειν*. id est, Sectari volantia. Et ante hunc Plato in Euthyphrone: *τὶ δὲ πετρώμενον τῆς διόκειν*, id est, Quid autem volentem quempiam infectaris?

Mons cum monte non miscetur.

Ὀρος ὄρει ἢ μίγνυται, id est, Mons cum monte non miscetur. Non conuenit inter pariter elatos aut pariter potentes. Etiam si Plin. tradit, duos montes concurrisse, crepitu maxime asultantes recedentesq; magna hominum turba spectante, idq; luce.

Qui canem alit exsternum.

Ὀς κῶβα πρέφει ξένον, τέτρω μόνον λίθος μένει, i. Qui canem alit peregrinum, huic præter funiculum nihil sit reliqui. Qui beneficiū collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus relicta fune quo alligatur, prius finem dominum repetit.

Cum Nibas coccyssauerit.

Ὀτ' ἂν νίβας κοκκύση, id est, Cum Nibas coccyssauerit. Simillimum illi: Ad Græcas Kalendas. Tradunt in Theſsalonica Macedonia ciuitate vicum esse, cui nomen Nibas, vbi galli numquam vocem edāt. Quæ admodum & cicadæ mutæ sunt alicubi. Porro quod illic locus addit gallinaceo, id ars efficit, addito collo circulo è sarmentis, si qua fides Plinio, qui hoc retulit lib. 29. c. 4. Helychius addit, Nibades dici capras cristatas, ut ab ijs expectetur *τὸ κοκκύζειν*, quod est, gallinaceorum.

Ignis non extinguitur igni.

Περί ἐσβέννυται πῦρ, id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur: ita non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur: iniuria beneficio vincitur. *μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ* alibi retulimus ex Platone & Plutarcho.

Ne terra quidem inuit.

Οὐδ' ἀπὸ γῆς ἄνησεν, id est, Ne terra quidem profuit, id est, ne minimo quidem: perinde quasi dicat, ne glebam quidem impertiuat: aut ne terræ quidem hospitio dignatus est: ut apud Maronem:

-Hospitio prohibemur arenæ?

Bella ciēt, primaq; vetant cōsistere terra.

Nullus emptor difficilis bonum edit obsonium.

Οὐδέ τις δύσωνος χρῆσθον δὲ λονεῖ κρέας, id est, Difficilis emptor haud bona emit obsonia.

Qui nimium vili studet emere, semper merces vitiosas emit. Nam haud conueniunt, paruo emere, & rem egregie bonam emere, Conueniet in hos, qui paullulo labore conātur egregias assequi litteras, quæ non contingunt, nisi maximis ac diuturnis vigilijs. Ni fallimur, subnotauit hoc prouerbium Iulius Pollux libro, De rerum vocabulis sexto, cum negat vocem *δυσώνης* vsurpatam ab auctoribus: sed tantum reperiri in prouerbio.

Non potes Thetidem simul, & Galateam amare.

Οὐ δύνασαι τεθιδὸς τε καὶ γαλατείας ἐράν, id est, Non potes simul & Thetidem, & Galateam amare, id est, non potes idem diuersa sequi, velut litteras & pecuniā, voluptatem & gloriam, mundum, & CHRISTVM. Nam Galateæ fluiuo male conuenit cū marinis fluctibus. Declarat hoc Luciani dialogus inter Galateam, ac Doridem. Suspiciamur & hoc è vulgi fece haustum.

Lucrum malum, aequale dispendio.

CELEBRATVM Hesiodum dictum, *Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἴσα ἀτήσιν*, id est,

Ne male lucreris, mala lucra æqualia damnis.

Vtinam hanc sententiam cum mortales omnes, tum præcipue negotiatores, non scrinijs, sed pectori inscriberent suo, decernerentq; non esse lucrum, quod iactura bonæ mentis compareret: neque quidquam vile esse, quod non idem sit honestum. Verum his magis arridet illud Ennianum:

Vnde habeas quærīt nemo, sed oportet habere.

Sophocles Hesiodiam sententiam latius extulit:

Οὐκ ἔξ' ἄπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
Εκ τῶν γὰρ ἀγρῶν λυμμάτων πλείονας
Ατομῆντες ἰδοὺς ἀν' ἡ σσοαμένους. id est,
Non vndecumque luca gaude quærere,
Plerosq; siquidem turpibus de quæstibus
Auferre, damnum, non salutem videris.
Feruntur hi eadem sententiam aliquot
fenarij prouerbiales:

Κέρδος πονηρὸν ζημίαν ἀεὶ φέρει, id est,
Dispendio vsque est fraude quæsitum lu-
crum. Et:

Τὰ δ' αἰχρα κερδῆ σύμφορας ἐργάζεται, i.
At turpe lucrum adducit infortunium.

Huc pertinet quod alibi retulimus ex
Isthmij Pindari: τὸ δὲ πῶρ δίκαν γλυκὴ
πικροτάτα μένει τελευτά. id est, Quod præ-
ter iustum est dulce, exitum habet ama-
rissimum.

Thericlei amicus.

Θηρικλέης φίλος, id est, Thericlei amicus.
Dicitur in bibosos. Thericles primus exco-
gitauit poculum, vt citatur auctor Eubu-
lus. Dicitur est autem inuentum inuen-
toris vocabulo. Siquidem Græci vitrenm
poculum θηρικλείου vocant, auctore Suida.
Eertur apud eundē & illud θηρικλέης τέκνον
κάλιξ, id est, Thericlis filius calix. Huius
dicti auctorem citat Athenæus Theopom-
pum in Nemea. Antiphanes θηρικλείου ἄρ-
χάνου appellat. Sed plura super hac re pro-
didit Athenæus libro 11. ostendens Theri-
clem Corinthium quempiam ætate Ari-
stophanis Comici fuisse figulum, qui noua
artē primus ē terebintho tornatile poculū
finxerit, quod à fistilibus non potuerit di-
gnosci. Cuius rei meminit Theophrastus
in libris de plantis: poculum erat satis pro-
fundum, auriculis breuibus, vt ad illa gesta
xi. posset, ad vteri effigiem imitatum, quē-
admodum refert idem Athenæus, & incer-
tum vtrum poculo nomen sit inditum ab
homine, an homini à poculo. Alij malunt
Thericleum dictum: διὰ τὸ δόρατος θηρίων ἀν-
τὴν ἐν τρυπαῶναι, id est, quod ferarum pel-
les illi fuerint insculptæ. Pamphilus Ale-
xandrinus mauult hinc dictum, quod Bac-
chus hoc poculo libans feras exturbare so-
leat. Sed nominis controuersiam relinqua-
mus. Illud constat, eiusmodi poculi genus
postea dictum Thericleum, insuper & cra-
teres dictos Thericleos. Similiter & intus

linea, foris inaurata ποκία, nihilominus
Thericlea vocata, quæ Callimachus χρυσό-
κλεισα dixit. Imo quidquid nouo artificio
repperisset aliquis, Thericleum appellaba-
tur. De patris Thericleis meminit Pla-
tarchus in apophthegmatis Scipionis mi-
noris, tāquam de re singulari ac preciosa.

Theagenis hecateum.

Θεαγένους ἐκάτειον, id est, Theagenis he-
cateum in superstitiosos ac ridicule meti-
culosos dictum est. Hic Theagenes legitur
vsq; adeo fuisse superstitiosus, vt domi ha-
beret Hecates simulacrum, nec vsquam pe-
dem moueret, nisi illo consulto. Vnde &
καπνός, id est, fumus est cognominatus,
quod magnifice polliceretur, cū esset pau-
per. Qua de re meminimus alibi.

Fiducia pecunias amissi.

ΙΑΣΤΑΤΥΡ & hodie, vereq; dicitur
fiducia plerosq; mortalium falli. Videtur
autē ex antiquorum relictum prouerbij:
quādoquidem apud Theognidem legitur
hic versiculus:

Πίσει χρήματ' ὄλεσας, ἀπίσειν δ' ἐδάσα. i.
Fiso res perij, disiso salua remansit.

Proinde non pessime monet Epichar-
mus: νῆφε, καὶ μέμνησο ἀπίσειν. id est, sobrius
esto, & memineris disfidere. Quamquam
nulli fidere, inhumanum est: omnibus fi-
dere, stultum. Hoc honestius, illud tutius.
Propter quod, vt idem ait Theognis:

Παυρί τοι πολλῶν πιστῶν ἐχέουσι νόον. id est,
Pauca ē multis fidus adest animus.

Aliud stans, aliud sedens.

NVLVS inficias inerat, prouerbiali fi-
gura dictum illud Salustianum in Cicero-
nem: Aliud stans, aliud sedens loquitur.
Quo licebit vti, cum summam inconstan-
tiam animi significamus, quasi tantillum
momentum atq; interuallum commutet
hominis sententiam. Homerus Iliados N.
huiusmodi versiculo notat hominis incon-
stantis ingenium:

Ἀλλὰ μετακλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας
ἵζει, id est;

Verum claudicat, inq; pedes utrosq; va-
cillat.

Eandem sententiā sic effert Pindarus in
Nemeis hymno tertio: ὁ δὲ δὴ ἀκτ' ἔχει ἰσ-
θμῆος ἀνὴρ ἀλλὰτ' ἀλλὰ παρῶν, ἔποτ' ἀτρηκέα
κατέβη.

κατέβη ποδῶν, μηρῶν δ' ἀρετῶν ἀτελεῖ νόω γὰρ
ταί. id est, Qui vero tenet ea quæ didicit,
obscurus homo, aliās aliter atque aliter af-
fectus, nunquam certo ingressus est pede,
sed innumerabilium virtutum imperfecto
intellectu gustū capit. Præfert autem Pin-
darus naturam institutioni: quod qui natu-
ra bonus semper sui similis est: qui vero ni-
titur eruditione, cum multa tentet, nec fir-
mus, nec absolutus est vlla in re.

Lingua amicus.

Ἀπὸ γλώπης φίλος, id est, Lingua amicus,
qui verbis ostendit, non re præstat benefi-
cium. Aut qui non amat ex animo, sed be-
neuolentiam oratione præ se fert. Quod
genus inducitur Candidus apud Martia-
lem. Et apud Homerum Odyssæa Σ.

Ὅτ' ἂν μὲν βάζεσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέ-
σι. id est,

Qui recte dicunt, à tergo praua volutant.
Theognis in sententijs:

Ἀλλὰ δόκει μὲν πᾶσιν ἀπὸ γλώσσης φίλ-
θ' ἔναι,

χρήμα δ' ἐ συμμίξης μηδενὶ κήδοτι ἔν. id est,
Sic facito, vt lingua cunctis videaris ami-
cus,

At factis cuiquam te caue miscueris.
Contra Sophocles in Antigone:

Δόγος δ' ἐγὼ φιλοῦσαν ἐ σέρρω φίλω. id est,
Non diligo hanc verbotenus quæ diligit.

At idem Theognis paullo post, damnat
huiusmodi genus amicorum:

Μὴ μ' ἔπεισιν μὲν σέρρω, νόον δ' ἔχει καὶ φρένας
ἄλλη,

Nec me diligito verbis, cū mens alibi sit.
Rursum alibi:

Μὴ μοι ἀνὴρ εἴη γλώσση φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργω. i.
Ne lingua mihi quis sit amicus, sed mage
facto.

Simillimum est huic, quod alibi refert
idem, μετ' ἡμετέρας γλώσσης, id est, vsque ad salu-
tationem.

Πράγμα μὲν ἐδ' ὁ φίλος πᾶν δύσκολον, εἰσι
δὲ πολλοί.

Καὶ χεῖδ' ὄν οἱ πάντες μέγχι προσωροῖαι. i.
Res perdifficilis quidem amicus, sunt
quia multi

Atque adeo cuncti pæne, salute tenus.

Saturni pedes.

Κρόνῳ πυγῆ, i. Saturni culus: de carnibus
vetulis, iamq; mancis & sensu vacantibus.
Quidquid enim putre iam & effectum in-

telligi volebant olim, id Saturnium voca-
bant. Meminit Diogenianus, nec tamen
explicat. Suidas & Helychius admonēt, ita
dictam carnem ob vetustatem stupidam, ac
sensu expertem, à Saturno deo, qui multa
prouerbia nobis dedit. Ad animum trāsla-
tum non nihil habebit gratiæ.

Qui vitat molam, vitat farinam.

Ὁ φάγων μύλον, ἀποφθα φάγει, id est,
Qui fugit molam, fugit farinam. Aut:
Deuitat quicumque molam, fugit ille fa-
rinam.

Nam omissio articulo, videtur hemisti-
chium carminis heroici. Qui refugit in-
dustriam, non fructur emolumentis. Sunt
qui malorum stridoribus offenduntur, cum
sine molis non liceat viuere. Sic quidam
vxorum mores ferre non possunt, cū optēt
liberos. Dicunt & hodie vulgo, qui quærit
oua, gallinarum cacalissimum, vt vulgo vo-
cant, Latini glorcire dicunt, ferat oportet:
Finitimum illi: ἔτε μέλι ἔτε μέλιται, id est,
Neque mel, neque apes.

Αγεωμέτρητος ἔδεις εἰστώ.

Αγεωμέτρητος ἔδεις εἰστώ. Admonet ini-
quum non admittendum. Geometriam
enim æquabilitatem accipiūt, vt apud Ari-
stidem in Themistocle: ὅπου γε δέει καὶ τῆς
ἰσότητος, καὶ γεωμετρίας, id est, Vbi opus est,
& æquabilitate, & geometria. Idem in
Pericle: εἰ δὲ ἡ γεωμετρία καλὸν, καὶ ἡ κατ'
ἀντιπῶσότης. id est, Si honesta est geome-
tria, & quæ cum illa coniuncta est æquali-
tas. Vnde Lycurgus arithmeticem, ceu
popularem, ac turbulentam eiecit è Lace-
dæmone: geometriam induxit, tamquam
modestæ oligarchiæ, & legitimo regno con-
uenientem, teste Plutarcho. Sed mea qui-
dem sententia, magis valebit perinde pro-
uerbium, quasi dicas: ἀνίπτοις ποσσίν, id est,
Illotis pedibus, hoc est, temere & impari-
tatis. Nam hæc erant apud veteres prima
philosophiæ rudimenta, musica, & Geo-
metria. Quibus disciplinis si qui essent
initiati, non admitterebatur in scholam Pla-
tonis, cuius hæc ferūt fuisse inscriptionem:
ἀγεωμέτρητος ἔδεις εἰστώ. Loquitur ad hunc
modum & Taurus philosophus apud Gel-
lium: Nunc autem istis, qui repente pedi-
bus illotis ad philosophos diuertunt, non
est hoc

est hoc satis, quod sunt omnino ἀθεώρηται, ἀμύσοι, ἀγεωμέσθητοι, id est, Speculariux, Musicæ, Geometriæ ignari. Præcipuus autem admirator geometriæ fuit Pythagoras, quem tradunt ob inuentum vnum problema, sacrificasse dijs. Id erat huiusmodi: Datis duabus figuris adijcere tertiam ab his diuersam, quæ alteri sit æqualis, alteri similis. Tum Philo qui geometriam ἐργάσθη καὶ μαθητέσθην appellauit omnium disciplinarum, quod hæc rerum intelligibilibus imagines, veriç; vestigia, tanquam in politissimo speculo demōstret, mentemç; purgatam paullatim abducatur a sensu. Plato quoque dixisse creditur, deum ipsum γεωμετρήσθην, siue quod geometrica speculationio animum à rebus corporis abducatur ad ea, quæ semper eodem sunt modo. Deus autem ab omni materia purissimus est. Siue quod in Timæo principia mundi diuisit in tria, Deum, materiam, & ideam. Materia quiddam est omnium, quæ sustentatur, maxime confusum & in compositum. Idea exemplarium pulcherrimum, Deus caussarum optima. Cum igitur ita considerit mundum, ac semper ita feruet, ut materiæ sit æqualis, ideæ similis, videtur explicare Pythagoricum illud problema, cuius modo meminimus. Hæc itaque, & alia id genus multa, Plutarchus Symposiacæ decadis octauæ problemate secundo. Plato videtur æmulatus solemnem morem tale quiddam inscribendi foribus. Spado quidam effeminatus, cum officio domus inscripisset: ἐδὲν κακὸν εἶστω, Diogenes, At herus, inquit, domus, qua tandem ingreditur? Socrates apud Platonem in Theæteto disputaturus de rebus subtilioribus, ἀθροει δὲ, inquit, περισκοπῶν, μή τις τῶν ἀμύνητων ἐπακέρη, id est, Obserua iam circumspectans, ne quis prophanus exaudiat. Imitatus est Pythagoram, qui sic præfatur:

Αἰείσω σιωπῶντες, θύρας δ' ἐπίθεθε βέλβηλοι. i. Cordatis cantabo, fores tamen obdeprophane. Cuius alibi meminimus.

Serpens nisi edat serpentem, draco non fiet.

Οφίς ἢ μὴ φάγη ὄφιν, δράκων ἢ γενήσεται, i. Serpens nisi serpentem edat, non futurus est draco. Potentes aliorum damnis crescant, & optimatum fortunæ non in tantum auferentur, nisi essent quos exsuge-

rent. Quemadmodum inter pisces & beluas, maiores viuunt laniatu minorum. Quam nobis quidem & hoc dictum fecem vulgi videtur olere.

Certamen non accipit excusationes.

Ἀγὼν ἐ δέχεται ἁπλῆς, id est, Certamen non admittit excusationes. Plato libro de legibus sexto. ἀλλὰ γὰρ ἀγῶνα προφάσεις ἐ πάντων δέχεται φασιν. id est, Verum aiunt certamen non admittere causationes. Et: ἀγὼν πρόφασιν ἐκ ἀναμένει. id est, Certamen non exspectat occasionem. Cum agitur periculo, non conuenit tergiversari. Aut si maius, In præsentaneo periculo non oportet occasionem exspectare quemadmodum alijs in rebus. Veluti si quis in morbo capitali medicum opperiat in signem, aut procul arcessendum. Huc pertinet quod legimus apud Quintum Curtium libro septimo. Sed necessitas ante rationem est, maxime in libello, quod raro permittit tēpora lege.

Phallus Deo.

Φαλλὸς τῶ θεῶ, id est, Phallus Deo. Dici solitum, vbi parum quidem honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas: ἐνερῆν εἰς ἀμύδα, id est, In matellam immieire. Plutarchus in commentario: περὶ τῆς φιλοπρωτίας, ostendit hanc fuisse priscorum in ludis solemnibus pompam, ut primo loco duceretur amphora vini, & clematis, id est, fabæ genus: post aliquis hircum trahebat: deinde nucum sportulam gestabat alius: postremo loco Phallus ferebatur. Ea erat effigies obsceni membri virilis. Cur autem in mysterijs fuerit receptum, causam reddidit Plutarchus in libro De Iside & Osiride. Columella in carmine ipsum Priapum Ithyphallum vocat:

Sed truncum forte dolatum Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.

Et Pompeius ostēdit, Ithyphallum dici membrum viri pudendum. Vnde & hodie Itali si quem contempnunt hoc nomine narrant. Nonnulla de Phallis Herodotus lib. 2. dictum est alibi de Phallis Bacchi, nempe in prouerbio: Erebinthus Bacchus.

Obturbas frustra velut vnda.

Οχλῆς μάλιν με, κῦμ' ὄπας, id est, Turbas me vt vnda inaniter. Id est,

Id est, Incausus mihi molestus es. Fragmentum carminis est ex poeta quopiam. Tradductum ab vnda caute affiduc verberate. Quo pertinet illud Maronis: Quam si dura flex, aut flet Marpesia cautes.

Optimum obsonium labor senectutis.

Ὁ βον ἄριστον πόνος τῶ γήρα, id est, Optimū obsonium senectuti labor. Laborandum in iuuenta, quo seni suppetat commodius viuendi facultas. Diogenes rogatus, quid esse miserimum censeret, respondit senectutem inopem. Adagium autem videtur mutilum. Nos opinamur, πόνος, id est, labora legendum, vt intelligas, senectutis imbecillitatem exquisitioribus cibis esse fulciant, qui quo suppetant seni, paranda res est in iuuenta.

Omne as alienum capere, & multa allium.

Πᾶν μοι γρέος κρόμμυα, καὶ τὸ τίμημα σκόροδα, id est, Vniuersum æs alienum capere, & multa allium. Subaudiendum εἶη. Cum quis obstrictus multo aere alieno, optat vt paruo dependere possit quidquid debet. Non nihil veremur ne & hoc Apostolus hauserit, nō ex auctoribus priscis, sed e suis combibonibus.

Oportet omnibus corydalis.

Πάσῃσι κορυδαλοῖσι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι, i. Omnibus galeritis oportet cristam inesse. Citatur ex Simonide, & vsurpatur aliquoties à Plutarcho, nominatim in vita Timoleontis, in hunc sensum: nullum esse mortalis ingenium, cui non sit aliquod vitium admixtum, ceu perinde secundum hominis naturam sit non carere vitio, vt galeritæ naturale est habere cristam. Plutarchi verba subscribamus: ἐπεὶ δὲ χρίτω ὡς ἔοικεν, ἢ μόνον πᾶσι κορυδαλοῖσι λόφον ἐγγενέσθαι. κατὰ σιμωνίδην, ἀλλὰ καὶ πᾶσι δημοκρατεῖα συνοφάντων. id est, Quoniam autē oportet, vt videtur, non solum omnibus galeritis cristam inesse, quemadmodum dixit Simonides, verum etiam omni democritiæ sycophantam. Meminit Corydi Aristophanes in Auisibus, asfingens ex Æsopo lepidam fabulam. Aut enim hanc autem fuisse omnium antiquissima, videlicet antē natam quam esset terra, cumç; pater illius morbo perisset, nec esset sepulchro locus, in capite sepelisse patre, vnde & cristam tumuli loco est. Inibi Co-

rydo regnum decernitur. In eadem indicat Philocteti cuidam turbinato capite deformato, fuisse nomen Corydo. Cōgruit huic dictum Crateris, quod refertur apud Laertium, vix esse quemquam, qui profusus omni vitio careat, sed omnibus malis punicis aliquod inesse granum putre.

Toto deuorato boue, in cauda defecit.

Πάντα ἐκταγὰν τὸν βῶν, εἰς τὴν ἑρᾶν ἀπέκαμεν, id est, Toto deuorato boue, in cauda defecit, hoc est, reliquo negotio peracto, in extremo fine delassatus est. Videtur esse senarius, sed deprauatus. Sapit tamen vulgi fecem & hoc.

Iuxta fluum puteum fodite.

Παρά ποταμὸν φρέαρ ὀρύσσει, id est, Ad flumen puteum fodit. De stultam & inanem fumentem operam. Finitimum illi, In syluā importat ligna. Putei fodiuntur ob aquarum inopiam.

Mutabilior Metra Erisichthonis.

Μεταβλητότερος μήτρας τῆς ἐρισίχθοιο, i. Mutabilior Metra Erisichthonis. In eum congruit, qui secum non constat, sed subinde aliam atç; aliam personam sumit. Extat in priscorum fabulis Metram puellam in varias rerum figuras transfigurari solet. Res autem sic habet: Erisichthon quidā Thessalus assumptis facultatibus, ad extremam deuenit inopiam. Huic erat filia puella præstanti forma, nomine Metra. Quam vbi profuitisset, adolescens cum comeebāt ad illam, varia munera deferebāt, alius equos, alius boues, aut verueces. Nam id temporis non dum auri, argenti, gemmarumve erat vsus. Porro Thessali per iocum dicebant, Metram Erisichthonis verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus filia donabantur. Atque hinc prouerbium. Fabulam Erisichthonis tractat Ouidius libro Metamorphoseon octauo.

Catella Melitæa.

Μελιταῖον κωκίδιον, i. Melitæa catella. Quadrat in eum, qui habetur in delicijs, ac lautius in otio alitur ad volupratem, non ad vsum. Triplex enim canum genus. Quidā habentur ad vsum venandi, quos appellant ἰχθυοτῆς: quasi dicas vestigatores. Quidam ædium custodias præsciuntur, qui dicuntur σκυρῶν, id est, custodes domus. Quidam animi

mi caussa nutriuntur, & alsum dumtaxat muliercularum, hos *μελιτήρες*, siue *μελιτάρες* appellant. De quibus est illud Platonis: *τῶν μελιτῶν μιμνήσκοντες τὰς διαποινας*, id est, Catellæ dominas imitantes. Et Gorgo apud Theocritum in Syracusijs, profectura duo mandat famulæ, vt infantem vagientem placaret, & catellum reuocaret intro. Lucianus falsissime ludit in Stoicum barbaturam, cui in eodem sedenti vehiculo domina catellam committit, obestans illum per ea quæ sunt in vita dulcissima, vt diligenter curet. Est in familijs diuitum huiusmodi ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animi caussa dormi habent.

Ne cinerem vitans, in prunas incidas.

Μὴ τέφραν φεύγων εἰς ἀνθρακίαν πέσῃς, id est, Ne cinerem fugiens in carbonariam incidas.

Ne sic defugas malum hoc aut illud, vt in aliud longe maius incurras. Videtur heroicus deprauatus, constabit, si pro *πέσῃς* legas *καταπίπτῃς*.

Syrus cum non sis, ne syrissa.

Μὴ ἂν σύρος μὴ σύρις, id est, Cum non sis Syrus, ne syrissa. Ne fumus personam parum decoram, ne velis alius videri, quam sis. Aut cum sis natus ingenuus, ne moribus agas feruum & barbarum. Nam Syri male audiebant ob morum molliciem, Est autem facetus iocus, ex amphibologia huius verbi *σορίζω*, quod significat, & syrissare, & fistula canere.

Ne moue festucam.

Μὴ κάρφος κίβη, id est, Ne moue festucam. Locus prouerbialis, vbi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam videas vsque adeo morosos, vt quidquid agas offendantur, etiam si stipulam dumtaxat moueas.

Cum paruula est, bona videtur spina.

Μικρόθεν ἢ θλιανθὰ ἀγαθὴ φαίνεται, id est, Cū paruula est spina, bona videtur. Pueritia semper amabilis. Quemadmodum spina quoque innoxia est, atque adeo vesca etiam, donec ætate duret. Sentit de asparagis. Sic est rerum humanarum conditio, vt omnia suapte sponte degenerent in peius. Citatur ex Diphilo.

Πολὺς τεχνίτης ἐστὶν ὁ χρόνος ὡς ξένη, Χαίρει μεταπλάτων πάντας ἐπὶ τῷ χείρονι.

Est canus artifex, ὁ Iuppiter, dies: Nam gaudet omnes deteriores reddere.

Moschus canens Bœoticum.

Μόχος ἂν βοιωτέιον, id est, Moschus canens Bœoticum. Moschus hic citharædus fuit imperitus, qui citra respirationem vocem in longum producebat. Bœoticum autem vocat cantionis genus, veluti Phrygiū aut Dorium. Quadrabit in multiloquos, sed tamen inepte loquaces.

Filum contentionis tunc erat.

Μίτος ἔριδος τότ' ἔω, id est, Filum contentionis tū erat. Dicitur solitum in pertinaces, cum vterq; pernicax, neuterq; concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymianis, funiculum contentiosum ducere: nec apud alium legisse meminimus, præterquam apud Terullianum in principio libri Aduersus Iudeos. Apparet natum a ludo, quo duobus hinc atq; hinc funem tenentibus, vterq; conatur alterum ad se trahere. Hinc & illud ductum arbitramur, quod alibi retulimus: Ne rum pamus, dum nimium tendimus funiculum.

Neque cacum ducem, neque amentem consultorem.

Μήτε τυφλὸν ὁδηγὸν, μήτε ἀνόητον σύμβουλον, id est, Neque cacum ducem, neq; amentem consultorem. Subaudiendum adhibeas. Disce, sed à doctis. Consilium pete, sed à consultis. Contra Horatius:

Cæcus vti si monstret iter, tamen aspice.

Mus non ingrediens antrum, cucurbitam ferebat.

Μὴ εἰς τρώγλιον ἢ χορῶν, κοκοκύντω ἔφερε, id est, Mus non potens subire antrum, gestabat cucurbitam. In eum congruit, qui cum ipse sibi consulere non possit, alijs conatur optulari. Aut qui conatur maiora viribus suis. Videtur ab apologo natum, sed anisi, ni fallimur.

Non parans amicos, ne obliuiscere veterum.

Νέος φίλος ποιεῖται, λῶς, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλαβάνη, i. Nouos parans amicos, optime, veterum ne obliuiscere. Torqueri potest & ad mutua

ad mutua studia, ad quæ conuenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diuersè te addixeris disciplina. Veluti si moneas, qui se ad iuris studium contulerit, vt obiter recurat ad bonas litteras. Vsurpatur ab Hermolao Barbaro in epistola quadam ad Picum Mirandulanum.

Etiam dormiens somniat.

Ονειροπολεῖ καὶ καθύπνου, id est, Somniat etiam dormiens, hodie quoque vulgo dicitur, quoties significat aliquem toto peccatore rei cupiam addictum, deditumque. Siquidem ijs euenire solet, vt quæ interdii voluerint animo, noctu somnient. Aristophanes in Nebulis:

Ονειροπολεῖ γὰρ καὶ καθύπνου ἰππικῶν, i. Et dormiens equestre studium somniat.

De iuvene dictum est, qui studio alendorum equorum rem patriam omnem abstulserat. Item paullo superius: *ὄνειροπολεῖ ἰππῆς*, id est, Equosq; somniat. Dicit aliquis, quid miri si quis dormiens somniat? Sed *ὄνειροπολεῖν* non tam est somniare, quam somnia interpretari, & hinc spem concipere aut facere. Porro curam illam iuuenis somnium vult videri poetæ. Ita bis somniat eadem & vigilans & dormiens, Plautus contra: *Vigilans somniat*, dixit Terentius: Num ille somniat ea, quæ vigilans voluit? Et apud Horatium Europa sic loquitur:

*-Vigilans ne ploro
Turpe commissum, an vitij carentem
Ludit imago Vana?*

Chorda vice.

Ὡς ἀντὶ χορδῆς, id est, Tanquam chordæ loco. Conueniet, vbi quod alicubi diminutum videbatur, suppletum aliunde significabimus. Plutarchus in Symposiacis prouerbij vice videtur usurpasse: *καὶ τὰντα μὲν*, inquiens, *ὡς ἀντὶ χορδῆς κείδω*, τοῖς ὑπὸ σοῦ θεωροῦσθαι μένοισι. id est, Atque hæc quidem chordæ vice addita sint ijs, quæ abs te sunt erudite disserta. Sumptum est à Locrensi fabula, quam exposuimus in prouerbio: *ἀλάνθη* τε *πῆξ*, id est, A canthia cicada.

In caput præcipitari.

Ἐπὶ κεφαλῷ ἀθῆσαι, id est, In caput impelli, hoc est præcipitem dari, dicebant eum, qui per summam contumeliam ex-

pelleretur, vel potius qui funditus perderetur. Est in Luciani libello De mercede seruientibus. Vsurpauit non abfamili figuræ Terentius: Auctores erant, vt illam præcipitem darem, id est, vt exturbarem ædibus. Plutarchus in Stoicorum contrarietatibus: *ὁ δὲ χρυσόσπινος ἔνεκα τῆ χρηματισμῶ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλῷ εἰς πάντι κάπλον ἀθῆι, καὶ τυθῶν ἐριμίαν*. id est, Chrysippus sapientæ fenoris gratia præcipitem dat in Panticapæum, & Scytharum solitudinem. Panticapæum vrbs Scythiæ ad Bosphorum, auctore Stephano, arbitramur idem esse, quod ait Seneca libro de Beneficijs 6. Alia derinebo diutius, alia expellam & capite agam. Notauit nonnihil adagij formam Phœnix Colophonius apud Athenæum libro duodecimo de Nino rege Assyriorum agens, qui præ corporis voluptatibus omnia contemnebat. Scanzones illius sic habent:

*Ἀλλ' ἠὲρ ἔδιδεν τε, καὶ πίνων
Κεράν, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ πετρῶν ἄθνη.*
Sed erat edendo, poculumq; miscendo Præstans, reliqua autem cuncta abegit in saxa.

Id est, profus contempfit.

Aspondus poculum.

M. TULLIUS Epistolarum ad Atticum lib. nono, Huius igitur belli ego particeps & socius, & adiutor esse cogor, qd & *ἀσπώνδον* est cum ciuibus. *ἀσπώνδον* vocat perpetuum, & atrox & irreconciliabile. Suidas ostendit, *ἀσπώνδον* ἐξ ἑβραῖς dici eos, qui in cōcordiam redigi non possunt. Sonat ferme, quasi dicas inconfœderabiles, vt docendi causa sic loquamur. Conueniet in simultatem ac dissidium amarulentum. Visus est eo prouerbio diuus Chrysostomus Homilia in Matthæum quadragesimaseptima. Item diuus Basilius in epist. quadã ad Athanasium: *κἀν τῷ αἰτίῳ ἐρωτῶσι τὸ ἀμνηστικὸν καὶ τὸ ἀσπώνδον πολεμῶν, ἡαλμῶς λέγουσι καὶ τῶν μελωδίας, τῆς παρ' ἡμῶν κερρατικῆς*, i. Quod si rogentur quæ caussa sit huius nec indicti, & sine sacris suscepi belli, narrat cantica quædam esse & speciem melodiæ, quæ apud nos obtinuit Æschines in oratione: *περὶ παραπροβείας*, ἐξ ἂν ἐκ εἰρωμῆ φένοιν' ἂν ἐκ πολεμῆ, ἀλλ' ἐξ εἰρωμῆς πόλεμον ἀμνηστικόν. id est, Ex quibus non pax fieret è bello, sed ex pace bellum non indictum, hoc est, vehemens & atrox. Idem in eadem:

dem : ει δε εσονται των πολέμων αι μεν δθύ-
ραι των πρέσβειων, αι δε δαρει των στρατηγών,
ασπόνδες και απρόκτες τις πολέμους ποιήσε-
τε. id est, Quod si bellorum causæ quidem
erunt oratorum, dona vero ducum, efficien-
tis vt bella & sacris careant & denunciatio
nibus. Etenim qui indicit, qui mittit feci-
ales, qui sacrificat, ipsa mora fit lenior: &
hoc consilio probabile est huiusmodi mo-
ras repertas, velut in iure citationem tripli-
cem, litis contestationem, in matrimonio
libellum repudij, & solemnia verba, Tua
tibi habe: quo dum hæc aguntur, resistat
imperus ille impotens.

Ab Eteobutadis ducit genus.

Εξ ετεοβυταδών ελληνικό γένος. id est, Ab
Eteobutadis ducit genus. Dicit solitum de
ijs, qui maioribus illustribus & antiqua
nobilitate sunt oriundi, videlicet à Buto:
quopiam, qui sacerdotes Athenis insti-
tuit. Et ab huius posteris postea summi
magistratus creabantur. Venustius erit,
si per Ironiam fumatur in hominem ob-
scurum, aut nobilitatis, & imaginum osten-
tationem.

Ergini canis.

Εργίνος πολιά, id est, Ergini canities. De
canicie præproperea, id est, quæ ante diem
legitimum accidit. Erginus filius fuit Cly-
menis, vnus ex Argonautis. Cum autem
Hypsipyle Thoantis Lemniorum regis fi-
lia funerales ludos manibus parentis pro-
posuisset, Erginus adolescens præter ætatis
rationem iam canus, accessit inter reliquos
decertaturus. Irrisus est autem à mulieribus
Lemniacis, ob intempestiuam capitis
caniciem, & prouerbio locum fecit, hoc in-
signior, quod superatis omnibus athletis
pulcherrimam victoriam reportarit. Festi-
uius autem fiet, si per ironiam dicitur in se-
nes iam canos, qui tamé iuuenes etiam dñi
haberi velint, quæ assantes eam caniciem nõ
ex annis, sed è curis, aut aliunde præmatu-
ram accidisse. Poterit torqueri & in illos
qui ætate iuuenes, iam tum ingenio, mori-
busq; senem agunt. Et quibus rerum pruden-
tia velox, Ante pilos venit, vt inquit,
Persius. Nulla vero res citius adcelerat se-
nium quam animi curæ, amor, odium, inui-
dientia, metus ac mœror. Huc pertinet il-
lud Theocriticum in Aita:

Οι δε ποθέωντες εν αματι γηρόσκιοι. id est,

Verum quos amor angit, in vna luce se-
nescunt.

Scholiasies adducit confimilem versum
ex Odyssææ T.

Αἴψα γὰρ ἐν κακότισι βροτοὶ καταγρησκα-
σι. id est,

Rebus in aduersis venit accelerata sene-
ctus.

Pindarus item in Olympijs:

Φύονται δὲ καὶ νέας ἐν ἀνδράσι πολιά
Θαμὰ καὶ παρὰ τὸν ἀλκίας ἐοικότα χρό-
νον. id est,

Nascuntur & in iuuenibus viris canis, fre-
quenter & præter ætatis conueniens tæpus.

Desiderantibus omne tempus longum est.

-Sic piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia ma-
trum.

Et hodie prædicat nautæ in præsentī nau-
fragij periculo de repete oboriri caniciem.

Εσκιμαλίχθαι.

Εσκιμαλίχθαι σε χρι. Hoc gestu contu-
meliam, despectumq; supremum significa-
bant. Est enim Græcis: εσκιμαλίχθαι, mediū
digitum ostendere, contractis ceteris, igno-
minie causa, aut strepitu digitorum signi-
ficare contemptum. Vnde & apud Iuue-
nalem, quod alibi retulimus:

Mañderet laqueum, mediumq; ostende-
ret vnguem.

Suidas citat ex Aristophane senarium
hunc. Extat autem εν ειρωίη.

Ο δε δρεπανοργός εν δράς ως ηδραται,
Καὶ τὸν δορυζόον διὸν εσκιμαλίσειν. id est,
At non vides, vt gestiat falcis faber,
Medioq; monstrat vngue lancearium?

Quid autem proprie significet εσκιμαλί-
χθαι, qui scire cupiet, è Suida discat. Elegan-
tius magisq; prouerbialiter, ad fortunam,
ad eruditionem, aut aliud quippiam, quod
plane contemnitur, detorquebitur.

Extrema extremorum mala.

Εσχάτων εχάτα κακὰ διαπέπρακται. Ex-
trema extremorum mala acciderunt. In ip-
so schemate sita est prouerbij ratio, quem-
admodum in initio operis admonuimus.
Ad hanc formam pertinere videtur, quod
apud Athenæum lib. 15. scripsit Hipponax,
κακὸν κακὰ, id est, Malorum mala pro sum-
mis malis. Item quod quidam Atticam, ἐλ-
λάδος ἑλλάδα, id est, Græciæ Græciam dixit,
quasi dicas Græciæ florem. Quod genus
sunt

sunt & illa: αγαθῶν αγαθίδες. Et deinότερα
δεινῶν. Et κύτερα κωτάνος. Hunc sermonis
typum Græci videntur ab Hebræis mutuo
sumpsisse, qui vehementia & επιτόσην eius-
dem dictionis congeminatione significant.

Cucurrit quispiam ut pluuie madesceret,
& in foueam præfocatus.

Ετρεχέτις μη ερεχθεία. καὶ εἰς βόθρον ἀπεπ-
νήθη. id est, Cucurrit quispiam, ne consper-
geretur aqua, & in foueam præfocatus est.
Vbi quis lenius malum incautius fugiens,
in maximū incurrit. Videtur à vulgo sum-
ptum ab Apostolio, cuiusmodi multa scien-
tes prætermisimus.

Heterognathus es.

Ετερόγναθος εἶ, id est, Heterognathus es.
In edacem dici consuevit, quod ob voraci-
tatem alternatim, vtraque mandibula cibū
commanderet. Nam hinc dictum ετερόγνα-
θος, quod nunc in hanc, nunc in illam man-
dibulam cibum transferat. Hesychius ta-
men interpretatur de duris ac male mori-
geris, translatum putans ab equis.

Urbanus nihil aequi cogitat.

Οὐδὲν φρονεῖ δίχηνον ἀνὴρ εἰς υἱὸς, id est,
Urbanus æqui nil, boni ve cogitat.

Admonet rusticam vitam innocentiorē
rem esse, vt quæ sola cum solis habeat com-
mercia terris. Contra qui degunt in vrbibus,
propter contagia negotiorum & homi-
num astutiores euadere, vnde & astuti, πα-
ρὰ τὸ αἴτυ dicti putantur. Potest & huc ad-
comodari paræmia, quod eximia morum
ciuilitati & vrbana blandiloquentiæ fere
comes esse solent astutia. Contra qui mo-
ribus sunt subagrestibus, ijs plerumq; est fi-
des certior, animusq; syncerior. Versus
est Senarius, sed deprauatus. Et Teren-
tianus Demea ait: In astu aliud ex alio ve-
nire malum.

Patroclo sordidior.

Πατροκλέης φειδωλότερος, id est, Patro-
clo parcior. In diutem quidem, sed op-
pido quam sordidum ac parcum. Hic enim
Patroclus posteaquã ad summas opes eue-
ctus est, aut vt alij dicunt, ex quo narus est,
numquã est vsus balneo, parimonie caus-
sa. Taxatur ab Aristophane in Pluto:

Εκ πατροκλέους ερχομαι. id est,

Ex Patrocli venio domo.

Plutum enim squalidum dixerat, & fi-
tus plenum. Prouerbij meminit etiam
Eudemus.

Omnis herus seruo monosyllabus.

Πᾶς δεσπότης δέλω μονοσύλλαβον. i. Omnis
herus seruo monosyllabum. Heris & potē-
tibus breuissimo tantum verbulo est opus,
vt vel adnuant, vel renuant καὶ, ἢ εἶ. Sic vo-
lo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Seruis
autem & impotētoribus, multis opus est,
verbis vt exorent, aut persuadeant. Effer-
tur integre ad hunc modum: πᾶς δεσπότης
δέλω μονοσύλλαβον, τὸ δὲ ἰκετὶ δέειν μέγρον. id
est, Omnis dominus seruo monosyllabum.
At supplicare longum. Adnotatū est à do-
ctis, monosyllaba heris, & dissyllaba nomi-
na conuenire seruis: cuiusmodi sunt μῦς,
quo nomine fuit seruus Epicuro. Ceterum
Athenæus lib. 5. citat Herodicum, qui con-
temptus gratia grammaticos appellat μονο-
σύλλαβους, Τονιοβόμβουεις, μονοσύλλαβον. Quod
in angulis latent bombicū more, quodq;
de minutis vocularum tractent. De Lysi-
macho dixit Demosthenes, ni fallimur, re-
gnum ipsius nihil differre à scena comica,
quod impedio delectaretur ridicule dictis,
coq; ab hoc omnes discedere dissyllabos,
hoc est, histriones. Notauit enim Bithen &
Parin, qui nihil apud illum non poterant,
vt Athenæus libro 14. Rursus nomina ma-
gnatum faciunt polysyllaba, qualia sunt,
Ariobarzanes, & Nabuchodonosor, & apud
Plautum Polypyrgopolinices, & Mega-
lodus.

Penicissare.

Πενικίσειν μοι δοκῆς, perinde valet quasi
dicas, fucum facere, quod idem dicitur πε-
νακίσειν. Nam πλωβη, Græcis comam non
genuinam, sed apposititiā significat, quã
quidam galericum vocant. Hinc πλω-
κίσματα τέχνας, doli.

Cicadis pleni.

Τετλιχων ἀνάμωσοι. i. Cicadis aperti. In glo-
riosos ac stultos olim dicebatur, aut obs-
oletis, ac iã desitis vtentes. Antiquitus enim
Atticis mos erat, capillorum cincinnis au-
reas cicadas addere. Vnde & τετλιχογύροι δι-
cti sunt, hoc iudicio significantes, εὐτὸς χυ-
νας esse sese, id est, indignas, quæ ad modum
& cicadæ

& cicadae non aliunde commigrant, sicut pleraq; alia, sed inibi nascuntur vbi viuunt. Aristophanes in Nebulis:

Ἀρχαία γε καὶ δὴ παλαιά, καὶ τετάρτων ἀνέμιστα
καὶ κικιδῶν, καὶ βυφονίων, id est,
Prisca haec sane atq; obsta canis, nec non repleta cicadis,
Ac Cecide cum Buphonijs.

Cecides peruenit quispiam fuit dithyramborum scriptor. Buphonia item, festum priscum & iam olim ob verusitatem desitum. Quae sane omnia proverbiali schemate sunt dicta.

Quid de pusillis magna proemia?

Τὴ μικρῶν περὶ μεγάλα φορομιάζει, i. Quid de minutis rebus magna tēxis proemia? Vbi quis in re nō magni momenti, verbosa vitur praelocutione. Nā Athenis interdicebat praeco dicitur in concione, ne vel praefatione, vel affectibus uterentur, rem modo exponeret, ἀλλὰ προομιλίαν καὶ παρθῶν, id est, Absque proemijs & affectibus. Vt aliquot locis indicat Lucianus. Ad quod allusit etiam Terentius. Etiam proemium inceptat. Et Horatius:

-Quorsum haec tam putida tendunt?

Leuiter huc alludens Aelius Spartianus in Aelio Vero: Et quoniam, inquit, nimis pauca dicenda sunt, nec debet prologus enormior esse, quam fabula, de ipso iam loquar. Plutarchus in Apophthegmatis Laconicis ad Cleomenem Cleombroti filium refert, qui cum alter quispiā vteretur oratione plus fati, plixa: Τὴ, inquit, μοὶ μικρῶν περὶ μεγάλα φορομιάζει, ὅσον γὰρ ἐνὶ πρᾶγμα, τοσούτον καὶ λόγος, ὃ χρῆσαι. id est, Quid mihi de paruis magna facis proemia? Nam quanta res fuerit, tanta sit & oratio, qua vteris.

Tunc canent cygni, cum tacebunt graculi.

Τότ' ἄσονται κύκνοι, ὅταν κολοῖ σιωπήσωσι, id est,

Tum canet cygni, cum tacerint graculi.

Hoc est, tum loquentur eruditi, cum garrulis non erit loquendi locus. Aut inter garrulos & obstreperos non est eruditi dicendi locus. Vsurpauit adagium Gregorius Theologus in epistolis: πᾶσαι καταφληρῶν ἡμῶν τῆς σιωπῆς, ἥσοι παρομιλίαν ἐρῶ μάστιγα μὲν ἀληθῆ, μάστιγα δὲ σώταμον, ὅτι τότε ἄσονται κύκνοι ὅταν κολοῖ σιωπήσωσιν. id est,

Aut desine tuis, nugis obstreperere nostro silentio, aut tibi referam, pro uerbum, ut verissimum, ita breuissimum, Tunc canent cygni, cum tacebunt graculi. Ita nunc loquuntur, Cicero, Virgilius, Horatius, & tacent Pero, Philiscus, Meuius, qui, viuis illis obstrepebant, & tanto loquaciores, quanto indoliores.

Malis ter mala.

Τοῖς κακοῖς ἤεις κακά, id est, Malis ter mala, hoc est, digna dignis eueniunt. Hanc praerocemiam aiunt ab huiusmodi quadam fabula profectam. Narrant Attagines aues cum primum e Lydia in Aegyptum essent deportatae, atque in sylvas dimissae, coturnicis vocem edidisse, deinde euenit, ut desiccato Nili fluminis aluco, pestilentia regionem Aegyptiorum infestaret, magnamq; hominum vim absumeret. Inter haec Attagines vocem edere coeperunt humanam & articulatam, aliquantum maiorem puerili dices haec verba: τοῖς κακοῖς ἤεις κακά, id est, Malis ter mala. Atq; huius quidem fabulae auctorem citat Athenaeus lib. 9. Socratem in opere De finibus, sic efferens adagium: ἤεις τοῖς κακῆργοῖς κακά. Circūfertur inter Graecas sententias & hic versus:

Ἐδρὸν γὰρ ἀνδρῶν ἐδρά καὶ διδοῖ θεός. id est, Viro bono bona largiuntur caelites.

Referuntur & hi senarij ex poeta quoriam, in commentarijs De audiendis poetis: Εἰ μαρμένον γὰρ τῶν κακῶν βυλδμάτων Κακὰς ἀμοιβὰς ἐστὶ καρποῦ θεοῦ φροῦτος. id est, Consilia si quis destinari improba, Huic necesse est, praemium ferre improbum.

Canis peccatum suus dependit.

Τὸ κυνὸς κακός, ὅς ἀπέτισεν, id est, Canis malum suus dependit. Quoties pro ijs, quae peccauit alius, alius dat penas. Ex quo nam euentu natum sit, non liquet, nec ad modum refert. Sapit enim vulgus.

Interfecta musica.

Ἐκκεκόπτ' ἡ μουσική, i. Interrupta est musica. Veteres in conuiuijs eruditus confabulationibus uti consueverunt. Post cantores, histriones, saltationes, induci coepit: Unde quidam moleste ferentes interrumpi sermones suos, dicebant: ἐκκεκόπται ἡ μουσική. Quae uox in proverbium traducta est, quoties aliquis intrueniens sermonem iniunctum

catum interpellaret. Simile quiddam legitur apud Platonē, licet in praesentia locus non occurrat.

Chamaeleonte mutabilior.

Χαμαιλέοντος ὀμματα βολώτερος, i. Chamaeleonte mutabilior. Chamaeleon commemoratur inter animantia, quae colorem mutat. Huius figuram diligenter describit Aristoteles lib. De naturis animantium 2. Quod ad coloris mutationem attinet, haec tradit: τῆς δὲ χροιάς ἡ μεταβολή, ἐμροστωμένω αὐτῷ γίνεται: ἔχει δὲ καὶ μέλαιναν τάντλην ἐπὶ ῥῆσιν τῆς τῶν προκοπείλων, καὶ ὄργων καθ' ἅπερ οἱ σῆξροι, μέλαινα, ὅσπερ τὰ παρὰ ἄλλια, διὰ πεποικιλμένω. γίνεται δὲ καθ' ἅπαντὸ σῶμα αὐτῆς ἡ τοιαύτη μεταβολή. καὶ γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ συμμεταβάλλουσιν ὁμοίως τῷ λοιπῷ σώματι, καὶ ἡ κέρκος, ἢ δὲ κνήμης αὐτῆς νοθῆς ἰσχυρὸς ἐστὶ καθ' ἅπερ ἡ τῶν χελωνῶν. ἀποθνήσκων δὲ ἀχρὸς γίνεται, καὶ τελευτήσαντος αὐτῆς ἡ χροιά τοιαύτη ἐστὶ. id est, Mutatur autem illi color, cum inflatur. Fitq; is nunc niger, non absimilis Crocodilorum, nunc pallidus, cuiusmodi lacertarum, nunc rursus nigris variegatus maculis, qualis est pardorum. Accidit autem huiusmodi mutatio coloris per omne corpus siquidem & oculi & cauda, in eundem cum reliquo corpore abeunt colorem. Motus huius animantis admodum segnis, qualis est ferre testudinem durat. Haecenus Aristoteles: His ferme consentanea tradidit Plin. lib. 8. cap. 33. illud addens, hoc animal toto corpore redere colorem quemcumq; proximum attingit, praeter rubrum & album. Competit igitur adagium in hominem versipellem, siue inconstantem, ac pro tempore sese vertentē in omnē habitum. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὅσπερ ὄπρ' αὐτὸς παντοδαπὸς γίγνεται, σφροῦμένους ἀνα καὶ κάτ' αὐτῶν. id est, Sed prorsus Protei in morem temet in omnem vertis speciem, dum sursum ac deorsum volueris. Aristoteles Moralium Nicomachiorum primo Chamaeleontis vocem usurpat ad exprimendum inconstantiae vitium.

Suus cuiusq; crepitus bene olet.

Ἐκαστὸς αὐτῆ τὸ βδέμα, μήλι γλυκίον ἠγεῖται. Vnusquisq; suum ipsius crepitum malo suauiore existimat. Hoc est, nemo est cui sua mala non videantur vel optima. Aristoteles Moralium Nicomachiorum 9.

τὰ πολλὰ γὰρ ἐ τὸν ἴσον τιμῶσιν, οἱ ἔχοντες καὶ οἱ βυλόμενοι λαβεῖν. τὰ γὰρ οἰκεία καὶ ἀδιδόσιν ἐκάστω φαίνεται πολλὰ ἄξια. id est, Pleraque enim nō eodem pretio aestimantur ab his, qui habent, & ab his, qui cupiunt accipere. Nam sua cuiq; & quae dat, videntur esse multi pretij. Hic locus magis congruebat proverbio, suum cuiq; pulchrum, sed ea pagina iam exierat manus nostras. Prouerbum de crepitu suspicatur ab Apostolico ē vulgi fece haustum. Nondum enim quēquā reperimus, cui suus crepitus bene oleret. Illud verum est, homines vehementius abhorre ab alienis excrementis & crepitu, quam a suis.

Ex poculo perforato bibere.

Ἐν τετραμμένῃς κύλικος πίνειν, id est, Ex perforato poculo bibere, dicuntur qui futiles sunt, parumq; feliciter continent arcana sibi credita. Sapit & hoc vulgus.

In pulicis morsu deum inuocare.

Ἐν κύλικος δὴξει θεὸν ἐπιμαλῆται, id est, In pulicis morsu deum inuocat, in eos dictū, qui quantumlibet leui de re grauius perturbantur, perinde ut in maxima. Tractum ab Apologo, qui fertur inter Aescopicos: Quidam offensus dolore pulicis pedē mortis subsedit, & Herculem ἀλεξίμακον, implorauit. Mox desiliente pulice, male precatus est Herculi, qui cum in tantillo periculo vocatus non tulisset opem, non videri verisimile, cum in grauioribus affuturum. Simile est quod refert Aristoteles Moralium Nicomachiorum 7. de vehementer timidus, διὸς δέδινεναι πάντα καὶ φοβήσημυς. Veluti qui metuunt omnia, si vel minus obstrepat. Hanc timiditatem appellat θυμῶδη, hoc est ferina.

Kibethlon. id est, adulterinus.

Quod simplex nō est, neq; syncerum, id vulgato verbo Graeci κίβηλον vocant. Hinc ducto vocabulo, quod aliud pra se ferant, aliud tegant. παρὰ τὸ κίβηθον τὸ δῆλον, vel quod Athenienses ob summū in Chios odium, si cui male vellent, huius nomen nomismati solent insculpere, addita littera, ijsq; in terram abiectis dira imprecari. παρὰ τὸ τὴς χίους βελδῶσθην. id est, Sed proprie nuntium subaratum κίβηθον appellant. Et κίβηθον insynceritatem seu corruptelam, velut Aristophanes:

Πολλὴ ἀφείλε τῷ βίῳ κίβδηλον . id est, Corruptionem vite ademit plurimam, Et κίβδηλον corrumpere fucō . Et qui pallent , κίβδηλῶντας appellunt , quod aliquid morbi , vitij ve fubeffe videatur . Quē admodum in nummis quoque color nonnumquam arguit fucum . Conueniet igitur in amicitiam infynceram , & fictam , aut in hominem blando vultu , sed animo virulento . Veluti Pifides citante Suida :

Πραγματῶν πάντων δύο Κίβδηλος ἐστὶν ἐργάτης εἶς , ὦν λόγος . id est, Rerum duarum prorsus vnus auctor est . Valgo vt loquuntur , quisquis infyncerans est .

Aut in orationem infynceram , vt Plato libro De legibus 5 . Τὰς δὲ αὐτῶν δέει κἀπειν καὶ τῶν ἄλλων τίνες ἀληθεῖς , καὶ ὅσα κίβδηλοι . id est, Rursum honores oportet considerare , qui nam ex his veri sunt , qui adulterini . Rursum eodem in libro : ὅπως μήτε αὐτῆς κίβδηλος πότε φρονεῖτε ὅ τῶν ἀπλῶν δὲ καὶ ἀληθεῖς αἰεὶ , id est, Vt neque ipse adulterinus aliquando cuiquam appareat , sed simplex & verax semper . Hoc igitur à nummis traductum , si ad diuersas res traducatur , prouerbiale fiet . Sed huius rei mentionem fecimus in prouerbio : πονηρὸς κόμματ .

Nemo malus hoc sciet .

Οὐδεὶς καλὸς εἴσεται τῷτο , i . Nullus malus hoc sciet , quoties rem egregiam & cognitu dignā significamus . Plato De legibus lib. 5 . ὅσον γὰρ δὴ το νῦν ἐπιταγόμενον ἀγαθὸν ὃν τυγχάνει πάσαις ταῖς πειθόμεναις πόλεσιν , τῷ ἐπομένῳ κατασκευῶν προσλάβον , κατὰ τῶν παλαιῶν παροιμιῶν , εἰδεῖς εἴσεται ποτὲ καλὸς ὢν , ἀλλ' ἐμπερὸς τε καὶ ἐπιεικὲς ἔθεσι γενόμενος . id est, Quantum enim bonum sit , quod nunc præcipitur , omnibus rebus publicis , si modo prauerint , ordinem & apparatus adducens , nullus vnquam iners & malus cognoscet , quemadmodum veteri prouerbio dicitur , verum & peritus , & moribus æquis præditus . Huic confine est , quod idem posuit in Lachete : εἰ πάντα ὅς τῷτο εἴπεται . id est, Non sus quiuis hoc norit . Natum apparet à mysterijs deorum , quæ non nisi ab initiatis , ac puris cognoscisci fas erat .

Mœnia ferrea , non terrea .

PLATO lib. De legib. 6 . περὶ δὲ τεχνῶν ὅ

μέγιστε , ἐργῶν ἂν τῇ σπάρτῃ ζυμφορέωμιον , τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐν τῇ γῇ κατακέμενα τὰ τεύχη , καὶ μὴ ἐπανιστάται τῶν δὲ εἰνεκα κειλῶς μὲν καὶ ὁ ποικιλικὸς ὑπὲρ αὐτῶν λόγος ὑμνεῖται , τὸ χαλκὸν καὶ σιδηρὰ δὲ εἶναι τὰ τεύχη , μάλλον ἢ γυῖνα . id est, De mœnibus autem Megille equidem cum Sparta consenserim , vt mœnia videlicet humi deposita , dormire sinamus , neque huius rei gratia rursum velimus excitare . Recte quidem & poeticum dictum super his canitur : Mœnia ærea magis , ac ferrea esse oportere , quam terrea . Prouerbio iactatum fuisse videtur , & habet veluti ænigmatis figuram . Innuit autem non oportere tutamentum ciuitatis in mœnibus collocare , sed in viris armatis , quorum cōsensus murorum inexcusabilem vim vice , ciuitatem optime tuerur . Alludit autem Plato ad apophthegma Laconicum , cuius meminit Plutarchus . Equidem arbitramur & Horatium huc leuiter alluisse , id est, Ep. cum ait :

-Hic murus athenus esto .

Nemo nos insequitur .

PLATO lib. De legibus decimo : ὅς ἐδὲν τῷ παρόντι δέει ποικιλιῶν βραχυλογίαν μάλλον ἢ μῆκος . εἰδεῖς γὰρ ἡμᾶς τὸ λεγόμενον ἐπέργων δῶκεν . id est, Nam in præsentia nihil est cur breuiloquētiā prolixitatem ateponomamus . Quandoquidem nemo nos insequitur , qui festinare compellat , quemadmodum vulgo dicunt . Hoc parœmiæ etiam hodie tritum manet , cum significant liberum esse , diutius in re quapiam immorari : Nemo nos , inquit , impellit .

Mare proluit omnia mortalium mala .

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ . id est,

Hominū vniuersa proluit pelagus mala . Refertur ab Eustathio in primū Iliados Homericæ . Extat autem apud Euripidem in Iphigenia Taurica . Natum est ab euentu huiusmodi . Refert Diogenes Laertius , Euripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis cum Ægyptum adiret : vbi cum morbo suo corripereetur , comitali , ni fallimur , sacerdotes Ægyptij mersione marina sanarunt hominem . Hinc postea versiculum hunc composuisse :

Κλύζει θάλασσα πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ , Tamquam

Tamquam aqua marina morbis omnibus mederetur . Quin hodie morfos à cane rabido , si nouies mergantur in mare , putant à rabie liberari .

Canere de Telamone .

Αδεν τὰ τελαμών . id est, Canere canticōnem Telamonis . De querulo sermone dictum prouerbiū , quod Telamon impotentius fleuerit , Aiaceum filium perijisse apud Troiam , præsertim hoc genere mortis . Eustathius enarrans canticōnem Iud Homericum , quod est in Catalogo nauium :

Αἴας δ' ἐκ σαλαμῖνος ἄγος δύο καὶ δέκα ἡμέρας , commemorat hanc parœmiā : καὶ τὸ ἀδεν τελαμώνος παροιμιῶν λέχθεν , ἀπὸ σκολιῆ μέλους ἢ ἀρχῆς , παρὰ τελαμώνος αἴαν ἀίχημα . id est, Et quod prouerbio dicitur canere canticōnem Telamonis , ab aliquo cantu , cuius initium : Fili Telamonis Aiax belliger . Simillimum est illud , quod alibi retulimus : ἀδμήτη μέλος καὶ ἀρμῶδιν μέλος , id est, Admeti cantilena , & Harmodij cantilena .

Arguia calumnia .

Αργεῖα φῶρα , id est, Arguia insectatio , de calumniolis & delatoribus dici solitum . Nam Arguius olim notauit antiquitas , tamquam sycophantas , & litium audios . Testis Eustathius in Catalogum nauium adagium ex Pausania citans . Testis & Diogenianus in Collectaneis .

Initio confidens , in facto timidus .

EUSTATHIUS enarrans septimum Iliados librum huiusmodi , refert parœmiā : θρασυς πρὸ ἔργου , ἐκ πολλῆ κακός . id est, Audax ante negotium plerunque ignauus . Citat idem ex Epicharmo : κακὸς θαρρεῖ μάλ' αὐτόθεν , ἐπειτα δὲ φόβῳ γει . id est, Ignauus statim admodum de se confidit , post autem fugit . Videmus hoc vsu venire vulgo , vt qui sunt audacissimi , & magniloquentissimi , prius quàm appareat periculum , vbi res virum postulat , ibi sint animi nullius .

Τοργὸν βλέπειν .

Τοργὸν βλέπειν , aliquoties apud Lucianum , pro acribus oculis obtueri . Sumptum è fabula Perfei & Gorgus . γοργὸν dictum putant παρὰ τῆς ὀργῆς , quod irati

acribus oculis obtueantur . Item Homerus Iliados θ . de Hecstore .

Τοργὸς ὀμματ' ἔχων ἠδὲ βροτολογῶν ἄρη . i . Gorgonius oculis , quales & Martis atrocis .

μαγκῶν βλέπειν alias commemoraui .

Tolle digitum .

Αἶρε δάκτυλον , id est, Tolle digitum . Vicitum te fatere . Nam hoc signo qui in confictu succubisset : τῷ ἠπῶν agnoscebat . Persius in Satyra 5 .

Nil tibi concessit ratio ? digitum exere , peccas .

Cognatum illi , quod alio dictū est loco , Dare herbam . Huc , ni fallimur , respexit D. Hieronymus in dialogo Luciferiani & Orthodoxi , cum ait : En tollo manum , cedo , vicisti . Athenæus lib. 6 . ex Antiphane refert hos versus , in tragicos poetas ,

Ὅταν μηδὲν δαῶντ' εἴπῃν ἔτι , Κομιδῆ δ' ἀπειρήκασιν ἐν τοῖς δράμασιν ; Αἶρεσιν ὅσπερ δάκτυλον τῷ μηχανῶν id est, Vbi nil habent , quod dicere queant amplius ,

Sed prorsus hærent explicanda in fabula , Repente tollunt machinam digiti vice .

Paulo aliter vsus videtur M. Tull. lib. in Verrem 6 . Accurrunt tamen tutores , digitum tollit Iunius patruus . Nam hic videtur esse gestus comprobantis , aut se profitentis emptorem , siue conductorem . Si quidem & hoc pacto olim ferebatur suffragia , & in auctionibus eodem , qui volebat , declarat se emptorem , aut conductorem .

Videberis , me videns , plane Martem videre .

Βλέπειν γὰρ ἀντιμῶς δόξης μ' ἄβῳ . id est, Martem videre me , videberis palam .

De his , qui se strenuè pollicebantur optulaturus , ac Martem quendam acturos . Est alicubi , apud Aristophanem . Nam locus nondum occurrit .

Bos in ciuitate .

Βῆς ἐν πόλει , id est, Bos est in ciuitate . Dicitur vbi quis ad nouos honores euehitur . Lysias bouis imaginem æream in arce collocauit Athenis . Ea res in vulgi iocum cessit . Nam in agris bouum vsus est , non in vrbibus . Quadragit & in eos , qui præter meritum euehantur ad summos honores .

Braſidas quidem vir bonus.

Βραſίδας μὲν ἀνὴρ ἀγαθός, ἃ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολλὸς ἔχει κέρβρονας, id est, Braſidas vir bonus quidem ille, sed Lacedæmon multos habet præstantiores. Aduersus eos, qui se non modo primos, verum etiam solos existimant. Natum ex apophthegmate, quemadmodum docet Plutarchus in Laconicis, & item in vita Lyncurgi. Finitimum illi: Multi Manij Ariciæ.

Hedera post anthisteria.

Ἀλωὸς μετ' ἀνθιστήρια, id est, Hedera post Anthisteria. Cum sero quidpiam adhibetur. Nam hinc habent nomen, quod eo mense plurima è terra efflorescant. Apparet in ijs ludis morem fuisse coronari hedera. De Anthisterijs, id est, floralibus festis diximus in proterbio, κάρπες θύραζε, id est, Cares foras. Videntur illa fuisse quæ Latini vocant Bacchanalia. Hedera autem Baccho sacra erat, vnde κηφόφοροι dicti, qui in ludis illis ferebant hederas. Conuenit cum eo, quod alibi retulimus: μετὰ τῶν ἑορτῶν, id est, Post festum.

Ex Academia venis.

Ἀκαδημικὴν ἦνεις, id est, Ex Academia venis. De se uero & composito seu docto. Sumptu à Platonis schola. Quamquam & per Ironiam torqueri poterit in fastuosum, & vultu tetrico philosophum agentem. Quin Athenæus lib. 12. significat dictum in nitidos, & cultu insigni, quod his Plato delectaretur mundicijs. Ita Antiphanes philosophum elegantius cultum vbi depinxisset, apud hunc ipsum: τί μακρὰ δέϊ λέγειν, ὅλας αὐτῶν ἄραν γὰρ τῶν ἀκαδημικῶν δοκῶ, i. Sed quid necesse est plura dicere? Ipsam videre videor mihi Academiam.

Senem erigere.

Ἐρίροντα δ' ὄρθεν φλωύρον ὡς νέος πᾶσαι, id est, Erigere durum est, qui cadat iuuenis, senem.

Haud facile dediscuntur à senibus, vitia, quæ pueri didicerint, & in omnem inhæserint vitam. Et tamen in senectâ quoque conandum, vt vitijs careamus, quantumuis inhæserint.

Terra defossum habes.

Ἐκ κρύφας ἔχεις, id est, Terra defossum

habes. In eum, qui non impertit, neque profert suas dotes. Sumptum ab auaris, thesaurum humo defodientibus. Quod apud Plautum facit Euclio. Itidem Horatius in Epod.

-Haud parauero,

Quod aut auarus vt Chremes terra præmam,

Discinctus aut perdam vt nepos.

Senescit bos.

Ἦρῶ ὁ βῶς, δ' ἔργα πολλὰ τῷ βῶσι. id est, Bos consenescit, at opera multa sunt bonis.

Cum ob ætatis imbecillitatem aliquis inutilis redditur ad obeundū munus. Nam diuitum vulgus haud aliter ministris vitur, quam equis & canibus, aut paullo etiam inhumanis dum vsui sunt, alliciūt: vbi senuerint, reijciunt. Vnde consultum est, vt vnusquisque sibi pareat, quo senectutem suam commodius foueat, alarūque, ne tum cogatur ex aliena liberalitate pendere, cum à nemine non contemnetur. Ac meminerit Diogenis apophthegmatis, qui rogatus, quid nam esset in hac vita calamitosissimum, respondit: γερῶν ἀπορῶ, id est, Senex egens.

Sus acina dependes.

Ἀποτίσεις χυῖρε γυαῖρα, id est, Acinos sus improba dependes.

Lues quod admisisisti, reddes quod abstulisti non sine fenore. Quadrabit, vbi pusillū commodi magno depēditur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui verbis hisce comminatus sit sui pascenti racemos.

Dum cessat boreas.

ARISTOTELES in Problematis sectione 26. problemate 57. iuxta Theodori supputationem, testatur hunc verficulum prouerbio celebrem fuisse:

Ἀρχομένε τενότα, καὶ λίγοντος βορέαο. id est, Surgit vbi notus exoriens, boreasq; residit.

Quo significabant tempus opportunum prosperæ navigationi. Subauditur enim δέϊ πλεῖν, siue ἐν πλεῖν, propterea quod auster minus vehementer oritur: desinit autem perquam vehemens, diuersum accidit in Aquilone. Atque huius rei philosophus causam admodū probabilem reddidit. Non enim, inquit, ad septentrionem potius

potius quam ad meridiem vergimus, & aquilo fiat à septentrionibus, auster & meridie. Hinc fit, vt ille statim vehementior proxima inuadat loca, deinde vehementiam suam ad longius remotos transferat, propinquis ortui mitior. Hic è diuerso, ad meridiem positos, primum vrgeat: post vbi præterijt, mitior ad nos veniat. Licebit & longius detorquere prouerbiu, nec id sine gratia, si quando significabimus tempus ad hęc commodum & aptum gerendæ rei, vt cum illo congruat, quod alibi positum est: Cum pluit, molendum.

Inuulnerabilis vt Cæneus.

Ἀγῶτος ὑπάργχεις ὡς γυῖας, i. Inuulnerabilis es, vt Cæneus. De his, qui lædi non possunt. Est in poetarum fabulis, Cæneum munere Neptuni nullo telo vulnerari potuisse. Ceterum iuxta fidem historię, Cæneum Thesaliam quempiam aiunt fuisse rei bellicæ cum primis peritum, adeo vt cū multis prælijs interfuisset, nunquam vulnus acceperit. Denique cum Lapithis auxiliū ferret aduersus Centauros, deprehensus solus, ab hostium multitudine obrutus est, citraq; corporis vulnus extinctus. Itaque Lapithę, caduere integro reperto, sparserunt rumorem, Cæneum in omni vita inuulnerabilem fuisse. Venustius enunciatbitur per comparationem.

Sale perunctus hic adinuabitur.

Ἀλιν διασμηθεὶς ἄνακτ' ἀνέτοστ, id est, Acri sale hic perlutus adinuabitur.

In eos dicebatur, qui vel ætate, vel vino delirarent. Quidam ab vtribus translatum existimant, qui sale loti redduntur melioris, quod salis acrimonia, coriorum crassitudinem emendet. Itidem temulentia laborantes mos erat sale & oleo perungere. id aduersus ebrietatem existimabatur. Quidam à vasis testaceis ductum malunt, quę sale imbuuntur, quo fidelius contineant liquorem infusum. Sumptum est autem prouerbiu ex Aristophanis Nebulis.

Atqui non est apud aram consultandum.

Ἄλλ' ἐδὲν δέϊ περὶ τῶν βωμῶν τὰς ἐπινοίας, id est, Atqui nihil opus iuxta aram cogitare. Consultandum antequam incipias, in ipso negotio fera consultatio. Sumptū à sacrificijs, qui pro ritu sacrorum om-

nia præparant, priusquam accedant ad aram. Nam in ipse sacris periculofum existimabatur, si quid parum rite dictū ac factum fuisset à sacerdotibus, aut patrimis ac matrimis. Declarat M. Tull. in oratione De reſponſis Aruſpicum: An si ludus conſtitit, aut tibicen repente conticuit, aut puer ille matrimus & matrima si terram nō tenuit, aut themſam, aut ſoram omiſit, aut si ædilis verbo, aut nuru aberrauit, ludæ sunt non rite facti.

Mars haud concutit sua ipsius arma.

Ἄρης τὰ αὐτοῦ ὄπλα ἔσασκεν, id est, Mars sua ipsius arma non iactat. Commode feruntur quibus assueuimus, quęque nobis quadrant, etiam si sint grauissima. Iactamus enim, quod incommode ferimus. Vnde Iuuenalis:

Nec iactare iugū vita didicere magistra. Ita studiorum labor qui occideret athletam, non grauat eruditum.

Smaragdus in luce obscurus.

Ἀργῶτος σμαράγδος, ἐν μὲν τῷ φαισι σκοτεινός, i. Insignis smaragdus, in luce quidem obscurus. In eos iaci solitum, qui præpostero ibi semet occultarent, vbi maxime conueniebat edere virtutis specimen. Plinius inter smaragdorū varietates commemorat, qui dicti sunt cæci, quod colore sint obscuriore. Id vitij magis in sole deprehenditur, cum ingens color ille suauiter virens, nec sole inutetur, nec vmbra, nec lucernis, ac ne aquis quidem. Quemadmodum idem docet Plin. lib. 37. c. 6.

Martis pullus.

Ἀρεῶ νεσθῶν, id est, Martis pullum, vocant ad bella magnopere propensum. Aristophanes in Auidibus:

Ἀρεὸς νεσθῶς, ὃ νεσθῆ δέσποτα. id est, Pullus Gradiui, ὃ pulle rector, atq; heres:

Sentit autē de gallo, qui quod omnium auū sit pugnacissimus bellacissimusq; vnde & crista & calcaribus armatus est, Marti sacer est. Vel quod is olim fuerit adoleſcens Marti in delicijs habitus, qui consueuerit obseruare. Marte cum Venere cubante, ne quis eorum interueniret. Deinde cum illo dormiente Sol aduenisset, Marsq; turpiter esset deprehensus, iratus gallū ad olescentem in auem commutauit, manentibus etiam num pristinæ naturæ vestigijs.

Narrat hanc fabulam Lucianus in Gallo. Prouerbij meminit, & Laertius in uita Diogenis Cynici.

Vtrem mergis vento plenum.

Ασπὸν βαπτίζεις ἀνδράματος πληρῆ, id est, Vtrem mergis vento plenum. Competit in eum, qui frustra conatur, vt qui castigat in emédabilem, quod inflatus vter, quantumuis immergas, rursus emicet. Natum uideatur ex oraculo Sibyllæ, quod illa edidit de ciuitate Atheniensi:

Ασπὸς βαπτίση, δύνω δέ τοι εἰ θέμις ἔσται. Vter tingeris, sed mergere nemo valebit.

Durus alloquijs.

Αττικὸν ἄνθρωπον ἀπροσηγορήμασιν, id est, Im mobilis siue inflexilis alloquio. Ductum à cera, quæ tractando mollescit. ἄττικτον autem dicitur, quod non queat liquefieri. Competet igitur in hominem inexcusablem.

Profectus ad apaturia.

Απιώχες ἀπατέρια ἐπανικῆς θαρρηλιῶνα, id est, Profectus ad apaturia, redijt Maio. Dici solitum in eos, qui licentius immorentur negotio cupiamp. Athenis festum erat, quod Apaturia vocabant, id triduo peragebantur. Primum diem appellabant δόρπειαν, propterea quod sub noctem conuenientes φράτορες conuiuium agerent. Secundum appellabant ἀνάρρυσιν, quod in eorum diuinam facerent Ioui Phratrío, ac Mineræ. Tertium κερεῶτιν, quod iuuenes & puellæ in gentem transcriberentur. Meminit Suidas copiosius de hoc festo: verum ea non multum attinent ad explicandum prouerbium.

Ego tibi de allijs loquor, tu respondes de capis.

Εγὼ σίκοσθ' ἀ σοι λέγω, σὺ δὲ κρόμμυ ἀποκρίνεις, id est, Ego tibi loquor de allijs, tu respondes de capis. Simillimum illi: ἀμας ἀποτεν, cum aliud responderetur, quàm rogaris, vel contra, cum inepte responderetur inepte sciscitanti. Confinia sunt sese cæpæ, & allia.

Aurificem te futurum credebas.

Χρυσοχοήσεν ὄν, id est, Aurificem te futurum arbitrare. Natum aiunt ab huiusmodi quodam euentu. Inualerat aliquando fama apud vulgus Atheniensium, in Hy-

metto monte magna auri fragmenta videri quæ à formicis illis pugnacibus seruantur. Itaque quidam creduli sumptis armis exierunt illas expugnaturi: qui cum re infecta, frustra; sumpto labore redirent in urbem, irrisi sunt à ceteris ciuibus, illud obiectantibus, σὺ δὲ ὄν χρυσοχοήσεν, id est, Tu credebas te futurum aurum. Meminit huius rei Eubulus in fabula cui titulus Glaucus:

Ἡμεῖς πότε ἄνδρας κερρόπιδας ἐπίσσομεν, λαβόντες εἰς ἡμιπλὸν ἔξεθεν ὄπλα, καὶ σὺ ἐπὶ μύρμηκας ἡμερῶν τριῶν ὤε χρυσοδάκτυλον ψυχματος πεφηνότα. i.

Quondam viris nos Cecropidis persuasimus,

Sumptis vt armis montem Hymettum incurrerent, Contraq; formicas cibaria tridui Ferrent, velut fragmentula auri fusillis Apparuisent.

In penultimo versu aut mendum est, aut defectus: fortasse pro σὺ legendum σίτον. Itaque certe constabit versus:

καὶ σίτον ἐπὶ μύρμηκας ἡμερῶν τριῶν.

Extat & apud Platonē lib. De republ. 5. Τι δὲ ἦν ὁσὸς θρασύμαχος, χρυσοχοήσεν, τὸ δὲ ἰωὴν θάδε ἀσίζουσι, ἀλλ' ἐ λόγαν ἀκροβύμην. id est, Quid autem erat tuus Thralymachus, si auri fusor, ad eos, qui nunc hic sunt, aduenisset, ac non potius rationes audirurus. Æschines, ἀποροτήσας περὶ τέττω δῆλον ὅτι χρυσοχοήσεν ἐμάρθανεν, ἀλλ' ἐπὶ προεμίμενον αὐτῷ παράσπεν ἢ παρόσπεν. id est, Cum hinc se subduxerit, perspicuum est quod aurum fundere didicit, potius quàm id facere pati ve, quod ipsi proposittum erat. Parœmia conueniet, vbi quis ingentes spes animo concepit, sed discedit frustratus. Quod fere solet accidere ijs, qui suo sumptu mittunt, qui terras peruenstigent incognitas, aut qui in fornaces alchimistichas omnia sua profundunt.

Seiuncta sunt Merrha ac Siloam fluenta.

Χωρὶς τὰ μερρῆα καὶ σιλαῶν δάματα. id est, Seiuncta sunt Merrhæ, ac Siloam flumina.

De longo intervallo distitis inter sese. Veluti si quis dicat, inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Finitimum illi, χωρὶς τὰ τῶν μισθῶν καὶ φρυγῶν, id est, Separate sunt possessiones Mysorum & Phrygam. Apparet neotriticum esse prouerbium.

Ψυρα

Ψυρά.

Ψυρά τὸν δῖον τὰ σά. De minis, ac terribus inanibus: aut cū ostenditur arte periculum, cū re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, qua fit, vt ad terribandos hostes noctu diuersis locis ignes incendant, vt ingens exercitus esse credatur. Eos ignes adsimulatos, Ψυρά vocant. Non habebit prouerbij gratiam, nisi transferas ad eos, qui fumis uerborum terribere student aliquem, aut in fraudem illicere. Sic enim interdum falluntur & nautæ.

Psyra Bacchum.

Ψυρά τὸν δῖον τὸν, i. Psyra Bacchum, Stephanus & Suidas citant à Cratino: Ψυρά τὸν δῖον τὸν ἀγόντες. id est, In Psyra Bacchū ducentes. Rursum: ἐν νεμέσει, Ψυρά τε τῶν σπάρτων ἄγει. id est, Et in Psyra Spartā ducis. Annotatum est & ab Hermolao Barbaro. Dictatum adagium, vbi vinum appositum in conuiuium nemo gustat: aut de sordido apparatu. Psyra pusilla quæpiam insula est haud procul à Chio, in qua vinum non prouenit. Meminit & Strabo libro 14. Hæc Homerus Odysseæ 7. Ψυρίων appellat. In Græcorum commentarijs reperitur scriptum aliquoties Ψυρά finali circumflexo, sed mendose, ni fallimur.

Caput iacuum cerebro.

Ὡσα κεφαλή, καὶ ἐνέφαλον ἐν ἔχει, i. O quale caput & cerebrum non habet. De his, qui corporis specie præcellunt, ingenio carentes. Natum ex Apologo, qui circumfertur inter Æsopicos. Vulgo quoque vecordibus & insipidis aiunt cerebro vacuum esse caput.

Crudelis Bacchus.

Ὡμισθὲς δῖον τὸν, id est, Crudelis Bacchus. Baccho quondam viuus homines sacrificari mos erat. Vnde in crudeles conuenit: siue quod temulentia reddat feroces, & immites.

Hoc calceamentum consuit Histæus, Aristagoras induit.

Τὸ τοῦ ὑπὸ δῆμου ἔρραμα μὲν ἰσικῆος, ὑπεδύσατο δὲ ἀρισταγόρας, i. Hoc calciamentū. Histæus quidem consuit, ceterum Aristagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos, qui callide sua malefacta in

alios reijciunt. Adagium natum est ex huiusmodi historia. Histæus quispiam patria Samius, Dario amicus, ab eodem in Persidem missus est, illic diutius commoranti incessit patriæ reuisendæ desiderium. Verum cum à Rege comeatum impetrare non posset, scribit ad Aristagoram ex fratre nepotem, vt Iones ad defectionem sollicitaret, videlicet vt hac occasione dimitteretur. Excogitauit autem nouum litterarum transmittendum genus, cuius meminit & Aulus Gellius Noctium Articarum libro 17. cap. 9. Seruo cuidam spectatæ fidei, diu oculos ægros habenti, capillum ex omni capite, tamquam medendi causa deradit, caputq; eius leue litterarum formis compingit. His litteris, quæ uoluerat, scripsit. Hominem postea quo ad capillus adolefceret, domi continet. Renatis pilis, ad Aristagoram mittit. Et cum ad eum veneris, inquit, mādasse me dicito, vt caput tuum, sicut nuper egomet feci deradat. Seruus vt impetratū erat, ad Aristagoram venit, mādatum domini adfert. Is non esse frustra rarus, capite deraso litteras legit, ac mēte Histæi cognita, totam ferme Ioniam ad defectionem traxit. Darius postea quam hæc cognouisset, descuisset Iones, Histæum in cōsiliū adhibet, quem potissimum in Asiam mittere oportebat ad res componēdas. Is persuadet vt sese mittat, vt pote idoneum ad sarcinendam defectionem Ionum. Itaque posteaquam in Asiam deuenisset, iamq; in suspicione venisset Sardium præfecto, tamquā auctor huius motus fuisset, hoc audiuit ab eodē: ἔτασ τοι ἰσικῆς ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα, τὸ τὸ ὑπὸ δῆμου ἔρραμα μὲν σὺ, ὑπεδύσατο δὲ ὁ ἀρισταγόρας. i. Sic hæ res habent Histæe. Tu quidem calceum hunc consuisti, ceterum Aristagoras induit. Meminit & Herodotus quinto & sexto libro, in hunc modum effereus quemadmodum retulimus. Significabat autem eius consilij primum fontem & auctorem fuisse Histæum, administratorem Aristagoram. Ea vox deinde, vt fit, vulgo cognita commenti nouitate, in populi fabulam abiit. Videtur magis conuenire, quoties in astutis & improbis consilij alteri alter auxilio est, mutuaq; opera sese iuuant. Nam dare consilium; est tamquam calceum consuere: vti consilio & exequi; est velut induere calciamentum.

Quæ non posuisti, ne tollas.

Α μη κατέτι, μη ανέλε, id est, Quæ non deposuisti, ne sustollas. Citatur à Platone libro De legibus vndecimo, tamquam ex poeta quopiam. Laertius refert inter Soloris leges, sentiens, opinamur, de terminis agrorum non mouendis, quo maiores fixissent. Conuenit in furaces, & in eos, qui repetunt quod non crediderunt: item qui sibi postulant acceptum ferri, quod non præstiterunt.

Bulbos quarit.

Βολβός ζητεί, id est, Bulbos quaris. Iocus prouerbialis in eos, qui iuxta Persium:

Obstipo capite defigunt lumina terræ.

Plutarchus in Symposiacis: καὶ γὰρ ὁ γελάμενος ἔτσι, καὶ παρομιώδης ἔστι, βολβός ἔμικρότητι διαφύγει τὸν κεραυνόν, ἀλλ' ἔχων δύναμιν ἀντιπαθεῖ, καθάπερ ἡ σικκὴ καὶ τὸ δέρμα τῆς φώκης, id est, Etenim ridiculus iste, inquit, & prouerbio obnoxius bulbus, haud ideo fulmen effugit, quod pusillus sit, sed quod vim habeat cōtrariam fulmini, quæ admodum & ficus arbor, & vituli marini pellis. Porro risus prouerbialis, de quo meminuit Plutarchus, sumptus est, ex Aristophanis Nebulis, vbi Strepsiades Socratis ingrediens scholam, admiratur discipulos Socratis prono capite terram spectantes. Respondentiq; cuiquam:

Ζητῶσιν ἔτσι τὰ κατὰ γῆς βολβός ἀρα

Ζητῶσι, μὴ μῶ τὲ τό γε φροντίζετε,

Ἐγὼ γὰρ οὐδ' ἴν' εἰσι μετ' ἀλοὶ καὶ καλοῖ, id est,

Quærent habet quæ terra Strapsiades.

Bulbos faciliet

Quærent, rei sed cura ne quid istius

Vos angat, ego enim noui vbi sunt magni

& boni.

Quod si quis malit referre ad id, quod est apud eundem poetam in Pluto, ταυτὸν θύμον φαρόντες, i. Qui eisdem mecum cæpas edistis, equidē haud magnopere repugnarem. Significat autē tenues amicos, quiq; vt ait Terentius, paupertatem vna tulerūt grauem. Persius item Satyra quarta, de fordidō & impendio tenaci, parcoq;:

Hoc bene sit, tunicatum cum sale mordēs

Cæpe, & farratam pueris plaudentibus

ollam.

Extat apud eundem Aristophanem in Concionatricibus & alius de bulbo iocus iunifimodi, κατὰ φάρον βολβῶν χύψαν, id est,

Qui deuorauit bulborum ollam. Verba sunt anicula ad iuuenem detrectantē coitum, quod vnus duabus par esse non posset, καλῶς, inquit, ἔπειδ' ἂν καταφάγῃς βολβῶν χύψαν. Nam bulbos irritare Venerem, testatur & Marialis:

Nil aliud bulbis, quam satur esse potes.

Et Columella in carmine:

Iam Megaris veniant genitalia femina bulbi.

Sunt autē multæ bulbi species, sed omnes, inquit Dioscorides lib. 2. habent acrimoniā, & calore Venerem stimulant, quæ admodum eruca: de qua Columella:

Excitet vt Veneri tardos eruca maritos.

Suidas duo de cæpis adagia refert, κρομμύα ἐδίειν, id est, Cæpas edere: & κρομμύων ὁ σφάινεσαι, id est, Cæpas odorari, quæ suo reddidimus loco.

Ἐκάστα via viaticum querere.

SENECA in libello De moribus: Quid enim stultius est, quàm quod dici solet, via deficiente, viaticum querere, aut augere? Quadrat in senes auaros. Laborat enim cætas plerumque hoc vitio: vt quo minus superest vitæ, hoc magis sit de victu sollicita. Contra iuuentus huius studij vel maxime negligens est. M. Tull. in Catone Maiore: Auaritia vero senilis quid sibi velit, non intelligo. Potest enim quidquam esse absurdius quàm quo minus vitæ restat, eo plus viatici querere?

Omiffa hypera, pedem insequeris.

Αρεῖς τὴν ὑπέραν, τὸν πόδα διώκει, i. Omiffa hypera, pedē scitatur. Cōuenit, vbi quis omiffis his quæ magis ad rem attinebant, leuicula quæpiā curat. Hyperæ nautici fuses sunt, quibus antennarum cornua traducuntur. Pedem autem vocant imam clauis partem. Verum hyperarum maximus vsus in nauigando. Suidas adagium citat ex Hyperide. Item qui scripsit scholia in Demosthenem, ex lib. περὶ τερψυχῆς primo.

Beccefelemus.

Βεκκεσέληνος, prouerbio dicebatur stupidus ac delirus, fideratus, aut admodum senex. Becceus Phrygum antiquissima lingua panem significat: auctore Herodoto lib. 2. σελήνη lunam. Vnde Arcades, qui volunt mortalium omnium antiquissimi videri, βεκκεσέληνοι dicuntur, tamquam antiquiores ipsa

ipsa luna. Quod notat Apollonius libro Argonauticon quarto:

Αριέδες οἱ καὶ πρὸ δαῖ σαλμαίης ὕδουται.

Phsamichus autem rex, hoc argumento deprehendit, Phrygios omnium antiquissimos fuisse, quod pueri qui nullam vocem hominis audierant, Bacchum sonarēt. Suidas hoc loco iocans, negat mirum videri debere, si caprarum vocem imitati sunt, qui fuerunt à capra nutriti. Nam id asserit Herodotus. Vtitur Plutarchus libro primo De vitis Philopporum: καὶ γὰρ παλάτων ὁ μεγαλόφρωνος εἰπών, ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτῷ ὑπὸ δειγμά, ἔζει λήρη βεκκεσελήνη, κατὰ γε τὴς ἀρχαίας κομωδίας ποίητας. id est, Etenim Plato vocalis cum ait, deus condidit mūdum ad suam ipsius imaginem, olet delirationem Beccefelemam, quem admodum loquuntur veteris comædiæ scriptores. Sumptum est prouerbium ex Aristophanis Nebulis:

Καὶ πῶς ὁ μωρέσου καὶ κρομμύων ἔζον καὶ βεκκεσελήνη. id est,

Et quo pacto stolidē tu, & Saturnia olēs, & Beccefelema.

Quo loco complura super hac dictione referuntur ab interprete, si quis forte requirit.

Imperitus anaxyride indutus omnibus id ostendat.

Αμαθῆς ἀναξυρίδα περιβέμενος, πῶσι ταύτην ἐν δύκει, id est, Imperitus subligaculū siue brachas indutus passim cas ostēdit. In eum congruit, qui propter insolētiam, etiā ineptissimi rebus effertur. Nam rerum imperitis quidquid peregrinū ac nouum est, videtur elegans. Eruditi quidam putant Anaxyridem Græcis dici quas Latini vocant brachas, siue feminalia, quæ tegebant mediam corporis partem vna cum feminiuis. Brachæ igitur Barbaricæ vestis genus erat, sed præcipue Gallorum quorundam. Vnde & Gallia Brachata dicta est. Anaxyridem vero & Persis in vsu fuisse declarat Strabo. Vidimus & Venetiæ patritios iuuenes si quando peregrinantur, gaudere Gallicis subuculis, absque veste superiore, quod idem domi non faciūt. Quadrabit & in eos, qui sibi videntur aliquid, quod Gallice loquātur inter Germanos, aut qui vocibus obsoletis, obscuris aut peregrinis veditant sese. Subolet hoc ab Apollolio additum ex huius ætatis adagijs.

Minerva suffragium.

Ἡ ἀθηνῶς ἄσπος, id est, Mineruæ suffragium. De exacto iudicio: contrarium illi, ὅς ἐκρινεν, id est, Sus iudicauit. Sed lepidius fiet, si per ironiam efferatur in stupidum, & nullius iudicij hominem.

Per parietem loqui.

Διὰ τοῦτοι λαλεῖν, id est, Per parietem loqui. Dicitur qui ridicule quid facit. Siue quod obstante pariete neuter alterum audit, siue quod ad eum modum colloquuntur amantes: vt testatur Ouidius de Pyramo, & Thysbe.

Intervallo perit fames, & optime perditur.

Διὰ μεσῷ καὶ λιμὸς ἔρρει καὶ κάλλης ἀπολλῶται, i. Intercapedine optime perit fames. Mora multis rebus affert remediū, & maxime iracundiæ. Inuenitur etiam hoc interpretamentum, vt sit sensus: Extincto famelico, fames item pereat necessum est.

Statuam faucibus colas.

Ανδριαντα γαργαλίζεις, id est, Statuam colas gutture. De re maiorem in modum absurdam, quæq; fieri nullo pacto possit. Veluti si quis hominem præpotentem & inuictū frustra conetur opprimere. Nec enim liquefcit statua.

Amens longus.

Αυὸς ὁ μακρὸς, i. Amens qui longus, hoc est, quod vulgo dicitant, prælongis mentē deesse, pusillis nimium adesse animorum. Sumptum videtur ex Sophocle, apud quē hi versus sunt in Aiace flagellifero:

-Οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς,

Οὐδ' ἀρῶντο οἷατες ἀσφαλές αἰοί,

Ἀλλ' οἱ φρονῶντες ἔνυ. id est,

-Non enim his,

Qui porriguntur mole vasta corporis,

Latoq; tergo, niti oportere maxime

Verum mage illis, qui valent prudentia:

Videtur in eadem ferme sententia fuisse

Homerus. Tydeum fingens corpore pusillo, ceterum strenuum. Sic enim ait Iliad. E.

Τυδίδες τοι μικρὸς μὲν ἔλλυ δέμας, ἀλλ' μαχη-

τῆς. id est,

Strenuus in pugna Tydeus, sed corpore paruuus.

Idem habetur in obsceno carmine:

Vtilior

Vtilior Tydeus, qui, si quid credis Homero, ingenio pugnax, corpore parvus erat. Et apud Statium: Maior in exiguo regnabat corpore virtus.

Antiope lucus.

Αντιόπης θρήνος, id est, Antiope lucus. Dicitur consuevit, ubi quis immerse calamitatis affligitur, deinde malis eximitur. Natum adagium ab Antiope fabula, quae Nictae filia fuisse narratur. Ea cum esset a ciue quodam viriata, pater grauius irascens, ad fratrem Lycum mittit, vt de ea supplicium sumeret. At ille, quod vtrum ferre videret, misertus, pepererat. Itaque peperit Zethum & Amphionem, quos ille in montem abiecit. Erat autem huic vxor nomine Dirce, quae simul atque sensit virum suum Lycu Antiope captum amore, puellam in montem abductam tauri ceruicibus alligat, suspensis a cornibus tedis ardentibus, parans illam hoc exitij genere conficere. Verum ad vociferationem Antiope concursus est, cum a vicinis rusticis, tum ab Amphione Zethoque, qui matrem agnitam eripiunt, a Dirce poenas sumunt.

Fuge procul a viro maiore.

Αλλ' ἀπο μέζονος ἀνδρός. id est, Qui te fortior est, huc tu vitare memeto. Caue a commertio potentium: habe commertium cum aequalibus. Etenim optatum familiaritas, aut seruum facit & turpem: aut si nescias adulari, periculis obijcit. Cum paribus vt multo suauior, ita tutior etiam vita est. Pindarus in Nemeis: εἶδε δὲ κατὰ χαλεπὰ δ' ἔρις ἀνθρώποις σμιλεῖν κρεσσόνων. id est, Caue certamen congreddi cum hominibus potentioribus. Congruit cum eo, quod alibi dictum est: Procul a Ioue, & fulmine. Et illo: Longae regum manus. Herodotus in Vrania: καὶ γὰρ διδάμας ὑπερ ἀνθρώπων ἢ βασιλῆος ἐστὶ χειρὶ ὑπερμάχης, id est, Etenim potentia regis supra hominem est, & manus praelonga.

Absque baculo ne ingrediare.

Ἀνδ' ἐύλα μὴ βέβηξες, id est, Absque ligno ne ingrediare. Inermis ne sis: verum semper ad manum sit, quo depellas, si quis for-

te quærat lædere. Natum aiant a Cleomene quodam Atheniense duce. Is cum esset in insaniam versus, quod omnibus haberetur exosus, baculum gestans, obambulare cõsuevit, quo propulsaret impetetes.

Anus cothoniffat.

Τρᾶες κοθωνίζόμενοι, id est, Anus cothonizantes. De vetulis indecore lasciuientibus. κοθων enim temulentum significat: inde fictum verbum κοθωνίζεν. Athenæus libro vndecimo varijs auctoribus cothonē esse ostēdit poculi genus, vnde dicatur κοθωνίζεσθαι, pro inebriari, & κοθωνίσμος ipsa temulentia. Et Hesychius admonet, Græcis hominem temulētum appellari cothonem, quem admodum Latini lagenam vocant aut vtram. Horatius in Odis, in anam vxorem pauperis Ibyci:

Te lanæ prope nobilem
Tonfæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti vetulam fece tenus cadi.
De ann saltante dictum est alias.

Nudo capite.

Γυμνῆ κεφαλῆ, id est, Nudo capite facere quæpiam dicuntur, qui palam, ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, ijs mos erat centonibus caput operire. Plautus in Captiui duo: Ipsi de foro tā aperto capite ad lenones eunt, quàm in tribu aperto capite fontes condēnant reos. Neque refert vtrum hic aperto, an aperto legas per ironiam: nam sensus idem vtriusque lectionis. Vfus est hoc prouerbij titulo & Cyrillus, interpretans Ioannis Euangelium, & diuus Chrysostomus in Encomio Babylæ martyris. Tegit & Socrates faciem apud Platonem in Phædro diciturus vituperationem amoris.

In re mala, animo si bono vtare, adiuuat.

Μερετρ omnino Plautinus ille senarius ex Captiuis duobus, vt inter adagia recensetur:

In re mala, animo si bono vtare, adiuuat.

Fortiter ferendo vincitur malum, quod euitari non potest. Eandem sententiam paullo secus explicat in Pseudolo:

Bonus animus in re mala dimidium est mali.

Mulieris

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀμυγζέσιν βέλϑει, id est, Mulieris oculus spiculum iuuenibus est. Et Virgilius:

-Vritq; videndo
Femina. Idem:
Vt vidi, vt perij, vt me malus abstulit error.

Illud alias recēsuimus, ἐκ τῆ ὄραν γίγνεται τὸ ἔρᾶν, id est, Ex aspectu nascitur amor.

Decempes vmbra.

Δεκάπες σκιά ἐστὶ, i. Decempes vmbra est, id est, cenandi tempus. Veteres vmbri notabant horas diei. Lucianus in Gallo: Συνεχρὲς ἐπισκοπῶν ὅποσα πῆν τὸ σιχρόν ἐστὶν, id est, Assidue obseruans quot pedes haberet lineæ. Olim qui vocabant ad cenam, designabant ad quam vmbra solarij vellēt adesse conuiuias. Idem qui vocabantur ne venirent ante tempus, rogabant, ad quotam lineam esset veniendum. Porro vmbra decempedum erat gratissima parasitis, cœnæ spem faciens, quem admodum & sumus largior exiliens è culina. Huius adagij vsum nullū videmus, nisi si quis significare volēs hominem vehementer edacem, dicat illi magnopere placere vmbra decempedē. Aut nihil agere quempiam nisi obseruare vmbra decempedem: quomodo vtitur Aristophanes in Concionatricibus:

Σοὶ δὲ μελήσει
Ὅταν ἡ δεκάπεν τὸ σιχρόν
Διπαρὸς χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον. id est,
Verum hoc fuerit tibi curæ,
Vbi facta sit vmbra decempes,
Ad lautam adcurrere cenam.

Amianus libro 23. tradit, apud Persas nullam horam præscriptam sumendi cibum præterquam regibus, sed suum cuiq; ventrem solarium esse: & apud Plautum, si satis commeminimus, parasitus quispiã destomachatur in eos, qui horologiorum vsum commenti sunt, cum venter sit optimum horologium. Adagium refertur à Suida.

Diagoras Melius.

Διαγόρας ὁ μῆλιϑ, i. Diagoras Melius. In sceleratum ac fœdissimum & impium. Hic capta Melo vixit, & Atheniensium sacrorū mysteria vsque adeo contempsit, vt complures auerterit à religione, deterrueritq;

ne iam vellent iniciari. Præterea arcana illa mysteria, quæ nefas est prophanis edere, ille impius in vulgus extulit modis omnibus irridens. Quas ob res ab Atheniensibus proscriptus est, eamq; proscriptionem palam in ærea columna posuerunt, addito præmij loco talento, si quis hominem occidisset: si quis viuum adduxisset, duobus. Meminit huius Aristophanes in Anibus:

Ἦν ἀποκτείνῃ τις ὑμῶν Διαγόραν τὸν μῆλιον,
Λαμβάνων τὰ λαντων, ἢ τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
τινᾶ
τῶν τεθνηκότων ἀποκτείνῃ, id est,
Si quis è vobis Diagoram Melium interfecerit,
Præmium feret talentum, siq; quis quem è mortuis
Interemerit tyrannis.

Sexdecim pedibus superauit.

ἘΑΥΔΟΥΑΟΥΑΜ alienum est à proverbiali figura, quod in Pericle scripsit Aristides, nempe Periclem oratorem reliquos in dicēdo sexdecim præterisse pedibus, λέγων, inquit, ὡς ἐκ κλάδου μὲν ποδῶν ἦρα τὸ ρήτορας ἐν τοῖς λόγοις, μόνος δὲ περὶ ὅτις ἐπεκράτησεν ἐν τοῖς χεῖλεσι, πάντα δὲ εἶναι φανερὰν πρὸς ἐκείνον. id est, Dicens illum sexdecim pedibus vicisse Rhetores dicēdo, atque in vnius illius labijs insedis se suadelam quandā. Cetera vero omnia nugas præ hoc fuisse. Itaque sexdecim pedibus pro maximo intervallo dixit. Sumpta metaphora à stadijs cursorum. Locus autem hic de Pericle est apud Eupolim comicum, in comœdia cui titulus: Δῆμοι,

Κράτιστος ἔστος ἐγένετ' ἀνθρώπων λέγειν,
Ὅποτε παρέλθει ὅσπερ οἱ ἀγαθοὶ δρομῆες
Ἐκ κλάδου ποδῶν ἦρε λέγων τὸς ρήτορας.
Ταχὺς λέγειν μὲν, πρὸς δὲ αὐτῆ τῶ τάχει,
Περὶ ὅτις ἐπεκράτησεν ἐν τοῖς χεῖλεσιν. id est,
Hic inter homines plurimum vnus poluit

Dicendo, quoties præteribat, vt bonus Agilisq; cursor, sexdecim spatio pedum. Linquebat à se ceteros iam rhetores. Sermone celer erat, celeritati aderat huic Suadela quædam illius insidens labris.

Hos versus & Aristoph. adducit in Acharnensibus ex Demis Eupolis adiunctis his duobus.

Οὐτ' ἄς ἐκλήθῃ, καὶ μόνϑ τῶν ῥητόρων,
Τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκρωμένοις; i.
Adeo

Adeo mouebat, atque solus rhetorum, Aculeum in animis liquit adientium.

M. Tull. in Bruto: Quam deam, inquit, in Periclis labris scripsit Eupolis sessitauisse. Huius immodicam eloquentiam idem taxauit in eadem comœdia:

Εν τῆ ἐν ὄργῃ περικλήσει ὁ ὀλύμπιος Ἄσραπτ', ἐβρόντα, ἔσωκεύκα τὴν ἑλλάδα. i. Pericles at indignatus hinc Olympius Tonat, coruscet, miscet omnem Græciã.

Porro quod ad suadendam attinet, id imitatus Ennius apud Ciceronem in Catone Maiore, M. Cethegum Suadæ medullam dixit. Ab huius prouerbij forma non discrepat illud Aristophanis: ἐκ τῶν νεφελῶν, τῶν ἐλλώων εἶναι λέγειν ἑκατὸν σταδίων ἄριστον. id est,

Vt Graiorum dicat gentem stadijs præcedere centum.

Lepidius etiam erit, si pro pedibus parasangas dixeris.

Saxum volutum non obducitur musco.

Ἄβλος κυλινδόμενος τὸ οὐκὸς ἐ ποιεῖ. id est, Musco lapis volutus haud obducitur.

Qui non potest eodem in loco consistere, raro fit, vt dicitur. Id totidem pæne verbis etiã hodie dicunt. Simile illud Fabij: Planca, quæ sapius transfertur, non coalescit.

Lityersam cantionem canis.

Λιτύερσαν ὠδῶν ἄδει, id est, Lityersam cantionem canis. Lityerses notus erat Midæ Regis. Hic cum ageret in Celanis, exceptos eos, qui aduenissent, compellebat, vt secum meteret, deinde præfectis capitibus, reliquum corpus manipulis inuoluebat. Idem instituit, vt in honorem Midæ thericos, id est, æstius, aut melioris hymni caneretur, vnde ductum prouerbium, vt qui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, hi Lityersam cationem canere dicebantur. Menander in Chalcedonio:

Ἀδόντα λιτύερσαν ἀπ' ἀρίστου τέως.

Meminit huius fabulæ Iulius Pollux lib. de rerum vocabulis 4. capite περὶ ἀσμάτων ἐθνικῶν. Sed hoc nonat, Lityersam lorice cedere solitum, quos metendo vicissiter, sed cum aliquando incidisset in messorem se robustiorem, ab eo trucidatum fuisse. Quosdam autem auctores esse, Herculi manu perijisse. Proinde cantionem eam ad patris desiderium lenitendum fuisse repertam. Lityersæ meminit, & Theocritus.

Lydum in planiciem prouocas.

Λυδὸν εἰς πεδίων παρακαλεῖς, id est, Lydum in campum prouocas. In eum competit, qui lacescit iam dudum ad id propensum, ac promptum. Notati sunt Lydi, quod ad bellum capessendum æquo propensiores essent. Herodotus lib. 1. docet Lydos æquitatu venire oppugnatum Lydos. Finitimum ei, quod alibi recensuimus: τὸν ἰπποπον εἰς πεδίων.

Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.

Λύχνη ἀρθέντος γυνῆ παῖσα ἢ αὐτῆ. id est, Lucerna sublata, nihil discriminis inter mulieres. Sentit Adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Recenset Apostolius, & vsurpatur à Plutarcho in Præceptis conubialibus.

Lystrati diuitias habes.

Λυσιστράτη πλεῖτον πτωχτεῖς, id est, Lystrati diuitijs diues es. Prouerbialis ironia de magnopere tenuibus. A Lystrato quoddam tractum, extremæ paupertatis homine.

Exspecta bos aliquando herbam.

Μέγε βῶς ποτὲ βετάνη, id est, Exspecta bos olim herbam. Dicendum vbi quid sero contingit. Laborat enim bos in agricolando, sed aliquando gustatura herbã enatam. Finitimum illi: -Et adhuc tua messis in herba est.

Exspecta anus.

Μέγε γράβει μὲν σε παῖδα φιλήσοντα, id est, Exspecta anus meum filium, te suauiaturum. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Confine superiori, cum fera spes ostenditur.

Magnus versator in re pugilla.

Μέγας κυλοκτής ἐν μικρῷ γε παράγματι. i. Versator ingens in negotio leui.

Nam addita coniunctiuicula constabit versus. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi diuitias parant. Natum ab Eudamidæ apophthegmate. Is erat Archidami filius, frater Agidis. Cum musicus quidam feliciter videretur cecinisse, quispiam exijs, qui aderant, rogabat Eudamidam, quid de

de eo sentiret: respondit: μέγας κληκτής ἐν μικρῷ παράγματι, id est, Magnus delinctor in re parua, quod existimaret operosam esse scientiam, sed nihil adferentur vtilitatis. Recensetur à paræmiographis. Refertur & à Plutarcho in Laconicis, nisi quod illic legitur, κληκτής, quod oratorum sit delinere ac mouere affectus. Huic non dissimile est, quod Musonius ait apud Aul. Gell. lib. 5. cap. 1. in eos, qui modulatu vocum, ac lenocijs verborum excitant inanem applausum auditorum: Scito, inquit, illic non philosophum loqui, sed tibicinem canere.

Surdaster cum surdastro litigabat.

Δυσκόφου ἰσοκόφου ἐκρίνετο, ὁ δὲ κριτὴς τῷ κωφότερῳ, id est, Surdaster cum surdastro litigabat. Iudex autem erat vtroque surdior, cum res agitur inter vndeque ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Græcum Nicarchi:

Δυσκόφου δίσκοφου ἐκρίνετο, καὶ πολὺ μάλλον

ἦν ὁ κριτὴς τῶν δύο κωφότερῳ, ὡς ὁ μὲν ἂν τέλεγον, τὸ ἐνοίκιον αὐτὸν ὀφείλων

Μυῶν πένθ', ὁ δ' ἔφηννηκτός ἀλληλεκέαι, Εμβλέψας δ' αὐτοῖς ὁ κριτὴς λέγει: εἰς τί μέχεσθαι, Μιτὲρ ἐδ' ὑμῖν, ἀμφοτέροι τρέφετε.

Id Thomas Morus olim adolescens, sciite vertit hunc in modum:

Lis agit, surdusque reus, surdus fuit actor,

Ipse tamen iudex, surdus vtroque magis. Pro ædibus hic petit æs, quinto iam mensere parcto.

Ille refert, tota nocte mihi acta mola est. Aspicit hos iudex, & quid contenditis?

inquit, An non vtrique est mater? vtrique alite.

Docui te urinandam artem.

Ἐδὴ δαξά σενυβίαν, καὶ σὺ βυβίσει με ζήτεις, id est, Docui te urinandam artem, & tu me vis demergere. In eos quadrat, qui benefactis malefactis retaliunt, & beneficium acceptum in eius ipsius vertit perniciem, à quo acceperunt. Sapit fecem.

Pro eleganti medico malus poeta.

Ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ, καλοῦ ποιητῆς καλεῖται δὲ πειθυμείς, id est, Pro venusto medico

malus poeta dici cupis. In eum dici solitum, qui non contentus artis suæ professione, in qua locum mediocre obtinebat, pergat aliena profiteri, in quibus non perinde sit exercitatus, nec parem proinde gloriam reportaturus. Periander quispiam non incelebri fama medicus, & eius artis vel cum primis doctus, ad poetices studium deflexit, & ineptos quosdam versiculos scribere cœpit. Hinc vulgaris iocus increbuit. Plutarchus in Apophthegmatis Laconicis tribuit hoc dictum Archidamo Agefilai filio.

A remo ad tribunal.

Ἀπὸ κώπης εἰς τὸ βῆμα, id est, A remo ad tribunal. Dicitur solitum, vbi quis repente ab infima conditione prouehitur ad honesti muneris administrationem. Taxat Demadem oratorem Syrianum Hermogenis interpres, qui citra cognitionem artis, statim ad agendas causas irruerit: ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις τὸ τὲ λόγῳ χερσὶν ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσας, id est, Qui illotis, vt aiunt, manibus à remo ad tribunal irruit.

In caelum expuis.

Ἐς ἑρανὸν πωθεῖς, id est, In caelum expuis, id est, facis in tuum ipsius recidat caput. Aut obloqueris his, qui facile possint lædere. Siquidem qui in caelum expuit, primum videtur cælites ipsos adfocere contumelia: deinde fit sapius, vt spiritum in ipsius faciem recidat. Confine illi: πρὸς κέντρα λακτίζειν, id est, Aduersus stimulum calcitrare.

Vnus deus, & plures amici.

Ἐἷς θεὸς καὶ πολλοὶ φίλοι, id est, Vnus deus, & plures amici. Prouerbiū admonet quam plurimos esse parandos amicos, quod hi secundum deum plurimum opitulari possint. Quamquam Hesiodo non probatur πολυφιλία, neque rursum ἄζελία.

Si caseum haberem, non desiderarem obsonium.

Ἐἰ τυρὸν εἶχον, ἐν ἀνδρῶν μὲν ὄψῃ, id est, Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, vbi quis minimis vilissimisq; contentus est. Refertur apud Plutarchū in Laconicis, cum Lacon quispiam cauponi dedisset parandū obsonium, atq; is pereret ca seū, & oleū, quibus illud cōdiceret: Νό opus, inquit

inquit Lacon, fuisset mihi obsonio, si caseum habuisset. Si quis pro caseo malit hoc loco butyrum, cum eo non pugnabimus: videtur enim butyrum magis congruere oleo.

In antrum haud legitimum, stimulum impingis.

Εἰς πτεμαλίω ἐχέστω τὸ κέντρον ὠθεῖς, id est, In foramen haud licitum, stimulum trudas. Diæterium Sotadis in Philadelphum, qui sororem Arsinodem exemplo Iouis uxorem duxerat, quo quidem dicto offensus rex, capitis supplicium impugit de eo, qui dixerat. Meminit Plutarchus in libello: De liberis educandis.

Quamquam non dixeris, tamen apparet è pelle.

Εἰ μὴ λέγεις, ἀπὸ τῆ δέρματος φαίνῃ, id est, Etiam si non dicas, pelle præ te fers. Res ipsa redarguit mendacem, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Nisi fingeres, non sic diceres, videtur ex apologo natum.

Decipula murem caput.

Εἰληφὲν ἡ παγὴ τὸν μῦν, id est, Laqueus murem caput. De recte meritoq; deprehensus, & malo dignis. Quasi dicas: Lupus in foueam incidit, aut aper in casses.

Isidem è litteris comœdia, ac tragœdia componitur.

Ἐκ τῶν αὐτῶν τραγῳδία γίνεται καὶ κωμῳδία, γράμματων, i. Ex isdem litteris comœdia, tragœdiaq; componitur. Conuenit in eos, qui eadem de re norunt diuersa fingere. Aut qui eadem opera diuersa possunt.

A fronte præcipitium, à tergo lupi.

Ἐμπροσθεν κρημνὸς, ὅστις δὲ λύκος, id est, A fronte præcipitium, à tergo lupi. Cum aliquis hinc atque hinc duobus maximis premitur malis, vt in vtrumque incidit, perireundum sit.

Oscitante vno, deinde oscitat èr alter.

Ἐνὸς χαλόντος μετέχρηται ἕτερος, i. Cũ oscitat vnus, statim oscitat & alter. Dicendum quoties exemplo peccati, statim prouocatur aliquis ad simile facinus. Fit autem hoc occultata quadam naturæ vi, vt qui viderit oscitantem, cogatur & ipse oscitare. Cuius rei causam etiam reddere conantur philo-

sophi. Simili modo transeunt & quidam animorum affectus. Socrates apud Platonē in Charmide: καὶ ὁ κριτίας ἀκρίσιος τῶν ἰσχυρῶν, καὶ ἰδὼν με ἀπορήντα, ὡς περ οἱ τὲς χαλαρομένους καταπικρῶν ὀρώντες ταυτὸν τῆτο συμπίλοχον, καὶ κούσιος ἐδοξέ μοι ὅτι ἐμὲ ἀπορήντος ἀναγκασθῆναι καὶ αὐτὸς ἀλῶναι ὑπὸ εἰρηρίας. id est, Hęc vbi audiuit Critias, meq; vidisset hesitantē, quemadmodũ ij, qui ex aduerso vident oscitantes, eodem affectu corripitiũr, itidē & ille mihi visus est mea dubitatione cogi, vt & ipse a dubitatione corripere. Oscitantiam autem Latini vocant torporem & indiligentiam. Qui cum ignauis viuit, facile fit illorum similis. Omnes enim proclius fumus à labore ad libidinem, vt ait Comicus. Torpedo piscis suo contactu protinus torpidũ reddit. Plato in Menone: δοκεῖ μοι ἐμοδιότατος εἶναι ταῦτη τῆ πλεῖστα νάρκη τῆ βαλαρία, καὶ γὰρ αὐτὴ τὸν ἀειπλησιάζοντα καὶ ἀπτόμενον νεκρῶν ποιεῖ, καὶ τὸ δοκεῖ μοι νῦν ἐμὲ τοῦτόν τι πεποικῆναι νεκρῶν. id est, Videris mihi simillimus esse isti latæ torpedini marinæ. Nam hæc quoque semper eum, qui accedit, ac tangit, torpidum reddit. Et tu videris mihi quoque tale quiddam fecisse, vt torpeam.

Inter cacos regnat Strabo.

Ἐν τοῖς τόποις τῶν τυφλῶν λάμων βασιλεύει, id est, In regione cæcorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paululum habet nummorum, Cræsus est. Sapit vulgi fecem.

In area latitas.

Ἐν ἀλλοδρασιδάζεις, id est, In area occultaris. De eo, qui in eo versatur negotio, vt, non possit non esse conspicuus. Aut qui sic latitat, vt à nemine tamen non conspicitur. Nam in area nullæ latebræ.

Cum licet fugere, ne quare litem.

Ἐξὸν φρεῖν μὴ ζήτει δίκην, id est, Cum fugiendi potestas est, ne quare litem. Ab Alcibiadis apophthegmate natũ. Is cũ è Sicilia citaretur ab Atheniensibus, vt criminibus responderet, abdidit sese, negans litigandum esse, si quo modo liceret effugere. Subijcientibus alijs, Non igitur confidis patriæ de te iudicaturæ. Imo, inquit, ne matri quidem crediderim. Metuerem enim ne

foris

foris imprudens albi calculi loco nigrum immitteret. Alcibiadis sententiæ subscriberet, quisquis litium experrus est. Græcis vnico verbo dicuntur φροδομεῖν, qui litem detrectant.

In tergoze bovis defedit.

Ἐπιβύρσις ἐκαθέζετο, id est, In tergoze bovis defedit, id est, supplex implorat auxilia. Natum adagium à consuetudine vernacula Scythis, quemadmodum testatur Lucianus in Taxaride. Nam apud hos si quis forte læsus esset, neque suppeteret vl ciscendi facultas, immolato boue carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergoze humi frato sedebat, manibus in tergoze reductis. Idq; maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicumq; vellet opitulari, & carniū portio gustata, dextroq; pede tergori imposito, pollicebatur pro viribus auxilio futurum. Atque hoc fœdus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Hospites indigenam.

Ἐπιηλὸς τὸν ἔνοικον, id est, Aduena inquilinum, subaudiendum, ἐξέβαλεν, id est, eiecit. Vfus fuerit, cum alienæ professionis quispiam alium in propria vincit arte. Quod genus si theologus in arte grammatica superer grammatices professorem. Aut si arrogatus, aut adoptiuus, filium eijceret è familia, aut miles ascitius eijceret colonos.

Rifus Sardonijs.

Σαρδόνιος γέλως, i. Sardonijs rifus. De rifu ficto, aut amarulento, aut infano denique. Et sensus & origo prouerbij adeo varie tractatur ab auctoribus, vt vereamur, ne rifus hic Sardonijs non citra risũ legatur, tamen accingemur referre quedam. Zenodorus in collethaneis suis Æschylum citat, q huiusmodi ferme tradiderit in opere de parœmijs, Gentem esse quãdam Carthaginensium coloniam, quæ Sardonem regionem inhabitet, ei morem esse, senes septuagesimum prætergressos annum Saturno sacrificare, ridentes interim, ac mutuo sese complexantes. Nam turpe ducebant in funere aut eiulatum edere, aut lacrymas profundere. Hinc ad simulatum rifum, Sardonium vocari cœptum. Timæus apud eũdem Zenodotum ait, Sardonijs cõ

suetudinē fuisse, vt filij parentes iam grandæuos iuxta fossam, aut præcipitiũ, in quo sepeliendi forent collocarent, atq; inde fustibus cædentes, in eam darent præcipites. At illi interim pereuntes ridebant, existimantes eam mortem felicem atque egregiam, quod liberorum impietate interirēt. Sunt qui dicant, in Sardorum insula herbam nasci quandam, cui Sardox cognomē sit, Apiaastro similem. Eam sapore quidem esse dulcem, verum gustatam, ora hominũ in rictus dolore contrahere, vt veluti ridētes emoriantur. Hoc sensisse videtur Solinus, cumq; hoc Seruius grammaticus enarrans hunc ex Virgiliana Thyrside locum: Imo ego Sardois videar tibi amarior herbis.

Atq; his ferme cõfinia tradit Lycophro nis interpres de risu Sardonio. Seruium secutus Latinus Drepanus in Panegyrico, Serenos ergo, inquit, vultus induebamur, & ad illorũ vicem, qui degustato Sardorũ graminum succo feruntur in morte ridere, imitabamur læta mœretes. Neque rursum defunt, qui Sardonijs rifum cognominatũ aut mant, ἀπὸ τῆ σεσηπνέου τῆς ὀδόντας, quod dentes aperiat atque renudet, cuiusmodi rifus esse solet eorum, qui non ex animo rident. Hinc & iocus ille parastri Plautini conquerentis, quod suis dictis nullo pacto iuuenes arrisissent, ac non saltem canes fuissent imitati, vt dentes ostenderent. Et Apuleius, Restrictis forte si labellis riseris. Id genus rifum descripsit Homer. Iliados O. de Iunone loquens:

-Η δ' ἐγέλασε

Χείρασιν, ἐδὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι κυανέησι
Ιάμβυ. id est,

Illa quidem labijs ridebat, nubila porro
Frons minime renitebat.

At id facit quod scribit Aristophanes in Pace:

Ηγριωμένους ἐπ' ἀλλήλοισι καὶ σεσηπνέτας, i.

Inuicē in se exasperatis osq; diducētibus.

A canibus ducta metaphora, quibus hoc iræ indicium est, nudare dentes. Quem morem aiunt equis etiam inesse, si quando parant mordere: vnde vulgo nunc rifum huiusmodi, rifum equinum vocant. Rursum alij perhibent, apud Sardinios fuisse receptum, vt ex captiujs pulcherrimos quosq; ac natu maximos, qui septuagesimum excessissent annum Satuano mactarent, ridētes in morte, propterea quod id forte ac vile

rile videretur . Citatur auctor Clearchus, Carthagine solemnem fuisse morem, vt in magnis votis puerum Saturni manibus imponerent . Huius statua fingebatur ærea, manibus porrectis . Sub eo fornax erat, ea succendebatur, puer itaque ignis vapore contractus ac tortus, ridentis speciem exhibebat . Denique & Simonidem allegat Zenodotus, nouæ fabulæ auctorem . Ait enim Talum quempiam æreum virum priusquam in Cretam perueniret, in Sardiniam accessisse, vbi non paucos mortales neci dedit . Qui cum morientes ringentur, risus imaginem quãdam exhibentes, prouerbio locum fecerunt . Addunt nonnulli, cum è Sardinijs in Cretam transmittere vetaretur: illum in ignem defluisse, quando quidem ærei corporis erat, deinde Saturnios pectori suo admotos exhibentes, Emoriebantur autem velut in amplexu, ac ridētibus adsimiles, nimirum rictu incendij vi diducto . De hoc Talo ridicula narratur fabula . Aiunt enim hunc à Vulcano ex ære fuisse fabrefactū, Minoiōq; dono missum ad Cretēsis insulæ tutelam . Erat autem illi vnica duntaxat vena, eaq; à summa ceruice, ad imos vsque talos porrecta . Ter in singulos dies insulam obibat, excubias agens . Itaque & Argo nauem à Colchide cum Iasone redeūtem vetuit in portum Cretēsem appellere . Sed à Medea deceptus perijt, vt nonnulli dicunt, dato veneno, quod insaniam immitteret : vt alijs placet, cum illa pollicita se illum immortalē redditurum, clauum qui summæ venæ erat adfixus, eduxit, atque ita sanguine totoq; corporis humore defluente perijt . Rursum alij tradunt interfuisse percussum arcu à Pæante circa talum . Dioscorid. libro sexto inter venena prodidit herbæ speciem esse quandam, quam quidam ranunculam appellant Latine, Græci barrachion: eam à regione, in qua copiosius provenit, Sardoam, siue Sardoniā dicunt: quæ pota siue comesta mentem adimat, labijsque contractis risus speciem præbeat . Atq; inde in hominum vitam sinistri ominis venisse de risu Sardonio prouerbium . Meminit huius herbæ & Pli. lib. 25. circa si. Strabo lib. Geographia 11. scribit in Cambyse, quæ flumen Alazonium accolit, aranearum genus quoddam nasci, quod alios ridendo cogat emori, alios flēdo desiderio suorum . Quidam addunt de Tarcotella,

cuius morsum interitus cum risu sequatur . Quin & Aristoteles De partibus animalium lib. 3. ait, istū etiam traiecta præcordia, in prælijs risum attulisse litteris proditum esse, idq; accidere colore quem moueat vulnus . Mortuus est & Zeuxis pictor ridendo, dum sine fine ridet animum à se pictam, & Chrysippus conspiciens animum vescentem ficis . M. Tullius Epist. fam. lib. 7. ad Fabium Gallum : Videris, inquit, mihi vereri, ne si istum habuerimus, rideamus γέλατα σαρδόνιον: significans futurum vt si Cæsar rerum potiretur, multis aridēre atque applaudere cogerentur, quæ magnopere displicerent . Lucianus in Asino, σαρδόνιον γελών τε έλεγον. id est, Sardonicē ridentes aiebant, Risum inquit contumeliosum & subannantem . Idem alibi: ο δάμις δέ το σαρδόνιον έπιγελών έτι μάλλον παώζως, id est, Damis autem Sardonio aridens ritu, magis etiam irritauit . In eodem sensu videtur vsurpatum & à Platone lib. De repu. 1. eum scribit Thrasymachū, quem amarulentum & arrogantem vbiq; facit, Sardonicē risisse : Καλός άκείσας άνεκώχασέ τε μάλα σαρδόνιον και έπεν . id est, His ille auditis edito cachinno, valde Sardonicē risit, ac dixit Homerus item aliquot locis huius risus mentionem facit in Odyssæ 9. narrans quemadmodum è prociis quispiam, puta Ctesippus Vlyssēm in ædibus suis habitu specieq; mendici sedentem, arrepto è sportula bonis pede petisset, atque ille capite commodum deflexo declinasset istum :

- Μείδισσε δέ, inquit, θυμώ
Σαρδόνιον μάλα τούον .

Quo loco Eustathius interpres admonet eū ridere risum Sardoniū, qui diductis modo labris rideat, ceterum intus aut ira, aut molestia discruciat . Veteres enim risum Sardoniū vocasse, quoties aliquis despectum non solum ridet, sed etiam irridet: dictum autem παρά το σσηνήναι τὰ κείλη, id est, à diducendo labia . Quomodo fere ridet, qui apud sese perniciem alicui destinant, quemadmodum Vlysses mox sublaturus è medio procos, idq; iam tum in animo statuens, risit risum quendam subamarulentum . Consimilem risum risit apud Hesiodum Iupiter iratus Prometheus propter ignem furto sublatum . Carmen adscriptimus, quod quidem est in 1. lib. operis cui titulus: έργα και ήμέραι :

Τόν

Τόν δέ χολασάμεν @ προσέφη νεφελιγέρετα ζέδς .
 Ιαπετιονίδη πούτων περι μήδεα είδηώς
 Χαίρεις πός κλέψας, και έμάς φρένας ύπεροπύσας .
 Σόντ' άυτ'ά μέγα πήμα, και άνδράσιν έσσημένοισι,
 Τόις δ' έγώ άντι' πυρόν δώσω κακόν ώκειν έπαντες
 Πέρονται κατά θυμόν έον, κακόν άμφοράπυντες .
 Ως έρατ' έκ δ' έγέλασε πατήρ άνδρών τε θεών τε . id est,
 Huic animo infensus, qui nubila colligit, inquit,
 Proles Iapeti multo technisq; dolisq;
 Inter mortales vnus doctissimus omnes,
 Imposuisse mihi gaudes, ignemq; tulisse .
 Nempe ingens atroxq; malum, & tibi, postq; futuris,
 Quis ego pro rapto igne malum dabo, quo simul omnes
 Gaudebunt, propriumq; malum fouisse libebit .
 Sic factus, risitq; parens hominumq; Deumq; .
 Risum hunc fatalem interpretantur, quoties inimici pernicies à fatis destinata . Cuiusmodi fuit & ille procorum, quem describit Homerus eodem libro, quem paullo ante citauimus, alioq; retulimus loco :
 - Μινήρησι δέ παλλάς άθλήνη
 Ασβεσον γέλον άρσε, παρέπλαγγεν δέ νόημα,
 Οίδ' ήδη γναθμόισι γελούον άλλοτρίοισιν,
 Αίμοσφρυκτα δέ δι' κρέα ή δίον, όσσε δ' άρασφών .
 Δακρυόφιν σήμπλαντο, γρόν δ' άτετο θυμός . i. Diua prociis mouit validum Tritonia risum
 Haud comescendum, ac animum stupefecit, at illi
 Iam malis sine mente quidem risere alienis,
 Carnis frusta & cruda & sanguinolenta vorantes .
 Interea lacrymis implentur lumina, fletum
 Sensit & ipse animus .
 Opinatur & Sardonium risum accipiendum, quem Homerus Iliados H. tribuit Aiaci singulare certamen inuenti :
 Τόιος άρ άλλας άρτω πωλώρι @, έρκος άχαιών
 Μειδύον βλασυνούσι προσώποισιν . id est,

Sicingēs Aiax surgebat murus Achiuum
 Terribili ridens vultu .
 In vetustissimis quibusdam in Hesiodū commentarijs epigramma reperitur, quo prouerbium de risu Sardonio non ineleganti explicatur, id est, huiusmodi :
 Σαρδών τις έστίνήσος ίσηροστέφροσ,
 Εν ή βοτάνη φαρμακική γής εκτρέχει
 Σελινοειδής σαρδώνη κεκλημένη .
 Βεβρομένη δέ έ τοίς άπέροις άυτίνα
 Επασμέσ τε ποιεί και λεγούτων έμφοσσει,
 Και πότμος δύθης και γελαόμοσ μόρ @,
 Άλλη δέ φασι σαρδανές τής βαρβάρης
 Γηρώντας άυτών τής γενάρχης έχρήτες
 Άγην λαβόντας είσ άπό κρημόν τόπον,
 Κτείνην τε τέτυες έν τε βοπάλοισ και λίθόισ,
 Επειτα βίπτειν έν πεστών τής άδλης
 Γελώντας είλή σολκιάς παστροκτόνοισ .
 Άλλοισ δέ τής θνήσκοντας άρέσκει πλέον
 Γελών, ύρώντας τεκνιάς παροιάς,
 Και τής κυκλόσρας και σροφάς τών παραγμέταν .
 Id quoque nos nostro more propter imperitiores Latinum fecimus, hoc modo :
 Quædã insula est vocata Sardo Iberiæ,
 In qua herba perniciofa surgit è solo,
 Cui Sardana nomen, apiafri præferens
 Figuram, at ea comesta ab imprudentibus
 Mox ora contrahit, atque risus exhibet
 Speciem, deinde protinus mors occupat
 Imitata risum . Ceterum sunt qui ferant
 Gentem esse quandam Sardanorum barbaram
 Ætate qui fessos parentes in loca
 Prærupta raptos deferant, atque ibi neci
 Saxiq; fustibusq; dent miserimos
 Ex arduis subinde præcipitent petris .
 At inter isthæc impijs ridet iocis,
 Luduntq; temere parricidis iustibus .
 Alijs magis probatur hæc sententia,
 Ridere eos, qui sic necantur, quippe qui
 Spectent suorum pignorum vesaniam,
 Citasq; rerum & æstuaris vicem .
 Pausanias in Phocæicis tradit, Sardoam insulam serpētes gignere innocios . Præterea eam à venenis herbarum profusus immunem esse, nisi quod vnam alit exitiale, apij specie, quæ iuxta fontes quidem proueniat, non inficiat tamen fontium aquas: eam qui ederint, ait ridentes emori . Atque hinc Homerum, & post Homerū alios adagium induxisse, vt dicerēt eos ridere risum Sardonium, qui risum riderent τόν έπί έδωλόν γήν, hoc est, omnino insanum . Itaque non

R r absurde

absurde videtur accipi risus Sardonius, pro risu demente, quoties instantibus malis insane ridetur. Siquidem legimus C. Gracchum in ambiendo magistratu repulsus, aduersus inimicos insolentius ridentes inclamasse, eos Sardonium ridere risum, ignaros quam magnis tenebris ex suis actibus circumfunderetur. Hoc in Gracchorum vita Plutarchus. Idem in commentario de superstitione: *Ενταύθα τόνω σκόπει τόν θεόν, γελώντα, μέν μανικόν και σαρδάνιον γέλωτα.* id est, Hic itaque considera eum, qui nullos credit esse Deos, insanum quidem & Sardonium ridentem risum. Interpretres quisquam Hesiodi, risum Sardonium interpretatur, risum *πλατῶν*, id est, amplū, ubi quis ore vehementer diducto ridet, quem eundem, opinamur, *γέλωτα συγκρίσιν* appellat, id est, risum concutientem. Cui quidem interpretamento suffragatur ipsius etymologia vocabuli, quam paullo superius ostendimus: *ἀπό τῆ σσηπρέναι τῆς ὀδόντας*: Postremo non omnino videbitur absurde Sardonius risus accommodari posse, ad risum luctuosum ac tristem, cuiusmodi tribuit Homerus Iliados Z. Andromachæ, tanquam is iudicium fuerit animi, mortem Hectoris præflagientis:

*Η δ' ἄρα μὴν κινώδει δέξατο κλάπην
Δακρύων γέλωτασα.* id est,
Illa sinu accepit spiranti, flebile ridens.

Eudemus in collectaneis dictionū rhet. ait placere nonnullis, vt de risu contumelioso accipiatur, ubi quod respectum contemptimq; ridet, de quo proverbium etiā fertur: *Ἀφ' ὕλης καταγάλῃς μὲν*. i. E sublimi me derides. Addit idem lapidis esse genus, qui risus Sardonius appelleretur. Suidas scribit hinc etiam verbum effectum, vt *σαρδάξεν* dicantur, qui Sardonium rideat risum.

Sed iam dudum libet à risu Sardonio discedere, idq; faciemus, si prius illud addiderimus, epithetum hoc Sardonium varijs formis inueniri apud auctores. Apud Lucianum & Ciceronem *σαρδόνιον* legimus, apud Homerum *σαρδάνιον*, apud Virg. Sardonium, apud Lycophronis enarratore *σάρδιον*, *γέλωτα*, apud Plutarchum *σαρδανιός*, *εἰ τις ἐστὶ τῆς ψυχῆς σαρδανιός γέλωτος*, id est, Si quis est animi Sardonianus risus. Stephanus indicauit dici *σαρδωνικῶν*, & *σαρδανικῶν*. Tametsi non omnia ab eadem voce manant. Nam à Sardo siue Sardon insula, cui quondam nomen fuerat Ichnusæ,

deducitur Sardonius, Sardous & Sardonius. A Sardo Illyriæ ciuitate proficiscitur *σαρδῶνι*, vnde, sicuti credimus, mutato *η*, in *α*, *σαρδάνιοι*. A Sardis Lydiæ oppido Sardonius & Sardonianus. Ex his succurrit coniectura in epigrammate Græco, quod modo citauimus, non legendum fortassis, *ἰβηροπέφθον*, sed *ἰλλυροπέφθον*. Vsurpauit adagium Saluianus libro 7. Sardonis quodammodo herbis, omnem Romanorum populū putes saturatum: moritur & ridet.

Facta iuuenum, consilia virorum, vota senum.

C E L E B R A T V R hic versus moralis apud Græcos:

Εργα νέων, βυλαι δὲ μέσων, δ' ἔχαι δ' ἐ γερόντων. id est,

Facta Iuuenum, consilia mediocrium, vota senum.

Huius adagij meminit Aristophanes græmaticus. Hyperides in oratione contra Autoclem ex Hesiodo citauit. Nam illius creditur esse carmen. Sensus per se liquet, nēpe ad rem gerendam adhibendos iuuenes. Nā viribus etas ea prepollet. In consiliū ad sciscēdos mediocris ætatis viros, propterea quod in his nonnihil dedito virum vigore, valet tamen vsu rerum aucta prudentia. Senes utpote religiosi solent à superis optima precari. Ceterum neq; viribus iam vtilis, neq; mēte fatis constantis ætatis vitio. Euripides in Melanippo apud Stobæum:

*Παλαιός εἶναι, ἔργα μὲν νεωτέρων,
Βυλαι δ' ἔχουσι τῶν γεραιτέρων κρείττους.* id est,
Dicitum est vetustum, Facta iuuenum, ceterum

Magis valent consilia natu grandium. Idem innuit Pindarus cum ait:

Νεότητι μὲν ἀρήσει θράσος δεινῶν πολεμῶν. ἰ.
Iuuentuti congruit audacia crudeliū bellorum.

Item Homerus Iliados Π. docet in bello requiri vires, in consultationibus orationem:

*Ἐν γὰρ χερσὶ τέλους πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βελῶν,
Τῷ ἔτι χερὶ μύθον ὀφέλλει, ἀλλὰ μὲν χεῖρα. ἰ.*
Bella manu constant, at cōsultatio dictis. Illic pugnandum est, neque profunt aperiata dicta.

Apud eūdē Nestor in cōsilijs præcipuus, bello inutilis. Plutarchus in commentario, cui titulus: *Εἰ παρσβυτέρω πολιτῶν, καὶ μάλλιστα*

μάλλιστα σάζεται πόλις, ἐνθα βυλαι γερόντων, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀριστοὶ σίχημα. id est, Et, maxime seruatur ciuitas, ubi consilia senum, & iuuenum virorū præcellunt lanceæ. Æschines in oratione contra Ctesiphontem testatur, hoc Solonis legibus fuisse cautum, vt in consultatione natu maximus primus diceret. Et apud Athenienses olim fuisse morem, vt præco facturus dicendi facultatem ita sonaret: *τὶς ἀγορεύειν βέλεται τῶν ὑπὲρ πεντᾶκοντα ἔτη γεροντῶν*, id est, Quis vult concionari ex ijs, qui quinquagesimū excesserunt annum?

Silentij tutum præmium.

Σιγῆς ἀκινδύων γέρας. id est, Tutum silentij præmium. Aristides in defensione Periclis ex Cio quopiam poeta citat. Plutarchus in apophthegmatis Augusto Cæsari adscribit, qui Athenodori cōsiliū opprobrijs subiecerit, *ἐστὶ καὶ σιγῆς ἀκινδύων γέρας.* versus integer talis videtur.

Ακινδύων καὶ ἐστὶ τῆς σιγῆς γέρας. id est, Vacat periculo præmium silentij.

Vsurpat Horatius Odarum lib. 3. Est & fideli tuta silentio Merces.

Silendo nemo peccat, loquēdo per sepe. Iam olim in proverbio est, nobilis illa Simonidis sententia, quæ celebratur & apud Latinos proverbij loco: Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

Etiā si Valerius Max. lib. 7. cap. 2. sententiam hanc tribuit Xenocrati: Quid, inquit, Xenocratis responsum quam laudabile? Cum maledico sermoni quorundam summo silentio interesset, vno ex his quærente, cur solus linguam suam cohiberet: Quia dixisse me, inquit, aliquando penituit, tacuisse numquam.

Felicitas multos habet amicos.

Εὐτυχία πολύφιλον. id est, Felicitas multos habet amicos. Simillimum illi, quod alibi retulimus:

Τῶν διτυχύντων πάντες εἰσι συγγενεῖς. id est, Felicitibus cognatus est vel quilibet.

Norior est sententia, quam vt requirat interpretem. Contra in rebus aduersis ait nulli, aut pauci sunt amici. Pindarus in Nemeis Oda X.

*Οἴχεται τιμὰ φίλων ταπεινῶν
Φοτὶ, πᾶντοιο δ' ἐν πόνῳ παῖσι βροτῶν
Καμῶτε μεταλαμβάνειν.* id est,

Perit honor amicorum afflicto viro, pauciq; in rebus aduersis fidi mortales ad laboris societatem.

Stulto ne permittas digitum.

Εὐφρη δάκτυλον μὴ δέξῃς, ἵνα μὴ καὶ τῷ παλάμῳ καταπίῃ. id est, Stulto digitum ne ostenderis, vt ne palmam etiam deuoret. Nihil permittendū imprudentibus, quantumuis pusillum. Siquidem in maximis lædunt, si vel tantillum commiseris. Sapientia & hoc vulgus.

Opta vicino ut habeat, magis autem olla.

Εὐχετὸ πλοῖστον ἔχειν, ἐπὶ πλοῖστον δὲ τῆ χύψης. id est, Opta vt proximum habeat, magis autem vt olla. Potissimum est habere domi, quibus est opus. Proximum, vicinum habere diuitem, à quo possis petere. Videtur è vulgi fece haustum.

Habet & musca splenem.

Ἐχει καὶ ἡ μύα σπλήνα, id est, Habet & musca splenem. Simillimum illi:

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Itē illi: *ἐνεστὶ καὶ μύρμηκι χολός,* id est, Inest & formicæ bilis. Olet fecem.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

Κάμηλον ἐπιθημύσασα κέρατων, καὶ τὰ ὄτα προσάπώλεσεν, id est, Camelus dum affectat cornua, & aures insuper perdidit. Conuenit in eos, qui dum peregrina sectantur, ne sua quidem tuerentur. Sumptum ex apologo de camelis, qui per oratorem cornua à Ioue postularunt, ille offensus stulta postulatione aures quoque resecurit, & hoc Apostolij videtur.

Hercules & simia.

Ἡρακλῆς καὶ σίμια, id est, Hercules & simia. De minime congruentibus. Simia dolis valet, Hercules viribus antecedit. Affine illi: Formicæ camelus. Nota est fabula de fratribus Perperis, quos Hercules comprehensos à Claua suspendit. Eos ferunt versos in Simios.

Aut manenti vincendum, aut moriendum.

Ἡ μένοντα ἀποθαινεῖν, ἢ νικᾶν, ἰ. Oportet aut manentem vincere, aut interire. Dicit solitum, ubi certa stat sententia, aut negotium

rum aliquod absolvere, aut immori. Translatum ab instituto Lacedæmoniorum, qui hoc animo prelium inibant, ut aut victores redirent domum, aut victi occumberent. Celebratum est Lacæna cuiusdam apophthegma, quæ filio tradens clypeum dixerit: ἢ τὰν, ἢ ἐπιτὰς. Aut hunc, aut super hunc. Laconicè significans, aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Maritimus cum sis, ne velis fieri terrestris.

Θαλάσσιος δ' ὦν, μήποτε χερσαῖος γένῃ, i. Si sis marinus, abstine à terrestribus.

Admonet non mutandam conditionem, ne in melius quidem. Verum unicuique tuendum id vitæ genus, ad quod vel institutus à natura videtur, vel in quod casu incidit. Mutuò sumptum ex apologo quodam Æsopico, qui fertur huiusmodi: Cancer quidam relicto mari, cœpit in agro quodam pasci. Ibi forte conspectus à vulpe, protinus arreptus ac deuoratus est. Itaque periturus sero deplorauit stultitiam suam, quod marini generis cum esset ad terrestrium animantium partes desciscere voluerit. Est apologus non dissimilis de lupo tibijs canente, ac mox canibus irruentibus deplorante, quod ex coco factus esset tibiicen. Hermolaus Barbarus ad Picum inuertit non ineleganter prouerbiū: χερσαῖος ὦν μὴ ζῆται θάλασσαν, id est, Terrestris cum sis, ne quæsieris mare.

Thynni more.

Θυνὸς δὴκω, id est, Thynni more, videre dicuntur, qui limis aut altero oculo oblique inspiciunt. Æschylus apud Athenæum libro septimo:

Τὸ σκῆλον ὄμμα παραβαλὼν θυνὸς δὴκω. i. Oculum sinistro adinoliēs Thynni modo.

Siquidem Aristoteles indicat Thynnos non cernere nisi læuo oculo, ut ibidem citat Athenæus, cum paullo superius ex eodem auctore dixerit illum cernere dextro, sinistro cæcutire. Plin. lib. 9. cap. 15. dicit illos vtroque; hebetes esse, dextro tamē plus cernere. Refertur idem versus ex eodem auctore apud Plutarchum in dialogo De cōparatione terrestrium ac marinorū, Ad dicit cum piscē altero oculo cæcutire, eoque cum immigrat in mare adhærent terris ad dextram, cum emigrant, contra. Pōtēst & ad eos referri, qui acriter ac diligenter inspiciunt. Perius:

Non secus ac si oculo rubricam dirigit vno.

Idq; Aristoteles Sectionis 31. pobl. 3. & 4. vere putat euenire, propterea quodd oculorum initia ab eodem dependeant. Vnde fit, ut altero oculo vis illa, quæ duos mouebat, ad vnum conferatur, hoc acrior, quod contractior.

Canis reuersus ad vomitum.

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, id est, Canis ad proprium vomitum. Quadrat in eos, qui relabuntur in eadem flagitia, à quibus aliquādo sunt expiati. Refertur in epist. Diui Petri, his quiddē verbis: Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς, τὸ τῆς ἀληθείας παρομύμης, κὺν ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὡς λαοσαμῆνεις κὺλισμὸς βροβόρη. id est, Accidit autem illis illud veri prouerbij: Canis reuersus ad proprium vomitum, & sus lota ad volutationem cœni. Sumpta videlicet metaphorā à canibus resorbentibus quod euouerint, & suis ab amne protinus ad cœnum recurrentibus.

Cani das paleas, asino ossa.

Κυνὶ δίδως ἀχυρά, ὄνω δὲ ὀστέα, id est, Cani das paleas, asino vero ossa. Cum res præpostere distribuuntur. Veluti si quis indocto munus mittat litterarium, erudito flosculos, aut gladium, balteumve, militi librum. Siquidem munera hoc ipso sunt ingrata, quod apta non sunt. Interdum vertuntur in contumeliam.

Præuocare venatum.

Προσοβῆν τὴν θήραν, id est, Præurbare feram. Aristides in Pericle citat ex Platone: ὅς τε ἀτρετὰ γ' ἂν ἀρασαν αὐτὸς ἀνεσῆκει τὴν θήραν, id est, Igitur ad eum modū quod ipse ait, turbauit venationem. Ceterū verba Platonis in Lyfide sic habent: Πόσις τις ἐν ἂν σοι δοκῆ θηροδότης κείναι, εἰ ἀνασοβῆ θηροδῶν καὶ δυσάλωτοτέραν τὴν ἀγρὰν ποιοῖ, id est, Qualis igitur tibi videatur esse venator, si inter venandum excitet feram, & captum reddat difficiliorem? Dicit solitum apparet, ubi quis non satis diffimulat quod litur. Quemadmodum vsu venit, ut fera tumultu excitata intellectus insidijs, subducatur sese.

Rectam ingredi viam.

Τὴν ὀρθὴν βαδίξεν ὁδὸν, i. Rectā ambulare viam

re viam dicitur, qui nusquam defleat ab honesto. Aristides in Pericle: ὡς τε βαδίξεν τετραμμένα καὶ τὴν ὀρθὴν ὁδὸν σὸξεν κατὰ τὴν παρομύμην, id est, Vt ordine incedatur, & recta seruetur via, iuxta prouerbiū. Philon de humanitate: Ὀδοὺ γὰρ οὐα λεωφόρον ἀγχοσαν ἐφ' ὁσότητητα τάντῃν ἠπίστατο, id est, Viam enim publicam, quæ ad æquitatem duceret, didicerat hanc. Plautus in Cassina, Nunc ego Pol in rectam redij semitam. Item paullo post, Sciens de via in semitam regredere. Iubet autem ancilla, ut qui imprudens verum effutuerat, redierat ad simulationem, quam insituerat.

Autōθεν κατὰβαλλε.

Αὐτόθεν κατὰβαλλε, id est, Hoc ipso depono loco Aristides in Pericle: περὶ μὲν δὲ λάλων ὃ πλάτων καὶ ἀργῶν καὶ δειλῶν αὐτόθεν κατὰβαλλε, μὴ τῆ τις καὶ τῶας ἐγείρησι θεὸς ἄλλος, id est, Iam de loquacibus & Plato, ignauis ac timidis, protinus depono, ne fortis aliquis Deus alius Troianos exigit, Interpres indicat prouerbiū esse, sumptumque à victoribus qui vetant, ne victus aliquo discedat, sed inibi porrigat herbam, & victorem agnoscat, ac victoriæ præmium perfoluat. Vfus erit quoties statim & absq; mora iubemus aliquid, exhiberi, veluti probationem eius quod dixerit aliquis, vel promissum, vel specimen artis in qua gloriatur sese pollere. Vsurpat & apud Platonem.

Ostium obdite prophani.

Θύρας ἐπίθεσαι βέβηλοι, id est, Fores occludite quique prophani. Sumpta est adlucio ex Orpheo, cuius hoc citatur carmen: Φθέγγεσθαι οὐς δάμεις ἐστὶ, θύρας ἐπίθεσαι βέβηλοι, id est, Fas quibus est audire loquar, vox turba prophana.

Obturate fores.

Iubet ut prophani ostiū auribus imponant, ne quid arcani sermonis possit ingredi. Aristides in Pericle: λέγον δὴ τὰντα παρὸς ἕς ἕξῃ. τῶν δὲ βεβήλων ὀλήξουσ' ὀλόγους πάντας, id est, Loquar hæc apud eos, quibus audire fas est. Prophanorum autem leuis omnino ratio est. Conueniet vti, si quādo significabimus nos de rebus arduis & arcanis locuturos esse. Huc respexit Horatius, cum scribit in Odis: Odi prophanum vulgus, & arceo,

Fauete linguis, carmina non prius Audita, musarum sacerdos Virginibus puerisque canto. Lingua fauens adsit nostrorum oblita laborum,

Quæ puto dedidit iam bona uerba loqui.

Ante sacrificium præco clamore solebat iubere populum fauere linguis, hoc est, verba boni ominis loqui, vnde & fauentia dicitur bona ominatio. Item Seneca de philosophia agens: Et ipsam ut Deos, & professores eius ut antistites colite, & quoties sacrarum litterarum mentio interuenit, fauete linguis. Hoc verbum non ut plerique existimant à fauore trahitur, sed imperatur silentium, ut rite peragi possit sacrum, nulla voce mala obtrepente. Sed plusculum habebit gratiæ, si per ironiam adhibeatur.

Ad restim funiculum.

Ἐπὶ σπείρα χονίον, id est, Ad restim funiculum, subaudiendum addis, aut reddis, ubi quis iisdem rebus ab undat, aut similia similibus pensat. Cognatum illi: λίνον λίνω σπυάπτεις, id est, Linum annectis lino. Veluti si quis mendacium attextat mendacio, dolum dolo, nugamentum nugamento.

Salem & fabam.

Ἀλα καὶ κύμαον, id est, Salem & fabam, subaudiendum proposuerunt, aut si quod aliud adsententiam magistappositum uerbum. Diogenianus admonet dici solitum de his qui fingerent se scire quidpiam, quod nescirent, atque hinc esse natum prouerbiū, quod olim mos fuerit, ut diuini salem & fabam proponerent.

Εκπερνίσσαι.

Εκπερνίσσαι, Græci prouerbiali metaphorā vocant elabi, ac suffugere. Aristophanes in Auibus:

Ὡς παρ' ἡμῶν ἐδὲν ἀχρόν ἐστὶν ἐκπερνίσσαι. i. Quippe apud nos turpe non est, suffugere de cassibus.

Ductum est ab auibus, quæ nonnunquā elabuntur è retibus, seu laqueis. Aiunt autē perdicem præcipue calliditatis ad id, ut aucupum manus effugiat. Qua quidem de re libet ipsius Aristotelis verba subscribere, quæ scripta sunt libro De natura animantium 9. καὶ ἐν ἐν τῷ αὐτῷ τμήματι καὶ ἐπὶ αὐτῷ

σιν, ἡμὰ μῆτις κατανοήσῃ τὸν τόπον πλείω χρό-
νον προσεδρόντων . ὅταν δὲ τις θυρήν περι-
πρασάν τῆ νεσπία, προκυλιθεῖται ἢ περδύξῃ τὸ
θυρήδοντος, ὡς ἐπιλιπτος ἔσα καὶ ἐπισπάται
ὡς ληλόμιον ἐφ' εαυτῶν, ἔως ἂν διαδράσκη
τὸν νεσπῶν ἔκαστος, μετὰ δὲ τὰυτα ἀναπάσα
ἀντὶ ἀνακαλεῖται πάλιν . i. Nec eodem in
loco pariunt, & incubant ona, ne quis ani-
maduertat si diutius in eodem affideat lo-
co . Porro cum inter venandum incidere
quispiam in nidum, præuoluitur perdix
ad pedes venantis, perinde quasi capienda
sit, ad eumque modum illum allicit ad se-
se quasi capturum, donec interim pulli sin-
gillatim effugerine . Quod ubi factum est,
& ipsa subuolans pullos reuocat . Hac-
tenus Aristoteles . Neque vero grauabimur
hic adscribere, quod in eandem ferme sen-
tentiam scribit Plutarchus lib. cui titulu
fecit: πότερα τῶν ζῴων φρονιμώτερα, τὰ χερ-
σαῖα ἢ τὰ θαλάσσια, id est, Vtra animalia
sunt prudentiora, terrestria an marina:
Ἀλλῶ δὲ παινυργίαν οὐκ μετὰ τε φιλοσόφου
περδύξες ἐπιδείκνυτο. τὲς μὲν νεσπῶς ἐθίζουσι
μηδέπω φάσκειν διωκαμένους ὅτ' ἂν διώκοντα
καταβαλόντας ὑπὸ τῆς εαυτῶς βωλῶν τινα ἢ
συρφετὸν ἂν προίχεδα τὸ σῶματος, οἷον ἐπι-
λυγαζόμενους. Ἄντοι δὲ τὲς διώκοντας ὑπάγου-
σιν ἄλλῳ, καὶ περισπῶσιν εαυτῶς ἐμποδὸν δια-
πετόμεναι καὶ κατὰ μικρὸν ἐξαισιόμεναι, μέ-
χρις ἂν θῆος ἀλισκομένον δέξαν ἐνδιδῶσαι
μακρῶν ἀποσπάσωσι τῶν νεσπῶν . i. Aliâ uero
calliditatem vna cum prolis amore con-
iunctam perdices exhibent . Nam pul-
los adhuc inuolucres consuefaciunt, ut su-
pinos prosternant sese, glebam aut pa-
learum tegumentum aliquid impostum
corpori sustinentes, atque ira veluti ob-
recti deliteant, ipsæ interim venantem
alio abducunt hac arte . Alliciunt illum
ad sese, prouolantes ad pedes, ac paulla-
tim prodeuntes, ac tandiu spem ostend-
unt capiendi sui donec eum procul à pul-
lis abstraxerint . Ex his verbis satis liquet,
quid sibi velit ἐκπερδύξασαι nimirum elabi,
perdicum arte ingenioque interim
adlusum est ad cauponem quendam insi-
gniter improbum, cui nomen inditum .
Perdix, quod claudicaret . Eius meminit
Aristophanes in Auibus .

Munus Leuidensæ.

MVNVS Leuidensæ. Cicero prouerbiali
nimiru figura vocat munus vile, minimiq;

pretij, cuiusmodi vulgaribus amicis missi-
tare diuites consueuerunt. Sic enim scribit
ad Dolabellam, lib. Famil. epist. 9. Orati-
culam pro Deiotaro quam requirebas, ha-
bebam mecum, quod non putaram . Itaq;
eam tibi misi. Quâ velim sic legas, vt caus-
sam tenuem & inopem, nec scriptione ma-
gnopere dignam. Sed ego hospiti veteri &
amico, munusculum mittere volui Leui-
densæ crasso filo, cuiusmodi ipsius solent
esse munera. Seruius ostendit Leuidensam
vestis genus esse vile, raro, tenuiq; textu.
Quondam inter hospitem xenia, vestes in
primis erant. Vnde & apud Iuuenalem
quæritur quispiam vestes donari, villo cras-
so, coloreq; malo :

Et male percussus textoris peetine Galli.

Proinde M. Tullius orationem suam pa-
rum elaboratam atq; expositam, Leuiden-
sæ munus appellat . Eleganter accommo-
dabitur ad munus leuiculum, aut officium
vulgare, non admodum ex animo, neque
diligenter præstitum amico cuipiam vul-
gari. Huic diuersum est illud: περὶ λυαῶνα χι-
τωνῶν, id est, Pellenæa tunica . Et συλόντωντος
χλαμύς, id est, Silofontis chlamys .

Multi discipuli præstantiores magistris .

M. T. V L L I V S lib. Epist. familia. 9. scri-
bens Varroni senarium quendam refert,
haud dum scimus ex quo poeta. Cuius sen-
tentia etiam hodiernis temporibus vulgo
celebratissima fertur. Aduenit, inquit,
Dolobella . Eum puto magistrum fore .

Πολλοὶ μαθηταὶ κρείσσοιες διδασκάλων, id est,
Pleriq; discipuli magistros ante eunt .

Ad varios vsus potest accommodari, vel
ad simplicē sensum, puta frequenter eueni-
re, vt discipulus eruditione superet eum, à
quo litteras, aut artem quampiam didicit.
Aut per iocum, cum significabimus, impro-
bitate vinci, cui malitiæ doctor fuit : veluti
si quis deciperetur ab eo, cui viam ac ra-
tionem imponēdi demonstrasset aliquan-
do. Sine cum quis ordine conditioneq; in-
ferior, tamen plus valet, quàm is, qui non
parere, sed imperare videtur .

Ad Herculis columnas .

Ἡράκλειος σήλας. Iā olim in puerbio fuit,
vt admonet Pindari interpres . Sic enim
vulgo dici solere, τὰ πείρα γαδείρων ὑπερα-
τά, id est, Quæ ultra Gades inaccessa. Quo
significans, vltra columnas Herculis non
esse

esse quo progrediare . Columnas has Hēr-
cules qui fixisse dicitur, cum boues vestiga-
ret Geryonis, tanquam illic esset suprema
orbis meta . Pindarus in Nemeis : γαδεί-
ρων τὸ πρὸς ζόρον ἐπερατόν, id est, Non vlte-
rior accessus ad occidentem, vltra Gadira .
Item alibi :

Εἰ δ' ὠν καλὸς ἔρδων τ' εὐοικότα μορφῶ,
Ἀνερέας ἢ περτάταις ἐπέβα
Παῖς ἀριστοράνδης, ἢ ἔτι πρῖστα
Ἀβῆταν ἄλα κίονων
Ἵπὲρ ἠραλέως περῶν δμαρές .
Ἥρω θεὸς ἄς ἔθηκε
Ναυτικίαις ἐρχάταις .

Sentit Aristophanis filium ad extremā
peruenisse laudem, vltra quam non possit
crescere : qui quidem egregiæ formæ, facta
adiunxerit illustria . Quod si quis præterea
quidquam laudis requirat, id perinde esse,
ac si quis vltra columnas ab Hercule fixas
conetur transire. Rursus in Olympijs hym-
no tertio :

Νῦν τὰ πρὸς ἐρχατίαν θή-
ρων ἀρεταῖσιν ἰκάνων ἄπτεται
Οἱ κῆθεν ἠρακλέως σήλαν . τὸ πρόσω
Δ' ἐστὶ σοφῶς ἀβατον
Κασόφοις .

id est,

Nunc sane ad extremos limites virtuti-
bus perueniens Theron, attingit à domo
Herculis columnas . Quod autem vltra
est, sapientibus pariter, & insipientibus
inaccessum . Consimilem in modum vsus
est Gregorius Nazianzenus in Monodia,
sentiens Basilium eò perfectionis perue-
nisse, vt longius progredi negatum esset
humanæ naturæ . Heraclides Ponticus in
allegorijs Homeri, improbos Homeri poe-
matis interpretes, exigendos putat : ὑπὲρ
ἠρακλέως ἐρχάταις σήλας καὶ πλὴ ἀβατον ὠκεα-
νὸς θάλασσαν, id est, Vltra Herculis extremas
columnas, & inaccessum Oceani mare .

Ciceris emptor.

EQVIDEM arbitramur & illud inter
prouerbia referendum, quod ait Horat. in
Arte poet. Ciceris & nucis emptor, infimæ
fortis hominem, deq; ima plebe quempiã
significans :

Offenduntur enim quibus est equus, &
pater, & res .
Nec si quid fracti ciceris probat & nucis
emptor,
Æquis accipiūt animis, donāte corona.

Nemo quemquam ire prohibet pu-
blica via .

PROVERBII speciem habet & illud
Plautinū ex Curculione: Nemo ire quem-
quam prohibet publica via. Quo significat
rerum cōmunium æqualē omnibus vsum
esse, neque cuiquam vertēdum vitio, quod
ius publicum concedit: Plautus ad sensum
turpiculum deflexit, nempe ad vsum scori-
ti publicitus profectans. Videtur autem ef-
fictum ad imitationem Pythagorici sym-
boli iubentis : τῆς λεωφόρου βιαδίζετω . id est,
Publicam ingredi viam, aut contra τῆς λεω-
φόρου μη βιαδίζετω. Quo quidem respexisse vi-
detur Flaccus in Arte poetica, cum ait :
Publica materies priuati iuris erit , si
Nec circa vilem patulumq; moraberis or-
bem ,
Nec verbum verbo curabis reddere .

Hinc belli initium .

IN TER prouerbia quæ sumuntur ex al-
lusionibus auctorum, nobis non videtur il-
lud silentio prætereundum, quod ex Thu-
cydide vsurpauit Lucianus in Pseudomante :
καὶ κατὰ τὸν θυκυδίδην ἀρχεται ὁ πόλε-
μος ἐνθεν ἐξήδη . i. Et iuxta Thucydidem, iam
hinc belli initium . Id ad varios vsus pote-
rit accommodari, siue cum ad incipiendū
negotium adcingi significamus, siue cum
alicunde natam simultatem inuimus, ac
tumultum rerum exortum . Ad cundem
Thucydidis locum, non dubium quin allu-
serit Aristoph. in Acharnensibus :

Κἂν τεύθεν ἀρχῆ ἢ τὸ πολέμου .

Atque illud, καὶ τεύθεν, eo loco frequen-
tius iterat, quo magis cōsentaneum, illum
allusione ad iocum abusum fuisse .

Inanium inania consilia .

Κενοὶ κενὰ βελδύονται, i. Inanium inania
consilia . καὶ κενὸν λόγίζονται . i. Inanium
inanes cogitationes, cū quis sua spe frustra-
tur. Cognatum est, μαρὰ μαρὸς λέγει . id est,
Fatuus fatua loquitur. Natū aiunt ex euen-
tu. Nā Archias stipulatus à Demetrio quin-
genta auri talenta, vt Cyprum proderet, re-
deprehensa, arrepto fune ex his, quibus tē-
duntur tentoria, suspendit sese . Refertur
in Græcorum collectaneis .

Nutricum more male .

Καθ' ὡσπερ αἰ τίτθαι γε στήζεις κακῶς ; i.
R r 4 Palcis

Pascis profecto more nutricum male. In vetustissimis quibusdam prouerbiorum collectaneis reperitur, quæ quidam Plutarcho tribuunt. Exstat autem apud Aristophanem in Equitibus, qui quidem & metaphoræ rationem explicat his versibus:

Καὶ ὡσπερ ἀτίτη θυγὴ στήϊεις κακῶς. Μασώμενος γὰρ τῷ μὲν ὀλίγον ἐν τὴ βίῃ, Αὐτὸς δ' ἐκείνην τριπλάσιον κατέσπακας. i. Pascis profecto more nutricum male. Nam ubi manderis, paullum huic in os dein inferis.

Ipsa aut præ illo vel triplum glutis cibi. Cõueniet igitur in eos qui de lucro paululum aliquid impertiunt socijs. Aut qui sic facultates alienas administrant, vt maximam partem in suos conuertant vsus, id quod hodieq; tutorum vulgus facit.

Amphictyonum confessus.

Ἀμφικτυονικὸν συνίδριον, id est, Amphictyonicus confessus. De frequenti grauium viatorum conuentu. Ductum à conuentu illo Græcorum olim celebratissimo, qui Amphictyone dicitur, vel ab Amphictyone Deucalionis filio, qui cum rerum potiretur, gentes Græcicas dicitur conuocasse, vt citatur auctor Teopompus in octauo historiarum libro ac testatur Pausanias in Phocæicis. Porro populi qui in id consilij conuenire soleant, numerantur 12. Iones, Dores, Perrhebi, Bœoti, Magnetes, Achæi, Phthij, Molienses, Dolopes, Æneanes, Delphi, Phocenses. Vel inde nomen inditum Amphictyonum, quod vndecunq; ad id consilium ex omni Græcia conueniretur, vt placet Anaximeni, & Androtioni in Atticarum descriptione rerum, apud Pausaniam, in eo quem modo ostendimus loco. Quo quidem & alia complura super hac re non indigna lectu referuntur, si quis forte requiret. Nos ad enarrationem prouerbij putamus hæc esse satis. Venustius fuerit adagium, si per ironiam torqueatur ad indoctorum conuentum, qui sibi tamen Solones esse videantur.

Etiã capillus vnus.

CELEBRATVR & Mimus, Publianus admodum prouerbiali specie: Etiã capillus vnus habet vmbra suam. Quantumuis pusillū commodum iuuat, quantumlibet exiguum delictum nocet.

Xenocratis caseolus.

Ξενοκράτους τυρίον, id est, Xenocratis caseolus. De cibo, qui perquam diu durat, priusquam absumatur. Quamquam nihil vetat, quò minus ad alia quoque transferatur, puta ad vestem, ad librum, ad pecuniolam, aut simile quidpiam, quo sic parce, circumspecteq; quispiam vitur, vt quam diutissime duret. Sumptum adagium ab admirabili Xenocratis philosophi frugalitate. Quem tradunt sæpenumero obsonia iam rancida facta abieccisse, neque rarenter euenisse, vt cum cadum aliquem relinire vellet, iam vinū reperiret in acorem versum. Proinde prouerbium apposite dicitur in sordidos quosdam, quibus hic mos, omnem penum eousq; seruare, quoad fuerit corruptus, perinde quasi nefas sit, rebus synceris & integris frui. Adagium refertur in Stobæi collectaneis.

Bellum omnium pater.

Ὁ πόλεμος ἀπάντων πατήρ, id est, Bellum omnium pater. Lucianus veluti prouerbio iactatum refert, in commentario de ratione conscribendæ historiæ: μάλλον δὲ θεκνύδιδαι καὶ ἠρόδοτοι καὶ Ξενοφῶντες, ἢ μιν ἀπάντες. καὶ ὡς εἶπεν ἀληθῆς ἄρ' ἴδω, ἐκείνο τὸ πόλεμος ἀπάντων πατήρ, εἴγε καὶ συγγραφέας ποσῆτους ἀνέφρουσεν, ὑπὸ μίᾳ τῇ πληρῇ. id est, Quin potius Thucydides, Herodoti, Xenophontes nobis erant omnes. Adeo, vt verum esse videretur illud, quod dicitur, Bellum rerum omnium pater: si quidem tā multos scriptores produxit vnico ictu. Prouerbium ideo dictum est, quod bellum omnium rerum nouandarum auctor est, vt ex eo veluti nata videantur vniuersa. Nisi quis malit ad philosophorum quorundam decretum referre, qui dixerunt, rerū summam è lite progigni.

Phania ianua.

Φανίς θύρα, id est, Phaniæ ianua. Eustathius in Odyssæa, ostendit dictum de his, qui simulant sese congestas opes habere, quæ nusquam sunt. Ductum à Phania quodam, qui falsam de se præbuerit opinionem, quasi multam diuitiarum vim domi constructam ac reconditam haberet. Diximus alibi de Phani ianua, in prouerbio Phani ostium, quod an idem sit cum hoc, nec ne, viderint docti.

Ἐκλήσιαι.

Ἐκλήσιαι. Prouerbiali figura dictum ostendit Eustathius in tertium Iliados. Sumpta metaphora à piscibus, qui suffugiunt à reti bus, quive ab hamo elabuntur. Nam lina retia dicuntur etiam Latinis, vt Maroni: Humida lina trahunt.

Inest autem piscibus quibusdã genuina quædam calliditas è retium textis elabendi, quemadmodum eleganter de Cestreo narrat Oppianus lib. 3. Sed carmen ipsum, quandoquidem auctor non admodum adhuc vulgaris est, ascribere præstat:

Κέστρος μὲν πλεκτῆσαν ἐν ἀγκύνησι λήγοιο Ἐκλόμενος, δόλον ἔτι περιδρομον ἠγγόισεν. Τῆ δ' ἀναθρόσκει λελιθμένους ὕδατος ἄνευ, Ὀρθὸς ἀγὰρ σπῆδων ὅσον δένδρον ἀλματι κέστρο.

Ὀρμήσιαι, βελῆς δὲ σὺ δόστροφος ἐκ ἐμάτισεν. Πολλὰ μὲν γὰρ ῥήθησι καὶ ἄλλα πᾶσι πείσματα φελλῶν. Ρήθιδιος οἰπερ ἄλτο καὶ ἐξήλυξε μόροιο. Εἰ δ' ὄγ' ἐφορμητῆς πρῶτων στόλοιο αὐτῆς ὀλιδῆ. Ἐσβρόχον ἐκ ἐτ' ἔπειτα βιάζεται, ἔδ' ἀνορέει.

Ἀγκύμενος, πατήρ δὲ μαθῶν ἀποπαύεται ὀρμῆς, id est, Cestreo dum trahitur sinuosus æquore textis, Haud illum qua suffugiatur, latet, arsq; dolusq; Subflit in sublime alacer, saltuq; citato Viribus eniti quantum valet omnibus vndas

Emicat in summas sublato corpore toto. Ingenio fortuna fauet, nam subera sæpe Quæ summos tollunt funes, retinacula cassis Transflit, & fatum elabens fugit improbus atrum.

Sin primum expertus subsultum, in retia rursum Delapsus recidat, iam nec pugnare laborat Anxius, aut frustra niti, doctusq; periculo Nec iactat sese, neque sursum promicat vnquam.

De permultis item alijs piscibus ad eundem commemorat modū, quibus artibus elabantur capti. Sed reliqua persequi prælongum. Illud non iniucudum scitu, quod

de pisce Torpedine narrat poeta Claudianus, quemadmodum alligatus hamo, subducatur sese, vi veneni per linum atque harundinem ad piscatoris vsque manum immissa. Carmen sic habet.

Si quando vestita cibus incautior æra Hauferit, & curuis frænari senserit hamis, Non fugit, aut vano conatur vellere morfu, Sed propius nigræ iungit se callida setæ, Et meminit captiua sui, longeq; per vndas

Pigra venenatis effundit flamina venis, Per setam vis alta meat, fluctusq; relinquit Absentem vincitura virum, metuentus ab imis

Emicat horror aquis, & pendula fila secutus Transit arundineos arcano frigore nodos, Vincitremq; ligat cõcreto sanguine dextram.

Damnosum piscator onus, prædamq; rebellem Iactat, & amissa redit exarmatus habena. Aristophanis interpres putat ab auibus traductum. Consimili figura Persius Satyra quinta: Ne trepidare velis, atque arctos rodere castes.

Ἀἰγυπτίδζην.

Ἀἰγυπτίδζην dicebantur astuti & improstores. Sumptum à moribus eius gentis Theocritus ἐν συρακοσίαις.

-Ὀὐδεις κακοεργὸς Δαλείται τὸν ἰόντα παρέρπων αἰγυπτίσι. i. -Lædit sceleratus Astu Ægyptiaco obrepens iam nemo, nec cetve.

De moribus Ægyptiorum testatur & illud ex Æschylo, quod alibi retulimus: Δεινὸ πλέκειν τὰς μηχανὰς αἰγυπτίοιο. id est, Ægyptij miri struendis artibus.

Citat hoc prouerbium Synesius in Encomio Caluitij. Quamquam nonnumquam αἰγυπτίδζην accipi solet, pro eo, quod est adurere, vt in hoc carmine.

Χροῶν δὲ τῶν σὺν ὀλίγοις λαμπρῶν φλογὶ Ἀἰγυπτίδζει. id est, Tuum colorem Phœbus ardens igneis Flammas aduret.

Ne bolus quidem relictus.

Οὐδ' ἔγκαφος λέλειπται, id est, Ne bolus quidem relictus est, hoc est, nec vel pauxillum. Eustathius enarrans tertium Odyssæe librum, citat hunc Eupolidis versum:

Οὐχὶ λέλειπται τῶν ἐμῶν ἔδ' ἔγκαφος. i. Nec bolus è meis relictus rebus est.

Nam ἔγκαφος, id apud Græcos significat, quod nos vulgata voce magis, quam Latina, morsellū dicimus, à verbo κάπτω, quod est auidè comedo.

Rex, aut asinus.

Βασίλδης ἢ ὄνος, id est, Rex, aut asinus, hoc est, aut victor, aut victus. Simile illi: ἢ στίς ἔξῃ τῆς κίβου, aut ter sex, aut tres tali. Eustathius Odyssæe sextum enarrans librum, ostendit metaphorā ductam ab his qui ludunt sphaera, quibus qui vicisset, rex appellabatur, qui victus fuisset, huic asino nomen erat. Plato in Theæteto: ὁ δὲ ἀμαρτῶν, καθοδεῖται ὡς περ φατὴν οἱ σφαιρίζοντες, ὄνος, ὃς δ' ἂν περιγίνηται ἀναμάρτητος, βασιλδὺς ἡμῶν, id est, Qui aberrarit, is desidebit, quemadmodū dicunt ij, qui sphaera ludūt, asinus: qui vero nihil aberrans vicerit, rex noster esto. Iulius Pollux lib. de rerū vocabulis 9. sphaera ludēdi quattuor modos commemorat, quorum primus appellatur ἐπίσχυρος, alter φανίδα, seu φανίδε, tertius ἀπόρφαξίς, quartus ἱρανία. Quorū postremum, nam is ad proverbiū proprie facit, describit his verbis: ἡ δὲ ἱρανία: ὁ μὲν ἀνακλάσας αὐτὸν ἀποβίπτει τῶν σφαιρῶν εἰς τὸν ἱρανόν. τοῖς δὲ ἦν ἀλωμένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτῶν ἐμπασεῖν, ἀρπάσαι, ὅπερ ὅμοιον ὁμοῖος ἐν φαίᾳ ὑποδηλῶν, ὁ πότε μέντοι πρὸς τὸν τοῖχον τῶν σφαιρῶν ἀμπλέμενοι, τὸ πλῆθος τῶν σφαιρῶν ἀπὸ τῶν λογίζετο, καὶ ὁ μὲν ὑπὸ τῶν ὄνων ἐκαλεῖτο καὶ τῶν ἐποίησε τὸ ποροεχθρὸν, ὃ δὲ νεκρὸν βασιλδὺς τε ἦν καὶ ἐπέτασεν. id est, Vrania vero Iulus sic habet: Aliquis resupinās sese, sphaeram in cælum mittit. Reliquis autem certamen erat ut eam prius quam in terrā recideret, raperent, id quod in Phæacibus significare videtur Homerus. Sane vero cū aduersus parietem sphaerā missent, numerus subsultuum censebatur. Et qui vicisset, is & rex erat, & imperabat. Hætenus Iulus. Porro locus, quem ex Homero citat, est Odyssæe β. ad hunc modum.

Τὸν βῶλ' ἀποβίπτει ἡκεῖ σφαιρῶν ἀπὸ χειρὸς, βόμβησεν δὲ λίθος κατὰ δ' ἐπιπέδον ποτὶ γαίην Φαίηκες δολιχὴρῆται ναυσίκοιτοι ἀνδρες Λαὸς ὑπαὶ ῥιπῆς, ὃδ' ὑπέριπτατο σφαιρατὰ πάντων. id est,

Verfatum hunc valida submitit in aera dextra. Intonuit lapis. Ast in humum formidine fidunt Phæaces gens gnara maris, ratibusq; superba Ob saxi iactum, verum id procul omnia signa Transuolat.

Ab hac forma nō videtur alienum quod est apud Plautum in Pænulo: Rex sum, si ego illum hodie hominem ad me illexero. Licebit vti, cum significabimus, iacendam aleam, quæ vel summos reddat, vel infimos.

Stellæ signare.

Ἀστροῖς σημεῖν δαίμων τῶν ὀδῶν, id est, Stellis viam signare dicuntur, qui notulis quibusdam & coniecturis rem alioqui peruestigatu difficilem inquirunt. Eustathius exponens quintum Odyssæe librum, admonet conuenire in eos qui longam ac desertam ingrediuntur viam. Sumpta metaphora à nautis, qui in nocturna nauigatione viam stellarum obseruatione coniectant. Quem admodum apud Homerum Vlysses Odyssæe libro quinto:

Αὐτὰρ ὁ πηδάλιον ἰθύνητο τεχνήεντας ἡμενος. ἰδὲ οἱ ὄπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἐπιπτε, Πληιάδας δ' ἐσορῶντι, καὶ ὁ δὲ δύνοντα βωάτω.

Ἀριτόνβ', ἂν καὶ ἀμαξῶν ἐπικλήσιν καλέσιν. id est,

At clauo ille sedens, nauim mira arte regebat, Numquam corripuit nutantia lumina somnus. Verum Pleiadas spectat, seriq; Booten Occasus, vrsamq; alio cognomine currum.

Allusit huc eleganter M. Tull. lib. Acad. quæst. 4. cum ait: Absoluti sapientis esse, nō duci opinionibus, sed certo verum tenere, idq; ductu & indicio Cynosuræ, quæ quod minore orbe circūferatur, vtpote polo vicinior, certius monstrat viā, etiam si minus sit conspicua. At nōstrum perfecte sapientē, dum

dum vbiqu; quod probabile videtur, ample citur, interdum errantem, veluti Helicen sequi, quæ vt clarior est, & magis oculis perspicua, ita non perinde certa viā monstratrix, quod latiore ambitu circumagatur, eo quod à polo seu vertice mundi longius abfit. Verba Ciceronis sunt hæc. Nec tamen ego is sum, qui nihil vquam falsi adprobem, qui numquam adsentiar, qui nihil opiner. Sed quærimus de sapiente. Ego uero ipse & magnus quidem sum opinator, non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo, non ad illam paruulam Cynosuram:

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto,

Vt ait Aratus, eoq; directus gubernant, quod eam tenent,

Quæ cursu interiore, breui conuertitur orbe:

Sed ad Helicen & clarissimos septentriones, id est, rationes has latiore specie non ad tenue elimatas. Eo fit vt errem, & vager latius. Scimus factam alibi huius proverbij mentionem, verum quoniam nacti eram quædam non indigna cognitu, visum est hic repetere.

Sambucam citius.

ADAGII speciem præ se gerit Persiana illud carmen:

Sambucam citius caloni aptaueris alto: Cuius vsus incidet, si quando significabimus, aliquem à disciplina percipiendam, siue munere gerendo nimis alienum esse. Si quidem Sambuca organum est musicorum, quod haud quaquam congruat caloni. Quamquam Athenæus libro 14. indicat & bellicum instrumentum dici Sambucam, quod machinæ in morem admovebatur hostium mœnibus. Calones autem vocantur militum ministri, qui vallos ac ligna gestitant. Vnde & nomen inditum autumant grammatici. Porro cum milites sint imperiti musices, multo magis calones. Quamquam potest nō absurde accipi de sambuca militari machina, quæ ritu organi musici, chordis quibusdam intenditur. Ad hanc intendendam haud quaquam idonei sunt calones, vtpote stolidi, & ob id ipsum ad infima ministeria retrusū, quod disciplina militaria prorsum rudes sint & indociles. vnde Persius non citra ἔμφρασιν addidit: alto, propterea quod homines præ-

longi etiam proverbio vecordia notatur, ἀνὸς ὁ μακρὸς.

Nostræ farina.

EIVSDEM farinae dicuntur, inter quos est indiscreta similitudo. Quod enim aqua ad aquam collata, idem ad farinam farina, Persius in quinta Satyra:

-Nostræ paullo ante farinæ

Pelliculam veterem retines.

Perinde quasi dicat: Nostris gregis, nostræ conditionis. Pertinet ad illam classem. Eadem cera, & Idē puluis, de quibus alibi dictum est. Simili tropo Seneca dixit: Eiusdem notæ libro 3. epist. 24. His adijcias & illud eiusdem notæ licet tantum hominum imprudentiam esse, imo demeritiam, vt quidam timore mortis cogantur ad mortem.

Nulli scopo iaculari.

Ἀσκοπα τοῦ ξύλου, id est, Absq; scopo iaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti, consilijq; sui rationes referant. Lucianus in Foxaride: ἐπειδὴ γὰρ ἀσκοπα τετοῦ ξύλου, ἀνὸς ἐλόμενοι διατητῶν, ἄλλος ἐπ' ἐκείνῳ ἔπομεν φίλος. id est, Quoniam in presentia nullo proposito scopo iaculati sumus, denuo, adscito arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus. Persius Satyra tertia:

Est aliquid quo tendis, & in quod dirigitur arcum?

An passim sequeris coruus, testa que luto que?

Securus, quo pes ferat,

De pulmone reuellerē.

DVBIVM non est quin ad proverbiolum formā pertineat & illud Persianum: De pulmone reuellerē, pro eo quod est, stultam, & arrogantem opinionem animo eximere:

Dum veteres auis tibi de pulmone reuello:

Tumorem, animiq; factum in pulmone collocant, vnde μέγα πόνειν apud Græcos. Et idem Persius alibi:

Grande, aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.

Quos non zollerent centum Egyptij.

Οὓς ἐκ ἀρῶντ' ἂν ἰδ' ἐκατὸν αἰγύπτιοι, i. Quos

Quos ferre nec centum queant Ægyptij,
De molestis dici solitum, ac moribus
intolerandis, seu fastu præturgidis. Inde
ductum quod Ægyptij plerique gestandis
oneribus quæstum non satis honestum fa-
cilitate consueverint, vnde & ἀχθοφόροι δι-
cti, in iocum prouerbiale abierunt. Refer-
tur adagium ab Eudemo in collectaneis
dictionum Rhetoricarum, & item à Suida.
Extat autem apud Aristophanem in Ranis
ad hunc modum:

Δύ ἀρματα εἰσέθηνε καὶ νεκρὸν δ' ὄρω,
Ὅς ἐν ἄραντ' ἐδ' ἐκατὸν εὐρύπτωι, id est,
Duo plaustra, duoque item imposuit ca-
dauera,

Quæ fere nec centum queant Ægyptij*,
Idem in Auibus:

Ὅν εὐρύπτωι πλιθοφόρος. id est,
Non Ægyptius lateriger.
Consimili modo Lucilius apud Noniū:
Quem neque Lucanus oriundi monti-
bus tauri

Ducere pro telo validis ceruicibus pos-
sent.

Rursum idem alibi:
Hunc iuga mulorum, pro telo ducere
centum
Non possint.

Ægyptius laterifer.

Αἰγύπτωι πλιθοφόρος, i. Ægyptius lateri-
gestator, Suidas nominatim prouerbij titu-
lo refert. Extat autem apud Aristophanem
in Auibus: ibi quærit quispiam quis com-
posuisset equum Durium in arce Palladis,
centum cubitorum? Cui responderetur:

Ὀριβες, ἐδεῖς ἄλλος, ἐν εὐρύπτωι
Πλιθοφόρος, ἐλιθεργός. id est,
Aues, nec aliud vllus, haud Ægyptius
Laterifer, aut faber lapidarius.

Quadrare videtur in fordium, atq; in fi-
mæ sortis hominē, in quē vsum etiam Ca-
rum vilitas vsurpata est: aut in eum, qui
molestis negotijs premitur. Admonuimus
modo Ægyptios in vulgi fabulā, ac risum
abijisse, quod asinorum ritu vestādīs corpo-
re oneribus quæstum facerent. Ad quem la-
borem hoc exercitiores illos fuisse, conij-
cimus, quod in effodiendis lacunis, limoq;,
exportando, ac lateribus argillaceis, huius
modi opera potissimū opus erat apud Ægy-
ptios, oblitum, quem inuchit Nilus. Nam
illic passeret aut hirundines monstrarunt
arrem e luto construendi parietes. Argu-

mento est, quod Hebræi, cum apud illos
agerent, adacti sunt luto, lateribusq; ge-
standis seruilē operam præstare Pharaoni.
De mulis Marianis alibi reperies.

Canare me doce.

Δειπνεῖν με διδάσκει. id est, Cenare me do-
ce. Prouerbiali figura dictum est ab Aristo-
phane in Ranis. Tempestiuiter vsurpabi-
tur, si quando docere, præire, aut etiam re-
fellerē conatur alique imperitus nego-
tij, de quo disceptatur. Verba sunt Bacchi
ad Herculem de tragædijs iudicantem,
cum exercitator esset in uorandis tauris
quā peniculādīs poetarum carminibus.

Rhamnufus.

Ραμνέσιος, id est, Rhamnufus. Eudemus
in dictionibus. Rhet. admonet, id cognomi-
nis olim seu prouerbio additum sapientibus
ac moderatis viris. Nec explicat adagij
rationem. Vnde coniectare licet, vel ab
eius gentis moribus dictum, vel à dea Rha-
mufia: quæ modum in omni negotio do-
cet adhibendum. Quemadmodum alias fu-
sus à nobis ostensum est.

Papa Myxus.

Βαλεῖ μύξος, id est, Papa Myxus. In glo-
riosos & iactabundos dici consuevit. Nam
βαλεῖ stuporis & admirationis significatio-
nem habet. Myxus autem sacerdos quispiā
fuit Dianæ, gloriosus & magniloquus: qui
se fingebat omnia mirari. Refertur à Sui-
da, & Zenodoto.

Lenticulam angulo tenes.

Φακὴ γωνίας κρατέεις, id est, Lentum angu-
lo tenes. De negotio quod fieri nullo pa-
cto queat, propterea quod hoc leguminis
genus angulis careat. Refertur à Suida, ne
quis contemnat.

Patrocli occasio.

Πατροκλῆς πρόσρασις, i. Patrocli occasio,
sive prætextus. Diogenianus ostēdit dici so-
lere de ijs, qui cū ob metum nō ausint præ-
prias deplorare calamitates desēt eas sub
prætextu luctus alieni. Plutarchus in com-
mentario cui titulus, Quo modo quis se ci-
tra inuidiam laudare possit: καὶ μὴ δοκῶμεν
πρόσρασην πρόσραση, σφῆς δ' αὐτῆς δι' ἐκείνην
ἐπαυεῖν. id est, Et ne videamur Patroclum
occasione

occasione, sed nos ipsos per illos lauda-
re. Agit enim de ijs qui laudandis alijs
suas ipsorum laudes insinuunt. Opinamur
sumptum à Patrocli moribus, in quem ali-
quoties iocatur Aristophanes.

Exiguum oboli pretium.

Μικρὸν τὸ ὄβολο τίμιον, i. Exiguum oboli
pretium. Suidas citat ex Maryca Eupoli-
dis, cōuenire in hominēs nequam, nihilicq;
Quamquam nihil obstat, quominus ad
rem contemptam transferatur. Meminit
& Eudemus. De similibus multa retuli-
mus antea, obolaris homo, homo tressis,
homo trioboli, homo vix dupondio æsti-
mandus. Iustinianus iuuenes primum ad
iuris studium ingressos dupondios appella-
ri voluit, velut extremæ classis. Nam qui
iam profecissent, prolytas ac lytas appella-
uit, quasi dimissos.

Phœnicum paria.

Φοινίκων σωθῆσαι, id est, Phœnicum con-
uēta. Phœnices qui Carthagine potiti sunt,
cum primum ad eam appulissent regionē,
postularunt ab ijs, qui id temporis Libyam
incolebant, vt sibi liceret diem & noctem
hospitio terræ vtī. Quod cum impetras-
sent, iamq; exacto concessi temporis spa-
tio, iuberentur excedere finibus, recusarūt,
affirmātes se pactos vt sibi fas esset illic no-
ctesq; ac dies commorari: videlicet ambi-
guitatem vocum ad suum commodum de-
torquentes. Vnde prouerbium esse natum
aiunt, de pactis insidiosus & astutus. Aucto-
res Suidas ac Diogenianus. Quin in totum
omnes Phœnices dicti sunt, qui quæstus ef-
sent auidi. Vnde Pindarus in Pythijs hym-
no secundo: φοίνισαν ἔμπολον, id est, Phœ-
niciam negotiationem dixit. Et interpres
citat ex comico quopiam, ἀθῶς φοινίξ γε-
νομαι, id est, Protinus Phœnix fio. Item
ex Sophocle.

Ὀλίω ἔθε καὶ πρόσρασις ὡς φοινίξ ἀνήρ. id est,
Phœnix vt vir, cœpit emere ac vendere.
Postremo Plato lib. de Repub. 3. de his
agens, qui putant magistratui conuenire
mendacium, inquit: μὴδ' ἐν κακῶν, ἀλλὰ φοι-
νικμόντι. id est, Nihil pulchri est, sed potius
Phœnicense quiddam.

Puffillus quantum Molon.

Μικρὸν ἤλικος μόλων, i. Puffillus vt Molon.
De vehementer breui statura corporis ho-

muncionibus. Suidas ostendit duos fuisse
Molones, nota corporis breuitate, quorum
alter histrio fuerit, alter fur, honesti scilicet
quæstus vterque.

Per antiquum diem.

Διὰ παλαιῶς ἡμέρας, De re admodum ob-
soleta priscaq;. Refertur à Diogeniano.
Finitimum illi, quod hodie non in scite ia-
ctatur in scholis philosophorum: Magno
Platonis anno.

Perierunt bona.

Ἐρρεῖ τὰ καλά, id est, Perierunt honesta.
Hippocrates Mindaro Lacedæmoniorum
duci fuit ab epistolis, eo interfecto ab Athe-
nienfibus Hippocrates in Lacedæmonem
huiusmodi scripsit epistolam: ἔρρει τὰ κα-
λά, μὴνδ' ἀρος δ' ἐπέσομαι: significans interfe-
cto duce rem esse deploratam. Adagium
recenset Diogenianus, historiam recen-
set Xenophon in παραλήπτωις, libro 1.
Græca senario constant:
Pariete honesta, Mindarus sublatus est.

Qui nimium properat, serius absoluit.

PLATO in Dialogo, cui titulus, De regno:
πεποινηκαὶ ἡμᾶς καὶ νῦν παθεῖν τὸ κατὰ τὴν
παρομίαν πάθος, σπῖον, ἐχ' ἡσύχους ἐν διερωδι-
ταις, ὁ νόμος βραδύτερον. id est, Fecit enim vt
nunc quoq; nobis acciderit, quod prouer-
bio dicitur: Quod nam? vt dum parum re-
cte per otium diuidimus, serius perfeceri-
mus. Idem in 7. de repub. allusit ad prouer-
bium: σπῖδιον γὰρ ἔφω, ταχὺ πάντα διελ-
θεῖν, μᾶλλον βραδύμω. i. Dum festino, inquit
omnia celeriter percurrere, tardior sum.
Idē in Cratylo simile quiddā habet: ἵνα μὴ
ὀρθῶμεν ὡς περ εἰ ἐν ἀγῶνι νύκτωρ περινοτες,
ὁ δὲ ὀδὲ καὶ ἡμῆς ἐπὶ τὰ πράγματα δόξομεν
αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ, ἔτω πᾶς ἐλληλυθῆνοι ὀφθα-
τερον τὸ δῖαντος. i. Ne nobis vltu veniat, vt
quemadmodum qui apud Æginetas noctu
obambulant, serius perficiunt iter, itidem
nos ad rem ipsa veritate serius quā oportet
peruenisse videamur. Scitum est & il-
lud diui Augustini aduersus Petilianū, ijs
qui perturbatione aliqua festinant, vltu ve-
nire non numquam vt vestem aut calceos
peruerse induant, quæ res postea moram
afferat. Idem vltu venit his qui multa si-
mul agere conantur, neq; quiddam affe-
quantur.

quantur. Plato lib. de Repub. 3. *ἑπὶ εἰς ἕκα-
 5* *ἄν μὲν ἐν ἐπιτήδευμα καλῶς ἐπιτηδύοι,
 πολλαὶ δὲ εἰ, ἀλλ' εἰ τῆτο ἐπιχειροὶ πολλῶν ἐφα-
 πτόμενος, πάντων ἀποτυγχάνοι ἄν. i.* Vnu-
 quisq; recte, vnum studium exerceat, mul-
 ta nequaquam. Imò si id tentarit, multa ag-
 gressus, omnibus frustrabitur. Idem eiusdē
 operis lib. 10. docet idē accidere ijs qui nō
 veritate, sed fucis ac malis artibus pperāt
 ad honorē: *ἔχ' οἱ μὲν δεινότε κελ' ἀδικοὶ δρῶ-
 σιν ὡς περ οἰδρομεις, ὅσοι ἂν θέωσιν δὲ ἀπὸ τὸν
 κῆρα, ἀπὸ δὲ τὸν ἄνω μὴ. τὸ μὲν πρῶτον ὁ ζῆλος
 ἀποπηδῶσι, τελευτῶντες δὲ καταγέλαστοὶ γί-
 γνονται, τὰ ὅτα ἐπὶ ἄμων ἔχοντες κελ' ἀσεφά-
 νοτοὶ ἀποτρέχοντες.* id est, An non isti artifi-
 ces & iniusti idem faciunt, quod solent cur-
 sores quidam, qui bene quidem currunt
 ab inferiore loco, à superiore vero nequa-
 quam. Primum quidem celeriter profi-
 liunt, ceterum in fine cursus ridiculi sunt,
 atque auriculas in humeris habentes inco-
 ronati feric abripiunt. Monet adagium
 influendæ rei non tam celeritatē, quàm
 curam adhibendam esse, ne postea sit in
 mora, quod in operis ingressu fuerit erra-
 rum. Item in re bellica plus efficit Fabij
 cunctatio, quàm M. Minutij præceps teme-
 ritas. Siquidem is vnus Hannibalem mul-
 tis iam prælijs inuidum, non viribus, sed
 lentitudine superauit. De quo præclare
 Ennius apud M. Tullii in Catone maiore.
 Vnus homo nobis cunctando restituit
 rem.
 Ponebat enim rumores ante salutem.

Vltra catalogum.

ὑπὲρ τὸν κατάλογον ζῆ, id est, Ultra cata-
 logum viuit. De eo dicebatur, qui mul-
 tum ætatis uiueret, vt iam præscriptum il-
 lum annorum numerum præterisse vide-
 retur. Et ni fallimur, apud Lucianum. Re-
 fertur à Suida.

Vltra peram sapere.

ὑπὲρ τῆν πάραν φρονεῖν, id est, Ultra pe-
 ram esse sollicitum. Prouerbiali figura di-
 ctum apud Lucianum in Timone: *ἀληθρική
 γὰρ κελ' μέτριοι χρῆ εἶναι τὸν φιλοσοφώτα,
 κελ' μηδ' ἐν ὑπὲρ τῆν πάραν φρονεῖν. i.* Opor-
 tet enim philosophum paucis contentum
 ac frugalem esse, neque quidquam ultra
 peram querere. Quadrabit vel in philoso-
 phum, vel in pauperem, sed præcipue in
 Christianum. Confine illi: Vita doliaris.

Vir uidebatur nauis supplicans scopulo.

Ἀνὴρ ὅμοια ναὺς ἱκετ' ἰέναι πέτρην. id est,
 Vir visus esse nauis est obsecrans petram.
 De stupidis ac stolidis, quibus aliud pro
 alio videtur, dictum indicat Suidas, ducta
 metaphora à naue, quæ impingit in sco-
 pulum.

Viro esurienti necesse est furari.

Πεινῶντι κλέπτειν ἐς ἀναγκίας ἔχον, id est,
 Famelicus vir esse furax cogitur.
 Suidas prouerbium nomine refert, quod
 congruat in eos qui extrema adacti neces-
 sitate, quid faciunt. Veluti si qui confitea-
 tur se mentitum, dicat, quid facerem, aut
 quid mentiendum erat, aut in summâ veni-
 endum infamiam, *πεινῶντι κλέπτειν.* Aut
 si quis audius gloriæ, aliena pro suis edat,
 cum ipse de suo nihil possit egrégiū edere.

Vixit, dum vixit, bene.

VIXIT, dum vixit, bene. Est in Hecyra
 Terentiana. Prouerbiale fuisse, vel senex
 indicat, rogans num præter vnâ sententiam
 nihil attulisset. Conuenit in eos, qui
 molliter, ac suauiter viuunt, atque faciunt
 sumptus, vt non multum iuuent hære-
 dem. Est autem amphibologia in verbo
 viuere, quod interdum simpliciter viuere
 est, interdum genialiter vitam agere, vt
 apud Catullum:

Viuamus mea Lesbia, atque amemus.

Fumantem nasum vrsi ne tentaueris.

PROVERBII speciem habet & illud
 apud Martialem.
 -Rabido nec perditus ore
 Fumantem nasum viui tentaueris vrsi.
 Sic placidus licet, & lambat digitosque
 manusque,
 Si dolor & bilis, si iusta coegerit ira,
 Vrsus erit, vacua dentes in pelle fatiges.
 Admonet non esse tentados, qui possint
 nocere. Consimili modo Synesius in Enco-
 mio Caluitij scripsit: Canem naribus pren-
 dere, pro eo quod est: Prouocare mordacē,
 & nociturum. Hac parte corporis icta po-
 tissimum vrsos irritari docent Bestiarii.

E tribus malis unum.

Τὸν τριῶν κακῶν ἓν, id est, Trium malorū
 vnum. Suidas prouerbium indicat apud
 Menandrum extitisse. Sumptum autem à
 Theramene,

Theramene, qui cuidam è tribus malis vnū
 indixerit, è quibus quod vellet eligeret. Vn-
 de & Aristophanes apud eundem Suidam
 in Triphalate: *ἐγὼ γὰρ ἀποθηραμένους δέδοικ-
 κα τὰ τρία τῶντα.* id est, Ego enim à The-
 ramene metu tria hæc: Quæ sint autem ea
 tria, quæ in prouerbio: *τὰ τρία τὸν εἰς θά-
 γατον,* Id vsurpauit Alexander in Æpolis.
 Aristides ait oraculū solere tradi obigna-
 tum, quod qui solueret prius quam fas es-
 set, vnū è tribus malis illum manebat, aut
 oculorum orbatio, aut manus, aut linguæ
 iactura. Sunt qui dicant ijs, qui sententia
 capitali damnati fuissent, tria solere deferri,
 gladium, laqueum, & aconitum.

Quam facile vulpes pyrum comest.

PIAVTVS in Mostellaria: Tam facile
 vinctes, quàm vulpes pyrum comest, De re
 factu procliui. Quod nihil negotij sit vul-
 pi dentatissimæ, pyrum edere.

Contrahere supercilium, inflare buccas.

Ὄφρ' ἀνασπῶντες κελ' γνάθους φυσῶντες, id
 est, Adductis supercilijs, & inflatis buccis.
 In fastuosos ac turgidos dictum Suidas ad-
 monet. Siquidem in supercilijs, sicut alias
 ostendimus, arrogantiæ sedes. Horatius
 inflatas buccas ad iracundiæ retulit argu-
 mentum:

Quin Iuppiter ambas
Iracus buccas inflet.

Diuus Augustinus in libris Confessio-
 num: Buccis typho crepantibus. Quo lo-
 co nonnulli perperam typo legunt. Mirum
 est autem Augustinum voce Græcanica tā-
 toper delectatum, vt cum factum dicere
 posset typhum dicere maluerit, nisi quod
 ea iam vsu Latio donata videbatur. Tra-
 ductum à ranis, quæ per iram inflantur. No-
 tus est apologus. Æsopicus de rana per ar-
 rogantiam dirupta. Horatius:

Crescentem tumidis infla sermonibus v-
trem.

Sus comessatur.

Ἵς ἐκώμασεν, id est, Sus saltauit, aut com-
 messatur. Diogenianus ostēdit dici solitum
 de ijs, qui præter decorum quidpiam face-
 rent, quiq; rerum successu præter meritum
 obiecto, semet insolentius efferunt. Attin-
 gunt & Suidas & Zenodorus. Est autē Græ-
 cis *κωμῆ* ἐν iuuenum amantium more co-
 ronis, cantilenis, saltationibus, ceterisq;

iuuenilibus nugis lasciuire, & in domos
 alienas irrumperere. Irrumpunt & sues, vnde
 Theocritus in Syracusis:

Ἀθρόθ' ὄχλ' ὠθευῖθ' ὡς περ ὄες. id est,
Turba simul conferta suum more irruit:

Ceterū qui rusticiore sunt ingenio, mirū
 quam hæc dedeçant. Locus erit vbi natura
 sæuus, & agrestis adfectat videri festiuus.

Dat veniam coruis, vexat censura columba.

NON tam ouum ouo simile, quàm il-
 lud prouerbij speciem præ se fert, quod est
 apud Iuuenalem:

Dat veniam coruis, vexat censura co-
lumbas.

Pœna legum exercetur in humiles quo-
 spiam, & à quibus ob ingenij mansuetudi-
 nem aliquid emolumentum potest auferri.
 Rapacibus ignoscit. Sumptū est ab apoph-
 thegmate Anacharidis, qui hoc dicto elu-
 sit studium Solonis in conscribendis legi-
 bus, quem admodum refert Plutarc. in vita
 Solonis: *ὁ τὸς νόμους τοῖς ἀρχαίοις ὁμοίως ἐφα-
 σκεν. κελ' γὰρ ἐκέλευ ἐὰν μὲν ἐμπροσθ' τι κέρσοι κελ'
 ἀδενέσ. ἐγγεν, ἐὰν δὲ μετ' ὄν, διακό. λαν ἐχεται.*
 id est, Leges aranearum telis ad similes di-
 cebat, propterea quòd in illas si quid le-
 uius, aut imbecillum incurrerit, hæret: sin
 maius aliquid, dissecat, ac fugit. Ad eandem
 pertinet sententiam, quod in Phormione
 ait Terentius:

Quia non rete accipitri tenditur, neque
miluio,

Qui male faciunt nobis illis, qui nihil fa-
ciunt, tenditur.

Quia enim in illis fructus est, in illis ope-
ra luditur.

Sutorium atramentum.

M. TVLLIVS libro epistolarum nono
 ad Pætum: Iam pater eius accusatus est à
 M. Antonio: sutorio atramento absolutus
 putatur. Subesse videtur prouerbium. Sen-
 tit, opinamur hominem absolutum fuisse,
 iudicum corruptela, non citra infamiam.
 Est enim huiusmodi sutorium atramentū,
 vt neque magnopere atram imprimat no-
 tam, neque nullam tamē illinat maculam.
 Infamiam enim atramenti symbolo poætæ
 significat; vt Horatius:

-Hic nigræ succus loliginis, hæc est
Ærugo mera.

Is quidem succus quidā est, quē plerisq;
 mollium pisciū, maxime Sepijs inesse scri-
 psit

psit Aristoteles libro De partibus anima-
lium quarto eum tunica contineri mem-
branea, emitti vero fistula quadam : quem
effundunt in metu, & aquam infuscant, ne
queant deprehendi. Rursus Horatius :

Sed veluti tractata notam labemq; remit-
tunt

Atramenta, fere scriptores carmine fædo
Splendida facta linunt.

Ceterum quod Græci Chalcanthum ap-
pellant, Cornelius Celsus fere vertit futo-
rium atramentum : cuius frequenter memi-
nit in medicinis, præsertim libro 5. Colligi-
tur ex ære. Vnde Græcis nomen χαλκάν-
θος, quasi dicas flos æris. Vnde suspicamur
magis dici maculam, quam ægre possis di-
luere. Nam atramentum quod scriptorium
vocant, facilius diluitur, nec inhæret corio.
Plinius in epist. simili figura dixit: Vitellia-
na cicatrice stigmosum.

Surda testimonia.

Καφαί μαρτυρία, id est, Surda testimonia,
dicuntur quæ feruntur per tabulas, propte-
rea quod hæ rogata nihil respondeant. Vt
non discrepet ab illo: Muri magistri. Vnde
surdus agere testimonijs prouerbio dicun-
tur, qui vel procul absentes, vel vita defun-
ctos modo citant, ne queant deprehendi.

Perdere naulum.

ΙΥΒΕΝΑΛΙΣ in Satyra, cui initium :
Stemmata quid faciunt.

Præconem Chærippe tuis circumspice
pannis,

Cum Panfa eripiat, quidquid tibi nausta
reliquit,

Iamq; tace, furor est post omnia perdere
naulum.

Domitius Calderinus, vt inter recen-
tiores haudquaquam malus auctor, admo-
net prouerbium esse in eum, qui cum mul-
ta amisit, reliquum etiam velit perde-
re. Sumptum autem metaphoram à mer-
catoribus, qui cum nauigant, si minus,
quantum cupiunt, lucrari possunt, student
vt saltem recuperent ex mercibus diuen-
ditis, quantum pro vestura nauali solu-
erunt. Aristippus interrogatus à quodam,
num esset vbique ridens : εν εν, εφη, παρα-
πόρυσμι το ναυλον, εγχε παντα χε ειμι. id est,
Naulum igitur nõ perdo, inquit, si quidem
vbique sum. Refertur à Plutarcho in com-
mentario, cui titulus : οτι διακνη η δρεστη.

Siculiffare.

Σικελίζεν, id est, Siculiffare, Eudemus
indicat antiquitus vsurpatum, pro eo quod
est: Auferum esse, tetricumq; et. Et cũ qui-
dem in modum Epicharmũ vsum esse. Ce-
terum alijs placere magis referendũ ad im-
probos & vafros. Non dubium quin ab eius
gentis moribus sit sumptum. At Athenæus
Dipnosophistarum lib. 1. indicat, adagium
natum ab Androne Siculo, qui morem in-
uexerit ad tibiam saltãdi, gesticulandiq;.

Sedens columba.

Ημενη πτελειος, id est, Sedens columba,
Suidas prouerbij titulo commemorat, in-
dicatq; dici solitum, de supra modum man-
suetis ac simplicibus. Nam columbe cum
auolant, fallunt ceteras pernicitate vola-
tus : cum sedent, nihil mitius, aut simpli-
cius. Neque quidquam habent, quo se
tueantur aduersus miluos, & accipitres,
preter alarum velocitatem. Videtur dici
posse & in eos, qui simplicitatem simulãt,
quo magis imponant, propterea quod mos
sit aucupibus, exoculatam columbam in
reti ponere, quæ subsultans, ceteras co-
lumbas alliciat. Ea Græcis dicitur παλδι-
τρια, à verbo παλδιεν, quod est seducere,
siue in laqueum illicere. Aristophanes in
Auibus de columbis loquens :

Και επαινα γυλζει παλδιεν δεδμενας εν δη-
τύρι. id est,

Et cogit paleutriam agere, alligatas in
reti.

Vide lector num legendum sit ημενη, id
est, illaqueata, id enim patitur, quo fal-
lar alias.

Simia barbata, seu caudata.

Πιθηκοπαγοι εχων, id est, Simia barbã
portans. Aristophanes: εν χαριεν εαν, ο πιθυ-
κος τον παγον εχων. Interpres admonuit al-
lufum esse ad illud Archilochium: τολω δ
ε πιθηκε τιλω πυγλω εχων, id est, Talẽ õ simia
caudam habes. Dici solitum de ridiculis.
Regulus Rustichum Stoicorum finium di-
xit, contumelię gratia, vt refert Plin. in Epi-
stolis: opinamur quod barba & pallio Stoi-
cum ageret verius, quàm moribus. Idem
Aristophanes alio quodam loco quosdam
δημοπιθους appellat, quasi populi simias.
Est autem hoc animal natura γελωτοποιον,
nec in alium vsum videtur natum, cũ nec
valeat

valeat ad esum vt oues, nec ad ædium cu-
stodiam vt canes, nec ad onera gestanda vt
equi. Athenæus lib. 14. narrat Anacharsim
philosophum, genere Scytham, cum in cõ-
uiuium inducerentur homines ad risum
mouendum edocti, solum omnium non
risisse. Tandem cum inducerentur simiã,
cœpit ridere: rogatus cansiam, Hæ, inquit,
natura sunt γελωτοποιοι, illi fingunt.

Sibi canere.

Εαυτοψάλλεν, id est, Sibijpsi canere, di-
citur qui non ad alienum arbitrium facit
quidpiam, sed animo obsequens suo. In
Platonis conuicio iubent tibicinem sibijpsi
canere. Et cantor quispiam. Antigeni-
das opinamur, iubet discipulum, quod po-
pulo non admodum gratus esset, sibi canere
& Musis. M. Tullius in Bruto : Id enim
est summi oratoris, summum oratorem
populo videri. Quare tibicen Antigenidas
dixerit discipulo sane frigenti ad popu-
lum : Mibi cane & Musis : ego huic Brute
dicenti vt solet apud multitudinem, Mi-
hi cane & populo dixerim. Diuus Hiero-
nymus ad Ismeniam refert, huius discipu-
lum. Atque is non iussus est sibi canere,
sed præceptor, qui poterat iudicare.

*Si leonina pellis non satis est, vulpina
addenda.*

Αν η λεοντη μη εξηίτηται, τιλω αλωπενιω πρό-
σαλον, id est, Si leonis exuium non suffi-
cit, adde vulpinum. Cum viribus res ob-
tineri non potest, dolus adhibendus. Ada-
gium natum est ex apophthegmate Ly-
sandri. Nam is, quemadmodum in eius
vita memorat Plutarchus, irridere solitus
est, qui velut ab Hercule prognati bellum
apertis viribus, citraq; dolum gerendum
esse censabant, cum ipse magis existimaret
boni ducis officium esse, quo leonina pel-
lis non attingeret, eo contendendum ad-
futa vulpina. Quod quidem propemodum
indicat & Maro, cum ait :

-Dolus an virtus, quis in hoste requi-
ret?

Adagiũ refertur à Zenodoto. Huic adfi-
ne est quod apud Plutarchũ in vita Syllæ
Carbo dixisse memoratur. Cum enim Syl-
la nõ solum aperto Marte, sed dolis bellũ
gereret, ait: ως αλώπεκι και λεοντι πολεμων εν
τη σύλλα συχη ματοκλεισιν, υπο της αλώπεκος
ανω το μάλλον, id est, Quod bellum gerens

cum vulpe, ac leone, quorum vtrumque ha-
bitabat in animo Syllæ, à vulpe vehemen-
tius angeretur. Apud Aristophanẽ quidã
dicitur, κυκλωπηξ, quod caninam impu-
dentiam cum vulpina astutia coniunxisset.

Siculus miles.

Σικελος στρατιωτης, i. Siculus miles. In pe-
regrinum, ac mercenarium militẽ prouer-
biali ioco dicebatur, propterea quod Sici-
li temporibus Hieronis exotico milite ple-
runque vterentur, auctore Zenodoto. Con-
ueniet in hominem lucri gratia, nullum
ministerij genus recusantem. Ad sine est
illi, quod de Care dictum est alibi.

Pro bonis glomi.

Αντ' αγαθων αγαθεις, i. Pro bonis glomi.
Dici consuevit, ubi quis beneficium, quod
in alium contulisset, cumulate, cumq; fœ-
nore reciperet. Agathides enim Græcis glo-
mi dicuntur: verum adlusionis decus in uo-
ce Græca est, quod in sermone Latino red-
di non potest. Meminit Suidas.

Sine pennis uolare haud facile est.

ΜΑΝΕΤ etiã hodiernis tẽporibus vul-
go celebre, quod est in Pœnulo Plautina:
Sine pennis volare haud facile est, Idem in
Afinaria : Defraudem te ego? Age sis, sine
pennis vola. Locum habet, cum deesse si-
gnificamus adminicula, sine quibus nego-
tium peragi non possit. Reperitur apud
idoneos auctores, Accidere alas, pro eo
quod est, adimere materiam, facultatemq;
conandi quippiam. Et: Addere alas. Hora-
tius simili forma dicit Decidere pennas :

Vnde simul primum me dimisere Phi-
lippi,

Decisis humilem pennis.

Et Cicero ad Atticũ lib. quarto: Qui mĩ
hi pennas inciderant, nolunt eisdem renas-
ci. Idem in Academicis dixit: Incidere ner-
uos, pro adimere vires. Cognatum est illi,
quod alibi reulimus: εις πυρ ξαινειν, id est,
Ignem diuidere. Quod pro impossibili re-
tulit Plato lib. De legibus 6. ο ληξε δε ποιων
τον νομοθετω το παλιζονταν εις πυρ ξαινειν. i.
Vt propemodũ legum cõditor faciat, quod
solent, qui ludunt, in ignem impingentes
ictum, hoc est, inaniter laboret: quod ignis
mox in se coeat. Eius generis est illud apud
Platonẽ in Erychia: μετα μαθον δε αυτον ερω-
δουτι ισον ειη παισσαι, οσπερ αν το λεγομενον λιθον
εψισται.

Σιφνιασεν. id est, Vbi cognouissim tale esse hominis ingenium, vt illi suadere nihil aliud fuerit, quam lapidem decoquere. Hæc faremur aliis locis tempestiuus potuisse dici, sed non omnia locis omnibus occurrunt.

Siphniassare.

Σιφνιασεν, id est, Siphniassare. Suidas indicat prouerbio dici solere, pro eo, quod est manum admouere postico: sumptum esse à moribus Siphniorum, qui libidinibus causa id facitare consueverunt. Est autem Siphnus insula quæpiam, haud procul à Creta, cui quondam nomen fuerit Merope, vel hoc nobilis elogio, vna è Cycladibus. Refert eam & Plinius lib. 4. cap. 12. prouerbiū indicat & Stephanus.

Iuxta melam.

Κατὰ μίλιον, id est, Iuxta melam. Suidas ostendit prouerbio dici solere, vbi quis incerta coniecturis prosequeretur. Sumpta metaphora à medicis vlcus internum immisso per fauces instrumento quopiam explorantibus. Id enim instrumentum μίλιον vocant, & μιλώσαι, ad hunc modum tentare.

Non idem sunt scriptura, & Leucæus.

Γραφή τε καὶ Λευκαῖος ἔσονται, id est, Scriptura & Leucæus non sunt idem, aut non conueniunt. Vbi quis aliud scribit, aliud facit, aut dicit. Rectè iacietur in eos, qui stare pactis nolunt. Nam hæc plerumque symgraphis constant. Aut in eos, quorum vita non congruit cum libris editis. Versus Græcus constabit si addas λέγειν. Conijcere licet Leucæum fuisse male fidei scribam.

Bellium canere. Receptui canere.

Αἱ ἰαὶ ἀσ ἀδμονίμους, ferme prouerbias esse metaphoras, quæ sumuntur à bello, veluti Bellium canere pro eo, quod est, animare atq; exhortari. M. Tullius Philipp. 7. Bellium me cecinisse dicunt: Item Canere classicum dicitur, qui excitat dissidium. Receptui canere, pro finire. M. Tullius Philippica 12. Quis enim reuocante & receptui canente senatu properet dimicare? Quintilianus libro 12. cap. quæ post finem studia. Quare antequam in has ætatis veniat infidias, receptui canet, & in portum integra naue perueniet. Signa canant apud Martialem, id est, iam congregamur: & apud Plantum, Collatis si-

gnis depugnare: apud eundem Versis gladijs depugnare. Quin hoc ipsum collatis signis haud dubie prouerbij speciem habet, cum significamus seriam & exactam de re disceptationem, vt M. Tullius in epistolis ad Atticum, Vt cum Maphrago signis collatis. Apud Iuuenalem: Hæc tuba rixæ. Id est, hoc belli initium.

Pithon formosus.

Πίθων καλός, id est, Pithon formosus. Conueniet vbi quis per adulationem falso laudatur. Pindarus in Pythijs hymno 2. καλός τῶν πύθων παρὰ πεισὼν αἰεὶ καλός, id est, Formosus Pithon semper apud pueros formosus. Interpres ostendit sumptum à pueris adulantibus simiæ, subinde distinantibus καλός πύθων. Videtur autem pithon esse diminutiuum huius distionis πύθνος, quasi dicas simiolus. Taxat Pindarus oblique quendam, vel quod ab indolis laudatus tolleret cristas, vel quod ipse adularetur Hieroni, laudans non laudanda. Est autem φιλαυτία peculiaris huic animanti, adeo vt laudes sentiant & speculis delectentur, & suos catulos contrectari gaudeant, ipsiq; suos catulos complexu enecent. Ad gratiam loqui veteres dicebant χαριζομένην, quo verbo vsum Æschylum in Prometheus vincto, docet Athenæus libro 4. Eodem referente qui iucunda potius quam vera loqui studio habebant, ἡδὺ γλωττήν dicebantur.

Semel rubidus, ac decies pallidus.

Ἀπαξ πυρρός καὶ δέκατον χλωρός, id est, Semel rubidus, & decies pallidus. Suidas admonet dictum de ijs, qui mutuum accipiunt, quos necesse est crebro tum rubescere pudore, tum metu pallefcere. Rubescere, dum petūt mutuum: pallefcere, dum soluendo non sunt, & metuunt, ne trahantur in ius, aut in neruum.

Semper seni inuenculam subijce.

Ἀεὶ γέροντι νέαν ἐπιβάλλειν κέρειον, id est, Semper puellam virginem subijce seni. Senarius prouerbialis admonens, vt pro uectioris ætatis viri, puellam ducat magis, quam anum, ne si frigus accesserit frigori, languente Venere, steriles existant nuptiæ. Quamquam non inepte trahetur ad alios item vsus, quoties significabimus ita rerū coniunctionem temperandam, vt quod alibi dimi-

bi diminutum sit, aliunde suppleatur: videlicet vt seni conuictor addatur iuuenis, quo senilis ætatis tristitiam, huius hilaritas moderetur: rursus iuuentutis exultantiam, senilis feueritas temperet. Item, vt loquaculus adiungatur, plus satis taciturno, audaculus timido, pauper diuiti. Prouerbij meminit Diogenianus.

Semper superioris anni prouentus melior.

Ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω: id est, Superior annus semper antepositur.

Cum præsentia displicent, & anteferuntur antea. Diogenianus admonet id acclamatum ab Atheniensibus in rebus Macedonicis. Sumpta metaphora ab agricolis, qui semper de præsentis anni fructibus quæruntur apud dominos. Huc pertinet illud Horatianum:

-Laudator temporis acti
Se puero.

Sacra nihil sunt.

Τὰ θύματα ἔδεν ἔστιν, πλὴν γένηται καὶ κέρατα, id est, Sacra nihil sunt præter malas & cornua, de victimis macilentis. Trahetur non inconcinne ad cibum minime elculentum. Refertur à Suida.

Scytharum solitudo.

Σκυθῶν ἐρημία, id est, Scytharum solitudo, pro summis calamitatibus, exitioq; dictum est, apud Aristophanem: ἐν ἀχερῶσι, Ἐχολέσαι συμπλακέντα τῇ σκυθῶν ἐρημίᾳ. Impeditū deperire Scythicæ solitudini.

Quo loco commentator indicat prouerbium dici solitum de ingenti solitudine: dictum autè inde, quod Scythæ nullis certis sedibus vtantur, sed vagi ferantur in plaustris. Eamq; ob causam, regio feris abundat. Meminit adagij & Q. Curtius libro rerum ab Alexandro gestarum septimo, apud quem Scytharum legatus ad hunc loquitur modum: Scytharū solitudines Græcis etiam prouerbij audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quam vrbes & opulentos agros sequimur. Vsurpat & Plutarchus in libro de Stoicis contrarietatibus, quemadmodum ante retulimus in prouerbio: In caput præcipitari.

Scindere glaciem.

SCINDERE glaciem, est aperire viam,

& in incipiendo negotio prouerbum esse. Translatum à nautis, quorum vnus aliquis præmittitur, qui flumine concreto, glaciè prærupat, reliquisq; viam aperiat.

Vinus fueris, vel capere solum accipiens.

Ζεὸς γνήσιον, προμαλὺν μόνον λαβῶν, id est, Si capere tantum sumpseris, iam vixeris. Zenodorus & Suidas ostendit in eos dici solitū, qui è re quapiam pusilla, magnâ opinionem cōsequuntur. Narum apparet ab ægroto, qui medico porrigente capere, re ualuerit, herbam alioqui plebeiam, nec eâ admodum salubrem corpori.

Sapientes tyranni, sapientum congressu.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συμμαχία, id est, Commertio sapientium princeps sapit. Zenodorus citat ex Aiace Locrensi, addens eundem versiculum, à Platone citatum esse Euripidis nomine. Certe huius nomine comperimus adductum libro de Republica octauo.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συμμαχία. Quo magis admiratur quare A. Gell. citet ex Theæreto Platonis, nisi forte scribarum vitio pro Theage deprauatū est Theæreto, nam & in Theage refertur. A. Gellius lib. 13. ostendit eundem apud vtrumque fuisse, apud Sophoclem, in eiusdem nominis fabula, & apud Euripidē. Quemadmodum & alij nonnulli versus apud Euripidē inueniuntur, quos eisdem apud Sophocle & Æschylum licet inuenire. Porro versiculum, quem modo citauimus, Gellius notæ vetustatis esse dicit, vt intelligas velut in prouerbio abiisse. Atque vtinam quàm est grauer simul & eleganter scriptus, tam placeret ætatis nostræ principibus, in quos illud fere dixeris:

Μισροὶ τύραννοι τῶν κολέμεν συμμαχία.

Leonis exuium super crocoton.

Λεωντὴ ἐπὶ προκροτῶν, i. Leonis exuium super crocoton. Cum duo quæpiam copulantur, quorum alterū cum altero nequaquam congruit. Sumptum à Baccho, qui hoc ornatu descendit ad inferos apud Aristophanem, vt veste muliebri, delicatq; indutus esset, eiq; vesti leonis exuium impostum gestaret, quo videlicet Hercules creditus, Sf 2 formi-

formidabilis videretur inferis. Hunc igitur ad eum modum adornatum, sic in Ranis rideat Hercules:

Αλλ' ἔχ' ὀδὸς τ' εἰμ' ἀποσοβῆσαι τὸν γέλον
Ὀρῶν λανθάνω ἐπὶ κροκῶτ' ὃ κειμένω. id est, Risum profecto haud sum potis competere

Crocoton additum leontæ conspicans.

Nec aures habeo, nec tango.

Nec aures habere, nec tactu proverbio dicebatur, cui in manifestis ab omnibus reclamabatur. Hieronymus in præfatione de clamationis, de matre & filia reconcilianda. Cum autem veracè appellare declamatione cum ipse quo quodam in loco nominatum hoc argumentu exercitij causa confictu à se sub significet? Postea quã enim, inquit, arguendo crimina, factus sum criminofus, & iuxta ritu vulgi sermone proverbij, iurgantibus & negantibus cunctis, nec aures me credo habere, nec tango: id est, tacere necesse est, & quod audio; tangoq; quasi ne sciam. Potest videri sumptum ex Aristophanis Thesmophoriazusi: μήτ' ἀκρόμητ' ὄρω. id est, Neque audio, neque video.

Priusquam fortiaris, communitia deoras.

Πρὶν λαχεῖν, τὰ κοινὰ κατεδίει, i. Priusquam sortitio facta sit, communia deoras. In eum competit, qui non expectata partitione, rem inuadit. Ducta metaphoram indicat Suidas à conuiuijs, in quibus antiquitus mos erat, è cibis suam cuique portionem distribuere, quemadmodum ex compluribus Homeri locis licet conijcere, apud quẽ illud oppidò quã frequens:

Καὶ εἴ τις ἐδέετο δαυτὸς εἶσθης.

Deinde receptum apud nonnullos, ut citra distributionem propositis in commune cibis, quisque quantum vellet, sumeret. Id quod indicat Plautus: Patinarias struit fruces. Huius rei mentionem facit & Plutarchus in Symposiacis, excutiens vtra cõsuetudo magis probanda videatur. Porro proverbium sumptu est ex Equitibus Aristophanis:

Ἐπεὶ τὰ κοινὰ πρὶν λαχεῖν κατεδίει. id est, Quando publica, antequam illa fortiaris, deoras.

Res in foro nostro vertitur.

PLAUTINVS Tranio in Mostellaria:

Vbi egomet video rem verti in meo foro. Prouerbialiter dictum, pro eo, quod est, po steaquam intelligo fortunam nostram commutari in diuersum. Traductu à mercatoribus, in quibus rerum pretium pro tempore se penumero commutatur. Aut certe à iudiciorum formulis, & explicandarum litium. Cui diuersum est illud: In alieno foro litigare. Cognatum illi: Vti foro, quod alibi dictum.

Quodcumque in solum venit.

QUODCUMQUE IN SOLU VENIT, id est, Quidquid in rerum natura producitur. M. Tull. lib. De natura deorum 1. Hinc quodcumque in solum venit, ut dicitur, estingis atque efficis. Ridet atomos Epicureorum, ex quibus illi cuncta progigni credunt, quidquid vsquam nascitur in vniuerso. Idem in epi. ad Pætum. Et Varro apud Nonium.

Quando id fieri non potest.

NIHIL dici potest nec venustius, nec moralius ea sententia, quæ extat apud Terentium in Andria: Quoniã id fieri, quod vis, nõ potest, id velis quod possis: ἡ δὲ δὴμας vos ὃ θέλει, θέλει ὃ δὴμας, Plurimum decoris adiunxit ea verborum cõuersio. Qualis est in illis: Non viuendum ut edas, sed edẽdu vt viuas. Est autem adagium hoc finitimu illi: ὁδὶ τὸ παρὸν εἶναι ποιεῖν. i. Oportet id quod adest boni consulere. Et Martialis inter felicitatis calculos commemorat, vt Quod sis, esse velis.

Quantum non miluus oberret.

QUANTVM NON MILVUS OBERRET. Prouerbialis est hyperbole, de homine supra modu locuplete, cui tantum sit agrorum, quantum nec miluus peruolet. Persius: Diues arat Curibus, quantum nõ miluus oberret, Id imitatus Iuuenalis Satyra nona hunc in modum: - Tot miluos, intra tua pascua lassos: Sic & apud Plutarchum tragicus quispiã: Σπείρω δ' ἄρραρον δώδεχ' ἡμέρων ὄσον, Βερέκυντα χάρων. id est, Aruum colos bis sex dierum iter, solo Berecynthio.

Plinius lib. 18. latifundia vocat, à quibus ait Italiae pernecium inuectam fuisse, proinde veteres cõta censuisse. Satius esse minus ferere, & melius arare.

Ptolemaï.

Prolemaicis.

Πτολεμαῖς ἢ δίκην, i. Prolemaicis. Diogenianus indicat dici solitum in litium audos. Anus quæpiam fuit Ptolemais, quæ quoad vixit, lites agitabat, nec umquam à causis agendis erat feriata.

Provoluitur ad miluos.

Προκυλῶν εἶται ἰκτινός, id est, Adorat miluium. Initio veris prodeunt miluij, quare læti tenues, quod iam hyeme sint leuati, prouoluuntur, eosq; velut adorant. Accommodari potest in eos, qui noua spe gerunt. Suidas prouerbij loco commemorat. Item Iuuenalis:

- Durare, atque expectate cicadas.

Sumptum est autem ex Auibus Aristophanis, προκυλῶν εἶσαι τοῖς ἰκτινοῖς. Causam adscribit interpres in eadem, docens quattuor partes anni per aures denunciari hominibus. Ver attribuit miluis.

Priensis iustitia.

Πρίων δίκην, id est, Priensis iustitia. Suidas ostendit conuenire cum significamus, aliquem in iudicando plurimum excellere. A Biante Priensi sumptum, cuius integritas in iudicandis causis in proverbium abiit vt dicatur: δὴμας εἶσαι βίαντος τῷ ἀπληθεὸς κριέων. id est, In iudicando præstantior Biante Priensi. Citatur ex Hipponacte iambographo, à Strabone libro Geographiæ decimo quarto, & in vita Biantis à Diogene Laertio. Etiam Demodici Lerij Trochaicus:

Εἰ τόχης τῶν, δὴμας τῷ ἀπληθεὸς κριέων. id est,

Si quam agas causam, Fienes fac vti tum more agas.

Hipponactis Scazon sic habet.

Αἶνα δὴμας βίαντος τῷ ἀπληθεὸς κριέων. id est,

Si qua iudicas, Biantẽ fac Prieniũ vincas. De Bochoris & Rhadamanti iudicio diximus alias.

Primum Mars in filijs laudatus est.

Τὰ πρῶτα ἀρῆς εἰς τὴς ταῦδας ἐπαινεῖται. id est, Initio Mars laudabatur ob filios. De ijs, qui initio specimen aliquod indolis egregiæ præ se ferunt, deinde paulatim in alios degenerant mores. Quemadmodum euenit Romanis olim strenuis, & Mar

tem generis auctorem virtute referentibus, post in degenerem prolapsis mollicie vt non sine causa Iuuenalis exclamarit.

- Sed vnde

Hęc tetigit Gradiue tuos vrtica nepotes? Prouerbiũ refertur à Suida.

Phrynichi iustia.

Τὸ φρυνίχης ἀδελφία, id est, Phrynichi iustatio. Diogenianus indicat dicitari suetum de ijs, qui actu, dotisq; negotium peragunt. Fuit is Phrynichus Lacedæmonum proditor, quem vetus Comœdia car bone notauit.

Pro malo cane suem repositis.

Ἀντὶ κακῆς κυνὸς σου ἀπαυτέεις, id est, Pro malo cane suem repositis, id est, pro vili pretiosam. Sus enim esculentus, canis haud quaquam velsus est. Refertur à Diogeniano.

Prudens in flammam mittit manum.

DI VVS Hieronymus quodam in loco proverbium vsurpat humis nodi: Prudens in flammã manum immittit, pro eo, quod est: Sciens expono me discrimini, malisq; obijcio. Sumptum videri potest ab historia Mutij Scæuolæ. Extat & apud Cicertonem.

Proba est materia, si probum adhibenti artificem.

APRATO dictum in Pœnulo non sine proverbij specie: Proba est materia, si probum adhibeas fabrum. Egregia quidem indoles, si recte instituat. Felix ingenium, si præceptor contingat idoneus. Aut magnificum negotium, si modo scite trahetur. Metaphora notior est, quã vt sit indicanda.

Illo respiciens, sed hic remitte bona.

ÆSCHYLVS in Ranis Aristophanis, cupiens redire ad superos: Εκεῖ φράσαμι ἀνένθεδι δ' ἐβόλομαι. id est, Dicitur illic, num hic quidem haud volo eloqui.

Cui Bacchus ad hunc modum respondet: Μηδῆτα σὺ γ' ἀλλ' ἐνθεδι ἀνιτ' ἀγαθὰ. i. Minime profecto quin magẽ hic profer bona.

Interpres admonet ad lusum ad parcemã: Εκεῖ βλάπτουσα δ' ἐν ἀνιτ' ἀγαθὰ. id est,

Illuc tuens, at huc remitte comoda.
Conueniet cum aliud præ nobis ferimus, aliud facimus: aut cum alijs blandimur, in alios re beneficium conferimus. Quidam à Charitibus mutuo sumptum existimant, quarum vna à tergo respicit, & alteri munus offert, adridens alteri.

Rana aquam.

Βατράχου ὕδωρ, id est, Rana aqua, subaudiendum ministras. Vbi quod exhibetur, quo vel præcipue gaudet is qui accipit. Velut si quem natura bibacem ad bibendi certamen prouocet, aut homini loquaculo narrandi materiam & occasione subministras, Diuersum ab illo, βατράχου ὕδατος. Recte accommodabitur, vbi quid datur abundantia. Nam ranis affatim est aqua. Apud Athenarum refertur hoc carmen in Siraculanis:

Οἱ πίνουσιν μόνον βατράχων τρέπων ἐδὲν ἔδοντες. id est, Qui absque cibo uiuunt ranarum more bibentes.

Theocritus in Ergatinis:

Εὐκτός ὁ τῷ βατράχου παίδος βίβω, ἔμελε δὲ δῖαναι. Τὸν τὸ πίνειν ἐκχύνει, τέρες γὰρ ἄφθονον αὐτῷ. id est, O pueri ranae vita est optabilis, ut quæ Non metuat, potans effundere, copia namque.

Larga subest illi. Pastor taxat huiusmodi Ergo dotæ, quæ sudantibus maligne præberet potum, cum ranis in otio uiuentibus liceat bibere quantum libet. Sunt & hodie bibones quidam, qui sibi videntur perire siti, quod non in ipsis dolijs habitent. Huic non dissimile est illud, Equum in planiciem. Illud autem diuersum: ἀσπάλακα εἰς κορώνειαν, id est, Talpam Coroneam. Est autem Coronea Bœotia ciuitas, quæ talpam non gignit, & si aliunde inferatur emoritur. Ita Stephanus, quemadmodum scarabeus in loco Thraciæ iuxta Olynthum, auctore Plinio.

Post bellum auxilium.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχία, i. Post bellum suppetiæ. Quoties serius adhibetur remedium. Refertur à Suida. Natum est, aut certe usurpatum à Diogene Cynico. De quo Laertius huiusmodi fabulam narrat. Ad-

lescens quispiam iactatior nuper vxore ducta, titulum huiusmodi inscripsit ædibus suis: ὁ τῆ δίδως παῖς καλλίνικος ἠρακλῆος ἐνθάδῃ κατοικεῖ, μηδὲν εἰσὶ τὸν κακόν. i. Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, ne quid introeat mali. Diogenes adscripsit: μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχία. id est, Post bellum auxilium, videlicet indicans, iam tunc receptum in eas malum, cum ipse malus immigrasset. Conuenit cum Platonico illo, quod alibi commemorauimus: μετὰ τὸν πόλεμον ἢ κεν. id est, Post bellum adesse Brutus in epist. ad Lycios, ἀμύχανα ὕμνων μετὰ τὸν πόλεμον. ὡς ἡ παρομοία. ἐκοιμήθησαν, id est, Machinæ vestra post bellum, vt habet prouerbiū, allata sunt. Item in epistola ad Myrenses, ἢ γὰρ ἐν πολέμῳ βραδύτης ἴσον ἔχει τῷ μηδάλῳ γενομένῳ τῷ ἀπράκτῳ. id est, Nam tarditas in bello perinde est, ac si nihil omnino sit factum, quod frustra factum est. Quintilianus in declamatione cadaueris palti, duas habet sententias non absumiles prouerbio. Quid quod medicina mortuorum fera est? Quid quod medicina aquas infundit in cineres? Sic indicat sero remedium. Siquidem ægroto mortuo sero venit medicus. Et ædibus in cinerem redactis sero infunditur aqua.

Pinguis venter non gignit sensum tenuem.

DI vs Hieronymus in epistola quadam citat huiusmodi prouerbiū apud Græcos celebratum: Pinguis venter non gignit sensum tenuem. Quamquam fatetur id elegantius sonare Græce, quàm Latine. Græcus autem senarius extat apud Græcos huiusmodi.

Παχέα γαστήρ λεπτόν ἐτίκει νόον, id est, Subtile pectus venter obesus non parit.

Refert & Galenus contra Thraiybulū, velut vulgo iactatum: καὶ τὸ τοῦ ἀπάντων οὐδὲν ἀνθρώπων ἀδεται διότι πάντων ἐστὶν ἀληθέστατον, ὡς γαστήρ ἢ παχέα τὸν νῦν ἐτίκει τὸν λεπτόν. id est, Et hoc ab omnibus prope hominibus canitur, eo quod omnium verissimū est, quod venter obesus non gignit mentē subtilē. Apud Lacedæmonios infame erat, si quis corpore fuisset vehementer obeso Agatharchides apud Athenarum libro 12. refert Anclidem ob delicias supra modū corpulentum, in concionem adductū fuisset, atque illic Lyfandro vehementer obiurgatum, minimumquē; abfuisse quin in exiliū ageretur,

ageretur, idē; futurum minitatos Lacedæmonios, ne vitam frugalius institueret. Et ibidem Menander de quodam obeso loquitur: παχὺς γὰρ ὅς ἐκινε ἐπὶ σῶμα. id est, Obesus etenim sus premebat os viri. Admonet adagium, luxu corporis hebetescere mentis aciem. Quemadmodum scribit etiam Horatius:

- Nam corpus onustum Hesternis vitijs animum quoque prægrauat ipsum.

Atque affigit humo diuinā particulam auræ.

Plutarchus apud Gellium ostendit pueros multo pastu stupidioris, ac tardioris ingenij euadere.

Pisces natate doces.

Ἰχθὺν νήχεσαι διδάσκεις, i. Pisces natate doces. Perinde est, ac si dicas, doctū doces. Confine illi, quod alibi retulimus: δελφίνου νήχεσαι διδάσκεις. id est, Delphinum natate doces. Quod idem ad hunc effertur modum: τῆ δελφίνου κολυμβῶν συμβουλῶν. id est, Delphinē quemadmodū natate oporteat consulis. Auctor Diogenianus.

Pitana sum.

Πιτάνη ἐμὴ, id est, Pitana sum. Zenodotus indicat dici solitum de ijs, qui in extreme redacti calamitates, ab iisdem denuo in pristinam felicitatem restituntur. Sic enim euenisse quondam Pitanae Æoliæ ciuitati. Nam hanc à Pelasgis in seruitutem redactam, Erythræi in libertatem pristinam vindicarunt.

Pistillo retusius.

PROVERBIALIS est hyperbole, quæ in epistolis vsurpauit diuus Hieronymus: Pistillo retusius, pro eo quod est, minime acutum. Timon Misanthropus Cleanthem ob ingenij tarditatem appellat: δελφίνου ἀπολλῶν, id est, Pistillum siue mortarium ignium. Et Chrysispeum acumen, apud eundem per ironiam vsurpatur in stupidum. Et Cornutus syllogismus, pro ratione ridicula, friuolaquē.

Partitio non præfocatio.

Μερίς ἐπὶ πῶνι, id est, Sortitio, non præfocatio. Olim cum ij, qui viribus præpollerent, cibum eriperent imbecillioribus, manus interim in illos injicientes, excogita-

tum est, vt fortibus ex æquo diuideretur epulum, iamquē; ab omnibus acclamari cœptum, μερίς ἐπὶ πῶνι, id est, Partitio, non stragulatio. Eaquē; vox in prouerbiū abiit. Quo licebit vti, si quando significabimus, non esse locum violentiæ, sed ex æquitate iuris oportere tractari negotium. Plutarchus in collectaneis, si modo illius sunt citat his verbis, μερίς ἐπὶ πῶνι, id est, Partitio est, non stragulat. Admonet & Suidas hac forma prouerbiū efferri.

Paries dealbatus.

Τὸ γὰρ κροκοῖα μένος, id est, Paries dealbatus aut incrustatus. Lucianus, Myrronis & Praxitelis colossos ad huiusmodi ferme similitudinē trahit in Gallo, quod foris multo niterent ebore, multo fulgerent auro, varijsquē; coloribus ariderent: præterea Iouis, aut Neptuni repræsentarent imaginē, aut tridentem dextra tenentes, vt plane nomen aliquod esse viderentur, cum intus nihil apparet, præter picem, clauos, araneas, mures, atque id genus sordes alias, haudquaquam ad exteriorē illam imaginē respondentes. Atque huiusmodi principū esse vitam affirmat, quorum si strepitum & apparatus inspicias, nihil felicius, nihil deorum vitæ similis: sin curas, suspiciones, odia contempleris, quibus intus discruciantur, nihil calamitosius. Seneca Philosophos, qui cum docerent honesta, turpiter viuerent, similes esse scripsit quorundam medicorum pyxidulis, quarum titulū remedium pollicerentur, cum intus venenum occultarent. E diuerso, qui meliores sunt intus, quam oratione, quamquē; prima illa vitæ specie, quasiq; frōte præferunt, hos Plato Silenis affimiles facit, de quibus alio diximus loco.

Ollam alere.

Χύψαν τῆς ὀλλῆς, id est, Ollam alere dicebatur, qui metum ostenderent, quo detererent quempiam. Veluti si quis præsidium alicubi collocatum habeat, quo minus vicini res nouas moliantur. Sumptum id est à more ciuitatis Atheniensis, in qua ollas in tectis disponere cōsueuerūt, ad deterrēdas vlulas, quarum illic maxima vis. Nam illarum strepitum omnē genus auium reformidat. Adagium refertur tum à Suida, tum à Diogeniano. Sumptum est ex Aristophanis Comedia, cui titulus: Aues.

Οτι μὲν τε δεῖ μὴ χεῖρα λαμβάνειν τε τῶν χυπῶν.

Τὶ δὲ χύψα ὠφελήσῃ; Γλάυξ μὲν ἔ παρῶσι συνῶν. id est, Pugnare sane oportet simul & ollas sumere.

Sed quid iuuabit olla? Vtula nos tum non adibit.

Oleum, & salem oporteret emere.

Τὸ ἔλαιον καὶ τὸν ἄλα δεῖ ἀνείδειν. i. Oleū & salem oporteret emere. Refert adagium hoc Aristoteles Rhetoricorum libro secundo, tractans de locis & enthymematis. Proponit autem huiusmodi exemplum antistrephontis: Sacerdos quædam dissuadebat filio, ne quando verba faceret apud populum. Nam si iniusta suaseris, inquit, deos habebis iratos: sin iusta, homines. Id hoc pacto ἀντισρέφει, id est, reciprocatur filius. Imò expedit orationem habere apud populum. Quandoquidem si iusta dixerō, dii me amabunt: si iniusta, homines. Atque huiusmodi genus argumentationis confine putat prouerbio, quo iubemur, oleum ac salem emere: τὰ τὶ δ' ἐστὶ ταυτὸ τῶ λεγομένου τὸ ἔλαιον πρίαδει καὶ τὰς ἄλας. id est, Hoc autem idem est cum eo quod dici solent, oleum emere & salem significans opus esse nonnumquam remedijs contrarijs, nunc acrimonia, nunc lenitudine. Sal enim mordet, ac siccatur. Oleū lenit ac humectat. Sic medici oleum addunt sali, ne plus salis erodat: & qui sapiunt, admonitionis acrimoniam bonis verbis leniunt.

Tamquam suber.

Ὡς φελλὸς, id est, tamquam suber, de ijs, qui non norunt dissimulare, aut qui nesciunt mergi aduersis fortunæ procellis. Exstat apud Pindarum. Tractum à natura ligni, quod non solum ipsum non mergitur: verum etiam alligatum alijs ne sidat, sustinet. Vnde retibus adfuitur, & natantibus subditur.

Obtrudere palpum.

Ὀβτρυδερὲ παλψῶν apud Plautū, est arte, sicut decipere. Ego, inquit, istuc alijs dare condidici, mihi obtrudere nō potes palpum. Vnde & Palpari pro adulari, & Palpones adulatoros vocamus à simili metaphora. Metaphora tracta est ab equiso-

nibus, qui ferocientibus equis, plausu manus adblandiuntur, vt ostendimus alibi.

Ne quis utquam Megarensibus.

Μηδέποτε μηδεῖς μεγαρέων γένοιτο σοφώταρος, id est, Numquam quisquam sapientior sit Megarensibus. Seomma prouerbiale, iaci solitum in stupidos. Dicitur est autem per adulationem de Megarensibus, auctore Diogeniano.

Nulla candidorum virorum utilitas.

Οὐδὲν λυκαῶν ἀνδρῶν ὄφελος ἢ σκνυτοτομῆν. id est, Nullus candidorum virorum vsus nisi ad cerdonicam. In molles & effeminatos dictum, ac veluti voluptatibus natos. Id enim innuit, opinamur, per cerdonicam, iuxta illud Martialis:

-Quid ad te. De cute quid faciat ille, vel ille sua.

Ceterum ij negotiis gerendis inutiles. Contra qui nigra sunt cute, & hispidi, hi magis allegandi sunt ad administrandam Rempublicam. Vnde & Herculem μελάμυρον appellarunt, tamquam strenuum, & mollicie alienum, quemadmodum alibi demonstratum in prouerbio: Ne in Melampygom.

Nox humida.

Νύξ ὑγρὰ, id est, Nox humida. De malis ingruentibus dici solitum, auctor est Diogenianus. Quemadmodum de lætiore fortuna dicimus, exoriri lucem. Apud eundem est νύξ δασύα, id est, Nox spissa, de nocte hyberna. Quæ si cui non videbuntur in adagiorum numerum referenda, is ea rescribat Diogeniano, si liber.

Quid ad farinas.

Τὶ πρὸς τ' ἄλφιστα, id est, Quid ad farinas? id est, quid attinet ad parandas facultates? Nam ἄλφιστα pro victu quoque re familiari ponere, poetis est familiare. Aristophanes in Nebulis:

Τὶ δὲ μὴ ὠφελήσῃσ' οἱ βυβμοὶ πρὸς τ' ἄλφιστα, id est,

Quid me numeri tandem ad farinas iauerint:

Id recte detorquebitur ad artes steriles, vt poetice, ἰδὲν πρὸς τ' ἄλφιστα, quod vulgo dicunt de pane lucrando, sermone celebri magis, quam erudito.

Numeris

Numeris Platonicis obscurus.

PROVERBIALIS hyperbole videtur, quam vsurpat M. Tullius in epistolis ad Atticum, libro 7. Enigma oppiorum ex Velia, plane non intellexi. Est enim numerus Platonis obscurus. Id ideo dictū, quod Plato numeris Pythagoricis obscurat suā philosophiam, ac veluti nebulas quasdam offundit, præcipue in Timæo. Nam Pythagoras omnem fere philosophiæ rationem ad numeros traxit. De quibus permulta Macrobius in commentarijs, quos edidit in Somnium Scipionis.

Nihil ex agro dicis.

Οὐδὲν ἐξ ἀγροῦ λέγεις, id est, Nihil è rure loqueris, id est, Nihil humile, neque triuiale. Quod enim parum elegans, parum expositum, id ex agro profectum dicitur. Contra quod festiuum, quod lepdatum, id vrbatum ac ciuile vocant. Meminit Suidas.

Nihil graue passus es, nisi.

Οὐδὲν πέποιθας δεινὸν εἰ μὴ προσποιῖς, id est, Nihil graue accidit, nisi tibi vindicas.

Meminit Diogenianus. Nemo læditur, nisi à seipso. Nemini sit iniuria, si eam existimat ad se non pertinere.

Ne spina quidem vulnerabit bonos.

Μὴδ' ἀκάνθα ἀμύξῃ τὰς ἀγαθὰς, id est, Ne spina quidem vulnerabit bonos. Nemo molestus fuerit innocenti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed vbique tuta est innocentia vitæq; integritas.

Naera & Charmione.

Ναῖρα καὶ χαρμιόνη, id est, Naera & Charmione. De fids amicis dici solitum scripsit Zenodorus, quiq; non dubitarent vel mortis esse comites amicis. Erat autem hoc amicitiae genus laudatum apud Aegyptios, quod appellabant σμυσοποθμυσιόντων, id est, commorientium. Quibus hoc necessitudinis genus placebat, ij hac lege copulabantur, vt si alteri fatale quiddam accidisset, alter vltro mortis socium sese adiungeret. Hoc foedere cohaeserant Antonius & Cleopatra. Significat & Horatius libro secundo Oda 17. simile quiddam erga Mecænatem: -Ille dies vtranque

Ducet ruinam, non ego perfidum

Dixi sacramentum, ibimus, ibimus, Vtūq; præcedes, suppreum Carpere iter comites parati.

Rursum alio loco:

Quid nos? quibus te vita sit superflite Iucunda, si contra grauis.

Sed vt redeamus ad prouerbij, Naera & Charmione, duæ erant Cleopatrar reginæ pediffeq; quæ spontaneam Cleopatrar mortē sunt imitatae: ac femiuiuæ repertæ sunt, dominæ iam mortuæ coronâ capite delapsam reponentes. Est quidē historia memoratu cū primis digna, nec iniucunda cognitu, verum eam si quis forte requireret, petat licebit ex Plutarcho in vita M. Antonii.

Neq; nullis sis amicus, neq; multis.

CARMEN illud Hesiodi, sicut & alia pleraq; cessit in prouerbium:

Μηδὲ πολλοῦ εἶμιον, μηδ' ἄξιον καλέεσθαι. i. Nec multis, ac nec nulli dicaris amicus.

Aristoteles libro Moralium nono, tamquam prouerbio iactatum citat, ac dictum probare videtur, propterea quod profum citra vllius amici consuetudinem viuere ferinum atque iniucundum esse videatur. Rursum nec vehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere. Quin & Lucianus in Toxaride narrat apud Scythas, πολυφιλικῶν, id est, complurium amicitiam non aliter infamem fuisse, quam apud alias gentes, vnus mulieris cum pluribus viris consuetudinem. Quam quam diuersa sentit M. Tullius in libro De amicitia. Et Plutarchus in commentario: περὶ πολυφιλίας.

Nebulas diuerberare.

Νεφέλας ξάινειν, id est, Nebulas diuerberare, dicitur, qui vel in re stulta, vel quæ fieri non queat, frustra sumit operam. Meminit Diogenianus. Suidas suspicatur ductum, ab eo qui dixit nebulas esse lanam expâsam, quasi similiter debeât carminari.

Myconius vicinus.

Μύκωνιος γέτων, i. Myconius vicinus. In eum, qui inuocatus ad conuiuium accedit. Nā hoc nomine Myconius notauit antiquitas, quod liguritores essent, & alienæ appetentes mentis. Ad hunc modum Suidas. Zenodorus autē ait conuenire in sordidos, atque humiles homunciones, propterea quod ea insula, inter contéptas habitas sit,

fit, ob sterilitatem, atque ob id gētem auidiusculam, & alieni appetentiorē fuisse. Athenæus idem ferme testatur in primo sermone Dipnosophistarum, citans hunc ex Archilochō verſum, quo taxauit Pericles quendam, *ὡς ἀκλίτων εἰς πτώματα εἰς τὰ συμπόσια μύκωνιον δῖμα.* id est, Velut qui inuocatus irruerit in conuiuia Myconiorum more. Idem addit Myconios, quod inopes essent, vt pote sterilem inſulam incolentes, *ἐπὶ γλαχρότητι καὶ πλεόνεξια,* fuisse notatas. Egestas enim facit audios alienarum rerum, vnde & Cratinus Ischomachus quendam gulæ mancipium, Myconium appellauit.

Mortuos videns.

Νεκρὸς ὄρων, νέκρωσιν ἔχεις παραμύτων, ἰ.
Tibi accident res, mortuos si somnias.
Refertur à Suida tanquam vulgo iactatū de diuinatione, quæ sumitur ab insomnijs, superstitione multo omnium vanissima. Id tamē ita dictum est, quod mors finis sit omnium huius vitæ malorum.

Mortui non mordent.

Οἱ τεθνηκότες ἔδάνκων, id est, Mortui non mordent. Id etiam hac tēpestate vulgo dicunt. Natum est apophthegmate Theodori Chij, qui fuit Ptolemæi regis in arte Rhetorica præceptor. Hic enim in consiliū adscitus, cum deliberaretur, vtrum Pompeius ab Ægypto repellendus esset, an admittendus, cēſuit receptum occidendum, addens hoc dictum: *νεκρὸς ἔδάνκων,* id est, mortuos non mordere. Refert Plutarchus in vita Pompeij.

Adscise ad extremum scientiam.

Πέμπτε εἰ ἔρχατο πλὴ ἐπισήμω, id est, Adterſe ad extremum scientiam. Non statim vtendum extremis ingenij viribus, verum vbi iam vrget vltimum periculum, tum ad artes confugiendum.

Miserimum fame mori.

SENTENTIA etiam cationibus apud veteres celebrata, teste Platone, Miserimum mortis genus, fame mori. Sumpta est autem ex Homericæ Odyssæ M.

Πάντες μὲν συγροὶ θάνατοι δέλοισι βρότοισι, Λιμῶ δ' ἐπιτίσιν θανάτῳ καὶ πόντῳ ἐπι-σπῆν. id est,

Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis,

At perijſſe fame, res vna miserima longe est.

Plato lib. De republica tertio refert hoc carmen, veluti pestilens morbus adoleſcētum, cum nulla mors sit misera quæ honestatis gratia oppetitur. Accommodari poterit in sordidos quosdam, qui quo parcāt nummis, defraudant genium suum: aut in eos qui pereunt inſcitia veri.

I modo, venare leporem, nunc Itym tenes.

PLAVTVS in Captiui duo: I modo venare leporem, nunc Itym tenes, prouerbiali figura dixit. Id est, hanc interim cœnam, qualemcunque certam habes, quære alteram si potes potiorem. Itys enim auis, quem à Phaside Scythiæ flumine Phasianum vocant. Proinde cum iubebimus, vt qui nactus sit cōmodi quidpiam, ad aliud sese adingat, non intempēſtiuer hoc vte mur adagio. Verum opinamur hunc Plauti locum, vt sunt alij plerique deprauatum esse: legendum autem, nec Itym, vt habēt codices, nec Ichthyn, vt perperam mutauit quidam, cum nec auis, nec piscis quidquam faciat ad venationem leporis, sed Itin. Nam est id animal de genere mustelorum, quod in cuniculos immittitur, vt prædam eliciat. Latini Vierram appellāt. Suidas ostendit idem animal insidiari piscibus. Meminit huius Aristoteles libro de naturis animantium nono, capite sexto. Quamquam non indicat insidiari leporibus, sed auibus & alucaribus. Quod si recte constat istin esse viuerram, Plinius octauo libro indicat præcipuam viuerris gratiam fuisse, propter venatum leporum & cuniculorum. Inijciunt, inquit, eas in specus, qui sunt multifores in terris, vnde & nomen animali, atque ita ciectos superne capiunt.

Minimo prouocare.

MINIMO prouocare, est contemptim ad certamen prouocare. Sumptum à gestu prouocantium ad pugnam minimo digito porrecto. Horatius in Sermonibus:

-Ecce, Crispinus minimo me prouocat. accipe, si vis,

Accipe

Accipe iam tabulas, videtur nobis locus, hora,

Custodes, videamus vter plus scribere possit.

Elegātius ad res animi torquetur. Vt: Vnus hic grammatistes theologos omnes omnino prouocat:

Minore finire pomærio, & his similia.

PROVERBII rationem sapiunt huiusmodi ferme metaphoræ: Finire pomærio: Præſtiruere metam: Circumſcribere cancellis, & si quæ sunt conſimiles. Varro in libris De re rustica: Eo melius feciſſe quosdam, qui minore pomærio finiuerunt, exclusis partibus, quæ non pertinent ad hanc rem. Idem eiusdem operis lib. i. Ars sit, an quid aliud, & à quibus carceribus decurrat ad metas. Cicero lib. de Oratore i. Exiguus quibusdam finibus totum oratoris munus circumdediti.

Mens peregrina.

Νοῦ τὸν ξένον, id est, Mentem peregrinā habere dicuntur cogitandi, nec satis ob id attenti ad ea, quæ coram aguntur. Iocus Aristophanis: *ἐν ἀχαρνέουσι,* in Euripidem tanquam dialecticis vrentem argutijs, id quod indicat etiam Fabius Quintilianus in Institutionibus, his versibus:

Οὐκ ἔνδον ἐστὶν εἰ γλῶσσω ἔχεις. Πῶς ἔνδον, εἴτ' ἔκ ἔνδον, ὀρθῶς ὀ γέρον, Οὐκ ἔνδον ἔξω συλλέγων ἐπύλλια, Οὐκ ἔνδον, αὐτὸς δ' ἔνδον ἀναβῆδεν ποιεῖ Τραγῳδίας. id est, Est intus, haud est intus idem si sapiſ. Qui nā intus & non intus? optime senex. Nam mens foris abest colligens epyllia Non intus, spe at intus est, tragœdiam Scribens supinus. Epyllia versiculos dicit, voce diminutiua ab epos. Idem in Equitibus: *Πρὸς τε τὸν λέγοντ' αἰεὶ Κέχρηται, ὃ νῆς δέ σε πᾶρον ἀποδημῆ.* id est, Vig; ad loquentē inhias, at ipsa mēs tua, Præſens, pergere est. In eundem sensum Terentius: Præſens; absens vt ſies.

Mitior columba.

Πραότερος περιεράς, ἰ. Mansuetior columba. Columbina simplicitas, ac māſuetudo, laudatur etiam in diuinis litteris. Nam hoc est colūba in auibus, quod ouis in quadru-

pedibus. Ipsa nulli animantium meditataur noxam, nec aliunde præſidium habet aduersus miluios, quam à celeritate volandi. Adagis meminit Diogenianus.

Ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas.

Εἰς χοιρίδιόν μοι νῦν δάνεισον τρεῖς δράχμας, ἰ
Ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas.

Dicebatur ab eo, qui mori decreuiſſet, aut qui vellet initiari. Nam initiandi consueuerunt immolare porcum. Suidas ex Aristophane citat. Est autem in Pace:

Εἰς χοιρίδιόν μοι νῦν δάνεισον τρεῖς δράχμας, Δεῖ γὰρ μνηστῆρ' αἶμα πρὶν τεθνημέναι. id est, Qui porcum emam mihi mutua nūc tres drachmas,

Initiandus sum prius, ac mortem oppetā.

Mulieris podex.

Τωαικὸς πογῆ, ἰ. Mulieris podex. In ignauum ac desidiosum dicebatur. Ignauum animal mulier, & quo minus habet mētis, hoc inhonestis voluptatibus est addictus. Amat otium, & fucorum in morem, quem admodū ait Hesiodus, virorum laboribus quæſita sibi inſumit, id quod indicat etiam illud prouerbiū, *δύλωθ' ἄνθ'.* Et omnino tales permultas habet Gallia. Atqui Hollandia innumeras habet, quæ sua industria viros otiosos & voluptarios alunt.

Mulieris animus.

Τωαικὸς ὀρένης, id est, Muliebre, ingenium. Diogenianus ostendit dici solitum in stultos. Videtur autem magis quadrare in imbelles & inconstantes. Vnde est illud Enniam.

Vos etenim iuuenes, animos geritis muliebres, Illaq; virgo viri. Et Terentius: Noui ingenium mulierum. Nolunt, vbi velis: vbi nolis, cupiunt vltro.

Perendinum ventum prædicere.

Τὸν τριταῖον ἀνεμον προρωθώσκειν, id est, Perendinum ventum præſcire dicuntur, qui coniecturis, quod multo post euenturum sit, colligunt. Sumptum à nautis, aut à negotiatoribus: Pindarus:

Σοφοὶ δὲ μέλλοντα τριταῖον ἀνεμον ἔμαθον. ἰ. Sapientes futurum perendie ventum uouerunt.

Id enim

Id enim demum est sapere, nō solum quod ante pedes est videre, verum id quoque, quod procul abest, prospicere.

Caute loquacior.

Ραχίαις λαλις ερος, id est, *Caute loquacior*. Prouerbialis hyperbole, in hominē immodice, ac permoleste garrulū. Sumpta metaphora à cauitibus, quæ quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multo resonant fragore.

Lepori esurienti etiam placentia facti.

Λαγῶ πεινῶντι καὶ πλακῶντες εἰς σύκα, i. Lepori esurienti & placentia pro ficis.

Suidas tradit dictum de ijs, qui compulsi necessitate, res etiam pretiosissimas absumunt. Fortassis natum ab huiusmodi quapiam fabula, qualē de se narrat Apulcius, quod adactus fame, placentas primum lābere, deinde etiam comessē didicerit.

Lex et regio.

Νόμος καὶ χώρα, i. Mos siue lex & regio. Admonet prouerbium quemadmodum & alias obiter indicauimus, seruiedum & obsecundandum esse moribus regionis, in qua verseris. Zenodotus ascribit, vnicuique genti suas quasdam esse leges, & instituta viuēdi. Nam Persarum mos est, vt inter pocula temulenti consultant, ac reges suos pro numine adorent. Deinde qui sunt pares, osculantur inuicem: inferiores genam modo contingunt potentiorum. Natos pueros post quadriennium demum inspiciunt. Gordij regem creant eum, qui sit inter ipsos quam maxime corpulentus. Syrraci coronam deferūt ei, qui proceritate corporis reliquos antecellat, atque, vt quidam narant, cui caput sit longissimum. Stymphali, mulierem eam in honore habent, quæ cum pluribus viris habuerit consuetudinē. Montani Messageræ, in vijs coeunt. Sauromaræ inter pocula filias vendunt. Mazufius abstinet à mulierum congressu, nisi siquam bello ceperit. Tibareni, post vxoris partum, ipsi perinde quasi pepererint, reuincto capite cubant. Apud Cecætos opifices onera gestant, donec occurrat, qui emat. Sidones parentes deuorāt excepto capite. Nam hoc inaurant Cæsæ, aut iuxta alios Heniochi, natos lacrymis profectūtur, defunctos gaudio. Bachirij si quando à morbo reuoluerint, canibus semetipsos obijciunt. Or-

genipei, neque domos habent, nec animante vescuntur. Sunt autem calui, non ipsi modo, verum etiam mulieres, idque aiunt accidere propter aquæ vim natiuam, quam bibunt. Thysetæ dijs ossa sacrificāt, ipsi vescuntur carnis. Tauroscythæ homines immolant. Byzoni mediterranei lacte bubulo victitant, nec vllō præterea vescuntur cibo. Iberes ouis loco, canū greges alunt. Æthiopes, qui dicuntur Colcenses, hyænas. Quin hodie nō pauciora ingeniorum & morum discrimina. Ad ea quoad fieri potest accommodare sese, polypumque piscem imitari, non minima prudentiæ pars est.

Ægis nouit.

Αἴγῃς ἔρχεται, i. Ægis venit. Suidas indicat prouerbio dici solitum de ijs, qui petulantē & impudenter agerent. Refertque ex Pherecrate, *οἱμοὶ κακοῦ ἀίμων αἴγῃς ἔρχεται*. Ægis autem Græcis varia significat, pelli- cum tegmen quod gestant Afri, præterea maris intumescētis vndas, ac procellas ventorum, idque lingua Dorica, unde *ἐπαγίξεν* reperitur, pro vehementer flare. Alij malunt esse quid è coronis contextum, aut re- te ex coronamentis cōtextum. Sic ait vsurpatum, apud Herodotum lib. 4. & apud Lycurgum; Nec desunt, qui putent significare sacerdotem, quæ Athenis solita sit ferre sacram Ægidem, itaque ingredi ad eos, qui nuper duxissent uxores. Apparet in huiusmodi sacris multum fuisse licentiæ.

Multam syluam gestas.

Δόχμω πολλῶν φορέῃς, id est, Syluam multam portas. Dictum in Phormionem militem quædam hirsutum, densaque pilorum obsitum sylua, cuius & alibi facta mentio. Quadrabit in agrestem & stupidum, cuiusmodi ferme sunt milites. Refertur à Suida.

Leonem videre, hostium praliam portendit.

Λέοντας ἰδεῖν, δυσμενῶν θηρῶν μάχης, id est, Cernere leones, hostium pugnam indicat. Translatum uel à somniorum coniecturis, uel ab obseruantibus auguria. Meminit Suidas. Huiusmodi uersiculosos indicantes quid quodque portendat somnium, uideamus diligenter commemoratos à Suida & Hesychio.

Larus in paludibus.

Λάρος ἐν ἔλασι, i. Larus in paludibus. Suidas

das scribit dictatum de ijs, qui facile sunt ad dandum. Ductum à Laro aue, quam eandem *λέπρον* appellari putant, quamquam Theodorius Gaza hanc fulicam vertit, illam gauiam. Ea quoniam facile decipitur, illiciturque proinde prouerbio locum fecit.

Issa.

Ισσα, id est, Issa. Prouerbialis erat acclamatio in eos, quibus littera forte cecidisset. quique modis omnibus essent infortunati. Hæc Suidas, qui prouerbium citat ex Melenia Menandri, testatus, & alibi vsurpatum apud auctores. Coniectare licet, eam litteram in fortibus, inauspicatam fuisse. Martianus Capella in nuptijs Philologiæ & Mercurij, testatur hanc litteram inuisam fuisse Appio Claudio, quod dentes mortui, dum exprimitur, imitetur.

In tua ipsius harena.

IN tua ipsius harena, id est, In tua ipsius arte. Sumptum à gladiatoribus, solitis in harena degladiari. Neque vero parui referebat horum, nota an ignota dimicaret harena.

In saltu vno duos apros capere.

IN saltu vno, duos apros capere. Est eadem in re duos pariter deprehendere. Plautus in Casina: Iam ego vno in saltu lepidè apros capiam duos.

Ignis ad torrem.

Πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἔλθον, id est, Ignis ad torrem veniens. De negotio, quod raptim, facileque conficitur, quasi cum vltro ignis ad torrem transuolat, ob materiei siccitatem. Meminit Diogenianus. Simile fuerit: Ignis ad naphthan. Est autem Naphtha bituminis genus, ad quod flamma vel è longinquo transuolat.

Hippolytum imitabor.

Ἱππόλυτον μιμήσομαι, id est, Hippolytum imitabor. Diogenianus in prouerbiorum collectaneis ait dictatum de ijs, qui statuerint purè, castèque viuere. Nota est fabula, vel apud Euripidem, vel apud Senecā, quemadmodum is iuuenis odio feminei generis, Dianæ studijs sese rotum addixerit, despecto Veneris numine. Sic enim loquitur apud Euripidem:

Τὼ σὺ δὲ κῦπρον πᾶσι γὰρ χεῖρην λέγω, i. Veneri tuæ, longum valere renuncio.

Nihil agere.

SVIDAS hunc versiculum citat è Cratini fabula, cui titulus: *Horæ*: *Καὶ τὰυτα πρᾶξῃσιν φάσκει ἀμὴρ ἔδεν ποίων*, i. Atque ista faciens quidam ait, facies nihil. Admonetque subesse prouerbium, quod quadret in eos, qui frustra laborent. Apud Latinos itè nihil agunt, qui sumunt inanè operam, vt apud Terentium, Ceterum hoc nihil agit. Celebratur & illud Atilij: Satius est otiosum esse, quam nihil agere.

Herculis cothurnos aptare infanti.

HERCULIS personā, aut cothurnos aptare puero; est minimis applicare maxima, quæ nequaquam vel congruant, vel de ceant, veluti si quis rem humilè oratione tragica prosequatur. Quintilianus lib. 6. de peroratione: Nam in paruis quidem litibus, has tragædias mouere, tale est, quasi personā Herculis & cothurnos aptare infantibus velis. Plutarchus commemorat apophthegma quoddam Agefilai, non admodum ad hoc alienum. Cui cum sophista quispiā hoc nomine laudaretur, quod res minimas dicendi artificio maximas efficeret, negavit is vel cerdonem bonū sibi videre, qui paruo pedi, magnum induceret calceum: significans orationem oportere cum re congruere, non aliter, quam vestis cōuenire debet corpori.

Grues lapidem deglutientes.

Αἱ γέραναι λίθους καταπιπώνουσι, i. Grues lapillos deglutientes. Suidas ex Aristophane citat, ostendens dici solitum de ijs, qui summa prouidentia gerunt negotium. Idque inde vulgi sermone venisse, quod grauius hic mos sit, vt quoniā admodum sublimes volant, magnoque ferātur in ætheri, neque possint deorsum aspiciere, lapillos gestent, quos si quando fatigari ceperint inter volādum, ex alto deiciāt, quo videlicet è cadētium strepitu percipiant, vtrum supra terram, an supra mare volēt. Quod si lapillus in mare deciderit, pergunt viam: sin in terram, interquiescunt. Nec his dissimilia refert Plinius lib. 10. cap. 23. Quando proficiuntur, inquit, consentiunt. Volant ad prospiciendum alte, duce quem sequantur, eligunt. In extremo agmine per vices qui

qui acclament, dispositos habent, & qui gregem voce contineant: excubias habent nocturnis temporibus, lapillam pede sustinentes, qui lassatis somno decidens, indiligentiam sono coarguat. Ceteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. Dux erecto prouidet collo, ac prædicit. Ac paullo post: Certum est, inquit, Pontum transuolaturas primū omnium angustias petere, inter duo promontoria Criumetopii & Carambin, mox faburra stabiliri. Cum medium trāsierint, abijci lapillos: cum attigerint continentem, & e gutture arcnam. Haftenus Plinius. Porro locus, quem Suidas citat, est in Auihus Aristophanis:

Εν μὲν γὰρ λιβύης ἦκον ὡς τῆς κυρίας
Γέρανοι θεμελίως κατὰ πτεροῦν λίθους, id est,
Venere gruum ter dena ferme millia,
Libycis ab oris, deuoratis maximis
Saxis.

Interpres hoc loco eadem fermè, quæ Suidas.

Fortuna æstuarial.

Τύχη ἑυριπτος, id est, Fortuna Euripus, siue volubilis, quod vicissim nunc huic fauere solet, nunc illi. De qua Boetius:

Ex æstuantis more fertur Euripi.
De mari Euripo alio diximus loco. Quæ admodum autem mare habet accessus ac recessus æstuarios, ita nihil est in rebus humanis perpetuum. Nullum autem mare crebrius aut celerius recurrit, quam Euripus. Pindarus in Pythijs hymno tertio metaphoram sumpsit à ventis: *Χρηὶ πρὸς μακάρων τυχεράνοντ' ἑυπαχέμεν, ἄλλοτε δ' ἄλλοίαι πνοαὶ ὑψιπέτ' ἀνέμων, ὄλβος δ' ἐκ ἐς μακρὸν ἀνδρῶν ἔρχεται.* id est, Oportet vbi contigerit à dijs, frui. Ceterum alias alij sunt ventorum flatus. Felicitas autem mortalium, non venit diu mansura. Interpres citat versus Euripidis:

Κάμνωσι γὰρ τοῖσι καὶ βροτοῖσι αἱ σομφωραὶ,
καὶ πανδραμῶν ἀνέμων ἐκ ἀεὶ φέουσι ἔχει, i.
Quin & laborat calamitates hominibus,
Nec habet vigorē semper auræ flamina.

Tua res agitur, cum proximus ardet paries.

Et hodiernis temporibus indocto vulgo passim in ore est, tum nobis esse cauendum, cum vicini domus ardet. Admonet prouerbium: vt ex alterius malo sumamus

exemplum, alienoq; periculo discamus nostris rebus consilere. Sumptum est ex Horatianis epistolis:

-Equid
Ad te post paullo vettura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximis ardet.

Et Virgilius:
Iam proximus ardet
Vcalegon.

Fontibus apros, floribus austrum.

D V B I V M non est, quin ad prouerbiorum classem pertineat, quod est apud Maronem in carmine Bucolico:

Eheu quid volui misero mihi, floribus austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Vbi quis optat nocitura. Nam ventus floribus inimicissimus, præcipue auster, ob violentiam.

Ollaris Deus.

Χυτρεὺς θεός, id est, Ollaris Deus. Dicebatur in hominem humilem & contemptæ sortis. Aristophanes in Nubibus:

Ὅτε καὶ σὲ χυτρεὺν ὄντα θεὸν ἠγνοῦσάντων, i.
Quando arbitrabar te quoq; ollarē Deū.

Magni Dij, ebore, auro, & argento sculpebantur. At plebei illi & minutuli, quod genus sunt Silenus & Priapus, qualibet materia fangebantur, ligno nonnumquam & luto, quo videlicet argēto finguntur & olæ. Vnde non inepte quadrabit in eum, qui studeat haberi inter aulicos optimates, sed nec opibus pollens, nec auctoritate valens apud principem. Cognatum est illi: *καὶ κόρκορος ἐν λαχέροις.* id est, Et Corcorus inter olera: aut illi: *ἔδδ' ἐν ἱερῶν.* id est, Nihil sacri. Refertur in Zenodoti colle stance.

Oetaus genius.

Οἰτάιος δαίμων, i. Oetaus genius. Diogenianus ait ferociam & arrogantiam huic dæmoni vehemēter inuisam fuisse, nec inultam sinere solitum: vnde tumidis ac præferocibus minitabantur Oetaum dæmonem. Collectanea vulgata prouerbium referunt ad auctorem Clearchum. Est autem Oeta mons finitimus Trachini atq; eodē nomine ciuitas Meliensium. Proinde similis erit huius vsus prouerbij, qualis est illius: Aderit Temesæus genius.

Æquulus

Æquales calculi.

Ἴσω λίθοι, id est, Æquales calculi, si quādo parum abest vt quædamnetur aliquis, & tamen absolutur: aut cū nurat animus, ambigitq; vtram in partem se desectat, rationibus hinc atq; hinc velut ex æquo adhortantibus, ac deterrentibus. Quemadmodū est apud Terentium, Cum in dubio est animus, paullo momento huc vel illuc impellitur. Suidas ostendit metaphoram sumptā à prisca cōsuetudine iudiciorum, qua reus æqualibus iudicij sententijs absoluebatur, at non citra periculum. Cur autem potius absoluendum, quam damnandum reum veres existimant, cum pares essent, sententiæ, multas causas reddit Aristoteles in problemate quodam. Multis enim nominibus, visum est conuenire, vt reliquis paribus, reo magis, quam actori faueatur: vel quod accusator accedit paratus, ac premeditatus. Reus ad multa non præuisa compellitur respondere. Vel quod confentaneum sit reum, vt qui maiore periculo dicat, ob metum quædam prætermisisse potius quam auctorem. Vel quod in ancipiti negotio potius ad eam partem oporteat vergere, vbi si forte erratū, peccetur leuius. At minus est malum absoluere nocentem, quam innocentem damnare, præsertim in capitalibus causis, vbi si contingat errare iudicem, non est quo sciat in posterum erratum suum, extincto iam homine. Contra, si elabatur nocens, poterit alio iudicio poenas dare. Vel quod accusator propior est suspitioni malevolentiae, quam defensor: quare cum in ceteris nihil appareat discriminis, de auctore potius male indicamus, quam de reo. Hæc & alia quædam huiusmodi tradit Aristoteles. Igitur vt tutissimo liberatur à causa, qui calculis omnibus absoluitur, ita periculo proximus fuisse videtur, qui paribus calculis, iam quasi fauore quodam elabatur.

Lusciniæ deest cantio.

L V S C I N I A deest cantio. Prouerbia- lis allegoria, perinde quasi dicas: Mulieri defunt verba, poetæ versus, oratori color, sophistæ canillum. Nulla enim auiū æque canora, atq; lusciniæ, etiam scemina, sicuti restatur Plinius lib. 10. cap. 29. Sed haud fuerit alienum ipsius verba subscribere. Luscinijs, inquit, diebus ac noctibus continuis

quindecim garrulus sine intermissu catus, densante se frondium germine non in nouissimum digna miratu aue. Primum tanta vox, tam paruo in corpusculo, tam pertinax spiritus: deinde in vna perfecta musicæ scientia, modulatus editur sonus. Et nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur cōciso, copulatur intorto, promittitur, reuocatur, infuscatur ex inopinato: interdū & secum ipsa murmurat: plenus, grans, acutus, creber, extensus: vbi visum est, vibrans, summus, medius, imus. Breuiterq; omnia tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiarnum tormentis ars hominum excogitauit. Plautus in Bacchidibus:

Ego quoque pol metuo ne lusciniolæ defuerit cantio.

Ego ex bono in bonum traductus sum.

Εγὼ μὲν ἐκ τῆ καλῆ εἰς καλὸν μετῴηκα, id est, Ego quidem è bono in bonum transij. Suidas indicat dici solitum de his, qui bonum institutum, bono commutant. Innuit autem natum à quodam, qui ex bono citharædo factus sit poeta tragicus. Est enim poetica musicæ confinis arti, vnde & musicam artem poetice vocauit Terentius. Sumptum est adagium ex Ranis Aristophanicis.

Anguillas captare.

Εγχείλει θηράσαι, id est, Anguillas venari dicuntur, qui priuati compendij causa, cient tumultus. Inde ducta similitudine, quod cum aqua stat immota, nihil capiunt qui captant anguillas: cum vero sursum ac deorsum miscent ac perturbant aquam, ita demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reipub. statu, nihil est emolumenti. Proinde seditiones gaudent exoriri, quo ciuitatis publicum malum, in suum priuatum vertant commodum. Prouerbium extat apud Aristophanem in Equitibus:

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχείλει θηράμενοι παπνοθας,

Ὡταν μὲν ἡ λίμνη καταστῆ, λαμβάνουσιν ἔδδ' ἐν, εἰάν δ' ἀνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κινῶσιν, αἰρουσι. καὶ σὺ λαμβάνεις, ὡς τίλω πόδῳ ταράτῃς, id est,

Namq; accidit tibi, quod anguillas qui aucupantur.

Vbi quieta stat palus, nil pisciū reportant. Contra

Contra lutum si mouerint sursum, atq; item deorsum, Capiunt: ita ipse capis, vbi rem publicam inquiras.

Ego faciam omnia more Nicostrati.

Εγὼ πάσι ὡ πάντα κατὰ Νικοστράτου, id est, Ego cuncta more fecero Nicostrati.

Pro eo, quod est egregie, Nam hunc Nicostratum aist comediarum actorem fuisse talem, qualis apud Romanos predicatur fuisse Roscius. Itaq; propter artis famam in vulgi sermonem abiit. Suidas prouerbij titulo recenset.

Duplex cappa.

Διπλὴν κάππα, id est, Duplex cappa, velut enigma, quo malum aliquod significabant. Siquidem gemino cappa, scribuntur κακά. Simili figura Plautus furem, tium lit terarum hominem appellauit.

Tria cappa pessima.

Τρία κάππα κάκιστα, id est, Tria pessima cappa.

Lactati & hoc olim ænigmatis vice, quo trium gentium mores notati sunt, Cappadocum, Cretensium, & Cilicum. Augustinus in grammaticis indicat fuisse tortum in Cornelium Syllam, Cornelium Cinnā, & Cornelium Lentulum. Creditumq; est in libris Sibyllinis horum nomina tribus hisce literis fuisse designata. Est item clausula carminis heroici.

Temulentus dormiens non est excitandus.

PROVERBII speciem habet, quod admonet Theognis, Sopitum ebrium non oportere excitari somno. Simillimum est autem illi: κακὸν εἰ κείμενον μὴ κινεῖν. id est, malum bene conditum ne moueas. Non est refricandum odium, cui iam tempus induxit obliuionem. Non est renouandum animi vulnus, cui iā obduci cicatrix cœpit. Theognidis carmen sic habet:

Μήδ' εὐδοντ' ἐπέγειρε σικανίδα, θνητὰ ἡμῶν ὄρωχθέιντ' ὄνω μέλθακος ὕπνος ἔχει. id est, Ne cuiquam e nobis somnum depelle Simonida,

Oppressum vino, quē sopor altus habet.

Vtroque nutans sententia.

Δίχωλοι γινώμει. i. Vtroq; claudicantes sententiæ, aut animus huc atq; illuc versatilis.

Sic enim arbitramur legendum διχῶλῶ per ω magnum, vt sit, vtroq; claudicantes. Nam in vulgatis libris per omicron scriptum reperitur. Conueniet igitur in hominem lubricæ fidei, & incertarum partiū, in quem congruet illud Homericum:

Ἀλλὰ μετακλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρω πόδας ἵζει. id est,

Claudicat incessu, pedibusque vacillat vtrisque.

Dentata Charta.

DENTATA dicuntur mordacia. M. Tull. ad fratrem lib. 2. Calamo & atramento temperato. Dentata etiam charta res agetur. Et Seneca dentatos sales esse non vult. Rursus Edentula quæ morfu careant.

Daulia cornix.

Δαυλίαν κορώνην, Dauliam cornicem, Iusciniam vocant poetæ: siue quod Tereus in Daulide Phocidis cū ea vixerit, siue quod illic Philomena mutata sit in auem. Non videamus quid sibi velit adagium, nisi forte dictum est in garrulos, aut canoros. Magis autem suspicamur Zenodotum, siue Zenobius, is siue quisquis alius fuit, hoc prouerbium fuisse commētum, quo locum faceret narrandæ fabulæ, quod idem in nonnullis alijs ab eo factum conijcimus.

Cum musis.

Μετὰ μουσῶν, id est, Cum musis: hoc est, Musis bene fortunātibus, de doctis, aut ijs, quæ doctē dicuntur: quemadmodū ostendit Suidas, cum illitteratus inter eruditos viuuit, ut per Ironiam efferatur.

Amicos tragædos amulatur.

Τὸς ἐταίρους τραγῶδ' ἐς ἀγωνεῖται, i. Amicos tragædos amulatur. Suidas è Didymo citat, addēs dici solitum de his, qui sese accommodarent, & morum seueritatē sumerent, ad emulationem aliorum. Sumptum ab historionibus tragædiarum, qui cum sint leuissimi nebulones, tamen vbi Deum aut regem agunt in fabula, tum cultu, voce, gestuq; maicitatem quandam imitantur.

Æsopicus graculus.

Ἀισώπιος κολοῖς, id est, Æsopicus graculus, dicitur, qui aliena sibi vsurpat, aliorūq; bonis sese venditat. Vsurpat Lucianus in Pseudologista. Horatius:

-Moueat

-Moueat cornicula risum Furtiuis nudata coloribus.

Extat apologus inter alios, qui Æsopi nomine circumferuntur. Pindarus in Nemeis hymno tertio: ἐδ' ἀλλοστρακίονες ἀνδρὶ φέρην κρέσσονες, ἐκόθεν μάλιστα. id est, Neque rerum alienarum cupiditates viro meliores sunt ad ferendum, e domesticis inquires. Reprehendit suam digressionem poeta, iubetque vt quem suscepit celebrandum, laudet è proprijs virtutibus potius, quàm ex alienis.

Aries cornibus lasciuens.

Κριὸς ἀσελγὸς κερῶν, id est, Aries cornibus lasciuens. Diogenianus ostendit conuenire in magnos, ac lasciuos. Pruriunt cornua arietibus bene pastis, quod idem accidit bubus. Virgilius:

Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam: vitulum lasciuientem indicans. Helychius indicat originem prouerbij. In arce Palladis aries erat repositus ingens æreus, quem Plato comicus dixit: ἀσελγὸς κερῶν, non tam ob lasciuiam, quam ob ingentem molem. Cōfertur enim cum equo Durateo. Veteres enim non solum ἀσελγὸς dixisse quod esset lasciuum & indomitum, verum etiam quod esset prægrande: quæ admodum Eupolis ἀνεμον ἀσελγῆ dixit pro magno vento. Hæ sunt grammaticorum cruces, ne æreus ille aries sit formidabilis ob ingentia cornua. At quid vetat etiam ventum dici lasciuum & intemperantem, quod suo arbitrio ludit vbi velit? Nobis videtur adagium conuenire & in stolidis, præter meritum euectos ad dignitatem.

Ductus per Phratores canis.

Ἀζόμενος διὰ φρατῶν ὁ κύνως, i. Ductus per Phratores canis. Vbi quis incidit in eos, quibus pœnas det. Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienses populus in tribus erat distributus, vniuscuiusque tribus tertia pars φρατρία dicebatur, & huic præfectus φρατρίαρχος. In comitijs igitur si quis canis intercurrisset, continuo petebatur à populo.

Calabri hospitis xenia.

PROVERBIVM subesse videtur ab his Horatij versibus, quos scripsit in Epistolis: Non quo more pyris vesci Calaber iubet hospes

Tu me fecisti locupletem, vescere sodes. Iam fatis est, at tu quantum vis tolle, benigne.

Non inuisa ferēs pueris munuscula paruis

Tam teneor dono, quàm si dimittat onustus.

Vt lubet, hæc hodie porcis comedenda relinques.

Itaque Calabri hospitis munera recte dixeris, rusticana, leuiāque, quæq; magis onerent accipientem, quam iuuent: aut quæ donantur contempra. Siquidem Calabri, quod pyris abundant, consueuerunt ea hospitiibus assatim apponere, deinde saturos, bellariorum vice domum adferre iubent. Quod si recuses, eadem porcis objiciunt. Atqui istud haud est dare munus, sed abijcere. Is demum dat, qui simul & pretium muneris expendit, quod largitur, & eius meritum quem eo donat. Notatur est apud Athenæum Antiochus cognomento Illustris, qui quod erat reliquum pecuniæ sollet effundere verius quam largiri, interdum in vijs publicis stans dicere consuevit: τινὶ ἢ τύχῃ δίδωσθα βέτω, id est, Cui fortuna dat, capiat, & abiecta pecunia discedebat.

In ostio formosus.

Ενθύρα καλὸς, id est, In ostio formosus. De ijs, qui adamantur, vulgoq; gratiosi habentur. Sumptum à veterum consuetudine, qui formosorum, aut amatorum nomina, arboribus, folijs ac parietibus inscribāt, ὁ δένει καλὸς. Ad id alludens Aristophanes in Vespijs:

Καὶ νῆ δὴ ἀνδρὶ γέπε γεγραμμένον τὸν παυριλάμπου ἐν θύρᾳ δῆμιον καλόν. Ἰὼν παρέρρα. Σε παλησίου κημὸς καλὸς. id est, Ac per Iouem scriptum vsipiam si uiderit Demum venustum in Pyrilampus ostio, Adcurrit ac Cemum venustum proxime Adscribit.

Idem ἐν ἀχαρνέυσῃ, Ἰμῶν ἐρασις λυ ἀλητῶς, ὡς καὶ ἐν τοῖσι τοῖχοις ἐγραφοῦ ἀβιλωαῖοι καλοῖ. i. Is vestri amans haud ficte erat, nam in ædium

Muris, venusti Athenienses scripserant. Alteri vsui Græco superest syllaba, tã et si sic habet Aldina editio; suspicamur inuersum ordinem dictionum. Constat si legas hoc modo: ἐν τοῖσι ἐγραφοῦ τοῖχοις ἀβιλωαῖοι

ἀδύνατοι καλοί, nisi magis placet, vt legamus: Εν τῶις τῶιχοις ἐγγραφον ἀδύνατοι καλοί, quasi blandientes ciuitati, hoc in illius mœnibus scripserunt. Apud Athenæum libro sexto, refertur ex auctore quoriam, quod qui Atheniensium rem publicam administrabant, assentabantur populo, dicentes cetera quidem omnia esse Græcorum communia, verum illud esse propriū Atheniensibus, quod viam nossent, quæ perduceret in cœlum. Quisquis legerit encomium Æschinis, & Menonis apud Platonem, intelliget quam formosos pinxerint Athenienses, miro dicendi artificio illis blandientes. Interpres distichon hoc citat ex Callimacho:

Ἀλλ' ἐνὶ δὴ φύλλοισι κεκομμένα τόσσα φέρονται
Γράμματα, κνδὶ πτερωτῶσ' ἐρέουσιν καλλῶ, i.
Litterulas tot ferre insculptas frondibus hisce,

Cydippé pulchrâ quot memorare queât.

Id imitatus Maro:

-Teneris, inquit, incidere amores
Arboribus: crescent illæ, crescentis amores,

Torquere licebit & in eos, qui falsò per assentationem laudantur.

Caput scabere, & consimilia.

CAPUT scabere, vngues arrodere, gestus hominis sunt cogitabundi, & de mutando, cuius pœniteat, secum agitantis. Vnde trahuntur in vsum prouerbialem. Horatius lib. i. Satyra 10.

-Sed ille

Si foret hoc nostrū fato delapsus in ænū,
Detereret sibi multa, recideret omne, quod vltra

Perfectum traheretur, & in versu faciēdo sæpè caput scaberet, viuos & roderet vngues.

Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sint

Scripturus.

Id imitatus Persius:

Nec pluteum, inquit, cædit, nec demorsos sapit vngues.

Idem alibi:

-Crudens Chærefratus vnguem

Arrodens ait hoc.

In superiore taxat poetarum in scribendo negligentiam. In altero describit adolescentem de mutanda antea vitæ ratione cogitantem.

Caricus hircus.

Καρκὸς τρέχῃ, id est, Caricus hircus. Diogenianus indicat ditatatum de vilibus & contemptis. Helychius indicat vsurpatum à Sophocle. Carum populus quod passim in bellis mercenariam locarent operam, ceu vili vita, in contemptus prouerbum abijt. Vnde & Plato κερικὸν ἀνθρώπων: id est, Caricum homuncionem dixit, pro vili nihilique, quemadmodum alio dictum est loco. Fieri potest, vt prouerbum eo respiciat, quod Cares pro hircu solent immolare canem, vt indicatum est in prouerbio: Caricum sacrificium.

Bullata nuga.

VENTOSA, atque inania bullata dicuntur. Sumpta metaphorâ: παρὰ τῶν πομφολύγων, de quibus alias dictum est in prouerbio: Homo Bulla. Persius:

-Bullatis vt mihi nugis

Pagina turgescat.

Bullatas nugas appellans inanem perstreptentium vocum congeriem, in quibus nihil subsit solidioris sententiæ. Horatius nugas canoras vocauit in Arte poetica:

Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.

Bolus ereptus è faucibus.

BOLVS è faucibus eripi dicitur, quoties commoditas, aliqua, quæ iam propemodum tenebatur, præter expectationem subito præripitur. Terent. in Scipsum ex-cruciante: Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subito è faucibus. Bolum autem dixit, quod Græci vocant βλαμὸν. Metaphora per se liquet.

Scarabeus Aquilam querit.

Κάνθαρος ἀετὸν μαίεται, id est, Scarabeus Aquilam querit. Cum imbecillior, atque impotentior, mali quidpiam molitur, struitque insidias inimico longe potentiori. Est & altera lectio: ὁ κάνθαρος ἀετὸν μαίβεται, id est; Scarabeus Aquilæ obstetricatur. Sensus ferme idem est, siue legas μαίεται, siue μαίβεται. Competit enim in humilem, & imbecillum, qui viribus longe præpollenti, malitiosis insidijs, & clancularijs dolis perniciè machinatur. Aristophanes in Lystrata:

Τερ-

Τερχολῶ γὰρ, ἀετὸν τίκοντα κάνθαρός σε Μαίβσομαι. id est,

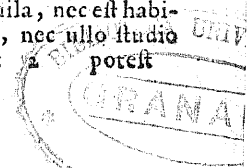
Supramodū irascor tibi, Scarabeus Aquilam ego te,

Quando oua paries obstetrix iuuabo.

Super hac re fertur apologus quidam apud Græcos non inelegans, quem Lucianus indicat Æsopiicum esse, cum ait in Icaromenippo fabulatum fuisse Æsopum, quemadmodum aliquando Scarabei & camelii cælum conscenderint. Porro quod ad fabulam Scarabei & Aquilæ attinet, ad hunc habet modum. Est iam olim aquilarum generi, cum vniuersa Scarabeorum gente uetus atque antiqua simulatas, ac belum prorsus internecinum, planeque quod Græci solent dicere, ἄσπονδον πόλεμον. Nam odio dissident plusquam Vatiniano, adeo vt ne Iupiter quidem ipse: δεκράτῃ ἐστὶ μέγιστον, & qui totum nutu tremefactat Olympum, rem inter eos componere, ac dissidium finire potuerit, si modo vera narrant apologi. Sed erit fortassis, qui Æsopicarum fabularum rudis, & ἀπλοῦς admiretur, quid tandem negotii sit cum Aquila Scarabeo. Quæ cognatio, quæ vicinitas, quæ adfinitas vique adeo dissimilibus intercedat. Nam inter hos qui uinculis eiusmodi copulantur potissimum dissidia solent oriri præsertim inter principes. At hæc quæ nã tā atrocis odij causæ, postremo vnde tātum animorum Scarabæo, vt cum Aquilarum populo bellum suscipere non dubitaret. Rursum qua contumelia tantopere fuerit offensus Aquilæ θυμὸς ἀγώνως, vt hostem tam humilem non contempserit, ac suo vel odio iudicaret indignum. Videlicet argumentum ingens, longa est iniuria, longè ambagis, ac res omnino maior, quam ut humana facundia queat explicari. Quod si musæ quæ grauata non sunt olim Homero dictare Βατραχονομαχίαν, nobis quoque relicto tantisper Helicone, dignentur ad esse, rerum summam pro uirili conabimur exponere: quid enim tam arduum esse possit, quod illis auspicijs non audeant homines? Sed quo res cognitu fiat illustrior, prius quæ ad ipsum negotii caput veniamus ducis vtriusque mores, formam, indolem, ingenium, quam licebit paucissimis perstringam. Primum igitur illud succurrit admirari, quid olim Romanis uiris alioqui sapientibus uenerit in mētem, qui cum huius alitis simbolo sese præter ceteras

nationes iactent, ac dijs proximis ducant, cumque huius auspicijs tot uictorias reportarint, tot egerint triumphos, tantum abest, vt bene merita gratiam referant, ut non toleranda etiam adficient contumelia. Nam auem vnam omnium maxime masculam, & inuicti roboris, emasculant, euirantque ac propemodum Tiresiam reddunt ipsi non admodum mares, siquidem apud Græcos plane mas est ἀετὸς. Idque ni fallimur, longe magis quadrat in eum, cui summus ille pater & rex, hominumque deumque Regnum in aues vagas Permisisit, expertus fidelem. Iupiter in Ganymede stauo, Tum ei qui ceteris dijs procul absistentibus, solus irato Ioui, trifurca tela porrigat, nihil etiam prouerbio deterritus: πόρρω θύος τε καὶ κεραυτός. Neque vero sine graui ratione factum arbitramur, vt inter tam multas auium nationes, tamque numerozas tribus Aquila potissimum sit visa idonea, cui non solum auium φρητῆσαι, verum etiam senatus populusque poeticus, suffragiis omnibus monarchiam decerneret. Nam quantum ad auium iudiciū attinet, ad hanc partem pleræque propen debant, vt pauoni rerum summam committerent. Siquidem huius pulchritudini, splendori, sublimitati, fastuique plane regio, regnum debere videbatur, Ac prorsum in hanc sententiam itum fuisset, nisi quædam longo rerum vñ callidæ, cuiusmodi sunt cornices, coruique perpendissent, futurum vt si pauonem rebus præfecissent, eueniret, quod complures iam annos in monarchis quibusdam videre datum est, nimirum vt solo nomine strepitusque regem ageret, Aquila nihilo fecius, vel sine populi suffragiis, regnum gereret. Ceterum poetas viros sapientissimos illud arbitramur perspexisse, non alia magis imagine regum mores ac vitam effingi potuisse. In quouis enim rerum genere, semper fuit eritque bonorum paucitas. Et aliud sæculum alios gignit. Sed paucis, si videtur, hinc contentionem adiuueamus. Iam primum si quid omnis est in uocabulo, vt certe est, apte pfecto Græcis ἀετὸς dicitur παρὰ τὸ ἀίωσι, quod est propemodum raptior impetu, & concitus feror. Quædam aues natura placidæ sunt, ac mites, tum quæ feræ sunt, tamen arte cultuque cicurantur, ac mansuescunt. Sola Aquila, nec est habitis ad vllam disciplinam, nec ullo studio

T t potest

potest mansuescere. Tantum impetu nature præceps fertur, & quidquid valde libuit, idem postulare sibi licere. Libet ne spectare pulli animo vere aquilino? Graphice depinxit Horatius.

Qualem ministrum fulminis alitem
Olim iuventas & patrius vigor
Nido, laborum propulit inscium,
Vernique iam nimbis remotis
Insolitos docuere nifus
Venti pauentem, mox in ouilia
Demisit hostem viuidus impetus.
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugna.

Melius intelligunt hoc ænigma regiones expertæ. Deinde cum sex aquilarum genera commemorantur, tamen illud inter omnes conuenit, quod rostro sunt uehementer adunco, nec minus aduncis unguibus, ut vel ex ipso corporis habitu possis intelligere, carniuorum esse aem, quietis ac pacis inimicam, pugnis, ac prædationibus natam. Er quasi parum fit carniuoras esse, sunt & quæ ossifragæ dicantur, & sint. Age si quis iam physiognomos non omnino malus, vultum ipsum & os aquilæ diligentius contempletur, oculos auidos atque improbos, rictum minacem, genas truculentas, frontem toruam, denique illud quod Cyrum Persarum Regem tanto pere delectabat in principe γρυπὸν, nonne plane regium quoddam simulacrum agnosceret, magnificum ac maiestatis plenum? Accedit huc color ipse funestus, teter & inauspicatus, fusco squalore nigricans. Vnde etiam quod fuscum est ac subnigrum, aquilum vocamus. Tum vox inamœna, terribilis, exanimatrix, ac minax ille querulusque clangor, quem nullum animantium genus non expauescit.

Εἰ δὲ κεν μὴ δάωσιν, ἐγὼ δ' ἔκην αὐτὸς ἔλωμαι
Ἡ τέον ἢ αἶαντ' ἢ ἰὼν γέρας, ἢ δ' οὐσὴ
Ἀζα ἑλὼν, δ' ἔκην κελχλάσεται ὄν κεν ἰλωμαι.
Aut illa non minus βασιλική.

Μὴ νύ τοι εἰ χραλοσσωσιν, ὅσοι θεοὶ εἰσ' ἐν δλύμ-
πρω,

Ἀσὸν ἰὼνθ' ὅτε κεν τοι ἄα τῆς χεῖρας ἐφέτω.

Iam & viuacem esse Aquilam, ab auctoribus proditum est. Ea tamen cum ad extremam peruenit senectutem, nihil adhuc sitit, nisi sanguinem, cuius suctu vitam omnibus inuitam prorogat, nimirum; rostro superiore adeo incremente, ut carnes depasci non possit. Atque hinc ortum est adagium

illud notissimum, ἄστε γῆρας, in senes aetate vinosiores, cum alioqui omne ferme genus hoc auis, quibus adunci sunt ungues, aut non bibant omnino, aut certe perquam raro, si quidem Aristoteli credimus. Et tamen hæc si quando bibunt, aquam bibunt. Sola Aquila sanguinem sitit. Ergo nostro intorto natura certe non semper nouerca reliquis animantibus utcumque; consiluisse videtur, & inexplebili voracitati modum aliquem imposuisse. Quemadmodum & hac ratione prospexit, quod non sinat aquilam oua parere plura tribus, nec pullos alere plures duobus. Atque adeo si Musei versiculo credimus, quem testem adducit Aristoteles.

Excludit binos, edit terna, educat vnum.

Atque per hos ipsos dies, quibus incubat, incubat autem ferme tricenos, nature prouidentia cibum illis negauit, inuersis interim & unguibus, ne videlicet omnium ferarum foetus raperentur, Itaque per id tempus pennæ albescent inedia. Atque hinc odium in foetus proprios. Sed parum βασιλικὸς erat instructa aquila, si tantum adunco rostro, si tantum aduncis unguibus ad prædandum esset armata, nisi additi fuissent oculi plusquam lyncei, & nec ad clarissimum solem coniuuantes, quo quidem experimento foetus suos an legitimi sint, explorare dicuntur. Itaque prædam quamuis è longinquo speculantur, quam destinant inuadere. Quamquam auium regimini dumtaxat sunt oculi, rostrum vnicum, ungues pauci, venter item unicus. Verumtamen esset eadem fortassis aliquanto minus noxia, nisi ad arma dotesque corporis astus accederet ingenij, hoc est nisi nocens per se fertum veneno tingeretur. Vngues suos quoties ingreditur, contrahit, ne videlicet aciem deterat, minusque valeant in prædando, id quod habet cum leonibus commune. Neque quemuis impetit, sed eum duntaxat, quo se credat viribus esse superiore. Neque se repente præcipitem dat in terram, more ceterarum, cum prædam appetit, sed sensim demittit, ne impetu illisa offendatur: Ne leporem quidem, nam hunc maxime petit, aggreditur, nisi viderit in plana descendisse. Neque quouis grassatur tempore; ne quis opprimat fatigatam: sed à prandio ad meridianum ad prædandum prouolat, reliquis

reliquis horis otiosa sedet, donec hominum conuentu fora compleantur, Tum quod occiderit non inibi statim deuorat, ne quis subitus hostium incursum, incautam deprehendat in præda; se de exploratis prius ac subinde resectis viribus, prædam in nidum velut in castra deuehit. Nam quibus artibus ceruum se præstantiorem capiat, mox dicitur. Illud in primis memorandum ingenij documentum, testudinem raptam, ex alto, speculata locum idoneum, in saxum aliquod demittit, ut ad eum modum rupta testa, carne vesci possit. Quamquam, in Aeschyllo parum aquilinis fuit oculis, cum in huius albicantem caluariam, saxum esse rata, demissa testudine, miserum occideret, ut vel ob hanc vnam causam, optimo iure poetis omnibus conueniat inuisam esse. Atque id quidem nunc assidue, veluti suo iure facit. Ceterum primitus testudinem dolis ad id pellexit, dum persuadet illi futurum, uti sua opera, volandi artem perdisceret. Atque hac spe sublata in altum, deiecit in saxum, ut illius calamitatem tyrannico more verteret in suas delicias. Leporem potissimum venatur Aquila, vnde & leporaria cognomen additum vni generi, perinde quasi ducem Africanum, aut Numantinum appelles. Neque contemnit imbellem hostem, sed esculentum appetit, ut etiam si parum gloria ueniat ex victoria, non parum tamen auferatur emolumentum. At fit aliquoties, ut cum maxime leporem captat, tum maxime capiatur icta pennato iaculo, dicatque prouerbium, quod illi ferimus acceptum, τοῖς ἰδίοις πτεροῖς ἐν ἀποθνήσκω. Audet & cum ceruo confligere, inferior tamen futura, nisi vulpinam adderet pellem. Nam astu supplet, quod viribus est diminutum. Congressura cum hoste, prius in puluere volutat sese. Deinde cornibus insidens ceruinis, puluerem pennis collectum, in oculos spargit, alis ora verberans, donec exoculatum in rupes det præcipitem. Sed est eidem acrior, multoque magis anceps cum dracone pugna, etiam in aere. Draco maleficis artibus oua confectatur Aquilæ. Illa vicissim hostem ubicunque visum rapit. Nam quod illi cum vulpe similtas est irreconciliabilis, nemo mirabitur, quisquis cognorit, quam olim regaliter illam acceperit. Inierat cum vicina necessitudine, cumque incubanti passus deesset, proximæ catulos in nidum sustulit. Reuer-

sa autem vulpes, cumque; catulorum suorum indignam spectaret laniationem, quod vnum poterat, immortales testata est deos, atque inter hos præcipue Iouem φιλίον amicitiae violatæ vindicem. Et audisse videtur ista vota Deus aliquis. Pauculis post diebus euenit, ut Aquila prunam carnibus è sacrificio raptis hærentem, in nidum deuexerit imprudens: igitur absente Aquila, igni paulatim ventis excitato, nidus conflagrare cepit. Pulli territi, præcipites se dedere, nimirum adhuc inuolucres. Vulpes delapsos excipit, & in cauum delatos deuorat. Ac post id quidem temporis, nihil omnino conuenit inter Aquilam & vulpem, quamquam id sane non mediocri vulpinæ gentis malo: Quo tamen an dignæ videri debeant, quæ quondam leporibus συμμαχίαν aduersus Aquilam petentibus auxilium negarint, ut refertur in annalibus quadrupedum, ex quibus Homerus: βατραχίνομαχίαν est mutuas. Iam verò acre dissidium est, & cum vulture, velut homotechno, & edacitatis æmulo, tamen hoc quidem nomine, ut crudelior, ita & generosior Aquila, quod non deuorat animal, nisi quod occiderit, nec per ignauiam alienis insidit cadaueribus. Nam κίτταμ iure habet exosam, quæ miris artibus Aquilæ oua frangere studet. Pugnat & cum ardeolis, quod hæc auis unguibus freta, non vereatur eam aliquoties adoriri, adeo dimicans acriter, ut in conflictu emoriatur. Neque verò iam mirum, quod illi parum conuenit cum oloribus, aue nimirum poetica: illud mirum, ab iis sæpenumero vinci tam pugnam beluam. Nec cum gruibus satis conuenit, ob id quod illis impendit placet Democratia, à quibus tamen ingenio superantur. Etenim cum grues è Cilicia demigrantes montem Taurum Aquilæ plenum parant transmittere, ingentibus lapidibus, quod vocem cohibeant, in os sumptis, noctu tacite transuolant, atque ita deceptis Aquilæ turò traiciunt. Sed peculiaris quædam cum Trochilo (nam id est aui nomen) similtas intercedit, non ob aliud, ut autumat magnus ille deambulador, nisi quod huic quoque, regis ac βουληφόρου nomen tribuitur. Idque potissimum apud Latinos. Proinde ceu regni affectatorem extremo persequitur odio. Quamquam non is hostis est, cuius vires metuat Aquila.

Nam trochilus imbecillis est ac fugax, solertia tamen & ingenio præditus, fruticetis & cauis abdit sese, vt quamuis à potentiore, facile capi non possit. Quin olim cum certamen volandi cum Aquila suscepisset, vicit astu magis quam viribus. Denique cum cybindo bellum gerit intersecinum, adeò vt sæpenumerò coherentes prendantur. Est autem cybindus nocturnus accipiter. Atque in reliquis animantium ordinibus, aliis cum aliis partim bellum est, partim amicitia. Multos habet inimicos vulpes, attamen coruum habet amicum, cuius auxiliis aduersus Aefalon auem, catulos suos diuexantem, adiuuatur. Eidem bene conuenit & cum serpentibus, cum æquè cuniculis gaudeant. Crocodilus hostem habet ichneumonem, sed cum trochilo familiaritas est, adeò vt illi liceat vel in ipsas belluæ fauces impunè penetrare. Vni Aquilæ cum nullo profusus animante, nec amicitia, nec affinitas, nec fodalitas, nec consuetudo, nec fœdus, nec induciæ. Hostis est omnibus, & neminem non habet hostem. Si quidem non potest non omnium esse hostis, qui omnium malo viuunt ac fagnatur. Proinde sibi conscia, non nidulatur in plano, sed in præruptis & excelsis rupibus, aliquoties & arboribus, sed præaltis, uidelicet tyrannicum illud secum voluens, Oderint dum metuant. Proinde cum ciconiæ facræ sint Aegyptiis, adeò vt occidisse sit capitale, apud Romanos facri anferes, militis apud Britannos nemo noceat, suisibus parcant Iudæi: nec delphines venabantur antiqui, neque ledere fas erat, sed si quid in venatu peccassent, pauculis modò plagis puerorum more castigabatur. At in Aquilas vbique gentium eadè lex est, quæ in lupos, vt premium sit, qui communem omnium hostem occiderit. Ergo nec amat vllum, nec amatur ab vlllo animante Aquila. Leonem animal tam immane retulisse gratiam homini de se benemerito, & vitam dedisse, à quo pedis sanitatem acceperat, propè creditum est ab omnibus. Draconem seruasse nutrimentum suum, & ad agnitam vocem accurrisse, credunt permulti. Quin & aspudem, ad mensam cuiusdam quotidie ventitare solitam, vbi sensit ab vno catulorum suorum hospitis filium interemptum, eum occidisse, violatiq;e hospitii pœnam & de suo partu sumpsisse, neque præ pudore de-

inde in eas ædes reuersam, retulit Philarchus, neque desunt qui credant: scribendum existimauit Demetrius Physicus, recensendum Plinius. Item pantheram ob catulos eductos è fouea, hominem officiosè produxisse, donec egressus solitudines in uiam publicam rediisset. Aristophani grammatico puellam Stephanopolidem adamanti, riuallis erat elephans. Eamq;e rem vt omnibus notissimam, & omnium sermone celebratam retulit Plutarchus. Apud eundem draco quispiam perditè amat puellam Aetolidem. Nam Delphinum erga homines amor, erga Arionem seruatum, erga Hesioidum in litus deuectum, & virginem Lesbiam cum amatore seruatum, erga puerum vectum & reuectum officium, propemodum in confesso est. At virginem ab Aquila adamatam, nec hi credunt, qui credunt omnia. Nam fatale quoddam huius & in homines odium, vel hinc colligas licebit, quod Prometheo deorum omnium *φιλανθρωποτάτω* addita sit in caucaso carnifex. Et tamen in tam multis vitis est, quod laudare possis. Minimè bibaces sunt, minimeq;e salaces, quæ maximè sunt rapaces. Nam quod Ganymeden rapuit Aquila, Ioui rapuit, non sibi. Ergo cum innumerabiles sint auium species, atque inter has alia plumarum opibus ac picturis admirandæ, sicuti pavones: alia candore niueo insignes, vt olores: alia contrà decenti nigrore lucentes, vt corui: alia corporum proceritate præminentes, ueluti struthiones: alia fabulosis etiam miraculis celebres, vt phoenix: alia fecunditate commendatæ, vt columbæ: alia gratæ lautorum mensis, vt perdices, ac phasides: alia loquacitate iucundæ, vt psittaci: alia cantu mirabiles, vt luscinix: alie fortitudine animi præstantes, vt galli gallinacæ: alia deliciis hominum natæ, vt passeruli: tamen ex vniuersis, vna Aquila viris tam sapientibus idonea uisa est, quæ regis imaginem representet, nec formosa, nec canora, nec esculenta, sed carniuora, rapax, prædatrix, populatrix, bellatrix, inuisa omnibus, omnium pestis, quæ cum plurimum nocere possit, plus tamen velit quam possit. Nec alio iudicio leoni mandatum est regnum inter quadrupedes, quo non alia bellua, vel immanior vel putidior. Canes cum ad multa sunt vsui, tum ad hoc præcipuè, quod pro rebus hominum excubias agunt. Boues agricolantur.

eur. Equi & elephantis belligerantur. Muli & asini gestandis oneribus sunt vtilis. Parastatur simia. Draco vel hoc vtilis nomine, quod vsum marathri monstrat ad oculorum aciem acuendam. Leo nihil nisi hostis ac deuorator omnium, nec nisi viribus ac metu tutus, planeq;e regium animal, quemadmodum & Aquila. Quod videtur perspexisse, qui nobiles illos clypeos leonibus quam maximè hiantibus & explicatis ad prædam vnguibus insigniuit. Sed ad Aquilam redeamus, cui ob dotes quas commemorauimus tam *βασιλικάς*, ob tam egregia in omne animantium genus merita, senatus populusq;e poetarum, magno consensu decreuit, primùm, vt rex omnium, atque etiam *θεός*, id est, diuinus appellaretur. Deinde satis honestum inter sydera locum dederunt, ac stellulis aliquot insignierunt. Postremò munus inter ceteros honorificum mandarunt, vt solus arma ministraret irato Ioui, quibus orbem commoueret vnuersum. Quoq;e id impunè possit, illud quoque tribuerunt, vt vna animantium, nec metuat fulmen, nec ledatur à fulmine, sed iisdem oculis fulmen emicans obruatur, quibus aduersum aspicit solem. His addiderunt sapientissimi illi casique Romani, vt in legionum suarum vexillis, primas teneret Aquila, essetq;e vexillorum ipsorum ceu vexillifera, posthabitis etiam lupis Romanæ gentis nutritiis, posthabitis Minotauris, & apris, non extremæ rapacitatis belluis, posthabitis denique & equis. Nam his quatuor animantibus insignita vexilla, quondam Aquilam sequebantur. Paullò post, nec comites eos est passa, sed illis in castris relictis, ipsa sola prodibat in prælium. Hanc inquam vnam dignam censuerunt, quæ totius orbis monarchæ, sceptrum, signa, clypeos, domos, vestes, vasa, ministeria decoret, cum tamen vulturum, ni fallimur, augurio conditum sit Romanum imperium, non Aquilarum. Addidit hoc augurum collegium, vt si cuius ædibus insederit Aquila, aut si pileum in caput alicuius immitteret, imperium portendatur. Habes è ducibus alterum, nunc ad Scarabæum veniamus. Est animal, ac vix etiam animal, quippe cui sensus aliquot desunt, ex insectorum infima gente, quod infamissimè vocabulo Græci *κλύθαρρον*, Latini Scarabæum appellant, aspectu tetrum, odore tetrius, so-

nitū teterrimum, alis crustæa vagina obteclis. Quin magis totus ipse Scarabæus nihil est, nisi crustum. Nascitur in excrementis, hoc est, animantium sterconibus, in iisdem viuunt, versatur, oblectatur, deliciatur. Præcipuum huic studium pilas quam maxime potest ingentes componere, ceu passillos, non ex odoribus, sed stercore, potissimum caprino: nam id illi profusus amaracinum olet. Eas miro conamine voluit auersus, pedibus posterioribus, quos habet longiores, supernè iniectis, capite in terram prono. Quod si quando contingat, vt aduersus collem aliquem onus protrudant, elapsis subinde pilis, ac deorsum recurrentibus, putes te Sisyphum voluentem saxum uidere: nec defatigantur, nec conquiescunt: tantus operis ardor, donec in antrum suum deuererint. In his pilis, vt ipsi nati sunt, ita foetus etiam suos educat, & teneros adhuc aduersus hyemis rigorem nidulantes fouent. Scimus nulli non esse notum Scarabæum, vt qui passim sit obuius, nisi sicubi nulla omnino sunt stercola. Sed non est eadem omnium species. Etenim sunt, quibus nigro quodam virore luceat crusta. Plerique tetro nigrore horrent. Sunt nonnulli grandiores, prælongis, ac bifurcis armati cornibus, cacumine forcipibus dentato, ea cum visum est, ad morsum contrahunt, stringuntq;e. Sunt item rutili, & iidem prægrandes, qui terram aridam fodiunt, atque illic nidos ponunt. Sunt qui metuendo bombo, formidabiliq;e strepitu prouocent, vt imprudentem non mediocriter terrent. Sunt & alia formarum discrimina. Verùm illud commune est omnibus, è stercore ortus, è stercore victus, in stercore vita, delictumq;e. Iam opinamur futurum, vt aliquis Romanis ducibus impensè fauens Aquilæ vicem deploret, cui cum tam humili, tamq;e plebeio hoste res inciderit, aut tam regali, quem vincere gloriosum non sit, à quo vincitur turpissimum, & cui abundè multum laudis contingat, quod cum Aquila decertaret, etiam si victus discesserit. Apud Poetas pudet Aiaceum Vlyssis aduersarii tam imbellis, & Aquila cogitur cum Scarabæo conflictari? Rursum alius magis etiam demirabitur, vnde huic insecto vilissimo, tantum animorum, tantum audaciæ, vt non sit veritum cum aue multo pugnacissima bellum suscipere. Tum vnde opes, vires,

facultates, auxilia, vt tot iam annos bellum ducere potuerit. Verum si quis hunc explicet Silenum, & contemptum hoc animalculum proprius ac veluti domi contempletur, tam multas in eo dotes haud vulgares animaduertet, vt omnibus diligenter pensatis, propemodum Scarabæum se malit esse, quam Aquilam. Ne vero nobis reclamet & obrurber quisquam prius atque rem cognouerit. Primum in hoc Aquilæ præstat etiam Scarabæus, quod senectam quotannis exiit, ac subinde repubescit. Deinde in tantulo corpore, quantum animi robur, quam Heroica mentis vis, quantum ad inuadendum impetus, vt nihil iam sit ad Scarabæum Homericam musca. Nam hinc, ni fallimur, quibusdam Scarabæis nomen etiam inditum, vt tauri dicantur. At cum tauris nec leones temere congregiuntur, tantum abest, vt id faciant Aquilæ. Iam verò nec ingenium vulgare, nisi quis sine causa, vel natum olim, vel vbiq; celebratum existimet, Græcum illud prouerbiū, *κωνθάρου αφοτέρος*, quo nimirum singularis quædam & incomparabilis tribui uidetur sapientia. Neque nostra refert, si quis cauilletur eum parum bene habitare, in domicilio deformi. Quamquam quod ad corporis quoque formam attinet, absit modo vulgaris & iudicium occupans imaginatio, non est quod contemni possit Scarabæus. Etenim si verè proditum est à Philosophis, eam figuram quam vocant sphericam, non modò pulcherrimam esse, verum etiam modis omnibus optimam, nec aliam magis demiurgo illi placuisse, quæ cælum hoc, rem omnium multò pulcherrimam fabricaretur, cur non & formosus uideatur Scarabæus, qui ad huius speciem longè propius accedit, quam Aquila? Denique si equus in suo genere formosus est, si canis in suo, qui minus in suo placeat Scarabæus? nisi omnes omnium formas nostræ metimur: vt quidquid ad hominis formam non accesserit, id continuo deforme iudicetur. Nam colorem Scarabæi nemo, putamus, calumniabitur, vt qui gemmas etiam nonnullas commendat. Porò quod animantium excrementis, ad suam commoditatem abuitur, ingenii laus est, non crimen. Quasi verò non idem faciant Medici, qui cum multorum animantium, tum hominis etiam excrementa, non illinunt solum, verum in potione ministrant in morbis. Nec

puget Alchimistas, ad quintam illam essentiam elicendam, vt simo. Nec agricolas, quo quidem hominum genere nullum fuit olim honoratus, stercorebus arua saginare. Sunt & populi, quibus ad incrustandos domiciliorum parietes, simus pro gypso est. Eodem contuso, & ad solem exiccato, ad ignis alimentum vtuntur lignorum vice. Cyprii boues suos humano stercore saginant, nec saginant tantum, sed etiā medentur. Sed illi, inquis, res tam putida bene olet. Stultum vero sit nasum hominis in Scarabæo deliderare. Siquidem id homini peculiare, odore sui simi offendi: nec idem accidit in vilo ceterorum animantium. Felicitior itaque nobis Scarabæus, non immundior. Quamquam homines quoque non tam res offendit, quam opinio: nam priscis illis mortalibus, res ipsa non permittitur atque nobis visa est abominanda, quam auspicatissimo vocabulo lætamen appellarunt. Nec dubitarunt Saturno deo, stercolei cognomen addere, nimirum honoris causa, siquidem Macrobio credimus. Nam prodidit Plinius, Stercuto Fauni filio, hinc non nomen solum, verum etiam immortalitatem contigisse in Italia. Porò in Græcia res eadem duobus regibus summanam peperit gloriam, Augæ qui excogitarit, Herculi qui diuulgavit. Denique nunquam abolebitur regni senis memoria, quem Homerus, ut in Catone tradit Cicero, manibus suis lætificantem agros, nec alia rem quam qua delectatur Scarabæus, posteritati consecrauit. Imperatorem Romanum nihil offendebar lotii putor, cum emolumento coniunctus, cur Scarabæum à tantis commoditatibus tam leue deterreat incommodum, ut iam demus incommodum esse? Denique cum videamus Scarabæo in stercore purum esse, semperque crusta nitida, contra, Aquilam etiam in aere pungere, quæso vter altero mundior? Equidem hinc etiam nomen inditum arbitramur, vt *κωνθάρου*, veluti *καθάρου* sit appellatus, nisi si quis malit a Centauris dictum Cantharum. Nam ne putet Scarabæum ob naturam sordidam à lautibus abhorre-re, idem rosus impensissimè delectatur, easque unice adpetit, siquidem Plinio credimus. Quòd si quis forte dotes has leues ac vulgares existimet, illud certe nemo non fatebitur magnificentum, & ingen-

ti crista dignum, quod antiquitus inter sacras imagines, & in uatum mysteriis cum primis habitus est Scarabæus, egregii bellatoris apertissimum symbolum. Siquidem, ut refert Plutarchus in commentario de Iside & Osiride, in Hieroglyphicis Aegyptiorum picturis regis simulacrum erat oculus, addito sceptro, quo videlicet vigilantia, cum recta iustaque rerum administratione coniuncta, significabatur. Nam illis, opinamur, temporibus, adhuc eiusmodi reges erant multum Aquilæ dissimiles. At Thebis ait idem imagines quasdam fuisse repositas, quæ manibus carerent: ex iudices representabant, quos oportet ab omni munere corruptela quam maximè se iunctos esse. Atque inter has unam oculis quoque carentem, quæ iudicij præsidem adumbrabat, quod hunc oporteat omni prorsus affectu vacare, tantumque rem ipsam spectare, personam non respicere. Aderat, non corchorus inter olera, quod prouerbio dicunt, sed inter sacras imagines Scarabæus; ügillo insculptus. Et quid tandem per hoc nouum symbolum, nobis innuebant sapientissimi homines? Rem videlicet haudquam vulgarem, nempe belli duceque egregium & inuictum. Nam hoc quoque Plutarchus indicat, ne quis sic à nobis confictum existimet. At dixerit imperitor aliquis. Quid Scarabæo cum duce belli? Per multa sanè congruunt. Principid vides, ut totus armis luceat Scarabæus, nullaq; pars corporis sit non diligenter crustis ac Isimnis communita, vt non melius armatus videatur Mauors Homericus, cum illum maximè sua instruit panoplia. Adde nunc militarem ad sultum, cum horrendo ac Panico bombo, cantuque verè militari. Quid enim insuauis classicorum sonitu? Quid *ἀμουσώτερον* tympanorum strepitu? Nam tubarum vocem, qua nunc reges tantopere delectantur, olim Busræ non ferebant, quòd asino rodenti videatur ad similes. At ei genti, inter abominanda habebatur asinus. Adde laboris in uolendis oneribus patientiam, inuictum animi robur, ac vitæ contemptum. Ad hæc, negant in Scarabæorum gente foamam inueniri, sed omnes esse males. Verum quid magis congruere potest in fortem Imperatorem? Quin & illud ad rem aptè quadrat, vt idem indicat Plutarchus, quod in delica-

tis illis pilis, de quibus dictū est, foetus suos edunt, fouent, alunt, educant: nec alius est locus nascendi, quam cibi. Verum hoc mysterii non facile sit interpretari. Rectius exponent imperatori milites, qui norunt quid sit *ἰν ἀσπίδι ζευξέσθαι*, qui norunt *χαμυρίας*, qui in obudione nudi duras hyemes, duriores famem sexpenumero pertulerunt, qui vicam ægiam, non iam herbarum radicibus, sed fœlo victu produxerunt, qui mens aliquot in nauibus exigerunt. Si quis huius vitæ sordes pensat, mundus erit Scarabæus: si quis miseriam, est quod Scarabæo inuideat. At hæc est laudatissimorum Imperatorem fors & conditio, ne quis fortè contemnat. Denique non usque quaq; contemnendū existimabit Scarabæum, quisquis secum reputarit, Magos ac Medicos maximis hominum malis ab hoc animante remedia petere. Siquidem cornua Lucanorum, sic enim appellant hoc genus, non modò gestantur in crumena, verum etiam de collo suspenduntur: nonnunquam & auro inclusa, aduersus omnes infantium morbos. Quid quòd in efficacissimis vixq; credendis remediis, ni Plin. auctor esset, parem cum Aquila vim obtinebit Scarabæus? *ὁ δεινόςκαινός* Scarabæus, smaragdo gemmæ insculptus: nec enim è quouis ligno fingitur Mercurius, iuxta prouerbiū, nec quauis gemma se dignatur Scarabæus, sed smaragdo gemmarum nitidissima expressus, ut diximus, sed si de collo suspendatur, at non nisi Cynocephali capillis, aut certè plumis hirundinis, aduersus omnia veneficia presentaneum adfert remedium: nec omnino minus efficax, quam moly, quod Vlyssi quondam dedit Mercurius. Nec solum aduersus hæc valet, verum etiam non vulgariter confert, si quis quocumque modo regem adire parat. Idem capitis grauedinem auertit, non mediocre per louem malum, presertim potentibus. In his igitur tam mirandis remediis, sapietes illi magi nullum faciunt discrimen inter Aquilam & Scarabæum. Proinde quis ipsum Scarabæum despiciat, cuius & imago lapillis insculpta, tantam habet vim? Admonet nos gemmarum mentio, vt illud etiam adiciamus, si quid Aquila sibi placet cognomine gemma Aetite, nec hac laudis portione cedere Scarabæum. Nam huic quoque nomen debet Cantharis, totam animantis speciem mire referens, vt non

non effigiem expressam, sed viuum ac verū Scarabæum intra gemmam conditum dicas. Postremo si quid hoc ad rem pertinet, non paucioribus adagiis nobilitatus est ille simo prognatus Scarabæus, quā rex autum Aquila. Nam si quis Aquilæ factioni studens, neget hac parte cum ea conferendum esse Scarabæum, quod olim apud Thebanos crafos homines inter numina habebatur, non admodum refragabimur, modò meminerit hoc honoris Aquilæ cum crocodilis & ceropithecis, denique & cum capis, ac ventris crepitu esse commune, quandoquidem apud Aegyptios hæc omnia portenta, diuinos honores inuenerunt. Et si quo calculo dignum est in hac collatione numinis inane uocabulum, non defuerunt, qui Scarabæo quoque tribuerint diuinitatem. Vt unquam ducem utcumque depinximus. Superest iam ut tam atrocis belli causas repetamus. Olim in Aetna monte leporem quempiam insectabatur Aquila, iamque contractis vnguibus, prædæ sic imminebat, ut afflatu propemodum exanimatum animal, & alioqui timidum, ad proximum Scarabæi cauum velut ad asylum confugerit. Quandoquidem in rebus desperatis, extremoque dicrimine, præsidium uindelibet & petitur, & speratur. Erat autem is Scarabæus, quemadmodum inquit Homerus: *ἦνός τε μέγας τε*. Nam in eo monte Scarabæorum natio felicissimæ sobolis esse perhibetur, adeò ut hinc *ὀδύτηναιος κύνθηρος* pro uerbio sit nobilitatus, uidelicet ob insignem corporis magnitudinem. Ad huius igitur antrum confugiens lepus, supplex ad eius genua se prouoluit, obsecrans atque obtestans, ut ipsius penates sibi vitæ præsidio sint aduersus hostem immittissimum. Iam primum hoc ipso sibi nonnihil placebat Scarabæus, quod extitisset, qui ipsi suam vitam debere uellet, qui que rem tantam à se præstari posse crederet. Denique cui suum antrum, quod omnes homines obturatis naribus execrantates præterire solent, idoneum videretur ad quod salutis causa, velut ad sacram aram, aut principis statuam confugeret. Confestim igitur prouolat obuiā Aquilæ Scarabæus, & huiusmodi dictis furentem lenire conatur. Quò maior est tua potestas hoc magis conuenit te parcere innoxiiis. Noli lares meos innocentis animantis interitu funestos reddere. Sic tibi tuus nidus

semper ab huiusmodi calamitate sit immunus. Generosi regique animi est, dare veniam & indignis. Profit nihil commerto domicilii reuerentia, quod cuique tutum & inuiolatum esse vult æquitas, sinunt leges, adprobat consuetudo: profit deprecantis, si non auctoritas, certe studium. Quod si genus nostrū & Scarabeia despicias arma, At sperate deos memores fandi, atque nefandi.

Si nihil te mouent penetralium violatorum vices, in tuum caput aliquando reditura, certe Iouem maximum teuerere, quem in vno facto ter offendes. Meus est hic hospes, offendes *ξένιον*, meus est supplex, & ipse pro illo tibi, uiolabis *ικετήσιον*, denique pro amico deprecor amicus, offendes *φίλιον*. Scis quàm certas iras concipere solet iratus Iupiter, quàm acriter iudicet lacessitus, qui sequenti ministras arma. Nec omnia permittit suis, nec omnia condonat affectibus. Sed plura parantem dicere Scarabæum, Aquila vexatum alis, contemptim in terram precipitat. Leporem frustra supplicem, sub oculis Scarabæi crudelissimè iugulat laniat, atque laniatum in immitem nidum deportat: neque vel tantillum valuerunt apud eam nec preces, nec minæ Scarabæi: quem tamen haud aspernata fuisset, si quantum audacia viribusque pollet, tantundem pollet prudentia: aut si in menrem venisset, olim leonem in extremo uita discrimine, à mure seruatam fuisse, & omnium quadupedum tyranno, quod dii vix dare poterant, id à tam infimo contemptoque animalculo per occasionem datum esse: si cogitasset formicam beneficio prouocaram, columbæ vitam dedisse, admorso aucupis calcaneo. Adeò nullus est tam humilis, tam abiectæ fortis, qui non possit per occasionem, & prodesse amicus, & nocere inimicus, vel potentissimo. Verum id temporis nihil horum succurrebat Aquilæ, tantum præsentis præda potitur, fruique. Ea contumelia descendit altius in pectus magnanimi Scarabæi, quàm quisquam credidisset. Stimulabat excelsum ac tiranicum animum: hinc pudor, quod in causa tam æqua, parum sua valuisset auctoritas: hinc misericordia, quod innoxium animal & imbelles, tam immaniter esset laniatum: hinc dolor, quod ab Aquila tam ferociter, atque id tam impune, contemptus esset, haud quaquam, ut

ipſi

ipſi videbatur, contemnendus. Siquidem nulli sua leuis est auctoritas. Iam succurrebat & illud, fore ut vniuersum Scarabæorum genus in contemptum veniret, si semel id factum Aquilæ cessisset impunè. Ac tū quidē temporis, quoniam vlciscendi facultas non erat, omnino regum quiddam exhibit Scarabæus. Nempe hoc ipsum quod de Agamēnone, cæteri quæ; regibus dixit Calchas:

Εἶπεο γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτ' ἠμαρ κατὰ πύλην,

Ἄλλὰ γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσῃ,

Ἐν σήθεσσι νεοῖσι.

Omnes igitur artes, omnes dolos in pectus aduocat. Nec uulgarem molitur pœnam, internectionem, ac plane *παρολεθρίαν* in animo uoluit. At cum ipsa quidem Aquila hoste tam bellaci, Martem experiri, non satis tutum esse ducebat: non solā in ob id, quod copiis esset inferior, verum etiā quod Mars stupidus deus, ac vecors, nec minus cæcus quàm ipse Plutus, aut Cupido, plerumque faueat causæ deteriori. Quod si maxime par viribus fuisset, si felicis pugnantem hi, quorum melior esset causa, tamen esse videbat, in quo grauius excrucietur Aquilam, & odium suum pleniore vindicta satiarer, si posteritate sublata, viuam etiam & sentientem Aquilam longa morte exanimaret. Nulla in re grauius discruciantur parentes, quàm in liberis. Adeò ut qui sui corporis sæuissimos negligunt cruciatus filiorum tormenta non ferant. Viderat asinos per ignes obiectos, miro vitæ contemptu, pullis suis succurrere: viderat exempla huius animi in animantibus permultis. Existimabat ab his communitus affectibus, non esse alienam Aquilam. Denique suo generi tutius esse iudicabat, si inimicū tam pertinacem ab ipsa, quod aunt, stirpe perdidisset. Audierat, opinamur, celebratum illud prouerbium:

Νήπιος ὁσ πατέρα κτεῖνας παῖδας καταλείπει.

Titillabat & blanda quædam spes, si facinus successisset, futurum ut prostrigata Aquila, ipse regno potiretur. Atque ut dolor non solum fortes facit & intrepidos, verum etiam sagaces diligenter explorat, quo loco spem suæ posteritatis hostis recondidisset. Quo peruestigato, Vulcanum adit, qui cum illi nonnulla familiaritas est, ob coloris similitudinem: exorat, ut arma sibi cudad, quæ

neque sint onerosa volanti, & tamen aduersus mediocrem vim tueantur. Armat à summo uertice ad imum vsque calcaneum Vulcanus Scarabæum, his armis quibus adhuc vitur: nam antea mæscarum more inermis erat. Nidus erat procul illinc semotus, in excelso præruptoque scopulo, multa farmentorum ac stipularum vi congestus & communitus. Huc nobis protinus egregius Scarabæus aduolaritne an adreperit, parum liquet, certe peruenit. Sunt qui dicant tum cum pennis Aquilæ feriretur, adhaerentem clanculum, ab insciente Aquila in nidum deportatum esse. Et quò nec homines, quibus non est aliud animal insidiosius, nec ad nocendum, ingeniosus, peruenire potuissent, eò penetrauit Scarabæus. Inter stipulas in insidiis addit sese, ac tempus natūs idoneum, Aquilæ oua protrudit è nido, aliud post aliud, donec nullum reliquum faceret. Ea delapsa, comminuta sunt, ipsi pulli informes adhuc miserabiliter in saxa elisi, prius orbati vita sunt, quàm vitæ sensum accepissent: nec hac tam atroci pœna contentus fuit Scarabæi dolor. Est gemma cum primis nobilis, quam ab Aquilæ nomine Græci vocant Aetitem, non dissimilis est ouo, sexu quoque distinguitur, nam in femina foetum inclusum inuenias, pulli prope modum specie. Mira vis ad eliciendum partum. Quamobrem hodieque parturientibus admouetur, quò partum acceleret. Huius itaque generis par, Aquila solet in nido suo ponere, alioquin nunquam positura oua, aut certe non exclusura pullos. Tantum etiam thesaurum deicit è nido Scarabæus, quò pariendi facultatem in posterum eripiat, lapides acutis excepti saxis minutationi dissiliere. Ne hæc quidem adhuc satis visa sunt ite Scarabei: leuem calamitatem putat, nisi dolore quoque ac lamentis hostis frueretur, itaque rursus abdit se penitus in stipulis. Redit Aquila, nouam sui generis cladem conspiciat, videt sua viscera fluctulati discerpra: videt nobilis gemmæ non æstimabilem iacturam: queritur, clangit, fremit, stridet, euulat, obtestat deos: ac suis illis oculis, quos iam dolor etiam acuebat, hostem tam potentem circumspicit. Atque omnia potius in mentem veniunt reputanti, quàm Scarabeus ille contemptus. Dira minatur, dira precatur ei quisquis tantæ calamitatis fuisset auctor. Quamant interea

interea voluptatem animo persequisse credis Scarabæum, dum hæc audit? Quid faciat misera? Rursum in fortunatas insulas illi deolandum fuit, neque enim aliunde importatur *ἀετίνης*, alterum par inueniendum. Nidus in locum multo remotiorem editioremque transfertur. Rursum oua ponit, & huc, nihilò secius, ignotus hostis penetrat: populatur omnia, totam superiorem renouat tragædiam. Rursum hinc in tutiorem arcem demigrat Aquila: alia deponit oua, alios adhibet Aetias. Rursum adest Scarabæus. Nec modus nec finis fugiendi, atque insequendi, donec delassata tot claudibus ales, constituit sacram mouere ancoram, ac suis diffusa viribus ad deorum præsidia confugere. Iouem adit, exponit calamitatis suæ tragædiam, hostem tam potentem, eumque, quod esset grauissimum, ignotum: ut tanta passæ, facultas etiam vicissendi eriperetur: Addit hanc suam perniciem ad ipsum quoque Iouem pertinere, periturum imperii munus, quod ille donasset, mutandum armigerum, si, quemadmodum instituit hostis, pergeret: esse nonnihil asuetis, ac notis uti ministeriis, etiam si nouitas in suffragio Ganymede feliciter successisset. Mouet Iouem satellitis sui periculum, præsertim cum recens rapti Ganymedis officium hæret animo. Iubet, si videatur, in suo ipsius sinu deponat oua: aut illic, aut nusquam omnino, in tuto futura. Parec ales, ac in summi Iouis sinu, extremam gentis suæ spem deponit, multum obtestata, per felicissima illa oua, quæ quondam illi Leda pepererat, ut sua, bona fide tueretur. Quid non efficit pertinax animi dolor? Vereamur, ne cui res supra veri fidem esse videatur. Ad ipsam summi Iouis arcem inuictus subuolat Scarabæus, nescimus an numinis alicuius fauore adiutus. Pastillum in hunc usum, è stercorebus paratum, in sinum illius demittit. Iupiter, ut est sordium insolens, quippe in purissima mundi parte habitans, & à terreno contagio longissimo semotus interuallo, dum offensus teterrimo odore, sinum è sinu studet excutere, oua Aquilæ deicit imprudens, quæ videlicet ex alto delapsa, perierunt, prius quam terram contingerent. Atque ita tandem cognitus est, ille tot cladum artifex: & hoc ipsum voluptatis cumulum addidit Scarabæo. Iuuat agnosci. Contrà Aquilæ (nam rem gestam

ex ipso didicit Ioue) non mediocre doloris pondus adiecit, tam contemptus suæ calamitatis auctor. Quandoquidem est, & hoc nonnullum mali solatium, si quis à magno superetur hoste. Hinc velut de integro dirum inter eos coortum bellum, Aquila pro viribus, vtricumque conspectam Scarabæorum gentem vexat, rapit, proterit, perdit. Vicissim Scarabæus in Aquilæ perniciem ne uos intendit uniuersos. Itaque prædandi, insidiandi, iugulandi, nec mora, nec requies, nec vllus omnino finis futurus videbatur, nisi vtraque gente pariter sublata funditus, ut Cadmeam victoriam diceret: aded gladii toriis animis, vterque in alterum affectabat viam. Nec vinci poterat Aquila, neque cedere nouit Scarabæus. Tandem Iupiter in tantis rerum periculis succurrendum putat, conatur priuatim inter eos rem componere. Quò magis conatur, hoc magis horum in crudescit odium, gliscunt iræ, feruescunt pugnæ. Et erat ille quidem haud dubiè propensior in Aquilæ partem: sed è diuerso mouebat exemplum longè perniciosissimum, si cui licuisset impunè *ικετήσιον*, *φίλιον*, aut *ξένιον* contemnere. Proinde facit quod in extremo rerum discrimine solet, deos in concilium aduocat: pauca prælocutus, rem, ut est gesta, proponit. Præconio Mercurii sit dicendi potestas, rogantur ac dicuntur sententiæ. Variatum est studiis. Diu contemptiores ferè fauebant Scarabæo ex maximis etiam Iuno vehementer huic studebat, nimirum odio Ganymedis, Aquilæ rebus infensa. Tandem in hoc senatusconsultum pedibus itum est, quod arguta uoce pronunciauit Mercurius, Vulcanus in æs incidit, uti bellum æternum Scarabæus & Aquila suo gerant arbitratu. Quod cuique acciderit incommodi, ob id in ius uocare non liceat: bello impueter. Quod rapuerit, id iure belli possessurum, tantum, non placere Diis inter necionem ullius gètis. Proinde triginta dies, per quos incubat Aquila, temperetur à manibus, seruentur induciæ. Nec fas sit Scarabæis per id tempus in publicum prodire, ne videlicet ad inediam ac fouendi laborem, belli quoque tædium accederet Aquilæ. Ad didit illud ex suo studio Iuppiter, idque reclamantibus nonnullis, Aequum est, inquit, ex tam immensis terræ spatiis, vel exiguum: angulum, velut asylū superesse meo satelliti, quoturus sit à

Scara-

Scarabeorum incurfu. Neque vero nouum exemplum induco. Sunt loca quæ lupum nesciunt: sunt in quæ non immigrent venena: sunt in quibus non viuunt talpæ. Merabor & ipse in Thracia iugerum aliquot spatium apud Olynthum, in quod si quocumque modo prudens, imprudens, volens, nolens, pedem intulerit Scarabeus, capitalis esto: nec fas sit exire semel ingresso, verum inibi torqueat sese, donec emoriatur. Loco nomen tribuitur Cantharolethrus, ut vel ipso monitus vocabulo sciat Scarabeus actum fore de se, si contra nostrum senatusconsultum non reatur: in eum locum irrumpere. Rhodo exultat Aquila, ne cui videatur inhumanum Olyntho excludi Scarabeum.

Sic ait, & totum nutu tremefecit Olym-

pum.

Adfremebat omnis deorum confessus. Valer in hodiernum vsque diem senatusconsultum, semperque valebit. Scarabeis & Aquilis durat exitiale bellum, per eos dies, per quos incubat Aquila, nusquam apparent Scarabeorum filij. Locum eum, quem designauit Iuppiter, summo studio vitat: quod si quis importet, protinus exanimatur. Eiusque rei, si quis forte requiret, testimonium perhibet Plinius libri vndecimi cap. 28. Atque hoc quoque grauior auctor Plutarchus in commentario de animi tranquillitate. Sed iam dudum fat est ad procerbiorum negotium redeamus: Meminit huius fabulæ Comicus Aristophanes *ἐν εἰρηλίῳ*, his quidem, versibus:

Ἐν τῶν ἀσώπων λόγοις ἐξηυρέθη,
Μάνθ' πετεπὼν εἰς θεῶν ἀφίμενθ'.

Ἀπισθ' ἔντας μύθων, ὡ πάτερ πάτερ,
Ὀπας μάχοσμον ζῶν ἦλθεν εἰς θεῶν,

Ἡλθεν κατ' ἐχθρῶν αἴτε πάλαι ποτὲ
Ἐκυκλιθῶν, κἀντιμιωρῆμενθ'. id est,

In fabulis id est repertum Ætopicus,
Adijisse diuos vnicum è volucris.

Haud credibilem ais fabulam pater pater,

Adijisse diuos animal obscenum atque olens.

Peruenit olim inquam, ob simultatē aspectam,

Quæ illi fuit cum Aquila, oua voluens illius,

Et expetens pœnas ab hoste mutuas.

Admonet autem apologus, non esse cuiquam contemnendum hostem, quantumvis

infima fortuna. Sunt enim hominuli quidam, infimæ quidem sortis, sed tamen malitiosi, non minus attri, quam Scarabæi: neque minus putidi neque minus abiecti: qui tamen pertinaci quadam ingenij malitia, cum nulli omnino mortalium prodesse possint, magis etiam sæpe numero viris facessant negotium. Territant nigrore, oblitrepunt stridore, obturbant fœtore, circumuolitant, hærent, insidiantur, ut non paullo satius sit, cum magnis aliquâdo viris similitatem suscipere, quam hos lacescere Scarabæos, quos pudeat etiam vicisse, quosque nec excutere possis, neque consistari cum illis queas, nisi discedas contaminator.

Timidus Plutus.

Δειλὸς ὁ πλεῖτθ'. i. Timidus Plutus. Humilissimi enim & Aristophanes inducit Plutum, atque hunc imitatus Lucianus in Timone, omnia formidantem, nulli quæ, fidentem. Neque vero dissimilem animi habitum opes adferunt diuitibus, cum contra paupertas secura in vtranque dormiat aurem. Aristophanes vulgo iactatam indicat opulentiam timiditatem, cum ait:

Ἀλλ' ἀέγασσι πάντες αἰς

Δειλότοτον ἐδ' ὁ πλεῖτθ'. id est,

Quin id omnes discitant,

Timidissimum quiddam esse, diuitias.

Interpres admonet, Comicum adluisse ad illud Euripidis:

Δειλὸν θ' ὁ πλεῖτθ' καὶ φοιλοῦ ψυχῶν κερδῶν. i.

Res cupida vitæ, sunt opes, pauidum malum.

Id ideo dictum est, quod diuitibus multi tendunt insidias: nempe latrones, hereditate, principes, sycophantæ, nonnumquam vxor, & liberi. Quam ob causam addidit Euripides *φοιλοῦ ψυχῶν κερδῶν*, vel quod ob diuitias magis illis libeat viuere, quam his, qui tenui sunt fortuna: vel quod ob eas sæpe numero de vita solliciti sunt, Id eleganter explicans Iuuenalis ait:

Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus, gladium contumquæ timebis,

Et motæ ad lunam trepidabis arundinis vmbra.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

In summa in omni negotio formidolosior est diues, quæ pauper. Cautius munit ædes futuri metu. Metuit tēpestas, propter frumē-

τα, quæ habet in agris, propter merces, quas habet in mari. Metuit amicos, ne quid rogantibus donare cogatur. Metuit inimicos ne quid noceant. Timidus conuitiatur, metu mulctæ. Omnia circumspectius, & facit & dixit, metu calumniæ, quæ potissimum diuitibus. strui solet. quippe quibus est quod auferri possit. Si bellum imminet, diues in primis discruciat. Denique nec superstitione vacat, ne quod numen parum amicum, damnum immitat.

Panicus casus.

Πανικόν, Veteres vocabant subitum animorum tumultum, sed inanè. Veteres enim existimabant Panem deum repentinos terrores, & animi consternationes immittere, lymphaticis simillimas, vsque adeo impotentes, vt non ratione modo, verum & mente careant. Sicuti non rareret vsu venit, cum in exercitu nulla comparente idonea causa, viri pariter atque equi perturbantur. Cuius rei meminit & Euripides in Rheso:

Αλλ' ἢ κραίει πανός τρομαρὰ μὲστ' ἰσχυροσύνη.

Verba sunt Hectoris ad custodes nunciantis, nouum tumultum in castris oriri: atq; is motum Panicum esse responder. Pindarus in Nemeis scribit nõ oportere fortibus viris vitio vertere, si fugiant in huiusmodi tumultu:

Ἐν γὰρ Δαμνιοῖς φόβος φέροντι καὶ παίδες θεῶν. id est,

In diuinis terroribus fugiunt & filij deorum. Δαμνιοῖς φόβος appellans τὰς πανικὰς. Narratur ibidem deus concham illam tortilem ac turbinatam, quæ Græce κόχλος, id est, testudo dicitur, primus reperisse, eaq; personam olim titanam contra quos bellabat, in fugam egisse. Pausanias in Phocæicis: Ἐν δὲ τῇ νυκτὶ φόβος σείσιν ἐμπύπτεται, τὰ γὰρ ἀπὸ αὐτίως ἰδρυίας δέματα ἐκ τῆς φασί γινώσκου. id est, Ceterum noctu irruit in eos paucor panicus, siquidem terrores nulla de causa exortos, aiunt ab hoc immiti. Hac de re copiosius disserit citatis aliorum etiam Græcorum testimonijs, Angelus Politianus in Miscellaneorum annotatione vigesima octaua, Hoc adagij subinde refertur à Cicerone in epistolis ad Atticum: Ego, inquit, bellum foeditimum futurum puto, nisi qui, vt tu scis, panicus casus extiterit. Rursum alibi: De Ventidio, panicon puto. Item alibi: Rumorem adferunt magnum, Romæ dum ad Antonium frumentum omne portari, πάλ-

νικόν certe. Item alibi: Interim scis enim quædam πανικὰ dici, item τὰ κενὰ τῶ πολέμου, rumore aduentus nostri, & Cassio, qui Antiochiæ tenebatur, animus accessit, & Parthis timor iniectus est. Idem ad Tyro-nem: Etsi Atticus noster, qui me quondam moueri πανικῶς intellexit, idem semper putat: nec videt quibus præsidijs philosophiæ septus sim. Et hercle quod timidus est ipse, ἑρυσσοπίστ, id est, tumultum ciet, & panicis mouetur. Huc adlusisse putamus & Apuleium in asino suo, cum Psy-chæ ad mortem spontaneam properanti; Panem obuium facit.

Nihil minus expedit, quam agrum optime colere.

ΑΡΥΔ priscos adagionis instar fuisse Plinius testatur libri 18. cap. 6. Temerarium, inquit, videatur vnam vocem antiquorum posuisse, & fortassis incredibile penitus existiment, nihil minus expedit, quam agrum optime colere L. Tatijs Rufus infima natalium humilitate, consulatum militari industria meritis, antiquæ alias parsimonix, circiter mille sicos (sue quæ lectio quibusdam magis adridet, festertium) liberalitate diui Augusti congestum: vsq; ad detractionem hæredis exhaustit, agros in Piceno coemendo, colendoq; in gloriam, Internicionem ergo, famemq; censemus; Immo hercle iudico modum, rerum omnium utilissimum. Bene colere necessarium est, optime damnosum. Hactenus Plin. Huc & Terentius adlusit, cum ait in Phormione: Nostrapte culpa facimus, vt malos expediat esse, dum nimium dici nos bonos studemus, & benignos. Item illud Horatianum:

In vitium culpæ ducit fuga caret arte.

Citius, quam asparagi coquuntur.

VELOCIVS quam asparagi coquuntur. De re vehemèter properata. Sunt quedam figura prouerbiales. quæ Octauio Augusto peculiariter adriserunt: inter quas hæc quoque refertur, à Tranquillo, cum scribit eum ad exprimendum festinatæ rei velocitatem solere dicere, Velocius, quam asparagi coquantur. Idq; identidem in litteris vsurpat. Est autem asparagus herbæ genus spinosum, & in medicinam vile, & in cibos gratum, cuius summa priusquã durefcat, leuiter coquuntur, tantum, vt cruditas absit. Dicitur autem asparagus, quod qui sunt

sunt in his præcipui, non seruntur, vt Athenæus dixit, Docti quidam admonent, simile quiddam dici de falsamentis. Citius, quam falsamenta coquantur, eo quod quidam pisces sale conditi, aut fumo ventove durati, crudi quoque comedantur, aut leuissime costi. Quamquam hoc prouerbium apud Athenæum, vnde citant, nondum reperimus. Confine illi, quod alibi dicitur. ἀφύα ἐς πύρ, id est, Aphia ad ignem.

Amicitia personam.

Τὸ πρόσωπον ἀφελῆν τῆ φιλίας, id est, Amicitia personam detrahere dicimur, cum aperte quæ sentimus animo, tum facimus, tum loquimur apud amicos, & quidquid in pectore clausum est, id præ nobis ferimus, Vultus enim ab animo discrepans personæ verius est, quam vultus. Et eleganter à Seneca dictum est in Cæsarem, vt personam malit, quam faciem: id est, vt videri malit, quam esse. M. Tullius Tusculanarum quæstionum quinto scribit Epicurum tantummodo personam induisse philosophi. Martialis;

Mentiris iuuenè rinctis Lentine capillis. Tam subito coruus, qui modo cygnus eras.

Non omneis fallis, scit te Proserpina canum,

Personam capiti detrahet illa tuo.

Neque semper tamen persona sonat in malam partem, Etenim cum scribit M. Tullius in Officijs: Ponit enim personam amici, cum induit iudicis: non significat fictum amicum, aut fictum iudicem. Est autem tractatum à personis histriionum.

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Απολέμει τῆς οἴης ἀμάξης τῶν δ' ὄνων ἐδὲν μέλοι. id est,

Vtere plaustris tuis, asinosque ne curaueris.

Verius est trochaicus tetrameter. Hoc prouerbio monebant, vt suarum quisque rerum curam ageret, hisq; frueretur, alienarum negligens, atque incurius. Hinc ducta metaphora, quod quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent deportandis oneribus asinos aliunde conducere.

Lybica fera.

Λιβυκὸν θηρίον, id est, Lybica bestia. Re-

fertur à Diogeniano, Dicebatur olim in hominem vstrum callidum, versipellem, varijs moribus, ancipitiq; ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum quod in Lybia varie ferarum species sæpe numero miscentur: atque ita noua quædam hinc monstra spectaculo produci soleant, Romam à prouincia præsidibus deportata.

Semper affert Libya mali quippiam.

Ε Ο Δ Ε Μ fonte fluxit & illud: ἀεὶ φέρει τὴ λιβυὰ κακόν, id est, Semper affert Lybia mali quippiam, quod inde Romam, vt diximus monstra deportantur. Hinc & in mores, ingeniumq; gentis detorqueri potest: si quidem vt est regio venenorum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conuenit in sœdifragos, ac pacturum nouatores.

Semper Africa noui aliquid apportat.

Η Ν Υ Ι C simillimum est illud Plinianum, quod in historia mundi refert, Libyam semper aliquid noui afferre. Quod quidè ideo dicebatur, quod in siticulosa regione ad vnum aliquem riuum plurimæ ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur: inibiq; varia mixtura violentæ Veneris, varias monstrorum formas, subindeq; nouas nasci. Porro Plinius sumpsit ab Aristotele, apud quem refertur lib. de generatione animalium 2. c. 5. Anaxilas apud Athenam lib. 4. festiuiter ad rem detorsit:

Ἡ μουσική δ' ὡσπερ λιβυὴ πρὸς τῶν θεῶν, Αἰτίτη κωνόν, καὶ ἐνιαυτὸν τίπτει θηρίον, i.

At musica itidem vt Africa terra per deos Semper quotannis bestiam aliquam edit nouam.

Scimus Græcum versum posteriorem nõ costare, sed ita habet editio Aldina, nec factis diuinam, quo modo restitui possit, nisi forte pro καὶ ἐνιαυτὸν legendum est ἐν ἀυτῇ, tamen si ne sic quidem constat metrum: fortasse θηρίον omitendum, & pro καὶ ἐνιαυτὸν reponendum, & pro καὶ ἐνιαυτὸν. Quadrabit in homines lubrica fide, semperque nouandarum rerum auidos.

Afra auis.

Λιβυκὸν ὄρνειον, id est, Lybica auis. Refertur à Suida de prægrandibus, quod ex ea regione deportetur aues immani magnitudine. Horatius de prælauta vsurpauit:

Non Afra auis descēdat in ventrem meū Iucundior, quam lecta de pinguisſimis Oliua ramis arborum .

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa, quas eandem Numidicas aues appellant . Acron videtur de Struthione sentire, quæ & ipsa auis mira mole corporis esse fertur . Nostra quidem sententia non inepte iacietur & in hominem peregrino cultu notabilem . Et Plautus alicubi Pœnum auem vocat, ob mœnecas alarum instar utrinque pensiles . Prouerbiū extat in auiibus Aristophanis . Interpres indicat conuenire in barbaros, ac metriculosos . Sicut enim homines prægrandes fere timidiores . Teren . Hic nebulo magnus est .

Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere .

HODIEQUE vulgo celebratū durat, vbi quis est exactor durior, atque instantior . Quid? Num & pellē vis? Quasi conueniat lana contemum esse . Id adagij Tiberius Cæsar auctore Suetonio aut reperit, aut certe usurpauit : Nam is admonitus ab amicis, vt prouincialibus aueret vestigalia, rescripsit, Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere . Est autem deglubere, detrahere pellem . Tractum à rusticis, qui deglubere vocant, filiquam, aut folliculum excutere, & granum sua nudare tunica: unde & Catullus in obscenium sensum detorsit, vt dicat virum à muliere deglubi . Et Apuleiana Fortis ait se uiuos homines sole re deglubere . Tondent igitur, qui ita spoliant, vt sortem relinquunt, vnde res possit crescere . Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt . Nam lana detonia renascitur . Cute detracta nihil est, quod deinde possis auferre . Alexander Macedonum Rex, cognomēto Magnus, sententiam eandem diuersa extulit metaphora . Cum enim quidam admoneretur, longe plus vestigalium à ciuitatibus auferri posse, respondit ad hunc modū: καὶ κηποῦν μισθὸν τὸν ἐκ ῥίζων ἐκ τέμνοντα τὰ λάχανα . id est, Et olitorum odi, qui radicibus herbas excidat . Denique hoc ipsum ἀποῤῥίζων καὶ ἀποῤῥίζων, & itē apud Latinos radicibus, stirpium tenuis, à stirpe, ab ima stirpe, atque id genus alix metaphora prouerbii naturam respiciunt .

Lucri bonus est odor ex re qualibet .

FACETA quidē, sed tamē pestilēs illa

vox Vespasiani, qui cum ex lotio vestigal faceret, homo turpiter audis, superque eo factō à filio admoneretur, quod ē re tā putida lucrum faceret, paullo post collectā pecuniam, filii naribus admouit, rogauitque ecquid illa puteret? Vnde Iuuenalis: -Lucri bonus est odor, ex re

Qualibet .

Ad quod adludens Ammianus lib. 22. dixit: Et lucrum ex omni odorantes occasio ne . Iam & Ennianus ille uersiculosus, non in fermonem modo, uerumetiam in animos & vitam hominum penitus abiit .

Vnde habeas, curat nemo, sed oportet habere .

Quin illud ab Horatio dictum: εἰρωνικός, serio sequimur .

O ciues ciues quærenda pecunia primum,

Virtus post nummos .

Cephisodorus apud Athenæum libro 3. docet apud poetas celebres ac sapientes viros inueniri sententias quasdam improbatas, velut illud apud Archilochū: πάντ' ἀνδρ' ἀποσκολλύττει, id est, Quemuis hominem excoriare siue spoliare . Apud Theodorum illud: καλῶς μὲν παλόν εἰ γενεὴ πειρῆν δὲ τὸ ἴσον . id est, Quod iubet plus æqua habere, laudare tamen quod æquum est . Apud Euripidem: τὴν γλώττιαν ὀμωμικέναι φάναι, id est, Quod dixerit, inquam iurasse, quod nobis alias dictum est . Apud Sophoclem .

Τοιαῦτα τοῖσι, παρὸς χάριν τε κλέβει λέγων, σὺ δ' αὐτὸς ὡς περὶ οἱ σοφοὶ τὰ μὲν Διὶ ἐπαίνει, τὰ δὲ κερδαίνειν ἔχει . id est, Ad gratiam tibi ista dico, haud impero, At ipse, vti solent facere prudentes uiri, Laudato iusta, ceterum lucro herreas .

Idē alibi dixit: μηδὲν εἶναι σὺν κέρδει κακόν, id est, Nullum esse malum, quod cū lucro cōiunctum sit . Apud Homerum, quod facit Iunonem insidiatē Ioui, quod Martem fingit adulterum . Hæc Athenæus . Mirum autem populum indignari poetis aut histrionibus, si quando talia recitat in theatris, cum magis debuerit indignari quibusque sibi, quod ea sequeretur in vita, quorum commemorationem in theatro ferre non poterat .

Lucrum pudori præstat .

Κέρδιος αἰσχρῶς ἀμνησιν, i. Lucrū pudori præstat .

præstat . Plautus in Pseudolo: Nimio illud quod pudet facilius fertur, quam illud quod piget . Eundem sensum aliter extulit in Trinummo: Pol pudere, quā pigere, præstat, totidem litteris . Sententia bono viro indigna, eoq; illic à lenone dicitur, hic à fene . Sed commodē ad persuadendum sententiam etiam parum probam arripuit . Alioqui longe fatius rei iactura, quā famæ dispendium accipere . Huc alludit Terentius in Phormione: Non te pudet vanitatis? Nondum ob rem . Quin & hodie vulgato proerbio iubent valere pudorē, vbi de pecunia res agitur . Plutarchus in commentario de audiendis poetis, refert à poeta quodam, senarios hos: Τὴ μὲν δεικνύει τὴν θόκησιν ἄρυσσο, τὰ δ' ἔργα τὰ πᾶν ἀρώτ' ἔχει, ἔνθα κερδαίνεις . id est, Opinionum spernito iusti, ac virum Quiduis agentem sequere, cum spes lucri .

Refert & hunc ex Sophocle: Τὸ κέρδιος ἴδδ', κἀν ἀπὸ ψευδῶν ἔη . id est, Dulce est lucrum, profectum & à mendacijs .

Bata tum hyeme, tum æstate bona .

Βαῖτη κἀν θέρει, καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθόν, id est, Beta tum in æstate, tum hyeme bona . Suidas qui huius adagij meminit, adscribit Βετὰ vestis pelliceæ, genus, quod in vrurumque tempus videatur adpositum . Nam hyeme depellit ventos, æstate solem . Iulius Pollux libro de rerum vocabulis septimo, inter vestes coriaceas meminit & betæ: quam ait tunicam fuisse prælongam, quæ totum contegeret corpus . Conuenit igitur de re ad multa vsui futura: veluti de litteris, quæ iuuenes iuxta ac senes ornant . Aut Philosophia, quæ in rebus prosperis arcet ab insolentia, in aduersis præstat, ne frangamur animo .

Anicularum deliramenta .

Γραῶν ὄθλος, id est, Anicularum deliramenta . De nugis inanibus, cuiusmodi solent esse futuri vetulæ, cum iam sexus vitio vitium ætatis accedens, nugacitatis morbum conduplicat . Extat prouerbiū apud Platonem in Theæteto: πάντα μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ λεγόμενος γραῶν ὄθλος . id est, Nam hæc quidem sunt, quod dici solet, anicularum

nugæ . Itidem Cicero in oratione pro domo sua dixit anilem superstitionem .

Ante pedes .

ANTE pedes esse dicitur, quod obuius, quodque vel præsens adest, vel imminet . Terentius:

Isthuc est sapere, non quod ante pedes modo est

Videre, sed etiam illa, quæ futura sunt Prospicere .

Sic Pindarus in hymno vltimo: τὸ δὲ πρὸ ποδῶν ἀρεῖον αἰεὶ: χρῆμα πᾶν . id est, Quidquid ante pedes esse semper melius . Lucianus in Pseudologista: καὶ τὰ κοινὰ τᾶντα καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγαθόν . id est, Et quod hæc communia, quodq; hæc passim obuia ignores . Philostratus in Phœnice: Βεδίξεις δὲ ποδὶ, μετέωρος τε καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ἐν πόσι . id est, Quo vadis autem? sublimi vultu, cunctaq; despiciens, quæ sunt ad pedes . Et παρὰ ποδὶ dicitur, quod iam instat, imminetque ἐμποδόν esse dicitur, quod obstat, ἐμποδόν contra, προκυλλίδεσαι τῶν ποδῶν est aliquoties apud Platonem, id est, ante pedes peruolui, quod veluti expositum est . Veluti de republ. 4. πάλαι δὲ μακάρει φάνεται πρὸ ποδῶν: ἐξ ἀρχῆς κυλλιδείδαι, καὶ ἐν ἐσθῶμεν ἀρ' αὐτὸ, ἀλλ' ἡμὲν καταγλασάτοται, ὡς περὶ οἱ ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες, ζητοῦσιν ἐνίστε οὐ ἔχουσιν . id est, Iam dudum ò beate videtur rursus ante pedes volui, nec videmus illud, sed fuimus ridiculi, quemadmodum solent, qui cum manibus teneant aliquid, tamen quærūt quod habent . Non dissimili figura Maro dixit, In manibus:

In manibus terræ, non hic te carmine longo, Atque per ambas & longa exorsa tenebo .

Albo rete aliena captant bona .

PROVERBII speciem habet, quod ait Plautus in Perfa: Ne isti faxim vsquam appareant, qui hic albo reti uisquam oppugnant bona . Rete vocat calumnias quadraplatorum, & parasitorum . Album dixit, alludens ad codicillos, & dicas, syngraphasque quibus lis intenditur, peragiturq; . Nec omnino displicet, vt ad album prætoris, quo leges & litium formulæ proponebantur, respexerit . Nam leges etiam Solon aranearum textis similes esse dixit .

Ad suum quemque quæstum æquum est esse callidum .

ΑΡΥΘ Plantum est prouerbialis sententia in Truculento, tum in Asinaria :

Ad suum quemque quæstum , æquum est esse callidum .

Quæ si transferatur paullo longius, plusculum habuerit gratiæ . Velut alius est pecuniæ appetens, alius famæ studiosus, alius voluptatum audius, alius litterarum fictiens, alius pietatem sectatur . Quique ad vigilat ad id, quod exoptat .

Vel acum inuenisses .

ΑΡΥΘ eûdem Menæchmis prouerbialis hyperbole, de re diligenter vestigata: Acum credo inuenisses, si acum quæreres . Nam acus inuētū difficillima, quod ob exiguitatem facile fallat oculos quærentis .

Subuentanea parit .

Υπλωμέμα τικτεi, id est, Subuentanea parit . De vanis ac friuolis inuentis . Translatum ab auibus, quæ Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, hoc est, unde non signatur fœtus . Aristophanes in Auibus :

Τικτεi πρώτισον ὑπλωμιον νύξῃ μελανόπτειδῶν . id est,

Parit primum subuentaneum nox nigripennis ouam .

Hos conceptus potissimum accidere in his auibus, quæ sint neque veloces, neque aduncis vnguibus, cuiusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles libro de generatione animalium tertio, causam esse quod excremento magis abundât . Volaces & aduncas nec salaces esse, nec fecundas, quod in his excrementi seminalis pars, in pennas & in vngues abeat . Concipiunt huiusmodi fœtus aliquoties audita maris voce, sicuti fit in perdicibus, aliquoties ex affricu pulueris, aliquoties feminis ob inopiam maris inter se salientibus . Auôr & Plinius . Eaq; oua Græci ὑπλωμέμα, i. subuentanea, siue ζεφύρια vocant, à vento fauonio . Vnde quæ vana sunt, ἀνεμίδια, dicitur . Plato in Theætero : ἀλλὰ ὅτερ δὴ αὐτὸ κοινῆ σκεψάμεθα γόνιμον ἢ ἀνεμίδιον τυγχάνει . i. Sed age iam illud cõmuniter dispiciamus, solidus ne partus sit an subuentaneus . Et Homer Κακὸν δ' ἀεμώλια βάζει, dicta inania, & ventis similia significans M. Tullius

in epistolis ad Atticum, ἀεμοφόριτα, vocat inania, quæ ventis ferantur, de gladiatoribus : De ceteris, quæ scribis ἀεμοφοριτα, facias me quotidie certiozem .

Phrynondas alter .

Φρυωνῆδας ἄλλος, id est, Phrynondas alter . De improbo . Huius meminit Lucianus in Pseudomante, inter nobiles facinorosos . Phrynondas cum esset hospes Athenis in negotijs Pelopõnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transferit appellationem . Etenim quoties insigniter malum & sceleratatum accipi volebant, Phrynondam appellabant . Sic Aristophanes in Amphiareo, citante Suida :

Ὡμιαρε, καὶ φρυωνῆδα, καὶ ποιητὴ σὺ . id est, Scelerate tu, ac Phrynonda, & impurissime .

Vfus est & Plato in Protagora . Meminit horum & Æschines aduersus Ctesiphontem, ἔτε φρυωνῆδας, ἔτε δὴρύβατος, ἔτε ἄλλος ἰδεῖς πώποτε τῶν πάλαι ποιητῶν τοῦτῶ μάλος, καὶ γόνος ἐγένετο . id est, Nec Phrynondas, nec Euribatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus, & impostor fuit .

Sus per rosas .

Τὸ δειτὸ ρόδων, id est, Sus per rosas . Quãquam in alijs exemplaribus scriptum inuenitur, ὅς δειτὸ ρόδων . Nobis neutra scriptura fatis probatur : sed legendum arbitramur, δειτὸ ρόδων, ἀπὸ τῆς ροῖᾶς, vt fit nomen diminutiuum . Rhœæ vero vero Græcis dicuntur mala punica . Eudemus prouerbiū citat ex Crateris fabula, cui titulus : γείτορες, indicans dici solere de agrifibus, & intractabilibus . Quemadmodum sus per mala commodè duci non potest .

Asinus auis .

Ὀνῶ ὄρνις, i. Asinus auis . Est apud Aristophanem in Auibus . Sumptum ab omne quodam . Quidã enim consultus de eo, qui aduersa laborabat valetudine, forte fortuna conspexit asinum surgentem à lapsu, simulq; alium quendam audiuit dicentem : βλάπτει πῶς ὄνος ὄν ἀνέστη, id est, Vide quo pacto asinus cum sit, surrexit . Id omnis arripens ille, protinus respondit, fore vt valetudinarius

tudinarius ille reualeceret . Itaque iocatur Aristophanes, quasi & asinus auis esset, & augurij nonnihil haberet . Nec hoc prouerbiū & Comedia natum est, sed à vulgo ad iocum detortum, & à comico vsurpatum . Dicitur non intempestiuè, cum ex indicio quopiam ridiculo quidpiam colligimus .

Sisyphi artes .

Σισύφου μηχαναί, id est, Sisyphi artes . Dicebantur vafra, versutaq; consilia . Aristophanes ἐν ἀχαρνέων :

Εἶπ' ἐξάνογα μηχανὰς τὰς σισύφου . id est, Dein callidos deprome Sisyphi dolos .

Porro vt Sisyphus in astutiæ prouerbiū abiret, Homericus ille versus in causâ fuit : Σισύφῳ ὅς κέρδις ἔπι χροῖον γένετ' ἀνδρῶν . id est, Sisyphus in terris, quo nõ astutior alter .

Rursus Iliados ?

Ἐνθάδε σισυφῶ σκεν ὁ κέρδις ἔγενετ' ἀνδρῶν .

Ab hoc genus duxit Vlysses, quem Homerus vbiq; vafrum & callidum facit .

Homo Thales .

Ἀνθρώπος θαλῆς, id est, Homo Thales Ionia prouerbialis in stultum, qui sapiens haberi studeat . Aristophanes in Auibus : Ἀνθρώπος θαλῆς μέτων, id est, Homo Thales Mero .

Idem in Nebulis :

Τὶ δὴτ' ἐκέκον τὸν θαλῆν θανυμίζομεν, id est, Qua gratia illū proinde suscipimus Thalem ?

Fuit enim Thales vnus è septem Græciæ sapientibus . Est & apud Plautum : Salue Thales : cum stultum significet .

Sardanapalus .

Σαρδανάπαλος, id est, Sardanapalus, Huius cognomen ob insignem hominis molliciem abijt in prouerbiū . Aristophanes in Auibus : τὸ σαρδανάπαλος ἐποσῶ, id est, Quis hic Sardanapalus? Fuit autè Sardanapalus Anacyndaraxis filius, rex Nini Persicæ regionis, qui eodem die Tarsum pariter, & Anchial, duas Ciliciæ ciuitates obtinuit : ceterum delicijs vsque adeo effeminatus, vt inter eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desiderare sit solitus . Apollodorus, vt citat Aristophanis interpres, tradit eius sepulcro epitaphium huiusmodi literis ἀθηναῖος insculptū fuisse : ἔδειε, πῆ, εὐχάει,

ὡς τὰ ἄλλα ἐδενὸς ἐστὶν ἄξια, id est, Ede, bibe, vtere Venere, nam cetera sunt nihil . Suidas hac forma refert ex Callisthene : σὺ δ' ἂν ἔξένης ἔδειε καὶ πῆ, καὶ πῶζέ, ὡς τὰ γὰρ ἄλλα ἀνθρώπειά, καὶ ὅντα τὰ τῶν ἄξια . id est, Tu vero hospes, ede, bibe, lude, tamquam ceteras res humanas, huius non faciens .

Quid tandem non efficiant manus ?

ARISTOPHANES in Auibus : Τὶ δὴτὰ πόδις ἀνὴρ ἂν ἐργασάτο, id est, Quid est, quod haud effecerint demum pedes ?

Interpres ostendit adlusum esse ad huiusmodi prouerbiū :

Τὶ δὴτὰ χεῖρες ἂν ἂν ἐργασάτο, id est, Quid demique est, quod manibus effici haud queat ?

Admonet nihil esse rerū omnium, quod arte, quod industria nõ efficiatur . Ceterum quod scripsit Aristophanes, apte torseris in milites ignauos, quibus omne præsidium & spes salutis non in manibus, sed in pedibus sita est .

Testa collisa testa .

TESTA testa collidi dicitur, cum duo conflictantur vtriusque malo . Aristophanes in Pace :

Καὶ πῆδος πηληγῆς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκτισεν πῆδο . id est,

Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat .

Talis est ferè conflictatio regum, inter se belligerantium, qualis ollæ cum olla colliso . Nonnunquam perit vterque . Certe neuter absq; grauissimis damnis discedit .

Animus est in corijs .

ARISTOPHANES ἐν εἰρήνῃ : Ἡ πᾶντομεν ταῦτ' ἀλλὰ συγγνώμῃ εἶχε, Ὁ νῆς γὰρ ἠμῶν βῶ τότ' ἐν τοῖς σκύττει . id est, In his quidem sum lapsus, at veniam dabis,

Nam mens profecto nostra tum in corijs erat .

Quamquam alias huius prouerbij meminimus . Simillimum est illi Terentiano: Animus est in patinis . Item illud, quod legitur apud Athenæum libro Dipsosophistarum primo :

Οὐδ' ἀνέστη τις, ἐδαμῶνς μεθόμεν ἂν, Ὁ νῆς γὰρ ἐστὶ τῆς τραπέζης πηλοῖον . id est,

Ne quis loquatur, capere numquam quilibimus, Nam mens quidem ipsa mensæ adhæret proxima.

Interpres admonet huius prouerbij, ἐπι σπύτη λέειται, de his, qui iam ad bellum spectant: queadmodum alio demonstratum est loco. Licebit vii, cum ob sollicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur in præsentia, parum attentus.

Quibus nec ara, neque fides.

ARISTOPHANES ἐν ἀχαρισίῳ: Οἷ ἀν' ἔτε βωμὸς, ἔτε πισίς, ἔθ' ὄρκος μένει. i. Queis nec ara, nec fides, nec vlla durant fœdera.

De vehementer perfidis. Dicitum est in Spartanis, quorum perfidiam taxauit Euripides:

Ἐπάρτης ἔνομοι δόλια βουλῆθ' ἴερα. id est, Spartæ incolæ, dolosa consultamina. Nunc in aulicos non omnino pessime quadrat.

Salem lingere.

Ἀλλὰ λέγγω, id est, Salem lingere dicuntur qui perquam tenuiter victitant. Sic enim Persius:

Vare regustatum digito tenebrare salinum, Contentus perages, si cum Ioue viuere pergis.

Diogenes cū à Cratere prædiuite quodam inuitaretur, vt ad se veniret, vsurus hospitio sito, suaq; liberalitate, respondit se malle salē Athenis lingere, quàm apud illum opiparis mensis frui. Itidem Plautus in Curculione: Hodie apud me nunquam delinges salem.

Pedere thus.

Βδέειν λιβαντόν, i. Pedere thus. Prouerbij speciem habet. Accommodabitur in hos, quorum & vitia placent, aut ipsis, aut alijs impendio amantibus. Facit enim hoc φιλαντία, vt vnicique sua placeant, arideantq; etiam si sint putidissima. Facit itē hoc amor immoderatus, vt polyplus etiam Agnæ deleter Balbinum: veluti scripsit Horatius. Aristophanes in Pluto:

Οὐ λιβαντόν γὰρ βδέω. id est, Non soleo thura pedere.

Quadrabit & in assentatores, turpissima pro honestissimis laudantes.

Pro cæco exoculatus est.

OMNES huiusmodi facietiarum formulæ pertinent ad adagiorum naturam, cum videmur corrigere quod dictum est: sed altero verbo, quod uel idem polleat, uel magis etiam ledat: ueluti si quis dicat: Non furatus est, sed inuolauit. Non furatus est, sed rapuit. Aristophanes in Pluto:

Μὴν ἔ κέλορας ἀλλ' ἤρπακας, id est, An non furatus es, sed rapuisti?

Idem in eadem fabula: Ἀντί γὰρ τυφλὸν ἐξωμάτωται, Ludit enim seruus ambigua uoce ἐξωμάτωται, quæ declarat & oculis donatum Plutum, & exoculatum.

Prius lupus ouem ducat uxorem.

ARISTOPHANES ἐν ἐπιπύρῳ: Πρὶν κεν λυκοῦ δὴν ὄρνυμαιδὶ. id est, Ante lupus sibi iunget ouem.

De his, inter quos insanabile dissidium. Consimili figurâ dixit Horatius:

-Sed prius Apulis Iungentur capræ lupis.

Plautus in Pseudolo: Vt mauelis lupos apud oues linquere, quàm hos domi custodes. Ad rem relatum erit lepidius: quod genus si dicas, non cohæreere pecuniæ studium, cum studio litterario, adq; eam sententiam accommodos prouerbium.

Sphondyla fugiens pessime pediat.

IDEM in eodem ferme loco: Ὡς ἢ σφονδύλη φεύγουσα ποινιρότατον βδέει. i. Vt feles quoties fugitat, male pedere sueta est.

In eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiam. Sphondyla insecti genus, odoris teterrimi. Plinius lib. 27. cap. 13. meminit Sphondylæ serpentis, quæ radicibus arborum sit infestissima: ceterum genus quod nam sit, non explicat. Est autem serpentis huiusmodi species, exiguo corpore, & subnigro, quæ emoriens grauissimum odorem emittit. Helychius docet apud Atticos spondylen dici felē. Est apud Aristophanem γαλιῆς ἀρμυιτέρον, de acido ventris flatu.

Numquam efficies ut recte ingrediantur cancri.

ARISTOPHANES in Pace: Οὔ ποτα

Οὔ ποτε ποιήσεις τὸν καρύνιον ὄρθαι βεδίξεν, Οὐδ' ἐπὶ τῷ πραχθέντι ποιήσεις ὕστερον ἐδέν. i. Ambulet vt cancer recta, haud effeceris vnquam,

Nec quidquam efficies, vbi res erit ante peracta.

Hoc velut oraculum poeta facetus pronunciat, quod à natura sit instum, nullo corriges negotio. Nam canceris genuinum oblique ingredi. In quorum altero carmine tangit adagium, quod superius dictum est: Actum negas.

Korybantian.

Korybantian. pro insanire dixit Aristophanes in Vespis.

Ἀλλ' ἢ παραφρονεῖς ἐτεδὴν ἢ κορυβαντιῶς, id est, Aut vere insanis, aut Corybantiaris.

Hanc vocē frequenter vsurpat Lucianus in Timone epistolis saturnalijis, Lexiphane, Hermotimo. Sumptum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore cymbala pulsant, alios item in similem agentes rabiem. Quod idem alias vocat: κοπεδαμνοῦσαν, quasi malo duci genio.

Calculo mordere.

Ψήφου δάμνησι, i. Calculo mordere, dicuntur qui suffragio ledūt, aut vliscantur hominem, Aristophanes ἐν ἀχαρισίῳ:

Βλέπεσθ' ἐδέν ἄλλο πάλιν ψήφου δαμνέειν, id est, Spectat id vnium, vt mordeant suffragio.

Siquidem hac via potissimi plebei vindicabant, si quid essent offensi, refragabantur in concione, cum calculus ferrentur suffragia. Proinde mordebant nō dente, quod tutum non erat, sed calculo.

Charybdis, Barathrum.

HYPERBOLÆ prouerbiales sunt & hæc, cum hominem maiorem in modū edacem, bibacem, rapacem, heluonē, Charybdim, aut Barathrum vocamus. Aristophanes in Equitibus:

Καὶ τελοῦνται καὶ φάραγγα, καὶ χάρυβδι ἀρπαγῆς. id est,

Et Thelonen & Barathro, & rapinæ gurgitem.

Huc adscribendū opinamur, quod Diogenes, auctore Laertio, ventrem, τὸ βίβη χάρυβδι, id est, Facultatem Charybdim vocauit. Horatius de lurcone quodam:

Ingluuiis, & tempestas, barathrumque macelli.

Lingua seorsum inciditur.

ARISTOPHANES in Pace: Ἡ γλῶττα χωρὶς τέμνεται. id est,

Lingua ipsa seorsum inciditur. Interpres admonet prouerbialiter dictū.

Sumptum autem ex Homero Odysseæ γ. Ἀλλ' ἄγε τέμνετε μὲν γλῶττας. id est,

Eia age iam linguas incidite.

Eiusq; sententiæ Callistratum citat auctorem. Rarsum in Pluto:

Ἡ γλῶττα τῷ κίρρῳ κτετέον τέμνεται. id est, Præconibus horum lingua præcidi solet.

Callistratum, vt citat interpres, tradit olim in sacrificijs linguam exactam præconibus dari solitam, Nam aliqui sunt qui dicant, ex victimis mercurio deberi linguam.

Est autem in Aristophanis verbis ἀμφιβολία, non infaceta, quod lingua vtrolibet referri potest, vel ad boues, vel præcones. Interpres admonet adlusum esse ad prouerbiale dictum: ἢ γλῶττα τῷ κίρρῳ. id est, Lingua præconi, Quo recte videbimur, vsuri, cum præmii non nihil de beri significabimus, qui in conficiendo negotio pro sua virili in partem adiumento fuit, aut δαγγέλιον dandum læta nunciant.

Sic enim vocat Homerus mercedulam, quæ dari consuevit lætum adherentibus nuncium. Apud Plutarchum Antipater, cum incidisset mentio de Demade iam senio imbecilli fractoq;.

Velut, inquit, ex immolata victima, solus venter & lingua superest. Apparet linguam ceu prophanum membrum sacris adhiberi non solere. Et Pittacus Amasidi regi mittit è victima linguam, vt membrum pessimum & idem optimum. Præcones autem habent linguam venalem, & in sacrificijs admonebant populum vt linguis faucret.

Plautus in Prologo Pænuli: Exerce vocem, quam peruis, & colis. Nam nisi clamabis, statim te obrepet fames.

Non capit somnum, nisi hoc, aut illud fecerit.

SUNT duæ figuræ prouerbiales, quibus intemperantem, atq; impotentem rei cuiuspiâ cupiditatem significamus. Altera est apud Aristophanem in Vespis, huiusmodi:

Ἡ μὲν ὑπὶ τῷ πρώτῳ καὶ κρηταί εὐλίε τ' ἀπὸ δ' ὄρε τῆς νυκτὸς ἐδὲ πασπέλλω. i.

Ligno nisi fors primus ille adederit Somni videt nil nocte, non vel paspalam.

Primum lignum dixit, primum gradum.

Vu 3 Paspalam

Paspalam autem Græci uocant minutissimum aliquem farinæ puluisculū . Ad eundem modum Iuuenalis :

- Quibusdam Somnum rixa facit, Altera est apud Maronem in Bucolicis: Quod si non aliqua nocuisses, mortuus esses.

Ventre pleno melior consultatio.

PLUTARCHVS Symposiakon libro septimo, citat hoc carmen :

Κατὰ πλοῦτος βελὴ καὶ μὴ τίς ἀμείνων. i. Consultatio tum melior, cum expleueris alium .

Cum fames interpellat, non vacat deliberare, propterea quod consultatio morā desiderat, & animi tranquillitatē, at fames bilem acuit. Potest & huc torqueri, prius agendum quod inflat & vrget, deinde de futuro deliberandum . Congruet & in illos, qui bene poti consultant de rebus grauissimis, quem morem Herodotus libro primo tradit fuisse Persis. Item Persius:

Ecce inter pocula quærunt Romulidę saturi qđ dia poemata narrēt .

Anno senior fio.

QUOTIES aliquid nobis magnopere molestim significamus, senescere nos etiā vulgo dicimus. Aristophanes in Ranis:

Μὴ νῦν ποίησον, ὡς ἐγὼ θεώμενος, Ὅταν τί τέττων τῶν σοφισμάτων ἴδω, Πλέον ἐνέλτω ᾧ πρεσβύτερος ἀπέρχομαι. i. Faxis caueto, quippe quoties conspicio Istitusmodi negotiorum quidpiam, Discedo, crede, senior anno protinus .

Tædio vero, molestiaq; conciliari seniū indicat etiam Homerus:

Αἰψὰ γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγέρσκονται. id est,

Illico mortales inter mala multa fenescunt .

Tauricum tueri.

Βλέπειν ταυρίδων, i. Tueri taurine, pro eo, quod est: torue. Aristophanes in Ranis:

Βλέψαν ἐν ταυρίδων ἐγκύβητας κάτω. id est, Itaque ore prono contuetur tauricum .

Plato demonstrat hunc Socrati fuisse morem taurinis oculis obtueri. Et Virgilius bouem toruam uocat:

- Optima toruæ Forma bouis .

Expedi habere plura cognomina.

ARISTOPHANES in Pluto: Ὡς ἀγαθὸν εἶς ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν. i. Ut expedi, si plura habeas cognomina .

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quo quæstum faciunt vberiore. Aut qui diuersarum sunt partium. Quemadmodum vespertilio in apologis aliquando mus est, aliquando auis. Dicitum est autem in Mercurium, cuius varia feruntur cognomina. Vocatur enim εσφοαῖος, vel quod bene versat negotia, vel quod subdolos sit, ac versipellis: ἐμπολαῖος, quod auctionibus, ac mercimonijs præsit: ἡγεμόνιος, quod viæ dux, ut apud Homerum Priamo: δόλιος, quod imposturæ, præstigiarumq; reparator: κερδῶς, quod lucris augeat negotiatores: ἐνεργώνιος, quod in certaminibus præconis vice fungatur: δεικνῶς, quod deorum minister. Feruntur item & Bacchi per multa cognomina: Prouerbium non inscite torquebitur & in istos .

Λιμοδαριεῖς.

Λιμοδαριεῖς. In prouerbiorum collectaneis, quæ Plutarchi nomine feruntur, huiusmodi reperitur fabula: Cum aliquando Peloponnesus annonæ laboraret inopia, quidam vrgete fame, collectis sarcinis, inde demigrarunt: ii cum incertis sedibus huc atque illuc vagarentur, recepti sunt in ciuitatem à Tripolitis . Tripolis autem ea in Rhodo est. Nomen igitur inditum illis, ut dicerentur λιμοδαριεῖς. Hesy chius addit eæ auctoritate Didymi eos qui iuxta Oetam accolebant, sic uocatos, quod ob terræ sterilitatem frequenter, cum famerem habebant. Δαριεῖς Græce dici videntur à dono & eundo. Itaque qui vagantes famem adferbant λιμοδαριεῖς dicti sunt. Alioqui Dores non sunt in Peloponneso, sed inter Locros & Ætolos, auctor Strabo lib. 9. Quadrabit igitur in eos, qui fame adacti, aliquo demigrant. Festus Pompeius admonet homines exili re, tenuique fortuna dictos olim Canalicolas, quod circa canales fore consisterent .

Tribus bolis.

PLAVTVS in Curculione: Si vis tribus bolis, velim chlamidē. Tribus bolis, dixit pro cōpendio, quasi tribus verbis. Nā bolus Terentius accipere videtur pro eo, quod

Græci

Græci vocant βλωμόν. Quod autem continuo deuoratur, tribus bolis edi dicitur .

Velut umbra sequi.

Ὡσπερ σκιά ἔπειδαι, id est, Velut umbra sequi. Dicitur qui nusquam deest. Nā umbra corpus adscētat, velist, nolit. Plautus in Casina: Decretum est mihi quasi umbra quoquo ibis tute, persequi. Vnde adscētas indiuiduos, umbras vocamus, & vltro comitantes ad conuiuium, ut indicatum est alibi, in prouerbio Umbra M. Tullius lib. Tuscularum quæstionum 1. Etsi enim nihil in se habeat gloria, cur expetatur, tamen virtutem tamquam umbra sequitur.

Ne nummus quidem plumbeus.

NUMMVM plumbeum hyperbole prouerbiali, pro minimo pecuniæ ponit. Plautus in Casina: Cui homini hodie peculi nummus non est plumbeus. Idem in Trinummio: Cui, si capitis res fiet, nummum nunquam credam plumbeum. Confine illi, quod est apud eundem in Captiui duo: Neque ridiculos iam terenci faciunt. Quamquam hoc alio dictum est loco .

Satietas ferociam parit.

NICOLAVS Stobæus in collectaneis suis hanc sententiā prouerbij titulo citat: τῆς πενίας μεν ἕβριον, ἀπειθείσια δὲ μετ' ἐξουσίας ἀνοίαν. id est, Parit satietas ferociā, imperitia cum potestate coniuncta, insaniam. Tollit animos opulentia, quod si ad inscientiam accedat potestas, iam res ad insaniam usque procedit. Concinit cum illo: Fœnum habet in cornu. Pindarus in Olympijs inuertit sententiam, dicens δβριον κόρυμητέρα. id est, Ferociam matrem satietatis. Sed reprehenditur ab interprete, qui magis approbat Homeri versum:

Τίκτης τοι κόρυς ἕβρινος τὰν κακῶ ὄλβος ἐποίητο. id est,

Faultum copia gignit, opes vbi prauus adeptus.

Ceterū hunc versum non legimus apud Homerum, nec videtur illi γνήσιος, certe, quod cōstat, existat in sententiis Teognidis.

Quid cæco cum speculo?

Τὶ τυφλῶ καὶ κατὸ πτερόν, id est, Quid cæco cum speculo? Finitimum illi: Nihil cum fidibus graculo. Citatur à Stobæo versiculus ex Epicharmo:

Τὶς γὰρ κατὸ πτερόν καὶ τυφλῶ κωνορία, id est, Luminibus orbo, cū speculo quid est rei? Quorsum opus est libris illiterato? quo regnum iuueni stulto? quo diuitias ei, quæ nesciat vti?

Miseram messem metere.

MALAM metere messem, est pro malefactis luere pœnas. Non admodum abhorret ab eo, quod alibi retulimus: Ut sementem feceris, ita & metes. Stobæus hoc carmen citat ex Euripidis Ione:

Καὶ νῦν ἐφέλκετ' ᾧ κακοὶ τιμὰς βροτοὶ, Καὶ κτ' ἄλλα πλεῖτον πάντοθεν θηρώμενοι, Σύμμικτ' ἀμὴ δίκαια καὶ δίκαια ὁμῶς, Ἐπειτ' ἀμάρτε τῶν δὲ δόξων ἕβρος. id est, At nunc honores ò scelesti accersitis, Et opes paratis aucupantes vndiq; Promiscue per fas, nefasq; postea Messem metitis ob ista tristem, & asperā.

Æschylus in Persis:

Ἦβρις γὰρ ἐξ ἀνθ' ὅ ἐκάρπασε σάγγυ Ατῆς, ὅθεν πάγκλαυσον ἐξαιμᾷ θέρος. id est, Florens enim spicam tulit ferocia Noxæ, vnde prorsum flebilem messem metit.

Plato in Phædro: ποῖον τίνα οἶε μετὰ ταῦτα τῶν ῥητορικῶν καρπὸν ὄν ἔσπειρε θερίζειν. id est, Qualem putas postea rhetorice messem messura est, quam seminauit. Aristoteles rethoricorum tertio, citat ex Gorgia: σὺ δὲ ταῦτα αὐγρῶς μεν ἔσπειρας, κακῶς δ' ἐθέρισας, id est, Tu quidem hæc turpiter seminasti, & misere messuisti.

Venimus ad summam lineam.

EURIPIDES in Antigone: Ἐπ' ἀκραν ἠκομεν γραμμῶν κακῶν. id est, Deuenimus summam ad malorum lineam.

Item Horatius:

Venimus ad summum. De linea stadiorum, & Iufus, dictum est alibi non vno loco.

Saburratus.

PLAVTVS in Cistellaria, nouē quidē, sed admodum eleganter dixit saburratus, pro onustus cibo. Sumpta metaphora à nauibus, quas onerant arenis, aut argilla, ne iactentur, vacillentq; in fluctibus. Quod inter adagia non retulissimus, nisi etiam vulgo passim diceretur. Plauti verba sunt hæc: Idem mihi, magnæ quod parti est vitium

gent ætate, vt intelligas & hoc à salacitate proficisci. Sed vt ad interpretationem adagij recurramus, veteres initium diei à prima mediæ noctis inclinatione ordiebatur, proximum tempus gallicinium vocabant, quod id temporis lucem multo ante præfentientes incipiunt canere. Tertium concticinium, cum & galli conticescunt, & homines etiam tum quiescunt. Quartum diluculum, cum incipit dignosci dies. Quintum mane, cū clarus iam dies exorto sole. Itaque secundus gallorum cantus, multo solis exortum anteuenit. Hinc Iuuenalis.

Quod tamen ad galli cantum facit ille secundi

Proximus ante diem caupo sciet.

Consimiliter Aristophanes in Concionatricibus:

Πρόθεν
Οὐδ' εἰμὰ δ' ἴα τὸ τ' ἦλθες, ὅτε τὸ δεύτερον
Αλεκτρυῶν ἐφθέγγετο. id est,
Minime gentium.

Ne si quidem te illo adpulisses tempore,
Cum gallus iterum caneret.

Ne alij quidem caput.

PROVERBIALIS hyperbole, Οὐδὲ σκορόδης κεφαλῶν δ' ἐδωκεν, i. Ne alij quidem caput dedit. Aristophanes in Vespis:

Οὐδέ τις ἐδὲ σκορόδης κεφαλῶν τοῖς ἐπιτοῖσι
δίδωσι. id est,
Nemo vel alij caput addit coctis.

Conueniet in sordidum, & impendio parcum.

Ruminare negotium.

Αναμύσασθαι τὸ πράγμα, id est, Ruminare seu remandere negotium: dicitur qui suo cum animo versat, etiam atque etiam expendens: sumpta metaphora ab animantibus, qui cibum in os reuocatum denuo mandunt, atque ita demum in alterum ventrem traiciunt. Nam id non accidit nisi ijs, quibus duo sunt ventres. Aristophanes in Vespis:

Μολὶς τὸ πρᾶγμα ἐγνωσαν ἀναμύσασθαι. i.
Vix causa cognita est, vbi ruminauerant.

Id etiā appellant ἀναπεμπάζειν. Vsurpat hoc adagium & Lucianus quodam in loco.

Mordere labrum.

Ἐδίειν τὰ χεῖλη, id est, Comedere labra, vel hodiernis temporibus vulgò dicitur,

qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu. Aristophanes in Vespis:

Τῷ ὄργῳ τὴν χεῖλην ἐδίειν. id est,
Comedens labra præ iracundia.

Sic & Homerus Odyssæ u.

Οἱ δ' ἄρα πάντες ὀδᾶξ ἐν χεῖλεσι ρῶτες. i.
At hi labra suis presserunt dentibus omnes.

Lesbiari.

Λεσβιάζειν antiquitus polluere dicebatur. Aristophanes in Vespis:

Μέλιεσσαν ἦδη λεσβίειν τῆς ἔμπόπας. i.

Quæ combibones iam suos contaminet.

Aut turpitudinem quæ per os peragitur, fellationis, opinamur, aut irrumationis, primum à Lesbijis auctoribus fuisse profectam, & apud illos primum omnium feminam tale quiddam passam esse. Interpretis huius rei testem citat Theopodorus in Vlyfse: ἴνα μὴ τὸ παλαιὸν τῶτο καὶ θρυλλέμενον δὲ ἡμετέρων σομάτων εἶπω σόφισμα, ὃ φασὶ παλαιῶς λεσβίειν δίδειν. id est, Vt ne vetus illud, ac vulgo iactatum inuentū ore nostro proloquar, quod aiunt Lesbios reperisse. Citat & Stratidem in Troilo:

Μή ποτ' ὃ παλαιῆνος ἐς τ' αὐτὸ μόνος
Ἀλλὰ παραδὲς τοῖς λεσβίοις χαίρειν εἶ. i.

Nequando filij Iouis hucusque peruenias, verum hoc Lesbiiis relinuas, ac valere finas. Senarij duo videntur, sed non nihil deprauati. Innuit idem Aristophanes: ἐν ἐκκλησιαζέσεις.

Δοκίεις δὲ μοι καὶ λάβδα κατὰ τῆς λεσβίος. i.
Mibi at videre labda iuxta Lesbios.

Allusit autem ad communem litteram, quæ prima est & Lesbiis, & obsceno verbo λειχάζειν. id, ni fallimur, tale quiddam est Græcis, quale fellare Latinis. Nam vox etiā num manet, tamen rem iam olim è medio sublatam arbitramur.

Pyrrhichen oculis præferens.

Πυρρίχην βλέπειν, i. Tumultum ac bellū vultu præferre, inde dictū, quod Pyrrhiche saltationis genus est, quod ab armatis pueris peragebatur, vt testis est Athenæus lib. Dipnosophistarum 14. ostendens in ea belli imaginem repræsentari, impetum & ardorem adorientium, & celeritatē fugietium. Et Ælius Spartianus in Adriano, Militares, inquit, pyrrhichas populo frequentat

ter exhibuit. Tranquillius item Pyrrhiches meminit: Pyrrhichen saltauerunt. Asiæ Bithyniæq; principum liberi. Iulius Pollux libro quarto, capite 14. inter varia saltationum genera commemorat ἐμμέλειαν tragicorum, κορδάλια comicorum σικκινιάδα satyricorum, πυρρίχην ac τελεσίαν, quas ἐνοπίους vocat, quod armati saltarent, vnde ξερισμὸν dictum indicat, quod gladijs perageretur, & ποδισμὸν, quod mira pedū celeritate corpus circumagerent. Idem commemorat & alia saltationum genera quæ belli habebat imaginem: κάρμον & τετρακάρμον, quæ ait Herculli fuisse sacram. Rursus aliam quam κάρηνω dixere, quæ ab ipsa armis peragebatur, Plato De legibus septimo, docet duo potissimum saltationis genera fuisse, alterum bellicum ac tumultuosum quod Pyrrhiche dicebatur, alterū moderatius, quod ἐμμέλειαν. Pyrrhichen scribit his verbis: Πυρρίχην ἂν τις ὀρθῶς παραγορδοῖ τὰς τε δαλαρείας πασῶν πληθῶν, καὶ βολῶν ἐκνύσσει καὶ ὑπέξει πάση, καὶ ἐκπῆδησιν ἐν ὕψει, καὶ σωταπενῶσει μιμημένω. καὶ τὰς τοιάυταις ἐν ἀντίας τὰς ἐπι τὰ δραστικὰ φερομένης ὑψήματα, ἔντε τὰς τὸν τόξων βολαῖς καὶ ἀκοντίων καὶ πασῶν πληθῶν μιμήματα ἐπιχερῆσας μιμῆσαι, τὰ τε ὀρθῶν ἐν τῆ τοῖς καὶ τὸ εὐτονον τὸν ἀγαθῶν σομάτων καὶ ψυχῶν, ὅπου τὰν γήνηται μίμημα διθυφερέσ ὡς τὸ πολὺ τὸν τῶ σώματος μελῶν γήνησιν, ὀρθῶν μὲν τὸ τοῖσιν, τὸ δὲ τῆ τοῖς ἐναυτίων, ἐκ ὀρθῶν ἀποδεχόμενον. id est, Pyrrhichen recte appellaueris, quæ vitatōnes omnium plagarum ac iaculorum deflectione corporum, omniq; credendi ratione, submissione ac subfultibus in altum imitatur. Rursus his contrarios gestus, qui conducunt ad corporis motus, agilitati parandæ idoneos, qui tum in arcuum iaculationibus, tum in hastilium missionibus, denique in omnium plagarum impetitionibus simulacra pugnæ student imitari, simulq; reſtitutionem interim & robur bonorum corporum atq; animorum, quoties fit imitatio, quæ adhibita plerumque cōfert ad corporis membrorum firmitatē, rectum quidem hoc, quod autē his contrarium est, non vt rectum approbatur. Meminit & scholiastes in Iliados Homericæ commemorans tria saltationum genera, Pyrrhichē, Sicinnin, quæ pertinet ad sacra, & Scordacismū, qui sit indecorus & prophanis cōueniens. Pyrrhiche Cretenſium erat, & in armis peragebatur, Vnde Homerus vi

rum in belli munijis agilem intelligi volēs, saltatorem appellat ὀρχίσις τερτόντα. Hoc pugnæ genus elegantè depingitur ex Xenophonte apud Athenæum libro primo: Ἀνέστησαν πρῶτοι θράκες, καὶ πρὸς αὐτὸν ἄρχοντο σὺν ὕπλοις, καὶ ἦλθον τοῦ ἡλιάτε καὶ κίβρας καὶ τὰς μαχαιρὰς ἐχρῶντο. τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παῖοι ὡς πάσι δονεῖν πεπληγέμεν τὸν ἀνδρα. ὁ δὲ ἔπεσε τεκνιῶσ πάς, καὶ πάντες ἀνέκραγον. καὶ ὁ μὲν σκυλλίστας τὰ ὅπλα ἕτερον ἔξῆσε, ἀδων σιτάλλικαν, ἄλλοι δὲ τὰς θρακῶν, τὸν ἕτερον ἔξέφερον, ὡς τὴν θηκῶτα, ὡς δὲ ἐδὲν πεποθῶς. id est, Surrexerunt autē primi Thracæ, & ad tibiam saltabant, subflicbantq; in altum, idq; leuiter, interim ventres gladijs. Tandem alter alterum feriebant, sicut omnibus videretur hominem percussisse. Ille vero artificio quodam cadebat, moxq; omnes exclamabant. Tum is qui percussisse videbatur cum alterum armis spoliasset, exibat, canens Sitalcam. Porro ceteri Thracæ, alterum efferebant veluti mortuum, cum nullo esset affectus malo. Refert illic & alia saltationum genera, si quis auct ea cognoscere. Denique Homerus Iliados π. Cretenſem quempiam bello strenuum, ὀρησιλῶ appellat, hoc est, saltatorē, ob Pyrrhichen, de qua diximus, Thracibus familiarem. Ita scholiastes commemorans tria saltationum genera, Pyrrhichen bellicam, Sicinnin sacris accommodam, & σκορδακισμὸν fordidam ac prophanam. Aristophanes in Auibus:

- Ἀγγελος.
Ἐλθέῖ πρὸς ἡμᾶς δ' ἄρο πυρρίχων βλέπων. i.
- Nuncius

Accurrit ad nos, Pyrrhichen oculis tuens. Vnde & pedi Pyrrhichio nomen, quod impetum habet militis ruentis in præliū, & vel a Pyrrho Achillis filio, quod Plin. lib. 7. cap. 56. sentire videtur, scribens, Armatam saltationem Curetes docuere, pyrrhichen Pyrrhus, vtramque in Creta. Vel vt putat Athenæus, à Pyrrhicho quodā Lacedæmonio: sunt enim bellacissimi Lacones, apud quos peculiaris erat hæc saltatio, quæ mox a quinto anno pueri discabant, quod illi vocant πυρρίχίζειν: & Pyrrhichistæ dicuntur hoc genus exercentes. Vel ab ignea vi nomen habet. Iulius Pollux eo quem mox citauimus loco, ait Pyrrhichen eandem esse cum Teleſta, & vtroſque fuisse iudices hoc genus certaminum. Quin hoc ipsum, si quis tumultuantem & ita exandescentem dicit

dicat *πυρρίχεν*, non carebit prouerbij specie. Simili tropo Timodes apud Aristophanem .

Μισὼν λόγος ἀνθρώπου, ἐδεπώποτε
Ἀντίθετον εἰπὼν ἐδὲν, ἀλλ' ἀρηβλέπων. id est, Sermonis ofor homo, nihil contra loquens Vmquam, sed ore præferens Martem truci.

Idem poetæ dicunt torua tuens: & Græci *ὑπόδρα βλέπων*.

Non est oleum in lecytho .

Ἐλεων ἐκ ἐνέσιν ἐν τῷ λυκίτῳ . id est, Olei liquor nequaquam inest in lecytho .

Scilicet cum significamus non esse precii locū apud inexorabilē. Refertur apud Aristophanem in Auibus. Est autem adlusio ad vocem. Nam *ἔλεων* oleum significat, & *ἔλε* misericordiam, & haud scimus an altera ab altera sit deriuata .

Magis gaudet eo qui senectam exiit .

Γέγηθε μάλλον ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς, id est, Gau det magis, quam qui senectam exiit. De vehementer hilari, ac gestienti gaudio. Aristophanes in Pace :

Ἦδομαι γὰρ καὶ γέγηθα, καὶ σπέσσομαι καὶ γέλω

Μάλλον ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς, ἐκφυγὼν τὴν ἀσπίδα, id est,

Gaudeo siquidem, atque lætor, atq; pedo, & rideo,

Qui clypeum suffugerim, magis ac senectam qui exiit .

Ductum est à serpentibus & cicadis, qui statis temporibus exuunt senectutem, ac veluti renascuntur .

Hic bonorum virorum est morbus .

Ἀὐτὴ γὰρ χρῆσις ἐστὶν ἀνδρῶν ἡ νόσος, id est, At iste sane morbus est probi viri.

Suidas propemodum vt prouerbiale citat . Extat autem apud Aristophanem in Vespis. Vti licebit, cum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Finitimum illi ex Euripidis Aulidensi Iphigenia :

Καλὸν γὰρ μοὶ τὸ κενὸς ἐξαιεῖσθαι. id est, Mihi opprobrafti probrum, honestum scilicet.

Βατῆριζεν.

Βατῆριζεν, dicebantur vulgo qui balbutient, quibusq; hæsitans esset & impedita.

lingua, quod Græci *πυρρίχεν* appellat. M. Tullius ad Atticum libro sexto: *τῆς ζυμωθῆναι τῆς ἐμῆς ὁ ἀπελευθερὸς ἐδὲξεν μὴ τὰ ἐμαυτοῦ βατῆριζεν.* Quod vitium ex humore immo dico nasci docet Hippocrates. Probat Galenus comment. 6. vnde in pueris ac temulentis fere accidit, quamquam addit & alias causas, indicans potissimum fieri in τ, & ρ, pro quibus sonant τλ. vnde fit vt ægre suū ipsorum vitium pronuncient, *βατῆριζεν*. De pueris cur magis balbutiant, quam viri, quærit Aristoteles, Sectionis 11. problema te 30. Distinguit autem illic philosophus, *πυρρίχεντα, ἀλλόττητα, & ἰσχυροφωνίαν*. Traulosin autem definit, cū quis litteram quæpiam non potest exprimere, non quamlibet, sed certam aliquam. Hanc Theodorus vertit balbutiatē. *ἀλλόττητα* vero, cum littera quæpiam aut syllaba supprimitur, veluti cum *πυρρίχεν*, dicitur pro *πυρρίχεν*, hanc Theodorus vertit balbutiem *ἰσχυροφωνίαν* vero, cū non valent expedire syllabam syllabæ contextere pronunciano, quam Theodorus vertit linguæ hæsitantiam. Quæ vitia frequētius accidunt pueris, vt dictū est, quàm senibus ac vinolentis. vnde Flaccus balbam senectutem vocat. In causa putat Aristoteles virum imbecillitatem, quæ nõ queat animo subseruire. Etiam si Tullius *βατῆριζεν* accipere videtur propemodum pro *εφευτε*. Inde translatum ad eos, qui nugas deblaterant. Vnde *βατῆριζον* nugacitatem vocant, vocem à Batto quopiam Thebano mutuati, cui vox fuerit exilis, linguæq; parum articulata. Cui Pythia dixerit, *βατῆριζεν* ἐπὶ φωνῶν ἡλθεῖς, id est, Batte ad vocem venisti. Auctor Hesychius, addens quibusdam videri vocem imitatitiam, qualis est *εφῶσις*, aliaq; innumeræ. Dicitur & *βατῆριζον* multiloquentiam, à Batto quopiam poeta, cui mos erat in poematis eadem subinde inculcare. Vtriusque meminit Suidas. Verū hæc nihil ad sensum Ciceronis. Nobis magis apparet dictum fuisse *βατῆριζεν* pro dolo malo agere, quod apud Cyrenæos vulpes dicitur, *βατῆριζον*, teste Herodoto, vt Latini quoque dicunt Vulpinari. Battarus enim dux fuit deducendæ in Cyrenenæ coloniæ. De psellismo dictum est nobis alias.

Vnde excoquat seuum.

PLAVTVS in Captiui duo, prouerbiali dicit hyperbole: Vnde excoquat seuum senex,

nex, opes significans copiosissimas. Tameñ locus hic non videtur vacare mendo. Ratio trochaici carminis admonet optimæ legendum, non optimæ. Plautinus versus hic est, ita vt in uulgatis circumfertur codicibus: Quid diuitiæ, sunt ne optimæ? Vnde excoquat seuum senex. Seuum autem, vel vt alii sebum, est pingue pecudum durius, quod Græci *σεῦμα* appellant.

Iactare iugum.

IACTARE iugū, est incommode ferre feruitutis necessitatem. Trāslatum à bubus nondum assuetis iugo. Iuuenalis:

Nec iactare iugum vita didicere magistra.

Simile illi: Contra stimulum calcitrare. Congeminatur enim infortunium, quod, feras impatientius, minuitur animi æquitate. Quemadmodum ait Plautus:

In mala, animo si bono vtare, adiunat.

Vt in Velabro olearij .

VT in Velabro olearij: Prouerbialis similitudo de iis, qui conspirarunt, remq; gerunt ex cōposito. Plautus in Captiui duo:

-Vna res, Omnes compacto rem agunt, quasi in Velabro olearij.

Velabrum autem, auctore Varrone, locus erat Romæ, quo olearii distrahebāt oleum. Mos est autem huic hominum generi, ut inter se de pretio conspicerent, quò pluris vendant.

Manticulari.

FESTVS Pompeius ostendit poetas hoc verbo manticulari vsos pro fucum facere, ac subdole agere. Citatq; Pacuuium ita loquentem: Ad manticulandum astu agreditur. Tractum autumat à manticulis, quæ fures attritare solent, nimirum quò furentur. Equidem magis arbitramur hinc sumptam metaphoram, quod qui in conuiuio dissimulant, mantilibus tegunt faciem, velut extergentes. Vnde in Sermonibus Horatius:

-Mappa compefcere risum.

Plautus itē in Captiui duo, pro pallio iactabraque posuit, qua dulus regi possit: Nec mendacijs subdolis mihi vsquam mantellū est meis: Nec sycophantis, nec fucis vllum mantellum obuium est. Equidem nescimus num ad hanc pertineat formam, quod legitur apud Origenem homilia in Ezechielē

quinta: Qui dixit proximo suo: Ignosceit nobis peccata nostra deus. Siquidem, & in talibus sacramentis ludimus vicissim nobis pollicentes. Mappam mittet deus: id est, teget nostra flagitia, missa mappa. Verum quoniam Græci codicis non adeit copia, super hac re præstiterit Academicum agere. Docti, quibus adest, locum hunc excutient à nobis admoniti. Vtitur eodem dicto Tertullianus libro aduersus Valētinianos: Sed mappa, quod aiunt, missa.

Auro habet suppatum solum.

PROVERBIALI figura dixit Plautus in Bacchidibus:

Sed diues ne est isthic Theotimus?

Etiam rogas? qui foccis habeat auro suppatum solum.

De prædiuite, cui tanta suppetat auri vis vt pedibus calcet. Solum enim pro infima crepidarum parte posuit, aut certe pro pauimento.

Ad aras.

Επιθαρῆς, i. Ad aras. Refertur in collectaneis, quæ Plutarchi titulo feruntur, nec explicatur. Equidem opinamur perinde valere, quasi dicas, ipso in negotio, iuxta prouerbium, quod nobis alio dictum est loco, quo vetatur ad aras, consultare.

Samiorum laura.

Σαμίων λάουρα, i. Samiorū laura. Distitabatur in turpibus addictos voluptatibus. Laura apud Samios angiportum quoddam erat, in quo cupidæ, popinariæq; venditabantur à mulierculis in hoc paratis. Extat, & hoc adagium in commentarijs, quæ Plutarcho inscribuntur. Refert idem Athenæus ex Clearcho lib. 12. addens hoc inuentum fuisse Polycratis Samiorum tyranni, eamq; ciuitatis corruptelam fuisse commentum ex Sardium cubito, qui Dulcis prouerbio dictus est, Auctore Platone.

Tanarium malum.

Τανάριον κακόν, id est, Tēnariū malum. Si quid crudelius sanitum esset in famulos Tēnariū malū vocabant, propterea quod olim Lacedæmonij captiuos, qui in Tanarium confugerant, reductos capitis adfecerunt supplicio. Est autem hoc loco Tanarus oppidum quoddam Laconicæ, cuius incolæ

colę Tænaritæ uocentur, & eiusmodi regio nis promontorium, in quo spelunca, per quam aditus erat ad inferos.

Lesbius Prylis.

Ο λέσβος πρύλις, id est, Lesbius Prylis: Plutarchus in adagiorum collectaneis, si modo non fallit titulus, tradit hoc prouerbium per similitudinem sumptum. Prylin enim fuisse Mercurij filium, ac diuinandi peritum. Quamquam πρύλις Græce, militę peditem significat.

Agas asellum.

AGAS asellum. Hoc adagij quoniam mutilum refertur, non satis liquet, quid si bi velit. Refertur autem à Cicerone lib. De oratore 2. ad hunc quidem modum: In hoc genus conijciuntur proueria, ut illud Scipionis, cum Asellus omnes prouincias stipendia merentem se peragrasse gloriaretur, agas asellū, & cetera. Hactenus Tullius. Neque uero libet referre, quæ in hunc locum affert Omnibonus, interpres alioqui non omnino malus. Tamen uisum est ipsum adagium in medium proponere, quo doctis saltem uestigandi ministraremus occasionem. Fortasse legendum: Agas asellum. Nam ueteres elidebant uocales more Græcorum etiam in scriptura. Atque ita sensus erit, unumquemque facere quæ se digna sint. Depoant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, peierat Ieno, mentitur aduocatus. Siquidem hoc ipsum agasonis uocabulum, in contemptus abiit prouerbium, id quod apud Græcos festiuius est, ob sermonis *ιδιωμα*. Nam Dores asinum uocant, non *ἄνον*, ut ceteri, sed *κίνον*, & agasonem, non *ἀγιάτιον*, sed *κίνακτιον*, ueluti testatur Iulius Pollux libro De rerum uocabulis 7. Fortassis huc pertinet quod scripsit Flaccus Epist. 19. ad Lollium, -Adimum

Traxerit, aut olitoris aget mercede caballum.

Samium comatum.

Τὸν ἐν σάμῳ κομήτιον, i. Samium comatū dicebant eū, qui ante ignauus habitus, præclarius expectatione sese gessisset in negotio. Aiunt pugilem quempiã apud Samios fuisse, qui cum ab aduersariis haberetur lu-

dibrio, quod comatus esset commissum eū illis uicit. Unde in prouerbium abiit, quoties quis certamē suscipit cum ijs, quos, prater opinionem experit sese uiribus superiores. Non dissimile quod admonuit Sylla. Cauendum à puero male cincto. Recensetur in Plutarchi collectaneis.

Seruum haud ueho.

Δὲλον ἐν ἄλλῳ,
Εἰ μὴ γενναυμένχμικετὸν περὶ τῶν κρεῶν, id est,
Seruum haud ueho,
Nisi qui prius pro carnibus certauerit,
Certamine in nauali.

Id est, non admitto seruum, nisi multis magnisque spectatum experimentis. Est autem carmen hoc apud Aristophanem in Ranis, à nobis alio citatum loco. Admonent interpretes duplicem esse lectionem: περὶ τῶν κρεῶν, & περὶ τῶν νεκρῶν, id est, pro carnibus, & pro cadaueribus. Pro carnibus accipiunt, pro uita: carmen enim corpus appellant. Porro serui cum pugnant, quoniam nullas habent possessiones, pro uita duntaxat dimicant, Qui legunt νεκρῶν, hanc afferunt fabulam. In prælio nauali, quod actum est apud Arginusas, superiores extiterunt Athenienses uetueruntque ne cadauera cælorum tollerentur, & hac quoque de re digladiatum est. In hoc autem bello serui egregiam operam nauasse leguntur, qua propter & libertate donati sunt. Recensetur prouerbium in Plutarchi collectaneis.

Tertium caput.

Τρίτη κεφαλή, καὶ τρίτῳ ἐν κεφαλῷ, id est, Tertium caput & tertio cerebro. In onerū baiulos dictum, qui non humeris modo, uerum & capite gestant onera. Extat in iisdē, quæ modo citauimus, collectaneis. Aptē torquebitur in homines uariis distractos negotijs.

Vt Corinthia uideris.

Ἀπορῆθια ἔοικας χοιροπωλῆσει, id est, Corinthia uideris corpore quæstum factura. In mulierem intempestiuus libidinante. De mulieribus Corinthi profantibus dictum est alibi. Dictum est autē χοιροπωλῆσιν, nouo quidem uerbo, quod nobis indicat quæstum facere corpore. χῶδρῳ enim naturam muliebrem significat, Extat & hoc in iisdem collectaneis.

Cyrnia

Cyrnia iactura.

Κυρνια ἄτη, id est, Cyrnium malum. De magnis dispendijs & explanationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiam est, è regione Apuliæ, cuius incolæ longæui perhibentur esse propter mel, quo plerumque uescuntur, vicini Sardonicæ insulæ. Nam eius illic summa copia, quemadmodum auctor est Stephanus. Hæc olim nauigantibus erat inaccessa, propter prædonum, ac piratarum circa illa frequentiam. Atque hinc uulgo prouerbium increbuit. Plin. lib. 4. cap. 12. nominat Cyrnum, sed diuersam à Corsica, cum Strabo tradat Cyrnum esse, quam Romani dicunt Corsicam, insulam ægre habitatam, ob locorum asperitatem, & regionem multis locis imperuam, sed præcipue quod qui montes obtinent, ac latrocinij uiuunt, feris ipsis sint efferaiores. E quibus si quando aliquot capti per duces Romanos, Romam deducantur, dictu mirum quam ferinum quiddam ac belluinum præ se ferant. Nam aut sibi mortem consciscunt, aut si uiuunt, stoliditate & amentia sic fatigant dominos, ut quantumque emptos, tamen emisse peniteat. Talis enim Corsica, nunc uinis laudatissimis instruit Romanas delicias. Ob immanitatem igitur latrociniorum ac gentis feritatem dicta est *κυρνια ἄτη*, quemadmodum dictum est Cilicium exitium, quod alibi retulimus. Meminimus huius adagij superius in Cyrnia terra.

Rapina Cotytijs.

Ἀρπαγὰ κοτυτίσσης, id est, Rapina Cotytijs. Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more placentulæ quæpiã, & arborum rætus ramis alligabantur, eaq; diripienda proponebatur. Refertur in Plutarchi collectaneis, nec exponitur. Quamquam facile liquet dici solitum de bonis temere profusis, direptisque.

Quæ ex antiqua.

Τὰ ἐν παλαιῆς, id est, Quæ ex antiqua, subaudiendum Tyro. Perinde ualeat, quasi dicas summam molestiã, extremumque malum. Tyrum enim, quæ cognominata est uetus, dictione composita, *παλαιῆς*, Alexander expugnatam, & ex insula comportatis aggeribus redditam continentem, crudeliter tractauit, plurimisque affecit in-

commodis, unde prouerbiū, τὸ ἐν παλαιῆς, quo significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset. Recensetur & in Plutarchi collectaneis, atque item Zenodoti. Historia est apud Q. Curtium.

Triceps Mercurius.

Τρικέφαλος ἑρμῆς, id est, Triceps Mercurius. Dictum uidetur in ambiguo ancipitesque, aut uehementer astutos. Ad hunc modum fingebatur antiquitus Mercurius, uel quod plurimam vim habeat oratio, uel quod idem Deus index uia, proinde in singulis capitibus inscriptionem habebat, quod duceret hæc uia, quo rursum illa. Huiusmodi Mercurij simulacrū primus posuit Proclides, auctore Philocho.

Danace.

Δανάκιον, id est, Danace, sic appellabatur nummulus ille, qui Ceronthi persoluitur, nauulum pro transmissione Stygię paludis, cuius meminit Lucianus in Charonte. Apuleius item in fabula Psyches. Refertur in collectaneis Plutarchi, nec indicatur usus. Nobis uidetur recte usurpandum, si quis iubeat senem parare *δανάκιον*, innuens prope esse, ut emigret è uita. Aut si quem usque adeo nihil reliquisse dicat, ut ne Danace quidem superferuerit. In hunc sensum usurpat Iuuenalis Satyra tertia, qui hunc nummulum trientem uocat:

-Nec sperat cænosurgi gurgitis alnum.

Infelix, nec habet quæ porrigat ore tricentem.

Vt bagas constitisti.

Βάγας ἐστηκας, i. Ut Bagas stabas. In stupidum & elinguum dicebatur. Bagas erat quispiam ad similes attonito, stupidod; & insulso. Commemoratur in Plutarchi collectaneis, haud scimus num legendum sit Bagoas pro Bagas: is Eunuclus fuit. Et est hoc genus timidum, & imbelles.

Cancrum ingredi doces.

Καρκίνον ὀρθὰ βραδίζων διδασκεις, i. Cancrum recte ingredi doces. De eo, qui docet indocilem. Refertur in iisdē collectaneis. Finitimum, uel idem potius eū illo, quod paullo superius retulimus ex Aristophane, in prouerbio: Numquam efficies. Pertinet ad genus *ἀδωμάτων*. Æthiopē dealbas, &c. Siquidem

Siquidem animal hoc non ingreditur nisi obliquo corpore, & in omnem partem mo- uet gressum. Dicitur putant κεραινον quasi κεραινον a mouendo capite. Dicitur & ca- pite gignere.

Mare exhauris.

Ὀὐλασσεν ἄντ' ἕως, id est, Mare exhauris. De eo, qui conatur, quod effici non possit. Nam montes utcumque perfodiuntur, at mare non possit exhauriri.

Canes timidi uehementius latrant.

Q. CURTIUS lib. 7. demonstrat hu- iusmodi prouerbium apud Baſtrianos vul- go iactatum fuisse: Canis timidus uehementius latrat, quam mordet. Thraso- nu est turgidis minis dira moliri: At Chre- mes ad rem gerendam promptior. Sic & Athenienses ad bene dicendum, quam ad grauius agendum accommodatioris fuisse leguntur. Nec Aiaci promptum fuit dice- re, nec Vlyſſi bellare. Et Lacedaemonij verbis parcissimi, virtute longe praecellue- runt. Et apud Homerum Graeci taciti pug- nam ineunt, sed vim spirantes, cum bar- bari immani clamore accurrerent. Deni- que mulieres lingua melius, quam viri belligerantur. Q. Curtius eodem in loco subiicit allegoriam huic similem: Altissi- ma quaeque flumina minimo sono labi.

Homeri versus aliquot prouerbiales.

TANTVM honoris antiquitas habebat Homero, quemadmodum testatur Macro- bius, vt singuli pene versus illius prouer- bij vice celebrarentur, quorum nos non nullos sparsim in hoc opere recensuimus, praesertim quos in auctorum litteris vsur- patos deprehendissimus. Nunc itaq; no- bis videtur pretium, si ex omni Homeri- cae poesis corpore, seligamus quosdam ver- siculos, qui prouerbij speciem ita praese- ferant, vt dubitandum non sit, quin hi cer- te ex illorum numero fuerint, quos anti- quitas adagionum instar vsurpauerit. qua- quam autem nullum fere carmine est huius poetae, quod non possit ad aliquam prouer- bij rationem detorqueri, tamen nos e plurimis pauca quaedam decerpere malu- imus: partim ne quis nos in re tamquam aſcita, nimium diligentes dicere possit: partim quod magis arrident in hoc gene-

re, quae sibi quisque velut adoptarit. Ita- que sat habuimus in paucis aliquot, quem- admodum accommodari debeant, viam ostendisse. Atque in his ipsis, quamquam eum carminis vsu indicauimus, qui cum nobis scribentibus venisset in mentem, ta- men nihil vetuerit, quo minus idem car- men ad varios vsus adſciscatur. Neque ve- ro idem permiserimus in reliquis poetis, nisi quis in Marone licere putet, quem Latinum Homerum optimo iure dixeris: sed facit hoc Homeri diuinitas quaedam, ut deceat, quidquid ex illo quocumque pa- cto mutuum sumptis, etiam si, quod in Centonibus fieri solet, ad longe diuer- sam sententiam verba detorſeris. Quam- quam autem sciremus his non adfuturam gratiam, nisi quis vsurparet Graece, ta- men ne non intelligerentur a nonnullis, vertimus haec quoque. Sed iam referre ac- cipiemus.

Non probantis.

Ἀλλ' ἐν ἀπειρήν ἀγαμέμνονι ὠίδαυε θυμῷ. i. At non Atridae sic est Agamemnoni vi- sum.

Vsurpatur a Luciano seu prouerbialiter in Lapithis. Recte utemur, vbi rem qui- dem fatebimur honestam factu, verum di- uersa placere ijs, quorum libido plus va- let, quam aequitatis ratio. Sive cum quis tyrannico more sequitur, non quod dicet aequitas, sed quod animo collubatum sit. Sive cum vnus aliquis a ceteris omnibus dissentit. Sumptum est autem ex Iliad- os Homericæ libro 1. vbi & iteratur hic versiculus:

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπὶ δόφρημιον ἀχαιῶν, Αἰδέϊδαι θ' ἱερῆα, καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἀποινα. Ἀλλ' ἐν ἀπειρήν ἀγαμέμνονι ἔνδαιε θυμῷ, Ἀλλὰ κακῶς ἀρεῖαι, κρατερὸν δ' ἐπι μῦθον ἔτελλε. id est,

At reliquae Dunaum placet haec senten- tia turbae, Sacrificio vt habeatur honos, ac splendi- da dona Accipiant, at idem hoc Agamemnoni no- ita visum est, Quin male dimittit, ac dicta fera insuper addit.

Refutantis laudem immodicam.

Ὅυτοι ἐγὼ θεός εἰμι, τίμ' ἀθανάτοισιν ἐῖτα- κηε. id est, Nullum

Nullum ego sum nume, quid me immor- talibus aequas?

Plutarchus in commentario, cui titu- lus: Quo pacto quis intelligat se profecif se, monet, vt hoc Homericum carmen sem per habeamus in promptu, tamquam pharmacum aduersus venenum adulation- nis, aut ubi quis nos magnificentius, quam pro merito laudat. Vsurpatur a Luciano in Icaromenippo. Carmen extat Odyſſeæ. II. sub persona Vlyſſis loquentis ad Tele- machum filium.

Cauentis clancularias insidias.

Μητὶς σοὶ φέροντι μεταφρένα ἐν δόρυ πη- ξη. id est,

Ne quis te a tergo fugientem cuspide fi- gat.

Cum significamus circumspectius agendu, ne quis noceat imprudenti. Diogenes vsur- pauit mutata vocula in adolescentem for- mosum, qui in custodia dormiebat,

Μητὶς σοὶ ἐυδόντι μεταφρένα ἐν δόρυ πη- ξη.

Sunt autem apud Homerum Iliad. O. verba Diomedis Vlyſſem fugientem reuo- cantis ad pugnam. Item Iliados χ.

Ὅυ μὲν μοὶ φέροντι μεταφρένα ἐν δόρυ πη- ξηε.

Ἀλλ' ἰθὺς μεμαῶτι διὰ στήθεσιν ἔλασσον. i. Numquam mi a tergo fugienti infixeris hastam,

Sed prompto potius aduersa, in pectore torque.

Hoc licebit vsurpare, cum quis non de- tractat apertum certamen.

Inuentis aperte loqui.

SI quem admonebimus, vt proferat do- loris, aut odii causas, neque celet in ani- mo, no illepidi dixerimus illud ex primo Iliados libro:

Ἐξανθα. μη κείθενόω, ἵνα εἰδομεν ἄμφο. i. Eloquitor, ne celato, quo norimus ambo.

Pollicentis se promissa re praestitutum.

SIGNIFICANTES promissorum fi- dem non irritam futuram, sed re praestitu- ros nos, quod verbis finus polliciti vsurpa- re poterimus versus hos ex eodem libro:

Ὅυ γὰρ ἐμὸν παλιμάχρητο εἰδ' ἀπατιλὸν. Ὅυδ' ἀτελεύτητον γ' ὁ, τίκην κεφαλή κατα- νδύσα. id est,

Nec reuocanda, nec irrita, vana ve dico fu- tura

Quaecunque annuero & promifero verti- ce modo.

Dicuntur autem a persona Iouis ad Thetidem.

In absurde locutum.

Vbi quis videtur absurdum quidpiam dixisse, siue cum verbum aliquod videbitur per imprudentiam elapsum, quod sa- tius erat reticuisse, locus erit illi, quod plu- ribus locis apud Homerum reperitur, & nominatim Odyſſeæ libro primo:

Πῶδόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀ δόντων. id est, Dentis claustra tui quae vox elapsa reli- quit?

Laudatur hic versus ab A. Gellio No- tium Atticarum lib. 1. cap. 15. qui pulchre admoneat parca loquendum esse, quod na- tura linguam vallo dentium cinxerit, & septo labiorum, cum aures patulas de- derit.

Qua sero contingunt, magnifica.

QVOTIES intelligi volumus famam, aut praemium aliquod serius quidem con- tingere, verum hoc praestantius, ac durabi- lius, quo diutius dilatam, vt tarditate estabi- litate, perpetuitateque compenser, non alienum fuerit Homericum illud ex Iliad- os secundo libro vsurpare.

Ὀψιμὸν ὀψιτέλεσον θε κλέος ἐκ ἀπολείται.

Quem versus Cicero ita vertit, Tarda & sera nimis, sed fama & laude perenni.

Verba sunt Calchantis animum ad- dentis Graecis vt perdurent: quamquam enim victoria belli decimo demum anno contigerit, eius famam tamen immor- talem fore.

Consulendum & consilij parendum.

CVM admonebimus quempiam, ut iu- cissim & rectum consilium aliis det, & ab aliis accipiat: aut vt & secum rem diligen- ter perpendat, & alienam sententiam auri- bus attentis audiat, non intempestiuum erit illud ex eodem libro:

Ἀλλὰ ἀναξ, αὐτός δ' εἶ μῆδεο, πείθεο τ' ἄλ- λω. id est,

Ipse age rex bene consulto, & pareto vi- cissim.

Non interpellandus famelicus.

QVOTIES innuemus no esse cofabulada- otium,

otium, nisi prius placuerimus latrantē & iratum, ut ait Horatius, ventrem. Aut vbi significabimus aliquem, simulatq̄ue sit adsecutus, quod expectabam, iam ad alia cōverti, non inepte proferemus versiculum hūc ex eodem libro, & alias apud Homerum solemnem:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδιπότος ἐξέρον ἔντο. i. At postquam his potus exempla cupido, cibiq̄ue.

Id Virgilius ita reddit:

Postquam exempla fames, & amor compressus edendi.

Fatis imputandum.

Cum hominem quempiam culpa liberabimus, eamq̄ue vel in fatum, vel in fortunam rejiciemus, vsurpare licebit quod inibi dicit Priamus ad Helenam.

Ὅστω μοι ἀτίμη ἐσσι, θεῶν ὁ μοι ἀτίμῳ εἶσιν. i. Nil tibi ego imputo, verum ipsi magis imputo diuis.

Diu dissimulatum aperientis.

In eum, qui quod diu dissimulavit, tandem irritatus eloquitur, non inconcinne detorquebitur illud, quod in eodem loco dictum est de Ulysse:

Ἀλλ' ὅτε δὴ πρόποτε μελέλιον ἐκ σήθεος ἴεν. i. At vbi iam promit prægrandem ē pectore nocem.

Malorum oblitio.

Qui deprecabitur omen aliquod parum faustum, aut qui iubebit obliterari memoriam malorum, non intempestiute vsurpabit illud ex eodem libro:

Τὰ δὲ πάντ' αὖ θεοὶ μετὰ κώλια θέεν. id est, Irrita dii superi ventis hæc omnia tradāt.

Ex minimis iniurijs maxima.

Ad indicadum maximas simultates non nunquam ex leuissimis iniuriolis nasci, non secus atque ex minutissima scintillula gravissimum incendium, mire congruet illud ex eodē libro de Eride, id est, dea contentionis:

Ἢτ' ὄλην μὲν παρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα.

Ὀὐρανὸν ἐξήριξε κατὰ καλὴν ἐπιχθονὶ βαίνει. i. Que primā exigua surgit, verū ilico cœlū attingit capite, in terris vestigia ponens.

Hunc locum Virgilius Æneidos 4. detorset ad famam:

Parua metu primo, mox sese attollit in auras, Ingrediturq̄ue solo, & caput inter nubila condit.

Alieno ferox præsidio.

Si queras innuere, quod ferox sit quipiā, & improba molietur, id eum non face re domesticis viribus frerum, verū alicuius potentioris fultū præsidio, qui clanculū illi suppeditat & animum & opem, quemadmodum vulgus nostratum suspicatur ducem Geliæ tot iam annos negotium facessere nobis distimulatis Gallorū suppetijs, illud accommodes licebit eodem ex libro:

Ὅν δ' ἄνδρες θεὸς τὰδ' ἐμαίνεταί, ἀλλὰ τίς ἄρχι.

Ἔσθ' ἂν θανάτων νεφέλη ἐλκόμενος ἄμυξ. id est, Ista quidem hic nequaquam audet sine numine, verum

Adstat diuum aliquis, humeros caligine reclus.

Arripe negotij curam.

Admonentes aliquē, ut diligenter negotium capefast, & ignauiter rem aggradiatur, vtēmur hoc ex eodem loco carmine, quo Æneas hortatur aurigam suam:

Ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἠνία σφαλδέτα. Δέξαι. id est,

Quin age nunc scuticamq̄ue manu, depictaq̄ue lora.

Corripe.

Æqua concertatio.

Cum significabimus duos ex æquo paratos ad disceptandum, rixam ve, licebit accommodare carmen illud ex eodem libro:

Τῶ μὲν δὴ χερσὶς τε καὶ ἔγχεα δένοντα, Ἀντίον ἀνδρῶν ἐχέτω μεμαῶν τε μάχεται. id est,

Illi inter sese, iam iam pugnare parantes.

Obtēdūt, pariterq̄; manus, sacutaq̄; pila.

Incitare currentem.

Qui significabit instigari quēpiā ad id ad quod suapte sponte propendet, vsurpabit illud ex eodem libro, quamquam & alias apud eundem poetam occurrit:

Μάστιξ δ' ἵππους, τὰδ' ἐκ αἰώντε πατὲρ δῶ. id est,

Cædit equos scutica, ast illi vel sponte volabant.

Sumptum ab aurigis.

At

At utrumvis paratus.

Hominem ad utramq; fortunam instructum, ludicris pariter ac serijs accommodatum, aut qui norit cum bonis pariter ac malis conuenire, notabimus hoc carmine, quod est in Iliados H.

Ὅϊ δ' ἐπὶ δεξιᾷ δῖδ' ἐπ' ἀριστερᾷ, νεμῆσαι βῶν. id est,

Noui equidem clypeum dextra, læuaq; mouere.

Muneribus res agitur.

Qui dicit non esse locum recte factis, & æquis rationibus, sed largitione & ad sententiam rem omnem peragi poterit illud accommodare ex Iliados I,

Δώροισιν τ' ἀγαυοῖσιν, ἐπέσοι τὲ μελιχίοισι. id est,

Et donis permagnificis, & lenibus dictis. Quo quidem in carmine muneribus notemere prior datus est locus.

Alieno auxilio potentes.

Qui alienis præsidii freti facinus aliquod egregium, aut qui alieni pretextu nominis aliquid faciunt, in eos adposite torquetur ex eodem libro, quod ibi dictum est de Teucro fratre Aiæcis Telamonij. Nā is sub fraterno latitans clypeo, sagittas aliquot mittit in Troianos:

Στῆ δ' ἄρ' ὑπ' αἰαντῷ σάκει τελαμωνιάδαο. id est,

Cōstitit Aiæcis, clypeo septēplice reclus.

Cauendum à potentiore.

Qui se negabit rem habere velle cum homine longē potentiore, quiq; magnopere possit lædere, recte accommodauerit illud eodem ē libro.

Ὅ γὰρ ἐγὼ γ' ἐθέλωμι δὴ προΐονι μάχεται. id est,

Cū Ioue ego sane nolim certamen inire.

Subitum remedium periculi.

Cum indicabimus rem in extremum diu scrimen adductam, aduimq; fuisse nisi subita salus, ceu deo quopiam immissa protinus affussisset, illud ex eodem libro, tum alias sæpe conueniet:

Ἐὶ μὴ ἄρ' ὄξυ νόσησε πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. id est,

Ne illico sensisset, genitor diuumq; hominumq;.

Perplexus, animiq; consternati.

In eum, qui periculoso negotio consternatur animo, nec rationē inuenit, qua explicet sese, quadrabit illud ex eodē libro: Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἠνία σφαλδέτα. id est,

Fugere ē manibus mirandæ Nestori habentæ.

Item incipere.

In eum qui iam prouocatus aggreditur cōuiciis agere, congruet illud ex Iliados H. Εἶλετο δ' ἀλλοίμων ἔγχθ' ἀναχήμενον ὀξέει χαλιῶ. id est,

Hastā corripuit robustam cuspide acuta. Cui diuersum illud: Hastam abiecit, quod alibi retulimus ex Cicerone.

Auscultare & perpendere.

Quoties significabimus nos aliquid dicturos, quod ad rem pertineat, quodq; ratum ac certum futurum sit, conueniet illud ex eodem libro, quamquam & alias apud eum poetam sæpius obuium:

Ἄλλο δ' ἐστὶν ἔρως, σὴ δ' ἐνὶ φρεσὶ βέλτερο σῆσι. i. Immo aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Non statim decernendum.

Qui significabit interponendam morā prius, quā decernatur, & rem in posterū diem rejiciendam, accommodabit illud ex eodem libro, quod Phœnici cum legatis ad reconciliandam gratiam misso ab Agamemnone respondit Achilles.

Ἀμ' ἠὲ φωναμένησφι Φρασσομένθα. id est,

Aurora vbi crastina surget Consultabimus,

Hinc apparet sumptum celebre Græcis proverbium: ἐν νυκτὶ βέλῃ, id est, In nocte consilium, quod alio diximus loco.

Nemo cogendus amicus.

Cum innues aliquem non esse ad negotium accersendum, præter animi sententiam, aut non esse collocadum officium in eum, qui nec agnoscat, nec accipiat libenter, accommodum fuerit quod eodem in libro de Phœnicæ dixit Achilles:

Ἢν ἐθέλησιν, ἀνάγκη δ' ὅτι μὴ ἄξω. id est, Si

Si volet, inaitum hunc haud quaqua abduxero quoquam.

Euenit malo male.

Cum scelerato cuiuspiam euenit, quod omnes imprecabantur & optabant, locus erit illi ex eodem libro:

-Θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπάραι. id est, Explerunt inimica precamina diui.

Verba sunt Phœnicis narrantis omnia mala accidisse sibi, quæ pater olim fuerat imprecatus.

Nec dignus qui me intueatur.

Qui contemnet omnino quempiam, vt ignauum, multoq; se se inferiorem, non ineleganter illud ex eodem libro detorserit, quod in Agamemnoné dixit Achilles:

-Οὐ δ' ἀνέμοι γὰρ Τετλάμικρος πέρεων, εἰς ὧται ἰδέσθαι. i.

-Haud ille quidem aufit, Quamuis perfrieta sit fronte, mihi ora tueri.

Quod idem etiam hodie vulgo dicunt. Est autem indicium animi conscij, non audere recta faciem intueri eius quæ læseris. Hinc est quod Menelaus in Iphigenia. Audientem iubet in primis, vt Agamemnon obuietur se se, videlicet inde facti collecturus primum argumentum.

Cauidum ab eo, qui semel impofuit.

Qui se negabit habere velle commercium cū eo, à quo semel sit deceptus, vsurpabit illud ex eodem libro:

Οὐδ' ἐπὶ οὐ βυλάς συμφοράσομαι, εἰδὲ μὲν ἔργον.

En γὰρ δι' ἡμ' ἀπάτησε ἡλέτην, εἰ δ' ἂν ἔτ' αὐτίς

Ἐπαύροι πάσιν, ἄλλοι δ' οἱ, ἀλλὰ ἐκκλήσῃ ἔρρετο. id est,

Hoc ego cum nihil aggrediar, neq; enim expedit vniquam.

Quippe vbi frustratus semel est, ac fraude fefellit,

Non iterum mihi verba dabit stulto, semel illi hoc

Sit fecisse satis, quin posthac ille quiescat, Ac valeat.

Amicorum est admonere mutuum.

SENTENTIA prouerbialis videtur, quam legimus Iliados A.

-Αγαθὴ δὲ παραφασίς ἐστὶν ἑταίρου. id est, -Bonus est affatus amici, Admonitoris.

Hanc licebit vsurpare, si quando dicemus amici munus esse, vt amicum si quid erret, liberius admoncat.

Vnus multorum instar.

Quo d eodem in libro dictū est in laudem medici, idē torqueri poterit ad quēcumque virtute præstantem. Carmen est huiusmodi.

Ἰππὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. i. Vir medicus multis alijs æquandus honore est.

Festiuiter hoc in Eryximachum torquet Alcibiades, cui iubenti negat se posse obfistere, quod vir medicus multorum instar sit. Festiuus erit si transferatur ad res animi. Veluti Plato libro de Republica quarto: εἰάν τὸ λαβόμενον ἐν μέγα φουλάτῃσσι. id est, Si illud vnum magnum quod dicitur serauerint. Indicat illud ἐν μέγα fuisse prouerbiale: Vide prouerbium: Multa nouit vulpes, &c. Bona mens igitur πάντων ἀντάξιος ἄλλων. & eruditio & bona fama, πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

In voti compotem.

Vbi quis affectus est quod affectabat captabatq; veluti si quis sacerdotij spe minus principi mitteret, eoq; sacerdotio fauore principis potiretur, quadrabit illud ex eodem libro:

Καὶ βάλεν εἰδ' ἄρα μιν ἄλιον βέλος ἤφυγε χεῖρος. id est,

Attigit, eque manu non irrita fagitta est.

Lupus in fabula.

Cum forte fortuna in medio sermone interuenit is, cuius fiebat, conueniet illud ex Iliados K.

Οὐπω πᾶν εἰρητόεσσιν, ὅτ' ἄρ' ἡλυθον αὐτοῖ. id est,

Iamq; aderant ipsi nõdum sermone peracto.

Aliter cum alijs agendum.

Qui significabit cū alijs blandius agendum, cum alijs asperius, vt cuiusque fuerit ingenium, aut fortuna, dignitasq; allegabit illud ex eodem libro,

Ἄλλον μείλιχίσις, ἄλλον σερρεῖς ἐπέσσι Νείκιον.

Νείκιον. id est, Verbis hunc placidis, contra asperioribus illum Increpuere.

Concordia fulciuntur opes etiam exigua.

SENTENTIA prouerbialis est ibidē, huiusmodi:

Συμπερτὴ δ' ἀρετὴ πλείη ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν.

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

Hac conueniet vti, si quando significabimus non esse contemnendam amicitiam, aut similitatem multorum, etiam si fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quinius facile contemnat. Nam quemadmodum, vt ait Ouidius:

Et quæ non profunt singula, multa iuuant;

Ita quæ non lædunt singula, multa nocēt,

Extra periculum ferox.

In timidum & ita demum ferocem, si procul absit à periculo, velut in obrectatore clancularium, qui coram non aufit cõgredi, quadrauerit illud ex eodem loco:

Ἀνδρῶν διωσμενέων ἐκὰς ἰσάμεν πολέμιζεν. id est,

Pugnare gnarus verum eminus & procul hoste.

Simile est illud Demosthenis in oratione de corona: ἔτος οἰκέως ἡμᾶς ἐδέχοντο: ὡς ἐτῶν ὀπλιτῶν, καὶ τῶν ἰππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ αἶψυ δέχεσθαι τῶν στρατιῶν ἐπὶ πόδας καὶ γυνῶνας, καὶ τὰ τιμωτάτα, id est, Adeo familiariter nos acceperunt, vt cum adessent armati & equites, in aedes atque in ciuitatem reciperent exercitum ad liberos & vxores, & ad ea quæ sunt carissima. Extra telorum iactum ante recensuimus, cui contrarium est Intra tela. M. Tullius in Verrem actione quarta. Non ego à Vibone paruo nauigio inter fugitiuorum, ac prædonum, ac tua tela venissem? quod Græci dicunt ἐν τὸς βελῶν.

Quisquis fuerit.

Quemvis citra vllam expectationē hominem indicabimus hoc versiculo, qui est in eodem libro:

Ὅς θνητὸς τ' εἶναι, καὶ ἔδοι δμηχίτερ ἀκτύλι.

Qui modo mortalis sit edens cerealia dona.

Veluti si quis dicat humanas leges alibi alias esse, ceterum legem naturæ omnium esse communem, ὡς θνητὸς τ' εἶναι.

Iuuenta viribus pollere.

Ad vires plurimum momenti adferre ætas iuuenta. Ad id facit illud ex eodem loco de Aenea:

Καὶ δ' ἔχει ἴβους ἄνθος, ὅτε κέρτατος ἐστὶ μέγιστον. id est,

Flos quoque abest æui, cuius tunc maxima vis est.

Ægre quidem, sed facimus tamen.

Cum ægre quidem, & non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamen facimus ad alii necessitate, conueniet illud ex Iliados Z.

Καὶ μάλα τερόμενοι πέρ' ἀναγχαίην γὰρ ἐπέριγει. id est,

Quamuis afflicti nimium, sed fatum ita cogit.

Quod alibi diminutum, exaquat alibi.

In eum in quo desideratur virtutis aliquid, sed cuius iacturam alia quapiam dote compenset. Veluti si quem intelligi velimus parum eloquentem, sed admirabili tamen iudicio: aut qui sit indoctus quidem, sed bene nummatus, competet illud ex eodem loco, quem modo citauimus ex Iliados K.

Ὅς δέ τι εἶδ' ἔμην ἔλω πακὸς, ἀλλὰ ποδάκης. id est,

Qui ore quidē deforme erat, pedibus tamen acer.

Mutua defensione tuissima.

Qui significabit minus eos lædi posse, qui concordēs se se mutuo defendunt: contra omnium iniuriæ obnoxios illos, qui disident factionibus intestinis, accommodabit illud ex Iliados ρ.

Παυρότεροι δὲ πολὺ φθίνουσι, μέμνηστο γὰρ αἰεὶ.

Αλλήλοις ἀνθμιλον ἀλεξέμεναι πόνον αἰπύλι. i.

Multo turba minor, perijt, quod in agmine semper

Mutua opem sibi ferre, malumq; arcere studebant.

Qui cum contemptu vita inuadunt.

In eos q gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiā impetunt, vt aut perdant

aut pereant, conueniet illud ex Iliados M.
-Αχιλλεύς οὐκ ἐπιβόητος. id est,
-Similes agrestibus apris.
Tradunt enim venatores, hos prouocatos recta impetere prouocantem, nec lancea vitata.

Alijs prospiciens, non sibi.

Si libebit in quempiam iocari, qui cum artem diuinandi professus, alijs sua mala praedixerit, ipse suum malum non potuerit preuidere, non inconcinne accommoda bimus illud ex Homeri Boeotia :

Αλλ' ἐκ διαίτησιν ἐρύσσατο κῆρα τέλειαν, i.
At non augurijs fatum sibi detulit atrum,

Quod imitatus Maro:

At non augurijs valuit depellere pestem.
Dicitur est de Eunomo Myrorum duce, perito quidem auguriorum, at nihilominus ab Achille occiso.

Ne depugnes in alieno negotio .

Vbi significabimus nos nolle nosmet ad miscere liti alienae, quae nihil ad nos pertineat, sed permissuros, vt ipsi inter sese suo decerent periculo, quorum agitur negotium, versiculo fuerit locus ex eodẽ libro .

Οὐκ ἀμφοῖ ἐλέητι, καὶ κτήμασι πάντα μάχεσθαι. id est,

Proque Helena, proque omni re decerne re solos,

Dicitur de Menelao & Paride singulari certamine congressuris .

Prudentia coniuncta cum uiribus .

In eum qui norit idem & alijs imperare quid sit agendum, & ipse persequi cum est opus, quod alijs imperat, apte quadrabit illud ex eodem libro:

Αμφοτέρων βασιλῆος τ' ἀγαθὸς κρατερὸς τ' ἀρχηγῆτος. id est,

Et iuxta ductor bonus, & certamine polens.

Sunt enim qui imperatorem agere norunt, at militem prestare non norunt .

Pauciloquus, sed eruditus .

In eum, qui pauca quidem, sed tamen auditu digna loquitur, conueniet illud ex eodem libro, quod illic dicitur de Menelao breuiloquo Laconum more, verum sua uiloquo & arguto :

Πάυρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιχέως, ἐπεὶ ἐπαλύμυθον. id est,

Non is multa quidem, verum argutissima, quippe,
Pauciloquus.

Diobus malis resistere difficillimum .

Εἴ μὴ ὄμῃ πόλεμὸς τε δαμῶ, καὶ λοιμὸς ἀχαίρης. id est,

Iam pariter subigit, bellumque & morbus Achiuus.

Si quando dicemus eundem hominem duobus, aut plurimis premi malis. Est apud Homerum Iliados i.

A fronte simul & occipitio .

Cum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem, aut singularem prudentiam, quae constat non praesentium modo scientia, sed & memoria praeteritorum, & futurorum prospicientia, recte versus hunc ex eodem vsurpabimus libro :

Ὅς ἦδη τὰ τ' ἔόντα τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἔόντα. id est,

Qui scit praeterita, ac praesentia, postque futura .

Virgilius vertit ad hunc modum :

Quae sint, quae fuerint, quae mox ventura trahantur.

Noctuit & nocebit .

Si quando demonstrata praeteritorum malorum causa comminabimur, futurum vt accedat maiora, nisi quis resipiscat, nõ intempestiuiter, vsurpabimus versus hunc Homericum ex eodem libro :

Τί γὰρ ἀρ' ἀλλ' ἐδῶκε ἐκμηβόλος, ἢ δ' ἔτι δῶσει. id est,

Phoebus ob haec mala multa dedit, atque in super addet .

Veluti si medicus, ostenso morbi periculo moneat agrotum reualescentem, vt temperet ab immodica Venere, alioqui redditurum cum saenore malum.

Ingens discrimen .

Quoties ingens discrimen innuenus inter homines, aut res plurimum inter se diuersas, aut im mensum interuallu inter se iunctos, eleganter accommodabimus illud ex eodem libro :

Ἐπεὶ μὲν καὶ πολλὰ μεταξὺ
Ὀύρεα τὲ σκίβοντα βάλασσα τὲ ἠχέσσα. i.

-Sunt in medio sita plurima, montesque,
Vmbrosi,

Vmbrosi, fretaque horrifono clamosa fragore .

Qui paratus ad resistendum .

Qui significare uolet se nequaquam detractare certamen, sed abunde suppetere, quo partes tueatur suas, vsurpabit illud ex Iliados v.

Τῶ μοι δῆρα τὰ ἐστὶ καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαί.

Καὶ κύρθεα καὶ θόρυβες λαμπρὸν γὰρ ὄντες. i.
Et mihi sunt hastae teretes, clypeique rotundi.

Tum galeae, tum thoraces procul igne micantes .

In discrimine apparet qui uir .

De re periculosa difficultique, & huiusmodi, quae uirum cordatum ac strenuum requirat, conueniet illud, quod eodem libro dicitur ab Idomeneo Cretensium duce :

Εὐβ' ὁ, τὲ δειλὸς ἀνὴρ ὅς τ' ἄλλυμθ' ἔξει φαίνθη. id est,

Illic qui uir iners, qui strenuus ipsa docet res .

Ad idem facit quod proximo carmine consequitur .

Τὲ μὲν γὰρ τὲ κακὸν πέπτει χροῦς ἄλλυδις ἄλλυ.

Cuius alias nobis facta mentio .

Non cedendum malis .

Si quando admonebis, non oportere cedere uel aduersarijs, uel insultibus aduersae fortunae, aut nõ esse certandum cum fugitiuis, non inscite detorseris illud ex eodem lib.

Οὐκ ἂν ἐν ἀνὰ χεῖρ' ἐπίθεε πείσοι βέλος ἐδ' ἐὶ νῶτῶν,

Ἀλλὰ κεν ἢ ἔσθρον ἢ νηδύσαν' τιτίσει. id est,

Ne feriat iaculum ceruicem aut terga, sed ipsum

Aut ventrem, aut pectus feriat aduersa sagitta .

Ipse sibi perniciem accersuit .

In eum, qui sibi pertinaciter accersit malum, cui ueluti fato destinatus sit, congruet illud ex eodem libro :

Τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλος δέ. i.

Istum mortis in exitium mala Parca traherat .

Ultra vires nihil aggrediendum .

Qui dicet non esse suscipiendum nego-

tium, ad quod peragendum non suppetat vires, non inconcinne illud accommodauerit ex eodem libro :

Παρ' δὴ δαμάμιν δ' ἐκ ἐστὶ καὶ ἐσόμενον πολεμίζεν. id est,

Vires ultra nemo queat bellare, licet sit quantumuis animo promptus .

Verba sunt Paridis ad Hectorem .

Ocyor accipitre .

Admirandam celeritatem hyperbola prouerbiali licebit indicare, quae est in eodem libro :

Θάσσονες ἰπὴ κόν.
Pernices magis accipitre .

Venustius fiet, si ad famam, aut ingenium, aut nuncium, aut eiusmodi quidpiam detorqueatur .

Ancipitis animi .

Animum ancipitem & incerti consilij, licet indicare versiculo, qui est Iliados ε.

Ὡς ὁ γέρον ἄρμαυσι δαυζόμενος κατὰ θυμὸν Διχθαδία. id est,

Sic senior versans animo disquirat utroque Nutans .

Id Maro sic est imitatus :

Atque animum nunc huc celerem, nunc diuidit illic,

Rursum Iliados π.

Διχθαδία δ' ἐ μοι κραδίη μέμονε φρεσὶν ὀρμαίνοντι, id est,

Huc animus mihi versanti inclinabat & illuc .

Omnia ex sententia cedunt .

In magnopere fortunatos, quibus & recte & secus instituta feliciter cedunt, congruet illud ex Iliados ρ.

Τῶ μὲν γὰρ πάντων βέλε ἀπτετα, ὅσις ἐφείη,

Ἡ κακὸς . ἢ ἀγαθὸς, ζῆλος δ' ἐμπης πάντ' ἰθῶει. id est,

Spicula cuncta horum feriunt, seu torferit illa

Ignauus, seu uir fortis, quia Iuppiter ipse Dirigit .

Improbitas musca .

In improbum, & subinde redeuntẽ, etiã si turpiter repellat, quadrabit illud ex eodẽ:

Καὶ οἱ μῦθὸς θάρσος ἐνὶ στήθεσσι ἐνήϊκον,
Ἡ τὲ καὶ ἐργαζομένη, μάλα παρ' χροῦς ἀνδρομένοιο.

Ιχθυία δαμάσκη. id est, Atque illi muscæ vim intra præcordia misit.

Quæ quâvis de pelle viri sit sepe repulsa, Assultat morsura tamen.

Deo fortunâq; committit.

Qui fortunam experiri statuerit, euen tum negotij fortunâ committens, in hunc conuenerit illud ex eodem libro:

Ἦσαν γὰρ καὶ ἐγὼ, τὰ δέ μιν οὐ πάντα με λίσσει. id est,

Torfero & ipse, Ioui fuerint hæc omnia curæ.

Consilium in melius commutandum.

Siquando iubebimus mutare consilium, utpote fœdum ac stultum, aut reprehendemus quidpiam vt inconsulte factum, vsui fuerit ex eodem libro:

Τίς τοῖνυ θεῶν ἠμερδέα βυβλίω. Ἐν σήβησιν ἔθηκε καὶ ἐξέλετο φρενῶς ἔδιδας. i. Quis tibi consiliū submisit inutile tandē Diuorum, sanamq; exemit pectore mentem?

Alia dantur, alia negantur.

Quoties è duabus naturâ dotibus altera cõtingit, altera negata est, veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenij laus. Siue cū è duobus postulatâ alterâ duntaxat impetratur, quadrauerit illud ex Iliados π.

Τῷ δ' ἔτερον μὲν ἔδωκε πᾶντι, ἔτερον δ' ἀνένευσε. id est,

Annuit hoc illi diu pater, abnuit illud.

Hunc versuculum vsurpat Plinius in epistola quadam. Dicitur est autem de Achille, qui in votis, quæ facit pro Patroclo suis armis inituro prælium, duo quædam rogatur, alterum vt cum laude pugnaret, alterum, vt peracta pugna referret arma, incolumis & ipse. Quorum alterum annuit Iupiter, nempe vt fortissime pugnaret. Ceterum Achillis arma non retulit, nec incolumis redijt. Festiuiter abusus est hoc carmine Stratonicus citharædus, qui cum audisset quendam cithara canentem, subiecit hunc Homeri versum:

Τῷ δ' ἔτερον μὲν ἔδωκε πᾶντι, ἔτερον δ' ἀνένευσε. id est,

Ac mox alio quodam rogante, cur ita diceret. Quoniam, inquit, male canere cithara dedit, ceterû bene canere voce abnuit. Ita ferme Athenæus lib. 8.

Victoria non incruenta.

FACIT hoc tum corruptela iudicium, tum patronorum rapacitas, vt fere litigantium vtrâq; partes plectantur, adeo vt nõ raro pœniteat etiam eum, qui vicit litem. In hos igitur conuenit illud ex Iliados π. Ἔ-Οὐ δ' οἱ γὰρ ἀναμωτὶ γ' ἐμάχοντο. id est, -Nec hi sine sanguine pugnam Miscebant.

Re opitulandum, non verbis.

Cum re opus est, nihil profunt verba, veluti si quis egeat pecuniariis suppetiis, quorsum attineat huic aures explere dictis? Rursus in consultationibus, in iudiciis, rationibus agendum est non vi. Ad id faciet Homericum illud ex Iliados π.

Ἐν γὰρ φερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βυβλίω. id est,

Verba in cõsilio, valet i certamine robur.

Aperta prouincia.

Im eum, qui prouinciam fuscipit, suis aptam viribus, abstinens à negotio, cui sit impar, veluti si quis episcopatum accipiat, summum pontificium recuset, conueniet illud ex eodem libro:

Εἶλετο ἄλλημα δ' ἄρα τὰ οἱ παλάμησιν ἀρήρει, Ἐγχοσ δ' ἐχ' ἔλετ' οἶον ἀμύμονος ἀκακίδαο. i.

Quæ manibus quadrent, ingentes corripit hastas

Quaslibet, ast hastam solam non sumit Achillis.

De Patroclo dictum, qui cum Achillis armis esset indutus, ab hasta tamen abstinebat, quod ea grauior esset, quàm vt quisquam Græcorum regere posset præter vnû Achillem. Quod idem in Odyssæa de arcu Vlyssis finxit Homerus.

Pudor & metus.

Cum abstinetur à re quapiam, quod eatum inhonesta factu videatur, tum vero minime tuta, locum habet illud ex Iliad. ο.

Ιχθε γὰρ αἰδῶς, καὶ δέος. id est,

Nam pudor atque metus vetuit.

De conglobata acie dictum, quæ ne sese diduceret, partim pudor obstabat, partim metus. Pudorem autem ingens addere casus car ad fortiter agendum, indicat in eodem libro cum ait:

Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλεόνες σοοὶ ἢ ἐπέσανται. id est,

Plures

Plures sunt salui atque cadunt his, quis pudor adsit.

Qui obticescit.

IN enim, qui metu attonitus, aut stupefactus admiratione tacet, aut cui non est, quod respõdeat, quadrabit illud ex Iliad. π. Διδ δ' ἐμιν ἀμφοσὶν ἐπέων λάβε. id est, Illum corripuit stupor, atque infantia linguæ.

Mors omnibus communis.

Qui dicit omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem, citabit illud ex Iliados σ.

Οὐδὲ γὰρ ἐδὲ ἐσμ ἠρακλῆος φύγε κῆρα. id est, Nec vis Herculeæ fatum euitauit acerbû.

Alius alijs in rebus præstantior.

Qui dicit alium alia dote præcellere, accommodabit quod in eodem libro dictû est de Polydamante & Hectore.

Ἀλλ' ὁ μὲν ἀρμύθοισιν, ὁ δ' ἐγχεῖ πολλὸν ἐνίκα. id est,

Hic dictis, hasta longe præstantior ille. Eandem sententiã fufius explicat Iliad. υ. Polydamas loquens Hectori:

Ἐκτορ ἀμύχωνος ἔσσι παρὰ ρητοῖσι πηθέσσαι. Οὐνεκά τοι περὶ δ' ἄνε θεὸς πολεμῖα ἔργα, Τάνεκα τῇ χαλῇ ἐβέλεις περὶ ἰδμεναὶ ἄλλων, Ἀλλ' ἔπ' ἔμμε πάντα διωήσσαι αὐτὸς ἐλέσσαι.

Alpho mên gar ἔδωκε θεὸς πολεμῖα ἔργα, Ἀλλφ δ' ὀρχησῶν, ἐτέρφ κῆρα μιν, καὶ αἰσβῶν, Ἀλλφ δ' ἐν σῆβησι τίθει νόον ἀρῶσπα ῥέσ Ἐδλῶν, id est,

Hector non potis es defletere pectora dictis.

An quia Dij donât factis præcellere belli, Vis in cõcilio reliquos præcedere sensu? At nõ cuncta potes vnus simul oia ferre. Quippe Deus dedit huic virtute excellere belli,

Huic laudem choreæ, citharam illi, & carmina blanda,

Rursum alij mentem præclaram in pectore, magnus

Iuppiter inferuit.

In periculoso negotio non est dormitandum.

Vbi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod subinde repetitur apud Homerum Iliados π.

Ὀλίγη δ' ἀνάπνοσις πολέμοιο. id est,

Quia

-Exigua est interspiratio belli.

Poterit trahi vel ad litē forensem, vel ad simile negotiû odiosum, & laboris plenu.

Mens laua.

FREQUENTER hominum mēs læua est, & pessima pro optimis sequuntur, optima pro pessimis repudiant. Ad hanc sententiã facit illud ex Iliados σ.

Ἐκτορὶ μὲν γὰρ ἐπήνησαν κενὰ μπιβίωσι, Παιλυδάμαντι δ' ἀρ' ἔτις, ὅς ἐδδλῶ φράζετο βυβλίω. id est,

Consilium Hectoreum laudabat inutile quosque, Nemo Polydamantis, at hic dabat vtile solus.

Verbis pugnas, non re.

FACILE est conuitiis altercari, verum re vincere difficile. Ad eam sententiã quadrabit illud ex Iliados υ. dictum ab Æneæ congressuro cum Achille:

-Ἐπεὶ σάφα ὕδα καὶ αὐτὸς. i. H mên κερτομίας ἢ γ' αἰσυμα μπιήσασθαι. i.

-Siquidem noui probe & ipse. Et petere probis inimicâq; dicere dicta.

Paullopost repetit copiosius eandē sententiã:

Ἐστὶ γὰρ ἀμφοτέροισι ὀνείδεια μπιήσασθαι. Πολλὰ μάλ, ἐδ' ἀν' ἡνὸς ἐκατὸν ῥ' υγὸς ἀχθος ἀροῖτο.

Σπεπτηθὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι,

Παντοῖσι, ἐπέων δὲ πολλὸς νόμος ἔθηα καὶ ἔθηα Ὀπποῖον κ' ἐπιθῆα ἔπος, τῶν δ' ὑπακίσεως. i.

Ambobus siquidem probra dicere plurima promptum est,

Quorum onus haud portet centum ratis obrita remis.

Est hominum quia lingua volubilis, omnigeniâq;

Insunt sermones, varijq; & pascua dictis, Hinc atque hinc, multâq; vices, sed qualia verba

Dices, talia redduntur tibi dicta vicissim.

Ne quid moueare verborum strepitum.

Qui monebit aliquem, ne sæuis verbis, ac minis deterreatur, quominus experiat, accommodabit illud ex eodem libro, ab Apolline dictum Æneæ:

Ἀλλ' ἴθυσ φέρε χαλκὸν ἀπιρέα, μήδε σε πᾶμπαν

Ἀδγαλέοις ἐπέσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρετῇ. i. Quia

Quin rigido ferro magis obuius ito, nec vnquam Te scæuis dictis deterreat ille minisq̄ue.

Cibo opus duraturus in labore.

INITURI bellum, ne omnino ieiuni sint, ne viribus defituantur. Id trahi poterit ad studium litterarum, ad exercitium pietatis, atque alia complura. Ad id congruent versus Homerici, ex Iliad. τ.

Οὐ γὰρ ἀνήρ πρόπαν ἦερ ἐς ἥλιον καταδύνῃσιν Ἀχιλλῶος σίτοιον δυνήσεται ἄντα μάχεσθαι; Εἴπερ γὰρ θυμῷ γέ μενοειάσας πολέμῳ ἐστίν, Ἀλλὰ τε λάβρη γύα βαρυῦεται, ἢ δὲ κίχληναι Δίῃσιν τε καὶ μίμῳ, βλάβεται δὲ τε γένατ' ἰόντι.

Os δὲ κ' ἀνήρ οἴνοιο κοροσάμενος, καὶ ἐδωδῆς Ἀνδράσι δυσμέγεσσι παρημέριος πολέμῳ ἐστίν, Θαρσαλέον γυὶ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, ἐδέτι γύα Πῖριν κάμνει, παρὶν πάντας ἐραῖσσαι πολέμοιο. i. Nā q̄s ad occasū vsq; valebit solis ab ortu Impactus ingi durans configere pugna?

Pectore enim quāuis sit prompto ad beligerandum, Sensim membra grauant tamen, ac fitis atra, famesq̄;

Corripiunt, genuaq̄; labant tendentis in hostem.

Rurfus erit quicq̄; fatur, vinoq̄; ciboq̄; Is demum potuit cōffligere perditus hosti. Huic animus viget vsq; ferrox, neq; membra laborant

Huic prius, ac victor bello submouerit omnes.

Omnibus armis praesidijsq; destitutus.

HOMINEM inermem & omnibus destitutum praesidijs indicabimus hoc versu, qui est Iliados φ.

Τύμῳ ἄτερ κούρωδός τε, καὶ ἀσπίδ' ἔδ' ἔχων ἔγχ'.

Et Clypeo simul, & Galea nudatus, & haesta.

Frustra habet qui non utitur.

SI quem increpare voles, quod ingenio, diuitijs, litteris non utatur, cum habeat, conueniet illud ex eodem Iliad. φ.

Τὴν τόξον ἔχεις ἀνεμώλιον αὐτός, id est, Cur frustra tibi iā gestatur inutilis arcus?

In fugituum.

VBI quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiā instigatur, praecipue parū

honestam, vel magis si quis turpiter fugiat, in hunc quadrabit, si dixeris:

Τέτον ἢ κυμαμῖα ἄγει. id est, Hunc cynamya rapit.

Sic enim in eodem libro Iuno de Marte è prælio fugiente:

Καὶ δ' αὐθ' ἢ κυμαμῖα ἄγει βροτολογόν ἄρσιν. i. Pestiferus Martē rursū exagitat Cynamya. Id est, musca canina.

Cum dijs non pugnandum.

QVI monebit non esse pugnandum cū genio, cum superis, cum magnis principibus, vsurpabit illud ex eodem libro:

-Θεοὶ δὲ τε φέρτεροι ἀνδρῶν. id est, -Verum homines Dijs inferiores.

De θεομαχεῖν diximus alibi. Pindarus in Pythijs hymno secundo, sententiam hanc sic extulit: Χρὴ δὲ πρὸς θεῶν ἐμ' ἐρίζειν. id est, Oportet aduersus Deum non contendere.

Vindicta tarda, sed grauis.

VBI qui diu multa patrauit impunè, tandem in extremum malū adducitur, semelq; dependit superiora flagitia, cōgruet illud ex eodem libro:

Νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσεις. id est, -Nunc cuncta lues semel adglomerata.

Verba sunt Achillis ad Hectorem.

Omissis nugis rem experiamur.

QVI conuicijs amissis iubebit ipsa re periculum fieri; vter vincat, aut vincatur, non intempestiuiter accommodauerit illud ex eodem libro:

Βέλτερον αὐτ' ἐριδιξωελαυ ἔμεν δτι τάχιστα Εἶδομεν ὅπποτέρῳ κεν δλύμπιος εὐχος ὀρέξῃ. i. Sed praestet pugnam committere comminus, vt mox

Vtri Iupiter esse velit laudemq; decusq; Perpicuum fiat.

Metus infamia.

CUM dicemus nos hominum de nobis opinione, rumoribusq; commoueri quo minus mutemur consilium, conueniet illud ex eodem libro, praeterea Iliados ζ. quod frequenter vsurpat Marcus Tullius in Epistolis ad Atticum:

Αἰδέομαι τρώας καὶ τρωάδας ἐλκασσέμεπας. i. Troianos ac Troianas, vereorq; pudetq;.

Verba sunt Hectoris pudore nolentis in urbem recipere sese, ne quis opprobretur illi, imputaretq; Troianorum interitum.

Aliam.

Aliam aetatem alia decet.

QVI iā aliam aetatem significabit, nec idem decere, canum, quod iuuenem aliquādo decuit, vsurpabit illud ex eodem libro, quamquam & alias iteratum.

Αλλ' ὅτε δὴ πόλιόν τε κάρη πόλιόν τε γέρονται. i. Verum ubi iam, canumq̄ue caput, incanaq; menta.

Quod alijs vitio vertas, ipse ne feceris.

QVOD damnaturus sis in alijs, in te ne admiseris. Ad id faciet illud ex Iliados ψ. Καὶ δ' ἄλλω νεμεσῆτον δὲ τις τοῖ αὐτὰ γερὰ ζοί. id est,

Imo aded si quisquam alius patrare pararet Tale aliquid, damnaretis, vitioq; daretis.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

SI quando per iocū indicabimus eūde alicum fuisse, qui tamen se fuisse eat inficias, veluti, si quem incuses, quod inter bibones compotauerit, isq; sese neget fuisse, verum alium quempiam: non illepide detorseris illud ex eodem libro, quod de Patrocli spectro dixit Homerus.

Πάντ' αὐτῷ μέγθος, τε καὶ ὄμματα καλ' εἰμῶ, Καὶ φωνῶν, καὶ τοῖα περὶ χροῖ εἴματα ἔσω. i. Cuncta ipsi similibus, vocemq; oculosq; decoros

Corperis, atque modum, & talem gestabat amicum.

Audiens non audit.

SVNT quidam, qui si quid parum placet, id scire dissimulant, veluti cum negant sibi redditas litteras, quibus commoneant officij sui, quod tamen malint effugere, quam praestare, in hos quadrabit illud ex Iliad. ψ.

Ὡς ἐν αἰῶσι τι ἔσομαι. id est, Dissimulans audisse.

De Antilocho dictum, qui Menelaum reuocantem à cursu, cum audiret, perinde tamen quasi nō audisset, ita celerius etiam currebat.

Ἀντίλοχος δ' ἔτι καὶ πόλυ μᾶλλον ἔλαυσε, Κέντρον ἐπιτρέχων, ὡς ἐν αἰῶσι τι ἔσομαι. i. Quin etiam cursum Antilocho magis accelerabat.

Instigans stimulis, audireq; dissimulabat.

Ex habitu bonum virum praese fert.

QVI dicet ex ipsa oris figura videri probum hominem, citabit illud ex Odyfseæ primo:

-Οὐ μὲν γὰρ τι κακῶ εἰς ὄπαι ἔρκει. id est, -Ex specie minime improbus ipsa esse videbatur.

M. Tullius in Verrem lib. 8. Is erat Apromnius, qui vt ipse non solum vita, sed etiam corpore atque ore significat, immensa aliqua vorago est, aut gurgis vitiorum turpitudinumq; omnium.

Absit clamor in colloquio, aut lusu.

QVI iubebit in conuiuio, colloquiove temperari à vociferatione, accommodabit illud ex eodem libro:

Νῦν μὲν δακνύμενοι τερπόμεθα, μὴ δὲ βοντὺς ἔσω. id est,

Nunc hilares cenemus, & omnis clamor abesto.

Grata nouitas.

SI quando dices nuperrima quæque vulgo maxime placere, non intempestiuū fuerit illud ex eodem libro:

Τῷ γὰρ αἰδύλω μᾶλλον ἐπιπλείουσ' ἄθραστοι, Ἡ τίς ἀκνόντας νεωστῆτι ἀμφιπέληται. i.

Cantio enim hæc hominum longe est celeberrima vulgo

Et gratissima, quæ nuperrima venit in aures.

Accinit huic Pindarus olymp. hym. 9. Αἶνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον ἀνδρῶν δ' ὕμνων νεωτέρων. id est,

Lauda vinum vetus, sed nouorum hymnorum flores.

Sentientis gratiores esse hymnos, qui res nuper gestas celebrant, quam qui prisca tractant. Pleraq; commendat nouitas potissimum apud imperitos: Contra in scriptis antiquitas conciliat gratiam, nouitas inuidiam: Vnde Flaccus in Epistolis:

Indignor quidquam repreti, non quia crasse

Compositum, illepideve putetur, sed quia nuper.

Ac ceteris ferme in rebus fauor nouitatis superiorum obliterat gratiā. Simile fastidium est humani ingenij in his quæ nobis ad manum sunt. Miramur enim exotica, cum interdum domi habeamus meliora. Id potissimū vsu venit in medicis: nostros fastidimus,

fastidimus, licet eruditos, belluam e longin qua barbarie profectam suspicimus. Itidem phar macopolæ magno emunt herbas e longinquo aduectas, cum interdum meliores nascantur in horto vicini. Id eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro 3.

Ερωμέν ἀλοσίμων, παραρράμεν συγγενείς. i. Alienū amamus, proximū contemnimus.

Mulier pudica ne sola sit usquam.

CVM admonebimus non conuenire, vt pudica mulier sola, citraq; testes cum viris colloquatur, vsui fuerit illud apud Homerum frequens de Penelope:

Οὐκ οἶμαι τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ ἔποντο. i. Haud sola, ast illam famulæ binæ comitata.

Fatale uita tempus exactum.

IN decrepitos, quorum ætas iam exacta videbitur, quadrabit ex eodem libro:

Νήπιον, οὐ κατὰ βῆς ὑπερίονος ἠέλιον. Hætion. id est, Demêtes, vt q sacros tibi maxime Phæbe Absumpserit boues.

Nam per solis boues, annos fatales, vt opinamur, innuit poeta.

Non luctu, sed remedio opus in malis.

IN malis non lamentis, sed auxilijs uten dum. Ad id conuenient illud ex Iliados ω. quamquam alijs item iteratum locis.

Οὐ γὰρ τις παρῆξ ἐπέλεται κρυερῶο γόου. i. Quippe nihil miseri fletus lameta ve profunt.

Adhuc aliquis Deus respicit nos.

CVM in rebus vehemeter afflictis, nega binus nos profus abiecit animus, verū esse spei non nihil, conuenient illud, quod in eodem libro dicitur à Priamo:

Ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμῶιο θεῶν ὑπεροχῆς χεῖρα. i. Numen adhuc aliquod dextram mi ob tendit amicum.

Mors optima rapit, deterrima relinquit.

OPTIMA mors eripit e medio, relinquit deterrima. Proinde videmus quosdam profus inutiles Tithoniæ ætatem viuere, paucissimos egregio predictis ingenio, ad se nestæ limen peruenire. In hanc sententiam quadrat illud ex eodem libro:

Τὸς μὲν ἀπώλεσ' ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχου πάντα λέληπται.

Ψεύσαι τ' ὄρχισαί τε χοροῖτυπίησιν ἄριστοι, Ἀριδῶν ἢ δ' ἐρίφων ἐπιδημίαι ἀρπυκτῆρες. id est, Sustulit hos Mauors, reliqua at mala probra relicta

Mendaces, saltatores, primi q; choreis Ducendis, agnis, atq; hædis diripiendis Strenui.

Celebre est illud Maronis:

Optima quæque dies miseris mortalibus æui.

Prima fugit, subeunt morbi, &c.

Concinit & Theocritus in Epiraphio Bionis.

Ταῖς νύμφουσιν ἔδοξεν αἰεὶ τὸν βάρβαρον ἀδεῖν. Τῶς δ' ἐγὼ ἐφρονέομαι, τὸ γὰρ μέλος εἰ καλὸν ἀδεῖ. id est,

Sic visum est nymphis semper canit improba rana, Huic neque ego inuideo, nec enim bona carmina cantat.

Domus manendum.

INVTILE diutius abesse domo, relictis possessionibus. In eam sententiam quadrabit illud ex Odyssææ Γ.

Καὶ σὺ φίλος, μὴ θηδὰ δέδμων ἀπὸ τῆλ' ἀλάλησο, Κτήματα τε παρολιπῶν, ἀνδρας δ' ἐν σοῖσι δόμοισι. id est,

Tu quoque amice domo diuturnus abesse caueto

Rebus itemq; viris intra tua testâ relictis. Item Hesiodus:

Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπιβλαβερὸν τὸ θύρησι. i. Esse domi præstat, quia dânosum foris esse.

Refertur ex Euripide carmen hoc: Μακάριος ἔστις ἀτυχῶν δόκι μὲνει, Ἐν γῆ δ' ὀφύρτος καὶ πάλιν ναυτίλλεται. id est, Beatus is, qui in prosperis manet domi, Nam sarcina solo quæ tenetur, denuo Potest salo committi.

A sacris abstinentia manus.

VVLGO quoque creditū est, fatū instare ei, qui sacris rebus, ac Deo dicatis manus iniecerit: aut qui pius homines, aut certe fungentes sacris ministerijs oppugnarit: veluti Pontificem Romanum, episcopos, abbates, etiam si parum fuerint pijs moribus. Id propemodum iam olim dictum est ab Homero Iliados P.

Ὅππότε ἀνὴρ ἔθειλει πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχουσαι, Ὅν τε θεὸς τιμὰ τάχα οἰ μέγα πῆμα κολλήσῃ. Cum

Turpis iactantia.

NON est generosi animi iactare sese de his, quæ fortiter, aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus eodem in libro:

Οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον δ' ἔχει ἀάδα. id est, Haud sane pulchrū sese iactare superbe.

Prior occurat.

VBI quis lucrum celeritate præripiūt cupiam, conueniet illud ex Iliados χ.

Μὴ τις κῦδ' ἀροῖτο βαλὼν. ὁ δὲ δ' ἄτερ ἔλθοι. id est,

Ne quis præriperet iaculans, laudemq; decusq;

Atque jita ferior ipse veniret. iamq; secundus.

Dictum de Achille, qui reliquis Achiuis innuit, ne quis iaculum mitteret in Hectorem, quo sibi gloriam totam seruaret.

Ne dij quidem à morte liberant.

NEMO tā carus superis, vt illorū fauore mortē euitarit. Huic sententiæ suffragabitur Homericum ex eodem libro testimoniū:

Ἀλλ' ἦ τοι θάνατον μὲν οὐκ ἴτον ἰδὲ θεοῖσπερ, Καὶ φίλον ἀνδρὶ δ' αὐάνται ἀλαλκίκεν, ὁππότε κεν δῆ Μοῖρ' ὀλλοὶ καθέλωσι ταυηλεγέος τανάτοιο. i.

At vero mortem communiter omnibus æquam

A dilecto homine, neque dij depellere possunt,

Quæ funesta dies fati iā iam vrget acerbi.

Deus undecimq; iuuat, si modo propitijs.

DEVS vbique præsens adest, si faueat: neque refert vbi gentium agas illo propitio. Ad hanc sententiam accommodes licebit ex eodem libro:

Ρεία θεὸς κ' ἐδέλων καὶ τηλόθεν ἀνδρα σαῶσαι. id est,

Si libeat seruare procul quoque numina possint.

Fatum immutabile.

DIVINA decreta non commutantur, humana leges pro tempore variantur, quæ admodum & mores & voluntates. Ad id congruet illud ex eodem libro:

Οὐ γὰρ τ' ἀλῆα θεῶν τρέπεται νόος αἰ ἐν ἔδοντων. id est,

Non etenim diuum mens vertitur astricolarum.

Sine ope diuina nihil valemus.

MANCA est omnis mortalium industria, omnisq; conatus, nisi fauor adspiret diuinus. At id accommodare licebit Homericum illud ex eodem libro:

Πάντες δὲ θεῶν χρατέουσ' ἀνδρῶποι. id est, Mortalis diuum auxiliū desiderat omnis.

Industriam adiuuat Deus.

IN aggrediundo negotio, quædam humana ratione prouidentur, quædam fortuna cōmoditas, ipsaq; res suppeditat. Id est apud Homerum, cum alias aliquoties, tum hoc quem modo citauimus libro:

Τηλέμαχ' ἀλλὰ μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νοῆσαις,

Ἀλλὰ δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται. id est, Hæc partim ipse tuo perpendes pectore tecum,

Partim diuum aliquis tibi suggeret.

Ætate prudentiores reddimur.

SI quādo negabimus nobis eadem probari iam natu grandioribus, quæ quondā ob ætatis incitiam adriserunt, sed vsu rerum auctam prudentiam, congruet illud ex eodem libro:

Εγὼ δ' ἐτνήπιος ἦα Νυῦ δ' ἔτε δὴ μέγους εἶμι, καὶ ἄλλων μύθων ἀκούων

Γωθ' ἀνομαι, καὶ δὴ μοι ἀέξεται ἐνδοθι θυμὸς. i.

-Eram adhuc puer, ast vbi iam sum Grandior, & reddit me aliorum oratio doctum,

Ipsaq; grandescit mi animus. Dicitur ad procos à Telemacho.

Otiosus esto.

SI quem iubebimus animo otioso esse, tantum curare cuticulam, negotium alijs curæ futurum, accommodabimus illud ex eodem libro:

Μήτε τοι ἄλλο Ἐν σῆθεσσι καλὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε, Ἀλλὰ ἐσιέμεν καὶ πινόμεν ὡς πάρος περ. i.

-Tute caueto Aut dicti, aut facti cruciet tua pectora cura

Quin tranquillus, edasq; bibasq; ita vt ante solebas.

Cedendum multitudini.

QVI suadebit nō esse pugnandū vni cū multis

multis, & vbiq; multitudine morigerandum, adducet illud ex eodem libro:

Αλλ' ἔξεν αὐτῷ δεικέα σότμον ἐπίσσοι,
Εἰ πολέονα μάχοιτο. id est,
Arceffet mox ipse sibi crudelia fata,
Si multis pugnare velit.

Ijdem proci paulo superius:
-Αργαλέον δ' ἔ.
Αἰδρόσι καὶ πολέονασι μαχίσομαι περὶ δαί-
τι. id est,
-Cum pluribus ardua res est
Depugnate viris inter conuiuia solos.

Deus ulciscetur.

Cum significabimus nobis in presentia deesse facultatem depellendi, verum optare, vt superi puniant aliquando, vsui fuerit illud ex eodem libro:

Ἐγὼ δ' εἰ θεὸς ἐπιβόσσομαι ἀλὲν ἐόντας,
Αἴνεσθε δὲ δῶσι πάλιν τιτὰ ἔργα γενέ-
σαι. id est,

Ast equidem immortales implorauero diuos,
Si fors Iuppiter ipse vices aliquā reponat.

In tempore cauenda pœna mali.

Quoties admonēbimus, vt multo ante occurratur malo, prius quam oppresferit nos: aut cessandum à peccando prius quam ingruat diuina vindicta, vsui fuerit illud ex eodem libro:

Αλλὰ πολὺ πρὶν
Φραζόμεσθ' ὄσκειν καταπάνσομεν. id est,
Verum nos multo ante modum, finemq; velimus

Ponere.
Verba vatis minantis procis Vlyssis reditū.

Domesticum malum.

Ad significandum priuatum, ac domesticum malum, quod ad alios nihil attinet, conueniet illud ex eodem libro:

Αλλ' ἔμὸν αὐτῷ χρεῖται, ὅμοι κακὸν ἔμπεσον ὄμοι. id est,

Porro malum nostras quod in ædes incidit, vnum
Ad me pertinet.

M. Tullius in actione in Verrem quinta domesticum ac vernaculum crimen appellat, quod intra parietes admissum nondum peruenit in publicum rimorem.

Senum prudentia.

In senem plurimarum rerum vsu perit-

tum, quicq; multa meminerit superioribus acta sæculis, quadraverit illud ex eodē lib.

-Παλαιὰ τε πολλά τε εἰδὸς.
-Qui antiquaq; multaq; norat.

Premenda occasio.

Qui significabit modis omnibus instādum esse, nec omittendam ēe manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyssææ δ.

Ἦμῖς δ' ἀσεμφῶς ἔχμεν μᾶλλον τε πᾶσι
ζεν. id est,

Vos premitte, & vinculis magis arcte stringite captiū.

Quod quidem detorquere licebit ad id, cum dicemus impetus animi, hoc magis ac magis esse coercendos, rationis moderamine, quo magis efferuescunt, & ad malum sollicitant.

Cum principe non fugandum.

Qui significabit arduū, principem à priuato superari: aut difficillimum vincere naturam, vsurpabit illud ex eodem libro:

Αργαλέος γὰρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῶν ἀνδρὶ δαμῆ-
ραι. id est,

Ardua res homini mortali vincere numē.

Ingens discrimen.

Ingens interuallum, veluti, si quis sentiat plurimum interesse inter pecunie studium & sapientiam, hoc versu licebit significare ex eodem libro:

Τόσον ἀνδρὶ ὅσον τε πανημερὶν φλαυρῆ,
νῆος

Ἦνυσεν ἢ λιγυὲς ἔρος ἐπιπιένησεν ὅπιδεν. id est,

Tantum aberat, quantum cursu ratis acta diurno

Conficiat spatij, quam prouehat aura secunda.

Aperte, simpliciterq; loqui.

Simpliciter & aperte dicturos nos, citraq; ambages significabimus hoc carmine, quod est in eodem libro:

-Οὐκ ἀν' ἐγὼγε
Αλλὰ παρὰ ζ' ἐπιτομὴ παρακλιδὸν, εἰδ' ἀπα-
τήσω. id est,

Non fucis te dissimulans decepero fictis.

Rerum omnium vicissitudo.

Varie fortunæ vices, & nūc læta cōtingunt vniciūque, nunc tristitia. Ad eā sententiam applicabitur illud ex eodem lib.

-Α τὰρ

-Α τὰρ θεὸς ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοι,
Ζεὺς ἀγαθὸν τε κακὸν τε δίδωι.
-Nunc huic, nunc Iuppiter illi
Nunc læta immittit, nunc tristitia.

Qui nocere potest, & idem prodesse.

In medicos imperitos, qui non raro venenum pro remedio ministrant, quadrabit illud ex eodem libro, quod vsurpauit in Pseudomante Lucianus, estq; pluribus apud Homerum locis:

Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐδιδάκει μεικρὰ μὲν, πολλὰ δὲ λυγρὰ. id est,

Pharmaca mista, salubria multa, at noxia multa.

-Idem quadrabit in hominem & bonis & malis instructum artibus, qui vel iuuare possit, si velit; vel ledere.

Arripienda quæ offeruntur.

Sollemnitas est, multiq; locis iteratus versiculus hic:

Οἱ δ' ἐπ' ἐνείαθ' ἐτόιμα προκείμενα χυῖρας ἴαλλον. id est,

Quisquis sibi appositis, si quid foret utile promptas

Admouere manus.

Quem torquere licebit in turores, qui rem nati pupillorum manus iniiciunt, interq; se partiti sibi vindicant. Aut in simili hominum genus inuadentium & inuolantium aliena.

Principum fauor necessarius.

Vbi quis inuitis principibus, conatur extricare sese ēe malo quopiam: aut lite, à qua non possit explicari, nisi adiutus illorum fauore, conueniet illud ex eodem libro dictum in Aiaceum Oileum:

Ἄψ' ἀέκνητι θεῶν φύσειν μέγα λάυτμα θαλάσσης. id est,

Iactabat sese spatiosius ex æquoris altis Emerfuram vndis, inuito numine diuum.

Negotium non aptum.

Qui recusat munus, aut prouinciam sibi parum accommodam: aut qui negabit accedere velle sese quempiam ad id muneris, ad quod gerendum idoneus non videatur, vsurpabit illud ex eodem libro:

Ἰππὸς δ' εἰς Ἰθάκην ἐκλάσσει. id est,
Ceterum equos Ithacam non duxero.

Verba sunt Telemachi recusantis equos quos Menelaus offerebat dono, quod Itha-

ensis insula non esset opportuna alendis equis, quippe petricosa, minimeq; pacis apta.

Conuiuia non conuiuia.

In eum, qui accumbit quidem in conuiuio, verum spectator duntaxat eorum, quæ opponuntur: nam hoc pacto quidam sordide magnifici conuiuia suos tractant, quadrabit quod in eodem dictum est de Penelope:

Κεῖτ' ἀρ' ἄσπετος, ἄπαστος, ἐδιήτυτος, εἰδ' ἔποσητος. id est,

Inconatus, & impactus potuq; ciboq; Accubuit,

Vndecumque lutrum captiuit.

In aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant vndecumque, si quis incidit in casus, quem possint explicare, congruet illud, quod in eodem libro:

Αἰεὶ γὰρ περὶ νῆσον ἀλώμενοι ἰχθυόσασσον Ἰναμπτοῖς ἀγκίσροισι, ἕτερε δὲ γαστέρα λαιμός. id est,

Semper enim quaqua patet, insula, piscibus hamo

Insiadiabantur, vētrem fames enecat atrā.

Munerum corruptela.

In eū qui re auro, donisq; aggreditur, nō infestiuiter torseris illud ex eodem libro dictum de Mercurio fumente caduceum:

Εἶλετο δὲ ῥάβδον τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλει γει.

Ὡν ἐθέλει, τὰς δ' αὐτὰ καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει. i. Corripuit virgā, qua mulcet lumina somno,

Quoruncumque velit, soluit quoque lumina somno.

Quadrat enim pulchre in munera, quod de virga Mercuriali dictū est, quibus velut expergefiūt iudices, antea ceu dormitantes, & rursum infesti placantur, vt in causa velut obdormiscant, conuiuentaq; Aristoph.

in Concionatricibus, ait deos quoque capā donis, eosq; manibus stare supinis,

Ὅταν γὰρ διχόμεθα δίδοναι τ' ἀγαθὰ ἔσθην ἐκ τένοντα τὴν χεῖρ ὑπτιαν,

Ὅν ὡς τι δῶσοντ' ἀλλ' ὅπως τι λήξεται. i. Nam cum precamur largiantur vt bona, Manum supinam porrigentes stant, velut

Nihil daturi, sed recepturi magis.

Interpres admonet, statuas deorū olim fere supinis manibus fingi solere. Supinam autem

autem appellat repandam, velut ad excipiendum compositam.

Principes inter se noti.

Quod dicit mutuam principum, aut eruditorum inter ipsos esse notitiam, etiam si diuersas, longaeque distitas habitent regiones, vsurpare poterit illud ex eodem libro:

Οὐ γάρ τ' ἀγνώστες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται. Αθάνατοι, ἔδ' ἔτις, ἀπὸ προθι δώματα νοίει. i. Non ignoti inter se sunt diu morte carentes,

Quamquam semoti diuersa in sede morerentur.

Periculum ne temere subeas.

Nemo longam navigationem suscipit animi causa, sed adactus graui quapiam necessitate: aut nemo diuturnum, grauemque laborem capessit temere. Ad id congruet illud ex eodem libro:

Τὴς δ' ἀν' ἐκὼν τόσων διαδρέμοι ἄλλυρον ὕδαρ. id est,

Quis tantum falsi laticis percurreret vltro.

Si Deus voluerit.

De re futura, cuius exitus pendeat a Dei fauore: nam etiam vulgo dicunt ominis causa, si deus voluerit: id Homericoverfu licebit explicare, si quando iocabimur apud eruditos:

Αἴνε θεοῦ ἐθέτοσι τοὶ ἄρα γὰρ δ' ἔχουσιν. i. Dijs ita si visum fuerit, quos gestat olympus.

Sua deo, quod ipse facturum esset.

Cum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi vti in simili causa, conueniet illud Calypsus ex eodem libro:

Ἄλλα τὰ μὲν νόσσοι καὶ φροσσομαί, δ' ἄν' ἐμὸν τερ. id est,

Autem malediculae, ut me grauentur totosque huius. i. Sentio, suadeboque tibi, quibus haud grauer vti

Ipsa, mihi similis si quando occurreret vsus.

Non abijcit animum.

De eo, qui ne afflictissimis quidem in rebus spem, aut consilium abijcit: quem admodum apud Maronem; Latinus rerumque reliquit habenas, sed de recipiendo se vti cumque cogitat, appositè dicitur, quod inibi dictum est de Vlysse:

Ἀλλ' ἔδ' ὡς ὀχέδης ἐπελίθητο πειρόμενος περ. i. Ac neque sic licet afflictus obliuia caput Navigij.

Malis mala succedunt.

In eum, qui varijs exercetur incommodatibus fortunae, nunc morbo, nunc rapinis, nunc alijs, atque alijs malis, conueniet illud ex eodem libro:

Ἄλλοτε μὲν τε νότ' ὄβρη παροβήλεσκε φέρεσαι, id est,

Alio die autem d' autem Eur' Ζεφύρου ἔξασκε δ' ἰώκην. id est,

Tradebat notus hunc boreae quandoque vehendum,

Nunc rursus Zephyro iactandum tradidit eurus.

Ausonius in epigrammate eleganter dixit: Catenatos labores, quod negotium ex negotio feritur. Cui contrarium est quod ait Pindarus Olymp. 8. ἐδάδα δ' ἐπ' ἐδάδης ἔργα θέλω δόμεν. Optat vt Iuppiter velit illi benefacta benefactis cumulare.

Hospitii habenda cura.

Qui dicit hospitum habendam esse rationem vsurpabit illud ex eodem libro:

Αἰδοῦ μὲν τ' ἐστὶ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι ἄνδρῶν ἴς τις ἵκηται ἀλάμενος ὄσπερ ἐγὼ καὶ. id est,

Nam diuis reuerendus & immortalibus ille est,

Quicumque appulerit multis erroribus actus,

Nunc vti ego.

Diuitijs non semper optimis contingunt.

Qui dicit opes non semper cordatissimis, sed pro fortunae arbitrio, nunc huic, nunc illi contingere, citabit illud ex Odyssæa Z. Ζῶς αὐτὸς νέμει δ' ἴμενοι δ' ἄλλωπιος ἀνθρώποισι, ἔδλοῖς ἠδ' ἐκαλοῖσιν, ὄσπως ἐθέλησιν ἐκέρω. i. Iuppiter emetitur opes mortalibus ipse, Sic visum vt fuerit, cuiusque, bonove, malove.

Dicuntur a Nausicaa, ad Vlysses mendicantem: nec illum ob inopiam habet despectui, quae fortunae sit imputanda, non homini, si is modo fuerit alioqui cordatus.

Munus exiguum, sed opportunum.

Cum munus iudicamus, pretio quidem perpusillum, sed tamen accipienti pro tempore gratissimum, veluti si quis panem porrigat

gat de vita periclitanti, citabimus illud ex eodem libro:

Δόσις δ' ὄλην τε φίλητε. id est, Exiguum munus, gratum tamen. Idem carmen extat in Ξ.

Suo quisque studio gaudet.

Qui dicit alijs studijs alios teneri, & vnumquemque suo vilitare quaestu, proferet illud ex eodem libro:

Οὐ γὰρ φαιήεσσι μέλει ἴδ' ἠδ' ὄραρ ἔστιν, ἄλλ' ἴσοι καὶ ἔρετ' ἰαυέων, καὶ ἠῆες εἰσάει. id est,

Nam Phaëacibus haud cordi iacula, atque pharetra,

Sed remi, tabulisque ratis cōpactilis æquis. Ad sine illi: Tractant fabrilia fabri. Pindarus in Pythijs hymno decimo, καὶ γὰρ ἔσπερόσιν ἔτερον ἐρώς ἔκιν' ἔφρενας, i. Alijs aliarum rerum amor pupugit mentem.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Vbi quis moderatur data opera vires suas, ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis praeceptor tradat auditoribus, non quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere possent, conueniet illud ex eodem libro de Nausicaa sic habenis moderate cursum mularum, vt pedissequae, & Vlysses pedibus consequi possent:

Ἡ δὲ μάλ' ἰωβόχδεν ὄσπως αὐτὸς ἐποίητο πέλοι, Ἀμφίπολ' ὄδ' ὄσδος τὲ, νόρ' δ' ἐπέβαλλον ἰμάδων. id est,

Hæc ita lora regens, pedes ut comes iret Vlysses

Tum comitum quoque turba, modo, ratione secuta

Instigat scutica.

Mihi cura erit hoc negotium.

Cum admonebimus quempiam, ut omne negotium in nos reijciat ipse securus, nobis rem curae futuram, conueniet illud ex Odyssæa H.

Ἄλλ' ἴθι σιγῇ, τόσον, ἐγὼ δ' ὄδ' ἄν' ἡγεμονόσω. i. Quin tacitus procede, vix huius ego fuero dux.

Aliud curæ.

Cum negabis esse causam, cur aliquis aut dubitet, aut sollicitus sit exerto scrupulo, accommodabitur illud ex eodem libro:

Ἀλλ' ἴθι ἄλλοτι τοὶ μελέτω φρεσὶν. id est, Alcinoe cures aliud.

Itè Terent. Atqui iam repperi, aliud cura.

Molestus interpellator venter.

Venter improbus interpellator, non finit unquam quempiam obliuisci sui. Id ad ægestatem torqueri poterit, quæ mortales ad omnia tum facienda, tum ferenda solet compellere. Sic autem Vlysses in eodem libro:

Οὐ γάρ τι συγερῆ' ἐπὶ γαστρὶ κινύουτερον ἄλλο ἔπλετο ἢ τ' ἐκέλευσεν εὖ μνήσασθαι ἀνδραγῆ, καὶ μάλ' α τερομένον καὶ ἐνὶ φρεσὶ τάντος ἔχεται. id est,

Non est improbius res altera ventre molesto,

Quippe vel inuitum meminisse sui iubet, & si

Valde animo crucieris, & angat pectora mœror,

Vulgus suspicax.

Suspiciosum vulgus, & plerumque malum in partem interpretatur. Homerus in eodem libro:

Δύσζηλοι γὰρ τ' εἰμὲν ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων. id est,

Quippe homines plerique sumus male suspiciosi.

Nemo cogendus officij causa.

Nvlvs hospes retinendus aduersum animi sententiam, & inuitus. Nemo cogendus, vt cuiusquam vtatur beneficio, si nolit. Ad hanc sententiam accommodabitur illud ex eodem libro:

Εἴκ' ἐθέλων τὲ μένοις, ἀέκοντα δέ σ' ἔτις ἐρύξει. id est,

Si mancas sponte, inuitum nemo retinebit. Dicitur ad Vlysses ab Alcinoo Phaëacis tyranno.

Malum bono pensatum.

Quo tibi natura dotem aliquam egriam largitur, eandem aliquo vitio pefat: aut cum quis beneficium suum aliquo vitio tuiat maleficio, quadrabit illud ex Odyssæa Θ. de Demodoco musico dictum:

Τὸν περὶ μῦθ' ἐρίλησε, δίδε δ' ἀγαθὸν τε καὶ κακόν τε. id est,

Ophalmiōn γὰρ ἀμερσε, δίδε δ' ἠδ' ἔτις ἀοκιδύ. id est,

Hunc alios ultra dilexit musa, deditque

Atque boni, atque mali quiddam, nam lumina ademit,

At dedit emulcere suavi pectora cantu.

Omni certaminis genere.

Cum innumus omni certaminis genere congressum esse, veluti si quis dicat, in omni disciplina disputatum acriter, conueniet illud ex eodem libro:

Πῶς τε παλαισμοῦν τε καὶ ἀλμασιν ἠδὲ πάλαισιν. id est,

Et pugnis, pedibusque, & saltibus, atque palaestra.

Item ubi quis ostendit se nullum detrahere certamen, sed ad quoduis ingenii experimentum paratum esse, conueniet illud ex eodem libro:

Δὲ ἄγε πειρήνῃ τω ἐπέμῃ ἐχολῶσθε λίλυ, Η πύξ ἢ ἐπέλα, ἢ καὶ ποσὶν ἔτι μεγάρω. i.

Huc age, quandoquidem grauius mihi concita mens est,

Qui uolet, experiat, pugnis siue palastra, Siue pedū cursū malit, nihil ipse recuso.

Antiquis debetur ueneratio.

Cum summis & inuidis, vel cū antiquis non est certandum, cui uelut extra aleam hominum positi uidentur, sed his ulro cedendum: ueluti si quis neget sese, cum M. Tullio de eloquentia uelle consistari, cum mediocribus non recufare, usurpabit quod eodem in loco dicitur ab Vlysse:

Ἀνδράσι δὲ προτέροισιν ἐρίζεμεν ἐν ἐθειλίσσῳ Οὐδ' ἠρακλήνῃ δ' ἄρ' ὤρωοι χαλκίῃ. id est,

Cum maioribus haud subeam certamina, uel cum

Herculea uirtute, uel Euryto Oechaliēsi.

Flagitiorum turpis exitus.

Cum res perperam instituta, male credit, conueniet illud ex eod. libro.

Οὐκ ἀρετῇ κανά ἐργα. id est,

Haud bene succedunt facta improba.

Dicitū est de Martis adulterio deprehēso.

Patria sua cuique incundissima.

Vnicuique sua patria incundissima, quecumque cōrigit. Homerus Odyssæ I.

Ὡς ἐδὲν γλῶσσῳ ἡς πατρίδ' ἔδὲ τοκήων ἴθνηται. id est,

Vt nihil e patria proprij sue parētibus vlli Dulcius.

Fuga tutior.

Qui dicit tutius esse fuga vincere libidine, q̄ contra pugnando, poterit accommodare, q̄ de Charybde dictū est Odyssæ M.

Οὐδὲ τίς ἐς ἄλλη, φύξεν κάρτισον ἀρτίη' αὐτῆς. id est,

Non est vlla medela, procul fugere optimum ab illa.

Alia committenda, alia celanda.

Non temere quiduis apud quemuis est futiendum, at nec familiaribus arcana et omnia proferenda sunt, verum alia communicare conueniet cum amicis, aut vxoribus, alia celare. Ad hanc sententiam quadrat illud ex Odyssæ Δ.

Ἄλλω τὸ μὲν φάσαι, τὸ δὲ γ' αὐ κεκουμμένον εἶναι. id est,

Dicendum est aliud, contra est aliud reticendum.

Fœmina nihil pestilentius.

Nil in femina pestilentius, hanc sententiam eodem in libro sic effert Homerus:

Ὡς ἐκ ἀνοτερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός. i. Vtique adeo nihil improbius, mulierēque peius.

Frequenter aq̄d antiquos poetas male audit mulierum genus.

Cum amico non certandum emulatione.

Cum amico & benemerito non est suscipiendum certamen, ne quid obscuretur amicitie propter emulationem huiusmodi comitem contentionum. Id innuit Homerus in Odyssæ Θ. cum Vlysses excipit Laodamantem, quod hospes esset:

-Τὶς ἀν φιλέοντι μὲλχοιτο. id est,

-Quis nāque benigno cū hospite pugnet?

Locū etiam habuerit, ubi dicemus hospitis esse munus cedere iis, apud quos diuersatur, etiam si possit vincere. Nam inibi statim subnequitur huiusmodi sententia.

Ἀφρον γὰρ κείνος γὰ καὶ ἔτι δ' ἀνὸς πέλει ἀνὴρ, Ὅσι ξενόδοκῳ ἐρίδα προσέριται ἀέθλα. id est,

Vir siquidē vecors est ille, nec vnus assis, Quisquis ad euentum certaminis euocat illum

Quem penes hospitio fruitur, rectoq̄e iuuatur.

Aspersa vita, sed salubris.

In vitā rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam inorum institutionem idoneam, conueniet illud ex Odyssæ I. dictum de Ithaca:

Ἴρα χεῖ ἀλλ' ἀγαθὴ κρηστῶ φῶς. id est,

Aspera, sed iuuenum nutritrix bona.

Consilij

Consilij simul et factio valens.

In hominem consilio pariter ac viribus excellentem, conueniet illud Odyssæ Z. Οἶϑ ἐκείνῳ ἔλω βαλδόμεν ἠδὲ μὲλχοδαι. i. Is cuiusmodi erat seu pugna, consilio ue.

Abhorrentis, ac detestantis.

Cum dicemus nos vehementer à vitio quopiam abhorre, illud ex libro eodem usurpare licebit.

Εχθρῶ γὰρ μοι κείνῳ ὁ μὲν εἶδα πύλοισι. i. Is mihi iuxta inuisus, vt arsi limina Ditis. Idem carmen extat in Iliados I. sub persona Achillis. Hic ab Vlysse dicitur.

Quod adest, boni consule.

Qui admonet oportere boni consilere, quidquid à fortuna conceditur, usurpabit illud ex Odyssæ Z.

Εἰδὲ λαμβόνε ξείνων καὶ τέρπεο τοῖς δὲ, Οἶα πάρεσι θεός δὲ τὸ μὲν δῶσει, τὸ δ' ἑάσει, Ὅσικεν ὄ θνητῶν ἐθέλει. Διαιτάει γὰρ ἀπαντα. id est,

Hospes sume cibum, & quorum data copia, lætum his

Parse animum, nam fors dabit hæc, rufsum illa negabit

Vt cumque est animo lubitum, valet omnia quippe.

His verbis Eumæus subulcus Vlysses inuitat, ut cibos uiles & rusticanos qualescunque essent, boni cōsuleret. Transferetur ad omnem hominis uitam, quoties admonemus, ut quemcumque statum fors dederit, in eo lætē, tranquilleq̄e uiuamus. Apud Athenæum libro 10. refertur hic senarius: Ἐπὶ τοῖς παρῶσι τὸν εἶον Διάπλασε. id est, Quæ præsto sunt, in hisce uitam necito.

Iocrates in oratione de pace: ἐργαζεν τοῖς παρῶσι, ait plerisque hominibus esse difficillimum: & hinc est, quod bellum malunt, quam pacem.

Officium ne collocaris in inuitum.

Instar iniuriæ fuerit, si quis officij collocet in inuitum. In eam sententiam Homerus Odyssæ O.

Ἴσον τοῖ κακὸν ἐστ' ὅς τ' ἐκ ἐθέλοντα νέεδαμ Ἐείνον ἐποστρώμῃ, καὶ δ' ἑσσύμενον κατερύκη. Χρηζέον παρῶντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπεν. id est,

Iuxta peccat uterque uel is, cui extruduntur hospes

Inuitus, uel qui remoratur abire uolentē. Hospes donec adesse uolet, tractare benigne

Conuenit, emittēdus ubi discedere queret.

Bona spes ostensa.

Cum bona quæpiam spes effulget aliunde, perficiendū quod proposuimus, conueniet illud ex eodem libro:

Ὡς ἀρὰ ἢ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιῶς ὄρνις. i. Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Arrogantia non ferenda.

In eos, qui in toleranda sunt arrogantia, non incite torquebitur illud ex eodem libro ab Eumæo dictum in procos:

Τῶν ὑβρις τὲ βῆγτε σιδήρεον ἐραυὸν ἦκει. id est, Horum uisq; animusq̄e, ferox, contingit olympum.

Idem in P. dicitur ab Vlysse ad Eumæum.

Domus optima.

Infelicitissimi uagari sedibus, quemadmodum faciunt semper ἀνέσιοι, peregrinēque uiuentes. Huic ad stipulatur eodem libro:

Πλαγκτεσώμῃς δ' ἐν ἑσσι κακώτερον ἄλλο βροτόσιν. id est,

Nil miserabilius, quam incerta sede uagari.

Transferri poterit ad eos, qui circūaguntur quibuslibet opinionibus, aut qui subinde mutant amicos, aut institutum uitæ.

Non omnibus contingit.

Non cuius sit potestas cū regibus colloquendi: aut non omnibus contingit diuinarum litterarum penetrare mysteria. Ad hunc sensum non inueniunt defleetur illud ex Odyssæ Π.

Ὅ γὰρ πο μαντῆσσι θεοὶ φερόνται ἐναργεῖς. i. Haud cuius manifesta uidentur numina diuum.

Audivitas diuinitus.

Diuinitus contingit, ut idem homo nunc magnificat, nunc despiciatur. Ad id facit illud ex eodem libro:

Ρηίδιον δὲ θεοῖσι τῶν ἐραυὸν ἀρῶν ἔχουσι, Η μὲν κηδῶναι βῆγτον βροτῶν, ἢ δὲ κηκῶσαι. i. Est procliuē deis, amplius quos claudit Olympus,

Reddere uel despectum hominem, aut adiungere honorem.

Yy 2 Tollenda

Tollenda mali occasio.

QVI suadebit, vt mali submoueat...
-Αὐτὸς γὰρ ἐφέλεται ἀνδρῶσι σιδυρός. id est,
-Quippe viros ferrum illicit ipsum.
Ita diuitiā proluciant ad luxum, consue-
tudo puellarum ad amorem.

Vbi cognitum est quod erat occultum.

VBI res, quę magno studio celebratur,
fuerit aliquo pacto deprehensa, quadrabit
illud ex eodem libro.

Ἥτις σὸν τόδ' ἔειπε θεῶν, ἢ ἔισθον αὐτοῖ. i.
Siue illis de hoc aliq; deprodidit index,
Siue ipse videre.

Abstinentia vis à regibus.

QVI dicet haud temere manum im-
mittendam in reges, potentes, aut viros
deo dicatos, adducet illud ex eodẽ libro:
-Δενὸν δὲ γένος βασιλῆιον ἐστὶν
Κτένειν. id est,
-Res dira, ac plena pericli est,
Regale occidisse genus.

Domesticum diffidium.

AD detestandam seditionẽ domesticã, &
mutuam contubernaliũ inter ipsos discor-
diã, infidialq; , conueniet illud ex eod. lib.
Οὐκ ὄση κακὰ βλάπτειν ἀλλήλοισιν. id est,
Impia res moliri inter sese mala.

Quis eget, in turba versetur.

ETIAM hodiernis temporibus vulgo iacta-
tur fabula de cecò medico, qui iubebar mi-
nistro, vt eo se duceret, vbi maxima esset
hominum procella, addẽs sniam populari
ioco celebrẽ: Ibi questũ esse, vbi sit homi-
nũ frequentia. Homerus item Odysseæ p.
Πτωχὸν βελτίον ἐστὶ κατὰ πτόλιν, ἢ ἔνεστ'
ἐγγυρὸς
Δάτα πτωχὸν δ' εἶν. id est,
Mendico præstat populosa p oppida cenã
Mendicare suam, quã ruri.

Officium humilium.

CVM quis recusat munus tamquã hu-
milium, parumq; sese dignum, applicabit il-
lud ex eodem Odysseæ p.
Οὐ γὰρ ἐπισημοῖσι μένειν ἐτι τυλῆιος εἶμι. i.
Nam vt maneam in stabulis iam non mea
postulat gras.
Verba sunt Vlyssis ad subulcum.

Vitanda potentium offensa.

QVI dicet formidandas diuiti, & prin-
cipum offensas, propterea quod quãtumli-
ber leuiter offensi, graniter indignantur,
&, vt ait Plautus, Plumbeas iras gerunt, ac-
commodabit illud ex eodem lib.
Χαλεπαὶ δὲ τ' ἐνδύτων εἰσὶν ὀμοκλαῖ. id est,
Sunt formidanda regi, offensaq; minsq; .

Princeps indiligens.

INDILIGENS pædagogus corrumpit
puerũ, malus præceptor vitiat discipulum,
rex improbus populum item corrumpit.
Ad hanc sententiam facit illud ex eod. lib.
Αὐτὰρ μῦθα κακοὶ φθέγουσι νομίης, id est,
At corrumpit oucis pastor malus.
Dicuntur ab Eumæo subulco ad caprariũ :

De alieno liberalis.

DE alieno facile largimur, de nostris nõ
item. Hanc sententiam protulit Antinous
in eodem libro:
-Ἐπεὶ ἔτις ἐπὶ χρεῖς, ἐδ' ἐλευθῆς
-Ἀλλοτρίων χαρίσασθαι. id est,
-Nam res largiri alienas
Haud res vlla vetat, neque enim piget.
Seneca epistolarũ lib. 2. epist. 16. Non est
quod mireris animũ meũ, adhuc de alieno
liberalis sum. Ita Mitio in Adelphis, Æschi
no dicenti: Fac, promisi ego illis. Respon-
det: Promissũ autẽ? De te largitor puer.

Pauper, sed ingeniosus.

IN hominem tenui cultu, sed egregio ta-
mẽ corpore, quadrabit illud ex Odysseæ p.
Οἴλω ἐν φακέων ἀγέρον ἐπιγυνῖδα φάσκειν. i.
Quos profert senior pannis è vilibus ar-
mos.
Dictum est de Vlyssẽ certaturo cũ Iro.
Lucianus in Hercule Gallico, torquet ad
senem ingenio, facundiãq; præcellentem.

Iactantia comes inuidia.

QVI monebit, ne quis insolẽtius iactet
vel fortunę munera, vel naturę dotes, ne,
quando Nemesis exaudiat, auferatq; , non
intempestiuiter vsurpabit illud ex eod. lib.
Ἀλλ' ὄγε σὴν ἴδ' ὄρα θεῶν ἔχαι ὅτι δίδοιεν. i.
Posti deat tacitus, si quã adsunt munera
diuum.

Verbotenus amicus.

IN eũ, qui simulat oratione beneuolentiã,
ceterum

eeterum longẽ diuersa parans in animo,
quadrabit illud ex eodem libro:

-Θέλγε δὲ θυμὸν
Μελιχίους ἐπέεσι, νόος δὲ οἱ ἄλλα μὲν οἶνα. i.
-Animum præmollibus isti
Lenibãt dictis, at mens diuersa parabat.

Nihil recusandum quod donatur.

SI quando dices nullum esse recusã-
dũ munus, quodcũq; offertur, aut adripien-
dũ esse, quotics obtigerit alicuius occasio
commoditatis, conueniet illud ex eod. lib.
Οὐ γὰρ καλὸν ἐνλύασαι δόσον ἐστὶν. id est,
Donum reijcere haudquaquam decet.

Novit mala et bona.

IN eũ, qui per ætatẽ vsuq; rerũ, iam
delectũ habere potest fugiendorũ atq; ex-
petendorũ, congruet illud ex eodẽ libro:
-Δὴ γὰρ νόος καὶ οἶδα ἐκαστα
Ἐδλατε καὶ τὰ χέρρεα. id est,
Iamdudũ siquidẽ, nouiq; & sentio cuncta
Quæ bona, quæq; mala.
Hac figura vel hodie nihil vulgatius.

Neque enim ignari sumus.

VBI quis ad tolerantiam præsentium
incommodorum, animat sese præterito-
rum malorum recordatione, non infesti-
uiter vsurpabit illud ex eod. lib.
Τέθλαθι δὴ κραδίη καὶ κλυτέρον ἄλλο ὄστ'
ἔτλης. id est,
Obdures anime, & quodã grauiora tulisti.
Id æmulans Virgil. ait:
O passi grauiora, dabit deus his quoque
finem.
Durate, & vosmet rebus seruate secundis.
Consimiliter Horatius in Odis:
-O fortes, maioraq; passi
Mecum sæpe viri.

Danda venio lapsõ.

QVI dicet aliquando dandam veniã, si
quid erratũ sit per incuriam, neq; enim ho-
minis esse, vt semper exactam præster di-
ligentiam, vsurpauit illud ex Opyssæ τ.
Ἀλλ' ἔ γὰρ πῶς ἐστὶν ἀσπνὸς ἐμμέναι αἰδῶν
Ἀνθρώποις. id est,
Haud quaquam fieri potis est, vt peruigil
vsque
Mortalis duret.

Non quiduis continget quod optaris.

QVI negabit omnia contingere homi-

ni quæ sperarit, animoq; concēperit, ac-
commodabit illud ex eodem lib.

Ἡ τοὶ μὲν ὄνειροὶ ἀμνηχανοὶ, ἀκριτόμυθοι
Ἴγνοι τ' ἐδὲ τὰ πάντα τελεῖται ἀνθρώποισι. i.
-Friuola scilicet existunt, & inania quædã
Sõnia, nec quodcũq; vides, sic enenit oẽ.
Atque hoc in loco subiungit pulcherri-
mum illud de duabus somniorum portis
figmentum, quod in sexto Virgil. retulit.

Gaudium dolori iunctum.

CVM pariter accidit, quod & gaudea-
mus, & doleamus, quod genus, si cui paren-
tes opulenti vita decesserint, partim excru-
ciatur morte suorum, partim gaudet hære-
ditatis obuentu, atque accessione liberta-
tis, conueniet illud ex eodem libro:
Τὼ δ' ἄμα χάρμα καὶ ἄλγος ἐλεφερένα. id est,
Lætitia huic mœrorq; simul præcordia
cæpit.

Mala senium accelerant.

QVI dicet senectam non esse metien-
dã annis, propterea quod ij, qui se multis
laboribus, curisq; discruciant, ante diem
confesecunt, vsurpauit illud ex eod. lib.
Ἄψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρησκέ-
σι. id est,
Quippe repente homines curisq; malisq;
senescunt.

Vita mortalium breuis.

QVI monebit dandam operã, vt apud
posterios honestæ vitæ memoriã relinqua-
mus, quæ perpetuo viuat. nam hanc vitam
angustis circumscriptam esse terminis, ac-
commodabit illud ex eod. lib.
Ἀνθρωποὶ δὲ μνησθῆσθαι τελέετασι. id est,
Ast hominis breuibus spatijs constringi-
tur æuum.

Verisimiliter mentiens.

IN eum, qui falsum perinde quasi verũ
sit, narret, quadrabit illud ex eodem libro.
Ἰσμε Ἰσδδα πολλὰ λέγον ἐπιμοῖσιν ὄμοια. i.
-Plurima narrabat figmenta simillima ve-
ris.
Dictũ de Vlyssẽ. Notatur & apud Pla-
tonem, quod Homerus Vlyssẽm induxe-
rit mendacem; Achilleũ contra veracem.

Sibi malum reperit.

IN eum, qui suo læditur inuento, qua-
drabit illud ex Odysseæ p.

Οἱ τ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν ἔφρετο οἰνοβαρεῖαν. i. Qui sibi perniciem, vel primum reperit ipse

Vino victus
Dictum est de Euritione, qui primus invenit usum vini, preemptus a Lapithis.

Qui continet arcanum.

IN eum, qui celat arcanum sibi commissum, neque cuiquam effudit, quadrabit illud in Odysseæ φ.

-Τῷ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος. id est, -Huic pennis dicta carebant. Hoc est, haud longius auolabant.

Mortuus non communiandum.

VICTO non insultandum, nec in mortuum ultra congerenda conuicia. Huic suffragatur Homerus in eodem libro:

Οὐκ ὀση κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν ἔχεται ἄσσαι. id est,

Haud fas est super occisis iactare te ipsum. Ulysses ita, de procis extinctis.

Focus luculentus in aedibus.

PRIMUM domus ornamentum est, ut luceat focus, proinde qui in aedes immigrat, novas, aut in diuerforium ingrediuntur, ante omnia iubent ignem incendi. Quod ex Homeri χ. sumptum videtur, apud quem Ulysses:

Ἰπρυῶ μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω. i. Nunc ante omnia mi luceat in aedibus ignis.

Item illud celebratum:

Αἰθόμενος δὲ πυρὸς γερῶραιτερ' οἶκ' ἰδέσθαι. id est,

Scilicet accenso domus est ornatio igni.

Quo quidem versiculo videtur impendio delectatus Plutarchus, adeo subinde vsurpat, & in varios detorquet vsus: in com metario De virtute & vitio, refert ad opes, potentiam, gloriam, quæ tum sunt iucundiora, si adfit animus a molestia liber. Rursum in libello, quem Amatorum inscripsit, detorquet ad amantis animum longe splendidiorem, si calor amoris eum inflammavit.

Qui iure perierunt.

IN eos, qui suo merito pereunt, conueniet illud ex eodem libro.

Ἰσθδὲ δὲ μῦθ' ἐδάμασσε θεῶν, καὶ χέτλια ἔργα.

Hos fatum & malefacta, neci exitioque dederunt.
Dictum de procis.

Sentum prudentia.

DE senibus quidem, attamen ob rerum peritiam non inidoneis ad negotium aliquod conficiendum, apte dicitur illud ex eodem libro:

Καὶ πολλοὶ πὲρ ἔδντες ἀναγκῆσι πολεμισαί. i. Ætas cana quidem, sed non inidonea bello.

Imperator bonus, & idem robustus miles.

REFERT Plutarchus in commentario de fortuna Alexandri, si modo is liber illius est, cum in conuiuio propositum esset, qui nam inter versus Homericos maxime probandus videretur, alijs alios præferētibus, Alexander huic carmini palmam tribuit, quod extat Iliadosy.

Ἀμφότερον, βασιλῆς τ' ἀγαθὸς, κρατέρας τ' αἰχμητής. id est,

Dux bonus, ac miles præpollens viribus idem.

Nam hoc & Agamemnonis laudem expressit, & Alexandri virtutem est varicatus. Quamquam nostra quidem sententia, non magnum habet momentum in principe corporis robur, plurimum autem consilium & prudentia. Proinde grauiter Timotheus, cum rhetores Charetem quandam efferrent laudibus, iuuenem corporis viribus insignem, censerentq; eiusmodi belli ducem Atheniensibus esse querendum, Haudquaquam, inquit. Nam istiusmodi quidem optarim, qui culcitra & stragulas sit exercitui deportaturus: at ducem velim, qui a fronte pariter, atque a tergo sit oculus, & quem a pendendo quid vtile factu sit, nulla impediatur animi perturbatio.

Capram caelestem orientem conspexerunt.

Αἶγα τῶν ἑραβῶν ἐπιτέλλουσιν ἐθεόσαντο. id est, Capram caelestem ex oriente aspexerunt. Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, eaq; animi sententia succederent: propterea quod antiquitus opinione vulgi comprobaturum est, qui capram illam Iouis altricem, & ob id in syderum relatum numerum conspexissent quidquid votis conciperent, eius compotes futuros. Qua de re

re latius dictum est in adagio ἀμαλθείας κέρα. Hoc autem extat in Plutarchi collectaneis. Idem in libello de poetis audiendis: Διδάσκων πολυάγαρος ἑράβιον αἶγα πλετοφόρον πρέφον. id est, Felix multorum agrorum possessor, caelestem capram opum largitricem alens. Quamquam apud Athenæum lib. 9. Antiphanes, opinamur, commemorat capram caelestem inter animantia apta mensis: πρέφον ὑλιβάτας, αἶξ ἑραβῶν, κρήνη τριπίας. id est, Hircus syluester, capra caelestis, aries castratus.

Capra ad festum.

Αἶξ ἐς τῶν ἑορτῶν, id est, Capra ad festum. Dicitur solitum, ubi quis in tempore ad negotium aliquod accederet. Aut ubi quis comode in suam perniciem offert sese. Nam in festis maxime Bacchi, capram immolabant. Refertur in iisdem commentariolis.

Mox sciemus melius vate.

Τὰν εἰσόμμεθα μάντεων ὑπέρερον. id est, Mox melius ipso vate rem cognorimus.

Ad eum modum dicebant, qui rem non coniecturis diuinabant, sed experimento deprehendere tentaret. Nihil enim experimento certius. In iisdem extat Plutarchi collectaneis. Sumpsum autem ex Sophoclis Antigona. At Titus Liuius belli Punici secundi, libro secundo, euentum appellat stultorum magistrum.

Tinctura Cyzicena.

Βάμμα κυζικίων, id est, Tinctura Cyzicena. Dedecus non eluendum appellabatur apud Atticos. Dicebaturque in eos, qui metu quidpiam indecore facerent. Nam Cyziceni duobus nominibus notati sunt, timiditatis, & molliciei. Recensetur in iisdem collectaneis. Meminit & Hesychius, addens Cyzicenos ob molliciem notatos, quod Iones essent. Eadem ferè Aristophanis interpretis Stephanus addit eos fuisse graues Tyrhenorum prædationibus. Extat apud Aristophanem in Pace:

-Ἄν δὲ πῦρ δὲ μὲν χεῖρ' ἔχοντα τῶν φοινίκων, τῶν αὐτ' αὐτὸς βέβαπται βάμμα κυζικίων. id est,

Sicubi pugnare oportet, atque ferre palmulam, Ipsum eum tinctura tingit mox ibi Cyzicena.

Solent autem tincturae insignes a locis habere cognomen. Nec enim vbiuis quilibet color tingitur feliciter. Simili modo dictum est ἐμβάμμα συρακῆσιν, & βάμμα σαδανικόν. Id parœmia detorsit ad mores hominum. Est enim æstimatio rumorq; consequens hominum vitam, velut tinctura quædam. Vnde carbone notari dicuntur qui damnantur. Et notum est illud Enniam apud A. Gellium, Quæ tincta malis, aut quæ bona dicto. Aristophanis interpretis indicat Lacedæmonios puniceis tunicis vti solitos, ne ab hoste sentirentur vulnerati, ob coloris similitudinem. At ignavi mollesque pallefcunt. Addeamus quod est apud Herodotum libro 4. Cum Æthiopicus rex conspexisset a Rege Perfarum missam vestem purpuream, rogauit tincturae rationem. Eam cum ab Ichthyophagis didicisset: Πολερὸς μὲν ἀνθρώπος ἔφη εἶναι, πολερὸν δὲ αὐτῶν τὰ ἵματα. id est, Non solum ait homines esse subdolos, sed & vestes illorum esse dolosas.

Seruabis bouem.

Βυκολίσεις, id est, Bubulcus eris. Hoc uelut enigmate significabant exilium. Siquidem qui per ostracismum eijcebantur, in Argiuam exulatum ibant. Ac illic bos erat æneus insigni magnitudine. Refertur in Plutarchi collectaneis. Hesychius testatur extitisse in Phasmate Menandri.

Embarus sum.

Ἐμπαρὸς ἔμι, i. Embarus sum. Dictum est olim de infano, deliroque. Referunt autem adagionem ad huiusmodi fabulam: Olim Piræus insula fuit, id quod ipsum etiam vocabulum ad huc indicat, παρὰν enim transmittere est in ea, cum Nunychus principatum obtineret, templum instituit Diane, cui cognomen additum Munychiæ. Dein cum vsus Dianæ sacer quidam ibi repertus, & ab Atheniensibus interfectus esset, fames ingrui: itum est ad oraculum, quæsi tumque malo remedio. Respondit deus, ita, demum finem mali futurum, si quis filiam immolasset numini. Vnus autem repertus est Embarus, vsque adeo demens, qui polliceretur se filiam immolaturum, ea lege, vt sacerdotium in posterum suum traderetur. Itaque puellam solemniter ritu ornatam sacrificauit. Fit & huius mentio in Plutarchi collectaneis.

Colophonium suffragium.

Κολοφώνια. Ἰνὸς. Colophonium suffragium. Vsurpatur in epistola quapiam Platonis ad Dionysium. Adagium est uerbis magis, quam re diuersum ab illo, quod in secunda retulimus Chiliade: τὴν κολοφῶνα ἐπέθηκεν, id est, Colophonem addidit. Adagionis originem explicant in hunc modum: Cum olim Colophonii domesticis seditio nibus tumultuarentur inter sese, euenit, ut aliquot ex illis mutatis sedibus, ad Smyrnæos demigrarent. Dein accidit, ut cū bellū gereret Smyrnæi, ac sæpenumero victi discessissent, tandē adhibitis Colophonijs, quos in ciuitatem receperant, extiterint superiores. Vnde institutum est, ut quemadmodum Smyrnæi non vicerant in bello, nisi Colophoniorū accessione, ita nec in suffragiis vincerent, nisi illorum calculum ad iungerent. Proinde cum Ionii duodecim ciuitatibus imperarent, quarum vna Smyrna in publicis consilijs, siquando Smyrnesium æquales fuissent calculi, pars ea uincebat, cui subscripsissent Colophonii illi, quorum opera vicerāt in prælio. Nec abhorret ab his, quæ refert Iabenus scriptor Græcus. Duodecim Ioniz ciuitates conuenire solitas: id concilium Panionium dicebatur: in quo si forte calculis hinc atque hinc paribus nihil decerni poterat, accersebantur Colophonii, qui victoriam adfererebant vtri cunque parti fuissent suffragati. Itaque pro uerbium quadrabit, cum significabimus iudicium, aut suffragium alicuius plurimum in re quapiam ualere. Huius adagii nobis facta est mentio.

Mihi ista cura futura sunt etc.

Ἐμοι κηρήσει τὰντα καὶ λαχέεις κόρας, id est, Curæ ista mihi erunt, ac puellis candidis. Senarius ex oraculo ductus in popularē sermonem. Cum Brēnus Gallicis copiis in grueret in Delphos, Delphi consuluerunt oraculum, quid opus esset factō. Responsum est hoc, quod modo retulimus carmine. Paulo post visus Apollo cum duabus puellis Pallade ac Diana. Nam & his fana sunt apud Delphos. Cōuenit vti, siquādo si gnificabimus nihil esse periculi, negotium us curæ futurum, ad quos pertinet. Refertur in Plutarchi collectaneis. Cicero vertit Græcum carmen De diuinatione primo: Ego prouidebo rem istā, & albæ virginēs.

Festum multas habens.

Ἐορτὴ πολλὰν ἔχουσα, i. Festum multas habens, subaudiendum molestias, aut occupationes, dictum in eos, qui magnas componerent sarcinas, aliquid profecturi. Venustius erit, si desectatur ad quosdam, qui nihil agunt, quamuis exiguum, nisi magno molimine, longa cunctatione, miro apparatu, ita ut sæpenumero tum se, tum reliquos omnes defatigarint apparando, priusquam quidquā incipiāt. Natum ab iis, qui festa solent adire. Nam iis mos, multā suppellectilem vna, secum conuehere, vasa, vestes, sacra, panes, atque id genus alia multa, ne quid deesset, ad solemnitatem pertinens. Extat in iisdem collectaneis.

Nihil alia ciuitates ad Crotonem.

Μότῃα τὰλλα παρὰ κρότωνα τάσσα, id est, Sūt reliqua præ Crotone friuola oppida. Theocriti interpres meminit huius pro uerbii. Licebit accommodare ad rem, aut hominē vsque adeo præcellētē, ut reliqui eū hoc collati, nihil esse videātur. Natū fortassis est a pugilū Crotonitarū excellentia, quorum erat Milo, de quo dictū est alias, nempe in prouerbio: Crotone salubrius.

Canis panes somnians.

SUNT quibus prouerbiali figura dictū videtur illud apud Theocritū in Piscatoribus. -Καὶ γὰρ ἐν ἵπποις Πᾶσα κύων ἄρτος μαντεύεται, ἰχθὺα κινεῖ γὰρ. id est, -Siquidem omnis Panes in somnis canis ariolatur, at ipse Pisces.

Sensus est, vnicuique; ea per somnū occurrere, quæ impente desiderat, quibusq; magno opere deditus est. Aristoteles nō solum homini, verum etiam ceteris animantibus somnia tribuit, etiam si id in canibus euidētissimum: quippe quos audimus sæpenumero dormientes venationem somniare, quæ res haud difficile apprehenditur ex ratione latratus, quem edunt sopiti. Proinde nobis rectius quadraturum videtur, si pro ἄρτος legatur ἀργῶς, aut ἀργῆς, id est, agros, aut venationes. Verum hoc tantum eruditus pensitandum proponimus, super hoc pronuntiaturis, vbi codicem emendatorem erunt nati. Nobis adhuc non contingit. Ex somniis autem qui ariolentur euen-

uentura, ne nostris quidem temporibus desunt. quamquam nō probat Aristoteles.

Canis.

Ἀδεις ἔχων, id est, Canis, pro eo quod est, nugaris, ineptis, frustra loqueris. Est autem Atticæ linguæ figura, sicuti ἀδίζεις ἔχων, id est, Ludis, siue iocaris. Etenim qui canunt non agunt rem seriam, sed tantum, ut aures deliniant voluptate mox peritura.

Æthiops non albescit.

Ἀἴθιο. Ἰ. ἔ. λαδκίνεσται, i. Æthiops non candescit. De ijs dici solitum, qui nunquam mutaturi sunt ingenium. Quidquid enim natiuum, id haud facile mutatur. Fertur Æfopici apologus de quodā, qui empro Æthiopi, cum eum colorem arbitraretur non natiuum esse, sed domini superioris accidisse neglecto, assidua lotura faciem dinexauit, ita ut morbum etiam adiungeret, colore nihilo, quàm antea fuerat, meliore. Fertur & epigramma Luciani nomine:

Εἰς τι μάτῳ ἴππεις δέμας ἰνδῶν, ἴχσο τέχνης.

Οὐ δυνάσαι δινωφέρον νύκτα καθηλιάσαι, i. Abluis Æthiopem frustra quin desinis artem?

Haud vniquā efficies, nox sit ut atra, dies.

Annas clibanum.

Ἄννας κλίβανον, id est, Annas clibanum, subaudi reperit. Haud nos fugit, hoc alio loco relatum à nobis, verum quoniam toties alia nobis occurrit specie in prouerbio rum collectaneis, libuit admonere, trifariā esse scripturam. Alibi legitur, & quidem plerisque in locis, ἀνθρώπος κλίβανον, id est, Homo clibanum. Quam equidem lectionem arbitramur esse deprauatam. Nec obsecurum, vnde deprauandi occasio, ijs qui Græcas litteras norunt. Alibi inuenitur, ἄννος, ut vir fuisse videatur. In quibusdam est scriptū, ἄννας, ut mulieris, aut certe barbaricum sit vocabulum. Clibanum autem accipimus, non hunc vulgatum (quid enim hoc admirandum, aut nouum?) sed testaceum illum, qui incluso pane, ponitur in clibanis vulgaribus, in quibus panis, aut etiam pisces, aut carnes paullatim lento vapore decoquantur.

Archilocum teris.

Ἀρχιλόκον πατῆς, id est, Archilocū-teris,

seu calcas, de maledico dicebatur. πατῆρ autem dictum est, vel quod maledicus assiduo videatur in euolendis huius poetæ carminibus, vel quod huius vestigijs ingreditur. De Archiloco testatur & Horatius. Archilocum proprio rabies armauit Iambo.

Equidem suspicamur hoc idem esse cum illo, quod alibi posuimus: ἀρχιλόχου πατῆς, id est, Archilochi patria, deprauata voce, πατῆς in πατῆς.

Non inest illi dentale.

Γύης ἐκ ἐνεσιν ἀντῶν, id est, Gyes non inest illi. Dicit consuevit de quopiam, ad rem aliquam parum utili. Sumpta est metaphora ab aratro, cuius pars est γύης, eam nonnulli putant esse, quam Latini dentale vocant. Ea quoniam præcipua videtur, si abste, nihil confici potest aratro. In hunc sensum vsurpauit Hesiodus, παρὶν δὲ γύης. Ceterum Homerus pro iugere posuit, agrū πατηκῶν τῶν γυον appellans, id est, centum iugerum.

Gigantum arrogantia.

Τρύαντων ἀπονοια, id est, Gigantum amentia. Dicebatur, vbi quis viribus suis fretus, temere, nulloq; consilio res non tentandas moliretur. Tractum à notissima gigantum fabula. Prouerbiū admonet, inauspicato cedere, quæcunque citra consilium, aduersus deos, aduersus pietatem, aduersus ius & æquum, per vim infiruantur. Horatius in Odis:

Vis consilij expertus, mole ruit sua, Vim temperatam dij quoque prouehunt In manus.

Homerus item Iliados. J. elegantissima sententia demonstrat, in omni negotio nimio plus habere momenti rationem, consiliumq; quàm corporis vires.

Μὴ τι τοὶ ἀρπύγιοι μὲν ἀμείνων ἰεβίβοι, Μὴ τι δ' αὐτὲ κλυθρήνης ἐνὶ ὄνοπι πόντω Νῆα βολυθῶνι βερεχθόμενεν ἀνέμοισι, Μήτι δ' ἠνώχου περιγίγεται λιλόχοιο. id est, Consilio sane multo, quàm robore præstat; Hirsutam quicumque parat succidere syluam.

Consilio rursus nauclerus in equore nigro

Dirigit vndinagam nauim raptantibus aultris.

Consilio auriga aurigā vincitq; præitq;. Aristoteles lib. de Rhet. secundo citat hunc

hunc versum trochaicum tacito auctoris nomine :

Θνατά χρεί τὸν θνατὸν, ἐν ἀθάνατα τὸν θνατὸν φορεῖν, id est,

Non docet mortalis vt qui est, curet immortalia :

Sed magis mortalis vt qui est, cogitet mortalia .

Per ignem incedis .

Ἐν πυρὶ βέβηκας, id est, Per ignem incedis, id est, versaris in periculoso negotio . Est apud Aristophanem in Lysistrata,

Καὶ μὲς χρεὶ διατ τῆ πυρὸς
Θέλω βεβήξην. id est,

Velim & per ignem incedere, si fuerit opus .

Horatius in Odis :

Periculosa plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per ignes
Suppositos cineri doloso .

Tradunt etiam in eum quadrare, cui celeriter absolendum est negotium . Qui per ignem incedit, minus legitur, si suspensis pedibus properet . Confine quod ille dixit apud Senecam Declamator : Per spinas ingredior .

Fortis in alium fortiorem incidit .

Ἐδδλὸς ἐὼν ἄλλῃ κρείττονος ἀντέτυχεν, id est, Forti alius potior contigit, ac melior .

Dici solitum, vbi quis nimium fretus suis viribus, aliquando nanciscitur, à quo vincatur . Sumptum putant ab Hyllo Herculis filio, & Euechemo Ægeate . Ita Zenodotus . Suidas huiusmodi verba recenset, tacito auctoris nomine : ἐστὶ μὲν γὰρ ὅτε καὶ ταυτόματον ἀντέπραξε τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν . ἔστι δὲ ὅτε πάλιν κατὰ τὴν παροιμίαν,

Ἐδδλὸς ἐὼν ἄλλῃ κρείττονος ἀντέτυχεν, id est,

Fit nonnunquam, vt iuxta prouerbium, ipsa per se res bonorum virorum conatibus obstat . Fit rursus interdum :

Forti vt contingat fortior, ac melior .

Sententia potest videri ducta ex Iliados χ, vbi Hector incidit in Achillem :

Πρόβα μὲν ἐδδλὸς ἐφθόγγε, Νίκα δέ μιν μεγ' ἀμείναν. id est,

Fugit qui prius acer erat, cui iam acrior instat .

Insania non omnibus eadem .

Μανία γ' ἐ πᾶσιν ὁμοία. id est,

-Haud est eadem vesania cunctis .

Hemistichium heroicum, sicut & illud superius, extat in eisdem collectaneis . Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat . Quamquam alius alio morbo laboret, hic auaritia; ille libidinis : hic ambitionis, ille inuidia .

Quod copiose demonstrat Stoicus Damaspus apud Horatium in Sermonibus . Et in hac hominis calamitate mira ludit varietate natura . Inter hos, qui mente lapsi sunt, alij sibi videntur cornibus taurinis, alij naso prælongo, alij vasa fictilia, nonnulli se credunt esse mortuos, alij sibi videntur esse principes, alij doctissimi Philosophi . Arguius ille solus plaudebat in theatro, credens se miros audire tragædos . Athenæus lib. 12. refert de quodam Atheniensi, qui persuasum habebat omnes naues, quæ appellerent in Pireum, esse suas, ealq; recensabat, dimittebat, ac deducebat, & appellentes tanto gaudio excipiebat, ac si omnium rerum, quas vehabant, esset dominus : at si quid perisset, nõ amplius querebat : si incolumes peruenissent, gaudebat, multa interim cum voluptate vitam agens, donec frater eius Crito Æ Sicilia aduectus, tradidit illum medico, cuius opera liberatus est insania . Ceterum ad se reuersus dicere solet, se nunquam vixisse iucundius .

Hydrus in dolio .

Ἴδρος ἐν τῷ ποτῷ, i. Hydrus in dolio . Prouerbium hoc nõdum apud vllum veterum auctorem reperimus, neq; Græcum, neque Latinum, & haud scimus an de vulgo sumptum sit, neque enim libet credere virum eloquentem, & in litteris non postremi nominis ex sese commentum esse . Nam refertur ab Antonio Sabellico in epistola quadam familiari . Addit & fabulam prouerbij parentem, huiusmodi, huiusmodi : Rusticus quidam cum sensisset minui vinum in dolio conditū, admiratus quid esset rei, circumspicere cepit, nõ qua rima extillaret liquor : vbi nihil eiusmodi comperisset, pergit vicinos in suspitione apud sese uocare, ne sese absente uas relinerent, vinumq; portarent . Obsignat itaque diligenter dolium ad opus exitures . At reuersus signis illæsis, vinū nihilominus imminui videt . Tum vero fortunam agricolarum deplorare, quibus non in vite solum, verum etiam in dolij calamitas præsto esset . Ad extremū exhausto

hausto dolio hydrus in imo repertus est vini potor . Ea res in vulgi iocum abiit . Admonet Plin. lib. 10. c. 72. serpentes quamquam exiguo indigeant potu, tamen vinū, eum esse occasio, præcipue appetere . Iuuenalis de muliere vinosa Satyra sexta :

-Tamquam alta in dolia longus

Deciderit serpens, bibit & vomit .

Adagium ipsum haudquaquam ineligans, nec aspernandum . Quod si quem nihil mouet recens auctor, licebit vsurpare, cum quis occulta calamitate premitur, causa atque auctore non extante . Aut cum diurni mali tandem auctor deprehenditur . Porro serpentem, quem Græci vocant hydron, Latini natricem vocant, quod in aquis degat . Ex vlcere huius morfu facto defluit copiosus humor aquosus, & graue olēs . Ita Dioscorides lib. 6. Plin. lib. 6. cap. 23. tradit apud insulas quasdam ante Persidem, hydros marinos vicenum cubitorem terruisse classem .

E' Massilia venisti .

Ἐν μαοσαλίῃς ἦκεις, i. E' Massilia venisti . Suidas ait dici solitum de ijs, qui cultu parum viris decore vtentur . Quod Massilienses luxu perditū, muliebrem ferme in modum ornantur, scomis vnguento delibutis, capillisq; religatis . Huic affine quod refert Athenæus Dipnosophistarum lib. 12. πᾶσις αὖτις εἰς μαοσαλίαν, cuius nos alibi mentionem fecimus in prouerbio : Nauiges Massiliam, & quid super hoc sentiremus, explicuimus .

Tibicines mente capti .

ΑΘΗΝÆΥΣ lib. Dipnosophistarum 8. prouerbio iactatum scribit apud prisicos, tibicinibus nihil esse mentis : λόγος γὰρ παλαιός ὡς ἔστι .

Ἄνδρι μὲν ἀυλητῆρι θεοὶ νόον ἐκ ἐνέφρισαν,

Ἄλλ' ἅμα τῷ φουσῶν χ' ὠνόος ἐκπέταται . i. Dicitur enim est peruertitum, quod

Dij tibicinibus nunquam mentem inferuere .

Sed simul ac flarint, auolat illico mens .

De hoc hominum genere plura diximus in prouerbio : Tibicinis vitam viuus .

Dulce bellum inexpertis .

Et elegans cum primis, & multorum litteris celebratum adagium est : γλυκύς ἀπείρου πόλεμος, id est, Dulce bellum inex-

perto . Id ita reddit Vegetius libro de re militari 3. cap. 14. Nec confidas satis, si tyro prælium caput, inexpertis enim dulcis est pugna . Citatur ex Pindaro γλῦνυ δὲ πόλεμος ἀπείρου, ἐμπείρου δὲ τὸς ταρβέει προσόντανιν καρδίᾳ περιούσιος . id est, Dulce bellum inexpertis, at expertus quispiam horret, si accesserit cordi supra modum . Sunt quædam in rebus mortalium, quæ quātum habeant discriminis ac malorum, non intelligas, nisi facto periculo .

Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit .

Bella res & splendida videtur, inter aulicos obambulare proceres in regijs versari negotijs, at senes, quibus vsu penitus cognita res est, ab ea felicitate libenter abstinent . Suauē videtur, amare puellas, sed ijs, qui nondum senserunt, quantum amori insit amari . Ad eundem item modum accommodari poterit, ad quoduis negotium multo cum periculo, multisq; coniunctum malis, quod nemo velit capessere, nisi iuuenis, & rerum imperitus . Siquidem Aristoteles in rhetoricis hanc adfert causam, cur iuuenta sit audacior, contra senectia timidor, quod illis imperitia rerum confidentiam pariat, his multorum experientia malorum timiditatem & cunctationem . Quod si quidquam est in rebus mortalium quod cunctanter aggredi conueniat, certe bellum est .

Argiuos fures .

Ἀργεῖος ὄρας, id est, Argiuos vides, id est, stupentibus & attonitis oculis . Sumprum opinamur ab Oreste, furij agitato . Hefychius non nihil lucis aperit, admonens eos, qui inter helotes essent alicuius auctoritatis, ac splendidi, solitos appellari Argiuos, sunt enim helotes in Peloponeso, & Peloponess primaria ciuitas est Argos . Ambitionis igitur erat, quod Argiui quam helotes appellari maluerint . Non ignoramus, apud Lacedæmonios helotas vocari seruos, quod ex gente subacta seruos sibi constituerint . Et fortassis ex his quibus hari magis fidebant, Argiui dici maluerunt, quam helotes . Similem affectum & hodie deprehendas in quibusdam, qui nati in obscurissimo pago, præclaræ cuiuspiam vrbs cognomen adsciscunt . Aristophanes in Pluto μανικὸν βλέπειν dixit eodem sensu . Refertur à Suida prouerbij nomine .

Argiui fures.

Αργείοι φάρσες, i. Argiui fures. De Palā improbis. Nam Argiui furacitatis infamia laborabāt antiquitus. Extat & hoc apud Suidam. Videtur autem adlusum ad vocem ipsam. Argos enim Græcis significat ignaum & otiosum. Tales vero solent alii furtis. Latini vulgo, fisco, sicuti videtur, per iocum vocabulo Lauernionis appellant, homines furaces: quod fures sub tutela Lauernæ deæ essent: in cuius luco obscuro atque abdito, soliti sunt furto sublata prædamque defodere. Auctor Festus.

Mars rex.

Αρης τύραννος, i. Mars rex. Suidas interpretatur congruere in principem, qui ui, non legibus Republicam tractat. Zenodotus ortum putat à Timotheo Atheniensiu Imperatore, qui multa felicissime gessit aduersus Persas & Asianos, & sub cuius ductu florebat Attica. Vnde dictum est Mars rex. Helychius prouerbium recenset tantum. Indicat Suidas aliquando Græcis ἀρηί dici ferrū ipsū. Itaque potest hic esse sensus prouerbii: ferrū rex, quoties res vi geritur.

Attagen.

Απαγῆς. Suidas indicat hoc cognominis, prouerbiali ioco dici solere in seruos stigmaticos: quod hæc auis plumas habeat, variis colorum notis distinctas. Aristophanes in Anibus.

Εἰ δὲ τυγχάνει τις ὑμῶν δραπέτης ἐστραμένως
Απαγῆς ἔστος παρ' ἡμῶν ποιῖλος κελύστει. i.
Siquis è vobis erit fugitiuus atq; ultus notis,

Attagen is sane apud nos varius appellabitur.

Quamobrè eam auem ibidem appellat *περοποιῖλον*. Ad eundem modum *τάως*, id est pauones appellant Græci nitidum cultos, & versicoloribus amictos. Ceterum de Attagena plura dicemus in prouerbio: Attagenis nouilunium.

Tenedius homo.

Τένεδιος ἄνθρωπος, i. Tenedius homo. Plutarchus in adagionum collectaneis, ait dici solitum de homine tetrico, formidabilique aspectu. Originem, sicuti plerumque alias, variè tradunt. Suidas ait regem quempiam Tenedi fuisse, cui nomen Tenes, qui

legem tulerit, atque induxerit morem, ut à tergo iudicis: adtaret quispiam securim tenens, videlicet in hoc paratus, ut qui perperam quid iudicio dixisset, opinamur mendacium, aut falsum testimonium, cum protinus securi feriret. Hoc interpretamenti ferme conuenit cum eo, quod ante commemorauimus in adagio: Tenedia securis. Alii tradunt in hunc modum, haud tamen cum his pugnantia. Cygnus Nepruni filius pater Hemithæ & Tenæ, nouerca liberis suis induxerit. Euenit autem ut Tenes apud patrem insimularetur à nouerca, quod sese de stupro interpellasset: id cum ille verum esse crederet, iuuenem in caput sam inclusit, vnaque Hemitheam sororem, quod fraterni facti comes esse desideraret, simulque in mare præcipitavit. Id scribit delatum est Leucophrynem, cui postea Tenedo commutatum vocabulum, videlicet à Tene, Cygni filio. Qui progressu temporis nactus imperium eius loci, quod modo diximus exemplum induxit, ut in tribunalibus adisteret, qui securim in caput accusantis vibratam sustineret. Quod si quis fuisset calumniæ conuictus, eum protinus viuum securi dissecaret. Id spectaculi quoniam formidabile videbatur, in prouerbii abiit: ut Tenedius homo diceretur, qui minaci truci que esset aspectu. Pausanias in Phocicis variat nonnihil in narratione, qua de re nobis dictum est alio loco in prouerbio: Tenedia securis. M. Tullius lib. 2. epist. ad Q. fratrem. Tenediorum igitur libertas Tenedia securi præcisa est, cum eos præter me & Bibulum, & Calidion & Fauonium, nemo defendèrit. Sentit libertatem rigide, & in totum negatam.

Tenedius patronus.

Τένεδιος στυγερὸς, i. Tenedius aduocatus. Eodem è fronte profectum est & hoc dici solitum de eo, qui compendio causam expedit, litisque nodum ocyus dissecat. Dictum à Tenedia securi, de qua prius dictum est, Suidas ait apud Tenedios duas secures suspensas ostendi. Aristoteles apud eundem, illud addit, præterea, quæ recensimus, in Asserina, is est locus quispiam in Tenedo, fluiuiolum esse, in quo cancrorum testis, nauigiorum vtantur vicè. Has ita dissecant, ut securis speciem præferant. Prouerbii meminuit & Stephanus in locorum catalogo, addens dici solitum de aduocato rigido duroque,

duroque: quod illic nõ esset tutum quiduis garrire in iudicio.

Εγχεώτης ἡμέρα.

Εγχεώτης ἡμέρα. Plutarchus in collectaneis, si modo verax est titulus, tradit hoc dici solitum de his, qui conuiuium agunt, aut exhibet. Idque hinc manasse, quod olim apud Ceos mos fuerit, ut qui magistratum inirent, epulum exhiberent populo. Quod si quando plures fuissent magistratus, dies inter sese distribuebant. Itaque cum sibi occurrerent, rogabant *τίς ἡμέρα*, id est, Quis dies? Ea vox in vulgi iocum cessit. Videtur autem vox *εγχεώτης*, data opera ridicule constata ex his verbis, *ἐν κείρω τις*, id est, in Ceo quis, subaudi dies.

Versatilis Artemon.

Ο περιφόρητος ἀρτέμων, id est, Versatilis Artemon. Extat in iisdem collectaneis. Aiunt dici solitum de his, quorum gratia vehementer deceretur. Nam Artemon è adolescentem fuisse quempiam certatim adamatum à mulieribus ob insignem formam, quem suspicamus ob id dictum *περιφόρητος*, vel quod circumferretur in ore omnium versans, vel quod passim obambulet, velut ostentans sese. Alij malunt Artemonem machinarium fuisse fabrum, in arte præcellètem, temporibus ferme Periclis. Qui cum claudus esset, passim suas machinas circumferebat. Athenæus in duodecimo Dipnosophistarum libro referè hoc prouerbium citat Auctorem Chamæleonem Ponticum, qui testatur Artemoni *περιφορητήν*, cognomen additum, quod prædelicij in lecto circumferretur, siue quod is postea cœperit voluptariam ac mollè agere vitam, cù antea pauper fuisset. Ex Anacreonte citat hæc de eodem: *Ψιλὸν μὲν ὄχλον περιπλήρησι βεῶς νέοπλητον ἄλημα κακῆς ἀσπίδος, ἀρτοπόλοισιν καὶ ἐπιλοπρόροισιν ὀμλέων κίβδηλον ἐρίστων βίον, πολλὰ πέρων μὲν ἐν δρεπίτι θείει ἀνχένα, πολλὰ δὲ ἐν τροχῷ, πολλὰ δὲ νόμιον πῶγωνατ' ἐν τετιλιμένω, id est, Tenuem quidem habens circumlatera bouis recentem amictum mali clypei, cum panum cauponibus & prostibulis consuetudinem agens, insynceram inueniens vitam: superet, in hasta ponens iuuenicem, sæpe rursum in rota, sæpe vero coma barbique reuulsus. Quibus ex verbis apparet dictum in hominem sui dissimilem, ac mo-*

ribus inæqualibus præditum, qualem perhibent fuisse Alcibiadem, qui, ut refert Satyrus, apud Iones deliciabatur, vt illos quoque vinceret: apud Thebanos exercitamentis corporis erat quouis Bæoto Bæotior: apud Thesalos equestris rei studio furabat ipsos: apud Lacedæmonios temperans ac patiens, magis ipsis Lacedæmonibus: in Thracia Thraces superabat vinolentia. Id & cum laude fieri potest. Ceterum *περίτρυμα* probrofe dicitur, qui sese per omne rerum genus voluit. Indicat Pollux lib. 6. Plutarch. indicat fuisse claudum quempiam, qui vehiculo circumferretur, cum alioqui meticulosus esset ac plerumque desideret domi duobus famulis scutum æreum supra caput sustinentibus, ne quid ex alto decideret in caput. Quod si quando cogebatur exire vehiculo utebatur, sed humili, metu ruinæ. Huiusmodi quædam refert Plutarchus in vita Periclis. Proinde dictum videtur in molles, ac meticolos. Quin & Plin. lib. 34. cap. 8. inter Polycleti opera meminit Artemonis, qui dictus sit *περιφορητος*. Adlusum autem est ad Artemonem nauticum, quo vela circumferuntur, & onera tolluntur è nauibus. Nam hodie nauæ ad vtrumque vtuntur antenna. Nam Artemon Græce proprie est machina tollendis oneribus apta, quam Latini, ni fallimur trocleam appellant. Et sic composita est, vt facile circumuoluatur.

Placiada.

Πλακιάδα καὶ ἐλάων, id est, Placiadæ etiã stelæum. Plutarchus in iisdem commentarijs ostendit dici consueuisse de deprehensis adulteris, & contumeliose, sicuti merentur, tractatis. Vicus est quidam Atticæ regionis, cuius incolæ Placiada vocantur. Apud hos moris erat, vt qui fuisset in adulterio deprehensus, ignominiosas pœnas daret, in impactis in pudendam corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis esse dicuntur. Quod si raphani forte non fuissent ad manum, stelæo vtentur, id est, lignonis ligno. Non ignoramus hoc alio nobis dictum loco, sed mutilatum, eoque duximus operæpretium hic integrè repetere.

Iustitia oculus.

Δίτης ὀφθαλμός, i. Iustitiæ oculus, dicitur syncerus

syncerus & incorruptus iudex, aut ipsum eius iudiciū. Adagij meminit Suidas, Sumptū apparet ex illa Chryssippi descriptione apud Aulū Gellij li. 14. c. 4. in qua iustitiæ oculos tribuit acres, rectos atq; imotos: quod eū qui recte sit iudicaturus, nō oportet huc aut illuc ab honesto oculo deflectere. Celebrat hic senarius prouerbialis: *Ἔστι δ' ὀφθαλμὸς ὅς τὸ πάνθ' ὄρα.* id est, Est oculus æquitatis omnia intuens.

Iustitia iustior.

Δίους δ' ἰγυρότερον, i. Iustitia iustior. Prouerbialis hyperbole de vehemēter integris & incorruptis. Veteres enim iustitiam deam faciebant: cuius imaginem eleganter, depinxit Chryssippus apud Aulum Gellium.

Quantum ex Bacchanalibus.

Ὅσον ἐκ Διονυσίων, i. Quantum ex Dionysijs siue Bacchanalibus. Suidas prouerbij loco refert, sed perturbatus, vt adsolet. Antiquitus apud Atticos cōsueuerunt annos ac numerum accedentem à Dionysijs numerare, quemadmodum ex Olympiadibus. Iterabatur autem Dionysiorum festum tertio quoque anno. Vnde Virgilius, Triæterica vocat. Suidas sic integre recenset: *Ἐξ αὐτῶν σχεδὸν τοσούτων ὅσον ἐκ Διονυσίων.* id est, Ex hoc prope tantum, quantum ex Bacchanalibus, addit dictum de rebus vehementer expetendis, atque expectatis. Ad hoc facit quod refert ex auctore quodam *ὁ Διονύσιος, αὐτὰ μὲν ὄζει ἀμβροσίας καὶ νέκταρος.* id est, O Bacchanalia, ipsa quidem redolent ambrosiam, & nectar.

Mercator est.

Ἐμπορὸς ἐστὶ σκηπτόμενος, id est, Mercatorem se affimulat. Dicendum in eum, qui ob timiditatem causas commentitias prætexit, ne cogatur subire discrimen. Suidas ex Aristophane citat, apud quem tum in Plauto, tum in Ecclesiastis quispia inducitur, loquens in hunc modum, vt dicat sese fingere mercatorem esse, quoties ad bellum ire iubetur, quod negotiatores non cogentur exire: quoniam expediebat illos relinqui, quo de comæatu prospiciant. In Plauto sic habet locus:

Γεωργὸς εἶ; μελεγχολᾶν μὲ ἔταος δειε, Ἀλλ' ἔμπορος, νεὺ σκηπτομαί γ' ἔταν τύχω. i. Num cultor agri es? me ne sic furere putas?

Negotiator? Simulo si quando est opus. Alter sic habet: *Ἀλλ' ἔμπορος εἶναι σκηπτομαί.* id est, Quasi sim negotiator, ita memet gero.

Donum quodcumque dat aliquis proba.

Δῶρον δ' ὅτι δῶτῆς ἐπαίει. id est, Donum quodcumque probato.

Prouerbium admonet boni consulendum esse munus, aut officium cōsiliū ve, quod offertur ab amico. Vnde natum sit indicat Strabo geographus libro sexto. Cū Achivi iussi essent oraculo Cratonem condere, missus est Myscellus quidam, qui ciuitatis futurum locum consideret. Is cum iam Sybarim ædificatam cerneret, videreturq; is locus magis idoneus repetijt oraculum, consulitq; deum, num fas esset hanc pro illa condere. Numen ad hunc modum respondit:

Μύσκελλε βραχύνωτε πάρες σέθεν ἄλλο ματῶν.

Κλέσματα θηρδεις. ὄρθον δ' ὅτι δῶτῆς ἐπαίει. id est,

Eos versus interpres vertit in hūc modū: Terga breuis Myscelle tuo de pectore omitte.

Cetera perquirens, frustra en venaris iniqua.

At rectum quodcumq; datur tu laude probato.

Extat idem in collectaneis adagiorum, sed multo deprauatissimum. Quamquam ex vocum veluti ruinis huiusmodi lectio colligi poterit:

Μύσκελλε βραχύνωτε παρηρὲν θεὸν ἀλλὰ ματῶν.

Ὀύδαλα θαρδεις, δῶρον δ' ὅτι δῶτῆς ἐπαίει. id est,

Diuerfa inquirens à numine Myscelle gibber,

Captas friuola, quod datur, æqui consule donum.

Myscellus dictus videtur ob crurū exilitatem, quæ habebat murinis similia, Brachynotus ob dorsum contractū. Diximus alias Crotonem saluberrimam fuisse, Sybarim pestilentem. Refert & alia Suidas de oraculis Myscello redditus, sed quæ nō admodum faciunt ad enarrationē prouerbij.

Ithorus.

Ἰθόρος Suidas ait vocē prouerbialē fuisse, in eum qui velut instigator hortatorq; foret.

foret alijs. Translatum opinamur à nautis, quod remigantes naucleri vox animat ad gnauiter laborandum: siue ab equorum cursu. Plutarchus in Symposiasticis decade septima, problemate quinto scribit, *ἰππόβορον* appellatam cantionem ad incitandas equas. Consimilia tradit de præceptis conubialibus. Nam *βορέην* Græcis est imperu inflire. Vnde & apud Homerum *θέρει* *ἄρης* appellatur ab adsultu citato. Apparet Græcam vocem compositam ex *ἴθι* valde, & *ἄρειν* incitare.

Ne allia comedas, & fabas.

Ἰνα μὴ φάγη σπόροδα, μηδὲ κιάμυς, i. Ne edas allia, & fabas. Prouerbiali videtur enigmate dictum, pro eo quod est, ne bellis, ne ve in iudicijs adsis. Nam in bellum inferbantur allia, comæatus militaris: In iudicijs fabas estrabant, ne obdormiscerent. Hæc quidem Suidas. Etiam si magis putamus referendum ad calculos fabarios, quibus antiquitus ferebantur suffragia.

Mortuus per somnium, vacabis curis.

Θαγὸν καὶ ὕπνους φροντίδων ἔση δίχα. id est, Curis vacabis mortuus per somnium. Versiculus vulgo iactatus apud Græcos, ex superstitione infomniatorum obseruatione. Existimabant enim eum, qui se mori somniasset, à curis molestissq; liberatum iri. Quod mors, sinem doloribus imponere videatur planeq; imponit his, qui hinc in meliorem demigrant vitam. Fortassis ad eandem pertinet sententiam, quod alibi retulimus.

Νεκρὸς ὄρῶν, νέκρωσιν ἔξει παραγμάτων.

Animus heptaboeus.

Θυμὸς ἑπταβόεος, id est, Animus heptaboeus, siue ira heptaboeca, de forti magnosq; & inuidio dictum. Epithetum sumptum à clypeo Aiæcis, quæ Homerus *ἑπταβόειον* appellat, quod septem bonum tergoribus esset obductus, atque ob id impetrabilis. Et Ouidius:

-Dominus clypei septemplex Ajax. Sumptum est adagium ex Ranis Aristoph.

Ἀλλ' ἀπνεύστας δόρυ καὶ λόγχης καὶ λειοφόρος τρηθαλείας,

Καὶ σήλακας καὶ κημίδας, καὶ θυμὸς ἑπταβόειος. id est,

Sed spirantes spicula & hastas, albasq; in vertice cristas.

Adde his galeas, adde his ocreas, animos quoque septiboninos.

Semper Ilio mala.

Ἀεὶ ἰλιρ κακά, id est, Semper Ilio mala. De vehemēter calamitosi & afflictis. Trojanorum excidium poetis multa tragædiarum argumenta ministrant, atq; hinc prouerbium. Refertur ab Eustathio in quartū Iliados librum. Stratonicus rogatus, cur nollet apud Ilienses viuere, respondit: *ἀεὶ ἰλιρ κακά,* id est, Semper Ilio mala. Auctor Athenæus lib. Dipnosophistarum octauo. Quamquam is locus non vacat mendo.

Libera Corcyra, caca vbi liber.

Ἐλδότερα κόρυρα, χέζ' ὄπι θέλεις, id est, Corcyra libera, proin caces, vbi uelis. Cum significamus libertatem quiduis agendi. Citatur ab Eustathio in Dionysium, sed magis quadrabit, vbi significabimus impunitatem esse maleficis. Hic non absurde putamus referri posse quod Plutarchus narrat. Chij quidam cum apud Spartanos peregrinarentur, à cœna non solum mouerunt, verum etiam incacarunt in sellas ephorum. Primum diligenter inquisitum est, qui nam essent tanti facinoris auctores, datur nimirum pœnas si ciues fuissent. Ceterum vbi compertum est factum à Chijs, Spartani dicebant: Chijs licere intemperanter agere.

Decernetur equa Thessalica.

Ἐπικρινεῖται ἵππος θεσσαλική, id est, Decernetur equa Thessalica de summo premio dicebatur, propterea quod antiquitus prima laus fuerit equarum Thessalix. Id quod satis indicat oraculum Æginensibus redditum. Citat Eustathius in secundum Iliados librum. Suidas refert, haud dum scimus ex quo nā auctore: *ἰππεῖς μὲν ἐν θεσσαλίᾳ καὶ θράκη, τοσούτοι δὲ καὶ τὰ κροσώτερα τῶν ὀπλων ἐν Ἰνδία καὶ κρήτῃ καὶ καρία.* id est, Equites in Thessalia Thraciaque, sagittarij atque armatura leuior in India, Creta & Caria. Finitimum est illi, quod alio dictum est loco: Pellene tunica. Lepidius erit per ironiam.

Canis viuens è magdalia.

Κύων ζῶν ἀπὸ μαγδαλίας, id est, Canis viuens è magdalia. Eustathius in Iliados librū quartum ostendit dici solitum in parasitos, & alieno

& alieno vicitares cibo. Magdaliam dicit, quasi dicas furem, & manuum purgamentum. Ceterum apud alios auctores comperimus scriptam vnicam dictionem, velut apud Hesygium: ἀπομαγδαλίη, inquit, σῦρ ἐν ᾧ τὰς χεῖρας ἀπὸ μαλάκων ἐν τοῖς δέσποινοις, βαλόντες δὲ τοῖς κυσὶν ἀναλούντες ἀπὸ δέσπων. i. Apomagdalia adeps, in quo abstergebant manus in conuiujs, id projiciebant canibus, cū à cœna discederent. Iulius in Pollux lib. De rerum vocabulis 6. c. 14. οἱ δὲ πάλαι τοῖς καλυμένους ἀπομαγδαλίαις ἐχράντο, αἰψάν τὸ ἐν τῷ ἀγτρὶ μαλάκων καὶ σαυτῶδες, εἰς ὃ ἐπολιθόμενοι, τοῖς κυσὶν αὐτὸν παρέβαλλον, ὅθεν καὶ λακεδαίμονιον κινάδα τῶν ἀπομαγδαλίαν καλέσιν. id est, Veteres autē utebantur apomagdalijs, sic enim vocabāt id, quod est in pane molle ac pinguis, in quod absterfo obsonio ipsum canibus abijciebant, vnde & Lacedæmonij apomagdaliā appellant cynada. Aristopha. in Equitibus:

Ἐπερβαλεῖς δαίσε δόμοι τέτοιον, ἢ μάτρω γὰν Ἀπομαγδαλίαις στέμενος, τοῖς τοῖς πρεσβύτοις.

Iactat Halantopola superatū se Cleonem impudentia & malis artibus, aut alioqui frustra pascum apomagdalijs euassisset tantum. Cui respondet Cleon:

Ἀπομαγδαλίαις, ὅσπερ κύνων, ὁ σαμπόνηρ, πῶς ἐν

Κυνὸς βράν σιτέμει, ὁ μάχην σὺ σαυκεράληρ.

Apomagdalijs ritu canis, scelestē, quo ergo pacto tu vicitans canis cibo, cynocephalo repugnas? Apomagdaliarum mentio fit & apud Plutarchum in Lycurgo, quo quidem loco an interpres assecutus sit sensum sermonis, non satis nobis liquet, Græca sic habent: Διακινάξας δὲ τὸν βυλόμενον τὸ σὺ σιτέμει μεταχέιν ἔτα φασί. καὶ τὸν τὸν συνοσιτῶν ἕκαστος ἀπομαγδαλίαν εἰς τὴν χεῖρα, τὸ διακινῶν σέρον τὸ ἀγγεῖον ἐπεὶ τίς κεραιλῆς, ἔλαβε σιωπῇ καθάπερ Λήρων, ὁ μὲν σκιμαξῶν ἀπλῶς ὁ δὲ κέρων σφόδρα τῇ χαρὶ πύσας. ἢ γὰρ ἀπεπισμένη τῆς τετραμμένης ἰχθυόναμιν, καὶ μὲν ἔυρωσι τοιάυτω, ἢ πρὸς δέχονται αὐτὸν πορσίοντα, βυλόμενοι πάντας ἰδομένους ἀλλήλους σιωπῆαι, τὸν δὲ ἔτος ἀποδοκιμαζέμετα κεραιδὶ εἶδαι λέγεισι, καὶ δὸς γὰρ καλέται τὸ ἀγγεῖον, εἰς ὃ τὰς ἀπομαγδαλίαις ἐμβέλλουσιν. id est, Eum vero qui vellēt esse conuiuij particeps, aiunt hunc in modum probare solitos: Vnusquisque conuiuiarum apomagdaliā in manum sumptam, velu-

ti calculum tacite conijciebat in vas, quod minister gestabat in capite, alius quidem simpliciter probans, alius vero iudicans, vehementer manu premento. Nam pressa tantundem valet, quātum calculus perforatus. Quod si vel vnā talem compererint, non admittunt ingressum, volentes vt omnes lubentes inter sese conuiuāt. Porro qui hoc modo probatus erat, caddisfatū appellabant. Nam caddus dicitur vas, in quod conijciunt apomagdalias, Lapus autem veritū hunc in modum: Qui autem se conuiuij participem fieri velit, sic probari. Deinde singuli apomagdaliā sumentes in manum ministro vas super capite ferente, silentio quasi calculum immittebant, qui reprobarēt simpliciter, qui vero approbarēt, manu vehementer imprimens. Nam quæ apomagdalia pressa fuerit, perforati calculi vim habet. Quod si quam ex ijs minus pressam offenderint, non admittunt ingredientē: quippe qui velint omnes iniuicem iucunde congregari. Qui vero sic reprobatū fuerit caddisfatū dicunt. Caddiscus namque vas vocatur, in quod apomagdalias immittunt. Hæc si quis conferat cum his quæ scribit Plutarchus, intelliget Græcum exemplar quod secutus est Lapus, fuisse diuersum ab eo quod nobis dedit nuper officina Aldi. Ceterum de apomagdalijs quæ ante conuiuium dabantur abstergens manibus, meminit non nihil & Athenæus libro 9. Item lib. 4. tradit, apud Arcadas fuisse moris, vt à cœna sacrificarent: non quidem lotis manibus, sed iure seu ossa absterfis, & quo se absterferat quisque, id secum aufererat: id faciebant ob terrores nocturnos, qui in compitis solent accidere. Sic ille. Et arbitramur sane non inutile remedium aduersus canes in compitis adorientes ueritorem. Arbitramur huc repperisse Aristophanem in Equitibus, cum Cleoni obijcit, quod alijs egregijs uiris in exilium actis ipse delicatissimo hordeo abstergeret manus:

Κάκενος μὲν φάγει τὴν γλῶσσαν, σὺ δ' ἀμυδίαν ἀπομάστις. id est,

Atque ille quidem patriam liquit, dum tu abstergeris Achilleis.

Interpres addit hordei genus Achilleum dici, veluti generosus, quo minus mirum est Theologis Achilleum argumentum vocari quod efficax sit, ac resutatu difficile.

Ficus

Ficus post piscem.

Σῦρον μετ' ἰχθυῶν, ὅσπερ μετὰ κρέα. id est, A pisce ficum, à carnibus legumina.

Athenæus in Dipnosophistarum libro tertio meminit huius. Quadrabit, vbi dicitur alij alia congruere. Quemadmodum & vulgo iubent ab esu carniū apponi caseum: ab esu piscium, nuces.

Ficus auibus gratæ.

Σῦκα φίλ' ἀϊθροῖσι, φῦτ' ἄνεκ' ἐθέλωσιν. id est, Fici gratæ auibus sunt, quæ plantare recusant.

Carmen heroici citatur ab Athenæo continentem eodem quo modo diximus loco. Quadrare videtur in voluptarios, ac fugitantes honesti laboris, cum tamen appetant emolumentum.

Ingradi Iunonium.

Βαδίζεν ἡρέων ἐμπέπλεγμένον, id est, Incedere complicatum Iunonis sacrum. Extat & hoc apud Athenæum lib. Dipnosophistarum duodecimo. Dicitur apparet in fastuosum, ac lentū quorundam incessum, quem notat & Horatius in Sermonibus: Vt si Iunonis sacra ferret.

Volentem bouem ducito.

Τὸν θέλοντα βῆν ἔλαινε, id est, Volentem bouem agito. Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia est, venatum ducere inuitas canes, vt ait Plautus. Refertur ab interprete Theocriti. Diximus in proverbio, Præsentem mulge.

Habet.

HABET, proverbialiter dicitur, cum obtigit alicui quod expetiuit, aut quo dignus est. Habet quod amet, similes habent labra lactucas. Sumptum autemant ab aucupātibus, piscantibus, aut venātibus: quibus reuersis, sic aiunt: ἔχεις τι, id est, Habes ne aliquid? Citatur ex Aristophanis Nebulis. Seneca tragicus in Agamemnone: Habet, peracū est. Terentius in Andria: Ego met continuo mecum, certe captus est, habet. Donatus ostendit, proprie de gladiato ribus dici, quos prius alij vident, quàm ipsi se sentiant esse percussos. Ex ea clamatio ne natum videtur proverbium.

Hercules hospitatur.

Ἡρακλῆς ξενίζεται, id est, Hercules accipitur. Dicitur, vbi quis diutius in conuiuio comorari videretur: propterea quod, qui receperant Herculem hospitio, conuiuioque, his multum temporis erat opperendum, donec ille satur esse. Nam famelicum commouere parum erat tutum. Nec facile saturabatur edax, adeo, vt legatur solidos etiam boues vno deuorasse conuiuio. Vnde Græcis ἐδδηράζος dicitur est: & huic Larum auem consecrarunt, & ipsam βουράζον. Legitur & certamen inisic cum Lepreo quodā vter citius bouem conficeret. Hæc, aliæque permulta refert Athenæus lib. 10. de huius edacitate: addens, & Thasio cuidam athlete, cui nomen Theagenes, tum & Miloni Crotoniæ bouem vno die confectū fuisse. Tales conuiuæ contingant hostibus.

Etiā in deorum cœtu.

Καὶ θεῶν ἀγορά, id est, Etiam in deorum cœtu, seu concione. Quidam interpretantur de maiorem in modū probis, & equis: quidam de vehementer maledicis. Addunt locum quempiam esse in Eleusine, vicinū Anactori, vocatū θεῶν ἀγοράν, in quem non ingrediebantur, nisi bene ominantes: vnde de quopiam præter modum maledico dicebāt: ἔτος καὶ θεῶν ἀγορᾷ δυσφημήσει, id est, Hic uel in deorum concione male ominata loquetur.

Calliphanes.

Καλλιφάνης, Calliphanes. Ridicula quædam huius hominis ambitio, proverbiali ioco fecit locum. Aiunt enim, huic fuisse poetæ morem, vt diuersorum carminū & orationum initia conscriberet, ad tres, aut quattuor versus, eaquæ pronunciaret, ostentaretque: quo commentum ignorantis, multiscius, & eruditus videtur. Meminit huius Athenæus Dipnosophistarum lib. 1. aitque cognomen fuisse Parabrycontis. Neque vero desunt his nostris temporibus id genus impostores litterarj, quibus hoc modo studium est, ex fummis aliquot diuersæ professionis auctoribus locos aliquot insignes, nec eos admodum vulgatos, ediscere. Quibus instructi, non ventur in conciliabulis quemuis quātumlibet eruditū adoriri. Atque illud assequuntur.

Z z tur

tur prompte decantandis illis locis suis, vt imperitis plane Solones esse videantur. Cū quibus tamen Solonibus, si tertium aut quartum cōgrediare, Deum immortalem, nihil infantius, nihil indoctius, videlicet thesauris illis semel effusis.

Cauda blandiri.

Κέρκω σάβειν, id est, Cauda blandiri, dicitur, qui spe commodi cuiquam adulantur. Aristophanes in Equitibus:

Ὅς κέρκω σάβων, ὅπότ' ἀν δειπνήεις ἀπιτηρῶν,

Ἐξέδει τεύσετ' ἔλῶν ὄπιε σύπυ ἀλλοστε χάσκει.

Qui cauda adludens, cum cænā obseruat, amica,

Te spectante alio, tua edulia deuorat ille.

Pro eodem frequēter vsurpat ἀνιάλλειν, quod canum est, auribus, cauda, totoque corpore blandientium, in Equitibus,

Τὰ μὲν λόγι ἀνιάλλει μὲς, id est,

Oracula quidem blandiuntur hæc mihi.

Θωπύδειν item ab animante dictum est, si Græco Etymologico credimus. Thos Græcis lupi genus est. Blandiuntur enim & lupi quidam more canum. Thoas refert Plinius libro 8. capite 34. de luporum quidem genere, sed quod homini sit amicium animal, An hinc dicatur θωπύδειν, dubito.

Crater litium.

Κρατὴρ κακῶν, id est, Cratera malorum. De re præmolesta, siue de homine litium auctore. Aristophanes in Acharnensibus:

Κρατὴρ κακῶν, τρεπτὴρ δικῶν, id est,

Crater malorum, se totor litium:

Calumniatorem significans, & quadruplatorem.

Lampon iurat per anserem.

Λάμπων ὀμνυσι τὸν χυῖα, id est, Lampon iurat per anserem. Ita loquebantur, vbi quis decipere tentaret iureiurando. Lampon sacrificus quispiam fuit, ac vates, & oraculorum auctor. Is solitus est per anserem iurare, tamquam per auem auguralem. Vel quod olim ita insituerat Radamanthus, ne per deorum aliquem iuraretur, sed per canem, anserem, id quod Socrati familiare apud Platonem. Tradunt, hoc Lamponem auctore factum, vt Athenienses coloniam miserint in Symbarim.

Adagij meminit Aristoph. in Auibus: λάμπων ὀμνυσι τὸν χυῖα, id est, Lampon iurat per anserem, vbi quis fallit in aliquo.

Palpo percutere.

PALPO percutere dicitur, qui blanditur, ac spem inanem verbis iniicit. Plautus in Mercatore: Liberum caput tibi faciam, paucos menses. Palpo percutis. Egon' ausim vsquam quidquam facinus falsum proloqui? Idem alibi: Mihi obtrudere non potes palpum. Translatum ab equisofibus, qui plausu manus blandiuntur equis. Virg. 3. Georgicon libro:

Tum magis atque magis blandis gaudere magistris

Laudibus, & plausæ sonitum ceruicis amare.

Horatius in Satyris:

Cui male fit palpere, recalcitrat vndique tutus.

Eximere è manu manubrium.

FIGURA prouerbiali dixit Plautus: Eximere è manu manubrium, pro eo, quod est, iam paranti facere quippiam, extorque re peragendi facultatem. Locus est in Aulularia, Capio fustem, obtrunco gallum, furem manifestarium. Credo ego ædepol illi mercedem gallo pollicito coquos, si id palam fecisset, exemi ex manu manubriū. Translatum ab eo, cui iam vibrato gladio percussuro, repente capulus excutitur è manibus.

Alybantis hospitis munerum.

Τὰ δ' αἶρα τῷ ἔξ ἀλύβαντος ξένου, ἢ τὰ τῷ ἀλυβαντί, ἢ τῷ αἰρού ξένου, id est, Munera Alybantis hospitis, aut Alibantij amici xenia. Eustathius, interpres Homeri, putat rectè prouerbio dici posse, quoties fit, vt aliquis falsò iactet se magna largitum esse, seu verbis dum taxat, non repræstet beneficium. Nam apud Homerum vlt. Odyssæ lib. Vlysses ignoto habitu cum Laerte patre colloquens, adsimulat se Alybantium esse, Aphidantis opulentissimi viri filium, & quondam Vlyssæ exceptum hospitio, muneribus amplissimis donatum à se dimississe:

Ἐγὼ γὰρ, inquit, ἔξ ἀλύβαντος, ὅθι κλυτὰ δ' ἄματα γέλο

Ἦτος ἀφείδαιτος πολυπημοῖδεο ἀνεκτος.

Αὐτὰρ ἐμοὶ ὄνομα ἐστὶν ἐπίριτος. id est,

Sum

Sum ex Alybante oriundus, vbi mihi splendida testis,

Regis Aphidantis proles Polypomenidai, Est mihi nomen Eperitus.

Ac paullo superius:

Τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δούματ' ἄγων ἐν ἐξέηνια, Ἐνδίκεος φιλέων, πολλῶν κατὰ ὄϊνον ἐόντων, Καὶ οἱ ἄλλα πόρον ξενίῃα οἶα, ἐώκει.

Χρυσὴ μὲν οἱ δεινὴ δὲ ἐργάως ἔπτα τάλαντα, Δῶκα δ' ἐοὶ κρητῆρα πανάργυρον ἀνθεμόεντα, Δῶδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσους δ' ἐτέππιας.

Τόσα δ' ἐφάρσα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας,

Χωρὶς δ' ἐαυτὴ γυναικῆς ἀμύμονας, ἔργα ἐδύιας

Τέσσαρας, εἰδαλίμας αἷς ἤθελεν αὐτὸς ἐλέσαι. id est,

Hunc equidem testo induxi, accepiq; benigne,

Solliciteq; fouens, ex his, quæ plurima nostris

Ædibus exuperant, atque hospita munera deinde

Adieci, tali dare quæ decuisset amico. Auri celati tribui septena talenta,

Donauit pateram ex solido depictam argento.

Bis senas textu donauit simplices lanas, Pallia ad hæc totidem adieci, totidemq; subuclas:

Insuper ancillas nitidas, atque arte manuq;

Quattuor egregias, sibi quas delegerat ipse.

Fungus.

PLAVTVS in Bacchidibus, fungum dixit, pro stupido, impensq; credulo. Vel quia fungus per se insipida quæpiam res est, vel quod mollis, ac fragilis, vel quod subito prorumpat. Plautina verba sunt hæc: Adeon me fuisse fungum, vt qui illi crederem? Idem in eadem fabula. Quicumque vbi vbi sunt, qui fuere, quique futuri sunt posthac stulti, stolidi, fatui, fungi, Bardi, buccones, blenni, solus ego omnes ante eo stultitia.

Eurycles.

Εὐρύκλης, Eurycles vulgato cognomine dicebatur, qui de se suisq; incommodis aliquid diuinaret. Nā hoc nomine vates fuit quispiam, ἐτασμήνθος cognominatus, hinc,

ni fallimur, quod ex atris vates prædiceret: παρὰ τὸ ἐτάσμη. Meminit & Suidas, quamquam apud hūc ἐτασμήνθος scriptum est, id est, diuinus, siue ventri loquus. Refertur in collectaneis adagionū Plutarcho inscriptis. Vsurpatur autem à Platone in Sophista. Taxans enim eos, qui perplexis & absurdis rationibus produnt suam ineptiam, addit: ἢ ἄλλων δέονται τῶν ἐξελεγμένων, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον ὀκισθεὶν τὸν πολέμιον καὶ ἐναντιώσόμενον ἔχοντες, ἐντὸς ὑποφθεγγόμενον ἄσπερ τὸν ἀποπο: δὲρυκλέα, περιφέροντες αἰεὶ πορδίουται. id est, Non opus est alijs, a quibus redarguantur, sed domi, quod dici solet, habent hostem, qui cōtradicat, incus submurmurantem, tamquam absurdum illum Euryclem, circumferentes semper incedunt.

Si quis iuxta ciuitatem clypeus.

Ἐγὼ περὶ πόλιν ἀγίς, id est, Si quis circū urbem clypeus. Hoc scōmmatis iaciebāt in eos, qui sparsim ac dissolūte ciuitatem obirent palantes. Refertur in Plutarchi collectaneis, nec explicatur.

Rupta ancora.

Κράδης ραγέσις, id est, Rupta crada. Dicebatur de his, qui repente tamquam magnum quiddam facturi prodissent: deinde, falsa omnium expectatione, turpiter & indecore se gessissent in negotio. Translatum à tragædiarum histrionibus, qui, si quando numēn inducendum est, de repente machinis quibusdam sublatis, in summa scena apparere consueverunt, veluti in aere pendentes, hamo quopiam à tergo in cingulū affixo suspensi. Nam his nonnumquam eueniebat, vt forte fortuna rupta ancora, qua sustinebantur, deciderent, non sine magno spectantium risu, suoq; tum malo, tum dedecore. Porro crada hoc loco non ficulnum ramum indicat, quemadmodum alias: sed vncum illud æs, quo vincit tenebantur actores in machina. Iulius Pollux libro quarto, cap. 19. docet κράδην appellari solitum in comœdia, quod in tragædijs dicebatur μυχράνη. Fuisse vero non dissimile ficui, siquidem Attici ficum arborē κράδην vocant. Quamquam quarumlibet arborū rami nonnumquā cradæ dicuntur.

Suum quisque homo rem meruit.

PLAVTVS in Mercatore, Suam quisque homo rē meminit. Sententia prouerbialis,

notas commoneat. In alieno negotio dormitant, in suo quisque & vigilat, & artetis est. Vnde recte mo- uet apud Gellium Ennius:

Hoc tibi sit argumentum semper in pro- ptu situm,

Ne quid exspectes amicos, quod te facere possies.

In eandem sententiam exstat bellissimus Aesopi apologus de Casita anicula: quae ne gavit, vllum esse periculum, donec res alie nis manibus esset commissa. Alludit ad pro- uerbiu Plautus in Penulo: Ita ne tentas, an sciamus nos meminisse nostra? Eodem alludit Terentius in Phormione: At si ta- lentum rem reliquisset decem, &c. Quid- quid cordi est, facile meminimus, & ple- runq; obliuionis mater est negligentia.

In utrumuis dormire oculum.

PLAVTVS in Pseudolo: De isthac re in oculum utrumuis conuiescico. Sensum habet eundem cum eo, quod superius re- tulimus: In utramuis dormire aurem. Cap- tatus est autem a Comico iocus ex noua- tione verborum. Proinde consequitur il- lico: Oculum utrum, an ne in aurem? Et respondet nouatur? Ad hoc peruulgatum est nimis. Notatur interim commune ho- minum studium in huiusmodi dictis subin- de nouandis.

Corinthijs non indignatur Ilium.

Κορινθίους δ' ε' μέμμεται τὸ ἴλιον. id est, Inculat haudquaquam Iliu Corinthios.

Hoc carmine clam exprobramus igna- uiam alicui, qui ita se gesserit, vt hostes ni- hil habeant, quod illi magnopere indi- gnentur. Est autem carmen Simonidis, quod velut in cotumeliam suam scriptum iniquo animo tulisse Corinthios scripsit Aristoteles libro Rhet. primo, quod in bel- lo Troiano, non admodum egregiam ope- ram nauasse viderentur. Potest & huc de- torqueri, veluti si quis ita infulse scripsis- set aduersus bonas litteras, vt eas sua infan- tia commendasset potius, quam infamaf- set: κορινθίους, &c. Plutarchus in vita Dio- nis aliquanto diuersus interpretatur ada- gium: Αρεγυε ὡσπερ ὁ σμικρὶδης φησὶν ὁ σβ- στε σενεκίων, τοῖς κορινθίοις ε' μνησὶν τὸ ἴλιον, ἐπι- σρατ' ἄσσει μετὰ τὸν ἀρχαῖον, ὅτι κἀπέναις οἱ περὶ γλαυκὸν ε'ξ ἀρχῆς κορινθίους γυγονότες σμω- μάχην πορθύμους. id est, Sane, quemadmo-

dum inquit Simonides, Soffie Senecio, Co- rinthijs non indignatur Ilium, quod vna cum Achiuorum copijs venissent ad bel- lum: propterea quod illis quoque prom- ptis animis fuissent auxilio, Glauci comi- res, & ipsi e Corinthijs oriundi. Ex his Plutarchi verbis liquet, illud sentire pro- uerbiu, leuius offendi oportere, si quan- do laeserint, qui quondam sunt benemeriti, sed praesentem offensam superioribus offi- cijs condonare.

Maras.

Μάρας, id est, Maras. Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Berceam, Syriae ei- uitate, ditissimum quidem illum, verum nihilominus humanu, & officiosum in om- nes tum ciues, tum hospites. Vnde vulgo receptum, vt id vocabuli tribueretur viris, qui ad multorum vtilitatem nati videren- tur. De hoc longiuscula narratur fabula in Graecorum collectaneis, sed nobis sat vi- sum est attingere, ne male collocaremus operam. Nam prouerbiu adoluerinum, & suppositum esse videtur.

A Nannaco.

Ἀπὸ ναννάκου, id est, A Nannaco. Cum significamus rem ab extrema vsque anti- quitate repetitam. Nannacus rex ante Deu- calionem fuisse narratur, qui diluuium fu- turum prauidit. De quo mentionem fecimus & alibi. Meminit huius & Ste- phanus in dictione ἰκόνιον, referes alterum ob eodem ortum prouerbiu. ἐπι καννά- κω κλάσσειν, id est, Sub Cannaco flere. Etiam si in Stephano pro καννάκω legimus ἀννάκω. Latini consimili figura dicunt, Ab Abooriginum seculo repetita, & Perinde quasi cum Euandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc illud: πρῶτον κλάσσειν, καὶ ἀρχαῖότερα τῆς διαθήρας λέγειν, id est, Antiquior Codro, & antiquiora diphthe- ra loqueris.

Afinus ad tibiam.

Ὄνος πρὸς ἀυλὸν, id est, Afinus ad tibiam. Dicendum, vbi quis ea, quae scire dicuntur, nec animaduertit, nec intelligit, nec lau- dat. Sunt enim animantia quaedam, quibus nonnullis musices sensus inesse videtur: vt equis, auib, serpentibus. Afinus nihil mouet cantus. Germanu est illi: ὄνος πρὸς λύραν, id est, Afinus ad lyram.

Orestis

Orestis pallium texere.

Ὀρέση χλαῖναν ὑφάινειν. id est, Orestis texere lanam,

Dicebatur qui munus pararet abusuro. Nam Orestes per infaniam vestes dilacera- bat. Est hemistichium heroici carminis de- ceptum ex Aristoph. in Auib: Εἶτα δ' Ὀρέση χλαῖναν ὑφάινειν, ἵνα μὴ ἐργῶν ἀποδύη. id est,

Postea Orestis texere lanam, vt ne horri- dulus spoliaret quem.

Scholium admonet Orestē λαποδύτην, quempiam simulando insaniam in tenebris aggredi solere homines, eosq; vestitu spo- liare. Vnde non inepte dicitur, vbi quis admonet dadum aliquid homini furaci, ne rapiat. Adagium non est natum ex Aristo- phane, sed ab illo est affectatum. Nam hac periphrafi notat hyemem.

Pandeletias sententias.

Πανδελετίαι γνώμας, id est, Pandeletia sen- tentiam, appellat in deterioribus Cratinus, vt citant, morosam ac molestam. A Pande- leto quopiam sycophanta, ex eorum gene- re, qui quo quaestum faciant, dicas impin- gunt grandes, vt ait Phormio Teretianus, & simili studio ferunt suffragia.

Sibylla viuacior.

SIBYLLA viuacitas prouerbio locum fecit. Propertius Elegiarum lib. 2.

At me non aetas mutauit tota Sibylla.

Sibylla aetatem pro quantumuis longa posuit. Hanc Vergilius Aeneid. lib. 6. ἰόγνηνα sacerdotem vocat. Et Seruius eum enar- rans locum, adscribit Apolline amore Si- bylla captum, et postcendi quod veller ar- bitrium dedisse, illam hausis arenis, tantu poposcisse vitae. Id Apollo fieri posse respodit, si Erythraeam infulam relinqueret, numquam eam reuifura. Venit itaque Cu- mas, vbi corporis viribus defecta in sola vo- ce vitam retinuit. Quod vbi cognouissent illius ciues, incertum inuidia, an commife- ratione, epistolam ad eam miserunt, creta antiquo more signatam. At illa visa terra patria, in mortem resoluta est. Ita vari suae verba dedit Phoebus.

E flamma cibum petere.

TERENTIUS in Eunucho dixit in parasitu,

eiusmodi esse, vt vel e flamma cibum pete- ret, hoc est, quiduis cibi causa passurum, fa- cturumq; . Explicat prouerbiu Catullus in epigrammatis:

Bononiensis Rufa Rufulum fellat, Vxor Meneni, saepe quam in sepulcretis Vidistis ipso carpere e rogo coenam, Cum deuolutum ex igne, prosequens pa- nem

A semiraso tonderetur vstore.

Reddidit Harpocratem.

CATVLLVS in Epigrammatis pro- uerbiali specie dixit: Reddidit Harpocra- tem, pro eo quod est: Imposuit silentium. Carmen est huiusmodi:

Gellius audierat patrum obiurgare so- lere,

Si quis delicias diceret aut faceret.

Hoc ne ipsi accideret, patrum perdespuit ipsam

Vxorem, & patrum reddidit Harpocra- tem,

Quod voluit fecit: nam quamuis irrumet ipsam

Nunc patrum, verbum non faciet pa- truum.

Harpocrates Deus ita apud veteres finge- batur, vt digito admoto ori, silentium in- diceret, qualis & apud Romanos dea An- gerona.

Qui probus Atheniensis.

PLATO libro De legibus primo refert prouerbiu: τότε ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὡς θε- σοὶ ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοὶ διαφερόντων εἰσὶ τοῖς τοῖς, δοκεῖ ἀληθέστα λέγεσθαι. id est, Et quod vulgo dicitur, ex Atheniensibus qui probi sint, eos egregie probos esse, & uerissime di- ctum videtur. Sentit autem Plato, in male instituta, maleq; morata Republica qui bo- ni sint, eos natura & insignite bonos esse. Quippe qui neque fingere putandi sunt probitatem nimirum inter improbos, quibus morum similitudine poterant etiam commendari: neque corrumpi queant de- prauatis aliorum moribus, & vitiis con- tagio. Simili argumento Simo Terentia- nus colligit probitatem filij sui. Deste- tit potest ad vitam aulicam, aut studij ge- nus ad perniciem inuitans.

Digna Cedro.

DIGNA Cedro dicitur, quae promerent.

immortalitatem , & eiusmodi iudicantur, vt posteritati consecrari debeant. Horatius in Arte poetica;

-Speramus carmina fingi
Possē linēda cedro. Persius item:
-Et cedro digna locutus.

Sumptum ab arboris natura, cuius succo quę sunt illita, non sentiunt cariē. Nam hac arte Numę libros, cum essent cartacei, durasse ad annos quingentos trigintaquinque, terrę infossos, narrat Plinius libro decimotertio, capite decimotertio. Idem lib. decimosexto, cedrum inter æternas materias commemorat. Dioscorides ait maxime probari succum huius arboris, crassum, pellucidum, & odore vehementiore, qui que non defluit, sed guttis concrefcit, manetq; . Vim habet diuersam, uiua corpora corrumpit, mortua seruat incorrupta. Vnde id non nullis dictam esse tradūt, νεκρῶ ζῶντι, id est, Cadaueris vitam. Eodem pertinet illud:

Nec scōbros metuētia carmina, nec thus.

Item Martialis:
Ne nigram cito raptus in culinam,
Cordulas madida tegas papyro.

Et Horatius:
Aut fugias Vticam, aut vnctus mitteris
Iler dam .

Telemach olla.

Τελεμάχου χύτρα, i. Telemachi olla. Meminit huius adagionis Athenęus libro 9. tradens Telemachum Acharnensem fuisse quempiam, qui plerunq; victitarit fabris. Vnde conijcere licet in fordidos dici consueuisse.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

H A V D omnino cōtēderimus esse prouerbium, sed tamen ipse sermonis habitus colorq; adeo similis est prouerbio, vt vix si melior sit ficus ficui, quod Stratonicus citharædus regi Ptolomęo respondit, pertinacijs secū arte canendi disputanti: ἕτερον ἐστὶν ὁ βασιλεὺς σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πολὺ κίθαρων. id est, Alia res est, o rex, sceptrum, alia vero plectrum. Locus erit utendi, quoties diues ac potens, fortuna sua fretus, velut ex equo disputat cū erudito, cum multo aliud sit diuitem, aut fortunatū esse, aliud litteratū.

Qua dolenti, ea molestum est contingere.

ΑΜΡΗΙΣ in Ampelurgo apud Stobæū.

Εν οἷς ἀν' ἀτυχίῃσιν ἀνθρώπων τὸ ποῖον, ἦκιστα τέτοις πολλοὶ ἐζῶν ἵδεται. id est, In quibus homo est non admodum felix locus, Minime suaue est admouere ad hęc manum.

Vnusquisque inuitus audit sua in cōmodo, maxime ea, quę sint cum aliqua infamia coniuncta. Veluti turpitudinem generis, vitium formę: proinde ciuilitatis est, nemini suum refricare vulnus, nec vlcus tangere.

Aurum igni probatum.

Οχρυσὸς τῶ πυρὶ δοκιμαθεῖς, id est, Aurū igni probatum dicitur is, cuius fides rebus aduersis, explorata spectataq; est. Vt hęc similitudine M. Tullius in epistolis familiaribus libro 9. Pindarus item in Nemeis hymno quarto: Οχρυσὸς ἐξέλασεν ἀνθρώπος ἐδείξεν ἀπάσας. i. Aurum coctum omnem fitiorem ostendit. Rursum in Pythijs hymno decimo: περὶ πάντων δὲ χρυσὸς ἐν βασάνῳ πρὸς πειρὰ καὶ νότον ὀρθός. id est, Experiēti uero aurum in indice relucet, & mens recta. Theognis.

Εὐρήσεις δὲ μὲ παύσιν ἐπ' ἐργμασι, ὡς περ ἀπερθῶν
Χρυσὸν ἐρυθρὸν ἰδ' εἶναι, τριβόμενον βασάνῳ. i. Omnibus in rebus me comperies uelut aurum
Purum, dulce, rubens, indice cum atteritur.

Idem alibi:
Εἰς βάσανον δ' ἐγθῶν παρατρίβόμενον τε μολίβδῳ
Χρυσὸς ἀπερθῶν ἐὼν, καλὸς ἀπὸς ἀν' ἔσθῃ. i. Venit vbi ad cotem, & confertur in indice plumbo.

Purum aurum cum sit, totum erit egregium.

Est autem illud auro non citra miraculū peculiare, vt igni non solum non fiat deterius, sed magis ac magis enitescat. Itidem is, qui vere bonus est, obiectus malorū procellis, illustrat animi uirtutem, non amittit. Plinius lib. 33. scribit ob eam præcipue causam aurum omnibus metallis prælatū, quod vni rerum nihil igni depereat, tuto etiam in incendijs durante materia. Quinimo, quod sæpius arserit, hoc magis proficiat ad bonitatem. Idque argumētum esse probi auri, si similiter rubeat, vt ignis, atq; osum obrizum appellat.

Lunam

Lunam detrahere.

Τῷ σελήνῳ κατασπῆ, id est, Lunam detrahit. Consuevit dici de eo, cui res vehementer aduersę viderētur. Interpres Apollonij in librum quartum, natum autumat ab Agloanice Hegemonis filia, quę cū ob astrologię peritiā, lunę defectus præsciret, iactabat sese lunam ē cælo deducturū in terras. Eam vocem tam arrogantem audiuit Nemesis, moxq; pœnas sumpsit. Atque hinc prouerbij origo.

Leonis vestigia quaris.

Τῷ λέοντος ἰχνηζήσεις, id est, Leonis vestigia quaris. Dicitur in eum, qui verbis ferax esset, re timidus. Ductum ab apologo quopiam Æsopico, quo narrat venatorem quandam pastorem obuiū rogasse, nunciūbi leonem vidisset, vt eum sibi commostrarer. Atque eum respondisse: Equidem tibi leonis vestigia mox ostendero: neq; enim procul absunt. Tum ille satis est, inquit, neque enim vltra quidquam requiro. Conuenit cum eo, quod alio positum est loco: ἀρκτε παρήσεις τὰ ἰχνηζήσεις, id est, Cum vrsus adfit, vestigia quaris.

Non vna vehit nauis.

Ὁδ' μία ναὺς ἀγει, id est, Non vna vehit nauis. Prouerbij personam ante se gerit. Quo cōuenit vti, quoties maiorem hominum multitudinem significamus, quā vt eos vna nauis possit capere. Veluti si quis dicat: τὴς ἀπέδ' ἄγεις ἓ μίαν ναὺς ἀγει. id est, Indoctos non vna nauis vehit. Est autē apud Theognidem:

Τὴς δ' ἐχ' ἀρήσεις διζήμενος, ἕδ' ἐπὶ πάντας τὰς ἀνθρώπους, ἓς ναὺς μὴ μίαν πάντας ἀγει. i. Hos non inuenies homines scrutatus & inter
Omnes, quos sane non vehit vna ratis.

Hornā messis.

PLAVTVS in Mostellaria, hornā messis prouerbiali figura dixit, pro maximo emolumento, quasi tantum lucri, quātum eo anno sit prouenturum in agris. Comici verba sunt hęc:

Iam pridem me Castor frigida non laui magis lubenter,
Nec vnde me melius mea Scapha rerer ædificatum.

Hęc dicuntur à persona puellę. Tum lēna, optans vt ex eius forma, quam plurimū commodi capiatur:

Euentus, inquit, omnibus velut hornas messis fuit.

Id puella quippe simplex, quid sibi vellet, non satis intelligens. Quid, inquit, ea messis attinet ad meam lauauionem? Huic figurę confine est illud eiusdem in Circulione: Vindemia hęc huic anni non satis est soli: significat adeo bibacem, vt vniuersum vinum, quod eo sit prouenturum anno, parum sit illius siti.

Glaucus comesa herba habitat in mari.

Γλαύκῳ φαγῶν πῶαν οἰκεῖ ἐν θαλάσῃ, id est, Glaucus comesa herba habitat in mari. Dicitur apparere per iocum de ijs, qui cum perierint, tamen vulgo creduntur viuere. De Glaucō Græci fabulam adferūt huiusmodi. Glaucus quispiam fuit Anthedonius piscator, natandi peritia longe omnium primus. Is quo magis esset miraculo, eommenus est imposturam huiusmodi: Enatabat ē portu spectantibus Anthedonis, donec iam extra prospectum esset. Ibi reuersus in terram secessit in locum aliquem semotum, atq; in eo dies complures commorabatur. Deinde cum videretur, redibat nans in portum, spectantibus ijs, qui stabant in litore. Mirantibus autem amicis ac sciscitantibus, vbi nam gentium tam diu commoratus esset, adsimulabat marinis fluctibus interim versatum esse sese. Auxit miraculum altero commento. Hybernis mensibus, cū ceteri piscatores nihil piscium capere possent, ille ciues rogabat, quosnam pisces adduci vellent. Quosq; iussissent, aduehebat, videlicet iam ante paratos in hunc vsum, atque alibi conclusos. Euenit tandem, vt hic impostor à bellua quadam marina deuoraretur. Isq; fuit eius comedię finis. Porro cum nō rediret ex more, populari fama iactatum est, Glaucum gustata herba factum immortalē, & in mari vitam agere. Interpres Apollonij poetę consimilia tradit de Glaucō, piscatorem fuisse, qui cum aliquando multitudine piscium quos cœperat, defatigatus esset, onus in media abiecit via. Ibi vero res accidit mira dictu, vnus ē piscibus iam moriens gustata herba reuixit. Id Glaucus obseruans, eadem herba comesa, immortalis est redditus. Tandem tēdio vi-

ta semet abiecit in mare. Sunt qui prodant eum versum in Deum marinum, sunt qui in piscem: de quo complura tradidit Athenæus libro septimo, apud quem alicubi citatur Alexis: ἐν ἀπελαυκισμένῳ. Quod si reliquas fabulas Græculorum de Glaucopis cognoscere, lege septimum Athenæi librum, qui vsque ad nauseam vomitumq; garrat de Glaucopis, de Glaucodæmone, sed non licet tantum nugarum hic repetere. Hoc commentum animo pene reclamante adscripsimus; subolet enim Græcū scriptorem, quisquis is fuit, in hoc finxisse proverbium, quo fabulam hanc liceret commemorare. Maluimus tamen hoc opere ludere, quam quibusdam parum eruditis ansam calumniandi præbere, quod præteriserimus id quod in excusis etiam Græcorum commentarijs habeatur.

Pergræcari.

Si apud Græcos proverbia sunt: χαλκιδίεν, λεσβιά, κρητίεν, id genus alia complura, quid est quo minus habeatur adagiū apud Latinos, quod in Mostellaria dixit Plautus: Pergræcari, pro eo quod est, genialem agere vitam? Nam quid sit Pergræcari, ipsa Plauti verba satis indicant:

Dies, inquit, noctesq; bibite, pergræcamini.

Amicas emite, liberate, pascite Parasitos, obsonate pollucibiliter.

Hactenus ille. Marcus Tullius in Verré actione tertia: Fit sermo inter eos, & inuitatio, ut Græco more biberetur. Græcorū gens male audit passim apud poetas Latinos, & item apud Ciceronem, non solum quasi voluptatibus addicta, & effeminata delicijs, verum etiam quasi lubrica fide. Siue quod olim Romanis adhuc rudibus, & antiquam illam obrinetibus severitatem, Græcorum elegantia luxur videbatur. Siue quod studiorum æmulatio, ac mutuuum odium in causa fuit, ut eiusmodi probra de Græcis conficerent. Siue quod vere Græcorum nonnulli tales fuerunt, quales eos depingit Iuuenalis, id quod non inficiatur & Lucianus in libro de mercede feruentibus, ut ex illis gentem omnem astimauerint.

Conos artoxya.

Κόνος ἀρτοξύη, id est, Conos artoxya. De similibus & inter sese respondentibus qui-

dam eruditi putant Conon pistorium esse instrumentum, non dissimile Artoxyæ, quod panarium scalprum videtur significare. Ceterum ex his, quæ mox sequuntur apud Suidam, apparet Conos munuscula quæpiam fuisse, quæ pueris dono darentur apta ætati, cuiusmodi sunt armillæ. Proinde vide, ne competat in eos, qui vili leuiq; munusculo compensant operam alicuius.

Ne ligula quidem dignus.

Κορδύλης ἐκ ἀξίῳ, id est, Ne ligula quidem dignus, dicebatur homo nequam, & nullius precij. Quod proverbij durat etiā hodiernis diebus apud Latinos vulgo iactatum. Tamen magis arbitramur piscis cordulæ vilitatem proverbio fecisse locum. Is est pelamis, nisi quod minor, ut restis est Plin. lib. 3. cap. 11. Cordylarum vilitatem ostendit & Martialis lib. 11. Epigram. 50.

Prima tibi dabitur vtri lactuca mouedo Vtilis, & porris sila ressecta suis.

Mox vetus & tenui maior cordyla lacerato,

Sed quam cum rutæ frondibus ova tegant.

Mox poeta preciosa memorat, ut fallat sodalem:

Mentiar vt venias: pisces, conchylija, sumen,

Et cortis saturas atque paludis aues.

Iuxta nauem.

Κατὰ ναυῶν, id est, Iuxta nauem dicuntur, quæ digesta sunt ordine, quæq; quadrant ac congruunt, propterea quod instrumenta nauium suo quæq; loco reponi soleant. Addubitamus quidem, num in his verbis sit proverbium, quæ adscribuntur: κατὰ ναυῶν ἄρμενα, id est, Iuxta nauem carbasa. Neque enim omni nauigio quæuis vela congruunt.

Iuxta cubitum profecit.

Κατὰ πῶχων ἐπέδιδε, id est, Iuxta cubitum profecit. De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora: siue cum quis ordine legitimo progreditur: siue cum magnis proficit accessionibus. Cubitus enim & modum significat, ut intelligas nihil transiliendum, & modum grandiusculum, ut accipias incrementum amplius. Nam minuta

nuta latis digitis, aut palmorum porrectu metiri consueuimus.

De tuo capite aguntur comitia.

PROVERBIALI figura dixit Plautus in Aulularia:

Ibo intro, vbi de capite meo sunt comitia.

Deliberabatur enim, ducturus ne esset puellam, nec ne, quam amabat. Sumptum est à comitijs Romanorum, in quibus populi suffragijs noui magistratus erebantur. Itaque cum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicuius, tum de capite illius fieri comitia recte dicuntur.

Vsque ad rauim.

QUOMADMODVM Græci dicunt, ἀχρι κόρυς, id est, Vsque ad satietatem, ita Plautus, & quidem lepidius dixit, vsque ad rauim, pro eo quod est, improbe, sæpius, clamose, adeo vt vox etiam toties vociferanti raucescat. Est in Aulularia ad hunc modum:

Huccine detrusisti me ad senem parcissimum,

Vbi si quid poscamus, ad rauim poscamus prius

Quam quidquam detur.

Cereri sacrificant.

ITEM quemadmodum Græci dicunt: ἐστία θύσαν, id est, Lari sacrificat, ita Plautus prope modum indicat apud Latinos dici sole: Cereri sacrificant, si quando in cõuiuio vinum deesset, propterea quod in huius sacris nefas esset inferre vinum, sicut apud Græcos in quarundam dearum sacrificijs, ut ostendimus in proverbio: μηδέ τι εὐλα. Locus est in Aulularia. his ferme verbis:

Cererin' mi Strobile hi sunt facturi nuptias?

Qui? Quia temeti nihil adlatum intellego.

Inutilior Blace.

Βλακίς ἀχρηστότερος, i. Blace inutilior, aut æquior. In hominem nihili, nulliusq; bonæ frugis dicebatur. Sumptum à pisce vsque adeo vili, insipido, ac male olenti, ut à canibus quoque fastidiatur. Est autem piscis non dissimilis Siluro: si quid credimus Græcarum etymologiarum farragini. Nunquā enim audiuius canes esse piscium auidos. Et si silurus is est, quæ vulgus appellat Stu-

tionem, hic inter pisces vel primas tenet. Addit locum esse iuxta Cumas, palustrem opinamur ac sterilem, cui nomen Blacia, vnde suspicatur ortum proverbium. Hesi-chius & piscē pro blace blaciā vocat. Adijcit, in Alexandria tributum esse dictum βλακηνόμοιο, quod illic pendunt astrologi, eo quod blaces, hoc est, fatui ad illos commēent, petentes ex astris oracula. Illud constat, etiā homines stupidos, ignauos, molles & insipidos dici βλάκας, vnde βλακιδέν, molliter & ignauiter agere, & βλακιδώς pro stulte & insulse. Apparet ab hac voce Latinos dixisse Flaccos, & flaccidos, & flaccescere: ἀλλὰ περὶ βλακιδός ἀλλος.

Αλιπτήριον.

Αλιπτήριος, vulgo dicebatur, qui per vim raperet aliena. Natum ex euentu huiusmodi. Temporibus Ætolici belli, tanta frumentariæ rei penuria incidit Atheniensibus, ut pauperes coacti fame captiuorum farinam diriperent, inde vox traduci cepit ad hominem quocunq; modo sceleratū. Plutarchus in commentario de curiositate, diuersam huius nominis originem reddit. Nempe cum Athenis fame vehementer laboraretur, & hi qui iussi fuerant, frumentū non efferrent in publicum, sed domi claculum molerent ac noctu, curiosi quidam obambulantes obseruato malorum strepitu, eos prodiderunt: atq; hi quidem Aliterij dicti sunt, quemadmodum & sycophantæ. Verū ab hoc commēto diuersa memorat in Problematis, volens Aliterium à fugiēdo dictum. Nam Græcis ἀλέω, vt rugo; significat, molo & fugio: eoq; vocabulo scribit notatum enim qui tantæ fuisset improbitatis, ut quisquis eum effugere valuisset, is felix haberetur. Aristophanes in Equitibus, Aliterios appellat eos, qui violantur templum Palladis: ἐκ τῶν ἀλιπτήριον σε φημι βεβλημένον τὸν τῆς θεᾶς. i. Aio te esse de numero Aliteriorum, qui deæ arcē inuaserunt. Interpret multa recensens hoc quoque commemorat. Cylon quidam per tyrānidem occupauit arcem, ac deprehensus est spoliare templum Mineræ. At ipse quidem effugit nactus opportunitatem, ceterum illius amicos qui ad aram deæ confugerant, inde retractos occiderunt Athenienses. Vnde qui violassent supplices, ἀλιπτήριοι, dicebantur. Etenim qui violat deæ tēplo supplices inter fecerāt, postea supplicio capitis affecti sunt. Denique

Denique & Ceres dicta est ἀλιτήρια, & Iupiter ἀλιτήριος quod i publica fame seruasent molitores ne farina diriperetur. Quin & illud admonet, ἀλιτήριος dici, qui frustrantur spe sua, nec perficiunt quod tentarunt. Ambiguitas hinc est, quod ἀλέω duo significat, molo & aberro: unde & ἀλιτήριος erro: Porro ut ἀλιτήριος vsurpatur pro sacrilego & impio, ita ἀλιτρώειν dicuntur qui sacrilegium committunt.

Piscis nequam est, nisi recens.

PISCIS nequam est, nisi recens, manet in hunc vsque diem vulgo celebre. Dicitur autem peculiariter in hospitem, aut vulgarem amicum, qui primo quidem aduentu non ingratus est, ceterum ante triiduum exactum putet. Plautus: Quasi piscis iridem est amator lenæ, nequæ est, nisi recens. Iocatur apud Alexidem qui spiam citante Athenæo, quod cum nonnulli frugaliore abstinere ab ijs quibus esset anima, ipse nihil huiusmodi attulisset, nempe mercatus pisces mortuos. At hodie qui vendunt, tremore manus affimulant viuere, ante biduum mortuos.

Nihil homini amico est opportunum amicus.

GRATISSIMUM est officium, quod præstatur in tempore. Contra intempestiuum officium, plerumq; molestum esse solet. Plautus:

Nil homini amico opportuno amicus. E diuerso nihil differt ab inimicitia, in tempestiuua benevolentia.

Asinum in rupes protrudere.

PROVERBIVM olet, quod scribit Horatius in Epistolis:

Qui male parentem in rupes protrudit asellum.

Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui cum ipsi non sapiant, nolint tam bene consulentiū monitis obtemperare. Hi sunt etiam vltro quo tendunt impellendi, ut vel malo docti tadem agnoscant stultitiam suam. Natum est à rustico quopiam, qui cum asinum suum per Alpes niuibus obtectas duceret, isq; fræno non obediens, iratus in rupes protrudit:

Et merito, quis enim inuitum seruare laboret?

Videris mihi labda.

Δουκὲς δὲ μοι καὶ λαβδα κατὰ τὸς Λεσβίους. i. Mihi videre & labda iuxta Lesbios, fellatricem indicat velut ænigmate primæ litteræ, quæ communis Lesbij, & vitio quod ei tribuitur genti, quemadmodum indicauimus alibi. Sumptum ex Aristophanis Cōcionatricibus.

Postica sannæ.

PERSIVS posticam sannam, prouerbialiter appellat clanculariam irrisionem, à gestu ridentium aliquem à tergo:

-Posticæ occurrere sannæ. Idem:

O Iane à tergo quæ nulla ciconia pinfit, Nec manus auriculas imitata est mobilis albas,

Nec linguæ tantum sitiat canis Appula quantum.

Nam huiusmodi gestibus ab occipitio derident quidam.

Coruus serpentem.

Κόραξ τὸν ὄφιν, id est, Coruus serpentem, vbi quis suo ipsius inueto perit. Sumptum ex Apologo quodam Æsopi. Coruus esuricens serpentem in aprico dormientem conspicatus rapuit, à quo morsus periit. Cognatum ei, quod alias retulimus, κόρανη τὸν σκορπιόν, id est, Cornix scorpionum. Torquere licebit & in hominem ob edacitatem periclitantem: veluti Diogenes Cynicus, comeso polypo crudo periit.

Cænei hasta.

Τὸ κενέος δόρυ, i. Cænei hasta. Cæneus Elati filius, Lapitharū rex prius fuerat elegans puella, è puella conuersus est in virū, adnuente Neptuno, quem ad coitum admiserat. Cui illud etiam donatum est, ne saucius vllis vulneribus fieri, ferrove occumbere posset, quemadmodum refert Ouid. 12. Transformationum libro. Ferunt hunc certasse cum Apolline. Præterea morem huic fuisse, ut qui ad sese venirent, iuberet per suam hastam iurare, unde prouerbiū arreptū, ut indicat enarrator Apollonij in Argonauticon primum librum. Quem locū adducit Eustathius in primum Iliados librum. Is addit illum cum esset ætatis suæ hominum præstantissimus, fixo in medio foro iaculo, præcepisse dijs, ut numerarēt, qua

qua ferocia offensus Iupiter pœnas de illo sumpsit. Cum enim bellū gereret cum Lapithis, essetq; inuulnerabilis, hoc pacto de uicis hominem, Lapithæ quercus & abietes in eum iaculantes deiecerunt illum in terram.

Pepones.

Πέπονες, id est, Pepones, prouerbiali conuicio dicuntur homines molles & effeminati, parumq; viri. Homerus Iliados B.

Ω πέπονες, καὶ ἐλέγχ', ἀχαϊδες, ἐκ ἐτ' ἀχαμνι. id est,

O pepones, mala pbra, Achiue, nō enim Achiui.

Eustathius in septimum huius operis librum, ostendit similitudinem sumptam ab eo fructu, qui simulatq; maturuit, dulcis quidem est, uerū flaccidus, & inutilis. Quāquam eadem uox aliquoties non conuiciantis est, sed blandius & amicus appellātis, ueluti Iliados Z.

Ω πέπον ὁ μενέλας.

-O pepon o Menelae.

Ρυποκόδυλος.

GRÆCI prouerbiali conuicio sordidos & impendio parcos, ρυποκόδυλος appellant, ducto cognomine ab ijs, quibus sordes in vnguibus insident, nec tantillum sumptus facere uolunt, ut tonfori dent nūmulum, qui repurget vngues. Nam ρύπος proprie sordes eas significant, quæ in summis unguibus manuum ac digitorum colliguntur, & κόδυλος articulum digitorum. Iul. Pollux lib. 6. cap. 4. eisdem uocat ρυγούβις quasi fece uiuentes. Quidam adagium sic efferunt: ἀχθόμεαι ἀντὶ τῶ ρύπου, id est, Molestæ sunt mihi illius sordes. Latini item immoderatam parsimoniam hoc est vitium luxui contrarium, sordes appellant: hominem ei uitio obnoxium, sordidum.

Iuuenari.

IUVENARI dixit Horatius, tū noue, rum prouerbialiter, in Arte poetica. Græci item νεάζειν, νεανίζειν, νεανδένειν, cōsimili modo vsurpant, pro eo quod est iuuenum more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere, aut si quid aliud ei ætati peculiare videtur. Quod quo longius traducetur, hoc fuerit uenustius: ut si quis orationem floridam phaleratamq; dicat νεανίζειν, Eiusdem

est formæ γυναικίζειν, pro gestu cultuq; representare mulierem. Ob incitiam rerum & impotentes affectus etas illa magna est lubrica, unde νεανικῶς factum dicunt Græci, quod maiore impetu, quam iudicio gestū est. Basilius in epistola quadam: Καὶ ἐν ταῖς θα δῆλον ὅτι τὸς ἔπω κατηρητισμένους τὸν ἔσω ἀνθρώπον ἰδὲ εἰς τὸ τέλος ἐφθαλότους τῆς ἡλικίας μέτρον, τῆς περὶ φέρεσθαι καὶ σαλλέειν, ἢ παρομιλῆσαι φησὶν, id est, Et hic nimirū, qui nondum perfecti sunt secundum interiorem hominem, nec adhuc ad perfectum ætatis modum peruenerunt, circummagi, ac fluctuare dicit prouerbiū. Reperitur & ἀμυλάειν, pro eo quod est iuuenilia facere. Sic vsus est Hyperides, in oratione contra Mantitheum, & Lyfias aduersus Nicarchum tibicinem. Laberius citante Nonio pro eodem dixit: Adolescenturire, Incipio adolescenturire, & nescio quid nugarum facere.

Laudant ut pueri pauonem.

PROVERBII faciem habet, quod scripsit Iuuenalis in auaros, qui carmina laudant duntaxat, nihil autem largiuntur poetæ:

Dicit laudator auarus Tantum admirari, tantum laudare disertos,

Ut pueri Iunonis auem. Idem alibi: -Probitas laudatur & alget.

Notior est metaphora, quā ut oporteat explicare Ouidius alicubi de pauo:

Laudata ostendit auis Iunonia pennas, -Si tacitus spectes, illa recondit opes.

Λαμπηπατίας.

Λαμπηπατίας, olim appellabat formidolosus Clearchus in Vitis, ut citat Zenodorus: ait quorsidam epati vitium quoddam accedere, quod eos timidos reddat, atque hinc prouerbio iactatum cognominis scomma. Videtur autem composita vox: ἀπὸ τῆς λαμπῆ καὶ ἡπαρ, quod pallent plerumque qui bus epas est vitiatum, id quod apparet in amantibus. Pallor autem formidolosus conuenit.

Emori risu.

PROVERBIALES hyperbolæ sunt & illæ: Emori risu, Desuere risu, pro vehementer ridere. Homerus Odysseæ. Σ

-Ατὰρ μυστὴρ περ ἀγαυοῖ

Χείρας ἀναχόμενοι γέλωτ' ἔδιδαν. id est,
-Deinde procorum splendida turba
Præ risu emoriens nimio sustollit ad alta
Astra manus.

Vsurpauit & Terētius in Eunuchis: Omnes risu emoriri.

Hipparchi murus.

Ἰππάρχου τειχίον, id est, Hipparchi murus, dicebatur res quæpiam, quæ magnis constaret impensis. Hinc natum, quod Hipparchus Pisistrati filius Academiam muro sepfit. Atque huius rei nomine, magnam pecuniæ vim ab Atheniensibus exegit. Auctor Suidas.

Hodie nullus, cras maximus.

Οὐκὼν μὲν ἐδείς, ἄριον δ' ὑπερμέγας. id est, Qui nullus hodie, cras erit vel maximus. De eo, cui repente, præterq; spem ingens aliquis honos accesserit. Et vulgo, qui ex infima conditione ad dignitatem euehantur, & nihilo dicuntur emeruisse. Extat apud Aristophanem in Equitibus.

Samiorum mala metuis.

Τὰ σαμίων ὑποπτύεις, id est, Samiorum metuis mala. Discitatum de ijs, qui metuerent prodicionem. Narrant, Athenienses olim in Samios quoscumque cœpissent, inelementius seuisse, atque alios interemisse, alios confixisse fama, id est supplicij genus. Samij vicissim si quos cœpissent Atheniensium, hos ad eundem modum excruciant. Vnde prouerbiū Samij litterati. Nam Suidas indicat hoc dici solitum de his, qui metuerent immedicabiles calamitates. Idem indicat Samen dici genus calamitatis. Samiæ, quod Atheniensis notas infames inusserit Samijs cæptis, mox Samij vicissim Atheniensibus. Duris Samius scriptor multa tragice exaggerat de crudelitate Periclis, & Atheniensium in Samios, quæ Plutarchus putat magna ex parte conficta in inuidiam Periclis & Atheniensium. Simili figura dictum est illud: τὰ μαζήτων κακὰ.

Pygmaorum acrothinia colosso adaptare.

Ἀκροθίνια τὸν πυγμαίων κολοσσὸν ἐφαρμόζουσι. Acrothinia Pygmaeorū colosso accommodare dicebantur, qui inanè ac stultā sumerent operam, aut qui præter decorū mi-

nima maximis adaptarent. Veluti si quis rem friuolam & minutam amplissimis copiosissimisque laudibus prosequeretur. Philostratus in Niceta: ἠγνόησε δὲ ἀκροθίνια πυγμαίων κολοσσὸν ἐφαρμόζων. id est, Non intelligebat autem sese Pygmæa acrothinia colosso accommodare. Quamquam Suidas hunc locum citans πυγμαίων. dicit, non πυγμαία. Meminit adagij Eustathius in Odyssæo. Colossi dicuntur vastæ prodigiosæque magnitudinis statuæ. Nam hinc vox Græcis dicta putatur, quod illarum proceritatem visus humanus non adsequatur. Pygmaeorum qui longissimi sunt, duos pedes & quadrantem non excedunt. Vnde & nomen inditum putant à cubitali proceritate. Est autem gens extremas Ægypti partes inhabitans, agricolationi dedita, bellum subinde gerens cum gruibus. Belli causa est, quod grues sublegunt semina, famēque inducunt ei regioni. Ita scholiastes in tertium Iliados. Horum feminae quinto anno pariunt, octauo sterilesunt. Pygmaeorum meminit Iuuenalis Saty. 13. Et in hos plurimus iocus in Græcorum epigrammatibus. Porro acrothinia Græcis primitiæ dicuntur, quod hæc soleant è summo acerno tolli. ἄριον summum, & θίβες frumentorum acerui dicuntur.

Dij tibi dent tuam mentem.

DIJ tibi dent tuam mentem, in insanū congruit. Quid enim precemur infelicibus scelestis hominibus? Martialis:

Dij mentem tibi dent tuam Phileni.

Horatius:

Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter.

Quatenus id facit.

Contra Demea Terentianus: Mentē me liorem uobis dari.

Cura esse quod audis.

Ad prouerbij speciem accidit Horatium illud:

-Cura esse quod audis

Conuenit in diuites, qui ita demum felices fuerint, si id studeant esse, quod audiunt ab adulatoribus. Carmen Horatij sic habet:

Tu recte uiuis, si curas quod audis.

Lactamus iā pridē omnis te Roma beatus, Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas.

Cautus

Cautus enim metuit, &c.

QVI non ex animo, sed mali metu, cōtinent à maleficio, in eos quadrabunt hæc prouerbiales eiusdem metaphoræ:

Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, adopertum miluius hamum.

Nā alijs aliæ tenduntur insidiæ: lupi fouea frondibus contacta capiuntur. Vnde apud Plutum seruus minatur se lenoni, cui nomen Lycus, foueam effossurum. Similis est illa de fuste, Vertere modum formidine fustis.

Si coruus posset tacitus pasci.

SI breuis apologus, auctore Fabio, parœmiæ genus est, cur non illud etiam prouerbij annumeremus, quod scripsit Horatius: Sed tacitus, pasci si posset coruus, haberet Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.

Quidam existimāt mutuo sumptum ex Apologo, quem in libro de deo Socratis refert Appuleius, de coruo prædam nato, quam vulpes ita interceptit, dum arte perfruader illi, vt canere incipiat. Quadrat in eos, qui, si quid bonæ rei nati sunt, continuo iactant, ostentantque, atque ad eum modum efficiunt, vt alij tum obsistant, quo minus eiusmodi plura commoda nanciscantur, tum quæ nati sint, interuertant.

Clauam extorquere Herculi.

QVI sibi vindicare conatur, quod alius iā potentior occupauit, nō infacerē dicitur clauam velle Herculi extorquere. Idq; iam pridein apud eruditos prouerbij uice celebratur. Natum est autem ab apophthegmate Maronis, cui cum Zoili quidam vitio darent, quod non paucos versus Homeri pro suis vsurpasset, respōdit, hoc ipsum magnificum esse facinus, vel Ioui fulmen eripere, vel clauam extorquere de manu Herculis. Macrobius libro Saturnalium 5. de Marone, qui sic vsurpauit Homericam, ut fecerit sua: Quia cum tria hæc ex equo impossibilia putentur, vel Ioui fulmen, vel Herculi clauā, vel uersum Homero subtrahere, qd & si fieri posset, alium tamen nullum deceret, vel fulmen præter Iouē iacere, vel certare pter Hercule robore, vel canere quod

cecinit Homerus, hic opportune in opus suum, quæ prior vates dixerat, transferendo, fecit, vt sua esse credantur.

Bis interimitur, qui suis armis perit.

MIMVS est prouerbialis, incertum, cuius (Senecæ titulo celebratur, sed falso) Bis interimitur, qui suis armis perit. Magis dolent incommoda, quibus ipsi dedimus occasionem. Natum apparet ex Æsopico apologo. Hunc Gabrias quidam versibus Iambicis complexus est ad hunc modum:

Βλέπει το σῆθος αἰστὸς πρῶθεν πάλαι,
Αλγὼν δὲ λοιπὸν ἴσο πολλὰ δακρύων.
Βλέπων δ' οἷσόν εἶπεν ἑπτερωμένον,
Βασάλ, πτέρων μὲ τὸν πτερωτὸν ὀλλύει. i.
Quondam ista pectus Aquila vulnus inspicit,
Multumque lacrymans, præ dolore constitit.

Pennatum ut autem spiculum cernit, pape,

Ait, ala me aligeram graui exitio dedit.
Adagium Græcū, quod ex hoc item apologo sumptum est, alio diximus loco.

Mulierem ornat silentium.

SOPHOCLES in Aiace flagellifero: Γυναξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει. id est, Decus addit vsque feminis silentium.

Sententia prouerbialis, quæ Seruius in primum Aeneidos citat ex Sophocle. Mulier animal natura loquax, nulla re magis honestatur, quàm silentio, maxime apud uiros, cum de rebus serijs agitur. Sumptum est ex Homero, apud quem est non semel illud:

-Μῦθος δ' αἰδρεοσι μελήσει, id est, Fuertitque uiris oratio cure.

Imitabor Nepam.

IMITARI Nepā dicitur, q retrocedit. Id erit prouerbialius, si torqueatur in eū, qui in deterius vsq; degenerat: νεπί τὰ μὲν δραπεταί. Nam Nepa, quemadmodum auctor est Festus Pompeius, Afrorum sidus, appellatur cancer, vel, ut quidam putant, scorpius, qui & ipse retrogradus est. Nonius Marcellus negat eam vocem aliud significare, quàm scorpium ex M. Tullij De finibus libro quinto: Serpere anguiculos, natate anaticulos, volare merulas, cornibus uti videamus boues, nepas aculeis, suam denique

nique cuiq; naturam esse ad viuendum du-
cem. Citat & Manilius :

- Ad sydera vectam
Erigonen, ictuq; nepam, spolioq; leonē.
Hæc Nonius . At, si nepa nihil aliud est,
quàm scorpius, mirū, cur Cicero maluerit
dicere nepā. Quamquam scorpio quoq; pe-
culiare est retrocedere, si quid offendant, &
cancer icū vulnerat . Plautus in Cassina,
Retrouerfum cedam ad parietem . Imita-
bor nepam .

Quod alius condidit coquus, aliter condiam.

VBI quis rem omnem nouat, ac pertur-
bat, conueniet Plautinum illud ex eadem
fabula, non dubium, quin prouerbiali di-
ctum forma :

Ibo intro, vt id, quod alius condidit co-
quus, ego nunc vicissim
Vt alio pacto condiam: quidquid prandij
est, vt paratum ne fiet,
Sicq; ei paratum, quod paratū non erat.

Odi puerulos præcoci sapientia.

APPVLEIVS in apologia secūda, ver-
ficulum hunc ex poeta quopiam citat, ceu
vulgo celebrem :

Odi puerulos præcoci sapientia.

Vulgo inualuit opinio, vt credāt pueru-
los maturius sapientes, aut nō fore vitales,
aut demētes futuros, simulatq; ad ætatem
maturā peruenerint. Pli. lib. 7. refert Caro-
nē Cēlorium velut ex oraculo prodidisse,
senilem iuuentā præmaturā mortis esse si-
gnum . Et apud Senecam lib. cōtrouerfiam
2. controuerfia prima, Cestius de inge-
nio Alfij Flauij prædicare consuevit, tam
mature magnum ingenium non esse vita-
le . Talem puerum Sophocles ἀνδράπαιδα
vocat . Citatur autem his versiculis ab in-
terprete Pindari in Pythijs hymno secun-
do, τὸν ἀνδράπαιδα δισπότης ἀπόλεσα ; i.
Puerum virilem, dominus ipse perdidit. ἀν-
δράπαιδα vocat, quod ætate puer, viri sa-
pientia præditus esset. Adaptare licebit ad
discipulum, qui in ipsis statim rudimentis
sibi placeat. Aristoteles libro Rhet. 2. refert
hanc sententiam ex poeta quodam :

Οὐ γὰρ ποθ' ὄσως ἀρτίφων πάλιν ἀνήρ
Παιδάς περιεσών ἐνδιδάσκουσαι σοφός . i.
Quisquis sapit, non vnquam oportet,
plus scitis
Docendo pueros, mox philosophos red-
dere .

Δύρεος ἵππου .

Δύρεος ἵππου, id est, Dureus equus, de
clandestinis insidijs dicebatur, aut vbi re-
pente complures apparerent, qui latebant
antea . Sumptū ab equo Homérico, in quo
Græcorum proceres abdit, repente profi-
lientes Troiam ceperunt . Hunc Homerus
Durateum appellat, vt Odyssæ 9. quod
trabibus esset contextus :

Αἴσα γὰρ μὴ ἀπολέσθαι ἐπὶ πῶλος ἀμφιμα-
λί .

Δυράτειον μέγαν ἵππον, ὅθ' ἔειπε πάντες ἀ-
ριστοί .

Αργείων, τρέφουσι φόνον καὶ κήρα θέρωντες . i.
Fatum enim erat, perituram urbem, simul
ingrederetur

Durateus præcellus equus, qui clauserat
omnes
Primores Danaum, luctumq; necemq;
ferentes
Troianis .

Plutarchus in vita Themistoclis, narrat,
illum aliquando dono rogasse equum à
Philide nutritore equorum . Eum is vbi
negasset, comminatum fuisse se breui ex
illius domo facturum equum δυράτειον, si-
gnificās se crimina ipsius, ac do domesticorum
prolaturum in lucem . Nec inscitum fue-
rit, si quis ludum alicuius eruditi, Dura-
teum equum appeller, quod ex eo breui
tempore summi viri prodierit . De lau-
datis viris, qui subito alicunde emerferūt,
apud eruditos frequens est, vt ex illius do-
mo velut ex equo Troiano prodijisse dican-
tur. M. Tullius Philippica secunda, ad egre-
gij facinoris societatem retulit: In huius
me consilij societatem tanquam in equum
Troianum includi cum principibus non re-
cuso . Aristophanes in Auiibus prouer-
bium detorquet in emphasim roboris, ac
magnitudinis :

Ἴππον ὑπόντων μέγιστος ὄσον ὁ Δύρεος .

Interpres admonet allusum ad equum
ærēū insigni magnitudine, qui in acropoli
stabat Palladi dicatur à Charidemo, quod
ipsa testabatur inscriptio. Verum is ad imi-
tationem equi Troiani compositus erat.
M. Tullius in C. Verrem Troianum equū
accipit pro extrema calamitate: Quē con-
cursum factum in opido putatis ? quem
clamorem? quem porro fletum mulierum,
qui viderent equum Troianum introdu-
ctum, urbem captam esse dicerent, &c. Por-
tas,

tas, per quas introductus fuerat equus Du-
rius, Homerus Iliados γ. σκαιός, hoc est, fini-
stras appellat, quod læua mente Troiani
equum illum induxerint in ciuitatem . Idē
pro Murræna dicit equum Troianum intus
esse, cum sentit reipublicæ periculum esse à
ciuili discordia : Intus, inquit, intus est in-
quam equus Troianus, à quo nunquā me
consulē dormientes opprimemini . Idem
pro M. Cœlio : An equus Troianus fuerit,
qui tot inuictos uiros muliebri bellum ge-
rentes tulerit, ac texerit ?

Cum ad sit via, semitam quaris.

Ὀδὲ παρῶσης τὴν ἀτραπὸν ζητεῖς . id est,
Cum præsto sit via, tu requiris semitam.

Citatur ab Eustathio in Odyssæ N . Est
autem ἀτραπός, semita, quæ diuersa sit à viā
plaustrorum, quam regiam uocant . Conue-
niat adagium in tergiuerfatos, qui, quo
præfens negotium suffugiant, diuerticula
captant.

E culmo spicam conijcere.

EVSTATHIVS Odyssæ ξ. enarrās hūc
versum, quem nos alio citauimus loco:

Ἀλλ' ἐμπης καλάμῳ γέσ' ὄρουμι εἰσορόντα
Γιγνώσκου .

Ostendit Vlyfsem ad prouerbiū allussisse,
quod plene sic efferat : ἐν καλάμῳ δὴλος
ἐστὶν ὁ τεθρησμένος σάχυς . id est, Ex culmo per
spicitur spica demessa . Etiam in sene appa-
ret, cuiusmodi fuerit iuuenis . Meminit hu-
ius loci Aristoteles libro Rhetoricorū ter-
tio, indicans per metaphoram senectutem
dictam culmum .

Βυσοδομῆεν .

Βυσοδομῆεν frequenter est apud Home-
rū, non citra prouerbij speciē, pro eo, quod
est, alto pectore moliri quippiam, & clancu-
lum in animo struere insidias . Translatum
à fundamentis ædificiorum, quæ profunde
iaciuntur. Odyssæ P.

Ἐδὴ ἀγορῶντες κακὰ δὲ φρεσὶ βυσοδο-
μῶν . id est,

Dicebant bene, sed mēte alta praua strue-
bant.

Idem alibi :

-Δόλον φρεσὶ βυσοδομῶν . id est,
-Fraudem alta mente uolutans.

Accersitum malum .

Ἐπισπασὸν κακόν, i. Accersitū malū, dicit,

cuius ipse tibi causam præbueris . Home-
rus Odyssæ Σ.

Ἡ τὰ χαίρος αἶπος ἐπισπασὸν κακόν ἔξει . i.
Næ mox perditus Irus habebit, quod sibi
querit
Vltro malum .

Εὐρυμνος .

Εὐρυμνος, id est, Eurymnus, dictus est
olim prouerbio, qui per calumniam cona-
retur fidos amicos inter sese committere.
Nam hic, cum moliretur serere dissidium
inter Castorem & Pollucem, alterum
apud alterum insimulans, post deprehen-
sus, utriusque grauissimas pœnas dedit . Hoc
autem fere solet accidere ijs, qui malis
artibus student dirimere eos, quos inso-
lubili vinculo natura copulauit, vt uxorem
& maritum, parentem & filium, ac fratres.
Fit enim, ut hi redeant in gratiam, & præ-
ritæ simultatis pœnas utriusque reperant ab
auctore . Id euenit Athenis Hyperbolo,
qui Niciam, ac Alcibiadem conatus est
committere.

A furijs oriundus.

Ἐρινύων ἀποφάξ, id est, A furijs pfectus.
Olim dicebatur tætra, fœdāq; species, quāq;
μυνηὸν βλέπει, quemadmodum ait Aristo-
phanes . Item, quod noxium & exitiale sit, id
à furijs ortum aiunt, quemadmodum Ajax
in tragœdia,

Ἄρει ἐκ ἐρινυῶν τὰ τ' ἐχάλλυδσε ξίφος ? id est,
An nō mucronē hunc furia cudit tartari ?

Similes videntur capitinijs ex Pylo.

Εόμοσσι

Τοῖς ἐκ πύλου λιθηεῖσι τοῖς λαμωνικοῖς . id est,
Captiuis mihi

Similes videntur è Pylo Laconicis.

Est apud Aristophanē, ἐν νεφέλαις. Dicit
litum de ijs, qui vultu sunt miserādo, nem-
pe pallidi, lqualidi, macilēti . Pylus ciuitas
quæpiam Laconicā, quam obseffam Cleon
expugnauit . Qui vero superfuerant à cæde,
secum abduxit Athenas, extenuatos, confe-
ctos, pallidos, deformi specie, sicuti consen-
tanem est accidisse, quam obseffam obse-
dionem, præsertim in insula deserta, quæ re-
rum necessariarum copiam maligne suppe-
ditabat: tum quod post expugnatam urbem
complures dies in uinculis habiti fuissent.
Hæc ferme Zenodorus . De Pylo dictum est
nobis alias in prouerbio, Pylus ante Pylū .

Γύραβον

Γύργαθον φουῶς.

Γύργαθον φουῶς, id est, Gyrgathum spiras, in insanū, frustraꝛue vociferantem iacieba- tur. Gyrgathus lectus est, in quo paralytici, mentesq; capti, quique uocantur dæmonia ci, vineti iactant sese, multa minitantes, sed frustra. Conueniet igitur in atroces sine ui- ribus iras. Hesy chius indicat Gyrgathon dici vas quoque, in quod pistor coctos repo- nit panes. Græca uox à uoluendo dicta ui- detur.

Byzeni libertas.

Βυζήνης παρρησία, i. Byzeni libertas, ubi quis audacius, liberiusq; loquit. A Byzeno quodam, Neptuni filio, cui mos fuerit mira in dicendo libertate uti. Stephanus comme- morat βυζήλιω, Scythiæ ciuitatem, unde By- zeni. Eius gentis peculiare est intrepide lo- qui.

Αχρειώγελος.

Αχρειώγελος, prouerbiali, noueque com- posito uerbo dicebatur nugator, quiq; re- bus ineptis oblectaretur. Nam ἀχρειώγελος, perinde sonat, quasi dicas, temere riden- tem: quod vitij vel stultitiæ signum est, vel dementiæ.

Protinus apparet, quæ planta fru- giferæ futura.

Αὐτίκα καὶ φυτόν θήλει ἂ μέλει κάρπιμ' ἔσε- θαις

Protinus apparet quæ fructum planta da- tura est,

Vel in pueris elucet indoles futuræ pro- bitatis. Protinus in discipulo præsentire li- cet profectum futurum.

Perijt sus.

Ἀπόλαυεν ὄσ, καὶ τάλαντον, καὶ γάμος, id est, Perijt mihi sus, & talentum, & nuptiæ.

Dici suetum, ubi quis frustratus perdidit fet operam impensam. Natum à quodam, qui, cū apparasset ad nuptias omnia, non est eas affectus. Ad sine illi, Oleum, & ope- ram perdidit.

Ἀμφιβαλῆς ἔρος.

Ἀμφιβαλῆς ἔρος, i. Vtrinq; florens amor, olim dicebatur, quoties uterque pariter es- set incolumis, ac mutuo responderet amo-

re. Nam dimidiati dicimur, quoties ami- cus distrahitur, velut altera pars nostri. Ex- stat apud Aristophanem in Anibus in calce fabulæ. Talem amorem in Eunuchō optat Phædria: Vtinam esset mihi pars æqua amo- ris tecum. Conguit huic Pindaricus illud in Pythijs: φιλέων φιλέοντ', ἄγων ἄγαντα προ- φρόνος. id est, Amans amantem, & ducens euentem libenter.

Ex amphitheto bibisti.

Ἀμφιθέτω ἔπιπες, i. Ex amphitheto bibi- sti. Dicebatur in eum, qui meracius, ac lar- gius potaret. Amphithetum enim erat poc- uli genus, ita factum, vt quauis ex parte positum staret, nullumq; certum haberet fundum. Probabilius est, quod inter uaria addit Hesy chius, Amphitheton esse pocu- lum, quod ob magnitudinem ambabus tol- litur, ac reponitur, id Hollandi nautæ uoc- ant bufam.

Pronomi barba.

Προνόμι πάγων, i. Pronomi barba, de præ longa dicebatur. Aristophanes in Concio- natricibus.

Ἀργυρῆριος γὰρ τὸν προνόμι πάγων ἔχων Δέληθε. id est,

Hucusque latuit ergo Pronomi Argyr- rhium Gestare barbam.

Pronomus tibi cæ quispiam fuit, proluxa barba, gestamine non admodum apposito professioni. Quandoquidem tibicinum mollitiem etiam prouerbiam notant. Argyr- rhius exercitus dux quispiam fuit effemina- tus, & cinædus, nihil habens viri præter bar- bam. Taxatur eodem in loco Epicratis ora- toris cuiusdam barba, cui ob id ipsum uul- gari ioco cognomen inditum σακεσφόρη, teste senario, quem Aristophanis interpres citat ex Platone comico:

Ἀναξ ὑπὸν ἐπικρατες σακεσφόρη. id est, Rex barbæ Epicrates scutifer.

Barbâ ob similitudinem scutum uocat, & alibi, ἅπανα καὶ μῖσει σάκον παρὸς τῶν γυμ- θων ἔχουσα. Aristophanes in eundem.

Καλῶν' ἐπιπράτες ἢ ὀλίγω καλλίονα. id est, Mihi barba multo pulchrior, atque Epi- cratis.

Est frequēs iocus apud Lucianum in bar- bam philosophorum. Idem apud Hora- tium:

Iussit

-Iussit sapientem pascere barbam. Martialis item in huiusmodi quendam io- catur.

Omnibus vestigijs inquirere.

Πᾶσιν ἵχνυσι ζιτῆν, id est, Omnibus in- quirere vestigijs dicitur, qui summa cura, summaq; diligentia rem peruestigat. Metaphora sumpta est à venatoribus M. Tullius actione in Verrem quarta: Ex istis etiam tu retibus effugere te posse confidis? Cum te nos non opinione dubia, sed tuis vestigijs persequamur, quæ tu in tabulis publicis ac recentia reliquisti. Rursus in eadem: Vt omnes mortales istius auari- tiæ non iam vestigia, sed ipsa cubilia vide- re possint. Item actione sexta: Illos ego accusatores puto fuisse, qui huiusmodi hominum furta odore, aut alicubi leuiter presso vestigio persequantur. Nam nos quidem quod facimus in Verre, quem in luto volutatam totius corporis vestigijs in- uenimus. In Oratione pro Cluentio: Quid? Albiana pecunia, vestigijs ne nobis odo- randa est, an ad ipsum cubile vobis duci- bus venire possumus? Et paullo post: Cluen- tij nummus nullus iudici datus vllō vesti- gio reperitur. In Pisonem: An vero tu parum putas inuestigatas esse à nobis labe- imperij tui, stragesq; prouinciæ? quas quidem nos non vestigijs odorates ingres- sus tuos, sed totis volutationibus corporis, cubilibus persecuti sumus.

Apros immittere fontibus.

Qui sibi accersit, opratve perniciæ adla- tura, in hunc quadrat Virgilianum illud: Et liquidis immisi fontibus apros.

Neque enim id sine prouerbij specie di- ctum apparet: Siquidem apri non tantum bibunt e fonte impressis pedibus, verum- etiam volutant sese.

E canis podice.

Ἐκ κυνὸς προκτῆ, id est, E canis culo. Distū viderur à Luciano, pro eo quod est, rebus anxijis atque angustijs, quod ea pars arctior sit huic animanti, quam obrem & excernit difficilius. Nam asinū suum finit his verbis: ἐν τῷ σὺνθε θροῖς σωτηριὸν ἔθρον καὶ ἀναθήματα ἔθνηκα, μὰ δία ἔκ ἐκ κυνὸς προκτῆ, τῶτο δὴ τὸ πῆλόγην, ἀλλ' ἐξ ὄνου περιμεγῆας, δὴ καὶ μακρῆ, πᾶ- νυ, καὶ ἔτω εἰς μόλις οἴκαδε ἀνασωθῆίς. id est, Hic dies seruatoribus rem diuinā feci, do-

naque suspendi, nimirum nō è canis podi- ce, quemadmodum vulgo dici consuevit, quin magis ex asini curiositate, post multū denique temporis, idq; etiam vix domum incolumis reuerfus. Vulgo iactatur & in Zenonem, teste Laertio, quod in canis pos- tico de Republica conscripisset, vel quod nimis anxie, vel quod inepte. Verum de hoc prouerbio meminimus alibi.

E cantu dignoscitur auis.

REFERTUR & hoc à quibusdam, etiā si nobis nondum apud idoneos auctores repertum. E cantu dignoscitur auis, alio- qui non indignum quod in prouerbiorum ordinem adlegatur. Sensus congruit cum illo: Qualis vir, talis oratio. Iactatur vul- go simillimum huic: E plumis auem di- gnosci, è cultu spectari vitam, & inge- niū hominis.

Canis sapiens in lapidem.

Κύνεις τὸν λίθον ἀγανακτῶσα, id est, Ca- nis indignans in lapidem. Competit in eos, qui mali sui causam imputant, non ipsi auctori, sed alteri cuiquam. Veluti si quis iracundiæ vitium iuuentæ, non stulti- tiæ attribueret, vnde proficiscitur. Plato libro de Republ. ζ. damnans eos qui cæso- rum cadauera despoliant, ait hos perin- de facere, vt solent canes sæuientes in la- pidem, eo qui iecit omisso. Pacuuius apud Noniam in armorum iudicio. Nam canis cum est percussus lapide, non tam perit il- lum qui in se iecit, quam eum ipsum lapi- dem, quo ictus est, petit.

Profundum sulcum.

Βαθεῖαν ἄυλακα, id est, Profundum sul- cum. Refertur & hoc in adagionum col- lectaneis, addunt dictum de ijs, qui cogita- tionibus rem expendere. Sumptum est autem ex Æschyli tragædia, cui titulus, ἐπτα ἐπὶ θήβας. In qua versus hi dicuntur de Amphiarao,

Βαθεῖαν ἄυλακα δια φρονῶν καρπύμεν. Ἐξ ἧς τὰ κέδνα βλασάνει βελύματα. id est, Sulco è profundum pectoris fructū metens, Rectæ vnde cogitationes germinant.

Citatur aliquot locis in Moralibus à Plu- tarcho, & à Platone, secundo de Republica libro. Adlusit ad hoc prouerbium aliquot locis Marcus Tullius, vt in epist. ad Atticū lib. 4. Ne βαθύτης mea, quæ in agendo appa-

ruit, in scribendo sic occultior. Rursus libro quinto: Admirabere meam βαθύτητα, cum salui redierimus, tanta mihi μελέτη huius virtutis datur. Rursus lib. 6. epist. 1. Nam nulla re sum delectatus magis, quam meam βαθύτητα in Appio tibi, liberalitate in Bruto probari vehementer gaudeo. Nobis videtur recte quadraturum & in eos, qui se metiuntur non aliorum opinione, sed ex recte, secusve factorum conscientia.

Herniosus vsque ad gulam.

Ψωλός μέχρι τῆς μίρρην, id est, Herniosus vsque ad gulam.

Quadrat in vehementer herniosum. Carmen est apud Aristophanem in Equitibus: Ψωλὸν γὰρ ἐδαίσει σε μέχρι τῆς μίρρην. i. Sis herniosus oportet ipsam vsq; ad gulam. Aristophanis interpres ostendit fuisse & apud Diphilum.

Benignior pellace vulpe.

Ὀπλιῶν ἴλαος αἰμύλης ἀλώπεκος. id est, Pellace quanto est blandior vulpecula.

De eo, qui comodi sui causa simulat benevolentiam. Archilochi vulpeculam commemorat Plato lib. de Repub. 2. ἔκιν' ἂν ἐπειδή τὸ δοκεῖν, ὡς δηλοῦσθαι οἱ σοφοί, καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάται καὶ κύριον ἀδαιμονίας, ἐπὶ τῷ δὴ πτερόν ἴλαος, ἀρόθουρα μὲν καὶ ὄχημα κύκλω περὶ ἑαυτὸν σημαγραφίαν ἀρετῆς περιγραπτέον, τὴν δὲ τῷ σοφωτάτῃ ἀρχιλόχῳ ἀλώπεκα ἐλιπέον ἐξοπιάδειν, id est, Itaque postea quam opinio, quemadmodum declarant homines sapientia præditi, etiam ipsam veritatem cogit, quod felicitatis est proprium, ad hanc sane prorsus incumbendum est, ac sibi quisque ceu vestibulum ac virtutis vmbra circumponere debet, sed ita, vt sapientissimi Archilochi vulpem a tergo trahat. Hæc ibi Glauco, laudans iniustitiam, quo Socratem ad iustitiæ prædicationem excitet. Archilochi vulpeculam commemorat & diuus Basilus, cum alias, tum in libello ad nepotes suos, & Philostratus in imaginibus. Multi sunt apologi de vulpis astutia, ex his quis sit Archilochi, non satis liquet.

Non ut prior ladam, sed ut iniuriam retaliem.

SENARIUM hunc quidam ex Olynthia Menandri citant, quidam ex Therista Chæremonis:

Ὄς ἔχ' ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρῆμαι. id est, Vt qui prior nolim malo lacessere.

Sed iam darum malo retalem malum.

Conuenit cum illo Terentiano: Sic existimet, responsum, non dictum esse.

Non nauigamus ad Hippolaitas.

Ὀὐκ ἵππολάϊτας περισῶς πλώμεν. Equidem ad hunc modum reperitur scriptum in vulgatis exemplaribus, verum ex his verbis non videtur quæ sententia possit exscalpi. Quid si legas: Οὐκ ἵππολάϊτας περισῶς πλώμεν, id est, Non nauigamus ad eximios Hippolaitas, vt sit admonentis parcius vtendum esse rebus præsentibus, neque enim nauigari ad eum locum, vnde rerum eiusmodi copia exuberat, vt quod temere prodegeris, facile possis sarcire. Nam in Græcorum commentarijs hoc tantum adscriptum inuenitur, ἐπὶ τὸν βραχέα κενημένων, id est, De ijs, qui pauca possident. Hippola vero vetustissima ciuitas fuit Laconicæ, non procul a mari, quam olim consentaneum est ob portus commoditatem, mercimonijs floruisse. Meminit huius Pausanias in Laconicis his quidem verbis: καὶ ἐπὶ θαλάσῃ γὰρ ἐστὶν ἀφροδίτης καὶ ἀγαλαμῆ ὄρθον λιθῶ. ἐνταῦθεν ἀποχόντι τσιάνοντα σαδῖος, θυρίδες ἀκρὰ ταυμάρι, καὶ πόλεω, ἐριπία ἵππύλας ἐστὶν, ἐν δὲ αὐτοῖς ἀθλιωῖς ἱερὸν ἵππολάϊτιδ'. id est, Et ad mare templum est Veneris, & statua recta lapidea. Hinc recedenti stadia triginta ostia summa Tanari, & ciuitatis Hippolæ ruinæ sunt. Et in his Mineræ planum Hippolatidis. Meminit huius vrbis & Stephanus. Ne quam prætermittamus coniecturam, & illud excute lector, num pro Hippolaitas legendum sit Hippobotas, is est populus Chalcidensis, cuius meminit Plutarchus in vita Periclis, olim opibus, gloriaq; cum primis clarus. Nam ipsum nomen, ab agrorum fertilitate inditum est, quasi dicas equorum altricem, quorum regionem pulsus indigenis, & deducta colonia occuparunt Athenienses. Huius rei mentionem facit & Herodotus in Terpicore.

Epiphyllides.

REFERTUR & hic senarius Aristophanicus, è comœdia, quæ inscribitur. Ranz in prouerbia:

Επιφύλλιδες ταῦτ' ἐστὶ καὶ σαμίλιατα. id est, Epiphyllides sunt hæc & ampullæ meræ. Eum

Eum aiunt conuenire in blandiloquos, & phaleris verborum instructos magis, quam egregijs factis. Epiphyllides enim Græcis dicuntur minutores botri maioribus adhaerentes. Callistratus omnes minutulos racemulos Epiphyllidas appellari scribit, quod sub pampinis lateant. Nā hinc nomē quod folijs adhaereat. Est autem id luxuriantis arboris argumentum. Theocritus in Aita meminit de pustulis naso innatis, quæ mēdacē arguunt. Id suo loco dicitur.

Απ' ἀκροφυσίων.

Απ' ἀκροφυσίων, prouerbialiter dicebant pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modo productum à follibus, ærariaq; fornace. Nam ab his sumpta metaphora. Aristophanes:

Ῥήμα τὰ τε καμψὰ καὶ παύγια ἐπιδεικνύωσι Πάντα ἀπ' ἀκροφυσίων καὶ ἀπὸ κινναβιδμάτων. id est,

Dictaq; splendida, & lusus ostentare, omnia à follibus, & archetypis. Porro cinnabeuma vocatur exemplar, & simulacrum, ad cuius imitationem pictores, ac statuarij signum effingunt, ac representant. Vnde quod nuper natum est: id ἐπὶ τῶν κινναβιδμάτων. venire dicitur.

Super te hæc omnia Leparge.

Ἄνα σοὶ τὰ δὲ πάντα λέπαργε. id est, Semper hæc te cuncta Leparge.

Hemistichium heroicum dici solitum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respirare. Transumptum à bubus, quibus perfunctis iam agricolandi labore, labor is etiam reliquus est, vt aratrum, reliquaque instrumenta domum referant. Ea solent imponi, qui sit è duobus robustior. Taurum autem λέπαργον appellat, ob candorem pili. Videri possunt verba asini sub onere collabentis ad bouem, qui rogatus vt sarcinæ partem reciperet recusauit, moxque deficiente asino, coactus est totam sarcinam vna cum asini pelle gestare.

Laqueus auxiliari videtur.

Ἀμύβει ὡς εἶπεν ἡ πάγη, i. Laqueus ita vt videtur & bono fuit. Dictitari consuevit, quoties incommodum alicui verteretur in bonum. Veluti si quis Turca bello captus, seruiret apud Christianos, isq; hac occasione nostræ religionis sacris initiaretur. Aut

si diues ad inopiam redactus, hac occasione fieret ex luxurioso sobrius, ex impio pius. Huc pertinet quod philosophus ille, Zenoni fallimur, dicebat, se tum prosperè nauigasse, posteaquam naufragium fecerat.

Ἀμυσι πίνεν.

Ἀμυσι πίνεν, dicitur qui haustum auideque bibunt, nec inter bibendū spiritū reciprocant, sed potum in aluū non secus atq; in dolium infundunt. Sonat autem ἀμυσι quasi dicas, citra suctum. Traduci poterit ad eos qui sermonem nullo delectu, nimis auide accipiunt. Aut qui immo dica lectione obruūt ingenium, cum magis expediat, subinde cogitationem ad miscere lectioni. Similis potatio Græcis dicitur ἄμυσις, quæ inter bibendum labia non clauduntur.

Amphidromiam agis.

Ἀμφιδρομίαν ἀγεις, i. Amphidromiā agis. Adagium ad varios vsus poterit accommodari: vel ad eos, qui pueros ostentant, ac circulerūt, aut munuscula captāt, ambiuntq;. Sumptū à prisca consuetudine, qua mulieres quæ in partu adfuisent, & obstetricado iuuissent, quinta post die manus abluere soleūt, ac puerū cursu laribus circiferent. Eoq; die munuscula missitabantur à cognatis, & pigi plerumq; & polypi, decimo à partu die nomen indebatur infanti. De munusculis huiusmodi meminit & Terentius in prima Phormionis scena. Et Plautus in Truculento, in qua fabula Phronesium meretrix Dinarcho cupienti accumbere in sacrificio pro puero accititio, iubet potius illud agat, quod quinto die fieri consuevit. Quam Hesy chius & Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam. Plato in Theæteto, τὰ ἀμφιδρόμια, vocat genere neutro. Idem facit Epiphys apud Athenæum lib. Dipnosophistarum nono.

Canens vitæ palmum.

Ἄδων τὴν σπιθαμὸν τῆς βίης πρὸς ἀνηθον, id est, Canens vitæ palmum ad anethum. De parco dictum, qui re tenui leniculaq; trāfigit vitam, atque interim existimat se laute viuere. Morem hunc quibusdam esse videmus, vt cum nihil opponant in mensa, quod edi possit, ne ieiunium omnino conuiuium appareat, varias narrant fabulas, aut cantilenas, vt his modis ciborum obliuionem inducant conuiuiis.

Qui non litigat, caelebs est.

DIVVS Hieronymus tamquam proverbio iactatum citat: Qui non litigat, caelebs est. Indicat adagium rixosum esse omne coniugium, nec esse tranquillam vitam, nisi caelibatu. Iuuenalis:

Semper habet lites, alternaque iurgia lectus,

In quo nupta iacet: minimum dormitur in illo.

Adstipulantur huic sententiae versus aliquot prouerbiales,

Χειμών κατ' οίκους ἐστὶν ἀνδράσιν γυνή. id est, Mulier in aedibus atra tempestas viro.

Item:

Ζήλος γυναικὸς πάντα πυρπολεῖ δόμον. id est, Incendit omnem feminae zelus domum, Οὐδὲν γυναικὸς χεῖρον ἔδδ' τῆς καλῆς. id est, Muliere nil est peius, atque etiam bona.

Sed Hesiodus, ut modestius, ita verius opinamur.

Οὐ μὲν γὰρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζει ἄμεινον. Τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὐτῆ κακῆς ἔργιον ἄλλων. id est,

Sors potior muliere proba, non obtigit vntquam

Vlla viro, contraque mala nil retrius vsquam est.

Præstat vni malo obnoxium esse, quam duobus.

ARISTOPHANES in Concionatrici bus senarium hunc prouerbiale refert.

Ἐνὶ γὰρ συνέχῃ κρεῖττον ἢ δυοῖν κακῶν, id est, Vni atq; geminis præstat inuolui malis.

Quoties vtrumque malum euitari non potest, danda tamen opera, quo declinemus alterum, & in id, quod minus habeat incommoditatis incurramus.

Chiis.

Χιὸ ἀποπατών, i. Chiis cacans. Aristophanis interpres in Pacem, indicat proverbio iactatum in eos, qui contaminarent, conspurcarentq; ciuitatem. Nam hac occasione cõsueverunt calumniã struere Chiis. Vnde nõ perperam accommodabitur & in illos qui captata occasione calumniantur aliquem. Quemadmodum lupus Æsopici agnum accusat, quod sibi bibenti turbaret aquam. Aristophanes in ea quam modo citauimus fabula.

Ἡ πόλις ἢ χίων διὰ τὸν σὸν προικτὸν ὀφλήσει.

Probabile est adagium ab enētu natum quem refert Plutarchus in apothegmatibus Laconicis: Chij cum apud Lacedaemonios peregrinarentur, post cenam vomuerunt in curia Ephororū, quorum apud eam gentem erat summa auctoritas, quin & in horum cathedras in quibus sedere consueverunt, incacarunt. Ac primum quidem diligenter inquisitio facta est, qui nam hoc designasset scelus, seueriter animaduersuris, si quis ciuium hoc perpetrasset. Vbi senserunt id à Chijs factum, per præconem edixerunt, Chijs permillum esse intemperanter agere.

Furari littoris arenas.

LITTORIS arenas furari dicitur, qui rem ab omnibus neglectam & incustoditam tollit. Ouidius in Amoris:

Ille potest vacuo furari littore arenas, Vxorem stulti quisquis amare potest.

Conueniet cum illo, quod alibi retulimus ex Aristotele: ἐν θύραις τιμὴ ὕδριον, id est, In foribus aqualem. Aptius per negationem vsurpabitur prouerbium, vt, Quis littoris arenas furetur?

Colubrum in sinu fouere.

Ὅρον τῶ κόλπῳ θάλασσαν, id est, Serpentem in sinu fouere, dicitur, qui complexitur amore, studioque profectur hominem ingratum, & aliquando per occasionem nociturum. Sumptum est ab apologo quodam, qui Æsopi nomine fertur. Eum Gabrias quidam iambis expressit in hunc modum,

Ἐθαπέ τις γεωργὸς ἐν κόλποις ὄφιν ὄρει κρύψας. ἐπεὶ δὲ θέρμης ἦδεντο, ἐπλήξε τὸν θάλασσαν, καὶ κτείνεν τὸν ὄφιν. Οὐτὼ κακοῖσι τοῖσι τὸν ἄεργέτας. id est, Sinu fouebat quidam agricola viperam Gelu rigentem, at hæc calorem vt fenserat, Ferit fouentem, moxq; perimit vulnere. Ingrati ad hunc benemeritos tractant modum.

Est & alter apologus, de gallina fouente serpentis oua, quam admonet hirundo, ne in suam perniciem foueat.

Præter Sibyllam leget nemo.

DIVVS Hieronymus irridens Iouiniანი stylū, vt perturbatum & obscurum, scribit Plautinarum litterarum illud in eum quadra-

quadrare: Has præter Sibyllam leget nemo. Est autem hic locus in Pseudolo Plautina, vbi quidam litteras ab amica scriptas irridens, notulis male concinnatis, cuiusmodi ferme scriptura mulierum, Querunt, inquit, hæ litteræ sibi liberos. Alia aliam scandit. Has quidem pol credo nemo nisi Sibylla legerit, interpretari alium posse neminem. An obsecro hercle, habentque galline manus? Nam has quidem gallina scripsit.

Nihil profuerit bulbus.

ATHENAVS Dipnosophistarū lib. 2. fenarium hunc prouerbij nomine refert: Οὐδὲν ἐν ὄνείσει βολεὸς ἀν μὴ νεῦρ ἔχεις. i. Neruis carentem iuuerit bulbus nihil.

Martialis item:

Nil aliud bulbis, quam satur esse potes. Bulbus autem ad irritandam Vnerem valet. Licebit ad verecundiorem vsu trahere: Nil prodesse studium, ni vis adsit ingenij.

Qua dantur.

M. Tullius libro epistolarum ad Atticum sexto: Απογνὸς ἀλόγως εἰ ἀπέσει ἐπειπόν, Διχρόντοι δῆρον τεμένειν. Meq; obiurgauit veteri prouerbio: τὰ μὲν διδόμενα. Vtitur eodem & alio quodam loco. Nõ admodum liquet quid sibi velit, nisi quod conijcere licet, τὰ μὲν διδόμενα, verbum esse poetæ cuiuspiam: est enim hemistichium iambicum, quod adinonet, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendū æquo animo, quod mutari non queat. Plato in Gorgia videtur indicare prouerbium: οὐδὲ δὲ εὐδὲν καὶ ὡς εὐοικνε ἀνάγκη μοι κατὰ τὸν πάλαιον λόγον τὸ παρὸν εὐ ποιῆν, καὶ τὸ τὸ δέχαθαι τὸ διδόμενον παρῶσι. id est, Nunc autem mendacio delusus sum, atque vt videtur, necesse est mihi iuxta vetus prouerbiū, Quod adest boni consulere, idq; quod abs te datur accipere. Δῶρον δ' ὅτι δῶτις ἐπάγει, alibi dictum est. Eodem pertinet: Vt possimus, quando vt volumus non licet.

Sidera addere cælo.

ADDERE cælo sidera, pro eo quod est, adiungere, quibus ipsis summa est copia, prouerbiali schemate dictum, vel illud sat signi fuerit, quod Ouidius secundo Elegiarum amatoriarū libro, duobus prouerbij intertextit:

Quid folia arboribus, pleno quid sidera cælo, In freta collectas alta quid addis aquas?

Pamphili furtum.

Παμφίλου νοσοφιστὸς, id est, Pamphili sublatio. Pamphilus hic veteris comædiæ conuicijs notatus est, quod ærarium expilasset. Conuenit in peculatores, qui è publico suffurantur.

Pegaso velocior.

Πεγᾶς ταχύτερος, id est, Pegaso velocior. Hyperbole prouerbialis de præuolocibus. Nota fabula de equo alato. Ita Pindarus Olympia. hymno 9. καὶ ἀγρόπος ἵππε θάσσον καὶ νᾶος ὑπὸ πτέρῃ. id est, Velocius & generoso equo, & alata naue.

Crepitu probabū.

Πλατᾶν δόκιμαίσεις, id est, Plataga probabis. De ijs qui ridicule explorat alterius in sese animum. Sumptum à vulgari ioco puellarum, quæ imposito pollicis, medioq; digito papaueris folio palmã illidit: quod si crepuerit, amoris argumentum est, sin mi nus, non amantis indicium. Id Suidas indicat fieri solere folio papaueris, aut anemone, quod πλαταγῶνιον dicitur, à πλατάσσειν, id est, à strependo. Alludit ad prouerbium Ammianus libro decimoquarto. Quod cum vere & ex animo dicitur, solet amor ex leui crepitu monstrari. Vnde locus erit prouerbio, vbi ex dicto simplici deprehenditur animus hominis. Apud alios πλαταγῶν reperimus, pro instrumento, quo mouemus strepitum, & πλαταγῶν pro crepitu mouere.

Multa docet fames.

Πολλὸν ὁ λιμὸς γίγνεται διδασκαλός. id est, Fames magistra est artium complurium.

Ouidius:

Ingenium mala sæpe mouent. Peritus: Ingenique largitor. Venter negatas artifex sequi voces.

Multorum festorum Iouis glandes comedit.

Πολλῶν πανηγύρεων διὸς βαλάνων ἔφαγεν, i. Multorum festorum Iouis glandes comedit. De sene longoque plurimarum rerum vsu docto, perinde valet quasi dicas, multas vitæ Olympiadas. Quercus autem Ioui sa-

cra: vnde nuces iuglandes. Simili ioco & hodie dicunt nostrates, Comedit multa oua paschalia: senem indicantes.

Prodictio doctior.

Προδικία σοφώτερη, id est, Prodictio doctior. Aiunt hunc Prodictum in diiudicandis litibus & arbitriis inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse iudicii. Aristophanes in Centauro, citante Suida:

Εγώ γάρ εἰτις ἡδίκημι, θέλω δίκην Δούλει πρὸς δίκην.

id est,

Ego namque si quis præter æquū fecerit, Prodictum volo negotium cognoscere.

Subest autem allusio ad vocabulum nominis: Prodictus enim veluti præiudicatorum sonat, qui ante de lite pronunciet, quam ad iudices delata sit. Fuit huius nominis & sophista quidam, cuius meminit Plato locis aliquot.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

Πτοχὸς φίλοι εἰδ' οἱ γεννήτορες, id est, Mendico ne parentes quidem amici sunt. Diuitia: conciliant amicos. Paupertas nec illos habet amicos, quos natura coniūxit. Tantum valet in hominum vita, cuius momentum oportuit esse lenissimum, si res non ex nostris cupiditatibus, sed ex usu metiremur.

Malus ianitor.

Πηλωρὸς κακὸς, i. Ianitor malus, id est, indiligens præfectus, aut custos. Natum à dicto Thericyonis cuiusdam, qui cum videret Philippi copias, Isthmicas angustias occupasse, sic ait: κακὸς πηλωρὸς ὑμᾶς ὁ κορινθιοὶ ἢ πελοπόννησος ἔχει, id est, Malos ianitores vos ὁ Corinthii Peloponesus habet. Si qui dem angustias locorum, Greci pylas, id est, portas appellant. Refertur à Plutarcho in apophthegmatis.

Audi chelidonem.

Πίθε χελιδόνου, i. Audi chelidonem, id est, in tempore curato tua negotia. Quidā à superstitioso quodam ortum autumant, cui nomen Chelidoni. Nam aiunt huic fuisse morem, obseruatis prodigijs colligere rerum exitus. Atq; huius opinionis auctor citatur Musæus Patrēsis, ἐν τῷ περίπλῳ. Non nulli malunt ad auem hirundinem referri, quod stridula sit auis, ac lugubris, siue quod Veris prænuunciet aduentum.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Σὲ δ' οἰωνίσσῃ ἀντίε ἰδόν. i. Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dicit cōsuevit in deformes, scēdoque aspectu. Vere res ex primo hominis occurſu sumebant omen. Occurrere formoso, felix omen habebatur: occurrere deformi nigroq; cōtra, Romanus quidam imperator, Hadrianum opinamur, vt erat omnium superstitionū obseruantissimus, ex Mauri cuiusdam scurra occurſu, mortem ominatus est. Ille iustus abire, dictum ad didit ominosus: Totū vicisti, totum fecisti, nunc deus esto. Nam imperatores defuncti, solemnibus quibusdam ceremonijs referēbātur in numerum deorum. Iuuenalis:

Et cui per mediam nolis occurrere noctē.

Non admodum misces.

Ὁ μάλα κωμῶς, id est, Non admodum misces, id est, non multum potes neque perfesse, neque nocere. Pericles dictus est totam miscuisse Græciā eloquētia sua, quod arbitratu suo versaret omnia. Et apud M. Tullium omnia miscere dicuntur, qui immodica potentia perturbant rempublicā.

Asini cauda.

Ὅν εἰς τὴν τήλην ἔποιεῖ, id est, Asini cauda non facit cribrum: vbi quis ad hoc, aut illud dicitur inutilis. Cribrum ē pilis equinis fieri consuevit, non ē villis asinæ caudæ. Suspiciamur hoc ex huius ætatis fæce sumptum ab Apostolio.

Ipsa cratere.

Αὐτῷ κρητῆρι γίνη κακά, i. Ipsa cratere cōtingant mala. Distitari solitum de iis in quos recidit quod per insidias in alios moliebantur. Craterem enim quasi malorum fontem vocat, vnde Κρητῆρ κακῶν, id est, Crater malorum, de quo dictum est alias.

Gutta vini.

Σταλαγμὸς ὄνη μυρίαὶ χορῶσιν ὕδατος ἔμεινται, id est, Gutta vini non miscetur aqua sæpius infusa. Cum paullulo boni nimia mali vis admisceatur. Diluitur enim, & euanescit, si pauxillum vini plurima corumpas aqua.

Bos porrecto ultra Taygeton capite.

Ταυρὸς ὑπερκύβησας τὸ τάυγε τὸν ἀπὸ τῆ δ' ῥά τα

ῥά τα ἔπιεν, i. Taurus porrecto ultra Taygetum capite bibit ex Eurota, de re vehemēter absurda. Simillimum illi: Quid si celi ruat? Natum ex apophthegmate Geradæ Lacedæmonij: is ab hospite quopiā interrogatus, quæ pœna foret adulteris apud Lacedæmonios, negauit illos esse adulteros apud Lacedæmonios. At instans ille, quid si quis existeret, inquit, quam pœnam daret? Is, inquit, taurum maximum dependet, qui producto ultra Taygetum mōtem capite, biberet ex Eurota. cumq; hospes adridens, & vnde taurus tam ingens? Lacedæmonius vicissim, at vnde apud Lacedæmonios adulteri? Refertur à Plutarcho in vita Lycurgi.

Ad cribrum dicta.

Ταπί ποσκίνου, id est, Ad cribrū dicta. Quæ vera compertaq; videri vellent, ad hunc appellabant modum. Finitimum illi: τὰ ἐκ κρητῶδος, sumptum à diuinationis genere, quod suspēso circumactōq; cribro peragebatur, quemadmodum alias indicauimus ex Aristotele & Luciano.

Iouis tergus.

Διὸς κώδιον, id est, Iouis tergus. De re fordidā quidem, sed tamen in usum aliquem seruata. Nā olim victimæ pellem seruabāt in pompis Eleusinis circumferendam, vel subternendam pedibus eorum, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Mala vitro adfunt.

FERTVR & huiusmodi sententia in prouerbiorum collectaneis: διζήμενοι τ' ἀγαθὰ μὲν παραγίνεται, τὰ δὲ κακὰ καὶ μὴ διζήμενοι, id est, Bona vix accedunt ijs qui querunt: mala vel non querentibus obtinent. Idem & vulgo dicunt idiotæ, neque tamen non vere: Mala vitro adesse, vel inuocata. Et tamen passim vitijs nostris adcerimus bellum, lites, morbos, quasi sua sponte parum adfit malorum.

A vicinis exemplum habent.

Ἐκ τῶν γειτόνων ἔχουσι τὸ παράδειγμα, id est, A vicinis sumunt exemplum. Qui faciunt quidpiam aliorum exemplo prouocati. Vicinus enim vicino morbum suum affricat, & malorum commercio reddimur deriores. Huc nimirum alludit Terentius in Andria:

Quid isthuc tam mirum est, de te si exemplum capit?

My sortitus es.

Ἐλαχες τὸ μ, id est, M littera tibi forte obtigit. Ænigma in stultos. Nam Græce μάρσι hanc initialem habent. Cum aliquando Dionysio Min fortibus obuēnisset, quidam per iocum ait: μωρολογεῖς, διονύστε. Stulta loqueris Dionysi. At ille detorqueus alio: μοναρχίσι μὲν ἐν, inquit, singulari proinde certamine depugnabo. Ad hunc quidem modum refertur in collectaneis Græcorum, sed mendose, quod liquet ex Plutarcho, qui narrat Dionysium respondisse μοναρχίσι μὲν ἐν, quod interpretes verterunt, Monarchæ erimus, decepti scripturæ vitio. Legendum enim μοναρχίσι μὲν ἐν, vt μὲν ἐν sit vnica dictio, quæ non inferat tantum, sed aduersetur potius. Corripit enim alterius diuinationem, & subijcit, immo potius ero monarcha: quis enim sic loquitur, erimus monarchæ? Ad hæc μοναρχίσι μὲν, non sonat, erimus monarchæ, sed sumus monarchæ. Postremo si legas ἐν, vt sit inferentis, nō corrigentis, quid aliud dicit Dionysius, quàm ideo se fore monarcham, quod stultus esset?

In Pythij templo cacare.

Ἐν πυθίῳ χέσαι, id est, In Pythij templo cacare dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quod Pissistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi ventrem exoneraret, & aduenam quendam deprehensum è medio sustulit.

In terra pauperem.

Ἐν γῆ πένηται μᾶλλον ἢ πτωχὸν ἔτα πλεῖν. i. Egere præstat in solo, quàm diuitem Sulcare fluctus.

Satius est paullulum habere tutò, quàm multum cum periculo. Nec placebant cuiusdam opes de funibus pendentes, multo minus quas eripere ventis in manu est. Prouerbiū admonet certam fortunam, licet modicam, incertis quamlibet amplioribus anteponendam.

Inter pueros senex.

Ἐν πᾶσι μὲν γέρον, ἐν τοῖς δὲ γέρονσι πᾶσι, i. Inter senes puer, idem at in pueris senex. Conueniet in hominem grandinseculū, maiorem quam vt puer videri possit, minorē

quam vt vir . Dicitum est autem ab æmulis in Hermogenem rhetorem . Accommodare licebit in hominem sic eruditum , vt inter idiotas videri possit doctulus , inter eruditos indoctus .

In sola Sparta expedit senescere .

Εν σπαρτη μόνη λύσι τελεῖ γήρασκειν , id est Vna in Sparta expedit senescere . Dicitum est , quod apud Spartanos summus honos senibus habebatur olim . Torqueri poterit ad quoslibet , penes quos virtus in precio fit . Refert Plutarchus in Laconicis , sed incerto auctore . Dicitum est autem à quodā hospite , cum videret apud Lacedæmonios iuvenes tatum honoris habere senioribus M. Tullius in Catone maiore , similem sententiam adscribit Lyfandro : Lyfandrum , inquit , Lacedæmonium dicere aiunt solitum , Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis . Nusquam enim tantū tribuitur ætati , nusquam est senectus honoratior . Nota est historia de sene , cui cum ingresso theatrum nullus Atheniensium daret locum , soli Lacedæmoniorum legati camicem illius ruerit , & assurgendi officio venerati sunt , & inter ipsos honoratissimū locum cesserunt : cui factu cum applaude-ret Atheniensium populus , quidam è Lacedæmonijs dixit , Scire quid è populū Atheniensem quid deceat , sed negligere . Narratur à multis , nominatim à Valerio Maximo libro quarto , capite quinto .

Ne maior thylaco adcesso .

ΛΥΚΙΑΝΟΣ in Encomio Demosthenis : οὐδ' ἴσως δολέβεια τὸ τῆς περιουσίας κλάμμα ἐπὶ τῇ ἀσιμωσίᾳ ἐπαγαγέσθαι , μὴ σοὶ μείζον προσκέρτο τὸ πλοῦμα τῷ θυλάκῳ . id est , At tu fortasse vereris ne te torqueatur illud prouerbiale diciturum . de male respondente proportione , nempe , ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula . Thylacus enim culeus est siue mantica parata gestandis oneribus . Neque ignoramus in vulgaris exemplaribus esse τὸ πῆραγμα , ἢ τὸ πλοῦμα . Verum nisi scripturā mutaris , nulla sententia potest elici . Est autem ἐπίσαγμα à σάψω , velut oneris adfertura . Trāslatum autem à mulionibus , qui præter legitimum onus , vascula quædam superimponunt . Ergo cum digressio longior est quam ipsa res , vt licebit hoc prouerbio .

Basilius idem alijs verbis expressit libro de Spiritu Sācto : ἡ ἔρω γὰρ ἀν τὸ ἐπεισόδιον πολλὰ πλάσσειν ἐν τῷ κεφαλαίῳ . id est , Ad istum alioqui modum adcessorium multo maius esset ipso principali :

Acarnici equi .

Ἀκαρνηκοὶ ἵπποι , id est , Acarnici equi , dicebantur equi maximi . Finitimum illi , cuius meminit etiam Aristoteles : ἵππος θεσσαλικῆ , id est , Equa Theffalica . Virgilius item in Georgicis tribuit primam laudem equis Epiroticis :

-Eliadum palmas Epirus equarum .

Acarnanes enim sunt iuxta Epirū , quem admodum & Theffali . Conueniet vti de re quapiam eximia , aut insigni præmio .

Contribulis factus serua ordinem .

Τριμητὸς γεγοναὶς τήρει τὴν τάξιν , id est , Tri bulis factus serua ordinem , id est , postea quam ascitus es in ordinem aliquem fungere tuo officio , quemadmodum & ceteri faciunt . Natam à tribubus Atheniensium . Populus Atheniensis distributus erat in tribus duodecim , ad mensium numerum , rursum vnaquæq; tribus in triginta genera , quemadmodum vocant , ad dierum numerum , vnde γειμητοὶ vocabantur , non coniuncti sanguinis propinquitate , sed in eandem tribus partem asciti .

Glaucus alter .

Γλαῦκος ἄλλος ἵπποβρωτος , id est , Glaucus alter ab equis decoratus . Quadrabit in hominem alendis equis exhaurientem facultates suas . A fabula natum , qualis fertur & de Actæone .

Gorgonem Perseus aggreditur .

Γόργονα πέρσεις ἐχειρώσατο , id est , Gorgonem Perseus aortus est . Vbi quis egregium facinus inceptat . Notissima fabula est . Ne hoc quidem prouerbium adscripturam eramus , nisi repertum esset in Græcorum collectaneis .

Vincula Tyrrhena .

Δεσμοὶ τυρρηνοί , id est , Vincula Tyrrhena , dicebantur odiosa negotia quibus distingebatur aliquis . Traductum à vinculis , quibus Tyrrheni captiuos vinciebant grauius & molestis .

Diu

Diu delibera .

Διὸν βέλβει , id est , Diu delibera . Non statim aggrediendum negotium . Carmen integrum fertur huiusmodi :

Διὸν βέλβει , ἢ ἔχη καὶ πολλὸν ἀμείνων . i .

Consultatu diu , multo vt pcellere possis . Lente cōsultandum , at vbi statueris , mature quod opus factu faciendum est . Qui secus faciunt , ijs non raro solet euenire pla tonicum illud , vt festinantes in principio , serius perueniant ad finem .

Epimenideum corium .

Ἐπιμενίδειον δέρμα , id est , Epimenidia pel lis . De re posita , miraculq; loco seruata . In nonnullis codicibus scriptum offendimus , Epimelidium , sed deprauate , nisi fallimur : adscriptum erat huius pellem adferuari additam : ceu rem sacrā apud Lacedæmonios . Indicat autem Eudemus tractū ab Epimenide Cretensi , qui legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem , aut si Laertio credimus , quinquaginta septem annos , neque paucos ; postea superuixisse . Vnde consentaneum est huius reliquias , vt miraculi monumentum seruatas fuisse .

Volaticum insurandum .

Ταχυβόμοιες ἔργοι . Ad eū modum appellabatur insurandum irritum , quod euanesceret auolareq; simulatq; proniciatum esset , cuiusmodi sunt amantium . Hęc sententia magis adridet Suidæ . Quamquam Aristarchus apud Eudemum . κατ' ἀντίφρασιν accipit , quasi tardum oporteat esse insurandum , neq; temere proferendum : neq; enim statim euanescere , si quid iuraris .

Superatus es à gallo quopiam .

Ἠπῆδης τινὸς ἀλεντρύνος , i . Superatus es à gallo quopiam . Iocus prouerbialis in seruos qui dominos à tergo sequuntur , supplices videlicet & abiecti , cuiusmodi soler esse galli superati in pugna . Nam hæc auis victa silere solet , canere si vicisset , vt auctor est Cicero in Diuinationibus . Addunt gallum in pugna superatum vltro sequi victorem . Sumptum est ex Aristophane , nisi nos fallit memoria . Refertur ab Eudemo .

Βατανδρας .

Βατανδρας , De pinguibus dicitum & impotentibus . Eudemus meminit , addēs esse

legendū κατὰ συσολῶν . Quibus verbis quid sibi velit , nondum satis liquet , nisi sensu exprobratam ingenij tarditatem . Etenim quæ viuido sunt ingenio , caput erigūt . Capite esse deiecto hebetioris ac segnioris animi signum esse solet . Nam Græca vox hinc dicta est . καταρῆς enim vt indicat Hefychius , apud Tarentinos pronum significat , & κάρρα caput . Vnde ἐστὶν Ἰθαρεῖς Thracibus dicitur Bacchæ , Bacchi numine afflatæ , quæ & Ballarides dicuntur , vt indicat Etymologicus . Hinc vox deducta ad meretricem , quæ se prosternit quibuslibet . Apud Athenæum libro quarto , καταρῆς ὄνυγες dicuntur , qui crapula grauatam habent caput . Conueniet in temulentum ac fomnolentum . Quemadmodum vsurpauit diuus Basilius in epistola quadam .

Ex æquo partire .

Ἐξίσυ δίδε παῖσιν , id est , Ex æquo da omnibus . Translatum ab ijs , qui conuiuium , aut hæreditatem partuntur . Quadrabit in iudicem , aut principem , quæ oportet æquabilius reddere .

Ἐπαύλια δῶρα .

Ἐπαύλια δῶρα dicebantur magnifica munera . Sic enim appellabantur apud Græcos , quæ postero post nuptias die , sponsæ pater adducebat sponso ac sponsæ , pompæ cuiusdam specie . Præcedebat enim puer , cædida toga , facem gestans ardentem ; post hunc canistrifer , post hunc longa series adportantium aurum , pulues , smegmata , lecticas , pectines , lectos , alabastricos , sandalia , scriinia , vnguentaria , interdum & dotem ipsam . Addunt & ipsum diem à nuptijs secundum ἐπαύλιαν , quod sponsa tum inducatur in cubile . Adagium accomodari poterit & in eos qui iactant suam beneficentiam . Opinamur autem hæc esse , quæ iureconsulti vocant παρέρθερα .

In pedes retrocedit .

Ἐπὶ πόδας ἀναχωρεῖ , id est , In pedem retrocedit , de eo qui metu dat locum potenti , & reuo cat se in tutum , ab athletis aut gladiatoribus sumptum videtur . Hoc est quod Latini dicunt referre pedē . Quadrabit & in eos , qui mutant institutum .

In armis accissat .

Ἐπὶ τοῖς ἀπλοῖς ἀκκίζονται , i . In armis accissat .

fat. In eum qui sibi placet, seseq; quasi con-
templatur in armis suis. Conueniet in quē
uis sibi stulte placentem. Refertur præter
alios etymologico. De Accense muliere
quæ ad speculum inepte sibi blandiebatur,
dictum est alibi in prouerbio Accissare.

In Lipsydrio pugnas.

Ἐπὶ λειψυδρίῳ μάχη, i. In Lipsydrio pu-
gnas. Lipsydrium locus erat haud procul à
Parnetho, quem mœnibus cinxerant tyran-
ni, qui profugerant ex vrbe, prius condide-
rant Alcæonidæ, sed in hos obfessos, vi-
ctosq; à Pisistrati copiis obliqua cantio ca-
ni cœpta est huiusmodi: ἀλλ' αὐτὸν λειψυδρίον προ-
δοσέταρον οὖτος ἀνδρας ἀπώλεσας, μάχη δ' ἀγα-
θὲς γε καὶ ἀπειρίας σποτὲ ἐδείξαν οἶον πα-
τέρων ἔσαν. id est, Heu heu Lipsydrium, so-
ciorum proditor, quales viros perdidisti,
ad pugandum idoneos & claros, cum ostē-
derent equalibus essent orti maioribus.
Prouerbum dictum in strenuos, & bellico-
sos viros. Locus nomen habet ab aquarum
inopia.

Desertum obtueri.

Ἐρημὸν ἐμβλέπειν, id est, Desertum intue-
ri, dicebatur, qui fixis & attonitis intue-
retur oculis. Metaphoram mutuati sunt
ab ijs qui pelagus immensum, aut soli-
tudinem taciti intuentur. Multis adest,
hoc oculorum vitium, vt paullo longius
semota non exacte videant. Ijs si quando
dicendum est in hominum frequentia, quo-
niam in neminem certo figunt oculos, de-
sertum intueri videntur. Citatur Aristophanes
ex Polydo.

Esto promus.

Ἐσωταμίτας, τὰλλα δ' εἰ βέλει κύνων, id est,
Sis condus, in reliquis canis esto, si liber.
Aiunt dictū in eum, cui felicitas imme-
renti contigisset, peculiariter in eunuchos.
Suidas indicat Athenis fuisse magistratum
decemuiris cōmissum, qui pecunias in arce
Palladis positas seruant, quas sacras & pu-
blicas appellabāt, vna cum ipso Palladis si-
mulacro, ac reliquis templi ornamentis.
Erant & Tamizæ triremium, qui præfectos
triremibus solēt comitari, veluti cultodes.
Is magistratus interdū furacibus cōmitte-
batur, cum oportuerit incorruptos atque
integre fidei viros ad id adsciscere, quasi ni-
hil referret qualis surripias prouinciā, mo-

do commissā sit. Solent autem reges gazas
suas, & vxores eunuchis committere.

Ephemeris vita.

Ἐφημέρι ζωὴ, id est, Ephemeris vita. De
ijs, qui statim emoriuntur aut percunt: ab
animantibus, quæ sic appellantur, quod
vltra diem non viuunt. Aristoteles libro
de natura animalium 5. prodit ad hunc mo-
dum de Ephemeris: Hypanis, inquit, fluuius
apud Cimmerios Bosphorum sub sol-
stitio fert veluti folliculos acinis maiores,
quibus quadrupes volucres erumpunt,
quod genus animalis in postmeridianum
tempus vsque viuit & volat, mox declinan-
te sole marcescit & languet, mox occiden-
te emoritur, vita non vltra vnum diem pe-
rasta, vnde ἐφήμερον appellatum. Retulit
similia Plinius libro 11. cap. 36. nisi quod
ait animal dictum ἡμερόβιον. Aristotelem
citat M. Tullius Tusculanarū quest. lib. 1.
addens Hypanim ab Europæ parte pro-
fluere in Pontum.

Canis mendico auxilians.

Κύνων τῶν πτωχῶν βοηθῶν, id est, Canis men-
dico auxilians. Vbi quis nobis aduerfatur
& diuersis studet partibus is, cuius auxilio
nitebatur. Nam canes infesti sunt mendicis
velut ὁμοτέλειος, nisi si quando frusto
panis corrumpuntur.

Iuppiter aquilam deligit.

Ζεὺς ἐστὸν εἰλετο, id est, Iuppiter aquilam
deligit. Vbi quis adsciscit sibi præclaros,
suisq; rebus accommodos. Poeta fingunt
aquilam Ioni fulmen porrigere, quod hæc
auis omnium altissime subuolet, nec ictu
fulminis lædatur. Eiusdem vsus est opera
in rapiendo catamyo puero.

Aut minus animi, aut plus potentia.

Ἡ φρονεῖν ἢ λαοσὸν ἢ δουραδαὶ δὲ μείζων, id
est, Oportet aut minus animosum esse, aut
plus posse. Cōuenit in feroces, quorū arro-
gantia non succipiant vires. Aut qui non
timent irritare, quem vincere non possunt.
φρονεῖν accipi potest pro sapere: qui sunt hu-
mili fortuna, ijs multa dissimulanda sunt:
quandoquidem quod vident perperam fie-
ri, non queant vetare, & quod sentiunt fie-
ri oportere, non possunt efficere. Plutar-
chus in Laonicis tribuit Archidamo Zeu-
xidami filio, cum filium videret præcipitā-
tius

tius & incōsideratius pugnantem cū Athe-
niensibus: ἢ τῆ δουραδαὶ πρὸς αὐτοὺς; ἢ τῆ φρονή-
ματι ὕψος. id est, Aut adde viribus, aut
detrahe animo.

Felicitas à Deo.

Θεὸς δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτῶς, id est,
Felicitas datur deum homini munere.

Vt res nostræ bene cedant, id in nobis si-
rum non est, sed à superum arbitrio pēdet.
Hominum est conatus, dei est euentus.

Hystrix seta.

Θρίξ ὕστριχός, id est, Pilus hystricis, dici
poterit, dicitur acriter in quempiā tor-
tū. Ab animante sumptū, cui mos iritato,
pinnae aculeatas, quibus illi tergum inhor-
ret, teli ritu ciculari, etiā procul, idq; fa-
cit intenta cute. His igitur ora canū vrgen-
tium figit. Est autem hystrix de genere Eri-
naceorum, nisi quod huic lōgiore aculei.
India & Africa potissimum hystrices gene-
rat, vt auctor est Plinius lib. 8. cap. 35.

Alter Ianus.

Ἴανος ἄλλος, id est, Ianus alter, Quadrabit
vel in prouidum ac circumspēctum, vel in
incipitem & persidum. Persius:

O Iane à tergo, cui nulla ciconia pinfit.
Sumptum à Iano bifronte, cuius notior
est fabula, quam vt sit hoc loco percēfenda.

Veste circumfers ignem.

Ἐιματίῳ τὸ πῦρ πορεύσθης, id est, Veste
circumfers ignem, vbi quid ridicule fit. Aut
vbi onis suum ipsius malum fouet, veluti
scortum, aut adulatorum, aut fictum amicū.

Erinnys ex tragœdia.

Ἐριννὸς ἐκ τραγῳδίας, id est, Erinnys ex tra-
gœdia. De frædis aniculis. Sumptum ex Ari-
stophani Pluto, quo loco dictum est de
Penia:

Ἰσθὺς Ἐριννὸς ἐστὶν ἐκ τραγῳδίας. id est,
At forsitan est Erinnys ex tragœdia.

Strabo Geographiæ lib. 4. tradit insulas
esse 10. in oceano Gaditano, nomine Cassi-
teridas, quarum vna prorsus inculta sit; in
reliquis habitare homines colore fusco, tu-
nicis vtentes ad talos vsque dimissis, pecto-
ribus singulo obuinctis, baculos manu ge-
stantes, in summa, perfimiles furijs tragicis.
Quibus ex verbis apparet hoc habitu furias
in tragœdijs induci solere.

Æqualitas haud parit bellum.

Ἰσα πόλεμον ἐποιεῖ, id est, Æqualitas bel-
lum haud parit. Æqualitas continetur
concordia. Inæqualitas discordiarum est
mater. Est Solonis apophtegma, quemad-
modum scribit Plutarchus in huius vita,
admonēs dictum hoc fuisse vulgo celebre,
τὸ ἴσον πόλεμον ἐποιεῖ.

Piscis primum a capite foetet.

Ἰχθύς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζειν ἀρχεται, id est,
Piscis à capite primum incipit putere. Di-
ctum in malos principes, quorum cōtagio-
ne reliquum vulgus inficitur. Apparet ab
idiotarum vulgo sumptum.

Etiā Batulum deuorares.

Καὶ βατύλον ἀνκατάποιος, id est, Etiā
Batulum deglutires. In voracem & omnia
coquentem. Nam Batylus dicitur saxum il-
lud fascijs obuinctum, quod pro Ioue deno-
rauit Saturnus, vt testatur est Hefychius.

Malum vas non frangitur.

Κακὸν ἄγγυος ἐκλαταί, id est, Malum vas
non frangitur. Qui periculis, non num-
quam viuacior, & in deterius tutior. Simili
metaphora dicunt & hodie vulgo, malam
herbam non perire.

Etiā quercus baccatur.

Καὶ δρυὸς μανὰς ἐγένετο, id est, Etiā quer-
cus Menas facta est. De ijs qui uix delinuntur.
Ab Orphei fabula, quercus sua cithara
demulcentis. Mænades enim sunt mulie-
res afflatæ Baccho.

Vita molita.

Ἀλλυμένους σίτος, id est, Vita molita, fue
uictus, ut ita loquamur, farinatus. Suidas
indicat adagium uarie accipi. Quosdā usur-
pare de uita prischorū, qui glandibus nesci-
bātur, fortassis ob id quod illis seculis igno-
tus adhuc esset carniū & piscium esus, so-
laq; glandium farina uictitarent mortales.
Alios de his quibus citra laborem uita lau-
ta contingeret, propterea quod aliquandiu
post frumenta reperta, farinæ faciendæ ra-
tio nesciretur. Est autem farina paratior, si
cui libeat uesci. Alioqui profcindendum
aruum, serendum triticum, metendum, ex-
cutiendum, molendum, pinsendum. Non-
nullos de ijs qui in magna rerum, quas de-
siderant

siderarent affluentia, vitam agerent, vt ad sine sit illi quod alio positum est loco, & γὰρ ἀκανθας, id est, Non enim spinæ. Cæsar Cōmentariorū lib. 1. Trium mensium mollita cibaria sibi quemq; domo efferre iubent. Huc adludere videtur Aristophanes in Equitibus, cum Cleon populo blandiēs ita loquitur:

Αλλ' ἀλοιτ' ἡδὴ σοι ποριῶ ἐσκαδαομένα. i. At ego paratas tibi farinas iam dabo.

Cui responderet altera persona:

Εγὼ δὲ μαζίσκας γὰρ διαμαμαγμένας καὶ τὸν ὀπτῶν, μηδὲν ἄλλ' εἶμι ἡδύς. id est, Bene maceratas ego dabo tibi messulas, Piscemq; coctum, nil aliud, quā vescere.

Hoc posterius pertinet ad prouerbiū, quod ante retulimus: Victus maceratus. Rursus in eadē fabula cum Cleon offerret μαζίσκας μαμαγμένας, alter respondet:

Εγὼ δὲ μυσίλας, μυσυλλημένας. panem intelligens iam iure maceratum, ac madefactum, & ob id paratū esui. Ac mox offert vinum iam temperatum, vt statim possit bibi:

Εχε καὶ πῖνεν κεκραμμένον τρία καὶ δύο. i. Dilutum habe, quod ebibas, tria, ac duo.

Nam olim vinum nō bibebatur nisi aqua dilutum, quod apud Germanos inuetum est. Optimam autem temperaturā existimabant, si duobus vini cyathis duo aque adderentur. Porro quæ parata sunt, ea gratiora esse paullo post declarat populus. Cū enim alter iactaret se suo periculo rapuisse quod dabat, alter coxisse, respondet:

Απίθ' ἐ γάρ, ἀλλὰ τὸ παραβέντ' ἡ χάρις. significans illi deberi gratia, qui cibum paratum apposuerit.

Malum est bonum.

Καλὸν τὸ καλὸν ὡς τὴν μὴ χαρὰ τύχη. id est, Bonum malum sit, tempore haud datum suo.

Nihil gratum, quod intempetiū. Pharamacum in tempore datum, salutis est, secus datum, mortem affert. Citatur apud Athenæum libro septimo hic versiculus ex Timone:

Ὀρη ἐράν, ὄρη δὲ γαμῆν, ὄρη δὲ πεπαῦσαι. i. Tempus amandi, tempus habendæ coniugis, est quod

Rebus ab his tandem moneat desistere tempus.

Caricum sepulchrum.

Καρικὸς τάφος, id est, Caricum monumentū. De re magnifica sumptuosāq; Sumptum a Mausoli sepulchro, quod est apud Caras. Plin. lib. 36. cap. 5. ostendit opus hoc inter septem orbis miracula commemoratum, idq; potissimum ob artificum famam. Patebat ab austro & septentrione sexagena ternos pedes. Breuius a frontibus, totō circuitu pedes quadringentos vndecim. Attollebatur in altitudinem viginti quinque cubitis. Cingebatur colinis quadraginta sex. Ab oriente cælauerat Scopas, a septentrione Bryax, a meridie Timotheus, ab occasu Leochares. Opere nondum absoluto perijt Artemisia. Latini huiusmodi monumenta vocant mausolea. Martialis libro primo:

Aere nec vacuō pendit mausolea,
Item Propertius libro 3.

Nec Mausolei diues fortuna sepulchri.

Malum munus.

Κακὸν γὰρ δῶρον ἴσον ἐστὶ ζημία. id est, Munus malum est perinde vti dispendiū.

Nocet, non iuuat, qui largitur noxia. Veluti si quis adolescenti subministrat pecuniam, aut stulto committat imperium.

Inani spe flagrat.

Κενῶσιν ἐλπὶς θερμαίνεται, id est, Inanibus spebus incenditur. In eum, qui frustra sibi magna pollicetur. Spes enim stultis addit animos, etiam si procul absint. Sapientis etiā si sperat, dissimulat. Deceptum apparet ex Sophocle, apud quem Ajax ita loquitur:

Ὀὐκ ἀν' ἑπιπέλαμι ἐδενὸς λόγου φερόν
Ὅς τις κενῶσιν ἐλπὶσιν θερμαίνεται. id est, Haud emero virum mente nulla præditum,

Quemcumque inanes spes mouent & incitant.

Æschines contra Timarchum: ἐλπὶσιν κενῶσιν ἐμπλήσας. id est, Posteaquam illum impleisset inanibus spebus.

Voluitur dolium.

Κεκύλιθαι ὁ πῖθος, id est, Reuolutum est dolium. In eū qui cōmouetur alieno exemplo, siue instinctu ad stulte quid faciendum. Nam dolii facili impulsu quo velis voluitur. At sapiens tetragono similis, semper fixus & immotus. Apparet esse natū ab historia de Diogene in publico ciuitatis tumultu

tu volente dolium, quam refert Lucianus lib. de conscribenda historia.

Ceram auribus obdit.

Κηρὸν τοῖς ὠσὶν ἐπαλείφεις, i. Ceram auribus oblinis. In eos qui recusāt audire vel equa, vel iniqua. Natum ab Vlyssis cera, qua suas ac sociorū aures obturat apud Homerū, aduersus Sirenarum cantilenas.

Corui luscinijs honoratiores.

Κόρακες ἀπὸ δῶρον ἀειδοσιώτεροι, i. Corui luscinijs honoratiores. Cum indocti doctis præferuntur, improbi probis, blaterones eloquentibus, rapaces ac furaces cordatis & integris viris. Aut cū plus tribuitur improbitati & audaciæ, quā eruditioni ac sapiētiae.

Commune naufragium.

Κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον, i. Commune naufragium, omnibus solatiū. Multo facilius fertur malum, quod nobis est cum omnibus, aut cum multis commune. Quin & hodie iactatur inter Scholasticos: Miserum est solatiū habere calamitatis sociū

Cyparissi fructus.

Κυπαρίθης καρπὸς, i. Cyparissi fructus, de verbis dictu magnificis, ceterū inutilibus. Prouerbiū fluxit a natura arboris, quam Plinius lib. 16. scribit, natu morosam esse, fructu superuacua, baccis torua, folijs amarum, odore violētam, ac ne umbra quidem gratiosam. Hactenus Plinius. Atque huiusmodi cum sit, tamen proceritate, vnde & eonifera vocatur a poetis, ac perpetuo virore, neq; non nascendi difficultate, nouū aliquē fructū polliceri videtur. Theophrastus autē lib. de causis plantarū 1. scribit semen supressi adeo esse minutū, vt vix oculis percipi possit. Neq; enim huius esse fructū totū id quod pilæ speciei gerit, sed quod cono innascitur, perquā tenue & exile, laricis semini proximū, quod pilula sua dehiscente dilabitur, nec legi nisi ab experto potest.

Μαθησέζων.

ΑΘΗΝÆVS, Dipnosophistarū lib. 14. refert cibi genus, primū a Thessalis reperiunt, sed quod Athenis quoq; fuerit in delicijs, cum subesset imperio Macedonum, quorum lingua dicebatur μαθησά, a Græca voce μάθησ, quod est pinos, siue macero: vnde dicta sit μαζά, quæ & ipsa prouerbio lo-

cum fecit, vt ὑπερμαζέων dicebantur, qui lautius viuerent: post quidquid esset opiparū & elegans in cibis, μαθησά, dicebant, etiam in auibus, piscibus, oleribus ac fartis, & μαθησέζων, qui suauiter viuerent. Citantur in testimonium versus ex Alexide.

Σκεδάζει δὲ διαχέειναι προποσειπίνε τὸ
λέπεδὲ μαθησέζετε. id est, Facite opparatus, & epulis incumbite, Lepamini atque mattызete.

Ceterū Atticis λέπεδαι dicuntur, qui intemperatè indulgent Veneri, huc ni fallimur alludentibus, quod λεπίζω sonet deglubō, quæ vox & Latinis vsurpatione facta est obscœna. λέπεδον enim Græcis pellem significat. De Mattyis qui plura volet cognoscere, legat finem 14. libri, quem modo citauimus, & mattyis explebitur affatum. Tot auctoribus Athenæus docet qd sit mattya. Idem lib. 4. tradit apud Lacædemonios ματτύων dista bellaria, quæ post ἀκλον, id erat cōuiuij genus, apud illos dabatur, quæ quidem & ἐπάμυλα vocabantur. Meminit huius cibi & Martialis lib. 9. Mattya sola iuuant.

Matiolæchus.

Ματιολαχὸς vulgato conuicio dicebatur figurator, & in minimis etiam rebus exquisitus. Quin & Hefychius indicat quod pusillum sit, id Græcis dici μάτιον. Aiunt autē esse cibi genus. Equidem in cōmentarijs Græcorū inuenitur μάτιον vocari, quod est minimum, aut genus mensuræ. Proinde quadrat in eos, qui per fraude in minimis è rebus sectantur compendiū: ἀπὸ τῆς ματίης καὶ λοχεύσαι, nisi maus a λέγειν. Vsurpatur ab Aristophane in Nebulis, inter multa epitheta, quibus virum improbum notat. Interpret tam uarie exponit, vt satis fateatur se nescire, scribens dici de eo qui malignam dat mēsuram, de parco ac sordido, de eo, qui cogitat inania, siue nanciscitur friuola.

Post Marathonem pugna.

Μετ' ἀπὸ τὴν μάραν θάνα μάχη, i. Post Marathonem prælium. Vbi quis post calamitatē in aliam nouam rursus incidit. Marathon locus est Atticæ, crebris cladibus insignis, vbi acerrima pugna fuit cum Persis. Refert Herodotus lib. 6. Simile huic: μετ' ἀπὸ δέλεμον ταραχή, Post bellum tumultus.

Ne vitias musicam.

Μὴ κωκυρεῖ τὴν μουσικῶν, i. Ne vitias musicam,

ficam, id est, ne loquaris discrepantia, ne no-
ua moliaris. Plutarchus in Apophtegmatis
refert ita loquutum Emerepen, in Phryni-
dis cantoris organo duas ex nouem inciden-
tem fides, quod septem satis esse duceret.

Astutior coccyce.

Μυχανικώτερος κόκκυξ, id est, Coccy-
ce astutior, dicebatur, qui astu sibi consule-
ret. Sumptū ab auis ingenio, oua subijcien-
tis in nidos alienos, maxime palumbium,
de qua abunde Plinius & Aristoteles.

Hesperidum mala.

Μάλα ἐς περὶ δὸν δωρήσασαι, id est, Mala He-
speridū largiri, qui magna splendidaq; lar-
girent. Nota est fabula de malis aureis. Huc
alluisse videtur Maro noster in Buc. carm.
Aurea mala decē mīsi. cras altera mittā.

Solæ Lacææ viros pariuat.

Μόναί λείχονται ἀνδράς τίκτεσι, id est, Solæ
Lacææ viros pariuat. Apud Lacææmones
fortissimi viri nascebantur, & apud eosdem
matres seuere natos educabant. Natum est
proverbium ex apophtegmate Gorgus La-
cææ Leonidæ uxoris, cui cum peregrina
quæpiā dixisset: Μόναί τῶν ἀνδρῶν ἀρχετέ ὡ
λείχονται, id est, Solæ viris imperatis Lacææ-
monia: respondit: Μόναί γὰρ τίκτομεν ἄν-
δρας, id est, Solæ enim parimus viros. Refert
Plutarch. in vita Lycurgi.

Myrteam coronam ambis.

Μυρτινοῦ, i. Myrteam cupere dicebatur,
qui tyrannidē, aut magistratum ambiret.
Nam olim principes myrteis corollis coro-
nabantur, siquidem Suidæ credimus.

Præuertit ancora iactum deus.

Ἀλλ' ἀντέπεσε τῷ ἐπ' ἀγκυραν θεὸς. id est,
Sed anteuertit ancoræ iactum deus.
Cum res præter spem euenit. Traductū
a nauis, quibus accidit læpenumero, vt cū
parant sese vt ancoram iaciant, in portum
appulsuri, repellantur a ventis, & in me-
diam tempestatem reuocentur.

Pro Delo Calauriam.

Ἀπὸ δὲ τῆς τῶν καλαυρίων, id est, Pro Delo
Calauriam. Est in fabulis: Neptunum cum
Latona permutationē fecisse, vt illa Cala-
uriam insulam Neptuno concederet, possi-
deret Delum, proq; dato Tenaro reciperet

Pythonem. Est autem Calauria exigua in-
sula, haud procul à Creta. Pausanias in Co-
rinthiacis tradit Calauriam olim fuisse sac-
rā Apollini, Delphos Neptuno, hos inter
se commutasse loca. Meminit eius rei Stra-
bo quoq; lib. 8. Træzen, inquit, sacra Posi-
doni, i. Neptuno est, vnde & Posidonia di-
cta quondam. Eminet autē e mari ad quin-
decim stadia: ne ipsa quidē obscura ciuitas.
Huius portui dicto Pogon imminet Cala-
uria, exigua insula, circuitu stadiorū trigin-
ta. Hic erat asyllum Neptuno sacrum. Et fama
est hunc deum commutatione facta cum
Latona, data Delo recepisse Calauriam, cū
Apolline vero, pro Pytho recepisse Tana-
rū. Ephorus autē ipsum refert oraculum:
Ἴσον τοι δηλοῖτε καλαυρίων τε νημέδια,
Πυθῶν ἢ γὰρ θέλω, καὶ τὰ νημερον νημεύοντα. i.
Nil refert Delos fuerit ve Calauria culta,
Pythosve excellēs, an puia Tenarus auris.
Ea res in proverbium abiit, quoties ma-
nus manū lauat, & officii officio pensatur.

Antiquior Codrus.

Πρεσβύτερος κόδρος, de priscis, & ob anti-
quitatem admirandis. Codrus antiquissi-
mus Atticæ rex, cuius alibi nobis facta men-
tio. Ad hunc genus suum referebant, qui
generosi videri uolebant.

Hirundo totos schænos anteibit.

Πρόσωπις χελιδῶν ὅλους σχοίνους παρέρηται, i.
Hirundo quæpiam totos schænos præteri-
bit. Vbi quis immenso uincit interuallo.
Nam σχοίνος Græcis mensuræ genus, quæ si-
cut existimat Herodotus libro 2. sexaginta
complectitur itadia. Quemadmodum & do-
cet Hermogenes in libello cui titulus περὶ
μεθόδου δεινότητος, ostendens esse verbū Æ-
gyptium, quemadmodum parasanges Per-
sicum. Etiam si Plinius lib. 12. cap. 14. qua-
dringenta stadia tribuit schæno, quæ efficiat
passuum quinque milia. Rursus idem lib. 5.
cap. 10. scribit schœnū patere stadia trigin-
ta, unde varietas uidetur accidisse scribarū
uicio. Quamquam suspicamur hoc loco
Chelidonem pro uiro accipiendum, cuius
alibi facta est mentio, qui haud scimus, an
cursu celeritateq; præcelluerit.

Nihil cocio est.

PLAVTUS in Afinaria: Vetus est, nihil
cocio est. Dictū uidetur in eos, qui pollicen-
tur in futurum, nec exhibēt rē præsentem,
Laberius

Mores hominum regioni respondent.

Καὶ τῶν φυτῶν τὰ σπέρματα, καὶ τῶν ἀν-
θρώπων οἱ βίοι τὰς χώρας σωεξομοιωταί. i. Et
plantarum semina, & hominum mores ad
regionis habitum respondent. Refertur
& hoc in Græcorum prouerb. collectaneis
natum ab apophtegmate, cuius meminit
Plutarchus. Vt triticum in nō nullis agris
degenerat in aliud genus, soli vitio: ita pro-
qualitate regionis variantur hominum in-
genia. Montani asperi fere sunt & inhu-
mani. Litorales ferme prædones & immi-
tes. Campetres molles & humani. Hero-
dorus in calce libri vltimi, satis declarat
primum e Cyri responso natum esse. Et
enim cum Persæ rerum potiti postularēt,
vt ex aspera regione, quam tum incolebāt,
transferrētur in commodiorem ac fera-
ciorem, annuit quidem, sed admonitis, ut
posthac sese pararent ad seruiendum, non
ad imperandum: φιλέει γὰρ ἐν τῶν μαλα-
χῶν χωρῶν μαλὰ χυρὸν γινέσθαι. Οὐ γὰρ τοι τῆς
αὐτῆς γῆς εἶναι καρπίντε θυμακασὸν οὖρον, καὶ
ἀνδράς ἀγαθὸς τὰ πολέμια. i. Ex mollibus. n.
regionibus molles homines nasci solere.
Neq; enim eiusdem esse terræ fructū egre-
giū producere, & viros in re bēlica p̄tates.

Cum cane simul & lorum.

Σὺν τῷ κυνὶ καὶ τὸν ἵμανοντα, i. Vna cum ca-
ne lorum quoque. Clausula est heroici car-
minis. Eudemus in dicat dici, quoties simul
omnia pereūt, vt nihil omnino sit reliquū,
ne spes quidem recuperandi quod periit.

Teipsum inspice.

Μὴ τὸ μὲν ἀλλὰ καὶ τὸ σὸν φίλος σκόπε. i.
Age nō meū, verū & tuū inspiciogenus.
Teucer in tragedia quam in Agamē-
nonem sibi generis vitium probro verten-
tem, quod nothus esset, regerit huiusmodi
conuicium, quod & ipse genus duxisset à
Clisthene effeminato. Stultum est in alte-
rum dicere, quod in te possit retorqueri.
Adagium refertur à Plutarcho.

Ne mihi vacuam abstergas.

THEOCRITVS in Syraculis:
Μὴ φυῆ μελιτῶδες ὡς ἀμῶν καρτερὸς εἶμι,
Πλάσενός, ἐκ ἀλέγῳ, μή μοι κενεῶν ἀπομα-
ξῆς, id est,
Ne quisquam existat Proserpina, quæ do-
minum, vno

Excepto, agnoscamus, ego id non curo, caucto,

Abstergas ne mi vacuum.

Subesse prouerbiū videtur in eo quod ait: *Μη μοι κενεάν ἀπομάξῃς*. Subaudiendum autem *γαβόν, χείρας*, aut simile quiddā. Apparet esse comminantis, aut timentis alapā, aut colaphum. Nam locus nondum satis liquet. Eruditis itaque relinquimus excutiendum diligentius. *ἀπομάξῃς*, dicitur & plaste, qui argillam oblinunt, dum fingunt imaginem. Solent quidam simulare officium, quasi velint aliquid sordidū a mala abstergere, & interim imprudenti illinunt aliquid sordidum. Quemadmodum inducunt Bacchum facie, gypro, & vuarum succo oblita. Interpretamen homo nec admodum doctus, nec diligens, mauiit subaudi mēsuram, fortasse *χόνικα*. Quod in mensura redundat, abstergetur terete baculo. Fallit igitur qui nondum plenam absterget, ita simulans aliquid redundare. Sentit se non esse illi ancillam, vt ab eo debeat obiurgari. Heri offensus defraudant seruos suo dimesso, hoc est, ni fallimur, quod ait, nō sū sollicita, ne mihi mensuram vacuā abstergas.

Cum sis nanus, cede.

Νάνος ἄν ὕπερος, id est, Nanus cum sis, ce de. De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiosæ breuitatis. Iuuenalis:

Nanum Atlanta vocamus.

Νάνος enim Græce dicitur quasi *μη ἀνω*, quod non excreseat in altum. Citatur Theophrastus, qui senserit nanos dici, quibus pudendum membrum sit iusto maius, quod in hoc hominum genere inueniri probabile est. Quadrabit in tenues & humilis fortunæ homunculōs, ac quemadmodum ait Horat. moduli bipedalis, qui potentes sumptu conantur æquare.

Nocte lucidus, interdium inutilis.

Ἐν νυκτὶ λαμπρὸς, ἐν ὄρει δ' ἀνοφέλιος, id est, In nocte lucens, luce vero inutilis.

De præposterioris qui sapiunt, vbi nihil est opus, cum opus est, vbi dormiunt. Ceterum magis videtur competere in eum qui inter indoctos videatur aliquid esse in litteris, inter eruditos nihil sapiat. Aut inuertendum est prouerbiū:

Ἐν ὄρει λαμπρὸς, ἐν νυκτὶ δ' ἀνοφέλιος.

Sumptum à gemma quadam, cuius alibi fecimus mentionem.

Et Tantalii horto fructus colligis.

Τανταλίου κήπον προυλάς, i. Ex Tantalii horto fructum colligis, id est, ea consecraris, quæ nusquam sunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem apposite dicitur in mundanis addictos voluptatibus. Nam iudum his veluti temulenti fruuntur, egregie felices sibi videntur. Verum simul atque respuerunt, iam velut experrecti, intelligunt omnia illa nihil fuisse, nisi mentis non admodum sanæ somnium.

Telenico pauperior.

Τελενίκου περιέστερον, id est, Telenico pauperior. Nam is vique adeo notæ paupertatis fuit, vt Seriphij verbum inde sinxerint, dicantq; *τελενίκου* pro euacuare.

Telenicia echo.

Τελενίκου ἠχώ, id est, Telenicia echo, recte dicitur oratio fatui. Sic enim vocant crepitum vasculorum inanum. Sumpto epitheto ab eodem, de quo modo diximus Telenico. Quamquam Plutarchus inter argute dicta Epaminondæ, meminit Telenicis cuiusdam pessimi tibicinis, cui dissimilimus fuerit Antigenidas. Expendat igitur lector an ab hoc malit deductum prouerbiū. Etenim de Tellenis cantilenis alias nobis dictum est.

Terebintho stultior.

Τερεβινθῆ ἀνοήτερον, i. Terebintho demetior, in stupidum sibi quæ placentem, quod arbor ea late porrigat ramos, quod est insolenter ostentantium sese, ad hæc nigrore in signis, folijs crassis, succo item pingui & resinoso, tum alias alia specie. Parit quidem cum vite, sed dissimilem foetum.

Menia Semyramidis.

Τείχη Σεμυράμιδος, id est, Muri Semyramidis, de muris inexpugnabilibus dicebatur, egregieque munitis. Ouidius libro Metamorphoseon quarto.

-Vbi dicitur altam

Cocilibus muris cinxisse Semyramis vrbem.

Manum adiuuere.

Τῷ χεῖρα ἐπιβάλλειν, i. Manū apponere dicebantur,

cebantur, qui sese insinuarent in rei cuiuspiam egregiæ communionem. Translatum à sacris, in quibus nonnumquam fieri solet, vt alijs rem diuinam facientibus, alius aliquis adueniens, admota victimæ manu, fiat & ipse particeps sacrificij.

Patris est filius.

Τῆ πατρὸς ἐστὶ τὸ παιδίον, id est, Patris est filius. Ita loquuntur, vbi quis mores imitatur patrios. Et in genere, eius filium vocamus quemlibet, quæ moribus expresserit, quod liberi ferè parentes referre soleant. Hunc titulum Varro vni ex Menippeis indidit, citante Nonio Marcello. Varronis autem tituli fere prouerbiales sunt. Philostratus in Aristide commemorat, sophistā hoc prouerbio notasse Alexandrum, quod patris ambitionem imitaretur.

Paruo emptas carnes.

Τὸ ὑλιον κρέας οἱ κύνες ἐδίεσκον, i. Paruo emptas carnes, canes edūt. Quidam putria emunt obsonia, ne plusculum insumant nummorum. Ea cum nullus attingit, canibus aliquoties edenda seruantur. Sapit & hoc vulgus horum temporum.

Qui domi compluitur.

Τὸν οἶκον ἐν βραχέμενον ἐδ' ἐθεὸς οἰκτέρει. i. Qui domi compluitur, huius ne deum qui dem miseret, vulgo Græcis iactatum. Sensus est eum modis omnibus suo malo videri dignum, qui sit vsque adeo ignauus, vt nec domi suæ possit à pluuia tutus esse. Eiusdem farinae cū superiore prouerbiū.

Tragicus Theocrines.

Τραγικός θεοκρίνης, Tragicus Theocrines. Vsurpauit hoc adagium Demosthenes aduersus Æschinem. Theocrines primū tragicædiarum actor fuit, deinde calumniator, & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte. Æschinem tragicum Theocrinem vocat. Extat eiusdem aduersus hūc Theocrinem, oratio, quamquā nonnulli Dinarcho tribuunt. Vfus est hoc prouerbio diuus Hieronymus, ni fallimur, in epistola ad Furiam, de viduitate: Vbi cumque videret Christianum, statim illud de triuio: *τραγικός θεοκρίνης*. Hoc conuicij iaciebant in Christianum, quasi sanctimonix simulator magnificis verbis aliorum vitam criminaretur.

Tragicum malum.

Τραγικὸν πᾶτος, id est, Tragicum malum, dicitur ingens, cuiusmodi finguntur in tragædijs. Nā ab ijs abstinet comædia. Quintilianus duo facit affectuum genera: quosdam enim atrociores esse, hos amat tragædia, quoddā mitiores, his vitur comædia: ac tragicos quidem *πᾶθη* vocant, comicos ἦθη. Tragœdia semper habet tristē exitum: Comædia lætū. Vnde Plautus citate Festo Pompeio, Comædicē dixit pro suauiter: Fuge, heus altissimi & dulce, & comædicē.

Cæcus auribus ac mente.

Τυφλὸς τὰ τ' ὀφθαλμοῖς, τὸν τε νῦν, τὰ τ' ὄμμα, i. i. Tu simul & aure, & mente, & oculis cæcus es.

Quadrat in hominem plane stupidum.

Cæcum infomnium.

Τυφλὸν ὄνειρον. i. Cæcum infomniū, de re friuola vanaq;. Quædam enim infomnia portendunt aliquid, quædam inania sunt, quemadmodum sunt & bruta fulmina.

Afinos non curo.

Τῶν δ' ὄνων ἔμοι μέλει. i. Ceterū afinos nil moror. Congruit in eū, qui domesticis contentus opibus, non quærit aliena. Nam cui plaustrū est domi, huic nō est opus afinis cōductitijs, carmen integrū alibi citauimus.

Plurium calculus vincit.

Τῶν πλείονων ἄσφος νικᾷ. i. Plurium calculus vincit. Quoties in consilio ceditur multitudini. Plin. in Epist. queritur, numerari sententias, non expendi. Et Liuius: Pars, inquit, maior meliorem vicit.

Pistillo nudior.

Υπέρι γυμνότερος, id est, Pistillo nudior. De vehementer tenui. Cognatum illi: *παπάλου γυμνότερος*, id est, Paxillo nudior. His enim cortex detrahitur.

Pillo caluior.

Υπέρι φαλακρότερος. i. Pistillo caluior. Prouerbialis itē hyperbole, de magno opere glabris. Nā ima pistilli pars, calui cranij referre vs. Trāsferri potest ad insigniter egenos, aut simplices, ac dissimulandi ignaros.

Aureum subaratum.

Υπόχαλλον χρυσίον. i. Subaratum aurum dicitur

dicitur homo nequaquam syncerus, sed aliud pra se ferens, aliud intus occultens. Sumptum a nomifmatis adulteratis.

Nihil de vitello.

Νεωτῆρ ἐδ' ἐν μοι σίδος, id est, Nihil mihi de vitello dediti. Quadrat in eos, qui imperiant deteriora, meliora sibi seruantes. M. Tull. in lib. De diuinatione 2. narrat huiusmodi fabulam, vnde consentaneum est hoc mutuum esse prouerbium: Quidam fomniarat se videre ouum ex lecti cubicularis fascia pendens illigatum, id somnium cum ad coniectorem retulisset, responsum est thesaurum indicari: proinde foderet eo loco quo se somniarat ouum videre: vbi fodisset, reperit aurum argento circumiectum. Misticq; paululum ex argento coniectori, dissimulans inuentum aurum. Coniector accipiens, Nihil ne, inquit, de vitello?

Queruli in amicitia.

Οἱ φιλομεμεφές εἰς φίλων ἐκ δ' οὐδές, id est, Qui queruli sunt in amicos, non sunt ad amicitiam idonei. Connuere ad amicorum vitia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos. Sententia videtur desumpta ex Herodoto. Constat tamen trimeter si legas: οἱ φιλομεμεφές, εἰς φίλων ἐκ δ' οὐδές. Nec tamen videmus quid fit φιλομεμεφές. Si legimus φιλομεμεφές, addenda est cōiunctio, οἱ δὲ φιλομεμεφές, ita constabit versus, Qui querulus est, amicitia haud accommodus.

Cleomenes superat cubile.

Οικλομένους τῆς κούτης ὑπέρχει, i. Cleomenes cubile superat. De eo qui magis abundaret rebus supernacaneis quam necessarijs. Ductum apparet a quopiam, corpore, quam pro lectuli modo, maiore. Sicut & Iuuenalis:

Lectus erat Codro, Procul minor.

Vterque ambo.

Ο μὲν ἐκότερος ἀμφοτέρως, ὁ δὲ ἀμφοτέρως ἐδέτερος, i. Vterq; ambo, ambo neuter. Instar enigmatis est, cuius meminit Plutarc. in Moralibus, & extat in Græcis Epigrammatis. E duobus fratribus, quorum alteri nomen erat ἐκότερος, alteri ἀμφοτέρως, ille bonæ fugis erat, hic nequam. Hos cū Philippus vidisset, hoc in eos iocatus esse fer-

tur. Quadrabit in duos aliquos, quorum alterius nequitia, alterius probitas compesat.

Os inest orationi.

Ὁσ' ἐν ἐνεσί τῶ λόγῳ, id est, Sermoni inest os ac vigor. De oratione non inani, sed solida habente sententias. Dicitur hoc The mistocli tribuitur, videtur e poeta quopiā desumptum. Est enim iambicus Dimeter. Quintilianus item rerum inuentionem appellat orationis ossa. Sumpta similitudine ab animantium corporibus, quæ ossibus sustinentur, colligantur nervis, vestiuntur carnibus, & pelle, coherent anima, mouentur actu.

Fluuium non semper fert secures.

Οὐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει, id est, Non semper secures fert fluuius, id est, non protinus tibi speres idē, quod alijs. feliciter cessit. Natum ab apologo Ætopico: Cuidam cedenti sylvam, securis e manibus excidit. Mercurius inuocatus reddidit argenteam. Neganti suam esse, reddidit auream. Hanc quoque suam esse neganti, ferream tādē restituit, & illas insuper donauit. Alius quidam eundem euentum sperās, data opera, passus est elabi securim. Ea cum perisset, nec Mercurius imploratus adfuisse, expostulanti, prior ille respondit ad hunc modum: ἐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει. Quāquam hic apologus varie narratur in alijs commētarijs, nempe adfuisse Mercuriū, & prolata aurea securi rogasse, nuni ea esset quæ perisset, atque eo protinus affirmante suam esse, Mercurium offensum hominis impudentia, nec ferream restituisse.

Non est Dithyrambus, si bibat aquam.

Οὐκ ἐστὶ δὴ θύραμβος ἀν' ἕδωρ πίνῃ. id est, Haud Dithyrambus est, aquam si potiter.

Non adest hilaritas, cum deest vinum: languet poetarum ingenium, ni vino concalescat. Vnde, teste Flacco:

Laudibus arguitur vini vinosus Homerus. Et,

Ennius ipse pater, numquā nisi potus ad arma

Profilijt dicenda. Et:

Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt,

Quæ scribuntur aquæ potoribus.

Quin, vt refert i Symposiacis Plutarchus, Æschylus tragedias suas potando scripsit. Excitat

Excitat enim vini calor inueniendi vim, quæ torpet nonnumquam in ieiunis, mouet phantasias, addit impetus, subministrat fiduciam. Addit Gorgiam non recte suam tragædiam Marti tribuisse, cum Baccho magis sit adscribenda. Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi, qui & ipse διθυράμβος dictus est, quod bis natus velut e duabus ianuis prodierit.

Post acerba prudentior.

Παρετὰ δὲ εἶνα προνομιάτερος, id est, Post ma la prudentior. Finitimum illi:

Πλάτων ἐν δὲ τῆ νήπιος ἔργῳ. Plato in Symposio: ἀδὴ καὶ σοι λέγω ἀγαθῶν μὴ ἐξ ἄπα τὰ δαίμῳ ὑπὸ τέτυ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων, γίνετα δὴ λαβὴ θήναι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παρομίαν, ὥσπερ νήπιος παθόντα γνῶναι, i. Quæ sane & tibi dico Agatho, ne ab hoc fallaris, sed meis doctus malis caueas, neque, quæ admodū habet prouerbiū, stulti more malo accepto sapias. Cōgruet in eum, qui suo malo redditus est cautior.

Pausone mendacior.

Πάυσωνος πτωχότερος, id est, Pausone mendacior. Pauson pictor quispiam fuit, insigni tenuitate, quem admodum apud Iuuenalē Codrus. Hunc notat Aristopha. in Pluto, apud quem cum Penia exclamasset: ὁ πόλις ἄργυρος κλύει δὴ λέγει, id est, Vrbs Argos, quod ait audi: respondet Chremylus: πάυσωνα κλέλει τὸν ἕυσοστον, id est, Pausonē adhibe tibi conuiuiam.

Vltra Hyperbolum.

Ἐπὲρ τὸν ὑπέροχον, id est, Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat, mirum in modum appetens litium, Vnde conuenit in eos, qui simili laborant morbo. Plutarchus in vita Alcibiadis, Thucydides Peloponnesiaci belli lib. 8. & Aristophanes in Equitibus ostendit Hyperbolum fuisse hominem modis omnibus improbissimum, nec vlla re clarum, aut potentem, nisi vitio lingua. Præterea M. Tull. lib. De claris oratoribus, ita scribit de Saturnino: Homo simillimus Atheniensis Hyperboli, cuius improbitatem veteres Atticorum comœdiæ notauerunt. Aristophanes præter alia scribit & hoc de hyperbolo:

Ἄνδρα μοχθηρὸν, πολλῆτιν ὄξιν ὑπέροχον. i. Improbum virum, atq; ciuem vapam acidumq; Hyperbolum.

Sus in volutabro cani.

Ἦς λυσάμενι εἰς κύνισμα βορβόρε, id est, Sus Iota redijt ad volutabrum luti, cum quis iterat iam expiata flagitia, sicut indicauimus alibi. D. Petrus epist. 2. cap. 2. Canis reuerfus ad suum vomitum, & sus Iota in volutabro luti. Assimile huic Prouerb. 26. de eo, qui iterat stultitiam suam, id est, peccatum.

Mendax Atraphaxis.

Ἐδδων πλέα ἀπεφάξις, id est, Referta mendaciis Atraphaxis. De tumidis ac ventosis. Atraphaxis oleris genus, quod celeriter in altum surgit. Latinis atriplex dicitur, adfinis, ni fallimur, betarum generi, quæ & ipsa subito grandescunt alioqui fatuæ. Id quod indicat & Theophrastus in historia plantarum, libro primo, capite quinto. Eadem herba ab eodem, libro septimo, capite primo, recensetur inter eas, quæ celeriter proueniunt, nempe die a satuo octauo. Est caule grãdiore, sed molli carnosaq; Suidas admonet dictum in Cleonem, qui falso calumniaretur equites in cōcilio: cui cū fides haberi videretur, dictum est: Ἐδδων δα πεφάξις πλέων εἶναι τὴν βελῶν, id est, Concilium plenum esse mendaci Atraphaxis: quo dicto simul notata est & Cleonis in calumniando vanitas, & populi facilitas in credendo. Est enim illud proprium calumniæ, e leuissimo malo subito maximam excitare tragædiam. In hanc ferme sententiam Suidas. Adagium sumptum est ex Equitibus Aristophanicis.

Inflige plagam ab aratro.

Παίε τὴν ἀπ' ἀρότρου, id est, Inflige plagā aratri: siue, impinge vomerē, cum iubebimus strenue pugnare licet sine arte. Natū aiunt ab huiusmodi fabula, quam narrat Pausanias lib. Elia 2. Glaucus quidam Carystius cum terram aratro profindēti forte fortuna vomis excidisse ab aratro, sublatum aptauit manu vice mallei. Quod vbi cōspexisset pater Demylus, iuuenē produxit in Olympia, ad pugilum certamen: verum vbi iam artis imperitus, plagis afflictus pene deficeret, pater exclamauit: πάε τὴν ἀπ' ἀρότρου, admonens, vt sic peteret hostem, quemadmodum vomere solet vulnere rare terram. Hac voce redijt animus iu-

ueni, vicitq; Idem postea bis vicit Pythia, octies Nemea, item octies Isthmia, auctor Pausanias.

Summis ingredi pedibus.

QVI clanculum, aut cautim, ac pedetentim, quod aiunt, conantur aliquid, summis pedibus ingredi dicuntur. Græci iucundius efferrunt aduerbio composito, ἀκροποδῖτι. Idem valent il'a: Suspenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à genu eorum, qui sic ingrediuntur, vt strepitum pedum nemo sentiat: aut qui via disticta, cautim & leuiter figunt vestigia. Aliquanto diuersus est, quod est apud Platonem in Lachete: καὶ εἰς ἀκροποδῖ ἐπιβαίνοντα, id est, Ne summo quidem pede ingredienti, quod pertinet ad illam formã: Summis labris degustare, Summis digitis attingere.

Cælum digito attingere.

PROVERBIALI nimirum hyperbole, digito cælum attingere dicuntur; qui longe supra mortalium conditione, ac dijs proximi esse videntur. M. Tullius ad Atticum lib. 2. Nostri autem principes digito se cælum purant attingere, si nulli barbari in piscinis sint, qui ad manum accedant. Cognatum illi, quod alias ex eodem retulimus: In cælo esse. Ad consimilem modum Horatius:

Quod si me lyricis vatibus inseris, Sublimi feriam sidera vertice:

Onidius:

Huic tu cum placeas & vertice sidera tangas.

Et apud Theocritum in Hodæporis:

Ὅτι πόλ' ἴδῃ.

Ἀνυστάμην τῶν ἄμνων, ἐς ἐρανὸν ἕμην ἀλλομεν. id est,

Agnum quãdo tuli, vobis in sidera abibo. Lysimachus cum ad Thraciam peruenisset, velut occupatis extremis regni finibus, Nunc, inquit, Byzantij ad me veniunt, posteaquam cælum attingo lancea. Eam vocem insolentissimam ita castigauit Passiades Byzantius, qui tum forte aderat, vt diceret: Abeamus, ne lanceæ mucro cælum pertundat.

Corinthiani.

Κορινθιάζεισαι veteres vulgato ioco dicebant eos, qui scortationibus ac lustris in-

dulgerent, qui ve lenocinium exercerent. Sumptum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est. Tantus enim illic honos habebatur meretricibus, vt, quemadmodum ex auctoribus docet Athenæus, illic in templo Veneris profarent, atque in solemnibus precibus illud addi soleat, vt dii augerent meretricum numerum. Quin & illud refert, meretrices facto sacro Veneri, ciuitatem extremo periculo laborantem seruasse placata Venere. Prouerbij meminit huius Stephanus de vrbibus, Aristophanis allegans Cocalum.

Si tanti vitrum, quanti margaritum?

DI V S Hieronymus in epistola quadã ad Demetriadem virginem: Solent miserari parentes, & non plenã fidei Christiani, deformes, & aliquo membro debiles filias, quia dignos generos non inueniunt, virginitati tradere: si tanti, vt dicitur, vitrum, quanti margaritum? Vtitur eodem complusculis alibi locis, vsurpatur & à Tertulliano in libello ad martyres. Hoc dicto summa rerum inæqualitas significabatur. Inter gemmas prima laus olim fuit vnionibus, vitrum vilissimum: & tamen gemmas nonnihil imitatur. Si tanto studio curas, vt viuat corpus, quã est danda opera, quò viuat animus? Si nihil non facis, quo placeas homini principi, quanto magis intendendum, vt placeas principi deo. Si tantis sudoribus parantur opes peritura vel vsu, vel furto, cur non magis incumbimus, vt cælestes opes accumulemus? In his & huiusmodi locus erit prouerbio.

In culmo arare.

Ἐπὶ καλέμῳ ἀρῆν, id est, In stipula arare, dicuntur, qui labore numquam intermisso vim mentis exhauriunt: aut qui numquam desinunt ab amicis petere quod debet. Sumpta metaphora à nimium audis agricolis, qui fegetem non patiuntur vnuquam interquiescere: sed assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe, nouam ingerentes sementem. Suidas citat ex Lysia.

Taciturnior Pythagoreis.

Σιωπηλότερος ἔσομαι τῶν πυθαγόρα τελευθέντων, i. Taciturnior ero, q̄ hi, qui Pythagore

ra sunt initiati. De vehementer taciturnis vsurpari solet. Sumptum à Pythagoræ schola, in qua quinquenne silentium indicebatur auditoribus, quam ἐχμυθίαν vocant, à cohibendo fermone. Suidas prouerbij titulo refert, & Zenodotus in collectaneis.

Attagenæ nouilunium.

Ἀττάγης νεμύνια, id est, Attagenæ nouilunium. Refertur à Suida: nec explicatur, nisi quod è diuersis locis haud difficile coniectura colligi potest, dictum fuisse in turbam abiectionum & ferulium hominum. Siquidem Attagen auis est palustris, versicoloribus plumarum maculis distincta: vnde feruum hominem stigmaticum, & cui tergum ob plagarum vibices, varijs punctis esset picturatum, Attagenam vocabãt. Porro ad nouam lunam, sic enim Græci vocant initium mensis, cum Kalendas nõ habeant, & serui distrahebantur apud Athenienses, & militum delectus agebatur.

Viuus, vidensq;.

QVOD in Eunuchio dixit Terentius: Viuus, vidensq; pereo, M. Tull. indicat prouerbiali figura dictum esse. Sic enim scribit in oratione pro P. Sextio: Ille Cyprius miser, qui semper socius, semper amicus fuit, de quo nulla vmquã suspicio durior ad senatum, aut Imperatores nostros allata est, viuus, vt aiunt, & videns est cum uictu suo, ac uestitu publicatus. Vsurpat aliquot locis & D. Hieronymus. Quin & illud quoque cum uictu suo, ac uestitu prouerbium sapit.

Prestat habere acerbos.

M. Tullius in dialogo De amicitia. Scitũ est enim illud prouerbij Catonis: Multo melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quã eos amicos, qui dulces uideantur. Equidem, vt præclaram esse sententiã faremur, ita prouerbium esse negamus. Primum, quod nullam omnino prouerbij speciem præ se ferat: deinde quod prouerbia uulgi sunt, non huius aut illius. Vnde legendum arbitramur: Scitum est enim illud Catonis, aut illud uerbum Catonis: tamen adscribendum putauimus, ne quis indiligentia prætermisum existimaret.

Columnas rumpere.

ELIANVS prodidit in Samo quondam fuisse animalia uasta magnitudine, Neades

uocãtur, quorũ uoce terra rumpetur. Vnde prouerbium natũ in clamorosos & improbe loquaces, ut postes, & columnas dicãtur rumpere. Vfus est eo Virgilius in Philistum rabulam, & obtrectorem. Item Iuuenalis: Frontonis platani conuulsaque marmora clamant.

Leporis uita.

Λαγὸς ἢ βίον ζῶν, i. Leporis uitam uiuere dicuntur, qui semper anxij trepidique uiuunt. Quod id animal omnium prædæ expõsitum, ne fomentum quidem capit, nisi oculis apertis. Demosthenes in Æschinem: Λάγω βίον ἔχει δέδιος καὶ χέμεν καὶ ἀεὶ πληγῆσι δαίει προσδοκῶν, id est, Leporis uitam uiuebas, timens ac tremens, ac semper expectans ut uapulares. Vfus est & Plutarchus in libello: περὶ ῥιλοπλητίας, quem pridem Latinum reddidimus. λαγῶν δειδότες, scripsit Athanasius in apologia 1. & apud Strabonem: Phrygijs leporibus timidior, de quo dictum est alias per occasionem.

Vici non audent hiscere.

Νικῶμενοι ἄνδρες τῇ ἀγρυψίᾳ δέδωται, id est, Qui uincuntur silentio uincti sunt. Plutarchus in libello, cui titulus: Quo pacto quis utilitatem capere possit ex inimicis, citat ex Pindaro. Conuenit cum illo, quod alibi retulimus: Quid, nisi dolor uictis? Est autem uerbum perquam elegans ἀγρυψία, ubi quis non audeat hiscere, à uerbo γρύζειν, de quo non semel dictum est.

Thersita facies.

Θερσίτηον βλέμμα, id est, Thersitica facies. De prodigijs deformi dici solitum, quod Homerus scripserit hunc omnium, qui ad Troiam uenissent, fedissimum fuisse. Actotum hominem à capite, quod aiunt, usque ad pedes ita graphicè depingit, & corporis uitia & animi morbos, ut dicas, pessimum ingenium in domicilio se digno habitasse. Locus apud Homerum est Iliad. lib. 2. notior quã ut hic referat adducere. Venustus erit, si ad animum transferatur: ueluti si de formoso, sed moribus improbo dicas: Si corpus aspicias, Nireas est: si animũ, plusquam θερσίτηον βλέμμα reperies. Adagij mentionem fecit Suidas.

Picifer.

Κηφόρος, i. Picifer, uulgare conuicium Bbb 3 Videtur

Videtur in hominem infimum & despici-
tissimæ fortis. Siquidem Demosthenes in
oratione pro Ctesiphonte dicit Æschinê
hoc nomine ab aniculis compellatum, què
admodum & λινοσφόρον, quod picas & van-
nos capite baiularet. Nam his in mysteriis
Bacchanalibus utebantur, quod ea auis sa-
cra sit Baccho, & vannus in omnibus my-
sterijs adhibebatur. Vnde Maro.
-Et mystica vannus Iacchi.

In numerato.

IN numerato habere, si ad animi ré trās-
feratur, prouerbij ratione habuerit, velut
Octauius Augustus, vt refert Seneca, pro-
nunciavit de Vinitio oratore, quod inge-
niū in numerato haberet: propterea q̄ in
causis agēdis ingenio esset præsentissimo,
& quidquid alijs præstaret diutina cogita-
tio, id illi prima statim animi intentio da-
ret. Sumptum est ab his, qui res suas ad
certissimū calculū redegerūt, hoc est, ad pe-
cuniā numeratā. Quintilianus in sexto: De
actore, inquit, facile dicente ex tempore
dictum est olim, ingeniū eum in numerato
habere. Vide prouerbium Numero dixisti.

Quantum habet.

QUANTVM habet quisq; tanti fit. Quod
scripsit Horatius in lib. I. Serm. Satyra I.
Nil satis, inquit, quia tanti, quantum ha-
beas, sis.

Item Iuuenalis satyra tertia.

Quantum quisque sua nummorum ser-
uat in arca,

Tantum habet & fidei.

Nō recensuiffemus inter prouerbia, ne
quis clamaret nos sententias collegisse, nō
adagia, nisi D. August. in libro de discipli-
na Christiana nominatim prouerbii titulo
citasset. Vnde & illud prouerbii, inquit,
Quantum habeatis, tantus eris. Quamquā
& Horatius satis indicat vulgo iactatam
sententiam eo quod eadē Satyrā præcessit:

At bona pars hominum decepta cupidi-
ne falso.

Vsurpat & Apuleius in Apologia: Tanti
re vera estis, quantum habetis. Videtur ex
Euripide venisse in vulgi sermonē. Cuius
& hūc versum inter ceteros refert Seneca:
Vbiq; tanti quisque, quantum habuit, fuit.

Imis ceris eradere.

Imis ceris eradere, pro eo, quod est: De-

lere penitus, sic vt nullum omnino memo-
riæ pristinæ vestigium extet. Sumptum ab
his, qui in ceratis scriptitant verbulis. his
mos est ita nonnunquam verbum stylum
per summum æquor ceræ ducere, vt qualia
cunque tamen priori scripturæ remaneant
vestigia. Aliquoties funditus delent. Con-
ueniet in profundam obliuionem vel ami-
corum, vel pristinæ fortunæ, vel si quid est
simile.

Macilenta manu pinguem pedem.

HERIODVS in opere quod inscripsit:
Opera, & dies, velut ænigmate quodam ex-
plicauit paupertatem:

Λεπτὴ δὲ παχὺ πῶδα χειρὶ πῖεζοις. id est,
Gracili autem manu pinguem pedem
premas.

Manus enim gracilescunt fame, pedes in-
tumesunt frigore. Carmen sic habet.

Μη σὲ κακὴ χειμῶνος ἀμυχῶνι καταμάρψῃ
Σὺ δὲ πῖεζοι, λεπτὴ δὲ πῶδα παχὺ χειρὶ πῖε-
ζοις. id est,

Nē te deprendant inopem mala tempora
brumæ,

Atque pedem premere incipiat manus
arida pinguem.

Venustus erit, si lōgius transferatur ad
viaticum parandum senectuti, aut similia.

Non semper erit æstas.

AD eundem ferme sensum pertinet &
illud ex eodem libro.

Οὐκ αἰεὶ θέρεται ποιεῖσθε καλιῶς. i.
Æstas non semper fuerit, cōponite nidos.

Non semper virebit ætas, para, quo se re-
cipiat senectus. Aut, non semper erit pro-
spera fortuna, munias animum philoso-
phiæ decretis, quo fortunam aduersam pos-
sis contemnere. Admonet & Caro agrico-
las: Cogitent, quā longā sit hyems. No-
tus est apologus de formicis exprobranti-
bus cicadæ, quod totam ætatem nihil
aliud quā cecinisset otiose, eoque mendi-
caret in hyeme. Hoc dictum oportuit ado-
lescentum pilis inscribi. Neque enim tan-
tum admonet parandam esse rem in fene-
stam, verum etiam eruditionem, virtutem,
honestam famam, quæ præfidia sunt opti-
ma senectutis.

Cum ex offis suum rotis pedem.

CONSIMILI figura significauit ege-
statem in eodem opere.

Ὅτ' ἀνοσέος ὄν πῶδα τέτνει. id est,
Quando pedes edit ipse suos is qui caret
osse.

Exoffem vocat Polypum, quod ossibus
caret. Is creditus est nonnullis sua bra-
chia rodere, cum deest cibus. Est enim eda-
cissimus, quamquam Plinius existimat id
illi accidere à conchis, verum præcisa rena-
sci credit, quemadmodum caudas lacertis.
Alcæus apud Athenæum lib. 7.

Ἐδωδ' ἐμαυτῶς πολύτης, id est,
Comedo meipsum more Polypi,

Vnde & ἀντοφάγος dictus. Verum hanc
opinionem & Athenæus rejicit.

Centum plaustri trabes.

TAM simile est prouerbio, quā est
ouum ouo, quod scripsit Hesiodus in eodē
opere, cui titulus: ἔργα καὶ ἡμέρας,

-Ἐκατὸν δὲ τὲ δέραθ' ἀμάξης. id est,
Cētum autem lignis plaustrum compin-
gitur vnum.

Eo tempestiuiter vtemur, cum significa-
bimus id, quod à nobis petitur, magno cō-
stare. Facile enim alienis vtimur, non ex-
pendentes quanti constiterint ei, qui præ-
bet. Carmen Hesiodi sic habet:

Πηδίων γὰρ ἔπος εἰπὲν, βρόδος καὶ ἀμάξαν
Πηδίων δ' ἀπαγήναδα, πάρα δ' ἔργα βύεοσι,
Φισὶ ἀνὴρ οφρένας ἀφρονεὸς πηξάδα ἀμάξαν
Νήπιος, ἐδὲ τόγ', οἷδ' ἑκατὸν δὲ τὲ δέραθ'
ἀμάξης. id est,

Nam dictū est procliue, dato plaustrumq;
bouesq;

At procliue negare, sed en tauris labor
instat,

Cogitat, est animo diues, compingere
plaustrum

Stultus & haud nouit, centum id compa-
ctile lignis.

Itaque quoties ad id, quod molitur ali-
quis, pluribus adminiculis opus est, velut
ad gerendum magistratum, ad scribendum
librū, ad munus concionandi, ad instituē-
dam familiam, ad longinquam peregrina-
tionem, non ineptè vsurpabimus Hesiodi
verbum: ἑκατὸν δὲ τὲ δέραθ' ἀμάξης.

Araneas ejcere.

HABET illud quoq; prouerbij speciē,
quod est apud eundem in eodem opere:

Ἐν δ' ἀγγέων ἐλάσσιαι ἀράχνηα. id est,
Vasis ejcias, quas nectit aranea telas.

Sic. n. significant inanitatem & inopiam

etiam hodie. Ad eundem modum Catull.
-Nam tui Catulli

Plenus sacculus est araneorum:

Quo dicto nūc nihil est vulgo vulgatius.
Lucianus in Pseudologista: δρώτος καὶ ἀρα-
χίων μέσα. id est, Carie & araneis diffusa.

Muris circumcurrentibus.

Τῶν τοίχων περιτρέχόντων, i. Parietibus cir-
cumcurrentibus. Plutarchus in Symposia-
cis decade septima problemate quinto, in-
dicat muliebri fuisse prouerbium, quo se-
cretum significabant, muris videlicet testes
& arbitros arcentibus. At bonorum viro-
rum huiusmodi voluptates etiam ac Iustus
ait oportet esse, vt nihil egeant vallo parie-
tum. Licebit vti, cū significabimus aliquid
ali monstrī, & ob id captari secretum.

Kerasbolia.

IN eodē opere problemate secundo, do-
cet homines præfactos, & asperis moti-
bus, & intractabiles κερασβόλιος vocari soli-
tos, quam vocē haud satis commode verte-
ris Latine. Sumptam autem metaphorā ab
agricolis, apud quos semina quæ prius quā
in terrā decidant, incidant in cornu boum,
κερασβόλα, dicantur, παρει τὸ εἰς κερασβόλλε
δαμ. Hæc aiunt prouenire ceteris multo du-
riora, vnde & ἀτερέμωνα vocantur. Qui scri-
psit etymologicon, indicat hanc vocem se-
mel duntaxat vsurpatam à Platone, sum-
ptamq; à leguminibus, quæ nec igni, nec
aqua mollescant: cuiusmodi quædam vi-
demus admixta leguminibus minutā ni-
grāq;. Locus est apud Plat. lib. De legib. 9.
Quo quidem loco videtur interpretes igno-
rante quæ sint κερασβόλα. Vertit enim legu-
mina sulminis tactu prædura, quasi dictum
esset κεραιωβόλα. Porro cur id accidat, vt
semina quæ in cornua boum impeerint,
aut non proueniant, aut proueniant siccio-
ra durioraq; Plutarc. hanc assert causam,
quod ea quæ à manu calida statim excepta
terra fouentur, magis adiuuantur calore,
qui seminibus est amicus. At quæ in cor-
nua incidant, proiecta magis videntur quā
feminata, & mora frigis colligunt. Theo-
phrastus dubitat num frivolum sit quod
de cerasbolis iactant agricolæ.

Respublica virum docet.

Πόλις ἀνδρα διδάσκει, i. Respublica virū
docet. Significat neminem ad rem geren-

dam idoneū esse posse, nisi qui sit vsu exercitatus. Plutarchus citat ex Simonide, tam etſi hemiſtichium carminis heroici. Quanxumlibet diu verſatus in agro, non ſies idoneus adminiſtrandæ reipublicæ niſi vixeris in foro, in curia, in frequenti populo. Alluſit huc Socrates Platonius, cum inuitatus ad loca amœna in agris, reſpondit ſe cupidum eſſe diſcendi, arbores autem nihil docere.

Faber cum ſis.

PLUTARCHVS in præceptis ciuilibus, ſenarium hunc haud dubie prouerbiale, ex Euripide citat:

Τέχτων γὰρ ὄν, ἢ ἐπὶ πράξεις ἔφυλκτο. i. Cum ſis faber, opera haud facis fabrilia.

Congruet in eū, qui tentat ad quæ non eſt idoneus, vel ob imperitiā, vel ob naturam alienam, veluti ſi quis infans & ad perſuadendum ineptus, ſuſcipiat legationem: aut indiligens diſpenſet rem domeſticam: aut ſenex, ſiue inualidus militiā capeſſat. Iam dudum & illud Horatianum ceſſit in prouerbium, quod hinc imitatum videtur, -Tractant fabrilia fabri.

Aquam igni miſcere.

INTER prouerbia, quibus ἀδύνατον ſignificamus, referendū & illud: πῦρ ὕδατι μιγνύμεν. i. Ignem aquæ miſcere. Plutarchus in libello, cui titulum fecit: περὶ πρώτης ψυχῆς, adducit huius prouerbij teſtimoniū, ſtudens probare aquæ proprium eſſe frigiditatem, potius quàm aeris. Pugnat autem vtraque qualitate ignis cum aqua: quippe calidus & ſiccus cū humida & frigida. Narrat eodem in loco morem fuiſſe apud Perſas, vt ſupplex in fluiuium deſcēderet, ignē geſtans, munitans ni conſequeretur quæ pe rebat, ſe ignem miſſurum in aquam. Atque ad eum modum impetrabat quidem quæ rogabat, ſed mulſtabatur, quod minatus eſſet ſe facturum id, quod eſſet contra rem naturam. Nam aqua hoſtis eſt ignis, cumq; ſemper extinguit. Id ſupplicandi genus apud barbaros maximum habebatur, & in quo non eſſe fas recuſare quod pe rebatur. M. Tull. Philippica 13. Prius vnda cum flamma redibit in gratiam. Ruſſus prius vnda flammamq; vt ait poeta quiſpiam, prius deniq; omnia, quàm aut cum Antonijs Reſpub. aut Antonij cum Rep. redeant in gratiam.

Velut è ſpecula.

Ὡς ἀποσκοπιῖς, id eſt, Velut è ſpecula. Similitudo prouerbialis, cū quis rem velut oculis ſubiectam, totam vndiq; contemplat. Siquidem ex alto commodiſſime ſpeſtantur omnia, propterea quod nihil obſtet, quod impediāt proſpectum. Vtitur Plutarchus in libello, cui titulus: De Romanorum fortuna.

Velut in cratere.

Ὡς περ ἐν κρατῆρι φιλοτιμία, i. Velut in cratere philoſoſo. Prouerbialis & hæc collatio, qua ſignificabimus res ante turbulentas componi, ſedariq; & prius inter ſeſe inimicos in gratiam redigi. Dicitur autem crater philoſoſo, quem in conuiuijs porrigunt alijs alijs, ceu amicitiz ſymbolum, ac pignus. Veluti qui filiam alicui deſponderet futuro genero prælibans philoſoſon κρατήρα porrigebat. Scythæ quoque amicitias, quarum ſunt pertinaciſſimi, cratere conciliabant, vt teſtatur in Toxaride Lucianus. Quin & CHRISTVS ipſe noſtræ religionis princeps, arcanam illam cū ſuis amicitiam poculo conſecrauit.

Sero veniſti.

Ὁ ἢ ἄθες, id eſt, Sero veniſti. Competit in eos, qui poſt tempus rem aliquam aggrediuntur, veluti ſi iam ætatis vitio frigidus vxorem pareat ducere, aut grandior litteras addiſcere. Natum ex oraculo, quod Pythia vates edidit cuidam conſulenti, num deberet ad rem publicam tractandam accedere: Ὁ ἢ ἄθες ἀρχὴν καὶ δημοκρασίαν διζήμενος, καὶ παρ' ἄραν κρατηγίης κόπτεις θύραν, id eſt, Sero veniſti, me de principatu & reipublicæ adminiſtratione conſulens, & alieno tempore militia pulſas ianuam. Meminit Plutarchus in commentario, cui titulus: εἰς ἀποβουτέρου πολιτείας.

Prius antidotum, quàm venenum.

DIVS Hieronymus aduerſus Ruſſinū reſpondens, Quomodo eorum præſationes librorum, quos neſcias, accuſes, quæ quodam vaticinio futuræ calumniæ reſpōderunt, implenter prouerbium, Prius antidotum quam venenum, ſubaudi adhibes. Cōueniet vti, quoties aliquis ſe purgat ante quā accuſetur. Antidotus. n. aduerſus venena datur, Hanc nemo ſumit, niſi guſtato veneno.

veneno. Quamquam ſunt qui ſe præmuntiant antidotis, ne noceat, ſi fors contingat fumere toxicum. Quemadmodum ſenciſſe legimus Mithridatem.

Statua taciturnior.

HIſ etiam temporibus in prouerbio eſt: Statua taciturnior. In hominem vehementer infantem, ac tacitum. Vſus eſt hac hyperbole Horatius in epiſtola ad Iulium Florum.

-Statua taciturnius exit.

Plerumque & riſu populū quatit.

Itidem Iuuenalis diuitem quempiam, ſed infantem & indoctum, Mercurij ſtatuz ſimilem facit:

-Truncōq; ſimillimus Hermæ.

Conſimili forma D. Chryſoſtomus lib. περὶ περοσύνης. 6. de tardo & ſtupido: τῆτο δὴ τὸ ἡμέτερον τῶν λθίνων εἰδὼν διδοίσει, id eſt, Tum illud, quod Græci dicere ſolemus, à ſaxeis nihil diſſeret. quod & alibi retulimus. Xenophon in Sympoſio: ἐμείνων γὰρ μὲν ἀνὴρ ἦσαν φωνὴ ἀκόσμου, ἢ τὸν λθίνων. i. Illoꝝ igitur vocem minus audias, quàm ſaxearum ſtatuarum. Statuz frequenter habent ſpeciem ſapientum, & eloquentiū virorum, ipſæ tamen nihil loquuntur.

Hoc nouerat prius quàm.

PLUTARCHVS in libello, cui titulus: Philoſophū maxime debere diſputare cū principibus, irridens eos qui duplicem facerent philoſophiz rationem: alteram in affectibus ſitam, quæ à Mercurio Hegemone, id eſt, ductore proficiſceretur: alteram in efferendo poſitam, quā Diaſtorus Mercurius, id eſt, nunciū largiretur: ἔωλον ἔστω, inquit, καὶ ὑποπιπέτω τῶ τῆτο μὲν ἦ δεινὸν δεινὸν γεγονέναι. i. Friuolum & obſoletum eſt, coniungaturq; cum illo: Hoc nouerat ante quā Theognis natus eſt. Vſurpat idem in eandem ſententiā, in libello, cui titulus: περὶ τῆ μὴ χρῆν ἐμμετρεῖα νυδὲ τῆδ ἀσθίαν, citans e comico quopiam. A. Gel. libro primo, Noctium Atticarum, capite tertio, citat ex Lucilio. Contra patriam, inquit Cicero, arma pro amico ſumenda non ſunt. Hoc proſecto nemo ignorauit, & prius quàm Theognis, vt Lucilius ait, naſceretur. Non eſt dubitandum, quin hic ſenarius ſit prouerbialis, quo rem frigidam & ineptam ſignificabant. Apparet ſumptum à Theognide tragœdiarum ſcri-

ptore, quem frigidiffimum fuiſſe reſtatur Suidas, & ni fallimur memoria, Plato. Nam fuit huius nominis alter quoque cuius extant ſententiæ.

Phocenfium deſperatio.

Φοκέων ἀπόνομι, ſiue φοκικὴ ἀπόνομι, id eſt. Phocenfium, ſiue Phocica deſperatio de ſtultis & infanis conſilijs dici ſolitū admonet Stephanus. Verum ex Plutarcho Cheronenſi conijcere licet dici ſolitū, vbi deſperatis rebus ad extrema conſilia veniretur. Natum eſt autem ex euentu huiuſmodi: Atrox odium & irconciliabile ſimultas, atq; vt Plutarcho dicamus verbis, ἀσποδὸς πόλεμος erat inter Theſſalos & Phocenſes: quod hi primores illorum in ſuis vrbibus, ad vnū omnes eodem die trucidaffent, illi viciffim illorum obſides ducētos quinquaginta in crucem ſuſtuliffent. Deinde Theſſali contractis omnibus copijs, per Locrenſes irruerunt, edito compulſato, ne cuiquam prouectioris ætatis parceretur: pueri cum mulieribus in ſeruitutem abducerentur. Daiphantus itaq; qui fuit vnus è tribus, quibus Phocenfium res erat cōmiſſa, ſuaſit vt viri quidē Theſſalis obuiam irent, cum illis conſiſturi, ceterum mulieres vna cum liberis, ex vniuerſa Phocide congregatas, in vno quopiam loco ſeponerent, congeſta ingenti lignoꝝ materia: & adhibitis cuſtodiſus manderent, vt ſimulac intellexiffent ſeſe victos in prælio, continuo pueros & vxores iniecto igni exurerent. Id reliquis cōprobantibus, exurgens quidam negauit æquum fieri, ni conſilium hoc, vxorum quoque ſuffragijs comprobatum fuiſſet: quod ſi non placeret, non eſſe cogendas. Itaque mulieres, vbi rem cognouiſſent, ipſæ inter ſe habito conſilio, Daiphantum collaudarunt, qui rectiffime conſuluiſſet Phocenfium rebus. Eadem autem videri & vxoribus & liberis eorum. His ita peractis, congreſſi cū Theſſalis Phocenſes, ſuperiores extiterunt. Ac decretum quidem illud Græci Phocēſium deſperationem appellarunt, quod etiam ſi feliciter ceſſiſſet, tamen temerarium parumq; cordatum videretur. Huiuſmodi ſerme Plutarchus. Similia ſere narrat Pauſanias in Phocicis. Meminit & prouerbij, quod ait ex hoc euentu dici ſolitū: ἐπὶ πάντων βελδύμετων ἀαλήτων, hoc eſt, de omnibus conſilijs quæ carent dolore. Memi-

Meminit & Stephanus indicans dici solitum: *περὶ τῶν τὰ ἀναλγή βελδομένων.*

Extremum occupet scabies.

OLIM pueri cursu certantes, clamare solebant: Occupet extremum scabies, adhortantes hac voce singulos ad cursum, ac male precantes ei, qui fuerit omnium postremus. Id deductum est in adagium, quo utebantur, qui significarent sese quocumque modo velle vincere, neque commissuros, ut inter postremos sint. Ita qui per fas nefasque rem augent, possunt alio vocanti respondere: Extremum occupet scabies. Quamquam nihil vetat, quo minus in bonam partem detorqueamus, ut si qui summis viribus adnitetur, ne ab æqualibus, eruditione, aut recte factis aut officijs ab amico superetur, dicat: Occupet extremum scabies. Hoc igitur proverbium pueris acceptum ferimus, quemadmodum & illud: *τὴν κατὰ σαντὸν ἔλα.* Vfus est Horatius in Arte poetica:

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Originem Acron indicat.

Ἡμερόκοιτος.

VULGARI ioco fures dicti videntur *ἡμερόκοιτοι*, quod interdiu dormiant, noctu vigilent. Sic enim Hesiodus in Operibus, ac diebus:

Μήποτε σ' ἡμερόκοιτος ἀνήρ ἀπὸ χρέμαθ' ἔληται. id est,

Ne solitus dormire die tua tollere possit. Aptè torquetur in tollionem, & furacem. Est & piscis eiusdem nominis, ut indicat Suidas, Phoca opinamur.

Ne vni navi facultates.

QVIN illud etiam ad proverbiorum classem, si longius deflectatur, referendum videtur, quod est in eodem opere:

Μήδ' ἐπί νηυσὶν ἀπαντὰ βίον κοίλησι τίθεσθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid aggrediaris, in quo sint vniuersa periclitanda. Non omnis statim alca iacienda est. Periculosa est nautica negotatio. Naufragium enim tollit omnia. Tutius est cum terra commercium. Alibi retulimus dictum Laconis, qui negabat sibi placere diuitias, quæ penderent à funibus.

Vrit absque torre.

VERSVM hunc ceu prouerbiale subinde Plutarchus vsurpat:

Ἐὐνὴ ἀτὲρ δ' ἀλοιο καὶ ἀμῆρ γῆρας δ' ὤκειν, id est, Exurit sine torre, grauique dat illa fenestæ.

Nempe vxor improba, quæ moribus suis senium viro præmaturum conciliat. Idem lepidè transferetur ad auaritiã, ad ambitionem, ad inuidiam, amorem obscenum, similiaque animi vitia, quibus obnoxij torquentur & contabescunt.

Adhuc calum voluitur.

QUOTIES significabimus adhuc superesse spem, & nondum omne tempus, quod melioris fortunæ solet occasionem adducere, exactum esse, conueniet illud Theocriticum ex Charitibus:

Ὅππο μῖνας ἀγὼν ἐκαμ' ἔρανός, ἐδ' ἐνιαυτὲς. id est,

Nōdum defessus prouoluere desijt æther Menses, atque annos.

Quod enim vnus annus negat, alter vltro defert.

Multa rota voluuntur.

PROVERBIALITER extulit & ad eandem pertinet sententiam, quod proxime consequitur:

Πολλοὶ κινήσαν ἔτι τροχὸν ἄρματος ἵπποι. id est, Permultus voluuntur adhuc rota mota ballis.

Id est, Multum adhuc temporis restat, multaque rerum incident mutationes. Quod quidem adagium & hodie nostrati vulgo in ore est, Frigidius enim est quod quidam interpretantur de certaminibus Olympiacis, de quibus illic non agit poeta in carmine Bucolico.

Ne nomen quidem.

PROVERBIALI figura dictum est & illud in eadem Ecloga.

Βοῦς δ' ἔτι μὴδ' ὄνομα ἐν, id est,

Vltèrius nec nomen erit belli atque tumultus.

Ceruus canes trahit.

INTER adagia quibus *ἀδωάτων*, seu præposterum quidpiam significamus, adnumerandum & illud, quod est apud Theocritum in Thyrside:

Τὸς κυνὰς ὁ ἔλασθ' ἔλκει. id est, Canes ceruus trahit.

Præposterum enim est, ut ceruus venetur canes. Carmen Theocriti sic habet:

Δάφνης ἐπὶ θνάσκει, καὶ τὸς κυνὰς ὁ ἔλασθ' ἔλκει. id est,

Postquam Daphnis obit, ceruus trahat ipse se molossos.

Ad consimilem formam Virgilius in Phæaciis:

Bubo canis lusciniã.

ITEM illud quod proxime consequitur: *Κηξ ὀρέων τὰ σκῶπας ἀρδῶσι χαίρουσιντο.* id est, Buboque montanus philomenis occinat ipse.

Cum infans suadere conatur eloquenti, aut ineruditus docere doctissimum.

Ne vidit quidem oleum.

ECLOGA cui titulus: *ρομέϊς*, scatet proverbialibus sententijs ac figuris, quarum de numero primum est illud:

Καὶ πόνα τῶν ἔλαιον ἐν ὀφθαλμῶσιν ὀπώπει, id est,

Et quando ille oculis, oleum conspexerat vniquam?

Conueniet in eos, qui sunt artis alicuius profus rudes, & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui numquam didicerit quidquam illius artis, venuste notabitur hoc versu:

Καὶ πόνα τῶν ἔλαιον ἐν ὀφθαλμῶσιν ὀπώπει, id est,

Vngebantur, n. athletæ, quod mēbris euaderent durioribus, vnde per olei significat certamen. Quamquam scholia declarant quod hoc ad arborē referre, quod in Olympiacis oleastro siue olea coronari solebant.

Et me mater est.

ITEM illud, quod in eadem sequitur: *Κηξ ἐραθ' ἀματὴρ πολυδὲ δὲ κέσθ' ἡμῶν ἀμείνω.* id est,

Me quoque; pollucē mea mē vincere dixit.

Cum quis anteponitur, aut æquatur ijs, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cecutiūt in filios, & foriosissimos putant, qui sunt deformes, fortissimos, quod sunt ignauissimi. Porro Pollux pugil optimus fuisse creditur teste Flacco: Castor gaudet equis, ouo prognatus eodē Pugnis.

Suade lupis, ut insaniant.

RVRSVM in eadem:

Πέσαι τοὶ μίλων καὶ τὸς λύκους ἀντίκα λυσσῶν. id est,

Hoc quoque Milo lupis mox persuadeto rabire.

Vbi quis animum inducit ad rem stultissimam, quam non aggredetur, nisi insanus. Nam lupi insanunt vel sua sponte, veluti si quis tyrannum instiget ad crudelitatem, cum plus satis læuiat suo pte ingenio. Rabies proprie canum est, vnde Scholias Theocriti putat hoc velut absurdum proponi. Sed canes aliquando rabiunt, lupi numquam non rabiunt.

Rore pascitur.

IN hominem prætenui corpore, quadra bit illud ex eodem Idyllio, quod dictum est in vitulam macram:

Μὴ πρόνας στίξεται ὡσπερ ὁ τέπιξι,

Dores enim rorē appellat *πρόνας*, quod *πρωί*, id est, mane cadat. Porro cicadas tōre ali, testis est Plinius lib. 11. cap. 36. Ore carent, sed habent in pectore fistuloso quidam aculeatum linguis simile. Eo rorem lambunt. Cum excitatē subuolant, reddūt humorem, quod solum argumentum est illas rore pasci. Neque enim ad excrementa corporis vllum foramē est. Vnde Maro:

Dumque thymo pascentur apes, dum rore cicadæ.

Venustus erit, si transferatur ad ingeniū, siue stylū ieiunum & aridū. Aut per ironiã, in hominem vehementer obeso corpore.

Tuam ipsius terram calcas.

CVM iubebimus cuiquam, ut suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra, quadra bit illud ex eiusdem Hódæporis:

Τὴν σαντὴ πατέων ἔχει τὰς ἀρούας. id est, Quin propriam calcans terram, querceta teneto.

Conueniet, vbi parum fidemus alicui, nec volumus in domesticam recipere consuetudinem.

Ne fascines.

Ἰνα μὴ βασανθῆναι μὲς, id est, Ne me fascines. Dicitur solitum vbi quis rem suauem nactus, presentibus impartit aliquid, ne solus fruens alios contristet. Indicat hoc Aristoteles sectionis vigesimæ problemate 24.

Vbi de mensa communi aliquis sibi priuatum sumeret aliquid , intuenti communicans dicebat , ne me fascines . Itaque sumpturi cibum prius edebant rutam , ceu remedium aduersus fascinum . Tum enim metuebant noxam fascini , quoties vel audius vescerentur , vel alicuius incommodi suspitione tenerentur , aut cibum haberent suspectum quem cupiebant . Ita fiebat , vt semper cum perturbatione vel biberet vel ederent , flatu simul hausto : qui si expellitur , simul exit cibus , si retinetur , mouet tormina . Itaque ruta prius comesta , & stomachum & reliquum corpus calfacit , vt spiritus ille inclusus discuti atque abigi possit . Vnde & illud prouerbiale quiddam habet , ruta opus est , vbi significabimus periculum cuiuspian incommodi , quemadmodum de baccare , & apio diximus alias .

Non omnis fert omnia tellus .

VT Virgilianum illud : Non omnis fert omnia tellus , prouerbium erit , si traducatur ad diuersas ingenij dotes , aut nō quiduis à quouis esse petendum : ita prouerbij rationem habebit illud Theocriticum , ex Cyclope :

Αλλά τὰ μὲν θέρεος , τὰ δὲ γίγνεται ἐν χειμῶνι . id est,

Illa quidem producit hyems , illa educat aestas .

Cum significabimus aliud agendum iuueni , aliud seni , alijs atq; alijs temporibus diuersis moribus vtendum . Quid autem quæq; ferat tellus , eleganter describit Virgilius in Georgicis , & Hermippus apud Athenæum lib. primo .

Dum virent genua .

NEC illud caret prouerbij specie , quod est apud eundem in Thyonicho :

Ποίειν τί δὲι δὲς λόβου χλωρῶν . id est,

Quando virent genua , tum aliquid faciamus oportet .

Studendum bonis litteris , dum adhuc viget ingenium .

Ducenda est , vxor sed iuueni . Consimilè ad modum Horatius :

-Dumq; virent genua ,

Et decet , obducta soluatur frōte senectus .

Quamquam hæc ipsa figura , genu viret , prouerbialis est , quoties iuuentutem significamus .

Neque pessimus , neque primus .

MEDIOCRITATEM hoc pacto significare licebit .

-Οὔτε κακίστος

Οὔτε πρῶτος . id est,

-Neque pessimus , at nec

Primus ,

Lepidius fiet , si ad ingenij laudē transferatur . Nam apud Theocritum in Thyonicho de milite dictum est , qui seipsum modeste iactat .

Scit quomodo Iuppiter duxerit Iunonem .

IN curiosos , & quid quisque domi faciat peruestigantes , conueniet illud ex Syraculanis :

Πάντα γυναικῆς ἴσασι καὶ ὡς ζῶς ἡγάγεθ' ἡπλῶν . id est,

Nouit femineum genus omnia , nouit & illud

Iunonem quo pacto duxit Iupiter olim . Scholiastes Theocriti putat significari fortunas Iouis , & Iunonis nuptias , quales describit :

Εἰς δὲνῶν φορτὸν ὄντες φίλος ἐλάθοντο τοκῆας . i. Coniugij subire thorum clam utroque parente .

Adiungit fabulam , quam retulit Aristoteles quidam in libro , quem scripsit de templo Herimiones . Iuppiter insidians fororis pudicitie , cum forte vidisset illam semotam ab reliquis dijs : nam ne dijs quidem virginibus tutum est obambulare folias : seipsum vertit in cuculum , confeditq; in monte , qui prius dictus erat Thronax , nunc Cocyx dicitur . Eo vero die Iupiter excitauit ingentem tempestatem . Iuno itaque sola peruenit in montem , confeditq; eo loci , vbi nunc est Iunonis Templæ , hoc est , perfectæ templum . Cuculus autem ob tempestatem horridus ac tremens deuolauit , confeditq; in Iunonis genibus . Eum Iuno misera texit veste sua . Hic rex deorum repente è cuculo factus Iupiter , Iunonem complexus est . Cumq; illa metu matris recufaret coitum , Iupiter promisit se ducturum illam in vxorem . Hinc natū existimant prouerbium . Addit huius Iunonis simulacrum in templo fuisse collocatum hac imagine , vt in throno sedens sceptrum dextra teneret , in cuius fastigio sederet cuculus , vix credimus hanc fabulam

Iam apud veteres inueniri , sed suspicamur ab otioso quopiam grammatico fuisse cōstitam . Adeo sapit anile quiddā . Huic simillimum est quod scribit Plautus in Trinummo : Sciūt quid in aurē rex reginæ dixerit , sciunt quid Iuno fabulata cum Ioue : quæ neq; futura , neque facta , tamen illi sciunt .

Vbi pauperis , impera .

IN eadem Ecloga :

-Προσέμεινος ἐπίτασσε , id est,

-Præcipito postquam satiaueris esca .

Ad eum modum respondent mulieres cuiuspiam obiurganti , quod loquaciores essent , & silentium imperanti . Conueniet vbi quis imperiosior est in eos , de quibus nihil est meritum .

Gallus in suo sterquilinio plurimum potest .

QUOD scriptum est in ludico Senecæ , prouerbij specie habet : Intellexit , inquit , neminem parem sibi Romæ fuisse , illicq; non habere se idem gratiæ , Gallum in suo sterquilinio plurimum posse . Alludit ad Claudium Imperatorem Lugduni natum . Hodieq; de cane vulgo dicunt , eum in suo sterquilinio plurimum audere : in alieno timidiores sumus omnes , in suo quisq; regno ferocior est ; & animosior .

Isthmum perfodere .

IS THMVM perfodere dicebantur , qui magno quidē conatu , sed irritō molirētur aliquid . Ductum ab Isthmo Corinthiaco , qui efficiebat , vt naues lōgo & ancipiti ambitu iuxta peninsulam circumagerentur . Vnde complures illum adorti sunt , quæ erat angustissimus , perfodere , nempe Demetrius Rex , Dictator Cæsar , C. princeps , Domitius Nero , infausto , vt omnium pauit exitu , incepto . Auctor Plin. lib. 4. c. 4 . Tranquillus ostendit , idem tētatum à Caligula . Philostratus in vita Apollonij negat Neronem destitisse victum operis difficultate : sed quod timeret , ne admissum mare , periturā Aeginam portenderet , aut res nouas in Imperio Romano coorituras : nā id prædixerant Aegyptij vates . Quin & vetustissimus scriptor Herodotus libro historiarū suo primo , prodidit Cnidios Isthmum qua angustissimo spatio , nempe quinque stadiorum spectabat continentem , perfodere adortos , quo insulam facerent , ceterū ictos scopulos in fodientium oculos resis-

lisse , deinde Delphicum Apollinē ab eis consultum trimetris respondisse :

Ισθμὸν δὲ μὴ πυργῆτε , μὴ δ' ὀρύσσετε .

Ζῆς γὰρ κ' ἐδῆκε νῆσον , εἰκ' ἐβέλετο . id est , Neq; cingite Isthmū mēnib; , neq; fodite . Nam si Ioui id visum , locasset in salo .

Denique Nicanor Seleucus aggressus est Isthmum , qui dirimit Euxinum , & Caspium mare , nec perfecit , à Ptolæmo Cæsarino interfectus .

Lingere salem .

OLIM tenuis fortunæ hominibus salpulentarij vice fuit , vti nunc quibusdam est acetum . Quæ res & in prouerbij abiit , tamen non satis liquet cuiusmodi fuerit . Sed præstiterit ipsius Plinij verba super hac re subscribere ex libri trigesimali primi cap. 7 . Varro , inquit , veteres etiam pulmentarij vice vsos , auctor est . Esistasse enim salem cum pane & caseo , vt prouerbio appareret . Persius in Satyra quinta :

-Iura sed Iuppiter audiet . heu heu
Vare regufatum digito terebrare salinū,
Cōtentus perages , si viuere cū Ioue tēdis .
Hoc est , vitam ages pauperrimam .

Sellissare .

Σελήζεν prouerbiali ioco dicebatur , gloriosi , factuq; præturgi . Suidas admonet sumptum à moribus Selli cuiuspian , qui cum re esset perquam tenui , tamen affectabat haberi diues . Torqueri poterit & in eos , qui se doctrinæ iactitant , ac venditant opinione , cum à litteris sint alieni . Hesychius indicat Græcis idem significare : σελήζεναι καὶ σελήζεναι . Qua voce semel atque iterū vsus est Plato in Gorgia : & σελός dicitur , qui sigma crassius profert , qua de re nō nihil attigimus in prouerbio : ἢ σελῶν ἐπιπέσει . Addit Hesychius nonnunquam σελήζεν , idem esse quod ἐλαζονδέν , videlicet ad stipulans Suidæ .

Cecidis & Buphonorium .

Τὰ κηκίδες καὶ βυφονίων , id est , Cecidis & Buphonorium , de re magnopere prisca , & ob vetustatem iam pridem obsoleta , desuetaq; . Aristophanes in Nebulis :

Ἀρχαῖα δὲ καὶ δὴ παλαιὰ , καὶ τετληθῶν ἀνάμια ,

Καὶ κηκίδες καὶ βυφονίων . id est,

Prisca hæc sane atque obsoleta canis , nec nō oppleta cicadis ,

Ac Cecide cum Buphonijs.

Siquidem Cecides peruetustus quispiam Dithyramborum poeta fuit, cuius scripta iam situm olebant, vnde in iocum vulgare abierunt. Quemadmodum iure ridetur hodie, qui immodica & intempestiva affectatione vetustatis, è duodecim tabulis, ex Ennio, Lucilioq; perunt sermonem, perinde quasi cum Euanthri matre loquantur: nec vllum verbum elegans esse putant, nisi quod sit ab vsu vulgi, & nostro sæculo procul remotum. Item Buphonijs festum quoddam erat apud Athenienses, ob vetu statem neglectum iam ac desitum, sic appellatum à cæde boum. Adagio licebit per iocum vti cum significabimus aliquid ceu nimis prisum negligi.

Serenitati nubem inducit.

NON tam ouum ovo simile, quàm illud prouerbij faciem præsert, quod refertur à Plutarcho in commentario de dignoscendo adulate ab amico, *Ὁ δὲ δια γὰρ ἐπὶ ἀνεργος*, id est, Serenitati nubem inducit. De eo, qui inter pocula ludosq; virulentum aliquem admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruget, superciliaq; contrahat. Ad eundem modum Horatius lib. 3. Ode 15. de anu deformi, quæ se puellarum choris admiscet:

Et stellis nebulam spargere candidis.

Μονοχρῆμοι.

OLIM homines macie prætenues, vesculi, ac decolores, prouerbiali ioco *μονοχρῆμοι* vocabantur. Lucilius. Vix viuo homini ac monogrammo. Rursum idem alibi: Quæ pietas monogrammi. Nonius Marcellus ductum autumat à pictura, quæ prius quàm coloribus corporatur, vmbra fingitur. Nō perperam quidem Marcellus: Venustus tamen erit adagium, si ad veterum picturam respiciamus: quæ primitus omnium consensu, ab vmbra hominis lineis circumducta cepit initium, quod vocant declinare. Deinde singulis coloribus pingi cœptum est, easq; picturas: *μονοχρῆμοί*, appellabant. Mox ars distinxit sese, & inuenit lumen atque vmbra, vt quædam eminere, quædam abdi premi; viderentur, differentia colorum. Deinde adiectus est splendor quem alium à lumine noluit esse, medium tamen inter lumen & vmbra proinde eundem Tonon vocant. Nam commissuram ac

transitum colorum, *ἀρμολύ* appellant. Huiusmodi ferme Plinius lib. trigesimo quinto, capite quinto. Conueniet igitur in hominem deformem, nullo aut eodem vultus colore, cuiusmodi prisorum erant imagines. M. Tullius libro de natura deorum secundo. Non enim venis & neruis & ossibus continentur: nec escis, nec potionibus vescuntur, vt aut nimis acres, aut nimis cōcretos humores colligant. Nec his corporibus sunt, vt aut casus, aut ictus extimescant, aut morbos metuant, ex defatigatione membrorum. Quæ verrens Epicurus, monogrammo deos, & nihil agentes commentus est. Illi autem pulcherrima forma præditi, purissimaq; in regione cæli collocati, ita feruntur, moderanturq; cursus, vt ad omnia conferuanda & tuenda consensisse videantur. Monogrammos appellat Cicero informes, nullaq; specie.

Aliorum medicus.

MANET hoc dictum his quoque sæculis celebratissimū, quod refertur à Plutarcho in commentario de dignoscendo adulate ab amico, è poeta quopiam.

Ἄλλων ἰατρός ἀντὸς ἑλπίσιν ἑρῶν. id est, Aliis medetur, ipsi vlcibus scatenus.

Vt ut eo & in commentario, quem inscripsit aduersum Coloten. Conueniet in hos, qui aliis sapiant, non sibi, alius oculati sunt & cauti, non sibi: alios cōsolari norūt, ipsi sua mala non ferunt æquo animo.

Lapsana viuere.

LAPSANA viuere lepide dixeris eos, qui perparce, nimiumq; tenuiter viuunt. Consentaneum est enim iocum illum militarem in popularem fabulam abiisse, quo Cæsariani milites alternis versibus exprobrabant, quod apud Dirachium lapsana vixissent. Est autem lapsana, olus siluestre ac vulgare, passimq; proueniens, trium foliorum, ex Brassicarum ni fallimur genere. Verum si quis forte requiret, Plinij verba sunt hæc libro 19. capite 8. Nec non olus quoque siluestre est trium foliorum, Diui Iulij carminibus, præcipue iocis militariibus celebratum. Alternis quippe versibus exprobrauere lapsana se vixisse apud Dirachium, præmiorum parsimoniam cauillantes. Est autem id cyma siluestris. Hætenus Plinius. Idem libro 20. cymam inutilem esse dicit, & concoctu difficilem. Cymam autem

autem interpretatur in caulibus dici delictiorem, tenerioremq; cauliculum, qui & in lappis & asparagis gratiam habet. Dio scorides ait Lapsanam Romanis & napium dici, cuius folia simul & caules elixi comeduntur: putat hanc stomacho magis amicam quam lapatham, cuius meminit Horatius, de cœna frugali loquens:

Aut herba lapathi, prata amatis, & graui Maluæ salubres corpori.

Haud contra osium.

Ὁὐ κατὰ θύρας, i. Haud contra ianuam pro eo, quod est, nō proprie ad re, & apte ad id, de quo agitur, prouerbiali certe figura dictum est ab Aristotele, lib. Physicorum quarto: *Ὅντοι μὲν ἐν ἐ κατὰ θύρας πρὸς τὸ προβλήμα ἀπαντῶσιν.* i. Isti quidem igitur haud contra ostium occurrunt questionibus. Argyrophylus *ἐ κατὰ θύρας* vertit, non recte, neq; non recte tamen id quidem. Perinde valet, quasi dicas: Ad scopum. Illud expendet lector, nū hoc adagium illi sit ad sine: *τις ἀν θύρας ἀμάρτον,* id est. Quis aberrauerit à ianua?

Climacides.

Κλιμακίδες, i. Scalulæ, per iocum vocari poterunt, qui se diuitibus ad quiduis obsequij submitunt, etiam si sordidissimum sit. Sic autem vulgato conuicio sunt appellata mulierculæ quædam Cypriæ, adulatrici apud Syros, quod regum vxoribus submitterent sese, vt per eas ceu per scalas cursum conscenderent. Meminit Plutarchus in libello de discernendo adulate ab amico. Et Athenæus libro Dipnosophistarum sexto. Et Valerius Maximus rerum memorabilium libro nono, capite primo.

Valeat amicus cum inimico.

Ἐφέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ, i. Valeat amicus cum inimico. Quadrat in eos, qui toti ad se spectant, nec amici magis quam inimici rationem habent: cuiusmodi fertur Timō ille Misanthropos. Plutarchus in commentario quem modo citauimus, *Ἐὶ μηδ' αὐτῆ μιθ' αὐτῶς ἐπανέμην τὸ, ἐφέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ.* id est, Si nequaquam placet illud. Valeat amicus cum inimico. Est autem Græcis hemistichium carminis trochaici.

Manica.

Μαννὰ Phrygio prouerbio dicebatur in gentia, egregiaq; facta, ducta uoce à Mane

quodam prisco apud ipsos rege, quæ ferunt virū fuisse præpoterē, & admirabili virtute præditum. Auctor Plutarchus in libello de Osride, Quin & latini insanū vocant, quod est præter vulgarem modum. Insanire libet. Et: Insano iuuat indulgere labori.

Ruta cæsa.

NE in rutis quidē & cæsis, haud dubie prouerbiali specie dictū est à Cicerone libro de Oratore secundo, pro eo quod est: Nulla in parte. Sed dicit te, cum ædes uenideres, ne in rutis quidem & cæsis, solitum tibi paternum recepisse. Quo quidem loco illud obiter admonendum, in vulgatis Tullii codicibus perperam pro recepisse, legi reliquisse, id quod satis liquere potest ex Nonio Marcello, qui in dictione receptitius, hūc ipsum Ciceronis adducit locū. Est enim hoc loco recipere idē, quod excipere. Porro quid sibi velint ruta cæsa, nam verba sunt peculiaria iureconsultis, abunde patet ex Pandectarum lib. 19. Lege 18. Si ruta, inquit Vlpianus, cæsa excipiantur in venditione, ea placuit esse ruta, quæ, eruta sunt, vt arena, & similia: cæsa ea esse vt arborea cæsa & carbones, & his similia. Gallus autem Aquilius, cuius Mela refert opinionem, recte ait frustra in lege venditionis de rutis & cæsis contineri, quia si non specialiter venierint, ad exhibendum de his agi potest. Neque magis de materia cæsa, aut de cæmentis, aut de harena cauendum est venditori, quam de ceteris, quæ sunt præciosiora. Meminit & in Topicis de rutis & cæsis M. Cicero: Nam ne præterirem aliquid, quod ad argumētū in omni ratione repertendum pertinet, plura fortasse, quam abs te desiderata erant, sum cōplexus: feci quæ quod sæpe liberales venditores solent, vt cum ædes, fundumve venderint, rutis cæsis receptis, concedant tamen aliquid emptori quod orandi causa apte, & suo loco positum esse videatur: Meminit & in Partitionibus. Et cum significabimus inclementius tolli omnia, neque quidquam fieri reliqui, venustedicemus ne rutis quidem ac cæsis receptis, vt iureconsultorum more loquamur.

Ætna, Athon.

ÆETNAM & Athonē mōtes in molestis, tædijq; prouerbium abijisse, testatur Lucilius apud A. Gell. lib. 16. c. 9. etiam si locus

is deprauatus habeatur. Lucilij versus, quos adducit, sunt hi:

Vernum hic ludus ibi, susque, omnia, deque fuere.

Susque & deque fuere inquam omnia ludus iocusque.

Illud opus durum, vt Setinum accessimus finem ἐπι τὸ λαγόν, vt aiunt, Montes Ætnæ omnes atque asperi Athones. De Ætna Sicilia monte dictum est, quod gigante sua mole premat, iuxta poetarum fabulas. Siue quod crebris incendijs grauis ac perniciosus olim esset accolis. Vnde & M. Tullius in Catone maiore, dixit onus Ætna grauius. De Atho vero, quod ob ingentem celsitudinem, vmbra sit molestus quam in Lemnum vsq; trecentis distans stadiis mittit, alibi diximus. Pomponius Mela tradidit huius cacumen altius, quam vnde cadant imbres: eius rei coniecturam ex eo colligi, quod de aris, quas in vertice sustinet, non abluuit cinis, sed quo relinquatur aggere manet. Obstat & nauticantibus, quod toto longe dorso procedat in pelagus, qua continenti adharet. Vnde & à Xerxe perfoctus. Athenus lib. 10. commemorat Erysichthonem quandam inexpleræ voracitatis, vulgo dictum fuisse βορᾶς ἄβωρα, id est, Voracitatis Athonem.

Immunem venire.

IMMVNEM Latini vocant, quem ἀσύμβολον Græci, nempe eum, qui nihil confert ad conuiuium. Horat. in Odis.

Nardi paruus onyx eliciet cadum.

Non ego te meis,

Immunem meditor tingere poculis

Plena diues vt in domo.

Sed plusculū habebit gratiæ, si transferatur ad res animi, puta doctrinam, versus, aut simile quiddam. Aulus Gell. lib. 6. c. 13. indicat vocem hanc in prouerbij abijfse: Ne omnino, vt dicitur, immunes & asymboli veniremus, conuectabamus ad cenulam, non cupedias ciborum, sed argutias quæstionum. Terent. in Phormione: Tene asymbolum venire vinctum atq; lautum è balneis? Apud Athenum Ephippus elegantè dixit immuni manu:

Ἀλλότριον εἰσελθὼν ὄσον ἐδίεν μέθην, Ἀσύμβολον τε χεῖρα προσβάλλη βορᾶ. id est, Ingressus alienum edere disce obsonium, Edulijsq; pomigere immunem manum.

Soterichi lecti.

APPARET Soterichi lectos in vulgare iocum abisse de re vili priscaq; & minime ambitiosa, & rudis artificij. Sic enim Seneca Ennianos de Cethego versus irridés: Qui huiusmodi versus amat, inquit, liceat sibi & eosdem admirari & Soterichi lectos. Aul. Gell. nam ab hoc ista referuntur lib. 10. cap. 2. Dignus sane Seneca videatur lectione ac studio adolescentium, qui honorem & colorem veteris orationis Soterichi lectis cõpararit, quasi minimæ scilicet gratiæ, & relictis iam contemptisq;. Conijcere licet Soterichum fabrum fuisse quempiam, cuius opera prisca illâ & rudè simplicitatem præ se tulerint. Nā Romæ postea argentea triclinia diuitibus in vsu fuisse, testat Pl. lib. 33. c. 11. Huiusmodi inter pictores fuisse Fuluiū, Rutubâ, & Placideianū, in sermonibus indicat. Horat. lib. 2. Satyra 7.

Vel cum Pausiaca torpes infane tabella, Qui peccas minus, atq; ego, cum Fului, Rutubâq;.

Aut Placideiani contento poplite, miror Prælia rubrica picta, aut carbone.

Peribis, si non feceris.

VB I quis in eum redactus est locum, vt nec aggredi rem possit citra magnum incommodum, neque tutò omittere, conueniet illud ex oraculo pfectū: deinde populari, vt solet, sermone iactatū: Peribo, si nō fecero: si faxo, vapulabo. Refert ab Aulo Gellio, lib. Noctiū 3. c. 3. e Plautina comœdia, cui nomen Fretum. Versus Plautini sunt hi: Nunc illud est, quod Arietini responsum magnis ludis:

Peribo, si non fecero: si faxo, vapulabo.

Porro quæ nam sit historia redditi oraculi, Gellius ipse testatur sibi non liquere, & in hoc hos Plauti versiculos enotasse, vt historiam quæreret. Sunt autem versus iâbici tetrametri catalectici. Vnde dicit verbum, adiectum opinamur ab interpretante, submonimus. Nam in vulgatis codicibus scriptum est, magnis ludis dicitur.

Ex se fingit velut araneus.

PROVERBIALIS videt & illa collatio, aranei ex sese texētis telas, & homines ex seipso comminiscētis mendacia. Sic enim Plutarchus in libello, cui titulus de Ostride: Οἷα πομπταὶ καὶ λογογράφοι καθ' ἑαυτοὺς

οὐ ἀράχαι γεννῶντες ἀφ' ἑαυτῶν ἀπάρχας ἀνυπαθέτους οὐράνεσι καὶ ἀποτέεινεσι. id est, Qualia poetæ & oratores, velut aranei gignent ex seipsis à nullis suggesta, exordia texunt, producuntq;. Plinius tradit maiores araneas in terra cauernarum exigua vestibula prapandere, minimas non texere: tertium genus erudita operatione esse conspicuum. Orditur, inquit, telas, tantiq; operis materiæ vtrens eius sufficit: siue ita corrupta alui natura stato tempore, vt Democrito placet, siue est intus quædam lanigera fertilitas: tam moderato yngui, tam tereti filo, & tam æquali, deducit stamina, ipso se pondere vsus. Texere à medio incipit, circinato orbe subtegmina adnectens: maculasq; paribus, semper internallis, sed subinde crescentibus, ex angusto dilatas indissolubili nodo implicat. Nec abhorret ab his, quæ Aristoteles refert libro de natura animalium nono, addens araneos, mox vt editi sunt, fila mittere, non ex interioribus, velut excrementa, quemadmodum sentit Democritus, sed de summa corporis parte, veluti corticem, aut in morem Histricis de cute spinas iaculantis. Non texunt autem, neque venantur, nisi feminae. Mas fruendi comes est, non laborandi.

Boue venari leporem, & similia.

Τῶ βοὶ τὸν λαγὸν κωμηγεῖν, i. Boue leporem venari, dicuntur qui rem absurdâ, stultam, ac præposteram aggrediuntur. Plutarchus in commentario de animi tranquillitate: Οὐδὲ γὰρ ὁ τὸ εἶναι τῶ ἀρότρῳ βελόμενος καὶ τῶ βοὶ, τὸν λαγὸν κωμηγεῖν, δὲ συχρῆς ἐστίν, ἐδὲ γὰρ γρίφοις καὶ σαχυλαῖς ἐλάφους μὴ λαμβάνοντι, μηδὲ εἰς δάμναον ἐνεπιτῖται μοχθηροῦ, ἀλλὰ ἀφελτηρία, καὶ μοχθηρία τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχτηροῦσι. id est, Neque enim qui aratro velit iaculari, ac boue venari lepore, infortunatus est. Neque ei, qui piscatorijs retibus ceruus nō cepit, vllus malus aduersatur genius, sed stultitia & peruersitas, aggrediuntur quæ fieri non possunt. Nō quiduis est accomodum ad omnia, belluti si quis homini studijs & otio nato, velluti, aut republicam administrandam mandet. τῶ βοὶ τὸν λαγὸν κωμηγεῖται. Aut si quis stupido & infuslo iudicia committat. Citat in eodem libello versus, ni fallimur, Pindari: ἐν ἀρμασιν ἵππος, ἐν δ' ἀρότρῳ βῆς, παρὰ ναυῖ δ' ἰθὺν καὶ τὰ χίσα δελφίς, καὶ πρῶ δὲ βελόντι φόρον

καὶα δὲ τὰ δάθυρον ἐξέρειν. In curribus equus, in aratro vero bos, nauem autem prauertitur quàm occissimè Delphinus. At apro paranti mortem, canis est fortis inueniendus, nam hæc quoque prouerbij speciem habent.

Ab diagrammate.

PLUTARCHVS in libello de discrimine inter adulatorem & amicū: ὁ δὲ κίλαξ ἀφ' ἐνός διαγράμματος ἀεὶ τὸ ἰδὺ, καὶ πρὸς χάριν εἰωθῶς ποιεῖται, ἔτε ἔργον οἶδεν ἀντιτίθενον, ἔτε βῆμα λυποῦν, ἀλλὰ μόνον παρὰ πέται βελόμενος, σωμάτων ἀεὶ καὶ συμφορηγόμενος. id est, Adulator autem ab vno diagrammate semper id, quod iucundum est, quodq; blandiatur solitus fuccinere, neque facto resistere nouit, neque verbo contristare, sed tantum obscundat volenti, semper illi concinens & consonans. Palam est prouerbij specie dictum esse ἀφ' ἐνός διαγράμματος. Est autem diagramma pìctura, descriptioq; philosophorum, qua rem exponunt oculis, vt perinde valeat, quasi dicas, de eadem formula.

Non filius Achillis.

INTER carmina nobilium poetarum, quæ à doctis vice prouerbiorum vsurpantur, hæc quoque referri posse videntur: Οὐ παῖς ἀχιλλέως, ἀλλ' ἀχιλλῆος αὐτός ἐστι. i. Haud satus Achille, verum Achilles ipseus es.

E tragœdia quapiam, aut comœdia sumptum videtur. Est enim versus trimeter iâbicus. Vsurpatur à Plutarcho in eodem commentario, quem inscripsit, qua ratione sit adulator ab amico dignoscendus. Ait enim adulatorem modis omnibus sic amicitiam imitari, vt illud in eum dici possit: Οὐ παῖς ἀχιλλέως, &c. Itidē Terétianus Parmeno in Gnathonē Thrafonis orationi subseruientem: Hem alterum hunc ex hoc natum dicas.

Vlysses pannos exuit.

IN eodem, quem modo diximus, commentario Plutarchus hunc Homericum versus vsurpat, non sine specie prouerbiali, ex Odissæ χ.

Αὐτὰρ ὁ γυμνοῖη φαέεαν πολύμυτις ὀδυρόσδε. id est, Vilibus at pannis mox est exutus Vlysses. Accomodare licebit iis, q genere vitæ subito cõmutato, è pauperib. diuites, e squa-

lidis nitidi e tristibus hilares existunt . Nā Vlysses simul atque pannos, in quibus mendicis apud procos egerat, exutus, magnificis vestibus ornatus esset, repente visus est alius . Plutarchus torquet in adulatorem, qui Polyphi more omnium studijs sese accommodat: adeo ut qui paullo ante apud amicis philosophiæ deditum, prolixam barbaram ac pallium gestarit. assidue versans in libris, nihilq; crepans nisi numeros, rectangulos & triangulos Platonis: si forte fortuna in amicum incidere, voluptatibus adductum, continuo mutata figura velut à Circe transformatus, Sardanapalus fiat.

In durum, & implacabilem .

IN hominem impendio rigidum & implacabilem recte torquetur illud Home ricum, ex Odysseæ K.

Σοὶ δὲ τις ἐν σήθεσι ἀκίλητος νόος ἐστὶ . id est, At tibi non unquam placanda in pectore mens est.

Plutarchus in commentario de dignoscendo ab amico adulatorem, ait hunc ver sum obijci solitū Antonio ab assentatoribus, quod Cleopatraz efficitur amanti, non responderet in amore.

Asinus balneatoris .

Ὡς περὶ ὄνος βαλάνεος, i. Ut asinus balneatoris. Dictum est in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus caperēt. Plutarch. in libello : περὶ τῆς οἰκοσπλαχίας, Οὐδ' ἐν εὐπάροχον, ὡς περὶ ὄνος βαλάνεος ἔϋλα καὶ οὐρύγαντα κατανομίζων, ἀεὶ κελπῶ καὶ τέφρας ἀναπιπλάμενος, λυτρεῖ δὲ μὴ μετέγχοι, μὴ δὲ εἰλέας, μηδ' ἐκ καθαροῦ τήνητο. id est, Nihil inde capiens commodi, velut asinus balneatoris, qui ligna & sarmenta defert, semper fumo ac fauillis oppletus, numquam autem participes balnei, neque temporis, neque mūdiciæ. Loquitur de diuite parco ac sordido, qui cum sit onustus diuitijs, non fruitur tamen .

Lichnobiij .

APPARET luxuriosius prouerbiali ioco dictos, qui lucernariam vitam ducerent, ut torqueri possit vel in nocturnum potorem vel hominem supra modum studiosum, qui quemadmodum dictum de Demosthene, plus absumat olei, quam vini: vel in sordidum & parcum, quasi de lucernario oleo visitantem. Seneca lib. epist. 2. 2. epist. 12. 2.

dictum ostendit in lucifugam quandam, cuius tota vita erat præpostera, adeo ut quidquid hominum vulgus interdiu solet facere, id ille faceret noctu. Sub noctem ex pergiscebatur, diluculo ibat cubitum . In quæ ita iocatus Varus lepiddissimus fabulator, ut eum diceret admodum frugaliter vivere, quippe qui nihil infumeret nisi noctem. Et quibusdam illum sordidum & auarum dicentibus, Vos, inquit, illum & Lychnobiium dicetis. Est autem in ioco uox ambigua, ut intelligas eum vsque adeo sordidum, ut lucernas etiam absumeret: vel adeo parcum, ut lucernis visitaret. Ceterum adlusum est ad vitam hominis præposteram, cuiusmodi describit in eadem epistola, & Butam quandam Artium .

Quasi Sutrium eant .

SUTRIUM peruetustū Etruriæ oppidum. Id olim defecerat à Romanis, cū quibus inierant foederatē. Camillus ad id deletus à senatu, ut eos cogeret ad fidem. Is ne in apparando comæatu multum temporis tereretur, utq; Sutriini ipsa celeritate opprimeretur, edixit, uti singuli milites trium dierum comæatū secum exportarent. Id deinde versum est in prouerbiū, quod vsurpari consuevit, quoties aliquis suo sumptu nauat operā alijs. Sic enim interpretatur. Festus Pompeius in fragmētis quibusdam, quæ Romæ inueniuntur. Arbitramur eādem esse historiam quam aliquāto aliter narrat Titus Linius libro. ab vrbe condita 6. Plautus in Cassina. Tum quoque facito ut veniat, quasi eant Sutrium . Iubet Alcestimus, ut suos ad sese mittat, sed suo pte cibo instructos. Notum est carmen Catulli, quo Fabullum ad cœnam vocat, sed ita ut ipse secum adferat quidquid ad lautam cœnam pertinet.

Αὐτολήκιοι .

Αὐτολήκιοι, vulgato verbo dicebantur, qui nō ex animo, sed ventris causā colerēt amicos, inde conficta voce, quod sponte ad Lecythum commearēt, & inuocati præsto essent in conuiujs. Eisdem παπέρας quoque vocatos fuisse testatur, & ab Eupolide, τὲς περὶ τῶν λυγῶν καὶ μετ' ἄριστον φίλους . id est, Circum sartagine & post prandium amicos dictos fuisse. Plutarch. in libello cui titulus. Quo pacto qs dignoscere possit adulatorem ab amico: ἀπλὰ μὴ καθ' ἅπερ οἱ πολλοὶ

λοι τὲς αὐτολήκιοις τέτατος λεγομένους καὶ παπέρας καὶ μετὰ τὸ κατὰ χεῖρας ὕδαρ, ἀκκομένους, ὡς τις εἶπε, κόλακας νεμίζωμεν, id est, Sed ne quemadmodum vulgus hominum facit Autolocythos istos, qui vocantur, ac mensales, quiq; tum demum audiuntur, posteaquam aqua manibus infunditur, sicuti dixit quidam, existimemus adultores . Vfus est eo verbo Demosthenes in oratione aduersus Cononem . Interpretes varie exponunt, vel de his qui ad quiduis perpetuandum parati sunt, vel de pauperibus, qui præter lenticulam nihil possident: vel de ijs, qui facile sunt ad depromendam pecuniam, quod quidam soleant in lenticulis pecuniam recondere, atque alijs item modis, quorum nihil conuenit cum sententia Plutarchi . Apud Athenæum lib. 4. vocantur ἀλλοτριολόχοι, quibus dulce est aliena viuere quadra . Refert ibidem quiddam non illepidum: orta disceptatione quæ nam aquarum esset optima, cum alij præferrent Lernæam, alij Pirenæam, alij aliā, Carneus iuxta Philoxeni sententiam dixit: τὸ κατὰ χεῖρας ὕδαρ ὕδισον, suauissimam aquā quæ manibus infunditur, quod ea declaret cenam esse paratam, cum conuiuator iubet conuiuias lauare . Congruit cum eo, quod alibi dictum est: Feruet olla, viuunt amicitia.

Melitæus catulus .

Μελιτῆϊον κωλίδιον, i. Melitæus catellus, dicebatur is, cuius opera nulli serue rei conducebat, sed duntaxat animi causa alebantur, cuiusmodi non melioris, est multitudo in diuitum familijs . Aliorum canum varius est vfus . Sunt quibus edium custodia delegata est, ut noctibus aduersus fures excubias agant . Hi vocantur οἰκροὶ . Sunt quorum opera in venatibus vitmur, qui θηροπόμοι dicuntur . Sunt quorum nullus est vfus, nisi ut cū otiosis ac delicatis matronis lussitent, qui nostris quoq; temporibus, mirum quā sint in delicijs . Atque ij μελιτῆϊοι vocantur, nimirum ab insula Melita inter Corcyrā nigram & Illyricum sita . Auctor Plin. lib. 3. cap. vlt. Itidem Strabo & Stephanus . Horum meminit Aristoteles Sectionis decimæ problemate 14. indicās eos omnibus membris pusillos gracilesq; fuisse, & hac dote commendantur, quemadmodum sunt qui sine nanis & pumilionibus non possunt viuere . Apud Lucianum in

Lapithis γελοῦσποιος Alcidaμάτεμ Cynicum, μελιτῆϊον κωλίδιον vocat . Athenæus lib. 12. scribit Sybaritis vehementer in delicijs fuisse canes Melitæos . Qui quidē hoc esse videntur in genere canum, quod nani, & pumiliones inter homines . At Massinifsa merito laudatur, quod pro simijs & catulis maluit pueros alere, utq; ad annum tertium, deinde remittebat eos suis parentibus . Sed intolerabilius est quod apud Britānos complures alunt greges vsorum ad salutationem, animal vorax & maleficum. Cuiusmodi sunt & simiæ, licet minus voraces .

Illico hyems erit .

ARISTOTELES in problematis sectione tertiadecima, refert hūc versum, nullo citato auctore, sed veluti vulgo iactatū . Εἰ δ' ὁ νότος βορέαν προκαλέσεται, αὐτίκα χειμῶν . id est, Illico hyems sit vbi Boream accersuerit Auster .

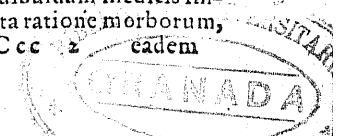
Causam hāc adfert, quod Notus suapte natura nubem & imbrem affatim colligat . Proinde si hoc tempore Boreas adcesserit, cōgelascunt omnia huius rigore, atque ita protinus hyems . Adijcit in eodem problemate carmen alterum consimili fere sententia :

Εἰ βορέας πηλὸν καταλίψεται, αὐτίκα χειμῶν . id est, Molle lutum Boreas si prenderit, illico hyems fit .

Id tamen si vulgo simpliciter dictum apparet, tamen nos eo deflectere poterimus, ut dicamus ingens periculum imminere, si malum malo successerit . Veluti si qui immodice discruciat sese studij laboribus, amare etiam incipiat: aut si qui prius principii parum gratus fuit, in plebis etiam odium veniat aut si regi vehementer leni, placidusq; succedat admodum rigidus, aut contra . Nam huiusmodi subita mutationes, maximos rerum motus solent excitare .

Eundem calcem omni pedi inducere .

GALENVS Therapeutices lib. 9. ἐκέλευοι μὲν ἔτε ζήτησον ἔτε ἴσασιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν παρομίαν, ἐνὶ καλαπόδι πάντας ὑποδέξασιν . id est, Isti quidem igitur neque inquirunt, neque sciunt . Quin magis iuxta prouerbiū, eodem calciamento calcant omnes . Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui nō habita ratione morborum, eadem

eadem remedia admonent omnibus, cum diuersa mala diuersam curationem desiderant. Non dissimile illi, quod alio dictum est loco: Scis simulare cupressum. Ad hanc formam pertinet, quod adducit Hieronymus in prima prelatione commentariorum, quos edidit in epistolam ad Ephesios: Nec ad instar imperiti medici vno collyrio omnium oculos velle curare.

Cochlea vita.

Κοχλίας βίωσις, i. Cochleæ vita: De ijs, qui parce paruoribus viuunt, aut contracti a negotijs, luceque forensi semoti. Notum est animal, vnde sumpta est metaphora. Plutarchus in libello: περί της φιλοπλητίας. ουδὲ τούτωντα πρῶτα σιμῆεις, καὶ τὰ ῥάπης καὶ εὐροβείσι σεαυτὸν, κοχλίας βίον ζῶν δια τῶν μικρολογίων. i. Tu vero tantum molestiarum sustines turbans, ac torquens te ipsum, cum vob parsimoniam cochleæ vitæ vinas, De Cochleis quæ cum caletur, succo visitat suo, alias retulimus ex Plautina Captiui duo.

Bello parta.

Εκ πολεμίας, id est, Ex hostium regione. Vbi quis immodice infumeret. Solemus. n. celerius ac temere profundare, si quid hostibus sit ereptum. Quod quidem adagium & hodie passim audiuius vulgo dictitari in Lurcones & heluones. Plutarchus in libello cui titulus fecit: ὑγενὰ παραγγέλλματα, ἐμπίπλασαι παρ' ἐτέροις τὸν πολυτελῶν, καὶ ἀπολαύων, καθὰ περ ἐκ πολεμίας ἀφιδῶς ἐπιστιζομένους. i. Impleri apud alios, cibis sumptuosus, fruique; velut ex hostili regione raptis, ampliter sese cibo onerantes. Vsurpat idem Symposiacæ decadis septimæ, problemate sexto. Satyrus apud Athenæum libro 4. id genus homines depingit his verbis: καταπέχοντες τὸν ἀγρὸν, διαρπάζοντες τῶν οἰκίαν, λαφυροποιούτες τὰ ὑπάρχοντα. id est, Proculciant agrum, diripiunt domum, pro spolijs vendentes facultates. Nam λαφυροποιεῖν, est prædas hostibus detractas sub hasta vendere. Atque ea solent minoris æstimari, veluti aliena. Hinc Græcis λαφύονται dicuntur, qui luxu prodigunt rem familiarē, vt indicat Athenæus lib. 11. & eiusmodi profuso λαυργμός dicitur, & λαφουεῖν prædari, aut intemperanter profunderi seu deuorare, vt indicat Suidas. Nā λαφύρα spolia dicuntur, viuus hostibus detraçta, quemadmodum σκῆλα mortuis.

Panis lapidosus.

ILLVD si quis prouerbium esse negabit, cum hoc equidem non admodum digladiabimur, certe dignum est, vt assidua vsurpatione in adagiorum contubernium cooptetur, quod refertur à Seneca lib. de beneficijs 2. Panis lapidosus. Sic enim Fabius Verrucosus appellabat beneficiū, ab homine duro aspere datum, quem esuriētī necessarium sit accipere, durum & acerbū esse. Ita quidam cunctatione, toruitate vultus, asperitate orationis, ostentatione molesta, corrumpunt beneficiū, vt nemo sit accepturus, qui possit eo carere.

Epatroclis domo venit.

Εκ πατροκλέας, id est, E Patroclis domo. In sordidos, sumptum à moribus Patroclis cuiusdam Atheniensis, prædiuitis quidem, verum impendio parci sordidique; quem vetus comœdia talem ferme depingit, qualē Plautus Euclionem, teste Aristophanis interprete, cuius verba Suidas quoque refert, qui & prouerbium esse vult. Est autem in Aristophanis Pluto. Is cum esset squalidus, inculcus & sordibus obsitus, rogatus vnde venisset:

Πόθεν ἐν φράσον ἀνχημῶν βαδίζεις, id est, Vnde igitur adeo sordidus iqualensque; venias dicit.

Atque ille respondet:

Εκ πατροκλέας ἐργουμαι. Ος ἐκ ἐλέσεται ἐξ ὄψεως ἐγένετο, id est, Et Patroclis domo, Qui haud lauit vnquam posteaquam natus est.

Tam in procliu, quam imber.

NON absque prouerbij specie dictum est illud à Plauto in fabula, cui titulus est Captiui duo:

Tam hoc tibi in procliu quam imber est quando pluit.

Nam procliue proprie dicitur, quod ex alto deorsum propendet. Arduum est autē onera submoliri in altum, deorsum vero vel suapte sponte deuoluuntur.

Et post malam segetem serendum est.

EQV IDEM nō pugnam esse prouerbium, et si prouerbij simillimū est, illud epiphonema Senecæ, lib. epistolarū vndecimo, Et post malam segetem serendum est. Quo licēbit vti, quoties res parū ex animi sentētia

tia cecidit, & significabimus non esse distendendum à conatu. Quamquam Seneca loquitur de ijs, qui refugium in vllum hominem beneficiū collocare, quod semel inciderint in ingratum. Eiusdem generis est, quod eodem subnectitur loco: Post naufragium maria tentantur.

Spes seruat afflictos.

PLVTARCHVS in libello de ratione victus, indicat vulgatum fuisse prouerbiū, de spe, nec tamen explicat, quod nā id fuerit: Τὸς πλείονας δὲ μαλακίαι, καὶ ἀκροσία σωή γορον ἔχουσα παρομιάν ἐλπίσι ἀναπίθει καὶ προσάγεται βαδίζεν ἀνάσοντας ἰταμῶς ἐπὶ τῶν σωθήεναν. id est, Plerosque; vero spes intemperantiæ mollicieque; patrocinate prouerbio adducit huc, vt relictis stratis, ad cōuetam redeant vitam. Quod autem sit illud prouerbium quod intemperantiæ suæ prætexunt homines, declarat in his que sequuntur: ἀσθῖνον κραπίλλῃ δὲ κραπίλλῃ ἐξελόντων καὶ διαφορήσαντας. id est, Tamquam vinum vino, & crapulā crapula eiecerint ac discusserint. Ex his apparet Plutarchum allussisse ad prouerbium: Clauum clauo pellere. Quod quidem & hodie manet æque celebratum inter compotores. Ad duntiocum de pilo canis rabidi, & experiantur faceriam multis exitialem. Quamquam & obiter allusum est ad hoc quod extat in sententijs e comœdijs, vt apparet collectis:

Ανὴρ ἀτυχεῶν, σώσεται τοῖς ἐλπίσι. id est, Spes seruat hominē, rebus in duris bona.

Notum est illud Nasonis: Spes bona dat vires, animum quoque spes bona firmat.

Viuerē spe vidi qui moriturus erat.

Deinde Pindaricum illud apud eruditos pene cessit in prouerbium:

Ελπίσι γηροστέφου. id est, Spes altrix senectæ.

Sic enim Plutarchus in libello de tranquillitate animi: καὶ τῶν μὲν μὲν ἡδύσσια καὶ βεβαυστέραν τῆς πωδαρικῆς γηροστέφου ἐκπίδος. id est, Et memoriā incundiorē, ac firmiorē, Pindarica spe, senectæ altrix. Refert autē hunc Pindari locum Plato lib. de Repub. 1. ὅτι ὅς ἀνδρικίας καὶ εὐσῶς τὸν βίον διαγάγοι, γλυκεῖα εἰκαρδίαν ἀγαλλοισα, ἢ γηροστέφου σύνομοι ἐλπίσι, ἀμάλυσαν θηετῶν πολύσφορον γινώμαν κυβερνεῖ. id est, Propterea quod qui iuste pieque vitam peregerit, huic dulcis cor ex-

hilaras, senectutis altrix, familiaris est spes, quæ maxime versatilem mortalium mentem gubernat.

Tria saluberrima.

IN eodem opere, quando quidem nullo auctore refert, videtur & hoc prouerbio fuisse iactatū. Sed præstat ipsius verba transcribere: ὁθεν ἀρίστα ἀλέκται προφῆσι ἀπορίων, καὶ πόνων ἀσύνων καὶ σπέρματ' ὅς ὄσις σωτήριον, ὑγείνοτατα εἶναι. id est, Vnde optime dictum est, velti citra saturitatem, non refugere laborem, naturæ semen conferuare, esse saluberrima.

Admoto capite.

PLVTARCHVS in libello, cui titulus: πῶς ἀντί διακρίνει τὸν κόλακα τῶν φίλων, verbum hunc qui apud Homerum frequenter obuius est, ceu proverbiale vsurpat.

Αγγίχων κεφαλήν, ἢ καὶ πῶς ἀθροῖσθ' οἱ ἀλλοί. id est,

Admoto capite, reliqui ne audire valent.

Admonet eo loco, si quid obiurgandus est amicus, vt id fiat primum in tempore, deinde comiter & amice magis quam asperē, postremo clanculum semotis arbitris: ὁθεν ἀρίστα μὲν ἔχει, τὸ ἀγγίχων κεφαλήν. id est, Vnde optimum est illud: Admoto propius capite. Pro eo Liuius lib. ab vrb. condit. 10. dixit conferre capita, Consules velut delirabundi capita conferunt.

Cur cessatum est.

EODEM in commentario vsurpat & hunc Homeri versum ex Iliados Λ.

Τυδείδῃ, τὶ παθόντε κελύσμεθα θέριδ' ἄλλοις. id est,

Dic quid nam acciderit nobis, vt Maria virtus

Tydidē exciderit animis.

Licet vti, quoties communem culpam apud amicū agnosceremus, & in re quapiam male cessatum esse significabimus.

Abijciendum procul.

CVM vitium aliquod, aut res alioqui noxiam ad monebimus procul abijciendam esse, conueniet versus ille, ni fallimur, Homericus:

Εἰς ὄρος, ἢ εἰς κύμα πολλοῦ κρείσσοιο θαλάσσης. i. In montem tumidasve fremētis in æquoribus vndas.

Sic & Horatius i Odis, libro tertio Oda 14. Vel nos in capitolium, Quo clamor vocat, & turba fauentium. Vel nos in mare proximum Gemmas & lapides, aurum & inutile, Summi materiam mali Mittamus, scelere si bene prænitet.

Contra Theognis non opes, sed ipsam paupertatem iubet, εις μεγαλήτεα πόντον βίπτει. i. In immensum mare proijcere. Itē hominem vehementer pestilentem in extreimas insulas deportandum dicimus.

Testudinem equus insequitur.

PLUTARCHVS in libello quē scripsit aduersus Stoicos: Πολλῶ δὲ τῶ το χετλιώτερον ἐστὶ καὶ μᾶλλον ἀπήρηται τῶν ἐνοίων, τὸ μὴ δὲν ὑπὸ μηδενὸς περικαταλαμβάνεσθαι, μὴ δ' εἰ χελαδίω, τὸ τὴ λόγῳ φασὶ, μετ' ἰπιῶδε διόκος ἀδράσει τ' ἀχνης ἴππῳ. id est, Multo vero illud indignius, & a cogitationibus seiunctius, nihil a quoquam comprehendī, nec si testudinem, id quod prouerbio dicitur, a tergo insequatur. Adrastrī celer equus. Conueniet uti, rem præpostere, & absurde geri significamus. Finitimum est illi, quod alias a nobis dictum est: Testudinem Pegaso comparas, & Citius testudo leporem præuerterit.

Stultior Melitide.

Μαρότερῳ μελιτίδῃ, id est, Stultior Melitide. Melitides vnus est e felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit. Hic iam euerfa Troia, venisse legitur auxilium laturus Priamo, vt meminit Eustathius de cōmū Odysseæ librum enarrans. Lucianus in Amoribus: μελιτίδῳ ἢ κόραϊνον διεν μεσ πρὸς θεῶν, i. Melitidem aut Coræbum me putas per deos? Prouerbiū refertur a Zenodoro, docens hunc comicorum conuicijs fuisse tractū ob stultitiam, nec potuisse numerare supra quinque, & ducta vxore nouam nuptam non attigisse, veritū ne se illa accusaret apud matrem. Commemorat eodem in loco & alium quendam insigniter stultum, qui dubitarit ex vitro parēte fuisse natus. De Melitidis sodali Corebo meminimus alibi. Pausanias admonuit, Corebū vna cum Butalione ac Melitide ab Aristophane inter fatuos numerari. Eadē Suidas, afferens hoc carmen ex Aristoph. Τέως δ' ἀβελτερώτατοι κεχωσῶτες, μαμάκισθαι, μελιτίδαι κάβλυται. id est,

Haecenus abiectissimi, inhiantes Mama-chuthæ, Melitide desident.

Non pluit etc.

PLUTARCHVS in caussis naturalibus, refert hunc versiculum prouerbio iactatum apud prisicos:

Μικέτι νυκτὸς ὕει, ἢ κεν τέκη ἀγροτέρα σὺς. i. Iam non nocte pluit, qua sus fenum edit agrestis.

Quærit autē, cur domesticæ sues sepius, idq; incerto tempore pariant, contra feræ semel dumtaxat, atque iisdem ferme diebus. Hi sunt initio ætatis, quæ pars anni minimum est obnoxia pluuiæ præsertim apud Græcos. Non alium equidem videmus prouerbij vsū, nisi si quis significare velit exacto vere, aut autumno, serenitatem fore. Quod si libebit longius etiam detorquere, per iocum licebit uti, cum significabimus, vbi hoc aut illud euenerit, quod breui sit euenturum, finem malorum nobis fore.

Electro lucidior.

Πλέκτετε διαφργγέσπερ, id est, Electro pellucetior. De re magnopere dilucida, aut de forma supra modum nitida, quod electrum miro quodam more pelluceat. Vnde Virgilius, liquidum appellat:

-Liquidove potest electro.

Lucianus in Amoribus: ἠλέκτετε φαίν; ἢ τῆς σιδωνίας ὕλει διαφργγέσπερος. id est, Electro, vt aiunt, aut Sidonio vitro pellucetior. Sidonium autē vitrum vocat, quod ea ciuitas artificio vitri fuerit olim nobilis.

Tam perit, quam extrema faba.

FESTVS Pompeius ostendit prouerbio dici solere. Tam perit, quam extrema faba, propterea quod extrema faba plerumque aut proterantur, aut decerpantur a prætereuntibus. Quadrabit igitur in hominem, seu rem omnibus omnium iniurijs expositam.

Tyria maria.

TYRIA maria prouerbio dicebatur, de re magnopere tumultuosa, periculō; plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat, quod Pœni Tyro oriundi adeo potentes maris fuerunt, vt per hos omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Citatq; Afranium qui scripserit de quopiam, quod

quod Tyria maria concitet, hoc est, ingentes turbas excitaret.

Alterā manu fert aquam etc.

Τῇ μὲν ὕδωρ φορεῖ, τῇ δὲ ἑτέρῃ τὸ πῦρ, id est, Altera manu fert aquam, altera ignē. In eum torqueas licebit, qui cum coram sit blandus, occulte noceat. Aut in bilinguem, & nunc laudantem, nunc vituperantem, aut in diuersa sentientem. Finitimum illi Plautino:

Alterā manu fert lapidem, panem ostentat altera.

Refertur adagium a Plutarcho, in commentario de primo frigore: τῇ μὲν ὕδωρ ἐφορεῖ δολοφρονέουσα χεὶρ, τῇ δὲ ἑτέρῃ τὸ πῦρ. i. Altera quidem aquam gestabat dolosa manu, altera vero ignem. Loquitur autem de muliere diuersis & contrarijs instructa. Mirum est autem idem dictū hodie totidem verbis in ore esse vulgo.

Vapula papyria.

VAPULA Papyria. Sisinius Capito scribit prouerbio dici solitum, si quando volebant significare se negligere minas aliquorum: hoc tantum reperimus in fragmentis Festi Pompeij. Suspiciamus esse natū a Papyrio prætextato, a quo mater comminando plagas, frustra conata exscalpere, quid actum esset in senatu. Proinde Papiri legēdum, non Papyria, nisi maui subau dire lege, vt sit comminantis pœnam legis Papyriæ. Aut ni magis placeat, vt intelligas de Papyria, vxore Paulli Æmilij, quæ repudiata est a marito, cum repudij causam nemo scire potuerit. Quid enim facias? diuinandum est, vbi non succurrunt auctores.

Quasi millus cani.

SAPIT & hoc prouerbiū, quod apud eundem ad populum dixit Scipio Æmilianus: Nobis, inquit, rei q; publicæ, præsidio eritis, quasi millus cani. Nam millus est colare canum venaticorum, coriaceum, confixum clauis ferreis eminētibus aduersus impetum luporum. Ad hunc igitur modum, certum firmumq; præsidij significabimus.

Non liberat podagra calcus.

PLUTARCHVS in commētario: περὶ τῆς ἐνθυμίας, refert huiusmodi sententiam, ceu vulgo iactatam, alioqui ipsa quoque figura prouerbiū præferētem: Οὐτε πο-

δάγρας ἀπαλλάττει καλτίκιος, ὅτε δαυτύλιος πολυτελής παρρηχίας, ἕτε δ' αἰδῆμα κεφαλαλγίας. id est, Ne podagra liberat calceolus, nec preciolus anulus vnguium vitio, quam παρρηχίαν vocant Latini rednuam, nec diadema capitis dolore. Plutarchus vititur ad hunc modum: si diuitiæ, reliquaq; fortunæ munera, non tollunt morbos corporis, quāto minus mederi possunt animi malis?

Vno digitulo.

VNO digitulo, summam negotij facultatem significabant. Terent. in Eunuchō: Qui mihi nunc vno digitulo fores aperis fortunatus, Næ tu istas saxo calcibus sæpe insultabis frustra. Hieronymus in dialogo Luciferiani & Orthodoxi. Hanc igitur hastam, quam toris viribus misisti, de qua nobis minitaris, vno, vt aiunt, digitulo repellam. Huc pertinet & illud, quod alibi dictū est: Minimo prouocare, cum significamus, nos vel nullo negotio posse vincere.

Muli Mariani.

MULI Mariani, castrensi prouerbio dicti sunt varicosi milites, qui ex C. Marij ducis instituto, in furca tabella interposita, sua onera portare consueuerunt, vt testatur & Festus Pompeius. At Plutarchus in vita C. Marij originem adagij bifariam refert: cum Marius imperator milites cursu, varijsq; ac longis itineribus, gestandisq; oneribus exerceat, atque illi iam adueri, non grauatim tacitig; ea ferrent, castrensi ioco ἡμίονοι μαριμνοί, id est, muli Mariani dicti sunt. Hinc translatum est in quosuis, qui facile parerent imperatis. Meminit adagij & Iulius Frontinus libro Stratagematon quarto hisce verbis: Caius Marius recidendorum impedimentorum gratia, quibus maxime exercitus agmē oneratur, vasa & cibaria militum in fasciculos aptata furcis imposuit, sub quibus & habile onus & facilis requies esset, vnde & in prouerbiū tractum est, Muli Mariani, nimirum ob laborum tolerātiā, quod Homerus, ἡμίονοι ταλαεργυς idētidem appellat. Sunt qui diuersam adagij originem referant. Cum enim Scipio Numantiam obstdens statuisset inspicere non arma modo militum, verum etiam equos, mulos, & currus, quo pacto hæc quisque sibi haberet exercitata atque apparatus, Marium produxisse equum pulcherrime ab ipso nutritum,

præterea mulum habitudine corporis, māsuetudine ac robore, longe ceteris antecel lentem. Itaque cum imperator Marij iumentis delectaretur, ac subinde horum faceret mentionem, tandem factum est, ut iocosa laude, qui in officio se præstaret assiduum patientem ac industrium, mulus Marianus diceretur. Et hanc alteram proverbij originem refert Plutarchus in vita Marij, quam modo citavimus. Seneca in ludicro libello, quem scripsit in Claudium Cæsarem, mulos perpetuarios nominat. Festivus erit, si detorqueatur in hominem immenso studio, aut perpetuis negotijs vehementer districtum.

Osculana pugna.

FESTIVS Pompeius indicat Osculanam pugnam proverbio dici solitam, quoties victi vincerent. Idq; inde natum, quod Valerius Leinus imperator, prius a Pyrrho victus, paullo post eundem regem devicerit. Citat Ticinium, qui huius adagij fecerit mentionem. Quamquam hic quoq; locus mutilus, ac truncus est apud Festum.

Osce loqui.

OSCE loqui vetusto proverbio dicebantur, qui turpiter parumq; pudice loquerentur. Ab Osorum moribus allusio ne sumpta, quod apud eos spurcarum libidinum impunitus usus fuerit, vnde & obscena dicta quidam putant, quæcumque factu dictu ve turpia sint, etiam si refragatur Festus Pompeius. Citat autem Ticinium quandam, qui scripserit ad hunc modum: Osce, & Volsee fabulantur, quia latine nesciunt.

Sero molunt deorum mola.

PLUTARCHVS in commentario, cui titulus: περι τῶν ὑπὸ τῶ θεῶν βραδεῶς τιμωρμένον. ἄς εἰχ ὄρω. τι χηρήσιμον ἔνεσι, τῶς δὲ δὴ τῶ τῶς φλεῖν λεγομένοις μύλοις τῶν θεῶν. id est, Itaque non video, quid nam utilitatis in sit istis deorum molis, quæ sero dicuntur molere. Ceterum ex his, quæ præcedunt eodem in loco, colligere licet dici solitum de his, qui licet serius, tamen aliquando penas dant malefactorum, vindicari deo.

Tribus verbis.

TRIBVS verbis pro paucissimis dicere proverbiale est. Diuus Hieronymus in dia-

logo Luciferiani, & Orthodoxi, Tribus, ut aiunt, verbis, rem istam grandem dissoluiti. Item Geta Terentianus in Phormione negat quosdam tria inter se commuturos verba. Pindarus in Nemeis hymno duodecimo, τρία ἔπεια διαρκέσει. id est, Tria verba sufficient. Tamen nos non fugit hic interpretes superstitiosus philosophari de tribus verbis. M. Tullius pro Cluentio, Accusabat autem Scamandrum verbis tribus: venenum esse deprehensum, &c. consimili figura, sexcenta dicimus pro multis: Proinde sexcentas mihi dicas scribito. Contra verbo rem expedire dicitur, qui paucis explicat: & ne syllaba quidem, attingere, qui nihil omnino meminit. Ita, Galenus in Erasistratum opinatur: πῶς δὲ ἐκ ἀδείται, τὰς μὲν τῆς πέλειος ἀποτυχίας διατρέμενος ὡς πολλοῦ εἶσι καὶ κατὰ πολλὰς γίνονται προφάσεις, ὑπὲρ δὲ τῶν αἱματώσεως σφαλμάτων, ἢ ἀχρηστικῆς μίας φθεγγόμενος, id est, Qui fit ut non pudeat, quod cum de concotionibus vitij distinxerit, & quod multa sint, & varijs ex causis accidant, ne generandi sanguinis defectibus, ne vno quidem verbo, ne vna quidem syllaba locutus sit?

Inciat equum iuxta nyssam.

Κέντει τὸν πῶλον περὶ τῶν νύσων, id est, Stimula equum iuxta lineam siue metaram, dicebatur vbi sermo loquentis abiret ab eo quod esset institutum. Natum videtur ex Iliados Homericæ. Vbi Nestor multis verbis docet filium Antilochum quomodo debeat equos regere, addit & hoc:

Ἐν νύσῳ δὲ τοι ἵππος ὄρισερός ἐγχερισθήτω. i. Ceterum equum lauum, cōstringat linea metæ.

Sumptum ab equestri cursu, qui inter præscriptas metas ac lineas agebatur, quas transilire nefas erat. Ad quod haud dubie Fabius alludit, in vndecimo Institutionum oratoriarum libro, referens Cassium Seuerum lineam proficere solitum, aduersus eos qui in aliena trāsirent subsellia, veluti qui præscriptum limitem egredierentur. Finitimum illi: ἐκ τῶς τῶν ἐλαίων. id est, Extra oleas. Item illi: ὑπὲρ τὰ ἐσημαμμένα πεδῶν. Vsurpauit proverbij titulo Gregorius Nazianzenus in oratione de sancto paschia: ἀλλὰ τι τέτων ἡμῖν τὰ χεῖρ ἂν ἔπιτοίς τῶν φιλοδότηων καὶ θερμότερων, κέντει τὸν πῶλον περὶ τῶν νύσων, τὰ τῆς εὐαγγελίας φιλοσοφεί. id est, Sed hic

hic fortassis aliquis nobis dixerit ex his qui amant dies festos, ac calidiores sunt, incita equū iuxta Nyssam, ac de festo dislere. Vtrique eodem proverbio in oratione de natali IESU CHRISTI. Idem variauit non nihil in oratione contra Eunomianos: μηδὲ καθάπερ ἵπποι θερμοὶ καὶ δυσκαθέκτοι τὸν ἐπιβέτην λογισμὸν ἀποβρέβαντες, καὶ τῶν καλῶς ἀγχιῶσαν ἀλάθειαν ἀποπτήσαντες, ἀπὸ βῆρ τῆς νύσων θέμεναι. id est, Ne velut equi feruidi & intractabiles, postea quam rationem ceu fessorem excusserimus, & religiosam cautionem pulchre nos septis cohibentē, procul a meta curramus.

Præstat inuidiosum esse etc.

NIHIL tam vulgari sermone iactatum, quam hæc sententia, præstat inuidiosum esse quam miserabilem. Nam inuidia fere comes est felicitatis, miseratio calamitatis. Est autem apud Herodotum in Thalia, vbi Periander ita loquitur filio, σὺ δὲ μὴδὸν ὄρω φρονέειν καὶ κρέσσον ἐσθί, ἢ οὐκ ἐπείδειναι. id est, Tu vero doctus, quanto satius sit, inuidiosum esse quam miserandum. Exstat epigramma Græcum Palladæ in hanc sententiam:

Ο θρόνος οὐκ τριμῶς κατὰ πένδαυρον ἐστὶν ἀμείνων,
Οἱ βίαια κηνώμενοι λαμπρὸν ἔχουσιν βίον,
Τὲς δὲ λίαν ἀτυχεῖς οὐκ ἐπείδειναι, ἀλλά τις ἐλλυ
Μὴτ' ἄγαν διδάσκον, μὴτ' ἐλαεινὸς ἐγὼ.
Ἡμεσὶ τῆς γὰρ ἄριστον, ἐπεὶ τὰ μὲν ἀκρά πεφικεν
Κηδυνὸς ἐπαγεῖν, ἐχάτα δ' ἕβριν ἔχει. i.
Peior liuore est miseratio, Pindarus inquit,

Nam sunt felices quos petit inuidia. Horum nos contra miseret, quorum aspecta fors est.

At mihi donari non cupio alterutrum. Ut nimium felix, vel sim miserabilis vlli. Nam præstat cunctis rebus adesse modū. Quandoquidē celsæ vicina pericula forti, Imaq; deprimitur non toleranda ferens. Est autem apud Pindarum primo hymno Pythiorum.

Ἀλλ' ὀμφοῦς κρείσσων γὰρ οὐκ τριμῶν θρόνος,
Νη παρίει καλὰ, νόμα δὲ μάλιστ' ἀπὸ πηδάλου στρατον.
id est,
Veruntamen melior est commiseratione inuidientia.

Ne omitte honesta, gubernæ iusto clauo exercitum.

Rurfus in Nemeis hymno octauo, ἡ δὲ δὲ λόγοι φθονερόσι, ἀπτεται ἐσθλῶν αὐ χερσῶνεσι δ' ἐκ ἐρίει. id est, Obsonium est inuidis obtrectatio. Attingit autem honestos, cum deterioribus non contendit. Rurfus Pythiorum vndecimo:

Ἰσχεὶ τὲ γὰρ ὄλθος ἢ μείονα φθόνον.
Ο δὲ χάμηλα πινέων ἀφαντον βρέμι. id est, Habet enim felicitas haud minimam inuidiam.

At qui humilia spirat, in obscuro fremit.

Enassa escam petere.

ADMODVM certe proverbiali figura dictum est Plauto, citante Festo Pompeio: Numquam hercle ex ista nassa hodie escam petam.

Et Cicad Atticum libro quintodecimo, epist. vltima. Ex hac nassa exire constitui, non ad fugam, sed spem mortis meliorem. Est autem nassa piscatorij vasis genus, quo postea quam intrarit piscis, exire non potest. Vnde proverbialia fuerint & illa: In nassam incidere, & Enassa elapsus.

Nec mulieri, nec gremio credendum.

IDEM Festus indicat huiusmodi proverbium vulgo dictatum fuisse, Nec mulieri, nec gremio credi oportere: quod illa incerti, ac leuis sit animi, & plerunq; fiat, vt in gremio posita, cum in obliuionem venerint, exsurgentibus procidant. Itidem finui commissa decidunt, nisi cingaris. Itaq; M. Tullius silentium promittens, ait: In finu est. nec discingor.

Vna cum templis aris.

PLUTARCHVS locis aliquot in Symposiacis significat antiquitus fuisse morem, vt quoties vnicuiq; deo res diuina fieret, omnibus simul vota fierent, videlicet ne Calydonij suis tragædia renouaretur. Inuocantes autem deos, addebant hæc verba ceu solēnia: ἄμα σὺν ναῖς καὶ βραμῶς. id est, Vna cum phanis & aris. Non admonet quidem ille palam, esse proverbium, tamē ita videtur vsurpare, vt conijcere possis, proverbio dici solitum, cum nihil omnino pretermisum volebant significare. Quemadmodum & hodie vulgo dicunt, Vna cum vestibus & calciamentis. Et: Demigrarunt vna cum sarcinis & impedimentis.

Mercurius superuenit.

Ο ἐρμῆς ἐπισηλεύθη, id est, Mercurius superuenit. Ita loqui consueverunt, si quando silentium orietur in conciliabulo multorum, significantes, non esse fas loqui Mercurio præsentē, qui sermonis sit auctor. Ominosum & hodie putatur, si quando in cœtu, aut conuiuio, subitum omnium silentium fuerit obortum. Refertur adagium à Plutarcho in commentario: *περὶ τῆς ἀδόλεσχίας*. Affine est illi, quod alibi dictum est: Lupus in fabula.

Dulce pomum cum abest custos.

Γλυκεὶ ὄπαρα φύλακος ἐκλεοιπότης. id est, Custos ubi deest, dulce pomū est scilicet. Senarius est prouerbialis, quo licebit uti cum significabimus impunitate malos ad peccandum prouocari. Sumpta metaphora à pueris & adolescentibus, qui sibi non temperant, quo minus furentur poma, si senserint abesse custodem. Vitur Plutarchus in libello quem inscripsit, *ἑρωτικῶν*, in philosophos, qui sub prætextu philosophiæ, libidini suæ seruiunt: *παρόλας ἐν φιλία καὶ ἀρετῇ. κόνιεται δὲ καὶ ψυχρολύτῃ καὶ τὰς ὀφρῦς αἶρει, καὶ φιλοσοφῆν φησὶ, σφρονῶν ἕξω δὲ τὸν νόμον, ἔτα νύκτωρ καὶ καθ' ἡσυχίαν*.

Γλυκεὶ ὄπαρα φύλακος ἐκλεοιπότης. id est, Igitur occasio amicitia ac virtus est. Sordidatur autem puluere, frigidaq; lauatur, tollit supercilia, ac philosophari se prædicat, & foris sobrius est ob legem, deinde non est clanculum.

Pomum suauē est, tunc ubi custos abest.

Et Pindarus in Isthmijis hymno sexto: *Τὸ δὲ παρ' ἑμῶν γλυκὺ σπικροτάτα μένει τέλει*. id est, Id quod præter honestum dulce est, manet finis amarissimi.

Sanior es pisce.

PROVERBIALITER haud dubie dixit Iuuenalis: Sanior es pisce. Nam ad eum modum, hodieq; vulgo loquuntur, tam sanus es, quam piscis. Id inde sumptum est, quod creditum est, pisces non sentire morbos. Quamquam huic sententiæ refragatur Aristoteles libro de natura animalium octauo, atque hunc securus Plin. lib. 9. Si quidē egrotare pisces hoc argumento colligunt piscatores, quod aliquoties inter eiusdē generis præpingues ac vegetos, ali-

quot capiunt extenuatos, ac languentibus similes, coloreq; immutato. Quamquam vniuerso piscium generi non incidit pestis, quemadmodum frequenter accidit hominibus, ac ceteris animantibus, non cicuribus modo, verum etiam feris.

E Cretaraphus.

PLUTARCHVS in commentario De puerorum educatione: *καὶ τὰς μὲν βίβλας καὶ τὰς ἡλιδι φλυκτέον ἔρωτας καὶ τὸν ἐκ κρήτης καλούμενον ἀρπαγμαῖον, τὰς δὲ ἀθήνησι καὶ τὰς ἐν λακεδαιμονίᾳ ζυλωτέον*. id est, Thebanorum quidem ac Heliesium amores oportet fugere, eumq; qui vocatur à Creta rapteum, Atheniensium vero & Lacedæmoniorum imitari. Apparet furtiuum amorem his verbis olim significatū fuisse, quod aliquoties illinc virgines à negotiatoribus adueherentur.

Eurapyphus ex comœdia.

ADMODVM prouerbiali figura dixit Plutarchus in Symposiacis: *ἑσπερ δ' ἰπάρυφος ἐκ κωμωδίας*, hominē significans magnifice vestitum, ac magnam seruuorum turbam post se trahendam. Nā huiusmodi funguntur in comœdijs milites gloriosi. Quorum insigne est chlamys purpurea, quemadmodum indicat Donatus. Ita Lucianus de milite: *τὸν δ' ἰπάρυφον λέγου τὸν ἐν χλαμύδι*. i. Eurapyphum illum dico, illum chlamydatum. Vnde diuites omnes splendide cultos, *ἰπάρυφος* appellat Græci, quod ipsum prouerbiale quiddam habet. Nā Paryphis vestimenti genus est, cuius meminit Iulius Pollux libro septimo. Id vtrinq; purpurā habebat assutam, quod virgæ purpureæ inter textæ vestī, Ionū lingua Paryphi vocantur. Idem admonet *ἰπάρυφος* nouæ comœdiæ verbum esse. Contra tenues & humiles nullo cultu insignes tunicati dicuntur. Cornelius Tacitus in dialogo de oratoribus: Quos sæpius vulgus imperitum & tunicatus hic populus trāscentes nomine vocat, & digito demonstrat. Similiter Horatius: *Vilia vendentē tunicato scruta popello*.

Nam prætexta nobilium erat, & tota ciuium erat insigne. M. Tullius cōtra Rullū: *Iam vero qui mutus erat tunicatorum illorum*. Item pro M. Cælio: *Nobis quidem olim annus erat vnus ad cohibendum brachium toga constitutus, & ut exercitatione ludoq; campestri tunicati vteremur*.

*Tranquillo**Tranquillo quilibet gubernator est.*

SENECA in epistola quadam ad Lucilium: Alioqui gubernatoris artem adeo non impedit tempestas, vt ostendat. Tranquillo enim, vt aiunt, quilibet gubernator est. Ait autem illic fortunam aduersam, ac rerum difficultatem, non solum non obesse sapienti, verum etiam virtutem in his maxime proferre sese, quæ rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare rempublicam, cum omnia in pace constant.

Neque Lydorum carycas.

Μῆτε λυδῶν κάρυκας, μήτε μασητῶν λόφους, id est Neque Lydorum condimenta, neq; flagrorum crepitus. Constabit trochaicus tetrameter caralesicus, si addas articulum: *Μῆτε τῶν λυδῶν, καὶ κάρυκας* per geminū cappa legimus apud Hesychiū & Athenæum. Hesychius indicat *κάρυκας* dici offam è sanguine varijsq; condimentis confectam. Athenæus hunc versiculum adducit: *Εἰσθας εἰς ταυτὸν κάρυκας, μέλι, Σμῖθ δαλιν, ὄλ. πάντα γὰρ τὰναντία*. id est, Miscere in vnum consueuisti, mel, ac hæc Similaginem, ova, cuncta enim cōtraria.

Vnde *κάρυκας* pro miscere varias rerū species, & *κάρυκας* pro cibis varie cōditis, & *κάρυκας* conditura exquisitior. Sed quibus rebus quibusq; modis genus hoc edulij conficiatur, serio declarat libro duodecimo, dicens hoc inuētū esse Cādau li, qui hinc sibi nomen celebre peperit. Suidas refert adagium, nec exponit. Cōijcere licet dici solitum, quoties mediocrem vitæ rationem, aut conditionem significarent, quæ pariter & à sumis delicijs, & ab extremis malis abesset. Legimus enim Lydos luxu delicijsq; fuisse corruptissimos, adeo vt Iudis nomen dederint: de Tyrhenis certū est, ad tibie modos solere seruos cedere, summā molliciem cum summa sæuitia cōiungentes. Venustius erit, si ad animi res transferatur, velut ad orationem, nec omnino rusticam nec operosius expolitā. Vnde *κάρυκας* dicuntur, non solum qui uariis condimentis inficiunt cibos, verum etiam, qui sermonem multiplici verborum, & figurarum lenocinio condiunt.

Tamquam de narthecio.

PROVERBII simillimū est & illud

Ciceronis in secundo De finibus bonorū libro, tamquam de narthecio, pro eo quod est ex parato, & ad manum. Nam narthecium, vocat pyxidem, vnde pharmacopolæ depromunt medicamenta. Verba Ciceronis sic habent: *Iam doloris medicamēta illa Epicurea, tamquam de narthecio promant, si grauis, breuis: si longus, leuis.*

Quod non opus est, asse carum est.

CATONIANA velut oracula videntur apud veteres in prouerbium abiisse, non secus atque illa Apollinis, Nosce te ipsum, & Ne quid nimis. Quorum de numero commodissime dictum est, quod in epistola quadam ad Lucilium refert Seneca, *Quod non opus est, asse carum est*. Vult autem Cato diligentem patrem familias vendacem esse, non emacem, & emere non quod opus est, sed quod necesse est. Nam quod non opus est, inquit, asse carum est: hoc est, quantumuis paruo emptum, tamen carum est, si nec opus est eo. Vocat necesse, quo carere non possis, velut arator aratro: opus quod vsu futurum sit, si quis habeat, sed eiusmodi tamen, vt carere possis. Porro quod opus non est, id est profus superuacaneum & inutile. Potest ad cōplures accommodari sententias: vt si quis dicat artem quāpiam minimo negotio posse disci, quæ tamen nihil sit frugis allatura, responderi possit: *Quod opus non est, asse carum est*.

Nunc tuum ferrum in igni est.

Eius ferrū in igni esse dicebant, cuius negotiū iam ageretur. Præmolitur enim ferreum igni ad cudendum. Ita Seneca in ludico libello, quē scripsit de morte Claudij imperatoris. Hercules enim qui videret ferrū suum in igni esse, modo huc modo illuc cursabat, & aiebat, *Noli mihi inuidere, mea res agitur: deinde si quid volueris inuicem faciam, manus manum lauat*. Adhuc eo, quod Hercules quoq; ex homine factus esset deus, id quod ambiebat Claudius, Alexander Magnus interrogatus quomodo potitus esset Græcia, respondit, *μηδὲν ἀναβαλλόμενος*. id est, Nil recastinās. Refert Homeri Scholiastes Iliados β.

Ne vos quidem percat.

IAM ante prouerbijs aliquot nobis declaratū est quantum utilitatis adferat bonus vicinus,

vicinus, quantum incommodi malus. Sed quæ conducunt ad vitæ felicitatem, iterum atque iterum expedit inculcare, quo penitus infigantur animis. Neque enim ea res tantum habet locum in paradisi ædibus aut fundo, sed in omni pœne vita: vt quod Portius Cato prodidit de commo- do vicino habendo, non solum ad agricolas pertineat, verum etiam ad vnum- quenque nostrum. Etenim si quis iam prouectior ætate vitæ totius cursus relegat, comperiet maximam bonorum maiorumque partem à bonis malisque vicinis fuisse profectam. Hesiodi carmen Columella tamquam prouerbiale refert:

Μῆδ' ἀνθρώπος ἀπόλοιτ' εἰμὴ γείτων κακὸς εἴη.
Nec bos intereat, vicinus si improbus abfit.

At leuis est bonis iactura, si cū his malis conferatur, quæ capiuntur ex improbis cō- uictoribus, ex fucatis amicis, ex vxoribus & famulis parum fidelibus. At Catonis quidem sententiam non nulli reiiciendam esse dixerunt, quod in nobis situm non est, qualem habeamus vicinum, quem non numquam mors aliorum; diuersæ causæ nobiscum mutant. Id tamen negari non potest, sapienter tamen à Catone præceptum est, vt agricola quantum in ipso est, curet habere bonum vicinum, nec bonum tantum, sed & commodum. Bonus enim esse potest, qui tibi commodus non sit. Id vt contingat, duæ res potissimum adiuuabunt, diligentia in parando agro & commodi mores erga vicinum. Frequenter enim habemus malum vicinum, quod ipsi nos præbeamus malos vicinos. Quemadmodum igitur, vt eleganter scribit Calumella, sapientis est fortuitos casus magno animo sustinere, ita dementis est ipsum sibi malam facere fortunam. Quod facit, qui nequam vicinum suis numinis parat, cum à primis cunabulis, si modo liberis parentibus est oriundus, audisse potuerit:

Οὐδ' ἀνθρώπος ἀπόλοιτ' εἰμὴ γείτων κακὸς εἴη.

Quod non solum de bone dicitur, sed de omnibus partibus rei nostræ familiaris, adeo quidē vt multi præterierint carere penatibus, & ppter iniuriã vicinorum sedibus suis profugerint. Nisi aliter existimamus diuersum orbem, vniuersas gentes petisse relicto patrio solo, Achæos dicimus & Hiberos, Albanos quoque, nec minus Siculos & vt primordia nostra contingamus Pelas-

gos, Aborigenes, Arcadas, quam quia malos vicinos ferre non potuerint. Ac ne tantum de publicis calamitatibus loquamur, priuatos quoque memoria tradidit, & in regionibus Græciæ, & in hac ipsa Hesperia detestabiles fuisse vicinos: nisi Autolycus ille potuit cuiquã tolerabilis esse conterminus, aut Auentini montis incola, Palatinis vllum gaudium finitimis suis Cacus attulit. Malum enim præteritorum quæ præsentium meminisse, ne vicinum nostrum no- mineus, qui nec arborem prolixiorem stare nostræ regionis, nec inuiolatum seminarium, nec pedamentum annexum vineæ, nec etiam pecudes negligentius pasci sinit. Iure igitur, quantum nostra fert opinio, M. Portius talem pestem vitare cœsunt, & in primis futurum agricolam præmonuit, ne sua sponte ad eam perueniret. Hastenus quidē Calumella declamatoria quadam eloquentia, simul & Catoni patrocinatus est, & nos docuit, quanta pestis sit malus vicinus. Tamen si Cato non solum de vicini moribus sentit, verum etiam quam lauta sit re. Vicini inquit, quo pacto niteant id animaduertito. In bona regione bene nitere oportebit. Interdum enim nitor arguit agri bonitatem in solo vero parū fertili declara industria agricolæ. Porro quemadmodum diligens vicinus exstimulat ad studium bene colendi ita vicinorum luxus ex ignauia corrumpit vicini familiam. Idem & præpotens vicinus opprimit propinquum pauperem, & supra modum tenues vicini semper aliqui abradunt, siue precibus, siue furto. Iam cū morosis & improbis vicinis numquam rixa non est, nunc de sinibus, nunc de damno dato, nunc de stillicidio, nunc de semita actu ve, nunc de prospectu, aut de lumine. Quod si fortuna nobis dederit talē vicinū, nec liceat mutare, reliquum est, vt nostra commoditate reddamus illum ex malo bonum, certe caueamus ne lacessitus fiat incommodior. Turpissimum enim fuerit si nostris moribus ex cōmodo vicino faciamus incommodum. Videlicet hoc est quod præcipit Cato: Vicinis bonus esto. Et ne satis esse putares, si ipse te peres ab iniuria vicini, adiungit: Familiam ne siueris peccare. Mox indicat, quid utilitatis capiatur ex bonis vicinis: Si te, inquit, libenter vicinitas videbit, facilius tua vendes, operas facilius locabis, operarios facilius conduces. Si adificabis, operis, iumentis, materia iuuabunt. Si quid

Si quid bona salute vsus venerit, benigne defendent. Olim igitur qui fundum prescribent venalem præconem edocebant, quibus dotibus esset ager commodabilis, quam salubri cœlo, quam commo- do situ, quam fertili solo, quam beneficis villis. Sed vir acerrimi ingenij Themistocles, cum fundum venderet, iussit huiusmodi dotibus & illud adijci, quod haberet bonum vicinum. Id factum primum risu iocod; multitudinis acceptum est, mox intellectum est hanc agri commendationem esse præcipuam. Plurimum itaque refert ad totius vitæ commoditatem, qualem quisque vicinum sibi deligat, tum quo pacto, qui contigit vtatur. Princeps qui ditionem ambit, quam sine maximo negotio, summoque ditionis autem dispendio tueri non possit, malam vicinam sibi adiungit. Rursum qui cordatos ac fidos consiliarios, qui magistratus integros & reipublicæ amantes adificat, bonos vicinos adiungit. Neque minimum interest quas nationes in adfinitatem adglutinet. Qui dotis aut honoris gratia sponsam adsciscit incommodis moribus, aut cui sint cognati procaces, malos vicinos sibi adiungit. Qui cum improbis inicit amicitiam fecerit, malam viciniam adferat. Prima igitur cautio sit in deligendo, postrema in fugiendo quod corrigi non potest. Quamquam ne fuga quidē debet carere cautione. Alio qui in vitium ducit culpæ fuga, si caret arte; neque raro fit, vt odio mali præcipitemus nos in aliud grauius malum. Raro pœnituit amicitie, qui iudicio delegit amicum. Et sæpe nostra culpa fit, vt rescindatur amicitia, quod amicis bonis vtatur non bene, tum quod parum commodos amicos nec ferre nouimus, nec emendare. Neque vero leuius peccant, qui cum inciderint in amicos pestilentes, nesciunt sese subducere, sed aut herent his quos odesunt clanculum aut non dissuunt amicitiam, sed abrumpunt. Obsterpunt vndiq; querimoniam deplorantium sibi ad studiorum cultum deesse Mecenates. Atqui Mecenates non statim amplexus est Virgilium aut Horatiū, nec Meuius Bauione fuit Mecenates. Illud primum agit adolescens, vt egregium aliquid specimen tei pignus de se præbeat, non periturum quod in ipsum conferatur. Nec satis esse putet, qui buscumque rationibus abstulisse munus vel prædam verius. Non est im-

probitate petendi ambienda benignitas sed litteris ac moribus semper in melius proficientibus. Sic inuitat fundus agricolam ad vberiorementem. si quod creditum erat bona fide multoq; cum scœnore reddat. Nec est subinde mutandus patronus, vt relicto quem defatigasti, quæras integrum, & vna queru excussa, sub alia colligas. Sic vni aut duobus feruendum est, quasi sis perpetuo isdem vsurus. Nunc quam multos videmus qui suis moribus & litteras odio, & patronos pudore inuidiaque onerant. Est quidem non nulla gratitudinis pars litteris dictisq; celebrare nomen patroni, sed magni refert quo quem modo laudes. Vana laudatio fidem abrogat etiam vera prædicantibus: itaque fit, non vt lector melius sentiat de laudato, sed prius de laudante. Immodicæ laudes conciliant inuidiam potius, quam gloriam. Iam qui laudibus vehunt ea quæ bonorum ac sapientum iudicio damnantur, laudando vituperant. Primum quod adfers ad Encomium sit verum: deinde quod verū est sic tractetur ut fiat etiam uerisimile. Absint autem poetarum quorūdam hyperbolæ, quibus ex homine cum libert, deum faciunt: hæc uirtutes potissimum depingantur, quæ fauorem ac beneuolentiam conciliant, quod genus sunt pietas, integritas, pudicitia, modestia, benignitas, morū candor ac facilitas. Nihil est humano ingenio inuidenti, nihil hominum iudicij morosius. Proinde si quid attingendum erit earum rerum quas vulgus sic miratur vt inuideat possidentibus, id arte tractandū est, ne fascinatio sit metuenda laudato. Nullus inuidet opulento, qui quod vel ex benignitate fortunæ, uel sine fraude partum possideat, sic habet, ut dispensator sit potius quā dominus. Neque quisquam inuidet potentem qui potens est reipublice commotis, qui quantum eminent dignitate, tantum se submittit modestia, comitate uincens etiam humiles. Nullus inuidet formoso, qui naturæ dono pudorem, ac pudicitiam adiunxit. Nullus inuidet ualentem aut logæuo; qui magno plurimorum bono ualer, ac uiuit. Quod si cui deest ingenium aut ars ad hæc pro dignitate tractanda, abstineat potius quam uelut malus pictor bonam formam imperitia sua reddat deteriore. Alexāder ille fortasse morosus, qui nullius manu pingi sustinebat nisi Apellis. Nemo tamen egregio,

egregio corpore, à Fuluo Rutubaque pingi cupiat. Quod emittis in lucem publicam tale sit, vt posteritatis memoriam polliceatur. Denique sic temperanda laudatio vt hoc officium non appareat esse tributum eius animo quem laudas, nulli enim minus expetunt aut sustinent etiam laudari quam qui maxime promerentur: sed ipsi potius virtuti, quam nolentem etiam sequitur sua gloria, sed alijs ad similia studia prouocandis. Sic & vtiliter laudabitur qui promeritus est, & citra periculum inuidiæ, aut adfentationis suspicionem. In defunctorum autem laudes vberius effundenda est vis eloquentiæ, cum iam mitior est inuidia, & minor adulandi suspicio. Hactenus ostendimus quomodo studiosi suis patronis commendari queant. Nunc paucis attingamus quibus rationibus & studijs ipsis fauorem omnium valeant conciliare.

Multis enim in locis iam linguæ bonæque quas vocant litteræ magna flagrant inuidia: quod quidem sit partim culpa maiorum, qui putant auctoritati suæ detrahi si quid nouæ eruditionis accedat iuuentuti, contentique his quæ pueri didicerunt, alia nec doceri patiuntur, nec sustinent discere vel quia piget, vel quia pudet: partim etiã eorum vitio, qui hæc vetera noua inuehūt. Sunt enim in hoc ordine quidam intolerabili insolentia, qui simul atque tenuerint duodecim verba Latina & quinque Græca, Demosthenes ac Cicerones sibi videntur, effutiant ineptos libellos, non numquam & virulentes, liberales disciplinas omnes merito fastu aspernantur, & in harum professores scurriliter debacchantur. Postremo res omnium & publice & priuatim erunt feliciores, si suo quisque vicino bonum præstitit. Vt ad prouerbium redeamus cõgruit illi, quod alibi commemoratũ est, Aliquid mali propter vicinum malum, quod usurpauit Demosthenes in oratione cõtra Callictean: ἐκ τῆς ἀρετῆς ἀνδρῶν Αὐλωαῖοι χαλεπότερον ἔδειν ἢ γέγονος ποιεῖν καὶ πλεονέκτη τυχεῖν. id est, Non erat quidquam o Athenienses perniciosius, quàm improbum vicinum, nec suis contentum, esse nactum.

Caput artis, decere quod facias.

QUINTILIANVS libro Institutionũ oratoriarũ II. videtur veluti vulgo celebratũ adducere: Caput est artis decere quod facias. Ipsius verba sunt: Vnum etiam his

adijciendum est, cum præcipue in actione spectetur decorum, sæpe aliud alios decere. Est enim latens quædam in hoc ratio & inenarrabilis: & vt vere dictum est, caput esse artis, decere quod facias, ita nec sine arte esse, nec totum arte tradi potest. Hactenus Fabius. Id usurpare licebit, non solum vbi quid fiet parum decore, veluti si cantilæ aut lusitet senex, si præeat & obiurget iuuenis: verum etiam cum negabimus quibuslibet quiduis esse decorum. Quod se penumero videamus euenire, vt quod ab hoc dictum aut factum placet uniuersis, si idem tenet alius, etiam si doctior peritiorque, nemo tamen ferat. Id cum quotidie videamus accidere, tamen cur accidat, ratio reddi non potest.

Domus recta.

ANNEVS Seneca libro epistolarũ familiarium decimo sexto. Videbimus quod parum recisum sit, quod parum structum, quod non huius recentis polituræ. Cum circumspexeris omnia, nullas videbis angustias inanes. Desit sane varietas marmorum & confissura aquarum a cuniculis interfluentium, & pauperis cella, & quidquid aliud luxuria, non contenta decore simplici miscet, quod dici solet, domus recta est. Hactenus Seneca. Quod si locus non vacat mendo, significat vulgo domum rectam vocari, non quidem opulentam & ambitiosam, sed cui nil desit iustæ supellectilis. Ad eundem modum M. Tullius Græcorum linguam ambitiosæ meretrici confert, quæ multo luxu superfluat: Latinorum honestæ, ac pudicæ matronæ, cui nihil deest, quod ad honestam pertineat mundiciem.

Non est beatus, esse qui nesciat.

IDEM in eodem opere versiculum hunc è poeta quopiam allegat Comico: Non est beatus, esse qui se nesciat, haud dubium quin populari sermone iactatum, cum auctoris nomen non adscripserit. Sensus est, haud esse satis, vt adsit felicitas, ni felicitatem tuam intellexeris. Huc adlaudens Virgilius:

O fortunatos nimium, bona si sua norint Agricolas.
Eodè pertinet, quod Martialis inter felicitatis calculos hunc quoq; commemorat. Quod sis, esse velis.
Quid enim feliciter libertate? Atqui videas non

non paucos qui sortem deplorent suam, quod in principum aulis locum non inueniant: miseros se putant, quod seruire non liceat. Verum vt beatus non est, qui se non putat beatum: ita bis miser est, qui cum animi malis sit infelix, tamen sibi videtur felix. Etenim vt qui sanus est, & sibi videtur ægrotus, non fruitur suo bono: ita qui morbo tenetur, non intelligens suum malum, longissime abest à sanitate: quippe qui vsque adeo sanus non sit, vt sit etiam insanabilis.

Amicus certus in re incerta cernitur.

M. Tullius in Lælio, senarium hunc ex Ennio citat prouerbij specie: -Amicus certus, in re incerta cernitur.

Quo significatum est, amici fidem in rebus aduersis explorari. Nam quod cum periculo coniunctum sit, id dubium appellat, pro quo Ennius posuit incertum, affectans ἐναντίωσιν & προσπομοσίων, quibus schematis impendio delectatus est, atque adeo non ipse solum, sed & omnis illa ætas vsq; ad M. Tullium. Plautus item, eum amicum pronunciat, qui in re dubia iuuat.

Auarus nisi cum moritur, nil recte facit.

OMNES ferme Publianas sententias videmus prouerbiorum vice fuisse celebratas, nec iniuria sane. Nihil enim illis fingi potest nec argutius, nec iucundius, quorum hic vnus est:

Auarus nisi cum moritur, nil recte facit. Etenim qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodus est dum viuit. Sola mors voluptatem & emolumentum adfert hæredi.

Bona nemini hora est.

ARRISIT & hic: Bona nemini hora est, quin alicui sit mala.

Ita fortuna temperauit res mortalium, vt quod huic lærum est, alij pariat dolorem: quod alij lucro est, alij damnum adferat. Nemo vincit in bello, nisi exitio alterius. Nisi manus pro alicui legere alicubi.

Sapiens sua bona secum fert.

O σοφὸς ἐν αὐτῷ περὶ φέρεται τὴν ἰστίαν, id est,

Sapiens opes sibi secum habet semper suas, à Bianthis apophthegmate natum, qui rogatus, cur nihil exportaret rerum suarum ex incendio patriæ: Ego vero, inquit, omnia mea bona mecum porto: significans ea quæ vere nostra sunt intra nos esse, velut eruditionem, ac virtutem. Vt rursum quæ vere mala sunt nostra, non licet effugere, quantumlibet commutetur locus.

Citius Telegora donarim.

TELEGORAS apud Naxios prædices quispian ac præpotens erat, cui quod quotidie multa missitarentur, vulgato sermone receptum est, vt venditores paruo licitantibus dicerent: μάλλον πρόλομι τῷ τελεγόρῃ δδναί. id est, Malim Telegora dare. Refertur apud Athenæum libro Dipnosophistarum octauo ex Aristotele. Rem longius profecuti sumus in prouerbio: Nullus malus magnus piscis. Nec videtur quis vsus adagionis esse possit, nisi si dicamus officium rectius gratuito collocari penes probos ac magnos, quem mercede penes improbos ac viles.

Hecatæ cœna.

VETERES cœnam perparcam & impendio frugalem Hecatæ cœnam appellabant, quod apud inferos tenuissimo victu, minimoq; cibo, eoq; vilissimo viuunt, iuxta poetarum signenta. Siquidem umbræ plebeia malua porroque uicitant, Hecatæ Mærides ac Triglidas pisces, apud nos contemptissimos, habet in delicijs, ut sibi sacros. Vnde & Athenis locum esse dictum Triglam, atque inibi simulacrum Hecatæ Triglantinæ. Alij Triglam illi sacram putant ob nominis rationem a ternione dicti, cum triformis sit & Hecate. Extat apud Athenæum libro septimo, meminit & octauo. Meminit & Lucianus alicubi. Verum illud expendat eruditus lector, an prouerbium accipi possit de cena illa, quã singulis mensibus in triuijs Hecatæ collocabant diuites, diripiebant pauperes. Cuius rei meminit etiam Aristophanes in Pluto:

Παρά τῆς καὶ ἀκότις ἔξεται τὸ πύθηδαι, εἴτε τὸ παλαῖν, εἴτε τὸ πεινὲ βέλτιον, φησὶ γὰρ αὐτῆ.
Τὰς μὲν ἔχοντας καὶ παλαῖντας δειπνοῦ κατὰ μὴ ναπροσάγειν,
Τὰς δὲ πείντας τῶν ἀνθρώπων ἀρπάζειν, ἀρὶν καταθέηναι.
id est, Hoc

Hoc ex Hecata si vis didicisse licebit, Vtrum potius, ditem esse, ne egenū, quando quidem iuber illa Hos quibus est res quoque benignā mense vno ponere cœnam, Ceterum egenos hâc prædari prius, ac de ponere possunt.

Quo quidem loco in hâc sententiâ scribit interpres: olim in triuijs venerabantur Hecaten, quod eadem tribus nominibus appelleretur, Luna, Artemis & Hecate. Ceterum sub nouilunium diuites mittebant cenam vespere, veluti cenam Hecatæ in triuijs. Pauperes autem esurientes diripiebât ac deuorabant quæ erant apposita, dicentes quod Hecatæ comidisset. Itaque congruit, vbi res per tumultum diripitur.

Mens videt, mens audit.

Nēs ὄρα καὶ νēs ἀκούει, id est, Mens videt, mens audit. Hemistichium prius videtur carminis trochaici, tetrametri, cataleptici. Refertur ab Aristotele quasi vulgo iactatum. Sectionis vndecimæ problemate 33. vbi proposita quæsiōne cur noctu acius audiamus quam interdium, inter alias causas & hanc reddit, quod interdium animus varijs negotijs distrahitur: qui nisi sit præsens, nec corporis sensus officio suo fungatur, adeo ut mente alienata, nec corporis dolorem interdium sentiamus: & ipsi sumus experti in cruciatu dentium, aut calculi, multo leuiorē reddi doloris sensum, si possis animum in aliquam cognitionem alienam intendere. εἴρηται τὸ, νēs ὄρα καὶ νēs ἀκούει. Noctū vero, quoniam oculorum sensus quiescit, & animi cogitatio tranquillior est, tum aurium meatus non minus patent nocte quam interdium, nec minus capaces sunt sonorum, sed eos facilius etiam renuntiant animo, quod tum nullis actionibus distrahatur, nec oculorum sensu auocetur, quemadmodum in die fit, ut acutior sit aurium sensus. Locus erit adagio, ubi iubemus quempiam attentum esse, quæ admodum dicimus, Hic esto, & Isthicium. De mente peregrinante nobis dictum est alias.

Thymbra uisitantes.

Θυμβροφάγοι, id est, Thymbra uisitantes adagio dicebantur, uel qui tutius ac liberius uitam agerent, uel moribus essent parum blandis, uel qui hilariter citraque solli-

itudinem paruo contenti uiuerent, quod Thymbra, quam eandem cunilam dicunt, herbae genus sit, quâ Plinius non distinguit à Saturcia, Columella distinguere uidetur: Et Saturcia, inquam, Thymi referens, Thymbræque saporem.

Est autem saporis subamarī, in agris passim prouenit, & pratensis ad remedia præstantior est hortensī, ut auctor est Dioscorides, locis gaudens petricosis. Hortensis cibis aptior. Prouerbiūm recepit Suidas & Hesychius. Fertur Epaminondas mire frugalem uitam egisse, itaque de prandio parco tenui; dixisse: τὸ τοῦτον ἄριστον, ἢ χαρῆς παραδοσίαν. id est, Tale prandium non recipit prodicionem. Sensus autem dicti geminus est, nel quia nemo molitur insidias rebus modicis, uel quia qui modicis contenti sunt non facile corrumpuntur, ut prodant rempublicâ. Amphis apud Athenarum lib. 10.

Εὐτελές γὰρ δειπνον ἔποιετ' παροιμίαν. id est, Vbi cœna frugi est, nulla debacchatio.

Græcus trimeter uidetur corruptus in uersione duarum dictionum: Restituetur si legas: ἡλίπιον γὰρ εὐτελές. & subdit ex Alexide, Ex prolis conuiuijs primūm nasci scommata, è quibus fere plus est doloris quam uoluptatis. Hinc maledictum. Id reperitur ac reciprocatur in dicentem. Mox à uerbis ad uerba. Non ita qui Thymbra uisitant.

Doryphorematis ritus.

GRÆCI Δορυφόρημα uocant satellitiū illud ex barbarorum fece cōductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis adhibebant, nunc à regibus magis fastus quam tutelę gratia alitur: In tragœdijs igitur sic addebat regū personis Δορυφόρημα, ut adstarent modo, nihil etiam loquerentur. Vnde qui taciti assident, Δορυφόρηματος πρόπον adesse dicitur. Sic Athenæus libro quinto: παρεμβάλλοντός τινε λόγον πεισιβάτη, χρητὴ γὰρ καὶ τὸτον μὴ παρῆναι Δορυφορήματος πρόπον. i. e. uijiceret sermonē quendam Pifistratus: Neque enim oportet hunc adesse more. Doryphorematis: hoc est, tacitum & nihil adferentē in medium. Vsurpatur à Luciano in libello De conscribenda historia, his quidē uerbis: ἐκουὸν δὲ φίλων, ὡς μὴ μόνος ἀφῶνος εἶεν ἐν ἔτῳ πολυφώνῳ, μὴ δὲ ὡς περ κωνικὸν Δορυφόρημα κεχλωδὸς σιωπῆς περιφρῆσθαι. id est, Igitur amici, ne solus essem mutus in tempore

pore tam vocali, neque ueluti comicum Doryphorem iam cum silentio obambulare.

Muscam docet amor.

PLUTARCHVS adducit & hoc adagium trochaico uersu expressum: Μουσικὸν ἔργον διδάσκει εἰ, καὶ νῆστι ἀμυσθῆν τὸ πρῶτον. id est, Musicam docet amor, & si fuerit indoctus prius.

Sensus est amorem ad industriam excitare animum, artiumque & omnis elegantię magistrum optimum esse. Socrates in conuiuium Platonis, putat animam immerfam corpori, uelut expergisci amoris stimulis, & hinc primos ad honesta impetus capere, tamquam excusso ueterno. Vnde deum hunc idem Plato πάντως ἐπιχειρήτω appellat, quod nihil non experitur. Siquidem è taciturno reddit loquaculum, è uerecundo stupidoque comem ac blandum, è negligente diligentem. Nam muscæ hic sentit litteras, quas antiquitas nouem Musis dicabat. Adlusit ad prouerbiūm Bion in Bucolicis, qui cum multis uerbis docuisset Musas semper esse comites amoris, subiicit:

Μάρτυς ἐγὼν, ὅτι μῦθος ἔδ' ἔπλετο παρὰ τὴν ἀληθείαν. id est,

Testis ego dictum hoc haud umquam fallere quemquam.

Potest & ad uerecundiorē usum detorqueri prouerbiūm, si dicas nō mediocrem esse gradum ad discendum, amasse præceptorem, potest & ad piūm, si dicas caritatem esse uirtutum omnium magistrā, quæ nisi adsit, nihil recte feceris.

Sicyon arrodens uxorem lacernam texe.

ATHENÆVS lib. Dipnosoph. 3. heroiūm hunc ut prouerbialē adducit.

Τὸν σικυὸν πρὸς γυναικα γυμνα, τὴν χλαῖναν ἵφρανε. id est,

Arrodēs Sicyon vxor subtexe lacernam.

Apparet esse uerba mariti iubentis, ut vxor tenui contenta victu, perageret opus suū. Nam Sicyō seu Sicyos bulbi genus est, aut certe peponis: nonnulli putant cucumeris. Hermolauus Barbarus Corollarijs in Dioscoridem. cap. 366. uidetur aliud diuinare, scribens ex Aristotelis sententiā, pleaque textrices esse impudicas: An Sicyos Venerem temperet nescio.

Tetigit lapidem à cane morsum.

PLINIUS lib. 29. cap. 5. de ueneno rabidi canis agens: Tanta, inquit, vis mali est, ut urina quoque calcata rabiosi canis noceat, maximè hulus habentibus. Remedium est finium caballinum, aspersum accito, & calefactum in uino appositum. Minus hoc miretur, qui cogitet lapidem à cane morsum usque in prouerbiūm discordiæ uenisse. Hactenus Plinius. Cuius è uerbis conijcere licet, uulgo creditum fuisse, si quis lapidem à cane morsum contigisset aut calcasset, eum iracundiorē euadere, & ad dissidia propensum. Fortassis ita dictabant in hominem conuitiatorem ac rixosum: Hic lapidem calcauit à cane morsum.

Erethi.

ATHENÆVS in Dipnosophistarū lib. quinto. Καὶ τὸ θαυμάσιον, ὅτι παρημένοι καὶ βραχυτάτες ὑπὸ τῆς μεθῆς, ὁπότε τι τῶν ἐργασίων θεασάμεθα, πάντες ἐξενήθομεν, ὅρθοι τὸ δὴ λεγόμενον, ἀντιμένοι, id est, Et quod dictum mirum, cum depressi essemus, & capite grauato temulentia, quoties spectassemus aliquid eorum, quæ inferebantur, omnes expergiscbamur, recti, quod dici solet, surgentes. Accommodum erit, ubi significabimus aliquem toto peccore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos, & summis non numquam insistant pedibus, qui auscultant aut spectant audius.

E clibano bones.

PROVERBIUM sapit quod scripsit Aristophanes: ἐν ἀγχεμένῳ.

Εἴ τ' ἐξένιζεν, παρῆτι θεῖ δ' ἡμῖν ὄλες. id est,

Ex cribano lites. Accipit inde, & appositit totos boues E clibano nobis.

Vius erit, quoties efferemus splendorem conuiuij, aut insignem edacitatem. Consimili figura uocantur Hecatomben, id quod aliquanto post sequitur apud eundem poetam: καὶ πολυπόδων ἐκατόμβην, id est, Et polyporum hecatomben.

Sequitur perca sepiam.

ATHENÆVS lib. 7. nullo auctore refert huiusmodi prouerbiūm: ἔπειτα πέρων μελανέρῳ, id est, Ex temeritate sibi ducit sepia percam. libro 10. ex Aristophane adducit, D d d ducit,

ducit, nec addit in quē sensum soleat vsurpari, nisi quod videtur dictum de improborum societate. Apud eundem paullo inferius adducuntur his versus Numenij, qui de piscibus prodiderit:

Φυλιδας ἀλφιστώ τε καὶ ἐν χορηγίῳ ἐρυθρῶν
Σχορπίον, ἢ πέριξισι καθυγηγίω μελάνυρον.

Feripuer.

ATHENAVS libro Dipnosophistarum 15. demonstrat olim proverbio solitum acclamari ἡ παιῶν, quod significabant quempiam suo munere defunctum. Itidem ferme, quemadmodum nos absolutæ virtuti gratulantes dicere solemus: Macte animo, macte virtute. Narrat enim, cum quispiam è conuiuio discessisset probe potus, ac magnopere somnolentos, ceteros in eū acclamasse ἡ παιῶν. Huius adagii fieri mentionē apud Clearchum in prouerbis, quod ab huiusmodi natum euentu tradit: Cum Latona Apollinem ac Dianam ex Chalcide Delphos deportaret, iamque ad Pythonis specum venisset, & draco concitus in eos prouolare, Latona puellam vlnis baiulans, Apollinis præsidium implorans, clamabat, ἡ παῖ, cum is forte fortuna arcum teneret, ac perinde valere, ἡ παῖ, quasi dicas, εἰς πᾶσι, i. mitte ac percute fili. Non nullos deflexis non nihil vocibus efferre. ἡ παιῶν, idq; proverbio dici solere, quoties in rebus afflictis opem imploramus. Rursus alij putant acclamari hoc pacto feliciter suo perfunctis munere, & eo quod expetebant potitis. Ceterum ob aduerbinem non videri proverbium, quod his vocibus solemniter vterentur in sacris Apollinis.

ἡ παιῶν, ἡ παιῶν, ἡ παιῶν.

Vnde & ἰαμβικὸν πημετρον ortum existimāt, quod & ipsum imperiū, ac celeritatē habet. Etenim si producas priorē in ἡ, carmen erit hexametrum heroicum: si corripias, iambicū. Porro quod apud Athenęū in ἡ & ἡ nunc aspiratur, nunc tenuis est, ne scimus an libratorum incuria factum sit. Ouidius in Arte amandi videtur vsurpasse pro acclamatione, qua gratulantur victori voti; compoti:

Dicite io Pæan, & io bis dicite Pæan,
Decidit in casses præda perita meos.

Pulchre fallit vulpem.

Παλδὲ καλῶς τῷ ἀλώπεκα, i. Decipit

pulcre vulpem. Suidas recenset duntaxat, nec explicat, Apparet dictum in eum qui dolis captaret astutum, cuiq; frustra tenduntur insidiæ. Nā παλδεν est arte illectare. Vnde & columbæ exocularę, quas aucupes in reti ponunt, quo subsultantes, reliquas deceptas alliciant, παλδενται dicuntur. Et qui feris tendunt casses, παλδενται vocantur. At vulpem dolo circumuenire difficile est.

Aut piscem olet, aut florem.

AVT piscem olet, aut timallum. Ambrosius Hexameron lib. 5. cap. 2. testatur dictum in eum qui bene oleret, quod timallus piscis sit odore gratissimus, & æque fragrans eiusdem nominis flos. Sed præstititit Ambrosij verba subscribere. Neque te inhonoratum nostra prosecutione timalle dimittam, cui à flore nomen inoleuit, seu Ticini vnda te fluminis, seu ameni Atesis vnda nutrierit, flos es. Denique sermo testator, quod de eo qui gratam redolet suauitatem, dictum facere sit, aut piscem olet, aut florem: ita idem pronuntiatus est, piscis odor esse, qui floris. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quid mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras. Verum haud scimus an pro timallo apud Ambrosij legi debeat tithymallus, cuius varia genera recenset Plin. lib. 26. cap. 8. cuiusq; subinde meminit Dioscorides locis diuersis.

Equi dentes inspicere donati.

SUNT quedā & hodie vulgo iactata, nō indigna quę veteribus adagijs annumerentur, quod genus est illud, nō oportere equi dentes inspicere donati. Cum significamus æqui boniq; consulendum, qualecumque est quod non emitur, sed gratis donatur. Siquidem equum empturus dentes inspicit, in quibus etatis indicia certissima sunt, ne circumueniatur. At inciuile sit idem facere in equo donaticio. Vnus est tamen hoc proverbio D. Hieronymus in præfatione commentariorum, quos scripsit in epistolā Paulli ad Ephesios. Parum, inquit, eloquens sum, Quid ad te? Disertioem lege. Non digne Græca in Latinum trāsfero, aut Græcos lege, si eius linguę habes scientiā, aut si tantum Latinus es, noli de gratuito munere iudicare, & vt vulgare proverbium est,

est, equi dentes inspicere donati. Haftenus Hieronymus.

Amicitias immortales esse oportet.

T. L. I. V. S. libro decimo de bello Macedonico & Asiatico, cuius fragmentum debemus aureæ Magontię, scribit in hunc modum: Vulgatum illud, quia verum erat, in prouerbium venit: Amicitias immortales, inimicitias mortales esse debere. Sic enim legendum esse, vel ipse sermone tenor admonet. Recte quidē admonet prouerbium, verum eo rediere mores mortaliū, vt simultates sint immortales, amicitię plus quam vitreę: plusq; possit vna Are quam centum Litę, atque omnium tardissime senescat ira, beneuolentia ad quamuis leuem occasionem intereat: quę si farsciatur, ne quidquam coit & rescinditur. In hanc sententiam citat carmen Aristoteles Rhetoricorum libro secūdo, quod alibi, ni fallimur, retulimus:

Οὐδεις ἔρασης ὄσις ἐν ἀεί φιλῆ. id est,

Non est amicus quisquis amare desit.

Citat ibidem & alterum carmen:

Ἀθάνατον ὄρητῳ μὴ φύλαττε θυπτός ἀν. id est,

Ne maneat immortalis ira te penes,

Mortalis ipse cum sies.

Ad bonam frugem.

QVI commutatis ad meliora studia moribus respiciunt, proverbio dicebantur ad meliorem frugem sese recipere. Vsurpat M. Tullius in actione pro M. Cęlio: Et se ad bonam frugem, vt dicitur, recepisse, grauesq; homines atque illustres fuisse. Item Plautus in Trinummum, certum est ad frugem applicare animam. Lampridius in Hellogabalo, Milites se paruos dixerunt, si ad bonam frugem rediret. Vnde frugi & bonę frugi dicuntur, qui suo funguntur officio, præsertim serui quos ad operam præstandam alimus. Vlpianus ad legem Aquilianam cap. Inde Neratius. Sed si bonę frugi seruus intra annum mutatis moribus occisus sit. Item Titul. de quibus rebus ad eundem iudicem eatur. Cap. si quis seruum. Interesse fructuarii videtur, bonę frugi seruū esse. Rursus in digestis lib. 11. Titulo de Seruis corruptis, paragrapho, Quod ait prætor. Sed vtum ita demum tenetur, si bonę frugi seruū perpulit ad delinquendum. Plautus in Cassina: Credo pol esse, si tu frugi bonę es. Rursus in Pseudolo, Cu-

pis me esse nequam, tamen ero frugi bonę. Nequam opposuit frugi. Nequam enim nulli est vsus. Et ita frugi hominem dicimus, quemadmodum nequam, vtraque voce indeclinabili. Columella de re rustica. libro primo. Eiusdem agilitatis homo frugi melius quam nequam facit. Et in Declarationibus, frugi filius opponitur luxurioso. Hinc & frugalitas dicitur. Sumptum videtur ab agris, qui cultu redduntur frugiferi.

Per manus tradere.

QVO D successione quadam ab alijs ad alios deuenit, p manus tradi dicitur: quod translatum videtur ab his qui nauim aut plaustrum exonerent. Idem frequenter fit in militia, velut in commentario belli Ciuilis primo: Saxo, inquit, prærupta multis locis iter impediebant, vt arma per manus necessario traderentur, militesq; inermes subleuati alij ab alijs magnam partem itineris cōficerent. Rursus belli Gallici lib. 7. Quidam ante portā oppidi Gallus per manus sibi ac picis traditas glebas in ignem ē regione turris proiciebat. In eodem: Non nullā de muris per manus demissa. Item libro 8. Tale consilium sui recipiendi iniierunt: fasces vbi cōfederant, per manus framentorum ac virgultorum, quorum summa erat in castris copia, inter se traditos, ante aciem collocauerunt. Verum hic nullus est tropus. Qui quoties accedit, transit in speciem proverbialē, quomodo frequenter obuium est apud auctores. Velut apud Fabium lib. 12. Non ea modo quę conscripta sunt historiis, aut sermonibus velut p manus tradita, quęq; quotidie agitur nosse, verum ne ea quidem quę à poetis ficta sunt negligere. Item Liuius lib. ab vrbe condita 5. Etiam si nobis cum vrbe simul posita, traditęq; per manus religiones nullas essent, Idem lib. 9. Tum disciplina militaris iam inde ab initijs vrbs tradita per manus in artis perpetuis præceptis ordinata modū venerat, M. Tullius in oratione de prouincijs consularibus: Nam vt C. Iulius omnibus à senatu eximij ac nouis rebus ornatus, per manus hanc prouinciā tradat ei, cui minime vos velitis. Quin & Iurecōsultis per manus tradi dicitur, quod de manu in manu datur. Veluti Papinianus lib. Pædestarum 29. Titulo De iure codicillorū, Quod per manus traditum est, codicillis

hæreditatem dari non posse rationem illâ habet, & cetera. Plautus in Trinummo: E manibus dedit ipse mihi in manus: de epistola loquitur. Fit autem iucundius, quoties ad res animi proverbium accommodatur, quemadmodum cû dicimus institutum, aut opinionem, aut consuetudinem, aut disciplinam aliquam, per manus traditam ad nos venisse.

De manu in manum.

VT non arbitramur idem esse cum superiori, ita non vsquequaque dissimile est, quod scribit Cicero lib. Epist. fam. 7. Totû denique hominem tibi trado de manu, vt aiunt, in manum, tuam istam & victoria, & fide præstantem. Traduntur enim & qui commendantur. Terentius: Hanc in manum dat. Item Horatius.

-Vt tibi se laudare ac tradere coner. Ité: Hunc hominem velles si tradere.

Mira de lente.

RODOLPHVS Agricola vir immortalitate dignus, libro Dialect. 3. testatur apud Græcos proverbio dici solere, egregia de lécete, quôties res humilis & pusilla magnificis laudibus attolleretur: perinde quasi lentem minutum ac vile legumen splendidis encomijs efferas. Opinamur Græcis esse ferri hunc in modum: δεινά περι φακίης.

Non vna manu capere.

Οὐ τῆ ἐτέρῃ λιπτότεον, id est, Non vna tantum manu capiendum. De re lubrica variaq; captuq; difficili. Nam huiusmodi solemus vtramq; ad mouere manum. Vtus est Plato in sophista: ὅρας ἐν ἀσ ἀληθῶς λέγεται τὸ ποικίλον εἶναι τὸ τὸ θηρίον, καὶ τὸ λεγόμενον, ἢ τῆ ἐτέρῃ λιπτότεον, id est, Vides igitur vere dici, bestiam hanc esse variam, neque (quod dici solet) vnica manu capiendam. Sumptum est à venatu, in quo ferè quædam miris artibus ex ipsi venantium manibus frequenter elabuntur, quibus ad similem putat hominem sophisticam, ad elabendum omnibus dolis instructum.

Ommes laqueos effugere.

IN eodem dialogo non dissimilem huic allegoriâ adducit, veluti proverbio iactatâ: Difficile omnes laqueos effugere. Quod ipsum à venatu translatum est, in quo sic vndiq; sæpiuntur exitus, vt necesse sit ferâ

in aliquas insidias incidere: ὀρθὴ γὰρ ἡ παρορμία, τὸ τὰς ἀπάσας μὴ ἑάδων εἶναι διαφύγειν, id est, Siquidem recte habet proverbium, quo dicitur, haud facile esse omnes laqueos effugere.

Hostis domesticum.

RVRSVM in eodé domesticum hostem proverbio solitum dici testatur, vbi malû non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur: velut cum quis ipse se prodit, aut redarguit, ipse sua bili aut liuore sese conficit: ἐκ ἄλλων δέονται τὸν ἐλεγχόντων, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον, ἀποθεν τὸν πολεμίων καὶ ἐναντίας ὄμμενοι ἔχοντες, id est, Non opus habent alijs qui redarguant, sed iuxta proverbium, cum domi hostem habeant, quique sit aduersaturus &c. Agit, de sophista, qui cum sit loquax, ipse ex sese præbere solet quo reuincatur.

Capere ciuitatem.

PLATO in eodé dialogo significat proverbio dici solere: Capere siue expugnare ciuitatem, qui rem difficilem esset assêcutus. Neq; enim ciuitas primo statim impetu capitur. Illic hospes animat Theætetû, vt quod instituit, persequatur, eo quod qui ad leuiore difficultates aut hæret, aut resilit, nûquã aliquid perficiet in eo quod est disputationis caput. Verba Platonis sic habent: Θαρρῆτὶ ὁ θεάτητε χρητὸν καὶ συμπερόντι δυνάμενον: εἰς τὸ παρόδεν ἀεὶ σπειραι, τὶ γὰρ ὄγῃ ἀθημῶν ἐν τέτοις; δρῶσιν ἀν ἐν ἄλλοις, ἢ μηδὲν ἐν ἐκείνοις ἀνύπτων, ἢ πάλιν ἐς τὸ πιδεν ἀπωδιεῖς, ὁλοῦν πᾶ τὸ κατὰ τὴν παρορμίαν λεγόμενον, ὅγε τοῖς τοῖς ἀν ποτὲ ἐλοῖ πόλιν, id est, Considerare oportet Theærete, fore vt qui vel paulullû aliquid potuerit, semper vltra progrediatur. Quid enim facturus sit in alijs qui in his animû desponderit? aut nihil in illis efficiens, aut retrocedere etiam compulsus: haud vquam ille talis, vrbem, quod dici solet, caperit. In bello facile est in excursionibus, aut pagorum incendijs aliquid designare: at munitas vrbes expugnare perdifficile est. Simile est illi: Timidi numquam statuerunt Trophæum.

Diuinum excipio sermonem.

PLATO libro de Repub. 6. demonstrat proverbij vice in ore fuisse vulgo: θεῖον ἐξαίρη λόγον, id est, Diuinum excipio sermonem.

nem, quoties, gloriosius aliquid dictum esset, omissis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit. Platonis verba subscribemus: Οὐτε γὰρ γίνεται ἕτε γέγονεν ἑδ' ἐν μὴ γίνεται, ἀλλ' οὐκ ἠθὸς πρὸς ἀρετῶν, παρὰ τὴν τέτων παιδείαν πεσπαυδύμενον ἀνθρώπειον, ὃ ἐτόλμα, θεῖον μέντοι κατὰ τὴν παρορμίαν ἐξαίρη λόγον. id est, Neque enim sunt, neq; fuerunt, neq; sunt mores aliter ad virtutem instituti, quam ad horum institutionem. De humanis loquor amice, at diuinum iuxta proverbium excipio sermonem. Apparet esse fragmentum carminis iambici:

Θεῖον ἐξαίρη λόγον, fortassis ex Homero natum:

Θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται. id est, Diui tamen omnia possunt.

Accommodari potest ad summos principes, veluti pontificem, aut cardinales, aut monachos.

Vna pertica.

VNA pertica, pro eo quod est eadem opera. Plinius Secundus libro 8. epist. 2. Nam regione, inquit, tota, & nouitas remissionis, & forma laudatur, ipsis etiam, quos non vna, vt dicitur, pertica, sed distincte gradatimq; tractaui. Quanto quis melior & probior, tanto mihi obligatior abit, expertus esse non apud me: ἐν δ' ἴη τιμῇ ὑμῶν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐδδλός, id est, Vir malus ac fortis pretio ducuntur eodem. Sumptum videtur ab his, qui metiuntur agros, Perticam posuit pro decempeđa. Nam Seruius Sulpicius, ut indicat Festus Pompeius, dixit perticam esse lineam, qua diuiduntur agri, & versus est Homericus, libro Iliad. 9. quem alibi recensuimus atque exposuimus.

Pulmo prius venisset.

PVLMO prius venisset, dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinamur quod pulmo cum perpetuo moueat, numquam tamen loco se promouet. Plautus in Epidico: Dij immortales, foccos iussi adimere pedibus. Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quam tu aduenisti mihi.

Qui multum obsuit.

SICVT eiusdê artificis est egregie mētiri, & vera dicere, ita eiusdê est prodesse pluri-

rum ac lædere. Id olim proverbio iactatû fuisse testatur Thucydides lib. 6. in oratione Alcibiadis: τῆτον δὴ ὑπὸ πάντων προβελλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολλομίως γε ἂν σφόδρα ἐβλαπτον, καὶ ἂν φίλος ἂν ἰκανὸς ἀφελείμ, i. Dictum videlicet illud, quod ab omnibus vsurpatnr, quod si hostis cum essem vehementer nocui, etiam si sim amicus magno prepe quiuero prodesse.

Non vulgari ancora nititur.

DEMOSTHENES in oratione pro Ctesiphonte: Οὐκ ἐπὶ τῆς ἀντ' ὀρμῆς τοῖς πολλοῖς, id est, Non eadem ancora nititur qua vulgus, significans illum nouis, minimeq; vulgaribus præsidijs niti. Suidas admonet esse proverbium, & subaudiendum ancoram.

Non pluris, quàm simias.

SIMIA ridiculum animal, & vulgo contemptum, non vni proverbio locum fecit. Dion Prusenſis in libro De Troia non capta: Quos ego, inquit, non pluris facio, quam vt dici solet, simias.

Aspis à vipera.

TERTVLLIANVS lib. aduersus Marcionem 3. proverbii titulo refert. Aspis à vipera, cum pessimus, à pessimo sumit mali quiddam. Desinat, inquit, nunc hæreticus à Iudeo, aspis quod aiunt à vipera mutuari venenum. Refertur autem inter Diogenis apophthegmata, qui conspicatus daas feminas inter se cõferentes clam sermonem, protulit versiculum, comœdia quapiam sumptum:

Ἀσπίς παρ' ἐχιδνῆς φάρμακον δυνείζεται. i. Sumit venenum à vipera aspis mutuo.

Vtriusque serpentis venenum immediate, pariterq; noxium, nisi quod viperæ morsus magnis enecat cruciatibus, aspidis adeo nullum adfert dolorem, vt nec voluptas desit, si Plinio credimus. Est autem aspidis genus, quod absque morsu, conspuens hominem veneno, perimit, vnde Græcis dicta στυνός. Vtus erit quoties quis per se malus est, cõtagio mali fit deterior.

Neque intus neque foris.

TRENÆVS lib. 1. cap. 9. refert hoc proverbium, dicēs hoc quadrare in mulierculas quasdam, quæ cum intelligerēt se fuisse delusas à discipulis Valentini, non tamē se committēbant

mittebant ecclesiæ, vt remedio penitentię recipientur in consortium vnde discesserant, sed inter vtrumq; degentes, nec Valentinianis adhærebunt, nec ecclesiã sese reconciliabunt. Simili figura dicunt hodie neq; caro est, neque piscis, de homine qui sibi viuit, nec vllarum est partium.

De toga ad pallium.

CERTĒ speciē habet prouerbij quod refert Tertul. in libello de pallio: Hęc nimirum indignitas erit à toga ad palliũ, cuius duplex erit vsus: vel cum ad diuersum vitæ genus sese contulerit aliquis: vel cum à fortuna honestiore ad humiliorem, velut si quis è præfecto sunt pædagogus, è consu le rhetor. Toga Romanorum erat pallium Græcorum. Post pallium cœpit esse geitamen philosophorum. Cõsine illi: Ab equis ad asinos.

Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Εγένετο καὶ μάνδρωνι σικίνη ναῦς, i. Fuit & Mandroni ficulna nauis. In eos dici solitum, qui præter meritum ad felicitatem atque opes euecti, pristinæ conditionis non meminerunt, sed præsentium rerum successu insolentius abutuntur: ita vt fere mos est τῶν νεοπλήτοις, id est, ijs qui ad nouas diuitias ex infima fortunæ conditione prouehuntur. A. Mandrone quodam sumptum, qui indignus & immerens, ex nauiculario factus est imperator. Nauim autem ficulnam per contemptum dixit. Nam ficulnam in genere vocant Græci, quidquid imbecille, aut contemnendum significare volunt.

Lupus in fabula.

HOC prouerbij solitum est dici, quoties is, de quo cõfabulatio est, de improviso interuenit, Quod inde sumptum putat Donatus, interpret Teretij, quod lupus ei quẽ prior viderit, vocem adimere dicitur, vt cũ cogitatione in qua prius fuerat simul & vocẽ amittat & verba. Nec desunt qui huius seu rei, seu opinionis causam philosophicã reddere conentur, videlicet quod lupus natura sit hostis homini, & ideo spiritus: quosdam ac vim natiuam ab illius oculis proficiscentem in eum quem conspexit inopinato, vires illius obtusescere, atque hinc esse subitum silentium, Donatus huc pertinere putat quod alibi citatũ est à no-

bis Theocriticum illud *λύκων εἶδος*. Rursum illud Maronis: Lupi Mœrim videre priores, cum vocem per ætatem adeptã pastor quereretur. Sunt qui ex nutricum fabulis natum existimant, quæ narrant ludificato puero terrore lupi, verum lupum à cauea paullatim venisse ad limen cubiuli. Nam est & in apologis, matrem, vt puerum vagientem compesceret; lupum frequenter inclamasse, vt nisi desineret plorare, deorandum adferret. Tandem lupum spe prædæ venisse: sed frustra hiantem abiisse, hac tantum sententia doctiore, non esse fidem habendam feminæ pollicenti. Nam hoc opinamur, sensit Donatus. Locus enim in libris euulgatis non videtur carere mendo. Tertiã opinionem rejicit Donatus, quæ putat hinc natam: cum in Neuiana fabula repræsentaretur, quomodo Romulus & Remus aliti sint à lupa, repente verum lupum actioni interuenisse: quo factum vt subitum esset totius fabulæ silentium, quod talis spectator inexpectatus interuenisset. Sic vsus est Terentianus Syrus in Adelphi, silentiũ innuens Ctesiphoni, quod Demea pater adolecētis, quẽ ruri esse credebat; præter expectationem adesset. Festiuius etiã vsus est Plautus in Stichio. Atque eccum, inquit tibi lupus, in sermone præsens esuriens ad est. Loquitur enim de parasito Gelasino, qui fratribus de ipso cõfabulantibus de repente interuenit. Addit enim prouerbio gratiam, adlusio ad hominis edacitatem: quemadmodum apud Theocriticum, ad nomen adolecētis, de quo dicitur. *λύκων εἶδος*. Vtitur & M. Tullius epist. ad Atticum libro 13. De Varrone loquebamur, lupus in fabula. Venit enim ad me. Fere fit autem vt quoties interueniat, de quo colloquimur, obmutescamus: propterea quod siue laudabatur, pudet in os dicere, quod recte narratur de absente: siue vituperabatur, timemus offendere.

Prolixius Iliade.

Μακρότερα τῆς Ἰλιάδος κалаῶν, i. Prolixiora Iliade loquẽs. Refert Iulius Pollux, lib. de rerum vocabulis 6. cap. 26. adiungens ei quod alibi docuimus, competere in homines vehemẽter garrulos, τὸ ἐκ θαλάσσης καλκίων. & ἀράβιος ἀυλός. sic enim ibi refertur. Hunc in sensum vsus est & Æschines in Demosthenem, qui locus nobis alibi cita-

tus est. Non dissimile est huic, Ilias malorum. Sed quoniam hoc congruit immensis malis, quod nunc referimus in modicæ loquacitatis, separare visum est ob vsum diuersum. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Troiæ, captæ historiam libris vigintiquatuor explicat, cum Virgilius duodecim libris complexus sit, quod ex vtroque opere visum est decerpere.

Apud nouercam queri.

QUI deplorant infelicitatem suã apud eos, qui nihil auxilij sint lataturi, vel gauisuri magis conquerentium malis, apud nouercam queri dicuntur, quod nouercæ fere male velint priuignis. Ballio leno in Pseudolo Plauti:

Nam isthuc quod nunc lamentare, non esse argentum tibi,

Apud nouercam querere,

Leno pro se suppositum nouercam. Quod dictum Pseudolus simulans se non intelligere.

Eho, inquit, an vquam huius nupisti patri?

Animus habitat in auribus.

VETERES animo sedem in oculis dedere, plerique in corde. At Herodotus in Polymnia, iuxta vulgi sermonem vt videtur, docet animum habitare in auribus, quod qui bene audiunt, voluptate afficiantur, qui secus, exacerbentur. Herodoti verba subscribemus: Καὶ γὰρ τὸ ὄρα εἰς ἐπίσητο, ὡς ἐν τοῖσιν ὁσὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ ὁ θυμός, ὅς χριστὰ μὲν ἀκέσας τέρψους ἐμπιπέει τὸ σῶμα ὑπεραντία δὲ τῶν οὐσῶν ἀνοιδέει, id est, Et nunc illud sane discito, quod in auribus hominum habitat animus: qui cum bona audierit, voluptate corpus implet, cum his diuersa, molestia afficit. Opinamur hunc esse sensum adagij, quod ex his quæ audimus maxime placatur, aut irritatur animus. Nam hac potissimum iter est ad animum hominis. Comiter ac blande dictum, sæpe atroces iras vertit in beneuolentiam, & asperior sermo prouocat capitales inimicitias. Quin & conuitio quidam iugulantur, non aliter quam ferro, aut veneno. Proinde pestilentissimum homicidarum genus est, quod hoc sæculo potissimum regnat, quæ venenum aspidum portant in lingua, & qui idem peragunt lingua, quod ficarij ferro.

Inscitia confidentiam parit.

Αμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ οὐκ ὄνειδος, id est, Inscitia quidem confidentiam, prudentia vero cunctationem parit. Extat apud Thucydidem libro Peloponnesiaci belli secundo. Diuus Hieronymus in epistola ad Euagriũ ita refert: Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat. Refert & Plinius Epistolarum lib. 4. Sicut ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ οὐκ ὄνειδος, ita recta ingenia debilitat verecundia, peruersa confirmat audacia. Vtitur eodem & Lucianus in Nigrino, ut dubium non sit, quin hæc sententia fuerit olim vulgi sermone pertrita. Cognitione rerum reddit hominem cunctantiorẽ ad aggrediendum negotium. hinc nimirum est, quod iuuentus audacior est, quàm senectus: &, ut docet Quintilianus, fortius dicunt qui minus habent artis: cum interim cordatus orator ac periculum intelligens initio trepidet. Et qui minus sapiunt, minus habent pudoris. Et qui nondum didicere, quid sit scire, nullius rei sibi non arrogat scientiam. Denique maxime bellum adfectant, qui, quid sit bellare, numquam experti sint.

Non statim finis apparet.

HERODOTVS in Polymnia, significat hoc olim prouerbio dici solitum: Non statim cum principio apparere rei exitum: καὶ τὸ παλαιόν, inquit, ἔπος ὡς ἐν εἰρηται, τὸ μὴ φμα ἀρχὴ τὸ τέλος καταφανεδαί, id est, Et vetus adagium, quo recte dictum est, non statim cum initio apparere finem. Conueniet in quorundam præproperas spes, qui negotio vix cẽpto, statim arbitrantur se rem factam habere, cum sepe exitus nõ respondeat initij. Vulgi iocus est in Batauum quendam, qui iussus sumere catapotia, rogauit medicum quid essent effectura. Cum medicus respõdisset fore, ut moueretur alius, deorauit, moxq; non dum egresso medico, clamauit se cacaturire, nimirum suspicans statim apparere finem una cum principio. Alter quidam eiusdem sapientiẽ, cum à parētibus missus esset in Galliam, ut Gallice diceret, cum illic egressus quatrimum, querẽ batur apud suos, quod nõ dum loqueretur Gallice, putans hanc vim habere solum ipsum, ut quisquis adisset Galliam, illico Gallice loqueretur. Sunt & huiusmodi quidam, qui simulatq; filius triduo uersatus

est in ludo litterario, mirentur eum non dum scire litteras, queranturq; operam simul & impensam perisse. Poterit ad seria torqueri. Rebus honestis strenue vacandum, vt olim liceat egregiorum laborum optimam messem metere. Semper in hac vita recte faciendum, olim non defutura prœmia, etiam si non contingant in hoc mundo.

Philippide tenuis.

ATHENÆVS libro Dipnosophist. 12. ostendit Philippidem comœdiarum scriptorem sic tenui fuisse corpore, vt etiam περιλιπώδαι, dixerint, pro macuisse. Refert autem prouerbium ex Aristophonte: ἐν ἡμέραις αὐτὸν πρὶν ἰχθυότατον ἀπορανοῦ φιλιππίδου. id est, Intra triduum graciliorum illum reddam Philippide. Rursus ex Menandro:

Ὁ λυμὸς ἡμῶν τὸν καλὸν τῆτον δακνὸν φιλιππίδου λιπτότερον ἀποδείξει νεκρὸν. id est, Vestrum vbi fames formosulum hunc morderit,

Reddet cadaver macrius Philippide.

Rursus ex Alexide citat hoc dictum: Λυκτιρίδιον φιλιππίδου λεπτότερον, id est, Poculum Philippide gracilius. Accommodabitur non inueniuste ad orationem ieiunam, aut disputationem otiose subtilitatis.

Qua semel ancilla, nunquam hera.

Vt vulgo iactatum refertur in Græcis epigrammatis, libro primo, titulo Palladæ: Μὴ ποτὲ δαλδύσσα σα γυνὴ δέσπονα γένοιτο ἐσὶ παροικιῶν. id est,

Si qua ancilla semel fuit, haud vquam dominetur,

Vt prouerbium habet.

VIDETUR ideo dictum, quod qui ex humili fortuna subuehantur ad res amplas, soleant esse ceteris insolentiores, minusq; tolerabiles, quam qui felices nascuntur.

Exurere mare.

ADMONVIMVS ἀδύατα ferme pertinere ad cognationem prouerbiorum. Quod genus est illud, quod refert Virgilius Æneidos libro nono:

-Maria ante exurere Turno,

Quam sacra dabitur pinus.

Nec dissimile est quod habet Propertius: Tu prius & flust⁹ poteris ficcare marinos, Atq; mortali detrahare astra manu.

Obedientia felicitatis mater.

ÆSCHYLVS in ἑπτὰ ἐπιθίβους.

Πειθαρχία γὰρ ἐστὶ τῆς διπραξίας Μητῆρ, γυνὴ σωτήριος, ἃς ἔχει λόγος. id est, Felicitatis mater obedientia, Coniuxq; vt aiunt, sospitatoris Iouis.

Fingit poeta Iouem sospitatorum, cuius beneficio cōtingat salus: huic esse vxorem: cui nomen πειθαρχία. id sonat obedientiā, sed proprie qua paremus magistratibus ac principibus: ex horum coniugio natam esse filiam, cui nomen διπραξία, id est, felicitas. Principis est cōsulere salutem ciuium, Id conatur bonis & æquis legibus, populi est his obtemperare, si velit esse felix. Sed vtinam non essent Ioues δαέθριοι, quibus vxor esset ἀρπυγία, & filia δυσυχία.

Ver ex anno tollere.

Εκ τῆ ἐνεαυτῆ τοῦ ἔαρος ἐξάρειν, id est, Ver ex anno tollere dicebatur, qui id quod in negotio quopiam erat præcipuum tolleret. Meminit Herodotus in Polyhymnia: Lacedæmonij & Athenienses missis in Siciliam legatis, petebant a Gelone Syracusano & societatem & suppetias, aduersus Xerxem bellum inferentem Græciæ. Nec recusauit Gelo, modo se imperatorem vel maritimarum rerū vel terrestrium copiarum constituerent: quam condicioitem cum repudiarent legati, iussit eos illico discedere, ac renuciare Græcis: οἳ ἐκ τῆ ἐνεαυτῆ τοῦ ἔαρος αὐτῆ ἐξήρηται, Ver ipsis ex anno sublatum esse, videlicet illud subindicans, suum exercitum præcipuum esse Græciæ florem ac robur, qui si deesset, defuturum illi quod esset præcipuum. Ver enim anni præcipua pars est. Meminit Aristoteles lib. Rhetor. 3. inter metaphorarum genera. Rursus rhetoricorum libro 1. ostendit hoc dictum esse Periclis in epitaphio qui dixerit: τῷ νεότητῳ ἐκ τῆς πόλεως ἀνιρρῆσαι ὡς περ τὸ ἔαρ ἐκ τῆ ἐνεαυτῆ ἐξαρρεθείη. id est, Iuuentutem è Repub. sublata esse perinde ac si ver ex anno tolleretur. Potest deflecti longius, vt dicantur vel eximere anno, qui linguarum ac bonarum litterarum peritiam iustollant è scholis.

Etiam si Cato dicat.

PLVTARCHVS in vita Catonis Vti celsis, narrat tantam Catonis apud populum fuisse fidem, & auctoritatē, vt de rebus in credi-

credibilibus prouerbio diceretur: Τὸ μὲν ἐδὲ κἀπανος λέγοντος πειθαρχὸν ἐστίν, id est, Illuc incredibile est, etiam si dicat Cato. Et orator quidam cum hyperbolicos diceret vni testis non esse credendum, adiecit, ne Cato mi quidem M. Tullius epistola ad Atticum lib. 2. Quid Cato ille noster, qui mihi vnus est pro centum millibus. Similis erat auctoritas Aristidis apud Athenienses ac Xenocratis, cui vni populus remisit iusiurandum, cum alioqui nullus illic testis admitteretur absq; iureiurando. Huic ad fine est: Nec iurato istuc crediturus sim.

Qualis hera, tales pedissequa.

HVIC simillimum est peruetus adagiū, libro Epistoliarum ad Atticum quinto, epistola vndecima: Si verum est, inquit, illud ὅτι αἷα ἢ δέσπονα, τοῖα καὶ θεραπευνίδες. id est, Qualis hera, tales & ancillæ. Quamquam nec hoc multum abest à senario,

Δέσπονῷ ὁ ποταῖα, τοῖα καὶ θεραπευνίδες. Plato libro de Repub. 4. ἢ ἐκ αὐτῶ τοῦ ὁμοίου ὃν ὁμοίου παρρηκαλεῖ, id est, Aut non semper quod est simile, simile adseruit.

Bibere mandragoram.

IN EST vis somnifica mādragoræ, adeo vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, histor. mundi libro 20. capite 11. Dioscorides indicat radicem vino decoqui ad tertiam partem, ex eo colato sumi cyathum aduersus insomnium. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba, glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras ἀνθρώπων πάμορον appellauit, quod radix imitetur hominis formam. Vnde Columel. in carmine semihominem dicit:

Quamuis semihominis vesano gramine foeta Mandragoræ pariat flores.

Eandem circæam appellant, quod radix illius amatorijs veneficijs credatur utilis. Vnde qui cessant in officio dormitantque multam mandragoram bibisse dicuntur. Sic vsus est Iulianus in epistola quadā ad Callixenem: Οὐ φανεῖται ποτὲ πῶν μανδραγόραν ἐκπεπονηῖς, id est, An non uideretur multam hauisse mandragoram? Vsurpat & Demosthenes in Philippica 4. ἀλλὰ μανδραγόραν πεπονηῖσιν, ἢ τὶ φάρμακον, ἄλλο τοιοῦτον εἶκαμεν ἀνθρώπων, id est, Similes uidemur his qui mandragoram biberunt, aut aliud

simile pharmacum. Idem qui dormitant in negotio sub mandragora dormire dicuntur. Lucianus in Timone: ὅπως κατ' ὄπερ ὑπὸ μανδραγόρου καθύδριος, id est, Quando quidem ueluti sub mandragora dormis. Hoc non dissimile est illi, quod alibi retulimus: Bibe elleborum.

Ne pictum quidem uidit.

QUEMADMODVM de vehementer ignoto dicimus, ne natum quidem noui, sic dicimus, ne pictum quidem uidit. Multas enim vrbes & res, atq; etiam homines nunquam nobis conspectas, ex pictura vt cumq; nouimus M. Tull. libro de finibus bonorū vltimo. Dicis eadem omnia & bona & mala, quæ quidem dicunt, qui numquam philosophum pictum, vt dicitur, uiderūt. Plautus in Asinaria: Nam neq; vquam fictum, aut pictum, neque scriptum in poematis, ubi lena bene agat. Venustius etiam fiet, si longius transferatur. Rethoricam ne pictam quidem uidit. Virtutem ne pictam quidem. Nam pinguntur hæc quoque.

In angulo.

Εν γωνία, id est, In angulo fieri dicitur, quod fit in occulto, reperitur esse apud Platonem in Gorgia: Τὸν λοιπὸν βίον εἰδέναι, μὲν τὰ μερακίων ἐν γωνία, πρὶν ἢ τεπάρων Λυθρίζοντα, id est, Reliquum uitæ degere cum adolescentulis tribus aut quattuor in angulo susurrantem. Item Lucianus in concione deorum: μηδέ τι τὸν θορίζετε ὃ θεοὶ, μηδὲ κατὰ γωνίας συσρεφόμενοι, πρὸς εἰς ἀλλήλους κομπολογεῖτε, id est, Ne post hac susurros miscere o dij, nec ad angulos conuersi, alij alij ad aurem conspirate. M. Tullius libro de oratore primo: Quibus ego de his rebus omnibus in angulis consummendi otij caussa, ut differant &c.

Callidum mendacium.

CALLIDVM facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dici, monuimus alias. Simili figura dici solere callidum mendacium pro audaci & imprudenti, docet Plautus in Muffellaria:

Callidum hercle audiui esse optimū mendacium.

Aut non est mentiendū, aut est fortiter mentiendū: alioqui mox deprehēditur, qui uerecunde mētitur. Quemadmodū Æschinus Terentianus: Non istas, quod sciam.

Muti citius loquentur.

AD εδωδίων genus pertinet, & hoc quod habet Plautus in Perfa: Muti prius loquentur quam ego:

Ne hoc, inquit, cuiquam homini dicerem edictum est mihi

Magnopere, nec cuiquam homini crederem.

Omnes muti vt prius loquerentur hoc, quam ego.

In transfennam inducere.

IN transfennam inducit, qui dolo fallit. Plautus in Perfa: Hunc ergo hodie hominem in transfennam doctis ducam dolis.

Iraque huic infidiae paratae sunt, prope aggrediar virum.

Ab aucupibus sumptum est, qui intra cancellos escam spargunt infidiantes auctulis. Vnde & hodie qui dolo captus est, intra transfennam esse dicitur. Huic simillimum: In foueam, & in laqueum inducere, quorum alibi meminimus.

Ab transfenna cibum petere.

AB transfenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est. Plautus in Bacchidibus:

Nunc ab trasenna hic turdus lumbricum petit.

In senem dicitur, legentem epistolam, per quam erat fallendus.

Ab eadem metaphora sumptum, cuius modo meminimus.

Omnes adhibere machinas.

M. TULL. lib. Epist. ad Brutum, Ad reliquos hic quoque labor mihi accessit, vt omnes machinas adhibeam ad tenendum adolefcentem. item Plato de legibus lib. 7. Οὐκοῦν φαιμέν ἀπασαν μηχανήν τὸν μηχανῶν, id est, Ita quae dicimus omnem adhibendam machinam. Rursus in eodem: πᾶσαν μηχανῶν προσφέρων, i. Omnem machinam adiuuans. Sumptum est ab his, qui summa vi oppugnant arcem aut oppidum, nullum machinae genus non admouentes, nihilque relinquunt intentatum.

Leo cordula vincetus.

LUCIANVS in libello de mercede seruitibus: Νῦν δὲ τὸ τῶν λόγων, λέων κρόνη θύεις ἀνώγει κατὰ περισύρομαι, id est, Nunc autem quod dici solet: Leo filo vincetus, sursum ac

deorsum circumferor: cum quis exiguo modo captus, apud aulicos ostentatur passim, quod princeps tantum, alat virum.

Sinapi vicitare.

TRISTES ac supra modum retrici sinapi vicitare dicuntur, quod hodieque vulgo tritum est. Plautus in Truculentis:

Si Acastor hic homo sinapi vicitaret, Non censeam tam tristem esse posse.

Aristophanes in Equitibus consimili figura dixit, Tueri sinapi,

Κάβλε. λενάπι, καὶ τὰ μέτωπα ἀνέσπασε. i. Torum tuens, vt qui sinapi vicitant, Frontem seueram contrahebat,

Interpres Aristophanis admonet napy semen esse, vnde fiat sinapi. Huius vis est cedere lacrymas, eoque Ennius apud Macrobium triste vocat.

Nec triste q̄rat sinapi, neque mestum caepe. De caepis alias nobis est dictum.

Arcus tensus rumpitur.

PLUTARCHVS in libello, cui titulum fecit. An sit seni administranda Respub. Τόξον μὲν, inquit, ὡς ῥασὶν ἐπιτενόςμενον ῥήγνυται, Ἰνχὴ δὲ ἀνεμένει, id est, Arcus, quem ad modum aiunt, cum intenditur, rumpi solet, contra animus cum remittitur. Refertur autem in epitaphio Theophrasti, qui tantisper viguit dum esset in labore: sinu. latque remisit studium, interijt.

Οὐκ ἄρα τὸτο μάταιον ἐπιθεῖ μερόπων τιν' ἐλέχθη

Ῥήγνυται σοφίης τόξον ἀνιέμενον. Διήγῳ καὶ θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὲν, ἀπὸ Ἡν δέμας, ἐπὶ ἀνεθείς, κατὰ θανε παραμελήεις. Frangi ni studij tensum laxaueris arcum Viridici sane verba fuere viri.

Namque opere assiduo valuit Theophrastus, & idem

Laxato studio, membra solutus obit.

Ne Apollo quidem intelligat.

QVOd vehementer esset obscurum, & intellectu perdifficile, id negabant vel ab Apolline posse intelligi. Athenæus libro Dipnosophistarum 3. Τὶ δὲ ἢ ἐπιστολὴν θηλοῦ, νομίζω ἐγὼ μὴ δὲ τὸν ἀπόλλων διαγνώσει, id est, Quid autem sibi velit epistola arbitror equidem, nec ipsum Apollinem intelligere. Adducit inibi senarium ex Antiphane,

Ταυτὶ δ' ὅτι ἐστὶν ἐδ' ἀν' ἀπόλλων μάθω, id est, Nec Apollo, quod sibi hec velit, intelligat.

Desti-

Destitutus ventis remos adhibere.

CVM res non succedit, vt volumus, ad alia praetidia cofugiendum est, aut cum fortuna est aduersa, tum magis ad laborandum. Refert adagiū Hermolaus in epistola quadam Graeca, quae Politianicis admixta est: καὶ τὸ ἀνδράματος ἀμαρτῶν φράση ἐπὶ τὰς κώπας χῶρει, id est, Et destitutus ventis, ad remos, quod aiunt, te confer.

In pace Leones.

ARISTOPHANES in Pluto:

Οἴοντες οἴκοι μὲν λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἀλώπεκιδος. id est,

Cum leones sint domi, iidem in Marte sunt vulpeculae.

Aristophanis interpres ostendit prouerbium iactatum in Lacones, qui in Asia infelicitate rem gesserant.

Οἴκοι λέοντες, ἐν ἐσέσω δ' ἀλώπεκιδος. id est, Domi leones, in Epheso vulpeculae.

Ad hoc nimirum alludit Comicus. Plutarchus in comparatione Syllae & Lysandri refert hanc sententiam tamquam vulgo iactata in principes. Sic enim de Lysandri fragilitate praedicat:

Ἄλλ' ἢ δὲ τίς ἄλλος ἐκπεφωλῶς τυτὶ τὸ πείριμακτον,

Οἴκοι λέοντες, ἐν ὑπαίθρῳ δ' ἀλώπεκιδος. id est, Immo si quis alius effugerat illud, quod vulgo circumfertur:

Domi leones, sed foris vulpeculae.

Olim fortasse sic emergebant potentes, post & domi & foris leones esse coeperunt, aut si quod animal leone violentius. Cōueniet in eos qui praepostere se gerunt: ibi feroces, vbi nihil erat opus: ibi fugaces, vbi res posebat virum: aut qui in suos saui, non itidem audent aduersus inimicos, quod Ciceroni obiecit Sallustius, videlicet, quod cōtumeliosus in amicos, supplex inimicis. Aut in illos, qui simulata mansuetudine perueniunt ad tyrannidem.

Certissima paupertas.

SENTENTIAM prouerbialem refert Iunius Columella lib. de re rust. 12. cap. 2. Praeparatis igitur receptaculis, oportebit suo quiddam loco generatim, atque etiam speciatim non nulla disponere, quo facilius, cum quid postulabit usus, recipere possit. Nam vetus prouerbium est, paupertatem certissimam esse, cum alicuius indigeas, vt

eo non posse: quia ignoretur vbi proiectum iaceat, quod desideratur. Hastenus Columellae verba retulimus. Sentit autem, ni fallimur, si quis habeat domi, quod cum vtendum est, inueniri non potest, eum magis egere eo quod habet, quam si non haberet. Etenim, qui non habet, rogat alicunde commodato: qui habet, vbi ventum est ad articulum quo sit vtendum: nec suum habet, quod vbi sit, nescit: nec alienum habet quo possit vti.

Mercator nauiga, & expone.

STRABO lib. Geographiae suae 14. refert huiusmodi prouerbium: ἐμπόρος κατὰ πλοῦσον, ἐξελθεῖ, πάντα πείραται, id est, Mercator, ad nauiga, expone, omnia diuendita sunt. Ait natum a Cilicibus olim piraticam exercentibus, quorum praecipuus questus erat ex mancipijs, quae propter opportunitatem loci facile capiebantur, & celerime distrahebantur, quod Delus quae non procul aberat emporium praestaret, & amplum & pecuniosum, vt illic eodem die praesente pecunia, multa mancipiorum milia distrahi possent & auehi. In causa erat illud quoque, quod Romani ex Carthagine Corintoque subuersis uehementer locupletati fuerant, eoque pluribus mancipijs uti coeperunt. Si quid habet prouerbium, praeter rei gestae memoriam, poterimus uti, quoties significabimus rei cuiuspiam esse tantam auiditatem, ut nulla copia sufficiat: praesertim si quid mali sit, quod expetitur:

Nisi crura fracta.

M. TULLIVS in Philippica 13. docet prouerbio fuisse iactatum in C. Plancum, eum perire non posse, nisi crura ei fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus cum esset eiectus in exilium, tamen post armatus ausus est redire in urbem. Adagium autem ductum est ab his qui ob scelera subiguntur in crucem, tantaque est malitiae uiuacitas, ut nec illi mori possint, nisi fractis cruribus mors acceleretur. Iocatur autem Cicero Planco fuisse fracta crura, cum legibus esset adempta potestas redeundi in ciuitatem. Et tamen nixit ac redijt. Adscribemus M. Tullij uerba: Sequuntur alij tribunitij, C. Plancus in primis, qui si senatum dilexisset, numquam curiam incendisset: quo scelere damnatus,

natus, in eam urbem redijt armis, a qua excesserat legibus: sed hoc ei commune cum plurimis dissimillimis. Illud tamen verum quod Planco Proverbij loco dici solet, perire eum non posse, nisi crura ei fracta essent, Fracta sunt, & viuit. Hoc tamen, vt alia multa, aquilæ fertur acceptû, Hactenus Tullij verba recesimus. In quorum postremis iocus est in aquilam, quo significatur armata manus. Nam vexilla Romanorum præcipua habebant aquilam. Meminit & in oratione pro Roscio Amerino: Sin autem sic agetis, vt arguatis aliquè patrem occidisse neq; dicere possitis, aut quare aut quomodo, aut tantummodo sine suspitione latrabitis, crura quidem vobis nemo suffringet: sed si ego hos bene noui, literam illam cui vos vsque eo inimici estis, vt etiam eas omnes oderitis, ita vehemèter ad caput adigèt, vt postea alium neminem nisi fortunas vestras accusare possitis. Quidam putât hic significari θ. de quo dictum est in proverbio θ. præfigere: sed magis videtur sentire de τ. quod crucis habet imaginem, & in crucem suffixis solent frangi crura. Et hac quidem littera rei absoluebantur, sed interim actor referebat notam calumniæ & impudètiæ, qui crimen atrox obiecerit, quod nullis argumentis probare valebat.

Cuculus.

OLIM qui fuissent in re quapiam parû honesta deprehensi, vulgari probro Cuculi dicebantur. Id ortum à vitatoribus, qui ferius cœpissent putare vineam, nec hoc minus absoluisissent, priusquam audiretur ea auis, velut cessationem exprobrans agricolis. Huius vocem imitantes viatores deridebant vitatores. Ita Plinius lib. 18. c. 26. In hoc tēporis intervallo quindecim diebus primis agricolæ rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit, dum sciat inde natam exprobrationem scædam putantis vites per imitationem cantus alitis temporari, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur opprobriumq; meritum, falcem ab illa voluere in vite deprehendi, vt ob id petulantiz sales etiam cum primo verè ludantur. Auspicio tamen derestabiles videntur. Adeo minima quæq; in agro naturalibus trahuntur argumentis. Porro quos Plinius petulantiz sales appellat, apud

quasdam nationes & hodie licet agnoscere. Vernis enim mensibus, cum auditur coccyx, si tamen hic cuculus, id quod sentit Gaza, coniugati mutuis salibus inter sese ludunt, dicentes, tibi canit hæc auis, significantes, vxorem parum vigilanter custoditam. Quin & Plautus in Asinaria, sic facie vxorem conuiciantem marito in amica deprehensio. At etiam cubat cuculus, surge amator, i domum. Ac mox: Cano capite te cuculum vxor ex lustris rapit. Horatius sermonum libro primo Satyra septima:

Tum prænestinus salso multumq; fluenti
Expressa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator & inuictus, cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cuculum.

Hæc nimirum congruunt cum his quæ scribit Plinius, probro solere obijci vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset putantes vineam. Eam Horatij locum sic explicat Porphyrio. Nam solent leuia rustici circa viam arbuſta vindemiantes à viatoribus cuculi appellari, cum illi prouocati tantam verborum amaritudinem in eos effundant, vt viatores illis cedant, contenti eos cuculos iterû appellare. Acron hæc affert, Hoc autem ipsa re nouimus, quod viatores sæpe vindemiatores conuictij agant cû transferint, & illi respondent, ita, vt cuculum eum appellent, quasi pigrum, & recitant hoc custodibus, eo quod semper affideant. In his Porphyronis & Acronis verbis, videmus mēdas aliquot subesse. Cû his conuenit illud Plautinum. Etiam cubat cuculus, quod grauatim surgeret assessor puellæ. Quin arbitramur in cõuicio cuculi, allusum ad vocem cubadi. Vnde pro leuia in verbis Porphyronis fortasse legendum lenti. Iam quod quidam ex cuculo faciunt cucullum, ex aui vestem, nihil est neceſse, cum hæc vox penultimam habeat productam, apud Plautum in carmine trochaico:

At etiam cubat cuculus, surge amator, i domum.

Ac mox,

Cano capite te cuculum vxor ex lustris trahit.

Trochaicus est. In Pseudolo pro generali conuicio videtur vsurpasse. Quid fles cucule viues. Nisi forte, lacrymantem ac singultièrè amatorè cuculû appellat, quasi *κοκκίζοντα*, similiter in Mercatore, Ithêc filio rō credam qui obsequitur patri, huic

non vt mero cuculo. Itidem in Persa, Tua quidem cucule caussa non hercle si os præciderim tibi, metuam morticine.

Arator nisi incuruus, præuaricatur.

PROVERBII speciem habet quod refert Plinius lib. 18. c. 19. Arator nisi incuruus, præuaricatur. Præcipit vt arator aruû primû rectis sulcis profcindat, mox & obliquis subigat, id fieri vix potest, nisi toto corpore incumbat labori, vnde & Virgilio dictus est curuus arator. Ceterû præuaricari, est à recto sulco diuertere. Vnde & in caussis præuaricari dicuntur, qui caussam diuersam adiuuant. Videlicet hoc est quod ait Plinius. Inde translatum hoc crimen in forum: Ibi itaque caueatur, vbi inuentum est. Transferri potest ad quemuis, vt leno nisi periuus est, præuaricatur. Miles nisi impius est, præuaricatur. Conueniet in negotium, quod absque magnis sudoribus peragi non potest.

Metiri digitis.

QUI rem accuratius expendit quâ oportet digitis metiri dicitur, veluti si quis cum amico rationè ineat, vter in alterum plus contulisset officiorum M. Tullius in paradoxo tertio: Poetam non audio in nugis, in vitæ societate audiam ciuem digitis peccata dimittentem sua: Si sunt visa breuiora, leuiora qui possunt videri, cû quidquid peccetur, perturbatione peccetur rationis atq; ordinis. Allusit huc Cicero, quod poetæ carminis pedes digitis metiri soleant, vnde & Horatius:

Legitimumq; sonum digitis callemus & anre.

Non optimus autem poeta videtur, qui non statim aurium iudicio deprehendit carminis vitium.

Salem & caseum edere.

PLINIUS lib. 21. ca. 7. indicat proverbium, quod tamen non refert. Siquidè inter laudes salis & hoc refert. Varro etiâ pulmētarij vice vsos veteres auctor est, est sal se enim salem cû pane & caseo, vt proverbio apparet. Conijcere licet tale fuisse dictum, nihil conuiuio deerat, habuimus salem panem & caseum. Aut ne sis sollicitus quo me apparatu accipias, præter salem panem & caseum nihil requiram. De Xenocratis caseo dictum alibi.

In agro surculario capras.

VARRO de re rust. lib. 1. cap. 2. dictum hoc veluti legem agricolariam adfert: Colonus in agro surculario ne capras comascat. Defecti potest ad eos qui noxiarum rerum aut hominum admixtu corumpunt teneram ætatem, veluti si quis sacris virginibus adijungat iuuenes lasciuos, aut adolescentibus addat lasciuas puellas. Aut si quis studijs admisceat voluptates studijs inimicas. Nam capra plantis omnibus non vulnere tantum: sed & veneno dentium pestifera est, præsertim oleæ & viti, vnde & Baccho immolatur vindictæ gratia, Mineruæ nihil caprini generis, quod vitis ille reptor dicitur, huic sacra est olea.

Oportet agrum imbecillioem esse.

COLMELLA lib. 1. cap. 3. testatur apud Afros huiusmodi proverbium fuisse celebre, oportet agrum imbecillioem esse quam agricolam. Hoc ænigma sic explicuit Virgilius, specie non minus proverbiali:

-Laudato ingentia rura,
Exiguum colito.

Sed præstat ipsa Columellæ verba adscribere. Adhibendum modum mensurâq; rebus, idq; vt non solum aliud acturis, sed & agrum paraturis dictum intelligatur, ne maiorem quam calculorum ratio patitur emere velit. Nam huc pertinet nostri poetæ sententia:

-Laudato ingentia rura,
Exiguum colito.

Quod vir eruditissimus traditum vetus præceptum numeris signauit. Quippe acutissimam gentem Pænos dixisse conuenit, Imbecillioem agrum quâ agricolam esse debere, quoniam cnum sit colluctandum cum eo, si fundus præualeat, allidi dominum. Nec dubium quin minus reddat laxus ager non recte cultus, quam angustus eximie. Conueniet in eos qui student imperio proferendo, cum hoc ipsum quod habent non possint administrare, aut qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares. Congruet cum eo, quod alibi retulimus: Spartam nactus es, hanc orna.

Ab ipsa messe.

NON est animus cõuertere in hoc opus, quidquid aliquam proverbij specie habet.

Pauca quæ sese casu obtulerunt visum est non præterire, præsertim si commodius & argutius dicta videbantur. Quod genus est illud apud Senecam epistolarum libro tertio, epistola vigesima secunda. Ab ipsa messe discedam? Agit enim de his qui vel cõmodis vel spe commodorum detinentur, quo minus semet explicent à negotijs, quã si deserturi agrum, cum instat messis. Quã multi sunt in principum aulis, quos tãdetius vitæ, discrucianturq; libertatis desiderio, verum istis ad libertatem aspirantibus reclamam cupiditas: Tam magnas spes relinqnam? Ab ipsa messe discedam?

Cum sarcinis enatare.

Nec minus commode dictum est in eadem epistola: Nemo cum sarcinis enatat, id est, nemo sese recipit in libertatem, nisi contemptis præmijs seruitutis. Non enim potest euadere occupationes, qui curarum auctoramentum non potest negligere. Cõgruit cum eo, quod alibi retulimus ex Martiale: Totis pilea sarcinis redemi: rursus cum apologo, quem adducit Horatius de vulpe pasta in camera frumentaria.

Dofones.

PLUTARCHVS in vita Pauli Æmylij tradit Antigonom regem, Demetrii nepotem, eo quod benigne promitteret omnibus, nec præstaret promissa, populari ioco dictum fuisse Dofonem, quasi latine dicas Dabonem, quod ille quidvis petentibus respondere soleat δώσω, id est, Dabo. Tales sunt χρῆσολόγοι, de quibus alibi nobis dictum est, Ouidius:

Promittas facito, quid enim promittere lædit?

Pollicitis diues quilibet esse potest, Huiusmodi Dofonibus scaturit aulæ principum. Cras, mox redi,

Humeris sustinere.

QUORVM auctoritas, diligentiaq; plurimum valet in conferuanda salute ciuispiam, ij dicuntur humeris sustinere M. Tullius pro L. Flacco: De summa Reip. taceo, quã vos vniuersam hoc iudicio, vestris inquam humeris Iudices sustinetis. Ammianus Marcellinus lib. 16. Vbi bellorũ inundantium molem humeris suis quod dicitur vehens, scindebatur in multiplices curas. Huic affine est: Humeris referre, Cice-

ro pro domo sua: Dicebas te tuis humeris me custodem vrbs in urbem relaturum. Ab hac metaphora dicitur Atlantes Reipub. qui eam suis humeris sustinent, alioqui collapsuram.

Arcem ex cloaca facere.

QUI rem hominemve nihili laudibus magnificis atrollunt, dicuntur arcẽ ex cloaca facere M. Tul. pro Cn. Plancio: Nunc venio ad illud extremum quod dixisti, dum Plancij in me meritum verbis extollerem, me arcem ex cloaca facere, lapidẽ è sepulcro venerari pro deo: neque enim infidiarum periculum vllum neque mortis fuisse. Hactenus Cicero. In cuius verbis & illud prouerbij figuram habet: Lapis è sepulcro, de homine nullius potentia.

Archimedes non possit melius describere.

ARCHIMEDES Syracusanus geometra fuit celeberrimus, nusquam non intentus figuris geometricis, adeo vt pingens sit interfectus. Ex quo prouerbij specie dictum est illud, quod est apud M. Tullium in oratione pro A. Cluentio: Si vt tu dicis, gratia conciliandæ causa, quadraginta istorum accessio millium quid valet? Si vt nos dicimus, vt quadragena millia nummum sedecim iudicibus darentur, non Archimedes potuit melius describere. Solent enim geometra mathematicas figuras in puluere depingere.

Porta itineri longissima est.

M. VARRO libro de re rust. l. ca. 2. subindicat vulgo dici solere, Portam itineri esse longissimam. cuius arbitramur eundẽ esse sensum, qui est illius: Dimidium facti qui cõp̄it habet. Quin & hodie dicunt portam itineris partem confectam ei, qui portam egressus sit: semper enim est quod iter apparantem remoretur, & si nihil sit negotii, remorantur amicorum affectus: apud nostrates autem non creditur profectio futura felix, nisi dies aliquot dati fuerint conuiujs & comotationibus amicorum. Varronis verba subscribimus: Vultis igitur interea vetus prouerbium, quod est: Romanus sedendo vincit, v̄surpemus dum iste venit? & simul cogitans portam itineri dici longissimam esse, ad subsellia sequentibus nobis præcedit.

Deorum concio.

Θεῶν ἀγορῆς, id est, Deorum concio, siue curia. Helychius indicat dici solitum in eos qui libere magnaq; cum auctoritate loquuntur, perinde quasi dij loquantur hominibus. Addit Athenis esse locum huius cognominis. Conuenient in diuites aut præpotentes, qui non numquam cum stultissime loquantur, tamen freti opibus ac potentia, pro oraculo voluti haberi quidquid dixerint. Cognatum est illi, quod alibi retulimus: Argenti fontes loquuntur.

Camarine loqui.

HVIC nõ dissimile est, quod extat apud eundem: καμαρινῶς λέγειν, id est, Camarine loqui, pro eo quod est, audacter, præcise, & seueriter loqui. Vnde natum, non satis liquet, nisi quod Iuuenalis Camarinos inter vetustæ nobilitatis familias recenset: Ne tu, inquit, sis Creticus aut Camarinus.

Helychius indicat militum zonas dici καμάρας. Itaque fieri potest, vt ab horum ferocia prouerbium duxerit originẽ. Idem docet columnas quasdam, in quibus erat depictus Asæ circuitus, dictas καμάρας. Fortassis ab hac ostentatione dicti sunt καμαρινῶς loqui, qui sese iactarent barbarico more. Rursus idem ostendit καμαρινῶν cubile, in quo sunt plures cameræ. In suo quisque cubiculo quæ vult loquitur.

Glossogastros.

QUI linguam habent venalem, ea loquentes quæ ventri conducunt, Comico-rum salibus taxati sunt, dictiq; γλωσσολόγοι, voce ridicula ex lingua & ventre cõposita. Quadrabit in malos aduocatos, in assentatores. Auctor est Iulius Pollux lib. De rerum vocab. 2. Athenæus lib. 3. docet eiusmodi homines à poetis aliquot dictos κλισοκόλακας & κλισολόγους, qd ob culinæ nidorem adulentur, & nidorem liguriant: morbũ dictum κλισολογίαν. Ita Iuuenalis: Te putat ille suæ captum nidore culinæ.

Pereant amici, &c.

M. TULL. in oratione pro Deiotaro rege refert hunc versiculũ vt prouerbio iactatũ: Pereant amici, dum vna inimici intereant.

Dicit eandem sententiam Græco quoq;

versiculo celebrari, quem nondum comperimus. Nisi forte is est cuius fragmentum ante retulimus: ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῶν, i. valeat amicus cum inimico. Ciceronis verba subscribemus: Itaque cum esset ei nunciatum Domitium naufragio perisse, etiam te in castello circumfederali, de Domitio dixit versum Græcum eadem sententia, quæ etiam nos habemus Latinum: Pereant amici, dum vna inimici intereant. Quod ille si esset tibi inimicissimus, numquam tamen dixisses: ipse enim m̄suetus est, versus inanis. Congruet in illos, qui nec amicis parcunt nec inimicis, modo quod impense cupiunt assequantur. Versus autem non solum inanis est, verum etiam immanis, cum humanitatis sit & inimicos inultos sinere, ne lædas amicos. Neq; dubitemus contendere à Cicerone immanis scriptum, quod scriba deprauarit in inanis, cum m̄suetus non respondeat inani, sed immani, nec in hoc versu quidquam sit inane, hoc est, gloriosum aut friuolum, sed feritas homine indigna. Quamquam carmen apud Ciceronem non satis constat suis numeris, constabit si legas:

Pereant amici, inimici dũ intereāt simul. Talis est & ille, quem alibi retulimus, Me mortuo terra incendio misceatur.

Plenis velis.

PASSIS velis, plenisq; velis agere dicuntur, qui toto imperu summoq; conatu moliantur aliquid. Ita M. Tull. pro domo sua ad Pont. Quid tandem si tu in illis Reipub. tenebris cõcisq; nubibus & procellis fenatum à gubernaculis deiecisses, populũ è nauĩ exturbasses, ipse Archipirata cũ grege prædonum impurissimõ plenis velis nauigasses, si quæ tum promulgasti, constituisti, promissisti, vendidisti, perferre potuisses, qui locus terrarum vacuus extraordinarijs fascibus atque imperio Clodiano fuisset? Hactenus Cicero Philostrat. in Polemone: ἐπὶ δὲ ἤκουσεν ἀφ' ὧν τὸ τυρίον, παλιρῆσιν ὑστῖοις ἐς τὴν ἐκείνου φιλοσοφίαν ἀφῆκεν. id est, Posteaquam audiuit Euphratem Tyrium, plenis velis ad illius philosophiam se contulit. De similibus figuris alias à nobis non semel dictum est.

Pecunia absque peculio.

APPARET olim fuisse prouerbium inter agricolas iactatũ, Pecuniã sine peculio fragilem

pilem esse. Refertur Pandect. lib. 3. tit. de legat. & fid. com. capite, Si chorus. His verbis, quæ mobilia mea erunt, do, lego, numeros ibi repositos, vt mutui darentur, non esse legatos Proculus ait. At eos quos præsidij causa sepositos habet, vt quibusdam bellis civilibus factitassent, eos legato contineri, & sepe audisse rusticos senes ita dicentes: Pecuniam sine peculio fragilem esse: pecuniam appellantes, quod præsidij causa reponeretur. Retulimus alibi proverbium quod admonet ne totam substantiam vni credamus naui, ne nihil super sit vnde damnum sarciat, si naus interierit. Ita solent senes summam aliquam seponere, ne nihil super esset, si res incendio, bello aut furto periret. Si libebit adagium alio deslectere, poterit accommodari ad eum qui non omnia consilia sua communitat amicis. Aut qui felicitatis summam non ponit in rebus extrarijs, sed in animi bonis, vt illis casu perditis habeat quo con fugiat, nec despondeat animum. Quod enim proprie nostrum est, peculium dicitur, Ea vero demum proprie nostra sunt quæ fortuna non potest eripere.

Rana cum locusta.

IMPAR certamen expressit hac figura Theocritus in Thalythijs:

Βάτραχος δὲ ποτ' ἀκρίδας ὡς τις ἐρίσῳ. i. Sic certo veluti si certet rana locustis.

Addit Scholiastes Græcis ranâ dici βάρβαρον quasi βάρβαρον ob vocis asperitatem.

Musarum aues.

Μουσῶν ὄρνιθες, in eadē Ecloga dicti sunt poetæ, qd̄ affi due modulētur sua carmina. Καὶ μοισῶν ὄρνιθες ὅσοι ποτὶ χίον ἀειδῶν ἄντια κωμίζοντες ἐτάσσα μοχθίζοντι, id est, Quotquot aues musarum, audent certe poetæ

Chio Coccyfando, opera conātur inani.

Ad pedes, ad caput.

NON sine prouerbij specie dictum videtur illud Theocriti in Pastoribus, de rebus copiosis & affluentibus:

Ὅτι μοι παρὸς κεφαλῆ, καὶ παρὰ ποσὶ κώσα κείνται. id est,

Ad caput, adq; pedes, quarum me uellera cingunt.

Sermo est pastoris iactantis opes suas, quibus vndiq; affluebat.

Psydracin.

THEOCRITVS in Aita, Ψύδρα ψυῖς ὑπερθευ ἀρακῆς ἐν ἀναρυσῶ. ἢ Non mihi nascentur nares mendacia supra.

Scholiastes addit apud Siculos, qui supra nares haberent pustulas albas, quas illi vocant ψυδράκια siue ἐόνθες aut ὄνθες pro mendacibus haberi solitos vulgo. Quin & hodie vulgo dicunt: Nasus tuus arguit mihi te mentiri. Idem iocus est vulgi de miraculis vnguium, quin & ipsas narium pustulas Græci ψυδράκια vocant: vt indicat idē Scholiastes. Amans hoc ænigmatē significat se nihil mentiturum de amica. Iones ψυδράκας appellant varias pustulas. Hinc diminutiū ψυδράκια, ἐξανθήματα, quod in summa cute efflorescant. Res ipsa plane superstitiosa est.

Cum sacco adire.

PROVERBIALI schemate dictum est quod adfertur ex Paulo libro Pand. 46. titu. de solu. & liber. cap. Quod dicimus inquit, in eo hærede, qui fideiussori restatoris id quod ante aditam hæreditatem ab eo solum est debere statim soluere, cum aliquo scilicet temperamento temporis intelligendum est, nec enim cum sacco adire debet. Hæc ibi. Non dubium est, quin hic sermo fuerit vulgo iactatus de quouis qui postulat, vt statim exhibeat quod petit. Alioqui non ad omnia recipienda sacco est opus, velut ad oleum aut vinum; Græcis θυλακίην dicitur, qui cum pera sequens postulat aliquid, qui mos est mendicorum: vnde pro uerbium, mendicorū peras semper esse inanes. θυλακίη autem vas est farinarium. Hesychius indicat eam uocem fuisse peculiarē Tarentinis.

Manu longa, & manu breui tradere.

LIBRO Pandectarū 46. tit. de solutionibus scribitur hunc modum: pecuniam mihi debes aut aliam rem, si in Conspectu meo ponere te iubeā, efficitur, vt & tu statim libereris, & mea esse incipiat. Nam tūc qd̄ è nullo corporaliter eius rei possessio detinetur, acq̄sistam mi & quodammodo manu longa tradita existimanda est. Simili figura dictū est breui manu dare, lib. Pandect. 23. titu. de iure dotium, capite Licet soleat.

soleat. Quoties autem extraneus accepto fert debitori dotis constituendæ causa, si quidem nuptiæ insectæ non fuerint, liberatio non sequetur, nisi forte sic accepto tulit, vt velit mulieri in totum donatum. Tunc enim credendum est breui manu acceptum à muliere, & marito datum. Quæ si deslectas, plus habebunt veneris: veluti qui promissis agit, ac spem tantum ostendit, longa manu dat, quod animo contueri possis, non statim etiam tollere. Contra, qui præsens ac statim exhibet quod promittit, breui manu dat. Pueri assem ostendunt elephantum, nec audent porrigere. De longis regum manibus alibi dictum est.

Lyngē trahor.

QVI vehementi, & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, Lyngē trahi dicuntur. Ita Pindarus in Nemeis hymno 4. Ἰνύγγι ἔλκομαι ἦτορ, id est, Lyngē trahor animo, Interpres: addit huiusmodi fabulam. Lyngem aiunt fuisse filiam Echus, alij Pithus, quæ cum amatorijs venenis incitasset Iouem in amorem Ius, à Iunone irata uersa est in auem, qua mulieres vti consueverunt in amatorijs veneficijs, quemadmodum indicat Theocritus in Pharmaceutria: Ἰνύγγε ἔλκε τὴν τλῶν ἐμὸν ποτὶ δάμα τὸν ἀνδρῶν id est, Per te Iynx meus ille domum vir quæso trahatur. Quidam Lyngem vertunt motacillam, quod caudam asidue moueat.

Dij omnia possunt.

HEMISTICHIVM Homericum. Θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται. id est, At caelestes omnia possunt.

Quadrabit in eos, quibus promptum est facere quicquid animo collibitum fuerit, siue iure, siue iniuria. Pindarus in Pythijs hymnō 3. θεῶν ἐπελπίδεις τέμματα δύνεται. id est, Deus autem pro sua libidine omnem exitum perficit.

Timidi mater non flet.

PROBUS Æmilius in vita Thrasybuli, testatur hoc velut enigma vulgo iactatum, timidi matrem non flere, quod in bello qui contemnunt hostem nihilq; metuendum ducunt, quoniam sibi parum cauent,

fere pereunt, & matribus luctum afferunt cum orbitate. Contra qui nihil non metuit, neque quidquam omnino contemnit, is tutioribus vtens consilijs, raro venit in periculum. Thrasybulus enim cum indixisset bellum triginta tyrannis, qui Athenas oppræsserant, & castellum Atticæ Philen occupasset, non plures secum habuit quam triginta commilitones. Hoc, inquit initium fuit salutis Atticorum, hoc robur libertatis clarissimæ ciuitatis. Neque vero hic non contemptus est primo à tyrannis, neque eius sollicitudo, qua quidem res & illis contemnentibus pernicipi, & huic despecto saluti fuit. Hoc enim illos ad perfectandum segnes, hoc autem tempore ad comparandum dato fecit robustiores. Quo magis præceptum illud omnium in animis esse debet, nihil in bello oportere contemni, nec sine causa duci, Timidi matrem flere non solere. Quamquam satis constat hunc locum deprauatē legi, vnde conijcitur sic scriptum fuisse: Neque vero hic modo contemptus est primo à tyrannis, sed eius etiam solitudo. Itaque modo deprauatum est in non, & solitudo in sollicitudinem, & deprauatio deinde trahit deprauationem, vt ansa ansam. Sentit enim Probus ipsum Thrasybulum, vt hominem mediocriter nobilem, ac diuitem despectui fuisse tyrannis. Deinde hoc magis fuisse contemptui, quod tam paucos haberet suæ factionis homines. Retulimus alibi de fortitudine, quæ erumpit in neruum.

Teuthidum more.

THEMISTOCLES, vt in ipsius vita refert Plutarchus, Eretrico cuidam exprubans ignauiam dixit: ἦ γὰρ ἔση καὶ ὑμῖν περὶ πολέμου τις ἐστὶ λόγος, οἱ καθ' ἑαυτὸν αἰτ' ἀθῆναις μέγιστον μὲν ἔχετε, καρδίαν δὲ ἐν ἔχετε, id est, Sane inquit, & vobis aliquid de bello dicendum est, qui Teuthidum in morem gladium quidem habetis, cor autem non habetis. Quidam Teuthidas putant esse, quas nos vocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est, & arbitramur huic generi cor non inesse.

Sarnij litterati.

PLUTARCHVS in vita Periclis citat hunc versiculum ex Aristophane Comico:

Σαμίονο δὴμος ἔστιν ὡς πολλοῦ ῥέματι. i. Populus Samiorum valde litteratus est.

Arbitramur hoc inde dictum, quod cum Samij captiuis Atheniensium inuississent noctuam, Athenienses vicissim Samiorum captiuis inurebant Samenam, quam in collectaneis opinamur dictam σαμίω. Id erat nauis genus lato vêtre, à prora veluti suilli rostri speciem præferens, vnde & hic versus iactatus est:

Ναὺς δὲ τίς ἀκινύροσ σαμίη ἐς εἶδος ἔχουσα, id est,

Nauis erat velox Samia, speciei; suilla.

Dicta est Samena, quod à Samijs reperta sit. Conueniet igitur in cicatricosos, & stigmatum plenos. Hesy chius & Suidas addūt apud poetam dictum in Babylonios ē pistrino prodeuntēs, stigmatibus notatos. Verum Aristoteles etiam huius dicti monstrat originem. Cum Samiorum gens esset afflicta à tyrannis, ob inopiam administrantium rempublicā, coacti sunt aliquot ē feruis admittēre in consortium administrandi magistratus. Sic Aristoteles, Seruile est autem ac noxium, stigmatis notari. Apud Plautum in Cassina: Si hic litteratus me sinat, Litteratum appellans noster inuisis insignem. Plinius lib. 18. cap. 3. inscriptos appellat. At nunc eadem illa, vinciti pedes, damnatae manus, inscripti vultus, exercent. De Attagna diximus alias. Nec desunt qui causam diuersam afferāt, quod apud Samios inuentę sunt viginti quattuor litterę à Callistrato. Sic Andron in tripode. Idem Ionum litteras tradidit Atheniensibus. Probabile est igitur à repertis traditisq; litteris, iocum fuisse versum ad stigmata. Nam Samij simul & accipiebant, & tradebant infames notas. Nicanor Alexandrinus grammaticus populari ioco dictus est stigmaticus, quod de scripturę distinctiunculis, quas Gręci στυγμᾶς appellant, curiose scripserit.

Samij mores.

Σαμιακὸς ῥόπος, id est, Samij mores. Quidam referunt ad calumniandi vitium, quod, vt dictum est, Samij notas & inuerebant alijs, & paterentur ab alijs. Alij malunt referre ad nouam nauigij speciem, quam apud eos reperit Poly crates tyrannus. Itaque quadrabit in eos, qui suos quosdam habent mores à ceterorum moribus dissidentes.

Λατικὸ πλῆτος.

CALLIÆ barbarus quispiam clam indicauit magnam aurum vim in puteum quendam coniectam. Is & occidit indicem, ne proderet, & aurum sustulit. Vbi res innotuit, in comœdiarum iocum versa est, vt qui malis artibus subito ditescerent, λακκὸ πλῆτος dicerentur. Refert Plutarchus in vita Aristidis. Attigit & Hesy chius.

Abydus, Abydenus.

ABYDENORVM mores in prouerbij abierunt. Nam Abydeni dicti sunt Sycophantę, seu molles & effeminati. Meminit adagij Pausanias & Suidas, quorum hic ostendit etiam res nihili, nugęsq; meras Abydum dici, quemadmodum de Tricis & Apinis alibi retulimus: opinamur quod id temporis frigeret Abydus ob vetustatem. Vnde Sinopem meretricem Abydum vulgo dictam indicat Athenęus lib. 13. quod iam anus à nemine audiretur. Hesy chius indicat quempiam apud poetam quędam ἀβυδοκόμαν dictum, quod de sycophantia sese venditabat. Suidas, ni fallimur, alicubi citat ex Aristophane. Zenodotus sic effert prouerbium ἀβυδος πόλις, id est, Abydus ciuitas, Stephanus indicat prouerbium dictum ab Abydenis Milesijs. Nam hinc profecta est Abydus Hellepontica. Verum hæc propius attinet ad prouerbium quod ante retulimus: Ne temere Abydum.

Manuari.

SICVT fures multis artibus instructi sunt, ita studium illorum varijs nominibus appellabatur: velut inuolare & manticulari, pro eodem Laberius citante Nonio Marcello dixit, Manuari, nec dubium quin ea vox ioco populari fuerit iactata, quemadmodum & hodie, quoniam furandi verbum nimis odiosum est, mitiore verbo dicunt, digitauit, si quid furto sublatum voluit intelligi, simul vt effugiant actionem iniuriarum. Quid ais? Appellas me furem? Nequaquam, sed manuatore. Huiusmodi voces obsoletę non carent gratia, si in loco adhibeantur, nec sine προσπιλάξαι, vt prisci loquebantur, aut vt vetere verbo vtamur.

Ad coronidem vsque.

Μεχρι τῆς κορωνίδος, i. vsque ad coronidem,

dem, cum extremum finem rei cuiuspiam significamus. A nauibus translaturum putant litteratores, quibus aliquid rostri speciem gerens solet addi. Nam Corone Gręcis cornicem sonat, coronis corniculam. Apud Homerum vsurpatur κορώνη pro anulo, aut si quid apponitur ostio. Idem velut ornamentum gratię perfectis omnibus additur. Vnde Eustathius indicat lætium rerum finem χρυσὴν κορώνην prouerbio dici solere. Plutarchus in lib. de fortuna Alexandri refert Philoxenum à Dionysio coniectum in latomias, id erat nomen terribimo carceri, quod tragodiā quam illi castigandam tradiderit: ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς κορωνίδος περιέγραψεν, videlicet circumducta lineā significans totam esse dispungendam. Idem aduersus Stoicos, Et ἐκ παρόδου καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος, id est, ab ingressu & initio vsque ad coronidem. Incundius erit quoties transfertur ad animum, veluti si quis studiorum coronidem dicat, aut moueat, vt egregijs cęptis auream addat coronidem: aut vitę laudabiliter actę iubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piā. Quamquam coronis dicitur interdum quod accedit absoluto operi, vt Martialis, Multaq; coronide longus, qualia sunt in conuiujs, quę Gręci vocant ἐπιδορπίσματα, siue μετὰδρπια, quod cenis addantur: Latini, ni fallimur, bellaria vocant. Cuius vocis eadem fuerit gratia, si ad res animi transferatur, velut ad accessionem quęstioni propositę additam, aut aliud simile. Postremo grammatici quoties persona actoris eodem metri genere finit quo cęperat, Coronidem vocant: eamq; notant velut rostri figuram exprimentibus lineis. Attigeramus hoc prouerbium, in eo, quod est: A capite vsque ad calcem, sed tribus duntaxat verbis.

Sine vt incolumis redeat.

HABET prouerbij speciem quod est apud Theocritum in Hodęporis: Εἶα λέγ' ἐπιλέγεις, καὶ τὸν ξενὸν εἰς πόλιν εὐθις Ζῶντ' ἀφός. id est, Dic age si quid dicis, & hospes vt vnde profectus, Viuus eo redeat, permittito. Sic & hodie dicimus ijs qui verbis minacibus & conuicijs ferociunt, Eia sine hominem viuere. Verba sunt Laconis ad Co-

matam, qui de se arroganter in alterum contumeliose fuerat locutus. Tametsi locum varie interpretatur Scholiastes.

Quisquis tarde venit ad cenam.

THEOCRITI scholiastes indicat hos senarios prouerbio fuisse iactatos: Οσῖς ἐπὶ δειπνον ὀλέ κληθεὶς ἔρχεται, Ἡ χαμὸς ἐστίν, ἢ ἡ δίδωσι συμβολᾶς. id est, Quisquis vocatus tardus ad cenam venit, Aut claudus est, aut nō dat ille symbolas: Theocritus sic habet

Ἡ μετὰ δαῖτα κλητὸς ἐπέτρεαι. id est,

An quoquam ad cenam properas conuiuia vocatus? Et addit, eos qui vocati sunt celerius ire, qui non vocati tardius. Et enim qui vocatus se venturum promisit, inciuile putat, si conuiuatori sit in mora. Qui non vocatus uenit, vel pudore tardior est, vel quod exclusus spe alterius conuiuij. Ita qui symbolam dedit, properat ne multetur damno, si post tempus uenerit. Qui non dedit, huius rei securus, ut lubet, ambulat.

Gargara bonorum.

INNVMERABLEM hominū rerum ue uim prici gargara dicebant, ficta uoce, à strepitu quem facit hominum congregatorum multitudo, aut rerum effusarum copia. Aristomenes ἐν βουθῶς apud Suidam & Aristophanis interpretem:

Ενδον γὰρ ἡμεῖν γάργαρα. id est,

Nobis enim intus gargara.

Citatur & Tragicus quispiam, Sophron opinamur, qui inscripserit, χερμαίων τε γὰρ γαργα. id est, Pecuniarum gargara. Vnde & γαργαίρω uerbum, quod significat perstrepro præ multitudine. Vt Cratinus:

Ἀνδρῶν ἀρίστον πᾶσα γαργαίρει πόλις. id est, Vrbs uniuersa hæc optimis strepit uiris:

Rursum ex fabula cui titulus λημωει citatur hic uersiculus,

Ἀνδρῶν ἐπακτιῶν πᾶσα γαργαίρει ἔστια. id est, Viris adactis tota perstrepit domus.

Ceterum quod est apud Homerum, κάρ κενε δὲ γαίη πόδεσσι, id est, Pedibus quoque terra strepebat, mutata literula κάρ κενε dictum pro γαργαίρει. Deniq; caneros existimant dictos γαργαίρει ob pedum multitudinem. Macrobius lib. Saturnalium quinto, docet gargara montem esse, & eiusdem nominis oppidum monti subiectum in Mysia, ut apparet, quę frugum est feracissima.

ma, vt hinc factum fit, vt qui immensam rerum copiam significare uellet, gargara nominaret. Exempla citat ex Alcaeo, Aristomene, quæ scribarum incitiam desiderantur. Aristophanes ἐν ἀχαρνέυσσι, risus causa duas uoces coniunxit, immensam multitudinem significantes ἀδ' ἄδυσίβλω λαμμοσιποπογοράρα. Siquidem λαμμοσιπόποποι dicunt Græci, quæ uel æquant harerum numerum, ad eam formam qua dicunt γραικόσι & ἔξακόσι. Alexis apud Athenarum libro sexto:

Εἶβρα καλὸν τὸν οἰκέταν
Ἐν ὄντα καὶ μόνον, ὃ νόμισαν δὲ χροώμενον
Ψαμμομακροῖς. id est,

Famulum in tonabat euocans
Vnum atque solum, ceterum uocabulis
Vtens ad id innumeris.

Loquitur de paupere ostentatore diuitiarum, qui cum non haberet nisi unum famulum, tamen pro foribus euocabat eundem varijs nominibus, ut hospites crederent plurimos esse domi. Et huius compositæ uocis meminit Macrobius loco, quæ modo citauimus.

Onobatis.

APUD Cumanos mulier in adulterio deprehensa ducebatur in forum, vt illic lapidi insistens omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atque ita per totam ciuitatem circumductam reducebant ad lapidem, vt ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem vitam, & ignominia gratia ὀνόβατι dicebatur, quod asinum equitasset. Lapis autem nefastus ac detestabilis habebatur in quo steterat mulier. Quadrabit in quamuis prostituta famæ, Asinus apud Cumanos erat iocus prouerbialis, qua de re nobis dictum est alias. Illud hic adnotandum, quomodo decreuerit legum seueritas. Apud Hebræos adultera lapidabatur. Apud Romanos aliquando minitabatur lex Iulia. Apud Cumanos summa ignominia supplicij loco erat. Verum quod ad prouerbium attinet, refertur à Plutarcho in problematis.

Eamus Athenas.

Ἰαμὲν εἰς ἀθῆνας, Eamus Athenas Plutarchus in vita Thefei refert Athenienses Minois uolentia, simulq; rerum inopia afflictos, inisse fedus cum illo, his quidè condi-

tionibus, vt quotannis in Cretam mitteret septem pueros, ac totidem puellas, quos quidam existimant à Minotauro solitos intrerimi. Aristoteles dissentit, sed cum uultu cuiusdam uoti religione tenerent Cretenses, illas hominum primitias mittebant in Delphos: quibus eo proficiscentibus, adiunxerunt sese multi Cretensium filij. Ceterum cum illic ob terræ sterilitatē egre sibi pararent victum, uenerunt in eam Italiæ partem, quæ quondam Iapygia dicta est. Hinc in Thraciam profecti, Bottiæi dicti sunt. Vnde uirgines Bottiarum sacrificio quodam absoluto, canere solent, Eamus Athenas, his uerbis testificantes desiderium patriæ quondam relictae. Huius sententiæ citat auctorem Aristotelem in Repub. Bottiarum. Licebit uti, si quando nos melioris fortunæ relictae pœnitebit.

Abderitica mens.

ABDERITÆ in stuporis insanique; fabulam abiere, quod perspicuum est ex epigrammate, Martialis lib. 10. de eo, qui damnatus in theatro representauit Mutiū Scæuolam, ac manum imposuit igni, sed acrioribus paratis supplicijs, ni faceret.

Si patiens fortisq; tibi durusq; uidetur,
Abderitanæ pectora plebis habes.

De Beotis, & Batauis alias nobis dictum est. Abderitanis autem naturâ peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tull. in libris De natura deorum. Et Plinius lib. 25. cap. 8. docet huic urbi uicina esse pascua in quibus equi passi inflammantur rabie, quæ admodum apud Pottiam asini. Est autem in Thracia, condita dictaq; ab Abdera forore Diomedis, patria Democrati phyci, iuxta Pomponium Melam. Stephanus ciuitatem dictam autumat ab Abderito filio Erimi, Herculi adamato, quem Diomedis equi dilacerauerant.

Maritimi mores.

Non abest à puerbij specie, quod Plautus in Cistellaria dixit: Maritimos mores, pro varijs & incōstantibus, quales fere sunt amantium, qui cum ferantur impotentibus cupiditatibus, tamē sibi non constant. Quæritur autem apud Comicū adolefcens de amore mentem in uarijs affectus rapiēte. Ita, inquit, mihi omnia ingenia sunt: quod lubet, non lubet iam id continuo. Ita me amor lapsū animi ludificat, fugat, agit, appetit,

appetit, raptat, retinet, iactat, largit quod dat non dat, diludit. Modo quod suast, dissuadet: quod dissuadet, id ostentat. Maritimi moribus mecum experitur. Quemadmodum autē mare numquam conquiescit, & subinde mutat faciem: ita ferunt homines maritimos non nihil ex maris ingenio referre. De Euripo dictum est nobis alias.

Pecunia pedibus compensantur.

INTER Catonis dicta, quæ prouerbiorū uice celebrantur, refertur & illud, Pecuniā pedibus compensari, quod tamen in libris eius uiri nondum reperimus: sed fieri potest, vt hoc M. Tull. ioco dixerit. Neq; dissimile ueri est multas Catonis sententias fuisse celebres, quas ille dixit tantum, non scripsit. Ciceronis ex oratione p. L. Flacco uerba subscribamus, Si te Crassi agri delectabant, hic alicubi in Crustumino, aut in Capenati parauisses. Verum esto, Catonis est dictum, pedibus, compensari pecuniam, longe omnino à Tiberi ad Caicum & c. Sententiam autem hanc esse arbitramur, si longius abut fundus plus impendiorum esse domino, & minus ad eam redire lucri. Id damni sarcinæ pedibus domino, si non grauerur subinde fundum inuisere.

Ne incalceatus in montes.

THEOCRITVS ἐν κομῆυσσι:
Εἰς ὄρος οὐκ ἔρπει μὴ ἀνάλιπτος ἔρχεο βάρβα
Ἐν γὰρ ὄρει βάρβαροι τε καὶ ἀππάλαι κομῶν
τι. id est,

Batte caue pedibus nudis perrepere montem,

Qui ppe rubis, tribulisq; viret mons undiq; densus.

Qui suscipit uitæ genus, armet sese aduersus occursum incommoda, ne pœniteat suscepti.

Ne incedis per ignem.

Οὐ γὰρ ἐπὶ πυρὸς βέβηκας, Non incedis per ignem. Theocritus in Hodæporis, Μὴ σπέυθ' ἔγερτοι πυρὶ θάλλω. id est, Ne propera, neque enim igne calescis.

Scholiasfes indicat subesse prouerbium, quo significabatur aliquē plus satis festinare. Nam pastor, vt erat, protinus uolebat canē di certamen inire. Alter non probans tantam celeritatem, prouocat ad locum commodiorem. Properat enim qui per ignem incedunt, & celeritas reddit elemētum in-

noxium: quemadmodum non leditur, qui manum per mediam flammam mittit, aut prunam ardētem subito manu correptam abijcit. Qui versatur in re periculosa, dicitur & ipse per ignem incedere. De quō prius nobis dictum est.

Non soli Atrida amant uokores.

QUOTIES significabimus suam cuiq; dolere iniuriam, contumeliā aut damnum, nec oportere quemquam impune ledi, cōueniet Homericus ille uersus ex Iliados I. Η μῆνοι φιλέουσ' ἀλόχευς μερόπων ἀνθρώπων id est, Nunc solis hominum Atridis affectus amorq;

Vxorū est?

Eū Sextus Cælius, citante Vlpiano, ceu uulgo iactatum adfert lib. Pandect. 48. Titulo ad legem Iuliam de adulterijs, lege, Si vxor. Virgilius imitatus est lib. Æneidos 9. -Nec solos tangit Atridas
Iste dolor.

Auris Batana.

QUEMADMODVM Græci dicunt Βοιάτιον ἄσ, id est, Bæoticam aurem pro pingui, crassaq; . itidem Martialis Epigrammatum libro 6. Batauam aurem dixit agrestem, in-elegantem tetricamq; :

Tu ne es, tu ne, ait ille Martialis, Cuius nequitias iocosq; nouit, Aurem qui modo non habet Batauam.

Sic enim legit Domitius Calderianus, quāquā nonnulli mutarāt, pro Batauam, seuerā. Erant Batauī Germaniæ populi, Cæthorū pars, qui domestica seditione pulsi, extrema Gallicæ oræ uacua cultoribus, simulque insulam inter uada sitam occupauere: quam mare Oceanum à fronte, Rhenus amnis tergū ac latera circumluit. Gens tum bello ualida, vt quæ Germanicis bellis esset exercitatuissima, tum opibus pollens, quod Romana militia non exhauriretur. quandoquidem erat his cum Imperio societas, vt uiros tantum armaq; ministrarent: quemadmodum copiosius prodidit Cornelius Tacitus li. 20. Cōuenit inter plerosq; doctos, nec id refragatibus coniecturis, eam insulam, cuius meminit Tacitus, esse quam nunc Hollanidam uocant.

Κρυνοχυστολίριμον.

HOMINEM stulte nugacē Græci uocabāt
Ecc 3 κρυνο-

κρηνοχυτραλίμενοι, voce ridicule composita, ἀκρηνός, quæ proprie dicitur aqua impetu scatens, & χυτρεσθαι olla, & ληρῆν quod est nugari . Ollas autem stupidos appellamus . Refertur à Suida . Extat apud Aristophanem in Equitibus, quo dicto notasse videtur homines immodice nugaces . Nam & λήρην quidam fontes dici putant παρὰ τὸ λῆρην εἶναι . Indicat hoc Vlpianus enarrans etiam Demosthenis Olynthiacam . Alibi retulimus prouerbiū, Luscinia nugis insidentes ἀιδόνδης λέγεται ἐγκαθήμενοι . Sed post eperimus λέγεται Græcis dicitis nonnunquam sedilia quædam publica in quibus Athenienses otiosi complures pariter sedebant, quibuslibet de rebis inter se nugantes, Qualia sunt hemicyclia . In testimonium proferunt hoc carmen ex Homero :

Οὐκ ἐθέλεις εὐδεν χαλκίλιον ἐς δέμον ἐλθὼν
ἦσαι ἐς λέχλιν .

Hæc sedilia fuisse Apollini consecrata scripsit Cleantes . Quidam eum deum appellat λέχλιν ὄριον .

Fabarum arrofor .

Κυαμοστῶξ, id est, Fabarum arrofor dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eoq; quæstus gratia sedulo versabatur in comitijs, Priusquam Rupertus est vsus calculorū, quos Græci λίθους appellant suffragia nigris & albis fabis ferebantur . Vnde fabis victitare dicebantur, quibus hinc erat quæstus . Suidas citat senarium, sed vt fere solet, tacito auctoris nomine :

Κρένη δ' ἀτέτυς ἔκυαμοστῶξ Ἀπιδός . id est, Hos indicabit non fabæ efor Atticus .

Prouerbij meminit & Hesyclus, indicans hunc morem fuisse apud Ἄρολος, ut cui alba faba obtrigisset, is magistratum susciperet . Vnde ferre suffragia, sine fortiri, κυαμβέειν appellabant, & iudicem κυαμβέειλον, nam & iudicij quibusdam non voce, sed calculis ferebantur sententij . Manet in hodiernum vsque diem mos, vt in Epiphaniis rex conuuij faba deligatur . Extat autem & apud Aristophanem in Equitibus :

Νῶν γὰρ ἐστὶ διοπότης

Ἀργοῖοι δ' ὄργλιν, κυαμοστῶξ . id est, Nobis agresti est dominus ira, qui fabas Arrodit .

Dici poterit & in tenuē parcumq; . Nā hinc sumpta est metaphora in magistra-

tus affectatores, aut ex suffragijs suis ventres quæstum .

Manci pera .

NARRANT locū fuisse vicinū Hymetto, cui nomē fuerit κλλιῆσ πήρα, id est, claudi mantica, in eo fuisse templum simulq; fontem, unde scæminæ steriles bibebant, & fiebant scæundæ . Suidas indicat & compositè dici κλλιῆσ πήραν, admonens esse prouerbiū in eos qui artificio uim admovent naturæ . Hesyclus ostendit Aristophanem in Centauro, lupanar appellasse κλλιῆσ πήραν, quod huius nominis locus decliuis sit ac præceps . Conuenient in illos, qui bulbis, alijsve medicamentis irritant libidinem . Quidam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam medicaminibus memoriæ .

Vndarum in vlnis .

SVIDA S refert hunc Senarium ex Aristophane :

Καὶ τὰυτ' ἐχοντ' ἀκυμάτων ἐν ἀγκάλαις . i . Atq; id quidem cū essent in vlnis fluctuū .

In vlnis vndarum esse dicebantur, qui in summis rerum difficultatibus versabatur . Neque enim suauiter iactant maris vnda, quos amplexæ fuerint . Adlusum est ad nutrices quæ pueros in vlnis circumferunt, & agitatione mouent, vt fiant vegetiores, quod ipsum infantibus natura gratum est, somnosq; conciliat . Verum alia est fluctuum iactatio .

Fluctus mutus .

Κῦμα κωφόν, id est, Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragore, sed iam incipiebat intumescere . Primum enim tacitis vndis insurgit mare, mox exasperata tempestate, procul fremit ac resonat . Dicit potest de bili hominis quæ nondum erupit in conuiciū, sed tacite inardescit . Veluti si dicas : Cede κήματα κωφῶν, desine contendere, ne disputatio exeat in rixam . Aut obfiste κήματα κωφῶν, reprime iram effervescentem .

Caricum vinum .

Καρινός οἶνος, Suidas indicat fuisse, prouerbiū de vino, vt opinamur, tenui, quod non adfert hilaritatem, qualis erat Carica mufa de qua dictum est alias . Quidquid enim vile, lugubre, molestum, aut querulum, Caricum dicebatur . Sed haud scimus

an apud Suidam pro οἶμος scriptum sit οἶπος, nisi quod Hesyclus nescimus, quid attingit de Carica vite, velut inculca & incompota . Nam genus hoc militare, negligit agricolationem .

Οἶολιπος .

HERODOTVS in Melpomene, hoc est, lib. 4. refert, cum Theres quidam adornaret longinquam nauigationē, ac filius ipsius adolescens negaret se futurum eius nauigationis comitem, τογαρῆν ἔρη αὐτὸν καταλείψην εἴν ἐν λυκοισι . id est, Itaq; relinquam eum, inquit, ouem inter lupos . Ex eo dicto nomen inditum est adolescentulo οἶολιπος, voce composita ex oue & lupo . Dicit poterit in hominem desertum ac destitutum auxilio . Quod si quis negabit hoc esse prouerbiū, patiat appēdicem esse eius quod alibi retulimus : Quem lupo commisit . Nam probabile est ab hac historia natum prouerbiū .

Ναμισορθεῖν .

Ναμισορθεῖν dicebatur qui studio quidpiam eleuaret . Alij putant ναμισορθεῖς dici solitum ei, qui cum videretur consistere, non consistebatur, perplexis verbis occultans mendacium, quod fere solent hæretici in discrimen adducti . Vox composita videtur à ναλ, quod est affirmantis, & μισσηριαι, & ρεῖω quod est fluo, quod inuoluta loquacitate negent, quod affirmare videtur, rursus affirmat quod negant . Meminit Hesyclus .

Cui nullum negotium erat . Harmenem muro cinxit .

STRABO libro geographiæ 12. refert huiusmodi prouerbiū :

Ος ἰς ἔργον ἔδεν εἶχεν ἀρμένιν ἐτείχισεν . i .

Qui negotiū nil habebat, Harmenæ murum addidit .

Est enim trochaicus tetrameter . Tradit autem Harmenem vicum esse Sinopensiū, portum habentem . Cuius meminit & Stephanus, situm indicans in Paphlagonia, & à nonnullis dictam ἀρμένιν, quod hic sane carminis ratio non patitur . Neuter indicat originem aut sensum adagij . Coniectare licet vicum fuisse frigidum, quem aliquis cinxerit muro vt fieret oppidulum, æque frigidum . Non enim dixit ἐτείχισεν, quod interpres videtur somniaffe, qui ver-

tit construxit, sed ἐτείχισεν, hoc est, muro cinxit .

Nec animans nec inanime .

PROVERBIALI figura dictū est apud Platonem lib. de Leg. 8. πάντων τῶν τε ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων, id est, Omnium & animantium & inanimatorum, cum nihil omnino significamus excipiendum . Simili figura dicimus, Iuenumq; senumq; & bipedum ac quadrupedum nequissimus . Item : Nec dijs, nec hominibus placet, Nec viuis parcat, nec mortuis . Locū Platonis citauimus integrum in prouerbio σκιαιμαχῆν .

Hic telam texuit, ille diduxit .

APVD Iulium Pollucem lib. 7. c. 10. refertur senarius suppresso auctoris nomine, ni forsitan Nicophanes est in Pandora :

Ὁ δ' ἐξυφάνεθ' ἰσῆς, ὁ δὲ διέλεξευ .

Quāquam legendum arbitramur : ὁ μὲν ἐξυφάνεθ' ἰσῆν, ὁ δὲ διέλεξευ, siue quod probabilis est διέλεξευ : nam vocem ἰσῆς ēt metri ratio respuit : Iā si nobis textor quispiā Græcus exponeret quid sit διέλεξευ quod, vt indicat Pollux, Attici dicebant : παραφρέσαι, non esset difficile prouerbij sensum enarrare . Nam Suidas tantum habet : διέλεξευ μαι τὸν σήμονα . Hesyclus paullulum lucis addiderat, dicens : διέλεξευ, διελεξευ, si διέλεξευ veniret à thematicè διέλεξευ . Quod si διέλεξευ est stamini, quod superest, addere, sensus erit : Alter orfus est, alter perfecit .

Per fluminiū traducere .

Διαβιβάζειν τὸν ποταμόν : id est, Transmittere per flumen dicebantur, qui difficultatem explicabāt rei, quam inruditiones aut inualidiores explicare non poterāt . Translatum à torrētibus aut fluuijs profundioribus, quam vt cuius tutum sit trajicere . Itaque qui sunt robustiores atque exercitiores, pueros, mulieres, aut alioqui imbecilles susceptos in humeros transmittunt Plato lib. de Legib. 10. ἐγὼ σφῶ ἀσπερ νῦν δὴ δεξιόμενος διαβιβῶ τὸν ποταμόν, id est, Ego vos quemadmodum modo feci, susceptos, vltra fluuminiū transferam . Verba sunt hospitis Atheniensis, qui disputationem tradit Clinia & Megillo, pollicens se affuturum, si quid hæserint .

Gangamon .

IVLIVS Pollux lib. 10. c. 40. docet genus esse

esse retis inuolutis flexibus sinuosum, ac perplexū quod à Græcis dicitur γαργάριον à γὰρ quod est capio, vt indicat etymologicus, putans & γαργάριον appellari, vnde & γαργαρικὸς dicitur qui piscatur hoc retis genere, & γαργαμῆς. Aut id est cum fagena, aut simillimū. Pollux citat Æschylū, qui negotium inuolutū & explicatu difficile, γαργαμῆνα dixerit, quemadmodū dicimus, nasfam. Vnde ventris locum circa vmbilicum γαργάριον dictum, quod illic appareat circumuolutio quædā neruorum. Fortassis & interior alius sic appellatur, quod intestina in sese cōplicentur, ne mox effluant stercola.

Sacer manipulus.

Ἱερὸς λόγος. id est, Sacer manipulus olim dicebatur, quemadmodum dicimus sacrā ancoram faciendam, aut rem ad triarios redijisse. Athenæus lib. 13. declarat apud Thebanos exercitus partē fuisse quam illi Ἱερὸν λόγον nominabant, eam constitisse ex amantibus, & amatis, & ob id præcipuū belli robur in his fuisse sitū, quod reddat fortissimos ad mortis etiā contemptum animans. Vbi erit, si quis dicat rem Christianam hodie è monachis velut à sacro manipulo pēdere.

Postico discedere.

GALENVS περὶ τῶν φυσικῶν διαμέσεων lib. 2. εἰδὲ ἐν πολλῶν συγκρατα τῆ κηποδία κατὰ τῶν περιουσιῶν πρὸς ἀσικλητιδῶν ἀπέχωρησάμενοι. id est, Si ex pluribus constat, postico quod dici solet, ad Asclepiadam recessimus siue defecimus. Postico autem recedere dicitur qui furtim abire, alijs incijs sese subducens. Sic Horat. Postico falle clientē. quod & hodie non raro faciunt magtates. Idem alia forma dixit: In Aristippi furtim præcepta relabor. Thomas Linæer vir incōparabili doctrina, κηποδία vertit per hortū posticum. Ædes quibus est adiūctus hortus duas habet ianuas, anticam, & posticā. Antica spectat ad publicam viam, postica ducit ad hortum: per hanc elabebantur, qui clanculum abire cupiebant. Quosdam pudet κηποδῆν, sed dissimulanter transiunt in alienam sententiam, alij per occasionem subducunt se negotijs. In hoc congruet prouerbiū.

Vires Thylaci.

Ἀσκὸς καὶ θύλακος, id est, Vter & Thylacus dicebatur, qui cibo potuiq; indulge-

bat. ἄσκος enim vter est vinarius θύλακος vas farinariam. Athenæus lib. 1. 1. refert hos versus ex Alexidis Hefione, qui dicuntur sub persona Herculis:

Ἦτις ἐ κήληα, καὶ λαβὼν ἐξ ἡς πικρὸς ἔλκει, κατὰ τλῆϊ, κατὰ τε τῶν παρομιῶν Ἀείποτ' ἔν μὲν ἄσκος ἔν δ' ἄ θύλακος Ἄνθρῶπος. id est, Calicē poposcit, ac datum, crebro bibens. Trahitq; & hausit, & vt habet prouerbiū, Semper bene vter, thylacus semper bene est.

Homo. Itidem Horatius: Si ventri bene, si lateri, pedibusq; tuis, qd Diuitiæ poterunt regales addere maius? De lurconibus, ac ventribus dictum est alias non semel.

Ignarium dare.

SENECA lib. de Beneficijs 4. refert, vt vulgo iactatum, Vt doleat, inquit, tibi, vt postea consideratius loquaris, quod dicere solemus, ignarium dabo. De lapide pyrete sentit, ni fallimur, quem alij viuum, nonnulli ignarium vocant, quod plurimum habeat ignis, vt attritu digitos adurat, & alioqui ponderosissimus. Itaq; dicebatur ignarium dare, qui suggeret quod dolore quodam reuocaret hominem à peccando: quæ ad modum lapis digito additus vel pondere vel attritu non finit hominem obliuisci, cuius gratia sumperat eū. M. Fullius haud absimili forma dixit in Antonium Philippica secunda: Num expectas, dum te stimulis fodiam? hæc te si villam habes partē sensus lacerat, hæc cruentat oratio. Terentius: Noli fodere latius. Persius:

Atq; aliquis cubito stantē prope tangens. His enim gestibus admonemus, quemadmodum & vellendo aurem, de quo nobis prius dictum est.

In morbo consumat.

SENECA lib. de Beneficijs 4. Quingen- ti, inquit, denarij sunt, illud, quod dici solet, in morbo consumat. Zenon cuidā promiserat quingētos denarios mutuo admonitus ab amicis, hominem esse malæ fidei, tamen credidit, vel ob hoc quia promiserat, & summa erat exilis. Solent igitur creditores cum sentiant non reddituros creditam pecuniam, nec existimant operæ precij ob tantillū legibus agere, dicere, habeat, consumat in morbo. Qui sermo dubium habet sensum.

sensum. Potest enim ab amico dici, qui non sit deesse amico quod impendat si morbus incidit: potest & ab inimico, qui malo viro morbum optet.

Vel Megaram vsque.

MANET is sermonis color & hodie, vbi quid significamus magni pretij, nobisq; vehemēter expetitū, dicimus, huius rei gratia vel in Indiam vsq; proficiscere. Aut digna res est, cuius gratia vel in Hyberniam vsque nauigetur. Socrates apud Platōnem in Phædro: ἢ γὰρ ἂν ἀσέοι καὶ δημοφιλῆς εἶεν οἱ λόγοι, ἔγωγε ἐν ἕταος ἐπιτεθύμνηκα ἀκούσαι, ὥς τε ἂν βαδίζων ποιοῦ τὸν περιπατοῦν μεγάρα δὲ, καὶ κατὰ ἠρόδιον προβάς τῶ τέχει πάλιν ἀπίης, εἰ μίση ἀπολοισθῶ, id est, Nam profecto festiui & in publicum vitales fuerint sermones. Nobis sane tanta cupiditas est audiendī, vt si pedibus vel Megaram vsq; ambules, ac mox iuxta morem Herodici, vbi ad mœnia accesseris, denuo abscedas, non te sim relicturus. Ambigie dictum κατὰ ἠρόδιον. Incertum enim vtrum Herodicus quispiam hoc dixerit, an Herodicus aliquis in populi risum abierit, qui cum tantum itineris confecisset, vel oblitus aliquid vel mutata sententia, à mœnibus Megarēnsibus redierit Athenas, quomodo Phædria Terentianus à diuerticulo redit in urbē. Vnde hoc ipsum iuxta Herodicum prouerbij speciem habet, in hominē incerti consilij, aut qui sero mutat sententiam, cum deliberandum sit antequā incipias. Simile illi: Dignū propter quod vadimonium deferatur.

Omnem vocem mittere.

Πᾶσαν φωνὴν ἰεῖδαι. i. Omnem vocem mittere dicebantur qui nihil omitebant, quo persuaderent. Etenim qui totus est in hoc vt persuadeat, nūc argumentatur, nunc obiurgat, nunc blanditur, nūc pollicetur, nūc minuitur: καὶ πάντοσ' ἔργηται, vt flectat audientem. Plato de Legib. 10. μηδαμῶς ἄξέης, ἀλλ' ἐπερ τυγχάνει γε ἕσα καὶ συμπεριθεῖς ἑστὶς περὶ τὰ τοιαῦτα, δὲ μηδαμῆ καμνεν, τόν γε ἄξιον καὶ μικρὴν νομοθέτω, ἀλλὰ πάντων τὸ λεγόμενον, φωνῶν ἴαντα, τὸ παλαιῶ νόμου ἐπίπυρον γήνεσαι λόγῳ, ὡς εἶπ' ἑσσι. i. Nequaquā ὁ hospes, sed si forte fuerit vel exigua persuadendi ratio, circa huiusmodi, haud quaquam oportet defatigari, præsertim legum auctorem, si modo vilius sit precij: quin potius, emissa quod dici solet, omni

voce, veteri legi suppetias ferre debet, docens rationibus esse deos. Idem in Phædro: τῆτι τοῖ ἕνεκα χρὴ πάντας τῆς λόγους, ἀνα καὶ κατὰ μετασφρόντα ἐπισκοπεῖν. id est, Huius itaque gratia oportet, omnibus rationibus sursum deorsum versatis, dispicere, &c. Sumptrum videtur ab incantamentis, in quibus si parum mouent preces, adhibent efficaciores. Id alicubi indicat Plato, tametsi locus in præsentia non succurrit. Indicabitur, cum occurrerit. Vide num omnem vocem, dicat omnem cōtentionem. Solent enim patroni caussarum cum magno studio causam agunt vocem intendere. Paulus Apostolus ad Galatas c. 4. cum ait: ἦθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμῶς ἄρτι, καὶ ἀλλοῦσαι τῶ φωνῶν μῶ, tale quiddā sensisse videtur. Nā qui nunc obiurgat, nūc blanditur, nunc se prædicat, nunc semet demittit, nunc terreat, nunc consolatur, vtcumq; postulat eorum utilitas quos perire non vult, veluti doctus incantator mutat vocem suā, vt aliquo pacto persuadeat.

Magadari.

Μαγαδίσειν siue μαγαδέειν, dicebantur olim, qui bilingues essent, eodem ore laudantes ac vituperantes, blandientes & obiurgantes, pudicē, & obscenē loquentes. De magadide multa differit Athenæus libro 14. dubitans citharā ne genus sit, an fistulā. Quidam eandem putant cum fambucā, nonnulli & cum peccine. Verum hoc nihil ad prouerbiū, quādo constat organum esse ἰσθρανοῦ, quod simul emittit geminam vocem, grauem, & acutam, harmonia quæ dicitur διὰ πασῶν. Citatur ex Alexandride hic fenarius.

Μαγαδῖν καλλῆσω, μικρὸν ἀμασαι καὶ μέγαν. id est,

Magnum ac pusillum, proloquar Magadim simul.

Ait vetustum esse genus, repertum à Lydis, nomē inditū est à Thrace quodam, cui nomen erat Magdus. Alij putant inuentum esse Sapphus. Pindarus magalin appellat καλλῶν ἀντὶ φθόγγον, qualis est cātio, cū simul concinunt viri & pueri impuberes. Hac de re non nihil attigimus in prouerbio, Ex eodem ore calidum, & frigidum efflare.

Chalcenterus.

Χαλκέντερος olim dicebatur insigniter patiens, laborū, atq; indefatigabilis, velut habens

bens ærea intestina, qualem fabulæ narrât fuisse Talo custodem insulæ Cretæ. Hoc cognomen inditum est Didymo grammatico, ob incredibilem numerum librorum, quos scripsisse dicitur. Eadê de causa Origenes dictus est Adamantius.

Origanum tueri.

Ορίγανον βλέπειν, dicebantur qui robur & masculum animum proferebant. Suidas refert hoc carmen ex Aristophane, vti conijcimus, licet metro deprauato:

Παρέξομαι αὐτὸν ἀνδρείον τὸ λήμμα, καὶ βλέποντα τ' ὀρίγανον. id est,

Præbebo meipsum animo virilē, ac tuentem origanum.

Sumptū ab acrimonia herbæ, vt respondeat illis alibi dictis, tueri sinapi aut nasturtium. Quidā cunilam vocant, eius generis, quod Dioscorides appellat heracleoticū. Nā est aliud genus dictum ὄνιτις, est tertiū quod Panaces Heracleum vocant. Ita Dioscorides lib. 3. Plin. lib. 20. c. 14. tradit origanum non dissimile pulegio siluestri.

Thurium lema.

Θύριον λήμμα dicebant animum intrepidū, & ad bellum paratum. Nam λήμμα genere neutro Græcis sonat, voluntatem, animum sine propositum, aut dignitatem & auctoritatem, vox dicta à λῶ quod est volo. Nam λήμμα quod scribitur per geminum μμ. venit à λάβω siue λαμβάνω, est argumentum, quod assumitur ad probationem. Thurion autem dicitur quidquid est vehemens ac bellicum. Vnde Hom. Θύριδα ἀλκίω, id est, Thurii robur appellat. Quin & ipse Mars dictus est θύριος, à θορέω quod est insilire. Suidas citat ex Aristoph. Inuenitur & θύριος λόγος, pro sermone diuinitus afflato, ac vehementi. cum quis intrepide cum aucto ritate loquitur.

Nec elephantus ebiberet.

Οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι. id est, Ne elephantus quidem ebiberet. De poculo prægrandi, cum elephantus proboscide immensam aquarum vim cū liber, hauriat. Athenæus lib. 11. citat ex Epinico:

Ἐλέφας ἐλέφαντα περιελαγείησεν ἑσόντων ἑσόντων ἑσόντων, ὃν ἐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι. i. Duas choas capietem, vt hunc ne elephas quidem

Ebibere possit.

Rhytus autem poculi genus est, specie cornu, quod videtur eburneum fuisse, impositum imagini elephanti. Subijcit autē: ἔδ' ἐν ἐλέφαντος γὰρ διαφέρεται ἐδ' ἐσὺ. id est, Nam ne tu quidem quidquā differas ab elephanto, vt esset quadruplex elephantī mētio. Prouerbiū hoc posterius ante retulimus, hoc loco nō citato. Porro choa mēsuræ genus est. Diceretur in librum insulsum ac loquacem, quem ne patientissimus quidem perlegere sustineat.

Sacer piscis.

Ἰερὸς ἰχθύς. i. Sacer piscis dicebatur, cui nemo nocebat, sed sui iuris erat. Suidas indicat esse apud Homerū, Quidquid enim ingens ac præclarum haberi volebāt veteres, Ἰερὸν appellabant, velut apud Homerū Ἰερὸν μένος ἀλκινόοιο. id est, sacra vis Alcinōi. Per iocum dici poterit in hominem prægrandem & in precio habitum, cum sit stupidus & infans. Meminit & Athenæus.

Φελλίνας.

Φελλίνας lenis dicitur, quasi dicas suberinus. Nam φέλλος cortex est arboris semper fluitās, qui Latinis dicitur Suber. Vnde & φελλῶς dicitur locus asper ac petricosus, aptior ad pascendas capras, quam ferendas fruges, quod terra veluti supernatet saxis. Vnde & φελλῶς dicitur, quod fluitat, nec habet radices. Quin & hodie lingua Britannica commodum hominem minimeq; difficilem, φελλέα vocat. Hanc morum leuitatem Græci vocant δῖσθειαν, quæ vox in vitium sonat. Plato lib. de Repub. 3. δῖσθαι ἀρετὴ καὶ δαίμωνια καὶ δὲ χρημοσύνη καὶ δῖσθαι δῖσθαι, δῖσθαι ἀκολεθεῖ, ἔχῃ ἂν ἀνοσίαν ἔσων ὑποκορίζόμενοι καλομένοι ἀς δῖσθειαν, ἀλλὰ τῶ ἀς ἀληθῶς, ἔστε καὶ καλῶς τὸ ἦθος κατεσκευασμένῳ δῖσθειαν, id est, Ergo sermonis probitas, morum compositio, decus & concinnitas sequitur δῖσθειαν, non hanc inquam, quam vitio blādientes, vocamus eo nomine, quasi sit morum bonitas, cum sit amentia, sed mētem vere moribus bonis pulchrisq; instructā. De his nonnihil attigimus in prouerbio: Subere leuior. De profundo sulco animi dictum est alias.

Ἴσον ἴσῳ.

Ἴσον ἴσῳ. i. Par pari dicebant, vbi quid ex æquo moderatum significabant. Sermo dicitur à poteribus, qui frequenter de æqualitate

itate disputant, interdum pugnis & ensibus. Sed olim æqualitas erat, vt tantūdem adderetur aquæ quantum esset vini. Athenæus lib. 11. ex Aristophanis fabula, cui titulus Philonides, citat:

Τογαρεὺν ἐμοὶ μὲν ἀρίστως ὁ δεσπότης δι' ἀρετῶν τῶν θηρικλείων δὲ δύκλωτον ἀσπίδα

Ἐπαρὰ φρίξασαν τρυφῶσαν ἴσον ἴσῳ κεκραμμένω

Προσφῆρον ἔδωκεν. id est,

Proinde iam nuper meus In Thericleis mihi virtutis ergo præstitit, Scutū herus pulchre rotundum, deferens dono dedit,

Spuma inundans, delicatum, temperatū par pari.

Ex Stratone comico citat hoc carmen:

Ἐρμῆς ὃν ἔλκεσ' οἱ μὲν ἐκ ποροχιδίῃ οἱ δ' ἐκ καθίσκου ἴσον ἴσῳ κεκραμμένω. id est,

Sors, quam trahunt alij quidem ἐ prochidio,

Alij ex Calisco temperato par pari.

Primus trochaicus est imperfectus, & hic legendum arbitramur prochoidion, vt runcque vas est vinarium, ἔρμης autem pro sorte ponitur, quæ prima ducitur, vt alias doctumus. Idem eodem libro refert ex Hermippo:

Ἀπνῶς ἐκπίω ὧς ἀντίς ἢ δῖσ' ἴσον ἴσῳ κεκραμμένον. id est,

Quem spiritu vno exhaustam.

Suauiissime, contemptatum par pari.

Alibi retulimus par pari, verum non est idem prouerbiū. Illud de pensatione dicitur, hoc de mixtura æquali. Velut vtinam natura vitam hominum miscuisset ἴσον ἴσῳ nunc nimio plus est mali quam boni. Hæc autem verba ἴσον ἴσῳ ponuntur velut absolute, præter rationem constructionis, quemadmodum dicimus διὰ πασῶν.

Cothonifare.

Καθονίζεν siue καθονίζεσθαι dicebantur, qui largius biberent, & potationē largiorē καθονισμὸν appellabant. Eam Mnesitheus medicus apud Athenæum lib. 11. putat cōducere valetudini corporum. Plato corrigendis moribus, Seneca ingenio excludunt tamen ebrietatem, nec id nisi raro fieri sinunt. Ακροκόθωνος, siue vt scripsit quifquis collegit etymologicon ἀκρατοκόθωνος, dicti qui meracius biberent, quos Helychius putat dictos ἀκροθώρας. Adscri-

bit enim μέθυστοι. Verum ex Plutarcho in Symposiacis, & Aristotele in Problematicis, apparet ἀκροθώρας dici, qui nōdum profus ebrij sunt, toto corpore rigato, sed pectore summo dūtaxat. Indicat & Iulius Pollux lib. 6. ex auctore Hyperide: & Athenæus citans eundē in oratione contra Demosthenem. ἐπιποθωνίζεσθαι pro intemperatius bibere refert Pollux ex auctore Critia. Cothon autem poculi genus est, de quo nonnihil alias attigimus.

Τρυφάσιοι.

HOMINES fordidos, ac parcos olim popularis iocus τρυφάσιοι appellabat, quasi fece visitantes. Qui splendidiore sunt, ubi ventum est ad facem, aperient aliud vas. Quidam adeo natura miseri sunt, vt non pariantur bibi vinum, nisi posteaquam vel acuit vel euapuit. Adagiū indicauit Pollux lib. 6. cap. 4. Eustathius ostendit perparcos τρυφάσιοι dici, quod anxij cumq; gemitu viuunt. Ridetur apud Aulum Gellium libro 11. c. 7. qui de nimium frugali quodam dixerit, Hic eques Romanus apludam edit & floces bibit. Prisci rustici frumenti furem appellabant apludam, flocem, vini fecem ἐ vinacis expressam, quemadmodum fraces ex oleis.

Loquax talpa.

HOMO nullius iudicij, sed tamen impendio verbosus, loquax talpa dictus est populari conuicio. Quod primum dictum est in Iuliano Capellam, postea quam venat in publicum odium: nam talpa nostrī, vt cæci sunt, ita sunt æque muti. Idem dictus est πῖθιμος ἐν πορφύρα, id est, simia purpurata, cuius alibi meminimus. Refert Ammianus libro 17.

Non contis, aut ramulis.

IDEM lib. eodem de Antonio quodam ad honorē menfæ regalis apud Persas euecto & ad ius ferendæ sententiæ admisso, nō contis, inquit, aut ramulis, vt aiunt, id est, non flexilicis ambagibus vel obscuris, sed velificatione plena, in rempubli. ferebatur, eoq; incitans regem. Quamquam pro ramulo, legendum arbitramur remulo: nam contis & remis impellunt nauim, qui ventos habent aduersos. Pars est magis adagij, quod alibi recensuimus: Vellis remisq; quam nouum adagium.

Extra calcem.

IDEM lib. 21. Ne igitur extra calcem, quod dicitur sermo decurrens lecturo fastidium ferat ad explicanda prospecta reuertatur. Quamquam arbitramur scripturam vitiatam, legendum autem esse extra calcem, pro extra viam, quod alibi nobis dictum est, ubi quis digreditur a re proposita.

Ex perpendicularo.

IDEM libro eodem, ex perpendicularo dixit, pro eo quod erat exacto iudicio, Palatinas inquit dignitates, velut ex quodam tribuens perpendicularo: & sub eo nemo cellsum aliquid acturus, in regiam repentinus adhibitus est, vel incognitus. Ad hanc formam & illa pertinent quæ cum alibi frequenter, tum apud Gellium sunt libro secundo, ca. primo, ad amissum exigere, & libelli perpendere, & ad æquilibrium æstimare. Et apud Plinium libro 36. cap. 25. ad regulam ac libellam exigere. Præterea digitis metiri, trutina pensare, ad unguem facere, aliaque quorum nonnulla suis locis indicauimus, quæ omnia plus habent ueneris, si ad res animi transferantur. Sumpta metaphora à perpendicularo fabricorum, quo explorant uel æqualitatem soli, uel parietis rectitudinem. Amissus est pensilis, in imo plumbum habens affixum, additur in medio regulæ quæ constat duobus gnomonibus, hac explorant æqualitatem soli. M. Tullius in Verrem actione tertia: Tu Verres hic, quod moliare, nihil habes, nisi forte uis ad perpendicularum columnas exigere. Dicunt ei fere nullam esse columnam, quæ ad perpendicularum esse possit. Nam hercle inquit, sic agamus, columnæ ad perpendicularum exigantur &c.

Acolo non fico.

Ακόλη τὰ χείλη ἢ σύμφυτον. id est, Acolo non ficui immergere labra. Suidas indicat dictum, ubi promitteretur prospera uoletudo, aut significaret rebus fortiter utendum. Nam ἀκόλης Græci uocant, minutas offulas. Interdum & fragmenta: panis παρα τὸ μὴ κολληθῆσαι. id est, quod non cohereant. Hefychius indicat ἀκόλης uescementem reddere bilis expertes ac placidas, cū ficus incidat sanguinem. Vidimus aliquos si quādo bilem uellent eximere, dies aliquot ni-

hil sumere præter offulas pauculas ex aqua cum paullulo butyri recentis decocta. Quidam addunt herbarum ac radicum pauxillum. Prouerbiū hortatur ad uictum tenuem.

Πεντάπλοα.

ATHENÆVS lib. 11. commemorat poculigenus quod olim πεντάπλοον dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Ephēbi quidam cursu contendebant Athenas. Currebant autem gestantes uiteum ramum onustum fructu, qui dicebatur ὄζυϑος. Initium cursus erat à templo Bacchi usque; ad templum Palladis cui cognomen συμμέδης. Victor in eo cæramine capiebat calicem dictum πεντάπλοον. atque ita tripudiabat in chorea. Nomen inditum calicis, quod in eo quinque rerum species essent commixtæ, uinum, mel, caseus, farina & paullulum olei. Accommodari poterit ad orationem ex varijs argumentis consarcinatā. Simile quoddam vas erat fictile, quod Græci κέρυϑος appellat, Baccho sacrum. In eo plures erant rerum species, sed distinctæ cyathulis inter se connexis. Athenæus nominatim recēset circiter sedecim. Ut igitur farraginem dicimus rem uariam, atque ex diuersis generibus conflata, ita poterimus uel πεντάπλοον uel κέρυϑος, dicere. De copiæ Cornu dictum est alias. Nec his dissimile est quod satyram dixere prisca, de quo suo dicitur loco.

More Carico.

Σχηματι καρικῶν. id est, figura siue modo Carico, fieri dicebatur, quod forside inco-postitæ; fiebat, præsertim in rebus obscœnis: quod tamen ad alia transferri potest, uelut ad mores indecoros atque inciuiles, ad orationem inconditam. Legimus & πλοῖον καρικῶν. id est, naue Carica.

Μυσσηκαρῖ.

Μυσσηκαρῖ, dicebatur agere, qui dure ac sicce uiuerent. Vox ficta uidetur à mure & palea, quod mus in re pusilla uehementer laborer: nisi malum dictum μύσσω quod est sicco, & μύσσης præfocatio, quasi si quis festuca præfocetur. Nam Hefychius indicat sic hanc uocem pronunciantem, ut dicitur, ἀλογίτι ὑψυρατα autem à Cratino in fabula, cui titulus. Horæ. Alij uirum quem piam μὴ μυσσηκαρῖον dictum existimant, qui

ex se quidem nihil uenustiorum disteriorum afferre poterat, sed tamen libenter aliorum dictis adridebat. Et huius nominis mentionem factam, apud Apolloniam Comicum. Torquebitur igitur in hominem parcum ac sordidum, aut in frigide iocosum.

Μύτης.

IMPENDIO tacitus, aut in Venerem solutior dicebatur μύτης quasi dicas mutitor, à μύ mutorum syllaba, de quo nobis alias dictum est. Et huius nominis piscis femina quæ sine mare non nascitur. Hinc & in libidinosos aut supra modum uxorios, Rectius autem in uerosas feminas. Auctor Hefychius.

Qui inspuerit in cauernam formicarum, &c.

IDEM indicat vulgari sermone fuisse iactatum, ὅς ὁ παύσας ἐς μυρμηκῶν, οἰδὲ τὰ χεῖλη. id est, Quod qui inspuerit in agmen formicarum, huic intumescant labra. Hoc seu uere sit, ut ex halitus repercussu uirus aliquod afficiat conspuentis os, seu temere creditum, torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillam quidem, sed tamen numerosam, & concordem prouocant. Hefychius auctorem citat Dinolochū. Is fuit Comædiarum scriptor. Epicharmi filius.

Nemo sibi nascitur.

HÆC sententia Platonis sic est ab eruditibus omnibus celebrata, ut optimo iure possit inter prouerbia recenseri. Eam primus Plato prodidit in epistola, quam scripsit ad Archytam: Ἀλλὰ καὶ κέينو δέει σε ἐνθύμεισαι, ὅτι ἕκαστος ἡμῶν ἔχει αὐτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν, τὸ μέντι ἡπατὴς μερίζεται, τὸ δέ τι οἱ γεννησαντες, τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς κερῶσι δίδονται τοῖς τὸν βίον ἡμῶν καταλαμβάνουσιν. i. Quin & illud tibi cōsiderandum est, quod quisque nostrum, non sibi tantum natus est, sed ortus nostri partē sibi uendicat patria, partem parentes, partem amici ceteri. Multa uero dantur & occasio-nibus, quæ incidunt in uitam nostrā. Adducit hunc locum M. Tull. libro de Officijs 1. Sed quoniam, inquit, ut præclare scriptum est à Platone, non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria uendicat, partem parentes, partem amici. Quam sententiā cum dilucide, eodem modo & eleganter uertit Cicero, miramur quare Seneca dicere

maluit: Nemo sibi contigit. Nam uidetur exprimere uoluisse illud ἐγένετο, sic enim scribit ad Lucilium lib. 5. epist. 32. Vis scire quid sit, quod faciat homines audios futuri? Nemo sibi contigit. Videtur enim hoc imputare parentibus, quod non statim experimus optima. Subijcit enim: Optauerunt itaque tibi alia parentes tui, sed ego cōtra, omnium tibi eorum contēptum opto, quorum illi copiam. Vota illorum multos compilant, ut te locupletent. Idem studij fuisse uidetur Quintiliano, ut oia secus diceret, quā dixerat Cicero. Quare sit, ut non raro dicat inelegatius, atque obscurius.

Pireus non fert uasa inania.

IVLIVS Pollux lib. 6. cap. 6. refert hoc ex Aristotele. τὸν περιέειν μὴ κενὰ γυγῖα. id est, Piræum non uere uasa inania. Piræus portus erat Atticæ. Huc appellabant uasa mercibus onusta. Eodem conueniebant adolescentes cōuiuui acturi, indicat hoc Antipho in Eunuchio Terentiana: Aliquot adolescentuli coimus in Piræo in hunc diem, ut de symbolis esse mus, Est eiusdem nominis portus Corinthiacus, ubi consentaneum est maiorem fuisse luxum. Hinc ductum scōmma in eos, qui gaudent semper cibo, potuque distendi. Expende num apud Pollucem legendum περιεῖν.

Cratophagus.

RUSTICVM & sordidum veteres κραιδοφάγον per iocum appellabant, quasi κραιδοφάγον. Nam κραιδομα uocant arboris ficifolia. Idem dicebantur κραιδοφάγοι quasi prisco more glandibus uiuentem.

Sapiens diuinat.

DONATVS in Hecyram indicat prouerbiū esse diuinare sapientem, quod ex coniecturis prudenter collatis colligit uerum, nō solum de præteritis, uerum etiam de futuris, quamquam in fabula, quidem Laches diuinans tota errat uia. Cuius tamen coniecturā approbant Phidippus ait: plane hic diuinat, nam i. Reliqua pete ex prouerbio: Qui bene conijciat.

Ιαμβίξεν.

Ιαμβίξεν prisca dixerunt, pro conuitiari, ac maledicere, uoce ducta ab Iambe femina insignite maledica: Probabilius est ab Iambo pede ductum, qui conuicijs repertus est,

tur οἱ ἐξήκοντα τὰ τοῦ εἶπον. id est, Sexaginta viri hoc dixerunt, aut ἀπὸ τῶν ἐξήκοντα ἔρχομαι. id est, à sexaginta viris venio. Refert Athenæus lib. 14. Erat Athenis tribus quæ dicebatur Διομῶν, à Diomo quodam Colyti filio, vnde Διομῶν, vt ex Hesychio licet conijcere. Poterit per ironiam dici in dictum illepidum, & agreste, dictum sexaginta viris dignum: aut in stulte dicacem, hic nobis venit à sexaginta viris.

Capite gestare.

Quos tenere amamus, capite gestare dicimus. Plato libro de Repub. 10. καὶ ἐπὶ τὰυτῇ τῇ σοφίᾳ ἔτω σοφίᾳ φιλένται, ὡς μῖνον ἢ ἐπὶ τοῖς κεφαλῶν περιφέρουσι αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι. id est, Et huius sapientiæ gratia tam vehementer amantur, vt amici tantum non eos in capitibus circumferant. Trāslatum apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos cunis, impositos, capite portant. Simili figura Cicero dixit: Oculis ferre, pro vehementer amare: & in sinu ferimus, quos singulari affectu prosequimur.

In frigidum furnum panes immittere.

Ἐπὶ ψυχρὸν ἰσθρὸν τὰς ἄρτους ἐπιβάλλειν. id est, in frigidū furnum immittere panes dicuntur & hodie, qui docet indocilem, qui monet auersum, aut qui alioqui sumit inane operam. Refertur apud Herodorum lib. 5. cui titulus Terpsichore. Consultis manibus Melissa apparens, negavit se indicaturam, vbi reconditum esset depositum, cum ipsa algeret nuda. Nihil enim sibi profuisse vestes, quibuscū fuerat sepulta, quod nō essent exultæ. Astruxit fidem suis dictis hoc indicio: ἔτι εἰς ψυχρὸν τὸν ἰσθρὸν περιανδρος τὰς ἄρτους ἐπέβαλε. id est, quod in furnum cum frigeret, Periander ingessisse panes. Hoc ænigma solus Periander renunciatum intellexit, sibi conscius, quod cum exanimi coherat. Hoc ad prouerbij sensum opinamur esse satis, quo nobis licet castius, ac verecundius vti.

Mercurio dextro.

Hesychijs indicat veteres in iactu quodam solere omnis gratia præfari Mercurium, quem admodum in conuiuijs, ἀγαθὸν δάμνονος, καὶ διὸς σατύρος, de quibus suo dictum est loco. Idem indicat in sortibus durcendis, primam sortem dici solere Mercurium.

Per iocum vsurpare licebit vbi quid aggredimur noui. Qui de summa periclitantur, dicuntur, omnem iacere aleam, qui primum tentant aliquid, dici possunt Mercurium ducere. Iulius Pollux lib. 6. c. 9. indicat in κρενωμοίᾳ, id est, carniū partitione, primam carniū portionem ἐρμῆ κληροῖν, id est, Mercurij sortem appellari solere.

Ne Mercurio quidem credere.

STRABO libro 2. de narratione parum probabili: ὡς ἐδὲν τῶ ἐρμῆ πῶς δόσαι τις λέγοντι. id est, quam ne Mercurio quidem credat aliquis narranti. Tameñ locus mendosus est, vt sunt pleraq; in hac prima editione. sed sine controuersia legendum est. Proprie conueniet in eos, qui longinquis peregrinationibus circumacti, narrare solent prodigiosa. At viatorum deus habebatur Mercurius.

Mercuriale.

Ἐρμῆιον Græci vocabant lucrum præter expectationem oblatum, à primitiis quas olim in vijs ponebant Mercurio. iis viatores vescebantur. Alij malunt ductum ab aceruis lapidum, quos in itineribus ambiguis Mercurio sacros ponebant: Sicut qui mittit lapidem in acrum Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem: quam hic varie translatus est Græcis. Quidam ita sunt interpretati: οἱ ἀποδοσὺν λίθον ἐν σφραδύνη, ὁμοίως ἐπὶ τῶ διδόντι ἄφρονι δόξαν. id est, qui religat lapidem in funda, similis est tribuenti stulto gloriam. Alii pro hermæo verterunt πολυάνδρειον, qui locus est multorum sepulcræ destinatus, & lapidem accipiunt non quoduis saxum, sed gemmam. Nec multum inter se discrepant, qui verterunt polyandrium, & qui hermæum, Nam & sepulcra plebeiorum habebant congeriem lapidum, vnde illud Maronis:

Monte sub hoc lapidum tegitur Ballista sepultus.

In locū fordidi, ac funestum, stulte mittas gemmam. Non enim ornatum locum, sed fordidatur à loco. In Hermæi vero si mittas quemuis lapidem, nihil est gratiæ. Nec enim extat in turba lapidum, singulorum officium: si gemmam, multo stultior es. Sed illorum est argutissima sententia, qui verterunt fundam. Non enim tantum perit officium tuum, sed in tuum malum refilic:

filic: veluti si stulto lapidem innectas funde dedisti quo te feriat. Verum hæc non sunt proprie huius instituti. Suidas citat hæc absque nomenclatura: Οὐ κατὰ τὸς ἀλλος ἀγαπήσας τὸ ἐρμῆιον ἐδὲ οἴθηεις ἄρα μὴδὲν ἀδιδεῖν εἰ ἐκὼν παρ' ἐκόντος ὁ τῶν ἐωνήσατο. id est, Non iuxta ceterorum morem captus amore lucri, nec arbitratus se nihil peccare, si volens à volente quiduis mercatus esset. Idem refert hanc sententiam tacito item auctoris nomine: Ἐρμῆιον ἐστὶ τῶν κακῶν θῶν ἄπας ἐπιεικῆς. id est, Lucrum est improborum, quisquis est humanus, ac modestus. Bonorum enim lenitas, inuitat malorum audaciam. Refert & illud ex Damasceno vt apparet: καὶ ἐδὲ οὐκ ἐρμῆιον ἐν τετυγέναι, ὁ μοι περιτυχῶν. id est, Videbatur sibi in hermæum incidisse, quisquis in me inciderat. Recreat enim viatorem, vbi dubius de via reppetit acrum Mercurij. Idem acrum dicitur λόφος ἐρμῆιος. id est, tumulus siue collis Mercurialis. Philostratus in sophistis Hermæum appellat thesaurum in ædificio repertum, & alias pro insigni lucro forte obiecto vsurpat.

Filum neuisti, & acu opus est.

PROVERBII faciem habet versiculus vt apparet anapesticus, quem Iulius Pollux libro decimo refert ex Hermippi fati: Ράμμα ἐπέκλασας, προσδέει, καὶ ραείδος. i. Filum ductum est, opus est & acu.

Cum significamus non satis esse cœpisse, nisi pari industria perficias. Didicisti artem, superest exercitatio. Didicisti grammaticam restat dialectica. Didicisti sacras litteras, restat bona vita.

Caluus cum sis.

GREGORIVS Theologus in epistola quadā ad Eustochiū sophistam, quem lacef suerat: καὶ ἐδὲ ὑπὸ τῆς παρομιᾶς τῆς ἡδωτικῆς ἐπειδ' ἄβηλυ φαλακρὸς ἂν κατὰ κρῖνι νυσάξεν ἀντὶ κρῖσσωπος, μὴδὲ τίλλω σφικίαν κατ' ἐμαυτῆ, γλωῶσαν πρὸς τὸ κατὰς λέγειν ἐτοιμοτέρων. id est, Ac non saltem à prouerbio plebeio didicerim, cum sim caluus non obuersa fronte obnuere arietem, neque vesparum nidum in me prouocare, nimirum linguam ad maledicendum quam ab benedicendum promptiorem. De non irritandis crabronibus dictum est alias.

Argenteus puteus.

Φρέαρ ἀργυροῦν. id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. v. decimo, indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum: nam cyathi pusilli erant. Sunt & hodie qui delectantur è profundis poculis haurire, atq; vt inquit ille, proluere labra, habentes in ore prouerbium: Multa aqua ori ad mota probe macerari barbam. Iocus est à tonforibus, qui rasuri prius calida macerant barbam.

Malo asino vehitur.

QUIBUS res sunt parum secundæ, mala asella vehi dicuntur ἐπ' ὄνου πομπρῶς ὀχλαμένοι. Suidas ceu prouerbiale refert, in dictione πομπρῶς. Felices enim eximij equis insidere gaudent, quo celerius perueniant eo quo volunt, nec inscite iacietur in hominem parum feliciter coniugatum.

Allium in retibus.

Σκόροδον ἐν δικτύοις. id est, Allium in retibus, de fordido comætu dicebatur, hinc natum, quod Attici quociens nauigationem, aut expeditionem adornabant, commercabantur allia, eaq; retibus imposita secum ferebant. Item in obsidionibus vrbium in precio erat allium, vnde illud citra nomenclaturam apud Suidam, ἀπὸ λυμμάτων τὰ σκόροδα πορθέμεν. id est, Perdo allia in obsidione. Thraces præcipue delectantur allijs, vt pote calidis, cum regionem inhabitent frigidam. Quin & hodie nautarum deliciae sunt allium, non ingratus & rusticorum cibus, vt cumq; exaceratus Horatio. Locus erit adagio, si quem admoneas, vt philosophiæ studium aggressurus, parat sese ad frugalem victum, ad vigiliam ac labores, sine quibus non paratur eruditio, σκόροδον ἐν δικτύοις.

Sybaritici sermones.

Συβαρτικοὶ λόγοι, Hesychijs narrat ἀκρωπον quæpiā, Sybaritā opinamur, apud Græcos summo studio incubuisse, vt orationis quoque genus haberet lautum & opiparū: vnde iocum prouerbiale ortum, vt ratio nitidior & accuratior, Sybaritica dicere. Ea solet carere fide. Nā veritatis simplex ac breuis est oratio: talis .n. solet hois oratio esse qualis vita. In exēplo sūt Meccenas

& Apuleius ille delicijs effeminatus, hic Aferet magus . De Sybaritarum apparatus dictum est in prouerbio Sybaritica mensa.

Maturior moro.

Πεπαιτερὸ μῶρε. De Hectore Æschylus in Phrygijs ita loquitur apud Athenæum libro 2.

Ἀνὴρ δ' ἐπέειπεν ὡς πεπαιτερὸ μῶρε. id est, Porro vir ille, erat moro maturior.

Dici potest vel in hominē miti ingenio præditum, vel in mollem, vel in vehementer propensum ad aliquid, velut in uirginem nupturientem. Addit ex Nicandro huius arboris fructum primum omnium apparere. Additur & huic arbori vellicatio, ad maturitatem. Opinamur fici genus esse, cum scribitur per omicron, μῶρον.

Flos cinis.

DIVVS Augustinus libro aduersus Petilianum litteras 2. cap. 62. irridens quod aduersarius iactaret, quod suorum animabus impletum esset cælum, corporum memoria terræ floruisse, respondit: Sane de corporibus eorum multorum terrarum flores videmus, sed sicut solet dici, flos cinis. Donatistæ suos qui sibi manus attulissent, quive prouocassent alios ut ab eis occiderentur, ni mallet occidi, in numerum martyrum referebant, eorum monumenta frequentantes: vnde flores illos cinerem vocat. Dici solitum viderur in fugacitatem humanæ vitæ. Hodie floret iuuentus, cras erit in sepulcro.

Homo semper contradicens.

GALENVS lib. quo refellit Iulianum quandam calumniantem aphorismos Hippocratis, refert hanc sententiam, ut vulgo celebratâ: ἂν ἐστὶν ἀπειραντολογία ἀνθρώπου. id est nihil est pertinacius ad contradicendum, quam homo: ἀπειραντολογία est vitium quo quis garrendi finem nescit facere. Conuenit in eos, qui numquam fatentur se vitiosos. Hoc vitio maxime laborant stupidi, & imperiti.

Insanire cum insanientibus.

Τὸς μακρομένους συμμαίνειν. i. Cum insanientibus insanire dicebatur, qui se moribus quorumlibet attemperabat. Vsurpauit Galenus lib. περὶ φυσικῶν δυνάμεων. I. Ἐπει

δ' ἰκανῶς ἡδοναρχία μὲν ἐχέοντες ἀλλ' ὡς ἢ παρομία φησὶ, μακρομένους ἀναγκάζειντες συμμαίνειν, πάλιν ἐπιτιμῶ τὸν ἕρπον ἐπαυέλωμεν διακρίσιν. id est, Posteaquam autem satis nugati sumus haud sponte, sed iuxta prouerbium, coacti cum insanientibus insanire rursus ad vinarum discretionem reuertamur.

Callipygos.

Καλλιπυγοὶ dicebantur eleganti forma prædite. Athenæus libro 12. ad huiusmodi fabulam refert originē prouerbij. Duæ sorores rustici cuiusdam filix, de formæ præstantia inter se decertabant in via publica. Adcessit adolescens, qui formas admiratus, patri seni ostendit. Is maiorem præferens, eius amore captus est. Profectus in urbem, lecto cœpit decumbere. Morbi causam exposuit fratri natu minori. Is rus profectus, conspexit puellis, minoris amore correptus est. Pater virginum collocat eas huius filijs, quas ciues ob insignem formam appellarunt καλλιπύγους. Harum opibus extructum est Veneri templum, quam & ipsam à puellis dixere καλλιπύγους. De quibus Cercidæ Scanzontem citat.

Ἦν καλλιπύγων ζῆλος ἐν συρακίαις. id est, Par callipygon quondam erat Syracusis. Eosdem appellant πυγάρους, ut alibi diximus, in prouerbio λαμπύροι.

Quod uolumus sanctum est.

DIVVS Augustinus libro contra Cresconium grammaticam 4. Non iam ut uetus prouerbiū fertur, quod uolumus sanctum est, sed etiam quando uolumus, & quandiu uolumus. Alibi, ni fallimur, citat ex Ticonio Donatiano. Est hemistichium carminis heroici.

Ne crepitu quidem digiti dignum.

ATHENÆVS libro 12. de Sardanapali epitaphio loquens: καὶ τελευτήσας δεικνύσιν ἐν τῷ μνήματι τύπῳ τοῖς δακτύλοις, οὗς κατὰ γέλωτες ἐστὶν ἄξια τὰ τὸν ἀνθρώπου παράγματα, ἐκ ἄξια ὄντα. ἴσθου δακτύλων. i. Et mortuus declarat in monumento statua digitis quæ deridiculæ sint res hominū, ne digitorū quidē crepitu dignæ. Mox Aristobolus apud eundem indicat Sardanapali sepulcro impositam fuisse statuā, dexteræ manus digitis ea specie compositis, qua solemus edere crepi-

re crepitu. Et gestus is, & prouerbium in hodiernum vsque diem manet apud nostrates, cum aiunt ne huius quidem facio.

Coriaceum auxilium.

Σκυττήν ἢ περικρία. id est, Coriaceum siue Pellicum auxilium apud Atticos infirmū & imbecille dicebatur. Refertur apud Hefychium. Athenæus libro duodecimo indicat dictū in quendam Sannyrionem macilentum, quod præter pellem nihil haberet. Apud eundem libro 13. Antiphanes philosophos macilentos notans: μετὰ σοφιστῶν γὰρ διαλεπτῶν, ἀστῶν, σκυττῶν. id est, Cū sophistis per Iouem macilentis, impastis, pelliceis. Tales erant olim philosophi.

Tanagraus cetus.

OBESVM, ac prægrandi corporis mole ταναγραῖον κῆττὸν appellabant, à Tanagra Bœotix ciuitate, quam Homerus γράϊον vocat, Lycophron Pœmandriam appellat, maritimam, ad quam delatus cetus immamini magnitudine prouerbio locum dedit. Refertur ab Athenæo libro 12.

Legatus non ceditur, neque uiolatur.

SCHOLIASTES in Iliados quartum refert hoc prouerbium: πρέσβυς ἐτύπτεται ἢ δὲ ὑβρίζεται. id est, Orator nec percutitur, nec uiolatur. Quod præconum genus olim habitum fuerit sacrum. Id iuregentium receptum est, ut legati publica fide ueniant & redeant inuiolati, etiam si perferant atrocita: quales erant olim feciales ac patres patrati. Nunc in medijs etiam bellis caduicatoribus parcutur. Deflecti poterit ad bene monentem, siue recta consulentem, siue concionantem libere. Legatus est, refert mandata sui principis, aut agit negotium publicum, non est fas illi vim admouere.

Herculani lecti.

Ἡράκλειοι σφραμίαι. id est, Herculani lecti, dicebantur molles ac delicati. Testis est Athenæus libro 12. quod dictu mirum est, cum Cynici sibi vindicent Herculem. Sed is, qui hæc loquitur apud Athenæum, hoc agit ut persuadeat Herculem mollem, ac voluptarium egisse vitam: ceterum quæ de illius laboribus feruntur apud poetas, mera esse figmenta. Sic homines blandiuntur suis uitijs.

Αποσπυθισαι.

ATHENÆVS libro duodecimo narrat, quod Scythæ, cum multis calamitatibus premerentur, per lusum, ac delicijs omnibus populis, quibus imperabant detondebant comam: vnde ceteri rasuram ignominia ludibrij; causa factam, appellabant αποσπυθισαι. Quæ res atrocis belli causa fuit. Conuenit in quosdam asperis moribus, quibuscum vix quisquam habet commercium, nisi discedat cum ignominia.

Macilentior Leotrophides.

Λεπτότερον λεωτροφίδε καὶ θαυμαντίδῃ. i. Gracilior Leotrophide ac Thaumantide.

Leotrophides insigni macilentia corporis comicorum salibus locum dedit, in quæ Hermippi versus referuntur apud Athenæum libro duodecimo:

Θύεσσιν ἢ δὲ βεῖδινα

Λεωτροφίδε καὶ λεπτότερα καὶ θαυμαντίδῃ. i. Immolant nunc bucculas

Exiliores Leotrophide ac Thaumantide.

Notatus est à multis & Cinesias poeta, procerus, sed tam gracili corpore, ut corticibus arborum circumcinxerit ne inflecteretur, ob id ab Aristophane dictus φιλύριος. Nobilitatus est & Phileta poeta, qui globos plumbeos pedibus addebat, ne uentis abriperetur. Tanta erat corpusculi tenuitas. Congruet in homines exiles, ac prætenues. Incundius erit, si transferatur ad inopiam ingenij, aut dictionem aridam, iciunam & exanguem.

Cape nihil, & serua bene.

Λάβε μὴδὲν καὶ κράτει καλῶς. i. Cape nihil, & serua bene. Viderur in eos dictū, qui cum doceant friuola, tamē iubent auditores meminisse. Galenus de Platonis & Hippocratis placitis libro 3. ἔτω γὰρ μόνος ὁμιλεσθαι τὸ κατὰ τὴν παρομίαν λεγόμενον ὑπάρχειν αὐτῇ, τὸ λάβε μὴδὲν καὶ κράτει καλῶς. id est, Siquidem hoc uo modo persuadebitur, quod adfit illi illud prouerbij, Cape nihil, & serua bene. Congruet in doctrinam inutilem, ac falsam.

Μυσοβουσαι.

Et hodie vulgo dicuntur μυσοβουσαι, id est, muscarū abactores, qui frinolis officijs cuiuspiā obseruunt, quod à Persarū delicijs natū

indicat Athenæus libro 12. qui in cōiuijs
μισοσέβας, adhibeant, quod nunc apud Ita-
los plebeium est. Et μισοσέβης est abigere
muscas, quod quadrabit etiam in illos qui
tenere amant quempiam, vt minimo etiā
illius incommo offendantur, vt conue-
niat cum illo quod alibi retulimus ex Ho-
mero :

Ὅς δ' ἔτε μήτηρ
Παιδὸς ἐέργει μύταν ὅθ' ὀδ' εἰ λέξεται ὕπνῳ. i.
Non secus atque genitrix.
Musam arcet puero somno mulcente cu-
banti.

Miserior monomachis.

Non caret prouerbij specie quod ex Po-
fidippo Comico refert Athenæus lib. 4. τῶν
μονομαχούντων ἀθλιώτερος. id est, miserior his
qui monomachiam exercent. Nā hi durissi-
ma lege committuntur, vt aut alter aut vter
que pereat. Carmen sic habet :

Ὁ μὴ πεπλάκως ἐδ' ἐν ἐόρακεν κακῶν,
τῶν μονομαχούντων ἔσμεν ἀθλιώτεροι. id est,
Vidit mali nil, nauigandi qui est rudis,
Ipsis monomachis miseriores nos sumus.

Hos Latini vocabāt gladiatores, quo spe-
taculo cum nihil possit immanius esse, tam-
en olim Romanis erat in delicijs. Lepi-
dius fiet, si transferatur ad contentionem
cum homine improbissimam susceptā, quasi
pugnam dicas gladiatoriam.

Zenonum est & lentem coquere.

ΤΙΜΟΝ Philiastus apud Athenæū lib. 4.
καὶ ζῆνός. εἰον γέ φακῶν ἐπέη. id est, Zenonis
est & lentem coquere. Zenon Stoicorum
princeps fuit, qui docet sapientem omnia
recte facere, nec referre quid agat, sed in mi-
nimis pariter ac maximis sapientem esse
sui similem. Ex quo consequitur, ad lenticu-
lam recte coquendam opus esse sapientia
Zenonis. Natum ex Apophthegmate
quod refert Diogenes Laertius. Cū enim
Zenon disserteret sapientem omnia recte fa-
cere, quidam irridens obiecit, Igitur & len-
ticulam recte coquet. Zenon annuit, & col-
lectionem approbavit. Serio licebit vti,
cum dicemus esse viri boni etiam in rebus
minutissimis sui similem esse : aut egre-
gium artificem, in quacumq; materia de-
clarare qualis sit artifex.

Olium non comedas.

C R Y S I P P. apud Athenæum lib. deci-

mo, in opere. περὶ τῆ καλῆ tradit huiusmo-
di sententiam, μὴ ποτέ ἐλείαν ἐδὶ ἀκωνί-
θῳ ἔχων χειμῶνος ἀρα, id est, Ne quando
comederis oleam, cum habeas vrticam hy-
berno tempore. Opinamur illum sentire
de herba, non de pisce. Nec vsum adagij vi-
demus, nisi si quando significabimus extre-
mam victus parsimoniam, vt nec vrticæ
quidquam adhibeatur condimenti. Mox
subijcit, βολβοφακῶν velut delicias, cibi ge-
nus vt Græca vox indicat ex bulbis & lenti-
cula confectum. βολβοφακῶν, φακῶν, φακῶν,
Vrtica calida est, sed minoris constat quam
oleum. Subindicat autem æstiuis mensi-
bus nec oleo nec vrtica opus esse.

Olla lenticulam attingit.

ΕΡΙΧΑΡΜΥS apud Athenæum eo-
quem modo citauimus loco, χύτρα δὲ φα-
κέας ἤλετο. Sed olla lenticulam attingit.
Conueniet in eos, qui vehementer propē-
si sunt ad aliquid, velut huc nari, vt vltro
nulla data occasione se cōferāt ad id quod
appetunt. Olla si similis videtur amare len-
tem, ac veluti vltro venire ad lentem. Si-
mile illi, quod alibi retulimus : Ipsa olera
olla legit, & equum in planiciem.

Qui non zelat.

D I V S Augustinus aduersus Adiman-
tum cap. 13. indicat vulgo iactatum, qui nō
zelat non amat. Quod sane & hodie fer-
tur, cum negant illic esse amorem vbi non
est zelotypia. Verum est ex amoris vehe-
mentia nasci zelotypiam, sed eadem inter-
dum nascitur ex inopia mentis.

Lens deus.

A P V D Athenæum lib. 4. refertur hic tri-
meter, vt apparet prouerbialis :

Φακὸς σὲ δάμναι, καὶ φακῆ τύχη λάβει. id est,
Te lens deus corripiat & fortuna lens.

Φακὸς dicitur lens cruda, φακῆ cocta, vt
indicat etymologus. Conueniet quoties
eadem ad fastidium iterantur. Dæmon au-
tem Græcis fortunam sonat, vnde cacodæ-
mones dicuntur infelices, & idem sonat,
τύχη, nec interest, nisi quod dæmon est
mas, τύχη femina.

Trabs in omnibus.

Δοκὸς δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται. Trabs in om-
nibus facta est. Videtur hemistichium ex
poeta quopiā, quo significatū est nihil esse
tam

tam certum quin obster scrupulus, cogens
nos ad exactiorem rei considerationē. Por-
rò Græca vox δόκος anceps est ad trabem,
quam δοκὸν malunt sonare, & ad confide-
rationem, quam δόκον. Notum est illud So-
cratis πρόβητικόν, id est, sollicite considera.
Diuerbium refert Galenus de Differentijs
pulsuum lib. 3. Translarum apparet ab ara-
tione, quam difficilem reddit trabs subin-
de occurrens in aruo profcindendo.

Ex libro gubernatores.

G A L E N V S in libro quem conscripsit
de suis libris. Ἀλλ' οἱ μὴ μαθόντες παρὰ διδα-
σκάλοισ, ἐθικότες δὲ κατὰ τὴν παρομιάν, τοῖς
ἐκ βιβλίου κυβερνήταις τὰντα ζητῶσι. i. Cete-
rum qui nō didicerunt sub præceptoribus,
sed iuxta prouerbiū similes sunt governa-
toribus è libro, istiusmodi querunt. Idem
libro de Cōpositione pharmacorū tertio :
ἐοικῶτα τοῖς κατὰ τὴν παρομιάν λεγομένοις ἐκ
βιβλίου κυβερνήταις. id est, Ad similes ijs, qui
prouerbio dicuntur gubernatores è libro.
De mutis magistris alibi dictum est.

Fractibus auribus.

G A L E N V S contra Thrasylulū : ὄνεις
τὰ θαυμάσια ταυτὶ συγγράμματα, νῦν ὑπὸ
τῶν τὰ ὄτα κατεργότων περιφερύμενα. i. Quo-
rum sunt admirandi isti libri, qui circum-
feruntur ab his fractas gerūt aures. De pu-
gilibus, ni fallimur, sentit, qui postea facti,
medici scribunt libros: aut potius de libris
imperatorum medicorum, qui leguntur a
pugilibus, qui solent habere laceras aures
more suum, oculos figillatos, totam faciē
tuberibus notatam, ex arte quam exercēt.
Galenus enim crebro desptomachatur in
athletarū genus. Vfus est hoc adagio Plato
in Gorgia, nec satis liquet quo sensu. Ete-
nim cum Socrates dixisset se audire, quod
Pericles reddidisset Athenienses deterio-
res, nimirum ignavos ac timidios, loquaces
& auaros, vt primus mercenaria stipendia
instituisset: Callicles respōdet: τῶν τὰ ὄτα
κατεργότων ἀκούεις τὰντα ὁ σὸν ἄρρατες. id est,
Ab his qui aures habent fractas audis ista
o Socrates. Sentit de athleticis & barbaris,
quibus ignavi videntur a militari ferocia
alieni. Hanc coniecturā nostram tantisper
valere volumus, dum aliquid afferetur ex-
ploratius. De perforatis auribus dictum est
alias. Conueniet in hominem pugnacē, &
vt notātem multos, ita notatum a multis.

Coruus albus.

De raribus inuentu dixit Iuuenalis :
Coruo quoque rarior albo.
Ammianus in epigrammate :
Θῶπρον ἔλυ λυκὸς κέρακας πτωχὸς τὴ χε-
λόνας
Ευρεῖν. id est,
Aut albus coruus prius, aut testudo vo-
lucris,
Inuenietur.

Galenus libro, περὶ φυσικῶν διαμειζῶν pri-
mo, taxās Lycum quendam qui nec Erasit-
stratum sequeretur, nec ipse verum affer-
ret, ait : ὥστε ὁ λυκος ἐπ' ἀληθῆ λέγων φαίνεται
ἔτε ἐρασιγράτεα. λυκὸν τοῦτω κατὰ τὴν πα-
ρομιάν εἰπε κόθακι, μήτε ἀντοῖς τοῖς κέρασι
ἀναμιχθῆναι δωαμένον διὰ τὴν χροάν, μήτε
ταῖς περιπερῆσι διὰ τὸ μέγεθος. id est, Itaque
Lycus, dum palam est eum neque vera lo-
qui, neque eadem cum Erasistrato, similis
videtur albo coruo, qui nec ipse coruis ad-
miseri possit ob colorem, nec columbis
ob magnitudinem. Conueniet in hominē
sui ingenij, & alienum a sensu communi.
Sunt enim quos pudet vsquam cum quo-
quam consentire, quasi nihil verum sit, nisi
diuersum sit.

Asino fabulam.

G A L E N V S περὶ φυσικῶν διαμειζῶν lib. 3.
τοῖς δ' ἄλλοις ἔτω γενήσεται τὸ γράμμα περι-
τοῖ. ὡς εἰς εὐ καὶ μῦθον ὄνοτις λέγει. id est, Re-
liquis vero tam inutile fuerit scriptū, quā
si quis asino narret fabulam. Exat in Græ-
corum collectaneis, ὄνοτις ἔλεγε μῦθον, ὁ δὲ
τὰ ὄτα ἐκίνει. id est, Asino quispiam nar-
rabat fabulam, at ille mouebat aures. Ab
hoc allusit Galenus lib. de Differentia pul-
sum secundo : ἐπὶ τέτοις ὁ μὲν γέρον ὡσπερ
ὄνοτις ἔσειεν ἢ δὴ τὰ ὄτα. id est, Ad hæc se-
nex quidem ille, velut asinus quatiebat au-
riculas, opinamur, quod non assentiretur :
est nobis de his alias dictum non nihil.

Sub aliena arbore fructum.

Ex aliena arbore fructum legere dicun-
tur, qui fruuntur aliorum laboribus. Ita
Fabius apud Liniū libro ab vrbe cond-
decima, Fabius, inquit, quam arborē con-
seruissit, sub ea legere alium fructum, indi-
gnum ducere. Finitimum est illi: Alienam
messam metit.

Milium terebrare.

Κέγγρον τρυπάν, i. Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant, Galenus libro de Præscientia, taxans sophistas, qui putant philosophiæ studium vehementer inutile, sic loquitur: Αλλ' ἀπάντων μαθημάτων ἀχρήστων τὸ τρυπάνησαν, ὁ μάλιστα τὸ κέγγρον τρυπάν. id est, Quin potius omnium disciplinarum hoc existimant inutilissimum, perinde, ut milium perterebrare. Sic enim arbitramur legendum, cum in editis libris habeatur τὸ κέγγρον. id est, minutum leguminis genus, quod haud facile perterebres gemmarum more, cum perterebrari nullus sit usus. Simile studium fuit illius, qui grana milij è longinquo mittebat per foramen acus.

Lanam in officinam fullonis.

Quia præpostere ré gerit, veluti si quis Theologo committat puerum in grammaticis rudimentis instituendum, lanam in officinâ fullonis ferre dicitur. Fullonū enim ars, non rudem lanam, sed iam contextum pannum tractat. Galenus de Differentia pulsuum lib. secundo: ὅς τις δὲ ἀκριβῶς τέτοις ἐπέδειξι μέλειται, γενομένη δὲ πρῶτον χροῦ περιτὰς κατηγορίας, τὸ μὲν τῷ Ἀρχεσίλῳ καλὸν, ὅς ἐδίδας πόνον εἰς γυμνασίον φέρει. Τόξιν γὰρ ἐστὶν ὄσπερ ἐρίων ἐργασίας, ἔτω καὶ μαθημάτων διδασκαλίας. id est, Quod si quis hæc exacte velit assequi, prius exercitatum esse oportuit circa prædicamenta. Nam scitum est, quod dixit Arcefilaus: Nemo defert lanam in officinam fullonis. Quemadmodum enim est ordo in operandis lanis, ita est & in disciplinis. Refert hunc inter Academicos Laertius, qui solitus sit non ferre eos qui liberales disciplinas non suo tempore attingerent, ut si quis velit discere poeticen, aut rhetoricen ignarus grammatices.

De fumo ad flammam.

AMMIANVS Marcellinus lib. 14. Utq; soler manum iniectantibus fatis hebetari sensus hominum, & obtundi, his illecebris ad melioré expectationem erectus, egressusq; Antiochiam, Meleuo didante, prorsus ire tendebat de fumo, ut proverbium loquitur vetus, ad flammam. De eo dictū, qui se à rebus dubijs, in præsens exitium

coniecit. Alibi retulimus ex Plauto, Flamma fumo est proxima.

Calicum remiges.

Κυλικὸν ἔρεται. id est, Calicum remiges dicti sunt, qui assidue perpetarent, vinum pro remo ducentes. Ita Dionysius cognomento æreus, apud Athenæum libro decimo in Elegijs:

Κάντ' ἠδὲς οἶνον ἀγοντες ἐν εἰρεσίᾳ διονύσει Συμπόσιον ναύτιμα καὶ κυλικὸν ἔρεται. id est, Si qui vina trahunt in remigio tibi Bacche

Potandi nautæ, remigium calicum.

Ingens poculum quasi sinus est, In hoc trahunt, non remis, sed lingua, neque raro faciunt naufragium, iactura cum pecunia, tum mentis.

Ab unguibus incipere.

Ἐκ τῶν ὀνύχων ἀρχέσθαι, dicuntur, qui à leuissimis minimeq; ad rem pertinentibus ordiuntur. Ita Basilus in epistola quadam: καταγέλασον ἐστὶν, ἐκ τῶν ὀνύχων ἀρχέσθαι καὶ μὴ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν διαλέγεσθαι. id est, ridiculum est ex unguibus initium sumere, ac non potius cum ipsis illorum capitibus colloqui. Caput rei dicitur quod est illius præcipuum. Vnus erit quoties admonēbimus, ut omisissis parergis ac trifuolis, agatur de causa. Aut si quis velit emendare reipub. statum, ordiatur à principibus potius, quam ab humilibus, qui non multum afferunt momenti, vel ad perniciem civitatis, vel ad salutem.

Musca.

Mūsai olim dicebātur qui delectabantur aliena mensa, quos Plautus muribus comparat semper alienum edentibus cibum. Apud Athenæū libro 6. parasitus quispiam se muscæ confert:

Δειπνῆν ἀλλήτ' ὄ μύια. id est, Quod inuocatus cenitare amo, musca sum.

Aduolat enim hoc insectum ad cibū alienum, & ægre potest abigi. Apud eundem Hegefander narrat, cum Alexander dixisset se morderi à muscis, sic vocabat parasitos, iamque conarentur illas abigere, Cinefias vnus eius ordinis, qui forte aderat, profecto aliæ muscæ fructuosæ magis vrgebunt

vrgebunt te semel gustato tuo sanguine. Exitat apologus de erinacio, qui voluit vulpi μωισόβωσι esse. Plautus in Mercatore deflexit ad hominem curiosum & ad omnia aduolantem. Musca est meus pater. Nihil pote illum clam haberi, Nec sacrum nec tam prophanium quidquam est, quin adsit ibi illico.

Bæon malus piscis.

ΑΘΗΝÆVS libro septimo, testatur apud Atticos fuisse proverbium, μὴ μωισαίων κακὸς ἰχθύς. id est, Ne mihi Bæon piscis nequam. Nec indicat usum proverbij, tantum ostendit apud Epicharmum βαιόνα dictum piscem quendam. Nomen inditum videtur à breuitate. Laudantur enim magni pisces. Dicitur in hospitem ingratum, ac molestum.

De sportula cenare.

ΑΘΗΝÆVS libro octavo, Græci τὸ ἀπὸ σπορίδος δειπνῶν. id est, cenam è sportula proprie vocabant, quoties aliquis sibi parasset cenam, eaq; in sportulam composita, iret apud alium cenaturus. Quod genus & hodie durat inter homines frugi, qui nec grauari volunt sumptu nec alios grauare. Lepidius erit, si transferatur ad eum, qui sic adit discendi gratia, ut ipse vicissim afferat quod doceat, ut fiat eruditionis permutatio.

Tibicen vapulare.

ΕΥΒΥΛΙVS apud Athenæum libro nono, ait fuisse morem, si quid peccasset coquus, tibicinem solere vapulare: Philyllius apud eundem:

Ὅτι ἐντύχη Μάγιστος ἀδικήσας τὸν ἀυλητῶν λαβεῖν Πληγὰς. id est, Quidquid coquus Peccaerit, tibicen accipere solet Plagas.

Proinde coquus quispiam apud eundem ait, se non rem piscam, sed ab ipso inuentam narrare, ἵνα μὴ, inquit, ὁ ἀυλητὴς πληγὰς λαβῆν, id est, ne tibicen vapulet. Ob id opinamur, quod coquos lædere tutū non sit, iuxta sententiam aliquanto post apud eundem citatam:

Ὅστις εἰς μάγειρον ἀδικήσας, ἀορῶς διέφυγεν. i. Nullus homo læso indēnis euasit coquo.

Quamquam Græcus versiculus non vacat mendo.

Execrationes ferere.

Ἀπὸς ἐπισοπέτραι, id est, Execrationes ferere, dicebātur qui diris deuoueret aliquē: inde natum quod apud Cyprios esset sollemne, quoties fererent hordeum, addito sale, deuouere quibus male vellent. Tantū Hesy chius. Docet Plin. quædam non felicitate feri, nisi cum conuicijs. Esse etiam genus, quod terræ infoditur, ac pede cōpressa additur execratio, Ne vmquam exeas. De Lidiorum sacro diximus alias.

Aqua & terra redamini.

Υδωρ καὶ γαῖα γένοιθε. id est, In terram vertamini aquamq;.

Pro eo, quod est, redigamini in nihilum, ac pereatis. Hemistichium hoc sic refertur ab Hesy chio, quasi proverbio iactatum. Sumptum est autem ex Iliados. Nam his verbis Menelaus increpat Græcorum ignauiam, quod nullus auderet cum Hectore prouocante monomachiam suscipere.

Ἀλλ' ὅμοις μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοιθαι.

Interpretatur Plutarchus in vita Homeri, & Alexander Aphrodisæus libro primo, problem. 77. reddit causam physicam cur ita locutus sit Homerus. Ex terra & aqua gignuntur omnia, & in hæc resoluuntur omnia. Ab hac forma non abhorret, quod ex Epicharmo citat Plutarchus in consolatione ad Apollonium; σπυκερήνη καὶ διεκρήνη, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν ὄθρην ἤλθε πάλιν, γὰρ μὲν εἰς γαῖαν, πρὸς ὅμα δὲ ἀγρωτὶ τῶνδε χαλεπὸν, ἐδὲ ἐν. id est, concreta sunt, & discreta sunt, & abierunt rursus vnde venerant, terra quidem in terram, spiritus vero sursum. In his quid acerbum? nihil loquitur de morte quæ est dissolutio corporis & animæ M. Tullius libro Tusculanarum quæstionum tertio citat ex Euripide:

Reddenda est terræ terra, tum vita omnibus

Metenda ut fruges, sic iubet necessitas.

Hanc sententiam Antiochus scribit placuisse Chrysippo, sed dissentiente Carneade. Deniq; Aristoteles Rhetoricorum lib. secundo, subindicat, qui olim seruitutem profitebantur, eos terram & aquam domino tradere solitos, velut omnium rerū ius

abdicantes & in herum transferentes, καὶ ὅτι, inquit, διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δαδέναι ἐστὶ. id est, Et quod dare terram & aquam seruire est.

Mars communis.

INCERTVM mac varium belli euentum notabant hoc dicto: Ἀρὴς κοῖνος. id est, Mars communis. Sumptum est ex Homericæ Iliados Σ.

Ἐυδὸς ἐνυάλιος κρείττοι κταμένοτα κατέκτα. id est,

Communis Mars, inq; vicem perimit perimantem.

Quod dictum Aristoteles libro rethoricorum secundo inter prouerbiales sententias commemorat. Rursus eodem libro:

Νῦν δ' ἀτάμελβεται ἄνδρας. id est, Nunc hic nunc illic contingit vincere.

Titus Linius belli Punici libro decimo, Cum tuas vires, tū vim fortune, Martemq; belli communem propone animo: vtrinq; ferrum corpora humana erant: nusquam minus quam in bello euentus respondent.

Rursus ab vrbe cond. libro octauo. Quid illum facturum fuisse, si, quod belli casus ferunt, Marsq; communis, aduersa pugna euenisset? Iterum eodem libro, Nostra cer tamina Romani non verba legatorum, nec hominum quiscquam disceptator, sed campus Campanus, in quo concurrendum est, & arma, & communis Mars belli decerner.

Et in eodem alias: Ibi in concilijs Numitius imperator eorum, affirmando communem vere Martem belli, vtramq; aciem pari cade prostrauisse, &c. Rursus libro ab vrbe cond. 7. Samnitium, inquit, bellum accipiti Marte gestū. Apud eundem frequēs est, æquo Marte discessum est, quoties neutri parti cessit victoria M. Tullius Philippica vndecima: Sed, vt concedā incertos exitus esse belli, Martem communem, tamen pro libertate, vitæ periculo decernendum.

De Marte communi non nihil attigimus in prouerbio: Omnium rerum vicissitudo. Porro ἐνυάλιος Homero Mars dicitur, ab ἐνυῶ quam belli fortunam esse putant.

Lex in manibus.

Ἐν χειρῶν νόμοι. id est, Lege manuum dicitur, cum res vi geritur, non ex præscripto legum. Æschines contra Timarchum: οὐδὲν κερταῖον δὲ τοῖς μὲν ἀλιγάρχησιν καὶ τοῖς πτωχοῖς.

ἀντιον πολιτείαν πολιτὸν δόμενοι, τὲς ἐν χειρῶν νόμοι τὰς πολιτείας καταλύοντες. id est, His vero qui sequuntur oligarchiam, & apud quos inæqualis est reipub. administratio, cauendi sunt qui lege quæ est in manibus sita, ciuitatis statum labefactant. Manuum legem appellat violentiam, siue ius belli. Vltus est in hunc sensum Polybius historiæ libro primo, τὸν δὲ πολεμικὸν ἢ ποτεπρατῆσει, τὲς μὲν ἐν χειρῶν νόμοι διεφθερε: τὲς δὲ ζωαργεία πρὸς αὐτὸν ἐξοναχθέντας ὑπέβαλε τοῖς θεοῖς. id est, Ex hostibus quoscumque deuicisset aliquando, alios violenta manu perimebat, eos vero qui viui capti ad eam adducebantur, bestijs obijciebat. Rursus libro secundo: Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ συνέβη γαίον μὲν τὸν ὑπατὸν παραβόλως ἀγανίζεσθαι, ἐν χειρῶν νόμοι τελευτήσασθαι τὸν βίον. id est, per idem hoc tempus accidit, vt Caius consul dum audacius pugnat, manum lege vitam finierit. De ἀντηκρῖα dictum est alias. Apud Plautum seruus quispiam minitatur se manu litem acturum.

Nihil inanius quam multa scire.

ΑΡΥΔ Athenæum libro decimotertio, Hippon, qui dictus est ἄθεος, citatur auctor huius versiculi:

Πελομαθημοσύνης τῆς ἐ κοινοτέρων ἄλλο. i. Non aliud mage inane puta quam plurima scire.

Citatur idem ex Timone:

Πελομαθημοσύνης τῆς ἐ κοινοτέρων ἄλλο. Conueniet in eos qui malunt multa discere quam vtilia. Contra laudata est Hippia πολυματεία.

Κύκλω περιέλκει.

Qui arte circumagit quempiam, vt cum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat vnde volebat extricari. κύκλω περιέλκειται dicitur. Ita Plato in Charmide. ὁ μαρὲ ἔφω ἐβῶ, πάλαι μὲ περιέλκεις κύκλω ἀποκρυπτόμειον, O scelerate inquam, iam dudum me in orbem circummagis non sentientem. Fit enim hoc arte sophistica, vt qui contra disputat, post asseueret ambagibus circumactus quod prius negabat, aut contra. Metaphora ducta ab equis, qui circumacti, eo reducuntur, vnde prius resistebant pauidi. Similis ludus exercetur in Labyrinthis. Confine illi: In easdem ansas incidisti.

Iouis lac.

QVOD insigniter esset lautum in cibis, Iouis lac veteres appellabant. Eurip. apud Athen. lib. 14.

Καὶ τύρος ἐπίπας ἐστὶ καὶ δῖος γάλα, id est, Est succulentus caseusq; & lac Iouis.

Apud eum frequenter inter ciborum delicias commemoratur, δῖος ἐγκέφαλος, de quo alias diximus. Persæ, si quid esset exquisitè lautū, appellabant δῖος καὶ βασιλέως ἐγκέφαλον. id est, Iouis & regis cerebrum, propterea quod rex Persarum solet dare præmium honorarium, si quis nouum aliquod edulij genus reperisset. Clearchus apud eundem lib. 12. quamquam eadē multis alijs verbis commemorat. Videntur antiqui quidquid eximium videri volēbant, Ioui tribuisse. Inde illud è Satyra.

-Et Iouis auribus ista Seruas.

Mæsonica distertia.

DICTERIA petulantius iacta, prisca Mæsonica vocabant, σκόμματα μαισωνικά, à Mæsonē quodam histrione comædiarum Megarensi, cuius inuentum est persona, quam à repertore, Græci μαισωνα vocabant: reperit enim personam famuli & coqui. Quin & veteres Græci coquum vrbani μαισωνα vocabant, exterum τέθηρα. In comædijs autem semper inducuntur coqui dicaces, præsertim apud Plautum. Id testatur Philemon alicubi:

Σοφῶν ἄρ' ἐν ἐ μάγειρον εἰς πτωοῖσι Εἰληφ ἀπλοῦς γὰρ ἐδὲν μὰ τὲς θεῶς Ὄν λέγει συνημί. id est,

Recepti in ædes non coquum, sed masculā Sphingem, nihil enim per deos intelligo simpliciter, ex his quæ loquitur.

Conuenit cum Hipponacteo præconio.

Neccitas magistræ.

SVIDA S ex Carchedonio citat hoc prouerbium:

Χρέια διδῶσκει μὲν ἀμμοσὸς ἢ σοφόν. id est, Catum è rudi reddit magistræ neccitas.

Tempus, rerū vsus, ipsaq; neccitas excitat ingenium ad discendas artes. Idem indicat Græcorum sententia σοφία πείνην ἐλάχεν. & apud Aristophanem Penia iactat se artium inuentricem. A Persio venter dicitur magister artis ingenijq; largitor. Et vt ait Q. Curtius: Neccitas ignauiam acuit.

Bestia bestiam nouit.

ARISTOTELES libro Rhetoricon primo, Inter similitudines & affinitatis prouerbia refert & hoc.

Ἐγνώκε δὴ θηὸν θῆρα. id est, Nouit profecto fera feram.

Videtur fragmentum iambici trimetri, vt cumque deprauatum est apud Aristotelem. θῆρ Græcis bestia dicitur, sed proprie fera aut noxia, quod genus sunt apri, lupi, & viperæ. Vnde hominem moribus effertis, ingenioq; aggressi θήριωδη vocant. Congruet vbi conuenit inter duos pariter improbos. Simile illi: Furemq; fur cognouit, & lupum lupus.

Cæci præscriptio.

Τυφλὴ παρακέλευσις. id est, Cæci iussio siue exhortatio, dicitur absurda, quoties ipse qui præscribit, non intelligit quid dicat. Socrates apud Platonem in Theæteto, redarguens absurdam Theæteti præceptionem, iubentis, vt qui rectam haberent opinionem, rectæ opinioni assentirentur, confert illius orationem loro, aut pistillo circumuolubili, sed rectius putat dicendum, Cæci iussionem: τυφλὴ δὲ παρακέλευσις ἀνκαλοῖτο διευκότερον. τὸ γὰρ ἂ ἐχομεν τὰντα προσλαβεῖν κελδέην, ἵνα μείθωμεν ἂ δαδάζωμεν, πᾶν γενναῖος ἐοικεν ἐσποτωμένορ, id est, Sed rectius cæci præceptio dicitur: siquid iubere, vt ea, quæ habemus, accipiamus, vt discamus, ea quæ opinamur, plane conuenit homini insigniter caliganti. Alias relatum est nobis illud Horatij: Cæcus vti si monstret iter. Item: Cæca speculatio.

Ibyci equus.

Ιβύκειος ἵππος, id est, Ibyci equus in iocū prouerbiale abijisse videtur, de ijs qui nolentes præter ætatem ac vires ad periculosum negotium adigerentur. Dicitur originem refert Plato in Parmenide. Ibyco poeta equus erat iam annosus athleta, multis cer ramimbus detritus. Is cū ad certamen curru iungeretur, extimuit videlicet expertus eiusmodi ludorum aleam. Ridente populo Ibycus surgens, equus, inquit, domini similis est, nā & ipse iam senex ad amandū compellor: equo suo sese comparans, quod ipse nō minus impetius esset, ad amorem quā vetulus equus ad certamen. Nō admodum

net hoc quoque Suidas. Ibycum vulgo male audisse ob adolefcētorum amorē. Hac imagine Parmenides quæritur se fenē adigi ad rerum difficillimarum explicationē: Huc alluiffie videtur Horarius in epistolis: Non eadem est ætas, non mens, &

Solue fenefcentē mature fanus equū, ne Peccet ad extremū ridēdus & ilia ducat. de Ilici gruibus dictum est alias,

In crastinum seria.

Εἰς αὐριον τὰ σπυδαῖα. id est, In crastinum seria. Plutarchus in vita Pelopidæ narrat hanc vocem apud Græcos abijisse in prouerbium. Originem dedit Archias vir opulentus ac potens, sed parum sobrius. Huic inter conuiuium allata est epistola. qui perculit, admonuit, vt statim legeret: de serijs enim rebus scriptam esse, tum ille vino madidus, risit. ἔχων, inquit, εἰς αὐριον τὰ σπυδαῖα. id est, in crastinū igitur seria, simulq; acceptam epistolā puluillo supposuit, cui infidebat, ac sermonē cum Phillida ceptū pergebat. Quin & hodie inciuile est in conuiujs tractare seria. Apud Hollandos recitatur fabula nō aliena ab hoc adagio. Quidam in cōiuiuo accumbebat igni vicinior, ita vt ima vestis adureretur. Id animaduertens ē cōiuijs quidam, habeo, inquit, quod tibi nuntiēm. tum alter, si quid, inquit, tibi est, nolo audire in conuiuio, vbi cōuenit festiua, lætaq; esse omnia. Non est, inquit, admodum lætum, mox alter, post cōuiuium, inquit, seria. vbi cenatum esset hilariter, Nūc inquit, dicito quidquid voles. Ostēdit illi vestem à tergo enormiter adustam. Ibi stomachari cœpit, quod non admonuisset in tempore. Volebam, inquit, at tu verbas. μετὰ δὲ πνοι σπυδαῖα.

Cuniculis offurgare.

Υποπόμοις πολέμειζεν. id est, Cuniculis beliare, dicitur qui non aperta vi, sed dissimulanter, ac dolis rem gerit. Contra qui palam agit quod agit, machinis agere dicitur. Caij Cæsaris potentia iam ad manifestam tyrannidem spectante, Catulus Lucatius vir summæ apud Romanos dignitatis, surgens in senatu ait: ἐκ ἐτι υποπόμοις Cæsar ἀλλ' ἠδὲ μηχαναῖς αἰρεῖ τὴν πολιτείαν, id est, Cæsar non iam cuniculis, sed machinis tollit rempub. Suffossi onēs clam fiunt, machinæ, hoc est arietes, onagri ballistæ palam admouentur. Dictum Plutarchus refert in

vita Caij Cæsaris, Plus veneris habebit, si ad res animi transferatur, veluti si quis dicat malos genios interdū oppugnare non machinis, cum palam terrent aut illestant, interdū cuniculis, quoties falsa specie pietatis imponunt obrepuntq; incautus.

Exitij nulla ratio.

Ολέθρου ἀδῆς λόγος, id est, Exitij nulla ratio. Refert Plutarchus in vita Eumenis. Is cum satagēs rerum suarum, superiorem adisset Phrygiam, intra Celanas hybernauit: vbi quoniam reperit Alcetam, Polemonem & Docimum de imperio contra ipsum decertantes: τὴν ὡς ἐφ' ἡ τὸ λεγόμενον, ολέθρου δὲ ἀδῆς λόγος, id est, Exitij nulla ratio. Sentiens opinamur, cum imminet homini fatale exitium, deum adimere consilium ac rationem. Apparet esse hemistichium carminis Iambici ολέθρου δ' ἀδῆς λόγος. Huic affine est, quod habet Quintilianus libro quinto de coniectura loquens: Præterea, inquit, cur potissimum illo modo sit aggressus: qui & ipse diligentissime tractatur pro eodem locus, an etiam si nulla ratione ductus est, impetu raptus sit & absque sententia. Nam vulgo dicitur, scelerata non habere consilium.

Qui lucerna egent infundunt oleum.

PLUTARCHVS in vita Periclis refert Anaxagoram Pericli in administranda Reipub. magno adiumento fuisse, verum vbi iam grauaret senectus, & à Pericle publicis intento negotijs negligenter, decreuerat inedia finire vitam. Id vbi rescuit Pericles, accurrit ad ædes philosophi, precibusq; & lacrymis conatus est illum ab instituto reuocare, idq; sua ipsius causa magis, quā Anaxagoræ. at ille iam agens animam dixit: ὁ περιηλεῖς, καὶ οἱ τὸ λύχνον χρεῖαν ἔχοντες, ἔλαιον ἐπιχέουσιν, id est, O Pericles, & quibus lucerna est opus infundunt oleum: exprobrans illi neglectum amici vnde non vulgarem capiebat vtilitatem, cum qui egent lucerna, ob vsum qualemcumque curent illam, abstergentes atque infundentes oleum. Et quibus opus est fructu, stercorent agrum.

In ventrem insilire.

Εἰς τὴν γαστέρα ἐνάλλεσθαι. In ventrem irrumpere dicitur, qui curam omnem ad cibum ac potum confert. Ita Plutarchus de Lucullo

Lucullo in ipsius vita: Ἀτε δὴ μὴ θεατρικῶς μὴδ' ἐπιδεικτικῶς λιγέλλου πολυμάντος, ἀλλὰ δὴ τὰ τοῦ λεγόμενου εἰς τὴν γαστέρα ἐνάλλομενε, καὶ ὅπως ὑφαίρειται τὴν τροφὴν ἅπαντα παραγματοδομένῃ, id est, Vt pote cum Lucullus iam non palam, neq; ad ostentationem bellaret, sed quemadmodum dici solet in ventrem impetum faceret, nihil non moljēs vt hosti commeatum subtraheret. Nō hic reperemus quomodo locum hunc uertit Leonardus Iustinianus. Sunt quos non alia ratione melius vincas quam si vētrem impetas. huc respexit Teren. cum ait, pugnōs in ventrem ingerere. Nam parasti nulla parte magis lædi possunt, quam ventre.

Sortem ex usuram persoluer.

Καὶ τὸν τόκον καὶ τὸ κεφάλαιον ἐκτίθειν dicuntur, qui serius quidem sed grauius puniuntur, aut qui differunt vindictam, vt per occasionem lædant grauius. Nam pro rogatione crescit usura. Dion libello: περὶ τῆς ἀπιστίας. ὅσπερ τὰ θηρία πολλέως ἡρεμεῖ κοιμώμενα ἢ ἐμπεπλησμένα, τὴν μὲν φύσιν ἐκ ἀπεβέβληκεν τὴν αὐτῶν, παραπλησίως δὲ καὶ ἐκείνοι χρόνῳ τινὰ ἐκ ἐβλάσαν, ἔπειτα συμβέβησεν ἀποφάσεως, καὶ τὸν οὖρον καὶ τὸ κεφάλαιον, τῆς ποιότητος ἐκτίθειν, id est, Quemadmodum noxiæ bestia sæpenumero quietem agunt, siue cum dormiunt, siue cum cibo expletæ sunt, quamquam naturam interim suam non exuerunt: Similiter & illi ad tempus aliquod non læserunt, at vbi se dederit occasio, & usuram ut aiunt, & sortem malitias persoluant.

Ad incitas.

Quos vgeret extrema necessitas, his res dicebatur ad incitas redijisse. Plautus in Trinummo: Hem nunc hic cuius est, subaudi ager, vt ad incitas redactus, id est, ad extremā inopiam. Idem in Pœnulo: Tace modo, profecto ad incitas leonem rediget, si eas abduxerit: quin potius disperibit faxo, quam vnam calcē ciuerit. Sed haud scimus an hic legendum sit, vnum calcem ciuerit. Nonius Marcellus admonet incitam dici egestatem, & verum dici, sed non absq; tro-po. Nam in his duobus locis que retulit è Plauto, extremam quidem inopiam significat, at non statim vbi cumque ponuntur incite, significatur egestas. Lucilius incita dixisse videtur in neutro genere. Illud ad incita cum redit atque inter necionem. Itē

Commanducatus corrumpit, ad incita degit. At Isidorus libro 18. vsurpauit genere masculino. Calculi inquieti, partim ordine mouentur, partim vagi, qui vero moueri omnino non possunt inciti dicitur. Cio, moueo est, inciti quasi immobiles, quos Græci dicerent ἀκίνητος. Satis liquet pro uerbium ductum à lusu calculorum, in quo erant certę lineæ ad quas redactus calculus moueri iam non posset. Quadrabit & in eos qui consutati manifestis argumentis, non habent quod respondeant, quod Dialectici vocant metam Silentij.

Centro ex spatio circumscripta.

PLUTARCHVS in præceptis ciuilibus: ἀν δὲ ἢ τὰ τῆς εἰσίας μέτρια, καὶ κέντρον καὶ διασηματι περιγραφόμενα πρὸς τὴν χρεῖαν, i. Quod si facultates modicæ fuerint, & centro & spatio circumscriptæ ad vsum. Sentit fortunatas tam angustas vt nisi certa dimensione dispensentur, non sint ad necessarios vsus suffecturæ. Veluti qui supputatione facta quantum habeant annui census, subducunt quantum quoque mense, quaque hebdomadæ, quoque die possint impendere. Quod si hospitis aduentus, aut similis casus fecerit sumptus paullo largiores, id sequētium dierum parsimonia sarcitur, ne nō cōstet ratio. Idem de futili loquacitate docet responsonem esse κέντρον καὶ διασηματι circumscribendam, ne quid respondeatur vltra quam requirit perconclatio. Quidam enim de vno interrogati, respondent de pluribus. Metaphora translata est, à circulo qui fit circino circumducto: in medio, centrum est immobile, hinc spatium vndique æquale ad lineam obeuntem. Vnde & circumscripta dicuntur, quæ certis finibus continentur.

Roscius.

ROSCIVS histrio tā erat felix in agendis fabulis, vt quisquis in arte quapiam insignis esset, Roscius vocaretur. Id indicat M. Tull. libro de Oratore 1. Itaque hoc est iam diu consecutus, vt in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur. Idē in 2. de oratore. Soleo sepe mirari eorum imprudentiam, qui agūt in scenā, gestum spectante Roscio. Quis enim se commouere potest, cuius ille vitia non uideat? Rursus in Bruto: Er in scena Roscius esse intelligat. Hic est ille Roscius Cicero-

nis concertator, quem ornauit hoc elogio, vt diceret, Virum fuisse tam boni, vt unus indignus esset qui in scenam prodiret, & eundem tam præclarum artificem, vt solus dignus esset qui in scena, versaretur, Eodẽ igitur tropo quo vehementer in consilijs callidum Dædalum vocamus, in laboribus patientem Herculem, in disputando inuictum Achillem, in iudicando Aristarchum patronum in causis agendis egregie dextrum, Roscium licebit appellare.

Philotesius crater.

Κρατὴρ φιλοτήσιος, dicitur quo in conuiujs conciliantur amicitie, qui mos etiã num durat apud Germanos, quibus turpissimum est, post acceptum Philotesium poculum, veterum offensarum quamuis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Plutarchus in commentario de fortuna Alexandri, qui barbaros armis, Græcos ciuilibus institutis conabatur ad humaniorem ac sanctiorem vitæ rationẽ adducere, ὁσπερ, inquit: ἐν κρατῆρι φιλοτήσιος μίξας τῆς βίης, καὶ ἡθῆς, καὶ τὰ τοῦ ἡγέμευ, καὶ διαίτας, id est, Velut in philotesio poculo miscens vitas, mores, coniugia ac viuendi rationes. Apud Plautum in Pseudolo, seruus ebrius dijs proximum putat, manu candida cantarum dulciferum propinare mitissimam amicitiam. Hesychius indicat hanc φιλοτήσιον solere adhiberi post cenam, cum in signum amicitie ex eodem poculo, de eodem vino bibunt omnes. Asconius Pedianus in actionem aduersus Verrem tertiam putat hoc esse, quod M. Tullius criminatur Verrem cum suis potasse more Græco. Nam vulgus existimat illos Græco more bibere, qui largius ac cyathis grandioribus bibunt. At ipse magis probat, vt intelligamus eos Græco more bibere, qui merum bibunt. Id autem solent facere Græci, vt cum in conuiuio libant, primum salutent deos paullulum e cyatho profundentes: dein amicos suos: totiesque bibunt merum, quoties deos aut caros suos nominatim vocant. Ita ferme Pedianus. Quidam putant hunc craterem etiam ἀγαθήδαιμονιον appellari.

Cithara incitat ad bellum.

PLUTARCHVS libro de fortuna Alexandri secundo, declarat hunc versiculum apud Lacedæmonios solere decantari.

Ἐρποι γὰρ ἄντα τῷ σιδήρῳ τὸ καλῶς κίθαρίς δειν.

Vergit ad lætale ferrum, lepide Cithara canere.

Quo significabant certis citharæ modis sedari motus animorum, alijs addi vigorem ad prelium. Cum Alexander audisset Antigenitam tibia modos incinentem, qui vocantur Harmatij, adeo inflammarus est, vt simul cum armis exurgens manus iniecerit in proxime assidentes.

Bathyclis poculum.

Βαθυκλῆς κύλιξ, id est, Bathyclis calix, dictum videtur in eos qui diuitijs suis soli fruuntur, nemini quidquam impartientes. Apud Plutarchum conuiuio septem sapientum Ardalus quidam sic alloquitur Æsopum. Tu numquam huc transmittes poculum ad nos, cum videas istos tamquam Bathyclis calicem inter sese transmittere, ceterum alij nemini impatientes. Cui respondet Æsopus. At ne hoc quidem poculum est publicum. Siquidem vni Soloni iam dudum altat. Bathycles Græcis sonat profundẽ gloriæ, quo nomine videtur fuisse quispiam diues sibi uiuens sibiq; bibens.

Luna radijs non maturefcit botrus.

PLUTARCHVS hunc Ionis senarium ceu prouerbialem adfert, differens quod luna quoniam radios habet imbecilliores quam sol, excitare possit humores, concoquere non possit:

Μέλας γὰρ ἀντὶ αὐτῶν ἔπεπαινέται βότρυς. i. Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Conuenit in eos, qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere. Refert idem in commentario de facie apparente in orbe lunæ. Accedet plus veneris, si volentes significare disciplinas humanas non prestare felicitatem, dicamus: μέλας γὰρ ἀντὶ αὐτῶν ἔπεπαινέται βότρυς. In antea subaudiendum est, κ' ἔτισον, id est, radijs.

Calliæ desuunt pennæ.

CALLIÆ apud Græcos quispiã fuit, qui per luxum, ac libidinem patrimonium abligurierat. In eum vulgaris iocus extitit: Καλλιᾶς πτερορρεῖ, id est, Calliæ desuunt pennæ. Solet enim hoc interdum auibis accidere,

accidere, vel morbo, vel certis anni temporibus. Quemadmodum & quadrupedibus quibusdam mutantur pili aut Villi. Vnde & deplumati dicuntur ac detonsi qui facultatibus exuti sunt. Hoc verbum πτερορρεῖν frequenter per iocum vsurpatur apud Aristophanem in auibis.

Ἐν πλάτει.

Ἐν πλάτει dictum accipiendum interpretantur Græci, cum paullulum ultra præscriptum significant esse concedendum, præsertim in his quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimum, reddat postridie. Iulianus Pandectarum libro 46. Titu. de solut. & lib. cap. Ratum autem dominus habere debet, mox cum primum certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει & cum quodam spatio temporis accipi debet. Et hunc Iuliani locum citat Vlpianus, eodem libro tit. rem ratam haberi, cap. Quo enim Rursus libro 13. titu. de conditione triticaria, cap. in hac actione. Verius est, inquit, quod Seruius ait condemnationis tempus spectandum: si vero deserit esse in rebus humanis, mortis tempus. Sed etiam ἐν πλάτει secundum Celsum erit spectandum. Non enim debet breuissimum vitæ tempus æstimare. Iterum libro 22. titu. de probationibus, ca. penultimo. Nec hoc quæritur, num aliquis meminerit quo die aut quo consule factus sit, sed num hoc aliquo pacto probari possit, quando id opus factum sit: & hoc Græci ἐν πλάτει, dicere solent, & cetera. Hactenus Pandectæ. Verum illud ἐν πλάτει, non norunt Caletij, qui ad horam vndecimam iussu claudere portas ciuitatis, statim ad primum nolæ ictum ocludunt, repulsis & qui foris stant, & qui egredi cupiunt vtriusque portæ proximis. Cum denunciatur anathema qui ad diem præscriptum non soluerint, liberantur à fulmine, si ab eo die intra decimum quartum liberarint fidem suam. Hæc ad iuris æquitatem pertinent.

Per Satyram.

VARIARVM rerum mixturam sparsim nulloq; ordine congestarum veteres Satyram appellabant. Apparet vocem primum deductam à lasciuia Satyrorum, temere nunc huc nunc illuc salictium. Hinc deflexa est ad cibi genus, quod ex diuersis

herbarum formis conflatum est: præterea ad lancem varijs rerum generibus onustã, quæ sic dijs offerebatur, non ad similes illi poculo, quod Græci πεντὰ πλόσον, quintuplici rerum differentia, siue κέπρος à mixtura vocabant, de quo nobis supra dictum est. Festus ait Satyram siue Satyram dici cibum varijs rerum generibus cõditum, aut legem alijs multis cõfert am legibus. Itaq; in sanctione legum adscribi solere, ne ve per Satyram derogato, aut abrogato, cum significant totam legem esse seruadã. Citat Annium Lucum ex oratione quam habuit aduersus Tyberium Gracchum: Imperium quod plebs per Satyram dederat, id abrogatum est. Citat & C. Lelium ex ea quam pro se dixit. Postero die quasi per Satyram legem sententijs exquisitis, in deditionem accipitur. Legem Satyram interpretantur, quæ eadem multas res complectitur: quemadmodum Iugurtha acceptus est in deditionem, sed multis præscriptis conditionibus, vt triginta daret Elephantos, pecus atque equos multos, cum magno argenti pondere. Vius est hoc adagio Iustinianus in præfatione Pandectarum: Et primo quidem, inquit, anno hoc opus tradebatur legentibus non secundum edicti perpetui ordinationem, sed passim & quasi per Satyram collectum & vtile cum inutilibus permixtum, maxima autem parte inutilibus deputata. Idem Sallustius in bello Iugurthino: Quasi per Satyram sententijs exquisitis in deditionem accipitur. Hæc Sallustius dicit de Iugurtha, nec sunt in cuiusquam oratione, nec ibi quisquam aderat Lelius: vnde necesse est locum apud Festum esse mutilum. Verba Lelij sunt omissa, simul cum nomen clarura Sallustij.

Nec præceps fueris ad iurandum.

NON nullis haud vulgariter eruditus videtur & hoc adagijs annueradum, quod refert Vlpia. lib. Pandect. 12. capit. 13. Titu. de iureiurando circa finẽ. Si quis, inquit iurauerit in re pecuniaria per genium principis, dare se non oportere, vel intra certum tempus, & peierauerit, vel si dare oportere vel intra certum tempus iurauerit se soluturum, nec soluerit, Imperator noster cum patre rescriptis, sustibus castigatv dimittere, & ita eis superindici, προπετῶς μη ἕμνε. id est, ne fueris ad iurandum præceps, Habe-

Habebit prouerbij speciem , si quis hominem post acceptum malum admoneat, *πρὸ πειτῶς μὴ ἕμμενε .*

Ex syngrapha agere .

SUNT & illæ formæ à iureconsultis duæ versæ in prouerbium . Ex syngrapha agere , ob signatis tabulis agere , pro eo quod est rigide parumq; ciuilitate , sed velut ex obligatione . Cicero pro Murena : pergitis ne vos tanquam ex syngrapha agere cum populo ? Syngrapha Latinis sonat conscriptionem , quod vtriusq; manu conscripta vtriusque partibus tradi solet : & in hoc syngraphæ differunt à tabulis , quod tabulæ ab vna parte tantum seruari consueuerint . A chirographo , tabulis , codicillis differt Syngrapha , quod in illis non scribatur nisi acta , in hac etiam contra fidem actionis pactio venit , & non numerata pecunia , aut non integre numerata pro temporaria voluntate hominum scribi solet . Ita propemodum Asconius Pedianus in Verinarum tertio .

Iniuria soluit amorem .

IN Græcorum epigrammatibus prouerbij titulo citatur *ἔβρις ἔρωτας ἔλυσε* , id est , iniuria siue cōtumelia soluit amores , quod contemptus amor plerumque vertitur in iram , ira in odium . Sic in comœdia Phœdria : Exclufit , reuocat , redeam ? Non si me obsecret . Item Horatius :

Nam si quid in Flacco viri est ,
Non fert affi duas potiori te dare noctes ,
Et quæret iratus parem ,
Nec semel offensæ cedit cōstantia formæ ,
Si certus intrarit dolor .

In epigrammate queritur amans hoc dictum falso iactari vulgo , quod ipse ab amico exclusus non sine conuicio , cum iurasset se toto anno nō rediturum ad illam postridie diluculo supplex ad eam redierit . Carmen sic habet :

*ἔβρις ἔρωτας ἔλυσε , μά τι μὲν ἔδωκε μύθος ἀλάτται ,
ἔβρις ἔμην ἔρεβει μάλλον ἔρωμανίλιν .* id est ,
Falsum est quod iactant iniuria soluit amores ,
Morbum quippe meum prouocat illa magis .

In genere tamē verū est officijs mutuis ali beneuolentiam , iniurijs extingui .

Quod pulchrum , idem amicum .

Τὸ καλὸν φίλον , id est , Quod pulchrum amicum . Inter prouerbia conciliantium amicitiam , refertur & hoc apud Platonem in Lyfide : *καὶ κινδυνώδει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παρομίαν , τὸ καλὸν φίλον εἶαι* , id est , Ac propemodum apparet iuxta vetus prouerbium , quod pulchrum est , amicum esse . Qui comodi gratia amat , non amat vere , sed quod pulchrum est per se amatur . Vnde Aristoteles , perconstanti qui fieret vt libentius colloqueremur cum formosis quam cum deformibus respondit , eam perconstationem esse cæcorum . Nihil autem virtute pulchrius , eoque nec amabilius quidquam .

Mortuo leoni & lepores insultant .

EXSTAT epigramma Græcum , cuius argumentum sumptum est ex Homericæ Iliad . χ . vbi Hectorem ab Achille iam interfectum circumstunt Græci mortuo insultantes , nec quisquam erat qui extincto non aliquod vulnus infligeret . Sic enim habet Homerus :

*Ἄλλοι δὲ περὶ δρῆμον ὕεσ ἀχαιῶν ,
Οἳ καὶ θνήσσαντος φιλῶ καὶ εἶδος ἀμητιῶ
Ἐκτερος , ἔδ' ἄρα οἱ τις ἀνετηγχε παρῆσσι .* i .
At reliqui accurrunt Graij , cinguntq; cadauer
Hectoris , eximiam speciem formamq; stupentes .
Nec tamen afflitit exanimi sine vulnere quisquam .

Ac paullo post :

Ὡς ἄρα τις ἐπίδρασκε , καὶ ἐτήσασκε παραστάς . id est ,
Dixerat hæc aliquis , simul & vulnus dedit astans .

Epigramma sic habet :

*Βάλλετε νῦν μετὰ πόντον ἔμην δέμας , ὅτι καὶ αὐτοὶ
Νεκρῷ σῶμα λέοντος ἐφουβρίζετε λαχῶσι .* i .
Nunc telis petitote meum post fata cadauer ,
Audet vel lepus exanimi insultare leoni .
Dicitū est alias de his , qui mordent mortuos , cum laruis luctantur , & cum vmbris depugnant .

Lingua non redarguta .

PLATO in Theæteto : *Ἀτὰρ ὅς ἔοικεν ἐὰν ἔτι ἐσίν , ἀριπύθερον τι ζυμβήσεται , ἢ μὲν γλώττα*

τα ἀνέλεγκτος ἦμιν ἔσαι ἢ δὲ φιλῶ ἐκ ἀνέλεγκτου , id est , at vt videtur si posse responderis Euripideum quiddam nobis acciderit , lingua quidem nobis erit irredarguta , mens autem non erit irredarguta . In eos quadrat qui rationibus conuicti non cedunt tamen , sed targiuersantur reclamantes aduersus suam ipsorum conscientiam .

Pugno tenere .

Ἀπρίζ τῶν χειρῶν λαβεῖσθαι , i . Pugno stringere dicitur , quod ipso contactu sentitur . Sic Plato in Theæteto : *οἱ δὲ ἐν ἄλλο οἴομαι εἶναι , ἢ ἔἴ ἀνδρώεται ἀπρίζ τῶν χειρῶν λαβεῖσθαι* , id est , id est , nihil esse putant , quidquid non possint strictim manibus apprehendere . Loquitur de his qui non existimant quidquam esse in rerum natura præter res corporeas , & sensibus expositas : actiones , generationes , & huius generis alia , quæ intellectu non sensibus percipiuntur , existimant esse inania vocabula . Talis visus est Platoni Diogenes , qui dicebat se cyathos & mensas videre , cyathitates ac mensaitates quas Plato commemorabat , non videre . Sed vicissim audiuit , Nimirum oculos , quibus cyathi & mensæ videntur , habes : mentem qua cyathitates ac mensaitates cernuntur , non habes . Tam crassum ingeniorum genus Plato veluti prophanum à philosophiæ mysterijs iubet arceri . Verius enim sunt quæ non videntur , quam quæ videntur : & certius ea scimus quæ ratione colligimus , quam quæ manibus cōrectamus . sensuum enim iudicium fallax est .

Aut abi , aut exuere .

PLATO in Theæteto significat apud Lacedæmonios hunc fuisse morem , vt in publicis certaminibus neminem cogeret ad congressum , sed legē edicebat ἢ ἀποδύεσθαι , id est , aut abire , aut exui . Græcis autem ἀποδύεσθαι , dicuntur , qui se parat certamini , quod cæpestriati luctarentur olim , cetera nudi . vnde hæc ipsa vox : *ἀποδύεσθαι* quoties transfertur ad rem animi , velut ad disputandum , aut repugnandum carni , prouerbij vim habet . Ita frequenter vsurpat diuus Chrysostomus , ac D . Basilius . Simile est id , qd̄ alibi dicit̄ : Aut bibat , aut abeat .

Crisonem Himeræum præcurrere .

PRODIGIOSA celeritas Crifonis videt

locum dedisse prouerbio . Sic enim Socrates apud Platonem in Protagora , rogatus vt institutam cum Protagora disputationem perageret : *βαλοῦμαι ἂν χαρίζεσθαι σοὶ ἔμμε δυνάτω δέοιο .* Nunc δὲ ἐσίν , ὅσπερ ἂν εἰ δέοιόμην κρίσωνι τῷ ἡμερῶν δρομῶν ἀμμάζοντι ἔπεσθαι , ἢ τῶν δολιχοδρόμων τῶν ἢ τῶν ἡμεροδρόμων διαθεῖν τε καὶ ἔπεσθαι , i . Optarim quidem tibi morem gerere , si quod petis , quæ facultatis esset . Nunc perinde est , ac si me roges vt Crifonem . Himeræum insignem cursorem sequar , aut dolichodromon quempiam , aut hemerodromon perpetuo æquem cursu sequarq; : Himeræa Sicilia ciuitas est , quamquam eiusdem nominis est altera in Africa . Vnde Crifon dictus est Himeræus , celeritate currendi celebris , qualem refert libro 7 . Plin . suisse Philippidem , & Canistium Lacedæmonium , cumq; his Philonidem Alexandri magni curforem . Dolichodromi dicebantur , qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrebant . Hemerodromi , qui totū diē à mane vsque ad vesperam citra respiratio nem currebant . Plinius scribit puerum no uem natum annos à meridie vsq; ad vesperam cōtinuasse cursum . Vnde Græci poetæ solem appellat *ἡμεροδρόμον* , quod singulis diebus cursum suum peragat , quasi vero noctu requiescat in diuersorio Thetidis .

Charadriion imitans .

Χαράδριον μιμήμενος , id est , Charadriion imitans , dicitur solitū de dissimulante , ac rem vitilem occultante . Suidas refert hunc senarium Scazontem ex Hipponacte : *Καί μιν καλύπτεμενον χαράδριον περιῶς .* i . Et num Charadriion quæso venditor ceculat .

Item Aristophanes in Auibus : *Ἄλλως ἂρ ὁ ὕπανδρος εἰς τὴν λόχμην Εὐβάτας ἐπῶζε χαράδριον μιμήμενον* . id est , Alioqui vpupa vt videtur saltū ingressa abdidit sese Charadriion imitans . Quo loco interpres fere cū Suida consentiens , narrat huic aui vim inesse medicam , ut illius aspectu facile sanetur , qui laborat istero si ue regio morbo : eamq; ob causam qui uidentur occultant eam , ne licitior remediū sentiat priusquam emerit . Addit eam aue mutare colorem ad similitudinem eorum quibus admouetur : nō deesse tamē qui sentiant non aspectum , sed esum aui , habere remedium . Vocem autem distingui accen-

tu, nam si pronuncies vltima acuta χαραδρον declarari auem, si penultima acuta χαραδριον diminutiuum a χαραδρα significari voraginem, siue terræ hiatus quod in hunc delabens aqua melodiam quandam reddere videtur. Tantum ex his quæ indiligenter à Suida sunt congesta tradere licuit. Meminit huius auis & alias Comicus in eadem fabula: Ὀδωρ ἐφόρου κέταθεν εἰς τὸν ἄερα οἱ χαραδριοί, id est, aquam ex imo portabant in aerem Charadrij. Interpres addit aui nomen inditum, quod in voraginibus gaudeat versari. Socrates apud Platonem in Gorgia, cum Callinicen eo pellexisset, vt fateretur beatam vitam non esse sitam in copia rerum, sed in perpetuo influxu: nam qui satur est, aut non sitit, quoniam nec voluptatem, lapidibus more uiuit, potius quam hominis: ita subijcit: χαραδριὲ τιναῖ ἀνσὺ βίον λέγεις ἀλλ' ἂν νεκρὸς εἴδῃ λίθου, Rursus tu Charadrij quandam naras vitam, non mortui lapidis ve. Marfilius vertit auem, cum Socrates videatur sentire de voragine, in quam cū perpetuo decurrat aqua, nunquam tamen expletur: nisi forte Charadrijus auis est de numero voracium, quemadmodum & Larus, vt hinc non men inuenerit à Charadra ductum.

Quantum pedibus ptes.

SOCRATES in Gorgia Platonis ita loquitur: σωφροσύνη μὲν διοικτεόν καὶ ἀσκητέων, ἀκολασίαι δὲ φλυκτεόν, ὡς ἐχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, id est, Temperantiam quidem sectari atque exercere oportet. Contra, intemperantiam fugere, quantum quisque nostrum pedibus valet. Id quo longius transfertur à rebus corporeis, hoc magis accedit ad prouerbium celeritatis. Quod in corpore sūt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus experimus aliquid aut refugimus.

Vasis instar.

Ἀγγεῖα δὴκλω, id est, Vasis instar loqui dicitur, qui cum ob imperitiam ex se nihil possit adferre, ab alijs audita profert. Fons ex se liquorem habet, vas ni alijs de infuderis siccum est. Homines autem qui vacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phædro Platonis: ὅτι μὲν ἐν παρατάξει μαυτὰ δὲ ἐν αὐτῶν ἐνεργήκα. εἰ οὐδ' α, σωμειδῶς ἐμαυτῷ ἀμαθείαν, λέγεται δὴ ἡμαίμα ἐξ ἀλλοτρίων ποδῶν ἡμῶν διὰ τῆς ἀκοῆς περιληρωδαί με-

δὴκλω ἀγγεῖα; id est, Nihil horū ex me ipso excogitauifateor, imperitiæ mihi cōscius: Super est igitur, vt alicunde ex alienis fluētis per aures fuerim impletus instar vasis.

Vt lupus ouem.

Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ, id est, Vt lupus ouem amat, qui sui cōmodi gratia simulat amorem. Nam is vulgo dicitur amor, cum reuer, sit odium. Iuuenis enim cum puellam venatur, vt illi pudicitiam, thesaurum incomparabilē eripiat, vt pro honesta fama turpi rumore traducat, vt parentibus, amicis ac bonis omnibus inuisam reddat: denique vt quod est omnium carissimum, bonam mentem eripiat, quæso quid deterius hostis faciat hosti? Socrates citat carmē in Phædro veluti populari vsu iactatum: Ὡς λύκοι ἄρνα φιλοῦσ' ὡς παῖδα φιλοῦσιν ἐσάλ. Vt lupi oues, ita amat puerum vefanus amator.

Maro:

Torua læna lupum sequitur, lupus ipse capellam, Florentem cytisum sequitur lasciuia capella.

Et Horatius:

-Non ego te tigris vt aspera, Getulus ue leo frangere prosequor.

In nauibus educatus.

Ἐν νηυσὶν τεθραμμένος, i. in nauibus educatus dicebatur, qui rudis esset & alienus à moribus liberalibus, sensuque communi. Solet enim fere nauticum genus suo elemento respondere, quod à ciuiliu hominum commercio submotum viuat. Ita Plato in Phædro: πῶς ἐκ ἀνοιῆς αὐτῶν ἡγήσασθαι ἀλὲν ἐν ναύσι τεθραμμένον. id est, An non putas illum existimaturum, nisi se audire homines in nauibus alicubi, educatos. Plaut. in Cistellaria, mores agrestes appellat maritimos, immo potius inconstantes, quod mare vicibus æstuarijs accedat recedatq;. Plauti verba sic habent: Ita me amor lapsus animi ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, iactat, largitur, quod dat non dat, deludit, modo quod suafit dissuadet, quod dissuafit id ostentat, maritimus moribus mecum experitur, ita meum frangit amantem animum.

Magis quam sol Heracliti.

QUI sine spe reparationis deficiūt, eos Socrates

erates apud Platonē de Repub. lib. sexto: μάλλον τὲ ἠράκλειτευσ ἢ λῆς ἀποσβέννυσαι, hoc est, magis ipso Heracliti sole extingui dixit. Agit illic de senibus qui ad perdiscēdas philosophiæ difficultates idonei non sunt in adolescentia defatigati. Heraclitus enim existimauit solem scaphæ speciem habere, eiusq; lumen deficere quoties canuum ad superiora verritur, sed rursus fieri lucidum postquam inuertitur. Non dissimile somnium de sole prodidit Xenophanes, qui putauit eum in occasu perire, sed exortu nouum fieri solem. At senes nunquam renouantur ad vigorem iuuenilem. Huc adlusisse videtur Horatius in odis:

Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ, Nos vbi decidimus, &c.

Cenū barbaricum.

Βόρβορος βαρβαρικὸς, id est, Cenū barbaricum, pro vehemēti stupore mentis apud Platonē lib. de Repub. 2. ponitur. Laudat enim illic dialecticam quæ sola mētē ignorantia immerfam erigit attollitq; à vulgaribus opinionibus, ad solidam veri cognitionem. καὶ τῶ ὄντι, inquit, ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τίνι τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατοραυγμένον ἠρέμα ἔλκει καὶ ἀνάγει ἄνω. id est, Ac re vera barbarico quodam ceno demersum animi oculum, paullatim trahit subuehitque sursum. Barbarus à barbaro per contemptum dictum videtur.

Non è quercu aut saxo.

Οὐκ ἐκ δρυὸς ἢ ἐκ πέτρας. id est, Non è quercu saxove, cum significamus non constare materia externa, sed ex animi virtutibus. Veluti vulgus ciuitatem appellat, muros ad domos è lapidibus lignisq; constructas. Ecclesiam appellat struendam simili materia congestam, cum re vera ciuitas constet hominum moribus, & ecclesia sit animorum in vera religione cōsensus. Plato libro de Repub. 7. εἰ οἶκε ἐκ δρυὸς πόθεν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτίας γήγενεαι ἀλλ' ἐγγὺ τὸν ἡθῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσσι. id est, An existimas è quercu qualibet, aut è saxo respu. fieri, ac non potius ex moribus eorum, qui in ciuitatibus uersantur?

Pfallium iniicere.

Ἐλάδιον ἐμβάλων, id est, Pfallium iniice-

re dicuntur, qui ferocientem animam moderamine quopiam premunt, metaphora sumpta ab equis animosioribus. Plato lib. de Legib. 3. ὁδὲ τρίτος σωτήρ ὑμῶν, ἔτι σπαργῶσαν καὶ θυμικέτω ἀρχὴν ὄραν, οἷον ἐλάδιον ἐμβάλων αὐτῇ, πλὴ τὸν ἐφόρον δαύαμιν, id est, At tertius vobis seruator, luxuriantem etiam num frequenterque conspiciens principatum, veluti pfallium illi iniicit, Ephorum potentiam. De Lacedæmoniorum republica loquitur, in qua quinque Ephori sunt instituti, ad temperandam regiam potentiam. Pfallium autem est circulus, qui fræno additur, vnde & pro fræno ponitur interdum. Nisi forte adlusit ad bubalos, qui circulo ferreo naribus iniecto circummagatur, vnde prouerbium naribus trahere, quod alio dictum est loco.

Principium, medium, finis.

PLATO libro de Legibus quarto, refert hoc quasi vulgo decantatum, deum vniuersitatem rerum omnium completi, hoc est, principium, medium & finem. Ab illo enim omnium quæ sunt, initium, incrementum, & summa: Ἀνδρῶδες τόνου θῶμιν πρὸς αὐτὸς ὁ μὲν δὴ θεός, ὡς περ ὁ ταυλαῖος λόγος, ἀρχή τε καὶ τέλος τῶν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων, ἔχων, διηθείαν πρὸς ῥήνει, κατὰ φύσιν περιπυροδύμεν. id est, Sic igitur illis loquamur, Deus quidem ὁ viri, quemadmodum & veteri prouerbio dicitur, omnium quæ sunt, principium, finē ac medium continens, rectum peragitur cursum, secundum naturam circumiens.

Orphica vita.

Ὀρφηκὸν βίον. i. Orphicam vitam Plato libro de Legibus 6. dixit vitam innoxiam, & à luxu sanguinolentisq; dapibus purā. Huiusmodi siquidem vitæ rationem Orpheus instituisse videtur, vt non solum sanguine pecudum non inquinaret aras deorum, verum ne vesci quidem vllius animantis carnibus sustinerent, sed libis ac frugibus mel le cōspersis sacra facerent, nec alijs ipsi vescerentur. Platonis verba sunt hæc: ἀλλ' Ὀρφηκὸν τινὸς λέγόμενον βίον ἐγένοντο ὅμων ταῖς τότε, id est, Sed orphica quædam vt dicitur vita tum erat veltis illo sæculo. Videtur Orpheus hoc conatus apud Thraces, quod Pythagoras tentauit apud Ionios, Numa apud Romanos.

Ambrones.

AMBRONES olim vulgo dicebantur, qui raptu malisq; artibus viuerent: Originem indicat Festus Pompeius, admonens eam fuisse Galliarum gentem, quam cum mare inundans finibus suis depulisset, per aliena oberrantes rapinis ac praedationibus se suosq; alere ceperunt. Manus erat formidabilis non numero tantum: dicuntur enim fuisse triginta milia, verum etiam tum animarum ferocia, tum ratione pugnandi. Siquidem conferti rhythmis & concentu quodam in hostem ferebantur, subinde intonantes: Ambrones Ambrones: siue vt hac voce suos in vnum conuocarent, siue vt hostibus terrorem incuterent. Ab his victi fuerant Romani duces Manlius & Cypio: sed primum a Liguribus fracti sunt, mox a C. Mario prostrati, tandem ad aquas Sextias vna cum Cimbris ac Teutonibus delati sunt. Ita ferme Iulius Florus in Epitoma libri 68. & Plutarchus in uita C. Marij: Simili modo Cilicis uocabulum abiit in conuicium rapacitatis ac praedationis.

Vinaria argina.

DE ἀργυρώχη, id est, anginā argentaria quae multis praeter Demosthenem uocem intercipit, iam antea diximus. At Festus Pompeius indicat ioco iactatum in eos qui uino praefocantur laborare uinaria Angina; quam ἀνελύχλω possis dicere.

Titiuilitium.

TITIUILITIVM uox erat olim nullam quidem rem certam declarans, sed uelut interiectio contemptum extremum indicabat, qualis est apud Graecos: τωπαλό. Plautus citante Festo Pompeio: Non ego isthuc uerbum empytem titiuilitio, id est, re admodum uili. Locus autem est in Cassina. Similis uox est apud eundem Festum Buttubata, qua tamen usus sit Neuius, pro nugatorijs nihilique rebus. Nonius autem putat pipulum, conuicij fuisse uocem. Plautus in Aulul. Ita me bene amet Lauerna, iam nisi uasa reddi uibes, pipulo hic differam ante edes.

Nihil potest nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita uulgo dici soliti insicac Aristoteles libro moralium Nico-

machiorum secundo: ὅθεν οὐδὲνα ἐπιλέγειν τοῖς δὲ ἔχουσιν ἐργαῖς, ὅτι ἐκ ἀφελῆν ἐστὶν, ὅτε ποροδεῖναι, id est, Vnde de operibus quae bene habent ita solent praedicare, nec adimere possis, nec addere. Nam ut bene sit aliquid praestat mediocritas, tollit excessus aut defectus: excessum inducit, qui addit: defectum, qui adimit. De Lucilio scripsit Horatius:

Cum fuerit lutulentus, erat quod tollere uelles.

De Demosthene ac Cicerone dictum est, illi nihil posse demere, huic nihil posse addi.

Virtus simplex.

DVBITARI possit utrum uersus sit uulgo iactatus, quem ut omnibus notissimum citra nomenclaturam retulerit Ethicorum 2. Aristoteles, an imprudenti exciderit uersus pentameter. Differens enim est sententia Pythagorae, errore esse infinitum, uirtutem finitam, quemadmodum in nemore mille modis aberratur a recta uia, cum ea sit unica: eoque uirtutum esse in procliu, uirtutem in arduo, quemadmodum facile est a scopulo aberrare, sed scopulum attingere difficile est: subiungit:

Ἐδοῖο μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ καὶ καὶ. id est,

Est simplex uirtus, omnigenum uitium.

Extra summum & undam.

ARISTOTELES eodem libro refert uersum Homericum ut uulgo decantatum:

Ὡς τὸ μὲν καπνὸς καὶ κύματα ἔν τῶς ἔργῳ Νῆα, id est,

A fumo nauim simul atq; a fluctibus arce.

Aristoteles indicat esse uerba Calypsus adhortantis Ulysses, ut neque nimium littori uicinus nauiget, fumum secutus, neque se profundo credat pelago, sed in medio secet uiam: quod ibi periculum sit a faxis & uadis, hic ab undis. Argyropylos autem interpres ea uerba tribuit Circe, quid secutus nescio.

Communis tamquam Sisapo.

PROVERBIALI schemate sine controuersia dictum est. M. Tullius Philippica secunda: Domum dico? Quid erat in terris ubi in tuo pedem poneret? praeter unum Misenum, quod cum socijs tamquam Sisapone tenebas. Sensit Antonium Misenum non habuisse ut ueram possessionem, sed ut uenam redem-

redemptam ad quaestum. Plinius libro trigesimo tertio, capite septimo, docet nimum quod Graeci μίλτον appellabant, non nulli Cinnabar, apud praeficos non tantum summo in pretio, sed etiam in magna religione fuisse. Nam festis diebus simulacra deorum minio oblinebantur, quemadmodum & triumphantes, quod tamen Calba senex in se fieri passus non est, ut refert Cornelius Tacitus. Sisapo autem Beticae oppidum est, olim Romanis uectigale, uenas habens miniarias. Neque enim temere Romam aliunde minium aduehebatur. Negat autem Plinius uilius rei Romanis fuisse diligentiore custodiam. Neque enim ibi fas erat perfici minium, excoquiq; ubi nascebatur: uena signata ad dena milia fere pondi annua, Romae lauabatur. In uendendo lex praescriberet pretij modum, ne in imensum excederet. Sed multis modis aduiteratur, unde inquit, praeda societati. Et mox de minio aduiterino: Hoc ergo aduiteratur in officinis sociorum. Ex his liquet eam regionem in multos socios fuisse diuisam, quemadmodum & hodie metalla argentaria aurariuae iuxta certos tractus a redemptoribus occupantur.

Modo palliatus, modo togatus.

IN hominem inconstantem ac lucubrcae fidei diuersarumq; partium eleganter torquebitur: ueluti si quis subinde mutato uitae genere, cum Cidarim gesserit theologiam, nunc cum paludamento militari incedat. M. Tullius Philippica quinta: Accipiet ne accusatione is qui quaestioni praerit Graeci iudicis, modo palliati, modo togati? Pallium Graecorum est, ut toga Romanorum: utraque tamen uestis pacis est, quemadmodum saga sunt belli.

Neque terramotus timet, neque fluctus.

ARISTOTELES lib. Moralium Nicomachiorum 3. docens eos, qui non habitu uirtutis, sed immanitate quadam naturae nihil omnino formidant, nequaquam appellandos esse fortes, sed uaniloquos & stupidos sensusq; expertes, ἐν δὲ inquit, ἀντις μανόμενος καὶ ἀνέλγητος, εἰ μὴ βὲν φοβόιτο μήτε σεισμούς, μήτε κύματα καθ' ἑαυτὸν οὐδὲ τὸς κελύρας. id est, Fuit autem qui praeficiam insanus ac doloris sensu uacans, si nihil metuat, neque terrae

concussiones, neque fluctus, quemadmodum de Celtis praedicant. Nihil enim horribilius mari commoto, terrae uero concussio uidetur inferorum ad superiorum sedem eruptionem minitari. Tanta autem erat quarundam Galliae Germaniaeq; gentium immanitas, ut nec his terrentur, quae maxime sunt naturae horrenda. Quod autem Aristoteles μανόμενον & ἀνέλγητον pro eodem usurpat, arbitramur huc respexisse Diogenem, qui rogatus quis ipsi uideretur Socrates, μανόμενος inquit: uidelicet, eo quod aduersus omnem corporis molestiam obdurerat, cum alioqui esset omnium iniuriarum tolerantissimus: nisi forte Diogenes hoc quoque stupori tribuebat non uirtuti, quod ne colaphis quidem prouocari posset, ut uel tantillum exandesceret.

Campana superbia.

FELICITATIS comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italiae quondam fuisse regionem longe beatissimam testantur, tum alij complures, tum Plin. lib. 3. c. 5. Hinc inquit felix illa Campania est, ab hoc sinu incipiunt uitifera colles, & temulentia nobilis succo per omnes terras in clyto, atque ut ueteres dixere, summum Liberi patris cum Cerere certamen: & cetera quae sequuntur, de fertilitate simul & amoenitate Campaniae. Constat autem Capuam olim cum Roma de Principatu coertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogatia in prouerbio uenit. M. Tullius in oratione pro Rullo: Itaque illam Campanam arrogatiam, atque intolerandam ferociam, ratione & consilio maiores nostri, ad inertissimum ac desidiofissimum otium perduxerunt. Sic & crudelitaris in famia effugerunt, quod urbem ex Italia pulcherrimam non sustulerunt, & multum in posterum prouiderunt, quod neruis urbis omnibus exectis urbem ipsam solutam ac debilitatam, reliquerunt. In eadem aliquanto post, Capuam domicilium superbiae sedemq; luxuriae uocant. Itaque electi coloni Capuae in domicilio superbiae atque in sedibus luxuriae collocati. Quemadmodum in oratione habitata in senatu post reditum suum: Capuae ne, inquit, te putabas, in qua urbe domicilium quondam superbiae fuit, consulem esse, sicut eras eo tempore. Rursus in fragmento orationis contra eundem: Qui locus propter uertatem agrorum, abundantiamq; rerum

omnium superbiam & crudelitatem genuisse dicitur. Ac mox: Si luxuries Annibalem ipsum Capuæ corruptit, si superbia nata inibi esse, ex Campanorum fastidio dicitur. Titus item Liuius libro primæ Decad. 9. scribit Campanis ingenitam esse superbiam. Ad hæc Aulus Gell. lib. 11. c. 24. Næuium epitaphium, quod in seipsum tumidius prædicat, ait esse plenum Campanæ superbix. Opinamur autem Næuium fuisse Campanum. Ita quemadmodum olim omnem insignem perfidiam populus Punicam appellat, sic cuiuslibet ferociam Campanam appellabat. At nunc de moribus gentis nihil dicemus.

Αὐτοβοῶν.

ANTE retulimus prouerbium αὐτὸς αὐτὸν ἀλλεῖ, id est, ipse sui tibicen est. Huic simillimum est quod vnico verbo Græci dicunt αὐτοβοῶν, si quis sua voce seipsum prædicat, hoc est, ipse sui præconem agit. Solent enim præcones hominum venalium artes ac dotes euulgare, quo magis emptorê irritarent. Ridiculum autem habetur, hominem sui præconem esse. Congruit cum eo quod alibi diximus οἰκὸθεν ὁ μάρτυς. Prouerbium refertur apud Suidam. Simili figura dicunt Attici, αὐτῶς ῥήμασιν ἀπόλοιο, vna cū ipsis dictis pereas. & Aristophanes in Equitibus: τὸν παφλαγόνα ἀνταῖος βυλαῖς ἀπολέσειαν οἱ θεοί, id est, Paphlagonem ipsis cum consilijs perdant dij. Et mox: ἀνταῖος διαβόλαις, id est, vna cum ipsis calumnijs.

Sterilem fundum ne colas.

Στείρον ἀγρὸν μὴ σπαίρειν, id est, Agrum sterilem ne colas. Refertur inter leges Platonicas. Hoc ænigmata lex apud Platonem verecunde deterreret à venere mascula, si satis commemorimus. In octauo de Legibus, ait illos facere sementem in petras. Potest tamen ad alios vsus accommodari. Ne doceas indocilem, ne felicitatem queras in diuitijs. Non enim pariunt homini beatitudinem. Plautus in Amphitryone: Nam uxorem vsurariam perinde est præberic, ac si agrum sterilem farriendum coloces.

Scarabeus citius faciet mel.

ΑΔ Τῶν ἀδωμάτων, classē pertinēt, quæ refertur in Epigrammate Palladæ, Citius mel facit scarabeus aut lac culex.

Θάλλον ποιήσει μέλι κανθαρός ἢ γάλα κόων. id est, Mel citius faciet scarabeus, & ante culex lac.

Terram video.

QVI molesti prolixiq; laboris finē adesse significat dicere solet, γλῶ ὄρω, id est, terram video. Sumptum à nauigantibus, Quintus Curtius libro quarto. Haud secus quam profundum æquor ingressi terrā oculis requirunt. Plautus in Mercatore, Equidem iam me censebam esse in terra. M. Tullius in oratione pro L. Murena, Quod si portu soluentibus, ij qui iam in portum ex alto inuehantur, præcipere summo studio solent, & tempestatum rationē, & prædonum, & locorum: quod natura affert vt eis faueamus, qui eadem pericula quibus nos perfuncti sumus, ingrediantur: quo tandem animo me esse oportet prope iam ex magna iactatione terram vidētem, in hūc, cui video maximas reipub. tempestates esse subeundas. Idem in Catone seniore: Quasi terram videam: sentiens instare vitæ finem. Diogenes cum prolixum volumen recitans tandem eo peruenisset, vt libri finem videret, Bene habet, inquit amici, γλῶ ὄρω, id est, terram video.

Incantatione quauis efficacius.

Πάτης ἐπαδῆς ἐνεργώτερον, id est, Quauis incantatione efficacius. Priscis persuasum erat prodigiosam inesse vim vocibus incantatorum. Plato in epistola ad Hermiam, Erastum, & Coriscum: οἶμαι γὰρ διττὰ τε καὶ ἀδδοῖ τὴς παρ' ἡμῶν ἐντεύθεν ἐλθόντας λόγους ἐπαδῆς ἢ σινῶν μάλλον ἀν' συμφῶσαι καὶ σωθῆσαι πάλιν ἐς τὴν παρεπέρχουσαν φιλοτήτη τε καὶ κορονηίαν, id est, Arbitror enim sermones hinc à nobis profectos, iustitia ac pudore vos quauis incantatione magis conciliaturos ac redacturos in pristinam concordiam.

Inuidus vicini oculus.

ALICLYTVS Eucymoni: Δυσμενὴς γὰρ καὶ βόσκανός ὁ τῶν γειτόνων ὀφθαλμός, φησὶν ἡ πορμίαι, id est, Maleuolus & inuidus vicinorum oculus, inquit prouerbiū. Respexit, ad Hesiodum dictum de figulo cantore, & vicino, quod alibi retulimus. Sic Ouidius: Fertiliior seges est alieno semper in agro, Vicinumq; pecus gliendo vber habet.

Eodem

Eodem collyrio mederi omnibus.

LEGES, admonitiones & obiurgationes non oportet omnibus eandem admo- uere, sed pro gentium temporum & ingeniorum varietate sermonem attemperare. Hanc dexteritatem B. Hieronymus enarrans epistolam ad Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus vt omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citantur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare. Alibi retulimus ex Galeno: Eundē calceum omni pedi inducere.

Funditus, radicitus &c.

QVOD profus ac citra spem instaurationis perditur, funditus ac radicitus tolli dicitur, quorum alterum sumptum est ab ædificio, cum æquatur solo, alterum ab arboribus, cum non solum amputantur rami, verum etiam ipsa stirps inciditur, aut vna cum radicibus tollitur. Acinetus Phebianæ exprobrans amicæ, quod ab ea rebus omnibus exutus iā fastidiretur, & τως, inquit, ἔλον με αὐτὴ κατὰ τὴν παροιμίαν ἐναπέλασθαι δευδέν ἐκλυδύνας, id est, Sic vbi me iuxta prouerbium totum subuertisti, insuper & in feruitatem redegit. Plautus in Trinummo: Qui illius sapientiam & meam fidelitatem, & celata omnia pene ille ignauus funditus pessundedit. Idem in Mustellaria pro eodem dixit, cum fundamento. Non video mihi sarcire posse aedes meas, quin totæ ppetuo ruant, quin cum fundamento perierint, nec quisquam esse auxilio queat. Quod nos dicimus radicitus siue à stirpe, Græci dicunt ἐκ σπινθῆρος, quasi dicas extirpare. Quo verbo vsus est Cic. libello de fato: Extirpari autē & funditus tolli vt is ipse &c. Idē pro Sexto Roscio Amerino: Et ex eo Titus Roscius, non paullulum nescio quid in ré suā cōuertit, sed hunc funditus euerit. Idē in Verrem lib. 4. Nā me dies, vox, latera deficient, si hoc nūc vociferari velim quā miserum indignumq; sit istius nomine apud eos diem festū esse qui sese istius opera funditus extinctos esse arbitrantur. Rursus in eundem lib. 5. Labefactarat enim vehementer aratores iam superior annus: proximus vero funditus euerterat. Idē pro domo sua ad pontifices: Et funditus euerteres ciuitatem. In eadem vt etiū qui perniciosā Rei-

pub. confilia cepisset, omnis memoria funditus ex oculis hominum ac mentibus tolleretur. Item in epist. ad Q. fratrem prima: Sin autem omnibus in rebus obsequemur funditus eos perire patiemur. Rursus ad eundem: Remp. funditus amisimus. Item in eadem: Vides ne me non radicitus euellere omnes actiones tuas? Multum accedet gratiæ, si ad animum delectatur: veluti si quis dicat ambitionem, avaritiam ac libidinem funditus ac radicitus ex animo reuellendam.

Myconiorum more.

Μυκονίων δῖνλον, id est, Myconiorum more dicebantur ad conuiuium accedere, qui vltro venirent non vocati. Myconus vna cycladum est: ipsa gens ob rerum inopiam cogebatur sese conuiuiis ingerere: unde iocus prouerbialis. Apud Athenæum Archilochus lacerat Periclem, quod inuocatus irrueret in conuiuia, μυκονίων δῖνλον, quē locum & alibi retulimus. Myconiorum morum uestigia uideas & hodie in quibusdam Hybernis, qua de re quidam olim fabulam non illepidam recitauit, immo nō fabulam, sed rem ipso teste gestam. Hybernus quidam ignotus, ingressus aulam principis tempore prandij, nō inuitatus accubuit mensæ regionum satellitum. Qui uidentes auem peregrinam, rogarunt cuius esset. professus est patriam, rogarunt num quod officium haberet in aula, nullum inquit, sed habere cupio. Illi demirantes hominis impudentiam, iusserunt surgere atque abire, hoc inquit faciam, pransus; quid multis? Vicit improbitate, nec locum in acie deseruit Hybernus. Tandē ira uersa in risum, rogarunt hominem qua tandem fronte aulus esset ignotus & alienus sese in regiam familiam ingerere. Quoniam, inquit, sciebam regem satis esse diuitem ad dandum mihi prandium.

Solem adinuare facibus.

ALIO QVI retulimus τὸ εἶδος ἡλίου δαυὶ ζεῖς. Huic simillimū est, qd̄ refert Gratianus ex Anacleto Papa, Causla. 6. q. prima, i eos qui hic vsurpant sibi diuinum iudiciū, qd̄ nullus hominum poterit effingere. Nā incerta sunt hominum iudicia, neq; secus sese habēt ad iudicia dei, quā fax ad solem. Si omnia, inquit, in hoc sæculo uendicata essent, locū diuina iudicia nō hērent. Supra

uacuis laborat impendijs, qui solem cerat facibus adiuuare &c. Quamquam in libris vulgaribus librarij pro facibus deprauarant fascibus.

Censoria virgula.

TRITISSIMUM est apud eruditos, Censoriã virgam appellare iudicãdi auctoritatẽ, presertim cum supercilio, à magistra tu Romano sumptũ. Cuius formæ est quod ait Beatus Hieronymus in dialogo aduersus Luciferianos: Nemo potest CENSURAM palmam sibi assumere, nemo ante diem iudicij de hominibus iudicare. Videtur autem Hieronymus alluisse ad caput Deuteronomij 25. vbi iustitiæ palma dicitur, quæ à iudicibus tradebatur ei qui probasset suã innocentiam, causamq; vicisset.

Trochi in morem.

Βεμξίνος δίκλω, id est, Trochi in morem, de versatilibus, & inconstantibus dici solitum. Est enim bembix trochus quem pueri flagello circumagunt. Suidas citat ex Aristophane, βεμξίνος δὲ ἐν διαφύρεται δέ, id est, non oportet quidquam à trocho differre. Locus is est, in Auius. Hesy chius dictum putat in eum, qui in fuga non tenuerit rectam viam, sed in orbem fuerit circumactus. Bembix autem magno impetu mouetur, sed in orbem, vt fugiens non effugiat. Simili tropo stultorum inconstantiam notat Sirach ille sapiens Hebræus, capite 33. Præcordia fatui quasi rota curri, & quasi axis versatilis cogitatus illius. Apud Plautum interdum dicitur aliquis trocho aut rota figuli versatilior.

Prestat canem irritare quam anum.

REFERTUR ex Menandro: Πολύ χεῖρον ἐστὶν ἐρετίσαι γυναικὸν κύναι. id est, Irritabile enim ac vindex mulierum genus, partim ob rationis inopiam, partim ob animi humilitatem. Nam veræ magnanimitatis est quasdam iniurias negligere, neque quosuis homines dignari irasci sua. Est autem formidabile animal mulier cum ad sexus vitium accedit senectus. Canis irritatus tantum oblatrat, interdum & mordet: at aniculæ præter linguæ venenum, interdum instructæ sunt malis artibus ueneficijs & incantamentis. Itaque nonnulli ingenti suo malo experti sunt esse verissimum, quod dixit Menander.

Pecuniosus damnari non potest.

M. TULLIVS in Verrem actione secunda, ait hoc omnium sermone percrebuisse, non apud Romanos tantum, verum etiam apud exterarum nationum, in iudicijs illorum temporum pecuniosum, quamuis sit nocens, neminem posse damnari. Et in eundem oratione tertia: Reus est enim, inquit, nocentissimus. Qui si condemnatur, desinent homines dicere, his iudicijs pecuniam plurimum posse. Sin absoluitur, desinemus nos de iudicijs transferendis recusare. Huic affine quod aliquoties reperitur apud Sallustium in bello Iugurthino, Romæ esse venalia omnia.

Inter manum & mentum.

FESTVS Pompeius indicat esse prouerbum apud Latinos, sed ex illo Græco ductum: πολλὰ μετὰ τὴν πύλαν κύναι καὶ χεῖρες ἀκρῶ. Cuius originem ita refert: cum Chalcas vitem fereretur, quidam augur vicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse nouum vinum degustare. Tantum colligere licuit & fragmentis, quæ nobis quorundam stoliditas superesse voluit ex auctore vndiquaque doctissimo. Prouerbum admonet in hominum vita nihil esse certi. Nam sæpenumero fit, vt quod nos maxime tenere credimus, casus aliquis inopinatus interuertat. Veluti cum quis manu tenet poculum, minimumq; spacijs fit inter manum & mentum, tamen interdum fit, vt is moriatur antequam bibat. Hoc prouerbiũ varijs modis effertur, eiusq; originem alij aliter prodiderunt, de quibus satis opinandum dictum est in prouerbio: Multa cadunt inter calicem supremamq; labra. Hic ideo retulimus quod alijs verbis commemoretur à Festo, in quibus non nihil est gratiæ ex profonomasia: Manum & mentum.

Colophonium calciamentum.

Κολοφώνιον ὑπόδημα, id est, Colophonium calciamentum dicebatur cauum. Nam antiqui fere soleis utebantur, quæ infimam pedum partem tantum munirent. Vnde quadrabit in hominem stolidum & incompositum, & rusticum per lutum ituribus conuenientale calciamentum. Venuste itaq; dixeris, in sordidis auctoribus versaturo opus esse calcis Colophonium. Huic contrariũ videtur calciamentum

ciamentum Sycionium, cui cognomen inditum à Sicyone ciuitate Peloponnesi, vt indicat Stephanus, atq; etiam Sextus Pompeius Festus, neuter tamen indicat vsum adagij. M. Tullius indicat Sicyonios calceos fuisse perbellos, sed aptiores feminis & effeminatis, quam viris. M. Tullij verba subscribe mus: Quin etiam cum & scripta oratione desertus orator Lysias attulisset ad Socratem, quam si videretur disceret, ac pro se in iudicio vteretur, non inuitus legit, & commode scriptam esse dixit: Sed inquit, vt si mihi calceos Sicyonios attulisses non vterer, quauis essent habiles & apti ad pedes, quia non essent viriles: sic illam orationem disertam sibi & oratoriam videri, fortem & virilem non videri.

Manduces.

MANDUCES dicebantur, vehementer famelici, aut qui, minis inanibus terrorem incuterent. Festus Pompeius tradit in pompis olim inter ceteras ridiculas ac formidolosas imagines ire solere effigiem, magnis malis, late dehiscente rictu, & ingente dentibus sonitum facientem. Eam manducem appellabant. Apud Plautum in Rudentibus, ita loquitur Charmides parasitus: Quid si aliquo ad ludos pro manduce melocem, quapropter? quia pol clare crepito dentibus. Enatarat parasitus e naufragio, totusq; horrebat præ frigore. Vnde paullo post dicit se omnia corusca loqui. Aut de hac, aut de simili effigie sentire videtur. Martialis cum ait:

Sum figuli lusus, rufi persona Bataui.

Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

Hoc genus imaginum Græci vocant μορμολύκια, quod lupina specie terrent pueros, vt à plorando desisterent.

Vbi tu Caius, ibi ego Caia.

PLUTARCHVS in Problematibus Romanis, querit vnde mos ille natus sit, vt qui sponsam ad sponsum deducerent iuberent illam hæc verba profari, ὄπι σὺ καὶ ἐγὼ καὶ καὶ, id est, Vbi tu Caius, ego Caia. Dubitatq; an prisca voluerint sponsam his verbis depacisci cum sponso, vt inter ipsos omnia essent communia, pariterq; imperarent in familia, quasi diceret, vt tu dominus domus & auctor, ita ego domina domus atque hera. Forma sermonis sumpta

videtur à iurisconsultis, qui pro quibusuis nominibus ponunt C. Seium & L. Titium, quemadmodum philosophi Dionem ac Theonem. Vnde & illud prouerbum, quod alibi citauimus ex Varrone. Idem Actij, quod Titij, cum par duorum ius significatur. An potius omnis causa Caia nominetur, quod fuerit quædam Caia Cecilia, mulier cum eleganti forma tum probatissimis moribus, antea dicta Tanquil: quæ nupsit vni e filijs Tarquinij, videlicet Tarquinio Prisco. Huic Caia Romani posuerunt statuam aream in templo Sancti. Sic enim scribit Plutarc. ἐν τῷ τῷ σάκκῳ ἱερῶ. Is erat Deus olim hoc nomine cultus apud Romanos, vnus e numero duodecim selectorum. Ibidem antiquitus erant reposita illius sandalia & colus, quorum illa testabantur eam domi manentem familiæ curam habuisse, hæc industriam significabat, quod muliebres operas diligenter obierit, lanificij studiosa. Huius itaq; nominis mentio sponsam admonebat, vt talis esset suo marito, qualis Caia Cecilia fuerat suo. Inter prisca nuptiarum ceremonias seruabatur & illud quod inauspicatum habebatur, vel sponsum, vel sponsam proprijs appellare nominibus. Quin & in hodiernum vsque diem obseruatur, vt sponsa relicto cognomento gentilitio transeat ad cognomen viri, vt Hectoris Andromache. Prouerbum e coniugio natum inter coniuges maneat, nisi quod potest & ad forum fratremq; accommodari.

Rumor publicus non omnium frustra est.

CARMEN Hesiodi celebratissimum citat Aristoteles libro Moralium Nicomach. 7. Φήμει δὲ ἔτοι πάμπαν ἀπόλλυται τὸ πᾶν λαοὶ πολλοὶ σήμερον. id est, Haud quaquam in totum rumor perit ille, per ora

Qui volitat populis compluribus.

Philosophus hunc vericulum adducit velut argumentum probabile voluptatem esse summum bonum, quod eam & homines expetant & bruta animantia.

Quadratus homo.

ARISTOTELES moralium Nicomachiorum 1. disputans aduersus eos, qui felicitatem hominis bonis externis definiunt, quæ fortunæ arbitrio dantur simul & eripiuntur, dicit ad hanc rationem, felicem,

Chameleontē quempiā induci, vt qui subindemutatis rebus nunc felix sit nunc infelix, quemadmodum Chameleon ad speciem rerū quibus admouetur, mutat colorem, cum vera felicitas precipue sita sit in bonis animi. Vnde colligit, qui vere beatus sit nihil obfatare, quo minus per omnē vitam sit beatus, ac subijcit: *αεί γάρ η μάλιστα πάντως παράξει και θεωρήσει τὰ κατ' ἀρετήν, και τὰς τύχας οἷσι κάλλιστα και πάντη πάντως ἐμμελώς, ὅγ' αἰ ἀληθῶς ἀγαθός και τετράγωνος ἀνδρ' ἀγαθόν.* id est, Semper enim aut quam maxime, omnino faciet & contemplantur que sunt virtutis : ac fortuna casus optime feret, ac prorsus omni ex parte modulate, is sane qui vere bonus est & quadrangulus, carens omni vitio. Libro Rhetoricorum 3. meminit huius dicti inter genera metaphorarum. Hęc autem figura in quamcunque partem voluantur, sui similis est. Ita sapiens quemcunque inciderit fortuna, non mutat animum. Venustus erit, si viri fortis animum nec vllis fortunę casibus labefactabilem dicamus *τετράγωνον.*

Merces constituitur.

PLUTARCHVS in vita Thesei tradit fuisse quendam Pittheum auum Thesei maternum, a quo Hippolitus ille pudicus fuerit institutus. Is gnomologijs, quę tum temporis præcipua habebatur sapientia, clarus erat.

Ex eius sententijs hanc vnam fuisse ferunt.

Μισθός δ' ἀνδρὶ φίλῳ ἐρημίμενος ἀρκίος ἔστω. i.
Æqua vi tu merces fac pstituitur amico.
Aristoteles nono Moraliū Nicomachiorum, narrat Protagoram cum nemine discipulorum solere pacisci, verum vbi iam didicissent quę volebant, iussit ipsos dispicere, quanti æstimarent ea quę didicerant, & quidquid ab illis dabatur accipiebat. Hoc animo qui sunt, ijs in hoc genere commerciorū putat esse satis Pitthei præceptum, qui iubet amico viro statui mercedem iustam & æquam. Bene haberet, si medici quoq; nihil paciscerentur, sed ægro leuato acciperent quod daretur. Nam quod Aristoteles inibi refert de quibusdā sophistis, qui neminem recipiebant in disciplinam, nisi numerata mercede, mox acceptis nummis non præstabant quod erant polliciti : videmus interdum fieri a chirurgis ac medicis malę fidei : ac fere comperiūtur es

se impostores, qui stipulantur ingens præmium, nec admovent manum nisi aut tota summa, aut maxima pars statim numeretur.

A bonis bona discere.

ARISTOTELES Moraliū Nichomachiorum 9. ostendens virtutem optime disci conuictu bonorum, quod amici se mutuo corrigunt si quid erratum est, & se se vicissim ad honestas excitāt actiones, citat carmen veluti notum *ἑδλων μὲν γὰρ ἀπ' ἑδλων.* Versus autem est Theognidis, cuius meminit Xenophon in commentario de dictis ac factis Socratis. Aiebat enim inter vnguenta nullum oleum melius olere, quam quo vnguebantur athletę, Amaracinum & foliatum fęminis esset relinquenda. Rogatus quid deceret olere senes, respondit probitatem. Dein rogatus vbi hoc vnguentum venderetur, Theognidis hemistichio respondet :

Ἐδλων μὲν γὰρ ἀπ' ἑδλων διδάσσει. id est, Qui bonus est, ab eo bona discito.
Iridem & nosfer *γνομολογάρφθ :*
Discere, sed a doctis.

Afinus stramenta maullt quam aurum.

ARISTOTELES lib. Moraliū Nicomachiorū 10. disputans non eadē omnibus esse voluptatem, cū alijs rebus delectetur canis, alijs equus, alijs homo, citat Heraclitum qui dixerit: *ὄνος σαρμάτ' ἀν ἐλέθαι μᾶλλον ἢ χρυσον,* ἠδῖον γὰρ χρυσοῦ προσῆ ὄνοισ, id est, Afinos stramenta malle quam aurum, quod afinos pabulum auro sit iucūdius. Atque hac quidem in parte afini plus sapiunt quam homines. Ille rem æstimant vsu, nos inutilibus atque etiam noxijs rebus ex animi persuasione ingenia statuimus precia. Notus est apologus de gallo qui gemmam in sterquilinio repertam cōtempfit. Gallus enim maullt putre granum, quam margaritum aut adamantem. Ita qui uentris sunt mancipia, compotatio nem temulentiam omnibus disciplinis liberalibus anteponunt.

Iocandum ut seria agas.

EDDEM lib. refert sentētiā Anacharfidis, qui taxarit eos qui seria agunt ut iocetur, cum iocus in hoc interdum admittendus sit vt seriis rebus uacare liceat. Velut q per omnem uitam magnis laboribus hoc agunt

agunt, vt fiant boni saltatores, aut egregij tibicines. Aristotelis verba sunt hæc: *σπερ δάξειν δὲ και πονεῖν παιδίδες χάρην, ἠλθθιον φάινεται και λίαν παιδικόν, παίζεν δὲ ὅπως σπερ δάξει, κατ' ἀνάχαρσιν ὀρθῶς ἔχειν δοκεί,* id est, Studere vero ac laborare ludendi gratia, stolidum videtur atque admodum puerile. At ludere vt agas seria, iuxta Anacharfidis sententiam recte videtur habere.

Cyclopy more.

IN eodem rursus lib. Cyclopicam vitā appellabat, vbi nullis publicis legibus viuatur, sed quisquis suo arbitratu res gerit : *ἐν δὲ ταῖς παλείαις τῶν πόλεων ἀξημέληται περὶ τὸν τοῖστων, και ζῆ ἕκαστος ὡς βέλεται, κυκλωπικῶς θεμισθίων παίδων ἠ ἀλόγῃ,* id est, In ceteris autem ciuitatibus super his, hoc est educatione liberorum, nulla est habita cura, sed quisque viuatur vt vult, Cyclopyum ritu de liberis & vxore fas nefasq; statuens. Cyclopes enim sparsim habitare feruntur in montibus, nulla specie vitę ciuilib, sed in suo quisque antro facit quod lubet. Ne religio quidem apud illos vlla. *κύκλωπος ἴθθ :* alibi nobis dictus est.

In leporinis.

EN λαγώοις, id est, In leporinis carnibus viuere dicebantur, qui laute atque in delicijs vitam agebant. Nam leporinam olim in delicijs habitam declarat Martialis :

Inter aues turdis siquis me iudice certet, Inter quaturopedes gloria prima lepus.

Attestatur & prouerbium, tute lepus es, & pulpamentum quęris. Aristophanes in Vespis. Sunt, inquit, mille ciuitates, quę nunc nobis tributum soluunt. Harum vnicuique si quis imperet vt viginti alar viros :

*Δύο μυριάδες τῶν δημοτικῶν ἔζων ἐν πόσι καλώοις
Και εσθράνοισιν. παντοδαπόισιν, και πύφ και πικρίτη.*
id est,

Viginti milia populorum viuere in omnibus leporinis omnigenisq; coronis, & pyo, & pyarite. Πύον autem Gręci vocant lac, quod animal primum reddit a partu, & pyariten hinc factam decoctionem. Interpres citat carmen ex Homero ni fallimur :

Πύον δανόμενοι κ' ἐμπιπλέμενοι συναρίτην. i.
Epulentas pyo, & expientes fese pyarite.

Rursus Aristophanes in equitibus, cum

Cleon & aduersarius certatim promittunt lautissimas epulas populo : multis deliciarum generibus nominatis, promittunt & leporinę carnes, quasi summę exquisitęque delicię.

Matrem sequimini porci.

Επεθε μητρί χοίροι, id est, Post matrem adeste porci. Id subinde reperitur apud Aristophanem in Pluto. Interpres admonet iocum esse prouerbiale in stupidos, & indoctos. Sus enim Minerę opponitur iuxta prouerbium. Veluti si quis diceret indocti præceptoris indoctus discipulus, *επεθε μητρί χοίροι.* Quadrabit & in gulę ventrique deditos.

Aristylli more.

IDEM eodem in loco : *σὺ δ' ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς.* Tu vero Aristyllus subhians dices. Interpres admonet Aristyllum fuisse poetam deformem ore semper hiantem. Quem obiter taxat Aristophanes, cuius & meminit *ἐν ἐκκλησιαζέσαις.* Tragicum autem est & histrionicum, ore nimium diducto loqui. At nobis videtur magis taxatus Aristyllus, quod ore paullulum diducto loqueretur, vt vox magna ex parte prodiret per nares stridula, qualis est porcorum : quod vitium in quorundam pronuntiatione cantuque videmus.

Citeria.

CITERIA conuictium in homines impropedio loquaces olim iactatum est. Cato in M. Cęlium : Quid ego dicerem amplius, quem deniq; credo, in pompam vestitatū iri ludis pro Citeria, atq; spectatoribus sermocinaturum. Festus Pompeius admonet, Citeriam dictam fuisse quandam effigiem argutam ac loquacem, quę ridiculi gratia in pompis vehi soleat crepitum & strepitu assidue edens. Nunc in pompis non circūfertur Citeria, sed multi Citerias habēt domi, factitijs illis multo magis obtreperas.

Ostrei in morem hæret.

Ὡσπερ λεπὶς προσήχεται. i. Ostrei siue cochylis in morem adhæret. Aristophanes dixit in anū quę ægre a iuvene diuellebatur, *ὡς ἀτόνωος ὃ ζέου βασιλῆν τὸ γραιδίον.* Ὡσπερ λεπὶς τῆ μερικκῆ προσήχεται. id est, O Iuppiter, quam fortiter conchę modo, Isthac anicula adhæret adolescentulo.

Est concharum genus quod capillamentis quibusdam inter se coheret, quo tutius sit aduersus vndarum motus.

Hodie nihil succedit.

PLAVTVS Amphytrio in sui nominis fabula citat adagij titulo: nihil est, vt dici solet, quod hodie bene succedat mihi. Aluifit autē ad vulgi superstitionem, cui quidam dies credebantur rebus gerēdis auspiciati, quidam infelices. Quod si vnū atq; alterum parum successit ex sentētia hinc est mantes totum diē, dicunt, hodie nihil succedet, & ab omnibus negotijs abstinent.

Nec currimus, nec remigamus.

ARISTOPHANES ἐν ἐκκλησιαζέσει, facit mulieres hoc molientes vt occupent Rempub. quod hactenus ab omni functione submotæ nihil egerint:

Νῦν μὲν γὰρ ὄτε θέρομεν, ὄτ' ἐλαύνουσι, id est, Neq; currimus nūc, nec iuamur remige. Metaphora sumpta est à nautis ad Reip. gubernationem. Nautæ currere dicuntur, cum venti sunt secundi, ἐλαύνειν, cum destituti ventis remigio nauim impellunt, qui cursus dicitur secundarius ὁ δευτέρος πλῆξ. Sentiant se nec pace, nec bello ad vlla vocari munia. Apte torquebitur & in illos, qui frustra conantes nihil proficiunt, videret aduersante fortuna.

Vt luti baiuli.

Ὡσπερ πηλοφοροῦντες, id est, Vt lutum baiulantes. Apud Aristoph. in Concionatricibus queruntur feminæ, populū Atheniensem non conuenire ad cōcionem, nisi dato singulis obolo, cū ante suo victu consultarent de Reip. πηλοφορίων autem posuit pro omnium quæstuariorum artium sordidissima. Apte torquebitur in eo qui functionibus honestis ad abiectum quæstum abutuntur.

Tam multa quam sapiens.

ARISTOTELIS lib. Rhet. 3. admonens ne orator nimiū crebris enthymematibus vtatur, sed tantū intermiscat, subiicit hoc carmen Homeri, ni fallimur, ceu vulgo iactatum:

Ὡσαύτ' ἐπὶ τόσα κίπιδος. ὅσ' ἂν πεπνυμένῃ ἀνίρ. Quandoquidem nobis tā multa locutus amice es,

Quam multa prudens vir diceret atq; peritus.

Conueniet in hominem multa loquentem potius quam opportuna. τόσα, inquit Aristoteles: ἀλλ' ἔτοιμάτα, i. tam multa, at non talia. Neque enim perinde refert quā multa loquamur, sed quam ad rem facientia. Quemadmodum philosophus quidam dixit, non eos pro doctis habēdos qui multa didicissent, sed qui vtilia.

Hoc iam et sciunt.

IDEM aliquanto post differēs quod in consultationibus apud populū dicere multo sit difficilius quā in iudicijs causas agere, eo quod qui suadet, de futuris loquitur, qui accusat aut defendit de præteritis, & ad hæc legem habet pro fundamento, quo habito facile est reperire demonstrationem: Subiungit Epimenidis Cretenfis sententiā. ὁ ἐπιστητὸν ἦδη καὶ μάντεσι, i. quod, videlicet factum, sciri iā potest à diuinis. Addit Epimenidem solere non de futuris, quæ sciri non possunt, sed de præteritis vaticinari, verum occultis. Nam est hoc quoddam diuinandi genus. Apte torquebitur iocus in rem tādē compertam, quæ diu fefellerat.

Noui nummi.

Ex Plauto apparat non esse nouum, publicā monetam in singulos annos cudi deteriorē. Sic enim præfatur in Casinam: Qui vtuntur vino veterē sapiēter puto, Et qui libenter veteres spectant fabulas. Antiqua enim opera & verba cum vobis placent, Equum placere est ante veteres fabulas. Nam nunc nouæ quæ prodeūt comædiæ, Multo sunt nequiores, quā nūmi noui.

Ὁράτην.

DICTVM est à nobis in superioribus κρητίξεν, abijisse in prouerbium fraudulentia. Idem obscurus indicatur per Ὁράτην, quæ vox Græcis significat turbare aut molestū esse. Quod si respicias ad Ὁράτας quæ sunt ancille Thraciæ, significat decipere, & Thracijs dolis tractare. Theodorus de Nicone Citharædo dixit, Ὁράτησε. Nicone autem erat Thrax. Hoc si nescias, dictum amittit gratiam. Refert Aristot. lib. Rhetor. Arbitramur huc alluisse Asistophanē in Equitibus, vbi Nicias iussus audacter eloqui quod

quod haberet, respondit: ἀλλ' ἔνευ μοι τὸ θρέψῃ, interpretis admonet θρέψῃ barbaricam esse vocem, quæ fiducia significet, & ad audendum animet, quasi quis dicat sume Thracum audaciam.

Neque dicta neque facta.

Μῆτε δεδραμένα μῆτε εἰρημένα. Non dubium quin prouerbiali schemate vehementer falsa dicamus, neque dicta neque facta. Quod genus illud, neque scriptum neque dictum. Nam de veris mendacio mixtis dicimus facta atque insecta. Aristophanes in Concionatricibus: ἀλλὰ πέρανε μόνον, μῆτε δεδραμένα, μῆτ' εἰρημένα πῶς πρότερον. Age perora tantum, neque facta neq; dicta vniquam prius. Comicus ioco monet vt omnia noua dicat quod vetera cū fastidio audiantur. Egregie vero nouum sit oportet, quod neque dictum est antea neque factum M. Tullius in orationibus frequenter nouo more factum ait, cuius nullum vniquam extitit exemplum.

Salute equorum filia.

APPARET ioco vulgari fuisse iactatum, in eos qui emolumentum gratia blandiuntur. Refert Aristoteles lib. Rhet. tertio. In certamine mulorum cum is qui vicerat dixisset exile precium pro carmine, Simonides recusauit, indignans mulos celebrari suo poemate, verum vbi victor dedisset satis magnum præmium, carmen tale fecit:

Χαίρετ' ἀελλοπόδων θυγατέρας ἵππων. id est, Saluete volucris pedum soboles equorum.

Siluit enim quod essent ex asinis quoq; nati, & quod honestius erat expressit, equo rum filias appellans.

Mithragyrtes, non daduchus.

Is qui in functione quapiam sordidas contemptasq; partes agit, Mithragyrtes dicitur, daduchus esse negabitur. Eoq; Iphicrates Calliam μίθραγυρτῶν ἔδεδυχον appellabat. Significans illum non fuisse initiatum sacris, sed tamen velle videri. Mithras apud Persas sol dicitur, quē illi deorum summum iudicant. Vnde Mithragyrtes dici videntur, qui obambulant cum simulatis mysterijs, ac rudibus imponunt. Nam hoc genus hominum & olim fuisse declarat Apuleius.

Sibi parat malum qui alteri parat.

VERSICVLVM hunc Aristot. Rhet. 3. citat titulo Democriti Chij:

Ὅντ' ἀντὶ κακὰ τὰ χει ἀντὶ ἄλλο κακὰ τὰ δ' ἰδ' ἐστ',

Ipsē sibi mala cudit quisque alij mala cūdēns.

Nemo potest alterum iniuria afficere, nisi prius lædat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, seipsum spoliatur bona mente, grauius seipsum lædit quam alterum, verissime itaq; dictum est: Ipsus se lædit, alij qui lædere quærit.

Trabem baiulans.

ARISTOTELIS lib. Rhetoricorum tertio disputans de quibusdam verbis quæ nō habent gratiam, nisi pronuntiatione gestuq; adiuentur, alioqui, inquit: γίγεται ὁ πῶ δονὸν φέρον, i. fit ille trabem gestans. Id accidit in dictionibus, præsertim nominibus proprijs ac pronominijs, & vocibus crebro repetitis, quæ tacitam habent Emphasis: Vt Therites contemnit Achillē: Et tu me asinū vocas? Similiter & in asyndetis, vt: veni, vidi, vici. Et si qua sunt similia, quæ sine commendatione actionis non habent eandem gratiam. Quod genus Terentianum illud: Excluserit, reuocat, redeam? Et mox: Ego ne illam? quæ illum? quæ me, quæ non. Sine modo. Rursus illud in Adelphis: Storax, non redijt hac nocte Æschinus à cena. Storax enim vocantis vox est, & ob id clarius pronuncians, reliqua secum loquitur. Nihil addubitamus quin assumptum sit ex fabula quæpiam. Nam ὁ πῶ δονὸν φέρον, finis est iam-bici trimetri. Qui trabe onustus est, non est idoneus ad gesticulationem, sed oneri sese accomodat oportet. Talis opinatur persona: risus gratia alicubi producta fuerat in comædia. Interdum inducuntur σκωποῖσι gestantes sarcinast. Cuiusmodi sunt quibus dicitur in Andria: Vos isthæc intro auferte. Et in Hecyra Sofia: Tales aut nihil dicunt, aut gestu non respondent pronuntiationi. Vide, num Aristoteles sentiat de Athlantibus, qui trabis ædificium sustentibus supponi solēt. Videntur enim laborare, cum nihil agant. Actio autem quasi vita est orationis. Vitæ indicium est motus. Tale quiddam in tragædijs erat δουροφόρημα, tātum aditabat, nihil

hil agens. Et fortassis pro ὁ δοκῶν φέρων scrip-
tum erat, ὁ δορυφορῶν, sed nihil pronun-
ciamus. Excitant eruditi.

Qua quis ipse facit.

ARISTOTELES Rhetoricorū lib. 2.
disputans de affectibus, refert hoc dictum
vt vulgo iactatum: ἄλλ' ἄρ' τις αὐτὸς ποιεῖ,
ταῦτα λέγεται τοῖς πέλας μὴ νεμεσῶν. id est,
Nam quis quis ipse facit, hæc dicitur vicini
non vertere vitio. Conuenit cum illo
Teretiano: Homine imperito nil quidquæ
est iniustius, qui nihil nisi quod ipse facit
rectum putat. Sunt enim qui damnant,
quidquid ipsi non possunt assequi.

Cognatio mouet inuidiam.

ARISTOTELES eodem libro docens
inuidiam oriri erga vicina & cognata: nul-
lus enim inuidet olim defunctis, aut diuer-
si generis, aut immenso interuallo superio-
ribus, inferioribusque: adducit huius versifi-
culi testimonium:

Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονεῖν ἐπίσταται, id est,
Etenim inuidere nouit ipsa affinitas.

Vnde qui eo altitudinis processerunt, vt
inuidiam gloria superarint, extra omnem
aleam, extraq; inuidiæ rela esse dicuntur.

Sapiens non eget.

IBIDEM inter sententias refert hoc
carmen:

Χρηὶ δ' ἔστω ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνὴρ, i.
Haud vniquam eget qui mente sana est
præditus.

Sive quod magnæ sint opes habere bonam
mentem, sive quod sapienti facile est dite-
scere si velit. Velut Aristippus eiectus
nafragio repetit à quibus humaniter exci-
peretur. Idem cum Dionysius talentum pe-
tenti diceret, Nonne debebas sapientem non
egere? Da, inquit, & respondebo. Dedit rex,
ac mox exegit responsum. Tum Aristippus,
nonne verum dixi sapientem non egere?

Lecythum habet in malis.

Ἐχέιν λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθους, id est, Lecy-
thum habere ad malas, tectum & ænig-
maticum conuittium est in anus quæ rugas
illius pigmentis dissimulant. Qualis erat
Phrynæ meretrix, iam vetula, nec tamen à
quæstu recedens. Aristophanes in Con-
cionatricibus:

Φρωῖλω ἔχουσιν λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθους. i.
Phrinen gerentem Lecythum iuxta ge-
nas.

Lecythum appellat vasculum vnguen-
tarium vnde fucatur facies. Eadem solita
est dicere, multos bibere fecem ob vini no-
bilitatem, quod ad illam ἔξωρον, propter
scorti celebre nomen commearent auan-
tes, quo gloriari possent sibi cum Phryne
fuisse rem.

Piscis eget sale.

Ιχθύς δέεται ἄλας, i. Piscis eget sale. De re
absurda & incredibili. Nec enim verisimile
est, pisces in mari agentes opus habere sale.
Hoc videtur à populo reclamatum Andro-
cli Pitensi, cum legem quandam reprehendens
dixisset: δρόνται οἰ νόμοι νόμιμα διορθώσον-
τος, id est, Egent leges lege correctrice. καὶ
γὰρ ἰχθύδης ἄλας. Nam & pisces sale. Leges
enim in hoc datæ sunt, vt ad harum regulam
corriganter hominum actiones. Quod si
ipsæ leges indigent correctione, leges nō
sunt. Idq; non minus absurdum sit, quam
si pisces marini dicantur egere sale. Refert
Aristoteles in Rhetoricis.

Baccæ egent oleo.

IBIDEM mox subiicit aliud eiusdem
formæ, τὰ σέφυρα δέεται ἐλάω, id est, Bac-
cæ egent oleo. Neque enim credibile est
illi opus esse oleo, vnde nascitur oleum.
E baccis autem oliuarum exprimitur oleū,
Cognatum illi, quod ante retulimus: Ipsi
fontes sitiunt.

Auis ex auibus.

Ὀρνὶς ἐκ τῶν ὀρνέων, id est, Auis ex auibus,
prouerbij forma dictus est Aristophani per
ironiam vir nobilis, quasi bonus ex bonis
prognatus,

Τὸν ἔστω ὅς ὀρνὶς ἐγένετο ἐκ τὸν ὀρνέων, id est,
Vpupam hanc quæ prognata ab auibus
est auis.

Qui de nobilitate gloriantur, repetunt
ab auis & atauis gentis stemmata. Nam
empta nobilitas, aut nuper parta, nō perim-
de magni sit.

Da lapidi volam.

INTERPRES Aristophanis indicat pueros
si quando viderint aues, dicere solere, Da
lapidi volā, & cadēt oēs. Conuenit vbi quis
sectatur quæ nō possit assequi, aut minatur
ijs quibus

ijs quibus non potest nocere. In comœdia
quispia ait se velle strepitu excitare aues:
alter iocans respōdet: τῷ σιμέλειθενε τῶν πέ-
σσαν, id est, Tibia lapidem feri. Atque inte-
rim aues nihil habent incommodi, sed ma-
nus aut pes percutiens saxum: eoq; iubet
alter, vt ipse capite percutiat lapidem, quo
strepitu fiat duplex.

Ne quæras deus esse.

Μὴ ζήτει θεὸς γενέσθαι, id est, Ne quære fe-
ri deus. In hominem vnde quaque beatum
in hac vita. Pindarus in Olympiacon hym-
no quinto.

Ὑλῆντα δ' εἴτις ὄλεθρον
ἄρδει ἐξ ἀρκέων κτεάει εὐωχέων, καὶ
ἐκλογίαν πρὸς θεοῖς, μὴ μεταδί-
σῃ θεὸς γενέσθαι.

Si quis autem opes cum sanitate cōiun-
ctas auget, ac suis possessionibus contētus
est, atq; his adiunxit honestam famam, ne
petat à dijs vt fiat deus. Idē apud nostrat-
es vulgo dicitur: Sat fortunatus es. Quid
tibi vis? Num postulas esse deus?

Operi incipienti fauendum.

CELEBRATISSIMUM est Honos alit
artes, & virtus laudata crescit. Ita Pindarus
Olympiacon hymno sexto: ἀρχομένη δ' ἐρ-
γα πρὸσωπον χρη θέμεν τιλαυγές, In initio fa-
cinoris, oportet faciem illustre addere: hoc
est fauendum aliquid egregij facinoris ag-
grediētibus, simul vt ipsas addatur animus,
& alij ad æmulationem prouocentur. Post-
est & hic sensus accipi. Qui famam affe-
ctat, hunc oportet ab egregio quopiam fa-
cinore auspiciari. Permagis siquidem re-
fert, vnde nominis sumas exordia.

Nec apud homines, nec in mari.

IBIDEM & illud prouerbiali schemate
dictum est: ἀλὴν δουραὶ δ' ἀρεταὶ ἕτε παρ' ἀν-
δράσιν, ἕτ' ἐν ναυσὶ κοίλας τίμιαι, i. Virtutes
aut periculi expertes, neq; apud homines
neque in cauis nauibus habentur in pretio,
pro eo quod erat, nusquam, quasi dicas, ne-
que terra, neque mari. Ipsa autem sentētia
conuenit cū illo Hesiodio decantatissimo:
Virtutem posuere dei sudore parandam.

Nemo magnā laudem parauit absq; pe-
riculo: Eoq; Pindarus bellum appellat κυ-
διάνειρον, quod viris pariat illustre nomen.
Tropus prouerbialis est in his verbis, nec
in terra, nec in mari. Et pugnat terra mariq;

In hoc calciamento pedem habet.

DICTVM ibidem & illud adagij for-
ma: ἴσῳ γὰρ ἐν τέτω πεδίλω δαιμόνιον πόδ'
ἔχων, id est, Nouit enim se in hoc calcia-
mento fortuna tum habere pedem, pro eo
quod est, nouit has laudes in ipsum compe-
tere. Olim magnæ deliciae erant in soleis
& calceis. Nam pedilon Græcis est calcia-
menti genus, varium & picturatum, dictū
παρὰ τὸ τῷ ποδὶ περιελεῖσθαι, eo quod pedi
applicetur. Vt autem non omnis calceus
conuenit cuilibet pedi, ita nec quæuis laus
in quemuis congruit.

Bonum est nauibus niti ancoris.

Rvrsvs in eodem:

Ἀγαθαὶ δὲ πέλοιν-
τ' ἐν χειμερία νυκτὶ θοῶς
ἐκ ναὸς ἀπέσκιμφοθαί, ἐν ἀγκυραῖς,

Bonæ sunt in hyberna nocte duæ anco-
ræ, ad laxandum è celeri nauī, id est, bo-
num est duplici præsidio niti, vt si alterum
desituat, altero iuuemur, quem admodum
is victor quem laudat, geminam habebat
patriam, vt si quid accidisset alteri, ad alte-
ram se reciperet. De hoc dictum est nobis
alias, ἐπὶ δ' ὀδῆ ὀρμηεῖν.

Domi pugnans more galli.

Ἐνδομύχας δ' ἄλεκτορας, i. Domi pugnans
more galli. In eum qui semper domi desi-
dens, non audet vel in bellum, vel in certa-
mina proficisci foras. Nam hoc animal pu-
gnacissimum quidem est, sed domi. Nihil
autem confert. Reip. nec ea certamina cele-
brantur. Ita quidem interpres, sed addubi-
tamus tamen an scriptum sit, ἐνδομύχας, id
est, domi abditus, ἐνδομύχης dictio noue cō-
posita, ab ἐν τοῖς & μύχομαι. Hærebit i istos
qui domi perpetuo rixantur, cum foris sint
placidissimis moribus. Conuenit cum eo,
quod alibi diximus: Domi leones.

Nec deus, nec homo.

Hoc schema prouerbiale frequēter ob-
uiū est apud poetas, dijs hominibusq; inui-
tis, proh deum atq; hominū fidem. Ibi de-
diuinis atq; humanis cernitur. Horatius:
Non dij, non homines, non concessere co-
lumna.

Pindarus in Pythijs hymno 3. κλέπτει
τέμιν, ἢ θεὸς, ἢ βρετος, ἢ γαῖα ἢ τε βελῆς, i. Nec
deus illum fallit nec homo, nec factis neq;
consilijs,

confilijs. Laudat Apollinem, qui cum omnia sciat, nihil tamen mentiatur.

Apud matrem manere.

Παρά ματρί μένειν, dicebantur, qui per ignaviam semper domi manentes, nihil audent præclari facinoris. Pindarus Pythiorum Oda 4. μήτινα λειπόμενοι τὸν ἀκνήδων παρὰ ματρί μένειν, id est, ne quis immunis à periculo relictus apud matrem maneret. Loquitur ni fallimur, de argonautis, qui audaci peregrinatione quærebant gloriam, Iunonis auspicijs. Molles & effeminati temporibus Augustini μαμμήθρεπτοι dicebantur. Siue quod ab auis esset educati, quæ nepulos suos tenerius amant, quam ipsæ matres, siue quod Græci μαμμήν diminutive dicunt materculam, quin & hodie vulgus matris filium appellat adolescentem delicatius educatum, ac tales dicebantur Matrifiare.

Sine canibus & retibus.

Ἀνευ κυνῶν τε καὶ λίνων, id est, Absque canibus & retibus. Hoc quidem schemate Pindarus Numerorum Oda 3. significavit summam celeritatem. Quis enim pedibus assequatur ceruos, nisi aut à canibus remorentur, aut implicentur retibus. Conuenit tamen in eos, qui clancularijs artibus capiunt prædam. Pindari verba sic habent: κτείνοντ' ἐλάφους ἀνευ κυνῶν δολίων θ' ἐρκέων, id est, ceruos occidentem sine canibus ac dolosis retibus: Dicitur & in eos qui non alienis præsidijs, sed proprio Marte rem gerunt.

Et Scellij filium abominor.

Hic est affectus humanus, vt si quis vel hominem vel quamcumq; rem vehemèter oderit, nõ solum à commemoratione, vtrius etiam à cognatis vocibus abhorreat. Id eleganter expressit Aristophanes in Auibus. Ibi persona quædam sic loquitur:

Ἀριστοκράτην δὴ λέγω εἰ ζῆτῶν, id est, Aristocratiam palam est te quærere.

Altera respondet:

Ἡμισα, καὶ τὸν σκελλίον βωέλυπτομα.

Minime, se ipsum Scellij natum quoque Abominor.

Scellij filius dictus est Aristocrates. Hoc nomenclature inuisum est detestanti Aristocratiæ, quod ea vox abominandæ rei memoriam renouet.

Latinum verbum.

Λαρινὸν ἔπος, id est, Larinum verbum appellabant ingens atque egregium, hinc orto prouerbio, quod in Larissa boues sint prægrandes ac præpingues. Alii putant Larinos dictos obesos ac prægrandes à Larino quodam pastore supra modum magno corpore. Boues autem prægrandes pasci in Epiro, posteritatem bouum Geryonis. Aristophanes in Auibus:

Ἀλλὰ λέγειν ζῆτῶτι πάλαι

Μέγα καὶ λαρινὸν ἔπος τι.

Sed tibi

Iam quæro dudum grande verbū dicere.

Atque Larinon.

Huc pertinet quod Græci rebus ingentibus bouem addunt, vt βουάγος, edax, simili modo Latini veteres Lucam dicebant pro grandi.

Herniosi in campum.

Κόκκυ, Λαλοὶ πεδίωνδε, id est, Coccy, herniosi in campum. Aristophanes in auibus refert prouerbiū loco: τὰτ' ἀρεκένω τ' ἔπος ἀλθίως κόκκυ Λαλοὶ πεδίωνδε, Quorum verborū hic sensus est, Hoc est vere quod prouerbio dicitur, coccy, herniosi in campum, subaudi venite, quod hæc auis canit paullo ante messem, velut agricolas prouocans ad laborem metendi, vnde Hesiodus ἦμος κόκκυζ κοκκίζει. Quod autem Λαλοὶ dixit pro agricolis, obiter taxauit Egyptios, apud quos plerique sunt exæcti, qui omnes ad vocem cuculi coguntur esse in agris. Fin git enim olim apud Egyptios regnasse cuculum priusquam fieret auis. Quin hodie parum viri, & ob hoc vxores cum alijs habentes communes, vulgo cuculi vocantur. Alias annotauimus ex Horatio, cuculos à viatoribus appellari solere, qui tum demū venissent ad colendam vineam, cum auditus esset cuculus. Canit autem iam adulto vere, quia sero proreperit è nido, quem sibi parat sub hyemè in cauis arboribus, exuēs se plumis, atque his sese inuoluens, congestis in cōineatum malis ac pyris. Interpret Aristophanis admonet esse prouerbiū κόκκυ Λαλοὶ πεδίωνδε, cum segnes ipsū tempus prouocat ad industriam.

Μελλονικιάν.

Nicias traducebatur quod cūctator esset in re militari, qualis apud Romanos fuisse

fuisse narratur Fabius, eoq; iocularē vocem finxit vetus comœdia: μελλονικιάν, ex μέλλειν, quod est, cūctari, & νικίας, qui fuit Atheniensibus. Aristophanes in Auibus:

Οὐχὺν εὐζέειν ἔτι.

Ὀραστὴν ἢ μὴν εἰδὲ μελλονικιάν,

Ἀλλ' ὡς τὰ χίσια δεῖ τιδρῶν.

id est, Porro oscitādī tempus haud est amplius Nec more Nicias decet cūctari, Sed oportet aliquid agere quā celerrime.

Fumus.

Καπνὸς dicitur promissa magnifica quidem, sed inania. Vnde fumos vendere, & fumos offundere. Hoc nomen inditum Theageni cuidam, qui cum pauper esset, affectauit tamen haberi prædices ac magnificus negotiator, vnde vulgo dicitur καπνὸς. Aristophanis interpres auctorem citat Eupolim Comicum in fabula cui titulus: δῆμοι.

Paviter remum ducere.

Quia simul remigant certis numeris impellunt remos, vt inter se consentiant, alioqui nihil acturi. Hinc Aristophanes in Auibus dixit, ὁ μορβὸς ὠ, pro assentior, & eodem enitor quo tu. Vox composita est ab ὄμω, simul & φοβέω impetu feror. ὁ μορβὸς ὠ, συμβέλω, συμπαραίνισαί ἔχω, id est, eodē nitor, consentio, collaudo. Interpret admonet hoc verbum esse sumptum è fabula Sophoclis cui titulus πηλοδῆς.

Ipsis & Chijs.

Ἀυτοῖς καὶ χίσις, Non obscurum est has voces ex solemni more vulgo iactatas, quoties aliquis sibi bona precabatur & amicis. Sic enim precatur apud Aristophanē auis:

Διδόναι νεφελοκοκκυγιένων

Τ χίσιαν καὶ σωτηρίαν

Ἀυτοῖσι καὶ χίσις.

id est, Vt detis Nephelo coccygiensibus, Bonam valetudinem & incolunitatem, Ipsis & Chijs. Interpret ostendit hunc sermonis colorem ductum ex publica Atheniensi consuetudine, qui in sollempnibus precationibus ac sacrificijs bona à dijs precantes Reipub. addebant καὶ χίσιον. Atque huius historia restem citat Theopompum in 12. libro rerum Philippic. fortasse quod e Chio non nullam haberent Athenienses commoditatem. Qui si vni bene precatur, nulla facta mentione amicorum aut

bene meritorum, facere succinetur: καὶ χίσιον.

Alas addere.

Ἀλαπτερέων vulgo dicebantur, qui verbis alicui adderent animum, inq; bonam spem erigerent. Aristophanes in Auibus:

Οὐκ ἀμήκοις

Ὅταν λέγωσιν οἱ πατέρος ἐκείσοτε

Τοῖς μεραλκοῖς ἐν τοῖσι κηρέοισι τὰδι.

Δενῶς τε μὲν τὸ μεράλιον ὁ διοτρίης.

Λέγων ἀνεπτέρηκεν ὄδ' ἰππηλατεῖν.

id est, Num tibi auditum illud est

Quod officinis vndique in tonsorijs

Canī patres loquuntur adolescentibus;

Mire Diotrephes & meo adolescentulo

Alas loquendo affixit, vt iam geliat

Equitare

Narrat Diotrephen fuisse quempiā prædiuitem, qui maiorē in modum delectatus est alēdis equis, vnde & postea Hipparchus factus est: huius hortatu exemploq; multi iuuenes accendebantur ad curas equestres: patres autem oderunt hoc studij genus in filijs, quod immodicis consistet impendijs.

Κωμωλόπουξ.

THEAGENES quod esset garrulus ac stupidus more anserum, & versipellis more vulpium, vulgari ioco dicitur est χλωμωλόπουξ, voce composita ex anserē & vulpe. Quamquam Didymo magis probatur anseris nomen additum, quod auitio ac præsertim anserinis supra modum delectaretur, videlicet vulpium more. Anseris iecur olim in summis erat delicijs. Huius adagij meminit Aristophanes in Auibus.

Respublica nihil ad musicum.

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos occupauit, ita nunc quoq; multis inhaeret, vt credat doctos ac probos viros non esse accommodos ad gubernandam Rempub. Plato abstinnit, Socrates frustra tentauit, Demostheni ac Ciceroni parū feliciter cessit. Denique mater Neronis deterruit filiū à studio philosophiæ, quod existimaretur inutile gesturo principatū. Ad hæc D. Augustinus redarguit in epistola quosdam, qui iactabant Euangelicā philosophiam officere Remp. administranti. Id venuste expressit Aristophanes in Equitibus. Nam illic principatū recusanti quod musices esset imperitus ita respondetur:

Ἡ δημο-

Ἡ δημοκρατία γὰρ ἔστω μισθία
 Ἐπ' ἐστὶν ἀνδρὸς ἡδὲ χριστὸς τὸς πρόπυς. id est,
 At gerere nunc Remp. non est viri,
 Qui musicus sit, ac probatis moribus.
 Musicus nomine omnem liberalem eru-
 ditionem designabant veteres.

Verbis coquinaris.

Ῥήματα μαγειρικά, id est, Verba coquorū,
 venuste dixit in eadem fabula pro verbis
 mollibus, blandis ac dulcibus. Coquorum
 enim est condimētis edulcare cibum per se
 subaufferum. Monetur illic quispiam vt po-
 pulum Athen. blandiloquētia demulceat.
 Carmen sic habet:

Υπογλυκείων ῥήμασιν μαγειρικοῖς. id est,
 Deliniens eos coquorum verbulis.
 μαγειρικοῖς dixit, pro μελιχρίοις. hoc est, placidis
 ac dulcibus. Habebit gratiam, si quis dicat
 Epicuri philosophiam demulcere vul-
 garium animos ῥήμασι μαγειρικοῖς, quod vo-
 luptatem asserat esse summum bonum.

Liba Coalemo.

Σπένδε τῶ κοαλέμω, id est, Liba Coalemo.
 Competit in eum cui sua improbitas fuit
 bono. Fingit enim Comicus dæmonis no-
 men, improbitatem innuens. Perinde
 quasi quis dicat, sacrificia μωρία, si quis mo-
 rionem agens, euectus sit ad opes ac digni-
 tatem. Nam Græcis κοαλέμος fatuum ac
 stultum significat, à κοῶ pro τοῶ. Nam
 Callimachus pro ἐνόησεν dixit ἐκόησεν. Hinc
 ἀνελόγως, κῶς, pro νῶς, & ἀλέα quod men-
 te errat. Simili figura gratijs litasse dicuntur,
 qui fortunati sunt in amicitijs concilia-
 ndis. Habent & remulenti Comum
 deum, & fures deam Lauernam. Itaq; fur-
 tis ditato, facere diceretur: Liba Lauernæ.

Spirat Cæcias.

DE Cæcia vento nubes ad se pertrahen-
 te satis dictum est nobis in superioribus.
 Adventi naturam alludens Arist. in Equi-
 tibus dixit:
 Ὡς ἔτος ἢ δὴ κελίας, καὶ συκοφαντίας πνεῖ. i.
 Vt iste spirat Cæcias & sycophantias iam.
 Interpres admonet proverbij, quamquā
 in Aldina editione, pro κελίας, deprauate
 legitur κακίας, cum hęc vocem metri ratio
 non admittat. Cæcias autem poeta posuit
 pro turbis ac litibus. Notatur enim ibi
 Cleon vt delator & criminator.

Latum & angustum.

NEMINI obscurum arbitramur pro-
 uerbiali schemate dictum esse apud Ari-
 stoph. in Equitibus sub persona Cleonis:
 cui cum esset obiectum, quod nutricum
 more male paruisset populum, qui paullu-
 lum præmansit infereret in os, maximam
 partem ipse deglutiret, respondet:
 Καὶ νῆ δὲ ὑπόγειο δειξιότιτος τῆς ἐμῆς
 Διύμας ποιεῖν τὸν δήμον διρυὸν καὶ σερόν.
 Ita per Iouem. Nam dexteritate ego mea
 Exilem & amplum valeo populum red-
 dere.

Macrescūt enim pueri male pasti, rursus
 bene pasti fiunt obesi. Apposite torquebitur
 in eos qui adolescentes recte docēt aut
 secus, quive populo dextre concionatur
 aut secus. Siquidem hæ res plurimum ha-
 bent momenti ad mores populi vel ad hon-
 nesta formandos, vel ad vitia deprauandos.

Scarabeo citius persuaseris.

Θᾶσπον ὁ κύνθηρος ἂν μεταπειδέην, i. Ci-
 tius Scarabeum in diuersam sententiā per-
 traxeris. De ijs, qui malis assuenerūt, à qui-
 bus tamen reuocari nō possunt, eo quod as-
 suetis videantur optima. Lucianus in Pseu-
 dologista: ἔτε γὰρ αὐτὸς ποτὲ βελτίων γένοιτο
 πρὸς τῶ ἐπιτήμησιν, ἢ μάλλον ἢ κύνθηρος με-
 ταπειδέην ἂν κινεῖται τοιαῦτα κύνθηριν, ἀπαξ
 αὐτοῖς σμῆνθις γινόμενος, id est, neque enim
 ipse vmquam fieres melior increpatione
 mea, nihilo magis quam scarabeo persuade-
 deri posset, ne amplius talia voluat, pos-
 steaquam semel illis assuevit. Scarabeus
 fœtus suos educat in stercore præcipue cap-
 prino, & indidem pascit, atque ibidem ha-
 bitat. Extrementa vero figunt sphaerulas,
 easq; in ninum deuolunt, capite in ter-
 ram demisso, posterioribus pedibus in al-
 tum erectis. Nemo facile abducitur à vi-
 tijs, in quibus natus & educatus est, & que
 per se sunt fœdissima, videntur & pulchrā
 & dulcīa diutina consuetudinis commen-
 datione.

Alienis soleis uti.

Ἀλλοστῆσι βλαυτίοις χρῆσαι, id est, Alienis
 soleis uti dicuntur, qui moribus aliorum
 ad suum abutuntur emolumentum. Ari-
 stophanes in Equitibus:
 Οὐκ ἀλλ' ἔσπερινον ἀνὴρ πεποιθὲς ἔσταν χε-
 στή,
 Tūm

Τὸ πιν πρόποις τοῖς σόσιον, ὡσπερ βλαυτίοις
 χρῆμαι. id est,
 Quibus verbis negat se circumuenire po-
 pulum Atheniensem, sed facere quod so-
 lent qui desident in computationibus, &
 urgente alio surgūt, arreptis alienis soleis,
 siue quod festinant, siue quod ebrij sunt.
 Ita ille abutebatur moribus populi Athe-
 niensis, qui cibo corrumpi volebat, & blan-
 da libentius audiebat quam salutaria. Ap-
 pareret olim Græcos absque soleis solere ac-
 cumbere. Exituri domum poscebant so-
 leas. Hinc quaestus Lopodyttis. Quidam
 etiam nudi accumbebant.

Longum proœmium audiendi cupido.

PRŒVERBII speciem habet quod est
 apud Platonē lib. de rep. 4. μακρὸν τὸ προοί-
 μιον τῶ ἐπιθημῶν τι ἀκῶσαι, id est, Longum
 proœmium audiendi cupido. Qui rem ip-
 sam cupit cognoscere huic longum est om-
 ne proœmium. Vnde illud Teren. vah,
 etiam proœmium mihi occeptat. Et Athe-
 nis præco, qui dicendi potestatem faciebat
 rhetoribus præfabatur ἀνὰ προομίων καὶ
 παθῶν, id est, sine proœmijs & affectibus:
 quod hæc extra causam sint.

Quod recte datum est.

PLATO in Philebo, ostendit prouer-
 bium à pueris vsurpatum nō oportere re-
 posci, quod semel datū est: ἡμεῖς δὲ διηλέ-
 γομεν, κατὰ περὶ οἱ παῖδες, ὅτι τὸν ὀρθῶς ἀποθέ-
 ταν, ἀφαιρέσεις ἐκ ἐσσι, id est, Nos autem dici-
 mus id quod solent pueri, quæ recte data
 sunt, non licere rursus eripi. Hoc eo di-
 cebat, quod Socrates solet ab integro repe-
 rita disputatione, quæ prius concessa fue-
 rāt rursus in dubium vocare. Simile quid-
 dā & hodie iactatur inter pueros, vbi quis
 quod dedit reposcit. Adeo dicta huius-
 modi per tot sæcula perq; tot nationes ad
 nos vsque demanarunt.

Funiculum ad lapidem.

Τῶ σπάρτῳ πρὸς τὸ λίθῳ ἄγειν, id est,
 Funiculum lapidi ad mouere dicuntur, qui
 curam omnem adhibent ne quid geratur
 in Repub. secus quā oportet. Beatus Chry-
 sostomus homilia in priorē ad Corinthios
 epistolā 35. σκόπη πῶς ἀλλῶν ἐν ταῦτα πρὸς
 τῶ σπάρτῳ τὸν λίθον ἄγει τῶ ἢ κοδοῦλω
 πανταχῆ ζήτων τῆς ἐκκλησίας, id est, Consi-

dera vt hic rursus funiculum admonet ad
 lapidem, vbi que quærens ædificationem
 ecclesiæ. Trāslatum est ab Architectis, qui
 non credunt oculis suis, sed ad perpendi-
 culum explorant lapidum æqualitatem.
 Quod est exactæ diligentia.

Nummo addicere.

APVD Iurifconsultos prouerbiale est
 nummo addicere, pro eo quod est, minimo
 vendere. Est autem fucus quo legibus im-
 ponitur prohibētibus donationes. Vlpian.
 lib. Pandect. 19. ritu. Locati. Si quis con-
 xerit nummo vno, cōductio nulla est, quia
 & hoc donationis instar inducit. Idem
 lib. 1. tit. de re iudicata: Si quis & con-
 duxit, & rogauit præcario vti possideret, si
 quidem nummo vno conduxit, nulla dubi-
 tatio est, quin & precarium solum teneat.
 Verum addubitamus num in his exemplis
 pro conduxit & conductio, legendum sit
 condixit & condictio. Suetonius in Iu-
 lio Cæsare: Bello ciuili supra alias dona-
 tiones amplissima prædia nummo addixit.
 Valerius Max. lib. 2. c. de Gratitudine: Pol-
 linciorib. exequiarum apparatus Sestertio
 nummo ipsis præbentibus est addictus. Iti-
 dem Plau. in Pseudolo: Numquam hoc
 eris nummo diuitior. Nummo dixit, pro
 vilissimo precio.

Vrro verius.

CVM nihil possit esse vero verius, tamē
 prouerbiali tropo dicimus vero verius
 quod prorsus indubitatum haberi volu-
 mus. Martialis in Gallicum quendam, cui
 ex more saepe repetebatur illud:
 Dic verum mihi Marce, dic amabo:
 Vero verius, inquit, ergo quod sit, au-
 di.
 Verum Gallice non libenter audis.

Non dissimili forma dicimus certo cer-
 tius, quamquam nihil prohibet aliud alio
 certius esse. Vlpian. lib. Pandect. 23. tit. de
 Testamen. tutel. Testamen. datos spon-
 siores non esse cogendos satisfacere rem sal-
 uam fore, certo certius est.

Vento viuere.

HODIE Q. vulgo tritissimum est, vt
 eos dicant vento viuere, qui nullo viuunt
 impendio, & addunt: more filuri, quod ple-
 risq; creditū est eum piscem aura saginari,
 quod idem creditum est de Chamaleote.
 H h h Alexan-

Alexander Imperator lib. Codicis 5. tit. de Aliment. pupil. præst. Nec ferendus, inquit, est iuuenis, qui cum præsens esset, studijsq; eruditus atque alitus esset, si ea per alium fecit: consecutum non prober, sumptus recuset, quasi vento vixerit, aut nullo liberi hominis studio imbui meruerit.

Tuas res tibi habeto.

CAIVS Iurisconsultus Pandec. lib. 44. tit. de Diuortijs, ostendit fuisse receptum, ut diuortium his verbis perageretur: Tuas res tibi habeto, tuas res tibi agito. Quorum altero reddidit dotem, altero abdicat ab se tutoris munus, in rebus vxorij. Hæc autem forma verborum perscripta est, ne vel non ratum esset diuortium si nullis solemnibus verbis perageretur, vel inauspicatum & odiosum si verbis ciuilibus perageretur. Idem in discutiendis sponsalibus visum est uti his verbis, Conditione tua non vtar. Hæc prouerbij gratiam habebunt, si cui ciuilitate renunciabimus amicitiam. Sed festiuus erit, si ad res animi transferantur, veluti si quis dicat, Monachi vitam professus est, mundum iussit sua sibi habere, suas sibi res agere. Item si quis ambiat consortium nostrum, quem iudicamus nobis inutilem huic apte dicitur: tua conditione non vtar. pro eo quod erat, non vtar tua familiaritate. Eleganter vsus est Plautus in Trin. vbi Lyfiteles adolescens multa queritur de miserijs amantium, ac meditatatur amorem ei cere ex animo. Apagelis amor, tuas res tibi habe, amor mihi amicus ne suas vnamquam, sine tropo vsus est in Amphitryone: Valeas, tibi habeas res tuas, reddas meas.

Gamma Betam persequitur.

PROCOPIVS lib. 3. de bello Vuandalico refert Carthagine antiquum prouerbium à pueris iactari solere: Quod Gamma quam doque Betam, & rursus Beta Gammam persequitur. Suspiciamus puerorum lusum huc spectasse, quod inter vicinos frequenter oriatur dissidium. Verum hic puerile dictum detortum ad rem euentum, quod Gizericus Bonifacium expulisset: Postea Gilimerem Belisarius. Prouerbium non est natum ex euentu, sed puerorum Carthaginensium ænigma fuit, velut oraculum eius quod accidit postea.

Pulchrum sepulchri elogio.

NON uidebatur in prouerbiorum classem referendum, nisi nominatum prouerbij titulo referretur apud Procopium libro de bello Persico i. sub persona Augustæ Iustinianum maritum sic alloquentis. Igitur optime Imperator, volenti nunc viuere procul dubio nullo negotio licet, pecuniæ nobis magna vis, mare opportunum, nauigia multa. Considera tamen ne seruato tibi contingat, vitæ iucunditate cum mortis ad extremum acerbitate commutare, nobis autem antiquum sane placet prouerbium, quam pulchrum est in sepulchri elogio Imperatorem adscribi.

Primum apes abigenda.

AGATHIVS de bello Gothico lib. 3. Placebant hæc dicta Vllago Herulorum præfecto, vnde id vsurpatum prouerbium & barbarum & parui momenti, vile tamé & alicuius energæ. Identidem prædicabar: primum abigendas apes, deinde & mel subtrahendum. Sensit Buzes primum hostium copias aduentantes esse submouendas, quo possint Asia potiri, sumptum à curatoribus apum, qui quo mel eripiant ex alucearibus, apes fumo, aut alio quouis modo abigunt.

Optima quidem aqua.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΣ, id est, Optima quidem aqua, videtur in prouerbij abijisse, quoribus rei vehementer laudatæ præfertur aliquid melius: quemadmodum Pindarus auspicans hymnos Olympiacos, aquam quidem fatetur esse optimam, sed aurum præfert, quod ignis in morem noctu luceat. Sunt enim hæc duo præcipua elementa, aqua & ignis: vnde aqua & igni interdicitur, quos vita indignos iudicamus. Aristoteles lib. Rhet. 3. ut vulgo iactatum citat, ὄθειν, inquit, λέγεται, ἀριστον μὲν ὕδωρ. Quædam enim, ob id præferuntur, quod sint rariora. Alioqui aqua est magis necessaria quam aurum. Meminit adagij Plutarchus in Commentario, in quo querit vtrum aqua an ignis sit vtilior. Supra modum efferenti philosophiam, is qui fateatur quidem philosophiam esse rem præclaram, sed qua potior sit theologia, facere succinet illud Pindarici carminis fragmentum, ἀριστον μὲν ὕδωρ.

Non

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

ARISTOTELES libro Rhetoricorum tertio, nullo auctore citat ceu vulgo iactatum: ἐδὲ τὸν ξένον ξένον ἀεὶ εἶναι, id est, Non oportet hospitem semper hospitem esse. Hospites dicuntur ignari eius loci in quo viuunt. Sed turpe est diu in eadem ciuitate viuere, & semper esse peregrinum. Videtur iambicus trimeter corruptus. Turpe est in eadem disciplina diu versatum esse, & nihil scire.

More Romano.

IN eadem epistola M. Tull. non sine prouerbij specie dixit more Romano, pro eo quod est, simpliciter & absque fuce potius quam erudite. Tales enim fuerunt illi Romani præci, Græcorum dissimiles. De quo inquit, homine tibi spondeo, non illo vetere verbo meo, quod cum ad te de Milone scripsissem, iure iussisti, sed more Romano cum homines non ineptiloquantur, probiorem hominem, meliorem virum, prudentiorem esse neminem. Penes Romanos erat rusticana veritas. Talem inducit libro de Finib. 2. Quod nostri quidem optime disputant, nihil opus esse eum qui philosophus futurus sit, scire litteras. Itaque ut maiores nostri ab aratro adduxerunt Cincinnatum illum, ut dictator esset, sic vos de Pelasgis omnibus colligite, bonos quidem viros, sed certe non semper eruditos. Idem ad Trebatium libro 7. Balbus mihi confirmauit te diuitem futurum: id vtrum Romano more locutus sit, bene nummatum te futurum, an quomodo Stoici dicunt, omnes esse diuites qui cælo & terra frui possunt, postea videro. Romano more dixit, pro indocto & simplici. Nam Stoici subtiliter desiniunt diuitem ac pauperem. Ac mox ad eundem: Ego te Balbo cum ad nos proficiscitur, more Romano commendabo.

Lacryma nihil citius arefcit.

M. TULLIUS libro de inuentione priore, præcipiens ne orator posteaquam iudicis animus commouit ad misericordiam, diutius commoretur in quaestione, adducit Apollonij dictum: ἐδὲν θάλασσαν ἐνπάλιν εἶναι σακρῦς, id est, Lacryma nihil citius arefcit.

scere, quod vehemens affectus facile vertitur in rædium.

Gallonius.

ETIAM ipsa luxuries multos nobilitauit ut Æsopum & Apitium. M. Tull. celebrauit Gallonium à Lucilio traditum, idque locis compluribus. In oratione pro Cæcina: Quid ergo est? Non vsque eo tamen ut in capita fortunasque honestissimorum virorum disciplina, & quæstum & sumptum Gallonij sequi maluerunt. Itæ pro P. Quintio meminit Gallonij. Rursus lib. de Finibus 2. refert è Lucilio, O Publi, ò gurges, Galloni es homo miser inquit, cenasti in vita numquam bene, cum omnia in isto consumis squilla, acipensere cum decumano. Hæc Lucilius facit loquentem Lelium lapatho cenare solitum, Gallonio lurconi, & omnia gula ventrisq; delectatione mentienti. Gallonij meminit M. Tull. libro de Finibus 2. Sed qui ad voluptatem omnia referens viuut vt Gallonius, loquitur vt frugille Pifo, non audio.

Vultu sæpe læditur pietas.

M. TULLIUS in oratione pro Roscio obiter citat sententiam à sapientibus iactatam. Etenim inquit, si id quod præclare à sapientibus dicitur, vultu sæpe læditur pietas, quod supplicium satis acre reperietur in eum qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularit, iura diuina atque humana cogebant. Prouerbium admonet pietatem erga parentes adeo religiose colendam, vt non solum non offendamus eos verbis aut factis impijs, sed ne vultu quidem atrociori aut contumaciore.

Culleo dignus, aut non vno culleo dignus.

CVM hominè enormiter scelerosum significare volumus, eum culleo dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, id est, qui parentem occidissent. Quamquam apud præcios parricidium dicebatur, quoribus homo hominem occidisset, hoc est, par parem, videlicet eo sæculo, quo crudelitas erat occidisse bouem, auem, aut gallum gallinaceum. Dein cum cœpisset esse vulgare, ut homo occideret hominem, parricidij vox ad summa impietatis

significationem de flexa est. Culleus autem erat saccus coriaceus, cui insuebatur parricida, simul immissa viperâ, simia, & gallo gallinaceo, atque ita projiciebatur in profluentem. Marc. Tullius pro Roscio Amerino: Quanto maiores nostri sapientius, qui cum intelligerent nihil esse tam sanctum, quod non aliquando violaret audacia, supplicium in parricidas excogitauerunt, ut quos natura retinere in officio non potuisset, magnitudine poenæ à maleficio summo arcerentur: insui voluerunt culleum viuos, atque ita in flumen deijci. Oh singularem sapientiam iudicium, nonne videntur hunc hominem ex rerum natura sustulisse & eripuisse, cui repente cælum solum, aquam terramque ademerunt: ut qui eum necasset, vnde ipse natus esset, careret his rebus omnibus, ex quibus omnia nata esse dicuntur &c. Proin Iuuenalis impietatem cuiusdam exaggerans, negat illi satis esse serpentem vnum, aut culleum vnum. Narrat Suetonius quosdam statum Neronis apposuisse culleum cum elogio: Merueras, sed ego quid possum?

Ratio quidem apparet &c.

PLAVTVS in Trinummo: Nequamquam. Argenti ratio comparet tamen, cui Stafinus, Ratio quidem Hercle apparet, argentum *ὄχεται*. Nam hæc est germana eius loci lectio, quam alij varie mendosam comminiscuntur. Vfus est. M. Tullius in Pisonem: Quas rationes si cognoris, intelliges nemini plusquam mihi litteras profuisse. Ita enim sunt perscriptæ scite & litterate, vt scriba ad ærarium qui eas retulit, perscriptis rationibus secum ipse caput sinistra, manu perficans, commurmuratus sit: Ratio quidem Hercle apparet, argentum *ὄχεται*. Iridem Geta Terentianus in Phormione: Non ratio nobis, sed argentum deerat. Marc. Tullius ad Q. Fratrem lib. 2. epistola vltima: Quamquam sunt facta verbis difficiliora. Eodem pertinet illud, Pulchre dixi.

Omnia præter animam.

CVM nihil non datū significamus, præter vitam, dicimus omnia tradita, præter

animam. Mar. Tull. pro Roscio Amerino: Quod si tibi causâ nulla est, cur hunc miserum tanta calamitate affici velis, si tibi omnia sua præter animam tradidit, nec sibi quidquam paternum, ne monumenti quidem causâ reseruauit &c. Simili figura Animam debere dicuntur, qui plusquam omnia debent. Terent. Quid si animam debet? Rursus: omnia debet, præter animam.

De re duuia queritur.

Περὶ τῆς παρονοχίας μέμνηται ὁ τῶν μέλλων ἐνοχῶν κληρῶν. id est, De re duuia queritur maiori obnoxio malo. Vbi quis prauo pudore, leuissimis malis querit remedium, dissimulans maiora. Hoc affectu sunt complures, vt etiam apud medicum dissimulent morbum, præcipue podagrici. Narrat Plutarchus quendam consuluisse medicum de vitio vnguium, cum color argueret illum esse vitiatum epate. At medicus intelligens ineptum hominis pudorem, nihil inquit, tibi periculi est à re duuia, sed grauius malum vrget te. Huc adlusit Mar. Tullius in oratione pro Roscio Amerino: Intelligo ante tempus hæc perscrutari, & propemodum errare, qui cum capiti Sexti Roscij mederi debeam, re duuiam curem.

Ad libellam debere.

QVI pecuniam præsentem ac iusti ponderis debet, ad libellam debere dicitur. Nam olim ad libram dabatur pecunia, non ad numerum. Inde illa vulgata, expendere, expensum ferre, dependere, rependere, impendere, pro sumptum facere, sumptuum rationem reddere, soluere, resolvere, & insumere. Marc. Tull. pro Roscio Amerino. Nisi planum facit H. S. L I I I. ad libellam sibi deberi, perdit litem.

Hoc municeps aut vicinus nunciauit.

M. T V L I V S in eadē oratione: Soletis cū aliquid huiusmodi auditis, Iudices, cōtinuo dicere, necesse est aliquem municipē aut vicinū dixisse. Solent enim à vicinis ac municipibus vicinorum ac municipū scelera potissimū prodii. Quod & hodie vulgo dicunt, dedecus homini à cōterraneis aut

aut ciuibus oriri. Nam si quod fortunæ incommodum, si qua vitæ labe, ab illis quoniam sciunt proditur.

Dea excogitauit.

ARISTOPHANES in Equitibus: Τὸ μὲν νόημα τῆς θεᾶς, τὸ δὲ κλέμμι ἐμὸν. i. Excogitauit dea, meum sed furtum erat.

Nō sine prouerbij specie dictū est in rhetores, qui apud populum iactabant. Mineruam ipsi quod suaderent misisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriam sibi vindicabant. Color sumprus est ex Homero, vbi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur suggestisse. Pallas Atheniensium erat protectrix. Comicus autem ioci gratia, pro *πράγμα*, posuit *κλέμμι*, notans Cleonis rapacitatem.

Vfus est altera natura.

N I H I L hoc dicto celebratius, ἔθος ἀλλοθούσης, i. vsus altera natura. Natura nihil efficacius potentius ve. Vnde Satyricus,

Custode & cura natura potentior omni. Huic parē aut certe proximam vim habet assuetudo. Aristoteles lib. Rhet. 1. disputans de iucundis, docet ea iucunda esse, quæ vel secundum naturam sunt, vel quod huic proximum est, consuetata. Nihil enim putat interesse inter naturam & vsum, nisi quod interest inter semper & plerumque. Perpetuum enim est quod indidit natura, frequēs quod vsus affixit. Proinde sanctissimum cōsiliū dedit, qui iussit vt à teneris statim annis optima eligamus, quæ post vsu futura sint etiam iucunda.

Necessitas molesta.

Mox eodem in loco citat sententiā ceu vulgo iactatam, ostendēs esse molesta quæ secundum naturam non sunt. Vis autem pugnat cum natura, eoque molesta omnibus necessitas. *ἡ δὲ ὀρθότης*, inquit, *ἔρηται, πᾶν γὰρ ἀναγκάειον πρᾶγμα ἀνακρῶν ἐστίν*. id est, Et recte dictum est. Quidquid enim est necessarium natura molestū est. Verum optimis non aduescimus, nisi initio adhibeatur aliqua vis: sed quod prius erat violentum, ac proinde molestum, aduetudine primū fit leue, postea etiam iucundum.

Iucunda malorum præteritorum memoria.

I N I B I refert & hanc sententiā proverbialem ex poeta quopiam:

Ἀλλ' ἴδου τὸν σαρθέντα μεμνήσθαι πόνων. id est, Meminisse laborū suauē qui seruatu s est:

Item illud:

Καὶ μέγα γὰρ τε καὶ ἄλλοσι τέρεται ἀνὴρ Μνήμην, ὅστις πολλὰ πάθει καὶ πολλὰ ἔοργον. id est,

Magnopere est iucunda viro renouata dolorum

Mentio, qui permulta tulit, permultaq; gessit.

Huius & alibi meminimus.

Suffragium optimum.

ARISTOTELES Rhetoricorū lib. 1. videtur hoc attingere tamquam in foro iactatū, *γνώμη ἀρίστη*, id est, suffragio optimo. Cum enim multa sint probationum genera, quæ extra causam petuntur, ac Græcis dicuntur *ἄτεχνοι*, velut leges, testes, pacta, tormenta, iurandū, optima probatio est ex coniecturis, quæ illi *οικότα* vocant: *μάρτυρας μὲν μὴ ἔχοντι, ὅτι ἐκ τῶν εἰκότων δὲ κρίνεται, καὶ τὸ ἐστὶν τὸ γνώμη τῆς ἀρίστης*, id est, Ei vero, qui testes non habet, hic erat locus, ex probabilibus signis esse indicatum: & hoc est quod dicitur, suffragio optimo.

Tamquam ad aram.

DE sacra ancora dictū est alias. Illi simillimum est ad aram, cum extremum refugium intelligi volumus. Inde sumptum, quod olim qui extrema necessitate vrgebatur, ad aras deorum soleant confugere, vnde nefas erat quemquā detrudere. M. Tullius in oratione pro Roscio Comædo: Quid item nuper in Erote Comædo vsu uenit, qui posteaquam ἐ scena non modo sibilis, sed etiam conuicio explodebatur, sicut ad aram confugit in huius domum, disciplinam, patrocinium, nomen. Idem lib. 3. de natura deorum: Quod vos inquit, cum facere non potestis, tamquam ad aram confugitis ad deum. Idē actio in Verrem quarta: Magistratum autem nostrorum iniurias ita multorum tulerunt, vt numquam ante hoc tempus ad aram legum, præsidiumque vestrum publico consilio confugerēt. Ouidius Epistolarum libro 4.

Vnica fortunæ ara reperta meis.

Plautus in Mostellaria: Ad aram confugisti.

Ad asylum confugere.

HVIC cognatū est: Ad asylum cōfugere.

M. Tull. actione in Verrem 3. Se quæstorē prohibitum esse dicebat, quo minus ē phano Dianæ seruum suum qui in illud asyllum confugisset, abduceret. Hæc fiēt venustiora & παροιμιώδεςερα, si ad animi res transferantur.

Equitandi peritus ne canet.

Ἰπποσύλλω δεδωότα μὴ ἀδειν, id est, Equitandi peritus, ne canet. Sumptū à poeta quopiam, in eum qui professus res serias versatur in nugis. Equitatio militaris est, & ad bellum pertinet. Musici sunt imbelles ac voluptatum insectatores. Gregorius Theologus in epistola ad Eudoxum rhetorem: Ἰπποσύλλω δεδωότα μὴ ἀδειν ἐθέλει ἢ ποιησῆς, μήτι γένηται, μὴ καὶ τῆς ἰπποσύλλης διαμάρτης, καὶ τῆς ἀδῆς, id est, Eum qui didicit artē equitandi non vult canere pocsim, ne qua eueniat, vt simul & in equitando aberres & in canendo. Nondum liquet è quo poeta sumptum sit, sed dictum videtur in Thebanos, qui duas artes præcipue disciebant, equitandi & canendi tibijs, cum altera parum alteri congruat.

Sparta serui maxime serui.

PLVTARCHVS in vita Lycurgi refert, ceu vulgo iactatum ἐν λακεδαίμονι τὸν ἐλευθερον μάλιστα ἐλευθερον εἶναι, καὶ τὸν δεδωότα μάλιστα δεδωότα, id est, Apud Lacedæmonios qui liber est, eum maxime liberum esse. Contra qui seruus est, maxime seruum esse. Apud Lacedæmonios ingenuis nō erat fas discere, aut exercere vllam opificium, aut negotiationem, aut agriculturam, sed hæc omnia per Helotas, id erat seruorum genus, quibus nefas erat vllam artem liberalem vel discere vel exercere, agebant: quos ipsos durissime tractabant. Cogeantur ad esse conuiuijs, & illic inebriari, cationes ridiculas canere, & saltationes indecoras agere, vt horum exemplo ingenui discerent, quam indecora fœdāq; res sit temulentia. Quin & Ephori cum inirent magistratum, solent Helotibus bellum indidere, quo fas esset illos occidere. His rationibus ad tantam seruitutem adigebantur, vt nihil auderent iniussu dominorum: adeo vt cum Thebani, qui eruptione facta in Laconicam quosdam ex Helotibus cæperant, iuberent illos canere cationes Terpandri, Alcmanis & Spondonias Laconici, responderint id heriles si-

lias nolle. Generosior Spartano, alias nobis dictum.

Vespertilio.

VESPERTILIONES videntur appellari, qui grauati ære alieno, luce domi se continent, ne à creditoribus appellentur, noctu prodeunt. Vlpianus libro Pandect. 21. titu. de Euictionibus: Si quis ita stipulanti spondeat, sanum esse, furem non esse, vespertilionem non esse &c. inutilis stipulatio quibusdam videtur, quia si quis est in hac causa, impossibile est quod promittitur. Si non est, frustra est. Sed ego puto verius hanc stipulationem furem non esse, sanum esse, vespertilionem non esse, vtilem esse: hoc enim continere, quod interest horum quid esse, uel horum quid non esse. Hactenus Vlpianus. Quamquam hoc loco quidam pro vespertilione legunt vespillonem aut verspellem. Alciatus inter iureconsultos vndequaque doctissimus in commentarijs suis de Rerum significationibus, putat vespertilionem dictum quemadmodum modo diximus, qui metu creditorū interdiu latitat, noctu prodit. Nam animal hinc dictum quod vesperi volat, indicat Nonius Marcellus. Adagium esse sumptum videtur ex apologo quopiam, siue Æsopi, siue alterius illum imitati. (Nam Æsopo videtur indignus) qui narrat vespertilionem, mergum & rubum, inisse societatem, ut cōflatis fortibus pariter negotiarentur. Vespertilionem contulisse pecuniam à scænatoribus mutuo sumptam, Mergum aliud quidpiam, rubum uestem. Cum omnes è naufragio nudi enataissent, vespertilionem metu creditorum interdiu latitare, noctu volare tantum, mergum obsidere littora, ac subinde collum demittere in fundum, sicubi reperiat merces suas, vel eiectas in littus, vel in fundo hæretes: rubū prætereitium adhærere vestibus, siquam forte suam reperiat. Poterat uideri parum quadrare, seruum ære alieno grauati esse, quis enim credat seruo? nisi legeremus apud Terentium, Dauum Getæ quod debebat reddidisse. Nobis tamen videtur vespertilionis nomen & in fugitiuum seruum competere, qui noctu ab herō solitus sit subducere sese, latitatq; ubi periculum est ne agnoscat. Nā inibi mox proximo capite, pro vespertilione ponit erronem ac fugitiuū,

cum

cum quis, inquit, stipulatur furem nō esse, fugitiuum non esse, erronem non esse. prisci tamen ea voce fecus vsi sunt, videlicet pro homine ancipitis fidei, qui nec huius ordinis sit, nec illius, cum vtroque tamen colludat: eo quod vespertilio sit vtrumq; vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, sed pennas non habet: volitat, sed sub vesperam. Dentes habet, quod auium nulla. Varro in Agathone citatē Nonio: Quid multa? factus sum vespertilio, neque in muribus plane, neq; in volucris sum. Vespertilionis conuicium torqueri poterit & in amātes qui noctu volitant, quos Plautus in Trinummo vocat tenebricolas. Elegans, inquit, despoliator latebricularum hominū corruptor.

In folle offerre.

CALISTRATVS lib. Pandect. 35. tit. de condit. & demon. c. cum seruus: Nos, inquit, neque conditionem meram putamus esse, quæ in datione existit, neque meram conditionem quæ in facto consistit, sed eā conditionem quæ ex quadam mixtura cōsistit. Nam nō vtiq; si ille in folle reliqua obrulit, liber erit: nō enim testator hoc sensit, sed illud, vt rationes reddat, quomodo seruus reddere solet: id est, legendas offerre rationes primum, deinde computandas, vt explorari possit, computationes probæ an improbæ referantur, accepta, relata recte an non recte. Apparet in folle dictum, pro eo quod erat, inexplorate, inexplicite & confuse, sicut qui syngraphas & pecuniā facculo inclusas offert.

Malus choraulis, bonus symphoniacus.

DIVS Augustinus in epistola ad Aurelianū. Et refertur in decretis Causa 16. Quæst. 1. c. Legi epistolam: commemorat vulgo illud iactatum: Malus choraulis, bonus symphoniacus: vbi quis in suo genere contemptus, in præstatiore habetur in precio: veluti si quis poeta ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur. Augustini verba sunt hæc: Ordini clericorum sit indignissime iniuria, si desertores monasteriorum ad militiam clericorum eligantur, cum ex his qui in monasterio permanent, non tamen nisi probatiores ac meliores in clerum adsumere solea-

mus: nisi forte sicut vulgares dicunt, malus choraulis, bonus symphoniacus est, ita ipse vulgares de nobis iocabuntur, dicentes, malus monachus, bonus clericus est. Sumptū apparet ex M. Tull. qui in oratione pro Murena ita loquitur. Itaque mihi videntur initio multo hoc maluisse: postquam id assequi non potuissent, illuc potissimū sunt delapsi, vt autem in Græcis artificibus eos aulædos esse, qui citharædi fieri non poterint, sic nonnullos videmus, qui oratores euadere non potuerunt, eos ad iuris studium deuenire.

Ne bestia quidem ferre possent.

PROVERBIALIS hyperbole est apud M. Tull. actione in Verrem quinta: Postremo vt odor Apronij teterrimus oris & corporis, quem vt aiunt, ne bestia quidem ferre possent, vni isti suavis & incundus videatur. Cōsine est illi quod alibi retulimus, Balbinum polypus Agnæ delectat. Idem in Catil. inuectiua 5. Tantus enim illorum temporum dolor iniustus est, vt iam ista nō modo homines, sed ne pecudes quidē mihi passuræ esse videantur. Paullo diuersius dixit in epist. ad Atticum, cuius initium, Quæris ex me, lib. 1. Et quod omnes non modo homines, verum etiam pecudes factum esse sciebant.

Cossi.

OLIM vulgari conuicio Cossi dicebantur homines natura rugosi, à similitudine vermium qui lignis innascuntur. Ij natura rugas habent, vt se contrahant ac porrigant. Horum Plinius meminit compluribus locis, vt lib. 11. cap. 33. Rursus lib. 30. cap. 13. libri vero 17. cap. 24. indicat huius generis grādiore in cibis atq; etiam in luxu fuisse antiquitus. Meminit & Hieronymus aduersus Iouinianum libro 2. Græci παρρησις vocant, qui cum sint iuniores, tamen vultu senium præferunt. Auctor Festus Pompeius.

Circeo poculo.

DE Circes virga nobis ante dictū est. Ad simili forma M. Tul. vsus est Circeo poculo, de homine subito in aliū mutato, Actio ne in Verrem prima: Sed repête è vestigio ex homine tamquam aliquo Circeo poculo factus est Verres, redit ad se, atq; ad mo-

res suos. In verbis Ciceronis tacita allusio est ex ambiguo vocis. Nam Verres porcus est maialis non dum castratus.

Ne tempestas quidem nocere possit.

In homines insigniter nudos & inopes, nō sine prouerbij specie dixit M. Tul. actione in Verrem 5. Ceteros Leontinos quibus non modo Apronius in agris, sed ne tempestas quidem vlla nocere potuit, expectata re nolite. Etenim non modo incommodi nihil ceperunt, sed etiam in Apronianis illis rapinis, in quæstu sunt cōpendioq; versati &c. Allusum est autem in Apronij vocabulo ad aprū Calydonium. Et qui possident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in mari: his tempestas nocere potest. Cui vero nulla tempestas nocere potest, is nec in agris possidet quidquam, vt agricolæ, nec in nauibus, vt negotiatores.

Ballio.

NOMINA quædam ob insignē improbitatem abierunt in prouerbium. quod interdum à veris, interdum à fictis in comœdia personis sumitur. Nam M. Tull. in actionibus suis subinde C. Fannium Chæream quendam Ballionem appellat, veluti pro Roscio Comœdo. Qui iccirco capite & supercilij, inquit, semper est rasis, ne vllum pilū boni viri habere dicatur. Cuius personam præclare Roscius in scena tractare cōsuevit, neq; tamen pro beneficio ei par gratia refertur, nam Ballionem illum improbissimum & periurissimum lenonem cum agit, Chæream: persona illa lutulenta, impura, inuisa, in huius moribus natura vitæq; est expressa. Rursus in eadem: Vix mediis fidius tu Fanni à Ballione aut aliquo eius simili postulare auderes & impetrare posses: Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum, nomen confictum est à *βαλλειν*, quod semper aliquid prædæ venetur leno: vel à *βαλλειν*, quod lasciuiarum ac saltationum fit architectus.

Canes venatici.

QUI venandi studio tenentur, habent canes emissarios, qui vestigiorum odore feras exploratas, & repertas latratu produunt. De Coryceis alibi diximus. M. Tullius actione in Verrem sexta: Apponit de

suis canibus quendam qui dicat se Diodorum Melitensem rei capitalis reum velle facere. Ibidem aliquanto post: Qui simul atque in oppidum quodpiam venerat, immittebantur illi continuo Cybiratici canes, qui inuestigabant ac perscrutabantur omnia. Duos fratres Cybiritas appellat canes, quod ad furandū Verres illorum oculis, sed suis manibus vteretur. Solet autem canibus à regione cognomen indī, vt Melitæis. Ac superius in eadem; Qui postea quam venerunt, mirandum in modum canes venaticos diceret, ita odorabant omnia & vestigabant &c.

Mercenarium præconium.

LAUDES non ex animo tributas, sed commodi gratia per adulationem oblata. M. Tullius actione in Verrem tertia Mercenarium præconium appellat. Itaque cum à te caput illud tam multis verbis mercenario præconio esset ornatum, equis inuentus est postea prætor, qui illud idem eijceret? Quamquam scimus in vulgatis codicibus pro præconio haberi proœmio, an recte, docti viderint.

Palmarium facinus.

PALMARIVM facinus, pro insigni ac triumpho digno dixit Terentius in Eunuchō: Tum hoc alterum, id vero est, quod mihi puto palmarium. Pro eodem M. Tullius dixit: Palmas. Vt pro Sexto Roscio Amerino: Si quemadmodum paratum esse audio testis prodierit, tum alias quoque suas palmas cognosceret. Rursus Philippica 11. Sexta palma vrbana, etiam in gladiatore, difficilis: sed hæc iudicum culpa, non mea est. Plautus in Muffellaria, palmam item vsurpauit in malam partem, loquens de adolescente qui ex moribus continentissimis degenerat ad mores corruptissimos. Is nunc in aliam partem palmam possidet.

Commouere sacra.

PLAVTVS in Pseudolo: Commouere sacra dixit, pro eo quod erat extrema experiri præsidia. Hinc dictum apparet, quod rebus desperatis, soleat homines ad deorum præsidia confugere. Velut hodie, Lutetia, cum supra modum inundat Sequana, corpus diuæ Genouæfæ à montis acuti templo defertur, ad ædem virgini matri sacrā. Sed vide

vide nūm pro sacra legēdum sit saga, vt intelligas arma, de quo iam diximus. Sequitur enim protinus, quo pacto & quātas soleā turbellas dare. Deinde verba sunt quasi bellum denunciantis: Nunc ne quis dictum sibi neget, dico omni pube præsentem in cōcione omni populo, omnibus amicis notisq; edico meis: In hunc diem, à me, vt caueant ne credant mihi. Idem seruus & deinceps bellica loquitur.

Quasi dies dicta sit.

OLIM rei solent esse mæsti squalidiq; lugentibus similes, quo iudices ad misericordiam inflecterent. Hinc illud Plantinum in Asinaria:

Quem videam æque mæstum esse, vt quasi dies dicta si fiet.

Βεργαίζεν.

STEPHANVS scribit *βέργων* esse ciuitatem Thraciæ, siue vt Strabo refert vicum. Eius gētis improbi mores in prouerbium abierunt, vt dicerentur *βεργαίζεν*, qui nihil sani loquerentur. Tota enim natio Thracum multis nominibus male audiebat, sed præcipue, ob morum truculentiam ac perfidiam. Thrax erat Polymnestor, qui victricia arma secutus, Polydorum obrucavit, & auro vi potitus est.

Summo pede.

Ακρο ποδὶ, id est, Summo pede eadem figura dictum est, qua summo digito. Negatur summo pede attigisse disciplinam, qui numquam ingressus est, nec attigit limen illius. Extat apud Platonem in Lachete, cuius loci alibi, ni fallimur, fecimus mentionem.

Vsura nautica.

ΑΡΥΔ Iurisconsult. vsura nautica dicitur centesimæ magnæq;. Negotiaturi fortem interdum accipiunt mutuo. Quoniã autem qui nauticam exercet negotiationē se suaq; ventis & vndis committunt sceneratores maiorem vsuram exigebant. Interdum accipiebant mutuum in vna ciuitate, quod in alia redderēt: veluti si negotiator Venetiæ pecuniã acciperet, reddendū Bruggis. Huc genus negotiationis quod vtiusque periculo fit, à Græcis dicitur, *ἀμφοτερόπλων*, Idq; mutuum vocabatur *δάνειον νωτί*

κόν, vsus est Demosthenes in Oratione aduersus Dionysiodorum: Dicebatur & *ἔνδοσις*, quo verbo vsus est Demosth. contra Aphobum, quod foris daretur. Porro de scœnore nautico titulus est in Pandectis libro vigesimo secundo. Eam pecuniam Mostinus vocat traiectitiam, sed non solus. Paulus appellat vsuras maritimas. Idem titulus est in Codice libro quarto. Hoc indicare, satis est paræmiographo. Qui quærit exactiora, inde petat.

Doribus Dorice loqui.

PROVERBII faciem habet, quod Gorgo in Syracusis apud Theocritum respondet hospiti, admonenti vt desinant turturum more garrire:

Δορίσει δ' ἔξενιδον ὦ τοῖς δαρπασί, id est, Doriffare tamen fas Doribus arbitramur esse.

Cōueniet in homines natura loquaces, Aut cum oratio respondet moribus & ingenio, Velut cum Pænus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Somnium hybernium.

Χειμῆριος ὄνειρος, id est, Hybernium somnium dicitur proluxa narratio, sed inepta, quod hieme noctes sint longiores & proinde longiora somnia. Lucianus in somnio: μεταξὺ δὲ λέγοντος ἠράκλειος ἔφητις, ὅς μακρὸν τὸ ἐν ὕπνῳ καὶ διαμικτόν. ἔπ' ἄλλος ὑπέκρησε, χειμῆριος ὄνειρος. id est, Sed interim dū hæc loquor Papæ dixerit aliquis, vt longum in somnium ac forense, mox alius subiecerit, Hybernium somnium. Dicanicum dixit, vel quod duæ personæ inter se decerent, vel quod forenses causæ multis clepsydris perorentur.

Alios tragædos prouocat.

Τὸς ἑτέρας τραγῆδὸς ἀγωνίζεσθαι, id est, Aduersus reliquos tragædos sese parat. Refertur ex Lycurgi sophistæ oratione aduersus Demadem. Didymus ostendit dici solitum in eos qui sese componunt instruuntq; aduersus partem aduersam. Trāslatum videtur à certaminibus Baccho sacris, in quibus tragædorum feruebat concertatio.

Πομπήεν.

VETERES *πομπήεν* dicebāt conuiciari, *πομπείας*

πομπείας conuicia, hinc natum quod in pompis Bacchanalibus quidam è curribus conuicia iaciebant in alios, & vicissim ab illis impetebantur. Citantur hi versus è Menandri Perinthia:

ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν εἰσὶ πομπῆαι τινὲς
σφόδρα λείδουσι. id est,
In curribus nonnulla sunt diſteria.

Acerba valde.
De plauſtro loqui dictum est alias,

Securim injicere.

SECURIM injicere dicuntur, qui vehementer lædunt, ac vulnerant M. Tul. pro L. Murena: Sed tamen Serui, quam te securim putas iniecisse petitioni tuæ, cum tu populum Romanum in eum metum adduxisti, Atque inibi paullo superius, quod hic securim dixit, velut exponens appellat plagam. Atque ex omnibus illa plaga est inieſta petitioni tuæ, non tacente me maxima. Item pro Plancio: Quam grauiorem potuerunt Reipub. infigere securim. Idem in epistola ad Q. Fratrem lib. secundo: Tenediorum igitur libertas, securi Tenedia præcisâ est. Et Demosthenes Phocionem appellare solet suorum argumentorum securim. Frequentia sunt apud Plautum. Injicere tragulam, injicere pilum, injicere telum. Omnia tela in patriam intenta, Cicero de prouincijs consularibus.

Sale nihil utilius.

REPÉRITVR & hoc à doctis prouerbij titulo cõmemoratum. Humano corpori nihil esse vtilius sale & sole. Salem etiam hodie omnibus cibis admiscemus, olim apriatio vehementer laudabatur à medicis.

Apud equum & virginem.

ÆSCHINES aduersus Timarchum refert. Athenis fuisse quendam tantæ seueritatis, vt filiam quod impudice se gesserit, nec integritatem suam seruari vique ad matrimonium, deportarit in locum desertum, atq; ibi vna cum equo in cluserit haud dubie fame perituram. Eiusq; domicilij solum sua etiamnum ætate superfuisse tradit, quod ex re dicebatur *παρ' ἵππον καὶ κόβρω*. id est, apud equum & virginem. Dicit potest in exemplum immodicæ seueritatis.

Ad vinum diserti.

CICERO in Oratione pro M. Celio: ad

vinum disertos appellat, qui ad serias causas agendas inepti, inter pocula multa garrunt, vbi nihil opus: Qui se numquam profecto si istum in locum profecerint, explicabunt, quam volent in conuiujs faceti, dicaces, nonnumquam etiam ad vinum diserti sint. Alia fori vis est, alia triclinij. Notum est illud Flacci:

Fœcundi calices, quæ nõ fecere disertum?
M. Tull. adludit ad morem priscum, quo cauffæ ad aquæ modum agebantur. Ea diu debatur in tres partes, vna infundebatur actori, altera reo, tertia iudici. At qui ad vinum diserti sunt, ad aquam fere muti sunt.

Sicco iunco.

PROVERBII speciem habet quod est apud Æschinē: *περὶ τῆς πάρα προσβείας, ὀλοχόνου. ἀβρόχου, i. iunco, siue fune sicco: πηγάς δὲ διὰ λόγων ἀφθόνους ἔχον ἐπιγγέλλεται, καὶ περὶ τῶν δικαίων τῶν ὑπὲρ ἀμαρτήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς πολέμου τοιαῦτα ἐρεῖν, ἔφη ὅς τε ἀπὸρρέω- λεν τὸ φιλίππου στόμα ὀλοχόνου ἀβρόχου.* id est, Iam vero & rationum copiosos fontes habere se iactabat, atque de iure Amphipolis, de quæ belli origine talia dicturum, vt Philippi os sicco fune obuincturus esset. *ἀβρόχου* dici potest, vel siccum, quod quæ non rigatur, vel quod laqueum non habeat. Nam iunci gaudent humido, & ex his interdum texuntur funes. Hefychius indicat *ὀλόχονον* idem esse quod *ἔξοχονον*. id est, Iuncum marinum, ad hæc *ὀλότροχον*, id est, versatilem. Denique & *περιφρηλίθον*. id est, rotundum ac volubile saxum. Itaque perpédar eruditus lector, an *ὀλόχονον ἀβρόχον*, intelligat orationem falsam, non aqua marina, sed acribus ac pungentibus rationibus. Quin & in illis verbis, *πηγάς λόγων*, subest prouerbium: cum ingentem copiam significabant. Frequens est apud Chrysolomum.

Supercilium salit.

QUOTIES bona quedam spes titillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Ita Pseudolus apud Plautum in sui nominis fabula, amati de argæto quærenti, At id futurum vnde? respondet, unde dicam, nescio, nisi quia futurum est, ita supercilium salit. Sumptum à vulgi superstitione, qui futurorum auguria captat ex corporis adfectibus, vt si quod membrum pruriat præter euidētē causâ, si dexter oculus saliat,

saliat, si auris dextra tinniat. Non me fallit aliter legi apud Plautum: Verum & ipsam sententiam & metri ratio docet esse legendum, vt a me positum est. Sic enim legendi sunt senarij iambici.

Verum ego te amantem ne paue non deseram.
Spero alicudē hodie me bona opera, a ut hac mea.

Tibi inuenturum esse auxilium argentarium.

At id futurum vnde? vnde dicam nescio, Nisi quia futurum est, ita supercilium salit.

Duobus digitis primoribus.

QUOD auidē arripimus tota manu sumimus, aut vt habet prouerbiū ambabus. Contra qui parce fumunt, duobus digitis accipiunt. Plautus in Bacchidibus: Quid igitur stulte quoniam occasio ad eam rem fuit. Mea virtute parta, ut quantum uelles, tantum sumeres. Hoc tu digitulis duobus fumebas primoribus: sentit de pollice & in dice. Rursus in Pœnulo. Tenetis rem, vix quidem Hercle, ita pauxilla est digitis primoribus: Ad res animi translaturum plusculum habebit ueneris, ut, Tanta occasio nõ erat tibi duobus digitis primoribus accipienda, sed toto arripienda corpore.

Madusa.

IN Pseudolo Plautina seruus ebrius, ita loquitur: Ego nunc probe habeo madusam. Festus Pompeius indicat apud priscos madusam dici solere temulentum, dubitat quæ utrum à Græcis deductum sit, quibus ebrius est *μέθυστος*, an à Latino uerbo mādere, quod probe poti uino madidi dicantur. Quod si madusa fonat ebrium, non ebrietatem, absurdus sermo est: habeo madusam. Vnde sic arbitramur legendum.

Ego nunc probe habeo madusa, ita victu curato.

Seruus in ebrietate uidetur sibi felix, ut solutus omni metu curisque & omnium tristitium oblitus. Dixerit aliquis, quid hæc ad prouerbia? Imo quemadmodum peregrina uocabula nouitatis commendatione in prouerbium abierunt, ita & obsoleta quædam.

Talum reponere.

Τὸν περὶ τὸν ἀναθέσαι, i. Rursus talum po-

nere dicebantur, qui quod parum ex lentetia euenerat, curis vt aiunt posterioribus corripiebant. Antiphon in oratione de concordia: *ἀναθέσαι δὲ ὅσπερ περὶ τὸν βίον ἐκ ζῆου*, id est, Vitam perinde atque talum denovo ponere non licet. Vitam semel actam rursus iterare non est datum. Licet tamen iuxta Mitionis Terentiani dictum, prioris vitæ lapsus melioribus factis corrigere. Admissa vita non est quod corrigas.

Dorice concinere.

QUOD dissentiunt, dicuntur nõ cõcinere harmonia Dorica. Id prouerbio iactatum videtur in eos quorum oratio dissentiret à factis. Plato in Lachete: *ἐκ ἀραπυ κατὰ τὸν σὸν λόγον Δαρῆσι ὑμῶν συμβεβηαι ἐγώ τε καὶ σὺ ὁ λέγεις. τὰ γὰρ ἔργα ἐ συμφωνεῖ ἡμῖν τοῖς λόγοις*, id est, Nequaquam igitur iuxta sermonem tuum Dorica concinimus harmonia ego ac tu Laches. Nam facta nobis haud consonant uerbis. Inter musices genera Doricū maxime probatum est, vt medie temperatum inter Lydium & Phrygium.

Præsentibus rebus consulendum.

PROCOPIVS belli Gotthici libro I. Vetus nimirum me subit dictum, quod uti que presentibus rebus vt consulatur iniungit. Arbitramur esse idem, quod alias ex Platone retulimus *δὲ τὸ παρὸν εὖ τιθέναι*. quod præterit, in integrum reuocari non potest: consultationem de futuris variæ interrumunt occasiones, quod vrget in primis curandum est.

Sal & mensa.

APUD priscos hospitij ius fuisse sanctissimū alias nobis est dictum. Id contrahebatur salis & mensæ consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus admittit omne ius agendi iniuriarum. Æschines de perperam obita legatione: *τίς γὰρ τῆς πόλεως ἄλλας καὶ τιλὸν δημοσίαν τεράπεζαν περὶ πόλεως δέησις ποιῆσαι*. id est, Etenim ciuitatis salem, publicamque mensam, ait se plurimi facere. Nõ exciderat hoc prouerbium antea commendatione in prouerbium abierunt, ita & obsoleta quædam.

Salin-

Saliare dapes.

VETUSTISSIMUM sacerdotū genus, fuit apud Romanos Salij, dicti quod Ancylia, quæ credebantur cælo delapsa, saltantes ferrent. Hinc opiparum conuiuium ac magnificū Saliare dicitur. Horatius in Odis:

Nunc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus, nunc Saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.

Arbitramur autem Horatium Saliare pro pontificales dixisse, hoc est speciem pro genere. Nam in omnibus sacris adhibebatur apparatus splendidus ac magnificus, quæ cura delegata erat septem viris epulonibus. Aristippus reprehensus quod homo philosophus sumptuose viueret, si inquit, hoc esset crimen, dij non paterentur in suis sacris. De pontificali cœna nobis alibi dictum est.

Falsum probrum.

SENTENTIA puerbialis est apud Æschinē in oratione: περι παραπροσβείας. τὸ γὰρ λέγειν ἀνεδος ἔ παρατρέω τῆς ἀκοῆς ἀφικνεῖται, id est, falsum probrum non peruenit ultra aures. Qui audit conuiuium, cuius sibi conscius est grauitur animo vulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commouetur. Nō enim descendit altius in animum hominis rectæ conscientię.

Ne insciens quidem verum dicit.

ALIQUANDO post addit hyperbolē prouerbialē: συμπλέγμα δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἑπερβαλὼ ἀνθρώπων γόητι καὶ πονηρῶ, ὅς ἐδ' ἀν' ἀπὸν ἀλλήλ' ἐς ἐδ' ἐν εἶποι. id est, In re p. verō inuolutus suam cum homine supra modum impostore & improbo, qui ne insciens quidem quiddam veri possit dicere. Hoc tropo notat hominem insigniter vanum. Alioqui, solent etiam natura mendaces, interdum lapsu linguæ, ac per incogitantiam aliquid veri dicere. Fertur & hodie vulgo apud nostrates de vano Fortunatus est ad dicendum verum: quasi nūquam loquatur verū, nisi imprudēs. Quod enim accidit præter animi destinationem, fortunæ tribuitur.

Capillis trahere.

τῶν τριχῶν ἔλκεν. id est, capillis trahere dicuntur qui vi perpellunt, quod & hodie

dicitur auribus trahere. Æschines in oratione, quā modo citauimus: ἐ καταχόμεν τῶν ὕβριν, ἀλλὰ παραβερμανθεὶς ὁ ἡμᾶς εἰσία ξενοδόκος τῶν ἐταίρων τις τῆ φιλιππεῖ, ἐκκόμην τῶν τριχῶν, καὶ λαβὼν ἐν τῆρα ματρύομι τῶν εἰχμάλων γυναικί. id est, non perpeffus fuissē contumeliam, sed incanduissem cum nos exciperet conuiuium quidam ἐ Philippi amicis excipiendis hospitibus præfētus, & capillis traxissem, & arte pro loro flagellassem captiuam mulierem. Plautus in Menæchmis, sed quis hic est qui me capillo hinc de curru deripit? Opinamur adlufum ad Palladem Homericam, quæ Achillem capillis reuocauit à pugna. idem in Mercatore: Me istam capillo pertracturum in viam, nisi hinc abducit. De nariibus trahi, obtorto collo, obtorta gula, nobis alias dictum est. Quo longius à rebus corporeis recedet metaphora, hoc erit venustior, veluti si quis dicat: lasciuiam capillis trahendam & ieiunijs, laboribusq; castigandam.

Scythia malus.

TANTA erat barbaries immanitasq; Scythicæ gentis, vt ipsa etiam appellatio cesserit in prouerbium, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcam & immane facinus Turcicum. Æschines in oratione: περι παραπροσβείας, καὶ δέμα σὸσάμα, καὶ μὴ τῶ λογογράφου καὶ σκῆθι κακῶ ὄντι παραδύνα, Obsecro vt seruetis me, ne ve logographo, maloq; Scythæ me tradatis.

Mali principij malus finis.

Ἀρχῆς κακῆς τέλος κακῶν. id est, Orfus mali finis malus. Iambicus dimeter ex Æolo poeta refertur. Quæ rectis consilijs instituantur, etiam si qua incidat difficultas, tamen sortiuntur, aliquando lætum exitum: contra quæ prauis rationibus inceptantur, quamuis initio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Laureolam in mustacijs quarere.

M. TULLIUS in epistola ad Atticū: Bibulus cœpit laureolam in mustaceo quarere, hoc est, ex friuolis negotijs captare famam haud præclaram, neq; magnificā. Est autem mustaceum siue mustaceus libi genus, cui aliquid additur de virga lauri deralum, ac decoquitur suppositis lauri folijs, vt iudici-

cat Cato lib. de agricultura. Vnde Pli. lib. 15. c. 30. Mustaceum dictum putat tertium lauri genus, quod ad eum vsūm adhibebatur. Alioqui laurus erat triumphalis ornamentum ædium principalium ac pontificiarum. Hanc qui non poterant assequi laurum, in mustaceo quærebant laureolam: M. Tull. Epistolarum ad Atticum libro 5. Epistola cuius initium: Saturnalibus mane: Bibulus, inquit, credo voluit hac appellatōne inani nobis esse par. In eodē Amano cœpit laureolam in mustaceo quætere. Cicero in prouincia res præclaras geferat, Bibulus frigebat. Idem ad M. Celiū Rufum lib. 2. Qualem cumque triumphū laureolam appellat, velles enim, ais, tantum modo, vt haberem negotij, quod esset ad laureolam satis:

Si tu proreta.

NON tam ficus ficui similis est, quā est simile prouerbio quod est apud Plautum in Rudentibus.

Si tu proreta isti naui es, ego gubernator ero.

Quo licebit vt, quoties neuter alteri in negotio quopiam vult cedere. Nam prora ea pars naui est, quæ in appellando percutit littus, puppis est posterior in qua sedet qui clauum regit. Habent enim nauæ singulis distributa munia, quorum præcipua sunt proretæ & gubernatores. Vnde prouerbium Prora & puppis. Prora Græca vox est, cui parti qui præsidet προρέτης & προρέτης illis appellatur, vnde προρατ ἔδεται, proram regere. Suspiciamur autem Plautum & alteram vocem Græce posuisse vt priori Græcæ responderet κυβερνήτης. Nam si gubernator legas, verus trochaicus antepenultimo loco habebit breuem syllabam, gubernator ero, quod carminis ratio nullo pacto recipit, Si tu proreta isti naui es, ego κυβερνήτης ero. Verum hoc quiddid est eruditorum iudicij relinquimus. Honestior autem nauis pars puppis. Vnde Virgilianus Æneas: Sit illa in puppi. Et M. T. Cornificio libro duodecimo. Quam obrem mi Quinte confende nobiscum, & quidem ad puppim.

Hedera lasciuior.

NON sine prouerbij specie dictū est, qd hederæ natura sit omnia complexu suo vin-

cite. Vnde Flaccus arctissimum amicæ complexum significare volens ait in Odis:

Arctius atque hedera procera astringitur ilex,

Lentis adhærens brachijs.
Sursus alibi: Lasciuus hederis ambitiosus. Sed complexu suo enecat arbores, quod idem amantibus faciunt lasciuæ puellæ. Vnde Romæ Flamini Diali nefas erat tangere hederam, atque adeo ne nominare quidem fas erat. Hoc ænigmate declarauit antiquitas, quanta puritas, quantaq; castitas deceat sacerdotem, atq; adeo quanta libertas, nam amare mera seruitus est. Nec anulum solidum gestare concessum erat, aut vllum omnino in corpore nudum habere, vt testatur Festus Pompeius.

Nuga theatri.

PLAUTVS in Comœdia Pseudolo, nuga theatri appellat, quotidiana conuicia, quæ in meretrices, lenones & parasitos iaciebantur à comœdiarum actoribus. Sic ibi Ballio leno rogatus quid ipsi dixisset quispiam? Nugas inquit theatri, quæ in comœdijs solent lenoni dici, quæ pueri sciunt, Malum & scelerosum, & periurum aiebant esse me, sic leno. His autem conuicijs non oportebat quenquam offendere, vt aiebant Socrates, nihilo Hercle magis quam in magno conuiuiō, liberius dictis. Quin etiam totum hoc quod in comœdijs agitur, nuga theatri dici poterunt: veluti iuuenes amare, senes iurgare, seruos heris imponere, lenas fitire & cetera. Aliquanto secus dictum est M. Tul. qui theatri vocem traxit ad significationem ostentationis. Velut in oratione pro Rabirio: Multas equidem C. Cæsaris virtutes magnas incredibilesq; cognoui, sed sunt ceteræ maioribus quasi theatris propōitæ & pœne populares, castris locum capere & cetera. Vnde & Theatrica dicuntur quæ multitudinis fauorem captant.

Pleno modio.

ANTE dictū est nobis plena manu fieri quod largiter, minimeq; maligne dicitur. M. Tull. ad Atticū lib. 6. Epist. 1. simillima figura dixit, pleno modio: Si illa iam habet pleno modio, verborum honorem, inuitationem crebram & c. Nam antea dixerat, se publicanorum vsuras affatim laudasse.

Agninis lactibus alligare canem.

BALLIO in Pseudolo Plautina. Quia pol qua opera credam tibi, vna opera adligem fugituum canem agninis lactibus. Qui canem alligat intestinis agninis, is nō modo canem amittit, verum & prædam vltro dederit fugitiuo. Sic qui credit homini malæ fidei, & rem perdit & frustra obligatum habet eum, qui non est soluendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Superauit dolum Troianum.

APVD Plautum in Pseudolo, senex laudans seruum suum, quod arte noua, fructus insidijs per subornatum quendam imposuerit Ballioni lenoni, ita loquitur.

Superauit dolum Troianum, atque uicit Pseudolus.

Sentit autem de equo Troiano è trahibus contexto: de quo iam sæpius diximus. Quæadmodum autem Græci per subornatum Sinonè imposuere Trojanis, ita Pseudolus per Harpagem imposuit lenoni.

Laryngiζειν.

Λαρυγγίζειν Græcis dicuntur, qui non loquuntur naturali modo, sed dilatato gutture effundunt immanem vocem. Quemadmodum & canunt nonnulli. Hoc vitium Demosthenes obiecit Æschini, quod non ex animo loquens vocem præter naturam intenderet, Neque enim oratoris est, affectus clamore mouere, sed argumentis & rem velut oculis subiiciendo.

Oculis ac manibus.

Quod omnibus modis compertum est oculis & manibus deprehensum dicitur Mar. Tull. pro Cluentio: Cum manifeste venenum deprehendisset, quod vir matris Oppianicus ei parauisset, & res non coniectura, sed oculis ac manibus teneretur, neque in caussa vlla dubitatio posset esse, accusauit. Oculis magis creditur, quam auribus. Quidam porro adeo sunt δισπειθεῖς, vt nisi manibus contrectent, non credant.

Vt herba solstitialis.

APVD Plautū in Pseudolo amās de spe subito deiectus, ita loquitur: Quasi solstitialis herba paullisper sui, repente exortum, repentino occidi. De Ephemero ani-

malculo nobis alias dictum est. Sunt qui hoc loco solstitialem herbam intelligi velint Heliotropiū. Atqui tametsi Heliotropium circumagitur ad solem spectans, nusquam tamen legimus eam, eodem die nasci ac mori. Vero propius est Plautum sentire de herba Ephemero, cuius aliquot locis meminit Dioscorides, veluti lib. 4. cap. 698. Item alijs nonnullis. Rursus libro 6. c. 111. Is duo facit genera, alterum Colchicū, quod illic affatim proueniat, à quibus bulbus erraticus siue agrestis dicitur, quod sub exitum autumnii florem effundit subcandidum, non disti milem croceo. Alterū quod Irim syluestrem appellant, folijs lilij sed tenuioribus, caule pari, florē habet ceruleum amarum, cuius descriptionem habet Plin. lib. 25. c. 13. Colchicon bulbi similitudine adlicit ignaros, & iugulat, quæadmodum & fungi. Sed præsens remediū est lac Bubulum. De hac herba non dubiū est quin Plautus senserit. Nā Dioscorides ait prouenire sub exitum autumnii, hoc est, circa solstitium brumale. Et Theophrastus Ephemeron appellaram putat quod vltra diem non viuat, idem prædicans de herba quod Aristoteles de animante eiusdem nominis.

In herbis.

IN herbis esse dicuntur, quæ nondum maturuerunt, sed spem modo bonam de se præbent: dixit M. Tull. in oratione pro M. Celio: Sed ego non loquor de sapientia quæ non cadit in hanc ætatem, de impetu animi loquor, de cupiditate vincendi, de ardore mentis ad gloriam, quæ studia iam in his ætatibus nostris contractiora esse debeant, in adolescentia vero tamquam in herbis significant, quæ uirtutis maturitas, & quantæ fruges industria sint futuræ. Hoc prouerbium alibi nobis dictum meminimus, sed hunc locum adijcere visum est. Ex quo si quid damni capit lector, est quod queratur, si quis cauilletur nos captare numerum, & si perpenderit innumera prouerbia ceteris admixta, non referri.

Nullius coloris.

ALIBI commemorauimus de modis omnibus ignoto solere dici, albus an ater sit nescimus. Huic simillimū est quod ait Harpax apud Plautū. Quem Pseudolum, quas

tu prædicas fallacias mihi. Quem ego hominem nullius coloris noui. Vehementius est, quam si dixisset, albus an ater. Et paulo post, pro eo, quod dicitur, nō noui hominem. Neque istum, inquit, Pseudolum mortalis qui fiet, noui neque scio. Rursus in eadem. Qui suum reperunt, alienum reddunt nato nemini. Idem in rudētibus: Dominus huic ne frustra sis, nisi ego nemo natus est. Rursus in Mustellaria: Curabitur, tamquam si intus nemo in ædibus habitet. Iterum in eadem: Natus nemo in ædibus fuit.

Et prædam & præmium.

Quoties significamus omnino quiddam auferendum siue iure, siue iniuria, dicemus & præmium & prædam auferendum. Præmium datur pro meritis, præda per uim aut arte abducitur. Ballio in eadem fabula: Auferetur id præmium à me, quod promisi per iocum. Cui respondet senex, De improbis uiris auferi præmium & prædam decet. Sentiens malos quouis modo spoliandos, eo quod si quid male sit malis, benefactum est. Sicuti bene dictum est, quod dignis male dicitur.

Ex natali emortualem facere.

IN eadem fabula Ballio leno coactus reddere argentum dicit: Certum est mihi hunc emortualem facere ex natali die. Emortualem dixit pro tristi, ac funesto, natalem pro læto ac felici.

Carone hoc contenti sumus.

INTER ea quæ Cæsar August. quotidiano sermone solet vsurpare, Suetonius & illud commemorat, quod quoties significat præsentem rerum statum esse boni consulendum dicebat, contenti sumus hoc Carone. Caro Vticensis conatus est tueri præsentem Reip. statum exclusa tyrannide, at non successit: vicit ea pars quæ tyrannidem videbatur affectare. Augustus autem in hoc cum Carone sentiebat, quod præsentem Reipub. statum nollet immutari. Itaque ipse quodammodo sui temporis Cato fuit. Retulimus ex Macrobio inter apophthegmata, Cæsarem Augustum aliquando uenisse in ædes in quibus habitauerat Cato. Hic cum Strabo in gratiam Augusti incufaret Caronis peruicaciam, quod sibi necem consciscere, quam Iulio

victori se submittere maluisset: Augustus respondit, Quisquis præsentem ciuitatis statum mutari non vult, is & ciuis & vir bonus est. Eodem dicto & Catonis memoriam tutatus est, & sibi consuluit, ne quis in posterum adfectaret res nouas.

Edax triremis.

Ἀδδηράγοι τριήρεις, id est, Edaces triremes, dicuntur quod magnis consent impendijs. Translatum videtur ab egregijs equis & ad certamina alitis, quos oportet esse voraces, extat apud Lyfiam oratorem. Alcæus autem in comœdo tragœdia, lucernas bibulas ἀδδηράγους dixit, quod multum absument olei. Prouerbij speciem hæc habebunt, si ad hominem prodigum immodicū impendij transferantur, quæadmodum Edax currus, de quo nobis dictum prius.

Obolo dignus.

Ἄξιος ὀβολοῦ, id est, dignus obolo per iocum dicebatur, qui in aliquo numero vellet haberi. Translatum à consuetudine reipubl. Atheniensium, qua qui per senatum adscribebantur in numerum virorū, & ob id δόκιμοι vocabantur, ijs in singulos dies dabatur obolus ex ærario publico, quemadmodum tradit Aristoteles in Politicis. Alij malunt duos dari solitos. Et fieri potest, vt post duplicata sit mercedula. Huius rei meminit Lyfias in oratione περὶ τῶ ἀδωμάτων. Et haud scimus an huc alulerit Aristophanes in Equitibus: ἀνὴρ γένηται τοῖσι πολλοῖς τέβηλοι. ἀδωμάτοι dicebantur, qui trium mensium spacio corpore claudicarent. Quemadmodum ἀδόκιμοι dicebantur, qui nondum erant in virorum numerum adscripti, nec dum obolo digni iudicati.

Areopagita taciturnior.

Ἀρεωπαγίτης σεγαυότερος, id est, Areopagita taciturnior dicebatur, qui commissum arcanum optime contineret. Alciphron in epistola quadam: γρη῏μι τὸ νῦν ἀρεωπαγίτης σεγαυότερος, id est, Esto mihi nunc Areopagita taciturnior, σεγαυός enim dicitur, non qui tacet ipse, sed qui continet arcana, nec effutit vsquam, trālatum est à vasis solidis, nec vlla ex parte perstillantibus, Athenis in Areopago causæ capitales audiebantur, idq; noctu, magna attentione. Et fortassis nefas

nefas erat illis quæ ibi fuissent acta apud vulgus effutire. Exrant & hodie apud Vespulos reliquæ generis iudicum. Certi vulgo dicuntur. Qui in hunc ordinem admittuntur, magna religione adiguntur ad silentium. Est enim ratio quædam deprehendendi crimina, quam nullus intelligit, præter illos iuratos.

Veterata vaticinari.

ΑΙΤΙΒΙ retulimus ἀρχαία λέγειν, friuola loqui. Ballio in Pseudolo Plautina ad atrocia conuicia, quibus à duobus impetitur, respondet, vetera vaticinamini. Conueniet in eos qui nihil adferunt noui, sed iam olim vulgo iactatum, Nam vatum est, aut aliquid noui dicere quod nondum accidit, aut aliquid proferre, quod nulli cognitum est. Solent enim prognosticæ quidam mira quædam diuinare de præteritis annis. Lenoni nihil est noui audire, scelestus, periuurus, sacrilegus.

Eadem queri.

Ευαυλίαν κλαίειν, dicuntur, qui simul ipsidem de malis queruntur, inde sumptum quod apud veteres interdum duobus tibicines eandem cantionem sonabant. Aristophanes in Equitibus:

Ευαυλίαν κλάουσόμεν, ὀλύμπιον νόμον. id est, Modis Olympi concinamus tristitia.

Olympus quidam fuit Marfyæ discipulus. Is conscripsit de lugubribus modis tibia canendis. At Marfyæ male cessit sua musica. Discipulus igitur magistro accinit lugubria.

Schœnicola.

FESTVS Pompeius indicat olim schœnicolas appellata scorta plebeia ac vilia, ab vnguento vilissimo quo oblinuntur. Plautus in Pœnulo: Miseras, schœno delibutas, schœnicolas sordidas.

Luto lutulentior.

AVAROS quæstusque supra modum avidos, impuros ac sordidos dicimus. Id Plautus ὑπερβολικῶς exaggerat in Pœnulo: Sed lenone isthoc Lyco illius domi non lutum est lutulentius. Nonnumquam declarat hominem scelerosum & cõtaminatum potiusquam sordidum. Vt Cicero in oratione pro domo sua ad pontifices. O cœnum, o portentum, o scelus. Et Pisonem

alicubi lutum appellat. Sic enim appellat lutum, quemadmodum subinde vocat scelerosum, Labem ac maculam. Itidem subinde facem, procellam, ac tempestatem appellat tumultus auctorem.

Διακωδωνίζεν.

Διακωδωνίζεν, Demosthenes dixit pro explorare, atque examinare. Sumptum putant ab ijs qui noctu cum tintinabulo circumeunt excubias, ne quis dormiat, aut vt hoc signo declarent se vigilare. Siue ab ijs, qui coturnices tintinabulo experiuntur, num sint ad pugnam idoneæ, vt visum est Aristarcho. Nec desunt qui malint inde ductum, quod ad eundem modum explorari soleant equi, an tubarum & armorum strepitum laturi sint. Simili modo conuicijs olim explorabantur ini-tiandi mysterijs.

Ferrum & flamma.

CVM exitiale bellum significamus, ferro flammâ; rem geridicimus, siue ferro igniq; M. Tullius in oratione pro L. Flacco: O di immortales quid hoc miserius, nos qui P. Lentulo ferrum & flammam de manibus extorsimus, imperitæ multitudinis iudicio confidimus. Mox in eadem: O nox illa, quæ penè æternas huic vrbi tenebras attulisti, cum Galli ad bellum, Catilina ad vrbein, coniurati ad ferrum & flammam vocabantur. Rursum pro Sylla: Cuius nuper ferrum retulerim, flammamq; restinxerim: In oratione pro domo sua, addit saxa, Deinde cum ille saxis & ignibus & ferro vastitatè meis ædibus intulisset. Item pro Planco: Quorum vidisti toto illo anno ferrum in foro, flammam in ædibus, vim in tota vrbe versari.

Montes frumentii.

DE montibus auri nobis alibi dictum est. Sed quemadmodum musca ad quasuis res transfertur cum negamus quidquam tale esse, nulla mihi musca in ædibus, ita montes ad quarumlibet rerum affluentem copiam transfertur. Plautus in Pseudolo: Quibus cunctis montes maximi acerui frumenti sunt domi. Vox hæc montes superest fermoni, nisi quod ex vsu vulgari addita auget copie significatione. Itidem in vsu venit oppido pro valde, cum tantâ rerum copiam intelligerent agricolæ, quanta satis esset

esset vel oppido. Plautus in Mustellaria, Montem erroris dixit pro errore grauissimo. Nec salus nobis salutis iâ esse si cupiat potest, Ita alium erroris montem maximum ad portum modo conspiciatus sum, herus aduenit peregre, periit Tranio. Si le gas ita mox alium, constabit versus trochai chus. In Milite dixit montes argenti: Tum montes argenti non massas habet.

Εξορχείδαι.

QVI fugiunt & ab eo quod agitur alio se vertunt. Græcis ἐξορχείδαι dicuntur, sumpta metaphora à saltationibus præsertim sacris, vnde subtrahere sese inauspicatum erat: quemadmodum indicatum est in prouerbio, Omnia secunda, saltat senex. Notum est quod refert Herodotus de Hippoclidae, qui indecora saltatione excidit à spe nuptiarum & audiuit: ἀπορχήσαό γε τὸν γάμον.

Peristromata Campanica.

ORIGENES opus quoddam varias tractans materias, σποριατῆσι inscripsit, sumpta metaphora ab auleis & stragulis picturatis, quibus olim diuites impense delectabantur. Quod ad hominem versipellem transferri potest. Siquidem aulea explicata aut complicata, & rursus aliter atque aliter complicata varias rerum formas præbent. Leno in Pseudolo Plautina minitatur suis famulis hoc modo: Ita ego vestra latera loris faciam vt valide varia sint, vt ne peristromata quidem eque picta sint Campanica. Campania cum floreret opibus, præter modum luxu ac delicijs indulgebatur. Campanicis peristromatibus Plautus adiungit Alexandrina tapetia. De Attagena dictum est alias.

Fors domina campi.

IN creâdis magistratibus nõ semper vincibat, qui potior esset, sed cui fortuna fauebat. Nam a populi suffragijs res omnis pendebat M. Tullio in Pisonem: Sed omitto ut sit factus vterque nostrum, sit sane. Fors domina campi, magnificentius est dicere, quæ admodum gesserimus consulatum.

Fulmentum lectum.

NONIUS Marcellus indicat prouerbium quoddam esse frequens apud Varronem: Ful-

mentum lectum scandunt. Nec exponit quid sit fulmentum, neq; quis sit prouerbij sensus: tantum indicat fulmentum dici neutro genere, & fulmentas feminino.

Parthi quo plus biberint.

DE Parthis veteri prouerbio dictum est, quo plus biberint, eo plus sitire. Habet hoc temulentia, vt posteaquam obfurdit palatum, magis ac magis cupiant haurire. Aperte dicitur in anaros, ac studiofos, crescit enim discendi cupido cum eruditione.

Scripta.

SCRIPTA populari conuicio dicebantur mulieres nugaces nulliusq; rei, à screeo quod est oris purulentiam eijcio cum sonitu. Vnde screea pro rebus vilissimis accipiebant. Fortasse quadrabit in anus, subinde screantes, ac tussientes. Ita Festus. Nonius autem putat esse conuicium in deformes meretrices, citans hunc Plauti versum ex Vidularia:

Scriptæ, scrupedæ, strictiuclæ sordidæ.

Ex Phelleo.

EX φηλλέως ἐλθέειν, i. Ex Phelleo venire dicebantur, qui ex humili fortuna asperaque vita ad dignitatem emerissent. Nam Græcis φηλλῶς dicitur locus aptus pascendis capris, asper, pumicosus, ac sterilis. Nam huiusmodi pascuis capræ delectantur. Aristophanes in Nebulis:

Ὅταν μὲν ἐν ταῖς ἀγῶσι ἐν τῷ φηλλέῳ ὄσπερ ὁ πατήρ σου δισθέρων ἐνήμεν.

Est huius nominis locus Atticæ montanus ac petricosus, cuius meminit & Stephanus, nisi quod montem φηλλῶς vocat, fortassis scriptura mendosa. De his non nihil attigimus in prouerbijs: Subere lenior, & Phellinas.

In foro veritas.

Ενὶ ἀγορᾷ ἀψιδεῖν, i. In foro abstinendum a mendacio. Lex erat apud Athenienses, vt in foro rerum venalium vanitas omnis abesset. Theophrastus in libris De legibus ostendit Agoranomis duo præcipue curanda, vt omnia in foro compositæ citraq; tumultu agantur, deinde vt abstineant à mendacijs non vendentes modo, verum etiam ementes. Hinc est quod apud Laertium Anacharsis ait se mirari, quod Athenienses lege pro-

hiberent in foro mendacium, cum nusquam frequentius aut imprudētius mentirētur.

Oculum excludere.

Hac figura vulgus adimit omnē spē pe tenti, vt dicat, si hoc impetraris, oculū mihi excludito, aut dentem extundito. Senex in Pseudolo Plautina: Excludite Hercule oculum si dederō. Senfit quiduis potius futurum, quam vt seruo daret argentum pro amica filii. Itidē Phormio Terētianus: Vel oculum excludito, est, vbi vlciscar, locus.

Aut terra aut mari.

PLAVTVS in Pseudolo, aut terra aut mari, dixit pro quacumq; ratione. Sumptum est ab historicis, qui referunt res terra mariq; gestas, & gentes terra mariq; expugnatas. Cicero pro Cluentio: Cuius tanta res gestæ terra mariq; extiterunt. Item pro lege Manilia: Quantas ille res domi militiq; terra mariq; quanta felicitur gesserit. Rursus in eadem: Vt aliquando vere videremur omnibus gentibus ac nationibus terra mariq; imperare. Item in Verrem lib. 2. Quam multæ mihi à Verre insidiæ, terra mariq; factæ sint. Ad Atticum libro 7. Qua aut terra aut mari persequar eum, qui vbi scit nescio. Demosthenes in clausula orationis pro Ctesiphonte: εἰδ' ἄρα ἔχουσι ἕταρος ἀνίπτος τέττις μὲν ἄνθρωπος καὶ ἑαυτὸς ἐξ ἄλλου καὶ προσέλει ἐν γῆ καὶ θαλάσῃ ποίησατε. id est, Quod si vsque adeo sunt insanabiles, istos quidē per se solos exitio perniciosq; dignos terra mariq; reddite. Plantiverba sūt hæc: Ego in hoc triduo aut terra, aut mari alicūde euoluam id argentū tibi M. Tull. libro De Finibus 5. addit tertium: Vna pars est differendi, altera uiuendi, tertia natura scilicet ab his inuestigata est, vt nulla pars cælo, mari, terra, vt poetice loquar, prætermissa sit. Addit poetice, quod poeta tria tantum elementa referant: vt Ouidius:

Ante mare & terras, & quod tegit omnia cælum.

Terentius: O cælū, ò terra, ò maria Neptuni. Plautus in Amphitruone: Ita mihi videntur omnia, mare, terra, cælū consequi.

Εκφυλλοφορήσαι.

QVIBVS ius ferendi suffragia adimebatur, & ex albo iudicū submouebantur, olim dicebātur ἐκφυλλοφορεῖσθαι, quemadmodum

exauctorari dicebantur milites quibus ius pugnandi adimebatur. Olim non calculis sed folijs ferebantur suffragia, quasi dicas à folijs ferendis excludi.

Nullam corporis partem.

ÆSCHINES de perperam obita legatione: ὁ δὲ ἰδὲν ἀπρακτῶν ἔχων μέρος τῆ σώματος, ἰδ' ἔβεν τῶ σωτῶν πραιεταί, ὡς ἂν Ἀριστέδης τὸς φόβος τῆς ἑλλάσιν, ὁ δὲ ἰδὲν ἔπι καλῶ μὲν ἔδου γράβει καὶ καταπτύει διαφοδοκίας, id est, At is qui nullam corporis partem habet otiosam, ne eam quidem qua vocem promit, perinde ac si esset Aristides qui vectigalia præscripsit Græcis & iusti cognomen meruit, indignatur ac despuat munus acceptionē. Dispicitur prudens lector, an pro ἀπρακτῶ, legendum sit ἀπρητῶ, id est, ἀπρίατῶ, vt intelligas illi omnia membra fuisse venalia, etiam os & vocem. Tametsi dici potest ἀπρακτῶ, qui nihil exigit. Vt intelligas non manibus tantum, sed toto corpore rapacem.

Dulce est amarum.

PLAVTVS in Pseudolo non sine prouerbij specie dixit dulce & amarum, pro lætis ac tristibus. Amans adolescens de epistola amica. Dulce amarumq; vna nunc misces mihi. Idem in eadem fabula: Dulcia atque amara apud te sum elocutus omnia. Scis amorem, scis laborem, scis egestatem meam. Idem in Truculento: Nunc posteaquam scimus dulce, atque amarum quid sit de pecunia.

Αἰζῶν δέδου.

QVEM ADMODVM multa prouerbia retulimus è gentium moribus desumpta, ita αἰζῶν δέδου olim dicebatur calumnian di morbo obnoxij, quod is populus hoc nomine taxatus sit veterum Comædiarum salibus, quemadmodum indicat Stephanus docens, Æxoniam esse Magnesiæ ciuitatem. Est autem & αἰζῶν ἄκρη acuta, populus tribus Cecropidis, ab vtraque voce deducitur αἰζῶν δέδου. Citant testem Menandrum ἐν κωμῶσιν. Plato in dialogo de Fortitudine: ἰδὲν ἐρὸς παρὸς ταῦτα ἰδ' ἔχων εἰπεῖν, καὶ μέρος ὡς ἀλλ' ὡς αἰζῶν ἂν εἶναι. id est, Nihil ad ista respondeo, cum quod dicam habeam, ne me merito dicas Æxonensem esse. Marcellus vertit maledicū, & calumniatorem.

Gallam

Gallam bibere oportet.

QVI plus satis indulgenti ventri gulæq; prouerbiali ioco iubebantur gallam bibere. Is est fructus sub autumnum adnascens arboribus, præcipue robori specie rotundæ nucis. De cuius natura multa prodiderunt Plinius, Dioscorides, Galenus ac Theophrastus. Vim habet astringendi exiccandi, & ob id utilis ad multa. Inde illud Lucillij cum nepotes, ac lurcones iubet gallam bibere & rugas inducere ventri, sentiens coarctandos esse ventres, Refert Sextus Pompeius Fest. Simile est Horatianum illud, cum scribit ventres nepotum inurendos candenti lamina.

Sontica causssa.

NAVIUS poeta, citante Festo Sonticā causssam appellat admodum grauē, in hoc trochaico catalectico:

Sonticam esse causssam oportet, quam obrem perdas mulierem.

Translatū à duodecim tabulis, quæ sonticum morbum appellant non vulgarem, sed tam molestū, vt reus non cogatur apud iudices comparere.

Macula, Labes.

FREQVENS est apud M. Tullium, vt hominem infamem ac scelerosum, maculam, labem, sordes, lutum appellet: pro eo Plaurus citante Festo suasum dixit:

Quia tibi suaso infecisti propudiosa palululam.

Suasum Festus putat esse maculam quæ sit in veste alba è stillicidio fumoso. Plautinus Trochaicus quadrabit in eos, qui famam honestam vel à maioribus traditam, vel benefactis partam, aliquo scelere contaminant.

Capere crines.

PLAVTVS in Mustellaria capere crines dixit, pro arripere occasionem oblatam, & arreptā retinere. Sumptū vel ex illo deo, quem Græci vocat χαμρόν, Nam eū fingunt fronte capillata, occipitio caluo: vel ex hominū cōsuetudine, qui crinibus remoratur quem nolint abire. Si tibi acceptū est fore tibi vnicū, sempiternum, atq; illū amatorē tibi propriū futurū in vita. Soli gerendum censeo morem, & capiendos crines, vt fama est, hominis, & in sole pecuniam inuenire.

Nihil est miserius, quam animus conscius.

SAPRE etiam est olitor valde opportuna loquutus, vt habet prouerbiū. Apud Plautum in Mustellaria Tranio seruus nequissimus sententiam profert, quouis dignam Theologo: nihil est miserius quam animus hominis conscius. Et Horatius felix esse iudicat:

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Celei supellex.

VILEM & rusticā supellectilē Cele fuisse dictā indicat Maro Georg. lib. 1.

Virgea præterea Celei vilisq; supellex. Item Ouidius lib. Fastorum 4.

Sors sua cuiq; loco est, qui nunc Cerealis Eleusis

Dicitur hic Celei rura fuere senis. Ille domum glandes excussaq; mora rubetis

Portat & arsuris arida ligna focis, Filia parua duas redigebat mōte capellas. Et tener in cunis filius æger erat.

Celeus rex erat Eleusine, pater Triptolemi, cui Ceres quod esset ab illo excepta hospitio, commonstrauit omnem agriculturæ rationem. Verba Plauti sunt hæc: Quasi supellex Celionis, palus palo proximam est. Mirum est autem à Plauto primam syllabam in Celione produci, cum ab alijs corripiatur. Nam Celionem pro Celio dictum nihil est noui, sic & scorpiū dicimus & scorpionem.

Ampullacea.

PLAVTVS in Menæchmis videtur ampullaceam vocare mulierem magnifice cultā, carmen sic fertur: quando te auratam & vestitā bene habet, ampulla spem. Recte perhibent, melius sanam est mulier mentem fumere. Ampulla spem, certū est deprauatas esse voces, Quidam reponunt ampullōsam, verum hanc distionem Trochaicā carminis ratio non patitur. Ampullaceam, & metro congruit & sensui. Plinius lib. 15. inter genera pyrorū cōmemorat ampullacea. Qui tamen locus haud scimus an mēdo vacet. Verba Plinij sic habēt: Ab odore myrrhaphia, laurea, nardina, à tempore hordearia, à collo ampullacea, & Coriolana.

Cyatho non eman.

NON absq; specie prouerbij Miles apud Plautum

Plautum in Pœnulo dixit: Proh nebula, cuius ego cyatho septem noctes nō emāt, loquitur de muliere fastidiosa, sed nō perinde formosa, & cyathum dixit pro minimo pretio, cui res erat cum cyathis. Cyathus minimū erat poculū: crater amplius.

Rex sum.

QUEM AD MODUM olim insignē felicitatem significantes dicebant, deus sum, aut in cælo sum: Ita Plautus in Pœnulo dicit: Rex sum, si ego illum hodie ad meo minem allexero. Verba sunt Lycinonensis, sperantis se diuitem fore si quendam bene nummatum ad se pertraxisset.

Cribrum crebrius.

SCITE dictum est Plauto, nec sine pro uerbij schemate, cribrum crebrius, pro eo quod erat, plurimis locis, ac passim. Villam integundam, intelligo totam mihi. Nam nunc pellucet ea quam cribrum crebrius. Vulgus de futili ac loquaci dicit, tam solidus est quam cribrum.

Et operam & retiam perdere.

PLAVTVS in Rudentibus: Iam nunc operam ludos facit & retiam. Id quidem citra tropum dictum est à sene, qui Crippum feruum piscatum miserat, cum esset nocturna tempestas grauissima. Venustius erit, si tropo adhibito dicatur in captorē, cui non successit aucupiu. Porro retiam Plautus antique dixit pro rete. Ad fine est illi, quod alibi retulimus: Oléum & operam perdidit: & Operam & impenfa perijt.

Cræsi pecunia teruncium addere.

M. TVLL. lib. de Finibus quarto. Itaq; in quibus propter earum exiguitatem obseruatio consequitur, sæpe accidit, vt nihil in interesse nostra fateamur, sint illa nec ne sint: vt in sole, quod à te dicebatur, lucernā adhibere, nihil interest, aut teruncium addere Cræsi pecuniaz. Teruncij nummi à tribus uncijis dicti vilitas prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodigiose diuites celebratur.

Priscis credendum.

M. TVLL. in libello De vniuersitate: Credédum, inquit, nimirum est veteribus, & priscis, vt aiunt viris, qui se progeniem

deorum esse dicebant. Incertum vtrum Cicerō sentiat eam sententiam fuisse vulgo decantatam, an notet vocem prisci, qua de claramus homines extremæ antiquitatis, quorum origo quoniam posteris erat incognita fere referebatur ad deos.

Omnes intus.

THEOCRITVS in Syracusanis:

Κάλλης, ἐν δὲ παύσαι, ὅτι ἐν ὕπνῳ ἐπὶ ἀποκλήξας. id est,

Optime habet, cunctæ sunt intus, fertur vt olim

Inclusa sponsa sponfus dixisse.

Scholiastes admonet esse prouerbium, è tali casu natū, vt conijcimus. Sponfus quidam pertæsus spōsam exclusit ædibus: cuiq; illa pulsaret fores cupiens recipi, sponfus respondit, ἐν δὲ παύσαι, id est, omnes sunt intus, forte cum sponsa ex more duceretur ad ædes sponsi, ille occlusis foribus ita locutus est. Accommodari potest ad vsum magis serium, veluti si ambienti in amicorum numerum recipi, qui sit indignus amicitia, respondeatur, παύσαι ἐν δὲ. Aut, quod vero propius est, cum significabimus omnia esse in tuto. Siquidem ἀποκλείω nō solum sonat excludo, verum etiam includo, quod semotum in tuto esse volumus, vnde ἀποκλείω pro custodia. Itaque fieri potest vt sponfus sponsa in thalamum reclusa ceteras submouerit dicens, omnes intus. Sponso vna sufficit, ceteras vt superuacaneas exclusit. καλῆς Siculis dicitur clauis, inde ἀποκλήξω pro ἀποκλείω.

Esurienti ne occurras.

IN eodem Idyllio prouerbij faciē habet & illud in sine. Gorgo hortans ad reditum quod maritus esset iracundus adjicit:

Ρενῶντί γε μηδὲ ποτ' ἐύθης. id est, Abstine vt vniquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Vnde apud Plautum aliquis iracundius loquētem rogat quampridem edisset. Apud eundem est:

Fames & morabilem in narem coniciunt.

Opus ad opus.

ADDAM & illud ex eodē: ἔργον ἐπὶ ἔργῳ, quo nullū operę finem significamus. Verba sūt mulieris de marito cōquerētis qđ emisit lanā ac rudē, i qua plurimū esset operis sibi.

sibi. Ita Maro de vita colenda: Cui numquam exhausti satis est.

Tredecim cubitorum.

HOMINES insigniter procerō corpore & hiscē temporibus populari ioco taxantur, vt ignaui, & inutiles, Quod vt alia pleraque manasse videtur ab antiquitate. Sic enim in eodem carmine Praxinoa de marito loquitur, ἀνὴρ τρισκαδὲ κάπυχης, id est, vir tredecim cubitorum, hyperbolicos significans enormiter procerum, cum esset tam insulsus, vt è mercatu pro nitro salem attulerit. De Caliga Maximini nobis alias dictum est. Prisci prælongos homines ridiculi gratia Longuriones appellabant. Varro in Tripalo apud Nonium, Ego nihil narro, adeo hæc ita curat, qui ante me est, nescio qui longurio.

Volam pedis ostendere.

Τὸ κῆλον τῆ ποδὸς δείξαι. id est, cauum siue volam pedis ostendere dicuntur qui in bello fugiunt, quod apud historicos frequentissime dicitur, Vertere terga, prouerbium refertur ab Hesychio. Dicitur & hodie vulgo in fugaces, calcaneum ostendere.

Factum transactum.

APUD Iurisprudentes sollemnia sunt hæc. Factum transactum, quoties sentiunt nihil prætermisum, quod ad negotij tractationem pertinet. M. Tullius in Carilinam inuectiua tertia: Atque illud quod faciendum primum fuit, factum atque transactum est. Est alicubi & apud Terentium, aliosq; complures melioris notæ scriptores.

Maandri.

CVM res agitur non simpliciter, sed vasis & obliquis consilijs, Mæandros dicimus, qui metaphora sumpta à fluuio Mæandro, qui sinuosus ac flexuosus labitur: vnde & nomen habere videtur quasi oberret quærens hominum consortia. M. Tullius in Pisonem: Quos tu Mæandros dum omnes solitudines persequeris, qua diuerticula flexionesq; quæsisisti? vitur & Prudentius in hymno, quod alibi nobis citatum est in prouerbio Labyrintho. Fluius est Lydiam flexuosis recurribus perfundens. De quo Plinius lib. cap. 29. Mæander ortus

e lacu in monte Anlocrene, plurimisq; adfusus oppidis, & repletus, fluminibus, crebris ita sinuosus flexibus, vt sæpe credatur reuerti, Apameam primum peruagatur regionem: mox Eumeneticam, ac dein Barylioticos campos, postremo Cariā, placidus omnesq; eos agros fertilissimo rigā limo: ad decimum à Mileto stadium, lenis illabit mari. Est & picturæ genus Meander, in morem labyrinthorum flexuosus ambagibus implexum, quod oris chlamydi addi solet. Vnde Maro Æneidos libro quinto:

Victori chlamydem auratam, quam plurima circum Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit.

Masculum.

MASCVLVS apud veteres non semper significat sexum, sed interdum quidquid vegetum solidum ac robustum est masculum dicitur. Exemplum Nonius Marcellus citat ex Varronis fabula cui titulus ὄνος λύρας, vincor non esse masculum ad rem. Grammatici putant ab Horatio marem vitellum dictum, solidum ac firmum, de ouis oblongis ita loquitur in Sermonibus:

Namq; marem cohibet callosa vitellum. Virgilius quoque mascula tura dicit alba & meliora. Lepidius erit si ad incorporea transferatur, veluti cum excelsum fortemq; animum masculum appellamus.

Intra labia risit.

DE risu Sardonio nobis alias dictū est. Similem describit Theocritus in Thalyfia: Καὶ μὲ ἀπέμας ἔπε σσαράδος ὄμματι μειδύωντι, γέλαος δὲ οἱ εἴχετο χεῖρῶν. id est, Et me est adfatus, diducto leniter ore Arridenti oculo, risus vero labium intra hæsit.

Homerus risum Sardoniū dixit amarulētum. Hic describit risum modestum & amicum, qui si erumpat, Cachinus fit indecorus.

Pingui mensura.

Πίονι μέτρῳ. id est, Pingui mensura dixit in eodem carmine, pro eo quod erat adfastim & largiter: Μάλα γὰρ σφοδρῶς πῶνονι μέτρῳ Ἀδύμων ἐνερπῖον ἀνεπλήρωσεν ἀλαλῶν. id est, Illis fortunante deo bona copia frugum Arearū campos mēsurā impleuit opima.

Simillimum est illi, quod ante diximus: Plena manu, & Ambabus manibus.

Non habet cui indormiat.

THEOCRITVS in Hodæporis: Οὐδὲ γὰρ δὴ μάρτυρ ἢ δισπότηρ ἢς τοὶ ἐνὺ-δεν. id est, Eumare siquidè domino nec vellus erat, cui Indormiret.

Hoc colore Lacon pastor designat extremam caprarj cuiusdam inopiam, cui nec pellis esset hircina, in qua somnum caperet. Solent enim veteres in animantium tergoribus & discumbere & dormire. Apud Homerum proci in babulis tergoribus agitant conuiuia. Et hodie dicimus, non habet lectum, aut non habet stramenta quibus indormiat.

Afinus asino est sui pulcher.

Ονος ὄνα κἀλλιστ' id est, Afinus asino pulcherrimus, simile simili placet. Alcimus apud Diogenem Laertium inter multa quæ colligit ex Platonis Philosophi & Epicharmi Comici scriptis, quibus persuadere conatur Philolophum à Comicis multa fuisse suffuratum, & hos refert Senarios:

Θαυμαστόν ἔδ' ἐνέσι με τὰν ὄνθ' ἔγω λέγειν, καὶ ἀνδάνειν αὐτῶν ἄντ' αὐτῶν, καὶ δοικεῖν καλῶς περὸν κέναι, καὶ γὰρ ἢ κύνων κύνῃ καλλιστὸν εἶμ' ἐμὸν φαίνεται, καὶ βῆς βῆϊ. ὄνος τ' ὄνα κἀλλιστὸν, ὅς δ' ἐ τῶ συλ. id est, Res mira non est, ista si sic proloquor,

Ipsi quæ nobis si placemus inuicem, Pulchre quæ nati si videmur, nam & cani Pulcherrimus canis videtur, bos boni. Afinus asello pulcher est, & sus sui.

Conueniet ubi inter inhonestos similitudo morum & instituti conciliat beneuolentiam, veluti cum miles placet militi, aleator aleatori, potator potatori, sophista sophistæ. Mirum est ab Epicharmo præteritam simiam cum nullum animal sibi placeat impensius.

Pediculi Platonis.

Οὐκ ἀλάττωνος φθέρου. id est, Platonis pediculi, in prouerbum abierunt, ut referentur. Laertio in vita huius philosophi, testatur Myronianus in opere, cui titulum fecit. De similibus, hinc coniectans hoc morbo perisse Platonem, quod vulgo pediculi Platonis appellarentur. Græci φθειράσιν appellant. Morbus est fœdus & cru-

ciabilis, quo perijt & L. Sylla: tamen si de genere mortis variæ sunt scriptorum opiniones. Myronianus nullum indicat vsum prouerbij. Suspiciari tamen licet, dictum in sordidos, quod philosophi minimum indulgcant nitoribus externis, dū circa mentis cultum toti sunt occupati.

Vates secum auferat omen.

IN eos, qui nobis dira minitantur, aut acerba prænunciant, conueniet illud Theocriti cum in Bucoliciastis:

Αὐτὰρ ὁ μάλιστα ὁ τήλεμος ἐχθρὸν ἀγορεύων. Εχθρῶ φέροι ποτ' ὄικον. ὅπως τεκέεσσι φυλάξῃ. id est, Telemus at vates, mihi i qui canit omnia dira,

Dira domum referat, quo natis illa referuet. Iurat Cyclops per vnicum oculum suū, qui videret omnia semper quæ visurus esset. At Telemus vates illi prædixerat fore, ut ab Vlyssæ exocaretur, hoc omen Cyclops rejicit in vatem, & illius liberos. Ita Virgilius:

-Quod dij prius omen in ipsum conuertant. Et rursus: Dij capiti ipsius generis quæ referuent. Itidem Homerus Iliad. Δ.

Συῶ σφ' ὅσιν κεφαλῆσι γυμναξίτε καὶ τεκέεσσι. Simile illi Platonico: In tuū ipsius caput.

Talia gignit bellum.

SENARIUM hunc M. Tullius epist. ad Q. Fratrem lib. 2. ceu vulgo iactatum adducit: Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξερράζεται. i. Similia bellum calamitosum perficit.

Sentiens è dissidijs eorum, qui Rempublicam administrant, multa gigni absurda, verba Ciceronis sic habent: Summum otium forense, sed senescentis magis ciuitatis quam acquiescentis. Sententia autem mea in fenatu eiusmodi, magis ut alij nobis adfentiantur quam nosmetipsi. Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξερράζεται. id est, in translatione ad priuatam discordiam plusculū habebit gratiæ.

Porcus Troianus.

GVLÆ veteres architecti & hoc cōmentum sunt, ut bos aut camelus totus apponeret, differtur intus varijs animantium generibus. Hinc & porcus Troianus venit in populi fabulam, cui hoc nomen inditum est, quod

quod ita varias animantium species vtero tegeter, quemadmodum Durius equus tegeter armatos viros. Macrobius libro Saturna. 3. refert Cincium in oratione qua suasit legem Fanniam de moderandis sumptibus, obiecisse suo sæculo, quod porcum Troianum mensis inferrent. Conueniet in opipara conuiuia, aut in hominem varijs delicijs expletum.

Pilus in medio.

MINIMUM discriminis significantes dicimus pilum interesse, id vehementius est, quam si dicas culmum latum. Theocritus in Thyocicho:

Λαίτῳ δὲ μαγνὴς ποκαθηρὶξ ἀνὰ μέσον. id est, At me imprudentem capiet vesania tandem.

Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis ac metuentis ne tandem amor exeat in insaniam, a qua tam parum absit, ut vix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mustellaria: Pluma haud interest patronus an cliens probior fiet, Homini cui nulla in pectore est audacia. Non interest pluma dixit, pro nihil omnino refert. Asinius Pollio M. Ciceroni: Nullum enim vestigium abs te discussurus sum.

Musopatagos.

Μυσπάταγος, dicitur qui percitus est & attonitus furore Musarum. Ita Maro in Georgicis:

-Quarum percussus amore Sacra fero.

Transfertur ad eos, qui sua poemata sic amant, quemadmodum parentes liberos M. Tull. ad Qu. fratrem libro secundo: Nō me Hercle quisquam μισοπάταγος libentius sua recentia poemata legit, quam ego te audio: Horatius:

Versus amat, hoc studet vnum.

Ut Phrygius amauit Pieriam.

PLUTARCHVS in libro περι γυμνασίων ἀρετῶν ostendit ad suam vsque ætatem durasse consuetudinem ut vxores optaret sic amari a viris ὡς φρύγιος ἠρέσθη Πιερίας, id est, quemadmodum Phrygius amauit Pieriā. Id ortum est ab huiusmodi historia. Ionum qui in Miletum commigrant, non nulli seditione mota aduersus Nelei filios, secesserunt Myuntem, atque ibi sedem consti-

tuerunt, multis iniurijs affecti a Mileijs, qui cum illis bellū agitabant ob defectiōnem, verum nec atrociter, nec excluso omni commercio, sed non nullis diebus festis mulieres è Myunte Miletum itabant. Erat autem ex his qui secesserant vir quidā nomine Pythes, cuius vxor dicta est Hippygia, filia Pieria, cum autem Mileti die festo sacrificaretur Dianæ, quam illi Neleidam cognominant, misit eo vxorem filiam id precatus, ut sibi festo liceret interesse. Et Nelei vero filijs longe potentissimus erat Phrygius, is captus amore Pieriæ, cogitabat qua re posset puellæ quam maxime gratum facere. Cum quæ illa dixisset nihil accedere posse gratius, quam si efficeret sibi liberum frequenter Miletū comitare multis virginibus comitatā: ex his verbis Phrygius intelligens ab illa queri pacem & amicitiam ciuibus suis, bellū composuit. Hinc Pieriæ nomen & apud Myuntios mire gratiosum esse cœpit, adeo ut puellæ quæ viris nubere omissis caussa precari soleat; vtinam sic amer a viro, ut Pieriam amauit Phrygius.

Tota vlcus est.

IN eodē dialogo, ad laudatam agriculturam, ita respōdet Socrates: ἀλλ' ἐχ' ὄλη ὡς φαση ἔλλιος, ἀλλ' ἕως πρὸ φαση ἀριστὸν κἀμνον. id est, Verum an nō tota quod aiunt vlcus est, semper molestiarum occasionem ex se gignens. Id quidem esse verum declarauit Vulteius Horatianus: ceterū quidquid nobis vehementer molestum est hulus vomica & Carcinoma solemus appellare.

Quemadmodum de Cæsare Augusto litris proditum est, quod Iulias, filiam & neprem, & Agrippam prius adoptatū, postea abdicatum, non aliter appellare solet, quā tres Vomicae suas ac tria Carcinomata: adeo quæ detestabatur mores illorum minime frugales, ut ad omnem illorum mētionem soleat exclamare versus Homericū:

Ἀπ' ὀφελόν ἀγαμῶς τε μένειν, ἀγόνος τ' ἀπολέδει. id est,

O vtinam celebs mansissem, orbis quæ perissem.

Atque hic quoque versus inter prouerbia Ies merito referendus est, vsurpādus ab his qui infelicitate duxerit uxores, aut liberos pœnitendos susceperunt. Conueniet & in hominem molestis moribus. Theocritus in epitaphio Adonidis, acerbum dolorem

ποτικάρδιον ἔλκος appellat.

Ἀγρίον ἄγριον ἔλκος ἔχει κατὰ μηρὸν ἄδωνος
Μέζον δ' ἀκυβέρενα φέρει ποτικάρδιον ἔλ-
κος.

Dirum dirum vulnus habet circa inguen
Adonis.

Sed maius Cythera gerit sub pectore vul-
nus.

Lucernam accendere possis.

VEHEMENTEM iram hac hyperbole
exaggeravit Theocritus in Thyonicho.

Κύφεται ἐπ' ἀμαρέως κεν ἀπ' ἀντῆς καὶ λύχ-
νον Ἰάφου.

Incaluit q̄s ira, facile accendisse lucernā.
Ex ipsa vt possis.

Verba sunt amātis ac de proteruia puel-
læ conquerentis, quæ cum in conuiuio file-
ret, quidam illi dixit, non loqueris, lupum
vidisti illa ad nomen lupi vehementer in-
canduit. Aderat enim adolescens nomine
lupus, quem adamabat. Irati dicuntur arde-
re. Similis hyperbole, licet fordidior, & ho-
die fertur apud nostrates ita loquentes:
Adeo exarsit ira, vt ouum ad illius frontē
posses decoquere.

Semper aliquem virum magnū.

Ἀλλ' αἰεί τινα φῶτα μέγαν, hoc hemisti-
chium M. Tullius vt vulgo iactatum addu-
cit in epistola ad Q. fratrem, cuius initiū:
Status ad me venit. Quod autem expecta-
tionem tui concursum q̄s eum qui erat fu-
turus sit tecum decederet, neque antea vi-
sus esset sustulit id mihi non incommode
visum esse accidisse. Exhaustus est enim ser-
mo hominum & nostræ emissæ iam ciui-
modi voces; ἀλλ' αἰεί τινα φῶτα μέγαν, quæ
te absente consecuta esse lætor. Vnde sum-
ptum sit hemistichium nondum liquet, ni-
si quod fortasse pro αἰεί legēdum est, αἰτεῖ,
id est, postulat, aut αἰτεῖ, id est, postulat
& requirit.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

QVI metuunt malum, ad asylum, ad
Atram, ad arcem, ad statuas principis, ad di-
uorum phana confugiunt. Verum à mor-
te nullum est effugium. Idita Sophocles
expressit verbis.

ἴπταν γὰρ ὁ καιρὸς τῆ θανάτῳ ἔλθῶν τύχη
Οὐδ' ἂν σμῶς ἀυλαὶς ζῆνος ἐκφυγή μολῶν. i.
Vbi mortis vrget tempus, ad Iouis atria
Si fugeris, effugere non possis tamen.

Prouerbij species est in illis verbis, vel
ad Iouis quidem atrium, quod pro tutissi-
mo posuit refugio. Huc confugerat Aquila
insectante Scarabeo.

Oracula loqui.

Χρησμός λέγεται, id est, Oracula loqui di-
cuntur qui certa & indubitata loquuntur.
Theocritus in Syracusis.

Χρησμός ἀπερσεβότις ἀπό χειρὸς θεοῦ πῖσσα. i.
Hæc anus abscessit, diuorū oracula locuta.

Τὸ ἐν τρίποδος alias dictum est, & Sibil-
læ folium. M. Tull. ad Brutum epistola cui-
us initium, Scripta & obsignata iam. Hæc
ex oraculo Apollinis Pythij edita tibi pu-
ta. Idem de Finibus quinto: Quia cum à
Zenone inquam hoc magnifice tāquam ex
oraculo editur, virtus ad beate viuendum
seipsa contenta est.

Non ab Hymetto.

CRASSAM philosophiam ac rustica-
nam, quam discimus ex congressu plebeio-
rum, non ex cōmentarijs Zenonis aut Pla-
tonis. M. Tullius ad Q. fratrem lib. 2. ap-
pellat philosophiā ab area Syra. Nos enim
inquit, ita philologus sumus vt vel cum fa-
bris habitare possumus, habemus hanc phi-
losophiam non ab Hymetto, sed ab area
Syra Hymettus Atticæ mons est, vnde Hy-
mettia mella. Cui opponit aream Syram,
subindicans rusticā simplicitatem. Nā
paullo ante nō nihil arigerat de disterijs
argutis. Apparet id temporis M. Tullium
in prædio quodam ædificasse. Quamquam
haud scimus an hic locus, quoniam varius
habetur in exemplarijs, mendo vacet. Di-
spiciat eruditus lector, an pro area syra le-
gendum sit, ex hara Syra, sic enim loquitur
in Pisonem: ex hara productæ non schola,
Syri barbarie nobiles erant id temporis,
quemadmodum Attici lepore distorum.

Cymbalum mundi.

PLINIUS maior in præfatione ad Im-
peratorem Vespasianum refert, Apionem
grammaticum à Tyberio Cæsare Cymba-
lum mundi cōsueisse vocari ob nominis ce-
lebritatem: cum publicæ, inquit, famæ tym-
panū potius videri posset. Is Apion aiebat
eos ab se donari immortalitate, ad quos ali-
qua componebat. Huc Tyberius alludens
appellabat illum cymbalum mundi: quod
hominem honesta fama donaret, quæ per
vniuersum

vniuersum mūdum amabiliter resonaret.
Plinius autem ob arrogantiam mauult il-
lum appellari tympanum publicæ famæ,
quod famam daret potius, quàm honestā
famam. Nam resonat & tympanum, sed
inamæno strepitu. Allusisse videtur huc,
quod tympana fiunt è pelle asinina.

In beato omnia beata.

A diuitibus omnia magnifice fiunt, à te-
nuibus frugaliter. Praxinoc in Charitibus
Theocriti, laudans Ptolemæum, quod Ado-
nidis festum magnificis sumptibus apparat
fet, non sine prouerbij specie dixit:

ἐν ὀλίγῳ ὀλίγια πάντα. id est,
In diuite diuitia cuncta.

Vtus erit, si dicas ab homine docto om-
nia docte fieri, à pio pie, rege regaliter.

Digitum qua proferat.

SCHEMATE prouerbiali M. Tullius di-
xit pro A. Cæcinnā, digitum qua proferat
non habet, hyperbolicis indicans illi nihil
prorsus esse quod dicat agatve, locus sic ha-
bet: Denique ista nimia quæ dominatur in
ciuitate potentia, in hoc solo genere quie-
scit, quid agat, quomodo aggrediatur iudi-
cem, qua denique digitum proferat nō ha-
bet. Sumptum est à gestu rhetorum, qui va-
rius traditur à Quintiliano, simplicissimus
est proferre digitum, quod plebeiorum est
& rusticorum.

Iouis germen.

Ἐκ δῖος ἔρπος. id est, Ex Ioue germen di-
cebatur insigni virtute præditus, verba sūt
pastoris ad pastorem musices pulchre peti-
tum, cui honoris gratia clauam dono de-
dit. Claua autem gestamen est Hercules,
ex Ioue prognatus, obseruatum est à priscis,
& poetis Iouis filios semper induci ciuiles
& humanos, contra Neptuni truces & aspe-
ros. Musica autem ciuilitatis magistra est,
Carmen sic habet:

Οὐβίκεν ἔσσι
Πᾶν ἐπ' ἀληθεία, πεπλάσμενον ἐκ δῖος ἔρπος. i.
Es siquidem tu,
Reuera factum ac prognatum ipso ex Io-
ue germen.

Interpres tamē mauult eo referre, quod
qui vera loquuntur, ex Ioue prognati dicū-
tur, adducens carmen Homericum:

Οὐ γὰρ ἔμῳν παλλινδύρετον ἔδ' ἀπατηλὸν,
ὄπιεν κεφαλή κατανύσω. id est,

Haud etenim fallax erit aut reuocabile
quidquam

Quod capite annuero.

Pastor ob id laudatur quod ingenue pro-
fiteatur se non conferendum cum insigni-
bus musicis. Qualis inducitur & à Marone:
Me quoque dicunt
Vatem pastores, sed non ego credulus
illis.

Musarum aues.

Μουσῶν ὄρνιθες. id est, Musarum aues, non
absq; prouerbij specie Theocritus in Thy-
lysa appellat poetas, quod Lusciniarum in
morem assidue canant sua poemata. Scho-
liastes admonet omnes aues canoras Mu-
sarum aues appellari. Sentit autem sibi di-
splicere poetas, qui cuculorum more au-
dent Homero occinere.

Nullus dies omnino malus.

ASTROLOGI designant quosdā dies
fortunatos aut infelices, sed his, aut his re-
bus: nullo tamen die indulgendū est otio,
quod nullus sit adeo inauspicatus, quin ali-
cui negotio sit felix, si quis recte vtatur cō-
cesso tempore, dies infaustus gerendo bel-
lo, aut nauigationi, felix est administrandæ
rei familiari. Nullus autem dies non pro-
sper parandæ bonæ menti. Fatetur hoc He-
siodus: περιέσπρον καὶ ἡμερῶν.

Καὶ ἔποτε πάλυκαλιον ἡμερ. id est,
Omni ex parte dies malus haud obuene-
rit vquam.

Rectam instas viam.

REM acu tetigisti, huic simillimum est
quod habet Plautus in Asinaria: est ne hoc
vt dico Libane? Lib. rectam instas viam, ea
res est. Vt qui falluntur dicuntur tota ab-
errare via, ita qui rem coniectant, dicuntur
rectam insilire viam: quod schema mire-
tratum est & hodie vulgo illiterato. Simili
schemate dictum est in Cassina, Nunc pol-
ego demum in rectam redij semitam, pro
eo quod erat, rem ipsam deprehendi.

Æacidina mina.

IN eadē ita loquitur mercator: siquidē
hercle Æacidinis minis animisq; expletus
incedit. Iratus si me tetigerit, iratus vapu-
labit. non sine prouerbij specie dictum est,
pro atrocibus ac superbissimis minis, ver-
sus

sus patitur vt pro Æacidinis legatur Æacidinis. Nam id non nulli diuinant, sed probabilius est poetam sentire de Achille Æacine nepote, quem Homerus ubiq; facit stomachabundū ac minitabundum: velut in primo statim Iliados libro, vbi sic incandescit in Agamemnonem, vt manum admoueat capulo, à conuicijs ad pugnas venturus, nisi Pallas eum capillis reuocasset. Quin & ipsum opus ab Achillis ira habet exordium *ἄνινυ δειδὲ θεῶν*. Quod quidam adferunt de Æaco manium iudice, non videmus quid ad hunc faciat locum. Quidquid etiam inuictum & insuperabile uolumus intelligi, Achilleum dicimus.

Oleo nitidius.

OLEI NITIDI adeo venerat in prouerbium, vt mysticæ quoque litteræ iubeant facie oleo vncta dissimulare tristitiam iciunij. Plautus in Truculento de amica pulchre compta. Fernide vt tota floret, vt oleum nitide nitet. Oleum nitorem ac lucem addit rebus omnibus.

Herculis quæstus.

HERCVLIS quæstum pro magnis impendijs dixit Plautus in Mostellaria: Dapsiles sumptus facit, perdidit patrem, vnus istic seruus acerrimus Tranio, is vel Hercules conterere quæstum potis est. Alias dictum est, olim plerosque decimam lucri partem Herculi vouere solitos, Huius fauore persuaserunt sibi rem fore auctiorem. Ex tam multis autem decimis oportuit imensam pecuniarum vim constari. Quæstum appellat facere, quasi Hercules suum fauorem vendiderit.

Posterius dictum.

DOCTVM doces, Memorem mones, Scienti loqueris, Aliaq; eius formæ antea retulimus. Eundem sensum festiuissime exulit Plautus in Asinaria: cum enim Demenæus queritans de moribus vxoris dixisset, fateor eam esse importunam atque incommodam, respondit Libanus seruus Posterius isthuc dixit, quàm credo tibi, hoc est sciebam priusquam diceres. Nec apparet quam obrem Nonius hic posterius interpretetur minus. Ne id quidem caret prouerbiali schemate quod mox sequitur. Tu primus sentis, nos tamen prænoscesimus.

Dedecus ille domus sciet vltimus, ait Sartyricus, & Terentius, Is solus nescit omnia, sed aliena mala licet priores intelligamus non dolent nobis, sensus igitur mali primum ad illos peruenit, ad quos res attinet, notitia ad alios.

Agones.

ADMONVIMVS Antigonum regem Demetrii nepotem militari ioco dictum Dofonem, quod omnibus polliceretur dicens *δῶρα*, nec præstaret semper pollicita. Ita qui apud Romanos percutiebant victimam Agones dicti sunt, quod ex more priusquam ferirent, populum rogabant, agon, id est, agone? Ouidius in Fastis: Semper agat ne rogat, nec nisi iussus agit.

Agonum meminit Lactantius Statij enarrator. Quadrabit in conctatores, qui semper deliberant, neque quidquam agrediuntur.

Fungus putidus.

SENEM iã delirum & inutilem Plautus in Bacchidibus fungum putidum appellat, fungi licet natura inspidi, olim in delicijs erant, & adhuc sunt apud Italos, sed teneri ac recentes: vetulis nihil inspidijs. Verba Plauti sic habent: Terræ odium ambulat. Iam nihil sapit, nihil sentit, tanti est, quanti fungus putidus. Quin & hoc ipsum, terræ odium, prouerbij figuram habet, velut illud, telluris inutile pondus. Idem in Bacchidibus, inter stoliditatis conuicia ponit & fungos: Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, bucones. In Mostellaria pro stolido fruticem appellat. Nec verisimile loquere, nec verum frutex. In ceteris arboribus est non nulla imago dignitatis ac prudentiæ. Frutex temere nascitur, expers cultus, & aut nullum habet fructum, aut syluestrem & inutilem.

Vinum noueris.

ANTEA retulimus, viuorum meminisse oportet. Id meretricula in Truculento Plautina detorquet in alium sensum, amatorem pro mortuo ducens, qui deserat esse dando. Dum viuus, inquit, hominem noueris, vbi mortuus est quiescas: Te dum vivebas noueram. Pecunia iuxta Hesiodum anima est mortalibus, hac amissa, exanimis est homo.

Lippo

Lippo oculo similis.

VIDEMVS quosdam his moribus, vt eos æquo animo ferre non queas: rursus ita industrios & ad obsequium expositos, vt quoties sese offert occasio, non possis caueri, quin aliquid illis committas. Lippus oculus manuum contactu læditur, & tamē naturale est nobis illuc habere manum vbi dolet. Plautus in Persa: Ego neclibenter serui, neque satis sum hero ex sententia. Sed quasi lippo oculo me herus meus, manum abstinere haud quit tamen: Quin mihi imperet, & quin me suis negotijs præficiat. Item in Bacchidibus: Lippi illic oculi seruus est simillimus. Si non est, nolis esse neque desideres: Si est, abstinere quin attinas non queas.

Tu in legione, ego in culina.

IN Truculento Plautina militi atrociter minitanti cocus respondet: Sis tu in legione bellator si vis, at ego in culina Ares. Auxit cocus bellatoris verbum. Mars enim deus belli est. Quod autem dixit Ares pro Mauors, non est Plauto nouum Græcas voces admiscere Latinis. Quamquam in non nullis exemplaribus habebatur aues, in non nullis aries, sed mendose.

Citius quam formica papauer.

NON caret adagij specie, quod est apud Plautum in Trinummo: Confit citius, quam situ obijcias formicis papauerem. Verba sunt Stasini serui, narrantis quadraginta minas intra quindecim dies fuisse comsumptas, vt pote in comestationes, compositiones, balnea, in piscatores, pistores, lanios, coquos, olitores, myropolas, & aucupes dissipatas, non aliter quam si papauer obijcias agmini formicarum. Mox enim distrahitur aceruus, dum vnaquæq; suum arripit granulum.

Itidem vt Acheronti.

APVD eundem in eadem fabula amati repositi quæ dederat, respodet scortū: Nã itidem vt Acheronti hic ratio accepti scribitur, Intro receptum, quando acceptū est, non potest ferri foras. Sentit nihilo magis ad amantem redire, quod in meretricis domum est datum, quam redeunt ab inferis

mortui, vnde iuxta Catullum negant redire quemquam.

Mus non vni fidit antro.

NIHIL hodie est decantatius apud vulgus, quam eum murem esse miserum, cui non est nisi vnus cauus. Idem Plautus expressit in Truculento.

Sed tamen cogitatur mus pusillus quam sit sapiens bestia, Ætatem qui vni cubili numquam committit suam.

Quia si obfideatur vnum, aliunde præsidium gerit.

Locus crit adagio si quem admonebimus, vt sibi plures amicos paret, aut vna cum opibus studeat philosophiæ, vt si fortuna quod suum est cripiat, in litteris sit præsidium.

Post rem deuoratam ratio.

QUEM ADMODVM de sera ope dicitur, post bellum auxilia, ita de sera parsimonia dicitur, post absumptam resupputatio. Stasinus in Trinummo Plautina: Sero atque stulte, prius quod cautum oportuit, postquam comedit rem, post rationem putat. Loquitur seruus herili filio supputanti rationem accepti, cum tota summa iam esset equiter absumpta. Nimirum hoc est numerare præteritas vendas, cum venientes oporteat censere.

Cœna popularis.

QUEM ADMODVM Phormio Terentianus cœnam dubiam appellat, varijs epulis instructam, vbi tu dubites quid sumas potissimum, ita Philto Plautinus cœnam popularem appellat magnificã, egregiãq; lautam, atque adeo gratuitam quoque, quales solent exhiberi populo. Verba Plautina sic habent: Quid tu si in ædem ad cœnam veneris, atque ibi opulentus tibi par forte vt venerit, apposita sit cœna, popularem quam vocant. Si illi congelstæ sint epulæ à clientibus &c.

Apud mensam verecundari neminem decet.

SEQUITVR ibidem aliud prouerbium quod ex tanta antiquitate per manus traditum hodieq; versatur in ore omnium: Verecundari neminem apud mensam decet. Nam

Nam ibi de diuinis atque humanis cernitur.

Nisi quod vulgus addit, nec in lecto. Sententia est non philosophi, sed Stasini serui Comici: cum nusquam magis habenda sit verecundia ratio, quam in lecto & in conuiuio. Sunt tamen qui rustico pudore molesti sint conuiuæ, semper expectantes ut ipsis præministretur, & quod datum est reponentes. Iam hoc ipsum de diuinis atque humanis cernitur, prouerbiale est, quo tro-po significabant de summa rerum agi. Dicitur seruo dignum qui felicitatis puppim ac proram in vètris expletione collocarat.

Salillum animæ.

IN eadem scena Philto hominem vocat Salillum animæ, sentiens hominis breuissimam esse vitam, videlicet quantum salis cuique in cõuiuio apponitur. Locus Plautinus sic habet: Dei diuites sunt, deos decet opulencia, Et factiones, nos homunculi sumus Salillum animæ, quam cum extremo amissimus, Æque mendicus atque ille opulentissimus censetur ad Acherontem mortuus. Quamquam extremo senario desunt duæ syllabæ. Pelops censetur, aut censetur Cræsus, aut aliquid simile.

Nummus plumbeus.

QUEMADMODUM assis, obolus, ac teruncius, ita & nummus plumbeus abijt olim in vilitatis prouerbium. Plautus in Trinummo: Cui si capitis res fiet, nummum nunquam credam plumbeum. Idem in Cassina, cui homini hodie peculi nummus non est plumbeus. Æreos nummos & hodie nouit Flandria, plumbeos Anglia. At M. Tull. lib. ad Attic. 5. Vatinius semissem hominem vocat vilissimum & contemptissimum. Simul vero semis homo contra me arma tulit. Et tressis agaso pro contemptissimo dictus est alibi. Plautus in Mucellaria: Tace sis faber, qui cudere soles plumbeos nummos.

Basilica facinora.

ANTE admonuimus quidquid magnificum esset appellari solere βασιλικόν, ut valere βασιλικός, & magnificas ædes basilicas appellabant. Plautus in Trinummo de seruo nullius rei, sed philosophica quædam loquent: Dij inquit immortales, basilica hic quidem facinora incepta loqui. Notum

est illud Pori responsum, qui roganti Alexandro à quo fuerat bello superatus, quomodo te tracto. βασιλικός inquit. Roganti, numquid aliud? respondit, ἐν τῷ βασιλικός omnia comprehendere. Nihil enim humile decet reges. Duriusculum est quod Plautus dixit in Epidico: Dij immortales, ut ego perij basilice.

Nec caput, nec pedes.

NEGOTIUM ita perturbatum, ut nescias quo pacto vel expeditas vel amittas, veteres dicebant, nec caput habere nec pedes. Sic enim M. Tull. iocatur respondens suo Curioni: Sulpitij tibi operam intelligo ex tuis litteris non multum opus fuisse, propter res tuas ita contractas, ut quemadmodum scribis: Nec caput, nec pedes. Equidem vellem pedes haberent, ut aliquando redires. Antea nobis dictum est ex Platonē ἀκρόφαλον μὴ θῆ. Sine capite fabula.

Emendus cui imperes.

CVIQUE in suos seruos imperiosum esse licet, in alienos aut in liberos nõ item. Ita Plautinus Stasius in Trinummo hero imperiosius reuocati, quem herum esse nesciebat, aut scire dissimulabat: Emere, inquit, melius est cui imperes. Itẽ in Persa: Emere oportet quẽ tibi obedire velis. Huc pertinet illud Theocriticum quod alibi recensuimus, non sum sollicita ne mihi vacuam abstergeas. Mulier indigne fert obiurgari ab illo, cui nõ erat ancilla nec vxor. Addit & illud συρακισίως ἐπιτάσσων, id est, Syracusanis mulieribus imperas, hoc est non tuis, sed liberis.

Sale & aceto.

PARCVM tenuerq; prandium significans Grippus piscator in Rudentibus ait, Sed hic rex cũ aceto pranfurus est, sine bono pulmẽto. Miseris, obsoniorum loco sal est cũ aceto. M. Tull. ad Papirium Parum libro nono. Tyrotarichi meminit, ceu plebei condimenti. Id erat ius e caseo confectum quod & hodie Itali vocant menestram. Meminit & Põpiliij piscis vilissimi, qualis erat & gobio. Quem inquit, tu mihi Pompilium, quem denarium narras, quam Tyrotarichi patinã? De Pompilo pisce crebra est apud Plinium mentio. Denarium suspicamur esse vocem deprauatam. Certe nobis nondum liquet quid sibi velit. Acetum tamen

non

nonnumquam vsurpatur in significatione acuminis, ut Plautus: Acetum habet in petore. & Persius: Mordaci lotus aceto. Varro in Sesquiulyxe citante Nonio: Alteram viam deformasse Carneadem virtutis, à cupis acri aceti, hoc est magna subtilitate.

Cassa glande.

INTER vilitatis adagia retulimus & illud, Cassa nuce non emam. Simillimo tro-po Plautus in Rudentibus dixit cassam glandem: Promittens iudicium quærit precium, alter licitatur, nummos trecentos. Grippus responderet, tricas. Lab. Quadringentos. Gr. Tramas putidas. Lab. Quingentos. Gr. Cassam glandem. Lab. Sexcentos. Gr. Curculiuculos minutos fabulare Cassam glandem dixit, pro vitiosa glande, & inani putamine.

Veruecea, statua.

PLAUTINVS Egio in Captiui duo, seruum stupidum appellat statuam verueceã, quasi dicas, brutum ac mutum hominem: Vos, inquit, ite intro, interim ego ex hac statua veruecea volo rogitare, meo minore quid sit factum filio. Quidam pro veruecea legunt verberea, quasi verberonem plãgis assuetum pro statua marmorea dixerit verbeream. Certe dictionem verueceam non patitur carminis trochaici ratio, superesset enim vna syllaba, nisi in, cea, facias synæresim.

Quam in tragœdia comici.

VBI quis in aliena versatur harena, inducti dicentur in tragœdiam Comici. Diuersi generis sunt Tragœdia & Comœdia, nec fas est tragicas personas in comœdiam inducere, nec contra. Plautus in Pœnulo: Quin ædelpo indoctior sum quam in tragœdia Comici. Nos legendum arbitramur inductior sum. Alludit enim Colabiscus ad id, quod dixerat Milphio: Fac modo ut conducta tibi sint dicta ad hanc fallaciam, Respondit iocans: Inductior sum, id est, instructior sum.

Non magis, quàm canem.

ODIUM & contemptum vulgo declarant canis vocabulo. Hor. Odit cane peius. Et Plautus in Amphytrione: Valuistis vsq;? Expectatus aduenio? Sof. Haud vidi ma-

gis. Expectatum cum salutem haud quisquam magis quam canem. Sic enim legendum opinamur, ut constet ratio carminis trochaici, tetrametri, catalectici.

Galatorius aut testudineus gradus.

PLAUTVS in Amphytrione: Blep. Nõ potuimus nostros grandius grandire gradus. Amph. Siue galatorius, siue testudineus fuerit, certum est mihi hunc scelestum perdere. Item in Pœnulo: Vinceretis ceruum cursu, galatorem gradu. Galæ dicuntur fustes quibus innixi quidam ingrediuntur, quos galatores appellauit antiquitas. Græcis κακοβόται dicuntur, quemadmodum schœnobatæ vocantur funambuli. Ij fustes quo sunt longiores à gradu, cui pes innititur, hoc gradus sunt maiores. Tantum elicere licuit, è corruptissimo loco apud Nonium, præsertim in editione Aldina. Idem Plautus in Menæchmis: Atque eccum incedit, moue formicinum gradum. Formicæ videntur currere, cum minimum promoueant. Rursus in Pœnulo: Vicistis cochleam tarditudine. In eadem tardos appellat spissigradissimos, & tardiores quàm sint corbitæ in tranquillo mari. Rursus talium gradum dicit esse succerum cribro pollinatio, quod Simila perangusta foramina, paullatim defluat.

Dadaleum remigijs.

AD celeritatem significandam Plautus in Amphytrione dixit, remigijs Dædaleis, pro volatu. Non ocys quiui si Dædaleis me tulissem remigijs.

Argentum accepi, imperium vendidi.

NIHIL hac sententia decantatius: qui accipit beneficium, perdit libertatem. Demænetus eleganter expressit in Afinaria: Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Nam pauper vxorem duxerat pulchre dotatam, sed in quam nihil haberet imperij. Talis inducitur & Nausistrata in Phormione Terentiana.

Despuere malum.

MANET & hodie in vulgi moribus, ut si quid audiât execrandam, quod sibi nolint euenire, despuat velut abominâtes. Id autem

tem hæsit ex veterum superstitione, qui sibi persuaserant disputatione esse remediū aduersus imminenti mala, præcipue aduersus morbum comitiale: cui non hinc tantum est nomen inditum, quod in hominum frequentia sæpius oboriatur, verum etiam quod prohibedi comitia fieri: & in admouendis remedijs ter expuere habebatur salutare. Velut etiam aduersus incantationes, vt refert Plinius. Simili superstitione contra improbae spei fascinum, ter in sinum expuebant, Plautus: Et illic isti qui sputatur morbus venit, cui respondetur: Ain' verbero mihi cum morbum esse, qui me opus sit insputarier? Hic rursus alter: Ne verere, multos illic morbus homines macerat, quibus insputari saluti fuit, atque illis profuit. Idem in Amphytrione: Teq; obsecro hercle vt quæ locutus despuas.

Contrahere vela.

IN eadem epistola dixit contrahere vela, pro eo quod est reprimere sese & cautius agere. Contraxi, inquit, vela perspicuus inopiam iudicum, neque dixi quidquam pro testimonio, nisi quod erat ita notum atque testatum vt non possem præterire. Itidem Horatius:

-Et idem

Contrahes vento nimium secundo Turgida vela.

Sumptum est à nautis, qui vehementius spirante vento vela contrahunt, quo tutius nauigent: vento languidiore pandunt, captantes auram.

Εσπετε νῦν μοι.

IN eadē carmē Homericum festiuissime vsurpat ad continuationem narrationis:

Εσπετε νῦν μοι μῦσαι ὅπως δὴ πρῶτον ἔπεισαι, id est,

Dicite nunc Musæ, dixistis quippe priora.

In commemoratione rerum ridicularū habebit gratiam, in Aldina editione, hemistichium modo refertur, ἔσπετε νῦν μοι μῦσαι. Neque enim semel habetur apud Homerum, licet finis non sit idem, velut illud ἔσπετε νῦν μοι μῦσαι ὀλύμπια δώματ' ἔχουτες. Iliados secundo.

In dierectum.

QUIBUS precamur exitium, eos iubemus ire in malam crucem, ad coruos, ad cygnos, pro eodem prisca dixerunt in die-

rectum quod illi dierectos appellarent in crucem suffixos. Nonius citat ex Varrone, Apage in dierectum à domo nostra istam insanitatem. Dierectos dici putat quasi in diem erectos. Fortasse scriptum erat in diem erectos, quod qui crucifiguntur, sub diem exponuntur. Præsertim cum addat: à domo nostra. Sub diem rapiuntur, quæ domo efferuntur. Insanitatem autem pro infania dixit M. Tullius, ne quis mendum suspicetur.

Nihil est, aut nihil curæ est.

IDEM eodem libro, epistola cuius initium: Cum è Põpeiano, versiculum Rhintonis vt vulgo iactatum refert, Illud tamen, inquit, velim existimes, me hæc viam opimatum post Caruli mortem, nec præsidio vlllo, nec comitatu tenere. Nam vt ait Rhinton vt opinor:

Οἱ μὲν πᾶρ' ἔδεν εἶσι, οἷς δ' ἔδεν μέλει. ἰ.

Nihili quidem hi sunt, ceteris curæ est nihil.

Sentit se non vt præsidij magnatum, quod partim nihil possint, partim negligent res.

E terra spectare naufragium.

ALIAS nobis dictum est, de muris iudicare Achiuos, pro eo quod est in tuto spectare aliorum pericula. Idem alia metaphora festiuus extulit M. Tullius libro ad Atticum secundo epist. De geographia. Nunc vero cum cogar exire de nauis, non abiectis sed creptis gubernaculis, cupio istorum naufragia ex terra intueri, cupio vt ait tuus amicus Sophocles:

Κἂν ἀπὸ στεγῆς ἀκίεω ἔνικλος δ' ἔδση φρενῆ.

Quamquam hic versiculus in alijs codicibus habebatur varius, sed æque deprauatus in alijs erat omisus. Videtur esse versus trochaicus catalecticis: Κἂν ἀπὸ στεγῆς ἀκίεω ἔνικλος δ' ἔδση φρενῆ. pro ἔνικλος, quidam codices habebant ἰκακλος, quod quid sit non intelligimus, ἔνικλος, non patitur carminis ratio. Sensus autem hic videtur esse: optat de tecto audire tumultus aliorum, ipse vacuus & quietus animo.

Qui prior læsit.

IN eodē lib. epist. Subito cū mihi dixisset &c. vsurpat versum Homericum, minitans vindictam ei qui prior lacesseret. Nā nos quidem, inquit, si per istum tuum sodalēm

Iem Publium licbit, σοφισ δὲν cogitamus. Si ille cogitat tantum duntaxat nos offendere, & quod proprium est artis huius:

-ἐπαγγέλλομαι Ἀρδ' ἀπαμύεσθαι ὅς τις πρότερον χάλειμύμ.

Denuncio Vlturum me hominem quisquis prior irritarit.

Quod datur.

NONIUS Marcellus citat hunc versiculum è Cecilij Plotio: Patiēre quod dāt, quando oprata non danunt. Danunt anti que dictum est pro dant. Conuenit cum eo quod alibi retulimus ex Cicerone: τὰ μὲν δὴ δέμενα, & huic similibus.

Chimæra.

HOMINEM incōstantem ac varijs moribus aut opus sibi non coherens, M. Tullius designat festiuiter illo versu Homerico: Quod de Qu. inquit, fratris epist. Scribis, ad me quoque fuit:

Πρόσαι λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσσι δὲ χιμῆρα.

Quid dicam nescio, nam ita deplorat primis versibus māsionem suam, vt quemuis mouere possit: ita rursus remittit, vt me roget, vt annales suos emendem, atque edam. Epistolam sibi inæqualem, appellat Chimæram.

Nihil dulcius quam omnia scire.

M. TULLIUS ad Atticum, lib. 4. epist. Delectarunt me, refert hunc Senarium ceu vulgo celebrem:

ἔδεν γλυκύτερον ἢ πᾶν εἶδέναι. id est, Nil dulcius, quàm scire prorsus omnia.

Versus corruptus constabit, si addas ἔσιν, sic:

ἔδεν γλυκύτερον ἔσιν ἢ πᾶν εἶδέναι.

Aut πάντα περὶ πάντων. Ac mox subiicit: quare vt homini curioso, ita perscribas ad me, quid primus dies, quid secundus, quid censes, quid Appius, quid illa populi Apuleia. Est & illud aliquoties obuim in epistolis M. Tullij πάντα περὶ πάντων.

Strumam dibapho tegere.

STRUMAM dibapho tegere, dixit M. Tullius ad Atticum pro eo, quod est infamiam aliqua dignitate obliterare. Vatini inquit, strumam sacerdotij dibapho tegere. Dibapho

phon appellat purpuram bis tinctam. Struma est tumor corporis, veluti gibbus. Ea deformitas interdum purpura dissimulatur. Idem ad M. Caelium libro 2. Nam Curtius noster Dibaphum cogitat, sed eum infector moratur. Dibaphi nomine designat magistratum cui fas erat dibapho vti. Sed iocatur illi rem parum ex sententia cedere, quod tinctor esset in mora. Est autem hæc via ratio obliterandæ infamiae, splendore dignitatis hominum calumnias deterrere, mediocris enim fortuna patet inuidiae.

Multa in medio.

ANTEA commemorauimus, multa cadunt inter calicem supremamq; labra. Idem alia metaphora extulit M. Tull. ad Attic. lib. 6. epist. Et si nil fani. Non quo me aliquid iuuare posses, quippe res in manibus, tu autem abes longe gentium.

Πολλὰ δ' ἐν μετεχμίῳ, Νέτ' ἔκλυνδαι κῦματ' ἀρείης ἀλός.

Ita Cicero sentit multas rerum nouationes exorituras antequam Atticus, qui procul aberat possit opitulari. Senarij sunt quos ita veritas licet:

Sed interim in medio notus Multas patentis voluit vndas æquoris.

Preces armata.

IDEM libro nono, epistol. cuius initium: Tuas ITI. Kalen. θεσθιανέγκηλν appellat suasionem cum necessitate viq; coniunctam. Quales sunt principum preces, id quod eleganter Ouidius expressit in Ioue: Precibusq; minas regaliter addit. Ciceronis verba sunt: Ego autem non tam rogέταιν huius timeo, quàm θεσθιανέγκηλν. αἱ γὰρ τῶν τυράννων δέσεις, inquit Plato, οἷδ' ὅτι μεγαμύμεναι ἀνάγκης εἶσιν. id est, non tam fucos huius timeo quam parendi necessitate: nam tyrannorum preces, vt ait Plato, scis necessitati admixtas esse. Exstat & ille minus celebris:

Cogit rogando qui rogat potentior.

Benefactis pensare delicta.

EODEM libro, epistola cuius initium: Certior à Pyllo factus, citat hunc Senarium contra nomenclaturam, vt vulgo celebrem: Άλλοις ἐν ἐδῶδὸς τὸν δ' ἀπωθούται λόγον. ἰ. Alijs benefactis hocce depellunt probrū. Loquitur de Bruto & Cassio qui occiderant

derant Cæsarem locus sic habet: Itaq; idus Martiæ me non tam consolantur quam antea, magnum enim mendum continent, & si illi iuuenes: *ἄλλοις μὲν ἐδολίς, &c.* Conuenit cum illo *σὺ κακῶς διδρῶν λέγεις.*

Alius Oromedonte.

THEOCRITVS in Thalyfia:
ὦς μοὶ καὶ τέκτων μέγ' ἀπέχθεται, ὅς τις ἔρδνῃ
Ἴσον ἔρδς κορυφῆ, τέλειαι δέμον ὠρομέδον- τῶ.
Sic mihi magnopere faber est inuisus, in altum.

Qui struit, adnitēs superare iugum Oromedontis,

Allegoria prouerbialis est, deterrens ab insolentia, ne quis se præponat ijs, quibus cum nullo pacto est conferendus. Scholiastes indicat Oromedontem esse montem in insula Co. Est allusum ad poetam Comum. Nam paullo post, Homerum appellat poetam Chium.

Φεινοπροσωπείν.

HAC voce M. Tullius videtur delectatus. Ita subinde vsurpat in epistolis: Est autem vultu fronteq; præferre hilaritatem ac beneuolentiam, cum aliud geras in animo. Vnde illud Maronis:

Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem.

Faciles partus.

THEOCRITVS in Encomio Ptolemæi:
Ἐπίδου δὲ γυναι, τέκνα δ' ἔποβ' ἐοικότα πατρὶ.

Sunt faciles partus, sed proles nata parentem

Ore refert numquam.

Pater est iuxta iureconsultos quem nutritiæ designant, sed proles non semper faciæ maritum parentis exprimit. Eoq; iuxta Flaccum: Laudantur simili prole puerperæ. Quamquam & hic natura ludit varietate, quemadmodum ferme in omnibus. Proles non semper refert matrem aut patrem, sed interdum auum paternum aut materiam, interdum auiam, interdum patrum, aut propatrum.

Præficarum more.

PRÆFICÆ dicebantur mulieres in hoc conductæ, vt in funere lamentaretur, ac de-

functi laudes prædicarent, alijs plorandum præirent, vnde & præficæ dictæ sunt, quasi præfectæ. Ab his iocus sumitur in eos, qui simulant amorem, aut dolorem, cū lucri causa faciant quidquid faciunt. Lucilius citante Nonio:

Mercede quæ conductæ flent alieno in funere præficæ,

Multæ & capillos scindunt & clamant magis.

Id in Arte poetica imitatus est Horatius: Vt qui conducti plorant in funere, dicit, Et faciunt prope plura dolentibus ex animo.

Plautus apud Nonium in Friuolaria: Superauerunt omnes argutando præficas.

Conuenit & in illos, qui præ inuidia nõ sustinent laudare nisi vita defunctos. Næuius apud Festum: Hæc quidem, me hercule opinamur, præfica est, quæ sic mortuum collaudat, Id familiare est vxoribus, vt maritum defunctum in alterius inuidiam sine fine prædicent. Quadrabit & in illos, qui cum ipsi nihil habeant quod laudem promereantur, laudandis alijs affectant videri aliquid. Plautus in Truculento: Sine virtute argutum ciuem mihi habeam pro præfica, alios quæ collaudat, capse sese vero non potest.

Socratis gallus, aut callus.

NONIUS Marcellus è Varrone citat Socratis gallum in significatione caluiciei; inuenisse se, cum dormire cœpisset tam glaber quam Socratis gallus, esse factū ericiū cum pilis & proboscide. Sentit quisquis illic loquitur se cum iret cubitum, fuisse læui corpore, nec vllos habuisse pilos toto corpore. In somno transformatum in ericium, qui totus hirsutus est, & suum in ore proboscidem habet. Aldina editio, pro gallo legit caluū. Lectio tolerabilis esset si pro caluum legamus callum, hoc pacto: inuenisse se, cum dormire cœpisset tam glaber quam Socratis callus siue callum, esse factū ericium, &c. Socrates corporis erat patientissimi, quod ad omnem laborem occalluerat, ambulabat nudis pedibus, dormiebat humi. Hinc iocus in Socratis callum. Non ignoramus quid narrent de gallo deplumato, quem Diogenes, immiserat in scholam Platonis, sed magis placet, vt legamus callum, facilis enim transitus est a c in g, cognatā litteram. In corporis partibus quæ callā habent,

habent, non proueniunt pili, velut in pedū cauo, & vola manuū, Vulgus illitteratum significans nihil esse, quod det, ostensa vola manus dicere solet: Hinc mihi pilum euclle. Adagium conuenit in nudos & inopes.

Vt ex bulga matris.

NONIUS Marcellus refert hunc Trochaicum tetrametrum catalecticum e Lucilio: Ita vti quisq; nostrum e bulga est matris in lucem editus.

Id ad nuditatē inopiamq; referri potest. Potest & ad equam omnibus vitæ conditionem. Natiuitas enim non distinguit Cresum ab Iro, non regem a plebeo. Eadem sunt voces reginæ parturientis & mendicæ, Idem vagitus Cæsaris emergentis & tenuis simi cuiuslibet. Neque mundius est cauum vnde se profert monarchæ filius, quam vnde prodit ancillæ proles. Festus indicat vocem esse gallorum, qui galliculos, aut crumenas, aut sacculos scorteos, hoc est, è pelibus factos olim appellabant bulgas. Lucilius Satyrice libertate matricem siue vuluam bulgæ nomine designauit. Quod Græci dicunt: Nodus tamquam ex matre, alibi nobis commemoratum est.

Esurienti leoni prædam exculper.

NONIUS Marcellus ex Lucilio citat hunc versum.

Vt esurienti leoni ex ore exculperæ prædam.

Versus cõstat, si amoucas vt, aut quod vero propius est, pro vt legas, vi: & si in vsurienti corripatur, ti, aut si legas esuriente. Metrum durius est, quod nullam habeat cęsuram, sed non abhorrens à compositione Lucilij. Adagium simillimum est illi quod alias retulimus: Clauam extorquere de manu Herculis, & lupo agnam eripere.

Halopanta.

HALOPANTA a veteres appellabant omnia mētientē. Plautus in Curculione: Adepol nugatorem lepide nactus est hunc Phedromus, Halopantam an scycophantam magis hunc dicam nescio. Verba sunt militis conquerentis de Curculione, qui anulo militis imposuerat lenoni. Nonius Marcellus citans hunc Plauti locum hæc refert: Halopantam aut scycophantam, hominum genus nequam, quod ob suenda mendacia, miserima mercede cõducitur.

Festus hunc in modum: Halopanta significat omnia mētientem, *παύτα* enim Græci omnia, *ἄλιτόμισιον* fallentem appellant. Quantum autem tribuendum sit eiusmodi fragmentis nõ minus deprauatis quam decurtatis. Aldina editio habuit aliam etymologiam, sed magis etiam mendosam, nã si halopanta venit ab *ἄλεια*, siue *ἄλιτόμισια*, neutra dictio habet primam aspiratam & vtraque corripit primam, cum apud Plautum sit producta, vt exigit Trochaici carminis ratio. Rursus si venit ab *ἀλάς* conuenit quidem aspiratio, sed hæc quoque vox habet primam breuem. Adde quod est noua compositionis forma a nomine, non a verbo, mollius erat *παύτα λίστις*. Quoniam autem est in his vocibus duabus schema *προσωνομασίας*, proprius adludit ad scycophantam, halopanta. *ἄλοφάντης* autem dici videtur, qui defert eos qui telonas conantur fraudare vectigalibus, quemadmodum scycophantæ dicti sunt qui deferebant exportantes ficos Athenis siue gamus *ἄλλοφάντων*, quasi aliena loquentem varietate mētientem, conuenit quidem metri ratio, sed abijcienda est aspiratio primæ uocalis. Metrum tamen constabit, si Græce pronuncies halopantem, aut scycophantem. Tum enim in primo loco erit anapæstus pro spondeo, Plautus autem non raro præcissat in comædia. Verum hoc doctus relinquitur discutendum.

Quadra propria.

ET hodie vulgo dicitur Nihil æque sapere, vt cibum proprium domi sumptum. Nonius citat hoc hemistichium ex Priapeis Catulli: De meo ligurire libido est. Ligurire dixit, pro gustare cum voluptate. At dij Homericæ malunt inuitari ad nidores hostiarum, quam viuere *οὐδούτοι*. Citat & ex Plauti Persa: Turbucinari de suo, si quid domi est.

Mansum ex ore dare.

QVOS tenerè amamus, his mansū ex ore dare dicimur, qd à matribus ac nutricibus mutuo sumptū est. Lucilius citat Nonio: Sperās, si ætatem eadē proferre potesset, Mansum ex ore daturum.

Quāquā Marcus Tullius & Aulus Gellius paullo diuersius vsurparunt præmandere quemadmodum antea monuimus.

Medullitus, oculitus.

IN TIMVM affectum veteres varijs modis exprimebant, ex corde, ex animo, toto pectore, de quo diximus, penitus, ex intimis præcordijs, medullitus, animatus, oculitus. Plautus apud Nonium in Cornicibus: Qui ancillam meam sedulium oculitus. Amantium enim est oculum appellare, quod vnice carum est. In Mostellaria. Euge oculus meus. Rursus: Volo placere meo Philolacheri, meo oculo, meo patrono.

Sapientia gubernator nauis.

DICTVM est à sapiētissimis viris etiam in bellis plus habere momenti consilia, quam vires. Idem eleganter expressit Titinius, citante Nonio:

Sed in sapientia gubernator nauim torquet, non valentia.

Novum cribrum, nouo paxillo.

NEQVA QVAM obscurum est pro uerbo fuisse iactatum quod Nonius citat ex Varrois Eumenidibus, vbi dicitur primus Zeno nouā hæresim nouo paxillo suscipuisse. Zenonē notat, q̄ primus Athenis inuexit sectā Stoicorum, idq̄ nouis rationibus ac paradoxis. Idem in Bimargo: Nouum ut cribrum, nouo paxillo pendeat. Sic enim habet Aldina editio. Quadrabit in eos, qui noui quidpiam commiscuntur.

Sarcinator summum centonem.

APVD eundem citatur hic versus ex Lucilio: Sarcinatoris esse summum suere centonem optime. Videtur esse versus trochaicus, tetrameter, catalecticus: & constat elisos, in sarcinatorijs. Sarcinator a sarcina dicitur, non à faciēdo. Conuenit cum illo quod alibi retulimus, Boni poetæ est in extremo actu esse optimum. Lucilianum tamen dictum germaniorem ac uenustiore habet adagijs peciem.

Prælio uictus, non bello.

Non statim victor est, qui in uno altero ue negotij actu discessit superior, sed qui totā causā euicit. Præliū enim est cōflictus bellicus, bellum totū hoc tempus dicitur, etiam si cessetur à prælijs, aut si intercedat induciā. Sola pax finit bellum, induciæ dirimūt congressus. Nonius hos trochaichos

citat ex Lucilio: Ut Romanos populus victus vi, & superatus prælijs sepe multis, bello vero numquā, in quo sunt omnia. Congruunt illi: Vir fugiens & denuo pugnabit.

Curre denno.

Τρέχ' ἀνθις, i. Curre denno. Hoc ita refertur à Luciano in tragœdia cui titulus ἀνθις, quasi sit in tonstrina natum. Quamquam totum hoc poemation mendis scaeret, nec vllā habet micam falis Lucianici. Inducitur illic podagrosus iuuenis, qui tamen affectabat videri ἀνθις, Is rogatus à sene, vnde accidisset pedis, respondit se cum magna celeritate curreret, distinxisse talum, atque hinc esse cruciatum. Huic respondet senex:

Τρέχ' ἀνθις ἀσπίς ἐπί σοι καὶ ἡμῖν
Πρόνοια τὴν λει κερῶν ὄπ' ἀλέειαι.

Si legas, ἐπί σοι, sensus erit, curre denno sicuti dixit quidam, qui sedens vellis barbam sed cubitis tonforum, hoc est, qui curatur à tonsore. Podagrosi remedium petunt à tonsoribus, & tamen nolunt videri podagram, sed pedem alioqui læsum, ut ex immodico cursu. Interim aliquis eorum qui tondentur, sentiens fictam esse causam, respondet τρέχ' ἀνθις. Nam id solet esse remedium in simili malo. Posteaquam enim neruus incaluit violento motu, cessat dolor. Quod quotidie videre est in equis, qui post cursum aut non claudicāt, aut lenius claudicant. Probabilius tamen est pro κερῶν legendum κερῶν participiū à verbo κερῶν, quod est hirsutum esse & tonsoris egere: quemadmodum aliquis dixit, qui sedēs in tonstrina vellit barbam quam habet hirsutam sub alis. Illic enim desident otiosi & garruli. Horatius: Cultello proprios purgantem leniter vngues.

Hæc nostra diuinatio si cui non placet, sequatur quod magis arridet, res non est magni momenti.

Nutricis pallium.

NUTRICES quoniam tractant infantes, sepe vestes habent, bua, saliuā, mictu, foriaq̄ cōtaminatās. Vnde Plautus in Bacchid. Si vnā peccauisses syllabam, fieret corium tam maculosum, quam est nutricis palliū.

Cum ramento.

TROPPO prouerbiali cū ramento reddi dille

disse dicitur, qui totum reddidit nulla ex parte decurtatum. Sumptum apparet à fabris ærarijs, qui sibi seruatum quod lima detraferint. Plautus in Bacchidibus: Quia patri omne cum rameto reddidi, cum ramen to additum ἐπιτάξεως gratia, idem velut interpretatur, subiiciens omne oppido, hoc est, omne prorsus. Cum puluisculo, & cum æruginē, alias nobis dicta sunt. Plautus in Rudentibus: Conuerret iam hic me totum cum puluisculo.

Mortuo vilior.

NIHIL abiectius cadauere. Plautus in eadem fabula. Eia bonum habe animum. Vnde habeam? Mortuus pluris precij est quam ego sum. Et in Persa, quidam alterum per contemptum appellat morticinum: Non Hercle si os præciderem tibi, metuum morticine.

Quam Clinia ex Demetrio.

PLAVTVS in eadem fabula, Plura ex me audis hodie mala quam audiuit vnamquam Clinia ex Demetrio. Quidam eruditi hoc loco pro Clinia legunt Lamia. Et verum est Lamiam fuisse supra modum adamatam à Demetrio rege Macedonū, quo nomine ipse quidem male audiebat vulgo, sed eam à rege fuisse conuicijs affectā, nusquam legimus: præterea vocem Lamiā carminis ratio non admittit. Vero propius est sumptum è comœdia Turpilij, cui titulus Demetrius, vel alia quapiam, vbi pater prolixius & acerbius obiurgat filiū. Talis enim inducitur Clinia in Sene seipsum excruciante, qui à patre nimum sæpe nimumq̄; acerbè obiurgatus, tandem profugit in militiam. Et haud scimus an ad hanc fabulam alludat Plautus. Nam fieri potest, vt Terentius pro Demetrio senē appellaret Menedemum. Nec obstat quod Terentius Plauto fuit posterior, cum Græcus auctor fabulæ fuerit utroque.

Pleno gradu.

QUI leuiter rem quampiam attigerūt, summo pede dicuntur ingressi: contra qui magno studio instituerunt aliquid, pleno gradu, dicuntur ingressi. Trebonius Cic. libro. 12. Nam illum paratum vt video & ingressum pleno gradu, cohortari non inter-

mitteremus, quo in dies longius discendo exercendoq̄; se procedat.

Ad pila ubi ventum.

MARCVS Tullius in libello De re militari, si tamen non fallit titulus: Prima autem, inquit, & secunda acies, cum ad pila, vt dicitur, ventum fuerit, totum sustinet bellum. Pilum autem est genus hastæ Romanæ breuius. Itaque cum de propinquo res geritur, ad pila ventum dicitur.

Velatis manibus orare.

QUI suppliciter orant, velatis manibus orare dicuntur. Sumptum ab antiquo more oratorum, quo qui pacem petitori venirent, ramum oliuæ prætendebant. Velatis autem dictum arbitramur pro vittatis. Plautus in Amphytrione: Postridie in castra ex vrbe ad nos veniunt flētes principes, vittatis manibus orant, ignoscamus peccatum suum.

Cicada sibi canent.

Οἱ τέττιγες ἑαυτοῖς χαμῶθεν ἀσονται, i. Cicada sibi ipsis ex humo canent. Hoc exemplū Aristoteles lib. 3. adducit ex Sthenichoro schematis, quo quis dicit quod nō dicit. Nec aliud addit, vnde possit dicti sensum deprehendere: nisi quod suspicamur poetā his verbis comminatum ijs, à quibus erat læsus, quos si vlscisci alioqui non posset, certe carminibus suis esset illos infamia traditurus. Adducit idem eiusdem lib. 2. inter sententias obscure dictas: ὁπερσὴ χορὸς ἐν λοκροῖς ἔειπεν, ὅτι ἰδὲ ὑβριστὸς εἶναι, ὅπως μὴ οἱ τέττιγες χαμῶθεν ἀσώσων. Quod quidē Sthenichorus apud Locrentes dixit, Nō oportere cuiquam iniuriam facere, ne Cicada ex humo canant. Cicada poetarum habent symbolum. χαμῶθεν dixit, ob inopiam & cōditionis humilitatem. Vnumquodq̄; animal minatur his armis quibus à natura instrutum est. Poetæ præter versus nihil habēt, quibus tamen hominem vel album vel nigrum ad posteros transmittunt. Vnde & Plato dicitur amicos admonere solitus, ne quem hominem poeticum sibi redderent inimicum. Est enim, vt ait Flaccus, genus irritabile vatum, & in his sunt, qui scēnū habeant in cornu. Doctis tamen nonnullis placet, alio spectare Sthenichori dictū. Quoniā cicada solēt, Marone attestatē, in arboribus canere, apparet Sthenichorum ciuilitē hoc

ænigmate Locrenses admonere, ne perculantiam à finitimorum iniurijs parum temperantes, tandem arma illorū in se cōcitant, qui cum exercitu fines illorum ingressi, quidquid arbuſtorum ſit in agris, hoſtiliter excidāt, itaq; fiat vt cadax illis iam humi canere incipiant, ſublatis arboribus quibus inſideant. Fortaſſe tale quiddam reſert Gregorius Nazianzenus, cuius in hoc opus commentarios vidimus Venetiā.

Fama prodit omnia.

ÆSCHINES in oratione contra Timarchum reſert ſententiam Euripidis:

Φήμη τὸν ἐδιδόν κἀν μὴ χεῖρ δέειν υἱοῦ γῆς. i. Virum bonum fama aperit vel in terrā cauīs.

Interpretatur autem hoc ſenſiſſe poetam, non viuentium tantum virtutem illuſtrari fama, verum etiam ſepulcrorum. Terra corpus tegit, ſed fama non ſinit occultari quod quis bene geſſit in vita. Eodem in loco citat Hefiodi verſum, quem antea cōmemorauimus:

Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ὡς τινὸς καὶ

Πολλὰ φημίζουσι, θεὸς νύ τις ἐστὶ ἀντὶ ἡ.

Quem locum citat & in oratione περὶ τῆς παραπρεσβείας.

Bæotiffare.

INTER conuicia quibus Æſchines lapidat Demotheſenem, etiam illud abiecit, quod Bæotorum more vociferaretur immodice & indecore: τὰντα δὲ μὴ μετὰ ξυλέγοντος ἀναβοᾷ παμμεγέθεις δημοθένης, ὡς ἴσασι πάντες οἱ συμπρέσβεις ἡμῶν, καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἀλλοῖς κακοῖς βιωτικίζουσι. id eſt, Hæc me loquentes vehementer exclaimant Demotheſenes, quem admodum ſciunt omnes qui nobis in ea legatione fuere collegæ. Nam præter alia mala, etiam Bæotiſſat. In clamore ſit alluſio ad boum mugitum. Quamquam βιωτικίζουσι accipi poteſt, pro fauere Bæotorum partibus.

Surculus ſurculum ferens.

QUI ſinguli ſunt inſirmi, tamen cōcordia iuncti, multum habent roboris. Ita Ennius apud Feſtum: Vnus ſurus ſurum ferret, tamē defendere poſſent. Veteres enim, vt Feſtus admonet, ſurum dicebant, vnde nos dicimus ſurculum diminutiue. Nos non fugit carmē eſſe vitiatum etiam in Al-

dina editione, fortaſſe legendum: Si vnus ſurus ſurus ferret, eum aut ſe defendere poſſet, aut poſſent. Stirps habet robur, ſurculi nihil habent virium niſi iuncti.

Salacones.

QUEM AD MODUM Irus & Codrus ob inopiam in vulgi fabulam abierunt, ita & Salacon quidam extremæ paupertatis homo effecit, vt omnes fortuna tenui Salacones dicerentur, & ipſa paupertas Salaconia. Meminit Hefychius, ſed idem indicat eodem nomine fuiſſe notatos faſtuoloſos & arrogantes: vnde ductum ſit verbum ſαλακωνίζω, pro eo quod eſt, φραξὸ delicatῶς; gradu incedere. Addunt teſtem Theophrastum, qui ſαλακωνία dixerit eum qui ſua profundit temere. Ex his colligere licet, adagij conuicium non hæſiſſe in quoſuis pauperes, ſed in eos dūtaxat qui faſtu luxuq; redacti ſunt ad inopiā. Vox autem dicta videtur, à verbo ſαλάξαι, quod eſt labefactari & ad ruinam tendere.

Archilochi melos.

Αρχιλόχου μέλος, id eſt, Archilochi cantio, dicebatur hymnus qui ad multos poterat accommodari, qualem ferunt Archilochi fuiſſe repertum, qui fuerit ante Pindarum & alios hoc genus lyricos, qui ſingulos proprijs laudibus exornabant. Archilochi carmē erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharædus tantum ad ſingula cantionis interualla, victorum nomina voce ſua repetebat: veluti ſi Herculem laudabat, accinebat: Tenella Calinice χαλρῖ ἀναξ ἡρῆκλεις. Aut aliud, ſi cum aliū canebat. Huic non diſſimile eſt quod reſert Horatius de piſtore, qui depicta cupreſſo nautam rogabat, æquid vellet addi. Quadrabit in rem priſcam ac rudem. Meminit Ariſtophanis & Pindari interpres. Sumptum eſt è Pindari Olympiorū Encomio ſeptimo: τὸ μὲν ἀρχιλόχου μέλος φονδῶν ὀλυμπία καλλιπικῶ. Quo quidem loco varia commenta reſert enarrator, quæ repetere, non videtur ad hoc, quod agimus, neceſſarium.

Ολοέχινος.

ANTEA retulimus ex oratione Æſchinois περὶ ὀλοεχίνου ἀβρόχου, cum lexicographi pro ὀλοεχίνου habeant ὀλοεχίνου, qui adiectiſcholia in Demotheſenem, citat orationem Æſchinois

Æſchinois aduerſus Demotheſenem περὶ παρὰ πρεσβύταις, & Theophrastum in quarto libro. Apud Æſchinem reperimus ὀλοεχίνου. Similiter Theophrastus libro de plantis quarto, inter ea quæ proueniunt in aquis facit (quod admonet ſcholiaſtes) tria χεῖν, hoc eſt, ſparti ſiue iunci genera: quorum vnum ſit acutum, quod appellant maſculum, id eſt, in frugiferum: alterum frugiferum, quod à nigro fructu vocant μελαγκραῖν; tertium quod dicitur ὀλοεχίνος, pinguitudine, magnitudine, & calioſitate ceteris præſtans. Hoc vltimum putat accommodatius ad plectendos funes, quod mollius ſit & carnoſius, Dioſcorides libro quarto, paullo ſecus diſtinguit genera, ſed admonet tertium quod ὀλοεχίνος dicitur, eſſe ceteris aſperius & calloſius. Vt autem quidam pro χεῖν ſcriberent ἐχίνος ſuſpicamur in cauſa fuiſſe, quod Theophrastus meminit carnoſitatis, quaſi nouum ſit: audire carneum mali, aut ceraſij. Echinus tamen terreſtris, quem appellant Erinacium, in hoc conuenit cum Holofchæno, quod habet aſperitatem: vnde & cutis detracta cum ſpinis, vtilis eſt ad defricanda vaſa. Proinde dictum videtur de duro & procaci ſermone, quo velut os alicui percellimus. Hoc quidquid eſt appendicis, lectorem celare noluimus.

Apologus Alcinoi.

Απόλογος ἀλκινόου, cōmemoratum in Græcorum collect. vt ante nobis cōmemoratum eſt. Originem autem tum diuinauimus ex Homeri Odyſſea, apud quē in conuiuio multa de ſe mētur Vlyſſes: nec abſurdum eſſet cōmētum, ſi Alcinoi apologus dici poſſet ficta narratio apud Alcinoium habita. Ariſtoteles tamen Rhæt. 3. cū obiter mēminit huius apologi, ſic loquitur, vt videri poſſit notaſſe ſcriptorem aliquē, qui finxerit orationē ad Penelopen, contextens omnia, quæ multis annis geri potuerint, ficta narrans pro veris. Fortaſſis ſcriptor cui nomen Alcinoius, induxit perſonam Vlyſſis apud Penelopen plurima cōmemorātem, quaſi vel in bello, vel in itinere vere paſſus eſſet ea. Locus apud Ariſtotelem ſic habet: ἔτι πεπραγμένα δὲ λέγειν ὅσα μὴ παραπρόβηται ἢ διπταν ἢ δεινωσιν φέρει. περὶ δὲ ἄλλα ὁ Ἀλκινόου ἀπόλογος, ὅτε πρὸς τὴν πενελόπην ἐν ἐξήκοντα ἔτεσι πεπύθηται. Trapezontius interpres legiſſe videtur ἔτι μὴ πεπραγμένα δὲ λέγειν

ὅσα παραπρόβηται, &c. At ne ſic quidem locus videtur vacare mendis. Quare ſuſpēdemus hic ſententiam, donec vel è Gregorij Nazianzeni commentarijs in hos libros, vel aliunde cōpertius aliquid fuerimus naſti.

Docent qui didicert.

PINDARVS in Olympij Encomio, τὸ διδάξασθαι δὲ τοι εἰδῶτι φαίτερον, id eſt, docere porrō facilius ei qui didicert. Iuxta illud: Diſce, ſed à doctis. Nemo facilius artem tradit alteri, quam qui eam exacte calleat. Nouit enim multa in compendium contrahere, nouit obſcuris dare lucem. Proinde quod quidam tot ambagibus circumagunt ac detinent adoleſcentes in diſciplinis, in cauſa eſt aut quæſtus, aut liuor, aut impericia.

Celeritas in malis optima.

SOPHOCLES in Antigona: Βράχιστα γὰρ κράτιστα τ' ἀν ποσὶν κακῶ. i.

Verba ſunt Chori ad Creontem in vario luſtu domus cupientem è medio tolli. Nam cito perire quem vitæ tædet, non nihil eſt lucri. Nihil moleſtius quam diu animo diſcruciari, ſi quid mali imminet, quod vitari non queat. optimum eſt dare operam, vt ſit quā breuiſſimum.

Prima felicitatis pars ſapere.

IN eiufdem fabulæ clauſula: Πολλῶ τὸ φρονεῖν δὲ δαμνοῖαις Πρῶτον ὑπάρχει. id eſt, Vt ſis felix longe primum Sapere eſt.

De Creonte dictum eſt, qui dum ma- uult animo ſuo quam rectis conſilij obtemperare, & ſuos & ſe funditus perdidit. Magna fortuna facile vertitur in magnam calamitatem, ſi abſit ſapientia. Idem paullo ante contrarijs expreſſit verbis de Hæmone loquens, qui ſibi mortem conſciuerat:

Δέξασ ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν Ὅσα μέγιστον ἀνδρὶ πρός κερτα κακῶν. id eſt, Monſtrans quod incoſulta temeritas viro Adiuncta, ſit longe malorum maximum.

Sero vidit inſtitiam.

RURSVM in eadem: Οἶμ' ἔοικας ὁ δὲ τὴν δειλίαν ἰδεῖν id eſt, Proh vt videre iuſta ſero cernere. De Creote dictū eſt, q. prius nec Tireſte,

nec cuiquam suorum obtemperat, magnis doctus cladibus incusat suam stultitiam. Eadem sententia reperitur in clausula tragicædiæ, sed diuerso schemate.

Μεγάλως δὲ παληὰς τῶν ὑπεραυχῶν
Αποτίσαντες,
Γήρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν. id est,
Diui pœnas postquam atroces
De verbis sumptere superbis
Ætate docent sapere extrema.

Conuenit cum illo: Sero sapiunt Phryges.

Vindicta veloci.

DE sera vindicta numinum aliquot pro uerbis testatum est, quæ supra retulimus. Sed quod ait Sophocles expeditam deorū vindictam, magis huc conducit, vt in aliquod prolapsi malum, mature respiscamus. Verba sunt Chori ad Creontem:

Ὅσον γ' ἄραξ τάχιστα. σωματέμενοι γὰρ
Θεῶν ποδῶν τὴν καλοφροσύνην βλάβηται. id est,
Rex ista facito quam potes celerrime.
Noxæ citipedes numinū: improbos viros
Subito occupant iunctæ simul cōpendio.

Id euenit Creonti, cui vindicta pœne prius adfuit quam absolueretur Tiresiæ vaticinium.

Fato non repugnandum.

IN eadem Creon ita loquitur:
Ἀπέχθη δ' ἐχιδνοσμάχων. id est,
Sed fata contra, quod id est perquam arduum,

Non est reluctandum.

Eandem sententiam alias ex varijs citationibus auctioribus. Nemo potest vitare quod deus nobis immittit. Quod autē vitari non potest, ferendū est, non culpandū. Ducunt enim volentē fata, vt ait Tragicus.

Vati non conuiciandum.

IN eadem fabula Creon Tiresiæ more vatum incandescenti ac liberioribus dictis imperentem regem, loquitur:

Ὁὐ βέλομαι τὸν μάντιν ἀντιπένη καλῶς. i.
Vati vicissim nolo proloqui male.

Quod Horatius ait, Genus irritabile vatum, nō tantū ad poetas, sed multo magis ad diuinos pertinet. Eblandiendum est, siquid ab eis velis exculpere, quos si prouoces, diuinant omnia mala. Cōueniet vti, vbi quis nos impetierit impotentem conuicio, velut afflatus furore quodam, cui honoris gratia nolimus vicissim maledicere, cum non

desit quod retorqueatur: aut cum libertatem eam tribuimus iræ, veluti furori cuidam. Cum irato enim nihilo sanius deceretes conuicijs quam cum furioso, finitimum est illi quod ante retulimus: Omitte varē. Præterea illi: Ni pater esses, quod est in hac eadem fabula sub persona Hæmonis.

Vatum genus auarum.

IN eadē scena Creō ita loquitur Tiresiæ: Genus omne vatum est appetēs pecuniæ. Τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. id est,
Hoc nomine olim male audiebant augures & haruspices. Vera non potest semper loqui, qui corruptus muneribus ad hominum gratiam loquitur.

Non mouenda loqui.

EODEM in loco iam irritatior Tiresia sic minatur Creonti:

Ὀρσεῖς μὲ τ' ἀκίνοτα διὰ φρονῶν φράσαι. i.
Tu me excitat vt quæ latent in pectore.
Immota, cogar proloqui.

Vsus erit, quoties aduersariorum improbitas eo nos compellit, vt quæ decreueramus filētio tegere, efferamus. Creon enim illum conuicio tetigerat, dicens:

Σοφός συ μάντις, ἀλλὰ τ' ἀδίκων φίλων. id est,
Tu doctus augur, at suetus lædere.

Quod ipsum conuenit in hominem prudentem, aut eruditum, sed improbum. Cōfines est illi: Non mouenda moues.

Mortuos rursus occidere.

IBIDEM verba Tiresiæ sunt ad Creontem, suadentis vt Polynicis corpus sinat condi sepulcro:

Ἀλλ' εἰκετῶ θανόντι, μὴδ' ὀδύροτα
Κέντη, τὴν ἀλλή τὸν θανόντ' ἐπιπταμέν. id est,
Age, mortuo cōcede, nec qui extictus est, Stimulato: quæ nam est fortitudo, mortuum

Necare rursus?

Confines est illi, quod alibi retulimus: Iugulare mortuos.

Deo nemo potest nocere.

SENTENTIA pia est, sed à Creonte impio animo dicta:

Θεὸς μιάθειν ἔτις ἀνθρώπων θένει. id est,
Violare, siue polluere diuos, nemo quis mortalium.

Veteribus p̄suasū erat offendere diuos inferos si mortuo negaretur sepultura: offendi Iouem:

Iouem supplicium, si quis supplicem reijceret. At Creon putabat nihil huiusmodi rerum curæ esse dijs, quod illi non queant à quoquam lædi. Hoc carmen occini potest ijs qui indignum deo putant, in matrice virginis latitasse, & per vterum virginis exisse, vnde prodeunt homines, ceteri: aut qui putant corpus domini pollui, quod in stomachū hominis immundum descendat: Θεὸς μιάθειν, ἔτις ἀνθρώπων θένει.
Neque sol polluitur, tot cloacas ac paludes lustrans.

Auscultandum bene loquenti.

TIRESIA in eodem sermone: Εἶ σοὶ φρονήσας, εὖ λέγω, τὸ μανθάνειν Δ' ἠδίστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος λέγει. id est,
Tibi beneuolus, bene loquor, suauissimum est

A bene loquente, lucra si fert, discere. Eandem sententiā, antea dixerat Hæmon: Καὶ τῶν λεγόντων εὖ, καλὸν τὸ μανθάνειν. i.
Recte loquentem audire par est, ac decet.

Conueniet cum illo: Audi quæ ex animo dicuntur. Item cum Hesiodo, quo probatur & is qui paret recta monenti.

Fortuna nouacula.

EIVSDEM Tiresiæ verba sunt ad Creontem admonentis, vt in summo discrimine positus sapiat: Φρόνει βέβωός ἀμυῖν ἐπὶ ξυρῆ τύχης. id est,
Sape, denuo nunc positus in nouacula Fortunæ.

Calamitati quam excitarat Eteoclis & Polynicis contentio, successit hæc quam ofensis dijs excitauit Creon. Quamquam hic versus obiter nobis alibi citatus est, in prouerbio: In acie nouacula.

Peruicacia stultitia dat pœnas.

IN eadem tragicædia Tiresia, Creontem admonēs ne præfactus ac rigidus persistat in sententia, ita loquitur:

Ἄθρα δια τοῖ, σημάτωτ' ἀφλοισκάνει. id est,
Præfacta mens amentitiæ pœnas luit.

Intractabilis illa ferocia fere solet magnæ cuiusdam calamitatis esse præludium. Hoc Tiresiæ dictum eleganter expressit Hæmon in eadem fabula, duplici metaphora, arborum & nautarum. Carmen sic habet:

Ὀρᾶς παραρρέει θροισι χειμάρροις ὄσα
Δένδρον ὑπέκει, κλωνίας ὡς ἐκσώζεται,
Τὰ δ' ἀνπτέινοτ' ἀυτὸ πρηνὲν ἀπόλλυται.

Αὐτὸς δὲ, καὶς ὅστις ἐγυράτης, πῶδα
Τένος ὑπέκει μὴδ' ἐν, ὑπτιοῖς κάτω
Τρέλλας τὸ λοιπὸν σέχμασιν ναυτιλεῖται. i.
Vides vt in torrentium decursibus,
Quæ cedit arbor, furculos seruat suos.
At quæ resiliit, stirpe cum ipsa deperit.
Nauclerus itidem, qui tenens clauū, nihil
Concedit auræ & fluctibus, deuoluitur
Ac iam supinis nauigat nixus foris.

Nauigationis socius.

ANTE retulimus: In eadem esse nauis, qui communi tenentur periculo. Ad hoc alludit Ismene, in eadem fabula, dicens se non recusare, quo minus subiret idem periculum, quod subiret Antigone foror: Ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν ἐν ἀχλύμομαι
Συμπλοῦ ἐμαντῶ τῶ πάθους ποιημένοι. i.
Sed in tuis non erubescō me malis
Rate vecta eadem, calamitati adiungere.

Nuncio nihil imputandum.

HIC fere est hominum affectus, vt tristitia nunciati perinde indignentur, quasi fecerit quod factum nunciat. Creonti itaq; succensenti nuncio, quod parum læta afferret, ita respondet:

Ὁ δρῶν ἀνὰ τὰς φρονίας, τὰ δ' ὀϊζῶν. id est,
Qui fecit, animum discruciat, aures ego.
Eiusdem nuncio versus est:

Στέρχει γὰρ εἰδὲς ἀγγελῶν κακῶν ἐπῶν. id est,
Nemo hunc amat, qui verba nūciat mala.
Accommodari poterit ad eū qui lapsum admonet, vt magis sibi ipsi succenset qui crimen admittit, quam ei qui necessariā ad-mouet correptionem. Nam correptio ad tempus molesta est auribus, sed sceleris conscientia perpetuo mentem fodiat.

Quod fieri non potest, nec incipiendum quidem est.

PRIVS retulimus, ἀδύατα θηρᾶς, id est, impossibilia venaris. Quod alijs verbis expressit Sophocles in Antigone: Ἀρχῶ δὲ θυρᾶν ἐπρέπει τ' ἀμήχανα. id est,
Quæ efficere nequeas, nec vel ordiri decet.

Verba sunt Ismenes deterrētis Antigone, ne Polynicen sepeliat aduersus regium edictum.

Cor calidum in re frigida.

EADEM Ismene dehortans Antigone ab audaci facinore ait:

Θέρμων ἐπὶ ψυχρόσι καρδίων ἔχεις. id est, Profecto tu cor calidum habes in frigidis.

Alibi diximus calidum facinus audax & præceps appellari. Frigida hic appellat, quorum feliciter perficiendorum exigua spes erat.

Frustraniti dementia est.

RURSVS in eadem ita loquitur.

Τὸ δὲ Περὶ οὐκ ἀρδένων ἐκ ἔχει τοὺς ἀδένων. id est, Frustranea agere insignis est amentia.

Non solum amentia est, iniusta agere, verum etiam superuacanea. Ex iniustus interdum aliquod est lucrum, ex superuacaneis nullum.

Principi obtemperandum in omnibus.

NON sine prouerbiali schemate dictum est in eadem tragœdia, quod ait Creon:

Ἀλλ' οὐ πόλις σήσει, τὸ δὲ χρεὶ κλέων καὶ συμπερὸν καὶ δίγεια καὶ τ' ἀναντία. id est, Sed principatum ciuitas cui tradidit Hic audiendus, siue læuia præcipit, siue æqua mandat, siue & his contraria.

Ciuitas non ciuitas.

HÆMON Creontem tendentem ad tyrannidem, ita tangit:

Πόλις γὰρ ἐκ ἑδ' ἦτις ἀνδρὸς ἑδ' ἐνός. id est, Quæ vnus hominis, illa non est ciuitas.

Dixerat Creon ipse esse, non alterius imperare regioni. Hæmon negat eam esse ciuitatem, vbi summa rerum penes vnum hominum est. Polis enim Græcis vel à verlando, vel à multitudine dicta videtur. Latini Rempublicam appellant. At Respub. non est, vbi vnus arbitrato aguntur feruntur omnia. Itaque cum Creon respondisset, ciuitatem censeri illius, qui illi imperat, subiicit Hæmon:

Καλῶς ἐρήμης γ' αὐ στυγῆς ἀρχῆς μόνος. id est, Recte, vnus vt deserto in agro regē agas.

Regium est imperare liberis, neq; quidquam absque ciuium consensu tentare.

Mens cœli, terræq; regina.

SOCRATES apud Platonem in Philebo: πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφροὶ, ἑαυτοὺς ἕτω σέμι. ὄντες, ὡς νῦν ἐστὶ βασιλῆος ἡμῶν ἐργὰ καὶ γῆς. id est, Omnes enim sapientes consentiunt hoc pacto se ipsos honestantes, quod mens nobis regina cœli & terræ. Sentit sapientia gubernari omnia potius, quam voluptate.

Cum enim Philebus probasset felicitatem ex sapientia & voluptate mixtam, quæri cœptum est vtra duarum plus haberet momenti ad beatitudinem. Quoniam autem Plato dicit in hoc omnes consentire, subindicat fuisse vulgo iactatum. Conuenit huic, quod habet Hæmon Sophocleus:

Πάτερ, θεοὶ εἰσὶν ἀνθρώποις ὀρένας, Πάντων ἕσ' ἐστὶ χρημάτων ὑπέρτατον. id est, Pater, dei mentem inferunt mortalibus, Quæ res opes exsuperat omnes maxime.

Primas iactare hastas.

M. TVLL. libro de Orat. 2. primas iactare hastas dixit, pro velitari, quod ad oratorem transfert, cuius dictio initio debet esse lenis ac sedata, vt paullatim incandescat oratio. Notat ibi Philippum oratorem, qui solitus sit ita ad dicendum surgere, vt nesciret primum verbum quod esset dicturus: sed aiebat se posteaquam conculescisset brachium, tum pugnare. Atqui non attendit, inquit, eos ipsos vnde similitudinem ducit, illas primas hastas ita tractare leniter, vt & venustati vel maxime seruiant, & reliquis viribus suis consulant. καὶ ποιμῆδες erit, si ad disputationis aut contentionis exordium transferatur. Idem vnico verbo dicitur Velitari.

Omissis fontibus consecrari riuulos.

IN eodem libro non sine prouerbij specie dixit riuulos consecrari, pro eo quod est minus ad rem pertinentia dicere, omisso eo quod est negotij caput. Hac metaphora videtur admodum delectatus Hieronymus. Marci Tullij verba sic habent: Tamen tardi ingenij est, riuulos consecrari, fontes rerum non videre. Etiam ætatis est, vsusq; nostri à capite quod velimus arcescere, & vnde omnia manant videre.

Res palaestra & olei.

QUA non ad serium negotiū, sed ad insum & ostentationem adhibentur, palaestra & olei dicuntur, cum in prælio maioribus opus sit viribus. In palaestra non armati, sed vncti, cœrtabant, tum quo difficilior esset apprehensio, & elapsus faciliior, tū quo corpus esset nitidius, certabant enim nudi. M. Tullius lib. de Orat. 1. Nitidum quoddam genus est verborum & latum, sed palaestra magis & olei, quam huius ciuiliis turbae ac fori. Consimiliter lib. 2. de Isocratis discipulis

pulis agens, Sed eorum, inquit, partim in pompa, partim in acie illustres esse uoluerunt. Eodem spectat quod ait lib. de legibus 1. Fannij autem etate coniunctus Antipater, paullo inflauit vehementius, habuitque vires agrestes ille quidem atque horridas sine nitore ac palaestra, sed tamen admonere reliquos potuit, vt accuratius scriberent. Hæc ibi. Quod prius dixerat olei, hic vocat nitorem. Et in libro De claris oratoribus, vnctius vocat, quod est nitidius. Iam, inquit, erat vnctior quædam splendidiorq; consuetudo loquendi. Rursus in Oratore ad Brutum: Numerus autem nondum depromebatur, neque habebat aliquam necessitudinem aut cognationem cum oratione: itaque serius aliquanto notatus & cognitus, quasi quandam palaestram & extrema lineamenta orationi attulit: palaestram appellat venustatem ad ostentationem adhibitam. In is his porro verbis, nec illud absque prouerbij specie dictum est, extrema lineamenta, pro extrema manu, metaphora ducta à pictoribus.

Operari.

IBIDEM non absque prouerbij specie operarios appellat, qui citra philosophiæ cognitionem causas agunt. Architectus ex arte rationem operis præscribit, operarij vere non iudicium suum, sed tantum operam adhibent, iuxta præscriptum. Atqui philosophiam caller, ex se paratus est de quauis recte dicere M. Tull. de Mnesarcho loquens, Hos quos nos oratores vocamus, nihil esse dicebat nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: oratorem autem nisi qui sapiens esset, esse neminem. Rursus in Bruto: Nam illud minus curo, quod concessisti operarios omnes, vt mihi videantur mori voluisse non nulli, vt a te in oratorum numerum referrentur. Huius generis oratores libro De claris oratoribus appellat vocales: Addamus, inquit, huc etiam, ne quem vocalem præterisse videamur, C. Ciconium Calidianum.

Eschola cantilena.

PLAVTVS, vt ante admonuimus, Theatri nugas appellat, quæ solent in comædijs recitari M. Tull. è scholis cantilenam appellat orationem declamatoriam ac iuuenile plus habentem ostentationis, quam sapien-

tia: locus sic habet eodem libro: Gerendus est tibi mos adolescentibus Cræse, qui non Græci alio cuius quotidianam loquacitatem, neque ex scholis cantilenam requirunt, sed ex homine omnium sapientissimo atq; eloquentissimo, atque ex eo qui non in libellis, sed in maximis causis & in hoc domicilio imperij & gloriæ, sit consilio linguaq; princeps.

A deo ficti.

QUI vehementer ad aliquid natura cōpositi sunt hos prouerbiali sermone ad hoc natos, factos sculptosq; dicimus: insignem autem naturæ dexteritatem M. Tullius eleganter expressit eodem libro: Sunt autem, inquit, quidam ita naturæ munibus in ijdem rebus habiles, ita ornati, ut non nati, sed ab aliquo deo ficti videantur. Adlusit autem ad Pandoram, quam finxit Vulcanus, ceteris item dijs sua munera in vnam conferentibus.

E circulo.

HOMINEM è triuiu, plebeium & contemptum appellamus. Marcus Tullius, pro eo dixit è circulo. Circulum autem vocat conuenticulum hominum in foro aut in plateis confabulantium. Ita Crassus eodem quem modo citauimus libro: Effudi vobis omnia quæ sentiebam, quæ fortasse si quencumq; patrem familias arripuissetis ex aliquo circulo, eadem vobis percontantibus respondiisset.

Causa cadere, Formula cadere, Ex in-re manu confertum.

QUEM AD MODUM prisci iure cōsulti dicebant aliquem ex iure manu confertū vocari, cui lis intendebatur, ita causa cadere dicebatur, qui male agendo ius agendi perdidisset, vtrumq; fiet παρομιμῆδες, si accedat translatio: vtrumq; est apud M. Tulliu eodē libro sub persona Scænolæ, Quod vero in extrema oratione quasi tuo iure sumpsisti, oratorem in omni sermonis disputatione copiosissime posse versari, id nisi in tuo regno essemus, non tulissem, multisq; præessem, qui aut interdicto tecum contentent, aut te ex iure manu confertum vocarent, & aliquanto post, cū Hypseus maxima voce plurimis verbis a M. Crasso p̄tore cōtēderet, vt ei quæ defendebat causa cade-

re liceret. Gn. autem Octavius homo consularis, non minus longa oratione recufaret, ne aduersarius causa caderet. Idem pro L. Muræna: Et si turpe existimas te aduocato illum ipsum quem contra veneris, causa cadere. Meminit & Quintilianus lib. 7. ca. 4. Apud prisicos superstitione seruabatur, vt qui in actione instituenda vel verbo lapsus esset, causa caderet, cuius superstitionis vestigia non exigua adhuc residet apud Anglos, interdum totum instrumentum reijcientes, si cognomen aliquod vna littera secus fuerit scriptum. Iustinianus Institutionum iuris lib. 4. tit. De actionibus, paragrapho, si quis, Si quis, inquit, agens in intentione sua plus complexus fuerit quam ad eum pertineat, causa cadet: id est, rem amittebat, nec facile in integrum restituebatur, nisi minor erat 25. annis, &c. Proximo autem paragrapho, vocem hanc plus, ostendit quadrifariam intelligi, re, tempore, loco & causa. Re, si quis pro decem aureis petat viginti: Tempore, si quis ante diem vel ante conditionem petat. Loco, si quis Romæ petat, quod Ephesi promissum est: Causa, si quis stipulatus Stichum aut viginti aureos, petat Stichum pura actione, cum electio sit promissoris. Pro eodem dici videtur rem amittere, litem perdere, & formula cadere. Iustinianus libro quarto tit. De exceptionibus, paragrapho, appellantur: Cum temere, inquit, rem in iudicium deducebant, & consummebant, qua ratione rem amittebant Horat. in Sermonibus.

-Et casu iam respondere vadato

Debat, quod ni fecisset, perdere litem.

Quintilianus lib. tertio, ca. 8. Neque ignoro multa transferri in omnibus ferè causis, in quibus cecidisse quis formula dicitur, hæ sunt quæstiones: an huic, an cum hoc, an hac lege, an apud hunc, an hoc tempore liceat. Seneca libro epistolarum 6. epist. 49. de philosophis agens, qui vocum argutijs ostendebant eruditionem: Quid enim, inquit, aliud agitis, cum eum quem interrogatis, scientes in fraudem inducitis, quæ ut formula cecidisse videatur? Sed quæ admodum illi prætor, sic hos philosophia in integrum restituit, ita Seneca. Quin hoc ipsum in integrum restituere, si à foro transferatur ad alia, *ταυροποιμαδης* est. Poterit ita descripti, vt dicatur causa cecidisse, qui ius obiuergandi filium amisit, quod eum suo exëplo

aut largitione ad nequitiam prouocarit. Illa porro sermonis formula, ex iure manu confertum, ab ipsis duodecim tabulis sumpta videtur, quemadmodum indicat Aulus Gellius lib. Noctium Atticarum 20. cap. 9. Antiquitus inter quos erat de agro aut simili de re controuersia in rem præsentem veniebant; & apud prætorem vindiciarum causa manus conferebant: hoc est, alter alterius manum corripiebat. Sed cum propagatis Italiæ finibus, grauarentur prætores vindiciarum causa longius proficisci, institutum est, vt litigantes non ex iure apud prætorem manu confererent, sed ex iure manu confertum vocarent, hoc est, alter alterum ex iure ad conferendum manum in rem de qua ageretur vocaret: simulque profecti in agrum de quo litigabatur, terræ aliquid ex eo, aut vnam glebam in ius in urbem ad prætorem deferrent, & in ea gleba tamquam in toto agro vindicarent M. Tullius libro epistolarum septimo scribens Trebatius iureconsulto: Tantum metuo ne artificium tuum tibi parum prosit. Nam, vt audio, isthic.

Non ex iure manu confertum, sed mage ferro

Rem repetunt, regnumque petunt, vadunt solida vi.

Huiusmodi vindiciarum formulam Marc. Tullius facitissime expressit in oratione pro L. Muræna: itaque irati illi, quod sunt veriti, ne dierum ratione peruulgata & cognita, sine sua opera lege posset agi, notas quasdam composuerunt, vt omnibus in rebus ipsi interessent, cum hoc fieri bellissime posset. Fundus Sabinus meus est, immo meus: deinde iudicium voluerunt. Fundus, inquit, qui est in agro qui Sabinus vocatur, satis verbose. Cedo, quid postea? Eum ego ex iure meum esse aio. Quid tum? Inde ibi ego te ex iure manu confertum voco. Quid huic tam loquaciter litigioso responderet ille vnde petebatur non habebat. Transit iureconsultus, tibicinis Latini modo. Vnde tu me, inquit, ex iure manu confertum vocasti, inde ibi te reuoco. Hastenus M. Tullius. Metaphora sumpta est à bellis, in quibus manus conferere dicuntur, qui cominus colligunt, quemadmodum indicat M. Varro libro De lingua Latina secundo.

Lapides flere.

D E re vehemèter miserada prouerbiali hyper-

hyperbole dici solet, eam esse tam lamentabilem, vt vel lapides cogatur ad fierum. M. Tullius in libro de Orat. 2. Tu vero vel si testamentum defenderes, sic ageres, vt omne omnium testamentorum ius in eo iudicio positum videretur: vel si causam ageres militis, patrem eius, vt soles, dicendo a mortuis excitasses, statuissem ante oculos, complexus esses filium, flensque cum centumuiris commendasses, lapides mehercle omnes flere ac lamentari coegisses, vt totum illud vt lingua nuncupasses, non in duodecim tabulis, quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magico carmine scriptum videtur, hæc ille. In verbis autem Ciceronis, ad prouerbium alludit magici carminis mentio, Quod enim vehementer commouet animum, quauis incantatione efficacius dicitur, sicut alibi retulimus.

Liber non est, qui non aliquando nihil agit.

QU I in summo otio versabantur ab omnibus feriati negotijs, ij nihil agere dicebantur M. Tull. eodem libro, sub persona Crassi ad Scæuolam: Quid igitur, inquam, quando ages negotium publicum, quando amicorum, quando tuum? quando denique nihil ages? Tum illud addidi, mihi enim liber esse non videtur, qui non aliquando nihil agit, hæc ille. mox interpretatur quid declaret, nihil agere: In qua, inquit, permaneo Catule sententia, meque cum huc veni, hoc ipsum nihil agere, & plane cessare delectat. Nam cessare dicuntur non tantum ij qui desistunt à negotio, sed qui sunt in otio. Expediit autem interdum nihil agere, vt cetera recte agamus. Alias ostendimus eos nihil agere dici, qui inanem sumunt operam.

In herba luxuries.

RYSTICI femina copiosius quam expedit herbescentia, dicunt luxuriare: eam præproperam lætitiæ appellat luxuriam, quam immissis in agrum iumentis aut pecudibus corrigunt, quod illi vocant depascere. Maro:

Luxuriè segeti tenera depascit in herba.

M. Tull. eodem libro quem modo citauimus. Quod si hic noster Sulpitius faceret, multo eius oratio esset pressior, in qua nunc interdum, vt in herbis rustici dicere

solent, in summa vbertate inest luxuriosæ quædam, quæ stylo depascenda est.

Surculum defringere.

SIMILI forma dixit M. Tull. de Orat. lib. 3: in eodem Surculum defringere, pro eo quod est, non callere totam disciplinam, sed ex ea paululum quod ad rem præsentem faciat decerpere: quemadmodum iureconsulti nonnumquam aliquam sententiam aut fragmentum adducunt e Theologorum disciplina, locus apud Ciceronem hunc in modum habet, Atque hastenus loquuntur, etiam hac instituendi diuisione vtuntur, sed ita, non vt iure aut iudicio, vt denique recuperare amissam possessionem, sed vt ex iure civili surculum defringendo vsurpare videantur.

Mendacium vtile.

DIVES ille apud Satyricum Iuuenalem, dicit, Quid enim saluis infamia nummis? & Doriomem Terentianum non pudet vanitatis, dum ob rem: sed honesto propius est, quod ait Orestes in Eretria Sophoclis:

Δοκῶ μὲν δ' ἐν ῥήματι σου κέρδει κακόν. id est, Nullum reor verbum quod est lucro, malum.

Conuenerat enim vt fingerent ipsum esse mortuum. Sentit igitur famam mortis vno nihil nocituram, sed ad id quod constituerat fore accommodam, venerant enim vlturi Agamemnonis mortem, idque perfecterunt.

Equi generosi senectus.

Ἰππογῆρας, alias dictum est, de his qui post res præclare gestas ob senium reijciuntur. Sed Sophocles in eadem fabula declarat generosi equi senectutem, his verbis: *Ὡσπερ γὰρ ἵππος δ' ἄγεις καὶ ἠγέρων ἐν ταῖσι δεινῶσι θυμὸν ἔκ ἀπώλεσεν, ἀλλ' ὄρθον ἐς ἱστῆσιν, ὠσαύτως δὲ σὺ ἡμῶσ' ὀσσηύεις, καὶ οὗτος ἐν παρώτοις ἔπῃ.* i. Generosus vt equus, confenerit iam licet, Animum tamen numquam in periculis abijcit.

Sed auribus rebus stat, itidem tu quoque Et incitas me, & ipse cum primis ades.

Verba sunt Orestis ad pædagogum senem, cuius consilio & auxilio occidit Clytemnestram & Ægisthum.

Cunctatio notia.

IN eadem fabula Electra de Oreste, qui reditum proferebat ita loquitur:

Μέλλον γάρ κείν δρῶν τι τὰς ἕσας τέ μιν καὶ τὰς ἀπέσας ἐλπιδας διεσθροβεν. id est, Dum facere semper prorogat quæ adsunt simul,

Simul & futuras perdidit mihi spes meas. Prouerbij ratio est in tropo, quo presentes & absentes dixit pro omnes.

In arduis cunctanter agendum.

IBIDEM Electra querenti de fratre: Φυσίον γε, φάσκων δ' ἐδ' ἂν ὄν λέγει ποιεῖ. id est, Dicit quidem, sed è dictis facit nihil.

Ita respondet Chorus: Φίλει γὰρ ὀκνεῖν πρῶτον ἀνὴρ πρῶτων μέγα. id est,

Qui facinus ingens tentat, ille lentus est.

Sentiens in arduis ac periculosis negotijs non esse præcipitandum cōsiliū, huic tursus ita respondet Electra:

Καὶ μὴ ἐγὼν ἔσσω ἐκείνου ἔγ' ὄκρω. id est, At his quidem haud cunctante me seruatus est.

Sentiens perniciosam esse cūctationem, cum vrget præfens periculum.

E paucis verbis ingens bonum, aut malum.

IBIDEM Electra sic loquitur forori Chrysothemidi,

Πολλοὶ σμικροὶ λόγοι Ἐσθιλῶν ἦδη καὶ ὀρθῶσαν βροτῆς. id est, Sermo profecto rebus in compluribus Deiecit homines, simul & erexit, breuis.

Sentit interdum ex paucis verbis perperam intellectis, magnos nasci errores, atque etiam erroris correctionem ex paucis recte intellectis. De leuissimæ rei grauiissimis pœnis dictum est alias.

Vni cum duobus non est pugandum.

IN eadem Chrysothemis, Electra forori, & Choro concorditer hortantibus ita responderet:

Δράσω, τὸ γὰρ δίκημον ἐκ ἔχει λόγον Δνδιν ἐρίεν. id est, Factura sum, non æquum enim est, resistere

Vnam duabus.

Adfne est illi: Ne Hercules quidem ad-

uersus duos. Huc allusit & Catullus in epithalamio,

-Noli pugnare duobus.

Mala malis eueniunt.

CLYTEMNESTRA obiurgans Electram filiam, quod per eam traduceretur, vt viridica, vicissim audit:

Αἰχροῖς γὰρ αἰχρὰ πρᾶγματ' ἐκδιδίσκονται. id est,

Et turpibus enim, facta turpia discimus.

Significans quod filia de matre parum honeste loqueretur ei imputandum, quæ necando maritum, & filij necem moliendo, docuisset liberos odisse matrem, id paullo post dicit explanatius:

Τὰ δ' ἔργα τῶς λόγος ἀρίσκειται. id est, Porro ipsa facta, verba reperiunt sua.

Scitum est illud Socratis, vt se quisque talem præstaret re qualis haberi cuperet. Fama enim è factis velut e fonte nascitur, è bonis bona, è malis mala. Proinde qui factis ignominiosis sibi peperit ignominiosam famam, ne succenseat male loquentibus, sed sibi qui ora aperuit populo: nec moliatur vindictam in maledicos, sed bene factis rumorem fœdum abolere studeat.

Numinis ira inuincibilis.

APVD Homerum Iuppiter vxori minitans, appellat manus suas ἀάπτεις, quod lædant quoscumque velint, cum à nemine vicissim lædi queant. Simile est quod in eadem fabula dicit Orestis pædagogus:

Ὅταν δ' εἴ τις θεῶν, βλάπτῃ, δυνάτωτ' ἂν εἰδ' ἂν ἰσχύων φυγεῖν. i. At vbi viro nocet deorum quispiam, Vitare possit nemo quamlibet potens.

Solent homines calamitates suas in hæc, aut illam causam reiicere, cum pleraque mala sic præter omnem expectationem accidant, vt appareant à superis immitri.

Quo terrarum raperis.

QUI non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui longius aberrant à vero, in alia regione esse dicuntur. Electra forori nuncianti Orestem viuere, qui dictus erat mortuus, ita respondet:

Ὅν οἶδ' ὀποιγνήεις, εἰδ' ὀποιγαμῆς φέρει. id est, In quod solum rapiare non intelligis, Nec quo ferat mens.

Prouerbiū est in tropo. Sic in eū, qui aberrat à re proposita apte dicitur illud:

Quo

Quo nunc se proripit ille? Aut: In quam regionem abripitur? Translatum videretur à nautis.

Bene natis turpe est male viuere.

QUIDAM arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter viuere, quod honestis maioribus orti sunt, cum contra generis claritas, quasi fax addita faciat, vt nobilium errata plus habeant dedecoris quam obscuro genere natorum. Hoc in eadem fabula sic expressit Electra:

Ὡς αἰχρὸν αἰχροῦς τοῖς καλῶς πεφυκόσι. i. Natis honeste, turpe viuere turpiter.

Quamquam Electra putat eos turpiter viuere, non qui sunt improbis moribus, sed qui viuunt in seruitute, cum sint ingenui nati, vt cum illo conueniat: Vbi non sis qui fueris, non est cur velis viuere.

Mortui non dolent.

EADEM in eadem fabula, significans se spontanea morte quæsituram malorum finem, ait:

Τῆς γὰρ θανόντας ἐκ ὀρῶ λυπημένους. id est, Nam mortuum dolere video neminem.

Eoq; Plinius existimat nullum beneficium à dijs datum homini maius, quam quod cuiq; in manu est cum velit è vita excedere. Melius Socrates, qui docet esse nephas animam iniusti Imperatoris Dei è corporis præfilio decedere.

Latini tibicinis more.

IN M. Tullij verbis, quæ paullo ante retulimus ex oratione pro L. Murena, prouerbiū inerat, cum ait iureconsultum instructo petitore, Latini tibicinis more transire ad eum à quo petitur, & illum solemnibus verbis instructurum. Vnde nata fit similitudo, non admodum liquet, nisi quod probabilis coniectura videtur, dictum à prisca illis Latinis, qui in pagis aut oppidis vnico tantum tibicine fabulas agitabant, ad cuius modulatum vocem ac gestum accommodabant histriones, alioquæ ob imperitiam non seruaturi carminis rationem. Is igitur tibicen posteaquam vni actori præcinerat, cogeatur ad alterum huic responsurum transire, eiq; vicissim in centu tibix metri modulos, præire, atque hinc rursus ad alium, quod rustici homines absque præeunte tibicine non possent apte saltare versus aut Mimos. Hanc

coniecturam adiuuat locus qui est apud M. Tullium in Oratore ad Brutum, vbi agit de versibus ita compositis, vt possent oratio libera solutaq; videri, Quorum, inquit, similia sunt quædam etiam apud nostros, velut illa in Thycste. Quem nam te esse dicam, qui tarda in senectute: & quæ sequuntur: quæ nisi cum tibicen accessit, orationi sunt soluta simillima. Prior locus ex oratione, refertur in prouerbio: Causa cadere.

In quadrum redigere.

SUPERIUS ex Aristotele docuimus, virum constantis animi appellari tetragonum, quod ea figura ex omni parte sui similis est. Vnde quidquid congruit & aptum est, quadrare dicitur. Id M. Tullius in oratore deflexit ad orationem concinnam & aptis numeris compositam: Itaque postquam est nata hæc circumscriptio, vel comprehensio, vel continuatio, vel ambitus, si ita licet dicere, nemo qui aliquo esset in numero, scripsi orationem generis eius quod esset ad delectationem comparatum, remotumq; à iudicijs forensiq; certamine, quin redigeret omnes fere in quadrum numerumq; sententias. Metaphora ducta est à marmorarijs.

Cadere in cursu.

CADERE in cursu M. Tullius dixit pro eo, quod est expertita laude frustrari, quamadmodum si quis ad lauream theologicam cōtendens emoriatur priusquam ad summum eius nominis fastigium peruenit. M. Tull. libro De claris oratoribus de Galba loquens: Laudabant hunc patres nostri, fauebant etiam propter patris memoriam, sed cecidit in cursu. Nam rogatione Manilia Iugurthinæ cōiurationis inuidia, cum pro se ipse dixisset, oppressus est. Simili tropo dicimus eos e cursu reuocare, quos ab instituto ad aliud quidpiam retrahimus. Et in cursu esse dicuntur, qui magno studio contendunt aliquo. Metaphora sumpta est à publicis certaminibus pedibus aut equis currentium.

Ne pudeat artem.

VERSUS erat olim populari sermone iactatus: Ne pudeat artem proloqui, quam factites. Multos non pudet turpi quæstu viuere, cum pudeat nomen eius quæstus profiteri.

profiteri. Quemadmodum si quis vsuram exercens, vocari malit, negotiator. Versum citat M. Tullius eodem libro, Me autē siue peruulgatissimus ille versus, qui verat:

Artem pudere proloqui, quam factites, dissimulare non finit, quin delectet: siue tuum studium hoc à me volumē expressit.

Δωριάζειν.

Δωριάζειν, olim dicebantur qui corpore parum decore nudato intendebant, ductum à virginibus quæ in Peloponeso disscinctæ, & absque tunicis esse consueverunt, tantum pallio tectæ vtrinque fenestrato, per quod patebant nuda corporis. Apud Lacedæmonios autem virgines certis diebus totæ nudæ incedebant. De Romanorum multitijs pellucetibus multa queritur Iuuenalis.

Ætoli.

Αἰτωλιταὶ dicti sunt olim ioco prouerbiali, qui iuxta mores Ætolorum petaces essent & improbi. Allusum est enim ad vocem, quemadmodum auidi munerum Doricæ loqui dicebantur, sic *αἰτωλοὶ* dicti vi-

dentur, quod omnia petant, *παρὰ τὸ ὄλον αἰτέιν*. Meminit Stephanus.

Χαρονίται.

OLIM Charonitarum cognomen apud Romanos populari ioco tributum est ijs qui defuncti commentarijs tuebatur quod perperam agebant. Hinc ortum. Cum M. Antonius oratione funebri prolata; C. Cæsaris veste populam in eius interfectores concitasset, arripuit Cæsaris commentarios, in quibus acta illius continebantur, ijsque ascriptis quæ libuit. Atque horum auctoritate se facere simulabat quidquid agebat, alijs tribuens magistratus; alios ab exilio reuocans, alios è vinculis liberans. Hi omnes quoniam se defuncti commentarijs excusabant, vulgari ioco dicti sunt *χαρονίται*, vt refert Plutarchus in vita M. Antonij. Simili artificio quidam abutuntur testamentis, in quos competet itidem cognomen.

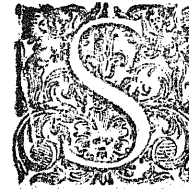
Iapeto antiquior.

Ἰαπέτε ἀρχαιότερος, i. Iapeto antiquior. Iuppiter apud Lucianum sic alloquitur Cupidinem pueritiam excusantem: *σὺ παιδίον εἶ εἶπας, ὅς ἀρχαιότερος πολλὸν τῷ Ἰαπέτῳ.*

F I N I S.

APPENDIX ADAGIORVM, QVAE ADDITA SVNT.

Salmoneus alter.

ALMONEVS alter, Paræmix specie vsurpatur à Symmacho, de supra modum superbo, & elato. Verba eius ad Theodosium Imperatorem, vbi deprecatur honorari vehiculi vsus, sunt ista: Absit vt moderator vrbis liberæ atque ideo deuoræ, tamquam Salmoneus alius inuehatur. Eupapius Sardiannus in Chronographia de Eutropio eunucho, aduersus quem inueniunt extant Claudiani poetæ: *τὸ ἐκείνου κρέτος ἐς τόσον δὲ κατέσπεν ἀπαντὰ καὶ κατεβρόντησεν, εἰς τε ἔμόνον βροῖν. Ὡς αὐτὸς, ἀλλ' ὅτε μύθε Σαλμωνῶς μικρόν τι χερῶμα πρὸς αὐτὸν ὡς, id est; Illius potentia omnia & tonitru quodam percussit, vt non modo Ruffinus esse reipsum deprehensus fuerit, sed fabulosus ille Salmoneus nihil fuerit præ isto. Galenus Therapeutices primo in Thosfalum inueniens, dicit eum imitari Zoilum, qui Homeri simulachrum flagellare solebat, & Salmoneum Iouis æmulum, sic enim, inquit: *καὶ ἄτρωγε, καὶ Ζαῖλος ἔνδοξος τῶν ὁμήρου μαστιζῶν εἰκόνα, καὶ Σαλμωνῶς τὸν διαμυμένον.* id est, Hac ratione nobilitatus est Zoilus Homeri effigiem verberando, & Salmoneum Iouem imitando. & rursus: *ἐδὲ Ζηλοῖ κοῦν ἔχων ἀνὴρ ἰδεῖς ἔτε τὸν ὁμήρου μαστιζῶν Ζαῖλον, ἔτε τὸν παραπλήγη Σαλμωνῶνα, καὶ τὸν τοῖς μὲν φιλολοιδύροις Ζηλωτὸς ὁ Ζαῖλος, τοῖς δ' ἱεροσύλοις ὁ Σαλμωνῶς.* hoc est, Nemo quisquam sanæ mentis emulatur Homeri flagellatorem Zoilum, neque vecordem Salmonea, tamen si maledicis scurris in exemplo sit Zoilus, & sacrilegis Salmoneus. Hesiodus.*

Σαλμωνῶς ἀδμος καὶ ὑπέρθυμος περὶ κῆρι.

Salmoneus plenus factus ac nescius æqui.

Qui & ipse prouerbialis versus in principem subditis grauem & superbix immo

dicum, aut prætozem insolentem & iniquum apte torqueri poterit. Salmoneus filius fuit Æoli Elidis reguli ex Laodice Aloeï, qui curruum rotas æreis canthis obmunitas super pontem æneum, quem construxerat, agitatse, ad imitanda vera tonitrua, & immissis in homines facibus, neci eos dedisse legitur, vnde Virgilius lib. Æneid. 6:

Vidi & crudeleis dantem Salmonea pœnas,

Dum flammæ Iouis & sonitus imitatur olympi.

Et Valerius Flaccus Argonauticorum. 1. Salmoneus nondum ille furens, cum fingeret alti,

Quadrifida trabe tela Iouis.

Salmoneum fuisse industrium mechanicarum operarum artificem putat Eustathius Odysseæ λ. quando & alij quidam *βροντείον* ad imitanda cœli tonitrua leguntur excogitasse, vas ingens mugitum illum tonitru per calculos immisos exprimens. Produunt & historiæ Archimedes Syracusanum fulgurationes quadam igniuomas per specula edidisse. Idem commemorat peritum quendam mathematicum adiumento machinæ, inimici sui ædes non aliter quam terræ motu vibratas concussisse, fulguritosque quosdam radios in illum dirinxisse, vt confessione inimici & ἐνοσχιθὼν & *τερπιμέραων* dictus fuerit Neptuni Iouisque illius terræ quattoris, huius fulguratoris, epithetis, quod dictum de Arithmesio intelligendum est, quem scribit Agathius historiæ lib. 5. domum Zenonis vicini sui æmuli terræ motos concussionem per dispositos certis locis tubulos percussisse.

Pulmonis vitam viuere.

PLATO in Philebo: *ζῶ δὲ ἐν ἀνθρώπῳ εἶον ἀλλὰ τίμος πνέμοι.* i. Non hominis, sed pulmonis cuiuspiam vitam viuere; de homine stupido & rationis mentisque parum compote. Potest apposite dici in ebrioso sum, & abdomini *ὑπογαστρῶν ἐπιβυμίαις*

(vt Aretes Cefariensis loquitur) additum, facire corpus solum promptu, ingenij viribus nusquam vri. Est autem Pulmo marinum zoophyton, quasi plantamine dicas, mixta inter frutices & animantia naturae, suapte sponte proueniens: quod inter testacea ponit Aristoteles, & hoc ipso in loco Plato, quando subiicit: ἢ τῶν ὄσθα θαλάσσια μετ' ὄσρεων ἐμλυχάδι σωμαίων. id est, aut alterius marini generis, quod inter testacea corpora animantium est. Vfus eo est & Synesius Ptolemaidos. Episcop. in lib. de Regno. βίαν ζῶντας θαλάσσιον πνέμον. id est, Vitam degentes marini pulmonis: loquitur autem de voluptarijs hominibus, qui in ganeæ libidinumq; vsu summum bonum ponunt.

Thessalia buccæ.

Θεσσαλικὴ ἔνθεσις, Thessalica buccæ vel turunda, pro ingenti ponitur, Athenæo testante, & Polluce libro sexto. Hermipus in κρίταις.

Ὁ ζῶς ξυώπλατῆ τῶν θεσσαλικῶν ἔνθεσιν. i. At iuppiter mansum efformabat Thessalum. Philetus in Lampadigeris θεσσαλότμητον κρέας χοιροβαρῆς, suillæ carnis portionem Thessalico more sectam vocat frustum ingens quantum manu tolli poterat, inde nata dicti gratia, quod Thessali in prægrandia frusta carnes partiri solebant, vnde & Crates in Lamia:

Ἐπεὶ τριπύχην θεσσαλικῶς τετμημένα. id est, Nam sunt tricubita, more secta Thessalo.

Non absimiliter à gentis polyphagia, Frisonicum ferculum pro magno, vulgare dicitur appellat. Alioqui Thessali olim audiebant strenui gurgites & insigniter edaces, vnde illud Antiphanis Comici: Αἰὲ γὰρ ὀξίπενος ἐστὶ θεσσαλὸν λέγεις. id est, vsque desurit, numquam satur. Tu Thessalum depingis.

Thessalicus saltus.

Θεσσαλὸν πηδήμα, id est, Thessalicam saltationem in proverbium abijisse annotat in Dionysium commentario, Eustathius pro molli fortassis, nam & θεσσαλικὰ πτερὰ αἰχ Thessalæ in luxu argumentum apud auctores nobilitantur, quod eius gentis togæ vtrinq; alarum speciem præferrent, extentioribus fortasse manicis, vnde

ἐν τε θεσσαλισμέθῃ, dixit in Maryca Eupolis Stephanum & Pollucem, de gestantibus diffusiores more Thessalorum chlamydas, de quo annotatum est Hesychio, & Suidæ, Orator quidam has Thessalicas alas, θεσσαλικὰ γέρα, non πτερὰ, dixit, quod in certaminibus suis præmia proponerentur eiusmodi chlamydes, celebratur & θεσσαλὸν calciamenti genus illi nationi peculiare. Memorat & θεσσαλὸν περόνιμα Stephanus astrigenti genus elegantioris ad comptum faciens, quo angulos chlamydim, quos πτέρυγας exponit Hesychius, affibulare atque confringere solebant, vt arbitramur: Nec vero dissimile est, hanc lectionem ab Eustathio male interpolatam fuisse: Quidquid sit, diuinatione quam asseueratione magis opus est, in re non explicita, donec aliquis exoritur qui scriptum hunc aperiat. Forte θεσσαλὸν πηδήμα, id est, Thessalicum saltum, pro ingenti, qualem grillatorum vocat Plautus, non inepte exposueris, ratione in superiore adagio reddita.

Thessalicum nomisma.

Θεσσαλὸν νόμισμα, id est, Thessalicum nomisma prouerbiale esse annotatur à Suida & Hesychio, nisi quod apud hunc desideratur vox altera, hoc modo reponenda: θεσσαλὸν νόμισμα, τὸ το παρομιμῶδες, τὰ σόμνον ἐπὶ ἀπάτης: quæ lectio plena & integra in illo seruata est, Conuenit ergo in fraudem & fucum vtroque auctore. Crediderimus nos Thessalicum nomisma adulterinum fuisse parumq; sincerum aut probæ monetæ, atque inde ortum adagium Venuste ad personam transferetur, si impostorem alij fucum facientem, & improbitatis hominem Thessalicum nomisma vocitemus. Suidas nescimus quid de Thessalonice vrbe à filia Philippi regis cognomine appellata hoc loco refert.

Delphini in terra vires.

Δελφίνος ἐν χέρσσοβία. i. Vis Delphini in terra, videtur dici de eo, qui vires ingenij in negotio, cui par non sit, periclitatur, & iudicij lubrici ferre vult, vbi impos sit. Plutarchus in Demosthene, comparare & expenso iudicio sententiam ferre de Ciceronis & Demosthenis orationibus ac stylo, male

male sane hominis neque vires suas exploratas habentis esse existimat, idem namq; agere illum, quod Delphinus velocissimum agillimumq; in mari animal, sed in arida humo destitutum, sui impotens citosq; exspirans, vnde Pindarus pernicitatem summam volens ostendere, dixit θαλασσίον παραμύθεσσι δελφινά. id est, marinum delphina superat. verba eius sunt ex Ione Chio sumpta, καὶ κτε γὰρ ὡς φησὶν ὁ Ἴων δελφίνου ἐν χέρσσοβία. id est, Illic namque contingit vti Delphinus robore in tellure, quod Ion dixit. Quadrabit non male in pauperem qui litigare velit cum potentiore opibus affluente, qui litrem in longum extrahere corruptelis possit, illo interrim exhausto, talis namque δελφίνος βία ἐν χέρσσοβίῃ nititur: Denique in quemuis supra vires tentantem aliquid supra crepidam sutorem, supra malleum fabrum.

Quadrante dignum.

QUADRANTE dignum pro exiguo & vili non absque prouerbij specie dictum inuenimus apud D. Hieronymum, Rideo aduocatum qui patrono egeat, quadrante dignam eloquentiam nare subfano, vbi dignam quadrante eloquentiam vocat quæ nullius pensæ sit, & vix vnus æstimandam assis, quod Catullus dixit. Huic confine esse annotat alij. Quattuor obolis æstimas, quod diuerso sensu exponit Suidas: τετάρων ὀβολῶν, ἐπὶ τῶν πολλῶν τιμῆς ἀξίον. Quattuor obolis dignum, de rebus quantius pretij, quomodo accepisse videtur incertus auctor, cuius verba citat: τῶν παρρησιῶν τῶν πῶν οἱ τεσσάρων ὀβολῶν εἶναι τὸ τῆς παρομιμίας, ἐκ ὧν δὲ καὶ θεορίταις ἐν τοῖς ἑλλησπὶν ἐπαρρησιάζετο, τῶ δὲ ἀγαμέμνονι τῆς θεορίταις παρομιμίας ἑλατῆρον ἐμελλόν, ἢ χελῶνῃ μύθων, τὸ τῶ λόγῳ. id est, Libertatem linguæ tuam quattuor obolis dignam putas, iuxta prouerbium: at ignoras etiam Thersten inter Græcos libertate dicendi vsum fuisse, cuius deblateramenta nihilo pluris fecit, quam muscas testudo, id quod dici solet, Agamemnon.

Draconis leges.

Δρακοντείεις νόμοις, Draconianas leges dici inuenimus, à Xenarcho apud Athenarum, nimia seueritate sancitas, & quæ rigiditate immoderata, humanitatis iu-

ra æquitatisq; dissoluunt. Sic enim inquit:

Πῶς πὸτ' ὁ δέσπονα πορνεία κύπρις
βιέν δυνάται τῶν δρακοντείων νόμων
Ὀπόντων ἀναμνηθῶσι; id est,
Qui carula o Venus queant
Dare liberis operam creandis, quoties
Legum Draconis sint memores?

Draco Atheniensis vir bonus magnæq; prudentiæ tetricas leges sanxit supplicio ferme capitis censitas, vt Aulus Gellius refert, qua de causa non atramento, sed sanguine scriptas eius leges (quas proprie θεσμὸς dictas scribit Ælianus) quidam dixisse memoratur. Seueram igitur alicuius disciplinam & instituta acerbiora, Draconis legis nominabimus. Huc spectat illud Aristotel. in Rhetoricis, ἐκ ἀνθρώπου οἱ νόμοι, ἀλλὰ δράκοντος, id est, Haud hominis, sed Draconis sunt leges.

Luscinia Musarum.

Αἰδῶν μουσῶν, id est, Musarum luscinia, Conuenit in hominem insigniter eruditum, & præcipue in poetam carmine felicem. chorus apud Euripidem in Palamede.

Ἐκτάνετ', ἐκτάνετε τὸν πάνσοφον ὃ δαναοῖς
τῶν ἐδὲν ἀλγυνοσαν ἀηδῶνα μουσῶν. id est,
Necastis necastis omniscium o Danaï,
Musarum lusciniam cunctis innoxiam.

Sentit de Palamede Vlyssis dolo à Græcis faxis obruto: Fuit autem vir ille in philosophia excellens, & ad pangendum carmen factus, quem Iliacum bellum versibus cecinisse perhibent, sed abolitum inductumq; ipsius poematis nomen ab Homero inuidiæ stimulis agitato. Citat carmen prædictum Philostr. in Heroicis. Notum est poetas μουσῶν ὀρνίθια velut Musarum aues à Theocr. vocari: & Latini poætæ cygnos pro poetis accipiunt, vt Virg. ibi: Cantantes sublime ferent ad sidera cygni. & Horat. Pind. appellat Diræum cygnum. Idem non vsitata nec tenui penna se ferri per æthera gloriatur, & in album alitem mutari fictionem ab Anacreonte mutuat: qui ait ἀναπτέτομαι πρὸς ὄλυμπον πτερήγεσσι κύβηταις. id est, Euolo in celum leuibus pennis. Et apud Aristoph. Cibestas poeta optat fieri luscinia, sic inquit:

Ὀρνὶς γενέσθαι βέλομαι

Αιγύμβος ἀειδὼν.
Pennata auis fieri volo
Philomela canora.

Corinthia verba & Ionica.

CORINTHIA verba pro exquisitis & magnopere elaboratis & ad ostentationem nitidis, vel etiam pro delicato & molli dicendi genere, poni videmus. Quint. lib. 8. c. 3. Sed ita demum, si non appareat affectatio, in qua mirifice Virginius. Corinthiorum amator iste verborum. Corinthia opera olim laudatissima fuerunt & primæ nobilitatis, de quibus ita Plin. libro 34. c. 2. Sunt ergo vasa Corinthia quæ isti elegantiores modo in esculenta transferunt, modo in lucernas, modo in trullas, nullo mundiciarum respectu. Cice. in oratione pro Sexto Roscio & Deliacis. Strabo libro 8. ἔτι μῆθη ὁ μῶος τῶς χαλκῶμασι τῆς κορινθιωγρέσιν. id est, equali in prætio æstimata fuerunt cum vasis Corinthijs. Addit Lu. Florus, a veris notam pretiosorem fecit opulentissimæ vrbs Corinthi iniuria, quia incendio perustis plurimis statuis atque simulacris, æris auri argentiq; venæ in commune fluxerunt. Quod si ad mollitiem maus referri, succurrat verbum κορινθιάζειν pro scortari, quodq; Corinthia scorta toties apud veteres scriptis nobilitata sint, vt apud Aristoph. esse videre. Simili modo, ἰωνικὸν ῥῆσιν. id est, Ionicum verbum, pro dissoluto & molli extulit Aeschylus, vnde Athenæus libro 13. Δίπνο. καταλέξω σοὶ συμβόλας ἰωνικῶν τιῶν ῥῆσιν ἑντένας κατὰ τὸν Διογύλει. id est, Com memorabo tibi Cynulce & proferā Ionicum dictum, vt Aeschyli more loquar. Hesy chius ἰωνικὸν exponit τρυφερὸν Ionicum delicatum, aut effeminatum fractumq;, quo nomine traducebantur Iones, ita enim emendandus est Græcus codex, ἐπὶ τῶν γὰρ ἐκ κομοδῶν τοῖ ἰωνῶν. Vnde & Horatius illud, Motus doceri gaudet Ionicos ex Aristoph. Concionatricibus mutuatus est, vbi anus ita loquitur.

Ἦδη τὸν ἀπὸ ἰωνίας τρόπον τάλανα κνηστῶς. id est,
Mittella pruris nune Ionico modo.
Vicitur ita & Philostratus in Iconibus
Ἀβρὸν μὲν αὐτῆ τῶ εἶδος καὶ μάλα ἰωνικὸν, i.
Forma illi delicata valdeq; Ionica. Dion
Chryostomus, καλὸς καὶ μέγας, πολὺ ἔχων

ἰωνικὸν τῶ εἶδος. id est, Formosus & procerus multum Ionice venustatis ore præferens. Varro apud Nonium ἀχιλλεύς, ἑρατικὸς, ἰωνικὸς κιναιδός. id est, Achilles, hoc est, venustus, lasciuus, Ionicus, cinædus, sic enim interpolanda sunt ex manuscripto Nonio verba, quæ portentose hoc modo leguntur: ἀχιλλεύς ἑρατικός ἰωνικός in dictione Cinædi.

In eandem lancem imponere.

Εἰς τὴν αὐτὴν τίθεναι πλάστιγγα. id est, Eidem bilanci imponere, prouerbialiter accipit Athenæus pro eodem in loco habere, aut æqualiter æstimare. Sic enim ait libro 1. Δίπνο. εἰς τὴν αὐτὴν τεθεῖς πλάστιγγα τὴν μέβλω τῆ μαίνας. id est, In eandem lancem cum infania temulentiam componens. Sumptum à nummularijs aut ab intitoribus æqualia lancibus iisdem pòderum momenta appendentibus. Huic finitimum est illud Simocati, ἐκ ἰσόβροτον ἔχουσιν οἱ ἑρότες πλάστιγγα. id est, Amor non habet balances æquilibrio æquales, & iterū: τὴν ἰσόβροτον πλάστιγγα τὸ θεῖον σοὶ ταλαυτῶστα. id est, Æqualem lancem deus tibi appendet.

Suilla absumpta, bonem non exspectes.

QUANDO cunstationem damnosam fore & vitæ periculo permistam indicare volumus, iuxta Lucani illud: Semper nocuit differre paratis, vsurpare licebit versiculum hunc prouerbialem:

Φέγγετε δειπνήσαντες ἐς κρέα, μὴδὲ μένετε βῶν. id est,

Exspectare bonem expleti nolite suilla. Refertur ab Athenæo ex Anticlidis historijs, quod cum Erythraei infidijs adori Chios inter cenandum eosq; interficere cogitarent, quidam re cognita Chios versu isto admonuit, vt paratis ipsis infidias fuga præuenirent, priusquam in tragicum choragium exirent epulæ.

Flamma persequeris quem genueras.

IN eum, qui damno afficit, quem paulo ante & opera & re adiuerat, quadrabit apposite Senarius prouerbialis Aeschyli: Σὺ τοὶ μὲ ἔφυσας, σὺ μὲ κατὰθῆναι μοὶ δοκέεις. id est,
Videris vrere igne me quem genueras.
Verba

Verba videntur esse Meleagri, quem Althæa mater, imposito igni fatali titione, flammis consumpsit, vel potius Penthei, nam hoc nomine fabulam docuit Aeschylus in quem furiosa Agæe mater desenuit, incensis edibus, vt refert Oppianus & Euripides: apud quem in Bacchis confirmilia loquitur Pentheus. Demet. à victoria Poliorcetes vocitatus varijs casibus vltro citroq; iactatus, ad fortunam exclamasse hoc Aeschili tamen legitur:

Σὺ τοὶ μὲ ἔφυσας, σὺ μὲ κατὰθῆναι μοὶ δοκέεις.
Tu me extulisti in lucem, at eadem nunc parens
Abolere flammis me nefarijs paras.

Cubitalis.

Πηγυαῖον dicunt Græci prouerbialiter quod humile est aut exiguum quasi cubitale dicas: Mimnermus Colophonius poeta apud Stobæum:

Τοῖς ἰκελῶν πυγυαῖον ἐπὶ χρόνον ἀνθεστὴ ἦβης
Τερπόμεθα. id est,
Tempore perfruimur cubitali, flore iuuentæ
Frondebis adsimiles.

Breue namq; est cubiti spatium, quod πῆχυα & πυγυαῖα dicunt illi, vnde & Pygmaeorum pumilæ genti agnomen est. Contra τετραπῆχυὸν ἄδρα procerum & magnum vocauit Callixenus apud Athenæum, μέσος δὲ τῶτων ἐβιβδιζεν ἀνὴρ μέγαν τετραπῆχυὸς. Medius horum incedebat larduus hōio quadricubitus. Vsurpauit & Aristoph. hanc vocem pro magno, ibi, τετραπῆχυος καὶ γειναῖος. id est, quadricubitos & generosos.

Coturnicis naturam induere.

Ὀρτύγων ἀνάπτειν φῶσιν. id est, Coturnicum induere ingenium, prouerbium dicitur in pugnaces & feroci ingenio homines, quique velut re præclare gesta cristas attollunt. Natura coturnicum ea est quod in ludico certamine productæ (quod olim usitatissimum fuisse ex Polluce & Aristophanis commentarijs discimus) vel etiam inter se ipse concertantes depugnent collidantq; se mutuis ictibus, & caput cernicentq; arduam altius erigantur in gallinacis videri licet. Aristides sophista de quodam de

precante ne Sparta muris cingeretur, ita extulit apud Philostratum, μὴ δὲ ἐν τεύχεσσι ἐπιπτήξαιμεν, ὅτι ὄζον ἀναγόμενοι φῶσιν, id est, ne capita illidamus in cœnibus coturnicum assumpto ingenio.

Theagenis munificentia.

Θεαγένης μεγαλοφροσύνη καὶ δαργεσία, id est, Theagenis magnanimitas & liberalitas in prouerbium versa est, de insigni & effusa benignitate. Eunapius vt opinatur, apud Suidam de Hegia amplissime spèi iuvene, ἡνὶ μὲν γὰρ τιτῶν ἡγία καὶ τῆς θεαγένης μεγαλόφρονος φῶσεως ἐν ταῖς δαργεσίαις hoc est, Erat in Hegia magnanimitas quædam Theagenis in munificentia posita. Fuit autem hic Theagenes, non is cuius apud Aristophanem pecuniæ prouerbio locum dedere ad ostentationem magnæ, at reipsa exiguæ, sed sub Imperatoribus Romanis, præter Athenarum excelso animo & honoris cupido, opibus præpotens, vtpote qui calamitatibus nonnullorum oppidorum, nedum egenis hominibus aliquot mederi potuerit, & μὲν χειρὶ δαυρήμενος, ἀλλ' ἀμφὸν κατὰ τὴν παρομιλίαν, id est, non vnâ manu, sed ambabus, iuxta prouerbium, elargitus: ἡνὶ γὰρ φιλόδωρος τῶ καὶ μεγαλόδωρος εἰς ὑπερβολῶν, erat enim supra modum donandi audis, & quidem magna: Huius pater Archiadas, sublata raptò ingenti pecuniâ vi, conspicuus subritem filium, iam tum puerum, bono illum esse animo iussit, nihilq; faciendam illam iacturam, quando si in Palladis ludos consumenda ea fuerat, longe maiores sumptus facturi fuerint, istud vero cū iactura certamen multo esse cum honestiis tum splendidius. Ex quo apparet qualem haberit magistrum & magnanimitatis doctorem à puero Theagenes.

Tudiculam expoliuit.

Τορῶσαι ἔξωσεν, i. Tudiculam dedolauit. Citatur à Demetrio Phalereo ex Sophone Mimographo, quæ rotidem ferme adagijs abundare, quot versibus, ait. Videtur quadrare in hominē plus iusto curiosum: vel qui operā minime necessariam & inuivilem verborum fūco commendat: aut qui hominem agrestibus moribus & rusticano ingenio ac Demeam profus, ad elegantio

res mores cultumq; ciuiliorem traducere conetur, talis enim τορωμῷ ζῆν apposite dicitur, Quidam male legerunt ζῆσεν, quod est, ebullit. Est autem τορωμῷ coquinarium instrumentum commouendis pulmentarijs ollaq; vertendæ idoneum, Tudi culam Latini vocant, quam qui velit expolite elegantius, næ ille in re omnium inutilissima operam consumit.

Iolaum implorat.

QVI sibi diffusus, alienâ implorat opem, Ιόλαο δειδομαι, id est, Iolao habere dicitur aut Ιόλαον παρεκκαλεῖν, Iolai opem aduocare. Synesius ad Pylæmenem : σῆλλεται ἢ ἐπὶ ποτέρως ἀνδρες, τῷ ἠράκλειον πρόπον ἐγκαθάρων αὐτῶν τῶν πατρίδα, θεὸς δὲ ζῆει δῆπυ και ἠρεκλέως, ἢ μὲν ἀλλὰ και Ιόλαο συμμαχίαν και παρσδῆς. id est, Ablegatur ad malitiosos homines, Hercules more patriam ab illis expurgaturus, quàm ad rem Deo nimirum & Hercule, immo & Iolao opitulatore ac subsidiario opus habet. Idem in Caluitij encomio : Πρὸς δὲ οὐ δὲ, φησὶν ὁ λόγος, ἢ δ' ἠρακλῆος, οἱ τῷ Μαλιονίδας ἐκ λόγῳ προσπεσόντας ἐκ λυάλεγον ἀλλὰ και πρὸς τῶν ὕδρων ἀγωνίῳ ὁμοίως, τῶς μὲν. οἱς ἐνὶ σωστικῶσαν, ἔπει δὲ ὁ καρκλῆος αὐτῷ παρεγένετο, και ἀπέπειν, ἐκ μὴ τῶν Ιόλαο συμμαχίαν αὐτεπηγάγετο, και ὠμίει διοκῶ παρεπλήσιον τι παθῆν ὑπὸ Διῶνος, ἐκ ἔχων ἀδελφιδῶν τῶν Ιόλαον, id est, Aduersum duos, iuxta proverbium, ne Hercules quidem, qui Molionidas ex insidijs ipsum adoros haud sustinuit, & cum hydra pugnam ingressus, quandiu vnus vni aduersus stetit, æquo Marte decertauit, sed postquam hydræ cancer accessit, succubisset ille, ni Iolai opem contra implorasset. Similiter cum Dione res mihi succedit, patruæ Iolao deditur. Apud Platonem in Phædone cum vrgenti Socrati, vt conuelleret argumentis aduersarios Phædon, deprecatus iste tenuitatem suam, respondisset duobus ne Herculem quidem sufficere, subiecit Socrates: ἀλλὰ και ἐμὲ τὸν Ιόλαον παρακαλεῖ. id est, Quin tu me Iolaum tibi adsciscito. Rurfus in Eurhyderno, ὁ δ' ἐμὸς Ιόλαος πατσοκλῆος εἰ εἰλθαῖ, πλέον ἂν θάτερον ποιήσεν. id est, At qui si meus Iolau Patrocles accesserit, alterutram certaminis partem integer sustinerit. Quibus ex locis, Iolaum pro auxiliario & qui operam alteri accomodat, quemadmodum & Thesei nomen;

accipi clarum est. Euripid. in Ione : Ασπίσας Ιόλαος ὁς κοινὸς ἀιραμένος πόνος, Διῶ παιδισωαντλει. id est, Armiger Iolau qui cōmunes subiens labores Iouis filio opitulatur. Nota est fabula vel ex superioribus Synesij verbis, nam collato pede cum Hydra depugnanti Herculi cum Cancer mordicus calcemprehendisset, vt in Heraclea refert Panyasis, Iolau laboranti opem tulit. Quod in fabulosis Palæphatus exponit ita, Hydram oppidum copijs oppugnante Hercule, Lernus regulus imperata facere nolens, auxiliarem militum manum, duce Carcino impigro & strenuo homine, stipendio conduxit, quo bellum propularet: itaque viribus inferior Hercules, Iolaum Iphicli fratris filium, cum delecta Thebanorum manu, in auxilium vocat, eoq; subsidio adiutus, hostile oppidum solo equauit, copiasque omnes deleuit.

In meridie vita philosophantes.

En mesumbría τῷ βίω φιλοσοφῆν. id est, In meridie vitæ philosophari dicuntur proverbialiter qui proeecta ætate animum ad studia applicant, Synesius ad philosophiā: ὁδὰ τῶν ἐν λογιστηρίῳ ἀποδυῶντας ἢ πάντων ἀπὸ μῶς γέτε συμφορῶς ἀναπειδῶντας ἐν mesumbría τῷ βίω φιλοσοφῆν. i. nostri quoddā depositis ad rationariam mensam vestibus, aut accepto damno vel vnico edoctos, in meridie vitæ philosophiæ incumbere. Nō abludit hinc multum M. Crassi & Deiotari tetrarchæ Galatiæ conuitium: nam Crassus videns illum extremo in senio nouam urbem condentem, Quid, inquit, o rex hora diei duodecima ædificare inceptas? ὁ βασιλεὺς δωδεκάτης ἄρας οικοδομῆν ἀρχῆ. ἀλλ' ἐδὲ αὐτὸς παρσίλιαν ἐπὶ παρῶς ἐλάυνεις. id est, atqui neque tu ipse, o Imperator matutinus admodum in Parthos expeditionem suscipis. Vterque intempestiua molimina alteri facere obiecit, quod prescriptum est ab Appiano in Parthico, & à Plutarcho in Crasso, verbis plane iisdem, vt & paginæ aliquot in vtraque historia nihil immutatis verbis leguntur: vter vero plagij insimulandus sit, difficile fuerit iudicium, quod eadem ætate (vt opinamur) vixerint. Poteest ad quauis alieni temporis studia aut negotia transferri, velut in senem intempestiua libid. ἐν mesumbría τῷ βίω μαλακίῳ ὄμενον.

Ab hoc adagio non alienum est illud Alexidis comici:

Ἦδη γὰρ ὁ βίος ὁ ἐμὸς ἐσπέραν ἄγει. id est, Nam vita seram vesperam trahit mea.

Ætatum curricula diei cursui comparantur, & Nazianzenus ad Nemesium: βίος τοῖς πρὸς ἴσπερον ἀλγυνέντος. id est, Miseræ sub vespere vitæ.

Alter a caduceum, hastam altera.

Θαιτέρα μὲν δόρυ, θατέρα δὲ κηρήκειον ποδοχομεῖ. id est, Altera manu hastam, altera caduceum præferens. Prouerbiū esse adnotat Eustathius ex Pausania de ijs, qui armatas preces adferunt, amicæ admonitioni minas coniungentes. Ex historia natum quæ talis est. Gephyræi ad decimas Apollini Delphico votiuas persoluedas ab Atheniensibus missi acceperāt oraculum istud:

Ἄνδρὶ γεφυραῖο ὄνη φίλῳ, οἶκος ἀρισῳ. i. Non domus est melior Gephyræo præ domo amica.

Admoniti insuper vt præuia boum vestigia inscuti, ibi locorum considerent, vbi lassatos boues conspexissent: itaque oppugnante Atheniensis Eumolpo, ipsi ad Tanagram contenderunt, tradito in manum faciali ductori exercitus caduceo, sub pacis legationisq; obtentu, subsequente à tergo armata iuuenum manu. Ibidem ex alterius lexi fide annotat Eustathius eandem historiæ occasionem paulo aliter, nimirum Gephyræos à Tanagræis bello infestatos, facialem præmississe, armatis pone in securis omnibus. Polybius libro quarto de Rhodis astutali vsis loquens: περιβῆδῶν μὲν Ἀριδίνῳ προσχειρίσαντο πρὸς τὸ βυζαντίως, πολέμοκλῶ δὲ τρεῖς ἔχοντα τρήτραις ὁμῶ σωμαπέσεισαν, βυζόμενοι τὸ δὴ λεγόμενον και τὸ δόρυ δὲ τὸ κηρήκειον αἶμα πέμπτην πρὸς τὸς βυζαντίως, id est, Ad Byzantium legatum Ardicen delegerunt, simulq; cum eo Polemoclen tribus instructum triremibus miserunt, volentes simul & hastam & caducum, iuxta proverbium ad Byzantij insimulandum. Adhuc huic est & plane cognatum id quod decimo Æneidos dixit Virgilius:

Pacem orare manu, præfigere puppibus arma.

Porro ex superiore oraculo constare po

test ratio etiam adagij, quod apud nonnullos legitur: Domus amica, domus optima.

Dorice incedere.

DORICE incedere, hoc est, Δωριδίῳ dicuntur quæ nudant bonam corporis partem depositis vestibus, vt Ælius Dionysius exponit. Nam in Peloponneso puellæ discinctæ & sine tunica interdum incedebant, quod & Pausanias confirmat interpretans τὸ Δωριδίῳ, παραγυμνῶσαι, quod Doricum esset artus nudos spectantium oculis exhibere, nullo cinctus vsu. Anacreon Lyricus. Εὐδύσα χιτῶνα Δωριδίῳ. id est, Exuta tunica Dorice ingreditur. Chorus apud Euripidem in Hecuba:

Λέχη δὲ οἶλα μονόπεπλῳ. id est, Διπύσα, Δωρις ὡς κόρη. Dulcis linquo thoros ego simplicem, Induta pallam Dorides

Qualem solent virguncula. Sic & Spartana puellæ incedebant olim incinctæ και ἀχίτωνες, supparum habentes vtroque in humero quinis fibulis adstrictum, quod inferius laxum incessu femora nudabat, vnde Callimachus ἔσκεν ὄτ' ἄλῳσθ, χατέρο πορπῳ, id est, Erat quando incinctus & alterutro ex latere fibulis adstrictus. Eodem spectat quod Lacenas φαινομυρίδας dixit Ibcicus poeta, quod in incessu femora re tecta ostenderent, & Euripides ait incedere illas γυμνάσι μυρίδας σέπλοις ἔνετα μένος. id est, nudis feminibus, & retracta palla: quin & Sophocles θυραμὸν μηρὸν quasi clathratum aut fenestratum femur ipsi dat D. Clemens pedagogi libro secundo, Lacenæ virginis more ὑπέργου ἐσολεῖσαι, id est, reductis supra genu vestibus incedere, indecorum esse ait. Quadrabit hodie in leues, parumq; castas.

Musicus apparatus.

Μέσκιον, i. Musicum pro mediocri vsurpatri plurifariam apud auctores inuenimus, Damascius Syrus in historia quam de Philosophis scripsit: τῶν δὲ προσὼν ἐκτοράσαστο μετρίαν τῶνα και ἀθύρπτον ἔτε δια πλῆτον βλακῶσαν, ἀλλὰ μέσκιον δὲ μεσικλῶν και τὸν Διῶριον πρὸς τῆς τύχης ἀληθῶς ἠριστοσύνη. i. Vitium fortitus est moderatum & frugalem.

neque ob egestatem præparum, neq; propter opes disfluentem, sed medium atque musicum, pro fortunis vere temperatum ad instar Doriorum modorū. Plutarchus in præceptis salubribus Timotheum Atheniensem ducem cenasse dicit in Academia apud Plat. *μουσικὸν δὲ λιτὸν, δέειπνον.* id est, Musicam & frugalem cœnam: quod repetit idem in Symp. 6. his verbis *ἐδείπισαν μουσικῶς καὶ ἀφελῶς,* id est, tractavit illū musicæ & absq; graui apparatu, nimirum mediocriter. Similiter Athenæus lib. 10. *ἐστρωθεὶς ἀφελῶς δὲ μουσικῶς.* id est, conuiuio acceptus mediocri & Musico. Euphron Comicus, *ἀλλὰ δὲς μουσικῶς.* id est. Mediocri salis copia iniecta. Huc referri putamus illud Plauti in Mostellaria, ubi ait, Muscæ hercle agitis gratiam, ita ut vos decet. Vno & victu, piscatu probo, electili, cum vellet in nuere mediam viuendi rationem illos sequi, neque viles & minimi pretij, neque rursus maximi dapibus visitando, sed habito delectu media eligendo. Apud priscos tria harmoniæ genera numerantur, inter quæ Lydios modulos ut luctui & funeralibus aptiores respuit Plato, quemadmodum & Ionicos, ut solutiores & mollitie infames: Doricos laudat, ceu temperatis & modestis ingenijs congruos, quibus per similes sunt quos Æolios nominabant: Huc spectant Pratinæ Philiassij poetæ versus ab adagij sensu haud alieni:

Μὴ σμύττονον δίσκε μίτ' ἀνεμειλίω,
Ἰασι ἔσαν, ἀπλά τὰν μέσαν νέμων
Ἀρυραν ἀόλιζε τῶ μέλει. id est,
Nec asperum modum aut remissum Ionicum

Secitare, sed mediam tenens viam, melos
Modulator Æolium.

Charixena non sunt ista.

APUD Aristophanē in Concionatricibus anus loquitur, *ἔγερ τ' ἀπὶ χαρίζενος τὰδ' ἐστίν.* id est, Neq; enim ad Charixenam ista pertinent. Eustathius in Nautium catalogum scribens, ait esse prouerbium à Charixena poetria fidicina tractum, sed non explicat. Scholiastes Aristophanis annotat Charixenam fuisse stolidam & fatuam mulierculam, videtur dici posse cum indicare volumus, alia de re quam alter existimet, sermonem nobis esse.

Μὴ σμύττονον δίσκε μίτ' ἀνεμειλίω,
Ἰασι ἔσαν, ἀπλά τὰν μέσαν νέμων
Ἀρυραν ἀόλιζε τῶ μέλει. id est,
Nec asperum modum aut remissum Ionicum

Secitare, sed mediam tenens viam, melos
Modulator Æolium.

Charixena non sunt ista.

APUD Aristophanē in Concionatricibus anus loquitur, ἔγερ τ' ἀπὶ χαρίζενος τὰδ' ἐστίν. id est, Neq; enim ad Charixenam ista pertinent. Eustathius in Nautium catalogum scribens, ait esse prouerbium à Charixena poetria fidicina tractum, sed non explicat. Scholiastes Aristophanis annotat Charixenam fuisse stolidam & fatuam mulierculam, videtur dici posse cum indicare volumus, alia de re quam alter existimet, sermonem nobis esse.

Μὴ σμύττονον δίσκε μίτ' ἀνεμειλίω,
Ἰασι ἔσαν, ἀπλά τὰν μέσαν νέμων
Ἀρυραν ἀόλιζε τῶ μέλει. id est,
Nec asperum modum aut remissum Ionicum

Secitare, sed mediam tenens viam, melos
Modulator Æolium.

Charixena non sunt ista.

APUD Aristophanē in Concionatricibus anus loquitur, ἔγερ τ' ἀπὶ χαρίζενος τὰδ' ἐστίν. id est, Neq; enim ad Charixenam ista pertinent. Eustathius in Nautium catalogum scribens, ait esse prouerbium à Charixena poetria fidicina tractum, sed non explicat. Scholiastes Aristophanis annotat Charixenam fuisse stolidam & fatuam mulierculam, videtur dici posse cum indicare volumus, alia de re quam alter existimet, sermonem nobis esse.

Mantissa obsonia vincit.

VE TVS est adagium, Plus est mantissa, quam obsonium, quando significabimus dictum aliquod obiter aspersum orationi, pluris nobis esse, quam reliquam orationis molem, veluti si epistola bene prolixæ breuis aliqua paranesis adiecta sit, dicere licebit, Pluris nobis esse eam mantissam, quam obsonium. Elegantissimi meo vsus est Lucillius in Satyris hoc hemistichio:

Mantissa obsonia vincit.

Ampullas loqui.

AMPULLARI dixit Horatius epistola tertia lib. 1. pro verbis tumidis uti, qualibus cothurnus Tragicus solet, ibi:

An tragica desæuit, & ampullatur in arte?

Idem in arte poetica Ampullas vocat verba grandiloqua & turgida, quorum ego no homini ineptus vsus est, ibi:

Proijcit ampullas & scsquipedalia verba.

Simili ratione *Φυσύματα* efferunt Graeci prouerbiali figura, ita Hyperides orator de Demea Demadæ oratoris è tibicina filio, dixit, os illi magna in suggestu crepanti obstruens, *ἔ σωπίσῃ με ζωντὴς μήτηρ ἔφω τὸ φύσημα.* id est, Num tacebis qui amplius matre physēma habes, φύσα proprie sollem Græcis sonat à status argumento: at φύσημα bullam spiritum inflatam & tumentem: vnde ad inanem futillium hominum garrulitatem transfertur, ita quod Theodoritas poeta de Vulcano dixit, *φουσιπήροι μολγίνοις χυθῖδαι,* id est, Vtricularibus follibus uti, poterit contorqueri in blateronem, cuius pleni spirent mendacia folles. Hinc non abludivit oraculum de Atheniensibus editum: *Μὴ μοὶ ἀβλωαὶς ἀνήτετε, μολγοὶ, ἔσονται,* id est, Ne mihi Cecropidas lauderis, erunt etenim vtres, hoc est elati & tumidis. Est autem Ampulla lecythi, aut olearij vasis genus, grandi ventre tumens.

Asciam cruribus illidere.

ASCIAM cruribus suis illidere puerbiali schemate dicitur, qui sibi ipsi malū accessit dedita opera, aut temeritate quapiā. Apuleius

Μὴ μοὶ ἀβλωαὶς ἀνήτετε, μολγοὶ, ἔσονται, id est, Ne mihi Cecropidas lauderis, erunt etenim vtres, hoc est elati & tumidis. Est autem Ampulla lecythi, aut olearij vasis genus, grandi ventre tumens.

Μὴ μοὶ ἀβλωαὶς ἀνήτετε, μολγοὶ, ἔσονται, id est, Ne mihi Cecropidas lauderis, erunt etenim vtres, hoc est elati & tumidis. Est autem Ampulla lecythi, aut olearij vasis genus, grandi ventre tumens.

Μὴ μοὶ ἀβλωαὶς ἀνήτετε, μολγοὶ, ἔσονται, id est, Ne mihi Cecropidas lauderis, erunt etenim vtres, hoc est elati & tumidis. Est autem Ampulla lecythi, aut olearij vasis genus, grandi ventre tumens.

leius lib. 3. de Asino: Meq; sponte asciam cruribus meis illidere compellis. Translatum videtur à fabula quæ memorat Lycurgum Thracem succidendis vinetis intentū crura sibi amputasse impacta securi. Conueniet in dicaces qui virulenta lingua & conuitijs exitij auctores sibi sunt vel saltē ingentis damni, qualem constat fuisse. Sotadama qui amarulento dicerio perfrictio Ptolemæi incestu, regis in se iram, mox necem cōcitauit: similiter Theocritus Chius sophista appellitans Antigonū regem Cyclopem, funestam cruribus suis asciam illisit. Est autem ascia fabrile instrumentum, ad cædendam materiam comparatum, cuius inuentio Dædalo attribuitur à Plinio. Simili metaphora Cicero dixit in oratione pro Plancio: Infigere securim, pro damnum adferre.

Syri aduersum Phœnices.

ΣΥΡΟΙ ΠΡΟΣ ΦΟΙΝΙΚΑΣ, Aduersum Phœnices Syri; Citatur adagium in Suidæ collectaneis, Dici conuenit in pariter fraudulētis & versipelles, vtraq; enim natio vafritiē insignis nomine male audiuit olim. Potest & ad diffidentiae significationem trahi ut inter se male concordet & alterum alterius fidei diffidentem *σύρον πρὸς φοίνικα*, Syrum cum Phœnicæ cōmissum dicamus, eo quod hæ gentes conterminæ propter mutuan similitudinem raro amicitiam colant, aut sibi iniucem credant. Alioqui Syros & Iudeos, qui Phœnicæ attribuantur, nationes seruituti natas, appellat Cicero in oratione De prouincijs consularibus.

Multis brachijs æqualis.

ΠΟΛΛῶν βραχιόνων ἀντάξιος, id est, Multis brachijs æqualis, de induitrio homine efferit adagium, qui ingenij solertia plus possit vnus præstare, quam indefessa opera plures simul: qualis Archimedes qui incredibilia re ipsa præstitit, veluti cum cuncti Syracusij nauim immētæ magnitudinis *πάρμεσιν* ab Hierone Ptolemæo Regi Ægypti extructam deducere de nauibus nequiverent, Archimedis industria solus Hieronēā deduxit, ut obstupefactus ille exclamaret, Posthac Archimedi de quauis re loquenti credendum est, ut prolixè narrat Proclus libro quarto commentariorum in Eucliden.

den. Extat adagij vsus apud Philostratum in Heroicis de Palamede: *ἀλλ' ἐν πορθμείῳ ξυδίακτιῶ ἀδελφῶ ἔπλευσε, πολλῶν φασὶ βραχιόνων ἀντάξιος: ἐαυτὸν ἠγάμενος,* id est. Traiecit Pontone vna cum fratre Oeace, multorum (quod dici solet) brachiorum instar seipsum ducēs, ita Xenophon dixit *πολλῶν οἰκετῶν οἶμα ἀτάξιος εἶναι*, id est, illum plurimum seruorum vice habeo. Nec aliena est hinc *ἐπατέγχερος*, hoc est, centimani appellatio, de ingenioso & *πολυμηχάῳ* quomodo prædictum Archimedeum Centimanum dictum adnotat Eustathius, quod vno machinæ ballistaræ tortu multa simul iacula in hostes distringeret.

Archimedeum problema.

QVI A mentionem Archimedis incidimus, lubet subijcere quod haud dubie prouerbij intellectu à Cicerone dictum est libro tertio decimo epistolarum ad Attic. ita enim habet. Abiit illud quod tum me stimulat, quod tibi dabā *ἔργημνηδειον πρόβλημα*. Archimedeum problema appellat quæstionem abstrusam, solutu difficilem, sollicitaq; indagine examinandam. Archimedis inuenta admiranda, & infinitam solertiam prædicat Vitruuius lib. 9. Singularemq; illius industriam ibidem narrat in expendendo sacomate, quod & Rhemnius Fannius explicat versibus. Archimedeum ait Synesius lib. De insomnijs, poposcisse locum sibi extra telluris orbem, vbi cum vniuersa terra se velut in læce appenderet, in terra namq; positum, nullam aduersus illam habere vires. Memoratur & dictum ipsius Dorica dialecto:

Πᾶ βῶ δὲ χαρισίῳ παῶσαν τὰν γῆν κινήσω, id est,

Quo ibo, & vniuersam tellurem Chariscioni commouebo. Leguntur de eius industria incomparabili, senarij Pindæ isti sic à me repositi:

Τὰς πάντες δωάμεις Αρχιμήδης εἰς μίαν
Σωάλας ὄλιγος εἰς τοικίνοισα μόλοις

Τῶν δυσπραχίλων ἔξυχῶν τὰ φορτία, quorū versū hic sensus est, Archimedeum Geometricas omnes facultates (quæ numero quinque censentur) in vnum tractoriæ machinæ corpus coniunxisse, qua immensū ponderis moles libaret versaretq;: legēdum enim est *ὄλιγος* non autem *ὄλιγος* apud Suidam versus istos adducentem.

Gratias Musis commiscere.

EX TAT apud Agatium historicum lib. tertio: τὰς μουσῶν, φασὶ, τὰς χάριτας συγκαταμιγνύειν. id est. Musis Gratias, quod aiunt, commiscere, hoc est, operi historico & erudito, gratiæ & ingenij lenociniū aspergere. Euripides in Hercule furente: ἔπαυσομαι τὰς χάριτας τὰς μουσῶν συγκαταμιγνύς, ἡδίσαν συζυγίαν, id est, Non desinam Charites Musis coniungere, copulam suavisissimam. Vitur & Dion Chrysostomus in oratione ad Alexandrinos. Non absurdum huic est apud Heliodorum libro quinto, Æthiopicæ hiltoriæ Cnemon dicit ad Nausiclem: καί μοι δοκεῖ καὶ τὴν δαιμονίην μάστιγα σμιλεῖσθαι, τὸν ἔριμῶν τῶν θηοῦσων σύγκατεδρῶσαν, καὶ λόγον ἡδίστον τῶν πότρω σωματῶν ἔχων, id est, Videris mihi rei sacre rationem optime callere, qui Baccho Mercurium affocias, & orationis condimentum poculis permisces, ita Plutarchus libro primo Symposii. de philosphis qui non minus satagunt litteratis sermonibus condire symposij apparatus, quam vinum affusa aqua dilucere, dixit: ἢ ἡ πτω τὰς μῦσαις Διόνυσον ἢ τὰς νύμφαις κερῶννηντες, id est, non seignius Bacchum Musis quā Nymphis permiscetes: nam vt vino affusa lympha dilute temperies roburq; corporis cōseruatur, ita colloquiis eruditionis sale conditis animus pascitur: propterea addit ibi Plutarchus, seq; ipse exponit, Nymphæ namq; placidum mitemq; eum corpori conciliant, at Musæ mellicum reuera & benignum animis præstant: vtrumq; assequuntur docti & Philosophi, qui pocula diluere pariq; studio doctis fabulis coronare laborant. Plato etiam admonet alii cubi vt temulentum Bacchum sobriis deabus nymphis contemperemus. Huc asserat quod incertum Nympharum numerum Baccho attribuerit antiquitas, quod plusculis aliquando lymphæ mensuris circuranda sit vini proteruia. Attingit adagij huius gratiā Martialis libro vndecimo, de Philostrato quodam loquens, qui potus per gradus præceps corrui, periclitatus ceruicem frangere, non passurus idem, si nympharum aquis proluere se maluisset, sic enim inquit.

Non esset Nymphæ, tam magna pericula passus
Si potius vestras ille bibisset aquas.

Niobes archetypum.

Niobens ἀρχέτυπον, id est, Niobes archetypum, De homine stupido & immobili, quæ Saxeum etiam dicimus, Lucillius de faltatore nihil agilitatis habente:
Ορχηστῆς νιόβειω ἔμπροσθ ἀρχέτυπον. id est, Orchestes viuens archetypum Niobes.
Potest & dici de taciturno homine & attonito, vnde verbum exculpere nequeas, quomodo apud Antiphnam Comicum loquitur quispiam saxeam euadere se distitans, cum audito in mani piscium venaliūm pretio velut attonitus hiscere nequirit. sic enim ait: ἐμβλέψαν γὰρ αὐτοῖς ἰχθυοπάλαις, λίθινος δὲ θῶς γινώμαι. id est, Quando intueor cetarios, confestim euado laxeus. Quod alludit ad fabulam de Gorgoneo capite, cuius aspectus homines in saxa conuertebat, vnde illud Philostrati de Perseo: καὶ τὸ δέμα τῆς γοργῶς, ἔχων ἀπόθρονον, καὶ ἐν τυχόντες αὐτῶ λαοὶ, λίθοι γίνονται. id est, Sepsito Gorgonis terriculamento, ne lapsidescerent homines ipsi occurrentes. Neq; absurde præfracti ingenij hominem, quem expugnare nequeas, & ab opinione concepta depellere, vinum Niobes exemplar, seu archetypum vixeris. De Niobe in scopulum versa, multa apud poetas mentio.

Pergæa Diana.

Ἡ περγαῖα ἀρτεμις, id est, Diana Pergæa, Adagium effertur, testante Suidâ, de circumlatoribus & vagis erroribus, qui nullo in loco firmam sedem collocare amant, ἐπιτῶν ἀγυρῶν δὲ παλαιητῶν. Diana enim, quæ eadem est & Luna, inter septem planetas vagatur tamquam venatibus indulgens operam, vnde Anniagæ epitheton apud Ciceronem. Quadrabit opposite in circumforaneos mendicos & paullulo meliores illis. Pergæa autem Diana è Pergæa Pamphiliæ oppido nomen habet, Stephano teste. Huic simile legas apud alium Panagæam Dianam, non sine temeritatis nota immutata voce neque reddita epitheti ratione, vt non immerito mirentur quidâ dictionem ab illo haud fuisse explicatam, cum nullibi apud auctores eam legas. Pergæa vero Dianæ meminit etiam Cicero in actione in Verrem tertia, vbi inquit, ita Pergæa fanum antiquissimum & sanctissimum Dianæ scimus esse: meminit & Philostratus

lostratus libro primo de vita Apollonij, hymnorum qui in Dianæ Pergææ honorem canerentur.

Aere & rore passus.

Ἐν ἀέρι καὶ ὀρώσῳ σπείμενος, id est, Aere & rore saginatus, Proverbij specie dicitur de eo qui frugali modum & tenui victu vitur. Plutarchus Symposiacum quarta decade ἐν ἀέρι καὶ δρόσῳ λέγεται λαθῶπερ οἱ τέπτιγες σπείμενον, hoc est, Aere ac rore cicadæ in morem enutritum aiunt. Cicadas rore viuere auctor est Plinius, & Virgilius eo versiculo:

Et pastę rore cicadæ: Et eo:
Dumq; thymo pascentur apes, dum rore cicadæ,

Cuius rei argumentum est humor, quæ reddunt, dum excitatæ subuolant. Cui cōsonat Theocriti illud in Ecloga cui titulus νωμῆς. id est, opilionis:

Μὴ πρόκαις σίτίζεται ὄσπερὸ τέπτιξ,
Aerio ne fouet vitam ceu rore cicada?

Philo Iudæus de Iudæis philosophis vitam famelicâ ducentibus: ἐθιθέντες ὄσπερ φασὶ τὸ τῶν τεπτιγῶν γένος, ἀέρι τρέφονται, τῆς ὀδῆς ὅς γε ὀίμυ τινὼ ἐνδεῖαν ἐξέλιμαρίζεσις. id est, Assueti aere vesci, quemadmodum cicadæ solent, cantu (vt equidem eximio) esurient mitigante. Huc respexit Nazianzenus ad Amphiloichium, καὶ εἰσόμειθα εἰ ὄντως δρόσῳ μόνῃ τρέφονται τέπτιγες, id est, Sciemus an reuera solo rore pascantur cicadæ.

Gutta fortuna pro dolio sapientia.

IN diuitum inexplebilem auri cupiditatem conuenientissime quadrat Græcus senarius Gregor. Nazianzeni:

Θέλω τύχης σαλαγμὸν ἢ φρενῶν πῖλλον. id est, Præ dolio doctrinæ malo guttam opum.

Id mali affert pecunię studium eoq; ceu veneno animum imbuat, ac veluti Circeo poculo immutat, vt præ auro nihil admirarentur homines, nihil nocturna diurnaq; cura in mentē sæpius voluāt, quam qua ratione ditescant, non sapiētix adijciant, pecuniæ mancipia, Aloidis persimiles qui Marti quem captiuum in vinculis habebant, nihilominus sacra offerebant: vsque adeo infinita illa & insatiabilis habendi cupiditas cultores suos & admiratores demētat, & vt loquitur Ennius sapientiam omnem expectarat à quibus diuersissima &

ex diametro pugnans est studiosorum voluntas, qui sapientix & eruditionis germanæ guttulam maximis etiā Cræsoform diuitiis anteposunt, vt rursus eiusdem auctoris iambicum sibi sumere atque arrogare possint:

Ραῖς φρενῶν μοι μάλλον ἢ βυθὸς τύχης. id est, Est gutta doctrinæ potior, quàm magnæ opes.

Ceterū libet hic adiciere illud, tametsi ab adagio diuersum, quod Eustathius obseruauit: σαλαγμὸν quasi guttam, conuicio vocari homuncionem pusillæ staturæ.

Archiloichum calcas.

Αρχιλοχὸν πατῆς. id est, Archilochū calcas, est enim hæc vera & genuina lectio, ad cuius præscriptum conformari debet quod ex Diogeniano referunt alii: Αρχιλοχὸς πατρῆς, pro, Αρχιλοχὸν πατῆς, facillimo lapsu, littera ρ pro ε transcripta. De cuius vsu ab iis dissentire non dissimulamus: nam Archiloichum proterere aut calcare, eo sensu accipimus, quo Crabrones irritare, in maledicum conuitia facientem ei qui postit longe maiore vehementia mordere, iuxta illud, Genus irritabile vatum: qua ratione Leonides Epigrammaticarius monet hospitem, ne Hipponactis maledicentissimi poetæ tumulum calcet,

Μήπως ἐγέρῃ σκῆκα τὸν κοιμώμενον. id est, Nec forte vesperam consopitam concitet.

Conuenit & in pauperem cui cum locuplete aut magnatum aliquo res est, qui rebus illius plurimum officere possit. Eustathius Odyssæe 11. idem esse annotat, Αρχιλοχὸν πεπείττωκα, id est, Archiloichum calcasti, ac si quis dicat, scorpionum calcasti, aut anguem, aut asperos tribulos. Archiloichus namq; Lycambidas poematibus suis virulentis atque dentatis ad laqueos compulsiß legitur. Archiloichum igitur calcare dicemus eum, qui quomodocumque potentiozem lacescit.

Inter Orci caneros adhaesi.

INTRA Orci cāeros hære dicitur pro uerbio, qui arte irretitus tenetur, vt nulli effugium pateat amplius. Apuleius libro 6. de Asino aureo de Psyche loquens. Sed bene quod in meas potissimum manus incidisti, & inter Orci caneros iam adhaesisti, datura scilicet actutum cōtumaciæ tantæ pēnas. Pulchre Orpheus in hymnis;

κωκυτῷ ἀνυπόσφορον ὄμιον vocat Cocyti irremediabilem semitam, quod ab inferis nulla sit reditus spes, facilis descensus auerni. Sed reuocare gradum superasq; euadere ad auras, id demum laboriosissimum est. Dixit autem caneros, pro clauistro & quos diminutiue cancellos vsitatus dicimus.

Phœnicium mendacium.

PROVERBII specie dicit Plato in tertio De rep. sub finē : μηδὲν κερῶν, ἡδὲ ἔργα, ἀλλὰ φοινικιόντι. hoc est, Nihil inauditum, inquam ego, sed Phœnicium quidpiam. Nota est fabula de Draconis dentibus à Cadmo Phœnice fatis, vnde armata virorum seges extiterit, crato inde illis nomine à satione, σπαρτὸς enim dictos constat, quamq; Stesichorus eos dentes à Minerua humi mandatos voluit: Androtion vero vocatos ait inde quod secuti è Phœnicia Cadmum, sparsim habitare defixis sedibus cœperint: Amphilocus quod institione quadam Thebanis ciuibus adiuncti fuerint: alij aliter, vt quisque in re fabulosa noui quidpiam comminisci institit. Diceret igitur de fabuloso commento insigniq; mendacio, & fidei portentoσῆ narratiōe, illa spirare φοινικιόντι, id est, Phœnicium quiddam, aut φοινικία λέγειν, hoc est mendacia Phœnicia veriora esse, quam sint istorum dicta: vsus est adagio & Strabo lib. 3. τὸν δὲ χρῆσιν καὶ τὰς πολλὰς ἀποστέλλας λέγουσα φοινικιόν, id est, Oraculum & frequentes eo missas legationes, existimat esse Phœnicium commentum. Olimpiodorus in commentario in Gorgiam Platonis à Cadmi fabula ductum prouerbium ait. Potest etiam videri profectum adagium à Phœnicum negotiatorum consuetudine, quod genus hominum mendacijs ferme transfigit mercaturas, euanidas atque obsoletas merces interposito etiam iuramento, pro frugi & probis venundantes. Phœnicēs vero primi mercatus gratia alienas terras exoticasq; regiones adijse leguntur, & peregrinas merces exportasse: Vnde & litterarum inuentio illis tribuitur, per quas inter se hinc illuc sentia consiliaq; communicarent, hinc illud Critiæ apud Athenæum. Φοινικες δ' ἔθρον γραμματα λεξιλόγα, aut vt Eustathius citat, ἀλεξιλόγα quod solatia quædam sint animorum, Porro quod mercaturam exercuerint, fidem facit & illud Pin-

dari φοινισσα ἐμπόλα, id est, Phœnicia mercimonia, & Sophoclis illud:

Ὀνῶν ἔθρε δὲ παρῶν ὡς φοινῆ ἀνὴρ, id est, Affuesce mercari & venundare, vt Phœnix negotiator:

Angularis bombyx.

Γωνιοβόμβυκες, hoc est, angulares bombyces prouerbij facie dicuntur vani eruditio nis ostentatores, qui morbus indoctioribus plerumq; familiaris est qualem describit Agathius Vranium Syrum, qui ante regiam porticum obambulans & in librarijs officinis, magnifice crepabat, & in corona hominum altercabatur, nihil exacte sciēs, & tamen plurima se scire iactans. Herodicus Babylonius in quodam Epigrammate, grammaticorum rationem proscindit dictionij istius aspergine: Φάγγετ' ἀριστὰ χεῖροι γωνιοβόμβυκιδος. id est, Fugite procul Aristarchei angulares bombyces, aut obstreperi culices. βόμβυξ insecti genus, ab obstrepero murmure, quod βομβεῖν sonat, nomen habens, quod & βομβεῖλιον.

Cadaveris instar venustus.

Χαίρεις ὡς περ νεκρός. id est, Cadaveris modo venustus. Conuenit in macilentum hominem aut præ morbo luridum. Citant Aristophanis commentaria ex Theopompi popinonibus.

Λεωτροφίδης ὁ περιμεστος. Εὐχρως τε φάναι δὲ χαίρει ὡς περ νεκρός. i. Leotrophides ille trimeter Colore viuido, & venustus scilicet Instar cadaveris.

Fuit autem Leotrophides poeta dithyrambographus genere Atheniensis, macilentus admodum & leuis, de quo iocatus in Cercopibus fabula Hermippus Apud Athenæum:

Ἀνάπρη σοι θυκὸν ἠδὲν ἰστέδια Λεωτροφίδον λεπτότερα καὶ θυμάντιδος. i. At immolant tibi mutilas nūc bucculas, Exiliores Leotrophide & Thumantide.

Cōsimili dictione Phrynichus Comicus Lamprium quendam σκελετὸν μισθῶν, id est, Sceleron siue exarefactum Musarum cadauer nuncupauit, hoc versu, μισθῶν σκελετὸς ἀηδόνων ἠπίαλος, ἦμος ἄδου, id est, Musarum sceletos lusciniarum febris, inferorū hymnus. Quæ etiam in illitteratum, & inuentum poetastrum quadrabunt.

Vulpis

Vulpis reliquia.

Ἀποτράγμα ἀλώπεκ, hoc est, Vulpis reliquia, Venenit in versipellem & fraudulentum veteratorem, ita exponit ex Doctrotheo Athenæus, extat autem apud Eupolin Comicum in fabula cui nomen Aureum genus, quamquam Etymologici auctor citat ἀποπάτημα hunc in modum: τί γὰρ ἐστ' ἐκεῖνο ἀποπάτημα ἀλώπεκ, id est, Quid illud est, vulpis quilibet, adlusum interim videtur etiam ad pusillam mulierculæ staturam mediocri minorem & velut dentibus præmorsam, id enim sonat ἀποτράγμα quasi mensum dicas aut buccam demorsam.

Nox gubernatorem prudentem terret.

Ὀδῖνα τίητην νύξ κυβερνήτη σοφῶ. id est, Docto gubernatori nox metum parit.

In rebus dubijs parumq; explicitis, vir prudens caute timideq; gerere se debet. Periti quātumuis naucleri noctis tenebras suspectas habent, quod illæ prospectū adimant, propter iniqua littora & latētes scopulos, ita & rerū publicarum administratores quantumuis prudentes, oborto tumultu, præpediti metu omnia etiam tutant: Exercitus ductores terreat sæpe leuis occasio, quando hostium consilia minus liquida sunt. Vfus tunc & prouerbialis Senarij quo Danaus apud Æschylum uritur in fabula cui nomen Danaides siue Supplices. φιλῆ, Ὀδῖνα τίητην νύξ κυβερνήτη σοφῶ. Amat nox atra nauclero scio parere metum.

Meminit & Plutarchus in libello aduersus Colotē. Idem tamē auctor in Agamemnone scite dixit μάταιον ἐν νυκτῶν φόβων, hoc est, nocturnum pauorem vanum esse. Adlusit ad adagium Gregorius Nazianzenus ad Eudoxium rhetorem scribens: ἔρρα τα καλὰ, γυμνὰ τὰ καλὰ, ὁ πλοῦς ἐν τῇ νυκτὶ, παρὸς ἔδαμ, id est, Bona diffluxere, mala nude se ostendunt, nauigatio in nocte, facula nusquam. Innuit plena esse periculorum omnia.

Saperda videtur, cum simus σάπροι.

PROVERBIALIS est sentētia Varronis ex Modio, & fabulæ nomē est, in eos qui sua, qualiacunq; tandem sint, mirifice appro-

bant, suis operibus, suis inuentis impensæ fauent cæco quodam sui amore ducti, Omnes videmur nobis esse belluli Et festiui saperdæ, cum simus σάπροι. id est, marcidi, vel vetusti.

Gauia in stagnis.

Λάρος ἐν ἕλεσι, id est, In stagnis gauia, Suidas annotat dici ἐπὶ τῶν τράχυ ἀποιδόντων, de cito reddentibus, vt accipiamus eos qui celeri alui proluuio cibum in gestum reddunt: vt competat adagium in voracem, & inexplebilis gulę hominem ac prodigum. Potest & corrupta videri lectio, & quidem proclui lapsu, vt pro ἀποιδόντων, scribamus ἐπιδιδόντων, efferamusq; adagium de ijs qui celeriter incrementum capiunt, quomodo verisimile sit gauiam auem piscosis in amnibus locisq; viginosis cito aulescere in magna alimonie copia: alioqui quomodo in munificentiæ copia: adandum procliuem quadret, id quod alijs fenserunt, non videmus. Siquidem in rapacium auium genere Larus censetur, neuti quam rapinæ suę liberalis. Quo pertinet illud Matronis Parodi poetæ:

Χαιρεφῶν πειθῶντι λάρῳ ὄρνιθι ἐσπιδός. id est, Chærephon parasitus famelicæ gauiæ affinis.

Quod si ἀποβῆσαι pro victum quærere accipi possit, non inuitus ἀπογυμνῶν, legem, prono similiter librorum oscitantie errore, vt torquatur in eos qui citra molestiam & facile nullo negotio victum comparent, quemadmodum lare affatim alimonia suppetit pisculentis locis.

Dium vides.

Ὀρᾶς τὸ δῖον, ἔβελθ' διέπτατο, id est, Dium vides, cuius transmisit iaculum.

Cuius sensus est iste: Vides ob oculos velut exēplum quoddam Dium, de se vindictam sumens. Senarij prouerbialis uulgo celebratus, cuius vsus est longe elegantissimus: δταν τοῖς ὁμοίοις τλῶ πρότερον ἕβριν ἀμυδάμεθα, cum rationem referimus, aut refricata malorum perpetuatorum memoria, mentionem iustæ vindictæ ingerimus: verbi gratia, si iniuriam bello illatā occupato perfidiose oppido, hostes vicissim reponant capta aduersæ partis vrbe aut ditione. Natum ab historia quam perfringit Polybius historicus lib. 5. Ætoli nefario

rio bello depopulati fuerant Iouis Dodonæi templum & Dium, quod est, Stephano teste, Macedoniæ Oppidū Olympiaco certamine celebre: hanc illorum impietatem pari talione vlti fuerunt Macedones, Philippum regem eo instigante Arato, capta hostili terq; direpta copiosissima ditissimaq; & Ætolorum nundinis ac mercatu celeberrima vrbe Thermo, in scripto oppidi muris elogia prioris iniuriæ exprobratorio.

Οράς τὸ Δίον, ἔβελθ' δ' ἰδέσθαι, Dion vides, telo volentem vindice.

Quo dicitur maleficij, immo facilegij, memoriam partim illis regefferunt atque ob oculos posterunt, partim posteritati consignarunt. Perortus interpres re non perpensa male conuertit versiculum ita: Vides numen, cuius iaculum volauerit? visus legisse vel θεῖον, vel diuum adiectiue pro numine accipiens, cum tamen Dij oppidi mentio præcessisset, quod ille intantum tacito pede transmisit.

Chilonius modus.

Χιλόγειον πρόπον, i. Chilonium modum, vel Chiloniam loquendi rationem, pro Laconismo & breuiloquio, quo paucis verbis sententię multum complectimur, dixit Aristagoras Milesius, vt in Chilone scribit Laertius & transcripsit istius verbis Suidas. Fuit autem Chilon Demageri filius Lacon genere, cui genti summa in loquendo breuitas tribuitur: docent autem hoc & Chilonis breues sententię, quas Laertius enumerat.

Mercurij typus.

In virū insigniter eloquentem & omnibus doctrinæ numeris abolutum quadrabit illud Synesij Cyrenæi ex epistola ad Pylamenem, ἐρμῆ λογίε τύπῳ, id est, Mercurij eloquentiæ præsidis typus sine exemplar, sic autem sonant eius verba: πρόσσειπε παρ' ἐμῆ πωνύ ποδῶ τὸν σεβασιμώτατον Μαρκιανόν, ὃν εἰ προλαβὼν Ἀριστίδην ἐρμῆ λογίε τύπον εἰς ἀιθρώπας ἐρίων ἐληλυθέναι, μέλις ἀν' ἐτυχῶν τῆς ἀσίας, πτι-πλέων ἐστὶν ἡ τύπος, i. Salutabis ex me pluribus verbis eximium Marcianum, quem si ego prior Aristide, Mercurij eloquentis typum inter mortales venisse dicerem, non satis pro merito illum descripsissem, quoniam plus aliquan-

to est quam typus. Quin &, ἐρμῆς λογίῳ, absque adiuncto prouerbialiter de magnæ eruditionis homine dicitur. Iulianus parabat ad Maximum philosophum: ἡμεῖς δὲ σομαθαύπερ ἐρμῆ λογίῳ ἐκ ἡμετέρους λόγων ἐγχερίζομεν. id est, Nos tibi tamquam eloquentiæ præsidis Mercurio nostra scripta in manus tradimus. Idem ad Iamblichum scribens illum nominat: ἐρμῆ λογίῳ μαθητῶν, εἰ δὲ βέλτε πρόμιον. hoc est, Mercurij eloquentiæ præsidis discipulum aut si maius alumnum. Huc respexit Nazianzenus in Steluteutice priore Iulianum dicta, τίς ἐρμῆς σοι λόγῳ, ὅς ἀν' αὐτὸς εἶποις, τὸ εἶπε νῦν ἡγάγε, id est, Quis Mercurius eloquentiæ antistes quemadmodum tu dicturus esses, istud tibi iumentum redegit? Quod propterea dicit, quod Mercurium λογίῳ frequenter in scriptis suis inculcasset, est autem ita legendum in Nazianzeni codice, pro λόγῳ.

Nō abludit à typi metaphora qđ Synesius τῆς καλίας χαρακτήρας nefarios homines appellat velut improbitatis & scelerū typos & characteres: & Nazianzenus episcopum sanctę vitę exemplar, χαρακτήρα τῆς ἐκκλησίας, i. ecclesię typum nominat.

Archigenis indiget.

ARCHIGENIS indigere dicitur qui sanæ mentis compos non est. Iuuenalis Satyra 13. Si non eget Anticyra, nec Archigene, Idem Satyra 14. Ocyus Archigenē quere, atque eme quod Mithridates Composuit. Fuit Archigenes ex Apamea Syria magni nominis medicus Romæ sub Traiano: cuius scripta passim in testimonium uocant Galenus, Ætius, alij. Consimili figura ἀσκληπιῶ δέιδαι, id est, Æsculapio indigere dixit apud Plutarchum Callisthenes philosophus & rhetor, qui in conuiuiuo Alexandri Macedonis, cum ingens poculum meraco vino plenum, ordine ad ipsum venisset, recusauit ebibere, dictitans: εἰ βόλομαι πίων Ἀλέξανδρε ἀσκληπιῶ δέιδαι, id est, Nolo Alexander bibendo Æsculapij indigere, vt in libro De frenāda ira scribit Plutarchus, & iterum in prima Sympos. decade, vbi lepidius paulo dictum illius argutiusq; repetitur. Nolle se Alexandri poculum inaniendo, Æsculapio opus habere, nam scyphus, qui in orbem ibat, Alexandro cognominis dicebatur: indicare autē voluit vir prudens, se nolle in medicorum manus, contra-

contracta per temulentiam aduersa valetudine, ac proinde etiam in præsens periculum conijcere. Æsculapius est Ioue & Coronide nympha natus, medicinæ scientiam ab Api Ægyptio inuentam excoluit diligentius & præceptis adauxit, vt testatur Clemens Alexandrinus. Æsculapio indigere visus fuit Polemon Laodiceus magni nominis orator, qui articulari morbo grauitè vexatus, Pergami in fano Æsculapij obdormit, cui cum noctu apparuisset Æsculapius admonens vt ne frigidò potu vteretur, experrectus respōdit, Quid tādē præcepturus eras oprime si bonem laborātem curares, vt à Philostrato scriptum est, Hermocrates quoq; Phocēsis Æsculapio opus habuit, cum propositis illi à Seuero Impera. votis, thus poposcit, dictans sibi à Pergameno Æsculapio Imperatum esse, vt perdicè vteretur thure suffito, vt idē refert. Porro duas fuisse Anticyras, alteram in Phocidæ, alteram apud Malienfes, scribit Demetrius Callertianus, vbi præstantissimum veratrum nasci fert fama. Celebratur & Anticireus quidam nomine purgasse Hercule hellebori poculo post insanīā, vt commemorat Stephanus: καὶ τὴν μανίαν αὐτῆ κατ' αὐτῶν ἡ ἀντίκυρα θεραπεύει, hoc est, insanīæ ipsa per se anticyra medetur, vt ait Plutarchus lib. De compescenda iracundia. Diphilus Comicus apud Clementem Ἀλλὰ μέγαρ ἀνὴρ διὰ τῶν νεφέων διὰ πηνύλων ἀντίκυραν. id est, At nobis diuinè aer per nubila mittas Anticyram: expiatoriū videlicet pharmacum. Alioqui & ἐλλέβορον, id est, elleborum, pro mera insanīa vsurpare videtur Nicostratus Comicus apud Athenæū: ibi: ἀλύσεις, δακτυλίος βαβάδια, θρεῖς, πορισκελίδια, ἐλλέβορον. quo loco nominat torques, anulos, monilia, angues, periscelidas, elleborū velut insanīę instrumenta & ἐξελλεβορίζειν pro veratri purgatione vsurparunt veteres, inter quos Euclides Iā bicus poeta ea voce vsus legitur apud Aristot. lib. de Poetica, ἐκ αὐγ' εἰράμενος τὸ κένυ ἐξ ἐλλέβορον, i. haud assumpturus illius elleborum. Porro non abludit à prouerbio Aristophanis illud in Pluto, vbi ait Caryon seruus de Pluto, quod uisum receperit: ἀσκληπιῶ παίωνῳ ἐμῆς τυχῶν, id est, nactus Æsculapium medicum proprium.

Nescit aranea sobolem vt educat.

Ἀγνοεὶ δ' ἀράχνη παιδάς ὡς παιδ' ἔεται,

Θρέψασα γὰρ τέθνηκε πρὸς τῶν φίλων. i. Aranea prolem nescit vt suam educet. Quas namque eduxit, mortis illi causæ sunt.

Senarij prouerbiales in eos qui malum fibiipsis cudunt, molientes quod in sum postea vertatur incommodum aut exitiū. Aranea foetus suos in suam ipsius perniciem parit & educat. Citantur à Suida.

Dormienti loquor.

IRRITI & frustranei laboris significationem habet illud Orestis apud Æschylum in Agamemnone.

Καθὼς αὐτῶ δὲ καθ' ἑδύσαν μάτλω ἀνάστα βάζω, id est, Inclamo lurdus, irrita Sopitis loquor. Quoties igitur incassum laboramus vel orando vel suadendo, vsus erit adagionis.

Phryx non minus, quam Spintharus.

Φρύξ μὴδ' ἐν ἡπτοῖ σπινθάου. id est, Non minus Phryx, quàm Spintharus, De homine barbaro & inelegante, ac seruilis conditionis. Spintharus traducitur in Comædijs homo ineptus, Heraclotes genere, Tragœdiographus, quem propterea fortasse prosciderunt vt barbarum quod Heraclæa esset oriundus, quemadmodum Tito Liuio Patauinitas fuit obiecta. Meminit tamen eius inter testimonia Laertius Diogenes. Exstat in Auibis Aristophanis.

Telephus è perula.

Τήλεφος ἐκ περιδίου, Telephus è perula, Dici apparet in hominem tenui fortuna, sed propter nomen ascititium præclarum, magnos sibi fumentem spiritus, veluti siquis Caroli nomine sibi placeat quod illud Imperatoris maximi decantatissimum sit nomen. Aristophanes. καὶ τοῦ πρότερον γ' ἐπτοχένδης τήλεφῳ εἶναι φάσκων ἐκ περιδίου. id est, Atqui antea mendicabas, Telephum te esse prædicans è perula scilicet. Fuit enim is Telephus mendicis stipem queritans, manticam circumferens. Sunt qui referant hoc ad Telephum Mysorum Regem ab Achille hasta vulneratum, de quo etiam Horatij illud ex arte poetica exponit quidam. Thelephus & Peleus cum pauper & exul vterq; cuius in Acharnensibus meminit Aristophanes Myfi nominatim, eiusque φακῶ-

φανώματα, hoc est, obsoletas plagulas dari alteri postulat Euripidem.

Fumus è ficibus.

Καπνὸς ἀπὸ συκῶν. id est, Fumus de ficibus, comico lusu vocatur calumnia aut criminatio sycophantica. Quis nescit Sycophantas (quo vocabulo delatores censentur) nomen habere ab esu ficuum, quasi dicas, ficum edones. Refertur ab Eustathio Odyssæ duodecimo.

Tragico Comicum drama.

Δράμα ἐκ τραγικῆ κομικόν, id est, Actus è Tragico Comicus, prouerbialiter à Synesio vocatur, cum pro tristibus initijs lætus succedit euentus, præfens exitum incolumi salute commutat, sic enim inquit in longa illa ad Euoptium epistola, τὸ τοσοῦτο δράμα ἐκ τραγικῆ κομικόν, ὃ τε δάμνην ἡμῶν ἀνήρμοσε, καὶ γὰρ τοῖς πρὸς σὲ γράμμασι, id est, Hanc fabulam è Tragica Comica & fortuna nobis concinnauit, & ego meis ad te litteris inserui. Heliodorus lib. 7. εἰς κομικὸν ἐκ τραγικῆ τὸ τέλος κατέστρεψε. id est, Exitus catastrophem habuit è Tragica Comica. E diuerso dixit Agathius Scholasticus Epigramma lib. 7.

Καὶ τραγικὸς ἀχέσσει τὸ κομικὸν ἔργον ἀμείψας. id est,

Comicum at is lulum Tragica feritate reponens.

Nemo non nouit tragædiam in neces, suspendia, exilia, aliasq; calamitates desinere, contra Comædiam nuptias plerumque & optatos habere exitus. Alioqui τραγικὸν pro tristi & vitæ periculo coniuncto poni solet, vt apud Philostratum in Ariflide. πῶς ἀντίς ἀσφαλῶς κενηδωδύμενης τῆ δὲ τραγικῆς ἐνοίας μεταχειρίσαστο, id est, quæ ratione quis secure tractare queat periculosas & Tragicas sententias. Item pro lupercilio & superbo Plutarchus in Lucullo, τὸ φρόνημα τραγικὸν καὶ ὑπέρογκον, id est, fastus tragicus & intolerabilis. Nazianzenus in epistola ad Anyfium, ἀλλ' ἐκλυὸ σίμαι παρὰ τὸν τραγικῆς, πανηγυρῆζ ἐν κομικῶς. id est, Non licuit arbitror, Tragicæ habentem, Comice ludere, quod ipsum vice prouerbij poterit esse, quando aliquis grauibus molestij implicatus excusat se, cur minus lætus sit aut iocus ludat. Cui germanum est illud Synesij libro De prouidentia. ἔτιω πολλὰ κἀκὲ τραγικῆ παυνηχίς εἰς

κομικῆν ἀπετελεῖται. id est, Ita sapenmero Tragica pernoctatio in Comædiam definit: quo voluit innuere pernoctas debacchationes dirum & infelicem exitum minantes, sæpe in risum desinere. Ælianus πάσχειν τραγικῆς ἀξία. id est, q; Tragedia digna pati, dixit, pro diras calamitates incurrere, at Plutarchus Luculli vitam ἀρχαίαν κομικῆν nominat, id est, Antiquam Comædiam, quod post militares & actos in repub. labores, delicijs luxuiq; se totum dediderit, quemadmodum Comædia post initia dura, in lætum finem desinit, & nuptias plerunque.

Thymo nemo vescitur, vbi adest caro.

Οὐδεὶς κρέας παρόντι ἐδίδει θύμον. id est, Carnes vbi adsunt, nemo vescitur thymo.

Prouerbialis senarius ex Antiphanis facetissimi poetæ comædia, cui nomen est Parœmia, quod prouerbijis scateat, Athenæo testante. Nemo libenter egestatem subit, modo liberius viuendi ratio se ostendat: optima quam tenuia munera libentius quisque sequitur: mensæ opiparæ famelicus assidere mauult, quam tenue salinum illingere.

Canina uisitans, cynocephalum oppugnans.

ΚΛΕΟΝ apud Aristophanem in Equitibus, ad fartorem inquit:

Κυῖν ὄρα ν σιτέμεν, μαχέρι σὸ κνωκεράλιον. id est,

Esca canina vescens, pugna prouocas canicipitem.

Prouerbiali figura dictum torqueri potest in eos qui gregales suos eiusdem factionis & instituti, scriptis impetunt. Contrarium huic est vulgare diuerbium. Aues concolores plerumque vna volitant, quo innuitur consensus hominum, idem vitæ genus, eadem studia, eosdem mores sequentium. Concordat cum hoc adagio vetus dictum cuius pane vescor, eius verba molior: æqua namq; ratio est nos illi non aduersari amico, qui nos fouet, omniq; ope & opera res nostras promouet, aqua præclara nos mutuo demerendi ratione qui discedunt, næ illi ferinam immanitatem æmulantur. Quisquis ergo aduersus sui ordinis hominem verbis aut scriptis insurgit, is Canina esca vescens, Cynocephala-

nocephalum adoritur. Sunt autem Cynocephali quasi Canicipites dicas, genus hominum, si non potius animalium, capitibus caninis, pro voce latratum edentium, vt lib. 7. c. 2. Plin. & ex eo transcripsit Augustinus de ciuitate Dei 6.

Ex eodem præsepi.

Ἐκ τῆς αὐτῆς οἰοεὶ φάτῃς ἐδηδοκότες, i. Ex eodem quasi præsepi edisse dicuntur prouerbiali schema qui eandem opinionem hauserunt, eodem in ludo docti, ijsdemq; imbuti præceptis. Eunapius, ni fallimur, apud Suidam de Epicureijs loquens: Μεσηνιοὶ δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὰς ἐκ τῆς αὐτῆς οἰοεὶ φάτῃς ἐδηδοκότες ἐξήλασαν, λιμνώνας μὲν εἶναι τῶν νέων λεγόντες. id est, Messenij qui in Arcadia sunt, ciuitate pepulerunt quotquot ex eodem veluti præsepi pasti fuerant, iuuentutis, corruptores eos esse dicentantes. Sentit de ijs qui Epicuri pestiferam sectam mordicis sequebantur. Tracta similitudo à iumentis que communi pabulo ex eodem præsepi pasuntur. Non ab simile est illud Perronij Arbitri de eloquentiæ ratione, Sed omnia quasi eodem cibo pasta, non potuere vsque ad senectutem canescere.

Laconice cenat.

Λακωνικῶς δειπνεῖν, id est, Laconice epulari pro frugaliter & cibis parum exquisitis vti prouerbio dicunt Greci. Diphilus apud Athenæum lib. 2.

Δειπνεῖ δὲ κατὰ δὺς, πῶς δουκίς, λακωνικῶς, Ὄξυς δὲ κοτύλιον, id est, Cenat larem intra, qui putas Laconice, Heminam aceti. Laconum in victu frugalitas à Plutarcho in vita Lycurgi celebratur, quippe apud quos exoticis mercimonijis locus nõ erat, laudatur & à Critia κόβων λακωνικῶς, fictile poculum Laconicum, quo utebantur.

Fabilibus uisitans.

Κηρύβια ἐδίδων. id est, Fabilibus uisitare dicitur prouerbialiter homo sordidus, qui præ nimia parsimonia quosuis cibos esitat, vt impensis parcat. Cratinus Comicus citante Etymologici auctore: Δασυὶ ἔχων τὸν πρῶκτον, ὅτε κηρύβια ἐδίδων, profcindit hominem agrestem & auarum, vel inde, quod fabarum recrementis vesceretur. Sunt autem κηρύβια, proprie τὰ ἀποβράσματα τῶν κιάμων. id est, fabarum furfures & repur-

gamenta, quæ Pliniano vocabulo fabilia vocari possunt.

Murus Semiramidis.

Σεμιράμιδος τείχος, i. Semiramidis murus prouerbiali figura effertur à Synesio in epistolis pro re iniusta & inexpressibili: παραπέτασμα γὰρ ἡμᾶς ἀπετόχιζε καὶ τὸ το ἔρραμηνέσσαν ἢ πᾶσαι διεφρογότες ἰσὶς τεμαχίονι, σοφροῦσιν ἀνθρώποις τὸ τείχος τὸ σεμιράμιδος. i. Cortinæ integerrimæ, qua viri à feminis seclusi eramus, vicem obtinebat, veli paullo ante discissi validi segmentum, temperantibus hominibus murus plane Semiramidis. Semiramis vernæ regij pëllex fuerat, postea Nino potentissimo Assyriorum Regi amoribus illius illaqueato innupsit, tantumq; potuit apud maritum illex feminæ philtrum, vt postulanti concederet vnus diei Imperium, id namq; poposcerat vt liceret sibi diè vnum regali in folio præsidere, diadema capite præferre, iurâq; dare: annuente rege iubenteq; cunctos illi esse obsequentes, primis imperijs modeste vsa satellitum periculum fecit, quos dicitis morigeros experta nihilq; tergiuersantis, Ninum maritum comprehendendo primo mandat, mox vinculis astringi, tandem etiam obruncari: quo peracto facinore Asia rerum potita fuit, & Babylonem decantatissimum urbem à Nino conditam, vel, vt Iosephus vult, instauratam muris validissimis cinxit, quorum altitudo pedes duceos, latitudo quinquagenos equaret, in singulos pedes, ternis digitis mensura ampliore, quam nostrâ, vt auctores sunt Plinius & Strabo. Murus ergo Semiramidis pro validissimo præsidio & indubitato munimento parœmiacæ accipitur. Haud scimus an ad itud adagium alluserit Horat. vbi ait: Hic murus athenicus esto, eo quod fabricati à Semiramide muri portas haberint athenas, certe vtriusque idem sensus est. Conuenit cum hoc illud Nazianzeni de Basilio dictum γέστα τοῖς μένοι τείχος ὄχυρόν καὶ χαράκωμα. id est, Fit istis murus validus & vallum quoddâ. Poteft huc referri & ἀδαμάντοσ ἐδιδας κίον, quasi adamante reuinctam columnam dicas, pro firmissimo munimine, quo Pindarus vsus est.

Granata bina gerit, & innumeris oculis.

VE R S V S est hexameter Cratini ab Hepestione

phesione citatus ex Fabula cui titulus *παρόπται*, veluti cuncta intuentes:

*Κρένια Διοσά φορέι, ὀφθαλμοὶ δ' ἐν ἀριθμη-
θοί.* id est,

Crania bina, oculosq; gerit numerum fugientes.

Qui competit in cordatum hominem & prouidum, magno ingenio præditum & mira sagacitate futura prospicientem. Ductum opinamur ab Argo, quem oculum totum nominat in Aulularia Plautus.

Os duodecim salientum.

Δωδεκάκρνον στόμα, quasi duodecim salientium os prouerbiali figura extulit Ioannes Zerzes, de homine lacteo eloquentiæ fonte manante, quod de Tito Livio dixit Hieronymus, sic enim ait:

Οὐδ' ἐδωδεκάκρνον ἔχομεν στόμα, καθάροισιν ὀκρατῆρος id est,

Neque vero nobis est duodecim salientium os, uti Cratinus inquit.

Vtus ita est & Philostratus de Dionysio Milesio loquens, quem nonnulli laudantes; *δωδεκάκρνον στόμα*, duodecim scatebrarum os nominabant. Versus Cratini Comici hi sunt:

*Ἀναξ ἄπολλον τῶν ἐπῶν τῶν ῥιμάτων
Κὰν ὀχῶσι πηγὰὶ δωδεκάκρνον στόμα,
Ἰλιος ἐν φάρυγγι, τί ἀν' εἶποιμι.* id est,

Apollo, fontes verborum puri licet salientibus bis flex os occupent Ilissus impleat fauces, quid eloquar?

Metaphora sumpta à fonte Callirhoe Atheniensi, quem à duodecim salientium scabris *δωδεκάκρνον* indito nomine vocant Triginta tyranni, antea à nouena scaturigine per nouem tubulos manante *ἐννεάκρνον* etiam dictus: vnde nouis nuptis lauandis aqua petebatur: puero gentili lauacrum gestante, quem ab officio *ἀπ' ὀροβῶρον* vocabant, quemadmodum scribunt Iulius Pollux libro tertio, & auctoritate Philostephani Harpocrata: de quo fonte loqui etiam Vitruuium libro 8. c. 3. puto, vbi sic ait, Ibi (de Athenis sermo est) cum ex eiusmodi locis & fontibus & in *ἀσπὶ* & ad portum Piræum ducti sunt salientis, è quibus bibit venio, sed lauationibus & reliquis rebus vtuntur. Porro illud ipsum etiam quod sequitur: *ἔλιος ἐν φάρυγγι*, id est, Ilissus in faucibus, prouerbij vicè obtinet, de eo,

qui locuplete rerum ac verborum scatebra affluit, quandoquidem *ἔλιος*, (sic enim potior lectio habet) id est, Ilissus Athenarum fluius limpidus admodum celebratur, in cuius ripis Orithyia à Borea raptam fabulantur, & quem Moïsis, quas ab amnis nomine *ἔλιος ἰάδας* nominat, sacrum esse scribunt Pausanias, & Stephanus.

Quasi Nauplius Caphareo rediens.

Ὡς περ ναύπλιος ἀπὸ τῆς καφαρέως ἦκων, ἰ. Quasi Nauplius Caphareo rediens.

De homine immani & horrificam speciem præferente, ita vsurpauit Dion Chrysostomus in Euboico: *μητρὸ δ' ἐδίαμα, ὅσπερ ἴμαι τὸν ναύπλιον ἔρῶν ἀπὸ τοῦ καφαρέως ἦκοντα.* id est, Metu propemodum corripior, quasi, vt arbitramur, Nauplium suspectans à Caphareo redeuntem, loquitur de rustico vili penula & auino vellere amico, qui extra vrbs commercia ruri abditus in secesu delituerat. Nauplius Palamedis pater indignam filij necem grauissime ferens, cum vltionis repulsam in castris ad Troiam tulisset, mala varia excogitauit aduersum Græcos, stupris excidijsq; regnorum filij morte vltus, classem Troia capta reducem in Caphareo, asperri mo Euboicæ monte excitata pyra, in litus scopulosum & naufragum pellexit: ex quo facto diritas hominis facile elucet, qui tot hominum millibus innocijs auctor mortis exstitit. Ammianus libro 22. Caphareus Euboicus scopulus, vbi Nauplius Palamedis classem concidit Argiuam. Citat Sophoclis verficulum Aristides:

Πείρας ναυπλίου παύλας ὑπὸ πύρας. id est, Quot Nauplij ignitas tendiculas.

Tela aranea.

Ἰσὸς ἀράχνης, ἰ. Araneæ tela, pro re friuola & parui momenti, prouerbialiter accipitur apud Theodoretum Cyri episcopi lib. de prouidètia sexto: *τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀλακωμένω κατηγορίαν, ἰσὸν ἀράχνης ἀποδείξωμεν.* ἰ. Accusationem ab illis contextam, araneæ telam esse ostendamus, hoc est, nihilo fortiorem quam sit cassis araneæ, inualidâ nimirum & inanibus argumentis confutata. Futiles ergo rationes & infirmas, *ἰσὸς ἀράχνης*, id est, araneæ casses vocabimus apposite, quod eos quidquid illabitur facile discindat. Proclus Constantinopolitanus Episcopus: *ἀλέκοντες συλλογισμοὺς ἀράχνης ἀδινεστέροι.*

ἄθροισέρι. id est, Texetes Syllogismos aranearum telis fragiliores. & iterum: *ὄντως ἴσον ἀράχνης ὑφάνευσιν οἱ πάντα λέγοντες.* ἰ. Qui ista dictant, reuera telâ araneæ contentunt. Nazianzenus in carminibus:

Ἴσον ἀραχναίους νήμασιν ἀδὲν ἔχων. id est, Ducere arachneis staminibus similem.

Thales quoq; Soloni legū latori dixisse memoratur, vanam operâ ab illo infumi, *ὅτι τοῖς ἀραχναίους νήμασιν εἰσὶν ὁμοιοὶ νόμοι,* &c. quoniam araneæ cassibus similes essent leges, quod à potentioribus soluantur.

Amisit urbem, & pugionem recepit.

Πόλιν ἀπολωλεκὸς, τυρόνησις ἔληξεν. id est,

Amisissâ vrbe recepit pugniculum. Prouerbium est in eum qui pro luculenta quam fecit iactura, exiguum quid reportat: veluti si negociator pro mercibus opulentis ad Indos spe diuitis lucri missis, vilem tegeticulam referat. Callippus, qui occiso per insidias Dione Syracusarum tyrannidem inuasit, non multo post quam imperium suscepit, ad occupandam Catanam viciniam oppidum profectus, vrbs Syracusanæ imperio excidit: qua accepta calamitate, prouerbialem verficulum hunc exclamauit:

Πόλιν ἀπολωλεκὸς, τυρόνησις ἔληξεν. id est, Pugniculum recepit, vrbem perdidit.

Refertur à Plutarcho in vita Dionis. Est aut̄ *τυρόνησις* pugniculi siue cultelli genus scalpendis caseis comparatum, si vocis etymon spectemus *παρά τὸ κρύβειν ἐν τυρῶς.*

Nauficlidis solitudo nec ver nec amicos.

Ναυσικλίδος ἐρημία, μήτε ἔαρ, μήτε φίλος ἔχει. id est,

Nauficlidis solitudo neque ver, neque amicos habet, Dicit prouerbiali specie autumo de homine cunctis vitæ præsidijs atque adiumentis desstituto. Apparet namque à Nauficlide quopiam qui secesserit solitarium in locum ob omni humano cultu alienum.

Labra, non palatum rigat.

Χεῖρ εὐ μὲν τ' ἐδ' ἴλω, ὑπερώων δ' ἐκεδ' ἴλω. ἰ. Labra quidem rigat, ac nequit humectare palatum.

Extat apud Homerū Iliados 22. de Andromache, cui necem mariti Hectoris lugēti, ad pellendum ex animo mœrorem poculū oblatum erat, quod dolor non passus est

altius descendere. Trahi potest eleganter ad vsum prouerbialem, quod indicat ibi & Eustathius, in eum qui exiguum munusculum largitur, quod humectandis quodammodo labris cedat aspergibus vice, nequeat tamen oris palatum imbuiere, hoc est, vel animum explere, vel præsentī necessitati mederi. Competet etiam non absurde in pollicitorem strenuū, qui verbis anreos tantum non montes pollicearit, diues nimirum promissis, quibus cor homini salire faciat, nihil tamen aut perparuum præferet: est autem *ὑπερώων*, aut, vt in manuscripto Eustathio scribitur, *ὑπερώων*, oris cœlum conuexum, quod palatum vocamus.

Embarus est.

ADAGIVM istud non inficior annotatum esse ab alijs, attamen diuerso plane sensu & origine expositum, neque enim de vecordi & deliro, sed è diuerso de callido atque ingenioso dici obseruatum est. Refert namq; Pausanias vel ex eo Eustathius in Bœotia, Embarum quendam ingenij dexteritate vel potius felici astutia fortem oraculi hoc pacto elusisse. Athenienses vrsum, quæ in fanum Dianæ Munychiæ à Munycho Pyraï regulo sic nūcupata, irruerat, occiderat (in Fauorini codice *ἀναίρεθέσις* sepone, pro *ἀνατεθείσις*) animal illius numini sacrum: quod factum consecuturam oraculo cecinit Apollo, si quis Dianæ filiam immolasset: itaq; Barus quidam siue Embarus, id se facturum cum Atheniensibus pepigit ea conditione, vt generi suo gentilium quodammodo & hereditarium sacerdotium deferreret, communi omnium consensu, quod & factū est: at ille vasto cōsilio gnata de more comptam velut victimâ macaturus, in adyto (quo præter sacerdotē accessus nulli patebat) abscondit, & capram filiæ ornamentis indutam, illius loco, immolauit: Atque inde prouerbij occasio manauit, vt casū hoīem & callido cōsilio alijs imponentem Embarū vocitarēt. Conuenit prorsus aduagio, Thessalicum sophisma, quod simili de causa natum est, nā Diotimo Thessalo (quem alij Aratū nominant) expeditionem suscepturo oraculū præceperat, vt caueret necubi hostes illum anteuertere opimioribus votis vsi: sic ille superare hostes prælio festinans; Apollini *καταβίω*, ceu manū præsidii vel expeditionis

nisi auctori, persoluturum se voluit centumvirale sacrum, sed victoria potitus, & votiva sacra persoluturus, comperendo ita diem de die exemit, vt in plures annos votis suis illuserit, dictitans humanas victimas Deo non conuenire, religioniq; omni repugnare. In hunc ferme modum scribunt Euripidis commentaria, in Phoenissas, in nomine solo discrepat Eustathius ex Pausania & Suida.

Etiā e vite rubus nascitur .

Καὶ ἡ μύηλα βότρυς φύεται . i. Etiā e vite rubus nascitur, Prouerbum est quoties indicare volumus à nequam parētibus, bonæ frugis liberos; ex indocto magistro, discipulum eruditum: e stolidis, interdum cordatos nasci Gregorius Nazianzenus ex oratione Athanasio Alexandrino dicta: *φύεται δὲ ἀμύηλα βότρυς ἡ κατὰ τὴν ἰδέαν τῶν μαθητῶν εἰς ὁμοιοτύτητα* id est, Auditis vero etiā e vite rubum oriri, & inter discipulos vnus extitit proditor ille Iudas. Huic contrariū est quod de Euthero dixit Marcellinus libro 16. qui Armenus natus gente truculēta & improba, iusti consilij plenus fuit, & cum spado esset, nihil efferatis eunuchorū moribus consonum habuit sic autem ait. Sed & inter vepres rosę nascuntur, & inter feras non nullę mitefcunt. Innuens nullā tam barbarā esse gentē & ab humanitate omni alienā, qui bonos aliquos producat, sic Scythia Anacharsin protulit insignem philosophū, Cappadocia improbitate morum infamis Basilium illum vere magnum, Gregoriū Nazianzenū, & Aretum Capadocem, cuius in Apocalipsin extat commentarius, aliosq; præclaros scriptores dedit.

Fronti ocream, tibiſta galeam applicat .

Ἐπιπροσθερὸν πάντα σὺν, & quę in potestremum locum referuari deberēt, primo re in parte velut acie collocātur, & e diuerso, prorsus quod dici solet ὑστέρων πρότερον . vti licebit adagio illo Lucianico in libello de errore in salutatione commisso: *ὡς περ ἀνὴρ κνήμη τὸ κράνος, ἢ περὶ τῆ κεφαλῆ τὰς κνήμους ἐπέσαστο*, id est, Non aliter quam si quis tibiſta cassidem, aut capiti ocream adapter, & alibi: *τὸ πρῶτον ἐμπροσθεν, πρῶτον λεγέσθω, καὶ ὡς ἔτω τύχη, περὶ τῆ μετώπου μὲν ἢ κνήμους, περὶ τῆ κνήμης δὲ οἱ κόρυς .* i. Quod primum occurrit, prius dicatur, & si vnus ita fe-

rat, fronti ocrea, tibiſta galea applicetur inueniens, vt quidq; in dicendo obuium est, ita nulla habita, ordinis ratione inserēdū esse.

Musarum fauus .

Μουσῶν δὴ δάκλων ἀνθρώπων, i. Fauus Musarum propitiarū, Dicitur non inuenuste de omnibus numeris absoluto & carminis elegantia nulli secūdo poeta. Dictum est poetę cuiuspiā de Sophocle, vt refert Philostratus Iunior in Iconibus, quāquā ibi corrupta voce ἀνθρώπων legitur. Cōstat autē Sophoclem ob carminis suauitatem *μέλιπτα* velut apem fuisse dictum, & *μέλι σερβῶνα*. i. Sirenem nouam. Fauus mellis dulcissimus est. Huc trahi potest illud Aristophanis: *μέλι πηλὸν μίσης, χαρίτων θρύμμα*. i. Apis Musarū & Charitum delicix, de erudito viro.

Annus in mensem contrahit .

De imperioso homine quiq; in republ. omnem paginam, omnesq; partes sibi sumit, pro arbitrio statuens atque immutans quidquid lubitum est, aptissime effertur senarius ille Philippidæ Comici quę in Demetrio citat Plutarchus :

Ὁ τὸς ἐναντιὸν σιωπεμόνους μὲν ἔρα . id est, Annum integrum qui contraxit in mensem vnicum.

Natū à Stratocle Atheniensis qui Demetrio victori aduans decreto sanxit, vt Martium mensem, Nouembrem dici sciscerēt, vt mysteria Iacchi, quę hoc mense cum statis nundinis celebrari solebant, Martio mēse fierent iam Nouembris agnomē adepto in gratiam Demetrii. Qui ergo ordinem consuetum in rebus pro lubito commutantes dicetur, Annum in mensem contrahere. Videtur q; non male quadrare posset in abbreviatorem, qui prolixę & ad fastidium vsque multis libris conscripta, in compendium cōtrahit, quomodo operosam & præ longam Trogi Pompeij historiam in epitomen concinnam redegit Iustinus.

Neronianas thermas refrigerat .

De insulso homine in quo nihil est venustatis, nihil Mercurialis salis dicitur eleganter illud Epigrammatarij, Neronianas refrigerat thermas, extat autem libro 5. de Sabineo oratore inepto & frigido : Si temperari balneum cupis feruens, Faustine, quod vix Iulianus intraret. *Rogo, lauetur hic rhetor Sabineus, Neronianas*

Neronianas is refrigerat thermas.

Tertium versum ex vetusto manuscripto codice paullo aliter lego quam in impressis codicibus legitur. Apparet autem thermas Neronis feruentissimas fuisse, quarum fornicum vestigia adhuc hodie visuntur Romę, prope ædem Sancti Eustachij quarum mentio fit apud eundem lib. 7.

Quid thermis melius Neronianis.

Est modus matula .

PROVERBIALIS est epigraphē e Satyris Menippeis Varronis apud Nonium Marc. quę admonet seruandū esse in poculis modū, neq; ad satietatē vsq; ingurgitandū. Vitandū enim omni in re est, quidquid nimium est. Hinc facere dictū fuit à Pretello quodā, qui interrogatus quidnam de Bæotijis sērirer, respōdit, quid aliud quā quod idē sonarent dolia, si voce essent prædita. In scripto autem ita habet. Varro: Est modus matula, *περὶ μέθης*, i. de temulentia: solet enim primo loco adagium, aut diuerbium ponere, tum subijcere libri argumentum.

Musæi pathichissimi libelli, Qui certant Sybariticis libellis.

Delphinum patina non capit .

Οὐδὲ λεκάμη δελφίνα χωρεῖ, id est, Non capit Delphinum lanx escaria. Dictum fuit arrogans, Græci supercilij plenum, Amphicratis Atheniensis rhetoris, qui Seleuciam Tigranis regiam veniens profugus, rogatus ab oppidanis vt oratorix artis professionē illic susciperet, indignanter eos reiecit disterio haud dubij fastus indice, *ὡς ἐδὲ λεκάμη τὸν δελφίνα χωρεῖ*, hoc est, quod neq; patina delphinum caperet, respuens, eos velut indignos, qui tanti oratoris vocem audirent. Delphin piscis cetaceus, ac proinde magna mole corporis, vt omne Cetaceorū genus, maior est, quam vt lance, aut catino contineatur, Trāsferri potest ad ingenium quod tenue, & exile altissimorum mysteriorum & reconditarum disciplinarum capax non est. Extat autem dictum superius apud Plutarchum in Lucullo.

Sol non inuidet vespera .

Ἡλιὸς ἐσπέρα μὴ φθονεῖ. i. Non inuidet sol vesperę: Qui aliquo in artificio præ ceteris excellit, nihil derogatum suę existimationi putat, si tenuibus aliqui ex arte sua accēdat lucelli; *εἶτα οἱεῖ ἥλιος ἐσπέρα φθονεῖν, ἢ*

μέλλειν αὐτῷ εἶτις ἐστὶν ἀστὴρ ἄλλος ἐν ἕρασι; hoc est, Deinde exitimas solē vesperę inuidere, aut illū curare si qua sit alia stella i celo: Verba sūt Philagri sophistę apud Phil. Home. solē exoriri dicit, at nō itidē stellas: *ἡλιος δ' ἀόρωσε λιπῶν περιουλλέει λυλυ*. i. Exoritur Titan linquens maris humida stagna.

Semel in laqueum vulpes .

Ἀπῶξ ἀλώπηξ εἰς πάγυλιν.

Vulpes semel laqueum subit. Iambicus dimeter prouerbialis de astutis hominibus quos haud procliuē est post primum errorem irretitos tenere: semel expertus quantum opum hauriant lites, quantumq; molestiarum pariant litiū laqueos declinat, & cum piscatore ictus sapit postliminio. Prudentis non est denuo eundem in lapidem pedem offendere. Coniugij turbas repetentem naufrago comparat Græcum epigramma, iam secundo pelagus tentanti. Annotat Suidas etiā aliter efferri: *ἀλλ' ἐν αὐθις ἀλώπηξ*. Non iterum vulpes, vt subaudiatur *εἰς πάγυλιν*, in laqueum.

Pugna consilia scindit .

Μάχη ἐπιμήδεια χεῖρη, i. Consilia abrupte pugna. Hemistichium prouerbiale, quo significatur non solum in prælij confictu, vbi ad manus vtrinque ventum est, sepe nūmero recte prouisa consilia turbari & inutilia reddi, verum etiā, in quauis contentione animi impetum & acrimoniam recundi atque hebescere. Acrior in disputadō altercatio sæpius cōfundit ingenium, memoriā obliterat, & præcogitata argumentorum arma prorsus extorquet e manibus, industriamq; expectorat. Extat apud Hesychiū.

Megabyci sermones .

Μεγαβύσιοι λόγοι. i. Megabytia dicta, prouerbiali schemate dicuntur superba & insolentius ac velut elato magnūm; spiratē animo dicta, quasi *μεγαφύσιοι*, cuiusmodi Thraconica apud Romanas aures vocitantur. A Megabyziis satrapis regis Persarū, in quo genere hominum ferocia plerumq; & impotens supercilium spectatur, nata paræmia. Megabyzi meminit non semel Herodotus. Sic Megabocchum appellat Cicero Pompeium haud vano insolentię singularis conuitio, quod Bocchum Africa potentem regem fastu tyrannico imitaretur.

Quo curvis potius quam ad ephubum?

Πῶς τρέχεις, ἢ ἐπὶ τὸν ἐφίβου; id est, Quo curvis potius, quam ad ephubum? De Apollonio Tyaneo dictum fuisse, prouerbijq; honoré sortitú testatur Philostratus lib. 1. commentar. de eius Philosophi vita, idq; ex oraculari responso, quo Æsculapius per flaminem suum professus fuerat se gaudere sub Apollonij ephubi testimonio valeditudinem pristinam hominibus restituere, quæ fama illico ita passim apud Cilices finitimósq; populos inualuit, vt eos qui ad Æsculapium voti causa, aut valetudinis ergo proficiscerentur, percontari soliti fuerint. πῶς τρέχεις, ἢ ἐπὶ τὸν ἐφίβου, id est, Quo abis potius quam ad ephubum? volétes inuenire, nil opus esse peregrinationem suscipere, cū votis abunde sufficere possent præsens Apollonius tum pubertatis annos ingressus. Libuit istud docere, quoniam alij dicant parum liquere, quid sibi velit Ciliciú istud adagium. eoq; magis quod existimet ab oraculo Apollinis, quo festinabatur vndiq; sumptum esse. Cur autem non similiter vt ille verterim, Quo properas, num ad ephubum: nequis temeritatis me insimulet, ratio reddenda est, quod apud Græcos eam vim habeat coniunctio, vt vel comparatiui virtutem includat, vel subaudiri dictionem μάλλον postulet, quomodo & postiuo gradui idem apud illos familiare esse solet: id quod exemplo vno atque altero conuinci possit. Homerus Iliados primo: βέλαι ἐγὼ λαὸν σὸν ἐμμεναι ἢ ἀπόλεσθαι. id est, populum esse sospitem volo potius quam extingui.

Mansum male reijcias.

CITAT Suidas ex Aristophanis Equitibus trochaicum hunc acatalecticum vt prouerbiale: Εἴθε σαυλὸς ἀσπερ ἔυρες, ἀποβλάλοις τῶ ἐνέσῃ. id est, Mansum reijcias male, quod reperisti nõ bene.

Ostendit idè, quadrare in eos quibus præter expectationè facilliter & ex animi sententia aliquid succedit, eius enim hæc sunt verba: ἐπὶ τὸν παρὰ προσδοκίαν διδοκίμασαν τῶν. nam laboribus aliquid acquirere, studium & propensam hominis voluntatem atque industriam testatur, ac temere inuenire fortuitum est, nec industriae laudè me-

retur. Quo loco Suidæ codex mendosus est, atq; ita emaculadus, ἐπὶ τῆς αὐτῆς τῆ δρόντος γνώμης ἔργον pro καὶ τῆς τῆ. Dictum est autem ab equitum cœtu in Cleonem, qui rerum ad Pylum feliciter gestarum gloriã ad se trahens, in Prytaneo reip. impendiis vt aleretur, obtinuerat. Competit ergo in eum qui facinus aliquod nulla ingenij sagacitate aut prudètia peregit, sed temere, magnamq; laudis partem inde velut singularis industriae testimonium quarit:

Εἴθε σαυλὸς ἀσπερ ἔυρες, ἀποβλάλοις τῶ ἐνέσῃ. id est,

Reiicere vt mansum sic possis, vt es adeptus improbe.

Lepus leonem trahit aureo laqueo.

Ἐλκεὶ λαγὼς λέων ταχρσίνο βρόχω. id est, Lepus leonem rethe ductat aurea.

Senarius est prouerbialis cuius in largitiones & munerú corruptelas vñus est. Natum disterium à quodam lagophthalmo (ita medici nominant eum qui palpebris hiantibus leporú more indormit) qui priuicipem datis muneribus corruperat.

Proteruia ignominiam præcedit.

Σωτηρὴν προηγείται ὕβρις. id est, Proteruia ruinam præcedit: qui integer est scelebris calamitosam ignominiam nõ incurrit, neque capite aut fortunis oppugnatur iuxta vulgare dictum, qui nõ peccat, non luit in ære: culpa enim damnosa est. Meminit huius prouerbij Nazianzenus in eadè inuectiua: καὶ πρὸ μὲν σωτηρῆς ἡγείται ὕβρις, ἀπαρομίαι καλῶς φασὶ, πρὸ δὲ δόξης ταπεινώσις, ἢ ἡ σαφέστερον ἔπω, ὕβρις μὲν ἔπειτα σωτηρῆς, ταπεινώσει δὲ διδοξία. id est, Præcedit ruinam proteruia, vt præclare loquitur parœmia, & gloriam humiliatio, aut clarior dicam, Proteruiam comitatur ruina, humiliationem gloria. Σωτηρῆς capitis diminutio vocari potest iuriconsultorú vocabulo, cum alicuius fortunæ & status affiguntur atterunturq;.

Ventura per dioptram prospicit.

De cordato homine qui sagaciter odoratur & præuidet imminens periculum, aposte dicetur illud Pifidæ: Ταῦτα πρὸ πολλοῦ τῆ δίοπτρα συμβέπεις. i. Hæc ante multo per dioptram prospicis. Senarius est iambicus, Translatio petita ab instrumento geometrico quo explorat

turrium & propugnaculorum altitudinem librato per foramen cisu, quod Græci à perspicendo διοπτῆρα & διοπτραν vocant. Quisquis igitur propria industria rei euentum præfagit, Ingenij dioptra rerum exitum prospicere dicitur.

Caprarum nomina.

Αἰγῶν ὀνόματα, id est, Caprarum nomina: prouerbium effertur de re friuola & inutili, nam cum similes inter se capræ sint, stulte operã collocat, qui illis nomina quibus dignoscatur imponit, quippe cum ista creati soleant in differentibus specie, discriminis gratia, quod in caprarum genere nullum est aut exiguum admodum. Qui ergo consimilium rerum colluuiem congerit, Caprarum nomina recensere illum dicitur bimus. Refertur in Suidæ collectaneis.

Rusticanus Oenomaus.

Ἀργαῖος Οἰνόμαος, id est, Ruralis Oenomaus prouerbio dicitur qui magnos sibi spiritus sumit, & de præclara nobilitate aut insigni eruditione se iactat rusticis alioqui moribus & e plebe natus, aut proletaria doctrina imbutus. Demosthenes oratione de Corona vtrumq; ferme in Æschine notat, quem patre seruo natum & subito oratorem factum incessit, cū ille pro Tromate Atrometem velut impaudum, parentem suum præferret, & pro Empusa a spectri cuiusdam similitudine sit dicta, matre Glaucotheam, Nymphæ marinæ nomine vocitaret, deinde & Oenomaum Sophoclis tragediam malum histriõnem male egisse Æschinem insimulat. Proinde his verbis inuehitur in eum, τῆτο δὲ καὶ φύσει κίκαδος ἀνθρώπῳ ἐστὶ, ἐδὲν ἐξαρχίης ὕμνος πεποιητός, ἐδὲ ἐλδύθερον, ἀυτοπραγμῶς πῆθησθαι, ἀργαῖος οἰνόμαος. id est, Hic homuncio natura est vulpecula, qui nihil vquam sani fecit aut liberale quod fuerit, ipsissima Tragica simia, rure natus Oenomaus, quãquam Philostratus panillium immutata lectione, non ἀυτοπραγμῶς cõposita dictione, sed fortassis ita, ἐδὲ ἐλδύθερον αὐτὸ, τραγικός &c. diuulsum legisse videtur, cum in Aristide Sophista ita meminisse: ὕπερ τῆ τραγικῆς πῆθης, καὶ ἀργαῖος οἰνόμαος. id est, De tragica simia & rurali Oenomaos. Fuit autem Oenomaus Pifidæ dittonis rex, Alxionis, Pausania teste, filius, vel vt alij fabulantur, Martis ex Storope Atlantide, aut se-

cundū alios ex Herpinna Asopi, pater Hipodamiæ qui insigni crudelitate filiæ procos non paucos interemit. Hesychius annotat Rusticanum Oenomaum à Demosthene dictum Æschinem, eo quod vicatim pagos circumiret Sophoclis Oenomaum, histriõnico habitu acitans.

Non propter pedis cum lyra dissidium.

REFERTUR in Suidæ collectaneis prouerbium in eos, qui aliam ob causam puniuntur, aut multa afficiuntur, quam ipsi existiment: Ἀλλ' ἢ διὰ τῶ ἐν τῷ ποδὶ πρὸς τῶ λύραν ἀμαρτίαν, id est, At non propterea quod pes lyræ haud responderit, aut si ita maui, nõ propter pedes à lyra dissensum, vsus est Plut. in lib. De inutili verecundia: καὶ τοὶ ἢ διὰ τῶ τῆ ποδὸς πρὸς τῶ λύραν ἀμαρτίαν, ὡς πάλαιον ἔλεγε, ἀλλὰ διὰ τῶ περὶ τὰ νόμιμα καὶ δίκαια πηλημέλειαν. id est, tametsi non propter pedis à lyra discordiam, vt Placiat, sed propter quod in legum obseruatione & æquitate peccetur. Illud vero obseruandum est discrimen esse in lectione, sed exiguum inter ἀμαρτίαν errorem, & ἀμαρτίαν immoderationem, quando videlicet rhythmi & modulati pulsus modum non obseruant & legem suam.

Ventis in scriptura in aqua credere.

Ἀὐρεὺς πῆσι δὲν καὶ γράμμασι τῶς καθ' ὕδατος, i. ventis credere & litteris in aqua descriptis: Prouerbij vice dicitur vbi fluxam in aliquo fidè & lubricam notamus, & perfidiam perstringimus. Nazianzenus ad Sophronium præfectum: ὡς αὐρεὺς εἶναι μάλλον πῆσι δὲν καὶ γράμμασι τῶς καθ' ὕδατος, ἢ ἀνθρώπων διημερίαν. id est, vt auræ potius fidentum sit & litteris aquæ inscriptis, quã mortalium rebus prosperis. Competet inconstantiam & malam fidem, hoc modo, Quod feminarum auribus committitur, auræ te fidere & scripturæ in aqua cogita.

Amnis cursum cogere.

Βιάζεσθαι ροῦν ποταμῆ, id est, Amnis cursum inhibere, Prouerbium dicitur de eo qui durã & difficilè re aggreditur & quasi impossibile: aut qui vitijs innutritú ad viã virtutis reuocare conatur, aut qui naturã inuitã atq; repugnãtè alio cõpellit. Nazianzen. ad Eudoxium Rhetorè: τὸ δὲ μὴ βιάζεσθαι ροῦν ποταμῆ καὶ ἢ παροίμια παιδὸς ἐκείνου ἰπποσύλων δὲ δαῖτα μὴ εἶναι ἐθέλει ὁ ποιητής. i. Pro-

uerbium docet amnis alueum non esse sistendum, & poeta vult equitandi peritum non cauere. Quo cuiusque ducit ingenium, eo applicare se debet, male namque coactum ingenium respondit. Pulchre se habuit olim Atheniensium lex, quaiuuenes prius quam pubertatis annos attingerent, ad opificij delectum ducebantur, propositis publice artium omnium instrumentis, in eam namq; artem erudiendi tradebantur, ad quam naturæ impulsu ferebantur propensus. Laudat & Fabius certum studiorum delectum facere, quod eo quo natura vocat duci ingenia consultum sit: neque enim feliciter succedit, quidquid extortum & inuita Minerua tentatur.

Anima sicca sapientissima.

Ψυχὴ ξηρὴ σοφωτάτη, i. Anima sicca sapientissima, Adagium elegans ex obscuris Heracliti fontibus haustum, quo sobrietatis virtus commendatur, velut ingeniorum & industrię parētis. Verba eius recitat Galenus in libello Quod corporis temperie respōdeant animi mores, atque exponit obiter: Αὐγὴ ξηρὴ ψυχὴ σοφωτάτη, id est, Aridus fulgor, mens sapientissima, vel aliter, Anima sicca iubar est sapientissimum, Dictum est, inquit, Heracliti, quo innuere voluit siccitatem prudentiæ auctorem esse, si quidem astra cum fulgore iurare micent, pariterq; sint & arida, eximia prædita esse sapientia verisimile est. Hæc ille. Clemens Alexandrinus Pædagogii libro secundo, loquens quæ ratione euitando temulētiam animus red datur purus ab omni labe atq; adeo luminis capax, & perspicax etiam subiungit: αὐγὴ δὲ ψυχὴ ξηρὰ σοφωτάτη, καὶ ἀρήνη, τὰ ἄντη δὲ καὶ ἀποπτικὴ, ἔδὲ ἐστὶ καθυγρός ταῖς ἐκ τῆ οἴης ἀναθυμιάσεις, νεφελῆς δὲ κλύ σαματοπιμέμνη. i. Iubar vero est anima sicca sapientissimū & præstantissimū idemq; & perspicax, neque madescit vini halitu, in modum nebule crassescēs. Synesius lib. De insomniis, vbi dicit calorem & siccitatem esse quædam animæ vehicula, addit: τὸ, τὲ αὐ ξηρὴ ψυχὴ σοφὴ, πρὸς ἔδὲν ἄλλο τῷ κραιλλέτω τείνον ἀριστικόμεν, ἢ παχὴ καὶ ὑγρὸν γενόμενον τοῖς χηραμῶς τῆς γῆς ἐνδύεται ποτὴ φυσικῇ, φωλέυσον καὶ ἀθάμενον εἰς τὴν κατέργουσι χόραραι. i. Illud vero, anima sicca sapiēs, quod Heracliti dictum est, non alio tendere inuenio, quam quod anima opima & vuida si fiat, naturali

pondere in terræ cauernas demergatur, in subterranea loca detrusa. Quo in loco (vt in transcurso id admoneamus) pro αὐ legendum censemus αὐγῆ, superiorum auctorum testimonio. Heracliti verba annotat Stobæus capite de temperantia: Αἰηρόγύσταν μεθυδῆν, ἀγεται ὑπὸ παιδὸς ἀνήβα σφαλλόμενος, ἐκ ἐπαῖων ὀκη βαυῶσι, ὑργλῶ τὴν ψυχὴν ἔχων, αὐτὴ ψυχὴ σοφωτάτη, καὶ ἀρήνη, hoc est, Temulentus malefirmo gressu nutans ab impubere puero ducitur, ignarus quorsum eat, vuidam habens animam. Est vero sicca anima sapientissima & præstantissima. Vnde asseri potest duplex lectio: Αὐτὴ ψυχὴ σοφωτάτη, id est, Anima sicca sapientissima, & αὐτὴ ξηρὴ ψυχὴ σοφωτάτη, id est, Anima sicca iubar sapientissimum, eundem vtraque sensum obtinens. Mens, cuius cælestis est origo, & quam non male diuinę aure particulâ Flaccus nominat, multo cibo potioneq; madida, altum sapere non potest, neque ad cælestium rerū contemplationem assurgere valet. Androcydis oratoris dictū memorabile refertur apud Clementem Alex. Strom. lib. 7. vini & carniū fagina, robur quidem adiiciunt corpori, ac animum reddūt languidū. Tribuit Ioannes Philoponus Plotino diuinā, vt ipse ait, sententiā, qua dicit eos omnes qui saginando corpori indulgent, parum abesse quin arborescāt, hoc est in plantarū naturam degenerant: cuius hæc sunt verba ὅσοι ἐμμανῶς κατὰ τὰς ἑρεπτικὰς διατάξεις ἐνεργῶσιν, ἔτσι κινδυνάζουσιν ἀποδενδρωθῆναι. In eādē sententiā Eusebius apud Stobæū, Crapula corpus quidem opimū reddit, at vecordiam & stuporem conciliat, & rationem, quæ princeps animi pars est, obliterat. Nemo est adeo à sensu communi alienus, qui non libenter assentiat illi diuergio vulgato, Pinguis venter non gignit sensum tenuem, aut illi senario Nazianzeni. Νῆς λεπτὸς ὄγκων ἐκδιώκει γαστέρον.

Threicia hirundo labijs instrepit.

Χείλεσιν ἐπιβρέμεται θρηκίλια χελιδῶν. i. Labris immurmurat hirundo Thracia, De indocto & barbaro dicitur. Hirundo obstrepera aus est inepto garritu auribus molesta. Exstat apud Aristophanem disteriū de Cleophonte, Εφ' ἔδὴ χείλεσιν ἐπιβρέμεται θρηκίλια χελιδῶν, hoc est, Cuius labris hirundo Thracia instrepit. Aliter de Pericle dictum est, eius labris insidere suadem deā.

Ignis

Ignis in vepribus.

Πῦρ ἐν ἀκάνθαις, i. Ignis in vepribus, De acri disputatore usurpauit prouerbialiter Nazianzenus, qui aduersariorum argumēta ignis instar absumit: ita enim de Basilio Magno loquitur in Monodia: τοῖς δὲ γίνεται πύλεκευ κόπτων τὴν πύρεων, ἢ πῦρ ἐν ἀκάνθαις, ὁ ὁσον ἢ θεῖα γραφή, βραδύως ἀναλίσκων ἐκ φρυγανώδεις καὶ ὑβριστῶς τῆς θεότητος. hoc est, Fit illis bipennis cotem discindēs, aut ignis in senticeto, iuxta scripturæ sacre dictum absumens haud difficulter sarmenticis quisquillas, deiratis violatores.

Argi tumulus.

Αργεῖλος, id est, Argi tumulus, prouerbialiter dicitur locus periculosæ alexæ plenus, aut negotium difficile capitis discrimine obnoxii. Origo sumpta ab accliu quodam colliculo, apud Argos copiosam olim & nobilem Peloponnesi ciuitatem, quem πρόνια nominabant vbi Danaus delectis iudicibus ex Argiuorum Ægyptiorumq; prioribus, iudicio stetit, causamq; dixit necis à filiabus perpetrata i fratris filios. Prodigium enim est memoræ Ægyptum nec filiorum vlturum venisse Argos cum exercitu, & Danaum re cognita expeduisse arma Argiuosq; in præliū eduxisse, sed Lyncei interuentu rem fuisse compositam, negotiumq; delectis ex vtraq; gente arbitris delegatum, constituto ei rei in edito tumulo tribunali: Hecataeus historicus negat Ægyptum Argos appulisse, iudicij tamen locum in eo colle extitisse non inficiatur. Meminit Euripides in Oreste:

Θέλοντ' ἄκραν, Οὐρασι πρόνιον Δαναῶν Αἰγυπτῶ δῖνας Διδόντ' ἀνθρώποις λαὸν ἐς κοινὰς ἐδρας. i. Conspicor collum editum

Vbi perhibet primum Danaum Ægypto necis

Causam ferentem, publica ad subsellia Egisse plebem.

Dinias historicus in rebus Argolicis meminist loci in hanc sententiam. Confestim Melacharim loci dominum & Cleometra saxis obrutos interemerunt, cuius sepulcrum etiam num hodie demonstrant in supremo colliculi vertice, quem πρόνια nominant, vbi Argini solent ius dicere. Videtur meminisse eiusdem loci & Euripides in Bellephonte fabula, his verbis:

Καὶ ξερὸν ὄγκων δαναϊδῶν ἐδρασεύων. i. Circumq; saxeam, notum sedilibus Danaidum.

Vesperinum amant, matutinum oderunt.

ADDVCIT ex Callimacho Cyreneo prouerbiale vericulum Zezes.

Εσπέριον φιλέουσιν, ὠτάρ συγέουσιν, ἔδων. i. Vesperinum adamant, sed matutinum odere.

Quem annotat dici in homines lubricā in amicitia fidem seruantes, vacillantesq; & ad quamvis fortunæ aurulam sese vertētes. Nos in hereditas conuenire putamus qui senibus & aniculis palpantur, morti, hoc est, occafui vicinis, quo sibi hæreditatis aliquid attrahat. Ab hoc dicto diuersum fuit Cn. Pompeij apophthegma dicentis: Plures adorare solem oriētem, quam occidentem, quo innuere voluit plus esse spei in iuvene, quam in defectæ ætatis sene.

Byssina verba.

Βύσσινα ῥήματα, id est, Byssina verba specie prouerbiali dicuntur verba splendida & cum auctoritate ac maiestate quadam prolata. Plutarchus in apophthegmate: παρὸς ατῆς ἡκύρι καὶ ἀρταξέρξου μήτηρ ἐκέλευσε τὸν βασιλεὺς μέλλοντα μετὰ παρρησίας διαλέγεσθαι, βύσσινοῖς χηρῶν ῥήμασι. i. Parysat. Cyri & Art. mater iussit eum qui libere cum rege verba facturus esset, byssinis vti sermonibus: nam Christophorus Lógolius homo doctissimus ex collarione veterum codicum in suo Plutarcho hanc lectionem manu sua annotauerat: alioqui sermo est de rege cum popularibus libere transacturo, si βασιλέα legas. Exstat idem apud Herodorum. Byssina vestis principatus auctoritatisq; primariæ symbolum erat. Sophocles in Laocoonte fabula loquēs de Æneæ patrem Anchisen succulante:

Πάρες, ἐπ' ὤμων πάτερ ἔχων κεραυνὸς Νάτε κατὰ ζῶντα βύσσινον πάρες. id est, Adest, in humeris efferens dorso patrem Sublime, pallium trahentem byssinum.

Et apud Æschylū Antigone fratri puluerem mortuo inpergit, quem byssinæ vestis sinu exceperat: Græce est: κόλπῳ φέρουσα βύσσινη πεπλόματος. Apud Ioseph. lib. 6. heli Iudaici, sacerdotis quorū magna erat auctoritas, byssinis vestibus amictū fuisse legitur Apuleius lib. 11. Byssina quidē, sed florida depicta veste conspicuus. Aretas Casā

riensis in Apocalypsin ait Byssum esse corticem Indicæ plantæ, ad linum redactum. Plinius lino byssino secundam bonitatis palmam dat mulierum maxime delicijs. Polux byssum lini speciè indici exponit, quod è ligni fructu Ponticæ nucis assimili, in modum lanæ, carpitur.

Charadrij vitam vivit.

Χαράδριος βίος, id est, Charadrij vita proverbialiter dicitur de inexplebili gurgite, qui vt multam cibi potusq; saginam ingerit, ita mox eam deplere fatagit, cuiusmodi hominè μεσσηγυδοποχέστη nominat Hipponax, heluonem insatiabilem, qui ventrem saburrat identidem atque exinanit, vt nouo onere eum inficiat. Plato in Gorgia, χαράδριος τινα δὺ σὺ βίον λέγεις. id est, Charadrij vitam iterum ducis. Id ait Socrates Callicli persuadens, felicem vitam in assiduo influxu esse positam. Charadrius auis, quam rupicem Gaza nominat simul & edere & deijcere putatur, sic enim annotationes Græcæ, quas vidi in Georgiam, habent: χαράδριος, ὄρνις τις ὅς ἀμα τῶ ἐπιεικῆ ἐκκρινεῖ. Opinioni isti suffragatur & Olympiodorus Alexandrinus in eum Platonis locum: ἢ ζῶν λέγεται θείη καὶ ἀθεῶς ἐκκρινεῖ, ἢ αὐτὰ τὰ κῆλα τῶν πετρῶν ἀδέχεται τὸ ὕδωρ καὶ ἀποβάλλει. id est, aut de aui loquitur, quæ & vorat & cuestigio excernit alui prolunium: aut de rupium cauernis, quæ affluentem aquarum vim recipiunt pariter & deponit. Quod autem illorum tædat Plat. oratio, verba Soc. proxime præcedentia liquide ostendunt: ἐκὼν ἀνάγκη δὲ πολλὸν ἐπιρρέει, πολλὸν τὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιπῶν, καὶ μετὰ ἀπὸ τῶν τμήματα ἐῖναι τὰς ἐκροαίς, hoc est, Necessè igitur est, si multū affluat, multum etiam defluere, ipsaq; exitus ora parentibus quibusdam rimis dehiscere. Nihil vero cōmune habet istud proverbium cum ea Charadrij natura quam præter Aristotelem & Euphronium refert Heliodorus Trecentis episcopus Æthiopicarum rerum lib. 3. quod videlicet ab auriginosis viris omne in se rapiat atque corruet fascini cuiusdam in modum, vnde in velatis caueis abscondere eam propalæ solebant, ne emptor ante contactum sentiret remediū. Quo allusum est ab Hipponacte eo versu, qui sic emendandus venit in Suida:

Καὶ μὴν καλὸν πτεῖ, μὴν χαράδριον περὶ αἰῶν, ἰ. Illum recondit: Num Charadriū vendēs .

Facilius quam Oreum deuicerint Bæoti.

Ἐὼν τὸ ἄρδον ὑπερβύσαν οἱ βιωτοὶ, id est, Citius quam Oreum deuicerint Bæoti. Prouerbiū dici admonet Suidas de ijs qui limites suos transcendunt. Nos arbitramur efferrī posse de expeditione celeriter confecta: vel etiam de re facta procliui. Oreon Euboicæ urbem constat esse in Bœoticiæ confinij, quam Bœoti noctu adorti in potestatem sine magna difficultate redegerunt, de ijs namq; Apollodori verba interpretanda existimo apud Steph.

Cuminum ferere.

Κύμινον σπαίρειν, hoc est, Cuminum ferere dicitur proverbio homo virulentæ linguæ, quiq; effreni oris petulantia maledicus conuitia dirasq; feminat. Demetrius Phaleræus scribit Sophronem Mimographum eo vsum, κύμινον ἔσπαρει, id est. Cuminum feuit, Natum à natura herbæ, quæ eiusmodi esse tradunt naturalium rerum indagatores, vt lætius prouenire putetur, si maledicta adhibeantur, diræq; imprecationes, dum feritur: quod ne quis ceu ridiculum exhibet, apponam Theophrasti doctissimi philosophi ex octauo de Plantarum historia libro verba: ἰδὶὸν δὲ καὶ ὁ λέγει κατὰ τὸ τοῦ, φασι γὰρ δὲ κατὰ ἀνάγκη καὶ βλασφημεῖν σπαίροντας, εἰ μέλλει καλὸν εἶσαι καὶ πολλὸν. id est, Peculiare est quod de eo memorant, ferunt namq; imprecationibus & maledictis opus esse, si qui ferunt, illud copiosum pulchrumq; prouenire velint. Eadem naturæ lex est in ocymo quod iniuriis maledictisq; terræ mandatum, fecundius existimauit antiquitas, nō abnuent & Plinio.

Pallenicum tueri.

Παλληνικὸν βλέπειν Palleniciū tueri dicebātur qui magnos spiritus præferbant & masculū animum. Varinus exponit παλληνικὸν βλέπειν, ἀντι τὸ γενναῖον, generosum obtueri. Sumptum videtur à pugna qua occubuerunt in Pallancis agris Athenienses, Pisistrato ad tyrannidem aspirante, vel potius à conflictu quo Gigantes in Phlegræis campis (Pallenè autè Thraciæ vrbs verus Phlegræ nomen mutauit) decertasse cum diis fabulæ produnt: historiā ex Theagene ita memorat Stephanus, Phlegræ incolæ gigantes

gigantes dicebātur, ad quos profectus Hercules, gentis proteruiam & immanitatem accusando, animos illorum efferauit in se, itaque correptis armis ad manus cum illis veniens, pro hospitali tessera bellum inferentes occidit. Contigit autem durante conflictu tonitrua & fulmina edi, inde nata fuit opinamur vulgi fabulæ locum dās, quod dij cum gigantibus debellassent ibi locorum. Eustath. Odyss. 9. πάλληνηκον βλέπειν dici annotat & βαλληνικὸν à Pallene, quæ & Ballene Thraciæ oppido, & esse ænigma quod innuat inimicum etiam saxis licere ferire: χρεῶν εἶαι καὶ λίθοις βάλλιναι τὸν ἐχθρὸν.

Cosa consilium.

Ἰὸς κόσα λόγος ἐκ. Cosa dicta dici inuenio, pro sano & salubri consilio. Fuit Cosa vir consultus & iustus, genere Pellesæus. est autem Atticæ oppidum Pellene, cuius oppidani bellum cum Salaminijis gerentes, cum vicinas gentes in belli societatem aduocassent, initio cum illis pacto de partitione agrorum, profligatis hostibus victores, vicinos suos eluserunt, neque conuentis steterunt, illo inita rite cum ipsis pacta minime violanda, immo mordicus seruanda vrgente: qua ex re orta paulo post peste, criminis eos pœnitere cepit, Cosaq; consilium magnifice laudant. Dicit conueniet in foedifragos aut alioqui imprudentes, qui sanis consilij non obtemperant, tales namque ἐκ κόσα λόγος βέλυνθησασαι ἢ ἀποπτύσειν, Cosa dicta nihil pensi facere aut despuere dicemus, refertur apud Suidam.

Iube factu procliuiā.

Τῶν δωματῶν τι κέλ δὲ γὰρ παρὰ κενταύροις.

Præcipito factu procliue, nec esse furētes Centauros inter te certum est.

Versus est spondaicus, quo imperiosi hominis & duriora nobis imponentis libidinem castigabimus, sumptus ex Teleclide Atheniensi, versus autem finem prouerbij specie, torquere apte licebit in clamorosos, qui intempestiuis clamoribus pertinaciter causam obtinere volunt, immo pugnis interdum potius, quam equitate, ἐ γὰρ παρὰ κενταύροις εἶ, neque vero inter Centauros ver faris aut res tibi est.

Extra callem.

Ἐκ πάτου, Extra callem, Eustathius ostendit esse parocemiam Odyss. 9. pro ἐκ ποδῶν, procul è pedibus, vbi denunciabimus periculi viciniam esse cauendam. Translatum à fugitiuorum periculo, quos intricā pedibus semita errantes facile herus deprehendere atque assequi possit, maiore opera & difficilij in deuijs locis eos secuturus.

Inferorum triacadas.

IN hominē plus æquo curiosum & recedita peruestigantem atque à communi hominum notitia abstrusa cognoscere laborantē, illad competit: τὰς ἐν ἄδῃ τριακάδας ἐπιζητεῖ, Inferorum triacadas inquirat aut scrutatur, τριακάδα vocant tricesimum cuiusq; mensis diem vocabulo à Thalete milesio primum excogitato, si Laertio credimus, alijs ἐν γλυ καὶ νέαν vocitantibus, quem nos pridianum Calendarum facimus.

Simulacrum pictum.

DE focorde homine & nihil proficiente non inueniute dixeris illud ex Aristophanis Ranis:

Τετραμμένω εἰκὸν ἰσάναι. Pictum simulacrum velut immobilem, quomodo verruceam statuam Plautus dixit: nec abludivit hinc vernacula lingua stupidum nec quidquam promouentem hominem, ligneam statuam nuncupans. Laudat autem Aristophanes viriq; cordati esse dicit, ad felicem inclinare parietem potius quam picti simulacri in modum stare vnico indutum schemate, græce ita habet: μεκακυλὴν δὲ τὴν αὐτὸν ἀνεὶ πρὸς τὸν ἐν παράπλοντα τοίχον μάλλον, ἢ γε γραμμένω εἰκὸν ἐς ἀνεὶ λαβόνθ' ἐν σχήμα. Huc pertinet illud Synefij ex libello de Dione ἀφανότερον ἀνδρῶντος γανέσσαι, hoc est, Euaudere magis mutus, quam statua.

Tantalus philotesia.

Ταντάλη φιλοτησία, Tantalus philotesia dicebatur peculium amicitia beneuolentiæq; auspex, sed paullo grandius, quo plerumq; à cena & sub somnum se inuitabant. Ferunt apud Indos morem fuisse vt maioribus poculis præbiberent cubitum ituri, pronis in phialas capitibus ad conciliandam amicitiam, eiusq; peculi initiato rem Tantalum faciebant, is namque, Philostrato teste, φιλικώματος ἐν ἀνθρώποις, incredibili-

credibiliter inter homines beneuolentia, liberalitateq; præcelluisse creditur. Itaque, cum amicitiam cum quopiam conflare, aut iniuriæ suspicionem obliterare volentes, poculo eius auspiciū sancimus, dicemus, *Ταντάλη φιλοτιμία πινέτω*, Qui mos etiam num in tota ferme Germania durat, vt hospitij finita iam cena, ingens phiala meracioris generosiorisq; vini plena, apponatur. Carpit tamen D. Clemens libro 2. pædag. istos qui ceu in dolum ingerunt affatim vinum Philorefiæ nomine, *ὡς περ ἐν ἀμφορείς διαπυρρῶντας ἀλλήλοισ τὸν ἀκρατον φιλοτιμίας ἀνάματι*.

In astragalus nobilitas.

Ἐν τοῖς ἀστραγάλοις τῶν ἀγένειαν ἔχει, In astragalus nobilitatem gerit, dicitur in hominem stemmata & fumosas maiorū imagines iactantem, nulla re alia quæ virtutem aut doctrinam commendat, spectabilem: Herodes Atticus sophista ad Braudem leuirum suum dixisse legitur apud Philostratum libro secundo sophistarum, cum ille magnifice creparet de generis sui antiquitate & nobilitate *σὺ τῶν ἀγένειαν, τοῖς ἀστραγάλοις ἔχεις*, tua nobilitas in astragalus sita est. Solebant Romani generosiores in calceis lunulas, antiquitatis insignia, præferre, vt Plutarcho teste, Arcadium more qui se Luna priores iactabant: & Philostratus in loco iam dicto, nobilitatis illud symbolum vocat: *ἐπισφύριον ἐλεφάντινον μίμοειδές* (male namque *μοιοειδές* illic legas) eburneum supertalare luniforme. Vnde Iuuenalis:

Appositam nigræ lunam subtextit alutæ.
Quo spectat & Martialis locus libro secundo, parum scite hætenus scriptus: Non hesternam sedet Innata lingula plauta.

Vbi non hesternam vocat veterem & antiquæ nobilitatis testem voce non temere mutata ex manuscripto.

Marsyæ mors.

DE immani & supra modū crudeli necis genere, *μαρσύου θάνατος*, hoc est, Marsyæ mors effertur, Eunapius de Hormisda Saporis Persarum regis filio natu maiore, qui ex venatu ad regiam regressus, cū conuiuuarum accumbentium nullus forte, vti decuerat, aduenienti assurrexisset, *ἠπέλιψε τὸν Μαρσύου θάνατον αὐτοῖς ἐπιθίσειν*. id est, interminatus illis fuit Marsyæ necem, qua-

re intellecta satrapæ communi cōsilio, post obitum patris, natu minorem fratrem regno præferunt, illo in caueam incluso ferreisq; compedibus obuincto, qui postea ope vxoris lima præsecis vinculis ad Constantinum Magnum profugus euasit. Marsyas Hyagnidis filius, genere Phryx tibicen cum Apolline de artis præstantia contendisse dicitur, victusq; proteruiæ pænas victori dedisse, detracto membratim corio & arbori appensa. Vnde Nonius Pannonites in dionysiacis de tibicine hoc loquens sic canit:

Cleneæ ex quo pænas das impie victus,
Ludibrium vētis pellis direpta mouetur.

Hoc cruciatus inhumani genere obiisse Valerianum Romanorum Imperatorem à Persis captum memorat Agathius historiciæ libro quarto, addit idem Saporem necis id genus visu miserabile primum excogitasse ex Orphei de Marsyæ supplicio historia adductum. Refert & Choeston regem Nachoragam profugum ita ex cruciata se, vt à ceruice ad imos vsque pedes cutis detraheretur inuersa, cum ipsis quoque genitalibus, & in vtris speciem ventro inspirato distenta, scopulo adfigeretur. Commemorat & Procopius rhetor belli Persici libro primo, Bassicij corium deductum, instar vtris palea opplertum, ad altissima arbore fuisse suspensum. Et Ammia, Marcellinus libro 23. scribit eos cutes viuus hominibus detrahere particulatim vel solidis.

Quem Cos non nutrit, illum nec Ægyptus.

PROVERBIUM esse non admodum vetustum ostendit Iliad. 14. Eustathius tale *ὃν ἔθρε Λεκάως, ἐκάναν, ἔδε ἀγύπτιος*. Que Cos nutrire non queat eundem neq; Ægyptus. Conueniet in eos, quibus plerumque mediocres fortunæ fastidio sunt, inuenias nonnullos qui in rebus etiam lautis, atque per amplis stomacho sunt nauseabundo, quo vix mare bonorum saturer. Est autem Cos insula valde ferax, pecoris abundans, vnde illi & nomen est, Thracibus Conno- minantibus ouem seu pecus.

Himulus ne cum leone partiatur.

QUOTIES cum ditioie pauper, cum potentioie inferior opibus, cum doctioie indoctus cōgreditur aut rem habet, quadrabit

bit illud Critiæ, qui ex triginta Athenarū tyrannis vnus fuit: *μὴ κατέναντι λέοντος νεβρός ἐὼν μοίραν αἴρεο κρεῶν*, Ne cū leone hinulus existens carniū portionem fortire, Admonet principum potentiorumq; libidini concedendum esse, Referitur eius verba a Platone in Charmide. Huic non dissimile est: *μὴ πρὸς λέοντα δορκὸς ἀφομαμάχης*. Conferere pugnam cum leone Caprea nolim.

Quid delphino & boui commune.

DE dissimilibus minimeq; inter se consonis effertur, vt si quis imperitos & doctos confociet: *τὶ γὰρ διὴ δελφῶνι καὶ βοῖ φασὶ κοινόν*; Quid enim commune habent bos & delphinus: Apparet contortum fuisse in Syllam Romanorum Imperatorem cum occupatis Athenis, philosophos audiret homo a philophobia prorsus alienus. Refertur à Suida. Concordat cum illo: *Quid graculo cum fidibus*.

Alba præcordia.

Ἀλκὸς φρένας hoc est, Alba præcordia habere, dicitur homo stolidi ingenij & insulsus metaphora a coloris vitio, tracta si quidem Aristoteli Albus color maxime emouet oculorum sensum vt inde emota mentis hominem ac bliteum, *λευκονοὸν & λευκὸς ἔχειν φρένας* dicant, Ita Pindarus in Pythijs vsus est: *πύθωμαι γὰρ μὲν περὶ τὸν ἀθηνῶν λευκὸς πηθύσαντα φρέσιν*. audio etenim iniquum Pelian albis vsu præcordijs. Interpres annotat metaphoram ab aquis trāsflatam, quæ quo minus profundæ sint, limpidiores & lucido quodam candore pellucidæ videntur, contra profundiores nigrescunt, vt ita *λευκὸς φρένας τὰς ἐπιπολεῖνας*, superficialia quadam prudentia, haud profunda, præditas Homero *μελαίναν φρένας* prudentiæ argumento nominante. Huc spectat quod Horatius Leuconoen vocat quandam Genethliacorum vanitati fidem adhibentem non sine stoliditatis morsu, vt in eum locum olim annotauimus.

De limine offendere.

DE limine offendere dixit Tertullianus specie prouerbij, pro in ipso operis negotij ve suscepti primordio peccare, vt sit idem quod illud Fabij Quintiliani, in portu impingere, vsus est in libro aduersus

Valentinianos, A manifesto ad occultum retorquere, de limine offendere est.

Lapithæ.

Λαπίθης, Lapitha false vocatur prouerbio homo fastuosus quique vulgi animos commouere præsumit & in sui admirationem trahere, magnos sibi spiritus fumendo: *ὁ ἀνχηματίας, παρὰ τὸ ἐκ λαῶς εἰς ὅτιν ἄγειν καὶ ἐπιρροῦν, ὡς πᾶθει τίναν περὶ αὐτολογέμενος*. sonat enim *λαπίθης* vocabuli etymon spectantibus, plebis persuasorem, quod de se iactabandus magno opere gloriatur, sic enim annotatum est ab Eustathio Iliados quinto. Eo ferme sensu extulisse videtur Plutarchus in libello quo Stoicos alieniori à communi hominum existimatione inuexisse disputat, cum ait: *ὁ δὲ σαίκεος λαπίθης, ὡς περ ἐξ ἀδαμαντίνης ὕλης ὑπ' αὐτῶν τῆς ἀπαδείας κεκαλιμένος*, id est, Stoicus iste Lapitha fabricatus velut ex adamantina materia, impassibilitate quam ipsi inuexerunt. Porro Lapithæ heroicum genus fuere in Thessalia, Centauris perduelle, a Lapith Apollinis & Stilbes nymphæ filio ortum ducentes.

Licynij & Licynium fulmen.

Λικύνιος, Licynios prouerbiali specie dicitur annotat Eustathius Odyssææ decimo octauo eos qui duris modis desequunt, asperiusq; animaduertunt in quempiā, *οἱ ἀγριοὶ καλὰ ζῶντες*, eo modo quo Iri mendici, heluones Sardanapali, Cræsi diuites dicuntur à Licynio quopiam: suspicamur autem *λικυμνίους* legendum vel certe *λικυμνίους* quam lectionem etiam Callimachus olim approbant, à Licymnio incendiario qui multorum domos igne crudeliter corrupisse legitur. Quo spectat illud Aristophanis in auibis.

Καταβαλῶσιν εὖ λικυμνίους βολεῖς, Telo Licymnio ille te corruerit. Docuit Euripides Licymnium fabulam vbi fulmine conflagrauit.

Formicarum nidos inspirauit.

FORMICARVM nidos inspirare, quod eleganter vnica voce, *μυρμηκίῳ* effertur Greci, quasi Formicari dicas, prouerbio dicitur qui malum sibi imprudenter accersunt. Natum inde quod qui inspirant aut aperito ore loquuntur in formicarum antra seu cauernulas,

cauernulas, his lingua vlcere intumescit at que inflatur, cuius rei causam assignat venenatum aerem quo illarum antra imbuuntur et pastu serpentium: formicas namque mortuis anguibz vesci libenter, inter confessa habetur. Quid quod Draco ex esu formicarum & cantharidum, veneno distendi atque in rabiem agi putatur, vt Iliados vicissim secundo annotat Eustathius.

Da panem & pugnium.

Δὸς ἄρτον τυχρὸν καὶ κόνδυλον ἄλφον ἐπ' εὐ- τῶ. id est,

Porrige, si possis panem, hinc obsonia pugnios.

Prouerbum expressis verbis docet esse Eustathius Iliad. quo significetur pugnios plagasq; illi deberi qui moderatis contentus esse nolit: Poterit etiam eius esse vsus quoties expectatione bonae fortunae, diuersa obtingit fors.

Chius Coum loqui non sinit.

Χίῳ παρὰ τὸν κῶον ἐκ εἰς λέγειν.

Hic Chius astans, non sinit Coum loqui.

Senarius prouerbialis e Strattidis Comici fabulis, Competet in rabulam verbosum, qui multiloquio os prudentioris doctiorisq; obstruit, nec patitur verba profacere. Chiorum scurrilitas & illaudata leuitas ex auctoribus notissima est: at Coos insula magni nominis, & decantatissimos viros permultos protulit. Nisi maus referre ad iactuum tesserariorum vtilitatem dignitatemque, in quibus χίῳ vnionem caniculam ve designabat, infelix iactus, at κῶῳ senionem, felicissimus omnium iactus.

Citius quam gradatim.

Θάπρον ἢ βάλδω. Citius quam gradatim prouerbio dicunt Graeci cum insignem celeritatem & properandam studium significare volunt, Menander:

Τὸ δὴ λεγόμενον τὸ το θάπρον ἢ βάλδω.

Ocyssime id curabo, quod dici solet.

Porro quod addit, τὸ δὴ λεγόμενον, clarissime ostendit prouerbiū fuisse, ne quis huc temere irrepsisse existimet. Vtus eo est & Plutarchus in Fabio Maximo, αὐτὸς δ' ἐκείνος ἀπὸ σπηδίσσας κατὰ τάχος, θάπρον ἢ βάλδω παρὰ τὸν ὄνον ἐπερχθεῖς. id est, Pater ipse ocyus descendens ab equo, cōcitato quam potuit maxime gressu ad filium appropinquat.

rans, siue ad verbum si maus, citius quam gressum. Suidas ex incerto auctore: ὁ δὲ θάσον ἢ βάλδω τῶ τε κεραλλῶ ἐπιστάων καὶ βαρβαρικῶς τινὰ ἐπιθεγγόμενος ὅσα τῆς τε φωνῆς ἐν τῷ ἐν τόνῳ, καὶ τὴ βελδίσματ' ἐν τῷ σεσοθημένῳ εἰκόσαι ἐπαπειλῶν, id est, Ocyssime ille caput quassans, & barbara voce non nulla locutus, quantum licuit coniectare tum ex vocis contentione, tum ex incessus insolentia, grauiam minitabatur.

In asini aures canere.

Εἰς ὄνα ἄτα ἴδεν. In aures asino canere, dicitur prouerbialiter qui indocto recitat poema omnibus numeris absolutum, aut orationem in qua nihil reliquum fecerit rhetorica ars: aut si quis apud crassas & Musices ignaras aures artem omnē ostendet Musicus. Meminit adagij Dion oratione trigesima secunda, eiusq; occasionem talem indicat. Aegypto Musico insigni astans infomnis genius praedixisse visus erat, quod in Asini aures cantaturus esset, quo neglecto somnio vt vano ac frivolo, accidit vt Syrorum rex Memphin, qui venerat, ipsum accerseret, quod audisset a cunctis laudari summo opere: accessit itaq; & omni industria adhibita artis suae praestantiam ostentare adnixus est, qui tacere ignominiose iussus a rege Musices ignaro, recordatus somnij, hoc ipsum, inquit, est in aures asini canere: quibus verbis per interpretem intellectis, rex vinctum hominem affici verberibus iussit, vnde natum postea bellum. Graece est: τὰτι ἄρα ἐφῆ, τὸ εἰς ὄνα ἄτα ἴδεν.

Alauda in nido latet gramen.

CITATVR a Cassiano Basso Scholiastico, librorum, qui de agricultura apud Graecos inscribuntur, collectore, adagium hoc:

Ἐν κορυδῇ κοίτῃ σκολιῇ κέρυπται ἄρρωσις. i. Ramosū gramen nido occultatur alaudē.

Quo licebit vti cum effugij aut subsidij spem ostētabimus, veluti si potentior quispiam nos conetur opprimere, in legum & aequi praesidio fiduciam nobis repositā aut in vetusti iuris codicillis, in dicare volētes, prouerbiali hoc versu vtetur: vel si scriptorū auctoritate multiplici ac rationibus oppugnati significemus, neque nos hac parte inermes esse, sed ad manum habere in expedito tela quibus nos defendamus: nimirum:

mirum: Ἐν κορυδῇ κοίτῃ σκολιῇ κέρυπται ἄρρωσις. Solet autem alauda peculiari quodam amuleto nidum suum lustrare impositis gramini ramulis, quemadmodū aquila callitricho, cornix vel benaca supina, turdus myrto, lauro palumbes, vt Zoroastrae magi auctoritate lib. decimoquinto γεωπονηκῶν legitur.

Alauda non est sine crista.

Οὐδὲ κορυδαλὶς ἄνδρ' ἴσθαι, Nec alauda est absque crista. Prouerbio vtetur quoties significabimus aliquem non carere suis vitij, aut eximiam virtutem raramq; eruditionem fere expositas esse inuidiae: ita accepit Eunapius Sardinianus de Oribasio medico loquens, qui ob insignem artis peritiam magna inuidia apud multos inflat, eius haec sunt verba: Οὐδὲ κορυδαλὶς ἢ παροιμία φησὶν ἄνδρ' ἴσθαι, ἔδ' ὁ ἀρεβέσσεος ἴσθαι φησὶν. id est, Neque sine crista (vt loquitur prouerbum) est alauda, neq; Oribasius absque inuidia fuit.

Manu ignauus, mente praesens.

DE homine cordato, qui consilium innumerato habet, non perinde manu strenuus, prouerbiale est illud Timocreonis Rhodij in suis epigrammatis:

Ἐξυμβολαδὲν χέρον ἀπὸ: νὸς δὲ παρὰ.

Mens praesens, sed abest consilium manibus.

Refertur ab Hephestione grammatico.

Prudentia & ingenium, nisi manus famulatrices fortiantur, inutiliter satagunt: contra robur, ingenij & moderatricis prudentiae expers, amens fertur, omnia confundens. At vtraque si iungantur & in vnu coeant, inuidium reddūt, Eam ob causam Aegyptij in Hieroglyphicis nautis Mercurij iuuenili specie seni astantem pingebāt: innuere volentes deo & sapientem, nisi vires ad sint, quae grauis aetatis nomine designantur, nihil agere, quasi alterum sine altero inutile sit: Eadem de causa Sphinx in teplorum vestibulis collocata apud eos fuisse legitur, sacrum symbolum combinationis coniugijq; harum virtutum, quando per se effugij robur, per hominis prudentiam intelligi vellent: quae coniunctae, murus sunt inexpugnabilis, & (quod dici solet) Semiramidis moenia: at disiunctae prudentia sine viribus, & vires sine prudentia, mole sua cadunt. Praclarum est elo-

gium Mitridatis Pontici apud Velleium. Paterculum, Consilij dux miles manu, & Didis Cretenis de Hectore testatur nunquam vires consilio poriores fuisse, & Pacatus Drepanus Theodosio id tribuit, quod dux sit consilio, miles exemplo, sic de Faunō Aboriginū rege dixit Halicarnas. lib. 1. ἀνὴρ μετὰ τῆ δραστηρίῳ καὶ σωματοῦ, vir pariter & impiger & cordatus.

Cerylus euadum.

Βάλλε δὲ βάλαντα, κήρυκος εἶλω, facias licet, Cerylus euadam. Dictum istud vulgo iactari solere apud Dores annotat Euphronius & transcripsit Suidas, vsū tamē adagij neuter explicat. Videtur autem salaciū & libidinosorum dictum fuisse, qui nullū mortis genus deprecentur, modo in venere cupita & in medijs amplexibus animam efflare liceat, in voluptate summum bonū statuētes, nam Cerylus (ita inter Alcedines mas vocatur) in coitu intermori scribitur, & senio defectus a femellis subuehilis. Non abludit ab adagio dictum Veipasiani in quendam Cerylum libertum, ἐπαθ' ἀποθανὸν ἄλφῃς ἔσσι κήρυκος. Postquam interieris, rursum fies Cerylus.

Melanurum Perca sequitur.

CITATVR parœmia ab Athenæo libro 7. incerto auctore, ἔπεται πέρην μελανύρου, id est, Perca assequitur melanurum, Prouerbij vsū non indicat, videtur quadrare in prudentes homines & callidos, qui alieno periculo suis rebus cauent: aut ex vnus patrocinio & sententia toti pendente, vnum obseruant. Natum ex ingenio utriusque piscis, Melanurus ex ingenio utriusq; piscis. Melanurus ex re nomen habens quod cauda illi maculosa sit, imbecillus est (Oppiano teste) piscis, sed qui natiua debilitate calliditate compensat, adeo ut nassas & reuū sinus facile eludat, unde ait: Εξοχα γὰρ μελανύρου ἐν ἰχθύσιν ἢ μὲν ἀναλκίς

Ἡ δὲ σαοφορέων.

hoc est,

Inualidus mire, at prudenter callidus idem

Squamosos inter pisces Melanurus.

Adagio uiam aperit & Numerius in halearico opere, Perex ductorem Melanurum uocans.

Πέρησι καθηγητῶ μελανύρου.

Meminit huius piscis & Onidius in halearico

Iciticis fragmēto, Quin laude insignis cauda Melanurus. Itaq; fallitur ille dū Melanurū sepiam Vertit, cum hi pisces nihil habeant cōmune, toto genere diuersi: nec minus, quod de improborū societate dici cōiectat, cū ex Numenij verbis liqueat Melanurū praeuīū Percarum agmini ducē se praebere, caq; vt tutiores sint, illum comitari.

Omnem lapidē nitidum adorantes.

De ijs, qui temere & sine iudicio erga quosque afficiuntur, elegans exat adagiū apud D. Clementem libro septimo Stromatum: οἱ αὐτοὶ δ' ἔτοι πᾶν ξύλον καὶ πάσα λίθον, τὸ δὴ λεγόμενον, λιπαρὸν προσκυῶντες. i. illi ipsi quoduis lignum & quemlibet lapidē (quemadmodum dici solet) politum adorantes, loquitur de superstitiosis hominibus, quorum mētes prauitatis erroribus imbutas, numinis metus ita penitus percūlit, vt ad quemuis vel facis vel sulphuris aspectum illico inhorrescant. Transferetur venuste ad iudiciorum morositatem, inuenias enim quosdam ita sinistros eruditionis iudices, vt verbosum & volubili lingua verborum aliquantum hinc inde consarcinantem, non minore admiratione quam virum ad miraculum vsq; doctum suspiciāt, & tantum non adorent: πάντα λίθον λιπαρὸν προσκυῶντες.

Sanguis & anima.

Αἷμα καὶ ψυχὴ, Sanguis & anima, prouerbiij specie de re impense nobis grata & ad amata effertur, translatum ab amantium rhoris quibus id in ore frequens est. Antiphanes comicus:

Τ' ἀργύριον ἔστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτῶν. i. Argentum & anima & sanguis est mortaliibus.

Citatur à Stobæo. Sanguis quia vehiculum & sedes est animæ, pro vita accipitur, qua nihil potest esse nobis dulcius.

Postes transcendere.

Υπερβάθμιον πῶδα εἴπτειν, hoc est, Postes transcendere, vel pedem iniicere transultorium, specie prouerbij vsurpatum inuenimur, pro incomposita & extra modum in aliquam rē inuehi, immodiceq; se gerere. Suidas ex auctore incerto: ἰδὲ ὑπερβάθμιον πῶδα εἴπτειν κατὰ τὸ λόγιον εἰς τὴν θεοσέβειαν, ἀλλὰ μέτρα ὀρίων αὐτῶν τῆς ηλικίας ἀξία, γρησῖα καὶ καθάρῃ σιωπῇ ὅτι μεταχειρί-

ζων τὰ περιέκθας, hoc est haud nimis alte, velut transiens postibus, iuxta prouerbiū in religionem insultans, sed præsceptis sibi certis limitibus ætati suæ congruis, cultum diuorum pura & sincera conscientia administrās. Vfus eo fuit & Aristoteles aliacubi & Aretas Cefariēsis episcopus in Apocalypseo explanatione, interpretes vertit gradum limemq; excedere. Diuersum à superioris est βαθμῶν ὑπεράλλεσαι, pro ordine & quasi p gradus vltimus pergere. Atheus: ὑπὸ τῆς ἐν τῷ λέγειν θερμότητος πρὸς τὰ ἐπόμενα τῆς βίβλου βαθμῶν ὑπεράλλεται. id est, Gradatim ad ea quæ proxime sequuntur quodam dicendi feruore transilit.

Humeros licet perdas aquam incernendo.

Ἀν ὁ πολλὸς ἐκ ὕμους ὕδωρ πτῶσων, ὅμως ὕδωρ μένει. id est, Quamuis humeros perdas aquam incernendo, aqua tamen manet. Citat adagiū Suidas in collectaneis suis, & annotat quadrare in eos qui vanum sumunt laborem. Crediderimus rectius competere in eum qui ingrato homini diligentem nauat operam, aut in præceptorem stupidi & indocilis discipuli, cui quicquid inculcatur, diffluit velut in dolium futile congesta aqua. Quamquam vero vulgari codices habeant πῶσων, cōstanter tamen πτῶσων legendum autumamus, est enim πτῶσων contusum hordeum pinsere cribroq; incernere, vnde & πτῶσων, hoc est, putana vocabulum.

Scommata Dionysiaca.

Διονύσια σκόμματα, id est, Dionysiaca scommata, prouerbialiter dicuntur scurrillia cōuitia quibus mores hominum flagrantur & perstringuntur. Synesius in Diono Prusico: νῦν μὲν βέλονται σωκράτην καὶ Ζήνονα τῆς ἐκ Διονυσίων σκόμματα, καὶ ἐκ αὐτῶν ἀξιοῦντι πάσης ἐλευθέρου γῆς καὶ θαλάσσης, id est, Nunc incescenti Socratem & Zenonem dieteris Dionysiis, eorumq; sectatores terra mariq; proscribendos mandanti. Suidas ex incerto auctore: ποτέ μιν βέλων καὶ σκόπτων τοῖς ἐκ Διονυσίων σκόμματα, id est, Interdum conuitans & Dionysiis scommatibus debacchans. Natum à prænimia licentia Bacchanalium feriarū qui flagitiis & scurrarū dicacitate perstrepebant.

Bifrons Mercurius.

De simulati ingenij homine dicitur, qui aliud

aliud coram in os, aliud auersus loquitur. Nazianzenus ad Nemesium: Ἀμείψωπος Ἐρμῆος διγλυφὸς οἶα. πρόσω τὸ μὲν, ἄλλο δ' ἐπίθεον. Qualis Mercurius bifrons, aliud postinfecus. Herme lapidei lignice cippi erant in biuijs triuijsq; erigi soliti, ad indicanda viarum ferentium discrimina. Vlpianus in Demosthenicam orationem quæ est aduersus Leptinem, Hermas istos quadrangulos fuisse annotat, suprema parte Mercurij faciem præferentes, inferius inscriptiones viarum ostendentes. Thucydidis scholiastes in sexto scribit quadratos & cubi formes poni consueuisse, velut symbola quædam rationis & veritatis inconcussæ. Alioqui & τιμέσας ἔρμῆς apud Etymologici auctorem Triceps Mercurius, viarum index legitur.

Cum Musis certare.

Ἀμιλλᾶσαι τὰς μέσας, id est, Cum Musis certamen inire, dicitur prouerbialiter qui doctrinæ quam callet indubitata certitudine, causaq; bonitate confusus, cum doctissimo quoque congregari & in disputationis palæstram descendere non dubitarit. Galenus in fine libro primo, Therapeutices methodi: Ἄλλὰ κατὰ τὸν παλαιὸν ἀνελτικὸν ὄλερον, ἀμιλλᾶμεν ἀν καὶ τὰς μέσας. Equidem antiquissimi tibicinis exemplo o Hieron, etiam cum Musis concertarim. De Thamyra Thrace sentit, ni fallimur, cui tamen peritiæ suæ confidentia parum prospere cessit, orbitatis pœna victo inflicta, vnde hoc loco recte φιλόκαλον eum vt ambitiosum vocat Galenus: Non alieno hinc sensu στικτοχρηδίας μέσας, dixit Philon Iudeus litteratos viros, quasi qui cum Musis choros ducitarint.

Ilio indigna verba.

Ilio indigna verba dixit Euripides nō sine prouerbij specie, verba parum fortia & imbellem animum prodentia, sic enim apud illum loquitur Menelaus, suadens Helenæ vt vitæ suæ consuleret, habitavitriusque salutis ratione: Ἀναδρῶ δ' ἄρ' ἔπας, ἰλιότ' ἐκ ἀξία. id est, Imbelle verbum dixi, & haud dignum Ilio.

Fortia facinora in decenniali potentissima vrbis Troianæ obsidione a Græcis edita, veterum scriptis passim celebrantur.

Ignem stipula admouere non tutum.

PROVERBII faciem habet illud Nazianzeni.

Πῦρ ἐγγὺς καλάμῃς, ἐκ ἀσφαλῆς. id est, Ignem si admoucas stipulæ, res plena periculi.

Iuuentus male creditur libidinum magistris: tenellæ ætati non tutus est vini vsus, quod rudis illa ætas flammis exstinct inde ardentioribus, quam Ætnæ crateres.

Durei equi speciem præfert.

Δυρεῖς τῆς ἵππου εἰκόνα σώζει. Durei cuiusdam equi imaginem seruat, Dici potest de homine multifarijs & diuersis inter se vitijs obnoxio. Clemens lib. 2. Stromatum de Basilide loquens statuentem passionis animi spiritus quosdam rationali animi annexos: νῦν δ' ἐ, inquit, τὴν τὸ μόνον παρασημειώσας ὡς δυρεῖς τῆς ἵππου κατὰ τὸν ποιητικὸν μῦθον εἰκόνα σώζει ὁ κατὰ βασιλέδων ἀνθρώπος, ἐν ἐνὶ σώματι τοσούτων πειρῶν διαφόρων στρατὸν ἐγκολλησάμενος. hoc est, Id solū nunc obseruandum, quod Durei equi speciem quædam obtinet, iuxta poetarum fabulam, Basilidæ, homo, vno in corpore tot diuersorum spirituum exercitum in alio inclusam habens. Dureo equo ligneo ab Epeo fabricato, multos Græcorum proceres fuisse inclusos, ex historia notum est.

Agasonem vincit.

Νικᾷ τὸν ὀνηλάτην, id est, Agasonem vincit, Adagium ostendit esse Suidas in refractarium hominē qui monentis verbis obaudit, seq. in præsens discrimen aut exitum coniecit. Originem adagij non commoustrat: ac proinde sine teste nō ausim quidquam comminisci.

Coturnicula animus.

Ὀρνυῖς ψυχῆ ἔχειν, hoc est, Coturnicula animū habere; prouerbio dicitur homō pusillanimus & formidolosus. Antiphanes Comicus in Rustico apud Athenæum: Σὺ τί ποιεῖν δύνασαι ὀρνυῖς ψυχῆ ἔχειν; i. Tu quid facere vales coturniculæ animo præditus?

Accessorium operis loco.

Παρέργον ἔργον ποιῆσαι, i. Accessorium in opus commutare dicuntur, qui plus collocat operē in negotio leui, quodq; obiter intranscurso

transcursu delibandum erat, quam in primario præcipuoq; instituto. Galenus initio libro primo de naturalibus facultatibus *είδη τῶν ἐν τρωπόμενος ἐλέγχουμι, μὲν ἂν μοι τὸ πᾶρρηγον ὡς ἔργον γένοιτο*, quod Thomas Linaer commode ita vertit: Ergo si ad hos refellēdos digrediar, plus operæ in accessorio, quam in proposito sumā. Plato. in epistol. *ἵνα μὴ πᾶρρηγον ὡς ἔργον μοι ἐπιβαίη λέγουμενα*. id est, Ne accessoria, vice operum nominari mihi contingat. Polybius histor. *οἷδ' ἐ πολλοὶ τὰ μὲν ἔργα τῶν εὐτυχεῶν τὸν ἐπιφανῶντα μίμειδαι, τὰ δὲ πᾶρρηγον ἀληθῆς, ἐκβεβαίη, ἢ τῶν εὐτυχεῶν ἀκρασίαν*. id est, Pleriq; homines facta magnatium imitari negligunt, at æmulando accessoria nihil ad rem facientia, suam ipsi produnt stultitiam. D. Clemens libro quinto ex Agathone Tragico, duos fenarios adducit: *ὁ πῶς μὴ τὸ τὸ πᾶρρηγον*.

Ἀγῶνας πᾶρρηγον καὶ αὐτοῖς, τὸ μὲν πᾶρρηγον, ἔργον ὡς ἡγούμενοι, τὸ δ' ἔργον ὡς πᾶρρηγον ἐπιφανόμενοι, hoc est, Ne impingamus & nos in illud Tragici Agathonis

Operis loco ducentes accessorium: Inq; opere satagentes vt accessorio.

Quos versus recitat & Athenæus libro quinto, Greg. Nazian. elegātissimè eo vsus est in funebri oratione in Basilium dicta, de Saule loquens: *βασιλεῖαν ἔρατο μείζον τῶ ἔργον τὸ πᾶρρηγον ἐμποροῦσάμενος*, id est, Saul paternus ahnos inuestigans, regno potitur accessorii ipso instituto negotio maius nactus: Idem in carmine:

ἔργον πᾶρρηγον ἐδ' αὐτῶς ἔργον λέγω. id est, Extrarium negotium, hand opus vocem.

Nō otiosum fuerit huc ascribere Pioris Græci monachi dictum, qui interrogatus cur obambulando cibum sumeret respondit: *ὅτι ἐ βέβηκαμ τῶ βρώματι ὡς ἔργον χριστοῦ, ἀλλ' ὡς πᾶρρηγον*, id est, Quia nolo cibo vti tamquam opere, sed tamquam operis accessorio.

Achaicum telum.

Ἀχαϊκὸν βέλος, id est, Telum Achaicum dicitur telū habile & quod apte collineat. Coniecturam alicuius artificiosam & pulchre scopum attingētem, aut scomma adpōste mores cuiuspiam perstringens, licebit parcemiace vocare *βέλος ἀχαϊκόν*, Citatur à Swida. Apparet autem fuisse telum

funditoribus gentis Achaicæ peculiare, apertum cum primis in obsidione.

Herculis cornu.

Ἡρακλέους κέρασ, id est, Hercules cornu, de affluentia bonorum omnium proverbialiter dicitur apud Dionem Chrysostomum oratione secundo de Fortuna ibi: *τὸ λυδ' ἄρα καὶ χρυσοῦ γένος, καὶ νῆ σοι μακάρων τινὲς αὐτοματοῦς ἔχουσιν πρῶσας, καὶ Ἡρακλέους κέρασ καὶ κυκλώπων βίος*. id est, Istud ipsum fuit & aurem seculum, & fortunatæ dictæ insulæ sponte sua proferentes alimntorum genus omne, & Hercules cornu, & Cyclopum victus. Adagium mere idem cum Amaltheæ cornu de cuius origine quia varia & auctoribus & profus diversa prodi videmus, non lusurum me operam putari si in studiosiorum gratiam philologia hac accessione per me adiunaretur: vnde eluceferet ratio cur Hercules cornu dicatur. Helenius Acron & Porphyrio grammatici in illud Horatii Odarum libro primo. Hinc tibi copia Manabit, ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu. referunt adagij natalem ad cornu Fortunæ quod Acheloo detractum victor Hercules Fortunæ donasse perhibetur, de quo ita Dion Prusæus: *οἷδ' ἐ τὰ κρείττω γράφοιτες τὸ τῆς ἀμαλθείας κέρασ ἔδωσαν σέρας πᾶρρηγον καὶ βρώσι τὰς ἀρετὰς, ὃ ἐν μὲν χη Ἡρακλῆος Ἀχελῶος ἀβέβησεν*. id est, Qui veritati magis consona pingunt, dant Fortunæ cornu Amaltheæ refertum omnigenis fructibus quod in cōsistū Acheloo defregit Hercules, subjicit post, *τὸ δὲ τῆς ἀμαλθείας* (ita enim legi debet) loco *ἀμαλείας*, quæ vox incuriā denotat *κέρασ μὴ βείη τῶν ἀγαθῶν ὅσον τε καὶ δ' δαμοῖαν*, hoc est, Amaltheæ cornu indicat bonorum largitionem & felicitatem. Eustathius in commentarijs Dionysij Afri paullo aliter fabulatur, Achelou videlicet pro lauo cornu per Hercule cōminuto Amaltheæ cornu muneris loco illi rependisse, cuius beneficio bonorum omnium affluentia vrenti suppetebat: quam fabulā ita sanant quidam dicitantes, Herculem cunctos vbiuis gentiū mortales sibi beneficio deuincire volentem, cum intellexisset Acheloum fluuium errabundis flexibus magnam Aetoliæ partem lancinare, atque ita variis fossis, aggeribus, alueonib; clicibus, regioni iniurium, vim quodammodo

modo adhibuisse, & ad moderationem reuocasse superuacuus annis cursus eaq; cultura feraciorem agrum reddidisse: qua ratione sinistrum fluminis cornu incompositis sinuosisq; anfractibus inutile atque in colis infructuosum, tractabile ac commodum prestiterit: Atque ista esse Acheloi cornua exponunt, superatam & compressam amnis iniuriam, & repositam fecunditatem. Palephatus narrat Herculem aliquando Thepisy Bæotiz oppido commemoratum fuisse apud feminam liberalis formæ, cui Amaltheæ nomen fuerit, proposito Iolai nepotis hospitio, quod cum iste iniquius ferret, cogitaretq; peculium omne quod in cornu bubulo illa asseruabat in vsu Herculis, si quid emptitaret, furto auferre. factum est vt socij peregrinationis dicerent, Herculem habere cornu Amaltheæ, vnde promeret affluenter ea omnia quæ ipsi forent vsui. Alij hanc ipsam Amaltheam anum faciunt ex mercimonijs opulentam, & quæ pleramq; peculij sortem e diuendis mercibus contractā includere in cornu ab eius nomine nuncupatum consueuerit, quod quia pecunijs refertum Hercules abstulerit splendide inde victitans, proverbialis sermo increbuit, ex Amaltheæ cornu cuncta bona Herculi suppetere. Fuerit & qui aliam commēti sunt fabulam fuisse in Lybia ditiunculam supra modum feracem, forma loci bubulo cornu non absimili à femina nomine Amalthea possessam, a cuius singulari fecunditate fructum genus omne copiosissimo prouentu affluentis, natam parcemiæ originem autumant. Callimachi scholiastes Græcus, amaltheā caprā, quæ Ioui lac βbuerit, scribit ex altero cornu ambrosiam fundere, ex altero nectar, creditam fuisse. Theon Alexandrinus in Aratais commentarijs annotat Capram istam mulierem fuisse Arcadicam, Iouis nutricem. Iouemq; alumnū beneficij memorem, nutricis mortuæ pellem complicatam sibi circumposuisse, ac inter astra retulisse, eamq; esse Amaltheam, Parmeniscus ait Melitico Cretæ regi Alumnū Dodonides cum lacte careret, illum caprā geminos hædos enixam puero adhibuisse, nomine Amaltheam, quæ eum educarit, eiusq; fecunditatem proverbio locum dedisse. Musæus (hunc enim fabulæ auctore citant Hyginus & Bassus Aratai commen-

tarij auctor creditus) tradit Iouis nutrices Themidem & Amaltheā nymphas ab Opematre delectas fuisse, ac postremam Amaltheam in delicijs habuisse capram incredibili lactis copia scatentem, cuius ille vbera suxerit. Diodorus Siculus Bibliothecæ libro quarto refert Hammonem Libyæ partis regem virgini prestāti forma Amaltheæ dictæ stuprum obtulisse, procreata ex ea fofole, ipsamq; propinquæ oræ præfecisse, quæ quod bouis cornu speciei imitaretur, occidit cornu nuncupata fit & Amaltheæ cornu, quod vineis & fructiferis omnis generis arboribus abundaret, posteris eam appellationem transferentibus ad optimam & primæ feracitatis terrā. Haftenus de origine Socrates (vt Ioannes Stobæus commemorat) Amaltheæ cornu dicebat esse Symbolum industriæ & sedulitatis, illinc enim omnia manare bona illi, qui *μάθων*, hoc est, ignauus & socors non pergat esse: Cornu namq; bouis animalis laboriosissimi operarium significare: uas & alios fructus quibus cornu scateat, indicare affluentiam bonorum ex agricultura prouenientium: Cornu autem illud à bono Genio & Fortuna bonorum largitrice, vtrimq; sustinerivolūt. Philemon Comicus per iocū Amaltheæ cornu pecuniam esse ait, cuius hileguntur fenarii:

τὸ τῆς ἀμαλθείας δοκεῖ εἶναι κέρασ, οἷον γράφουσιν οἱ ραφείς, κέρασ βῶσος. Ἀργύριον ἐστὶ τὸτ' εἰσέχης, λέγε, πρὸς τὰτ' ὀφέλει, πάντα σοὶ γενήσεται. id est, Tunc illud esse cornu Amaltheæ putas, Cuiusmodi pingit pictor, cornu bouis? Argentea est moneta, quam qui possidet, Huic copiose pro votis cuncta affluunt. Phocylides agrfi cornu Amaltheæ accipit quod ad victū necessaria & sustinēdæ vitæ alimoniam suppetit, eo versu: *Ἀργὸν γάρ τε λέγουσιν ἀμαλθαίης κέρασ εἶναι*. Phocid. Peripateticus libru scripsit multa variāq; historia refertū, inscripsit *κέρασ ἀμαλθείας*, teste Gellio. Philostratus de Dione: *Διὸνα τὸν προσεῖλον, ἐν οἷδ' ὅτι χρῆ προσεῖπεν, διὰ τῶν εἰς πάντα ἀρετῶν, ἀμαλθείας γὰρ κέρασ ἡ τὸ τὸ λόγῳ*. i. Dionem Prusæum haud scio quo nomine compellabo, propter mirificam in omni genere præstantiam, erat enim iuxta proverbium Amaltheæ cornu.

Lemniū obtutus.

Λήμνειον βέλος, id est, Lemniū obtueri, N n n de tru-

de truculento & quasi igneo aspectu proverbiale dicit ostendit Eustathius Iliad. primo & exponit: δειπὸν καὶ πυρρὸς βλέπειν. Lemnii homines efferrī & immanes ferebantur, qui natos sibi ex Atticis feminis liberos nefarie trucidarunt, teste Herodoto: unde & Lénia manus pro sanguinaria, & Lemnium malum, de insigni & incutabili malo natum est. Citatur ab Hesychio, addita causa, quoniam Lemno inuentus sit ignis. Quid? quod primi ferrarias officinas, fabricatis exitio mortalium & ad cædes repetitis telis, instituerunt, qua de causa & Sintis à nocendi argumento nuncupati fuere.

Cum Protogene mortuo bellum gerit.

BELLUM cum Protogene mortuo gerere, proverbiali figura dicitur qui in mortuorum scripta inuchitur, mortuorum manes conuictis impetit, aut quomodo cūque, illis iniurius est. Extat apud Aul. Gellium libro 17. ca. vltimo. Demetrius Poliorcetes cognomento dictus à solertia machinarum oppugnandis vrbibus reperiatarum, Rhodum obsidens, incendio statuerat abolere ædes extra vrbem, in quibus asservabatur pulcherrimi operis imago, à Protogene illustri pictore facta, quod eam hostili vrbī inuideret. re intellecta Rhodij legatos ad eum mittunt cum his verbis: Petimus, consideres, ne turpe tibi sit, quia non potueris bello Rhodios vincere, bellum cum Protogene mortuo gessisse. Huc spectat Philostrati Lemnii dictum quo Ælianum repercutit, qui accusationem cuiusdam retro tyranni scripserat. Laudarem, inquit, institutum tuum si vitium accusasses, viuentem namque tyrannum inceslere, viri esse duco, at mortuo insultare cuiusvis. Græce ita sonat: ἔγωγε γὰρ δὴ τὸ μὲν ζῶντα τὸν τύραννον ἐπιδοκτιν, ἀνδρῶς, τὸ δὲ ἐπαρκεῖν κενὸν πάντως. Eodem sensu Plancus fregit calumnias Afri Pollionis, qui orationes meditabatur à morte Planci edendas, ne respondere posset, distitans, Cum mortuis non nisi larvas luctari, quod à Plinio in præfatione Naturalis Historiæ inscripta relatum est. In hanc sententiam trahi potest illud Epigramma Græcum.

Βλέπετε νῦν μετὰ πότμον ἕμῳ δέμας, ὅτι καὶ αὐτὰ

Νεῖρε σῶμα λέοντος ἐρυβρίχου λαγοῖ, i. Nunc post fata meum telis configite corpus, Audet exanimum lepus infestare leonem.

Mercurij catena.

Εἰρημική σειρά, i. Mercurij catena, adagioli specie vsurpatur ab Eunapio Sardinio de inuictis eloquentis homine, qui quo velit linguæ lenocinio auditores rapere & transfundere possit. Sic enim ait: ὁ δὲ πορφύρεος ὡς περ εἰρημική τις σειρά καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιβύσσει διὰ ποιήσας πωδείας πάντας ἐς τὸ εὐχρηστον καὶ καταρῶν ἐξήγησεν. id est, at Phorphyrius velut Mercurialis quædam catena ad mortales deurgens cistita, clare pureq; in lucem protulit, variaz doctrine beneficio. Notum est de Herculis Ogmij catena auribus hominum inserta, qua eos circumducebat, ex Luciani opusculo: Herculem verò eundem cum Mercurio existimavit religio Druidarum, & Ægyptiorum schola.

Vt egeni eruum.

Ὅπερ τοῖς σίτοι ἀπόροις, οἱ ὄροβοι. id est, Id quod in frumenti inopia, eruum: adagij vsus erit cum significare volumus, boni consulenda esse qualiacumque sint deteriora, vbi non adsit meliorum copia. Glandium esus mortalibus fuit gravissimus, ante repertas & a Triptolemo commostratas Cereales fruges. Solet autem vsuuenire famis tempore, aut vbi frumentum dceest, vt legumina queuis, viciam, lentem, eruum, aliaque χέδροπα. in vicium commutat vulgus, ad placandam esurie iniuriam & sustinendam vitam, vbi cetera deficiunt necessaria. Philostratus in Nicete: ἀλλ' ἀπορία γεναῖον σοφῶν ἐσπεδῶ δισσαν τοῖς ἐφ' αὐτῶν ἔλληνιν, ὅν πε τρέπον τοῖς σίτοι ἀπὸρῶσιν οἱ ὄροβοι. id est, Inopia præcellentium doctorum, in pretio fuerunt habiti a Græcis ea tempestate, quemadmodum eruum magni fit apud illos qui frumento carent.

Priusquam pinsueris, farinam subigis.

Πρὶν ἢ πτίσαι, τὰ ἀλδρα, subaudi πείσσει, id est, priusquàm pinsueris, farinam subigis aut maceras.

maceras. Dicitur in homines præposteros, qui peruerso ordine, quod postremo factum oportuit, primum omnium faciunt. Præpostere agit qui subigere tentat, priusquam triticum à glumis separetur & pinsatur. Eustathius in decimumsexto Odysseæ perperam legens, πρὶν ὀπτῆσαι, quod sonat, Priusquam assaueris occasionem labendi dedit lectionem eius secutus minus venustam minusque explicitam. Simile isti adducit Suidas, & ex eo proculdubio Eustathius mutatus tale Proverbiū: πρὶν ἢ τῆς ἰχθῦος ἐλθῆν, σὺ τῷ ἀλίῳ κυκῆς, id est, Ante captes pisces mare agitas, aut salem aquæ misces, Quod conuenit in præposteros homines, qui locuplete spe præcipiunt futuram adhuc victoriam.

Nondum incurram ceruicem. Iuppiter habet.

EX T A T inter Tyrtæi poemata quæ admonitoria ad bellicam virtutem Spartanæ iuuentuti scripsit, proverbialis versus.

Θαρσύν, ξύπω δὲ ἀνχένα λοξὸν ἔχει. i.

Animo constanter habete, Iuppiter haud dum etenim colla retorta gerit. Quo vti licebit apud deiectos animos & facile confternatos, quos in rebus duris durare se & confirmare admonebimus. Metaphora translata à supplicibus & depresso mente præditis, quos incurui ceruicos Pacuuius vocat, quo spectant & versus de seruitute apud Philonem:

Ὀυπότῃ δελείη κεραλή δὴθεῖα πείσκειν, Ἀλλ' αἰεὶ σκολιῇ ἀνχένα λοξὸν ἔχει. hoc est. Haud solitum est seruire caput se attollere rectum:

Semper at obliquum colla retorta gerit.

Thmuitarum hircus.

Ὁ θμυῖτῶν τρέγος, Thmuitarum hircus, de mulieroso homine, in quem adhinnunt quodammodo scorta, ad vnius nutum parata, D. Clemens in Protreptico loquens de Apolline nobili infessore, qui amicas multas habuerit, inter quas commemoratur, Æthusa, Arfinoe, Zeuxippe, Prothoe, Marpissa, & Hypsipyle, ἐνεπιμπλατογεν, inquit, γυναικῶν ἀκ. ἵπτον ἢ αὐτῶν ὀθμυῖτῶν τρέγος. id est, Mulierculis ad satietatem se explevit nō paucioribus quàm capris Thmuitarum hircus. Est autem Thmus oppidum

Ægypti Stephano teste, Eusebius & Nicephorus Philæ meminerunt Thmuitarum episcopi viri sanctissimi. Nemini vero dubium est, singula Ægypti oppida peculiariter habuisse olim numina animalia, quibus diuinos faciebant honores, Tentyritæ accipitrem, Combiteæ crocodilum, lupum Lycopolitani, canem Bubastii, ouem Saïtæ, capram & hircum Mendesi, hircum Thmuitæ colebant, cui vt verisimile est, capras votiuas victimas & donaria sacra offerebant affatum: Itaque ganeonem insignem aut notæ famæ mœchum pluribus abundare feminis dicebant, quam olim capris Thmuitarum hircus.

Ventos pascere.

Ἀνέμους ποιμαίνειν, id est, Ventos pascere, hoc est instar ouium agere dicitur qui inanam sumit operam, nihil operæ pretii faciens, D. Clemens lib. 1. Stomatium. ὅς δὲ ἐρείδεται ἐπὶ τῷ ἰδίῳ θύμῳ, τὸτος ποιμαίνει ἀνέμους, καὶ διώκει ὄρνεα πτερωτῶν. id est, Qui mē daciis innititur, is vento pascit & volucres aues persequitur.

Tenedia regula.

Τένεδιος κέραμος, id est, Tenedium fictile, Proverbiali schemate dicitur de re fragili, & in qua contrectanda magna opus sit religione. Dion Chrysostomus oratione 42. χέδον ἐν παραπλήσιον πεπνυμένον οἱ ἐμοὶ λόγοι τὸ κέραμον τῷ τενεδίῳ, καὶ γὰρ ἐπιείθεον πᾶς μὲν ὁ παραπλήσιον ἐμβάλλεται κέραμον, τὸ δὲ εἰς δὲ ὑγρῇ διαμοιρίζει ραδίως, ἀλλὰ πολλοὶ σαρτῶν ποίπσαντες, ἢ σωτρηλῆντες, ὄσραμα ἔχοντες χανθάνουσι αὐτῆς. id est, Idem propemodum meis orationibus accidit, quod fictilibus Tenediis: illuc enim qui præternauigant aduenæ omnes, manum fictilibus immittunt, nemo autem fere integrum perfert, sed plerique omnes ea vel atterendo, perfringunt, vel collidunt, ignorantes testacea sese tractare. Loquitur de suis scriptis, quæ cum omnibus in ore essent, multi libere de industria verba immutabant, vel ne memoriæ lapsum proderent, vel etiam inuiti quibus nihil esset peculii, unde librum compararent, atque verbatim edicerent. Transferri potest proverbium ad orationē aut carmen, in quibus qui immutare & liberius transponere verba conatur, is facile impingit, vt aut orationis, vim eneruet, aut sanguinem deducat, aut cursum frangat.

Anxietate summa & sollicita cura hic opus est, quod interdum vnica syllaba immo lit- tera momentum omne trahat.

Agrēstibus holēribus victitat.

DE homine sordido, qui suum defrau- dat genium, dictum est illud Pherecratis Comici in fabula cui ἀγρίαις nomen, ἐν θρύ- σκοισι καὶ βράκκαιοις καὶ σφρίλοισι (ὡς, ὅπου τὰν δ' ἤδη πεινῶσι σφόδρα, ὡς περὶ τῆς πολυπόδας ψύκτωρ περὶ τῶν ἐν τῶς τὰς δαυτῶν, id est, Agrēstibus holēsculis ac carduis vinere, cumq; vehementer esurienti, polyporum instar noctu digitos intus, arrodere. Apud Athenæum male legitur pro ἐν τῶς, ἐν τῶν & θρύσκοισι, pro θρύσκοις. Sunt autem θρύ- σκα & βράκκαϊα teste Hesychio, ἀγρία λαχά- να, agrēstia quædam holera, σφρίλοισι vero cardui species. Potest etiam dici de homi- ne egeno qui omnis subsidij expers ad in- humana edulia adigitur. Porro quoniam istiusmodi holera difficulter eluuntur, hinc Cratinus Comicus ἀυσβράκκαον prouerbia liter dixit, quod intellectu arduum est, & ingenio ægre consequi quis possit.

Leporem frondium crepitu terret.

GREGORIVS Nazianzenus in Disti- chis sententiosus:

Φύλλον λαχρῶς ἐκροβῆσιν οἱ κτύποι, Ἀνδρᾶς δ' ἀνάνδρως αἰσιμαί τῶν παραγμά- των, id est,

Lepus fragore terretur frondium, Umbraq; rerum timidulos terrent viros.

Arduus & infractus animus non commo- uetur rebus aduersis & resiste fortuna, ne- que periculi tempestas illum aut honoris aura vnquam de suo cursu vel spe vel mē- tu depellit.

Æqualia reddere capita in pugna.

NAZIANZENSIS in funebri oratione Basilio Magno dicta, καὶ τῶν παρ' ἐμὸν τὸ εὖ χαρὶς ὁ μενος ἵστας ὑσμίνη τὰς κεφαλὰς, τὸ τῆς λόγῃ κατέστησα. id est, Addito à me sub- sidij momento, æqualia in cōflictu capita; iuxta prouerbiū, vt essent, effeci. Quadra- bit cum quis disceptantibus arbiter datus, nunc hunc, nunc illum auxiliariis argu- mentis suppeditatis sustinet in æquilibrio quodam contentionis, nam parua accessio in tali pugna, ἐτετρακέα νικῶν. id est, victo- riam alterutro declinantem tribuere po-

test. Locus videtur desumptus Homero Iliad. vndecimo, vbi Græci pariter & Troia ni pari Marte depugnantes neutro alternā te victoria ἵστας δ' ὑσμίνη κεφαλὰς ἔχον. hoc est, æqualia in duello capita habebant.

Bubulcus ante, nunc caprarium.

Βέτας μὲν ἐλέγχο, νῦν δ' αἰπόλῳ ἀδρὶ ἔοι- κας. id est,

Caprigeni gregis es ductor, paullo ante bubulcus.

Theocritus Idyllio primo. De iis qui in peius degenerant, ab equis, quod dicitur, ad asinos: vel qui personam sustinere ne- queunt aut tueri, quā præferunt, vel qui placidos mores in asperos commutant, hu- mani prius & mites, nunc crudeles & effe- rati, denique ex Mitionibus Demææ. Natū videtur à boum & caprarū ingenio, quod processu tēporis bubulci caprarūq; in cō- suetudinem rapiunt, animantūq; isto- rum mores imitantur. Boues vt sunt placi- di & mansueti ingenio, ita & eorum magi- stri; contra caprarū salacitate & intractabi- li feritate capras æmulari creduntur conta- gione in natura abeunte.

Æolisare.

Αἰολίζεω, pro circumscribere & decipere inter prouerbiales voces à gentium mori- bus ductas, refertur eo quod Æoles vt im- postores & fraudulēti tradebantur, quā quam & à variegatione efficta dictio videri potest, id enim αἰολοῖν significat, & mēdacia verborum fūco variari solent, quemadmo- dum veritatis simplex est gratia. Hierocles Alexandrinus cuius in aurea Pythagoræ carmina scriptū extat, μήδ' αἰολίζε ταῦτα, id est, Neq; in his rebus imponas aut frau- dem facias. Hinc apud Theocritum Αἰυλί- κῶν τιθέμενα, miraculum Æolicum legunt quidam pro ἀτακτιλῶν, ἐκπληκτικῶν καὶ ποι- κίλων, fraudulentum & varium.

Cum Euandri matre loqui.

PROVERBIALI specie dictum est illud ab A. Gellio notū Atticarum lib. 1. Tu autē perinde quasi cum Euandri matre nunc loquare, sermone abhinc multis annis iam desito vteris Hominem antiquariū, qui pri- scæ ætatis vocabulis obsoletis vti gaudet, & Apuleianæ dictionis delicias iā desitas, in vsum

in vsum reuocare frequens insitit, cum Euandri matre loqui non inuenisse dice- mus, quo spectat Phaurini philosophi ad monitio ad adolescentem priscarum vocū cupidissimum. Inauditū arque insolens verbū tamquam scopulum esse fugien- dum. Euandri vero Arcadis, qui ob fortui- tam fratris cēdē extorris patria in Latium descendit, ibiq; sedem firmavit, mater fuit Nicolstrata proprio nomine, ab alijs The- mis quoque dicta, Plutarchi testimonio, quoniam fatiloqua habebatur, vnde & à carminum oraculis Carmenta fuit appel- lata. Non abludat hinc illud apud eundem auctorem libro decimo sexto cap. 10. Ego vero dicere atque interpretari hoc deberē si ius Fannorum & Aboriginum didicis- sem: quasi diceret, si vocabula vetera & pri- mis Latij incolis vītrata didicissem. Abori- gines autem ab Euandro Arcade litteras accepisse primum refert Cor. Tacitus, An- naliū libro 11. Aborigines ante reper- tum papyri vsum extitisse & scripturę lo- co incisis lignorum taleolis vsos fuisse con- stat, vnde Symmachi illud, Mallem Abori- ginum more dictionem salutis alternę li- gno corticibus scribere.

Alba linea.

ALBA linea fieri dicitur quod simplici- ter fit, & absque varietate quadam pictu- rata. Au. Gellius libro 20. cap. vlt. Multa & varia lestitantes in quas res cumq; inci- derent alba (vt dicitur) linea, sine cura di- scriminis, solam copiam, sectati conuer- tebant: quo loco copiam pro multitudine sola intelligimus, non autē pro variatione dictionis: Translatio à tabulis monochro- matis, vbi nulla pigmentorum varietas oculis satiare potest.

Puteus, si hauriatur, melior euadit.

APPARET prouerbiū esse vetus quo in Epistola ad Eustathium medicū vitur Basilus: καὶ γὰρ τὰ φρέατα φασὶν ἀντλήμενα βέλτιω γίνεσθαι, Etenim putei (quod aiunt) si hauriantur, meliores euadunt. Ferrum si exteratur nitescit: aqua pigra si moueatur nihilo fit deterior, & ingenium adolescen- tis quo magis excolas exerceasq; hoc fit præstantius, vsus est & D. Clemens libro 1. Strom. τὰ φρέα τὰ ἐξαντλήμενα, δι' ἡδύς ερον ἴδιον ἀναδιδωσί, καὶ τὸν σῆνρον ἡχρήσις καθαρ- ρώτ' ερον φυλάσσει, id est, Puteus exhaustus

limpidiorem reddit aquam, & ferrum vsus purius seruat. Philon Iudæus lib. De gigan- tibus: πολλὰ κίς δ' ἐ καὶ πρὸς τὸ ἀμεινον ἐπιδι- δωσιν, ὡς περ φασὶ τὰς ἀπαντλήμενας πηγὰς, καὶ γὰρ ἐκείνας λόγος ἔχει τὸ τε μᾶλλον γλυκιά νεδαί. Sæpe etiā melior euadit, quæ admō- dū perhibēt fontes, si hauriant: hos etenim tunc dulcescere magis vulgaris opinio est.

Otus & Othus.

OTUS, id est, Oti dicuntur prouerbij spe- cie vecordes homines stulteq; gloriosi: χαννοὶ καὶ κροβόδοχοι, vt Ælio Dionysio annotat Eustathius ab auicula Oto, quam Afionem Latini nominant, quæ gesticulabunda & ad laudes suas subsultabunda, eo modo capitur. Idem Odyssæ. λ. ὄτῳς vocari dicit qui facile quauis in re circum- ueniunt, ac præcipue qui se patiuntur dictis facile protelari, argumentis quibus- uis improvide assentientes, nihilq; curio- sius expendentes, eius hæc sunt verba: οἱ ἐν μόνῳ ἀκοῆς ἀπερέργων καὶ ἀνεξέταστος ἀπὸ τῶν παροχῶτες. Auiculum hanc stolidam esse facileq; decipi notat Etymolog. au- stor, de qua ita Aristoteles, Otus noctuæ si- milis, circa aures alarum quandam simi- litudinem præfert. Verum Othus pro fa- stuoso homine & qui gradus (vt Plautus loquitur) grandit, prouerbialiter dici po- test, aperiente huic rei viam Marcelli- no libro 22. vbi inquit. Grandiaq; ince- dens tamquam Othus & Ephialtes, quo- rum proceritatem Homerus in immen- sum tollit. Fabula de Otho & Ephialte Aloei filijs ex Homeri Iliad. 5. nota abun- de est, qui maiora viribus aggressi, cælum- que aggestis temere montibus inuadere adorti, deiecit occubuerunt: fabulantur au- tem illos quolibet mense nouem digitis excreuisse, Heginio teste:

Celaturam olet.

Γλυφάνη ὄζειν. Scalprū aut celi olere di- citur quod recenter fabricatum est. Theo- critus idyllio primo de poculo tornato re- center: Νεοτὸ χὸς ἐπὶ γλυφάνοιο ποτόσδον. Quod natum nuper redolet cælamina scal- pri. Transferrī poterit ad librū recens ab aliquo conscriptum & è prælo profectum aut ad carmen nuperum quod sub incudē nōdum reuocarit auctor. Sic inducię quæ non diu durauerant in bello nauali apud Aristoph. A carn. ὄζεισι πῆπτῃς, Picē olent,

propter triremium aliarumq; nauium bellicum apparatus, quæ pice illitæ nuper ad belli procinctum paratæ fuerant.

In Pifa animum confirmat.

QUOTIES animû alicui addere voluimus ad disceptationem, aut eum in contentionis studio, quod ἀγων Græci dicunt, confirmare ne labascatur animo concidat, prouerbij huius vsus erit, quod apud Synefium in Caluitij encomio extat: τήρησον ἐν πίστῃ φασί, τὴν καρδίαν. id est, in Pifa animum (quod aiunt) confirma. Vbi auctor ille ob caluitij deformitatem offensus, seipsum durat animatq; ne ea re commoueat. Solebant apud Pisam Elidos urbem quolibet lustro certamina, Olympia dicta, maximo Græci conuentu celebrari, in quibus decertaturus ad gloriæ immortalitatem parandam, præsentem animum ac fortem fumere debebat.

Cubitis adulescere.

Πήχασαν ἀνέανδρα, i. Cubitis adulescere aut incrementum capere prouerbiali tropo dicitur, qui in re quapiam aut arte magnos & repentinis profectus facit. Eunapius Sardinianus de maxima loquens: πήχασε δὲ ἐπὶ πάσαν σοφίαν ἀνέξιμος. id est, Percubitos ad omnigenam eruditionem prouectus, aut excrefcens. Ita diuitem repente ingentibus opibus ditatum: πήχασεν ἐπὶ πάντων ἀμύχανῃ ἀνέθηέντα. id est, percubitos in immensas opes adultum dicemus. Natum à Gigante quopiam, quem singulis mensibus cubito increuisse fabulæ loquuntur: quin & Antæum Libycum in sexaginta cubitorum altitudinem excreuiffe, vt veterum memoria prodidit scripsit Plutarchus in Sertorio. Ad hanc adagij formulam, efficta est etiam illa Philostrati in Iconibus: δωματὸς ἀπό φασί, καὶ τετραπήχαις ἐν μικρῶν. id est, Præualidos efficit & ex pusillis quadricubitos: & illa Cræteti Comici in Lamia: ἐπὶ τριπήχῃ θεαλικῶς τετραμμένα, i. Tricubitalia frustra carnis Thesalico more dissecta: Prodigiōsâ magnitudinis significationem habet & Philoxeni Cytherij gulostissimi votum apud Machonem Comicum, qui optauit τριῶν ἔχειν τὸν λάρυγγα πηχέων, id est, guttur tres longum cubitos. Aristophanes quoque præ-

ceros designans, τετραπήχαις, inquit, καὶ γυνοίς. id est, quadricubitos & strenuos. Citatur & hoc modo adagium, κατὰ πῆχυν ἐπιδιδόναι, id est, Cubiti spatio increfcere. Suidas ex incerto, vt solet, auctore: δὲ φιλόσοφος ἀνεπέδιστος εἰς ἐπίδοσιν διετέλει, καὶ ἐπέδιδεν κατὰ πῆχυν, ὡς φάναι, ἀτεχνῶς ἄρχι τῶ παντικῆ δυσυγῆματος. id est, Philosophus liberaliter erogare pecunias nõ defecit, crefcibatq; velut per cubitos (vt ita dicam) firmum illud propositum, donec repente in incredibilem calamitatem incidit.

Non est cuius recte condere.

Οὐ πρὸς πατὸς ἐστὶν ἀρτύσαι καλῶς. id est, Condere scite est hercle non cuiuslibet. Venustum adagium est Cratini Comici lepidissimi in Glauco fabula, de rebus non vulgaribus, sed arduis atq; operosis. Huic adagio obnoxij sunt quotquot scribunt carmen, nam si eruditus fuerit paullo, & ad popularium aures minus attemperatum, ita vt vulgi captû excedat, obscuritatis nomine damnatur illico. contra si leue fit & triuiale ac suberis instar superfuitas quodammodo, à doctioribus reijcitur, ὡς ἐκ βρασματί καταβλητῶν: vsque adeo Condere recte non cuiusuis est.

Etiã mater & sorores.

QUANDO citra discrimen aut exemptionem omnes promiscue indicare volumus, prouerbij huius vsus erit, Ἀλλὰ καὶ μήτηρ καὶ ἀδελφαί, Etiam mater, & sorores. Vtitur loco modo citato Synefius ostendens nominatim adagium esse, sic enim inquit, Ἀλλὰ καὶ μήτηρ, ἀλλὰ καὶ ἀδελφαί, φασί, τῶ καλλιτέχνε μοσι τῶν ἀβένων, id est, Imo etiam mater ac sorores (quod aiunt) virorum pulchritudini multum deferunt: volens innuere nullam tam sanctam, tam castam esse, quæ non formæ venustæ & egregiæ lenocinio trahatur, citra exceptionem, etiam si mater illa sit aut germana.

Priusquam ignitus lapis enatarit.

Πρὶν ἢ τὸν μύθρον ἀναφύωαι, Priusquàm globus ignitus existat. Quando aliquid nõquàm futurum significabimus, adagium conueniet, veluti si sempiternam accepti beneficij memoriam pollicētes, numquam illius obliuionem nobis obrepturam dicamus:

σπίυ

πρὶν ἢ τὸν μύθρον ἀναφύωαι, aut iuxta Callimachum μέχρις φοικέων ἐν ἀλί μὲν μύθρος, Donec Phocenium ignitus lapis in mari manserit, beneficij perpetuo memores fore. Natum à Phocenibus qui diris execrationibus desertores suæ classis profecti, lapidem ignitum in altum mare proiecerunt, adhibitoque iuramento vouerunt numquam in Phocida reuerti antequam è mari exiret ille lapis. Refertur his verbis ab Herodoto in Clio: καὶ μύθρον σιδήρεον κατεπέδοντοσαν, καὶ ἀμύσαν μὴ πρὶν ἐς φοικέωαι, ἤξειν, πρὶν ἢ τὸν μύθρον τῶτον ἀναφύωαι. perstrinxit hoc versiculo Callimachus:

Φοικέωαι μέχρις καμένη μέγας ἐν ἀλί μύθρος. i. In pelago dum faxum ingens Phocense manebit.

Vfus est apposite Aristides in oratione in Romam panegyrica, vbi in fine ita precatur deos διδόντων τὴν ἀρχὴν τὴν δὲ καὶ πόλιν τὴν δὲ θέλλην δι' αἰῶνος, καὶ μὴ παύσασθαι πρὶν ἀνμύθροι ὑπερθαλάσσης παρέσοιν. Dent Imperium hoc & hanc urbem florere sempiternum in æuam, neque prius desinere, quam igniti lapides in maris æquore supernatent. Sophoclis interpres annotat morem fuisse vt iuraturi ignitos lapides (quos μύθρος vocant) tollerent, & fœdera tantisper durare votis exposcerent, dum illi rursus apparerent, simulq; cum dictis solere eas in altum pelagus porrigere, inuenientes perpetuitatem pactorum. Huc spectauit Sophocles in Antigone:

Ἡ μὲν δ' ἔτι μοι γὰρ μύθρος αἴρειν χερσὶν Καὶ πῦρ δὲ ῥέπειν καὶ θεὸς ὀρκωμοστῆιν. hoc est, Globos parati tollere igneos manu, Reptare per pyram: eiurare calites.

Hunc ritum attigit & Plutarchus in Aristide, ὁ δ' ἀριστέδης ἀρμισε μὲν τῆς ἑλλυμας καὶ ἀμοσεν ὑπὸ τῶν ἀβυλαιῶν μύθρος ἐμβυλαιῶν ἐπὶ ταῖς ἀράς εἰς τὴν θάλασσαν. id est, Sacramēto adegit Græcos in Atheniensium verba iurare, votisue nuncupatis ignitos lapides in mare porrexit. Allusisse videtur huc Macedonius in Epigrammate:

Ὄμοσα τὴν δυσέρωτα κόρην, τρισὶν ὀμοσα πῶ τράις

Μήποτε μελιχρῶις ὄμμασιν εἰσιδέειν. id est, Virginis ore feræ iuravi triplice saxo

Me placidis numquam velle tueri oculis:

Suidas in dictione λίθος, ritum iurandi ad lapidem apud Atheniensis receptum, auctoritate Philochori & Aristotelis, comprobat, citatq; locum Demosthenis ex ora

tionem aduersus Cononem, πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορκίζοντες, qui aliter legitur in vulgatis libris, qui habent βωμόν, id est, aram, non λίθον, id est, lapidem.

Idem furnus, idem duxit trochus.

Αὐτὴ κάμινος, αὐτὸς εἴλαυσε τρέχῃ. id est, Caminus idem duxit, atque eadem rota.

Senarius prouerbialis de ijs qui familia efficiunt, restantibus Suida & Hesychio, quorum ille citat duplicem Iectionem: καπνὸς ἢ τρέχῃ, id est, fumus aut rota, hic vero mutilatum afferens adagium, prioribus tantum duabus vocibus constans, subiicit clarius petitam esse translationem à figuli rota. Meo quidem iudicio & dictum fuisse & non sine gratia vsurpari posse videtur de consimilibus operibus, aut dicendi ratione conformi & congeneri: vel etiam de duobus hominibus ingenio similibus aut improbitate paribus, & quod dici solet, eodem in Ludo edoctis, tales namque:

Αὐτὸ κάμινος, αὐτὸς εἴλαυσε τρέχῃ, quasi qui eodem in furno cocti sint, aut eadem rota currente efficti.

Clausis in lingua.

Ἀλλ' ἐστὶ καμοικλῆις ἐπὶ γλώσσῃ φύλαξ. In prouerbij vsu cecit illud Æschyli: Et nostra præfert lingua custodem clauem.

Quoties fiam silentij spem pollicemur. Citatur à D. Clemente Stromatij lib. 5. Conforme huic adagio est illud Sophoclis in Oedipo Colonæo: ὃ καὶ χρυσὸς κληῖς ἐπὶ γλώσσῃ βέβαιον προσπόλων, id est, quorum aurea clausis linguam coercet initiatorum, quod dixit propterea quod lingua veluti clauē obferata sit ne reuelet mysteria. Non abludit hinc Æschili illud, πρὸς τὸν ταμίον ἐπὶ γλώσσῃς, id est, Fidum penu vel ærarium linguæ. Huc spectat Lucianicus versiculus:

Ἀρρήτων ἐπέων γλώσσῃς σφρηγὶς ἐπικείδω. i. Arcanum vt celet, claudenda est lingua sigillo.

Præceptum est Iamblichi Pythagoræi, γλώσσῃς πρὸ τῶν ἄλλων κρείττει, θεὸς ἐπόμενῃ, id est, Linguam ante omnia contine, Dei exemplo. Diuersam huic est illud apud Æschylum in Persis: ἔδ' ἔτι γλώσσα βροτοῖσι: Ἐν φυλακῆς, id est, Neq; amplius hominibus, lingua in custodia est, quasi

dicat, rem illam libere ab omnibus & palam dici citra dissimulationem.

Grossus maturus esui ineptus.

Πέπων έριδος εις βρωσιν άχρειός ών άλλος έξδριμύζει λόγω. id est, Maturus cum sis grossus esui ineptus, alios loquela tua grossis expolis. Exstat apud Sophoclem in Helenes Nuptijs, & citatur ab Eustathio Iliados vicefimo, vt prouerbiale in hominem indoctum & inscitum, qui se doctiores erudire præsumat, versus suis numeris integri leguntur in tertio apud Athenæu, hoc modo Πέπων δ' έριδος άχρειός ών: εις βρωσιν, άλλος έξδριμύζει εν λόγω. id est, Maturus grossus esui ineptus, alijs vero grossos excutis. Talem γέροντο διδασκαλον composita voce dixit in Satyris Varro, qua notatur arrogantis ingenij adolescens, qui supra ætatem plusquam senes sapere velit: quæ dictio in duas perperam diffisa apud Nonium Marcellum legitur non vno in loco, Aldinis exemplaribus legentibus γέροντος διδασκαλος, pro vnico γέροντι διδασκαλω, Est autem έριδος agrestis ficus arboris fructus, grossum vocant, qui frugiferæ ficu appensus, pediculis ex ea in grossos emicantibus (vt annotat Suidas) efficit vt perficiantur eius fructus.

Verba sine penu & pecunia.

IN ostentatione opum immodicos, cũ nec araneus illis in arca sit, aut in crumena teruntium, & quorum verba res non sequitur, iuxta vulgi dictionem, conuenit illud Plauti ex Captiuis.

Quibus sunt verba sine penu & pecunia.

Est autem elegans allusio in vocibus cognatis penus & pecunia, illud in rebus ad vsum comparatis, hoc in præsentibus opibus queritur.

Terram ne legas nauigando.

INTER Pythagoræ symbola, dignitate adagij simillima, huc ascribendum videtur ab omnibus hæctenus præteritum, Επι γης μη πλεῖν. Nauigans terram ne radas. Quo innuere voluit vestigalia similesq; re dempturas incertas, & curarum tumultuumq; plenas, contemnere, & abnuere nos debere. Sic enim exponit D. Clemens Stromatum lib. 5. his verbis: δηλοῖ δέ τὰ τε γινώσκοντα δὲ μοῖα τῶν μὴ θωμάτων παρακάθη, καὶ ἀσάτα ὄντα παραπύδου δειν: Monet

etiam Horatius, vt cauti horrescamus nimum premere litus iniquum.

Antica exclusum, postica recipere.

Τῆ αὐλείῳ ἀποκλείν, τῆ δὲ παραθύρῳ εἰσάγειν, Per atrij seu vestibuli ostium excludere, per posticum intrmittere competit adagium vbi domum apertis verbis repudiatum, conuienter admittimus: aut cum sententiæ aut opinionij, cui ex professo sumus refragati, dissimulanter assentimus, atque subscribimus. Plutarchus Symposiacen libro primo, cap. 2. δέδια μὴ δουῶμεν τῆ αὐλείῳ τὸν τύρον ἀποκλείοντες εἰσάγειν τῆ παραθύρῳ μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας. id est, Vereor ne factum primore ostio exclusum, postico intrmittere citra discrimen videamur. Similiter dixit Galenus libro secundo De natur. facul. τῆ κηπαίας κατὰ τὴν παρομίαν ἀπεχρησάμεν, Postico iuxta prouerbium digressi sumus. Est autem anterior ædium ianua, Græcis αὐλειον, at postica quæ à via regia abscedit aut in hortum excurrit, παραθύρος à fallendi argumento, & κηπαία velut hortensis, denique etiam Ἰδιδυρῶν dicta, qua voce præter Ammianum & Suetonium, vsus etiam est Cicero in Verrinis, Ea quæ admodum ad istum postea per pseudothyrum reuertatur, tabulis planum faciam. Posticum in ea significatione Horatio etiã notum est, ibi: Atria seruantem postico falle clientem.

Tragici cothurni strepitus.

TRAGICI cothurni strepitus ab Ammia no Marcellino vsurpatur puerbiallyter pro ostentatione, & magnicrepa verborum instantia: sic enim ait libro 20. de Lupicino armorum magistro Bellicosum sane & castrensium rei peritum, sed supercilia erigentem vt cornua, de Tragici, quod aiunt cothurni strepitu. Vt autem Comicoꝝ proprius est foccus, ita Tragicorum cothurnus: ille vulgaris & plebeia tractat humilij stylo: hic altisonus heroum regumq; res & fortunas persequitur: vnde & pro sublimi & grandiore genere accipitur, Virgilius in Buccolico carmine:

Sola sophocleo tua carmina digna cothurno.

Propertius poeta alicubi:

Desine & Æschyleo componere verba cothurno.

Horatius

Horatius odarum secundo ad Asinium Pollionem: Grande munus Cecropio repetes cothurno.

Simile huic adagio est illud Theodoriti de Marco Arethustio: τὸ δὲ γαμάριον δρόμα τῆς αἰχύλης καὶ σοφοκλέους μεγαληγορίας δέονται, ἢ ἀξίως τὰ ἐκείνης τραγωδῆσασιν πᾶσιν. i. Marci factum Æschyli & Sophoclis cothurno opus habet, vt dignis versibus Tragice describant ea quæ sit perpeffus.

Sacrum ignem inflare illi nefas.

DE improbo & sceleribus operto dicitur illud: ὃ τὸ ἱερὸν πῦρ ἐκ ἐξῆσι ρουήσαι, id est, Cui sacrum ignem inspirare nefas est. Timeus historicus scriptum reliquit, Demochari cuidam foli inter Athenienses nõ licuisse sacrum ignem (qui in æde Vestæ asseruabatur) inflare, quippe superiore corporis parte flagitiose impuro Duris Samius scribit Pytheam istud ipsum obiecit se Demostheni.

Neque Phasis mala eluatur.

MALORVM multitudinem ostendere volentes, quibus obuam iri rectaq; ratione medicari non possit, apposite vsurpabimus illos Sophoclis versus ex Oedipo tyranno.

Οἶμαι γὰρ ἔτ' ἀνίσρον ἔτε φαῖν ἂν Νήλαια καθαρμῶ τῶν δὲ τῶν σέγλυ, ὅσα κἀβει. id est,

Nec iter ipse (quod reor) nec eluat Phasis, malorum quidquid hæc celat domus.

Sunt autem nominatissimi fluij & maximi, iter Germaniæ & Phasis Colchidos, vterque maximarum etiam nauium capax: ille prægrandibus septem ostijs in Euxinum se exonerat, hic Asiam ab Europa determinat, vnde ἀσίας τέριμον Æschylo dicitur.

Nihil hydropico scicius.

DIONYSIVS Longinus in libello περιβύβης adagium hoc vulgo vsitatum ostendit, ἰδέν γὰρ φασι ξηρότερον ὑδρωπικῶ. hoc est, Nihil (quod aiunt) hydropico scicius. Auarus quo plura habet, eo plura desiderat, tam enim illi deest quod habet, quam quod non habet, vt inquit Seneca. Crescit indulgens, sibi dirus hydrops, Nec sitim

pellit, nisi causa morbi cesserit venis. Notum est de Heraclito philosopho, qui aqua intercute misere affectus bubulo iterquilitio se obleuit, addens ἐπιμύβριος δειδαι, se opus habere pluuio madore, aut vt Philostratus refert lib. i. de vita Apollonij δειδαι τὴ πώσιοντος ἐπιμύβριος ἀνυχνῶν, indigere se eo qui pro madore squalorem inducerent.

Θαλλοφόρον.

Θαλλοφόρος, quasi ramigeru dicas, prouerbaliter dicitur teste Eustathio in Odyli. 17. homo ad omnia inutilis, nisi qui forte pascendo pecori in suggerendis furculis operam præstare foret idoneus. Natum à pompa Atheniensium, quam Panathenæa vocabant, in qua senes emeriti oleaginos termites gestabant, testibus Philochoro & Xenophonte. Meminit & Iuncus in lib. de senectute, ἔτε νόμοι ἀντιὰς ἐκείνης χειροτονεῖ τῆ ἀθλιωῶ, ὡς οἱσι ξενόφων ὁ φιλόσοφος, θαλλοφόρος. id est, Lex illos ipsos decernit Mineræ oleaginas virgulas deferre, vt testatur Xenophon. hinc est quod θαλλοφόρος ipsos senes nominat Aristophanes ceu ad obeunda alia munerata ineptos. Licebit itaque ciuilibus negotijs parum idoneum aut alijs quibuscumque, θαλλοφόρον appellare Comico sale.

Fructibus non stadijs certare.

Καρπὸς ἔσται οἷος ἐρίζων, Fructibus haud stadijs contendere, adagio dicitur, De loco exili quidem, sed frugifero, exiguis quidem spatijs circumscripto, fructuum tamen prouentu longe lætissimo. Antiphilus epigrammatarius de Chio insula loquens.

Καρπὸς ἔσται οἷος ἐρίζωμεν, Fructibus, haud stadijs certamen inimus.

Licebit non male transferre ad librum non magna quidem mole, sed eruditionis omnifaræ plenum, Cuiusmodi iudicium de Persij satyris tribuit. Martialis eo disticho.

Sæpius in libro numeratur Persius vno, Quam leuis in tota Marsus Amazonide.

In Ialemos adscribendus.

Eis ἐκ τῶν ἐμῶν ἐγγράφων ἴλεος, iter Ialemos ascribendum

scribendum dicimus qui inepte insulscq; se gerit, Menander Comicus.

Οταν δ' ερωτωντος τολμαν αφελης οχηται, Eius in Iulemus te tupton eγγραφε. Audaciam cui dempseris amans, perit, Porelq; is inter Ialemos adscribier.

Ialemus homo inamemus, matriq; Caliope diffimillimus fuisse perhibetur, nomen fortassis adeptus παρα το τλω ιαν αλε δαι, ο εν τη ια αλωμενος, quomodo & καλεμος, ως ο εν τω νοειν αλωμενος stolidus fatuusque homo dicitur. Galenus lib. De praxotione Ιαλέμους ιατρεις insulso medicos vocat. Hermones rheto. παρεχαι μυρια τοιαυτα παραγματα ζητες περι αυτου τοις Ιαλέμοις τυτοις, Mirum quantum negotij exhibeat Ialemis istis hac de re scificitantibus.

Sunt qui Ialemum eundem esse cum Lino putant.

Censorium supercilium.

CENSORIVM superciliū prouerbialiter dixit Luc. Seneca in declamationibus, pro eximia grauitate, & tetrica seueritate: vbi ait, Affectabat enim censorium superciliū, cum alius animo esset, quamquam in nonnullis codicibus legatur ibi, faciebat, pro affectabat, & alias, pro alius, sed vtrumque male. Censores Romæ erat magistratus quinquennialis, penes quos auctoritas maxima erat summumq; arbitrium animaduertendi in mores ciuium, nam & senatores loco mouere, trofulis, hoc est, equitibus equos adimere, plebeios infamia nota re, illis licebat.

Siphnia arra.

Σιφνια αραβα, id est, Siphnius arrabo, Pronerbiū extitit apud Hesychium & Suidam, quod digitus infamis olim notabatur, à fœdis Siphniorum moribus, vnde natum adagium σφινιάζειν quod alij notarunt, ita vt Siphniam arram ostendere, idem ferme sit quod Martialis Medium & impudicum digitum ostendere. Porelita vocari & nūmus aut arra quam stupri arbiter largitur. Meminit Eustathius in commentariis in Dionysium Afrum ως παραλαβει σφινις, id est, astragali Siphnij, sed cum eius nullibi fiat mentio, arbitramur illum vitio codicum deceptum, loco αραβαζων legisse ως παραλαβος. Hesychiei codex emaculandus est, pro αιδεμενον legēdo διδόμενον. Posset fortassis & p ingenti magniq; pretij arrabone, σφινια

αραβαζων efferri, quod insulani isti olim opibus affluentissimi fuerint quamdiu stato anni tempore decumas Delphico Apollini persoluerent, ex argenti fodinis Herodoto teste: Siphnus insula vna Cycladū fuit à Siphno Sunij filio nomen habens, vt Stephanus scribit, laudatissimis poculis celebris, vnde σφινια ποτήρια, id est, Siphnia pocula, eodem auctore dicta.

Mugilis vitam degere.

Κερέως βιον πείθειν, Mugilis vitam agere dicitur, qui non habet quod edat, hoc est, esuriem & inedia patitur. Eubulus in fabula Naufiaca:

Ος νω τε τάρτυλη ημεραν βαπτίζεται, Νησιων πονηρῶ κερέως πείθειν βιον.

Qui nunc diē, si dijs placet, quartum Iauat Ieiunus improbi vitam mugilis agens. Euphron Comicus. midas δε κερεως εστι, νησις περιπατει. Midas mugil est, ieiunus obambulat. Amiphas Comicus ηπον αν εν νησις καθαπερ κερεως ακολυθησεις εμοι. Paulo minus ieiunus tu mugilis in morem mihi famulabere. Alexis in Phryge fabula.

Εγω δε κερεως νησις οικωδ' αποτρεχω, Ego famelicus mugil accurro domum Diphilus in Lemnis:

Ουτοε δεδειπνηκασιν, ο δε ταλας εγω κερεως αν ειλω εικα νησις ακρας.

Sumpsero cœnam isti, ast ego interim miser

Inediam ob ingentem fieri cogor mugil.

Citatur & Theopompo auctoritas κερεων νησις χορος. Famelicus mugilum cœtus & apud Athenæum Hesperus cynicus exclamat σινλω κερεων νησις δωμεν. Esurimus mugilum instar. Mugil vero solus in genere piscium ieiunus siue famelicus audit, eo quod nulla capiatur esca animata, non carne, non alia re quapiam vitali, vt ab Aristotele proditum est, aut piscium aliorum esca.

Briareus, alias lepus.

Βριαρεως φανεται, αν λαγος, Briareus apparet esse cum sit lepus. Competit in Thraconica iactantia feroces, qui de se magnifice crepant deq; sua virtute, lepore timidiore cum res postulat viros. Posidippus Comicus in Tripudiantibus:

Ξεναγος τε τ' ο δε τις αν θωρακ' εχη Φολιδωτην η δρεκοντα σεσσηρομενον,

Εφαιη

Εφαιη βριαρεος, αν τυχη δ' εστι λαγος. Stipem meretum ductor iste squammeo Thorace tectus, aut dracone ferreo Briareus viderit, si ferat res, est lepus.

Briareum centum manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem à ceteris dijs per insidias appetito, vnde εκατον τα χερια. Homerus centimanum Latini, & centum geminum Virgilius vocant, nominis etymorobustum, & prauelidum significante, id enim est βριαρος, vnde & βριαροχρηρ, manu validus. Meminit eius Homerus: Ον βριαρεων ικαλεσει θεοι, ανδρες δε τε παντες Αιγαίω να. Lepore vero nihil esse meticulousius fugaciousq; ostendit & hyperbole prouerbialis, λαγω η λαγωα δειλαιότερος, Lepore timidior. Nazianzenus in funebri oratione patris, publicanos ait Briarei manus pecunijs publicis immittere, inuenens vnde cunq; hamatis manibus diripere reipubl. vectigalia, sic enim ait, τοις βριαρεω χειρας ε πηραλλοντας τοις δημοσις.

Lari vita.

Λαρε βιον ζιω Lari vitam viuere, pro lucrigratia maria omnia obire nauigando prouerbij specie dixit Aelianus sophista in rusticis epistolis: επικυματιζει και λαρε βιον ζη και ανεμοις μαχεται διαφοροις. In vndis fluctuat, Lariq; vitam degit cum ventis diuersis dimicans. Dici conueniet de mercatore qui augendi peculij gratia quouis terrarum nauigat, & ad extremos etiam Indos decurrit. Larus enim vorax auis è mari vidum quaeritat, aut lacubus quam Gauiani Latini nuncupant, & Matron Parodus Chærephontem parasitum laro affimilat famelico, ob inexplicabilem voracitatem, sic enim ait: Πεναντι λαρω ορνιθεισκως.

Carpathius testem.

Καρπαθιων τον μαρτυρα, Carpathius testem, scilicet επαγγατο, accersuit, aut adduxit. Diceret cum quis testem citat in suum iustus malum & perniciem, veluti cum auctoris testimonium aut scripturæ locus quem pro se adducit quispiam, diuersum sonat atque repugnat ipsius opinioni. Vsurpauit adagium Archilochus deflexum ab altero vulgatiore, Carpathius leporem. Est autem Carpathus insula à Coos, in quam importati aliunde lepores, in tantam copiam excreuere, vt non fru-

gibus tantum, sed & vitibus crosis exitium attulerint.

Scaperdam trahere.

Σκαπερδαν prouerbialiter dici annotat Eustathius Iliad. ρ, quidquid durum sit & difficile, ita enim sonant eius verba: τα δυχερη παντα σκαπερδαν ελεγον παρονοματως, δια το ε πι πυρον της ολλης και αντολιης. Natum à ludicro contentionis genere, quod ita describit idem auctor, & Hesychius, nec non & pollux Onomastici lib. ρ. Collocatur in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, perforata, per foramen traiecto fune, è cuius extremitate religantur vtrinq; adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes alter alterum in sublime attrahere fatagunt, quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipiti alterum admouerit. Itaque à laborioso molimine attractionis & aduersarij retractionis σκαπερδα de difficili & molestiæ pleno labore effertur, vt σκαπερδαν ελκειν. id est, Scaperdam trahere dicitur, qui duram susceperit prouinciam.

Insanus appensis pellibus non curatur.

TATIANY S Assyrius in oratione aduersus Græcos, εδ ε ο μεινωδς σκυτιδων εξαρτημασι θεραπειδεται. Neque furiosus pellium appendicibus curatur. Quemadmodum ab insanis morbo non liberant coriaceorum segmentorum pendigines, ita stoliditatem non auferunt doctori alia insignia, nec ingenij vanitatem, habitus sacerdotalis. Eandem plene sententiam habet cum illo Plutarchi, Calceus podagra non liberat.

Pica Sirenem imitans.

DE inepto imitatore dictum est illud à Galeno libro 2. de pulsuum differentijs, ακηπαταν σερπιδα μιμνενα. Pica Sirenis æmula. Doricum videret esse prouerbiū, quid enim consoni habet obltrepara pica, cum arguta Sirenum fabulosarum voce?

Αμοαζονειν.

Αμοαζονειν prouerbialiter dicitur, vt annotat Iliad. V. Eustathius, qui non recta via incedit, quod simili tropo exorbitare latine dicimus, nam Αζονες etiā orbitas significant, quas άμοατρηχίας Callimachus dixit. Sic Epicureos volupratibus summum bonum

num mentientes ἀμαρτυροῦν dicemus, quod Augustinus in libris de Civitate Dei, exorbitare ab itinere sapientiae & lege iustitiae. Quamquam & labare genibus ac succidere incessu parum firmo ἀμαρτυροῦν significare Hesychius & Pausanias in Rhetorico Lexico annotant, id quod accidit infirmis & inualido corpore nutantibus, aut quibus epigonatis, seu chonula genu muniens luxata est. Dicitur ergo non modo de ijs qui à vulgata veraq; opinione recedunt, & longo vltu receptam à doctis sententiam fastidium quomodo Cleanthes Samius olim, & nuper Copernicus, caelum stare, sed demque telluris circumrotari asseverarunt, praeter astronomorum omnium consensum, verum etiam de ijs qui instabili doctrina ad quemvis argumentis crepitem vacillant, atque in alienam sententiam manent dant.

Fundo carens calix.

CITATUR ab Eustathio Iliados λεσηνarius prouerbialis.

Α πωδ ἀκατος ἔτραπεζῆται κύλιξ. id est, Fundo carens mensis non infertur calix.

Non tamen exponitur eius usus, Apparet distertium esse in profuse liberales, prodigosque, aut linguaces blaterones, qui verborum modum nesciant, quos à mensae communiōne, vitæque consortio excludendos moneat. Quadrabit & in praegrande poculum, quod à mensa exulare possulet homo sobrius. Est autem πωδῆξ idem quod πωθμῶ, vasis alicuius fundus, quamquam Sophocles in Iphigenia πωδῆα καξίους pro capulo gladij extulerit, vt ex Pausaniae lexico Eustath. & Hesychius annotant. Porro senarius iste versus è Sophoclis Triptolemo desumptus videtur, corrupteque apud Erymologicū auctorem legitur, ἔτραπέζης κύλιξ. Citatur adagium & à Demetrio Phalereo in hūc modum ἀπωδἀκατος ἔτραπεζῆται κύλιξ, ἀντὶ τῆ, ἀπωθμῆνος ἐπὶ, τραπέζης κύλιξ ἐτίθεται. id est, vt verbum verbo exprimat, Fundindigus mensari non solet calix: pro eo quod est, fundo carens calix, in mensa non apponitur.

Alcinoi horti.

Ἀλκινόου κήπος Alcinoi Hortus, Paesmia specie celebratur & Alcinoi pometiū, apud Septimium Tertullianū lib. de pallio, Con-

fitum & amœnum super Alcinoi pometiū & Midæ rosetum, quod alibi in libro de corona militis sic extulit, Centenariis quoque rosas ex horto Midæ lectis. Vt autem de loco deliciarum pleno dicitur, ita & tro-pice trāsferri poterit ad librum eruditum ac variæ lectionis ditiitiis excultum, vt dicamus non Alcinoi hortos cultiores esse, quam sūt huius aut illius commentarii. Notum est ex Homero Alcinoi Phæacum regis affluentissimos culturæq; diligentissimæ fuisse hortos. Iulianus ad Libanium κήπον δὲ τῆ μὲν Ἀλκινόου καταθέσειν, παραπλήσιον δὲ τῶ λαέρτυ. Hortum imparem quidem Alcinoi pomario, sed tamen Laertæ consimilem. Consimili ratione Alcinoi mensam dixit Gregorius Nazianzenus de oppipara & omni luxu genere referta:

Καὶ δόμον ἀγυλιέντα, καὶ Ἀλκινόοιο τράπεζαν. Non si marmoreum dederis lectum, Alcinoiōq; Mensam.

Et alibi in epistola ad Basilium, ἀλλ' ὡς Ἀλκινόου τράπεζαν. sic Ciceronianam mensam dixit Tertullianus lib. De anima, pro sumptuosa magniq; pretii mensa. Quod, inquit, mensis Ciceronianis infertur, nam M. Tullius Cicero citream mensam quingentis millibus emit, vt idem ait lib. de pallio, aut vt Plinius, H S. decem milibus.

Iynges.

LYNGIS voce pro illecebris & blandimento lenocinio vt quodam prouerbialiter vtuntur passim auctores, Sophocles in Hippodamia, loquens de praestantia formæ Pelopis.

Τοιάνδ' ἐν δέλει Ινγυγα θηρατηρίαν, Ερωτὸς ἀσραπίω τῶν ὀμμάτων ἔχρειν. id est, Iynga talem lumina efflant, illicem, Amoris igneum iubar in oculis cubans.

Quamquam apud Athenæū in Decimo tertio λυγγα legitur, Aeschylus in Persis, Ινγυγα μοι δὴ τ' ἀγαθῶν ἠτέρων ὑπομνήσκεις. i. Regeris mihi aliorum bonorum lenocinantium memoriam.

Heliodorus Emefenus lib. quarto Aethiopicæ historiae ἀπαραίτητον ἔχει πρὸς γυμνάσας Ινγυγα χρυσὸς καὶ λίθος. i. Aurum & gemmæ vim pellaciæ haud dubiam obtinent apud femineum genus. Synesius ad Herculianum πολλὰ πρότερον ὑπὸ τῆ κατακλυσμῆ τῶν ἐν τοῖς ἐπιστολαῖς Ινγυγα ἀντὸς ἐθηλυθῆναι, i. multo ante ipse quoddā tuarum in epistolis iyngum & deliciarum diluio effemi-

effemiatus sum. Idem ad Athanasium. ἀντὶ τῆ ἐκείλω ἀπορῶνδον δέυρο πολλὰς Ινγυγα γυναικῶν ἀγώγων, id est, Ipsam illam Galatheam tibi hic sitam illecebris variis conciliatam: Suidas ex incerto auctore, ἡ δὲ κλεοπάτρα ῥετο τὰς ἀντὶ τῆς Ινγυγα καὶ τῆ σίβα σὲ κρατήσεν τρίτη. id est, Cleopatra rebatur se ipsam illecebris, quibus Cæs. & Antonium tertium quoque Ang. expugnaturā. Idem τοιαῦτη τις προσὶ Ινγυγα τοῖς Διογένης λόγους τῆ κωμῶς. id est, Tantum inerat illicij Diogenis Cynici verbis. Sic de Helena dictum est illud, ἔγω ἐφελκυστῆς τίνος ἔχει πότε Ινγυγα, hoc est, tam validas & illicies amoris, iyngas habuit, vt cum Priamus illum agnosceret esse belli causam, irasci tamen illi nequiverit, immo filia nomine eam compellarit amanter. Philostratus Iunior. ὑπὸ τῆ τῆ κέσας Ινγυγα. id est, Sub cesti pellacia. Lycophron etiam πυρρόρον Ινγυγα, igniuomam iyngem vocat amoris illicias, & Zetztes λογιάς Ινγυγα, verborum iyngas, appellat, quod animos verba attrahant quantumuis duros & inflexiles, quodam lenocinio. Vtitur etiam Pindarus ea voce pro cupidine & desiderio, in Nemeis Ινγυγα τήρομαι ἦτορ. id est, liquefcit iyngem seu amore pectus. Est autem inx auicula plumis discoloribus, collo prælongo, lingua exerta. crebro motu se circum agens, & ceruicem in orbem slectens, vropygiumq; succussans, vnde & σεισποργῆς, à nonnullis vocatur, ab aliis κινεῖδρον, ex eadem causa, Ζεζὶ ἐτιὰ ἦκλις, Latinis motacilla: cuius usus ad veneficia infamis fuit atque ad incantamenta, nam de trocho eam relegabant Veneficæ, & carmina quædam admurmurantes circumgyrabant, aut exenteratam trocho adnectebant. Hanc fingit Pindarus in Pythiis à venere primum è cælo ad homines deportatam, & Iasoni traditam, additis veneficij documentis, quibus Medeam irretiret. Fabulæ narrat Iyngem mulierculam fuisse Iunonis iussu in auem commutatam, quod pharmacis quibusdam Iouem in Ius amorem concitasset, vt Nicophorus pariter & Pindari Scholiastes cum Zeze annotant, nam apud Suidam pro ἀπελυθῆθη legendum est ἀπορνεῶθη. Theocriti interpres scribit eam id veneficij molitam fuisse, vt in sui amorem Iouem pertraheret. Callimachus Iyngem Echus filiam facit, alij Pithus siue Suadelæ. Nicophorus Gregoras ex aliorum auctoritate scribit

Ινγυγα fuisse citharam mire concinnam, κίθαρον ἐμμελες ἀπλω, atque inde prouerbiali figura Ινγυγα dici quiduis suauis & desiderabile, πᾶν Ινγυγα καὶ παθεῖν. at Theocriti glossematarius annotat Iyngi auiculæ vim inesse natiuam amatorij philtri, ac propterea omnia ad amorem impellentia, gratiosa, pellacia, & ad persuadendum apposita, Ινγυγα metaphoricè dici. τὰ ἐπιπαγωὰ καὶ χαρίεντα. Quid, quod inuocationes & archanæ preum vires quas mutare nefas erat certis verborū legibus conceptas Ινγυγα dicebantur, quo spectat illud Synesii libro de infomniis, καὶ μήποτε αἰμῶν Ινγυγα ἀνταί, quod Marfilius Ficinus nescimus quam recte vertit. Consideratione verò dignum est, Vtrum huc tendant illicies vel motacillæ magorum. Illo quo diximus modo accipitur in Hecatas oraculo apud Porphyrium:

Τῆς μὲν ἀπερήτοις ἐρύων Ινγυγα ἀπ' αἰθρῆς Πηδίας ἀέροντας ἐπὶ χθόνη διακατήγες. i. Dæmonas innumeris in terram ex æthere votis

Traxisti diua inuitos magno absque labore.

Xenophon etiam pro veneficio iynga dixit ibi, ὅτι ταῦτα ἐκ ἀνδρῶν πόδων φιλτρεον καὶ ἐπωδῶν καὶ Ινγυγα, id est, quod ista non cithra philtra, incantamenta, & iyngas accidunt.

Manum petersis & pedem porrigis.

MANVM petersis & pedē porrigis. Adagio vtitur Hieronymus in Ruffinum, Eo vti possumus in hominem auerfi ingenij & præposterum, qui aliud rogatus, aliud & quidem diuersum ostendat aut respondet. Conuenit cum illo celebri, αἶμα ἀπῆρταν, οὐ δὲ ἀπῆρηντο σιδάρας. id est, Falcem petenti, denegabant sarculum.

Ab alno spectat.

Ἀπ' αἰγέρου θέα. i. Ab alno spectaculum, Dicitur de eo, qui cum nō possit è propinquo spectare, extrema adiumenta querit. Erat Athenis extra theatrum in foro alnus arbor, ita tamen vt inde in theatrum peteret prospectus eminus, quo fiebat vt cui in theatro confessus locus non erat, in alnum ascenderet. Vti licebit, quando innuere volumus quempiā in peregrina arte & à studiis suis aliena eius artis mysteria procul & quasi per transennam inspicere: veluti Iure-

Iureconsultus extra Medicæ artis theatrū positus, velut ab alno, iuxta prouerbium, artis secreta despectat.

Binis tonderi forficibus.

Διπλή μαχαίρα κείρεται, id est, Gemina tonderi forfice Prouerbiale conuitium de molliculis hominibus & effeminatis quiq; ornandæ & componendæ corporis formæ studij plusculum impêdunt. Citatur absq; auctore à Iulio Polluce onomastici secundo. Est autem hoc loco *μάχαيرا* quæ & *ჭარის* forficula tonsoria. E diuerso. *Qui κηποκρεμν τονφρα* genus ita dictum tondebantur, hi teste Hesychio, *μια μαχαίρη κείρεται*, vna forfice tonderi dicebantur, tamen locus ille nonnihil apud eum sit corruptus.

Agrestis apis.

Άγρια μέλιτη, id est, fera, aut agrestis apis prouerbialiter dicitur de improbis præter modum & crudelibus, restante Suida, ab api quæ aculeum in vulnere relinquere solet. Fuit & Hegeſias Cyrenaicus philosophus, Cuius non semel meminit Cicero cognomento *άγρια μέλιτη* dictus eo quod de morte differens, in magna orationis contentione multos necem sibi consciscere cõpulerit, attestante Valerio Maximo. E diuerso Xenophon ob styli suauitatem *άπικη μέλιτη*, id est, Artica apis nuncupatus fuisse legitur. Alioqui *άγριον* præderasten circa puerorum amores efferatum dixit Æschines in oratione aduersus Timarchum, & Menander *άγριον κώβδατω* aleatorem alex insigniter deditum nominat.

In agrum seruus.

Εἰς ἄγρον μάγνης, id est, in Agrum famulus. Conuenient dici vbi quid vtiliter, & apposite suo loco fit, nam famuli opera in agris necessaria est. Varinus ex Hesychio transcripsit. est autem *μάγνης* seruile nomen, vnde & ad significationē laræ æneæ transfertur, *παμκτικὸν τιχαλκὸν πρόσωπον*, vt annotat Eustathius. Quadrabit item vbi significare volumus, suam cuiq; artem esse tractandam, non aliena inuolandum: veluti theologus ea, quæ sacras litteras respiciunt, medicus morborum curationes, fabri tractent fabrilia, sic rusticum opus verna exerceat.

Istic vellus non carpitur.

Εν ταντῷ πόκος ἐκνέπτεται, id est, Istic vellus non carpitur, aut tondetur, Conuenit adagium, vbi vir doctus sordidam pronuinciam, qualis est, erudiendæ iuuentutis detrectat: aut quando innuere volumus aliquem esse doctiorem, quam vt ab eo prima rudimenta, & artis tyrocinia petenda sint: aut quando alienam & alterius loci operam à quopiam exposcimus. Natum à Xenocrate Chalcedonio philosopho, qui illitteratum hominem geometriæ, & astronomiæ profus rudem, ipsius scholam frequentantem hoc dicto abegit: *παρ' ἐμὸν πόκο ἐκνέπτεται*, id est, Apud me vellus non deglubitur, Lanificium multos habet operarū gradus, tondetur enim primum, mox maceratur, deinde hamatis, aut dentatis instrumentis carpitur, postea in netticum, & textorum officinā deditur, postremum in fulloniam ablegatur.

Quid Lecytho cum Strophio?

Τίλακινθος καὶ σρόφιον. Quid Lecytho cum Strophio? De rebus dissimilibus & absinis effertur. Citatur à Suida. Cui adfinis est & illa parœmia, *τις δὲ κατόπτρε καὶ ξίφος κοινῶνα*, quid speculo commercij cum gladio? Est autem Lecythus vas olearium quod Capſacem vocat D. Cyprianus.

Flumina in terram commutat.

Χερσοῖ τὰ ρέθρα, τελευτῶ δὲ τῆς λίθης. i. Amnes humū facit, mutat saxa in lacus. Citatur ex Pifide. Quadrabit in præpostere omnia facientes: aut in magnicrepos qui ex cloaca arcem faciunt: Adlusum putamus ad historiam de Xerxe, qui rerum naturæ frenum quoddam iniicere tentauit, Athon montem nauigabilem faciens, & fluuios siccis pedibus permeabiles reddens: quamquam & ad magicæ vires referri posse origo videri queat, quomodo apud Petronium Arbitrum Genotra, inquit de se gloriabunda, His ego callens.

Artibus Idæos frutices ingurgite sistam Et rursus fluuios in summo vertice ponam.

Tydeus Corpore, animo Hercules.

De stature quidem pusille homine, sed animo infracto dicitur, Menæder historicus de Sapiro milite plusquam Herculeo ani-

mi robore: τὸ μὲν σῶμα ὡς ὄπαρ ὁ μῆρω τυδῆος ἀνυμνόμενος, τὴν δὲ γνώμην καὶ περὶ ἑτέρω τυδέος ἠρακλῆος γὰρ τὴν τὴν ψυχῶν, καὶ ἢ τις τῆτε ἐγὼ ἀνὴρ ποτὲ ἀλιμότερος, ἢ γὰρ ἀποκνεῶ τῷ μεγέθει τῆς ἀρετῆς τὸν ἠρακλέα ἐν ἀδύτῳ τῆς τῆς, id est, Corpore exiguo Tydeus, tãtopere ab Homero celebratus, animi vero constantia Tydeo supero, qui ppe qui Hercules animo fuerit, & si quis illo vniquam extitit fortior, neq; enim vereor Herculem secundo loco ponere, quod ad magnitudinem constantiæ attinet. Homerus Iliad. 5.

Τυδῆος τοῦ μικροῦ μὲν ἔσω δὲ μάς, ἀλλὰ μαχητῆς. id est, Tydeus paruus eram, at bellator strenuus armis.

Hinc Fabius Quint. lib. 2. Interim confert admirationi multum etiã infirmitas, vt cum idem Tydea paruum, sed bellatoré dicit fuisse: & Grammatici nominis etymon deducunt à τύπον quod pusillum significat ob corporis breuitatem. Statius Papinius de Tydeo, Maior in exiguo regnabat corpore virtus,

Fuit autem Tydeus Oenei Ætolorum Regis ex Peribœo filius qui Alcathoum & Lycopea patruelis patri suo insidians in agro occidit, cum patruo Melane quem im prudenter vulnerauerat.

Rurestris locusta.

Άρρηδα μάντης, id est, Rurestris vates aut locusta prouerbialiter dicitur, Suida teste de otioso & reside segni. Est autem *μάντης* locusta genus tardum ægreq; vadens, viridi corpore, è cuius incessu nonnulli curiosa vanitate, futurorum euentus captare soliti fuerant.

Hippocratis liberis cedit.

Τῶς ἱπποκράτους ἤσειν ἔκειν, id est, Hippocratis liberis cedere prouerbialiter dicitur de inepto & stolidi ingenij homine. Aristophanes in Nubibus:

Τῶς ἱπποκράτους ἤσειν ἔκειν. id est, Hippocratis prolihus locum dabis.

Traducitur in Comædijs Hippocratis liberi vt rudes & indocti stipites, ac hebeti ingenio, ἠώδεις denique, vnde Eupolis Comicus in fabula quam *Δήμιος* inscripsit:

Ἱπποκράτης δὲ παῖδες ἐμβόλοι τιν ὄντες, Βληκτὰ τέλνα, κ' ἔδαμάς τινος τῶ πει. id est, Sunt liberi Hippocratis nothi, insititij,

Pecudes balantes, moribus nullis bonis.

Meminit & Galenus in libello, quod animi mores corporis temperamento respondēt, Ἱπποκράτης, inquit, ἔχει ἐπὶ μαρία σκώπτων οἱ κομικὸν διὰ τὴν ἀμετρον θερμῶν, id est, Hippocratis filios stultitia nomine ridēt Comici ob immoderatum calorem. Indoctum itaque & stupidum, Hippocratis liberis vecordia cedere dicemus.

Vter fastu plenus.

IN hominem fastu turgidum & superciliosum, elegans est disterium prouerbiale Timonis Phlasijs, qui philosophorum arrogantiam mordaci opere, quod à re σῆλλος inscripsit, conuellit atque exagitat. *Καρῆς οἷσι* ἔμπλεος ἀσπῶς, id est, Vter, quem impleuit opinamur vana. Quadrabit & in sui ingenij hominem, qui suo sensu abundat, nec à concepta opinione facile reflit. Versus eius hi sunt:

Ποίων ἐκ τ' ἐρίδων λερχαὶ ὀμάχων σπελάνηδες;

Άνθρώποι καρῆς οἷσιος ἔμπλεος ἀσπῶ. id est, Quæ uos seducunt rixæ, vel qui blaterones?

Ah vento si vtres, quos implet opinor inanis.

Huc pertinet illud Synesij in epistola ad Herculanum: καὶ φύσης ἐμπληθέντες ἐμῶν λωων θεσπέσια δόγματα. id est, Qui vento folle inflati, diuina decreta conspurcaverunt, idem in libro De prouidentia: φύσης τῆ ἦσαν ἔμπλεω τὴν βασιλείαν παραδοκῆσαντες, id est, Follis in modum vento pleni, imperium expectabant. Eunapius Sardianus: ἠδανόμην δὲ καὶ αὐτὸς ἐκάστοτε τῶν ἀμφ' αὐτῶ, κενὸν φουσίματ' ἀνδρῶν ἐμπιπταμένον. hoc est, Feci, & ego aliquoties illius periculum, qui inani flatu absque ingenio tumebat. Epicharmus Comicus, φύσις ἀνθρώπων, ἀσπῶ σπουσμένον. id est, Homines natura sunt vtres vento distenti.

Darij opes.

Δαρῆος πλῆτ' ἔκειν, id est, Darij opes, de immensis diuitijs prouerbialiter efferatur, Synesius libro De regno: Πλῆτε θημῶνας ὑπὲρ τὸν πάλαι Δαρῆον, id est, Opum cumuli, maiores quã Darius ille vetus possederit. Huc spectat & illa Crateris hyperbole in epistolis: παλαιώτερος τῶν τακαρχηδονίων φρονέτων, id est, Ditior ijs qui Chartaginensium rebus student.

Ex eodem lare.

Εκ μιᾶς ἐστίας, i. ex vno & eodem lare, pro- uerbiali figura dictū est à Syneſio, pro eodem ex principio, in libro De prouidētia: ὡς ἐκ μιᾶς ἐστίας προΐεται τὰ τοσαῦτ' ὅν ἀποκι- σπόμενα, καὶ μίαν εἶναι τῶν δυῶν βλάσταν τῶν βί- ζων, id est, vt ex eodem lare ortum habeāt res tantopere diuersæ, sitq; vna duorum germinum radix. Aristides, κοινὴ τῶ γένος ἐστία, id est, communi generis lare, hoc est, origine. Ita accipiendum est illud, quod in Arateo commentario male redditiū suspi- camur, Sophron in Mimo, qui Nunciū in- scribitur, à vesta incipiens, omnes inuocant Iouem omnium principem; græce arbitra- mur esse. ἀπ' ἐστίας, quod interpres commu- ni vertendi ratione, à Vesta vertit, cum de- buisset hoc pacto, Sophron in ipso exordio à Iouis inuocatione auspicatur, causam namq; reddit cur Aratus operis sui initiū à Tone ordiatur, neque enim Vestæ illic fit mentio, quamuis ea vox vestam quoque Græcis significet.

Polypus scopulo affixus.

Πετροπύης πολύπους, id est, Affixus sco- pulo Polyplus, prouerbio dici potest qui affixus & deditus alicui studio aut rei adhe- ret, vt nullis inde machinis diuelli queat: Menander Byzantiū qui Agathij historię suā subtexuit, de Sapiro fortissimo milite: ἢ ἢ ἐπ' ἀλλ' εἰ τὰς χεῖρας ἐπιβαλὼν, οἷα πολύπους ἀφύπνους πλεκτάνας τινέει, id est, Propugna- cūlo manus iniiciēs, vt Polyplus cirros suos inexplicabiles. Nazianzenus in Monodia Basilij, τὸ τῶν πολυπόδων πέδισάμεναι, ὡν τῆς θαλάμης ἐξέλκομενον, προσέξονται τὰς κοτύ- λαις ἀσπέραι, id est, Accidit mihi id quod Polyplus vsuuenit, quorū flagellis saxa adhe- rent, si nido eos auellere tentauerit. Et in libro Carminum,

Πέλυπον ἐκ θαλάμης πέτρῳ κοτυλίῳν ἐχόν- τα. id est, Hærentem polyplus crinali corpore fa- xis.

Transferri potest ad studiosum ita libris additum, vt vix somni voluptas, aut cibi necessitas studiū interpellare queat, quod de Ioanne Pico Mirandulano Comite me- moratur, cui rarum aliquem codicem in bibliothecis nactō ministri cibum & neces- saria ad eum ipsū locū afferre cogebātur, vt ne interim dum cibum capit oriarentur

oculi: potest & in amatorem quadrare amo- ris castibus irretitum, cuius animus (iuxta Plautum) adhæret affixus clauo cupidinis.

Atlanticum mare cotyla exorberet.

DE re impossibili aut etiā supra modū difficili hyperbolice dictum est à Simoca- to in epistolis, λίαν ἐργάζεσθαι καὶ τὸ καθάρειν τῶν Αὐγῶν κόπρον ἐστὶ δυσχερέστερον, ἢ κοτύλῃ τὸ ἀτλαντικὸν ἅπαν ἐμφορῆσαι πέλαγος. i. Valde operosum & difficilius quam sit re- purgare Augiæ sterquilinum, aut quam sit Atlanticum mare totum cotyla exorberet. Est autē cotyla mensuræ genus sex cyathos capiens, de qua Rhemnius Fannius ita.

At Cotylas (quas, si placeat, dixisse li- cebit.

Heminas) recipit geminas sextarius v- nus.

Thyestæa cæna.

Θυέστου τράπεζα ἢ δειπνον, id est, Thyestæa mensa, aut cæna, pro immiti & cruento epulo ponitur; Athenagoras lib. De mor- tuorū resurrectione. καὶ τὰ τραγικὰ δειπνα θυέστου. id est, & Tragicas Thyestæ epulas. Eusebius lib. 5. eccle. hist. in epist. Gallica- norum Christianorum. que est de martyri- but in Gallia necatis, καὶ ἐν Ἰλλυριοῦ ἡμῶν θυέστου δειπνα καὶ οὐδὲν ποδῶν μίξεις, i. Men- titi sunt de nobis Thyestæas cænas, & Oedi- podius incestus nobis obijcietes. Oppia- nus Cilix in Cynegetico tertio, de onag- ro loquens testes sui catuli absumēte, com- queritur de natura, quæ non homines tan- tum in pignora sua diro exemplo armaue- rit, verum etiam bestias eadem immanitate imbuerit, sic inquit.

Θηροὶ θυέστῃν ὁ λόγος παρέθηκε τράπεζῃν, i. Apposuitq; feris epulum ferale Thyestæ;

Philon in oratione de dirarum impreca- tionibus: ἐπάραιτοι τροφαὶ τὰ θυέστῃ παιδία καὶ συγκρινόμενα τῶν ὑπερβολῶν τῶν συμφο- ρῶν. id est, Execrandæ dapes Thyestæi libe- ri inter grauissimas calamitates adnume- ratæ. Martialis lib. 1.

Qui scribit prandia sæui Tereos aut cænam crude Thyestæ tuam. & lib. 5.

Fugerit an Phœbus mensas cænamq; Thyestæ.

Ignoro, fugimus nos Ligurine tuam.

Nota est fabula de Thyestæ Pelopis fi- lio, cui Atreus frater epulādos suos ipsius li- beros

beros apposuit, quorum nomina prodit Euripidis scholiastes esse, Aglaum, Orcho- menum, & Caleum.

Pardalis exuuium induere.

Παρδαλέλυ ἐνὶ δαί, Pardi exuuiō ami- ctus dicitur homo versipellis, & ingenio varius, vaserque, ὁ πολὺς κτος τὸ ἦθος, te- ste Eustathio Iliad. tertio, quod & breuius repetit in decimo: εἰς παρομιλίαν ἐπὶ πανέρ- γων κέεται τὸ σικτὸν τῆς παρδαλέως. id est, Paræmiace de vaftris effertur maculosa par- di pellis. Est enim varijs maculis distin- cta pardi pellis, præcipueq; eius quam He- liodorus Camelopardalin nominat. de qua sic scribit historię Æthiopiæ libro de cimo: χροῖαν δὲ καὶ ἐπιδομιδα φολίαν ἀνθη- ραῖς ἐστὶ γυμένον, color pellisque florentibus macularum punctis, variegata, vnde & epitheto αἰολόνοτος, id est, maculoso ter- gore dicitur ab Oppiano. Astutum ergo & subdolum παρδαλέλυ ἐνημμένον elegan- ter dicemus, quomodo fraudulentum ἀλω- πεκίλυ ἐνημμένον vulpino exuuiō conuelli- tum, & λυκάλυ lupina pelle indutum ho- minem rapacem, & νεβρίδα ἐνημμένον hin- nulina pelle tectum, timidum hinnuli in- star, aut etiam versipellum, quod huius animalis pellis maculosa quoque fit. Non ablu- dit hinc quod legimus Antenorem in genio varium (id quod patriæ suæ non dubia proditio, quamquam hospitij nomi- ne à Liuio excusata, facile ostendit) non exitium modo effugisse capta iam Troia,

sed res etiam suas integras seruasse, benefi- cio pellis pantheræ seu pardi, pro ædibus ipsius appensa, haud ambiguo argumen- to varij dubijq; ingenij, cuius rei fidem facit Sophocles in Aiace Locro, quod vi- delicet pro foribus ædium ipsius perpen- derit κατὰ σικτὸν κλυδός. Σπολάς λιβύσσα, παρδαλήφορον δέρος. id est, Maculosa canis Pellis Libya, pardali- num scilicet tergus. In quo versu perperam pro λιβύσσα scri- bitur καὶ βύσσα apud Aristophanis scholia- sten in auiibus.

Umbra me prohibet.

Τῆλας ἐργῶσι ψυχὰι εἰδῶλα καμόντων. i. Meq; abigunt umbræ, larualia spectra vi- rorum.

Verba sunt Patrocli in somnis Achilli conquerentes se excludi ab inferis pro-

pter denegatum sibi humationis officium apud Homerum Iliad. penultimo. Eu- stathius annotat quadrare vbi quis im- pedimentum accipit in negotio quopiam à vilibus & nullis pens hominibus. Tor- quebitur & in strigolos & exanguis, vim- bris pallore similes, cuiusmodi apud Ari- stophanem Samyrion tragœdus, Meli- tus, & Cinesias traducuntur, quos à poetis ad cœtum poetarum apud inferos degen- tium legatos fuisse fingit. ἀἰδοφῶτας eos nominans.

Habenas ignarus non tractet.

Μὴ θηγῆς ἠνίον παιδίων ἀπειρος ὦν, id est, Ne frena tractes inscius cum sis puer.

Quadrabit cum à negotio quopiam ar- duo deterrebimus ei prouinciā imparem. Extat apud Clementem pedagogi tertio: μὴ θηγῆς ἠνίον παιδίων ἀπειρος ὦν, μηδὲ ἀναβῆς τὸν δίφρον ἐλδύμεν μὴ μάθων, id est, Ne tractes habenas fili regendi imperitus, nec currum conscendas aurigandi nec- scius, Apparet alicunde sumptum è tra- gœdia quapiam, vbi Phaethontem filium deprecatur pater, ne exitiale votum vr- geat, sibiq; pernicipem accersat regendo so- lis equos. Vnde apud Ouidium Meta- morphoseon 2. Sol filium alloquitur pater nos currus deposcentem:

Magna pestis Phaethon, & quæ non viri- bus istis

Munera conueniunt, nec tam puerilibus annis.

Plus etiam quam quod superis continge- re fas est,

Nescius affectas.

Non omnia per bovem obtinebis.

Μὴ πάντα κατὰ βοὸς ἐξῆεις, id est, Ne speres te opera bouis omnia posse te- nere.

Hemistichij est prouerbiale quod ad- monet non sacrificijs aut litationibus, vo- tisq; pro arbitrio omnia celsura: sed la- borādum nobis esse, quemadmodum apud Sallustium in Catilin. Caro ait, Non vo- tis neque supplicijs mulieribus auxilia pa- rantur deorum, sed vigilando, agendo, be- ne consulendo, prospere omnia cedunt; vbi socordię atque ignauię re tradideris, nequidquam deos implores, quo spectat il- lud Æschyli.

Τὸ δ' αὖ πονῶντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει. i. Quiquis

Quisquis laborat, huic manum præbet
Deus. & iterum

Τῶ πονῶντι δ', ἐν θεῶν ὀφείλεται τέκνονμα τῆ
πένοι κλέει. id est,

Laboranti, debetur diuinitus gloria laboris proles.

Torqueri solitū in residens exercitus duces, qui mactato boue propitiassē se Deum abunde putāt, non posse infeliciter cadere sua cœpta arbitantes, cum consilio & animi præsetia & fortibus factis in bello opus sit. Crediderim idem esse cum eo quod ex Diogeniano citant alij, μὴ κατὰ βοῶς ἐσχη, atque exponit: Ne contra bouem opta.

Bupalii odium.

Βυπάλειον σόγ. id est, Bupalium odium de inexpiabili & acerbō prouerbialiter dicitur à Bupalo Chio sculptore, vel secundum alios, pictore, qui acerrimam cū Hipponacte Ephesio clarissimo poeta similitudinem exercuit, sed infelici conatu quippe qui maledicorum versuum morsus concoquere non potis, laqueo sibi gulam fregerit. Leonides Epigramm.

Ὡξεῖνε φθίγεται χαλαζέση τάφον,
Τὸν φρικτὸν ἰππῶνακτος, ἔτε χ' ἀτέφρα
Ἰαμβιάζει βυπάλειον ἐς σόγ. id est,
Hospes sepulchrū grandinans diris fugæ,
Horribile Hipponactis, cuius & cinis
Exercet odium Bupalii iambis feris.

Bupalia pugna.

Βυπάλειον μάχη, id est, Bupalium duellum prouerbiali figura effertur à Iuliano apostata, pro virulento & dentato scripto, quo maledicentiæ, & irarum habenas omnes in quempiam effundimus, sic enim scribit in epistola ad Alypium Cæsaris fratrem, qua gratias illi agit de Geographica pinace elegantioribus formis ac lineamentis expressa: καὶ κατεμάσσωσας αὐτὸ πρόθεῖς τῆς ἰαμβεύς ἀμάχην ἀείδοντας τὸν βυπάλειον κατὰ τὸν κυρτῶν ποιητῶν, ἀλλ' οὐκ ἢ καλῶ σαφῶς βέλεται τῆς ὕμνοις ἀρμόσθην. id est, Singularem; industria illud elaborasti, adiectis & senarijs iambicis, qui non Bupalium pugnam canunt, vt Callimachi Cyrenæi poetæ verbis utar, sed quales venusta Sappho vult in deorum hymnos concinnari.

Matreæ beluam alit.

In hominem inuidum liuore percitum competit, quod ex Athenæo deortum est

apud Eustathium Odyssæ primo de Matreæ quodam Alexandrino, qui ænigmatē ludere solebat, dicitans se belluam alere seipsam comedentem, θηρίον τι φέρεται, ὅπερ αὐτὸ ἐαυτὸ ἐδίει. Polypus piscis carnem suam rodere dicitur, sed ingenti inserie eo adactus: at inuidus alienæ felicitatis spectator, quamuis ipse abundet, se conficit, & iuxta poetæ dictum macrescit alterius rebus opimis, vt non mirum sit cur liuior epitheto, & quidem dignissimo edax à poetis dicatur.

Andromachen ex anguibus concinnare.

Ἐξ ὀφείων πλὴν ἀνδρομάχην διασυνάζειν, id est, Anguium plexu Andromachen exornare. prouerbio dicitur, qui ad miracula omnia vnde cumque congerit ad confirmandam suam causam, & exornandas fulciendasque; rationes suas: vel qui operis molem multiplicis lectionis opibus, & omnis generis scriptorum auctoritatibus instruit, atque exædificat. Nicephorus Callistus libro 14. Id consilij nobis est, vt ex omnibus quæ ad rem faciunt colligamus, & interdum etiam spiris anguium implexis Andromachen adornemus. Græce est: ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξ ὀφείων πλὴν ἀνδρομάχην διασυνάζομεν. Est autem hoc loco ὀφίς ornamentum capitis, quod crinium volutus lubrico spirarum implexu, in modum anguium inerrantibus fastigiatur, quod Statius Papinius suggestum comæ nominat, quod genus in veteribus Italiæ monumētis frequens occurrit. Respexit huc Iuuenalis Satyra sexta feminarum astum notans, quæ anguino isto plexu & structura plocamorum, proceritatem mentiebantur, vbi ait:

Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum.

Ædificat caput, Andromachen à fronte videbis, Post, minor est. Constat autem Andromachen Hæctoris uxorem statua longissimam fuisse, ex Ouidiano versu.

Mariandynus tibicen.

Μαριανδυνὸς θηλυτήρ. i. Mariandynus tibicen, aut præcantor, dicitur luctuosi carminis cantor, qui flebiles modos insonat. Neque absurde poetastrum inamœni, atque indocti carminis scriptorem, μαριανδυνὸν θηλυτήρα dixeris, consimili ratione, qua ineptam

ineptam orationem, Caricam Musam, & καμὸν ἀύλημα. Citatur nominatim prouerbij vice ab Eustathio in Dionysianis commentarijs, ἰστέον ὅτι ἐπεχαρῖαζον τοῖς μαριανδυνῶσι θηλυτῶν ἀύληται, ὡς καὶ ἡ παροιμία δηλοῖ, μαριανδυνὸς μεμνημένῃ θηλυτῆρος. i. Scien dum apud Maryandinos frequentes fuisse tibicines lugubria cōcinentes, quod & prouerbio indicatur, in quo fit mentio Mariæ dyni ciulitoris. Chorus apud Æschylum in Persis, Xerxi reduci, post deletas ingenti strage à Græcis Persarum copias, loco gratulatorij carminis accentorum se dicit lugubre Mariandyni tibicinis carmen, his versibus;

Πρόσθερον σὸν ὄσσε, τὰν κακοράτιδα βροῶν,
Κακομέτετον ἰὰν μαριανδυνὸν θηλυτῆρος Πιέμ
λω. id est,

Excipiam reditum tuum clamore incondito & male concinno Mariandyni tibi cinis vlulatu te prosequar. Quo Æschyli versu uti licebit apud eum, qui pro exspectato læto nuncio, aduersa omnia & tristitia apportat Mariandyni gens est Pontica Paphlagoniæ contermina nomen habens à Mariandyno Æoleni, vt Stephanus indicat, Æschyli interpres ex Callistrato annotat Tyrium binos habuisse liberos, Priolaum & Mariandynum, qui in venatu perierit, insignem artificem lugubris concentus, qui flebiles tibijs modos adaptarit, suamque; artem docuerit Hiagnin Marisæ tibicinis patrem (quem Marsum nominat Eustathius) & addit, eam gentem ad sua vsque tempora, in æstiuis caloribus, flebilibus numeris auctorem suum Mariandynum prosequi. Apollonij Rhodii scholiastes annotat, Mariandynum Phinei filium fuisse ex Idæa Dardani, ab alijs Ciminerij creditum fuisse filium. Quin & Maryandinas tibias aptissimas esse luctui, idē scribit, & consentit in gentis peritia Hæfychius: huc refertur & vulgatum illud: Ἀύλη μαριανδυνῶσι καλαμοῖς, κρύων ἰασί. id est, Spirat Mariandynis calamis Ionicos modos sonans. potest autem prouerbialis iste versus anapæsticus torqueri in hominem secum discordem, velut qui inter læta tristes fabulas cōmemorat, aut lugubre carmen condit. Nam vt Mariandynæ tibis nenis funebribus dicatæ sunt, ita Ionici modi amoribus, delicijs, lasciuicisq; feruiunt. Citatur in Æschyli Græcis commentarijs, quos quam nitidissimos ex cor-

ruptissimis dedit nobis Henricus Stephanus, ὁ τῶν τυπογράφων σέφελος. Solebant autem tibiæ in luctu adhereri, & testatur Statius Papinius funera præfestim minoris ætatis ad tibiam efferi solere, eo versu:

Tibia enim teneros solitū deducere manes.

Mysorum more inclama.

Μύσον ἐπιβροῶν, id est, Mysorum inftar vociferari, prouerbiali specie dixit Æschylus in Persis, pro ciulare & fletu omnia permiscere, vbi Xerxes accepta clade mestus ita chororum alloquitur:

Καὶ εἰρ' ἀρασσὲ κατὰ βόα τὸ μύσον. hoc est, Conscinde plāctu pectus, atque Mysium inclama.

Apparet autem barbaros ob natiam vocis asperitatem olim ad funebres pompas ad ciendum luctum expetitos fuisse, sic Phrygas & Mysios ad id muneris adhibet Eustathius, ita & Carica Musa vt insitauis pro epicedio & funebri carmine Platoni accipitur. Æschyli interpres ita succincte tradit: ἐπιβροῶ τὸ μύσον, οἱ γὰρ μύσοι καὶ οἱ φρύγες μάλιγα εἰσὶ θηλυτῆρος. id est, Mysium inclama, nam Myfi Phrygesque ciendo luctui appositi sunt. Simonides: Μύσα ἠπύοντα παρὰ βόαν ἀργαυθῶντες, id est, Mysium & flebile exclamantem ad Arganthonnes amnem.

Ter sex iacit.

Τρις ἐξ βάλλεω, hoc est, Ter sex iacere prouerbio dicitur, cui ex animi sententia ac pro voris omnia succedunt prosperrime, inde nata prouerbij origine, quod antiquitus in trium cubitorum iactu, seniones icicisse, fortunatissimum erat & primæ palmæ victoriam apportabat, aliter quam putauit quidam tertium iactum felicissimum fuisse, diserte namque testatur Suidas quod dixi, ita annotans: τρις ἐξ, ἢ νικητήρος βόλος, i. Ter sex, victor iactus est, & attestatur prouerbium quod accipitur voto vel supremā vel infimam sortē deposcit: τρις ἐξ, ἢ τρεῖς ὄνας, id est, Ter sex aut tres vniones. Clarissime vero extra controuersiam hoc ponit apud Æschylum in Agamemnone nuncius in specula relictus, qui conspicatus in tenebris facem capri Ilii indicem, vt conuenerat, at ignem illum ter sex icicisse, nimirum fausta ac læta omni portendere signans, versus hi sunt.

Τὰ δευποτῶν γὰρ ἐσπεσόντα θήσομαι,
Τίς ἐξ βαλίσσης τίς δὲ μὴ σφραγίσας. id est,
Feliciter cecidisse heriles res dabo,
Fax ista quando iecerit ter sex mihi.

Qui versus quoniam deprauati leguntur apud Suidam admonendus est lector equus vitij duplicis, nam & male περὶ παθήσομαι in priore scribitur, & in secundo βαλίσσα τίς ἐμίς. Neque vacuus erroris est codex Eustathij Romæ excusus, apud quem in Odyssæe primo pro τίς δὲ μὴ legitur τίς διός.

Lacryma Simonidis.

Mæstius lacrymis Simonideis, prouerbiali figura dictum est ab elegantissimo Catullo, de re flebili & miseratione digna. Simonides poeta ex poetis, quos θηλωδὲς vocant, præcipui nominis fuit hoc est, qui nenia & carmina quæ cum lamentatione mortuo extrema accinebantur (sic enim Nænia exponit Diomedes grammaticus) scripserunt, Vnde Horat. lib. Odiss. 2. talia nominat Cæe neniæ munera. Sunt & qui elegiæ inuentæ gloriam illi tribuerunt, veteres autem in funere mortuorum elegis ad sepulturam utebantur, vt Lucillus Tharphus ait. Calliolum pentametri sue elegiaci carminis auctorem facit. Verba autem Catulli sunt, in epigrammate ad Cornificium, Paullulum quidlibet allocutionis Mæstius lacrumis Simonideis. Fuisse autem Simonidem appositissimum concitando iuctui, etiam Aristides ostendit in Epicedio his verbis exclamans: ποῖος τὰυτὰ σιμωνίδης θρηνησεί, qualis Simonides hanc merorem digne lugebit?

Theatrum simul aperit & claudit.

PROVERBIALE est in eū, qui pollicetur dicturum se aut explicaturum aliquid oportunum & magni momenti, simulque alio orationem dirigit. Heliodorus lib. 1. tercio: ὡς περ κατόπιν ἐορτῆς ἤκουσα, τὸ τὲ λόγῳ παρατρέχεις, ὅμῳ τε ἀνοήτως καὶ κλείσας τὸ θέατρον, id est, Me veluti peracto iam festo aduenientem, iuxta prouerbium, præteritis, & referans simul & claudens theatrum. Potest, & in fordidum torqueri, qui spem ostentat domi, sed mox reuocat.

Velut Minerua calculus.

Ὡς περ τις ἀέλωϊς Ἰήφους. i. Velut quidam

Minerua calculus, Prouerbialiter dictum est à Philostrato vbi dicit Herodem Atticum, principem in oratoria virum honestate sua presentia Aristoclem pergami doctorem missis eo & suis discipulis, sic enim inquit: καὶ τὸν Ἀριστοκλέα εἶδεν ὡς περ τις ἀέλωϊς Ἰήφους. id est, vidit & Aristoclem, velut quidam Minerua calculus, nimirum ad faciendam fidem illius eruditionis dignatus eum honorifica salutatione, eoq; facto veluti comprobans præclaram de illo existimationem. Vti ergo prouerbio licebit, cū quis primarij iudicis calculo absoluitur, aut quoties docti iuri iudicium accedit ad laudem alterius, testimonioque luculento huius eruditionem extollit: aut vbi bellificus aliquis Heros strenuam ducis militis ve virtutē liberali elogio exornat: vtrique enim & militiæ & doctrinæ. Mineruā præfecit gentilitas: ὡς περ τις ἀέλωϊς Ἰήφους. Natalem prouerbij referendum putō ad iudicium Orestæ, qui cum pares esse calculi & damnatorii & liberantes, Mineruæ calculo alteri parti accedente absolutus à crimine fuit, quod ita refert Aristides: ὁρῶντων θυρόντα, ἴσον τῶν Ἰήφους γνομένων, ἢ ἀέλωϊα προδεδειγμένη τῶν παρ' αὐτῆς σοφίῃ.

Ieiunium olet.

Νυστέας ὄζειν. id est, Ieiuniū olere Græco prouerbio dicuntur, quibus grauius est anima & pudidum olens, Aristoteles Problematum sectione 13. διὰ τὴν τὰ σώματα μηδὲν ἐδνησκότων, ἀλλὰ νυστέας ὄζειν μᾶλλον ὁ καλεῖται νυστέας ὄζειν φαρμότων δὲ τιπέτι, ὅτε εἶδει μᾶλλον. id est, Quid cause cur oratorum qui nihil ederint, sed ieiuni sint, magis puteat (id quod Ieiunium olere dicitur) postquam cibum sumplerint, nequaquam, cum oportuerit tūc magis obolere. Causam assignat aeri, propter requiem facta, qui spiritum & excrementa pituitosa in putredinem agat. Cæcilius Comicus: Quæ mihi.

Vbi domum adueni, affedi, exemplo suauium

Dat ieiuna anima.

Plautus in Mercatore:

Ieiunitatis plenus, anima foetidat:

Sic enim citat Nonius Marcellus, & legit vetus codex, pro quo vulgata editio habet: Iam plenus ætatis, animaq; foetida: Huc pertinet quod in Bassam olidā anum scribit Martialis libro quarto Epigramm. Quod

Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod ieiunia sabbatariorum,
Mæstorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcæ moriens lucerna tedæ,
Quæ postrema dictio in impressis libris
perperam in Leda commutata legitur.

Sphyngis aenigmata dissoluit.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝ lib. 3. Alcæi poetæ prouerbialis versus legitur,
Νῦν σφγγὸς γρηκὸς οἰδίππος ἐφορσάμην. i.
Nunc Sphyngis nodos Odius explicui,
Quadrabit in eum qui insigni dexterritate recondita auctorem sensā & tenebrosos locos possit explanare. Alexis Comicus in Orchestride:

Δαίμονιος ἀσπάζομαι
Γράω σφγγα πρὸς ἐμέγ' ὡς ἀνίγματα λέγειν. id est,

Complector valde humaniter
Anum Sphingem, quæ soluat aenigmata mihi.

Huc spectat vrbanus Ciceronis iocus, ad Hortensium, cum iste diceret se Ciceronis aenigmata intelligere. Atqui, debes, inquit ille, cum Sphingem domi habeas: acceperat enim à Verre auream Sphingem Hortensius, patrociniij præmiū, vti refert Quintilianus. Comicus Straton in Phœnicide:

Σφγγ' ἀρρῶν, ἐμάγειρον εἰς τῶν οἰκίαν
Εἰληθ' ἀπλῶς γὰρ τῷ δὲν μὰ τῆς θεῆς
Ὅσ' ἀνλέγει, σωώμην. id est,
Domum introdixi masculā Sphingem,

Haud cocū, adeo nihil, testor Deos, intelligo. Quæ loquitur. Vbi Sphingem masculam vocat cocum poetis verbulis vtētem identidem data opera, vt ea ratione obscurior imperito hero illuderet. Finitimū huic est Epicharmi illud: Οἰδίππος τοῖνυποστ' ἂν ἀνίγματ' ἴνοεῖς. i. Iam olim Oedipus cum sis, enigmata haud capis Sphingē fabulatur fuisse belluam canino corpore, vultu puellari, auis in modum pennatam, humana voce loquentem, consueuisseq; Thebanis ciuibus aenigma proponere quod indissolutū cum multis necis causa fuisset, tandē, Oedipus Corinthius dissoluit, exitialemq; bestiam sustulit, quam fabulā pluribus persequitur Palæphatus, aliter eā exponit apud Nicephorū Philostorgius, Sphinx, inquit, inquit, de simiarum genere est, pectore ad collum vsq; glabro, reliquo corpore hirsuto vbera muliebri habet, facies plusculum rotunda est, & acuminata, à muliebri spe-

cie, non abhorrenr, vox humana, sed stridula nec articulata: bestia indomita, maligna, astuta, hanc crediderim olim Thebas allatam, & cum in ciuium ad spectaculum commeatium vultus insiluisset, eosq; vnguibus lancinasset, Oedipum ciuium suorum iniuria offensum feram interemisse, nomenq; inde illustre retulisse. Ceterum fabula Oedipo fortitudinis gloriā tribuens, aliam eam fingit eo quod celeriter in obuios insultum faceret: eadem illi pectus muliebri, corpus leoninum addit, illud propter glabritiem & femineæ formę similitudinē, hoc propter ferocitatem, quodq; vt plurimum quadrupes ingrediens leoninum incessum mentiatur: Sermonem quoque illi assignat, quod vox eius humanæ sit adfinis, aenigmata vero, quod obscurum quiddam neque intellectum vociferetur. Neque otiosum fuerit vt huc adscribatur quod D. Clemens commemorat Stromatum lib. quinto, apud Egyptios pro templis stare dedicata Sphingū simulacra, quo significant obscurum minimeq; explicitū, & aenigmati cuiusdam simile, quidquid de Deo loqui aut opinari mortales; insisterimus, non ignoro tamen aliter istud symbolum à Synesio exponi in libro de Regno ad Theodosium Iuniorē, & iterum in Egyptio.

Cyrenæus videris.

De homine quauis ratione inexpleto dicitur Alexidis Comici illud è Tyndareo, id fabulæ nomen est:

Ἀνθρώπος εἶναι μοι κυρλωῖ δ' οὐκ εἶς. id est, Videris esse vir Cyrenæus mihi.

Prouerbij vice usurpauit Athenæus libri duodecimi initio: Ἀνθρώπος εἶναι μοι κυρλωῖ δ' οὐκ εἶς, κατὰ τὸ Ἀλέξιδ' ὅτι Ταυδάρεο ἐταίρε Τιμόκρατες, καλεῖ γὰρ ἂν τις ἐπὶ τῷ δέει πρὸν ἕνα καλῶ, Πάρεσσην οὐκ ἔπειθε δὲ ἄλλοι, καὶ δέχ' ἄρματα, id est, Videris esse homo Cyrenæus mihi iuxta Alexidis Tyndareum, sodalis Timocratis, illic enim si quempiam ad cœnam voces, mox octodecim alij adfunt & currus decem. Modeste Timocratis studiosi hominis inexplebilem in legendo & ad editionem de postcendis libris auiditatem, perstringit, qui perlectis iam vndecim Dipnosophistarum commentarijs, nondum satur, efflagitarat prædictis adijci librum de ijs, quos luxu diffluētes ac delicijs addictos fuisse obser-

uarat. Apposite igitur quadrabit in hominem inexhaustæ lectiois aut voluptatibus numquam saturum .

Ne coriicem quidem dederit .

VERSICUVS est prouerbialis Parthenij ab Etyrnologici auctore citatus .

Οὐδὲ πρόροι βίχης δρύιλα ποντιάδος, id est, Herbæ littoreæ fragmina non dederit . vel ita :

Radicis nulli dederit fragmenta marinæ . Quo licebit uti in hominem sordidum & auarum, qui nulli aliquid largiatur, ut è pumice aquam citius elicias quam à tali numulum . est autem δρύιλα cortex arboris delibratus , seu ab arbore reuulsus , aut etiam quisquiliæ quælibet & fragmenta , ἀπό τῆ δρύιπτεν, quod lancinare sonat . Conuenit cum eo , quod alibi citauimus . Ne saleem quidem dederit .

Ne baon piscis molestus sit .

Μὴ μὲ βαῶν κακώση ἰχθύς, id est, Ne Baon pisciculus mihi noxam pariat . Citatur ab Etyrnologiaci auctore, qui illud exponit de homine voluptuario & delicato ganeo- ne, qui vilia & communia edulia aspernatus, cupidias festatur : cuiusmodi Philoxenus Cyterius fuit, qui appositum exiguum nullum perconstanti similis auri admonit, ut ingenioso commento prægrandem Dionysio tyranno in eadem mensa appositum impetraret, uti refert Athenæus . Est autem βαῶν pisciculus gobio persimilis, alio nomine βέλων & mucositate, ut videtur, nomen sortitus, quamquam apud Athenæum lib. 7. βέλων & scribatur, ubi & alter exstat in vulgatis codicibus error talis, ἐστὶ δὲ καθὼ τῶν ἰδέων παρρησίου, pro quo reponas ex Eustathio & Etyrnologici auctore καθὼ τῶν βέλων, piscem à βέλων, id est, mucos nomen habentem . gobio esse persimilem . Vilem autem fuisse & ingrati saporis pisciculum, ostendit Epicharmus, ἀχάρης βαῶνας, id est, inspidos Bæonas vocitans . Lectio huius paræmiæ diuersa est apud Athenæum, sed quæ eodem sensu consistere potest μὴ μοὶ βαῶν κακὸς ἰχθύς, id est, Procul à faccessat Bæon malus piscis . Competet in hominem aspernabundum & delicati morosiq; ingenij, qui communia & vulgaria fastidiat .

Cum vulpe habens commercium, dolos caue

SE NARI VS prouerbialis citatur à Suida talis :

Κερδοισμων, τῶν κερδοισμῶν προσδόναι . i . Cum vulpe habens commercium, dolum caue,

Ad fine est illi Paulino : Cum prauo deprauaberis . A malorū consortio cauendum est, ne aut impostura exitio tibi sit, aut ne in mores transeat cōtagium : τὸ γὰρ ἐμυρὲς ἔστ' αἴθρον ἀλώπιξ ἔστ' ἐρίβρομοι λέοντες διαλλάξαν τὸ ἦτορ, ut inquit Pindarus hoc est, natuum ingenium neque dolosa vulpes, neq; rugibundus leo commutare valeant . κερδῶ autem vulpes dicitur quasi κερδῶ à caudæ quā spissam habet tractu, vel ab astutia qua lucrum quæritur & emolumentum, quam κέρδ & etiam nominant, vnde & κερδάλει & fraudulentus homo dicitur .

Pro pede Xenium .

Τὸ τὸ σοὶ ἀντὶ ποδὸς ξενίων, id est, Istud habe Xenium, pede pro bouis .

Verba sūt Philertij bubulci Vlyssis apud Homerum Odys. 22. ad Cresippum quem sagitta traiecerat, illi insultantis, ut munus illud accipiat pro bubulo pede, quem ille mendicanti Vlyssi impègerat paullo ante . admonet ibi Eustathius vsurpatum adagiū à primi nominis theologo, in eos quibus malum pro malo rependitur .

Vti nutrices Lamiam .

CUM Inanes minas ad territandum solum compertas innuere volumus, vtemur illo Dionis Chrysostomi, ὡς περ αἰ τίτθαι δηγόμενα τῶν λαμῶν, i. instar nutricum Lamiam pueris obijcientium . Eius verba hæc sunt oratione 55. μόνος δὲ θαυμάζεις τὸς λέοντας (ita corrigendus est codex græcus, qui habet :) λέγοντας καὶ τὸς ἀετὸς καὶ τὸς σκύλλας καὶ τὸς κύκλωπας, οἷς ἐκείνος ἐκλήλει τὸς ἀνειδήτους ὡς περ αἰ τίτθαι τὰ παιδία, δηγόμενα τῶν λαμῶν . i. Soles miraris leones, aquilas, scyllas, & cyclopes quibus ille stupidos homines demulser, non aliter, quam solēt nutrices pueros, Lamiaæ aduentū narrantes . Lamia quasi λαμῶν à prægrandi ingluuie nomen habere vult Etyrnologi auctor, diximus de ea in adagio Lamie turris, antea nunc & hoc addendū est ex Nicephoro Callisto lib. 18. c. 9. Lamiam etiam λέγω vocari,

vocari, sic enim ait de Mauritio Impera . Illud insuper anile parūq; simile veri adens Empusam (ita enim nominat, quam λέγω quis dixerit) sæpenumero infantem Mauritium è cubili, velut mox deuoraturam, extulisse, nullo accepto incommodo .

Immortales Gratiarum horti .

Ακήρατοι χαρίτων κήποι, id est, Interitum nesciunt Gratiarum horti . Aristides, καὶ μάλ' ἐν ἀκήρατοις χαρίτων κήποις, id est, In immortalibus Gratiarū hortis natum . Prouerbij facies ad gratitudinis significationē trahi potest, nam beneficij collati memoria immortalis esse debet, semperq; in animo grato viuere, vnde & Gratiarum vni à virore perpetuo Thaliæ nomen fuit . Potest & ad personam transferri, si dicamus virum sempiterna memoria dignissimum, in Charitum horti immortalibus viuere, A quo non ablūdēt Sapphus poetrix inuestiua in inconstans & à Musis Gratijsq; alienam feminam : κατασανοῖσα δὲ κείσασαι, τῆ δὲ ποτὲ μακροσούβια σέθεν ἔσσει τὰ δὲ ποτὶ ὑσπερον, γὰρ μετ' ἔχεις φόδων τῶν ἐν περὶ αἶμα, ἀλλ' ἀφανὴς κεν ἀΐδα δόμοις φοιτᾶσαι . hoc est, Mortua iacebis, nec tui vniquā à morte exstabit memoria, quippe expers rosarum in Pieria nascentium sed obscura vmbra apud iferos manebis oberrans . Quæ verba corrupte legūtur apud Piutarchum in tertio Symposiacōn in Codice Aldino, parumq; integre .

Phœnicis instar renuiscere .

Κατὰ φόνικα ἀναβίωσκεσαι . id est, Phœnicis in morem renuiscere, prouerbio dicitur, qui longa valitudine, assiduis curis, amore, sollicitudine, carceris tædio emaciatus, nunc viuider factus ad se redit . Aristides refert ad statum ciuitatis, cuius ruina in nouam vrbs faciem restituta sint, re paratis etiam ijs quæ obsoleta forent, ita enim loquit de Smyrna beneficio M. Aur. Imp. reædificata : ἢ πόλις ἀναφύεται μετὰ βάλυσα τῶν ἡλικίων, ἢ αὐτὴ παλαιότε καὶ νεώτερον ἐστὶν, ὡς περ τὸν φόνικα ἀναβίωσκεσαι λόγος αὐτὸν ἐξ αὐτῆ, id est, Repullulat ciuitas depositio fenio, vetus eadem & noua, quomodo Phœnicem ex se renuiscere fama loquitur, & alibi de eadem, γέγονε δὴ πάλαι ὅτι καὶ νεώτερον ἢ αὐτῆ ἐαυτῶν ἀναγεωσαμένη, καθάπερ τὸν ὄρνιν φασὶ τὸν ἱερὸν . id est, Facta est eadem vrbs & antiquissima &

nouissima, resumpta iuuetā, quod de sacro alite dicitur . De Phœnicæ aue ita Ambrosius lib. de fide resurrektionis . Auis in regione Arabiæ, cui nomen est Phœnix, rediuuio suæ carnis humore reparabilis, cū mortua fuerit, reuiuiscit . Eusebius Pamphili in vita Constantini : Αἰγύπτιον ὄρνιν φασὶ μονογενῆ ὄντα τῶν φύσιν, θρέσκειν μὲν ἐπ' ἀρωματῶν αὐτὸν αὐτῶ τῶν τελευτῶν θυπολῶντα ἀναβίωσκεν δὲ ἐξ αὐτῆς σποδῶν καὶ ἀναπτάντα τοῖς τὸν οἶον καὶ πρῶτερον ἰὼ φύσιν . i. Phœnicem volucrem Ægyptiarum ferunt naturam vnigenam esse, & super aromatum aceruo emori suum sibi rogam adolescentem, postea de suo cinere reuiuiscere, resumptisq; pennis talem existere qualis antea fuerit . Nazianzenus in Carminum lib. .

Ὁς δ' ὄρνιν φόνικα φάτις θνήσκοντα νεάζειν, Ἐν πυρὶ τικτομένον πολλῶν ἔτέων μετὰ κύκλα

Πυραλέης κοίτης ξένοιον αὐτογενέθλον . i. Phœnicem perhibent post fata resumere vires, Nascentem ex igni, & decursis pluribus annis,

De cinere annofo foeturā sponte renasci . De hac aue ita ferme Artemidorus lib. de insomniis 4. cap. 49. Phœnix vbi fatale ingruit tempus, euolat in Ægyptum, loco vnde profectus adit ignorato, sibiq; constructo è casia myrrhaq; rogo, immoritur : ex eo cinere post statum temporis curriculum vermīs enasci putatur, qui grandescēs in volucrem abit, sitq; iterum phœnix, moxq; emigrat ex Ægypto, locumq; vnde genitor aduenerat volatu reperit . Eius verba leguntur apud Suidā in dictione φόνιξ, sed à librariis corrupta, nam illa ἀφίπτασαι εἰς αἰγύπτου ἐκείθεν, ex Artemidoro ita legi debent, ἀφίπτασαι εἰς αἰγύπτου ἐκείσε . Plura de hac aue qui scire desiderat, legat opusculum Lactantij, & alterum Claudiani, de Phœnicæ, Cornelium Tacitum annalium lib. 5. Plinium lib. 10. cap. 2. Solinum ca. 36. Quidium in transformationum libris, denique Achillem Statium Alexandrinum in calce lib. tertij de amoribus Blitophonis & Leucippes .

Qualis hera, talis & canis .

REFERTUR à Clemēte Alexandrino lib. pædagogici 3. οἷα γὰρ δὲ σπῶνα (φασὶν οὖ παραμοιμαζόμενοι) ποιάδης χ' αἰῶν, i. Qualis namq; hera, iuxta prouerbium, talis est

& canis. Quadrahit ne impudice aut ebrio se matris, libidinofam aut temulentam filiam. Vfus eo est Gregorius Palama, in declamatione, qua corpus aduersus animum se defendit, testaturq; se mereri veniam, raptum illius affectionibus δια γαριουσιν, η δεσποσνετε, τοιαι χ' η κυων.

Gyaro dignum.

FACINVS audax cum periculo cōiunctum, quale βραχυν δυνον Græci vocant, velut proiectæ audaciæ plenum versu à multis vsitato. Iuuenalis dixit: Gyaro dignum, ita autem habet, Aude aliquid breuibus, Gyaris, & carcere dignum, in quo præter aliorum grammaticorum expositionem, breuibus, epitheton esse nolo, vt exilitas insulæ includi eo verbo videatur, sed commate distermino, vt tria loca periculo vitæ coniuncta illi aduenda esse significet, qui facinus aliquod memorabile suscipere velit. Sunt enim Breuia loca maris vadosa, naufragijs infamia, quorum etiam apud Virgiliū mentio est in primo Æneid. ibi, In breuia & Syrtes. Polybius similiter vt Latini βραχέα nominat. vt libro primo, de parua Syrti loquens εν η προσπεσόντες εις τήα βραχέα (ita locum corrige pro αβραχέα) δια τω απειριαν, εις πασαν ηλδον απειριαν, id est, Ad quam in breuia incurrentes, propter locorum imperitiam, in summum adducti fuerunt discrimen. Gyaros vero insula est inter Cycladas, quam inmi rem & sine cultu hominum causatur Tiberies apud Cornelium Tacitum.

Mel summis digitis delibandum.

Χρη τῃ μέλιτος ακρωδατύλω αλλά μη κείλη χειρι γένεσαι. hoc est, Mel summo digito, haud cava manu delibandum est, Dionysius Mylefius apud familiares suos identidem dicere solebat, Philostratus lib. 1. de Sophistarum vitis commemorat. Translationibus alijsq; delicijs, quibus oratio ornatur, parce vtendum est, non affluenter & ad fastidium vsque. Voluptatibus modice frui pro re nata, illaudatum non est, modo ne totum te ijs immergas. Vti adagio conueniet, quoties moderatum rei alicuius vsum laudabimus.

Polyclæti norma.

Πολυκλέτους κανών, id est, Polyclætæa norma,

prouerbij specie effertur de homine omnibus numeris absoluto, de opere ad vnguem facto, deq; re extra controuersiam perfecta. Nam à Polyclæti statuariorum antesignani commentari, quo absoluti operis specimen artificibus præscripsit, itemq; eiusdem statua absolutissima, quibus ambobus κανόνος nomen inditum fuit ab auctore. Sed operæpretium est Galeni verba quibus hanc rem persequitur apponere ex quinto libro De Hippocratis & Platonis decretis: καθάπερ, εν τῷ Πολυκλέτει κανώνι γέγραπται, πάσις γάρ εν δειδιδάξας εν εκείνω τῷ συγγράμματι τας συμμετριὰς τῶ σώματος ὁ Πολύκλειτος, ἔργῳ τὸν λόγον ἐξεβαίωσε δημηργήσας ἀνδριάντα κατὰ τὰ τῶ λόγου προσάγματα, καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἀνδριάντα καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα, κανόνα. id est, Quemadmodum in Polyclæti regula perscriptum est: nam cū eo in commetario Polyclætus nos edocuisset symmetrias corporis, scriptum deniq; opere confirmauit, fabricata statua iuxta libri præscripta, inditq; illi similiter, vt & commentario, Normæ peculiari nomine. Idem de corpore quadrato loquens in primo De temperamentis, quod non modo medium obtinere humiditatis siccitatisq;, verumetiam optima formatione præditū vult esse supra Polyclæti normā, sic inquit: καὶ πῶς τις ἀδριὰς ἐπαινετὰ Πολυκλέτει κανὸν ὀνομαζόμενος, ἐν τῷ πάντων τῶν μορίων ἀκριβῶς τὴν πρὸς ἀλλήλα συμμετρίαν ἔχεν, ὀνόματος τοιούτου τυχῶν. id est, Laudatur alicubi statua Polyclæti, Norma vocitata creato inde nomine quod exactā adamūssim omnium inter se membrorum commensurationem habeat. Transferetur apposite ad animi dotes, si hominem omni virtutū genere præditum Πολυκλέτειον κανόνα vocemus. Eo modo accipit & per se κανὸν Græcis, vt Norma Latinis. Apud Suidam incerti auctoris verba citantur ista, η δὲ ἐφορεία, κανὸν τῶ ὀρθῆ βίαι καὶ ὑλιείας. id est, Pubertatis anni norma erant recte instituta, sanæq; vitæ. Eunapius de Marciano: ἀνὴρ ἐς ἀρετὴν ἀπεσαν ὡσπερ τις κανὸν ἀπικριβουίεος. id est, Vir ad omnes virtutes veluti norma quæpiam affabre factus. Simili tropo Hieronymus ad Ruffinum dixit: Norma Cætonianæ seueritatis. & Martialis lib. 1. Regula morū. Affine etiam est illud Trebellij Pollionis, Valeriani vita celsura est. Ad eundem modū capitur & γράμων. Damascius de Ildoro

Ildoro philosopho Hypatiæ doctissimo se minæ marito: ἀπὸν τὸ θέατρον ὡς εἶπεν, τῇ ἀκείνῃ κρισι γινώμοι διεχρήστο τῶν ἀμεινων η χείρων λεγόντων. id est, Vniuersum theatrum illius iudicio vtebatur ceu regula eorū qui bene maleve dicerent. Thucydides de Themistocle: τὸν τε παραχρημα δι ἐλαχιστῆς βελλῆς κρείστος γνώμων. id est, Rerum præsentium exactissima norma, adhibito vel leui consilio.

Pro virgine cerua.

Ἀντὶ παρθένῃς ἑλαφος. id est, Loco virginis cerua. Prouerbio hoc vti licebit, cum præter opinionem insperatum quid accidit, veluti si quis opima spe excidat, & pro aureis tantum non montibus exiguum quid referat: aut vbi quis criminis purus, reus tamen accusatus, liberatur, auctore sceleris deprehensio: aut cum aliquid pro alio fraudulenter substituitur. Exstat apud Achillem Statium Alexandrinum libro sexto de amoribus Clitophontis & Leucippes. Custos, inquit, vt verisimile est, obstupuerat, inopinatæ rei nouitate commotus, iuxta paræmiam, pro virgine cerua conspecta. Nam videtur à fabula Iphigeniæ, quæ cum in Aulide Bœotiæ ad aram Dianæ adducta staret, futura deæ victima, ipsa quidem repente euauit & in Tauricam deuecta est, immolata eius loco substituta cerua. Hanc rem narrat apud Euripidem Iphigruentius:

Ἄεπτον εἶσι δοντες ἐν θεῶν τιμῶς
Φέλομι, ἔγχε μὲνδ' ὀρωμένη πῶσις παρῶν,
Ἐλαφὸς γὰρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ
Ἡσ ἀματι βώμος ἐββαίνετ' ἀρδύω τῆς θεῆ. i.
Spectrum intuentes à deorum quopiam Inopinum, & ægre creditum spectantibus, Nam cerua humi iacebat artubus micās, Aram deæ cruore stagnantem imbuens.

Nō alienum hinc est quod Martialis iocatur in Mistrum quendam à Cybales sacerdotibus noctu præfectis virilibus orbatum, cum illi Achillam puerum concubinum ea parte multasse se crederent decepti, proinde subiicit auctor: Suppositam fama est quondam pro virgine ceruam.

Fulmenta lectum scandunt.

ΣΙΤΑΤΥΡΑ Nonio prouerbiū Varroni frequens: Fulmenta lectum scādunt, quāquam in impressis codicibus, vt vbiq; scatur portentoſis mendis, singulari nu-

mero Fulmētum vitiose scriptum legitur. Videtur autem quadrare quoties præposterere aliquid fit, aut vbi hero imperare seruus, & supra patronum cliens habere præsumit arroganter. Nihil autem in rerum natura magis est præposterum, quam vbi fulcra sustentando lecto destinata, onus ipsa lecti esse voluit, & ab eo portari quoddammodo. Est autem fulmentum idem, quod fulcrum aut pleniore voce fulcimentum, quod vel ex Plautino exemplo in Trinummio liquere potest, vbi vulgati codices fulcimenta præterit, cum feminino Fulmentas veriore lectione emendatioribus libri habeant hoc modo: Fulmentas iubeam suppingi foccis.

Tantali mensa.

Ταντάλη τῆς πέζῃ. id est, Mensa Tantali, effertur de re, qua frui non liceat. Melite Ephesia apud Achillem Statiū libro quinto, amore Clitophontis in censa, cum veneris fructum sollicitaret apud illum identidem tergiuersantem: Næ ego, inquit, totum Tantali mensæ non absumilem nacta sum. Præcesserunt autem hæc verba. Tanton tempore, vt propter fluuium sedeam, neque sitim explere queam? nam cum sedulo instare Melite, vt litando veneri nuptias confirmaret amans ille amasiæ suæ Leucippes desiderio hoc dans, congressum connubiumq; cum Melite vitabat, diem semper eximendo. Nota est de Tantalofabula in medijs vndis sitiente, & imminentibus ori ipsius pomis frui non potente: quam rem eleganter idem & breuiter expressit Petronius Arbiter:

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit.

Tantalus, infelix quem sua vota premūt.

Vnum aluere.

Ἐν κερῶν. i. Vnum idemq; aluere. Prouerbiū est de collegis socijs & coniuratis, qui eiusdem sodalitijs sunt, ijsdem studijs addicti, aut similibus sceleribus operati. Citatur in Suidæ collectaneis.

Camelus pyrrhicham didicerit.

Ἡ κἀμυλος πυρρίχαν ἐμαθεκμισίαι, id est, Pyrrhicham Cinesæ camelus didicerit.

Locus erit adagio vbi quis repugnante natura & genio aggreditur quippiā, veluti si stipes quispiam litteris operam dare velit,

lit, aptior tractandæ stuz, huic enim dicet. Dicit camelus pyrrhicham Cinesia.

Fuit Cinesias poeta prelongus tardo immobilisq; corpore, quippe tilia arboris asserculis circummunito ad gressus firmitatem, ac proinde ad saltandum pyrrichâ tripudij genus velocis, inepto. Pyrricha namq; Laconum inuentum ab armatis adolescentibus obiri solebat ad comparandum velocitatis habitum quippe qua in bellis maxime opus sit, cum ad persequendum hostem tum ad fugâ euadendum, si contingat inferiores obinere. Aristophanis interpretes scribunt Cinesiam poetam pyrrhicham composuisse ad quam decursus modularis fieret, lege carminis constata è breuius ferme pedibus, qui vel inde, ab ignea mobilitate pyrrhichij dicuntur, ijdem & κινησία, vel ab auctore, vel à mobilitate, vt à Diomede grammatico scriptum est. Adlusum videtur ad versum Aristophan. in Nebulis ἢ πυρρὶ χλωτὶς ἐμαθετὶ κινησία, id est, An Pyrrhicham Cinesia quis edidit? Gratia multum accedet adagio, si paullulum deflectatur hoc modo: Camelus citius pyrrhicham Cinesia didicerit, quam talis caudex literas. Est enim Camelus animal saltationi ineptum, tamen nomen illi quasi καμήλην, à femorum incuruatione esse velit Euenus apud Artemidorum. Neque absurdus eius vsus erit, quando significabimus sub institutione viri litterati, stupidum discipulum plurimum profecisse, sub tali enim præceptore Camelus Pyrrhicham Cinesia didicit.

Eleusina seruat quod ostendat.

ELEVSINA seruat quod ostendat reuisentibus. In adagium cedere dignissimum Seneca dictum, quando significabimus non semel & vnica vice effundendas esse omnes eruditionis opes. Habent hoc vitij non nulli, vt omne suum myrothecion, vniuersa pigmenta simul in vnicam epistolam, aut orationem impendant, cum parcius ornatus laudabilior sit. Seneca Naturalium Questionum lib. septimo: Eleusina seruat quod ostendat reuisentibus. Rerum natura sacra sua non simul tradit. Habent illud ciuitates quæ spectaculorum & reliquiarum ostentus gratia, statis annorum interuallis adeuntur, vt seruent in proximam panegyryn semper aliquid an-

rea non spectatum. Eleusin siue Eleusina Attica locus Eleusina Cereris religio fano nobilis, quo prima frumenti satio inuenta fuerit: παρὰ τὸ ἐλδέν, vt Diodorus Siculus ait, vel ab Eleusino Mercurij filio nomen habens, vt Etymologici auctor voluit. Atticae sacrarium eam uocat Apuleius.

Nemo comatus qui non praeciditur.

Οὐδὲις κομήτης, ὅστις ἐβλήθηται. id est, Nullus comatus qui non praecidit solet, Prouerbij esse vetustum, immo oracula re, manifestis verbis testatur Synesius quo significetur, omnes qui impense mollitiei cutis operam nauat, aut calamistraturè nimium studium impendent, aut quomodo cumq; tandem corporis cultum & nitore deamant, molles censerit, & pathicum quiddam si non corpore, animo saltem praefere, fractosq; esse. Verba eius sunt in epistola ad fratrem de Ioanne quodam improbo hoie & ignauro: χθὲς τοῖ πάνη λαμπρῶς συνηγορεῖται τῆ παρεμῖα, μάλλον δὲ τῶ χρησμοῦ, χρησμός γὰρ ἀντικρὺς, τὸ τὸ γὰ πάντως ὀΐδα, τὸ ἐδὲις κομήτης ὅστις ἐβλήθηται. i. Heri apertissime prouerbij fide cōprobauit, vel oraculi potius, reuera namq; oraculum est qd̄ tibi nō ignotū est. Nullus comatus qui non praecidit solet. Idē in libello de Coma: Τὶς ἐν πότ' ἐστὶν δὲ παρομῖα καὶ τι βέλεται, ἐδὲις κομήτης ὅστις ἐβλήθηται. τὸ δὲ ἀκροτλάετιον, αὐτὸς σὺ πρὸς τὴν ἡγὰ τῶ τιμῆτε σιωπῆρσσον, ἐ γὰρ ἐγὼ γε φθέρωμαι τὸ δένον ἐκείνο καὶ παρᾶγμα καὶ ὀνόμα. i. Quod est igitur prouerbium illud & quid sibi vult: Nullus comatus qui non. nam postremam vocem, trime tri numerosa legi ru ipse adaptato, neque enim proferetur à me faedum illud & re & nomine verbum. Quæ verba citantur à Suida in dictione κομήται, non nominato tamē auctore. Idem alibi senarij postremum verbum immutatum citat hoc modo: ἐδὲις κομήτης ὅστις ἐβλήθηται. Vtrobique tamen idem est sensus.

Smyrnaei mores.

Σμυρναῖος τρέπος, i. Smyrnaei more, prouerbium videtur competere in eos qui delicias luxuique indulgent, rursus cum res postulat viros, fortiter se gerunt, ita enim exponit ipse Aristides in Smyrnae enconio, tribuit namq; illis ἀβρότητα μὲν ἐς τὸ καθ' ἡμέραν, τομμήματα δὲ ἐς τὰς πολέμους κρείττων

κρείττων ἢ πολλοῖς ἐρίσαι λυσίτελεν, addit dein de ὧς τε καὶ τῶν ποιητῶν ἢ δὴ τίει σμυρναῖον τρέπον τὸ τοῖς δα. id est, In dies optare viuunt, sed in bello ferociores sunt, quam vt multis expediat eiusce rei periculum facere vsque adeo vt nonnulli poetar: Smyrnaeos mores tale ingenium vocent: subiicit deinde exemplum vnum de Chiis qui vacuum ab oppidanis illorum vr bem occupaturos se rari, viris in monte operi rustico intentis, mox cum de monte decurrētes subito cines conspexissent, tanta trepidatione iniecta fugerunt, vt triremes plerasq; iniquitate locorum a miserint, impetum in se ciuium metuent es. Dicitur ergo de gente, aut homine bellicoso, pacis tempore dissoluto.

Capra cinnamomum.

Ἡ αἰξ τὸ κιννάμωμον, i. Capra cinnamomum videlicet sequitur aut amat. Eustathius dici testatur in eos qui rem quampiam impense amant, & seruide deperunt. Cinnamomū furculus est Arabicus mirè fragrantia viti nō dissimilis, qui naribus ad motus odoris gratia, voluptatis plena, lacrymas etiam inuitis elicit, vt ex Porphyrio annotat ille in Dionysij Afri commentarijs, adamaturq; vehementer ab indigenis capris. Philostratus libro 3. de vita Apollonij originem adagij docet, cum namq; ostendat, Capram documentum præbere bonitatis cinnamomi, ita subiungit, si quis caprae porrigat cinnamomi furculū, ea catuli instar admurmurat, abeuntemq; sequitur, naribus quātum potest ad motis, atq; adeo repulsa non aliter, quam si pabulum denegatum foret, quiritatur.

Veteris moneta.

Παλαῖα κόμματος, i. veteris monete esse dicitur quilibet integrum adfert iudiciū, haud corruptū, fuci corruptelāq; nescius: deniq; quidquid probum est & rectum, veteris monete esse dicitur, vetera namq; eo nomine bene audiunt, velut minime adulterina καὶ κίβδηλα. Symmachus epistol. lib. 2. Itaque vt ipse non numquam predicat, spectatorum tibi veteris monetae solus supersum, ceteros delinimenta aurium capiunt. Vfus huius prouerbij durat etiam nū in lingua nostra vernacula incorruptū dicentibus nobis esse de veteri moneta. Ita

ferme vsurpatur ἀρχαίως, hoc est, vetuste apud Demosthenem in Philippicis, pro simpliciter & sine fuso doloq; quod prisca seculi homines integri fuerint, sic enim habent eius verba: Ἔτω δὲ ἀρχαίως εἶχον, hoc est, de verbo ad verbum, vsque adeo vetuste habebant.

Olim Pelasgi, Danaida postea.

Πάλαι πελασγοί, δαναΐδαι δὲ ἄτερον. id est, Olim Pelasgi, Danaida postea.

Euripidis senarius in Oreste fabula, pro uerbij speciem redolens, qui torqueri potest in locuplete genere ortos iam ad egestatem redactos, aut propemodum stirpitus extinctos. Pelasgi, si Straboni credimus, numerosa & valida olim gens fuit, quæ errabunda passim sedes posuit leuiq; de causa eas mutauit, alio atque alio comigrans, & in infinitam ad aucta multitudinem celeriter defecit: siquidem maritimam Ioniam oram infedisse, & Chium insulam inhabitasse leguntur, Herodotus refert etiam Imbrum & Lemnum insulas Persici belli temporibus à Pelasga gente habitatas, memorat Strabo & campum Pelagicum in Thessalia ad Larissam. Possederunt & Creta partem vt ex Vlyssis ad Penelopen verbis apud Homerum manifestum fit. Fuerunt & Pelasgi in Achaia, cum & Aeliam in Asia incoluerunt: transferunt & in Italiam eorum colonia, Lesbos quoque Pelasgia antiquitas ab incolis eius nominis dicta fuit. Conueniet itaque in eos quorum opes olim firmæ & potentes fuerunt aut prepotens familia, nunc vero ea defecerint. Potest & haberi ad sine illi vulgato de Milesijs: Fuere quondam strenui Milesij.

Helena crater.

Ελένης κρατήρ. id est, Helene crater, de Icto nuncio aut re quavis animo nostro impense grata que sollicitudinem leuare possit curasque diluere. Philostratus in Sophistis: καὶ τὰ ἀρχὴ σοὶ κοπιεὶ τῆς γνώμης ὡς περὶ κρατήρ τῆς ἐλένης τοῖς ἀργυρτίοις φαρμάκοις, id est, Leuabit tibi animi molestias non aliter quam Helene poculum Aegyptijs pharmacis imbutum. Intelligit de pharmaco Nepente, Locus est apud Homerum Odyssæe quarto: Αὐτὴν ἄρ' εἰς οἶνον βάλει φάρμακον ἐνθεν ἐπινοῦ

Νηπιθεὶς τ' ἀχορόντε, κακῶν ἐπίληθον ἀπάντων.

Irarum caussas abolens, fugansq; malorum.

Senfum, & triftitiæ patiens obliuia, vino Pharmacon immifit. De quo ita Plin. lib. 25. c. 2. Nobile illud Nepenthes obliuionem triftitiæ veniamq; afferens, & ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum.

Spina colligens.

Τὰς ἀκάνθας σωθῶν, i. Spinās attrahēs, Frequens est apud Athenæum de moroso homine & importune curiofo, qui in difputationibus nunc hoc nunc illud incesfit & in controuersiam trahit: talem autem vbique perfringit Vlpianum Tyrium altercando moleftum, vt lib. 3. Dipnofophi. ἐξου χίλις πάντα τὰ προσπίπτοντα τοῖς σιωδιολογούμενοις, τὰς ἀκάνθας σωθῶν, ὡς ἀν' ἐχινόποδας, καὶ ἀνὰ τρηχέαν ὄνων ἀειδωπίφων ἀνθέων τῶν ἡδῖων μηδὲν σιωαθρόζων. i. Ad vnguem expendis quidquid difceptantibus occurrit, spinas attrahēs, quippe inter tribulos femper, spinofam & Ononin conuerfans, nihil omnino amœnorum florum colligens, quem locum respiciens Eustathius ita legit lib. 2. Iliad. ἐξ ἑ παρομιήτω τὰς ἀκάνθας σωθῶν ὡσαν ἐχινόποδας, i. Vnde prouerbiū illud. Spinās adducens velut tribulos aculeatos: cum allufum fibi fit ad distichon quod apud Plutarchū extat Sympos. lib. 1. c. 4.

Ὡς ἀν' ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχέαν ὄνων ἴθυσται μαλακῶν ἀνθεα λώκοιων. id est, Ceu scabros inter tribulos, & Ononin acutam

Tellure erumpunt mollia Leueoia. Idem Athenæus lib. 6. ἐν τέττον' ἄλλῃ τῶν λεχθέν τὰς ἀκάνθας ἀναλεξάμενος ἐλπιδίος. id est, Hic iterum ē prædictis spinas colligens Vlpianus. Rursus lib. 8. ὁ τὰς ἀκάνθας ἀγέρον' ἐλπιδίος. id est, Vlpianus spinas congregans. Porro superiore disticho concinne vtetur cum à Seuero homine & auctero lepidè distum aliquod proderit & iocofus lepos: aut ibi scriptum tetricum quasiq; aculeatum vnīs atque alteris faciētijs conditum temperetur.

Suilla harmonia.

Ἦεί@ ἁρμονία, id est, Suilla harmonia, prouerbij specie de incondito & indocto

clamore effertur alicubi ab Aristide: τῷ θεῖον ἁρμονίαν ἡρμωμένοι, id est, Harmoniam porcinam modulantes, de ineptis & obstreperis sentiens, ac molesto barbaroq; sermone obgrunnientibus.

Monitor capras age.

Εμὲ νθετῶν, ἀντὸς ἀπόλει. id est, Qui me admones, ipse capras age. Quadrabit in cōsultorem ineptum, qui alteri dicere consilium parat, ipse supra suam non sapiens. Attigit istud Aristides in oratione περὶ παραβήγματος, hoc est, de inepto responfo: ὁ πῶς καὶ γὰρ οἱ ὄν' ἐμένεθετεῖς, τῆς παρομιίας σοὶ λεγέσης ἀπολεῖν. id est, vt intelligas cuiufmodi vir sis qui me admones, cum prouerbiū iubeat te capras pascere.

Agamemnonium epulum.

Ἀγαμειώνη@ δαῖς, ἢ τράπεζα. id est, Agamemnonium epulum, vel Agamemnonia, mensa prouerbialiter dicitur de ijs, qui in exitiali mensa epulātur, vltimamq; cœnam sumunt. Torquebitur in eos, qui amice accepti medicatum hauriunt poculum, aut venenatam offulam & Claudij Cels. boletum edunt, quod multis ex purpuratorum collegio contigit, qui ab Alexandro pontifice eius nominis sexto optare excepti Agamemnonia mensa, paulo post interierunt. Refert Homerus Odyf. 8. quomodo Ægyptus adulter lautum appararit conuiuium velut excipiendo Agamemnoni instructum, quo illum nihil mali suspicantem interemit, sic enim ait: κατέπεφνε Δειπνίωσας, ὡς τίς τε κατέκτανε βῆν ἐπιφάτνη. i. Cœna acceptum maclat, ceu sub foenile cadit bos. Aliter ἀγαμειώνη@ δαῖτα accipit Sophocles pro anniuersario interfecti Agamemnonis epulo. Refertur ab Eustath. Odyf. 4.

Ioui paria intonat.

IN ferocem & superbe grandiloquum nihilq; mediocre spirantem quadrabit illud Rhiani Cretensis, apud Stobæum:

Ἰσα δὴ βρομέει, κροαλλῷ δ' ὑπὲρ ἀνχένας ἀρει. id est,

Par Iouis Imperio fremit, & capite arduus exit.

Cui cognatum est illud Sofspanis apud eundem:

Ἀν δ' ἀτυχεῖτε μηδὲν ὄντες, δ' ὁ@ ἰσ'

Ἰσ' ἄρενῶ φρονεῖτε. id est, Affulserit si fors egenis, illico

Attollitis cœlo arduum caput.

Ita vt idem sit ἴσα δὴ βρομέειν, & ἴσα ἄρενῶ φρονεῖν, illud pofitatis æqualitatem, hoc inimitabilem altitudinem infimulat.

Tamquam Pauo circumspediens se.

DE philauto homine & qui sibi quacūque tandem in re placet impensius, suoq; ingenio indulget, aut qui forma sua delectatur. Synesius de Dione Prusæo sophistici politicisq; argumentis admodum delectato: ἐν ἐκείνους ὑπτιάζει καὶ ἀράται καθάπερ ὁ ταῶς περιθρόν ἐαυτῶν καὶ οἶον θαυωμένους ἐπὶ ταῖς ἀγλαῖους τῷ λόγῳ. i. in illis resu pinus gloriatur, in illis decorè ostentat, paonis in morem seipsum circumlustrans & quasi superbians orationis splendore. Pauo superba auis gemmantes suas pennas mirari solet, & ad laudes suas explicare opes. Philostratus in Hippodromo, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆ ταῶ τῆ ὄρνιθος, ὡς ἀναπτερόντος ἀντὸν τῆ ἐπαίνῳ. id est, Exorsus à pauone vt qui landatus pennas furrigat. Simocatus in epistola: τὸ μηδὲ μὴν ὄρεσος ὁ ταῶς καὶ τῶν μηδαν τῶν ὑπεροφίαν καὶ κληρωταί μέγα τί καὶ ὑπέρογκον ἐπὶ τῶ κέλλει φρονῶν. id est, Pauo medica auis Medorum etiam superbiam velut hereditario iure, adepta, immensam ob pulchritudinem superbit. Ab hac aue etiā aliud prouerbiū deducitur propter multicolorem pennarum varietatem, vt quidquid mirifice varium sit, ποικιλώτερον τῶνος, id est, pauone magis varium dicitur. Synesius libro de imperio ad Theodosium Iuniorē: ποικιλώτατων καὶ πῶν ἄσπερ ὁ ταῶ. i. maxime varium & omnicolor, pauonem instat: Alexis Comicus in Crateua fabula nomen est à Crateua herbario βίσητομαρ, male enim apud Athenæum κρατεία legitur, seu Pharmapocola.

Πόισατ' αὐτὸ ποικιλώτερον ταῶ. id est, Sartaginem instruxit variam quam pauo magis.

Clitophonti apud Achillem Statiū vulgus Leucippes amicæ, superare videtur inimitabilem illam pauonis pulchritudinem.

Collaria cadauera.

Νεκρὸς μισανχένδης, velut cadauera collotenus medio, prouerbialiter dicuntur ab Aristophane popinones perditū perpetuis

comestationibus luxuq; tempus terentes, qui vitam gulę delicijs metiuntur, atque æstimant, quibus offarto præ ingluvie corpore pigris, & iuxta poetam vino sepultis, neque pes neque mens officium facit. Talis Philoxenus ille quem gruinum collum voto expetijisse refert Athenæus tricubitalē guttur Machon Comicus. Eiusdem generis fuit M. Apicius non inuenuit ab Eupnatio ἀσωτείας πέρας vocitatus, velut heluatiōnis extremus finis.

Veriora Bacidis diuis.

Ἀληθέστερα τῶν σιβύλλης ἢ βεάκιδος. veriora Sibyllinis aut Bacidis oraculis. De rebus indubitatis minimeq; controuersis. Dion Chrysostomus: ἐδ' ἀν' ἀληθέστερα λέγω τῶν σιβύλλης ἢ βεάκιδος. Ne si veriora quidem dixerō quam Sibyllæ dicta sint aut Bacidis. Fuit Bacis ex ijs quos χρησμοδέες velut fatidicos Græci nominant, vt in Theage ostendit Plato. χρησμολόγων oraculorum concen torem appellat Suidas: carminibus iustralibus expiatis illum fanaticas Lacænas relatum est à Theopompo in nono Philippicarum. Pausanias in Phocicis commemorat lecta sibi esse Bacidis oracula, arreptitiumq; nympharum vocat: meminit eiusdem & in Bœoticis. Philetas Ephesius tres enumerat Sibyllas, vnam Apollinis forem, alteram Erythræam, tertiam Sardaniam: totidemq; Bacides, quorum primus oriundus fuerit Eleone Bœotia opido, alter Atheniensis, tertius Arcas. Fuit autem is, quem diximus Lacedæmoniorum feminas ab infania liberasse. Apollinis iussu immiffum, genere Bœotius:

Cappari uisitas, qui potes Anthia.

Πρὸς κἀπαρην ζῆς, δυνάμενος πρὸς ἀνθίαν. i. Poteras vel Anthia, qui uiuis Cappari.

Senarius prouerbialis in parcos qui viliibus contenti frugaliter viuunt, cum possint splendidius. Quadrabit & in eos qui triuialibus negotijs immiscent se, cum arduis sufficiant: aut qui literarum otium sectantes, tenui conditione malunt contenti viuere, quam in aulis principū opima spe diuites. Plutar. Sympos. cap. 4. ὁ δὲ τὸ σιχίδιον τῆτο πομῖσας, πρὸς κἀπαρην ζῆς, δυνάμενος πρὸς ἀνθίαν, τὶ βέλτεται, id est, Versiculi illius vulgari auctor. Poteras vel Anthia, qui uiuis Cappari, quid tandem sibi vult?

In libris excusis καππαρίον diminutiui forma legitur, ego, vt fenarius conflaret, καππαριν restituo, nisi καπαρίον per vnicum π maus. Est autem Anthias non ignobilis piscis quem & sacrum & a felici nominis augurio Collionymum vocat. Ad sine huic est illud Aristidis φόρος ὄζειν, μύρον ἐξόν. id est, Corium redolet, qui possit vnguenta.

Geminas chordas ferit.

Διπλακρέειν, i. Binis fidibus canere dicuntur, prouerbij specie, qui duobus dominis seruiunt, aut qui ancipitem fouent sententiam neutro inclinant. Aristides in oratione quæ, κατὰ τῶν ἐξορχημένων inscribitur. Ἄλλ' ὅμιμα κρηλοὶ τῆς εἰς ἡμᾶς διπλακρέειν, ἵνα ἐάν μὲν ἔλωσι, τὰ αὐτῆ κερρατικότες ὄσιν, ἀν δὲ φεράσῃσι, ἔχωσιν ἀναχώρησιν. id est, At lepidi bellij; homunculi, vt arbitrarij, sunt, binasq; chordas pulsant, obtineant, potiores hac parte sint, sin, deprehendantur, retrocedere queant.

Equum Scythæ.

Τὸν ἵππον ὁ σκύθης, id est, Scythæ equum, subaudi βέλυσεν ἢ μυσάπτειται, auersatur aut fastidit. Citatur à Suida prouerbium, De eo, qui in propatulo rem quampiam rejicit & auersatur, clam appetit. Id genus hominum neutiquā rarum est, qui munus publicorum administrationem verbis despuunt, & ceu onus quauis Ætna grauius execrantur, cum re ipsa nihil affectent magis, ambitionis plenissimi. Vide tur etiam dici posse de eo qui duplex vna & eadem ex re commo dum captant. nam Scythæ equo & ad itineris expeditionē & ad passum vtitur, vt indicat D. Clemens in Pedagogo, nam conscenso equo aueritur quo velit cumq; & vrgente fame epoto è lecta vena sanguine famem sitimq; placat.

Mandibulis alienis ridere.

Γναθμοῖς λεγῶν ἄλλοστῆσις, i. Mandibulis alienis ridere, Huius parcemix formam sua ætate etiam vsurpatā annotat in Odiss. vicefimum Eustathius, alijs quidem verbis, sed tamen eodem plane sensu, nempe ξεναῖς λεγῶν παρρηταῖς. hoc est, Peregrinis bucis ridere, dici autem vtrumq; aut de risu nō vero & ex animo profecto, eos namq; que qui prę ira nasum crispant, aut prę cō-

silij inopiam animi hærentes in re nō ridicula risum cient. Alienis maxillis ridere, sic qui inuiti & vi adacti cibum sumunt, ἄλλοστῆσις γναθμοῖς ἐδίειν. id est, alienis mandibulis esitare dicuntur, tamquam quorū proprię maxillę torqueāt, vt officiumq; suū detrectent. Homerus Odissę v. de procis loquens, quibus iniuriarum ac proteruix summę pœnas capite luituris, Minerva ca chinum ementitum iniecerit & mēte emotos reddiderit, ita ait:

Οἶδ' ἦδη γναθμοῖσι γελῶσαν ἄλλοστῆσις. id est, Illorum at risus buccis alienus inerrat.

Poterunt hinc prouerbiales in vsu trahi figuræ, vt eum qui citra appetentiam edit, στόματι ἄλλοστῆσις ἐδίειν, hoc est, ore alieno manducare dicamus: qui inuitus manū operi admoueat, ἄλλοστῆσις χεῖρι πένειναι, aliena manu quid agere. qui quod nolit aspiciat. ἄλλοστῆσις ὄμμασι θεωρεῖν alienis oculis intueri: qui difficilis sit in præstanda alterius dictis opera, ἄλλοστῆσις ὄσιν ἀκδέειν, alienis auscultare auribus.

Vna passa similis.

Ἀσαφίδι ἑοικὸς. id est, Vna passæ similis, scommate prouerbij in sinilem gratem rugis contractam & passa cute strigosam detorquetur, apud Gregorium Palamam Thessalonicensem archiepiscopum, qui animam sic loquentem inducit: ὅτε δὲ τὸ πρῶτον ὑπᾶνέχειν ἄνθρωπον, μηδὲν ἀσαφίδι, τὸ τῆς παρομιίας, ἀπεικῶς, ὡς νήπιον αὐτῆς λογίζομαι. id est, cum rursus senilem submiserit caluam, nihil à passa vna (iuxta prouerbium) diffidentem, iterum infantis loco habeor.

Imbrii & Lemnij.

TERGI VERSA TORES & qui sibi cōsij iudicium declinabant atque subterfugiebāt, cauantes fe peregre abfuisse, prouerbialiter Ἰμβρίας hoc est, Imbrios dici solere annotat ex Ælio Dionysio Halicarnassæo. Eustathius, cuius hæc verba citat: Ἰμβρία, ὁ τὰς δικὰς ὑποφύγοντες, ἐπὶ τῆς εἰς δῆλον καλέμενοι, ἐσκήπτουτο ἐν Ἰμβρῶ ἔναι. id est, Imbri dicuntur qui iudicium subterfugiunt, eo quod aliqui in ius vocati in Imbro absentiā prætendebant. Idem repetit & Hesychius, sed addit eisdem quoque λιμνίσις dici velut absentiā in Lemno prætexentes. Est autem Imbrus Æolica insula non procul à Lemno distita, è regione Tenedi.

Patro-

Patroclum sub specie.

Πάτροκλον πρόφασιν, Patroclum sub obtentu aut prætextu, prouerbium dicitur de his qui rei cuiuspiam gratia simulat se facere aliquid, quod reuera aliorum faciunt: aut qualiter alium qui laudant, vt suas in eo laudes recitent, atq; inculcent, ij Patroclum obtendunt. Est autem eliptica oratio vt plena sit, πάτροκλον πρόφασιν τινέειν, aut simile quid, hoc est: Patroclum obtentum facere, aut prætexere. Plutarchus in libello, quomodo se quispiā extra inuidiā laudare possit, ὅθεν δὲ μάλα δεῖ προσέχεν ἑαυτοῖς περὶ τῆς ἐτέρων ἐπαίνους ὅπως μη δοκῶμεν πάτροκλον, πρόφασιν, σφᾶς δ' αὐτῆς δι' ἐκείνων ἐπαῖνεῖν. Quapropter diligenter attendendum est nobis circa alienas laudes, ne videamur Patroclum obtendendo, nos ipsos per alios laudare. Occasio adagij ex Homero petita est Iliados decimonono, vbi Briseida necem Patrocli legentem, reliqua seminarum turba sequitur, non tam Patroclum, quam proprias ærum nas defens, sic enim inquit:

Ὡς ἔφατο κλάεισ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναικῶς

Πάτροκλον πρόφασιν, σφῶν δ' αὐτῶν κῆδῆς ἕκδῃ. id est,

Sic ait illacrymans, gemitum grex insuper addit.

Femineus, Patrocli obtentu, sua funera lugens

Qualibet. Ita paullo post Achille lacrymante, seniorum cœtus etiam illacrymat, memor pignorum domi relictorum, quod Eustathius reddit: οἱ γέροντες κλάεισι πρόφασιν αἰκᾶς οἰκοῖ ἐλοιπον. neque enim propter Achillem lacymis indulgebant, sed memoriam recolentes quos parentes, quantum liberorum domi reliquissent. Hinc liquet errare eum, qui natum adagium putat è Patrocli cuiusdam moribus, cuius sordes in comœdia traducuntur.

Pyrrhonia hæstatio.

Πυρρῶνει ἀπορία. id est, Pyrrhonia dubitatio, prouerbiali schemate. Vsurpatur de ijs qui nihil certi statuunt, atque decernunt, semper ambigui: Galenus libro secundo, de temperamentis: ἔτα τᾶντ' ἐπυρρῶνει ἀπορία καὶ λήρος ἀπέραντος. id est, Nonne hæc sunt Pyrrhonis hæstatio,

& infinita nugæ? Idem libro secundo de naturalibus facultatibus: ἀλλ' ἀπορηματικοὶ τῆς ἐξαιρέσεως καὶ πυρρῶνει γένεσθαι. id est, Sed hæsitatores quidam subitō, ac Pyrrhoni euadetes. Fuit Pyrrhon Elæus philosophus qui desperata veritatis inquisitione, temere omnia diu multumq; rimatus, in singulis hæsitabat, vt idem Galenus in libello περὶ ὑποτυπώσεως ἐμπειρικῆς scribit, nihilq; reuera esse aiebat, sed lege quadam, & consuetudine omnia fieri, Laertio teste. Huius sectæ asseclæ ab auctore Pyrrhonij appellati fuerunt: idem & ἐφορτικοὶ, quasi superfedentes, quod cunctarentur, ac superfederent quidquam asserere, de quibus Philostratus, πυρρῶνεῖς ἐφορτικῶς ὄντας, &c. hoc est aiebat Phauorinus Pyrrhonorum de rebus diffinire superfedentium quæstiones iudicari posse: ab his Ἐποχή nomen habuit quam assensionis retentionem vocat Cicero in Academicis. Idem & ἀπορηματικοὶ, siue ἀπορητικοὶ à perpetua hæsitantia, vt Σκεπτικοὶ, quod considerationibus semper vacent, numquam inuentionem perficiant. Dicti fuerunt & Σηηητικοὶ, quod inquirent semper veritatem. In horum familiam adoptarunt se Academici, qui nihil adfirmabant, & quasi desperata certi cognitione, quodcumque verisimile videretur, se qui volebant, vt in libro de finibus bonorum & malorum inquit Cicero: Idem libro De natura deorum primo, Prudenter dicit Academicos in rebus incertis assensionem cohibuisse.

Caricum schema.

Καρικὸν σχῆμα, id est, Caricum schema de libidinoso effertur. Hesychius annotat venerei congressus spurcum turpemq; modum ita nominari, atque inde ἐπιτῶν ἀκολάσων, lasciuos & salaces effrenata libidine prurientes, καρικὰ σχήματα εἰδόμενα, id est, Caricas figuras edoctos dicemus.

Libera in Cynadra aqua.

Ἐν κυάδρᾳ ἐλευθέρου ὕδαρ. id est, Libera in Cynadra aqua. Prouerbium est ad vitæ libertatem adhortatoriū, nam cum libertas res sit inæstimabilis, securius dulciusq; aqua viuunt in libertate, quam in magna rerum abundantia seruitur. Vere inquit Persius liberum esse cui vitam ducere licet, vt voluit, Est autem Cynadra fons Argis,

gis, à perfugio canis, nomen habens. Meminit prouerbij Eustathius Odyssæ v. Annotat, & auctor Etymologici Argis fuisse ἐλαθερίον ὕδωρ. id est, liberalem aquam, è qua serui, qui in libertatem asseriebantur, poculum hauriebant: vnde etiam Cerberum canem inferni tricipitem bibisse, liberatumq; fuisse fabulatur, à cuius forte perfugio fonti Cynadræ nomen creatum fuit.

Lippus oculus solis radios non fert.

PROCVL. Constantinopolit. episcopus: λιμὼν ὀφθαλμὸς ἢ λίαν ἀκτινας καθαρώς ἔδεται καὶ ἀδενέσει δάκρυα πικρῶς ἔπροσέται ὕδωρ. id est, Lippus oculus solare inbar in offensa non admittit, nec imbecilla mens fidei fastigium capit. Non illico perspicua sunt lectori medicos libros euoluenti, eius artis misteria, nisi ea doctrina imbuto: Diuinarum litterarum arcana non obuia sunt prophano vulgo. Porro in Græco exemplari perperam scriptum est λιμὼν pro λιμῶν.

Fulicam cygno comparas.

DE rebus aut personis maxime inter se dimissilibus cōueniet dici hos Paulini Nolani ad Ausonium versus:

Si confers fulicas cygnis, & aedona parræ. Castaneis corylos eques, viburna cupissis.

Disimillimæ sunt inter se fulicæ colore fusco, & cygni niueo: rursus aedon seu fuscina vocis amœnitate auium regina, & parræ auicula inter officinas à Festo habita, sed stridulo & ingrato sono. Eadem imparitas spectatur in castaneis arboribus proceris, & humilibus corylis quæ ab Auella Campaniæ oppidulo Auellana fuerūt dictæ: itidem inter cupressos editas, ac proceras admodum arbores, & breuia depressaq; viburna, qua comparatione etiam Virgilius Romam urbem reliquis Italiæ oppidis confert, vt eam tantum dicat caput præ cæteris efferre:

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Lumbos fractus, vt Mysius asinus.

Ὀσφυὴ κτηνώδης ὡς ἐ μύσιος ἄσινος.

Delumbatus asini instar Mysij, Citatur prouerbij nomine ab Eustathio Nauium catalogo, sed non explicatur, contentus enim est addere, in Mysia rarissimos esse asinos, quibus rectum sit dorsum citra lum-

bos, aut ilia. ita enim, ὀσφὺς vocatur tertia & inferior dorsalis sping pars ad clunes descendens. Videtur quadrare in molles & effeminatos, quos clumbes vocamus, Græci κατεργάται, hoc est, fractos, de quo antea diximus. Porro in Eustathio Romæ excuso pro κατεργάται legendum est ex manuscripto exemplari quod Bononiæ videre contigit, κατηγάται.

Araneis abundat propter inopiam.

HOMERICVS versiculus est prouerbialis Odyssæ II. quem Telemachus loquitur interrogans, an thorus paternus etiamnum propter collecti inopiâ scateat aranearum telis obstitus, sic enim ait:

Χίται ἐνευσεύων κατ' ἀράχνια κίται ἔχουσα. id est,

Horret Arachnæis vacuus ne coniuge telis.

Volens significare desertum iacere, atq; neglectum, nam locis incultis stabulantur araneæ. Varius Imp. opera seruorum decem millium pondo aranearum cum collegisset, squallores vrbis Romæ manifestum testimoniū ad posteros trāsmisit. Poeta quispian pacem optans, voto à Deo exquirat ἀράχνας νήματα ὑφάνου τοῖς ὄπλοις, vt araneæ telas suas armis intexant. Hesiodus in præceptis rusticis ita mandat, ἐκ δ' ἀργέων ἐλάσειας ἀράχνια, admonens doliorum esse satagendū ne intus nidulentur araneæ. Prouerbiali itaq; specie dicemus κατ' ἀράχνια ἔχειν. id est, araneis abundare quidquid incultum desertumq; iacet. Transferretur apposite ad ingeniorum culturam, aut ad interpretum oscitantiam supinam, qui difficilioribus auctorum locis altum agunt silentium, & squalorem quendam conciliat: & Nonius Marcellus, & Varro corruptis tot locis descriptorum incuria, passim κατ' ἀράχνια ἔχουσι. Ad superiorem versum aluluisse videtur Propertius in tertio:

Putris & in vacuo texetur aranea lecto.

Manus in Ætolis habet.

Τῶ μὲν χεῖρ ἐν αἰτωλοῖς. id est, Manus ambas habet in Ætolis, prouerbij est Aristophanis de impudenter petace, aut munerū corruptele obnoxio, nam Ætoli populi nomen habere videntur. deductum ab αἰτῆν ἔλον, quod totū flagitent, ita Homer. Odyssæ ξ. egenum hominem, & mendicum ex Ætolia oriundum non temere fingit, ad vocis

vocis etymon alludens quod est, αἰτῆν. i. postulo. Versus: Aristophanis est:

Τὼ μὲν χεῖρ ἐν αἰτωλοῖς, ὁ δὲ νῶς ἐν κλωπιδοῖς. id est,

Manus vtraque in Ætolis, ad mens in Clopidis.

Quod prouerbiale esse scomma annotat Eustathius in veteratorem improbum & munerum receptatorem, qui & flagitiose manibus donaria efflagit & furaci animo opes inuolet. Est autem paragrammatismus in Clopidis & Cropidis, nam Cropidæ tribus Atheniensis nomen est, at Clopidæ ἀπὸ τῆς κλοπῆς à furto nomen habere videntur.

Turtur cantat.

DE inepto cantore extat prouerbium apud Suidam. τρυγῶν λαλεῖ, id est. Turtur psallit aut canit, quamquam apud illū perperam scriptum legitur: ἐπὶ τῶν φάυλας παραπόντων προ λαλόντων. nam turturum vocis sonus asperior est, & inamœnum stridet, gemitui quam cantui propior, quod τρυζέω Græci dicunt, vnde & ad odiosam loquacitatem transfertur, hinc Idyllio septimo Theocritus:

Λειδὸς κόρυδοι, καὶ ἀκωνίδες ἔσενε τρυγῶν. i. Cantabant corydi; & spini, turturq; gemitabat.

Potest & ad ineptum inepti carminis scriptorem transferri.

A lineis excidere.

PROVERBIALITER vitur Tellianus A lineis excidere, pro eo quod est, ab instituto & proposito aberrare, libro aduersus Hermogenem, Et hic à lineis tuis excidisti, quibus circa personam Dei vsus es. Trāslatione sumpta à geometria quæ lineis omnia perficit ita concionatorem à proposta materia latius euagantem, à lineis excidisse dicemus. Sic è diuerso, Lineæ insistere dixit lib. 4. aduersus Marcionem, pro, in instituto permanere. sic enim inquit. Puto me non temere hucusq; adhu lineæ insistere, qua desinio nusquam omnino alium Deum à Christo reuelatum. Frequens autem vsus linearum specie prouerbij apud hunc auctorem est, nam & ipsidem demicare lineis dixit, pro intra certa argumentorum septa permanere, & lineas aliquas præducere, pro certam materiæ legem præfinire, & ad lineas & in gradum, lib. 1. aduersus

Marcionem pro, ad propositum atque institutum, & lineis claudere materiam hoc est, stata quædam argumenta præfinire, intra quæ ceu cancellos quosdam coerceatur liberior orationis euagatio. Ducta metaphora à certantium luctantiumve lineis, quas intra decerent. Hinc manauit vrbanus iocus Cassij Seueri, qui aduersus eos qui in diuersa subsellia transeunt, lineam poposcit, vt est apud Fabium: velut obicem certum & præfinitum limitem, quem transgredi non liceat: ridiculum enim est quod Cælius istud de longurijs interpretatur. Eodē spectat & Hieronymi illud in Luciferani dialogo, In gradum rursus ac lineas regredere. Ab eadem metaphora fluxerunt & hæ loquedi formulæ apud Ciceronem pro Pub. Quintio, Si extra hos cancellos egredi conabor; quos mihi ipsi circudedi, lib. De oratore 1. Et quasi certarum artium fontibus cancellis circumscriptam scientiam. Neque silentio prætereundum est quod annotat Donatus in Eunuchum Terentianam: Longis lineis fieri, pro eo quod est, de longinquo.

Lapis molaris.

DE homine stupido vecorde & cerebri experte prouerbialiter dicitur λίθος μωλιας. i. lapis molaris, Plato in Hippia maiore: ἢ εἰ μοι παρεκείνησο λίθος καὶ τῆτο μωλιας, μήτε δ' τὰ μήτ' ἐγκέφαλον ἔχων. i. Non aliter quam si lapis asideas mihi, isq; molaris, & auribus & cerebro carens. Apud Aristophanem quidam λαῶς, id est, lapis audit, propter vecordiam insignem & animi stupiditatem: διὰ σκληρότητα καὶ ἀναίδησταν, vt exponit Eustathius. Aristides ex Platone: τὶ δὲ εἰ τὸ περιλέυσις λίθος ἐγενέσθω. id est, Quid, si Pericles filij lapides fuerint, ita ferre & Plautus in mercatore: Egomet credidi Homini docto rem mandare, is lapidi mando maximo.

Decumani malorum fluctus.

Κακῶν τριμυρία, i. Malorum decumanus fluctus. De ingentibus calamitatibus efferatur. Mercurius apud Æschylum Prometh. Οἶδς σὲ χεῖμῶν καὶ κακῶν τριμυρία. Επεισ' ἀφουκτ'.

Tibi quanta tempestas, & ineuitabiles fluctus malorū decumani mox ingruent. Theodoretus lib. De prouidētia 6. δ' πλεῖτος πολλὰς ἔχων θορύβους καὶ φροντίδας πάντοδα.

τοδ' αὖτ' ἐπιπύκνωσιν ἔδωκεν ἄρετις. id est, Opes varijs tumultibus & omnigenis curis refertæ, ac sexcētis decumantum luctuum generibus, virtuti insidiantur, Ibidem. τὰς τῶν παθῶν τρικυμίας ἐνδιδόσαι. id est, affectuum de cumanis vndis cedere. Nazianzenus in distichis.

Κύβερνος ἰδμῶν φέρεται τρικυμίας. id est, Doctus Gubernator decimas vndas canet.

Plato lib. De repub. γ. αὐτὸ μέγιστον καὶ χαλεπότερον τῆς τρικυμίας ἐπάγει. i. postquam vix euasi binas disceptationum vndas nunc maximum difficillimumq; veluti decumani fluctus vorricem superingeris. Idem in Euthydemo πᾶσαι ἡμᾶς ἐμύτε καὶ τὸ μερῶν ἐν τῆς τρικυμίας τῆ λόγῳ. i. seruatos nos velis me pariter & adolescentulum ἐ disputationis decumano tantum non impetu. Clemens Alexand. in pedagogo. δέδωκεν ἐν βυθῶν ἀκοσρίας τὰς τῶν τρικυμίας ἐπιπεχασμένον. id est, Corpus immergitur in profundum turpitudinis, adobrutum quibuscum decumani temulētis fluctibus. Τρικυμίας tempestatem volunt esse grauem, qua tres vndarum cumuli in vnu coeunt, quam graphice describit in epistola ad Eupoptium Synesius, Latini decumantum fluctum nominant. Lucianus in libello De mercede seruientibus, τὰς τρικυμίας καὶ ζάλας καὶ ἐν βολαῖς, id est, Decumanos fluctus, procelas, naufragia. Plato in Euthydemo: δούμιος τῶν ξένων, ὡς περ διοσκύρου ἐπιμαλῶμιος, πᾶσαι ἡμᾶς, ἐμύτε καὶ τὸ μερῶν ἐν τῆς τρικυμίας τῆ λόγῳ, id est, Obrelatus hospites velut ipsos Dioscuros inuocans, qui nos (me videlicet & adolescentem) ἐ decumano sermone fluctu seruatos velint.

Statua viatores omnes intuens.

ΓΡΕΘΟΚ. Nazianz. eodem in loco in generali oratione Athanasij, prouerbialiter, statuā viatores omnes intuentem, appellat symbolum aut dictum aliquod diuersimode interpretari quod possis, & quod speciosis argumentis in hanc & in illam sententiam deflecti & ad diuersa accommodari queat. Verba eius sunt: ἢ πρὸς πάστας ὀρώσα τῆς παρίοντας ἡμῶν, id est, effigies aut simulacrum cupētos viatores aspectans.

Anguilla in strigmento.

Ἐγγελεύς κατὰ γλοῖβ. id est, Anguilla in

strigmento, de lubrica fidei homine dicitur. Anguilla per se lubrica est nec facile manibus strigitur, multo magis si strigmento olei vuido, quod γλοῖβον vocant Græci, imbuta sit. Exstat apud Simonidem in Iambis: ὡς περ ἐγγελεύς κατὰ γλοῖβ, velut anguilla in olei strigmento: Simile illi est quod ex Aristophanis δαυαλῆυσον, fabulæ nomine citatur ab Athenæo, λέγει ὡς περ ἐγγελεύς. id est, Instar anguillæ lubricus.

Faber cadit cum ferias fullonem.

ARNOBIVS libro 6. aduersus gentes lepidum vsurpat adagium, quo vti licebit quoties significabimus immerentem plecti, aut perstringi, veluti si quis in re ridicula, exposita muri esca lactifera, catellum imprudentem ἐ medio tollat eius verba sunt. Nonne illud est quæso, quod in vulgaribus prouerbijis dicitur, fabrum cedere cum ferias fullonem? Finitimum huic est quod apud Athenæum Philyllius Comicus in fabula, quæ πάλας, inscribitur, extulit.

ΟΤΙ ἂν Τύχη Μάγερ ὀδυσίας, ἀνλητῶ λαβεῖν Πληγῶς. id est, Quidquid coquus Deliquerit, cædi flagris tibicinem. Eubulus Leda. Ημισάμην καὶ τῆτο νῆ τιω ἔσταν Οἰκοι πόβ' ἂν ὀ μάγερ ἔξαμαρτάνοι, Τύπτεσθαι ἀνλητῶ, id est, Eccestor audisse memini olim me domi, Tibicinem cædi, vbi coquus peccauerat.

Leo prius, nunc leporem agit.

Λάγω εἶον ζῆς ὀ πρῖν ἀτρομῶ λέων. id est, Ferox leo olim, leporis æuum nunc agis. Senarius est prouerbialis, incerti auctoris, in hominem delicatam, qui pristina ferociam exuerit. Huc spectat illud Galeni lib. De prænotione: τὰ δ' ὑποπλήσονται λάγω εἶον ζῆς ἀεὶ τρέμοντα καὶ τὶ πείθεσθαι προσδοκῶντα. id est, Metuentem leporis vitam viuere, semper trepidum ac pati quippiam spectantem. Dion in oratione de gloria καὶ τῆτο δὴ τὸ τῆ λόγῳ, λάγω εἶον ζῶν, id est, Ac iuxta prouerbiū, leporis vitam viuens. Antiqui, λέοντα, id est, leones viros strenuos appellarunt, ita Lycophron Herculem πρῆς περ λέοντα, id est, triuesperum leonem dixit: Q. Calaber Achillem κρῆρρον λέοντα, id est, rigidum leonem: & Euripides Oresten

Oresten ac Pyladen λέοντας δειδύμους. id est, geminos leones. Eodem referendum est Chabriæ dictum: φοβερότερον εἶναι ἐλάφου στρατόμω λέοντος ἠγυμένους, ἢ λέοντων ἐλάφου. hoc est, Formidabilius esse ceruorū agmen ductore leone, quam leonum, ceruo, quod Aristides refert. Euripides à Deo cui libet animanti vnam in genere attributam esse naturam dicit:

Τὶ πόβ' ὀ πορμηθῶς ἂν λέγῃς ἡμᾶς παλάσαι, Καὶ τ' ἄλλα πάντα ἄλλω, τῶς μὲν θηρίοις Ἐδωχ' ἐκείσῳ κατὰ γένος μίαν χύσιν, Ἀπάντες οἱ λέοντες εἰσὶν ἀλλήμω, Δειλὸν πάλιν ἐξ ἡς εἰσι πάντες οἱ λαοὶ. id est, Quid, quod Prometheus condidisse que ferunt

Nos atque cuncta animantia, ille bestiis in genere singulis naturam vnam dedit, Cuncti leones præditi sunt robore. Formidinis pleni omnes sunt lepusculi.

Argiuos exarmat oraculum.

CITATUR à Plutarcho in eo quem ἐρατικῶν inscripsit senarius prouerbij vice ab ipso vsurpatus:

Τὸ δ' ἐξοπλίζει τῆ ποσ ἀργείον λέων. id est, Exarmat Argiuam gentem hoc oraculū. Accommodari poterit quando significabimus argumento quopiam valido aut syllogismi ariete destrui atq; eueriti quæ per se firma antea & certa videbantur. Videtur ἐ Tragico quopiam desumptum. Exarmare proprie belluas dicimur quando vngulas aliæ armamenta contra hostilem iniuriam à natura illis concessa demimus, ne nocere queant. sic Plinius exarmare accusationem tropice dixit pro infirmare eam & conuellere.

Turbinem felix prospecta.

Ἐξώσω δ' τύχης ἀδρει, id est, Turbinem prospecta felix existens. Citatur ex Varro nis Menippeis à Nonio Marcello. Cum res sunt maxime secundæ, tum de aduersa fortuna præcipue timendum est: quem admodum nauæ licet prospero fere vēto oram soluant, ad manum tamen aut saltem præparata aduersa tempestatem si forte ingruat, instrumenta adminicularia habere debent, ne malo cedere cogantur. Sapientis est infortuniis se ante parare, quam opprimant. Non abludivit hinc Vestij Valentis respōsum apud Cor. Tacitum, cum mueret à Claudio Ostia agente, Aspiceret

se tempestatem ab Ostia atrocem, cum de Messalinæ adulteriis quæstionem acrem futuram innuere veller cunctis in aurē dormientibus. Εξώσῃς autem ventus est procellosus quasi dicas quassatorem, παρὰ τὸ ὄσα. id est, ab impellendo. Affine est illud, Χρῆδ' ἐκτὸς ὄντα πημάτων τὰ δειν ὄρων. i. Extra malum existens, pericla prospice.

Amaris pharmacia amara bilis proluitur.

Ἰατρῶ Πικρῶν πικρῶς κλύζοι φαρμάκοις χορῶν. id est,

Medici Amaram amaris pharmacia bilē eluunt. Senarius est integer cum sine alterius, ex Sophocle sumptus, vt indicat Plutarchus in libro de facie in limæ circulo parente, meminit & in libro De animi tranquillitate. ὡς περ οἱ σοφοὶ κλύζοι πικρῶν χορῶν κλύζοι φαρμάκῳ πικρῶ. id est, ad exemplum medicorum Sophoclorum, qui bilem amaram amaro pharmaco eluunt. Cōpetit vbi res nobis erit cum moroso & difficili homine, cuius improbitatem simili asperitate frangendam esse videamus. Finitimum est illi, Cum Crete Cretizandum. Allussisse huc videtur Symmachus in Epistola quadam. Plerumque amara haustu ad salutem valent, & succis tristibus affecta refouentur. Quadrabit etiam vbi asperioribus verbis iuuenilem audaciam aut calidum facinus castigandum esse iudicabimus.

Mulgens hircos, sanguinem ducit.

Ποιμῶν ἀμείλγει, εἰ βέλει, καὶ τὸς πρῶτος, Ἀλλ' ἀντὶ γάλακτος, αἱμᾶτων πηγῶς ὄσει. i. Mulgere & hircos, si velit, pastor potest. Sed sanguinis pro lacte salientes fluent.

Leguntur apud Nazianzenum hi senarij prouerbiales, qui salubriter monent, non esse exugendos subditos, vt ad vitalis vsque sanguinis fontes descendatur. Conuenit cum Tiberij dicto, rondendum esse pecus, non deglubendum, quod Amylio Recto Ægypti prætori grauiora consuetis vestigalia imperanti rescripsit, quod his verbis expressit Dion. libro quinquagesimo septimo, κείρεσθαι μὲτὰ πρόβατα, ἀλλ' ἐν ἀποξέρεσθαι βέλομαι, id est, Tonderi meas oues, non radi volo.

Canis clanculum mordens.

Κύων κλανταργος. i. Canis clanculum mordens, Prouerbiū de simulacris qui be

nevolentiam & studium suum ore prædicant, clam insidiantur & detrahunt, & dolium blando risu prætexunt. Citatur alicubi à Suida iambicus talis.

Σάβηες δ' ἀκούσα, καὶ κίον λαθάρτος εἰ. i. Palpando mordes, clam canis dētem imprimens.

Alludit huc Eustathius Odissæ 16. obtrectatores nominans, λαθάρτος δ' ἀκούσα. id est, in modum clancularij canis morden tes. Leguntur apud Laetium poetæ cuiuspiam verba, hypocritæ insidias cauendas esse admonentes,

Περυλαγμένους ἀνδράς ἐκασον, ὅρα μὴ κρύπτων ἔρχομαι ἔχον κρυδίνουσα δὴ προσενέπι προσέειπε γλώσσα δὲ οἱ δυχόμυθος ἐν μελαίνῃς φρονέσ γεγώνη. id est, Cautè obseruans quemlibet virum, vide ne occultum corde gerens mucronem, nitida te fronte compellet, atque os bilingue ex atris præcordiis sonet.

Mensura aquam bibens.

Μέτρον ὕδαρ πίνοντες, ἀμέτρος μὲζαν ἔδωτες. id est,

Immodice vorat, & lympham modulo obibit æquo.

Versus oracularis qui in prouerbum abiit, de Intronibus & comestatoribus qui se cibis vinoq; ingurgitant, aquæ parum vel adeo nihil insumentes. Natum ex oraculo Sybaritis edito, quos immoderatus lusus Crotoniatis debellatos subiecit.

Crocum in Ciliciam.

Ἐς κιλικίαν κρόκον, id est, In Ciliciam Crocum, prouerbiale est in eos qui cumulate merces eo comportant, vbi magna sit earum affluentia, aut qui diuitibus opima munera largiuntur. Citatur Suidas: ἐς αἰγυπτίον αἰγὴν σίτων; καὶ ἐς κιλικίαν κρόκον. i. in Ægyptum deferre fruges, in Ciliciam Crocum. Cilicia croci fœtura abundat apud Corycum Ciliciæ urbem & in Timolo monte, vni de Virgilius in Battatis:

Cilicio crocus editus aruo: & i Georgicis: Nonne vides, croceos vt Timolus odores Mittit.

Respōdet adagio nostrati: In Noruegiâ afferes comportat, quod ea regio admodum nemorosa lignis abundantissima sit.

Morsimi versus quis descripsit.

Ἡ μορσίμη τίς ῥῖσιν ἐξέγραψατο; id est, Quis verba Morsimi velut describere?

Adagium quo vtemur cū quid putidius ineptiusq; esse indicabimus, quam vt edisci aut etiam prælo excudimur. Suidas adnotat dici: ἐπὶ τῶν ἀποβλήτων καὶ διὰ βέλγημένων, hoc est, de contemptis & rancidis infamibusq; Morsimus Atheniēsis poeta fuit Tragicus, admodum frigidus, cuius tragœdiam canere in deuotionis cuiusdam loco ponit Aristophanes, vt idē illi sit explodi, quod Morsimi versus ediscere.

Pisandri galea & supercilium.

Πισάνδρου λόφος καὶ ὄφρυες. id est, Pisandri apices galeæ & supercilia, Quadrat in Thracones de superciliis & galea tenus formidabiles sunt, & conflictus nescio quos & duella crepant, vt Plautinus ille Pyrgopolinices facit, cum ferme tales post principia stent, Terentiani illius militis more, timidi atque imbelles. Pisandri timiditas etiā prouerbio locum dedit: is procerō corpore fuisse scribitur, sed supra modum meticulosus, vnde & Afinus Cnidius cognomento fuit dictus: vtcebatur autem galea tribus conis & apicibus insigni, speciosisq; armis, vt vel ea parte fortitudinis nomen aucuparetur: sic Miles gloriosus apud Plautum clypeum splendorē vult esse, quā solis radij sunt, vt oculorum aciem hostibus præstringat. Exstat adagium apud Aristophanem.

Duro flagello mens docetur rectius.

Σκληρὰ δὲ μέγιστε παιδαγωγεῖ καρδίαν. i. Durum flagellum est pædagogus ingeni. Sētentia monostichos prouerbialis apud Grego. Nazianzenum: solet ita vsu venire in rebus humanis, vt periculorum magnitudine cautiore plerumq; reddamur. Est & vulgo nostrati nihil in ore frequentius isto adagio: Graues casus, docēt rectissime.

Bibliotheca animata.

PROVERBIALI tropo dictum est illud ab Eunapio Sardinio: βιβλιοθήκη ἐμψυχος καὶ περιπατῶν μυσείον, id est, Animata bibliotheca & vinū Musæum. Dici conueniet de homine valde erudito, & qui velut ex professo de omnibus respōdere, & inexplicabiles auctorum nodos dissoluere possit, tamquam ex secretiore Musarum adyto cūcta depromes. Loquitur autē de Logino Cassio Porphyrij præceptore: Λογίος δὲ βιβλιοθήκη τίς ἢ ἐμψυχος καὶ περιπατῶν μυσείον.

σείον. id est, Erat Longinus bibliotheca quædam spirans & viuum Musæum: Sic enim malo reddere, quam vt Græce sonat, obambulans Musæum. Simili loquendi genere Isidorū, ἐμψυχον κίονα ἀσκήσεως dixit Necephorus Callistus hoc est instituti monastici animatum columen, & Nazianzenus martyres nominat ἐμπνούς σήλας, quasi spirantes columnas propter uuidæ fidei singularem constantiam. Porro Μυσείον, id est, Musæum mensa fuit Ægyptia ad quam cunctis, quos tota passim Ægypto celebres eruditio faciebat, aditus patebat, ita enim scribit Philostratus de Milefio Dionysio loquens, quem ab Hadriano Imperat. adscriptum fuisse equitum ordinibus & ijs qui in Musæo alebantur dicit, subiugit: τὸ δὲ μυσείον ἢ πρέσβεια αἰγυπτία ἐνυκαλέσα τὴν ἐν πάσῃ τῇ γῆ ἔλλησιστος. idem de Polemone scribit quod illum Hadrianus κατέλεξε τῷ τῷ μυσείῳ κύκλῳ εἰς τὴν αἰγυπτίαν στήσιν, hoc est, Adlegit circulo Musæi vt Ægyptiaco more illic aleretur: ex quo colligi Musæum apud Ægyptios fuisse, quod ferme apud Athenienses πρυτανεῖον Prytanæum, in quo viris bonis & de rebus præclare meritis visus quotidianus publico sumptu præbebatur, ut ex Cicerone discas, qui honos erat vel maximus, vnde Plurarchus vix alto nomine Luculli magnificentiam laudat magis, quam quod doctis viris ædes ipsius Prytanæum quoddam fuerint, sic enim inquit: καὶ ὅλος ἐστὶ καὶ πρυτανεῖον ἐλλυμίων ὁ δὲ οὗτος ἢ αὐτῶν ταῖς ἀρεταῖς ἀξιωματικός. Vt ut & Synesius in epistola ad Orum, οἱ δὲ ἀληθῶς ὄντες ἀπίθνηται, καὶ ἐν καρῶς μοίρα τιμῶνται, id est, Vere philosophantibus fides derogatur, Carisq; in loco habentur.

Gubernatori somnolento ne benefacito.

IN Suidæ collectaneis adagiū istud legitur, μή ποτ' εἶ ἔρδεν γείτονος κύβητα, μήτε κνυβερνήτην οὐκ ἐπιπνῶν, id est, Nunquam vicini cani, aut somnolento gubernatori benefacito. Admonet prouerbiū inutiliter non esse consumendum beneficium, vnde uel ad te nihil redituram sit fructus, vel præsens detrimentum expectandum. Vicini canis bene pactus redit ad priorem dominum, Gubernator somno deditus maximo periculo & fortunas negotiatoris omnes & vitam ipsam exponit.

Cedrus cecidit.

Ὀλουξέτω πῖθος ὅτι πέπτωκε κέδρος. id est, Ploret picea, quod cedrus cecidit.

Potentiorē ruina documentum est minoribus modestiæ, admonentur enim con trahere uela, quibus res sunt minus valide quando fortunæ exuuntur & de statu suo deiiciuntur magnates. Cedrus arbor est longe reliquarum omnium procerissima, vnde prouerbialis illa locutio apud Nazianzenū in Streliticis: τὴν ὑπὲρ τὰς κέδρους ἔπαρση καὶ τὴν εἰς τὸ μηκέτι εἶναι καθάρσιν, id est, Fastigium super cedros & deiectionem in nihilum. Idem in Monodia Baf. καὶ ὄρων καὶ κέδρον ὑπερτείνεσθαι. id est, Incre scere super montis & cedros.

Præ Nili cataractis.

Υπὲρ τῶν νελάων καταρράκτας. id est, Præ Niliacis cataractis, de vehementer eloquentia. Suidas de Chriostomo: τὴν γλώσσαν αὐτῶν καταρρέει ὑπὲρ τῶν νελάων καταρράκτας. id est, Dum lingua eius vehementius præcipitat quam Niliaci cataractæ. Ita Zezes νελάων ῥύκασαι. id est, Niloa fluenta, vocat orationem fluidam & vberem, à natura amnis Nili agros omnes fecundos reddentis partinantisq; Arisko. in Rhodiaco refert ad ingentem & inauditum fragorem ac strepitum; ὁμαι γὰρ ἔτε τῆς ὑπὲρ αἰγυπτία καταρράκτας, ἔτε τὴν τῆς ἕξο θαλάσσης ραχίαν. ἔτε σιχητὸς πυρφόρος, ἔθ' ὅτι πλέσσειν ἠχηκατ' ἀνθρώπων, τῷ τότε εἶναι κακῶ καὶ κτύπῳ παραβαλεῖν. id est arbitramur neque Cataractas supra Ægyptum, neque Oceanum salebrosū littus, neque ignita quæ nubibus erumpunt fulmina, neque etiam quidquid maxime inter homines insitrepit, huic malo & fragori comparari posse. Cataractes locus dicitur in Nilo, vt per arduas & excisas pluribus locis rupes Nilus insurgit & vires suas concitat, ac occurrētibus laxis fractus perque angustias eluctatus cadit cum ingenti circumiacentium regionum strepitu, vt lib. 4. natural. quæst. scribit Seneca, eiusque loci accolæ gentes propter magnitudinem sonitus, sensu audiendi carent, vt inquit Cicero in Somnio Scipionis. De eo ita Pli. lib. 5. Nouissimo cataractæ inter occurfantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruerē. Est autem cataractes limitaneus terminus Ægyptum ab

Æthiopia separans, vt apud Heliodorum Emeicenum declarat Hydaspes Rex.

Equus sefforem rapit.

Ἴππος τὸν ἐπιβάτην, id est, Equus sefforem subaudi ἀραραπάζει. id est, abripit, Prouerbiali figura dicitur, cum orationis impetu abducimur & in aliam diuertimus materiã. Gregorius presbyter: ποροῶν ὁ λόγος συναρπάσας τὸν λέγοντα καθάπερ Ἴππος τὸν ἐπιβάτην εἰς τὴν ἐπαίνου κατέσκησε βασιλεὺς τῆ μακαρίου. id est, Orationis cursus dicentem, veluti sefforem equus, in laudes B. Basilij abduxit. Horatius etiam orationem equo assimilat: & Græci ἔποχον velut equestrem vocant orationem numeris adfrictam, quod quasi equo inuecta sublimis spiret.

Abaridis sagitta.

Ἀβάριδος οἰσός, i. Abaridis sagitta, de veiocibus dicitur, vt & Pegasus. Nazianzenus in funebri Oratione Basilij: τὸν γὰρ ἀβάριδος οἰσὸν τι εἰς ἀνθρώπων τῆ ὑπερβόρην, ἢ τὸν ἀγροῖον πύλασον, εἰς ἐ τοσοῦτον ὡς τὸ δὲ αἶψος φέρειται, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς θεὸν ἀρῆσαι, id est, Quid Abaridis Hyperborei iaculum recenseam, aut Argium Pegasus, quibus non tam studio fuit per aerem volare, quam nobis ad deum mentes attollere. Abaris Scythæ fuit Scythæ filius, qui oracula Scythica composuit, & è Scythia in Græciam Athenas legatus venit, memoraturque inquit Suidas, eius fabulosam iaculum è Græcia ad Hyperboreos vsque Scythas deuolantis. Licebit in vsum hoc modo vocari, si dicamus non Abaridis sagittam celerius deuolasse, quam alicuius litteræ ad nos commearint. Elegantissime Nazianzenus in epistola ad Basilium: ὑπόπτερον καὶ μετὰ σπεῖ, καὶ τῷ ἀβάριδος οἰσὸν συμπερόμενε. id est, Alate tu & sublimipeta, & qui vna cum Abaridis iaculo per ardua raptaris: istud dici conueniet festiuiter in astrologum, aut in peregrinantem: maxime si pernicious vere dis celeriter anectus fuerit.

Circa montis radices uersari.

Περὶ τῆς ὄρυς ἀπὸ πηδῶν σφραδαί. i. Circa montis radices hæerere dicitur prouerbiali figura qui ad præcipua artis alicuius capita & mysteria non adspirat, sed in trivialis & vulgaribus inhæret. Nazianze-

nus in Monodia Basilij: ἔτι περὶ τῆς ἀπὸ πηδῶν τῆ ὄρυς σφραδαί τῆς ἀπὸ πηδῶν ἀπολειπόμενοι, ἔτι πορθμὸν διαπερῶμεν, ἀφέντες τὸ μέγα καὶ βαθὺ πέλαγος. id est. Adhuc versamur ad montis radices, à cacumine abstinentes, adhuc fretum transmittimus, relicti profundo & ingenti pelago. Idem in carminibus metaphorice dixit, ὑπὸ ἀπὸ πηδῶν ἀπὸ πηδῶν, Sub connubij radicibus, pro, initijs. Dicuntur autè ἀπὸ πηδῶν ὁμοίως imæ radices, vnde in acclive asflurgere incipit.

Arma Achillea.

Ὀπλα ἀχιλλεῖα. i. arma Achillea prouerbialiter pro certissimo præsidio, & haud dubia ope seu potius pro inuictio eloquentiæ robore accipit Philost. in Sophista Polemone: χειροτονηθεὶς μὲν ἀπὸ πηδῶν ὑπὲρ τῶν ἀχιλλεῖων, ὡς Ὀπλα δὲ ἀχιλλεῖα τῶν ἐκείνου περὶ αὐτῆς. id est, Delectus vt p. Smyrnæis legationem susciperet, vim persuadendi quæ in Scopeliano erat, quasi armaturã quandam Achillis postulat. Eius vsus est cum alienam viri docti eloquentiam optamus, aut patrociniũ principis quod ab iniuria maleuolorum nos tueatur: quemadmodum Patroclus Achillis armaturam flagitat apud Homerum Iliad. π. vt Troianos falsa armorum imagine deceptos bello absterret. Porro sententiam superiorè aliquantulum obscuram idem Philost. diuicidiorum reddit in Scopeliano his uerbis, ἐχειροτονηθεὶς το δὲ ὁ πολέμου, ἐπὶ ἀπὸ πηδῶν ἀπὸ πηδῶν, ὡς ἀχιλλεῖος ἐν ὑπὲρ τῆς ἀχιλλεῖας τύχης, ἐδεδίτο γενέσθαι οἱ τῶν τῆ σκοπελιανῆ περὶ αὐτῆς, καὶ περιβαλὼν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας, δὸς δὲ μοι ὁμοίον τὰ σα τὰ χεῖρα θεωρηθῆναι, ἀντὶ τῆς ἔμπρος ἐπισκοπῆς. id est, Habito delectu decreta fuit Polemoni legatio eius muneris tyroni, itaque ille quod bene verteret precatus, poposcit sibi adesse Scopeliani persuadendi vim, illumq; in corona circumstantium hominum amplexus; hoc versu compellauit: Indulgeto meis humeris aptarier arma Nunc tua, si mereor.

His enim uerbis deprecatur Achillẽ Patroclus, vt armaturã ipsius impetraret. Eustathius eo in loco annotat istum uersum vsurpari posse cũ quis consensum alicunde & adminiculũ querit tum uerbis, tũ factis.

Votennum in numero.

VO MENT VM in numero esse dicitur prouer-

prouerbiali specie quotquot non modo extemporaneam dicendi lenitatem sequitur, quæ cruda pleraque & indigesta effluit, in primoribus solum faucibus, non in peccatore nata: verum etiam qui chartis illinunt, quidquid musteus ingenij male feriat feruor ebullierit cum scripta fingi oporteat vsino more, & lima addita expoliri. Aristides Smyrneus, cum Mar. Antoninus fama viri commotus ipsum audire differentem gestiret, dixisse legitur: τὴν ἡμέραν ἀπὸ βλαβῆ καὶ ἀυρίου ἀπὸ τοῦ, ἔ γὰρ ἐσμέν τῶν ἐμμένων, ἀλλ' τῶν ἀκριβέτων, id est, Hodie proponito, & cras audito: neque enim è vomētium numero sumus, sed exacta cura elaborantium: quod à Philost. in Sophistis traditum est, & à Zeze repetitur. Idem Phil. in Fauroino iudicij sui censuram in teponens de oratione quadam falso illi attributa, sic inquit: Ἀλλ' εἶναι ἀντὶ μερῶν προσιτίσματα μεθύοντος, μάλλον δὲ ἐμμένου ἡγάμεθα, id est, Quin existimamus eos esse lusum adolescentis cuiuspiam temulentii, seu potius vomentis. Ita Cicero probri loco recenset. Marc. Antonium orationem ab ipso scriptam de ebrietate euouisse. Syneus in Dione, vbi ait istos qui sibi indulgēt in stylo, cæca & subuentanea parere, subiicit: ἔ γὰρ ἐκ θαλαπῶ τὸν εἶσω λόγον, ὅτ' ἡμεῖς ἡμέραν ἐμὴν ἀνάγκη, id est, Nec enim incubado fouet intus orationem, cui quotidie vomere necessum est: fit namq; euandus stylus & ἐξίτηλος, qui non congrua temporis mora dictionem elimat, immo, quod in fœtu immaturo solet accidere, abortit, eoq; fieri asfolet vt abortus eiusmodi in habitum abiens nihil pariat vitale & integrũ ac diurnum. Huc spectat Lysia oratoris dictũ: οἱ βίβλαμαι ἔγωγε σωτὴ ἔπην ἐσπαμένω, id est, Nolo ego conscribere quæ festinatio præcipitauit.

Fures ipsi accusant.

Οἱ φῶρες πορροκαλεῖσι, id est, Fures ipsi insimulant, aut accusationem intentant. Aristides aduersus eos qui taciturnitatem ferinam in ipso criminabantur: Πρῶτον μὲν ἐν ἐγὼ ἀκ ἡδ' αὖν πρὸς τὴν ποτ' εἴη τὸ λεγόμενον, τὸ πορροκαλεῖν τῆς φῶρας, νῦν δὲ μοι δοκῶ γυγνώσκων, ὅταν γὰρ οἱς ἀπατᾶν ἐπὶ τὰς μελέτας καὶ τὰς ἀπροσῆκτους προσηκόν, τῆ το παρέντες, ὡς ἰδὲ εἰς ἔδ' ὁ λέγων αἰτιῶνται, πῶς ἐτασφέτερα αὐτῶν ἑτέραν λογίζονται, ὡς ἐπ' αὐτῶν ἡλὶς καταρὸς φλέγοντος μόσωντες λέ-

γαστὸ φωνόμενον ἐν ἐν. id est, Ante hac ignoraueram quid sibi vellet quod dici solet, Fures ipsos accusare: nunc vero intelligere id mihi videor, nam cum illi quos æquum foret ad studiorum exercitamenta & audiendas declamationes conuenire, ea postposita cura, causantur neminem esse qui declamet, quomodo, non animaduertunt propriam vœcordiam in alieno vitio? quemadmodum si quis radiante solis inba re occludat oculos, negetq; lucem existere. Conueniet dici in istos, qui suam ipsorum culpam, friuolo prætextu excusant, & cum ipsi iustæ reprehensionis subiaceant, in alios crimen deuoluunt: potest & aliter in vsum vocari hoc modo. Insimulam me neglecti officij & proteruitiæ, qui tuos penates non inuiserim illac iter faciens, cum tu ipse accusandus eo nomine venias, qui prior hac parte impeggeris, nimirum iuxta prouerbium: Fur ipse accusat. Non raro vsuuenire solet, vt qui manifesto crimine tenetur, priores accusandi partes suscipiat, vt suspicionem offensæ eximat, integritatemq; mentiatur.

Herculis adem mulier non intrat.

Τῶν εἰς ἡρακλέους ἐφοῖται. i. Mulier Herculis adem non ingreditur. Quadrat prouerbium in eos, qui rei alicui indigne manus iniiciunt & arrestant, velut si prophanus cerdo ad altissima sacræ philosophiæ mysteria, illota mente irrumpat: quadrabit & in indignos & administrandis reipub. muniis neutiquam aptos. Natum opinamur à veterum religione, quæ feminas Herculis indigeris fano excluderat: velut Dei illius opprobria, ob seruitium Omphale Lydorum reginæ præstitum: quemadmodum viris non dabatur accessus in Bonæ deæ templum. Citatur à Suida.

Rete inflas.

Διήκτουον φουαῖς, i. Rete inflas, prouerbium est in incasum laborantes, qui temere rem impossibilem aggrediuntur. Quid enim stultius, qui vanior labor, quam rete foraminosum vento conari distendere? Exstat & istud in Suidæ dictionario.

Hydrargyro furacior.

Τὸ ραργύρου κλεπτότερος, i. Hydrargyro furacior, seu argento viuo, est enim hydrargyros, P p p 4 gyros,

gyros, quod argētum viuum nominamus, Chymestā Mercurium, quod & ille furto- rum magister & epitheto etiā φούρος, id est, furis apud Græcos notus fuerit: Parœmiæ origo eo refertur, quod viuum argentum cuncta quæ fusilia sunt recipiunt & in se rapiat: vel quia vt fures potissimum insidiā- tur auro, ita & argentum viuum cetera fe- tre metalla vt ignobiliora, ipsi innatantia, reijcit, at aurum veluti mero quodam do- mino sibi vsurpat ac possidet, sordes tantū illius expuens. Adagio vsus est eleganter Io. Zezes præsulum sui temporis sordidam auaritiam notans:

Υδραρυ ὕρη γὰρ εἰσι κλεπτότεροι τῶ κλέπτει. i. Furaciores fure sunt hydrargyro.

Summis auribus insidet.

Quo d perfuntorie auscultamus quod- que difficulter credimus et cum aurium fa- tidio ἀκροὶ ὡσὶν ἐπιζέμεν, id est, Summis auribus insidere specie prouerbiali dixit Philo Iudæus libro De vita theoretica: ἦ τις ἐκ ἀκροῦ ὡσὶν ἐπιζέμεν, ἀλλ' οὐδὲν ἐπιζέμεν ἔρχεται καὶ ἐξ ἀκροῦ ἐπιζέμεν. id est, Quæ non primoribus auribus insidet, sed per aures in animum penetrat & firmiter immoratur. Consimili modo dixit Sene- ca: Summo animo inhæreere, pro ἐπιπο- λαίωθ' & leuiter.

Ne ad Adonia quidem.

Cum doctrinam alicuius ita eleuamus, vt ne in trinalibus quidem & rebus com- munibus, talem doctorem deprecare nobis dignaturus simus, vt licebit Cratini lepi- distimi poetæ versus ē comœdia, quæ in scri- bitur Bubulci:

Ὁν κεν ἂν ἤξων ἐγὼ. Ἐμοὶ δὲ δόσκει, ὄνδ' ἂν εἰς ἀδὼνια. id est, Quem ne digner quidem Doctorem habere vel sacris Adonijs.

Adonijs autem sacris, quorum meminit Macrobius & Lucianus, nihil stultius exco- gitari potest, quæ præter femineos plactus vix aliud religionis cultusve diuini vesti- gium habuerunt, at lacrymæ & lamenta, quibus omnia stulte permisceant, femineo generi paratissimæ sunt opes. Extat apud Athenæum. De Adonidis horto memi- nit eleganter Nazianzenus formam mu- liebrem illi comparans:

Κήπη Ⓞ ἀδωνίδ Ⓞ ἴδ' εὖ τὴν χάρις ἀλαστοῦ- ρα. id est,

Gratia fœminea est effœtus Adonidis hor- tus.

Neque defraudat neque marginem excedit.

Ὡς μὴ τευρεῶσαι, μὴ δ' ὕπερ χεῖλος βαλεῖν. i. Vt nec defraudet, neue excedat marginē. Senarius versus quem parœmiæ nomine adducit Helychius, & habere moderatio- nis temperantiq; significationem anno- tat. Sumptrum à venditoribus æquitatem & modum in mensuris obseruantibus, ita vt neque concurtiant metreten, vt excidat quod mensum est, neq; tantum effundant, quod superfluas & margines excedat. Græci vocant κρεσιμετρεῖν in mensura defrauda- re aliq; quod improbi insitiores faciunt, vnde & κρεσιδῆμοι dicuntur metaphorice vulgi impostores, apud Aristophanem. At χεῖλος proprie labrum denotat & per trans- lationem supremam oram, atq; marginē cuiuscunque rei. Hesiodus de Pandoræ do- lio, ἐν δὸν ἐμίμνε παθεὺ ὑπὸ χεῖλεσσι, id est, Cum tenuit se intra dolij labra, & ἴπερ χεῖλος νο- cant quod eo vsque plenum est vt super- fluat, vt ἐπιχεῖλος quod infra margines nō vsquequaque mensuram implet.

Hirundo æstatem loquitur.

Ἡ χελιδὼν τὸ θέρος λαλεῖ, i. Hirūdo æstatē loquitur, Aristophanis interpretis in Equi- tes fabulam, eo loco, ἔχουρ ἄρα, νέα χελι- δὼν. id est, Nonne videtis? noua hirundo: admonet prouerbium esse mutilum, sed integrum tale esse: Νέα χελιδὼν ἐστὶν ἀρχὴ ἀρχῆ, hoc est, Noua hirundo veris est ini- tium. Sunt qui, interpretis verba ita accipi- unt, vt parœmiam perinde valere scripse- rint, quasi dicas, initium veris: hanc parœ- miam imitatus est Philemon Comicus:

Ἡ μὲν χελιδὼν τὸ θέρος ὡ γυναι λαλεῖ. id est, Ætatis o mulier hirundo est nūcia.

Quadrat prouerbium in artificiosa con- iectura, cum indicio non vano indubitātū de futuris euentum ominamur: verbi gra- tia, si visa fuerint in freti angustijs catalco- pia prædatoria quæ mari insidiari incipiāt, belli futuri ea sunt præludia, nempe ἡ χελι- δὼν τὸ θέρος λαλεῖ: aut si dicamus forori- antes puellæ mammas, nobilem ætatem lo- qui, nimirum hirūdo illa veris est primor- dium. Alioqui νέα χελιδὼνα, id est, nouam hirundinem non inconcinne puto vo- cari posse eum, qui noui quidpiam licet ve- tus, opinione tamen hominum, adferat: quem-

quemadmodum hodie multi noua inuen- ta iacitant, quæ vel plane vetera sint, vel è veteribus pendeant saltem: veluti hie- rando naturæ lege aut obseruatione ho- minum semper ver prænuuntiat à primor- dio mundi semper nouum, cum anni no- uantis initio.

Quid cothurnus cum claua.

Τὸ κόθορνος καὶ ῥόπαλον ἐπιηλθέτω. id est, Quid conueniunt cothurnus & claua. Verba sunt Hercules ad Bacchum apud Aristophanem in Ranis, crocoto muliebri indumento & cothurno mollium & deli- catorum gestamine indutum, quibus su- periniectum erat leoninum tergus cū cla- ua. De rebus incongruis & indecoris: ve- luti si sacrificios militarem abollam gesserit & dissectis thorace & caligis incedat, πι- λοῦ; pennis farto.

Adulter ad adulterum trahit.

ΚΙΤΑΤΥΡ in Suidæ commentarijs adagium sed perfuntorie, ἔλκει μοίχος εἰς μοίχον, id est, Trahit adulter ad adulterum, Distum arbitror in contagione morum, nam flagitiosi alios suis flagitijs socios quæ- runt, vel potius in similitudinem inge- niorum, æqualis enim æqualem dele- ctat maxime.

Senis ira.

Γέροντος ὄργη. id est, Senis ira dicitur de- ira languida & facile quæ sopitur, quod in senectate omnes affectus remissiores sint & celeriter cadant. Soph. in commentarijs Euripides.

Ὀργὴ γέροντος ὄσσε μαλαθάνη νοτὶς ἐν χειρὶ θήχει, ἐν τῷ γὰρ δ' ἀμβλύναται. id est, Senilis ira, mollis instar guttulæ.

Pungit quidem, at retusa hebetat illico.

Nazianzenus de sene Euseb. qui olim rigidior fuerat, nunc modestior mitesce- ret, ὄσπερ σίδηρος, inquit, σὺρὶ τῷ χρόνῳ μαλαθασεται. id est, Vt igne ferrum, ita hic senio mollescit. Diuersum sentit Aristo- phanes in Vespis.

Τὸ γένος ὑπὸ τῆς ὄργης.

Τὸ τῶν γέροντων, ἐδ' ὁμοίον σφηνισθῆ. id est, Qui senum genus

Proritat, ille in fe crabrones concitat.

Ne sol quidem sciet.

Cum tutam silentio fidem obstringi-

mus, ac nemini consilium nostrum dete- cturos, aut factum declaratos inuimus, prouerbio locus erit. Heliodorus Emese- nus libro septimo, Ἔθιοπιᾶς historica, ἀλλ' ἅτα γε ἐνεκα θάρσει, ὡς ἰδ' ὁ ἥλιος τῷ το- δή τὸ τῆ λόγου γινώσεται, id est, Quin de ea re animo sis securo, nam ne sol quidem, quod dicitur, sciet. Sol mundi oculus à philosophis appellatur, quod omnia lu- stre, vnde Homerus.

ἥλιος θ' ὅς πᾶν τ' ἐφώρα καὶ πᾶν τ' ἐπακούει. i. Sol oculus rerum cuncta audit & omnia cernit.

Vnde Plinius libro secundo natur. hist. Quinna intuens, omnia exaudiens, vt prin- cipi litterarum Homero placuisse in vno video. Huc pertinet Polemonis sophistæ dictum qui arthriticos cruciatu non fe-rens, cum se viuum in sepulcro condi ius- sisset, ad familiares operam illi manantes dixit, ἐπαγε ἐπαγε, μὴ γὰρ ἰδοὶ με σιωπῶντα ἥλιος. id est, Obstrue obstrue, ne me tacente sol aspiciat. Diuerfus dixit Antiochus phi- losophus de victoria Luculli aduersus Ti- granem, ἐκ ἔσει τοιδούτω ἄλλω ἐωρακέναι τὸν ἥλιον. id est, Dicebat solem non vidisse aliam maiorem, victoriam scilicet.

Qui sitiunt silentio bibunt.

Οἱ διψῶντες σιωπῆ πίνουσιν, id est, sticulosi silentio bibunt, Qui aspirant ad assequen- dos honores, nemine qui ambitus sit par- ticeps conscio id affectant, qui amicam am- biunt re non communicata cum riuali, cū parentibus & necessarijs transigunt. Ari- stides eo vitur in declamatione in puteū Æsculapij. ἀλλ' εἰ μὲν δὴ χρεῖ τὸ διψῶντων φασὶ πίνειν σιωπῆ, ἀλλ' ἐπιμορῆσαι τε γὰρ λό- γω καὶ προσεπέειν τὸν σατήρα θεῶν. i. Haud decet iuxta sitibundos, quod aiunt, silen- tio bibere, sed exornare oratione & salu- rare salutis auctorem Deum. Licebit di- uerso sensu vsurpare, quando significabi- mus non esse suppressandas & obliteran- das insignis viri laudes, vel simile quid, sed claris verbis in lucem id omne effere dum, Idem in epicedio Eteonei pueri ἀλλ' ὄσπερ οἱ διψῶντες σιωπῆ πίνουσιν, ἔτως ἐκείνω ἤρκει δέχεται τὰ λεγόμενα. id est, Quemadmo- dum silentio bibunt sticulosi, ita illi satis erat dictata excipere.

Bubulum obtueri.

Βόειον ἐπιφλέπειν. i. Bubulum obtueri, pro defixis

defixis & intentis oculis obseruare. Synecius lib. de caluitio. ὡς βέβαιον ἐπιβλέπειν αὐτῆν. id est, vt bubulo obtutu asperctet. Natū fortassis inde quod grandes oculos bos habet, vnde βοώπιδος, hoc est, Bouoculæ Iunonis epitheton apud poetam: cum exiles ocelli conuiuere magis videantur.

Cicada humi canunt.

Τέπηρες χαμόθεν ἀδουσιν, id est, Cicadæ humi canunt. Prouerbio significatur ingens vastitas. Aristoteles lib. rheroricæ secūdo enigmatodes esse ostendit: οἷον ἔστι λέγοι ὁ περ Σιτισίχορος ἐν Λοικραῖς εἶπεν, ὅτι ἰδὲ ὑβρίσας εἶναι ὄπως μὴ οἱ τέπηρες χαμόθεν ἀδουσιν. id est, vt si quispiam dicat id quod in Locris extulit Sthesichorus, non oportere conuiciari, ne cicadæ humi concinant: quo inuit temperadā esse à dicacitate linguā, eo quod vitia sepe concitent bellorū causas, vnde fit vt regiones deuastētur penitus excidioq; , Marti litetur. Meminit Eustathius Iliados tertio: μεμνήσθαι χερῆ καὶ συμβολικῶς λόγος ἐν ᾧ ἢ παιδασατότις ποιήσεν τῆς τέπηρες τοῖς ἐχθροῖς χαμόθεν ἀδῶν, ἀν τὶ τῆ δυνδροτομήσεν αὐτοῖς τῶν χώρων, ἢ αὖ ἀνάγκης οἱ τέπηρες ἀπὸ γῆς ἀδῶσι. id est, Meminisse operæpretium est & symbolici dicti, quo minatus fuit quispiam hostibus se effectu- rum vt cicadæ humi canerent nimirum excisurum se arbores omnes regionis, vt necessario cicadæ humi canerent. Natum inde quod arbutis maxime gaudeat cicadæ, vnde in Bucolicis Virgilius:

Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis, & Plin. lib. 11. dicit cicadas non nasci in raritate arborum.

Colossi fragmenta.

Κολοσσῶ σπαράγματα. i. Colossi frustra, prouerbiali specie dici possunt commentaria viri docti specimen magnæ & incredibilis eruditionis præbentia: aut versus aliquot & sententiæ exceptæ singularis ingenij testimonia: aut etiam discipuli litterati qui è schola insignis præceptoris velut ex equo Troiano prodierint omnes, ceu assulæ quæpiam & frustulenta eximij cuiusdam colossi. Herodes Atticus cum au differ Hadrianū Tyrium adhuc adolescentem declamantem, honorifico testimonio dixit, κολοσσῶ τὰντα μεγάλα σπαράγματα εἶναι. Ingétia hæc fuerint Colossi frustra; ma-

gnæ spei illum fore auguratus apud Philostratū legitur. Colossi moles sunt statuarū, turribus pares, vt inquit Plinius, sic dicti vel ab auctore, vt Sex. Pompeius vult, vel ἀπὸ τῆ κολοσσῆ τῶ ὄψεσ, quod altitudine nimia officiant inspectatium luminibus: vel à vasta inanitate specus cuiusdam interanei quasi κόλωσσα, hinc Colossica dicuntur quæ magnæ molis sunt onera. Strabo lib. primo: καθάπερ ἐν τοῖς κολοσσικαῖς ἔργοις ἐτὸ καθ' ἑκαστὸν ἀκριβῆς ζητῶμεν, ἀλλ' τοῖς καθόλου προσέχομεν μάλλον εἰ καλῶς εἴη τὸ δλον, ἔτως κὰν τῆ τοῖς δέ ποιήσθαι τῶν κρίσιν, κολοσσικὰ γὰρ τῶν καὶ ἀντι τὰ μεγάλα φράσσει πάως ἔχει, id est, quemadmodum in Colossicis molibus unguarum partium exactam structuram non exploramus, sed vniuerso operi an recte fabricatum sit attendimus potius, & idem in istis iudicium est, siquidem & hæc Colossica quædam fabrica est, rerum magnitudinē quomodo se habeant declarans. Ita Vitruuius lib. 10. Colossicoterā comparatiui modo dixit quæ immantia sunt, Sin autem, inquit, colossicoterā amplitudinibus & oneribus onera in operibus fuerint, non erit succulæ committendum. Procopius de statua grandi, κολοσσῶ ἐμφερῆ, id est, Colosso affimilis. Philon Iudeus De mundi fabricatione lib. 1. ὡς γὰρ τῶν κολοσσικῶν μεγεθῶν τὰς ἐμφάσεις καὶ ἡ βραχυτάτη σφραγίς τυποῖσας δέχεται. id est, quemadmodū enim perexiguū sigillum accipere potest expressam Colossicā molis effigiem Colossicā magnitudinē ad horrorem transtulit Eunapius: ὡς περ ὁ ἐοδῶν κολοσσὸς διὰ μέγεθος καταπληκτικῶς ὦν ἐκ εἰν ἐρέσμι, καὶ κείνος διὰ τὸ ἀφιλο χρήματων θαυμαστὸς ὡς, ἐκ ἔχει χάρι. id est, Sicut Rhodiorum Colossus propter inusitatam magnitudinem amabilis non est, sed formidinem potius & horrorem incutit, ita & ille, quamuis contemptus opum admirabilem cum fecerit, gratiosus tamen nō fuit. Huic adagio affine est illud Alexandri Seleuciensis sophistæ apud Philostratum eundem, τεμμάχια σε ἐσμέν οἱ σοφιστῶ πάντες. id est, Frustula aut particulæ tuæ sumus omnes quotquot sophistæ dicimur: quod ad Herodem Atticum dixisse fertur, cum litteratorum omnium columnen facileq; principem illum vellet innuere: paullo diuersiore sensu Æschylus dicitare solebat, suas tragædias esse frustula de magnis Homerī cœnis: τῶς ἀντὶ παραγωγῆς τεμμάχια εἶναι τῶν μεγάλων.

μεγάλων ὀμῶν δείπων, vt refert in Dipnosophistis Athenæus cum significaret se instruxisse ex ingeniorum affluentissimo fonte Homero suas fabulas. Isocrates apud Plutarchum in uita ipsius ad Demosthenem integram pro disciplina stipem persoluerere nequeuntem ἐτεμαχίζομεν, inquit, τῶν πραγμάτων id est, artis oratoricæ institutionem in frustula non partimur.

Atticus miles.

Ἀττικός πεζομαχός, id est, Atticus miles, Prouerbio dicitur in fortem ac strenuum virum. Heliodorus lib. 2. Æthiop. Historiæ τῶν γυναικῶν ἱερὰν καὶ ταυτῆν ὑποφύγων ὀγεννάει καὶ ἀττικός πεζομαχος. hoc est, Terga dedisti mortuam feminam fugiens, tam strenuus & Atticus miles. Potest ironice torqueri in meticulouso & quouis lepore timidiorē, talem hominem nominando militem Atticum. Porro in pedestri & statario prælio, laudati olim fuerunt milites, quos Attica mittebat.

Quid barbiton crocoto loquitur.

Τὶ βάρβιτον κροκοτῶ λαλεῖ, τὶ δὲ λύρα κενυράλο. id est, Quid barbiton crocoto loquitur, quidue Iyra calantica.

De re absurda nihilq; consoni habente. Citatur à Suida ex Aristophane: veluti si Manardus medicas rationes cerdoni alicui aut crallo rustico enucleet: vel si coloris rhetoricos rudi eius artis fabro exponat rhetor. Est autem barbiton siue barbitus instrumentum Lyricum fidibus intentum plestro pulsatile, quod à grauioris fortasse soni modulibus βαρύμιτον, quasi graui-chordū dicas, Pollux lib. 4. nominat, quam lectionem saniozem iudico, quam quæ in Atheno libro quarto, βάρβιτον, legitur, & in 14. βαρύμιτος. De quo Halicanassæus lib. 7. βάρβιττα κέρκοντες, id est, barbita plectris radiisue percurrentes. Theocritus βάρβιτον εἰς πολὺ χορδον, barbiton multichordum.

Ex Ilio me ducis.

CUM significamus præteritorum malorū memoriā refricari, aut ad tristitium rerum mentionē nos compelli: Heliodorus lib. 2. ἰλιθεν με φέρεῖς καὶ σιμίλα κακῶν καὶ τὸν ἐκ τῆτον βάρβιτον ἀπερον ἐπίσταν τὸν κινῆς. id est, Ex Ilio me rapis, ac malorum examen & infinitum ex illis bonum in te commo-

ues. Ita Virgilianus Æneas: Infandum regina iubes renouare dolorem. Troianas vt opes, & lamentabile regnum, Erucrint Danaī.

Nectar spirat.

De re impense suani, aut quouis honore digna dicitur. Symmachus, Litteretuzæ olentes Platonico nectar Eubulus Comicus vinum Lesbium vetus, nectar stillare ait eo versus, λέσβιον γέροντα νεκταροσαγῆ. quod non incommode transferri poterit ad orationem suauiloquam. Theocritus. ἀδύτι νεκταρος ὕσσει. id est, Fragrat nectaris instar. Martialis lib. 9. Nomen nectare dulcius beato. Suidas ex incerto auctore, ἀνταὶ μὲν ὄζωσ ἀμβροσίης καὶ νεκταρος. id est, Redolent ambrosiam & nectar: quod annotat ille competere in eos qui merentur & digni sunt admitti. Aristides: ἐδὶ τῆ τοῖς σὲ μυμβεται ὡς ἐδὲν ἀτιμοτέρους τῆ νεκταρος, id est his gloriatur atque superbit tamquam nectare non inferioribus. Hermippus apud Athen.

Ὀζει ἰον, ὄζει δὲ ῥόδων, ὄζει δ' ὑακίνθου ὀσην θεσπεσία κατὰ πᾶν δ' ἔχει ὑφοροφῆς δῶ.

Ἀμβροσία καὶ νεκταρ. id est, Spirat odor mirus violasq; rosasq; rubentes.

Ambrosia augustas nectarq; impleuerat ædeis.

Non alienum hinc est, quod Petronius Arbiter dicit: Mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaq; quasi papauere & sanuco sparfa. Porro nectar volunt esse deorum potum, alij cibum inter quos Anaxandrides Comicus: τὸ νεκταρ πωνυμάπων ἐδίω διαυπίνω τ' ἀμβροσίαν. id est, nectar præmansum edo, ambrosiamq; interbibo, & Alcman Lyricus ait deos τὸ νεκταρ ἐδμεναι. id est, nectar esitare: ita Sappho Lyrica, Ἀμβροσίης κρατῆρ ἐκέρρατο. id est, Ambrosiæ poculum infusum erat: at Homerus nectar deorū poculum agnoscit & Ibycus qui ambrosiam cibum nouies dulcedine mel superare ait.

In triclinio choa.

PROVERBIALE ænigma exstat apud Fabiū Inffit. orat. lib. 1. cap. vltimo ex Cæcilio Comico. Et in triclinio Choa, & in cubilo uola: quod detorsit ille in multibibā feminam, quæ citra pudorem in conuiuio calices

calices detergeret, eandemq; importune garrulam vbi minime oporteat: siquidem vbiq; iuxta Sophoclem: *χώραξικόνμονήσιν, ἢ φέρεται*, hoc est, silentium addit feminis decus, sed potissime cubiculo filerium debetur. Quadrabit igitur in bibofam animum & odiose loquacem. Choa vocant Græci congium sextariorum sex capacem, vt ex Rhemnio Fannio constat. Epinicus apud Athenæum: *ῥυτὸν χορῶντα δυοχόαν, ὄν ἐδ' ἄν' ἐλεφας ἐκπίοι*, id est, Rhythum duorum congiotum capax, quod ne elephas quidem ebbat.

Alabandicum opus.

Alabandion σύγγραμμα, id est, Alabandicum scriptū vel opus, pro inepto ac barbaro dici prouerbialiter inuenio, & Philoxenus *ἀλαβανδιακὸν σολοκισμὸν* solocismū Alabandicum nominat turpē & vitiosum: vtrumque est apud Stephanum: Hermolaus Barbarus impolitos ac rudes carbunculos. Alabandicos dici annorat, vt Alabandicos libellos, ineptos & barbaros, nam in vniuersum Cares omnes, inter quos sūt Alabandæi, *βαρβαροφώνοι* ab Homero nuncupantur, a barbarie & ruditate: quorum vācordia vel in eo eluxit, quod in gymnasio loco certaminibus & exercitationi corporis dedicato statua apud eos viderentur habitu caudicorū, contra in foro iudicatio, discos aut simile quid manibus tenerent, ordine plane præpostero. Alabando Caria vrbis, ab Alabando, quem indigetur deorum in numero colebant condita, inter duos colles vtrinq; in acclive surgentes sedet, ita vt speciem referat clitellarum inuērsarum, ita enim vertedā sunt Strabonis verba ex lib. 14. *ὡς ὄψιν κατέχευται καθήλις κατετραμμένοι*, quæ perperam interpretes reddidit. vt cistæ inuērsæ aspectum exhibeant: quamquā & græcus codex nō careat menda, pro *κατετραμμένοι* legēs *κατετραμμένοι*: vnde emerfit iocus Appollonij dicens eā esse *σκωπίων καθήλιον κατετραμμένον*. hoc est, scorpionum clitellas inuērsas, Scorpionum addens propter istorum animalculorum abundantiam: suggillat postea illos vt molliciei ac delictijs deditos, & *καπυρισάς*: hoc est, libidine feruētes, sic enim malo reddere, quam cum interprete, suffitos.

In aceruium metere.

Πρὸς τὸν σαρὸν ἀμείδαι. id est, In aceruū

metere, prouerbiū esse admonet Suidas in eos qui ad magna aspirāt, aut res arduas suscipiunt: vel qui edicta edictis, mandata mandatis accumulāt. Sumpta à messoriibus metaphora.

Pardus maculas non deponit.

Πάρδαλις ἐκ ἀποτίθεται τὸ κατὰ σικτον ἐδ' αἰθίορα τὸ μέλαν. id est, Pardus pellis maculas nō ponit, nec Æthiops fuscedinem. Extrat apud Nazianzenum in Steliciticis. Vt panthera, versicolor maculas non amittit, nec Æthiops colorem mutat.

Sex congios capit.

Ἐξ χόας χορῶται, id est, Sex congios capis, prouerbiū est in stolidos & emortæ mentis homines. Aristoph. in Nebulis, *ἔξ χόας χορῶται*. subaudi, ὃ ἐγκέφαλος αὐτῶ. id est, Senos capit congios, vt nēpe cerebriū hominis. Metaphora ab vtre aut testā, citatur in Suidæ commentarijs.

Aquam plorat cum lauat, fundere.

PLAVTINVM illud ex comœdia Aulularia: Aquam hercle plorat, cum lauat, profundere, conuenit in hominem præparatum & illiberale nimis atque sordidum, qui vsque adeo sit non attentus ad rem modo, sed miser, vt illumini & sordes aquæ, qua fuerit ablutus, vereatur effundere, vult sui aliquando futuras.

Supra clepsydram dicere.

Ἦπὲρ τὸ ὕδωρ ἐκ χυδόμενον εἰπῶν. id est, supra aquam infusam dicere. Prouerbiū annotatur à Budæo, non explicatur tamen, sonat autem idem quod, supra clepsydram loqui, & quod Quintilianus dixit, Aquam perdere: videtur dictum de garrulis, qui loquentiæ multum habēt, sapientiæ parci, quiq; verborum nimia tempus extrahūt, Synesius in Dione: *ὕδωρ δὲ τεταὸ θεὶ διάπρω δρόμον ἢ μεμετρημένον ἐδ' ἄπὸς κλεψύδραν τὰ μείζονον, ἀλλ' ἐγὼ μὲν εἰ μὴ πω πάυσομαι, ἀλλὰ αὐτὴ μὲν ἀπέπυσομαι*. id est, Aqua celementer diffluit, non dimensā aut ad clepsydram expensā: attamen ego si nondum finem facio, mox saltem desistam. Philostratus in Pausania sophista: *τῆς τῆ κλεψύδρης μετέχοντας*, id est, clepsydram participans nominat qui ad clypsydram declamabant aquæ certa mensura repletā κλεψύδραν ζυμμεμετρημέ-

σημένω, vocat, talesq; vulgari disterio, *δι-λὸν τας* quasi siticulosos appellatos fuisse scribit. Solebant veteres ad aquæ stillicidium, orandi modum metiri productiore breuioreq; tempore circumscriptum.

Mare amnium non indiget.

NAZIANZENSIS in Monodia in Basilium; *ἔτε γὰρ ἄλλαθα δέεται τῶν εἰσρέοντων ποταμῶν*. id est, Non indiget mare influentibus amnibus. Vtemur eo cum ostendere volumus quempiam ita suis animi dotibus instructum & exornatum, vt per se abunde sit laudatus, nec accessione alieni præconij aut externo adiumento opus habeat. Philosophiæ doctrina imbutus, non indiget vno aut altero Isocratis, aut Agapeti præcepto ad mores faciente: vir cordatus alienis non vsus habet consilijs, suis abundans: Eo modo vituridem in epistola quadam ad Basilium: *ἔσπερ ὕδατος δέεται θάλασσα, καὶ σὺ τῆ συμβουλῶσιν*. id est, Si aqua indiget mare, & tu consultore opus habebis.

Rudens omnis disrumpitur est.

Πᾶν πείσμα δὲ ῥήνκται, id est, Omnis rudens disrumpitur est, Prouerbiū effertur de summo rerum discrimine, cum conclamatum esse spem significamus, Heliod. lib. 7. Æthio. historia. *πᾶν δὴ τὸ τὸ τὸ λόγῳ πείσμα δὲ ῥήνκται, πᾶσα ἐλπιδὸς ἀγκυρα πειτέρας ἀνέσπασαι*. id est, Omnis quod dici solet rudens perfractus est, omnisq; spei ancora profus sublata est. Metaphora à nauis quæ amissis funibus in muri iactatur vndarum ludibrium.

Vincat tuus tripes.

HELIODORVS lib. 2. *νικήσειεν ὁ παρὰ σοι τρίπες ἐγὼ δὲ ἀδύμα τὴν ἀποφανθείλω*. id est, Tuus tripes vincat, egoq; mendax vates inueniat, Conueniet vbi alicui proterue pertinaci veritatem dicti concedimus, velut herbam illi porrigentes victoriamq; permittentes. Sumptum à tripode oraculari cui insitens vates, hausto numine ventura canebat.

Tamquam Gorgone conspēctā.

DE repente attonito metuq; percusso dicitur. Heliodorus lib. 4. *ἢ δὲ ὡσπερ τὴν γοργὸν θεασαμένη κεφαλῶν ἢ τι τῶν ἀποποτέ-*

ρον, δὲ τὴν καὶ μέγα ἀνέκαθεν. id est, Illa non aliter ac cōspēcto Gorgonis capite aut alio quopiam monstro, altum vociferata est. Gorgone, Phorcynis Ponti terræq; filij nata fuerunt, vt fabulantur Hesiodus in Theogonia, Hyginus, & Bassus in Arateo commentario, oculo vno exemptili præditæ tres, alatae, Anguibus loco crinium implexæ, aprugnīs dentibus, manus habentes æneas & alas quibus volarent, vt annotatum est à doctissimo scoliaste Æschyli, quorum nomina fuerunt, Stheno à robore, Medusa à regni cura. Euryale ab imperio maris appellata: quarum meminit in Agamemnone Æschylus:

Αἰδὲ γοργόναν δὲ κίλι Φοιοχίτανες καὶ πεπλευταινημέναι Πυκνοῖς δρέκυσσιν. id est, Illæ inlita Gorgonum.

Atrata, & angues inuolutæ crinibus. Gorgo autem & Gorgon ad incutendum terrorem formidabilis fuisse fingitur horribili aspectu, vnde Homerus Iliados vndecimo:

Τῆ δ' ἐπὶ μὲν γοργῶ βλοσυρὰ πῖς ἐσεφάνωτο Δεινὸν δεροκλήν. id est, Torua tuens Gorgon clypei lucebat in are.

Tam vero teter & horrendus earum obtutus fuisse perhibetur, vt in faxa obriguifese homines solo aspectu, crediti fuerint, quo spectat illud Homeri γοργὸς, aut vt Zenodotus maluit, γοργόνος ὄμματ' ἔχων, id est, Gorgoneos torquens oculos, & Martialis libro nono:

Auertam vultus, tamquam mihi pocula Gorgon Porrigat, atq; oculos oraq; nostra petat. Æschylus in Prometheo de Thyphone loquens:

Ἐξ ὀμμάτων δ' ἤσραπτε γοργῶπὸν σέλας. i. Vibrabat ex oculis Medusæum iubar.

Vlysses apud Homerum Odysseæ vndecimo, pauidum fugisse se ait:

Μὴ μοὶ γοργέλω κεφαλῶν δεινῶν πελώρω Ἐξ ἄλδος πέμψειν ἀγλαυὴ Περσεφόνεια. id est, Ne mihi Persephone coniux Plutonia trum,

Gorgonei capitis monstrum submitteret Orco.

Iambicus Gorgonem cupiditatē nominat, quæ illectos vecordibus affectioibus homines, materias immergit, saxoq; efficit. Alexander Myndius historicus apud Athenæum

Athenarum in 5, refert Gorgona animal esse Lybicum non dissimile vitulo, quod diro minacium oculorum aspectu intuens enecet.

De Gorgone lege Palephatum .

A vipera morsum culpas .

DE eo qui alienae calamitati insultat, nondum expertus fortunae sauitiam, extulit illud Aristidis in oratione: καί μοι δοκέει κατὰ τὴν παροιμίαν, τὸν ὑπὸ τῆς ἐχίδνης δηχθέντα αἰτιάσθαι μηδὲ πάποι' αὐτὸς δηχθεὶς, id est, Videris mihi viperæ dentibus faucium culpare, ipse saucius antea numquam iuxta proverbum, Adagij origo videtur ex Apologis sumpta .

Philoxeni codicillus .

Φιλοξένου γραμμίτιον, id est, Philoxeni codicillus . Citatur proverbum à Suida, & exponitur de ijs, qui repudiant oblatam conditionem, aut postulata peruciaciter rejiciunt, Natum à Philoxeno Cytherio, dythyramborum scriptore Dionysij tyranni deliciis, qui cum inepta huius poemata & fastidiret audire & transverso calamo iugulasset in Latomias (ita appellatur carcer Syracusis ab eo ipso tyranno factus è saxo in mirandam altitudinem depresso, & multorum operis penitus exciso, vt testatur in Verrinis Cicero) missus fuit, vnde liberatus iussu tyranni, ac Tarentum elapsus, ac per litteras à Dionysio vt rediret reuocatus, responso illum dignatus non fuit, sed arrepto codicillo primum alphabeti elementum quod est α identidem inscripsit, quo votum illius prorufus rescissa amicitiae tessera repudiaret: habet autem α negandi vim apud Græcos, inficiatoria particula. Philoxeni ergo codicillum aut Pugillares rescripsisse dicitur apposite, qui rogatus non obtemperat, vel oblati nuptijs nuncium remittit, vel denique ratione quavis abnuat ac respuit rogationem. Venustus est quam quod ab alijs affertur: τὸ φιλοξένου εἶ, id est, Philoxeni non .

In Ceo quis dies .

Εν νεῶ τῆς ἡμέρας, id est, In Ceo quis dies. Hefychius annotat efferri proverbum de rebus dubiis haud certo compertis: ἐπὶ τῶν ἐκ δ' ἰσοτῶν, quod in Ceo insula non haberent statas ferias, sed pro arbitrio quisque

suo eas celebrarent vbi commodum esset: vnde etiam proverbiale dictum manavit: Tibi ipse calendas edicito, de quo alibi egimus.

Quod sal carni .

CUM significare volumus proprium aliquid esse & peculiare alicui rei, proverbij usus erit, veluti si dicamus veritatem proprium esse condimentum historiae, non aliter, quam sal carni sit aut poetices delectationem: usus est Philon Iudæus libro de mundi officio, de piscibus loquens, quibus ad conseruationem corporis aspersa sit vitalis facultas: καθάπερ εσσι τὴν ἄλας τοῖς κρέασιν, ἵνα μὴ βραδύως διαφθέρητο. id est, quemadmodum sal, vti dicitur, carni, ne facile computrescat. Ita Varro libro rei rusticae secundo, Suibus animam datam pro sale ait, qui seruaret carnem. At sal fatuus, de insipido homine dicitur, quomodo Heccebolius sophista legitur se humi strauisse ante templi vestibulum, exclamasse: πατήσατέ με τὸ ἄλας τὸ ἀνδιδήτον, id est, proculatate me salē insensibilem quod refert. Nicephorus Callistus .

Intus Hecuba, foris Helena .

DE femina formosa quidem, sed maledica & improbis moribus prædita dicitur proverbio. Gregor. Nazianzenus in carmine aduersus fucatas mulieres purpuriffo oblitus:

Ενδοθὶ τὴν ἐκάβην, ἔντοθὶ τὴν ἑλένην, hoc est, Turpem intus Hecubam, pulchram Helenemq; foris.

Hecuba Priami vxor præ senio turpissima in canem conuersa fingitur, Plautinus Menæchmus propter maledicentiam, sic enim ait:

Non tu scis mulier, Hecubam quapropter canem .

Graij esse predicabant? Mu. Non equidem scio .

Me. Quia idem faciebat Hecuba, quod tu nunc facis .

Omnia mala ingerebat, quemque aspererat .

Itaq; adeo iure cœpta appellari est canis. Huc spectat illud Iuuenalis satyra decima . Sed torua canino Latrauit ricu, quæ post hunc (Priamū) vixerat vxor, Poterit & de fucata dici, quomodo usus est Nazianzenus, quæ larua potius & spectrum hominis

nis videri queat, nisi sibi & purpuriffo mægonium penicillo inscriptum fœditatem obliteret. Trásferri etiam poterit ad librum spurcitiae plenum, speciosum titulum præferentem, aut membranis sumptuosis magnifice exornatum .

Citius terra atherem conscendet .

IMPOSSIBILIS conatus significatiorem habet illud, quod apud Euripidem Hercules loquitur: πρὸ δε γὰρ κείτω . ἦ τις εἶσιν ἄσπερ, γῆτ' ἀνείσ' εἰς ἀνθρώβρα, Πῆν' ἐξ ἐμῶσσι θάπ' ἀπαντῆσαι λόγον. id est, Citius humo infigentur astra, & ætherem Terra occupabit, quæ verbis palper tibi.

Refertur à Philone semel atq; iterum. Cui adhuc est, Zenonis dictum: ὅτι θάπτον ἄστρον βαθίσσει κλήρη πανδύματ' . hoc est, Procliuius mergi posse virem vento distictum, cuius idem scriptor meminit.

Flamma sine Vulcano .

Τυρκάτ' ἀνθήφαισον καὶ ἄξυλον, quod sonat: Incendium absque Vulcano & lignorum experts, proverbio dici scribit Io. Zezes in omnigena historia, animi angores & curas animum coquentes exulcerantesque nullum autem grauius est incendium quam affectus, qui ita animum lancinant: Sic de amoris igne dixit Virgilius doctè: Est mollis flamma medullas. Et de eadem Didone iterum: Et cæco carpitur igni, secretum amoris incendium, qui torrebatur indicans.

Edentula maxilla .

Αμύλοι γνάθῃ, i. Bucca edentula proverbiale disterium in eum qui lædere aut for tunis officere alterius nequeat: Licebit & γέροντος ἀμύλους γνάθῃς, id est, edentulas aut exarmatas senis maxillas in contemptum senilium virium detorque, vt si quis calamo conuitoq; senem laceffens, iniuriarq; vicissitudinem contemnens, dicat se nihili facere impotētis hostis ὡς περ γέροντος ἀμύλους γνάθῃς, veluti senis edentulas maxillas. Integrum videtur adagium legisse Gregorius Thesalonicensis hoc modo:

Γέροντ' ἀμύλοι γνάθῃ βακτηρία . id est, Sunt scipio seni maxillæ edentulæ .

Verba eius hæc sunt: ὁ μὲν ἀλήθει γνάθῃς ἀμύλοις, ὡς οἶόντε, αἶς καὶ τῆς παροιμίας ὅσα καὶ βακτηρίαν ἀποχαρίζεται ἀνδρὶ γέροντι . hoc est, At tamen edentulis malis, vt potest, ci

bum molit, quas proverbum scipionis uice seni tribuit .

A cauda ad os transferre .

Απ' ἐρῶς ἐπὶ τὸ στόμα μεταάγειν . id est, A cauda ad os transferre, apud Plutarchum in nono Symposiac. proverbij vice positum est, pro, à calce ad initium transferre: vt quod postremum locum obtinere debuerat, ad primum mutato ordine transponatur, sic autem inquit: αἰ γὰρ καλέμεθα λυχνεὶ πρῶτα αἰπ' ἐρῶς ἐπὶ στόμα μεταχθεῖσθαι τῷ πρῶτῳ ἀντὶ τῆς ἐσχάτης τάξεως . id est, Quas frigidus nominamus mensas, à cauda ad os translatae, primum pro postremo ordinem obtinent.

Agnum demetere .

Αγνίον θερίζειν, i. Agnum demetere, Proverbum citat Eustathius Odyss. nono, efferriq; annotat: ἐπὶ τῶν ἐκ διαλέμματ' τιμωρῶμενον de his qui ad prænam conueniunt, multumq; incommodum tempus differunt: Occasione adagij petita ab agnis, qui primo vere inutiles lanitio relinquuntur, asserunturq; in æstatem ad idoneum tendendis lanarum villis tempus. Quadrabit quando silentio prætermittire quid piâ, data occasione opportuniore loco ac tempore disertius de eo prolixiusq; acturi.

Nil boni cogitat vir arrigens .

Οὐδὲν φρονεῖ δὴχθῶν ἐς νεὸς ἀνὴρ . id est, Nil cogitat plane boni vir arrigens .

Proverbiale senarium citat Eustathius ex Ælij Dionysij rhetorico lexico, non explicat tamen, atque ita legit & Suidas fere hunc in modum: ἔδ' ἐν μέγα φρονεῖ ἔσικας ἀνὴρ. id est, Nil magnum sapit vir arrigens, sed manca parumq; integra. versus lege. Significat autem quod libidinis furor prudentiam omnem expectaret honestiq; rationem ex animo deleat, quod si quis legat ἐσηκας, indicabit, stantes, hoc est, in iram aliofue animi affectus arreptos iuste iudicare non posse, siquidem legitimis iudices olim sedisse: argumento sedatioris animi & ab omni motu compositi. Porro verbum σῦεν in pudendam significationem transtulit Comicus, vnde & de Diana virgine dicta est, ὅτι σύματα μισέ, ἥτοι ὡς αἰδέειν τάσεις, quod arrectionem inuisam habeat: quin & laetia fessilis latifolia, ab Atheniæ sibis ἀσύτης dicebatur, quod nimius eius usus

vsus impotentes in venerem reddat, quae de caussa & Pythagorei διδύχων eam vocarunt, quasi castrantem, & eunucham.

Herculis ira.

HERCVLIS iram appellat Aristophanes in Vespis, generosi pectoris iram, magnosq; animo digna, quod quemadmodum Hercules laboriosissima quæque & difficillima certamina subijit, è quibus eo plus honoris assequabatur, quo essent molestiora: ita & generosus est & Herculis ira dignus, potentiores incessere, quam plebeios homunculos, propterea inquit, Comicus:

Αλλ' ἠρακλέες ὄργῳ τῆν ἔχον τοῖσι μυχλοῖσι ἐπιχειρεῖν, id est,

At Herculeam quandam iram habens, magnates, adoriri se velle dicit, Theocritus de robusto illud extulit idyllo quarto.

Φαντὶ λυήρακλῆϊ σίλω καὶ κόρτος ἐρίσδεν. i.

Viribus Alcidae hunc contendere posse loquuntur.

Philon Iudæus: ἠράκλειον ὀτολμίαν, i. Herculeam confidentiam dixit proverbialiter ibi: τὴν ἠράκλειον ὀτολμίαν ἀπομιμνήμενος, id est, Herculeam ferociam imitantes. ad Aristophanicum versus respexit Aristides, de Comico illo sentiens. ἕτερος δ' αὖ τῶν ἠρακλέους ὄργῳ τῆν ἔχον. id est, Alius quispiam Herculis quadam ira percitus. Huic dissimile est quod Ovidius ait libro De ponto tercio: (Nobile namque) Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.

Deo praeunte, nullus officit obex.

FREQVENS est & parēmiā vice vsurpatū ab Aristide θεὸς δέξαντος ἀρχῶν, id est, Deo praeunte, aut initium faciente, vt in Pænegyrica oratione: Αλλ' ὅσπερ ἐρηπίνδαρος θεὸς δέξαντ' ἀρχῶν, ἐδὲν εἰπὸ τὸ κάλυον. i. At vbi Deus initium ostenderit, quod ait Pindarus, nullus officit obex. Idem aduersus otij obtrectatores: θεὸς δὲ ροσὶ πινδαρ' δέξαντ' ἀρχῶν, δὲ θεῖα δὴ καλῶσ' ὄρειν τὸ ποικείμενον. hoc est, Mostrante initium Deo, vt Pindarus inquit, prona est semita ad inueniendum quod propositum est. Huc pertinet sententia proverbialis, quam citat Suidas, θεὸς παρόντος ἀπαν ἀπορον ὀδριν, id est, Deo presente fit expeditum, quid quid fuerat implicatum, & illud Aristidæ: ἀλυτὰ παρέχεν ὁ θεὸς εἰσθε πορδύσιμα. id est, Fit peruium auctore Deo, quod impe-

rium erat antea, Hinc Philon Iudæus libro: Quod omnis vir bonus idem sit & liber: ἀναρξέγγετα γὰρ ἐκείνο τὸ σοφύλειον, ἐδὲν τῶν σωβορῆσεων διαφέρου, Θεὸς ἐμοὶ ὄρχων, θνητὸν δὲ ἐδὲ εἰς. i. Exclamabit enim Sophocleū illud, oracularibus responsis nihilo inferius. Mortalium nemo, at Deus dux est mihi. Ad hanc classem spectat & Syneſi illud in epistolis: θεὸς ἠγείδαι παντὸς ἐργου καὶ λόγου. id est, Deus cuiusvis & dicti & facti auxpex esto. Certe religio omnis Deū opificem omnium agnouit semper, & ab illo captandum auspiciū vnanimi conspiratione consensit, vnde Pausanias auctoritate annotat Eustathius in cuiuslibet rei auspiciū dici solere, celestifinis instar, θεὸς θεός, id est, Deus Deus: quod obseruasse non temere videtur Plato in principio librorum de Legibus, vbi cum Atheniensis hospes dubie dixisset videri à Deo aut ab homine quopiam inuectas esse leges, respōdet Clinias: θεὸς ὠξένας θεός, hoc est, Deus ὁ hospes Deus ciuice rei auctor est. Quod Platonis dictum repetit Theon Alexandrinus in Arateis commentariis, causam reddens, cur ab Ioue exordium operis sumpserit Aratus, ita canens Ἐκδ' ὠς ἀρχόμεδα. quod Maro ad se recepit ibi, Ab Ioue principium, Nimiferum & Pindarus alicubi dixit breuiter: Δίος ἐκ προομίου, hoc est, Ab Iouis proœmio, innuens ab Ioue, hoc est, Deo rerum principio, conatus nostri auspiciū esse sumendum.

Daphnis inter pastores primus.

Δάφνης παρὰ ποιμῆσι πρῶτος ἐγένετο, id est, Daphnis inter pastores primus euasit. Exstat apud Syneſium in Epistola ad fratrem proverbiali specie dictum: καὶ τῆτι Δάφνης παρὰ ποιμῆσι πρῶτος ἐγένετο, τῆτι τὸς Εὐθάλιον ἐπίμεγα τύχους ἐξήρει. id est, Ex ea occasione Daphnis inter pastores primus extitit, hoc factum Enthaliū ad amplas fortunæ euexit. Vsum proverbij ipse auctor exponit propemodum. Quoties namque opinionem alicuius auferere, ipsumque admirationi esse volumus innuere, atque magne auctoritatis haberi, dicemus. Daphnis inter pastores principatum obtinet. Proverbij origo ex Theocriti Bucolicis, vbi de viſtore Daphni ita canit. Καὶ τῆτι Δάφνης παρὰ ποιμῆσι πρῶτ' ἐγένετο. id est, Daphnis

Daphnis se ex illo primus pastoribus infert.

Quo allusit Virgilius ibi:

Daphnin ad astra feremus. Historiam de Daphnide pertexit Diodorus Siculus lib. 5. Is è Mercurio & Nympha Siciliae indigena prognatus, & ab nymphis enutritus, multa bouum armenta possedit, à quorum cura βοόκολος, id est, bubulcus dici cœpit, cumq; esset ingenio acri, carmen ab auctore Bucolicum dictum, primus excogitauit: dicitur autem Syracusius fuisse. De hoc paullo fustius Ælianus libro 10. omnigenæ historiæ. Daphnis, inquit, Bucolus amasius fuit Mercurij, secundum alios filius, nomē ab euentu sortitus, quod à partu expositus fuerit in laureto, quem boues in Sicilia pascentem nympharū vna deperijſſe dicitur, cumq; illo primum iuuentæ florē delibasse in isto pacto, ne cum alia congregaretur, quod si falleret, interposita oracularū orbitatis pœna: sed cū non multo post adamatū à Regia puella, per ebrietatem pactum dissoluisset, habita consuetudine cum Regis filia, captus luminibus, Bucolicum carmen, calamitatis solatiū, primus cecinit.

Addere gangranam.

ADDERE gangranam vsurpat Arnobius lib. 5. aduersus gentes, pro geminare malum, aut veterem culpam nouæ noxæ accessione grauare, verba eius sunt: In quo cum vnam contrahere possētis culpā conscriptione de superis tali addidistis (vt dicitur) gangranam, cum deorum omnibus appellauistis res turpes. Simili metaphora dictū est illud à Varrone lib. 3. de vita populi Romani. Quo facilius animaduertatur per omnes articulos populi hanc mali gangranā sanguinolentam permeasse. Ad eundem modum Lucilius in satyris: Serpere vti gangrana malo atq; herpestica possēt.

Hectorem imitarius, ab Ilio numquam recedis.

IOCVS est in parasitū gulæ plus æquo deditum. Marulli Mimographi, quem M. Antonini philosophi & Cæs. temporibus vixisse testatur Iulius Capitolinus: cuius præter Æl. Spartianum meminit & D. Hieronymus aduersus Rufinum. Tu Hectore imitarius, ab Ilio numquā recedis. Allusum est autem ad Ilij, quo Troia censetur, nomen ambiguum, cū illi intestino, per quod cibus receptus delabitur. Competet in stre-

num gurgitem, qui numquam helluonari desinat. Quadrabit & in ganeonem in exhaustæ libidinis, quippe cum Ilium pro impudico seu interfoemineo muliebri accipi soleat attestante Hesychio, quo sensu detortum fuit illud Homericum ἰλιον οἶσος. id est, Intra Ilium.

In cauea non canit lusciniā.

Ἡ ἀνδρῶν ἐν οἰκίῳ κλημὶ ἄδει, id est, In cauea non canit lusciniā, proverbio significatur ingenij libertate nihil esse præstantius ad res agendas, propterea quod seruilis conditio animi sinum coarctet quodammodo ac præcludat: præclare enim dictum est ab Homero Odyl. p.

Ἡμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀπολαμβάνεται δρυόπαιζος

Ἀνεργός, δὲ τ' ἀνμὴν καταδέλιον ἦμαρ ἔλησιν. id est,

Dimidio ingenij non æquus Iuppiter orbat

Seruilis quem forte premit cōditio vitæ.

Recte quoq; Philon Iudæus: δειλέα τῆς ἐλαθέροις ἀφορητότατον ἐστίν. i. Homini libero nihil seruitute intolerabilius est. Scopelianum sophistam obsecrānt Claromēnij, vt domi suæ profiteretur, sperātes eius doctrina celebres fore Clazomenas: hocū petitionem reiiciens ille, os obstruxit per commode, dicitans in clusam caueæ lusciniā non canere, Græca Philost. verba sunt: ἐκ ἀμύσσης παρητήσατο, τὴν ἀνδρῶν φήσας ἐν οἰκίῳ κλημὶ ἄδειν. hoc est, non inuenuste deprecatus fuit, lusciniā, inquit non canit lat in cauea. Lusciniæ talē ingenium est, vt non nisi libero acre moduletur, capta, caueæq; cæcellis immissa obmutescat, quamquā audio inuentū esse apud nos, qui arte quādā erudiat lusciniās, vt in caueis cantēt.

Ne salem quidem dederis.

Οὐδ' ἄλα δόση, i. Nec vel salem dedit. Adagium est in hominem præparcum & sordidum, qui neque minimum quid, & ne salis quidē micam largiri sustineat, qui hospitibus dabatur omnibus. Exstat apud Homerum Odylsæ decimo septimo. Vbi Ulysses Antinuum conuicio lacerat, velut sordidum supra modum & illiberalem:

Θὺ σὺν ἀνέροισι σὸ ἐπίσεται ἔδ' ἄλα δόσης. i. De penore haud dederis micam salis Vpiloni:

Vbi notādū quod Aristarchus, ita legit,

quemadmodum citauimus, at Calistratus ἔδρα. dictione proparoxytona scribit & exponit κόπρια ἢ λύματα, id est, sterquilinia & ædium purgamenta, quæ scopis à paupimento eueruntur, ab ἔδρα, quod sonat solum siue paupimentum: quod ab Eustathio in illum locum annotatum est. Vsurpat & à Dione Chrysostomo in oratione, quam inscripsit Euboicum, quamquâ in Græco codice vitiose legitur, ἔδρα ἄλλ' δούης.

Nec vola, nec vestigium.

EXSTAT apud Varronem in ταρῆ μνηστια. Hæc Numa Pompilius fieri si viderit, sciet suorum institutorum nec volam nec vestigium apparere. Et iterum in Cynicis περὶ ἐπιταφίων. Quorum in sepulchris nec vola, nec vestigium extat. Vtrumque citatur, a Nonio Marcello. Idem est cum illo Plautino. Nec pes nec caput fermomis apparere. Huc pertinet illud Æschyli in Agamemnone fabula:

Καὶ ποὶ τελευτῶ καὶ κεραιῶται κύρος. id est, Qui finis, aut quod nascitur verbis caput; Verba sunt Electæ ad Agamemnonem, quo vti licebit, cū indicamus incertos nos esse quo euadat oratio, aut vnde orta sit.

Spongia medebitur.

Σπόγγος ἰάσεται, id est, Spongia medebitur. Quadrabit quoties mutatuos nos sententiam & antiquatuos pollicebimur. Vfus spongiæ notissimus erat in extergendis mensis precipueq; abacis in quibus scribebant & inducta spongia corrigebant, quomodo Augustus Aiaceum fabulam in spongiam incubuisse dicit ad exemplum Aiæcis, qui in ferrum, vti refert Suetonius Trāquillus Aristides in oratione quadam: εἴτε γὰρ τῆ μὲν κελήρηται, ἔδεν δὲ τῆς συσκόρου παλιδίας, ἀλλὰ σπόγγος ἰάσεται, id est, Quod si quid nugati sumus, nihil opus fuerit Stesichori palinodia, nimirum abunde medebitur spongia. Allusit huc auctor epigrammatis incertus lib. 6. in quo Callimenes quidam Mercurio artis suæ instrumenta his versibus dedicat:

Καὶ βυβλίω τριτανὸς ἀλαπιδυκτοιο χαμῆνι
Σπόγγον, ἀκροπόρου παλῆς μενης γραφίδος. i.
Vnduagiq; thorium Tritonis spongiam, in alto
Decerptam, errantis quæ medicina styli est.

Clemens Alexandrinus ἀνασπογγίζου

Ξυροφαγία dixit, madorem ventriculi nimium aridis cibis ebibere atque rapere, quod metaphorice libere transferre ad orationem, quæ si nimis affluens sit, excandanda venit, ac molli; illo madore exinanienda, Græce non male dixeris: τὸ τῶν λόγων ὑγρὸν ἀνασπογγίζου.

Figura, & triobolus.

EVSTATIUS Iliados decimotertio annotat prouerbialiter dici: χῆμα καὶ τριόβολον. id est, Figura & triobolus cuius vsus sit in ingeniosis quidem, sed nisi infisteris remissos, & non nisi præmiolis quibusdam expugnabiles: cui vitio dexterrimus quisque obnoxius ferme esse deprehenditur. Nata parcæmia à Phrynico tragico, qui tantum operæ itudijq; collocaffe in Tragicam saltationem perhibetur, vt nouum genus saltandi (χῆμα vocant) excogitantibus triobolus præmij vice numeraret. Refertur ab aliis origo prouerbij ad Pythagoram, quem lamblicus philosophus scribit ingenioso dextroq; discipulo, sed ad disciplinas excolendas tardiori, pro quolibet mathematico schemate triobolus pendisse, vt præmij inuitamento supinitatem discipuli castigaret, studioq; discendi (quod libera & incoercita voluntate constat) faces quasdam subderet.

In paguro sapientia.

EV ΠΑΓΥΡΟ σοφία, id est, In paguro sapientia, prouerbum est quo significatur, vt arbitror etiam paruis rebus suam esse gratiam, & pusillæ staturæ hominibus non deesse prudentiam, vt ad eum modum dicatur, quo illud, Inest & formicæ sua bilis. Alioqui elegantissime lepidissimeq; Paguri sapientiam habere dicitur, qui viribus suis diffusus, cum fortiori congregi timet: vt si dicamus doctum quempiam, cui cum sophista res sit, imbecillitatis suæ consciuum, in idoneum tempus pugnam deferentem, παγύρι σοφία, id est, Paguri sapientia armare se debere. Pagurus cancri genus est, qui quotannis spoliarum se testea crusta & aculeis omnique armatura sentiens, latebris suis verno tempore tantisper se continet, dum noua eaq; durior testa succreuerit, nec ante hoc tēpus, imbecillarum virium conscientia, piscem vllum aggredi audeat. Hinc est, quod consilij

Medica mensa.

filij prudentiæq; argumento Pagurum de collo Dianæ Ephefiæ suspendisse antiquitas putatur. Huius prudentiæ meminit multis versibus in primo Aleuicorum Cilix poeta: & apud Epicharmum comicum in Purpura fabula, piscator inquit: σοφίαν ἐν παγύροις μὲν θέεις ἐχθρίσι καὶ ἰχθυοῦσι ἔυρηκα παντοδαπὰς τέχνας. id est, In Paguris Dijs inuisis sapientiam, inque pisciculis omnigenas artes deprehendi. Lycophron in Cassandra appellat Phœnicem Achillis formatorem παγύρον, non tam propter cutis asperitatem lenio contractam, quod Zezes & Eustathius annotant, quam propter innatam prudentiam, cuius ergo Pelus illum formandæ Achillis filij pueritiæ præfecit.

Hecales cœna.

DE FRUGALI admodum tenuiq; apparatu effertur Hecales cœna, ab Hecale paupercola, cuius apud Ouidium fit mentio, & cuius egenam cœnam non aspernatus fuisse Theius legitur. Iulianus Cæsar ad Lamblichum philosophum: πάντως ἔδεν τῆς ἐκείνης ὁ θεὸς δὲ τὸ δέειν τὸ λίτον ἀπιξίωσεν, ἀλλ' ἦδει καὶ μικροῖς ἐς τὸ ἀναγκάσιον ἀρκείδαι. Nimirum Theius nõ detrectauit tenuē Hecales cœnam, sed norat etiā paruis esse cōtentus, cum ita ferret necessitas. Dicitur autē Hecaleanus Theseum iā tum iuuenili in ætate hospitio solere excipere, proq; illius ad pugnam profecturi hospite reditu vota diis nuncupasse: in cuius beneficij memoriā Theseus instituit postea Hecaleion festum: quo Ioui ab illius nomine Hecalo dicto sacrificabatur. Callimachus scribit in opere quod ab annu inscripsit Hecalem habuisse illam φιλοξενίης ἐγγύθ' ἀληθῆσαν. id est, hospitij lares cunctis parentes.

Alexandrina delicia.

CONSIMILI sensu Alexandrinas delicias dixit Fabius Quintilianus institutionum oratoriarum lib. vbi parentum erga liberos suos indulgentiam seuere proscindēs: Verba inquit, ne Alexandrinis quidē permittēda delicijs risu & osculo excipimus extremā intemperantiā turpemq; luxum designans: luxus autem & intemperantiæ genitrix est opulentia. Nemini vero dubiū est, Alexandriam copiosissimum & opibus mercibusque omnigenis affluentissimum fuisse eporium, in hunc usque diem.

Μηδὴν τράπεζα, id est, Mensa Medica, pro exquisitis sumptuosa & ingentis apparatus mensa prouerbialiter accipitur à Synesio lib. De insomnijs: à Medorum delicijs, qui Persidi contermini in eorum mores defluxere, siquidem apparatus Persicos, pro opiparis dixit Horatius, & scribit Herodotus Persas natali suo quemq; die opiparam apponere cœnam & prolixam, diuersis ferculorum missibus, idq; tam pauperibus quam diuitibus factitari: alioqui Persarum Regi mille victimas quotidie iugulari, præter immensam volucrum vim, ex Heraclide Cumano refert Athenæus. Synesii verba sunt: παρατίθεται τράπεζαν, εἰ μὲν βέλτοιο σκευῶν. εἰ δὲ βέλτοιο μηδῶν, id est, Mensam apponit, si velit, Siculam, aut si malit Medicam. Vsurpat & Dion Chrysostomus in oratione tricesima tertia: ἡμα σκευῶν καὶ ἀκροπόρου καὶ μηδῶν τράπεζα καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἐξέλιπεν, i. Defecerunt pariter sceptrā, Paludamenta, mensa Medica, iporumq; profapia Thucydides libro 1. de Pausania elatius se gerente, τράπεζα αὐτὴ μηδῶν παρατίθεται, id est, Mensam apponebat Medicam, quamquam scholiastes Græcus περὶ σκευῶν legisse videtur, sed exponit recte τρυφῆν, id est, opiparam delicijsq; affluentem. Diuerso plane sensu, Μηδῶν τράπεζαν, id est, Medicam mensam extulit Athenagoras libro de mortuorum resurrectione, pro immitibus cruentisq; epulis, respiciens, vt opinamur ad crudele Astyagis Medorum Regis factū, qui Hæpago amico consiliorum omnium participi epulandum filium apposuisse legitur apud Iustinum Trogi Pompeij epitoiasen.

Vbi Atridarum scapha.

Πῶ σκάφος τῶν ἀτραιδῶν, i. Vbi scapha Atridarum, Adagio vtémur quo significabimus non esse curiosos nos de re a nobis peregrina, quæ nihil ad nos pertineat, de qua non admodum sit nobis laborandum: v.g. si dicat quis se melioribus studijs additum non curare aut sollicite velle indagare, quid rerum agat Pontifex, vbi æstinet Turca, quid apparet Cæsar, quidue molliatur Gallus: pro sensu cecinit illud in odis Horatius:

Musis amicus tristitiam & metus

Tradam proteruis in mare Creticum. Portare ventis, quis sub arcto Rex gelidæ meruatur oræ.

Quid Tyridaten terreat, vnice Securus. Vitur Cicero lib. ad Atticum septimo. Sed quoniam res eo deducta est, non quæram, vt scribis, πῶς σκάρει τῶν Ατρειδῶν. Videtur alicunde è Tragœdia sumptum.

Isthmum sinapi bibit.

PROVERBII speciem redolet, quod apud Artemidorum libro quinto Onirocriticon legitur: ἰδιὸν τὸ νόπυ ἐπιπνῆ. id est, Isthmum sinapi bibit aut momordit: vbi il le exponens visum & euentum somnij cuiusdam, quo is qui visus sibi erat ebibisse liquidi sinapi trituram, in ius vocatus, capite luerat, subiungit id quod illi acciderat, iam antea designatum fuisse prouerbiali disterio modo dicto: sic enim sonant eius verba: καὶ μέντοι διὰ κριθεῖν πρότερον ὑπὸ τῆς λιγομένης, ἰδιὸν τὸ νόπυ ἐπιπνῆ. quo miror quid Cornario viro alioqui doctissimo in mentem venerit, vt omissio verborum ductu, postremū istud verterit hoc pacto. Quis vnquam sinapi bibit? Vt adagij esse poterit, quando aliquem crispare namque pre ira animoque ringi stomachabundum significabimus: vel quando scommatidis dicacitatis pœnas dat quispiam, & numquam redituras per iugulum voces effutens in capitis periculum se conijcit, nam tunc mordax conuictiorum sinapi appetit iuguli isthmion. Est autem Isthmus præter notam significationem, inter septimum narium, & oris gulæq; inter sepimentum quod absumptum iri sinapis poculo denotabat somnium.

Icci cœna.

DE præparca & frugali cœna dicitur parœmiacè ἡρε δειπνοῦ. i. Icci cœna, vt commemorat Eustathius. Iccus Tarentinus fuit medicus. ὅς ἐπιβία δὲ τελεία εἰς παροιμίαν κείται, hoc est, cuius vitæ parsimoniam parœmia notat: diciturq; inquit: ἐπὶ τὸν ἀπρίηος δειπνόντων, Meminit Alianus omnigenæ historiæ vndecimo lib. Icci Tarentini non medici, sed luctatoris, quem toto certationis tempore, temperatissimo & coercito victus genere vsu fuisse, venerisq; omnis expertem scribit. Græce est: κειολασμένη προφῆ διαβίωσας. Simile est illi quod supra adscripsimus, Ηεçales cœna.

In cinere scribere.

Eis τέφραν γράφειν, id est, Inscribere cineri, Suidas & ex eo Varinus exponunt de eo qui inanem sumit operam: Cinis namque impressos caracteres, quantumuis leuis aulæ flatu facile confundit. Adnotant item auctores de rebus quoque impossibilibus dici. Citatur ex incerto auctore, apud quem vsurpari videtur, pro, nihil pensi facere: Εγὼ δὲ τὰς ἄρκυς ἀντὶ, τὸ τῆς παροιμίας διμῶι δὲν εἰς τέφραν γράφειν, id est, Equidem illorum insurandum cineri, iuxta prouerbium, inscribendum esse reor.

Frumentum in populum.

Πυρὲς εἰς δῆμον, id est, Frumentum in populum, Prouerbiale disterium in ambitus suspectos & officijs muneribus gratiam vulgi demereri studentes, cuiusmodi fuerit, qui frumentum populo viritum diuidendo tyrannidis gratia id facere putabant, vt ciuium libertatem in periculum vocarent, occupatis tali libertate illorum animis. Cicero libro ad Atticum sexto iocatur in eum, quod elargitus fuisset in Athenienses frumentum, tamquam qui ad tyrannidem viam quandam affectaret, itaque ait, Sed heus tu πυρὲς εἰς δῆμον Athenis, placet hoc tibi? Memorat Velleius Paterculus Tiberium, eiusq; fratrem Caium, Gracchos, præmuniendæ regalis potentie gratia, frumentum populo dari instituisse. Quadrabit in omnes qui quauis ratione gratiam captant popularem.

Iciens ictus est.

Βέβληται βέλων, id est, Iciens ictus est. Comperit in eum, qui sibi ipsi malum accersit. Ortū habet ab Hercule, qui in Olimpia statua cōspicatus, eamq; latronē ratus esse, saxum eo contorsit, quod cū resillisset, Herculem ipsum ferijt. Effertur & ad huc modum, πάλῃσας καὶ πωληγίς, i. Percutiens idem & percussus. Eustathius Iliad. l. originem paullo aliter refert, quod nimirum inter Elidem & Pisam statua steterit, arte dædalea se vertens, quam cum Hercules la pida percussisset, virum suspicatus, illa impulsit Herculem ferit. Eleganter vsus est adagio Philostratus in Iconibus de Capaneo loquens: καπανοῦ δὲ λέγεται κεραυνοῦ βεβλήσασαι, πρότερον μὲν οἶμαι κέμπρα βολῶν τῶν Διῶ.

Διῶ. id est, Fulmine percussus fuisse dicitur Capaneus, qui prior (nisi me fallit opinio) iactantia Iouem percussit.

Mulctores reipub. pestis.

Διμορροὶ siue ἀμαρροὶ, ac si mulctores dicas, prouerbiali disterio nominabatur oratores, quod populi pecunias, emulgerent atque exurgerent quodam modo, vt ex Pausania Lexico adnotat Eustath. Iliad. λ. & iterum Odysseus, qui etiam μορροὶ dicebatur, ab ἀμέρρειν, quod significat καρπολογεῖν, hoc est vindemiari, atq; inde natum prouerbium, ἀμορροὶ πόλεως ὄλεθρον, id est, mulctores ciuitatis pernicijs, Oratores olim fecundiore aliquanto prouentu & lucro, quam nunc aduocatorū turba, factiones seditionesq; venali lingua fouendo, & reipublicæ ærarium expilabunt, & plebem exugebunt temporarijs patrocinijs. Hinc fit quod tantæ pecunias coegisse rhetores illi leguntur cū Demades Atheniensis talenta decem accepisse memoretur, non alia de causa, quã vt tacendo causæ ne officeret, vt apud Gellium inquit C. Gracchus diserte professus, se ipsum quoque non gratis ad concionandum prodijisse, aliosq; omnes qui verba ad populum faciunt, rei familiaris suæ primum & præmium referre. Huc spectat oraculum in quod ludit Comicus Aristoph.

Μη μοὶ ἀδελφεὺς ἀνείτε, ἀμαρροὶ εἰσονται. i. Ne mihi Cecropidas studio laudetis inanem, Mulctores etenim fient,

Argentæ fame conuiuari.

Αργυρέη λιμὴ ἐστὶν, ἢ εἰλαπινιάζειν, id est, Argentæ fame conuiuari epulariue dicitur prouerbialiter, qui vere splendidam, hoc est, argenteis lancibus onustam, sed obscuriorum inanem mensam apponit, exstat apud Epigrammatariū lib. 2. ti. in Pargos: Αργυρέη λιμὴ τίς εἰς εἰλαπινίω με καλέσας. Εὐταγε πειναλέως τὴς πίνυκας προφέραν. i. Ad cœnam accitum esuries argentea nuper

Me nequit, vacuis lancibus affiduum. Vbi ludit eleganter in voce πονάκων, id est, lancium quarum scrutatus etymon cum speraret eas fore sibi πείνης ἀκρον, hoc est, famis medellam, proflus, πειναλέως, i. famelicus & inanes reipsa fuit expertus. Huc spectat Epigramma Martialis, cuius ego mentionem alio loco feci:

Auro, non dapibus, oneratur mensa, ministri

Apponunt oculis plurima, pauca gula. Cum argentea fame eandem esse putant quam idem Epigrammaticus pretiosam vocat lib. 16.

Hic pretiosa fames, conturbatrixq; macelli.

Sic enim in duobus vetustissimis exemplaribus lego, reponendumq; censeo, pro quo vulgari libri habent, conturbatrixq; macellus. Pretiosam autem famem illic & conturbatricem macelli intelligo, qua exotica delicia & ganeata obsonia, in exhaustis pretijs alio ex orbe petebantur, quod Satyrice carpit Petronius Arbitr. ibi:

Luxuriæ risu Martis marcent mœnia, Tuo palato clausus paruo nascitur, Plumato amictus auro Babylonico, Gallina tibi Numidica, tibi gallus spado, &c.

Diuersa ab hac est, ἀργυρέα λιμὴς, id est, argentea fames pro argenti pecuniæ inopia, apud Hesychium.

Qui celocem regere nequit, onerariam petit.

COMPERTIT in eum qui maiora aggreditur quam ferre valeant humeri. Citatur ex Apuleio in lib. de rep. his verbis: Qui celocem regere nequit, onerariam petit. Celox nauigium est breue, à celeritate qua pollet, nomen habens: at oneraria, grauis est & tarda de onere, cui ferendo accommodata est. Celocem facili momento quis regat & impellat, maiori arte ac labore in agendis onerarijs opus est. Non aludit hinc Syllæ dictum insultatis Marij Lunioris consulis capiti, quod memorat libro 1. Appianus. ἐρέτω δὲ πρώτων γενέσθαι, πρὶν πηδάλιους ἐπιχειρεῖν, id est, Remigem prius esse oportet, quam tractando gubernaculo manum admoveas.

Araneorum plenus alius.

Αραχνίων μυστῶ ἐχέως τὴν γαστέρα. id est, Senarius prouerbialis apud Cratinum Comicum in fabula quæ Doliū, siue Sceria inscribitur. Prouerbio egestas & extrema inopia significatur: ex quo detortum videtur Catullianum illud de se: Plenus sacculus est araneorum. Staphyla anus apud Plautum in Aulularia, metuens ne ædes inanes à furibus asportaretur: Ita, inquit, inanijs sunt oppletæ, atque araneis.

De paxillo suspendere.

Πασιλάφ ἀνακρεμίσασαι. id est, De Paxillo, aut clauo suspendere prouerbiale specie dicitur, qui rerum non fatigit, sed negligentius quidpiam curat: sic exponitur ab Eustathio. Metaphora sumpta ab ijs qui non reponunt aliquid accurate, sed velut aliud agentes, primo instrumento obuiis appendunt illud. Simili modo dictum est, sed tamen diuerso sensu, κρεμίσασαι τὴν ἀσπίδα. i. suspendere, pro, quietem agere & in pace versari, quoniam pacis tempore scuta de parietibus suspenduntur.

Inter Sofias & Tybios referre.

Εἰς σοφίας καὶ τυβίους ἀποδιδόναι. id est, In Sofiarum, & Tybiorum numerum referre, prouerbij specie dicemus quoties meritis prostituimus, & in inferiore quam merentur classem atque ordinem redigimus. Synensius ad Euoprium: τέτον τῆ πλεόν ἢ κέρκρος τὴν θυγατρὶδὴν, ὁ θεῖος ἠρώδης καὶ θυρωρός, εἰς σοφίας καὶ τυβίους ἀπέδωκε. id est, Huius vel Cecrope longe generosioris consobrinam auunculo Herodes ab ostijs, in Sofias & Tybios elocauit, hoc est in ignobiles & plebeios terræ filios. Galenus Therapeutices libro 1. indicat Tybios emptitios fuisse feruos, quamquam ibi male per, i, scribantur, eius verba sunt: καθάπερ γέται καὶ τυβίοι καὶ θράκες ἀργυρώητοι. id est, Getarum more & Tybiorum, Tracumq; venaliorum hominum Tybij à Phylarcho in Ponto ponuntur, ita quoque in Plinianis libris est, vt naturalis historiae τ. 2. libri 7. Plutarchus symposiaco 5. c. 7. καὶ τοὶ τὰς γὰρ περὶ τὸν πόντον οἰκόντας ἀλλά τυβίους προσωγορούμενος ἰσορροπίαρχος, ἢ παιδίοις μόνος ἀλλὰ καὶ τελεῖται ὀλεθρίους εἶναι. id est, quamquam Tybios dictos Ponti accolat, refert Phylarchus non pueris modo, sed & adultæ ætati fascino-officere. Sofias vero in comædijs feruiles esse personas nemo est qui ignoret.

Orestis somnium.

Ὀρέσειος ὄνειρος, i. Orestæum somnium de re fabulosa & commentitia, futiliq; dicitur: ita vsurpat Galen. Therapeutices methodi lib. 1. ὄνειρον Ὀρέσειον διήγηθ' ἑσφαλῆ. id est, Orestis somnium nobis narras Thestiale. Huic simile est illud Dionis Chrysostomi. ἐνύπνια ὀμιλῶ ὄρῃ ἀγρὸς καὶ κόμης. i.

Videbar mihi videre in somnia quæpiam, agros & vicos, quos prædicabat.

Reperit patella operculum.

Adagi istius Græci, salientes latuerunt hæcenus, donec diligentiore aliquanto operam repastinandis Nonij Marcelli senticetis impendens ego, primus illos aperui: cum illic non vno in loco legitur nullo profusus sensu. Varro heurenulo pastopoma περὶ τὸν μυχίτων, pro quibus verbis ita legendum è manuscripto vetusto codice adnotatum à nobis in Animaduersorum libris fuit antea. εὔρεν ἢ λόπας τὸ πῶμα, περὶ γεγραμμένων, Constat autem Varronem plerisque suis libris prouerbiales inscriptiones dedisse. Est igitur adagium istud εὔρεν ἢ λόπας τὸ πῶμα. id est, Reperit patella operculum, pure pureq; idem cum eo quod D. Hieronymus detorsit ad suum usum: Dignum patella operculum: quo utemur si quando vecordi marito fatuam obrigisse vxorem significare volumus, aut difficili homini rem esse cum morosis.

Vitex floret, & botrus maturuit.

Ἡ ἀγνος ἀνθεῖ καὶ ὁ βότρυς πεποιναται. i. Flos vitice exit, & botrus maturuit. Plutarchus lib. 2. Sympos. vbi de remora pisce agit, ostendit versiculum hunc vultu gi fermone tritum fuisse, quando addit, τῆτο δὴ τὸ λεγόμενον, id est, quod dici solet: sed usum non addit, neque originem adagij. Vti eo non intemptiue licebit, quando indicabimus tempus esse vt iuuenis maturi ingenij specimen edat, Agnos est quam salicem Amerinam & viticem Latini nominant, cuius frondes thori loco substractæ, veneris impetum cohibere creduntur, vnde illi & nomen à sterilitatis argumento, quasi ἀγνόω, hoc est, genitura inimico.

Nouus iste Palæphatus.

Καυὸς ἢ τοσὶ παλαίφατος. id est, Nouus iste Palæphatus. Venuste quadrabit in eos, qui fabulosa, qualia fidem non inueniant, scria oratione verisimilia facere, alijsq; approbare satagunt. Exstat apud Athenæum de cotto artem suam ostentante gloriosius, ἰδὲ καυὸς ἢ τοσὶ παλαίφατος. i. En nouus iste Palæphatus. de quo ita Eustathius in Odyssæo deci-

decimnonum sentit: παροιμαίζεται τῆς πηλοχόωντας τὰ μὴ οἶα. τέοντα προσοχλῶ ἐχεν. id est, Prouerbialiter torquetur in asferiores rerum, quæ fidem non merentur. Palæphatus scriptor fuit fabulosarum narrationum, quas ad historias trāsferret, eiusq; hodie existat: τῶν ἀπίστων liber de rebus incredibilibus, in quod opusculum multa commentati fuisse dicuntur Heraclitus & Charax. Meminit eius & Virgilius in Ciri eo versu: Docta Palæphatia testatur voce papyrus.

Aliud quidpiam exornat.

Exstat apud Synesium in epistola ad Athanaum, prouerbiali schemate prolatum haud dubie: ἄλλο μὲν τοὶ ποίηκε. id est, Aliud coloribus exorna: nam cum Vlysses euadendi è specu Cyclopiis modos omnes rimatus, spem Galathea amorum illi fecisset, antrumq; prius euerrendum ab illuue pecoris, ac thymiamate quoque fragrantum adolendum, & fertis corollis ornandum instaret, quo sic fugam captare liceret, ille non omnino stupide verba sibi dari subodoratus: δριμύτατον μὲν ἀνθρώπιον, inquit, ἔοικας εἶναι καὶ ἐγκατεστημένον ἐν παράγμασιν ἄλλο μὲν τοὶ ποίηκε, ἐνθὲν δὲ γὰρ ἐν ἀποδόσει. id est, Callidissimus mihi videris homuncio, & in rebus verfatissimus, nempe aliud pigmentis exorna, neque enim illicine effugies. Sumptum à pictoribus qui colorum delinimentis variis rem exornant. Locus videtur alicunde ex poetæ tragicæ alicuius fabula, cui Cyclops nomen sit, desumptus. Non absimile est illi quod apud Plutarchū in Symposia. octauo, Autobulus dicit: πᾶν ποικίλων πρὸς ἡμᾶς. id est, Define ista apud nos variegare: Sophocles in Trachiniis: ἐδὲν ξωήμη ὦν σὺ μὲν ποικίλλεις πάλα, id est, Nihil horum capio quæ tu dudum exornas & lenocinio verborum illecebrisq; venustas. & iterum, Lichas ad Deianiram: τί ποτὲ ποικίλλας ἔχεις. id est, Quid artificiose moliris, & exornas.

Lutea progenies.

Πηλογόνοι vocabulo Callimachi dicitur vasti homines & ignobiles, quasi è luto prognati. παρὰ τὸ ἐκ πηλῆς γενόμενοι: quales terræ filij habebatur, vnde Minutius Felix in octauo, qui lib. falso octauus Arnobio ascribitur, de Saturno loquês, Terræ enim

inquit, & cæli filius, quod apud Italos esset ignotis parentibus proditus, vt in hodiernum opinato vifos, Cælo missos, ignobiles, & ignotos terræ filios nominamus, & Tertullianus in Apologetico, Terræ filios vulgus vocat, quorum genus incertum est. Eodem sensu γηγενής, hoc est, terrigenæ dicitur, apud Alexin Comicum:

Ὁδ' ἕτερος τὶ ἂν τύχοιμι ὀνομάσας, Βῆλος ἀροτρον, γηγενής ἀνθρώπος. id est, At alterum quo nomine obsecro feram? Is ipse gleba est, stiu, terræ & filius.

Quibus verbis, stupidum, insulsum, & ignobilem profcindit. Quid, quod γίγαντες, hoc est gigantes, non alij quam ἐν γῆς γενημένοι, id est, humo enati, sonant græca voce. Haud dissimili schemate γεώλοφον veteres dixerunt, crassum, indocilem, telluris inutile pondus, recte Ælio Dionysio, qualis ille fuit è somno euigilare non potuit, nisi compunctus impressis altius aciculis, vt Eustathius insulam: Τράσλιatio à terrei collis mole. Theodotus libro de providentiâ quinto, ὡς γηλόφους τινὰς τῶ μωρῆθαι μιμνῆται, id est, Immani corporis mole colles representat.

Intestina adolens ipse carnes deuorat.

Plutarchus in Problemate, vbi de umbris in conuiuia adducendis sententiam exquirat, fenarium vt apparet, tritum adducit:

Ἀλλως γὰρ ἡμῖν προσπαίξουσιν οἱ λέγοντες, Δελφούς θύσας αὐτὸς ὁ ἴωνεῖ κρέας. id est, Alioqui ioculare illud in nos contorquent,

Omenta ponens ipse carnes deuorat. Quadrabit in eū qui deteriora alijs ponit, potiora sibi reseruat: exemplo Promethei, qui sola ossa adipe contexta Ioui apponebat, sibi totius hostiæ carnes seruabat: aut qui facit quidem quod decet, sed non sine commodi sui respectu. Est autem Δελφὸς seu Δελφός, quod in porcino genere vulua à Latinis dicitur.

Præsentē arbore, ligna omnes colligunt.

Δρυὸς παρήσει πᾶς ἀνήρ' εὐλόβεται. id est, Præsentē quercu ligna quibus colligit. Parœmia citatur à scholiaste Theocriti. Facile cuius est scribere, parata dicendi scribēdive materia, cū res se vbertim fuggerunt. recte namq; dictum est ab Horatio:

Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ.

pro, παρῶσιν, id est, ad manum præsentē & parata legendum censuimus, τρεῖς, id est, ruente vel lapsa.

Ventis & mare & ignis seruiunt.

Ανέμοις θάλασσα καὶ πῦρ δουλεύει, id est, vē-tis mare ignisq; seruiunt. E Menecratis Democritiq; fontibus hauitum adagium, quo indicare illi voluerunt, ita comparatū esse diuinitus naturæ lege, vt mare, quamuis Imperium in naues nautasq; obtineat, ignis, in subiectam materiam, ventis tamē obsecundare cogantur: quam sententiam pluribus versibus expressit in Alexipharmacis Nicander: θάλασσα

Ἦν τε καὶ ἀπὸ μὲν ἀνέμοις πῶρ ἐννοοῦται ὁ πῦρ, καὶ γὰρ δὴ τὸ πῶρ ἰσὺς συνδύματα ἐχθραῖς.

Πῦρ μὲν ἀεὶ ζῶν καὶ ἀκινῆτον ἔτρεπεν ὕδωρ Ἀργεῖας, &c. id est,

Inferuire dedit, ventis, maris arbiter, æquor.

Atque ignem: hic etenim flatu stridente domatur.

Nam viuax Euros ignis timet, & mare vastum.

Gratia non ducitur pœnitentiæ.

BREVIUS, concinniusq; Græcis dicitur, χάρις ἀμεταμέλητος. id est, Gratia pœnitentiæ expers. Elogium breue & Theoph. auctore dignum, & cuius gloriā discipulo non inuidit Aristoteles: quo significatur gratiam pœnitentiæ non duci, neq; reuocare collatum beneficium, ita Terentianus Simo ad Sossiam libertū beneficij memorem. dicit se haud mutare factum. Com pœnitet eo vti, neque sine venere, quando volumus significare non pœnitere nos beneficij in hominem non male merentem collocari. Antiph. Comicus apud Athenæum libro primo, eleganter:

Τὴ γὰρ τίς ἄλλῃ παρὸς θεῶν περ ἔνεκα εὐξάτο παλατῆν διπορεῖν τε χρημάτων, ἢ τὴ δύνασθαι περιβοηθῆν τοῖς φίλοις Σπέριον τε καρπὸν χάριτος ἵδικης θεῶν & ἰ. Qua gratia, restor deos, dicescere.

Quis optet, atque effluere gaza diuite & Nisi vt suo ferat opem amico, & Gratia Inter deas primariæ fructum ferat.

Orestis insaniam insanire.

SIMOCATVS in epistolis de paupertate loquens, malum calamitosissimum illam vocat, qui cum nullus habere commercium desideret, etiam si Orestia infania laboret: ἔ γὰρ, inquit, τίς ἐθέλει τιληκτότα καὶ σωμαυτάν, ἢ δ' εἰ τιλὸν ἔρεσκ μακίαν νοσῆν κατὰ κριθεῖν. Orestis infania pleni sunt auctorum libri, quā diræ scelerum vltimus furia illum agitarunt, parricidij reclus.

Tria Theramenis cauenda.

CVM periculum ingens denunciatus, aut cauendum esse negotium periculosæ alex plenum admonemus, adagij vsus erit. Polyzelus Comicus in Demotyandareo fabula: τριῶν ἐν ἐν κακῶν ἴσ' ἐλέθει, αὐτῶ τε πᾶσ' ἀνάγκη, Ζύλον τ' ἐφέλειεν, ἢ πῆϊν κόνηον, ἢ προδόντα τιλὸν νῆαυ, ὡς τὰ χίλια τῶν κακῶν. Απαλλαγήναι, τὰ δ' ἐστὶ τρία θηραμένους. Α σφυλακτὲ ἐστίν. id est, Tribus è malis vnum necesse legere erat, Induere palum, vel cicutam obducere, Vel naue prodita malis cito eximi, Theramenis tria hæc cauenda cenfeo.

Apparet versus esse trimetros, quorum priores parum suis numeris constant, corrupti nimirum. Aristophanes in Triphallete fabula:

Εγὼ γὰρ ἀπὸ θυραμένους δέδοκα τὰ τρία ταυτί. id est,

Ego metuo mihi tria hæc Theramenis.

Theramenes, cuius dubia in reip. administratione fides litteris consignata est, tria pœnarum genera Athenis inuexisse videtur, aut stipiti alligatum corpus lectori excarnificandum dare, aut cicuta poculum ebibere, aut exilio solum vertere. Huc alius Menander Comicus eo versu:

Ἐν γὰρ τῇ τέττον τῶν τριῶν ἔχει κακῶν. ἰ. Id namq; de tribus malis vnum obtigit.

Theramenes quem modo à triginta tyrannis è medio sublatus sit, quidq; dixerit, ne Isocrates suscepto illius patrocinio periculum sibi ipse crearet, legas apud Plutarchum in vita Isocratis. Non dissimile est quod refert Suidas, capitis reis tria apponi solere, gladium, restim, & cicuta: potiunculam, quæ nominabant τὰ τρία τὰ εἰς θάνατον, hoc est, Tria lætalia, vel τὰ τρία τῶν εἰς θάνατον, hoc est, tria morti addictorum: cuius rei meminit in Æpolis fabula

Alexis

Alexis Comicus, quamquam etiam aliter illud efferatur: τὰ τρία τὰ παρὰ τῆ ἀυλῆ, id est, Tria apud Prætorium sine iudicarium forum: quod inde natum quod capitalem sententiam subituris fas esset, effari, libere cibo prius vinoq; expletis. Zenobius auctoritate Aristidis commemorat, oraculum Delphicum consulentibus fortes exhiberi consueuisse annulo obfirmatas, cum admonitione ista, ne statum ante diem, eas resignarent, præuaricatoribus enim impendere è tribus vnum, aut oculorum orbitatem, aut lingua iacturam, aut manus truncationem.

Vita suilla.

SPYRCVM & contaminatum viuendi genus, ὕδαθς βίος, id est, Suilla vita à Clemente libro pædagogico tertio vocatur, vbi ait: τιλὸν μετὰ τῶν φαύλων συνδιαίτησιν ἀνθρώπων ὕδαθς γνορίζων ὁ πάνσοφος διὰ μισέως παιδαγωγός, χοιρεῖον ἀπὸ γοῦρῶν μεταλαμβάνειν. id est, Pædagogus ille omniscius sciens conuersationem cum improbis hominibus suinā esse, per Moysen vetuit porcina vesci: ὕδαθς etiam stolidi crassiq; ingenio dicuntur, vt apud Aristophanis scholiasten Hippocratis libris leguntur tracti fuisse per ora hominum de stupiditate, hoc est: διαβεβλημένοι εἰς ὕδαθς, & Eudemus de iisdem ait: ὕδαθς καὶ ἀπαίδευτοι ἐκὼ μὸν ἔντο, id est, suilli & illiterati Comicorum salibus inessebantur: Aristoph. interpres de Phænippo quodam, ὕδαθς ἦν καὶ ἠταρρηκός. id est, Suinus & scortorum amoribus deditus erat. Bæoti δαυτες dicti fuerunt propter ingenij crassitiam. Pherecratis etiā ὕδαθς pro imperitia extulit, & Plauto συγγῆν pro indocte & infulse, suum more aliquid conari. Nazianzenus: Αὐτοὶ δ' εἰν σφετέρους αἰχμασιν εἰσὶ σῦες. id est, Ipsi in suis ipsorum probris sunt fues.

Supra fumum clauus.

ὑπὲρ καπνῶ τὸ σπηδαλιον. i. Supra fumum clauus. Refertur ab Eustathio Odyss. μ. Idem Odyss. π. indicat prouerbialiter dici securitatis aut incuriæ cuiusdam argumētο ἐπὶ τῶν ἀμελεημένων, de rebus iam secure sepositis: quasi supra fumum, ac proinde neglectis: Cui oppositum est illud Vlyssis consilium ad Telemachum filiū, Ἐκ καπνῶ κατέπηκα, id est, Extra famam deposui diligentia nauatæ indicio, siquidem arma aut

utensilia cum cura seponimus ne fumo denigrentur, sed splendorem seruent. Incuriam ostendit qui illud scripsit:

Ἦ δ' ἀσπίς ἐν τῷ σπηδαλιῶ κρημνισται. id est, Hic clypeus appendetur in fuligine: nimirum neglectus propter diuturnam pacem atque obliteratus. Hesiodicum est: ὑπὲρ καπνῶ θειοαὶ σπηδαλιον, id est, supra fumum seponere gubernaculum, pro nauigationi superfedere: sic enim ait:

Πηδαλιον δ' ἀεργές ὑπὲρ καπνῶ κρημνισται. hoc est,

Clauum affabre factum supra fumum suspendere. & iterum:

Αἰθάλας σπηδαλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο. id est,

Abique mora supra fumum seponere temporem.

Greg. Nazian. in epist. iocatur in Greg. Nyss. qui reiectis sacris li. & sepositis, profanos in manus assumpsisset: ἦ, inquit, ὑπὲρ καπνῶ τέθεικας, ὡς τὰ σπηδαλία χειμῶνος ἄρα, id est, an supra fumum libros sepositi fuisset, quemadmodum clauum solent brumæ tempore.

Fluctibus obloqui.

πρὸς κύματα λαλεῖν, id est, Fluctibus abloqui prouerbialiter dicitur, cui cū homine refractario ac moroso res est, Refertur ab Eustathio Odyss. nono. A quo non ablu dit illud Æschyli apud Prometheum:

Ὀχλῆς μάτρω με κήμι ὁπως σαρρηγορῶν, ἰ. Hortando me obturbas vt vnda inaniter.

Æsopicum onus.

Ἄισώπειος φόρτος, id est, Æsopicum onus prouerbiali specie dicitur quod nō vsquequaque grauat, sed paulatim leuius redditur immiuiturq;. Natum ab Æsopo fabulatore, qui mazas frixas & commeatius in longum ita parati vim magnam humoris exportandam in se recepit, iniquius nimirum & portatu difficilius onus, quæ de causa ludibrio sannicis; omnium patuit primo. sed cum indies decederet aliquid oneri, demenso dietim inde in cibum assumpto, postea ob industria specimen cunctis admirationi fuit, videntibus illis decrescere onus, consensur, propter vix molestiam & diuturnitatem ingrauescere. Qui scholæ ergastulum suscipit, docendi insolens, subit quidem ille Æsopicum onus, sed quod vsu sit lenius.

Lapis

Lapis ad funiculum.

Λίθος ποτὶ σπάρταν διθετεύεται, id est, Lapis ad funiculum aptatur, proverbium accommodatur cum quid rite fit & ex usu, nec enim rubrica ad lapidis positum adaptatur, sed pro rubricæ seu funiculi ductu, coria, in ædificijs seu lapidum ordines apposite locantur. Vtitur eo Gregorius Palama: καὶ λίθος ποτὶ σπάρταν διθετεύεται, ἢ σπάρτα ποτὶ λίθον σωιδιωτίθεται, id est, Et lapis ad funiculum arte locatur, non autem funiculus ad lapidem componitur, Confine est illis, Bos currum trahit, non bonem currus. Est autem σπάρτη is funiculus fabricorum cæmentariorum, quem ad perpendiculi normam extendunt, vt lapidum coria concinnius aptent, atque componant. Potest & inuerti adagium, cum quid præpostere administrari significabimus. Euripidis scholiastes citat hoc modo adagium τὴν λίθον ποτὶ τὰν σπάρταν ἄγει. id est, Funiculo lapidem applica. Refertur & ab Apollonij interpretibus Doricæ paræmiæ nomine, ita: ἡ δωρικὴ παροιμία, τὸν λίθον ποτὶ τὸ σπάρτον ἄγοντας, id est, Dorico proverbio dicitur, Lapidem ad spartan agentes.

Capra annicula pera.

ΚΙΤΑ ΤΥΡ ἀν Eustathio Odyss. 9. paræmia heroci versus lege astricta eiusmodi. Αἰγὸς ἐπιπρητυῶος ἐρυθρῆ πῆρη ἀρίστη. id est, Anniculæ capræ ruffæ pera optima fertur. Videtur autem conficta ad commendationē puellaris ætatis, sunt enim πρηβλῶες anniculi agni, vt exponit Hesychius. Vfus eius accommodabitur, si quando eundem iuuenem præclaræ spei, & modestum laudabimus, qui postea senij vitio morosior redditus intolerabilis euasit.

Tibi ipse calendās edicito.

Σεαυτῶν γυμνασίαν κυρῶσεν. id est, Tibi ipse nouilunij diem, aut Calendās edicito. Licebit vti cum alicuius arbitrio permittimus quippiā, vt pro suo iure statuatur quod velit. Apparet olim cum penes sacerdotes ius omne esset intercalandi, ab ijsq; petenda esset feriarum omnis ratio, consuetudinem fuisse receptam, vt præconis publici voce in vulgus ederetur initialis cuiusque mensis dies, quem feriatum habebant: Est autem γυμνασία, nouilunio dica-

tus dies mensis auspex. Fit huius adagij mentio apud Hesychium: & indicat natum à Cæi insulæ incolarum consuetudine, vbi pro libito ferias sibi quisque deligebat, incerta, & confusa dierum festorum ratione.

Dissidij pomum.

DE eo qui seminarium litium, & rixarum spargit, dissidij auctor, proverbialiter dixit Nicephorus Callistus lib. 14. τὸ μίλον εἶριδος ἐς μέσον βάλειν. id est, Contentionis pomum in medium proijcere, vbi crasso errore lapsus est interpres ita vertens. Contentionis ouem, vehementer eam perstrimens, in medium protulit. Alludit ad fabulam de pomo, quod Eris discordiæ dea in conuiuio deorum proiecit inter accumbentes deas, in scriptum vt pulcherrimæ cederet, qua de re Lucianus legitur.

Xenocratis testimonium.

DE minime vano & indubitato testimonio efferrī potest, siquidem hoc de illo proditum legimus apud Laertium, quod cum nemini iniuriato testari liceret apud Athenienses, soli huic iusiurandum remisum fuerit: λέβ δέ, inquit: καὶ ἀξιόπιστος σφόδρα, ὅσπερ μὴ ἔξω ἀνώμοτον μαρτυρεῖ, τέτα μόνω συμμαχῶν ἀθλιωταί. Quo spectat illud Ciceronis ad Atticum. Quæ mihi res multo honorificior visa est, quam aut illa, cum iurare tui ciues Xenocratem testimonium dicentem prohibuerunt, aut cum tabulas Metelli Numidici, cum hæ, vt mos est, circumferrentur, nostri iudices aspicere noluerunt. Ex quo similiter Metelli tabulæ, pro incorruptæ integræque fidei tabulis, quibus etiam non inspectis fides habeatur, in adagij vsum vocari possunt.

Vlyssis vinculum.

Οδυσεὺς δεσμὸς, id est, Vlyssis vinculum aut ligaculum, dicitur (vt adnotat Eustathius Odyss. 6) de rebus tuto sepositis, ac diligente opera obseratis: ἐπὶ τῶν σφραγισμένων ἀσφαλῶς. Occasio adagij sumpta ex Homero, loco iā antea citato, vbi Vlysses: Θεὸς δ' ἐπὶ διαμὸν ἵηλε. Πομπίλον, ὃν ποτὲ μιν δέδας φρεσὶ πόντινα κίρη. id est, Continuo firmum inijcit ille. Vinculum, quod quondam monstraras nectere Cicer.

Vetusti

Vetusti moris fuit vinculis munire, quod ab aliorum iniuria tutum esse volebant: recentior enim est clauium vsus, quas Laco num esse inuentum, sunt qui adnotant.

Vulgari pisci non insunt spina.

Ἐν ξυμῶν ἰχθύσι ἀκανθαὶ ἢ ἐνεῖσιν. id est, Vulgari pisci non insunt spinæ. Democriti adagium est. Vulgus hominum, non ita ledere potest aut fortunas aliorum euertere, vt magnates: neque argumentis obuiam ire potest: idem etiam dissoluendis syllogismis ineptum est, Plutarchus Sympos. lib. 2. ἐν γὰρ ξυμῶν ἰχθύσι ἀκανθαὶ ἢ ἐνεῖσιν ὡς φησὶν ὁ Δημόκριτος. id est, Et enim quod dixit Democritus, vulgaris piscis spinas non habet. Refert Ælianus omnigenæ historiæ libro decimo, Archytæ Tarentini apothegma tale, vt difficulter inuenias pisem spina carentem, ita & virum qui nihil habeat dolosi aut spinosi, græce illud sonat: ἔργον ἐστὶν ἀρεῖν ἰχθυῶν ἀκανθῶν μὴ ἔχοντα.

Arundinea crura, & tabis propheta.

DE prætenui homuncione & macilentio, atque etiam morbofo dicitur illud Comici Platonis: Καλάμια σκέλη φορῶν, θόβος προφήτης. i. Arundinea habens cracula, tabis propheta. Torfit ille in Cinesiam Euagoræ filium, poetam dithyrambicum, qui vsque adeo imbecillo & macro corpusculo fuisse memoratur, vt tiliaceis asseribus circum quaque se cingeret, ne prælongum & exile corpusculum vltro citroque flecteretur, unde φιλυρήν, id est, Tiliacæ cognomentum illi apud Aristophanem. inciderat autem iste ex laterali morbo in empyema, collecto in thoracem pute, quapropter vetusto more, caussa remedij contra pthisin, inustus fuerat. vt ex Platone Comico refert Galenus apothosm. lib. 7.

Expriatis bona obtingunt.

ΑΡΗΕΑΕΥΣ in primi Dipnosophista rum initio, versus hoc proverbiali vtitur ex Callimacho Cyrenæo desumpto: Τρίς δ' ἀπομαζαμένοισι βέλιδάσιν ἀμετρίων. id est, Dant bona cuncta Dei, ter viuo flumine tinctis. Postularat autem Timocrates cōmuni-

cari sibi sermones eruditos in mensa varijs de rebus habitos, neque patiebatur se excludi ab ea auditione tamquam profanum, & mysteriorum cognitione indignum. Solebant vero antea quam sacra attingerent, lustraliter se lauando aut circumferendo, quod ipsum antiquum est sacrorum verbum, pro purgare, Plauto quoque vsurpatum, ibi:

Pro lauatore circumferam: quem morē expreflit Virgilius in 6. ait: Idem ter socios pura circumtulit vnda. Spargens rore leui, & ramo felicitis oliuæ, Lustravitq; viros. Licebit vti quando postulabimus participes fieri scientiæ reconditæ, aut cognitionis rei cuiuspiam arduæ, tamquam symmista: veluti si anatomicæ dissectionis studiosus, rerum quarundam difficultium explanationem ab Andrea Vulsalio, ea in arte extra omnem aleam peritissimo, efflagitet. Transferrī etiam potest ad animum vitiorum sentina liberum.

Nodorum uincola texentes.

QUO s non ineleganti voce Vitiligatores vocauit Cato, testantē Plinio, eos non minore gratia ἐριδαντέας & ἱμαντελικτέας dixit Democritus Abderita, illud quod iurgia ferant contentiosi, hoc vero, quod veluti nexus quosdam vinculorum implicent, quibus alios inuoluunt irretiantq; Clemens Stromat. lib. 1. ἐριδαντέας μὲν καὶ ἱμαντελικτέας, ὡς ὁ Ἀβδηρίτης ἐκείνος φησὶν. quæ lectio apud Plutarchum prima Symposia. decade non nihil corrupta legitur hoc modo. ἐριδανταίων δὲ κατὰ Δημόκριτον καὶ ἱμαντελικταίων λόγους ἀφρετέων. id est, Misfas facere oportet eorum fabulas, qui de lana caprina rixantur, & nodos texunt, vt est apud Democritum.

Tripuer senex.

Τρίπυρον γερόντιον, quasi dicas, iam tertio puerū senē, vetulum decrepitem proverbiali schemate vocat Alcyphton, in epistolis, vbi Phœbiana delicata iuuenicula senē ab intempestiuo amore deterret, acerbius illum his verbis increpās: ἐ πᾶν ὄσον τῆν πύρον καὶ τάλαντον γερόντιον περῶν τὰς ἀφ' ἡλικίας ἀνθρώπου ἡμάς. i. numquam ne desines. Tripuer & cariose senex nos in ipso ætatis flore constitutas puellas fodere? simili figura ferme,

ne prætereantur quæ præcedere debēt rudimenta atque initia, sine quibus cognitio casū fiat & concidat reliqua omnis traditio. Exstat apud Etymologici auctorem.

Quam facile canis exsta edit .

QVAM facile canis exsta edit, proverbiale dicitur est apud Anneum Senecam in Apocolocyntosi, seu Ludo de morte Claudij Cæs. vbi D. Augustus introducit hunc in modum sententiam suam edisserens. Qui vobis non posse videtur muscam excitare, tam facile homines occidebat, quam canis exsta edit. Ista namque lectio magis placet, quam vulgata, quæ legit, quam canis excidit, vt adnotatum est à me nuper in annotationibus in eum librum, fauētque illi scripturæ doctorum plerique. Dicitur de re expedita & oppido quàm facillima factu, quo pertinet illud Horatij.

Vt canis à corio numquam absterrebitur vncto .

Io Saturnalia .

DION lib. quinquagesimo octauo refert vulgatum fuisse dicitur, *ἰὼ σαturnάλια*, hoc est, Io Saturnalia, quo vt licebit, vbi quis suæ conditionis immemor, auctoritatis sibi plusculum arrogat. Refert autem Dion, cum expeditionem in Britannos, velut extra orbem positos detrectarent legiones, nec A. Plautio egregie militaris famæ senatori, eius militiæ duci, obtemperaret, Narcissum, Claudij libertum, ad imperatorem immisum suggestum conscendisse, sed verba facere pro concione ad milites tentantem, coercitum fuisse, acclamante vnde quaque exercitu notum illud diuerbium, Io Saturnalia, eo quod in Saturnalibus feri herili apparatu induci epulabatur. Gregæ est: *συμβώσσαντες ἑξαέτης τὸ το διη τὸ θρυλιμένον, ἰὼ σαturnάλια, ἐπειδὴ περ ἐν τοῖς κρονοῖς οἱ δέλοι τὸ τῶν δεσποτῶν χίμα μεταλαμβάνοντες εὐρτέχως*. Paulo diuersius extulit Martialis libro 11. clamant ecce mei Io Saturnalia, versus,

Et licet. & sub te præside Nerua libet,

Nihil ad Persium .

PROVERBIALITER vsurpatum est à Cicerone libro De oratore secundo, quo vtemur, cum discrimen ingens eruditionis

inter duos notare volumus: sic enim ait: Lælium Decimum volo, quem cognouimus virum bonum & non illitteratum, sed nihil ad Persium. Desexum est autem è C. Lucilij Satyrographi verbis hisce: Persium non curo legere, Lælium Decimum volo: quibus significare voluit se optare suis scriptis lectorem neque indoctissimū, neque rursus doctissimū, quod ille nihil intelligat, hic morosus aliquanto indicet, ac plus intelligat fortassis quā ipse auctor de se, hunc locum attingit & Plinius in præfatione naturalis historiæ, ita scribens. Præterea est quedam publica etiam eruditorū reiectio. Vicitur illa & Mar. Tullius extra omnem ingenij aleam positus, & (quod miremur) per aduocatum defenditur: Hæc doctissimum Persium legere nolo, Lælium Decimum volo.

Rarum, carum .

PIATO in Euthydemo: Τὸ γὰρ σπείριον ὃ δὲ ὕδρις τίμιον τὸ δὲ ὕδωρ δ' ἀνόστον, ἀριστον ὃν ὡς ἐστὶν πινέσασθαι, id est, Quod rarum est Euthydemæ, idem etiam magni fit, at aqua, tametsi res sit longe optima, quod Pindarus ait, nihil vilius. Proverbium est & vetustissimum, & hodie vsitatissimum, quod *χυδαίω* versus omnibus in ore est: Quod rarū, carum, vilescit quæridianum. D. Hieronymus alicubi: Omne quod rarum est, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere est pretiosius. Martialis libro primo Epigrammatum: Rara iuuant, primis sic maior gratia pomis.

Hybernæ pretium sic meruere rosæ.

Facit namq; fastidium copia vt inquit Linius: & frigidius amamus, semper ea, quibus vbi libeat, potiri fas sit. Huc spectat quod libro ad Herennium tercio Cornificius ait: Vitate res facile è memoria elabuntur, insignes & nouæ manent diutius. Solis exortus, cursus, occasus, nemo miratur, propterea quod cotidie sunt, at eclipses solis mirantur, quia raro accidunt, & solis eclipses magis quam lunæ, quoniam hæc crebriores sunt, docet igitur natura se vulgari, & vsitata re non exuscitari, nouitate vero & insigni quodam negotio commoueri.

Ne vicini quidem sentiunt .

CVM indicare volumus ita geri tacite ac dissimu-

dissimulanter quippiã, vt ne proximi quidẽ subodorētur factū, aut rem adeo trituiualem esse & exigui momenti, vt ea nemo commoueat, proverbij vsus erit. Plato in Alcibiade priore, differens quantum ponderis trahant res magnatum. Persarum: inquit, regi cum primogenitus nascitur, cui hereditario iure destinatur imperium, cū-cti subditi festum diem celebrant: *μὲν δὲ γειομένον, τὸ τὸ κατωδοποιεῖ, ἔδ' αἱ γέγονος σφὸ δρα τοι ἀιδάρονται*. id est, at nobis in lucem editis, ne vicini quidem (iuxta Comici dictum) magnopere id persentiscunt. Non liquet nunc mihi è quo Comico petitū sit.

Tamquam ouis meridiãns .

SOCRATES apud Platonem in Phædro, de supino otio animique veterno extulit proverbialiter illud: ὥσπερ προβάτιον μεσημβριάζον, hoc est, tamquã ouis meridiãns: verba eius ita habet: *κνηκίμενος ὑφ' αὐτῶν δι' ἀργίαν τῆς διανοίας, διαίσιος ἀν καταγελῶν, ἠγόμενος ἀνδράποδα ἄλλα σφισιν ἐλθόντα εἰς τὸ καταλόγιον, ὥσπερ προβάτια μεσημβριάζοντα περιτλῶ κρῶν ἔυθεν*, id est, Si viderint nos animi veterno torpentes, merito derideant, arbitrati mancipia quæpiam in suū delata gurgustium, tamquam oues meridiãntes ad fonticulum indormire. Solent oues medium diem accedente sole ad fontium aquas desides iacere aut in umbra.

Ad Scirronem tender .

THEÆTETVS apud Platonem in cognomine sibi dialogo: *σὺ δὲ μοι δοκεῖς πρὸς τὸν σκίρωνα μάλλον τένειν*. id est, Videris mihi ad Scirronem potius spectare. Proverbiali figura dictum de eo, qui efficacibus argumentis & scientificis demonstrationibus, cuiusmodi lineales necessitates appellat Aristoteles, compellit quempiã ad assensum. Sciron latro fuit insignis, qui cognominatus à se Scironidas cautes infidens, compellebat viatores ex abrupta caute precipites se dare, vt in Bibliothecis quinto scribit Diodorus Siculus. Euripidis scholiastes, annotat solitum fuisse viatores ad abluendos ipsi pedes cogere, atq; ita inter lauandum impronidis de precipitio impaëtis calcibus deturbare: huius meminit & Ouidius Metamorph. 7. & Properitio tertius:

Nec tamen est quisquam sacros qui legat amantes,

Scirronis media si licet ire via .

Vbi Scirronis viam appellat periculi plenam. Pausanias in Atticis Scirronem memorat Pilæ regis Megaridis filium, qui de huius vrbis imperio cum Niso Pandionis filio contendens, bellius & imperium omnino obtinuit, iudicante Æaco arbitro: an autem hic idem sic cum latrone, ignoro. Cum hoc consonat & quod mox Plato subiicit: *σὺ δὲ κατ' ἀνταίον τι μοι μάλλον δοκεῖς τὸ δράμα δράναι*. id est, Tu fabulam agere mihi videris potius, qualem Antæus.

Dijtrephes doliãres habens alas .

ΔΙΤΡΕΦῆΣ ΠΥΤΙΝΩΛΑ ἔχων πτέραι, i. Diitrephes doliãres habens pennas. Dicitur videtur posse de locuplete homine, quam tamen non pudcat vilibus mercimonijs aut opificio vulgari quod tractarit olim insistere. Aristophanes in Auibus.

Ὡς διτρεφῆς γε πυτινώλα μόνον ἔχων πτέραι, id est,

Ceu Dijtrephes victorias tantum pennas habens.

Fuit autẽ iste Dijtrephes *πυτινοπλόκος*, hoc est, victor qui vitilibus doliu compingebat, qui ex ea re ditatus, tribunus euasit Athenis Vnde eius mensam alicubi in Herodibus fabulas traducit Aristophanes. nouum hominem & neoplutum notãs: *ἀπὸ τῆς διτρεφῆς τραπέζης* Dijtrephes mensam nominans è tenui lautioem. Πτέραι autem hic dicuntur vitilium extremitates. Meminit Suidas ex Euph.

Circulator Cybeleius .

ΜΗΤΡΑΧΥΡΤΗΣ, hoc est, Cybeleius circulator proverbiali specie dicitur homo contaminatos flagitijs & libidinibus temulentiq; addictus. Plutarchus de Ptolemeo iuniore loquens, qui in palatio temulentus tympano cõploio obambulabat: *δεινὸν γὰρ ἐκλεμῆνός καθήτεται μητραχύρτης βασιλέως χορῶν ἀναμένων, ὅταν παρωτιον ἀπότις αὐτὸ τὸ τυμπανον, κατ' ἀκαύσθη τὸν θιασόναι*. Graue & calamitosum esse, si Cleomenes operiretur feriatum otium Regis Cybeleij præstigiatoris, vbi primum ille tympanum poluerit, & cætus tripudiantium dimiserit. Metragyrte dicebantur Phrygiæ Cybeles sacris operari fanatici homines, qui tympani cõploisu stupem corrogabant, qui & diuini μητραδὲς ἀχύρτης, dicuntur, velut matris deorum præstigiatores. Dionysius Halicarnass.

nass. libro secundo Pessinuntia, inquit, deę sacerdotēs sunt, Phryx vir & Phrygia femi na quę deam circumferunt *μυσταγωγῶντες* per urbem, more patrię suę, simulacra picta circumposita pectori gestantes, turba reliqua deam quę sequitur, tibijs circumstrepente, ac tympana complodente: at Romanorum ciuium nemo *μυσταγωγῶν*, aut tibijs personās incedit, variegato amictu conspicuus, aut orgijs Phrygijs ritu deam colens. Reliqui vocem Gręcam quę in impressis codicibus legitur, quod Eusebius lib. 2. Pręparationis Euanģelicę locum Dionysij citās: *μυσταγωγῶντες* & *μυσταγωγῶν* scribat, quę vox idem cū priore denotat, nisi quod ex etymi ratione mensurę circulatorē intelligamus: nam quolibet mense cętus faciebant stipemq; corrogabant, vt ex Suida quoq; discimus, cum hac voce nihil habet commune Mithras, quę solis appellatio est apud Persas, vti Lutatius Placidus in Statianis cōmentarijs adnotat his verbis, Sol apud Achemenios Titan, apud Assyrios Ofiris, apud Persas, vbi in antro colitur Mithra vocatur. Vnde in fine primi Thebaidos sic Papinius:

Seu te roseum Titana vocari:

Genus Achæmenię ritu, seu pręstat Ofirin

Frugiferum, seu Persęi sub rupibus antri Indignata sequi torquētem cornua Mithram, Porphyrius libro quarto. De abstinentia ab animatis, refert Symbolum quępiam contexuisse historiam Mithriacham pluribus libris, in quibus Mithrę mysteria & orgia explicarit: Meminit & Plinius libro 36. Mithrę Ægyptij regis, qui in Solis vrbe regnans primus obeliscos Solis numini consecratos posuerit. Persis quoque solemne erat iuramentum per Mithram.

Choros Tragicos moleste fert.

Χορῶς τῶν τραγῳδιῶν ἀχθεταί. id est, Tragicos Choros ægrefert. Suidas adnotat dici de famelicis, quod morę sit impatiens venter, qui vero esuriunt, hi choros, qui ferme proxi sunt, in longum extrahi moleste ferant. Aristophanes:

Εἶτα πεινῶν τοῖς χορῶς τῶν τραγῳδιῶν ἀχθετοί. id est,

Deinceps esuriens tragicos choros indigne ferat. Fames implacabile malum est, moręq; diuturnitate inualefcit magis eius impatiencia. Pulchre Socrates illud pro-

uerbiale extulit in Phædone, ἐδὲν ἄρρεον εἶδει ὕταν πεινῶν, id est, Nulla cantillat auis, quando esurit, iacet voluptas omnis & animi gaudium, vbi esuritur.

Dies digitus.

Δάκτυλος ἡμέρα, id est, Digitus dies. Adagio indicatur vitę humanę spatium esse exiguum, quasiq; digitale: Hyperbole infra illā, Spithama vitę. Alcęus poeta apud Athepeum: Πίνωμεν, τί τινος χύχρον ἀμμένομεν, δάκτυλος ἡμέρα, καδ δέξει λύχνους μεγάλας. ἄς τὸ ποικίλης δίνον γὰρ σμέλας καὶ διὸς λαθικιδέα ἀνθρώποισιν ἐδῶκεν: ἐγγχεῖαι, κίρνα ἕνα καὶ πλέεις, id est, Bibamus, quid lucernam moramur? Digitus est dies: accipe maioribus copulis, quę tu obducas: vinum namque Semeles Iouisq; natus obliuiofum mortilibus dedit: infunde, misce vnum atq; plura: Huc allusit proculdubio auctor Epigramm. quod in fine 7. lib. legitur:

Πίνωμεν βέλχερον πρόμα, δάκτυλος αἰὲς, Ἡ παλινομιστῶ λύχρον ἰδεῖν μένομεν, id est, Ducamus Bacchi latices, digitus brevis lux,

Somniger aut quid te lychne manere iuuat?

Quamquam in Alcęi verbis pro ἀμμένομεν alij *σβέννωμεν*, hoc est, extinguimus, supponunt, cum prioris lectionis fides vel ex Epigramm. astrui possit.

Canibus ossa prodo.

Μυνώω κύων ὄσέα, id est, Canibus ossa commonstro. Prouerbiū est de eo, qui inimico suum patefacit consilium, velut si quis rivali amores suos detegat, aut litigator aduerfario actionem suam indicet. Exstat Epigramm. lib. 7.

Ἀλλὰ τί μυνώω κύων ὄσέα, μάρτυρές εἰσι τῆς ἀθυροσύνης οἱ μίφειο κάλαμοι. id est, Quid canibus prodo ossa; loquacis pręmia lingua.

Quę sint; testatur læuis arundo Midę. De arundine Midę fabula est apud Ouidium Metamor. vndecimo, quam peritrix & Petronius Arbitr heris verbis:

Sic commissa ferens auibus referare minister.

Fodit humum, regisq; latentes prodidit aures,

Concept nam terra sonum, calamiq; loquentes.

Inuenere Midam, qualē cęceperat index. Inter

Inter lugentes iocari.

DE eo qui alieniore tempore intempetstie aliquid designat aut loquitur, competit quod paręmię nomine recitat Demetrius Phalereus, ἐν πενήτῃ παύξει, id est, inter lugentes ludere, verba eius sunt in capite de homoteleutis, vbi affectatam vocū structuram criminatur: ἔμα τὸν διαπάθει μινῆσει ἐδὲ ἔλεον, ἀλλὰ τὸν καλέμενον κλαυστέλωτα, τὸ γὰρ ἐν πενήτῃ παύξει, κατὰ τὴν παρομιάν, τὸ τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πάθεισιν καμότε χρεῖν ἐστίν. id est, Non hercule affectū mouebit aut miseracionē, sed eum quę nominatā mixtum stetit risum, nam in affectibus talia vitiose affectare, est idē quod inter lugentes, ludere; iuxta prouerbiū, quo in loco turpes inendeę in codicibus impressis insederūt, siquidem male πάθει pro πάθει scriptum legitur, & ἔλαον, pro ἔλεον, & ἐπενήτῃ loco ἐν πενήτῃ. Quid, quod vox ipsa κλαυστέλωτα prouerbialis est, de simulato steru, qualis heredum esse solet, iuxta Mimum Publianum, Hæredis sterus, sub persona risus est, qua vsum ostēdit Xenophontem Hermogenes rhetor cap. De Tenuitate: est autem locus Gręcaram rerum lib. 7. πάντας δὲ τῆς παρόντας τότῃ τῶντι κλαυστέλωτα εἶχεν. id est, Cunctos qui aderāt tenui reuera permixtus lacrymis risus. Apollodorus apud Athenęū lib. 13. refert duas fuisse Phrynas meretriculas, quarum alteri a fictis lacrymis cognomen dicit fuisse κλαυστέλωτα, alteri a pudicitate σαπέριδον.

Pisillum exornatum.

DE METRIVS Phalereus de frigiditate scriptorū differens, adagio hoc vitur, vbi ait, idem esse frigiditatem, quod arrogantiam: nam vt homo adrogans quę in se non agnoscit, sibi tamen vendicat, tamquā adfint: ita qui humilibus rebus pondus orationis: adjicit, similiter agit ille, qui in re tenui superbit: καὶ ὁποῖόν τι τὸ ἐν παρομιᾷ τῆ κοσμέμενον ὕπερον, τοῖτόν τι ἐστὶ καὶ τὸ ἐν τῆ ἐρημνείᾳ ἐξηρμένον ἐν μικροῖς πράγμασι. id est, cuiusmodi est pisillum exornatum, quod in prouerbio est, talis fuerit & tumor orationis in re exili. Dicitur de re prępositere aut inepte compta, aut oratione inepta flosculis quibusdam parum apposite picturata. Quadrabit & in hominem gloriosum aut operose vestitum, in quo nihil sit falis aut prudentię.

Formica semitam canit.

DE eo, qui subtilitates omnes persequitur, & minutissima quęque dictioni immiscet vt elabatur: aut qui vltro citroq; narrationē rei implicat, prima medijs, vltimā primis inuoluens temere, prouerbio dicitur, *μύμηκος ἀστράπυς εἶδει*. hoc est, formicę semitas canit. Exstat apud Aristophanem in Thesmophoriz. de Agath. Comico dictum, quem fugillat vt subtilia ac flexiloliqua carmina scribentem: Formicę viam suam obliquant discursu implicito.

Sirenas praternauigare.

Ὅσπερ σειρήνας παραπλέειν. id est, Sirenas praternauigare prouerbiali tropo dicitur, qui Philosophię pręceptis communis voluptatum illecebras despuit, aut quomodocunq; vitiorum occasionem declinat. Socrates apud Platonem: ζῶν δὲ ὄρωσι, διαλεγόμενος καὶ παραπλέοντας σφῶς ὄσπερ σειρήνας ἀκηλήτες. id est, Sin videant nos sermones conferentes & illecebris immobiles praternauigare ipsos tamquā Sirenas quaspiam. Similiter dixit in Symposio: βία ἐν ὄσπερ ἀπὸ τῶν σειρήνων ἐπιχόμενος τὰ ὄτα, ὄχομαι φθύγων. id est, Fuga abeo, vim mihi adhibens, & tamquam a Sirenis aures obstruens. Notissima est ex Homeri Odyfsea fabula de Vlyfse sociorum aures cera claudente, vt periculum sibi suisq; imminens effugeret.

Oikothēn oikade.

Οἰκοθεν οἰκάδε, id est, de domo in domum transire dicit Gręci, quoties ab amico amicus munus accipit, aut candidē operā suam amico defert, ita vsus est Iulianus apostata in episto. qua fundum donat amico: καὶ δὲ σοιδῶρον αὐ φίληκεραλη δίδωμι μικρὸν μὲν ὄσπερ ἐστὶ, χαρίεν δὲ φίλον, παρὰ φίλε οἰκοθεν οἰκάδε κατὰ τὸν σοφὸν ποιητῆν πινδαρον. id est, Nunc o amicum caput, dono tibi, do fundum, exiguum quidem illum, sed amico non ingratum, de domo in domum, vt cum sapiente Pindaro dicam. Exstat apud Pindarum Olympiorū oda sexta: δέξατο κῶμον οἰκοθεν οἰκάδε. id est, pręconium accipiat de domo in domum, hoc est, proprium haud peregrinum. Certe quidquid non aliunde accedit, sed quasi domi nostrę natum & vernaculum nobis est, οἰκοθεν habere dicimus. Aristides in oratione de tempo-

plo Zeziceno: καὶ τῶν φυλακῶν τῆς ἀρχῆς ἐκ ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὄμοθεν ὡς ἀληθῶς ἐποιήσαντο κληρονομήσαντες ἀπάντη. id est, Imperij tutelā non alienam, sed reuera domesticam constituerunt, rerum omnium communione. Idem in genethliaco Appellat: ἰσοβόλλει δ' αὐτῶν τῆνομα τῶ παίδεσσι ὡς ὄμοθεν ὀνομαδεύεσθαι τε ὁμοίως καὶ λόγῳ τῶν ἀρχῶν δίδωσι. id est, Imponit illi filij nomen, adeoq; dat quasi de domo in domum & generis & existimationis ex æquo principium. Non male ad vsūm ita accommodabitur: Si tibi tuis ve studijs gratificari aut prodesse quid possum, siue libris siue pecunia, fac à me repetas ὡς ὄμοθεν ὀνομαδεύεσθαι.

Mithæcus cum sit, Agamemnonem simulat.

Μίθαιμα ὡν Ἀγαμέμνονα ὑποκρίνεται, Mithæcus cum sit, Agamemnonis personam agit. Cōpetet in eū qui magnas opes iactat, inops cum sit & re tenui: aut in indoctum, qui tamen eruditionis opinione se populo venditat. Themisthius in prima oratione quæ βασιανῆς, quasi Explorer inscribitur, de plagiario sophista & doctrinæ, quæ nulla erat, inani ostentatore: Εὐτὶς δ' ἀνδρῶς ἔτι ἐξαπατᾷ ὑμᾶς καὶ πρόσποτον Ἀγαμέμνονος ὑποκρίνεται Μίθαιμος τις ὡν ἐνδοθέν ἢ θεαριῶν. id est, Non ignoratis viri optimi, hunc vobis imponere, & Agamemnonis personam histrionicè representare, cum sit intus Mithæcus quispiam aut Thearion Mithæcus ex fece poetarum fuit, qui obsonan di more Siculo rationem conscripsit, at Thearion pistior seu panifex, quorum meminit in Gorgia Plato: θεαριῶν ὁ ἀρτοποιὸς καὶ Μίθαιμος ὁ τῶν ὀλοπιῶν συγγεγραφεὸς τῶν σκελετῶν. Meminit Mithæci & Athenæus; ὁ Ἐπιτομικὸν citat, lib. 7. quod est de obsoniorum conditura. Non abluat ab hoc adagio dictum Polemonis ad sophistā quendā viles pisciculos & boletulos ementem: ἐν ἔσσι τῶν Δαρείν καὶ Ξέρξου φρόνημα καλῶς ὑποκρίνασθαι τὰντα σιταμένῳ. id est, Qui talibus victitat, magnos Darij & Xerxis spiritus apte exhibere non potest, vt refert Philostratus.

Iuppiter plue mel.

GALENVS medicus lib. 3. περὶ τροφῶν διατάξεσσι, id est, de potestate nutrimento- rum, scribit estatis tempore, si quando infans copia mellis passim in virgultis ac ar-

borum folijs inueniretur, Rusticos exclamare consueuisse, ὡς Ζεὺς βρέχει μελι. O Iuppiter plue mel, quò verbo commode vti conueniet, quando omnia fausta & felicia precamur. Angelus Politianus lib. 1. epistolarum ad Picium. diuersum citat ex Tragedia quipiam, ὡς Ζεὺς βρέξεν τὰς περιόσεις. O Iuppiter plue calamitates. Sic exclamamus dum ob rei indignitatem, etiam perniciosi voti vtimur, ita quod Plato in dialogo, qui inscribitur Alcibiades secundus, putat esse probi Poetæ versiculos illos: Ζεὺ βασιλῶν τὰ μὲν ἔδρα καὶ διχομήτων καὶ ἀδύκτοις Ἀμμιδίδου, τὰ δὲ λύγρη καὶ διχομήτων ἀπερὺκοις.

Hoc est, Rex Iuppiter, optima quidem nobis & videntibus tribue:

Ceterum perniciosā petentibus etiam quam longissime iubeas abesse.

Manus in Ætoliis, mens autem in Clōpidis.

ARISTOPHANES in Comœdia, cui titulus ἰππίς τῶ χεῖρ ἐν αἰτωκίῳ ὁ νῆς δ' ἐν κλωπιδῶν, quod de Cleone dicitur, in omnes illos torqueri potest, qui nunquam cessant vel à petendo, vel si hoc parum successerit ab alienis rebus sublegendis. Poeta germana sua festiuitate Ætoliis ab αἰτῶν, id est, ab assidue & importune petendo deriuauit, quamquam etiam Athenæus τὸ κλωπιδῶν καὶ ἀρπίζου libro sexto, Deipnosoph. dicat esse Ætolicum. Ceterum cum Crompte populus sit ex Leontide tribu: Poeta valde quam eleganter ρ in λ commutauit, vt κλωπιδῶν, id est, furtum exprimeret, cuius perpetuo reum agit Cleonem: meminit adagij & Plurarchus, in libello de Curiositate.

Αἰζωνένεσθαι.

STEPHANVS in dictione αἰζωνένεσθαι que ciuilitas est Magnesiæ, scribit αἰζωνένεσθαι prouerbio dici vanos accusatores & sycophantas, Αἰζωνες enim vt idem inquit, βλάσφημοι καὶ συκοφάνται κωμωδῶνται. Harpocration in dictionario 10. Oratore dictione αἰζωνῆς scribit hoc adag. Menand. & Platonem Comicos esse vsos.

Βεργαίξεν.

STEPHANVS in dictione βεργῆ, scribit βεργαίξεν prouerbio dici. μηδὲν ἀληθῆς λέγειν, id est, nihil dicere, quod verum sit, adagio ab Antiphane Comico Beræo nato, qui pror-

prorsus incredibilia & vana quædam scripserit.

Thessalus missus.

PAVSANIAS in Græci Attica, Thessaliū missum egregie lautum cibum ita dictum fuisse scribit, & Athenæus probat. libro Δ. Deipnosoph. διπράπεζοι δ' εἶσιν ἕτος οἱ θεσσαλοὶ, κατὰ καὶ ἐριφῶς φησὶν ἐν περὶ τῆς ἕτος, id est, in mensis instruedis valde quam operosi fuerunt Thessali, vnde & Eriphus Comicus in beliaste sic inquit:

τὰ δ' ἐκ κόρυθος ἕτερας ὄσους
Οὐδ' ἀπράπεζον θεσσαλῶν ξένον τερσῶν,
Illā vero non Corinthus, non Lais o Syre Neque item lautorum Thessalorum hospitem alimenta.

Idē Athenæus lib. 10. Deipnosoph. Thessalos τῶν ἐλλήνων πολυτελεσάτους vocat.

In olis venari.

APVD Athenæū ex Menandri Trophonio Parasitus: ἀθάλασσον ἐν τοῖς λοπαδίῳις ἐλίσσεται tamen si mare nullo vnquam tempore attingat; in ollis tamen egregiam capturam adsequitur. Prouerbiū in eos comperit, quibus nullum vinum gratius est, quam alienum, qui vere dicuntur κόλακες: sunt enim iuxta Anaxillam Comicum: τῶν ἐχόντων ἄστια σκώληκες.

Quattuor habens capita.

ATHENÆVS lib. decimo, Dipno. scribit Menandrum de Byzantij vinosis, atque temulentis mercatoribus dixisse, τέτταρας κεφαλάς ἔχων, id est, quattuor habens capita. Siquidē ebrijs omnia geminata videntur. Cuius rei rationē reddit Alexāder Aphrodisiensis libro primo Problem. 121. Et Lactan. de Opificio Dei capite nono. Adagiū ad eos pertinet qui cum se largius inuitarint, sese putant non numquam: pro vno multa capita gestare.

Barbam ab vlnis puerorum uellere.

LUCIANVS in tragedia cui titulus: ὀκῦπτος, πῶρον τῆρα κερῶν ὑπ' ὀλένευς, Barbā velle à puerorū vlnis, hoc est, inanem laborem fulcipe, & perinde nihil profuturum. Nam quod barbæ genus à puerorum vlnis possit, ego non video. Barbam igitur à puerorum vlnis vellunt, qui sumunt inutilem operam, rebus egregie commodis passim præteritis & neglectis.

Ocream capiti, tibia galeam adaptare.

LUCIANVS in Rhetore, Ironicos Rhetorem sic instituit: ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐμπεσον, πρῶτον λεγέδω, καὶ ἡ ἔτω τόχη, περὶ τῶ μετώπῳ μὲν ἠνιμηῖς, περὶ τῆ κνήμῃ δὲ ἢ κόρυς. Verum quodq; primum incidet, primo loco dicatur: ad hæc si fors ita contigerit, fronti quidem ocrea, tibie vero galea adponatur. Prouerbiū indicat nihil suo loco, sed omnia præpostere fieri. Adagio rursus vtitur Lucianus in Commentariolo: ὑπὲρ τῆ ἐν τῇ προσεγορεύσει πταίσματα, id est, de errore compellationis, ὡς περὶ ἀν εἶτις κνήμῃ τὸ κεράνος, ἢ περὶ τῆ κεραλή τῶν κνυμίδας ἐπίδησας. Salustius in bello Iugurthino præposteros homines vocat, qui maiorum acta, & Græcorum Militaria præcepta tum primum legunt, quando iam consules facti sunt. Nam gerere, quam fieri tempore posterius est. Plinius scribit, Oryges esse contrario pilo, & ad caput verso vestitus, ita reperias quosdam homines, qui nihil ament, nisi quod sit præpostere.

Archilochi Vulpes.

BASILIVS Magnus in Commentariolo ad Nepotes: καὶ τῆς ἀρχιλόχου ἀλώπεκος τὸν περδαλέον τὸ καὶ ποικίλον ἤλωσωμεν. Archilochæ vulpis vsutum atque variam calliditatem immitemur. Adagiū in eos dicitur qui pro re nata consilium expeditissime capiunt, quemadmodum Archilochus in Apologis à se scriptis vulpem vbique callidissimam introduxit. Auctore Philostrato in Iconibus cap. de fabulis meminit eius rei, & Ammonius in libello de differentijs vocum, dictione αἰνῶν.

Senator absque prouocatione. Legatus sine mandatis.

CICERO lib. 3. de legibus, sed quæro quid hac re sit turpius, quā sine prouocatione Senator, Legatus sine mādatis. Adagia sunt egregie venusta, de ijs, qui cum nihil auctoritatis habeant nullis deniq; ciuilibus muneribus fungantur, volunt tamē, vt consuevit imperiosum hoc hominū genus, primi esse in omni loco & tempore: ad hæc ingenerata quadā insolentia nihil nō sibi tribuunt. Nemo autem ignorare potest, ex iure consultorum & historicorum sententiā prouocationes ad senatum fieri

solitas, quamquam lege à Publicola lata vt Linius libro secundo. Ab vrbe condita docet, priscis Romanorū temporibus pro-uocatio à magistratibus ad populum erat. Ceterum quod ad Adagium pertinet, nemo Legatus esse potest, qui non reipublice suę legitimus mandatis instructus atque alio missus sit. Idem in 13. Philippica inquit, Senator voluntarius lectus ipse à se, de ijs, qui se negotijs alienis administrandis etiam non accersiti ingerunt.

Cantilena ex scholis.

CANTILENA ex scholis, prouerbio dicitur res nugatoria ac plane nullius utilitatis, cuiusmodi. A. Gellius scholica nugalia vocat. Cicer. libro primo, de Oratore, Neq; ex scholis cantilenam requirunt. Ita diuus Hieronymus in Proemio 8. libri Commentariorum in Esaiam, Testamentum autem, inquit, Grunij Corocottæ Porcelli decantant in scholis puerorum agmina cachinantium. Idem aduersus Rufinum, Quasi non Cyrrhatorum turba Milesiorum in scholis fragmenta decantent, & testamentum suis cachino membra concutiat.

Conchas legere.

CONCHAS legere prouerbio dicuntur, qui ad animum remittendū non numquā ad ludicra quædam sese demittunt. Ita Cicero in 2. de Oratore, sed tamen ita narrare solet Sceuola, Conchas eos ad Caietam & Lucrinum legere consueffe, & ad omnē animi remissionem ludumq; descendere. Hic scimus non defuturos qui nos dicant etiam genere prouerbia, qui si velint, hoc Angelo Politiano rescribāt, qui prouerbio nominatim & adposite vsus est in Miscell. ca. 77. Atque eius viri auctoritas apud nos lōge sanctior est quā vt metuamus ab eius inēdparabili eruditione uel latū digitum discedere. Valerius Maximus lib. 8. c. 8. de Scipione & Lælio, Ita animi quoque remissione communiter acquiescebant. Constat namq; eos Caietæ & Laurenti uagos, littoribus conchulas & calculos lectitasse.

Sabula leonem excipere.

PROVERBIO utitur Seneca lib. undecimo epistolarum in fine: cuius vsus est, si quando rem periculo plenam lenibus admodum & infirmis præsidijs depellere uolumus. Sabula leonem excipit, qui frigi-

dis rationibus fortissima argumenta conuellerentur.

In eodem valetudinario iacere.

DE ijs dicitur, qui eodem periculi genere & communi malo implicantur. Prouerbio utitur Seneca libro tertio epistolarum. Non sum tam improbus vt curatio-nes æger obeam, sed tamquam in eodem valetudinario taceam, de communi malo tecum colloquor, remedia comunico. Cor. Tacitus in dialogo de Oratoribus: Qui in eodem valetudinario hæc ossa & hanc maciem probant.

Deos absentes testes facit.

PLAVTVS in Mercatore, Deos absentes testes memoras, qui ego isthuc credam tibi prouerbiale de eo, qui cum summa confidentia strenue mentiat.

Sic Ajax de Vlyffe apud Ouidium.

Sua narrat Vlyffes Quę sine teste facit. Et Iuuenalis:

Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.

Gallinaceus Euclionis.

AVSONIVS in prefatione Gryphi de ternario numero, Gallinaceum Euclionis prouerbio dixit, qui soleat omnia diligentissime perquirere & inuestigare, ne puluisculo quidem relicto, donec id inuenerit quod exquisita cura conquisierat.

Sapientes sunt qui ueteri uino utuntur.

QVOD Plautus in Casina de veteri uino dixit, hoc ad omnis antiquitatis cōmendationem pertinet. Homerus certe uetis uinum, diuinam potionem appellat Odiss. β.

Εν δὲ πῖθῳ ὄνῳ παλαιῷ ἰδὺν ὑπότοι
Εσασαν, ἀμνητὸν, θέσαι πόταν, ἔντος ἔχοντες.
Ouidius 2. de arte.

Qui properant, noua musta bibant, mihi fundat auitum.

Consulibus priscis condita testa merum. Sapientissimi certe sunt existimādi, qui scriptoribus antiquis utuntur non ijs quos preposterè veteres vocant, quos vappæ uerius & fæci quam uino comparaueris. Gnathæna, siue vt alij Phryne, vt est apud Athenę lib. 17. ἐπιδόντος δὲ τίνος θινον ἐν. Λυπηριδῶν μικρὸν, καὶ εἰπόντ' ὅτι ἐκ κηκεῖ καέτης, μικρὸς γὰρ ἔσθι, ὅς τ' ὀσάτων ἔτ' ὄν. Pindarus in Olympijs Oda. 9. εἶπεν δὲ παλαιῶν.

Etiam

Etiam uetus arbutum transferri potest.

SENECA lib. 13. Epistolarum, Ægialis paterfamilias dicebat etiā uetus arbutum transferri posse. Adagium est, omnem tandem etatem posse ad optimam quamq; uiuendi rationem transferri & accommodari, quando & senex Cato græcas litteras didicit. Ita quod verissimum sit hoc PUBLIANŪ, Nulla est fera ad bonos mores uia.

Lacinia obtinere.

CICERO in tertio de Oratore: Nam illud alterum genus, quod est temporibus locis, reis definitum obtinet atq; idiplum Lacinia. Lacinia tantum obtinere dicuntur, qui rem non integram intelligunt aut assequuntur. Plautus in Asinaria de amica amantem egre dimittente: Lachrymantem lacinia tenet.

Clausis thesauris incubare.

CLAVSIS thesauris incubare dicuntur qui rem quidem possidēt, ceterum nec uti norunt, neque frui possunt. Quintil. in x. Qui autem scierit, quo sint quæq; modo dicenda, nisi tamquam in procinctu paratam quidem ad omnes casus habuerit eloquentiam, uelut clausis thesauris incubabit, Est autem sapientis uerbum, Theauri abstracti & absconditæ sapientiæ nullam esse utilitatem.

Teuorum Pacuij ediscere.

CICERO in 1. de Oratore: Mallem ediscere Teuorum Pacuij: de re magni negotij, & in qua concilienda oporteat ingentem laborem infumere. Pacuij Teuorum sæpe citat Nonius Marcellus: est autem uerisimile, poema hoc fuisse arduum & ex pari difficile, quod memoriæ non facile mandari potuerit.

Musos hortari ut canant.

AVSONIVS in epist. ad Symmacum, eiusmodi prouerbialia scitamenta, quibus significamus nos eū inhortari qui sua sponte atq; adeo non rogatus in negotium incumbat, eleganter expressit, Musas hortari ut canant, maria ut effluent, auras ut uigean, ignes ut caleant.

Equus Troianus.

EQUVM Troianum prouerbio dicimus

tacitas insidias & paucis intellectam imposturam. Sic enim Cicero non semel vsus est, pro M. Cælio. An Equus Troianus fuerit, qui tot inuictos viros muliebree bellum, gerentes tulerit? Pro Murena, Intus, intus inquam, est Equus Troianus, à quo nunquam me Consule dormientes opprime mini. Et in 2. Antoniana, in huius me consilij societatem tamquam in Equum Troianum includi cum principibus non recuso. Ceterū Equi Troiani descriptio ex Homero & Virgilio notior est, quam vt hic recenseri debeat. Macrobius scribit Cincium in suasionem legis Fannix seculo suo obiecit, quod porcum Troianum, hoc est, inclusis etiam alijs animalibus grandium mensis inferrent.

Calcei Sicyonij.

Τροδύματα σικωνία, Calcei Sicyonij quemadmodum & Stephanus meminit, prouerbio dicitur de re pulchra quidem, sed quæ uirum parum deceat. Cicero in 1. de Oratore, ubi de Socrate loquitur: Quin etiam cum ei scriptam orationem disertus orator Lysias attulisset, quā si ei uideretur, edisceret, & ea pro se in iudicio ueretur, non inuitus legit, & commode scriptam esse dixit, sed, inquit, ut si mihi calceos Sicyonios attulisses non uterer, quamuis essent habiles & apti ad pedem, quia non essent uiriles, sic illam orationem disertam sibi & oratoriam uideri, fortem & uirilem non uideri. Athenæus libro quarto meminit saltatores in conuiujs Sicyonijs esse vsos. Nam σικωνία, tantum pleriq; Græci uocant eiusmodi effeminatū calceorū genus. Lucianus in Rhetore: ἡ ἐμβύς σικωνία, πάλαι τοῖς λυβύοις ἐπὶ πορέπασα, i. Solea Sicyonia albis uinculis ornata. Lucretius in quarto de delicatissima mollicie scribens: Languent officia, atque ægrotat fama uacillans,

Vnguenta, & pulchra in pedibus Sicyonia rident.

Festus Pompeius citat hunc versiculum Lucilij,

Et pedibus leua Sicyonia demit honesta, Prouerbio vsus est & Picus ad Hermolaum Barbarum libro nono Epistolarum Ang. Politiani.

Pygmaum imponere Colosso.

PHILOSTRATVS Sophista Nicete, pro- Rrr 3 uerbio

uerbio dixit. Pigmeum imponere Colosso hoc est, rem minutam & abiectam amplissimam efficere. Cicero dixit arcem facere ex cloaca.

In caeca minus bene canit Iuscinia.

IDEM in Scopeliano dixit, in caeca minus bene canere Iusciniam, quo pro uerbio commode utemur, si quando significamus, libertatem esse rem inextimabilem, & ingenia libera rebus omnibus agendis esse accommodatiora, Homerus, Odyss. libro p. scribit, Iouem omnibus seruis dimidia animi portionem abstulisse, cuius & Plato in sexto lib. de legibus meminit: μισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀπολαμβάνεται ἡ πόσις ἕως ἀνέρος. δὲ τ' ἀν μιν κατὰ δόξαν ἤμαρ ἐλλήσω.

Problema Archimedeum.

CICERO libro duodecimo epistolarum ad Atticum ἀρέβλημα ἀρχιμήδειον uocat questionem reconditam & implicatam, quæ à nemine uel à paucis intelligi possit. Idem libro septimo ad Atticum rem abditiss. numero Platonis obscuriorum uocat. Vitruuius libro nono capite tertio scribit Archimedeum si quid abstrusum & multo labore quaesitum, uix tandem inuenisset, solitum exilire gaudio & currentem identidem exclamasse εὐρηκα εὐρηκα, id est, reperi tandem reperi. Exemplum incredibile & numquam intermissi studij Archimedis recenset Plutarchus in commentariolo, utrius sensu administranda respub. ἀρχιμήδῳ δὲ τῆ σαπίδι προσκείμενον ἀποσπᾶντες εἶα καὶ ἀποδύοντες εἴλικον οἱ θεράποντες, ὃ δ' ἐπὶ τῷ σώματι ἀλημιένε διεγράφε τὰ χήματα.

Byssina uerba.

PLUTARCHVS in Apophtheg. παρυσιατις ἡ κόρη καὶ ἀρταξέρξης μήτηρ ἐκείλδσε τὸν βασιλέα μέλλοι τα μετὰ παρυσίας διαλέγεσθαι βυσσινῶς χρίσθαι ῥήματα, hoc est, Parylati Cyri & Artaxerxis mater, iubebat eum qui regem liberius esset adlocuturus Byssinis utrius uerbis. Byssina uerba uocat quæ nitorem habeat cum grauitate mixtum, immo quæ commonendi asperitatem, iucundo quodam candore, atque adeo niuea quadam facilitate condiant. Aristoteles etiam præcipit cum principibus, aut rarissime, aut iucundissime colloquendum esse.

Computatorum digiti.

COMPUTATORVM digitos eleganti uerbis dicimus, qui varijs & incertis fortunæ casibus obnoxij sunt. Plutarchus in Apophtheg. ὁρα τοῖς ὀ βασιλέως ἀρταξέρξης λαμβέρους ἀτιμία περιπεσαν δι' ὀρχλῶ καὶ καταχρῶδεῖς ἔσθη, καὶ ἀπεροὶ τῶν ἀμθημητικῶν δόκτωλοι, καὶ μὲν μυριάδας, καὶ δὲ μονάδα τῶν ἐνεκα δυνάμνται, τὸ αὐτὸ καὶ τῶν βασιλέων φίλας καὶ μὲν τὸ πᾶν δὴ δαδαδα, καὶ δὲ τὴ λάχχχχ, hoc est, Orantes Artaxerxis regis gener, cum ob iracundiam, honorato loco excidisset, quemadmodum, inquit, Arithmeticorum digiti, nunc myriades, nunc autem vnum tantum significant, ita regum quoque amici siue purpurati, nunc omnia, nunc autem nihil omnino possunt. Laertius hoc Soloni tribuit.

Vita Charadrij.

PLATO in Gorgia Charadrij vitam intelligit hominis intemperantis, qui numquam expleri possit, & in quem omnia influunt ut rursus effluant, ut Seneca dixit. Ita Socrates loquitur: χαράδριον τῶν ἀνοσῶν λέγεις, Charadrij quandam vitam refert. Charadrium autem Theodorus apud Aristotelem vertit rupicem siue hiathicolum: nam ut interpretes Aristophanis in Auisibus docet: ὀνομάτω ποῖνται τὸ ἱερὸν παρατὸ τῶν χαράδριον διατρίβειν, auis hæc ita dicta est, quod hiatus & terræ voragine incolat. Idem & intemperantes & incontinentes homines qui numquam expleti possunt, perpetuo ganeantur nidore sequuntur, & neptorū profenchas incolunt. Suidas citat aliud prouerbium ex Didymo: χαράδριον μιμῶμενος, id est, Charadrij imitans, de ijs qui sese occultare soleant. Siquidem autem hanc uidentes, occultare consueuerunt, ne prius emptori proffis, quam sit vendita. Nam regio morbo laborantes quamprimum Charadrium adspexerint conualescunt. Plinius hoc ictero aui tribuit lib. 30. capite undecimo.

Mittere lineam.

PLAVTVS in Mostellaria: Non ego ita extemplo meū ostendam sensum, mittam lineam. Metaphora à pictoribus desumpta lineam mittere dicuntur, qui rem tantum adum-

adumbrant & coniecturis quibusdā inquirendam proponunt. Siquidem ex linearum ductu, iustum etiam picturæ artificij discimus. Vnde versiculus ille passim celebratur: Linea, quæ ueterem longe fateatur Apellem.

Volfellis pugnare non gladijs.

VARRO libro quinto de lingua latina prouerbiali uerbo utitur: Volfellis pugnāt non gladijs: quo commode possumus uti uel aduersus eos qui parum uiri sunt, nempe qui volfellis ita sint uulsi iuxta sententiam Ciceronis, ut nec ueniam piriū boni uiri habeant, uel in eos qui prorsus infirmis argumentis utantur. Ceterum de uulsi corporibus in Demonaeste Luciani abude diximus.

Fortes in tabula.

PLUTARCHVS in Apophtheg. Laconicis: ἐπεὶ δὲ ἰδὼν τις ἐν πινυκί γραπτῶν λόγωνας ὑπὸ ἀθηναίων στρατηγέμενος, ἐλέγεν, ἀνδρείοι γ' ἀθηναῖοι, λάκων ὑποτυχῶν, ἐν τῷ πινυκί, εἶπεν, Quidam cum in tabula picta Lacones uideret ab Atheniensibus interfici, atque ob id diceret, fortes, equidem Athenienses sunt, Lacon forte fortuna incidens subiecit: Et in tabula quidem: fortes autē in tabula sunt qui ficticia fortitudine passim sese uenditant, ceterum cum ad seriu certamen peruentum est, tum non milites sed plane mulieres esse uideas. Docti quidem in tabula sophistæ, sunt, uerum ubi eos excusseris, quam nihil nisi Antronios asinos, aut si quis is rudis, aut impolitius ei possit inuenias.

Nondum omnium dierum Sol occidit.

ELEGANS adagium est quo Philippus apud Liniu uirum decadis quartæ, libro nono, Nōdum omnium dierum solem occidisse, quando significamus finem rei nondum apparere, ad quem adhuc multis & incertis periculis perueniendum sit.

Etiam inter uepres rosa nascuntur.

AMMIANVS Marcellinus lib. 16. cum de Entherio Eunucho loqueretur, sic inquit, sed inter uepres rosæ nascuntur, & inter feras nonnullæ mitescunt. Hoc geminum prouerbium ostendit in omni hominum genere, quantum uis peruerso ac depulorato, reperiri tamen aliquot bonos ui-

ros & qui moribus minime sint aspernandis. Gregorius theolog. in uita Athanasij dixit: φῦδα καὶ ἐξ ἀμπέλου βάλτον, id est, nasci etiam è uite rubum, hoc est, ex optimo parente nonnunquam pessimum filium.

Ne Sannione domi relicto.

IDEM lib. decimo quarto, agitāt familia rium agmina, tamquam prædatorios globos post terga trahentes, ne Sannione quidem, ut ait Comicus, domi relicto. Adagium ex Eunucho Terentiano dicitur in eos, qui cum in publicum prodeūt, magnifico & frequēti comitatu delectantur, quo potentiores esse uideantur. Eiusmodi multos in principum aulis inuenias, qui passim seruorum & comitum multitudinem contrahant, cū apud ueteres, ut Athenæus docet, & Apuleius in prima apologetica meminit, præstantiss. quique Romani, paucitate familiarij, sic enim ille inquit, gloriarij sint. M. Antonius octo seruos habuit. Manius Curius cū duobus tantum calonijs uteretur, pauciores seruos habuit, quā triumphos. Marcus Cato tres tantum seruos in Hispaniam ex urbe secum duxit. Idē auctore Plutarcho quinq; tātum seruos in militia habuit, quod & de Scipione Æmilianio Plinius scribit, eum duobus tantum seruis, si quando etiam ad regem mitteretur, esse usum.

Tunc canunt cycni, quando tacuerint graculi.

BASILIVS magnus in epist. ad Celestinū: ἐγὼ δὲ παρομιλέν ἐρῶ, μάλλιστα μὲν ἀληθῆ, μάλλιστα δὲ σωπτομον, ὅτι τότε ἀσπῖτα κύνιοι, ὅταν κωλοῖ σιωπῶσων. Prouerbio locus est tū doctis opportunū esse, ut de bonis rebus quæ possunt eruditissime disserant, quādo imperitis prius tāquam aqua & igni interdicitū sit ne loquantur. Eiusmodi dissimilitudinū plures prouerbiales formulas Ausonius ad Paulinum eleganter expressit:

Si vitulum tauro, uel equum committis onagro, Si cōfers fulicas cynis, & aedona parræ, Castaneis corylos æques, viburna cupressis.

Lamia turris.

QUINTVS Septimus Forrēs Tertuliana in libro aduersus Valentinianos: Nonne talē aliquid dabitur te in infantia inter

somni difficultates à nutricula audisse, Lamia turres, &c. Prouerbiū est, de re quæ fingitur esse mire formidabilis, cum tamen omni periculo careat: quemadmodum infantibus horribilia de Lamia nutricula narrare consueuerunt. Nonius Marcellus & Laetantius lib. i. c. 2. 2. diuinarum institutionū, hos versus, ex Lucilio poeta citant:

Terricolas Lamias. Fauni quas Pompeijq;

Instituere Numæ, tremit has, hic omnia ponit

Vt pueri infantes credunt signa omnia athena

Viuere, & esse homines, sic isti hæc omnia ficta

Vera putant, credunt signi cor inesse & ahenis.

De Lamiis & multa & abstrusa quædam diximus in Lamiam Politiani.

Qualem demens ille Chlamydem disperdit?

TERTULLIANVS in libro de pallio citat ex Menandro Comico, mirū nisi prouerbiale, Qualē demens ille chlamydē disperdit? quod in eos cōmode dicitur, qui rem suam viui videntesq; decoquunt, immo qui sua sponte sese in maxima magna mala coniiciūt, cuiusmodi plures reperias, qui cum neque per se, nec ex alijs sapiant, non iam chlamydem tantum, sed & sese ipsos miserandum in modum perdunt.

Deorum liberi sunt inuulnerabiles.

PINDARVS in Isthmij Oda. 3. in Meisissim Thebanum: *Ἄτρωτόν γε μὲν θέων παῖδες*, Deorum liberi sunt inuulnerabiles: de potētoribus hoc cōmode dicitur, qui nunquam nō euadunt, vt Cicero de nobilibus dixit in oratione pro Quinto: Homines nobiles seu recte, seu perperam facere ceperunt, ita in vtroque excellunt, vt nemo nostro loco natus adsequi possit.

In Paro frigida quidem est aqua, sed pulchra mulieres.

INTERPRES Aristophanis in Vespijs, Prouerbiale Versiculum citat, nec eius vsū ostendit: *ἐν δὲ παρῶ ὑψηλὸν μὲν ὕδωρ, καλὰ δὲ γυναῖκες*, Paros habet quidē frigidam aquam, sed formosas mulieres. Ego quātum iudicare possum existimo prouerbij vsū esse siquando significabimus dispendium esse perpetuo compēdio aliquo

farcendum. In Paro tamen frigida sit aqua, venustas tamen mulierum hoc quidquid est dispendij, abunde reponit, Quod si quis ē numero doctorum melius nouerit quis adagio locus sit, is candidē admoveat reperitur hominem gratum, tantum abest, vt ingenuis admonitionibus obtemperare nolim.

Bellum cum Protogene mortuo geretur.

AVLVS Gellius libro decimoquinto, cap. vlt. scribit Rhodios Demetrio Polierceti, qui tum eos obsidione cingebat, atq; extra vrbs muros memoratissimā illam Ialyi imaginem Protogenis manufactam absumere igni parabat, per Legatos ita respondisse: Quæ, malum, inquit, ratio est vt tu imaginē istam velis incendio adidū facto disperdere? Nam si nos omnes superaueris, & oppidū hoc totum ceperis, imagine quoque illa integra & incolumi per victoriā poteris: sin vero nos vincere obsidendo nequueris, petimus consideres, ne turpe tibi sit, quia non poteris bello Rhodios vincere, bellum cum Protogene mortuo gessisse: ad eos autem pertinet, qui cū laruis luctantur, & contempta memorabili lege Solonis, mortuos iam cōiitiis instantur, quod Homerus etiam intellexit dum inquit, Iliad. lib. ω.

Κορὴν γὰρ δὴ γαίαν ἀεμίξει μενεάων.
Et Agamemnon Iliad. κ.

Οὐ γὰρ τις φειδὲν νεύων κατατεθνηώτων
Γινετ', ἐπέμνα θάνατον, &c.

Et ex eius sententia Virg. libro vndecimo Æneidos:

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

Quantum vbiq; possunt duo oboli.

BACCIVS apud Aristophanem in Ranis, postquam accepisset ab Hercule duos obolos Charonti pro trāsmisione paludis persolueudos esse, subiicit: *ὁ μέγα δὴ βουδων πανταχῶ δὴ ὅλωλῶ*, quantum vbiq; possunt duo oboli? prouerbiali nimirum dicto significans, pecuniam in omni re plurimum posse: quæ nisi esset, non committerentur etiam tot diuersi generis flagitia, ita quod rectissime dixerit Antiphanes:

Ὁ πλεῖστος ἡμᾶς καθ' ἑαυτὸν περὶ τὸς πελοῦς

Τυφλὸς βλέποντας παραλεβῶν πάντας ποιεῖ.
Id est, diuitia tāquā malus medicus quos acceperint vidētes, excæcare cōsueuerunt.

Echinus

Echinus parturiens cunctatur.

Ἐχίνος τὸν τόκον ἀναβλάθει, Echinus partur procraftinat. Echini terrestres, quos Erinaceos dicimus, existimantur propter aculeos catulorum suorum parrum morari solere, ac deinde aculeatoribus factis catulis ægerrime eniti, Vnde prouerbiū, Budæo etiam teste, in eos vsurpatur, qui subinde versuram faciunt, hoc est, creditorem mutant, sænus sænore soluunt, nomen nomine expungunt, atque illi dum fidem suam ad aliquod tempus labefactari nolunt, ad extremum fortunis omnibus euertuntur.

Cauum pedis ostenderet.

Κόλον τὸ ποδὸς δέξει, Hefychius admonet *ἐπὶ τῶν εἰς φυγὴν τρεπομένων*, id est, de ijs dici, qui sint in fugam versus, qui pedibus sibi consulant. Vt Turnus de Drance apud Virg. An tibi mauors.

Ventosa in lingua pedibusq; fugacibus istis

Semper erit?

Alexandrina delitia.

QUINTIL. in i. Verba ne Alexandrinis quidē delitijs permittenda, risu, & osculo excipimus. Alexandrinæ delitias, luxum effeminatissimum, & molliissimum appellauit. Alexandrini siquidē apud omnes scriptores hoc nomine male audiūt, quod propter amœnitatem vrbs cæliq; clemētiam immodice delicati fuerint. Ammianus Marcellinus libro 22. Alexandria vertex omnium ciuitatum, inibi sunt auræ salubriter spirantes, aer tranquillus & clemēs, atque vt periculum docuit per varias collectum ætates, nullo pene die incolentes hanc ciuitatem solem serenum non vident &c. Quam ex admirabile euentu condita sit Alexandria, docet Stephanus, quæ per excellentiam etiam πόλις dicta fuit, vt Athenæ ἄστὴ Roma Vrbs.

Manubrium eripere.

PLAVTVS in Epidico: Eripe manubrium ē manu. Idē in Aul. Exemi e manu manubrium. Manubrium eripere scitissimē metaphora dicuntur qui nocendi causam adiungunt, qui viam omnem obsepiunt, qua periculum ipsis imminere videatur.

Geometriam exercere in cilio.

Γεωμετρῆν περὶ τὸ ἐπισκωλίον, Geometriā exercere in cilio. Iulius Pollux lib. 5. c. 15. de mulieribus dixit, quæ formā ascititijs le nocinijs commendant, quod tandē ad omnes illos perinet, qui facis quibusdā adulterinis. & quod Plautus ait, Exoticis cōditimentis sese suaq; venditant. Prouerbij meminuit & Hermolus Barbarus lib. 5. Corollarij in Dioscoridem, Dictione *γεωμετρῆν* antiqui, vt ex Platone atque Plutarcho colligimus, non tantum in dimetienda terra vsū sunt, sed in omni negotio quod exactius & diligentius tractamus. *ἐπισκωλίον* autem extraneus ambitus est genæ superioris, quam antiqui cilium appellarunt, & ex eo etiam superciliosa in quibus superbia sedem habet, Auctore Plin. lib. 1 i. c. 37. Demetrius Phalereus *χαριτοβλέφαρος* à venustate superciliorum dictus fuit, Athenæo teste libro, γ. Dipnosoph.

Simia sanguinem profudisse.

DIONORIUS Siculus lib. 10. scribit in Pithecusis eū honorem haberi Simiis quæ Ægyptij canibus, tamquam diis suis exhibeāt, viuere simul cum hominibus, cibum ab ijs absque omni metu capere, parentes isthic liberis suis à Simiis, vt alię gentes à diis imponere nomina: qui simiam occiderint, tamquam impium flagitiū designassent, iis penam extremum supplicium esse constitutum, vnde etiam prouerbio apud eos dicitur de ijs qui iam occisi, & è medio sublati sint, *ὅτι πηλίκῃ δῖμα ποτίσθησαν*, id est, Simiæ sanguinem eos profudisse.

De scammate egredi.

DE scammate egredi apud D. Hieronymū legitur, pro eo quod est proposito digredi. *σκαμμα* locus certaminis est, in quo congregiuntur Athletæ, fossa plerumque, aut saltem lineis cinctus.

Hercules in Lydia.

DICITVR in eū, qui cultu indecoro & sibi neutiquā accommodato vitur. Vlpianus.

Testudo volat.

DE re absurda aut impossibili dicitur. Claudianus libro primo, aduersus Eutropium (qui cum eunuchus esset, tamen Romæ factus fuit consul) multas huiusmodi *ἀδωδῶτων* species affert:

Iam testudo volat, profert iam cornua
vultur,
Prona petunt retro fluuij vada, Gadibus
ortum.
Armenij dixere diem, iam frugibus aptū
Æquor, & affuetum syluis Delphina vi-
debo.

Ornamentum in luto, dignitas indigno.

VT minime conuenit ornamentum ali-
quod in luto iacere: ita parū dignitas homi-
ni insulso & indocto, qui honorē & titulū
suum defendere non potest, Saluianus.

Pica Syrenem imitans.

SIMILE est illi: Sus Mineruam docet,
de iniqua dicitur comparatione & absurda
imitatione. Stulte enim pica Syrenas imi-
tatur, garrula potius & obstrepera quam
canora. Galenus.

Myrica citius poma ferent.

Si quis idē sperat: laturas poma Miricas.
Speret, & ē medio flumine mella petat.
Prouerbia hęc ἀδύατα apud Quidiū
leguntur.

Eburneis rastris solum vertere.

Ligonibus aureis terram fodere.

PRO re insigni & p̄lara abuti, vt si quis
eruditione pollens, ea in rebus vanis, inuti-
libus & famosis abutatur. Prudēt, in Symn.

Arx amat fortunam, fortuna artem.

Τέχνη τὸ χυλὸν ἐσφέρει, καὶ τὸ χυλὸν τέχνη. Ari-
stoteles eo vsus est indicare volens, summā
esse affinitatem inter artem & fortunam,
& alteram ab altera adiuuari.

Quorsum opus amicis, si modo foueat Deus.

Όταν δ' ὁ δάμων εἶν ἰδίῳ, τὶ δεήσει. Hęc
senarium tamquam vulgo celebrem citat
Aristoteles, vbi agit de homine beato, an
ne ille etiam egeat amicis, Qui putant eū
omnia in se sufficienter habere, nec ideo
vllis opus habere amicis, hunc senariū affe-
runt. Contrarium tamen Aristoteles con-
cludit. Veri enim amici est dare potius be-
neficiū quam accipere, virtutisq; propriū
est benefacere, & pulchrius amicis benefa-
cere, quam alienis: opus ergo amicis.

Amicus cum vitijs ferendus.

CONVENIT cū eo: Mores amici noueris,
nō oderis; nō enim, inquit Chrysofomus,

fratres tantū sumus, sed & mēbra & corpus
vnum. Vide Saty. 3. Horatij 1. Sermon.

Amere frustra, odio ne sis frustra.

INNVI T apud omnes homines quærē-
dam esse gratiam & amicitiam, quosq; sine
nostro fieri possit damno: sed nullum te-
mere suscipiendū esse odium, si non aliqua
inde ad nos profectura sit vtilitas. Chryso-
fomus hoc dictum minime in Christianis
probat, qui libere alter alterum admonere
debent, neque odij causa tacere. Vult
autem tum memores eius dicti nos esse,
quando lingua nostra videtur prouolatu-
ra in conuicia, & maledicta.

Amicus Plato, magis amica veritas.

Φίλος πλάτων, ἀλλὰ μάλλον ἡ ἀλήθεια. Istud
seu prouerbum, seu apophthegma, innuit
nullum hominem tam carū nobis esse de-
bere, vt in illius gratiam veritas vllō sup-
primatur modo. Galenus.

Caritate septum esse oportet.

A nequitia, rapina, & sceleribus virum
bonum abesse oportet: caritate autem (vt
inquit Saluianus) & beneuolentia, non ar-
mis septum esse.

Vter.

PROVERBIALITER homo fastuo-
sus & superbus à Græcis μολγός vel ἀσκός
vocatur, quod scilicet in modum vtris in-
flatus tumeat. Aristophanes.

Μὴ μοι ἀθηναῖος ἀγείνται, μολγοὶ ἔσοιται.

Ne mihi Athenienses laudate, vtres sunt.

Nescit seipsum.

CONTRARIUM est Delphico oracu-
lo: Nosce teipsum. Competit in superbos,
arrogantes & homines inflatos. Notatur
etiam Philautia, quod vitium, homines vel
talpa cæciores in proprijs erroribus red-
dit. Chrysofomus.

Asinus de Æsopi puteo.

ASINVS de Æsopi puteo modo venit,
& iam exclamas. In eum vsurpari potest,
qui recens in aliquem locum venit, & ibi
mirā integer ignotos iactat. Tertullianus.

Plus vertere, quam ferere.

IN auaros dicitur, qui nulla re exfatiari
possunt. Plinius.

Vici-

Vicinum semper inueniens.

VT CVM QVE exturbet quis possessioni-
bus suis vicinos & proximos, numquam ta-
men solus supra terram habitare poterit:
quamlibet enim cuncta peruadat, vicinum
tamen semper inueniet. Dicit potest in aua-
ros, qui omnia sibi subijcere conantur, vici-
norum domos & agros. Saluianus.

Mappam mittere.

MITTERE mappam, est certaminis
incipiendi signum dare, in qua sententia
Suetonius in Nerone vsus est.

Proletarius scriptor.

QVI in plebe Romana tenuissimi pau-
perrimiq; erant, neque amplius quam M.
Dæris in censum deferebant, proletarij ci-
ues appellabantur. Trahitur & hoc voca-
bulum: latius vt dicatur proletarius scrip-
tor: proletarius homo, pro homine infi-
mi sublellij, & auctore paræ eruditionis,
& infimæ classis. Aul. Gell.

Minuunt presentia famam.

QVOD absens terrori est, presens sepe
cōtēntur. Claudianus: Plus nois horror,
Quam tuus ensis aget, minuunt præsen-
tia famam.

Quod presens est fere contemnimus: ab
sentia vero & peregrina admiramur, & ma-
gno studio æmulamur.

Balneum ingressus depono odium.

Eis βαλανεῖοι εἰσελθὼν, μὴ ζήλοτητήσης τὸν
συμβαίνον τὰ σοι εἰς τι μάλτραν, id est, in-
gressus balneum, ne certes odio cum eo,
qui pedem habet tecum in eadem pelui.
Sententia ad multa applicari potest: nempe
in communibus locis, templis, theatris,
balneis, conuiujs manibus nullum exer-
cendum esse odium. Iul. Pollux.

Acum & filum sumens, rupturam consue.

Ρακίδα καὶ λίνον λαβὼν, τὸ δὲ ρήγμα σύρφα-
ζον: acum & filum sumens, rupturam con-
sue. Dicit poterit, vbi quē volumus adhor-
tari, vt studeat paci, & argumenta colligat,
modosq; excogitet, quibus inter offensus
animos concordiam refarciat. Idem.

Talis quisque est, quales quibus cū familiaris.

Τοῦτος ἐστὶ, ὡς περ ἦδεναι ξυῶν. Senarius
est Euripidis, quo indicatur familiarū vi-

tam & mores, in eum quoque transire, qui
eorum consuetudine fruitur. Botrus op-
positus botro maturefcit.

Aliud homini, aliud humanitati satis.

DIGNA hæc sententia Varronis est, quæ
prouerbijs adnumeretur, qua pulsat eos
qui consuetudinem potius sequuntur in
loquēdo, quam certas orationes. Humanita-
tæ autē hic ponit pro curiositate, ac si dice-
ret: Natura quidē paucis contenta, sed quæ
huic sufficit, non satis est curiositati.

Insuere in saccum vel culeum.

INSVERE in saccū vel culeum, vulgo dici-
mus pro circumuenire aliquē vel ludere.

Pulchra apud pueros simia.

PULCHRA (inquit Galenus) semper
apud pueros est simia, nos admonens illu-
sionem esse ridiculam puerorum hoc ani-
mal illudentium. Poterit autem istud pro-
uerbium quoque ad locum, secus iudican-
dū, commode transferri.

Quasi locum in balneis occupare.

IN publicis locis primū occupans, solet
plus iuris habere. Vnde & iureconsultus:
Qui prior tēpore, potior iure. Ad hęc mo-
rē adlusit Tertullianus vbi dicit: Sed quia
prior eis venit, & prior virtutū documēta si-
gnauit, idcirco quasi locū in balneis, ita si-
dē occupauit, posteris quibusq; præripuit.

Primus secundus tertius.

Primus medius nouissimus.

PROVERBIA Græcorū sunt in eos, quos
laudibus efferunt. Sic Isocrates laudat Al-
cibiadem: Τοιαῦτα δὲ τιλὸν ἀρετῶν, ὡς καὶ παρ
τος, καὶ δῶτερος, καὶ τρίτῳ γενέσθαι, Theo-
critus quoque Idyllio. 17. Ptolemæum lau-
dās dicit eum virorum primum, medium
& nouissimum: Ἀνδρῶν δὲ ἀνὸ πτολεμαῖο ἐνὶ
πρώτοις λεγέθω, καὶ πύματῳ, καὶ μέσσοι, ὁ γὰρ
παρρηρέσατῳ ἀνδρῶν. Virgilius:

Nulli pietate secūdus, i. primus i pietate.

Spicilegium relinquere.

IN varias trahi pōt sententias. Qui opus
aliquod insigne edidit, tale tamen, cui ali-
quid adici possit, spicilegium reliquerunt.
Vlpio & posteris spicilegium tantum reli-
quit. Huc facit Antigonē Apophthegma
qui cum suis pecuniam imperasset, & qui-
dam diceret, nō talis erat Alexander: ἐκεί-
νῳ

Ⓞ (inquit) ἐθέριζε τὴν Ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι, hoc est, Ille demulsit Asiam, ego ipicas lego.

Terram & aquam poscere .

τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπαιτεῖν, i. Terrā & aquā poscere, & τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ διδόναι, i. Terrā & aquam dare. Græci dicunt pro bellū alicui inferre, & bellū cum aliquo suscipere . Æschines,

Non hodie aut heri institutum .

DE more aliquo veteri qui omnibus notus esse debet, vel de lege ex antiquo instituto Sophocles .

Ad Sirenium scopulos confensere .

PRO, in re aliqua ad senium usque demorari, aut miram quandam in ea percipere voluptatem, non secus ac si Sirenes, ipsas canentes audiamus. A. Gellius & Apud Sirenas, aut Lotophagos hæere dicitur .

Adamante notare .

DE his, quæ in perpetuam memoriam seruantur. Claud.

Iret adhuc in verba dolor, nisi Iuppiter alto .

Cæpisset folio : voces adamante notabat Lene Iouis. Verba finguntur adamante notari, tamquam Deus nihil loquatur nisi serium dignumque, quod in perpetuam memoriam conseruetur.

Sparsis redemerunt crimina nummis .

MULTOS pecunie perdiderunt, anamque ad omne scelereum genus dederunt : deinde omnium malorum seminarium & radix, auri est & argenti fames: quod qui sagaciori animo perpendunt reiectis & contemptis pecunijs in huiusmodi vitia non incidunt, & sparsis numis crimina redemisse dicuntur . Saluianus, Simile quiddam apud Plutarchum de vitanda usura de Philoxeno legitur, qui cum opulentissimam domum hereditate natus esset, & delicias ac voluptates indigenarum considerasset: Μὰ τὸς θεοῖς, ἔπειν, ἔμει τὰντὰ τὰ ἀγαθὰ ἐκ ἀπολεῖ, ἀλλ' ἐγὼ τὰντὰ, hoc est, per deos, inquit bona hæc me non perdent, sed ego illa .

Nummum quarit pestilentia, duos illi da & ducat sese .

ADMONEMVR hoc proverbio, vt lites & fora iudicialia quæ possumus maxime fugiamus, & potius pestilentia, id est, pestilenti & pernicioso homini poscenti nummum duos demus, quam propter vnum

litè cum eo contestemur, petitori aliter in primis tempus, dein animi tranquillitatem, innocentiam & amicitiam. D. Augustinus.

Sapientia in exitu canitur .

INDICAT finem vitæ spectandum esse: laudare enim penitus ante actæ vitæ prudentia non potest, nisi bono fine claudatur, cui ad fine est illud Solonis: Finem vitæ spectata: figuratius tamen dicitur sapientiam in exitu cani. Saluianus.

Multum nauigauit aqua .

Πολλὰ περὶ πλοικῶς. De eo, qui multas regiones peragrauit: & μεταφορικῶς de eo, qui multarum rerum experientiam habet. Aristophanes,

Familiaris dominus fatum nutrit seruum .

QUI timeri, obseruari, coli vult à seruis suis, rarius cum ijs loquatur, rarius congreuiatur: nulla ludicra cum ijs exerceat: nimia etenim familiaritas contemptum parit, & vt Plinius secundus inquit, Mitium dominorum apud seruos ipsa consuetudine, metus exolefcit, Bernard.

Vbi uber, ibi tuber .

INDICAT opulentia comitem esse fastum & superbiam. Apuleius. Terentius in Hecyra. Quia paullulum vobis accessit pecunie sublari animi adsunt .

Conclamare vasa .

EST signum mouendi dare. Militare olim institutum erat, vt cornicis signum darent, quoties essent mouenda castra: id Cæsar vocat conclamare vasa: nam tum quisque cogebatur colligere vasa sua, itinerisque se apparare .

Pro aris & focis .

CREBRO apud Romanos scriptores reperitur, pro aris & focis, quod idem ac sacra & prophana defendere. Originem habent ex sacramento militari: inter cetera enim milites etiam iurabant se pro aris & focis pugnuros. Aul. Gellius.

Gradum figere .

SVMVNTVR ab Athletis crebre metaphorè, vt: Gradum figere: conferre gradum: de gradu cedere: in gradum redire: de gradu pellere: de gradu primo præcludere: eodem gradu occurrere. Gradum figere, est conceptam semel sententiam acriter defendere, & in ea persistere, vel, vt Cicero ait, argumentum suum premere: quater eo ita Tertull.

vsius

vsius est. Gradum conferre, quod Cicero & Quintilianus dicunt pedem conferre, est initium disputationis facere & cominus agredi. De gradu recedere, à sententia recedere. In gradum redire, ad sententiam & propositum reuertit. Eodem gradu occurrere, pro eodem telo & argumento obuiam ire .

Vinculis Hippocratis adligere .

QUÆ argumentis fortissimis roborata sunt, vel scripturarum testimonijs, Hippocraticis vinculis adligata dicuntur. Hieron.

Vt sportulam furunculus captare .

CVM quis per fraudem quod sibi non debetur amplectitur, & alienum ad se trahit, vt sportulam furunculus captare dicitur. Tertull. Natum ab amiculis & clientibus Romanorum potentiorum, à quibus salutabantur, & per urbem incedebat stipati, quibus vicissim sub vesperam dabant honorarium aliquod munusculum, sportulam videlicet. Inter hos autem clientes & amiculos, cum iam dandum esset munus, alij clam se immiscebant, vel ab absentibus sese submissos mentiebantur, quos furunculos vocabant .

Totam spirare Arabiam .

τὴν ὅλην ἀραβίαν ἀποπνεύει, i. Totam Arabiam spirare, est, vnguenta pretiosa, vt olim in usu veterum fuit, aut nunc, moschum oleum. Arabia ponitur pro odoribus & vnguentis. continens pro contento . Lucretius.

Calatum Sycaminorum in malis habere .

ARISTOTELES αἰθήνης αὐτὸν εἶναι συμμεινῶν τελευρον, i. Videris esse ipsum Sycaminorum calathum, in eum dicitur, qui faciem & mala hypoprio aut cerussa fucari, quem ὑποπιασμένον Græci vocant .

Personam non faciem gerit .

Οὐ πρόσωπον ἀλλ' προσώπειον φέρει. dici potest in homines perfrictæ frictis, quod nihil pudet, & maxime in mulieres meretrices, quæ faciem stibio, & cerussa fucant. Iul. Pollux.

Tabernariam exercet fronte .

Καπηλείαν ἀσκεῖ πρόσωπον. Superiori simile est, & in eisdem dicitur. Pollux.

Formosus sine pulchritudine .

Ὀραῖον ἄνδρος κάλλους. Non dissimile super-

rioribus, in eos dicitur, qui pigmentis exoticam formam adsciuerunt. Aristoteles.

Omni sume remisso .

Πάντα κάλων ἀείει, i. Omni rudente remisso. Contrarium est eius quod habet: Πάντα κάλων σέειν. hoc est, Omnem mouere rudentem: hoc autem significatur summa diligentia: illo vero summa omnisque diligentia & ignauia. Pollux .

Sine persona lasciuire .

DEMOSTHENES: Ἐν ταῖς πομπαῖς ἀνδρῶν τῶν προσώπειν κομίζεν, In pompis sine persona aut larua lasciuire. Dicitur in eos qui nihil non palam & aperte facere audent, quibus imprudentia ipsa loco personæ, aut laruæ est .

Per eandem lineam ferram reciprocare .

COMPETERE videtur, in eum, qui semper idem argumentum tractat & eandem canticulam canit. Sumptum à sectoribus lignorum, qui partes hos secundas prius solent lineis distinguere: qui se semper hæcant in eadem linea, raro quidquam absoluent .

Ad scamma producere .

Hoc est, In certamè prouocare. Ab Athletis sumptum est, cuiusmodi multa in libro ad martyres apud Tertullianum sunt, σάμμα quid sit vide in adagio: De scamate egredi.

Ferrum virum attrahit .

Ἐλκεῖ τὸν ἄνδρα σίδηρον. In omni re & ad omnem rem multum valent oculi. Sic visa solum femina ad amorem accendit, visum iniuriam mouent dolorem, ferrum visum trahit ad bellum. Tertull. Græco dixit hemistichio, quod alicubi apud Homerum legitur:

Ἐλκει δὲ τε ἄνδρα σίδηρον. i. ferrum vero virum trahit .

Eloquentia male sine moribus difatur .

ANTIQUI morum probitatem semper anteposuerunt faciendæ. Orator inquit Cato, vir bonus dicendi peritus. Lege Cicero: nisi præfatione libri de Inventionem primi .

Vinalia sine vino expediri non possunt .

VARRO in libri de lingua Latina præfatione. Multa, inquit, societas verborum, nec vinalia sine vino expediri, nec curia calabra sine calatione potest aperiri: quibus dictis proverbia libus sese excusat, si in libris suis quædam

quædam afferat, quæ absurdiora videantur. Nô enim potest fieri ut ille, qui nominum origines conatur explicare, non interdum dicat, quod ab omnibus non probetur.

Volsellis pugnare cum gladio.

QUI fragilia argumenta ad rem quâpiam probandam afferunt, dicuntur volsellis cum gladio pugnare.

Bene consulit, sed malefacit.

SENARIUM prouerbiale ex Alexandrida Arist. citat, ἡ πέλις ἐβέλεθ' ἢ νόμον ἐδέξαι μέλει, hoc est, Vrsus consulit, cui nulla legum cura est. Dicitur in omnes qui recta quidem consulere norunt recta autem facere nolant. Non absimile huic quod habet Cicero in Catone: Athenientes sciunt quæ recta sunt, sed facere nolunt.

Soracis malorum.

Κακῶν σάρακος, id est, Malorum corbis, dicitur eadē prouerbiali forma, quæ ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἀμάσαι, id est, Bonorum vel malorum plaustra pro ingentibus & malis copiis. Aristophanes: κακῶν τασέτον σωε λέγει τὸν σάρακος, id est, breuibus malorum ipsū mihi corbem refer.

Tamquam super spinas incedere.

Ὅσπερ οἱ ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν ἐπιβαίνοντες, id est, Tamquam super spinas incedentes, dicuntur à Luciano equites, qui obtortis curibus, & contractis equitant.

Ex cubitis canere.

Ἐπὶ ἀγκῶν δειπνεῖν. Dicitur in delicatos, & aulicos, qui quiduis sibi permillum putant & decens.

Πτωχομέσος.

SIGNIFICAT Grammaticulum, vel Rhetoriculum, vel potius rabulam forensē, qui litteras ob nihil aliud, quam ventris causa & ad quæstum scire videtur.

Orestis somnium narrare.

IS dicitur, qui absurda loquitur. Sic Galenus Thesphalo insultat: Quiescendum mihi ferrime in fratris tuis: namq; haud vides quæ tu putas nosse probe. Orestis mihi somnium narras Thesphale.

Κριόμυζον.

LICEBIT in imprudentes interpretari, quod scilicet more arietis tāquā cornibus quælibet impetant, qui mos fere indoctorū est, κριό enim idem quod aries. Galenus.

Pruuitam à naribus allio & caepe detergere.

VSVRPATOR à Galeno aduersus stu-

pidos, demonstratiuæ methodi & dialecticæ imperitos, nec non deprehensos & argumentis conuictos.

Ne Mercurius ipse quidem cum Musis sanarit.

ET hoc à Galeno in stupidos dictum legitur, & omnium rerum ignaros.

Sua fronte.

SVA fronte proponi dicitur, quo libere & aperte, non autem coacte aut occulte. Tertullianus.

Romana libertas, Latina libertas.

SVMMA libertatis olim erat populus Romanus, ut qui nulli subessent regi, principi, aut Imperatori: ipsi vero infinitis nationibus, reginis & regibus imperarent. Non nihil tamē inter Romanā & Latinam libertatem interest: plus enim Romana, iuris minus Latina habet. Saluianus.

Quidquid licet, minus desideratur.

QUID QUID inquit D. Hieron. licet, minus desideratur, ergo è contrario, quod nô licet, fomentum accipit desiderij. Quidius. Quod licet ingratum est: quod non licet, acrius vrget,

Et alibi:

Nitimur in vetitum semper, cupimusq; negata.

Omnium rerum, inquit Plinius, cupido languescit, cum facilis occasio est.

Litterarum radices amare, fructus dulces.

INDICAT aditum ad litteras esse difficile multisq; laboribus & vigilijs constare, ipsarum vero possessionem iucundam & dulcem. Hieronymus. Idem expressit Horat. in arte Poetica:

Qui cupit optatâ cursu contingere metâ. Multa tulit, fecitq; puer, sudauit & alsit.

Inroite, nam & hic dij sunt.

LAUDABILE Heracliti dictum: Introite, nam & hoc dij sunt: admonet ut liberos quâ familiarissimos nobis reddamus, studiaq; colamus, ex quibus omnia arcana mysteria licebit haurire, & non deos tantum videre, sed etiam cum ijs familiarissime colloqui dabitur. Aulus Gellius.

In communi pisce non insunt spina.

Ἐν ἕνω ἰχθύϊ ἀκανθὴ ἐκ ἐνεπιπ. Videtur cōpetere in heluones & gulæ nepotes, qui fraudatis alijs apposita, quiq; priusquam fortiti

fortiti sunt, communia deuorant, absumunt. Plutarchus.

Ἐὶ κακῶς.

GRÆCI sine connexionē pro eo, quod est mediocriter perinde atque si Latine dicas, bene male, quo licebit quoque uti, indicare volentibus nobis vitam humanam, partim ex prosperis & lætis, partim ex tristibus & aduersis constare. Euripides.

Beta sapientum.

Τῶν σοφῶν βῆτα. In eum competit, qui in aliqua re, nec primus nec infimus est. In Erathostenem dictū fuisse auctor est Strabo, ut qui non primas, sed secundas inter doctos teneret. Theocritus.

Omnis virtus est mediocritas.

VERVS Academia dixit virtutes oēs, quādam mediocritatē esse moderatā. Cicero.

Vt Aedituus responsa numinis predicat.

PROVERBIUM in eū cōpetit, qui aliquid absēs & memoriter dicit. Aeditui. n. ut à numine oracula accipiebāt, sic ore consulētibus, referebant, non ex scripto. Macrobius.

Qua in re clarus quisque est, ad eam prosperat.

Ἐν ὁ βέλτιστος δοκεῖ εἶναι, αὐτὸς ἑαυτῆ τὰυτα διατίθει.

In quo quisque sibi excellentissimus videtur, in eo versatur Arist. Sic Onid.

Scilicet est cupidus studiorū quisq; suoru: Tempus & adueta ponere in arte iuuat.

Quot ilicis folia. Quot fluctibus insula.

HYPERBOLÆ prouerbiales, quæ de immenso numero, vel magna multitudine dicuntur. Plutarchus.

Ὅσον ὕδωρ κατ' ἀλιζένοσ, ἢ ἀμφὶ πέτηλα. i. Quot quercus folijs, quot fluctibus insula abundat.

Legitur etiam & tales hyperbolæ apud Homerum:

Ὅσδ' ἔμει τόσα δόμη, ὅσα Λάμαθος τε κό- id est, νισε.

Nô si tāta daret quot arenis litus abūdat: Quidianæ hyperbolæ de immenso numero hæ sunt:

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,

Æquore quot pisces, frōde tegūtur aues.

Quot cælum stellas, tot habet tua Roma puellas.

Et alio loco. Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla:

Cerula quot baccas Pallados arbor hêt, Littore quot conchæ: tot sunt in amore dolores.

Aristoteles huiusmodi hyperbolas pueriles vocat, quod scilicet pueros & homines iracundos deceant, non graues viros.

Deorum dona sape non donant.

CITANTVR ab Aristotele hi senarij: Πολλοὶς ὁ δαίμων ἐ κατ' ἐνοσίαν φέρων Μεγάλα δίδωσιν ὀτυχηματα, ἰ. α. Τὰς συμφορὰς λάβωσι: ἐπιφανες ἔρας, id est, Multos deus non beneuolenti pectore Ad summa rerum protrahit fastigia, Vt inde grauius postea miseri cadant.

Indicant summæ felicitatis plerumque comitem esse insignem calamitatem, nec temere esse, si quando homines nimia reum omnium prosperitate vtantur.

Bene Claudianus: Tolluntur in altum

Vt casu grauiora ruant.

Ἀμπιλυρεῖν, φορμυράρεῖν.

EST putare, vel in modum stozæ aut spozte consuere. Inde, qui in angustias aliquas pelluntur, & in nastam quandam inducuntur, prouerbialiter dicuntur φορμυράρεῖσθαι. Æschynes.

Determinare fossam.

HOC est, Concludere aliquem intra circulum, vel certum aliquod spatium, extra quod egredi non debeat: Sic vsus Tertullianus: Hanc tibi fossam determinauit ipse qui te non vult aliud credere, quam quod instituit, ideoq; nec quærere.

Oculis clausis agere vel perstringere.

DICUNTUR qui indistincte & nullo iudicio agunt, & minime cernentes quid facere oporteat. D. Aug. Quæ tandē vis, nisi cæcitas & vanitas animi cogit hominem clausis (vt dicitur) oculis tamquā in alterū iacere, quod cum in eum iecerit, continuo redeat.

Cera & are nobilis.

CERA & are nobilis dicitur cuius nomē & scriptis & statuis celebratum est. Romani maiorum egregia facta & litteris mandabant, & in foro statuis honorabant. In cereis

cereis autem tabellis olim scribere solebant, & ex ære statuas formare.

Hippodromica bona.

IRA vocat Chrysoftomus, bona huius mundi, quæ more celeris equi cito discunt, & transuolant.

Sub tunica & sinu.

QUOD occulte, non palam fit, id hodie prouerbialiter dicitur fieri sub pallio. Tertullianus paullo elegantius exprimit: Sub tunica & sinu.

Sub pallio condere.

PRÆCEDENTI ad simile, de eo quod clam & occulte adseruatur, non autem palam ostenditur. Galenus:

Ἐξω κελῶν.

ID est: malum foras, eadē forma dicitur quæ, ἔξω βέλμων, i. Foras famem. Tertull. Vt licebit quoties deprecari malum aliquod, aut infortunium volumus, vt etiam exclaimare solemus: dij meliora. Sic enim Græcorum ὁφίμην circumloqui. Cicero solet.

Felix & faustum sit lumen.

VARRO auctor est, Græcos cum lumen infertur, dicere solitos, φῶς ἀγαθόν, id est, faustum sit lumen.

Elige vitam optimam.

Ἐλε βίον τὸν ἀριστον, ἵδλω γὰρ αὐτὸν ἢ σωθήσεται σοφίσει. id est, Elige vitam optimam, hanc enim iucundam reddet consuetudo. Pythagoræ sententia ad virtutem commoentis. Plutarchus.

Cum aquila esse queas, inter graculos primas ne opta.

CONVENIT cum superiori Pythagoræ dicto. Optima autem semper sectanda sunt, circa quæ deficere laudabilius est, quàm in vilioribus superare. Nazianzenus.

Lydia arena.

Ἀίδιον λίγυμα, id est, Lydium pŕegma, de re pretiosa, & auri plena dicitur. Basilius in homelia ad nepotes, est λίγυμα arena, ex qua aurum expurgatur, quæ apud Lydos copiosa est. Statius: Viue Midæ gazis, & Lydo ditior auro.

Pythia Mysi talenta.

DE thesauro maximo & diuitijs amplissimis.

Hortus altera succidia.

SYCCIDIVM dicitur Lardum suillum, ponitur hic pro carnario, cuius vicem hor-

tus implet: nam vt Plinius inquit, expedita res & parata semper, neque egent igni, qui hortos habent. Crudis enim cibis facile vescuntur & coctu facilibus. Seneca.

Ad solarium versari.

DI C I T V R in adfertores & parasitos, & amicos illos ollares, qui curiose solent vmbam solarij obseruare & tempus cenæ inde discere. Cicero.

Suaue me suffocet.

PARASITORVM & gnatorum proverbiū est, de his qui gulæ, luxui, & delicijs dediti sunt, commode dici poterit, suaue eos suffocare. Chrysoftomus.

Da mihi hodiernum, tu sume crastinum.

HO C est, fruar ego hac vita, tu futura. Distū, quod in ore habere solebant homines voluptatibus addicti. Chrysoftomus.

Sal patria pluris faciendus est, quam hospitii mensa.

DI C T V M Æschinis, quo significatur, plus deberi patriæ & ciuitati, quam amicus aut vlli necessitati.

Centum viri vnum pauperem spoliare non possunt.

PAUVERTAS omni caret metu, intrepide vbique versatur, nullos metuens fures, nullos latrones. vnde Horatius:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Maxima paupertas propugnatione defenditur, quam nullus rex, nullus Imperator vincere potest. Chrysoftomus.

Qui honorat, seipsum honorat.

VLGO dicitur honoré nō esse apud honoratum, sed apud honorantē. Aristoteles.

Expumicare.

PRO, expurgare & expolire in vsu fuit. Vfus enim pumicis est in chartis læuigadis & sordibus detrahēdis. Terrull. Similia ferre sunt: exasciare, edolare, interpolare, colophonē imponere, ad vmbilicum ducere.

Studium generat studium, ignauia ignauiam.

VB I semel bonum opus cœptum est, resumēdum est, donec habitum consequamur: quem vbi semel consecuti fuerimus, non erit quod ipsum deserere poterimus, cuiusque enim rei dulcedo cui adueti sumus trahit. Chrysoftomus.

Ne

Ne hoc quidem male.

Οὐδ' ἔτος κακός, i. Ne sic quidem male. Quo licet vti vbi res licet præter spem aut institutum, non infeliciter tamen ceciderit. Plutarchus commetario περὶ δ'θυμίας. Originem habet à priuigno, qui cum aberrās à cane quem lapide petebat, percussisset nouercam, ἔδ' ἔτος κακός dixit.

Ratio sapienti pro necessitate.

PROVERBIALIS sententia qua doctetur, sapientem nihil metu adactum aut necessitate, sed consilio omnia facere. Plinius Iunior.

Quod dubites, ne feceris.

BE N E (inquit Cicero) præcipiunt qui vetant quidquam agere, quod dubites æquum ne sit an iniquum, æquitas enim lucet per se, dubitatio autem cogitationem significat iniuriæ.

Nihil desperandum & nulli rei fidendum.

NE M O desperet quod nō habet, nemo confidat ijs, quæ habet.

Seneca in Thyeste:

Nemo confidat nimium secundis:

Nemo desperet meliora lapsis.

Indigentia mater sanitatis.

A medicis sumptum, qui parsimoniam & ciborum parcitatem cōmendant. Chrysoftomus ad animam trahit, qui non corpora ieiunio solum roborari, sed & animā a vitijs expurgari docet.

Domus militiæ.

PRO quo Græci dicunt ἐν εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ, id est, In pace & bello, de eo dicitur qui & semper & nusquam non vtilem seipsum præbet. Æschines.

Eodem iugo urgeri.

PRO eadem necessitate dicitur, sumpta metaphora à iumentis iugalibus. Tertull. potest etiam dici tamquam in eodem periculo versari, vt in eodem luto hæerere, ita eadem nauis esse.

Mulum de asino pingere.

DI C I potest quando exemplar & res efficta non multum inter se distant: vel quando ineptiæ ineptijs repræsentantur, vel mendacia mendacijs affruuntur. Magna similitudo inter asinum & mulum est. Tertullianus.

Repente tamquam procella.

HO C vtimur, cum significare volumus, aliquid subito euenisse: εἴτ' ἐπὶ τέτο τῶν καὶ πρὸς τὸν ἔξαφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας ὡσπερ γένε-

μα ἐφάνη, id est, Deinde subito rhetor illo tempore ex tranquillitate, ceu procella venti apparuit. Demosthenes.

Vltra pedem.

Υπὲρ τὸν πόδα. Ultra pedem, id est, Ultra vulgarem modum & viuendi consuetudinem. De sumptuosis dicitur.

Sufflaminare.

VS V S est Hieronym. pro cohibere, conpescere & retardare: nam sufflaminetina culum est quo vna rotarum religatur, ne currus in præceps ruat, si quando via est prior. Vnde Iuuenalis: Ipse rotā stringit multo sufflamine cōsul.

Tempore pacis cogitandum de bello.

Ἐν εἰρήνῃ μελετεῖν τὰ πολεμικά. Admonet prouerbiū in tempore de necessarijs prospiciendum esse, Lucianus.

Panis prior prora.

Πρότερον ἐστὶ τῆς πρῶρας τὸ φάρισμα, id est, confectio panis prior est ipsa prora. Vti licebit tum cum persuadere volumus, vt id quod maxime necessarium est, anteponatur ei quod minus: tum vt ordine res quæpiam agatur. In hunc sensum tanquam adagio vsus est eo Demades rhetor, cū Athenienses inberent triremes è naualibus producere, easq; milite complere, deficientibus interim pecunijs bellorum neruis. Lepos dicti in hoc situs est, quod licet prora anterior & prior pars nauis sit, tamē aliad prius est expediendum in bello nauali, vt scilicet de victu & comœtu prospiciatur. Plutarchus.

Mithrii pœnas sustinere.

MITHRII pœnas sustinere, pro grauissimas pœnas sufferre dicitur. Nazianzenus.

Pharus.

ELEGANTER vsurpatur hæc dictio Pharus à Tertulliano, eo modo, quo à poetis Ara, arx. portus, anchora, & similia. Fuit Pharus alissima Ægypti turris, quæ nocturnis ignibus naues ad portum dirigebat.

Intra quatuor esse.

Ἐν τὸς τῶν τετραῶν εἶναι. Pro eo quod est, intra ianuam esse, in ædibus, vel in tuto, familiaris loquēdi modus apud Græcos. Iul. Pollux. Simili schemate etiam dicitur, Intra quadrangulum esse, pro eo, quod intra propriam domum, vel in tuto.

In portu dormire .

Εν λιμένι καθύδρευν. Hoc est in tuto & extra omne periculum esse, & tranquillam agere vitam: Chrysofostomus.

Ager quam multos habuisti, & quam multos habiturus es dominos .

CITATVR à Chrysofostomo ex his, quæ vulgo dicunt: quod & ad domos, pecunias, vestes, ornamenta, & terrena omnia rectissime dici potest: indicat quæ huius seculi sunt relinquenda esse, solam vero virtutem & recte factori conscientiam nobiscum ad supercelestem illam vitam commigrare.

Manuarium as .

MANVARIVM es, videtur vocare Gellius illud, quod in cōmune confert is, qui in certaminibus lufibusq; factus est inferior.

Briarei manus iniicere .

Hoc est, Furaces & violentas. Hinc qui iniustam opulentiam colligunt, & facultatibus præda & rapinis partis ditantur, dici possunt Briarei manus iniicere. Briareus gigas fuit, cui centum brachia & manus fuisse dicuntur, sæuissimus & immanis pyrata. Nazianzenus.

Fluuij cursus non detorquendus .

SENTIT proverbium, naturæ non debere fieri vim, sed ad quod vnumquodque natum est, eo adhibendum.

Κωμωδον τραγωδία .

COMODOTRAGODIA, res dicitur ex lætis simul & tristibus constans. Haud illepide sic appellatur vita humana. quæ nunc prosperis, nunc aduersis rebus vititur. Item & matrimonium. Porphyrius.

Pauca male parata, multa bene comparata perdunt .

MVLTVM adfinis hæc Chrysofostomi sententia Plautinæ est:

Male partum male disperit .

Ad oculos magis, quam ad vesicam pertinet .

DE re dicitur, quæ voluptatem magis & oblectationem, quam lucrum creat. Vesica ponitur pro pecuniarum receptaculo: nam porcinæ & bubulæ vesicæ in eū vsu à veteribus haberi solebant. Varro.

Bos in lingua .

POLLVCIS sententiam apud Home-

rum: χρύσεια χαλκείων, &c. docentis fuisse commutationem rerum citra nummos, & sic permutationem, nõ venditionem comprobatur Paulus iureconsultus libro Pandect. 18. tit. de contrahenda emptione. Plutarchus scribit Theseum nota bouis nummum signasse, ex quo hoc prouerbium, de ijs qui corrupti pecunia tacerent, vt Demosthenes, cum dictus est argentaginam pari: addam illud Philost. in Sicope. *ἰσοῦ ἀφ' ὧνίας ἐπὶ γλώττων βεβλημένοι.*

Conscientia crimen prodit .

CONSCIENTIA nihil aliud est, quam secretum, & quod falli non potest facti nostri iudicium, & mille testes, vt dici solet. Nam sua quemque fraus, & suus terror maxime vexat, suum: quemque scelus agitat, amentiaq; afficit, suæ malæ cogitationes, conscientiaq; animi terrent. Cicer. pro Sexto Ros. Ame. Paulus Pandect. lib. 40. tit. 9. qui & à quibus manumissi liberi: & imperator Antoninus Calpurnio Critoni rescripsit, eo tempore quo quis propter facinorum suorum cogitationem iam de pena sua certus esse poterat, multo plus cōscientia delictorum, quam damnatione ius dandæ liberratis eum amisisset. Post sub finem; conscientia animam verberat.

Patere legem, quam ipse tulisti .

PAVLLVS lib. Pandect. 32. tit. de legatis & fideco. cap. 32. ad hoc vulgo iactatū proverbium adlusisse videtur. Decet enim imperatoris maiestati, eas seruare leges, quibus ipse solutus esse videtur. Vnde Claudianus: In commune iubes, si quid censelue tenendum primus iussa subi: tunc obseruantior æqui fit populus. nec ferre vetat cum viderit ipsum auctorem parere sibi.

Tonderi pecus, non radi debet .

In principes grauiora consuetis vestigalia imperantes. Tiberius Æmilio racto Ægypti prætori rescripsit: Tonderi pecus se velle non radi. Cuius dictum istud recēset ita Dion. *κέρειναι τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἐν ἀποξέρεται βύλαμαι*, nimirum humaniter, haud mancipiorum modo tractandos provinciales innuens. Sunt enim qui rem exactius, quam sat est, ac morosius excutiant, & ad viuam cutem rescant, quod alio proverbio ad viuum vsq; radere dicitur, vt & Boni past. est tondere pecus nõ deglubere.

Temporibus

Temporibus seruire decet .

LVCANVS ad Calphurnium Pisonem: Temporibus seruire decet, qui tempora certis

Ponderibus pensauit, eum si bella uocabunt,

Miles erit: si pax, positis toga gestiet armis.

Nunc fore pacatum, bellantem castra decubunt

Cicero lib. de finibus tertio commemorat inter præcepta veterum sapientum, quæ constat prouerbiorum vice celebrata: Quæ que sunt, inquit, vetera præcepta sapientum qui iubet tempori parere, & sequi Deum, & se noscere, & nihil nimis. Pro parere, sunt qui parere legunt. Adfinia sunt, Seruire scenæ. & Vti foro.

Pygmai vel Thiodamas cum Hercule .

AMMIANVS lib. 22. vbi Iuliani imperatoris animi inuictam constantiam & susurronum contemptricem laudat, prouerbiali schemate illud extulit: Frustra virum circumlatrabant immobilem occultis iniurijs, vt Pygmæi vel Thiodamas agrestis hominis Lindius cum Hercule. Innuit enim Iulianum nihilo magis commotum fuisse blateronum aulicorum iniurijs disterijsque quam Hercules Pygmæorum adusultibus exterritus fuerit, immo ea ipsa contempsisse risisseq; velut Thiodamantis Lindij probra conuiciaque inultus neglexit Hercules. Ad illud de Pygmæis adlusit Alcîatus iurisconsultus in Emblemate quodam, in eos, qui maiora viribus aggrediuntur, suæ imbecillitatis non conscij, quod hunc in modum habet:

Dum dormit, dulci recreat dum corpora somno

Sub picea, & clauam ceteraq; arma tenet Alcîdè Pygmæa manus pternere letho

Posse putat, vireis non bene docta suas: Excitus ipse, velut pulices sic poterit hostem,

Et sæui implicitum pelle leonis agit.

DE Thiodamantē hæc est fabula. Cū in Thiodamantem Lindium terram aratro profcindentem ex improviso incidisset famelicus Hercules, alterū ex iugo boum iugulat illo presente, & deuorat, quā ille iniuriam maledictis fuit aggressus: At iste illum sibi amarissime conuiciantem cum ri-

su, & cachinis audijt. Sunt qui Herculem bis integrum deuorasse bouem scribunt, semel apud Lindum vrhem, & iterū apud Driopas Thiodamantis bouem.

Amor fit ira iucundior .

ISTVD præterquam quod vsu verum esse intelligitur, testimonio etiam atque auctoritate Plutarchi confirmatur, in commentario, quem *ἐρωτικὸν* vocauit: Quem admodum enim, inquit, cum è nubibus exijt sol, at post caliginem denique feruentior est: ita amor cum intercessit ira aut suspicio, pace facta, recōciliatisq; animis iucundior est atq; acrior. Plautus præterea simularū Amphitrioni Ionē idē induxit loquētē: verū irē, si quæ forte eueniūt huiusmodi, inter eos, rursum si reuētum in gratiam est, Bis tanto amici sunt inter se, quam prius. Hinc Terentius in Andria: Amantium iræ, amoris integratio est.

Voluptas malorum esca .

VOX Platonis grauis in Timæo, *πρώτων μὲν ὁ δῖον λέγει μέγιστον κακὸν δειλότερον*. A Cicero in libello de Senectute, ita expressa: Diuinus (inquit) Plato escam malorum voluptatem appellauit, quod ea videlicet homines capiantur vt hamo pisces. Sed à Plauto in mercatore, in Latinum prius versa: Demipho, Sapientum illud dictum te audisse reor sapius: voluptas est malorum esca, quod ea non minus homines, quam hamo capiantur pisces.

Cæna sine sanguine .

DIPHILVS comicus, cænā sine sanguine vocauit, quam Plutus terrestrem appellauit. Ambo autem tenuem pauperemque hoc est, vilibus dapibus instructā mensam intellexerunt, ille obquam ornandam nul- le cæse forent animantes, hic ob olera. Car- men autem ipsum Diphili ex Atheniensi sex- to libro Dipnosophistarum hic apponam: *Ὅταν μὲ καλέσῃ παλαιοί, δειπνήσων, οὐ κατανοῶ τήν λυφ' ἐδὲ τὰς σέγας, οὐδ' ἐδοκιμάζω τὸς κορινθίους κιάδας. Ατῆνῆς δ' ἐτιρῶ τὴ μαγέρη τὸν κέπνον. Κάν μὲν σφὰδ ρὸς φερόμενος, εἰς ὄρθον πρέχη, Γέγηθα, καὶ χείρω, καὶ πτέρυσομαι. Εἰάν δ' ἐπλάγῃς, καὶ λεπτός εἶθις νοῶ Ὅτι τὸτ' ἐμοὶ τὸ δειπνον ἀλλ' ἐδ' αἶμα' ἔχει.* Inducitur autem parafitus ab elegantis- facetoq; poeta ita loquens:

Pisces magni parvulos comedunt.

Id apud Græcos & maiores nostros in- vsu fuit, & adhuc hodie vulgo nos vsurpa- mus cū de iniurijs opulentorū querimur, significamusq̃ue nouum non esse, quod te- niores exuantur patrimonio à potentio- ribus. Sumptum ab animante immani, at- que experte omnis humanitatis. M. Var- ro in Menippeis libro quem Margopolim siue περιάρχεις inscripsit, apud Nonium: Natura humanis omnia sunt paria, qui pote plus vrget, pisces vt sæpe minutos ma- gnus comest, vt aues enecat accipiter Poly- bius 15. lib. historiarum; εδ' εν καθάπερ οι τυράνοι, βραχέϊαν δέ τινα προβαλλόμενοι τῆς ελοχμῆς πρόσφατον, ἀλλ' ἐξ' ἑτ' ἀνάλιν καὶ θη- ριδῶς ἕτως, ὡς προσόφρων τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίαν, ἐν οἷς φαθὴν ὀμοφύλοισι εἶσι τῶν τῶ μέϊον ἄπώλειαν παμείρονι τροφῶν γίνεσθαι καὶ βίαν, id est, Nec faciunt (inquit) hoc mo- re tyrannico, sed modicum aliquem dede- coris pretextum præmittunt, & confestim impudenter ac ferociter sic agūt, vt atroci- tas ipsorum, vitæ piscium conformari pos- sit: de quibus fertur, quod cum eiusdem ge- neris sint, nihilo tamen minus minorum perditio, maiorum sit cibus & vita.

Gutta cauat lapidem.

Hoc Ouidiano hemistichio ex quarto lib. de Ponto utimur, quoties temporum diuturnitate omnia absumi significamus:

Gutta cauat lapidem, consumitur annu- lus usu,

Et teritur præssa uomer aduncus humo.

Chærilus: Πέτραν κιλάνει βάνις ὕδατος ἐνδελχέϊη,

Hunc uersum citat Simplicius in com- mentario suo in octauum librum Natura- lis auscultationis, quem his uerbis Lucre- tius protulit:

Nonne uides etiam guttas in saxa caden- tes

Humoris, longo in spatio pertundere saxa?

Pro incerta spe, certa præmia.

SALLVSTIVS in Coniuratione Catilinæ de Allobrogibus loquens, diuersa consilia animo uolueribus, inquit enim Pro incerta spe, certa præmia. An imaduertendū præ- terea an cum idē de bello Iugurtæ narrat ita: Metellum regi Boccho suauisse, quan-

quā opibus suis confideret, tamē non debe- re certa pro incertis mutare, respexerit (vt puto) ad sententiam versus Hesiodi, valde celebratam, inquit enim sapiēs ille poeta:

Νύπιθ, ὅς τὰ ἔτοίμα ληπὼν, ἀνέτοιμα δῶκει. hoc est,

Stultus, qui parata relinquit, & imparata persequitur.

Theocritus in Cyclope: τῶν πρέσβων ἀμάλγε, τὶ τὸν φάγοντα δῶκεις. Mulge præ- sentem, quid enim fugientem sectaris? Vbi scholiastes Hesiodi versum citauit. Hoc age igitur, quod præsens: quodq̃; manu est, & in id tibi mens intenta sit: de eo cogita non interea inanes cupiditates & vana somnia sequaris. Plantus autem aper- tius illam vertit, cum Pseudolum, calli- dum seruum secum philosophantem in- duxit, in alijsq̃; multis dicentem: Stultus haud simus, frustra vt simus, quam quod cupienter dari, petimus nobis, quasi quid in rem sit, possimus noscere. Certa amitti- mus, dum incerta petimus, atq; hoc eue- nit, in labore atq; in dolore, vt mors obre- pat interim. Hoc autem prouerbio mone- mur, vt præsentibus commodis fruamur, & absentium cupiditate nos non excrucie- mus. Iuxta hoc Philemonis comici, εἰαν δ' οἷς ἔχομεν, τοῖς γαμδὲ χρώμεσθα. Eundem habet sensum quod alibi nobis dictum est: Præstat possidere, quam persequi.

Cena terrestris.

Ἀδ' ἐκ ἔχομεν ζυτῆμεν, ὃν μὲν δια τυχλῶ, ὃν δὲ αὐτὸς ἐσάμεθ' ἐσθρῆμενοι.

Si præsentibus non utimur.

Absentia quærimus: his quidem nostra culpa,

Illis vero per fortunam priuabimur.

Narrat enim se dissetire ab ingenio mul- torum, qui cū uocati sunt ad cenā à diuite aliquo, fortunatoq̃; homine statim domū introeuntes laudat triglypham, resecta laquea ta, corynthiaq̃; uasa, comiectis in huiuscē- modi ornamenta ædium oculis: se namq̃; his rebus spretis, intentis oculis respicere fumum culinæ, quod si ille impetu quodā directo larus sit, se gaudere, ac præ gaudio exultare. Cōtra autē si obliquus ac tenuis ilico cognoscere cenā, quod ei uehemēter dolebat, sanguinem non habituram. A si- gno igitur ille iudicat se male acceptū iri: neque enim huiuscemodi cena ipsam dele- ctabat. Plautinus cōtra senex in Captiuis, para-

parasitum ludit ostendens se huiuscemodi cenam ei daturum: Asper meus victus sa- nē est, cui ille: Sentisne estas? Sequitur: Æ- gio. Terrestris cena est. Par. sus terrestris bestia est. Æg. multo oleribus. Par. cura- to ægrotos domi. Nihil autem inimicitius esse oleribus parasito, & hic declarauit, & apud eundem Græcum comicum in Mer- catore, quidam qui accusat alium & pisces & aues, & omnes demū deliciores escas coementē, Inquit enim sumptibus & uora- citate illius fieri, vt ipse, & uniuersa ciuitas necessario ad olera redigatur, ac pugnent sæpe, contendantq̃; inter se de apijs, ut in Isthmij fieri solebat: quorum certaminū corona uictoriæ præmium erat ex apio. Nam iocatus in hoc lepide est. Inquit: ἐκ ἐστὶν ὕχθινρον ὑπὸς μεταλαβείν. Σωήκεις ἡμῶν εἰς ταλαχνατικὴν πόλιν. Περὶ τῆς σεληνῆς μαχόμεθ' ἀσπὲρ ἰδιώτης.

Massilienses mores.

PLAVTVS in Casina Massilienses mo- res quos miris laudibus Strabo & Cic. in oratione pro L. Flacco efferunt. tamquam optimos & probatissimos dixit: Vbi, inquit tu es qui colere mores Massilienses postu- las? Massilianam enim peregrinationem pro Attica disciplinæ gratia suscipiebant Romani.

Ο τράσας καὶ ἰδοσται.

GRÆCO hoc prouerbio vsus est Sueto- nius in vita Claudij, quo subobscurè signi- ficare uoluit se remedium illi malo, quod ei fecisset, inuenturum, sublaturumq̃; Ne- ronem quo stulto consilio, imperium vt res postea docuit, Britanico eripuisset, Sue- tonij uerba hæc sunt. Et subinde obuuium sibi Britannicum arctius complexus, hor- tatus est, vt cresceret, rationemq̃; à se om- nium factorum acciperet. Græca insuper uoce prosequitur, τράσας καὶ ἰδοσται, hoc est, etiam læsus sanatur, vel à nullo sanari potest uulnus, nisi ab eo qui inflixit. Pro- uerbiū autem hoc ab Achille ortum est, qui eadem hasta, qua Telephum vulnera- uit, ipsum postea sanauit, Crebrum uero id est apud ueteres auctores. Plutarchus in cō- mentario, quem inscripsit περι τῆς ἀκόντης, de morfu quodam, qui in animi ingenio- rum adolescentium à Philosophia excita- tur loquens dicensq̃; posse illum à ratio- ne ipsa, quæ ipsum inflixit sanari, non mi-

nus ac plagam illam Teleph. manifeste ad hoc prouerbiū respexit, uerum etiam uer- bis ipsis vsus sit, quamuis uersum etiā Eu- ripidis addat, quo Poeta ille eandem rem tragice commemorarit. Verba Plutarchi hæc sunt: ἐ γὰρ μένον ὡς ἀριπιδῆς φησὶ, τὸ τη- λέφου τραῦμα πρὶς οἷσι λόνχης βέλγεται βνή- μιαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ φιλοσοφίας ἐμυρόμενον διφουεσι νέος δηγμὸν αὐτὸς ὁ τράσας λόγος ἰα- ται. hoc est: Neque uero, vt auctor est Eu- ripidis, solum Telephi uulnus ab eadem hasta, quæ illud inflixerat, sanatum exsti- tit: sed etiam ingeniosi adolescentis, qui in philosophia probe est institutus, acceptus morfus eadem oratione uade illatus est, emendari potest.

Tonitrus imbrem antecedit.

Hoc est post minas uerbera, ductum uerbum alepida uoce sapientissimi uiri, qui absurdos asperosq̃; mores uxoribus pa- tienter admodum tulit, quæ cum ipsi an- tea maledixisset: postea autem aquam in eum effudisset, Nonne inquit illi amicis, hoc futurum dixeram: ὅτι ἐναντί τῆς πην βροντῆς σα καὶ θύρα ποιοῦσαι. Vix enim Latine hoc pronuntiari posse puto, vt maneat, in ea le- pos elegantiaq̃; quæ in his uerbis pronun- ciata percipitur.

Nā tonitrus imbrē antecedere certū est.

Campas diditi abigi.

CAMPAS diditi abigi, Plautus in Tri- nummo prouerbialiter dixisse uidetur de ijs, qui uerba non curarent, sed rem ipsam. Solent enim Campæ quibusdam carmini- bus extingui. M. Catoni sunt uermiculī æstatis tempore olera & arbores infestan- tes, nos brucas appellamus.

Dignus qui raris ministres.

Nos uulgo uerbum hoc sæpe usurpa- mus, atque quoties uini ministratores reprehendimus, quod nimium aquæ sin- gerunt, uini ipsius vim penitus perdunt: Pherecrates apud Athenæum libro 10. δειπνοσοφιστῶν: ἐββ' ἐς κοράκιας, βατράχοις ὀνοχεῖν σε δεῖ.

Fumus pulchriorem persequitur.

Hoc prouerbiū non recens est, sed mul- tis seculis & apud diuersas gentes celebra- tum est, ac uiguit, quo fertur, fumum natu- ra suā formosorem totius domus sectari,

Aristophanes apud Athenum libro sexto...

Crispiores apio.

APVD epigrammaticos extat prouerbiali schemate dictum illud...

Hylam uocare.

IVYTA Cium Mysum fluuium, cui ciuitas adiacet: item Cius dicta, a nymphis...

Aιργois δειν εορτη. Pigris semper esse festum.

OLIM valde potentes fuere Tarentini, quod delicie eos perdiderunt...

Caracalla nummi.

CONVENIT in eos, qui aliud pre se ferunt aliud tegunt, quiq; furco corrupti sunt...

racallam in vsu habuisse nummos adulterinos, plumbumque argentatum...

Fabula Milefisa.

FABVLA Milefise prouerbio dicuntur sermones nec veri, nec verisimiles...

Lynxem habet.

VSVS apud Gracos obtinuit, ut hi lynxem habere dicantur, qui velut prestigijs...

Εκ πιναν και πιναλας.

PROVERBIUM de re commentitia, quoniam in porticibus & tabulis depingi...

Mel satietatem gignit.

DIONYSIVS Halicarnassensis in comparatione Herodoti, & Thucydidis: Satietas enim gignit...

rentius Hunfredus de Nobilitate libro tertio. Sed quicquid nimium est, ingratum & iniucundum est...

Εν τετραδι γρηθιναυ.

QUARTA luna natos prouerbiali schemate dicimus, quibus sinistra parumq; auspiciata rerum omnium sunt initia...

Aurum ex stercore colligendum.

HOC vitrum quotiescunq; significare volumus id, quod Plinius iam olim distabat, nullum librum tam malum esse...

Lydia arena.

Λυδιον ψηγμα, speciem habet prouerbij, quemadmodum illa: Lydius currus, Lydius lapis. Apparet autem id de re non vili aut contemnenda dici...

Aqua furtina dulciores sunt.

EXSTAT inter Hebraeorum prouerbia non dissimile fenario Graco: λυκία οπωρα φυλακος εκλεοιποτος, id est, dulce pomum, cum abest custos.

scabimus impunitate malos ad peccandum prouocari.

Mensa Sicula, Asiana, Persica, & Italica.

PRAXILAVTAE & oppiparæ dicebatur. Plato Politicorum libro tertio: συρακυσαν δε αφιλα τραπεζαν, και σικελικω ποικιλιαν, id est, Syracusanam amicæ mensam, & Siculam in obsonij varietatem...

Dardania artes.

DARDANIAE artes, pro magicis vsurpauit Columella lib. 10. Veniant (inquit) Dardaniae artes. Dictae autem sunt a Dardano in signi (vt tradunt) mago...

Neptuni, sive Maris filij.

SCRIBIT Gellius in 15. c. 21. ferocissimos & immanes, & alienos ab omni humanitate tanquam in mari genitos, Neptuni filios dicere poetas consueuisse.

Omnia omnibus annuit.

DICTVR in valde senes, in quibus calor naturalis inopia imbecillitatem, imbecillitas tremorē efficit, ita vt caput perpetuo motitantes, oia omnibus annuere videantur.

Vsq̄e dum tremulum mouens cana tem-
pus anilitas
Omnia omnibus annuit.

Nec mulieri, nec gremio credendum.

Nec mulieri, nec gremio credi oppor-
tere, prouerbium est, quod & illa incerti &
leuis animi est, & plerunq; in gremio posi-
ta, cum in obliuionem venerint exurgen-
tium, decidunt. Festus.

Plaustrum percudit.

PROVERBIUM rusticum, quo plau-
strum percussisse dicuntur, qui negotium
aliquod euertunt ac perturbant. Mem-
init Donatus in Eunuchum, ubi ait ser-
uus: Perculeris tu iam me, id est, impel-
lendo perturbaueris. Et eo vsus est Plau-
tus in Epidico: perij, plaustrum percudi:
id est, euerti ac perturbauit rem falsa em-
ptione. Percellere enim est euertere, &
ad terram.

Telum ira facit.

IDEM ibidem. Telum ira facit. Huic
confine est eiusdem: Furor arma ministrat.
Cui non dissimile est apud Basilium ad ne-
potes suos: τῆ τραγωδία γὰρ ἔπιστρεφόν ἐ-
πλάως λεγέσθαι, ἐπ' ἐχθρῶν θυμῶν ὁ πᾶσι
ἐι γέρεται. Tragediæ enim nequaquam est credendū
dicenti, inimicitias armabit ira manus.
Plaut. in Merc. Perij, seditionem facit lien,
occurpar præcordia Virgil. 10. Æneid.

Spes addita suscitatur iras,
Tela manu iaciunt.

Aufidus Hadriam retrò fugis.

VIRGILIUS II. Æneidos.

Amnis & Hadriacas retro fugit Aufidus
vndas.

Vbi Seruius admonet subesse prouerbiū
de re neque verisimili, neq; consistente. Ad-
lusum est ad parcemiam: Sursum versus sa-
crorum fluminum feruntur fontes. Cum
præposterè hoc fieri velit significare. Aufi-
dus amnis oritur ex montibus Hirpinis, &
Canusium præterfluit.

Lapides ad filium.

VSVRPAVIT Basilium ad nepotes c. 6.
cum iubet ad honestarum arrium præscri-
ptū mores & studia nostra applicari & cor-
rigi perinde quasi lapides iuxta Doricum
prouerbium, ad filium, vel lesbiam regu-

lam dirigentes, κατὰ inquit, τῶν δαρικῶν
παρομιλιῶν, τὸν λίθον ποσὶ τῶν σπαρτῶν ἀγρον-
τας, Exstat trochaicus apud Plutarchum
in libro de Profectu eius sententiæ πρὸς σα-
βήμην πρὸς τὸν τίθεσθαι, μή τι πρὸς πῶτος ἐδιδυμῶν,
id est, lapis amussis est, applicandus, non
amussis ad petram.

Pythia Mysij talenta.

PROVERBII speciem habere vide-
tur, & illi cōfine esse Tantali talenta: Cræsi
opes: dicitur enim vtrunq; de immensis
opibus. Duius Basilium ad nepotes cap. 15.
τὰ πυθίνα τῆ μυσῶν, &c. At nobis nisi Pythiæ
Mysij talenta, &c.

Rore pascitur.

Si hoc referamus ad prouerbium, trās-
fertur ad ingenium, siue stylum ieiunum
& aridum, aut per ironiam in hominem
vehementer obeso corpore. Theocritus in
Nomeo Batto: μὴ πρὸ κῆρας στικέται ὄσπερ ὁ
τέτλιξ. Nunquid rorem depascitur vt cicada?
Cicadas autem rore ali, testis est Plin.
lib. 12. c. 26. Ore carent, fed habent in pe-
ctore fistuloso quiddam aculeatum, linguis
fimile, eo rorem lambunt. Cum excitatæ
subuolāt, reddunt humorem: quod solum
argumentum est illas rore pasci. Neque
enim ad excrementa corporis vllum fora-
men est Virg. in Daphnide:

Dum iuga montis aper, fluuios dum pi-
scis amabit,

Dumq; thymo pascentur apes, dum rore
cicadæ,

Semper honos, nomenq; tuum, laude ma-
nebunt.

Hæc sunt τὰ ἀναγκαῖα, id est, necessaria,
& prouerbij speciem habent, quibus indi-
care licebit, quod in vita perpetuum no-
bis futurum intelligi volumus. Iridem
Virg. hoc quod habetur quarto Æneidos:
dum memor ipse mei, dum spiritus hos
reget artus.

Conando Græci Troia potiti sunt.

IN Syracusis anus dixit: Conando Græ-
cos Troianis potitos fuisse, & omnia perfici
conando, qua prouerbiali figura signifi-
catur, conando, & experiendo, quantum-
uis etiam ardua, perfici posse.

Fat

Fac nidum vna in arbore.

HABETVR in Eidylio 35. & frequens ho-
die in populi ore verisatur, quum sit sermo
de non temere mutandis veteribus ami-
cis. Amicos enim subinde novos amplecti
ueteribus neglectis turpe est, Inconstantia
in amore nihil crebrius, neque uulgarius
est in communi uita, πολυφιλία, id est, sub-
inde mutare amicos, ueteres fastidire, &
nouos amplecti. Id olim perinde probro-
sum atq; infamē habebatur, ut si qua mu-
lier subinde alios atque alios viros admit-
teret. Is igitur qui bene audire apud ho-
mines honestos uult non leuis neq; in con-
stans in colendis amicitijs esse oportet.

Sternutauerunt amores.

Ex Thalissa Theocriti apparet, puerbia
le dictū fuisse, q̄ aliqui de signo bono, alij
de diuerso & malo intelligūt. Amores ster-
nutauerūt, hoc est, sternutando signū præ-
buerūt, quod effe amaturus, ipsum euenit.

Bilis in naribus.

IDEM in Thyrside de Pada: est amaru-
lentus inquit, Ἐπὸλος, & illi semper acer-
ba bilis in naribus sedet. Prouerbiale de
homine bilioso & iracundo. Qui biliosi
sunt hoc est abundant flaua bile, iracundi
sunt. Hic enim humor mobilis est, & acu-
tus, quare facillè irritatur & efferefcit.

Orimalides cum Acylis ne contuleris.

ES T autè hoc prouerbiale apud eundè
in uiatoribus quod maguum similitudinè,
& iniquam comparationem significat. La-
con: ἐδὲ γὰρ ἔδ' ἀκύλη ὀρμαλίδας. id est,
Neque agræfia poma cum Acylis, scilicet
æquaueris. Acyla autem fructus, siue nux
arboris, similis, nauicifagi. Dioscorid.
lib. 1. cap. 26. Orimalides poma montana,
ab ὄρμῳ mus, & μίλων pomum.

Annulus aureus in nare suilla.

SIGNIFICANTES quippiam non in loco
factum dictum vt dicunt quidam: Annu-
lus aureus in nare suilla: pro quo alij, in lé-
ticula vnguentum, Habetur Prouerb. c. 11.
Circulus aureus in naribus suis. Id trans-
ferri commodè potest in improbum & faci-
norosum hominem de virtute & honestate
verba facientem, aut præcepta, de mori-
bus præscribētē, cū id nō deceat, nisi eum
qui sit moratus & vite inculpatæ. Malū. n.

hominē etiā bene loquētē non esse audiē-
dū cēset Plato. Vide Gellium lib. 18. cap. 3.

Sua cuique rei tempestiuitas.

CVM omnia suo tēpore fiant, & hic que-
ratur quid sit bonum, videndum est, ne id
alieno tempore quæratur: vt enim inquit
Ecclesiastes c. 3. aliud ferendi aliud mete n-
di, & c. sic aliud felicitatis, aliud infelicitatis
tempus est. In hac vita, tempus est miserie,
quod si quis in ea bonum quærat, perinde
facit ac si velit sementis tempore metere.
Expectanda messis est, hoc est, futura vita:
in qua non, vt in hac, pro iure regnauit in-
iuria, sed sola dominabitur iustitia & ver-
ritas, sublatis erroribus. Sed vitam illam
non curantes voluntati indulgent. Vulgò
ita fertur: Omnia tempus habent. Hoc cū
aliis superioribus confer. Nosce tempus.
& : aliam ætatem alia decent.

Planus semel crura fregit.

PORPHYRIO in epist. Horat. ortum
esse monet ab insigni quodam impostore
qui sæpe fingens crura sibi fractum aliquan-
do multos irritat, quorū in vehicula tolle-
bat tandem vere fracto crure, quasi è tum-
luderet, neglectus est. Hæc est pœna homi-
nis mendacis, vt si quādo cœperit verū di-
cere, careat apud omnes fide: de quo exstat
apologus apud Æsopum elegantissimus.

Absens hæres non erit.

DE iis, qui ob absentiam suā quapiā vti-
litate frustrantur. Tractum ab illis, qui cū
propinquitate quadā legitimam alterius
successionem sperare possint, eadem, dum
absunt, oportunitis obsequiis, & delinimen-
tis aliorum priuantur. Demosth. Xenoph.

Defumo ad flammam.

GALLVS Cæsar, inquit Ammian. Mar-
cell. in lib. 14. de flamma ad fumū, hoc est,
de letaliū insidiarū periculo & timore ad
ipsam planè necem terēdit, Et Plato de ius-
to. 8. Populus, inquit, liberorum hominū
fugiens fumum, in flammam feruulis do-
minationis incidit. Notatur isto stulta tem-
eritas, & calamitas eorum, qui à simultate,
vel dubio, vel minimo malo in certum
& ingens odium & malum prouunt.

Nunquam lagenam crateri impone.

Μὴ ἐπιτίθει οἶνοχάλῳ τι δέμα κρητῆρος ὑπερ-
σει.

Πινόντων δὲ λῶν γὰρ ἐπ' αὐτῶν μοῖρα τέτυκται.

Ne

Ne cratera super potantium pone lagenā: Qui facit, cueniet mors illi cruda repente. Hesiod. i.

NON simul omnia effundenda, & aliorum libidini prodigenda, quæ habeas, ne ipse egēs deinde & famelicus pereas: quod ita etiam vulgò efferunt: Nunquam exuas te, antequam cubitum eas. Tzezes ita interpretatur: Nunquam priuatum publico, partem toti, deterius meliori præfer. Vilior enim ἡνοχὴν cratera est. Nam κρατήρ vas quoddam erat, vt lebes, in symposijs adhibitum, vino diluto repletum: οἶνοχόνη, verò, οἶον κίλιξ, aut quid simile quo ex cratera bibitur hauriebant. Proclus eo admodum neri putat, ne iratos verbis prouocemus magis & iritemus: & nugaces homines, atque importunè garrulos tecto ne recipiamus. Alijs videtur Hesiodus deterrere omnes ab assiduis perpotationibus: ibi enim nihil aliud quam crateri cenochoe imponitur certè Moscopulus genitium pluralè absolutè sumere videtur, his verbis: μηδέ ποτε πινούτων τῶνδ' ἔσθ' ἄντων.

Vbi uber, ibi tiber.

NIHIL homini tam diuinitus datum, nihil tam prosperè succedit, quin admixtum sit aliquid difficultatis. Apul. Florid. 4.

Oleo fraudare lucernas.

DICTVM est ab Horat. sat. 5. in Nattam hominem etiam nobili & honesta familia natum, valdè tamen sordidum qui se inungebat vili, rancido, & ad lumina relegato olei genere, (Ætius λιχνιστὸν, lucernarium apellat) atque ita lucernas suo alimento & fomento defraudabat. Turn. Aduer. 4. cap. 9. Simili migratione faceret dicemus sordidè & cibus sine sanguine victitantem, fraudare iumenta suo alimento, &c.

Est modus matula.

SATYRA quædam Varronis inscribatur: Est modus matulæ, vel vt alij libri scribunt, modus matulæ: qua inscriptione monebat adhibendum esse modum comperationi & ebrietati. Nam è matula potum significauit, cum cibum sicciorum in ventrem, liquidiorum in vesicam descendere censerent. Varro alio loco: Diuitum apotheca Chias; ad communem reuocat matellam. Pla. utus:

Nolo in vesicâ quod eat; in ventrè volo.

Paludem & salinas emere oportet.

Τὸ ἔλος περιβαῖναι καὶ τὴν ἅλιν. Quærenda bona aliquando sunt, quamuis non omnino careant incommodo. Natum fortasse, ab eo, qui cum salinas venales haberet, in quibus erat palus, salinas alienare sine palude vt vellet, in duci nullo pacto potuit. Ita Franc. Luifinus Parergon. i. è ver. codice & exemplari Veneto castigat & explicat id: Oleum & salem emere oportet.

Salamina nauis.

DE ijs, quæ vilia non sunt, nec omni tempore exposita, quæque difficillimis temporibus necessaria reseruantur: qualem se Pericles præstabat: ἔδ' αὖτὸν παριόντ' εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑαυτὸν ὡς περ σαλαμίνιαν τριήρη, φησὶ κριτέλαος, πρὸς τὰς μεγὰς χρείας ἐπιδιδόν. Plutarc. in Pericle:

Noxa caput sequitur.

PROVERBIALITER hoc Gordianus Imper. pronunciauit in c. Licet, C. an fer. pro suo facto post ma. tenca. Nam, vt M. Cato ait, nequiter factum semper durat, & reum comitatur. Sic & Poeta, Pœna potest demi, culpa perennis erit.

Herculis clypeus.

PROVERBII loco vtitur Iustinianus in Hexasticho Digestis præposito, οὐδ' ἴσθ' ἡρώδην παναίολον ἀσποδά τ' ἔξας. Sumptum apparet ex opere Hesiodi, cui Titulus est, ἀσπὶς. Dicitur autem de re pulcherrima & varijs ornamentis insigni.

Lex Africani.

DICTVM de re perplexa & obscura, Sumptum à Responfis Africani iurisc. difficilibus, Delium natatorem efflagitantibus. Lex Africani est, ergo difficilis, in ore omnibus est ea ratiocinatio.

Ab aula recessit.

VTI TVR Iustinia. in c. Ne in arbitris C. de Arb. Si enim, inquit, vera consuetudo stipulationum, & subtilis, imò magis sù peruacua obseruatio ab aula concessit, cur non, &c. Dictum de re, quæ amplius in vsu non est. Metaphora sumpta ab emeritis Palatinis iudicibus.

Leuato velo de causa cognoscere.

SCHEMATE hoc vtuntur Impp. in c. 5. C. de naufra. lib. i. i. De submersis, inquit, nauibus decernimus, vt leuato velo istæ causæ cognoscantur, hoc est, symmatim. Eadem figura, quæ, de Plano cognoscere.

Mus

Mus in pera, &c.

HOC prouerbiu cum nonnullis alijs ab Innocentio Pontifice citatur in cap. Et si, de Iud. Iudæi, inquit, nobis illam retributionem impendunt, quam (iuxta vulgare prouerbiu) mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere. Enarrantur & alia in iure Pontificio, Vno collyrio, instar empirici omnibus morbis mederi, ca. Necessè, Dist. 29. facibus solem adiuuare, c. Si omnia, 6. q. 1. quod de superuacaneis & absurdis dici consuevit. Frustratim lupus comedit agnum. 13. q. 1. c. Ecclesiæ. Simile est illud ab Iurisc. nostri sæculi crebro vsurpatum: Heret tamquam mus in pice, cum quis pendet ambiguus, in certus quo se explicet.

Canis in eadem dormitat tegula.

INTERROGATVS Empedocles, teste Aristot. lib. Moral. 2. c. 11. cur nam semper in eadem canis dormiret tegula, respondit canem simile quid habere tegulæ, & proinde ob similitudinem eò tendere. Vsurpatum hoc ab Aristot. prouerbij loco, de ijs, quæ instinctu naturæ similiter erga similia affecta sunt. Adiungit & illud significantius: Graculus graculo assidet, semperq; Deus simile agit ad simile. Luifin. parerg. 3. 10. causam facit, quod κρημνίδες seu cretacea vasa ferè habeat canum & aliorum animalium effigies ad quas tamquam viuas accurrisse canes aliquando testatur Athen. 13.

Pauperi Vitulus est castrum.

PRO eo, quod quisq; suis quantumuis exundantibus fortunis, grauetur, hisce difficilibus temporibus, Suus enim morbus cuique difficillimus est, inquit alicubi Plinius. Nec hoc hac tempestate vsurpandum apud afflictos, quod dici solet: De minimis non cur at prator.

Spinosum aliquid in prato.

PROVERBIALITER hoc dixit Iustinian. de Conce p. Dig. §. 6. Quasi diceret: in re pulcherrima & venustissima turpe quiddam esse immixtum, quod illam dignitatē ac speciem imminuat, vt si in prato viridissimo & amoenissimo spinæ & vepreculæ inessent, quæ in ambulatū pedes offenderēt. Et hoc in perarò, inquit, ne ex occasione huiusmodi lapsus oriatur aliquid in tali prato spinosum.

Non solum Attrida uxores amat.

REFERT Vlpian. in c. 13. de adult. ex Homero: apud què idipsum respondit Achilles Vlyssi, cum ab eodem rogaretur vt in castra, vnde caussa Bryceidis sibi ab Agamemnone adèptæ abierat, redire vellet. Sextus Cæcilius hoc dictum venustè transtulit ad eos, qui uxores quamuis iniustas habent, vt adulterij accusati non minus ipsis, quam ijs, qui iustas uxores habent, permittatur.

Cratetis Poetica.

Κράτης πομπικὴν prouerbiali conuitio egestas & mendicabulum dicitur teste Demetrio Phalereo. Occasionem adagio dedit poematum Crateris philosophi. quo manticam suam descripsit.

Troia non producit Thracem.

Αἰρέτα δὲ τρέψῃ θρηήκων ἔτι φοροῖς, Treiciu non Troia virum produxerit umquam. Significatur è degeneri profapia haud nasci generosum pectus. Diuersa ratione dixit Flaccus: Nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbâ: exstat apud Stephanum. Troiani ob luxum effeminati audierunt. at Thracæ bellicosi semper: vnde Tracia mortis domicilium Manlio Antiocho fingitur.

Domi sua quilibet rex.

QVOTIES vulgò significamus nos, quæ volumus, liberè, & inculpatè in edibus nostris, agere dicimus nos stomi regnum possidere: eò respicit illud Homeri:

Αὐτὰρ ἐγὼν ὄκνη ἀναξ' ἔσομαι ἡμετέροιο.

Nec ab eo abluat hoc Iuuenalis:

Tu tibi liber homo, & regis coniuua videris.

Transferri potest ad animu. Artem enim, quam quis perfectè nouit, sine imperitoru reprehensione quiuis exercere potest. In suo opere auctor, nisi velit alterius limam, spongiâ, stylum deniq; tolerare non debet.

Pro amphora urceus.

HORATIVVS initio de arte poetica ex eadem planè fornace igneum illud affert: Amphora cœpit Institutu: corrente rota cur urceus exit: qua prouerbiali locutione ingeniosè & aptè optimus sententiôsè breuitatis magister secundum artis præceptum: aut, si malis primi præcepti appendicem, & simul

simul maioris lucis gratia adducta similitudine conclusit, Preceperat, vt scripta preserim magnifica partibus sibi suis, ijsq; bellicis & apte compositis constarent, & vt longa *επισηδία* aliaque ambitiua ornamenta ipsam rem principem obscurantia & deformantia fugerentur. Laudabat pictores, qui hoc vitium sua in arte studiosè cauerent: Subiicit deinde, vtrūque, poetam & pictorem, si aliter fecerint, nihil aliud quā produturos esse, superbam suam inopiā, & imperitiam: nō secus atque illi, qui amphoram magnum & amplū vas meditati & aggressi, vrcuem tandem, minimum & alia lōgè forma vasculum effingunt: & opus auspiciati, in opusculum monstrosè desinunt. Licebit cōmodè torquere in omnes eos, qui oneri susceperit impares succumbunt: item qui temerè ad aliena à re proposita aberrant. Vtitur eodem Hieronymus sæpius in epist.

Dum vitat humum, nubes & inania captat.

Ex eadem officina prodit illud, quo licet ineptum scriptorē irridere, qui sermonē rei aut personæ non accommodat, sed aut nimium abiectō & famulari oratione vitatur, vbi grandis & elata opus erat: aut contrā.

Verūm ita riores, ita cōmendare dicaces Cōueniet Satyros, ita vertere seria ludō.

Ne, quicumq; Deus, quicumque adhibetur heros

Regali conspectus in auro nuper, & ostro, Migret in obscuras humili sermone tabernas:

Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.

Castigat Horat. poetas, qui præter decorum dijs & heroibus tabernariorum & opificum orationem tribuunt: & contra opificibus magnificentiam verborum plane heroicam & cælestem. Metaphoræ rationem nos natura docet: vt ab Icaro aut aliudē non opus sit eam arcessere. Non inueniunt idem quadrabit in eos qui nulla in re medium tenent: sed vt plurimum in alternam partem peccant. Similiter, migrare in obscuras tabernas, non male vsurpamus pro, abijcere se & infimo hominum genere digna in se admittere.

Cinerem querere.

VSURPATOR pro, esse abiectum, vile & sordidum, ab actione vt opinor, qua est inter cæteras abiectissimas mediastini fun-

ctiones. Pyrgopol. laqueo Melphidippe & Palæstrionis iā propè adstrictus: fatin hæc quoq; me deperit? Meam laudat speciem: ædepol huius sermones haudquaquam cinerem quaritant. P. A. Quo argumento? P. Y. Quia enim loquitur lautè & minimè sordidè. Tum ipsa nimium lepida nimisq; nitida fœmina. Alij putant militem ijs verbis dicere, debere eorum sermonum perpetuam esse memoriam, sed sequentia non videntur satis hanc interpretationem admittere. Aliorum iudicium facio.

Benefacta benefactis alijs pertegito, ne perphuant.

MONET Philto Lyfitelem suum, vt, cum se semel ad bonam frugem recepisset, porrò pergeret. alioqui futurum vt totam rectè antea factam vitā vna atque altera macula statim deturpet. à lignorum strue que sub diuo posita si rara est aut exigua; lapsa pluuiæ ad inum vsque facem sitū & putredine extabescit. Cicero Philip. 14. Nec dispersis bustis humili sepultura crematos, sed contextos publicis operibus, atque muneribus, eaq; extruicione, quæ sit ad memoriam æternitatis ara virtutis.

Vtramque inflare tibiam.

Εἰς ἐκότερον αὐλον αἰεῖν. In eos qui omnē monēt lapidem. Aristid. de Paraph. Simile, *ὀρχήδαι διπύχα*, saltare bifariam. Ibid. Et *διπλάκρυον* bifariam pulsare. vide sup. 71. Item, *μέσον δὺν καὶ ἕξαιδα*, inter duas sedere. Idem Sicula 2.

Aggeram plura etiam diuersissima, sed modo quo antè, *μέτες πέρ μοι τῆ σπλέμυ*, pro, eius negotij non sum planè rudis. Idem ca præarum rupes. Claudian. extulit de regia crudelis & libidinosi principis. Vide Suet. in Tiberio. Satyrion bibisse, pro ad libidinē incitatum esse. Nota vis Satyrj herbæ, & atymon. Petron. Hieme Gallica frigidior, intelligit eā, quæ ad Septentriones vergit. Idem. In aquam hiæte ore desilire, pro, appetentē esse mortis. Senec. in Nat. quest. *Οὐβριανὰ δέπτες*, prandium ferarum, cuius nemo sit particeps. Scaliger in Varr. ex Plutarch.

Clypeum post vulnera sumere.

NĒC hoc quidē relatum ad adagiorum scriptoribus absq; controuersia *παρομιαιδῆ* offendi. Dicitur autem de intempestiuo auxilio, & præsidio. Ouid. de Tristibus. 1. 3.

Et

Et quamquam serò clypeum post vulnera fumo,

Attamen hanc odijs exonerare fugam.

Conuenit huic Diogenianū illud, Post bellum machinas. Quo longius trahetur, eò erit venustior eius vsus. Ad externa: Hic homo incipit esse parcior frugaliorq; iam consumptis opibus: clypeum post vulnera vt aiunt. Ad corpus: assidua *κλωπάλυ* effectum & enervatum corpus iam continentiam meditat, clypeum nempe post vulnera. Ad animum: Hic filium suum peruersa animi natura & improborum societate perditum ad probam frugem uidentur recepturus vereor ne post vulnera, quod aiunt, clypeum sumat.

Vulpes pilum mutat, non mores.

RESIPERE adagium videtur illa senis bulci. sententia qua apud Suet. Vespasianus Cæsar perstrictus est, qui negata sibi gratuita libertate, quam imperium adeptū suppliciter orauerat, proclamauerit: Vulpem pilum mutare, non mores. Sensus est titulis dignitatum & amplissimis fortunā muneribus corporis, non animi sordes tolli in veteratore & avaro homine: fortunā improbis & subdolis splendorem & nitore corporis conferre, non abstergere animi illumiem, ingenijq; sordes: exuere, hominē callidum pannis, non item vitijs: Vel senectutem addere annos, non etiam virtutes: Huic illud simile est, Lupus pilum mutat, nō mentem Hodie Flandris trita sunt Lupus non emendatur senio. Et: Vulpes atata fit astutior, non etiam melior,

Ocyra cantare.

SATYROGRAPHVS ille disertissimus (sic enim à D. Hieronymo laudatur) qui teste Fabio, multum verèq; gloria assequutus est vnico libello: lepidissima *ἄλληγορία* prouerbiali: Ocyra cantare pro probis, conitijsq; adspargere, & maledictis in sectari dixit saty. 4. vbi, cum genus & formam tanquam eximias naturæ dotes instanter Alcibiades efferret, alioqui teneræ ætatis imbecillitate ad Rempublicam gerendam parum idoneus, præsertim rerum vsu delitutus & veri, rectiq; sordidus auctor: Socrates eodem loco nihilo meliorem facit Baucide Pannucia. distinctum, socordemq; vernam maledictis grauius impetente:

Dinomaches ego sum. suffla, sum candidus: esto,

Dum ne deterius sapiat Pannucia Baucis,

Cū bene discicto cataruerit ocyma verne.

Sensus est: Iacta quantum vis, natales claros, egregiamq; corporis pulchritudinem si ingenium sordidum sit: & prudentia rerumque solertia absit: nihilo meliores uinosa & suffarcinata aliqua auaritate & utino delirante (talis enim inducitur Baucis) quæ probè defricat conitijs socordem & dissolutum seruum dominantem. Ducta est allegoria à veterum more inter ferendum ocymū vsurpato: quod teste Plutarcho & Plinio. lib. 19. cap. 7. creditum est provenire copiosius & felicius, si maledictis additis sereretur. Eodem plane sensu, eademque figura prouerbiali possumus dicere: Cuminum serere: quod etiam auctor est Plinius cum imprecatione ne exeat, postquam satum fuerit, terra adacta pauitur.

Gratijs litat.

NON potuit festiuus, aut magis prouerbialiter dici, quam est à Platone Atheniensis philosopho dictum, ad Xenocratem discipulum suum, qui semper teste Laertio. li. 4. tetrico vultu & seueri habitu incedebat, nulla animi hilaritate ostensa, nulla oris facetia, frontisque nitore tristem seueritatem mitigante ac temperante. Volens igitur Plato seueri grauisque ac vultuosi, ac proinde molesti hominis mores comi quodam blandique festiuo habitus genere componi, ornariq; illum *θεῖον τῶν χερῶν* iussit, quod Gratiæ inducantur semper à Poetis, liberali oris effigie, & renidenti facie, solutisque Zonis. Et de inhumano ac barbaro: Nunquam ille Gratijs litauit.

Sicula aula.

IUVENALIS traducens sænitiam matronarum Romæ in seruos ancillasq; mira libidine animi ad quamuis occasionem iniquè & crudeliter verbis & verberibus debacchantium, earum domum translatione prouerbiali Siculam aulam uocat. Aluit enim Sicilia præscis sæculis plurimos tyrannos miserabiliter in humana corpora pro libidine grassantes, vt Phalaridem, Dionysium, & id genus monstra exitialia, Carmen Iuuenalis ex Sat. 6. hoc est:

Et cædit, donec lassus cædentibus, exi, Intonat horrendū, iā cognitionis peracta,

Pro-

Profectura domo Sicula nõ mitior aula

Apertissimè vtemur de ciuitate, vel domo iniqui crudelisq; principis satis superbè & insolenter omnia pro imperio gerentis, bonosq; capite, & fortunis oppugnantis, vbi, vt canit Ouidius:

Vista pugnaci iura sub ense iacent.

Commodè etiam diceretur, de schola plagiost: alicuius magistrelli scuitia & inscitia furentis, qualem puer ego cognoui cuiusdam re & nomine Κριμύξου, planèq; Scythæ: cuius schola non lenius personabat verberum stridore Sicula aula Phalaridis, aut Dionysiorum. Vsq; adeo suaue erat homini eiulantium puerorum voces audire, & longissimo temporis spatio cæforum lachrymis ac gemitu miserabili pacisci. Nomen tacebitur, terra à quisq; obruendum, Vulcanoq; sacrandum Faceta est Diogenis χρεία & proxima prouerbio, de gymnasio Euclidis: ἡ σχολή, ἀλλὰ χολή. Et Platonis Iudum, non διατησέτω, ἀλλὰ κατατησέτω appellantis.

Alcinoo poma.

MERE prouerbiale est illud Martialis poetæ facetissimi pariter & lepidissimi, quod συχρόσιος eius iniquè studijs sodalis εὐίηται, Satyr. 5. Alcinoo poma dare. Quando tenuis rei vel facultatum homo magis opibus abundanti, eiusq; quod datur largissimè diuiti munus aliquod κερμήλιον, offert dedicatq;: Vel cum tenuioris

eruditionis vir somno excellentiq; ingenio viro, summaq; doctrina nobili ingenij aliquod leuidentæ, vt ait Cicero, munusculum nuncupat: quod nec sic fastidiri conuenit. Martialis libro septimo ad Castricium modo, quo exposuimus vtitur: cuius hæc sunt verba:

Muneribus cupiat si quis contendere tecum.

Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.

Nos tenues in vtroque sumus, vinciq; parati:

Inde sopor nobis, & placet alta quies.

Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?

Alcinoo nullum poma dedisse putas?

Iuuenalis Satyr. 5. taxans Trebum amicicum, qui se parasitū Virroni cuiquam opulento exhibebat, omni contumeliarum genere quotidianisq; probris à diuite illo vexatus, ad prouerbium superius alludit carminibus, quæ subijciam: etsi poma Alcinoi de sapore & gustu suauibus & delicatissimis specie pro genere vtendo, licebit dicere etiam prouerbiali colore:

Vitro sibi & reliquis Virronibus illa iubebit.

Poma dari, quarum solo pascaris odore. Qualia perpetuus Phæacum autinus habebat.

Alcinoi pometum (sic enim Terrullianus loquitur) graphicè describit Homerus Odyss. η.

F I N I S.

